BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Nr. 1. Sibiiu, Sâmbătă 2|14 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 1 Ianuarie.

„Sĕ fim sprinteni!“ au fost cuvintele cu care am încheiat anul trecut. Cu aceste cuvinte vrem se întrăm în anul nou și dorința noastră espresă ar fi, ca toți Românii transilvaneni, bănățeni și ungureni sĕ fie însuflețiți de cuvintele aceste.

Dar ce se facem în împregiurările noastre? ni se va pune întrebarea, din partea multora.

Așa scim din viața practică, că un om harnic nu se plânge nici odată de lipsă de ocupațiune. Ceea ce este în viața de toate ḑilele se poate aplica și în viața națională a unui popor, chiar și în cea națională politică.

Și apoi chiar cu privire la împregiurările noastre de astăḑi, când sûntem reduși de nu mai însemnăm în viața politică decât massă de indivíḑi, oare nu avem destul de făcut până ca se ajungem se numĕrăm și noi ca individualitate națională, ca Români în șirul celorlalte popoare ale statului unguresc.?

De lucru, nu e vorbă, am avè destul numai voia și energia se nu ne lipsească.

Aici nu e de a se lua în considerațiune numai activitatea noastră când e vorba d. e. de alegeri în comune, în municipii și în dietă. Avem destul de a face și pentru de a ținè deștept simțul național și simțul pentru drepturile politice, care statul cu o mână se face că ni le dă și cu alta ni le ia. Și este lucru prea cunoscut că, pentruca astfeliu de simțeminte se fie nutrite și susținute cu succes, trebuie oare care grad de cultură a poporului. Poporul trebuie se priceapă când i vorbesce cineva despre originea sa și despre drepturile la care trebuie sĕ aspire.

Mai este încă și alta împregiurare care este doar de cea mai mare importanță în împregiurările noastre. Adese-ori stăm pe gânduri și cautăm cu oare care aer de desperațiune în giurul nostru, ḑicênd că n'avem oameni conducĕtori. Uităm însĕ că pe oamenii mari și apți pentru roluri politice îi nasc luptele. Bărbații de stat în toate timpurile ni se presentează ca producte a le evenimentelor sgomotoase a le luptelor în care au trăit. Indivíḑii și popoarele, care se feresc de lupte și trăiesc numai pentru esistența de aḑi pe mâne, au perit în întunerecul evenimentelor și luptelor popoarelor celorlalte ca și cum n'ar fi esistat pe lume. Un Demosten, un Cicero și alții, Grecii și Romanii tocmai prin lupte au devenit factori însemnați ai timpurilor lor, au devenit pentru lumea întreagă până la noi cari trăim în timpurile cele mai depărtate dela ei încoace.

Dar se nu mergem așa departe înapoi prin seculi depărtați a căuta esemple când le putem avè la noi a casă așa ḑicênd în ḑilele noastre,

Erau împregiurările politice ale Românilor mai bune în 1848 și 1849? Oare stând Românii cu mânile în sin au produs pe un Șaguna ascuns în mănăstire și pe Iancu în cancelaria juraților dela tabla regie? Și dacă am sta se citĕm nume oare ne am putè oprì numai la aceste două din timpurile acele sgomotoase, timpuri când Românii au plecat dela lanțurile robiei deadreptul la jocul cel mare de lupte politice?

Când am face istorie am trebuì se înșirăm mai mulți. Pentru acum e de ajuns a arăta că lupta a fost atât de productivă, încât ne a dat bărbați și pe lângă bărbați lumea s'a treḑit ca dintr'un vis, auḑind că esistă un popor, pe care îl uitase, Românii din Transilvania și Ungaria.

Sĕ ne apropiem și mai tare de timpurile noastre. În anii 1860 până la 1865 neau lipsit oare bărbați pentru parlament în țeară și pentru senatul imperial din Viena? Și atunci încă n'aveam mulțimea de inteligență care se dispună nejignită de conscința sa. Erau mulți funcționari, cari entusiasmați de zel pentru popor cărui aparținea prețuia mai mult interesele acestuia decât pe ale lor particulare. Și de conducĕtoriu încă n'a fost lipsă, pentrucă Ḑeu a îngrigit tot-deuna de iubitorii de luptă se le dee și conducĕtori.

Numai când a venit vêntulețul amorțitoriu am început a fi privați de conducĕtori și de bărbați de luptă.

Românii transilvani, bănățeni și ungureni, dacă au și avut vederi diverse politice în timpul mai din urmă, divergența a fost numai în formă. Scopul a fost unul și același. În sfêrșit și forma s'a apropiat de unificare. Prin urmare dacă abstragem dela puținii indivíḑi, cari se pot numera pe degete, putem ḑice că Românii formează astăḑi o partidă.

Stând astfeliu lucrul, partida aceasta are numai se fie mai mobilă, se înceapă a lucra și îndată, sperăm noi, că lipsele apurente de astăḑi ar dispărè.

O programă bine definită am cerut noi înainte de adunarea din Maiu din anul trecut. Această o cerem și acum.

Dar ni se va ḑice astăḑi avem și programă.

Bine, reflectăm noi din partene, poate că programa nu ne mulțămesce întru toate, însĕ se facem ceva și așa sperăm că atunci se vor ivì și bărbații pentru rolurile necesare, căci în activitate câștigă un popor încredere în sine și în inteligența sa, ear' inteligenta în puterile ei proprii.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Ianuarie.

Era de prevĕḑut că cu încetul „patrioții“ nostri, cuprinși de boala maghiarisărei, vor ajunge în sfârșit la acel stadiu al desvoltărei psichice abnorme ce se numesce în limbagiul de toate ḑilele nebunie. Căci ce alta poate fi, dacă într'un comitet al Ungariei, bună oară al Șaroșului și anume în orașul Eperieș stau se întemeieze o „*Reuniune pentru maghiarisare,*“ a cărei statute, fiind urḑite de deputatul dietal Bano au se cuprindă în §. 21 următoarea disposiție: „Protectorul reuniunei: *Primul Maghiar, Regele.*“ Asta numai poate trece de îndrăsneală, ci de o curată nebunie, a cere ca monarchul. care este mai pre sus de luptele de partide și care pe toate neamurile privesce cu aceiași ochi binevoitorii, sĕ fie protectorul unei reuniuni, care 'și propune a prigonì popoarele Lui nemaghiare, ce în *toate* timpurile au dovedit cu cuvêntul și cu fapta credință neclătită cătră tron și țeară! Domnitorul nostru este și Împĕratul nostru, care prețuesce în mult credința și vitejia ostașului de ori ce neam ar fi. Și când monarchia are sĕ lupte împrotiva dușmanului, fie acesta din afară fie el și din lăuntru, monarchul apelează la jertfirea tuturora fără deosebire de nație. Astfel tocmai în momentul acesta ne vine scirea că regimentul 51 „Archiducele Enric“, compus în partea mai mare de Români, apoi de Unguri și Nemți, a primit ordin de a sta gata de plecare în părțile dalmatine și herțegovinene.

Preste tot se pare că în Erțegovina și și în Bosnia se așteaptă lucruri foarte seriose. „Este interesantă împregiurarea“, ḑice „Deutsche Zeitung“, că la unele trupe îndreptate spre Erțegovina ca țintă „definitivă“ Bosnia“.

În Germania curge lupta între liberali și principele Bismarck.

Presa liberală din Berlin întreagă este prea serios dispusă și 'și esprimă părerea de rĕu pentru ordonanța împĕratului publicată ieri. „Național Zeitung ḑice: Liberalii trebuie sĕ res-

FOIȚA.

Șoimul Banului de Craiova.

(Poemu epicu.*)

Cântul I.

Peste pajiștea 'nverḑită
Și de soare strălucită —
În Craiova cea vestită:
Doi panduri cu brațe tari
Preumbl' un puiu de armăsariu:
Șoimuleț din hergheliă
Viu ca viața de câmpiă
Șoimu bueac și nesdrăvan:
Șoimul Banului Ioan
Iute ca gândul, ce sboară
Peste-a lumilor hotară,
Ager ca un puiu de smĕu
Și hătâng ca tatăl sĕu.
Pe-a sa netedă spinare
N'a ședut voinic călare,
Nu-i voinic ce-ar cuteza;
A-'l strunì și-a'l închinga,
Și din câți sĕ și cercară,
Au cercat numai se moară;
Căci de foc câți se ating,
De foc ard, prin foc se stîng

Părăsind mărețu-și tron,
Banul ese pe balcon
Și sumeț ochi-și aruncă
La pandurii, ce cu muncă
Scos' au șoimul la preumblare,
Ear' Craiova stă'n mirare,
Cautând la armăsariu
Si la băetanii tari.
Banul stă și se gândesce
Și prin cuget chipzuesce,
Cum s'adune la palat
Feți voinici din târg și sat,
Sĕ se'ntreacă, sĕ se țiă
În cercări de vitejiă
Astfeliu deci căruntul Banu
Pre-al cetății căpitan
La palătu, la sine'l chiamă
Și mi-i ḑice și-i dă'n seamă:
„Căpitane! aḑi vĕḑênd
Șoimulețu'mi nechezând
Și cu pași, cu sărituri
Greu muncind pre doi panduri,
Care l scoaseră în primblare
Pe la rĕsărit de soare,
Cugetând am hotărît
Ca se fac uumai decât
Fapte mari de vitejii
Cu feciori de voinicii:
Deci chiar astăḑi tu sĕ scrii
Cărți, și la palat se'mbii
Toți voinicii din cetate
Și din giur de pre la sate,
Și vestesce-li curat
Cum că brațul de bărbat,
Care'a fi se rușească,
Pre-al meu șoim sĕ'l îmblânḑească,
Și pre șoim se pună șea
Și'n spinarea lui sĕ stea, —
Căpăta-va ca rĕsplată
Pentru fapta-și cutezată
Ast inel, ce'-l port ca Banu
De „ținutul craiovean.“

Căpitanul cărți trimite,
Ca s'adune, ca sĕ'nvite
Feți voinici și feți viteji
Pentru falnicul prilej

Eată'n ḑiua hotărîtă
De mulțimea tăbărîtă
Curtea marelui palat
S'a 'mbulzit, s'a 'ncungiurat.
Mulți fruntași de prin cetate,
Mulți voinici de pe la sate
Pregătiți în curte stau
Și 'n cuvênt si 'n svat se dau.

Cântul II.

Sus pe ceriu cu diesmerdare
Luce mândru sântu Soare,
Aruncând priviri în jos
Spre palatul măiestos.
Ceasul este-ací și 'ndată
În balcon Banul s'arată:
„Ura“! strigă înbărbătați
Toți vitejii adunați,
Eară Banul mulțămesce
Și din graiu apoi grăesce:
„Voi voinici, ce-ați ascultat
Glasul meu, ce va chiemat,
Dovediți prin dibaciă,
Ce puteți la călăriă!
Eu ca domn, ce vĕ domnesc,
Hotări sĕ dăruiesc
Ast inel, ce scump îmi este,
Voinicelului de veste,
Voinicel ce-'a cuteza,
Pre-al meu șoim a-l închinga
Și aruncându-se în spinare
Va umbla pe șoim călare.“
Astfeliu Banul cuvêntă
Și cuvêntu-și alină.
Și din câți voinici sosiră,
Șepte dintre toți pășiră,
Arĕtându-se, că vor,

*) din Călindarul Societăți pentru cultura și lit. om. în Bucovina.

205.

pingă punerea în politica ḑilei a persoanei regelui, pentrucă, după cum se esprimă ordonanța, actele guvernului regal emană din decisiunile sale, care prin aceasta 'și esprimă părerea în mod constituțional. De oare ce politica ministrilor anteriori combătută acum de oficioși, esprimă de asemenea decisiunile regelui și fără aceasta nici că va fi posibilă o politică viitoare, nu pare a fi în interesul coroanei de a o indentifica cu toate amenuntele politicei ministeriale. Un conflict nu e la locul sĕu; dar dacă ar venì, atunci poporul prusian, după atâtea sacrificii, va ținè și acum la această părere, după cum a ținut acum douĕḑeci de ani la basele constituționale ale vieței de stat și ceilalți Germani n'ar rĕmânè mai pe jos în credința lor pentru constituție și coroană.

„Vossische Zeitung“ se pronunță în câteva rînduri, citând art 43 si 44 din constituție și adauge: „Este greu a mai evita conflictul. Atunci poporul sĕ stea la spatele representanților sĕi, spre a apĕra vieața constituțională. „Berliner Tageblatt“ deduce din ordonanță, că toți funcționarii, cari sûnt deputați, trebue sĕ 'și depună mandatele. Apoi accentuează cuvintele din ordonanță: „Departe de mine gândul, de a restrînge libertatea alegerilor.“

Tribune vorbesce cu mare moderațiune. Ea ḑice, că responsabilitatea ministrilor este un corelat al inviolabilității regelui, prin care coroana remâne mai pre sus de casul formărilor de cabinete și este apĕrată de ori-ce știrbire de autoritate. Numai pentru aceasta liberali persistă în acest principiu și nu spre a restrînge coroana. Apoi numita foae speră, că în fine va urma o înțelegere între domnitor și popor pe basa cuvintelor din ordonanță asupra libertății alegerilor.

În Francia pare a se prevestì chiar o crisă a cabinetului Gambetta.

Crisa ministerială din Bucuresci, precum se telegrafează de acolo dto 11 Ianuarie n., se va termina abia pe la al 22 lea l. c. n., adecă după redeschiderea parlamentului. Nu numai ministrul de interne, ci și cel de esterne și cel de instrucție vor fi remaniate. Deocamdată ministrul Brătianu va primì în mod provisoriu potfoliul de interne, devenit vacant prin recederea lui Rosetti. — Bălăceanu remâne trimis regale român în Viena.

Ordonanța împĕratului Germaniei.

În parlamentui Germaniei ḑice „Timpul“ principele de Bismarck referindu-se adeseori la opinia împĕratului și ḑicênd că pe aceasta o reprezintă, a dat de o opositie vie din partea partidului liberal, care înțelegea constituționalismul cu totul într'alt chip. Oposiția liberală susținea că opinia Împĕratului nu întră de loc în discuția parlamentului și că acest din urmă nu are a face decât cu ministri rĕspunḑĕtori. și cu cancelariul asemenea rĕspunḑĕtori Aceeastă idee apuseana de constituționalism nu convine însĕ principelui Bismarck care 'n actuala stare de lucruri din Germania, nu crede a putè concede parlamentului un drept de censură absolut. El are necesitate de-o mai mare putere și autoritate în fața parlamentului, fiind convins înlăuntrul sĕu că constituționalismul, esercitat în Germania astfel cum se esercită în alte țeri, ar fi de natură a compromite viitorul ei economic și politic.

Ca urmare a acestor vederi pe cari le împărtășește și Împĕratul, foaia oficială a imperiului și a Prusiei publică cu un edict al Împĕratului cu data de 4 Ianuarie, constrasemnat de principele de Bismarck și adresat cabinetului întreg.

Eată ce ḑice acest edict, în adevĕr straniu pentru datinele unei țĕri constituționale:

Dreptul Regelui de-a conduce după cum va crede mai bine de cuviință guvernul și politica Prusiei, a fost mărginit prin constituție, dar n'a fost abrogat.

Actele guvernamentele ale Regelui au nevoie de contrasemnătura unui ministru, vor fi representate de ministri, ca și înaintea edictării constituției, dar remân acte guvernamentale ale Regelui, cari au purces din hotărirea sa și prin cari el își esprimă in mod constituțional decisiunile voinții sale. Nu se poate îngădui deci și'e spre întunecarea drepturilor constituționale ale Regelui, când unii represintă esercițiul lor astfel ca și când ele n'ar pornì dela Rege însuși, ci numai dela ministri responsabili. Constituția Prusiei e espresiunea tradiției monarchice a acestei țĕri cărei desvoltare sĕ întemeează pe viile relații ale Regilor sĕi cu poporul. Aceste relații nu se pot strămuta asupra ministrilor numiți de Rege, căci sûnt legate de persoana regelui conservarea lor este o necesitate de stat pentru Prusia. Este așa dar voința Mea ca atât in Prusia, cât și in corpurile legiuitoare ale împeriului, sĕ nu existe nici o îndoială asupra dreptului constituțional pe care îl am Eu și urmașii Mei de-a conduce personal politica și sĕ, combată pururea părerea că înviolabilitatea persoanei regelui, care a esistat pururea în Prusia și a fost esprimată prin art. 43 al constituțiunei și necesitatea contrasemnăturii responsabile, ar fi privind actele Mele guvernamentale de natura unor decisiuni regale independente. E de datoria ministrilor Mei de-a representa drepturile mele constituționale ridicând reserve în contra ori cărei îndoieli sau întunecări. Tot asta aștept și dela funcționari. Departe de mine de-a voì sĕ înfluintez libertatea alegerilor, dar pentru funționarii aceia, cărorea li e încredințată esecutarea actelor mele guvernamentale și cari pot fi revocați după legea desciplinară, datoria lor contractată prin jurĕmentul de serviciu implică și representarea politicei gnvernului Meu în alegerí. Împlinirea credincioasă a acestei datorii o voiu recunoasce cu mulță mire și astept dela toți funcționarii ca, în alegeri, să se țină departe de ori-ce agitații în contra guvernului meu.“

Ca maniera de a privì dreptul public, edictul acesta spune scurt și cuprinḑĕtor că puterea esecutivă ministri, funcționarii statului ș. a. m. d. nu sûnt de loc o delegațiune a corpurilor legiuitoare, ci o delegațiune responsabilă a autorității Regelui.

Consternațiunea produsă prin acest edict în presă va fi fără îndoială mare și criticele în contrăi violente. Dar la oameni ca principele de Bismarck cată cineva sĕ se întrebe, nu dacă aceasta este părerea sa în privința raportului Coroanei cu Camerele, ci ce scop politic urmăresce acum prin acest act isolat de o atât de demonstrativă însemnătate. A crede că acest act e pur și simplu îndreptat în contra elucubrațiunilor parlamentare ale adversarilor sĕi, ar fi naiv. Politica sa, pe care voiește s'o desbrace de responsabilitate față cu corpurile legiuitoare, pentrucă aceasta l'ar împedica, caută sĕ fi urmărind ținte mai mari, asupra ajungerii cărora nu voiesce a suferì contraḑicere.

Scrisori din Basarabia

Corespondență particulară a „Telegraphului.“*)

Chișineu, 22 Decemvre.

Aḑi ne-a sosit cu ḑiaree din capitală trista și umìlitoarea scire despre primirea ce a avut deputațiunea trămisă din partea actualului consiliu comunal din Ismail la Petersburg. Deputațiunea în capul căreia a fost primarul orașului românesc dl. Tulcianoff, a depus la picioarele împĕratului* Rusiei o adresă de felicitare din partea orășenilor...

Cu inimă strînsă de durere sûnt dator a vĕ transmite acest document, care va remânea ca o rușine neștearsă în paginele istoriei bietei Basarabii. Dar mai 'nainte dea începe a'l traduce sĕ'mi permiteți a prevenì pe cetitori de un singur lucru care 'l va consola cum ne consolează și pe noi chiar.

Deputațiunea întreagă care s'a presentat autocratului rus, a fost compusă numai și numai de ruși și bulgari.

Nici un român, din fericirea noastră, n'a fost ales în această deputațiune, așa că toate simțimintele esprimate fără nici o remușcare de consciință în adresa depusă la picioarele Țarului nu aparțin unei inimi române ci numai oamenilor cari ca viperele s'au strecurat și se strecor în frumoasa noastră Românie pentru a ne învenina viața noastră. Eată și adresa deputațiunei din Ismail:

„Bunul nostru Hosudar! Cu o bucurie nespusă am sosit noi, supușii tĕi prea plecați, în capitala imperiului venind din partea Basarabiei, care din nou a întrat în sinul patriei, am venit cu singura dorință de a te felicita și a depune la picioarele tale espresiunea devotamentului nostru fără margini. Ne-am închinat mormêntului părintelui tĕu, Țarului-liberator, grație căruia noi am devenit ear fiii scumpei Rusii. Crede-ne Hosudar, că domnia Română de 20 ani nu ne-a putut face Români! În decursul acesta noi am remas Ruși. Cugetarea noastră și inimile noastre tot-dea-una au fost îndreptate spre sânta Rusie și cu încredere și pacință asteptăm ḑiua mântuirii noastre, ḑiua când ear' trebuia sĕ devenim supușii tĕi credincioși. Cu fală putem declara aḑi că Ismailul și locuitorii sĕi 'și au păstrat moravurile lor și limba rusă. Acum când ear' am devenit supușii tei noi n'avem altă rugăciune către D-ḑeu de cât aceea de a te păstra pe tine pe M. S. Impĕrăteasa și pe M. S. Moscenitoriul pentru gloria și fericirea imperiului întreg!“

Această adresă a fost citită de către dl. Tulcianoff cu o voce tremurătoare de emoțiune. Bietul om fu inspirat prin dulcea ilusiune de a se vedè decorat și poate chiar înaintat în rangul de nobili (licnii dvorianin.) Adresa scrisă a fost presentată pe o perină de catifea, care era ornată pe la margini cu pasmanterii de aur, în mijlocul ei o coroană și litera A cusute cu fir de aur de o lucrare foarte frumoasă. Pe partea opusă o inscripțiune rușinoasă: „din partea supușilor credincioși locuitorii ai orașului Ismail.“

Țarul a primit adresa cu mare bună-voință și a cestionat deputațiunea în privința orașului Ismail. Între cestiunile puse de către M. S., numai una este mai însemnată pentru biata Basarabie; se ḑice că Țarul ar fi întrebat pe primarul Tulcianoff despre trecutul istoric al orașului și despre sistemul de guvernare românesc. La această întrebare foarte genantă, bietul primar, ne știind ce sĕ rĕspunḑă, a stors din adâncimea sufletului sĕu uu oftat adânc și declară că „amintirea despre acest trecut 'i este atât de dureroasă, cât el nu poate îndrăsnì sĕ turbure bucuria sfîntă ce simte de-

*) din Bucuresci.

A-'și cerca puterea lor:
Doi voinici de cei de frunte
Din Craiova, doi din munte,
Doi din satele din giur,
Ear' al șepte uu pandur;
Toți cu brațe îndesate,
Toți cu suflete bărbate,
Toți de-o vêrstă, toți isteți,
Încercați și îndrăsneți. —
Doi voinici aduc din staur
Șoimul viu ca un balaur
Și în ograda curții stând
De căpăstru mi-l desprind
Și-i trag frâul din zebele,
Frêu cu proaspete strunele
De curea de bouri tari
Pentru șoimi de armăsari.
Eată! că de o nechezare
Deal și vale acum tresare
Și-un rĕsunet prin palat
Joacă'n lung și joacă'n lat.
„Vreți voi semn mai cu temeiu?
Voi voinicilor holtei!“
Strtgă Banul și întărîtă
Voinicimea tăbărîtă
Și la glasul Bauului
În fața palatului
Eată doi voinici din șepte,
Drepți la stat cu inimi drepte,

Frați de-o mamă, gemĕnari,
Douĕ falnice vlăstari,
Ce-au crescut la munte sus
Și din munte i-au adus
Glasul Banului ce sboară
Sus prin munți și jos prin țeară
Amêndoi spre șoim pâșesc,
Și amêndoi mi se opresc.
Șepte pași și șepte schioape,
Lûngă șoim fiind, aproape;
Și dintrênșii unu-i dă:
„Stăi tu frate, stăi colea!
Euântâiu sĕ'mi cerc puterea,
Sĕ-mi vĕḑ suiul sau căderea;
De-'oi învinge, tu-'i sălta,
De-'oiu cădè, me-'i rădica,
Și-apoi tu, fĕrtat și frate,
Cu puteri nesdruncinate
De șoiman sĕ mi te-apuci,
În spinare-i sĕ te-arunci.“

Astfeliu ḑice și s'avêntă
Și spre șoim întors cuvêntă:
„Șoimuleț dela câmpiă
Piin de foc de bueciă!
Ești voinic și tu și eu,
Amêndoi dedați la greu,
Tu la fuga pașului,
Eu la munca brațului;

Aide, lupta sĕ se'ncingă,
Din doi unul o sĕ'nvingă,
Din doi unul s'a culca
Și'n culcare-și s'a înnălța,
Căci din lupta pe dreptate
Nu-'i cădere, nu e moarte!“

Ḑice, și cu acest cuvênt
Mi se pleacă la pământ
Și un frêu scump ce nu se rumpe,
Frêu bătut cu petre scumpe,
De jos răpede mi-'l ia,
Fuga șoimului mi-i da.
Și-'l gonesce și-'l alungă
Prîn ocolitura lungă.
Care-anume s'a urḑit
Pentru-alergătul vestit;
Și voinicul se sucesșce
Prin ocol, și se smuncesce,
Cu iuțeala vêntului
Sare 'n poara șoimului;
Însĕ șoimul, puiu da vieață,
Puiu născut de dimineață,
Fuge 'n pasu i sĕritoriu
Ca un vifor sburătoriu,
Nici slăbesce, nici asudă
De-alergat, de lungă trudă:
Și voinicu-l socotesce,
Și într'un unghiu îl ocolesce

Și c'un pas încumĕtat
Cătră șoimu' întărâtat
Mi s'aruncă fără teamă
Și-i împlântă brațu'n coamă.
Dară șoimul se 'mpuipează
Un nechez voinic nechează
Și s'arunc'o odată'n sus
Și voinicul s'a tot dus
Rostogol departe în aer
Și căḑu cu vai și vaer.
„Ura“! strigă 'nfumurat
Banul dintr'al sĕu palat;
„Ura! ura!“ rĕpețește
Tot poporul ce privește
La șoimanul nesdravăn
Și la bravul băetan
Și aceste cum le vede
Al lui frate sĕ răpede
Și-l rădică'n brațul sĕu,
Ca pe un miel un puiu de leu
Dintr'al luptei cerc îl scoate
Și mi-'l scapă dela moarte;
Insu-și se gătește apoi,
Sĕ dea șoimului rĕsboiu.

(Va urma.)

Suplement la „Telegraful Român“ Nr. 1. — 1882.

Nr. **3917** Plen.

Circulariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

În aclusul de sub ·/. se publică noua arondare a tracturilor protopresbiterale din archidiecesa nóstră, decretată de sinodul archidiecesan și aprobată de congresul nostru național bisericesc din anul curinte.

Acésta nouă arondare va întrá în viéță cu 1 Ianuariu al anului procsim 1882 pentru următórele 28 de tracturi nouĕ protopresbiterale, anume: **Sibiiu, Săliste, Mercurea, Sebeș, Orĕștia, Hațeg, Deva, Dobra, Ilia, Zarand, Alba-Iulia, Abrud, Câmpeni, Lupșa, Turda, Cluș, Unguraș, Cetatea de pétră, Solnoc, Deș, Bistrița, Reghin (Turda superióră), Târnava, Cohalm, Bran, Făgăraș, Avrig** și **Agnita**; ér pentru celelalte tracturi nouĕ se vor observá dispositiunile speciali cuprinse între mĕsurile transitorii din punctele următóre:

I. Tractul **Gioagiului** compus din ambele protopresbiterate de până acum ale Gioagelor va remânè împărțit ca până acum în douĕ protopresbiterate, până la devenirea vre-unuia din acelea în vacanță.

II. Va remânè neatins tractul protopresbiteral de până acum al Târnavei superióre până la devenirea lui în vacanță; prin urmare tracturile nouĕ protopresbiterale: **Murĕș-Oșorheiu, Mediaș** și **Sighișóra** se vor constituì deocamdată fără încorporarea comunelor, cari au aparținut și vor se mai aparțină protopresbiteratului vechiu al Târnavei superióre.

III. Asemene va remâné neatins și protopresbiteratul de până acum al II-lea al Brașovului, până la venirea lui în vacanță; prin urmare tracturile nóuĕ protopresbiterali: **Treiscaune** și **Brașov**, se vor constituí deocamdata fără încorporarea comunelor, cari actualminte aparțin protopresbiteratului al II-a al Brașovului.

IV. Protopresbiterii actuali vor remâné în funcțiune pentru tracturile lor de până acum, și la acelea se vor încorporá, respective se vor escorporá din ele comunele anumite în conspectul arondării cei nóue, precât nu s'a dispus altfel în punctele de mai sus II și III; deci conspectul protopresbiterilor actuali împreună cu tracturile lor e următoriul:

1. Ioan Tipeiu al Sebeșului (IV).
2. Nicolau Popoviciu al Orăștiei (V).
3. Ioan Rațiu al Hațegului (VI).
4. Ioan Papiu al Devei (VII).
5. Alesandru Tordășan al Albei-Iulie (XII).
6. Ioan Gall al Abrudului (XIII).
7. Simeon Pop Moldovan al Turdei (XVI).
8. Vasiliu Roșescu al Clușului (XVII).
9. Petru Roșca al Ungurașului (XVIII).
10. Samuil Cupșa al Solnocului (XX).
11. Galaction Șagău al Reghinului (XXIII).
12. Parteniu Trombitaș de Bethlen al Murĕș-Oșorheiului (XXIV).
13. Zacharia Boiu al Sighișórei (XXVII).
14. Iosif Barac al Brașovului (XXX).
15. Petru Popescu al Făgărașului (XXXII).

Între acestia se numeră și protopresbiterii actuali ai tracturilor de până acum, cari deocamdată remân neatinse anume:

16. Vasiliu Pipoș al Gioagiului I (la XI).
17. Sabin Piso, al Gioagiului al II (la XI.)
18. Ioan Almășan al Târnavei superióre (la XXIV, XXVI, XXVII).
19. Ioan Petric, al Brașovului al II-lea (la XXIX și XXX.)

V. Pentru tracturile nóuĕ protopresbiterale, neprovĕdute cu protopresbiteri actuali, se susțin deocamdată următorii administratori protopresbiterali, adecă:

1. Tractul Sibiiului (I) Moise Lazar, protopresbiter și asesor consistorial.
2. Tractul Sălistei (II) Moise Lazar, protopresbiter și asesor consistorial.
3. Tractul Mercurei (III) Ioan Droc, paroch în Mercurea.
4. Tractul Dobrei (VIII) Ioan Papiu, protopresbiterul Devei.
5. Tractul Ilia (IX) Alecsiu Olariu, paroch în Gurasada.
6. Tractul Zarandului (X) Georgiu Părău, profesor gimnasial în Brad.
7. Tractul Câmpenilor (XIV) Ioan Gall, protopresbiter în Abrud.
8. Tractul Lupșei (XV) Ioan Danciu, paroch în Ofenbaia.
9. Tractul Cetății de pétră (XIX) Ioan Șovrea, paroch în Cărpinișiu.
10. Tractul Deșului (XXI) Constantin Bodea, paroch în Ciceu-Giurgesci.
11. Tractul Bistriței (XXII) Ioan Buzdug, paroch în Borgo-Joseni.
12. Tractul Târnavei (XXV) Daniil de Tamașiu, paroch în Deag.
13. Tractul Mediașului (XXVI) Dionisiu Chendi, paroch în Șaroș.
14. Tractul Cohalmului (XXVIII) Nicolau Mircea, paroch în Cohalm.
15. Tractul Trei-Scaunelor (XXIX) Spiridon Demian, paroch în Bretcu.
16. Tractul Branului (XXXI) Iosif Barac, protopresbiter în Brașov.
17. Tractul Avrigului (XXXIII) Vasiliu Macsim, paroch în Avrig.
18. Tractul Agnitei (XXXIV) Gregoriu Maier, paroch în Nocrichiu.

VI. În locurile centrale ale tracturilor nóuĕ au a fi parochiile și cuințele protopresbiterilor pe viitoriu; se face însĕ escepțiune pentru protopresbiterii actuali și pentru administratorii protopresbiterali, ale cărora locuințe de astădi nu sûnt în locurile centrali ale nóuĕlor tracturi, lăsânduse deocamdată acolo, unde 'și au locuințele.

VII. Administratorii protopresbiterali de până acum, ale cărora tractu s'au desființat cu totul, anume: al Murĕșului, Secului, Paloșului și al Heghigului, 1-a Ianuariu 1882, eventualminte după publicarea circulariului presinte, precât ea s' întârdiá preste acest termin, se absólvă dela funcțiunile lor de administratori protopresbiterali, pelângă recunoscința serviților bune prestate administrațiunei bisericesci, avênd a predá cel mult până la capetul lui Ianuariu 1882 archivele protopresbiterali acel oficiu protopresbiteral, în al căruia tract a trecut maioritatea poporațiun tractului desființat, anume: archivul protopresbiteral al tractului Mureșului va trec la Turda, al Secului la Deș, al Paloșului la Sighișóra, al Heghigului la Trei-Scaun

VIII. Causele pendinte ale particularilor, a cărora competință s'a schim bat prin nóua arondare, se vor predá numai decât la oficiul protopresbiteral tractului, la care aparțin partaele după arondarea nóuă.

IX. În protopresbiteratele, cari prin nóua arondare nu au suferit schim bări mari, precum și în acelea, cari după punctele I, II, III, remân încă neatinse scaunele protopresbiterale remân și pe viitoriu în funcțiune; ér' în tóte celelalte pro topresbiterate, până la constituirea lor pe un period nou de trei ani, oficiile proto presbiterale sûnt autorisate a compune scaunele protopresbiterali, precât va cer trebuința, din membrii de până acum ai scaunelor protopresbiterali, cari se află î părțile din cari e compus noul protopresbiterat.

X. Comunele mărginașe, adecă acelea, cări sûnt situate pe la marg nile tracturilor nou-arondate, încât ele și-ar considerá vătemate interesele vitali pri noua arondare, au drept sĕ reclame în termin de un an la sinodul archidiecesan care va decide asupra reclamărilor de astfel.

Circulariul acesta se spedézĕ într'un numĕr de esemplare corespun dĕtoriu la tóte oficiile protopresbiterali de până acum spre acomodare, cu acea spe cială însărcinare: ca fără amênare se distribue câte un esemplariu la tóte comu nele, ce au aparținut până acum tracturilor lor.

Din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 1 Decembre 1881.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Protopresbiteratele

din archidiecesa greco-orientală transilvană după noua arondare.

I. Protopresbiteratul Sibiiului.

Locul central: **Sibiiu, suburbiul Iosefin.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Sibiiului I.*

Sibiiu cetate. 3. Sibiiu suburbiu de jos. 5. Rusciori. 7. Poplaca.
Sibiiu suburbiu Iosefin. 4. Turnișor. 6. Cristian. 8. Gușterița.

b) din fostul protopresbiterat al *Sibiiului II.*

9. Reșinari cu filia Cisnădióra. 12. Boița. 16. Bungard. 21. Stena.
10. Rîul-sadului 13. Tălmăcel cu filia Tălmaciu. 17. Roșia. 22. Vurper.
11. Sadu cu filia Cisnădia. 14. Șelimber. 18. Șura mare. 23. Cornățel.
15. Mohu. 19. Slimnic. 24. Veseud.
20. Rușii.

c) din fostul protopresbiterat al *Mercurei.*

25. Ocna-Sibiiului. 26. Lómnăș cu filia Mândra.

II. Protopresbiteratul Săliștei.

Locul central: **Săliște.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Sibiiului I.*

1. Săliștea. 3. Tilișca. 5. Săcel. 7. Sibiel. 9. Gura-rîului.
2. Galeș. 4. Vale. 6. Amnaș. 8. Cacova.

b) din fostul protopresbiterat al *Mercurei.*

10. Aciliu. 11. Mag 12. Alămor. 13. Topărcea.

III. Protopresbiteratul Mercurei.

Locul central: **Mercurea.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Mercurei.*

Apoldul inferior.
Apoldul superior.
Mercurea.
Gârbova.
Dobârca.
Poiana.
7. Rod.
8. Reciu.
9. Ludoş.
10. Cunţa.
11. Şpring.
12. Sângătin.
13. Boz
14. Beşineu.
15. Tău.
16. Bogat.
17. Păuca
18. Armeni.
19. Lupu.
20. Cinade cu filia Şoroştin.
21. Gusu.
22. Broşteni.
23. Cărpiniş.

b) din fostul protopresbiterat al *Sibiiului I.* 24. Jina

IV. Protopresbiteratul Sebeşului.

Locul central: **Sebeş.**

Constă din următórele comune ale fostului protopresbiterat al *Sebeşului.*

Sebeş.
Lancrăm.
Răhău.
Câlnic.
Deal.
Cacova.
Săsciori.
Laz.
Căpâlna.
10. Şugag.
11. Petreni.
12. Sebeşel.
13. Loman.
14. Rachita cu filia Strugari.
15. Pianul inferior.
16. Pianul superior.
17. Cioara.
18. Sebeşani.
19. Vinţul de jos.
20. Oarda de sus.
21. Limba cu filia Ciugud.
22. Drâmbari.
23. Hĕpria.
24. Berghin cu filia Colibi.
25. Daia.
26. Ohaba.
27. Vingard.
28. Răcătĕu.
29. Tărtăria.

V. Protopresbiteratul Orĕştiei.

Locul central: **Orĕştie.**

Consta din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Orĕştiei.*

Bălomiri.
Beriu.
Binţinţi.
Căstău.
Dâncu-mare.
Dâncu-mic.
Gelmariu.
Măgura cu filia Geledinţ.
9. Martineşti cu filia Turmaş.
10. Orĕştia.
11. Orĕştióra de sus cu f. Grădişte.
12. Orĕştióra de jos cu f. Bucium.
13. Ludeşti.
14. Costeşti.
15. Pischinţ.
16. Petreni.
17. Pricaz.
18. Romos.
19. Romoşel.
20. Sĕrĕca.
21. Sebeşelu vechiu.
22. Sebeşelu nou.
23. Simeria cu f. Repaş.
24. Jibot.
25. Tămăşasa.
26. Toltea.
27. Turdaş.
28. Vaideiu.
29. Vinerea.

b) din fostul protopresbiterat al *Sebeşului.*

30. Acmari. 31. Sĕrăcsĕu.

VI. Protopresbiteratul Haţegului.

Locul central: **Haţeg.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

. Alun cu filia Bunila şi Vadul-Dobrei.
. Boos cu filia Groşi.
. Brăţelariu cu filia Bretea română.
. Băieşti.
. Baia lui Craiu cu f. Cerna, Topliţa.
. Băreşci cu filia Uciuc.
. Boşorod.
. Cinciş cu filiile Lingina, Doboca.
. Federi.
. Fizesci.
. Gonţaga.
12. Gelari.
13. Grid.
14. Haţeg.
15. Hasdĕu cu filiile Floreasa, Cernişóra, Goleş.
16. Hunedóra.
17. Covragi.
18. Chitid.
19. Luncani.
20. Livezeni.
21. Măceu.
22. Nucşoara cu filia Mălăieşti.
23. Nădăsdia infer.
24. Nădăsdia sup. cu f. Hăşdat.
25. Ocolişul mare.
26. Ocolişul mic.
27. Ohaba de peatră cu filia Ciopea.
28. Petrila cu filia Mălaia.
29. Petroşeni cu f. Băniţa, Dâlşea.
30. Reia cu filia Nalaţiu.
31. Ruşior cu filiile Dealul babei, Urez.
32. Ruda cu filiile Plopi, Poieniţa Voinei, Vălari.
33. Streiu-Săcel cu f. Crişeni.
34. Streiu-Plopi cu f. Bretea Ungară.
35. Silvaşul de jos.
36. Silvaşul de sus.
37. Ruşi cu filia Streiu.
38. Streiu-Sân-Georgiu cu filia Streiu Ohaba.
39. Sălaşul super.
40. Sânpetru cu filia Săcel.
41. Teliuc.
42. Vălcele bune.
43. Vălcele rele.
44. Valea Sân-Georgiului.
45. Zlasci.
46. Sântămaria de peatră.

VII. Protopresbiteratul Devei.

Locul central: **Deva.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

Almaşul sĕc cu f. Cozia.
Almaşul mic cu f. Archia.
Bacea.
Bârcea mică.
Batiz.
Bătrâna.
Beşan cu filia Minthia.
Biscaria cu filia Şeulesci.
Bretelin cu filia Cărjiţ
10. Cerbel cu filiile Araneş, Ulmi.
11. Cerişor.
12. Chergeş cu filia Popesci.
13. Cristur.
14. Deva.
15. Găunoasa cu f. Ciulpez, Cutini.
16. Josani cu filia Pestişul mic.
17. Lelese cu filiile Sohodol, Runc-Gura-Vadului.
18. Leşnic cu filia Dumbrăviţa.
19. Măniărĕu cu filia Răcăştia.
20. Muncelul mare cu filiile Muncelul mic, Boia.
21. Nandru cu filia Vale.
22. Pestişu mare cu f. Buituri.
23. Poeniţa Tomei cu f. Fereşdi, Merişor, Runcul mic.
24. Sântandreiu cu f. Sântohalma.
25. Sâncraiu cu filia Călan.
26. Socet cu filia Poiana Rechiţelei Runcu mare.
27. Têmpa.
28. Vulcesti cu filia Herepea.

VIII. Protopresbiteratul Dobrei.

Locul central: **Dobra.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

1. Brisnic.
2. Dobra cu filia Gura Dobrei Abucia.
3. Fintoag cu filiile Holdea Baştea, Coseşti.
4. Lăpuşnic cu fila Stretea.
5. Lapugiul inf. cu f. Ohaba.
6. Lăpugiul superior.
7. Mihăiesci cu filia Făgeţel.
8. Pancu cu filia Seliste.
9. Rădulesci cu filia Strugoanea.
10. Roşcani.
11. Săcămaş cu filia Stăncesci.
12. Teiu cu filia Lăsĕu, Grind.
13. Tisa.

IX. Protopresbiteratul Iliei.

Locul central: **Ilia.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

1. Almaş-Sĕlişte.
2. Bacea cu filia Cuieş.
3. Băreşti cu filia Dumesci, Luncşóra.
4. Boz cu filia Târnăviţa.
5. Brădăţel cu filiile Runc, Runcşor, Vica.
6. Brănişca.
7. Burjuc.
8. Cărmăzănesci cu f. Boiu de jos, Dănulesci.
9. Câmpuri C. Surduc.
10. Cerbia cu filia Pogănesci.
11. Certejul de jos cu f. Boiul de sus, Coaja.
12. Furcşóra.
13. Fueş-Băgara.
14. Gealacut cu filia Căbesci, Târnava.
15. Glodjileşti.
16. Godineşti cu filia Braşĕu.
17. Gothacea cu filia Uleş.
18. Gurasada.
19. Ilia.
20. Micănesçi cu f. Almaşel.
21. Mureş-Bretea.
22. Sîrbi.
23. Tătăreşci cu filia Petreşci.
24. Visca.
25. Vorţa cu filia Valea lungă.
26. Zam cu filia Tămăşeşci.

X. Protopresbiteratul Zarandului.

Locul central: **Brad.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

1. Băiţa.
2. Birtin.
3. Blăjeni-Crişu.
4. Blăjeni-Grosuri cu f. Obârşia.
5. Blăjeni-Sat.
6. Blăjeni-Plaiu.
7. Bradu.
8. Bucureşci.
9. Buceşiu.
10. Bulzeşcii de sus.
11. Bulzeşcii de jos.
12. Căinel.
13. Caraciu.
14. Cărăstău cu filia Prihodişte, Tătăreşci.
15. Cebea.
16. Crăciuneşci.
17. Crişcior.
18. Curechiu.
19. După peatră cu f. Serbaja şi Tarniţa.
20. După peatră-Cornăţel.
21. După peatră-Sat.
22. Grohot.
23. Herţegani.
24. Juncul de jos cu f. Potingani.
25. Juncul de sus.
26. Lunca.
27. Luncoiul de jos cu filia Scrófa.
28. Luncoiul de sus.
29. Mesteacăn.
30. Ormindea.
31. Mihăleni.
32. Peşcerea.
33. Podele.
34. Ribiţióra de jos.
35. Ribiţióra de sus.
36. Ribiţa.
37. Rişca cu filia Baia de Criş.
38. Rovina.
39. Ruda.
40. Selişce.
41. Şesuri.
42. Stănigea de jos.
43. Stănigea de sus.
44. Trestia.
45. Ţĕrĕţel.
46. Tomnatecu de jos.
47. Tomnatecu de sus.
48. Uibăresci.
49. Vaca.
50. Valea Bradului.
51. Sdrapţi.

XI. Protopresbiteratul Gioagiului.

Locul central: **Sĕcărêmb.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Gioagiului I.*

1. Banpotoc cu fil. Chimindea.
2. Bărsĕu.
3. Bobâlna.
4. Boiu.
5. Boholţ.
6. Buruiene.
7. Căenelu de jos.
8. Certeşul de jos.
9. Cigmău.
10. Chişcădaga.
11. Dealu mare cu f. Gruelaci.
12. Fizeş-Barbura.
13. Folt.
14. Fornădia.
15. Hărău.
16. Hondol.
17. Măgura cu filia Topliţa.
18. Nevoeş.
19. Poiana.
20. Porcurea.
21. Rapoltu mare.
22. Rapoltu mic.
23. Sĕliscióra cu filia Stoieneasa.
24. Şoimuşul mureşan cu f. Balata.
25. Suligete.
26. Tĕcărĕu.
27. Uroiu cu filia Cărpiniş.
28. Valea Epii.
29. Vălişóra.
30. Voia.

b) din fostul protopresbiterat al *Gioagiului II.*

31. Almaşul mare joseni.
32. Almaşul mare suseni.
33. Almaşul mare Brădet
34. Almaşul mic.
35. Almaşul mijlociu.
36. Ardeu.
37. Balsa cu filia Galbina.
38. Băcâia.
39. Băcăinţ.
40. Bozeş.
41. Bulbuc cu filia Curpeni.
42. Ceru Băcăinţului.
43. Cibu.
44. Feredeu
45. Geoagiu joseni.
46. Geoagiu suseni.
47. Glod.
48. Homorod joseni.
49. Homorod suseni.
50. Mada cu filia Stăiuni.
51. Mermezeu-Văleni.
52. Nădăsthia.
53. Noşag.
54. Renghet.
55. Sĕcărêmb.
56. Valea mare.
57. Varmaga.

XII. Protopresbiteratul Albei-Iulie.

Locul central: **Alba-Iulia.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Albei-Iulie.*

1. Alba-Iulia.
2. Ampoiţa.
3. Brădeşci.
4. Bucerdea-vinósă.
5. Cristeşti,
6. Cheia-Rîmeţului.
7. Craiva.
8. Cricău.
9. Cetea.
10. Geoagiul de sus.
11. Geomal.
12. Gârbova de sus.
13. Ighiu.
14. Ighiel.
15. Maierii Albei-Iulie.
16. Măgina.
17. Mesentea.
18. Meteşi.
19. Mihalţ.
20. Oarda de jos.
21. Pâclişa.
22. Poiana cu filia Găureni.
23. Ponor.
24. Rîmeţ.
25. Rîpa-Rimeţului.
26. Stremţ.
27. Ţĕlna.
28, Tĕuţi.
29. Tibru.
30. Totoiu.
31. Valea Geógelului
32. Valea-Uzei cu f Valea-Inzelului

b) din fostul protopresbiterat al *Sebeşului.*

33. Vurper. 34. Cârna. 35. Inuri.

XIII. Protopresbiteratul Abrudului.

Locul central: **Abrud.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

Abrud oraș.
Abrud sat.
Bucium-Cerb.
Bucium-Isbita.
Bucium-muntari.
Bucium-poieni.
7. Bucium sat.
8. Buninginea.
9. Cărpiniș.
10. Ciuruleasa.
11. Corna.
12. Fenoș.
13. Galați.
14. Petroșeni.
15. Presaca.
16. Roșia.
17. Sohar.
18. Trampoiele.
19. Valea-bulzului.
20. Valea-dosului.
21. Vêrtopi.
22. Vultori.
23. Zlatna.

XIV. Protopresbiteratul Câmpenilor.

Locul central: **Câmpeni.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

Albac.
Albac-Arada.
Câmpeni.
Certeja.
Garda de jos.
6. Garda de sus.
7. Lăpușul.
8. Lăzești.
9 Neagra de jos.
10. Neagra de sus.
11. Peleș.
12. Poiana.
13. Ponorel.
14. Sĕcătura.
15. Sohodol.
16. Suprapetrei.
17. Valea verde.
18. Vidra de jos.
19. Vidra medie.
20. Vidra de sus.

XV. Protopresbiteratul Lupșei.

Locul central: **Offenbaia.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Lupșei.*

Bedeleu cu filia Trăscău.
Brăzești.
Burul.
Cacova-Ierei.
Cióra de sus,
Hădărĕu.
7. Lătureni.
8. Lunca.
9. Lupșa.
10. Muncel.
11. Ocolișul mare.
12. Ocolișul mic.
13. Offenbaia.
14. Poșaga de jos.
15. Poșaga de sus.
16. Runcu cu filia Lunca-largă.
17. Sălciva de jos.
18. Sălciva de sus.
19. Sarteș.
20. Șasa.
21. Subpeatră.
22. Valea Lupșei cu f. Valea-Șeseĭ.
23. Vidolm.
24. Vința.

b) din fostul protopresbiterat al *Albei-Iuliei.*

. Mogoș-Mămăligani. 26. Mogoș-Miclesci. 27. Mogoș-Valea bârnei. 28. Tecșesci.

XVI. Protopresbiteratul Turdei.

Locul central: **Turda.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Turdei inferióre.*

Agerbiciu.
Agriș.
Cârcedea.
Ciagz.
M. Cheța.
Cicud.
7. Cristiș.
8. Grind-Cristur.
9 Cucerdea.
10. Mureș-Decea.
11. Feldióra.
12. Hărăstaș.
13. Hidiș.
14. Mureș-Luduș.
15. Maierĕu.
16. Sânmihaiu.
17. Turda.
18. Vaidașig.
19. Frata,
20. Miheș.
21. Soatul inf.
22. Soporul de câmpie.

b) din fostul protopresbiterat al *Murĕșului.*

Ciunga. 24. Găbud. 25. Micloșlaca. 26. Sân-Iacob. 27. Ațintiș.

c) din fostul protopresbiterat al *Clujului.* 28. Banabic.

XVII. Protopresbiteratul Clușului.

Locul central: **Clușul.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Clușului.*

Agerbiciu cu filia Căpușul-mare.
Barei.
Bedeciu.
Bica-română.
Butene.
Călata mare cu f. Horlacea și Domoș.
Călățele.
8. Cara.
9. Cojogna.
10. Cluș.
11. Fenești.
12. Finciu.
13. Giurcuța.
14. Gerő-Oșorheiu cu f. Gestrade.
15. Gerőfi-Dangău cu f. Banfi-Dangău
16. Lona săsască cu f. Stolna.
17. Muntele rece.
18. Mărișel.
19. Măguri.
20. Mănăștirul rom.
21. Mănăștirul ung.
22. Nadășul rom.
23. Rogoșel.
24. Panic.
25. Someș cald cu f. Lăpuștești.
26. Someș-rece.
27. Someș-sat.
28. Sebeșul-mare.
29. Vălcăul ung.

b) din fostul protopresbiterat al *Secului.*

30. Apahida cu filia Pusta S. Nicolau
31. Secul cu filia Gherla.
32. Bogaciu.

c) din fostul protopresbiterat al *Turdei inferiore.* 33. Mociu. 34. Calian.

XVIII. Protopresbiteratul Ungurașului.

Locul central: **Unguraș.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Ungurașului.*

Baica cu filia.
Chendremal.
Bălan.
Bodia.
Bosna.
Dol.
6. F. Sân-Petru
7. Galpuia.
8. Hida.
9. Jac cu filia. Romita, Bred.
10. Miluan.
11. Păușa cu filia Vașcapău.
12. Rachiș.
13. S. Maria.
14. Stîna cu filia Ciumerna.
15. Tresnea.
16. Unguraș cu filia Tetișa.

b) din fostul protopresbiterat al *Clușului.*

Jimborul mare. 18. Dâncul. 19. Tămașa. 20. Cubleșul rom.

XIX. Protopresbiteratul Cetății de pétră.

Locul central: **Făuresci.**

Constă ca mai înainte din următórele comune:

1. Berința.
2. Bercheș.
3. Copalnic.
4. Cărbunari.
5. Cărpiniș.
6. Ciocotiș.
7. Curtuiușul mic
8. Făuresci cu filia Plopiș.
9. Fênațe.
10. Finteușul mare.
11. Leschia.
12. Sĕcătura.
13. Selnița.
14. Trestia.
15. Văleni.
16. Vima-mică.

XX. Protopresbiteratul Solnocului.

Locul central: **Borcut.**

Constă din următórele comune ale fostului protopresbiterat al *Solnocului II.*

1. Borcut.
2. Costeni.
3. Cupșeni.
4. Dobric.
5. Dobriținaș.
6. Ineu.
7. Libotin.
8. Mașca.
9. Peteritea.
10. Poiana-porcului.
11. Rogoz.
12. Rohia.
13. Stoiceni.
14. Suciul de jos.
15. Ungureni.
16. Văleni.

XXI. Protopresbiteratul Deșului.

Locul central: **Deș.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Solnocului I.*

1. Baba.
2. Chiueșci.
3. Ciceu-Corabie.
4. Ciceu-Giurgești.
5. Ciceu-Hajmaș.
6. Ciceu-Poiana.
7. Ciubanca.
8. Ciubăncuța.
9. Coroieni.
10. Curtuiuș.
11. Deșu.
12. Diug.
13. Dobricel.
14. Esc.
15. Gâlgău.
16. Gârbău.
17. Gostila.
18. Mogoaja.
19. Muncel cu filia Fălcușa.
20. Negrilești.
21. Olpret.
22. Osoiu.
23. Poiana-Blenchi
24. Vima-mare.

b) din fostul protopresbiterat al *Secului.*

25. Bonțida cu filia Lașard.
26. Cheuchiș.
27. Deviciorii mari cu f. Sânt-Ioana.
28. Geaca.

XXII. Protopresbiteratul Bistriței.

Locul central: **Borgo-Prund.**

Constă din următórele comune ale fostului protopresbiterat al *Bistriței.*

1. Berlad.
2. Blașfalăul inferior
3. Blasfalăul super. cu filiile Terpii, Sigmiri.
4. Borgo-Bistrița.
5. Borgo-Joseni.
6. Borgo-Mijloceni.
7. Borgo-Prund.
8. Borgo-Rus cu fil. Dorolea, Iad.
9. Borgo-Suseni.
10. Buduș cu filiile Orchei, Budacul săsesc.
11. Caila.
12. Chintelnic
13. Cosna.
14. Cușma.
15. Galați.
16. Ida mare cu filia Dipșa.
17. Sântul.
18. Șeul mare.
19. Șimotelnic.

XXIII. Protopresbiteratul Reghinului.

Locul central: **S. Reghin,**

Constă din următórele comune ale fostului protopresbiterat al *Turdei super.*

1. Cuiesd.
2. Deda.
3. Dumbrava.
4. Filea.
5. Hodac.
6. Jabenița cu filia Sân-Martin.
7. Ibănesci.
8. Idicel cu filia Mureșul-mort.
9. Luieriu cu filia Ieciu.
10. Maierău cu filia Disnaeu.
11. Meșterhaza.
12. Nădașa romană.
13. Potoc.
14. Restojnea cu f. Polăți.
15. Rîpa inferióră.
16. Rîpa superióră.
17. Săcal.
18. Toplița.
19. Urișul superior.

XXIV. Protopresbiteratul Murĕș-Oșorheiului.

Locul central: **Mureș-Oșorheiu,**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Murĕș-Oșorheiului.*

1. Band.
2. Berghia.
3. Corunca.
4. Egerseg cu filiile Sâncraiu, Remete, Podeni.
5. Erdő-St.-György cu f. Havasdtő, Odașde, Kismőd.
6. Gerneseg cu filia Curtifaia.
7. Iclandu mare.
8. Malomfalĕu.
9. Medeșfalĕu.
10. M. Cristur.
11. Murĕș-Oarba.
12. M. Oșorheiu.
13. M. Sângeorgiu.
14. Mușin cu filiile Veța, Chibelia, Maiad.
15. Nazna.
16. Petea.
17. Sânbenedic cu f. Acașfalĕu.
18. Sânger cu filia Șaromberc.

b) din fostul protopresbiterat al *Târnavei superióre.*

19. Șoimușul rom. cu filia Zagor, Sălăușul săs.
20. Suplac.
21. Coroiu St. Martin cu filia Bernadea.

XXV. Protopresbiteratul Târnavei.

Locul central: **Cetatea de baltă.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Târnavei inferióre.*

1. Blăjel.
2. Bobohalma.
3. Boean.
4. Chesler.
5. Crăciunel.
6. Cerchidul mare.
7. Cucerdea română.
8. Cetatea de baltă cu filia Feisa.
9. Custelnic.
10. Chinciș cu filia Petrilaca-rom.
11. Deag.
12. Păucea.
13. Selcud.
14. Sub-pădure.
15. Vidrașĕu.
16. Șomfalĕu cu filia Adamuș.

b) din fostul protopresbiterat al *Murĕșului.*

17. Sân-Benedict.
18. Fărău.
19. Silea-maghiară.
20. Heria.
21. Spanlaca.
22. Botez.
23. Herepeia mag. cu f. Orzd.

XXVI. Protopresbiteratul Mediașului.

Locul central: **Mediaș.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Mediașului.*

1. Agerbiciu.
2. Aţel.
3. Biertan.
4. Brateiu.
5. Buzd.
6. Copșița.
7. Curciu cu filia Șmig.
8. Dupușdorf.
9. Frâua.
10. Haşag.
11. Mediaș.
12. Moșna cu filia Nemșa.
13. Motișdorf cu filia Ibișdorfu săs.
14. Richișdorf.
15. Șaroș cu filia Elisabetopole.
16. Șaldorf.
17. Șeica mare.
18. Șoala.
19. Vorumloc.
20. Velț.

b) din fostul protopresbiterat al *Târnavei de sus.*

21. Alma.
22. Bachnea.
23. Căpâlna de sus cu f. Mica, Idrifaia.
24. Lasleu rom. cu f. Ormeniș, Lasleu săsesc.
25. Dârlos.
26. Iernea săsască.
27. Hundorf cu filiile Dumald, Senereuși, S. Ioana.
28. Idiciu.
29. Lepindea cu f. Cioaș.

c) din fostul protopresbiterat al *Sighișórei.*

30. Hogilag ca filiă la Șaroș.

XXVII. Protopresbiteratul Sighișórei.

Locul central: **Sighișóra.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Sighișoarei.*

1. Archita cu filia Beia.
2. Bodogaia cu filiile Fiatfaleu, Uisechel.
3. Bundorf.
4. Daneș.
5. Ferihaz.
6. Galomfaleul mare cu filiile Galomfaleulmic, Bitfaleu, Odorheiu, Rugonfaleu, Andrașfaleu, Betlenfaleu.
7. Hendorf.
8. Hetur.
9. Laslea mare.
10. Netuș.
11. Roadeș.
12. Șaeș.
13. Sas-Chiz.
14. Sas-Daia.
15. Seleușu mare cu f. Prod.
16. Sighișoara.
17. Țelina.
18. Trapold.

b) din fostul protopresbiterat al *Târnavei de sus.*

19. Săcel (Andrașfaleu).
20. Boiul mare cu f. Boiul mic.
21. Jacul român.
22. Nadășul săsesc cu f. Magheruș.
23. Șard.
24. Vidacutul român cu f. Vidacutul unguresc, Șoimușul mare.

c) din fostul protopresbiterat al *Palosului.*

25. Paloș.
26. Feleag cu filia Sederiaș.
27. Hasfaleu.
28. Beșa.
29. Criș cu filia Felța.
30. Malencrav.
31. Noul săs. cu filia Rondela.
32. Retișdorf.
33. Mucundorf.
34. Zoltan.
35. Șarpotoc cu filia Vulchendorf.

XXVIII. Protopresbiteratul Cohalmului.

Locul central: **Cohalm.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Cohalmului.*

1. Caţa.
2. Criț cu filiile Cloasterf, Meșendorf.
3. Draos cu filia Petca.
4. Halmeag.
6. Felmer.
7. Fischer.
8. Jibert.
9. Lovnic cu filia Cobor.
10. Merchiașa cu f. Jimbor.
11. Stena cu filia Viscri.
12. Șona.
13. Ticușul rom. cu f. Ticușul săs.
14. Ungra.
15. Vargiaș cu filiile Bațanii mari. Bațanii mici, Bibarț, Hermann, Filea, Oleștelec, Saldabuși.

b) din fostul protopresbiterat al *Palosului.*

16. Valendorf.
17. Dăieșoara.
18. Crihalma.
19. Fântâna cu filia Hogiz.
20. Bogata cu filia Dopca.
21. Mateiași cu filia Racoșul infer.

XXIX. Protopresbiteratul Trei-Scaunelor.

Locul central: **Sepși-St-Georgiu.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Heghigului.*

1. Augustin cu filia Răcașul de sus.
2. Aita mare cu filiile Aita-medie, Aita-séca, Barolt, Buduș, Chepeț, Micloșoara.
3. Arini cu filia Iareș.
4. Arpatac cu filia Ariușdi.
5. Belini.
6. Budila.
7. Heghig.
8. Marcoș.
8. Micouifalu cu fil. Bicsad, Malnaș, Tușnad.
10. Sepși St. Georgiu cu f. Chileni, Zalani, Semeria, Arcuș, Buduc.
11. Teliu.
12. Vălcele (Elöpatak).
13. Vama Buzĕului.

b) din fostul protopresbiterat al *Trei-scaunelor.*

4. Boroșneul mic cu f. Saramaș.
5. Bretcu.
6. Cernatul infer. cu f. Cernatul sup., Albiș, Dolnic, Hoțila, Icafalĕu, Leţeni, Marcoșfalĕu, Mateeni, Moacșa, Martineşti, Ch. Vașarheiu.
17. Covasna cu filiile Zăbală, Pava, Pachia.
18. Chezdi-Mărtănuș cu filia Oșdula.
19. Intorsura-Buzĕului.
20. Sita-Buzĕu.
21. Zagon cu filia Păpăuți.
22. Poiana sărată.

c) din fostul protopresbiterat al *Brașovului II.*

23. Apaţa cu filia Ormeniș.
24. Dobârlău cu filia Bastelec.
25. Doboli cu filia Ilieni.
26. Chichiș cu filiile Farcașvaga, Baștelec.
27. Crisbav cu filia Nou.
28. Lisnău cu filiile Bicfalĕu, Măieruși.
29. Ozun cu filiile St. Ioan, Laborfalĕu, Comolău.

XXX. Protopresbiteratul Brașovului.

Locul central: **Brașov.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Brașovului I.*

1. Brașov-schei.
2. Brașov-tocile.
3. Brașov-cetate.
4. Brașov-vechiu.
5. Brașov-dârște.
6. Brașov-stupini.
7. Bacifalu.
8. Cernat.
9. Helchiu.
10. Purcăreni.
11. Satulung biser. vechie.
12. Satulung biser. nóuă.
13. Tărlungeni.
14. Turcheș.
15. Zezin.

b) din fostul protopresbiterat al *Brașovului II.*

16. Bod.
17. Feldióra.
18. Herman.
19. Măgherușul săs.
20. Prejmer.
21. Rotbav.
22. Sânpetru.

XXXI. Protopresbiteratul Branului.

Locul central: **Zernești.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Branului*

1. Cheia.
2. Codlea.
3. Cristian.
4. Fundata.
5. Ghimbav.
6. Măgura.
7. Moieciul infer.
8. Moieciul super.
9. Peștera.
10. Poarta.
11. Predeal.
12. Reșnov.
13. Șimon.
14. Șirnea.
15. Sohodol.
16. Tohanul nou.
17. Vlădeni.
18. Vulcani.
19. Zernesti.

b) din fostul protopresbiterat al *Brașovului I.* 20. Țêntari.

c) din fostul protopresbiterat al *Făgărașului I.* 21. Poiana-Mĕrului 22. Holba

XXXII. Protopresbiteratul Făgărașului.

Locul central: **Făgăraș.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Făgărașului I.*

1. Beclén.
2. Berivoii mari.
3. Berivoii mici.
4. Comana infer.
5. Comana super.
6. Cuciulata cu filia Lupșa.
7. Dridiv.
8. Făgăraș.
9. Galați.
10. Grid cu filia Șercaia.
11. Herșeni.
12. Hurez.
13. Mândra.
14. Mărgineni.
15. Părĕu.
16. Perșani.
17. Recea telechiană
18. Riușor.
19. Rucăr.
20. Șercaița.
21. Șinca nóuă.
22. Toderița.
23. Veneția inf.
24. Veneția sup.

b) din fostul protopresbiterat al *Făgărașului II.*

25. Voila.
26. Sâmbăta inf. ap.
27. Sâmbăta sup. res.
28. Sâmbăta super. apus.
29. Luța.
30. Ludișor.
31. Voivodenii mari.
32. Voivodenii mici.
33. Lisa.
34. Breaza.

XXXIII. Protopresbiteratul Avrigului.

Locul central: **Avrig.**

Constă din următórele comune:

a) din fostul protopresbiterat al *Făgărașului II.*

1. Arpașul infer.
2. Arpașul super.
3. Colun.
4. Corbi.
5. Draguș.
6. Feldióra.
7. Oprea-Cârțișóra.
8. Porumbacul infer.
9. Porumbacul super. apus.
10. Porumbacul sup. resăr.
11. Sĕrata.
12. Scorei.
13. Streja-Cârțișóra.
14. Ucea infer.
15. Ucea super.
16. Vișlea infer.
17. Vișlea super.

b) din fostul protopresbiterat al *Sibiiului II.*

18. Avrig. 19. Porcești. 20. Sebeșul infer. 21. Sebeșul sup. 22. Secădat

XXXIV. Protopresbiteratul Agnitei.

Locul central: **Agnita.**

Constă din următórele comune ale fostului protopresbiterat al *Nocrichiului* și *Cincului mare.*

1. Agnita.
2. Alțina.
3. Bârghiș.
4. Bendorf.
5. Boholț.
6. Bruiu cu filia Gherdeal.
7. Calbor.
8. Cincșor.
9. Cichindeal.
10. Cincu-mare.
11. Chirper.
12. Coveș.
13. Fofeldea.
14. Găinari.
15. Ghișasa.
16. Glâmbóca.
17. Hosman.
18. Hundrubechiu cu f. Noustat.
19. Iacobeni.
20. Igișdorf.
21. Ilimbav.
22. Marpod.
23. Măgărei.
24. Merghindeal.
25. Nocrichiu.
26. Prostea.
27. Rotbav.
28. Ruja.
29. Săsăuși.
30. Selistet.
31. Șomărtin.
32. Șoarș.
33. Șulumberg.
34. Tórcla.
35. Vecerd.
36. Vĕrd.
37. Veseud.
38. Zlagna.
39. Nucet.

Din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 16 Decembre 1881.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

putaţiunea întreagă, privind familia împerătească.“

Nu sciu dacă Ţarul s'a mulţumit cu acest rĕspuns.

Eată dar rĕsplata pentru ospitalitatea, pentru pânea ce românul marinimos dă acestor fugari de tot soiul şi din toate unghiurile lumei primindu'i în casa sea. Nicăeri, nici într'o ţeară strĕinul nu este aşa de bine primit, cum este primit în Romănia, şi nicăeri nici într'o ţeară streinul nu s'a purtat mai infam, mai laş cu binefăcĕtorul seu, cu stăpânul casei, unde a găsit el, în nenorocirea sea, un adăpost sigur, o bucată de pâine, o compătimire, că aici în ţeara noastră — în Basarabia, Bucovina, Dobrogea, pentru binele făcut din toată inima. Naturalminte că eu nu vorbesc aici despre refugiaţii politici, despre polonesi şi alţi, cari nu trebue sĕ fie amestecaţi cu adunătura murdară de străini, cari ne vin din toate părţile, fiind-că au fost daţi afară din sinul societăţei în care trăiau.

În ultima mea corespondenţă v'am spus deja că la noi, în timpul de faţă, domnesce ḑeiţa Themida. Ḑilele din urmă tribunalul militar a şi finit deja un proces politic. Pe banca acusaţilor au fost trei inculpaţi: fiul ţĕranului Ion Mainou, elevul institutului politechnic Alexandru Kirchner şi studentul universităţei din Odesa Alexandru Vinogradoff. Acusaţiunea susţinea crima de participare la o societate secretă, şi inculpă pe cel din urmă de a fi distribuit încărţile partidei nihiliste. Tribunalul a condamnat pe Ioan Mainou şi Kirchner la munca silnică pe 15 ani în minele Statului şi pe Vinogradoff la esil în Siberia. Afacerea s'a judecat cu uşile închise şi până acum nu vĕ pot da nici o scire în ce privesce desbaterile. Acusaţii, cum am auḑiit au refusat sĕ recurgă la graţiare, adresându-se către Ţar, drept ce 'l au după spiritul legei, şi tribunalul a confirmat verdictul.

Eată dar trei victime nouĕ, cari vor espia pĕcatele generaţiunilor trecute, cari au creat această ordine socială nesuferită. *Basarab.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Caransebeş, 29 Decemvre 1881. Ḑiua nascerii Mântuitorului nostru Is. Christos s'a serbat în biserica catedrală de aici şi în anul acesta cu cunoscuta pompă, de care — cutez a ḑice — puţine biserici au parte.

Prea Sânţia Sa Dl Episcop Ioan Popasu, încungiurat de protosincelul Filaret Musta, protop. Nicolae Andreevici, referentele dela senatul bis. Filip Adam, preotul I. Stoian şi de doi diaconi, prin statura-i adevĕrat apostolică, prin vocea-i sonoră, puternică şi pĕtrunḑĕtoare ne transpusese într'o lume nouă, într'o lume, de eare nu s'ar mai despărţi muritorul.

Il. Sa prin cunoscutu-i dar oratoric în cuvêntarea Sa plină de învĕţături ne arată calea cea adevĕrată, pe care putem ajunge ca sĕ gustăm în viaţă cât mai adeseori momente feri cite,sĕ ajungem vremuri mai bune.

Ne spuse, că omul nu poate fi deplin fericit pe acest pământ, că viaţa noastră nu va fi nici odată fără de dureri şi fără de luptă. Nĕcazurile şi greutăţile, ce ni le facem, prin purtarea noastră, le putem ocoli. Pământul ar fi un raiu, dacă noi înşine nu ne-am strica norocirea unul altuia. Cea mai mare parte din nevoile şi nĕcazurile ce le suferim, sûnt tristele urmări ale pĕcătoaselor noastre fapte. Credinţa neclătită în Christos şi sfânta lui lege este singura condiţiune, sub care putem ascepta ḑile mai bune. „Sûnteţi rĕtăciţi, vĕ înşelaţi pe voi înşivĕ, voi toţi, cari ḑiceţi, că oamenii pot fi fericiţi şi fără credinţa în Christos şi în legea lui, dacă vor fi bogaţi, dacă li se vor deschide nouĕ isvoare de câştig. Da, oamenii bogaţi, însĕ fără credinţă în Christor, fără fapte bune, vor fi mai sumeţi, mai desfrênaţi, mai împetriţi la inimă, dar ḑile mai bune nu vor putè aştepta. Rătăciţi, vĕ înşelaţi pe voi înşivĕ, voi, cari credeţi, că oamenii pot fi fericiţi şi fără Christos, dacă vor fi culţi, adecă dacă vor avè năravuri netede, datini lucii, pe care voi le numiţi cultură. Da, oamenii numiţi de voi culţi, vor fi mai făţarnici, mai prefăcuţi, mai falşi, mai vicleni, vor fi mai tare aplecaţi la plăceri trupesci, la destrĕnări mai fine, vor fi morminte spoite pe din afară, pline de trufia vieţii etc. Acestea le puteţi aştepta dela cei poleiţi pe din afară, însĕ nici odată nu puteţi aştepta vremuri mai bune, ḑilele de pace, ce le doresce sufletul nostru.“

Cu ocasiunea aceasta solemnă fu sfinţit de preot profesorul dela institutul teologic Andreiu Ghidiu, acel tinĕr, care în timpul cel scurt, de când se află în mijlocul nostru, prin purtarea lui, prin tactul, manierile şi darul înnăscut de a fi profesor şi-a câştigat ca puţini alţii iubirea, stima şi alipirea scolarilor, colegilor şi concetăţenilor sĕi.

Clerul diecesei Caransebeşului are numai sĕ'şi gratuleze, că prin D-nul Ghidiu primesce în mijlocul sĕu un membru, care promite mult acestei diecese mai lipsite de astfeliu de lucrători.

Noului lucrător în via Dlui îi poftim din adêncul inimei, ca sĕ ajungă timpul acela, când împreună cu bĕtrânul Simion sĕ ḑică: Acum sloboade Doamne pe robul tĕu în pace, că am putut contribui şi eu la înflorirea şi întărirea bisericei, scoalei şi prin ele la mărirea neamului meu.

m.

Caransebeş, 25 Decemvre 1881. Congregaţiunea comitatului Caraş-Severin e convocată pe 16 Ian. n. 1882. Între obiectele de pertractare va venì şi înfiinţarea unui gimnasiu complet român în Caransebeş. În causa aceasta 80 de comune grăniţĕresci au substernut comitatului următorul:

Decis:

Avênd în vedere absoluta necesitate de un institut mai înalt de cultură, şi anume de un Gimnasiu românesc complet cu opt clase în oraşul Caransebeş, cu deosebire pentru poporaţiunea fostului regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13 — o necesitate recunoscută şi de către prea înaltul loc prin resoluţiuuea regeasca din 18. Maiu 1873 publicată cu rescriptul înaltului Ministeriu reg. ung. de culte şi de instrucţiuuea publică ddt. 27 Mai 1873. Nr. 13.676 prin carea s'a fost dispus înfiinţarea unui Gimnasiu de stat cu 8 clase în Caransebeş, ceea ce însĕ nu s'a putut efeptuì, din causă că legislaţiunea ţĕrii n'a votat spesele recerute pentru intreţinerea acestei scoale medii proiectate;

Avênd mai departe în vedere, că poporaţiunea numită are edificiul necesariu, în care se aşeze acest Gimnasiu, şi că acel edificiu s'a clădit şi procurat anume spre a aşeza într'ênsul un institut mai înalt de învĕţământ, şi că prin urmare acel edificiu nu se poate detrage dela destinaţiunea lui primitivă;

Avênd în fine în vedere, că în înţelesul §-lui 6 al prea înaltului rescript regesc din 9 Iunie 1872 venitele fondului grăniţeresc de crescere şi de cultură, precum şi ale fondului grăniţeresc de avere, au sĕ se folosească numai spre scopuri culturale, umanitare şi economice:

Noi subscrişii representanţi legiuiţi ai comunei — din fostul regiment confiniariu romano-banatic Nr 13. ingremiată Comitetului Caraş Severin, adunându-ne astăḑi în şedinţă, cu strictă observare a prescriselor §§-lor 57—61 din art d. l. XVIII. din 1871. despre organisarea comunelor, — am decis următoarele:

1. După capitalele susnumitelor fonduri, adecă: ale fondului grăniţeresc de crescere şi de cultură şi ale fondului general grăniţĕresc de avere (der Grenz-Erziehungs und Bildungsfond und der allgemeine Grenz-Vermögensfond), anume după capitalul de — —? din care au constat aceste fonduri cu finea anului 1880 — dăm 5%, adecă: cinci percente pe fie care an pentru înfiinţarea şi susţinerea unui Gimnasiu românesc complet cu opt clase în oraşul Caransebeş.

2. Contribuirile acestea încep de la 1 Ianuarie 1882 ele se vor administra de un Comitet ales din sinul proprietarilor des numitelor fonduri grăniţeresci şi ne deobligăm ale plăti în douĕ rate semestrele anume cu finea lunei lui Ianuarie şi cu finea lunei lui Iuliu a fie cărui an.

3. Cu privire la înfiinţarea acestui Gimnasiu sĕ se compună un act fundaţional precisat în toate privinţele carele se conţină şi modalitatea asigurării contribuirilor stătorite sub punctul 1 şi 2, ear' dela locuri mai înalte competente sĕ se esopereze aprobarea acestui act fundaţional.

Cu efeptuirea acestui decis încredinţăm şi împuternicim pe Domnii: —

Anume împuternicim şi rugăm pe acesti Domni, ca compunênd actul fundaţional amintit sub punctul 3 se întreprindă in numele nostru toţi paşii necesari, pentruca acest act sĕ câştige preaînalta aprobare şi preste tot fi împuternicim şi rugăm, ca se facă în numele nostru toate, câte dênşii vor afla de lipsă pentru înfiinţarea des numitului Gimnasiu.

5. Acest protocol făcêndu'l în duplu l'am întărit cu subscrierile noastre. Amêndouĕ aceste esemplare se înaintează prin pretura cercuală la inclitul Comitat spre aprobare în înţelesul citatei legi comunale; după aceea un esemplariu se depune spre păstrare în archiva comunală; ear celalalt se trimite la mâna dlui general Traian Doda ales deputat dietal, în plenipotenţă pentru dênsul şi pentru ceialalţi plenipotenţiari ai nostri . . .

Cele 5 percente dăruite formal din partea acestor 80 de comune pentru susţinerea cesţionatului gimnasiu fac o sumă de peste 15,000 fl.

Tot pentru susţinerea acestui gimnasiu, administraţiunea averilor grăniţeresci în adunarea ei din luna trecută a votat pe anul scol. 1882/3 suma anuală de 2500 fl.

Diecesa Caransebeşului dă pe an suma de 1500 fl.

Pentru deschiderea acestui gimnasiu sĕ mai cere numai aprobarea Ministeriului de culte şi instrucţiune publică, ceea ce, după cum sûntem informaţi, se va şi da.

Cu prima Septemvre 1882 de ne va ajuta Ḑḑeu vom deschide prima clasă gimnasială română şi în decurs de 8 ani de ḑile vom avè doritul gimnasiu complet. *m.*

Varietăţi.

* (Contele Hoyos) ministrul Austro-Ungariei în Bucuresci, va fi primit ḑilele acestea în audienţă privată de către Regele Romăniei.

* (Balul) se va arangia la 21 Ianuarie 1882 în hotelul „Swoboda“ în Piski în favorul bisericei române din Biscarea. Musica va conduceo Pista Dani dirigintele primei capele diu Deva. Darurile benevole se vor cuita cu mulţămită pe cale publică întrarea pentru familie 1 fl. de pesoană 60 cr. Începutul la 8 oare. — Bal şi biserică! — cam ciudat!

* (Ce însemnează a avè un popor o cultură reală.) În Germania dă mult de vorbit faptul, că cu ocasiunea deschiderei reichstagului prinţul Bismarck a pus sĕ se traducă mesagiul imperial şi în limba polonă şi sĕ se împartă deputaţilor poloni. Cu acest prilegiu Cancelarul a declarat mai multor representanţi, *că e gata sĕ dea Polonilor dreptul de a întrebuinţa limba lor în toate ajacerile cari i privesc cu statul, precum în administraţiune, judecătorii etc..*

Remarcabil este, ḑice „Alegătoriul“ din Bucuresci, că tocmai când cancelarul puternicei Germanie iea, *fără se fie silit*, această mesură pentru cele 2 milioane Poloni ai sĕi, — ne vine din Ardeal vestea, că limba locuitorilor a fost stearsă din întrebuinţarea judecătorească şi la Sibiiu — ultimul loc unde mai era în vigoare — şi că introducera limbei ungaresci în scoale secundare va fi în curênd decretată de Camera ungurească,

Şi cu toate acestea, în Ungaria si Ardeal sûnt 3 milioane Români si tot atâţi Slavi şi Nemţi în raport cu 5 milioane Unguri, pe când în Germania cele 37 milioane de Germani compacţi abia au 2 milioane de Poloni în faţa lor — De silă nu se poate trata, la hotărârea prinţului Bismarck. Nici vorbă! E numai raţiunea unei cugetări sĕnătoase o cultură politică superioară apucăturilor brutale, care pune pe Poloni în dreptul lor. Dar la Ungurì? —

* („Patrioţii“ nostri.) In Cluj, care dela 1 l. c. n. s'a declarat de oraş închis cu privire la impositele de consum, încassarea acestor imposite face sânge rĕu. Astfel ne comunică „Magyar Polgár“ că Sâmbăta trecută seara nisce făptuitori necunoscuţi au dat năvală peste casa de vamă a arêndaşilor impositelor de consum din Boldog-utca, au amenin-ţat varda şi după ce acestia au încuiat uşa, turburătorii au aprins casa vardei peste capul acesteia, astfel încât abia a putut scăpa afară, pentru a stânge focul.

Aşa se poartă faţă cu statul „patrioţii“ patentaţi din această nefericită ţeară!

* (Incendiul dela 21 Decembre.. —) Citim în ḑiarele bucurescene după „Mesagerul Brăilei“: Când scriem aceste linii ruinele a 11 prăvălii tot fumegă Luni la oara 10 seara a isbucnit focul pe strada Bucuresci colţul ce'l formeaḑă strada Domniară. Focul şi-a luat naşcere de la o prăvălie a unui lampagiu, aprinḑêndu-se un Butoiu cu gaz. Toate prăvăliele de pe acea linie erau cu douĕ etage, jos ocupate cu prăvălii şi sus locuite de familii. Focul a isbucnit jos; fiind alimentat cu construcţiunile cele mai multe în paiantă, sa întins într'un mod estraordinar, aşa că până a venì pompierii deja focul se comunicase în etagiul de sus.

Timpul era liniscit, o ceaţă groasă acoperea Brăila de mai multe sĕptămâni, ceea-ce a contribuit la localizarea desastrului. Ajunşi pompierii la locul incendiului, în lipsa de apă de la primul pas, sa crediut de toţi că are sĕ se consume centrul oraşului, cele mai frumoase construcţiuni, de aceea administraţiunea a depeşat la Buzĕu şi Galaţi a veni pompele în ajutor.

Şease prăvălii erau în flacără după un scurt timp de la declararea incendiului. Focul a dat, despre Ost, de un loc vilan strimt, urmat de un cal-

cun înalt format de proprietatea d-lui Nenovici, ear din partea despre Vest de un alt balcan înalt format de proprietatea d-lui Boţari, şi care ocupa colţul stradei Domniara. Focul ajuns la aceste resistenţe naturale teama s'a calmat, şi sa anunţat la Galaţi şi Buzĕu că nu este necesitate de ajutor.

Despre ḑiuă a luat foc şi proprietatea d-lui Boţari, care s'a consumat a doua ḑi, adecă prin focul în strada Domniară.

Unspreḑece prăvălii şi anume: o hăinărie, douĕ ceaprăzării, un zaraf, o franselărie, doue tinichigerii, o şepcărie, o ceinărie, o franselărie şi o marşandărie de pe strada Bucuresci, mai multe zidiri dependinţi de pe strada Domniară sau prefăcut în cenuşe. Mai multe familii cari ocupau apartamentele de sus, au scăpat graţie ajutoriului ce li-a dat, întinḑêndulise scări pe la ferestri, fiind secuestrate de focul care se întindea de jos în sus.

Nu s'a putut scoate mai nimic din acele 11 prăvălii precum şi din casele ocupate de familii. Proprietăţile sûnt asigurate toate. Şi unii din comercianţi sûnt asiguraţi în mărfuri.

Adeverinţă,

Din partea representanţei bisericesci şi comunale a comunei gr. or. Conţa, comitatul Alba-Iulia, cercul Sângătinului (Kis-Enyedi járás) se dă cea mai cordială mulţămită dnului Novotny Anton, clopotariu în Timişoara, dela care subsemnaţii în Octomvre 1880 am cumpĕrat un clopot de 150 chilo, după inventţiunea cea nouă. aşa numit „clopot găurit“, inventat de dênsul, pe carele după folosirea de un an, avem destulă probă, că e foarte bun, pe ḑi ce merge tot mai tare i se deschide tonul, are o formă foarte frumoasă, pe scurt sûntem foarte mulţămiţi, aşa, încât îl puem recomanda recomânda ori şi cui pe sus numitul domn, fabricant de clopote.

Ca recunoscinţă îi dăm această adeverinţă, subscrisă în numele comunei întregi, de cătră cei de jos, şi apăsată cu sigilele oficioase.

Conţa la 23 Decemvre 1881.

(L. S.) *Ioan Oprean*, paroch gr. oriet. *Teleky Iozsef*, Szbiró.

(L. S.) *Dtru Radu*, antiste comun. *Nagy Károly*, gazdatisz.

şi încă 21 de subscrieri din comună.

Loterie.

Mercuri în 11 Ianuarie n. 1882.

Sibiiu: **5 26 88 61 30**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 12 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.70	119.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.25	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	97.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.50	134.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	99.50	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.—	98.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.50	97.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.—	100 —
Obligaţiuni urbariale transilvane	100.—	98.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	98.25	98.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.30	77.10
Datorie de stat în argint	78.30	78.10
Renta de aur austriacă	94.—	94.—
Sorţi de stat dela 1860	133.75	133.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	844.—	845.—
Acţiuni de credit austr.	346.—	337.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	343.75	346.—
Sorţi unguresci cu premii	121.25	121.50
Sorţi de regularea Tisei	111.70	112.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.20	99.20
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.6	5.59
Napoleon	9.45½	9.45
100 marce nemţesci	58.35	58.35
London (pe poliţa de trei luni)	119.50	119.50

N. 29.r 1881. [26] 2—3

CONCURS.

Pentru aşeḑarea unui capelan în parochia de clasa III lângă bĕtrânul paroch din comuna parochială Sibişani se dă concurs în urma ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 24 Septemvre 1881 Nro 2926 B. cu termin până la 30 Ianuarie 1882 st. v.

Emolumentele împreunate de acest post sûnt:

Una a treia parte din suma venitelor parochiale de 400 fl. v. a. regulate.

Doritorii de a se aplica în numita staţiune au sĕ'şi înainteze suplicile lor oficiului protopresb. gr. or. în S. Sebeş, inzestrate cu toate documentele prescrise în Statutul organic şi Regulamentul congresual din 1878 până la sus indicatul termin.

Sibişani în 19 Decemvre 1881.

În conţelegere cu protopresbiterul.
Comitetul parochial.

Nr. 412. [267] 3—3

Nr. 21—1882. [272]. 2—3

CONCURS.

În cercul de sanitate (Comitatul Sibiiului, pretura Cisnădiei), cărui aparţine comuna Avrigul, Bradul, Racoviţa Sebşul superior şi inferior cu 7184 suflete, în urma resignaţiunei este de a se ocupa postul de medic cercual.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sûnt: pentru un doctor de medicină salariu de 400 fl. — pentru un chirurg 300 fl., care se plătesce în rate lunare din cassele alodiale ale comunelor mai sus numite; onorariu dela pacienţi de visita cea dintâiu 50 cr. de celelalte visite următoare la acelaşi pacient 30 cr; cuartir natural cu grădină dela comuna Avrig, unde este reşedinţa medicului cercual.

Se cere cu consideraţiune la poporaţiune, cunoscinţa limbei nemţesci şi române.

Petiţiuni instruite conform celor-prescrise sûnt a se înainta până la 5 Februarie 1882 (cal. n.) la pretorul subscris.

Tălmaciu în 3 Ianuarie n. 1882

Pretorul cercului Cisnădiei

Emerich m. p.

Nr. 400—1881. [269] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Tomnatec de clasa a III-a din protopresbiterul gr. or. Zarand neivindu-se la primul concurs nici un concurent, conform resoluţiunei Venerab. Consistoriu archidiecesan dto 26 Noemvre a. c. Nr. 3646 B. se escrie a doua oară concurs cu terminul până la 24 Ianuarie st. v. 1882.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 100 familii adêu a 20 cr. 20 fl. v. a.
2. Venitul dela epitrafir 120 fl.
3. Alte accidenţii 20 fl. v. a.

Suma venitelor 160 fl. v. a.

Concurenţii la această parochie au a-'şi aşterne petiţiunile instruate conform Statutului organic şi al Regulamentului pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Brad (Hunyadmegye) până la terminul indicat.

Brad în 24 Decemvre 1881.

Georgiu Părău m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 204—1881. [270] 2—3

Citaţiune edictală.

Prin care Ioan Roşca din Buzdu comitatul Ternavei-mari, pretura Bertanului, protopresbiteratul Mediaşului, carele de 3 ani de ḑile şi-au părăsit pe legitima sa soţie Rachila Mârin, tot din Buzdu, ambii de religiunea gr. orientală, şi până astăḑi nesciindu-se locul ubicaţiunei lui. — sĕ citează ca în restimp de un an şi o ḑi, dela datul acestei publicaţiuni sĕ se presenteze sau în persoană, sau prin un representant legitim, înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră se va decide procesul în contra lui urḑit, în înţelesul legilor esistente şi în absenţa lui.

Mediaş 18 Decemvre 1881.

Forul matrimonial de I instanţă gr or, al Mediaşului.

Dionisiu Chendi, m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 34—1882. [271] 2—3

Publicaţiune!

Moara Bungardului cu trei pietri dată până acuma în arêndă cu 1720 fl. v. a. pe an, pre basa §. 110 art. de lege 18: 1871 şi a § 17 din contractul de arêndă, se va licita în 29 Ianuarie a. c. cel nou la 10 oare a. m. în cancelaria comunală pre timpul din prima Faur a. c. până în ultima Decemvre 1882 cu eventuala pagubă a arêndaşului, care nu a împlinit condiţiunile contractului încheiat.

Condiţiunile speciale se pot vedè la acest oficiu.

Sibiiu în 6 Ianuarie 1882.

Dela pretura centrală.

Branisce.

[1] 1—3

Câstig real

fără de capital şi fără risic se oferă pentru persoane inteligente şi onorabile din ori ce clasă. Ofertele sûnt a se adresa la **J. Löwinger**, Budapesta Gisela-platz Nr. 3. etagiul I.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 16—30

Anunciu bibliografic.

Acum de curênd a eşit de sub presă a doua ediţiune din **„Aritmetică“** eserciţii practice cu numerii 1—100 pentru începĕtoriu din anul I şi II de scoală, de Domeţiu Dogariu şi Ioan Dariu, învĕţători la scoalele primare din Satulung

Editura librăriei **Heinrich Zeidner** în **Braşov.**

Preţul unui esemplar broşurat **30 cr.**

Acest manual sĕ bucură şi de recomandaţiunea Măritelor consistoare ca senate scolari fiind recomandat din partea acestora ca carte didactică în întreaga archidiecesă a Transilvaniei, cât şi a Caransebeşului. —

Mai departe, această ediţiune este prelucrată, corectată şi înavuţită astfel că se poate folosi cu uşurinţă şi în mâna elevului din anul prim de scoală. Cercurile numerilor sûnt mai sistematice, observându-se preste tot intuiţiunea numerilor prin linioare puncte etc.

Se poate procura priu toate librăriile dîn patrie, sau deadreptul dela editorul.

H. Zeidner,
librar.

[2] 1—1

[242] 8

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă latâ de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă latâ de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La nrul acesta se adauge un suplement.

Nr. 2. Sibiiu, Marți 5|17 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa SS. Serbători ale Botezului, n-rul procsim va apărè în 9 Ianuarie.

Nr. 3818. Plen.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Cu încheerea anului 1881. espiră periodul din urmă de 3 ani, pe care s'au constituit comitetele și epitropiile parochiale, apoi sinódele, comitetele și epitropiele protopresbiterale din archidiecesa nótră transilvană; pentru a cărora reconstituire dar' pe un period nou de trei ani, conform dispositiunilor statutului organic și instrucțiunilor emanate de aicia la începerea periódelor trecute, decretăm următórele:

I. Sinódele parochiale, care după statutul organic §. 12 în fiesce care an trebue să se țină în luna lui Ianuariu, pentru anul viitoriu 1882 se vor convocá nu numai pentru agendele ordinarie (§. 21), ci anume și pentru ca să alégă pre comitetul și epitropia parochială și pre membrii mireni ai sinodului protopresbiteral.

II. La convocarea sinódelor parochiale trebue observat §. 9. din statutul organic, după care parochul local séu administratorul parochial are cel puțin cu 8 dile înainte de sinod a publicá poporului in biserică diua sinodului și obiectele de pertractat, și a face scire protopresbiterului séu administratorului protopresbiteral, pentru a puté fi și acela de față la sinod.

III. Epitropiile parochiale de până acuma, incheindusi socotile anuali, le vor predá acele comitetului parochial de până acum (§. 21. §. 23, p. 11. §. 27, p. 5.) și vor remâné și mai departe în funcțiune, până când nu se va alege in sinodul parochial comitet și epitropiă nóuă, când apoi socotile interimali dela 1. Ianuariu intruna cu tóte averile mișcătóre și nemișcătóre, ce le au avut sub manipulare, le vor predá pelângă inventariu comitetului parochial nou, și prin acela epitropiei nóue. (§. 27, p. 1.)

IV. Comitetele parochiali de până acuma asemenea vor remâné in funcțiune până la instituirea comitetului uou pe noul period de 3 ani; intr'acea vor avé să primêscă dela epitropia de până acum socotile anuali (§. 23, p. 11.) acele sê-le censureze și — pre cât va aflá de lipsă — să facă revisiunea cassei (§. 27, p. 5.), in fine pelângă substernerea socotilor epitropești să facă raport general la sinodul parochial despre averea mișcătóre și nemișcătóre a bisericei, precum și un proiect de buget pentru anul nou (§. 21).

V. Sinódele parochiale convocate și adunate conform punctelor de mai sus I și II indată după constituire vor luá dela comitetul parochial raportul general și socotile atinse sub punctul precedinte, și asupra acelora vor decide, — apoi vor pertractá celelalte obiecte, pentru cari anume vor fi fost conchiemate (§. 9.); vor staverí bugetul anului nou cu considerarea proiectului făcut de comitet (§. 7. p. 3. 4. 5.); după acea vor alege pre membrii comitetului nou, și deosebi pre membrii epitropiei parochiale, pre toți aceștia pe un period nou de trei ani (§. §. 17. 18. 24. 25 și 26.); in fine sinódele parochiale vor alege trebuinciosul numĕr de membri la sinodul protopresbiteral după normele ce urmézá mai jos.

VI. Comitetele parochiale, ce vor fi alese în sinódele parochiale pe noul period de trei ani, se vor constituí numai decât, alegêndusi din sinul seu câte un președinte, apoi și câte un notariu (§. 18), și după acéstă constituire vor păsí în activitate pentru agendele, ce le compet (§. 23).

VII. Epitropiele parochiale nou alese asemenea vor întrá numai decât în funcțiune; anume vor primí dela comitetul parochial pelângă inventariu averea bisericei, și vor provedé agendele, ce cad în sfera lor (§. 27.)

VIII. În acele comune bisericesci, care una cu alta la olaltă susțin una séu mai multe scóle, comitetele parochiale vor alege din sinul seu câte trei membri, cari într'uninduse vor formá comitetul comun scolariu pe șése ani (§. 28.)

IX. Comitetele comune scolare atinse în punctul precedinte vor alege o epitropiă comună scolară preste tot din patru membri, pe durata de trei ani (§. 28).

X. Pentru restaurarea sinódelor protopresbiterale pe un period nou de trei ani, se vor alege atât membrii din cler, cât și cei mireni în proporțiunea staverită în §. 38 al statutului organic, și alegerea acésta după normele precisate mai jos, se va efeptuì cât se póte mai curênd, ca apoi sinódele anuale protopresbiterale să fie deodată sinóde constituante, ér' oficiele protopresbiterale să fie în stare de a le convocá cât mai curênd, cu observarea restimpului legal de 14 dile (§. 42).

XI. Alegerea membrilor din cler pentru sinódele protopresbiterale, conform §-lui 40 din statutul organic, se va efeptuì așa: că fiecare oficiu protopresbiteral va defige un termin, și va numì un loc acomodat, la care și unde va conchiemá pre întréga preotime din protopresbiteratul respectiv: ér' la terminul defipt, sub președința protopresbiterului séu a administratorului protopresbiteral, preotimea adunată va alege prin aclamare séu prin votare trebuințiosul numĕr de membri preotești ai sinodului protopresbiteral (§. 38), despre actul alegerei se va face protocol, care va avé valóre de credențional, și acela se va predá oficiului protopresbiteral.

XII. Pentru alegerea membrilor mireni ai sinódelor protopresbiterale, în puterea autorisării, ce o au consistoriele în §§ 40 și 140 ai statutulu organic, se prescrie: ca aceste alegeri analog cu alegerea deputaților pentru sinodul eparchial, să se efectuéscă în sinódele parochiali, după modul următoriu:

1. Fiesce-care protopresbiterat în proporțiunea poporațiunei (§ 38.) se va împărți câte în 16 séu în 24 de cercuri electorale (§ 40), și fiesce-care cerc va alege câte un membru mirén pentru sinodul protopresbiteral. Împărțirea acésta, cu băgare de sémă la numĕrul poporațiunei, o va face cât mai curênd respectivul oficiu protopresbiteral și o va publicá singuraticelor comune bisericesci spre orientare și acomodare la alegerea membrilor mireni ai sinodului protopresbiteral.

2. Se lasă și astădată la voia sinódelor parochiale, ca atunci, când va venì la ordinea dilei alegerea membrilor mireni pentru sinodul protopresbiteral, ele să remână sub presidiul natural al preotului, séu sê'și alégă singur numai pentru actul acesta un președinte ad hoc, cu abatere dela § 10 și analog cu § 91 lit. e, din statutul organic; dar în tot casul sinódele parochiali au sê'și alégă și câte doi bărbați de încredere pentru controlarea votisării, precum și un notariu pentru cele scripturistice (§ 7. p. 6. combinat cu §§ 40 și 140.)

3. Unde după împărțirea făcută după punctul premergĕtoriu o comună bisericéscă singură de sine formèză un cerc electoral: acolo sinodul parochial prin aclamare séu prin votisare nominală alege definitiv un membru mirén la sinodul protopresbiteral; despre alegere se face protocol special subscris de președinte, de bărbații de încredere și de notariu; apoi un esemplariu al protocolului se trămite de loc la oficiul protopresbiteral și acela se privesce ca credențional, ér alesul se însciințéză despre alegere prin presidiul sinodului parochial.

FOIȚA.

Șoimul Banului de Craiova.

(Poemu epicu.*)

(Urmare.)

Cântul III.

Curtea Banului voioasă
Și mulțimea numĕroasă
De nou ochi-și ațintesc
La rĕsboiul voinicesc,
Căci voinicul fără frică
Din voinici mi se rădică,
Frêu în stânga potrivind,
Ear cu dreapta vênt făcênd,
În pași sprinteni mi se 'ncrede
Și spre șoim mi se răpede,
Șoimul sare, fornăește
Și prin cerc mi se rotesce
Joacă vesel și bucne,
Făcênd Banului pe plac;
Dar' voinicu-i tot urmează,
Și cu ochi-l priveghează
Și 'ntr'o clipă, ce-i venì
Către șoim sĕ repedì,
Dreapta drept în coa'm'onplântă
Și cu șoimul mi s'avêntă,
De trei ori sĕ'nvêrt în jur.
Ca doi vulturi prin azur,
Și'n alergatul de fală,
Plin de foc, plin de năvală,
De trei ori voinicul cearcă,
Prin învingere sĕ'și facă
Nume mare și vestit
După șoimul biruit;
De trei ori se ostenesce,
De trei ori mi s'amăgesce,
Căci șoimanul nu se dà,
Ci ne'nvins în luptă stă.
Eată că voinicu'n urmă
Lupta grea cu șoim'o curmă,
Câmpul luptei părăsind
Și altora loc făcênd.
Și pe loc de'nou se'ncinge
Lupta grea dar fără sânge.
Âncă cinci voinici avem,
În rĕsboiu sĕ-i mai vedem:
Dintre-aceștia Craiovenii,
Feți vîrtoși ca și muntenii,
Eată se rădică doi
Sprinteni, hodiniți și noi;
Dintre dênșii unul pasă
Și spre șoim pasu-și apasă,
Sare, fuge după el,
Ca un graur ușurel,
Și-l gonesce și'l întoarce,
Un minut nu-l lasă'n pace;
Însĕ șoimul nĕsdravan
Nu se dă la băetan,
Căci el este puiu de vieață,
Puiu născut de dimineață.
Craioveanul a slăbit,
Șoimul e nebiruit.
Și voinicul se despartă.
Și acum celalalt se'ntartă
Goana șoimului mi-i dă
Când pe ici, când pe colea,
Și-l învêrte și-l întoarce
Și nechezuri multe-i stoarce,
Cearc'ades a-'l ocolì,
Și'n spinarea-'i sărì;
Insĕ șoimul fluturează,
Din copite scînteează,
Sburdă, strâche ne'ncetat
Prin ocolul lung și lat,
Plin de vieață, plin de foc,
De voinic își bate joc.
Craioveanul înc'o dată
Cearcă lupta 'nvăpăiată:
Când de-a dreapta spre șoiman,
Aruncând lungul arcan,
Când de-a stânga bulucind
Pre șoiman și amăgind
Când fățiș, când pe furiș
Când de-a dreptul, când cruciș,
Îl vedi, cum s'alișează,
Diregênd lupta vitează
Totu-și lupta-i înzădar
Cu-acel șoim de neam tătar
Astfeliu și stejarul rege
Multe vieți de om petrece
Cu cei vifori rĕsboind
Furtuni multe, resfrângênd
Rar e viforul ce'-l bate,
Din pământ ce mi ți-'l scoate.
Și voinic al patrulea
Curmă lupta lungă grea,
Căci îu pas și'n braț simțește,
Că puterea-l părăsește.
Și vĕdênd Banul de sus
Pasul dilei către apus,
Căci pe calea-și auriă
Năintase spre chindiă
Mândrul Soare frățior
Dând lumină tuturor.
Banul lupta o amână
Cam colea pe la ojină
Și curtenilor li spune,
Pre toți oaspeții s'adune
Pe de seară la palat
Pentru benchete și svat,
Bucătarii se grăbească,
Cină mândră sĕ gătească,
Cum se face 'n dile rari
Pe la Domnitorii mari.

(Va urma.)

*) din Călindarul Societăți pentru cultura și lit. rom. în Bucovina.

4. Unde o comună bisericéscă singură de sine formézá douĕ séu mai multe cercuri electorale: acolo sinodul parochial după modalitatea din punctul precedinte alege pentru sinodul protopresbiteral atâția membri mireni, câte cercuri formézá aceeași comună; trebuind și în acest cas a se trămite la oficiul protopresbiteral resultatul alegerii și a se însciințá cei aleși, precum s'a spus mai nainte sub punctul 3.

5. Unde un cerc electoral se compune din dóuĕ séu mai multe comune bisericesci: acolo pentru alegerea unui membru mirén la sinodul protopresbiteral, respectivele sinóde parochiale au a pâși în următoriul mod:

a) În sinodul parochial constituit după punctul 2 de mai sus, se face votisare nominală câte pe un individ, adecă: fiesce-care alegĕtoriu dă votul seu aceluia, pe care-l află bun pentru a fi membru sinodului protopresbiteral. La alegerea acésta trebue bine observat: că comunele, cari compun un cerc electoral, tóte la olaltă aleg numai un membru, care dară póte fi din una séu din altă comună, precum se vor înțelege alegĕtorii din cercul intreg într'o conferință a lor particulară. Alegerea prin aclamare aicia nu are loc.

b) Voturile singuraticilor alegĕtori, trebue sĕ se însemne apriat și după nume la protocol, precum se face și la alegerea deputaților sinodali și congresuali; ér décă votisarea va fi fost secretă, adecă prin ședule: tóte ședulele trebue sĕ se pună sub copertă, apoi sĕ se sigileze și așa sigilate sĕ se alăture la protocolul special despre actul alegerii.

c) După terminarea votisării protocolul special se închee, se subscrie de președinte, de bărbații de încredere și de notariu; apoi dimpreună cu ședulele de votisare, décă votisarea va fi fost secretă, se pune sub sigilul parochial, séu al președintelui, séu al vre-unuia dintre bărbații de încredere, și așa sigilat se dă în mâna unui bărbat de încredere, ca la timpul și locul anumit sĕ'l ducă în persónă la protopresbiter, respective la administratorul protopresbiteral, și acolo sĕ participe la actul scrutinării.

d) Oficiul protopresbiteral deodată cu publicarea cercurilor electorali prescrise în punctul 1, va dá de scire comunelor, și respective sinódelor: în carea ḑi și unde au a se aduná bărbații de încredere cu protocólele de votisare.

e) La terminul ce'l va fi defipt oficiul protopresbiteral, bărbații de încredere din comunele, care la olaltă formézá un cerc, se vor aduná la locul anumit, aducênd cu sine protocólele de votisare sigilate; apoi protopresbiterul séu locotenintele lui în ființa de față a bărbaților de încredere va deschide pe rênd tóte protocólele de votisare; le va cetì cu ton înalt; va scrutiná specialele votisări pentru intregul cerc, și va face cunoscut resultatul; apoi pre acela, care din cercul întreg va fi intrunit celea mai multe voturi, îl va dechiará de membru ales al sinodului protopresbiteral; ér decumva doi séu mai mulți ar avé în asemenea numĕr voturile cele mai multe, va face, ca între aceia sĕ decidă sórtea; în fine despre resultatul unui astfeliu de scrutìniu pentru fiesce care cerc va luá protocol separat subscris prin toți cei de față, și astfeliu de protocol va avé valóre de credențional pentru cel ales.

XIII. După-ce alegerea membrilor sinodului protopresbiteral va fi pusă prătutindenea în lucrare, — oficiul protopresbiteral va emite un cerculariu cătră clerul și poporul din protopresbiteratul respectiv, prin care va convocá la un loc acomodat sinodul protopresbiteral. — Convocarea acésta trebue sĕ premérgă cel puțin cu 14 ḑile, și în convocare trebue sĕ se espună obiectele de pertractare (§ 42), între cari afară de agendele ordinarie (§ 50), ca obiect principal e de-a se anumì nóua constituire a sinodului, comitetului și epitropiei protopresbiterale pe un period nou de 3 ani, eventualminte și a scaunului protopresbiteral.

Astfeliu de cerculariu convocătoriu e de-a se spedá timpuríu și la singuratecii membri preoțesci și mireni aleși pentru sinodul protopresbiteral, mai ales décă ori cum ar putè avè loc îngrigirea, că dênșii nu vor fi în altă cale însciințați despre terminul sinodului și despre aceea, că sûnt aleși de membri sinodali.

XIV. Adunându-se membrii sinodului protopresbiteral, se va face mai întâiu verificarea lor; apoi constituindu-se sinodul pe 3 ani sub președința protopresbiterului respective administratorului protopresbiteral, cu un notariu pentru agendele scripturistice (§ 44), se va apucá numai decât între celelalte agende ordinarie (§ 50) de alegerea comitetului (57—60) și a epitropiei protopresbiterale (§ 64) ambele pe un period de trei ani; totodată va provedè eventualminte și cele prescrise pentru un comitet central în trebile scolastice comune cu alt, séu cu alte protopresbiterate (§ 57.)

XV. Scaunele ppresbiterale de până acum, ca foruri judecătoresci de I. instanță, remân și mai departe în funcțiune în tóte acele protopresbiterate, cari prin nóua arondare nu sufer schimbări mari, séu cari remân încă neatinse, și numai locurile vacante se vor indepliní; ér' în tóte celelalte protopresbiterate compuse în mari dimensiuni din diferite tracturi, se vor alege în sinodul protopresbiteral constituante și membrii scaunului protopresbiteral — după modul din trecut — pe viétă, și astfeliu de alegeri se vor subșterne consistoriului archidiecesan pentru indeplinirea formelor canonice.

XVI. La tóte alegerile atinse mai sus e de însemnat: că membrii, cari până acum au fost aleși în vre-una din respectivele corporațiuni, pot fi aleși de nou, décă au cualificarea prescrisă (§. §. 6. 18. 25. 26. 40. 41. 57.)

XVII. Reconstituirea protopresbiteratelor după modalitatea indicată mai sus are sĕ se facă de astădată pe basa nóuei arondări a tracturilor, dar' cu observarea mĕsurilor transitorii cuprinse în cercullariul emis de aicia cu datul de astădi, Nr. 3917 Plen.

XVIII. Pentru casul de vre-o întârḑiere în publicarea și efeptuirea nóuei arondări a protopresbiteratelor, séu a cercullariului presinte, oficiile parochiale și cele protopresbiterale sûnt autorisate a convocá de astădată în mod escepțional sinódele parochiali și protopresbiterali și preste terminele prescrise în §§. 12 și 45 din statutul organic.

XIX. Oficiile protopresbiterale vor așterne raport la consistoriul archidiecesan despre efeptuirea reconstituirilor normate mai sus, cel mult până la finea lui Februariu 1882, așternênd deodată:

a) consemnarea cercurilor electorale, după cari s'au ales membrii sinodului protopresbiteral;

b) consemnarea membrilor comitetului și a epitropiei protopresbiterale;

c) Consemnarea membrilor scaunului protopresbiteral, din carea sĕ se védă: cari sûnt aleși în sinódele din trecut, și cari în acest din urmă sinod constituante.

Din ședința plenară a consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu, la 16 Decembre 1881.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu 4 Ianuarie.

Pentru Maghiari vênătoarea asupra naționalităților a devenit o boală incurabilă.

Și noi putem ḑice la rêndul nostru: *Nulla dies sine linea,* firesce că în alt înțeles. Pentru noi nu este ḑi în care se nu cetim în ḑiaristica maghiară articuli îndreptați în contra noastră.

Scopul acestui rĕsboiu neegal între puternicii înzestrați de noroc cu toată puterea și între desbrăcați aproape de toate armele este cunoscut prea cunoscut. Este vorba că din statul poliglot al Ungariei, prin maghiarizare, sĕ se facă unul național, nu unguresc, ci maghiar. Scim, și încât nu scim, ni o spun domnii Maghiari că după dênșii scopul acesta trebuia realisat de mult; ear dacă nu s'a realisat până acum, trebuie grăbit, căci altmintrea Maghiarii se tem că nu vor mai ajunge sĕ serbeze iubileul milenariu de a miia aniversare dela întemeerea statului unguresc.

Va sĕ ḑică cu alte cuvinte, ni se pune în perspectivă, nici mai mult nici mai puțin, decât că preste vre o doisprăḑece ani are sĕ serbeze un iubileu deasupra mormintelor noastre naționale.

Și la procederea care are sĕ atingă scopul acesta domnii Maghiari sûnt așa de marinimoși a ne învita și pre noi. Ne iau în nume de rĕu când ne vĕd cel puțin codindune și ne însultă de inimici ai Statului unguresc dacă vĕd că nu voim se și conlucrăm la perirea noastră.

Sûnt naivi de minune domnii și presupun multă flegmă la naționalități când presupun că vor fi gata sĕ le ajute la ascuțirea cuțitelor cu care sĕ le pregătească de altariul maghiarisărei.

Din partene spunem și noi cu toată sinceritatea că ne pare rĕu de naivitatea aceasta colosală. Și sûntem așa de „nepoleiți“ se mai adaugem că, pare că prevedem că ținta spre care sûnt îndreptate nisuințele maghiarisătoare este chimerică. Ori de ce mijloace ar îndrăsnì a se servì Maghiarii scopul nu'l pot ajunge. Causa... ... am spus'o de atâtea ori mai la toate ocasiunile.

Maghiarii uită o împregiurare foarte de mare importanță, care ar trebuì sĕ o aibă pururea dinaintea ochilor. Ei uită posițiunea geografică și etnografică și uită și desvoltarea istorică a statului care pretind a fi numai al lor.

Un punct neînsemnat în mai multe privințe între Germani, Slavi și Români ei cred că sûnt în stare se arunce mănușa în nasul celor trei rase mari din Europa; pe când înțelepți fiind ar trebuì barem cu una sĕ aibă legături amicabile.

Uitarea aceasta mai mult decât naivă, am ḑicĕ, i amăgesce la premise false, dela care fac deducțiuni și conclusiuni tot așa de false precum sûnt și premisele.

Mai mult, ei, fiind că se află din fie care rasă câte un parasit lipit de flămênd, ignorează masele de omenie și le substitue cu ciolănarii parasiți, credênd că cu acestia au sĕși realiseze castelele de aur clădite în regiuni aerice.

Întemeetorii statului unguresc și în fine bărbații de stat unguresci, cari au cugetat serios fără preocupațiune șovinistică sûnt înterpretați fals, numai și numai se satisfacă fantasticelor ilusiuni, care n'au nimica de a face cu realitatea.

Întemeetorii cei adevĕrați ai statului unguresc s'au ferit de escluderea celorlalte popoare dela viața publică. Deaceea ei nu numai nu au căutat sĕ suprime popoarele care nu erau de viță maghiară, dar prin colonisti au căutat a le sporì. Ba întru cât acele nu erau deja înzestrate, ca Românii cu d r e p t u r i, le dau și privilegii nu mai ca sĕ se poată susținè.

Și cu toate aceste, după cum s'a dovedit, statul unguresc n'a fost în stare de a se susținè în independența absolută, ci a trebuit sĕ se rḑime în cele din urmă de împĕrăția romanăgermană, care cu timpul s'a redus la împĕrăția austriacă.

Un stat care, în lăuntru a trebuit sĕ se rḑime de felurite neamuri și în afară de o împĕrăție puternică nu putea și nu poate sĕ devină un stat pur național cum sûnt staturile moderne naționale. Spre sfĕrșitul acesta se cere omogenitatea națională a locuitorilor, care trebuia se esiste deja ca în Francia, în Italia și în Germania.

În timpul mai nou Maghiarii s'au încercat printr'o interpretare de cuvinte se steargă drepturile altor popoare conlocuitoare cu ei în Ungaria. Națiunile de odinioară din Ungaria și Transilvania, care și între asupririle feudalismului și-au păstrat numele și titlurile de națiune, fură degradate la „naționalități“ și din toate la o laltă s'a turnat n a ț i u n e a m a g h i a r ă (a magyar nemzet) de mai multe limbi. Amalgamul acest politic a fost pasul cel dintâiu cătră maghiarisarea statului poliglot. Însĕ consciința, acel verme neadormit, a fost prea puternică ca se i lase linisciți pre puternicii ḑilei. Ei au încercat se împace consciința neliniscită cu legea de naționalități, prin care într'un mod precaer, însĕ tot cu oare care considerațiune cătră popoarele nemaghiare, au voit a nu le suprima cu cea dintâiu trăsură de condeiu și urma dreptului lor din trecut.

Dovada aceasta negativă ne arată ca popoarele din Ungaria și au străcurat printre vicisitudinile seculilor un drept, pre care nu'l vor sacrifica așa lesne în favorul unei naționalități și adecă în favorul naționalității maghiare.

Vênătoarea ce se face acum mai de parte în contra naționalităților este așa dar o consecuență a abaterei dela trecut în interesul unor idei șovinistice, nutrite cu deosebire de parasiții elementului maghiar; eară de altă parte o contraḑicere cu toate condițiunile de esistență ale statului, condițiuni cari cu consciință liniscită nici Maghiarii nu le pot nega.

Pasiunea însĕ când ajunge la culme înăbușesce și cea din urmă schintee de consciință. Urmarea acestui fenomen psichic este că schinteea înăbușită își resbuna în modul cel mai îngrozitoriu asupra înăbușitoriului.

Când am putè fi asigurați ca în casul dintre Maghiari și popoarĕle nemaghiare numai aceștia ar fi cei cari în cele din urmă ar trebuì se o pătească, îngrigirea noastră ar fi .... calea, valea. Părerea noastră nenormativă însĕ este, că, la o eventuală esplosiune, periculul s'ar întinde cu mult mai departe.

Ne vine dar lucru de tot curios când auḑim pe Maghiari, că numai ei susțin idea statului, ei cari lucră mai cu energie la derimarea ei.

Căci ce fac ei? După ce prin ficțiuni cred a fi despoiat pe toate naționalitățile de partea ce li se cuvine la dreptul public al Ungariei, vin și le atacă și în biserică, și în scoală și în societate. Merg mai departe decât Turcii cu raialele în evul mediu.

Nu mai repetim cele ḑise despre autonomia bisericească, despre îngerința în scoale și despre împedecarea chiar și a afacerilor cari n'au de a face nici cu politica statului sau preste tot cu politica, nici cu biserica, nici cu scoala, — cum a fost bună oară esposițiunea noastră din vara trecută.

Nu vorbim cu patimă din vre-o ură cătră cineva. Noi din contră com-

pătimim pre cei orbiți de patimă și am vrea ca în oara a unsprădecea măcar se le cadă solḑii de pe ochi. Avem însĕ dinaintea noastră foi maghiare care predică a ni se lua din mână și agonisita noastră spre a ni o administra domnii maghiari.

Posito sed non concesso, căle succede cumva se ne ia și cea din urmă bucătură din gură, agonistă pentru scopuri de moralitate și cultură, întrebăm ce vor ḑice atunci naționalitățile? Își vor ḑice: pentru noi nu mai remâne decât alternativa: sau se ne lăsăm de perit, sau se căutăm alte adăposturi, cari se ne scutească de perire.

Nu alungă în chipul acesta Maghiarii înșiși pe naționalități dela sine și nu sûnt ei aceia cari îndeamnă pe naționalități la înstrăinare de ideea de stat, după cum o înțeleg ei?

Dar ce se aprețiăm și mai bine situațiunea se nu ne ţermurim pe lûngă naționalități.

Eötvös și Deak de sigur că nu pot fi suspectați că gravitează în afară măcar că nici ei n'au înțeles cum înțeleg domnii de aḑi ideea de stat unguresc. Și cumcă nu o au înțeles astfeliu se vede din faptele și cuvintele lor.

Sûnt ei oare, idolii Maghiarilor de eri alaltăeri, mai bine tratați decât naționalitățile nemaghiare? Nu!

Astăḑi numele „Deak“ este numai o fățărie în gura Maghiarilor, ear din Eötvös fac o figură de batjocură, ḑicênd că promovând acesta autonomia bisericească a Românilor a dovedit că a fost „idealist“ adecă nebun și că a fost scurt în vederi.

Cine sûnt dar resvrĕtitorii în Ungaria? — După Maghiari naționalitățile cu Deak și Eötvös împreună!

Departe am ajuns și departe avem se ajungem. Industria cu petroleul are sĕ înflorească în chipul acesta. Nu numai sub monumentul lui Hentzi; și sub a lui Deak si Eötvös va propune Odescalchi într'o bună dimineață sĕ se așeḑe un butoiu sau douĕ, ca sĕ le dea foc... în onoarea — statului? Nu, a șovinismului unguresc!

Vênătoarea asupra naționalităților este semênța de vênt, din care are se resară și crească furtuna.

De ce Dḑeu sĕ ne ferească

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Ianuarie.

Ori unde te uiți: în lăuntru și în afară — încurcături! În parlamentul Ungariei opoziția unită, adecă cea așa ḑise moderată nu vrea sa primească budgetul guvernului Tisza nici măcar ca substrat al desbaterei generale, ci'l respinge prin rostul deputatului Pavel Somsich într'o resoluție propusă și subscrisă de cei mai însemnați membri ai partidei opoziţiunei unite. În Crivoscie de altă parte lucrul se îngroașă tot mai mult. Se trimit trupe peste trupe de oarece este temerea unei lățiri a însurecției și peste întreaga Ertegovină și chiar și peste Bosnia. Ministrul Tisza de nou a plecat la Viena, pentru a lua parte la o conferență privitoare la cestiunea Crivosciei. „Pester Loyd are o telegramă din Sibiiu dto 14 Ianuare n; în care se comunică vestea, că comandantul Ardealului generalul de artilĕrie Bauer ar fi denumit de comandant și șef al guvernului Bosniei și Herțegovinei în locul generalului Dahlen.

Camerile francese sau reîntrunit. Luptele parlamentare vor reîncepe și cu ele ceasurile de cea mai grea încercare pentru cabinetul Gambetta. — Vom vedea cum le va sci susținè și dacă sĕ va putea strecura din ele victorios.

Deocamdată, suspiciile, sub cari d. Gambetta se presintă înaintea alegilor națiunii francese, nu sûnt din cele mai bune. Dacă am judecat după ḑiare, și anume după spusele corespondenților parisiene a le ḑiarelor englese, ele sûnt chiar triste

Așa corespondentul din Paris a lui „Pall Mall Gazette“ relatează nește vorbe ce lear fi rostit, cu ocasia unui prânz din sĕrbători, presidentul republicei Grevy. Era vorba de noul cabinet. Presidentul ḑise celor dimpregiurul sĕu — între cari sĕ găsia și corespondentul engles — că ministeriul Gambetta nu va avè o esistență mai îndelungată de trei luni. Ascultătorii remaseră înmărmuriți dar nu îndrăsniră sĕ ceară esplicări. Câteva ḑile în urmă Monitoriul oficial frances publica numirea lui Velss în postul de director al ministrului de esterne. Grevy ar fi strigat atunci, că numai dă de astă-dată noului cabinet de cât o esistență de cel mai mult o lună și jumĕtate. Nici de astă-dată nu'și esplica profeția.

De alt fel, adauge corespondentul lui „Pall Mall Gazette,“ d. Gambetta însuși 'și simte slăbiciunea, și caută a înlătura din bună vreme pericolul unei căderi. În acest scop el a început negoțiari cu dd. Say și Freycinet — șefi republicanilor moderați — spre a-i lua în ministeriu. — Celor mai mulți din tinerii sĕi ministri le va da drumul și anume, întâiu, ministrului de culte Paul Bert, — Cine-va a întrebat pe d. Gambetta pentru ce sar lipsì mai întâiu tocmai de acest bărbat, care e unul din prietenii sĕi cei mai buni și mai desinteresați. Prim-ministrul a rĕspuns că pentru douĕ motive. Întâiu: *Puisque il a fait dés bêtises.*“ —„*Mais lesquelles?*„ — „*Il a fait au vatican la partie trop belle pour Mr. de Bismarck.*“ — Cu alte cuvinte, fiind-că ateul ministru a compromis posițiunea Franciei pe lângă Vatican, înlesnind pe cea a prințului Bismarck — Al doilea motiv e, că.. Paul Bert ca amic desinteresat al primului ministru, nu se va supĕra de loc când i se va da drumul.

De când cu numirea Weiss mai vêrtos, d Gambetta și a făcut mulți inamici între republicani. Unul din acestia e chiar vechiul sĕu amic, Edmond About dela „XIX Siecle.“

Într'un articol foarte muşcător, Ed. About spune dlui Gambetta că republica nu e pusă încă pe base atât de solide pe cât crede și că dar acte autoritari și ofensătoare pentru republicani, ca numirea Weiss, nu'i pot de cât aduce căderea.

„Noul ministru president — ḑice între altele eminentul publicist — s'a încărcat de glorie în capul opoziţiunei; are însĕ oare el și materia unui om de guvern? Aceasta e cestiunea. Sûnt douĕ luni și acest strălucit orator a justificat prea puțin buna opiniune a cetățenilor cari, ca și noi, credeau că au găsit într'ênsul un om de guvernament.

Trăim într'o vreme când popularitatea se nasce în douĕḑeci și patru de ceasuri și se perde, cum se perde averea la bursă. Întrebarea e — dacă ministru president e omul care sĕ'și repare încă la timp primele sale greșeli și ceea ce parlamentul va face cu el s'au contra lui în cas contrar.“

Din Constantinopel se scrie, că relațiunile dintre Francia și Turcia nu au fost nici odată mai rele decât astăḑi. — Încordarea se poate vedè prea bine din chipul de viață a ambasadorului francez. El trăesce o adevĕrată viață de pustnic. Ocolesce cu hotărîre serbările turcesci și la cele ale colegilor sĕi nu merge de cât rar. — În diferite ocasiuni d. Tissot spune destul de tare ca sĕ fie auḑit de ministri Sultanului, că scie el bine ce vrea poarta. Are informații sigure — ḑice el — că Ali Nizami urmărise la Berlin o alianță germano-turcă îndreptată contra Franciei. Se scie însĕ poarta, că Francia încă este la postul sĕu și va sosì un timp când Poarta sĕ va căì de ceea ce facea ḑi, dar va fi târḑiu. Deocamdată el va părăsì Constantinopolul și va merge ambasador la Londra unde va lucra cu guvernul engles într'un chip încât Turcii îl vor simți în curênd!

Poarta se preface, că nu prea se teme de aceste amenințări. Poate numai din politică. Adevĕrul e, că mulți din consilierii Sultanului sûnt contra actualei politice care urmată cu consecuență nu poate duce decât la un resboiu cu Erancia. Majoritatea sfetnicilor Sultanului e însĕ actualmente tocma pentru politica aceasta. Nu se lasă nici o ocasie, fără sĕ se manifeste Franciei reaua voință a padșahului. Cu șeicii din Tripoli, Barca și Tunis se întrețin corespondențe în cari se promit Arabilor din Africa arme și bani și pentru primăvară un resboiu al întregului islam în contra Franciei,

Turcia a adresat Franciei și Angliei o notă, împărțită și celorlalte puteri. Poarta se plânge de intervența Franciei și Angliei în Egipt.

La anul nou în Bucurecci după sevêrșirea ceremoniei religioase la Metropolie, Regele a primit felicitările autorităților, ear d. C. A. Rosetti a ținut următorul discurs:

"Puterile cele mari au salutat anul 1882 anunțând popoarĕlor pacea. Cu toate că primele lui ḑile par posomorite, datori sûntem a crede că pacea va domnì.

Românii însĕ liberi cu iubire și credință crescênde se string din ce în ce mai mult în giurul Regelui și al Reginei lor și poftindule din inimă toate fericirile asigură și pe ale lor.

Tarăiscă Regele și Regina.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeș, în 12 Ianuarie 1882. În legătură cu scrisoarea mea din urmă am, spre ilustrarea causei și a pornirilor bine voitoare, de a mai adauge că în anul 1880, la desbaterea bugetului orașului nostru pre anul 1881, representanția urbană a pus în buget 1,200 fl. v. a. și ca relut de moară pre seama eclesiei, respective a scoalei gr. or. de aici.

Capelanul evangelic luteran, cu alți soți presbiteri evangelici au insinuat la comitat recurs contra acestei hotârîri a representanției.

Comitatul în adunarea sa din 20 Decemvre 1880, desbătênd bugetul nostru, acceptă recursul evangelic, și sterge cele 1200 fl. orientali.

Vice comițiatul comunica aceasta hotărire magistratului (respective președintelui) în 8 Faur 1881.

Eară președintele nelegiuit al magistratului disciplinat comunică aceasta hotărire respingĕtoare comitatea sa numai în 31 Decemvre 1881 representanției orășenesci.

E drept, că și comitetul permanent și representanța a hotărît unanim a face recurs contra acestei hotăriri cnmitatense, Însĕ în traceea anul a trecut și bugetul sa consumat.

Ce resultat va avè acest recurs?

Făcĕtoriul de piramidalități honorare, ce ḑice la astfeliu de persidențiare miserabilă?

Ce ḑice representanța urbană la astfel de ignoranție și violenție? Face, parte cupletită de indolență și de estremul materialism și egoism, și de suprema receală față de ori ce afacere publică comună și de demnitate parte convingêndu-se, că până astăḑi încă, incapacelui caima cam și nemulțămitoriului îngenunchiat de odinioară multe neertate sûnt ertate.

Grație destrilor Iunisaltatori și macrobați.

E timpul suprem sĕ se facă ordine la oficiul acestui oraș. Nu sce de loc spre onoare și bine în nici o privință, ca un oraș sĕ se administre fără cap s'au cu un cap illegal și cu un magistrat disciplinat și cu o representanție sleită și batjocorită.

Nici nu este salutariu a pune la probă îndelunga rĕbdare celor mai pacifice suflete prin nemerniciile, ce vedem că din August 1881 încoace nĕvălesc încoace din toate părțile.

Până când cârmuesce resbunarea, persecutarea și parțialitatea, casuri ca cel la început descris nu cred sĕ nu se repețească. Înse dacă se repețesc apoi urmările aḑi mâne pot fi numai cele mai funeste.

În fine până când vom mai continua cu altele fie casul aici descris a minte celorce se interesează încă de ceva și fie recomandat și onor. vicecomițiat nu celui onorariu ci celui adevĕrat legal.

Avis.

Pentru ca se ne putem orienta în privirea ediţiunei ḑiarului nostru, rugăm pe p. t. abonanți vechi, a grăbì cu reînnoirea abonamentului. Nr. 3 al „Tel. Rom.“ va fi cel din urmă, care se va mai trimite celor ce încă nu și-au înnoit abonamentul.

Administrațiunea „Telegrafului rom.“

Varietăți.

* (Mulțămită publică.) Subsemnații, conform decissiunei Adunărei generale, a Reuniunie învĕțătorilor români gr. or. din comitatul Hunedoarei ținută în 15 Angust v. în Deva, venim a esprime cea mai profundă mulțămită. Prea on. D. Ilarion Puşcariu, protosincel și asesor consistorial în Sibiiu pentru frumosul dar de: 20 esemplare din opul sĕu: „Principii din Pedagogia Generală“ cari s'au vêndut în favorul Reuniuuei noastre învĕțătoresci. De ceriul ca astfel de esemplu se afle imitatori.

Deva în 10 Ianuarie st. n. 1882

Ioan Papiu, pres. reun. — *Ioan German*, secretarul reun.

* (Manifestări contra Ungurilor.) Manifestări contra Ungurilor s'au făcut în ḑilele aceste și la universitatea din Gratz, Austria. Tinerimea — cea mai mare parte slavă — a stricat giamul, sub care se păstra tabloul de lecțiuni a profesorului Cianiska și a silit pe acesta de repețite ori în timpul din urmă sĕ'și curme lecțiunile.

* (Memoriile lui Kossuth în românesce.) Ḑiarele unguresci spun, că memoriile lui Kossuth o se fie traduse în curênd si în românesce. Un „boier bogat“ din Moldova o se plătească edarea. Hm! Un „boier bogat“ din Moldova....

* (Un comițiu agricol) s'a constituit și în județul Gorj, Monitorul oficial al Românii de aḑi publică statutele acestui comițiu.

* (Jurnal de familie.) — Este vorba ḑice Gazette de Romanie, da se fonda în Bucuresci un jurnal de familie ilustrat, supt direcțiuuea d-nei Maria Rosetti. Această publicațiune, redactată în limba română, are de scop dea pune literatura, sciintele și artele la îndemâna copiilor. Această minunată idee merită sĕ fie încurajată.

* (Un caz rar de operațiune) În „Armonia“ dela 1 Ianuarie cetim: Domnule Redactor! Mai toate ḑiarele din țară au făcut mare sgomot, ḑilele trecute, publicând cu titlul acesta o estracție de cataractă (operația perdelei la ochi) la un bătrîn de o sută de ani, făcută de un medic din Viena.

Aceasta n'ar fi avut pentru oameni de sciință, de cât obiectul unei curiosități, dacă medicul Vienes nu căuta sĕ facă din acest cas un ce cu totul estra ordinar și de mare sensație, adăogênd că în secolul acesta nu s'a mai făcut o asemenea operațiune.

Rectific cele susținute de celebrul operator din Viena; eu la anul 1876 am operat în spitalul Colțea, un Neamț de origine prusian în etate de 99 ani, (când căduse turnul Colței.) Estrația cataractei a fost urmată de succes complect, vederea normală.

Bine-voiți, d-le redactor, etc.

Bucuresti 22 Decemvrie 1881.

Dr. *Vlădescu.*

* (Justiția rusească și justiția română.) Sarah Bernhardt, cetim în „R. L." bogata artistă franceso-jidană, rĕmăsese datoare „Curierului Bălăssan" câteva sute de franci, pentru reclame. D. Bălăssan. nu'și putuse încasa acesti bani, deși avè o hotărire judecătorească în mână, căci nu voia se o esecute ... portărelul. Această persiflate a justiției nu s'a reparat până adi. D. Balassan e tot creditorul involuntar al....bogatei Sarach Bernhardt. — Altfel s'a purtat într'un cas analog justiția rusească, pe care ne place uneori sĕ o vorbim de rĕu. Una din actrițelele dnei Sarah mâncase în timpul representațiilor date de aceasta în Petersburg, de câte trei ori pe di la restaurantul Borel, primul în capitala Rusiei. Timpul de plecare sosise. Actrița voia se imiteze pe celebra sa stăpână și se o ea la sĕnătoasă fără amai da ochi cu d. Borel. — La sfârșitul ultimei representații, un portărel al justiției rusesci apare însĕ în culisele teatrului și cere socoteala dlui Borel. În cas contrar va secuestra toată garderoba trupei... D-na Sarah Bernhadt plătesce numai decât.

Loterie.

Mercuri în 11 Ianuarie n. 1882.

Viena:	72	68	44	48	38
Timișoara;	41	18	11	1	72

Bursa de Viena și Pesta

Din 16 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.60	119.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.60	91.90
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.40	134.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	99.75	99.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.—	97.75
Obligațiuni urbariale temeșiane	98.50	98.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.75	9.50
Obligațiuni urbariale transilvane	100.—	98.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	98.25	98.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.15	77.10
Datorie de stat în argint	78.35	78.10
Renta de aur austriacă	94.20	94.—
Sorți de stat dela 1860	132.75	133.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	841.—	845.—
Acțiuni de credit austr.	330.90	337.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	343.75	346.—
Sorți unguresci cu premii	120.75	121.50
Sorți de regularea Tisei	111.70	112.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	99.20	99.20
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.59
Na oleon	9.45	9.44
100 marce nemțesci	58.35	58.25
London (pe polița de trei luni)	119.30	119.50

Nr. 401 [3] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Buceș de classa a III. din protopresbiteratul Zarandului neconcurând nimenea la primul concurs, conform hârtiei Veneratului Consistoriu dto. 26 Noemvre Nr. 3647 B. 1881 se escrie a doaua oară concurs cu cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

Venitele parochiali în sumă de 313 fl.

Petenții au de a-și așterne concursul provedut in sensul statului organic și al regulamentului pentru parochii din 1878 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Brad: (Hunyádmegye) până la terminul indicat.

Brad. 24 Decemvre, 1881.

George Părău m. p.,
adm. protopr.

Nr. 325. [4] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din Sirbi Arcadiu Olariu protopresbiteratul, Iliei, pe basa înaltei ordinațiuni consistoriale dto 3 Decemvre 1881 Nr. 3697 B. se escrie concurs cu termin de 31 de dile dela 1-a publicare în jurnalul „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumĕtate din toate venitele parochiale, sistemisate în sinodul parochial pentru de a corespunde unei parochii de clasa III.

Concurenții au de ași adresa petițiunile lor conform statutului organic, și regulamentului congresual pentru parochii din 1878 până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei murĕșene.

Gurasada în 17 Decemvre 1881.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. prot.

Nr. 237 [5] 1—3

CONCURS.

Conform părinteșcei resoluțiuni a preaveneratului consistoriu archidiecesan din 22 Octomvre, 1881. Nr. 3040 B. se escrie prin aceasta concurs pentru un post de capelan parochial, în parochia gr. orientală din Petrila — biserica cu bradul — în protopresbiteratul Hațegului lângă neputinciosul paroch de acolo, cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

jumĕtate din venitul parochial de 500 fl. sistemisat în sinodul parochial ținut la 29 Noemvre, 1881.

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne suplicele lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statul organic" a dispositiunilor sinodali din an. 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Hațeg 17 Decemvre 1881.

În conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Rațiu m. p.,
protopresb. gr. or.

N. 29.r 1881. [26] 3—3

CONCURS.

Pentru aședarea unui capelan în parochia de clasa III lângă bĕtrânul paroch din comuna parochială Sibișani se dă concurs în urma ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 24 Septemvre 1881 Nro 2926 B. cu termin până la 30 Ianuarie 1882 st. v.

Emolumentele împreunate de acest post sûnt:

Una a treia parte din suma venitelor parochiale de 400 fl. v. a. regulate.

Doritorii de a se aplica în numita stațiune au sĕ'și înainteze suplicile lor oficiului protopresb. gr. or. în S. Sebeș, inzestrate cu toate documentele prescrise în Statutul organic și Regulamentul congresual din 1878 până la sus indicatul termin.

Sibișani în 19 Decemvre 1881.

În conțelegere cu protopresbiterul.
Comitetul parochial.

Nr. 21—1882. [272]. 3—3

CONCURS.

În cercul de sanitate (Comitatul Sibiiului, pretura Cisnădiei), cărui aparține comuna Avrigul, Bradul, Racovița Sebșul superior și inferior cu 7184 suflete, în urma resignațiunei este de a se ocupa postul de medic cercual.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sûnt: pentru un doctor de medicină salariu de 400 fl. — pentru un chirurg 300 fl., care se plătesce în rate lunare din cassele alodiale ale comunelor mai sus numite; onorariu dela pacienți de visita cea dintâiu 50 cr. de celelalte visite următoare la același pacient 30 cr; cuartir natural cu grădină dela comuna Avrig, unde este reședința medicului cercual.

Se cere cu considerațiune la poporațiune, cunoscința limbei nemțesci și române.

Petițiuni instruite conform celor-prescrise sûnt a se înainta până la 5 Februarie 1882 (cal. n.) la pretorul subscris.

Tălmaciu în 3 Ianuarie n. 1882

Pretorul cercului Cisnădiei

Emerich m. p.

Nr. 204—1881. [270] 3—3

Citațiune edictală.

Prin care Ioan Roșca din Buzdu comitatul Ternavei-mari, pretura Bertanului, protopresbiteratul Mediașului, carele de 3 ani de dile și-au părăsit pe legitima sa soție Rachila Mârin, tot din Buzdu, ambii de religiunea gr. orientală, și până astădi nesciindu-se locul ubicațiunei lui — sĕ citează ca în restimp de un an și o di, dela datul acestei publicațiuni sĕ se presenteze sau în persoană, sau prin un representant legitim, înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră se va decide procesul în contra lui urdit, în înțelesul legilor esistente și în absența lui.

Mediaș 18 Decemvre 1881.

Forul matrimonial de I instanță gr or, al Mediașului.

Dionisiu Chendi, m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 91—1882. civ. [6] 1—3

Publicațiune!

Prin aceasta aduc la cunoscința publică că am ficsat la fața locului ziua de 23 Februarie 1882 după ameadi la 3 oare de termin pentru începerea lucrărilor prealabile în afacerea regulărei generale a hotarului comunei Corod-Szt.-Márton și cu deosebire regularea representanței, alegerea inginerilor apĕrători și pentru compunerea preliminariului speselor.

Atrag atențiunea celor interesați la aceste cu adausul ca absența lor nu va împedeca cursul lucrărilor.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 7 Iannarie 1882.

Székely Miklos m. p.,
jude urb.

Nr. 5336—1881 [7] 1—3

Publicațiune!

În afacerea regulărei generale a hotarului Reteagului conform înaltului ordin al Escelenției Sale al domnului ministru reg. ung. de jnstiție de sub Nr. 2364/1880 ficsez la fața locului Reteag ziua de 6 Martie 1882 spre îndeplinirea lucrărilor prealabil e statorite în art. 45 și 46 al acelu ordin.

Convoc la locul numit pre toți cu titlul de proprietari interesanții la pertractare pe lângă aceea observare, că pertractarea oficială va avè loc și în absența lor.

Dej în 12 Noemvre 1881.

Miko Miklos, m. p,
jude urb.

Nr. 34—1882. [271] 3—3

Publicațiune!

Moara Bungardului cu trei pietri dată până acuma în arêndă cu 1720 fl. v. a. pe an, pre basa §. 110 art. de lege 18: 1871 și a § 17 din contractul de arêndă, se va licita în 29 Ianuarie a. c. cel nou la 10 oare a. m. în cancelaria comunală pre timpul din prima Faur a. c. până în ultima Decemvre 1882 cu eventuala pagubă a arêndașului, care nu a împlinit condițiunile contractului încheiat.

Condițiunile speciale se pot vedè la acest oficiu.

Sibiiu în 6 Ianuarie 1882.

Dela pretura centrală.

Branisce.

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine zis gratuit.

Trimițênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai **floreni 7.—.**

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Linguriță de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe și linguri** de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit mai nainte cu fl 3.— acum numai cu fl —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susțiitoare de cutite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeșnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ „ 2.— și fl. 3.—
1 **clopoțel de masă** de arg Brit mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **piperniță și salniță** „ „ „ „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. oțet și uleiu „ „ „ „ numai fl. 3.50 „ și „ 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea și tcă a fl 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr 35, 50, 80 fl 1; cutii de zăchar à fl 2, 280; presărătoriu de zăchar à cr 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 70, 2·80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, [246] 9

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Sâmbătă 9|21 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3903. Scol.

Cătră toate oficiele protopresbiterale, ca inspectorate districtuale de scoale.

Următoarele cărţi:

1. „Elemente de istoria naturală pentru scoalele populare“ de Dr. Daniil Barcian, cursul I., Sibiiu, tipografia archidiecesană.

2. „Legendariu maghiar-român“ ca continuarea ABC-dariului maghiar-român de Nicolau Putnoky, Sibiiu, tipografia archidiecesană, — se introduc prin aceasta în mod provisoriu şi cu reservarea aprobărei ulterioare a sinodului archidiecesan ca manuale în scoalele populare confesionale gr. or. din archidiecesă.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 29 Decemvre 1881.

N. Popea m. p.,
archim. şi vicariu archiep.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Ianuarie.

Dela timpul decând casa deputaţilor continuă lucrările sale luptă mare s'a încins asupra bugetului. Nu numai opoziţiunea, ci şi din şirul guvernamentalilor s'au ridicat contrari guvernului, descoperind scăderi în administraţiune chiar şi în sferele de sus.

Într'aceea mişcările din Dalmaţia au venit tocmai la timpul cel mai nepotrivit pentru un guvern, asupra cărui năvălesce opoziţiunea din toate părţile în formele cele mai feliurite. Ministrii sûnt siliţi a caletorì la Viena şi a lua parte la consiliele comune despre mesurile suprimărei revoluţiunei. Întrebuinţăm terminul acesta, pentrucă mişcarea, aşa ḑic foile vieneze şi budapestane, s'a prefăcut în revoluţiune şi bandele de lotri, cari se sporesc pe ḑi ce merge chiar şi cu gendarmii recrutaţi din indigeni — au devenit revoluţionari.

Mai multe foi spun, că consiliile ministrilor din Viena prepară convocarea delegaţiunilor pe 28 l. c, în sesiunea estraordinară. Se vede că evenimentele înteţesc.

Helfy a interpelat în casa deputaţilor Ungariei pe ministru president în privinţa causei turburărilor din Dalmaţia şi Erţegovina şi în privinţa mĕsurilor ce sûnt de a se lua pentru suprimarea lor şi în fine ce plan are guvernul pentru viitoriul ţerilor ocupate.

Aproape în Europa întreagă, scrie „Telegraphul“ cu toate că pacea pare a fi temeinic stabilită, se simte o nelinisce confusă, neînţeligibilă; pretutindeni industria şi comerciul lăngesesc şi numai marea fabrică a lui Krupp lucrează cu o activitate îndoită, rivalisând cu toate fabricele de acest fel din Francia, Englitera, Austria şi Rusia. Toate statele cu un avênt bizar se înarmează, militarismul a cuprins societatea întreagă europeană, progresul şi civilisaţiunea să află îmbrăcate în uniforma militară şi găsduesc în casarme.

Europa n'are nici o amintire plăcută pentru anul trecut, Europa întră în anul nou fără vre o speranţă senină în viitor!

Popoarĕle europene trăiesc în pace între dênsele şi întru cât se poate şi cu guvernele lor respective, dar pe ce base se află fundată această pace efemeră, pe ce temelie se razimă această linisce?

Pacea Europei are de basă aceste milioane de baionete ce ameninţă omenirea la Berlin, la Petersburg, la Viena la Paris; liniscea Europei sĕ razimă pe aceste milioane de soldaţi cari petrec viaţa lor în eserciţie şi în casarme. Totul depinde, stă în mâna câtor-va persoane: buna voinţă a d-lui de Bismarck, a imperatorelui Francisc Iosef poate transforma pacea în rĕsboiu, liniscea în fortună.

Bugetele militare cresc neîncetat, înghiţind cea mai mare parte din veniturile statelor; armatele imense se prefecţionează, se întăresc prin diferite invenţiuni ingenioase; nisce mijloace de distrugere fără finit cresc cuantitativ şi calificativ, întrebuinţând pentru confecţionarea lor o populaţiune întreagă de braţe. Aceste milioane uniformaţi, înarmaţi de la cap şi până la picioare stau gata de a cufunda Europa într'o mare de sânge.

Este adevĕrat că în momentul de faţă nici unul nu dă semnalul de resbel; este adevĕrat că toţi ascept cu o pacienţă febrilă. Trebuì sĕ fim mulţămiţi şi cu atâta.

A cui este vina dacă totul depinde de la doi trei oameni.

Ordonanţa împĕratului, ḑice foaia citată, a produs o mare ferbere în tot imperiul german. O asemenea lovitură de stat nu s'a mai pomenit de pe timpul lui Napoleon. Am arĕtat deja cât de aspru au judecat ḑiarele liberale germane această ordonanţă, condamnând-o din toate punctele de vedere. Nu mai puţin aspre sûnt ḑiarele vieneze. Mai ales „Wiener Allgemeine Zeitung“ este de o violenţă rară faţă cu principele de Bismarck, care este autorul acestei ordonanţe.

Mai aspru nici nu poate cineva se fie faţă cu principele de Bismarck. Greutatea cea mare va fi însĕ când această ordonanţă va fi comunicată Parlamentului german, căci de sigur partidele nu vor întârḑia de a ataca cu violinţă, mai ales cele liberale.

În Austria nu merg nici decum lucrurile neted. Afară de aceia, că prin sistema de guvernament adoptată de comitele Taaffe, de a se servì mai cu samă de naţionalităţile slave, s'a produs cea mai mare ferbere prin poporaţiunea germană, apoi au mai venit acum şi turburările din Dalmaţia, Bosnia şi Erţegovina. Mai pe toată ḑiua ḑiarele vienese ne aduc sciri despre pornirea de regimente în acele localităţi, unde lucrurile par a fi cu mult mai serioase de cât cum voesc sĕ le arete organele oficioase ale guvernului din Viena. Astfel ḑiarul „Bohemia“ care este organul comitelui Taffe, vorbind despre mĕsurile luate în Dalmaţia şi Erţegovina scrie următoarele:

„In consideraţiunea trebuinţelor de trupe prin ţinuturile ocupate s'a înputinat prin toate proviinciile monarchiei numĕrul trupelor prin urmare şi în Dalmaţia, astfel că acuma nu se mai află aici decât o slabă garnisoană de 11 batalioane. Prin actuala mişcare de trupe brigada de garnisoană in Dalmaţia va fi sporită la douĕḑeci şi cinci batoalioane. Chiar şi garnisoana din Erţegovina care era până acum numai de trei brigade slave, va fi sporită într'un chip simţitor. Vrednică de interes este împregiurarea că unele trupe îndreptate spre Erţegovina au ordin de a nu se opri aci, ci de a merga în Bosnia. Se pare că şi în această provincie este vorba de a se sporì numĕrul trupelor, de vreme ce bandele de tâlhari au început a se arĕta şi prin această provincie.“

Ḑiarele oficioase obicinuesc a numì pe insurgenţi tâlhari, spre a ascunde greua posiţiunei în care se află guvernul. Acestia nu sûnt însĕ decât bosniaci cari nu voiesc a se supune legei militare pe care Austria voesce sĕ o aplice în provinciile ocupat.e Nu este de mirare însĕ ca Austria sĕ voiască a face din această mişcare un pretest spre a ocupa Salonicul, care este ţinta ei de multă vreme încă.

Starea Ungariei.

„Vaterland“ din Viena, organ căruia numai ură de Unguri nu i-se poate imputa, iată cum le judecă starea, cu începerea anului nou;

„Sûnt aproape 15 ani de când Ungaria se bucură de o libertate şi de o independenţă, pe care mai înainte n'a avut'o nici o dată în aceasta mĕsură. Şi cum a întrebuiuţat aceste

FOIŢA.

Şoimul Banului de Craiova.

(Poemu epicu.*)

(Urmare.)

Cântul IV.

De sub dealuri de sub stânci,
Din prepastii mari atunci,
Mii de umbre sĕ trezesc
Şi pământul înnegresc.
Noaptea repide se'ntinde
Şi pământul îl cuprinde.
Ear' la Banul, la palat
Oaspeţi mulţi s'au adunat:
Mulţi fruntaşi de prin cetate,
Mulţi de-afară, de prin sate,
Dela şesu şi de prin munţi,
Unii juni alţii cărunţi,
Cu soţii de-acele-şi ḑile
Şi cu gingaşe copile.
Toţi se'nşiră după rênd
Mese mândre 'ncungiurând:
Şerbitorii pe'ntrecute
Din bucatele făcute
Tot aduc şi le'mpărţesc
Între oaspeţii iubiţi
Şi voinicii osteniţi.
Şi din cupe, din ulcioare
Toarnă vinul prin păhare,
Vin de cel de Drăgăşani,
Ce-i păstrat de ḑece ani.
La Ban oaspeţii închină
Şi cu vin setea-şi alină.

Banul cupa deci luând
Şi la oaspeţi mulţămind,
Simte'n inima-şi voioasă
Sbor de cugete frumoase,
Cugetări ce'l desfăta
Ades în juneaţa sa;
Şi 'mpregiur ochi-şi aţintă
Şi cu graiu vesel cuvêntă:
„Oaspeţi scumpi de nume bun
Din acest pământ străbun.

Câştigat în vremi trecute
Cu-a strămoşilor virtute
Şi-apĕrat de-atunci de noi
De furtuni şi de nevoi,
Voi v'aduceţi bine-aminte
Cu ce flacără ferbinte,
Nu de mult ne-am rĕsboit
Cu duşmanul ne-adormit,
Şi-am luptat cu bărbăţiă
Pentru vechia-ne moşiă,
Şi ori când ne vom lupta
Dacă ţeara ne-a chiema.

Douăḑeci de ani anume
Au trecut din astă lume,
De când sceptrul mi-laţi dat
Într'acest frumos Banat,
Şi frăţeasca legătură
Prin toţi anii, ce trecură,
Nejignită se păstra
Şi 'n ea fala noastră sta!
Chiar şi acest măreţ prilegiu,
Ce pe-ai mei voinici vitegi
I-a adus astăḑi la mine
Intăresce şi mai bine
Legământ 'ntemeiat
Pe cuvêntul, ce ni-am dat.
Dee ceriul sĕ dureze,
Şi nici când sĕ nu'nceteze
Inţelegerea de plin
Intr'acest pământ român!
Sĕ trăiţi voi plete albe
Şi voi juni cu visuri d'albe
Şi voi mame de voinici,
Ce rĕsar numai pe-aici.
Şi voi flori fermecătoare,
Ce răpiţi focul din soare!“

Astfeliu ḑice 'nsufleţit
Şi păharul aurit
Îl rădică şi'l deşartă
Până'n fund, până sub toartă.

„Sĕ trăiesci întru mulţi ani!“
Strigă mândrii căpitani,
Strigă oaspeţii meseni,
Strigă şoimii Craioveni!

Astfeliu după ce'şi urează
Pe-a lor jilţuri toţi s'aşează.
Ear din cercul numĕros
Uu oştean bĕtrân, peptos,
Care'n vremile trecute
Fuse cap de cete multe
Şi cu Banul însoţit
Mulţi duşmani a biruit,
Se rădică şi se scoală
Şi din glas ḑice cu fală:

„O tu, prea mărite Ban
Din Banatul Craiovean!
Vin avem şi-avem bucate
Şi avem inimi desceptate.
Dar' al coardelor glas blând,
Care nalţă simţ şi gând,
Care sufletele 'neântă
Şi la ceriuri le străplântă,
La al cărui ton ceresc
Cei bĕtrâni întineresc,
Unde-i el? Unde-a rĕmas?
Unde-i glasul drăgălaş?

*) din Călindarul Societăţi pentru cultura şi lit rom. în Bucovina.

bunuri? Să esaminăm numai fără preocupare starea lucrurilor! Nu se poate nega că s'au făcut multe în interesul culturei morale şi materiale în Ungaria dela 1867 încoace, dar tot aşa trebuie se mărturisim în interesul adevĕrului şi al dreptăţii; că aceea ce sa făcut nu stă în proporţiune cu trebuinţile ţĕrii şi că în multe privinţe s'au făcut cu mult mai mari cheltuieli, decât s'ar putea justifica prin resultatele dobândite.

„Inepţia guvernelor parlamentare de partidă se arată aci destul de lămurit. Alegerile dietale de la 1881 au dovedit că poporul ungar în totalitatea lui e sătul de multele discursuri parlamentare. Acum vede chiar şi ţĕranul de rĕnd, ce mic este succesul acelor discuţiuni lungi, cu cari câte 10 luni pe an se umplu coloanele diarelor şi cari costă pe ţeară aproape 1 milion şi jumĕtate, dealtmintrea însĕ nu fac decât a urca dările. Administraţiunea si justiţia, comunicaţiunile şi siguranţa publică rĕmân tot aşa de triste ca şi mai nainte.

„Dar nu de aceste scăderi se ocupa vorbitorii în parlament şi presă; şovinismul are alte scopuri. Spre a abate ochii publicului dela miseria interioară, şoviniştii strigă în contra panslavismului. Popoarele nemaghiare sûnt persecutate în biserică, în scoale şi până în familie, spre a se aduce triste jertfe idolului maghiarismului şi nu se sfiesc a mărturisi pe faţă că aceasta maghiarisare forţată trebuie se fie unul din scopurile şi din nisuinţele cele mai de căpetenie ale statului ungar. Organul „Pesti Napló“ a declarat aceasta clar şi limpede în articulii sei de anul nou. Şi totuşi această foaie ţice că este păzitoare fidelă a politicei „deachiste“! Sermane Deak! Ce curĕnd au fost schimosite ideile acestui adevĕrat bărbat de stat şi patriot de către urmaşii lui! Sĕ avem în vedere numai că Deak a cerut încă la 1872 în mod categoric, ca statul ungar sĕ infiinţeze pentru toţi cetăţenii sĕi după naţionalitatea lor scoale secundare pe cheltuiala statului; astăţi urmaşii lui au ajuns acolo încât au intenţiunea chiar de a oprì statului infiinţarea de scoale secundare cu limba de propunere nemaghiară. Şi totuşi Ungurii voiesc se câstige pe diferitele popoare pentru statul lor!“

După aceasta „Vaterland“ vorbesce de emigrarea Românilor, Serbilor, Slovacilor, Germanilor, şi aceasta pentru că numai pot suporta sarcinele, reaua administraţie şi şicanele naţionale. Stagnaţiunea ba chiar regresul poporaţiunei ţĕrei, cu deosebire în Ardeal, condamnă starea actuală, a cărei miserabilitate se poate dovedì şi prin alte fapte.

„Mai întâiu dăm de teribila datorie a statului care faţă de 301.5 milioane fl venituri ordinare, pretinde în dobânţi 107.25 milioane fl, nesocotind avansurile pentru garanţiele drumurilor de fer, care pentru auul 1882 sûnt evaluate la 109 milioane fl. Nu'i mirare dacă pe lângă o asemenea stare nu ajunge restul veniturilor ordinare nici pe departe pentru acoperirea celorlalte trebuinţe ale statului şi dacă se ea refugiul la noue împrumuturi. Aceasta va merge până va merge, dar mult nu poate ţinea. În anul 1875 cereau datoriele de stat ale Ungariei 81,20 milioane amortisare în anul 1882 deja 107.25 milioane fl; aceasta face în şepte ani o înmulţire cu mai mult de 36 milioane. Astfel deficitul cresce mereu. Pentru anul 1880 deficitul a fost preliminat cu 19,910,251 fl, în realitate însĕ a ajuns suma de 26,214,248 fl, aşa dar cu 7 milioane mai mult. De astădată deficitul face deja în preliminariul comisiunei financiare 28 milioane. Cât de mare se va devodì el în practică?

„Cu toate acestea nimeni nu se gândesce serios la un sistem sincer de economie şi la o administraţiune, care sĕ aibă un scop mai înalt de cât maghiarisarea şi urcarea dărilor. „Pesti Naplo“ cere teren vamal indepedent, „armată naţională“ şi maghiarisare forţată. Aşa cugetă stânga „moderată.“ De aderenţii lui Kossuth nici numai voim sĕ vorbim.

„Ce plănuesce însĕ partida guvernului aţi atotputernică? Cum crede că va vindeca multele rele ce bântue ţara? Ea nu se gândesce la nimic, ci cu un servilism bisantin lasă toate în grija stăpânului şi maiestrului ei Coloman Tisza; căci numai acest înţeles se poate da vorbirei linguşitoare cu care partida a salutat la anul nou pe şeful ei.

„Tisza este fără îndoială un om politic însemnat: dar scie foarte bine că el singur nu va fi în stare sĕ scape corabia statului din ameninţătoarea situaţiune actuală. Însĕ cine i va da un ajutoriu?

„Ungaria s'a inşelat în puterile sale; ameţită de succesele politice din anul 1867 a inaugurat, un sistem de administrare, care trece peste puterile ei materiale şi spirituale şi de aceea sufere de un deficit progresiv în finance şi în spiriţele. O cunoscinţă de sine adevĕrată ar trebuì sĕ o provoace la economie, la moderare şi la muncă onestă; dar o asemene cunoscinţă de sine 'i lipsesce. Frasa şovinistă inneacă cugetarea sănătoasă şi nu lasă sĕ crească fapta creatore. Şi de aceea Ungaria păşesce aţi pe pragul anului nou cu o speranţă atât de mică în viitorul ei.“

Crisa ministerială română.

„Die Presse“ se ocupă într'un articul cel reproducem şi noi cu această materie. „Resboiul W.“ care a tradus articulul ne asigură că foaia vieneză a scris cu multă cunoscinţă de causă.

„În România domnesce de şese ani partida liberalilor sau a roşilor. Ea a avut fericirea sĕ fie la putere într'un timp, când Rusia a declarat resboiu Turciei, când România prin tractatul din Berlin, a putut devenì independentă, ba chiar şi regat. Ceea ce s'a mai făcut în acest timp pentru ţeară este poate mai puţin meritul roşilor, ci mai mult al capului lor Ioan Brătianu, care aproape fără întrerupere a avut preşedinţa ministerului dela Iulie 1876 încoaci. Că această partidă s'a putut ţinè în parlament atâta timp, trebue pe de altă parte sĕ se atribue înfluenţei lui Rosetti, care, ca redactor şef al Românului şi ca preşedinte al Camerei, îngrijea de toate cele-l'alte lucruri, pentru cari Brătianu sau nu era apt sau n'avea timp. Ceea ce stetea în dosul acestor doi, n'a fost nici odată ceva mai mult de cât o turmă bine disciplinată, care altminteri era lipsită atât de talente, cât şi de caractere. Dar atât mai abili au fost membrii acestei partide în — exploatarea practică ă funcţiunilor demnităţilor şi afacerilor, ce le-au stat la dispositie în cursul anilor. Rosetti, Girardin al Românilor, cunoscea slăbiciunile omenesci şi trebuinţele partizanilor sĕi — şi supositiunea mută a proverbului „a trăì şi a lăsa sĕ trăiască“ a devenit şi ea un ciment al esistenţei şi puterei partidei liberale în România. Bărbaţi cu mânile curate şi cu principii catoniane, ca Brătianu sau Ionescu, erau dintre corbii albi ai partidei roşie şi, când aceştia entre eux condamnau şi blestemau corupţiunea tovarăşilor lor atunci cei isbiţi se ruşinau niţel sau de loc — dar în cele din urmă lucrurile remânea cum au fost, din causă că pentru popularul şi în acelaşi timp absolutul Rosetti domnia partidei era mai pre-sus de ori-ce morală şi de ori-ce solicitudine pentru binele adevĕrat al ţĕrei.

Astfel fiind lucrurile, partida liberală trebuia sĕ se apropie de o crisă, îndată ce se vedea silită sĕ facă ceva pentru reformele interioare, cari în România acum nu însemnează alt-ceva, decât a doborî corupţiunea. Dupăce se resolvară cestiunile esterne, cerinţa acelor reforme devenì din ce în ce mai imperioasă şi pentru că Brătianu în vara trecută n'a putut face pe partida sa ca sĕ taie cu abnegaţiune în carnea ei proprie, el s'a retras, spre a nu fi îngropat şi el subt ruinele crisei partidului. Atunci, pentru hatîrul partidei, întră în cabinet al doilea Dioscur, Rosetti, Aceasta tot n'ar fi oprit căderea politică a roşilor, dacă cestiunea Dunărei n'ar fi venit din nou pe tapet, împingênd ear' pe supăratul I. Brătianu în fotoliul ministerial.

Însĕ Rosetti şi Brătianu nu sûnt numai Dioscuri politici de 35 ani încoace ci ei sûnt şi rivali până la o margine oare care — şi de aceea îndată ce cestiunea dunăreană s'a retras earăşi în fundul scenei, unul din amêndoi a trebuit sĕ easă din ministeriu. De astădată a eşit Rosetti şi, după cum asigură toate scirile din Bucuresci, nu fără mânie de oare ce refusă a primì presidenţa Camerei, preferind se facă politică pe viitor ca redactor-şef al „Românului“ în şi afară din parlament,

Dacă însĕ Rosetti va trece în opositiunea făţişă s'au şi numai în cea periodică contra guvernului şi după cum spun foile române, dacă roşii se vor desbina într'adevĕr în o partidă a junilor liberali şi a bătrânilor liberali atunci mai curênd s'au mai târţiu s'a isprăvit nu numai cu ministerul Brătianu, ci şi în genere cu domnia liberalilor în România. Ori câte merite şi ori câtă popularitate ar avè Brătianu, el tot nu s'ar putè manţine pe sine şi pe colegii sĕi ministeriali pentru mult timp în faţa parlamentului lui Rosetti. Bĕtrânului Brătianu, omului într'adevĕr obosit, nu 'i va remânè altceva de făcut, decât sĕ se retragă cu totul din arena politică s'au sə încerce formarea unei partide noue cu elemente conservatoare prin urmare cu adversarii sĕi de până acum. Dacă poate, dacă e în stare se rupă cu totul cu vechile tradiţiuni şi cu tovarăşii sĕi despre una ca aceasta caută negreşit sĕ ne îndoim încă. Dar cum că Brătianu a avut deja în gând o asemenea evoluţiune ne-a arĕtat atitudinea sa din anul trecut când fratele şi adversarul sĕu Dimitrie Brătianu a luat presidenţa ministerului.

Acest tablou al situaţiunei politice a României n'ar fi în sine tocmai interesant, dar această icoană deschide o perspectivă destul de întinsă pentru o completă crisă guvernamentală şi de partidă. Descompunerea completă a liberalilor caută sĕ aducă la putere o partidă nouă, adecă pe a conservatorilor şi aceasta nu e numai pentru România, ci şi peutru raporturile ei

---

Rênduesce i sĕ rĕsune,
Şi sĕrbarea s'o'ncunune!“
Astfeliu ţice către Ban
Acel vechiu, vestit ostean,
Şi'nchinându-i-se'n urmă
Vorba veselă şi o curmă.
Şi zimbind voiosul Ban
Face semn unui curtean
Care'n clipă şi aduce
Meşteri mari de cântec dulce.
Şi cu doine oltenesci
Şi cu hore muntenesci
Stoarse din arcuş şi coardă
Inimioarele desmeardă,
Şi de cântece de dor
Saltă sufletele'n sbor.
Eară cina strălucită
Se încheiă, e sfîrşită,
Sosind oara cea de joc
Pentru tinerii cu foc:
Feţi frumoşi, voinici de veste,
Ca voinicii din poveste,
Cercul mesei părăsesc
Jocuri falnice urzesc
Şi se'ntrec în săritură
Şi'n strigări, chiuitură.
Ei uimesc palatu'ntreg
Prin arcanul, ce'l direg.
Prin bătuta voinicească
Şi voioasa corăbească.

Ear la ceasul hotărît
Rândul horei s'a ivit;
Deci din ceata uimitoare
De copile'ncântătoare,
Cum e ţeara Oltului
În lumina Maiului,
Toţi voiuici-'şi iau păreche
După datina străveche;
Şi'ntr'al horii cerc legaţi
Cu paşi lini şi legănaţi,
Se rotesc ca o minune
Cum a fost şi cum se spune.
Falnici toţi voinicii sûnt
Şi la chip şi la cuvênt,
Şi la dalba veseliă,
Şi la lupta din câmpiă;
Ear copilele frumoase
Toate-'s ţine drăgostoase,
Ce prin cântec şi privire
Varsă farmec şi uimire
În voinicii drăgălaşi
Ce se bat cu uriaşi;
Dar din fete şi neveste
Mai frumoasă la chip este
Şi la chip şi la cuvênt,
Şi la falnicu-'i avênt,
Fica Banului anume
Maia mult vestită'n lume:

Mulţi voinici din multe ţĕri,
Mari de viţă şi de-averi,
Dela Banul de soţiă
O tot cer, ca sĕ le fiă;
Banul tot pe gânduri stă
Şi nici unuia n'o dă.
Hora mândr'acum s'alină,
Cu vin oaspeţii se'ngână
Şi cu glume dulci, ce plac,
Veseliă şi haz fac.
Vultur, sufletul ce'nviă
Drăgălaşa veseliă,
Un holteiu în toamn'ajuns,
Dar' de earnă nepĕtruns,
Cu vin cupa şi-o direge
După datină şi lege,
Şi se scoală de pe loc
Într'o clipă cu noroc,
Şi cu'n glas, ce mult încântă
Aste vorbe le cuvêntă:
„Sĕ trăesci vestite Ban
Din Banatul Craiovean,
Ce ai unit în astă seară
Fruntea bravilor din ţeară
Şi cununa florilor
Din ţinutul şoimilor!
Ori-ce suflet, ce simţesce,
Cântând hora'ntineresce,

Ori ce suflet nĕcăjit
Jucând hora-'i fericit.
Înş'un rost cu glas ferbinte,
Glas cu gingaşe cuvinte,
'Nalţă sufletul la raiu
Şi-'l coboară jos, când vreai,
Bate coarda cea mai fragă,
Care-'i sufletelor dragă;
Sĕ rĕsune deci cu dor
Glasul zinelor în chor!“
Aste Vultur le vorbesce
Şi cuvêntu-'şi contenesce,
Şi toţi oaspeţii cu dor
Cântec cer şi cântec vor.
Toţi privesc cu nerăbdare
Către ceata de fecioare,
Unde doi voinici păşesc
Şi fac sorţi şi 'i împărţesc;
Şi din ceata strălucită
Cade soartea fericită
Chiar pe fica Banului,
Maia, zina Oltului;
Maia glasul îşi strunesce
Şi-apoi cântecul pornesce:
Despre marele Traian,
Ce cu-al sĕu cumplit duşman
S'a luptat luptă de moarte,
În rĕsboae înfricoşate;

cu străinătatea de o importanță destul de mare. E posibil, ba e chiar foarte verosimil, că după retragerea lui Rosetti, căruia se ḑice că 'i vor urma și ministrii Stătescu și Urechiă, Brătianu își va reconstrui încă o dată ministeriul cu alte mediocrități, dar situațiunnea cu greu se va mai putè ținè mult timp. Brătianu obosit de a guverna, Rosetti în opoziție, partida depravată — iată necesitatea impusă pentru o schimbare a sistemei politice.

Este adevĕrat, că conservatorii nu formează astăḑi o partidă puternică, solid organisată. Ros. au sciut sĕ desarmeze politicesce pe cei mai talentați adversari ai lor, trimițêndui în posturi diplomatice și în alte afaceri; și apoi ori cine scie, că cu partida vechilor conservatori, a boerilor — despre care se ḑice că Rosetti ar fi recomandat-o în ḑilele din urmă pentru succesiunea politică — nu poate face nimic pentru România. Dar între capacitățile mai tinere ale conservatorilor se găsesc bărbați patrioți cu o cultură superioară și un caracter desinteresat, ca Maiorescu, Carp, Lahovari, etc., cari, ca odinioară Epureanu, pot da piept chiar cu moștenirea destrăbălată a roșilor. Și dacă ne gândim lă raporturile actuale dintre Austro-Ungaria și România, apoi de sigur nu e un optimism a crede, că aceste raporturi se pot îmbunătăți numai sub un regim conservator. În rêndurile conservatorilor se găsesc mult mai rari Austro fobi și rusomani, decât între tovarășii lui Rosetti, Cogălniceanu și Stătescu — ceea ce de sigur nu poate fi decât favorabil desvoltărei și independenței României.

Deocamdată rĕmâne sĕ vedem, cum se va desfășura crisa ministerială din Bucuresci. Soluțiunea ei ne va arăta, dacă prognosticul pus de noi are sĕ se realiseze în timpul sau după sesiunea Camerei. Dacă atunci regele Carol se va decide sĕ chieme un minister conservator, fără îndoială va urma în curênd disolvarea Camerilor, avênd în vedere puterea cantitativă a majorității liberale. Tabloul pe care'l vor forma până atunci evenemintele parlamentare din Bucuresci, nu va fi îmbucurător. În timpul din urmă animositatea și pasiunea au luat dimensiuni așa de mari în foile opusițiunei și ale majorității, încât tot așa de puțin poate fi vorba de o prosperă campanie parlamentară, ca și de o însănĕtoșare a partidei, astăḑi încă la putere.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeș, în 17 Ianuarie 1882.

(V.) Comisiunea scoalei industriale de aici, a cărei istorie foarte instructivă, voiu comunica-o altădată precum merită. În 12 Ianuarie a. c., a ținut ședința spre alegerea instructorilor dela acea scoală.

Comisiunea consta din nouĕ membrii, aleși de representanța orașului și anume din 4. Români, 3. Sasi și 2. rom. cat.

Comisiunea s'a constituit, și s'a întêmplat de senatorul Albert Leonhardt s'a ales și aici de președinte.

Pentru ocuparea celor 8 posturi de instructori au concurat toți dascălii din Sebeș, numai cel rom. catolic nu, și anume 8 Sasi și 5 Români. Concurenții români sûnt toți maturisanți, absoluți de pedagogiă și teologie și cu atestate de cualificațiune pedagogică și teologică. Sasii ba; nici unul din ei nu au aceleași atestate de cualificațiune ca concurenții români.

Ba, cu privire la instructorul de limba maghiară au trebuit sĕ se întrunească toți la concurentele Samuilă Roșu.

Referintele causei a fost forestierul reg. de Bömches, care întru atâta este ocupat cu oficiul seu ca cassier, încât împreună cu asemenea ocupatul funcțiunariu comunal Singer, comptabil, pe lângă multele vênatorii, au timp încă de a încurca ḑi și noapte tot mai tare relațiunile politice de aici.

Numitul referinte plin de grație a propus un Român și 7 Sași. Istoria acestei propuneri încă este foarte instructivă. Însĕ acuma pe scurt, la obiect.

Desbaterea asupra referadei apoi a fost *non plus ultra.*

Unul dintre înțelepții Soloni, mai înainte cătană în granița bănățiană și acum stăpân peste moșia unei fete de funariu horibile dictu! a critisat gimnasiile, bacalaureatele din Blasiu și Brașov precum și esamenele de cualificațiune din Sibiiu.

Altul om de 75 ani și de 50 ani popă și dascăl aici scapă din gură că pe temeiul unui contract din vremile lui Tököly la gimnasiul săsesc de aici nu-i ertat nimenui, se deschiḑă gura dacă nui Sas-luterau; s. a. m.

Cu de aceste s'au frămêntat a apera pre referintele care se făcea într'o ureche și a combate pre Români, cari vorbeau și argumentau pentru cei mai potriviți 4 Sasi și 4 Români.

Toți membrii Români, mai ales protopopul Ioan Tipeiu, astădată au dovedit o solidară ținută de fer, și o superioritate spirituală nimicitoare.

Remânênd fără resultat aceste consultări conturbate mai cu seamă prin proasta și provocătoarea purtare a numitului cătană s'a proces la votarea secretă cu ședule.

Votanți au fost opt, pentru că un membru era absent din Sebeș.

În cursul votării președintele încă și-a băgat ședula sa în urnă.

Instructorii de limba magiară si de desemn considerându-se aleși cu unanimitate, votarea s'a făcut numai pentru 6 instructori.

La scrutiniu s'a vĕḑut că concurentele G. Binder a căpătat 8 voturi; ceilalți însĕ fiecare numai câte 4 voturi.

Președintele a votat deja în toată forma.

Cine sĕ dĕrîme acuma?

În loc de a dispune votare nouă, sau a amâna până vine și al 9 lea membru votant, sau a decide prin soarte, sau a se reținè președintele de la votare — președintele în nemărginita sa înțelepciune anti-diluviană în modul cel mai violent 'și-aroga încă o porție de vot și derîmă pentru ședulele, pre cari au fost numai Sasi scrișii.

Poftim! Trebue mai mult pentru a pune la probă, și răbdarea unor oameni bĕtrâni, onesti și pacifici?!

Se pricepe Românii pârliți de astfel de procedere și tractare revoltătoare au protestat contra ei pentru rectificarea onorei și a demnității lor și sau depărtat din societatea acelor oameni modeli dreptate, onestitate, și pace.

Se ḑice, că acest act, poreclit „de alegere“ se va înainta oficiului central al Universității spre decidere de și aceluia nu e competent, ci numai representanța orașului și ministrul.

Scim și cunoascem firul roșiu din toate aceste lucruri violente și arbitrare. Scim că aici la unii sûnt toate iertate și aprobate, iară alții se par a fi declarați de „vogelfrei.“

Placă! numai nu sciu până când.

Însĕ de acum admonim că nu va fi consult nici salutariu a împinge lucrurile pre calea pornită până la estremitate pentru că multe se vor putè întêmpla însĕ în fine nu scim cine va plânge.

Varietăți.

* (*„Der Sprachen- und Völkerkampf in Ungarn“*) Sub acest titlu, foarte caracteristic pentru stările din Ungaria, a apărut de curênd o scriere politică, de Carol Ludolf Mutze în Lipsca, din care citĕm după „Pester Lloyd“ următoarele locuri pentruca și cetitorii nostri se vaḑă, ce spirit pĕtrunde opinia publică din Germania față cu purtarea Maghiarilor. Eacă citatul acesta:

„Incuisiția maghiară se deosebesce de cea spaniolă din veacul al XV de altcum numai prin aceea, că fanatismul bisericesc s'a inlocuit cu cel național. Afară de rug cea veche nu întrece pe cea modernă cu nimic. Deosebiții și pânditorii „Iscoditori și prigonitori ai rĕutății eretice“ sûnt cu grămada, „convertirea“ silită se propoveduiesce pretutindenea, celor ce se clatină se cer reverse, cei mai cu vîrtute sûnt dojeniți și înfruntați, cel tare e amenințati cu . . . „Scriitorul acestora cunoasce, precum se vede, foarte bine purtarea „patrioților“ nostri.

* (Necrolog) Elie Roșca paroch gr. or. ca soț în numele seu, al fiilor: Nastasia cu soțiul seu Ioan Ghiurițian, Petru și Pavel; al cumnatului sĕu Petru Roșca prot. gr. or. cu soția sa Maria și pruncii lor Pavel și Remus, și în numele tuturor celorlalte rudenii nepoți și nepoate, cu inimă înfrântă cuprinsă de cea mai mare durere, anunciă trista scire despre moartea mult iubitei sale consoață, dulce mamă, resp. cumnată și mătușe *Maria Roșca* care după greu morb abia de 8 ḑile, în etate de 62 ani, după o fericită căsătorie de 41 ani și după împărtășirea cu ss. taine în 27 Decemvre 1881 st. v. la 3 oare dimineața sa mutat la cele eterne, lăsând pe ai sei în cea mai mare jale.

Remășițele defunctei într'e grele suspinuri s'au astrucat la 30 Dec. în cimiteriul s. biserici locale.

Tămașa 31 Decemvre 1881.

* (Baluri și petreceri) În Făgăraș au arangiat reuniunea femeilor române gr. or. de acolo în seara dela 31 Decemvre a. tr. petrecere cu joc în hotelul „Stadt Paris“ — Tot reuniunea femeilor Române însĕ din Zernesci arangiază duminecă în 17/29 Ianuarie bal în edificiul scoalei. — Casina română din Beiușiu arangiază bal în favorul bibliotecei sale în sala ospătăriei opidane în 11 Februarie a. c. Prețul de întrare la aceste doue din urmă este 1 fl.; oferte marinimoase primesc reuniunile cu mulțămită și se vor cuieta prin ḑiare

* (Bobotează fără ger.) Zăpadă n'avem, frig încă nu. Gerul bobotezei e dus; se vede, că își petrece undeva. De nu near auḑi sĕ vină ca sĕ ne înghețe urechile.

* (Ajunul Bobotezei la palatul regal din Bucuresci.) Cetim în „Resb. W.“ Eri, 5 Ianuarie, ajunul botezului Mântuitoriului, I. P. S. S. Metropolitul Primat, încungiurat de înaltul cler, a mers, după obiceiu, la oarele 12; cu sfântul betez la MM. LL. Regele și Regina. După botez, P. S. S. Metropolitul a luat dejunul împreună cu Maiestățile Lor.

* (Revisiuriea cărților bisericesci) Ieri după prânḑ s'a adunat, ḑice „Gazete de Roumanie“ la ministeriul cultelor și instrucțiunei publice comisiunea însărcinată cu tipărirea cărților bisericesci cu litere latine și cu reforma limbei noastre ecclesiastice.

Această comisiunea se compune din d. V. A. Urechiă, ministrul cultelor, P. S. S. Păr. Silivestru și d-nii doctori Zottu, Nițulescu și Erbiceanu. Comisiunea s'a constituit și a ales president pe Păr. Silivestru și secretariu pe d. Nițulescu.

A doua ședință se va ținè ḑilele viitoare.

* (O nouă foaie beletristică română) „Amicul Familiei“ cu sufletul umoristic „Glumețul“ apare în Graz (Stiria) în editura cunoscutului librar-editor Paul Cieslar.

* (Reformele militare în Rusia.) Marea reformă militară, ce anunțase țarul Alexandru III cu ocasia urcărei sale pe tron, și la care se lucrase până acum atât de mult, e lăsată deodată baltă. Guvernul a anunțat suspendarea ei.

Cuprinsul acestei reforme era, cum se scie împărțirea întregei armate rusesci în patru maricorpuri, armata de sud, ost, vest și nord și organisarea în acord cu aceste terenuri și cu poporațiunea din el.

Cei din Petersburg își bat capu, care se fie înrîurirea ce a pricinuit această suspensiune, căci se scie, că pentru reformă era, începênd dela țarul în jos toată armata.

* (Târgoviștea în trecut.) Credem a face oere care plăcere Târgoviștenilor, punêndule sub ochi următorul tractat de comerciu închieiat la 1408 înrre Mircea cel bătrân, acela care a construit palatele de la Curtea Domnească, și Vladislav, regele Ungariei. Se va vedea dintr'însul importantul rol comercial pe care 'l avea Târgoviștea, acum câteva sute de ani, în privința deslegării mărfurilor și a perceperei vămilor. Atragem asemenea atențiunea cetitorilor nostrii asupra stilului și a espresiunilor pe atunci întrebuințate.

Iată tratatul:

Eu Ioane Mircea, Mare Voevod și domn a toată țeara Ungro-română și al părților de peste munți.

Cum Traian a biruit
Și pământul dobândit
L'a lăsat pe vecĭnică
Al Românilor sĕ fiă;
Cum românii mai apoi
Au purtat cumplit rĕsboiu
Cu păgâni, cu litfe rele,
Și-au scăpat țeara de ele.
Despre fĕți călări pe tauri,
Ce cu smei și cu bălauri
Se luptau cu bărbățiă
Pentr'o soră sau soțiă,
Pentru țeară, pentru frați,
Pentru fice de'mpĕrați;
Uriași și despre zine,
Ce pot face rĕu și bine
Nesdravănilor ce vor,
Sĕ străbată'n partea lor;
Și-apoi despre sântul soare,
Cum apune cum rĕsare,
Cum se luptă'n mări cu racii
Și'n vĕsduch cu vêrcolacii;
Cum ne vin florile'n Maiu
Și purced toamna la raiu;
Despre țeara'n care pasă
Rândunica când ne lasă:
Despre somn și despre vis,
Despre ceriu, când e deschis.

Despre-aceste Maia cântă
Și pre oaspeți îi încântă.
Însĕ eată sânta ḑi
La fereastă sĕ ivì;
Maia cântecu-'și alină,
Și toți oaspeții se'nchină,
Și uimiți de-al ei cântat
Se înprăștiă'n palat.
După joc, după cântare,
După vin, după gustare,
De somn dulce și de vis
Tot palatul e cuprins.

(Va urma.)

---

* (Earăși portretul lui Stefan cel Mare.) D. Gr. Tocilescu, directorul ministeriului cultelor, a descoperit de curênd, în muzeul național din Bucuresci, un patrahir cu portretul marelui Domn al Moldovei. Acest portret seamănă, se ḑice, întocmai cu cel aflat în evangeliarul dela Homora. D. Tocilescu va raporta Academiei despre aceasta nouă descoperire.

Dat'a domnia mea credința și sufletul domniei mele tuturor neguțătorilor *și purgarilor* din țeara *părintelui și fratelui domniei mele* Vladislav regele de la Leopole *și purgarilor* din țeara *fratelui domniei mele marele Principe* Vitold, cum să aibă voie de a venì în țeara domniei mele cu mărfurile lor, fiindule venirea slobodă *pe credința și sufletul domniei mele* cu o avere cat de multă, fie măcar cu *nenumăratele nenumăratelor, cu miile miielor de întunerice*; și numai întru'n loc, unde va fi deslegarea mărfurilor *la Târgoviște, acolo să plătească vama*, și apoi să 'și cumpere ce vor pofti; eară din marfa lor *domnia mea 'și va cumpăra ce 'și va alege* și după aceea ei să fie sloboți de a umbla în toată *țeara și provincia* vîndênd și cumpărând, prin toate orașele, prin *toate schelele de pe Dunăre, începênd de la Porțile-de-fer și chiar până la Braila*, și prin toate căile din munți și nicăiri să nu plătească vamă, nici într'un târg și nici într'o schelă ; *și unde vama va fi arêndată de către dom. nia mea, acolo vameșul să nu cuteze a'i vămui, ci să pună pe soeoteala domniei mele*, eară unde nu va fi arendată acolo nici să caute mărfurile lor. Ori cine ar necinsti acesta al domniei mele, va suferì multă mânie de la domnia mea, ca neascultător acestui crisof al domniei melle.

. . . . . .

Târgoviștea servea deci pe atunci de loc de deslegare a mărfurilor și de plată a vămii, pentru tot cea ce se aducea de peste munți.

* (Un car cu boi fără de stăpân.) s'a găsit în 5/17 Ianuarie pe drumul către Șura-mare.

* (Mișcarea portului Constanța) a fost nulă în 5 Ianuarie din cauza furtunei ce a fost pe marea Neagră.

* (Moartă de fum.) În 5 l. c. cetim în „Resb. W." s'a întêmplat o nenorocire la locuința d-lui Iancu Marghiloman, din strada Amzei. O servitoare a d-lui Marghiloman, plecând de acasă, a încuiat în odae pe fiica sa Smaranda, în etate ca de 5 ani. Copila jucându-se, se vede cu nesce chibrituri, acestea au luat foc, aprindênduse așternutul și alte lucruri din casă.

D. Al. Marghiloman, prindênd de veste, a sărit numai-de-cât și a spart ușa de la Cămara servitoarei, dar nenorocita fetiță fu găsită moartă lângă prag. Ea fusese înnăbușită de fum.

Focul s'a stins de oamenii casei.

Bibliografie.

Vulcan Iosif, *Lira mea.* (Poesii.) Oradea Mare, 1882. Prețul 2 fl., legat elegant 3 fl., v. a.

Dogariu Domețiu și Dariu Ioan, *Aritmetică.* Eserciții practice cu numerii dela 1—100 după sistemul decadic pentru începătorii din anul I și II de scoală. Partea I. Ediținea a *doua* revêdută, corectată și înavuțită. Brașov 1882. Prețul 30 cr. v. a.

Raport alu XII-lea despre Gimnasiul superiore greco-catolică romanescu din Naseud etc. pro anul scolastec 1880/1. Bistrița, 1881.

Raport despre activitatea asociațiunei pentru spriginirea învățăceilor și sodalilor români meseriași, dela întemeierea ei 1871, până inclusive 1881, de comitetul Asociațiunei, Brașov 1882.

Psaltichia bisericească, aședată în notemusicale de Silvestru Morariu Andreeviciu, archimandrit consistorial si vicariu archiepiscopal, și tipărită pe spesele fondului religionar gr. or. al Bucovinei 1879.

Escelența Sa părintele metropolit și archiepiscop al Bucovinei ca president al consistoriului din Cernăuți a avut bunăvoința măgulitoare pentru noi a ne trimite această frumoasă ediție a „Psaltichiei bisericesci." Opul lucrat încă de archimandritul Silvestru se recomandă în modul cel mai favorabil atât pentru cuprinsul său lămurit cât și pentru forma nemerită. Adjustarea cărții e elegantă.

Loterie.

Mercuri în 18 Ianuarie n. 1882.
Brün: 82 23 72 2 43

Bursa de Viena și Pesta

Din 19 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.30	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	89.40	89.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	109.75	109.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	96.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	133.—	133.25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	98.—	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.50	98.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	98.—	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	98.—	98.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	—.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	98.—	98.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.25	75.25
Datorie de stat în argint . . .	76.25	76.25
Renta de aur austriacă	92.75	92.75
Sorți de stat dela 1860 . .	132.—	137.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	824.—	824.—
Acțiuni de credit austr. . . .	311.50	311.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	303.—	303.—
Sorți ungaresci cu premii . . .	118.—	118.—
Sorți de regularea Tisei . . .	109.50	109.75
Scrisuri fonciari ale institutului Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.59
Napoleon	9.47	9.47
100 marce nemțesci	58.35	58.20
London (pe polița de trei luni) .	119.35	119.20

Nr. 401 [3] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Buceș de classa a III. din protopresbiteratul Zarandului neconcurând nimenea la primul concurs, conform hârtiei Veneratului Consistoriu dto. 26 Noemvre Nr. 3647 B. 1881 se escrie a doaua oară concurs cu cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

Venitele parochiali în sumă de 313 fl.

Petenții au de a-și așterne concursul provedut in sensul statului organic și al regulamentului pentru parochii din 1878 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Brad: (Hunyádmegye) până la terminul indicat.

Brad. 24 Decemvre, 1881.

George Părău m. p.,
adm. protopr.

Nr. 325. [4] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din Sirbi Arcadiu Olariu protopresbiteratul Iliei, pe basa înaltei ordinațiuni consistoriale dto 3 Decemvre 1881 Nr. 3697 B. se escrie concurs cu termin de 31 de dile dela 1-a publicare în jurnalul „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiale, sistemisate în sinodul parochial pentru de a corespunde unei parochii de clasa III.

Concurenții au de așì adresa petițiunile lor conform statutului organic, și regulamentului congresual pentru parochii din 1878 până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei mureșene.

Gurasada în 17 Decemvre 1881.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. prot.

Nr. 237 [5] 2—3

CONCURS.

Conform părintesce resoluțiuni a preaveneratului consistoriu archidiecesan din 22 Octomvre, 1881. Nr. 3040 B. se escrie prin aceasta concurs pentru un post de capelan parochial, în parochia gr. orientală din Petrila — biserica cu bradul — în protopresbiteratul Hațegului lângă neputinciosul paroch de acolo, cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

jumătate din venitul parochial de 500 fl. sistemisat în sinodul parochial ținut la 29 Noemvre, 1881.

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne suplicele lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statul organic" a dispositiunilor sinodali din an. 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Hațeg 17 Decemvre 1881.
În conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Rațiu m. p.,
protopresb. gr. or.

Nr. 303—1881. [8] 1—1

Anunciu.

Conform prescrierei §-lui 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale se face cunoscut, cumcă Elena G. Muntean din Sânpetru, măritată după Iosif Glăjăriu tot de acolo, născut în Arpatac, prin sentința Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 5 Noemvre a. c. Nr. 2495 B. sau despărțit totalmente de către pribegitul ei bărbat susnumit.

Brașov, în 6 Decemvre, 1881.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașovului II.

Nr. 5336—1881 [7] 2—3

Publicațiune!

În afacerea regulărei generale a hotarului Reteagului, conform înaltului ordin al Esccelenției Sale al domnului ministru reg. ung. de justiție de sub Nr. 2364/1880, ficsez la fața locului Reteag ziua de 6 Martie 1882 spre îndeplinirea lucrărilor prealabile statorite în art. 45 și 46 al acelu ordin.

Convoc la locul numit pre toți cu titlul de proprietari interesații la pertractare pe lângă aceea observare, că pertractarea oficială va avè loc și în absența lor.

Dej în 12 Noemvre 1881.

Miko Miklos, m. p.,
jude urb.

[1] 2—3

Câstig real

fără de capital și fără risic se oferă pentru persoane inteligente și onorabile din ori ce clasă. Ofertele sûnt a se adresa la **J. Löwinger,** Budapesta Gisela-platz Nr. 3. etagiul I.

Casse

sigure în contra focului și spargerei

la

Pavel Nendvich

[9] **în Sibiiu.** 1—3

Nr. 91—1882. civ. [6] 2—3

Publicațiune!

Prin aceasta aduc la cunoscința publică că am ficsat la fața locului ziua de 23 Februarie 1882 după ameadi la 3 oare de termin pentru începerea lucrărilor prealabile în afacerea regulărei generale a hotarului comunei Corod-Szt.-Márton și cu deosebire regularea representanței, alegerea inginerilor operatori și pentru compunerea preliminariului speselor.

Atrag atențiunea celor interesați la aceste cu adausul ca absența lor nu va împedeca cursul lucrărilor.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 7 Iannarie 1882.

Székely Miklos m. p.,
jude urb.

[242] 9

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățiì celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la tourtă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arătător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capătă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta zi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, să nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor respundêtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4. Sibiiu, Marți 12|24 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Denumirea patriarchului sêrbesc.

După ce doi *aleși* ai congresului sêrbesc, episcopii Stoicovics și Zsifkovics n'au fost întăriți de Coroană, aceasta a denumit de metropolit sêrbesc al Carloveţului pe administratorul de până acuma Gherman Angyelics, episcop al Bacîchei.

Eacă hotărîrea prea înaltă:

„În urma propunerei ministrului-president unguresc al Meu, subșternute în conțelegere cu ministrul Meu de culte și instrucțiune și cu banul țărilor Croația-Slavonia-Dalmația, Eu denumesc pe Gherman Angyelics, episcop al Bacîchei și administrator actual al metropoliei greco-orientale și patriarch sêrbesc al Carloveţului.

Viena, 6 Ianuarie 1882.

Francisc Iosif m. p.,
Coloman Tisza m. p.,

Eacă și decretul regal, căruia comisariul regal Eduard Cseh a dat cetire prin secretarul sĕu în ședința congresului din 20 l. c. n.:

Noi Francisc I. și c. l.

Iubite credinciosule!

Din raportul credinciosiei V. datat din 19 Decemvre 1881 și subșternut Nouĕ prin ministrul president unguresc al Nostru am înțeles, că deputații congresuali într'uniți cu al Nostru prea înalt consimțemênt în Carloveț spre scopul alegerei arahiepiscopului-metropolit gr. or. și patriarchului sêrbesc al Carloveţului la alegerea persoanei nu au putut ajunge la o convenţiune unanimă.

În urma acestora Noi denumim — după propunerea ministrului-president al Nostru, făcută în conțelegere cu ministrul Nostru de cult și instrucție și cu banul țerilor Noastre Croația și Slavonia și Dalmația — în vîrtutea plenitudinei puterei Noastre regale și a dreptului ce-'l avem, pe iubitul Nostru credincios Gherman Angyelics, episcop gr. or. al Baciului, administrator al metropoliei archiepiscopesci gr. or. sêrbesci a Carloveţului și consiliar intim actual, în considerarea însușirilor sale escelente — de archiepiscop-metropolit al Carloveţului și patriarch sêrbesc, și încredințăm credinciosiei V., a aduce în chipul obicînuit la cunoscința congresului prea înalta denumire, întêmplată conform plenitudinei puterei Noastre regale, a lui Gherman Angyelics de archiepiscop-metropolit al Carloveţului și patriarch sêrbesc și a amêna pe acela în numele Nostru pe timp nehotărît — după sĕvêrșirea jurămêntului din partea metropolitului și patriarchului, precum și după provocările de lipsă în causa instalărei.

Cui Noi altcum i remânem în totdeauna binevoitori cu graţia Noastră imp. și reg.

Viena, 6 Ianuarie 1882.

Francisc Iosif I. m. p.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Ianuarie.

Desbaterea generală a bugetului Ungariei se poate că se va termina mâne în casa deputaților. Ori cât de interesantă este desbaterea aceasta, cel puțin în unele părți a le sale, lucrurile din Dalmația, Erțegovina și Bosnia o intunecă și o dau și înapoi.

Oamenii politici de importanță din monarchie se ocupă mai mult cu proiectelele de credit pentru suprimarea insurecțiunei, cari au sĕ se presenteze delegațiunilor. Din câte cetim, suma care e de a se cere dela delegațiuni încă nu e ficsată și nici terminul când au sĕ se întrunească delăgațiunile nu se scie positiv.

Sûnt însĕ și oameni de aceia în patria noastră, cari, cu toate că flăcările au isbucnit deja din coperiș și trebuiesc stinsă, mai au timp a declama per *longum et latum* cum trebuie tratate naționalitățile ca se fie odată desnaționalisate. Un humor deosebit trebuie că au astfel de „patrioți.“

Pentru ilustrațiunea acestei procederi nepotrivite a „patrioților,“ în timpuri atât de serioase, înregistrăm aici scirea telegrafică a lui „P. Ll.“ că în Agram, capitala Croației se organisează în ascuns colecte bănesci pentru insurgenții din Erțegovina. Mai departe tot, „P. Ll.“ se vede silit a ține o prelegere lungă Muntenegrului și Serbiei ca se nu dea mână de ajutoriu insurecțiunei.

Într'o astfeliu de situațiune ni se pare că ar fi mai patriotic lucru a ținè compt de impregiurări și a câștiga simpatia naționalităților din lăuntru și a consângenilor acestora din vecinătate. „P, Ll.“ ce e drept amenință amândoue principatele numite cu isolare și ocupațiune, dacă nu vor fi în stare sĕ se înfrâneze. Amenințarea înse nu e mijlocul cel mai bun de a câștiga amici.

În amêndouĕ principatele guvernele actuale promit guvernului austro-unguresc coucursul posibil pentru înfrênarea Muntenegrenilor și Sêrbilor dela participarea la insureţiune. Dar de altă parte în amêndouĕ sûnt partide cari, după semne, înclină spre participare. În Muntenegru principele și-a dus familia dela Cetinie la Antivari și guvernul a mijlocit suprimarea unei foi de acțiune „Bairactar“ (Stegariul.) În Serbia Ristici, fostul ministru cu antipatii cătră Austro-Ungaria e depărtat de mult dela putere; tot așa este metropolitul Michail, cu simpatii rusesci, scos din scaun. Dar în Muntenegru prin suprimerea unui ciar s'a ajuns foarte puțin. De altă parte Voevodul Vrbița agitează, acum ca și mai nainte, în contra Austro-Ungariei și Muntenegrenii spun tuturor cui vor sei asculte, că Erțegovina are se fie a lor. În Serbia îndrăsneala metropolitului rusofil a mers așa de departe de nu s'a sfiit a insulta într'o cuvêntare pe principele Milan. Exmetropolitul și cu Ristici subminează guvern și tron în Serbia și vor ca flacările din provinciile resculate se le transpoarte și la ei a casă.

Turcia protestează contra mesurilor austro-ungaresci; eară Rusia se escuză că nu e amestecată în turburările din Bosnia și Erțegovina. — Situațiunea e dar foarte serioasă.

In Paris a isbucnit o crisa financiară care seamănă cu cea din Austro-Ungaria dela 1873. Posițiunea lui Gambetta e sguduită.

Rescoala,

Fără de a putè fi invinuiți că esagerăm, ḑice o foaie din Viena, putem sĕ ne folosim de terminul de mai sus, „Pol. Corr.“ însași a dat preste bord terminul de „bande de lotrii“ și vorbesce do insurgenți. Deja din luna trecută s'a scris și telegrafat despre ciocniri între soldați și insurganți (banditi.) „Pol. Corr.“ publică un bulentin dela „câmpul de insurecțiune“ în care spune că Loc. Mar. C. Iovanovici anuncie, că în 16 l. c. corporalul de infanterie Spannbauer dela reg. de inf. princ. de Saxonia Nr. 11, care comanda escorta dată financilor dela Bilek, a fost suprins de 200 de insurgenți. Corporalul cu oamenii sei s'a postat într'o casă și s'a apărat 30 de oare. In urmă s'a folosit de momentul, când o parte din insurgenți se retraseră, spre a străbate la compania sa în Corito. Corporalul fu decorat cu medalia de aur „pentru virtute militară.“

Altă scire spune, că loc. colonel Landwehr dela același regiment a străbătut în 20 l. c. cu un transport de proviant și de muniţiune dela Corito la Bilek. Detașementul acesta a avut în 19 l. c., în marșul sĕu preste munte, între drum și granița muntenegrină, o luptă neîntreruptă dela 11 oare înainte de ameaḑi până la 4½ oare d. a., cu insurgenții ce așteptară detașementul la Bila-Rudina, unde l'a și atacat. Insurgenții au fost respinși în toate părțile, eară casele care le

FOIȚA.

Șoimul Banului de Craiova.

(Poemu epicu.*)

(Urmare.)

Cântul V.

Trece dalba dimineață
Cu-al sĕu chip de tinereață,
Trece-un prânḑ și celalalt
Și-acum sus pe ceriul 'nalt
Sântul Soare rotilează
Și pământul luminează,
Ear' în curte la palat
Din somn toți s'au desceptat;
Căci cu șoimul din poveste
Nou rĕsboiu sĕ pregătesce.
Încă trei voinici avem
În rĕsboiu sĕ mai vedem:
Și din staur șoimul ese,
Respândind nechezuri dese,
Și jucând prin țarcalan
Face haz marelui Ban.
Doi feciori din șesul țĕrii,
Vii ca viața primăverii,
Nici prea 'nalți și nici prea groși,
Dar' voinici și inimoși,
Din mulțimea privitoare
Es la locul de luptare:
Unul stă și face loc,
Celalalt pornesce joc
Cu șoimul, care-asceaptă
Și de luptă mi se gată.
Lupta-'i ageră și grea
Și sfârșit nu va sĕ ia:
Grea e lupta sus prin aer,
Când balaurii se'ncaer',
Grea e lupta sus prin nori
Între smei și'ntre prigori,
Între fulgeri și satane,
Ce se bat cu buzdugane;
Însĕ lupta cu șoimani
N'o dorì nici la duşmani!
Ca un leu, care se scie
Împĕrat pe a sa moșie,
Pasă șoimul sburdătoriu,
Fărmecând pe privitori,
Când în copci, când în buestru,
Fără frĕu, fără căpăstru;
Și la pas voinicu-'l iă
Și-'i dă vênt și fugă-'i dă
Și gonindu-'l drumu-'i schimbă,
Și-'l aţiță și-'l agâmbă
Cătr'un cot și cela cot,
Doară 'l-ar slăbì de tot;
Și-'l încurcă și'l tot mână,
Sĕ-li viă de'ndemâna;
Dară șoimul e vêrtos
Și la vine și la os,
De el truda nu se prinde,
Ci spre luptă-'l tot aprinde,
Încât șoimul pare-a fi
Chiar născut spre-a biruì,
Căci el este puiu de vieață,
Puiu născut de dimineață. —
Și voinicul ostenit
De rĕsboiul nesfârșit
Îndĕrĕpt din luptă pasă
Și consoțului o lasă. —
Eat'al șeselea luptaciu,
Iute'n pas și braț dibaciu,
Luptă'ncepe cu șoimanul,
Privind oaspeții și Banul,
Și Băneasa și-acea stea,
Lumea „Maia“ ce-o numìa:
Ați vĕḑut, vĕḑutați oare
Lupta pescilor din mare,
Unde'n ezer fără fund
Chiți grozavi se luptă crunt?
Unde-un chit în harț' avană
Pre duşman îl ia pe goană?
Sciu, c'adese v'ați uitat
La rĕsboiu'nfricoșat,
Când se bat norii cu vêntul,
De cutremură pământul! —
Astfeliu agerul fecior
Mi se pune pe pecior
Și s'aruncă voinicesce
Și pre șoim mi ți-'l gonesce
Când în lat și când în lung,
Când sĕ'ntrec, și când s'ajung,
Când pe loc mi se'nvêrtesc,
Și când ear' se despărțesc.

Trece-un ceas și trec și două,
Lupta-'i vie, lupta-'i nouă,
Lupta-'i aprigă de tot
Și la capet n'o mai scot:

*) din Călindarul Societăți pentru cultura și lit. rom. în Bucovina.

apĕraseră au fost aprinse. În case, sau colibi, era grămădit mult proviant şi multă muniţiune. Aceasta din urmă arḑênd casele, a esplodat. A doua ḑi în 20 l. c. când detaşementul s'a întors, inimicul a urmărit ariergarda până la Rieta Rudina, fără de a îndrăsnì sĕ o atace. Doi infanterişti şi un om dela tren au fost răniţi.

În 16 l. c. au avut loc între Corito şi Bilek opt lupte. Cu ocasiunea acestor lupte au fost răniţi, un sublocotenent dela reg. de inf Nr. 11 (Lalici) doi suboficieri şi trei infanterişti; un infanterist a remas mort şi unul nu se scie unde se află. Sublocotenentul a murit în urma rănii (în pept). Cu ocasiunea tuturor ciocnirilor acestora, se spune, că insurgenţii au avut perderi însemnate.

O companie dela regimentul de infanterie „Schmerling“ — telegrafează cor. lui „Egyetértés“ dela Trebinie în 21 Ian. n. — care a plecat alaltăeri în contra bandei begului Osman Tanovici s'a întâlnit aḑi noapte pe drumul dela Bilec cu o bandă de insurgenţi de cinciḑeci de capete. Insurgenţii, după o luptă vehementă, în care au perdut trei morţi, retragêndu-se au scăpat în pădurea din marginea drumului. Soldaţii 'iau urmărit dară fără succes. Insurgenţii au luat morţii cu sine. Mai târḑiu urmăriţi cu energie de soldaţi, insurgenţii au lăsat pe răniţii lor în pădure. Între cei morţi a fost şi Svetozar Angyelici.

Altă telegramă tot dela Trebinie şi dela 21 Ianuarie spune, că dela 20 l. c. comunicaţiunea telegrafică cu Bilec este întreruptă. Un călĕtoriu a adus scirea că acolo anarchia e la culme. De luni de ḑile agitaţiunea s'a esercitat în toată forma. Asupra lui Osman Tanovici s'a atras atenţiunea de luni de ḑile însĕ nimenea-n'a îndrăsnit a păşì în contra'i. Osman Tanovici comandă 150 oameni. Pe faţă s'a început insurecţiunea înainte cu trei ḑile când autoritatea a dispus arestarea unui colpoltor italian. Gendarmii îl arestară pe stradă şi poporul l'au eliberat cu puterea. Italianul se chiamă Tamaso Arpardo şi este înzestrat cu pasport în regulă. Dela eliberarea lui încoace şi-a perdut urma.

„Egyetértés“ deminte scirea lui „N. A. Ztg.“ despre o convenţiune între Austria Ungaria şi Muntenegru, ca trupele noastre se poată trece preste teritoriu muntenegrean spre a opera contra insurgenţilor. — Davidovici, alt căpitan de bandă, se ţinè cu 300 de oameni în giurul Nevesinei.

Dela Seraievo se scrie:

Va fi intresant poate a raporta despre unele evenimente, cari s'au petrecut dela anul nou încoace. „Comandele „tâlharilor“ dau de lucru miliţiei în ţinuturile sudice şi sudvestice dela Seraievo. Dandalici şi Secanovici sûnt cei mai vestiţi şi mai cutezători căpitani de bande, cari neliniştesc şi pricinuesc nesiguranţa în toate văile din pregiur şi turbură comunicaţiunea cu Erţegovina. Corespondenţa din care estragem aceste adauge mai departe, că în restimpul din cestiune au avut loc unele esecuţiuni între cari şi a unui preot. Causa esecuţiunilor a fost că toţi acestia au dat mână de ajutoriu pe sub ascuns insurgenţilor. Condamnaţii, ḑice cor., mor hotărîţi şi fără cel mai mic semn de căinţă.

Din toate semnele se vede că însurecţiunea a întrat adûnc în poporaţiune şi că chiar şi preoţimea o spriginesce.

Dela Brod se telegrafează, că familiile funcţionarilor şi oficierilor din Bosnia părăsesc provincia aceasta.

În legătură cu cele mai sus reproducem şi următoarele sciri trimise din Seraievo la foile vieneze:

Partea nordostică şi ostică a Erţegovinei este dominată de cete de tâlhari. Creşterea mişcărei are următoarea causă:

Căpitanul districtului diu Focsa a comunicat locuitorilor recrutarea viitoare. Turcii din Focsa au declarat că sûnt gata sĕ resiste, învocând ordonanţă ce ficsase recrutarea numai pentru primăvara din 1882. Generalul Srausky s'a grăbit din Seraevo la Focsa, spre a înlătura neînţelegerea, dar prea târḑiu. A mai venit şi procederea forestierilor în cause cu totul neînsemnate. S'a format o bandă, ce s'a unit cu alta ce ecsistă deja. Covacevici a plecat spre Nevesnie şi la 25 Decemvre a imprăştiat pe gendarmii din Ulok pe Narenta. Patru gendarmi indigeni au trecut la rebeli. Gendarmii austriaci s'au retras la Mostar. Cetele au cutreerat apoi ţinutul Narentei şi la 30 Decemvre au desfiinţat şi piche tul dela Nevesinie. Nemulţămiţii din Erţegovina şi Crivoscie se evaluează la 1500 oameni. Fără îndoeală că sûnt la mijloc şi înfluenţe din afară a panslaviştilor. La tâlharii prinşi s'au găsit o corespondenţă cu Ristici şi cu agenţii ruşii.

Tabloul situaţiei se completează prin următoarea/telegramă din Moscva, „Moskowski Wiedomosti“ conţine o corespondenţă din Erţegovina, în care se spune: „Nu de mult şeful districtului din Bilek a pus mâna pe o epistolă, adresată de un fruntaş cătră altul relativ la pregătirile pentru o rescoală. În urma aceasteia s'au făcut îndată o mulţime de arestări. Intre alţii s'a arestat mohomedanul Zulfo şi preotul ortodox Krivo, Zulfo a reuşit sĕ scape şi îndată a informat pe tovarĕşi de cele întêmplate, între aceştia şi pre fostul şef din rescoala contra Turcilor, Vuevici de la care provenia epistola rusă. Vuevici a fugit îndată în codru cu oficerii sĕi de odinioară, Limbovici, Milaşovici şi alţii. Cu ei sau dus în codru ca la 200 oameni şi sau unit cu insurgenţii. Şeful bandelor din Nevesinie, Nico Ştefanovici sa dus şi el în codru cu oamenii sĕi. Autorităţile austriace au voit sĕ pună mâna pe un al doilea cap de bande Bosko Guzika, învitându-l la Nevesiuie; dar aceasta a mirosit cursa şi sa retras de asemenea la munte cu soţii sei. Încurênd toţi bărbaţii capabili de a purta arme din districtul Nevesinie, unde a isbucnit rĕscoala la 1875, vor fi adunaţi împregiurul capilor lor. Toţi însurgentii se vor îutrunì formând un corp mare, plecând spre Mostar. Mohamedanii fac causă comună cu ortodocşii.

„Românul“ despre situaţiune.

Posomorît s'a urcat pe tron anul 1882, căci posomorîtă este moştenirea ce a primit.

În ori-ce cas Românii sûnt datori sĕ cerceteze bine ce a lăsat ḑiua de ieri ḑilei de astăḑi pentruca sĕ scie, pe cât putinţă este, ce sĕ facă în ḑiua de mâne.

Ḑiarul „Le Nord“ făcênd revista anului 1881 ḑice:

„1881 n'a lăsat anului 1882 nici o problemă, care se justifice temeri de grave complicări.“

Din nenorocire avem o părere contrarie; chiar faptele pe cari „Le Nord“ îşi aşează credinţa în pace, ne însuflă temeri de resboiu. Se judece cetitorii.

„Le Nord“ ḑice:

„Regularea cestiunei turco-elenice „a făcut din fericire sĕ dispară pericolele cari ameninţau repausul Orien„telui.

„Tratatul din Berlin re„mâne temelia desvoltării pacî„nice a peninsulei Balcanilor.

„Unele din cestiunile cuprinse în „acel tratat, a căror esecutare este „încă în negociare între cari este na„vigarea pe Dunăre, atrag mai spe„cial atenţiunea; curmarea neînţele„gerii ce se ivise de curênd între ca„binetele din Viena şi Bucuresci, şi „care nu era decât o cestiune de sus„ceptibilitate lasă în întregul sĕu „însuşi litigiul căruia i a dat nascere „articolul 55 al tratatului din Berlin. „Soluţiunea acestei controverse nu va „fi poate din cele mai lesni„cioase, şi vor trebuì poate multe „negociări pentru a ajunge la înţele„gere; dar învoirea se va face în fine „pe o transacţiune care va înde„stula pretinderile legitime sacrificând „oare cari cerinţe prea mari; în ori „ce cas cabinetele nu vor permite ca „această afacere sĕ turbure amica„lele lor relaţiuni cari rare-ori „au fost aşa de bune ca acum.

„Întrevederea dela Dantzig în„tre imperatorii Rusiei şi Germaniei „a servit oarecum de temeliă unei în„ţelegeri pacînice; apropiarea ce venì „între Austria şi Rusia a urmat opera; „călĕtoria regelui Humbert la Viena „a fost un nou pas pe această cale; „şi celelalte puteri au locul lor în„semnat în această coaliţiune „pentru mânţinerea păcii.“

Nimeni nu poate dorì pacea ca Românii. Tocmai însĕ fiindcă mai mult decât toţi avem mare trebuinţă de pace datori sûntem a ne uita mai bine pentruca se nu ne surprindă pericolele. Sĕ cercăm dar de şi foarte repede valoarea temelielor pe cari „Le Nord“ aşează pacea.

Temelia temeliei este, după „Le Nord“ precum vĕḑurăm, tratatul dela Berlin.

Vorbind aci în familie putem sĕ recunoascem că nici o naţiune şi nici o putere mare afară de Germania, n'a eşit mulţămită din congresul dela Berlin.

Rusia a făcut resbelul; ea l'a plătit cu sângele, cu banii, şi până la oare care punct cu onoarea ei; şi cu toate aceste ea a fost tare lovită. Aseste loviri nu se pot uita; ori-ce ne vor spune ḑiarele marelui imperiu nu ne este ertat a crede că Rusia va susţinè cu inima cele stipulate prin tratatul dela Berlin care între altele ia răpit mare parte din cele ce stipulase prin tratatul dela San-Stefano.

S'a regulat ḑice „Le Nord“ cestiunea turco-elenă. Dar cine nu scie că o regulare care a nemulţămit pe toţi este numai o staţiune de resuflare pentru cei nemulţămiţi.

În cestiunea Dunărei „Le Nord“ declară că litigiul, căruia a dat nascere art. 55 al tratatului din Berlin, a rĕmas în întregul sĕu; adauge că soluţiunea nu este uşoară, dar că se vor face transacţiuni.

Scim că cei mari fac transacţiuni în paguba celor mici; scim — şi congresul de la Berlin a dat cele mai strălucite doveḑi — că cei mari, când sûnt strimtoraţi, fac cele mai mari şi mai grave transacţiuni; cu toţii scim însĕ:

1 Că vine o ḑi în care cei mici plătesc cu dobândă celor mari binele sau rĕul ce li s'a făcut;

2. Că cei mari fac transacţiuni în ḑile grele, dar pândesc momentul priincios şi-şi resbună în mod spăimântător.

Tot *Le Nord* pentru a ne face sĕ credem în pace mai ḑice:

„Espediţiunea francesă în Tunisia, „rescoalele militare în Egipt, întreve„derile Porţei care caută a se despă„gubì în acele părţi de perderile iei „din cele-l alte părţi, au turburat „adûnc repausul acelei părţi a conti„nentelui african: asistăm la o dra„mă ale cărei prime acte abia „au început ase juca şi ale căror peripeţii nu pot sĕnu înrîureze situaţiunea reci„procă a mai multor puteri europene.“

În urma acestor ciudate asicurări de pace ce ne dă *Le Nord*, ne mai arată situaţiunea Europei prin câteva trăsuri cari sûnt foarte îngrijitoare căci adevĕrate sûnt.

Amintesce crimele uciderii imperatorelui Rusiei şi a presidintelui Staturilor Unite, dar cere vindecarea societăţii prin legi internaţionale.

Amintesce lupta ce-a susţinut şi susţine Englitera în Irlanda şi recunoasce că cu toată represiunea riguroasă şi legea agrară guvernul n'a isbutit încă a restabilì securitatea.

„În Germania, adauge *Le Nord*, „principele de Bismarck, urmăresce cu „cerbicia lui realisarea reformelor eco„nomice şi sociale şi care întâlnesc în „Parlament o resistenţă ce nu cu în„lesnire o va putè învinge.“

„Numeroase şi acute au fost ase„menea conflictele parlamentare în „Austria, unde comitele Taaffe n'a is„butit încă a potolì antagonismul na„ţionalităţilor; şi acest scop înscris „în capul programei sale pare că sĕ „depărteză în loc de a sĕ apropia.“

Notăm aci şi noi lupta religioasă ce este în Italia şi în Germania.

Notăm, fiind că *Le Nord* a voit sĕ uite, lucrarea Austriei de a face din Salonic un nou Triest.

Atragem apoi atenţiunea Românilor asupra luptei care este acum mare mai pretutindene între reacţiune şi libertate şi conchidem:

După părerea noastră toate poporele doresc libertatea şi pacea; cu toate aceste ori cine vede că în unele ţeri libertatea scade şi că toate gu-

---

Timpul trece, timpul vine,
Lupt-a'i grea şi grea rĕmâne:
Voinic este-acel fecior
Şi la braţ şi la pecior,
Totu-şi, totuşi se convinge,
Că pe şoim nu-'l poate'nvinge.
Deci se trage înnapoi,
Făcênd capĕt la rĕsboiu.

Şi de nou săltează Banul,
Căci ne'nvins îi e şoimanul.
Şi toţi oaspeţii cu glas
Vorbă fac şi chef şi haz.
Şoimuleţul în buestru
Fără frĕu, fără căpăstru,
Sburdă'n sus şi sburdă'n jos
Ager, sprinten şi voios.
Dar' din staur cine pasă,
Sĕ se cerce'n lupt'aleasă?
Este-al şeptelea holteiu,
Precum sûnt, unde sûnt smei
Şi feciori crescuţi spre fală,
Buni de luptă, şi năvală.
Ce sĕ mai vorbim de el
Şi de şoimul sprintenel?
Aţi vĕḑut acum pe şese
Voinici tari, cu braţe-alese,
Încercându-se vioiu
Cu şoimanul în rĕsboiu:
Scris era'ntra sorţii carte
Nici un fĕt sĕ n'aibă parte
De inelul Bannlui
În rĕsboiu cu şoimul lui.
Nici acest pandur de nume
Precum sûnt puţini în lume,
N'are parte de inel!
Căci şoimanul sprintenel
Ţine lupta vitejesce
Şi voinicului răpesce
Ori-ce chip, priu care vrea,
Pre şoiman a-'l înşela. —

V'aţi luptat lupte măreţe
Voi fiinţelor isteţe,
Şi tu şoimuleţ vestit,
Ce-ai rĕmas nebiruit!
Dară tu şoiman de veste
Nu curma dalba poveste,
Ci mai lasă ne puţin,
În rĕsboiu sĕ te privim! —

(Va urma.)

vernele se pregătesc de resbel scăd̦ênd averea publică printr'o necurmată armare.

După părerea noastră Englitera, Francia, Italia, Rusia şi Turcia au mare nevoie de pace; nimene însĕ nu poate nega că astă-d̦i stăpânul păcei este numai împeratorele Germaniei.

Recunoascem că El a făgăduit pacea; sĕ recunoascem însĕ că cei prea puternici sûnt siliţi une ori a înneca oare cari cerinţe ale naţiunii în glorie şi a profita de neputinţe în care se află unele puteri pentru a mări pe a lor.

Ast-fel în faţa stării actuale de lucruri, schiţată de însu-şi „Le Nord" noi mărturisim că de şi sûntem datori a crede făgăduinţele de pace ale celor mari, ne temem foarte că mare resboiu se poate încinge....

Emigranţii din Banat.

Eată ce cetim în „Rom." de Sâmbătă despre acei nenoroci̦ţi:

„Unele d̦iare ale opositiunii au esploatat, după cum le este obiceiul, o nenorocire ale cărei victime au fost mai multe familii române din Banat.

Este un fapt de toţi cunoscut că o parte a poporaţiunii române din Banat a căd̦ut în cea mai mare miserie. Causele acestei miserie sûnt asemenea cunoscute, şi e de prisos a le mai reamintì.

Se scie în fine că de vre-o doi ani cei mai nenoroci̦ţi dintre Românii din Banat au început sĕ emigreze; mulţi au emigrat în Bosnia; unii au trecut în România, stabilindu-se pe mai multe proprietăţi particulare.

În cele din urmă, s'a respândit printre această poporaţiune, atât de deamnă de interes şi de compătimire, ideea de a emigra în Dobrogea. S'au găsit atunci speculanţi cari sĕ esploateze această tendenţă, în folosul lor particular. Ei au cutreerat satele române, îndatorându-se a duce pe emigranţi în Dobrogea şi a intervenì sĕ li se dea pământuri gratis, pe proprietăţile Statului. Sermanii nenoroci̦ţi ascultau, credeau şi plăteau pe aceia ce se obligau a le procura atâta fericire.

O dată tocmeala făcută, vre-o patru-d̦eci de familii de Români îşi vênd̦ură tot ce avură, case, pământuri, tot în fine ce nu puteau lua cu dênşii şi porniră spre România. Ajunşi la fruntărie, ei se înfăţişară la autoritatea română, după promisiunile ce le dedeseră aceia ce 'i esplotase, şi cerură ca guvernul sĕ le dea de cheltuială şi transportul pe calea ferată gratis, spre a trece în Dobrogea.

Prefectul de Mehedenţi comunică îndată aceasta ministeriului de interne care întreba telegrafic dacă emigranţii aveau paspoarte în regulă. Prefectura de Mehedenţi respunse că nu aveau de cât bilete pentru permisiune de trecere pe 15 d̦ile.

Mai în acelaşi timp legaţiunea austro ungurească din Bucuresci, făcù şi dênsa cunoscut ministeriului de interne că numĕroase familii din Banat au trecut în România, în contra regulelor stabilite pentru casul de emigrare; legaţiunea cerea ca acele familii sĕ fie imediat repatriate.

Astfel trecură câte-va d̦ile în cercetări şi comunicări. În acest timp emigranţii, nevoind a se oprì la fruntărie, de temere poate tocmai de a fi repatriaţi, porniră îndată cu propriele lor căruţe şi cu toată răpe̦diciunea spre Bucuresci.

Până sĕ se lămurească cestiunea între prefectura de Mehedenţi, ministeriul de interne şi legaţiunea austro-ungurească, emigranţii ajunseseră parte în Pitesci, parte la Găesci şi un oarecare numĕr chiar în Bucuresci. Ei suferiau de cea mai mare lipsă; ministeriul de interne luà îndată mĕsuri pentru a nu'i lăsa sĕ peară de foame şi spre a îngrigì pe cei bolnavi. Poporaţiunea localităţilor unde se aflau, şi în special oraşul Pitesci, făcù asemenea tot ce putu spre a uşura aceste nenorociri.

Legaţiunea austro ungurească stăruind mereu a se repatria familiele bănăţene, guvernul a pus atunci calea ferată la dispositiunea lor şi le-a înnapoiat la fruntărie; cei rĕmaşi bolnavi prin spitale, fură repatriaţi după însănĕtoşare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Făgăraş, 16/4 Ianuarie 1882. Reuniunea femeilor române gr. ort. din Făgăraş şi giur urmărind cu devotament şi zel scopul sĕu de a aduna un fond, din venitele căruia la timpul sĕu sĕ se poată susţinè o scoală de fetiţe în Făgăraş, prelûngă alte mĕsuri luate în decursul anului espirat pentru înmulţirea fondului, a arangiat în preseara anului nou 1882 în salonul dela „hotel Paris" în Făgăraş o petrecere de joc în favoarea fondului numit. Este un ce foarte frumos şi demn de imitat activitatea şi direcţiunea luată de on. reuniune pentrucă prin dispuseciunile şi paşii făcuţi în favorul sĕu propriu, a putut sĕ întrunească elita română din oraş şi comitat spre a'şi petrece frăţesce la olaltă. D̦ic frăţesce şi prin aceasta las sĕ se înţeleagă toate părţile cele bune ale unei petreceri, în care se poate afla fiecare bine dispus şi mulţămit.

Petrecerea s'a început la 8 oare seara. Deşì la început numĕrul oaspeţilor a fost modest totuşi încetul cu încetul până pela 10 oare s'a înmulţit participanţii într'atâta încât în această privinţă n'a rĕmas nimica de dorit.

Jocul s'a început cu „hora" ce s'a jucat mai de toţi cei presenţi fără deosebire de naţionalitate, cu mare vioiciune. Dintre jocurile românesci s'a mai jucat cu toată precisiunea „Romana" de două ori, apoi hăţăgana, ardeleana ş. a.

Pe faţa fie căruia vedeai veselie şi satisfacţiune, toţi erau cu voe bună şi petrecerea devenia din ce în ce tot mai animată. Punct la 12 oare s'a desvĕlit la galerie un transparent în colori naţionale cu inscripţia „Vĕ salută anul 1882" după care a început gratulaţiunile reciproce de anul nou. Îndată după 12 oare oaspeţii sau depărtat din sala de joc la cină, în care interval vedeai şi audiai numai espresiuni de mulţămire şi satisfacţiune. Cu toate că pausa începuse deja totuşi unele părechi de jucători răpiţi de vioiciunea petrecerei sburau încă bărbătesce prin sala de joc.

Publicul participant, a fost cât se poate de elegant şi ales. S'a observat însĕ faţă de petrecerea din anul trecut o diferenţă şi adecă: atunci Românii au participat în numĕr nesatisfăcĕtor, şi din contră ne Românii au fost cât de bine representaţi, precând acuma precât de bine şi în numĕr mare au participat Românii dela cari s'a putut aştepta aşa ceva, pe atâta de mic a fost numĕrul ne-Românilor, a căror întreprinderi Românii galanţi cum sûnt le îmbrăţişează şi sprigineşc adeseori cu toată posibilitatea — şi apoi ce recunoscinţă au? Cu plăcere înregistrăm că dintre bravele noastre dame şi cu această ocasiune s'au presentat mai multe în costume naţionale, dintre care amintim cu deosebire, putem d̦ice bogatele costume ale Doamnelor Sara I. Turcu şi Zinca E. Pandrea, ce representau frumosul şi pitorescul port de munte al Românc̦elor din Rucorul României. Ori şi ce idee ar avea cineva despre gustul şi industria română vĕd̦ênd finele ţĕsături cu fir şi brodării în borangic şi alte materii după cum a fost şi la aceste costume, vrênd nevrênd nu poate decât a admira şi a'şi esprima deplina recunoscinţă. Tot asememea de cu gust şi frumos a fost şi costumele, Domnişoarei Aurelia Czepeş, înfăţişând port ardelenesc cu cărtinţă.

Astfel a decurs aceasta petrecere animată spre deplina mulţămire a tuturor până în d̦iorile d̦ilei anului nou, când apoi unul fiecare plini de satisfacţiune s'a întors pela ale sale.

Ne bucurăm din inimă de bunul tact şi direcţiuuea ce o a luat on. reuniune a femeilor române, căci prin atari ocasiuni cresce şi întăresce strinsă legătură între fraţii de un sânge, dă semne de o esistenţă plină de viaţă, arată lumei că ce poate Românul şi că „dacă voesce poate" şi apoi ne bucurăm, ca prelûngă atâtea avantage morale, după cum sûntem informaţi a rĕmas cu această ocasiune pentru fondul reuniunei un venit curat de 120 fl. v. a. ceea ce este cu atâta mai satisfăcĕtor, că aceasta sumă după cum s'a d̦is şi mai sus a incurs mai numai şi numai dela Români: dovadă eclatantă că Românii sciu aprecia causele lor şi din ce în ce sĕ interesează tot mai tare şi înbrăţoşează tot mai serios şi mai cu zel causele românesci filantropice naţionale.

În fine reuniunei femeilor rom. i urăm esistenţă îndelungată şi prosperare grabnică şi i dorim ca sĕ se întărească şi consolideze în direcţia ce o a apucat pentru renumele sĕu şi pentru binele poporului român.

I.

Arderea Circului în Bucuresci.

După incendiul dela Ring - Theater din Viena, după amenin̦area de foc a teatrului Naţional, ieri noapte pe la oarele 2 şi jumĕtate, un foc grazav prefăcù în cenuşă clădirea atât de mare a circului Krembser, 25 de cai din cei mai frumoşi, costumele, precum şi toate decorurile necesare representaţiunilor acestui circ.

Focul s'a ivit deodată şi din patru părţi deosebite; gasul aerian a ajutat mult la aprinderea de îndată a întregului circ şi la consumarea lui.

Cinci minute după ce s'a ivit fum flacără s'a arătat deodată preste tot circul, astfel încât sĕ părea că d̦iua apare şi strade depărtate erau luminate de această mare flacără.

Tocmai în această seară sermanii, actori ai circului îşi strinseseră şi'l duseseră la circ toate bagajele lor şi deaci a doua d̦i trebuiau sĕ plece ia Braşov, unde sûnt aşteptaţi pentru un şir de representaţiuni.

Circul Krembser este construit în mijlocul capitalei, pe bulevardul Elisabeta - Doamna, alături de biserica Sărindar, avênd acum în faţă menageria Kleeberg, cuprinsă între Grand Hotel du Boulevard şi proprietatea dlui G. Sion.

De şi locul sĕ pare isolat, se înţelege foarte bine că fiind încungiurat de atâtea mari clădiri, nu se poate pretinde că circul n'ar fi un pericul pentru celelalte edificii într'o întêmplare ca cea de eri seară.

Eaca acum faptul:

Pe la oarĕle 2 un servitor de ai circului, care stringea şi arangia efectele circului, împachetându-le în lăd̦i, sĕ vĕd̦u deodată orbit de un fum gros, care eşa de lûngă bufet; nu avu nici timpul sĕ scoale pe tovarăşii sĕi, când flacări sĕ arătară din toate părţile; gasometrul, care se află lûngă bufet, unde focul s'a vĕd̦ut mai întâiu, isbucnì şi atunci este lesne de înţeles că întreaga clădire fu aprinsă într'un moment.

Caii, cari sĕ scie că cu multă greutate îi scoate cine-va dela foc, neghezau şi făceau un sgomot asurd̦itor servitorii şi întregul personal al circului nu sciau ce sĕ facă mai întâiu, sĕ scoată bagagele lor sau caii pe cari deja îi atinseră flacările, le arsese funele şi multora din ei coamele şi coadele le luaseră foc. Unii din cai se vedeau cu pĕrul în flacări fugind prin circ alţii găsiră o eşire şi sĕ opriră în curtea bisericei Sărindar, alţii în sfârşit fură şcosi de doi servitori. Dar cu toate acestea 25 de cai găsiră mortea în această tristă împregiurare; 25 de cai din cei mai frumoşi, între cari sûnt şi câţi-va *pony* sĕ prefăcură în cenuşe.

Zăpăceala fu mare.

Directorele circului, d. Krembser, vĕd̦ênd cum i se prăpăd̦esce starea, voì sĕ se repează în foc, sĕ ard̦ă cu aceia ce 'l hrăneau. Soţia şi un copil al sĕu 'l ţinură, ear' mai târd̦iu fu pus în paza unui gendarm.

Pela oarele 3 şi ¼ sosiră şi pompele. Este învederat că dênsele nu mai aveau alt rol de cât sĕ vegheze ca focul sĕ nu se întindă, ca el sĕ se localiseze, ceea ce şi făcură.

Se scie că alături de circ se află un museu anatomic de ceară, ear' în faţa lui o menagerie foarte mare şi foarte bogată în animale sĕlbatice. Amêndouĕ acestea erau amenin̦ate de scânteile ce se suiau până la cer şi spaima coprinsese nu numai pe stăpânii lor dar şi pe animale care scoteau mugete sĕlbatice.

Nu mai puteai sĕ-ţi dai samă dacă esci în mijlocul Bucurescilor sau în mijlocul unei păduri de fere sĕlbatice.

Circul construit în totul de lemn se consume în mai puţin de două oare; ear' eri de d̦imineaţă pe la 7 şi jum. locul şi materialul circului fumegau încă; cadavrele a 25 de cai se vedeau împrăsciate ici şi colo, ear' în colo nimic de cât cenuşă, şi câţiva stâlpi în picoare.

Acestea erau tot ce mai remasese din clădirea cea mare a circului Krembser şi din bogatele lui decoruri.

Bucurescii întregi pare că'şi deduse întâlnire la aceste ruine şi publicul n'a încetat a visita cenuşa circului.

Regele visită asemenea pe la oarele 12 din d̦i ruinele.

Causa aprinderei circului nu se cunoasce până la această oară. O anchetă, compusă din patru supt-comisari este însărcinată cu cercetarea şi descoperirea ei.

Sûnt mai multe versiuni cari circulă; unii d̦ic că este resbunare; alţii pofta de câştig a întreprin̦ĕtorului clădirei, care era asigurată la societatea „Dacia România" pe preţ de 15,000 lei.

Până acum însĕ nu se scie nimic positiv şi ancheta 'şi continuă lucrarea.

Şi au făcut şi câte-va arestări.

(d. R.)

Persecuţiile Evreilor în Rusia.

„Times" suprinde lumea când publică într'un lung articol o espunere când a cru̦dimilor, şi atrocităţilor, „comise" contra locuitorilor Evrei în timp de nouĕ luni din anul trecut, în sudul şi vestul Rusiei, sub ochii autor ităţilor, cari mai în toate casurile au stat nepăsătoare. După cum se esprimă corespondentul, aceste acte brutale întrec toate „cru̦dimile şi barbariile din d̦ilele cele mai rele ale comunei şi ororile barbare în timpul desvatărilor din rĕsboaiele evului mediu, precum şi atrocităţile bulgare" de cari s'a vorbit aşa de mult. Lista acestor cru̦dimi cuprinde lunile dela Aprile până în Decemvre şi aduce esemple de rebeliune omor, incendiu siluire şi jaf ce s'au întîmplat în mai mult de 160 oraşe şi sate, dintre cari 45 sûnt situate în Rusia de sud, unde s'au comis peste 23 de omoruri şi numai puţin 225 siluiri de Evreice, dintre cari 17 au şi murit. Şi cu toate acestea nu sûnt semne, că în anul curent se va pune stavilă acestor fapte oribile, dacă guvernul rusesc nu va crede de datoria sa, din motivele de civilisaţie şi umanitate, sĕ intervie serios şi cu energie.

Scenele oribile din Varşovia au venit numai ca cele din urmă în rêndul unor asemenea isbucniri selbatice cari au devastat sudul şi vestul Rusiei într'o estindere, de care poporul afară din ţeară n'are nici o idee. Acest ţinut este tot aşa de mare, ca insulile britanice cu Francia împreună şi se întinde dela Marea Baltică până la Marea Neagră, Bărbaţii au fost asasinaţi mişelesce, copii de ţiţă au fost trântiţi de moarte sau fripţi de vii!?!; femeile au fost desonorate brutal şi fete tinere siluite de soldaţi, bărbaţi barbari în faţa rudelor lor celor torturate şi fără ajutor. În comparaţie cu aceste oribile scene perderea şi devastarea averilor este un obiect de mică importanţă, deşì prin nimicirea unor strade întregi locuite de ovrei şi prin o sistematică bombardare a cartierelor evreesci prin oraşele părţei vestice a Rusiei, precum şi prin jefuirile familiilor evreesci mii de persoane au perdut tot şi au rĕmas fără adăpost.

Aceste scene de miserie au început la 27 Aprile în Elisabethgrad, aprinse, după cum s'a constatat, de emisari panslavişti din Moscva, cari se raportau la un fals ucaz imperial şi cari au provocat toate turburările următoare. În timp de două dile s'au dărîmat 500 case, 100, prăvălii şi Sinagoga, prefăcêndu-se în cenuşe strade întregi. Evreiul Folovenski a fost ucis şi un alt ovreu bătrân, Selikow, care 'şi apăra fica contra soldaţilor, a fost aruncat de pe coperişul casei. S'au comis siluiri asupra 30 de evreice. ear două fete spre a scăpa de ruşine au sărit de pe ferestre. S'a furat şi nimicit avere pentru 2 milioane ruble. După o septămână a isbucnit un rênd de revolte, la 7 Mai în Smielo, unde s'au ucis 13 persoane, 20 s'au rănit şi 1,600 au rămas fără adăpost. La 8 Maiu, vechea capitală Kiew, unde locuesc 20,000 Evrei între 140,000 alţi locuitori, a fost teatru unor devastări îngrozitoare; s'au aprins mai multe case, mulţi Evrei au perdut viaţa, 25 femei şi fete au fost siluite dintre cari cinci au şi murit din această causă, cum s'a dovedit de autorităţi şi numai puţin de 2,000 Evrei au rămas fără adăpost, ear 150 au fost arestaţi pentru că 'şi-au apărat viaţa. O deputaţie de ovrei a dat o petiţie cerênd ajutor şi apărare, dar guvernatorul a răspuns aspru şi a refusat dicênd că nu'şi poate derangea soldaţii pentru nesce jidani ticăloşi. Tot asemenea scene s'au întêmplat a doua di în Browary Berezowka, unde 12 Evreice au murit în urma violentărilor şi un băiat de jidan a fost omorît cu petrii. Atrocităţile s'au repetat în Kiew la 10 Maiu la Konotop şi Wasilkow unde au fost 8 morţi. Toată Rusia sudică părea că s'a resculat contra Evreilor, în toată provincia Cherson în Tanrida, Iekaterinoslaw, Poltawa, Kiew, Czernigow şi Padolia mişcarea se întindea ca un incendiu şi la Alesandrowsk la 13 Maiu au ajuns pe drumuri 300 din 400 familii evreesci, nimicindu-li-se proprietăţile în valoare de 400,000 ruble. De acî agitatorii s'a dus spre coloniile Evreilor din provincia Iekaterinoslaw, unde în comunele principale Gulanypol, Orjehov şi Marianopol s'au dărîmat casele de ţeară ale Evreilor şi sa nimicit tot avutul lor. Din Orjehow s'au dus 500 vite mari şi 10,000 oi. În Gregorinok cârciumariul Evreiu Ruffman a fost închis într'un butoiu şi aruncat în Nipru. Paguba cuasată în Odessa prin revolta contra Evreilor în Maiu s'a evaluat la 3 milioane ruble, cu câteva omoruri şi 12 casuri de siluire. De acî goana antisemitică s'a întins în Iunie spre Sarakow, Astrahan, până la Tomsk în Siberia şi înainte de finele lui Iunie se comiseseră tot asemenea persecuţii în 15 cetăţi mari. De atunci n'a trecut o săptămână fără o isbucnire de această natură. Scenele de groază sau repetat în timpul verei prin deferite comune. Până la finele lui Septemvre 41 de cetăţi şi sate sau prefăcut în cenuşe. Tot aşa de grozavă a fost şi luna lui Octomvre. la 18 şi 27 Noemvre Sarah Bernhard a vădut revolte în Kiew si Odesa, cărora le-au urmat ororile de Crăciun în Varşovia cu scenele de groază, cu devastările şi jafurile lor. După cum spune corespondentul, refusul funcţionarilor telegrafici, precum şi a autorităţilor de a transmite sciri despre toate aceste întêmplări a fost causa, că presa europeană a fost atât de puţin informată despre monstruositătile din cele nouă luni de dile.

Varietăţi.

* (Convocare.) „Reuniunea română de cântări" îşi va ţinè Sâmbătă în 28/16 Ianuarie a. c. la 6 oare d. a. în sala Nr. 24 a seminariului „Andreian" adunarea sa generală pentru acest an. On. dd. membri sûnt invitaţi a participa.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul comitetului despre activitatea din anul 1881.
2. Stabilirea bugetului pro 1882.
3. Alegerea comitetului.
4. Eventuale propuneri.

Sibiiu în 23/11 Ianuarie.

Comitetul.

* (Programă de asentare a comandei cereului de întregire c. r. 31.) În 1 şi 2 Martie cercul scaunului Şeica-Mare, în 4. oraşul Mediaş, 6. si 7 cercul Biertanului în 9. 10. şi 11. cercul Crişului, în 13 oraşul Sighişoara 15. 16. Cohalm, 17. 18. Jibert, 20.. 21 Cincu-Mare, 23, 24. Agnita, 27., 28. Nocrichul. În 30. şi 31. Martie, precum şi în 1 Aprilie Cisnădia, 3., 4. cercul Sibiiului, în 5 şi 6. oraşul Sibiiu, 7. 8. cercul Selistei. În 11. oraşul Ogna, 13., 14., 15. cercul Ibaşfalăului, în 17 oraşul Ibaşfalău, 19., 20. 21 cercul Iernotului, 22, 24. 25. Sân-Mărtin, 27., 28., 29 Aprilie cercul Hususăului.

* (Proiectul de lege pentru scoalele medie.) Sub comitetul comisiunei de instrucţiune, după o desbatere lungă a decis a asculta şi pe presidentul reuniunei profesorilor dela scoalele medie din ţeară Anton Berecz, pe presidentul reuniunei profesorilor dela scoalele medie pro testante P. Hunfalvi, pe inspectorul de scoale Dr. Ferd Lutter şi pe directorul scoalelor reale superioare Dr Mauriţiu Say ca bărbaţi de specialitate; mai departe pe provincialul ordinului piaristilor Andr. Kalmar, pe inspectorii generali ai bisericilor protestante bar. N. Vay şi bar. Ant. Radvánsky şi pe consistoriul luteran din Transilvania învitându-i a lua parte prin representanţi la desbaterile pentru crearea unei legi privitoare la scoalele medie.

* (Târg de ţeară şi de septămână.) Feldioara de lângă Braşov a dobândit în urma unui decret ministerial, dreptul de târgurile de mai sus. Cel dintâiu târg de ţeară s'a ţinut la 9/21 Ianuarie a. c. la care s'an adunat vite foarte multe şi bucate de tot feliul. Părechea de boi buni s'a vêndut cu 280 fl v. a., de mijloc 200 fl şi bouleni mai de rênd cu 150 fl. Grâul 8 fl hct, săcara 4 fl 70 cr hct, orzul 4 fl 80 cr. hct, cucuruzul 4 fl 40 1 hct. etc. etc.

* (Spirit de filologi.) — Este adevărat că nu e nimic mai uscat de cât spiritul matematicilor şi al filologilor, cu toate acestea se pare că au şi ei momente de spirit

Dilele trecute la o masă era învitaţi, între alţii mulţi, un matematic şi doi filologi. Unul dintre filologi şi matematicul erau cam voluminoşi cu pîntecele cam pronunţat. Al doilea filolog însă era slab, ca o umbră, ca o silabă.

Filologul cel slab era aşedat între matematic şi fecondul filolog. După câteva serii de păhară, jovialul şi gurmandul filolog dise slabului său vecin. — Tu eşti un i, o vocală de lectură între noi (Eine *Bind vocale*, vorbiau nemţeşte.) —

Mai mult, respunse eterizatul filolog, sûnt *o enclitică.*

* (Lupi în biserică.) O foaie din Madrid spune următoarele:

În noaptea dela 24—25 Decemvre locuitorii comunei Unarre se adunaseră în biserică la denie şi după slujbă era se plece acasă. Deschidênd uşa bisericei vădură cu groază o ceată de lupi flămânzi cari urlând înfricoşător se aruncară asupra oamenilor. Să 'şi închipuiască cineva spaima şi măcelul în primul moment. Numai paracliserul nu 'şi perdù capul ci sărind pe amvonul cel înalt începù se imiteze de minune lătratul cânilor, încât lupii spăriaţi apucară fuga, dar lasând în urma lor trei persoane moarte şi cinci rănite.

Loterie.

Sâmbătă în 23 Ianuarie n. 1882.

Buda: 57 13 4 14 54

Bursa de Viena şi Pesta

Din 21 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	116.40	117.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	87.—	—.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	109.—	—.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	129.—	131.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	95.—	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.—	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95 —	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.—	97—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	100.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	—.—	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	73.75
Datorie de stat în argint	73.85	74 75
Renta de aur austriacă	90.25	—.—
Sorţi de stat dela 1860	126.75	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	800.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	291.—	294.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	112.—	280.—
Sorţi unguresci cu premii	118.—	113.—
Sorţi de regularea Tisei	106,50	106.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.6	5.60
Na oleon	9.53	9.48
100 marce nemţesci	58.80	58.70
London (pe poliţa de trei luni)	120.20	120.—

Nr. 237 [5] 3—3

CONCURS.

Conform părintescei resoluţiuni a preaveneratului consistoriu archidiecesan din 22 Octomvre, 1881. Nr. 3040 B. se escrie prin aceasta concurs pentru un post de capelan parochial, în parochia gr. orientală din Petrila — biserica cu bradul — în protopresbiteratul Haţegului lângă neputinciosul paroch de acolo, cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

jumătate din venitul parochial de 500 fl. sistemisat în sinodul parochial ţinut la 29 Noemvre, 1881.

Doritorii de a competa la acest post au a-şi aşterne suplicele lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statul organic" a dispositiunilor sinodali din an. 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 17 Decemvre 1881.

În conţelegere cu ccmitetul parochial

Ioan Raţiu m. p.,
protopresb. gr. or.

Nr. 5336—1881 [7] 3—3

Publicaţiune!

În afacerea regulărei generale a hotarului Reteagului, conform înaltului ordin al Escelenţiei Sale al domnului ministru reg. ung. de justiţie de sub Nr. 2364/1880, ficsez la faţa locului Reteag ţiua de 6 Martie 1882 spre îndeplinirea lucrărilor prealabile statorite în art. 45 şi 46 al acelui ordin.

Convoc la locul numit pre toţi cu titlul de proprietari interesaţii la pertractare pe lângă aceea observare, că pertractarea oficială va avè loc şi în absenţa lor.

Dej în 12 Noemvre 1881.

Miko Miklos, m. p,
jude urb.

Nr. 91—1882. civ. [6] 3—3

Publicaţiune!

Prin aceasta aduc la cunoscinţa publică că am ficsat la faţa locului ţiua de 23 Februarie 1882 după ameadi la 3 oare de termin pentru începerea lucrărilor prealabile în afacerea regulărei generale a hotarului comunei Corod-Szt.-Márton şi cu deosebire regularea representanţei, alegerea inginerilor operatori şi pentru compunerea preliminariului speselor.

Atrag atenţiunea celor interesaţi la aceste cu adausul ca absenţa lor nu va împedeca cursul lucrărilor.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 7 Iannarie 1882.

Székely Miklos m. p.,
jude urb.

Sorburi (pumpe) de vin

de cea mai bună construcţiune, distinse la congresul vinţelerilor dela Viena cu premiul de stat şi cu un premiu în aur pentru lucru solid dimpreună cu toate apertinenţele, tulumbe veritabile americane pe lângă garanţie de doi ani, pipe-Masenx, caneluri duple, caneluri frânte, ventiluri de transituri şi tot felul de lucruri din metal la **Francisc Syrowy** *Viena*, Cerc. III. Fasengassen Nr. 18, în casa proprie. [102] 11—12

Casse
sigure în contra focului şi spargerei
la
Pavel Nendvich
în Sibiiu.
[9] 2—3

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 17—30

Redactor respundător **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariu tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Joi 14|26 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Denumirea patriarchului sêrbesc.

Țiarele unguresci, mari și mici, s'au interesat foarte mult de afacerea alegerei și în cele din urmă și de a denumirei noului patriarch metropolit al Sêrbilor. Toate țiarele unguresci au tratat afacerea din punctul lor de vedere politic, făcênd abstracțiune de punctul de vedere al bisericei gr. or. sêrbesci. Între țiarele unguresci am dat noi de o escepțiune unică, de „Egyetértés“. Țiariul principal al opositiunei estreme, cu toate nici el nu tratează cestiunea din punct de vedere bisericesc, după părerea noastră, stă cu reflesiunile lui mai aproape de adevĕr.

Eată ce țice „Egyetértés“:

„Scaunul patriarchal este întregit pe cale estraordinară. S'a întregit în astfel de mod cum nimerui nici prin gând nu i a trecut pe timpul când s'a convocat congresul. Cu ocasiunea aceasta guvernul unguresc a pus cu totul la o parte dreptul electoral al congresului și nu numai a respins pe candidatul ales de marea majoritate a congresului, dar în puterea sa proprie a denumit pe German Angyelics, episcopul din Bacîca, care cu ocasiunea alegerilor de două ori remăsese în minoritate. Nu felicităm pe guvernul unguresc pentru o astfel de deslegare a cestiunei de patriarch. Credem bucuros că guvernul unguresc a fost condus de interesele statului unguresc, ceea ce la toată întâmplarea merită considerațiune și din partea-ne. Și aceea e cu putință, că în stadiul din urmă n'a fost alt mod de a apĕra autoritatea statului unguresc, și a trebuit necondițional sĕ se demunstre, că susținerea dreptului de suveranitate al națiunei maghiare n'atêrnă dela 'grația Mileticescilor. Dacă ori și care cestiune se desvoaltă pănă acolo, unde între statul unguresc și între nisuințele naționalităților inimice statului vine în cestiune puterea, nu putem sta nici o clipită la îndoială de care parte se fim. Nici de cum însĕ nu am lăuda nici prevederea guvernului unguresc și iubirea lui de dreptate dacă cestiunea alegerei de patriarch sêrbesc ar fi putut sĕ se îmbrace în forma aceasta. În casul acesta pe guvernul unguresc numai nedibăcia lui proprie l'a putut încurca încât pe cale firească se nu se mai poată descurca și se fie silit a tăia cu puterea nodul gordian în două. Însĕ deslegarea forțată nu este nici odată o deslegare deplină, și e pagubă îndoită, dacă fie ce interes al statului trebuie apĕrat cu resboiu și atunci când la același scop s'ar fi putut ajunge cu mijloace de pace.

„Căci sĕ nu ne înșelăm, denumirea de patriarch este un act foarte hazardat, care între Sêrbi va stêrnì multă amărăciune juristică. Ori ce s'ar putè țice despre legalitatea denumirei, sigur este, că de 190 de ani, de când s'a instituit patriarchatul sêrbesc în patria noastră prin privilegiul de sub Leopold I, o faptă ca aceasta nu s'a mai întêmplat. Se face provocare la împregiurarea, că mai nainte alegerile de patriarch se făceau tot dea una în unanimitate, și că coroana și-a reservat apriat dreptul de decidere în casul când unanimitatea n'a fost cu putință. Motivarea aceasta o aflăm și în rescriptul regal, prin care se aduce la cunoscința congreslui carlovițian denumirea lui Angyelics. Este însĕ un neînțeles juristic ca atunci, când cei îndreptățiți la alegere nu găsesc unul care se placă tuturor sĕ se denumească acela care nu e candidatul majorității, ci al minorității. Mai adauge și legea din 1868, care a dat Sêrbilor o autonomie bisericească foarte largă și lucrul devine foarte îndoios, dacă coroaniei i a mai remas dreptul de denumire ce 'l avea mai nainte. În 1874 coroana n'a confirmat pe acela pe care congresul 'l a fost ales în unanimitate, din contra a confirmat pe acela pe carele congresul l'a fost ales de nou numai cu majoritate. Cumcă atunci numai s'a comfirmat alegerea și na fost denumire, dovedesce că dreptul coroanei de denumire în faptă dela aducerea legei din 1868 încoace s'a schimbat. Dealtmintrea posibilitatea denumirei de astădată nici nu s'a ivit între ideile noastre politice. Deși litera legii nu eschide dreptul de denumire, spiritul liberal al timpului nostru nu permite o esplicațiune, care se fie în contradicțiune atât cu simțemêntul poporal cât și cu libertatea administrațiunei autonome a bisericei. De ceea ce sau bucurat Sêrbii aproape doue sute de ani. sub puterea domnitorilor absoluți, sau în timpurile privilegiilor feudale ca de o libertate de drept, este oare consult a fi înlocuită acum în țilele noastre de libertate de presă și parlamentară cu practice reacționare și cu un tutorat silnic, care trezesce toate simțurile adormite și care dau rĕsunet la ori și ce gravamen de drept?

Cu toate aceste împregiurarea cea mai momentoasă încă nu am atins'o. Dacă dreptul coroanei de denumire nu ar putè fi supus discuțiunei și dacă și mai nainte în loc de alegere totdeauna ar fi fost denumire, n'ar fi oare denumirea lui Angyelici un lucru pe dos, căpătând Sêrbii de principe bisericesc pe acela, care din partea Sêrbilor a fost întêmpinat totdeauna cu o consecuență și vie antipatie? Togmai la denumirile bisericesci s'au ținut tot-dea-una samă de dispositiunile credincioșilor, de oare ce biserica numai cu influința morală poate corespunde adevĕratei sale misiuni. Cu tot spriginul pe față al guvernului unguresc și cu toate că de doi ani ca admiuistrator denumit a condus afacerile patriarchatului, Angyelics la alegerile din urmă a le congresului carlovițian de două ori după olaltă a rĕmas în mare minoritate, deputații serbismului, fără de deosebire de partide politice și clase sociale s'au într'unit numai ca sĕ suprime candidatura lui. Oare căror interese de stat sau bisericesci poate face serviții mai serioase acela, care stă atât de isolat în fața poporului sĕu și a cărui denumire credincioșii lui subordinați trebuie sĕ o privească ca o umilire a lor? Adevĕrat că el se va bucura de venitul anual al patriarchatului de 150,000 fl., ceea ce trebuie că influențează cu mare putere farmecătoare asupră'i, că altfeliu cu anevoie ar primì acel rol urît, ca pentru posesiunea patriarchatului din grația guvernului unguresc se stea în resboiu față cu poporul seu. Putem însĕ în astfeliu de situațiune aștepta dela dênsul se promoveze interesele statului ungurrsc, sĕ nutrească simțemintele patriotice între Sêrbi?

Sĕrac stat unguresc, pentru mare preț, sûntem aplecați a crede, cumpăra amiciția lui German Angyelics. Toate simțimintele uricioase, care episcopul din Bacica a sciut a le provoca atât de cu profusiune, firesc lucru, trebuie se fie îndreptate contra statului unguresc, de oare ce acela fù octroat Sêrbilor. Mileticescii de sigur că nu vor întârdia a esploata terenul mulțămitoriu al activității agitatorie.

Așa au trebuit aceste sĕ se întêmple? Nu putem crede. Ședințele din urmă ale congrecului au dovedit că în majoritatea congresului, care a luptat așa de consecuentă în contra patriarchatului lui Angyelics, au fost în prevalență elementele moderate, cari preste tot n'au vrut se provoace luptă contra puterei statului unguresc. Nisuința lui Miletici de a îndupleca majoritatea la o demonstrațiune contra denumirei n'a succes. Cei mai de aproape credincioși ai lui Miletici nici n'au mai luat parte la desbateri. În desvoltarea lucrului mai departe nu putem vedè altceva, decât că guvernul unguresc, purcedênd după șopte false și concedênd unor impresiuni neprecugetate, s'a implantat într'o agitare selbatecă, care sub firmă de interese naționale se silesce a satisface într'un mod eftin multor interese egoistice. Foaia oficială de astădi deodată cu denumirea lui Angyelics publică și distincțiunea episcopului Arsenie Sztojkovics cu unul dintre ordinile cele mai înailte ale sta-

FOIȚA.

Șoimul Banului de Craiova.

(Poemu epicu.*)

(Încheere.)

Cântul VI.

Cele, ce se mai întêmplară
Și'n palat, și'n curte-afară
La acel puternic Ban
Din Banatul Craiovean,
Musă, tu ni le vei spune.
Ca minuni din timpuri bune,
Ce ne fac se ne mirăm
Și cu drag sĕ le-ascultăm. —
În balcon Banul s'arată
Și spre lumea adunată
Își îndreapt'al sĕu cuvênt
Plin de fală și de-avênt:
„Voi voinici din astă țeară
Și din lumea din afară!
Eat'al meu cuvênt vĕ dau,
Ce'ndĕrĕpt nici când nu-'l iau:
Eu voinicului de veste,
Ori și cine a fi și este,
Fiica mea 'i o juruesc
Si din țeara, ce o domnesc,
'I-oiu da zestre jumĕtate
Si-a domnì cu mine'nparte,
De cum-va ar isbutì,
Pre al meu șoim a-'l îmblânzì!“

— Aste Banul le vorbesce
Cătră lumea, ce' l privesce;
Dar' din cercul adunat
Lâng' al lui măreț palat
Nîci un oaspe nu se vede,
Care-ar' cuteza și-ar crede,
Pre șoiman a-'l rĕsboì
Și prin lupt' a-'l biruì. —

Țiua trece și se duce,
Noaptea ca sĕ n'o apuce,
Și-'n palatul strălucit
Mese mari s'au pregătit:
Voi sciți, fraților, prea bine
Din poveștile bĕtrâne,
Ce minuni, cum aci nu sûnt
Dismerdau acest pămênt!
Prin palaturi aurite
Și prin curți de smei urzite.
Acolo vedeți adunați
Feți și fice de'mpĕrați,
Cari prin joc se desfătează,
Când logodnele-'și serbează.
Tot așa ați audit
De hotarul înflorit,
Unde zinele fecioare
Prin grădini fermecătoare
Ducea vieața lor de raiu
Sus pe-al nemuririi plaiu,
Unde feți frumoși și teferi,
Ca ai ceriului luceferi,
Rĕtăcind se rĕtăcia,
Dela zine sfat lua;
Audit-ați voi adese
De dumbrăvi și văi alese,
Unde zinele din veci
Lâng' un lac cu valuri reci
Își au sântele locașe,
Mândre mult și drăgălașe,
La cari nesdravenii trag
De pe drumul lor pribeag,
Și puțin se hodinesc
Și-apoi ear' călĕtoresc:
Astfeliu de minuni mărețe,
Visuri dulci de tinerețe,
Prin palat se petrecea
La cel Ban, în curtea cea. —
Lăsăm vinul vin sĕ fiă,
Sĕ descepte veseliă
La voinicii, ce mesesc, —
Și la Banul Oltenesc;
Lăsăm falnicele jocuri,
Ce desceaptă în inimi focuri
Și le fac sĕ uite 'n sbor
Ori ce gând și ori ce dor;
Lăsăm cântecul ce'mbată
Și uimesce-o lume toată
Cu al sĕu farmec cu al sĕu graiu
Dela ângerii din raiu . . . . .
Privim șirul de fecioare,
Șirul sufletelor rare,
Cari în cerc pe jîlțuri șed
Și povești spunênd se vĕd:
O! voi flori de-o mândră lume!
Mândre-'s ale voastre nume!
Și poveștile, ce sciți,
Mândru le mai povestiți!
Voi vorbirăți despre lună,
Cum doresce ca s'apună
Jos, colo'ntr'al mării sîn,
Unde sûnt, unde se țin
Cele fiice ale mării,
Ce prin farmecul cântării

*) din Călindarul Societăți pentru cultura și lit. rom. în Bucovina.

tului.*) Stoikovics încă la 1874 a fost în unanimitate ales patriarch sêrbesc și în congresul din urmă încrederea congresului a fost îndreptată spre dênsul în linia primă. Oare care a fost motivul de guvernul unguresc, respingênd de două ori candidatura lui Stojkovics a têrît cestiunea patriarchatului într'o stradă înfundată? Respuns serios la întrebarea aceasta încă nu cunoascem de oare ce larma și suspectarea nu le putem consldera de respuns serios.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Ianuarie.

Situațiunea cea serioasă din părțile de meadă și ale monarchiei numai pot fi ascunse. Sciri foarte ponderoase trebuie că au sosit la ministeriul de rĕsboiu, dacă a ajuns treaba ca sĕ se proceadă și la mobilisare de miliții teritoriale (landwehr). Rescoala cuprinde un teritoriu foarte însemnat, care se estinde dela Bocche până câte-va miluri înaintea Seraievului și în fie care și spiritul revoluționariu se întinde mai departe spre meadă noapte și resărit. S'a și dis mai de multe ori că centrul situațiunei politice și militare astădi e Mnntenegru și părerea aceasta vine „Bohemia“ acum se o confirme cu un comunicat care s'ar vedè a fi inspirat. „În cercuri normative militare — se scrie dela Viena la numita foaie — sĕ iau toate mĕsurile spre a întêmpina cu toată seriositatea pericolii, nu cum se presentează acum, ci și cum s'ar putè presenta mai târdiu. În privința aceasta ochii sûnt îndreptați asupra Muntenegrului. Raporturile de acolo toate constatează unanim loialitatea cea sinceră a principelui Nicola față cu Austria, de altă parte însĕ și aceea, că principele nu mai este domn în țeara lui și speră însuși că puterea Austrei se facă ordine în statul seu și se bage minte în capetele elementelor turbulente, care ascultă mai mult de influențe străine și de simpatii cu lotrii Coivosciei decât de principele lor.“ Dacă Austria ar fi nevoită a face cu puterea armelor sale ordine în Muntenegru, va avè o problemă militară foarte grea. Noi ne aducem aminte că Suleiman pașa la 1877 n'a fost în stare cu cinci deci de mii trupe alese turcesci se supună viteazul popor de munte.

Ministrul presid. Tisza rĕspundênd la interpelațiunea lui Helfy în privința rescoalei din Dalmația, Erțegovina, constată că rescoala a isbucnit din aceleși cause ca și în 1869. Promite că guvernul (central de bună seamă) va suprima energic rescoala și că pentru câștigarea mijloacelor spre sfârșitul suprimărei rescoalei se vor întruni în dilele cele mai de aproape delegațiunile. Guvernul nu se ocupă acum cu planuri pentru viitoriul țĕrilor ocupate și din partea Turciei nu s'a făcut nici un pas și nu se poate face, fiindcă mĕsurile luate în acele țĕri sûnt numai consecuențele tratatului dela Berlin.

Crisa ministerială din Paris încă tot durează.

În Berlin se așteaptă o desbatere înfocată asupra ordonanței imp. Wilhelm, pe care fracțiunile liberale vor se o ferească în discusiunea parlamentară.

Dela Rusciuc se telegrafează în 24 Ian. n. la „Ellenzék“: Comitetul panslavist de aici a avut, în dilele aceste ședința, în carea s'a cetit o epistolă a principelui Donducov Corzacov, prin care aduce la cunoscință credincioșilor „Slaviei celei mari, că a sosit timpul activității. Austro-Ungaria și-a ascuțit baionetele și-a încărcat puscile și tunurile ca se ucidă pe bieții frați în Bosnia, Erțegovina și în Dalmația.“ President în ședință a fost Doctorov general rusesc și agitator vestil panslavist.

„Neue freie Presse“ publică următoarea telegramă ce i se trimite din Petersburg cu data de 8 Ianuarie:

Nisce sciri sosite aici anunță că în apropiere de Dünaburg, unde se împreună drumurile de fer, au isbucnit escese numai contra Germanilor și Leților. Se afirmă că turburătorii sûnt de națională rusă veniți din alte orașe. Insula Griva, care se află în apropiere de Dünaburg ar fi fost jefuită și pustiită. S'au trimis trupe. Turburările s'au întins pe teritoriul curlandez, unde se află multe curți nobile. Escesele au ținut toată Dumineca. Dacă se va confirma scirea că aceste escese au fost îndreptate numai contra Germanilor și Leților, apoi ea este în contradicere cu aceea că ele au fost provocate de recensemêntul ce se face acum în provinciile baltice. Contra acestui recensemênt și-a esprimat antipatia tocmai poporațiunea letă și estona fiind că se teme de reîntroducerea iobăgiei și de noue imposite.

Rescoala.

„D. Ztg.„ spune — în 23 Ian. n. — că sûnt raporturi oficiale despre un șir de lupte din Erțegovina. Raporturile aceste constată pe deplin scirile despre crescerea insurecțiunei. Dela Saraievo i s'a fost scris foaiei mai sus citate că la poalele despre meadă-di a le Debelo-Brdului în valea Zeleznița sûnt în formațiune bande sub comunda lui Dandalici și Secanovici, care de ocamdată își estind activitatea numai în direcțiunea spre Focea și Nevesinie, firesce în munți. „Corresp.“ spune cu aceeași ocasiune că se măresc garnisoanele din Tarncin și Conița, stațiuni militare pe drumul principal între Seraievo și Mostar. Bandele de care amintirăm mai sus dau curioase semne de viață despre esistența lor. Înainte de toate este a se amintì de un avans de către Focea unde insurgenții în munții dintre Drina și Narenta au culcușuri foarte bune. După ce la Dubrava au avut loc mai multe „grupări“ — cum dic buletinele oficioase — 150 de insurgenți au impins postul de gendarmerie dela Glavaticeavo spre Conița, unde i a apucat o bandă înainte. Din sus de Cameno la Bratlo se dice că stau 1000 de insurgenți. Conița amenințată este un orășel pe ambe țermurile Narentei, cam la calea jumetate între Seraievo și Mostar. Comunicațiunea între aceste doue capitale este foarte amenințată, mai ales considerând că drumul se poate închide foarte lesne. Pe unele locuri foarte strimt, drumul se întinde printre munți înalți. La dreapta, în ținutul Coniței, drumul se marginesce cu valea adûncă a Narentei. Dincolo de Conița, preste un pod de fer, trece drumul de ceea parte a Narentei. Conița este locuită de mulsumani fanatici, cari la 1878 au vrut se masacreze colonia austriacă, care fugia dela Seraievo. Numai după ce Turcii, cari escortau colonia, le-au spus că și au dat cuvêntul pentru seguritatea „Șvabilor“ s'au înduplecat a se abate dela propusul lor.

Dela Focea spre sudvest este așa numita Zagorie, o țeară selbatecă-mutoasă puțin cultivată și locuită de o poporațiune insubordinabilă. Dela Focea până la Uloc pădurea e binișor deasă. De aci în colo spre Nevesinie stâncile sûnt pleșuge. Intre Uloc și Calinovici, spune comanda din Seraievo, campează 500 de insurgenți proveduți cu pusci Snider și alte vre-o câteva sute cu sĕcuri. Acestia sûnt comandați de serdarul Tungus. În Calinovici se află uu post de gendarmerie întărit cu infanterie. Postul acesta a fost atacat de o bandă. În urma atacului comanda din Focea ia trimis trei companii de infanterie ajutoriu. La Caraula Bratlo, o veche casă turcească de bârne, unde se începe un platou mai mic, dela Calinovici cam cale două oare spre răsărit, trupele au dat de vre o 200 de insurgenți. Sĕ vede că trupele au cercat sĕ dea ocol insurgenților preste Ieleț și Borja. Insurgenții însĕ s'au retras spre Calinovici. Cu alte bande au avut în aceeași di după ameadi batalionul al 26 de vênători o luptă, între Nevesinie și Uloc. Batalionul a dat pe înălțimile din dreapta Narentei de o linie întinsă de vedete și a respins'o. De oare ce însĕ batalionul s'a întors la Nevesinie, de unde plecase, se pare că lupta de o oară n'a avut pentru trupe un succces cu totul favorabil.

Bande de însurgenți s'au ivit până acum afară de Crivoscia în Zubci în ținutul dela Bilec, Gațco, Nevesinie, Focea până spre Conița, va se dică, dealungul fruntăriilor muntenegrene până în pașalicul Novibazarului. Acesta e terenul cel vechiu al insurecțiunilor dela 1875 și 1876. Terenul acesta este minunat pentru apĕrare. Bandele dacă vor fi bătute se retrag în Muntenegru s'au se ascund în pădurile dela fruntăriile dintre Bosnia și Novi-bazar. Aici pot străbate foarte ușor și voluntarii din Serbia.

„Avenire“ din Spalato dela 18 l. c. scrie: Căletori au adus scirea dela Stolaț că căsarma de gerndarmărie de acì au au ars și într'ênsa 9 persoane (gendarmi). În septămâna trecută în giurul Stolațului a avut loc o ciocnitură între trupe și insurgenți. După o luptă mai îndelungată însurgenții s'au retras în munți. Dela Cetinie se telegrafează ca metropolitul Ilarion a primit dela Petersburg bani pentru familiile crivosciene care petrec acolo.

Dealungul litoralului, se telegrafează în 24 l. c. din Cattaro, s'a împărțit în dilele aceste o proclamațiune de cuprins trădătoriu de patrie.

După „N. fr. Presse“ în cercurile normative nutresc speranța că în restimp de patruspredece dile trupele de lipsă pentru suprimarea rescoalei vor fi toate la posturile lor și eară în alte patruspredece dile rescoala va fi suprimată.

Cu purtarea principelui muntenegrean guvernul austro-unguresc este până acum mulțămit.

După o Telegramă din Ragusa de la 23 Ian. n., principele Nichita a primit Joi în Danilograd o deputațiune de Erțegovinei, care 'l ruga de sprigin. Principele, in presența legatului austro-ung. col. Thömmel, a declarat că n'an se astepte de la dênsul nici un sprigin cum îl asseaptă ei. Principele a provocat pe Erțegovineni a se întoarce numai de cât în patria lor, căci altfeliu se va vedè silit ai interna pe toti în Podgoriță.

*) Cu ordinul leopoldin clasa I Red. „T. R.“

Pre călĕtori îi răpesc
Și-alor minți le nebunesc,
Cum în leagănul de aur,
Tras ușor de-al mării taur,
Doarme luna'ntinerind,
Păn' ce-o vedi ear' rĕsărind,
Eară ficele-o tot scaldă,
Și prin cântece-o desmeardă;
Voi vorbirăți despre nori,
Ce sûnt vecînic călĕtori,
Și vorbirăți despre stele,
Ce sunt? și de unde-'s ele?
Și vorbirăți despre di,
Cum cu noaptea se'nvoì,
Sĕ domnecscă'n jumĕtate
Peste-a lumii țĕri și gloate;
Despre tainele de sus,
Despre-al timpurilor curs,
Despre dalba primăvară,
Despre earnă, despre veară,
Despre-al toamnei trist veșmênt,
Despre ceriu, despre pământ. —
Însĕ noaptea înnaintează,
Și poveștile'ncetează;
Somnul pe furiș venì
Și pre toți îi adormì. —

Cântul VII,

De pe calea-'i depărtată
Vine dina și s'arată,
Și prin curte la palat
Mult popor stă adunat.

Și curênd din staur ese
Șoimul cu nechezuri dese
Și prin jocu-'i sburdătoriu
Desfătează pe feciori.

Toți se'ntreabă, cine oare,
Cine-a fi voinicul mare,
Sĕ-'l învingă pre șoiman,
Sĕ-'și ia prețul dela Ban?

Și'n auzul astor șoapte
Ager pasă printre gloate
Un voinic necunoscut,
Cine'i unde s'a născut.
Și spre șoim, ce'n fugă-'l vede
Ca un vifor sĕ răpede,
Atingênd cu al sĕu picior
Ici, cole pământu'n sbor.

Și'n iuțeala-'i de mirare
La șoiman drept în spinare
Mi-'l zăresc cu toți ședênd
Și de spaimă se cuprind,
Ear voinicul plin de fală
Lă șoiman mi-'i dă năvală
Și cu șoimul se muncesce,
Locul luptei părăsesce;
Și se duc ca o minune
Cum a fost și cum se spune . . .
Și târdiu, târdiu, se'ntorc
La palat, la curte'n loc.“

Banul stă'n balcon afară
Și boerii-'l înconjoară;
Și toți tac, toți sûnt uimiți,
Toți spre Banul a intiți.
Și prin aste vorbe'n urmă
Banul deci tăcerea curmă:

„Oaspeți dragi din țeara mea!
Voi cu mine-alăturea
Ați fost marturi vii de față
La priveliștea măreață,
Petrecută'n curte-aici
Între bravii mei voinici;
Ați vĕdut cu'ncredințare,
Că pământul nostru are
Feți vêrtoși, fii îndrăsneți,
Fii cu sufletul isteț;
Ați vĕdut c'această țeară
Are'n sinu-'și o comoară;
Fiice, care poartă'n sin
Visul vechiu, visul român.
Astor feți cu bucuriă
Vom lăsa scumpa moșiă,
Astor fiici cu suflet rar
Vom lăsa moșia'n dar,
Când a fi, ca sĕ ne strige
Glasul ceriului de-aice,
Sĕ ne ducem, unde sûut
Cei ce las' acest pământ.“
Aste vorbe Banul face
Și cu glas apoi se'ntoarce
Spre viteazul luptătoriu,
Ce-a rĕmas învingĕtoriu,
Și mi-'i dice și 'l întreabă:

Fĕt voinic de preț și treabă!
Cine esci din ce meleag
Ai sosit la-'l nostru prag,
Șepte brațe ca sĕ'nvingi
Și pre Maia s'o câștigi?“

—„Sûnt român“, viteazul dice,
„Frate bun cu cești de aice
Și Banatu-'i țeara mea
Di'ncolo de Orșova,
Unde Timeșul brăsdează
Câmpi frumoși și-'i rourează,
Unde cresce pe câmpii
Grâu cu spice aurii,
Unde vițele de viă
Se dismeardă'n bucĕți,
Unde cresc frumoase flori
Și viteji învingĕtori!“

Dela Seraievo se telegrafează (în 24 Ian. n.) la „Ellenzék," că din cancelaria statului major s'ar fi furat topografia citadelei Seraievului.

În privința turburărilor ce domnesc în sudul Dalmației precum și în Erțegovina, „Deutsche Zeitung" primesce următoarea relațiune din Seraievo, cu data de 19 Ianuarie:

O ferbere înfundată domnesce în țeară din causa legei militare ce este vorba a se esecuta în primăvară. „Cereți dela noi îndoite contribuțiuni, dar nu ne cereți contribuțiuni de sânge!" ḑice mahomedanul și este secundat în aceasta de Sêrbi și de Evreii spanioli, cari sub dominațiunea turcească erau scutiți de serviciul militar. O deputațiune de mahomdani însemnați, care a petiționat ḑele acestea la guvernatore pentru suspendarea legei militare, a fost respusă. La începutul lui Ianuarie a fost suprinsă la 3 oare noaptea și împrăsciată de poliție, o întrunire de proape 300 mahomedani cari se adunaseră în moscheia Ali pașa. Puține ḑile după aceea regimentul de aica primit ordin de plecare.

De altă parte ḑiar „Bohemia" primesce din Triest urmtoarea relațiune cu data de 15 Ianarie:

Că a trebuit să se têmple ceva estraordinar, se deduce n aceea că regimentul de infanterie Nr. 3, care a sosit astăḑi aici, precum și batalionul de vênători Nr. 36, sos în același timp și care trebuiau să plece tocmai mâne seară în sudul Daației și în Erțegovina, vor pleca cr astă-seară în urma unor ordine telrafice sosite astăḑi acì. De asemen regimentul de infanteriă Nr. 79, ca trebuia să plece de aici la Pola toai de seară la 9 oare, a plecat încă aḑi la 5 oare pentru ca se poi pleca mai repede din Pola regiment Nr. 43, care trebue să se ducă la Catta. Cei de aici nu au nici cea mai micăncredere în Muntenegreni și aceastorovine din faptul positiv că, la noua le dintre Cetinje și Grahovo — lțuntaria erțegovineană — se lucre cu o grabă care nu se poate esplicacă Muntenegrenii sûnt în adevĕr cii nonstri.

De altă parte „Neueeie Presse" publică o depeșe din Cataro, cu data de 20 Ianuarie, în are se ḑice că Crivoscianii au trecuruntaria și au pătruns în Erțegovin satul Corito, spre a sili pe locrii de aci să treacă în Crivoscia s facă causă comună cu ei.

O altă depeșe din st, cu aceeași dată, anunță urmăele.

Sciri din Dalmațiapun că o parte din insurginții erțeneni se duc direct la Mostar. Împrimile Mostarului și ale Trebinjeint foarte nesigure. Fiind-că în Ra n'au putut fi încuartirate toate pele sosite acolo, o parte din ele fost dislocate la Gravosa.

Astfeliu bravul îi vce
Și mulțimea se nimesc
De puternicul lui glas
Și de falnicul lui pas
„Sè trăesci", Banu-'i rède,
Ce-'l privesce și-'l pĕtu
„Esci voinic, voinic
Peste sute, peste mi
Sĕ domnim în jumĕtă
Sĕ-'mi fi ginere și fi
Astfeliu ḑic, astfeliu orbe,
Și de nuntă sĕ gă

Așterneți-vĕ gândii
Și dați sbor închipuii,
Și-'ți sci fraților d rost,
Cursul nunții cum fost
Fost-a cum avea fiă,
Cine poate s'o dcrie?"

V. Bu

Întrunirea dela Iași a proprietarilor și arêndașilor.

Buroul de coresp. s'a grăbit a respândì că intrunirea dela Iași are scopuri politice de o întensitate foarte mare. Reproducem deci articulul următoriu după „Resboiul" care ni se pare că este adevĕratul înterpret al scopului într'unirei.

Eată articulul:

Unirea face forța, ḑice un vechiu proverb, și dacă unirea este realisată la timp ea produce roade și mai bune. Cu toate acestea, mai bine târḑiu decât nici odată. Este vorba de întrunirea ce s'a ținut alaltă-eri la Iași, la care a asistat un numĕr însemnat de proprietari, arêndași, deputați, senatori etc., din toate părțile Moldovei, cu scop de a chibsuì asupra mijloacelor la cari trebue sĕ recurgă, pentru a apĕra interesele lor, atât față cu proiectul depus în cameră relativ la învoelile agricole, cât și față cu demoralisația în care a ajuns aḑi o mare parte a locuitorilor nostri rurali.

Dacă d-nii proprietari și arendași ar fi stabilit de mult între dînșii o solidaritate oare-care, întreținḑ relațiuni reciproce în ceea ce privesce interesele agricole și economice ale țĕrei, d-lor ar fi scăpat de multe neajunsuri, de multe pagube materiale, provenite mai mult din causa nepăsărei lor în general, și din acțiunea isolată a fie căruia în parte. — Poate prea bine ca d-lor sĕ se deosebească în vederile politice, și sĕ rămâie adversari neîmpăcați în ceea ce privesce politica, însĕ în afacerile economice și mai ales agricole — cultura pământului fiind isvorul principal al avuției țĕrei — ar trebui se domnească armonia cea mai completă, solidaritatea cea mai strînsă, căci numai astfel se va putè îndrepta starea noastră agricolă și economică.

Ar fi bine. ca și dnii proprietari și arêndași de dincoace de Milcov se urmese esemplul celor de dincolo, și puind alăturea soluțiunile și unor altora, s'au intrunindu-se delegațiunile lor și luând cu toții o hotărîre, va silì cu modul acesta pe guvern sĕ ție socoteală de dorințele și necesitățile lor, combinându-le cu acelea ale țĕranilor.

Atunci se va putè elabora un proiect de lege asupra învoelilor agricole, care va putè corespunde în toate părțile sale cu interesele tuturor.

„Curierul Balassan," cetim în „Poporul," ne dă o idee de ceea ce a fost întrunirile dela Iași, și pentru importanța lucrului îl lăsăm sĕ vorbească însuși în următoarele linii:

Sâmbătă a avut loc a doua întrunire a proprietarilor tot sub președința dlui V. Alecsandri.

A vorbit întâiu dl Lascar Catargiu care a propus ca, atât comitetul central din Iași cât și comitetele cari au a se constitui în județe, pe lângă apĕrarea intereselor agricultorilor, sĕ se ocupe și cu studiarea mijloacelor de îmbunătățire a agriculturei noastre care decade pe fie care an.

Din causa procedurilor învechite și a sĕmînțurilor proaste, grânele noastre sûnt de o calitate inferioară și se caută foarte puțin pe piețele europene. D-sa doresce cu atât mai mult îmbunătățirea agriculturei cu cât această ramură este singurul isvor al bogăției noastre.

Au vorbit în urmă dnii Iorgu Radu. D. Tacu, colonelul Pisoschi, Teleman și alți ale căror discursuri le vom da în resumat în numĕrul viitor.

S'a votat propunerea dlui Tacu de a se constitui câte un comitet în fie care județ, care se fie în cemunicație cu comitetul central din Iași.

Asemenea s'a admis amendamentul dlui N. Rosetti Roznovean pentru a se sporì numĕrul Comitetului central dela 16 la 24 și s'au numit dnii V. Alexandri, Lascar Catargi Pr. Grigorie Sturdza, Scarlat Pastia, Sturzescu, Iancu Prăjescu și Vasilie Sculi.

Comitetul central va designa în urmă pe peroanele ce au a duce petițiunea la Bucuresci și a o presenta Corpurilor Legiuitoare ear în cas când aceste nu vor lua în considerație M. S. Regelui.

La urmă presidentul întrunirii d. V. Alexandri, rostì un discurs plin de înțĕlepciune, de patriotism și de adevĕrată iubire pentru poporul dela țeară. Ne pare rĕu că timpul nu ne permite de a reproduce în întregime discursul bardului Moldovei, care trebuie a fi cunoscut de țeara întreagă. Credem că în numĕrul viitor ne vom achita de această plăcută datorie.

„Întrunirile de eri și de astăḑi a ḑis dl Alexandri vor fi trecute în paginele istoriei naționale ca o faptă însemnată. Ca în timpurile cele vechi când țeara era amenințată de primejdie, astfel și acum proprietarii țĕrei s'au întrunit pentru a se sfătuì cu toții, cu toate că, mulțămită lui Dumneḑeu astăḑi nu ne amenință nici una din acele primejdii mari ci numai interesele noastre agricole sûnt amenințate nu din intențiune rea, ci poate din greșală."

D-sa arată, în cuvintele cele mai mișcătoare, datoria ce au proprietarii de a iubì și ocrotì pe sătean după cum l'au iubit și sprijinit în toate timpurile, căci proprietariul, în țeara noastră a fost părintele și fratele săteanului. Cei rĕi au fost puțini și pe aceia i-au pedepsit Dumneḑeu.

Ilustrul autor a lui Peneș Curcanul descrie, în limbagiul sĕu poetic, acele comori de calități cu cari este înzestrat poporul român, acest popor care, cu sângele lui, ne-a apĕrat și păstrat țara în care trăim, acest popor pe care cu toții datori sûntem săl iubim și sĕ'l radicăm din starea de decădere în care sĕ găsesce.

În privința cârcĭmelor d. Alexandri este de părere că ele nu se pot suprima cu totul, căci aceasta este casinul unde țĕranii se adună, pentru ca se cisluească între dînșii și sĕ petreacă în ḑilele de sĕrbătoare.

Crâșme au esistat tot-d'a-una în țara noastră și poporul nu sa demoralisat. Rĕul provine de la acel ce ține crâcĭma și care atîța pe țĕrani, bărbați, femei și copii ca sĕ bea; acela care le vinde beuturi otrăvite și le răpesce până și mămăliga din gura copilașilor.

Pentru a înlătura acest rĕu ilustrul poet, propune proprietarilor de a face, pe la moșiile lor, ceea-ce a făcut d-sa la Mircesci, adică de a se face singuri crâșmari.

„Am deschis d-lor, ḑice d-sa singur crâșmă și de atunci nu vĕd în Mircesci oameni căḑuti de beție și striviț de beuturi falsificate. Când aveam un străin în crîșma mea, numai în vr'o câte-va sĕptămni au murit 40 de oameni, de sigur otrăviți cu rachiu prefăcut. Astăḑi aceasta nu se mai întîmplă și crâcĭma mea îmi aduce un folos de 40 la sută; mai mare de cât acela când vindea Evreul.

„Când un Beizadea Grigore Sturza, un Lascar Catargiu, un Rosnovanu se vor face crîcĭmari prin sate, atnnci vom scăpa poporul de rana beției cel roade. Dacă iubiți în adevĕr poporul și doriți moralisarea lui, atunci faceți-vĕ crîcĭmari; faceți ceea-ce am făcut eu în Mircesci."

Cele din urmă cuvinte ale bardului Moldovei, au fost acoperite cu salve de aplause entusiastice și prelungite. Ele au electrisat pe toți câți leau ascultat și vor remănea nesterse în inimele tutor acelora cari au adevĕrate sentimente românesci.

In scurt meetingul agricol din 8 și 9 Ianuarie 1882, a fost unul din cele mai imposante ce s'a putut vedea vr'o dată în țeara noastră, căci la el au luat parte stâlpii Moldovei și discuțiunile urmate au fost la înălțimea acestui mecting memorabil.

Oștirile statelor balcanice.

O foae vieneză aduce următoarele date, pretinse sigure și conștiențioase, asupra forțelor militare, în timp de pace și de resboiu, a peninsulei balcanice:

TURCIA.

Armata turcească ar avea în timp de pace un efectiv de 307,000 oameni și 600 tunuri, dar astăḑi ea nu numĕră de cât 100,000 și vre-o 300 tunuri. Pe picior de rĕsboiu oștirea ar trebuì sĕ aibă 610,200 oameni și 1728 tunuri și anume 468 batalioane înfanterie și vĕnători de câte 1000 oameni; 432 escadroane de câte 150 călăreți: 288 baterii cu câte 6 tunuri și 200 oameni; 18 batalioane de pontonieri cu câte 600 oameni și 18 batalioane de tren cu câte 200 oameni. În rĕsboiul din urmă Turcia a avut în luptă 750,000 oameni, dar pe atunci avea sub domnia sa Bulgaria, Rumelia orientală. Bosnia și teritoriele cedate acum Serbiei și Greciei: prin urmare astăḑi cu cea mai mare incordare deabea s'ar putea dispune de 400 mii oameni.

ROMÂNIA.

Oștirea permanentă a României în timp do pace numĕra astăḑi 17,000 oameni cu 192 tunuri. În timp de rĕsboiu armata permanentă ar trebuì sĕ aibă 28 batalioane infanterie cu câte 1000 oameni; 8 escadroane cu câte 150 oameni; 32 baterii cu câte 6 tunuri și 150 oameni, și 6 companii de geniu cu câte 250 oameni, total 35,500 oameni cu 192 tunuri. Armata teritorială se ḑice că are 54,000, dar cu greu va trece peste 30,000 oameni. Miliția în caz de rĕsboiu e socotită la 47,700 oameni, însĕ aceasta, ca și garda națională, este a se privì deocamdată ca fiind numai pe hârtie. Marina numĕră trei vapoare mici și 6 canoniere cu 500 matrozi în rĕsboiu. Peste tot armata română în caz de rĕsboiu cu greu ar trece peste țifra de 90,000 oameni cu 300 tunuri.

SERBIA.

Ostirea permanentă a Serbiei cu 10 batal. 4 escadroane, 32 baterii, 2 batal. de geniu cuprinde 6.300 oameni cu 128 tunuri. În rĕsboiul din 1877 toate trupele n'au trecut peste 60,000 oameni. După statul de organisare armata permanentă trebuie se aibă în cas de resboiu 10 batal. cu câte 800 oameni, 4 escadroane cu câte 150, 32 băterii cu câte 6 tunuri și 150 oameni, deci total 15,000 oameni 2 batal. de geniu cu câte 800 oameni, deci total 15,000 oameni și 192 tunuri, Cele două contingenturi de miliție ar numĕra 115,000 oameni ceea ce ar corespunde efectiv total în timp de resboiu de 130,000 oameni. În realitate Serbia în timp de resboiu numai cu greutate ar putè dispune de 80,000 oameni.

BULGARIA.

Armata bulgară e de abia în formațiune. În timp de pace ea ar trebuì se aibă 16,000 oameni în 21 batal. cu câte 600, 4 esacadroane cu câte 125 oameni, 14 baterii cu 80 tunuri și o jumĕtate batal. pontoneri cu 250 oameni. Pentru un cas de resboiu organisarea nu e prevĕḑută, dar Bulgaria de abia ar putè dispune de 85,000 oameni decumva ar avè echipamentul necesar.

RUMELIA ORIENTALĂ.

Miliția rumeliotă stă sub comanda supremă a Sultanului și în

timp de resboiu chiar nu poate avea decât 18,000 oameni cu 60 tunuri. Adăogându-se şi gendarmii precum şi voluntarii“ Rumelia orientală ar putè cu greu dispune de 30,000 oameni.

MUNTENEGRU.

Toţi muntenegrenii fiind ostaşi de felul lor, nu prea poate fi vorba de o armată în timp de pace. Pentru cazul de rĕsboiu organisarea cea nouĕ nu e definitiv stabilită; până acum puterea armată numĕra 26 batal. cu 23,700 oameni, 4 cete cavalerie cu 450 călăreţi, 17 baterii cu 84 tunuri şi 2,000 artilĕrişti — deci peste tot 16,150 oameni cu alţi 8,400 ai contigentului al doilea.

GRECIA

Grecia are în pace o ormată de 7500 oameni cu 84 tunuri. Pentru casul de rĕsboiu se asteaptă o nouă organisare a ostirei în urma teritorielor câştigate. Oricum, nu vor fi peste 60,000 oameni, pentru echiparea cărora trebue îngrijit de aci înainte. Pe mare Grecia poate dispune de 22 vase de rĕsboiu cu 113 tunuri şi ca de 20,000 matrozi.

„În casul unui rĕsboiu al tuturor statelor balcanice — afară de Romănia — contra Turciei, ele ar putea dispune ca de 300,000 oameni cu 500 tunuri, ear' Turcia le-ar putea opune în prima linie 250,000 şi la nevoie 400,000 oameni cu 500 tunuri.“

Capii nihiliştilor înaintea tribunalului.

Procesul contra şefilor nihilismului va începe în curênd. Astăḑi acuşaţii au primit actul de acusare. Din revelaţiile acusărei se poate admite, că poliţia a reuşit sĕ puie mâna pe cei mai însemnaţi nihilişti, deşi evenimentele presentului arată, că organisarea nu e ruptă şi că deşi capii sûnt arestaţi totuşi firele mişcărei sûnt necunoscute poliţiei.

Din acusare pot comunica următoarele:

Cei acusaţi sûnt nobilii: Alecsandru Mihailow, de 25 ani; Nic, Kalotkewici, 31 ani; Michail Trigonea, 30 ani; Alecsandru Barannikow, 23 ani; Nicolae Schuhanow, 29 ani; Elisabeta Oloweinikova, 23 ani şi Ludmilla Terentiowa, 20 ani; cetăţeanul Ferdinand Lustig, 27 ani; fostul agent al poliţiei secrete, Nic. Klendocinikow, 36 ani; Michail Frolenko, 33 ani; fiul unui postilion, Grigory Issaievo, 24 ani; fiul unui paracliser Ossiv Emeleanow, 20 ani; fiiul unui preot, Petru Ticînin, 27 ani; fiiul unui comerciant, Grigory Friedenssohn, 26 ani; fiiul unui soldat, Wassili Merkulow, 21 an; Leo Slatopolski, 33 ani; Izik Aaroncik, 22 ani: Maxim Tetiorka, 28 ani; Nic. Morozow, 29 ani; supusul prusian Martin Larghanns, 29 ani; femeea unui funcţionar, Taţiana Lebedewa, 29 ani; fiica unui preot, Anna Iakimova, 26 ani.

Trigonea trăia sub numele lui adevĕrat şi nu se ascundea de poliţie. El a fost mijlocitor între membrii partidei eşiţi afară din lege şi lumea legală din afară, apoi a fost şi colaborator la ḑiarele „Zemleai Wolea“ şi „Narodnaia Wolea“.

Tot aşa a fost şi Lustig, la el se mai făceau plăţile pentru partidă şi se afla o tipografie secretă.

Capul partidei a fost Mihailow; el a fost şeful agitaţiunei şi administratorul banilor partidei. Ajutoarele lui sûnt: în materie de agitare: Kolotkevici şi Frolenko: în materie de bani: Baranikow.

Suchanow a fost tehnicul inteligent, instruit şi inventator profesorul lui Kibalcici, conducĕtorul aşeḑărei minelor în mica Sadovaia, unde a lucrat în persoană.

Issaiew a fost chimistul societăţei. Morosow era redactorul celor douĕ foi „Zemlea i Wolea“ şi „Narodnaea Wolea“ la cari colabora mai cu zel Terentewnia.

Emelianov a venit, puţin înainte de atentatul de la 1 Martie 1881, la Petersburg ca emisar al nihiliştilor din Geneva; el purta a patra capsulă cxplosivă şi a fost primul, care a venit în ajutorul Ţarului lovit. Cuprins de căinţă el a sărutat, cerênd oare cum iertare, pe frunte pe împĕratul-martir.

Kledocinikow şi Merkulow sûnt de asemenea însemnaţi. Primul trecea de unul dintre cei mai buni agenţi ai poliţiei secrete şi s'a distins în descoperirea multor autori adevĕraţi ai unor crime, imputate nihiliştilor. El a fost care informa pe nihilişti despre toate planurile poliţiei şi care de multe ori a pus poliţia pe cale falsă. Ultimul sĕu serviţ adus nihiliştilor a fost denunţarea spionului spânzurat de nihilişti. Al doilea, Merkulow, de şi este un om închipuit. trece de cei mai inteligenţi dintre acusaţi şi a fost foarte roditor în scornirea complotu-rilor celor mai îndrăsneţe, pe cari le combina cu măestrie. În toate era ajutat de Jakimowa; ea a fost una din cele mai active persoane din partidă. Ea a jucat şi rolul de nevastă a lui Kobosew, care nu e prins încă şi a cărui era prăvălia, de unde s'au aşeḑat minele din Sadowaia.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (*Escelenţa Sa Metropolitul Miron Romanul*) a felicitat pe patriarchul de curênd denumit al Carloveţului printr'o telegramă în limba română de următorul cuprins:

Patriarch Angyelics, Carloveţ:

Graţia altisimă care vĕ rĕḑică la scaunul metropolitan. fie sorgente nesĕcat de fericire pentru bravul popor sêrbesc! Vĕ urez viaţă, sănĕtate, puteri şi succese salutari! — Miron Romanul, metropolit.

Patriarchul Gherman Angyelics a respuns prin o telegramă în limba sêrbească, a cărei traducţiune sună astfel:

Escelenţiei metropolit românesc, Miron, Sibiiu.

Mulţămită cordială pentru bunăvoitoarea aducere aminte la ocasiunea instalaţiunei, cu asicurarea iubirei frăţesci! — Gherman, patriarch sêrbesc.

* (Necrolog.) Astăḑi în 5/17 Ianuarie 1882 la 8 oare seara a trecut la cele eterne cel mai brav şi mai zelos membru al comunei Aciliu, Ioan Ivan senior în etate de 75 ani. — Pe rĕposatul îl jeleşte fii sĕi Ioan, notariu cercuale, Nicolau Ivan, diacon şi învĕţătoriu în Selişte — Iacob si Vasilie economi aici — fica Maria măritată Antonie German, pe cum şi o mulţime de alte rudenii, nepoţi, nepoate. Îl jelesce comuna politică întreagă al cărei primariu a fost în decurs de 10 ani în timpii cei mai grei ai absolutismului, si în fine biserica al cărei Epitrop a fost de la introducerea Statutului organic până astăḑi, şi sub al cărei îngrijire, şi bună chiverniseală, ea astăḑi din nimica dispune de avere frumoasă. „Fiei ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată.“

* (D. Teodor Brătianu,) fratele d lor Ioan şi Dimitrie Brătianu, a murit la Pitesci. Fie i ţĕrîna uşoara!

* (Comunitatea română din Turtucaia) face apel la generositatea Românilor, ca sĕ'i vie în ajutoriu pentru a putea întreţinè şcolile şi biserica română din acel oraş, în care pot sĕ cultive limba maternă şi sĕ dea cuvenită instrucţiune copiilor.

* (Societatea de navigaţie pe Dunăre) comunică că, până la alte dispositiuni, vaporul de pasageri între Galaţi şi Brăila, va călĕtori după cum urmeaḑă: Pornirea de la Brăila în fiecare ḑi la 9 oare dimineaţa; de la Galaţi asemenea, la 3 după prânḑ.

* (Turburări la Sofia) — Cu ocasiunea anului nou, nisce turburări regretabile au avut loc la Sofia, din causa numirei episcopului Meletiu pe care unii nu'l vrea. Mai mulţi cetăţeni, nemulţumiţi de această numire, s'au dus în biserică şi au sfărâmat tronul episcopal, oprind pe episcop de la serviciul religios. S'a făcut numeroase arestări.

* (O nouă călătorie cu balonul la polul nordic.) Comandantul engles Cheyne care urmăreşte de doi ani preparativele sale de călĕtorie la polul nordic prin ajutorul baloanelor, a sosit ḑilele aceste la Montreal, spune Courrier des Etats Unis, pentru a face pe publicul din Canada sĕ se intereseze de viagiul sĕu aerian. Persoanele interesate la întreprindere doresc ca această espediţie anglo-americană sĕ fie organisată prin subscripţie popurală. Cheltuelile se vor urca la 80,000 dolari, din, care câte 40,000 trebue a se stringe din fie-care ţeară. Un comitet s'a organisat deja la Eizabeth (Nev Jersey), şi se prepară aseminea comitate în principalele oraşe ale ţĕrei. Nava de espediţie se numi. Grinell, după numele celebrului patron a esploraţiei arctice. Cele trei baloane ce vor costa 20,000 dolari, vor fi cofecţionate în Anglia. New-Yorkul va fi punctul de plecare a espediţiei. Comandantul Cheyne a ḑis acum de curênd: vom merge la Saint-Patrichs Bay, unde căpitanul Nares a găsit imens gisement de cărbune la suprafaţă. Vom construi o casă pe cărbune. Vom instala nişte aparate şi vom fabrica gaz hydrogen pentru baloane.“

Acest loc este la 6 mile departe de punctul unde nava căpitanului Nares la Discorery, a ernat în 1875—1876, şi la 196 mile dela pol. De aice, când va fi timp frumos, nu va trebuì de cât 18—20 oare pentru a ajunge la pol.

După opinia d. Cheyne, regiunea polară este un archipel cuprins într'un ocean de ghiaţă solidă, nepresentând nici o deschizetură navigaţiei.

Fie-care balon are şi o sanie, o luntricică şi merinde pentru 51 de ḑile. Un fir telegrafic este lăsat, după cum se va indepărta, pentru a fi în comunicare cu staţiunea principală. Aerostatele sûut încărcate aşa fel ca sĕ nu poată a sĕ suì prea tare în aer şi comandantul Cheyne crede că va putea sĕ se pogoare jos la 10 mile de la pol. El nu prevede nici o dificultate de frig în timpul voiajului, care va avea loc prin luna Iunie a anului plecărei espediţiei. El spune încă că călătorii vor trebuì sĕ scoată paltoanele, spre a nu suferì de căldură.

Espediţia va fi compusă de 27 oameni care vor fi insoţiţi de 3 Eschimoşi la Groenland. Guvernul danes a trimes deja ordin autorităţilor din Groenland pentru a da tot ajutorul posibil espediţiunei.

Loterie.

Mercuri în 25 Ianuarie n. 1882.

Sibiiu: 53 71 50 61 28

Bursa de Viena şi Pesta

Din 24 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.—	116.50
I emisiune le oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	86.—	86.—
II emisiune e oblig. de stat dela drumul defer orient ung.	—.—	107.50
Oblig. de sta dela 1876 de ale drumului e fer orient. ung.	—.—	—.—
Împrumutul cumurilor de fer ung.	130.50	130.—
Obligaţiuni ug. de rescumpĕrarea pămêntui	99.—	93.—
Obligaţiuni ur. cu clausulă de sorţire	91.—	92.—
Obligaţiuni urbiale temeşiane	92 —	92.—
Obligaţiuni urb temeş. cu clausulă de sorţii	91 —	92.—
Obligaţiuni urbiale transilvane	95.—	93 —
Obligaţiuni urbiale croato-slavonice	—.—	94.50
Obligaţiuni ungie rescumpĕrarea ḑecimei d vin	—.—	97.—
Datorie de stat striacă în hârtie	72.90	72.75
Datorie de stat argint	74.25	73.75
Renta de aur auiacă	91.50	90.—
Sorţi de stat de 1860	129.50	129.—
Acţiuni de banc austro-ung.	814.—	800.—
Acţiuni de credaustr.	283.—	284.—
Acţiuni de bancle credit ung.	259.—	265.—
Sorţi ungaresci premii	113.50	113.50
Sorţi de regular Tisei	106.—	107.50
Scrisuri fonciarale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.63
Na oleon	9.55	9.54
100 marce nemci	58.70	58.85
London (pe pol de trei luni)	120.—	120.30

Nr. 325. [4] 3—3

ONCURS.

Pentrocuparea postului de capelan lûngneputinciosul paroch din Sirbi Arciu Olariu protopresbiteratul Iliei, ş basa înaltei ordinaţiuni consistoriale dto 3 Decemvre 1881 Nr. 3697 se escrie concurs cu termin de 31e ḑile dela 1-a publicare în jurnalul „Telegraful Roman“.

Emolentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumĕţ din toate venitele parochiale, semisate în sinodul parochial pent de a corespunde unei parochii dlasa III.

Concuţii au a'şi adresa petiţiunile conform statutului organic, şi regmentului congresual pentru parocldin 1878 până la terminul sus irat oficiului protopresbiteral gr. al tractului Iliei murĕşene.

Gura în 17 Decemvre 1881.
În conţelee cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. prot.

Nr. 27—18v. [10] 1—3

blicaţiune!

Stefaiki, posesor în Zageru şi soţii lui, înaintâontra întregului posesorat de acolo petiţ pentru concesiunea regulărei hotarului, us ca termin de pertractare ḑiua dela Martie 1882 la 10 oare înainte de am în comuna Zageru în casa comunală, are pertractare pe calea publicaţiunei invită toţii interesaţii cu acea observare părţile absente se privesc că consimt czularea.

Din nţa tribunalului reg. din Elisabetopole ată la 10 Ianuarie 1882.

Nagv **Butal** m. p.,
notariu.

asse

jure în contra focului şi
nargerei
la
avel Nendvich
în Sibiiu. 3—3

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6. Sibiiu, Sâmbătă 16|28 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ protestăm!

De când legea pentru învĕţarea silită a limbei maghiare în scolile confesionale nemaghiare, române s'a inarticulat cu desconsiderarea amărîtoare a representaţiei sĕrbătoresci făcute de cătră căpeteniile bisericilor române la cel mai înalt loc: Românii — atât cei greco-orientali cât şi cei greco-catolici — par a fi cuprinşi de un fel de desperaţie, a mai ajunge pe calea rugămintei la respectarea, nu a dorinţelor lor legitime, ci a drepturilor lor, ce nu de mult au fost sancţionate de prea înălţatul monarch.

Guvernul maghiar, ba sĕ numai facem o deosebire naivă, Maghiarii, sbătêndu-se în valurile unui şovinism nebun, aşa ḑicênd prin fie care act manifestează o duşmănie necualificabilă de câte ori e vorba de nemaghiari, de Români. Nu regularea însaşi a diferitelor raporturi scolastice, economice... cu un cuvênt aparţinênd politicei sociale, ci un *pretext bun şi potrivit pentru sugrumarea a tot ce nu e suflare maghiară* este ţinta cu ochi cu sprâncene a „civilisaţiunei“ maghiare, care pretinde a fi europeană, şi chiar înaintată. Roadele legislativei ung. precum am vĕḑut cu sufletul pe cât de uimit pe atât de amărît, au fost bunăoară legea prin care se impune învĕţarea limbei maghiare chiar în scolile poporale, legea urbarială... Lumea credea că s'a covêrşit — cel puţin de ocamdată — atât nesaţiul de consumţiune cât şi puterea mistuitoare a „naţiunei.“ Dar s'a înşelat. Încă nu s'a introdus în viaţă învĕţămêntul limbei maghiare în scoalele poporale, primare: şi eacă duşmanii fiinţei noastre nemaghiare s'au şi gândit a pune la cale un chip nou eară de a nimici existenţa noastră ca Români, ba ca creştini ai unei biserici autonome. Da! Prin noul proiect de lege pentru regularea scolilor medii se pune securea la temelia autonomiei bisericei noastre dreptcredincioase, care numai înaintecuvreo câţi-va ani au primit în „*Statutul organic*“ constituţiunea sa *sancţionată* de suveranul nostru. Abia a trecut un deceniu de când Domnitorul Ungariei, la propunerea ministrului Ungariei a subscris actul care cuprinde autonomţia bisericei greco-orientale române din acest stat: astăḑi sĕ şi desperăm a mai putè scutì de nimicire dreptul sancţionat de coroană?!

Amărăciunea înneacă ori ce rĕspuns în peptul nostru! Una însĕ sûntem datori înaintea lui Dumneḑeu, înaintea lumei şi înaintea consciinţei noastre sĕ facem: Sĕ protestăm prin organele noastre chemate în contra despoiărei bisericei noastre greco-orientale române de drepturile sale consfinţite prin subscrierea Monarhului Nostru, de care ne rugăm pentru *Dreptate!*

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Ianuarie.

Foaia oficială de Mercuri publică trei bilete preaînalte. Unul adresat ministrului de esterne Kálnoky, altul ministrului president Tisza şi al treilea ministrului president Taaffe. Toate au în vedere convocarea delegaţiunilor în sesiune estraordinară pe 28 Ianuarie n.

Scirile de pe câmpul rescoalei, ḑice o foaie vieneză, sûnt foarte rare, şi noi adaugem, că mai numai sûnt de loc. Causa acestui fenomen este că ḑiarelor li s'a interḑis publicarea despre mişcări de trupe, de altă parte censura cea rigoroasă la oficiile telegrafice în ţările ocupate şi în Dalmaţia faţă cu toate scirile privitoare la rescoală. Se înţelege că timp îndelungat lucrurile nu vor putè sta ascunse şi mai că sûntem aplecaţi a da drept acelor, cari ţin că e de prisos din partea deregĕtoriilor a ascunde cele ce se petrec în sudul monarchiei. O scire din Zara anunţă că Crivoscianii desfăşură pe munţi flamura serbească când vĕḑ câte o corabie trecênd în dreptul lor. Dealtmintrea se reţin de ori ce ostilitate şi preste tot se vĕḑ dispuşi a se ferì de ori ce demers ofensiv. Ei se par a astepta. Într'aceea „Golos“ se vede îngrigiat, că Austro-Ungaria, după ce va suprima rescoala se va întărì în peninsula Balcanilor şi pe calea aceasta va supune principatele serbesci puterei sale. „Este de mare importanţă, ḑice foaia din Petersburg, ca Muntenegru şi Serbia sĕ respingă pretensiunile Austriei; într'aceasta interesele Rusiei, Angliei şi Italiei sûnt identice. Principele Nicola al Muntenegrului şi Milan al Serbiei trebue se scie, că nu vor remânè fără sprigin, dacă îşi vor apăra independenţa. Cu toate că episoda privitoare la convenţiunea austro-muntenegreană s'a sfêrşit fără de resultat, este foarte instructivă şi nu va trece pe lângă diplomaţia europeană fără de a lăsa vre-o urmă după sine. Espectoraţiunile aceste sûnt un pendant foarte semnificativ lûngă declaraţiunile ḑiariului „Journal de St. Petersburg“ după care „Serbia şi Muntenegrul sûnt pe nedrept acusate că spriginesc rescoala din Bosnia şi Erţegovina.“

În legătură cu declaraţiunile făcute de dl. Tisza în casa deputaţilor Ungariei despre rescoala din Dalmaţia şi din provinciile ocupate, scrie „Temps“ din Paris, că toate cele ce le spune dl. Tisza sûnt foarte frumoase; în faptă însĕ situaţiunea pare a devenì foarte serioasă. Foaia parisiană aseamană situaţiunea Austro Ungariei cu a Franciei în Africa şi după ce înşiră toate greutăţile luptei parţiale cu insurgenţii nu se îndoiesce că Austro-Ungaria va remânè învingĕtoare, însĕ numai cu jertfe de oameni, bani şi timp.

Bismarck şi Puttkamer au declarat în parlamentul Germaniei că pe orizontul Europei se arată nori ameninţători. Ordonanţa împ. Wilhelm nu are aşa dară scopul de a provoca vre un conflict în lăuntru, ci vrea se consolideze o monarchie socială drept bulevard în faţa anarchiei republice radicale a viitorului din Francia. Germania la isbucnirea crisei trebuie se fie un asil al dreptului şi libertăţii. Dealtmintrea şi la meaḑănoapte şi la rĕsărit se arată nori cari până una altă sûnt vĕḑuţi numai de bărbaţi de stat la înălţime.

Lupta care va decide asupra sorţii lui Gambetta s'a început în 26 Ian. n. Se ḑice că şansele lui Gambetta s'ar fi mai îmbunătăţit.

„Românul“ despre situaţiune.

În primul sĕu articul „Românul“ apreciază situaţiunea politică în modul următoriu:

„Greutăţile prin cari trecurăm în acesti ani dia urmă şi posiţiunea ce câştigarăm în concertul Statelor europene trebuie sĕ ne facă a cugeta serios şi a ne descepta şi mai mult băgarea de seamă faţă cu aşa numitele eventualităţi ale viitorului.

„În diplomaţie nimic nu este stabil, nimic sigur: totul se mişcă în giurul unor cause necunoscute, mai totdeauna dintre cele mai neasceptate şi mai greu de prevĕḑut.

„Moştenirea ce primì anul acesta nu este dintre cele mai bune, cu toate asigurările ce se făcură despre pacea şi liniscea Europei.

„În ori ce cas, datori sûntem sĕ înfăţişăm situaţiunea astfel cum este şi sĕ ne dăm bine seama de mersul lucrurilor.

„Ori încotro ne întoarcem privirea, nu vedem limpede şi lămurit ta-

FOIŢA.

Un vis pe calea spre pădure după lemne *).

Era o ḑi de earnă din cele mai geroase. Badea Nică gătindu-şi lucrul pe afară, dând la vite de mâncare şi mai stringênd cei ogrinjeni de prin ogradă, venì în casă îngheţat ca ciocanul, se aşeḑà lûngă vatră în care ardea focul, şi ḑise femeii sale următoarele cuvinte:

„Mĕ femee! Lasă la pârdalnicul afurisita cea de pânḑă şi dă-mi ceva de mâncare, că-s lat de foame. Doar' şi eu lucru de astă-dimineaţă ca un om; şi tot în frig pe afară, nu ca tine în casă. Ţie par'că nici nu-ţi pasă! Te pui lûngă statevele cele mânca-le-ar focul şi mocnesci acolo toată ḑiua cu suveica în mână. Uiţi că mai trăesc şi eu pe lûngă casă.“ — Ear lelea Casandra, soţia lui badea Nică, auḑind vorbele aceste lăsà vatalele din mână, se sculà de pe scaun şi dârză cum era îi ḑise: „Mi-ai tăiat aḑi lemne ca sĕ'ţi dau de mâncare?“

„De unde sĕ-ţi taiu dacă lemnele s'au sfîrşit? Mai rabdă o leacă până s'a bate drumul şi apoi m'-oiu duce la pădure şi ţi-'oiu aduce lemne câte ţi-'or plăcè. Până afunci necăjesce cum poţi. Mai arde beldele cele de haldani, că tot stau de geaba.“

„Aşa ţi-i treaba badiule! Lasă că mi-'i umbla flămând. Eu nu te pricep pre tine měi bărbate! În mijlocul ernei sĕ trăiesci tu fără o lodvă de lemn. Îţi ḑic atâta că de nu mi-'or fi lemnele aduse până în 3 ḑile, n'ai ce căuta pe lûngă casă. M'-am săturat de aşa un traiu. Sĕ'mi mănânc ḑilelele cu beldiile cele afurisite. Auḑit-ai vorbă? Şi încă una. Tu scii că duminecă se împlinesce anul decând am îngropat pre mămuca — D-ḑeu s'o erte — şi că trebuie sĕ i facem la biserică o leacă de prasnic. Cum ţi-'oiu coace mălaiul dacă te-'i codì încă mult şi uu te-'i duce la pădure?“

„Stăi mĕ femee sĕ se puie drum de saniă, că doară n'a murit mama pădurii. Până duminecă voiu împrumuta de unde va.“

„Mie împrumut nu-mi trebuie“ — rĕcnì lelea Casandra şi merse la vatră. Aducênd mâncarea, i-o dedù bărbatului sĕu ḑicêndu-i:

„Sĕ scii, că încă astăḑi ai sĕ mergi la pădure ca pe mâne seară sĕ te poţi întoarce! M'-ai auḑit?“ Badea Nică numai ḑise nici un cuvênt, şi potolindu-şi foamea oftă şi vorbì cătră sine: „Ear a întrăt dracul întrênsa.“ — Ear' lelea Casandra se făcea că nu-l aude şi se puse mai departe la ţesut. Sfirşindu-şi Nică mâncarea îşi făcù o cruce drept mulţămire lui D-ḑeu, îşi luà cuşma cea ţurcănească din cuiu şi fără sĕ mai ḑică ceva eşì afară. Merse întins în şandramaua de lûngă grajdiu şi scoţind un lemn de lucru pe care îl ţinè ascuns, stupì de vre o câte-va ori în palme şi începù sĕ cioplească nisce ţepuşi de saniă. Barda îi umbla în mâni ca unui meşter vechiu şi cât ai bate în palme erau gata patru ţepuşi. În urmă mai scoase sania cea talpăiată şi aşeḑà în ea cele trebuincioase.

A avut de lucru până la ameaḑă-ḑi pentrucă amuşi da de un cuiu că lipsesce, amuşi zăria că resteile sûnt slabe şi toate aceste trubuia sĕ le facă. Un gospodariu bun vrea sĕ aibă toate în rânduială şi aceasta îi plăcea lui badea Nică. Casandra îl privia din casă prin fereastră şi se bucura foarte mult, vĕḑênd că vorbele ei n'au fost înzadar. Badea Nică se gătia la pădure. În saniă îşi puse el şi lanţurile cele groase de legat, îşi mai puse şi toporul şi toate celelalte unelte, cari îi erau de lipsă. Seara avea sĕ se pornească ca sĕ fie des-dimineaţă la pădurariu. Şi apoi avea bună bucată de drum.

Afară gerul se mai muiase şi ceriul se învĕlise cu nesce nouri groşi. Cioarele sburau tot cârduri şi corbii tăiau aerul a lene scoţênd câte un strigăt croncănitoriu. Aceste erau semnele cele mai bune, că avea sĕ ningă.

Era cătră seară. Înaintea casei lui badea Nică sta sania dea-gata şi boii cei bĕtrâni, boi cu nădejde pare că sciau încătro au sĕ plece. Nu trecù mult şi eată şi stăpânul lor eşì din casă, urmat fiind de nevasta sa şi învĕlit într'o manta mare, de miţă neagră, cu o glugă voinicească. Se puse în saniă, pocnì odată din harapnic şi

*) Din Călindarul Societăţii pentru cultura şi literatura rom. în Bucovina.

bloul situaţiunii spre a putè judeca cu o sicuranţă oare care în privinţa viitorului,

„Constatăm însĕ o neîncredere si o preocupaţiune generelă care cresce în raport cu mulţimea cestiunilor ce sûnt de deslegat şi cu greutăţile ce se ivesc pe fie care ḑi.

„Este de prevĕḑut că starea aceasta de lucru nu poate se meargă mult timp înainte; o schimbare este inevitabilă.

„Fiva ea făcută pe basele asicurărilor de cari vorbirăm despre pacea si liniscea Europei?

„Ţinênd seamă de deosebitele tendenţe şi interese cu greu putem crede în asigurarea păcii.

„Judecând mersul lucrurilor, ne temem din contră că neînţelegerile dintre unele puteri se nu sfârşească prin a da nascere la conflicte între ele.

„Vedem ce se întêmpla astăḑi între Austro-Ungaria şi Rusia: presa austro-ungară, chiar cea oficioasă, acusă pe Rusia de propagandă panslavistă în Bosnia şi Erţegovina.

„De bună samă c'asemeni acusări nu sûnt privite cu nepăsare în Rusia; ele pot s'aţiţe spiritele şi slăbească din ce în ce mai mult bunele rapoarte dintre aceste doauĕ puteri, ale căror interese în Orient pe cât sûnt de opuse, pe atât se pot eşì mai tare de o dată şi pe neasteptate, în paguba păcei şi liniştei generale.

„Rusia şi-a vĕrsat sângele în Oriinte şi-a făcut în timp de ani mari şi numeroase sacrificie; ea nu va vedea prin urmare cu plăcere stabilirea şi întinderea Austro-Ungariei în această parte a Europei.

„Slavii din Bosnia şi Erţegovina sciu foarte bine aceasta, şi par a nu se obicĭnui cu stăpânirea austro-ungară ce li s'a impus de tratatul din Berlin, în privinţa căreia încă de la început s'au arĕtat cu totul nemulţămiţi.

„Totul atârnă prin urmare de modul cum aceste doue puteri îşi vor apăra interesele lor în Oriinte, de o ne-înţelegere între ele şi de condiţiunile în cari se vor găsì cele-lalte puteri europene în casul unei asemeni eventualităţi.

Mai curênd sau mai târḑiu însĕ, este de temut că interesele opuse ale acestor doue puteri au sĕ se isbească, cu toate încredinţările de amiciă şi asicurările lor reciproce.

„Urmările unei asemeni eventualităţi ar putea sĕ ia proporţiuni neasteptate, schimbând cu totul situaţiunea în Oriinte şi mersul lucrurilor în Europa.

„Eacă pentru ce ḑiserăm că trebuie sĕ fim prevĕḑĕtori şi cu mare băgare de samă, căci nu scim ce are s'aducă ḑiua de mâne.

„Ocupaţi fiind cu afacerile din întru, sĕ nu uităm şi ceea ce se petrece în afară.

„Atâtea cestiuni ce sûnt de deslegat, atâtea neînţelegeri ce ḑilnic se ivesc, atâtea tendenţe şi interese deosebite, sûnt tot atâtea preocupaţiuni pentru Europa întreagă, de cari noi caută sĕ ţinem cea mai mare socoteală, dacă cu adevĕrat ne ingrijim de soartea noastră şi voim sĕ păstrăm positinnea ce am câştigat în concertul celor-lalte State."

Rusia şi Anglia faţă cu Rescoala din Dalmaţia.

Un corespondent al foaiei „Tribune" din Berlin spune, că Ţarul e prea descuragiat şi nervos; el numai vrea sĕ audă de reforme constituţionale. Partida panslavistică îl domină cu cotul, şi după cum susţine corespondentul, această partidă va înainta desigur spre sud pe teritoriul politicei esterne. Rusia nu se va angagia direct; dar nu e mirare, dacă şi persoanele cele mai supuse vor fi recunoscĕtoare unei partide, care caută sĕ ocupe poporul şi se pună mulţimea pe alte gânduri mai puţin sinistre.

„Sûntem convinşi, că cestiunea bosniaco-serbo-dalmaţină se va întinde mai departe şi s'ar putè ca într'o ḑi cabinetele sĕ se ocupe oficial cu „cestiunea influenţei." De aceea generalul Ignatiew remâne ministru, pentru ca desfăşurarea „Erţegovinei mititele" sĕ fie garantată.

Cei din Viena sciu, că prin Bucuresci a trecut generalul Doktorow cu doi coloneli din statul major rus; că s'au dus la Rusciuc, de unde vor merge în Serbia şi poate mai departe spre sud. Guvernul austro-ungar urmăresce de aproape ori ce mişcare din Muntenegru, Serbia şi Rusia.

Greutăţile, cu cari se luptă Austria în Bosnia şi Erţegovina sûnt salutate cu bucurie nu numai de presa rusească ci şi de foile engleze. Mai ales foile guvernamentale sûnt pline de maliţie Numai „Times" e ceva mai reservată. Fatalităţile, ce întimpină Austria în Erţegovina, ḑice foaia cetăţii, sûnt o probă nouă despre pericolele şi responsabilităţile unei anecsiuni. Nu e îndoială, că situatia din Erţegovina este prea critică şi plină de griji; dar mĕsurile luate de guvern sûnt numai mĕsuri de precauţiune pănă acum şi nu dau un motiv real pentru a ne teme de o rescoală generală Esperienţele Austriei în peninsula balcanică sûnt o învĕţătură bună despre nĕcazurile şi inconvenientele, de cari sûnt însoţite anecsiunile. Anglia a trebuit sĕ primească această lecţiune în sudul Africei, Francia păţesce tot aşa în Tunizia, ear' Austria se pare, că în cei trei ani de ocupare a Bosniei şi Erţegovinei n'a făcut nici un pas înainte, încât acest teritoriu străin sĕ'i fie de vre un folos.

Întrunirea dela Iaşi a proprietarilor şi arêndaşilor.

Cetim în „Românul": Şedinţa a fost preşedută de d. Vasile Alesandri.

Domnul Grigore M. Sturdza a susţinut că legea tocmelelor agricole şa câreiumelor sûnt o spoliare a drepturilor proprietăţii. A adaos că legile comunale şi judeţene propuse au de scop a întroduce votul universal şi la alegerea Corpurilor legiuitoare; că ast-fel guvernul ar alege prin prefecţi şi subprefecţi deputaţi şi senatori dintre emisarii socialisti, ci cari apoi vor face legi cari vor spolia pe preprietari, le vor lua moşiile şi pădurele spre a le da locuitorilor.

Atragem aci atenţiunea publicului asupra acestui din urmă cuvênt.

Pănă la Revoluţiunea dela 1848, acesti patrioţi boiari când vorbiau de săteni i desemnau supt denumirea de Români. Acum au făcut un mare pas înainte şi ḑic sătenilor: „locuitori."

Sĕ mergem dar cu dreptatea şi cu libertatea înainte şi precum faptele glorioase ale sătenilor au făcut pe acesti patrioţi sĕ'şi dea şi lor acum numele de Români, tot ast-fel se vor fi mândri mâne sĕ se declare şi dênşii locuitori ai acestei ţĕri ear nu simplii esploatatori, şi asupritori cum sûnt acum israeliţii dela câreiumele d-lor din comunele rurale.

D. G. M. Sturdza sfirşii mai adăogênd că d. Rosetti prin circulările sale a abrogat legi.

După d-sea vorbì d. Holban care acum ca de multe ori, mai inteligînte de cât cei lalţi se încercà a scăpa asociaţiunea atâtor oameni cu fapte şi cu idei contrarii de drepte critice, ḑicênd că acea adunare n'are un caracter politic ci pur economic. După aceea, d-lui, care nu este proprietar şi nici chiar arêndator, combătù proiectele pentru tocmelile agricole, al câreiumelor şi cele lalte douĕ, opinând că toată ţeara trebuie sĕ le combată în unanimitate ca o peire.

D. Carp lasă sĕ se înţeleagă că Constituţiunea este amenintată: schiţà o programă politică şi propuse subscrierea unei petiţiuni la Cameră prin care sĕ se ceară a nu se vota nici una din aceste patru legi.

Vorbì apoi d. M. Cogălniceanu, făcù istorioul Constituţiunei, începênd cu convenţiunea dela 1857, apără lovirea de stat şi declară că dreptate au toţi câţi vorbiseră pănă acì; apoi adause că ţeranul trebuie rădicat progresiv, că ideea ce a predomnit pe d, C. A, Rosetti este bună, dar că mijlocul şi legea în sine sûnt rele, căci lovesc în interesele proprietarilor, că d. Rosetti este un bun gazetar, dar nu se înţelege în trebile ţĕrei şi termină declarênd că se unesce cu petiţiunea dar că nu o subscrie.

Luând apoi cuvêntul d. Lascar Catrgi declară că vorbesce pentruca nu prin tăcerea domniei sale sĕ se creaḑă că aprobă tot ce s'a spus în aceea întrunire şi mai cu seamă ideea că trebuesc modificări progresânde.

Opiniunea sa este că nu trebuie nici o schimbare în legile actuale, cerù ca petiţiunea sĕ se adreseze Maiestăţii Sale, ear nu Camerelor care nu vor face nimic şi conchise că trebuie sĕ se pue pe muncă, sĕ formeze comitete prin judeţe, sĕ corespundă unele cu altele şi se lucreze la putinţa de a face ca ideile domnialor sĕ se poată aplica.

În ḑiua de duminecă s'a mai ţinut şi altă şedinţă, s'a subscris a doua petiţiune din Iaşi . . . . . s'a aclamat un comitet centrale de 29 persoane şi anume d-nii: Vasilie Alesandri, Principele Sturdza, Mihail Cogălniceanu, Lascar Catargi, Aleasandru Holban, Dimitrie Roseti, Costache Corjescu, Carp, Anghel, Dimitrie Tacu, Iacob Negruzzi, Alesandru Mavrocordat, Manole Sturzescu, Ciupercescu, Drosu Nicolae. Rosnovan, Gheorghe Tacu, Grigore Cogălniceanu, Leon Negruzzi, Ţoni, Alesandru Georghiu, Nicu Ganea, Langa, Dudescu, Bonciu, Sculi, Krupenski, Pastia, Iancu Prăjescu.

S'a decis crearea de comitete speciale în judeţele Moldovei pentru apărerea intereselor agriculturei si proprietăţei;

şi s'a numit o delegaţiune de 7 persoane, şi anume d nii V. Pogor, D. Tacu, C. Corjescu, N. Drosu, L. Negruzzi, Al. Georgiu şi Grigore Cogălniceanu, cari împreună cu delegaţii judeţilor sĕ presinte Parlamentului resoluţiunile luate şi Maiestăţei Sale respectuoase rugăminte de a avisa la protegiarea intereselor amenintate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Sebeş, în 23 Ianuarie n. 1882. (V). S'a întêmplat. Ce? Ceea ce se

---

Lupanu şi cu Ḑorilă duceau sania de par'că nu o simţiau. Când eşiră afară din sat, înnoptase cu totul. Omĕtul începù sĕ cadă din ce în ce mai des şi vêntul împrăscia floacele în toate părţile. Drumul prin ţarină, pe unde trebuia sĕ treacă badea Nică, era nebătut şi boii trăgeau numai cu încetul, înnotând până în pept prin troenele de omĕt.

„Greu drum sĕ mai am" îşi ḑise el şi îndemnând boii strigà;

„Cea Ḑorilă!" că doar' nu esci de aḑi de eri! Am mai umblat noi pe aşa o vreme. Ear' Ḑorilă şi Lupanu înţelegênd cuvintele stăpânului lor, îşi mai iuţiau paşii scoţind pe nări lungi nouri de aburi, cari se respândiau iute prin întunecimea nopţii. Trecură locul numit „Toloaca" şi de aici se întindeau trei drumuri, ducênd la diferite locuri. Badea Nică care şi-a petrecut mai jumĕtate din viaţa sa pe ţermurile acele, scia drumurile dearostul şi ca nu cumva boii se apuce în altă parte, îi luă de funiă şi merse ca vre o 50 de paşi în fruntea lor.

„Hăis Lupanu!" şi strigând astfel, puse funia eară-şi pe jug, se scutură şi se aşeză în sanià sub ai cării tălpi foşnia şi scărţia ometul. Drumul se făcea tot mai greu şi vêntul aruncându-i nouri întregi de omĕt în faţă îi lua vederile.

El îşi trase gluga pe cap, se învĕlì bine şi sgribulindu-se într'un ungher de saniă, lăsà boii în voia lor. Se ḑice că la întunerec te duc vitele mai bine şi de părerea aceasta era şi badea Nică. Merseră şi merseră şi după o călĕtoriă lungă şi îngreuitoare ajunseră în pădure. Dar' numai că întrară în ea când eată un cârd întreg de lupi s'ar dintr'o visuină. Boii o răped la fugă spre stâncă, dar nu făcură mai mult decât vre o douĕ sărituri, când de odată se deschide înaintea lor o prepastiă fără fund. Nu se mai putură oprì. Era prea târḑiu. Un strigăt, un ţipĕt şi alta nimica. — Erau prăpăḑiţi atât stăpânul cât şi vitele....

Abia într.un târḑiu, după câte-va oare sĕ trezì bietul nostru om. În giurul sĕu era o întunecime grozavă. Se pipăì cu mâna pe trup dar nu simţia nici o durere. Căḑĕtura nu'l ucise nicăiri! Achipuì după saniă după dragele sale vite, însĕ nici urmă de ele. Desperarea era la culme. Nu scia ce se creaḑă. De buimăcit ce era, se făcuse şi mai buimăcit. Cercà se păşească, dar' picioarele parcă'i erau legate. Scoţind din peptul sĕu un lung oftat căḑù jos. Cât a stat aşa nu se scie, atâta numai că când s'a treḑit, zărì lângă sine un băiat, ţiuênd în mână un fĕlinariu respândind o lumină tainică şi viă.

„Unde sûnt dragă băeţele? Şi unde-mi sûnt boii cu sania? — întrebà badea Nică. Băeţelul însĕ nu rĕspunse nimica ci îi făcù semn cu mâna sĕ'l urmeze. Badea Nică sĕ ridică de jos şi pornì cu paşi tremurênḑi silindu-se din resputeri de a se ţinè de micul om, care mergea aşa de iute de ţi-se părea că sboară. Merse şi merse prin visunii care de care mai îngrozitoare şi i se arĕtară multe dihănii. Se credea ca e în iad. După o cale lungă şi obositoare ajunseră ei în sfirşit la o stâncă mare lângă care şedea un om bĕtrân, alb la pĕr ca ometul. Acesta zărindui că vin, se rĕḑică în picioare spriginindu-se de un toiag de fer, deschise poarta cea de fer şi le dădù drumul se treacă. Ca şi cum întri noaptea de afară într'o casă în care ard sute şi mii de lumini care îţi astupă ochii; aşa se întêmplă şi lui Nică. Numai că trecură poarta şi se aflau dincolo de stâncă, când lumina unor raḑe vie îi lovì drept în faţă.

„Omule sau ce eşti unde mĕ duci? Gândesce că am femee şi copii! Dar nu căpĕta nici acum vre un rĕspuns. Nui remânea lui badea Nică alta nimic de făcut decât se tacă şi se meargă. Mai încolo dădură de un loc foarte frumos, unde crescea feliurite holde mănoase. Un aer plin de mirosuri îi uşura peptul. Ochiul lui alerga dela un loc la altul şi toate i se înfăţoşau aşa de mândru încât nu se mai sătura de privit. Mergeau şi mergeau dând de alte locuri numai puţin frumoase şi încântătoare. Badea Nică uitase de fĕmee şi de copii, de saniă, de boi, în scurt de totul şi ar fi voit cu drag sĕ'şi petreacă

pare a se fi pus pre aici la ordinea ḑilei: violenţele.

În 20 Ianuarie preşedintele comisiuniii, scoalei industriale de aici, Albert Leonhardt, a conchiemat în pripă şi pre nesciute o şedinţă a acelei comisiuni. Membrii uimiţi sau adunat numai membrul Piso într'aceea a trebuit sĕ se ducă la şedinţele Universităţii din Sibiiu.

La verificarea procesului verbal al şedinţei trecute s'a desvoltat numai decât eară o discusiune *non plus ultra* şi foarte caracteristică.

Procesul verbal a fost redactat conform adevĕrului gol şi curat.

Cu toate aceste bietul preşedinte cu toată puterea voia sĕ se scrie în protocol, ca el ar fi spus numele acelor candidaţi de instructori la scoala industrială pentru cari a votat el (cu şedula secretă) şi că la finea şedinţei ar fi enunciat în toată forma, şi ca conclus, că cutari şi cutari candidaţi sûnt aleşi. În adevĕr însĕ n'a făcut nici una, ci a enunciat, ca acest resultat al votării se va comunica spre decidere (incompetentelui) oficiu central.

Dară de ce a vrut preşedintele forţarea unui astfeliu de protocol? Pentrucă el ca preşedinte (?) al magistratului, cu toată graba a scris ce va fi scris comitelui săsesc despre acea alegere, şi acela din motive anumite binecuvêntate, cari le vom desvĕli toate frumuşel la timpul sĕu, pre cale telegrafică a dispus şi a anunciat, că el întăresce pre candidaţii acelei părţi, la care parte a ţinut cu votul sĕu şi preşedintele.

Mai mare piramidalitate ca aceasta nu s'a putut face. Şi ca se fie cu coarne s'a făcut telegrafice (dacă acel telegram nu este acuma vre o abusare din partea unui păcală.)

Toţi membrii presenţi au votat. Votarea a fost secretă cu şedule în urna. Resultatul este paritate de voturi. Dĕrimator nu este pentrucă preşedintele 'şi dede votul. Şi cu toate aceste a decide telegrafice din alt oraş, că aceia se întărasc pentru cari a votat preşedintele. La aceasta se cere sau mai multă lumină ca a soarelui, s'au apoi căpăţina cel puţin a unui crivoscian, căci noi de pre aici cu capete şi suflete normale nu înţelegem şi nu ne pricepem la de aceste.

Destul, că preşedintele avea această telegramă, acest pas — plenipotenţă generală în busunariu, şi nui pasă nici de Han-tătar. El se nisuia numai se 'şi cârpească protocolul conform acelei ordinaţiuni fredericiane.

Membri români, vĕḑênd cum merg trebile, vĕḑênd că au ujuns la gradul ultim, aproape la dreptul pumnului, convingêndu-se, că discusiunea cu armele adevĕrului şi a onestităţii este absolut zadarnică, vĕḑênd că parochul luteran, om septuagenar pre lângă toată ruşinea, ce a tradat-o prin tăcerea sa, totuşi contribuie la asttel de dripiri, şi sciind că la votare preşedintele în ce mod va dĕrîma, s'au hotărît a nu contribuì absolut din partea lor la o asemenea redactare de protocol şi verificarea lui.

Notariul comisinnei Dl Dr. Isacu, care nu scia că în dosul lui şi pre ascuns preşedintele poartă corespondenţe oficiale şi absolut conduse de tendenţe de partidă, a dechiarat, că el numai adevĕr a scris în protocol, neadevĕruri nu vrea se scrie nici se verifice şi fiind că de acestea se pretinde şi acum dela început dela el, el nu va faci-o ci va resignă şi ca notariu şi ca membru din o astfel de corporaţiune.

La aceasta apoi a demîsionat şi ambii protopopi bĕtrâni, domnii Ioan Deacu şi Ioan Tipeiu.

După aceea remânênd numai ei, şi riḑênd în pumni că lea succes violenţa au făcut ce au vrut. Şi au verificat după plac protocolul, au împărţit oarele. etc.

Ce va mai fi vom vedè. De va merge tot aşa apoi mĕ tem că revaşul se va umplea de tot.

Recomandăm acest cas guvernului se vaḑă şi el cum se pĕcătuesce pre contul lui, şi în ce mod lucră aici representantele seu spre împăcarea oamenilor, chiar acum în aceste timpuri volburate.

Lugoş, 17 Ianuarie 1882. (Congregaţiunea comitatului) Caraş-Severin convocată încă de Tabajdy pe 16 Ianuarie s'a ţinut la 16 şi 17 Ianuarie fără de numitul comite suprem. Adunarea a fost bine cercetată.

Înainte de a întra în meritul raportului despre această adunare premitem că într'ênsa s'au discutat obiecte însemnate pentru noi Românii şi s'au resolvit în favorul nostru — un lucru rar acesta, fiindcă noi sûntem în minoritate.

Într'o conferenţă prealabilă partida română a stabilit atitudinea şi modul de procedere pentru fie care causă şi s'au designat propunĕtorii şi oratorii. Aceştia s'au arĕtat demni de rolul ce l'au luat asupra sa. Fisiognomia adunării în genere era: În feţele contrarilor iritaţiune febrilă şi nesiguranţă — ear' la oamenii noştri încredere şi mulţămire. Ai nostri au purces compacţi şi cu deplină consciinţă de scopul lor.

După aceste facem se urmeze raportul despre decursul adunării.

Vice-com. Patyánszky încredinţat de comitele suprem cu agendele congregaţiunei dă cetire rescriptelor ministeriale, prin care Tabajdy s'a suspendat din postul seu de comite suprem al Caraş-Severinului, şi scrisoarea de adio a lui Tabajdy şi propune ca congregaţiunea sĕ'şi esprime mulţămita pentru activitatea lui.

În numele partidei noastre C. Brediceanu face următoarea propunere:

„Din partea noastră credem că „acte ministeriale, la a căror decre„tare nu avem nici o înfluenţă, tre„bue se le luăm simplu la cunoscinţă. „Tot aceasta avem sĕ facem şi faţă „cu activitatea fostului comite suprem „căci fie care partidă are datorinţa a „lua posiţiune faţă cu activitatea co„mitelui suprem sub durata funcţi„unei sale — noi ne am lămurit posi„ţiunea noastră la toată ocasiunea „cât a funcţinaţ d. Tabajdy. Aceasta „a fost corect şi parlamentar, drept „acea nu aflu de lipsă ca sĕ se voteze „vre-o manifestaţiune spre caracteri„sarea activităţii fostului comite su„prem. Propunerea mea e ca: Con„gregaţiunea se ia la cunoscinţă, res„criptele ministeriale şi scrisoarea de „adio a dlui Tabajdy.“

Nefăcêndu-se contra propunere congregaţiunea a primit aceasta cu unanimitate. Acesta a fost primul semn de şovăire în atitudinea partidei contrare.

După ce s'a cetit raportul vicecomitelui şi al comisiunei de scontrare s'a pus la ordinea ḑilei alegerea unui jude în Bogşa în locul dlui Antonescu care e ales deputat dietal. Substitutul dlui Antonescu a fost faimosul Paradayser, un individ obscur şi problematic importat de fericitul Tabajdy contra voinţii noastre. Noi l'am combătut la timpul sĕu cu toată resoluţiunea dar fără resultat pentrucă creaturele lui Tabajdy l'au primit cu entusiasm. În adunarea de acum tot aceleşi creaturi i-au dat drumul lui Paradayser cu acelaşi *aequo animo*, cu carel'au primit. Numai 3 aderenţi i-au dat votul. Candidatul partidei noastre d. adv. G. Martinescu a întrunit 85 de voturi, T. Fabry (nepot al ministrului Szende) 145, eara Paradeyser, cum am amintit deja, 3 voturi. Această cădere ruşinoasă a favoritului lui Tabajdy e cu atât mai remarcabilă cu cât Tabajdy fiind sigur de sucursul turmei sale dresate, a denumit de vicenotariu în locul lui Paradayser pe altul de definitiv, voind prin aceasta a forţa alegerea lui de pretor. Spre acest scop dînsul a făcut şi încercări de corteşire înainte de a pleca de aici.

Acest resultat a fost sdrobitor nu numai pentru aderenţii lui Tabajdy ci chiar şi pentru majoritatea ce a ales pe Fabry. Membrii fruntaşi erau consternaţi pentru depravaţiunea ce a cuprins partida.

Acest post de jude administrativ, este aţ treilea, care dela venirea lui Tabajdy ş'a suplinit cu un neromân Mai înainte era ocupat de un Român.

La alegerea membrilor în comitetul admimistrativ a învins partida noastră alegându-se I. Haţeg, Fil. Musta şi C. Brediceanu.

Dl. Vicecomite surprins fiind de acest resultat a aflat cu cale a încheia şedinţa — pentru a câştiga timp şi a da lucrurilor altă direcţiune, dar a doua ḑi când s'a discutat causa înfiinţări gimnasiului român în Caransebeş a avut o surprindere şi mai neplăcută.

Comitetul permanent a propus sĕ se esmită o comisiune, care se cerceteze: oare nu vor suferì scoalele elementare populare prin detragerea venitelor dela fondul grăniţeresc, şi după ce comisiunea va raporta asupra resultatului cercetării sale causa se se discuteze în merit.

T. Haţeg arată într'o vorbire temeinică că congregaţiunea nu are alt drept decât se ia la cunoscinţă otăririle sau declaraţiunile comunelor, fiind că acelea sûnt conform legei şi se ţin între marginele literelor fundaţionale. Inspectorul scolar, Suttag şi alţi 3—4 romanofagi se svercoliau şi frămêntau aretându ne că nu le convine că voim şi noi se ne cultivăm.

I. Ioanaş prin o mulţime de argumente potrivite face de ris pe pretinşii purtători ai civilisaţiunei şi pe privilegaţii educători ai poporului.

Dintre oratorii următori relevăm cuvintele dlui G. Baiaş comerciant în Caransebeş care le ḑise dlor contrari:

„Am fost grăniţeri şi am trăit „sub absolutism ca cetăţeni onesti şi „bine meritaţi pentru ţeară şi împĕrat „acum chiemaţi fiind a ne împărtăşì de „libertăţile constituţionalismului vedem „că nici cele mai drepte cereri nu ni „se împlinesc, şi la cele mai vitale „cause ne puneţi necontenit pedeci „va se ḑică: ne aţi dat traista plină cu „legi drepturi şi libertăţi, dar când „vrem sĕ ne folosim de ele, o închi„deţi dinaintea noastră. De o asemenea împărtăşire de constituţionalism „vĕ mulţămim.“

Oratorii însinuaţi din ambe părţile au renunţat la cuvênt şi discusiunea s'a încheeat; noi eram siguri că după lege şi după numerul oratorilor nostri am învins, eară votarea nominală era vorba că nu se va cere. Haţeg în cuvêntul de încheere nimicesce cu desăvêrşire atacurile contrarilor. Într'aceea dl fisc. comit. Licsek şi presid. sedriei orfanale Iakabfy s'au decis a cere votare nominală. Şi togma când presidentul voia se enunţie decisiunea în favorul nostru dl fisc. Licsek presentează presidentului congregaţiunii o hârtie, prin care cere împreună cu alţi 9 membri votare.

După aceasta manevra se nasce un sgomot strigênd toţi „voim se mai vorbim“ etc. ear adv. I. Nedelcu observând necorectitatea hârtiei de votare cere ca sĕ se cetească numele acelor 10, cari cer votare nominală.

Preşedintele ordinează aceasta cetire; al treilea nume scris pe ea a fost Fr. Witman.

Acest domn auḑindu-şi numele, îndată a strigt: „eu nu am subscris aceea hârtie eu nu am cerut votare“! — După aceasta enunciaţiune deodată se sculară toţi depre scaune strigând „Acţia! acţia! fiscului falsificători!“ O spaimă cuprinse pre toţi.

Preşedintele luà hârtia de votare, o rupse în contra protestărilor noastre, şi enuncià ca conclus, că propunerea lui Haţeg s'a primit, eara aceea a comisiunei permanente e respinsă.

Capii nihiliştilor înaintea tribunalului.

(Încheere.)

Lebedewa este teroarea încarnată o ediţie rusească a petrolistelor din Paris.

Oloweinikowa este, cum se susţine, de o frumuseţe seducĕtoare şi ca atare servia partidei. Unde se cerea de a ademenì pe cineva, de a îndemna pe cineva, de a încuragia pe un laş, de a îndemna pe cineva, la lucru, aci ea vinea în ajutor şi făcea pe ori-care un instrument supus şi orb, ajungênd astfel la scopul dorit de partidă.

Mai putem amintì şi pe evreul Izik Aaroucik, care conducea propaganda printre Căzaci. Deci dintre acusaţi 5 bărbaţi şi 2 femei sûnt dintre nobili. Cele-lalte două femei şi 13 bărbaţi sûnt din diferite clase sociale, dar nici un ţĕran. Cel mai bĕtrân e în etate de 34 ani, cel mai tîner are 20 ani; dintre militari e unul numai ofiţerul de marină Suchanow.

Actul de acusare precisează 11 diferite atentate, din cari opt contra vieţei împĕratului Alecsandru II. Acestea sûnt: 1. Atentatul din 2 Aprilie 1879; la acesta e acusat că a participat Mihailow; 2. Atentatul pe linia fierată dela Odessa în vara din 1879 — complici: Kolotkevici, Frolen, Merculow şi Lebedewa; 3. Atentatul dela Alecsandrowsk la 18 Noemvrie 1879 — complici: Issaiew, Tetiorka şi Jakimova; 4. Atentatul pe linia fierată Moscva Kursk, o ḑi mai tîrḑiu — complicii: Mihailow Baranikow, Issaiew, Aarouciw şi Morozow; 5 Esplosiunea din palatul de earnă la 5 Februarie 1880 — complici: Issaiew; 6. Aşeḑarea minei la podul de piatră — complici: Mihailow, Baranckow, Issaiew, Merculow, Aaroucik; 7. Atentatul dela 1 Martie 1881 — complici: Koloskevici, Triogonia, Baranikow, Suchanow, Frolenko, Issaiew, Emelianow Ticinin, Langhanns, Oloweinikowa şi Jakimova; 8. Pregătirile pentru un atentat în stradele Odessei în primăvara din 1880 — complici: — Issaiew, Merkulow, Statopolski şi Jakimova. Acest atentat despre care nu transpirase nimic în public a fost proiectat de Perowskaia şi de Sablim, care trăia cu Iesse Helf-

---

aici rĕmăşiţa ḑilelor sale. Când era el încă băiat auḑise despre ţĕri frumoase şi roditoare şi eată! acum se află el singur în aşa o ţeară. Se simţia aşa de bine, era atât de fericit! Cu capul în sus cu ochii roată în toate părţile pâşia el tot înainte. Mult ar fi întrebat dar n'avea de cine, căci soţul sĕu n'avea chef de vorbă.

— Venirĕ într'o vale în care în floreau sute de flori, care din care mai frumoase. Unele erau micuţe, altele înalte ca bradul, toate însă sloboḑiau un miros atât de plăcut încât nu-ţi venia sĕ te duci de lângă ele. Colo mai jos în vale curgea un părĕuţ aşa de linu şi apa-i era aşa de curată încât te vedeai ca într'o oglindă.

(Va urma.)

mann şi care s'a împuşcat însuşi şi împĕratul era sĕ fie ucis printr'o mină în primăvara din 1880 în trecerea prin Odessa când mergea spre Livadia. Spre acest scop conspiratorii închiriaseră o căsuţă într'o stradă strîmtă ce conducea spre locul de îmbarcare a vasului imperial „Livadia“ si de aci au început sĕ sape un coridor minat. Din întêmplare împĕratul a venit cu trei ḑile mai înainte la Odessa, de cum era asteptat şi a trecut prin stradă fără ca mina să fi fost gata. În aceeaşi ḑi conjuraţii au părăsit casa. Numai după câteva septămâni vecinii au informat poliţia, că locuitorii acelei case au dispărut. Poliţia a venit şi a găsit săpăturile începute, dar fără a bănui ceva! Dar într'acestea poliţia din Petersburg a aflat despre atentatul nereuşit, a pus sĕ se cerceteze şi s'a convins despre adevĕrul informaţiunilor.

Afară de atentatele asupra vieţei Ţarului, se vor mai judeca: 9. Omorîrea generalului Mezentzew; complici: Baranicow; 10. Furtul de milioane din casa coroanei din Cherson în vara anului 1879, complice: Ferentiewa; 11. Încercarea nereuşită de a jefui casa coroanei din Chişinĕu complici: Frolenko, Merkulow, Fridenssohn şi Lebedewa.

Cei doi acuzatori: Procurorul general Murawiew şi procurorul Ostrowski au împărţit ast-fel între ei cele 11 capete de acusare: Murawiew acausă în punctele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, şi 9, iar Ostrowski în punctele 8, 10, şi 11. Publicul nu va fi admis la proces. Acesta va dura mult, cel puţin o sĕptĕmână. Sûnt citaţi 60 martori. Până acuma s'au numit numai doi apĕrători: Spassovici pentru Trigonia, Gerard pentru Lustig. Actul de acusare cuprinde 31 pagine tipărite şi e compus de minune. Pentru toţi acusaţii se propune pedeapsa cu moarte.

Varietăţi.

* (Dela casinul general din loc.) Edarea biletelor de masce la balul costumat al casinului ce se va ţinè în 1 Februarie n. va avè loc (pentru membri şi pentru invitaţi) în 31 Ianuarie şi 1 Februarie în încăperile bibliotecei casinului dimineaţa dela 9 pănа la 12 oare şi după ameaḑi dela 3 până la 5 oare.

Sorţirea logelor la balul costumat al casinului din 1 Februarie 1882 se va face în casin în 30 Ianuarie la 3 oare după ameaḑi.

* (Transport de persone.) Dela 1 Februarie an. cur. se vor transporta între Mediaş şi Făgăraş şi persoane cu trăsuri postale.

Preţul de călĕtorie pentru o persoană e 5 cr. de chilometru, pentru călĕtorie încolo şi încoace 7½ şi anume dela Mediaş până la Bêrghis 1 fl 20 şi înderetru 2 fl 10 cr. dala Bêrghiş până la Agnita 45 cr. si înderetru 68 cr.; dela Agnita până la Cincu mare 1 fl 5 cr, şi înderetru 1 fl 58 cr. dela Cincu mare până la Făgăras 95 cr. si înderĕtru 1 fl 43 cr.

Pachetele mai mici de 15 kilogr. sûnt scutite de tacse pentru fie care pachet dela 15 kil. în sus se plătesce 3 cruceri.

Mersul trăsurei postale pe linia numită e normată astfel:

Pleacă dela Mediaş (în legătură cu trenul de persoane ce socesce dela Budapesta) la 5 oare 30 de minute dimineaţa; de la Birghiş la 9 oare 25 minute în. de ameaḑi; dela Agnita la 10 oare 55 min. în d. am.; dela Cincu mare la 1 oară 55 min. d. am.; sosesce în Făgăraş la 4 oare 25 min. d. am.; — pleacă dela Făgăras la 5 oare 20 de minute dimineaţa; dela Cincumare la 8 oare 5 min. în de am.; dela Agnita la 11 oare 5 min. în. de am.; dela Birghiş la 12 oare 30 min. d. am.; sosesce în Mediaş la 4 oare 15 minute d. am. (în lagătură cu trenul accelerat ce merge la Budapesta.)

Pasageri se primnsc la oficiele postale din Mediaş, Birghiş, Agnita, Cincu mare şi Făgăraş.

* (Necrolog.) Vasilie Matei, paroch în Sintesci, şi membru scaunului ppopesc în Făget, cu inima înfrântă de durere aduce la cunoscinţă, că mult iubita sa soţie *Antiţia* Matei n. Gruescu, în urmarea unui morb greu de pept de 5 ḑile, îşi dede nobilul seu suflet în mâna creatorului în 6/18 Ianuarie an. cur. la 10 oare noaptea, în al 48-lea an al etăţii şi 28 al fericitei sale căsătorii. După reposata a remas 5 prunci, cari o deplâng, şi anume: Partenie Matei teolog în anul prim în Caransebeş, Terentie Matei, studinte de a II-a clasă gimnasială în Lugoş, Amalia Matei căs. cu Ioan Iovanescu, sergent în reservă, Ana şi Eva Matei ca fiice, — apoi uumeroşii consângeni Ioan Matei, preot în Margina cu fiul seu Iosif pădurari. Atanasie Emanuil, paroch în Bichigi cu soţia sa Versavia şi fiiul lor Petru stud. de a II-a clasă gimnasială în Lugoş, Iosif Dalici, paroch în Capolnaş, Atanasiu Fileriu, docinte în Sintesci cu soţia sa Haritina n. Gruescu şi fii lor. Înmormêntarea s'a sevêrşit după ritul bisericesc gr. or. în 9/21 Ianuarie a. c. la 2 oare d. a. Fiei ţerîna uşoară şi memoria eternă.

* (Despre „cearta dintre Grecii şi Românii din Braşov.)“ „Kr. Ztg. comunică următoarele: Casa de lûngă târgul cailor a comunei bisericesci gr. or. de aici a fost Sâmbătă după amiaḑi spectacolul unor scene turbulente. Presupunem că cetitorii nostri cunosc cearta ce domnesce de atâţia ani între Românii şi Grecii de aici cu privire la averea bisericească, care până acum a fost administrată numai de Greci*). Sâmbĕtă înainte de ameaḑi vice-comitele comitatului Braşov s'a înfăţişat în cancelaria bisericei de lûngă târgul cailor şi a sigilat Cassa Wertheimiană ce se află acolo. După ameaḑi vice-comitele împreună cu vre-o câţi-va domni s'a dus de nou în localul numit al bisericei grecesci pentru a transporta cassa de acolo. Părinţii bisericei şi unii membri ai comunei bisericesci grecesci cari erau de faţă în biroul lor refusară vice-comitelui estradarea cassei, acesta se vĕḑu deci nevoit a trimite după asistenţă. Îndată se şi înfăţişară 12 gendarmi şi 6 sergenţi de poliţie, Grecii declarară în faţa acestei puteri armate că sûnt siliţi a se supune forţii, dar cerură sĕ se ia un protocol, în care ei accentuară, că se supun numai forţii. După aceasta s'a sigilat şi odaia în care se află cassa şi s'a pus la uşa biuroului un sergent de poliţie.

*) Se vede că nici „Kr. Zt.“ nu scie despre ce scrie. Nu e vorba de avere, ci e vorba, că comuna bisericească gr. or. din cetate sĕ se administreze în sensul asedămintelor bisericei gr. or., dar nu de vre-o câţi-va indivizi pretinşi Greci, cari vor se dispună de biserică ca de moşia lor privată.
Red. „Tel. Rom“

Sciri din urmă.

Ḑiarului „Egyetértés“ se telegrafează dela *Cetinie*, că acolo a sosit d-şoara *Alice Hurtley*, o engleză şi a descălecat la senatorul Petrovici, capul partidei acţiunei. D-şoara stăruesce pentru acţiune contra Austriei şi a promis un sucurs de 10,000 napoleoni în aur, dintre care 1000 a şi dat ordin a se plăti la mâna lui Petrovici. Ea voesce se organiseze o bandă de 500 oameni; doresce ca banda se o recruteze, nu dintre Muntenegreni, ci dintre locuitorii ţerilor austro-ungaresci.

Aceluiaşi ḑiariu se telegrafează dela *Rusciuc*, că acolo de un timp încoace, bâjbăe de oficieri şi suboficieri *rusesci*. Acestia vin cu drumul de fer până la Reni. De aci trec pe corăbii de resboiu la Rusciuc. Mulţi trec în haine civile pe la Giurgiu. Propellerii de la Giurgiu ḑic că de mult n'au avut căutare aşa câştigoasă ca acum.

Bibliografie.

Novele din popor de I. Slavici. Editura librăriei Socec & Comp. (Preţul 4 lei, leg. eleg. 6 lei.)

În anii din urmă au început a se ivì, ca ciupercile după o ploaie caldă, o mulţime de cărţi, cea mai mare parte traducţiuni din limba francesă, mai puţine din cea germână, cari de cari mai voluminoase şi cu titluri mai seducătoare. Sûnt romane, novele, biografiele celor mai grozavi banditi, descrierea crimelor celor mai oribile şi odioase, cari toate promit indulgentului cetitor petrecere, şi cari, iar toate. au un singur efect, de-a învenina inima şi imaginaţiunea mai cu seamă a tinerimei. Astfel de apariţiuni efemere sûnt o adevĕretă plagă pentru societatea şi pentru naţiunea noastră, care este cu literatura ei încă în faşă, şi abia în ultimii decenii a lucrat pe acest câmp vast cu o străduinţă oare care.

Cu câtă bucurie trebuie sĕ salutăm dar un op, scris într'o limbă curat românească, şi care conţine scene din viaţa poporului român, aşa cum trăiesce, cum iubesce, cum uresce el. În „Novelele“ d-lui Slavici, cetindu-le simţeşti impreună cu eroii şi eroinele fiecărei din trênsele toate fasele prin cari trece sufletul lor. Caracterele sûnt desemnate cu o adevĕrată măestria. Cine a cetit d. e. prima nuvelă „Popa Tanda,“ parcă 'i vine prin gând că un asemenea Popă a mai întâlnit el în viaţa sa, parcă prin un asemenea sat a mai călătorit. Aşa şi cu celelalte novele: „Gura Satului“ (care am citit'o în unul din cele mai renumite jurnale nemţeşti) conţine caractere neaoşe româneşti, cari par a dispărea acum. Simţi cum îţi bate inima gândindu-te la „Mihul Saftei“ şi la copila lui etc. etc.

Asemenea scene pline de farmec şi vieaţă, de întristare şi bucurie, de veselie şi mânie, de dragoste şi ură, găsim în „o vieaţă pierdută“ la crucea din sat, „Scormon“ "Budulea Taichii“ şi „Moară cu noroc.“ — Când am ajuns la sfîrşitul cărţii mi-a părut de un simplu lucru rĕu: nu am 'nainte'mi: „Urmare la Novele din Popor“!

Novelele d-lui Slavici merită toată imbrăţişirea din partea publicului şi ar fi de dorit ca sĕ se găsească în fie-care bibliotecă de casă.

Mi rĕmâne de vorbit despre editura cărţii. Aci este destul dacă notez că este tipărită în stabilimentul d-lor Socec & Teclu şi editată de librăria Rocec & Co. Esteriorul cărţii e prea plăcut, hârtia bună şi tipariul foarte limpede şi curat.

„Aleg.“ *C. P-i.*

Bursa de Viena şi Pesta
Din 26 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	116.50	116.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.—	86.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.—	131.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.—	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	92.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94 —	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93 —	92.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.—	94 —
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	94 50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.50	72.25
Datorie de stat în argint	75.—	73 25
Renta de aur austriacă	91.80	91.25
Sorţi de stat dela 1860	129.75	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	812.—	810.—
Acţiuni de bancă de credit austr.	279.50	277.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	267.50	265.—
Sorţi unguresci cu premii	112.—	112.—
Sorţi de regularea Tisei	107.—	107.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61½	5.62
Napoleon	9.53	9.53
100 marce nemţesci	58.55	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.70	119.50

Nr. 401 [3] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Buceş de classa a III. din protopresbiteratul Zarandului neconcurând nimenea la primul concurs, conform hârtiei Veneratului Consistoriu dto. 26 Noemvre Nr. 3647 B. 1881 se escrie a doaua oară concurs cu cu terminul până la 31 Ianuarie 1882.

Emolumentele sûnt:

Venitele parochiali în sumă de 313 fl.

Petenţii au de a-şi aşterne concursul provedut in sensul statului organic şi al regulamentului pentru parochii din 1878 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Brad: (Hunyádmegye) până la terminul indicat.

Brad. 24 Decemvre, 1881.

George Părău m. p.,
adm. protopr.

Nr. 27—1882. civ. [10] 2—3

Publicaţiune!

Stefan Csiki, posesor în Zageru şi soţii lui, înaintând contra întregului posesorat de acolo petiţiune pentru concesiunea regulărei hotarului, s'a pus ca termin de pertractare ḑiua dela 10 Martie 1882 la 10 oare înainte de ameaḑi în comuna Zageru în casa comunală, la care pertractare pe calea publicaţiunei sĕ învită toţii interesaţii cu acea observare, că părţile absente se privesc că consimt cu regularea.

Din şedinţa tribunaluiui reg. din Elisabetopole ţinută la 10 Ianuarie 1882.

Nagy m. p., pres. **Butal** m. p., notariu.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 18—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7. Sibiiu, Marți 19|31 Ianuarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Controla de suprema-inspecțiune a statutului, față cu biserica gr. or. română din Ungaria și Transilvania.

Precum s'a amintit deja în „Telegraful Român“, faimosul corespondent din Sibiiu al organului „Pester Ll.“ și-a finit articolii lui plini de 'venin și de denunciări asupra autonomiei noastre bisericesci.

Ar fi pĕcat de timp și osteneală, a reflecta în detaiu la afirmațiunile reutăcioase a aceluiași corespondente.

Ei bine, dar pentru ca sĕ se convingă cetitorii cât de maliționse sûnt afirmațiunile denunciatorelui din Sibiiu, și cum se întortochează starea adevĕrată a lucrului, întru ajungerea scopului infernal personal, eată ca esemplu, îmi iau libertatea, a atinge numai scurt un cas concret.

La sfĕrșitul publicațiunei sale denunciatoare, anonimul corespondent în prima linià face imputare înaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică, de ce nu-și eserciteză dreptul seu de supraveghere față cu autonomia bisericei noastre, adaugênd: că chiar și elementele cele moderate în principie politice ale congresului din anul 1878, cât și a congresului din urmă s'au convins de acea nepăsare a guvernului. Apoi continuă: Causa rĕului acestuia, — va se dică neesercitarea dreptului de suprema inspecțiune a regimului — devine de acolo, că în gremiul înaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică nu e nici un funcționariu mai superior sau măcar inferior de naționalitatea română gr. orientală.

Din această necesitate arzêndă dice anonimul, și cu considerare că regimul față cu biserica română gr. or. din Ungaria și Transilvania, nu'și validitează dreptul seu de inspecțiune supremă în astfel de mĕsură, ca cu biserica gr. or. sĕrbească, deputatul congresual dela 1878 advocatul Stefan Ioanoviciu din Budapesta, a făcut propunere carea s'a și ridicat la valoare de conclus unanim prin congres; ca Escelența Sa metropolitul, ca președinte al congresului bisericesc, la timpul binevenit, sĕ facă pașii necesari la locurile înalte competente în direcțiunea aceasta, ceeace însĕ până de present a remas fără resultat.

Noi nu scim continuă mai departe denunciatorele — că cine este causa, și că peste tot Escelența Sa metropolitul corespuns'a însărcinării acesteia sau ba; atâta însĕ cu positivitate și fără sfială se afirmă, că pănăce în gremiul ministeriului de culte și instrucțiune publică, mai vêrtos în resortul anumit, nu se vor face alte dispositiuni mai corespundĕtoare, pentru o mai rigoroasă controlare din partea regimului, rĕul deja acut din di în di se va întări, și vindecarea lui va fi cu atâta mai cu greu.

În atare mod argumentează anonimul denunciator.

Acum, sĕ privim nițel în protocolul congresului ordinariu din 1878, ca se vedem ce are propunĕtoriul dl Stefan Ioanoviciu, făcut-a susamintita propunere din causă de îngrigire, că guvernul nu'și eserciteză, cum dice anonimul, dreptul seu de supraveghere față cu autonomia noastră bisericească?

Pe pagina 104 a protocolului congresual din 1878 de sub Nr. 208 se află propunerea care și suna în următoriul mod:

Deputatul St. Ioanoviciu face în scris următoarea propunere:

„Escelența Sa Preasânțitul archiepiscop și metropolit binevoiască a aduce la cunoscința înaltului ministeriu regesc-unguresc de culte și de instrucțiune publică: că măritul congres gr. or. cu părere de rĕu trebue se observe desconsiderarea, va se dică, neaplicarea Românilor gr. or. la înalta același ministeriu, ceea ce de fel nu corespunde legii aduse pentru egala îndreptățire a naționalităților și a confesiunilor patriei, din care causă atât pentru mai bună informațiune a înaltului ministeriu de culte și de instrucțiune publică în afacerile noastre bisericesci și scolare, cât și în luarea în considerațiune a populațiunei greco-orientale române din Ungaria și Transilvania, măritul congres nutresce speranța firmă, că înalt — același ministeriu înțelegênd dorința congresului, va nisuì cât mai curênd, amesurat parității altor confesiuni, a satisface cererei Românilor gr. orientali, aplicând și dintre bărbații nostri cei deprinși în afacerile bisericesci și scolare.“

Propunerea aceasta s'a transpus la comisiunea organizătoariă. Ear' sub Nr. 227 din același protocol, comisiunea organizătoare reportează în obiectul acesta în următoriul mod: „Con„gresul vede cu părere de rĕu „lipsa de multe ori greu simțită „de bărbați apți din sinul bisericei „noastre în gremiul înaltului „ministeriu de culte și de in„structiune publică, unde se re„solv cele mai momentoase „cause bisericesci; drept aceea „recomandă Preasânției Sale metro„politului, a aduce *la cunoscința locu„rilor mai înalte dorința congresului, de „a vedè* **aplicați** *în atinsul ministeriu „și* **bărbați de ai bisericei noastre.**

Din citatele aceste deci, este evident, fără de a mai face vre un comentar că conclusul congresual din cestiune s'a adus din alt motiv și din alt punct de mânecare decum afirmă denunciatorele din Sibiiu în „Pester Ll“. Altcum, cuiul a străbătut prin sac. Anonimul denunciător s'a demascat de un. . . . . .

Trist și dureros lucru este dacă un român ortodocs sperează prin denunciarea instituțiunelor sale bisericesci a devenì aplicat în gremiul înaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică. *Sapienti pauca!*

În interesul adevĕrului însĕ voiu se amintesc că, precum sûnt înformat fabricatoriul serieler lungi de denunciare în „P. Ll“ nu este român*) nici ortodocs, ci e un străin carele a primit numai materialul dela un se mi or t o d o c s de ai nostri din Sibiiu, va se dică: ortodocsul aspirante la post, s'a pus după spatele faimosului corespondente, apoi de străinul nici că sĕ ne mai mirăm că pentru bani a scris câte verdi și uscate.

În fine, prea bine a observat „Telegraful Roman“, când a apostrofat denunciările din „P. Ll.“, amintind: avem și pre Iuda și mărturiile mincinoase în sinul nostru.

Pe când cu părere de rĕu trebue sĕ constatăm rĕtăcirea unor fii ai nostri, tot atunci eu din partemi nu pot se dau credĕmênt unor nedumeriri manifestate, că prin scorniturile maliționse a denunciatorelui din „P. Ll.“ s'ar putè nasce vre un pericol pentru autonomia noastră bisericească.

După mine, în această privință causă de nedumerire nu trebuie se avem, fiindcă oamenii din sferele guvernului sciu prea bine că poporul, respective inteligența română ortodoxă 'și eserciteză dreptul autonomiei bisericei sale numai între marginele legii.

Membrii corporațiunilor noastre bisericesci, fie dênșii de ori și ce coloare politică întru esecutarea dreptu-rilor autonomiei bisericesci, sûnt pururea conduși numai și numai de principiul promovării și stabilirii acelei autonomii, carea prin neobosita stăruință a marelui *Andreiu* s'a indus în viața bisericească gr. or. română din Ungaria și Transilvania.

Autonomia bisericei noastre este întemeiată pe aședămintele sinoadelor noastre ecomonice (sobornicesci) din vechime, deci sĕ înțelege de sine că concursul poporului întru administrarea trebilor biserisericesci, scolare și fundaționale, este o aparațiune neîn-

*) Trist dar... noi sûntem înformați deadreptul dela Budapesta altfel.
Red.

FOIȚA.

Un vis pe calea spre pădure după lemne *).

(Încheere.)

„Sĕ stăm puțin aici luminate coconașule — căci de-abia acuma recunoscù, că băiatul trebue sĕ fie ceva mai pre sus. — Lasă-mĕ sĕ sorb puțină apă, că tare mi sete.“ Ear băiatul nu dise nimica, ci făcêndu-i semn cu capul „că se poate“ se dădù de-o-parte. Badea Nică se plecà la părău, trase un gât de apă și de ce bea de aceea ar fi mai beut. Apa era așa de bună și așa de recoritoare, încât așa o apă n'a fost beut el în viața sa. Cât n'ar fi dat sĕ rĕmăie acolo, lûngă acel părĕu tainic, ascultându-i murmurul și privind undele lui. Dar sciea el unde se află!? Revenind înapoi băiatul îi făcù cu mâna sĕ vie, și badea Nică porni cu inima întristată. Decând beù apă, se simția așa de ușor, încât i-se părea că sboară dar nu că merge. De gândit nu mai avea timp, căci câmpiile înflorite îl stingheriau.

Numai că trecură valea și un deal și îndată dădură de o pădure verde și așa de frumoasă de-ți fugiau ochii pe ea. Întrară într'ênsa. Mii și mii de paseri cântau sărind de pe o creangă pe alta. Era un adevĕrat concert. Nică era în culmea fericirii. Sorbia cu plăcere aerul rĕcoritoriu și privia cu drag fălosii copaci. Cerbi și ciute li-se arĕtau în cale săltând ușor prin earba înaltă până la brâu. Ele erau blânde și nu fugiau de ei.

„Bine trebue sĕ mai trăiască acestia aici, își gândia el. Ei numai sciu ce este chinul și nĕcasul.“

Nu'și sfĕrși bine gândurile sale când eată! o curte măreață, un feliu de cetate se ridică înaintea lor, așa de frumoasă cum n'a mai vĕdut. Era mare cât un sat întreg. Turnuri se ridicau în toate patru unghiuri ale zidului, turnuri al căror vêrf ajungea până la nouri. Zidurile erau din peatră albă ca omĕtul și străluciau de mândre ce erau. O poartă mare de fer, ferecată cu nouĕ lanțuri și încuiată cu nouĕ lăcăți și cu nouĕ zĕvoarĕ era păzită de un om, a cărui privire era grozavă. Badea Nică trăsări zărindu-l. Ochii sĕi înholbați, nasul cel cârn, têmplele eșite afară, te făceau sĕ ai lumea în cap și nu te-ai mai fi oprit trei zile și trei nopți. Băiatul vorbì ceva cu uricio-sul om și acesta începù a descuia lăcățile și poarta se deschise cu vuet mare. Întrară în ogradă și o mulțime de șerbi și șerbitoare le eșiră înainte privind cu mirare la omul nostru. Nică, uitându-se și el la ei, le ridică cușma până la pământ, — că doar' atât scia și el. — În clipa aceasta dispărù băiatul care-l conduse și el se afla singur într'o mulțime de necunoscuți. Nu scia ce se facă și ce sĕ înceapă. Luându-și în urmă inima în dinți se închinà până la pământ și le dise;

Oameni buni! Spuneți-mi unde mĕ aflu? În ce împĕrăție am întrat?“ Slugile îl priviau cu ochi înholbați dar' nu-i dedură nici o deslușire. Tovarășul sĕu dela drum venì earăși înderĕpt și le șoptì slugilor nesce cuvinte, lui Nică cu totul necunoscute. Indată mai mulți din argați îl luară între dênșii și-'l duserà în curte prin nesce odăi mari și frumoase până ce se oprirà într'o casă, în care îl începurà a'l îmbrăca în haine strălucite. Lui badea Nică îi crescea inima de bucurie când privia straele cele boeresci. După ce a fost îmbrăcat gata îl duserà într'o casă, care era îmbrăcată numai cu mătasă și în care era atâtea argintării de-ți lua vederile. Asceptase aici puțin și de loc ușa sĕ deschise. Dar ce sĕ vedi? O femee tinĕră, îmbrăcată numai în mătasă și aur, cu o coroană pe cap întrà în casă.

Era așa de frumoasă încât nu se mai pomenia ca ea. Impĕrăteasa, —

*) Din Călindarul Societății pentru cultura și iteratura rom. în Bucovina.

cungiurat de lipsă prin urmare ortodocsul acela, care în sburdăciunea sa într'un mod cinic, atacă autonomia bisericei noastre nu poate fi nici adoratoriu aşedămintelor celor mai sublime a bisericei ortodocse.

S'au doară pentrucă în administraţiunea trebilor noastre bisericesci nu se urmează după placul şi ambiţiunea unora şi altora e permis prin denunciarea autonomiei bisericei noastre a cere intervenţiunea regimului?

O tempora o mores!

Sûnt pe deplin convins, ca prelaţii nostri, la toată ocasiunea vor fi la înălţimea misiunei lor şi vor stărui a susţinè buna înţelegere între fii lor sufletesci şi nu vor da prilegiu de amestec străinilor în causa autonomiei noastre bisericesci. Şi iarăşi ar fi trist când s'ar afla vre unul s'au altul sĕ se facă instrument în contra instituţiunilor ereditе dela fericitul Andreiu.

În aceasta momentoasă împregiurare deci vĕd cu garanţiă mai mare în susţinerea autonomiei noastre.

Poporul împreună cu inteligenţa română ortodocsă fără deosebirea de ţinută politică sûnt mândri a avè o atare autonomie bisericeaccă care — autonomie cu drept cuvênt poate servì de model bisericei întregi gr. or. din toată lumea.

Conced, că în statutul organic se vor afla şi unele greşeli, precum nici un lucru s'au fiinţă omenească în lume, nu-'şi poate atribuì perfecţiunea infabilităţii.

Ei bine, dar scăderile din st. org. din ce în ce se vor delătura prin zelul neobosit a acelor bărbaţii, cari sûnt chemaţi a conduce trebile noastre bisericesci; aşa dar *est modus in rebus*, şi nu simţim lipsa de feliu a ne lua refugiu la guvern.

Scim prea bine cu toţii că marele Andreiu a ostenit aşa ţicênd în decursul întregei vieţii sale, spre realisarea acelui scop măreţi, adecă, de a putè introduce în viaţă autonomia noastră bisericească.

Prin această unică faptă epocală în biserica noastră, Marele Andreiu şi-a asigurat nemurirea numelui sĕu.

De eternă memoriă va fi pentru Românii ortodocşi din Ungaria şi Transilvania congresul bisericesc din anul 1868, căci atunci poporul ortodox din Ungaria s'a putut aduna ântâiaşi dată în mod constituţional în congresul sĕu bisericesc.

Şi dacă vom privì numai la memorabila cuvêntare a prea bunului şi de eternă amintire marele Archiepăstoriu Andreiu ţinută în 16 Septemvre 1868 a aceluiaş congres, atunci de sigur fiesce care suflet ortodox, va pricepe că ce va se ţică autonomia noastră bisericească.

Deci de mare însemnătate este în biserica gr. or. preste tot statutul organ. şi cu deosebire la Românii gr. or. din această ţeară.

Prin inarticularea st. org. între legile ţerei, şi sancţionarea lui de Măjestatea Sa, prea bunul Împĕrat şi rege apostolic al nostru, biserica gr. or. română şi-au înaugurat o eră noauă.

Statutul org. al bisericei noastre este pentru noi ortodocsii, pe scurt ţis aceea ce buna oară este pentru constituţiunea Angliei „magna charta“ ear' pentru Ungaria „bulla de aur Andreiană.“

Sciind noi astfeliu ce tesaur preţiuit posedem în autonomia noastră bisericească, arătată prin neobosita stăruinţă a marelui Andrei românescu mai vêrtos cu considerare la timpul present plin de suferinţe şi desconsiderare faţă cu cele mai juste pretensiuni naţionale ale noastre, noi Români ortodocsi, privim la autonomia noastră bisericească, ca la cel mai scump odor al nostru, fiindcă nu mai în esecutareai autonomiei noastre, mai aflăm balsamul de mângăere.

Şi între atari împregiurări fatale, numai acesta ne ar mai lipsì ca autonomia noastră câstigată cu atâta luptă şi sudoare, şi adorată de popor cu atâta amor sĕ devină aşa ţicênd, cu o trăsură de condeiu nimicită de guvern, în urmarea unei simple denunciări a unor oameni fără de suflet. Mărturisesc sincer că eu, deşi nu sûnt părtinitoriu politicei regimului actual, totuşi nu voi se atribuiu guvernului o atitudine inimică faţă cu autonomia bisericei noastre.

Nu pot se cred, că ar fi în interesul vre unui guvern ca la o simplă denunciare făcută într'o foaie jidană sĕ nimicească cu mană sacrilegă autonomia unui popor.

Guvernul actual, din trista esperienţa câstigată cu coreliginarii nostrii Sêrbi scie prea bine cât este de daunos pentru stat, crearea stărilor abnorme pe terenul bisericesc.

Mai de parte, se nu uităm şi de aceeaşi momentoasă împregiurare, că guvernul nici odată nu s'ar fi demis în mod arbitrar a se amesteca în afacerile coreligionarilor nostri sêrbi, dacă precum cu părere de rĕu trebue se esprim, nu erau unii dintre prelaţii lor bisericesci, cari au contribuit foarte mult la crearea acelei stări abnorme întru care vedem necăjind biserica gr. or. sêrbească din Ungaria.

Între românii gr. or. şi guvern, laudă Domnului în decurs de vreo 14 ani — încât privesce terenul bisericesc — au dominat inţelegere, guvernul până la moment nu a avut nici umbră de pretest, pentru de a cerca vre un amestec în trebile noastre bisericesci.

Ar fi foarte regretabil, dacă oamenii din sferele guvernului, s'ar arĕta inimici faţă cu autonomia noastră, din simplă causă, că, biserica noastră precum se susţine împedecă foarte tare maghiarisarea.

Guvernul ar trebuì sĕ scie din istoria bisericei noastre, că biserica ortodoxă orientală conform canoanelor ei, pururea au fost şi va remânea naţională, adecă, poporală, din care causă, nici că poate avea misiunea de maghiarisare fiindcă creştinii de biserica, noastră nu sûnt maghiari.

Ce fructe ar produce încercarea de maghiarisare pe terenul nostru bisericesc cred că ar fi destul, dacă le revoc în memorie compatrioţilor nostri maghiari, timpurile lui Racoţi, Apafi, şi cele mai decurênd din 1848.

Şi până când biserica ortodoxă, dă chesariului ce e a chesariului, şi-şi împlinesce cu desăvârşire obligamentele ei faţă cu statul, cu drept cuvênt pretinde şi poporul mai vêrtos în secul civilisaţiunei moderne în care trăim ca de postulatele lui natural sĕ se folosească neştirbit.

Încât privesce o mai riguroasă inspecţiune, sau supravighare asupra afacerilor noastre bisericesci din partea statului, nu ne nedumeresce defeliu, fie în numele domnului, controlarea statului cât sĕ poate de rigoro asă. Pe noi pururea ne va afla pe terenul legalităţii, căci noi numai între marginile legei voim a ne esecuta dreptурile autonomiei noastre.

Sperăm şi dorim însĕ, ca şi guvernul sĕ-si esecute controlarea asupra afacerilor noastre bisericesci, totdeauna numai între marginile legii şi astfeliu vieţuirea pacînică între noi nu se va turbura nici în viitoriu, ceea ce pretinde atât interesul statului, cât şi al bisericei noastre.

Clara pacta boni amici.

Un deputat congresual din Bănat.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Ianuarie.

Fapta cea mai remarcabilă în politica internă e fără îndoială discusiunea din şedinţa de Vineri a dietei unguresci, ce o reproducem la alt loc. La ordinea ţilei era votarea fondului de dispoziţiune de 200,000 fl. Deputatul din stânga estremă Herman se folosì de ocasiune pentru a provoca o discusiune asupra agitaţiunilor din Germania contra Ungurilor prin cunoscutele broşuri ale Schulvereinului şi a profesorului Heintze. Din această desbatere relevăm pe scurt că şi de astădată ca totdeauna când e vorba de naţionalităţile nemaghiare, toate partidele maghiare au fost una în a aproba dispositiunile de asuprire contra nemaghiarilor.

În 28 Ianuarie n. s'au deschis în Viena delegaţiunile. Ministeriul comun a presentat un proiect de lege motivat, prin care cere încuviinţarea unui credit estraordinar de 8 milioane ce sûnt neapĕrat de lipsă pentru suprimarea insurecţiunei din provinciele de sud ale monarchiei. Memoriul care spune motivele la proiectul snbşternut dă o deslusire esactă despre stadiele ce a percurs insurecţiunea până în momentul de faţă şi justifică necesitatea mĕsurilor estraordinare ce s'au luat deja. Se vede şi din acest memoriu că cele 8 milioane nu vor fi de ajuns pentru acoperirea tuturor speselor mai ales dacă insurecţiunea va lua proporţiuni mai mari prin influenţe şi agitaţiuni din afară.

Cu ocasiunea respunsului la interpelaţiurea deputatului Helfy ministrul president al Ungariei Tisza a observat, că sûnt unele elemente slave care se cred îndatorate a face ca scânteele ce ard sub spuză se isbucnească în flacări vii. Aceste elemente se află în Rusia. „Morn. Post“ pune întrebarea: nu se află oare Ignatieff earăşi la vechea sa muncă de predilecţiune şi nu vom audì earăşi vechia distincţiune între Rusia oficială, care observă o atitudine corectă. şi între Rusia neoficială, care în mănia tuturor tractatelor spriginesce trădarea şi pregătesce sub masca păcii resboiul? Rusia neoficială care în tot momentul poate fi desarmată, se pare că se află la lucrul de subminare În aceasta privinţă „Daily Telegr.“ într'un raport din Petersburg comunică următoarele: Rusia neoficială adecă partida moscovită firesce nu stă departe de mişcarea care isbucnind în munţii Crivosciei ameninţă a se estinde cu încetul preste întreg teritoriul regatului de mai înainte al Serbiei vechi. Panslavistii vor face tot ce se poate prin subscripţiuni private şi agenţi secreţi pentru a impedeca pe Austria în suprimarea grabnică a rescoalei. Acum prin consecuenţă se nasce întrebarea: oare Austro-Ungaria uu va face pe guvernul ţarului responsabil pentru atitudinea unei părţi a poporaţiunei rusesci şi ce va face aceasta din urmă pentru ca fără de a avè ceartă cu Austro-Ungariă sĕ ţină în activitate elementele nemulţemirei şi ale rebeliunei? Aceasta este

---

că alta nu putea fi, îl privì pe Nică din cap până în picioare si-i ţise:

„Dacă me-'i argăţì un an de ţile cu credinţă, te-'oi mulţămì. Ţi-'oiu da ce ţi-'a cere sufletul.“

Nică nu rĕspunse nimic', ci sta înlemnit, ar fi dorit sĕ vorbească, sĕ'i sărute mânile şi picioarele, dar nu-'l lăsau puterile. Era fermecat de frumseţa împĕrătesei. Ar fi rĕmas aici lung timp privind-o, dar' băeţelul îl luase şi'l duse în altă odae, în care avea deacuma sĕ locuească. Remăind aici singur, se aruncă pe un pat şi începù sĕ gândească. Într'un timp atât de scurt se schimbase sermanul om cu totul. Gândia şi tot gândia la stăpâna-sa şi de-abia într'un târţiu ostenit de gânduri şi trudit de lunga călătorie adormise şi începuse sĕ viseze. Dar' ce vis! Se credea că se află lângă stăpână-sa şeţênd alăturea cu ea pe tronul împĕrăţiei şi că ea îl privesce aşa de cu drag şi că-'i vorbesce aşa de dulce. Plutia sermanul în fericiri.

„Eşti însurat“? îl întrebà împĕrăteasa. Nică însĕ înpleticind cu limba — căci figura femeii sale i se arĕtase — rĕspunse trăgănat, că „nu.“ Împĕrăteasa se uită atunci adânc în ochii lui.

„Cred vorbele tale; însĕ m'ai înşelat, sĕ scii că rĕsbunarea mea va fi grozavă.

„Îţi jur stăpână că gura mea n'a minţit nici odată şi că şi acum am vorbit dreptatea.“

Numai că rostì jurămêntul acesta, când de odată uşa se deschide, şi o femee palidă ca păretele, tremurând cum tremură varga şi plânsă de nu i se mai cunoscea ochii, întră în lăuntru. Nică o privesce mai bine şi începe a tremura. Era femeea lui Casandra. O! ce nenorocire! Tocmai acum a trebuit sĕ vie? El slăbesce; o ameţeală grozavă îl apucă la cap şi cade pe loc jos. Ear Casandra spune împĕrătesei, că acesta e bărbatul ei, o roagă sĕ-i dea drumul, că copiii îi mor de frig şi de foame. Împĕrăteasa se aprinsă de mănie, strigă toată curtea la un loc, şi le poruncesce sĕ-l dea pre nenorocitul, care zăcea lângă picioarele sale, afară. Şi ea dispărù repede ca o căprioară. Nică sĕ trezì abia după ce auţise, că se închide poarta în urma lui. Se desceptase, privì în giurul sĕu, zărì curtea încuiată, lângă dênsul însĕ pre nimenea. Acuma îi reviniau în minte toate cele petrecute, şi-l apucà o tristeaţă grozavă. În momentul acesta poarta se deschide earăşi şi din ea es o ciurdă de căpăi urmaţi fiind de mândra împĕrătească, lângă care se afla şi omul cel hîdos. Căpăii se reped la Nică, îl apucă la goană şi cu cât fugia, cu atât îl fugăreau. — Cum a venit aşa se duce! Locurile de mai nainte atât de frumoase erau acuma pustii. Pădurea ardea în urma lui şi mii şi sute de vedenii se iveau, voind se'l împedece în drumul sĕu. Ţiua dispărea din ce în ce tot mai tare până ce înnoptase cu totul. O întunecime neagră ca iadul se ivia înaintea lui. Vêntul începù se suflе şi o vijeliă se isca de credeai, că se prăpădesce lumea.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

„Ce dracul?“ îşi ţise el uitându-se în giurul sĕu. El era în sania sa, care sta locului. Înaintea lui era o poartă şi privind-o mai bine vĕţù că se află lângă casa sa: Ţorilă şi Lupan stau locului şi aşteptau cu nerăbdare ca sĕ se scoboare stăpânul lor şi sĕ le dea drumul sĕ între.

„Aşa se întêmplă când te apucă somnul pe drum şi când te fugăresce femeea cu nepusă în masă.“

Ţicênd aceste deschise poarta şi întrà în ogradă ne mai gândind la cele ce visase.

Lazar C. Rotopan.

o problemă ce reclamă acele calităţi pentru cari generalul Ignatiev s'a făcut atât de renumit şi aceasta este şi causa pentru care planul de a trimite pe domnul de Giers ca ambasador la Berlin, ear pe dl. de Samburoff la London şi a denumì pe principele Lobanoff vice cancelar e gata deja. Generalul Ignatiev care numai prin fapta că rămâne la cârmă semnifică încuragiarea spiritului rebelic al Slavilor dela Dunăre, e aci bărbatul situaţiunei. A restringe în momentul actual periferia puterei sale nu ar insemna alt ceva decât a uşura Austro-Ungariei înfrângerea insurecţiunei şi pretenia reîmprospetată prin întrevederea dela Dantzig nu merge atât de departe, încât se garanteze o astfel de atitudine din partea Rusiei?

Rusia trimite neintrerupt oficieri de ai sei in Bulgaria. Dela Moscva vin cuantităţi de grâu pentru Montenegro.

Soartea lui Gambetta este decisă. Remânênd in minoritate şi a dat demisiunea şi deja Freycinet se ocupă cu compunerea unui cabinet nou. Causa căderei lui este proiectul, prin care cerca modificarea legei electorale. Germania, Italia şi Turcia, se ţice, că sunt mulţumite de căderea aceasta.

Rescoala.

În 27 Ianuarie s'au publicat listele perderilor indurate de armata austro-ungurească în ţinuturile resculate. În liste sûnt publicaţi cu numele cei căduţi sau răniţi în luptele dela 16 până la 26 Ianuarie. n.

În 16 Ianuarie la Corito au căţut morţi dela reg. Nr. 11 un infanterist, altul respândit încât nu se scie unde se află; răniţi greu un locotenent, un corporal şi trei infanteristi; un sergent rănit uşor. Doi din cei greu răniţi, între cari locotenentul Lalicì au murit.

În aceeaşi ţi la Planic dela acelaşi reg. un mort şi un respândit.

In 17 Ian. la Biela-Rudina şi la Planic spre meaţă ţi dela Corito în lupta ce a avut o jumëtate de batalion din reg. Schmerling Nr. 67 trimis pentru proviantarea localităţii Corito, au remas patru morţi, doi greu răniţi şi trei răniţi uşor.

În aceeeaşi ţi la isvoarele Trebieniţei dela reg. 67, trei au rëmes morţi; un rănit uşor şi un respândit.

În 19 Ian. la Trnoviţa-Cania şi Dubrava coloana loc. colon. Landwehr voind së provianteze Corito, în mergerea în colo a perdut dela batal. 20 de vênători un mort, trei răniţi uşor.

În 20 Ianuarie la Preceava aceeaşi coloană în întoarcere a avut dela comp. 2 a reg. 11 de inf. un rănit greu şi unul uşor.

În 23 Ianuarie la Polie, meaţă-ţi-rësărit dela Conìiţa, a avnt reg. de inf. Nr. 1 un rănit greu.

În noaptea dela 25 spre 26 Ianuarie în lupta de lûngă dealul Vrbaţ, meaţăţi-rësărit dela Conìiţa, reg. de inf, Nr. 9 au avut trei răniţi greu şi unul uşor.

Cu totul 10 morţi 13 răniţi greu şi 10 răniţi uşor.

Soldaţii cari se respândesc dela trupă se pot considera de morţi, de oare ce insurgenţii nu ţin prinşi, ci după ce cad în mânile lor ii masacrează în modul cel mai barbar.

Remarcabil este numerul morţilor în raport cu cei răniţi. Împregiurarea aceasta se esplică din feliul luptei şi al terenului. Insurgenţii de regulă asteaptă trupele în posiţiuni adăpostite şi din ascunsurile lor trimit între şirurile soldaţilor plumbii lor uciţëtori. Însurgenţii flind din copilărie deprinşi cu armele sûnt şi ochitori buni şi arare ori se întêmplă së greşească ţinta ce o iau la ochiu.

În 28 Ianuarie n. s'au publicat alte liste oficiale despre perderi între Drina şi Narenta în ţinutul Zagoriei.

Insurgenţii, precum se vede din miscările lor din ţilele mai din coace au sucursuri, pentrucă devin în fie care ţi mai îrdresneţi. Ei nu se mai mulţămesc cu asteptarea trupelor, ci se nisuesc a cucerì puncte strategice şi a întrerupe comunicaţiunea între trupele austro-ungaresci.

Din dieta Ungariei.

În şedinţa de Vineri a dietei discutânduse asupra „fondului de dispositiune de 200.000 fl.“ desbaterea a luat formele şi proporţiunile unei discusiuni aprige contra naţionalităţilor nemaghiare. Obiectul atacurilor veemente au fost de astădată Sasii. În cele următoare reproducem aceasta desbatere caracteristică şi instructivă.

Deputatul Otto Herman atrage atenţiunea guvernului asupra agitaţiunei ce s'a început în Germania contra Maghiarilor anumit din partea „Schulverein“ului organisat în Berlin cu tendenţa pronunciată de a apëra pe Germani contra prigonirilor, la care sûnt espuşi. Agitaţiunea s'a manifestat în societate, presă şi prin broşuri. Agitaţiunea e cu atât mai remarcabilă cu cât ea e spriginită şi de bărbaţi cu renume scientific, cari au subscris proclamaţiunea numitei reuniuni.

Mişcarea e îndreptată direct contra naţiunei ungare şi noi, cari în aceasta privinţă ne aflăm pe terenul ecuităţii, dreptăţii şi al legei trebuie së facem ceva contra acestei agitaţiuni, (Aprobări în stânga estremă) pentrucă de va succede acestei agitaţiuni pregătite de mână lungă a'şi câştiga presa cea mare din Germania şi a spune ţi de ţi naţiunei germane că Germanii din Ungaria sûnt prigoniţi ca jidovii în Kiew — noi trebuie së lucrăm. Astept dela ministrul president că va folosì influenţa sa asupra afacerilor străine vestită de atâtea ori pentru a arăta rëul acesta. (Aprobări în stânga estremă). Sûnt în Ungaria vro câţiva scriitori cu consciinţă de datorinţa lor cari şi-au ridicat glasul, dar cum vom înforma străinătatea noi Ungurii cu unele broşuri ce apar în 500-600 esemplare faţă cu foile germane ce apar în milioane de esemplare?

Fiemi permis nu numai a constata această mişcare, ci a areta şi mijloacele şi isvoarele ei, aşa precum se pot afla nu numai în Ungaria ci şi în sinul legislaţiunei ungaresci însaşi. Am veţut in timpul rësboiului francez-german, că mulţi Sasi din Transilvania au abţis de indigenatul lor unguresc, considerându-se de membri ai marelui popor german şi luând parte la festivitatea de victorie în Berlin. Şi acolo ei au ţis naţiunei mame: Tu ai trântit pe Francia la pământ, noi asteptăm acum ca së ne scapi de tirănia Ungariei. Şi atunci s'a întêmplat că un bărbat care aţi e membru în corpul legiuitor unguresc, vestise în Ungaria şi în străinătate prin foi, că el se desbracă de uniforma de honved aflându-o necompatibilă cu germanismul.

Ad. Zay: Cine a fost acela?

O. Hermann: Guido de Bauszner n! (Mişcări, Sgomot.)

Şi agitaţiunile s'au continuat sistematic, dar nu în modul ce-l reclamă simţul de dreptate dela un om de altă convingere, ca folosindu-se adecă de ocasiune së-şi aducă gravamenul seu înaintea legislaţiunei ungaresci şi së ceară dela dinsa remediarea reului, cea ce ar şi afla, ci ei fac togmai contrariul, atăcându-ne pe furiş. Căci este un fapt necontestabil, ţcă cartea de curênd apărută a învëţatului Heintze nu numai publică date ce şi le poate procura ori ce învëţat ci şi date de acele ce numai în coridoarele dietei se pot culege şi acele nu provin din discusiuni publice ci din convorbiri private. Cumcă aceasta ar fi o procedere loiala, eu din partemi contestez în mod categoric. (Aplause vii în stânga estremă.)

Şi în aceasta casă şede un bărbat maghiarofag care are o foie.. (Strigări: Cine este acela? (Dl dep. Dr. Wolff, redactorul dela „Tageblatt“ din Sibiiu Mişcări sgomot).

Aceasta este un fapt cunoscut. Eu am asteptat dela dênsul ca în discusiunea bugetară când i se dă fie căruia ocasiune a'şi aduce gravamenele sale së se fi ridicat cu bărbăţiă şi se fi ţis: „Legislativă ungurească, noi fii naţionalităţii unguresci-săsesci sûntem subjugaţi de Maghiari şi aceasta vë o dovedesc“. O asemenea procedere mi-ar fi mai esplicabilă; dar ca acei ce au chemarea de a înforma pe bărbaţii de sciinţă despre adevër së-i amăgească, acest lucru după părerea mea nu mai poate fi tolerat. (Adevërat este! din stânga estremă).

Din aceasta carte se vede întreaga miserie de care suferim. De vom merge înapoi până la anii şaseţeci vom vedè că şi pe atunci se aflau oameni nu numai între sasi, cari în faptă scriau articuli culpabili contra naţiunei unguresci şi astfel de oameni mai sûnt şi astăţi; sûnt profesori pe catedră cari au profesiunea de a dovedì necontenit şovinismul ce-l arată Maghiarii către Saşi; (Aşa e!) lor le este încredinţată crescerea tinerimei unguresci şi acei ce mănâncă aici pâne ungurească folosesc ori ce ocasiune pentru a denunţa naţiunea ungurească înaintea străinătăţii (Aşa e! adevërat!); ei vin în Ungaria şi vor se aplice aici mësura absolută adusă din Germania precând ori ce om cu minte care cunoasce istoria trebuie se scie că istoria culturei unguresci nu poate fi mësurată cu un mësurător absolut străin ci numai cu al sëu propriu. (Vivate vii şi îndelungate).

În fine oratorul provoacă pe guvern ca së lămurească starea adevërată a lucrului cu auctoritatea de care dispune ori ce guvern, şi së pună capet scandalului înscenat de Germani pe faţă contra Ungariei. (Vivate vii)

Dr. C. Wolff: N'am asteptat ca neînsemnata mea persoană së fie amestecată de d. antevorbitor în această causă. Dar fiind că aceasta s'a întemplat me vëd silit a respinge categorice atacul îndreptat asupra mea. (O voce din stânga estremă: Pe ce basă? Se auţim!) Nu sciu ce feliu de scri sori îmi impută dl. antevorbitoriu. Cu Heintze nu stau nici într'o legătură. Până când dl antevorbitor nu va specifica imputările şi acusările sale, eu me simt în neplăcuta posiţiune de a sta faţă cu un atac nedeterminat şi de ocamdată trebue së resping simplu toate imputările şi atacurile. Un lucru nu-l tăgăduesc şi acesta e că ţin cu credinţă la naţionalitatea mea şi-mi ţin de datorinţă sântă a servì naţiunei mele după modestele mele facultăţi. Abia cred că se va afla un Ungur adeverat care stimându-şi naţionalitatea se-mi ia aceasta în nume de reu. (Strigări: Nu de aceasta este vorbă.)

Iosif Gull: Am ascultat espunerile dlui Herman cu surprindere şi regrete. Cum se vede stânga estremă are lipsă de o mică cunună de laur şi unde se poate câstiga aceasta mai uşor decât dintr'un atac contra naţionalităţilor, cu deosebire contra Sasilor din Transilvania. (Strigări din stânga: Ah! Sirmanii!)

Deputatul Herman provoacă pe ministrul president ca se lucre pentru a se nimicì activitatea unor jurnale, scrisori volante şi a unei societăţi din Germania. Numai pentru această provocare nu më vedeam îndemnat a lua cuvêntul, dl deputat însë afirmă că faptele produse sûnt fără temeiu şi dênsul atacă o parte dintre cetăţenii statului, la care aparţin şi eu, cu nesce acusări ce nu le pot trece cu vederea. Şi fiindcă „marea furiosă 'şi cere victima“, eu m'am hotărît a sărì într'ênsa.

Premit că nu sûnt ingagiat cu persoana mea în nici o direcţiune. N'am scris nici am dispus së se scrie vre unul dintre articulii din cestiune. N'am nici cunoscinţă ca alt cineva din Ungaria së fi făcut aceasta, căci nimenea nu mi-a comunicat intenţiunea sa în această privinţa. (Îlaritate) În starea de aţi a librărielor şi a comunicaţiunei ori care se poate înforma uşor. Dealtmintrea este lucru firesc şi vrednic de recunoscinţă, că marea naţiune germană a început a se ocupa în detaiu şi ajutorând de soartea acelor Germani. . . .

Em. Szalay (întrerupând.): Ce le pasă lor? (Mişcări.)

Ios. Gull (continuând): Aceasta voiu dovedio mai târţiu. Cum am ţis, a început a se ocupa cu soartea acelor Germani cari locuesc nu numai aici în Ungaria ci pretutindenea în lume. Dl dep. Herman se pare că află aceste fapte nebasate. Judecata sa e scurtă, dar fără temeiu. Pot fi divergenţe în opiniuni cu privire la conclusiuni, dar faptele înseşi sûnt adevërate. (Mişcări.)

Sau doară nu este adevërat că legea despre naţionalităţi nu se execută în nici o direcţiune? (Strigări vii: Nu, nu este adevërat!) Nu este adevërat, că chiar şi în acele comitate unde poporaţiunea ungară nu e în maioritate, administraţiunea se află aproape esclusiv în mâni unguresci? (Strigări vii: Se fie ea oare în mânile celor ce nu sciu ungurese?) Nu este oare adevërat că administraţiunea şi faţă cu privaţii se aplică numai în limba ungurească, pardon în limba statului? (Aşa trebue!) Nu este oare adevërat că şi pe terenul justiţiei chiar în acele ţinuturi unde abia esistă vre un ungur de nascere sûnt aplicaţi mai numai Unguri de nascere? (Aprobări) Şi nu'i trece nici unuia prin minte a amintì măcar că acesti funcţionari denumiţi trebuie se priceapă limba acelor naţiuni în al căror mijloc lucra. (Strigări: Aceasta nu este adevërat!) Nu au fost siliţi cetăţenii de stat de limbă nemaghiară së-'şi instrueze copii în limba maghiară chiar şi în acele institute ce le susţin ele până, şi în scoala poporală? (Strigări: Aşa trebue se fie!)

Nu-ia venit nimenui aminte a silì pe cetăţenii de stat de limba ungurească se înveţe în scoalele susţinute de dênşii şi limba acelor poporaţiuni ce locuiesc acolo. (Strigări: Este oare limba sasilor limba statului?) Nu este oare adevërat că ministrul de instrucţiune nu a validitat încă nicăiri legea ce-'l obligă de a se îngrigì, ca în institutele de stat până în sus la academie cetăţenii de stat de limbă nemaghiară se se poată cualifica în limba lor maternă? Nu voiu intra mai departe în detaiuri, am amintit destule lucruri pentru a proba că cetăţenii de stat nemaghiari nu se pot ţinè egal îndreptăţiţi şi aceasta e o vătămare simţită pentru dênşii. Şi nu trebuie së ne mirăm, dacă Sasii din Transilvania simt această vătămare cu mai mare vioiciune pentru că ei au venit ca oaspeţi în aceasta ţeară, dar ei au fost chiemaţi şi drepturile lor au fost confirmate prin diplome şi legi fundamentale (Strigări din stânga estremă: Cine le face ceva rëu?) şi fiindcă acum se vëd desamăgiţi sau înşelaţi. (Sgomot mare, strigări: La ordine!)

Presidentul mustră pe orator pentru acestea din urmă espresiune.

Ios. Gull (continuând) Deci fie, dar noi ne am vëţut amăgiţi în sperantele noastre. (Strigări: Aceasta e alt ceva!) Şi spre ce scop se fac toate aceste? Nu mai cu scopul de a maghiariza poporaţiunea întreagă şi acest

ucru nu se poate contesta după afirmaţiunile ce le am auḑit în ḑilele acestea aici.

Guvernul a fost învinovăţit că nu a lucrat de ajuns în aceasta direcţiune, cu toate că ministrul president a declarat că fără centralisarea administraţiunei, maghiarisarea e cu neputinţă. Eu aflu lucru natural şi just, ca cineva sĕ facă tot ce se poate pentru a consolida şi conserva naţiunea sa proprie, dar cele ce se fac în această direcţiune în ţeara noastră de vro câţi-va ani merg prea departe; în societate şi în stat nu se mai întreabă: ce e corespondĕtor? ci: Prin ce se poate promova mai bine msghiarisarea? (Strigări în stânga estremă: Aşa se cade.)

Aceasta nu e spre folosul nici a naţiunei ungare însaşi pentru că naţiunea domnitoare propagă doue macsime în ţeară. Cea dintâiu e: Cine are puterea are şi dreptul de a desbrăca pe alţii de naţionalitatea lor; a doua maximă e: Nu mai e ruşine când pentru a ocoli neplăcerile sau a câstiga favoruri omul se lapedă de naţiunalitatea sa proprie adecă tradează pe mama sa. (O voce din stânga estremă: Ungaria e mama!)

Aud întrebând: Pentru ce se interesează auctorul german, societatea germană de toate aceste? Nu voiu se reflectez la acele casuri repetate, în cari bărbaţi de stat străini s'au ocupat mai cu efect şi cu alte mijloace de afacerile publice ale Ungariei. Va fi de ajuns a indica activitatea reuniunei Sct. Ladislau care între altele are şi scopul a conserva naţionalitatea şi religiunea Maghiarilor. Ciangăi; va fi de ajunsa, indica o biserică cu vaḑă în Ungaria, care quasi în mod oficios a colectat bani pentru acelaşi scop.

Ce s'ar fi întêmplat dacă într'o ţeară vecină la vro doue milioane de Unguri ar trăi în starea în care se află Germanii din Ungaria? Nu s'ar fi înterpelat ministrul presid. de vro câte-va ori: că are de cuget — şi în câte minute-a lucra ca sĕ se conserve naţionalitatea acestor fraţi unguri asupriţi?

Încă vro câte-va cuvinte despre agitatorii săsesci. Se ḑice că sasii din Transilvania s'ar fi împăcat de mult cu situaţiunea, dacă nu ar fi fost agitaţi de unii particulari. (Aşa e!)

Atât e adevĕrat, că poporul săsesc e iubitor de pace şi s'ar bucura, putênd face pace pe deplin cu fraţii Unguri, dar şi ei urmând esemplul părinţilor lor ţin cu credinţă la naţionalitatea lor; pentru aceasta nu e de lipsă a-i agita. O agitaţiune însĕ enecesară după părerea mea mai cu seamă în această casă şi de această agitaţiune voiu se mĕ fac eu âmtâiu vinovat declarând cu sinceritate că şi eu ţin cu credinţă la naţionalitatea mea şi sûnt gata ori şi unde şi faţă cu ori şi cine a o afirma şi apĕra pe cale legală. (Aprobări).

Voiesc a agita şi contra falsei idei, că adecă Ungaria nu ar putè fi fericită, dacă toţi ceilalţi cetăţeni nemaghiari ai statului nu se vor face fără veste Maghiari încarnaţi. (Strigări: Aceasta n'am pretins!) Ar fi mai bine a linistì pe acesti cetăţeni, şi atunci nu va fi lipsă a cheltui vre-un cruceriu în direcţiunea aceasta sau a învoca activitatea ministrului presid. Deocamdată — nu pot primì fondul de dispoziţiune.

O Herman rectificând-se ḑice că nu a contestat dreptul de esistenţă al naţionalităţilor, nici a provocat pe guvern sau po alt cineva a nimicì reuniunile scolastice, ci se paraliseze în cercul seu de activitate numai activitatea acestor reuniuni şi sĕ informeze naţiunea germană despre adevĕrata stare a lucrurilor.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Făgăraş 14|26 Ian. Dnule Redactor! Acum este timpul şi nu va trece mult, când tot românul din Austro-Ungaria va adora cu pietate pe un Andreiu Şaguna. Nu va trece mult până când în 30 Noemvre şi 16 Iunie va esclama fie-care: O! Andreiu unde eşti, unde sûnt faptele tale! De acest simţ pătrunsă şi tinerimea dela şcoala gr. or. din Făgăraş a săvêrşit în presara sf. Andreiu prin o producţiune de declamaţiune şi cântări, o serbare şi adorare a lui Andreiu. Cu aceasta ocasiune mulţi credincioşi de ai noştri au dat dovadă, că ei nu-numai 'l adorează, ci caută ca zidirea mânilor lui sĕ nu se distrugă, ci tot mai mult sĕ se întărească — adecă au contribuit cu dinariul sĕu după putere în folosul scoalei, — Zidire de a lui Şaguna. Pentru însemnătatea ḑilei şi pentru cugetul lor cel sfânt, cum şi pentru indemn de imitare sĕ publică cu numele aceşti binefăcători: Petru Popescu, protp. 2 fl., Luisa Făgărăşan 70 cr. Sofia Golian 20 cr. Maria Aiser 50 cr. Georgiu Aiser 50 cr. D-na St. Pop 2 fl., Ioan Ciora 50 cr. Const. Cîntar 50 cr. Georgiu Păcală 20 cr. Ioan Aron 30 cr. Daniil Grămoiu 40 cr. Nicolae Cip 2. fl. Ald. Meţian 50 cr; suma fl. 10. 30. Tuturor acestora credincioşi li se aduce cea mai mare mulţumită din partea scoalei şi în speţial Rev. domn protop. Petru Popescu, care ca un adevărat director scolar şi harnic cârmaciu a condus toate la scopul şi resultatul dorit.

Nicolau Aron.

Varietăţi.

* (Istoria regimentului de inf, F. W. L. Mare duce de Baden Nr. 50 dela întemeerea lui până la 1881, lucrată după archivul c. r. de resboiu şi după alte isvoare autentice, cu ilustraţiuni. Biblioteca ofiecerilor acestui regiment învită la prenumeraţiunea acestui op cu următoarele reflesiuni:

„În conformitate cu demnitatea trecutului acestui regiment (până la 1850 regimentul II român de graniţă cu reşedinţa statului major în Năsăud. Red. „T. R.“) nu s'a cruţat nici o osteneală şi cheltuială ca opul sĕ fie pe cât se poate bogat şi clar eară pentru poporaţiunea originei sale foarte atrăgătoriu şi interesant.

„Conduşi de ideea că istoria unui regiment are se fie o cronică credincioasă şi adevărată a familiei celei mari a regimentului în care sĕ se eterniseze activitatea glorioasă a singuraticilor, mai departe se fie înţeleasă de toţi desvoltarea succesivă a organisaţiunei, armărei, a ecuipărei, a adjustărei şi a altor referenţe, autorii si-au dat silinţa a da o icoană istorică cât se poate de credincioasă si de vastă a luptelor si faptelor regimentului.

„Opul a apărut deja. Listele de prenumeraţiune sûnt a se adresa la comanda de reservă a regimentului Nr. 50 la AIba-Iulia“.

Opul acesta trebue sĕ fie interesant şi aşteptăm mai mult decât cu curiositate se fim în posiţiune de al cunoasce. Costă 5 fl. v. a.

* (Necrolog.) Cruda şi nemiloasa moarte ear' răpì pre un brav păstoriu sufletesc din mijlocul nostru. Părintele capelan *Iulian Onciu* numai e cu noi, căci Lnni în 11 Ian. a, c. la 11 oare noaptea în etate de 41 ani, după o fericită căsătorie de 16 uni, şi în al 13-lea an al păstoriei sale, împărtăşit fiind cu sânta cumineçătură, şi-au dat blândul sĕu suflet în mânile creatorelui, lăsând în cel mai profund doliu, pre mult iubita sa soţie cu cinci prunci mìnoreni; precum şi pre iubiţii sĕi părinţi, soacră, frate, soră, neamuri şi pre fiii sĕi sufletesci. — Actul funebral fu sĕvêrşit de 8 preoţi şi 3 învĕţători, apoi după finea ceremoniilor, părintele Ioan Popoviciu din Satul-nou cetì o cuvêntare ocasională, ear' la cimiteriu părintele capelan Ioanichiu Neagoe, din Petruvăsila rostì un discurs funebral, cari amêndouĕ stoarseră lacrămi din ochii tuturor triştilor ascultători. Mângâind pre cei orfani, reposatului sĕ'i ḑicem: Fie'i ţerîna uşoară şi memoria binecuvêntată.

* (Bandiţi politicoşi): În „Resb.“ W. cetim despre o tâlhărie comisă asupra lui Costache Urlăţen în districtul (României) Prahova care ar fi destul de comică dacă n'ar avè şi partea sa tragică.

Eată cum relatează despre întêmplarea aceasta ḑisa foaiei după „Democratul“:

Luni la 4 curent, 20 de indivi̯ḑi bine îmbrăcaţi cu masca la ochi în patru trăsuri trase de câte patru cai frumoşi pela oarele 6 şi jumĕtate seara se presentă la domiciliul dlui Costache Urlăţeanu, dela via dsale din deal Valea Orli plasa Podgoriei. Petruspreḑece din acesti mosafiri remân în curte cu însărcinarea de a lega pe toţi servitorii dlui Urlăţeanu şi restul de şese s'au dus sus spre a aduce stăpânului casei felicitările lor de sfintele serbători.

D. Urlăţeanu sn afla la masă.

Ooaspeţii presentânduse în casă, se adresară astfel:

— La mulţi ani şi vĕ sărutăm mânile cocoane Costache — şi după o pausă, scurt, adauseră;

Ea veḑi de noi şi ne dă ceva de cheltuială.,..

D. Urlăţeanu vĕḑênd cu ce fel de mosafiri are a face tot scurt le rĕspunse:

— Băeţi vĕ dau tot ce am, dar cu condiţiune sĕ'mi cruţaţi viaţa.

Banditii promiseră pe onoarea lor că nu se vor atinge de nici un firicel de pĕr din capul lui coconu Costache.

D. Urlăţeanu merge la cassa de bani şi le dă tot ce avea, adecă vreo 18.000 franci.

După ce politicoşii hoţi s'au asigurat că li s'a dat toţi banii din casă într'un chip şi mai politicos 'şi au luat ḑiua bună dela cel jefuit sărutându-i chiar mânile.

Banditii încă au avut grijă a lua la braţ pe d. Urlăţeanu spre a-i conduce până la poartă. Aci, din nou, nouĕ îmbrăţişări şi sărutări de mâni din partea tâlharilor, rugându-se nocturnii neguţători de d. Urlăţeanu, să-i scuze că, dacă au fost siliţi al vizita noaptea, aceasta au făcut'o fiind-că au întârḑiat venind foarte de de parte pe drum, de la Bucuresci.

După un ultim sărutat de mâni, banda s'a suit în trăsuri şi s'a făcut nevĕḑută; iar d-nu Costache Urlăţeanu a rĕmas cu 17 bani în buzunar, pe cari, în casă chiar, a voit a-i da şi pe acestia jefuitorilor, spre a se ţinè de cuvênt că toţi banii îi va da, pe cari 'i are în casă; hoţii însĕ au refuzat a-i lua şi pe acestia, ḑicênd că trebuie sĕ rĕmâie de prăsilă lui coconu Costache.

Parchetul nu scim ce dispoziţiuni va fi luat pentru dovedirea acestor cutezători banditi; administraţiunea însĕ, după cât ne-am informat, se află în urmărirea lor.

Loterie.

Din 28 Ianuarie 1882.

Viena:	44	89	30	52	13
Timişoara:	65	72	6	47	68

Bursa de Viena şi Pesta

Din 28 Ianuarie 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur	117.25	116.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	87.25	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	92.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.50	129.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.50	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.50
Obligaţiuni urbariale trausilvane	95.—	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	95.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.30	72.25
Datorie de stat în argint	74.80	73.25
Renta de aur austriacă	91.50	91.25
Sorţi de stat dela 1860	129.75	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	811.—	810.—
Acţiuni de credit austr.	275.25	277.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	267.50	265.—
Sorţi unguresci cu premii	112.—	112.—
Sorţi de regularea Tisei	107.50	107.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.61
Napoleon	9.53	9.53
100 marce nemţesci	58.55	58.60
London (pe polija de trei luni)	119.60	119.65

Nr. 6968—1882 civ. [11] 1—3

EDICT.

În causa de segregarea păşunei comune din Vecerdea terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoaro şi în deosebi pentru regularea represeutanţii, alegerea ingineriului funcţionător şi pentru pregătirea preliminariului de spese se statoreşce pe **29 Martie anul 1882 la 9 oare an. m.** în comuna Vecerdea la antistia comunală, la care se citează prin edict cei interesaţi.

Elisabetopole, 20 Ianuarie 1882.

În numele tribunalului reg.

(L. S.)

Kelemen m. p.,
jude esmis.

Nr. U. 100/1882. [12] 1—3

Publicare de licitaţiune.

În 24 Februarie 1882 st. n. (12 Februarie 1882 st. v.) se va licita public în oficiul central al universităţii săsesci din piaţa mare Nr. 15 dimineaţa dela 9 până la 12 oare, arêndarea următorilor munţi de păşune pe restimp de doi ani, va se ḑică pe 1882 şi 1883 şi adecă:

Nrul curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Mărimea suprafeţei Jug.	stân gini	Preţul de esclamare fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornu Pleschii Nogovanu mare	712	—	181	—
2		Nogovanu mare	1327	—	850	—
		Nogovanu mic			840	—
3		Conţu mare	2245	—	771	—
		Conţu mic			875	—

Fie care doritoriu are la începutul licitaţiunei adepune în bani gata un vadiu de 10 percente dela preţul de esclamare în mânile comisiunei de licitaţiune, care după terminarea licitaţiunei, se înapoează acelor ce n'au obţinut arênda; acelor însĕ cari au obţinut arênda, li se socotesce în plata arenḑei, după ce au depus cauţiunea contractuală.

Condiţiunile mai de aproape ale arêndărei se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu 21 Ianuarie 1882,

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8. Sibiiu, Joi 21 Ianuarie (2 Februarie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cine ar avè dreptul sĕ aleagă pe învĕțători?*)

O întrebare demulți discutată e aceasta, dar e rĕu aplicată mai pretutindinea, chiar și la noi — Românii. Întrebarea că cine sĕ aleagă pe învĕțători nu este o cestiune așa ne'nsemnată, ca sĕ o privim numai printre degete, mai cu seamă acum, când pentru noi situațiunea în Ungaria este destul de gravă. Și dacă examinăm situațiunea scoalelor poporale cu o atențiune mai mare, atunci ne putem convinge, că organisațiunea acestora e destul de bună, dar cu atât mai rĕu și neconsciențios sĕ eserciteză aplicarea regulamentelor în organisarea prescrisă de legile noastre constituționali. Aceasta bătae de joc a legilor sĕ practisează nu numai la noi Românii, ci și la alte popoare din Ungaria, mai ales acolo unde este vorba de un progres național. Constituțiunile bisericilor noastre sunt destul de bune: cu deosebire Românii orientali din Ungaria sĕ bucură de drepturile cele mai constituționali, în ceea ce privesce organisațiunea și administrațiunea bisericei și a școalelor. Tractatul meu aci sĕ referesce la afacerile scolare, și anume la alegerea învĕțătorilor poporali, deci numai despre aceasta vreau sĕ vorbesc.

Scim bine că învĕțătorii se aleg de popor, și în contra acestui drept al poporului, nu cred sĕ fie un suflet de Român, care sĕ rĕdice protest. Dar cui sĕ-i și treacă prin minte a denega poporului un drept așa sânt, chiar astădi, când toate popoarele din lume se silesc a se folosì de toate drepturile libertății. Acela care va cuteza a stirbì numai ceva din drepturile de libertate a le poporului, va fi condamnat și ignorat de toți aceia, cari pretind a dice, că judecă cu mintea sănĕtoasă.

Astădi în seclul al XIX. toți așa cugetăm. Și așa e și bine.

Dar eacă o suprindere! Eu nu mĕ pot împăca nici decum cu dreptul poporului nostru de a alege pe învĕțători, și acest drept de libertate nu-l pot aproba nici decum. Nu putem aproba acest drept al poporului pentru aceea, căci poporul când sĕ folosesce de acest drept, arareori cugetă la scopurile noastre de înaintare în cultură, ci numai la interese personali, și așa educațiunea tinerimei de multe ori cade în mânile unor indivizi, care nici pre departe nu merită a purta numele de „învĕțător.“ Alegerile de învĕțători în multe locuri sûnt un act de licitațiune minuendă, unde poporul sĕ întrece a boteza de „dascăl“ pe acel concurent, care promite a servì cu un salariu de tot bagatel; precând cei demni de aceasta funcțiune sûnt șiliți a pribegì cu buzele umflate de ici colo, pănă ce trecându-le voia de dăscălie trebuie sĕ apuce pe altă carieră, la care în început chiar așa de mare cunoscință au, pre cum au la educațiune și instrucțiune acei domni învețători cusalariu de 50 — 100 fl., cari afară de az-buchile bĕtrânilor și de vorbirea pe „slovă“ mai sciu sbiera și în biserică — al nouelea glas acărui invențiune lor o și detorim, — apoi din când în când mai norocesc acestia poporul cu cetania de căzanie. Vai de poporul care își pune încrederea sa în astfeliu de indivizi.

Dar înzadar vei spune poporului necult, că atari indivizi numai nefericesc pe bieții copii, cărora asceptăm sĕ li se dee o educațiune rațională. Poporul necult maltratat de giurstările perverse ale situațiunei sale, nu cugetă la alta, decât sĕ scape de multele dări, ear acolo unde e vorba de binele public pentru un ciocan de rachiu își vinde sufletul.

Câte și mai câte escese sĕ întâmplă la alegerile de învĕțători, — ca si la alte alegeri, — despre care nu e de lipsă a se face acì amintire, căci sciu că fie cine a putut face destul de tristă esperință la alegerile, unde poporul are ocasiune a sĕ folosi de dreptul seu electoral.

Dar sĕ nn cugete nimenea, că fac aceasta observare numai pentru scoalele confesionale. Așa ceva s'au întâmplat chiar și la scoalele comunale — în comitatul Hunedoarei, unde de multe ori am avut ocasiune a vedé, că în comună pur românească, comitetul scolastic constătătoriu numai din membrii români. își au ales de învĕțător pe un astfel de individ, care sau puțin conoscea limba română—de propunere, sau nici decât. Poftim progres dela o așa scoală!

Pentru poporul necult nu e bun acest drept de alegere; el nu scie cine am fost, cine sûntem și ce trebue sĕ fim. Poporul numai la ziua de astădi cugetă, dar de următori puțin 'i pasă, și așa ușor sĕ lasă a fi amăgit de ori și cine. Unui popor care nu e de ajuns civilisat nu i se pot concede toate drepturile de libertate, ci aceste cad mai mult în competența puterei supreme care are chiemarea de a conduce poporul, mai ales atunci când poporul nu e în stare a se conduce pre sine insuși. Când poporul ar fi de ajuns civilisat, atunci am face cel mai neertat pĕcat, dacă l'am lipsì de toate drepturile lui.

Alegerea de învĕțători este o cestiune cu mult mai importantă, ca ori și ce alegere de deputați, pentru că în mâna învĕțătoriului zace tot viitoriul națiunei, și fericirea fiecărui om pământean depinde aproape numai dela cultura ce a reversato asupra lui educațiunea scoalei. Și aceasta nu e glumă, scoala are mare înfluentă la formarea caracterului individual.

Dar se lăsăm acestea. După ce scim că poporul necult este espus la nenumerate întrige și amăgiri față cu alegerile învĕțătorilor sei, trebue sĕ cugetăm serios că în așa împregiurări critice, cine sĕ aibă dreptul a alege pe învĕțătorii poporali? Nimenea altul decât consistoriele bisericesci, în cari ne putem pune toată încrederea că vor denumì la fiesce care scoală confensională învĕțători apți și bine cualificați. Dela consistorii bisericesci putem ascepta fără nici o presupunere, ca stațiunile învĕțătoresci sĕ fie complinite cu învĕțători, cari cunosc bine chemarea lor și cari vor desvolta o activitate neobosită, atât în educațiunea și instrucțiunea tinerimei, cât și în toate causele de luptă națională.

Cu învĕțători slabi, lipsiți atât de conoscințele pedagogice cât și de alte calități culturale — nu vom putè sĕ ne ajungem scopul nici odată deoarece atari indivizi nu numai că nu pot contribuì cu nimica la înaintarea civilisațiunei poporului dar ce e mai mult acestia împedecă foarte mult civilisațiunea poporului, servind poporului cu esemple rele și arĕtând prin aceasta că scoala pentru poporul necult este o instituțiune de cultură zadarnică și dăunoasă.

Decât se avem atari scoale cu atari învĕțători mai bine nici decât. Decât se finim un lucru numai de jumĕtate mai bine sĕ nu 'l începem. Unde nu se pot înființa scoale corespundĕtoare acolo nici se nu ne ostenim cu așa ceva.

Și poporul are drept când își face o rea închipuire despre folosul scoalei căci într'adevĕr scoala cu învĕțător slab mai mult strică decât folosesce. Cum e învĕțătoriul așa e și scoala.

Așa dar nefiind poporul în stare a urma o adevĕrată procedură la alegerea învĕțătorilor sĕi, atunci nu trebuie sĕ'l încredințăm cu folosirea acestui drept prin care se aruncă și mai afund în întunerecul progresului cultural.

Cu tot dreptul putem pretinde, ca învĕțătorii sĕ fie denumiți de consistoriele bisericesci, cari vor lua asupra-le toată responsabilitatea pentru o astfel de procedură, și atunci nu ne vom putè plânge că avem mulți învĕțători slabi. E lucru natural însĕ ca acesti învĕțători denumiți de consistoare sĕ fie deajuns cualificați și bine salarisați. Astădi sunt foarte rĕu salarisați învĕțătorii și o ameliorare a salarelor învĕțătoresci ar avé loc mai pretutindenea. Dar despre aceasta încă voiu vorbi de altadată.

P. Stoica.

*) Publicăm acest articol ca o părere, despre care încape discusiune atât pro cât și contra. Red.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Ianuarie.

Sesiunea delegațiunilor e obiectul cel mai important ce ocupă în moment lumea politică din monarchia noastră. Comisiunea delegațiunei unguresci a ținut la 31 Ianuarie o ședință, în care s'a discutat creditul estraordinar de 8 milioane; referentul a recomandat votarea creditului cerut, ear ministrul comun de finanțe Slavy a promis că va convoca de nou delegațiunile, dacă s'ar mai cere vre un credit mai considerabil, apoi a declarat că s'au luat toate precauțiunile pentru a împedeca estinderea insurecțiunei spre Bosnia.

Ministrul de esterne Kálnoky atribue causa rescoalei agitatorilor de profesiune cari s'au întâlnit înainte de aceasta cu 6 ani în peninsula întreagă a Balcanilor. Fiind respinși și împrăsciați în urma ocupațiunei, ei s'au reîntors din toate direcțiunle la vatra insurecțiunei. Încât pentru atitudinea Rusiei față cu revoluțiunea, ministrul s'a esprimat că e convins despre iubirea de pace a împĕratului și cabinetului rusesc, ale căror simțeminte loiale către imperiul austro-ungar sûnt necontestabile. Scirile despre curentele ostile sau neamicabile ce se dice că s'au observat în cercurile mai înalte ale Rusiei, sûnt eronate. Atitudinea Rusiei e corectă și corespunde voinței țarului care doresce a remânè în relațiuni bune cu noi.

Raporturile monarchiei cu Turcia sûnt din cele mai bune; prejudețele și temerile Turciei cu privire la înaintarea pretinsă a Austriei spre Salonic sûnt delăturate și aceasta se dovedesce prin promisiunea categorică a Sultanului de a primì juncțiunea ferată spre Salonic. Atitudinea Porții dovedesce și astădi aceeași încredere arĕtată deja. Și principii din Serbia și Muntenegru au dat dovedi despre atitudine corectă și loială.

Aceste asigurări, primite cu aplause din partea comisiunei, sûnt liniștitoare. Numai viitoriul va arĕta, dacă calculii ministrului sûnt esacți.

Ca ilustrațiune la declarațiunile făcute de ministrul de esterne în comisiunea delegațiunei unguresci cu privire la atitudinea Rusiei e de remarcat discursul generalului rusesc Scobelef ținut la un banchet. Generalul a dis între altele: „La marea adriatică togma se luptă un popor pentru credință și independență“ și apoi a terminat cu cuvintele: „Nu pot sfârși dlor, mi se stringe inima de durere. „O mângăere mare e și remâne credința în puterea și în misiunea istorică a Rusiei.“

Dela teatrul insurecțiunei se comunică următoarele date oficiale: Generalul Czveits a făcut la 26 Ianuarie o recunoascere din Mostar spre Zimje cu două batalioane de infanterie, precând în același timp un batalion de vênători plecând din Nevinsie îndeplinea același scop lângă Glavaticevo. În 27 Ianuarie s'a întâmplat o luptă de o jumĕtate oară cu 1000 de insurgenți pe țermurele drept al Narentei. Insurgenții s'au retras pe linia întreagă. Trupele au petrecut noaptea în posițiunile lor și în 28 Ian. s'au reîntors la Mostar și Nevesinie neavênd intențiunea de a urmărì mai departe pe insurgenți. Perderi au fost: un locotenente sup. mort, doi soldați răniți greu, trei răniți ușor. În 31 Ianuarie cam 40 de insurgenți fură respinși după o luptă fără perderi pe înălțimile dela Svorcan (lângă Corito) spre granița Muntenegrului. —

Ministeriul cel nou francez s'a format deja și e compus din următorii bărbați: Freycinet, presidiu și esterne, Say finance. Ferry, instrucțiune, Goblet interne, Humbert justiție, Billot resboiu, Jauréguiberry marină, Varroy, lucrări publice, Tirard agricultură, Cochery comunicațiune.

Denumirea lui Say la ministeriul de finance a făcut o bună impresiune asupra bursei și asupra cercurilor financiare.

Noul cabinet va întimpina opoziţiune energică din partea lui Gambetta în camera deputaţilor.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ministrul president C. Tisza: Voiu vorbì la obiect pe scurt şi cu sânge rece cum cere un asemenea obiect. Observ mai ântâiu că întrucât votarea fondului de dispoziţiune de regulă e privită ca cestiune de încredere eu mĕ bucur foarte că dl deputat nu mi-a votat fondul şi-l rog ca se nu aibă încredere în mine. (Ilaritate şi strigări: „éljen“)

Încât pentru meritul obiectului dl deputat Herman a adus în discusiune o scrisoare volantă apărută în Germania atrăgêndu-mi atenţiunea asupra împregiurării, că guvernul are datorinţa a paralisa acea scrisoare. Eu ḑic şi de astădată că mi-ar fi ruşine, dacă aşi avè lipsă sĕ fiu reflectat din partea dlui deputat Herman, că adecă guvernul sĕ'şi facă datorinţa. (Aplause). Este datorinţa guvernului a lucra ca cercurile guvernamentale şi printrênsele naţiunile sĕ fie lămurite despre aceea ce este adevĕrat şi neadeverat din acele afirmaţiuni, şi cutez a afirma, că acele cercuri sûnt departe de a crede fie şi numai a mia parte din cele cuprinse în asemenea pamflete.

A doua problemă a guvernului este a lucra, ca sĕ dispună deslușirea adevĕratei stări a lucrurilor în foile străine şi eu cred că cine urmăresce cu atenţiune foile străine nu va putè ḑice că nu s'a făcut nimic şi în privinţa aceasta; eu nu ḑic, că aceasta s'a făcut direct de către guvern, dar guvernul s'a îngrigit ca cercurile respective sĕ fie informate.

Dealtmintrenea nu pot a nu reflecta cu unele cuvinte la cele ce s'au ḑis aici.

Nu se poate tăgădui că o parte dintre Sasii din Transilvania respândesc prin foile lor nisce idei ce se află în contraḑicere cu realitatea. (Aşa e!) Nu se poate tăgădui nici aceea, că eu am cercat sĕ proced pe cale legală contra acelor articuli, dar juriul a achitat pe acusaţi pentru articulii inimici patriei. (Adeverat este!) Deci nu este o omisiune din parte-mi dacă se întêmplă asemenea lucruri fără a fi pedepsite, pentru că au trebuit sĕ remân între marginele legei.

Repet, într'adevĕr sĕ respândesc astfel de sciri şi în faptă e de regretat, că bărbaţi însemnaţi şi renumiţi se află subscrişi pe unele scripte ce respândesc mai departe acele neadevĕruri. Faţă cu aceste lucruri nu există alt espedient decât deslușirea. Şi eu sûnt convins, că acei bărbaţi cari au subscris acele scrisori, după ce vor primì deslușirea — aceasta firesce nu se poate face în vr'o câte-va ḑile, fiind că se cere timp — se vor destace de către acei ce i-au sedus.

Fără de a întra în detaiurile acestor scrisori şi cărţi, îmi iau voia a observa că acela ce a scris cartea, e un învĕţat într'adever renumit şi-a înscris numele, a espus relaţiunile imparţiale cu o temeinciie şi iubire de adevĕr, cum o vedem la francezul, care ne povestea că magnaţii unguri din Budapesta merg la balurile mascate în gală ungurească şi că în Füred luna nu apune nici odată, (Ilaritate.)

Dl deputat amintesce acea ce face reuniunea Sct. Ladislau în interesul Ciangăilor. Aceasta nu împoartă nimic; dl. deputat ar putè face asemĕnare între ambele lucruri numai atunci când ar dovedì, că acea societate voiesce a agita pe Maghiarii Ciangăi acolo şi pe noi aici contra poporaţiunei de acolo, dar aceasta dovadă nu-i va succede. (Adevĕrat! Aşa este!)

Dl deputat ne reflectează la aceea ce s'ar întêmpla în aceasta casă când ar esista undeva într'alt stat douĕ milioane de Maghiari. Mai ântâiu, dle deputat, în Transilvania nu există douĕ milioane de Sasi, (Ilaritate, adevĕrat este!) şi eu accentuez aceasta cu intenţiune pentrucă Ungaria într'adevĕr are într'alte părţi cetăţeni germâni cu credinţă către naţiunea lor, cari cu toate acestea sûnt patrioţi unguri buni. (Adevĕrat este! Aşa e!) Şi nu numai că nu sûnt douĕ milioane de Sasi, (Strigări: Har domnului că nu sûnt atâţa!) dar har dlui că nu toţi sûnt aliaţii tendenţelor îndreptate contra statului unguresc cum ar voì mulţi a-i înfăţişa. (Aşa e! Adevĕrat e!)

Dl deputat se plânge de asuprire, amintesce vechile privilegiuri şi ḑice că noi voim ca nimenea se nu'şi mai vorbească limba sa maternă. Cumcă s'au făcut în ţeară asemenea afirmaţiuni sporadice cu graiul sau în scris aceasta nu o stiu dar cumcă în Ungaria nu esistă nici o partidă care se fi înscris acest scop pe drapelul seu, aceasta o sciu. (Aşa e! Adevĕrat e!) Dar este ceva ce noi toţi am înscris pe stindardele noastre şi aceea e: Fiecare sĕ-şi cultive naţionalitatea sa după plac, e însĕ şi îndatorat a recunoasce statul unguresc *qua talis* şi a'şi împlinì datorinţele sale către stat. (Aprobări sgomotoase.)

On. Casă! Cât de puţin şovinism este în Ungaria, aceasta se poate dovedì numai prin aceea, că tocma în timpul când se înscenase aceasta agitaţiune şi aceste acusări nefundate contra naţiunei ungaresci nici legislativa ungurească, nici guvernul unguresc, nici confesiunea ce consistă, am putè ḑice mai numai din Maghiari nu s'au abătut dela calea corectă de a dispune învĕţarea obligată a limbei germane în scoalele de mijloc. (Adevĕrat! Aşa e!)

Deci a mai vorbì de şovinism, de asuprirea limbei germane, aceasta nu poate se aibă nici aparenţa adevĕrului. (Adevĕrat! aşa e!)

Trebuie se mai observ în mod categoric — domnii deputaţi se pot provoca la trecut, se studieze însĕ şi istoria Sasilor şi a celorlalţi conaţionali ai acestora şi vor vedè că printre înrudiţii lor nu este nici măcar un fragment care se fie avut atâtea drepturi şi libertăţi câte au avut Sasii din Transilvania. (Adevĕrat! aşa e!) Recunoscinţa nu e însuşire politică, (Strigări: Nu e o însuşire a Sasilor!) dar nici nu o cere nimenea dela dênşii, putem însĕ se cerem dela dênşii simţul de ecuitate şi dreptate. (Aşa e!)

Şi dacă vor vedè acea ce este iertat aici în Ungaria seminţiei săsesci asuprite şi prigonite, dacă vor vedè, ce este iertat Polonilor în Posen, ce este iertat Francezilor în Alsaţia Lotaringia (Aprobări sgomotoase) apoi cerce a schimba soartea lor cu a acelora! (Aplause vii prelungite.)

Em. Iványka povestesce că a călătorit la Dortmund la adunarea generală a reuniunei Gustav Adolf, pentru a mulţămì pentru simpatia acesteia către biserica evangelică din Ungaria. La un prând amicabil, ḑice oratorul, s'a aretat, la ce asupriri sûnt espuşi Germanii din Ungaria. În loc de a respunde m'am adresat către un German de faţă care locuise 17 ani în Orşova (către fiul presidentului judecătoresc din Dortmund) cu numele Brand şi i-am ḑis sĕ respundă la această învinovăţire. Şi acesta nu scia se spună destule laude despre libertăţile acordate. În fine oratorul termină cu observarea că ar trebuì sĕ se încuviinţeze des esprimata rogare a Evangelicilor din Transilvania de a li se permite sĕ se încorporeze la superintendenţa de dincolo de Tisa. (Aprobări.)

Bl. Orban arată că Sasii nu sûnt aşa numeroşi cum ḑic ei, numĕrul lor e abia 120,000. În trecut ei au avut mai multe drepturi decât sarcini. În rĕsboaie nu-i au putut întrebuinţa nimenea pentru lipsa lor de curagiu. (Ilaritate în stinga estremă.) Sasii sûnt pe cale de a se stinge, causele sûnt cunoscute. Dealtmintrenea nemulţemirea între dînşii nu e aşa mare, ea e alimentată numai de unii vênători de funcţiuni. Ungurii ce locuesc printre dînşii sûnt torturaţi în modul estrem. Şi jargonul ce-l vorbesc nici nu e german, ei mai ales cei din depărtare nici nu se pot înţelege între sine şi trebue se recurgă la limba română, dacă voiesc sĕ se înţeleagă. Ei se provoacă la privilegii mucedite, pe basa acestora ar puté sĕ ceară şi Secuii prerogative, dar Secuii au renunţat la privilegii. În fine oratorul roagă guvernul se lucre cu toate mijloacele ca se se lămurească opiniunea publică indusă în eroare.

Des. Szilagyi declară că dînsul ca opoziţional nu votează fondul de dispoziţiune. Încât pentru cestiunea pusă pe tapet e de părere, că ori cine doresce consolidarea Ungariei trebue sĕ se silească a paralisa escarea frecărilor între naţionalităţi. Lui Gull i observă oratorul, că i ar fi părut mai bine, dacă acest representant al Sasilor s'ar fi arĕtat mai puţin martir şi mai mult obiectiv. Nu a fost de lipsă sĕ ne facă declaraţiunea, că dînsul ţine la naţionalitatea sa şi se ne facă a crede că la noi s'ar cere mare curagiu pentru a face o asemenea declaraţiune. (Aprobări vii.) Se nu creadă însĕ că a sărit într'un abis deschis. (Aprobări vii.) Faţă cu ca lumniile îngrămădite în foile esterne oratorul ar fi aşteptat ca Gull prelûngă declaraţiunea, că ţine la naţionalitatea sa sĕ fi declarat, că simte şi ca cetăţean de stat al Ungariei. Punctul de vedere principal e: a cere şi a deştepta încredere.

Cei ce se provoacă la reuniunea Sct. Ladislau uită, că spriginul din partea Schulvereinului are un ascuţiş politic, el se dă conaţionalilor asupriţi. Contra insinuaţiunilor ridicate asupra noastră esistă numai un simţ: respingere necondiţionată. (Aplause sgomotoase.) Nici într'un stat nu li s'au dat naţionalităţilor astfeliu de drepturi ca în Ungaria. Aceasta s'a făcut cu presupunerea, că ele nu vor făurì arme contra noastră. Fie care cetăţean al acestei ţĕri trebue sĕ stăruiască — şi Sasii ca fii şi cetăţeni ai acestei ţĕri poate că sûnt în staro a face — a lămurì opiniunea publică de acasă şi din străinătate.

(Va urma.)

Ordonanţa în parlamentul din Berlin.

Fiindcă se aştepta, ca în şedinţa de la 12 Ian. a Reichstagului sĕ se ia în discuţiune manifestul regal, de aceea înainte de deschiderea şedinţei s'au umplut toate tribunele. Mai toată diplomaţia a fost de faţă.

La a treia lectură a bugetului a luat cuvêntul deputatul Hänel şi a criticat vehement ordonanţa sau manifestul regal. Acest manifest, a ḑis Hänel, a produs o sensaţie generală. Este contra constituţiei de a pune persoana regelui în desbatere politică în discuţiuni parlamentare şi nu e în regulă, ca ministrii sĕ se puie în dosul persoanei regelui; prin acea ordonanţă regală este făcut responsabil pentru toate şi cade responsabilitatea ministrilor. Prin aceasta se pun stavile întregei discuţiuni politice în representaţiunea naţională; aceasta trebuie sĕ ducă la o crisă; sau regatul sau constituţia cată sĕ se surpe. Acum crede cineva că 'şi arată credinţa către rege ḑicênd: „Nu sûnt alt-ceva decât fidelul servitor al regelui.“ Posiţia regelui este, că aprobă ori ce mĕsură numai cu reservă de a i se putè arĕta ceva mai bun. Puterea regelui stă mai pe sus de partide. Demnitatea regelui nu poate fi transmisă nici asupra celui mai înalt funcţionar. În împregiurări critice se poate întêmpla ca regele sĕ fie chiemat sĕ pronunţe cuvêntul mântuitor: „Voiu sĕ trăesc în pace cu poporul meu!“ (Foarte bine! stânga.) Ce privesce posiţia funcţionariului în alegeri, observaţiunile manifestului stau în contraḑicere diametrală cu vorbele de mai nainte a le lui Bismarck. Rog sĕ mi se esplice, ce gândesce guvernul asupra vorbelor din manifest, cari impun funcţionarilor datoria sĕ represinte la alegeri politica guvernului; nici un funcţionar n'are dreptul sĕ abuseze de postul sĕu spre a produce un anume resultat în alegeri; e imposibil a ţinè pe funcţionar străin de ori ce agitare. Limitele agitaţiunei electorale sûnt trase prin datorie, impusă funcţionarilor din oficiul lor. Regret apariţiunea ăcestui manifest şi vĕd în el mai mult un pericol, decât o îmbunătăţire a posiţiunei imperiale în Germania şi Prusia. Tradiţia glorioasă a dinastiei Hohenzollern n'a prins rĕdăcini aşa solide pretutindeni în Germania şi cu deosebire în provinciile nouĕ prusiene, ca în vechia Prusie. Dar prin asemenea manifesturi nu'şi crează cineva dragoste. (Aplause vii la stânga.)

Principele Bismark se ridică spre a respunde lui Hänel. În timpul vorbirei se arată foarte agitat. De mai multeori 'şi părăsesce locul şi se duce la tribună. Eu susţin manifestul — ḑice Bismark — în calitateă mea de ministru preşedinte prusian. Manifestul nu crează de loc un drept nou. Dacă manifestul sĕ pune în legătură cu crearea unui conflict, apoi aceasta e un pium desiderium. Guvernul nu vrea conflicte, ci pace cu poporul. Nu citaţi foi vieneze plătite de francezi ce împrăştie aceste sciri de spre conflicte. La noi trebue în fine combătută legenda constituţională ca şi cum regele prusian ar guverna în sensnl lui „regner“ şi nu în sensul lui „gouverner.“ Mai e şi un alt drept afară de cel scris prusian. Însuşi Momsen a vorbit despre teroarea „absolutismului ministerial faţă cu regalitatea-umbră. „Noţiunile de întendenţă constituţională“ sûnt învechite. Persoana regelui e înviolabilă şi totuşi se vorbesce fără respect despre regele. (Voci: Nu e adevĕrat!)

Bismarck (continuând:) Virchow a făcut'o întrun discurs al sĕu. Eu sûnt responsabil pentru toate actele regelui, pe cari le-am contrasemnat sau nu. Nu înţelĕg, cum în actele guvernamentale se poate pune cu subscrierea accentul principal asupra responsabilităţei ministrului. Totul se face de însuşi regele; ministrii redactează numai ce a ordonat regele, dar ei nu guvernă. Tradiţia prusiană corespunde aici întocmai dispoziţiilor constituţiei prusiane. Un rege prusian nu domnesce de plăcere, ci de datoria sa de regent. Regele hotăresce cum au sĕ votese împuterniciţii prusieni în consiliul federal şi ce atitudine sĕ aibă în Landtagul prusian. Eu n'am ordonat nimic colegilor mei din minister, ci numai regele. Cui avem sĕ mulţumim posiţia noastră actuală în lume? Numai regelui. Daca era sĕ fie după voinţa majorităţei parlamentare în timpul conflictulni, mai întâiu n'am fi avut o armată organisată. Ministrii de mai nainte n'au sciut nici atâta, că unitatea Germaniei poate fi creată numai cu o armată mare şi tare supt comanda regelui Prusiei.

Când Prusia sa dus la Olmŭtz ministrul de rĕsboiu de atunci al Prusiei a ḑis; „Nu putem oprì pe Austria de a nu lua Berlinul: lăsaţi armele şi sĕ nu mai fie rĕrboiu!“ Dacă regele n'ar fi făcut o politică a sa proprie, făcênd o politică parlamentară, atunci la 1863 supt conducerea vice-presidentului Camerei Behrendt

am fi intervenit pentru insurecțiunea polonă și contra Rusiei. Parlamentelor le place sĕ atace pe guvern acolo unde e sgomot și rĕscoală, càci aceasta desteaptă simpatii. În cestiunea Schleswig-Holstein de la 1864, parlamentul a făcut opositie numai pentru că isbutisem sĕ câștigăm pe Austria pentru coaliție. Dacă în această cestiune eram sĕ ascultăm de parlament, și astădi am ședea încă în ulița Eschenheim. Acest mare fapt l'a îndeplinit numai regele cu propria sa politică. Când în cestiunea Schleswig-Holstein n'am voit se proced destul de repede regele 'mi-a adresat întrebarea: „Nu ești German?“ Regele 'și schimba ministerele, până ce 'și realisa voința regală, urmărind o politică națională. Tot-deauna a fost vorba numai de acțiuni regale și nu parlamentare. Preopinantul nare reminiscențe prusiane din tinerețe; făcênd cunoscință mai de aproape cu monarchii nostrii, veți că sûnt mai mult, de cum credeai. (Bravo! la dreapta.) (întorcêndu-se spre partida progresistă:) D-v nu doriți a veni în raporturi mai directe cu regele (contrațiceri vii în stânga;) sûnteți în stare sĕ puneți alt-ceva în locul elementului monarchic indispensabil? N'aveți ce pune în locui ce 'mi mai poți da și tu calicule? Voiți sĕ sdrobiți și sĕ sfășiați regalitatea și prin aceasta ne aruncați în chaos. Regele are dreptul sĕ guverneze și aceasta nu permite sĕ i se ia prin restricțiunea constituțiunei.

În alegeri intoxicarea politică nici nu e posibilă, dacă nu va mai fi privit ministrul, ci împĕratul și regele ca responsabil pentru toate mĕsurile. Mi s'a imputat, că sûnt laș și mĕ acoper cu scutul regelui. Se înșală cine crede, că mĕ supĕr de vre o vorbire din parlament și de aceea nu'mi fac datoria de soldat spre a cruța pe regele de neplăceri. Aceste atacuri parlamentare nu sûnt tocmai așa periculoase. Cine cutează a îmi imputa că sûnt laș? În timpul conflictului am fost amenințat cu pușcăria și cu confișcarea averei. Neadevĕrul imputărei de lașitate (întors spre stânga) caută sĕ facă a vi-se roși fruntea! Douĕțeci de ani am stat pe zid luptând pentru regele meu și d-v. mĕ acusați că sûnt laș! acesta e un neadevĕr! (Violente întreruperi la stânga: Richter și Hänel strigă: Nimeni n'a țis'o! E un neadevĕr!) Bismarck, roșu de mânie, se duce la tribună și strigă: „Cu toate acestea ați țis'o“ (strigăte: Nu, nu; Bismarck se întoarce la loc și strigă, adresându-se stângei:) Mulțămiți lui Dumnețeu că e așa! (apoi continuă:) Dacă regele m'ar licenția, m'așĭ duce bucuros pentru tot deauna! În privința declarațiilor manifestului asupra funcționarilor în alegeri, n'am de gând sĕ restring libertatea în alegeri, dar funcționarii au datoria sĕ apere guvernul de minciuni și calomnii. Funcționarii își pot arĕta vederile lor în alegeri dar sûnt obligați sĕ nu permită desfigurarea actelor guvernului. Regele e decis sĕ 'și îndeplinească, ca și predecesorii sei datoria de regent ca păzitor al drepturilor poporului, iar eu nu voiu fi tutorele regelui, ci fidelul seu servitor.

Hänel replică: Cancelarul a țis, că 'i-aș fi făcut imputarea de lașitate personală. Aceste vorbe nu le pot taxa, decât ca fiind luate din vênt și resărite din fantasia cancelariulni. Cancelarul s'a folosit de acest pasagiu, numai spre a da ocasie la scene pasionate.

Bismarck: M'am esprimat numai curat nemțesce, d. Hänel vrea acum sĕ nege prin întorsături retorice. Este oare o insultă mai mare de cât imputarea de lașitate în serviț? Sûnt deprins aici cu insultele, dar insulta lui Hänel e incalificabilă.

În 13 Ianuarie s'a continuat desbaterea asupra ordonanței regale în Reichstag.

Lasker a pus întrebarea: Ce l'a făcut eri pe principele Bismark sĕ vorbească cu atâta pasiune? Este — țice Lasker — aceeași metodă pe care Bismarck a întrebuințat'o în timpul conflictului. Bismarck ne impută, că am fi împedecat unirea germană. Această imputare e cu totul fără temei. La 1846 liberalii au proclamat programa națională realisată mai târțiu de Bismarck, Din contră guvernul conservator a împedicat îndeplinirea acelei programe. În cestiunea Schleswig Holstein nimeni n'a putut sci, că Austria va fi scoasă diplomaticesce din ducatele Elbei. Cancelarul ar fi putut face oare unitatea imperiului german, dacă la 1870 această cerință nu s'ar fi pus cu entusiasm în toate statele de sud? Cată se protestez că cineva vrea sĕ considere credința către rege ca un monopol al câtor-va persoane din guvern și dintre conservatori. Acesta e un neadevĕr și o aroganță. (Neliniște) Aceste cuvinte le a introdus în desbatere însuși cancelarul. Este o legendă a cancelarului, că parlamentul ar voi sĕ deposedeze pe rege și apoi eri cancelarul n'a spus decât legende despre partidele liberale. Cancelarul a umilit Reichstagul, vorbind de pudoare și neadevĕruri. Ce va țice străinĕtatea despre o asemenea tratare a Reichstagului? Bismarck a făcut alusie la desbinarea din Reichstag cu un fel de sarcasm. Aceasta va fi o lecțiune pentru popor. Atunci și Bismark va avea respect de majoritatea Reichstagului. Deputații liberali sûnt descriși înaintea poporului ca dușmani ai regelui. Dacă guvernul nu vrea sĕ reeunoască expresiunea voinței poporului care ne-a ales, de ce nu recurge la disolvarea Reichstagului?

Manifestul regal a creat numai conflicte noue intre rege și popor. Dar e un triumf al desbaterei, că manifestul a fost condamnat.

Ministrul Puttkamer: Nu poate cineva sta cu sânge rece, când 'i se impută că se ascunde la spatele regelui. Cancelariul a protestat și deputatul Hänel 'și-a modificat deja espresiunile, Firesce: Sifecistii, nega.

În privința participărei funcționarilor la alegeri, ministrul aderă, cam cu sfială, la interpelarea dată de Bismarck. Deci el bate în retragere revocându'și declarația dată mai înainte. Puttkamer urmează: Guvernul e mulțămit cu mersul sesiunei Reichstagului. Ea chiar a repurtat o victorie strălucită în cestiunea Hamburgului. Nu e vorba de nici un conflict; așa ceva scornesc numai corespondenții amăgiți. Manifestul vrea numai sĕ indice limite precise, până unde ajung drepturile regale și monarchice. Tocmai manifestul a spus, că drepturile representațiunei naționale trebuesc apĕrate. Liberalii țic, că se vĕd acum pretutindeni nori negrii de reacțiune. Dar se zăresc alți nori pe orizontul european. (Auți! Auți! Oho!) Da. Mulți nu vĕd aceasta; când însĕ acești nori se vor descărca, atunci poporul german va recunoasce, că e apĕrat de monarchia prusiană.

Windthorst combate aspru pe Bismarck, fără a 'l numì, și arată, că espunerea de ieri a istoriei prusiene până la 1866 inclusiv va fi de un mare preț pentru istoriograful viitor. Dar aici în Reichstag nu șed numai prusieni puri, ci și Germani. Acești germani ar putea opune cu totul o altă istorie celei desfășurate ieri. Nu vor protesta oare vechii prusieni, dacă germanii vor propune istoria după cum o înțeleg ei? A fost puțin tact, de a provoca vrajbă prin atari reminiscențe.

Hänel declară, că n'a revocat nimic. El 'și menține cuvintele de ieri, căci a spus un adevĕr obiectiv, că ministrii refusă responsabilitatea și sepun supt scutul regelui neresponsabil. El n'a pomenit numele cancelariului. Ministrul Puttkamer a unit un neadevĕr obiectiv cu o insinuare nedeamnă, țicênd că el (Hänel) 'și-ar fi retras cuvintele: acesta e un abus.

Ministrul Puttkamer rĕspunde cam moale, că e datoria sa sĕ respingă cuvintele lui Hänel.

După o polemică a lui Virchov contra cancelariului, desbaterea s'a închis.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeș în 27 Ianuarie 1882. (V.) Trebile aici din țI în țI se desvoaltă tot mai nesuferibile, tot mai asiatice.

Afacerea comisiunei scoalei industriare încă nici nu s'a limpețit, nici n'ajuns încă pre basa legală; de oare-ce Universitatea fondului regiu a hotărît mai nainte una, și deci s'a făcut mai târțiu alta, de tot contrară; de oare-ce aceasta încă nici nu'i aprobată, nici hotărîrea universității nu'i reasumată, nici schimbată.

Însĕ poate că toate aceste nu numĕră nimica, pentrucă vedem că acum aici cu voința și ajutoriul de mai sus toate sûnt cu putință.

Destul, că cu toate aceste, partea comisiunei, ce a remas (Rumpf-commission) fără nici o sfială, fără nici o indreptățire, fără nici un statut a mers pe calea apucată mai departe.

Manipulațiunea venitelor din averi publice (1000 fl. dela Universitate 200 fl, dela comuna Sebeș, și 200 fl. v. a. din cassa scaunală a Sebeșului), precum și spesele scoalei industriale de aici dela început încoace se purta, conform legii, prin cassa orășenească de aici.

Astădi comisiunea s'a apucat și-a dat toată aceasta manipulațiune unei persoane private, unui membru din comisiune, și încă fără nici o condițiune, fără nici o mărginire.

Minunat!

Oficiul de notariu până acuma îl purta un membru al comisiunei. Astădi însĕ comisiunea s'a pus și pe calapodul apucat a investit cu acest oficiu pe un dascăl dela scoala evangelică.

Pentru ca și această instituțiune publică, comuna susținută din averea tuturora, se fie deplin evangelică nu lipsesce alta, decât numai încă ca comisiunea în frunte cu oficiul central al universității se depună omagiele la picioarele poate că a cutărui superintendent.

Pre unii dintre instructorii vechi cu decrete dela acea scoală industrială astădată 'i au eschis simplaminte fără ai mai încunosciința din motiv că n'au cualificațiune, de și au absolvit universități din Pesta și Cluj, și pentru că sûnt funcționari publici.

Această eschidere a poruncit-o dl comes. Scim și aceasta din ce motiv.

Însĕ dreptul și iubitoriul de pace domnu comes scie, că Albert Leonhardt senator magistratual aici, curatorul besericei evangelice de aici, notariul consistoriului cercual evangelic de aici, și încă și dorere, conducătoriul ca din nuori, al oficiului comunale de aici — este *dascăl* (de scoatere de ochi) de limba maghiară la scoala evangelică de aici cu 400 fl. v. a. leafă anuală; că prelegerile le ține prompt și regulat în oarele oficiului seu, Marța și Vinerea de la 3—4 după prânz; și că tot în oarele oficioase plinesce și țile întregi în loc și pre la parochiele evangelice dinpregiuru chiămarea sa ca notariu al consistoriului cercuale, că mai departe registrantul și protocolistul Krauss este și notariu la reuniunea de păstrare și imprumuturi evangelică de aici, care oficiu îl plinesce tot de una pentru leafă fixă în fiăcare Mercurea și Sâmbăt'a după ameața și în schimb apoi archivele și registrele magistratuali, și mai ales cele orfanali sĕ bucură de cea mai brilantă confusiă și negligința. Dl comes aceste nu le opresce, tace. Va sci de ce, însĕ și noi scim de ce.

În 25 Ianuarie a fost adunarea representanței. Însĕ senatorul Leonhardt Albert, pre care, durere și astădi îl vedem confusând vreau se țic conducênd acea adunare în omnipotența sa n'a aflat vrednic nici a pomenì de dimisionarea unor membri din comisiunea scolei industriare cu atât mai puțin de alegerea în locul lor.

Bag seama i mai place a fi în fruntea lucrurilor neîntrege. După cum stau lucrurile apoi nici nu sciu când va avè pofta de a completa acea comisiune ciungă.

Aceste le recomandăm deosebitei atențiuni a dlui comes; numai puțin cele premerse pre cum și cele ce negreșit va urma încă.

Din acest motiv neam bucura foarte dacă ar urmări cu viuă atențiune ce se comunică publicului de prin aceste părți pentrucă sunt curatul adevĕr.

Se cetească și se judece însĕ fără parțialitate pentrucă nu ne spăriem de nici una.

Nimic nu ține cât lumea, numai adevĕrul și dreptatea; nici nu'i tot aur ce sclipesce; iar ur'a este cel mai periculos, cel mai rĕu svătuitoriu.

Preste tot însĕ cerem, ca un adeverat dignitariu se lucre și se sacrifice numai pentru binele statului, care constă în dreapta cârmuire și în împăciuirea cetațenilor.

Varietăți.

* (Ajutoare pentru meseriași.) Comitetul Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași din Brașov publică următoriul concurs: Devenind vacante două ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕțăcei români, cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, mașinist, argăsitor, pălărier, cordoner, clopotar, compactor, croitor și brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subcrisul comitet până la 30 Martie 1882 provĕțute:

1. Cu estras de botez din care sĕ se vadă că este român și că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de scoală din care sĕ se vadă că a percurs 4 clase normale și pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinți sau dela Tutorii copilului, că vor alăsa copilul sĕ învețe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Brașov pentru vre una din meseriele de mai sus din care sĕ vadă, că copilul se află la meserie de cel puțin o lună de țile.

Comitetul Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și Sodalilor români meseriași.

Brașov 15/27 Ian. 1882.

B. Baiulescu. m. p. pres. *I. Bozocean.* m. p. not.

* Sub comitetul despărțemêntului XII al Asociațiunei se adresează cătră inteligența din acel despărțemênt cu apelul următoriu:

„Recunoscut fiind acel adever, cumcă fie care națiune, ori care popor numai prin promovarea literaturei sale naționale, prin înaintarea în sciință, în arte și in industriă poate ajunge la dorita bunăstare culturală și materială, la înflorire și la culme; pre basa asestui adevĕr nesuesce și *„Asociațiunea transilvană pentru litera-*

tura şi cultura poporului român“ a-şi resolva problema ce şi-a impus, care numai prin întrunirea şi asociarea poterilor spirituali şi materiali a tuturor adepţilor sei, — cari trebue se fie toţi fiii naţiunei române — se poate efeptui!

Spre ajungerea acestor mărețe scopuri a emis subscrisul snb comitet apelul seu de sub Nr. 8 din anul trecut cătră întreaga inteligenţă din acest despărţemênt, pentru imbrăţoşarea mai cu căldură în numer mai însemnat a scopurilor asociaţiunei — făcêndu-se membrii ordinari eventual ajutători, care trebue cu dorere sĕ anunciăm — nau produs pănă acuma resultatul dorit pentru asociaţiune, de oare ce numai puţini membrii s'au inscris!

Reînoind apelul nostru supraamintit; pe basa recercărei onorabilului comitet central dela Sibiiu de sub Nrul 361. 1881, ne împlinim o plăcută datorinţă, învitându-vĕ de nou cu insistinţă şi stimă frăţească, sĕ binevoiţi a conlucra din resputeri şi inomise în cercul activităţii d-veastre spre înmulţirea membrilor asociaţiunei: ordinari, cari au a solvì câte 5 fl. şi ajutători, cari au a solvì câte 1 fi. v. a. premergênd d-voastră în frunte cu esemplul, ţinêndu-vĕ de detorinţă şi onoare naţiunală, cât mai curênd a trimite taxele anuali încasate şi dela alţi membrii noi acestui subcomitet cu atât mai vêrtos căci membrii ordinari se recompenseză cu foia Asociaţiunei „Transilvania“, şi fiindcă sûntem în posiţiune plăcută a vĕ avisà că dorinţa noastră cea mai ferbinte se va realisa. Adunarea generală a Asociaţiunei trans. din anul acesta se va ţinea în luna lui August aici în Deej.

Acum, ori nici odată! se ne facem cu toţii datorinţa naţională pre deplin.

Primire mai deamnă nu putem pregătí areopagului culturei noastre naţionale, decât făcêndu-ne cu toţii membrii.

Din şedinţa subcomitetului despărţĕmêntului XII. al Asociaţiunei.

Deej 25 Ianuariu 1882.

Gabriel Man, director. *Petru Mureşan*, srcretariu

* (Necrolog.) Alexie Oniţ jude reg., Dionisie Oniţ, Gliceria Oniţ (căs. Pipoş) şi Maria Oniţ, ca copii, — mai departe Terezia Katana (căs. Oniţ), ca noră şi Basiliu Pipoş ca ginere, precum nepoţii şi numĕroasele rudenii aduc cu inimă frântă de durere la cunoscinţă, că neuitata lor mamă, soacră, respective iubită bunică şi rudeniă: vĕd. după *Ioane Oniţ* născ. *Maria Trandafir*, a reposat în Domnul la 17/29 a lunei curente după primirea sântei cuminecături în etate de 80 ani, în urma unui morb îndelungat de slăbiciunile bătrêneţelor. Remăşiţele pământesci ale repausatei se vor astruca la 19/31 Ianuarie 9 oare ant. merid. după ritul gr. or. în cintirimul gr. or. sêrbesc din Seghedin.

Fiei ţerêna uşoară!

Seghedin în 17/29 Ianuarie 1882.

* (Necrolog) Ioan Văteşan paroch gr. or. ca soţ in numele sĕu, fiilor Ioan preot la Căpêlna înferioră şi fica Elisaveta şi în numele tuturor celorlalte rudenii, fraţi şi surori, unchi şi mătuşe, cu inima în frântă cuprinsi de cea mai mare durere, anuncie trista scire despre moartea mult iubitei sale consoaţe *Elisaveta* Vătĕşan nescută Brenduş după nu morb de 2 sĕptămâni de vĕrsat în etate de 41 ani după o fericită căsătoriă de 25 ani. Cu cele sufletesci împărtăşită în 26 Decemvre la 12 oare noaptea sau mutat la cele eterne lăsând pe ai sei in grele suspinuri şi amintiri bune din partea tnturor concetăţenilor de aicea. În 28 Decemvre sau astrucat în Cimiteriul local.

* (Afacerea cu Grecii din Braşov) cetim în „Gaz. Transilv.“ următoarele: Lăđile de bani dela biserica „grecească“ au fost transportate Joi cu escortă din cancelaria bisericei la d-nul föispan, preşedintele comisiunei administrative instituite de cătră d. ministru. Acest fapt caracterisează destul de bine noua fasă în care a întrat procesul secular bisericesc al Românilor cu Grecii. Nu înţelegem de ce nu s'a făcut aceasta transferare cu patru đile înainte, când d. vice-span din causa osposiţiunei curatorilor „greci“ a fost silit se recuire chiar gendarmeria. De atunci încă d-nii curători refusară categoric de a preda cheile casselor de fer şi dacă a fost de lipsă transportarea lor apoi trebuia sĕ se facă încă de Sâmbătă. Prima visită a d-lui vice-span a fost acompaniată şi de unele momente dramatice. Aşa ni se spune, că unul dintre d-nii „Greci“ 'l-a întimpinat cu cuvintele patetice: „Numai peste trupurile ncastre veţi putè ajunge la cassa bisericei!“

Se vede că aceasta eroică declarare a făcut oarecare impresiune asupra d-lui vice-span, căci după ce, cu ajutoriul gendarmilor a depărtat de lângă cassă trupurile revoltate ale cinstiţilor curatori „Greci“, puind sigilul pe ea, sa abătut totuşi dela intenţiunea de a-o transporta, ca „sĕ nu mai facă svon“ şi numai la cererea d lor „Greci“ a pus pe un poliţist sĕ păđască la uşa cancelariei. După patru đile înse sa gândit altfel, cum vĕđurăm „Grecii“ rĕmâind din parte-le consecuenţi în refusul lor de a preda cheile. Dram'a însĕ şi-ar' ajunge culmea, dacă după vreo doue septămâni, după ce vor sosì cheile de la Wertheim, cu care sĕ se poată deschide cassa sar găsì întrênsa numai nesce documente vechi şi cărţi de rugăciune de la muntele Atos!

Posta din urmă.

Dela Berlin se telegrafează că „Nord deutsche Allg. Ztg.“ reproduce la loc distins o conversaţiune dintre doamna Adam (Iulieta Lambert) şi Acsacoff despre posibilitatea unui resboiu germano-francez.

Doamna Novicoff publică în „Contemporary Review“ un articul despre crisa serbească cu ocasiunea destituirei Metropoltului Mihail din Belgrad. Articulul est o erupţiune turbată contra Austro-Ungariei. Este un semn al situaţiunei când o agentă notorică a Rusiei scrie astfeliu contra Austro-Ungariei.

Despre discursul lui Scobelef, după o telegramă dela Berlin la „P. Ll.“, care este îndreptat provocator în contra Austro-Ungariei şi Prusiei observă „Kreutzzeitung“ cu locurile politice ale discursului vor fi obiect de esplicaţiuni. „Kreuzzeitung“ se mira foarte mult de un astfeliu de discurs dela un general în activitate.

„N. fr. Pr.“ anunţă că discursul lui Scobelef dela banchet a cuprins şi pasagiul, că Rusia mai are cu Austria şi o răfuială veche de răfuit. La ce Acsacof a reflectat că discursul acesta va afla resunet la marea adriatică, la marea neagră şi pe câmpiile Bosniei.

Lista

Domnilor contribuenţi pentru balul dat în favorul espositiunei române ţinute în Sibiiu în August 1881.

I. Prin Dl Dionisiu Roman, v.-notariu colectant în Mediaş. Dela dd-nii: Dionisiu Chendi, adm. protopop 1 fl., Ioane Bozoşan, paroch gr. ort. 1 fl., Ioane Dorca, paroch gr. ort. 50 cr., Simion Ianculescu, notariu, 50 cr., Artimon Blăjan, paroch gr. cat., 50 cr., George Langa, econom, 30 cr., suma 3 fl, 80 cr.

II. Dr. Aureliu Maniu, advocat în Oraviţa, 5 fl. suma 5 fl.

III. Dr. Aureliu Kisbach, medic colectant în Câmpeni. Michail Andreica, proprietariu, 1 fl., Morcan Teodor, jude comunal, 1 fl., Iosif Vassiiu, jude comunal, 8 fl., I, Nicola, preot, 1 fl., Nic. Candrea, not. 1 fl., Dumitru Todea, jude comunal, 1 fl. Sebastian Hendel, 1 fl., Ioane Birlea, 1 fl., Const. Cathisicla, paroch, 1 fl., Ioan Todoa, not. 1 fl., Sim. Marcu, propr. 1 fl., Dr. Aureliu Kisbach, medic, 1 fl. = 12 fl.

IV. Patriciu Dragalina, prof. colectant în Caransebeş, dela dd-nii: Ioane Popasu, episcop, 10 fl., Almajanul, generariu 5 fl., Sebeşanul, vice-colonel, 2 fl., Fil. Musta, protosing. 2 fl., Iuliu Puşcariu, v.-notariu, 1 fl., Vas. Mândreanu, prof. 1 fl., St. Velovan, prof. 1 fl., Gavrilă Zavoian, căp. de pol. 1 fl., I. I. 50 cr., Ioan Bartolomei, secret. 1 fl., Ilie Curescu, locot. pens. 1 fl., Aureliu Maniu, cant. 1 fl., Filip Adam, refer. 1 fl., Georgiu Dic, cont. 1 fl., Lad. Bordaş, adv. 1 fl., Ioan Nemoian, prof. 1 fl., Patriciu Dragalina, prof. 1 fl., Ioan Peţa, comers. 1 fl. = 32 fl. 50 cr.

V. Marcu Moldovan, notariu colectant în Petrila, dela dd-nii Marcu Moldovan, not. 5 fl., Stefan Radic, vice prot. 3 fl., Brendusce Avram, 1 fl., Petru Paraschiv, jude com. 2 fl., Ioan Stef. Preda, teol. abs. 1 fl., Petru Stef. Preda, învĕţ. 1 fl., Dumitru Birău, par. 1 fl., Avram Stanca, paroch, 1 fl. = 15 fl.

VI. Stefan Albu prof. colectant în Brad, dela dd-nii: Simeon Ardeu, paroch, 1 fl., Iuliu I. Roşca, publ. Bucuresci, 1 fl., I. Petrişor, acs. 1 fl., I. Lusfu, plug. 2 fl., Amalia Albu, 1 fl. = 6 fl.

VII. Georgiu Fogaraşi, colectant în Lipova, dela dd-nii: Georgiu Fogaraşi, 2 fl., N. Şerban şi fiul, 1 fl., Borbola, adv. 1 fl., I. Ţerean, protop. 1 fl., Gr. M. Marinescu, propr. 1 fl., Ioan Ardelean, jurist 50 cr., Stef. Drasca, comers, 1 fl., Daniil P. Simion, comers, 1 fl., George Cojocariu, comers, 1 fl., Atanasiu Poppi, 1 fl., Lazar Ciceiu, comers, 1 fl. = 11 fl. 50 cr.

VIII. Nicolau Zigrea, advocat, colectant în Oradea-mare, dela dd nii. Popa dela Toia sup. 2 fi., Demet. Moga, notariu 2 fl., Ieroteiu Beleş, protosing. 7 fl., N. N. 1 fl., Simion Bica, protop. 2 fl., Teod. Filip, adm. prot. 5 fl., I. Vesa, paroch, 2 fl., Pavel Moga, paroch 1 fl., Ilie Lungu, 2 fl., Petru Suciu, asesor, 2 fl., Maria Suciu n. Boczkó, 2 fl., Lucreţia Suciu, 1 fl., Nic. Briciu, preot, 1 fl., Teodor Popp, 1 fl., Ioane Popp, 1 fl., N. N. 1 fl., I. Poienariu, jun. ofic. 1 fl., Ponoran, 1 fl., Toma Păcală, paroch, 1 fl., Silviu Rezeiu, secret. 1 fl., Nicolau Zigrea, adv. 5 fl. = 42 fl.,

IX. Corneliu Cioran, chef de bancă, colectant în Brăila, dela dd-nii: N. Neamţu. ing. Bucuresci, 15 franci., Corneliu Cioran, Brăila, 10 franci, G. G. Erimie, propr. 20 franci, V. P. Sas, propr. 20 franci, A. I. Eremie, propr. 10 franci, Dr. Ioan Arsenie, med. 10 franci, Dtru Eremie propri. 10 franci, I. Mândrovicean, funet. 5 franci. G. Avesalom funcţ. 5 franci = 105 franci 48 fl 56 cr.

X. Ioane Droc, adm. prot. colectant în Mercurea, dela dd-nii: Ioane Droc, adm. prot. 5 fl., Dr. Muntean, medic, 1 fl., Ioan Măcelariu, proprietariu mare, 3 fl., Nicolau de Popp, pretor, 5 fl., Basil Greavu, subjude, 2 fl., Dr. C. Albu, advocat, 1 fl., George Popp, com. 1 fl. = 18 fl. Suma totală 194 fl. 36 cr. Adecă una sută nouĕđăci şi patru de floreni şi 36 cr. v. a. această sumă precum şi superplusul de 549 fl. 44 cr. cu totul deci 743 fl. 80 cr. — venit curat, sau predat comitetului central al espositiunei române spre ulterioara afacere.

Subscrisul comitet îsi ţine de sacra datorinţă a esprima totodată mulţămita sa publică atât domnilor colectanţi precum şi domnilor contribuitori.

Sibiiu în 30 Ianuarie 1882.

Comitetul arangiatoriu:

E. Măcelariu m. p., pres. Dr, *N. Olariu* m. p., cassariu.

Loterie.

Din 1 Februarie 1882.

Brünn: 23 68 48 90 64

Bursa de Viena şi Pesta

Din 31 Ianuarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.—	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.75	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	98.50	98.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.—	128.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.—	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.—	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.35	96.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.50	72.25
Datorie de stat în argint	74.50	73.25
Renta de aur austriacă	92.50	91.25
Sorţi de stat dela 1860	—.—	810.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	815.—	810.—
Acţiuni de credit austr.	275.25	277.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	267.50	265.—
Sorţi unguresci cu premii	112.—	112.—
Sorţi de regularea Tisei	107.50	107.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.61
Na oleon	9.54	9.53
100 marce nemţesci	58.55	98.50
London (pe poliţa de trei luni)	119.80	119.51

Nr. U. 100/1882. [12] 2—3

Publicare de licitaţiune.

În 24 Februarie 1882 st. n. (12 Februarie 1882 st. v.) se va licita public în oficiul central al universităţii săsesci din piaţa mare Nr. 15 dimineaţa dela 9 până la 12 oare, arêndarea următorilor munţi de păşune pe restimp de doi ani, va se đică pe 1882 şi 1883 şi adecă:

Nrul curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Mărimea suprafeţei Jug.	Mărimea suprafeţei stâni	Preţul de esclamare fl.	Preţul de esclamare cr.
1	Tălmaciu	Cornu Pleschii	712	—	181	—
2	Tălmaciu	Nogovanu mare	1327	—	850	—
		Nogovanu mic			840	—
3	Tălmaciu	Conţu mare	2245	—	771	—
		Conţu mic			875	—

Fie care doritoriu are la începutul licitaţiunei adepune în bani gata un vadiu de 10 percente dela preţul de esclamare în mânile comisiunei de licitaţiune, care după terminarea licitaţiunei, se înapoează acelor ce n'au obţinut arênda; acelor însĕ cari au obţinut arênda, li se socotesce în plata arenđei, după ce au depus cauţiunea contractuală.

Condiţiunile mai de aproape ale arêndărei se pot vedè şi înainte de điua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu 21 Ianuarie 1882,

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Nr. 27—1882. civ. [10] 3—3

Publicaţiune!

Stefan Csiki, posesor în Zageru şi soţii lui, înaintând contra întregului posesorat de acolo petiţiune pentru concesiunea regulărei hotarului, s'a pus ca termin de pertractare điua dela 10 Martie 1882 la 10 oare înainte de ameađi în comuna Zageru în casa comunală, la care pertractare pe calea publicaţiunei sĕ învită toţii interesaţii cu acea observare, că părţile absente se privesc că consimt cu regularea.

Din şedinţa tribunaluiui reg. din Elisabetopole ţinută la 10 Ianuarie 1882.

Nagy m. p., pres. **Butal** m. p., notariu.

Redactor respunđĕtor **Nicolau Cristea** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Sâmbătă 23 Ianuarie (4 Februarie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Ianuarie.

Activitatea delegațiunilor n'a eșit încă din ângustul cerc al comisiunilor. Dar și în comisiuni, discusiunea e foarte vie și caracteristică. Delegații oposiționali folosesc ocasiunea pentru a arĕta cât de prevĕdĕtoare a fost oposițiunea când a combătut politica de ocupațiune. Desastrele vin se confirme politica greșită a guvernului. Atacurile s'au îndreptat și asupra contelui Andrássy care fiind de față a declarat că ia toată respunderea pentru politica de ocupațiune. Fostul ministru de esterne cu cunoscuta sa politică din „cas în cas“ a făcut între altele și declarațiunea, că dacă Austro-Ungaria nu ocupa Bosnia și Erțegovina mișcarea panslavistică în peninsula balcanică ar fi luat dimensiuni funeste, care provocau nesmintit ruina completă a imperiului otoman. Și Andrássy împărtășesce părerea că statele din vecinătate observă o atitudine corectă și nu pot fi învinovățite de complicitate. Dintraltele discusiunea în ambe delegațiunile se învêrtesce prelûngă informări administrative asupra insurecțiunei. Partea politică a discusiunei e reservată ședințelor plenare.

Tendențele de maghiarisare devin tot mai cunoscute în străinătate. Înzădar se încearcă Maghiarii a le ascunde sub masca liberalismului. Până acum am audit mai cu samă numai verdictele foilor independente din Germania în privința maghiarisării. Acum vine și organul dlui Bismarck „Nord. All. Ztg.“ și constată că într'adevĕr Germanii din Ungaria sûnt asupriți și prigoniți pentru limba și națională tatea lor. Această asuprire, ḑice organul numit, e un fapt necontestabil. Între altele „N. All. Ztg.“ se provoacă și la proiectul despre scoalele medie. Acest proiect devenind lege va maghiarisa cu desevêrșire popoarĕle nemaghiare din Ungaria. Acesta este verdictul unui organ oficios din Germania.

Se vede că organele din străinătate sûnt foarte bine informate despre adevĕrata stare a lucrurilor din Ungaria, stare, ce nu se mai poate ascunde cu ajutoriul fondului de dispositiune.

Amenințarea lui Scobeleff cu socoteala cea vechie cu Austro-Ungaria este până acum, cel puțin în ḑiare, încă tot la ordinea ḑilei. O corespondență de la Petersburg a foaiei „Schlesische Zeitung“, în care se ḑice că generalul este luat serios numai în resboiu și scirea încă ne constatată ce o aduce o telegramă dela Petersburg, că Scobeleff ar fi primit un concediu ne cerut pentru străinătate slăbesc în câtva efectul retoricei generalului rusesc. Cu toate aceste avem de a face cu un simptom care, combinat cu mulțimea „voluntarilor“ rusesci ce călĕtoresc spre peninsula Balcanilor; cu atitudinea oposițiunei din scupșcina serbească, spriginită, de „Krachul“ din Paris, în care sûnt îngagiate și sorțile de stat serbesci; cu un consiliu de voevoḑi în Cetinie, care a hotărât a se adresa cătră Englitera, Francia și Italia în favorul unei autonomii pentru Bosnia și Erțegovina, este și remâne remarcabil.

Despre Rusia, care trece de autorul intelectual al insurecțiunei, mai circulează prin foi o versiune caracteristică. D-na Novikoff, o agentă notorică a Rusiei, declară într'o corespondență publicată în „Tribune“ că Rusia deocamdată nu are de cuget a ataca direct monarchia habsburgică, pentrucă deoparte se teme de Germania, de altă parte ea însași e prea slabă, ear Francia e un factor nesigur, deci nu rĕmâne alt espedient decât a aprinde orientul pe cale indirectă prin agenți, fără de a compromite pe Rusia în mod oficial.

În urmă apoi sĕ se întrunească un congres, care convingêndu-se că Austro-Ungaria nu-și poate împlini misiunea, se dea provinciele ocupate Serbiei și sĕ facă un stat mare sêrbesc.

În Serbia oposițiunea desvoaltă o activitate mare pentru a delătura dela cârmă pe guvernul actual care gravitează spre Austria. În Scupcina sêrbească s'au audit unele voci aspre contra Austro-Ungariei și manifestări pentru Rusia. Oposițiunea a declarat că nu va lua parte la predarea adresei. Iritațiunea din Scupcină a început a se straplânta în toate stratu rile poporațiunei și se așteaptă evenimente grave.

Rescoala.

Sciri oficiale spun că insurgenții, grămădinduse în Crblĭina făcean nesigură comunicațiunea între Seraievo și Focea. Comanda generală din Seraievo a trimis pe colonelul Hotze cu o trupă corespunḑĕtoare, care în 29 Ian. n. a ocupat așeḑĕtura Rogoy dela Trnova.

La 10 oare o luptă scurtă cu 100 de insurgenti. Acestia fură alungați și s'au retras până la Dobropolie. E constatat că mulțimea insurgenților se află în Crblĭina.

Coloana lui Hotze a petrecut noaptea pe așeḑĕtura Rogoy.

Căpitanul dela statul major Stefan Babici și căpitanul Tichy sûnt greu răniți; afară de acestia un infanterist mort și unul rănit.

Insurgenții au avut o perdere de cinci oameni.

Coloana lui Hotze coopereză acum cu garnizoana din Focea.

Altă scire dela Bilec anunță:

Regimentul Schmerling după lupte de 4 ḑile cu succes, dela 17 până la 20 Ianuarie, au curățit ținutul dintre Bilec și Trebinie de insurgenți. Regimentul Schmerling întreg cu statul sĕu major se află în Bilec. Perderile acestui regiment preste tot sûnt până acum șase morți și sase răniți.

Scobeleff contra Austriei.

Discursul resboinic și revoltător ținut de generalul Scobeleff la banchet s'a terminat cu următoarele pasage de încuragiare pentru insurgenții din Erțegovina:

„În sfêrșit am se vĕ mai adresez vr'o câte-va cuvinte: ve rog însĕ se-mi permiteți a lua în locul unui păhar de vin un păhar de apă și se-mi fiți martori, că nici eu nici alt cine-va dintre noi n'a vorbit, și n'a putut sĕ vorbească sub influența unei iritațiuni anormale.

„Trăim într'un timp, când chiar și secretele de cabinet cu greu se mai pot păstra. Dar aceea ce se petrece într'o adunare cum e și cea de față, ajunge în publicitate sau într'un feliu sau într'altul și de aceea precauțiunea nu e de prisos.

„Esperiența ce am făcut în anii din urmă ne a învĕțat că în casul când un Rus din întêmplare vine la [illegible] aparține unui popor mare și puternic, sau în casul, și aceasta e un lucru teribil, când același Rus se gândesce, că el formează o familie mare cu semințiile slave, care acum sûnt asuprite și strimtorate, într'un asemenea cas se aud în mijlocul cunoscuților nostri neconaționali „de a casă“ și din străinătate voci de nedumerire și mustrare și aceștia domni cred, că un asemenea Rus nu se află în relațiuni normale, ci sub influența unor bacanalii. Din causa aceasta sĕ-mi permiteți sĕ înlocuesc păharul de vin cu un păhar de apă.

Într'adevĕr este o aparență de tot straniă pentru ce societatea noastră și unii indivizi sûnt copleșiți de o memorabilă sfială când

FOIȚA.

Literatura română și străinătatea.*)

I.

În timpul din urmă mișcarea politică și literară a Românei începe a fi un obiect de mai mare luare aminte pentru Europa apuseană.

Vitejia armatei noastre în rĕsboiul de preste Dunăre a fost o surprindere pentru opinia publică a Europei, care până atunci era deprinsă a-și dobândì cunoscințele sale despre noi mai ales prin corespondenții de ḑiare. Astăḑi oamenii luminați din străinătate par a simți, că în privința întregei vieți a poporului român a fost prea puțin și prea rĕu informați și se întorc cu oare care curiositate spre cunoascerea unei națiuni, ce și-a arĕtat o valoare mai mare decât i se presupunea.

Se înțelege, că o parte a acestui interes s'a îndreptat și spre literatura română ca spre manifestarea cea mai directă a chiar firei poporului. Însĕ, din necunoscința limbei, interesul ar fi rĕmas zadarnic, dacă cel puțin în Germania, nu s'ar fi aflat publicate tocmai în timpul din urmă un șir de traduceri a multora din poesiile și novelele, care au caracterisat literatura română din ḑilele noastre. Dar așa, întâlnindu se și interesul și mijlocul de a l mulțămì, s'a putut produce în Germania o întreagă mișcare de critică literară relativă la viața noastră intelectuală, cel puțin la acea parte a ei, care se găsesce esprimată în forma poetică.

„Convorbirile“ se cred chiemate a da seamă cetitorilor lor despre acest fapt de oare care însĕmnătate. Vorbind însĕ de traducerile cele nouĕ, ni se impune datoria de a reamintì împreună cu ele lucrările mai vechi ale dlui W. de Kotzebue, care pe timpul publicării lor nu a avut poate resunetul meritat din causa lipsei de interes, ce ne îutimpina pe atunci în Germania, dar care astăḑi sûnt chiemate a lua locul ce'l merită atât în judecata străinilor, cât și în recunoscința noastră.

Cărțile germane, despre a căror primire ne propunem astfel a face o scurtă dare de samă, sûnt următoarele:

1. Carmen Sylva și Mite Kremnitz: Rumänische Dichtungen. (1 vol. în 12° de VIII+214 pag. Lipsca 1881 la Wilhelm Friedrich).

2. D-na Mite Kremnitz: Rumänische Skizzen. Eingeleitet und übersetzt (1 vol. în 12° de XXII+232 pag. Bucuresci, 1877, la Socec.)

3. Aceeași: Neue rumänische Skizzen (1 vol. în 8° de VIII+161 pag. Lipsca, 1880 la W. Friedrich).

4. W. von Kotzebue: Rumänische Volkspoesie (1 vol. în 16° de XVI+178 pag. Berlin, 1857 la Decker).

5. Același: Aus der Moldau. Bilder und Skizzen. (1 volum în 12° de 140 pagini, Lipsca 1860 la Carl B. Lorck.)

6. Același: Laskar Vioresku. (1 vol. în 8° de 307 pag. Lipsca 1863 la Voigt & Günther.)

Trecem cu vederea, ca fiind mai în afară de obiectul acestui articul, traducerile dlui Theochar Alexi (Rumänische Kunstdichtungen, Kronstadt 1880), precum și publicările novelistice din viața societății române de Karl Emil Franzos, de George Allan *(Aus der rumänischen Gesellschaft* Leipzig, 1882, o parte apărută și în revista din Berlin *Nord und Süd* dela August 1880), de M. Brociner *(Aus zwei Zonen. Rumänische Kulturbilder.* Bremen 1880), etc.

Dar și în darea de seamă asupra cărților enumĕrate mai sus ne vom mărginì a reproduce pe scurt opiniunile criticilor germani asupra lor, fiind aici vorba — nu de părerea noastră, ci de efectul produs asupra publicului străin prin literatura română ajunsă la cunoscința lui. Numai în privința scrierilor d-lui Kotzebue ne vom permite a spune și părerea noastră, fiindcă numai putem controla opiniunile presei din timpul publicării lor.

Cel mai mare resunet din acele 6 publicări îl are în momentul de față cea insemnată în rêndul dintâiu: Poesii române, traduse de Carmen Sylva și publicate de d-na Mite Kremnitz, care le a înavuțit și cu traduceri de ale sale. După o dedicare „la

*) „Convorbiri literare.“

atingem această cestiune, care i se pare inimei fie cărui Rus atât de legitimă şi ca resultat al istoriei noastre milenare.

Causele acestei aparenţe sûnt foarte multe.

Dar nu aici este locul a le atinge. Causa principală trebue căutată în trista desbinare ce esistă între o parte cunoscută a societăţii noastre între aşa numita inteligenţă şi între poporul rusesc. Dlor, de câte ori înălţatul domnitor al acestei ţări s'a adresat către poporul seu, poporul rusesc totdeuna s'a arătat la înălţimea chiemării sale şi demn de problema politică momentană. Nu totdeauna s'a întêmplat aceasta cu inteligenţa; şi dacă a făcut cineva vr'odată faliment înaintea împăratului, aceasta e inteligenţa. Eu sûnt de părere, că această aparenţă se poate esplica pe deplin: „*Europeismul*“ *cosmopolitic* nu dă nici un isvor de forţă şi putere şi poate fi privit numai ca semn de slăbiciune. În afară de popor nu poate fi putere şi inteligenţa representă o putere numai în legătură cu poporul. Astădi în ḑiua de aniversare a asaltului dela Gök-Tepe ne aducem aminte de cameraḑii căḑuţi şi fără veste ne surprinde un simţ bun, sânt. Unul dintre cei mai buni mareşali din timpul lui Napoleon ḑicea, că în resboiu totdeauna cad unii şi aceiaşi. Inima mea de soldat şi esperienţa ce am făcut nu de mult mĕ fac se simt că aici sûnt într'uniţi togmai aceia de cari vorbesce marşalul. Din acest motiv şi soldaţii vor înţelege cuvintele mele numai ca soldaţi şi anumit în sensul că acele cuvinte n'au de a face nimic cu politica“.

Generalul aduce aminte în nisce espresiuni adûnc simţite, că la marea adriatică togma se luptă o poporaţiune pentru credinţă şi independenţă şi apoi termină:

„Nu pot sfêrsì dlor. Mi se stringe inima de dorere. O mare mangâere e şi remâne credinţa în puterea şi misiunea istorică a Rusiei.“

Demisia ministrului Gambetta.

Împregiurul palatului Bourbon s'au adunat mulţi curioşi şi coridoarele cu tribunele erau pline de lume. În logea diplomatică a venit ambasadorul german prinţul Hohenlohe ambasadorul spaniol ducele Fernando-Nunez şi trimisul Americei de Nord, Morton. În toate cercurile domnia o mare nesiguranţă asupra crisei. Încă la începutul şedinţei se ḑicea, că Gambetta a reuşit eri şi astădi să câştige în partei pe câţi-va deputaţi. La 2 oare Brisson a deschis şedinţa, pe când în sală domnia o mare agitaţie. Pe banca ministerială erau Gambetta, Cazot şi Campenon. La ordinea ḑilei era proiectul de lege pentru o revisiune limitată a constituţiei.

Dreytous (oportunist) luând cuvêntul a ḑis: Mai întâiu este a se resolva cestiunea pentru limitarea revisiune şi apoi se va decide asupra punctelor din constituţie, ce vor fi modificate. Comisiunea n'a decis nimic în această cestiune şi nu s'a declarat nici pentru o revisiune limitată nici nelimitată ci a ales un sistem mixt. Apoi oratorul caută să probeze, că congresul nu e suveran, căci n'are dreptul sĕ'şi fixeze sediul. Ambele Camere trebue să fie înţelese, când e a se convoca congresul poate discuta numai asupra unei programe prealabil stabilită. Oratorul se teme, că Senatul nu se va duce în congres dacă ar fi vorba de o nelimitată modificare a constituţiei, dar nici nu voiesce ca guvernului să i se dea o împuternicire mărginită şi încheie ḑicênd, că modificarea să se facă cât mai scurtă şi mai eficace.

Legrand (stânga) vorbesce pentru revisiune, dar contra scrutinului cu liste. Legea electorală pentru Senat să se înlăture din constituţie (Se observă o mare inpacienţă în Cameră.) Legrand îndeamnă pe Gambetta să renunţe la scrutinul cu liste. El ar putea face această concesiune majorităţei, care l-a desemnat de ministru şi cu toate numirile regretabile şi întârḑierea reformelor nu i a făcut opositie.

Lockroy (stânga estremă) combate proiectul guvernului şi propunerea comisiunei, susţinênd că aceasta a adus contraḑiceri în cestiune. Lockroy impută comisiunei că a părăsit suveranitatea congresului şi caută să probeze, că ea n'are dreptul să mărginească puterile congresului. Oratorul doresce ca Franţa să se folosească de momentul, când trăesce în pace cu toate puterile, spre a 'şi modifica constituţia şi mai ales a înlăturat dreptul de disolvare şi Senatul, care nu represintă nimic. — E timpul să se modifice constituţia al cărei vrăjmaş este şi preşedintele Republicei, (mişcare).

Preşedintele Brisson invită pe orator să nu atribue preşedintelui Republicei asemenea sentimente. Lockroy rĕspunde, că a făcut alusiune numai la celebrul amandament al lui Grévy şi la votul sĕu contra actualei constituţii. Oratorul doresce ca adunarea să se pronunţe asupra cuprinsului dreptului ce are congresul. Favre propune un amandament, ca să se amâne până la 1885 esecutarea modificărilor constituţiei cu privire la scrutinul cu liste; el pledeasă pentru proiectul guvernului.

Se închide desbaterea generală. Camera trece la desbaterea proiectului pe articole. Barodet (stânga estremă) propune un amandament, cerênd completa revisiune a constiţiunei, care e necesară pentru că modul cum se aleg senatorii este o violare a dreptului universal de vot şi pentru că preşedintelui Republicei i s'au dat aproape puteri regală cea-ce ar fi periculos dacă preşedinţa ar cădea în mâni mai puţin curate. De acì resultă că congresului trebue lăsată o libertate deplină.

Amandamentul se respinge. Gambetta se urcă la tribună. (Mişcare generală). El declară, că înainte de a vorbì de cestiunea sulevată de comisiune, va discuta toată importanţa acestui act. El combate hotărîrile comisiei ca periculoase, căci ţeara vrea revisiunea limitată şi nu îşi poate espune liniştea întêmplărilor unei revisiuni nelimitate. Respingênd acusările ce i sau adresat, arată, că congresul ar comite un act ilegal, dacă ar înlătura condiţiunile acordului prealabil a celor doue Camere.

Gambetta ḑice că scrutinul cu liste lărgind basa electorală, este mijlocul de a împedeca puterea personală şi a face să triumfe voinţa ţerei, deci nu e vorbă de dictatură. Scrutinul cu liste a ocupat pururea primul rang în reformele liberale, puterea personală a restabilit tot-deauna scrutinul după arondismente. Gambetta protestează contra ideei de disolvare a Camerei şi cere autorisarea de a presenta congresului scrutinul cu liste. Toate reformele sûnt pregătite: legea maghistraturei, a armatei, asupra societăţilor financiare: spre a le realisa, este necesar de a modifica legislaţiunea electorală. Gambetta încheie: Trecutul meu e cunoscut, dar de asupra tuturor dorinţelor se află viitorul patriei„ (aplause.)

Raportorul comisiunei, Andrieux, apără decisiunile comisiei.

Gambetta cere să se votese asupra ultimului paragraf al proiectului comisiei, rugând să 'l respingă. Dar Camera 'l adoptă cu 282 contra 227 voturi,

Gambetta declară că guvernul, consideră acest vot ca o aprobare a revisiunei nelimitate şi că în aceste condiţiuni cabinetul nu mai poate lua parte la desbateri.

Apoi Camera a adoptat primul paragraf al proiectului comisiei, care exclude scrutinul cu liste. Întregul proiect s'a adoptat cu 262 contra 91 voturi.

Înainte de aceasta Camera respinsese cu 305 contra 117 voturi proiectul guvernului în privinţa admiterei scrutinului cu liste.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Braşov, 4/16 Ian. 1882. Adunarea generală a „Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi s'a ţinut Duminecă în 3/15 Ian. a. c.

La aceasta adunare au luat parte la 70 persoane între cari doi preoţi, un advocat, doi profesori, patru neguţători, 16 măestri,“ 30 sodali şi 15 membri din popor.

Preşedintele în cuvêntarea sa de deschidere a rostit între altele:

On. Domni! V'am învitat pe ḑiua de astădi la adunarea generală a Asociaţiunei noastre, pentruca să vedeţi ce s'a lucrat de Comitetul ales de D-Voastră în decursul anului trecut şi să ne sfătuim la olaltă cum trebue să lucrăm ca în anul ce se începe să avem resultate şi mai mari.

Domnilor! ḑi de ḑi să întăresce convingerea că scopul Asociaţiunei noastre este foarte folositor. Ḑi de ḑi cresce convingerea şi între Români, că naţiunile mici cari au început a se cultiva în acest secul sûnt într'un resboiu continuu pe terenul industriei cu naţiunele mai culte, şi de vor lăsa ca acestea se le ocupe terenul ele mai curênd sau mai târḑiu vor venì cucerite. Mulţi dintre agricultorii români din Transilvania şi Ungaria, perḑênd moşioara părintească au ajuns la trista stare de proletari. Şi în această luptă pentru esistenţă publicul român dovedesce puţină înteresare. Această împregiurare tristă nu ni o putem esplica altfel decât din greutăţile cele multe ce ne apasă pre toate terenele. Am slăbit, sûntem indiferenţi cel puţin pe oare care timp pentru întreprinderi naţionale.

Asociaţiunea noastră o am înfiinţat'o într'o epocă grea, de aceea ea a suferit mult din causa neînteresului unei părţi mari din publicul nostru; de aceea şi resultatele noastre nu sûnt tocmai conforme asteptărilor ce le am avut la înfiinţarea ei. Cu toate acestea, ceea ce am făcut este destul de satisfacĕtor faţă cu greutăţile pedecile şi sacrificiele ce le am adus.

Domnilor! Serbăm aḑi a 10 aniversare dela constituirea Asociaţiunei noastre. Această serbare este destul de însemnată pentru o Asociaţiune, care deşì urmăresce un scop folositor de multeori din causa lipsei de zel şi interes a fost ameninţată în esistenţa ei. Tocmai din acest motiv de o parte, dealta parte voind să demonstrăm cu acte oficioase resultatele dobândite; voind să convingem astfel publicul român că munca şi sacrificele noastre nu sûnt zadarnice; voind să câştigăm spriginitori noi pentru lucrarea noastră şi să stărnim de nou interesul publicului român, comitetul a publicat o dare de samă despre activitatea Asociaţiunei noastre, despre resultatele dobândite în decursul celor 10 ani; a espus tot de odată un conspect statistic despre numerul învĕţăceilor, numele sodalilor eşiţi supt auspiciele Asociaţiunei ca măiestri. Tot de odată a aretat şi vederile comitetului despre lupta între industria mică şi între cea mare. Acest raport va servì tot de odată şi ca memoriu din care veţi vedè istoricul fundării Asociaţiunei noastre.

Din raportul special anual cel va ceti Dl. Notar veţi avè apoi ocasiune a vĕ orienta şi în privinţa activităţii ce a desvoltat comitetul în anul trecut. Lucrăm de ḑece ani şi încă nu sûntem departe de început. Aceasta

---

patria mea“ *(an meine Heimath)* de Carmen Sylva şi o scurtă notiţă literară a editoarei, cartea cuprinde 36 de poesii traduse de Carmen Sylva şi 27 de d-na Kremnitz. Din poesiile traduse, cele mai multe sunt de Alecsandri şi Eminescu, celelalte de Bolintineanu, Iacob Negruzzi şi Şerbănescu. Se scie astădi, şi prin urmare nu comitem nici o indiscreţie spunênd-o şi noi, că sub pseudonimul Carmen Sylva se ascunde, adică nu se mai ascunde, însaşi Regina României Elisabeta, născută Princesa de Vied. Poate această ilustră provenienţă a cărţii a contribuit şi ea la împresia produsă in Germania şi a făcut o aşa de respândită, încât in momentul de faţă, pnţine luni după publicarea întâiei ediţii se pregătesce ediţia a doua. Casa Princiară de Vied este bine însemnată în memoira Germanilor şi nu pentru întâia dată se întâlnesce un representant al ei în sfera literaturei germane. Cu atât mai mare recunoştinţă trebue să avem noi Românii pentru Regina, al cărui renume şi ale cărei lucrări au contribuit a ne face mai bine cunoscuţi şi mai bine judecaţi în Germania şi Austria.

De altminteri, oprindu-ne dela ori ce esprimare a părerii noastre proprie asupra traducerilor publicate, ne mărginim a resuma aici glasurile criticei germane.

Literarische Beilage der Montags-Revue din 21 Martie 1881, după o introducere asupra timpurilor mai vechi, vorbesce despre literatura română de astădi şi ḑice:

> România poate privì cu mulţumire şi cu mândrie la crescerea sănătoasă şi puternică a literaturei sale naţionale, care în poesia lirică a ajuns aproape la înălţimea celor mai frumoase produceri ale acestui gen literar la celelalte popoare.

Urmează o laudă entusiastă a reginei traducĕtoare, care este însaşi o poetă germană de cel mai mare talent şi care prin traducerile de faţă a adăugat o frunză nouă la laurul de glorie, care va încununa odinioară opera sa poetică.

Vine apoi o laudă a lui Alecsandri, cel mai mare şi mai iubit poet al României, căruia isvorul poesiei lirice îi curge nesecat, şi reproducerea poesiilor sale „Stelele“ (doină) şi „Fântâna“ în traducerea Reginei.

> După Alecsandri trece de cel mai însemnat poet M. Eminescu, representantul pesimismului. Însĕ multe din cântecele sale sûnt lipsite de claritate şi de precisiune. Câte-va poesii lirice ale acestui autor le cunoascem de mai nainte din Gegenwart (vol. XIV Nr. 29. vol. XV Nr. 17). În totalitate spiritul sĕu se arată înrudit cu al lui Leopardi.

Se reproduce după aceasta, în traducerea „măeastră“ a reginei, „crăeasa din poveşti“ de Eminescu. Articolul urmează:

> Un poet de talent este Iacob Negruzzi, ale cărui poesii plac prin simplicitatea lor naturală.

Se vorbesce apoi despre „probele frumoase“ de poesii ale lui Şerbănescu, se reproduce „Sărutarea“ lui şi se amintesc „admirabilele“ trei balade de Bolintineanu.

(Va urma.)

nu ne descurageză de loc. Scopul nostru a fost de a demonstra că şi cu mijloace foarte mici se pot realisa resultate frumoase. Numerii din raportul nostru probează aceasta până la evidenţă. Dacă însĕ s'ar fi împlinit asteptările ce le am avut la înfiinţarea Asociaţiunei, dacă ar fi participat în genere toţi Românii ca membrii fundatori sau ordinari ori spriginitori ai Asociaţiunei.

Programa noastră este lungă şi cea-ce am făcut până acum este, că am convins o parte mare din publicul român că este necesariu se-şi aplice fii la meserii, că am ajutat vre o 323 copii români parte săraci, parte orfani, ca se înveţe câte o meserie în timpul cel mai scurt; ear atreia parte din acestea i am ajutat a putea fi declaraţi sodali, aşi câştiga pânea într'un mod onest a avea o muncă mai bine plătită, am format din ei tineri cu o cultură socială cetăţenească am sprijinit pre unii din sodali aşi deschide firmă şi lucrătorie proprie. Celelalte puncte din programă adecă: a plasa sute de învetăcei, ai instruí mai perfect; a forma fondul necesariu a trimite pe toţi sodalii în streinĕtate spre ase perfecţiona şi astfel a crea măiestri iscusiţi, cari se întreacă pre streini etc. etc. avem încă ale esecuta. Spre aceasta se cer ateliere şi scoli de meserii, că numai acestea pot forma aḑi măiestri iscusiţi, cari se ţie concurenţă cu cei ce vin din ţerile culte. A ajunge la acestea se cere voinţă şi hotărîre de a lucra a înmulţi membrii Asociaţiunei şi a jertfi cu toţii pentru realisarea scopului ce urmăresce aceasta Asociaţiune. Aceasta este ce vĕ rugăm şi ce cerem dela D-Voastră.

Vĕ mulţemesc D-lor, că v'aţi presentat şi la aceasta ocasiune în numer atât de frumos şi vĕ rog se pertractaţi agendele cu tot interesul. Cu acestea declar adunarea generală de deschisă.

La ordine sa pus cetirea rapoartelor comitetului, cassariului şi a comisiuuei despre esaminarea socotelelor şi a cassei. Comisiunea recomândă acestea rapoarte şi propunerile comitetului şi adunarea le primesce. Din rapoarte s'a vĕḑut că s'au aşeḑat în 10 ani 323 copii la diferite meserii; că s'au ajutat în toţi anii parte mare din învĕţăcei cu vestminte şi la casuri de boală s'au plătit spesele spitalului: astfel în anul 1881 s'au plătit 86 fl. pentru 11 învĕţăcei bolnavi; sau instruit pentru cultura lor necesariă în 4. despărţĕminte dumineca şi seara preste septămână.

Fondul asociaţiunei representă suma de 2395 fl. 21 cr. elocaţi în poliţe cu doi garanţi în obligăţii întabulate şi la cassele de depuneri. Interesele ce le poate da acest fond sûnt din nesce mijloace ne însemnate pentru scopul şi trebuinţele neaperate ale asociaţiunei. Său ales o comisiune pentru înscrierea membrilor, care a raportat că său înscris 6 membri. Sau pertractat propunerile comitetului. La cea dintâi; a se ruga D-nii protopopi din loc a recomanda sinoadelor parochiale sĕ sprijinească aceasta asociaţiune, un membru a făcut propunere a stărui sĕ se introducă un disc în biserică pentru acest scop. Aceasta propunere s'a primit cu observarea că mai întâiu sĕ se recerce autorităţile mai înalte bisericesci. Andona, propunerea: sĕ se aducă mulţămită on. sinod şi on. comitet parochial dela sf. Nicolae pentru ajutorul dat, încă s'a primit. A treea propunere ca sĕ se cerce mijloace a se trimite sodali amĕsurat art. lit. *d.* din „Statute“ în streinĕtate încă s'a primit.

O suprindere au fost pentru membrii declaraţiunea de demisionare a preşedintelui, cassarului şi a altor membrii şi alegerea altora în locul Domnialor. Declaraţia presidentului cuprindea motivul: că publicul român din Braşov nu se interesează de scopul acestei Asociaţiuni, dovadă numĕrul membrilor 84 şi împuţinarea lor, participarea pentru astfel de adunări. Cu toate acestea demisia nu s'a primit.

Într-un adevĕr este ceva neesplicabil, că toţi vaeră poporul de jos din Braşov, toţi vĕd cum emigrează din lipsa de hrană, toţi vĕd cum se înmulţesc streinii cu meseriile şi mulţi s'au esprimat că în ḑece ani dacă nu se va slobozì lâna, poporul va scădè pe jumĕtate, căci o parte se topesce şi alta se uscă, ne mai avênd mijloace de traiu, din 18 fabrici de lână mai sûnt trei; din ḑeci de mii de strae cari le fabricau femeile române abia de mai fabrică a patra parte şi vechiul meşteşug de a face gaitane a încetat. Deci sûnt avisaţi numai la meserii şi specule mici, ori la proletariat. Alţii sûnt chemaţi ai scăpa de acest rĕu din urmă şi nu Asociaţiunea aceasta, ea le stă numai la îndemână şi a şi aşeḑat 71 învĕţăcei, a scos 49 sodali şi a ajutat de easă 7 măestri dintre fii acestui popor. Oare nu s'ar fi putut face înḑecit acest spor? Ba foarte uşor, dacă sar' fi considerat propunerile Asociaţiunei.

În adunare s'a pertractat cu mult interes — prin dnii Ioan Lenger, adv. şi Stefan Iosif, director — cestiunea instrucţiunei învĕţăceilor în scoală seara peste sĕptămână, când măestru nu lasă pe învĕţăcei, în urma cărei s'a şi luat conclus a fi siliţi se cerceteze scoala.

S'a discutat mijloace pentru spalatul învĕţăceilor şi bugetul; asemenea s'au premiat unele manufacturi espuse de învĕţăcei la adunarea generală şi în urmă s'a ales o comisiune de trei membrii pentru verificarea protocolului. După aceasta preşedintele mulţămind membrilor pentru zelul arĕtat la pertractare declară adunarea generală de închisă. *g.*

Varietăţi.

* (Denumire.) Ministrul de justiţiă r. ung. a denumit de medic judecătoresc în cercul tribunalului reg. Sibiiu, pe Dr. Henric König, medic practic în Sibiiu.

* (Serata cu danţ) se va arangia în Sebeş 11 Februariu 1882 st. n. în sala la „Leul de aur“ spre înfiinţarea unui fond pentru „ajutorirea scolarilor săraci.“ Începutul la 8 oare sara. Preţul întrărei de persoană 1 fl. v. a. de familie 2 fl. v. a. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita prin ḑiuaristică.

* (Pregătiri de emigrare.) Din Vinga i se scrie ḑiarului „Tem. Ztg.“ următoarele: În unele comune bulgare din pregiurul nostru, anumit în Beşineu, Bogartelek etc. se pregătesc mai mult de 300 familii sĕ emigreze la primăvara viitoare în Bulgaria. Numai din comuna primă vor pleca 200, ear' din Bogartelek 50 familii. Notariul din această comună din urmă s'a adresat principelui din Bulgaria cu întrebarea, dacă guvernul bulgar poate se dea emigranţilor pământ din domeniurile statului, secretariul principelui 'i-a rĕspuns că guvernul bulgar nu le poate da deocamdată bunuri din domeniurile statului, fiindcă cestiunea proprietăţilor foste turcesci nu e încă regulată, dar până la regularea cestiunei, şi aceasta va urma în timpul cel mai apropiat, emigranţii vor fi aşeḑaţi pe bunuri private ca arêndaşi, cum s'au dispus şi în privinţa emigranţilor de până acum, cărora le merge foarte bine. În principatul Bulgariei se află stabilite mai bine de 400 familii bulgare din Ungaria de sud şi scrisorile acestora cătră rudeniile de aici au dat un nou impuls de emigrare.

Metropolitul grecesc din Varna, Cyrillos, e pus în prinsoare fiind acusat de crima de lesa Majestate.

* (Mort de palpitaţiune.) Michail Ilyes, un ţeran bogat din secuime, luânduşi remas buu dela fiul seu, care era chiemat la regiment, fu lovit de palpitaţiune şi-şi dede îndată sufletul. Fiul nenorocitului părinte avea sĕ-şi serbeze în septămâna viitoare cununia.

* (Club comercial maghiar în Oedenburg.) În acest oraş s'a stabilit de curênd un club cu scopul de a da comercianţilor, cari nu sciu unguresce, ocasiune sĕ-şi însuşească limba maghiară, a destepta simţul de comunitate naţională, a promova cultura generală maghiară şi a validita limba statului. Spre acest scop se vor deschide în lunile de earnă cursuri de limba maghiară, se va da instrucţiune în contabilitate, corespondenţă şi în dreptul cambial şi se vor ţinè şi prelegeri publice. Dintre cele 7 firme mai însemnate ale acestui oraş nu a primit nici una onoarea de a fi presidentul clubului, cu toate stăruinţele comitetului. Mai ḑică acum corifeii maghiari, că în Ungaria nu se maghiarisează.

* (Ucidere) Un hebeuc din Gilău a ucis pe morariul de acolo, lovindu-l cu o peatră în cap, din causă că morariul îl şicanase cu hebeucia.

* (Surpare de teatru.) În cetatea Gallicano în Italia de sus s'a spart cu ocasiunea unei representaţiuni, padimentul teatrului şi mai mulţi ca 100 de spectatori au căḑut într'o pivniţă afundă. Mai mulţi s'au rănit greu, ear partea cea mai mare a scăpat cu răniri uşoare.

* (Voluntari rusesci,) Călători cari au venit din Odesa la Bucuresci spun, că în cetăţile rusesci se recrutează voluntari contr'a Austriei. Acestora li se dă ca arvună 200 ruble şi se trimit câte o sută deodată la locul destinaţiunei.

* (Garibaldi) se află rĕu bolnav. Starea lui însuflă medicilor îngrigiri mari, slăbiciunea a ajuns la un grad mare. Medicul Tomasi a propus transportarea generalului într'o vilă mai înaltă, fiind că vila, în care locuesce Garibaldi e prea aproape de mare. Renumitul patriot al Spaniei Castelar s'a informat de repeţite ori pe cale telegrafică despre starea generalului.

Bursa de Viena şi Pesta
Din 3 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.40	118.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.—	88.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.25	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	129.50	130.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	96.—	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.—	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.—	98.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.10	73.60
Datorie de stat în argint	75.30	75.—
Renta de aur austriacă	93.10	92.25
Sorţi de stat dela 1860	130.—	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	836.—	815.—
Acţiuni de credit austr.	287.—	284.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	282.50	280.50
Sorţi unguresci cu premii	114.25	114.—
Sorţi de regularea Tisei	109.75	108.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.61
Na oleon	9.55	9.55
100 marce nemţesci	58.65	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.30	119.80

ad: Nr. 434—1881. [13] 1—2

CONCURS.

De oare ce la terminul prim din 31 Octomvre nu s'a presentat nici o cerere pentru stipendiile amintite sub p. III în concursul publicat sub Nr. 291—1881:

Se escrie de nou concurs pentru 2 stipendii de câta 100 fl. v. a. destinate a se da la 2 elevi aleşi cu preferire din munţii apuseni ai Transilvaniei şi anume din teritoriul în care o parte a poporaţiunei se ocupă cu confecţionarea vaselor de lemn, spre a se perfecţiona în acea profesiune la vre un institut sau corporaţiune, sau în ramurile speciale de aceeaşi natură precum e: facerea de buţi mari, confecţionarea de cruci şi colonade, învĕlişe de case după sisteme moderne, ori şi strungăria.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ'şi trimită suplicele lor la subsemnatul comitet până în 15 Februarie 1882 c. n. însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez în original sau în copiă legalisată.
2. Atestat scolastic cel puţin din a IV clasă normală, dovedind totodată şi cunoascerea elementelor de desemn.
3. Atestat de serăcie sau de orfan.
4. Atestat dela medicul cercual despre starea fisică-puternică şi deplin sănătoasă.
5. Adeverinţă, că se află de present învĕţând vre una din meseriile ce lucră în lemn şi declararea, că s'a hotărît a se perfecţiona întrênsa, legându-se totodată a presenta tot la 6 luni atestat dela institut sau dela corporaţiunea respectivă despre activitatea şi portarea morală.

Din şedinţa comitetului Acociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută în 15 Noemvre 1881.

Iacob Bologa m. p.,
v.-preşedinte.

Dr. **D. P. Barcianu** m. p.,
secretariu al II-lea.

Nr. U. 100/1882. [12] 3—3

Publicare de licitaţiune.

În 24 Februarie 1882 st. n. (12 Februarie 1882 st. v.) se va licita public în oficiul central al universităţii săsesci din piaţa mare Nr. 15 dimineaţa dela 9 până la 12 oare, arêndarea următorilor munţi de păşune pe restimp de doi ani, va se ḑică pe 1882 şi 1883 şi adecă:

Nrul curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Mărimen suprafeţei Jug.	stângini	Preţul de esclamare fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornu Pleschii	712	—	181	—
2		Nogovanu mare	1327	—	850	—
		Nogovanu mic			840	—
3		Conţu mare	2245	—	771	—
		Conţu mic			875	—

Fie care doritoriu are la începutul licitaţiunei adepune în bani gata un vadiu de 10 percente dela preţul de esclamare în mânile comisiunei de licitaţiune, care după terminarea licitaţiunei, se înapoează acelor ce n'au obţinut arênda; acelor însĕ cari au obţinut arênda, li se socotesce în plata arenḑei, după ce au depus cauţiunea contractuală.

Condiţiunile mai de aproape ale arêndărei se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu 21 Ianuarie 1882,

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Nr. 6968—1882 civ. [11] 2—3

EDICT.

În causa de segregarea păşunei comune din Vecerdea terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoaro şi în deosebi pentru regularea represeutanţii, alegerea ingineriului funcţionător şi pentru pregătirea preliminariului de spese se statoresce pe **29 Martie anul 1882 la 9 oare an. m.** în comuna Vecerdea la antistia comunală, la care se citează prin edict cei nteresaţi.

Elisabetopole, 20 Ianuarie 1882.
În numele tribunalului reg.
(L. S.)
Kelemen m. p.,
jude esmis.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ

în Sibiiu

Strada măcelarilor Nr. 47.

se recomândă ***domnilor editori și autori de cărți*** prin cea mai ***esactă efeptuire a lucrărilor tipografice de tot felul*** și cu cele mai moderate prețuri.

Tot-odată se recomândă **cărțile bisericesci** și **scolare**, apărute până acum în editura tipografiei archidiecesane, și **tipăriturile pentru deosebite matricule parochiali și estrase din acestea**, precum urmează specificate în următoriul

CATALOG:

Cărți bisericesci.

Acaftist bogat, nelegat	fl. 1.50
„ „ legat	„ 2.—
„ „ fin legat	„ 3.50
Acaftist mic, nelegat	„ —.50
„ „ legat	„ —.68
Apostol, nelegat	„ 4.—
„ legat	„ 5.—
„ fin legat	„ 12.—
Biblia ilustrată, Test. vechiu și nou neleg.	„ 10.—
„ „ „ „ „ „ legată	„ 15.—
Chiriacodromion, nelegat	„ 10.—
„ legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată	„ 8.—
„ legată	„ 12.—
„ legată fin	„ 18.—
Hirotonier pentru sf. de preoți	„ 2.—
Icoana Înmormêntării D-lui, pe hârtie	„ —.50
„ „ „ pe pânză	„ 2.50
„ **Evangeliștilor**	„ —.50
„ **a 3 Ierarchĭ**	„ —.30
Molitvelnic complet bogat, nelegat	„ 4.30
„ „ „ legat	„ 5.—
„ „ „ legat fin	„ 5.50
Octoich mare, nelegat	„ 17.—
„ „ legat	„ 20.—
„ **mic**, legat	„ —.75
„ „ nelegat	„ —.70
Orologion (Ceaslov), nelegat	„ —.60
„ „ legat	„ —.75
Proscomedia Altariului	fl. —.25
Penticostariu, nelegat	„ 8.—
„ legat	„ 10.—
Psaltire bogată, nelegată	„ 3.—
„ „ legată	„ 4.—
Rênduiala la sfințirea bisericei, neleg.	„ 2.—
„ „ „ „ legată	„ 2.50
„ „ „ **de Epp.** neleg	„ 5.—
Rugăciune pentru cel mai mare	„ —.25
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Tâlcul Evangeliilor, nelegat	„ 1.—
„ „ legat	„ 1.50
Triodul cu strajnicul, nelegat	„ 20.—
„ „ „ legat	„ 25.—

Cărți literarie.

Antorismos, sau Deslușire comp. broș.	„ —.50
„ în limba nemțească broș.	„ —.50
Biografia „Șaguna“ de N. Popea broș.	„ 2.50
„ „ „ „ „ legată	„ 3.—
„ „ „ „ „ leg. fin	„ 3.50
Biografia fericitei Macrine, broș.	„ —.20
Calendariu, pe anul 1882 broș.	„ —.30
„ „ „ „ nelegat	„ —.23
Comentariu, de I. Pușcariu, T. I—II. nel.	„ 2.—
Contra-Critică, de N. Popea, broș.	„ —.40
Cuvênt. comis. scol., din anĭ 1863/4, broș.	„ —.60
Disertațiune, de G. Bellissimus, broș.	„ —.20
Enchiridion, adecă carte manuală de Canoane, broș.	„ 4.—
Escelența Sa metropolitul Andreiu Bar. de Șaguna, (Necrolog) de N. Popea, broș.	„ —.20
Instrucțiune, pentru învĕțători, din 1862 broș.	„ —.20
„ „ „ „ 1865 „	„ —.20
„ „ „ „ 1869 „	„ —.20
„ „ directori, broș.	„ —.30
Istoria Bisericească politico-naț. de N. Tincu Velia, nel.	„ 1.—
Învĕțătorul și poporul, de Marienescu, leg.	„ .50
Liturgia, pe Note	„ 2.50
Proiect pentru organisarea trebilor bisericești și scolare, 1864	„ —.50
Promemorie despre dreptul istoric, din 1849, nel.	„ —.20
Promemoria, germână din 1850, neleg.	fl. —.20
Polemia contra Heliade, leg.	„ —.50
Predigten zur jährlichen Gedächtnissfeier, 1856	„ —.60
Rapoarte, protopopesci	„ —.50
Scrisori apologetice, din 1867, broșur.	„ —.50
Sunete și resunete, de Z. Boiu, broșur.	„ —.60
Scrierea S. Ioan gură de aur, broșur.	„ —.50
„ „ „ „ legat	„ —.25
Vocabulariu rom.-germ., neleg.	„ —.70
„ „ legat	„ —.80

Acte oficioase.

Acte oficioase, priv. la înființarea Mitrop. gr. or. din Trania, Ungaria și Bănat, broș.	fl. —.50
Protocolul congresului, din 1863 broșur.	„ —.70
Protocolul congresului din 1868	„ fl. 1.50
„ „ „ 1870	„ „ 1.—
„ „ „ 1873	„ „ —.40
„ „ „ 1874	„ „ —.50
„ „ „ 1878	„ „ —.50
Protocolul sinodului, din 1864 broșur.	„ 1.—
„ „ „ 1870, 1871 și 1872 à	„ —.50
„ „ „ 1873	„ —.60
„ „ „ 1874	„ 1.—
„ „ „ 1875	„ —.50
„ „ „ 1876	„ —.60
„ „ „ 1877	„ —.70
„ „ „ 1878, 1879, 1880 à	„ —.50
„ „ „ 1881	„ —60
Regulament pentru parochii	„ —.10
„ „ **organisarea învĕțământului**	„ —.10
„ **în cause matrimoniali**	„ —.20
Statutul organic, broș.	„ —.25

Cărți scolare.

ABCdariu, de Zach. Boiu, dupa ortografia fonetică nel.	fl. —.20
„ „ „ „ „ „ „ leg.	„ —.24
Aritmetică, de Roman, cu cifre neleg.	„ —.18
Bucoavnă, nelegată	„ —.16
„ legată	„ —.20
Cartea I. de cetire, de Zach. Boiu nel.	fl. —.30
„ „ „ „ „ „ „ leg.	„ —.40
„ **II.** „ „ „ „ „ nel.	„ —.25
„ „ „ „ „ „ „ leg.	„ —.30
Catechism bogat, nelegat	„ —.40
„ „ legat	„ —.50
„ **mic**, nelegat	„ —.16
„ „ legat	„ —.20
Compendiu de Dreptul canononic, de Șaguna, nel.	„ 3.—
„ „ „ „ în limba nemț. nel.	„ 3.—
Dreptul Canonic mic, nelegat	„ 1.—
Drepturile și datorințele civile, nelegate	„ —.16
„ „ „ „ legate	„ —.20
Elemente de Geografie, de Boiu, neleg.	„ —.25
„ „ „ „ „ legată	„ —.30
„ „ Istoria patriotică nelegată	„ —.25
„ „ „ „ legată	„ —.30
„ „ Istoria naturei și fisică, nel.	„ —.25
„ „ „ „ „ „ leg.	„ —.30
Genesa Evangelielor, de S. Popescu, broș.	„ .80
Geografia, de Roman, nelegată	„ —.60
„ „ „ legată	„ —.75
Gramatica rom., de S. P. Barcĭan, nel.	„ —.40
„ „ „ „ „ „ leg.	„ —.50
„ „ de Mihĕlțan p. cl. II. leg.	„ —.10
„ „ „ „ „ cl. III. leg.	„ —.16
„ „ „ „ „ cl. IV. leg	„ —.24
Istoria Biblică, cu litere, nelegată	„ —.20
„ „ „ „ legată	„ —.25
„ **Austriei**, nelegată	„ —.30
„ „ legată	„ —.40
„ **Bisericească**, rom. de Șaguna, nel.	„ 3.—
„ „ în limba nemț., nel.	„ 1.—
Limba Maternă, de Dr. Il. Pușcariu, nel.	„ —.30
„ „ „ „ „ leg.	„ —.40
Literele mobile, (pe hârtie groasă) pentru mașina de cetire, 73 bucăți	„ 1.50
Manuducere, la ABCd. de Z. Boiu, nel.	„ —.20
„ „ „ „ „ „ leg.	„ —.24
Mărturisirea ortodocsă, neleg.	„ 1.—
„ „ leg.	„ 1.20
Pastorala nouă, broș.	„ 1.50
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	fl. 1.—
Româna, de Bellisimus, leg.	„ —.20
Teologia Dogmatică, neleg.	„ 1.—
„ „ legată	„ 1.50
„ **Morală** neleg.	„ 1.50
„ „ legată.	„ 2.—
„ **Pastorală**, veche, nelegată	„ 1.—

Tipărituri.

Budgetul, coala	fl. —.03
Cartea de evidență, coala	„ —.03
„ „ „ 40 coale legate	„ 2.10
Contul capitalelor active, coala	„ —.03
Contracte pentru învĕțători	„ —.10
Conspecte protopopesci pentru noucununați	„ —.05
Conspect despre comunele matre și filie, coala	„ —.03
Conspect despre visitarea scoalelor „	„ —.03
Conspect despre catechisațiune „	„ —.03
Conspect despre catechisațiunea ținută cu tinerii dela institute de altă confesiune, coala	„ —.03
Conspecte scolare, învĕțătorești, coala	„ —.06
Conspecte pentru protopresbiteri, I, II, III, IV, coala	„ —.06
Estrase, din protocoalele botezaților	fl. —.10
„ „ „ cununaților	„ —.01
„ „ „ morților	„ —.01
Inventarie pentru averea bis.	„ —.10
Jurnal de cassa, coala	„ —.03
„ „ „ 25 coale legate	„ 1.65
„ „ „ 30 coale legate	„ 1.80
Obligațiuni coala	„ —.01
Portretul Șaguna	„ 1.—
Portretul Miron Romanul	„ 1.20
Protocolul bunei învoiri, coala	„ —.06
„ „ „ 50 coale, leg.	„ 4.—
„ **parochial**, coala	„ —.06
„ „ 50 coale leg.	„ 4.50
„ **botezaților**, coala	„ —.06
„ „ 50 coale leg.	„ 4.50
„ **cununaților**, coala	„ —.06
„ „ 50 coale leg.	„ 4.50
„ **morților**, coala	„ —.06
Protocolul morților 50 coale leg.	fl. 4.50
„ **protopopiatelor**, coala	„ —.06
Protocol de esibite, coala	„ —.03
„ „ „ 30 coale legat	„ 1.80
„ „ „ 50 „ „	„ 2.55
Registrul botezaților, pentru milit. coala	„ —.05
„ **cununaților**, „ „ „	„ —.05
„ **morților**, „ „ „	„ —.05
Regulament pentru administr. averilor bisericesci broș.	„ —.20
Sumariu	„ —.06
Specificații, coala	„ —.05
Tâlcul visurilor, legat	„ —.25
„ „ nelegat	„ —.20
Testimonii scolastice	„ —.05

În comisiune se află:

Abecdar maghiar-român, de N. Putnoky, leg.	fl. —.20
A doua carte de lectură, de I. Popescu, leg.	„ —.70
Anghira Creștină, s. Cuvênt. funebrale de Tit V. Gheaja, br.	„ 1.50
Amicul poporului, calendar pe 1882, de V. Roman, broș.	„ —.50
Aritmetica, de P. Dima, broș.	„ —.32
„ de D. Dogariu cu Nrii 1—100	„ —.25
„ „ „ „ „ „ 1—1000	„ —.35
„ „ „ „ „ „ 1—100,000	„ —.35
Aritmetica, de Ioan Dariu, pentru anii din urmă ai scoalelor primare	„ —.45
Ântâia carte de lectură, de I. Popescu, leg.	„ —.25
Balade, de At. M. Marienescu, broș.	„ 1.05
Botanica, de B. Nanian, broș.	„ —.85
Brați și putregai, de N. D. Xenopol	„ 1.20
Colinde, de At. M. Marienescu, broș.	„ 1.10
Carte de grădini, de Dr. P. Vasiciu, leg.	„ —.50
Catechism Antropologic și a sănătății, de Dr. P. Vasiciu, legate ambe à	„ —.50
Compendiu de pedagogie, de I. Popescu leg.	„ 1.—
Comput în scoala poporală, de I. Popescu leg.	„ 1.20
Conductor, la aplicarea ântâiei carte de lect. de I. Popescu, br.	„ —.10
Catechism, de M. Toma, prelucrat de S. Popescu, legat	„ —.30
Dare de samă despre Șaguna, de Slavici	„ —.20
Despot Vodă, de V. Alecsandri, broșur.	„ 2.
Ecuivalent, de G. Pop	fl. —.20
Educațiunea de scoală și casă, de M. Velcean, broșur.	„ —.36
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„ —.30
„ de Ceontea, broș.	„ 1.50
Isagogiă, de Dr. Il. Pușcariu. broșur.	„ 1.50
Istoria naturală, de Dr. D. P. Barcianu	„ —.50
Istoria Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„ —.25
Instrucțiune la tractarea cărților scolastice de V. Petri, br.	„ —.40
Istoria Rom. sub Mihaiu Vodă Viteazul de N. Bălcescu, br.	„ 2.—
Legendar, de V. Petri, leg.	„ —.45
La Alma, (Povesci) de Constanța de Dunca-Schiau	„ —.50
Legendar maghiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —.30
Manuducere la Abcdariul maghiar-român	„ —.06
„ „ Legendariul maghiar-român	„ —.12
Macroviotica, T. I—II, de P. Vasiciu, nel.	„ 1.50
Mapa Europei, 140 cm. lată și 120 m. înaltă	„ 5.50
Mineralogia, de B. Nanian, broș.	„ —.85
Nou Abcdar românesc, de V. Petri, leg.	„ —.25
Plan de învĕțământ, pentru scoalele popor. din Ungaria în sensul art. de lege 38 din 1868 de V. Petri, broșur.	„ —.20
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, br.	„ 1.—
ΠΝΕΥΜΑ de S. Popescu	„ 1.50
Poesii, de A. Mureșan, broșurate	„ 1.50
„ „ „ „ legate	„ 2.—
„ „ „ „ fin legate	„ 2.50
Psichologia empirică, de Ioan Popescu, broș.	„ 2.—
Semigloburile	„ 4.50
Scoala română, din anul 1877 și 1878 broș.	„ 5.—
Steaua Magilor, sau cânt. la nașt. d-nului Iisus Christos, de At. M. Marienescu, broșur.	„ —.25
Studiu din economia națională, de P. Petrescu, broș.	„ —.40
Vechia metropolie, de Nicolau Popea	„ 1.50
Zoologia, de Gregorie Stefănescu, broș.	„ 1.—

☞ La comande, cari se trimit cu posta de mesagerie, se adauge pe lângă prețul cărților 10 cr. pentru pachetare; ear' pentru cele cari se trimit înfășurate cruciș câte 5 cr. ☜

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10. Sibiiu, Marți 26 Ianuarie (7 Februarie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4015/1881 Plen.

Cerculariu
către clerul și poporul ortodocs din tractul protopresbiteral al Sighișoarei.

Onorabilul protopresbiter al Vostru, Zacharia Boiu, după serviție aproape de 60 de ani prestate în via Domnului, a cerut și solicitat de repețite ori, ca din considerare la neajunsurile, ce provin din adêncile lui bătrânețe, sĕ fie absolvat dela oficiul protopresbiteral, care l'a portat dela anul 1845, la început ca administrator protopresbiteral, ear' mai apoi și până în ḑiua de astădi ca protopresbiter actual al tractului Sighișoarei.

Aprețiând după vrednicie cererea aceasta renoită și mai de curênd, nu mi-a rĕmas altă, decât ca pre numitul onorabil protopresbiter al Vostru, pe lângă esprimarea recunoscinței preameritate din partea jurisdicțiunei archidiecesane pentru serviției lui credincioase, cari într'un șir așa lung de ani, cu purtare esemplară și cu succese bune le-a prestat sântei noastre biserici, sĕ'l absolv pentru tot restul vieții sale dela oficiul protopresbiteral, susținêndu i prerogativa: ca până când va fi în vieață, sĕ aibă locul de onoare în fruntea tuturor corporațiunilor bisericesci din același tract la dreapta președintelui ordinariu, rĕmâind și mai departe în folosirea beneficiului parochiei din Sighișoara între condițiunile speciali de până acum.

În urmarea acestora venind în vacanță postul de protopresbiter al tractului Sighișoara, și trebuind a se face provisiune pentru conducerea trebilor protopresbiterale până la îndeplinirea prin alegerea normală a postului vacant, — am aflat de bine a denumì în mod provisoriu de administrator protopresbiteral al tractului Sighișoarei pre administratorul parochial din Sighișoara, cucernicul presbiter Demetriu Moldovan, ca pre unul, care și până acum a fost ajutoriu emeritatului protopresbiter în funcțiunile lui, și care întrunesce trebuincioasele puteri fisice și intelectuali pentru purtarea acestei sarcini; îndreptățindu-l totdeodată și la folosirea beneficiilor împreunate cu oficiul protopresbiteral, cu escepțiunea parochiei protopresbiterale, carea rĕmâne ocupată în modul de până acum.

Despre acestea schimbări în conducerea oficiului protopresbiteral al tractului Sighișoarei, vin a Vĕ însciința pre voi toți, iubit cler și popor din același tract, cu acea archipăstorească îndrumare: ca reservând emeritatului Vostru protopresbiter, onorabilului Zaharia Boiu si pe viitoriu onorurile personali ce-i compet, de aici înainte până la alte dispositiuni ce vor urma în calea legală, pre numitul administrator protopresbiteral cucernicul presbiter Demetriu Moldovan, sĕ'l recunoasceți de atare, sĕ'i dați cuvenita onoare și ascultare, și în toate trebile ce privesc oficiul protopresbiteral cătră același administrator protopresbiteral se Vĕ îutoarceți; împărtĕșindu-vĕ din partemi tuturor binecuvêntarea archipastorală!

Sibiu din Sedința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 18 Ianuarie, 1882'

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Asta tot e prea mult.

Sibiiu, 25 Ianuarie.

Cutezanța împreunată cu obrăsnicia merg foarte departe. Șovinismul unguresc nu se mai opresce numai la mijloacele sterpirei naționalităților. Proiecte lucii și sclipicioase de legi, prin care are sĕ se furișeze maghiarizarea nu mai mulțămesc pe domnii șoviniști. Ca și bețivii pătimași trebuie se aibă ceva ce nu numai întărită dară și sgărie. După ce au călărit când în buestru când în fuga mare calul gravitărei în afară etc; după ce au cercat și mijlocul de suspectare cu „profanarea flamurei maghiare“, mai remăsese un mijloc de acusare încă neprobat contra Românilor: al t r a d ă r e i de patrie prin arme furișate în biserică și în casa unui preot pentrn vre-o rebeliune (!!!).. Dar eată că cine a început minciunile dela A ajunge și la Z., căci în aceste timpuri turburate se găsesce între domnii maghiari un nesocotit, ca se nu ḑicem mai mult, care telegrafează dela Brașov la „Ellenzék“ în Cluj și la „Egyetértés“ în Budapesta, că în Brașov *într'o biserică română și la un preot românesc s'au descoperit lĕdi cu arme*“ că „*cercetarea curge*“ și în sfârșit „*agenți rusesci se preumblă prin Brașov.*“

O calumnie mai reutăcioasă aruncată cu atâta nesocotință asupra Românilor nici că se mai poate. Infernalitatea ascunsă în calumnioasa denunciare întrece tot posibilul în genul acesta.

Este adevĕrat că nu mai departe decât a doua ḑi „Ellenzék“ calcă pe calea rușinoasă de a se desminți el însuși pe sine. O încurcă mai dintâiu cu aceea, că corespondentul i-a promis detaiuri, adauge însĕ că alt corespondent a încunosciintat redacțiunea despre aceea, ca scirea cu armele este *fără temeiu*, eară c o m i t e l e s u p r e m din B r a ș o v „clarifică“, în același timp, că *scirea despre arme și despre agenți rusesci este* **cu totul neîntemeiată** și în *interesul adevĕrului* și a'l *liniscei locuitorimei* recearcă publicarea r e c t i f i c ă r e i.

Se poate că și „Egyetértés“ se va „rectifica“. M i n c i u n a reutăcioasă însĕ a trecut și în alte ḑiare, cari stau în legătură cu birouri telegrafice. Toată ḑiaristica europeană și poate și mai departe este în posesiunea unui neadevĕr mare, destinat a compromite biserica și naționalitatea românească. Ba ce e mai mult, o „laudabilă“ foaie guvernamentală „Magyar Polgár“ este atât de „afabilă“ încât nu numai ia act despre afacere, ci a adus-o în legătură cu „conjurațiunea Românilor“ din primăvara anului trecut, adecă, cu conferența electorală din Maiu, ear alta „B. H.“ scrie un articul de fond plin de „grațiositĕți.“

Ei bine, cu toate că respectăm legile țĕrei și contribuim cu avere și cu sânge la susținerea monarchiei și cu toate că dintre noi nu s'a găsit nici când vreun Kossuth s'au Klapka, care se ridice flamura revoluțiunei contra monarchiei, ne-am dedat a auḑì dela șovinisti că n u sûntem p a t r i o ț i b u n i, pentrucă ținem la limba și naționalitatea noastră: ne-am dedat a fi porecliți de conjurați și câte alte, fiindcă avem și noi părери politice; însĕ ca aceia cari și-au bătut joc în modul cel mai frivol, nu mai de mult decât în vara trecută, de armata comună a monarchiei se arunce poporului celui mai dinastic nisce însinuări ca cele de mai sus — asta tot e prè mult.

Vor domnii șoviniști se paralizeze simțemintele dinastice a le poporului român? și ce scop ar avè cu aceasta?

Mărturisim că nu mai putem înțelege ce vor concetățenii maghiari cu șovinismul lor u n a n i m. Ḑicem unanim, pentrucă într'un lucru se unesc înstrăina c u puterea toate naționalitățile nemaghiare dela a d e v e r a t u l patriotism. Ei, prin monopolisarea limbei, a administrațiunei și a părerilor politice, ḑicênd că numai dênșii pot fi în Ungaria buni patrioți, nu se poate altcum, nasc amărăciune în inimile acelor ce politicesce se vĕd proscriși, din simpla causă, că au și ei părerile l o r politice. Mai vine acum că având puterea în mâna lor mai vor a și d e s o n o r a pe acei ce nu sûnt de o părere cu dênșii. Cred dênșii că în chipul acesta se consolidează un stat sau o monarchie?

Ce mai vorbesc dênșii de ruble, de agenți și emisari străini? când ei fac cu atâta stăruință serviției cele mai mari ori și cui altuia numai monarchiei și statului nostru nu!

FOIȚA.

Literatura română și străinătatea.*)

I.

(Urmare.)

Cu aceeași recunoascere a valoarei poesiei române și a meritului traducĕtoarelor se esprimă „*Magdeburgische Zeitung*“ din 18 August 1881; cu laudă, dar cu mai multă reservă, „*St. Petersburger Zeitung*“ din 27 Iulie 1881; cu admirare pentru regina traducĕtoare, dar cu puțină cunoscință de causă, o notiță din „*Neue freie Presse*“ dela 1 Martie 1881; cu multă căldură un articol din *revista internațională*, asemenea dela 1 Martie, reprodus în resumat în „Binele public“ și „Telegraful român“

În fine ca sĕ lăsăm la o parte pe celelalte, „Neue preussische (Kreuz) Zeitung“ (Nr. 22 1881) ḑice între altele:

Poeții traduși ne conduc într'o lume particulară. Pare-c'ar fi un vĕl ușor care este aruncat peste toate aceste cântece; de abia se ivesce o isbucnire mai vie a bucuriei; iubirea înflăcărată a patriei este însĕ o temă adese ori tratată. Considerând aplecarea musei române spre tristeță, nu este de mirat că a produs și un representat al pesimismului, M. Eminescu, ale cărui poesii sûnt în colecția de față cele mai însemnate lângă acele ale lui Alecsandri, poetul de predilecție al patriei sale.

Trecênd la a doua și a treia din cărțile enumĕrate mai sus, vedem în *Schițele române*, introduse și traduse de d-na Kremnitz, o ochire asupra literaturei române dată sub formă de prefață; apoi urmează traduse: Crucea din Sat și Popa Tanda, de Slavici; Popa Gavriil și Cocoana Nastasica, de I. Negruzzi; Mihnea cel rĕu, de Odobescu; povestea Doi feți cu stea în frunte, după redacțiunea lui Slavici, și Șanta, de N. Gane.

N o u ĕ l e s c h i ț e r o m â n e, publicate de aceeași autoară, cuprind traducerea a două novele de Slavici: „Gura Satului și „Budulea Taichii,“ a două novele de Gane: A n d r e i Florea Curcanul și Sfântul Andrei, și a unei copii de pe natură de I. Negruzzi: I o n i ț ă C o c o v e i. Din aceste traduceri, „Gura satului“ apăruse mai nainte cu ilustrațiuni în revista *Ilustrirte Welt* (Hallberger), Nr. 22 și 23 din 1879, ear „Andrei Florea Curcanul“ în revista *Nord und Süd* (red. Paul Lindau), numĕrul dela Decemvre 1879.

Resumând aici unele din părerile criticei germane asupra acestor lucrări, lăsăm la o parte notițele, dealtminteri toate favorabile, publicate în unele organe de mai puțină însemnătate pentru opiniunea literară în Germania; precum sûnt E u r o p a, (Nr. 12 din 1881.) „Wiener Allgemeine Zeitung“ (Nr. 233 din 1880), „Berliner Fremdenblatt“ (Nr. 207 din 1880) etc., precum și critica d-lui Remy din „Vossische Zeitung“, reprodusă în întregul ei în „Convorbirile“ dela 1 Ianuarie 1878.

În „Blätter fŭr literarische Unterhaltung“ Nr. 40 din 1880 cetim:

R u m a n i s c h e S k i z z e n etc. Aceste novele țĕrănesci, povești și istorioare pline de atracție și scrise cu inimă, sûnt introduse din partea traducĕtoarei prin o ochire asupra desvoltării literaturei române. Primele patru novele de Slavici și Negruzzi sûnt bogate în observări fine, toate plîne de un humor adevĕrat, însuflețite de o veselie aleasă, și se citesc în traducere ca nesce lucrări de mare însemnătate. Unele amĕnunte; d. e. cum fie care din cei doi amanți, Bujor și Ileana, stăpâniți de patimă, părăsesc noaptea repaosul lor, cum fata se duce la mamă încă neînduplecată a iubitului ei, Bujor în aceeași intenție la tata Ilenei; apoi metoda popei Tanda, care dintr'un sat căḑut în miserie, (Sărăcenii) face mai întâiu prin predică apoi prin batjocură, apoi prin mustrare și în fine prin un admirabil model de muncă, un sat plin de bogăție, merită cea mai mare laudă și sûnt demne de punctul de vedere al unei înalte culturi. Plină de mĕduvă este narațiunea „Mihnea cel rĕu,“ e foarte placută povestea „Doi feți cu stea în frunte“, care în parte aduce aminte de povestile germane, și interesantă novela „Șanta“. Cartea întreagă stă cu mult deasupra literaturei de romane obicinuite și novelele țĕrănesci ale lui I. Negruzzi și Slavici se pot pune alăturea cu ale lui Auerbach.

*) „Convorbiri literare.“

Judecata minții sănătoase, conform cărei toți cetățenii unui stat trebuie sĕ-și aibă mulțămirea, așa ne spune noue și așa trebue se spună ori și cui, că o procedură cum este a șovinismului maghiar este mai rea de cât otrava care disoalve organisme.

Este timpul de tot suprem, ca domniile lor domnii șovinisti sĕ se abată odată pentru tot deauna dela practica distrugătoare de până acum, căci ḑeu, nu scim al cui cap s'ar sdrobì mai reu când am avè nenorocirea ca, după multe sgudueli nesocotite cum le comit dênșii în fie care ḑi, se cață ceea ce esistă astăḑi.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Ianuarie.

Delegațiunile, ne spun telegramele sosite eri și aḑi dela Viena, au votat creditul de opt milioane și cu aceasta s'a și terminat sesiunea estraordinară, în care au fost intrunite.

Din desbaterile delegațiunilor în general și în special se vede, că de pe băncile ministeriale se asigură, că scirile despre dimensiunile rescoalei sûnt esagerate și că rescoala nu are se maiție mult. Asigurările aceste liniscitoare par a se confirma prin altă scire despre buna primire ce a avut L. M. C. bar. Iovanovici în călĕtoria sa din ḑilele aceste la Mostar. Aci si în toate locurile pe unde a trecut generalul a fost întîmpinat cu asigurarea poporațiunei de toate confesiunile despre credință și supunere către împĕratul.

Presa opositională ungurească se vede a fi de altă părere. Ea ḑice că descoperirile oficiale nu ascund posibilitatea, că mișcările dela meaḑă ḑi sûnt numai întroducerea unui resboiu nou resăritean, în care monarchia nostră va avè rolul de căpetenie.

Scobelen se ḑice că a plecat la Paris cu concediu involuntariu. „Pol. Cor.“ de alta parte constată însĕ, pe cale inderectă (din Berlin), că însărcinatul cu afacerile esterne rusesci a esprimat oficiului austro-ungare de esterne părerea de rĕu pentru toastul lui Scobeleff.

Scirea aceasta îmbucurătoare pentru toți câți iubesc pacea s'a turburat prin purtarea fără tact a ambasadorului austro - unguresc dela Paris, contele de Beust. Se scrie adecă la „Kőln. Ztg“ că diplomatul nostru comunică într'un mod demonstrativ cu dna Adam, cunoscută de antigermană și care nu de mult a fost la Petersburg în afaceri de resbunare pentru resboiul din 1870-1871). Într'o adunare a unei asociațiuni literare contele Beust sĕ fie ḑis între altele: „Sufletul meu e recunoscătoriu, inima mea e franceză.“ În Berlin, la aliatul monarchiei cel mai puternic, purtarea contelui a făcut rea impresiune.

Din provinciile dela marea baltică se anunță persecuțiuni pornite contra Nemților din partea Rușilor.

Rescoala.

Din un buletin oficial dela 2 Februarie aflăm că la 1 Februarie generalul bar. Iovanovici a telegrafat noaptea la 10 oare 45 minute:

30 Ianuarie, după ameaḑi. Dela 1½ oare o luptă neînsemnată la Corito în contra unei bande de insurgenți de 150 inși, cari fură împinși dincolo de fruntăria muntenegreană. Pe partea noastră nici o perdere, pe partea contrariului nu se scie dacă sûnt perderi.

30 Ianuarie. Aḑi după ameaḑi o bandă cam de 200 a năvălit între Grab și Crusevice asupra animalelor încărcate cu proviant ale unui întreprindĕtoriu privat și au luat, după cum se ḑice, patru capete. Năvălirea aceasta insurgenții au spriginit o de către Mocrinie cu un despărțĕmênt lateral. Aici însĕ o companie dela reg. de infanterie 22 și postul de gendarmerie au atacat pe insurgenți și i-au mânat spre Drostier. Din partea noastră nici o perdere; dela insurgenți 1 mort și 3 răniți.

30 Ianuarie. Pela 1 oară după ameaḑi au plecat dela Iagodiște 400 până în 500 de insurgenți spre Crusevice, localitate ocupată de compania a treia a reg. de inf. Nr. 16. Compania a păsit ofensiv, ear altă companie care se afla în Nrbanie și un post de gendarmerie înmulțit au fost îndreptați în dosul insurgenților. După o luptă de trei oare insurgenții au fugit preste Iagodiște spre Cameno. Perderea noastră 1 mort și un rănit ușor. Insurgenții, se ḑice, că a perdut 9 morți, pe cari i-au dus cu sine. Atitudinea trupei foarte bună.

În 3 Februarie n. s'a publicat alt buletin oficial, conform cărui comanda generală raportează din 2 Febr. n. la 7 oare seara:

Coloana col. Hotze, cum s'a raportat, și-a asigurat așeḑătura dela Rogoy și a constatat că grosul insurgenților este în Crblina. Coloana a vrut sĕ încungiure positiunea (insurgenților) greu de atacat în frunte și înainte de toate sĕ între în legături cu garnisoana din Focea cu care căutase și aflase contactul. Sosind în Varoș colonelul Hotze a aflat că grămădirea cea mai mare de insurgenți este în spațiul Mrezița-Susiesno. La localitatea aceasta din urmă și la Locve și Brod, care erau ocupate de despărțeminte de asigurare pentru garnisoana din Focea, sau întêmplat ciocniri mai neînsemnate între despărțĕminte și insurgenți.

Împregiurarea aceasta a întărit pe colonelul Hotze în propusul sĕu de a asigura Focea, acest punct important, care eventual putè fi amenințat și apoi a'și îndrepta atențiunea asupra liniei Drina. De aceea a prolungit marșul preste Mrezița-Usticolina și alungând pe insurgenți în 1 și 2 l. c. a ajuus la Focea. Căpitanul Tichy dela reg. de inf. 75 a murit în urma ranei ce o primise în pept.

Până aci buletinul. „D. Ztg.“ comentând adauge:

Spre a putè judeca bine însemnătatea evoluțiunilor despre care vorbesce buletinul trebuie sĕ ne închipuim care a fost anumit scopul espediționei colonelului Hotze. Acesta fu trimis dela Seraevo cu o trupă mai mare ca se alunge insurgenții cari se așeḑaseră spre apus dela drumul între Seraevo și Focea și îl și amenințau. În același timp s'a trimis dela Focea un despărțemênt de trupe ca se esopereze cu colonelul Hotze. Buletinul oficial anunță acum că colonelul Hotze, după ce a aflat despre o grămădire mai mare de insurgenți în ținutul Mrezița-Susiesno, s'a lăsat de planul de a scoate cu totul pe insurgenți din positiunile lor și s'a retras nu la Seraievo ci la Focea. Aceasta i s'a părut a fi de lipsă, fiind amenințarea Focei și a liniei Drina cu putință. Este cunoscut că insurgenții odată s'au și încercat în apropiarea dela Focea a trece pe rîpa dreaptă a Drinei pentru a tăia comunicațiunea trupelor dislocate în ținutul Limului cu Bosnia. Periculul acesta este după sosirea coloanei col. Hotze în Focea cel puțin momentan, delăturat. Firesce nu trebuie scăpat din vedere că intenționea de a scoate pe insurgenți din ținutul Crblĭinei de unde amenință drumul dintre Seraievo și Focea, deocamdată a remas neesecutată.

Ca adaus comanda generală din Seraievo telegrafează în 2 Februarie n. perderile trupelor în 31 Ianuarie la Brod și la Mrezița cari peste tot sûnt: 1 mort 5 răniți greu și 1 rănit ușor.

În legătură cu cele mai sus inregistrăm că pe când în delegațiuni bărbați de stat austro-ungaresci asigură în toate chipurile că rescoala nu e influențată din afară de nimenea „Köln. Ztg.“ foaie binc acreditată constată că din cercurile panslave dela Moscva au plecat spre ținuturile resculate până acum preste doue milioane de ruble Alte sciri telegrafice a le biroului de corespondență spun că dela Odesa pleacă voluntari, tunuri, pusci și lăḑi cu pulvere. Aceste toate la Varna se descarcă pe uscat și cu drumul de fer vin la Rusciuc. De aici află calea mai departe spre țintă lor ulterioară.

Dela dieta Ungariei.

(Urmare din Nr. 8.)

Adolf Zay: On. Casă! Din decursul de până acum al desbaterei bugetarie abia se putea presimți că sala ședințelor ne va înfățișa particulara și interesanta icoană de astăḑi: Acei ce cu puține oare mai nainte se certau cu înverșunare între sine, astăḑi îi vedem îmbrățișându-se unii cu alții. C. Tisza în brațele aceluiași Blasius Orban, care acum vr'o câte-va ḑile îl înjura de atâte ori în tonul profeților din testamentul vechiu — Oto Hermann în brațele lui Em. Ivánka care decurênd îl înferase pe dînsul împreună cu partida sa cu stigma de „revoluționar“. Într'adevĕr ei s'ar putè felicita împrumutat cu cuvintele poetului H. Heine:

„Selten habt Ihr mich verstanden
Selten nur verstand ich Euch —
Doch wenn wir im.. Chauvinismus uns faden
Da verstanden wir uns gleich.“

(Strigări din stânga estremă: citează unguresce — nu nemțesce (nix daitsch)!)

Durere în nobila luptă de emulațiune, de aḑi pentru un laur atât de eftin a creḑut și amicul meu D. Szilágyi că trebue sĕ ia și dînsul o stâlpare de laur — nu'l voiu întreba cu ce preț. Fie-mi însĕ permis a mĕ ocupa mai întâiu cu dînsul. Mai întâiu dsa a reflectat pe dd. Wolff și Gull, că acestia nu au avut nici o lipsă a declara aici în mod ostentativ, că vor se remână Sasi, pentrucă în ḑiua de astăḑi nici Sașii, nici alți Nemaghiari nu sûnt atacați în naționalitatea lor. Ve rog de iertare, dar nu scie oare dl deputat că în timpul mai nou esistă în Ungaria numeroase reuniuni de maghiarizare, cu scopul pronunțat pe față în statutele lor de a despoia pe cetățenii nemaghiari ai acestei patrie de numele lor, de limba lor maternă, de consciința lor națională întreagă și guvernul unguresc 'și uită de sânta datorință — de a fi mai presus de curentele luptei de rassă — atât de mult încât aprobează statutele acestor reuniuni ce submină pacea internă și consolidarea statului, că prin urmare autorisează cu putere ministerială acest resboiu civil nesângeros, dar cu atât mai periculos, declarat Nemaghiarilor? Nu scie oare d. deputat, că un cerc administrativ întreg, comitatul Șarașului, a înscris pe drapelul seu într'un mod cu totul oficial tendența: de a întinde Maghiarismul „cel puțin“ până la marginile geografice ale Ungariei, va se ḑică a face sĕ dispară de pe fața pământului două treimi din poporațiunea acestei țĕri ca națiune — și că acel comitat a mers în sântul (?) seu zel până a oferì Împĕratului Austriei și Regelui Ungariei patronatul asupra acestei reuniuni atât de patriotice și cu atâta prudență de stat! Nu încape nici o îndoială asupra modului, cum ar fi primită la locurile deciḑĕtoare o atare insinuațiune și eu nu me îndoesc nici pe un moment că ce teliu de svat ar fi trebuit se dea în această privință dl ministru president. Dar cu toate aceste dl deputat va trebuì sĕ conceadă că față cu astfel de simptome, curente și „goane“ se cere oare care curagiu a declara în a c e as ță casă, care aḑi e atât de parțială și pătimașe: Eu țin cu credință la națiunea mea. Câți dintre membrii nemaghiar

---

Din aceeași revistă, pag. 137 și 138 din 1881.

Neue rumänische Skizzen, etc. Traducĕtoarea, urmărește scopul de a câștiga câțiva noi amici pentru literatura română. Nu toate novelele vor contribuì la aceasta. Unele din ele sûnt prea neînsemnate în cupriusul lor, sau ca novela populară din Transilvenia „Budulea Taichii, de o nesuferită lungime. Însĕ cele două novele puse cu drept cuvênt în fruntea cărții „Gura Satului“ de Slavici și „Andrei Florea“ de Gane, produc din contră un efect mai mare decât îl așteaptâ traducĕtoarea: ele ne pun în stare sè privim foarte deaproape în viața țĕranului român, adecă mai a națiunii române întregi; ne arată omul din popor în pacînica idilă sătească și în vârtegiul bătăliei, și ne dovedesc în mod evident, că ultimele fapte resboinice ale Românilor au deșteptat simțemântul național al acestui popor, despre care până acum abia se făcea amintire, și au deșteptat totdeodată o puternică lucrare literară.

Urmează apoi o analisă a cuprinsului celor două novele de Slavici și Gane, cu relevarea textuală a unor pasage marcante.

Magazin für die Literatur des Auslandes (Nr. 22, 1878) într'o întinsă dare de seamă, scrisă cu o vie simpatie pentru obiectul traducerilor d-nei Kremnitz, ḑice între altele;

Cartea produce un interes călduros pentru poporul român ... Figurile sûnt atât de vii și zugrăvite cu un realism atât de palpabil, încât nu ne putem îndoì, ca ele au fost luate din viața adevĕrată.... Ori cât de deosebită ar fi materia și concepția acestor novele, în o privință le este tuturora întipărită marca unei literaturi tinere, care inaintează cu multă pază . . . pe o cale puțin bătută. In toate lipsește elementul, în care literatură Europei cu civilisația veche își află în ḑiua de astăḑi punctul de gravitare: analisa psihologică. Această lipsa devine aici, după materie tratată când un defect când un merit. Idila „La crucea din sat“ de I Slavici nu are în simplicitatea ei naturală și în descripția ei pnternică trebuință de o desvoltare psichologică. Acești oameni simpli nu reflectează asupra faptelor lor, care sunt spontanee ca ei înșii, ci stau înaintea noastră așa cum au fost scoși din viață . . . . . Schița lui Slavici este, prin privirea ei clară asupra vieții țeranului român, cea mai remarcabilă și cea mai originală dintre toate . . . . Chiar și mici lucruri esterioare, cum sunt d. e. numele de femei pline de dulceața vocaleler, ne ating în mod plăcut . . . . Cele două shițe de I Negruzzi: „Popa Gavril“ și „ Cucoana Nastasica“ întrec aceasta noveletă simplă în ceea ce privește măiestria descripției, dar nu le este atât de hotărît imprimat spiritul specific românesc. Popa Gavril e o mică capodoperă de humor, are însă o trăsĕtura predominat rusească, care în „Cocoana Nastasica“ ese și mai mult la iveală . . . Autorul își desemnează micul tablou cu atâta precisie și cu atâta siguranță realistică încât par'că avem înaintea noastră o schiță a marelui descriitor al moravurilor rusești, numai cu mai puțină psihologie de cum obicinuește Turgeneff . . . . . In Popa Tanda de I Slavici, și in Șanta de Gane, se dă însă pe față lipsa unei concepțiuni mai adânci. .

(Va urma.)

ai acestei case c u t e a z ă a face aceasta. Dl deputat împută amicilor mei că a fost „superfluu“, a declara că țin la naționalitatea lor, mie însĕ mi se pare de altă parte că e de prisos a constata, după cum cere dl deputat, că ei sûnt și vor sĕ remână cetățenii a c e s t u i stat — pentrucă aceasta sĕ află scris cu litere lapidare în fruntea programei, pe a cărei basă au fost aleși deputați. Sĕ'mi numească dl deputat un u n i c f a p t, prin care ambii mei amici și Sașii independenți au arĕtat în genere că ei nu se simțesc ca cetățeni ai a c e s t u i stat — afară numai dacă cineva va afirma că conservarea cu credință a naționalității e necompatibilă cu indigenatul unguresc. Pot se asigur pe on. Casă, că n o i nu avem sau nu am avut legături p o l i t i c e cu străinătatea, că noi nu am conspirat nici cu Italia și Francia, nici cu Prusia în anul 1866 contra acestui stat și contra dinastiei. (Nelinisce.)

A mai fost în discursul dlui deputat un moment de tot simpatic pentru mine, acel pasagiu, în care dînsul respunde la declarațiunea nu prea politică a dlui ministru president. Acesta a ḑis amicului meu Gull, că se bucură, că nu are încredere întrînsul și va fi mândru, dacă nu va avè nici odată. La această declarațiune replică cu drept cuvênt dl Szilagyi, că din contră e de dorit a se restabilì înțelegerea și încrederea între guvernul unguresc și națiunea săsească prin împrumutată și loială respectare a legilor și a c o n s t i t u ț i u n e i. Eu din parte-mi pot se asigur pe amicul meu, că n o i totdeuna am fost și sûntem gata a face aceasta și politica săsească, al cărei purtătoriu nepretențios sûnt și eu, n u a p ă r ă s i t n i c i c â n d t e r e n u l d r e p t u l u i d e s t a t u n g u r e s c, p e n t r u c ă p u t e r e a ș i î n c r e d e r e a n o a s t r ă î ș i a r e r ă d e c i n e l e s a l e t o g m a i î n d r e p t ș i î n l e g e.

Cred că această declarațiune e cunoscută on. Case pentru că togmai eu am constatat cu ocasiunea unei asemenea desbateri agitate că cuvintele poetului maghiar: „Aici trebue sĕ trăesci, aici trebue se mori“ sûnt ḑise și pentru noi Sasii. Permiteți-mi a mai adauge, că noi ținem la aceasta țeară udată și cu sângele părinților noștri, cu toate fibrele ființei noastre, deși la noi nu se pot aplica celelalte cuvinte ale poetului: „Căci despărtându-te de aici nu vei afla alt loc în lumea întreagă.“ Dacă semința Maghiarilor — o mână de oameni în marea imensă a popoarelor — apĕră în aceasta țeară nu numai un stat, ci nuda sa e s i s t e n ț ă și unicul petec de pământ ce i-a mai rĕmas în lumea largă, — apoi patriotismul seu se întemeiază numai pe i n s t i n c t u l e l e m e n t a r a l c o n s e r v ă r e i p r o p r i e și este un product forțat al situațiunei critice și isolate, în care se află această semințe — eu sciu sĕ respectez și acest patriotism. Dar dacă Sasul — care nu e togmai de tot isolat în Europa — ține cu credință la această țeară, voind a apĕra și ocrotì acest stat și a'i da vitalitate, apoi acest interes isvorît din partea morală a voinței proprie, aceasta credință nepretinsă de egoismul de rasă ce o au Sasii cătră stat, credință adevĕrată și nefalsificată, nu va sta doară pe o treaptă mai i n f e r i o a r ă a valoarei etice, decât patriotismul instinctiv de conservare proprie al Maghiarilor. (Mișcări, sgomot.) Domnii sĕ-se cugete la aceasta, înainte de a ne mai dăscălì despre patriotism.

Dar dl Szilágyi crede că mișcarea actuală din Germania, cu care dînsul ne identifică pe noi Sasii, subminează rădecinile statului unguresc. Cum poate ḑice, un om de altfel cu cugetare logică, a s e m e n e a lucruri! Despre partea noastră la mișcarea din Germania voiu vorbì mai târḑiu. Acum voiu sĕ întreb numai pe amicul meu, cum a putut dînsul cetì aceste tendențe destructive din statutele „reuniunei scolastice germane“ atât de greu bănuite din partea sa? Ve rog nu căutați cu ori ce preț fantome în ameaḑa mare! Toată crima reuniunei scolastice germane este: că provoacă la spriginirea scoalelor germane din Ungaria, prin urmare la promovarea de scopuri culturale, care, firesce nu spre înălțarea reputațiunei statului unguresc — sûnt negligeate ba mai mult decât negligate din partea ministrului de culte unguresc. (Contraḑiceri vii și sgomot). Deci după părerea mea aceasta nu e alt ceva decât aceea ce face aici reuniunea Sct. Ladislau. (Contraḑiceri). Nu veți contesta doară aceea ce ve voiu dovedì negru pe alb.

După memoriul autentic, distribuit aici, al reuniunei Sct. Ladislau presidentul acesteia Dr. Laurențiu Schlauch a ḑis în cuvêntul seu de deschidere dela 27 Septemvre 1881 din cuvênt în cuvênt: „noi ajutorăm de ani pe M a g h i a r i i catolici din Bucovina și România pentruca sĕ nu-și peardă credința și n a ț i o n a l i t a t e a l o r . . . noi susținem și spriginim scoli — firesce maghiare — în Brăila și Belgrad, etc.“ Deci dlor, *quod uni aequum alteri justum.* (Strigări vii din ambele părți ale casei: „Ba nu!“) Cred că pot se afirm cu cutezare față cu colegul meu Szilágyi, și aceea că a s p r i g i n ì s c o a l e nu însamnă a submina rădecinele statului unguresc, căci dênsul nu va voì sĕ afirme, că scoala germână e periculoasă pentru statul unguresc, așa cum se arată acesta acum.

(Va urma.)

(Proiectul pentru scoalele medie) este combătut mai din toate părțile. După informațiuni neîndoiase t o a t e t r e i d i e c e s e l e din metropolia gr. or. româna din Transilvania și Ungaria protestează contra proiectului. De astădată i d e n t i c și nu c o l e c t i v.

După noi forma, în împregiurările în care ne aflăm și după esperiențele din trecut, nu este de cea mai mare importanță. Căpetenia lucrului e a nu consimți tăcênd, cu un proiect care e mai a b s o l u t i s t i c decât a b s o l u t i s m u l, e destinat ș a d e s r ă d ă c i n a legile s a n c ț i o n a t e anterioare privitoare la autonomia bisericei române și la *puțintica* „egala îndredtățire a naționalităților“, și în fine mai e destinat a scoate din usul literar limbile patriei, care am ajuns așa departe de sûnt de concetățenii maghiari tratate de limbi *străine.*

Cât despre archidiecesă auḑim că a stabilit actul respectiv care se va înainta parlamentului. Principiul conducĕtoriu, pe cât am putut afla este apărarea autonomiei bisericei noastre naționale. Sperăm că actul acesta care interesează pe public se va publica la timpul seu. Tot așa sperăm că se vor publica și cele ale dieceselor Aradului și Caransebeșului.

Din ḑiarele maghiare vedem că în contra proiectului se ridică și romano catolicii din Transilvania și în fine și biserica ung. calvină.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brașov, 16/28 Ian. 1882. Continuând din Nrul trecut adaugem:

Acum ar' trebuì se fac observațiunile ce mi le-am plănuit când am luat condeiul in mână. Dar' mai întâiu se deschidem puțin „Raportu l“ tipărit „despre activitatea associațiunei pentru sprijinirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași (Brașov; tipografia Alecsi; 1882)“ și sĕ vedem, care a fost soartea acestei associațiuni dela înființarea ei până astăḑi? — Înainte de toate se vedem cum s'a născut și cum a fost întêmpinată în primele ḑile această „Cenușiotcă“ a associațiunilor noastre?... Era anul 1869. La stăruința părintelui B. Baiulescu mai mulți vrednici bărbați cu durere de inimă pentru înaintarea Românilor se adunară la olaltă și se întrebară: cum s'ar putè lăți mai lesne meseriile între ai noștri? Toți respunseră: prin înființarea unei Reuniuni care se adune cât mai mulți ucenici și se sprijinească cât mai mulți sodali și măiestri. Dar' lucru naibei! — Ceea ce se primesce cu entusiasm de o adunare de tot numeroasă, nu se esecută de nimenea. Nu se descurageză cei cu inițiativa, ci fac statutele și în 30 Maiu 1870 le presentă părintescului guvern unguresc. De patru ori respinge aceasta înaltă autoritate, cu care ne a miluit D-ḑeu de un șir de ani, de când mergem tot mai spre rîpă de patru ori modifică proiectul presentat și numai a cincea oară se îndură domnii dela Buda-Pesta sĕ întărească înființarea unei societății de meseriași nemaghiari și prin urmare (după cum cred dênșii) dușmani statului.

Ei bine, se trece și acest purgatoriu, și acuma săriți Români din toate părțile și ajutați-ve mesteșugarii!... Ți-ai găsit! De nu era societatea „Transilvania“ din Bucuresci care sĕ dea o subvențiune anuală de 532 fl., de nu era biserica s. Nicolae din Scheiu, care se dea pe tot anul un ajutor de câte 100 fl. de nu era dl. comerciant din loco D. Eremias, care se îmbrace în decurs de doi ani câte 10 copii sĕraci, din venitul celor 2395 fl. încasați până acum cu o nespusă greutate nu sciu ḑeu ce se putea face. Ḑece, douĕḑeci de oameni nu pot susținea o astfeliu de întreprindere! M i i l e trebue se pună umerul!

Acum alte belele!

Oamenii noștrii dau binelui cu piciorul, căci nu se pot învoì nici-decum cu idea că copiii lor se stè câte trei, patru ani la un măiestru fără nici o plată: . . . și dacă totuși cu voiă fără voiă se înduplecă a'și aduce puișorii la oraș nu voesc ferita D-ḑeu! se le mai de vre-o cămașe ceva. La mester sûnt, mesterul se-i imbrace!... fie părinții ucenicilor cât de cu dare de mână. Și cu toate acestea, mulțămită stăruinței de fer a bărbaților din comitet și cu deosebire a bravului president, associațiunea pentru spriginirea meseriașilor români nu s'a desființat, ci din potrivă, a înaintat. T r e i s u t e d u o e ḑ e c i ș i t r e i de tineri au întrat la mesteșug prin ajutorul ei; 110 sodali și 21 maiestrii au eșit sub auspiciile ei. Pe lângă acestea sodalii români din Brașov au fost în stare a se constituì într'o societate musicală și de lectură, care de bună samă va contribuì mult la cultivarea lor.

În deosebi, dacă s'ar interesa cine-va despre specialitățile celor-ce au îmbrățișat meseriile și despre locul nascerii lor, i aș reproduce următoarele date din „Raport“:

Dintre cei 323 tineri cari au fost așeḑați la meserii din 1871—1881... 14 s'au aplicat la lăcătăriă, 29 la mesariă, 23 la croitoriă, 13 la rotariă, 48 la păpucăriă 72 la cismăriă 10 la zidăriă, la curelăriă, 41 la cojocăriă 16 la cioraperie 14 la faurăriă, 6 la tipografiă, 3 la litografiiă, 2 la tinicheriă, 4 la mașinariă, 6 la lemnăriă, 20 la negoț. După locul nascerei acesti tineri sûnt: 71 din Brașov, 26 din comitatul Brașovului, 10 din cercul Branului; 32 din comitatul Făgărarașului 10 din comitatul Trei-scaunelor, 36 din com. Sighișoarei, 32 din Saschis (în aceasta comună a făcut mare propagandă zelosul paroch G. Șoneriu) 35 din comunele: Paloș, Bertan, Daia, Gisera, Bundorf și Muchendorf, 25 din comunele: Archit'a Zoltan, Nadăș, Coveș, Hașfaleu, 15 din Blaj și com. Aiudului; 30 din părțile Albei Iulie, Abrud, Deva, Uioara, Făget și Mureș Oșorheiu. Din cei 110 sodali eșiți sub auspiciile associațiunei au remas în Transilvania și Ungaria 87 (46 se află în Brașov) 22 au trecut în România, 1 în Turcia.

Pentru instruirea scolastică a tinerilor din cestiune corpul profesoral dela scoalele medii române din loc a deschis un curs gratuit de Duminecă compus din trei despărțeminte. De present învețăceii dela meserii sûnt primiți în scoala gremiului comercianților români din Brașov și numai cei cari nu sciu nici cetì, nici scrie, primesc lecții dela un profesor gimnasial.

Eată ce a lucrat asociațiunea în decurs de ḑece ani..! Considerați acum atât împregiurările cât și resultatele și vedeți cât de mari au trebuit se fie jertfele ce le-au adus cei din fruntea întreprinderei despre care e vorba. Hei, se fi fost la înălțimea lor atât cei cu dare de mână cât și cei ce au în adevĕr mare lipsă ca se învețe vre un mesteșiug, ce nu se putè face! Aici nu putem ḑice, că cei dela conducere au fost de vină, căci am grăì un mare neadevĕr. Noi înșine am fost de vină, noi publicul cel mare. Cei cu dare de mână nu s'au gândit cu seriositate la însemnătatea clasei de mijloc, la însemnătatea meseriașilor, și n'au dat obolul ce trebuiau sĕ'l dea. Sătenii și orășenii nostri mai scăpĕtați au întărḑiat a'și aduce copiii la mesteșug și în chipul acesta a le da în mână cea mai sigura pâne. E drept, că sûntem încărcați cu feliu de feliu de contribuiri pentru feliu de fel de scopuri naționale și filantropice, dar mai întei trebue se ne aperăm de unde bate vêntul mai tare; trebue sĕ ajutăm unde este lipsă mai mare. E drept că omul nostru din popor nu are in toate atâta iscusință ca sĕ deosibească binele de rĕu, dar preoții nostri ce treabă au*) ? Ei trebue sĕ îndemne și se încurageze mereu cu fapta și cuvêntul. Facă astfel și fie siguri, că din toate părțile vor auḑí numai laude. Facă astfeliu sĕ fie siguri că multe generațiuni viitoare îi vor binecuvênta.

Ei bine va ḑice cineva; ce ne tot spui dta că ai nostri nu se aplică la meserii, când ai vĕḑut că la esposiția din Sibiiu erau și mese, și dulapuri, și pantaloni, și papuci, și oale, și ciubere și curele și pĕlării și altele și altele lncrate de măiestrii de ai nostri? Sĕ nu ne iuțim prea tare, ci sĕ considerăm în ce proporțiune stau mesteșugarii ce-'i avem cu cele trei milioane de Români din Austro-Ungaria... pare-mise că va trebuì se ne întoarcem la vorba celuia: „Cu un picior de rac tot sĕrac.“ Unde sûntem și unde ar trebuì se fim!

Dar așa! va ḑice altul. Nu răbdăm noi destule nĕcasuri ca plugari și ca păstori; ce sĕ ne mai chinuim și ca meseriași?.. Nu veḑi d-ta cum trăiesc și meseriașii din ḑiua de aḑi? O ḑi au de lucru și ḑece nu! — Nu este așa! Plugarul și păstorul este legat de locul nascerei și este nemijlocit supus la toate eventualitățile ce vin preste cuibul părinților sĕi. De-i merge rĕu în locul în care s'a pomenit, sĕ prăpădesce cu desĕvârșire. Trecerea într'alte locuri mai adăpostite este împreunată cu mari greutăți. Alta e cu mesteșugarul. Dacă vede, că nu i merge bine în Brașov, se duce la Sibiiu, dacă nu face treabă nici aici, mai cearcă și în Arad, dacă se convinge, că sub coroana S-tului Stefan nu mai e de traiu, iute își ia acul și degetariul, sau sula și calapoadele și tunde-o spre România, sau Bulgaria. De! ce se facă omul? se adăpostesce unde-i vine mai bine!.. În ori

---

*) Seraci preoți, de bună și vor aduce aminte de ḑicala: „Unde'i greu Acolo's eu; Unde'i bine nu'i de mine“. Red.

ce loc se va adeveri ḑicătoarea, că meşteşugul e plugul de aur Nu! aceste nu sûnt consideraţiuni care se ne poată opri în drum. Nu ne vom abate de loc din calea arătată de vrednicii conducători ai associaţiunei; vom îndeplini ce am trecut cu vederea până acum; vom îndeplini; îi vom sprijini din toatn puterile. Cel-ce nu ar face aşa, ar dovedi că nu este pe deplin pătruns de binele neamului meu.

Nu pot încheia fără se citez partea ultimă din întroducerea „Raportnlui“ în care se ating vre-o câte-va puncte vrednice de toată atenţiunea:

„Esta un fapt,“ ḑice raportorul, „ce nu se mai poate astăḑi de loc contesta, că industria cea mare prin producţiunea sa, ce este aproape să întreacă consumul general, a adus tuturor meseriilor nisce lovituri atât de puternice, încât un mare numĕr din ele abia mai poate duce o esistenţă slabă şi de tot şovăindă. Aceasta se întêmplă pretutindinea şi trebuie să se întêmple, de oare-ce meseriile pe terenul pe care se puseră faţă cu industria mare nu putea nici de cât să susţină lupta contra groasnicei concurenţe a acestei: din causă, că mâna omului este cu mult mai slabă, în comparaţiune cu puterea maşinelor, decât ca ea în aceasta luptă inegală se nu fie învinsă în cele din urmă. Îndată ce meseriile s'au pus să ţină lupta de concurenţă cu industria cea mare pe terenul eftinătăţii productelor, resultatul acestei lupte era uşor de prevĕḑut: în locul prim trebuie să sufere în favoarea eftinătăţii soliditatea productului, eară după aceasta bunul gust, frumseţa şi caliatea lui. Ceea ce sa întêmplat cu toţi meseriaşii în genere să întêmplă şi cu meseriaşii români. Acestia avênd în vedere concurenţa, ce le face industria cu productele sale mai eftine, dară mai puţin solide, au trebuit să încerce si dênşii a produce lucruri tot atât de eftine, ceea-ce firesce nu s'a putut decât în detrimentul solidităţii. Astfel credem a nu greşi de loc susţinênd, că noi Românii astăḑi nu posedem, nici un ram de meserii cu care ne-am putea mândrí.

Lucrul stând astfel de sine ni se pune întrebarea: Ce este de făcut? Să încrucişăm mânile şi să privim cu nepăsare, cum pier meseriaşii şi meseriile române aşa ḑicênd încă înainte de a se nasce şi se lăsăm ca industria cea mare să omoară de tot meseriile cele mici? De sigur, că nu! Dar încă odata cum o putem face aceasta? Soluţiunea acestei grele probleme nu credem, că se poate afla decât în părăsirea călei greşite, pe care au apucat meseriile şi în luarea unei direcţiuni cu totul noue! Meseriile, fiind cu totul în imposibilitate de a susţinè luptă cu industria pe terenul eftinătăţii trebue să caute a da productelor lor o altă insuşire care să le procure o superioritate nedisputată asupra productelor aceleia, trebue ca mâna omului se fie dirigiată de cap, mintea inteligentă să conducă munca, cu un cuvênt trebuie ca arta să vină în ajutorul meseriei şi să o schimbe cu totul, prefăcênduo în meserie de artă (artistică). Singurul mijloc de scăpare, ce îl mai pot afla meseriile este numai în o intimă alianţă cu arta: cu cât va fi mai strînsă aceasta alianţă, cu atât va dobândì productul individului o superioritate mai încontestabilă asupra productului maşinelor.

Numai când aceasta alianţă între meseriă şi artă va devenì un fapt complinit, când inteligenţa va conduce mâna lucrătoriului, când meseriaşul va devenì uu artist în meseria sa, când productul mânilor sale prin soliditatea, frumseţia şi bunul său gust va devenì superior productului maşinelor: numai atunci vom avè măiestri în meserii, păn atunci vom avea numai nisce maşini veţuitoare. Mijloacele cele mai nimerite pentru a ajunge la acest scop nu pot fi aflate decât în atelierele şi şcoalele de meserii şi în museele industriale, ce s'ar putea întocmì pe lângă acestea scoale, pentru că, prin observarea şi studiarea obiectelor de artă espuse în ele din partea învĕţăceilor şi chiar a măestrilor, să se poată desvolta inteligenţa şi forma, gustul frumosului.

Aceasta reformă a meseriilor a început deja în ţările cele mai civilisate ale occidentului şi a produs resultatele cele mai ne asteptate. Ea nu va întârḑia se înceapă şi la noi. Pentru îndeplinirea ei însĕ forţele unei Asociaţiuni ca a noastră sûnt cu totul ne putincioase; statul care are datorinţa de a aplanà şi delăturà toate pedecile prosperităţii tuturor cetăţenilor, care îi supoartă greutăţile, va trebuì el să vină să înlesnească aceasta reformă....?

Dacă căutăm în specie causele, care împedecă prosperarea şi înaintarea meseriaşilor români în mijlocul nostru le găsim pe acestea nu atât în concurenţa industriei mari, cât mai mult în puţinul consum, ce află productele meseriilor la publicul românescu, care şi astăḑi pare a se afla încă sub cătuşile învechitelor prejudiţii că lucrul eşit din mâna străinului tot este mai bun, decât cel eşit din mâna românului. Aceasta este o eroare dintre cele mai mari, deoarece la noi nici meseriaşii de alt neam nu se afla pe o treaptă mai înaltă decât cei români, nici în ceea ce se atinge de soliditatea productelor lor nici în ceeace privesce frumseţa şi bunul gust al acestora. Aceasta este după părerea noastră causa de căpeteniă că meseriaşii români în Braşov nu pot de loc da înainte.

Nu ne trece nici prin gând a susţinè că meseriaşii români ei înşişi n'ar purta nici o vină pentru reaua situaţiune în care se află. Din contră nu ne sfiim a le spune că ei par a perde prea uşor din vedere că „timpul este bani.“ Ei trebue se sciă, că o ḑi petrecută în nelucrare este deja o perdere care de cele mai multe ori nu se mai poate repara. Nu ne îndoim, că din momentul în care meseriaşul român se va convinge că prin o muncă şi o sirguinţă perseverantă şi neîntreruptă va putè invinge ori ce neajunsuri, şi din momentul în care 'şi va permite numai acele cheltueli şi distracţiuni, ce sûnt compatibile cu modestele condiţiuni de câstig ale meseriei sale, atunci situaţiunea precariă de astăḑi va înceta de sine şi poate că atunci şi spriginul din partea publicului românesc va fi mai puternic decât păn aci...“ *y.*

Varietăţi.

* (Bal costumat (Calicot.) se va arangia din partea Reuniunei femeilor române din Sibiiu la 15 Februarie st. n. 1882 în sala otelului „Împĕratul Romanilor“ în favoarea înfiinţâudei scoale române de fete. Preţul unei bilet de întrare: 1 fl. 50. (pentru membri de familie până la 3 persoane 3 fl., de acolo în sus câte 50 cr, de persoană). Logea mare 6 fl. logea mică 4 fl. Contribuiri preste preţul de întrare se primesc cu mulţumită, şi se vor cuita prin ḑiare. Bilete de întrare se pot nu mai căpĕta pe lângă aretarea învitărei, Marţi la 14 Februarie 10—12 oare a. m. şi dela 3—5 oare d. m. la „Împĕratul Romanilor“ odaia Nr. 1 şi în seara balului la cassă.

* (Bal) se va ţinè Sâmbătă în 11 Febr. st. n. a. c. în Blaju „Otelul Naţionale“ întru folosul „fondului pentru ajutorarea studenţilor lipsiţi în cas de morb“. Preţul întrărei pentru familie 2 fl. v. a. pentru persoană 1 fl v. a. Oferte marinimoase se primesc cu mulţĕmită. Începutul la 7 oare seara.

* (Concert) Împreunat cu bal se va arangia în favorul soţiătăţi de Lectură „Iulia“ a junimei române dela universitatea Francisc Iosif I. din Cluj la 16 Faur st. n. 1882 în sala redutei urbane. Începutul la 7½ oare sar'a. Comitetul arangiator: Alecsandru Dragoşi' preşedinte; Alecsaudru Ciaclan, Dumitru Ciuta, Octavius A Cotoţ, Aureliu Marincaş, August A. Nicoară, Pompiliu Pipoş, Constantin Pop, Emiliu Pop, Laurenţiu Pop, Romulus Preşa, Nestor Vararean. Preţul unui bilet de întrare; 1 fl. 50 de persoana, 3 fi. de familiă de doi membri, ear ceialalţi de fiecarele câte 1 fl.; un bilet de fereastă 2 fl. de galeria 1 fl. Bilete se pot procura pre lungă arĕtarea învitărei la 15 şi 16-lea Faur în localul societatei Iulia strada (bel-szénuscza Nro 6) dela 10—1 şi 2—4 oare, precum şi în seara concertului la cassa. Între pausa cea mare vor presenta p. o. public 12 juni în costume naţionali, jocuri istorice „Romanul şi Batut'a“. Ori-ce contribuiri marinimoase se vor cuita cu mulţămită, pre cale ḑiaristică.

Loterie.

Sâmbătă în 4 Februarie n. 1882.

Buda: **9 49 77 1 60**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 4 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.75	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.—	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	109.—	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.—	130.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.—	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.—	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94 25	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.75	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	97.75	98.50
Detorie de stat austriacă în hârtie	84.90	74.80
Datorie de stat în argint	76 30	76.—
Renta de aur austriacă	94.10	76.—
Sorţi de stat dela 1860	131.—	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	830.—	825.—
Acţiuni de credit austr.	314.25	315.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	808.—	308.—
Sorţi ungaresci cu premii	116.25	119.—
Sorţi de regularea Tisei	109.20	111.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99 30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.56½	9.55
100 marce nemţesci	58.60	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	120.25	120 20

ad: Nr. 434—1881. [13] 2—2

CONCURS.

De oare ce la terminul prim din 31 Octomvre nu s'a presentat nici o cerere pentru stipendiile amintite sub p. III în concursul publicat sub Nr. 291—1881:

Se escrie de nou concurs pentru 2 stipendii de câta 100 fl. v. a. destinate a se da la 2 elevi aleşi cu preferire din munţii apuseni ai Transilvaniei şi anume din teritoriul în care o parte a poporaţiunei se ocupă cu confecţionarea vaselor de lemn, spre a se perfecţiona în acea profesiune la vre un institut sau corporaţiune, sau în ramurile speciale de aceeaşi natură precum e: facerea de buţi mari, confecţionarea de cruci şi colonade, învĕlişe de case după sisteme moderne, ori şi strungăria.

Aspiranţii la aceste stipendii au să'şi trimită suplicele lor la subsemnatul comitet până în 15 Februarie 1882 c. n. însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez în original sau în copiă legalisată.
2. Atestat scolastic cel puţin din a IV clasă normală, dovedind totodată şi cunoascerea elementelor de desemn.
3. Atestat de serăcie sau de orfan.
4. Atestat dela medicul cercual despre starea fisică-puternică şi deplin sănătoasă.
5. Adeverinţă, că se află de present învĕţând vre-una din meseriile ce lucră în lemn şi declararea, că s'a hotărît a se perfecţiona întrênsa, legându-se totodată a presenta tot la 6 luni atestat dela institut sau dela corporaţiunea respectivă despre activitatea şi portarea morală.

Din şedinţa comitetului Acociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută în 15 Noemvre 1881.

Iacob Bologa m. p.,
v.-preşedinte.

Dr. **D. P. Barcianu** m. p.,
secretariu al II-lea.

Anunciu.

Petru Dragan, croitoriu cu firmă proprie, strada **Cisnădiei Nr. 32,** se recomandă p. t. public cu lucru prompt pe lângă preţuri moderate. Preoţimei române se recomandă deosebit pentru reverenḑi. [15] 1—1

[1] 3—3

Câstig real

fără de capital şi fără risic se oferă pentru persoane inteligente şi onorabile din ori ce clasă. Ofertele sûnt a se adresa la **J. Löwinger,** Budapesta Gisela platz Nr. 3. etagiul I.

Sorburi (pumpe) de vin

de cea mai bună construcţiune, distinse la congresul vinţelerilor dela Viena cu premiul de stat şi cu un premiu în aur pentru lucru solid dimpreună cu toate apertinenţele, tulumbe veritabile americane pe lângă garanţie de doi ani, pipe-Masenx, caneluri duple, caneluri frânte, ventiluri de transituri şi tot felul de lucruri din metal la **Franciso Syrowy** *Viena*, Cerc. III. Fasengassen Nr. 18, în casa proprie. [102] 12—12

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 19—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Joi 28 Ianuarie (9 Februarie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Cine ar avè dreptul sĕ aleagă pe învĕţători?"*)

Sub acest titlu am fost surprins a cetì în fruntea numĕrului 8 al „T. R." a. c. un articol semnat de *P. Stoica.*

Publicarea acestui articol în „Telegr. rom." şi tocmai în locul articolilor de fond nu o pot atribuì decât unui — voiu ḑice — prea mare zel de a urmărì principiul: respect şi împarţialitate faţă cu opiniunile contrare. Căci eu sûnt încredinţat că cele cuprinse în articolul menţinat sûnt contrarie vederilor onor. Redacţiuni.

Dl P. Stoica spre a putè face nesce conclusiuni primejdioase îşi descarcă întregul sĕu pesimism asupra bietului nostru popor. Eată ce ḑice Dsa în reasumat: Poporul românesc este necult, nu'şi cunoasce interesul, ba mai mult: *„unde e vorba de binele public pentru un ciocan de rachiu îşi vinde sufletul."* De acì apoi nu e mirare că fiind aşa de incorigibil corupt, poporul abusează de dreptul sĕu la alegerea de învĕţători. El face trafic cu posturile învĕţătoresci, alegênd pe aceia cari promit a funcţiona cu salariu mai mic, cari n'au nici o cualificaţiune, şi *„cari afară de az-buchile bĕtrânilor şi de vorbirea pe „slovă" mai sciu sbiera în biserică — al nouĕlea glas — apoi din când în când mai norocesc aceştia poporul cu cetania de căzanie."* Urmarea este că pre când indivizii fără de cualificaţiune se aleg şi aplică ca învĕţători *„cei demni de această funcţiuue sûnt siliţi a pribegì cu buzele umflate de ici colo, până ce trecêndu-le voia de dăscălie trebue sĕ apuce pe altă carieră."* În consecenţă esclamă Dsa: *„De cât sĕ avem atari scoale, cu atari învĕţători, mai bine nici de cât."*

Basat pe aceste premise, Dsa conchide, că în interesul poporului trebue luat dela acesta dreptul de alegere a învĕţătorilor, ear învĕţătorii sĕ fie denumiţi de Consistoriile *bisericesci*, căci *„atunci nu ne vom mai putè plânge că avem învĕţători slabi . . . şi o ameliorare a salarielor învĕţătoresci ar avè loc mai pretotindenea."*

Spre a combate conclusiunile Dlui Stocia între alte împregiurări ar fi de ajuns sĕ-i citez cuvintele Dsale din acelaş articol. Dsa însuşi se condamnă, poate fără sĕ scie, scriind: *„Scim bine că învĕţătorii se aleg de popor, şi în contra acestui drept al poporului nu cred sĕ fic un suflet de Român, care sĕ ridice protest. Dar cui sĕ-i şi treacă prin minte a denega poporulni un drept aşa sânt, chiar astăḑi, când toate popoarele din lume se silesc a se folosì de toate dreptnrile libertăţei. Acela care va cuteza a stirbì numai ceva din drepturile de libertate ale poporului, va fi condamnat şî ignorat de toţi aceia, cari pretind a ḑice că judecă cu mintea sănătoasă."* Aceste proprii cuvinte ale Domnului Stoica, ar fi de ajuns spre a'i combate afirmaţiunile, — dacă aceea ce a scris Dsa s'ar fi publicat în alt ḑiariu nu în Teleg. rom. sau dacă în Telegr. rom. nui s'ar fi dat ponderositatea cei i s'a dat.*) Dându-i se însĕ însemnetatea cei s'a dat, cestiunea sulevată de dl. *Stoica* ia un caracter mult mai serios de cât sĕ ne putem mulţumi numai cu propria Dsale contradicţiune.

În menţionatul arcticol se alarmează lumea cu neadevĕruri şi însinuaţiuni faţă cu poporul românesc ca întreg înnegrindul în aşa termini precum n'a cutezat sĕ'l înnegrească nici un vrăşmaş al acestui bun popor.

Însinuările Dlui Stoica tare cred involuntare trebuesc reduse la adevĕrata lor valoare.

Admit că şi între Români se vor afla indivizi cari în totala lor depravaţiune *sĕ'şi vêndă sufletul pentru un ciocan de rachiu*, dar din casuri singuratice escepţionale nu poate nime conchide totala demoralisaţinne a poporului nostru, care până acum a fost privit ca model de religiositate şi moralitate. Cel puţin religiositatea şi moralitatea, sfinţenia jurămîntului până acum nu i a denegat-o nici cei mai neîmpăcaţi duşmani. A trebuit sĕ vină dl. *Stoica* şi sĕ arunce în faţa poporului insulta citată.

Ce privesce *alegerile de învĕţători* în materie şi formă dsa vorbesce ca şi despre moralul poporului românesc în totală necunoscinţă de lucru.

Constatez că *alegeri de învĕţători necualificaţi nu se pot face, pentru că în concurenţă nu se admit de cât indivizi cualificaţi.* Ear asupra celor admişi ca declaraţi „cualificaţi" în puterea esamenului de cualificaţiune, nu Dl. *Stoica* are sĕ'şi esprime verdictul. S'au esprimat deja aceia cari i-au esaminat şi-i au provedut cu Testimonii de cualificaţiune prescrise de lege. *Alegeri* de învĕţători necualificaţi repet *nu pot avè loc.* Prin urmare alarma Dsale este pleavă în vênt. — Specule şi scăriri de salarii nu se pot întêmpla. Dacă Dsa totuşi are cunoscinţă de vre un cas, ar fi deobligat pe Consistoriul archidiecesan dacă 'l aducea la cunoscinţă.*) Nu este însĕ Dsa, precum nu e nime altul în drept, ca din vre un cas singuratic despre care auctorităţile competente n'au cunoscinţă, se facă regulă generală şi apoi sĕ o trimbiţe prin ḑiaristică.

Este adeverat că obvin casuri, si încă nu din vina poporului nenorocit, unde din causa salariilor prea mici nu concurg învĕţători cu prescrisa cualificaţiune. În atari casuri însĕ chiar sĕ voiască poporul a face abus de dreptul sĕu de alegere, îi este absolut imposibil. Accentuez că îi este absolut imposibil, pentru că în atari casuri alegere nu are loc. Staţiunile învĕţătoresci în casuri de acestea se ocupă nu prin alegere, ci prin denumire. Anume: Oficiul protopresbiteral, dacă cumva are la dispositiune mai mulţi indivizi, asterne Consistoriului lista acestora împreună cu documentele lor despre cualificaţiunea lor relativă, ca Consistoriul sĕ denumească pe vre unul în mod provisoric de „învĕţătoriu suplent, — dacă însĕ Oficiul ppresb. nu are de cât pe unul, îl recomândă Consistoriului spre denumire. — Astfel de scoale, — ca între parantese fie ḑis — se înţelege că nu pot fi la nivelul dorit, dar pentru aceea nu le putem cassa. De cât nimic, mai bine ceva, căci: „e rĕu cu rĕu, dar e mai rĕu fără de rĕu."

Aceasta este starea lucrului cu respect la alegerile de învĕţători, espusă nu după fantasie, ci după acte. Prin urmare insinuările dlui Stoica cu respect la sĕvîrşirea alegerilor de învĕţători remân însinuările.

Cestiunea cu *dreptul de alegere al poporului* sau simpla *denumire din partea consistoriului*, ete har Domnului deslegată cu desevîrşire. Acì nu încape discusiune. Ne aflăm în faţa legei, în faţa Statutului organic. După acest Statut *poporul are sĕ aleagă pe învĕţători* (confer Stat. org. §. 7, pt 2. § 13, § 23 pt 6. § 33 pt 3. § 124.) Cel ce combate acest drept, combate Statutul organic. Şi eu me simt dator a protesta în contra ori cărei încercări de a ataca Statutul organic, vină acele încercări de sus sau de jos.

Tocmai fiind că sûnt şi eu asesor în senatul scolar al consistoriului nostru me simt dator a face aceasta şi a declara — fiind încredinţat că într'unesc consimţemêntul colegilor mei, cel puţin a celor numiţi *„tineri"* — că consistoriul se va ferì ca de foc a consimţì sĕ se violeze dreptul poporului de a alege pe învĕţătorii sei, — chiar şi când n'ar fi în joc Statutul organic.

Dar în acest cas Statutul organic este amerinţat şi prin Statutul organic de esistenţa şi aşa precară a scoalelor noastre.

Sĕ se ia dreptul de alegere al poporului, şi în loc ce sĕ se pună? Sĕ denumească Consistoriul?! Dar spart odată zidul, nu va fi uşor a cucerì şi sfărîma fortăreaţa şi aşa continuu bombardată?*)

*) Dăm loc acestui articol spre scopul lămurirei objectului. Red.

*) Habent sua fata . . . Red.

*) Nu se ţine de consistoriul archidiecesan. Red.

*) Dela o discusiune în ḑiare până la spargerea zidului este o bună distanţă. Red.

FOIŢA.

Literatura română şi străinătatea.*)

II.

(Urmare.)

În „Gegenwart" (Nr. 34, 1879) cetim despre aceleaşi traduceri între altele:

Valoarea principală a acestor povestiri stă în înfăţişarea plină de căldură a vieţii poporale române. S'a făcut atât abus de vorba cronică despre „naţionalităţile cele interesante." Însă viaţa populară română e într'adevĕr interesantă şi nu merită ironie. Ea posede o comoară de cântece populare, de care nu are sĕ-i fie ruşine (a fost dintr'untâiu adunatĕ de Alecsandri), are proverbe pline de înţelepciune. Între povestirile ce ni le comunică Kremnitz, aşi vrea sĕ relev mai ales două: Popa Gavril de Negruzzi şi Popa Tanda de Slavici, două portrete de preoţi ortodocşi dela sat, zugrăvite cu mare claritate, o imagine luminoasă şi imagine întunecată din istoria lor. Cea din urmă, de Slavici, este un mărgăritar al cărţii chiar din punct de vedere al operei de artă în sine, făcênd abstracţiune dela valoarea ei pentru istoria culturei. . .

Urmează apoi o analisă făcută cu deamĕnuntul asupra cuprinsului novelelor Popa Gavril şi Popa Tanda.

Renumitul etnograf şi linguist Lorenz Diefenbach ḑice în *Völkerkunde Osteuropas*, vol. II pag. 187 asupra aceloraşi scrieri:

Cele două novele sătene de Slavici (Crucea din sat şi Popa Tanda) stau pe aceeaşî treaptă cu cele mai bune novele germane de felul lor. Istoria lui Gane (Şanta) e mîşcătoare, ear povestea (*Doi feţi cu stea'n frunte*) o minune . . .

În fine cetim în *„über Land und Meer"*, (Nr. 3 din 1879—1880:

Ni se dă în Rumänische Skizzen (etc.), o carte, care ne aduce uu întreg şir de figuri populare de tot interesul luate din viaţa Românilor. Literatura novelistică română e încă foarte tineră, dar din alegerea, ce traducĕtoarea ne oferă aici, facem cunoscinţă cu producţiunile unor poeţi. care merită toată considerarea şi ale căror opere, prin vioiciunea stilului lor, prin originalitatea concepţiunilor şi prin plasticitatea figurilor merită sĕ fie puse alătorea cu multe producte ale naţiunilor ajunse la o înaltă desvoltare literară. Înainte de toate, ne presintă Negruzzi şi Slavici în schiţele lor de caracter opere de o adevĕrată perfecţinne. Schiţa despre „Popa Gavril" îndreptarea lui, „Popa Tanda," descrierea celor două bĕtrâne din „Cocoana Nastasica," care încearcă în zadar a păḑì o copilă tênĕră şi frumoasă, ajung în ceea ce privesce fineţa desenului pe Turgenew. Traducerea trebue sĕ fie perfectă, de oare ce schiţele sĕ cetesc ca nisce originale germane, şi păstrează cu toate aceste tot farmecul producerilor străine.

Luând cunoştinţă de aceste aprecieri ale criticei germane, mulţi cetitori vor constata poate cu părere de rĕu, că scrierile unor autori de ai nostri, pe care străinătatea îi înalţă alăturea cu Turgenew şi cu Auerbach, sunt încă puţin cunoscute şi par a fi puţin preţuite în patria lor proprie.

Dar aceasta să o spunem mai încet şi numai între noi, ca sĕ nu ne audă străinii. Ear până când vor ajunge şi străinii a ne auḑì şi a ne înţelege în chiar limba noastră, sĕ sperăm că ne vom fi îndreptat şi vom fi eşit din nepăsarea în care ne aflăm astăḑi.

Nn putem încheia un articol despre literatura româna în Germania, fără a vorbí cu recunoştinţă de lucrările mai vechi ale d-lui de Kotzebue. Dacă în rêndurile următoare încercăm a ne îndeplinì această datorie, sperăm totdeodată, că favorea ce au găsit-o în literatura germană ultimele traduceri, se va resfrânge şi asupra scrierilor d-lui Kotzebue şi va redeştepta în conştiinţa publicului cetitor de astăḑi aducere aminte a acestui cunoscĕtor şi prietin de frunte al poporului român.

Locul cel d'intâi, atât în privinţa chronologică, cât şi în privinşa meritului, il ocupă traducerea poesiilor române de d-nul Kotzebue în „Românische Volkspoesie" de la 1857. Cartea, dedicată d-lui Alecsandri, cuprinde între altele Miorița, Toma Alimoş, Meşterul Manole, Blăstemul, Movila lui Burcel, Înşiră-te Mărgărite, şi ca apen-

*) „Convorbiri literare."

Admitênd că regimul ar lua de bani buni cele susținute de Dl Stoica și prin o trăsetură de condeiu de o cam dată ar transpune Consistoriilor dreptul de denumire *) oare Cosistoriile ar putè îmbunătăți salariile învĕțătoresci? dispun ele de punga poporului? Oare de altă parte nu s'ar afla și atunci oameni, cari se susțină că trebile merg rĕu, că consistoriile abusează de dreptul lor, precum susține astădi dl Stoica că abusează poporul?! Și oare n'ar fi mai ușor atunci ca sĕ se facă al doilea pas; sĕ se ia dela consistorii dreptul de denumire și sĕ se dee inspectorilor scolari regesci?

Cei ce doresc se vadă făcênduse pasul al doilea, n'au decât sĕ dee mâna cu faimosul nostru csrespondent dela „Pester Lloyd“ și sĕ sprigînească pe regim ca sĕ facă pasul prim. Sciu că dl Stoica aceacsta nu o va face, deși îl cunosc numai după articolul din cestiune.

Simeon Popescu.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Ianuarie.

„Transilvania în pericul“ este întitulat articulul foaei „Budapesti Hirlap“ scris cu privire la telegrama cea faimoasă cu lădile de arme în biserica română și în casa unui preot român din Brașov, cari lădi, după cum se scie, esistă numai în creerii corespondentelui foilor „Egyetértés“ și „Ellenzék“. Foaia „patriotică“, după ce trece în revistă pe emisarii rusesci esistenți în imaginea autorului articulului și dă din politica mai înaltă, o lecțiune „nemulțămtorilor“ Români tăbărește cu o suprindere prefăcută asupra bisericei române în „sinul“ cărei se „comit“ astfeliu de lucruri ce învoalvă trădarea. (!!!)

Din Galiția au sosit în dilele din urmă sciri, cari față cu raporturile dintre Austria și Rusia sûnt de un interes estraordinar. Un număr însemnat de conducĕtori rutenesci fu arestat pentru agitațiuni rusofile. Se vorbesce că în hârtiele secuestrate s'au aflat că sûnt compromiși profesori, funcționari publici până și militari de naționalitate rutenească. Ar fi de dorit, dice o foaie vieneză, ca afacerea aceasta regretabile sĕ treacă cât mai în grabă prin o cercetare judecătorească, pentru ca sĕ se clarifice întru cât învinuiții sûnt vinovați și întru cât din învinuiri este de a se pune în socoteala șovinismului polon, care este deprins a vedè în fie care Rutean un agent rusesc.

În altă foaie vieneză cetim:

În momentul de față absorb arestările din Galiția o parte mare din atențiunea publică. Eară se anunță că pentru propagandă rusească sau arestat și doi profesori dela gimnasiul rutean din Leopole (Lemberg), Savețchi și Șarchieviçi. „Reuniunea Cațcovschi“ pentru respândirea culturei între poporul dela țeară, fiind privită de centrul propagandei, va fi disolvată. Drept motiv al arestărei deja anunțate a deputatului la senatul imperial Ioan Naumovici se spune a fi, mai cu seamă, că în urma stăruințelor acestuia, comuna ruteană Huilce a voit sĕ treacă dela credința greco-catolică la cea ortodocsă. De altmintrea comuna a fost abătută dela intențiunea aceasta și numai oameni singurateci a trecut la ortodocsie, între cari și fiiul celui mai sus numit, medicul Dr. Nicolae Naumovici. Acesta a arĕtat trecerea sa în scris cercului politic cărui aparține. În scrisoarea sa dice între alte: „Mĕ întorc în sinul acelei biserici, care este biserica națiunei mele.“ Desvoltarea acestei afaceri este cu atâta mai stĕrnitoare de interes cu cât într'ênsa se întâlnesc considerațiuni, cari întrunesc politică esternă cu cea internă și cari astădi sûnt de mare importanță.

Foile maghiare încă aduc sciri de feliul celor de mai sus. După aceste poliția ar fi pus mâna pe un plan de rescoală, ai cărei conducĕtori se arestează unul după altul in Lemberg, Colomea, Cernăuți și Zbaraz. Tot după acele, autorul principal al agitațiunei ar fi consiliariul aulic Dobrzansky, un proprietariu din Zemplin (Ungaria de Nord), care di de di întrunia pe agitatorii mai însemnați la serate cu tee. Fiica lui Dobrzansky a recrutat conjurăți din șirurile junilor dela universitate, eară Dobrzansky, tatăl, ar fi împărțit între profesorii și diaristii ruteni subvențiuni dela comitetul panslavist din Moscva.

Adaugem după foile vieneze, că deputații ruteni din senatul imperial sûnt decișI a interpela pe guvernul cislaitan în privința arestărilor. Interpelațiunile aceste negreșit vor revĕrsa lumină asupra afacerei neașteptate.

Întinderea rescoalei din părțile de ameadă di până aproape de Focea pune pe gânduri, din causă că orașelul acesta e aproape de Serbia. Cum stau înse lucrurile aici se scrie următoarele:

„Cestiunea orientului earăși se presentează pentru a fi deslegată și de astădată „definitiv“. Așa se pronunță toate foile asupra mișcărei revoluționare din Bosnia, afară de tăcuta foaie oficială „Srbski novine“. Presa sêrbească întreagă este de acord întru a combate pe Austro-Ungaria în peninsula Balcanilor și salută cu bucurie și vivacitate rescoala din provinciile ocupate. Presa are și în Serbia mare influență, de unde urmează că în poporațiunea sêrbească se provoacă și nutresce un stimul, care numai prietinesc pentru Austro-Ungaria nu se poate numì. „Videlo“, organul oficios al ministeriului Pirosanat a trecut și el în tabăra Serbiei mari, cu acea deosebire, că nu pretinde pe față anecsarea Bosniei la Serbia, ci încetarea ocupațiunei austro-unguresci în Bosnia și Ertegovina. Diarele liberalilor, radicalilor și democraților „Srbska Nezavisnost“ „Samo-uprava“ și „Narodno Oslobodjenje“ o dau pe o coardă mai întinsă contra Austro-Ungariei. Aceste pretind ca Serbia sĕ se razime, fără nici o reservă ,de Rusia și se facă politică hotărîtă în înțelesul unirei tuturor Slavilor de sud. „Narodno Oslobodjenje“ pretinde deja înmulțirea armatei, ca Serbia sĕ fie în stare așI face în mod îndestulitoriu datoria.“

„Das Deutsche Tageblatt“ din Berlin publică o corespondență al cărei cuprins este că în sferele oficiului de esterne din Viena se ia în considerațiune și eventualitatea de a pedepsì pe Serbia și Muntenegru, dacă ar lua o atitudine favoritoare rescoalei din Ertegovina. Călĕtoria contelui Wolkenstein la Berlin n'ar avè alt scop decât se sondeze la unele dintre puteri, cum ar fi primite astfeliu de hotărîri a le guvernului austro-unguresc.

Din Rusia se raportează la „Pesti Napló“ despre însemnate grămădiri de trupe în Polonia rusească, în Podolia și în Basarabia. Între oficerii rusesci se susține că rĕsboiul este neîncungiurat. „Noi trebue sĕ sfĕrșim aceea ce s'a început la 1877“ se vorbesce în de obște între dênșii.

Generalul Scobeleft primesce din toate părțile salutări pentru discursul sĕu.

Cunoscutul panslavist Katkoff fu denumit în dilele acestea consiliar întim al țarului. Denumirea aceasta ilustrează situațiunea. Mai mult înse un articul scris de acest consiliar întim în „Mosc. Wiedomosti“, în care trătând rescoala din Ertegovina scrie că presa rusească „n'are nici un motiv de a ascunde în care parte sûnt simpatiile ei.“

O telegramă la „P. Ll.“ anunță dela Bucuresci că cunoscutul general Fadeieff se află în Bulgaria și că în Vinerea trecută au trecut pe la Reni în Bulgaria 140 de voluntari rusesci provedуți din destul cu bani. Ținta lor este Bosnia. Altă telegramă la „Bohemia“ din Praga anunță din Rusciuc, că pe acolo au trecut în dilele din urmă mulți oficieri și soldați rusesci îmbrăcați în haine civile. Rusiă cu toate aceste prin organul „Golos“ laudă discursul contelui Kalnoky în delegațiuni și asigură că Rusia va fi numai privitoare la drama ce se desfășură acum pe peninsula Balcanilor. — De altă parte se asigură, tot din cercurile oficiale rusesci, că lui Scobeleff, pentru discursul cel nechibzuit în contra Austro-Ungariei, i s'a dat nu numai concediu involuntariu, după cum se scriea mai nainte, ci demisiunea.

Toate diarele din Bucuresci cari poartă datul de Marți dovedesc, care după posițiunea lor, interes pentru Românii din Bănat cari fură siliți a se întoarce înapoi.

După multe sciri despre constituirea ministeriului în urma retragerei lui Rosetti aflăm din „Românul“ de Marți că ministeriul este compus astfeliu:

I. C. Brătian de interne, generalul Angelescu de resboiu, George Lecca de finance, G. Chițu de justiție, Stătescu de esterne, Dabijă de lucrări publice și A. Ureche de culte si instrucțiune publică.

*) Nu guvernul e chiemat spre acest sfĕrșit. Red.

Rescoala.

Cea mai importantă scire din părțile resculate este cea dela 4 Febr. n. din care se vede că insurgenții în diua aceea s.au încercat a pâsì ofensiv. Comanda generală din Seraevo comunică despre evenimentul acesta prin o telegramă dela 5 Febr. n. următoarelele: „După cum s'a raportat deja grămădirea însurgenților spre Focea a determinat pe colonelul Hotze a 'și îndrepta înainte de toate atențiunea asupra punctului acestuia. Scirile sosite mai nainte la comanda generală despre intențiunea insurgenților de a amenința Focea a determinat-o pe aceea a lăsa colonelului mână liberă în acțiune. Scirile despre amenințarea punctului Focea s'au constatat.

În 1 Februarie n. insurgenții au început a părăsì rîpa stângă a Drinei la nordvestul Focei și a se întrunì în ținutul Trentiste-Bastaci.

În 2 Febr. n. patroale din garnisoana dela Focea au constatat un sucurs însemnat de insurgenți dincolo de Drina. În aceeași di ai nostri au ocupat Susiesno fără luptă.

În 3 Februarie n. înaintează trupe spre caraula Humici, Bastaci și Brod, care au dat preste grămedi mai mari de insurgenți, care după o luptă vehementă cu foc au fost respinse. În diua aceasta a sosit generalmajorul Obadici la Focea.

În 4 Februarie n. insurgenții în numer considerabil au atacat de o parte Susiesno și de alta caraula Humici, dar au fost respinși energic în amendoue punctele. Și atacul vehement asupra Brodului a fost respins cu desevêrșire, cu toate că inimicul se apropiase la distanță de cinci deci de pași.

Perderile sûnt până una alta numai sumariu constatate și adecă: patru morți, patrusprădece răniți greu și trei răniți ușor.

Perderile insurgenților însĕ sûnt cu mult mai considerabile.

Dintr'o epistolă privată dela Seraievo cu datul 30 Ianuarie n. aflăm:

„Astădi au sosit răniții cei dintâiu în Seraievo, între cari și trei oficieri. Noi sûntem închiși aici cu ziduri chinezesci și nu scim nimica din lumea din afară. În toate se păstrează secretul. Seara se aud de multe ori pușcături, însĕ ce se întêmplă nu ne este cunoscut.“

Dela Meteovici se scrie la „Narodni List“ că în sĕptămâna trecută s'au restabilit comunicațiunea comercială cu Ertegovina. Aceeași foaie spune că în Ertegovina se organisează gloate de voluntari pentru combaterea insurgenților. Gloatele de voluntari capătă pusci din depositele militare. (Numai de nu s'ar duce voluntarii cu pusci cu tot la insurgenți. Red.)

Dela dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ad. *Zay* continuând: Deputatul col. și-a pronunțat — nu fără iritațiune — verdictul seu și asupra articulului încriminat de deput. Herman, asupra broșurei dlui profesor Heinze, care în ochii mei e foarte vrednică de recunoscință. De sine se înțelege că despre opul unui ilustru profesor de drept nu vreau sĕ întru în esplicațiuni cu dd. Herman și Orban și cu alți domni de soiul lor, dar colegului meu dlui Szilágyi trebuie sĕ-i dic: dînsul cel puțin nu trebuia sĕ judece despre acest op, fără de a-l fi avut

dice duoĕ poesii de Conachi și câte una de Constantin Negruzzi, Sion și Creteanu. Poesiile populare sunt urmate de note esplicative. Traducerea d-nului Kotzebue este din cele mai bune, și cel ce cunoște amĕndouĕ limbile remâne surprins de arta cu care traducĕtorul a știut să reproducă într'o limbă așa de heterogenă, precum este cea germană, o parte esențială a farmecului poesiei populare române.

Meritul d-lui Kotzebue este cu atât mai mare, cu cât însași literatura germană nu i oferea prea multe esemple de traduceri bune. Este curios a vedè tocmai în Germania disproporția între calitatea și cantitatea traducerilor ce se publică. Decând cu *Stimmen der Voelcker in Liedern* ale bĕtrânului Herder— a trecut aproape un secul de atunci— Germani s'au arătat a fi națiunea, care se interesează mai mult de spiritul literar al altor popoare. Suma de traduceri ce ce apar în Germania franțuzește, englezșce, italienește etc., este foarte mare și întrece singură toate traducerile făcute în celelalte limbi, afară însă de literatura științifică, in care Franța de cât va timp încoace urmărește cu mare silință producerile străine. Dar obiceiul Germanilor de a traduce romanurile, dramele și poesiile altor popoare, nu pare a le fi întărit și arta de a traduce, și ușurința, greutatea stilului și nepriceperea multor traduceri germane a ajuns a fi un fel de calamitate literară încontra căreia de alminteri se ridică astădi cu energie însași critica germană. Nu este chiemarea noastră de a întra aici în amĕnunte; am atins acest punct numai pentrn a ne putè bucura cu atât mai mult de traducerea d-lui Kotzebue, care se înalță cu mult de asupra celor mai multe lucrări de felul ei. Cine a putut traduce d. e. pe Toma Alimoș precum se vede tradus în pag. 15—20 din cartea d-lui Kotzebue, merită epitetul de a fi un traducĕtor din cei mai de frunte și de model, ce vedem că i se dă in prefață la *Rumänische Skizzen* și la *Romänische Dichtungen.*

(Va urma.)

vre-odată în mână. Îl rog sĕ ceteascâ acel op în momente mai liniştite — căci e scris şi pentru dsa — şi se va convinge, că autorul în lucrarea sa a căutat cu sîrguinţă şi conscienţiositate numai adevĕrul şi a spus numai adevĕrul. Eu cred că togma adevĕrul este aceea ce a făcut astădi pe onor. Casă aşa susceptibilă (Mişcări)

Colegul meu a susţinut mai pe larg tesa, cu care eu în principiu sûnt pedeplin de acord: că este adecă o ruşine pentru un stat când un stat străin se amestacă în afacerile lui interne. Foarte bine'! Eu cred însĕ că această ruşine lovesce pe aceia, cari prin fapte sau omisiuni au provocat din vina lor necesitatea unui astfel de amestec! Şi aici trebuie sĕ accentuez că Ungaria se află într'o stare ce insuflă temeri pentrucă la cârma afacerilor şi opiniunei publice nu se află elementele cele mai sobrie, mature şi conscienţioase; bărbaţii cei mai chiemaţi de a conduce statul, naţiunea, opiniunea publică se retrag dela viaţa publică, lăsând impulsul la mişcările publice unor elemente adeseori foarte problematice, fiind pasivi faţă cu opiniunea publică şi în parte cu presa, ba chiar descuragiaţi şi supuşi. Această unică împregiurare e deja o nenorocire pentru Ungaria şi se va resbuna mai mult în viitor. Judecaţi şi cumpăniţi dlor, unde vom trebuì sĕ ajungem, dacă la cârma statului unei naţiuni nu se află oamenii înţelepţi ci numai nisce capete înferbêntate, lărmuitori şi speculanţi! Acei ce sufere ca astfel de fiinţe problematice sĕ smulgă la sine conducerea presei, societăţii, reuniunilor şi a tuturor mişcărilor politice şi acei ce fiind chiemaţi în prima linie, ba îndatoraţi chiar a conduce, nu iau cârma în mână, sûnt responsabili, dacă corabia ia un curs ruşinos. Fiţi convinşi, când statul, viaţa sa politică şi opiniunea publică se va afla în mânile bărbaţilor sei celor mai buni, el nu va ajunge în starea de a suferì ruşinea unui amestec străin. Ear' dacă într'un stat lucrurile merg astfel ca la noi când cu demonstraţiunile softalelor şi mai mult când cu cestiunea teatrului german guvernul cochetând cu ambele părţi închide ochii amêndoi, ear' elementele oneste se retrag fiind desgustate sau intimidate şi dau curs liber viforului public — într'un asemenea cas urmează cu necesitate umilirea ce o merită o astfeliu de purtare copilărească, pentrucă în familia statelor europene un stat, care nu poate asigura prin sine cetăţenilor sei drepturile şi ordinea, un stat care calcă în picioareprincipiile civilisaţiunei apusene, un asemenea stat vine sub curatelă —. Turcia a şi făcut aceasta esperienţă. — Se ne ferească ceriul şi înţelepciunea bărbaţilor nostri de stat — şi aici apelez în prima linie la amicul meu— de o asemenea soarte, de o asemenea ruşine.

On. Casă! Sperez, că colegul meu Szilagyi va contribuì şi dinsul din partea sa, ca astfel de stări ruşinoase de anarchie şi de retorsiune ce provoacă neapărat anarchia sĕ se delăture în viitoriu. Nimenea nu se va bucura mai sincer de aceasta decât mine. Dealtmintrea amêndoi vom mai afla încă timp şi ocasiune de ajuns a ne lămurì pe deplin în acest punct şi asupra bunelor consilii ce ni le dede astădi, şi aceasta se va poté face în afară de parlament cu mai puţină patimă decât aici. Un lucru însĕ trebue discutat aici în public: svatul, sĕ venim cu gravamenele noastre înaintea casei representative şi prin aceasta înaintea străinătăţii. Acest sfat a fost mai mult dialectic decât sincer. Oare noi Sasii nu am venit cu fie care din gravamenele noastre mai întâiu înaintea ministeriului şi după ce acesta ne a respins totdeauna, înaintea casei representative a Ungariei? Nu sûnt oare pline diarele acestei case de plânsorile noastre pentru vătămările de lege comise de guvern şi nu am remas mai totdeauna isolaţi cu plânsorile noastre pentru dreptate? Oare nu cugetă fie care dintre dvoastre: Sirmanii poate că au drept — numai dacă nu ar fi Sasi. Căci Mosliminul trebue, ear raialei nu-i este iertat sĕ aibă drept — în Turcia. N'am aretat şi n'am dovedit eu însumi înainte cu vro câte-va septămâni în desbaterea asupra adresei punct de de punct unele vătămări din legea de naţionalităţi — şi ce folos am avut?!

Dacă ecoul unor astfel de stări şi discusiuni parlamentare străbate şi în străinătate, aceasta este un corolar firesc al viuei comunicaţiuni moderne şi pe terenul publicisticei, care nu poate fi mortificată pe un timp îndelungat — cu toate că dv. declaraţi că aceasta mortificare ar fi consultă şi necesară.

Dealtmintrenea amicul meu însuşi a presupus că guvernul s'a făcut vinovat de abusuri şi volnicii faţă cu noi, şi ne a asigurat serbătoresce, că faţă cu aceste abusuri şi volnicii dinsul va fi un credincios păditor al legei. Cumcă a fost şi până acum — despre aceasta nu-l voiu întreba acum — dar în viitor voiu fi adeseori silit a-l lua de cuvênt. Eu din parte-mi îl asigur cu toată positivitatea şi sinceritatea ce e îndatinat a le vedè la mine, că nemulţĕmirea şi opositiunea Sasilor 'şi au temeiul în faptul, că guvernul actual nu esecută cu consciinţă şi loialitate legile statului. De va fi sĕ vină un timp când guvernul va observa cu credinţă şi onestitate legile acestui stat, în deosebi şi legile cardinale dela 1868 ce ne asigură starea de drept şi desvoltarea culturală, — noi Sasii, în acelaşi moment, vom înceta cu opositiunea şi vom sprigini un astfeliu de guvern desinteresaţi şi neclătiţi. Deci la provocarea: „încredere pentru încredere trebue sĕ respund: „încredere pentru fidelitatea legei."

Recunoscênd bunavoinţa ce colegul meu a arĕtato astădi Sasilor, permiteţi-mi se-mi iau dela dînsul pentru astădi ziua bună cu o sinceră dorinţă. Dl deputat umblă între doue abisuri, între nerespectarea legei şi volniciile cabinetul Tisza deoparte şi între descreeratul şovinism al elementelor estreme de altă parte. — Ca amic i doresc ca în strălucita sa carieră viitoare sĕ nu meargă spre nici unul dintre aceste doue abisuri: — căci ambele ar fi mormêntul mărimei sale. —

Care este în faptă punctul de mânecare al desbaterei de adi? Cum s'a întêmplat ca iritaţiunea sĕ fie astădi atât de mare si patima atât de desfrênată? Cine a esaminat în decursul desbaterei bugetare dispositiunea acestei case, acela într'adevĕr nu a potut afla într'ênsa o presimţire sau o precondiţiune pentru vitorul ce s'a descărcat din stânga estremă. Din contră, dispositiunea ce a domnit aici asupra acestei cestiuni atât de agitate, a fost pacinică şi placabilă. Eu cel puţin am avut o plăcere audind de vr'o câte-va zile pe cel mai competent orator al partidei guvernamentale declarând aici, că dorinţa patriotului trebue sĕ fie, ca toţi cetăţenii acestei patrie fără deosebire de naţionalitate sĕ lucre împreună la binele şi prosperarea statului. Şi eu simţiam trebuinţa de a crede în sinceritatea acestei dorinţe, care întimpinase un ecou şi în partea estremă a acestei case. Căci din acea parte s'a ridicat dl Albert Kiss, un deputat foarte stimat pentru onestitatea sa, şi a declarat: „Nu e înţelepţesce a lua nemaghiarilor în nume de rĕu, dacă ei ţin cu credinţă la naţionalitatea lor, această tenacitate în credinţă e în ochii mei mai preţioasă decât cosmopolitismul speculativ al unor oameni, cari îşi schimbă naţionalitatea ca haina după proverbul *ubi bene ibi patria* — şi iritaţiunea nemaghiarilor e provocată numai prin vătĕmările de drept şi prin politica cea rea a guvernului."

Atât de placabile, atât de binevoitoare sunau cu puţine zile mai înainte vocile aici din dreapta şi din stânga — şi unde stăm astădi?! Dl Otto Herman a provocat din chiar senin un viscol, o goană contra Germanilor. Cine şi ce i-at dat impusuls, dreptul la aceasta?! Nici titlul bugetar din discusiune nici causa la care a indicat dênsul. Dl Herman amintesce ca prima *crimen laesae nationis* reuniunea scolastică germână care cutează a susţinè în Ungaria pentru copii germâni scoli germane.

On. Casă a avut deja ocasiune a se convinge din espunerile mele de până acum, că a voì un asemenea lucru nu e pĕcat şi că reuniunea Sct. Ladislau din această ţeară are aceleşi intenţiuni faţă cu Maghiarii locuitori în străinătate, fără că cineva se vină în estas pentru aceasta. Şi cine e de vină că s'a înfiinţat reuniunea scolastică germână cu problema aceasta? Cred că nimenea altul decât — guvernul unguresc care faţă cu Germanii din Ungaria nu-şi împlinesce datorinţele sale culturale. Ministrul unguresc pentru culte şi instrucţiune, Aug. de Trefort, care după principiul statului ar avè datorinţa sĕ promoveze nu numai cultura Maghiarilor ci şi desvoltarea în cultură a tuturor celorlalte naţiuni din ţeara aceasta şi unde e lipsă se o ajutora şi cu mijloace dela stat (contradiceri sgomotoase) — dl ministru de instrucţiune, dic, comunică cu voia bună în al 10. raport al seu presentat astă toamnă că în cei 10 ani din urmă numĕrul scoalelor poporale germâne din norocire a scădut cu 365 (strigări: Aşa trebue!) De acì se vede apriat şi incontestabil ce a făcut guvernul Ungariei în anii din urmă pentru scoalele celor 2 milioane de cetăţeni germani ai statului. Strigările dv. dlor aruncă o drastică lumină asupra simţemintelor cu care se întimpină aici germanismul! (Mişcări). Dl ministru merge şi mai departe în raportul seu şi ne comunică, că în capitala Budapesta, care în ciuda tuturor manevrelor practicate la numĕrarea din urmă a poporaţiunei totuşi numeră 120,000 germani (prin urmare o terţialitate completă a poporaţiunei) nu esistă nici măcar una scoală poporală germană, ear' numerul scoalelor mixte cu limba maghiară-germână a scădut la 6. (Strigări vii: Aşa trebue!, jos cu ele!) De tot pe placul dv. dl ministru adauge: Acesta e un „merit" al capitalei, care 'şi asigură recunoscinţă din partea naţiunei."

Prin aceasta dl ministru de instrucţiune a părăsit terenul ce i l'a desemnat legea de naţionalităţi, constituţiunea şi istoria acestui stat şi a trecut în şirurile şoviniştilor. Dacă în urma acestui raport al dlui ministru ar mai fi cineva, care sĕ se poată îndoì de îndreptăţirea la esistenţă şi de necesitatea reuniunei scolastice germâne, aceluia, dlor, i-aţi luat adi legătura şi aţi făcut sĕ'i cadă soldii de pe ochi prin aceste enunciaţiuni ale d-v. (Strigări sgomotoase: Nu mai continua e destul!) Aţi fi meritat mai mult — dar în interesul propriu al d-v. voiesc numai a vĕ atrage atenţiunea asupra împregiurării că nu e corespundĕtor pentru d-v. a mĕ face sĕ tac prin sgomote, căci astfel s'ar potè dice despre d-v.: că aţi primit cele mai rele denunciări asupra germanismului ca o adevĕrată desfătare a audului dar cuvintele de apĕrare le aţi înnecat in sgomote. (Mişcări. Se audim! sĕ audim!)

Al doilea motiv al urgiei şi urei, căror dl Hermann le a dat frêu liber: este broşura profesorului Heinze, „*Hungarica*, un script de acusare." Aceasta e o vătămare de moarte a naţiunei maghiare — dice dl Hermann. Cum aşa? Care faptă dintre cele amintite întrênsa nu este adevĕrată? Dl Hermann nici n'a cercat sĕ arete măcar cu un unic citat, că acusa nu este motivată. Eu i-aşi recomanda sĕ se gândească asupra tesei: A înjura nu însamnă încă a combate! Heinze prin opul sĕu vĕ pune dinaintea ochilor o oglindă; este oare dênsul de vină, dacă icoana dintrênsa nu vĕ place nici d v.?!

Dar cum vine dl. Herman de 'şi descarcă indignaţiunea sa asupra scoalelor germane şi asupra criticei germâne pe capetele noastre, ale Sasilor?! Dl. deputat crede că faptele şi datele, la care se provoacă reuniunea scolastică germână şi profesorul Heinze, s'au putut culege numai din dietă — şi această împregiurare earăşi îl umple de mânie patriotică. Voiu se'-i cred bucuros, că dinsului şi multor patrioţi de calibrul lui le ar fi un lucru foarte binevenit când Europa nu ar audì nimic despre cele ce se petrec în această casă şi în această ţeară, pentruca dênşii sĕ-şi poată sevêrşì opera lor obscură la întunerec; (Mişcare mare.) Pricep mânia dinsului când se vede desamăgit în această speranţă şi vede velul ridicându-se de pe unele fapte eroice. Pot însĕ se-l asigur: Europa cultă are dreptul şi datorinţa ca sĕ aibă cunoscinţă despre cele ce se scriu în foile dv., despre cele ce se vorbesc în această casă şi despre cele ce se fac în această ţeară. Şi aici începe vina şi maliţia noastră, a Sasilor. (Sĕ audim! Sĕ audim!) Vina noastră consistă în următoarele: Dacă dv. în foile dv. bună oară în „Függetlenség" şi "Ellenzék" ba şi în „Ellenőr" şi „Pesti Naplo" scrieţi nisce lucruri curioase sau le vestiţi aici în casă în speranţa că acele vor remânè „între noi," fiindcă în străinătate şi aşa nu scie nimenea unguresce, (Contradiceri sgomot) dvoastră ve vedeţi de odată isbiţi de o desamăgire dureroasă când observaţi că „Siebb. d. Tageblatt" şi-a făcut de datorinţă publicistică a presenta Europei civilisate tălmăciţi pe nemţesce acesti copii ai spiritului dv. Înţeleg că aceasta trebue sĕ ve doară si sĕ ve necăjească şi de aceea sciu se apreciez dispositia de adi a dv. Eu ve dau însĕ un recept de vindecare — faceţi ca astfel de „denunţări" sĕ devină în viitor imposibile prin aceea că nu mai scrieţi astfel de lucruri, nu mai ţineţi astfel de discursuri, nu mai sevêrşiţi astfel de fapte (Mişcări.)

On. casă! Într'o foiă din Cluj, în „Magyar Polgár," care se scie că este organul familiei Tisza, un jurnalist nu de toate dilele, ci un membru foarte ilustru din aristocraţia maghiară, un conte maghiar şi „legislator născut" scrie, că aici în Ungaria — şi acum ve rog de iertare, dacă, trebuie sĕ citez nisce espresiuni, ce nu sûnt absolut permise între oameni de omenie (presidentul: nu te aşi svătuì) — citez din cuvênt în cuvênt: că aici în Ungaria Germanul e păduche, păduche de părete, filoxera — dacă un magnat maghiar scrie astfel de lucruri în „Magy. Polgár", atunci dv. aveţi într'adevĕr cuvinte sĕ vĕ ruşinaţi până în suflet, când astfel de vorbe, astfel de simţeminte nu se perd aici între cei patru părepi avitici, ci pĕtrund la urechile lumei civilisate. Eu însĕ vĕ dojenesc, aveţi grige, ca naţiunei maghiare se nu i se mai dea un astfel de atestat de moralitate. (Mişcări. Strigări; Nu noi am scris acelea!) Poate fi, dar togma aceea e lucru straniu la „fraţii nostri ma-

ghiari“ că ei decâteori aruncă din tabera lor pietri asupra noastră, ţic de regulă: nu noi am făcut aceasta, ci unii particulari, cu cari noi nu ne identificăm. Dar dorere dv. aveţi foarte mulţi părticulari de acestia în mijlocul dv. — şi desavuarea necurmată din partea dv. sau are valoarea tesei *si fecisti nega*, sau dacă, nu ea e dovada cea mai lămurită pentru afirmaţiunea mea de mai înainte, că în opiniunea publică a dv. nu vorbesc oamenii înţelepţi şi culţi ai dv., ci numai şoviniştii şi cei necultivaţi, cărora fără a vĕ gena le daţi frĕu liber, tăgăduiţi însĕ ori ce solidaritate cu dênşii, când e vorba de r e s p o n s a b i l i t a t e. (Sgomot, contraţiceri).

Dl Otto Herman a aflat de bine a învinovăţi pe colegul meu Carol Wolff, redactorul dela „Sieb. d. Tgbl.“, organ atât de periculos pentru „indiscreţiunea“ sa, că-'şi caută pânea de toate ţilele în agitaţiuni. Cum vine dl Hermann la idea că cineva îşi poate face din agitaţiuni o meserie, pentru câştigarea pânei de toate ţilele? Vorbesce el oare din propria sa esperinţă?! El este colaborator primar la una dintre cele mai estreme foi ale dv., la „Függetlenség“ — şi oare „Függetl.“ n u a g i t e a z ă?! (Mişcări, contraţiceri în stânga estrema). Încât pentru amicul meu Wolff constat încă odată: Unicul pĕcat, firesce periculos, al jurnalului „Sieb. d. Tagebl.“ este acela că are m u l ţ i c e t i t o r i ş i î n s t r ă i n ă t a t e şi prin aceasta se află în poziţiune de a traduce în limba germână lucrurile ce le scrieţi, vorbiţi şi faceţi dv. şi smulgêndu-le prin aceasta din întunerecul sorgintei le aduce la lumina literaturei universale şi le dă în judecata Europei civilisate. Acesta e pĕcatul ce l'a comis amicul meu până acum; — sperez că nu se va lăsa sĕ fie terorisat de eroii ţilei de aţi, ci le va reproduce cu fidelitate şi în viitor cetitorilor sei, cetitorilor jurnalului seu „S. d. T.“ din ţeară şi din străinătate. (Sgomot strigări: „Nu mai continua!“)

Prin aceasta v'am descoperit isvorul principal al profesorului Heinze — celelalte isvoare ale dînsului le numesce el însuşi cu conscienţiositatea învĕţatului germân în întroducerea şi în notele cărţii sale. Vĕ rog numai sĕ vedeţi şi sĕ ve convingeţi, că el a lucrat cu un frumos aparat şi n u m e s c e pentru fie care afirmaţiune a sa îndată şi i s v o r u l şi a d u c e şi d o v e ţi.

După acestea las pe ori care om luminat sĕ judece cum stă lucrul cu „ne mai pomenitul scandal“, ce ni l'a presentat aici astăţi dl Otto Hermann şi ce nas are dl Herman când şi dînsul se plânge de s c a n d a l e.

Căci c i n e este omul, care sbiară astăţi după poliţia statului şi provoacă pe ministrul president sĕ folosească fondul de dispositiune şi întregul aparat oficial şi oficios de presă pentru a turbura în străinătate reflecsul faptelor dv.?! C i n e este acel om? Aduceţi-ve aminte de revoltele crâncene din anul 1879, care au costat vieţi de oameni şi în urmă au fost sugrumate cu baionete şi gloanţe, revolte, ce s'au escat aici în capitală punêndu-se în mişcare din strada Hatvan; cine a fost atunci în fruntea revoltătorilor? Dl Otto H e r m a n n. Şi când dl ministru president l'a reflectat aici în dietă, că aceea ce a făcut e un scandal şi un lucru necompatibil cu chiemarea de deputat, domnul representant Hermann i a strigat „Asta nu-i nimic; c â n d v o i u c r e d e c ă a s o s i t ţ i u a s ĕ f a c e m r e v o l u ţ i u n e v o i u s c i s ĕ r e c u r g c u t o t u l l a a l t e m i j l o c e. (Sgomot.) Bărbatul care se pare că voiesce a pune în lucrare planurile sale sociale revoluţionare prin petroleu şi dinamit — astăţi amicul şi aliatul lui Col. Tisza — a c e l a ş i Otto Herman sbiară astăţi după poliţia de stat! — Eu cred că şi a c e a s t a împregiurare va fi de ajuns pentru a caracterisa şi c o n d e m n a goana contra germanilor împreună cu autorii şi cu c o m p l i c i i ei! (Va urma.)

Varietăţi.

* (*Academia Română.*)În şedinţa de Luni 25 l. c. a Academiei d. Tocilescu a fost însărcinat de Academiă ca sĕ presinte un memoriu asupra unui r h i t o n (corn de beut) de argint ce s'a descoperit la Poroiana lângă Turnu Severin.

Astă-ţi vor incepe desbaterile asupra portretului lui Stefan cel Mare.

Pe lângă portretul de pe patrafirul dela Dobroveţ, descoperit după cum am anunţat de d. Tocilescu, d. Bucevski a adus alte trei copii, după portretele marale ale lui Stefan cel Mare, aflate la Voroneţ (Bucovina), la Sf. Nicolae din Iaşi şi la Homor (Bucovina.)

* (M e t e o r.) Aici în Sibiiiu dar mai bine în părţile B i s t r i ţ e i s'a veţut în 3 Februarie n. pe la 4 oare după ameaţi un meteor frumos despre care se scrie dela Beşinău la „S. d. T.“ detaiuri interesante.

Posta din urmă.

„Presse“ din Vieua află că îndată ce a fost cunoscut discursul lui Scobeleff în Berlin, ambasadorul german din Petersburg a fost însărcinat a cere deslușiri despre natură discursului. Însărcinatul cu afacerile esterne rusesci de G i e r s inse a respuns că n'are c u n o s c i n ţ a d e s p r e d i s c u r s u l lui S c o b e l e f f, din care împregiurare discursul a apărut a fi fost rostit pe s o c o t e a l a generalului Scobeloff. Însĕ după ce mai multe ţiare din Petersburg şi Moscva, cu aer panslavistic, au publicat articuli anti-austriaci, B i s m a r c k a însărcinat de nou pe ambasadorul german a cere deslușiri. Ambasadorul satisfăcênd însărcinărei sale a adaus că d a c ă a r e ş i l a l u m i n ă, că d e G i e r s t o l e r e a z ă astfel de articuli, ar venì în positiunea de a insinua ţarului r e v o c a r e a s'a d e l a P e t e r s b u r g. Căci este autorisat a declara că G e r m a n i a i d e n t i f i c ă i n t e r e s e l e s a l e c u a l e A u s t r o - U n g a r i e i.

Loterie.

Mercuri în 8 Februarie n. 1882.

Sibiiu: 37 82 73 34 9

Bursa de Viena şi Pesta

Din 7 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.75	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	98.50	98.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	108.—	—.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	93.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.50	131.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.—	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95 75	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	96.—	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.5)	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	97.50	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	—.—	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	74.—
Datorie de stat în argint . . .	75.50	75.50
Renta de aur austriacă	93.50	93.50
Sorţi de stat dela 1860 . .	130.50	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	809.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	296.50	315.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	286.50	299.—
Sorţi ungaresci cu premii . . .	114.50	116.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.—	109.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99 30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.64
Na oleon	9.54	9.56
100 marce nemţesci	58 58	58.50
London (pe poliţa de trei luni) ·	120.20	120.—

Nr. 90. [16] 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea postului de director la institutul de agronomie din Mediaş, devenit vacant prin depărtarea directorului de până acum, se escrie concurs până la 28 F e b r u a r i e 1882 12 oare am.

Leafa şi emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. Leafă ordinară pe an 1200 fl., adecă douĕspreţece sute fl. v. a.

2. Adaus de funcţiune pe an 200 fl. adecă doue sute fl. v. a.

3. Bani de cortel pe an 200 fl., adecă doue sute fl. v. a.

4. Folosirea unui loc de grădină de 800 □° pentru trebuinţele proprie.

5. Drept la primirea unei pensiuni în mesura următoare: 3/8 din leafă după un serviţiu promt de ţece ani; de acì înainte după fie care *quinqueniu* trecut mai mult cu 1/8 din leafă şi după un timp de serviţiu de 35 ani leafa întreagă.

Directorului şi Universităţii i se reservă anunţiare de o jumetate de an, care însĕ pentru aceasta din urmă se restringe la primii doi ani de serviţiu.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi trimeaţă petiţiunile lor, cu documentele despre cualificaţiunea lor de specialişti, despre absolvarea cursului de studii la o academie agronomică, apoi despre resultatele de până acum în specialitatea acestei instrucţiuni, cel mult până la terminul stabilit mai sus la oficiul central subscris.

Sibiiu 30 Ianuarie 1882.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

ad: Nr. 434—1881. [13] 3—3

CONCURS.

De oare-ce la terminul prim din 31 Octomvre nu s'a presentat nici o cerere pentru stipendiile amintite sub p. III în concursul publicat sub Nr. 291—1881:

Se escrie de nou concurs pentru 2 stipendii de câta 100 fl. v. a. destinate a se da la 2 elevi aleşi cu preferire din munţii apuseni ai Transilvaniei şi anume din teritoriul în care o parte a poporaţiunei se ocupă cu confecţionarea vaselor de lemn, spre a se perfecţiona în acea profesiune la vre un institut sau corporaţiune, sau în ramurile speciale de aceeaşi natură precum e: facerea de buţi mari, confecţionarea de cruci şi colonade, învĕlişe de case după sisteme moderne, ori şi strungăria.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ'şi trimită suplicele lor la subsemnatul comitet până în 15 Februarie 1882 c. n. însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez în original sau în copiă legalisată.

2. Atestat scolastic cel puţin din a IV clasă normală, dovedind totodată şi cunoascerea elementelor de desemn.

3. Atestat de se ăcie sau de orfan.

4. Atestat dela medicul cercual despre starea fisică-puternică şi deplin sănătoasă.

5. Adeverinţă, că se află de present învĕţând vre una din meseriile ce lucră în lemn şi declararea, că s'a hotărît a se perfecţiona întrînsa, legându-se totodată a presenta tot la 6 luni atestat dela institut sau dela corporaţiunea respectivă despre activitatea şi portarea morală.

Din şedinţa comitetului Acociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută în 15 Noemvre 1881.

Iacob Bologa m. p.,
v.-preşedinte.

Dr. **D. P. Barcianu** m. p.,
secretariu al II-lea.

Însciinţare. [17] 1—2

În 17 Februarie 1882 la 10 oare a. m. se va ţinè în edificiul **„Albinei“ institut de credit şi de economii în Sibiiu** strada *Baier Nr. 1*, licitarea obiectelor rĕmase cu ocasiunea edificărilor de adaptare, precum: trepte, scânduri, bârne, uşi, ferestrii, jalusii, table de parchet, cuptoare şi diferite obiecte de fer etc.

Consemnarea dataiată a acelor obiecte şi preţurile lor, precum şi celelalte condiţiuni de licitaţiune se pot vedea în biroul subscrisei Direcţiuni în fie care ţi dela 10—12 oare a. m.

Sibiiu, 4 Februarie 1882.

Direcţiunea „Albinei“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 4400—1881 civ. [18] 1—3

EDICT.

In privinţa pertractărei cererei comunei S u r d u c prin comunitatea urbarială de mai nainte ca actoră contra bar. Wesselényi Bela şi bar. Leo Iozsika, ineţi privitoare la segregarea pădurilor şi câmpului de păşune se determină ţiua de 14 Martie 1882 înainte de ameaţi la 9 oare, la care pertractare prin aceasta sûnt învitaţi cei interesaţi a se presenta.

Interesaţilor li se aduce la cunoscinţă că esemplariul cel dintâiu al cererei înaintate şi reţinut se poate vedè la tribunalul subscris, eară al doilea esemplariu la primăria comunală din Surduc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 30 Octomvre 1881.

Nr. 6968—1882 civ. [11] 3—3

EDICT.

În causa de segregarea păşunei comune din Vecerdea terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi în deosebi pentru regularea represeutanţii, alegerea ingineriului funcţionător şi pentru pregătirea preliminariului de spese se statorește pe **29 Martie anul 1882 la 9 oare an. m.** în comuna V e c e r d e a la antistia comunală, la care se citează prin edict cei interesaţi.

E l i s a b e t o p o l e, 20 Ianuarie 1882.

În numele tribunalului reg.

(L. S.)

Kelemen m. p.,
jude esmis.

[14] **PENTRU POSESORI DE ŢIGLĂRII** 1—6

recomând maşinile mele de mână, cai şi vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămiţi, ţigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

care faţă cu alte metode de fabricaţiune ofer avantagele cele mai însemnate şi cruţările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a produce **4000 de pietri frumoase** şi se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespeţi** pentru **trotoare** şi **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var şi cement,** la **cărămiţi de sgură** etc. precum şi la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer şi căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de maşine în **Ehrenfeld-Köln a/Rh.**

Redactor respunţĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tiparin l tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Sâmbătă 30 Ianuarie (11 Februarie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3593/1881. Scol.

Circulariu

cătră tóte oficiile protoprebiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Înaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică prin emisul ddto 19 Novembre 1881 Nr. 29953 a enunciat: că acei elevi ai scoalelor medii (gimnasii şi scoli reale), cari în decursul anului scolastic nu capĕtă clasificare dela preotul lor din studiul religiunei şi moralului, se vor privì de eşiţi din scólă; ér' aceia cari la finea anului scolastic nu capĕtă astfel de clasificare, nu se vor promová în anul următoriu la clasa superióră.

Pertru a prevení astfel de urmări rele pentru elevii nostri, cari cercetézĕ scólele medii de stat séu de alte confesiuni, se pune în strênsă detorinţă catichetilor nostri aplicaţi la aceleaşi institute: ca pentru fiesce care din elevii, cărora le propun studiul obligat al religiunei şi moralului, sĕ transpună deadreptul la directorul institutului respectiv clasificarea, respective calculii din acelaşi studiu al religiunei şi moralului, cu finea fiescecărui trieriu al anului scolastic şi anume: pentru trieriul I pănă la 15 Decembre, pentru al II-a cu o sĕptĕmână înainte de Dumineca floriilor, ér' pentru al III-ea pănă la 15 Iuniu, totdéuna după calendariul nou.

Oficiile protopresbiterale sûnt însărcinate a publicá în tracturile lor ordinaţiunea acésta spre scirea şi acomodarea tuturor celor interesaţi, ér' mai ales a catichetilor însărcinaţi cu catichisarea studenţilor nostri grecoorientali dela următórele institute de stat, respective de alte confesiuni, anume:

1. Sibiiu, gimnasiu superior de stat, apoi gimnasiu superior şi scólă reală superióră de confesiunea evangelică-augustană.
2. Blaşiu, (la protopresb. Mercurei) gimnasiu superior greco-catolic.
3. Sebeşiu, gimnasiu infer. de confes. evang. augustană.
4. Deva, scoală reală de stat cu VIII clase,
5. Alba-Iulia, gimnasiu şi liceu romano-catolic.
6. Aiud, (la protopr. Albei-Iulie) gimnasiu superior de confes. evang. reformată.
7. Turda, gimnasiu mare al unitarilor.
8. Clușiu, gimnasiu super. rom. catol., altul de confesiunea evang. reformată, şi scóla mare a unitarilor.
9. Şimleu, (Szilágy-Somlyó, la protopresb. Ungurașului), gimnasiu începătoriu rom.-catolic.
10. Gherla, (la protopr. Deşiului) gimnasiu armeno-catolic.
11. Năsăud (la protopr. Bistriţei) gimn. super. greco-catolic.
12. Bistriţa, gimn. superior şi scólă reală infer., ambele de confes. evang. augustană.
13. Reghin, gimnasiu infer. de confes. evang. augustană.
14. M. Oşorheiu, gimn. rom. catolic şi altul de cenfes. evang. reformată.
15. Mediaș, gimnas. super. de confes. evang. augustană.
16. Elisabetopole (la protopres. Mediaș) gimn. rom. catolic.
17. Odorheiu (la protopr. Sighişórei) gimn. super. rom. catolic, altul de confes. evang. augustană şi scóla reală de stat cu VIII clase.
18. Cristur (la proropresb. Sighişórei) gimnasiul unitarilor.
19. Sighişóra, gimn. superior şi scólă reală infer. de confes. evang. augustană.
20. Braşov, gimnasiu superior rom. cat. apoi gimnasiu super. şi scólă reală infer. de confes. evang. augustană.

Se înţelege de sine: că şi la gimnasiile nóstre confesionali din Braşov şi Brad sûnt de a se observá în tótă vigórea lor normativele, ce privesc propunerea studiului obligat al religiunei şi moralului şi calculii din aceleaşi studii pentru studenţii de ori ce confesiune; drept acea ordinaţiunea presentă e de a se comunicá pe calea protopresbiterală şi direcţiunilor acestor gimnasii, spre scire şi acomodare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat scolar, ţinută la 12 Ianuariu, 1882.

Miron Romanul m. p.
archiepiscop.

Nr. 3715: 1881. Pres.

Simţindu-se trebuinţa unui indice al legilor Ungariei mai ales dela anul 1847/8 încoaciă, inaltul ministeriu reg. ung. de interne a însărcinat pre judele dela tabla regească din Budapesta, *Aloisiu Knorr*, cu compunerea unui astfel de indice, care apoi aprobat de acelaşi înalt ministeriu, a şi apărut în librăria lui Otton Nágel jun. în Budapesta, de unde se poate procura cu preţul normal de 4 fl. pentru un esemplariu broşurat, ear' pentru cel în compactură de lucs cu preţul de 5 fl. v. a.

Pentru oficiile şi funcţionarii, cari în sensul art. de lege 53 din 1880 [illegible] nile de legi, este acordat favorul de aşi putè procura amintitul indice cu preţul moderat de 3 fl. 60 cr. pentru un esemplariu broşurat seau cu 4 fl. 50 cr. pentru un esemplariu de lucs; însĕ cu acestea preţuri se poate procura indicile esclusiv numai dela „Redacţiunea magazinului de legi regnicolari“ (Országos törvénytár szerkesztösége) in Budapesta, bazarul Franciscanilor, trimiţinduse acolo preţul anticipative, spre care scop se recomándă asemnaţiunile postali.

În urma emisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din 25 Novembre 1881 Nr. pres. 1469 se atrage atenţiunea oficiilor noastre bisericesci la atinsul indice, care se recomándă deosebi şi prin acea, căci el este redactat în rênd alfabetic (se înţelege în limba maghiară) şi este un repertoriu bun pentru toate legile, ce sûnt în vigoare, începênd dela anul 1847/8 pănă la anul 1880.

Sibiiu, 26 Ianuariu, 1882.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu 29 Ianuarie.

Se poate că undeva în alte părţi se esiste în realitate, dar totuşi teoretică, ideea de panslavism, se poate mai departe se esiste ideea de pangermanism, se poate în sfĕrşit că sûnt oameni fremĕntaţi şi de ideea de panromanism.

Sûnt multe feliuri de oameni pe lumea aceasta şi fiindcă ideile se nasc în capetele oamenilor, nu e vorbă, şi ideile lor pot fi de multe feliuri.

Oare nu'şi băteau capul şi Grecii, încă pe când Turcul sta cu amêndouĕ picioarele pe capetele şi grumadii lor, sĕ facă din peninsula Balcanilor întreagă, dimpreună cu ţĕrile române dela Dunăre, o Grecie mare? Aceasta era nu ideea, ci mai vîrtos *visul* panelenismului.

mai departe. După nisuinţele maghiare de pe la anii treiţeci încoacĕ, cu deosebire dela 1847—1848 şi 1849, cu o întrerupere de vre o cincisprĕţece ani, s'a desvoltat binişor şi ideea de panmaghiarism. Firesce nu în o întindere preste toată faţa pămêntului, nici preste a Europei măcar, dar preste teritoriul dintre Adriatica şi Marea neagră; în timpul mai din urmă (Semn că potopul poftei de maghiarizare, deşi mare încă şi umflat, a început a scădè.) s'a ţermurit între cercul Carpaţilor şi Adriatica.

Visuri şi ear visuri! Naţiunile remân ceea ce sûnt îndată ce au putere de vieaţă.

Poftele de cuceriri sûnt legate, putem ţice, totdeauna de condiţiunea

---

FOIŢA.

Literatura română şi străinătatea.*)

II.

(Urmare.)

Celelalte două cărţi ale d-lui Kotzebue es din cadrul articolului de faţa, nefiind traduceri din românește, ci lucrări originale ale autorului. Însĕ materia acestor lucrări este luată din viaţa Românilor moldoveni şi este tractată cu atâta cunostinţă de causă, cu atâta iubire a Românilor încât ne înfăţişează despre ţeara noastră deacum 30 de ani o icoană credincioasă care trebue sĕ contribue şi ea a ne face mai bine înţelesi şi mai bine veduţi în străinătate. Noi ne vom îngrigì ca aceste scrieri ale dlui Kotzebue sĕ fie traduse în românesce, căci dacă ele pot fi interesante pentru Germani, vor fi de sigur cu atât mai interesante şi mai preţioase pentru Români, cărora le înfăţişează oglinda unor vremi pentru totdeauna trecute.

Bilder und Skizzen aus der Moldau ne dau următoarele „copii de pe natură“ din societatea noastră dintre 1852 şi 1856: o vênătoare în Moldova; mănăstirea Tomnatică (Vĕraticul); bâile dela Slănic; o istorie ţĕrenească; o visitare a bălciului sau a „iarmarocului“ din Folticeni. Toate sûnt scrise cu vioiciune, cu îngrigire pentru amĕnuntele împregiurărilor reale şi pe lângă unele mustrări meritate, cu bunăvoinţă pentru noi. Nnmai douĕţeci şi cinci de ani au trecut dela epoca descrisă acolo, şi de abia ne mai putem recunoasce în schiţele dlui Kotzebue. Viaţa boerească din povestirea dela început s'a schimbat astăţi pretutindeni, a treia a călugăriţelor, de care se plânge autorul cu drept cuvênt (fetele de boer duse cu sila la călugărie), a dispărut asemenea din mănăstirile noastre, bâile dela Slănic s'au reformat şi „iarmarocul“ dela Folticeni a încetat de mult a mai fi ceea ce era pe atunci. Numai ţĕranul român în bine şi în rĕu şi frumseţa naturei au rĕmas neschimbate şi sûnt încă elementul statornic în marea mişcare a ţĕrii românesci.

Pe o scară mai întinsă ne dă şi romanul Lascar Viorescu o descriere a vieţii noastre sociale din generaţiunea trecută, adecă de pe la 1851, şi ne înfăţişează tocmai transiţiunea dela obiceiurile cele vechi spre spiritul cel nou al generaţiunii după 1848. Contrastul între junele Lascar şi bĕtrânul Ienachi însufleţesce întreaga lucrare, şi mai ales figura lui Ienachi este o creaţiune ce poate sta alăturea cu cele mai însemnate produceri ale romanului modern.

Încheiând aici darea noastră de seamă, nu ne putem oprì dela încercarea de a ne esplica favoarea neaşteptată ce au găsit-o, mai ales în Germania literatura poetică a unui popor, care până atunci fusese întimpinat sau cu nepăsare sau cu antipatie.

Ceea ce a trebuit sĕ placă străinilor în poesiile lui Alecsandri, Bolintineanu, Eminescu şi Şerbănescu şi în novelele lui Slavici, Negruzzi şi Gane, este pe lângă mĕsura lor estetică, originalitatea lor naţională. Toţi autorii acestia, părăsind oarba imitare a concepţiunilor străine, s'au inspirat de viaţa proprie a poporului lor şi 'ne-au înfăţişat ceea ce este, ceea ce gândesce şi ceea ce simte Românul în partea cea mei aleasă a firii lui etnice. Acest element original al materiei, în forma estetică a artei universale, păstrând însĕ şi în această formă ca o rĕmăşiţă din parfumul recoritor al pămêntului sĕu primitiv, a trebuit sĕ încânte pe tot omul luminat şi sĕ atragă simpatica lui luare aminte asupra poporului nostru. Căci ori ce individualitate de popor îşi are valoarea ei absolută, şi îndată ce este esprimată în puternica formă a frumosului, întimpină un resunet de iubire în restul omenirii ca o parte integrantă a ei.

La această causă geueralĕ sĕ mai adauge în deosebi pentru novelele lui Slavici, Gane şi Negruzzi întêmplarea favorabilă, că ele se găsesc în armonie in privinţa obiectelor ce ni le înfăţişiază şi care sunt mai ales figuri tipice din popor, cu un întreg curent al gustului estetic în Europa, curent pe care noi il credem foarte sănătos

*) „Convorbiri literare.“

vitalităţii cuceritoriului şi cuceritului. Şi e trist când se întâlnesc într'un proces de cucerire două popoare cu putere egală de viaţă, pentrucă se macină unul pe altul pentru al treilea. Dar şi mai trist este când îngâmfarea ia minţile unuia, făcêndul sĕ se creadă că este mai durabil ca altele de lângă sine le împedecă pe aceste cu esperimentele sale în desvoltarea lor firească.

Între popoarele cele mari din Europa Rusii şi Germanii se pare că ar avè oameni stăruitori pentru o cucerire întinsă. Viitoriul însĕ va arăta acelor ce plămădesc idei de panslavism şi pangermanism, că pe lumea aceasta sûnt margini firesci feliurite, preste cari nu se poate trece. Vor trebui adecă sĕ se convingă despre sine înşişi că *ultra posse nemo . . . potest.*

Până atunci aceia şi acestia au câte o împregiurare escusătoare pe partea lor. Sûnt răpiţi unii de întinderea cea mare a viţei lor eară alţii de vasta lor cultură.

Altfel stau lucrurile în monarchia noastră, în carea s'au întâlnit toate trei viţele cele mari din Europa şi între ele au luat o mână de oameni de viţă cu totul străină, pe Maghiari.

În monarchia noastră sûnt împărţite sorţile de aşa, încât în armonie frăţească fiecare fracţiune din viţele ce sûnt într'unite într'o comuniune pot sĕ se desvoalte şi prospereze una lângă alta. Din contră, îndată ce ar începe una sau alta se absoarbă pe celelalte, provoacă numai turburări şi frecări, cari ţin în loc şi pe unii şi pe alţii şi în cele din urmă ar da prilegiu viţelor mari din vecinătate sĕ se amestece în afacerile noastre.

Causă destulă de a fi noi în contra tendenţelor de cucerire, vină acele din ori care parte.

vor ţinea la ideea de a maghiariza tot ce se află între limitele Ungariei, comit numai o nebunie. Ei n'au pe partea lor nici un titlu de escusare pentru visurile lor.

Căci, ce privesce pe Români, dacă sûnt Maghiarii oameni cu judecată sănătoasă, au avut ocasiune sĕ se convingă că sûnt un popor care nu s'a putut mistui de nici o viţă de când au fost deslipiţi de trupul care ii a transplantat aici şi nu vor fi Maghiarii aceia, în care sĕ se mistue un popor ce a dovedit atâta putere de viaţă.

Ei vor scì, ca şi noi, că pedeci în cursul desvoltărei lor s'au putut pune. Însĕ care au fost efectul pedecilor? Îi a ţinut în loc. Mai mult, îi bolnăvise aşa ţicênd de moarte, încât nu mai departe decât pe la sfârşitul secului trecut şi până în mijlocul celui de faţă părea, că au ajuns a li se mai ţinè numai luminarea.

A fost însĕ de ajuns un vênt călduţ de libertate din apusul Europei, pentru ca poporul care trăgea de moarte sĕ prindă puteri încât earăşi se numere între naţiunile cele vii; încât afără de monarchie se constitue un regat mic, dar respectabil, şi în monarchie o naţionalitate, care nu mai poate fi ignorată.

Încercările din anii dela dualism în coace de a ne reduce pe noi Românii la nimica, sûnt, după noi, încercări nerumegate. Ciuha panslavismului înse pentru Români este cu totul o nebunie ridiculă de oare ce Românii cu astfeliu de lucru nu au absolut nimic comun. De aceea când vedem că sûnt între Maghiari oameni naivi, cari cred că punênd ciuha panslavismului şi în capul Românilor, vor folosì cel puţin lor ceva, nu scim se ridem de uşurinţa lor sau sĕ plângem de mila lor.

Dacă i-ar privì numai pe ei, noi am ride; dar fiindcă stricăciunea întrebuinţărei feliului acestuia de spaimă ne privesce şi pe noi, privesce şi pe alţii, cari nu aparţin viţei maghiare, privesce în sfârşit comuniunea politică, sub carea credeam că sĕ aflăm fiecare un adăpost sigur şi mulţămitoriu — sûutem puşi pe gânduri că unde au se ese lucrurile în urma sgomotului de trâmbiţe din care resuna: „panslavism."

Şi dacă aplică Maghiarii ciuha la Slavii din monarchie este o nebunie. Căci ce fac dênşii cu aceasta? Punênd dênşii panmaghiarismul cu toate [illegible] a cuvêntului ominos deschid cale la dorinţe necunoscute, dar pe care audindule în toată ţiua, Slavii încep a crede că la toată întêmplarea va fi mai bine împlininduse acele dorinţe, de care asupritorii lor se tem aşa de tare.

Maghiarii înse n'au început bine cu ciuha panslavismului şî şi-au sculat „pangermanismul" în capetele lor. Şi cu acesta, credem că se vor fi convins, că nu e de glumă. Ferberea de astăţi de care e coprinsă toată Germania, din causa asuprirei germanismului în Ungaria este cu mult mai ponderoasă de cât panslavismul închipuit între Români şi cel semănat, sau cel puţin cultivat tot de Maghiari între Slavi.

Nebunia politică cu panmaghiarismul, deşi mărginit la ţerile coroanei unguresci (Noi facem abstracţiune de la alte visuri cu Ciangăii şi cu limba maghiară în Bucuresci trâmbiţată de Vandory mai anii trecuţi cu multă satisfacţiune), a început a trezì din somn şi cercuri de mare importanţă din Viena.

După cum stau lucrurile în monarchia noastră, temerea noastră nu poate fi aşa mare nici de panslavism, nici de pangermanism, pre cum avem cuvênt de a ne teme de pannebunismul maghiar, care a îmbucat o bucătură prea mare în zelul seu de maghiarisare, o bucătură, care nu periclită numai fălcile care nu o pot sdrumica, ci la timpul cel mai nepotrivit maturesce disarmonia internă a monarchiei austro unguresci.

Atâta esperienţă avem noi încât se scim că predicăm surdilor. Ne facem însĕ datoria. Poate că în oara a douaspredecea, căci a unspredecea a sunat de mult, şi vin şi domnia lor în ori.

Dacă nu, lumea şi împĕrăţia sĕ scie, precum şi scie, că respunderea, în nici un cas, nu poate cădè şi asupra Românilor.

Dar noi avem speranţă că în monarchie mai esistă destule elemente de conservare şi acele îi vor îndupleca şi pe domnii Maghiari a'şi întinde altfeliu coardele.

Cu chipul acesta sperăm a fi feriţi de panslavism, de pangermanism şi vom scăpa şi de negura pannebunismului.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Ianuarie.

Şi Ungaria îşi are panslavistii sei. Dela Panciova s'a telegrafat la foile din Budapesta: „Renumiţii agitatori panslavişti Costa Popovici din Belgrad şi Lazar Crstici din Cumanova sûnt arestaţi aici.. Ei călĕtoriau dela Varşovia preste Chichinda mare la Belgrad. Cercetarea urmează sub conducerea căpitanului cetăţii Wittigschlager. Hârtiile arestaţilor sûnt secuestrate."

În Galiţia arestările numai au sfârşit. În 8 Febr. n. fu arestat profesorul dela Gimnasiul nemţesc din Lemberg Zharschi şi preotul dela mănăstirea greco-catolică Szpryn. S'a călcat încăperile de lângă biserica ruteană a Stului George. Mai multe reuniuni şi asile de studenţi s'au disolvat de autorităţile publice pentru cuvêntul de agitaţiuni rusofile. „Köln. Ztg." observă la arestările din Galiţia că dacă guvernul austriac vrea serios se curme agitaţiunea panslavistică ar face foarte bine dacă şi-ar îndrepta atenţiunea asupra uneltirilor din Praga. Acolo este vatra agitaţiunilor panslaviste şi a le Rusilor, nu însĕ în Galiţia, unde, precum se vede, poate pentru liniscirea unor cercuri superioare se caută a se pune ceva în revaşul Rutenilor.

„Kreuz Ztg." într'un articul interesant se ocupă cu discursul lui Scobeleff declarând limbagiul generalului de ne mai audit faţă cu state amice. Limbagiul generalului, ţice foaia citată, vatămă respectele cele mai obicinuite ale bunei cuviinţe şi este demn de un căpitan de bande revoluţionare. Limbagiul acesta nu poate fi trecut cu vederea, de oare ce în Rusia esistă o partidă, carea preabucoros ar vedè pe Scobeleff president în fruntea viitoarei „republice rusesci." Ignatieff se vede că prin favorirea astorfeliu de lucruri voiesce se umple pausa ce i s'a impus pe terenul politicei esterne. Fie care bărbat de stat rusesc trebue sĕ scie, că încercările de a transplânta panslavismul în afară trebue sĕ se paraliseze de inoportunitatea politică şi de iubirea de pace a lui Alecsandru III. Dacă acest din urmă sufere încă şovinismul ministrilor şi generalilor sĕi nu este de a i se lua în nume de rĕu, fiind că este încungiurat de conjuraţiuni. Dacă starea aceasta de lucruri nu s'ar schimba, credem, ţice „Kr. Ztg", că acei chemaţi nu vor scăpa din vedere momentul de a fi, când se va cere, la postul lor. — „Kr. Ztg" se vede că urmăresce scopul de a suspecta înaintea ţarului nu numai pe Scobeleff, dară şi pe Ignatieff şi a mijlocì căderea acestor inimici ai Germaniei.

„N. Allg. Ztg," avênd în vedere o corespondenţă din Berlin trimisă la „Golos", în care se trata de un plan ce l'ar fi avut Bismarck pentru primĕvara anului 1881, de a lua Germania dela Rusia: Polonia, Libau şi Riga, plan pe care întrevederea dela Danzig l'ar fi nimicit, reflectează: Cu satisfacţiunea cea mai sinceră am luat notiţă acum de curênd despre limbagiul cel pacinic, de care se servesce „Golos"; de aceea ne surprinde oarecum când vedem, că acelaşi a întrat pe terenul unei politice fantastice. Ne mărginim a constata fapta aceasta, fără a o supune criticei.

Despre principele Muntenegrului au cerculat în ţilele din urmă feliu de feliu de sciri, până şi scirea că i-a fost atacată viaţa. Într'o telegramă dela 9 Februarie se ţice că a primit în audienţă pe un corifeu de ai opositiunei Popovici şi l'ar fi trimis cu o misiune secretă la Nicsici. Principele petrece în Antivari.

Dela Belgrad se telegrafează că catastrofa financială din Paris a sguduit foarte tare positiunea ministeriului şi opositiunea contribue, ca asigurările liniscitoare ale ministeriului despre urmările catastrofei, înaintea poporului se nu afle creţĕmênt.

„Neue freie Presse" care se ocupă mai des de cestiunea dunăreană, revenind asupra'i în numĕrul dela 5 Februarie, anunţă următoarele:

Scirea cum că Austria a luat în consideraţiune propunerea delegatului francez în comisiunea dunăreană, dl Camille Barrére, pentru resolvarea cestiunii dunărene, şi că astfel a primit-o în principiu, a provocat o adevĕrată grindină de desminţiri oficioase. Astăţi, dintr'un isvor foarte bine informat, ni se confirmă esactitatea scirei dată de noi altă dată. Actualmente sĕ urmează între cabinetele interesante nisce vii negociări asupra propunerii dlui Barrére şi trebuesc stabilite mai ales nesce amĕnunte asupră'i. Astfel s'a propus ca durata mandatului delegatului comisiunii dunărene internaţionale trimis în comisiunea micstă, sĕ fie ficsată la un an, pe când de altă parte a fost presentată o propunere de a trimite pentru fie care sesiune un nou delegat. Se mai negociază încă şi asupra cestiuuii dacă puterile representate în comisiunea dunăreană internaţională trebue sĕ fie chemate după alfabet sau trase la sorţi spre a'şi trimite delegaţii lor în comisiunea micstă, precum şi asupra altor puncte. Îndată ce se va ajunge la o înţelegere asupra acestei cestiuni, la ceea ce se asceaptă până în primăvară, Dl Barrére va aduce propunerea sa în sesiunea comisiunii dunărene internaţională, care va avea loc în Maiu şi ea va fi resolvată atunci şi în mod formal. Fiind că Austria nu mai stăruesce de mult încă asupra votului preponderant, apoi sĕ speră că se va ajunge la înţelegerea dorită atât de mult din toate părţile, *deşi România nu pare dispusă până acum a primì propuncrea dlui Barrére.*

— Ţiarele germane atrag atenţiunea guvernului asupra călĕtoriilor de recunoascere ce oficierii francezi întreprind dela o vreme încoace prin districtele germane limitrofe. Încă din Noemvre 1880 generalul Miribel şi căpitanul Pistor, într'o călĕtorie de şese oare, ar fi recunoscut împregiurimele localităţii Hechstheim, şi acum căpitanul Pistor s'a dus în Decemvre 1881 cu un pretins deputat dl Gaston Marquiset la proprietatea tatălui căpitanului, care se află lângă Bergzabern şi de acolo a făcut escursiuni. „Kölnische Zeitung" găsesce regretabil faptul că din nesce asemenea lucruri, care se repetă la intervale regulate, trebue sĕ se deducă că prin cercurile militare superioare franceze — căci generalul Miribel este şeful statului major — pacea cu Germania nu este considerată decât ca o pausă şi că cei de acolo par a se pregătì regulat sĕ ridice din nou perdeaua care a căţut în 1871, în urma unui act atât de sângeros.

Rescoala.

Comanda generală din Serievo raportează în 8 Februarie n. despre vre-o trei perderi de răniţi greu şi un rănit uşor.

De unde va fi avênd „Egyetértés" scirea despre conducerea rescoalei în Erţegovina, are ea sĕ respudă. Aflăm însĕ dintr'o telegramă

şi în urma căruia romanurile ţerănesci şi în genere descrierile tipice au ajuns a fi cele mai preţuite produceri ale literaturei de novelişti.

Poate nu sĕ va găsì că facem un lucru nepotrivit, dacă, pornind dela novelele noastre populare, ne oprim ceva mai mult asupra unei discuţiuni estetice, care sĕ află în legătură aşa de strinsă cu mişcarea noastră literară.

Cetirea unor romanuri şi novele ca *Lascar Viorescu* de Kotzebue, ca *Buna pescuire* a spaniolului Alarcon (veţi „Convorbirile" dela 1 Ianuarie 1881), ca *Rabbiata* lui Heyse, ca *Gura Satului* de Slavici, *Amintirile din copilărie* de Creangă, *la mare au diable* şi *petite Fadette* de George Sand, *Blocus* de Evckmann-Chatrian, *Memoriile unui vĕnătoriu* şi *Nov* de Turgenew, *Norocul în Roaring-Camp* de Bret Harte, veţi „Convorbirile" dela 1 Ianuarie 1874) şi mai pre sus de toate *Ut mine Stromtid* de Fritz Reuter, ne a întărit în convingerea, că se poate formula dea dereptul un nou principiu estetic în privinţa romanului modern în deosebire de tragedie.

(Va urma.)

a acelei foi, că din operaţiunile insurgenţilor de până acum se vede, că conducerea este în mâni destere de militari. Trupele noastre până acum încă nu s'au demis la ofensivă, ci s'au ţermurit pe lângă restabilirea ordinei şi sondarea puterei insurgenţilor,

Altă telegramă din acelaşi isvor vrea se scie că insurgenţii ar fi ocupat Coiniţa, un punct strategic, între Seraievo si Mostar. Altă scire, care earăşi trebuie luată cu toată reserva spune îngrădindu-se cu sciri din foi esterne, că dintre soldaţii nostri desertează mulţi la insurgenţi.

„Bud. Cor" are sciri din Erţegovina şi Dalmaţia că rescoala nu se întinde mai departe şi e speranţă că în scurt timp se va restabili pacea.

Primejduirea monarchiei prin Şovinismul maghiar.

Gazeta vieneză „*Vaterland*" scrie în Nr. 35 din 4 l. c. n. între altele, ce se refer la şovinismul maghiar, şi aceste:

„...nu se poate tăgădui că *naţionalităţile nemaghiare* trăiesc într'o situaţie nu chiar plăcută. Legea pentru naţionalităţi — şi aşa omeopatică — precum şi alte legiuiri, cari sunt favorabile pentru nemaghiari, sau au remas neexecutate, sau sûnt mereu atacate. Producem numai unele. Legea pentru scoalele poporale din 1868 prescrie fără escepţie, că fiecare copil să primească în şcoala poporală instrucţia în limba maternă. Numerarea din urmă a populaţiunei cu toate prescrierile a arătat în Budapesta 120,000 Nemţi, 21,500 Slovaci şi 1750 Serbo-Croaţi; dar' unde sûnt scoalele poporale comunale în Budapesta cu limba de instrucţie nemţească, slovacă sau serbo-croată? Ele nu esista. Mai departe! După legea pentru naţionalităţi statul să înfiinţeze din *mijloacele statului* pentru Nemaghiarii cari locuesc compact, *scoli medie în limba respectivă a poporului.* Să ni se arete însă un singur gimnasiu sau o singură scoală reală, o scoală civilă sau un seminar de învăţători, ce ar fi susţinut de către stat pentru nemaghiari! Judecătoriile de instanţă primă să primească hârtii în ori ce limbă din ţeară; care tribunal observă prescriptul acesta?

„Şi astfel am mai putè presenta multe alte gravamine întemeiate a nemaghiarilor, pentru a dovedì existenţa unui şovinism prigonitor, care a isbutit a 'şi căştiga înrîurinţă însemnată la regim, în parlament şi în presă şi căruia trebuie să slugească şi bărbaţii conducători, adese ori în contra înţelegerei mai bune. Acestui şovinism este a se atribuì legea de vexaţiune cu întroducerea limbei maghiare în toate scoalele poporale, din el resare şi partea aspră a proiectului de lege de faţă pentru scoalele medie, dela el se trage agitaţiunea scârboasă împrotiva numelor familiare nemaghiare, pe care a favorisat-o guvernul şi prin aceea, că a scădut timbrul pentru maghiarisarea numelui dela 5 fl. la 50 cr.

„Din punctul de privire mai înalt al *monarchiei* şi al intereselor *europene*, învrăjbirea aceasta confesională şi naţională tot mai mare în Ungaria, învrăjbire ce'şi aruncă valurile sale într'un chip critic deja dincolo de barierile roşii-albe-verdi, apare ca o primejdie ameninţătoare; căci ea nu numai paralisează cele mai bune puteri, sau le nimicesce chiar, ea nu numai face rĕsboiul mic permanent în sinul populaţiunei şi măresce nemulţămirea şi amărăciunea tot mai tare, ci ea ameninţă şi puterea întreagă a *monarchiei*, care de sigur trebuie să supoarte suferinţe, dacă prin învrăjbirile şi sumuţările neîncetate o parte mare a poporului pentru devotamentul şi interesul pentru monarchia aceasta. Cât timp oare va mai fi suferită agitaţia aceasta a învrăjbitorilor confesionali şi naţionali?"

Dela dieta Ungariei.

(Urmare.)

Şi dl. ministru presid. a crĕdut că oficiul i demandă să ia parte la desbaterea de adi. Dsa a respins imputarea deputatui Herman, că nu folosesce adecă destul de bine fondul de dispositiune şi presa oficioasă pentru „informarea" străinătăţii (Strigări din dreapta: Nu voim să mai ascultăm o destul!) şi a declarat că dsa face numai atât cât poate. Una i-o cred pe cuvênt, căci sûnt convins: de astădi înainte şi în urma desbaterei de adi ministrul president va pune în mişcare mai mult ca până acum fondul de dispositiune, biroul de presă din Viena şi cum se vede din declaraţiunea sa, şi alte mijloace ale poliţiei secrete de stat, pentru a înfăţişa toate în sensul seu şi pentru a suprima rapoartele asupra lucrurilor ce l'ar putè compromite. Trebue însă să-l reflectez că în timpul din urmă s'au schimbat şansele pentru dinsul: străinătatea nu va mai suferì cu atâta răbdare şi indulgenţă ca până acum ca să-i se arunce pulbere în ochi, şi în deosebi Germania a perdut ori ce încredere în credibilitatea informaţiunilor şi rapoartelor oficioase şi bărbaţii dela presa germână vor căuta în comunicatele oficioase din Pesta şi Viena adevĕrul numai printre şiruri — mai ales decând li au căd̨ut soldii de pe ochi în urma prea grosolanelor amăgiri.

Dl ministru president a indigitat mai departe că dsa şi până acum faţă cu aceste „agitaţiuni periculoase săsesci" nu s'a mulţemit numai cu mijloacele fondului de dispositiune şi ale biroului de presă, ci a dat pe „Tageblatt" înaintea juriului, dar juriul din Sibiiu a fost atât de nepatriotic şi a achitat „Tageblatt-ul." Deci dacă dl ministru numesce juriul din Sibiiu nepatriotic pentru cuvêntul, că acesta nu a putut afla „o înaltă trădare oribilă" în critica ce a făcuto „Tageblatt" asupra teoriei de minoritate, aplicate de dl. ministru la universitatea naţiunei săsesci, teorie într'adevĕr tără părĕche în lume — cum va numì dênsul verdictele jurilor din Caşovia, Cluj şi Budapesta, care nu au putut afla ceva culpabil în insultele atât de desfrênate ce s'au aruncat asupra armatei şi a legămêntului de stat. Dl. ministru să aibă curagiul a cualifica mai întâiu patriotismul acestor verdicte şi numai după aceasta să dea jurilor din Sibiiu o lecţiune despre respectarea legei şi despre datorinţa de cetăţean!

Dl ministru president a mai aflat de bine a indigita, că Sasii n'au lipsă să se plângă pentru modul cum au fost tractaţi, dinşii să privească numai în ce mod a pus imperiul (german) mâna pe „Alsaţia-Lorena" şi cum e tractată poporaţiunea franceză de acolo. Mulţemesc dlui ministru president, pentru că a fost atât de diplomatic de a făcut ca şef al guvernului unguresc o astfel de critică politicei imperiului vecin, care se află în relaţiuni atât de amicabile cu monarchia noastră! Cel puţin se vor învĕţa oamenii a se cunoasce mai bine. Voiu da însă dlui ministru şi în acest punct respunsul ce i se cuvine. Noi Sasii nu am fost cuceriţi sau recuceriţi nici când de Maghiari, ci sûntem dela imigrarea noastră în vîrtutea tractatelor un *membrum sacrae coronae*, un membru al imperiului; noi Sasii nu am fost maghiari niciodată şi de aceea nici nu avem lipsă să fim revindecaţi semin̨ţiei dv. Acea ce s'a întêmplat cu Alsaţia-Lorena şi ce se întêmplă în ţerile imperiale, a fost şi este — dl ministru president o scie foarte bine — o *restitutio in integrum*, aceasta se întêmplă *secundum jus postliminii.* Amêndoaue ţerile şi poporaţiunea lor — înainte de a fi răpite de Francia — au aparţinut imperiului german, poporului german. A le recucerì şi a le reda imperiului şi naţiunei mame, aceasta afost nu numai un drept ci şi o datorinţă sântă pentru Germaniă şi poporul german. Cumcă dl ministru nu a privit cu ochi buni aceasta recucerire — e un lucru de crĕd̨ut, căci e cunoscută în de ajuns atitudinea organelor sale „Ellenőr" şi „Magyar Polgár" din 1870! Voiu însă să-l reflectez, că dsa faţă cu Germania condamnă togma aceea ce dînsul a făcut însuşi sau a contribuit să se facă în sudul monarchiei. Căci ce însamnă ocupaţiunea şi anectarea Bosniei şi Erţegovinei, la care dl ministru president contra voinţii naţiunei sale a avut un rol atât de eminent? Dl ministru a d̨is însuşi în această casă în motivele sale asupra ocupaţiunei: jurământul de încoronare îndatoresce pe Regele unguresc că îndată ce va fi cu putinţă se recucereascăşi se reîncorporeze cu statul toate acele ţeri care au aparţinut odinioară Coroanei ungureşci. Deci dacă aceasta este o datorinţă a Regelui unguresc şi dacă dl ministru ca să împlinească acea datorinţă relativ la Bosnia şi Erţegovina a sprijinit cu succes pe Regele Ungariei şi Împĕratul Austriei, atunci pentru ce se turbură dsa în sufletul seu vĕd̨ênd că Împĕratul Germaniei împlinesce aceeaşi datorinţă de revindecaţiune relativ la Alsaţia şi Lorena? (Strigări: Nu-l lăsăm se mai vorbească.)

Presidentul Pechy întreabă casa, dacă nu e la timp ca oratorul să revină la obiect? Alex. Csanady strigă presidentului să nu vateme libertatea cuvêntului. La dorinţa casei presidentul provoacă pe orator să rĕmână la obiect.

Zay replică că nu a vorbit decât despre acele obiecte care au fost sulevate de antevorbitori, şi asteaptă de la presidiu că va fi atât de ecuistabil încât să l asculte cu atât mai vîrtos cu cât trebuie se respingă injuriele grosolane ale dlor Herman şi Orban.

După acest intermezo Zay continuă: Nu la ordinea d̨ilei ci despre un obiect cu totul străin au vorbit deputaţii Iványka şi Orban ambii domni — dealtmintrea contrari neîmpăcaţi — sau unit de astădată în nobila stăruinţă de a însinua Sasilor cele mai revoltătoare asupriri comise contra Maghiarilor Ciangăi cari locuiesc la marginea comitatului Braşov. Cu deosebire dl Ivanka, care reflectează aşa bucuros la banii reuniunei germane Gustav Adolf, a voit chiar să tragă la respundere pe guvern, pentru că nu „eliberează pe luteranii Ciango Maghiari de tirănia bisericei săsesci". Dînsului şi colegilor sĕi de principiu să le servească spre sciinţă aceea ce dl ministru de culte a luat de mult la cunoscinţă: că adecă a noaua adunare provincială a bisericei luterane din Transilvania în anul 1879 a declarat Ciangăilor: dacă voiţi să vĕ smulgeţi cu ori ce preţ din legămêntul acestei biserici nu ve opresce nimenea, uşa e deschisă". Ei însă totuşi au preferat a rĕmânè şi cumcă ei cutoate că sûnt sumutaţi de bunii lor prieteni contra noastră — totuşi se mai simţesc ca membri ai biserici noastre, aceasta se dovedesce prin faptul, că preoţii lor maghiari se adresează către superintendentul săsesc pentru încassarea competenţelor pe care credincioşii lor încăpăţinaţi nu voiesc sa le plătească şi că în timpul mai nou doue comune de ale Ciangăilor au intentat la superintendentul săsesc procese disciplinare contra preoţilor lor, între acestia se află şi acela, care pentru nesăturata sa ambiţiune a fost causa întregei agitaţiuni de deslipire şi a gravamenelor. Dealtmintrea de asuprire nu este nici vorbă; Ciangăii ev. lut. au şi esercită toate drepturile ce le au membrii bisercei luterane, serviţiul d̨deesc şi administraţiunea bisericei se face în limba maternă, în cea maghiară, şi statutul constituţional al bisericei ev. lut. s'a edat din oficiu şi în limba maghiară.

Cu totul neadeverate sûnt şi afirmaţiunile dlui Orban despre asuprirea Nesasilor pe teritoriele de administraţiune săsesci — dealtmintrea pe aceste teritorie administraţiunea, durere, se află, cum se scie, în mâni străine, în mânile unor Maghiari importaţi aşa că la porunca comitelui suprem maghiar şi a ministrului să fac toate ear fără aprobarea şi porunca lor chiar nimic. Şi fostii iobagi de pe bunurile domeniale săsesci, situate pe teritoriul comitatelor vechi, au fost tractaţi de d̨ece ori mai bine decât cei de pe bunurile nobililor maghiari, — dovadă prosperarea materială şi cultura relativă a Românilor şi Maghiarilor aşed̨aţi pe teritoriul nostru.

Dar pentru ce să facem dlui Bl. Orban onoarea de a fi combătut în mod serios? Cine nu s'a sfiit a d̨ice că Sasii nu au luat nici odată parte ca combatanţi în luptele vechi ale Transilvaniei, fiind că sûnt laşi şi au tulit-o la fugă tot deauna dinaintea duşmanului — aceluia i spun franc şi neted în faţă, că vorbesce cu intenţiune un neadevĕr. Aduceţi-ve aminte dlor de bataia de pe câmpulpânei din anul 1479, despre care istoricii maghiari spun, că togma Sasii, sub conducerea eroicului primariu şi jude reg. Georg Hecht, au oprit, *in prima linea pugnantes* năvala primă a Turcilor şi au murit cu miile moarte de eroi pentru patrie. Aduceţive aminte de luptele eroice ale Sasilor din anul 1490 când dênşi singuri tot, sub conducerea lui Hecht, în pasul dela Turnul roşu, au oprit şi nimicit o armată turcească! Aduceţi-ve aminte de d̨ilele dela Varna, în câmpul mirlei şi de toate celelalte — dorere prea multe — d̨ile de luptă ale Transilvaniei, care sûnt tot atâte d̨ile de onoare şi glorie pentru poporul săsesc — şi veţi trebuì să declaraţi dv. însive că dl. Blasiu Orban, care a cutezat a falsifica astfel istoria, nu meritä nici un respuns sau contestare la celelalte calumnii ale sale. Voiu numai să observ doue lucruri: întâiu, că togma vitezii patrioţi ai dlui Bl. Orban şi-au contractat în dietele transilvane dreptul ca la apropierea duşmanului să le fie permis a se refugia după zidurile cetăţilor săsesci, şi că Regii Ungariei şi principii Transilvaniei au cerut şi au împrumutat arcuri şi săgeţi, lănci şi spade, ba în timpul mai din urmă şi tunuri dela „neresboinicii" Sasi; a doua: că admonestaţiunea ce ni o adresează că: timpul privilegielor a trecut — se pare cam curioasă în gura unui om, care împreună cu mulţi colegi de principii de ai sei ocupă scaunul aici în dietă numai pe basa privilegiului electoral al nobilimei maghiare opincare. Listele electorale oficiale arată apriat că togma dintre acei Secui eroici, cari după d̨isa dlui Orban „ţin pas cu postulatele spiritului timpului" mai mult decât 4/5 sûnt înscrişi în liste numai pe basa unui vechiu privilegiu nobilitar şi în majoritatea lor precumpenitoare nu sciu nici scrie nici cetì, aşa că d. e. Oláh-

falu care trimite un deputat propriu nu are decât 17 alegători conscrişi pe basa censului, — ceilalţi sûnt privilegiaţi! Şi dacă în cele din urmă dl Orban provocându-se la conaţionalii sei ne strigă nouĕ Sasilor: sĕ progresăm şi noi ca dînşii în cultura apuseană, atunci poate că togma acest occident luminat va esclama: „*Risum teneatis amici!*“ (Sgomot.)

Voiu resuma: Dvoastră năvăliţi asupra noastră a Sasilor pentru acusările, ce se ridică contra dv. în Germania. Sau că aceste acuse sûnt motivate — şi atunci căiţi-ve şi reparaţi nedreptatea — sau acelea sûnt nefundate — şi atunci combateţile. Ambele (alterative) ar fi demne de dv., espectoraţiunile de astăḑi nu au fost demne! (Mişcări.)

Încât pentru fondul de dispoşiţiune ce se află în desbatere, eu în această privinţă am şi aḑi tot aceleşi vederi ce le am desvoltat în anul 1875 în această casă; fiind că dl ministru ne a declarat special aḑi, cum se va întrebuinţa acest post bugetar în timpul cel mai apropiat şi în deosebi fiind că d-sa voiesce ca votarea acestui post sa fie considerată drept vot de încredere, eu voiu vota contra fondului de dispoşiţiune. (Va urma.)

Varietăţi.

* **„Panslavisti“ în Dobra!?!** Ni se scrie că eri între oarele 5—6 diminneaţa o patrolă de gendarmi a luat pe eclisieriul bisericei gr. or. române din Dobra din asternut i a ordonat se descuie biserica, unde a căutat prin toate unghiurile, în altariu, dulapuri, chiar şi în turn şi în podul bisericei. — Corespondentul nu ne spune dacă s'a găsit sau nu vre un „panslavist“, de cei cari sboară numai noaptea. De aceia se cam ţin prin podurile bisericilor, fără deosebire de confesiune.

*(Bal Poporal,) se va aran-gia în Dej pe 5 Febr. a. c. în localitatea cismăriei. Preţul de întrare peutru familie 1 fl., de persoană 50 cr. Contribuiri marinimoase în favorul bisericei edificânde sĕ primesc cu mulţămită şi împreună cu ori ce solviri preste preţul de întrare se vor cuita pe cale ḑiuaristică.

* (Meteor.) Dr. Ant. Koch a adus dela Giulatelnic, unde se dusese anume în urma căderei meteorului, o bucată d meteor de o greutate de şepte ḑeci de punţi şi o sută de bucăţi mai mici de petri de meteor.

* (Cutremur de pământ.) Ni se scrie dela Mărişel (comit. Clujului) că în 22 Ianuarie a. c. pe la $4^1/_2$ oare d. a. s'au simţit cutremur.

* (Ḑiarele din România) Nu scim cărei împregiurări este a se atribui că de acolo, de un timp încoace ḑiarele ne vin neregulat. Aşa d. e. într'o ḑi primim doue poste, într'una, nimica, apoi ear primim într'alta numai o postă, întreagă seu în parte şi aşa mai departe.

* (Guvernul rusesc are lipsă de chinin). Dela London a telegrafat la „Egyetértés“ un anume Diossy, patriot ungur, că guvernul rusesc a întrebat la comercianţi londonezi, dacă în termin de 6 septămâni i pot trimite 9000 de chilo chinin. În resboiul din urmă armata rusească a consumat aceeaşi porţiune.

* (Concentrări rusesci.) „Gazeta Narodova“ afirmă, că dealungul fruntariilor galiţiane dela Podwolczyka până la Zalesczynski sûnt concentrate masse mari de miliţie rusească.

* (Jesuitul şi Evreul) Când în anul trecut Jesuiţii începură a perde terenul în Francia şi când congregaţiunile ne autorisate fu ră desfiinţate de guvern, un nou plan de campanie fu adoptat de către discipulii lui Loyola.

Ei voiră sĕ domine societatea prin forţa capitalului.

Ast fel se constituì o societate sub titlul de „Union Generale,“ şi cu un capital nominal de 100,000,000 franci.

Consiliul de administraţiune fu următorul.

Preşedinte: dl. Eugeniu Bontoux.

Vice-preşedinte: dl. Leon Riant.

Membrii: d-nii Marchis de Baneville, Marchisul de Biencourt, A dela Bouillerie, prinţul Broglie Charles Cambon, Alfons Desgeorge, Hilpolite Gauthier, A. Gautray, A. Harel, Vicontele de Mayol de Luppe, Contele Eugeniu Mehus, de Montgolfier, Laurenţiu Quisard, Ricard Vacheron, Jules Rastand Contele Rozan F. Serirer-Mildon, Eugeniu Vasllot, Contele Ch. de Villermont.

Director: dl. I. Féder.

Scopul de căpetenie al acestei asociaţiuni, compusă din persoane foarte marcante ale partitului clerical fu de a doborî mai întâiu pe Rotschild.

Jesuitul şi Evreul se găsiră dar faţă în faţă.

Cu toate contorsiunile Jesuiţilor evreul Rotchild ştiù sĕ ţese atât de bine pânza împrejurul Uniunei generale în cât o reduse la desperata stare de a da faliment.

Se ḑice că causa acestei bancrute ar fi ruptura relaţiunilor cu Länderbankul din Viena care n'a voit sĕ se verse Uniunei cele 17 milioane franci cu care trebuia sĕ facă faţă plăţilor de efectuat la 31 Ianuarie. Casa de bani a societăţei se găsì goală. Pe când preşedintele consiliului de administraţie spunea că societatea are un beneficiu de 57 milioane, ancheta constată un deficit de 96 milioane.

Faptul prin urmare este destul de fraudulos, căci se constată în mod netăgăduit că cele 100,000,000 n'au esistat de cât în imaginaţiunea societarilor.

Mai trebuie sĕ adaugem, că această societate a operat mai ales asupra ţĕranilor şi a micilor capitalişti cari, graţie înfluinţei popilor de prin sate, depuneau micele lor economii la Union generale.

Această populaţiune a fost cu desăvârşire sărăcită prin înghiţirea capitalurilor depuse. În evul mediu, Jesuiţii lucrau cu închisiţiunea, astăḑi ei voesc sĕ subjuge societatea prin capitaluri căci au înţeles că un nou stăpân domnesce: capitalul.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 9 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.75	117.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	99.30	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	—.—	—.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.50	130.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.50	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.50	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.50	96.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.—
Datorie de stat în argint	74.75	75.50
Renta de aur austriacă	91.50	93.—
Sorţi de stat dela 1860	130.50	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	811.—	815.—
Acţiuni de credit austr.	283.25	282.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	273.—	299.—
Sorţi unguresci cu premii	111.—	116.25
Sorţi de regularea Tisei	107.90	109.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.54½	9.55
100 marce nemţesci	58.50	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	120.15	120.25

Nr. 388—1882 sz. b. [20] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu comunal în comuna mare Gurarîului — Pretura Sălişteı — se deschide prin aceasta concurs cu termin până la 1 Martie 1882.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

salariu anual 400 fl., adjut 100 fl. cuartir natural şi 12 orgii de lemne de foc pentru cuartir şi cancelarie, eventual relutul de cuartir şi lemne în bani gata; 10 fl. pentru lumini, precum şi tacsele prescrise pentru lucruri private.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a trimite rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 până la 1 Martie a. c. st. n. la Pretorele cercului în Sălişte.

Cunoscinţa limbei statului e condiţiune.

Săliste în 8 Faur 1882.

Pretorele cercului.

Nr. 90. [16] 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea postului de director la institutul de agronomie din Mediaş, devenit vacant prin depărtarea directorului de până acum, se escrie concurs până la 28 Februarie 1882 12 oare am.

Leafa şi emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. Leafă ordinară pe an 1200 fl., adecă douĕspreḑece sute fl. v. a.

2. Adaus de funcţiune pe an 200 fl. adecă doue sute fl. v. a.

3. Bani de cortel pe an 200 fl., adecă doue sute fl. v. a.

4. Folosirea unui loc de grădină de 800 □° pentru trebuinţele proprie.

5. Drept la primirea unei pensiuni în mesura următoare: 3/8 din leafă după un serviţiu promt de ḑece ani; de acì înainte după fie care *quinqueniu* trecut mai mult cu 1/8 din leafă şi după un timp de serviţiu de 35 ani leafa întreagă.

Directorului şi Universităţii i se reservă anunţiare de o jumetate de an, care însĕ pentru aceasta din urmă se restringe la primii doi ani de serviţiu.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi trimeaţă petiţiunile lor, cu documentele despre cualificaţiunea lor de specialişti, despre absolvarea cursului de studii la o academie agronomică, apoi despre resultatele de până acum în specialitatea acestei instrucţiuni, cel mult până la terminul stabilit mai su la oficiul central subscris.

Sibiiu 30 Ianuarie 1882.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Însciinţare. [17] 2—2

În 17 Februarie 1882 la 10 oare a. m se va ţinè în edificiul **„Albinei“ institut de credit şi de economii în Sibiiu** strada *Baier Nr. 1*, licitarea obiectelor rĕmase cu ocasiunea edificărilor de adaptare, precum: trepte, scânduri, bârne, uşi, ferestrii, jalusii, table de parchet, cuptoare şi diferite obiecte de fer etc.

Consemnarea dataiată a acelor obiecte şi preţurile lor, precum şi celelalte condţiuni de licitaţiune se pot vedea în birou subscrisei Direcţiuni în fie care ḑi dela 10—12 oare a. m.

Sibiiu, 4 Februarie 1882.

Direcţiunea „Albinei“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 6432—1881 civ. (19) 1—3

EDICT.

Din partea subscrisului jude esmis se aduce la cunoscinţă publică că în causa de comasare generală a hotarului comunei Felacul săsesc ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anume pentru regularea repre sentanţii, alegerea ingineriului funcţionătoriu şi pregătirea preliminariului de spese s'a statorit **pe 15 Martie 1882** şi eventual ḑilele următoare, totdeauna la 8 oare an. am. în comuna Felacul săsesc la faţa locului.

Deci provoc pe toţi aceia cari sûnt interesaţi în această causă de comassare a hotarului sub titlul de proprietari, ca sĕ se înfăţişeze la pertractarea de mai sus cu atât mai sigur, cu cât neînfăţişarea lor nici nu va împedeca cursul pertractării nici nu va putè servì de motiv pentru un remediu legal.

Dela judele esmis din partea tribunalului reg. din Dej.

Dej în 30 Noemvre 1881.

(L. S.)

Ladislau Hosszu m. p.,
jude la trib. reg.

Nr. 4400—1881 civ. [18] 2—3

EDICT.

In privinţa pertractărei cererei comunei Surduc prin comunitatea urbarială de mai nainte ca actoră contra bar. Wesselényi Bela şi bar. Leo Iozsika, încţi privitoare la segregarea pădurilor şi câmpului de păşune se determină ḑiua de 14 Martie 1882 înainte de ameaḑi la 9 oare, la care pertractare prin aceasta sûnt învitaţi cei interesaţi a se presenta.

Interesaţilor li se aduce la cunoscinţă că esemplariul cel dintâiu al cererei înaintate şi reţinut se poate vedè la tribunalul subscris, eară al doilea esemplariu la primăria comunală din Surduc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 30 Octomvre 1881.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, litiere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 20—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13. Sibiiu, Marți 2/14 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 1 Februarie.

„Az oláhok mozognak“ (Românii se mișcă) cetim într'o foaie maghiară. Onorabila foaie spune apoi de mai multe într'uniri a le Românilor din diverse părți ale terei. Cu denunciările aceste coincid și lădile cu arme în bisericile române la Brașov, călcările bisericilor române la Dobra și după cum audim și la Covasna. Poate că călcări de aceste se vor mai fi întêmplat și în alte părți, dar nu ni s'a raportat despre ele.

Acum ce privesce întrunirile noi ne esplicăm lucrul așa. În archidiecesa gr. or. română cu prima Ianuarie s'a pus în lucrare arondarea cea noauă a protopresbiteratelor și cu aceasta coincide și reorganizarea sinoadelor și comitetelor protopresbiterale. Aceste însĕ se fac pe basa cercularielor consistoriale, care fiind publicate trebuie se fie cunoscute publicului întreg din țeară, prin urmare ar trebuì, cel puțin, publiciștii maghiari, se scie ce feliu de într'uniri au Românii gr. orientali. Datoria publiciștilor maghiari ar fi ca în înțelesul acesta se lumineze pe publicul lor și se nu'și facă vênt și spaima de unde n'au se și taca. Ei ar face un servițiu cu deosebire publicului lor respândit printre Români și ar face și terei, cruțându-o de o parte de spaimă ce o respândesc între Maghiari preste tot și de întăritarea Românilor, cari sûnt prin astfeliu de faime în socoteala loialității lor atinși în modul cel mai neplăcut. Cu focul nu e bine a se juca nimenea nici odată și mai ales acum când spiritele prin evenimentele din afară sûnt dispuse a lua multe de bani buni, cari nu sûnt decât producte ale fantasiei.

Noi ne ferim a cualifica aparațiunile aceste de o consciință rea din partea Maghiarilor, pentru pĕcatele comise față cu Românii în timpul când acestia cu drept cuvênt asceptau dela concetățenii lor, cu puterea în mână, o tratare mai bună, care sĕ i convingă despre bunele lor intențiuni.

Dar dacă ar fi aceasta motivul carei face se plăsmuiască vesti despre Români, cari n'au nimic de a face cu realitatea, apoi atitudinea începută în foile maghiare o găsim cu atât mai condamnabilă și din punctul nostru și din punctul lor de vedere.

Alta, cu totul alta ar fi modalitatea, de a'și liniscì consciința, dar nu a adauge la rĕu alt rĕu.

Nu vĕd ei ce furtună li se pregătesce din Germania? Nu bâjbăe diarele lor în același timp de furtuna dela meadădi și de alta dela meadănoapte? Și cred ei că furtunile acestea se vor îmblândì cu nisce născociri, cari n'au nici o însemnetate, fiind stîrnite și inventate numai de nisce oameni poate iubitori de sensațiuni?

La objectul acesta noi neam dat de multe ori părerile noastre și repetim și de astădată că lucrul principal ar fi, a ferì cu ori ce preț neînțelegerile și vrajba din mijlocul poporațiunilor din monarchie.

Asteptând o îndreptare în privința aceasta, credem că atât foile cât și publicul maghiar se vor fomi de torîu de scorituri, fie acele din rea voință a unora, fie din rea consciință a altora,

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Februarie.

În ședința casei deputaților Ungariei dela 10 Februarie n. era sĕ se aducă un conclus favorabil pentru funcționarii dela justiție. Însĕ funcționarii dimpreună cu dl ministru de justiție *propun*, eară dl ministru president și cu majoritatea *dispune* și așa funcționarii dela justiție sĕ se roage lui Dțeu sĕ'i țină încă mulți ani, ca se ajungă și ei timpurile cele mai „favorabile“, în care se vor realiza „dreptele“ lor pretensiuni.

„N. Allg. Ztg. desminte într'un ton categoric scirile ce le lansase în public „Presse“ din Viena, privitoare la discursul lui Scobeleff, la atitudinea ambasadorului german și la grămădirea de trupe rusesci dea lungul granitei galițiane. În același timp însĕ „Tribune“ din Berlin publică o corespondență dela un corespoedent al seu, care s'a dovedit în mai multe rênduri că este bine înformat — că în cercurile normative ale Rusiei, panslavismul a ajuns cu desevêrșire dea supra și că acțiunea este lucru hotărît.

În Rusia mai asteaptă (oameni din cercurile normative) numai momentul când Austria va călca pe teritoriul Muntenegrului ca se arunce masca. Partida acțiunei calculează, că la eventualitatea unui resboiu cu Austria, Gambetta numai decât are se înlocuiască pe Freycinet și prin aceasta se lege mânile Germaniei. Gambetta stă în corespondență neîntreruptă cu conducĕtorii panslavismului, cari se întind până în apropiarea tronului. Corespondentul signalisează și agitațiuni slavice în Banat (?) și românesci în Transilvania (?)

Rescoala.

Comanda generală din Seraievo raportează în 9 Februarie n.:

După sciri conglăsuitoare Zagoria, va se țică, valea superioară a Narentei are a se considera și acum de locul principal al rescoalei. Doue grupe sunt mai cu samă care au oare care însemnătate: Banda lui Tungus și a lui Salcoforte, cam de câte 200 oameni la hanul Zimie, la Glavaticevo și Bielemici. Grosul cam de 1200 oameni este la Uloc.

Banda lui Covacevici cu grosul de 500 până la 600 oameni, care era îndreptată spre Focea se întăresce din cas în cas prin sucursuri.

Banda din Crbliina, care se compunea din 200 până la 300 de oameni capătă sucurs din ținutul Focei spre care, înainte de marșul coloanei Hotze, era îndreptat curentul principal al resculaților. Se vede că bandele, după ce s'au paralisat planurile lor asupra Focei, au început a se reconcentra în Crbliina.

Comanda raportează în aceeași ți pe la 9 oare seara:

Șesul dela Zimie este ocupat de 300 până la 400 resculați, după cum se țice, sub conducerea lui Tungus. S'au luat mĕsuri corespundĕtoare. La Gațco, Corito, Plana și Fatnița Beliani s'au observat bande și mai mari de insurgenți.

Ați dimineață au ocupat trupele Ledenice, fiind spriginite prin câștigarea șesului Ubalacĭ-Velieselo și cooperând și marina de resboiu. Batal. 3 de venători a pus în fugă pe insurgenții, cari ocupau șesul și caraula Ledenice. Perderea: 1 mort 5 răniți. Dela Nevesinie se anunță rănirea unui infanterist dela regim. de inf. Nr. 71 și o ciocnire de patrole aproape de Iasena.

După „Narod List“ din Zara în 11 l. c. n. au fost bătuți Crivoscianii la Castelnuovo

értés“ că a fost pensionat pertru slavofilism (?)

Divisiunea a 18 de trupe de infanterie din Mostar raportează în 10 Fevruarie n. la 1 oară d. a., că o companie dela batal. al 9 de vênĕtori ca asistență lângă gendarmerie a urmărit în 9 l. c. pe insurgenți, pentru că răpiseră dela cantinor treisprădece animale încărcate cu proviant. Pe drumul la Bratcovici au dat preste 50 de insurgenți din banda lui Covacevici. Insurgenții, cari perdură doi morți fugiră preste fruntărie. Din partea noastră un vênătoriu rănit greu.

Din Cattaro raportează L. M. C. Iovanovici pe larg despre lupta dela Ledenice și laudă bravura trupelor pe uscat, care au avut se înfluctul imprejurărilor și o catastrofă în acțiune, eroul romanului se află de mai nainte pus într'un mod fatal în limitele de clasă și în limitele de națională, și evoluțiunea lui stă în lupta de suferință cu aceste limite spre o catastrofă în simțimênt. În această evoluțiune eroul romantic se înalță din strimtoarea timpului și a spațiului spre o simțire universal-omenească și catastrofa lui psichologică samenă cu momentul, în care un riu, ținut până atunci în ângustimea țermurilor, se varsă deodată în oceanul nesfirșit.

Teoria romanului espusă aici, ca toate teoriile estetice, nu vrea sĕ fie o formulare absolută; în deosebi nu vrea sĕ condamne romanurile moderne care nu ar fi o representare a figurilor tipice dintr'un popor dat, și sĕ recunoască esclusiv numai romanurile poporane. Nici tragedia nu este esclusiv mărginită la regi și la eroi, ci ecsistă și tragediile așa numite burgese, precum e „Cabala și Amorul“ de Schiller.

Dar ceea ce voim sĕ țicem este că precum tragedia, prin chiar natura

FOIȚA.

Literatura română și străinătatea.*)

III.

(Urmare.)

Sĕ scie, și acest punct se află studiat în multe tractate de estetică, și formulat și de Goethe, că în tragedie caracterul principal este mai întâiu de toate activ, este isvorul propriu al faptelor sale, prin care se înlănțuesce catastrofa finală, și în această activitate problema tragică este cu atât mai clară și cu atât mai măreață, cu cât persoana principală este mai puternică, mai puțin strimtorată prin mărginirea împregiurărilor și prin urmare mai liberă a lucra după firea sa individuală. De aceea subiectele tragediei sûnt mai ales regii și eroii, în genere un tip de o puternică individualitate, dar fără nici o mărginire națională și afară de ori ce idee tipică de clasă.

În roman și în novelă din contră persoana principală este în esența pasivă și, departe de a stăpânì la început împregiurările, este ea stăpânită și bântuită de ele și trece prin conflicte tocmai din causa întêmplărilor din afară. Deaceea, susținem acum noi, subiectul propriu al romanului este viața specific națională, și persoanele principale trebuie sĕ fie tipurile unor clase întregi, mai ales a țĕranului și a claselor de jos. Căci o figură din popor este de la inceput pusă sub stăpânirea împregiurărilor ca sub o fatalitate, ea poate fi pasivă fără a fi slabă, fiindcă înfățișează în sine toată puterea impersonală a tradițiunii de clasă, și totdeodată esprimarea simțirilor și pasiunilor ei poate fi mai clară, fiind mai primitiv firească și mai puțin meșteșugită prin nivelarea culturei mai înalte.

Deaceea și vedem, că romanul poporan se poate înălța la o culme de emoțiune ce-l pune alături ca adânca mișcare a tragediei, la care nu ajung romanurile din societatea de cultură cosmopolită, și scene ca aceea, în care Havermann din *Ut mine Stromtid* părăsește cu o acțiune violentă pe stăpânul sĕu Axel, sau în care Miron din „Gurasatului“, despărțindu-se de Marta, își frânge fluerul de genunchi și pleacă din sat, sau în care bĕtrânul Ienachi din Lascar Viorescu nu știe sĕ țică soției sale dinaintea iconiței Maicii Domnului decât simplele cuvinte „nu mĕ părăsi“, sûnt de o putere mișcătoare de gradul cel mai înalt și pun efectul românului în linie paralelă cu cel formulate de Aristotel pentru tragedie: de a produce adecă, deșteptând cutremurul de frică și de compătimire în auditoriu, o catarsis, o înălțare și purificare a acestor pasiuni. Dar pe când eroul tragic ca tip individual poate esista în toate țĕrile (Hamlet nu e specific danez, Antigone nu e greacă, Faust nu e german, Misantropul nu e francez), eroul romantic este mai bine caracterizat prin tipul sĕu național, cu care nu poate esista decât într'un anume popor și întro anume țară (Haverman e specific german, Miron român, Fadette francesă, Stumpy californian); și pe când eroul tragediei, impins de puternica sa personalitate, își crează insuși prin simțirile și faptele sale con-

*) „Convorbiri literare.“

vingă greutăți mari de teren. Între cei răniți greu 1 căpitan; ușor 1. locotenent. Alte perderi 1 vânătoriu mort, șepte răniți. Dintre infanteriștii dela reg. de inf 14 și 43, 1 mort și 7 răniți ușor.

Dela comanda generale din Seraievo se dă un raport din 10 l. c. 9 oare seara:

Coloanele de reounoascere trimise dela Focea în 9 l. c. spre recunoascere sau ciocnit cu insurgenții. Coloana din două batalioane și două tunuri au dat la Susiesno preste vre-o 200 insurgenți și i-a împrăsciat. Alt batalion cu două tunuri au împrăsciat după o luptă cerbicoasă de o jumetate de oară o bandă de vre-o 200 insurgenți la Soia-Han. Un rănit.

Presa ung. despre atitudinea Rusiei.

„P. Ll.“ după ce face alusiune la discursul generalului Scobeleff și la părerile de rèu esprimate de Giers continuă:

Deși avem înaintea noastră sfatul ministrului de esterne comitele Kalnoky, că nu trebuie să se acorde dispositiunilor amicale s'au ne amicale ce se observă prin unele cercuri rusesci o mare însemnătate decât atitudinei foarte corecte ce politica rusă observă față cu noi după voința Țarului, deși ținem bine minte aceste cuvinte și cu toată bună voința ce d. de Giers a arětat cu ocasiunea aducerei Skobeleff, totuși nu putem trece cu vederea peste ostilii și ne amicii curenți ce se arata acum mai mult ca ori când față cu monarchia noastră. Împărtășim cu totul vederea comitelui Kalnoky că acum, mai mult ca altă dată nu trebuie să ne îndoim de sincera amoare de pace a Țarului și a consiliarilor săi, mai ales că Rusia este preocupată astădi cu totul de ea. Dar numai puțin nimerită ne pare observațiunea dlui *Szilágyi*, că, în nesce asemenea mișcări poporale, politica neoficială, poate fi de o mai mare greutate decât cea oficială, de vreme ce factorii oficiali sûnt schimbători și trecători, pe când cei durabili și coutinui sûnt cei ne oficiali.

Din toate relațiunile primite până acum se vede că insurecțiunea din Erțegovina a produs în Rusia o mare ferbere. Nici numai era trebuință de discursul generalului Skobeleff s'au de articulii ostili monarchiei noastre din *Nowoje Wremja* spre a lămuri aceste fapte. De asemenea nu voim a mai vorbi de comitetele panslaviste, a căror activitate este foarte împrăstiată și întinsă nici nu voim se mai amintim despre apariținea în curênd a unei programe panslaviste prin care se va arăta Europei că Austro-Ungaria a fost incapabilă se îndeplinească sarcina pe care ia dat'o Congresul dela Barlin spre a pacifica Bosnia și Erțegovina și că de aceea trebuie luat mandatul european dela această monarchie și dat principatului Serbiei. Acestea sûnt fantasii, estravagante care nu pot avea nici o urmare practică.

Mai serios ar trebui luată scirea, dacă se va confirma, că comitetele panslaviste au început acum să organiseze Bulgaria spre a opera de acolo cătră vestul peninsulei balcanice. Se poate ca pentru moment Rusia oficială să fie cu totul străină de această mișcare, dar este o cestiune de timp dacă va fi dispusă să nu țină nici o samă de dênsa atunci când se va termina organisarea și deci va fi în stare să respingă resultatele agitațiunii, o cestiune care nu trebuie perdută din vedere, deși nimeni nu este astădi în stare a da un răspuns sigur.

Nici nu credem în scirile ce sosesc despre mișcări neobicinuite de trupe în Basarabia rusească care au produs chiar în Petersburg o oare care îngrigire; dar agîtațiunea din Bulgaria, deși poate să fie numai consecința ear nu causa insurecțiunii din Bosnia și Erțegovina, este un fapt de care trebuie să se țină seamă.

Dela dieta Ungariei.

(Încheere.)

După Adolf Zay ia cuvêntul Alex. Almássy, care cetesce unele pasage din broșura lui Heinze și anume pasagiul acesta: „Poate că în Transilvania nu esistă nici un Ungur, care se nu fie gata a subscrie sentența de moarte a Sasilor“. Omul acesta de lucruri, nu poate trece de om cult, dacă crede cele ce le dic Sasii.

Ad. Lazar dice că dacă Sasilor nu le place idea de stat unguresc să iese din Ungaria și să-și caute altă patrie.

Regret, că dl deputat crede, că guvernul pentru o astfel de acțiune nu dispune decât de biroul de presă, dsa crede, că noi vorbind despre o acțiune a guvernului nu am potut avè alt ceva în gând. Acesta e lucrul prim ce aveam de a rectifica.

Ministrul president *Tisza*: On. Casă! Și eu respectez pacienta obosită a Casei și nu voiu se ve mai ostenesc, dar s'au dis aici unele lucruri care poate că în sgomotul cel mare nu au fost înțelese trebue însă rectificate ca se nu apără că spiritul care străbate mai cu samă discursul lui Zay, și afirmațiunile dînsului nu ar fi combătute.

Un lucru important pentru străinătate la care voiu se me provoc este afirmațiunea deput. (Zay) că eu și dl. Hermann am vorbit despre biroul oficios de presă și despre acțiune ce avea se fie inscenată prin acest birou. Nici dl. Hermann nici eu nu am amintit nici cu un cuvênt biroul de presă. (Așa e!)

Dl deputat a înfățișat lucrul astfel — și dînsul va esploata acest mod de a vedea și în foile germane esterne, cu toate că nu dînsul însuși va scrie rapoartele — (Ilaritate viuă, strigări: Dar totuși el le va scrie!), dl deputat, dic, a înfățișat lucrul astfel, ca și când eu aș fi amintit Alsația și Lorena pentru a critica sau pentru a-mi da o judecată asupra politicei ce a ocupat aceste provincii. Despre asemenea lucruri eu nu am vorbit nimic, ci am dis numai, că dl deputat voiesce a pune într'o paralelă procederea practicată acolo contra națiunalităților ce nu vorbesc limba statului cu procederea astădi la ooi.

Al treilea lucru ce nu'l pot rětăcea este, că dl deputat a aflat de bine să atace actul ministrului, prin care i se esprimă capitalei recunoscința pentru hotărîrea de a introduce în scoalele sale poporale limba maghiară ca limbă de instrucțiune.

Dl deputat a vorbit contra reuniunilor ce se înființează pe terenul curat social pentru respândirea culturei maghiare; în același moment dînsul cere ca se li se permită streinilor să răspândească aici cultura germână. Să i se permită străinului — fiind că e german — aici în Ungaria mai mult, decât Maghiarului în propria sa țeară. (Aprobări sgomotoase)

Eu în urma acestor vederi n'am cerut nu cer și nu astept dela acesti domni nici o încredere, vě rog ca să nu priviți în această împregiurare un lucru de desaprobat. Eu doresc și aștept ce e drept dela Sasii din Transilvania încredere pentru mine sau pentru ori care alt guvern unguresc dar mai întâiu Sasii trebue se alunge din mijlocul lor pe aceia cari sunt ostili ideei de stat unguresc. (Vivate însuflețite și aplause în casa întreagă.)

Și vě voiu spune încă una. Domnii deputați ne au povestit ce simplu și nenvinovat lucru e această proclamațiune a reuniunei scolastice. Onorată Casa, pentru a cunoasce tendența acestor domni va fi bine să ascultăm aceea ce dînșii cred că e un lucru atât de nevinovat. Intr'un pasagiu proclamațiunea dice: „Mai întâiu au lipsă de ajuloriul nostru Germanii din Ungaria și Transilvania“. (Ilaritate) Și pentru-ce? Pentrucă: „Numerul scoalelor poporale germane scade din an în an.“

Oare guvernul sau legislativa au suprimat măcar una scoală? Nu. Deci aceea ce se dice acì sau este o acusă fără temeiu sau dacă numĕrul scoalelor într'adevĕr scade, asupra acestei împregiurări nu se poate ridica nici o acusă, pentrucă aparența aceasta e o consecuență a desvoltării vieții naționale, de acì însă nu se poate formula aici la noi în țeară nici o crimă contra cuiva. (Aplause.)

Al doilea lucru înfricoșat și sfrigător la ceriu este: „Nu mai esistă nici o universitate germână în Ungaria!“ (Mare ilaritate). Dlor oare putem învinovăți națiunea maghiară cu șovinism, cu asuprirea Germanilor pentru cuvêntul, ca „nu mai esistă nici o universitate germână în Ungaria?“ (Ilaritate viuă și aplause). Este oare problema națiunei maghiare a înființa cu banii sei o universitate pentru celle 40 milioane de Germâni, cari sûnt mai avuți? (Aplause sgomotoase). Ve rog dlor, nu ve compromiteți însivě într'un astfel de mod! (Aplause prelungite).

Și care este conclusiunea? „A spriginì pe Germanii din Ungaria și Transilvania față cu aceste stări revoltătoare, este datorință germână“. Va se dică în Ungaria sûnt „stări revoltătoare față cu Germanii“.

On. Casă nu vreau să suspiționez căci nu sciu positiv — credețime că dacă aș sci, v'aș spune și poate aș mai face și alt ceva — nu vreau să suspectez, dic, că cine sûnt acei ce respândesc asemenea lucruri despre Ungaria; dar eu dic că cei ce împrăscie astfel de sciri sau afirmă în urma absurdelor lor pretensiuni, că elementul german e prigonit în Ungaria, sûnt rei patrioți, (aprobări vii), ear' cei ce aproaba asemenea lucruri, nu sûnt patrioți togma prea buni. (Aprobări sgomotoase).

Dl deputat, care a vorbit și despre achitarea juriului, dice: când juriul din țeara noastră în asemenea casuri pregnante a achitat pe cineva, mai ales când era vorba de ministrul comun de resboiu, atunci ministrul president nu a luat cuvêntul.

Și aici se vede tendența ce o are dl. deputat, dar basa afirmațiunei sale nu corespunde adevĕrului, pentru că eu m'am pronunciat asupra unui asemenea cas într'o desbatere cam înverșunată și când se încheiase discusiunea dl. deputat ca apĕrator al judecătoriei de presă care nu a fost vătămată din partea mea, ca aperator al libertății de presă ce n'a fost atăcată din partea mea, de semenea ca advocatul unor idei liberale avotat contra mea. (Aplause vii) Deci tendența sa este învederată dar și aici lipsesce basa și într'adevĕr îmi vine a crede că dl. deputat a fost prea convins, că nu-l ascultă și nu-l înțelege nimenea de a spus astfel de lucruri. (Ilaritate viuă.)

Deci să nu se mire dl deputat, că noi toți, cari în multe lucruri avem păreri diametral opuse și ne întimpinăm unii pe alții prea fără cruțare totuși sûntem de același simț: Ungaria este a Maghiarilor și nu poate fi decât un stat maghiar (Aplause generale.)

După aceasta se primesce fondul de dispositiune.

Scrisori din Basarabia.

(Corespondență particulară a „TELEGRAFULUI“).

Chișineu, 20 Ianuarie.

Eri s'a întêmplat un scaldal mare; l'aș trece sub tăcere dacă n'ar fi un fapt, care caracterisează foarte mult societatea rusă din orașul nostru.

Am avut un bal eri seară la clubul nostru din grădina publică. Directorul clubului băgà de samă, chiar la începutul balului, că căpitanul Techvinsky, din garnisoană, se cam clătina și se lega într'un mod scandalos de domnișoarele presente la bal. El chiamă pe amicul lui Bachus la o parte și 'i recomândă de a părăsì sala. Căpitanul însă 'i răspunse la această propunere cu insulte și se îndreptà spre un grup de doamne. Atunci vĕdênd că lucrul se va finí printr'un scandal, directorul s'a adresat către oficerii presenți și'i îndemnà să influențeze pe lângĕ tovarășul lor beat spre a părăsì balul. Unii din oficeri primiră propunerea și începură a ruga pe căpitanul lor de a pleca acasă, însă căpitanul le respunse prin lovituri de pumn, unul a căpătat chiar o palmă așa de bine nimerită că picà jos. Damele fugiră spre cabinetele de toaletă, directorul, vĕdênd că cu vorbele nu mai face nimic, ordonà de a da afară pe căpitanul cu sila, însă trei servitori abia isbutiră să'l scoată din sală, fiindcă căpitanul să acăță de grilajul scărei și se ținea țapăn; atunci toți s'au adresat la d. G... rugându-l să puie în acțiune forța sa atletică și să scoată afară pe d. căpitan. D. G... 'l luà în brațe și'l trântì într'o birje. Astfel dar balul scăpa de accst bețiv. Toți credură că în fine au scăpat și se puseră pe petrecere.

---

ei, a fost silită să-și ia mai ales regii și eroii drept persoane principale, tot așa românul este și va fi din ce în ce mai mult silit a-și căuta elementul său propriu în tipurile mărginite ale unei anume clase sociale dintr'un anume popor, de regulă ale claselor de jos. Căci mai ales tipul poporan este nemeșteșugit și se impune cu realitatea unui product al naturei primitive. Figurile romantice din societatea înaltă sûnt resultate ale convențiunii; simțirile lor sunt în mare parte meșteșugite prin modě și trecětoare ca și moda. Conflictele de salon ale domnilor și doamnelor lui Octave Feuillet vor fi tot așa de sarbede și fără interes peste o sută de ani, precum sunt astădi Pamela și Clarissa lui Richardson de acum o sută de ani, pe când Sancho Pasna și Vicarul de Wakefield trăesc din viața vecinică a omenirii.

Însași firea omenirii și nu moda convențională este objectul artei novelistice; de aceea tipul poporan este materialul ei, și nu figura din salon.

Tot așa statua frumoasă înfățișează conturele tipice ale omului, fie nude, fie astfel învĕlite încât linia lor se apare cu claritate. Venus dela Milo este jumĕtate nudă, Pudiciția din Vatican este în stolă transparentă; ear statua unei femei îmbrăcate după cea din urmă modă dela Paris ar fi o caricatură,

Dar lăsând chiar la o parte teoria romanului esplicată mai sus, un lucru rĕmâne sigur: că romanurile poporane de felul celor citate în articolul de față, sûnt primite astădi cu o deosebită favoare în lumea apuseană și că a fost prin urmare o coincidență fericită, ca literatura noastră mai nouě se poată da cetitorilor străini tocmai nisce probe alese din acest gen.

Noi Românii însă trebue să ne bucurăm, vĕdênd, că după ce mai multe generațiuni ale tinerimii noastre au primit atâtea idei de sciință și atâtea simțiri de artă din străinătate, a sosit timpul ca și noi se putem respunde ceva înnapoi, și că tênĕra literatură română a fost în stare să dea bĕtrânei Europe prilegiul unei emoțiuni estetice din chiar isvorul cel curat al vieții sale poporale.

(Va urma.) *T. Maiorescu.*

Dar vai! comandantul companiei nu'şi răcorise sĕ vede capul turburat de bĕuturile spiritoase şi plecà direct spre casarmă unde ordonà a bate toba dând alarmă. Soldaţii eşirà din casarmă, căpitanul 'i conduse spre edificiul clubului şi sosind pe 'strada Moscawska 'i înşirà în faţa ferestrelor clubului.

— Încărcaţi! tună vocea căpitannlui.

Soldaţii încărcară.

— Ochiţi spre ferestre! Vociferă căpitanul.

Norocul a fost că oficerii, cari auḑirà tobele, eşirà din club şi vĕḑênd ce se petrece strigară:

— Nu daţi, nu daţi, soldaţi. Veţi respunde cu capetele voastre dacă veţi da.

Atunci unul din sergenţi, pricepêud că căpitanul este beat comandă: puscile la umĕr! Marş la casarmă. Soldaţii esecutară ordonanţa şi defilară în faţa căpitanului, care devenì furios şi strigă cu glasul înnăbuşit de furie.

— Sergent te voiu puşca; tu vei înţelege pe cine eşti dator sĕ asculţi!

Închipuiţi-vĕ acnm spaima celor presenţi la bal, când scirea despre cele petrecute afară se respândì în sală. Guvernul a fost avisat la moment şi ordonà arestarea căpitanului. Sĕ ḑice că acest domn va primì o pedeapsă ecemplară.

Dar cu toate acestea trebuie sĕ o mărturisesc că pedepsirea căpitanului nu mĕ liniştesce de loc. El nu este causa ci resultanta unei cause... Nu voiu sĕ fac morala povestei, cred că cetitorul o va fi înţeles fără mine.

Dela Chişineu sĕ trecem la Reni; dela un scandal la altul. Alaltăeri mi se comunicà că un vapor al companiei Lloyd trăgênd la Reni au fost visitat de cătră gendarmii ruşi; toate unghiurile vasului fură perchisiţionate. Bieţii pasageri, înspăimêntaţi sĕ stringeau nnii spre alţii. Căpitanul vasului un ungur frumos, întreabă pe oficeriul de gendarmi, present la perchisiţie, ce causă a împins poliţia locală de a visita într'nn mod atâi de riguros vaporul sĕu.

— Am fost avisaţi că pe vaporul acesta se află printre voisgiori, un condamnat politic evadat.

— Dar de unde se'l ieu eu, domunle, pe un asemenea pasager?

— Din Pesta; tinerul vine din Geneva şi se îndreaptă spre Odesa.

— Eu, domnule, nu viu din Pesta şi nu merg spre Odesa.

— Cum aşa; Apoi sĕ vede că am greşit, mi s'a ḑis că vaporul dvoastră vine din Pesta şi pleacă spre Odesa.

Un *qui pro quo* a finit conversaţiunea şi vaporul după o întârḑiare de 3 oare 'şi reluà calea sa obicĭnuită.

Eată douĕ tablouri din viaţa noastră socială... Vê place? Vai şi amar de noi sermanii! Sûntem amărîţi cu anarchia, ce domnesce în acest imperiu. Ah! Dacă această biată Basarabie n'ar fi fost legată de trupul bolnav al imperiului rus, n'aşi ḑice nimic, fiindcă nu m'aşi interesa de viaţa acestui colos decût dintr'un punct de vedsre cu totul superficial; dar nu este aşa, frumoasa patrie se află legatè printr'un fapt cinic, comis de inamicii poporului român la 1812 şi la 1880, cu un lănţ de robie la imperiul Moscovit.. şi libertatea şi independenţa pentru dênsa nu vor rĕsari decât atunci când se va sdrobi despotismul la acest imperiu.

Basarab.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Comitatul Hunedoarei *) 28 Ian. 1882.

Cuget bun şi inimă curată!

Urmărind cu atenţiune cele ce sĕ scriu de un timp încoace în preţuitul ḑiariu „Telegraful Roman", am observat, că multe lucruri şi materii sĕ desbat în el; earà un obiect, care altă dată forma obiectul principal al ḑiarului — politica — înţeleg politica noastră domestică naţională, prea puţin sau de loc nu se atinge. Eram dedaţi a vedea „Telegraful Roman" luptând pentru o ideiă — ideia participărei Românilor la politică — că sa evit terminul „activitate", căci, când sĕ pronunciă cuvêntul activitate, 'şi aduce aminte omul îndată şi de celalalt termin corelat al nefericitei „pasivităţi".

„Telegraful Roman" cu bărbăţiă a apĕrat şi susţinut pe aceea în decurs de un deceniu şi mai bine în contra unui torente — aşi putè ḑice, vehement al „pasivităţii". Sĕ'mi ierte dl Redactor al „Telegraful Roman", dacă ating prin aceste rênduri nisce coarde simţibile pentru Dsa; Cu risicul ai face chiar o neplăcere voiu totuşi sĕ'mi dau părerea ce ţin eu despre părută schimbare a „Telegrafului Roman". Că domnii dela „Tel. Roman" sĕ se fi prefăcut deodată din Pauli în Sauli sau vice versa, mi se pare un lucru preste putinţă, căci o credinţă politică profesată atâta timp şi cu atâta tenacitate — precum a fost a dlui Redactor a „Telegrafului Roman" pentru participarea politică a Românilor n'au putut fi productul momentului, ci al unei profunde şi îndelungate meditaţiuni; prin urmare n'a putut fi supusă unei schimbări atât de repentine. Eu unul care am participat la conferenţa politică din Sibiiu, aşa ţin, că argumentele, ce sau adus acolo, n'au fost cu nimic mai tari ca acele, cari cu sânge mai rece sau scris prin ḑiarele românesci în decurs de 10 ani; prin urmare nu pot crede, că dl Redactor al „Telegrafului Roman" acì sĕ fi primit botezul „pasivităţii". Acum mĕ mărginesc a spune, ce nu cred, şi cu altă ocasiune îmi voiu lua voiă a spune ce cred în privinţa aceasta. Nu mĕ estind de astă-dată mai departe, căci nu voiesc a turbura apa nimerui. Dară un lucru modest tot cred, sĕ'l pot face — fără a aduce cuiva vre o stricăciune.

Precum omul sĕrac merge în holdă pe urma secĕrătorilor bărbaţi, ca se adune spice călcate în picioare, aşa mĕ voiu încerca şi eu a culege şi aduna un mic mănunchiu de spice din holda naţională pe urma secerătorilor politici români; o fac aceasta chiar cu risicul de a fi sburăturit cu bruşi.

Sĕ nu se creaḑă din vreo parte că conclusele conferenţei politice române din anul trecut ar fi ţinta acestor şiruri. —

Conclusele sĕ fie concluse! — chiar dacă nu se esecută s'au nu voesce nimenea ale esecuta. Punctul de mânecare sûnt de astădată nesce idei ce le-a stĕrnit în mine ţinuta unor ḑiare române. Am în vedere de astădată ţinuta „Gazesei Transilvaniei."

Acest ḑiar toldeauna a strigat cât i-a luat gura fără sĕ fi rumegat din destul acelea ce lea presentat publicului,

Fosta un timp şi paremisĕ că nu de mult, când a susţinut acest ḑiar ideia, că naţiunea română a ajuns la atâta maturitate, că „bărbaţii naţionali" sĕ se pună la conducerea cârmei naţionale earà archierei sĕ se dea la o parte, căci naţiunea nu mai este minorenă, ci este pe picioare proprii etc. etc. etc. cari nu mai este de lipsă a le repeţi căci sûnt sciute de toţi.

Tot „Gazeta Transilvaniei" vine acum când vede că pericolul este suprem şi că „bărbaţii naţionali" nu pot face şi ajuta nimic şi căută scăpare la biserică şi la archierei; nu-i roagă, nu-i poftesce, ci se crede îndreptăţită a-i dojenì şi mâna de din derept. Numerii din urmă ai Gazetei ne dau probe despre ţinuta neloială a unui ḑiar. Ba că a auḑit.... ba că i-a spus cineva... că Mitropolitul din Sibiiu.. că Consistoriul din Sibiiu a făcut asta şi n'a făcut aceea, că doarme că s'a trezit târḑiu cu facerea unei representaţiuni la Majestatea-Sa.... etc. Un lucru trebuie sĕ scie „Gazeta Transilvaniei că Metropolitul şi Consistoriul din Sibiiu în causa scolara — şi despre aceasta este vorba aci — şi au cunoscut tot deauna chemarea şi şi-o a şi împlinit şi n'a asceptat sĕ vină Gazeta din Braşov sĕ înveţe pe Metropolit şi Consistor, ce sĕ facă.

În anul 1879 Sibiiul a mers cu memorandul la Majestatea Sa în causa învĕţământului limbei maghiare în scoalele confesionale. Sibiiul şi de astădată, cu ocasiunea presentărei proiectului de lege pentru scoăle medie pe masa dietei, va sci — fără dăscălitura Gazetei sĕ'şi facă datorinţa. Gazeta mai are şi în alte părţi de îndreptat câte ceva, numai se caute a'şi arunca ochii neînpaianginiţi şi în alte părţi, de unde tot atâta s'ar putea face, cât şi dela Sibiiu!

Dară ce folos, că ţinta de loviturі nedrepte a Gazetei este Sibiiul! Noi intrebăm însĕ pe Gazeta, sĕ ne spună, unde rĕmân bărbaţii naţionali!? Gazeta în nrul ei 11 din 27 Ianuarie a. c., după ce'şi bagă mânile până în cote în oala, care nu ferbe pentru ea în oala Consistoriului din Sibiiu, — dăscălindu-l pe acesta şi pe Metropolit, eată cum sĕ esprimă:

Asceptăm sĕ vedem ce mĕsuri va lua şi Consistoriul dela Blaj, care acum pare a fi amorţit cu totul, pre când odinioară era în fruntea mişcărei. După ce vor fi vorbit autorităţile superioare bisericesci, va venì şi rêndul naţiunei române a se pronuncia. Pentru ea nu poate fi nici odată prea târḑiu a'şi apĕra drepturile limba şi cultura strămoşască.

Frumoase vorbe îndrugate în şir frumos una după alta; numai că Gazeta a uitat un lucru real sĕ ne spună; a uitat sĕ ne spună, că în împregiurările de astădi, dacă va scoate afară pre biserici, asupra cărora 'şi dă înainte verdictul, unde mai rĕmâne naţiunea?! — aceea naţiune a Gazetei de ce mai asceaptă, căci rêndul i-a venit şi dacă nu sûnt mulţămiţi cu bisericele, apoi naţiunea sĕ'şi facă datorinţa cu o oară mai înainte. Naţiunea Gazetei doarme în pasivitate şi dl Redactor al Gazetei nu voiesco, sĕ o trezască din somn. Eată ce mai sĕ ḑice în citatul articul:

„Sĕ nu se creadă cumva, că ne contraḑicem, de oare ce mai deunădi am fost arĕtat ca un incovenient, că subcomisiunea dietală n'a învitat şi pe Metropoliţii nostri la consultările ei. Noi am constatat numai faptul ignorărei confesiunelor noastre, ca un semn trist pentru atitudinea lor generală, dar n'am ḑis că ar ti urmat, sĕ ia parte la acele consultări, dela cari nu se putea ascepta nice un resultat favorabil. După cum ni se spune nici chiar Consistoriul evangelic dela Sibiiu nu voiesce, sĕ rĕmână în tractaţie cu aceea subcomisiune."

Va sĕ ḑică Gazeta şi cu capra şi cu varza! Mai voiesce cineva o mai mare „Scylla şi Charibde", ce pune Gazeta în facia Consistorielor şi archiereilor nostri! Cuvintele mai sus citate în traducerea românească atâta însemnează: Voi bisericilor cu Metropoliţi să faceţi, şĕ mântuiţi scoalele şi autonomia bisericilor, dar sĕ nu stirbiţi ceva din „pasivitate". Şi ca sĕ dea o aparinţă de ponderositate ideii tractate cu dinstincţiuni atâta de fine, voiesce sĕ ne facă, sĕ credem, că şi Sasii sûnt pasivisti! Deci mai putem sĕ ne îndoim în seriositatea cuvintelor citate mai sus: „sĕ nu creada ciniva, că ne contraḑicem etc.„!! Gazeta poftesce de la public, sĕ nu creaḑă aceea-ce vede cu ochii, ci aceea-ce ne spune ea!

Vorbind ceva şi despre impresiunea generală, ce o face Gazeta Transilvaniei cu astfel de apostrofări, sau după-cum sĕ esprimă ea, cu astfel de „îmboldituri", nu potem sĕ nu facem o asemănare, ori cât de trivială s'ar părea. Gazeta sĕ poartă ca şi un ţĕran bădăran, care avênd în jug 2 boi — toată averea lui — pentru lenea lui dă cu biciul tot în boul de „cea", nu pentru-că nu ar trage aprope de doauĕ-ori ca cel de „haiţ" ci pentru-că i este mai „îndemână"!

Am băgat de samă că Gazeta ţine Sibiiul într'o evidenţă aşa ḑicênd de scurt, măcar-că Sibiul în timpuri grele, ca cele de astădi şi a împlinit detorinţa sa. Eată dară că Gazeta este şi nejustă. Ea ca sĕ presenteze Sibiiul într'o coloare nefavorabilă, nu sĕ sfiesce a afirma şi nisce neadevĕruri, că a trebuit „îmbolditurі" din afară, ca sĕ facă ceva. — Am observat la Gazetă şi vênarea după mărirea deşeartă voind aşi însuşi — cu drept şi fără drept — că dela ea a ieşit toate ideile cele bune şi precând ceilalţi dorm, ea priveghiază. Până şi pe „Telegraful Rom." după câte am observat sĕ simte chiemată a-l admonia.

Ei bine când şovinismul devine sistem la un ḑiar, ce pretinde pentru ḑsine a fi cel mai naţional, atunci detorinţa publicului este al aduce la trezvie şi cunoascerea erorilor sale. Asceptăm dela ḑiarele românesci cuget bun şi inimă curată! †.

*) Am dat loc acestei corespondenţe, cu care nu putem consimţi întru toate. Până vom putè revenì asupra celor cuprinse întrênsa, în cât ne privesce, credem că publicul asemănânduo cu împregiurările actuale va apreţia însuşi ce este acceptabil din trênsa Red.

Varietăţi.

* (Militaria.) Domnii Lazar Popa preot gr. or. şi Simeon Luca preot gr. cat. din archidiecesa Transilvaniei sûnt denumiţi capelani militari de clasa II în reservă.

* (Schimbare în garnisoane.) O bataliune din regim. de infanterie 50 se strămută temporar la Cluj, precând cele trei companii detaşate în Sas-Sebeş vor merge ca suplement în Alba Iulia.

* Circulara ministrului unguresc de interne în causa emigranţilor bănăţeni de dto. 27 Decemvre 1881 Nr, 62,259 adresată cătră comitatele Alba de jos, Arad, Bistriţa-Năseud, Bihor, Braşov, Făgăraş, Uniadoara, Târnava mică, Cluj, Caraş-Severin, Maramurĕş, Sabolciu, Satu-mare, Sibiiu, Selagiu Solnoc-Doboca, Timiş, Turda-Arieş. Torontal sună aşa:

„În decursul lunei trecute 140 de familii de limba română de pe teritoriul comitatelor Timiş şi Torontal au călĕtorit sub pretest de a căuta muncă pe la Orşova în România, — adevĕratul scop al călĕtoriei însĕ nu a fost căutarea de muncă, pentrucă sosind la Bucuresci sau rugat de ministrul de interne român prin o deputaţiune, ca se le dea voiă, de a se domicila în Dobrogea. Din partea ocârmuirei române nedându-se concesiunea de domicilare, toţi emigranţii au fost siliţi a călĕtorì îndărept în patria lor. — În 15 l. c. au sosit emigranţii în cea mai mare miserie la staţiunea drumului de fer al Orşovei, de unde în urma îngrigirei ocârmuirei maghiare provĕḑuţi cu nutremênt intervenind deregătoriile toti sau transpus la locuinţele lor."

„Menţionaţii locuitori au fost sedusi de un individ anume Popoviciu şi amăgiţi la emigrarea, din care au trebuit sĕ se întoarcă earăşi în astfel de miserie şi lipsă. Ministrul de esterne român în urma acestei emigrări în masă, sa adresat cătră lega-

ţiunea austro-ungară din Bucuresci, arătând, că regimul român nu se află în posiţiunea, de a putea concede străinilor domicilarea în Dobrogea şi de a provedea pe emigraţi cu pământuri, şi roagă de a dispune că, locuitorii de limba română ai Ungariei să se facă atenţi la aceasta.

Considerând aşadară că domiciliarea în Dobrogia şi preste tot în România nu se concede de loc, şi că emigranţii sûnt espuşi acolo celei mai mari miserie şi în specie avênd în vedere că pacînicii locuitori nu pornesc din propriea intenţiune, ci sûnt înşelaţi de agenţi anumiţi, de a-şi părăsi patria şi de a şi căuta asilul în locuri străine şi necunoscute; ve provoc ca despre cele espuse în ordinaţiunea aceasta se încunosciinţaţi pe toţi locuitorii comitatuiui, se îndrumaţi pre pretorii de cerc, ca să vestească aceasta din comună în comună şi primarilor, cari stau în mai deaproape atingere cu locuitorii, să le demânde, ca să se îngrigească, ca fiecare om se afle, ce soarte aşteaptă pe emigranţi şi se ferească pe locuitori de astfel de agenţi, cari prin seduceri reuvoitoare îi espun celei mai mari miserie aducêndui la sapă de lemn. Asupra agenţilor să se esercite cea mai ageră inspecţiune şi să se proceadă contra lor pe basa legii în vigoare cât mai aspru. Despre ducerea în deplinire a acestei ordinaţiuni astept report.

* (Industria naţională.) Cetim în „Resboiul“ (Weis) din Bucuresci: „Comisiunea instituită pentru încuragiarea industriei noastre casnice a comandat mai multe modeluri de resboaie în Englitera, Belgia şi Transilvania. Aceste rĕsboaie au sosit şi funcţionează deja în Asilul Elena Doamna. O şcoală normală pentru ţĕsut se ḑice că se va înfiinţa în curênd, pentru ca ţĕrancele să înveţe a lucra cu rĕsboaie perfecţionate. Cum vedem, iniţiativa luată de grăţioasa noastră Suverană începe să-şi producă roadele“.

* (Evreii emigrează din România.) „Poşta“, din Galaţi, află că comitetul central instituit în Galaţi pentru emigrarea evreilor din ţeară a deschis subscripţiuni în toate oraşele pentru acest scop. Guvernul a dat ordine că taxa pe căile noastre ferate se se reducă pe jumĕrate pentru cei ce voiesc a pleca.

* (Emisari rusesci,) Din Chichinda mare se telegrafează la „Bud. Hirl.“ că acolo s'a arestat la 10 cur. un emisar rusesc, cu numele Petrovici. La dinsul s'au aflat scrisori revoluţionare. Arestatul a mărturisit că vine din Russia. Cercetarea o conduce pretorul de acolo.

* (Negură în London.) Capitala Angliei e învĕlită într'o negură deasă mai bine de trei septămâni. Sâmbetă negura a ajuns la culminaţiune şi la 5 oare d. am. s'a făcut atât de groasă, încât nu-ţi vedeai mâna. Ḑiua întreagă au ars lumine de gaz şi electricitate, dar felinarele din strade ardeau atât de posomorît sau lumina era atât de copleşită de negură, încât nu poteai vedea nici la distanţă de un pas. În urma acestei negure comunicaţiunea pe strade şi riuri s'au sistat mai de tot ear trenurile au comunicat cu cea mai mare precauţiune şi foarte neregulat. Aceasta negură colosală a pricinuit multe nenorociri, unele persoane au căḑut în Tamisa şi s'au înecat altele au ajuns pe sub roatele carelor şi s'au vătămat. Teatrele au fost goale. O tăcere adûncă domnia seara în stradele atât de cercetate şi vii ale Londonului.

Posta din urmă.

Ḑiarele maghiare miroasă neîncetat după agitatori între Români. — Unele dintre foile maghiare reproduc planuri despre schimbări mari politice plănuite de Bismarck sau Ignatief.

Insurgenţii din valea Zelaznița partea superioară, au căpătat în noaptea dela 9 Febr. n. sucursuri mari din Trascavicea-Planina cu deosebire din pasul Bratlo. În 10 Febr. n. dimineaţa pe la 6½ oare s'au coborit bande mari de pe înălţimile sud-vestice spre Trnova. Dela Trnova au eşit batal. 1. dela reg. 51*) şi o companie dela reg. 62. Lupta care s'a încins îndată, a ţinut până la 1½ oare după ameaḑi, care s'a sfârşit cu fuga insurgenţilor spre Trascaviţa-Planina. Insurgenţii au lăsat în urma lor 20 morţi, între cari doi locuitori din Târnova; pe răniţii lor, de două ori câţi morţi, i au dus cu sine. Perderile noastre: 4 răniţi greu, un suboficer mort. Atitudinea trupei escelentă.

*) Mai cu samă români din ţinutul Clujului.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Navigaţia sub-marină.

Invenţia Teodorescu.

Problema navigaţiunei sub-marine e una din cele mai îndrăsneţe, căci luptă cu un element puternic şi teribile în mişcarea sa, apa, care înghite tot ce nu e născut în poalele sale.

E un semn strălucitor despre facilitatea concepţiunii neamului român, că tocmai pe acest câmp plin de dificultăţi, sau găsit doi tineri Români care cu micele lor mijloace au reînceput acele încercări îndrăsneţe, de a sili apa, pe base scientifice, să primească în sinul ei la ori ce profunditate un bastiment dirigeat de mâni umane, şi să fiă înfrântă după placul unei fiinţe care până acum să încredinţa numai cu sfială suprafeţei sale înşelătoare. Precum Franklin prin paratonerele sale a învins groazele fulgerului aşa va învinge descoperirea navigărei sub-marine pericolile mării furtunoase. Căci coamele undelor spumante, biciuite de suflarea orcanelor, nu ating aduncimile în care se pot mişca bastimentele sub-marine după cum susţin inventatorii. Dorim din inimă ca compatrioţii nostri se resolve această problemă, ca invenţiunea lor să se dovedească practică.

Trajan şi August Teodorescu fiii preotului de la biserica Mavromul din Galaţi, nutreau din prima lor copilărie idea d'a deslega problema navigăţiunii supt-marine; tatăl lor, unul dintr'acei preoţi care înţeleg chiămarea omenirei, nu putea resista rugămintelor fiilor sei, de a le da educaţiunea necesară spre a putea ajunge la scopul lor propus, Cu jertfirea micelor sale mijloace a trămis pe cel mai mare dintre fii (August) la Zurich, spre a studia mechanica, ear pe cel mai mic (Trajan) în Francia spre a învĕţa arta construcţiunilor de mare.

După câţi-va ani, ambii fraţi părăsiră Francia şi Elveţia, spre a se regăsi în Bavaria la Munich, cu scopul de a continua acolo, în vestita scoală politechnică, cursurile lor, în practică.

Pentru viitorii constructori de nave supt-marine, Munichul era un pământ clasic. Acolo lucrase Wilhelm Bauer, celebrul ingeniar naval tot la deslegarea secretului şi isbutise a profunda la o adûncime oare care vasul contribuit de el.

Locul unde a vieţuit un spirit bun şi mare, e consacrat pentru eternitate, ḑicea Schiller.

Tot pe marginile încântătoare a lacului Starhemberg, în al cărui mijloc se înalţă insula roselor, ca un vis de flori, unde începuse Wilhelm Bauer esperimentele sale, cerca Trajan Theodorescu de a afunda şi rădica vasul cel mic, modelul care 'l construise cu ajutorul fratelui său, la adûncimele dorite.

Principiile care le stabilise Wilhelm Băuer şi alţi esperimentatori cu o jumĕtate de secol mai înainte erau punturile de pornire al încercărilor tinerilor nostri compatrioţi. Causele neisbândii predecesorilor, tema lor principală de studiu, recunoscêndu-le le-au evitat, şi precum ni se asigură, a isbutit a le înlătura.

Causa neisbândei lui Bauer era încapacitatea bastimentului seu dea-şi schimba posiţiunea supt apă; prima încercare dea se coborî mai spre adunc avuse resultatul turtirei. Părelii nu putură resista coloanei de apă care apăsa deasupră-le. Puterea motrice nu era suficientă: mânile oamenilor trebuiau să misce helicea. Alte construcţiuni de asemenea natură făcute în Francia nu puteau să 'şi ţie echilibrul necesariu în apă; aşeḑândule se rostogoleau la fundul mărei.

Armonisarea proporţiunilor dinamice, cu presiunea la care se espune agilitatea necesară spre a ţine bastimentul în acele stere care corespund cu posibilitatea resistenţei, facilitatea da ecvilibra şi manevra bastimentul la ori-ce profunditate, prin aplicaţiunea de mechanisme ingenioase, motori care nu pun esistinţa echipagiului în pericol, sûnt după inventatori, avantagele, virtuţile invenţiunei lor.

Adeverisevor la prima încercare în mare după cum s'au convins la manevrarea cu micul model care l-au distrus ca să nu'şi trădeḑe secretul, atunci se deschide acestor bărbaţi ingenioşi un viitor strălucit.

Guvernul nostru împins deaceste consideraţiuni, a procurat fraţilor Theodorescu mijloacele necesare spre a merge în Anglia ca să'şi breveteze invenţiunea; 'i-a recomandat representantului seu la Londra spre a le fi utile unde va putea şi într'un timp foarte scurt vom auḑi dacă paşii lor a fost coronaţi cu succes.

In ultimele scrisori care le avem dela dênşii din Londra (16) 28 Ianuarie ne ḑic:

„Încât privesce afacerile noastre „de brevetare ele nu stau rĕu. Am „făcut deja demarşele necesare pentru „obţinere de patente în Anglia pre„cum şi în alte 13 ţĕri, şi sperăm că „vom reuşi peste curênd.“

Ḑiarele englese şi specialminte „The Daily Telegraph“ în numĕrul său dela 25 Ianuariu vorbesce despre sosirea lor în capitala Engliterii. Acest articol a fost deja reprodus de alte ḑiare din localitate. Detailurile care se reproduc însĕ, nu pot fi esacte, căci afară de comisiunea technică care a fost însărcinată de guvernul nostru spre a esamina proiectul, şi ai cărei membri sûnt legaţi, cu parola de onoare de a păstra secretul, nu cunoasce nimeni basele construcţiunei.

Vorba e de argint, tăcerea de aur ḑice provevbul, şi proverbele sûnt înţelepciunea naţiunilor. Aceasta o cunosc tinerii nostri compatrioţi, cărora le dorim din parte-ne toată isbânda.

Fie esemplul lor un stimul pentru tinerimea noastră de a se ocupa cu aceea afecţiune de care o inimă română e capabilă, de studiu şi de desvoltarea capacităţilor intelectuale, spre a devenì membri utili patriei şi omenirei.

„Românul“. *I. L. Herter.*

Loterie.

Mercuri în 11 Februarie n. 1882.

Viena:	88	32	44	25	59
Timişoara:	74	19	14	90	66

Bursa de Viena şi Pesta

Din 11 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.75	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.—	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	107.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.25	130.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.25	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.—	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.75	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.25	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.50
Datorie de stat în argint	75.—	75.50
Renta de aur austriacă	91.95	92.50
Sorţi de stat dela 1860	129.25	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	811.—	815.—
Acţiuni de credit austr.	285.50	286.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	276.—	276.50
Sorţi ungaresci cu premii	113.—	113.50
Sorţi de regularea Tisei	107.75	109.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.62
Napoleon	9.54½	9.55
100 marce nemţesci	58.50	58.45
London (pe poliţa de trei luni)	120.—	120.—

Publicare de licitaţiune.

Pentru liferarea de 1024 metri cubici de lemne de ars la institutul reg. ung. de alienaţi, şi anume pe timpul dela 1882 până 1883 să escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 7 Februarie 1882 Nr. 6378 un non concurs.

Oferte în scris — cu timbru de 50 cr., conţenênd 200 fl. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se preda la subsemnata Direcţiune până în 2 Martie a. c. st. n. la 11 oare ante-ameaḑi; şi în acelea trebue descris lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea si aceea că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund publicării, ori cari sosesc întârḑiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu 12 Februarie 1882.

Direcţiunea Institutului reg. ung. pentru alienaţi.

[21] 1—3

Nr. 6432—1881 civ. (19) 2—3

EDICT.

Din partea subscrisului jude esmis se aduce la cunoscinţă publică că în causa de comasare generală a hotarului comunei Felacul săsesc ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anume pentru regularea reprezentanţii, alegerea ingineriului funcţionătoriu şi pregătirea preliminariului de spese s'a statorit **pe 15 Martie 1882** şi eventual ḑilele următoare, totdeauna la 8 oare an. am. în comuna Felacul săsesc la faţa locului.

Deci provoc pe toţi aceia cari sûnt interesaţi în această causă de comassare a hotarului sub titlul de proprietari, ca să se înfăţişeze la pertractarea de mai sus cu atât mai sigur, cu cât neînfăţişarea lor nici nu va împedeca cursul pertractării nici nu va putè servì de motiv pentru un remediu legal.

Dela judele esmis din partea tribunalului reg. din Dej.

Dej în 30 Noemvre 1881.

(L. S.)

Ladislau Hosszu m. p.,
jude la trib. reg.

Nr. 4400—1881 civ. [18] 3—3

EDICT.

In privinţa pertractărei cererei comunei Surduc prin comunitatea urbarială de mai nainte ca actoră contra bar. Wesselényi Bela şi bar. Leo Iozsika, încţi privitoare la segregarea pădurilor şi câmpului de păşune se determină ḑiua de 14 Martie 1882 înainte de ameaḑi la 9 oare, la care pertractare prin aceasta sûnt învitaţi cei interesaţi a se presenta.

Interesaţilor li se aduce la cunoscinţă că esemplariul cel dintâiu al cererei înaintate şi reţinut se poate vedè la tribunalul subscris, eară al doilea esemplariu la primăria comunală din Surduc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 30 Octomvre 1881.

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Joi 4/16 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 3 Februarie.

După scirile din urmă proiectul pentru scoalele medie se află într'un stadiu nu tocmai favorabil.

La prima auḑire s'ar părea lucru paradocs, cum un proiect, care în urma urmelor, este un pas înainte către ţinta cea mult dorită a compatrioţilor maghiari — către maghiarizare, să vină într'o posiţiune şieşi nefavorabilă.

Adevĕrat este că proiectul este îndreptat contra naţionalităţilor nemaghiare şi vatămă autonomia bisericilor autonome. Însĕ noi scim că de câte ori a mai fost vorba de vătămări de aceste, compatrioţii nostri şi-au făcut urechia toacă, au pus la o parte certele lor din familie şi dacă au fost vorba de a salva ideea maghiarisărei au votat bărbătesce cu toţii, fără de aşi mai bate capul cu naţionalităţi şi cu biserici autonome.

Să se fie pogorît peste aceiaşi oameni astăḑi alt spirit mai blând, mai drept şi mai ecuitabil? Sĕ'şi aducă aminte togmai acum cu ocasiunea acestui proiect, că făcênd lege din trênsul, trec chiar preste legile făcute de ei şi sancţionate de monarchul nostru al tuturor?

Aceasta ar fi şi pentru noi o nouă minune. Şi noi cu toate protestele câte s'au ivit până acum şi câte se vor mai ivì, remânem a susţinè că minune este, că proiectul a început sĕ se clătine.

Dela clătinare însĕ până la căderea proiectului este o distanţă considerabilă şi făcĕtorii nostri de legi vor scì sĕ'l străcure prin toate stâncile câte i se ivesc în cale, numai ca se implinească un lucru plăcut înaintea şovinìsmului nemărginit.

Atragem dar atenţiunea acelor ce urmăresc desbaterile subcomisiunei dietale şi protestele ce se înaintează cu privire la proiectul din cestiune, sĕ nu creadă că s'au încheiat actele proiectului şi sĕ nu creaḑă că în curênd se va pune la archiv.

Tot ce este posibil, după aparenţele de până acum, ar fi o amânare, pentruca ceea ce nu s'a făcut până acum sĕ se îndeplinească decursiv, de altă dată.

Dl ministru, când a făcut proiectul, se vede că a avut eventualităţile aceste in vedere dar a fost uitat şi două lucruri: a uitat de confesiunile autonome din Ungaria, cari în puterea autonomiei garantate prin legi, votate de legislaţiune şi sancţionate de monarch, au dreptul de a susţinè şi administra scoalele lor medie, pe lângă suprema inspecţiune din partea statului, şi a uitat că la compunerea unui proiect de feliul acestuia se cere şi părerea bărbaţilor de specialitate.

În privinţa cea dintâiu, căci aceasta ne privesce biserica gr. or. română, a fost ignorată cu totul. Causa acestei ignorări nu ni este cunoscută. Poate că este de ajuns că este română şi gr. or. tot odată, ca în ochii dlui ministru sĕ nu mai aibă nici o trecere. Poate că a presupus, că dacă a isbutit cu proiectul pentru scoalele poporale, pe lângă toate protestele cu acea ocasiune, acum e drumul liber şi poate face şi drege, fără de a mai reflecta şi la o biserica deja odata nebagata în samă.

Dacă este înţelepţesce a ignora, preste tot, o biserică de 2 milioane de suflete: nu voim se judecăm. Dar a se ignora, şi încă din partea unui ministru, drepturile ce se derivă din legile prin care s'a garantat bisericei noastre esistenţa ei în toate direcţiunile, aceasta ni s'ar părè că nu este lucru de tote ḑilele.

De unde urmează, că organele bisericilor române se fie cu toată energia întru a'şi apĕra earăşi cu toată energia terenul ce l'a dat legislaţiunea însaşi în anul 1868 şi se nu sufere ca de pe un teren sigur se fie tĕrite pe un teren pus la discreţiunea unui ministru.

Sĕ nu ne se ducă alarma ce se dă din partea bisericei reformate calvine, nici acelei romano-catolice, care din urmă nu vor cere alta de cât un capitul pentru sine în proiect. Aceste se pot în cele din urmă uşor împăca, prin vre-un compromis, pentrucă scopul maghiarisărei nu le jignesce, ci în acela, afară de biserica luterană săsască, se întâlnesc cu toatele.

Sĕ folosim bine toate mijloacele legale, pentruca tot ce facem sĕ fie în adevĕratul interes al patriei.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Februarie.

În casa deputaţilor Ungariei se desbate bugetul cultelor şi instrucţiunei. „Budapesti Hirlap“ anunţase în foaia de luni nisce scandale cari însĕ până acum nu s'au ivit. Otto Hermann, este adevĕrat, a făcut unele „descoperiri“ însĕ n'a provocat încă scandale.

Ḑiarele cechice din Cislaitania sûnt pline de bucurie că în senatul imperial s'a votat o hotărîre, conform cărei limba cechică este la universitatea din Praga întru toate pusă pe aceeaşi treaptă cu limba germană.

Foaia oficială a publicat sancţionarea hotărîrei delegaţiunilor care privesce votarea creditului estraordinariu de opt milioane floreni pentru trebuinţa armatei.

Ofensiva trupelor noastre, ḑice „D. Ztg.“, contra resculaţilor s'au început pe toată linia. Acum nu se mai fac recunoasceri cari sĕ se termine cu întoarcerea trupelor de unde au plecat. Buletinul dela 1/13 Februarie anunţă un şir de ciocniri, care sûnt resultatele procederei ofensive a trupelor. Resculaţii n'au putut ţinea nicăiri pept cu trupele şi după un foc, mai lung sau mai scurt din pusci, resculaţii au fost alungaţi. Concludênd însĕ din aceasta că rescoala se va termina în curênd, conclusiunea n'ar corespunde adeveratei stări a lucrurilor. Resculaţiii nu s'au putut ţinea nici în faţa Turcilor. Cu toate aceste vre-o câteva mii de voluntari au dat şac relativ unui însemnat contingent de trupe turcesesci, înainte de a întra Muntenegru şi Serbia în luptă. Nu trebue scăpat din vedere, că terenul în partea de meaḑă ḑi a Erţegovinei este foarte potrivit pentru resboiul in mic şi pe lângă acesta mai vine în socoteală şi vecinătatea Muntenegrului. Înainte de a se deslega în mod favorabil pentru noi cestiunea cordonului despre fruntaria muntenegreană, nu poate avè nici un efect anunţata strimtorare ca întro căldare a rescultaţilor.

Un corespondent al foaiei „D. Ztg“ scrie dela Risano între multe detaiuri despre rescoala din părţile Dalmaţiei şi Erţegovinei şi aceste:

„Afară de proclamaţiunea cunoscută a insurgenţilor cerculează alta nouă, carea după *impress* ar trebuì sĕ fie tipărită în Roma; literile cìrilice însĕ îndigită spre Belgrad, pe când cea dintâiu a fost făcută în Cetinie. Nu mai este nici o îndoială despre aceea că nu insurgenţii sûnt autorii proclamaţiunei. Aceasta vorbesce de luptă pe viaţă şi pe moarte, de unirea cu Serbia şi Muntenegru şi pentru Austria într'un mod vătămătoriu, care nu se poate reproduce, în fine vrediă tendente de o Serbie mare. Mie mi se pare ca proclamaţiunile aceste le respândesce comitetul de acţiune al panslavistilor şi că comitetul are oamenii sei de încredere în porturile Dalmaţiei de meaḑă ḑi. Se vorbesce şi de a treia proclamaţiune a insurgenţilor, până acum însĕ n'am putut pune mâna pe nici un esemplar.

„Budapester Correspondenz“ a primit dela Belgrad dintr'o parte încreḑută împărtăşiri, cari înfăţişează situaţiunea din Serbia de foarte periculoasă, de oare ce acum numai încape îndoială, că Serbia prin bancruta „Uniunei generale“ a avut pagube foarte însemnate şi că opositiunea esploatează împregiurarea aceasta în modul cel mai neţermurit.

Altă foaie viineză scrie: În Serbia şi în Muntenegru au început

FOIŢA.

Îngropat de viu*)

Toate ḑiarele din Statele-Unite, din Englitera, Francia şi din lumea întreagă o vorbit de postul doctorului Tanner. Acest erou al cumpătărei a câştigat prinsoarea sa şi celelalte; dar se ḑicea cu această ocasiune, că cu tot sgomotul ce au făcut ḑiarele de această abţinere de hrană, faptul nu este aşa de estraordinar pe cât se pretinde.

Se povestesc casuri mult mai curioase şi mai surprinḑĕtoare.

La începutul fie cărei erni, liliecii, dihorii, maimuţele şi urşii se închid în găuri şi caverne şi trăiesc acolo toată earna fără se mănânce.

Sĕ ḑice că se hrănesc acolo înlăuntru cu provisii strânse din timpii cei buni ai anului.

Un ḑiar din cele mai autorisate din Englitera publică nesce amĕnunte foarte curioase asupra unei esperienţe periculoase şi teribilă ce un preot musulman a făcut de două ori asupra lui, cu deplină isbândă şi fără ca sănĕtatea sĕ i se vatĕme câtuşi de puţin.

Esperienţa a avut loc în 1868 la Lahora, în faţa lui Rujeet-Sing. Acest monarch a fost cel mai ne adormit şi cel mai neîmpăcat duşman al dominaţiunei englezesci în urma morţei lui Tippo-Sahib, şi sĕ scie că a resistat foarte mult şì cu o energie de necreḑut în contra năvălitorilor ţĕrei sale natale.

I se vorbise acestui suveran de un Mollah (preot musulman) care se bucura de o mare reputaţiune de bine făcĕtor în munţii Penjab. Poporul îl socoteau de sfânt, pentrucă se îngropase de viu şi 'i asigurase că nu'l vor găsì mort când îl vor desgropa peste două luni.

Runjeet-Sing ordonă sĕ i se aducă acest preot la Lahora şi'l întrebà dacă faptul e adevĕrat. Rĕspunḑêndu-i-se afirmativ, suveranul declară că este imposibil şi că s'a întrebuinţat din parte-i viclenie şi înşelăciune. Preotul replicà astfel:

— Nu minţ; voiesc sĕ dau regelui o probă de adevĕrul ce spun şi sûnt gata a reînnoì, în faţa lui, aceeaşi esperienţă cu toate precauţiunile ce va voì sĕ ia, numai şi numai sĕ se asigure că nu este înşelăciune.

Acestea ḑise, se pune la dispositiunea stăpânitorului sĕu.

A doua ḑi chiar, îngropăciunea se făcu într'o mică clădire isolată, aflată în grădina palatului, în presenţa lui Runjeet-Sing, a mai multor generali şi a unui mare numĕr de curteni de ai sĕi.

Femeile haremului ceruseră şi dobândiseră voia de a fi faţă la această îngropăciune curioasă Cu obrazele acoperite de vĕluri sĕ grămădiră la o mică distanţă de groapă.

Preotul facu o scurtă cină 'şi făcu închinăciunile şi recită rugăciuni. Arătă la alţi trei preoţi îngrijirile ce trebuiau luate, când după 60 ḑile corpul seu îngropat va fi espus la aer şi la lumină.

Aceste făcute se desbrăcă şi se învelì în vată înmuiată în ceară. Pe urmă 'l cusură cu multă bagare de samă într'o învelitoare de lână.

Îl băgară în sfârşit într'o cutie de lemn de cedru legată cu cercuri de fier şi închisă cu lăcate ale căror chiei fură date regelui.

Cutia fu aşeḑată în groapă şi acoperită cu tot pământul ce 'l scoseseră la săpatul ei.

În fine, pentru mai multă siguranţă, se aruncă pământ şi pe deasupra porţii grădiniţii unde se afla depus preotul şi pe care acum o şi zidiseră.

Regele ordonà afară de aceasta, a se construì o împrejmuire de peatră şi stabilì un post de soldaţi compus de patru sentinele care se schimbau în toate ḑilele, cu ordinul a nu lăsa pe nimeni sĕ se apropie şi a păzi groapa în timp de două luni cât se hotărîse.

Runjeet-Sing se duse în persoană de mai multe ori sĕ observe locurile. La împlinirea celor 60 de ḑile se procede la deschiderea groapei, fiind faţă toţi oamenii curţii generali oficerii şi curtenii, printre al căror numĕr se

*) Din „Binele public.“

lucrurile a se desvolta într'un mod de tot caracteristic. Auḍim că oficierii serbesci, cari se află înscrişi la şcoala de resboiu din Viena, au primit ordin dela Belgrad a'şi întrerupe cursurile şi a se întoarce numai de cât a casa la regimentele lor. Mesura aceasta suprinḍătoare, care seamănă mult cu o pregătire de rĕsboiu, se ḍice că este motivată cu frica guvernului de o suprindere din partea lui Ristici şi a oamenilor lui. Deci guvernul ia mĕsuri militare spre a se apăra. Dacă se poate considera motivul acesta de motiv plausibil, atunci în Serbia stau foarte rĕu lucrurile şi stă şi mai rĕu treaba cu garanţia pentru susţinerea ordinei.

Şi Muntenegru ia mĕsuri, cari Austriei nui pot fi plăcute. Principele Nicolae a venit pe o ḍi la Cetinie, spre a da ministrilor sei „instrucţiuni nouĕ.“ Foaia oficială „Glas Crnagorţa“ declară că Muntenegru va observa neutralitatea cea mai strictă, până când va observa şi Austria regulele principale internaţionale. De acì se vede că principele Nicolae a început a vorbì condiţionat şi este foarte semneficativ, că principele, cum se vedè din un raport în „Glas,“ a dispus şi ajutoare pentru Crivoscianii fugari. Dinte pentru dinte! Principele se poate provoca la marinimositatea, care Austria a esercitat-o trei ani faţa cu fugarii din Erţegovina. Cabinetul din Viena va face bine a urmărì cu atenţiune îndoită evenimentele din Belgrad şi Cetinie.

„Morning Post“ are din Paris scirea că pe contele Beust îl va înlocuì în postul seu de ambasador pe lângă republica franceză, bar. Bruck. Principele Bismarck — se ḍice în scire — până acum înainte cu câteva septămâni vedea pe Beust mai bucuros în Paris [illegible] a Francesilor după vederile cancelariului, avea bărbatul Saxoniei de stat de odinioară cea mai bună ocasiune de a folosì timpul cu compositiuni de valsuri fără ca se conspire contra Germaniei. De când însĕ Gambetta a venit la ministeriu toată situaţiunea s'a schimbat. Cancelariul german a avut motive pipăite de a sci că la diverse ocasiuni Gambetta, atât ca deputat cât şi ca president al camerei, a discutat cu Beust afacerile esterne şi că amêndoi consimţiau pe deplin. Lui Gambetta i plăcu foarte mult planul de predilecţiune al contelui Beust de o alianţă franceso-ruso-austriacă contra Germaniei şi actul lui cel dintâiu ca ministru a contribuit foarte mult se mărească prepusul lui Bismarck. Gambetta n'a putut face ceva mai potrivit, prin ce sĕ provoace atenţiunea principelui decât a designa pe fostul seu ministru de esterne în Tours şi Bordeaux, contele Chodordy, a cărui depeşe despre atrocităţile Germanilor în timpul acela au făcut în Francia mare împresiune ,— ambasador francez la Petersburg. Denumirea aceasta a deşteptat simptoamele unei înţelegeri francezo-rusesci şi au reinviat speranţele şi dorinţele Francezilor. Gambetta a căḍut şi nu este posabil că firele odată prinse, Freycinet le va toarce mai departe; principele Bismarck însĕ se vede că a ajuns la conclusiunea, că contele Beust a sistat compunerea valsurilor şi începe a devenì periculos. De aceea este foarte probabil că contele Beust va fi revocat şi înlocuit cu baronul Bruck.

Descoperirile lui Kossuth.

I.

În curênd va aparè tomul al treilea din memoriele lui Kossuth, care va aduce descoperiri foarte interesante despre activitatea emigraţiunei maghiare după rĕsboiul din anul 1859. „Pesti Napló“ a comunicat deja unele probe din aceste memorii, din care se vede că pe la sfêrşitul anului 1860 ne aflam tare aproape de o nouă revoluţiune maghiară, bine pregătită. Vom comunica cetitorilor nostri aceste probe, ele cuprind o interesantă parte a istoriei şi aruncă o drastică lumină şi asupra presentului. În secţiunile publicate se discută mai întâiu lucrările prealabile pentru emiterea unor nouĕ note Kossuthiane, care trebuiau puse în circulaţiune la isbucnirea revoluţiunei, după aceasta urmează o interesantă epistolă a lui Kossuth către Cavour comunicată printr'o scrisoare a lui Pulszky către Kossuth. Un deo[illegible] către Cavour; această epistolă arată ce influenţă a avut în Ungaria diploma din Octomvre care deduse mişcării revoluţionare o nouă armă în mână, ne arată mai departe necsul, în care se afla restauraţiunea funcţiunilor comitatense din anul 1860 cu mişcarea revoluţionară, şi ne dă nesce descoperiri interesante despre preparativele deja înaintate cu privire la organisarea unei armate revoluţionare.

Pentru orientarea acolora dintre cetitorii nostri cari nu cunosc cele doue tomuri dintâiu ale memorielor lui Kossuth, premitem pe scurt, că guvernul Sardiniei, încuragiat fiind prin succesele anului 1859 ce se datoriau armelor franceze, şi prin ne mai pomenita uşorătate, cu care i succese lui Garibaldi în primăvara anului 1860 a pune capet oconomiei prilostite a Burbonilor în Sicilia şi Neapole, era hotărît a ataca Austria în primăvara anului 1861, spre a câştiga şi Veneţia pentru unitatea Italiei. Un aliat nu de despreţuit pentru aceste planuri ale Sardiniei era emigraţiunea ungurească, cu care Cavour făcuse în Septembre 1860 învoirea, ca la isbucnirea resboiului revoluţiunea maghiară sĕ atace în acelaşi timp pe Austria din dos.

Încât pentru emiterea banilor maghiari de hârtie Kossuth scrie:

„La resboiu se cer numai trei lucruri: bani, bani şi banì“, ḍicea rĕsboinicul şi marele Rege al Prussiei, şi încât pentru sine el în faptă potea se afirme aceasta întradevĕr cu drept cuvênt fiind că el putea se dispună după plac de sângele poporului seu disciplinat milităresce. Dar sentenţa atinsă care e străbătută şi de un element foarte despotic nu se poate aplica la toate resboaele; în generalitatea sa sentenţa e adevĕrată numai în casul dacă o vom modifica aşa: că fără bani nu se poate purta resboiu. Prelângă uriaşa desvoltare a puterilor, cu care se apĕrà în anul 1848/49 naţiunea maghiară asupra căreia năvălisĕ pe furiş propria sa potestate guvernamentală, se mai cerea şi alt ceva prelângă bani, ceva, ce nu se poate cumpĕra sau suplinì cu bani: un patriotism înflăcărat care se străbată inima şi spiritul întregei naţiuni. Cu toate aceste nu încape îndoială că fără de acele note maghiare braţele corpului naţional străbătut de focul iubirei de patrie şi libertate erau paralisate şi fiindcă sermanul Dusek, care pe nedrept a fost denunţat nu se mai află în viaţă, poate că numai eu mai sciu pe deplin ce teribile osteneli şi chinuri, ce lupte ce încordare preste măsură a puterilor era de lipsă în Dobriţin pentru a [illegible] în număr de ajuns acea vargă magică, *„nervus rerum gerendarum“* de pre o ḍi sau de pre o oară pe alta pentru ca motorul poterei în lupta de libertate ce ni s'a impus se nu se oprească din lipsa de material de inflăcărare.

„Când noi in anul 1860 de o parte prin favorabila desvoltare a relaţiunilor esterne, de altă parte însĕ prin hotărirea unanimă a naţiunei maghiare ne aflam puşi înaintea perspectivei de a relua lupta pentru libertatea maghiară, ni se părea după amarĕle esperienţe din trecut a fi ḍe datorinţa noastră se ne îngrigim sĕ putem pune în casul când se începea resboiul asteptat, la dispositiunea naţiunei cam 30—40 milioane de florini bani gata de hârtie, fiindcă nu încăpea nici o îndoială că naţiunea desfăşurând de nou steagul luptei de independenţă, trebuia sĕ-şi ia refugiul la emisiunea de bani de hârtie şi aceasta nu numai pentru scopurile resboiului, ci la început chiar şi pentru acoperirea speselor de administraţiune. La aceste se mai adaugea şi considerarea, că terorismului austriac ce învinsese cu ajutorul armelor rusesci i succese, ce e drept, atât prin mincinoasa promisiune a rescumpĕrării cât şi prin intimidări silnice a pune mâna pe partea cea mai mare a banilor maghiari de hârtie emişi în anul 1848/49, dar cu toate pretestele şi cu tot terorismul tot mai remăsese la popor o mulţime însĕmnată. Deci noi am aflat a fi consult sĕ se dea naţiunei posibilitatea a preschimba biletele de bani mai vechi ce se mai aflau încă în mânile locuitorilor cu note noue ce trebuiau emise la începutul resboiului.

„Deci procurarea provisiunei de bani de hârtie formase unul dintre punctele principale şi în convenţiunea încheiată cu guvernul din Turin. Guvernul promisese spre acest sfêrşit o anticipaţiune de 200,000 fl. şi pe basa acestei promisiuni problema de a face aceşti bani de hârtie căḍuse în sarcina mea.

„Prelângă liferaţiunea de arme ce aveau sĕ vină preste orient, facerea banilor de hârtie era cea mai neapĕrată problemă a noastră, pentrucă nu e în stare nici o energie a improvisa asemenea lucruri, fiindcă munca materială cere mult timp. Deci îndată ce me intorsesem din Turin la London, me apucai de lucru. Amintindumi greutăţile ce în anul 1849 proveniau din împregiurarea, că nu puteam ţinè pas cu trebuinţa de note de o sumă nominală mai mică, trebuinţă ce crescea din ḍi în ḍi, pentru a plătì soldul armatei, şi fiindcă în Alföldul unguresc era cu neputinţă sĕ ne procurăm presse de bani în numĕrul recerut, eu me hotărisem ca deocamdată sĕ facem numai note de unul, doi şi cinci fiorini.

„În timpul esiliului meu îmi stabilisem principiul se respectez totdeauna legile acelei ţĕri, unde ca espatriat aflasem un asil, din acest motiv, înainte de a me apuca de lucru, am consultat pe cei mai eminenţi jurisconsulţi ai Angliei, dacă îmi este iertat a face acea ce aveam de cuget? Toţi fără escepţiune, îmi declarară, că planul meu nu se află de loc în contraḍicere cu legile engleze. Liniştit fiind me apucai de esecutare şi testul fu stabilit în modul următor:

Unu (doi, cinci) florini.
Această notă se primesce la toate cassele maghiare de stat şi pu-

---

găsea şi căpitanul engles Osborn precum şi cei trei preoţi. Acestia din urmă presidau la desgropare şi trebuiau sĕ primească corpul confratelui lor în momentul când 'l vor scoate din cutie.

Regele deschise lăcatele şi desfăcu verigele de fier. Se ridică capul şi luând corpul 'l puseră pe un asternut acoperit cu un covor.

Figura acestui om era palidă, dar ne schimbată, membrele reci. Preoţii 'i scoaseră vata din gură, din nări şi din urechi; 'i puseră în mai multe rênduri pâne caldă pe cap şi i frecară cu putere cu apă aproape fiartă braţele, încheieturile şi picioarele, până ce le aduseră în stare de a se putea îndoì şi dobândì căldură naturală.

Inima mai întâiu şi pe urmă pulsul începură a bate: culorile 'i revenirĕ în obraz, şi preotul, care şeḍuse 60 de ḍile nemâncat, ne bĕut, fără aer, deschise ochii şi ridicându se pe jumĕtate, privì pe Runjeet-Sing şi cu o voce liniscită pronuncie aceste vorbe.

— Rege! minţit'am şi creḍi tu acum că ţi-am spus adevĕrul?

Regele lăsà capul în jos şi după ce 'şi puse mâna la inimă, o întinse preotului şi ordonă a'l duce la monastirea sea; 'l dăruì cu un lanţ de mărgăritare pe care l'a luat dela gâtul seu 'l încărcă de onoruri; şi'l chemă foarte adesea la curte pentru al consulta în ocasiuni dificile.

Rujeet-Sing nu înceată de a vorbì de această întêmplare estraordinară, şi a o istorisì dlui Walliam Mackarghty, general în armata engleză, în misiune pe lângă dênsul.... voì sĕ'i presinte în persoană pe eroul acestui fapt, chiemându-l la dênsul. Soldatul diplomat nu putù ascunde un suris de neîncredere, şi preotul pricepênd înţelesul acestui suris, strigă de odată:

— Rege! nu am voit sĕ te las se ḍici că minţeam şi, mai cu samă a te lăsa sĕ o creḍi. Mai mult, nu voiu ca acest străin sĕ creaḍă că tu n'ai spus adevĕrul. Sûnt gata a i da probă netăgăduită de esactitatea faptului şi a îl pune astfel în posiţiune a o afirma compatrioţilor sĕi.

Câte-va ḍile în urmă esperienţa fu repetată în acelaşi loc, cu acelaşi formalităţi şi cu aceleaşi îngrigiri. Când regele propuse sĕ lase cheile cosciugului în păstrare generalului englez, preotul se opuse.

— Am avut şi am încredere în regele meu, ḍise el; dar pot avea încredere în acela care s'a îndoit de mine şi de domnul şi stăpânul meu?

Îl puseră dar în groapa sa şi în cosciug liniscit şi cu sânge rece. Ear' după 60 de ḍile fu scos asemenea, fără cel mai mic semn de suferinţă sau de schimbare, faţă fiind: regele, curtea şi representantul englez care iscălì procesul-verbal. De astădată Runjeet-Sing dresă un act autentic care fu publicat în tot cuprinsul sĕu în „Gazetta Bombaiului“.

Preotul trăì âncă câte-va luni, devenì şeful ordinului din care făcea parte, şi murì reşpectat de toti mai nainte de a căḍea stăpânul sĕu.

Istorisirea acestei îndoite fapte a fost publicată în toate ḍiarele de atunci, fără a da nascere la vr'o desmințire sau la vr'o contradicţiune, atât era de creḍută. A fost reprodusă şi de „Daily Telegraph“.

Ori cum ar fi, nici postul celor 40 de ḍile al doctorului Tanner, căruià i se da apă ori de câte ori cerea, păzit de 5—6 confraţi de ai sei ḍiua şi noaptea, nici înmormêntarea de 60 de ḍile a preotului, sub regatul lui Runjeet-Sing, n'a isbutit a face ca scinţa medicală se meargă înainte cu un pas.

Umanitatea n'a tras nici un folos din aceste douĕ esperienţe.

Sûnt în contradicţiune flagrantă cu toate condiţiunile de viaţă şi esistenţă ordinară, contrarii asemenea şi cu legile naturei.

Aceasta esplică şi mai lesne somnul ernatic al liliecilor, maimuţelor şi al urşilor, cum şi a broascelor crăpate.

În fine nu se poate esplica mai bine de cât ḍicênd că este efectul produs de magnetism şi hipnotism.

Este ciudat, foarte ciudat, sĕ veḍi toate acestea şi sĕ nu poţi sĕ le esplici.

blice, în valoare de unu (doi, cinci) florini, socotinduse trei doi ḑeceri într'un florin, şi este garantată în deplina sa valoare nominală din partea statului.

În numele naţiunei:

Ludovic Kossuth.

„Valoarea notei era arĕtată şi în toate limbele nemaghiare usitate în ţeară.

„Tractatul s'a încheiat cu Wilhelm Day şi fiii, o firmă ilustră din London.

„Sub presiunea multelor greutăţi ce împedecau esecutarea, am adresat la 3 Octomvre lui Pulszky următoarele şiruri:

„Afacerea bancnotelor ne aduce, fiindcă acum ne apucăm de esecutarea practică, mii de greutăţi mĕrunte, care abia sûntem în stare a le învinge, de oare ce este consult, ca manipulaţiunea întreagă sĕ se ţină în secret atât pentru scopul ce-l urmărim cât şi pentru cuvêntul, că guvernul englez înclină spre spionagiu — contele Cavour a făcut deja o esperienţă neplăcută în privinţa aceasta. Combinaţiunea tipariului pe lespeḑi de aramă cu gravura în oţel cere tipariu duplu şi fiindcă aceasta sporesce spesele şi provoacă neapĕrat iniţiarea a mai multora în acest secret, — şi aceasta e un lucru periculos — eu m'am hotărît pentru machinografie, care e mai greu de imitat şi dă mai multă siguranţă. Confecţionarea hârtiei (cu semnul de apă: *resurgo)* şi gravura în oţel le am îngrigit cu toată siguranţa ce o poate da precauţiunea omenească. Greutatea principală o face tipariul, pentrucă trebue sĕ lucre cinciḑeci de prese ca sĕ se poată face într'o septămână 1 milion de bucăţi de bancnote, prin urmare la 7 milioane bucăţi 7 septămâni şi pentru 28 milioane 28 septămâni, afară de timpul ce se cere pentru gravura în lespedea de oţel, pentru traducţiunea acesteia pe lespeḑile de aramă şi pentru confecţionarea hârtiei. Ar trebui sĕ luăm mai multe prese, dar de ne vom urca cu numĕrul acestora numai până la 50, ne va fi cu neputinţă sĕ păstrăm secretul. Ar fi foarte de dorit, daca tipărirea s'ar potè efectuì sau întreagă sau cel puţin pentru una dintre cele trei sorţi în Italia. Este aceasta cu putinţă? Esistă în Turin sau în oraşul artelor Florenţa tipografii acomodate (institute de lespeḑi de aramă, nu tipariu de cărţi) şi este aplecat guvernul a ne sta într'ajutoriu? Te rog, informează-te. Hârtia şi gravura în oţel (şi lespeḑile de aramă, dacă şi aceste nu se vor potè procura acolo) vi se vor trimite de aici. Dacă aceasta nu va fi cu putinţă, eu într'adevĕr nu sciu, cum vom potè evita aici sgomotul".

„La aceasta epistolă Pulszky a respuns la 9 Octobre.

„El îmi scrie, că contele Cavour doresce în mod categoric ca tipărirea notelor sĕ se facă în Anglia, numai în casul, dacă ar fi neapĕrat de lipsă, ca una parte sĕ se tipărească în Italia, contele e gata a dispune tipărirea în tipografia statului însĕ numai pentru casul estrem.

„Cu acesta am trebuit se mĕ mulţemesc."

„Kossuth arată apoi nenumĕratele fatalităţi neînţelegeri şi greutăţi ce trebuiau învinse până ce i-a succes a primì dela guvernul din Turin cele 200,000 frc. promişi pentru acoperirea speselor de tipariu El tipărise 16 milioane de note à 1 fl., 3. 5 milioane à 2 fl. şi 2.5 milioane à 5 fl. va sĕ ḑică peste tot note în valoarea nominală de 35.5 milioane de florini şi la aceste note s'au recerut 4375 risme de hârtia = 2 milioane de coale. În decursul acestor transacţiuni s'a vĕḑut că la guvernul din Turin domnia o disordine şi confusiune nu mică. În aceasta privinţă Kossuth face observaţiunea: „Amintesc aceasta ca un esemplu instructiv că forma guvernului ministerial nu eschide de loc „şlendrianul" birocratic. Forma ce a luat o guvernul ministerial pe continent ne îndreptăţesce a afirma, că ea în fond nu e decât un absolutism mascat, destinat a da „politicei de cabinet" o formă constituţională. Încât pentru admìnistraţiune lucrurile sûnt cum au mai fost numai „firma" s'a scimbat. Deosebirea consistă numai într'aceea că spesele sûnt neasemĕnat mai mari."

La 15 Octomvre Pulsky făcu următoriul raport:

Înainte de aceasta cu trei sĕptĕmâni negociând cu comandantul Benzi (plenipotenţiatul guvernului din Turin) i-am cetit aceste puncte din înstrucţiunea mea care regulau raportul meu către dênsul şi din care se vedea, că în contul nostru s'au deschis următoarele credite:

1. 100,000 franci pentru trimiterea de agenţi şi curieri, spre a se ţinè neîntreruptă comunicaţiunea cu ţeara (Ungaria) şi spre a se acoperì diversele spese ce reclamă activitatea noastră. Din suma aceasta 45,000 fr. se solvesc în Paris, 10,000 frc. mi s'a dat mie cu îndatorirea de a da socoteală despre ei, ear 45,000 frc. aveau sĕ ni se pună la dispoziţiune mai târḑiu.

2. Alţi 100,000 frc. aveau sĕ mi se înmanueze cât mai curênd, pentru a se trimite comitetului central din Ungaria, fiind destinaţi a se întrebuinţa pentru pregătirea organisaţiunei militare, şi pentru stabilirea unei înţelegeri cu corifeii naţionalităţilor. După planul dela început aceasta sumă avea sĕ o aducă Cerruti în Ungaria, dar fiind că într'aceea până la espedarea acestei sume se aflase aici ocasiune sigură, ea avea sĕ fie pusă la dispoziţiunea noastră.

3. 300,000 franci, de solvit în London, pentru facerea notelor de bani unguresci.

Toate aceste fură recunoscute de Benzi ca esacte. Fiindcă într'aceea sosise aici contele Iulius K. pentru a primì suma de 100,000 franci destinaţi pentru patrie eu rugai pe Benzi sĕ-mi solveze această sumă la moment fiind că mai înainte îl reflectasem necontenit sĕ o ţină gata.

Atunci Benzi deodată îmi face descoperirea frapantă, că e o eroare la mijloc, căci aceste 100,000 de franci s'au atribuit din eroare la creditul oriental al lui Cerruti şi fiindcă acum contele Cavour e pe deplin cuprins cu desbaterea de anectare în parlament, este cu neputinţă a delătura la moment aceste greutăţi. Deci dênsul trebue sĕ ne declare cu perplesitate că afară de cele 200,000 franci destinaţi pentru afacerea bancnotelor dênsul nu vĕ poate pune la dispoziţiune nici un cruceriu.

Mĕ aflam într'o fatală situaţiune. Fiindcă contele Iulius K. nu potea se mai aştepte şi fiindcă atât presidentul direcţiunei cât şi Ladislau Teleki (membru în direcţiune) solicitau necurmat trimiterea fără întârḑiere a celor 100.000 franci, eu cumpĕnind gravele consecuenţe ce puteau sĕ urmeze din neîmplinirea promisiunei date deja de comitetul central în Ungaria, mĕ decisei sĕ recerc cu risicul propriu pe Benzi sĕ-mi solveze la moment aici în Turin jumĕtate din creditul London şi sĕ trimiţă bancariului Croskey în London numai jumĕtate.

„Aşa s'a şi întêmplat. La 13. am predat contelui K. 100,000 franci în aur*), ear în London s'a asignat numai jumĕtate din creditul recerut (100,000 franci.)

„Ladislau Teleky a nimerit-o binişor când într'o epistolă a sa scrisă în Decemvre 1859 făcuse observarea: „În Ungaria şi aḑi mai are valoare tesa: *vitam et sanguinem, sed avenam non* (viaţă şi sânge dăm dar ovĕs nu.)

Amicii nostri din patrie asteptau ca noi sĕ procurăm spesele şi pentru activitatea ce trebuia desvoltată acasă. Aceasta a fost o problemă cam gingaşe. Italienii, cari au fost bărbaţi destul de devotaţi pentru a contribuì din propria lor putere recerutul oves „*avena*" spre a'şi scutura jugul străin prin conspiraţiuni ce au durat generaţiuni întregi, nu prea înţelegeau acest „*sed avenam non*" al Maghiarilor. Noi încă am făcut tot ce s'a potut şi fiind că comitetul central din patrie era deja însciinţat, că i-am esoperat pentru acoperirea speselor de organisaţiune şi transacţiune 100,000 franci în aur, noi cu greu puteam conta în patrie la o activitate care se corespunḑă combinaţiunilor noastre, dacă nu ne ţineam promisiunea.

„Procederea lui Pulszky fu deci pe deplin aprobată din partea noastră, dar aceasta confusiune, care abia în Decemvre se potù repara, îmi pricinuì nespuse osteneli şi pierdere de vreme. Notele în cele din urmă tot veniră sub tipar pe la începutul lui Decemvre, dar aceasta întârḑiere încă a fost o ansă, că s'a nĕscut acel proces, care la timpul seu a făcut atâta sgomot şi care ne duse provisiunea de note în cuptoarele bancei engleze."

(Va urma.)

*) 100,000 franci în aur trag 23 kilogr (preste 67 punţi). Atâţi bani de metal nu obicĭnuesce a duce cu sine nici un călător, chiar dacă ar fi un om atât de bogat cum a fost acela, care luase asupra sa transportarea acestei sume. În tot Turinul nu era cu putinţă a aduna suma corespunḑetoare în bancnote austriace. Eu cred că şi aḑi abia s'ar potè aduna a douaḑecea parte. Contele K. a esoperat pe cale preschimbarea şi pentru a nu destepta suspecţiune, s'a întors acasă pe un lung ocol. Cu toate aceste nu i-a fost cu putinţă a scăpa de neplăceri.

Rusia şi Rĕscoala.

Ḑiariului „Köln. Ztg." i s'a făcut dela Petersburg împărtăşirile următoare foarte caracteristice faţă cu „atitudinea loială" a Rusiei în afacerea rescoalei dela meaḑă ḑi a monarchiei:

„Minuni se întêmplă în Rusia. Petrile încep sĕ vorbească, foile oficiale încep de un timp încoace a se ocupa cu politica esternă! Mai întâiu a năvălit asupra Germaniei foaia oficială a marinei „Mesagerul de Kronstadt" cu un articul, în care după ce samănă discordie, ameninţă cu fortăreţe şi năi ferecate. În ḑilele din urmă îşi înalţă vocea chiar şi monitoriul imperial şi cântă cântece politice. Monitoriul guvernului redactat în ministeriul de interne, nu se gândia înainte de aceasta se ţină raportori politici, căci activitatea lui negândită se mărginia numai prelûngă a servì guvernului de organ al afacerilor interne. Această creatură aparentă se deşteaptă acum spre groaza noastră a tuturor ca se ocupe cu viaţa politică şi fapta cea dintâiu a esistenţei sale celei nouĕ este că fără nici o reservă îşi îndreaptă atenţiunea asupra „Slavilor apăsaţi" şi mergênd mână în mână cu acestia ameninţă pe Austria. Raportorul monitoriului din Cetinie, vre o persoană ascunsă, declară, că Muntenegrului nu i poate plăcè sĕ'l încungiure Austria de toate părţile cu trupe. Este foarte caracteristic când foaia cea mai oficială din lume se servesce de un limbagiu ca acesta, după ce a vorbit Scobeleff şi Atcasoff şi după ce s'a apreţiat impresiunea produsă de astfel de espectoraţiuni în Europa. Foaia oficială în casul cel mai favorabil se face prin aceasta vinovată, cel puţin, de spriginul moral al rescoalei şi articulul nu va contribuì puţin la sgândărirea urei Slavilor contra Austriei. Contele Ignatieff declară înaintea fie cărui dacă vrea sĕ'l asculte, că el se interesează numai de politica internă, cea esternă pe dênsul nu'l privesce de loc. Cum se potrivesce aceasta? Dacă se arată disonanţe între Austria-Germania şi Rusia se ḑice în de obsce: aceasta vine dela presă şi dela oameni, căror le place se strice armonia între Rusia şi vecinul lor apusan. După cuvintele cele pline de încredere ale lui Kálnoky omul este nevoit a lua turburarea armoniei din partea „Pravitelstvenni-Vestnicului" că este fără de margini lipsită de tact sau foarte potrivită de a pune pe gânduri. Ne aducem aminte cum fu întrodus resboiul oriental, cum oameni au împins lucrurile la resboiu, ce rol au jucat trimişii rusesci, cum a isbucnit treptat rescoala în Erţegovina, Bosnia şi Bulgaria, apoi resboiul cu „staturile de sub protecţiunea" turcească şi cum în cele din urmă a întrevenit Rusia, după ce a creḑut pe Turcia destul de slăbită; pentrucă, după sciri dela Constantinopole, atunci trebuiau numai vre-o câteva brigade pentru de a alunga pe omul bolnav în Asia. Este uşor de a recunoasce asemenarea cea mare între evenimentele de atunci şi de astăḑi. Poate că Rusia nu are de cuget a trage sabia, îngreuează însĕ Austriei prin uneltiri de tot feliul opera de restabilirea păcei în provinciile ocupate, ba chiar şi în provinciile slavo-austriace se simte sistema de agitare a panslavistilor. Cine a adunat atâta materie de fermentaţiune în Serbia şi Belgrad, va dovedì mai târḑiu istoria. Indigită acum la moment numai la vaetele din Moscva cu privire la apăsarea Slavilor de sud, la agitaţiunea cea vie pentru fraţii slavi şi la dorinţa cea de atâtea ori esprimată a conducĕtorilor panslavisti, ca Rusia sĕ grăbească într'ajutoriul apĕsaţilor: „căci liberalilor cari sfătuesc a nu grăbì cu ajotoriul, fie care cuvênt trebue se le mâne roşaţa ruşinei pe frunte". Nu este o caracteristică a timpului că Katkoff consiliariul intim denumit de curênd are se urmeze bar. Nicolai în ministeriul de instrucţiune? „Köln. Ztg.", a publicat mai deuneḑile scirea că Giers se ia locul lui Saburoff în Berlin şi Lobanoff-Rostovski, ambasadorul din London se între în locul lui Giers în ministeriul de esterne. Atunci s'a ţinut scirea aceasta nedeamnă de credinţă, dară mai nedeamnă de credinţă este scirea despre denumirea lui Katkoff ministru de culte şi instrucţiune publică? Avem un ministeriu Ignatieff, un Scobeleff care zângăne cu sabia, un monitoriu politisătoriu, un Katkoff denumit consiliar intim şi poate şi ministru de culte şi instrucţiune. Nu putem crede că Giers o va mai putè duce mult în societatea aceasta.

După aceasta amintesce de admoniţiunea lui „Golos" ḑiariului celui mai iubitoriu de pace şi arată cum patrioţii la 1876 au tras pe ministrii Milutin şi Reutern în curentul resboiului.

„Tribunei" din Berlin i se scrie dela Petersburg:

„Partida panslavistă desvoltă o activitate mare; în Odessa, Kiev, Moscva şi în alte părţi s'au organisat comitete pentru înarmarea voluntarilor — cari se meargă în ajutoriul resculaţilor din peninsula Balcanilor; lipsa cea mare şi puţinul câştig sûnt foarte favorabile pentru acuirarea de voluntari şi presa, afară de unele escepţiuni, face tot ce poate pentru ca se agite poporul."

După ce arată „Tribune" mijloacele care se iau într'ajutoriul agitaţiunei, încheie: „Dacă ar succede planul, ar putè se înduplece şi pe ţarul Alexandru III ca, cel mult după încoronarea sa în Kremlul Moscvei, se devină instrument al panslavistilor

acăror acsiomă este: Calea la Constantinopole duce peste Viena.“

Varietăţi.

* (În afacerea scoalelor medie) aflăm că consistoriul archidiecesan in plen. a votat în şedinţa sa din urmă representaţiunea prin care sĕ protestează în contra proiectului dlui ministru de instrucţiune publică. La dorinţa consistorielor dela Caransebeş şi dela Arad însĕ, ca sĕ se înainteze una representaţiune din partea întregei metropolii, representaţiunea de mai sus s'a transpus metropolitului ca material cu scop de a fi întrebuinţat în representaţiunea comună a bisericei române gr. or. din Transilvania şi Ungaria. Publicarea representaţiunei-material, precum şi adevĕrată representrţiune va urma.

* (Esamen) se va ţinè Sâmbătă în 6/18 l. c. cu elevii şi elevele dela scoala noastră gr. or. din Sibiiu cetate, la care sûnt prin aceasta toţi p. t. DD. membri ai comitetului parochial poftiţi a participa.

* (Bal) Suboficerii-dela regimentul c. r, de infanterie F. W. Mare duce de Mecklemberg Strelitz Nr. 31 arangează seara, în 8|20 Februarie, bal în sala dela „Împăratul Romanilor“.

* (Regina Elisabeta a Romăniei.) Precum se scrie lui „P. Ll.“ din Bucuresci, înalta doamnă deja de mai multe sĕptĕmâni sufere tare de o boală de ureche, ce pricinuesce temeri serioase. Pururea gata, a uşora nenorocire străină mângâind şi ajutorând, dar nededată, a pretinde dela cei ce o încungiură o îngrigire deosebită pentru buna aflare a persoanei proprie, femeia generoasă, a cărei îngrigire pentru răniţii rĕsboiului ultim ruso-turcesc va remânè în veci neuitată, a fost dat la început numai puţină atenţie unei inflamaţiuni, ce se desvolta în urechia stângă. Rĕul luà însĕ pe neaşteptate astfel de dimensiuni, încât prin estensiunea desvoltării abscesului nu era ameninţat numai organul auḑului, ci era de temut că inflamaţia se va estinde asupra crerilor şi peliţelor crerilor. În urma acestei stări critice a bolnavei deja înainte cu mai multe ḑile s'a ordonat, ca varda palatului sĕ ocupe postul sĕu fără musică, şi s'a chemat renumitul specialist pentru boale de organul auḑului, profesorul Lucae din Berlin. Acesta a sosit deja în Bucurosci pentru a putè da după o cercetare amenunţită — paţientei încredinţate sciinţei sale medicale asigurarea liniştitoare, că putinţa a auḑului organului bolnăvit abia se va putè scăpa, dar că pentru o respândire a inflamaţiunei preste părţile învecinate ale crerilor deocamdată nu e primejdie. La poporaţiune scirea despre îmbolnăvirea critică a înaltei doamne a produs o impresie adûncă.

„Ellenzék“ spune, că în comitatul Torontalului se distribuie scripte rusesci, agitătoare şi trădătoare de patrie. — E de observat, că „Ellenzék“ are puţin noroc cu feliul acesta de sciri, şi aşa nu vom greşi daeă vom pune şi pe aceasta între „raţele“ cele grase, care le presentează numita foaie publicului ca dar de cărnelegi.

* (Cestiunea Dunărei). Cogălnicianu a publicat în 1 Februarie o broşură care cuprinde multe acte cu privire la cestiunea Dunărei.

* (Şele). Dela Wels se telegrafează că colonelul românesc şi director al arsenalului Dimitrescu Moican, la însĕrcinarea guvernului românesc, a încheiat contract de liferaţiune cu fabrica de armaturi a „fraţilor Brauz“ din Schöndorf la Boklabrück, în puterea căruia în timpul cel mai seurt fabrica are se lifereze un numĕr mare de şele pentru cavalerie şi trenuri.

* (Ḑiarele din România) nu neau venit de loc în septămâna aceasta. Se vede ca dd redactori s'a pus pe — serbători.

* (Oficieri rusesci), spun telegramele biroului de corespondenţă, trec pe la Bucuresci în numĕr mare spre Bulgaria.

* (Generalul Skobeleff.) — Un corespondent a lui „Köln. Ztg.“ care era corespondent militar în vremea rĕsboiului din 1877, narează, că vĕḑând cu ocasia acestui rĕsboiu pe generalul Skobeleff espunêndu-se de repeţite-ori, chiar şi fără motiv, prea tare focului intreţinut de Turci, ḑisese odată:

— Escelenţă, aveţi de grijă, că odată o sĕ vĕ omoare. De ce vĕ espuneţi atât de tare focului chiar când nu e trebuinţă?

— Ce credeţi, rĕspunse Scobeleff, că 'mi fac o plăcere din a lăsă pe Turci sĕ tragă asupra mea? Nu sûnt atât de nebunatic. Stiu însĕ ce fac! Cei mri mĕ urăsc şi mĕ pismuesc pentru isbăndile mele şi de ar putea m'ar da bucuros la o parte. — Trebue semi creez un scut contra acestei primejdii şi aceasta o pot face numai fanatisând atât de tare divisia mea, în cât sĕ 'mi scoată când i oiu ḑice şi pe dracu din Iad şi sĕ naibă pentru asta nici măcar trebuinţă de mine.

Corespondentul spune, că el întrevĕḑuse încă de atunci ambiţia cea mare a acestui general. Scobeleff se asociază aḑi prin faimosul sĕu discurs — partidei slavice, de sigur cu convingerea, că viitorul e în Rusia al acestei partide şi că numai prin ea îşi va putea realisa marile planuri ce are.

* (Desastrul de bursă, din Francia). — Vestea despre falimentul „Uniunii Generale“ din Paris a fost urmată de alte vesti din Francia, deopotrivă sensaţionale. Ḑiarele franceze anunţă, că directorul băncei de Lyon şi Loire, d. Savary, a dispărut. Unii ḑic, că spre a scăpa de arestul ce'l ameninţă; alţii afirmă că ar fi făcut delapidări şi asta ar fi causa. — În Lyon consternarea e mare. — În palatul legitimistilor din Paris încă e mare durerea. Aristocraţia de sânge a încetat sĕ mai dea sĕrbări de carneval. — Unele din marile familii au perdut bani mulţii cu căderea „Uniunei generale,“ altele sunt inrudite de-aproape cu membrii arestaţi a-i direcţiunei. — Cel mai vrednc eee plâns e în tot casul directorul, Eugnl Bontoux. După ce fusese arestat, id cerù sĕ fie dus înaintea ministrului de finance spre a protesta contra acestei mĕsuri. Consternarea lui a fost mare, când i sa spus, că togmai ministrul a ordonat sĕ'l aresteze. — Supus unui interogatoriu Bontoux a cerut sĕ fie pus în libertate, pe lângă cauţiune. Cererea i sa respins. Aceasta la amărât rĕu. El a strigat cu indignaţiune, că un Bontoux nu trebuie tratat ca un criminal de rînd. — În afĕrşit i sa dat voie, din causa stărei din ce în ce mai îngrijitoare în care se găsia sĕ'şi visiteze, întovărăşit de doi oameni ai poliţiei otelul de pe piaţa Vêndome. — Scena ce sa petrecut în familia lui a fost sfâşietoare. — Bontoux sa întors în trăsură sfărămat, cu ochii roşii de plâns. — Aspect vrednic de milă.

* (Resultatele impuţinării vinului în Francia) — D. Aurelian narează în „Revista Ştiinţifică.“ Impuţinarea vinului din causa floxerei face pe Francezi sĕ caute a'şi procura această beutură prin tot felul de mijloace. Între altele, ḑiarele agricole ne arată că un agronom din departamentul Ardennes ar fi reuşit să fabriceze vin din sfelce roşi. Că va fi fabricat o zeamă oare carel roşcată, se poate, însă nu cred că se poate asemăna vinul de sfeclă cu adevĕratul vin. Agronomul ar fi tractat sfecla roşie după cum se tractează strugurii la cules. De oare-ce sfecla cuprinde zachăr care prin fermentaţiune se preface în alcool, este foarte firesc ca procedând ast-fel agronomul francez sĕ fi dobândit un lichid fermentat care sĕ se poată bea; dar nu putem crede că produsul acesta sĕ poată înlocuì vinul.

Lista

contribuirilor mărinimoase în favoarea subscrisei, dela următorii pl. tit. Domni:

P. Cosma 1 fl., Elia Măcelariu 2 fl, Dr. Nemeş 1 fl., A. Lebu 1 fl., Dr. Puşcariu 1 fl., Bologa 1 fl., Ladai 1 fl., Bechnitz 1 fl., I. Hannia 1 fl., V. Roman 1 fl., I. Popescu 1 fl., N. Cristea 1 fl., Harşan 1 fl., C. Stezar 1 fl., A. N. G. 1 fl., G. Mateiu 1 fl., N. Popea 1 fl., A. B. 50 cr., Corneliu Tobias 2 fl. — total 20 fl. 50 cr.

Pentru cari, esprim tuturor mărinimoşilor domni contribuitori cea mai profundă mulţămită a mea.

Sibiiu, 7 Februarie n. 1882.

Francisca Teocu.

Bibliografie.

Slavici Ioan *Novele din popor.* Bucuresci, 1881. Preţul 4 lei broş. 6 lei leg. eleg.

Macedonski Al. A. Poesii. Ediţiunea a doua. Bucuresci 1882.

Noua bibliotecă română. Colecţiunea de novele şi romanuri.

Seria I. Broşura 8. Braşov, 1882.

Demetrian Apostol C. *Manualul bursei* sau *Călăuza agentului de schimb.* Bucuresci 1882.

Mocean D. *Scoală de patinagiu.* Bucuresci 1882.

Statistica din România. Comerciul exterior, import şi export pe anul 1876 Bucuresci 1881.

Loterie.

Mercuri în 15 Februarie n. 1882.

Brünn: **58 89 41 82 17**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 14 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.80	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.25	88.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	107.—	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	92.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.—	131.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	96.25	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.—	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.75	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.75	97.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.25	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	74.—
Datorie de stat în argint	75.30	75.50
Renta de aur austriacă	92.30	92.25
Sorţi de stat dela 1860	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	811.—	810.—
Acţiuni de credit austr.	290.75	295.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.—	290.—
Sorţi unguresci cu premii	113.25	114.50
Sorţi de regularea Tisei	107,25	108.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.62
Napoleon	9.53	9.52
100 marce nemţesci	58.50	58.55
London (pe poliţa de trei luni)	120.—	120.—

Nr. 388—1882 sz. b. [20] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu comunal în comuna mare Gurarîului — Pretura Săliştei — se deschide prin aceasta concurs cu termin până la 1 Martie 1882.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

salariu anual 400 fl., adjut 100 fl. cuartir natural şi 12 orgii de lemne de foc pentru cuartir şi cancelarie, eventual relutul de cuartir şi lemne în bani gata; 10 fl. pentru lumini, precum şi tacsele prescrise pentru lucruri private.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a trimite rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 până la 1 Martie a. c. st. n. la Pretorele cercului în Săliste.

Cunoscinţa limbei statului e condiţiune.

Săliste în 8 Faur 1882.

Pretorele cercului.

Nr. 90. [16] 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea postului de director la institutul de agronomie din Mediaş, devenit vacant prin depărtarea directorului de până acum, se escrie concurs până la 28 Februarie 1882 12 oare am.

Leafa şi emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. Leafă ordinară pe an 1200 fl., adecă douĕspreḑece sute fl. v. a.

2. Adaus de funcţiune pe an 200 fl. adecă doue sute fl. v. a.

3. Bani de cortel pe an 200 fl., adecă doue sute fl. v. a.

4. Folosirea unui loc de grădină de 800 □° pentru trebuinţele proprie.

5. Drept la primirea unei pensiuni în mesura următoare: 3/8 din leafă după un serviţiu promt de ḑece ani; de acì înainte după fie care *quinqueniu* trecut mai mult cu 1/8 din leafă şi după un timp de serviţiu de 35 ani leafa întreagă.

Directorului şi Universităţii i se reservă anunţiare de o jumetate de an, care însĕ pentru aceasta din urmă se restringe la primii doi ani de serviţiu.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi trimeaţă petiţiunile lor, cu documentele despre cualificaţiunea lor de specialişti, despre absolvarea cursului de studii la o academie agronomică, apoi despre resultatele de până acum în specialitatea acestei instrucţiuni, cel mult până la terminul stabilist mai su la oficiul central subscris.

Sibiiu 30 Ianuarie 1882.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Publicare de licitaţiune.

Pentru liferarea de 1024 metri cubici de lemne de ars la institutul reg. ung. de alienaţi, şi anume pe timpul dela 1882 până 1883 sĕ escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 7 Februarie 1882 Nr. 6378 un non concurs.

Oferte în scris — cu timbru de 50 cr., conţenênd 200 fl. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se preda la subsemnata Direcţiune până în 2 Martie a. c. st. n. la 11 oare ante-ameaḑi; şi în acelea trebue descris lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea si aceea că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund publicării, ori cari sosesc întârḑiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu 12 Februarie 1882.

Direcţiunea Institutului reg. ung. pentru alienaţi.

[21] 2—3

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tiparul **tipografiei archidiecesane.**

Nr. 15. Sibiiu, Sâmbătă 6/18 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Februarie.

Ţiarele unguresci nu încetează de a „descoperì“ emisari şi agitatori de tot soiul şi când autorităţile caută mai cu deamĕruntul sĕ-i afle, se vede că toată treaba e spaimă goală.

Nici ţiarele polone nu credem că remân înapoia sororilor lor unguresci. Sfara ce se făcú cu Rutenii din Galiţia pare că încă are sĕ ese la o nimica. O comună, sau poate mai multe comune, voiau sĕ treacă dela greco-catolicism la ortodocsie. Deci fiindcă Ruşii sûnt ortodocşi, Rutenii, cari voiau sĕ treacă la ortodocsie trebuia sĕ fie cel puţin „rusofili“, dacă nu panslavişti. Pentru caracterisarea afacerei alarmătoare din Galiţia amintim o unică împregiurare din ascultările unui învinuit principal, a consiliariului de curte Dobrzansky. Acesta, spune „Egyetértés“, că şi-a început rĕspunsul la cea dintâi ascultare, esprimându-şi mirarea, cum, acelaşi guvern, care la distins pentru principiile sale politice, vine astăţi se 'l aresteze din aceeaşi causă, ădecă pentru aceleşi vederi şi principii politice. Într'aceea cercetările nu sûnt terminate. Vom mai astepta. Din tonul presei care făcea larma cea mai mare la început însĕ se vede că n'are se ese nimica din toată afacerea.

În Crivoscia se aşteaptă în ţilele mai de aproape nisce lupte serioase. Din scirile telegrafice care spun că Covacevici şi Bucalovici s'au dus în Bocche sĕ dea ajutoriu însurgenţilor, se vede câtă însĕmnătate se atribue în tabera resculaţilor posiţiunilor ocupate de ei. Firesce, Crivoscia abia are o intindere de vr'o câte-va miluri cuadrate, dar fiind că rescoala s'a escat aici, înfrângerea Crivoscianilor ar fi un eveniment, al cărui efect deprimător ar atinge mişcarea întreagă. De aci se esplică încordările ce le fac şefii insurecţiunei pentru a da piept aici cu trupele noastre. Loc. Mareşal Iovanovici a îndreptat cătră trupe un ordin, în care între altele se ţice:

„Problema, cu care sûnt încredinţat în Erţegovina, e foarte grea. Proporţiunile ce a luat rĕscoala şi puţinele trupe ce avem, ne silesc deocamdată a astepta sporirea trupelor şi sosirea primăverei. După aceasta ne vom ocupa cu energie de înfrângerea resculaţilor. Toate întreprinderile trebuie sevârşite totdeauna cu putere suficientă pentru a garanta succesul. Faţă cu un duşman care năvălesce asupra noastră cu trupe puţine din locuri ascunse unde stă la pândă, alegênd terenul cel mai greu, cu un duşman care e dedat a trimbiţa succesele cele mai mici ca nisce învingeri mari, trebuie sĕ ne silim a-i tăia ori ce ocasiune pentru asemenea năvăliri. Pretind dela toate trupele energie fără cruţare, constanţă şi precauţiune în luptă, dar sĕ cruţaţi această ţeară, care şi aşa e seracă în resurse, căci cu o procedere necruţătoare ne vom despoia pe noi înşine.“

„National Zeitung“, vorbind despre împregiurarea când principele Nichita ar trebuì sĕ'şi aleagă între poporul sĕu şi Austria scrie următoarele:

În Muntenegru se ating foarte de aproape posiţiunile Austriei şi Rusiei, şi acolo ar putè sĕ se adune în tot momentul o materie pentru conflicte. Principele Nichita tot mai lucrează, ca, prin toate sforţările, se resiste la siluirile hordelor sale de rĕsboinici şi se manţină neutralitatea; aşa pare cel puţin pe din afară. Totuşi nu mai încape nici o îndoială că principele muntenegrean, nevoit sĕ'şi aleagă între a fi contra Austro-Ungariei şi a se lăsa sĕ fie gonit şi părăsit de supuşii sei, va preferì sĕ fie contra Austro-Ungariei; mai ales că principele Muntenegrului este sigur, în toate împregiurările, de un sprijin din partea Rusiei, dacă va remânea credincios supuşilor sei. Rusia mănţine cu o îndărătnicie ne mai pomenită posiţiunea sea din Muntenegru şi, în momentul când d. Katkoff este numit consiliar de Stat şi generalul Scobeleff ţine discursul sĕu, ea este negreşit mai dispusă ca ori când se smulgă această protectiune din mânile Austriei. Speranţă pentru o resolvare favorabilă a afacerii erţegovinene se află acum mai ales în repeţiciunea şi energia acţiunii austriace. Până acum armata austriacă se află numai în stare de pregătire şi de aceea numai de aci înainte trebuie se asceptăm faptele.

Rescoala.

Raportul oficial din Seraievo din 14 Februarie se ocupă mai cu samă cu dispositiuni pentru de a se asigura trupele contra resculaţilor.

„Narodni List“ din Zara scrie: In cercul Trebiniei s'a format o bandă de insurgenţi. Resculaţii dela Simniţa silesc satele Diclitane şi Sceniţane sĕ se alăture lângă dênşii. Cu o trupă neînsemnată s'ar putè nimicì banda aceasta, care neliniscesce ţinutul pe ripa dreaptă a Trebniţei. Este de temut că banda aceasta îşi va întinde patrulările sale până în satele dalmatine.

După acelaşi ţiariu aflăm, că Covacevici a alergat în ajutoriul Crivoscianilor. Şi insurgenţii din Zubci şi Sutorina, Priebor şi Corienice se adună la Vratilo spre a se opune avansului trupelor. În locul amintit în urmă sûnt la vre o 600 resculaţi. Trupele proced cu multă grije întărindu-şi posiţiunile ocupate. — În Cattaro se aud puşcături de tunuri îndreptate contra insurgenţilor, cari se retrag pe înălţimile dela Velievci şi cu toate că vĕd taberile noastre nu cutează a se apropia de ele. Trupa n'are până acum decât 4 morţi şi 18 răniţi. Perderile insurgenţilor se socotesc a fi preste 200.

Descoperirile lui Kossuth.

II.

Ultima epistolă a lui Pulszky comunicată de noi era datată din 15 Octomvre 1860. Cinci ţile mai târţiu a apărut — diploma din Octomvre! Din epistola următoare a lui Kossuth cătră Cavour se vede ce efect au avut concesiunile făcute în aceea diplomă asupra conducĕtorilor mişcării maghiare şi asupra Ungariei.

London în 22 Noembre 1860.

„Opiniunea mea personală despre efectul concesiunilor am dispus sĕ se comunice Escelenţiei Vs.; V'am făcut totodată şi promisiunea că'mi voiu procura informaţiuni esacte din patrie şi fără de a mĕ lăsa a fi influenţat de dorinţele mele personale, cum se şi cuvine unui om onest, vĕ voiu comunica, dle conte, tot ce voiu afla, şi voiu raporta numai fapte necontestabile. Acum sûnt în posiţiuue a'mi împlinì promisiunea, şi aceasta o fac cu bucurie şi satisfacţiune.

„M'am silit a-mi câştiga nesce raportori imparţiali. Am cerut serviţiele amicabile ce mi s'au îmbiat de bună voie din partea a patru Englezi; doi dintre acestia sûnt membri ai parlamentului (unul aparţine partiduiui torist) amêndoi sûnt cunoscuţi şi iniciaţi în cercurile societăţii mai „înalte“ a Ungariei; al treilea e un comerciant din London, care are conecsiuni comerciale în Pesta; al patrulea e un preot protestant, care vorbesce nemţesce. Nici unul dintre acesti domni nu scie de misiunea celorlalţi trei şi fie care dintre dînşii mi-a dat cuvêntul, că va fi un observator imparţial, fără de a face sĕ se simţă conecsiunea lor cu mine nici pe departe.

Raporturile lor arată un acord minunat şi ne dau siguranţa că majoritatea preponderantă a naţiunei (99 între o sută cum se esprimă conservatorii vechi) resping în mod absolut şi cu o hotărire ce eschide ori ce discusiune ori ce idee de negoţiare

---

FOIŢA.

Cugetările unei regine.

Întroducere de dl Louis Ulbach (*Nouvelle Revue*).*)

Regina era în costum naţional când am salutat-o. Numai pe acela îl poartă la Sinaia; ea 'l a pus la modă. Pentru ori care altă femeiă s'ar ţice că îl poartă din cochetăriă, atât de bine o prinde, atât îi împodobesce caracterul; în realitate însĕ ia îl poartă de datoria sa de suverană, şi pentru a încuragia industria naţională. Domnişoarele ei de onoare îl poartă cu mai puţină intenţiune politică, şi este o visiune straniă în farmecul ei, această tineră curte femenină, cu vestminte cusute, aurite, înfluturate, cu bani de aur şi cu vĕl pe cap vorbind şi cugetând în limba franceză, când te aştepţi la o ciripire orientală.

Regina este înaltă, bine „făcută. Ochii sĕi sûnt albastrii, cam slabi, ei caută de aproape privirile, spre a prinde mai repede cugetarea. Când scii că au plâns mult, găsesci azurul lor adûnc şi fulgerul lor mişcă în tocmai ca o cugetare eroică. Sprincenele, fin arcuite, au o estremă mobilitate; gura, corectă, este deprinsă cu surisul şi lasă a se vedè dinţii albi, bine aliniaţi; pĕrul castaniu, belşugat, este adesea nedisciplinat; mâna-i este frumoasă, condeiul nu o îngreuiază; piciorul, ager la umblet, este cambrat şi cu aceste în întregul ei este mai frumuşică decât frumoasă, mai graţioasă decât frumuşică. Pe această scînteiere a inteligenţei, a bunătăţei, a onestităţei, care merge înaintea visitatorilor pentru a le ridica sfiiala şi a i face a vorbì îndată este farmecul, ceaţa modestiei o mirare ingenuă de a respunde la titlul de Maiestate, o uitare a rangului, care arată mai bine toată această lucire învĕluind-o şi care încurcă mai mult pe cei pe cari voesce a'i primì bine.

Sciam că regina ascunde în inimă-i un doliu neconsolabil, şi că mama, acum fără copii, îşi hrănesce durerea prin nesfârşita-i îngrìgire pentru sêrmanii orfani. Fu oare numai ideea acestui doliu, sau nedreapta bănuială a vre-unei alte nostalgii, care îmi aduse aminte versurile suspinate de Maria de Neuburg, în Ruy-Blas?

„Căci nu sûnt încă, eu care me tem de toţi acesti mari, în buna-mi Germanie, cu bunii mei părinţi! Cum alergam cu sora-mea în erburi! Şi apoi sătenii treceau însărcinaţi cu snopi şi ne încărcam cu ei!... Ce plăcut era...“

Dacă regina României nu-şi regretă patria schimbată, şi-aduce cel puţin aminte cu o fragedă melancolie de *buna'i Germanie, de bunii sei părinţi şi de snopii ce a purtat.*

Se scie că este născută principesă de Wied. Dar în acest dulce principat pe când primia, supt direcţiunea unei mame înteligente şi atente, cea mai deplină instrucţiune, ea trăì liberă, pe câmp în natură. Ea era vioiciunea, veselia, adesea silită, a unui interior pe care boala îl întuneca. Principele tatăl sĕu a murit de pept; cel mai tênĕr din fraţii sĕi, care ar fi trebuit sĕi fie tovarăşul jocurilor, lânceţia lûngă dânsa până ce murì. Ea învĕţa a căuta, a mângăia pe bolnavi, înainte de a fi suferit prin ea însĕ-şi. Principesa de Wied clădise o fermă, unde viza de a închide, de a cresce şi a însănĕtoşì copilul bolnav.

Cei doi juni principi şi sora lor îşi petreceau timpul lucrând pământul, şi frumoasa regină, a cărei fotografie se vede pretutindeni la Bucuresci în costum de săteană română ţinênd o furcă şi torcând, ar fi putut fi representată, la vêrsta de doi-spre ţece ani, culegênd cartofi, porumb, sau mulgênd vacile.

Torcĕtoarea română 'şi aduce aminte de tinera fermieră: Ea iubesce natura cu pasiune; o cunoasce, o descrie; nimeni dar nu se va mira de a găsì în cugetările ei asupra lumei sau asupra curţii, impresiuni culese la ţeară sau aduse dela păsĕrărie.

Această poftă câmpenească într'o inteligenţă atât de rafinată, această sciinţă a satului într'o principesă care scie toate limbile, şi care a sciut mai întâiu limbile vechi, până a nu învĕţa

* Din „Românul“.

cu Austria, ori cum ar fi condiţiunile. Naţiunea voesce a rumpe cu Austria odată pentru totdeuna şi cu ori ce preţ. Ea îi aşteaptă eliberarea dela Italia. Raportorii mei au fost surprinşi de siguranţa, cu care fie care aşteaptă, ca eu să me întorc în scurt timp cu ajutor din Italia acasă. Despre acest ajutor liberalii ḑic: „E sigur că acela se va da, asupra acestui lucru nu încape nici o îndoială“, acei ce aparţin partidei moderate ḑic: „Durere trebue se asteptăm;“ massele cred instinctiv şi atât de firm, încât nimic nu-le poate sguduì în această credinţă. Oamenii cred că e un lucru de tot firesce că aḑi mâne vor primì proclamaţiunea mea la arme şi declară că nici unul nu va lipsì când e vorba de a sta umĕr la umĕr; pentrucă ei sciu că în momentul ce naţiunea va fi chiemată la arme de mine şi consoţii mei speranţa în succes e asigurată.

„Dacă doriţi, dle conte, ve pot servì cu amenunte interesante.

„Încât pentru diploma din 20 Octomvre, raportorii mei au aflat, că oamenii sau că vorbesc cu dispreţ despre ea, ca despre o nenorocită comedie, sau că declară: „fiind că (diploma) ne dă o armă a mână trebue se ne folosim de ea.!“

„Atât despre opiniunea publică în genere şi anume după rapoartele conglăsuitoare dela nisce observatori cu totul imparţiali.

„Dealtă parte — şi aceasta e un lucru de o însemnătate mai mare — noi am provocat comitetul central din ţeară, care are în Ungaria toate firele mişcărei în mânile sale, să trimiţă pe unul dintre membrii săi şi anumit pe unul dintre acei bărbaţi, cari sûnt destinaţi a ocupa un post de comandant în lupta revoluţionară. Respectivul avea să ne dea un raport detaiat despre tot ce a făcut comitetul deja şi despre cele ce avea de cuget să mai facă, intru cât s'a esecutat instrucţiunile noastre cu un cuvênt despre tot ce se întêmplă în Ungaria.

„Trimisul a sosit în ţeară, s'au ţinut convorbiri şi pe basa acestui raport autentic, aşi potè ḑice ofi ial, îmi iau voiă a ve comunica Escelenţiei Voastre cum stăm noi în Ungaria.

„În Ungaria acţiunea se operează acum în doaue direcţiuni: pe calea opositiunei legale şi a organisaţiunei secrete.

„I. Încât pentru calea opositiunei legale, se făcuse la inceput sub primele impresiuni ale diplomei din Octombre, planul ca nici unul dintre amicii nostri politici să nu primească vre-o funcţiune şi se i se pună cabinetului din Viena ca pedecă acea *vis inertiae* ce e inerentă resistenţei pasive.

„Dar cumpĕnindu-se lucrul mai de aproape oamenii veniră la convingerea că ar fi un câştig necalculabil pentru mişcarea revoluţionară, dacă funcţionarii austriaci vor fi respinşi de pe arena publică, dacă în locul lor ar venì amicii nostri politici, şi în deosebi, dacă oficiele comitatense şi totdeodată poliţia şi posibilitatea de a refusa contribuţiunile se vor afla în mânile lor. S'a hotărît deci a se pune în lucrare reconstrucţiunea comitatelor şi anume aşa ca în sensul legei să se convoace congregaţiunile comitatense, cum au esistat în anul 1848. Comisiunile comitatense din anul 1849 aveau să se institue de nou, lacunele escate prin moarte să se suplinească prin patrioţi resoluţi şi credincioşi şi în acelaşi mod să se ocupe funcţiunile comitatense. Contra acestei (reforme) nici guvernul din Viena nu putea face vre o obiecţiune fără a se da pe sine însuşi de minciună.

Deci din două lucruri unul se va face ex necesitate s'au că guvernul din Viena va împedeca acest plan cu forţa — şi atunci întreaga clădire a aşa numitelor concesiuni va cădè dintr'o lovitură, perfidia Austriei se va demasca de nou şi mişcarea va cresce în proporţiunile lavinelor, s'au Austria nu va cuteza a ne pune pedeci şi atunci terentul pentru consoţii nostri remâne liber. Nu trebuie se vĕ esplic mai de aprope dle conte, însemnătatea acestui moment.

Dar ca opiniunea publică a Europei să nu înţeleagă fals dimensiunile restauraţiunei comitatense, cele dintâi discusiuni comitatense folosindu-se de străvechiul lor drept constituţional vor declara, că diploma din Octomvre se află în contradicere cu legile şi cu constituţiunea, că reînfiinţareacancelariei aulice şi a locotenenţiei, care au fost cassate prin legile din anul 1848 sancţionate de Regele, e nelegală, că prin urmare aceste autorităţi nu esistă şi nu pot esercita nici o potestate oficială şi fiind că dreptul de a vota dările şi recruţii i se cuvine dietei, funcţionarii comitatensi nu numai se fie opriţi a conlurca la încassarea dărilor şi la recrutare, ordinate într'un mod arbitrar, ci să li se impună stricta datorinţă de a scutì poporul de toate impositele de feliul acesta.

„Afară de aceasta mai esistă intenţiunea de a se lua hotărîrea într'o conferenţă sau în dietă (dacă aceasta se va întrunì), ca să nu se voteze contribuţiune nici un cruceriu şi să nu se încuviinţeze asentarea nici măcar a unuì recrut până nu se va restabilì constituţiunea pe basa legislaţiunei din anul 1848 în cuprinsul seu întreg subînţelegêndu-se aici ministeriul unguresc independent, în deosebi portfoiul ministrului de finanţe şi de resboiu, până nu se vor depărta toate elementele străine ale trupelor din ţeară şi până nu se vor disloca regimentele unguresci în patria lor.

„Escelenţia Voastră ve veţi aduce aminte, că casa Austriei, înainte de a se hotărî a concede naţiunei aceste drepturi constituţionale, era gata, călcându-şi cuvêntul a ne ataca cu putere armată, a ne arunca patria într'o mare de flacări şi sânge şi a ne trimite pe cap 200,000 Ruşi de cari se îngrigise mai dinainte.

„Aceasta e programa opositiunei legale, la care s'a alipit după toate formele şi partida moderată liberală condusă de Deak şi Eötvös (fostii mei colegi în ministeriu.)

„II. Încât pentru organisarea revoluţiunei am trimis în Septemvre convenţiunea stabilită între noi comitetului central care conduce mişcarea în patrie, provocându l se pună nnmai decât în lucrare organisaţiunea tactică a revoluţiunei şi ţeara e împărţită deja după corpurile de armată, divisiuni şi brigade, comandanţii corpurilor nu numai sûnt denumiţi, ci aflându-se la posturile ce li s'au dat lucră deja din toate puterile şi recrutările pentru armata revoluţionară naţională se fac pretotindenea cu energie şi discreţiune la sfêrşitul acestui an mi se va trimite ordre de bataille pentru oastea întreagă. Prelângă această organisaţiune tactică s'au făcut dispositiuni şi pentru armarea gloatelor. Planul strategic al campaniei s'a stabilit în toate detaiurile şi în conformitate cu basa adoptată de Escelenţia Voastră, aprobată de consiliul de ministri şi confirmată de Regele. Afară de aceasta s'au iniţiat unele raporturi de concesiunei cu armata austriacă şi s'a organisat însemnatul serviţiu al esploratorilor. Mai departe fie care comitat a primit câte un comisar suprem politic, care va avé chiemarea a se îngrigì de instituirea de organe revoluţionare subalterne în fie care cetate şi în fie care sat. Lista comisarilor se află în mâna mea şi vĕd figurênd într'ânsa numele cele mai populare din ţeară, între acestia mulţi dintre cei mai bogaţi magnaţi.

Generalul Vetter, pe care l'am încredinţat cu elaborarea planurilor tactice şi a instrucţiunilor destinate pentru comandanţii supremi din patrie a fost de faţă la consfătuirile ţinute în solul din Ungaria deci el e în staro a da Escelenţii Tale deslusirile dorite. De aceea am şi aflat consult lucru să-l încredinţez cu predarea acestei scrisori.

„Deci eu sûnt acum în posiţiunea de a potè da nu numai în numele meu propriu sau al direcţiunei sau al emigraţiunei, ci de a dreptul în numele şi la mandatul respicat al naţiunei asigurarea sĕrbătorească, că Regele Victor Emanuil poate comta la Ungaria. Dacă Majestatea Sa va emite proclamaţiunea la arme pe basa stabilită în Septemvre, se va vedè ce e în stare să facă naţiunea maghiară.

„Am se mai adaug la cele ḑise că naţiunea mea prin comitetul central a aprobat tot ce eu împreună cu soţii mei din direcţiune am propus Escelenţiei Vs. Naţiunea esprimă Dtale, dle conte, şi prin Dta Regelui mulţemita sa pentrucă s'au primit aceste propuneri; ea comptează cu încredere nemărginită la ajutoriul promis, care în acord cu părerile mele îl crede neaperat de lipsă pentru începerea revoluţiunei. Naţiunea mi-a impus în sfârşit datorinţa a te asigura pe dta, dle conte şi prin dta pe Regele despre supunerea cu credinţă şi despre eterna recunoscinţă a Ungariei.

„Cu aceste dle conte, eu mi-am făcut raportul despre starea lucrurilor în Ungaria. Acum însĕ am de împlinit o serioasă datorinţă către patria mea.

„Solul patrioţilor ungari după ce primì instrucţiunile mele, 'mi adresă următoarele cuvinte:

„Sunt însărcinat a ve declara în numele comitetului central: naţiunea comptează că direcţiunea naţională maghiară care lucră sub presidenţa Dtale întorcêndu-se în ţeară va lua asupra s'a guvernul provisoriu al ţĕrei şi până atunci dispositiunile Dtale se vor esecuta cu fidelitate. Încredêndu-ne în circumspecţiunea Dtale noi şi cu noi lamura naţiunei nu am esitat a ne pune în joc viaţa, averea, fericirea familielor noastre şi ce e mai mult decât acestea, viitoriul patriei noastre. Noi ne am pus într'o situaţiune care e imposibil să ţină mult. O organisaţiune revoluţionară atât de estinsă nu se poate susţinè sub nici o impregiurare vreme îndelungată fără de a i se da de urmă şi descoperirea cea mai neînsemnată ar da carneficiului un seceris mănos. La începutul cele mai deaproape primăveri trebue să se

---

limba francesă, la Paris, la cursurile abatelui Gautier, nu este cea mai mică atracţiune a acestei fisionomii.

În francheţa sa, caracterul ei a păstrat ceva din această savoare câmpeană. Copila era rebelă: femeia are o voinţă nestrămutată. Când era de cinci ani, părinţii voiră s'o facă se poseze pentru un portret; toate raţiunile fură zadarnice, pentru a o face să stea liniscită. A trebuit să s'astepte voinţa ei. Când se otărî a sta nemişcată luptà atâta cu ea însĕ-şi încât căḑu leşinată.

În acel timp, şi mai în urmă, visul ei fu să devie institutoare. Am auḑit-o ḑicênd că are vocaţiunea de a instruì. În adevĕr ea învaţă pe tron, prin esemplele ce dă.

Într'o ḑi, era de ḑece ani, se descepta cu o dorinţă iresistabilă de a înlocuì preumblarea de dimineaţă prin visitarea scoalei dela Rodenbach. Mama trecênd prin camera copiilor, copila Elisabeta îi cerù voia de a se duce să înveţe cu fetele arêndaşului. Principesa de Wied nu auḑise cererea şi tăcù; dar fiica sa luà tăcerea mamei sale drept permisiune, şi alergà la fermă. Scolăriţele erau pe cale; mica principesă le întâlnì în cale.

Învĕţătoriul măgulit, dar nu prea surprins, admise pe această nouĕ scolăriţă la onorurile lecţiunei. Era o lecţie de cânt. Mica principesă, care nu cuteza se cânte prea tare în mijlocul familiei sale bolnave îşi lărgi plămânii în scoală şi-'şi dete toată vocea astfel încât o altă ne mai putênd îndura acel cânt atât de puternic şi poate şi geloasă, îi pusĕ îndată mâna pe gură, scandalisând astfel toată clasa.

După câteva momente unul din vênătorii castelului trimis după mica cântăreaţă, venì să o reclame pentru a o conduce la arest.

Aceasta încercare de libertate îi aduse o lecţiune de captivitate. Astăḑi regina numai cântă; o mână nevĕḑută, nepipăibilă se pune uneori pe gura ei spre a oprì adevĕrul gata se strige. Atunci ea aleargă la albumul ei şi ascunde acolo ceea ce nu poate spune tare.

Această educaţiune bine dirigiată, această viaţă în familie, care serba pe câmp şi se întrista în casă, această putere de instinct şi de voinţă pe care doliuri necontenite o măria supunêndu-o apoi mai târḑiu călĕtoriei în diferite părţi ale Europei însoţită de mătuşa sa marea ducesă Elena de Rusia, profesori învĕţaţi, cetiri judecioase esplică acest gust literar, această vigoare de cugetare care se condenseză astăḑi în cugetări voiu adauga această deprindere de muncă care face că Regina întrece pe Rege, se desteaptă în ḑiori, îşi reaprinde lampa stinsă cea din urmă, şi 'şi-a tors furca când toată lumea doarme încă.

Nu este oare ciudat de notat, a avut ca institutoare principală pe dra Lavater strănepoata vestitului fisiognomist? Nu datoresce însĕ sciinţa de observare tradiţiunilor aduse de guvernanta ei. Dacă ar trebuì se găsesc o înfiurire otărîtoare a vocaţiunei sale a'şi căuta-o mai bine în familia sa.

Bunică-sa, principesa Ludovica de Wied, era poetă; moşul sĕu avea un frate pictor, şi un altul, principele Maximilian, călĕtor şi naturalist celebru tatăl sĕu a scris cărţi de filosofie.

Dar ce a făcut-o mai cu seamă poet este durerea.

Până la moartea copiliţei, nu se scia că regina să fie scris in versuri, în limba germană, sĕu în cea franceză. Taina ei i-a scăpat prin ultimele sfişieri ale inimei sale.

Ne putênd sfirşi portretul, care cere a fi de mai multe ori prelucrat mĕ mărginesc în a schiţa trăsurile mari şi atingătoare ale fisionomiei, spunênd cum ea apărù pentru prima oară principelui Carol de Hohenzollern.

Această întelnire se făcù la Berlin în timpul unei şederi de câte-va luni a principesei Elisabeta împreună cu juna comtesa Maria de Flandra, astăḑi cumnata ei.

Ea cobora, cu obicinuita-i vioiciune, scara cea mare a castelului. Fugea de urit? simţia recrescrêndu-i aripele din viaţa i liberă dela Neuwied? ea, sbura, aluneca, scapă două-trei trepte şi s'ar fi omorit sĕu rănit, dacă junele

pună capet acestei situaţiuni sau într'un fel sau întraltul. Dta poţi sĕ asiguri pe contele Cavour că Ungaria va împlinì tot ce Dta ai promis în numele naţiunei. De altă parte însĕ şi noi voim sĕ fim asiguraţi că resboiul va isbucnì de bună seamă în primăvară şi că noi putem compta cu deplină siguranţă în ajutoriul promis. Esti dta în posiţiune a ne da în această privinţă o asigurare hotărîtă. ?

„Eu am dat la aceasta declaraţiune următoriul respuns: „Eu am raportat în patrie cu fidelitate tot ce s'a stabilit între noi şi guvernul Regelui în Septemvre. Vĕ este cunoscut tuturor că contele Cavour ne a asigurat în scris, că consiliul ministerial a acceptat convenţiunea şi Regele a confirmat această asigurare din partea contelui Cavour cu cuvintele: „eu aprobez şi acceptez tot ce aţi stabilit dvoastre cu contele Cavour. Vĕ puteţi încrede în cuvêntul meu. Spune naţiunei Dtale că eu nu o voiu înşela nici odată.“ Dacă situaţiunea s'ar fi schimbat de atunci, contele Cavour de sigur m'ar fi însciinţat despre aceasta. Nici el nici Regele nu vor voì sĕ se joace numai cu nenorocita noastră patrie.

„Dorinţa Dv. e justă; o voiu propune contelui. El nu va refusa rĕspunsul categoric; dacă va refusa, şi acest refus va fi un rĕspuns, şi noi îl vom înţelege şi ne vom conforma astfel. În timp de 14 ḑile veţi primì însciinţarea în patrie.“

Deci te rog pentru hotărîre, Escelenţiă, te rog avênd în vedere nenorocirea ce atêrnă amerinţând deasupra patriei mele. Ce sĕ rĕspund patrioţilor mei?

„Se ivesc semne ce me pun pe gânduri. Solia ce a primit'o representantul nostru din Turin ca respuns la comunicatul meu din 22 Octomvre dela secretariul Escelenţiei Tale, greutăţile ce ni s'au făcut în afacerea cu legiunea şi cu spesele bancnotelor, sûnt aparenţe neliniscitoare, a căror gravitate se sporesce într'o mĕsură mare prin aceea, că idea de a cumpĕra Veneţia (prin Italia) e pusă la ordinea ḑilei nu numai aici în London, în oficiul estern, ci chiar şi în foile din Turin.

„Eu cred că ideea aceasta nu e populară în Italia; sûnt de părere că contrastele de interese dintre Italia şi Austria nu se pot neteḑì printr'o cumpĕrare; am convicţiunea că valoarea tractatelor între state se mesură după gradul puterei şi al interesului. Cumperarea Veneţiei departe de a garanta liniscea şi siguranţa Italiei, va da numai Austriei ocasiunea, a'şi regula încâtva finanţele şi aşi reculege puterile, pentru a se resbuna asupra Italiei şi un pretest pentru această resbunare nu va fi cu greu de aflat. Eu ḑic deci, că nu esistă decât o singură cale, pentru a ne asigura contra simţeminţelor ostile ale Casei Austria, adecă, a delătura această Casă, frângêndu-i-se puterea cu ajutoriul Ungariei.

„Dacă cumperarea totuşi s'ar realisa, noi Maghiarii am deplânge cu dorere naufragiul speranţelor noastre, dar la un gravamen nu avem drept. Presupunênd, că Escelenţia Voastră veţi avè bunătatea a ne însciinţa despre schimbarea situaţiunei, — pentruca patria mea se nu se legene în speranţe deşerte şi se devină prada unei nenorociri neprecalculabile.

„Te rog Escelenţă pe tot ce e sacru unui patriot, te rog cu mânile ridicate: Spune-mi ce se respund naţiunei mele?

„Solul patrioţilor ungari m'a însciinţat şi despre aceea, că pe la sfêrşitul anului vor mai avè încă lipsă de vro 150,000 frci, pentru a susţinè organisaţiunea militară; mai departe, dacă resboiul ar isbucnì, eu sĕ le dau suma la mână cu o lună mai înainte de isbucnire, această sumă se cere pe basa ordinei de bataie *(ordre de bataille)* pentru a aprovisiona armata regulară în cele 15 ḑile dintâiu ale revoluţiunei şi pentru a-i da soldul; altmintrea va fi cu neputinţă a susţinè ordinea şi disciplina, şi esistă temerea că ici colea mişcarea va degenera dacă nu în jăfuiri totuşi în pressiuni. Aceasta încă a fost una dintre consideraţiunile ce le am avut în vedere când am luat în preliminariul nostru contractarea unui împrumut de 10 milioane franci pentru acoperirea primelor spese ale campaniei.

Kossuth.“

Doamna Adam şi Acsacoff.

Aceste persoane cunoscute acum destul de bine în lumea politică, cetim în „Telegraphul“ că au avut o conservaţiune care a fost publicată şi în alte ḑiare europene.

Eată ce cetim în „Telegraphul“:

În Golos, în Nowoje Wremja în Russ, pretutindeni găsim suposiţiuni vagi, cari ne dau a crede că biata ḑiaristică rusă tot mai crede încă că Ţarul se va hotărî a da imperiului o Constituţie cel puţin în ḑiua încoronărei sale. Este drept că aceste suposiţiuni, cu cât ne apropiăm de ḑiua ficsată poutru încoronare, devin din ce în ce mai vagi şi mai efemere. Ba chiar din contră totul ne dovedesce că partitul anti-constituţional se întăresce impregiurul Ţarului, care fiind întemniţat, ca sĕ ḑic aşa, în castelul sĕu dela Gatcina, 'şi perde cu desăvêrşire ori ce idee despre trebuinţele societăţei ruse.

Aşa de esemplu, că caracteristica impotenţei mintale a oamenilor, cari în momentul de faţă sûnt mari şi tari pe acì, cari propag ideile declarate de un adevĕr netăgăduit şi contra cărora ori ce critică este mai mult decât aspru pedepsită, vĕ aduc aici convorbirea vestitei doamnei Adam cu nu mai puţin celebrul Ivan Serghievici Acsacoff, părintele şi şeful suprem şi infalibil al panslaviştilor. Această convorbire pe care ne o dede o a treia persoană, presentă la întrevederea doamnei Adam cu Aksacoff, anume dl Malcianoff, fostul redactor al ḑiarului revoluţionar din Geneva „Nabat“, actualminte omul salariat de domnul Ignatieff.

D-na Adam s'a recomandat dlui Acsacoff într'un mod foarte curagios, ea s'a ḑis a fi *francesă slavofilă.*

— Noi, a ḑis ea, avem cu ruşii multe lucruri, care se seamănă: Francia are peste 10,000,000 de proprietari fonciari, Rusia are peste 60 milioane; voi căutaţi formele de guvernare cele mai populare, noi ca şi voi, căutăm a ne organisa după dorinţele poporului francez.

S'a vorbit după aceasta de Rusia, de toate particularităţile ei, atât de interesante pentru o europeană.

— Da, ḑised-na Adam, lăsând la o parte evenimentele triste din anii din urmă, lăsând la o parte comentariile rĕu voitoare ale acestor evenimente, Rusia totuşi remâne un magnet atrăgător pentru popoarĕle europene. Privirile societăţei civilisate din occident sûnt îndreptate spre acest mare imperiu, toate mişcările sociale, cari se fac — mărimea colosală a teritorului şi numĕrul locuitorilor — fără voia noastră atrag asupra Rusiei atenţiunea noastră, cugetarea Europei întregi.

Naturalmente că după o asemenea introducţiune, Ivan Aksakoff a fost forţat sĕ înceapă a vorbì despre cele ce se petrec în momentul de faţă. Eată pasagiul cel mai straniu din discursul lung al panslavistului:

— Regele Franciei, împĕratul ei, a ḑis Aksakoff, n'a fost în decursul istoriei acestei ţĕri decât *le premier gentilhomme* pentru nobilii Franciei, ei se făleau cu acest titlu, şi tocmai acest titlu îi a decoronat în ochii poporului, care pretutindeni nu este alt-ceva decât antitesa socială a nobilimei... Ţarul nostru nu este un nobil ci o persoană care nu aparţine nici uneia din clasele ce compun poporul întreg al imperiului, ţarul nostru este o legătură temeinică între nobili şi popor, un advocat, un apĕrator al poporului faţă cu aristocraţia... Constituţia voastră, care lega şi limita prin urmare puterea regelui, la noi n'ar fi fost altceva decât limitarea, slăbirea puterei de apĕrare a poporului faţă cu nobilii — prin urmare înţelegeţi bine că constituţiunea pentru Rusia este şi va fi un ce anti-popolar; poporul va protesta contra unui act atât de nedrept.

Doamna Adam ascultă cu mare băgare de samă; însĕ nu sciu dacă va fi înţeles. Logica bisantină a panslavistului de la Moscva sĕ arată într'un mod aşa de bizar, că d-na din Paris n'avea alt-ceva sĕ facă de cât a da din cap.

— Unde, unde, striga Aksakoff emoţionat, unde putem noi Ruşii, sĕ găsim un model de constituţie bună pentru popoarele noastre? A copia pe cea din Englitera?

— Fereasca Dumneḑeu! respunse doamna Adam, ferească Dumneḑeu de a imita această ţeară, al cărei popor nu are nici o proprietate, unde întregul teritor aparţine unei mii sau douĕ de aristocraţi...

— A lua de model pe Germania, unde parlamentarismul nu este altceva de cât un şir de conflicturi fără finit?

— Naturalmente că nu.

— A transcrie constituţia Franciei?

— Oh! elle est en état de revision!

— A inventa una nouă? Dar atunci cine ne poate garanta că mâne nu se va găsì un om care ne va inventa o alta şi mai bună, poimâne va venì ear alt om şi ne va propune o a treia şi aşa până în infinit? Unde şi când ne vom putea găsi repaus şi odichnă?

Cu aceasta se finesc citaţiunile din convorbirea doamnei Adam cu Aksakoff. Cred că este destul; vedeţi dar până la ce grad sûnt conservatori aceşti oameni, cari compun elita societăţei ruse de aḑi. Prin urmare nu vĕ miraţi dacă sûnt aici oameni cari desper şi nu cred ca această ţeară sĕ'şi poată crea un viitor senin o cale sigură spre progres. De doamna Adam nu mĕ mir, acest diplomat cu rochie 'şi a jucat rolul sĕu cu multă dibăcie, şi amintirea despre cele 10 milioane de proprietari din Francia, ne dă o ideie completă asupra cunoscinţelor şi opiniunilor acestei amice intime a ḑeului frances căḑut nu de mult din înălţimile puterei esecutive.

Apel,

către membrii onorari, fundatori emeritaţi şi ordinari ai societăţii „România Jună.“

În preseara ḑilei de Paşti din anul 1881 societatea academică „România-Jună“ a implinit al ḑecelea an al esistinţii sale. Societatea a sĕrbat jubileul sĕu de un deceniu prin o şedinţă festivă şi ca o dulce amintire a acestei ḑile însemnate a decis a sĕ introduce un album, care sĕ cuprindă portretele tuturor membrilor din deceniul espirat: onorari, fundatori, emeritaţi şi ordinari.

„România Jună“ e mândră de a putè numĕra între membrii sĕi onorari pe cei mai fruntaşi şi binemeritaţi bărbaţi ai neamului nostru; ea numĕră de membrì fundatori pe mai mulţi bărbaţi distinşi şi marinimoşi; ear foştii ei membri ordinari ocupă în viaţa publică locuri distinse şi onorifice. Actualii membri ordinari doresc din adûncul inimei, sĕ aibă înaintea ochilor chipurile acestor bărbaţi, chipuri măreţe, care arată într'un mod viu cum omul prin muncă neobosită şi statornicià, prin abnegaţià şi iubire de naţie şi patrie poate sĕ devină folositor statului, neamului, familiei şi lui însuşi; — doresc, sĕ aibă înaintea ochilor chipurile bravilor lor antecesori, cari prin zĕl neobosit, prin jertfe nenumĕrate şi abnegaţiĕ au isbutit, sĕ lase următorilor o moştenire atât de preţioasă cum e „România-Jună.“ Tipurile lor ne vor îmbărbăta la activitate comună, ca „uniţi în cugete, uniţi în simţiri“, sĕ tindem a duce la îndeplinire măreţele scopuri, ce le are „România-Jună“ şi sĕ predăm urmaşilor nostri strămoşasca moştenire tot aşa de măreaţă cum am primit-o.

Până acum numai o parte din acelea chipuri împodobesce albumul nostru, pentru aceea comitetul societăţii roagă pe toţi membrii „României-June“: onorari, fundatori, emeritaţi şi ordinari, sĕ binevoiască a ne trimite fotografiile Dlor, ca sĕ putem îndeplinì dorinţa actualilor membrii ordinari.

Albumul din cestie va fi pentru noi şi generaţiile, ce vor urma în ceasuri de bucurie obiect de nobilă petrecere, ear in vreme de griji şi nevoi chipurile lui ne vor însufla curagiu şi nĕdejde; căci umbrele strămoşilor sunt pentru nepoţi sfinte şi ivirea lor e privită de dênşii ca o solie dumnelească, care le vesteşce, că nu sûnt părăsiţi şi că spiritele puternicilor strămoşi priveghiază asupra lor.

Acestea sûnt motivele. care ne-au îndemnat, sĕ întroducem numitul album şi ne place a ne măguli cu nădejdea, că în scurtă vreme vom vedea realisată această dorinţă, ce atât de mult ne preocupă sufletul.

Adresa societăţii: VIII Lange Gasse 4.

Viena, în Februarie 1882,

Pentru comitet;

Emilian Popovici vice-president. — *I T. Mera* secretar.

Varietăţi.

* (Balul Calicot), de Mercuri seara care pe lângă petrecere fără lucs costisitoriu, mai are şi scopul frumos dea sporì fondul destinat pentru înfiinţare a unei scoale de fetiţe, — n'a avut în anul acesta norocul din anul trecut. Cetitorii înse nu se sparie nici se compătimească, căci balul a fost destul de inimat. Părechi de jucători şi jucătoare au fost mai puţine ca anul trecut, au fost însĕ destule pentru de a se începe o horă „mare şi frumoasă“, jucată după „hora Severinului“, esecutată foarte bine de musica regimentului c. r. de infanterie Nr. 31, care în tot decursul balului s'a distins prin precisiunea şi *animo* cu care a esecutat piesele programei; au fost destule

---

principe Carol, care suia scara, n'ar fi primit-o în braţele lui.

Ea trebuia să mai cadă încă în braţele lui, în 1868, dar, deastadată, pentru totd'auna. Principele şi-a adusaminte de frumoasa sburdalnică şi, prin prin scrisorile surorei sale, îi cunoscea meritele; o ceru în căsătoriă. Această însoţire, care are farmecul ei românesc, are şi un colţişor de ambiţiune.

Tênĕra principesa Elisabeta când i se vorbia de măritiş când toţi luptau în contra gustului cam sĕlbatec ce părea că are pentru celibat, rĕspundea adesea:

— Nu voi primì sĕ fiu regină de cât în România.

Principele, care nu era âncă rege îi prinsă cuvêntul şi ea fericirea-i aduse.

(Va urma.)

ca la „Romana“ şi Quadrille“ se formeze câte doue coloane, care au ocupat tocmai bine spaţioasa sală dela „Împeratul Romanilor.“ Jucătorii cari au participat credem că în inimilê lor se vor fi bucurat, că pot juca mai comod ca de altă dată; că la jocurile rotunde nu erau nevoiţi a se isbì părechе de părechе. Fiindcă sûntem la jocuri trebue se amintim că „Romana“ cea dintâiu s'a jucat de astădată mai precis. În privinţa aceasta avem dară se înregistrăm un progres. Prin aceasta însĕ n'am vrut se ḑicem că s'a ajuns punctul de perfecţiune. Asupra privitorilor, mai cu seamă a celor cari nu cunosc jocurile române, jocul face impresiune plăcută şi am auḑit chiar şi esprimânduse unii că jocul acesta este un joc elegant şi „salonfähig“, Şi ca compliment, măgulirea este jnstificată şi trebue sĕ îmbărbăteze pe cei competenţi a se nisuì ca sĕ'l pună în saloanele, cel puţin, unde se intrunesc Români la petreceri, alăturea şi nu inapoia cuadrilului. Ardeleana, — era după pausă, — n'a numerat jucători numeroşi, a fost însĕ jucată chiar şi de jucători şi jucătoare neromâne. Jocul acesta ar merita mai multă atenţiune, vrem se ḑicem, că ar trebuì regulat. Când părechile ar conglăsuì şi mai bine atât cu musica cât şi între sine, jocul ar fi mai împunĕtoriu.

Între oaspeţi au fost înalta generalitate de aici, oficieri din statul major şi alţi oficieri subalterni, funcţionari civili etc. într'un numer măgulitoriu pentru balul-calicot.

Decoraţiunea salei a fost splendidă.

Costumele jucătoarelor au fost astădată albastre. Sûnt gusturi între gusturi. După părerea noastră coloarea n'a fost tocmai nimerită.

Regina balului? Ne rugăm a fi dispensaţi de respuns. Recunoascem că sûntem monarchişti în principiu, la bal însĕ ne mai place republicanismul şi în republica balului nostru au toate jucătoarele perspectiva a fi regine. Nu erau senatorii Romei antice toţi regi?

* (La Serata cu danţ) ţinută în 11 Faur a. c. în Sebeş spre înfiinţarea unui fond cu scopul de a ajuta scolari seraci au incurs 144 fl. 50 cr. v. a. şi sau spesat 116 fl. 87 cr. v. a. deci venitul curat până acum este 26 fl. 63 cr. v. a., care s'a şi transpus spre scopul amintit în administraţiunea comitetului bisericei gr. or de aici.

Dintre contribuenţi au solvit preste preţ dintre neparticipanţi la Serata, Domnii: Simeon Blasiu, supratenente ces. reg. în Orestie 9 fl. v. a. Din loc, domnii Georgiu Anghial, consilar aulic în pensiune 4 fl. Heinrich Bayersdorf 2 fl., Albert Leonhardt 2 fl., Ioan Piso, senator 1 fl. Gregoriu Forro, cojocariu 1 fl, eară dintre participanţi domnii: Teodor Colbasi, proprietar în Cutu 3 fl. din loc domnii Ioan Oniţ, comerciant 3 fl. Aron Bihoy, ces. reg. major 2 fl., Ioan Muntean, advocat 2 fl., Ernst Mărginean, capitan ces. reg, Carl Leonhardt jnn. Nicolau Beu, I. Zŏld, M. Balog câte 1 fl. Constandin Colbaşi proprietariu în Spring, I. Muntean notar cercual în Sĕsciori, Geras. Carpenişan, notar în Balomir câte 1 fl.

Comitetul esprimă mulţămita sa tuturor contribuenţilor pentru sprijinirea nobilului scop.

* (Emigraţie din Ungaria.) Din Comitatul Sepuşului (Ungaria nordică) în a. 1881 după date oficiale au emigrat la America numai puţin decât 1627 (1154 bărbaţi şi 473 femei) şi după cererile de pasporturi emigraţia pare a lua în anul acesta dimensiuni încă şi mai mari.

* (Din Seceleul de lûngă Săliste) primim o epistolă, din care ne informăm despre unele întêmplări, cari — adeverindu-se şi numai în parte — sûnt de natură, a revolta simţul de umanitate şi dreptate pentru purtarea judelui comunal din Săcel şi a protectorului sĕu a *solgăbirăului* din Săliste. Judele comunal Bucur Rĕspop a maltractat, se ḑice adecă în epistolă, pe parochul comnnal Ioan Platoşiu, în chipul cel mai neomenos, bătêndu-l, ba smulgêndu-i barba şi călcându-'l chiar cu picioarele — tocmai atunci când părintele Platoşiu în ajunul Stlui Botez cu crucea se urcà în casa judelui, pentru a osfinţì. Causa? Preotul a voit sĕ între în casă şi învĕţătorul pe lûngă crâsnic,după obiceiul îndatinat, ear judele s'aînvoit cu — pumnul! Poporul iritat era pe acì sĕ se arunce asupra judelui, şi numai intervenţiunei preotului a avut de a mulţămì, că a rĕmas judele teafĕr. Acesta a fost rolul judelui Rĕspop. Vine acum *solgăbirăul* Ilariu Muciu, la care judele a fost pârît de cătră Seceleni încă în 14 Decemvrie 1881. Dl *solgăbirău* abia pe 19 Ianuarie a. c. a chemat pârîtorii în cancelaria comunală din Săcel. Părintele Platoşiu, cerênd a fi şi dlui ascultat a fost acuma tractat de *solgăbirăul* Muciu în chipul următoriu: „Ce vreai popo? Nu scii că te-am pedepsit cu 100 fl., acuma însĕ te voiu pedepsì cu 200 fl.! *Hallb rechts marsch!*“ Şi deschiḑênd uşa'l-a prins pe preotul de spate şi 'l-a aruncat afară din cancelarie, fiind dl *solgăbirău* Muciu spriginit de pumnii „judelui“ Rĕspop. Mai urmară apoi vreocâteva înjurături gentile la adresa poporului întărîtat, care întrase în cancelarie după alungarea brutală a preotului. De acì apoi un şir de „neînţelegeri“, — la cari odată s'a ivit şi revolverul în mâna „judelui“, — între judele Rĕspop de o parte şi Seceleni, preotul şi în sfĕrşit notariul comunal de altă parte, căci la arestarea acestuia a eşit treaba la urmă, după ce mai nainte s'au fost arestat prin gendarmi — se înţelege la porunca dlui *solgăbirău* Muciu — mai mulţi Săceleni. Causa se află acum parte la Vice-comitele comitatului Sibiiu, şi parte — după informaţiunile noastre — la judecătoria cercuală din Săliste. Aşteptăm sĕ se facă deplină lumină în afacerea Săcelului.

* (Mulţămită publică.) Subscrisul comitet arangiatoriu vine prin aceasta a aduce cea mai cordială mulţămită acelor bine voitori cari au participat la petrecerea arangiată în comuna Mogogea, în favorul bis. şi a scoalei din loc ţinută în 23 Ianuarie 1882 seara şi au bine-voit a contribuì pentru ajungerea scopului, cu deosebire ne esprimăm mulţămită faţă cu cei de confesiune şi naţionalitate străină, că au fost aşa de buni de au binevoit a participa la această petrecere.

Conspect

despre contribuitorii, care au binevoit a contribuì la balul ţinut în parochia gr. or. Mogogea (Kollomezo) în 23 Ianuarie 1882 în favoarea scoalei noastre confcsionale şi a sf. biserici.

Dela D nii: Georgiu Cupşa paroch gr., or. cu familia, 2 fl., Ioan Şovrea, administrator protopopesc Trtlui cet. de peatră (Kövàr) 2 fi., Samuil Cupşa, protopresbiter Tr. Slnocului, 1 fl., Elias Czentea, paroch gr. cat. în Chînesci, 1 fl., Teodor Şovrea, învĕţătoriu în Mogogea, 1 fl., Gavriil Sleamn notariu cereual în Mogogea cu familia, 1 fl., Vaida Imre, 50 cr., Beniamin Borodi, învĕţătoriu în Corabie, 50 cr., Roth Bernárd, trafícant israelit (croitoriu) în M. Lápos 1 fl., Smil Iczig Samuel, croitoriu (szabo) Israelit din M.p Láos, 60 cr., Németh Sándor, curator reformat în Damăcuseni (Domokos) 1 fl., Kollosi Kajtán, meseriaş reformat din Oláh Lápos 1 fl., Bogdan Costan, paricliseriu din Corabie, 50 cr., Bozsor Ioan, cantor din Corabie, 50 cr., Arsente Ciceu, epitrop în Mogogea cu familia, 1 fl., Vasilie Susan, 50 cr., Georgiu Zobu cu familia, 1 fl., Ioan Marciş, cu familia, 1 fl., Ioan Buzura l. Grigoric cu familia 1 fl., Simion Tirila, 50 cr., Papp Lájos, adjunct de notarin, 50 cr., Petru Cupşa, 50 cr., Petru Marciş cu familia, 1 fl., Ioan Cupşa, cu familia, 1 fl., Vasilie Petre, 50 cr., Georgie Sárto cu familia, 1 fl., Ioan Mann, jude comunal, Pojana porcului (Disnopatoka) cu familia, 1 fl., Anna Sleam, 50 cr., Vasilie Sarto, 1 fl., Petru Marciş cu familia, 1 fl., Andreiu Popp cu familia 1 fl., Bányás Bogdán cu familia, 1 fl., Simion Snson, 50 cr., Grigore Cupşa cu familia, 1 fl., Maria Cupşa, 50 cr., Ilie Marciş cu familia, 1 fl., Petru Buzura, 40 cr., Vasilie Buzura, 1 fl., Suma 34 fl.

Comitetul arangiatoriu gr. or.
Mogogea în 23|1 1882.

Membrii arangiatori:

Georgiu Cupşa preşedinte, *Arsente Ciceu*

Teodor Şovrea.

* (Oficieri rusesci) trec spre Bosnia şi Erţegovina, după cum asigură foile din Budapesta, — neîntrerupt. Despre un colonel rusesc Tronşinschi spun că Sâmbăta s'a întors dela Vidin şi Rusciuc la Bucuresci, noaptea a asistat la o şedinţă panslavistă, în care a cetit o epistolă a lui Corsacof, ce provoacă la „lucru patriotic“. — Mai departe s'au cetit epistole dela Novisad, Agram şi Belgrad. Duminecă dimineaţa la 6 oare Troşinski a plecat în Rusciuc.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 16 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.—	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.75	88.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	107.50	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.75	130.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.75	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.75	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.—	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.65	74.50
Datorie de stat în argint	76.—	76.—
Renta de aur austriacă	92.30	92.—
Sorţi de stat dela 1860	118.25	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	814.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	262.75	303.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	346.75	297.—
Sorţi unguresci cu premii	114.—	114.50
Sorţi de regularea Tisei	108.75	108.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.62
Napoleon	9.51½	9.51
100 marce nemţesci	58.45	58.45
London (pe poliţa de trei luni)	120.—	120.—

Nr. 388—1882 sz. b. [20] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu comunal în comuna mare Gurarîului — Pretura Săliştei — se deschide prin aceasta concurs cu termin până la 1 Martie 1882.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

salariu anual 400 fl., adjut 100 fl. cuartir natural şi 12 orgii de lemne de foc pentru cuartir şi cancelarie, eventual relutul de cuartir şi lemne în bani gata; 10 fl. pentru lumini, precum şi tacsele prescrise pentru lucruri private.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a trimite rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 până la 1 Martie a. c. st. n. la Pretorele cercului în Săliste.

Cunoscinţa limbei statului e condiţiune.

Săliste în 8 Faur 1882.

Pretorele cercului.

Publicare de licitaţiune.

Pentru liferarea de 1024 metri cubici de lemne de ars la institutul reg. ung. de alienaţi, şi anume pe timpul dela 1882 până 1883 sĕ escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 7 Februarie 1882 Nr. 6378 un non concurs.

Oferte în scris — cu timbru de 50 cr., conţenênd 200 fl. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se preda la subsemnata Direcţiune până în 2 Martie a. c. st. n. la 11 oare ante-ameaḑi; şi în acelea trebue descris lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea si aceea că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund publicării, ori cari sosesc întârḑiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu 12 Februarie 1882.

Direcţiunea Institutului reg. ung. pentru alienaţi.

[21] 3—3

Nr. 6432—1881 civ. (19) 3—3

EDICT.

Din partea subscrisului jude esmis se aduce la cunoscinţă publică că în causa de comasare generală a hotarului comunei Felacul săsesc ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anume pentru regularea reprezentanţii, alegerea ingineriului funcţionătoriu şi pregătirea preliminariului de spese s'a statorit **pe 15 Martie 1882** şi eventual ḑilele următoare, totdeauna la 8 oare an. am. în comuna Felacul săsesc la faţa locului.

Deci provoc pe toţi aceia cari sûnt interesaţi în această causă de comassare a hotarului sub titlul de proprietari, ca sĕ se înfăţişeze la pertractarea de mai sus cu atât mai sigur, cu cât neînfăţişarea lor nici nu va împedeca cursul pertractării nici nu va putè servì de motiv pentru un remediu legal.

Dela judele esmis din partea tribunalului reg. din Dej.

Dej în 30 Noemvre 1881.

(L. S.)

Ladislau Hosszu m. p.,
jude la trib. reg.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi uteza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 21—30

Redactor respunḑător **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Marți 9/21 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 8 Februarie.

Orizontul politic este deja acoperit cu nori încărcați de fulgere, cari se descarcă, aproape de doue luni de ḑile, în sudvestul monarchiei.

Relativ ar fi puține jertfele ce le cere rescoala din Dalmația și Erțegovina. Este vorba numai de o rescoală a unor oameni, precum se vede din proclamațiunea lor, cari se cred asupriți. Ei au înscenat ceva ce neliniscesce, un resboiu a purta în toată forma nu ei sûnt chemați și în stare. Însĕ dacă atențiunea noastră nu remâne ațintită numai asupra acelei părți, ne vom convinge, că norii cei grei, se ridică din altă parte.

Diverse telegrame ne spun demult că mulțime de Ruși și oficieri rusesci trec preste Rusciuc cătră părțile resculate. Prin aceasta vrea sĕ se indice, ca rescoala din Dalmația și Erțegovina își are rădăcinile mai departe decât în stâncile cele goale în care se află resculații și că este numai întroducerea unui resboiu în toată forma. Dar și banii de cari dispune poporațiunea cea seracă resculată, cetim în ḑiarele cele mari, că ar fi de o provenință, care arată că isvorul mișcărei trebue sĕ fie în alt loc și nu numai în Crivoscia și Erțegovina.

Mai bătătoare la ochi decât toate aceste este pentru ori cine atitudinea generalului rusesc Scobeleff. Acesta, după ce a alarmat odată lumea cu „păharul de apă,“ la banchetul în care s'a serbat victoria lui asupra Techintilor în Asia, înainte cu un an, alarmează de nou lumea cu un discurs adresat junilor sêrbi din Paris, cari l'au salutat prin o deputațiune. Generalul spune sus și tare că inimicii Slavismului sûnt „Nemții“ și că nu va trece mult și între Slavi și Nemți va trebui sĕ decidă lupta cea lungă si sângeroasă, dar care după cum speră dênsul se va termina cu victoria Slavilor.

Discursurile lui Scobeleff sûnt de natură privată, însĕ în gura unui general rusesc ele au o însemnătate care trece preste cercul privat, mai ales când se scie că acum de curênd generalul a fost distins de țarul rusesc, dând unei corăbii mari numele generalului.

Norii cei mai grei, se vede din semnele aceste, se ridică dar din Nordostul Europei.

Făr de a ne face proroci, cum și când vor revĕrsa acei nori năpăstile lor și asupra cui, un lucru este clar, că monarchia noastră nu va remânè neangagiată în lupta de care vorbesce generalul rusesc.

Poate că dincolo de Laita oamenii situațiunei au prevĕḑut aceasta mai de mult și de aceea au dat politicei lor interne o direcțiune mai mulcomitoare pentru elementele diverse ce se află și acolo. Bărbații de stat de acolo vor fi cugetat că crisa ce are se vină preste monarchie se afle diversele naționalități împăcate și gata a se jertfi pentru comuniunea în care trăesc.

Timpul nu putem sci cât e de lung și cât este de scurt până la sosirea acelei crise. Relațiunile oficiale se asigură că sunt între monarchia noastră și cea rusască încă bune. Asigurările de felul acesta, nu odată, s'au dovedit cu puțin temeiu și ele si acum pot fi, dacă esist cumva încă, în împregiurările descrise de o autoritate rusască cum este Scobeleff, de o durată foarte scurtă. Dar bărbații politici cu frênele guvernului în mâni din jumetatea noastră a monarchiei fac ceva pentru îmbărbătarea la patriotism? Fac; căci ne fac proiecte de legi care se revoalte inimile oamenilor celor mai pacinici și le însoțesc de despretul cel mai necualificabil, nici întrebând măcar pre naționalitățile nemaghiere dacă au și ele de ḑis ceva la acele proiecte. Ba oamenii acelor ce sunt stapânitori ai situațiunei se desfatează tocmai acum întru a însinua patrioților probați lucruri, prin cari vor sĕ'i stigmatiseze de trădători.

În fața evenimentelor cari vedem că se prepară în și fața tratamentului de care avem parte, sûntem însutit datori de a fi destepți privighitori asupra noastră. Numai așa cu privighiare deșteaptă și trează ne vom strecura întregi printre evenimente grele. În deosebi sĕ ne deprìudem a face deosebire între proroci adevĕrați și proroci mincinoși. Despre aceasta înse de altădată.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Februarie.

Desbaterea bugetului in casa deputaților din Viena a fost foarte vie. Cechii și Nemții cu deosebire și-au ținut prelegeri împrumutate despre patriotism, cari, pe ici pe colea, mai că era sĕ dea afară din marginile limbagiului parlamentariu. În lupta aceasta înfocată contele Taaffe a păstrat o atitudine, care se poate în parte vedè și din discursul ce reproducem mai la vale și din laudatoriul ce îl dă foaia bismarkiană „Nord. Allgemeine Zeitung“ din Berlin. Foaia aceasta în revista sa îndigită la atitudinea de bărbat de stat a lui Taaffe, care a păsit contra nemoderațiunilor, de care s'au făcut vinovați atât cei din dreapta cât și cei din stânga prin slavism respective germanism esagerat, declarându-le simplu, dar nimerit, că Austria nu trebue se fie nici esclusiv slavică, nici esclusiv nemțească, ci numai Austrie. — Nu credem că ne va fi scăpat din vedere, vre-un astfeliu de laudatoriu dat și dlui Tisza, care cu ocasiunea desbaterei fondului de dispositiune a fost așa de afabil încât a declarat că Ungaria e numai a Maghiarilor.

În cursul discuținei bugetului, comitele Taaffe, presidentul consiliului, rĕspunḑênd discursurilor deputaților din opositiune, mantine că rĕspunsul sĕu la interpelarea privitoare la escesele cari au avut loc în Boemia a fost basat pe sentințele date de tribunale și pe rapoartele adresate de autoritățile locale:

„Guvernul, adauge el, nu caută forța sa în separațiunea estremă, ci în unirea diferitelor popoare ale monarchiei. Însĕși stânga nu ia în serios aserțiunea unuia din membrii sĕi că guvernul voesce sĕ facă din Austria un stat slav, și că guvernul crede că Austria este un stat german; căci Austria este Austria; Austria este o reuniune de diferite naționalități, dar bucurêndu-sĕ toate de aceleași drepturi, care drepturi nu sûnt limitate de cât prin exigențele unei vieți politice comune. Nemulțămirea Boemiei n'a fost provocată de regimul actual; este resultatul multor lucruri ce sau făcut sau s'a comis de a se face mai nainte. Se ḑice că deputații din stânga trebuie se respingă bugetul ca germani și ca austriaci; eu cred că îl pot respinge poate ca germani, dar nu ca austriaci.“

Comitele Taffe termină opunêndu-se cu energie la aserțiunea înaintată cum că se ascunde la spatele coroanei; din contră el se pune înaintea coroanei pentru a protege drepturile sale contra ori cui ar îndrăsnì se le atace.

Dr. Dunajewski, ministru de finance, ia apoi cuvêntul pentru a respinge atacurile opositiunei cu ocasiunea bugetului; regretă că lupta între partide este continuă și discuția însoțită de cuvinte înjurioase ceea-ce face imposibilă ori-ce înțelegere. Termină ḑicênd că guvernul va rĕmânè cu toată opositiunea violentă și injustă a stângei.

Generalul Scobeff a primit în 17 Februarie n. o deputațiune de Sêrbi din acei ce petrec în Paris. După „France“ Scobeleff ar fi ḑis cu ocasiunea aceea între alte: „Este de lipsă ca sĕ vĕ spun și sĕ vĕ mărturisesc, pentru ce Rusia nu se află totde-una la înălțimea misiunei datorințelor sale patriotice în genere și ale rolei sale slavice în special: pentrucă în lăuntru și în afară sûntem dominați de influențe străine. Noi a

---

FOIȚA.

Cugetările unei regine.

Introducere de dl. Louis Ulbach (*Nouvelle Revue*).*)

(Încheere.)

II.

Îmi rĕmâne sĕ esplic cum sûnt editorul cugetărilor ce urmează:

Auḑisem despre poesiile d nei Carmen Sylva, și cum esprimam părerea mea de rĕu că nu le pot înțelege, cineva din cei din giurul Reginei, îmi ḑise:

Maiestatea Sa scrie tot așa de bine franțozesce, cere sĕ'ți arete albumul!

Făcui cererea. A trebuit sĕ stăruesc ca sĕ îndouplec o modestie care mult se 'mpotrivì. Eram otărît a găsì escelent aceea ce mi se va da se citesc; însĕ îndată ce cetì în o pagină sau douĕ, mirarea și admirarea fură atât de sincere, încât le tradusei prin mărturirea primelor mele resoluțiuni de lingușitor, și prin propunerea, mai deamnă de Regină, de a'mi permite critica.

Această permisiune 'mi fu dată. Primii la Paris o copie a manuscrisului. Ce am criticat? Nimic, mai nimic. Am cerut mai bine voia de a culege din acel belșug spre a'mi îngreuia publicarea. Am fost surprins, și cetitorul va fi ca și mine de sensul esact al cuvintelor. Când mi s'a întêmplat de a propune o schimbare, din causă de germanism, am întimpinat o așa greutatate ca sĕ găsesc o espresiune care sĕ strîngă mai deaproape cugetarea, încât m'am referit totdeauna la Regina și cuvêntul esact, de preferit, 'mi-a fost trămisă din România, pe când îl căutam în zadar aici.

Am așeḑat în mod sistematic cugetările rĕsipite. N'am dat toate variantele care s'au presentat în imaginațiunea autorului, dar n'am corectat nimic, n'am schimbat nimic. Este testul original, sincer, autentic al unei opere remarcabile sub mai multe puncte de vedere, pe care îl presint cetitoriului francez.

Nu prea ne plac în Francia culegerile de cugetări; poate de aceea avem multe. Această culegere va învinge prejudecată. Ea se poate compara, nu numai cu cărțile despre care am vorbit la început, dar cu maximele cele mai ilustre. Ea poate susținè comparațiunea. Cetitorul este prevestit de originalitatea, de familiaritatea precum și de cutezarea ce va găsì. Ori ce cugetare omenească care se afirmă, este o rescoală latentă în contra unei ortodoxie. Însĕși sfioasa d-na Swetchine când marivaudează asupra credinței sale o face eretică, și găsesc că este o cugetare sacrilegă, spre esemplu de a ḑice despre minuni: „Sûnt lovituri de stat ale lui D-ḑeu.“ Dacă D-ḑeu face lovituri de stat, el violează Constituțiunea sea

Lamartinè a ḑis într'un vers frumos:

A merge singur eliberează; a cugeta singur divinisează!

A se divinisa, este a se face familiar cu Ḑeii în funcțiune.

O altă imputare sĕ poate face cugetărilor celor mai noue; este că ele au une-ori un aer de rudenie cu cugetări vechi cari par a fi strămoașele lor.

Însĕ cum sĕ cauți adevĕrul sau contrariul lui, fără a te întâlnì cu alți căutători? De vreme ce am împrumutat comparațiuni dela d-na Swetchine voiu urma.

Ea s'a întâlnit cu Proudhon în modul cel mai vĕdit. Acesta a scris unde-va: „Revoluțiunile nu-și ating scopul de cât întrecêndu-l.“

D-na Swetchine ḑice:

„Caracterele pasionate nu-și ating scopul de cât după ce lau întrecut.“

Aceea-și ideie, aceea-și espresiune. Acusa-vom oare pe Proudhon c'a luat din sacul d-nei Swetchine?

Ore evlavioasa a căutat în busunarul filosofului necredincios? Nu.

Regina României, întâlnindu-se cu La Rochefoucauld, La Bruyère și câțiva alții, se o lăudăm, fără a ne mira. Pe-

* Din „Românul“.

casă la noi nu sûntem a casă, străinul este pretutindinea, el își vâră mâna in toate. Noi sûntem jertfele înșelate ale politicei sale, jertfele intrigelor sale, sclavii puterii sale. Cum se chiamă acest străin, acest invadator, acest intrigant, acest inimic periculos pentru Rușii și pentru Slavi? Îl voi numì, este urdìtoriul impulsiunei spre orient, îl cunoasceți, este Neamțul. Repet și vĕ rog nu uitați Neamțul este inimicul. Lupta dintre Nemți și Slavi, care nu se va putè încungiura, este chiar foarte aproape, ea va fi lungă sângeroasă și înfiorătoare, se va sfârși însĕ cu victoria Slavilor. Voi vreți sĕ sciți de ce se ve țineți, pentrucă deja curge sânge slavic. Ve spun numai atât, că dacă s'ar atinge state protegiate de tratate europene, ei bine, atunci nu vĕ veți bate singuri. Ve mulțămesc încă odată și la revedere pe câmpul de luptă contra inimicului comun."

„D. Ztg." observă cu ironie, că țarul Rusiei, după discursul acesta va mai boteza o corabie pe numele lui Scobeleff. Pentru completarea tabloului situațiunei aceeași foaie mai adauge o împĕrtășire a „Berl. Tagblatt", că dela Petersburg s'ar fi făcut întrebarea la Viena, dacă acì ar fi plăcută denumirea lui Ignatieff ministru de esterne, cu care ocasiune s'au mai dat încă odată asigurări despre iubirea de pace a țarului. La întrebarea aceasta dela Viena s'a dat rĕspunsul, că la casul când Ignatieff ar devenì ministru rusesc, de esterne Kálnoky se va retrage și i va urma Andrássy. — *Se non e vero* . . . . .

Germania în fața acestor alarme stă foarte calmă. „Nat. Ztg." dice că dintr'o parte oare care s'au făcut încercări a scoate presa germană din flegmă. Aceasta și alte foi germane însĕ sûnt de părere că sentinela trebue se păstreze sânge rece. Abia acum vine „Post" una din argatele cancelariului de fer, cu un articul posomorît: „Panslavistii și Rușii," în care espune cum, încet cu încetul, opiniunile în Rusia se îndreaptă în contra Germaniei.

Dela rescoală nu sûnt sciri mai însemnate.

Discursul

comitelui Taaffe rostit în „Reichsrath" la 15 l. c.

Ministrul president comite Taaffe: „Înaltă Cameră! Mĕ simt necesitat a lua cuvêntul, spre a rĕspunde la unele espectorări. Guvernul trebue sĕ sufere mult, dar toate au marginile lor... Stima ce-o am înaintea camerei mĕ constrânge a lua cuvêntul. S'a dis că rĕspunsul meu la interpelarea lui Klier, privitoare la escesele (cari s'au petrecut în Boemia) a fost o batjocurire a camerei. (Strigări în stânga: Așa e!) Aceasta asertiune trebue sĕ o resping, din două privinte. Mai întâiu o spun cu cuget bun, că guvernul e departe de a avè o asemenea intențiune. Și cât pentru obiect, judece on. cameră, dacă rĕspunsul basat pe sentențe date de tribunale imp., din cari fie care cuvênt este dovedit prin acte îl poate privì ca o batjocorire. (Mare sgomot) Mai departe s'a dis, că aserțiunea făcută încealaltă cameră, dovedesce sau o mare cutezare sau lipsă de pricepere. Nu dovedesce nici una nici alta, ci ceea ce arată este consecența. (Ilaritate și sgomot în stânga) . . . Cu consecența se poate face mult. Unii au rîs că guvernul încă tot nu e înțeles asupra scopului împăcărei. Aceasta i se îngreuează foarte dacă dintr'o parte anumită se caută unirea și împăcarea numai într'o estremă desbinare. Eu caut înțelegerea și împăcarea în unirea diferitelor popoarĕ ale monarchiei."

„S'a mai dis că maioritatea și guvernul ar avè de scop a face din Austria un stat slav, respective cehu. Ce se atinge de guvern, căci în numele partidei nu sûnt îndreptățit a vorbi (mare ilaritate în stânga, emoțiune în dreapta) — partida ve va respunde credu — eu nu voi spune multe. Am convingerea, ca domnii din partea stângă a camerei nu cred în interiorul lor, că guvernul actual voiesce sĕ facă din Austria un stat cehic (Voci în stânga: ba da!) tocmai așa de puțin, precum nu cred, că guvernul voiesce se facă din Austria un stat german. (Aplause în dreapta. Mare sgomot în stânga). Austria este Austria, un loc de reunire pentru toate popoarele, unde sub sceptrul Austriei se pot bucura de drepturile lor, cari drepturi nu sunt mărginite decât de cerințele vieței lor politice comune. (Aplause sgomotoase îndelungate în dreapta.)

Dacă s'a vorbit de amărăciunea ce domnesce în Boemia apoi nu voiesc sĕ dic că ea nu ar esista de loc; dar a ascrie aceasta pretinsă nemulțămire numai regimentului actual, nu mi se pare drept; ea este resultatul mai multor fapte și omisiuni ale guvernelor anterioare. (Aplause în dreapta·) S'a dis mai departe, că partîda stêngei poate se refuse liniscită ministeriului votarea bugetului. Conced că aceasta o pot face ca Germani, nu însĕ ca Austriaci. (Aplause sgomotoase în dreapta. Oho! în stânga. Voci: Retrageți cuvêntul: La ordine!)

S'a dis și aceea, că ministrul president se ascunde în dosul portofoliului și a firmei. Trebuie sĕ combat aceasta cu cea mai mare decisiune (cu voce tare.) Mĕ voi pune de va fi de lipsă înaintea portofoliului și dacă e vorba de dreptul Coroanei nu astept până ce este lovit, căci îmi țin de cea mai mare datorie a apera dreptul coroanei (strigând tare spre stânga) la ori ce ocasiune contra ori și cui fie atacul pe față s'au ascuns o voi apĕra până ce va mai curge o picătură de sânge în vinele mele și până ce voi mai resufla. Aceasta asigurare rog pe onor. cameră sĕ o primească dela mine (Aplause frenetice în dreapta, Reprobări șuerături în stânga.)

Descoperirile lui Kossuth.

III.

La scrisoarea lui Kossuth ddto. 22 Noemvre 1860 comunicată în numĕrul nostru trecut ministrul president al Sardiniei contele Cavour a dat respunsul seu verbal lui Francisc Pulszky care se afla în Turin. Pulszky a raportat lui Kossuth în London următoarele:

„Cavour m'a chiemat adi dimineață la 7 oare la sine. „Am cetit scrisoarea," îmi dise contele, „scrie-i: Posițiunea noastră politică reciprocă nu s'a schimbat dela Septemvre încoace. Intențiunile noastre sûnt tot aceleși ca și atunci. Situațiunea însĕ s'a alterat în mai multe puncte secundare. Atunci credeam că afacerile neapolitane se vor resolvì până la sfirșitul lui Octomvre și noi vom putè organisa o armată neapolitană până în primăvară. Dar ne am înșelat. Ne aflăm acum pe la capetul lunei lui Noemvre și Regele din Neapole ține încă și acum Gaeta ocupată. Bunacuviință ne opresce a organisa contra Regelui soldații, cari ia jurat credință, mai ales în timpul când Regele se află în țeară; dacă am face aceasta, am sguduì cu desevêrșire morala care și așa e foarte slăbită, în punctul jurămêntului și al credinții. Ne am înșelat și în privința trupelor neapolitane. Acești soldați nu sciu nici sĕ se bată nici sĕ facă revoluțiune; un recrut din provinciele superioare e mai bun de cât un soldat care a servit cinci ani în provinciele de jos. Deci n'am speranță, că ne va succede până în primăvară a organisa o armată fie și numai de 50,000 pentru ciocnirea a doua; pentru prima ciocnire acesti soldați nu sûnt destoinici. În provinciele superioare am îndoit recrutarea, asentăm doue clase de etate deodată, trebuie însĕ sĕ concediăm pe toți acei cari și au împlinit servițiul, prin urmare ne este cu neputință a sporì armata în mesura de lipsă. Garda națională mobilisată de altă parte face 40.000 soldați, cari pot fi întrebuințați foarte bine pentru a doua ciocnire. Ne am înșelat mai departe și în privința voluntarilor. Acestia ce e drept au fost în stare sĕ învingă un corp atât de degenerat cum era armata neapolitană în cea mai mare parte a sa. Garibaldi însĕ nu au fost în stare sĕ ia cu dinții Capua sau sĕ țină Cajazzo. Contra quadrilaterului fortificat nu i putem întrebuința. Garibaldi e neaperat de lipsă, pentrucă dinsul singur semnifică o potere, el va putè opera numai în dosul Austriacilor sau în Dalmația. El nu are talent de organisare: în timp de cinci luni nu a fost în stare sĕ organiseze un singur batalion. Deci lucrul stă astfeliu: Noi sûntem destul de tari peutru a ne potè apĕra și acum contra Austriei, dar pentru a lua poate noi însine ofensiva la aceasta nu vom fi pe deplin pregătiți nici în Martie. Mi ar plăcè, dacă dieta Ungariei s'ar afla în sesiune la terminul acesta sau și mai târdiu, la începutul resboiului și dacă ea față cu guvernul austriac s'ar pune într'o astfel de oposiție, încât Dvoastre sĕ câstigați prin aceasta spriginul moral al străinătății, căci dacă aceasta ar aproba rescularea, dvoastre n'ați avè sĕ ve temeți de loc de o intervențiune din partea Russiei. De acest pericul (de intervențiunea rusească) ve poate apĕra mai bine Francia. Sĕ fiu bine înțeles: noi voim resboiul unguresc, din consciință și din toate poterile, dar dacă ne va oprì Francia nu vom potè face nimic. Ar fi deci foarte bine, dacă contele Teleki din Paris (sau altul dintre oamenii dv. ce-i aveți acolo) ar susținè simpatiile Împĕratului pentru Ungaria. Dta scii, cât de cu greu este a afla voința împĕratului; eu cred însĕ că opiniunea despre dvoastre e astădi în Paris, dacă nu mai bună, cel puțin nu mai rea decât în Septembre; cred că simpatiile pentru dvoastră sûnt mai mari. Dealtmintrea aceasta e treaba dvoastră; eu din parte-mi voiu face ce voiu putè — Legiunea ungurească o ținem; ba o vom sporí, aceasta însĕ trebuie sĕ se facă în tăcere. De o legiune dintre străini nu poate fi vorbă. Pe Englezi trebue sĕ-i trimitem acasă: *ce sont des chénapans*, adevĕrată lepădătură a poporului englez. Trebue sĕ îndepărtăm toate elementele revoluționare polone, germane și franceze. Legiunea nu o putem disloca în apropierea litoralului adriatic, căci aceasta ar bate la ochi. Dar îndată ce va sosì timpul ea va înainta în tăcere spre Adria în timp de patru dile. Eri am dat ordinul, ca toți desertorii sĕ se trimită la Neapole. Elementul de voluntari voim sĕ'l folosim, un comitet după feliul celui Bertanic, nu vom permite. Deci te rog a comunica lui Türr că ori ce organisațiune de soiul acesta nu se poate face decât cu scirea guvernului. Vom contribuì și noi, dar contra ori și cărei organisațiuni de corpuri de voluntari făcută fără permisiunea noastră vom întrevenì cu toată asprimea guvernului. — Încât pentru Veneția nici noi n'am făcut altora, nici alții nu ne au făcut nouĕ propositiuni, nici direct nici indirect. Dvoastră sciți atât cât și mine despre acest lucru, nici cu un grăunte mai puțin; vĕd din jurnale, că guvernul englez doresce vêndarea (Veneției) și stăruesce a o realisa însuși. În mod oficial nu s'a făcut în această causă nici un pas. Încât pentru mine eu sûnt contra. Și din motivele politicei interne doresc rĕsboiul contra Austriei, căci fără de acest rĕsboiu Sudul s'ar contopì mai greu cu Nordul. Nu cred nici aceea că vêndarea ar fi posibilă acum. Austriacii nici nu se vor învoì la aceasta, ei întăresc necontenit forticațiunile și trimit arme și trupe în Veneția. Ei nu au cuget de vêndare. În aceasta privință n'aveți sĕ ve temeți de nimic. Dealtmintrea sĕ fiu bine înțeles: dacă într'adevĕr i va succede diplomației ceea ce eu nu cred — sĕ înduplece pe Austria la vêndare, eu de facto nu voiu potè respinge propositiunea. Până acum nu s'a făcut nici un pas și nu cred că se va face. Ba dacă în timp de cinci ani nu ajungem la rĕsboiu, atunci cred însumi că celelalte provincie austriace vor silí pe guvern la vêndare; între împregiurările actuale, când rĕsboiul e neevitabil, nu se va alege nimic din vêndare.

Scriei toate aceste lui Kossuth, scriei, că situațiunea nu s'a schimbat, sĕ țină în vedere Parisul și că poate avé încredere în noi. Adio monsignore Pulszky!

Acest monolog — eu adecă abia poteam dice ici colea câte o vorbă, mai ales pentru a accentua că atențiunea noastră principală a fost și este a procede în conțelegere cu guvernul regal — a ținut trei pătrare de oară. Cred că nu am lăsat nici o idee principală din cuvintele sale.

Mâne voiu vorbì cu Benzi, cred că cele 45,000 frc. vor fi la dispositiune, dar celelalte 45,000 de sigur că nu."

Manifestul Crivoscianilor.

Comitetul central al insurgenților, cetim în „P. Ll.", a emis un manifest, din care se vede cât de amăgite sûnt persoanele de influență din armată, care se încred atât de mult în prietinia Rusiei și în neutralitatea statelor slave din vecinătatea noastră. Rebelii sûnt convinși că Rusia, Serbia și Muntenegru le vor venì într'ajutoriu.

Insurgenții din Crivoscia și Erțegovina au instituit un guvern provisoriu sub voivodul din Muntenegru Lazar Focia și fie care bandă de insurgenți are un steag de batalion muntenegrean ce poartă vechia coroană a lui Dușan. Proclamațiunea îndreptată către toți locuitorii din Bocche de Cattaro, Erțegovina și Bosnia este următoarea:

„În numele atotputernicului Dĕu!

Mare Doamne al dreptății, ajută-ne noue!

---

ricolul și gloria cugetărilpr celor frumoase este de a semena între ele.

Dar ceea ce îi este personal, ceea ce dă un caracter deosebit și miscător cugetărilor ei, este stăruința sa de a analisa, de a definì nenorocirea, suferința, de a judeca regalitatea, de a mărturisì, revoltele și resemnările sale de mamă fară copii, de regină fără moștenitor.

În aceste subiecte gingașe pentru dênsa, nu este nici una din cugetările iei cari, chiari atunci când nu te isbesce de la început, sĕ nu merite a fi recitită și meditată.

Voiu dice în sfirșit, ca sĕ mĕ resum, că dacă în locul numelui unei femei, al unei regine, aș pune o semnătură necunoscută, anonimă, sub aceste citațiuni, ele tot ar isbì și poate și mai mult, prin individualitatea lor. S'ar simți și mai tare că este în acest scriitor aceasta raritate: un cugetător, o ființă, cine-va în fine!

Louis Ulbach.

Puternice corpuri de trupe imperiale vin asupra noastră în Crivoscia şi Erţegovina. Lumea întreagă îşi aţintesce ochii asupra stâncelor şi munţilor nostri şi vrea sĕ afle causele acestei mari concentrări militare. Nu este nimenea, care sĕ nu cunoască causele cruḑimilor din anul 1869. Locţiitoriul Wagner ni se presentase pentru a ne impune miliţia teritorială (Landwehr). Noi i-am ḑis: Permite-ne sĕ ne aruncăm la picioarele puternicului Împĕrat şi sĕ'l rogăm ca sĕ'şi îndrepte privirile de misericordie asupra miseriei noastre. Wagner ne a refusat şi ne-a aruncat o armată asupra capului.

În toamna trecută venì locţiitoriul Rodich, tot cu scopul de a ne impune miliţia teritorială; şi de astădată l'am rogat sĕ ne aştepte, şi l'am provocat sĕ ne împărtăşească motivele acestei mesuri şi se ne lămurească, fiindcă noi nu putem primì de loc miliţia teritorială pentru raporturile noastre economice şi de traiu. Locţiitoriul Rodich se învoì cu pretensiunile noastre, dar guvernul din Viena le respinse. Pentru ultima oară ne a poruncit locţiitoriul baronul Rodich prin profesorul Risto Covacevici sĕ primim miliţia teritorială, dar noi i-am declarat într'un mod categoric că ne vom opune recrutării pentru miliţia teritorială şi vom prinde armele contra încercării de a ne silì la serviţiul militar, şi vom lupta pănă la moarte. Noi am cucerit ţeara dela Turci, Republica veneţiană ne a respectat drepturile şi Austro-Ungaria ne a confirmat privilegiele prin pacea dela Knezlac.

Locuitorii din cetăţi s'au supus la serviţiul miliţiei teritoriale, ei au scoli şi institute de cultură şi guvernul a făcut ceva pentru dînşii. Daţine mai întâiu isvoară de cultură şi de câştig şi vom fi gata a ne jertfì sângele şi viaţa contra ori şi cărui duşman.

Aşteptând respunsul dela profesorul Covacevici eată că ne venì scirea despre sosirea episcopului nostru Ieronim Petronovici, care primise ordinul dela generalul Rodich de a ne îndupleca la serviţiul militar. Oare cine a făcut pe destituitul baron Rodich sĕ creadă, că această intervenţiune va fi mai cu succes decât a profesorului Covacevici, care voia a'şi câştiga uşor orduri şi bani. Noi luasem hotărîrea într'o adunare a închide bisericile, a delătura pe episcopul şi de aceea am şi respins cu indignaţiune pe episcopul Petronovici, pentrucă acesta primind misiunea zadarnică nu a respectat nici drepturile noastre istorice, nici stăruinţele noastre naţionale, ci a îmbiat poporului nostru serviţiele sale de Iudă pentru denumirea unui patriarch sĕrbesc. Când vlădica Petronovici însoţit de trădătoriul Andro Giurcovici a călcat pe teritoriul nostru, el fu silit a se reîntoarce la Risano. Căpitanul Andro Giurcovici pentru trădarea sa fu denumit la intrevenirea locţiitoriului baron Rodich căpitan la societatea Lloyd, subvenţionată de Austro-Ungaria.

In urma atitudinei noastre faţă cu vlădica Petronovici s'a hotărit în ministeriul din Viena nimicirea noastră; din acest motiv Rodich fu dimisionat şi contra noastră se trimise jovialul baron Iovanovici, care în anul 1869 când cu a doua espediţiune contra noastră fusese greu rănit de puşcile şi iataganele noastre. Stâncile şi neînvingibile spelunce ale munţilor nostre earăşì îl vor vedè ca comandant suprem al trupelor austriace, dar domnul baron şi locţiitor al Dalmaţiei sĕ'şi tragă sama, că de va cădè în mânile noastre, nu va mai vedè soarele, ci-şi va afla mormentul printre stânci.

Baronul Iovanovici a hotărît sĕ ne nimicească pe noi şi pe aliaţii nostri din Erţegovina şi Bosnia cu brutala forţă militară a unui stat mare şi sĕ ne silească a resigna la stăruinţele noastre de libertate. Noi sântem firm hotărîţi a ne apera contra ori şi cărei înaintări a trupelor. În casul, dacă toţi am cădè pe câmpul de luptă ne vor resbuna fraţii nostri din Muntenegru, Erţegovina, Bosnia, Serbia, şi Serbia veche şi statele balcanice împreună cu marele imperiu al tuturor Russilor îşi vor mĕsura forţele lor militare si naţionale cu trupele noastre austro-ungare. Noi singuri nu ne putem mesura nici cu armele, nici cu armata austro-ungară-germană, dar Ḑeul dreptăţii este cu noi, statele naţionale simpatisează cu dreapta noastră causă, toate popoarele iubitoare de libertate ne vor spriginì moralicesce şi materialicesce. Naţiunea engleză în frunte cu marele liberal şi bărbat de stat Gladstone e pentru eliberarea tuturor popoarelor din Balcani de domnia străină şi brutală. Împăratul Alexandru III şi primul sĕu consiliar, autorul păcii dela San-Stefano, generalul Ignatiev, sûnt foarte binevoitori luptei noastre de libertate. Principele Nichita din Muntenegru, sub a cărui comandă supremă am luptat trei ani contra Turcilor, e câştigat pentru spriginul şi ajutoriul militar.

Noi declarăm: Iovanovici! sângele ce se va vărsa pentru consolidarea drepturilor noastre şi pentru definitiva eliberare a tuturor Sêrbilor, va cădè asupra capului tĕu şi a celor ce te au trimis în aceasta luptă desperată. Fraţilor din Bosnia, Erţegovina, Dalmaţia, Serbia, Muntenegru şi Serbia veche! Curagiu şi constanţă, urmaţine pe noi locuitorii munţilor din Crivoscia şi Erţegovina de sud, pentru a apĕra drepturile naţionale! Salutare fraţilor de la Neva şi marea neagră! Salutare Bulgarilor, Sêrbilor, Ruşilor şi tuturor Slavilor! În numele Atot-puternicului! Ḑeule al dreptăţii, Tu ne vei conserva.

În Crivoscia, în ḑiua Sct. Sava, 14/28 Ianuarie 1882.

Comitetul central al insurgenţilor pentru Crivoscia, Erţegovina şi Bosnia."

Scrisori din Rusia.

(Corespondenţă particulară a „TELEGRAFULUI".)

S. Petersburg 24 Ianuarie 1882.

Pe masa mea de lucru, înaintea ochilor mei, am ultimul numer al teribulului ḑiar, clandestin „Narodnaja Volia" Vi îl trimit în plic cu această corespondenţă, este o raritate bibliografică, pentru a'l căpăta este de trebuinţă, mare dibăcie şi mult noroc. Cunosc aici oameni cari plătesc 25—50 de ruble în hârtie pentru a primì un singur numĕr din acest ḑiar clandestin. Aşa dar veţi avea un ḑiar care costă peste o 100 de lei fie-care numĕr.

Articolul de fond este tipărit cu petit şi eată cum conchide redacţiunea teribilului ḑiar al nihiliştilor:

„Suntem siguri că partitul nostru „va remânè fidel ţintei sale, şi aceasta „pănă ce o va atinge. Principiul nos„tru în momentul de faţă este şi va „remânè acelaşi, adecă a lucra în„tr'un aşa mod, ca cataclisma sĕ vie „cât se poate mai curênd, pentru a „doborî actualul guvern şi a remite „puterea în mâinele poporului desrobit „seau, ce este acelaş lucru, în mânele „represtanţilor sĕi revoluţi„onari."

Aceste cuvinte, rostite pentru prima oară întru'n mod cu totul franc au făcut se ḑice, pe guvernul rusesc sĕ se puie la lucru cu o energie şi mai mare. Am auḑit în persoană dela un domn, care are relaţiuni foarte intime cu generalul Casloff urmĕtoarele cuvinte semnificative:

— Spiritul şi aerul ultimului numĕr al „Narodnaja Volia" este foarte îngrijitor: guvernul crede că partitul nihilist 'şi a găsit mulţi proseliţi printre armată şi tocmai această isbândă i dictează simţimêntul de încredere în viitor, pe care pănă acum nu'l dedea pe faţă într'un mod aşa de vĕdit. Este sigur că nihiliştii 'şi au găsit în fine un sprijin puternic.

Dar sĕ lăsăm opiniunile particulare la o parte şi sĕ asvârlim o ochire generală asupra imperiului

În adevĕr situaţiunea interioară a Rusiei din ce în ce devine mai periculoasă şi aducêndu-ne aminte despre antecedentele revoluţiuni din 1789 ne pare că revoluţiunea mare a Rusiei a şi început sĕ easă pe scena istoriei. Dintr'o parte ţĕrănimea şi lucrătorii de prin oraşele imensului imperiu sĕ agită şi ferberea care s'a început la Odessa contra Evreilor şi contra poliţiei şi la Moscova contra administraţiunei locale nu sĕ potolesce, ci din contră sĕ accentuează şi creste din ce în ce mai mult. Sûnt sutimi de sate în sudul Rusiei, compuse de colonişti germani cari şi ei în fine au luat parte activă la mişcarea generală în provinciele baltice, pănă acum liniştite, rescoala ţĕrănească a distrus şi distruge cu furie castelele şi casele boerimei indigene eară în centrul imperiului ţĕranii ard stogurile cu grâu şi fên, remase din anul trecut ale proprietarilor; în guvernamentul Tula şi Orel ard mereu casele boierimei de prin sate. Pretutindeni poporul ḑice că turburările din anul trecut n'au fost de cât începutul şi că la primăvară va fi un resbel mare care va costa mult sânge.

Da, guvernul Rusesc are mult de lucru, stagnaţiunea obicĕnuită a dispărut şi o agitaţiune febrilă sgudue poporaţiunile imperiului. Guvernatorii, ispravnicii, stanovii etc. nu fac alt ceva de cât a mai aţiţa această agitaţie. Guvernul central crează comisiuni peste comisiuni, ḑicênd că pregăteşte reforme mari, pentru a venì în ajutorul poporului muncitor; dar pănă acum nimic nu satisface aşteptările mulţimei. Pentru a înlesni ţĕrănimea rusă, care moare de miserie şi foamete cronică, guvernul a scăḑut birul cu o rublă pe cap, plătibil de către ţĕrani pentru rescumpărarea pământurilor date dela 1861 prin ukasul de emancipare; însĕ această înlesnire este prea mică şi poporul credênd în fine că i se va da ceva mai mult, nu voesce sĕ 'şi pearḑă ilusiunile.

Boerimea de prin provincii, ne fiind atât de oarbă, cum este guvernul se adună şi cere imperios convocarea unui sobor, compus din delegaţii de zemstvo; acest sobor 'şi cere drepturile legiuitoare şi prin prerogativile cerute, ne aminteşte les Etats généraux din Francia. Vĕ dau aici o singură citaţiune din petiţia trimisă Ţarului de către zemstvo guvernământului Carcoff şi iscălită de notabilităţile acestei provincii. Limbagiul curagios al acestei petiţiuni a fost pedepsit prin esilarea celor iscăliţi:

„Sărăcia generală a tuturor cla„selor societăţei; distribuţiunea nele„gală a sarcinelor către stat, care fac „imposibilă acumulaţiunea unei averi „pentru clasele muncitoare; lipsa li„mitei între drepturile guvernului şi „ale poporului; formalismul guverna„mental care ucide ori ce iniţiativă „socială; nivelul foarte jos al instruc„ţiunei poporale; un chaos oribil al „ideilor asupra drepturilor proprietă„ţei, care cuprinde toate clasele so„cietăţei, şi aceasta în mare parte din „causa lipsei de morală a persoanelor „înalte, cari ţin frênele cârmuirei pro„vinciale; în fine, neputinţa de a dis„cuta liber opiniunile diverse ce per„curg straturile sociale — toate ace„stea sus-enumĕrate, Hosudarul nostru, „a produs o aşa de mare nesiguranţă „în sinul societăţei ruse, că corentul „regulat al vieţei sociale a devenit „aproape imposibil şi viitorul ne în„grozeşte într'un mod oribil... Tur„burarea generală a spiritelor s'a dat „deja pe faţă prin rescoalele contra „Evreimei; ţĕrănimea de prin satele „guvernamentului Carcoff, aşteaptă cu „încrederea bizară la o împărţire „generală a pămênturilor *(ciorni pere„diel)* şi aceasta, graţie unor sgomote, „cari se respândesc prin însuşi ţĕranii „dela un capĕt al imperiului pănă la „altul.

Semstvo din Carcoff termină prin cererea de a ordona convocarea unui *Zemsky Sobor.*

Cetiţi, dacă nu aţi cetit cartea lui *Taine*: „*Les orgines dela France contemporaine*" şi veţi fi suprinşi de identitatea evenimentelor anterioare revoluţiunei dela 1789 cu acele ce se petrec înaintea noastră în momentul de faţă aci. Acolo spiritul revoluţionar, (filosofia secului XVIII. Voltaire şi Rousseau) a creat — a născut această burgesime sublimă plină de vigoare de energie care a fost călăusa revoluţiunei, aci spiritul revoluţionar contemporan (teoriele sociale şi politice Karl Marx, Bacunine, Tschernischesky etc.) a creat şi el avangarda s'a care prin organul clandestinu al nihilistilor prîn vocea oamenilor din *Zemstvo* proclamă sus şi tare că oara reînvierei a sosit.

Petiţiunile representanţilor burgesiani din provincii nu sûnt altceva de cât sunetul funebru al clopotelor la înmormêntarea absolutismului. Ţarul ar fi foarte cu minte sĕ cedeze pănă ce nu'i va venì în gând poporului ese ea Bastilia rusească, fortăreaţa Petropavlowska ceea ce se va întêmpla pe neasceptate într'o bună dimineaţă; atunci de sigur că cerinţele limitate şi foarte modeste de aḑi se vor preschimba într'un ce cu totul alt şi cine poate sĕ ḑică ce va venì în locul guvernamentului absolutist al ţarilor, dacă revoluţiunea rusă 'şi va desfăşura aripele sale pentru a sbura pe viitoriul necunoscut.

Varietăţi.

* (Dar împĕrătesc.) Foaia oficială publică că Maj. Sa, din cutia sa privată, a dăruit pentru serăcimea din comitatul Torontalului 10,000 fl. şi pentru cea din comit. Timişului 4000 fl.

* (Personalia.) Escel. Sa generalul de artilerie (Feldzeugmeister) Ferdinand Bauer, comandantul militariu de aici este ridicat la rangul de baron, în puterea ordinului coroanei de fer clasa II ce'l posede deja de mai nainte.

* (Denumire.) Direcţiunea regim. u. de finance a denumit practicantul de perceptorat Daniil Gramoiu de oficial de perceptorat clasa a şeasa.

* (Moarte.) Comerciantul de aici D. Demian a rĕposat alaltăeri noaptea în urma unei boale scurte dar grele, lăsând în jelea cea mai adûncă pre soţie, copii şi rudenii.

* (*„Rumäniche Märchen."*) Subt acest titlu a eşit de curênd o colecţie foarte frumoasă de poveşti românesci în traducţie germană. Aceasta, eşită fiind din peana cunoscutei traducĕtoare virtuoase Mite Kremniţz, nu poate fi decât escelentă. Ori care din cele 20 povesti presentate în tomul elegant, ce'l avem înaintea noastră, justifică părerea noastră foarte favorabilă despre publicaţia cumnatei filoromâne alui Titu Maiorescu, a cărui fiică Livia se onorează de autoarea cu dedicaţia opului. Cartea frumoasă (296 pagini) editată în Lipsia la Wilhelm Friedrich are o scădere: e cam scumpă, preţul de 5 marce (ca 3 fl. v. a.) pentru o publicaţie ca aceasta fiind cam însemnat.

* (*„Rumunische Untersuchungen."*) Vestitul slavist Dr. Francisc Miklosich continuă cercetările sale despre limba română cu un zel foarte laudabil. Tocmai am primit în ediţie separată din

tomul XXXII al memoriilor clasei filosofice-istorice a Academiei imperiale Vieneze: *Macedo rumunische Sprachdenkmäler*, cuprinḑênd partea românească din *Πρωτοπειρία* lui Th. A. Kavalliotis din anul 1770 şi partea românească-grecească din *Εἰσαγωγικὴ διδασκαλία* de Daniil din anul 1802.

Publicaţia aceasta este foarte preţioasă, şi autorul ei meritä recunoscinţă cu atât mai mare, cu cât îngrigirea lui cu deosebire şi pentru exactitatea reproducţiei a fost exemplară. Tot acest academic vienez publică în „Sitzungsberichte der phil. histor. Classe (tom. XCIX, fasc. 1) o continuare din *„Beiträge zur Lautlehre der rumunischen Dialekte. Vocalismus II“* Noi am primit-o şi pe aceasta în ediţie separată şi ne grăbim a o recomanda cu tot adinsul tuturor celor ce se ocupă cu studium limbei noastre materne.

* (Staţiunea „Şibot“) a liniei drumului de fer transilvan, în urma unei dispositiuni ministeriale, va purta de ici în colo numele oficial „Alkenyér.“ Era de lipsă dispositiunea aceasta, căci altcum se prăpădea ţeara.

* (Vênătoare oficială) cetim că s'a ordonat pe hotarele comunelor Romoşel, Căstău, Cugirul-vechiu, Cugirul-nou şi Sebeşel, unde lupii şi alte răpitoare faceau stricăciuni mari între oi, boi. etc.

* (Incendiu dintr'un meteor.) În Bia, comitatul Târnavei mici a căḑut în 4 Februarie n. o bucată de meteor pe un coperiş de paie, care îndată a şi luat foc.

* (Încoronarea ţaruluirusesc Alesandru III. „Mesagerul guvernului tipăreşte aproape în fie care din numerile sale câteva amênunte despre pregătirile ce se fac pentru încoronarea din Moscva. Comandele sûnt făcute pentru prima Maiu. Următoarele linii pe cari le estrag din numĕrul monitoriului de aḑi vĕ poate da o idee despre splendoarea şi lucsul cu care actualul împĕrat are de gând sĕ se încoroneze; eacă acele rênduri.

„Ministeriul curţei imperiale, învită pe dnii fabricanţi de hamuri pentru cai sê se presente în cancelaria ministeriului pentru a lua comanda de hamuri ce se vor întrebuinţa pentru echipagele procesiunei de încoronare. Numĕrul hamurilor trebuincioase este de 6000, adecă pentru o mie cinci sute de trăsuri fie care fiind trasă de patru cai. Podoab le pentru aceste hamuri şi desemnul lor se pot vedea în cancelaria curţei imperiale.“

Aşa dar închipuiţivĕ acum o procesiune de 1,500 trăsuri fie care fiind trasă de patru cai şi vĕ veţi face o mică ideiă despre ceea ce va fi aceactă încoronare a autocratului Rusiei... Toată Rusia, dela Oceanul de pace până la Nimen, şi dela Marea Neagră până la Marea îngheţată, vor trimite pe represintanţii sei la această serbare. A! bieţii raportori, corespondenţi, etc, vor avea cel puţin în decurs de vr'o trei sĕptămâni, material pentru scrierile lor... Un lucru, numai unul singur..: sĕ treacă această serbare în linşite şi sĕ nu se mai întêmple ceva care sĕ micşoreze splendoarea acestei sĕrbători. Din „Tel.“

* (La ce se mai pot întrebuinţa locomotivele.) Dela Alexandrovna de lûngă fruntaria ruso-polonă se scrie ḑiarului „Times“: Din întêmplare s'a descoperit că locomotivele trenurilor accelerate au despărţeminte secrete, care se foloseau spre scopuri de contrabandă. Numai într'unul s'au găsit 1,231 punţi ţigări de cele fine, o mulţime de stofe scumpe de mătasă şi dentele. În urma descoperirei se arestară mai mulţi indivíḑi. Este de mirat că — după cum s'a dovedit — conductorul maşinei n'a avut nici o cunoscinţă despre tot lucrul.

* (Un poliţaiu păcălit.) Într'unl din oraşele României mulţi d-ni erau la chief. Între dênşii se găsea şi poliţaiul.

După ce mai multe sticle fură deşertate, unuia din comeseni îi venì poftă se mănânce friptură de curcan, şi căḑu în spinarea poliţaiul, ca, usând de autoritatea lui netăgăduită sĕ facă tot posibilul pentru a găsì la oara aceea — căci erau 2 oare din noapte — un curcan.

Poliţaiul se gândì, se resgândì, până ce în fine trimise ca sĕ'i chieme pe unul dintre cei mai renumiţi pungaşi din oraş.

— Scii de ce te-am chemat,, întreabă poliţaiul pe pungaş, după ce acesta apărù.

— Daca îmi vei spune, voi sci, rĕspunse pungaşul.

— Sĕ'mi scoţi din pământ, din earbă verde, un curcan.

— Vai de mine cocoane, dar de unde sĕ-l scot eu la ceasurile acestea?

— Nu sciu, sĕ'mi aduci curcanul şi pace.

Bietul pungaş sĕ resemnà şi eşì pentru de a împlinì porunca ce i-se dase. Peste o jumĕtate de oară apărù cu un curcan în braţe, pentru care poliţaiul i dete, după promisiunea pe care 'i-o dase, 4 lei. bacşiş.

A doua-ḑi dimineaţa, când poliţaiul ajunse a casă, fu condamnat sĕ asculte, unmătoarea întêmpinare a soţiei sale;

— Bravo! bun poliţaiu mai eşti, dacă pungaşii îndrăsnesc sĕ între chiar în curte la tine şi sĕ fure. Închipueşteţi că astă noapte mi-sa furat cel mai frumos curcan.

Tablou!!!

* (Transfusiunea sângelui). Printre operaţiunile medico-chirurgicale din cele mai curioase, de sigur sûnt puţine ca aceea a transfusiunei sângelui. Prin ajutorul sângelui infusat s'a vĕḑut revenind la vieaţă anemici în gradul cel mai mare. Aceasta s'a observat şi constatat ḑilele trecute la Paris.

O precupeaţă de paseri fiind atinsă de anemie dela o nascere din cele mai grele, în care a perdut mult sânge, din ḑi în ḑi slăbia astfel încât numai dădea nici o speranţă de vieaţă. Toate remediurile se încercaseră, dar în zadar. Rĕmăsese o singură speranţă: a recurge la transfusiunea sângelui.

Un lucrător voinic sĕ oferì ca sĕ i-se ea sânge din braţ şi operaţiunea se făcù. Acum precupeaţa este afară de ori ce pericol şi merge din ḑi în ḑi mai bine.

Pe lûngă aceasta mai este ceva vrednic de observat: lucrătoriul dela care se luà sânge, o oară după această periculoasă operaţiune putù sĕ'şi reînceapă munca sa ḑilnică.

Posta din urmă.

După o pausă de trei sĕptĕmâni insurgenţii au început a da semne nouĕ de viaţă în ţinutului Coritului. În 17 Februarie n. trupele au avut o luptă crâncenă cu insurgenţii. În ḑiua aceea între Corito şi Gaţco s'a restaurat linia telegrafului, care insurgenţii o rupseră cu o ḑi mai nainte. O companie dela reg. de inf. 67 avea se apere lucrările. Pe la ameaḑi insurgenţii, vre-o 300 până în 400 au suprins compania la Coliba-Glava. Compania s'a apărat bărbătesce în contra inimicului superior cu numĕrul până când atrăgênd focul de pusci atenţiunea garnisoanelor din apropiare s'a trimis într'ajutoriu o companie şi jumĕtate de vênători dela Gaţco şi o companie de infanterie dela Corito. Îndată ce au început trupele aceste a lua parte la luptă insurgenţii au început a se retrage, trecênd graniţa în teritoriul Muntenegrului. Perderile trupei: un mort şi un rănit greu. Muntenegru are cordon la graniţă, dar cu tot cordonul insurgenţii întră şi easă din Muntenegru după plac. — Telegraful este restabilit şi între Bilek şi Gaţco

Altă scire anunţă o ciocnire la Ledeniţe, în care resculaţii au perdut 120 morţi şi trupele 4 morţi, 2 răniţi greu şi 10 răniţi uşor.

Oficial. În cercurile Gaţco, Coniiţa, Nevesinie, Stolaţ, Zubci, se repeţesc năvălirile tâlhăresci. În 18 l. c. st. n. au eşit din Focea colonelul Zambauer cu trei batalioane şi douĕ tunuri preste Cerni Vrh şi colonelul Hotze preste Sas. La Crusciţa coloana lui Zambauer s'a întâlnit cu insurgenţii şi îi a împrăsciat în grabă. Crusciţa din a cărei case insurgenţii au puşcat asupra trupelor, e arsă în cea mai mare parte. Perderi: patru soldaţi, răniţi. Insurgenţii: 5 morţi şi 7 prinşi.

„Românul“ din Bucuresci ḑice: Guvernul va aduce în cameră cât mai curênd un proiect privitoriu la împărţirea armatei în patru corpuri mari, fie care din douĕ divisiuni şi patru brigade.

Contribuiri

preste preţul de întrare, la balul calicot, arangiat prin reunianea femeilor române din Sibiiu, la 15 Febr. a. c. în favoarea înfiinţândei scoale române de fete:

Dela Esc. Sa Metropolitul M. Romanul 14 fl., dd: br. David Urs de Margineni col. ces. reg. în pens. 8 fl. 50 cr., A. Greceanu propr. 6 fl. 48 cr., Nicanor Frateş, protosincel 5 fl., Victor Sill, adv. 4 fl., Aug. Láday, jude la Curie în pens. 3 fl. 50 cr., I. Tr. Hamrodi, comerc. 3 fl. 50 cr., D-na Constanţa de Dunca Schiau 3 fl., Dd. Visarion Roman, director la Albina, N. N. Dr. Aurel Brote, director la Transilvania, Dr. D. Răcuciu, adv., Hugo Lüdeke, comerc. şi Stefan Kast, preot luter. în Guşteriţa câte 2 fl., Colonel ces. reg. Gecz 1 fl. 50 cr., I. Bucician, Dr. Calefariu, medic în Sălişte şi Ioan de Preda, adv. câte 1 fl., B. P. Andr. Domanovszky, prof., Paul Făşie, jude reg. cerc, în Vaşcău, Lud. Binder, conduc. de tipogr., George Bariţiu, redact. şi contele Lazar, propr. câte 50 cr. În total 68 fl. 48 cr., din ce prin aceasta se cuitează cu mulţămită.

Sibiiu, 20 Febr. 1882.

Comitetul arangiatoriu.

Ecconomic.

Sibiiu, 10 Februarie n. Pro hectolitră: grâu fl. 8.40—9.20; grâu sĕcăreţ fl. 7.20—8; sĕcară 4.80—5.20; Orz fl. —.—.—.—; Ovĕs fl. 2.90—3.30; Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl 4—5; Cartofi fl. 12.—14 Semênţă de cânepă fl. 9—10; Mazere 10—11; Linte fl. 12—14; Fasole fl. 5—7; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 15.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 70—72; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 32—35; Sĕu de luminări fl. 43—45; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 52—53; Săpun fl. 28—32 fên pro 50 chilo fl. 1.30—1.70: Cânepă fl pro 50 chilo 25—30. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl 3 75; Spirt pro grad 35—38 cr. pro chilo: carne de vită 46—48 cr.: Carne de viţel 38—50 cr. carne de porc 40—44 cr.; carne de berbec; 24—26 cr. oauĕ 10 de 35 cr.

Mediaş, 9 Februarie n. Prohectolitră grâu; 7.—8. —; Grâu sĕcăreţ fl. 6—.6.50; Sĕcară fl. 5.—5.50; Ovĕs fl.. 2.70—3; cucuruz fl. 4.80—5.50; Sĕmânţă de cânepă fl. 7.—7.50; Fasole 6.50--7: mazere fl. —; Cartofi fl. 2.—2.50; Fên fl 1.40—1.70; cel vechiu; cel nou fl. —.— Cânepa fl. 30—33 Slănină; 50—60. fl. pro 100 chilo unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. —; Spirt pro grad 10. ½ cr. carne de vită pro chilo 44 cr carne de porc 36--40 cr. carne de viţĕl 40--44 cr.; carne de berbece —.— cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Târgul au fost rĕu cerceta. Timpul senin şi rece.

Loterie.

Mercuri în 18 Februarie n. 1882.

Buda: 40 18 54 2 57

Bursa de Viena şi Pesta

Din 18 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.10	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	89.—	88.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	107.50	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	93.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.50	130.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	95.50	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	95.—	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97 25
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.95	74.75
Datorie de stat în argint . . .	75.30	76.—
Renta de aur austriacă	91.45	92.—
Sorţi de stat dela 1860 . .	127.75	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	811.—	810.—
Acţiuni de credit austr. . . .	294 50	294 25
Acţiuni de bancă de credit ung.	285.50	297.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	113.50	114.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.—	108.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.62
Na oleon.	9.52	9.52
100 marce nemţesci	58.50	58.50
London (pe poliţa de trei luni) ·	120.15	120.10

„ALBINA“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai **„Institutului de credit şi de economii „ALBINA“** se învită prin aceasta, în vêrtutea § 19 al statutelor societăţei la

a IX-a adunare generală ordinară

care se va ţinè la Sibiiu în **24 Martie 1882** stilul nou înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1.*)

Obiecte

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului 1881, şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea marcelor de presenţă.
5. Alegerea unui membru în consiliul de direcţiune în sensul § 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23, şi 24 din statutele societăţii voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rngaţi, a-'şi depune la casa institutului acţiunile lor şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în **21 Martie 1882** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 15 Februarie 1882.

[22] 1—3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Joi 11/23 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Februarie.

În Ungaria încă tot se mai găsesc panslavişti. La ziariul „Függetlenség“ se raportează dela Muncaciu că procurorul de stat a primit însărcinarea de a urmări judecătoresce pe preotul gr. cat. rutean Rakovsky ca participant la agitaţiuni panslaviste şi agent al Rutenilor din Ungaria superioară. Resultatul urmăririi, se zice, că a fost că s'au aflat la preot patru epistole şi broşuri, cari dovedesc că Rakovszky sta în legătură cu Dobrzansky şi alţi Ruteni. Rakovszky care se bucură de respectul general este deocamdată pe picior liber; el însе, se zice, că şi-a perdut urma şi pe lângă toate cercetările după dênsul nu s'a putut afla unde este.

Discursul din urmă a lui Scobeleff a făcut mare svon în lume; ziaristica europeană întreagă se ocupă cu discursul. În toate zilele primesce generalul câte un numĕr considerabil de corespondenţi dela diverse ziare, căror le dă deslușiri despre cuvêntarea lui, după cum este şi naţionalitatea cărei aparţine corespondentul. Coresp. dela „Köln. Ztg.“ spune, că înaintea lui, Scobeleff a moderat discursul, zicênd că foile l'au esagerat şi i-a pus în gură mai mult decât a zis dênsul. Interesant este a scì că şi coresp. dela „Budapesti Hirlap“ a fost primit de generalul rusesc. Cătră acesta ar fi zis între alte: „Slavii îşi vor căpăta libertatea şi fără ajutoriul Rusiei. Aceasta se vede în Erţegovina. Austria va fi silită a'i da autonomie.“ Vorbind despre Maghiari Scobeleff a zis: „Maghiarii sûnt o naţiune cutezătoare şi cavalerească, dar ei nu pot uita anul 1849; acum însĕ sûnt alte timpuri; atunci a guvernat ţarul Nicolae, acum însĕ Alexandru III. Libertatea Slavilor nu ameninţă Ungaria, ci este un contrapond contra germanisaţiunei şi asigură libertatea Ungariei. Finii, rudeniile voastre, continuă generalul, n'au causă de a se plânge de rusificare.“ Cu toate acestea „Standard“ are sciri dela Berlin că împĕratul Wilhelm este foarte indignat de discursul lui Scobeleff şi a dat instrucţiuni ambasadorului seu Schweinitz ca sĕ facă cunoscută indignarea sa guvernului rusesc.

„N. Allg. Ztg.“ zice, că presa a învrednicit pronunciamentele lui Scobeleff cu o atenţiune, care trece preste ori ce importanţă politică. Vitejia generalului încă nu este motiv îndestulitoriu pentru a atribuì mai multă ponderositate vederilor sale politice decât vederilor fie cărui oficier. Ceea ce privesce partea militară şi însemnătatea simptomatică a împregiurărilor, în care se află armata rusească, despre acestea va vorbì „N. All. Ztg.“ numai după ce va cunoasce judecata cercurilor civile si militare asupra atitudinei generalului.

O telegramă dela Paris din 20 Februarie asigură că generalul Scobeleff a păsărit capitala Franciei, pentruca prin aceasta sĕ pună capet vorbelor, la care a dat prilegiu discursul seu.

Dela Bucuresci se telegrafează că toate scirile foilor budapestane despre trecerea de voluntari rusesci prin Bulgaria, ca sĕ dea ajutoriu resculaţilor din Erţegovina sûnt numai scornituri (?). Din contră se constatează că dela Rusciuc şi Lompalanka se organisează o mişcare panslavistă în Macedonia.

Din Francia aduc ziarele scirea, că guvernul se ocupă cu toată graba de o reorganisare nouă a armatei. La aceste se mai adauge ca simptom al situaţiunei, că Gambetta şi a întrerupt escursiunile sale în străinătate şi s'a întors la Paris. Cu aceste mai e a se aduce în legătură, că foaia gambettistă „Paris“ a devenit preste noapte favorabilă jesuiţilor, dominicanilor şi barnabiţilor. Drogostea aceasta clericală nu se poate esplica de cât ca o mesură care se paraliseze politica bismarckiană faţă cu Vaticanul.

Rescoala.

În lipsa de date positive despre rĕscoală foile se ocupă cu comentare, care nu liniscesc de loc. Aşa o foaie vienezĕ ocupându se cu buletinul despre ciocnirea trupelor cu insurgenţii la Priedor zice, că nu găsesce pe cartă alt Priedor decât în nordostul Bosniei pe linia drumului de fer Banialuca-Novi. Dacă buletinul vorbesce despre acest Priedor, scirea ar fi de mare importanţă. Ea ar dovedì că rĕscoala se întinde deja şi în nordvestul Bosniei, in ţinutul, care, în campania ocupaţiunei, a dat mult de lucru trupelor noastre. Într'aceea, zice foaia vienezĕ, se poate ca se mai află vre-un loc în Erţegovina, care poartă numele acesta, în apropiarea cărui a avut loc întâlnirea de care se face amintire în buletin.

Ori cum va fi, „Egyetértés“ povestia în unul din numerii sĕi mai proaspeţi despre un eveniment caracteristic, care dacă s'ar adeverì, ar fi un semn că Bosnia încă este subminată de agitaţiunile elementelor revolutionare. Cerêndu-se de la un punct oarecare despre meazĕ-zi dela Seraievo ajutoriu, îndată ce au plecat trupele a isbucnit foc pe una din înălţimile din apropiere. Era pe lă opt oare seara, şi aşa focul lumina ţinutul pe o distanţă însemnată. Făcênduse cercetări, nu s'a putut afla alta decât că multe lemne grămădite preste olaltă au luat foc şi ard. Cine au fost acei ce au grămădit lemnele şi leau dat foc nu s'a putut afla.

Dela Zara se telegrafează în 20 Febr., că insurgenţii dela Vratco s'au unit cu Crivoscianii pentru a încerca un atac desperat asupra trupelor. Insurgenţii au aprins focuri în diverse locuri, ca se abată atenţiunea trupelor. Majorul Calivoda a sciut, într'un mod foarte ingenios, paralisa încercarea insurgenţilor. Cu ocasiunea aceasta au remas cinci Crivosciani morţi. „Narodni List“ afirmă, că trupele vor mai amâna ofensiva decidĕtoare până se vor întări bine în positiunile ocupate şi vor mai căpăta sucursuri.

Interpelaţiunea lui Otto Herman în cestiunea agitaţiunilor germane.

În 15 Februarie deputatul Otto Hermann a îndreptat cătră ministrul president şi cătră întreg guvernul unguresc o interpelaţiune cu privire la mişcarea din Germania în favorul Germanilor din Austro-Ungaria. Nobilul deputat nu s'a mulţămit cu resultatul desbaterei ce s'a provocat tot la iniţiativa sa la 27 Ianuarie asupra acestei teme ci a sulevat de nou cestiunea agitaţiunilor germane. Interpelaţiunea sa a fost însoţită de următoarele motive:

On. Casă! (Sĕ audim!) Nu încape îndoială că stimaţii membri ai acestei case îşi vor mai aduce bine aminte de desbaterea iniţiată de mine cu ocasiunea discusiunei asupra bugetului ministerului president, desbatere, ce privia mişcările înscenate în Germania contra naţiunei ungaresci şi în deosebi contra naţionalităţii maghiare. (Se audim!)

Este adeverat, că în decursul desbaterei am audit din gura dlui ministru president nisce enunciaţiuni foarte categorice, dar de altă parte nu încape îndoială, că din enunciaţiunile dlui prim ministru s'a constatat numai un singur lucru, că adecă Ungaria e o ţeară maghiară, că numai maghiară poate sĕ fie şi sĕ remână. Casa a primit cu însufleţire generală această enunciaţiune. Dar eu voiam atunci nu numai sĕ constatez, dacă noi Maghiarii voim a permite ca cineva sĕ se îndoească asupra maghiarismului Ungariei, ci voiam mai bine

FOIŢA.

Literatura română şi străinătatea *)

(Urmare.)

II.

În partea dintâiu a cercetării de faţă (v. „Convorbirile“ dela 1 Ianuarie) am făcut o dare de samă asupra primirii, ce au aflat-o în Germania traducerile unora din poesiile şi novelele române.

Vĕzênd favoarea, de care s'au bucurat în străinătate aceste probe ale literaturei noastre, nu ne putem ascunde părerea de rĕu, că numai prin poesii şi prin novele ne-am manifestat viaţa intelectuală şi că nu am avut şi nu avem din toată viaţa noastră publică de vre-o treizeci de ani încoace aproape nici o lucrare pe care sĕ o fi putut arĕta oamenilor luminaţi din Europa ca o dovadă a activităţii noastre scientifice.

Lucrul merită de sigur cea mai serioasă luare aminte, şi, introdus precum este astăzi Regatul României în familia cea mare a Europei apusene, el are şi datoria de a se întreba, care este partea de cultură şi suma de adevĕruri scientifice, cu care contribue la comoara generală a cunoscinţelor omenesci.

Două lucruri aşteaptă străinii şi sûnt în drept de a aştepta dela sciinţa română: istoria patriei noastre şi cercetarea limbei noastre materne.

Cum respundem noi le acestea aşteptări?

Sciinţa istoriei este aproape părăsită în generaţiunea română de astăzi. După nisce începuturi, care promiteau ceva, după Şincai, Petru Maior şi Magazinul Istoric de Bălcescu şi Laurian, după publicarea Letopiseţilor de D. M. Cogălniceanu, lucrarea noastră a amorţit cu desĕvêrşire pe acest teren.

Lumina erau în drept sĕ o aştepte Românii dela cele două Universităţi, înfiinţate în oraşele lor de căpetenie, în Bucuresci şi în Iaşi. Din nefericire profesorii de Istorie dela aceste institute de cultură ale ţĕrii nu s'au arătat la înălţimea chiemării lor. Avem un profesor titular de Istoria Universală la universitatea din Bucuresci, unul la Universitatea din Iaşi, un profesor titular de Istoria Română la Bucuresci, unul la Iaşi. Aceşti profesori, puşi de atâţia ani în fruntea studiilor celor mai importante pentru natiunea română, n'au făcut, toţi patru împreună, aproape nimic pentru înaintarea sciinţei ce o profesează. Nici un studiu prin archive, nici o publicare de documente, nici o monografie de oare care valoare asupra vre-uneia din multele părţi obscure sau controversate ale trecutului nostru, necum o istorie întreagă — nimic, absolut nimic. Şi astfel vedem, că Universităţile române, în cei douĕzeci de ani ai esistenţei lor, nu au produs nici un singur scriitor istoric, şi că înşelate au fost aşteptările ţĕrii în privinţa acelor bărbaţi, cărora le încredinţase căutarea şi înaintarea celei mai preţioase sciinţe a ei.

Spre umilirea noastră, istoria română nu se poate încă astăzi cunoasce decât din lucrările străinilor şi tot la Engel, ba chiar şi la Rösler şi la Jung cu neajunsurile lor, trebue sĕ se adreseze, cine vrea sĕ scie ceva despre trecutul nostru.

Dar dacă cele două Universităţi din Bucuresci şi din Iaşi, nu au produs nimic trebue sĕ amintim, că în afară de cercurile lor, s'au arĕtat unele lucrări române, care dau cel puţin elemente de ajutor pentru studiul istoriei. Câteva cercetări archeologice ale dlui Odobescu (pentru a nu vorbì de reposatul Bolliac, care nu scia, ce e sciinţa), câte-va notiţe numismatice ale d-lui Dimitrie Sturdza îşi au valoarea lor pentru aceasta.

De însemnătate ar fi însĕ mai ales publicările de documente, întreprinse de unii şi de alţii, dacă meritul celor mai multe nu ar fi aşa de redus prin lipsa lor de sistemă şi une ori chiar prin lipsa de seriositate. Fără îndoială, ori ce document autentic privitor la istoria română are preţul sĕu, fie că este adevĕrat şi trebuesce pri-

*) Din Convorbiri Lit.

să sciu și eram curios a scì, dacă dl. ministru president cunoasce aceste agitațiuni și dacă dênsul cunoscêndule are de cuget a face pașii necesari pentru a le împedeca și dacă voiesce a ne încunosciința că ce feliu de pași va face? Patimele sûnt agitate și noi avem dreptul să scim cu ce mijloace, pe ce cale se silesce dl. ministru president a apĕra interesele Ungariei?

Eu onor casă, atunci nu cunosceam așa profund acele agitațiuni, cum le cunosc acum. Nici nu aveam trebuință a-mi procura datele necesare; căci informațiunile ce mi le procurasem dela un amic erau nimic prelângă acele ce mi le trimisese un anonim în nesce epistole murdare.

Eram curios, a sci care este adevĕratul scop al acestor agitațiuni din Germania, căci nimenea nu se îndoia că acele agitațiuni ce se desfășurau înaintea publicității, nu-și aretaseră până aci adevĕratele intențiuni. Noi nu ne aflasem îndemnați a cetì statutele acestei reuniuni, pentrucă dacă reuniunea era umanitară sau de binefacere, cum e reuniunea Gustav Adolf, care abstrăgênd dela punctul de vedere al naționalității dă ajutor unde află de lipsă în interesul binefacerei, fără de a urmărì scopuri laterale, noi nu aveam temeiu să presupunem intențiuni rele. Dar eu am vedut că înscenatorii acestei mișcări acentuează necontenit, că ascuțișul acestei mișcări nu e îndreptat absolut contra Ungariei, ci mișcarea se face în interesul Germanilor s'au voesce se aducă la valoare naționalitatea germană în interesul germanismului în tot locul pe fața pĕmêntului pe unde se află Germani. Dar toate aceste sûnt numai aparențe, căci eu voiu constata că ori vom lua în considerare presa germană de ḑi — fie și organul cel mai mic — s'au foile de distracțiune ce se redigează în Germania pentru [illegible] care se scie ce influență mare au în Germania asupra societății s'au în sfîrșit foile mari politice, —toate aceste agitează tot deauna și întrun mod esclusiv contra Ungariei, și-'și îndreaptă mișcarea contra Ungariei.

Pentru a delătura ori ce îndoială în această privință eată aici o foaie mică: „Neueste Nachrichten“, care e respândită cu deosebire printre profesioniști și comercianți; aceasta foaie ḑice apriat: „Față cu amintitele fapte și cu privire la starea revoltătoare, în care trăiesc Germanii mai ales cei din Ungaria și Transilvania.“

Aceasta e una enunciațiune.

Foaia „Daheim“, care are chiemarea, a face familielor distracțiune, aduce un articul din peana lui Richard Andree, într'un ton și direcțiune ce sûnt în deajuns caracteristice, dacă voiu cita dintrênsa numai două cuvinte ce privesce limba maghiară, eată cuvintele. „Dar acelui idiom înrudit cu limbele oardelor mongolice din înteriorul Asiei, i-au lipsit noțiunile technice necesare.“

Eată onor. Casă, aceasta este espresiunea tipărită a temeiniciei germane („a német Gründlichkeit-nak, nyomtatott kifejezése“) — (Ilaritate.)

Aici e jurnalul „Badiche Landeszeitung,“ care provoacă întreaga societate germână să spriginească pe Sasii din Transilvania și ne recomandă broșura ce poartă titlul: „Der Sprach und Völkerkamf în Ungarn“ de Ludolf, broșura cuprinde numai înjurii și maculări. Dar nici aceasta nu e de ajuns, căci în ḑiua de aḑi se împarte în Germania din oraș și în oraș, dela Berlin, pe toate stradele gratuit așa numitul „Flugblatt dem Deutschthum zum Schutz und Trutz.“

Cele două broșuri apărute până acum, ce le am primit dela un amic, provin dela acei ce au fundat reuniunea scolastică germână și cari sûnt funcționarii acesteia. Primul articul l'a scris același Wattenbach, care e totodată membru în comitet; scrisoarea volantă caracterisează pe deplin tendența acestei mișcări.

Se-mi permită, onor. Casă a cita în limba germână un pasagiu din aceasta scrisoare volantă ce se ocupă cu aceasta mișcare dar vĕ voiu da și traducțiunea verbală (Să auḑim!) Primul numĕr isbucnesce pe pagina 19 în următoarele cuvinte care esprimă pe deplin adevĕrata tendență a mișcărei:

„Hindern wollen wir zunächst, dass die Deutschen im Auslande um ihres Deutschthumswillen verfolgt werden. Der Kampf zur Erhaltung deutschen Volksthums wollen wir organisiren. Nicht ruhen und rasten wollen wir, als bis wir das ganze deutsche Volk für diesen Kampf gewonnen haben. Wohl wissen wir, dass dieser Kampf weder mit Volksbibliotheken, noch von der Rednerbühne aus, noch durch Vereine und Versammlungen beendet werden wird, wohl sind wir uns bewust, dass mächtigere Leidenschaften als bisher wachgerufen werden müssen, um den Kampf erfolgreich zu füren, wohl wissen wir, dass die Entscheidung desselben auf ganz anderem Gebiete und nicht in unserer Hand liegt — unsere Aufgabe möge es aber sein, die Principien dieses Kampfes im deutschen Volke zu beleben und dieses auf die Entscheidung vorzubereiten. Möchte die Stunde bald kommen, in welcher das ganze Volk aufsteht wie ein Mann und durch den Machtspruch: „Es ist genug!“ den Verfolgungen der Deutschen in Ungarn-Oesterreich ein Ziel gesetzt werde!“ *)

Cred, onor. Casă, că aceasta este o adeverată declarare de resboiu, că aici se face o provocare directă la intervențiunea armată, la o decidere prin arme.

Dar afară de această scrisoare volantă, ce ne poate servì de mare învĕțătură, se mai află dinaintea noastră raportul anual al reuniunei. Aici se vorbesce fugitiv despre prigonirile Germanilor în Bohemia, cu deosebire însĕ despre lucrurile ce se întêmplă în Ungaria.

Pe ce base se fac agitațiunile, aceasta se esprimă destul de respicat în unele șiruri ale „raportului anual“, unde Maghiarii sûnt învinovățiți, că în Ungaria nu înaintează nici un om, care are nume german, că un astfel de individ nu ocupă posturi nici la academie nici la universitate. Recomand aceasta în deosebi atențiunei dlui deputat Steinacker, ca folosinduse de concesiunile sale se dea de scire Germanilor, că actualul ministru de justiție în Ungaria se chiamă Pauler, un nume, care într'adevĕr nu a venit cu Arpad în țeară; și deputatul din cercul al doilea electoral al orașului Seghedin se chiamă *plane* Herman, și aceasta împregiurare nu împedecă nici pe unul nici pe celalalt a lua parte energică la viața publică.

Trebue a se contesta, că domnii Germani, cari își dau atâta osteneală a ațița ura, și-au putut lua informațiunile din Ungaria. Eu afirm categoric că este absolut cu neputință, ca nisce oameni, cari sûnt ocupați în Germania cu chiemarea lor publică, cari figurează ca învĕțați germani, să afle timp și ocasiune pentru a aduna aparatul de date, ce'l aflăm de esemplu numai pe o singură pagină în „Flugblatt“, unde din incidentul resboiului francez german prelûngă enunciațiunile lui „Pester Lloyd“ se citează în traducțiune verbală și enunciațiunile respective din „Ellenör“, „Hon“, „Pesti Napló“ ect. Ba mai mult! Din „raportul anual“ se vede apriat, ca propaganda nu e organisată numai în Germania, ci mai esistă și agitațiuni de emisari. Cu privire la organisațiunea reuniunei scolastice din Viena e constatat, că s'au trimis la Viena bărbați cu scopul acesta. Dintr'un comunicat al raportului anual sub titlul: *„Impresiuni de călĕtorie din Ungaria și Transilvania* și din alți articuli se vede, că din marea Germanie se trimit bărbați în Transilvania printre săsime, pentru a întreținè o legătură strinsă.

Pentru a se convinge on. Casă, că aceasta mișcare își îndreaptă ascuțișul esclusiv contra Ungariei, eată aici primul titlul de pe pagina primă din „Flugblatt:“ „Der Vernichtungskampf der Magyaren gegen die Deutschen în Ungarn.“ (Lupta de stêrpire a Maghiarilor contra Germanilor din Ungaria.)

Articulul, prin care națiunea germană să provoacă a se pregătì ca eventual să prindă armele, de asemenea se află în broșura aceasta. Primul articul l'a scris profesorul Wattenbach, care e tot odată membru în comitet.

Titlurile broșurei a doua sûnt: „Die Wahrheit în Ungarn (Adevĕrul în Ungaria,) „Das Programm der Magearisirungs-Vereine“ (Programa reuniunilor de maghiarisare) — traduse din cuvênt în cuvênt din „Egyetértés“ „Der neueste Gesetzentwurf über Gymnasial-Unterricht“ (Noul proiect de lege despre instrucțiunea gimnasială.)

Aceste broșuri nu cuprind absolut altceva decât aținarea acelei uri, care e îndreptată contra Ungariei. Într'o scrisoare adresată mie se dă espresiune convingerei că mișcarea inaugurată va cucerí din ce în ce mai mult teren, că în sfârșit va sosì timpul deciderei și resultatul mișcării va fi, că această mișcare va esercita o presiune puternică asupra politicei germane. Toate aceste sûnt de ajuns pentru a definì natura mișcării.

După cum am înțeles, acesti domni cred, că aici e vorba de un raport cum e acela dintre guvernul Angliei, națiunea engleză și sudiții sĕi, în vĕrtutea căruia Anglia e în stare, să poarte un rĕsboiu pentru vătămarea unui sudit al sĕu. Acest raport nu esistă între Germania și locuitorii germani din Ungaria. Eu cred că această e o ingerență din cele mai categorice în afacerile interne ale națiunei. Dând espresiune acestei convicțiuni îmi iau voia a îndrepta cătră guvernul unguresc întreg următoarea.

Interpelațiune:

Are guvernul cunoscință că:

1. așa numitul „Deutsche Schulverein“, fundat sub presidiul Dr. Falkenstein, a cărui comitet directiv funcționează în Berlin și consistă din următorii bărbați și anume: Arndt, secretar comercial intim; Dr. Bach, director, G. Bleibtreu, Dr. Bolze, profesor; Georg de Bunsen, Gneist, Goldschmidt, profesor, Hardt, Hartmann, profesor; Heese consiliar; Friedr. Kapp; Kaufmann, consiliar; Pfleiderer, profesor; cu presidența compusă din: Dr. Bŏckh, Dr. Formeng, G. Kolb, Dr. Bernard, Dr. Wattenbach, profesor; Dr. Zupitza, profesor; Brunner, profesor; Iannasch, — prin scrisori volante ce apar în imperiul german continuando și numerotate sub titlul „Flugblatt dem Deutschthum zum Schutz und Trutz“ agitează pe față contra națiunei maghiare?

2. că numita scrisoare volantă cuprinde în primul sĕu numĕr pe pag. 19 următoarele cuvinte:

„Mai întâiu voim a împedeca ca Germanii să nu mai fie prigoniți în străinătate pentru germanismul lor. Voim a organisa lupta pentru conservarea națiunei germane. Nu vom odichnì până ce nu ne va succede a câștiga întreg poporul german pentru aceasta luptă. Bine scim noi, că această luptă nu se va termina nici prin biblioteci populare, nici de la tribuna oratorică, nici prin reuniuni si adunări, bine scim noi, că trebuie a se destepta patimi mai puternice decât cele de până acum, pentru a purta lupta cu succes, bine scim noi, că deciderea acestei lupte se află cu totul pe alt teren și nu în mânile noastre, — dar problema noastră să fie, a însufleți poporul german pentru principiele acestei lupte și a'l pregătì pentru decidere. De ar sosí curênd oara, în care întreg poporul să se ridice întreg ca un om și prin verdictul suveran: „E de ajuns!“ se pună capet la prigonirile Germanilor din Ungaria-Austria!“

că Reuniunea chiamă națiunea germână la arme contra națiunei maghiare?

*) Traducțiunea acestui pasagiu a se vedè mai la vale în testul interpelațiunei.

---

mit ca temeiu pentru cele ce spune, fie că este esact și trebuesce combătut. Dar când este vorba de o anume publicare de documente, precum sûnt cele încercate la noi, atunci sûnt de păzit oare care regule, fără a căror păzire publicarea își perde cea mai mare parte a folosului ei. Dacă ni se înfățișează d. e. o publicare de documente din vre o archivă sau bibliotecă străină, această publicare trebue, pe lângă esactitatea ei, să îndeplinească neapĕrat o condițiune esențială: să fie completă, sau completă în înțelesul cel larg de a ne da toate documentele din acea archivă privitoare la Români, sau cel puțin completă în înțelesul de a ne da toate documentele principale privitoare la cutare epocă sau la cutare obiect special din istoria română. În amêndouĕ casurile ea aduce istoricului folosul: de a-i cruța osteneala propriei sale cercetări asupra aceluiaș obiect în aceeași archivă.

Lucrul este elementar și nici merită să fie relevat aici, dacă nu-l vedeam trecut cu vederea de câți-va „istorici“ de ai nostri și de opiniunea multor tineri asupra lor.

Așa d. e. noi credem „Tesaurul de monumente istorice pentru România„ început de Papiu Ilarian și întrerupt după vre'o câțiva ani, o întreprindere cu desăvârșire greșită în concepțiune și în esecutare. Ce înțeles poate să aibă d. e. retipărirea tratatului latinesc al archiepiscopului Verancius *De apparatu Ioannis regis contra Solimanum* (1536—1538 din *Monumenta Hungariae Historica* (1857) și traducerea lui în românesce? Nici *Monumenta Hurgariae Historica* nu sûnt o carte rară, nici limba latină nu este o limbă care va putè fi necunoscută unui viitor istoriograf român.

Dar și la cărțile mai rare precum este rĕsboiul lui Ioan Vodă de Gorecki, Istoria turburărilor Moldovei de Baret (Joppecourt) și alte curiosități publicate așa pe sărite în Tesaurul lui Papiu, noi nu vedem folosul în raport cu mijloacele intelectuale și materiale întrebuințate pentru traducerea și respândirea lor. Memoriile lui Joppecourt Baret sûnt tipărite în fran- țuzește la 1620, se află menționate în lexiconul cel voluminos al lui Feder, citate în Haner și chiar în Engel. Cartea să găsește în bibliotecele dela Paris, Petersburg, Odessa, Brașov. Ea nu este una din acele scrieri de valoare universală, care ar merita să fie traduse și s'ar putè respândì printre cetitorii români de toate clasele; ea este o carte interesantă numai pentru istorici. Apoi își poate închipuì cineva astăḑi un istoriograf român, care să nu cunoască limba franceză nici măcar cât răposatul Papiu, ci să aibă trebuință de traducerea acestuia pentru a înțelege pe Baret?

Tesaurul lui Papiu este plin de asemenea lucrări zadarnice, și toată publicarea sub un aer de „profundă erudițiune,“ este foarte puțin serioasă. Ear de „Istoria Românilor din Dacia superioare“ nici nu putem vorbì aici: ea este o scriere tendențioasă, de sigur patriotică, poate și politică, dar numai istorică nu.

(Va urma.)

3. că această scrisoare volantă nu numai că își îndreaptă ascuțișul seu esclusiv contra națiunei maghiare, dar din raportul „Shulvereinului“ pro 1881 se vede prelùngă esclusivitatea pronunciată și aceea, că între părțile Transilvaniei locuite de Sasi și între membrii reuniunei germane esistă o legătură susținută de emisari?

Dacă guvernul nu are cunoscință despre aceasta: are de cuget a-'și procura informațiuni pe cale oficială, a procede conform resultatului și a raporta casei despre acest resultat?

Înainte de a încheia cuvêntul ca unul ce mĕ cobor dintr'o familie din Sĕpuș declar în modul cel mai categoric și solemn că trebue sĕ resping acele ce rĕspândesc acesti domni prin scrierile volante despre perirea și sugrumarea germanismului din Sĕpuș și Bacĭca. Căci lucrul stă astfel că acela ce se coboară dintr'o familie din Sepuș, poate fi după nume german, ear după nascere maghiar și încât pentru simțemêntul patriotic poate da lecțiuni acolo unde se agitează contra Ungariei sub mască în loc de a spune pe față și cu bărbăție aceea ce voiesc. (Aprobări generale.)

La aceasta interpelațiune ministrul president Coloman Tisza a dat în ședința camerei dela 20 Februarie următoriul rĕspuns:

Guvernul are cunoscință despre aceste agitațiuni, căci s'au comunicat prin presă; nu are însĕ sciri oficiale, pentrucă aceste lucrări sûnt de natură privată, ear' nu oficială. În asemenea casuri nu se pot nici cere nici da deslușiri, căci aceasta ar fi o îngerință în afacerile unui stat străin.

Problema guvernului și a noastră a tuturor este a urma o politică care ne îndreptățesce a face tot ce reclamă statul în afacerile sale interne, adecă a crea pentru fii țerei astfel de legi ce sûnt neapĕrat de lipsă pentru stat. Vom spriginì toate naționalitățile în stăruințele ce nu sûnt contrare condițiunilor vieții de stat.

Altă problemă a noastră va fi a lămurì pe aceia cari au fost seduși de o fracțiune cu un zel demn de o causă mai bună. Voim a-i lămuri nu prin polemice uricioase, ci prin descoperirea adevĕrului. Resultatul va fi, că maî mulți dintre bărbații distinși amăgiți se vor întoarce cu dispreț de către seducători.

Astfel de agitațiuni reutăcioase contra Ungariei nu sûnt nouĕ, ele n'au avut nici un resultat, pentrucă politica ungurească a mers pe calea bătută de a nu se intimida și a nu se lăsa sĕ fie răpită.

Fără birouri de presă și fonduri de dispositiune mai sûnt mijloace pentru a lămurì lucrul, de oparte publicitatea, de altă parte raportul amicabil între organele guvernamentale ale statelor.

Repet că tot ce se face acolo e activitate privată. Se poate că esistă oameni cari și-au făcut o chiemare din a turbura bunele relațiuni dintre cercurile decidĕtoare ale monarchiei austro-ungare și ale puternicului imperiu, — dar eu sûnt convins, că acele agitațiuni nu vor avè resultat nici la noi nici în Germania. Raporturile amicabile ale Germaniei și ale bărbatului seu de stat cu noi nu sûnt neinsemnate mai ales între împregiurările de adi.

Încât pentru raportarea despre resultatul pașilor de întreprins, respund că acest raport se vede din înșeși faptele guvernului. —

Otto Hermann e mulțămit cu rĕspunsul ministrului, crede însĕ că mișcarea din Germania e mai periculoasă pentru Ungaria decât *Italia irredenta* pentru Austria. Schulvereinul e o reuniune națională și în sensul statutelor are de cuget a se amesteca în afacerile interne ale statelor străine. Creditul și simpatiile Germaniei cătră noi au mai slăbit dela goană încoace mai ales în cercurile învĕțaților. Rectorii universităților germane s'au unit contra noastră și influența lor asupra tinerimei se va vedè cât mai curênd.

Nu vreau ca sĕ prindem armele contra Germaniei și se rupem raporturile amicabile, voiesc numai a atrage atențiunea ministrului asupra împregiurării, că reuniunea scolastică germană își procură datele din Ungaria. Broșura lui Heințze se provoacă apriat la Schwicker pentru a dovedì „șovinismul necruțător al Maghiarilor.“

Deci ar fi de lipsă sĕ se ia mĕsuri pentru informarea presei străine.

Varietăți.

* (Reuniunea femeilor române din Sibiiu.) În sensul §. 13 din statute se convoacă prin aceasta a doua adunare generală ordinară a *„Reuniunei femeilor române din Sibiiu“* pe diua de marți, 28 Februarie 1882 stil. nou după ameadi la 4 oare în localul „Asociațiunei transilvane“ din Sibiiu (strada Cisnădiei Nr. 7,) la care onorabilii membrii ai reuniunei sûnt rugați a participa.

Sibiiu 18 Februarie 1882.

Maria Cosma m. p.,
presidenta reuniunei.

*(Denumire. În comitatul Solnoc-Doboca s'a denumit înspector de scoale provisor Fr. Halász adj. inspect. de scoale din comitatul Vasvár.

* (Comitetul administrativ) al comitatului Sibiiului a fost în 8/20 l. c. într'unit în ședință, în care inspectorul de dare și-a dat raportul seu despre starea dărei în luna trecută. Resultatul încassărei dărilor, se dice, că preste tot este favorabil. S'a încassat din dările diverse; 899.053 fl. 83 cr. Restanțele sûnt: 79,310 fl. 43½ cr.

*(Serata Reuniunei femeilor române din Brașov) arangiată Dumineca trecută în sala hotelului Nr. 1 a succes în toate privințele. Producțiunea musicală ce a premers danțului a satisfăcut cât se pote de bine așteptările cunoscătorilor de musică. Splendoarea seratei a culminat în spectaclul feeric cel ofereau frumoasele costume naționale, în cari s'au presentat mai toate damele jucătoare în numĕr de vre o sută. Porturile române de pretutindeni erau representate. Petrecerea a fost foarte viuă și veselă.

„G. Tr.“

* (Balul junimei române din Pesta.) Ni se scrie dela Pesta: Balul junimei române din Budapesta se va ținè în 18 Februarie n. în hotelul „Europa.“ Din jocurile sociali române sau ținut două probe, la cari au luat parte vre o 60—70 părechi. Patronesa balului d-na Gall a surprins comitetul arangiatoriu cu un steag frumos, coloare azuriă albastră, cu litere de aur și monogram (B. R.) roșu care va fâlfâì pe strada Vațului la hotel Național, unde se află cancelaria comitetului arangiatoriu. Balul se va da în favorul societății de lectură „Petru Maior“.

* (Statua lui Lazar.) Comitetul însărcinat cu stringerea fondurilor pentru statua lui Lazar a ținut dice „B. P.“ o ședință, Duminecă la ministerul cultelor. A decis a se face mai mare acest comitet prin noui membri cari se activeze lucrul. Există deja un fond de 22 mii lei pentru statuă, mai trebuesc 8 mii lei, ceea ce negreșit în curênd capitala e de sperat, se va vedè împodobită și cu efigia neperitoare a invețătoriului Lazar.

* (Mulțămită publică.) Reuniunea femeilor române din Zernesci și giur, — basată pe statute și pe pracsa făcută, ca fondul sĕu mai mult se poate înmulți prin arangiarea unor petreceri în favorul aceleia, — a arangiat și în anul acesta un bal în 17/29 Ianuariu. Resultatul acestui bal a fost foarte îmbucurătoriu în toate privințele. Balul fu cercetat de un public destul de mare, ca fie căruia sĕ i se pară sala prea mică.

Nu mai puțin mare a fost și venitul aceluia față de cercul în care se află reuniunea. De aproape și de departe grabiră mulți de a ajuta cu dinarul lor scopul cel sublim ce'l are această reuniune.

Venitul acestui bal, după subtragerea speselor, este de 141 fl. 59 cr.

În urma acestui venit frumos, comitetul reuniunei nu poate de a întrelăsa datoria cea sântă ce o are față de stimații contribuenți, aducêndu-le cea mai mare mulțămită în genere tuturor și în speciă Clarisimului D. Ilarion Pușcariu protosincel și ases. cons. precum și M. St. D. Ioan Turcu pres. la sedria orf. pentru bună-voința și zelul ce l'au arĕtat față de colectele făcute.

Lista generoșilor contribuenți din Zernesci.

Dela dd-nii: Nicolau Garoiu, adv. 5 fl., Trajan Mețian, preot 5 fl., Nic. Penciu, jude reg. 3 fl., Ioan Mețian, adv. 3 fl., Weber, director de fabr. 3 fl., Ioan Dan, preot 2 fl., Ioan Molnar, canc. 2 fl., Vart. Bude, inv. dir. 1 fl., Nicod. Dan, înv. 1 fl., d-șoara Atanasia H. Petru, înv. 1 fl., Bratu Tipeiu, 1 fl., Nicolau Cintea, med. 1 fl.. Nic. Guguian v.-not 1 fl., Ioan Jaja 1 fl., Ioan Gogonea 1 fl., Andreiu Coleș teol. abs. 1 fl., Stan Coleș 1 fl., Constantin Ioanoviciu 1 fl., Constantin Ioanoviciu jun. 1 fl., Dumitru Ioanoviciu 1 fl., Stanciu Garoiu, diurn. 1 fl., Stan Coleș 1 fl., M. Haitzman 1 fl., Szabó, supravig. de fin. 2 fl., Schuh 1 fl., Deutsch 1 fl., Ioan C. Baiu 1 fl., Ioan Giurgiu 1 floren, Stefan Garoiu 1 floren, Ioan Gârniță 1 fl., Ioan Toma 1 fl., Iarca Șona 1 fl., Andrei Șenchea 1 fl., Nicol. Dărdăicea 1 fl., Andrei A Dan 1 fl., Gidofalvi A. 1 fl.. Herman Zapp 1 fl., Ioan Comșa, com. 1 fl., Nicol. Grozea 1 fl., Nicol. Pană înv. 1 fl., Nicol· St. Pană 1 fl., Stefan Mețian 1 fl., Teodor Sperkez 1 fl., Taflan 1 fl., Stefan Bulmez 1 fl., Nicol. Gâțeiu 1 fl., Radu Mețian 1 fl., Ioan Strevoiu 1 fl., Stan Strevoiu 1 fl., Ioan Cosma 1 fl., Ioan Strevoin inv. 1 fl., N. N. 1 fl.,

Din Tohanul vechiu:

Dela dd-nii: Ioan Vlad v-not. 2 fl., Spiridon Bobinca Prim. 1 fl., Anton Bobinca 1 fl,

Din Bran:

Dela dd nii: Ioan Rat not. 3 fl., Ioan Turcea pret. 2 fl., George Ernescu 1 fl., Ioan Moșoiu paroch 1 fl.. Alex. Runcean inv. 1 fl. 50 cr., N. N. 1 fl.,

Din Poiana Mărului:

Dela dd-nii: George Pușcariu preot. 1 fl., Teodosiu Pușcariu inv 1 fl.,

Din Rășnov:

Dela dd-nii: Dum. Ghianțu 3 fl., Worell medic. 2 fl., George Proca înv. 2 fl.,

Din Cristian:

Dela dd nii Knapp medic 5 fl., Kauntz căpitan 3 fl., Standler veterin 1 fl., Ebersberg locot. 2. fl., Nagy locot. 2. fl, Szongoth sublocot, 2 fl.,

Din Brașov:

Dela dd-nii: Dumitru Eremias, comerc. 4 fl., Nicol. Strevoiu, adv 1 fl., Ioan Lenger, adv. 1 fl., George Popp comers. 2 fl., Ioan Muntean 1 fl., Ioan Dobrean, prof. 1 fl., Folyovits, comerc. 1 fl.,

Din Făgăraș, prin dl. colectant, Ioan Turcu :

Dela dd-nii Gramoiu, v comite 1 fl., Ioan Turcu 1 fl., Aldulea Mețian, not orf. 1 fl., Laurian Negrea, asses· 1 fl., Const. Popp v-not. I cott. 1 fl., Andreiu Hintz, birtaș. 1., Alexandru Negrea, subloc. 1 fl., Ioan Halmagi, subloc. 1 fl., Alex. Pocol, canc. 1 fl., Ioan Florea, asses. 1 fl., Iuliu Benedek, Ilariu Duvleac advocat 1 florin Efren. Pandrea revis. 1 florin, Petru Popescu, protopresbiter 1 florin, Samuil Ganea, notariu Pojorta 2 florin, Valeriu Negrea, par. Pojorta 1 fl., Ioan Gușeilă prim. Pojorta 1 fl., Dionise Trombitaș, inv. Pojorta 50 cr., George Gavriilă not. Iaș 1 fl., Ioan Hasiu în Breaza 1 fl., Iosif Grecu, primariu Breaza 1 fl., Georgiu Ganea prim. Lisa 1 fl., Ioan M. Popp com. Lisa 1 fl., Ioan Cepeș Lisa 1 fl., Iosif Poparadu Lisa 20 cr. Iacob Popeneciu Făgăraș 60 cr., Ioan Apati Recea 80 cr. George Poparad Recea 50 cr., Daniil Șerban not. Voila 1 fl., Vasile Popp prim. Voila 30 cr. Ioan Sin prim. Ditrif 20 cr., George Nemeș prim. Dejani 50 cr., George Boer Cuciulata 1 fl., Avram Canczurea Beclean 50 cr.

Din Sibiiu prin Claris D. Ilarion Pușcariu ca colectante:

Dela dd.-ni Ilarion Pușcariu protosing. și ass. 2 fl, 60 cr., Moise Lazar ases. cons. 1 fl, Parteniu Cosma adv. 1 fl., Ioan Popescu Prof. sem. 1 fl., N. Frateș secr. arhid 1 fl., Dr. Ioan Moga medic 1 fl., Ioan de Preda adv. 1 fl., Petra Petrescu 1 fl., Romul Petric 50 cr., N. N. 60 cr., N N. 30 cr.,

Din Arad Ilustritatea Sa Dl. Ioan Mețian epp. 5 fl.,

Din Odobesci (România.)

Domnii Ioan Mețian și Trajan Mețian medici 20 franci.

Din Țințari D. Eftimie Popoviciu paroh 3 fl.,

Din Covasna D. Nicolau Comșa paroh 1 fl.,

Zernesti în 3/15 Faur 1882.

Pentru comitetul reuniunei

I. Strevoiu,
notariu.

* (Timpul.) Alaltăeri după ameadi termometrul arăta 12° căldură. Eri noapte un vênt orcanic, și eri dimineață 4° frig. A și nins ceva însĕ foarte puțin. Preste tot Sibiiul a avut puțină zăpadă în iarna aceasta.

* „În săptămâna aceasta cetim în „Frat. italo-rom.“ avù loc la Galați înaugurarea scoalei fiilor de marină.

„Am constatat cu mare plăcere că în această nouă instituțiune s'a introdus ca obligatoare limba italiană.

„Ar fi destul de bine ca d. V. A. Urechiă, care a arătat tot d'auna cel mai viu interes pentru progresul instrucțiunei publice, sĕ bine-voească a adopta înțelepta hotărîre a colegului sĕu dela resbel pentru toate scolile din țeară.“

* (Un bancher generos.) „Liberalul“ din Iași află că d. bancher I. Neuschotz, cunoscut pentru actele sale filantropice a făcut o nouă donațiune de bani destinați pentru binefacere în sumă de 50 mii franci. După cât ni se spune aceasta sumă se repartisează astfel: 25 mii franci reuniunei damelor române; 8 mii spitalului israelit; 8 mii scoalei de băeți israelite din strada Bașota; 4 mii scoalei de fete israelite; 5 mii la două scolae din Têrgul Cucului și 4 mii orfelinatului fundat de d-sa. Puind această sumă lângă cele date anterior de d-sa, cifra ofrandelor făcute într'un scurt timp de d. bancher Neuschotz se urcă la o sumă de aproape 200 mii franci. Sĕ scie că cifrele sûnt elocuente și prin urmare găsim de prisos a mai face apreciările noastre asupra lor. Asemenea acte laudabile făcú multă onoare d-lui bancher I. Neuschotz și ele ar trebuì sĕ găsască cât mai mulți imitatori prin lumea de finance a orașului nostru.

* Călătorie cu balonul din Francia în Englitera). — „Pall Mall Gazette“ vestesce că colonelul Brine, din geniu, 'şi-a terminat aproape propriele preparative, pentru călătoria ce are de gând a face cu balonul, de la Canterburg în Francia la 14 Februarie.

Atronantul care trebuie să întovărăşească pe colonelul Brine, cere ca călătoria să fie amânată până la 5 Martie, epoca lunei pline, când se va putea spera un timp mai luminat; dar colonelul nu voesce să bage în samă acele obiecţiuni ci însistă a pleca la data menţionată, bine înţeles, dacă vêntul va fi favorabil.

* (Ascensiune pe Mont Blanc.) — Domnul Carny de Cuningham, din Edinburg (Scoţia), urmat de cei 4 conducĕtori ai sĕi Leon şi Josef Simond, Eduard Cupelin şi Ambrogio Dossonnet, au plecat dela Chamounix, luni 23 Ianuarie, pentru a face ocolul muntelui Blanc prin Courmaycur şi coasta Gigantelui; ei au ajuns la coasta Gigantelui, Sâmbăta trecută şi au plecat din nou dela Camounix dumineca de dimineaţă la 7 oare, către Grands-Mulets, nnde au ajuns la 4 oare sara.

A doua ḑi au pornit de la Grands-Mulets către vîrful muntelui Blanc, unde au ajuns la 2 1/2 după ameaḑi, după ce trecuseră periculoasa trecere a Corridorelui. Au stat în vêrf aproape un pătrar de oară, timpul necesariu pentru a aşeḑà o bandieră şi a bè câte un păhăruţ de cognac. Detunaţiunea tunurilor dela Chamounix făcù cunoscută sosirea lor în vêrf, şi Chamounix le făcù o primire sĕrbătorească la întoarcere.

Aceasta e a doaua oară când o asemenea ascensiune are loc în timpul ernei. Pentru prima oară a fost d-na Charlet Strafon care a pus piciorul în vêrful gigantelui Alpilor la 24 Ianuarie 1876.

* (Într'o menagerie.) Ḑiarul „Le Progres dela Câte d'Or“ narează istoria unui copil care avú riscul, de a fi sfăşiat la Precysous-Thil de leoaica unei menagerii.

Directorul menageriei arăta publicului fiarele sale.

Iucinta reservată spectatorilor era despărţită de cuscile animalelor printr'un lanţ întins la 60 centimetri dela pămênt şi la 1 metru 50 departe de animale; doi păḑitori şi gendarmi supraveghiau representaţiunea.

De o dată spectatorii sûnt umpluţi de groază la vederea unei leoaice care ridică şi atrage la sine un copil pe care 'l înhăţase cu ghiarele sale.

Gendarmul Biliardey apucă imediat corpul copilaşului şi încearcă a'l scăpa din strînsoarea bestiei; zadarnice sforţări! capul copilaşului e închis puternic între zabrelele coliviei şi prin urmare ar încerca pericolul de a'l decapita.

Curagiosul gendarm cruţă un moment. Cu tot pericolul la care se espune, introduce braţul în colivie prinde labele leoaicei, reuşesce a libera pe copil şi'l scapă dela o moarte sigură. Copilaşul nu avù de cât nisce răni uşoare, dar gendarmului trebuì sĕ'i se amputeze mâna făcută numai bucăţi de către bestia infuriată.

* (Fotografia istantaneă.) Găsim în „Jurnalul de Bruxelles“ cele ce urmează:

Fotografia istantaneă a permis a se face în Englitera nesce esperienţe foarte curioase: aşa de esemplu s'a luat imaginea unui tren tocmai în momentul cel mai repede al cursei sale, şi acea imagine dă o adevĕrată senşaţiune de ameţeală. Dar probă mai curioasă de aceea ce se făcù la Universitatea din Cambridge, se încercà a'şi da compt de sensaţiunile ce trebuia sĕ încerce un animal ucis prin esplosiunea pulberei.

Pentru acest scop sĕ ficsà un cartuş de dinamită pe fruntea unui asin şi se îndreptà obiectivul către victimă; un acelaşi curent electric aprindea cartuşul şi descoperea placa.

Imaginea e foarte curioasă; capul victimei e în bucăţi; perii de pe tot corpul sûnt sbêrliţi şi picioarele sĕ îndoesc către pămênt.

Savanţii medici chiemaţi a'şi da părerea asupra resultatului acelei esperienţe pretinseră că (subiectul) fiinţa trebuia sĕ încerce înainte de a murì o spaimă violentă şi o dorinţă de a fugì pe care neapĕrat nu o poate realisa.

* (Boalele epidemice.) În 8 şi 9 Febr. st. n. s'au constatat în Făgăraş earăşi 9 casuri de versat şi 7 de scarlatină. — Precum ne spun foile din Cluj în comuna Cianul mare de campiă o boală difteritică seceră multe vieţi. Într'o lună au căḑut victima epidemiei mai mult dacât 40 de copii. Lipsa de ajutoriu medical se simte tare.

* Cetim în „Telegraful„ Aḑi dimineaţă au trecut din Rusia spre Giurgiu 6 ofiţeri ruşi care merg în Erţegovina.

Între dânşi am observat pe ofiţerul Babarachin, actualmente în serviciul Bulgariei.

Aceşti ofiiţeri sunt din etatul major.

* (Culmea avariţiei.) — D-na L. are un coş cu fructe, care împodobea masa tot sesonul; el este însĕ atât de sus pus în cât nimeni nu se poate atinge; ast-fel că stăpâna era destul de liniştită, când într'o ḑi un mare autor dramatic isbutì — cine scie cum! — sĕ ia din coş o pară care într'o clipă o şi tăia în douĕ.

Doamna avară leşină.

— Ce este? întrebà Dumas fiiul.

— Nimic rĕspunse stăpânul casei: o vechiă amică care ne părăsesce!

* (Mania de a fura.) „L'Intransigeant“ ne spune că la Paris multe d ne din societate bună şi cu avere au mania de a fura din magasinurile pe unde se duc. Pentru aceste fiinţe furtul este mai mult decât o plăcere este un obiceiu o trebuinţă,

Acum de curênd unul din tribunalele Franciei condamnă pentru acest fapt pe socia unui diplomat străin. Ear mai în ḑilele trecute s'au arestat succesiv 11 persoane prinse în flagrant delict în aceeaşi prăvălie de pe strada Strasburg. Toate aceeste persoane aparţineau unor familii cunoscute. Impregiurarea că ele au fost prinse în aceeaşi ḑi şi în acelaşi magasin lasă sĕ se bănuiescă că ele formau o societate. Făcênduse perchisiţiune la domiciliurile lor s'a găsit o mare cantitate de mărfuri cu eticheta şi preţul chiar cum era în magasin.

Aceste d-ne au fost duse provisoriu în patru trăsuri la poliţie.

„Dacă, ḑice cu drept cuvênt ḑiarul francez ar fi fost nesce femei din popor, cari în culmea miseriei ar fi furat ca sĕ trăiască, de sigur că ar fi fost cu totul altfel, Eacă cum toţi sûnt egali înaintea legii!“

*(Contra-bandişti prinşi de tălhari.) Un ḑiar italian povesteşte următoatrea istorie de contrabandisti:

La frontiera despre Austria, contra-banda se face foarte adeseori şi cu mare uşurinţă.

În noaptea de 20 sau 21 Ianuarie nişte contrabandişti italieni încărcaţi cu zăhar, sare şi tutun credeau că pot trece fără nici o grije. Deodată, ei se găsesc în faţa a trei impiegaţi de vamă carii 'i somară sĕ lase jos marfa ce aveau cu ei. Spăimântaţi, ei lăsară să cadă coletele şi fugiră cât puteau de tare. Dar impiegaţii se feriră d'a i urmări. Ei nu căutară de cât sĕ se asigure de pradă; căci în adevĕr ei nu erau impiegaţi vamali, dar nişte îndiviḑi dela Chiopri şi carii s'au învestit cu uniformă, pentru a spăimânta pe contrabandieri şi ale lua marfa lor. Aceşti trei falşi impiegaţi vamali au fost la rêndul lor descoperiţi, arestaţi şi conduşi la penitenciarul dela Cormons.

Posta din urmă.

„Mesagerul guvernului“ din Petersburg păşesce în contra faimelor neliniscitoare ivite în urma discursului lui Scobeleff în Paris, care fiind de natură privată nu poate schimba bunele relaţiuni dintre staturile vecine. „Journal de St. Petersburg“ reproduce comunicatul din „Mesager“ fără comentariu. Ḑiarele neoficioase rusesci păstrează încât privesce discursul tăcere aduncă. Discursul, spune o tel. dela Bucuresci, se va tipări separat şi se va împărţì în toate ţerile sudslavice.

Economic.

Făgăraş, 17 Februarie n. Pro. hectolitră Grâu 8,50—9.50.; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.50; sĕcară fl. 4.60—5.20; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 3—3.10; cucuruz fl. 4.10—4.20; (vechiu) fl.; mălaiu 8 fl.; Semânţă de cânepă fl. 10—11.; mazere fl. 6—7; linte fl. 10—11; fasole fl. 4.—5..; cartofi (vechi) cu fl. 1.60—2.50; (noi). per litră ——— pro cr. 100 chilo: Slănină fl. 72—80; sĕu brut fl. 38—40; sĕu de luminări fl. ———; unsoarea 60—80; cânepă fl. 36—40; sĕmênţă de in fl. — săpun fl. 27.; fên fl. 1 80—2·50; spirt pro grad cr· 10—12 1/2; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de viţĕl 36— cr.; carne de porc —44 cr. carne de miel unul cu fl 3.—4.50; oauĕ 5 de 10 cr. Târgul de astăḑi n'a fost prea cercetat.

Mediaş, 16 Februarie n. Prohectolitră grâu; 7.—8. —; Grâu sĕcăreţ fl. 6—.7; Sĕcară fl. 5.—5.50; Ovĕs fl.. 2.80—3.30; cucuruz fl. 4.75—5; Sĕmânţă de cânepă fl. 6.—7.; Fasole 5.50--6: mazere fl. —; Cartofi fl. 2.—2.50; Fên fl 1.40—1.70; cel vechiu; cel nou fl. ——— Cânepa fl. 30—33 Slănină; 60—65. fl. pro 100 chilo unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. —; Spirt pro grad 10. 1/2 cr. carne de vită pro chilo 44 cr carne de porc 40--48 cr. carne de viţĕl 40--50 cr.; carne de berbece —.— cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Târgul au fost rĕu cercetat, preţul fructelor sĕ rădică. Timpul neguros şi friguros.

Loterie.

Mercuri în 22 Februarie n. 1882.

Sibiiu: **49 65 83 45 48**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 21 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.15	118.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.50	88.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	107.50	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	92.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.75	131.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pămêntului	96.25	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.50	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.—	46.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.05	74.—
Datorie de stat în argint	75.45	75 25
Renta de aur austriacă	91.70	91.50
Sorţi de stat dela 1860	128.50	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	815.—	810.—
Acţiuni de credit austr.	298.25	296 75
Acţiuni de bancă de credit ung.	289.—	288.5)
Sorţi unguresci cu premii	113.50	113.75
Sorţi de regularea Tisei	108.25	108.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon.	9.52	9.52
100 marce nemţesci	58.60	58.55
London (pe poliţa de trei luni)	120.15	119 90

Nr. 43—1882 civ. (23) 1—3

EDICT.

Asupra acţiunei dată de proprietariul Andreiu Liess et cons. din Ibisdorf contra tuturor proprietarilor tot de acolo pentru permisibilitatea comassărei hotarului comunei Ibisdorf ḑiua de pertractare s'a statorit pe **28 Martie la 10 oare an. am.** în comuna Ibisdorf la cancelaria comunală, la care sĕ citează toţi proprietarii interesaţi cu acea observare, că partidele care nu se vor înfĕţişa vor fi considerate ca învoindu-se cu comassarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 10 Ianuarie 1882.

(L. S.)

Ludovic Nagy m. p., president. **Butak** m. p., notariu.

[14] **PENTRU POSESORI DE ŢIGLĂRII** 2—6

recomând maşinile mele de mână, cai şi vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămiḑi, ţigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

care faţă cu alte metode de fabricaţiune ofer avantagele cele mai însemnate şi cruţările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a prodaan **4000 de pietri frumoase** şi se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespeḑi** pentru **trotoare** şi **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var şi cement,** la **cărămiḑi de sgură** etc. precum şi la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer şi căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de maşine în Ehrenfeld-Köln a/Rh.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi uteza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 22—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 41.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 12 Februarie.

Din ḑi în ḑi situaţiunea pentru Românii din monarchie devine mai grea. O noutate v e c h e aceasta de un şir lung, de ani încoace, şi cu toate aceste destul de nouă ca se revenim asupra ei. Însuşirea noutăţii însĕ vine de acolo, că cu cât înaintăm în timp se sporesc şi greutăţile situaţiunei.

Greutatea aceasta este simţită de toţi Românii. Tăcerea care acopere ca o negură deasă poporul nostru, intreruptă numai când şi când de câte un strigăt de nemulţămire, este dovada cea mai invederată, ce povară trebue se zacă pe inimile mulţimei. În legătură cu aceasta sûnt de a se aduce şi strigătele, a une-ori pline de imputări reciproce, chiar şi unde nu's la locul lor.

Un popor necăjit, e ca şi un individ necăjit, nu caută tot-de-una după adevĕrata causă a necasului seu, îşi varsă focul pe acela, de care dă cu ochii mai întâiu.

Procedura aceasta poate fi escusabilă în anumite casuri şi la anumiţi indivi̯di; nici odată însĕ la o naţiune sau la un popor, care trebue se ţină trecutul în evidenţă clară, neturburată de amărăciunile momentane, căci numai aşa 'şi poate păstra vederea clară a presentului şi numai aşa e în stare a face combinaţiuni adevĕrate pentru viitoriu.

Cetitorii nostri îşi vor aduce aminte de o corespondenţă, publicată d. e. în foaia noastră în care ni se impută, dacă nu tocmai pe faţă, dar indirect, că ne am făcut apostaţi dela principiul pe care l'am apărat dela început, dela principiul *activităţii* pe terenul politic. Luăm acest esemplu dintre alte multe, pentrucă ne este cel mai aproape şi va fi mai proaspet şi în memoria cetitorilor.

Eată un cas concret de necas, care nesciut încă ilustrează situaţiunea.

N'am putut suprima un suris când am cetit corespondenţa, şi cu toate că se rĕstia aşa de tare asupra noastră noi am publicat-o, ca se avem înregistrat cu unul mai mult astfeliu de specimene, resultate de necasul general de care sûntem cuprinşi cu toţii.

Remânênd la acest esemplu deocamdată ne ḑicem, că erupţiunea necasului în forma aceasta, cel puţin nu este la timpul sĕu. Căci de o parte, după ce au trecut alegerile la dietă, alegerile de care în prima linie este legată *activitatea* din cestiune, ce putem n o i sĕ facem astăḑi. pentru ca sĕ i dăm activităţei espresiunea dorită în corespondenţă? Stăruim însĕ de altă parte, fiind tocmai la timp, pentru representaţiuneă contra u n u i proiect de lege, de care presupunem că ne va fi stricăcios, dacă va devenì lege în forma care se presentă. Şi dacă s'ar ivì alt proiect, sau ori ce altă dispositiune, care ni sar părè asupritoare nu o vom trece cu vederea. Mai mult însĕ, în direcţiunea activităţii de feliul acesta de o cam dată n'avem ce face.

Căci a ne pune sĕ l ă u d ă m actele guvernului actual şi când ne asupresc, credem, ba sûntem convinşi, că nu pretinde nici dl corespondent însuşi. Identificarea activităţii cu guvernul n'a fost n i c i o d a t ă în programa noastră, pe cât timp vedem că nici batĕr legea de naţionalităţi, unicul dar al sistemei actuale, din considerante de a maghiariza tot ce respiră în Ungaria, — nu se respectează.

Se combatem p a s i v i t a t e a, ni şe va ḑice. Se privim numai bine şi cu deamĕruntul, şi dacă înţelegem bine cursul lucrurilor ne vom convinge, că ea se combate pe sine însaşi şi, dacă dl corespondent necăjit a urmărit cu atenţiune ce s'a petrecut în adunarea din primăvara anului trecut, a putut sĕ se convingă că m o r a l i c e s c e pasivitatea a fost de atunci deja combătută. Numai o p o r t u n i t a t e a a mai remas singurul fir de care s'a mai aninat. Votul conferenţei de astă primăvară de a se trimite un memorand la dietă, paralisat în urmă, după cum se scie, de însuşi raportoriul, încă era un feliu de activitate.

A ne ocupa astăḑi cu astfeliu de cestiune, ar fi însĕ mai mult decât un cas de neoportunitate. Ar fi a arunca mĕrul de ceartă în sinul unei poporaţiuni, pândite ca un vênat din toate părţile.

Reflectări de aceste am avè sĕ mai facem multe şi pe terenul politic şi pe alte terenuri, pentru că în starea sufletească în care ne aflăm, simptome de feliul celui citat sûnt multe.

Va fi de ajuns dacă am constatat şi prin un cas concret această stare de lucruri, nefavorabilă pentru noi, ca se ajungem mai departe la conclusiunea, că trebuie se ne îmbărbătăm şi se părăsim imputările unii altora şi sĕ ne concentrăm toate puterile intelectuale pentru a ne smulge din lângeḑimea ce ne prinde în braţele ei reci, ca se ne stringă tot mai cu putere. Altfeliu, în vuetul care se măresce acum din afară, de întrece pe cel dinlăuntru, lângeḑimea ne poate transpune într'un parocsism ce duce la a i u r ă r i. Şi aceste pot fi mai periculoase chiar şi decât stagnaţiunea de până acì.

„Rusia se reculege", era devisa diplomatului celui mai însemnat rusesc, după desastrul, care se sfĕrşise cu căderea Sebastopolei. „Sĕ ne reculegem", trebue sĕ fie şi devisa Românilor în aceste timpuri grele, când pe lângă aceea că ne vedem şi părăsiţi şi asupriţi din toate părţile, ne vedem părăsiţi şi de noi înşine.

O reprivire scurtă, numai asupra unui an de ḑile şi ne va învĕţa, că ori cât de măreaţă a fost într'unirea representanţilor alegĕtorilor nostri din luna lui Maiu a anului trecut, noi n'am făcut de atunci nici un pas înainte.

Care poate fi secretul acestui fenomen?

Ni se pare că noi Românii din părţile transilvănene şi ungurene încă nu sûntem destul de reculeşi, destul de consolidaţi pentru viaţa intelectuală politică chiar şi ceealaltă, ca se pulseze de o potrivă şi fără întrerupere în corpul naţiunei noastre.

Reculegerea noastră în prima linie ar fi ca sĕ căutăm o modalitate, prin care, fără de a ne atinge de ordinea legală din stat, sĕ ne putem simţì în tot momentul un popor, o naţionalitate întreagă dar nu, afară de anumite casuri, risipiţi în atâtea case câte sûnt locuite de Români în lungul şi în latul ţĕrei.

Partea aceea a poporului nostru, pe care o deosebim prin cuvêntul *inteligenţă*, sĕ nu se intereseze mai numai în mod negativ, de lucrurile cari privesc pe poporul român, ci se pună mâna pe lucru, de câte ori vede vre o asuprire, fie în comune, fie în comitate, fie în ţeara întreagă şi sĕ apere cât poate. La toată întêmplarea sĕ fie mai comunicativă, informând publicul român, şi pe celalalt public, prin foile remâne, cari îi stau la dispositiune. Avem puţine foi noi Românii, dar şi acele abia ca de minune primesc când şi când informaţiuni despre câte un lucru, poate mai neînsemnat decât multe alte cari isbesc, în mic şi în mare, viaţa naţionalităţii noastre.

Inteligenţa, mai de parte, sĕ caute a familiariza poporul cu lectura, care sĕ'l ţină în curent despre cele ce se întêmplă în ţeară şi în lume şi sĕ'l ferească de a devenì prada acelor ce 'l intimidează cu feliu de feliu de scornituri, cu scop ca sĕ'l abată dela interesele cari i condiţionează esistenţa.

Se va părea multor că aceste ce ḑicem noi sûnt lucruri de toate ḑilele şi sciute. Adaugem, că, pe lângă că sûnt sciute, ele mai sûnt indispensabile în sinul unui popor ca sĕ şi facă datoria dacă voiesce sĕ'şi păstreze aceea ce numim putere de viaţă.

Trebuie se ne împretinim cu ideea de a clădi dela temelie în sus, spre coperiş, ca clădirea sĕ aibă soliditatea recerută pentru a ne scuti sub, şi întrênsa la timp de nevoie.

FOIŢA.

Literatura română şi străinătatea *)

(Urmare.)

II.

Şi mai puţin serioase sûnt indeletnicirile dlui Esarcu cu de ale Istoriei. D sa a „descoperit" deodată în câte va oraşe italiane, în Veneţia, în Florenţa etc., documente istorice, le-a „desgropat" din archive, a „scuturat pulberea lor de mai multe ori seculară" şi a pus de i-a copiat câte-va şi le-a tipărit în România. (Documente istorice, descoperite de C. E s a r c u, Bucuresci, 1878, o broşură de 38 pagine.)

Aceste „descoperiri" din Italia au aprins în d. Esarcu, după cum ne mărturisesce (pag. 7), „o adevĕrată pasiune", şi au dat „spiritului" d-sale „o impulsiune iresiistibilă cătră cercetările istorice."

Dacă pasiunile dlui Esarcu se deşteaptă aşa de uşor, ne cerem voie a-i recomânda mai întâiu de toate... archivele statului din Bucuresci. Aici sûnt în adevĕr multe documente de „desgropat" şi ne e teamă, că ele vor da şi prilegiul de a „scutura pulberea de mai multe ori secularĕ" de pe ele, pe când archivele străine mai bine aşeḑate şi mai mult întrebuinţate, se ţin de regulă şi mai curat, şi n'ai decât sĕ te adresezi la directorii lor, pentru a „descoperì" cele mai multe acte relative la România fără nici o muncă.

În afară de ori ce comparare mai însemnată este „Archiva istorică a Românieì", a cărei publicare o începuse d. Hasdeu la 1865. În trei părţi sau două tomuri apărute, ea cuprinde documente române şi „neromâne", mai ales slavone, din archiva statului, din archiva municipală şi alte archive din Lemberg, din acta Tomiciana, din alte publicări rusesci, etc. D. Hasdeu dă adese ori tecstul original slavon, dă totdeauna traducerea română, însoţesce actele de observări foarte viu scrise, ne espune în introducere nesce principii de publicare şi „regule de c l a s i f i c a ţ i u n e" foarte bune, precum în genere d. Hasdeu poate pĕcătuí une ori prin a esagerà importanţa lucrurilor, ce nu prea au importanţă, dar nu pĕcătuesce nici odată prin a nu releva importanţa întreprinderilor d-sale.

Dar ce folos! De abia pricepuse publicul a se încălḑì la lumina „Archivei", de abia cetitorii mai critici erau dispuşi a se bucurà de cunoscinţele împărtăşite dintr'o limbă aşa de puţin cunoscută Românilor, precum este cea slavonă, şi a uita neajunsurile publicării, lipsa ei de sistemă în privinţa completării vre-unui şir de documente, lipsa de registre, pe care d. Hasdeu le promitea în broşuri separate „astfel încât broşurele pe ḑ e c e ani (!) sĕ formeze un tom": când deodată toată „Archiva" încetà a mai apărè, fiind suprimată, după cum ne spune d. Hasdeu într'o notă maliţioasă, „din ordinul d-lui ministru de instrucţiune publică C. A. Rosetti" (1867).

De atunci dl Hasdeu a mai publicat câte-va părţi dintr'o „Istorie critică a Românilor" cu multe lucruri frumoase pe copertă şi cu multe ipotese nedovedite în tecst, a ajuns chiar a fi mai mulţi ani de-a rêndul şi este şi astăḑi director al Archivelor Statului din Bucuresci. Însĕ nervul d-sale istoric pare a fi amorţit: d-sa face acum linguistică, şi cu Archiva istorică şi cu istoria critică s'a întâmplat ceeace s'a întâmplat cu multe alte întreprinderi literare ale d-sale: au promis foarte mult şi au ţinut foarte puţin.

Singura publicare istorică de o valoare netăgăduită, completă în felul ei, folositoare pentru istoriografii viitori, întru cât îi scuteşte de munca de ai mai cerceta ei înşii Archivele din Viena, este culegerea de documente a lui Eudoxie Hurmuzachi. Dacă nu se poate recunoaşte acelaş merit insuşi tecstului istoric compus de Hurmuzachi şi dacă nici nu ar fi drept de a face pe reposatul autor întru toate respunḑĕtor de fragmentele publicate după manuscriptul sĕu postum, tocmai fiind că lucrarea a fost întreruptă prin moartea lui: nu putem

*) Din Convorbiri Lit.

Astădi sĕ nu ne mai plângem numai asupra vitregităţii timpurilor, ci se lucrăm din toate puterile, dar cu toţii ca sĕ delăturăm toate vitregităţile.

Când închipul arătat vom sta într'o legătură sufletească toţi cu toţii din Transilvania, din Banat, din Ungaria, cu alte cuvinte, toţi din toate părţile; când aspiraţiunile noastre vor prinde rĕdăcini adânci în popor, atunci ori ce înjurie, cât de mică, ce ni s'ar face din vre-o parte, ar resuna, la moment, dela o margine până la ceealaltă a românimei noastre. Noi toţi am sci totdeauna de necasurile, ca şi de bucuriile noatrre şi ne am simţî mai învederat de cum se întêmplă astădi, un trup şi un suflet, la rĕu precum şi la bine.

Acesata n'ar fi nici de cum lucru puţin. Aşa se încheagă popoarele, care vor sĕ trăiască în lume. Contrarii nostri ne-ar băga mai mult în samă, ne-ar respecta, ba în cele din urmă ar căuta chiar şi spriginul nostru.

Nu prin vorbe mari, la anumite ocasiuni, se fac naţiunile şi popoarele, ci prin muncă neobosită, dar tot odată şi oare-cum organisată şi tot odată şi prin puţină resignaţiune la comoditate şi interese de tot particulare.

Maghiarii, ca se nu mergem mai departe, un popor relativ mic, respândit printre Români, Slavi şi Nemţi aşa au urmat şi aşa urmează şi mai favorindui şi împregiurările, au ajuns acolo unde i vedem că sunt.

Ei fac prea mult pentru asigurarea esistenţii lor, noi facem prea puţin.

Se-i imităm dar în ceea ce este bine, dar se ne ferim de slăbiclunile lor faţă cu vecinii nostri de ori ce naţionalitate.

Consolidându-ne în chipul acesta vom căuta cu mult mai linisciţi în viitoriu, pentru că nu am aterna dela graţia combinaţiunilor străine, ci dela puterea de viaţă a noastră.

Aceasta ar fi primul pas, dar care daca 'l vom face odată în modul cel mai corect: toate celelalte ni se vor adauge.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Februarie.

Creditul estraordinariu pentru suprimarea rescoalei (pe partea Ungariei se vine 2512000 fl.) s'a desbătut şi în şedinţele casei deputaţilor Ungariei dela 20 şi 22 şi 23 Februarie. Comisiunea financială a propus simplu primirea sumei în buget. Opositiunea a fost contra votărei sumei cerute şi a pretins ca Austro-Ungaria se părăsească provinciiele ocupate. Contele Hunyady, spriginind propunerea comisiunei dise, că ideea ocupaţiunei este o tradiţiune veche ungurească, căci precum Transilvania este o posiţiune strategică foarte însemnată în faţa Rusiei, tot aşa este şi cu provinciile ocupate. „Tunurile de pe stâncile Erţegovinei ne pun în stare de a dice în viitoriu: „*Trema Byzantii*“, domnească acolo semiluna sau crucea îndoită.

Min. pres. Tisza apĕrênd proectul contra opositiunei închee în diua primă a desbaterei cu cuvintele „că resculaţii la toată întêmplarea trebue sĕ se plece înaintea armelor austro-unguresci.“

Încheerea desbaterei încă nu ne stă la dispositiune.

Diarele liberale germane ţin un limbagiu foarte aspru faţă cu Rusia şi sûnt de părere ca mişcarea panslavistă sĕ fie urmărită cu o atenţiune plină de neîncredere. Sĕ pare că scirea, cum că generalul Skobeleff n'a fost trimis la Paris spre pedeapsă ci că 'şi avea de mai multe sĕptămâni concediul în posunar, deci n'a suferit nici un fel de imputare din causa discursului sĕu, a aţiţat din nou susceptibilitatea germanilor. La această aţiţare a mai adus negreşit şi scirea venită din Petersburg cum că posiţiunea d-lui de Giers devine din ce în ce mai nesigură. În această privinţă găsim următoarea relaţiune în „Neue freie Presse“ dela 17 Februarie.

Scena violentă ce a avut, loc între comitele Ignatieff şi d. de Giers, a provenit, după cum se poate vedè din espunerea pe care am primit'o asupra acestui incident, diu causa discuţiunii a cestiunii privitoare la posiţiunea Rusiei faţă cu insurecţiunea din Erţegovina. D. Giers ar fi pretins sĕ se ia mĕsuri energice, contra protegerii atât pe faţă cât şi într'ascuns a insurecţiunii, pe când comitele Ignatieff a fost de părere că este de datorie sacră a Rusiei de a da principatelor sugrumate ori-ce ajutor moral putincios. El ar fi strigat apoi cu un ton din ce în ce mai violent: „Ar fi a nega într'un chip laş misiu„nea istorică a Rusiei, dacă imperiul „ţarilor ar lăsa în pradă poporaţiu„nile de aceiaşi origine, dacă ar lip„si de ori-ce sprijin pe prin„cipii strânşi da gât şi 'i ar lăsa la „bunul plac al Austriei.“ Nu ne îndoim nici de cum de simţĕmintele de inamicie ale comitelui Ignatieff faţă cu Austria. Din contră scim foarte bine la ce avem a ne aşcepta din partea acestui bărbat de Stat. În fond luat, el este în tot de acord cu generalul Skobeleff. Nu de geaba a ordonat ţarul ca cele doue vapoare de fer destinate peutru marea Caspică sĕ poarte numele de „Geog-Tepe“ şi „generalul Skobeleff“ Aceasta nu seamănă cu o disgraţie. În ori-ce cas aci se vede o aspră rĕsbunare a partitului militar şi panslavist contra d-lui de Giers care, în relaţiunile sale diplomatice a desaprobat foarte mult pe generalul Skobeleff şi discursul sĕu.

De altă parte diarul „il Bersagliere“ voesce a scì despre nisce negociări diplomatice ce s'ar fi urmat între Austro-Ungaria şi Germania şi care ar fi avut de scop de a face un demers colectiv pe lângă cabinetul din Petersburg în privinţa atitudinei Rusiei faţă cu evenimentele din Bosnia şi Erţegovina. Dar principele de Bismarck a dis că un asemenea demers, cel puţin pentru moment ar fi un mijloc prea drastic şi a sfătuit pe cabinetul vienez de a apucà acum pe calea unor representări amicale, spre a face pe Rusia sĕ pună cât mai repede un capĕt agitaţiunilor societăţilor slave.

În Bordighera, unde d. Gambetta a stat câte-va dile, a primit şi pe un redactor al diarului „Capitan Francasa,“ cu care a vorbit despre diferite cestiuni politice. D. Gambetta laudă memoria lui Victor Emanuel şi dice că Italia este fericită, de vreme ce ea sub monarchie, sĕ bucură de mai multă libertate de cât Francia republicană. D. Gambetta vorbì într'un chip foarte amical şi despre d. Freycinet şi colegii sĕi şi declară că 'l va susţine din toate puterile, de vreme ce pune interesele ţĕrii mai pre sus de toate cele-lalte. În acelaşi timp însĕ d. Gambetta îşi esprimă temerea că d. Freycinet, din nenorocire nu va reuşi sĕ esecute toate acele reforme care sûnt pretinse de mărirea şi prosperitatea Franciei, pentru aceasta nu vor fi însĕ vinovate de cât alegerile pe arondisment, care silesc pe deputaţi a ţinè samă de interesele bisericei. D. Gambetta 'şi termină întrevorbirea sea cu aceste cuvinte: „Acţiunea începută de „d. Roustan a fost nedibace. În urma „înfrângerii ce a suferit noi trebuia, „dacă voiam sĕ nu discreditĕm agen„ţii, sĕ'l trimitem înapoi în Tunis. „Acum însĕ se va regula totul şi Ita„lia nu va mai fi multă vreme mâniată.“

Ministeriul sêrbesc a amenințat pe emigranţii erţegovinezi cari iau parte la rescoală, cu subtragerea subvenţiunei. Emigranţii în urma aceasta s'au adresat către amicii lor panslavişti Ristici, metropolitul Michail şi către ministrul resident rusesc Persiani pentru svat şi ajutoriu. Dl. Persiani a asigurat pe Peco Pavlovici, că dacă Serbia va sista subvenţiunea emigranţilor, aceasta se va suplinì din partea Rusiei. Rusia va ajutora totdeauna pe eroii Erţegovinei şi nu va permite ca anteluptătorii libertăţii Slavilor din Balcani sĕ ajungă în lipsă. E de remarcat comunicatul, că principele Donducoff-Korsacoff va sosì în Belgrad cu o misiune dela Petersburg. Şi consulul general rusesc Hitrovo*) din Sofia, care a ţinut decurênd un discurs fulminant contra Austriei şi a tuturor popoarelor neslave din Balcani, desvoaltă o considerabilă activitate agitatorică. Dar Rusia e şi remâne loială.

O depeşe din Paris la „Kölnichse Ztg.“ dice că Scobeleff inmediat după sosirea sa a avut o convorbire cu Gambetta. Se dice că Gambetta a întărît pe Scobeleff în intenţiunea sa de a face în timpul petrecerei în Paris o demonstraţiune antigermană şi sĕ glorifice cu această ocasiune o alianţă a Rusiei cu Francia. În convorbirile sale cu Sêrbii Scobeleff nu s'a esprimat aşa asupra Germaniei, dar nu şi-a putut ascunde mânia sa contra Austriei. Asupra diplomaţilor Scobeleff s'a esprimat cu despreţ, numai faţă cu Bismarck a aretat oare care respect, dicênd, că acesta spune pe faţă cum spunea Cromwell acea ce voiesce şi duce şi în deplinire voinţa sa.

În organul bonapartist „Pays“ redactorul Paul Cassagnac comunică faima, că generalul Scobeleff şi-a căutat un domiciliu linistit la ţeară, pentru a ocolì pe raportorii jurnalelor care l'au necăjit cu sgomotele despre espectoraţiunile din urmă şi pentru a se ascunde într'un incognito strict.

„Aceasta e un lucru frumos“, continuă Cassagnac, „dar era şi mai bine, dacă Scobeleff nu primia pe studenţii sêrbesci şi dacă nu-i imputernicia a rĕspândì sgomotele de rĕsboiu. Generalul nu trebue sĕ se mire, căci s'a făcut atât svon cu numele sĕu. Personalitatea sa e cunoscută de toţi şi dênsul trebuia sĕ-şi impună oare care reservă, cu atât mai vêrtos cu cât întreagă Francia are firma voinţă de a ţinè pacea şi a evita resboiul cu ori ce preţ, afară de casul când onoarea naţională ne ar silì la un rĕsboiu. Cuvintele generalului atribue Franciei un rol activ în lupta naţională dintre Rusia şi Germania. De sigur, noi nu iubim pe Germania, dorim însĕ ca se mai treacă multă vreme până ce Francia sĕ se vaḑa în faţa învingĕtoriului dela 1870. Republica a sfăşiat armata şi a stins iubirea de patrie în inimi aşa încât ne-am arunca în braţele unei nenorociri din cele mai mari dacă am fi aşa de nebuni încât sĕ întreprindem o campanie. Aceasta ar fi sfêrşitul sfêrşitului. Ar trebuì deci sĕ ocolim ori ce iritaţiune ce ar lingusì „şovinismul nostru care e aproape a se stînge.“

*) A se vedè mai la vale.

---

găsì din contră destule cuvinte de laudă pentru culegerea documentelor. Mai multe ḑecimi de ani de muncă conştiincioasă au pus pe Hurmuzachi în stare, a deschide scriitorilor români o adevĕrată comoară pentru istoria ţĕrii şi a lăsà tot de odată urmaşilor sĕi o operă desevĕrşită, un model pentru lucrările în felul ei. La privirea acestei culegeri dobândim dreaptă mĕsură pentru meritul compilărilor din Archivele întreprinse de alţii, şi tinerimii române trebue sĕ'i arătăm pe Hurmuzachi, dacă vrea sĕ înţeleagă, ce însemnează ca cercetători de archive, Papiu, Hasdeu, necum Esarcu.

Dar Hurmuzachi a murit, culegerea lui de decumente este o condiţiune pentru scrierea Istoriei dar nu este însĕşi Istoria, şi pe tot câmpul literaturei române nu mai vedem deocamdată decât un singur autor, care ne-a dat dreptul de a aştepta ceva dela d-sa pentru istoriografia română: D. Grigorie Tocilescu. Cartea d-sale Dacia înainte de Romani“ (594 pag. „ 8° mare, 4 harte şi 38 stampe litogr., Bucureşti 1880,) are meritul de a cuprinde într'un mod aproape complet datele cunoscute asupra obiectului ce-l tratează, şi deşi d-sa nu ajunge adeseori la un resultat precis al cercetărilor şi pĕcătueşte prea des prin aparenţele erudiţiunii, fără a avè totdeauna realitatea ei folositoare, totuşi lucrarea publicată este un început de valoare, şi cine a cetit fie numai paginile 559—574, unde d. Tocilescu face critica părerilor d-lor Hasdeu şi Boliac asupra alfabetului dacic, sau importantul capitol XII (p. 412—554) despre monumentele Daciei, va recunoasce in d-sa un autor de merit, care are destulă metodă şi destulă erudiţiune pentru a putè fi un scriitor de istorie.

Aceste merite, dacă sûnt reale în d. Tocilescu, nu pot fi micşurate prin alţii Critica violentă şi personală, ce d. Hasdeu a publicat-o în primăvara anului trecut, („Binele Public“, Martie 1881) în contra şcolariului sĕu, în contra singurului şi unicului sĕu scolar, despre care încă la 1878 (Cuvinte din bĕtrâni, I, pag. 315) dicea, că este un june amic, ale cărui cercetări sûnt „totdeauna solide“, va fi pentru d. Tocilescu (ba poate si pentru d. Hasdeu) o lecţiune de mare folos şi-l va face sĕ-şi îndrepteze mai curênd greşelele ce şi le-a însuşit tocmai în scoala magistrului: incoherenţa părerilor, publicarea pripită a unor cercetări fără resultat şi mai ales imbrobodirea cu aparenţele deşerte ale erudiţiunii.

Cu aceste notiţe critice am încheiat inventariul sĕrăciei noastre istorice, şi dacă ne mai cerem voe a-i adauge câteva rânduri de anexă, în care sĕ vorbim despre o carte a d-lui Slavici, este pe de-o parte materia acestei cărţi ce ne îndeamnă, ear pe de alta legătura ei cu obiectul întregului articul de faţă. Deşi, precum am vĕḑut mai sus, nu putem arĕta învetătorilor străini, afară de cartea domnului Tocilescu şi de notiţele d-lor Odobescu şi Sturdza, nici o cercetare istorică în literatura română mai nouă care sĕ aibă o adevĕrată valoare şi de care sĕ se poată folosì sciinţa în genere, le putem arĕta cel puţin un Român, care din contră a scris în limba străină o carte bună despre naţiunea sa. Într'o lucrare colectivă în limba germană asupra entnografiei şi istoriei culturei popoarelor din Austro-Ungaria întreprinsă sub auspicele baronului Helfert din Viena şi încredinţată unor învĕţaţi ca Schwicker, Hunfalvy, Egper şi alţii, au apărut volumul al şeselea sub titulă:

DIE RUMAENEN

(in Ungarn, Siebenbuergen und der Bukowina

von

Ioan Slavici.

1 vol. in 8° 236 p. Vienna şi Teschen, ediţ. lui Karol Prohaska 1881).

Lucrarea germană a d-lui Slavici este de mare înteres şi a început a atrage luarea aminte a Germaniei asupră i (vedi dările de samă în „Augsb. Allgem. Zeit.“ din Iulie 1881, în „Ausland“ Nr. 39/1881, în „Globus“ Nr, 17 din 1881 etc.) Scrisă într'o limbă destul de bună, cartea, dacă nu cuprinde multă sciinţă istorică sau etnografică, are cel puţin meritul de a fi întemeiată pe o întuiţiune originală a

Şi foile republicane se esprimă în cea mai mare parte a lor în sensul păcii.

Foile slave din Austria nu mai încetează a vesti gloria lui Scobeleff şi a'i cânta laudele pe toate coardele. „Slovenski Narod“ din Laibach esprimă nisce dorinţe ferbinţi pentru „causa sacră“ ce o apără Crivoscianii resculaţi, Erţegovinii şi Bosniacii. Aceste dorinţe le însoţesce „Narodni Listy“ cu un imn asupra „eroului“ Scobeleff. Acest organ însă a fost confiscat în urma prea drasticelor enunciaţiuni în favorul slavismului.

În contrast cu aceste espectoraţiuni slavofile „Wehr Zeit.“ scrie despre Scobeleff:

„Discursurile lui Scobeleff ne anunţă cea mai apriată şi mai energică duşmănie a armatei rusesci contra armatei noastre; de acum înainte nu mai încape nici o îndoială, că în Rusia un resboiu contra monarchiei noastre va trece de cea mai populară întreprindere ce se poate cugeta. Rusia se află într'o stare, din care obicinuita înţelepciune de stat nu cunoasce alt mijloc de scăpare mai bun decât un resboiu estern, deci posibilitatea, ba am putè ḑice probalitatea a unui conflict cu Rusia nu se mai poate ascunde.... Armatele Austriei au luptat în decursul veaculuı actual contra celor mai multe state europene; Rusia este unica dintre puterile însemnate continentale, contra căreia armatele austriace au combătut numai una dată şi atunci încă de silă şi ascultând de o voinţă străină. Astăḑi ne aflăm în faţa posibilităţi de a termina pentru prima dată un conflict serios cu Rusia şi cel mai eroic general rusesc este acela care ne vestesce apropierea certei. Nu ne temem de aceasta eventualitate. Noi voim o înţelegere onestă şi intimă cu acei ce prin graiul prea onorabilului general sûnt declaraţi ca cei mai înverşunaţi inimici ai nostri. Dorim înţelegerea din toată inima, nu nevom teme însè nici de contrariul. Sûntem departe de ori ce sanguinism febril, dar ne putem încrede în munca neobosită şi onestă continuată de 15 ani, putem ascepta sè eşim cu cele mai bune speranţe şi cu toată încrederea şi din această luptă atât de grea.“

Aceste espectoraţiuni ale foaiei de specialitate militare merită oare care interes, pentrucă numitul organ se află în oare cari raporturi de intimitate cu cercurile deciḑètoare ale armatei.

Le „Français“ despre rescoală.

Ca sè se vadă cum cugetă străinătatea despre rescoala din sud-vestul monarchiei reproducem după „Romanul“ articulul din ḑiarul „Français“.

Eată ce ḑice acel ḑiar:

Monarchia austro-ungară e din nou ameninţată cu o insurecţiune, care tinde sè se lăţească preste întreaga Erţegovină. Generalul Iovanovici este însărcinat sè dirigeze operaţiunile militare; talentul despre care a dat doveḑi în campania Erţegovinei în August 1878, îl însemna din nou pentru această misiune. Cătră mare, insurgenţii sûnt blocaţi de escadra austriacă ce staţionează în gurile dela Cattaro. Delagaţiunile austro-ungare au votat ḑilele acestea în unanimitate, un credit de opt milioane florini pentru cele dintâiu cheltueli ale espediţiunei şi ele sûnt otărîte a nu cruţa nici un sacrificiu, căci este vorba de a împedeca ca cestiunea orientului sè se ivească din nou în peninsula Balcanilor, ceea ce ar compromite opera pacificării, care părea asigurată prin tratatul dela Berlin Pentru Austro-Ungaria, această insurecţiune are o gravitate escepţionale. Monarchia numără 17 milioane de Slavi şi la cea dintâiu lovitură de foc trasă pentru causa neatârnărei, toţi Slavii dela Nord şi dela Sud sûnt îngrijaţi şi încuragiază din toate puterile încordările a acelora din fraţii lor, care se luptă pentru „marea ideiă.“ În discusiunea care a avut loc în sinul delegaţiunii austriace, un orator a declarat „că nu se va scì nici odată causele adevărate ale insurecţiunei, fiind-că împiegaţii bosniaci nu vor avè nici odată curagiul sè spună adevărul şi sè se învinovăţească pe ei înşişi. Această insinuaţiune nu pare a fi întemeiată.

Găsim espunerea completă a originei rescoalei, într'o scrisoare, pe care ne o comunică d. Eduard Marbeau, autorul unui studiu asupra Bosniei şi Erţegovinei, şi pe care a primit-o de pe teatrul chiar al insurecţiunei:

Insurgenţii ocupă acum districtele Nevesinje, Gacko, Bilek şi Focea, adecă toată regiunea Erţegovinei care se mărginesce cu Muntenegrul, şi care se întinde dela bucile dela Cattaro, până la munţii ce se mărginesc cu Seraievo. Poporaţiunea acestor regiuni aparţine în mare maioritate religinnii grecesci. Acesti locuitori de munte au luat o parte activă la insurecţiunea din 1860 în contra Turcilor; învinşi în 1862, ei s'au resculat din nou în 1875. Pentru un moment ei au crezut că visurile lor se vor îndeplini; tratatul de San-Stefano declarase anesarea lor la Muntenegru, ei scăpau astfel de dominaţiunea turcească pentru a fi reuniţi cu marea familie slavă, şi erau sè facă parte dintr'un popor independinte de aceeaşi religiune ca şi dênşii şi cu care avusese în tot-dea-una o comunitate de moravuri, de obiceiuri, de datine, de interese economice şi de aspiraţiuni naţionale.

Tratatul de Berlin schimbă toate acestea. Erţegovinenii fură nevoiţi sè veaḑă ţeara lor ocupată milităresce de către Austriaci şi sè primească o administraţiune cu totul modernă, a căreia scop vèḑit era o anecsiune curêndă. Îngrijiţi mai cu samă cu alungarea Turcilor, duşmanul ereditar, ei creḑuse că resistenţa cu armele opusă de musulmani luărei în posesiune a Erţegovinei de către armata austro-ungară, era sè îndeplinească ruina vechilor lor stăpâni, care trebuiau sè fie alungaţi pentru tot-dea-una. Ei erau deci sè remână singuri în ţeară, din coloni erau sè devină proprietari şi erau s'a stepte o ocasiune pertru a-şi redobândì întreaga lor neatîrnare. Lucrul se petrecù alt-fel. Administraţia austro-ungară avea drept misiune sè pacifice aceste regiuni; ea înscrise amnistia şi toleranţa în capul programului sèu şi vèḑênd că va găsì printre musulmani un punt de sprigin mai sigur de cât în elementul slav, a căruia scop era anecsarea la Muntenegru, ea s'a arătat cruţătoare faţă cu dênşii şi căută chiar ai mantine în ţeară. Drepturile proprietarilor musulmani, care erau contestate de un mare numèr de ani, fură recunoscute, titlurile fură regulate şi colonii crestini fură siliţi sè le plătească regulat datoriele lor.

Aceste mèsuri ridicară cele mai vii protestări din partea Grecilor ortodocsi care vedeau risipirea tuturor visurilor lor, şi în aceste spirite în care ura prinde rădăcini puternice începù sè încolţască ideia resbunării în contra nouilor stăpâni ai ţèrii. Acei cari cunosc antipatia adâncă a tuturor slavilor ortodocsi în contra şvabilor (Austriacii caţolici), vor înţelege că rèscoala ce sè produce astă-ḑi, nu era deja de cât o cestiune de timp. Erţegovinenii au temperamentul meridional, ei sûnt înfocaţi, esaltaţi şi alcătuesc în pripă bande gata de luptă. Le place mai bine sè alerge prin munţi şi sè trăiasca din hoţii de cât se lucreze pământurile sterpe şi stâncoase pe care locuiesc. Nu trebuie sè te astepţi că asemenea oameni sè se învoiască a da boierului turc a treia parte din recoltă, nici a plătì dijma şi darea personală pe venit.

Poate că cu timpul s'ar fi îmbunătăţit soartea lor, dar guvernul austriac pusese ca principiu, că provinciele ocupate trebuiau sè se susţină ele singure, şi pentru a face faţă cheltuelilor trebuitoare din causa reorganisărei complete a unei ţèri fără drumuri şi fără scoale, trebuia neapèrat ca agenţii fiscului sè pună o mare severitate în perceperea impositelor. Numeroasele esecuţiuni la cari au fost nevoiţi sè proceḑă în 1880 asupra contribuabililor indèrètnici, a mărit numèrul nemulţămiţilor. Ce câştigase deci creştinii prin plăcerea guvernorilor turcesci? Lipsea numai un agitator pentru a rèscula pe ţèrani. Covacevici apărù.

Prin nenumărate crime şi hoţii, Stoian Covacevici isbutì sè-şi facă o legendă. La popoarele asuprite de mult timp, este destul ca nisce oameni de feliul sèu se atace pe stăpânii ţèrii, pentru a fi priviţi îndată ca eroi. Trebuia sè se cumpere serviciile sale pentru a asigura pacea; a fost lăsat însè sè cutreiere munţii. În luna lui Iuliu trecut, el întrunì câţi-va haiduci şi surprinse un post austriac. Îndată ce această veste fu cunoscută, toţi nemulţămiţii alergară. Guvernul nu se îngrijì de loc de acest incident şi, urmărind lucrarea sa de asimilare a provinciilor ocupate, el creḑù momentul propice pentrn a aplica legea recrutărei.

Sub dominaţiunea turcească, crestinii erau esclusi dela serviţiul militar; curtea din Viena creḑu că apelul va fi pentru dênşii proba emancipărei lor; cât despre musulmani, care în toate timpurile fusese soldaţi, ei nu puteau sè se împotrivească din momentul când Sultanul nu opunea un veto al sèu. Această mèsură fu otărită în Noemvre; în acela-şi timp guvernul încerca aplicarea ei în sudul Dalmaţiei la Crivosciani, care de doispre-ḑece ani nu manifestau nici o dispositiune duşmană administraţiunii austriace. Guvernul încercà mari decepţiuni. Aceste poporaţiuni rebele oricărei organisări militare moderne, fără miscate; Crivoscanii refusară d'a se supune. Curtea din Viena nu vèḑu într'aceasta de cât o împotrivire trecè toare şi creḑu că, îndată ce topirea zăpeḑii va face drumurile practicabile, va fi d'ajuns a îndeplinì un act de energie pentru a împedeca turburările, care avură loc pentru acelea-şi motive în 1869; dar se găsì faţă cu acelea-şi greutăţi şi în Erţegovina. Musulmanii care n'au perdut nimic din fanatismul lor sèlbătec, protestează şi crestinii ortodocşi nu lipsesc d'a-i încuragia; din partea lor, Slavii ortodocsi din Mostar, se opun într'un mod formal recrutării. Covacevici, care stă la pândă, reapare, cutreeră munţii, organisează bandele sale, întrerupe comunicările, surprinde posturile de gendarmi, atacă patrulele. Ne-mulţămiţii se adună, însurgenţii formează deja o mică armată şi curtea din Viena nu a revenit încă din prima ei surprindere când a vèḑut că toate districtele din Erţegovina orientală şi meredionnală sunt sub arme.

Din toate aceste reese că nu trebuie cercetat în câte-va detalii de administraţiune locală, causele insurecţiunii. Singura imputare ce sè poate face admistraţiunei civile şi militare este că a contrariat adese ori obiceiurile locale şi că nu a stabilit un sistem în destul de simplu şi de economic. Greşala principală a fost că s'a favorisat prea pe faţă partida musulmană ceea ce trebuia neapărat se escite duşmănia Slavilor ortodocşi, şi mai cu samă că s'a încercat de a aplica legea recrutărei la un popor care suporta deja cu greutate sarcinele financiare. Nu s'a luat seamă că aceste provincii ţin mai mult decât la orice la vechile lor obiceiuri şi că era periculos de a voì se le civiliseze cu deasila. La contactul Europei occidentale aceste poporaţiuni au vèḑut toate interesele lor ameninţate, comerciul local a fost ruinat într'o clipă prin concurenţa străină, micele industrii indigene au căḑut şi drept culme a nenorocirii, Ovreii din Ungaria au năvălit la ei, au acaparat cele mai mici resurse ale ţeranilor şi au corupt moravurile publice şi private.

Se întreabă prin Europa care e partea de respundere ce se cuvine Rusiei în această crisă. Până acum nimic nu ne face se presupunem că diplomaţia rusească ar fi contribuit a 'i da nascere, dar dacă 'ţi amintesci rolul comitetelor slave ale Rusiei în insurecţiunile precedente, totul te face se creḑi că ele au lucrat şi acum ca şi în trecut. Cât despre atitudinea Muntenegrului, principele mănţine cu o lealitate perfectă cea mai strictă neutralitate, căci numai e în faţa guvernului turcesc în contra căruia trebuia mai înainte sè se apere singur dar ori şì ce ar face el nu va putè împedeca pe poporul seu se facă pe sub ascuns causă comună cu insurgenţii din Erţegovina.

---

obiectului ei. Deprins precum era d. Slavici cu viaţa poporului român, observator sigur, consciincios la lucru, dsa a dat mai ales prin espunerile sale asupra situaţiunii geografice, asupra religiunii şi asupra particularităţilor naţionale o icoană credincioasă a culturei noastre de peste Carpaţi şi Molna, cu atât mai interesantă, cu cât este desbrăcată de ori ce pedantism pretenţios şi însufleţită oarecum de însaşi pulsarea vieţii reale a poporului

* * *

Sè trecem acum la celalalt obiect al activităţii scientifice pe care suntem datori a-l esamina de câte ori ne gândim la punctul de vedere, din care sè privească Europa progresul vieţii intelectuale în România.

A doua întrebare ce se pune sciinţei române cu drept cuvênt are de obiect limba noastră maternă. Care sûnt elementele ei constitutive? Care este evoluţiunea ei istorică? În ce stă geniul ei individual?

Din norocire starea noastră intelectuală este pe cale de a se îndrepta în această privinţă şi pe cât ni se pare începe a se revèrsa lumina ḑilei în întunerecul de până acum. După ce cu *Tentamen criticum* al bătrânului Laurian şi cu Dicţionarul Academic ne înfundasem într'o potică fără eşire, ne întoarcem astăḑi pe calea cea adevărată şi poate că aici sciinţa română va fi în stare a aduce cel dintâiu folos adevărat sciinţei generale. Câteva monografii de merit publicate în „Convorbiri“ de dnii Lambrior, Burla şi Tiktin cercetările dlui Lambrior în revista franceză Romania, studiele dlui Gaster ne deschid o perspectivă mai sigură în viitorul acestei ramure a sciinţei în România. Preţioasa Crestomatia s'au Analecte literare de Ciparaiu asemenea este de amintit aici.

(Va urma.)

---

* (Un surdo mut vindecat.) Jurnalele din Neapole anunţă vindecarea completă a unui om născut surdomut. Acesta a fost vindecat de profesorul Giampetro prin o metodă de nou inventată. Se ḑice că alţi patru pacienţi sûnt pe cale de a se vindeca.

În resumat insurecțiunea este mai gravă decât se crede prin Europa și dacă monarchia austro-ungară nu isbutesce sĕ o năbușească printrun act de energie, ea poate sĕ se întindă în întreaga provincie.

Discursul

lui Hitrowo cătră o deputațiune slavă din Sofia.

În ședința de Marți, ḑice „.T.“, a camerei Românieĭ deputaților d. Pantazi Ghica a întrebat pe dl ministru de esterne ce crede sĕ facă guvernul față cu discursul dlui Hitrowo, consulul general al Rusiei, ținut la Sofia cătră o delegațiune slavă, și publicat în „Berliner Tagblatt.“

Dl ministru de esterne a declarat ceea ce trebue sĕ declare un ministru liberal și patriot; ministrul a ḑis: că „România e țeara Românilor și că toți vom sci sĕ ne facem datoria când drepturile și independența noastră vor fi atacate.“

Aḑi dăm aici articolul din „Berliner Tagblatt“ pe basa cărui a fost întemeiată interpelațiunea. Îl dăm după cum îl găsim în articolul menționat:

„Unul din amicii nostri ne comunică o corespondență din Bucuresci, care a apărut în cunoscutul ḑiar unguresc „Egyetértés“, și care cu toată importanța și caracterul de sensație, n'a fost până acum relevată nici de ḑiarele din Viena, nici de cele din Berlin. Corespondența aceasta conține descrierea retragerei cu facle, dată în onoarea principelui Alecsandru cu ocasinnea deschiderei parlamentului bulgar, ordonată de cătră comisariul princiar general (mai mult însĕ rus). Această serbare a dovedit încă odată faptul că poporul bulgar consideră pe consulul general rus d. Hitrowo mult mai pre sus decât pe însuși principele Alecsandru și că asemenea aramata bulgară onorează mult mai mult pe agentul diplomatic al Rusiei decât pe principele Bulgariei. D. Hitrowo disciplul înțelept al principelui Dondukoff-Corsacoff, în momentul de față este și șeful real al partidului panslavist, care domnesce acum în Bulgaria, el este unul din oamenii cei mai puternici ai acestui partid. Toate acestea sûnt de mult deja cunoscute și cu toate acestea d. Hitrowo representă și acum imperiul rus pe lângă guvernul bulgar. După această întroducere corespondentul ḑiariului unguresc descrie următoarea demonstrațiune esecutată de cătră d. Hitrowo, după care discursul generalului Scobeleff rĕmâne cu desăvârșire inofensiv și neremarcabil, și se poate chiar ḑice că discursul rostit de d. Hitrowo nu este decât urmarea discursului generalului rus, care fiind cam timid, n'a îndrăsnit sĕ espuie limpede ideile sale cele mai intime. Corespondentul dându-ne resumatul discursului rostit se basează pe mărturisirea corespondentelui englez și advocatul James Pyke, care și el a fost present la manifestațiunea făcută.

Sâmbătă, la 27 Ianuarie, s'a presentat la consulatul rus din Sofia o deputațiune panslavistă, compusă din 15 membrii, cerându i consiliu privitor la purtarea ce trebue sĕ manifeste această societate față cu evenimentele din Bosnia și Erțegovina. Oratorul deputațiunei a fost colonelul rus d. Grusoff. D. consul general Hitrowo rĕspunse în urmatoriul mod:

— Nu băgați de seamă de loc la toate cele spuse de ḑiarele din Berlin, Petersburg, Viena și Pesta. Ḑilele Austro-Ungariei sûnt deja numĕrate. Sau nu vedeți voi că calea ferată dela Odesa-Reni este acoperită de soldații ruși; încă un pas și noi vom fi eară în România, carene aparține nouĕ. (?) Ultima oară a sunat pentru Austro Ungaria și această țeara trebue sĕ dispară pentru totdeauna de pe carta Europei;*) dar sûnt oameni cu o inimă timidă, ca nu cum-va Germania sĕ ia apĕrarea Austriei; această frică este nelogică, fiind că Germania are destul de lucru a casă și n'a nebunit încă pentru a'și sacrifica interesele sale pentru o țeară străină. Cu Austria vom isprăvi mai curênd, decât cu Turcia chiar, fiindcă dacă vom compara pe Turcia cu un leu puternic, Austria nu este decât un purece (!!! Red. „T. R.“) lipsit de sânge. Propagați pretutindeni unde sună limba slavă, că Rusia sĕ ridică spre a mantinè popoarĕle slave subjugate de străini, propoveduiți popoarĕlor slave că blăstĕmat este acel dintre slavi, care 'și va cruța viața în momentul suprem care a sunat. Pe mine însuși puteți compta, fiindcă unul ca mine vĕ aparține și vĕ voi aparținé cu corp și suflet...“

Aproape douĕ ceasuri a petrecut această deputațiune la consulul rus; Luni când agenții diplomatici din Sofia aflară despre cele petrecute Sâmbătă, interpelară pe dl Hitrowo, cerêndu-i esplicațiune. Dl consul rus rĕspunse că în adevĕr el a primit o deputațiune din partea unor cetățeni, care 'i cerură sprigin în afacerea căilor ferate bulgare. Cu această ocasiune dl Hitrowo declară că este foarte mulțămit de ocasiunea care i se presentă prin această interpelare de a'și manifesta simtimentele sale respectuoase privitoare la Austro-Ungaria, al căruia admirator credincios este el.

Cetind aceste ultime linii care din cetitorii nostri nu'și va aduce aminte de celebrul proverb francez despre diplomații ruși: *grattez le diplomate russe et vous trouverez le tartar!*

Aceeași duplicitate, același spirit de vulpe...

*) Dar voinicos mai e dl. consul. A uitat de când, fără de Români, compatrioții dsale n'au putut lua Plevna.! Red.

Varietăți.

* Ecselența Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a plecat a seară cu trenul accelerat la Budapesta în afacerile fundațiunei Gojdu.

* (Biserica stei Sofie în pericol.) Aja Sofia, cea mai renumită dintre cele trei sute de moschee ale Constantinopolei, e aproape a se dĕrima. Scirea despre acest pericul a provocat pe țermurii Bosforului o adevĕrată panică, pentrucă o tradițiune veche spune că surparea Ajei Sofie va fi signalul pentru împărțirea Turciei. Sub regimul lui Abdul Medșid vechia biserică a stei Sofie din timpul lui Iustinian s'a restaurat sub conducerea architectului italian Fossati cu spese mari. Terminându se lucrările sultanul Albdul Nedșid a consacrat moschea restaurată într'un mod solemn la 19 Iulie 1849. De atunci au trecut mai mult de 30 ani și soliditatea marei cupole, ce acopere mai de tot minunatul monument al architecturei bizantine, o cupolă fără pĕreche în lume, eărăși însuflă temeri serioase. O comisiune compusă din cei mai eminenți architecți ai Constantinopolei cecetând biserica cu deameruntul a substernut un raport detaiat ministrului pentru clădirile religioase Subhi pașa. Acest raport constată că Aja Sofia se poate dĕrîma în tot momentul și dacă surparea s'ar întêmpla ḑiua când de regulă mii de credincioși se roagă întrênsa, o catastrofă teribilă ar fi urmarea neevitabilă a surpărei. Se prepară cu toată seriositatea o reparatură a edificiului monumental. În interiorul seu moschea e bine conservată.

* (Omor.) Trei poplăceni a omorît pe un pădurariu din Turnișor cu securile. Criminalii se află prinși la judecată și unul dintre dênșii a mărturisit fapta cu toate circumstanțele ei.

* (Foc.) În comuna Scorei (comitatul Făgărașului) s'a escat în noaptea din 21 spre 22 luna cur. un foc, care în urma unui vênt aspru a prefăcut în cenușe 100 case, dintre care numai o parte mică a fost asigurată.

* (Parlamentul saxon și vrăbiile) Ședința dela 1 Februarie a Camerei saxoane va remânè nemuritoare în analele parlamentarismului. O discuție lungă și furtunoasă sĕ încinse în protiva ... vrăbielor. Deputatul Richter cerù urgența pentru o propunere a sa de a se ridica interdicția pusă pe omorirea vrabiilor. Aceste paseri s'au înmulțit de când cu interdicția — ḑicea el — atât de tare încât aduc pagube considerabile agriculturei și horticulturei. Poporul saxon trebuie pus din nou în drept de a se apĕra de acest dușman .. Urgența fu votată. — Atunci se ridică un alt deputat d. Uhleman, care cerù aceeași procedură în cnntra .. cioarelor. Presidentul nu'l lasă însă sĕ sfêrșiască, declarând că de astă dată parlamentul saxon trebuie se — și concentreze toate forțele sale în contra vrăbiilor. Observațiunea aceasta fu primită cu aplause și proectul de lege antivrăbiesc fu trimis în secțiuni unde sĕ va discuta de urgență.

* (Averea președintelui Garfield.) După cum s'a constatat în urmă, asasinatul președinte Garfield n'a fost așa sĕrac cum se creduse. Afară de o casă frumoasă în Washington și o moșie la Menton în statul Ohio, el a mai lăsat în bani gata 550000 franci. Vĕduva sa va avea o avere de vr'o trei milioane franci, socotind darurile primite, precum și leafa președintelui pe un an, în cât sĕ poate crede că nu i se va mai oferì nici o pensie.

* (O mireasă bogată.) Din Petersburg sĕ anunță, că cea mai avută moștenitoare a Rusiei, princesa Zenaide Iussupoff, s'a logodit cu comitele Sumarakow. Princesa Zenaide aduce viitorului seu bărbat, care și el este unul din cei mai avuți nobili ruși, o zestre de ḑece milioane ruble, afară de giuvaericale și alte obiecte cari reprezintă o valoare de vre'o două milioane ruble. Fusese vorba odată, ca princesa sĕ se căsătorească cu prințul Alecsandru al Bulgariei, dar planul n'a reușit.

* (Procespentru un nume de roman). — D. Zola, faimosul scriitor realist, întrebuințează în romanul ce publică actualmente, intitulat „Pot Bouille“ și un nume de advocat, Duverdy. — Acest nume se găsesce însă aḑi în Paris și anume tot la un advocat. Ba advocatul locuia în aceeași casă și stradă, unde Zola și'l puse pe Duverdy al sĕu. Și în sfârșit inrudirea dintre tipul real și tipul din carte evidentă. — De aceea d. Duverdy a acționat pe d. Zola ca sĕ schimbe numele din roman și a câștigat procesul până acuma în douĕ instanțe. — Curtea de apel considerând că fie-ce om are drept sĕ'și apere numele considerând că numele d-lui Duverdy devine de ris prin descripțiile ce se leagă de el în cartea d-lui Zola, condamnă pe Zola sĕ plătească cheltuelile procesului, sĕ steargă numele de Duverdy din roman și pentru fie-care scăpare din vedere sĕ fie amendat cu o sută de franci.

* (Pistolul și Pușca.) Înainte de desrobirea Țiganilor, (în România) îi perise din casă unui boer un ceas de argint. El chiamă pe vătav și îi ḑice:

— Adună pe toți țiganii acuma numai decât sub ceardacul meu despre grădină și încarcă un pistol, pentru ca sĕ'i faci pe fie-care sĕ jure și sĕ sărute pistolul încărcat; ear' cel care nu va face acest jurĕmînt, sĕ'l dai deoparte sub pază bună că mi s'a furat un ceasornic.

— Îndată, coconule.

Ese vătavul și face cum i s'a ḑis; ear' un Țigan strigă:

— Coconașule, logofete vataje, sĕ fie pușca hincărcată de șepte-ḑeci dă mii dă ori, o sarut, ḑĕu c'o sarut, ear' gângania dă pistol — nu!

— Tu dară ai furat ceasornicul boerului?

— Aoleu! Păzesce Doamne!

— Te păzesce până te nimerește. Mai bine spune drept.....

— Daca sărut pușca, sa fie încarcata cât casa, de!

— Sărută dar pistolul.

— Ba pistolul nu'l sărut, se mĕ pui... pă foc macar!

— Da de ce, Țigane?

— Și înca mai hintrebi, logefete vataje, cocone hispravnice? Da nu îl veḑi cât e de scurt? Că n'apuci sĕ te atingi dă el, și a și eșit gloanțele; ear pușca saraca mai trăesci o ḑi hintreagă pâu sĕ dea dintr'ênsa cât a hinghițit.

Posta din urmă.

Din țĕrile resculate, oficiale și neoficiale, raporturile spun numai de ciocniri fără de importanță și în care perderea e numai praful și gloanțele. —„Egyétértes“ spune că Liubobratici i a adresat dela Belgrad un manifest, prin care admonează pe Maghiari sĕ se ferească de a ajuta suprimarea resculărei; situațiunea resculaților este indentică cu a Maghiarilor în 1848.

Scobeleff este chemat la Petersburg, spre ce sfêrșit, nu se scie.

Bursa de Viena și Pesta

Din 23 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.15	118.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.50	88.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	107.50	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	92.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.75	131.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.25	96.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	94.50	94.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	95.50	95.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	94.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	95.—	46.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	—.—	97.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.05	74.—
Datorie de stat în argint	75.45	75.25
Renta de aur austriacă	91.70	91.50
Sorți de stat dela 1860	128.50	128.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	815.—	810.—
Acțiuni de credit austr.	298.25	296.75
Acțiuni de bancă de credit ung.	289.—	288.50
Sorți unguresci cu premii	113.50	113.75
Sorți de regularea Tisei	108.25	108.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.62
Na oleon	9.53	9.52
100 marce nemțesci	58.60	58.55
London (pe polița de trei luni)	120.15	119.90

Nr. 70. [24] 1—3

EDICT.

George Grosu născut în România în comuna Corneș de religiunea greco-orientală, cununat la 20 Februarie 1872 în comuna Tălmăcel, comitatul Sibiiului, cu Paraschiva n. Barb din acum numita comună, carele aproape de 10 ani au părăsit cu necredință pe legiuita lui soție susnumită, sĕ citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfățișeze la subsemnatul scaun ppresbiteral, ca for matrimonial de întâia instanță, căci la din contră și în absența lui se va decide procesul intentat contră-i de cătră soția sa.

Sibiiu 10 Februarie 1882.

Scaunul ppresbiteral gr.-oriental al tractului Sibiiului ca for matrimonial de prima instanță.

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19. Sibiiu, Marți 16/28 Februarie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 577 Plen.

Circulariu consistorial

către toate oficiele protopresbiterale din archidiecesă.

De órece cu Dumineca Tomei a acestui an încétă mandatul deputaților sinodului archidiecesan din periodul ultim de 3 ani, — cu observarea celor prescrise în statutul organic §§. 88, 90 și 140 și pe basa instrucțiunilor decretate de sinodul archidiecesan sub Nr. 35/1878, se ordinéză alegeri nouĕ de membri la sinodul archidiecesan pe un period nou de trei ani, adecă pe timpul ***dela Dumineca Tomei a anului 1882 până la Dumineca Tomei a anului 1885,*** spre care scop se publică următórele dispositiuni:

În general:

1. Deși după introducerea arondării nouĕ a protopresbiteratelor în archidiecesă ar urma de sine, ca și cercurile electorale pentru deputații la sinodul archidiecesan sĕ se conformeze arondării noue, prin urmare sĕ se formeze de nou, — totuși, dupăce sinodul archidiecesan din anul 1871 și-a reservat siesi a face o nouă arondare a cercurilor pe basa arondării nouĕ a protopresbiteratelor, — și de astădată se dispune alegerea deputaților după împărțirea de mai nainte a archidiecesei, avênd — de sine înțelegêndu-se — a se alege în fiecare din cele 20 cercuri electorale câte 3 deputați, și adecă unul din cler și câte doi mireni.

2. În fiesce-care cerc electoral sûnt denumiți câte doi comisari consistoriali, unul din cler, care va conduce alegerea deputatului clerical, ear' altul mirén, care va conduce scrutinarea alegerii deputaților mireni. Conspectul cercurilor electorali cu anumirea locurilor centrali și a comisarilor consistoriali pentru singuraticele cercuri se alătură sub *·/. A.*

3. La cas când vre-un comisariu consistorial preoțesc sau mirén s'ar afla impedecat în ori ce mod dela împlinirea misiunei sale, acela va face grabnică arĕtare la consistoriul archidiecesan, ér de cum-va consistoriul nu ar fi putut face vre-o dispositiune pentru alt comisariu până la ḑiua alegerii, respective a scrutiniului, séu când împedecarea comisariului s'ar iví numai în momentul suprem, chiar la alegere, ori sub scrutinarea actului: în aceste casuri membrii colegiului electoral preoțesc, respective ai scrutiniului, sûnt autorisați a-și alege un suplinte al comisariului consistorial, carele va îndeplini agendele acestuia.

4. Comisariul consistorial clerical, dacă află că e luat în combinare de a fi ales de deputat în cercul, pentru care e denumit, are se renuncie la misiunea de comisariu, séu sĕ se subtragă din combinare.

În special:

I. Alegerea deputaților clericali.

5. Pentru fie-care cerc electoral ca ḑi de alegere a deputatului din cler, se statoresce ḑiua de ***Joi în 4 Martiu vechiu*** a. c.

6. La acésta ḑi alegătorii clericali, adecă preoții și diaconii din respectivul cerc electoral clerical, se vor aduná în localitatea desemnată prin comisariul consistorial, și ací sub presedința comisariului vor începe lucrările la 11 oare inainte de ameaḑi, și adecă mai nainte de toate se va esaminá lista alegătorilor, pre carea protopresbiterul eventualminte protopresbiterii tracturilor, din cari se compune cercul electoral, vor avé a o presenta comisariului nainte de actul alegerii, — se va îndrepta și statorí aceea; apoi se vor alege doi bărbați de încredere și un notariu dintre alegători, și așa constituindu-se alegătorii în un colegiu electoral, vor păși numai decât, sau după o eventuală consultare, la alegere, carea se va continua fără întrerumpere și se va finí încă în aceeași ḑi. Alegerea deputatului se va face de regulă prin votare publică, sau la cererea unei terțialități a alegătorilor presenți, prin ședule, adeca secretă. Aclamațiunea nu este permisă.

7. Ordinea votărei va fi astfeliu, că comisariul va strigá pre alegători după nume, precum sûnt ei consemnați în listă, ca fie-care sĕ'și dée votul seu pentru o persónă din cler, seau în cas de votare secretă, sĕ pună în urnă o ședulă, în carea va fi scris numele unei persóne clericale.

În cas când alegătoriul nu ar cunoasce întreg numele candidatului, va fi de ajuns, dacă el va numí seau va scrie în ședulă numele de familiă, caracterul și locuința aceluia, când apoi identitatea persónei nu va puté fi dubiósă.

Notariul colegiului, sub controla bărbaților de încredere va înscrie în protocolul de alegere, în prima rubrică numele votantelui, și de alăturea acestuia în a doua rubrică numele candidatului, ér' în cas de votare secretă numai numele votanților pe rond, după cum va striga comisariul, și vor dá ședulele în urnă.

Numele candidatului, pentru care se votézĕ e de a se scrie întreg așa, precum el se esprimĕ de cătră votanți, și semne în loc de nume nu sûnt iertate.

Alegătoriul 'și va dá votul seu liber pentru un preot sau diacon, carele se bucură de dreptul de alegere în archidiecesă.

După terminarea votărei cu alegătorii presenți, se va astepta încă ½ óră, după carea numai decât se va încheia votisarea.

Alegătorii, cari se vor presentá succesive, mai nainte de încheierea votărei, vor puté da votul lor, ér' mai târḑiu nu.

Încheierea votărei se va notá îndată la protocol cu óra, în care s'a făcut aceasta.

8. După încheierea actului de votare biuroul colegiului va numera voturile, ear' în cas de votare secretă ședulele, comparând numerul lor cu al votanților; apoi aflându-se tóte acestea în ordine, după sumarea voturilor, respective după sevêrșirea scrutiniului, acel candidat, care a întrunit maioritatea voturilor, se va proclamá prin comisariu de ales deputat al cercului respectiv clerical.

În cas când voturile vor fi egale, va decide sórtea, care se va efeptuì de loc.

9. Despre întreg actul și decursul alegerei se va lua protocol, lângă care se vor lega ședulele de votisare numerisate, tragêndu-se prin acelea și prin o foaie a protocolului un fir de ață, ale cărei capete se vor sigila cu sigilul bisericei séu al unui bărbat de încredere și apoi se va încheia protocolul și se va subscrie de cătră comisariu, bărbații de încredere și notariu.

Asemenea se va pregătì și subcrie credenționalul, în care se va constata pe scurt, că cutare este ales de deputat al cercului respectiv clerical pentru sinodul archidiecesan; apoi se va admanua sau trimite alesului deputat pe calea cea mai sigură și fără amânare, sub responsabilitatea comisariului.

10. Comisariul consistorial cel mult în a doua ḑi va asterne la consistoriul archidiecesan cu o scurtă comitivă protocolul de alegere cu toate aclusele sale, la care se va adauge și lista alegătorilor.

II. Alegerea deputaților mireni.

11. Pentru alegerea deputaților mireni la sinodul archidiecesan în fiecare comună bisericească se va întruní sinodul parochial estraordinariu ***pe ḑiua de 28 Februariu*** sau cel mult Duminecă în ***7 Martiu vechiu*** a. c. Ḑiua pentru ținerea unui astfeliu de sinod o va defige numai decât respectivul oficiu parochial și o va publica în biserică cu 8 ḑile mai nainte, adecă

FOIȚA.

Literatura română și străinătatea *)

(Încheere.)

II.

Dar mai nainte și mai presus de aceste lucrări încă prea fragmentare sûntem datori a pune studiile d-lui Hasdeu asupra limbii române vorbite în secului al 16 apărute în 1878 și 1880 sub titula „Cuvente den bĕtrêni“, 2 volume, cu un suplement la vol. I și cu o primă fascioară al unui al treilea volum, publicată în 1881. Cu cât cele mai multe din lucrările de mai nainte ale dlui Hasdeu nu puteau sĕ întimpine decât neîncredere din partea unui cetitor serios, cu atât mai mult trebue sĕ ne bucurăm, când vedem pe dl Hasdeu, ajuns astăḑi într'o vêrstă mai matură, că s'a arĕtat în stare de a îndeplinì cerințele unei adevĕrate sciințe și că via d sale inteligență, ajutată de o mare putere, de o memorie însemnată și de o mare putere de lucru — însușiri ce nu i s'au tăgăduit nici odată — au putut sĕ se concentreze până la o perfectă pĕtrundere a materiei și sĕ câștige aceea stăruință conscienționsă în urmărirea unei probleme, fără de care nu se poate aștepta nici un resultat din munca scientifică.

Cele patru volume din cartea despre care vorbim, nu ne par a avè o egală valoare. Așa suplementul la tomul I arată încă unele din relele deprinder ale d-lui Hasdeu de mai nainte: violența dusă până la injurii încontra celor ce-l ating (aici în contra d-lui Cihac) și o nepotrivită amestecare a personaltății în materie științifică. Pe de altă parte fascioara I din tomul III, cu principiile de linguistică în genere, dovedește, cât de greu îi este unui autodidact ca d. Hasdeu a se deprinde cu mănuirea noțiunilor abstracte, ce pare a-i fi lipsit în tinerețe. Alăturea cu paragrafe scrise lămurit, unele chiar ingenioase precum este § 19 despre limba în circulațiune, dăm de paragrafe pripite, a căror confusiune nu se poate acoperì prin tonul apodictic, în care expun cuprinsul lor.

Dar tomul I și mai ales tomul II ne par mai pre sus de ori ce laudă. Lucrate cu o silință de model, consolidate prin îmbrățișarea celui mai întins câmp de cercetări, luminate prin argumentări ingenioase și înfrumusețate printr'un stil foarte viu: observările dlui Hasdeu cuprinse în notele tomului I, Glosariul dsale de cuvinte române întercalate în documente slavice, dar mai ales, „ochirea asupra cărților poporane“ și monografiile asupra baladei „Cucul și Turturica“ și asupra povestei numerelor din tomul II, fac din această operă a dlui Hasdeu o carte de mare folos pentru sciință în genere și o adevĕrată podoabă a încercărilor sciințifice la Români.

Fie că dl Hasdeu, ajuns astăḑi la înălțimea sciinții și vĕḑênd luarea aminte și laudele Europei culte, cu drept cuvênt atrase asupră-și (Schuchardt, Gubernatis în Nuova Antologia 1878 Gustav Meyer în Augsb. „Allgem, Zeit.“ Nr. 42 din 1879, etc.) sĕ-și aducă aminte, că *noblesse oblige*, și, părăsind violențele personale din publicările de mai înainte și descurcêndu-se mai curênd din „principiile“ generale de liguistică, sĕ ne dea însfârșit din comoara cunosciințelor sale opera cea adevĕrat însemnată și adevĕrat națională, ce dintre toți Românii de astăḑi, numai dsa ne o poate da: Istoria limbii române:

Ca un anex la ochirea de mai sus asupra sciinții limbistice în România, trebue sĕ menționăm și aici cartea unui român scrisă într'o limbă străină asupra acestei materii, o carte distinsă prin sufragiile institutului de Francia, aprețiată în deosebite moduri de critică sciițifică străină dar consultată de toți cei ce se ocupă de obiectul ei ca o lucrare fundamentală. Vorbim de

Dicționaire d'Etymologie dacoromane. Par A. de Chihac.

Vol. 1. Eléments latins (1870)

Vol. 2. Elements slaves, maghiars, etc.

(1879).

Nu putem numì pe d-lul Cihac, fără a-i mulțămì pentru marele serviciu adus literaturei române prin aceste

*) Din Convorbiri Lit.

„reuniunea Kaczkowsky“ şi reuniunea „Orosvită“. Acestea două reuniuni se silesc a promova cultura poporului prin edarea de cărţi şi scrieri cu cuprins moral, religios şi de folos comun şi afară de aceasta „reuniunea Kaczcovsky“ şi a pus problema ca prin fundarea de butici în sate şi opide să oprească poporul a cerceta în masse oraşele; prin aceasta poporul de la ţeară se deprinde a folosì timpul pentru lucru.

În 8 Februarie anul trecut când poporul nostru rutean dela ţeară alesese în cercul electoral rural pentru comuna Stanislau pe un Rutean contra candidatului polon, ca deputat la dieta Galiţiei, foia polonă „Gazeta Narodova“ într'un articul fulminant dela 20 Februarie anul trecut a atribuit această cădere a candidatului polon numai lucrărei folositoare a noastre în favorul poporaţiunei rurale. Şi aceasta foie aretând cu cifre, câte reuniuni de cultură şi lectură am fundat noi pe sama poporului, câte mii de broşuri se respândesc printre popor, esclamă din cuvênt în cuvênt: „Vedeţi, aveţi cifre înaintea Voastră, pure cifre, care dau un testimoniu despre progresul agitaţiunei. Astfel prelucră şi cultivă dinşii — adecă Rutenii — pământul nu pentru sine, ci pentru centralistii germani şi pentru Ruşi. (Ilaritate viuă în stânga.) A fost de lipsă ca actualul locţiitor al Galiţiei să întrevină cu energie pentru a calma capetele înfierbêntate, prin aceasta se înţelege de sine locţiitoriul şi-a atras mânia acestor lărmuitori.

Aceasta clică, care a purtat contra noastră, a Rutenilor, un resboiu de stêrpire, ne mai aduse în timpul mai recent şi jesuiţi asupra capului, pe aşa numiţii resoluţionişti, aceştia fără a fi înşişi Ruteni, au venit în anul trecut în mijlocul nostru, pentru a funda esclusiv pe sama tinerimei rutene un internat, şi au vestit prin proclamaţiunile lor tipărite *urbi et orbi*, că au venit la noi pentru a instrua pe Rutemi în credinţa cătră prea înaltul tron şi alipirea de scaunul papal. E trist lucru, că dieta a votat acestui institut o subvenţiune de 10,000 fl, cu toate că fondul ţĕrei noastre arată un deficit.

Deci unde se află criteriul criminal în trecerea intenţionată a comunei la biserica greco-orientală? Unde este factul înaltei trădări în sensul §. 58 lit. c) (cod. austr.)? Nu sûnt destule naţiuni în Austria, care se ţin de biserica greco-orientală, de es. în Bucovina. Şi cu toate aceste nu a cutezat încă nimenea, a acusa de crima de înaltă trădare pe acesti Ruteni din Bucovina pentru cuvêntul, că se ţin de biserica greco-orientală. Înţeleg că această trecere era foarte neplăcută Polonilor. S'au relevat cu această ocasiune numele tuturor acelor persoane, pe cari (Polonii) ar dorì se le vadă închise în temniţă, s'au numit reuniuni rutene, a căror desfiinţare şi suprimare le convine foarte bine Polonilor şi scopul acestor mârşave denunciaţiuni cari în presa polonă a ajuns a fi cap de opere, e înţeles: el este tot-deuna acelaşi, a face capital politic din acest eveniment.

Noi Rutenii, cari am arĕtat atâte dovedi despre străvechia noastră credinţă şi alipire cătră Împĕratul şi cătră imperiu, chiar şi în împregiurările cele mai grele, noi cari mulţemim tot ce avem, numai Austriei şi Domnitorilor ei, noi, cari în anul 1880 aducêndu-ne cu recunoscinţă aminte de împĕratul Iosif care ne a întemeiat o esistenţă deamnă de oameni, i am serbat festivitatea seculară a suirei sale pe tron (bravo! bravo! din stânga); noi, cari serbăm ori ce eveniment în familia imperială ca festivitate familiară, — noi, dlor, nu potem cresce în mijlocul nostru trădători contra statului austriac. (Foarte bine! din stânga.) Dar nu trebue să prejudecăm activitatea tribunalelor, cum am ţis deja. Se întêmplă la noi în ţeară nisce lucruri, care neaperat trebue delăturate în interesul ordinei legale, în interesul justiţiei. Astăţi douezeci de ţile după primele arestări tot nu se scie încă ce li se impută în faptă arestaţilor fiind că afacerea nu a trecut încă din stadiul cercetării prealabile luaţi sama dlor şi veţi vedè, în ce mod revoltător prelucră toate foile polone ce apar în ţeară, opiniunea publică contra arestaţilor, ba chiar contra întregei naţiuni rutene.

Oratorul arată apoi că cercetarea criminală în casul de faţă s'a încredinţat unor persoane care nu sciu limba ruteană: prin aceasta nu se promovează cercetarea. Dar chiar dacă unul sau altul ar fi comis ceva, motivul nu trebue căutat în agitaţiuni panslaviste sau rusofile ci numai în asuprirea naţiunei rutene, care e dat înapoi într'un mod de necreţut pe toate terenurile. Voiu amintì numai un esemplu: nu avem decât un singur gimnasiu superior cu limba de instrucţiune ruteană pentru toată Galiţia rĕsăriteană, toate celelalte gimnasii sûnt polone şi nu avem nici astăţi în Lemberg o scoală poporală cu limba de instrucţiune ruteană, cu toate că Rutenii intentaseră un proces din aceasta causă la tribunalul imperial, proces ce în urmă a reuşit în favorul lor. Şi dacă le şi succede Rutenilor a ajunge la maioritate într'una sau într'alta comună în consiliul cercual, totuşi constituirea acestuia se zedărnicesce mai totdeauna. Aceste sûnt acuisiţiunile Rutenilor din era de împăcare şi înţelegere.

În urmă oratorul roagă ministeriul a judeca în sine dacă se mai poate susţinè timp îndelungat o asemenea stare?

Varietăţi.

* *(Bibliografie).* A eşit de sub tipariu cărticică foarte instructivă; „Metodica specială a studiului *religiunei* în scoalele poporale de Simeon Popescu. Sibiiu, Tipariul tipografiei archidiecesane.“ —

— „Din Basnele de aur a le popoarelor germane o mică culegere tradusă de Cati Pişca 1882“ (preţul 1 leu.) Editura S. Samitca Craiova.

* (O masă din vremea lui Francisc Rácoczi II.) O foaie ungurească spune că o familie de ţĕran ruteană din Pudpolocz (comitatul Bereg) se află în posesiunea unei mese mari din lemn de stejar, pe care a scris Racoczi II o noapte întreagă în timpul când fugise. Numele lui se află încă gravat în această masă veche. În anul 1849 i s'au oferit proprietariului 1000 fl., dar acesta nu voì să dea masa fiindcă ea era cum ţicea ţereanul un bun preservativ pentru a depărta reul dela casă. Astăţi nu mai trăesce din aceasta familie decât o veduvă bĕtrână şi seracă, care e reu strimtorată de creditori usurari. E posibil ca reliquia să se vêndă prin licitaţiune şi să se peardă.

* (Ludovic Kossuth) a terminat tomul al treilea din memoriele sale. Pachetul din urmă a sosit deja la Pesta. Foile unguresci spun că marele om nu a ostenit pe autor. Kossuth caută aţi în faţă mai sănetos ca la inceput. După ce a terminata ţis, că o mare sarcină a ei au căţut de pe umerii sĕi bĕtrâni. Kossuth e astăţi de 76-77 ani.

* (O convorbire între doi metafisici). — În o ţi doi metafisici vorbesc despre sfârşitul lumei, ca şi cum aceasta ar depinde de voinţa lor.

— E bine, ţise unul din ei, lumea se sfârşesce, şi apoi?

— Apoi.... apoi.... mĕ retrag la ţară, fericit că nu voiu mai auţì vorbindu-se de lume.

Posta din urmă.

„P. Ll.“ a primit eri o telegramă dela Bucuresci, care neputêndu-o espeda dea dreptul a trimis-o *per estafete* până la Braşov. Tecstul telegramei este retradus următoriul:

Direcţiunea căilor ferate Predeal este avisată a ţinè la dispositiţiunea ministeriului de resboiu parcul de trenuri întreg. „Romanul“ şi „Monitorul“ oficial publică concurse de liferaţiuni *nelimitate de orz, oves şi fên* pentru administraţiunea armatei române.

Loterie.

Sâmbătă în 25 Februarie 1882.

Viena:	75	6	78	13	17
Timişonra;	1	42	38	76	55

Bursa de Viena şi Pesta

Din 25 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.40	117.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	87.50	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	106.—	106.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	91.75	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.25	129.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.—	96.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.50	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.—	46.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ţecimei de vin	—.—	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.55	73.50
Datorie de stat în argint	74.50	74 25
Renta de aur austriacă	92.—	91.50
Sorţi de stat dela 1860	127.50	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	817.—	810.—
Acţiuni de credit austr.	294 25	296.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	288.—	288.50
Sorţi unguresci cu premii	111.50	113.—
Sorţi de regularea Tisei	107.50	107.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.56	9.54
100 marce nemţesci	58 90	48.84
London (pe poliţa de trei luni)	120.60	120.40

Nr. 4. [25] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi de capelani în comuna Sălişte pe lângă neputincioşii parochi Nicolae Moga şi Onisifor Borcea se escrie prin aceasta concurs până la 12 Martie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt jumĕtate din toate venitele stolari regulate ale unei parochii de classa a II-a.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au să'şi aştearnă petiţiunile lor, instruite conform statutului organic şi regulamentului provisor pentru regularea parochiilor la Oficiul protopresbiteral al tractului Săliştei în Sibiiu.

Sălişte în 12/24 Februariu 1882.

Comitetul parochilal.

Macsim m. p. pres. com. par. — **Ioan Popa** m. p. not. com. par.

Nr. 521 [26] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de classa III Galaţi în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, până la 20 Martie a. c.

Emolumentele sunt:

1.) Casa parochială cu două odăi, şură şi un grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2.) Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui loc de arătură şi păşunat, de 2 jugere numit, „lunca morii“

3.)Câte una ferdălă de cucuruz de 16 copuri sfêrmit — seau 11 cupe de grâu dela 140 de case.

4.) Venitele stolare sistemisate, care toate apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a şi subscerne petiţiunile instruite, conform Stat. org. şi Regulamentului congr. la subscrisul oficiu protopretbiteratul.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or, al Abrudului,

Abrud în 8 Februarîe 1882

În contelegere cu Comitetul parochial din Galaţ,

Ioan Gall m. p., protopresbiter.

Nr. 43—1882 civ. (23) 2—3

EDICT.

Asupra acţiunei dată de proprietariul Andreiu Liess et cons. din Ibisdorf contra tuturor proprietarilor tot de acolo pentru permisibilitatea comassărei hotarului comunei Ibisdorf ţiua de pertractare s'a statorit pe **28 Martie la 10 oare an. am.** în comuna Ibisdorf la cancelaria comunală, la care să citează toţi proprietarii interesaţi cu acea observare, că partidele care nu se vor înfăţişa vor fi considerate ca învoindu-se cu comassarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 10 Ianuarie 1882.

(L. S.)

Ludovic Nagy m. p., president. — **Butak** m. p., notariu.

„ALBINA“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai **„Institutului de credit şi de economii „ALBINA“** se învită prin aceasta, în vêrtutea § 19 al statutelor societăţei la

a IX-a adunare generală ordinară

care se va ţinè la Sibiiu în **24 Martie 1882** stilul nou înainte de ameaţi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1.*)

Obiecte

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului 1881, şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea unui membru în consiliul de direcţiune în sensul § 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23, şi 24 din statutele societăţii voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rugaţi, a-'şi depune la casa institutului acţiunile lor şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în **21 Martie 1882** stilul nou după ameaţi la 6 oare.

Sibiiu, 15 Februarie 1882.

[22] 2 3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea** — Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Joi 18 Februarie (2 Martie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Februarie.

Casa deputaţilor Ungariei, ajungênd la desbaterea bugetului ministerului de comunicaţiune a intrat într'o fasă nouă — de rufărie nespălată. Dep. Rohonczy a venit în şedinţa dela 27 Febr. n. cu un proiect de resoluţiune, prin care cere emiterea unei comisiuni parlamentare, care se esamineze abusurile comise de ministeriul de comunicaţiune cu deosebire în afacerea regulărei Tisei. Proiectul de resoluţiune fu însoţit de un discurs lung şi vehement al deputatului Rohonczy.

O telegramă de eri, dela Viena, ne anunţă, că pentru iubitorii de cafea şi pentru cei ce lucrează noaptea la lumină de petroleu s'au încheiat actele într'un mod neplăcut. Casa de sus a senatului imperial, dela care se aştepta că va respinge legea prin care se urcă vama pe cafea şi pe petroleu, a votat-o ca şi casa deputaţilor. Prin urmare acesti doi articuli pot numai pe lûngă greutatea unei vămi mari întra în monarchie. Firesce, că vama au să o plătească, în cele din urmă, consumatorii. Acestia se pot aşa dară bucura că au de a suporta cu o sarcină mai mult.

Skobeleff, care a făcut multă sfară în lume cu „elocuenţa“ sa, şi despre a cărui discursuri unele ţiare afirmă că ar fi fost mai nainte revĕdute în Petersburg, este chiemat la Petersburg spre *audiendum verbum imperatoris*. Unele foi sciu deja că generalul este internat la un bun al seu. Despre celalalt „orator,“ despre Hitrovo, încă nu se scrie dacă este chemat din postul sĕu, sau dacă i s'a dat cel puţin o dojană. Oficioasele noastre se mulţămesc de-o-camdată şi cu chiemarea lui Scobeleff; cer însĕ ca guvernul austro-unguresc se facă paşii de lipsă la Petersburg, pentruca se dispară toate îndoelile despre atitudinea politică a Rusiei.

Caracteristică este scirea încă ne constatată, că Giers ar fi demisionat şi înlocuit de gen. Ignatieff în ministeriul afacerilor esterne ale Rusiei.

Germania, respective guvernul ei, fără mare şi mult sgomot, urmăresce toţi paşii Rusiei cu multă luare a minte. Ea priveghiază şi asupra mişcărei trupelor rusesci din părţile apusene ale Rusiei şi are deja informaţiuni despre dislocarea lor. Prin diversele organe neinspirate, Germania face pe Rusia se înţeleagă, că este gata pentru toate eventualităţile. Ba „Berliner Tageblatt“ pune Rusiei în perspectivă, că dacă Austro-Ungaria n'ar fi în stare a suprinde rĕscoala şi la eventualitatea unui resboiu cu Rusia n'ăr fi în stare a da României mână de ajutoriu contra acesteia, va întinde celei dintâiu mâna preste capul Austro-Ungariei şi Rusii vor avé norocirea a face cunoscinţă cu trupele Germaniei pe şesurile românesci.

Dela Bucuresci sĕ telegrafează, că acolo a sosit un representant al stabilimentului Krupp în afaceri de liferaţiuni de tunuri. După „Egyetértés“ guvernul românesc ar fi cumpărat 5000 (? R.) de cai pantru artilerie.

Din senatul imperial.

În numĕrul nostru trecut am împărtăşit cetitorilor nostri discursul unui deputat rutean, care s'a plâns în senatul imperial al Austriei asupra asupririlor ce au sĕ sufere Rutenii dela Poloni. Partida polonă a senatului imperial simţinduse lovită de atacurile Ruteanului nu a voit a-i remânè datoare cu respunsul. Deputatul Hausner, un orator dealtmintrea bine vĕdut, s'a însărcinat a respunde la atacurile Rutenilor. Pentru a aretà antagonismul dintre Poloni şi Ruteni vom comunica în trăsĕturi principale discursul deputatului Hausner.

Oratorul arĕtând că Galiţia prin regulamentul electoral a remas înapoia celorlalte provincii imperiale din apus, continuă:

Raportul nostru faţă cu un regulament electoral, care formează o majoritate şi minoritate cu totul meşteşugită în defavorul Polonilor, este o dovadă puternică despre progresul ce l'am făcut în anii din urmă în credinţa cătră imperiu. Aceasta mĕ face se mĕ ocup cu discursul deputatului Kulaczkovski, în care s'a ţis că patriotismul austriac e foarte tiner. Se poate, dar e adevĕr, că dela emanarea ordinaţiunei, care a redat limbei polone drepturile sale naturale, consciinţa de stat austriacă, alipirea de imperiu s'a desvoltat liber. Ordinaţiunea servesce spre onoare Coroanei, ministeriului şi noue.

Dl deputat rutean nu a făcut mare serviţiu causei ce o apĕră, modul seu de procedere e fără tact. Citatele sale din foile polone au făcut asupra mea efectul contrar. E ciudată mai cu samă imputarea ce s'a făcut jurnalului din Cracovia „Reforma.“ Acest organ ţice despre unii dintre acusaţii de frunte, despre consiliarul aulic Dobrzansky, că acesta a fost rusofil şi în timpurile mai vechi în Ungaria. Numitul deputat vede aici un articul de agitaţiune şi o calumnie.

Voiu cita şi eu unele pasage. În "Slovo“ se ţicea în anul 1866 că Rutenii sûnt Ruşi adevĕraţi. Într'adevĕr me atinge greu părerea nevinovată a dlui Kulaczkowsky asupra unor lucruri. Aşa de es. dsa nu a aflat cuvinte destule de uimire pentru faptul că unii consiliari aulici şi cavaleri pot fi tradători presumptivi. Dar nu a învĕţat oare dl deputat din istoria mai nouă a Austriei, că chiar şi trădători condemnaţi la moarte pot fi ministri presidenţi şi comandatori ai crucei mari?

Nu pot trece cu vederea momentele ce dau acestui discurs un caracter regretabil: tonul suspectător şi intărîtător, în care se espun rapoiturile din Galiţia. E vechiul cântec despre Polonii stăpânitori cari sûnt resfăţaţi, sumeţi şi preferiţi; şi despre Rutenii asupriţi şi terorisaţi. Reserva esterioară ce şi-au impus-o Polonii aici în senat au făcut pe Ruteni cutezători şi e pericol că acusările lor vor afla creţĕmênt. Mĕ vĕd deci nevoit a lua cuvêntul.

Naţiunea ruteană, care prin limbă şi cultură e inferioară naţiunei sorore polone este mulţămită şi mlădioasă, respectează auctoritatea, ospitalitatea şi religiositatea; prin aceste însuşiri ale sale şi prin talentele sale ea se bucură pe depin. de simpatiile noastre. Raporturile între Poloni şi Ruteni sûnt pacinice, ba amicabile şi intime. Teatrul rutean e subvenţionat în fie care an de dietă şi e cercetat şi de publicul polon. Aceeaşi subvenţiune se dă şi cărţilor şi scrierilor poporale rutene. Paterul Naumovicz a ţis, cu oare care fală, că Rutenii nu au nobilime. Este însĕ o nobilime ruteană, dar această nobilime prin limba şi obiceiurile sale s'au apropiat de nobilimea polonă astfel, încât partida nu-o mai numeră la naţiunea ruteană. Lipsirea acestei clase sociale însĕ nu e spre paguba Rutenilor, precum nu e la Elveţiani şi la Sêrbi. Dar Rutenii n'au nici clasă de mijloc, burgesie, şi această lipsă are însemnătate gravă pentru naţionalitatea şi viitoriul lor. Căci ori şi care Rutean cu ceva cultură e silit a se alătura sau la cultura polonă sau la cea rusească. Calea primă şi au ales-o mulţi bărbaţi ruteni de talent şi aceasta le servesce spre folos şi onoare.

A doua cale şi au ales-o o partidă activă unanimă, bine disciplinată, prin urmare puternică, care se numesce după patronul bisericei metropolitane greco-orientale din Lemberg în genere partida sântului George. Acest rutenism era representat în sesiunea trecută de 15 şi acum de 2 membri. Această partidă a urmărit cu statornicie, energie şi cutezare din ce în ce mai mare dela anul 1867 până în ţiua de aţi acelaşi scop

FOIŢA.

Balul românesc din Budapesta.

— în 18 Februariu. —

(Corespondenţă orig. a „Tel. Rom.)

Budapesta, 20 Febr. 1882.

Balul junimei române este un eveniment însemnat în sesonul carnevalului din capitala Ungariei, de aceea îmi iau voia a vĕ comunica amenuntele acestei petreceri prea interesante. Scopul balului a fost ajutorarea societăţii de lectură „Petru Maior“ a junimei universitari române. Comitetul arangiator n'a lăsat nimic, ca petrecerea sĕ fie pre cât de bine succesă, pre atât de splendidă. Renumele bun al balului român din anii trecuţi încă erà o garanţă pentru succesul deplin; însĕ comitetul avea şi multe greutăţi de învins, aceste cu tot dreptul le-a delăturat, şi i-a succes a arangia o petrecere adevĕrat de elită.

Patronesele distinse ale balului au contribuit din partea lor la reuşită, parte prin publicul elegant ce l'a atras la această petrecere, parte prin zelul desvoltat în vinderea biletelor. Cu consideraţiune la publicul străin, care în tot anul a arĕtat mult interes pentru petrecerile românesci, comitetul arangiatoriu a aflat de bine a rogà de patronese douĕ ilustre dame, una din societatea română pe d-na Catarina Gall, şi cealaltă din societatea aristocratică maghiară, pe d-na Elena Tissa născ. contesa Degenfeld-Schomberg, care însĕ dintr'un incident de doliu familiar nu s'a putut presenta la bal, şi astfel fu substituită de contesa Livia Zichy.

D-na patronesă Catarina Gall a surprins comitetul cu un steag frumos combinat în colori naţionale, care cinci ţile înainte de bal a fâlfăit înaintea hotelului naţional, unde se afla cancelaria comitetului.

La 9½ oare seara sosì d-na patronesă română la hotelul „Europa“, a cărui saloane erau împodobite cu flori şi plante meridionali; la scară fu primită de comitetul întreg, la întrarea în sală musica militară a reg. de inf. Kusseivich intonă „Marşul lui Mihaiu Eroul“! Înainte de ţece oare fu primită şi patronesa maghiară şi condusă la locul ei de onoare în sunetele unui marş unguresc.

Precis la 10 oare sĕ începe balul cu „Ardeleana.“ Preşedintele balului, dl Victoriu Missiciu cu d-ra patronesă Charlotte Zichy jocară ca prima păreche, după ei se înşirară multe alte părechi vre o 50—60 la numĕr, frumseţe adevĕrate din sexul gentil române şi maghiare. Pre când se continua cu „Csardas“ întră în sală oaspele cel mai iubit al capitalei, ilustrul artist Michail Munkacsy cu soţia sa amabilă (o franceză din Lorena), care se întreţin foarte plăcut cu doamnele patronese şi cu notabilităţile ce erau de faţă în numĕr însemnat. La primul „Cuadril“ d nul Munkacsy danţà cu d-na patronesă Livia Zichy, vis-à-vis contele Eugen Zichy cu d-na patronesă Gall.

Pentru plăcerea dlui artist Munkácsy, carele se interesa mult de jocurile românesci, ordinea de danţ fu schimbată, urmà numai decât „Romana“, acest danţ iubit şi plăcut de salon, arangiat de junele Emiliu Bardoşi; ear după o „polca francesă“ urmară jocurile istorice-naţionale „Căluşeriul“ şi „Bătuta“

Junele vĕtav, stud. med. Iacob Maior întră în sală cu şese tineri Români, verdi ca bradul, îmbrăcaţi în vestminte naţionali, cu căciulă de curcani, cu camaşa albă înpestrită, cu suman cusut cu fire de aur, cu opinci şi zurgălae la sunetul „marşului Michaiu Eroul“, şi în mijlocul atenţiunei viue şi interesului general începù a juca „Căluşeriul“, prin care secerară aplause îndelung repetite, în urma cărora continuă cu „Bătuta“. Artistul Munkácsy erà care aplaudà mai mult, admirà costumul pictoresc naţional şi jocul eroic al tinerilor români, şi-a esprimat plăcerea deosebită de danţurile române şi a mulţămit comitetului arangiator de bună primire ce i- au făcut.

După pausă danţul s'a început earăşi cu „Ardeleana“, sub care

apropierea și contopirea cu Rusia prin limbă, literatură, datini, religiune și ideile politice. Dar aceea ce la început putea se treacă de o orbire și rătăcire a devenit în curgerea vremii, mai cu samă dela anul 1861, un pecat de moarte comis contra națiunei proprie; pentrucă în același an, în care Austria constituțională le dede Rutenilor deplina autonomie a comunei și conservarea limbei materne în scoalele populare, la judecătorii și în representanța țĕrei, în același an s'a inițiat în Rusia contra mlădioasei și inofensivei națiuni sorori o luptă de nimicire, o operă de distrugere atât de spurcată și abnormă, cum nu s'a mai vĕdut încă în seculul al nouĕsprădecelea. (Aplause în dreapta).

Sirmanul și nenorocitul popor fără cultură își aperă limba într'un mod slab. Atăcându-i-se însĕ credința părinților sei, poporul s'a apĕrat cu un curagiu estrem și dela incendiurile lui Nero și dela rugurile încuisițiunei spaniole nu au mai străbătut la ceriu sfășietoarele țipete de oameni torturați de moarte pentru religiunea lor, cum s'a întêmplat atunci. Eu însumi am vĕdut cu inima sdrobită și cu ochii în lacrimi, cum se alunga sirmanul popor cu patul puscii și cu bastoane dela ușile bisericilor. Partida Sctului George nu a protestat contra martiriului concetățenilor sei din Rusia, ci și-a dat tot concursul pentru desevêrșirea acestui martiriu și ne au prins fiori vĕdênd cum preoții își părăsesc comunele ce li s'au încredințat, cum își reneagă credința, cum ajung în Rusia la funcțiuni înalte și cum promovează și dênșii prelúngă cnută șismatisarea și rusificarea concetățenilor lor. Dar prelúngă această procedere neiertată partida Sctului George, ca conducătoarea poporului ce i s'a încredințat a mai comis și alte pĕcate, a infiltrat otrava agitațiunei rusesci în toți porii popoarĕlor, a scăpat din vedere interesele materiale ale poporului, a promovat usura și miseria, și partida, care la toată ocasiunea blastemă stările constituționale ce dedură Rutenilor impulsul pentru a se afirma ca indepenți, această partidă era aliata partidei constituționale. Ea a fost escamotată contra noastră și numită în batjocură constituțională. Posibilitatea acestor lucruri e consecuența confuselor raporturi parlamentare și informarea slabă a presei noastre de ți.

Poporul însĕ începù cu încetul a pierde încrederea cătră conducĕtorii sĕi și deja la alegerile din 1876 pentru dieta Galiției fu părăsit când unul când altul. Dar abia alegerea din anul 1876 a fost o adevĕrată judecată a lui Dțeu pentru partida Stului George, care afară de doi membri fu măturată de pe aceste bance și acest desastru fără părechе nu se poate atribuì nici neîmplinirei datorinței din partea funcționarilor austriaci nici coruptibilității și volniciilor polone.

In urmă ve declar: Eu cred, că apelul la ideile Mariei Teresiei nu e togma serios. Cele ce se doresc astădi nu sûnt toate idei de ale împĕratului Iosif II. Este una idee singură: centralismul germanisator, căci celelalte idei ale lui Iosif II sau sûnt realisate de mult sau asigurate: libertatea consciinții, egalitatea confesiunilor, emanciparea țeranilor. Deci mai este numai unica idee a germanisării ce voiți a o introduce. Nu voiu vorbì despre germanisațiune din punct de vedere al dreptății, al simțemêntului, dar nici ca Polon. Mai este un mic unghiu în Austria, undo germanisarea se continuă cu tărie, acel unghiu e Tirolul de sud. Acolo statul dă în fie care an o sumă mare pentru *scoalele* poporale germane pe teritoriul limbei italiane. Mai fie care încercare de a sista mica stare de asediu asupra limbei, s'a nenorocit și deputatul Plener isbucnese în bucurie la ori ce ocasiune vedênd că guvernul se radimă cel puțin acolo pe elementul german. Acest element german are 10,000 suflete față cu 530,000 suflete străini. Aceasta este profunda idee de stat ce ni se presentă serios și cu aplomb, și aceasta pentru că durere se mai aplică încă într'un unghiu, ba se mai recomândă și pentru Carintia. Aceasta este sistema îmbucurătoare, care venind partida constituțională la putere s'ar respândì în Austria întreagă, semenând pretutindenea miseria nemărginită și provocând o adevĕrată reacțiune. Și fiind că guvernul actual ne scutesce de o asemenea catastrofă eu cu toate că am unele nedumeriri voiu vota totce e neaperat de lipsă pentru consistența guvernului actual.

Rusia și sorții unui rĕsboiu.

Generalul Gurco, scrie „Aleg.“, a fost numit ților aceste guvernator general la Odesa. Această numire ar avè o gravitate deosebită. Eată cum o esplică corespondentul din Petersburg a țiarului „Bohemia“:

Chiemarea lui Gurco în postul de guvernator general al Rusiei de meazădì ne face fără voe sĕ credem, că din aceea parte se ridică pe orisont punctele cele negre și că guvernul vrea sĕ'și facă preparativele din bună vreme.

„În Bulgaria se desfășură actualmente o mișcare care e urmărită aici cu mare atențiune. Partidele par fi a lăsat la o parte urile reciproce și vor sĕ se transforme într'o mare partidă națională.

„Cumcă se prevede isbucnirea unor oare cari evenimente în orient, dovedesce și suspensiunea încheerei tractatului comercial între Rusia și Bulgaria.

Pe lângă acestea aflu dintr'o parte vrednică de credință, că mari mișcări de trupe se fac în ținutul Elisabetogradului, de unde s'au trimis mai multe regimente spre Chișinău; de asemenea s'au dislocat mai multe detașamente de Cazaci pe linia ferată Bender-Reni, spre a ajuta pe ingineri la restaurarea cât mai grabnică a acestei linii.

„Din toate acestea puteți vedè, că guvernul nostru ia toate mĕsurile spre a nu se lăsa sĕ fie suprins de evenimentele așteptate pentru primăvară. Se vorbesce și de încheerea unui tractat secret între Rusia și România, dar eu nu am motive de a da credĕmênt acestui sgomot, care mi se pare mai mult un *pium desiderium*. Chiemarea lui Gurco în postul sĕu dela Odessa nu s'a făcut, fiți siguri, decât în vederea unor încurcături serioase“.

Interesant este un articol al țiarului „Die Post“ despre Rusia. — Vorbind de situația internă a marelui împeriu,„ Die Post“ o găsesce bolnăvicioasă. — O partidă caută mântuirea în reforme violente; acestia sunt nihiliștii. Cealaltă partidă, numită națională, o caută în resboaie, în victorii. Această partidă e ați la putere. „Die Post“ țice dară: „a ascepta și a se reculege este datoria poporului german.“

Asupra cestiunei Slave.

— Ministrul bulgar Vulcovici, cetim în „Tel.“, care se află acum în Viena din causa Conferenței de patru, pentru regularea cestiunii legării căilor ferate din Austria, Turcia, Serbia și Bulgaria, a primit în țilele aceste pe corespondentele vienes al țiarului „Standard“, cu care a avut o interesantă întrevorbire asupra cestiunei slave. Acest corespondent povestesce între altele următoarele:

Am profitat de ocasiune spre a tîrî conversațiunea asupra cuvintelor țise de generalul Skobeleff și a agitațiunii panslaviste în genere. Dl Vulcovici îmi respunse: „Nu cred că din această așa numită mișcare panslavistă va eși ceva serios. De asemenea nu cred că trebuie se provoace o îngrigire așa mare discursul generalului Skobeleff. Ceea ce voesce lumea panslavistă, este pacaa. Este adevĕrat că panslavistii desfășură acum o foarte mare activitate în Rusia, si că dl Aksakoff esercită o mare influență mai ales în politica din întru a Rusei. Nu'i este înse permis a face opositiune politicei esterioare a gnvernului rus.

„Pot sĕ ve asigur, întemeindu-me pe cea mai sigură autoritate, că Țarul și ministrii sĕi doresc mai înainte de toate mănținerea păcii, și în aceasta nu sûnt de cât ecoul dorinței celei mai adânc simțită a marei mase a poporului rus. Este foarte adevĕrat că în Moscva, de nisce persoane fără nici o respundere, a fost ridicat strigătul de resboiu. Esplicațiunea faptului este, că nihilistii au făcut pe popor se creadă că Austria și Germania fac în adevĕr pregătiri pentru un resboiu cu Rusia și că meditează a năvăli într'o bună dimineață în Rusia. Sciu că panslaviștii găsesc în aceste povești, puse cu mare îngrigire în circulațiune în Rusia, un pretest pentru propria lor agitațiune anti germană și antiaustriacă. Dacă s'ar efectua o năvălire în Rusia, apoi aceasta va fi negrești în staro sĕ se apere; dar îi lipsesc atât mijloacele cât si dorința pentru un resboiu ofensiv, și de alt-mintrea un asemenea resboiu nu este putincios dacă guvernul nu'l doresce și nu'l voesce.

„Ați pomenit de 1875. Dar uitați deosebirea dintre starea lucrurilor de atunci și cea de acum. Resboiul cu Turcia fu otărît de guvern în înțelegere cu stipulațiuni bine cunoscute care fuseseră aprobate de cele-l-alte guverne. Afară de acestea Rusia se bucurase de ani mulți de pace, pe când acum sângerează încă rănile pe care le a primit în ultimul resboiu. Poporul este sărăcit și starea financiară foarte rea, fără a mai vorbì de mișcările revoluționare și agrarii care turbură liniscea ei din întru. Dorința de pace este la Slavii din peninsula balcanică cu mult mai adâncă de cât la Ruși. În statele balcanice este cu totul peste putință un resboiu agresiv, căci țĕranii de acolo au căpătat tot ce au dorit. Singura lor dorință este acum de a'și reclădì casele dărîmate și a se bucura de nouele lor drepturi și de prosperitatea lor. În Serbia, de esemplu, au fost distruse pe timpul ultimului resboiu șese sute de localități, dintre care nici una n'a fost reconstruită. Țeranii de pe acolo trăiesc în colibe, pe când orașele din țeară sûnt sĕrăcite cu speculațiuni de bursă, și mai ales prin ultimele falimente mari. Chiar dacă ar fi resturnat actualul minister sêrb, cel care 'i va urma nu va cuteza sĕ facă resboiu. Vrednic de observat este că poporațiunea de prin toate Statele balcanice este pătrunsă de firma credința, că nici o putere nu va cuteza a le ataca independința, fără ca toată Europa sĕ nu intervină în favoarea lor. Pe scurt spus, ast-fel încheiă d. Vulcovici, eu nu cred că va avea loc un resboiu rus sau o mișcare generală slavă, și nu țic ast-fel numai pentru anul acesta ci și pentru un curs îndelung de ani.

---

animitatea petrecerii a fost la culme; după o a doua „Romana“, a urmat un „Cotillon“ preainteresant, arangiat cu multă isteține de vice-președinții comitetului, dnii Virgiliu Bogdan și Alesandru Duma.

Ordinele de dant a damelor, care representau o suvenire plăcută, erau lucrate in colori naționali.

D-nele patronese au căpetat ordine de dant în format mai mare, în aceleași colori, și împodobite cu ornamente familiare în aur și argint.

Dintre notabilitățile presente însemnăm pe ambii președinți ai corpurilor legiuitoare, Judex Curiae George Mailath și Toma Péchy, ministrii br. Kemény și Bedekovits, cont. Iuliu Andrássy, generalii Stef. Türr, Ed. Graeff, Richard Gelits, primariul capitalei Carol Ráth, consulii francez și otoman, vece-consulul român d-nul Cimbru, cont. Eug. Zichy, cont. Alb. Apponyi, cont. Col. Almássy, cont. Szechényi, cont. Theod. Andrássy, cont. Iuliu Andrássy jun., cont. Bela Keglevich, br. Szentkereszty; George, Alesandru și Eugen Mocioni de Foen, Dr. Iosif Gall, Ioan cav. de Pușcariu, Ioan Faur, Dr. Ath. Marienescu, Ioan Poruț, Vic. Babeș, E. Mancilovici, I. Stoiacicovici, deputații Fr. Harkány, Lad. Szalay, George Serbu, I. Gödl, Dr. Svetozar Miletici; profesorii universitari Desideriu Szilágy, Michail Herczegh, Nicolau Marian jud. reg. din K. Kanizsa, etc.

În suita patroneselor am vĕdut pe d-na br. Szentkereszty născ. Florescu, cont. Vict. Károlyi, cont L. Zichy, cu fiica s'a Ilma, d-nele Pușcariu, Vornica, Babeș, Pop.

Dintre damele, care au format frumoasa cunună a dantatoarelor amintim pe d-nele: Aurelia Dumitreanu născ. Vornica, Alesandrina Liuba născ. Babeș, Haris, Bulyovsky, Velcov, d-nele Valeria Poruț; Catinca Pușcariu, Emilia Hațeganu, Isabela Manoilovici, Zora Iosici din Chichinda, Olga Stoiacicovici, Milena Miletici din Neoplanta, Maria Gödl, Sofia Paicici din Adony, Leona Loy, Silvia Pop, Lila Stoicovici din Zombor, Iulia Velcov, Elena Gerendai, Elena Németh, Elena Röck (nepoata lui Munkácsy), Irina Riskó, Etelca Vargici, Iulia Barta, Hilda Schwicker, Nelli și Maria Naszluhátz, Iozefa Novák, Ludovica Nagy, Vuici și altele multe a căror nume nu le-am put afla.

Venitul curat încă va fi considerabil.

Cu un cuvênt junimea română de aici poate fi cu tot dreptul făloasă, că a sciut într'unì la balul seu o societate atât de splendidă și numeroasă.

— *d.*

---

* (Accident pe tren.) Dintr'un cupeu al trenului de persoane budapestan a cățut în țilele trecute un copil, fără de a i sĕ întêmpla nici cea mai mică nenorocire. Ușa au fost deschisă de un pasager și neînchițêndu-se bine copilul îndată ce s'a rădimat de ea a cățut afară din cupeu.

Epistola lui Dragomanow.

Unei foi bucurescene i se trimite următoarea epistolă:

Toți privesc cu mare îngrigire și cu mult interes mișcarea și ferberea care se face în lumea slavă. Sûnt indicii că în fine această rasă s'a pus și ea pe lucru. Ferberea în unele locuri se dă pe față printr'o rescoelă cu armele în mâni în contra cotropitorilor străini; în alte locuri prin lupta energică pentru drepturile naționale, călcate în picioare, pentrru fisonomia individuală a națiunei, prin forța brutală estropiate și batjocurite, iar în altele printr'o compătimire viuă

a slavilor în general pentru evenimentele dureroase prin care trece lupta slavă.

Mişcarea aceasta nu este limitată numai în cercul popoarelor, cari nu de mult au eşit de sub jugul otoman, ci îmbrăţişează lumea slavă întreagă. În Rasia despotică chiar, încatenată şi înferată cu un lanţ greu la tronul autocratului din Moscva, acolo chiar se mişcă întreaga masă a popoarelor slave şi un simţĕmênt de compătimire pentru cei cari sufer în peninsula Balcanică, în Galiţia, în Ungaria a cuprins pe toţi. Această mişcare, întru câtva artificială de sigur este îndreptată fatalmente spre elaborarea unor forme de organisaţiune socială cu desevârşire altele de cât cele sub care trăesce lumea slavă în momentul de faţă. Ce formă politică şi socială va fi inaugurată de această rasă, abia născută pentru progres şi civilisaţiune — este greu de ḑis, dar caracterul naţional al slavilor ne dă probe palpabile cu trecutul şi tendenţele actuale ale popoarelor slave, este numai şi numai federalismul, spre care tinde toată mişcarea.....

Nu este tocmai departe acel timp când în Austro-Ungaria popoarele slave abia îndrĕsneau sĕ respire, atunci toate sforţările lor nu tindeau la altceva de cât a garanta limba lor maternă si tipul lor slav spre a nu perì cu desăvârşire de pe carta entnografică a Europei. Acum este alt-cevă. Mişcarea slavă merge crescendo şi popoarele slave de sub domnia Habsburgilor 'şi-au căpĕtat drepturile politice, dacă nu egăle cu toate celelalte naţiuni ale imperiului, apoi, de sigur mai multe de cât cele de care sĕ folosescu popoarele slave de sub domnia Romanovilor. Slavii din imperiul Austro-Ungar nu numai 'şi au păstrat trăsurile lor naţionale, dar au dobândit într'u câtva o autonomie administrativă, au drept de aşi esprima dorinţele lor prin presă şi întruniri publice şi ce este şi mai mult au chiar representanţii lor în parlamentul imperiului. . . . Aceste câte-va cuvinte sûnt destule pentru a arĕta întru cât s'au schimbat situaţiunile. . . .

Dar trebuie să ne felicităm, privind cu fericire, cum a deviat redesteptarea popoarelor slave de pe calea îndicată de bieţii panslavişti din Moscva. Cu întristare, cu lacrimile chiar în ochi se vede d. Acsacoff *et tuti quanti*, că aspiraţiunile popoarelor slave nu sunt şi nu vor fi ruse. Panslavismul de care se teme Europa, a murit de mult deja; Bacunin, Herzen şi alţii îi au citit condamnaţiunea la moarte, însurgenţii poloni dela 1863 an esecutat'o şi acest panslavism sĕ află îngropat sub zidurile Varşoviei. . .

El nu va reinvia; panslavismnl de care are frică Europa adecă cu alte cuvinte reuniunea tuturor popoarelor slave sub domnia Rusiei numai este de cât o chimeră a unor oameni ca ţarul sau ca curtesanii sĕi, ca Ignatieff, Scobeleff etc. .... Slavii nu voiesc de cât autonomia lor propie şi federaţiunea gintei slave.....

Un regat nou jidovesc.

În „L'independance roumaine" ce apare în Bucuresci cetim:

Jidovii şi-au pus în gând, se ḑice, sĕ ne părăsească. Ei s'au decis a merge şi a se stabilì în Palestina, unde vor se reintemeize regatul Ierusalimului. De astădată s'ar părè ca în realitate sûnt resoluţi a duce în îndeplinire această frumoasă decisiune, căci eată în ce termini o anunţă organul lor însuşi, „*Aperatoriul*" de Bucuresci:

Ideea de a colonisa Palestina a început a prinde rădăcină în inimile Israeliţilor din ţeară. Jidovii din toate clasele sociale s'au asociat cu plăcere la ideea aceasta norocoasă. Aşa suntem înformaţi că dd. I. Neuschotz şi Lathringer au promis concursul lor pentru aceasta causă sacră.

La Iaşi a avut loc o reuniune în Dumineca trecută, la care au luat parte dintre Israeliţi cei mai considerabili. La reuniunea aceasta s'a hotărît a se grămădì capitaluri, cu care se vină într'ajutoriul jidovilor seraci, cari vor se emigreze. S'a ales un comitet ecsecutiv (urmează numele persoanelor care constitue comitetul.)

Numai sĕ se ia mĕsuri ca toţi jidovii, cari au eşit odată din ţeară se nu se mai poată întoarce,

Noi, ḑice „L'ındependance roum." poftim comitetului acestuia cel mai mare succes şi suntem de părerea că guvernul din parteşi încă va venì într'ajutoriul tuturor jidovilor emigranţi. Sĕ-i transpoarte gratuit până la frontieră şi se le înlesnească eşirea dându-le toate onorurile, cari li se cuvin....

„Apĕrătorul" anunţă între alte că la Iaşi s'a format o societate de o sută de familii, cari s'au decis a emigra toate în Palestina cu scop de a se consacra agriculturei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Sebeş în 24 Februarie 1882. (V.) În ḑiariul „S. D. Tageblatt" din Sibiiu am cetit decursul pertractărei finale, ţinută in 18 Februarie în procesul de calumniare Hoszu contra Singer.

La cele publicate avem unele observări, însĕ nu cu scopul de a critisa sentinţa tribunalului, nici de a prejudeca, ci numai pentru mai buna pricepere a acestui proces odios.

Singer este comptabil orăşenesc aici şi nu a imputat, ci a acusat în toată forma şi de odată la comitele suprem, la inspectorul de dare, şi la Magistratul de aici, pre sub inspectorul de dare reg. din Sibiiu Hosszu, că acesta: cu intenţiune şi spre dauna erariului a falsificat tabelele de contribuţiune de aici. Inspectorul de dare Ludvig numai de cât s'a apucat însuşi de cercetarea detaiată, şi la aflat pre subinspectorul Hoszu de tot nevinovat.

Pre basa aceasta Hoszu apoi, respective procurorul de stat, a intentat contra lui Singer proces pentru calumnie.

Din pertractarea fiuală s'a vedut că cuvêntul „interţiuue" sa esplicat cu „consciinţă;" cuvêntul „falsificare" cu „incorectitate" şi cuvêntul „tabele de dare" cu „registre."

În urmă Singer în şedinţa publică s'a rugat de ertare de Hoszu, ia dechiarat că tot deauna l-a ţinut de un om de omenie, şi că fu sedus de alţii.

Tribunalul apoi la achitat pre Singer pentru că a lipsit intenţiunea de a calumnia.

Procurorul de stat însĕ a insinuat recurs contra acestei sentenţe.

Trebue se observ că acest recurs merge la tabla reg. în M. Vásárhely spre decidere, care for însuşi a recunoscut, că acusa lui Singer conţine calumniare, pre care basă sa şi pornit apoi procesul întreg.

Ce va mai fi vom vedè; vom ascepta sfĕrşitul procesului, pentru care se interesează toţi plătitorii de dare din acest comitat, precum şi aceia, cari până acum nici cu temeiu n'au cutezat sĕ-şi ridice ochii asupra inspectoratului de dare.

Cât pentru curagiosul Singer ajungă a amintì, că pre lângă 600 fl. leafă neavênd aici ce lucra, i s'a dat conscrierea dării de venit, şi a lucrat aşa de neesact în cât înspectoratul a trimes un amploiat al sĕu se direagă fuşeraiul lui Singer, causându-ne spese 40 fl.

Illegalul preşedinte interimal al magistratului Leonhart Albert iute a plătit acei bani din punga oraşului. şi nu din acelui vinovat; iară representanţa oraşului despre aceasta nici până acuma nu scie nimica.

Magistratul a remonstrat şi a protestat contra acestei illegalităţi şi abusări presidiale, înse înzadar.

Acestui presidiu illegal interimal nui pasă nici de mama pădurii, pentru că scie pre Buhuhu la spatele sale.

Vom vedè până când.

Cale mai interesante vor urma.

Afurisitul şerpe ce'n sin 'l-am desgheţat
Drept semn de rĕsplătire, la moarte m'a muşcat.

Săcel, 8 Februarie 1882. Mulţi dintre românii nostri, cărora le oferă împregiurările de faţă posiţii onorifice şi favorabile în stat şi societăţi, datoresc aceste favoruri, mare parte, — mai cu seamă circonstanţiei, că aparţin la naţiunea genetică română; după aceea fraţilor lor români, cari s'au întrepus pentru ei, ca sĕ se sue pe scara de onoare, pe carea stau astădi, şi fraţilor lor români, compatrioţi ai comunelor natali românesci, cari 'şi-au tras bucătura dela gură şi o au oferit-o acestora, sĕ se poată susţinea la scoală şi sĕ ese din ei bărbaţi înţelepţi, învĕţaţi şi procopsiţi, pe lângă ale căror lumini se poată merge la trebuinţa pe calea cea dreaptă şi potrivită, spre a nu cădè şi rĕtăcì în cursele viclene ale duşmanilor, de cari au fost şi sûnt sătui.

Sûnt unii dintr'acesti Români — deveniţi adevărat inteligenţi — cari 'şi aduc cu bucurie aminte de aceste binefaceri ale fraţilor lor, şi'şi iubesc şi preţuesc naţiunea lor şi simt o deosebită plăcere, când vin în posiţie de a patè fi recunoscĕtori faţă cu neamul lor; ajută cât şi unde pot cu fapta şi cu cuvêntul, învĕţând pe fraţii lor şi dojenindu-i sĕ se păzască de curse şi sĕ umble în nĕcasurile şi neajunsurile lor, pe căile cele adevĕrate şi cele mai potrivite; — sûnt însĕ earăşi unii, cari abia au apucat sĕ pună piciorul pe un cuiu al scării de domnie şi au şi început a privì cu dispreţ la cel ce poartă opiniunea românească şi la tot românul, carele nu simpatiseză cu cugetele reservate şi cu tendenţele ascunse ale lor. —

Acesti Români, uitând uşor, cine au fost ei mai eri alaltăeri şi neplăcêndu-le a'şi pune întrebarea, că cine sûnt ei chiar şi astădi? — nu ţin nici cât e mai puţin socoteală de timpurile, prin cari sĕ strămut neamul lor, nici de dărăbuţul de timp de când au început acest neam a reînvia şi el moraliceşte, nu vor sĕ înţeleagă nici de aceea, că lucrurile trebuesc potrivite cum sûnt şi cum ni se presentează ele, nu cum ar trebuì sĕ corespundă gărgăunilor, capriţiilor şi pasiunilor domnieilor; — în capul lor şi în simţurile lor sĕ incrucişează numai planuri şi năzuinţă cum ar trebuì sĕ într'unească lucrurile, ca sĕ treacă numai dênşii de vĕḑuţi, numai ei ocrotiţi, numai ei sĕ devină puternici, numai ei avuţi, numai ei sĕ aibă trecere, ear cei de un neam cu ei, apoi bìserica lor, scoalele lor, instituţiunile acestora şi cu un cuvênt interesele principali naţionale sĕ se jignească şi prăpădească din ceas, — pre ei puţin îi doare, căci odată ajunşi pe scara puterii, sĕ pricep în modul cel mai viclean sĕ sue cuiele acesteia până chiar şi în păturile cele mai sus ale omnipotenţei actuale şi aici svêrcolindu-se în chipul cel mai servil, prin denunciările schimonosite ale lucrurilor, amăgesc pre cei mai mari şi câştigă har şi încredere înaintea lor şi prin aceasta posiţie întărită în funcţiunea lor. —

Înzestraţi cu acest duh de putere lumească, acesti *homines novi*, cârtesc asupra ori şi cărui lucru care provine dela vre un Român; iau în batjocură ori şi care mişcare de vieaţă românească; 'şi bat joc în modul cel mai cinic şi greţos de tot ce e românesc: de biserică, de scoală, de orênduelile acestora, de representanţa acestora, şi cu un cuvênt de întreg neamul lor, omorînd pe sub ascuns prin denciaţiuni false grămadă de oameni de omenie şi aducêndu-i în primejdie de vieaţă şi de numele lor cel buu. —

Un esemplar de român de *quasi* pânza acestora se află şi în cercul pretorial al Săliştei. Acesta punêndu'şi credinţa în duchul puterii, nu s'a ruşinat nici de sine, nici de oameni, nici de mai marii sĕi şi nu ia fost teamă nici chiar de Dumnezeu a infunda într'a 8 şi 9 Ianuarie a. c. st. v. în temniţa din Săliste dela pretură, şi a pune la opreală o grămadă de Români, dintre cei mai de frunte din comuna Săcel dimpreună cu preot şi învĕţător şi cu notar cu tot, fără nici cea mai mică ansă, şi fără nici cel mai mic temeiu, după cum pot dovedì toţi oamenii, câţi au fost în ḑiua de 7 Ianuarie a. c. la cancelaria comunală în Săcel.

Tot ce a putut sĕ'l îndemne pe acest om „modern," a fost că s'a mâniat pe preotul I. Platoş, căci a cutezat acesta sĕ se plângă înaintea „Măriei Sale," că primariul carele se trage tot din Rĕşinari ca şi dl pretor, — 'l-ar fi asceptat şi rugat la poartă în ajunul bobotezei, sĕ vină în întru la dênsul şi sĕ boteze fără dascăl, şi copii numai cu crisnicul, şi că dênsul ascultându'l şi mergênd cu crisnicul drăguţul de primariu din dragostea către cele bisericesci şi moral religioase, — nici încoace nici în colo, ci după întrarea preotului în casă, l'a luat pe acesta de cap şi de barbă, 'l-a trântit la pămênt, la posodit cu picioarele, i-a rupt şi epitrafirul şi l'a aruncat apoi ca pe un tălhariu pe trepte afară astfel încât bietul preot a gândit, că atâta e de dênsul. Plângêndu-se astfel acest preot înaintea dlui solgăbirău, s'a rugat în termini frumoşi totodată de dênsul sĕ facă bine se primească lângă celelalte 9 puncte de gravamine contra primariului şi pe al sĕu al 10-lea şi sĕ destitue pe primar, dacă face lucruri de d'ald'astea.

Dl subocârmuitor n'a voit sĕ înţeleagă pe preot şi preotul, insistând în necasul lui pe lângă cererea sa, obladuitoriul scaunului Săliştei, s'a îndurat, îndemnat de o tactică deosebită în feliul sĕu, şi sculându-se de pe scaun a pus dimpreună cu primariul mânile pe bietul preot în faţa a o mulţime de oameni şi l'a aruncat în mod violent pe uşa cancelariei afară din casă astfel încât preotului i se duse tot pĕru, preste obraz ear căciula i sărise din mâni, şi după aceea dând solgăbirăul dracului cancelaria şi pe oemeni cu protocol cu tot au eşit şi s'a dus la Săliste.

Noaptea între 8 spre 9 Ianuarie se pomenesc toţi cei ce ridicase gravamen contra primariului la dl pretor, cu gendarmii la uşe şi se pomenesce şi preotul.

Îi iau gendarmii pe toţi vr'o 8—10 inşi şi îi duc la primariul şi i ţin aici până dimineaţa; deaici 'i aruncă gendarmii cu mânile în feară şi escortează dimpreună cu preotul la porunca dlui pretor la Săliste şi acì 'i închide într'o temniţă, carea o servit până mai alaltăeri de grajd de vite.

Cu acestea nu ia fost însĕ destul acestui pretor; în 10 Ianuarie trimite gendarmii şi după în învĕţătoriul şi după subnotariul cercual şi 'i escortează şi pe acestia subt baionete la dînsul şi 'i ţine şi pe acestia la opreală până în 10 Ianuarie seara, de unde 'i predete ear' cu escoarta în mânile judecătoriei aretându pre toţi pentru comiterea crimei de resculare (revoluţie.)

Ne am dedat în tot feliul de nepăstuiri făcute nouĕ în trecut şi şi de present pe ne drept, le am suferit şi le suferim pe toate în speranţă că doar doar va sosì şi pentru noi un timp mai bun, sau cel puţin obladuitori mai buni, mai înţelepţi şi mai drepţi şi am pus de gând că toate se le suferim şi se ne asceptăm la multe altele alte încă, căci „alios vidi ventos aliasque procellas" şi tot nu ne am stins.

La una însĕ totuşi nu ne am asceptat dela dl. pretor al Săliştei şi aceasta e, că dacă n'a ştiut cruţa pe ceialalţi 8—10 inşi dintre fruntaşii poporului din Săcel, atunci se fie cruţat cel puţin starea şi tagma preoţească a preotului din această comună. Acest cocunaş puternic, se fie cruţat pe învĕţătoriul şi pe subnotariul. A trimite însĕ la preot gendarmii pe la meḑul nopţii şi al ridica din pat, ear' la învĕţător ḑiua în spre ameaḑi în scoală şi a luà subt baionete pe învĕţător de dinaintea copiilor, ear' pe preot şi pe notariu înaitea unui numeros popor strîns de minune pe strade, şi ai escorta ca pe nisce făcători de rele la Săliste şi ai închide într'un grajd de vite şi ţinè

la opreala 2 ḑile și o noapte fără se fie cercetat nici cât e negru subt unghie după faptele lor și fără sĕ fie luat nici un protocolaș de 3 rênduri cu ei; mai departe a pune prin denunțiațiuni false pe întregul dicasteriu dela comitat în mișcare în timpul de astăḑi că Săcelenii s'au resculat și au făcut revoluție și a requirà pe lângă toate astea și o esecuție militară de o companie de cătane drept pedeapsă pe capul oamenilor, și așa seraci de numai dumneḑeu 'i stie, acum în mijlocul ernii când sirmauul Român abia e în stare dea câștiga o bucătură de pâne pentru sine și copilașii sei, la astea nu ne am asceptat dela dl. pretor al Săliștei și mai cu seamă nu pentru aceea, pentru că nu neam putut închipuì că Dsa ar fi predomnit de atâta dragoste față de consateateanul seu, de Bucur Respop din Reșinari, în cât se lovească pentru acest primariu în onoarea atâtor oamenii pe cari i a închis fără vină.

Dar ear' se ḑicem, poate că și procederea dlui în chipul sus aretat 'și a avut planul seu bine cagetat,— căci când e vorba de a face vêrva și a se presenta domnului pretor în fața lumii în ce are, atunci cugetă matematicesce că ce are sĕ se întemple căci ce e și a fost mai binevenit pentru dênsul decât episoda aceasta cu Săcelenii, ca se scoată ochii la cei de prin sferele mai înalte, cât de energic și activ și circumspect poate fi la vremea sa pretorul din Săliste și ce serviții, sigure și grabnice poate oferì obladuitoriul cercului Sălistei, al celui mai pacinic care poate este în toată Austro-Ungaria. —

Dar fie ori cum ar fi Românii nostrii ajunși la domnie, dacă vor purcede toți astfeliu, față cu ceialalți Români, pe cari au fost fericiți că au ajuns sei oblăduiască și guverneze, atunci cei oblăduiți și o cărmuiți în chipul acesta ușor își formează judecata „că decât sĕ aibi domni de român mai bine se vină un ungur sau un sas!“ Și aceasta nu fără temeiu pentrucă acestia pe lângă sciință și crescere mai au și inimă de nu de român, cum se vede că e a rarului nostru esemplar de Român, cel puțin de om.

Am scris acestea dnule redactor și am scris atât ca se numai fim nevoiți a respunde poate la reflectările, celor ce vor pune întregul aparat oficial, spre a se limpeḑi de și credem și sûntem convinși că limpeḑirea va vorbì în partea noastră acelor vătămați.

Varietăți.

* (Representanța comitatului Sibiului este convocată pe 7 Martie n. în sesiunea estraordinară în sala dela „împĕratul Romanilor“ Obiectele de desbatere sunt 18 la numer.

* (Moarte) Dela Budapesta ni se scrie: Flore Varga adv., fost deputat dietal, apoi jude reg. cercual în Szolnok și deputat la congresul naț. bis., după un morb îndelungat și greu a reposat în Bpesta, unde venise sĕ se lecuiască — în 23 Febr. a. 1882 în etate de 56 de ani. — Fiei țerîna ușoară!

* (Mulțămită publică.) Din Stupini (Brașov) primim o corespondență mai lungă care fără a se perde ceva din însemnătatea obiectului ce cuprinde o reducem la următoriul conclus luat de comitetul parochial de acolo. Eată conclusul: Considerând că biserica noastră gr. or. din Stupini dispune în realitate de un fond care însĕ deocamdată nu este destul de de a intimpina și acoperì enormele spese ce s'ar cere la eventuala edificare a unei case parochiale din peatră; luând în vedere pe lângă aceea împregiurările fatale în cari se află poporul nostru miser și impilat la pămênt prin dările cele multe și grele, prin anii cei rĕi, precum și prin alte greutăți abia suportabile ale timpului cari împregiurări nu permit poporului nostru a contribuì decât un ofert foarte mic și neînsemnat pentru sprigiuirea scopului indigitat, toate acestea cumpănindule și bine chibzuindule comitetul parochial în ședința menționată vede cu durere cumcă dela biserică și prin biserică și comună nu se poate ajuta și îndeplinì mai în grabă scopul intenționat și prin urmare realisarea lui ar remânea deocamdată un *pium desiderium*, de aceea comitetul s'a vĕḑut necesitat, — prelângă prealabila invoire a oficiului ppresbiteral concernent, a împlora ajutorul binevoitorilor crestini din tract. Brașovului I. Comitetul parochial rom. gr. or. din Stupini 'și ține de cea mai scumpă datorință a aduce prin subscrișii, via și călduroasa mulțămită acelor stim. domni din Brașov, cari prin generoasele Dlor ofrande nu pregetară a ajuta scopul aci desmenționat; Acei stimați și generoși domni sûnt următorii: Reverendiss. D. Iosif Barac prot. 10 fl. v. a. Revrendiss. D. Ioan Petric prot. 2 fl. D. Const. Steriu 20 fl. D. Diamandi Manole 20 fl. D. George Popp 10 fl. D. Dumitru Eremias 10 fl D. Mich. Dsanly 10 fl. D. V Stănescu 5 fl. Domnii Orghidan et Furnică 1 fl. D. Florea Iernea 1 fl. Parochul nostru local D. Ioan Maximilian 50 fl. Suma contribuirilor benevole 144 fl. v. a. (Colecta se va mai urma) Primiti Stim.

fosti colectanți:

Iosif Maximilian învĕțător. *Nicolau Bârsan* epitrop.

* (Defraudare.) La oficiul depositelor din Timișoara sa constatat o defraudare de 10,602 fl. 97 cr. Defraudantul Covacevici este arestat.

* (Despre „*Deutscher Schulverein*“.) În foi berlineze și în alte foi germane se află următoarele:

„Deutscher Schulverein,“ care s'a format pentru spriginirea scoalelor germane asuprite din Ungaria și care între membrii sei are un numer însemnat de eruditi germani, parte foarte renumiți, în curênd va eși cu o declarație amenunțită și va dovedì, că afirmația ministrului unguresc Tisza, după care raporturile factice în privirea scoalelor germane din Ungaria n'ar da prilegiu la nici o plângere și după care cele produse de „Deutscher Schulverein“ ar fi exagerate, această afirmație e dată de gol prin fapte. Causa lui „Deutscher Schulverein“ se aproabă tot mai mult în întreaga Germanie. — Ce norocoși sûnt Nemții! Ei, cari relativ au fost în trecut mai favoriți de cât Românii, ei, cari în Transilvania, ca părtași la „*unio trium naționum*“ și-au asigurat bisericile și scoalele cu averi însemnate, sporite în timpul mai dincoace: astăḑi, nu sunt numai tânguiți, dar li se mai adauge și spriginul material. Noi, căror în trecut ni se luà tot, până la sufletul din oase, n'avem pe nimenea nici bater pentruca sĕ se gândească și de noi.

* (O bandă de falsiticatori monetari) s'a arestat la 22 Februarie în comuna Ocia comitatul Pesta. Banda s'a descoperit prin orbul zel, cu care un membru făcuse propagandă pentru causa sa în capitală. Acest membru, cu numele Veniamin Szabo, care fusese aplicat de probă ca constabler la poliția din capitală a povestit colegului seu Iuliu Glatz, că dînsul împreună cu doi frați ai sei bat monetă în comuna Ocia și le ar plăcè foarte, dacă și Glatz s'ar învoì a pune monetele în circulațiune; aceasta ar fi o daraverà foarte profitabilă și un isvor de imbogățire. Glatz se învoì la aparență, în faptă însĕ el făcù fără amânare aretarea la inspectorul suprem al trupelor polițiane, dl. de Bornemisza. Acesta a arestat îndată pe Szabó și la 23 Februarie a plecat la Ocia însoțit de funcționariul polițian Barczy și de mai mulți policisti îmbrăcați în vestminte civile, pentru de a prinde și pe ceilalți complici din bandă. Espediținea sosind seara la 6 oare în Ocia se duse îndată în casa fraților Szabo, arestà pe acestia și pe faurul Rieger. Arestații fură escortați în capitală, funcționariul Barczy, a remas în fața locului pentru a afla uneltele falsificatorilor de bani. Cercetările au avut numai un succes parțial, fiindcă s'a aflat numai aparatul cu care se bătuseră bucățile de 25 cruceri. Aparatul era ascuns în zidul dela boltitura pivniții. Cercetarea judecătorească s'a început.

Loterie.

Mercuri în 1 Martie n. 1882.

Brün: **26 23 65 72 44**

Bursa de Viena și Pesta

Din 28 Februarie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	117.90	117.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.15	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	107.—	106.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	92.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	130.50	130.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	97.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	94.75	94.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	95.—	95.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausula de sorțire	94.—	93.75
Obligațiuni urbariale transilvane	94.75	94.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	—.—	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.—	74.—
Datorie de stat în argint	75.05	75.—
Renta de aur austriacă	92.40	92.—
Sorți de stat dela 1860	127.50	127.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	818.—	814.—
Acțiuni de credit austr.	299.—	299.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	242.50	292.—
Sorți unguresci cu premii	113.55	113.50
Sorți de regularea Tisei	108.—	103.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.61
Napoleon	9.52	9.52
100 marce nemțesci	58.75	58.70
London (pe polița de trei luni)	120.40	120.20

CONCURS. [29] 1—3

Comitetul Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași din Brașov publică următoriul concurs: Devenind vacante două ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕțăcei români, cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, mașinist, argăsitor, pălărier, cordoner, clopotar, compactor, croitor, și brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Martie 1882 provedute:

1. Cu estras de botez din care sĕ se vadă că este român și că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de școală din care sĕ se vadă că a percurs 4 clase normale și pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinți sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul sĕ învețe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Brașov pentru vre una din meseriile de mai sus din care sĕ vadă, că copilul se află la meserie de cel puțin o lună de ḑile.

Comitetul Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și Sodalilor români meseriași.

Brașov 15/27 Ian. 1882.

B. Baiulescu. m. p., pres. **I. Bozocean** m. p., not.

Nr. 4. [25] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi de capelani în comuna Săliște pe lângă neputincioșii parochi Nicolae Moga și Onisifor Borcea se escrie prin aceasta concurs până la 12 Martie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acel ste posturi sûnt jumĕtate din toate venitele stolari regulate ale unei parochii de classa a II-a

Doritorii de a ocupa vre unu din aceste posturi au sĕ'și aștearnă petițiunile lor, instruite conform statutului organic și regulamentului provisor pentru regularea parochiilor la Oficiul protopresbiteral al tractului Sălistei în Sibiiu.

Săliște în 12/24 Februariu 1882.

Comitetul parochilal.

Macsim m. p. pres. com. par. **Ioan Popa** m. p. not. com. par.

Nr. 70. [24] 2—3

EDICT.

George Grosu născut în România în comuna Corneș de religiunea greco-orientală, cununat la 20 Februarie 1872 în comuna Tălmăcel, comitatul Sibiiului, cu Paraschiva n. Bar' din acum numita comună, carele aproape de 10 ani au părăsit cu necredința pe legiuita lui soție susnumită, sĕ citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfățișeze la subsemnatul scaun ppresbiteral, ca for matrimonial de întâia instanță, căci la din contră și în absența lui se va decide procesul intentat contră-i de către soția sa.

Sibiiu 10 Februarie 1882.

Scaunul ppresbiteral gr.-oriental al tractului Sibiiului ca for matrimonial de prima instanță.

Nr. 246. [27] 1—3

EDICT.

Ana Thomi din Herman, în protopresbiteratul al II-a al Brașovului, carele înainte cu doi ani părăsì cu nrcredință pre legiuitul ei bărbat Nicolau Pintoc tot de acolo, fără a se tai ubicațiunea ei, secitează prin aceasta, că în termin de un an, dela prima, publicare în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial de prima instanță, căci la din contră se va decide causa și în absențiaei.

Brașov în 15 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. al II. al Brașovului.

Ioan Petric m. p., protopresbiter.

Ne. 186: 1881 [27] 1—3

EDICT.

Oprea Motroanea, de religiunea greco-orientală din Poplaca, comitatul Sibiiului carele cu necredință a părăsit de 10 ani pre legiuita lui soție Ana n. Ioan Mărișiu, tot de acolo, fără a se sci ubicațiunea lui, prin aceasta se provoacă ca în termin de trei luni de la prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral, ca for matrimonial de prima instantă, căci la din contră și în absența sa se va pertracta și decide procesul intentat contra-i de către soția sa.

Sibiiu, 12 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. ai tractului Stbiiului ca formatrimonial de I instanță.

Nr. 43—1882 civ. (23) 3—3

EDICT.

Asupra acțiunei dată de proprietariul Andreiu Liess et cons. din Ibisdorf contra tuturor proprietarilor tot de acolo pentru permisibilitatea comassărei hotarului comunei Ibisdorf ḑiua de pertractare s'a statorit pe **28 Martie la 10 oare an. am.** în comuna Ibisdorf la cancelaria comunală, la care sĕ citează toți proprietarii interesați cu acea observare, că partidele care nu se vor înfățișa vor fi considerate ca învoindu-se cu comassarea.

Din ședința tribunalului reg. din Elisabetopole ținută în 10 Ianuarie 1882.

(L. S.)

Ludovic Nagy m. p., president. **Butak** m. p., notariu.

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Sâmbătă 20 Februarie (4 Martie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Februarie.

De unde 'şi vor fi avênd informaţiunile unele ţiare maghiare din opoziţiune — nu tocmai fruntea dintrênsele — nu scim, destul că aceste în ţilele cele din urmă ale lunei trecute şi în cele dintâiu ale lunei curente după stilul nou, erau pline de minuni. Ne spuneau de alianţă între România şi Rusia pe preţul Bucovinei şi eventual al Transilvaniei în schimb cu Dobrogea. Ne mai spuneau că împĕratul Austro-Ungariei era sĕ plece la o vênătoare, dară primind la gară, în momentul când era se plece, ba se suise şi în vagon, o telegramă, împĕratul s'a întors numai decât a casă. Mai târţiu aceleşi ţiare au sciut şi cuprinsul telegramei: era togmai vorba despre afurisita de alianţă, de care vorbirăm mai sus.

„Ellenzék“ din causa „alianţei,“ se află motivată a ţinè României, într'un articul de fond, o prelegere gratuită despre politica cea greşită a diplomaţiei române, arătându-i cu deamăruntul toate desavantagele unei alianţe cu Rusia.

Nu suntem în plăcuta positiune de a sci, ca „Budapesti Hirlap,“ despre 150 de lăţi cu arme care era se vină din România pentru Braşov, Sibiiu şi Caransebeş, nici n'avem scire despre alianţa României cu Rusia şi n'am cetit nici telegrama împĕratului, care l'ar fi impedecat dela vênătoare; dar fiind că n'am cetit într'alte ţiare serioase, fie opositionale, fie neopositionale, din Budapesta s'au din Viena nimic despre scirile aceste „importante“, credem că vor fi numai nisce mistificaţiuni. În credinţa aceasta ne întăresce şi împregiurarea că şi scirea reprodusă şi de noi din „P. Ll.“ despre parcurile liniei calei ferate Predeal s'a deminţit.

Cu toate aceste a fi deplin linisciţi, nu se poate. Este ce este în atmosfera politică a Europei, însĕ precum ni se pare cu totul în altă formă de cum sciu povestì „a tot sciutoarele“ foi maghiare de care mai sus făcurăm amintire.

O foaie vienesă, bine acreditată la publicul cetitoriu, combătênd optimismul oficial care transpiră prin unele foi ce au legături cu oficiul de esterne din Viena, susţine că un an încă poate vom avè pace. Ignatieff, Scobeleff şi toţi cum îi mai chiamă au desfăşurat cestiunea orientală în Crivoscia, şi Erţegovina şi cu atâta se vor mulţămì de o cam dată. Restul e al viitoriului. Cu alte cuvinte, conflictul între Rusia şi Austro-Ungaria trebue se ajungă la o încăerătură. Cum se va descăiera aceasta — earăşi este o cestiune a viitoriului.

Este caracteristic în ţiua de astăţi că „N. Allg. Ztg.“, o foaie despre care sĕ ţice că e înspirată din biroul lui Bismarck, reproduce în mod ostentativ din foile maghiare articuli publicaţi în foile maghiare despre referinţe rusesci şi în legătură cu discursurile lui Scobeleff.

Foile din Viena sûnt nemulţămite cu neutralitatea Muntenegrului, va se ţică, cu modalitatea cum micul principat observă neutralitatea. Insurgenţii, împută foile, întră şi es din Muntenegru după plac şi trebuinţa lor. Cordonul muntenegrean nu le pune în cale nici o pedecă. Ba, după o scire mai nouă, insurgenţii sub firmă de Muntenegreni, vin la Cattaro, încarcă pe sute de cai victualii şi a nume că se duc cu ele în Muntenegru, le duc la vetrele rescoalei.

Dela Bucuresci se scrie lui „P. Ll.“ că în ministeriul de resboiu domnesce o activitate estraordinară. Abstracţine făcênd dela suplinirile cele multe cu deosebire la tren şi cavalerie, este bătătoare la ochi, graba cu care se lucră pentru înfiinţarea divisiunilor celor nouĕ spre completarea celor patru corpuri de armată. „P. Ll.“ se întreabă pentru ce înmulţirea aceasta costătoare tocma în timpul de faţă? Un lucru este sigur, ţice „P. Ll.“, România nu întârţie cu nimic spre a fi înarmată pe deplin pentru momentul când ar bate oara deciţĕtoare.

Rescoala.

Din puţinele scirì cate se pot coară dela câmpul de luptă din părţile resculate s'ar vedè că toate întreprinderile trupelor de până acì au fost numai întreprinderi pregătitoare. Cel din urmă raport oficial dela 2 Martie n. spune că la 27 Februarie coloana generalului Zveici a ocupat Ulocul. Colona în 26 Februarie n. se urcase, după un marş anevoios de şese oare, pe Morinie Planina. La cătunul Paşina Livada a alungat 100 resculaţi şi după ameaţi, ajungênd în apropiere de patru chilometri de Uloc, a dat de bande mari de resculaţi cari ţineau ocupate înălţimile. Inainte de toate a trebuit luată înălţimea care formează cheia la Uloc, ceea ce până la 7½ oare seara s'a şi întêmplat. Inimicul bătut cu desĕvârşire a fugit în toate părţile, lăsând mai mulţi morţi; pe mulţi morţi şi răniţi ia tîrît cu sine. Dimineaţa în 27 Februarie s'a început atacul asupra localităţii Uloc. Pe la ameaţi era înfrântă şi cea din urmă resistenţă în mijlocul localităţii. Insurgenţii sûnt alungaţi şi de pe ripa dreaptă a Narentei. Este prins Beg Iazici, un turburătoriu de frunte cu ocasiunea unui atac de mai nainte asupra postului de gendarmerie din Uloc, şi dus la Nevesinie. Insurgenţii, crestini şi turci au fost 800 până 1000. Colona Seculici a plecat se curăţe valea superioară a Narentei. Atitudinea trupelor a fost cea mai laudabilă.

Raportul tace despre perderile trupelor. Aceste vor urma, de sigur, a se publica mai târţiu.

Din dieta Ungariei.

La 27 Februarie n. dieta Ungariei a început desbaterea asupra bugetului ministeriului de comunicaţiune. Îndată după ce raportorul sfêrşì cuvêntul seu, prin care recomanda primirea bugetului, deputatul Rohonczy se urcă la tribună şi ţine un discurs lung, care nu e nici mai mult nici mai puţin decât un act de acusări grave contra acestui ministeriu. Efectul discursului a fost penibil —. Vom face sĕ urmeze discursul ce descopere o mulţime de abusuri comise de funcţionarii ministeriului de comunicaţiune.

Gedeon *Rohonczy*: În discusiunea bugetară generală am luat cuvêntul pentru a indica abusurile comise de ţeci de ani la regularea Tisei, pentru a acusa pe unul dintre funcţionarii ministeriului de comunicaţiune şi împreună cu dinsul şi pe alte organe din secţiunile acestui ministeriu, necunoscute până acum, organe ce sûnt complice cu anteprenorul. Din acest motiv am respins bugetul şi ve declar că-l resping şi acum, pentrucă 'mi pricep misiunea ce am ca mandatar şi pentrucă interesul de esistenţă al unei poporaţiuni dintr'un ţinut al ţerei ce se luptă cu lipsa estremă pretinde sĕ lucru aşa. Numai o tempestate ce curăţă aerul ne mai poate da ajutoriu. Ve fac aceasta declaraţiune în urmă din motivul, că sunt convins de esactitatea acelor abusuri: aceasta convicţiune a mea e basată pe prorile unor bărbaţi acreditaţi; şi declaraţiunile date de atunci încoace de bună voie din partea mai multor bărbaţi onorabili de stat şi datele ce mi s'au trimis m'au întărit şi mai mult în aceasta convicţiune.

Condus de aceste împregiurări 'mi propusesem un scop; e posibil, că s'a crezut că am comis o inconsecuenţă când păşisem de curênd în această afacere, dar aceasta inconsecuenţă a fost numai la aparenţă şi ve asigur că eu dacă 'mi propun un scop, stăruesc din toate puterile ca sĕ'l şi realisez chiar cu risicul de a fi învinovăţit că scornesc acuse false, cum mi s'a şi întêmplat deja cu fostul ministru de comunicaţiune Lud. Tisza — regret că nu e de faţă — care, fiind că mĕ provocasem în cuvêntul din urmă la dînsul, mi-a adeverit ce e drept afirmaţiunile, dar în urmă a declarat că nu poate decât sĕ compătimească pe aceia cari suspecţionează pe alţii fără de a putè dovedì acusările lor. Dacă dl. deputat L. Tisza e convins într'adevĕr atât de tare despre netemeinicia învinuirilor mele, atunci pentru ce arată dsa în Seghedin faţă cu firma Deutsch şi Haas, care dealtmintrea primesce toate liferaţiunile din ministeriul de comunicaţiune, o precauţiune atât de bătătoare la ochi, încât crede a fi consult sĕ eschidă firma numită dela toate liferaţiunile?

Fostul ministru de comunicaţiune poate sĕ-şi pună mâna pe inimă pentru amicul seu, secretariul de stat şi pentru ceilalţi funcţionari din acest ministeriu, afirmaţiunile mele pot fi sucite, cum s'a făcut deja, se pot scrie broşuri despre mine — pot fi şi mândru, când astfel de oameni scriu astfel despre mine — acei ce se cred loviţi pot ţinè conferenţe, pot lua concluse, pot sĕ-mi respingă afirmaţiunile, cum au făcut inginerii fluviali din Seghedin: pe mine însĕ nu me va intimida nimenea ci me voiu espune totdeauna la condamnarea provisoră, ba voiu face aceasta pe basa esperienţelor mele şi a convicţiunii mele celei mai curate.

N'am căutat nici când în viaţă scandalele: dar soartea este care împarte rolele. Sciu prea bine că este o ruşine pentru o naţiune a'şi spăla rufele sale murdare înaintea lumei. Dar nimenea nu-'mi va putè face imputări pentru această procedere. Am cercat toate mijloacele, dar în urmă m'am convins, că apelarea la sinceritatea şi conscienţiositatea parlamentului e unica cale ce duce la scop. Această afacere e un cuib de vespi, în care nici ministrul president nu'şi poate băga mâna nudă cu toate că dînsul, cum sciu din esperienţă, e însufleţit de cea mai mare bună voinţă. Nici dl ministru president, nici ministri singuratici, nici guvernul întreg, ba nici autorităţile judecătoresci nu mai sûnt în stare a curăţi ministeriul comunicaţiunei de corupţiune. Aceasta e o problemă, care numai prin o lege separată poate fi resolvită.

Acesta e motivul ce mĕ îndeamnă a repeta necurmat atacurile contra ministeriului de comunicaţiune.

În discursul meu ţinut de curênd încredere în domnul ministru president şi în guvern; dacă n'ar fi asta, nu aşi întreprinde atacurile de pe bancele partidei guvernamentale. Domnul ministru president a putut vedè şi atunci, că eu, cu toate că numi-am subordinat convicţiunea la disciplina de partidă, totuşi fiind asigurat din partea dsale, că va ordina cercetarea cea mai aspră, îndată ce-i va venì la cunoscinţă un cas concret, în urma acestei enunciaţiunei nu am înaintat proectul meu de resoluţiune. Dl ministru president, conform promisiunei sale, s'a aretat gata şi de atunci încoace a ordina cercetarea pe basa datelor şi scrisorilor ce se află în posesiunea mea. Eu cred că dl ministru president nu-mi va lua în nume de rĕu sinceritatea — se poate ca doi oameni sĕ voiască acelaşi lucru şi totuşi încât pentru esecutarea intenţiunilor lor sĕ fie de părери diferite.

Dl ministru president crede, că va fi de ajuns instituirea unei anchete de cercetare compusă din judecători sau din funcţionari şi bărbaţi de specialitate. În principiu dl ministru president are dreptate. Dar scopul meu nu este atât pedepsirea celor vinovaţi — căci ce interes am eu, dacă vinovaţii sûnt bogaţi sau sĕraci, dacă se închid sau se lasă se fugă — ci scopul meu e mai mult acela, ca ei sĕ fie depărtaţi cât mai curênd din posturile ce le ocupă încă şi unde ei poate că şi în venitor vor face abusuri. Dela ultima mea enunciare avênd timp a me cugeta, ve declar, că nu pot primì cercetarea ce dl ministru president ne-a pus'o în perspectivă. Datele şi acusele mele sûnt îndreptate contra funcţionarilor, contra unor organe singuratice ale birocraţiei. O comisiune disciplinară compusă din funcţionari de stat subalterni contra unor funcţionari de stat mai înalţi, cari se află încă în serviţiu, după părerea mea nu e competentă, nu e corespunţĕtoare,

pentrucă dl ministru president nu ar putè conduce în persoană cercetarea, dînsul nici n'are timp. Nu pot accepta nici cercetarea judecătorească.

Oratorul arată unele casuri din Anglia, în cari s'au esmis comisiuni parlamentare pentru cercetarea abusurilor. Între alte şi casul următor: În 8 Iuniu 1868 s'a întêmplat lucrul următor: Secretariul de stat în ministeriul de interne, care era presidentul comisiunei de atunci, nu voia să substearnă parlamentului depunerile martorilor, cu un cuvênt el nu voia se pună pe masa camerei raportul comisiunei esmisă pentru cercetarea poliţiei din capitală, pentrucă martorii au depus numai pe basa asigurării, că depunerile lor nu se vor da publicităţii. La altă ocasiune secretariul de resboiu nu voì se substearnă raportul comisiunei, pentru că acesta cuprindea nesce lucruri, care nu era bine ale publica.

Aceasta s'a întêmplat în Anglia şi comisiunile de cercetare parlamentare nu au avut nici odată colorit de partidă, trebue să repet, că comisiunile de cercetare nici nu trebue se aibă colorit de partidă nici odată, ci trebuie a stărui ca pre cât se poate elementele ce domnesc în parlament să fie pe deplin representate şi în comisiuni şi nu trebuie eschise dintrênsele nici elementele cunoscute ca estreme. Şi dacă grvernul şi maioritatea partidei sale, la care aparţin şi eu va considera cestiunea din punct de vedere al întereselor ţĕrei, eu, cred, că în urma plânsorilor ce se aud în ţeara întreagă, în urma enunciaţiunilor şi acusărilor, dar mai cu samă din consideraţiune că dela aceasta lucrare atârnă cestiunea de esistenţă a unui teritoriu ruinat deja până acum — propunerea mea va fi primită.

Pot să concurgă nisce impregiurări astfel ca dovedile să se întoarcă contra organelor subalterne, care s'au [illegible], precând datele şi dovedile ce se referesc tocma la vinovaţii principali, poate că nu corespund cu asprimea legei şi vinovaţii principali, cu toate că lumea îi arată cu degetul, totuşi să scape din mânile judecătoriei. În casul acesta nu se va ajunge scopul şi ar putè fi judecaţi şi pedepsiţi acusatorii. O comisiune parlamentară însĕ, care, după cum scie fiesce cine, procede şi judecă după consciinţă şi convicţiune, pe basa drepturilor ce i se transmit, va potè procede mai uşor şi la cercetare. Căci întâiu, ori şi care patriot onorabil se va grăbì a se pronuncia asupra abusurilor ce i sûnt cunoscute; a doaua complicii de silă şi acei ce au comis corupţiuni pentru a'şi validita drepturile lor vor avè curagiul a se pronuncia înaintea unei comisiuni parlamentare, precând înaintea unei judecătorii ordinare nu vor cuteza să facă. Ba o comisiune parlamentară poate să ia în considerare unele împregiurări cu privire la caracterul şi viaţa anterioară a martorilor, la gruparea de *corpora delicti*, care înaintea judecătoriilor ordinare nu au trecere. Pe scurt, comisiunea parlamentară e mai uşor în stare a demasca pe aceia, pe cari judecătoria ordinară abia i poate înţelege.

Aceste scrisori şi enunciaţiuni, deşi vin din cele mai diferite ţinuturi ale ţerei, se leagă într'un mod bătător la ochi, de una şi aceeaşi persoană şi sûnt pentru ori cine dovedi despre o înţelegere cu anteprenorul principal şi cu înşelăciunile şi presiunile ce provin de acì. Vinovaţii nu au luat act notarial despre abusurile lor şi codul penal în vigoare nu e croit atât pentru eruarea şi condamnarea criminalilor mari ci mai mult pentru hoţi şi înşelători prinşi în faptă. Judecătorii judecă mai mult strict după litera legei decât după conciinţă; adecă după depunerile conglăsuitoare a unui număr hotărit de martori, care uşor pot fi nimicite de un advocat învenţios prin o pledare abilă.

Mi voiu lua voia a marca cu unele esemple deosebirea ce esistă între o comisiune parlamentară şi între judecătoria ordinară. Să presupunem de esemplu că municipiul dispune străpungerea legitimă a unei stavile ce opresce ape închise, căci nestrăpungêndu-se stavila interesanţii respectivi prin aceasta nu numai ar fi păgubiţi într'un mod considerabil ci s'ar şi ruina; vecinul mai practic însĕ sciind, că apa închisă în urma acestei străpungeri legitime va trebuì să treacă preste posesiunea sa, trimite se dicem 200 galbini unui funcţionar mai înalt, dela al cărui cuvênt atârnă străpungerea sau nestrăpungerea stavilei: şi în urma greutăţii galbinilor străpungerea stavilei se opresce de cătră ministeriu. (Mişcări în stânga.)

Sau pentru a produce alt esemplu, un întreprindĕtor onest, care şi-a terminat lucrarea obţinută dela ministeriul de comunicaţiune, cere dela ministeriu banii ce i se cuvin. Din oare care motive, să presupunem de esemplu motivul că a cutezat a da la o parte prin ofertul seu mai eftin pe stăpânul tuturor întreprinderilor ministeriali, acest întreprindĕtor onest voind să'şi capete banii, din lipsă, ba şi la svatul practic al altora rischează 2000 fl pentru acelaşi funcţionar. (Strigări din stânga estremă: Cine e acel funcţionar?) Vĕ rog se mĕ ascultaţi. Prin intervenţiunea amicabilă a unei rudenii a respectivului funcţionar — cât onorar a căpătat acest funcţionar? de stat nu sciu — destul că plătindu-se onorariul de mai sus pretensiunea fu licuidată de loc. (Sgomot. Mişcări în stânga.)

Cine credeţi dv. că sûnt vinovaţii? Se dice că mai sûnt şi alte casuri de aceaşi natură, adecă mai multe esemple. Fiindcă pentru fiecare cas sin[illegible], presupunênd ca acestă ar cuteza să depună înaintea judecătoriei, cine l'ar condamna la judecătorie, dacă lucrul ar ajunge acolo?

Sau un ingineriu onest, care e funcţionar de stat, a fost esmis pentru a colauda un lucru de draguagiu (Baggern) îndeplinit de Deutsch. Observ că nu voiu folosì altă numire, pentrucă circa de 30 ani nu mai îndeplinesce pe Dunăre şi Tisa alt cineva asemenea lucrări decât Deutsch şi cu mamelucii sei. Ingineriul respectiv, care s'a convins că nu s'a lucrat printre pichetele directive, lăsându-se neatinse părţile întercalate sau aşa numitele „bârne“, precând la lucrări de draguagiu (curăţiri de nisip) plata după fundul de desubt mesurat printre pichetele directive se dă pentru alvia întreagă; aceasta vatemă conciinţa ingineriului esmis, a funcţionariului sau a representantului seu.

Ar trebuì deci să facă raport despre aceasta, dar la un semn mai înalt trebue să tacă sau dacă nu tace la semnul celor mai înalţi trebue să tacă din motivul că cunoasce nenumerate esemple despre delăturarea acelor ingineri, cari nu au tăcut Acest ingineriu ar tăcè şi înaintea judecătorii, căci s'a făcut complice şi fără voie. Dar nu va tăcè înaintea unei anchete parlamentare, căci aci îşi va vedè consciinţa linistită. (Aşa e! din stânga estemă.)

Ce va fi, când se va constata înaintea anchetei parlamentare, cum se dresează simplul muncitor în a se face înşelător, căci altfel nu capetă de lucru, cum trebue să tragă sfoara printre pichetele directive aşa ca ingineriul care şede în luntre să poată lua mijlocul alviei ca basă în mapă. (Să auḑim! să auḑim! din stânga estremă). Sau cum se dresează lucrătoriul ataşat pre lângă ingineriu şi plătit de acesta ca să arete, dacă e de lipsă, că a ajuns cu ruda în fundul fluviului. Sau poate că se va constata, cum corăbiile, care la lucruri de draguagiu se plătesc după cuprinsul cubic, la întreprinḑĕtoriul Deutsch au un cuprins încă o dată atât de mare decum era mai înainte în mânile unui întreprinḑĕtor onest, care lucra pentru cetatea Budapesta. (Strigări în stânga: Aceasta e minunat!)

Sau ni se va răspunde, că nu se scie că firma Haas şi Deutsch e una şi aceeaşi, adecă că Haas e şeful acelei firme. Nu e oare acelaşi om, care în era lui Bach fusese condamnat şi închis pentru înşelăciuni şi căruia guvernul nu era iertat să-i mai predea lucru? Acest adevĕr nu se va putè tăgăduì, căci din întêmplare înainte de 1 sau 2 ani s'a confiscat din partea ministeriului de finanţe aceea carte a firmei Haas, care se referesce la raportul cu Deutsch şi cu cumnată-sa; aceasta carte s'a predat mai târḑiu ministeriului de comunicaţiune, dar lucrul a remas mort. Eu am dat în urma acestei afaceri şi sciu, cât de departe a înaintat; ba vĕ pot numì şi doi consiliari de secţiune, — celelalte le va constata cercetarea. (Aprobări în stânga. estremă. Să auḑim!)

(Va urma.)

Scobeleff cătră coresp. lui „Daily News.“

Ca se cunoascem dacă Scobeleff a vorbit în Petersburg şi Paris în nisce momente nepriveghiate sau chibzuind bine ce vorbesce, reproducem conversaţiunea următoare după o telegramă din London dela 21 Febr.:

Corespondentul din Paris al ḑiariului „Daily News“ a avut alaltăeri o întrevorbire cu generalul Scobeleff, din care par interesante următoarele observaţiuni, despre care corespondentul declară espresamente că generalul Scobeleff le a recitit şi a constatat [illegible] a încinge furtuna, ci voesc a o înlătura, şi aceasta nu se poate face decât printr'un limbagiu franc. Când ḑic că esistă un fapt neplăcut, apoi nu sûnt responsabil pentru esistenţa lui; acest fapt este neînlăturabilitatea unui resboiu mare, dacă austriacii vor continua cu năbuşirea slavilor din Bosnia şi Erţegovina. Urăsc resboiul, pe cinstea mea, 'mi e groază de el. Douĕḑeci şi una de mii de oameni au căḑut sub comanda mea într'o campanie, şi tot ceea ce este desgustător, crud şi demn de ură în arta militară, le-am aflat. Deci scopul meu este ca prin adevĕr, să dobândesc acele resultate pe care compatrioţii mei cred că le vor putè dobândì prin resboiu şi pentru a căror dobândire ei vor începe resboiul; dacă diplomaţii voesc a'şi închide ochii în faţa faptelor, atunci nu se va putè câştiga nimic prin aşa numita discreţiune diplomatică. Cei doi mari măestri ai diplomaţiei au fost Cromwell şi principele de Bismarck, şi acestia au vorbit în totdeauna cu francheţa oamenilor practici, cari sciau ce voiau, şi înţelegeau cum o puteau dobândì.“ — „Şi ce doresce Rusia?“ întreabă corespondentul. Scobeleff răspunse: „Nimic pentru ea însĕ-şi; sûntem uu popor de idealişti; şûntem capabili de un mare entusiasm şi ne este drag chiar sacrificiul; totuşi vedem pe fraţii nostri strînşi de gât de Austro-Ungaria, care voiesce să transforme prima sa întrare în Bosnia într'o viitoare dominaţiune a tuturor slavilor din peninsula balcanică. Cu toate acestea Austriei nu i s'a dat decât supravegherea asupra celor două provincii slave; ea n'are acolo nici un drept nici de a luà recruţi nici de se amesteca în relaţiunile de religiune ale poporului. Austria a instituit acolo o propagandă clericală, primind acolo cu braţe deschise pe jesuiţii isgoniţi din Francia; ea îmbracă pe acestia ca popi greci, cari să facă pe ţĕrani să se lapede de religinnea lor. Nimic nu este mai sigur adause generalul, decât faptul că toată Rusia se va unì pentru a combate clericalismul militar al austriacilor în acele provincii. Şi moto Rusiei acolo va fi *handsoff* (jos mânile). Rusia a aderat la pacea dela Berlin deşì n'a găsit-o bună, totuşi ea trebuie să apere de opresiune pe Slavii despre Sud de Dunăre. A fi liberat de Mahomed spre a fi dominat de sântul imperiu roman, este un ce insuportabil. Slavii nu vor suferì una ca aceasta, şi această otărîre trebuie să fie adusă la cunoscinţa diplomaţilor, cari voiesc în totdeauna a nu cunoasce adevĕrul pentru ca se înlăture resboiul.“ Generalul Scobeleff declară apoi că n'are nici o misiune dela nimeni; el a venit din propriul sĕu îndemn spre a aţiţa vestul contra Austriei clericale şi spre a se înlătura neînţelegeri care ar consta în aceea, că s'ar crede că emanciparea slavă ar conduce la dominaţiunea rusască. El asigură însĕ, că cu cât slavii dela marea Adriatică vor fi mai liberi, cu atât mai mare va fi deosebirea lor de Ruşi. În cursul întrevorbirii generalul nu arĕtă o deosebită ură contra Germaniei, ci numai un adûnc disgust din causa nepăsării guvernului german faţă cu nerespectarea tratatului dela Berlin de cătră Austria. Germania să nu se înşele asupra pretinsei slăbiciuni a Rusiei din causa ultimului résboiu; Rusia numĕră 80 milioane locuitori, şi nemulţămirea ivită din causa înjumătăţirei resultatelor campaniei balcanice va fi vindecată printr'o nouĕ campanie pentru liberarea slavilor sugrumaţi. Afară de acestea Germania nu poate să atace pe Rusia, fără a se espune ea însĕ-şi unui atac francez.

Comentariul discursurilor lui Scobeleff nil dă „National Zeitung“ care ḑice între altele:

Limbagiul pe care 'l ţine generalul rus este acela al răscoalei şi al răsboiului civil. „Dacă rusul voiesce în propria sa casă, să scape de german, apoi generalul Scobeleff ḑice, cu vorbe destul de aspre, că aceasta nu se poate face decât cu sabia în mână“ — nici nu poate să fie un apel mai tare la putere şi la vĕrsare de sânge. Nu cum va voesce generalul Scobeleff să facă pe germanii din provinciile baltice, din Riga şi Petersburg să'i facă a sări peste sabia sa cu care a în[illegible] pe [illegible]? Nici odată n'a fost mai despreţuită autoritatea Ţarilor în Rusia decât cum a despreţuit-o generalul Scobeleff prin discursul sĕu. Au fost acolo în secolul trecut generali, cari au pus şi au resturnat regenţi; dar nu cutezară a luà Ostermanul şi Munihul de esemplu decât sub domnia femeilor, deşì chiar şi acestea sciură a depărta pe generalii cari treceau peste ori ce margini.

Adevĕrul este că pe deasupra capului ţarului şi al guvernului sĕu strigătul de resboiu al generalului Skobeleff cade şi asupra germanilor. „Inamicul nostru este germanul“, strigă generalul; ar fi putut prea bine striga şi: inamicul nostru este cultura. Brutalitatea şi îngâmfarea barbarismului n'ar fi putut să fie mai bine esprimate ca în aceste cuvinte; cu toate acestea ele ne par mai mult ridicole de cât înspăimântătoare. Se pare că generalul Skobeleff prea îşi-a bătut capul cu hordele de Kirghisi; acest general, care na dat încă doveḑi că este în stare să comande un corp de armată, ameninţă două din cele dântâiu puteri militare ale Europei — aceasta este o curată nebunie. Am auḑit adese ori din guri panslaviste aceea-ce spune şi genaralul Skobeleff lumii, că lupta între slavi şi teutoni va fi lungă, sângeroasă şi îngrozitoare. Acestea sûnt vorbe late. Noi nu amenințăm pe nimeni din Europa, dar nici n'avem vre un cuvênt dea ne teme de cine-va, şi suntem destul de tari în cât se îngenunchem chiar şi voinţele cele mai rele. Discursurile generalului Skobeleff fac asupra Europei impresinnea ca cum sar propune ca general al revoluţiunii rusesci şi sûntem curioşi de a vedè cum va fi primit în Rusia acest nou *pronunciamento*. Dacă guvernul rus nu va fi destul de tare ca să împedece pe un general în activitate de a mai ţinè asemenea discursuri revoluţiouare, atunci Europa va înceta în curênd de a mai ţinè seamă de el. Ori ce cas însĕ, Austria ar face bine să îngrigească a isprăvì mai iute cu insurgenţii ei.

La Nr. **577.** Plen.

În legătură cu circulariul publicat în Nr. 19 publicăm și următoriul CONSPECT al cercurilor electorale ale archidiecesei transilvane pentru alegerea deputaților la sinodul eparchial, cu anumirea locurilor centrale și a comisarilor consistoriali.

Nrul cercului	Numele cercului	Locul central de alegere și de scrutiniu	Tracturile protopresbiterali, din cari se compune cercul	Comisariu consistorial preoțesc	Comisariu consistorial mirén
I.	**Sibiiu**		Fostul prot. al Sibiiului II. și al Mercurei (partea din fostul comitat)	**Moise Lazar,** protopresbiter	**Iacob Bologa,** consil. aulic.
II.	**Săliște**		*a)* Gremiul consistoriului archidiecesan. *b)* Fostul prot. al Sibiiului I. și al Mercurei (partea din fostul scaun)	Dr. **Ilarion Pușcariu,** protosincel.	**Eliă Măcelariu,** cons. gubern.
III.	**Sebeș**		Fostul protopresbiterat al Sas-Sebeșului	**Ioan Tipeiu,** protopresb.	**Ioan Paraschiv,** subjude reg.
IV.	**Orăștie**	**Deva**	Fostul protopresbiterat al Orăștiei și al Devei	**Nicolau Popoviciu,** protopresb.	**Alecsiu Olariu,** advocat.
V.	**Hațeg**		Fostul protopresbiterat al Hațegului	**Ioan Rațiu,** protopresb.	**Sava Borha,** advocat.
VI.	**Ilia**		Fostul protopresbiterat al Dobrei și al Iliei	**Ioan Papiu,** protopresb.	**Lazar Pipoș,** jude singul.
VII.	**Zarand**	**Brad**	Fostul protopresbiterat al Zarandului	**Georgiu Părău,** adm. prot.	**Simeon Piso,** pretore.
VIII.	**Giógiu**	**Hondol**	Fostul protopresbiterat al Giógiului I și II	**Vasiliu Pipoș,** protopresb.	**Georgiu Secula,** advocat.
IX.	**Alba-Iulia**		Fostul protopresbiterat al Albei-Iuliei și Mureșului	**Ales. Tordășan,** protopresb.	**Nicolau Gaitan,** advocat.
X.	**Abrud**		Fostul protopresbiterat al Zlatnei super. și infer.	**Ioan Gall,** protopresb.	**Michail Andreica,** posesor.
XI.	**Turda**		Fostul protopresbiterat al Turdei inf., al Secului și Lupșei	**Simion Pop Moldovan,** protopresb.	**Ioan Filipescul,** percept. reg.
XII.	**Cluș**		Fostul protopresbiterat al Clușului și Ungurașului	**Petru Roșca,** protopresb.	**Vasiliu Almășan,** advocat.
XIII.	**Solnoc**	**Deș**	Fostul protopresbiterat al Solnocului I și II și al Chiórului	**Samuil Cupșa,** protopresb.	**Gregoriu Pletos,** profesor gim.
XIV.	**Bistrița**	**Galați**	Fostul protopresbiter. al Bistriței și al Turdei sup.	**Galacteon Șagău,** protopr.	**Pavel Beșa,** profesor și catichet.
XV.	**Târnava**	**Bachnea**	Fostul protopresbiter. al M.-Oșorheiului, Târnavei super. și infer.	**Ioan Almășan,** protopresb.	**Servian Popoviciu Barcianu,** jude la tabla reg.
XVI.	**Sighișóra**		Fostul protopresbiter. al Sighișórei, Mediașului și Cohalmului	**Zaharia Boiu,** protopresb.	**Ioan Pinciu,** jude la trib. reg.
XVII.	**Vălcele**	**Brașov**	Fostul protopresb. al Trei-scaunelor, Heghigului și al Branului	**Ioan Petric,** protopresb.	**Iosif Pușcariu,** advocat.
XVIII.	**Brașov**		Fostul protopresbit. al Brașovului I. și II.	**Iosif Barac,** protopresb.	**Stefan Iosif,** dir. gimnas.
XIX.	**Făgăraș**		Fostul protopresbiter. al Făgărașului I. și II.	**Petru Popescu,** protopresb.	**Nicolau Cipu,** perceptor comitatens.
XX.	**Agnita**		Fostul protopresbit. al Nocrichiului și al Palosului	**Grigoriu Maier,** adm. protopresb.	Dr. **Nicolau Olariu,** advocat.

Sibiiu, 10 Februariu, 1882

Nicolau Popea m. p.,
Archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Scrisori din Rusia.

(Corespondență particulară a „TELEGRAFULUI“*).)

S. Petersburg 7 Februarie 1882.

Panslaviștii fac un sgomot infernal, bat toba prin toată țeara și agită societatea într'un mod bătător la ochi. Diarele reacționare ca *Russi*, *Moscovschie Wiedomosti*, ear au început a intonà vechiul cântec rus despre „soarta istorică a Rusiei.“

Ce va eși din toate acestea? A! Evenimentele din anii trecuți ne dau putința de a pipăi puțin acest viitor, care ca tot deauna nu este decât resultatul logic al faptelor care se petrec înaintea noastră.

Sĕ ne aducem dar aminte despre cele petrecute pe la 1876 și 1877. Ce analogie bătătoare la ochi! Atunci ca și astădi, totul s'a clocit și s'a pregătit la Moscva; atunci ca și acum, Rusia n'a fost de loc pregătită pentru un resbel cu Turcia; atunci ca și acum, financele țĕrei au fost într'o stare deplorabilă; arimata și intendența, într'un chaos imposibil și forțele militare ale imperiului n'avură măcar nici un cap capabil spre a conduce campania la un bine. Generali, ca Skobeleff, Gurko, Dragomiroff etc. n'au fost și nu sûnt decât generali de atac și nici decum strategici și oameni de sciință militară; unul singur, și acesta generalul Totleben, este omul care umple golul în această privință, dar acest general a îmbătrânit de atunci și 'și-a perdut cu desăvêrșire energia sea de altă dată, usuându-și forțele sale de pe urmă în activitatea polițienească la care la pus reposatul împĕrat.

Vĕ aduceți de sigur aminte cum pela 1876 corentul panslavist crescea mereu, avênd puntul seu de plecare rĕscoala din Erțegovina. Pe antunci ca și acum, guvernul rus și sferele guvernamentale din Petersburg, nu se gândeau de la resboiu, bătrânul cancelar Gorceacoff din contra a fost într'un mod energic, contra rĕsboiului, și aceasta din cuasa combinațiunilor înțelepte ale oamenilor ca Jomini și Hamburger. Dar panslaviștii lucra cu o activitate infernală, societatea rusă agitată de dênșii se trezì și, încetul cu încetul, guvernul, pentru a rĕspunde cel puțin pe față aspirațiunelor popoarelor slave din imperiu, începu a mobilisa armata. Dar cu ce scop? „Cu singurul scop de a face o presiune morală asupra Turciei,“ cum a esplicat atunci mobilisarea fostul ministru de rĕsboiu. Dar' naturalmente, că ministrul și guvernul însuși au greșit: mobilisarea armatei și corentul simpatielor panslaviste au avut ca resultat unu efect cu desăvêrșire politic și Turcia îl primì ca provocare.

Da, toate aceste n'au fost de cât etapuri spre resboiu; cu toate că interesele particulare ale Rusiei cereau imperios pacea și activitatea regenerătoare internă.

Așa dar pentru a nu mai înșira tot trecutul pe care 'l cunoasceți tot așa de bine ca și mine conchid — că contra dorințelor guvernului rusesc agitațiunea panslavistă a adus Rusia la resbel. Cum sa făcut această! O cunoasceți — un discurs al domnului Aksacoff, un discurs al d-lui Katcoff, nisce articole de prin ziare, eată cu ce sa început campania de la 1877.

Tot același lucru se petrece și în momentul de față. Moscva împrăscie prin imperiul întreg nisce manifeste rĕsboinice; acelora din centrul panslavismului, se dau baluri și prânzuri la care se rostesc discursuri amenințĕtoare, se aduce aminte planul lui Petru cel mare și sĕ asvêrle mănușa Europei germane. Cine scie, poate mâne vom auzì, ca și la 1876, că un Cernaieff, un Fadeieff strînge împregiurul lor pe voluntari pentru a pleca spre Muntenegru și Erțegovina.

*) Din Bucuresci.

Este adevĕrat că discursul lui Scobeleff 'l privesce personal, fiind-că acest general a luat chiar responsabilitatea celor ḑise pe sama sa proprie, dar tot asemenea este adevĕrat că generalul Scobeleff este amicul intim al lui Ignatieff, că d. Ignatieff în momentul de faţă este tare şi mare — şi că într'un stat ca Rusia resboiul depinde nu de hotărirea unui parlament care se cumpănească mult starea gencrală a ţerei înainte de a lua o resoluţiune atât de gravă. În Rusia, acest imperiu autocrat toată viaţa politică stă în mâna unui autocrat, care se află încungiurat de cătră un cerc restrîns de curtisani.

Dela ei depinde totul, fiindcă ei sûnt s t a t, sûnt a l f a şi o m e g a vieţei politice a imperiului. Aşa dar discursul lui Scobeleff, discursurile oamenilor creaţi de d. Ignatieff şi cari lucreză în momentul de faţă la Constantinopole, Filipopole, Sofia, Cetinie şi Belgrad sûnt inspiraţi şi nu fac de cât ceea ce să ḑice din Petersburg.

Agitaţiunea panslavistă în interiorul imperiului cresce pe fie care ḑi la Odesa, Chieff, Carcoff, Moscva sûnt stabilite comitete pentru strângerea ofrandelor, cari se trimit direct la Sofia şi Cetinie. Ofrande sûnt făcute nu numai cu bani ci şi cu arme şi muniţiuni. Ḑiarul din Odesa „Noworosiisky Telelegraf“ a deschis o subscripţie în folosul familielor resculaţilor din Erţegovina şi în fie care număr al acestui ḑiar panslavist, care a pregătit mult tulburările anti-semitice din sudul Rusiei găsim coloane întregi de subscripţiuni vĕrsate la redacţiunea ḑiarului,

Aşa dar conchid, că cu toate c o n t r a, esistă după părerea mea cu toată starea mai mult decât miserabilă în care se afiă Rusia, totuşi este foarte probabil că combinaţiunele oamenilor de pace se vor risipì în pulbere şi cine mai scie dacă chiar la primăvară nu vom avè un resboiu la Balcani, care pentru această dată de sigur că va degenera într'un resboiu european, fiindcă inamicul actual al Rusiei nu mai este Turcia, ci Austria şi Germania.

Vom vedea. Până atunci sûnt înse nevoit a finì corespondenţa mea prin acest adevĕr, întemeeat pe analisa faptelor, cari se petrec aici, şi la care sûnt martor ocular: Rusia se află în ajunul unui 89 al seu; rĕsboiul, dacă el va avè loc, nu va face decât să grăbească crisa. *Z.*

Varietăţi.

* Escelenţa Sa Î. P. S. Domnul Archiepiscop şi Metropolit M i r o n R o m a n u l sosesce astăḑi a casă cu trenul accelerat dela Budapesta.

* (A t e n t a t asupra reginei E n g l i t e r e i.) Un individ îmbrăcat reu a tras alaltăeri cu un p i s t o l asupra reginei în momentul când era să se sue în trăsură. Regina venea dela London la Windsor. Atentatul fu comis în gară. Puşcătura n'a vătămat pe nimenea. Atentatorul e prins — Poate că asta a fost şi dorinţa lui. —

* (A a r s în S a d u.) De acolo ni se scrie: În noaptea din 16 spre 17 Februarie st. v. pre la oarele 11 a erupt focul în comuna noastră şi în timp de două oare a prefăcuţ în cenuşe 7 şuri şi două case lăsând pe bietele 7 familii în timp de iarnă în starea cea mai deplorabilă şi deamnă de compătimit. Cum s'a escat focul nu se scie apriat, dară el s'a arătat mai întâiu întro şură. Localisarea şi în urmă suprimarea focului se poate atribuì energicei întreveniri a unor locuitori cari erau mai îndepărtaţi cu locuinţele lor. Dintre familiile arse după cum sunt înformat numai u n a şi-a asigurat clădirile economice. Pentru ajutorarea celor dearşi îndată s'a instituit un comitet din trei indivi̇ḑi în persoanele par. I. P o p o v i c i notariul comunal, C. P o p o v i c i şi primariul Ioan R o m a n.

* (V a m a c e a n o u ă) dela 24 la 40 fl în aur pent. 100 chil. cafea introdusă dela 1 Martie n. pentru monarchia întreagă, a turburat cercurile comerciale. Preţurile, articulului acestuia negreşit au trebuit se se urce. Urcarea preţurilor însĕ au causat-o şi vestea despre vama cea nouă, într'atât, că comercianţii „en gros“, dar chiar şi detalisti, îndată ce au aflat despre legea ce are a se vota au dat ordini grabnice de cumpĕrare în toate părţile ca sĕ'şi poată trece marfa preste graniţă încă înainte de 1 Martie n. În urma ordinilor numĕroase şi pentru cuantităţi mari vêndătorii din toate pieţele cari vênd „en gros“ au suit preţurile cafelei şi aşa şi cafeaua care a întrat imediat înainte de Martie are să fie mai scumpă. Publicul aşa dar este împovărat de lege încă înainte de a întra aceasta în vigoare. Statul însĕ va avè, calculând după vama cea nouă şi după părerile specialistilor, o pagubă de sute de mii de florini dacă nu milioane, şi prin legea din cestiune statul tocmai vrea să facă câştig.

* (N u m e m a g h i a r i z a t e) se plublică în foaia oficiale „Budapesti Közlöny“ de multe ori. Luăm notiţă de astădată numai ca să nu uităm ca maşina maghiarisărei nu doarme. După buletinul cel din urmă dela 28 Februarie n. în Ungaria numele slave s'au împuţinat cu 5 şi cele nemţesci cu 9, ceea ce dă un + de 14 nume maghiare.

* (R e u n i u n e a C a r p a ţ i l o r), cetim într'o foaie n e m ţ e a s c ă de aici, s'a sporit cu o secţiune nouă din N ă s ă u d.

* *„Felvidéki magyar nemzeti egyesület* (Reuniune naţională maghiară pentru ţeara superioară) s'a înfiinţat în Pojon cu scop de a sporì Maghiarii în comitatele Pojonului Neutrei, Trencinului, Arvei, Turoţului, Lipotului, Solului, Neogradului, Hontului şi Barşului. Reuniunea e spriginită de deputaţii dietali din acele ţinuturi avênd în frunte pe deputatul Em. K a l m a n.

* (M e t e o r o l o g i c.) Budapesta 1 Martie n. Preste tot se aşteaptă timp schimbăcios şi noros cu sedimente (sedimente sûnt: ploaie, ninsoare, rouă) locale şi temperatură coborîtoare.

— 2 Martie n. Şi mai departe e a se aştepta timp schimbăcios noros cu sedimente locale.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 2 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.10	117.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	87.—	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	86.30	106.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	131.05	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	89.—	130.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	107.—	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.—	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	98.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.50	93.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.50	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	95.—	74.—
Datorie de stat în argint . . .	97.—	75.—
Renta de aur austriacă	97.27	92.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	116.—	127.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	108.75	814.—
Acţiuni de credit austr. . . .	299.—	299.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	242.50	292.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	113.55	113.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.—	108.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.54
Na oleon	9.51½	9.51
100 marce nemţesci	58.75	58.70
London (pe polita de trei luni) ·	120.40	120.20

Nr. 521 [26] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de classa III Galaţi în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, până la 20 Martie a. c.

E m o l u m e n t e l e s u n t:

1.) Casa parochială cu două odăi, şură şi un grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2.) Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui loc de arătură şi păşunat, de 2 jugere numit, „lunca morii“

3.)Câte una ferdală de cucuruz de 16 copuri sfêrmit — seau 11 cupe de grâu dela 140 de case.

4.) Venitele stolare sistemisate, care toate apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a şi subscerne petiţiunile înstruite, conform Stat. org. şi Regulamentului congr. la subscrisul oficiu protopretbiteratul.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or, al Abrudului,

Abrud în 8 Februarie 1882

În contelegere cu Comitetul parochial din Galaţ,

Ioan Gall m. p.,
protopresbiter.

CONCURS. [29] 2—3

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi din Braşov publică următoriul concurs: Devenind vacante două ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕţăcei români, cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, maşinist, argăsitor, pălărier, cordoner, clopotar, compactor, croitor, şi brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Martie 1882 proveḑute:

1. Cu estras de botez din care să se vadă că este român şi că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de şcoală din care să se vadă că a percurs 4 clase normale şi pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinţi sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul să înveţe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Braşov pentru vre una din meseriile de mai sus din care să vadă, că copilul se află la meserie de cel puţin o lună de ḑile.

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi Sodalilor români meseriaşi.

Braşov 15/27 Ian. 1882.

B. Baiulescu. m. p., pres. **I. Bozocean** m. p., not.

Nr. 4. [25] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi de capelani în comuna Săliste pe lângă neputincioşii parochi Nicolae Moga şi Onisifor Borcea se escrie prin aceasta concurs până la 12 Martie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acel ste posturi sûnt jumĕtate din toate venitele stolari regulate ale unei parochii de classa a II-a.

Doritorii de a ocupa vre unu din aceste posturi au sĕ'şi aştearnă petiţiunile lor, instruite conform statutului organic şi regulamentului provisor pentru regularea parochiilor la Oficiul protopresbiteral al tractului Săliştei în Sibiiu.

Săliste în 12/24 Februariu 1882.

Comitetul parochilal.

Macsim m. p. pres. com. par. **Ioan Popa** m. p. not. com. par.

Nr. 70. [24] 3—3

EDICT.

George G r o s u născut în România în comuna Corneş de religiunea greco-orientală, cununat la 20 Februarie 1872 în comuna Tălmăcel, comitatul Sibiiului, cu Paraschiva n. B a r b din acum numita comună, carele aproape de 10 ani au părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie susnumită, să citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict să se înfăţişeze la subsemnatul scaun ppresbiteral, ca for matrimonial de întâia instanţă, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul intentat contră-i de cătră soţia sa.

Sibiiu 10 Februarie 1882.

Scaunul ppresbiteral gr.-oriental al tractului Sibiiului ca for matrimonial de prima instanţă.

Ne. 186: 1881 [27] 2—3

EDICT.

Oprea Motroanea, de religiunea greco-orientală din Poplaca, comitatul Sibiiului carele cu necredinţă a părăsit de 10 ani pre legiuita lui soţie Ana n. Ioan Mărişiu, tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui, prin aceasta se provoacă ca în termin de t r e i luni de la prima publicure a acestui edict să se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral, ca for matrimonial de prima instantă, căci la din contră şi în absenţia sa se va pertracta şi decide procesul intentat contra-i de cătră soţia sa.

Sibiiu, 12 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. ai tractului Sibiiului ca formatrimonial de I instanţă.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 23—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Marți 23 Februarie (7 Martie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

La representațiunea consistoriului în causa proiectului de lege pentru scoalele medie.

Scim că publicul asceaptă cu nerăbdare sĕ cunoască ce a făcut biserica gr. or. română din Transilvania și Ungaria în afacerea proiectului privitoriu la scoalele medie. Nerăbdărei acestei i s'a dat espresiune și în diaristica noastră.

Sûntem în posițiune de a publica astădi proiectul consistoriului archidiecesan de representațiune, care după ce diecesele Caransebeșului și Aradului, resp. consistoriele lor s'au hotărît a nu face representațiuni identice, ci împreună cu archidiecesa una colectivă, prin conclus consistorial s'a decis a se înainta la Metropolie ca material pentru o representațiune.

După publicarea aceasta va urma representațiunea însași*) înaintată, pre cât scim, de Escel. Sa Archieppul și Metropolitul casei deputaților Ungariei.

Eată dar tecstul proiectului consistoriului archidiecesan:

Nr. 482. Plen.

Mărită casă a representanților țerei!

Proiectul de lege despre învĕțământul din gimnasii și scoalele reale substernut dietei din partea înaltului regim la 6 Octomvre 1881, manifestă pe de o parte neîncredere neîntemeiată față cu confesiunile din patrie, și conține pe de altă parte dispositiuni cari îngreuează și împedecă administrarea, desvoltarea și progresul învĕțământului în scoalele medie. Proiectul jignesce, mai departe drepturile fundamentale ale bisericei orientale-ortodocse române, a principiului și a legilor sancționate despre egala îndreptățire a confesiunilor și naționalităților din patriă, încât subscrisul consistoriu al archidiecesei orientale-ortodocse române din Transilvania crede a împlinì una dintre cele mai sânte detorințe cătră biserică și patrie, dacă, folosindu-se de dreptul de petiționare, atrage, barem pe această cale, în mod sincer și loial, atențiunea Măritei Case asupra periculilor și tristelor consecențe, ce o lege, votată după tenoarea și spiritul acelui proiect, ar aduce cu sine atât pentru progresul general al culturei în patrie, cât și pentru liniscea sufletească a credincioșilor bisericei noastre.

Întemeiatele noastre îngrigiri în direcțiunile acestea ne permitem ale înșira în următoarele:

În modul cel mai dureros ne-a atins pre noi și va neliniscì fără îndoială pe credincioșii bisericei noastre mai nainte de toate împregiurarea, că pe când proiectul înaltului regim acordă numai decât § 1. înaltului ministeriu pe lângă dreptul de suprema inspecțiune (pct. 2.) și dreptul de dispositiune asupra scoalelor medie ale confesiunilor (alin. ult.); pe atunci biserica noastră nici de astădată nu s'a aflat deamnă de a fi ascultată, alăturea cu celelalte biserici ale patriei: despre aptitudinea. oportunitatea acelui proiect față cu propriele sale scoale medie.

Desconsiderarea aceasta, de sigur nemeritată și neprovocată de biserica noastră a trezit în noi temerea, că în cercurile înaltului regim al țĕrei ar esistà vederi, după cari biserica noastră națională nu ar mai avè lipsă nice barem de a-și apĕra pe cale legală proprietatea și interesele de viață.

Cu toate că credincioșii acestei biserici sûnt petrunși de consciința destul de întemeiată, pe fapte necon testabile, că ei nu numai că supoartă în mesură egală cu ceilalți fiii ai patriei toate greutățile statului, dară și în privința promovărei culturei morale și intelectuale față cu puterile lor, supoartă o parte considerabilă a sarcinei pretinse de acea promovare.

E faptă necontestabilă că confesiunea noastră după grele apăsări seculare, odată introdusă în rêndul celorlalte confesiuni din patriă, și după ce prin legislațiunea patriei i s'a garantat și bisericei noastre autonomia (Art. IX: 1868) și egala îndreptățire cu celelalte biserici ale patriei (Art. XLIII: 1868 § 14): însuflețită de sublimul principiu al libertății confesionale și al egalei îndreptățiri, n'a scăpat din vedere nici pe un moment chemarea sublimă a bisericei naționale de a se îngrigì de cultura națională a credincioșilor sĕi. În mânia tuturor greutăților și a sărĕciei materiale. urmate din suferințele seculare, biserica ortodocsă-română și-a creat în scurtul spațiu de trei decenii un numer considerabil de institute de cultură de toate categoriile. Ea a jertfit bucuroasă din denarii sei spre scopul înființărei de institute pentru cultura intelectuală a credincioșilor sĕi, pentrucă legile patriei sancționate și întărite prin jurământul Monarchului i permit „a conduce și regula între marginile legilor țĕrei independent și prin organele sale proprii“ învĕțământul în spiritul și direcțiunea culturei naționale (Art. IX: 1868 § 2).

Față cu aceasta proiectul de lege ministerial tinde la crearea unei situațiuni cu totul străine și contrarie confesiunilor. Înființarea de scoale nouĕ medie sĕ face dependentă dela împlinirea unui șir de condițiuni, aproape cu neputință de împlinit; în privința scoalelor medie confesionale deja esistente sĕ intenționează a detrage confesiunilor facultatea și posibilitatea a le conduce și regula în spiritul aședĕmintelor garantate de stat bisericei naționale, lăsândulise numai detorința de a purta sarcinele materiale pentru susținerea acelora.

În sensul și direcțiunea aceasta proiectul ministerial avisează și pentru viitoriu pe confesiuni în ce privesce înființarea și susținerea de scoale medii la „puterile sale proprii“ (§ 72), le detrage însĕ cu o neîncredere vătĕmătoare dreptul de a recurge în cas de neajunsuri la caritatea creștinească a fraților de aceeași credință (§. 73.) Neîncrederea aceasta din partea înaltului regim față cu confesiunile provoacă tot aceeași neîncredere din partea acestora față cu intențiunile înaltului regim. Escepțiunea, ce sĕ face cu ordinele monachale ale confesiunei romano-catolice, desceaptă temerea, că privilegiile seculilor trecuți, abolite prin legislațiunea patriei (Art. XLIII din 1868, §. 1), reînviază de nou; că principiul de egală îndreptățire a confesiunilor și naționalităților e numai umbră și legile sancționate, cari garantează acest principiu, au sĕ devină literă moartă.

Ca recompensă pentru inicvitatea acelei prohibițiuni se pune în vedere confesiunilor ajutorirea unor scoale medie confesionale din partea erariului statului; însĕ numai ale acelora, a căror susținere i se va părea oportună înaltului regim din punct de vedere local și de altă natură — nedefinită prin lege. Dar și aceasta numai cu prețul, ca la atari scoale confesiunea sĕ abdică în parte, sau cu totul, dela caracterul confesional al acestora, și sul scoalelor devenite în chipul acesta neconfesionale (§. 86).

Dispositiunile aceste ale proiectului ministerial, ce pot ele fi alta, decât crearea posibilității de a deposeda pe unele confesiuni din scoalele lor medie și a le tăia calea pentru înființarea mai departe de atari scoale? Nu e aceasta aproape egal cu sterpirea învĕțământului național, cu condamnarea unei părți a civilor patriei la întunerecul nesciinței, prelângă preferința și protegiarea altora în tot același învĕțământ confesional — ?

Atari perspective anevoie vor putè însufleți pe creștinii nostri la jertfe noue pentru înființarea de școale medie și susținerea celor ce le au. Dupăcum caută și află ei în biserica na-

*) Noué ne a venit aceasta din urmă numai Sâmbătă înainte de ameadi cu posta dela Budapesta, în tecstul maghiar.

FOIȚA.

O biografie neterminată.

Românul nu pere.

Tinĕrul P. O. născut în 1855, — fiu a unui învĕțătoriu român sĕrac, cum sûnt toți învĕțătorii nostri. — În casa părintească au căpĕtat crescerea, cum ar trebuì sĕ-și crească toți învĕțătorii, copiii sĕi. — În scoala părintelui sĕu a învĕțat iubirea părinților a dulcei sale mame, și prin aceasta a-și iubì limba, națiunea și patria.

Absolvênd scoala părintelui seu, s'a simțit chemat spre a continua învĕțătura și așa a mers la cetate. Aici, primadată a învĕțat a se lupta cu lipsele. Ca copil a trebuit sĕ se îngrigiască pentru susținerea sa, căci dela părintele sĕu, care mai susține acasă o familie grea, foarte puțin avè de asteptat. Ajungênd gimnasisti s'a întins prilegiu la un câștig mai multișor; așa și imparția puținul seu câștig cât din când în când mai ajutora și pe părintele seu.

Dar timpul trece, părinții îmbătrînesc, și dorea sĕ-și veadă fiul aședat. Deci lu sfătuiră ca după absolvarea celor VI clase gim. în 1874 se păsească la teologie. Acì fu primit, dar sub acea condițiie, ca înscrierea lui la teologie trebue sĕ fie aplacidată, de consistoriul plenariu, — căci pe atunci esistà o lege care dispunea că tinerii din comitatul *A.* se primesc la teologie numai cu VIII clase. După ce și a întrerupt studiul gimnasial, și a ascultat teologia o jumătate de an, fu încunoscințat că este sters din numerul clericilor. Acum ce se facă? la mijlocul anului scolariu, nu se putè inscrie în clasa în care se putè înscrie la începutul anului. Își căutà dar altă ocupațiune, i se oferì un post de „conducătoriu de peană“ la tribunalul criminal din orașul *A.* Acì a remas până la finea anului 1875 când fu inrolat la miliție.

Despre conduita lui ca funcționariu acì citez un pasagiu din testimoniul ce l-a obținut: „ügyeséggel párosult szorgalmat hivatalban, shivatalon kivül példás erkölcsi magavisele-tet tanusitott“ (în oficiu a dovedit diligență împreunată cu desteritate, eară afară de oficiu purtare morală esemplară) etc. —

La miliție, scim că nu este deosebire între cel ce s'a născut în mănuși seu în opincă. — Dar tinerul nostru s'a distins însuși pe sine prin diligență și istețimea sa, căci nu peste mult fuse înaintat dela recrut până la rangul cel mai înalt de subofícier, apoi fu comandat în cancelaria auditorială, la tribunalul criminal militar, unde, ca conducătoriu de cancelarie și translator, a sciut se 'și câstige iubirea superiorilor sei. Acì, de și sub regulamentul militar strict, s'a simțit prima și doar ultima data indestulit. — Veniturile (gagele) sale erau pentru dênsul îndestulitoare pentru de-a'și acoperì necesitățile. Ce putea pune la o parte, trămitea spre ajutorare părintelui sĕu, căruntului învĕțătoriu — Dar spiritul sĕu nu putea privì starea aceasta de ținta sa, nu se putea împăca cu hotarul înaintărei. — El vedea că nu putè fi auditor, că nu are VIII clase, nu are sciința de drepturi și astfeliu nu putea înainta mai departe. Cere dar sfatul superiorilor sei, ce se facă, spre a putea înainta. Acestia încă nu-i pot da alt sfat decât se mai studieze gimnasiul, care acum de 6 ani l'a întrerupt, și drepturile apoi poate că va ajunge la ceva. „O mare sarcină“ și cugeta el. — „O doamne! de ce me ai trimis sĕrac pe lume.“ — Dar ear se îmbărbăta „Ce nu poate omul face? — „Tot este cu putință numai curagiu și voie,“ și s'a decis. — În câte-va dile și-a înaintat demisiunea dela postul sĕu militariu. — Superiorii lui l'au concediat cu lacrămi în ochi când și-a luat diua bună dela dênșii, eară principalul sĕu i-a adresat cuvintele:

„Wenn ich Sie nochmals wiedersehe, so wünsche ich das Sie sich als mein Collega vorstellen“. (Când te voiu revedè poftesc ca dta sĕ te presentezi ca colega meu.)

Fie acì permis a cita câte-va rênduri din atestatul obținut dela acest oficiu: — „Hat sich durch Amtsverschwregenheit, Fleiss, Pflichttreue, und Ehrlichkeit ausgezeichnet.“ (S'a distins prin

ţională basa pentru esistenţa confesiunei lor, astfeliu voiesc ca scoalele înfiinţate şi susţinute de biserica naţională se conserve individualitatea confesiunei. Ingagiarea acestor scoale în serviţiul sistemului de desnaţionalisare, ne temem, că creştinii nostri o vor privì de o măsură aptă de ai nimicì prin mijloacele proprii.

Proiectul ministerial în dispositiunile sale referitoare la organisarea şi administraţiunea scoalelor medie confesionale manifestă aceeaşi neîncredere nemărginită faţă cu confesiunile şi în urma acesteia aceeaşi intenţiune de a reduce până la umbră drepturile acestora, cari parte urmeaza de sine din conceptul autonomiei bisericelor, parte sûnt garantate prin legi sancţionate (Art. IX: 1868, § 3. Art XLIII: 1868, § 14).

Dreptul înaltului regim al statului de a pretinde dela cofesiuni ca scoalele lor medie se fie astfeliu organisate încât însuşirea sciinţelor umanitare să fie posibilă în aceeaşi măsură şi cu aceeaşi înlesnire ca în institutele statului, e un eflus natural al dreptului ce compete Coroanei de supremă inspecţiune; cuprinde însă după modestele noastre păreri, tot o dată şi macsimul facultăţii de ingerinţă a regimului statului în afacerile scoalelor medie înfiinţate şi susţinute de bisericele autonome. Orice trecere preste limitele aceste conţine o jignire a autonomiei bisericelor şi manifestă tendenţe eterogene de acelea ce trebue să aibă un regim patriotic în privinţa culturei intelectuale a civilor de stat.

Prin prescriptele proiectului ministerial referitoare la organisarea esternă a scoalelor medie confesionale cuprinse în §§ 31 şi 34 e esauriat, după modestele noastre păreri, dreptul da supra-inspecţiune al Coroanei îndirecţiunea aceasta. A subordina confesiunile unei formale inspecţiuni poliţiane cu aplicarea sistemului relativi foarte scurţi(§ 93) e desigur o trecere preste conceptul dreptului de suprema înspecţie, e crearea posibilităţii de a delătura acelea scoale, cari „din considerante locali şi de altă natură“ nu convin înaltului regim al ţărei.

Aceeaşi restringere a autonomiei bisericilor şi tot această subordinare unei formale tutele ministeriale conţin dispositiunile proiectului în privinţa organisăreiinterne a le scoalelor medie confesionale. Şi aici ar fi, după modesta noastră părere, deplin esauriat dreptul de suprema inspecţiune al statului prin defigerea obiectelor de învĕţămênt obligate, al numĕrului sarelor, a duratei semestrelor; prin defigerea unei mĕsuri minimale, în care e de a se învĕţa fiecare obiect şi în fine dispositiunea ca de profesori sĕ se poată aplica numai indivizi pe deplin cualificaţi în obiectele, ce au a le propune.

Proiectul ministerial însĕ trece preste marginea conceptului de suprema inspeţiunare şi vatemă nunumai autonomia, dară şi interesele vitale a le confesiunilor, dacă la enumerarea studiilor obligate trece cu vederea studiul limbei de propunere (§. 4 şi 6.). Pentru bisericile naţionale, cari susţin cu mari jertfe scoale medie, nu poate fi atât de indiferentă limba maternă, încât sĕ se poată mulţămì cu propunerea ei ca studiu neobligat şi afară de oarele regulate a învĕţămêntului (§ 9); şi de sigur e o vĕtĕmare a intereselor lor vitale dacă faţă cu această dispositiune se prescrie numerul macsimal al oarelor, ce se pot pretinde dela profesori şi se pot prescrie scolarilor (§ 24, 78.) Dacă înaltul regim al statului află corespunzĕtoriu interesele statului că pentru limba acestuia ca studiu obligat sĕ se provĕdă uu numer destul de mare de oare dintre cele limitate prin proiect pentru deplina însuşire a ei, şi merge întru neîncrederea sa faţă cu confesiunile până la pretenţiunea de a i se substerne spre controlare planul de împărţire al oarelor „în mod prealabil“ (§ 79): confesiunile de sigur pot pretinde ca întru interesul biserecei lor naţionale între studiile obligate şi în numerul macsimal al oarelor sĕ se lase loc potrivit şi pentru limba lor maternă în scoalele susţinute din sudoarea lor proprie. Altcum, după situaţiunea, ce ar crea o lege de spiritul şi cuprinsul proiectului ministerial s'ar părea, că înaltul regim intenţionează a îngagia scoalele confesiunilor la strivirea întereselor vitale ale acestor confesiuni, în serviţiul desnaţionalisărei, într'ouse deja în toţi rămîi administraţiunei publice. Temerea de o situaţiune că aceasta ar prinde rădecină la credincioşii nostri cu atât mai vêrtos, cu cât şi alte dispositiuni ale proiectului ministerial indigitează aceeaşi întenţiune. Astfeliu § 38 ţice, că testimoniile de maturitate au de a se estrada, pe lângă ignorarea limbei de propunere, numai în limba maghiară; § 7, cumcă limba esamenelor de cualificaţiune pentru profesori e cea maghiară; § 2, în urma căruia fie care profesor, fie el pregătit pentru ori-ce studiu, are a depune esamen şi din limba şi literatura maghiară dinpreună cu istoria literaturei până la cunoscinţa opurilor mai eminente a literaţilor mai de frunte; şi în fine § 60 în care se cere sĕ arate candidatul de profesură prin esamen că şi-a însuşit limba maghiară în direcţiunea gramaticală şi literară până la gradul de a putè propune.

Bisericile, decând esistă au susţinut scoale şi au îngrigit pentru instruirea intelectuale a credincioşilor sei; totdeauna însĕ cu scopul de a salva prin acestea individualitatea lor confesională şi naţională. A constrânge confesiunile la direcţiune contrariă, ar însemna a pretinde dela acestea ca sĕ se sinucidă prin mijloacele lor proprii.

Abstrăgênd dela aceea că influinţa confesiunilor asupra scoalelor lor medie se reduce prin proiectul ministerial espres la facultatea de a administra averea, din care susţin acelea scoale de a aplica şi a salarisa pe profesori, şi de a esercita disciplina (§ 74); şi abstragênd şi dela aceea, că proiectul chiar şi facultăţile acestea le reduce la forme simple (§§ 87 alin. ult. 84 în legătură cu 70, 93 alin. ult. 80) se mai reduc toate drepturile administrative ale acelora până la nimicirea totală a autonomiei lor în afacerile scoalelor medie. Astfeliu nu sufere îndoială că dreptul de a deţĕrmurì estensiunea şi mesura cunoscinţelor, ce au a se câstiga în decursul studiilor din singuratecele obiecte obligate în scoalele medie compete acelora, cari au înfiinţat şi susţin pe spesele sale acele scoale. Ei cunosc mai bine interesele lor confesionale, prin urmare ear numai ei pot statorì proporţiunea în estensiunea studiilor adusă în conglăsuire cu interesele lor confesionale. De regulă susţin confesiunile scoale medii pentru a cresce în ele fiitorii sei preoţi. Pregătirea acestora pentru ascultarea studiilor teologice va recere de sigur altă mĕsură în obiectele filologice (d. e. limba ebraică, greacă s. a.) şi istorie, decât cum se pot împărţi acelea pentru gimnasiile fără de confesiune ale statului. Şi totuşi acoardă proectul dreptul acelei deţermuriri ministrului de culte şi instrucţiunei publică (§ 77), lăsând confesiunilor numai facultatea de a statorì între marginele trase deja de dênsul, sistemul şi planul învĕţămêntului precum şi manualele de scoală. Dar şi aceste cu restricţiunile, că ori ce schimbare în sistemul de învĕţămênt sĕ se notifice ministrului (§ 87 c) ear manualele de scoală până chiar şi manuscriptele sĕ se substearnă aceluia spre censurare (megbirálás § 87 d.)

Dacă se va considera mai departe că şi în celelalte afaceri administrative, în cari proiectul ministerial lasă la aparenţă oare care cerc de activitate bisericelor autonome, se constring autorităţile acestora a arăta, substerne şi raporta înaltului ministeriu toate minuţiosităţile: împărţirea oarelor în clase, dispositiunile luate pentru esamene, instrucţiune pentru comisarii de esamene, numele acestora până şi casurile de dispensaţiuni neînsemnate şi motivele acestora (§ 83), va fi destul de clară intenţiunea proiectului de a deposeda pe confesiuni din toate drepturile naturale ce le compet şi a supune scoalele în mod indirect dispositiunei înaltului regim al statului.

Intenţiunea proectului ministerial de a detrage confesiunilor toate drepturile ce le compet şi cari le garantează legile patriei astăzi în vigoare, s'au cel puţin ale paralisa astfel încât esercitarea lor se devină aproape imposibilă, se vede mai clar în dispositiunile în privinţa cualificărei profesorilor. Sub condiţiunea că profesori trebuie sĕ se aplice numai indivizi, cari au depus esamenul de profesură şi posed atare diplomă, proiectul permite confesiunilor a'şi alege ele pe profesorii lor. Dacă restricţiunea s'ar mărginì la atâta de sigur că ar fi justă nu numai din punctul de vedere al unei corecte conduceri a învĕţămêntului, ci ar corespunde şi eshauria pe deplin dreptul de suprema inspecţiune al Coroanei. Departe preste limitele acestuia trec însĕ restricţiunile proiectului ministerial şi conţin în privinţa modului şi a posibilităţii depunerei acelui esamen instrucţiuni a căror împlinire sau e imposibilă pentru confesiuni, cum e înfiinţarea preparandiei de profesori (§ 68), — sau aduc cu sine călcarea autonomiei bisericilor şi îngreunează preste mĕsură desvoltarea şi progresul învĕţămêntului confesional.

După dispositiunile proiectului se pot admite la depunerea acelui esamen — afară de cei preparaţi în preparandii de profesori — numai candidaţii, cari vor fi studiat obiectele lor speciale, apoi pedagogia şi didactica, logica, psichologia şi istoria filosofiei în restimp de cel putin 4 ani la universitate, şi se vor legitima că au folosit încă un an spre perfecţionarea lor teoretică sau spre perfecţionarea lor în pracsa profesorală. Atâta credem că ar fi garanţie destulă pentru o pregătire fundamentală a profesorilor şi totodată destulă îngreunare a confesiunilor, cari în general dispun despre mijloace modeste pentru salarisarea corespunzĕtoare a unui atare studiu al profesorilor sĕi. Restricţiunea mai departe a proiectului: că candidatul prelûngă cele de mai sus sĕ fie studiat şi filologia maghiară (§. 58, p. 2, a), neputêndu-o aproba din punct de vedere didactic faţă cu scoalele medie cu limba de propunere nemaghiară, trebuie se fie o mĕsură politică cu oare care scop ocult, care de sigur nu cade în sfera promovărei învĕţămêntului public, şi cu atâta mai puţin în sfera de interese vitale ale confesiunilor nemaghiare. În legătură cu aceasta şi tot de aceea natură este dispositiunea proiectului, că din cei 4 ani de studiu unul sĕ se facă necondiţionat la vre o universitate din patrie. Sciinţele sûnt fără îndoială mai progresate la naţiunile, cari lucră de seculi la desvoltarea acelora. A lega însuşirea sciinţelor de anumite oraşe ale patriei, a un feliu de barieră prin care sĕ închide sciinţelor calea de a întra în patrie noastră.

Asemenea îngreunătoare, apte de a însufla neîncredere şi umilitoare chiar pentru confesiuni sûnt dispositiunile proiectului în privinţa modului cum au profesorii de a se declara de cualificaţi pentru posturi de profesură. Se permite confesiunilor a'şi esamina profesorii prin comisiunile lor proprii — însĕ cu participarea a unui sau doi comisari ministeriali (§. 70), şi (afară de casuri escepţionale admisibile în termin de 5 ani dela promulgare) esclusiv în limba maghiară (§. 71); în fine cu condiţiuuea ca limba şi literatura maghiară neapărat sĕ figureze între obiectele esamenului. Abstrăgênd dela punctul de vedere sciinţific şi didactic această octroare a limbei de esamen se presentă ca un mijloc eficace pentru a eschide pe candidaţii confesionali dela profesură, pentrucă spre a'şi putè procura cunoscinţa şi desteritatea în limba esamenului în gradul necesariu, candidatul nemaghiar de nascere va trebuì sĕ folosească cea mai mare parte a timpului şi a puterei sale spre scopul acesta, şi va trebuì, — ceea ce jignesce şi punctul de vedere sciintific — se postpună obiectele speciale de profesură.

Din punctul de vedere a drepturilor fundamentale ale biserecilor însĕ aceasta sforţare a limbei devine o deposedare în toată forma, o nimicire a principiului despre egala îndreptăţire, proclamat sus şi tare în patria noastră şi garantat prin legi sancţionate. Nu va putè trage nime la îndoială că esaminarea profesorilor confesionali, pentru scoale confesionale,

---

păstrarea secretului oficial, diligenţă şi credinţă cătră oficiu.)

A repăşit aşa dar dela miliţie sĕ-'şi continue studiul.

Puţinelul capital ce şi l'a fost păstrat ca militariu, i-a oferit puţine mijloace spre a se susţinè în oraş unde dela amicii lui vechi şi-a acuirat câte un manual de studiu — şi după întrerupere de 6 ani începu ear se înveţe *sinus cosinus*, α ω — *lego* etc. şi din Martie până în Septemvre a anului 1880 susţinêndu-se prin condiţiuni au studiat şi în Septemvre a făcut esamen din VII şi VIII clasă şi a obţinut bacalaureatul fu declarat, matur.

Cu mare bucurie că a învins, îndată sa înscris la facultatea juridică în B. P. — Dar cu ce speranţă? Cu proverbiul sĕu „Bun e D-ţeu“. A probat deci aşi câştiga subsistenţa în P. — Aci însĕ nu avea pe nime, nu aflà o inimă îndurătoare, unde condiţiile sûnt deja nainte prenumerate de acea mulţime de tineri adunaţi la universitate. Amici lui vechi, conscolarii lui au fost deja în funcţunii sau altcum căpătuiţi. După o luptă de vreo câteva sepţămêni cu lipsele fu silit a se retrage din capitală la provinţie.

Dela părinţi scia că nu are a ascepta nimica. Dela străini cu atât mai puţin. Căror le enera lipsele si ţinta sa, mai tare s'ar fi îngropat decât ajutorat. Deci cătră cine s'a întors? S'a întors cătră naţiune. Şi de aceasta fu după putinţă spriginit. Pentru ca sĕ se susţină i s'a dat un post de învĕţător la inst. pedag. teolog. naţional şi confesional din oraşul A, ear în timpul liber de scriitor, speditor postal mai că nu chiar şi curăţitor de cancelarie. Şi pentru toate aceste un salariu anual de 300 fl.

---

* (Teafru de diletanţi în Braşov). O trupă de diletanţi români din Braşov, cetim în „Familia“, va represinta de curênd în sala gimnasiului de acolo operata „Craiu nou“, de dl V. Alecsandri, pentru iare dl Ciprian Porumbescu a scris o musică frumoasă şi naţională; precum şi comedia „Rĕmăşagul“, tot de dl V. Alecsandri. Aceasta interesentă represintaţiune se va ţinea la 12 martie st. n.

şi prin comisiune confesională e oafacere internă a concernentei confesiuni faţă cu legile positive astădi în vigoare nu va trage nime la îndoială că limba oficială în afacerile interne ale bisericilor recunoscute de stat e limba lor naţională, care drept sânt şi natural s'a recunoscut, respectat şi garantat totdeauna prin legislaţiunea patriei. Dispoşiţiunea de sub cestiune e dară o desconsiderare apertă a acestui drept, o abrogare manifestă a legilor cari 'l garantează. Numai la casul dacă ar fi posibil a presupune că înaltul regim ar fi fost condus la compunerea proiectului din cestiune de alte considerante, ce nu cad togmai în sfera promovărei învěţemêntului public, s'ar putè afla raţiunea acestei dispoşiţiuni, prin care pregătesce calea pentru delăturarea totală a limbelor nemaghiare din patrie ca limbi de învěţământ în scoalele medie. Temerea aceasta trebue însě, avem drept sě o depărtăm dela noi pe cât timp avem consciinţa că trăim într'un stat constituţional, într'un stat de drept al civilisatei Europe, în care bisericile, vechile drepturi şi libertăţi ale acestora stau sub neatingibilul scut al Preînaltului jurământ al Regelui Apostolic.

Cu cea mai profundă durere vedem că neîncrederea înaltului regim faţă cu bisericile şi naţionalităţile a ajuns la punctul de culminaţiune în dispoşiţiunile § lui 91 din proiectul ministerial. Se crează prin acesta posibilitatea de a se atinge pe cale politică şi de drepturile private ale bisericilor; de a li se altera dreptul de dispoşiţiune cu averea, din care susţin scoalele sale medie. „Dacă regimul ar observa la vreo scoală medie defecte morali ori direcţiune contrarie statului, şi prin auctorităţile competente ale scoalei nu sar putè ajunge vindecarea din rădăcina a rěului! ministrul poate întrevenì prin organele sale şi poate pedepsì nu numai pe persoanele culpabile, ci şi institutul cu închidere, şi biserica din a cărei avere s'a susţinut, prin ridicarea din dreptul liberei dispoşiţiuni cu averea proprie.

Se poate oare presupune, că oare care biserecă se nu poată, sau se nu voească a delătura atari defecte chiar în interesul ei bine priceput? — Biserica are în princip aceeaşi sublimă chemare ca şi statul: de a cresce civi morali îndestraţi cu vîrtuţile crestinesci, între cari supunerea faţă de stăpênire şi iubirea de patrie ocupă locul de frunte, ce lise cuvine. Tot aceasta credem că e şi problema statului în ce privesce educaţiunea civilor sei şi pe cât timp statul nu se va abate dela această problemă, bisericile crestine cu atât mai puţin vor putè trece cu vederea direcţiuni sau curente contrarii statului. Astfeliu dispoşiţiunile acestui § nu se pot privì decât de o umilire a confesiunilor, de o indirectă neîncredere, care le vatămă în ohii lumei prestigiul în modul cel mai dureros.

Faţă cu acestea biserica noastră nutresce consciinţa liniscită că pe cât i a permis puterile sale ea totdeauna a ţinut cont de interesele statului. Astfeliu a îngrigit şi până acum ca limba oficială a statului sě se propună în scoalele medie ce le susţine în mod esact şi fundamental şi nice odată nu a dat prilegiu înaltului regim aşi esprime neîndestulirea sa în direcţiunea aceasta sau în oareşi care alta.

În urma acestora subscrisul consistoriu îşi permite a ruga cu profund respect pe Mărita Casă a representanţilor ţěrei, ca în considerarea gravamenelor noastre mai sus înşirate se binevoiască a restituì proiectul dela 6 Octomvre 1881 al înaltului ministeriu de culte şi instrucţ. publică cu îndrumarea ca ascultând şi pre representanţii bisericei noastre sě'l modifice într'acolo, ca autonomia bisericei noastre naţionale se nu sufere stirbire, ear' legile sancţionate ale patriei referitore la egala îndreptăţire a confesiunilor şi naţionalităţilor din patrie se remână nealterate.

Din şedinţa plenariă a consistoriului archidiecesan greco-oriental.

Sibiiu, 1-a Februariu, 1882.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Februarie.

Majoritatea casei deputaţilor Ungariei a votat trecerea la ordinea dilei preste proiectele de resoluţiuni cari cereau enquetă parlamentară pentru încorectităţile din sinul ministeriului de comunicaţiune. Diarele opoşiţiunei maghiare se plâng asupra acestei votări şi dic că era mai bine dacă prin enquetă se mulcomiau spiritele şi se stergea şi umbra cea din urmă de bănueală.

Casa deputaţilor senatului imperial desbate bugetul de douěsprědece dile şi n'a terminat încă. În decursul desbaterilor a esploadat şi acolo multe bombe între opoşiţiunea germană şi guvern, lângă care militează Cechii, Slovenii şi Polonii galiţiani. Cu toate aceste semne de pace între partidele de acolo nu se zăresc. Germanii austriaci sûnt neobosiţi în lupta opoşiţională. Foile partidei în comentarele de cari se folosesc spre a lumina punctul lor de vedere, pun guvernului austriac în perspectivă eventualitatea, că pentru persecuţiunile Nemţilor în Austro-Ungaria, aliatul cel mai puternic, Germania, va părăsì pe cea dintâiu în faţa unei coaliţiuni între Rusia, Serbia, Muntenegru şi Italia. — Sě fie aceasta numai o înspăimêntare dictată de simţ de partidă?

Iritaţiunea între foile din Germania şi din Rusia s'a domolit. Ţarul Alexandru s'a grăbit a liniscì pe împěratul Wilhelm faţă cu discursurile lui Scobeleff prin o scrisoare trimisă cu un curier estraordinariu la Berlin. Diarele rusesci însě nu înceată de a scrie în ton iritat contra Austro-Ungariei. Ele vorbesc despre *„atrocităţi austriace* în Bosnia“ şi că Austro-Ungaria împedecă restaurarea păcei (!!) De altă parte ideile panslaviste cuprind teren tot mai mare în diaristica din Petersburg.

Scobeleff în trecerea sa prin Varşovia a beut în sănătatea Polonilor. — La universitatea din Varşovia s'a creat o catedră de limba şi literatura polonă.

Dela Belgrad se telegreafează că principele Milan fu astădi **proclamat de rege.**

— Roma ear se află agitată; călugării francesi cari avură o audenţă particulară la Lon XIII propagă *urbi et orbi* că papa este hotărît a părăsì sfânta cetate. Aristocraţia locală din contra declară că papa nu s'a hotărît până acum, dar că, totul este gata pentru plecare. Chiar ceremonialul pentru această circumstanţă se află regulat. Inventariul archivelor, obiectelor de artă, relicuelor preţioase şi a bogăţielor cari sûnt adunate în Vatican şi basilica sf. Petru este deja dresat şi copia după acest document a şi fost remisă tuturor ambasadorilor acreditaţi pe lângă sf. scaun.

Ce va face diplomaţia în casul când Leon XIII va pleca?

Cestiunea a fost pusă net şi diplomaţii au şi respuns că vor pleca cu toţii acolo unde se va duce papa. *Ubi Petrus, ibi Ecclesia!*

Dar dacă la această cestiune a fost dat un respuns aşa de lămurit, apoi la cestiunea pusă de către papa; ce se va face Vaticanul şi basilica în casul când papa va pleca? — respunsul este foarte vag; se dice că representanţii ar fi declarat că aceasta stă în mânile guvernului Italiei.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

Rohonczy (continuând): Onorată Casă! Nu pretindeţi dela mine sě ies la lumină cu toate datele mele. Dvoastră şi aşa nu sûnteţi judecători; eu stăruesc pentru esmiterea unei comisiuni parlamentare, ca sě pot arěta datele şi dovedile ce le am. (Aprobări viuě în stânga estremă). Doresc esmiterea unei comisiuni în prima linie din motivul, căci doresc ca sě se pedepsească sau demisioneze culpabilii matadori, ear nu cei nevinovaţi, doresc esmiterea şi din alt motiv: pentrucă nu voiesc ca acei onorabili patrioţi, cari şi-au ţinut de datorinţă a-mi aduce la cunoscinţă din îndemn propriu aceste abusuri, sě fie espuşi la unele neplăceri ce sûnt de prevědut, şi în urmă doresc esmiterea din motivul, căci nu voiesc a da din mâna mea arma cea cu douě tăişuri, până ce nu voiu afla braţul, despre care pot fi convins, că va lovì cu ea într'adevěr pe aceia, asupra cărora a fost ridicată, şi nu va lăsa ca sabia sě cadă asupra mea. (Aprobări în stânga.)

Dacă secretariul de stat atacat de mine şi colegii sěi vor simţì că acusările mele nu se vor adeverì, dacă se cunosc că sûnt onesti şi nevinovaţi, atunci tocmai cercetarea, ce o solicitez eu, le va potè da cea mai frumoasă satisfacţiune. (Aşa e! din stânga estremă), aşa că în faptă ei şi nu noi ar trebuì sě cerem aceasta cercetare. Pentru guvern însě esmiterea unei comisiuni parlamentare cercetătoare nu e compromitere sau un vot de neîncredere, nu pentrucă aceasta propunere s'a făcut din partea unui membru din partida guvernamentală (Aprobări în stânga), care în casul dacă propunerea i s'ar primì, va avè încredere deplină în guvern. Între procederea aceasta şi între procederea ministrului president, care ceruse odată în calitatea sa de şef al opoşiţiunei cercetarea contra guvernului de atunci, nu este nici o deosebire.

Nu e compromiţetoare cercetarea pentru guvern nici din motivul, căci fiesce cine scie că abusurile ce se întêmplă în ministeriul de comunicaţiune îşi au sorgintea lor în era lui Bach, au trecut aşa dicênd ca o mostenire dela un guvern la altul. Deci trebue a i se atribuì guvernului actual ca merit, dacă va începe cu purificarea şi guvernul va avè o satisfacţiune faţă cu mine, dacă acusările mele se vor dovedì ca calumnii. (Vii aprobări în stânga). După părerea mea însě dl ministru president nu trebuia sě treacă cu vederea o împregiurare principală şi gravă, (Sě audim! din stânga estremă), înainte de a decide asupra propunerei mele. Ori şi care ar fi ministeriul, în care se fac abusuri, sě presupunem că sûnt mituiri, aceste sûnt spre paguba ţěrei în proporţiunea, în care ele micşorează venitele statului. La abusurile ministeriului de comunicaţiune nu suma coruptibilităţii sau câştigul întreprindětoriului sau a funcţionariului e perderea principală, ci paguba reală, necalculabilă o va afla d-nul ministru president, dacă va arunca o privire asupra ţerei de jos (Alföld).

Aceasta mě silesce se mě lupt până la estrem, până ce se va purifica acest ministeriu. Voiu lupta însě şi pentru aceea, căci e cunoscut, că ruinarea acelei părţi a ţerei nu este o consecuenţă din sistema rea de regulare, sau din lipsa de bărbati de specialitate harnici, abili şi cu caracter, căci nu este adevěrat, precum se vestesce, că eroarea se află în sistemă sau că nu avem ingineri onesti şi abili, ci Ţeara de jos s'a ruinat, pentru că decând s'a început regularea Tisei până în diua de adi, mintea, sciinţa, onoarea, cu un cuvênt esecutarea logică a sistemei stabilite şi acceptate a fost subordinată abusurilor şi înşelăciunilor blăstemate, a fost copleşită de acestea. (Aşa e! din stânga estremă; mişcări în dreaptă).

Contra acestui rěu înzadar şi-au ridicat cuvêntul bărbaţii de specialitate şi inginerii, în zadar au scris cărţi. Cel mult ei au fost delăturaţi stabilinduse prin aceasta un esemplu de întimidare pentru ceilalţi, ca meseria sě se poată continua. (Sgomot mare în dreapta. Sě audim! Sě audim!)

Sciţi dvoastră pentru ce s'au început regularea Tisei, străpungerile, ce au costat ţerei milioane şi care a aruncat în miserie o parte a ţerei în partea din sus? Nu din prostie şi ignoranţă, ci pentrucă întreprindětorii, cari atunci au fost tot aceiaşi ca şi cei de adi, jucau cu funcţionarii mai înalţi de stat acelaşi joc ca şi astădi, esperând în interesul lor propriu, ca regularea sě se înceapă din sus, pentrucă pământul pe acolo era nisipos, apa avea căderi mai repedi aşa încât întreprindětorii au aplicat pe baggeri la lucru numai*proforma* ear statul le a plătit de dece ori mai mult decât lucrau.

Ei sciau foarte bine că în partea de jos a ţěrei (în Alföld) pământul e lutos şi se ţine de olaltă şi apa are căderi mai mici şi străpungerile începute acolo probabil nu s'ar fi format dela sine, aşa încât nu poteau sě înşele atât ca în părţile de sus ale Tisei.

Şi acum când în urmă prin pagube ne am făcut mai cuminţi, voim a repara erorile după ascultarea opiniunei esperţilor străini. Seghedinul e pustiit, ţeara jertfesce milioane, parlamentul le votează şi apoi aceste milioane earăşi sě prădează.

Noi ca interesanţi, cari cunoascem abusurile ce ne ruinează, cari vedem poporaţiunea luptându-se cu miseria, cari vedem mueri cu copii torturaţi de foame în braţele lor — noi sě mai suferim şi sě tăcem, până ce vom schimba prosperitatea de mai înainte cu sapa de lemn şi aceasta din vina unor funcţionari? (Mişcări în dreapta.) Aşa e, dle ministru president, în zadar clătini din cap! (Aplause vii în stânga, mişcări în dreapta.)

Deci nu vě mirareţi, dacă între interesanţi se află unul, care în numele celorlalţi se coboară în arenă, pentru a lupta cu trup şi cu suflet pentru drept. (Vivate vii în stânga.)

E trist, onorată Casă, dacă nu e de ajuns a indica abusurile; dacă in loc ca mii de bărbaţi sě-şi dea mâna pentru a desarma corupţiunea, care umblă deja cu capul prea pre sus, dacă dic, afară de unii patrioţi mai curagioşi, ceilalţi îşi pun mânile în sin, bucurânduse numai într'ascuns şi asteptând un resultat cum cred ei problematic.

Nu bărbaţii corupţiunei sûnt periculoşi prosperităţii naţionale, ci mai mult aceia, cari cu tot caracterul lor nepătat, din pudoare falsă sau dintr'o esagerată bunătate sau credibilitate, sau în urmă de frică mai prefer a tăcè decât se fie scuturaţi din indiferentismul de toate dilele.

Ba sûnt şi de aceia, cari sûnt mai aplecaţi a le sări într'ajutor, precând din contră ei ar trebuì sě contribue în prima linie la demascarea lor. (Aprobări în stânga estremă.) Şi o parte a presei de omenie apreţiază aceasta cestiune — durere din punct de vedere de partidă şi prelucră opiniunea publică în sensul acesta.

Dealtmintrea lucre fiesce care după cum crede că e bine. Vinovaţii pot sě folosească toate mijloacele de care dispun: eu declar din capul locului, că nu voiu cruţa pe nimenea

fie și fratele meu, numiți-mĕ demon crud, voiu suferì și aceasta, cu toate că în inima mea nu va potea căuta nimenea; da, da, voiu procede cu cruḍime demonică pentru a demasca pe culpabilii cari au păgubit naţiunea.

Căci vĕd, că din vina acestora se ruinează togma aceia, a căror strămoși au aperat cu armele aceasta patrie în decurs de una mie de ani: înţeleg nobilimea și poporaţiunea agricolă dela ţeară. Dacă vom da averea naţională în mânile acelora, cari ne ruinează în modul acesta, eu nu sciu cum vor mai apera dinșii patria, când li se va cere poterea braţelor; poate cel mult în modul acela, că vor vinde patria mai scump de cum o cumpĕră astăḍi. Nu ve mirareţi de iritaţiunea mea estraordinară: încrederea înșelată, o lungă esperienţă și convicţiune ce m'a învĕţat pe mine care sûnt numai de jumĕtate orb, sĕ vĕd, vatemarea simţului, și împregiurarea că s'a întrebuinţat contra mea cea mai afurisită și mai ignobilă armă a corupţiunei într'un timp când nici nu păsisăm bine pe arena de luptă: toate acestea mi-au agerit oţelul și mai tare și acesta va lovì, de ar și voi sĕ-l oprească sute de braţe.

Mĕ provoc la simţul de datorinţă și la patriotismul Dvoastră, daţi la o parte ori ce consideraţiune de partidă „persoane și principii când e vorba de cnoarea naţiunei de esistenţa unui ţinut al ţĕrei (vii aprobări în stânga estremă) și înpreunaţi-ve pentru a demasca pe culpabili cari păgubesc naţiunea cum vi se și cuvine ca representanţi ai poporului și ca patrioţi daţi ocasiunea ca cei nevinovaţi sĕ se desfacă decătră cei culpabili și se remână curaţi.

În urmă oratorul substerne un proiect de resoluţiune subscris numai din partea sa, prin care cere emiterea unei enchete parlamentare compusă din 15 membri care se cerceteze abusurile comise la regularea Tiszei ce o conduce ministeriul de comunicaţiune.

Considerênd gravitatea cercetării și greutăţile împreunate cu agendele ei encheta se fie investită pe basa unei legei *ad hoc* cu următoarele atribute:

1. Se poată cita pe ori și cine;
2. Se poată jura martori și pe indivigii ce-i va asculta,
3. Se poate absolvì de pedeapsă pe autorii corupţiunilor și pe alţi complici mai mici, dacă se vor însinua de bună voie și vor depune cu sinceritate;
4. Se facă raport casei după terminarea cercetării.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Istoria regimentului c. r. (român) al 50-lea de linie). Istoria începe de la anul 1762, când se înfiinţașe regimentul și când era compus din grănicţeri. — Această calitate și a păstrat'o până în anul 1852, nefiind reservat numai la apărarea granicţelor ci luând parte la resboaiele cele mai depărtate ale monarchiei austriace. — Dela anul 1852 regimentul a trecut la linie, continuând a semenea, în toate luptele, a fi fidel glorioaselor sale tradiţii.

Un esemplar din istoria regimentului fiind trimis mareșalului Albrecht, supremul comandant al armatei austro-ung. acesta a trimes comandantului de regiment o scrisoare care s'a cetit companiilor în limba românească. — Publicăm tecstul acestei scrisori. — El este cu o dovadă mai mult — dată de unul din membri familiei Habsburgilor asupra vitejiei și lealităţei elementului românesc.

Eată tecstul.

Ordin de ḍi pentru regimentul nr. 50.

Esemplarul transmis Mie din istoria regimentului l'am primit, și mĕ bucur, că multele documente de fidelitate, devotament și bravură ale acestui regiment viteaz, se transmit posterităţei.

Mai vârtos 'mi revoc în memorie fidelitatea nestrămutată a acestui regiment grănicţĕresc păstrată în anii 1848—49, între cele mai grele împregiurări.

Cu fală îmi aduc aminte de faptele îndeplinite sub ochii mei de către acest regiment viteaz la Custozza în 1866. Spiritul cel bun al regimentului 'mi este garanţia, că el și în viitor va rĕmânè tot-deauna credincios istoriei sale. Domnul colonel este invitat a esprima corpului de oficieri mulţămita mea pentru exemplarul trimis, asigurându-l, că eu acestui prea credincios regiment i poftesc până la finea vieţei mele tot binele.

* (Comisiunea) însărcinată cu clasificarea cailor pentru armată au început în ḍilele aceste lucrările sale în toate părţile ţerei.

* „Kelet“ organul guvernamental din Cluj dela 11 Martie n. încolo apare sub altă firmă „Kolozsvári Közlöny“ în format mai mare, redactat însĕ de redactorul de astăḍi al lui „Kelet.“

* (Alarmă de foc.) Duminecă după ameaḍi am fost alarmaţi. Causa alarmărei a fost că în Dumbrava Sibiiului s'a fos aprins frunḍele uscate căḍute din arbori. Focul fu stins îndată.

* (Comuna Betlean) din comitatul Solnoc-Dobâca a căpătat conecsiune de a ţinè în anul acesta târgul de ţeară în 26 și 27 Martiu în loc de 9 și 10 Aprile.

* (Mulţămită publică) Dela Zernești ni se scrie: În legătură cu mulţămita publicată în Nr. 17 al stimatului jurnal, ce'l redigeţi, 'mi permit a ve roga, ca sĕ daţi loc spre publicare și următoriul amandament: Dela înfiinţarea reuniunei femeilor române din loc și giur, câţiva membri ai inteleginţei din Bărlad (România) au arĕtat o deosebită generositate prin ofertele făcute în tot anul. Peste asteptarea noastră ne surprinseră însĕ tot acei st. Domni și în anul acesta cu un ofert foarte frumos de 70 franci, Acesti prea generoși contribuenţi cărora reuniunea nu le poate mulţămi din destul sûnt: D-nii George Ghimbașan profes. ca colectant 15 franci Ioan Popscu director, 10 fr. Stroe Belloescu, 10 fr. Stefan Neagoe, 10 fr. Emil Bruchner, 10 fr. Pan. Chenciu 5 fr. George Albu 5 fr. Lasca Hărgescu 5 fr.

Precum și Reverendis. D. protopres. Ioan Tipei din Sebeș 2, fl.

Dee-ne Ḍeu mulţi bărbaţi nutriţi de astfeliu de simţeminte nobile și atunci putem fi siguri că scopul reunilor 'și va avea resultatul dorit!

Zernești în 17/2 1882

pentru reuniune
I. Strevoiu.
not.

* (Misiunea germână,) care se află actualmente în Constantinopole și care întorcându-se va trece prin Bucuresci unde se va opri câte-va ḍile este asceptată pe astăḍi. Colonelul Costafor, este însărcinat a primì la frontieră misiunea germană.

* (Serviciul postal pentru Dobrogea) nu se va mai face, asigură „Tel.“ cu vapoarele austriace, ci cu vaporul „Aurora“ pus la dispositia administraţiunei postelor de o companie română de navigaţie, care 'și are reședinţa la Galaţi.

* (Foaie antisemetică) a apărut în London sub titlul „Christian and Iew“ („creștin și jidov.“)

Mai nou.

Telegramele sosite eri la foile de aici despre proclamarea regelui sêrbesc spun:

Principele fu proclamat rege de scupștină. Scupștina *toată* s'a dus la principele, pentru ca sĕ i împărtășească voinţa poporului. Principele a rĕspuns că este gata a împlinì voia poporului.

—Pe lûngă recepţiune pompoasă trimisul austro-ungaresc a adus *regelui sêrbesc* gratulările *monarchului austro-unguresc.* Și trimisul turcesc a gratulat regelui sêrbesc. Miliţia a jurat credinţa.

— În camera din Bucuresci a cerut guvernul pentru trebuinţele armatei patru milioane.

Loterie.

Sâmbătă în 4 Martie n. 1882.

Buda: **20 86 72 27 32**

Bursa de Viena și Pesta

Din 4 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.80	118.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.—	89.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	86.30	107.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	1 7.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	94.—	131.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	132.—	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.50	95.75
Obligaţiuni urbariale temeșiane	96.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	95 50	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	99.25	95.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḍecimei de vin	—.—	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	97.—	74.—
Datorie de stat în argint	75.—	75.—
Renta de aur austriacă	76.—	92.—
Sorţi de stat dela 1860	93.45	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	818.—	818.—
Acţiuni de credit austr.	307.—	307.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	306.—	307.—
Sorţi unguresci cu premii	117.—	117.—
Sorţi de regularea Tisei	109.—	109.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Napoleon	9.52 5/10	9.52
100 marce nemţesci	58.75	58.70
London (pe poliţa de trei luni)	120.40	120.40

Nr. 5 2/21 [26] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de classa III Galaţi în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, până la 20 Martie a. c.

Emolumentele sunt:

1.) Casa parochială cu două odăi, șură și un grajd, la care mai aparţine și o grădină de un car de cucuruz.

2.) Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui loc de arătură și pășunat, de 2 jugere numit, „lunca morii“

3.) Câte una ferdălă de cucuruz de 16 copuri sfêrmit — seau 11 cupe de grâu dela 140 de case.

4.) Venitele stolare sistemisate, care toate apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a-și subscerne petiţiunile înstruite, conform Stat. org. și Regulamentului congr. la subscrisul oficiu protopretbiteratul.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or, al Abrudului,

Abrud în 8 Februarie 1882

În contelegere cu Comitetul parochial din Galaţ,

Ioan Gall m. p.,
protopresbiter.

Nr. 246. [27] 2—3

EDICT.

Ana Thomi din Herman, în protopresbiteratul al II-a al Brașovului, carele înainte cu doi ani părăsì cu nrcredinţă pre legiuitul ei bărbat Nicolau Pintoc tot de acolo, fără a se tai ubicaţiunea ei, secitează prin aceasta, că în termin de un an, dela prima, publicare în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial de prima inștanţă, căci la din contră se va decide causa și în absenţiaei.

Brașov în 15 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. al II. al Brașovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Ne. 186: 1881 [27] 3—3

EDICT.

Oprea Motroanea, de religiunea greco-orientală din Poplaca, comitatul Sibiiului carele cu necredinţă a părăsit de 10 ani pre legiuita lui soţie Ana n. Ioan Mărișiu, tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui, prin aceasta se provoacă ca în termin de trei luni de la prima publicure a acestui edict sĕ se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral, ca for matrimonial de prima instantă, căci la din contră și în absenţia sa se va pertracta și decide procesul intentat contra-i de către soţia sa.

Sibiiu, 12 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. ai tractului Sibiiului ca formatrimonial de I instanţă.

„ALBINA“ Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai **„Institutului de credit și de economii „ALBINA“** se învită prin aceasta, în vêrtutea § 19 al statutelor societăţei la

a IX-a adunare generală ordinară

care se va ţinè la Sibiiu în **24 Martie 1882** stilul nou înainte de ameaḍi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1.*)

Obiecte

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului 1881, și raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea unui membru în consiliul de direcţiune în sensul § 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23, și 24 din statutele societăţii voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rngaţi, a-'și depune la casa institutului acţiunile lor și eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în **21 Martie 1882** stilul nou după ameaḍi la 6 oare.

Sibiiu, 15 Februarie 1882.

[22] 3—3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respunḍĕtor **Nicolau Cristea**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Joi 25 Februarie (9 Martie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Februarie.

Evenimentul cel mai nou, care interesează în momentul de faţă lumea politică mai mult, este proclamarea principelui Milan de rege şi a Serbiei de regat. Foile maghiare preste tot manifestară la prima veste o receală demonstrativă faţă cu proclamarea serbească. Numai a doua ḑi s'au mai încălḑit ceva; mai cu samă cele din stânga. „P. Naplo.“ vede în evenimentul acesta un semn resboinic. Atrage dar atenţiunea guvernului central austro-unguresc asupra noului regat şi propune aceluia sĕ caute ca Austro-Ungaria sĕ dispună în Belgrad şi nu Rusia. „P. Ll.“ ḑice în foaia de luni seara, că evenimentul proclămărei n'a suprins pe nimenea. El era de prevḑut decând s'a proclamat România de regat. Întrebarea e numai, dacă momentul proclamărei a fost bine ales. Apreciarea aceasta însĕ o încrede „P Ll.“ principelui Milan şi ministrilor lui (În adevĕr mare graţie!). „P. Ll.“ nu e atins de loc de pesimismul lui „P. N.“ Din contră vede în proclamare o espresiune a individualităţii şi autonomiei politice sêrbesci şi o garanţie contra nisuinţelor panslavismului de a absorbì toate neamurile slavice. În foaia de Marţi dimineaţa „P. Ll.“ ḑice că pentru Austro-Ungaria este irelevant dacă are un principat sau regat în vecinătatea ei, numai sĕ'şi împlinească datorinţele internaţionale.

„D. Ztg.“ din Viena, ocupânduse cu evenimentul acesta şi cualificandul de o cataplasmă pe ranele causate Serbiei de bancruta Bontoux, aşteaptă dela Serbia, ca şi dela România, se fie cu minte şi sĕ se părăsească de visurile de a unì pe toţi Sêrbii şi pe toţi Românii sub sceptrurile lor. Le ameninţă amêndurora, dacă ar abate politica regatelor lor în alte curenturi, cu periclitarea coroanelor proaspet făurite.

Dela Belgrad aflăm că proclamarea s'a făcut în unanimitate. În aceeaşi ḑi proclamarea s'a notificat puterilor celor mari, la Constantinopole şi la Bucuresci prin trimişii acreditaţi; la alte curţi notificarea se va face prin misiuni estraordinare. Recunoascerea noului regat se asteaptă din toate părţile. Cât privesce pe Austro-Ungaria, întêmpinarea călduroasă a proclamărei din partea semi-oficialei „Wiener Abendpost“, nu lasă îndoială, că va fi cea dintâiu, care se va grăbì a recunoasce regatul cel nou.

Un emis al principelui publicat în foaia oficială anunţă, că proclamarea votată de scupştina sêrbească e deja sancţionată şi principele se va numì de aci încolo regele Milan Obrenovici I eară succesorul va purta titlul de „Înălţime regală“.

În cercurile normative ale Berlinului discursul lui Scobeleff din Varşovia a provocat de nou indignaţiune. „Nordeutsche Allg. Ztg.“, în termini foarte aspri, declară că purtarea generalului pentru ori ce om cu judecată nu poate însemna altceva decât apropiata posibilitate a unui rĕsboiu mare. Şi presa liberală esprimă pe faţă şi fără reservă neîncredere în politica împĕrăţiei rusesci. „V. Ztg.“ d. e. ḑice, că ţarul, dacă mai dispune în adevĕr de putere, nu ar trebui sĕ sufere nepedepşit un esces ca cel sĕvêrşit de Scobeleff pe pământ rusesc. Într'aceea se anunţă dela Petersburg, că generalul chiemat a casă, Ignatieff, Voronţoff-Daşcoff şi Bunge au primit ordin de a se înfăţişa înaintea împĕratului la audienţă, ceea ce ar însemna mai mult a consiliu decât a predică dojenitoare. În ministeriul de rĕsboiu se lucră din toate puterile, de o parte la planuri pentru fortificarea fruntăriilor chinezesci, pentru că sĕ presupune că China are de gând sĕ întreprindă o campanie de resbunare, de altă parte la sporirea statului efectiv al regimentelor de cavalerie, dela patru la şease escadroane de fiecare regiment. Statul major general a primit ordin strict de a fi gata cu planul de mobilisare încă în Martie, care de altmintrea are a fi gata numai în luna lui Maiu. Puterea nordică se pregătesce aşa dară pentru toate eventualităţile.

Generalul Scobeleff n'a apucat sĕ ajungă la Petersburg şi „Novoie Vremia“ se grăbesce a 'l lua sub aripelei protectoare. Trebuie sĕ nu uităm, ḑice organul panslavist, ce a făcut generalul Scobeleff ca soldat în peninsula balcanică şi Asia centrală. Toţi aceia care 'i fac o imputare din cuvintele rostite la Paris, sĕ nu peardă din vedere trecutul lui şi sĕ ţină samă că Scobeleff este cel mai popular general al Rusiei, că succesele dobândite de dênsul până acum, îl îndreptăţesc a se ocupa de soluţiunea celor mai mari şi dificile probleme ale viitoriului. Acest semn, făcut oarecum cu parul, este la adresa Ţarului, cărui i se esplică destul de lămurit, că chiar autocratul tuturor Ruşilor ar trebuì sĕ considere pe generalul Scobeleff de inviolabil. Mai însemnează încă că comitele Ignatieff, va face şi va reuşi ca eroul de la Geok-Tepe, sĕ fie neatins.

Poate chiar pentru aceasta a publicat monitorul guvernului un comunicat desmințênd că „Novoie-Vremia“ ar fi organul oficios al comitelui Ignatieff.

Adevĕrul este că în Rusia, toate ḑiarele sûnt oficioase şi trebue se joace după fluerul ministrului de interne.

Un alt articol din „Nevoie Vremia“ discută proiectul pentru formarea unui sta compunêndu-se din Serbia, Bulgaria şi Bosnia sub dinastia unei secundogenituri austriace şi sub suzeranitatea Austriei. Numita foaie nu se poate hotărî a crede, că principile Alecsandru ar abḑice de bună voie în favoarea unei secundogenituri austriace, şi de aceea propune fondarea unei confederaţiuni balcanice sub egemonia principelui Nikita al Montenegrului. În aceasta federaţiune sĕ între Bosnia şi Erţegovina, conservând fie-care stat autonomia administrativă, pe când armata, politica esternă şi afacerile politico-cormerciale sĕ fie lăsate admìnistraţiunii centrale pentru conducerea căreia principele Nikita sĕ fie ajutat de un parlament central. Planul nu e rĕu pentru formarea unei satrapii rusesci în peninsula balcanică.

Sub titlu: *Din Basarabia*, „Posta“ scrie:

„Căutând a ne înforna şi noi asupra diferitelor sciri rĕsboinice ce circulă prin ḑiare eată scirile ce ni comunică de corespondentul nostru din Reni cu data de 18 Februarie, pe care avem tot dreptul ale crede ca foarte positive:

„Linia drumului de fer Bender-Reni, care era deteriorată se repareză cu mare grabă, făcêndu-se multe îmbunătăţiri, mai cu seamă în garele de la Bender şi Reni.

„La această reparaţie lucrează soldaţi din corpul de sapori sub conducerea oficerilor de geniu.

„Prin Reni au trecut astăḑi, sosind cu trenul de aḑi dimineaţă patru oficeri rusi şi trei iuncheri (cadeţi) îmbrăcaţi civil; un iuncheri era îmbrăcat în uniformă militară, îndreptânduse spre Galaţi. Intenţiunea le era de a merge spre Rusciuc cu vaporul austriac de Sâmbătă s'au cu trenul dela Giurgiu.

„Comercianţii din Reni sûnt ca siguri de sosirea oştirilor în vara aceasta; de aceea şi făcu provisii de tot ce place oştirei mai cu deosebire...“

Rescoala în Tunis îşi ridică capul de nou, ca sĕ se dea de lucru Francesilor.

Rescoala.

Scirile din părţile resculate sûnt foarte de puţină însemnătate. Trupele se ocupă mai mult cu fortificarea posiţiunilor ocupate, cu lucrări pentru a'şi asigura comodităţi mai bune de încuartirare şi cu regularea comunicaţinnei între posiţiunile ocupate. —

FOIŢA.

O biografie neterminată.

Românul nu pere.

(Încheere.)

Tinĕrul dedat, cu luptele, sciind a împărţì puţinul — au primit aceste cu mulţămită, a apreţuit acest post şi şi-a împlinit chiemarea cu ambiţiune nobilă, şi a fost mândru că poate arĕta în scoală progres cu învĕţăceii, ear afacerile cancelariale le îndeplinia cu promptitudine Capii cancelariei nu'i putea da atât de lucru ca se rĕmână restanţe de pe o ḑi pe alta.

Petrecênd aşa ḑiua cu afacerile postulu seu, îi rĕmânea nopţile pentru studiat. Din când în când dacă putea economisa ceva din salariul seu, folosea câte o serbătoare spre a călătorì la B. P. la facultate, unde obţiuea atestate de colloquii, — şi aşa ia succes a apărè ca frequentator regulat. Profesorii universităţii îl cunoascea ca diligent.

Durere însĕ, că această conduită nobilă, această diligenţă de fer ce îi promitea tinĕrului nostru un viitoriu era un ghimpe în ochii unor tineri conducĕtori ai cancelariei, cari se cugetă a fi trămişii naţiunei române de luminători, de coducători şi de dătători de ton.

Cu cât îşi dete tinĕrul nostru mai multă silinţă spre împlinirea afacerilor oficioase, tinerii tribuni 'l apasă cu atât mai tare. Cu cât avea tinĕrul mai multă ambiţiune pentru succesele secerate ca învĕţătoriu, ca scriitoriu, ca jurist, cu atât mai tare îl dejose la servite ordinare, dar tinĕrul aceste le împlinea cu mare linisce şi devotament, ḑicêndu-şi în sine proverbiul neuitat: „Bun e D-ḑeu.“

Dar invidia, acea patimă uricioasă care mult este causa decăderei noastre, invidia tinerilor se irită tot mai tare, din ce vedea că se înalţă energiosul lor supus. Tinĕrul brav, desconsideră însĕ toate greutăţile şi obstaculele ce i se grămădia; împlinia ori ce ordin cu promptitudine. Scia ce este ordinea, cunoascea prea bine subordinaţiunea militară, deci se supunea. Unica împregiurare îl durea însĕ, şi aceasta era. aducêndu-şi aminte că la toate funcţiunile între streini au sciut sĕ'şi atragă simpatia, iubirea superiorilor sei, — şi acum la o funcţiune constituţională naţională, unde superiorii inmediaţi sûnt tineri, aşa ḑicênd de acelaşi rang, apoi Români, numai acestora nu le poate atrage simpatia.

Se încuragia deci de nou, li căciulia şi li cumănăcea, dar toate înzadar. Tinerii îl vedea totdeauna de un ghimpe în ochii lor. Prin multe fatalităţi, şi dejosiri — au suportat oficiul un an.

În scoală a făcut esamenele cu învĕţăceii cu lăudă, comisiunea esaminătoare a fost prea mulţumită, constatând progres din obiectele propuse, din obiectele cari durere puţin se apreţuesc în institutele noastre. Timpul liber de vacanţe l-a folosit pentru preparare strictă din studiile juridice şi în 9 Sept. 1881 a depus esamenul fundamental cu laudă înaintea comisiunei censuratore, şi primì promovare cu votul unanim al acelei comisiuni.

Cine va putè descrie acum bucuria tinĕrului nostru vĕḑênduse cu un an mai nainte, mai aproape de scurtarea suferinţelor.

Înscris de nou în al 2-lea an juridic, după ce corpul profesoral, în consideraţiunea diligenţiei desvoltate, a studiului profund a acestui tinĕr ia conces ascultarea prelegerilor gratuit, ia ertat întregul didactru, sĕ se întoarcă în patrie, se şi începură de nou luptele pentru esistenţă. Dar aici ce se veḑi? Invidia uricioasă, jalusia pentru progresul dovedit, au subminat în întunerec. Au informat forurile mai înalte prin .... şi li-a succes. Tinĕrul se rentoarce sĕ-şi ocupe postul de an şi acum: Auḑi-lume! S'a decis că dacă e jurist în *B. P.* nu poate fi învĕţătoriu la

Ploile torenţiale pricinuiesc cu deosebire insurgenţilor fatalităţi mari încât sûnt siliţi a sista ostilităţile. Trupele n'au se sufere pentrucă în cele mai multe casuri sûnt aşeḑate sub acoperişe bune. — În Vinerea trecută a fost o mică încăierătură la podul dela Ljuta. Resculaţii atacară o coloană de transport la podul dela Ljuta. Resculaţii fură alungaţi preste fruntăriile muntenegrene. — În Cattaro şi Mula s'a ivit vĕrsatul cel negru.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

După Rohonczy ia cuvêntul J. Horvath (membru în comisiunea pentru regularea Tisei), care într'un discurs detaiat se încearcă a combate descoperirile lui Rohonczy, ḑicênd că lucrările de regulare s'au dat firmei Haas şi Deutsch pe an şi mai lesne, ear lucrările de curăţirea nisipului s'au lăsat societăţii de clădiri din Viena, fiindcă ofertul acesteia a fost mai eftin.

Ged. Rohonczy (în cestiune personală): Eu nu am amintit numele dlui deputat Iuliu Horvath şi dênsul totuşi s'a aflat îndemnat a lua cuvêntul, ca şi când ar fi fost atacat din partea mea. Aceasta nu poate fi decât o neînţelegere.

Juliu *Horvath*: Nu!

G. *Rohonczy*: Atunci nu înţeleg pentru ce dl deputat a apĕrat pe secretariul de stat. Nu sciu, dacă dsa e cumva candidat pentru oficiul de secretar de stat în ministeriul de comunicaţiune. (Ilaritate în stânga şi în stânga estremă). Poate că d-sa are date, dar încât pentru merit, încât adecă pentru manipulaţiune, nu sciu, dacă lucrul stă astfel, cum ḑice dsa, şi meritul e lucrul principal. Pentru a lămuri şi pe dl deputat, care se vede vătĕmat în onoarea sa, trebue sĕ amintesc, că am primit o epistolă anonimă, în care s'au numit douĕ firme ca unele ce au cunoscinţă despre nisce abusuri comise de dl Horvath. N'am atribuit nici o însemnătate acestei scrisori anonime — aceasta nu e obiceiul meu — dar fiindcă sûnt provocate douĕ firme, am căutat pe una dintre aceste firme şi am şi făcut întrebare la dênsa. Respectivul — dl Schiller — nu mi-a rĕspuns multe; el a cam şuvăit şi apoi mi-a ḑis, că în dimineaţa următoare îmi va spune toate. Dar nu şi-a ţinut cuvêntul şi eu nu m'am mai interesat de afacere.

Secretariul de stat *Hieronymi*: Declar înainte de toate că primesc din parte-mi proiectul de resoluţiune propus de dl. Rohonczy (Aplause generale) fiindcă e în interesul meu a-l primì când activitatea mea în gremiul ministeriului de comunicaţiune e supusă la o esaminare publică (aplause), căci prin trênsul scap de sarcina de a mi se atribuì mie tot ce e reu în ministeriul de comunicaţiune. Încât pentru acusările dlui Rohonczy, anumit încât aceste acusări privesc lucrările din valea Tisei şi abusurile comise acolo, declar că am la mână un conspect al licuidaturei, care dovedesce că dela anul 1867, decând esistă ministeriul, lucrările de străpungere s'au sevêrşit pe basa a trei contracte diferite, fie care contract arată o reducţiune a preţului, şi anume după contractul prim preţul fie cărui metru cubic de străpungere era 1 fl. 24 cr.; după contractul al doilea 91 cr. şi după al treilea 73 cr. Rohonczy a ḑis că calamităţile la Tisa de jos provin de acolo, că era mai comod pentru întreprinḑetori a începe lucrările de regulare în partea din sus a fluviului decât in partea din jos a Tisei. Contra acestei presupuneri datele oficiale arată că dela anii 1870 s'au dat numai nisce lucrări neînsemnate în partea din sus a Tisei. Încât pentru învinuirea că lucrările s'au dat esclusiv firmei Deutsch amintesc că la ultima escriere publică de liferaţiune au încurs următoarele oferte: Societatea de clădiri din Viena cu un rabat de 10%, Luczenbacher cu 25%, Deutsch cu 15% şi Eduard Schaar cu 18%. Şi dacă e adeverat, că Schaar şi Deutsch sûnt identici, despre ce însĕ nu sûnt convins, totuşi nu se poate afirma că societatea de clădiri din Viena şi Luczenbacher representă una şi aceeaşi firmă, că prin urmare concurenţa nu a fost sinceră. Rohonczy a mai ḑis că de câte ori e vorba de lucrările de draguagiu, nu poate fi vorba de alt cineva decât de firma Deutsch, pentru că această firmă esecută de 30 ani aceste lucrări. Primul tractat de draguagiu însĕ s'a încheiat în Ungaria la anul 1866 cu Mansion, lucrările din anii 1866—1876 cu societatea generală austriacă de clădiri, tractatul ulterior s'a încheiat cu aceeaşi societate, apoi a venit la rând întreprinḑetoriul Aron Muttermann, în anul 1875 earăşi societatea din Viena şi Iosif Deutsch a obţinut lucrările numai una dată. S'au încheiat 6 contracte cu privire la lucrările de curăţirea nisipului pe Dunăre şi dintre aceste numai unul cu Deutsch, care abia esecută a douḑecea parte a tuturor lucrărilor. Comisiunea parlamentară e ceva ce nu va esistă nici odată. Dacă cineva are cunoscinţă despre un abus şi nu are curagiul moral a-l spune pe faţă, ci substitue în locul seu comisiunea parlamentară, aceasta nu e o procedere corectă. (Aplause în dreaptă, mişcări în stânga estremă.)

Insinuaţiunea, că cu deosebire eu aşi fi înduplecat pe unul dintre organele ministeriului de comunicaţiune a favorisa pe un întreprinḑĕtor, e o calumnie, care nu o pot stigmatisa de ajuns. Căci dacă a fost cineva în ministeriu, care s'a nesuit a promova reputaţiunea statului inginerilor, mai cu samă prin acea ca sĕ manipuleze cu mâni curate în lucrurile ce privesc afacerile ţĕrei, apoi acela am fost eu. Şi pentru aceasta domnul Rohonczy îmi însinuă fără nici un motiv că am voit sĕ înduplec organele subalterne a favorisa pe întreprinḑĕtori; a nu areta pentru aceasta însinuaţiune nici un nume nici un dat, e un feliu greu de calumnie. Dl deputat Rohonczy sĕ spună, cine este acela pe care l'am încredinţat cu favorisarea întreprinḑĕtorilor, dacă scie şi dacă esistă o astfel de persoană.

Cele ce le produce dl Rohonczy: cum s'a încordat sfoara printre pichetele directive, cum s'a mĕsurat adêncimea, cum s'au comis prin aceasta abusurile ce le aduce în combinaţiune cu persoana mea — sûnt nisce lucruri ridicole. Cine scie cum se fac mĕsurările, nu va cere dela mine, ca eu sĕ sciu de aici din Budapesta, ce pichete se vor folosì la străpungeri. E ridicul aceasta. (Aprobări în dreapta). Dacă dl Rohonczy scie, că unul dintre organele noastre comite abusuri, ori unde, şi dacă dînsul îl va arata ministeriului, fie asigurat dsa, că cestiunea se va cerceta din temeiu şi dacă se va constata că s'a comis un abus, că mĕsurarea nu s'a făcut esact, respectivul va fi pedepsit într'un mod esemplar.

Dl Rohonczy a amintit ca esemplu, că un oare care proprietar a trimis pentru străpungerea unei stavile ce opresce ape închise suma de 200 galbini şi că un intreprinḑĕtor onest pentru a'şi căpeta banii, a dat la o rudenie a unui funcţionar de stat 2,000 fl. Dl deputat amintesce aceasta ca esemplu, şi dacă 'mi aduc aminte, el nu a ḑis că acei 200 de galbini sau 2000 fl erau destinaţi pentru mine, presupun însĕ, că aceasta a fost tendenţa cuvintelor sale. Faţă cu această tendenţă declar categoric că aceasta este o calumnie; nu cunosc alt termin.

Eu cred că una dintre problemele principale ale parlamentului e controlarea administraţiunei şi pentru ca parlamentul sĕ poată învestì funcţiunea de controlor, care e al treilea avantagiu mare al regimului parlamentar, e neapĕrat de lipsă ca deputaţii când le vin la cunoscinţă unele abusuri şi necorectităţi comise în administraţiune sĕ cerce a le vindeca. Ar fi o greşală foarte mare când am voì sĕ restringem acest drept al parlamentului şi al singuraticilor sei membrii într'una sau alta direcţiune, din motivul, că aceasta ar fi în unele casuri particulare un lucru necomod pentru unele persoane particulare. Recunosc acest drept pentru fie care deputat; când înse se produc suspecţionări generale, care lovesc o clasă întreagă şi un ram întreg al administraţiunei, când dl Rohonczy ḑice, că cu prea puţine escepţiuni întreg ministeriul de comunicaţiune e corupt, când dsa, cu toate că însuşi nu scie, îmi împută lucruri, ce se pot comite numai atunci când întreg ministeriul dela cel dintâiu până la cel din urmă e corupt; când dl deputat se ascunde la spatele unor date ce nu voiesce a le areta sub pretestul, că ele sûnt o sabie cu douĕ tăişuri, dar de altă parte tot dsa declară că înaintea unei comisiuni parlamentare le va arĕta, eu considerând că esmiterea unei anchete parlamentare e problematică, ḑic că a face asemenea suspecţionări e o procedere ce nu corespunde interesului comun. (Aprobări în dreapta).

Rog pe onorata Casă încă odată. ca sau sĕ esmită ancheta parlamentară, prin care se va constata cine e vinovat şi cine nu, că s'au făcut sau nu abusuri sau dacă ancheta nu se va esmite, atunci sĕ protesteze contra acestor suspecţionări generale. (Aprobări în dreapta.)

Ministrul president *Tisza*: Mĕ voiu pronunţa pe scurt, fiind că am fost apostrofat direct, ca sĕ nu se ḑică că guvernul a tăcut. Nu sciu, dacă am clătinat din cap, când m'a apostrofat dl Rohonczy, cred însĕ că până acum nu le a fost oprit nici deputaţilor nici ministrilor a'şi mişca capul. De ce natură a fost afirmaţiunea dlui Rohonczy pronunciată în momentul când am clătinat din cap, aceasta s'a ilustrat de atunci cu date şi cifre.

În afacerea iniţiată de dl Rohonczy va decide casa şi cred că ea va lua o hotărîre dreaptă. Nu dorinţele respectivului, ci numai interesele parlamentarismului şi esenţa afacerei ne va servì ca directivă. E lucru firesc şi corect, ca deputatul care fu atacat sĕ primească de bună voie cercetarea, dar nu dînsul este chemat a judeca că trebue sĕ se facă cercetarea sau ba. (Aplause în dreapta) Nu contestez casei dreptul de a esmite anchete, în Anglia însĕ aceasta se face numai când acusarea e atât de grea încât ar putè sĕ provoace din partea casei un blam sau o condamnare, sau când opiniunea publică întreagă e neliniscită. Învinuirea din cestiune nu e aşa gravă şi dacă am esmite ancheta, camera ar venì uşor în posiţiunea de a'şi pierde tot timpul cu cercetări. Încât pentru a doaua cualificaţiune, însuşi dl Rohonczy a ḑis că opiniunea publică a remas linistită. Dacă în urma ori cărei învinuiri am esmite o comisiune ce s'ar alege din justiţie?

Dl deputat a ḑis, că va presenta datele sale comisiunei, dacă respectivii vor fi asiguraţi că remân nepedepsiţi. Va se ḑică un individ, care sĕ poată vorbì numai dacă faptele sale vor remânè nepedepsite, prin urmare un individ, al cărui simţ moral nu poate fi prea fin, pentrucă a comis ceva culpabil, — sĕ fie admis ca acusator şi martor? Eu cred că comisiunea nu va face aceasta, nici va judeca pe un om onest pentru un astfeliu de individ. (Aplause vii în dreapta.) Acì nu e motiv pentru a lua causa din mânile judelui ordinar. Dl deputat se pare a crede, că comisiunea ar avè sĕ procedă aşa cum făcea odinioară judecătoria secretă din Veneţia, pentru ca denunciantul sĕ remână neatacat. Cu acest lucru eu unul nu mĕ învoiesc. Şi oare opiniunea publică liniscise-va prin aceasta, putè-va comisiunea sĕ erueze pe această cale culpabilitatea vinovatului şi neculpabilitatea nevinovatului? (Aplause vii în dreapta). O asemenea mesură ar aduce şi pe cei cincispreḑece membrii în suspecţiune.

Csanády (întrerupênd): Pentru ce te temi?

Ministrul president *Tisza*: Nu acela se teme, care doresce descoperirea erorilor, dacă sûnt erori, ci acela care nu cutează a descoperì pe faţă acele erori.

Dacă ar fi funcţionari de aceia, cari au fost dimisionaţi, pentrucă nu au voit sĕ esecute îndrumări neîncuviinţate de superioriorii lor, ei nu ar fi tăcut până acum. Dacă însĕ sûnt funcţionari sau alţi, cari au conoscinţă despre abusuri sĕ vină şi sĕ se însinue, îi provoc pe faţă şi dacă se va constata pe calea ordinară că au spus adevĕrul, unul ca acela nu va primì pedeapsă ci remuneraţiune. (Vii aplause în dreapta).

---

institutul român. Acesta au fost atestatul dela superiorii români pentru acest tiner, care a dovedit energie esemplara în oficiul seu, care au desvoltat rara diligenţă pentru de a se cualifica şi a înainta, ca sĕ poată fi când-va un membru folositoriu al naţiunei. Când străinii, adecă corpul profesoral din *B. P.* 'i uşorează inaintarea, atunci unii din sinul nostru 'l condamnă la perire. „Dar bunui Dḑeu“ îşi ḑice tinerul şi cu aceste merse la *P.* sĕ asculte prelegerile, fără nici un ajutoriu fără nici o speranţă sĕ trăeaccă în capitală.

Ca sĕ nu fie pe stradă, societatea junimei române din capitală i a oferit localitatea sa modestă un cuartir, ca se nu peară de foame, societatea universităţii maghiare i-a oferit prânḑ. Astfeliu studiează acel tinĕr persecutat de soarte, şi dacă convini cu acest tinĕr şi'l întrebi de stare, 'ţi rĕspunde voios „Bun este Dumneḑeu, am prânḑ am cuartir şi aşa am de toate.“ Dar sĕ ne întrebăm noi acum, de sûnt aceste destule pentru subsistenţa unui om: — sûnt acestea îndestulitoare ca un tinĕr sĕ-şi poată păstra sănătatea, sĕ-şi poată susţinea esistenţa sĕ poată face progres?.....

I. C.

(Întrerupem aici această biografie ce ni a venit dela o persoană stimabilă şi care este biografie multor bărbaţi şi tineri români. O întrerupem cu speranţa în proverbiul, ca sĕi ḑicem şi noi aşa: „Bun e Dḑeu!“ cum a ajutat multora i va ajuta şi respectivului; sĕ nu despereze. Tot ce ar fi sĕ mai ḑicem ar fi, Bunul Dḑeu sĕ dea ca urmaşii nostrii sĕ aibă ocasiune de a îndeplinì cu mândrie, această biografie întreruptă, putêndu-o pune de model multora şi cu deosebire acelora, cari din causa indestulirei uită de datorinţele lor către sine, către părinţii lor şi către poporul din care au eşit. Încheem această scurtă observare a noastră cu: *Per aspera ad astra!* Red.

G. *Rohonczy*: Fiind că am declarat la începutul cuvêntului meu că deocamdată voiu primì respingerile eventuale sûnt silit sĕ sufer şi învinuirea de calumnie. Am fost preparat la aceea ce credeam de datorinţă a declara.

Cu aceste şedinţa sgomotoasă dela 27 Februar s'a închis, dar nu s'a încheeat în această ḑi afacerea penibilă de corupţiune sulevată ds deputatul Rohonczy.

(Va urma.)

Adunarea generală estraordinară a comitatului Sibiiului.

Sibiiu, 7 Martie 1882.

Astăḑi comitatul nostru a ţinut o dunare generală estraordinară, care abia a durat o oară.

Momente mai interesante numai două au fost, provocate de dl Cosma. Celelalte obiecte toate s'au resolvit fără nici o desbatere.

Nainte de ordinea ḑilei a interpelat dl Cosma pe dl vice-comite că:

1. Din ce causă nu s'a îndeplinit încă prin alegere, conform legei, postul de primariu din oraşul Sas Sebeş, devenit vacant prin abḑicerea dlui Dr. Păcurariu încă în Noemvre 1880?

2. Are de cuget dl vice-comite sĕ efectuească fără întârḑiare îndeplinirea prin alegere a postului din cestiune?

Dl vice-comite respunde: că la început n'a dispus numai decât alegerea, pentrucă fostul primariu dl Păcurariu avea o apelată neresolvită încă pe la ministeriu, deci în interesul fostului primariu a asceptat resultatul acelei apelate, — după aceea s'au încurcat trebile pe la Sas-Sebeş astfeliu încât 4 din funcţionarii principali ai cetăţii au devenit sub cercetare disciplinară. Fiindcă acestia toţi erau cualificaţi pentru postul de primariu, dar pe cât timp stau sub cercetare disciplinară trebuiau sĕ fie eschişi dela concurs, — în interesul lor a fost necesitat sĕ amâne alegerea. Acum însĕ procesul disciplinariu s'a terminat, şi în timpul cel mai scurt se va efectuì alegerea.

Înterpelantul este mulţămit cu partea ultimă a rĕspunsului, nu este însĕ de feliu mulţămit cu motivele amânărei.

Împregiurarea, că fostul primariu ca advocat, apelase decisiunea camerei advocaţiale, prin care i se pusese alternativa ca: sau sĕ fie advccat în Sibiiu sau primariu în Sebeş, dar deodată nu poate sĕ fie şi funcţionariu public şi advocat — n'a putut fi motiv pentru suspendarea legei, carea este atât de decisivă în privinţa, ca cetăţile cu magistrat organisat sĕ fie conduse de funcţionariu anume ales, încât chiar când este necesitate de substituire interimală, şi aceea trebue sĕ se facă prin alegere, — ear' împregiurarea, că sub conducerea remasă după depărtarea fostului primariu conform statutelor acelui oraş, numai de aḑi pe mâne, până la reîntoarcerea lui, s'au încurcat ităle, încât toţi funcţionarii de frunte cu conducĕtoriu cu tot au devenit sub cercetare disciplinară, chiar aceea dovedesce că conducerea a fost lăsată în mâni imbecile, şi că dacă se esecuta legile la timpul seu se încungiura această compromisiune.

În speranţă deci, că alegerea, conform promisiunei, se va efectuì fără întârḑiare, de astă dată ia spre sciinţă respunsul.

La posiţiunea 12. „Propunerea vice-comitelui pentru aplicarea a doi diurnisti permanenţi la scaunul orfanal“ — ni se înfăţişà un tablou interesant, şi se făcură din partea comitelui suprem nisce descoperiri surprinḑĕtoare atât pentru cuprinsul cât şi pentru nedelicateţa lor faţă cu vice-comitele, pe care noi îl sciam până astăḑi că este creatura şi protegiatul comitelui suprem, ear' astăḑi însuşi comitele supr. ca din senin publică în auḑiul tuturor, că între dênşii au ajuns lucrul până la a se denuncia unul pe altul, punêndu-ne în vedere, în cel mai scurt timp, o adunare estraordinară, negreşit pentru substituirea vice-comitelui, pe care el a propus şi speră ca ministrul sĕ-l pună sub cercetarea disciplinară şi sĕ-l suspendă.

Înteresantul incident a decurs în modul următoriu:

Preşedintele: Vĕ rog sĕ luaţi dela ordinea ḑilei obiectul acesta şi sĕ-l reservaţi pentru procsima adunare generală estraordinară, care sper că se va convoca cel mult peste 8 ḑile, căci în cestiunea aceasta este divergenţă între mine şi între dl vice-comite. Lucrul este naintea ministrului şi sûnt sigur că în cel mai scurt timp se va resolvì, deci sĕ nu se aducă vr'un conclus, care eventual ar altera dispoşiţiunile mai înalte.

Cosma: Înţelegênd din cuvintele dlui comite suprem, că între dênsul şi dl vice-comite este divergenţă de păreri în privinţa acestei cestiuni, şi că lucrul este la ministeriu pentru decidere, chiar pentru aceasta aflu necesară pertractarea obiectului, căci dacă se va dovedì că propunerea dlui vice comite este în interesul administraţiunei comitatului, conclusul de astăḑi poate sĕ contribuie la resolvirea corectă a cestiunei prin ministeriu.

Preşedintele: Repet domnilor, că în cel mai scurt timp se va convoca o adunare estraordinară, când apoi, dacă va fi de lipsă, se poate desbate şi această cestiune, căci este posibil ca cestiunea sĕ se resoalve la ministeriu prin suspenderea vice-comitelui şi punerea lui sub cercetare disciplinară. Eu sûnt contra sistemisărei a doi diurnisti la scaunul orfanal, căci nu este lipsă de ei.

Cosma: Şi eu sum de părere că nu este lipsă de ei şi în această privinţă am şi o propunere.

Preşedintele: Sĕ auḑim propunerea!

Cosma: Nu o pot face, dacă nu se pune cestiunea la ordinea ḑilei.

Preşedintele: Aşa dară sĕ se cetească raportul vice-comitelui.

Se cetesce.

Cosma: Cine cunoasce mulţimea afacerilor impuse scaunului orfanal prin art. 20 din 1877 trebuie sĕ recunoască că pentru prelucrarea acelora nu pot fi de ajuns puterile aplicate la scaunul orfanal înainte de punerea în viaţă a numitei legi. Sciu şi din pracsa mea ca advocat, că la scaunul orfanal merg lucrurile foarte împedecate din lipsa puterilor scripturistice, şi în parte şi de concept; cu toate acestea însĕ eu aflu destule puteri de lucru în biuroul comitatului, cari aplicate bine şi la destinaţiunea lor fac superfluă sistemisarea a doi diurnişti permanenţi la scaunul orfanal.

Protonotariul onorariu şi vice-notariul I. dl Szőcs Sándor, şi cancelistul Finger Iósef sûnt subtraşi din serviţiul comitatului, pentru care sûnt salarisaţi, şi contra legei şi statutelor comitatului sûnt aplicaţi în calitate necunoscută nouĕ în biuroul presidial al dlui comite suprem, de care nici în lege, nici în statut nu se face nici o amintire.

Ca sĕ se suplinească lacuna provenită la concept prin depărtarea dlui vice-notariu I. Szöcs, s'a substras un cancelist dela chiemarea sa şi s'a aplicat la concept.

Avem deci doi cancelisti subtraşi dela chiemarea lor, cari aplicaţi conform legei pot îndeplinì afacerile scripturistice la scaunul orfanal.

Din aceste consideranţe fac următoarea propunere:

„Considerând că după §§ 4. şi 5. ai statutului comitatens şi 59. Art. 42 1870 notarii municipiului sûnt „referenţii şi actuarii“ oficiului municipal, şi numai actele „căpetate dela vice comitele“ sûnt datori a le resolve, — ear cancelistii tot după acel statut comitatens, numai acele lucruri scripturistice sûnt datori a le face, cari „li se încredinţează din partea directorului de cancelarie;“

„considerând că cu abatere dela aceste legi şi statute dl. vice-notariu I şi protonotariu on. Szöcs Sándor şi cancelistul Finger Iosef s'au subtras dela chiemarea lor legală şi s'au aplicat în cancelaria comitelui suprem, neprevĕḑută nici în lege nici în statute;

„considerând mai departe că spre suplinirea lacunei devenite în ramul de concept prin subtragerea de acolo a protonotariului on. Szöcs Sándor, se aplică de concipist un cancelist, care prin aceasta asemene se subtrage dela destinaţiunea sa;

„şi considerând în fine, că în urma acestora, la scaunul orfanal, din lipsa puterilor suficiente, atât în ramul de concept, cât şi în afacerile scripturistice, s'au îngrămădit o mulţime de restanţe:

„în loc de a se sistemisa două posturi de diurnisti permanenţi, se îndrumă vice-comitele, ca în puterea dreptului şi datorinţei sale, sĕ aplice pe dl vice-notariu I. şi protonotariu on. Szöcs Sándor conform chiemărei sale la ramul de concept al comitatului, ear' pe cancelistul aplicat de concipist şi pe cancelistul Finger Jósef reţinut în cancelaria comitelui suprem, sĕ'i dee la dispoşiţiunea preşedintelui sedriei orfanale“.

Preşedintele: Vedeţi dnilor, că cestiunea are se ia dimensiuni mari, pentru cari nu este potrivit momentul present, deci repet rogarea ca sĕ se ia dela ordinea ḑilei.

Klein: Pe mine de loc nu me alterează conflictul ce, precum vedem subversează între conducătorii comitatului, acesta e treaba Dlor, — dar propunerea dlui antevorbitoriu o consider de cu mult mai ponderoasă decât sĕ o putem resolvì numai după o auḑire; deci pentruca aceea sĕ se poată aprecia după ponderositatea ei, propun ca sĕ se transpună la comitetul permanent cu indrumarea ca studiându-o din toate punctele de vedere sĕ raporteze asupra ei procsimei adunări generale, fie acea ordinară, care încă nu poate fi departe sau estraordinară.

Cosma: Dacă on. adunare generală e de părere că are lipsă sĕ se mai studieze causa şi prin comitetul permanent eu in interesul causei aderez la propunerea dlui antevorbitoriu.

Preşedintele: Aşa dară nefiind nimene în contra propunerei dlui Klein aceasta se dechiară de primită.

Cele lalte obiecte s'au resolvit fără desbatere conform propunerilor comitetului permanent, şi adunarea s'a încheiat la 11 oare.

Dl comite suprem, când, după declararea dlui Cosma, că este de acord cu dênsul în privinţa nesubversărei necesităţii de a se sistemiza posturi nouĕ de diurnişti — s'a grăbit a cere şi a pune cestiunea la ordinea ḑilei, credem că nu s'a asceptat la aplicarea acelor mijloace, cari le-a propus dl Cosma; sûntem convinşi însĕ, că comitetul permanent, chiar şi în casul, dacă ar insista la propunerea sa de mai nainte, de a sistemiza încă douĕ posturi de diurnişti permanenţi, nu poate decât sĕ recomânde spre primire propunerea dlui Cosma, căci aceasta nu intenţionează alt ceva decât esecutarea legei în favoarea municipiului.

Sûntem curioşi cum se va limpedì situaţiunea cu conflictul dintre comitele suprem şi vice-comitele? carele nu putem crede sĕ'şi aibă isvorul numai în neînsemnatul incident, pentru doi diurnişti, reclamaţi de repeţite ori prin conclusele adunărilor generale din trecut.

Cine scie unde va crepa!? ce feliu de schimbări la faţă vom mai vedè în viaţa acestui municipiu dedat cu lucruri anormale!? *rap.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sân-Giorz 17 Februarie. Onorate Domnule Redactor! Constituirea noului protopresbiterat al Treiscaunelor s'a pus în lucrare în sensul ordinăciunei Consistoriului archidiecesan plen. Nr. 3818 şi 3917/1881. Spre care scop ne am întrunit în 16 Faur st. v. în S. Sz. Giorz sub presidiul Părintelui Adm. protopresbiteral Spiridon Dimian. După cuvêntul de deschidere Păr. Adm. ppesc suspende şedinţa pe 15 minute spre a se consulta colegiul despre cei ce sûnt a se alege membri în sinodul protopresbiteral. După alegere am mers la prânḑ la parochul local Alecsiu Popoviciu, unde ne învitase. În decursul prânḑului dl Părinte Administrator ne spune simţemêntul de buna venire esprimat de un cetăţan din Sân-giorz pre care enarânduni'l ni-a spus, că venind spre biserica română unde ne întrunisem, unu formă de domn ḑice către altul: „Ce plăcere a'şi avea eu a vedè barem 50 preoţi români spânḑuraţi (őtven oláh papot felakasztva) Firesce pentru noi cei din săcuime nu facură mare impresiune cuvintele dlui Administrator, căci sûntem dedaţi cu astfel de insulte. Nu ca sĕ scăpăm de insulte, căci de acele nu vom scăpa până vom trăi între maghiari, dar din alte consideraţiuni mai înalte, reşedinţa scaunului protopopesc ar fi cu mult mai bine în Elöpatak. Ar fi foarte bine, dacă Măritul congres, respective Sinod archidiecesan în privinţa aceasta ar cere consimţemêntul Sinodului protopresbiteral. X

Din Secuimea Treiscaunelor 17 Febr. Dle Redactor! Nu arareori sĕ întêmplă, nenorociri căşunate de elemente naturale într'o parte sau alta a ţĕrei, prin grindină, ape şi altele. Şi cei ce au avut nenorocirea de a suporta nenorociri de aceste au fost compătimiţi, ba au alergat întru ajutoriul lor, după putinţă. Îmi vine a crede că anevoie s'ar putè escita, o astfel de compătimire către acei nefericiţi, cari nu elementele naturale le-au căşunat pagube şi iau adus la sapă de lemn: ci aplicarea rea a legilor constituţionale, de care ne bucurăm astăḑi.

Ca sĕ nu fiu prea molestătoriu prin o întroducere mai lungă îmi permit a descrie un cas concret.

În Mikoujfalu, in comitatul Treiscaunelor (Háromszék), locuitorii acestei comune înainte de anul 1848 erau întru toate tractaţi ca jobagi, făceau tot acele servicii şi suportau tot acelea sarcini faţă cu proprietarii. Venind anul 1848 dênşii 'şi vĕrsară sângele sub stindardul portat de Kossuth.

După anul revoluţiunei Micouifălenii remân tot jobagi: căci au fost botezaţi de tacsalisti şi mai pe urmă de colonişti (telepitvényesek). Aşa acesti nenorociţi nu se putură bucura de ra-

zele libertăţii ci numai în suportarea sarcinilor Statului.

Dela anul 1853 necontenit au trebuit sĕ se judece cu posesorii. Cam 43 familii vĕdênd că procesele îndelnngate le consuma bani fără nici un resultat, au păşit la învoiala cu Contesa Rozalia Miko, ca proprietăreasă şi au încheiat contract cu fiesce care oferinduse fiesce căruia, moşia ce o posede, drept de pădurit de 2 ori pe sĕptămână până la segregarea pădurei şi atunci fiesce care va primì câte 9 juguri de pădure şi dreptul de păşunit pe întreg teritoriul ce l-au folosit până acum. Aceste contracte fură încheiate la anul 1862.

Îndată după încheierea contractelor creditorii contesei, cer dela judecătoriă sistarea, de a plătì oamenii datoriile în mâna contesei până la terminarea procesului intentat de creditori, cari erau câtă frunză şi earbă. Vine anul 1872 şi contesa, sau mai bine ḑis căpăii dênsei, se încearcă a nimicì prin judecătorie contractul încheat cu beţii oameni. Contractul însĕ remâne în vigoare.

În anul 1876 într'o bună demineaţă, sĕ anină un avis pe uşa cancelariei comunale: „că astăzi la 9 oare se va vinde prin licitaţie, datoria ce lor 43 familii rescumpĕrate. La oara citată sosesc doi advocaţi şi vreo doi domni, în frunte cu esecutorul şi se vinde prin licitaţie cu 1200 fl. v. a. o datorie de 9000 fl. v. a. Datoria o cumperară cei doi advocaţi.

Bieţii oameni la întâia provocare, care din ce au avut şi au plătit preţul rescumpărărei, care figura dela 500 fl. — 300 fl. de persoană. Cei mai sĕraci fură daţi în judecată, şi judecătoria le-au execvat ce au avut şi au plătit datoria întreagă cu spesele procesuale cu tot. Bieţii oameni remaseră lipiţi de seraci, dar cel puţin le-au remas moşiile rescumpĕrate, aveau pădure şi păşunit.

Dar lucrul nu este încă terminat.

Vine anul 1880 şi se vinde prin altă licitaţie pădurea contesei Rozalia Miko cu 40 miì florini v. a. şi o cumpĕră dl advocat din Cluj Ferenci (acum deputat dietal), pe seama dlui Korbuly Bogdan tot din Cluj. În scurt timp devine acest din urmă proprietariul pădurei, şi pune păzitori de pădure din alt sat. Firesce prin o astfeliu de grijă prevaricaţiile au ajuns la culme, căci nu numai sătenii prevaricau, ci şi din comunele vecine veneau in pădurea noastră.

Luni în 9 Februariu a. c. au venit dnul advocat Ferenczi nu dela Cluj dar dela Budapesta. Scopul venirei l'am primit prin o publicaţie dela vice comitele că dela întrarea în posesiune a dlui Korbuly Bogdan nimenui nui este permis nici a întra în pădure, nici a păşuni. Acei ce ar cuteza a călca acest ordin vor fi pedepsiţi ca prevaricanţi. În aceaşi ḑi sosesc şi dl Szolgăbirău, şi începe cu pedepsirea prevaricatorilor luând de persoană dela 70 fl. v. a. — 20 fl. cel puţin. Soartea aceasta lovesce şi pe cei rescumperaţi fiind şi ei trataţi de prevaricatori. S'au pedepsit cu totul 154 oameni.

Rescumperaţii sûnt acum ca trăsniţi din senin, dar lor la lovitura de moarte, li se spune li se dă mângăerea că n'au drept nici la pădurit, fiindcă în cărţile funduare n'au fost însemnate pretensiile lor. Advocaţii lor cari le-au mâncat banii ḑic, că procesul îl pot câştiga faţă cu Miko Rozalia, dar faţă cu Korbuly nici odată. (Contesa Rozalia este cerşitoare trăesce din mila altora în Debreţin).

Hotarul întreg nu produce atâtea bucate câte se consumă în comună pe lângă toate că aici nu se lasă ogor ci în tot anul locurile se seamănă — şi jumĕtate hotarul este a duor proprietari, firesce locurile cele mai bune. Ale singuraticilor sûnt dealurile şi rîpele. Din aceste nu poate sĕ se susţină o comună de preste 1,200 suflete. Isvoarĕle de venit erau păduritul şi economia de vite, din aceste plătiau darea şi aruncul comunal, căci comunal nu este nimic prin urmare nici venit.

Eată dară comuna nimicită, nu prin elemente naturali, ci prin aplicarea rea a legilor. Seghedinul a fost înundat şi lumea credea că este sters de pe faţa pământului, dar' locuiitorii Seghedinului în comparaţia cu Mikoujfaleni n'au suferit nici pe jumĕtate, căci bani şi multe obiecte preţioase şi le-au putu scăpa, ear' isvoarĕle de venit nu li s'au secat întru nimic. Ear' Mikoujfalenii de bani au fost despoiaţi, prin rescumperare şi procese şi mai pe urmă isvoarele de venit li s'au secat cu desevêrşire prin Sentinţa Înaltei curii reg.

Nu sciu ce au fost locuiitorii comunei acesteia, de ce categorie s'au ţinut, în timpul jobăgimei, fostau tacsalisti sau coloni (telepitvényerdi), dar acum sciu că sub constituţionalism sûnt *Sărăcie lucie* (üres hurka és üres tarisnya.) pot sĕ se folosească de remediul dreptului de ..... cerşit.

A. C.

Scrisori din Macedonia.

Corespondenţă particulară a „TELEGRAFULUI“)

Monastir, Februarie 1882,

În repedea mea trecere prin cele mai multe oraşe şi orăşele ale Macedoniei, am putut sĕ'mi formez convingerea că scoalele române sûnt încă departe de a ajunge la starea dorită de toţi Românii adevĕraţi.

Pentru astăḑi am se vĕ vorbesc puţin despre scoalele din Monastir.

După câte am aflat, se ḑice că entusiasmul Românilor de aci ar fi scăḑut, graţie relei chibsuinţe a institutorului român care n'a sciut sĕ profite de primul avênt al locuitorilor cari au îmbrăţişat cu multĕ căldură drapelul naţional şi au alergat a'şi da copii la scoală.

Astăḑi în scoala comunală nu sûnt decât 20 de elevi şi în gimnasiul din Bitolia clasa I 12 elevi şi în clasa II 6, astfel că numĕrul tuturor elevilor este de 37—40.

Ar trebuì ca tinerii cari sĕ prepar în Bucuresci pentru cariera profesorală sĕ'şi dea bine seama de însemnata sarcină ce 'şi eau, căci aci nu este vorbă numai de o catedră pe care au se ocupe, aci nu este vorba de câteva oare pe cari au se le întrebuinţeze pentru a învĕţà ca limba românească sĕ fie cetită şi scrisă.

Nu.

Este vorba de redesceptarea unui popor şi de infiltrarea în vinele Macedonenilor a unui sânge vificator şi sănătos, care sĕ dea unui întreg popor consciiuţa de sineşi si se aprindă schinteia electrică, stinsă încâ de mult timp.

Tinerii cari vin din România, crescuţi şi educaţi într'o atmosferă sănătoasă şi la lumina soarelui libertăţei trebuie sĕ scie că venînd în Macedonia nu vor fi numai institutori de catedră ci apostoli ai redesceptărei naţionale.

Cu acest prilegiu trebuie sĕ vĕ mai comunic, dle directore, că am audit pe aci ḑicêndu-se că unii din tinerii Macedoneni cari urmează studiele în Buccuresci ar fi învĕţând la facultatea de drept, în loc se urmeze cursurile facultăţilor, de sciinţe, litere sau medecină, de unde ar putea câstiga un capital de cunoscinţe, foarte potrivite cu misiunea pe care o vor avea acasă la dênşii.

De sigur că acei tineri de şi sunt puţini la numĕr au intenţiunea de a rĕmânè în România Liberă, îndată după terminarea studiilor, de oare-ce viaţa din Macedonia li se pare prea aspră şi prea ghimpoasă, faţa cu viaţa plină de plăceri a Bucurescilor unde vor putea trăì cu o muncă relativ mult mai mică mai ales ca viitori advocaţi.

Sunt sigur că d-lu ministru al instrueţiunei nu cunoasce aceste lucruri, d-lui care se intereseasă de mersul scoalelor din Macedonia, şi că va opri cu o oară mai înainte o asemenea stare anormală, silind pe aceia cari trăiesc în Bucuresci cu burse dela Stat, ca se urmeze cursuri cari vor putea aduce vre-un folos Macedoniei.

Aflăm iarăşi că unii din profesorii dela gimnasi, toţi tinerì cu inimă românească şi cu conşciinţă deplină a misiunei lor, au avut sĕ suporte lupte foarte mari până a putè sĕ pue mâna pe localul necesar, şi totuşi cestîunea nu este resolvată, de oarece autorităţile turcesci sunt prea indolente şi lipsite de înteligenţă.

Speranţa însă este că lucrul sĕ va svârşì cu bine şi că deşteptarea începută va urma fără preget, până când un nou soare va luci de asupra Macedoniei şi o nouă situaţiune îi va fi creată.

Până atuncì la lucru, cu patriotsim şi cu prudenţă.

La revedere. *Pegas*

Posta din urmă.

Un corespondent dela' Viena al „Allg. Ztg“ din Augsburg spune că în contra dorinţei bar. Iovanovici L. M. C. operaţiunile în Erţegovina vor trebuì sĕ se înceapă cât mai în grabă, cu toate ploile şi bora. „Jertfele vor fi mai mari, dar trebue — ca eventual se nu trebue a se aduce şi mai mari“, ḑice corespondentul; mai sûnt şi „consideraţiuni de o politică mui înaltă“. — Aşa dar timpul face presiune fiind că e scurt.

— Preste Berlin a sosit scirea la Budapesta, că ministrul president rusesc din Belgrad Persani la însărcinarea guvernului rusesc şi-a dat toată silinţa se împedece proclamarea regatului Serbiei ḑicênd că nu este oportună, înse n'a fost spriginit de colegii sĕi.

— „Kölnische Ztg.“ spune că la gara din Petersburg, Scobeleff a fost primit de vre-o cinciḑeci de oficeri şi vre o câteva sute de oameni. Când s'a arătat generalul, au început cu toţii a striga „hurra“ şi salutau cu căciulile. Mulţimea a năvălit asupra lui Scobeleff şi între strigăte a căror vuiet crescea, fu îmbrăţişat de mulţi. „Huralele“ au încetat abia după ce trăsura s'a depărtat cu Scobeleff spre cetate. Afirmaţiunea lui „Golos“ că Scobeleff e antipatic la Ruşi este o fătărie.

— Dela Petersburg se telegrafează că ţarul a felicitat părechia regală sêrbească prin legaţiunea rusească din Belgrad.

Varietăţi.

* Marţi dimineaţa am primit următoriul:

(Necrolog.) Plini de durere aducem la cunoscinţă trista scire, cum că iubitul nostru colleg res. amic

Nicolae Marcu,

ascultător de drept la academia m. reg. din Sibiiu,

a repausat în în 21 Februarie (5 Martie) la 3 oare p. m. în etate de 23 ani după un morb greu (tiphus) de douĕ sĕptĕmâni.

Rĕmăşiţele pământesci ale neuitatului defunct — speranţa doioşilor sĕi părinţi, model de modestia şi de toţi iubit — sĕ vor petrece din spitalul civil în 23 Februarie (7 Martie) la 3 oare după ameaḑi în cimiteriul din suburbiul Iosefin, unde binecuvêntându-se după ritul gr. or. se vor aşeḑa spre repausul etern.

Asculfătorii de drept dela academia m. reg. din Sibiiu.

La înmormêntarea junelui repausat cu doi preoţi, un diacon, cu corul compus din elevii institutului ped. teol. Andreian şi musica civilă (colegii purtau facle), au luat parte afară de jalnicii părinţi corpul profesorilor academici reg. ung. şi un public numĕros şi distins. La mormênt un profesor şi un colegă, au rostit discursuri funebre. Fie'i ţĕrina uşoară şi memoria binecnvêntată!

* (Necrolog.) Josif Crişan preot gr. or. în Boian, ca soţ în numele seu al fiicelor Victoria şi Eugenia, al soacrei sale, resp. mamei Veronica Cheţanoviciu, şi în numele tuturor rudeniilor: părinţi, fraţi, surori, unchi şi mătuşe, cu inima sfăşiată de durere anuncie trista scire despre moartea mult iubitei sale consoaţe *Veronica Crişan* născ *Cheţanoviciu*, carea după un morb îndelungat de plumâni, în etate de 32 ani, după o fericită căsătorie de 13 ani, cu cele sufleţesci împărtăşită, în 14 Februarie a. c. v. la 9 oare dimineaţa s'a mutat la cele eterne, lăsând pe ai sei în grele suspinuri. Remăşiţele pământesci ale scumpei defuncte sau depus spre eternul repaus în 16/28 Februarie a. c. la 2 oare post-merid. în cimiteriul bisericei gr. or. din Boian.

* (Reuniunea sodalilor români din Sibiiu) pe lângă un numĕr frumos de 43 sodali şi măestri şi-a ţinut Duminecă în 14 Februarie v. adunarea sa generală, alegêndu'şi cu unanimitate de preşedinte pe Rvrds. D. Nicolau Cristea, ear' de vice-preşedinte pe dl Nicolau Simtion, conducătoriu de maşină. Membrii în comitet s'au ales cu aclamaţiune dd. S. Balteş, pantofariu, G. Bogorin, cismariu, Fl. Cruciţa, croitor, D. Copăcean, pielariu. Membrii suplenţi dd. St. Vladu, cismariu, I. Avrigiau, cismariu, N. Bordea, aismariu, George Mera, pantofariu. Notariu Andreiu Balteş, tipograf; cassier Ioan Popa-Necşa, tipograf; controlor Nicolau Joandrea, tipograf; bibliotecariu Vasile Ardelean, mĕsariu.

* (Drum de fer între Paris şi New-York). — A face drumul de la New-York la Paris cu calea ferată în cinci ḑile şi jumĕtate, şi drumul pe uscat sĕ nu fie de cât o dată întrerupt prin o trecere de mare în timp de 2 oare, eată proiectul cel mai recent imaginat de inginerii americani. Linia plecând dela New-York străbate Canada, Nouă Georgie şi Alaska până la capul prinţului de Galles, de unde călĕtorii vor fi transportaţi cu vaporul la capul de Est pe partea asiatică opusă strîmtorii de Behring, şi la o distanţă de aproape 40 mile de estremitatea occidentală nordică a continentului american. Dela capul de Est drumul de fer proiectat ar ave sĕ traverseze pe teritoriul rus până la încrucişarea cu răţeaua drumurilor de fer siberiane. care corespund deja prin Moscova şi Petersburg cu capitalele europene.

S'a făcut socoteală că distanţa între New-York şi Paris ar putea fi făcută pe drumul acesta în 130 oare vă sĕ ḑică cu ceva mai puţin de cât cum este necesar ca sĕ ajungă cine-va dela New-York la San-Francisco, şi transportul ar costa cam 750 ranci de persoană.

* (Meteorologic.) Preste tot se asteaptă timp cu soare, schimbat cu nuoreli şi fără diferenţe mari în temperatură.

Loterie.

Mercuri în 8 Martie n. 1882.

Sibiiu: **66 82 47 25 79**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 7 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.80	119.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.30	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.—	107.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94.75	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	31.50	132.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.75	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.25	95.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.50	98.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.50	96.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.—	97.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	73.35	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.20	75.25
Datorie de stat în argint	76.20	76.25
Renta de aur austriacă	93.95	93.50
Sorţi de stat dela 1860	128.75	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	818.—	818.—
Acţiuni de credit austr.	307.40	317.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	314.50	315.15
Sorţi unguresci cu premii	116.75	117.50
Sorţi de regularea Tisei	110.—	110.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.61
Na oleon	9.50⅝	9.51
100 marce nemţesci	58.75	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	120.40	120.40

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Sâmbătă 27 Februarie (11 Martie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 26 Februarie.

Sûntem în plăcuta posiţiune de a putè comunica în tecst autentic românesc representaţiunea bisericei gr. or. române din Metropolia noastră, înaintată dietei Ungariei de Preasânţitul Archiepp şi Metropolit.

Prin aceasta împlinim o dorinţă justă a publicului nostru, care a asteptat această comunicare, şi care va fi în stare a'şi face o judecată dreaptă despre acest pas, şi care în urmă credem că va rectifica unele păreri ivite pe ici pe colea, până când publicul era avisat numai la estrase (din representaţiune) de prin foile străine.

Din partene dorim ca pasul acesta sĕ fie încununat de un succes mai bun, de cum au fost paşii făcuţi în causa întroducerei limbei maghiare în scoalele populare.

Representaţiunea

înaintată casei representanţilor Ungariei de Escel. Sa Preasânţitul Archiepp şi Metropolit **Miron Romanul** *în numele bisericei greco-orientale române din Transilvania şi Ungaria.*

Nr. 19. M.

Preaonorabilă casă representativă!

Biserica greco-orientală română din Ungaria şi Transilvania, carea între împregiurări vitrige a fost espusă seculi întregi la grele suferinţie, îndată ce din părintésca îngrigire a preainaltei case domnitóre şi din bunăvoinţa legislaţiunei fu primită în rendul bisericilor şi confesiunilor libere şi egal indreptăţite din patriă, — conform sublimei sale misiuni şi luat între primele sale îngrigiri: a imbrăţişia în propia sa sferă de activitate educăţiunea poporului, şi a inlesni după putinţiă credinţioşilor sei, cari nisuesc la cultură mai înaltă, calea cătră scinţe.

Pe când de o parte biserica acésta privesce cu bucuriă sufletéscă şi cu incordat dor de progres la resultatele produse pe terenul cultural, cari în proporţiune cu mărginitele ei poteri materiali se pot ḑice că sunt indestulitoare: pe atunci de altă parte vine deprimătoare pentru credincioşii acestei biserici şi stêrnesce şi în autorităţile ei superiori ingrigiri indreptăţite acea impregiurare, că regimul statului a asternut preaonorabilei case representative un astfel de proiect pentru regularea instrucţiunei la gimnasii şi la scólele reali, care tinde a scirbí în mod simţitoriu autonomia bisericii greco-orientali române, — basa esistinţiei sale, — şi a lăsa în mare parte desconsiderate interesele culturali ale acestei biserici.

Când în urma reclamelor inteţitóre din partea tuturor eparchielor, 'mi iéu voiă din posiţiunea mea oficială a presenta preaonorabilei case representative ingrigirile acestea ale bisericii greco-orientali române, fac mai ânteiu, pentru a marca posiţiunea bisericii mele, acea observare: că biserica greco-orientală română, după desvoltarea ei canonică şi după dispositiunile clare ale legilor cardinali ce sunt în vigoare, cuprinde loc în rêndul bisericilor autonome din patriă, şi ca atare este îndreptăţită intre marginile legilor ţerii a conduce şi regula independent afacerile sale nunumai celea strins bisericesci, ci totodată şi celea scolastice şi fundaţionali, şi a le administra şi direge acelea indepedent prin organele sale proprii, remăind neatins dreptul de suprema inspecţiune al statului.

Biserica greco-orientală română, sciind că chiămarea legislaţiunei nu este a restringe séu chiar a detrage drepturile date şi asecurate prin lege, ci mai vertos a le estinde tot mai tare, conform justelor pretensiuni ce se desvóltă, — esperiéză cu nedumerire indreptăţită: că mai ales pe terenul instrucţiunei publice s'au introdus deja astfel de instituţiuni regnicolari, cari cu abatere dela legile cardinali făcute pentru asecurarea confesiunilor şi a naţionalităţilor din patriă, sgudue autonomia bisericii şi în viéţia practică innapoiéză interesele ei culturali; ér in amintitul proiect de lege vede un paşiu nou în acea direcţiune, carea resturnênd in celea din urmă cu totul autonomia bisericéscă, póte periclitá chiar şi esistinţa bisericii inseşi.

Conscià de posiţiunea sa autonomă şi de drepturile ei ce curg din acea, biserica greco-orientală română organisată în mod legal pe basa principiului de naţionalitate, nu póte fi indiferentă, déca credinţioşii sei invaţă şi se cultivesc în astfel de institute, unde spiritul religios nu se respândesce in direcţiunea şi mesura recerută, séu unde consciinţa naţională — basa intregului nostru organism, — nu se cultivă de ajuns; ba din contră, biserica acésta chiar pentru acea caută cu ingrigire specială a 'şi ridicá scoli populari şi institute superiori cu propriul seu caracter confesional, şi cele esistinte a şi le instruá în mod corespunḑetoriu: pentrucă lipsa acestora din punct de vedere al intereselor ei confesionali şi în parte al celor naţionali, nu o pot supliní deajuns nici institutele de stat, nici celea de alte confesiuni.

Dar precum de o parte biserica greco-orientală română ţine mult la interesele religióse şi naţionali ale credincioşilor sei: chiar aşa de altă parte 'şi indréptă totdéuna ingrigirea intr'acolo, ca atinsele interese vitali ale sale sĕ le ţină în cea mai strênsă legătură cu interesele statului, şi în special sĕ înrădĕcineze adênc in inimele tinerimei sale studióse patriotismul — suprema vîrtute cetăţenéscă — dorind astfel a cresce statului cetăţeni credincioşi şi folositori. Aşa dar alipirea firmă a autorităţilor şi a credincioşilor bisericii greco-orientali române cătră religiunea şi naţionalitatea lor, şi îngrigirea lor din adins de acestea, nu poate fi escepţionată din punctul de vedere al intereselor de stat şi anume al patriotismului, fără numai déca s'ar ridicá la valóre ca principiu de stat teoria: că într'un stat presce tot nu este permis a se suferí mai multe religiuni séu mai multe naţionalităţi; cea ce înse la noi, între specialele nóstre relaţiuni, nu se póte susţiné.

Durere! când amintitul proiect de lege vrea cumva sĕ smulgă din mânile confesiunilor autonome instrucţiunea scólelor medii; când pentru limba maghiară, ca limbă oficială a statului, vrea sĕ ocupe teren la toate institutele de învĕţământ preste marginile îndreptăţirei şi cu restringerea celor-lalte limbi ale patriei, şi când acela vrea sĕ estindă dreptul de dispunere al regimului, aprópe nemărginit, şi asupra scólelor medii confesionali: se vede, că prin acestea proiectul voiesce sĕ facă serviţe nu chiar desvoltării în direcţiunea naturală a poporaţiunei din patriă de diferite religiuni şi naţionalităţi, nici intereselor ei pentru o cultură temeinică: ci mai vertos acelui fatal curent politic, care purceḑind din o cuprindere greşită a relaţiunilor şi a intereselor vitali ale patriei, 'şi a luat de scop magiarisarea popórelor nemagiare din patriă.

Adeverat, că proiectul din cestiune tinde a regula trebile instrucţiunei pentru tóte confesiunile în uniformitate, şi abstrăgênd dela o mică escepţiune, nu face osebire între confesiunile din patriă cunoscute după naţionalitatea lor de magiare séu nemagiare, cea ce la aparinţă trece de argument în contra cuprinderii de mai sus; ei! dar chiar acest colorit, adecă conservarea egalităţii de drept a confesiunilor, face sĕ apară şi mai bine punctul cardinal al proiectului, care combinând tóte, se vede pus pe acea: ca magiarisarea compatrioţilor de naţionalitate nemagiară sĕ se ducă în deplinire fie chiar şi cu preţiul autonomiei tuturor confesiunilor, supunênd pe credincioşii bisericilor de naţionalitate nemaghiară la un astfel de sistem de instrucţiune publică, care sĕ-i siléscă a-şi neglige propria lor limbă maternă şi prin acésta sĕ-i tragă în calea maghiarisarii, pe când în cele-lalte e tréba regimului, a aplicá faţă de singuraticele confesiuni, după propriele sale vederi, gradurile de rigóre séu de favor, ce i stau în putere.

Cumcă tótă intenţiunea proiectului de lege din cestiune se unesce în acest punct de mânecare, se vede apriat din dispositiunile cuprinse în acelaşi, după cari mai ântêiu în tóte gimnasiile şi scólele reali de stat, ce se vor infiinţa de nou, limba de propunere nu póte fi alta, de cât numai cea magiară (§. 39), apoi limba singuraticelor ţinuturi, déca ea nu e cea magiară, la tóte gimnasiile şi scólele reali, prin urmare şi la celea confesionali se póte propune numai ca studiu estraordinariu, ascultătorilor benevoli, şi încă astfel, că corpul profesoral póte eventual opri pre singuraticii interesaţi dela inveţarea ei (§§. 9. 78), fiind ministrului reservat a statori dimensiunea studiilor obligate eventual aşa, ca propunerea sistematică a limbelor provinciali sĕ devină înposibilă (§. 77); pe când legea cardinală despre egala indreptăţire a naţionalităţilor, anume Art. XLIV. §. 17 şi 18 din 1868. asecură limbilor nemagiare din patriă un teren mai larg de cultivire şi pune deosebi în vedere îngrigirea statului, ca „cetăţenii patriei, de ori-ce naţionalitate, cari conlocucsc în masse mai mari, sĕ se pótă cultiva în apropierea ţinutului locuit de ei, în limba lor maternă, până acolo, unde se începe cultura mai înaltă academică.“

O trăsură caracteristică a atinsului proiect de lege este: că el pune cumva sub pază poliţială tótă mişcarea confesiunilor în trebile scolari, prin ce voiesce a inarticula în legile patriei neîncrederea esprimată pe faţă în motivarea ministerială cătră cei de naţionalitate nemaghiară; pe când confesiunile, şi între acestea şi biserica greco-orientală română precum au făcut în trecut mari serviţie ţerii prin îngrigirca scólelor sale, aşa şi în viitoriu toţ numai statului voiesc în urma urmelor a sacrá întreg resultatul interesării şi al ostenelelor sale sumptuóse în partea învĕţământului; aşa dar neîncrederea ce respiră din acest proiect de lege, şi ţinerea în acest mod a confesiunilor de naţionalitate nemaghiară sub ochi poliţiali, déca pondul principal nu se pune pe magiarisare, nu numai că nu are temeiu, ci fiindcă neîncederea după natura ei produce neîncredere reciprocă, póte fi şi stricăcioasă pentru interesele mai înalte ale statului, mai vêrtos între referinţele politice de astăḑi, nu de tot consolidate, după a cărora cumpenire matură ar trebuí sĕ se cultive cu totadinsul în sinul popórelor patriei de diferite religiuni şi naţionalităţi, alipirea conscià cătră statul bine compact, adecă patriotismul, prin respectarea tuturor pretensiunilor juste şi ecuitabili.

Astfel de neîncredere s'a esprimat deja faţă de biserica greco-orientală română şi prin acea, că pe când la compunerea acestui proiect de lege şi mai apoi la petractarea lui începută deja în subcomisiunea de instrucţiiune publică a casei representative, celealalte biserici, învitate deadreptul spre acest scop, au potut încurge, respective încurg în faptă prin representanţii şi bărbaţii lor de specialitate: pe atunci biserica greco-orientală română din patriă, carea numeră aprópe dóuă milioane de suflete, neamintind pre cea sêrbească, la pregătirile acestui obiect însemnat şi de mare importanţă s'a delăturat cu totul. Nu voesc a priví acésta ca o espresiune de ură séu chiar de dispreţiu. însĕ la tótă întêmplarea acésta e o astfel de procedură, carea nici cu egala îndreptăţire de stat a confesiunilor, nici cu relaţiunile proprie ale bisericei greco-orientali române, dar nici cu tactul bun nu se póte motiva.

Biserica greco-orientală română, privind tréba învĕţământului din punctul de vedere al statului, nu póte avé şi nici nu are nimic încontră, ca legislaţiunea sĕ determine minimul studiilor obligate, cari sĕ se propună în scólele medie, şi preste tot sĕ indegeteze esenţa instrucţiunei publice; de asemene nu are nimic în contră nici la acea, ca regimul statului, în puterea dreptului de supremă inspecţiune, sĕ controleze în mod convenabil posiţiei confesiunilor, intocmirea corespunḑĕtóre a institutelor de învĕţământ confesionali, precum şi resultatele învĕţământului; când însĕ proiectul de lege din cestiune intenţionéză a transpune în competinţa regimului de stat par-

tea cea mai mare din acele drepturi și agende în sfera scólelor medie, cari până acum le esercia, respective le provedea independent insĕși confesiunile autonome, mai atrăgênd în parte și cualificarea profesorilor: in contra acesteia biserica greco-orientală română e silită în interesul autonomiei sale asecurate prin lege, a 'și ridica vocea sus și tare, cu atâta mai vêrtos: căci când acéstă biserică doresce a 'și regulá liber tóte afacerile învĕțământului în sfera autonomiei sale, ea nu vrea sĕ se ascundă nici dinaintea intereselor statului, nici a recerințelor unei adeverate cultivări stiențifice; din contră, punênd ea mare pond pe avantagele unui sistem de învĕțământ cât se póte uniform, precum si până acum la intocmirea institutelor sale de învĕțământ a fost cu atențiune la interesele statului și la sistemele de învĕțământ întroduse la alte institute de aceași categoriă: așa și în viitoriu avênd acestea în vedere, voesce a emulá — în ce privesce resultatele instrucțiunei în scólele medie — atât cu institutele medie ale statului, cât și cu celea ale altor confesiuni, dorind totodată a asigurá prin acésta institutelor sale și dreptul de publicitate.

Abea póte fi îndoială, că décă în afacerile scólelor medie ale confesiunilor s'ar da regimului de stat acel drept de ingerință inmediată și de dispunere aproape nemărginită, pe care proiectul de lege intenționézĕ a'l estinde și statorì până la cele mai neînsemnate minuțiositĕți, — pe cât timp la noi sustă nefericita discordiă națională, a cărei esistință nu se póte negá, și carea foarte viu se manifestează în asuprirea celor mai slabi, — urmările triste ale amintitului drept de ingerință și de dispunere vor lovì mai cu sémă bisericile de naționalitate nemagiară, urmări, pe cari afară de vecsațiunile și de alte neplăceri ce pot întrevení, ni le pregătesce însuși proiectul de lege ca o sabiă a lui Damocle, când pune în vedere lipsirea scólelor medie confesionale de dreptul de publicitate, eventual închiderea acelora și — așa dicênd — confiscarea averilor lor; spre ce se pot cualifica de motive suficiente nu numai unele defecte neînsemnate în arangiamênt, ci la urmă chiar' și zelul confesiunilor pentru propria lor conservare.

Proiectul de lege, în urma motivării ministeriale, presupune despre institutele confesionale de învĕțământ, că acestea pot deschide teren la rele morali și direcțiuni contrarii statului, cari în cele din urmă numai prin închiderea provisoriă séu definitivă a institutelor s'ar puté vindecá radical. Ce privesce biserica greco-orientală română și institutele ei, provocându-mĕ la credința acestei biserici documentată în toți timpii cătră tron și stat, și la loialitatea, ce n'a părăsit-o nici odată, trebuie sĕ protestez în contra presupunerei de mai sus cu acea observare: că décă în adevĕr ar' obvenì la institutele vre-unei biserici astfeliu de rele morali séu nisuințe contrarie statului, în contra cărora ar trebuí sĕ se aplice remediile și represaliile prevĕdute în proiectul de lege: atunci nu numai ar trebuí închise definitiv cu putere guvernială astfelu de institute, ci ar trebuí totodată delăturate și respectivele autorități bisericesci superióre, cari nu pot séu nu vreau a vindecá astfel de rele; dar fiindcă așa ceva nu se póte presupune despre nici o confesiune din patriă, această dispositiune rigorósă a proiectului, transpusă în lege, ar presentá referințele nóstre interne într'o colóre, carea nici decât nu corespunde adevĕrului.

Pe terenul legislațiunei mai noue este o aparițiune caracteristică acea dispositiune a proiectului de lege, după care gimnasiele și scólele reale confesionale, și preste tot confesiunile și bisericile nu pot nici cere nici primì ajutóre și sprigin material dela statele din afară, și dela domnitorii séu regimele acelora. Precum această dispositiune, după cum e sciut, s'a desvoltat ca material la un proiect de lege, dintr'un cas obvenit la un gimnasiu greco-oriental român: așa e afară de îndoială, că ascuțitul ei este îndreptat cu deosebire contra învĕțământului bisericei greco-orientale române; pentrucă pot fi casuri singuratice, și se pot desvolta din când în când astfel de relațiuni, cari din punct de vedere al intereselor mai înalte de stat îndreptățesc pre regim la astfel de mĕsuri: dar' a le transpune acelea din cadrele dreptului internațional într'o lege de instrucțiune publică, și tot atunci a face escepțiune în favorul ordurilor monachali ale unei religiuni, carea de secoli s'a împărtășit în abundanță de tóte favorurile: acésta este signalul acelei intențiuni: ca bisericei greco-orientale române, carea de secoli a fost espusă la lipse deprimătóre, sĕ i se ia toată posibilitatea, de a puté ținé concurință în treaba înființării și instruării institutelor de învĕțământ cu celelalte confesiuni, cari parte âncă dela opera cea mare a intemeerii patriei se bucură de abundantele donațiuni ale statului, parte mai târdiu, însĕ totuși în secolii trecuți și au eluptat o astfeliu de positiune în stat, carea le a făcut posibilă desvoltarea și starea favorabilă materială, în carea se află; pe când biserica greco-orientală română, carea mult mai târdiu s'a eliberat, și carea din cause colegate cu tristul ei trecut a remas și materialmente indĕrĕt, ce privesce îngrigirea institutelor sale de învĕțământ, fiind lipsită de ori ce ajutoriu din partea statului, e avisată esclusiv la dinarii sei proprii.

Biserica greco-orientală română, credincióșă și devotată statului, totdeauna a respectat legile și conform acestora limbile oficiale ale statului, și în special pune mare pond pe acea, ca tinerimea, ce se pregătesce pentru sciințele mai înalte, se învețe cu temeiu limba magiara, nu numai pentrucă acésta în timpul mai nou a devenit limbă oficială de stat, ci și pentrucă între impregiurările nóstre limba magiară este un factor insemnat pentru cultivarea sciințifică; însĕ acele dispositiuni ale proiectului de lege: ca testimoniile de maturitate in institutele confesionale cu limba de propunere nemagiară, sĕ nu se estradée în limba de propunere a institutului, ci în cea magiară (§§. 38. 89), apoi ca rigorósele candidaților la profesură sĕ se facă asemenea în limba magiară (§§. 69. 71), și ca preste tot sĕ se pretindă dela fie-care profesor confesional, fără privire la specialitatea lui, ca sĕ cunóscă limba și literatura magiară, cursul desvoltării acesteia și opurile scriitorilor mai însemnați magiari (§§. 60. 62. și 69): tóte acestea sunt pretensiuni trecute preste scopul propriu al instrucțiunei publice, cari nunumai taie în drepturile de autonomiă ale bisericei, ci încă și ingreuiézĕ fórte mult cualificarea profesorilor confesionali, și dovedesc, că la studiarea dispositiunilor luate în proiectul de lege în favorul limbei magiare, s'a perdut din vedere aceea: că și în causă de limbă ori ce pretensiune esagerată póte produce resens și póte zădărnici și cea mai bună intențiune, că dară prin aplicarea unei astfeliu de sile limba maghiară póte numai sĕ pérdă din puterea sa atractivă, în loc ca sĕ se facă plăcută în cercuri cât mai estinse și astfeliu sĕ 'și asigure generalisarea ce se póte ajunge treptat, precum acésta între alte impregiurări mai că i succese limbei germâne, carea e mai depărtată de noi.

Pe când de o parte proiectul de lege de sub întrebare îmbrățișeze limba maghiară cu cea mai călduroasă îngrigire și îi dă avantage ce trec preste îndreptățire: pe atunci de altă parte el eschide mai de tot posibilitatea, ca în rêndul tinerimei bisericilor de naționalitate nemagiară scolarii greco-orientali români, și cu deosebire aceia, cari se pregătesc pentru cariera preotéscă séu învĕțătoréscă, sĕ poată învĕța din temeiu propria lor limbă maternă, carea conform legilor din vigóre și după prescriptele statutului organic al bisericei greco-orientale române provĕdut cu preaînaltă sancționare, în administrarea internă și mare parte și în corespondențe cu autoritățile, e singura limbă oficială a bisericei; apoi preste tóte acestea scólele medie de naționalitatea română se aduc prin proiectul de lege în acel contrast: că limba lor de propunere póte fi cea română (§. 79.), dar' și în acest cas însași limba română se póte învĕța numai ca studiu estraordinariu, în óre estraordinare (§§. 4. 5. 6. 7. 9. 77. 78.)

Față cu un proiect de lege, care — după cum e și cel de sub întrebare — periclitézĕ caracterul național al bisericilor de limbă nemagiară, trebue sĕ se ia cu deosebire în băgare de sémă o împregiurare faptică, cu carea cercurile agitătóre și celea deciditóre — așa se vede — nu sûnt aplecate a-'și trage séma, și această împregiurare este: că în tóte clasele naționalităților compacte nemagiare din patriă în așa grad este desvoltată consciința naționalității sale proprii, încât acésta nu se mai póte sugruma, aplicese în contră-i ori ce sistem séu ori ce mĕsuri. O consciință este acésta, carea — ca bună óră și la naționalitatea magiară — fiind nutrită prin stima de sine, se radimă pe base morali, și din aceste base 'și ia putere și pentru apărarea sa. — Ori ce încercare așa dară, carea tinde la suprimarea consciinței de naționalitate, prelângă acea, că vatĕmă interesele bisericilor naționali, póte totdeodată cresce până la o greșélă politică, carea pentru liniscea internă a cetățenilor și deopotrivă pentru interesele mai înalte ale statului póte sĕ nască urmări dăunóse, ale cărora delăturare posibilă este o detoriă de consciință pentru fie-care patriot.

Și togma pentrucă așa este, și pentrucă biserica greco-orientală română în credința și alipirea sa, care nime nu i-o póte trage la îndoială, voiesce sĕ fie totdéuna statului spre servire și se adoperă a promová din tóte puterile interesele statului aduse în consonanță cu ale sale proprii, — 'și ia voiă, pentru apĕrarea intereselor sale vitali, a înfățișá în cele de mai sus întemeiatele sale îngrigiri cu privire la proiectul de lege pentru instrucțiunea în gimnasii și scólele reali, și prin umilita mea representațiune presentă a se apropiá de preaonorabila casă representativă cu acea rugare: ca luând de basă principiele cardinali, cari singure pot asecurá tăria, puterea și prosperarea statului, adecă sublimele principii de libertate, egalitate și frățietate, cari eschid ori-ce supremație fie religionară fie națională, — sĕ binevoéscă înainte de a pertractá în special amintitul proiect de lege pentru gimnasii și pentru scólele reali, a'l înapoiá domnului ministru de culte și instrucțiune publică cu acea indrumare: ca sĕ-'l aducă în consonanță cu legile cardinali ale patriei cari asigură autonomia confesiunilor și drepturile naționalităților, și astfeliu prelucrat cu ascultarea confesiunilor și între acelea și cu a bisericei greco-orientale române, sĕ 'l aștérnă într'o redactare nouă.

Cuvintele mele de încheere le cuprind în acea ferbinte rugățiune: ca atotputernicul îngrigitoriu al singuraticilor și al popórelor, spiritul păcei și al dreptății, sĕ se pogóră preste bărbații, cari conduc destinele națiunei, sĕ-i lumineze, si sĕ ia în scutul seu scumpa nóstră patriă, Ungaria!

Sibiiu, 8/20 Februariu, 1882.

În numele bisericei greco-orientale române din Ungaria și Transilvania:

Miron Romanul m. p.
archiepiscop și metropolit.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Februarie.

Desbaterea bugetului Ungariei s'a sfêrșit cu a 46 ședință în casa deputaților. Sfêrșitul l'a făcut bugetul ministeriului de honvedi, cu puțină și scurtă desbatere. În desbaterea aceasta scurtă deputatul Lits din stânga estremă a trebuit totuși sĕ se espectoreze în vre o câți-va termini drastici. El s'a plâns asupra positiunei armatei honvedilor, care după dênsul nu e alt ceva decât o parte întregitoare a armatei comune: honvedimea este încredințată bărbaților în a căror suflet constituțiunea ungurească nu poate prinde rădăcini nici odată. Honvedii cei vechi denumiți oficieri au fost delăturați și înlocuiți cu oficieri din armata comună, cari nu sciu limba maghiară și nu sûnt cetățeni unguri. În mânile acestora honvedii nu mai sûnt o garanție a constituțiunei, pentru că ei nu sûnt honvedi ci mercenari (simbiași) cari nu servesc patriei, ci acelora, cari îi plătesc mai bine. Tot după Lits honvedii nu sûnt altă decât o trupă de guerilă, căci le lipsesc oficierii. După ce Lits recomândă crearea unei artilerii, crearea de trupe tehnice anumit pentru honvedime, ca Ungaria se poată avĕ o adeverată falangă de o ½ milion de combatanți etc, casa trece la ordinea dilei și votează bugetul propus de guvern.

Aceasta e pe scurt istoria acestui buget din casa deputaților Ungariei. În presa opositională însĕ au avut afacerea aceasta un resunet mai lung. Unele foi opositionale cer armată maghiară, cu alte cuvinte, maghiarisarea armatei, încât aceasta se recrutează din Ungaria. Dar nici că se poate altmintrea de oarece între 13 milioane locuitori ai Ungariei sunt și 4—5 milioane de Maghiari!

Foi cechice se folosesc de ocasiune și discutênd proclamarea regatului Serbiei dic, că proclamarea aceasta n'au Serbii de a o mulțămì „Nemților“ ci Rușilor.

Îndrăsneala aceasta a foilor cari representă majoritatea senatului imperial din Viena, indignează pa Nemții austriaci și, la rêndul lor, nu înceată acestia de a prorocì Austriei că în momentul deciditoriu intre Rusia și Austria aceasta din urmă va remânè isolată.

După o depesĕ trimisă dela Viena la „Kölnische Ztg.“, cercurile normative din Viena nu sûnt de loc neliniscite de sgomotele câte se fac despre un resboiu apropiat. Germania, Austria, Italia și Turcia nu voiesc resboiul și în contra puterei într'unite a acestora Panslavistii nu sûnt în stare a face nimica. Germania — a dis un bărbat de stat din Viena — a împedecat în deceniul acesta de doue-ori resboiul. Și de astădată îl va împedeca și încă cu putere și siguritate și mai mare. I s'ar atribuì lui Scobeleff și soților lui o influență prea mare dacă ar presupune cineva că ei vor fi în stare a îndupleca pe țarul sau pe Rusia a se arunca în aventùri resboinice contra Germaniei, sau contra aliaților sau amicilor ei. Înlăturarea crisei care au mai amenințat odată în Serbia este identică cu înlăturarea celei din urmă temeri de o încurcătură mai mare. Aceasta cu atât mai mult, cu cât rescoala din Erțegovina a început a apune și preste puțin va fi suprimată cu totul. —

Bine ar fi când faptele ar sanţiona vederile acestea optimistice a le bărbaţilor de stat din Viena.

În timpul mai nou se vorbesce earăşi de cestiunea dunăreană. După o telegramă dela Bucuresci din 9 Martie n. „Românul“ se esprimă contra unei politice separatistice în cestiunea aceasta; declarênd că deslegarea se poate numai prin o înţelegere a puterilor cari au subscris tratatul de Berlin.

Regatul Serbiei e recunoscut de toate puterile.

Rescoala.

Dela Risano s'a telegrafat în 9 Martie n. lui „P. Ll.“ următoareale:

De alaltă eri şepte coloane din divisiunile Winterhalder şi Kober au început marşurile de avans în interiorul Crivosciei. Coloanele au avut numai încăierături mici cu avantgardele contrare, care au şi fost respinse pe toate punctele. Eri au ajuns coloanele la locurile de tabară, conform dispoziţiunilor ce aveau. Adi dimineaţă baronul Iovanovici, care se afla până acum cu statul său major în (vaporul) „Andreas Hofer“, în sinul dela Risano, s'a suit în persoană pe înălţimile dela Ledenite Alaltăeri noapte şi în parte şi eri trupele au suferit în tabără de torenţi de ploaie şi de borre viforoase. Adi e soare şi timp liniscit.. Tocmai acum la 8 oare dimineaţa, pe când arunc şirurile aceste pe hârtie, se începe lupta. Bubuitul tunurilor resună de pe înălţimile dela Grebeni.

Dela Cattaro se telegrafează la „Egyetértés“ în 10 Martie n. că trupele noastre ocopând Polite şi Morinie au fost atacate pe platourile dela Ubli. Năile marinei de resboiu au spriginit cu tunurile lor trupele care se urcau pe înălţimi. Platoul, Ubli şi satele din vecinătate sûnt în mânile trupelor.

Din telegramele aceaste se vede că se adeveresce scirea ce am impărtăşit mai nainte, că bar. Iovanovici are ordin a suprima rescoala cât mai în grabă.

Din dieta Ungariei.

(Încheere)

Georg Szél1 cere printr'un proiect de resoluţiune esmiterea unei comisiuni, care să cerceteze erorile comise la regularea Tisei.

Em. Szalay constată că invinuirile de corupţiune contra ministeriului de comicaţiune circulează de multă vreme; ministrul president ar trebnì se fie surd şi orb, dacă nu vede şi nu aude, cum s'au răspândit aceste faime în opiniunea publică. Nu este chiemarea unui deputat a păşì cu plânsori şi date concrete. Aceasta e treaba judecătorilor. Spriginesce propunerea lui Rohonczy.

G. Baross respinge învinuirea, că partida guvernamentală ar fi hotărât ca secretariul de stat Hieronymi să ceară esmiterea unei comisiuni judiţiare parlamentare, ear partida să respingă aceasta cerere. Oratorul constată, că ţeara întreagă a votat cu oare care însufleţire spesele pentru regularea Tisei. Încât pentru propunerea lui Rohanczy, nu o poate primì din motive meritorice şi formale; pentrucă deoparte descoperirile propunetoriului nu pot fi substrat pentru o cercetare parlamentară, de altă parte însă propunerea în pracsă e neesecutabilă. Corpul leguitor nu poate sancţiona o scutire de pedeapsă pentru cei vinovaţi.

În urmă cratorul substerne un proiect de resoluţiune motivat şi subscris de 54 deputaţi, prin care cere trecerea la ordinea ţilei preste propunerea lui Rohonczy.

Pázmándy vrea să dovedească că anchetele parlamentare de obiceiu se esmit nu pe basa probelor, ci pe temeiul momentelor de suspecţiune. Un asemenea cas ne presentă afacecerea lui Cissey din Paris. Ancheta parlamentară n'are să fie tribunal, ci trebue să eruoze numai pe vinovaţi şi apoi să-i predea judecătoriei. Oratorul voind a fi lămurit pe deplin propune esmiterea unei comisiuni miste de 15 membri, care să asculte pe acusatori să cearnă actele şi să-şi dea opiniunea, dacă e motiv pentru emiterea unei comisiuni parlamentare sau ba.

Ministrul de comunicaţiune P. *Ordody:* Descoperirile lui Rohonczy m'au atins într'un mod penibil, nu pentrucă acele ar fi îndreptate contra mea, ci pentrucă Rohonczy a păşit cu nesce acusări ce nu voesce s'au nu poate ale dovedì. El lovesce unele persoane, cari nu se pot apëra.

Dacă dînsul n'are încredere în guvern şi nu voesce nici procedura judecătorească din motivul că probele sale sûnt nesuficiente, atunci a greşit păşind cu asemenea acusări. Cum va despăgubì dênsul persoanele învinovăţite pentru vătămarea ce le o face, dacă la urma urmelor se va constata că sûnt nevinovate?

Încât pentru funcţionariul de stat, despre care dl Rohonczy ţice că a primit 200 de galbini pentrucă a oprit străpungerea unei stavile, care putea să scape un ţinut întreg de inundare, întreb: cine a fost acel funcţionar de stat şi cine l'a mituit? Pentru ce nu-l numesce dl Rohonczy?

Cine este celalalt funcţionar, care a primit cele 2000 fl? (Strigări în stânga estremă: Vă va pune dl Rohonczy!) Numească-i şi vă asigur că se va face tot ce cere legea şi dreptatea.

Cine este în fine acel inginer onest, despre care dl Rohonczy ţice că nu a voit să facă a suprarevisiune cu care fusese încredinţat pentru cuvêntul că nu aflase aceasta o fi com patibil cu consciinţa sa?

Eu cer date concrete şi dându-mi-se îmi voiu ţiné de strictă datorinţă a ordina cercetarea şi a procede cu toată asprimea.

Încât pentru regularea Tisei, dl Rohonczy se pare că vrea să atribuie toată vina numai ministeriului unguresc. Se scie însă că regularea s'a început înainte de anul 1867, se scie mai departe cum, a lucrat guvernul absolutistic, deci pentru lucruri petrecute înainte de a venì noi la cârmă nu poate fi acusat ministeriul de comunicaţiune unguresc. Prelângă aceasta la regularea Tisei a funcţionat şi comisariatul regesc, care a condus afacerea întreagă şi care ar trebuì tras la respundere în prima linie pentru erorile comise.

Nu pot comsimţì cu proectul de resoluţiune presentat de dl Rohonczy pentrucă acela restoarnă ori ce principiu constituţional. Afacerea e de natură curat judecătorească şi este un principiu în ori ce stat de drept, prin urmare şi în Ungaria, că nimenea nu poate fi judecat decât de judele său ordinar şi după prescriptele legei. Proiectul atins contestează acest drept, de aceea uu-l pot primì.

Nu pot adopta nici moţiunea dlui Pazmandy, pentrucă nu corespunde nici parlamentarismului nici esigenţelor administraţiunei. Din aceste motive ve recomând propunerea lui Baross, pe care o primesc.

În cursul desbaterei au mai luat şi alţi oratori cuvêntul, însă fără de a mai desvolta momente noue. Deci vom termina observând, că proiectul lui Rohonczy s'a respins şi s'a primit trecerea la ordinea ţilei peeste interesantul cas, care a făcut o impresiune penibilă nu numai în corpul legislator, ci şi în opiniunea publică.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

„Nimenea nu poate fi spre mai mare folos al patriei, ca şi cei ce instruează tinerimea.“

Lissa, 23 Februarie 1882. În 5 Februarie a. c st. v. am fost într'uniţi în adunarea generală învĕţătorii români gr or. din „Ţara Oltului“ — în Făgăraş. Şedinţele s'au ţinut în scoala rom. gr. or., adunarea a fost bine cercetată, mulţi au parficipat şi din învĕţătorii dela scoalele grăniţeresci din giur, ba şi preoţi, între cari bucurie mare ne-au făcut presenţa veteranul şi Reverendis. domn Petru Popescu protopresb. Făgăraşului, despre a cărui zel nimenea nu se mai îndoesce, cât de mult a stăruit la conchemarea acestei adunări.

S'au ţinut 2 şedinţe sub presidiul dlui V. Grama paroch, — în care s'a desbătut şi votat statutele Reuniunii — şi fiind tare scurt în aceste şire — amintesc numai aceea, că înainte cu 15 ani a mai esistat o atare reuniune a învĕţătorilor care a apus în curênd, — prin 1869 s'a format de nou sub numele „George Lazar“ dar de atunci nici un semn de viaţă, — acum însĕ pentru a 3 oară apare sub numele de „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din Ţara Oltului.“ îi urez însĕ mulţi ani fericiţi spre binele şi promovarea intereselor scolastice. O dorinţă ferbinte mĕ nutresce, că statutele ce cred a fi deja asternute Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan în Sibiiu, vor fi provĕdute, cât mai curând cu clausula de întărire, ca astfel până încă nu se finesce annl scolastic curent, se ne putem vedea întruniţi de nou în o adunare generală şi constituì difinitiv pe basa statutelor, căci multe sûnt de lucru şi lăsate toate, până la întărirea lor.

E timpul, ca toţi se lucrăm, şi atât mai mult, cei ce sûnt chemaţi anume pentru înaintarea culturei şi învĕţământului poporal. E timpul ca întrunirile învĕţătorilor în Reuniuni se fie cât mai dese pentru a ne putea comunica ideile unul altuia, şi în modul acesta mai uşor vom putè delătura rĕul pe de acest teren — avênd în tot deauna în vedere folosul cel putem presta patriei ai cărei fii sûntem.

Satul Nou din Banat 23 Februarie. Representanţa comunală de aici Români şi Sêrbi), la propunerea celor de sus, a primit în una din ţilele aceste cu „unanimitat“ proiectul pentru înfiinţarea unei scoale de stat nemţască — ungurească, în care vor avea să înveţe copiii clasele superioare a le scoalei poporale. Aceasta scoală de o nouă invenţiune e privită ca un *deus ex machina* de Sătenii-Noi faţă cu scoala comunală (din fosta graniţă românească sêrbească cu 5 învĕţători români şi 1 sêrbesc.)

Curiositatea noastră e cu atât mai mare, cu cât vedem că Românii şi Serbii de aici au mare dorinţă de o scoală, în care copii să nu poată învĕţa limba mamei. Guvernul ar face mai bine când ar înfiinţa scoale în cele 300 comune din ţară, cari cunosc scoala numai din poveste; — firesce că cu învĕţători de naţionalitatea învĕţătorilor, cari pe lângă propoveduirea limbei unguresci se cultiveze limba naţională a locuitorilor respectivi. Scoală nemţască-ungurească de stat intro comună unde nu sûnt Nemţi şi Unguri, nusciu ce însemnătate are.

Oare de ce nu poate avè loc o scoală cu limba română în locul celei nemţesci. Învĕţătoriul de stat care va va venì aici, dacă nu va cunoasce limba maternă a copiilor, în loc de a putè învĕţa pe copii limba ungureasc şi nemţască, de sigur va învĕţa el românesce dela copii.

Până unde vor mai ajunge speculaţiunile?!

Mai nou.

Dela Budapesta se telegrafează:

Ministrul de justiţie a declarat eri în casa deputaţilor, că proiectul de lege privitoriu la „Săcele“ se va modifica corespunţetoriu raporturilor schimbate Ministrul president Tisza a declarat că deocamdată este cu neputinţă scoaterea acestor comune (a Săcelelor) din comitatul Braşovului. Afacerea însĕ merită a fi considerată, şi la noaua arondare a comitatelor va fi luată în băgare de seamă.

Varietăţi.

* (Esamene de cualificaţiune). Eri şi alaltăeri s'au ţinut esamenele de cualificaţiune, prevĕţute în regulament, cu candidaţii de preoţie şi de învĕţători. Candidaţi de preoţie au fost 13 şi de învĕţători 24. Aflăm cu plăcere că din respunsurile candidaţilor preste tot se vede un progres îmbucurătoriu; în special aflăm că candidaţii de învĕţători au dovedit prin respunsurile lor că se îndeletnicesc în lectura de scrieri pedagogice.

* (Adunarea estraordinară a comitatului Sibiiului*) de Marţi a resolvat toate obiectele puse la ordinea ţilei fără multă desbatere. Între aceste avem de însemnat aprobarea bugetelor comunelor Sibiiului, Sas Sebeşului, Sebeşului, Tiliscei etc; a regulărei archivului Scaunului Mercurei de odinioară; înfiinţarea unei apotece în Avrig.— Puţină desbatere a fost când venì la rênd propunerea vice comitelui, prin care se cere statorirea duor posturi de diurnisti lângă sedria orfanală, care propunere însĕ s'a relegat la adunarea ordinară. Cu ocasiunea „desbaterei“ acestui punct, adunarea şi auditoriul a aflat din propunereă dlui comite suprem că între acesta şi vice comitele esistă diferenţe, asupra căror va decide ministeriul.

Se vorbesce că nu va trece mult şi că representaţa comitatului Sibiiului se va întrunì în altă şedinţă estra ordinară.

* (A ars) eri după ameaţi pe la 3½ oare şura lui Ioan Imbĕruş din târgul de vite de aici. Fiind şi vênt, flacările au cuprins în grabă mulţimea de fên şi paie din şură. Grabnica şi îndemânitic întrevenire a pompeierilor au ţermurit focul încât nici locuinţa din apropiere n'a suferit nimic. Şura a fost asigurată.

* (Rĕsboaie de ţĕsut pânză) „În baracele ridicate la Cotroceni, în timpul campaniei din urmă pentru îngrigirea răniţilor, sau înstalat 14 rĕsboaie perfecţionate pentru ţĕsutul pânzei. Fetele de la asil sub conducerea a bune măiestre aduse din Transilvania, desvoaltă o activitate neobosită şi pricepută, ţice „Bin. Publ.“ Femeile de prin pregiur aleargă cu mulţimea se vadă lucrând acestea rĕsboaie ce nu distrug, ci crează. Mini-

*) Remasă din nrul trecut şi primită pontru unele amenuate cari au lipsit din raportul publicat.

Red.

nistrul de rĕsboiu a comandat facerea a 1,500 metri de pânză. De sigur că şi celelalte administraţiuni şi stabilimente publice, cum şi particularii se vor grăbì sĕ facă comande la atelierul şi şcoala de ţĕsut, înfiinţate la Cotroceni spre a se realisa minunata idee a M. S. Reginei ca pânza necesară sĕ se facă în ţară şi de cătră mânele femeilor române mestere încă în aceasta artă“

* (Legarea Rommânei cu Dobrogea printr'o cale ferată.) Ideea pentru legarea României cu Dobrogea printr'o cale ferată s'a redesteptat în fine şi în sinul Parlamentului, român şi astăḑi formează orginea ḑilei. În sesiunea ordinară din anul espirat, guvernul român depusese un proiect delege pentru construcţiunea linii Bucuresci-Cernavoda şi Buzeu-Cernavoda. Cea dintâia avênd de scop de a prelungì linia Verciorova-Bucuresci până la Marea Neagră linia de nord: Iţcani-Roman-Buzeu prin Sloboḑia la portul Constanţa. Desbaterile generale asupra acestui proiect sau întrerupt şi au stat în suspensiune până la 17 Iunie 1881, când punendu-se din nou în desbaterea Camerei, s'a făcut o propunere în formă de amandament. Acea propunere cerea: 1. Sĕ se autoriseze, guvernul a incepe când va crede oportun lucrările călei ferate Bucuresci-Cernavoda prin doue secţiuni, una dela Bucuresci-Oboru la Călăraşi. 2. Sĕ se facă studii asupra liniilor Faurei-Slobozia şi Mizil-Urziceni- Slobozia. 3. Sĕ se autoriseze guvernul a luà cu împrumutare dela cassa de depuneri sumele necesare pentru aceste lucrări cu 5 procente. În cursul discuţiunei, d. Vulturescu cerênd suspendarea discuţiunii până la terminarea studiilor şi puindu-se la vot, s'a admis. În primele ḑile ale lui Ianuarie espirat, d-nii deputaţi Michail Cogălniceanu şi Basile Maniu, cerênd dela guvern, ca se hotărască o ḑi pentru punerea în desbatere a proiectului de lege ce ne preocupă aci, şi acest'a respunḑênd că el este deja la ordinea ḑilei. Comitetul delegaţilor s'a întrunit imediat şi discutând din nou oare care puncte, a aprobat proiectul şi a numit pe d. Basile Maniu raportor. Desbaterea generală este la ordinea ḑilei în Cameră. Nu trebue sĕ se uite — ḑice “Curierul Financiar“ — că, prin construirea acestor douĕ ramure de căi ferate se va asigura un trafic bogat liniilor noastre, legând ţeara cu un port la Marea Neagră ce se numesce Constanţa şi care ar' garanta nu numai esportul nostru dar şi transitul pe căile noastre ferate, avantage considerabile şi positive cari pot înfrunta cu succes orice concurenţe şi atrage pe la noi comerţiul internaţional.

* (Meteorologic) Dela Budapesta se telegrafează Temperatura devine din ḑi mai caldă. Timpul cu soare se schimbă cu timp noros şi în unele părţi cu căte o ploiţă.

Colectă.

D-nele Zimca Pandrea şi Sora Turcu au colectat în favoarea *Reuniunei fem. rom. gr: or:* din Făgăraş şi giur dela:

Dna Maria Raţ din Btan 2 fl. Susana Turcea 2 fl. Emlia Chiorniţa din Cuciulata 2 fl Elisabeta Comaniciu Veneţia inf. 2 fl. Kelemen Agnes, Veneţia inf. 1 fl. Maria Modorcea, Veneţia inf. 1 fl. Elena Văsile Pop, Veneţia inf. 1 fl. Rachira N. Boer Veneţia inf. 1 fl. Maria N. Popa Veneţia inf. 1 fl. Sidoria Ansibel, Veneţia inf. 1 fl. Moritz Apfelbaum, Veneţia inf. 1. George Stoica Veneţia înf. 50 cr. Samuilă Popeneciu Veneţia inf. 20 cr. Părintele George comaniciu Ven. inf. 5 fl. Dl Ilie Bozian, din Bucuresci dela dna Viţia Bozian 6 fl. dna Ana M. Vulcanescu. Buc. 3 fl. dna Elena P. Boer, 3 fl. Zoea G. Pop. Buc. 3 fl. Profira G. Teodor tot din Buc. 5 fl. Dra Silvia Cip, din Făgăraş a colectat din comuna Voila 3 fl. 90 cr. 12 coţi pănză 5 ferdele de bucate.

Atanasie Popescu
preşedinte

Bursa de Viena şi Pesta

Din 9 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.50	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.20	89.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.5)	131.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.25	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.95	75.—
Datorie de stat în argint	75.85	76.—
Renta de aur austriacă	93.70	93.75
Sorţi de stat dela 1860	128.25	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	820.—	825.—
Acţiuni de credit austr.	314.—	314.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	311.50	312.—
Sorţi ungaresci cu premii	116.50	117.—
Sorţi de regularea Tisei	109.50	109.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.60
Napoleon	9.52 5/10	9.50
100 marce nemţesci	58.75	58.50
London (pe poliţa de trei luni)	120.50	120.65

Nr. 85. [31] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III, Hădăreu, protopresbiteratul Lupşei, se escrie al treilea concurs cu terminul până în 27 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300□° arătoriu şi fânaţ;
2. O grădină de cucuruz;
3. Foliosirea cimiteriului;
4. Dela fie care casă câte 10 litre de bucate;
5. Ca relut de cuartir 32 fl. v. a. până se vor găta casele parochiale, şi
6. Venitele stolari regulate prin sinodul parochial din 1880 dela 140 case. —

Doritorii de a ocupa această parochie au de aşi substerne petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului organic“ şi al „Regulamentului“ pentru parochii la acest oficiu.

Offenbaia în 20 Faur 1882 v.

Pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. protpresb.

CONCURS. [29] 3—3

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi din Braşov publică următoriul concurs: Devenind vacante douĕ ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕţăcei români, cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, maşinist, argăsitor, pălărier, cordoner, clopotar, compactor, croitor, şi brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Martie 1882 provedute:

1. Cu estras de botez din care sĕ se vadă că este român şi că posede etatea de 14 ani;
2. Atestat de şcoală din care sĕ se vadă că a percurs 4 clase normale şi pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.
3. Revers dela părinţi sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul sĕ înveţe meseria pentru care a concurs.
4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Braşov pentru vre una din meseriile de mai sus din care sĕ vadă, că copilul se află la meserie de cel puţin o lună de ḑile.

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi Sodalilor români meseriaşi.

Braşov 15/27 Ian. 1882.

B. Baiulescu. m. p., pres. **I. Bozocean** m. p., not.

Nr. 111. [30] 1—3

EDICT.

Eugeniu Temistocle născut în Odorheiu, fost locuitoriu în Braşov, a părăsit cu necredinţă mai de şese ani de ḑile pe legiuita sa soţie Maria născută Ioan Belu locuitoare în Braşov, ca fugariu pentru defraudări, fără de a se scì locul unde se află şi de mai trăesce, — este prin aceasta cu scirea şi încuviinţarea Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nr. 3069, 1881 citat, ca în termin de şese luni dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupra-i de soţia lui.

Braşov, 20 Februarie 1882.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral I. al Braşovului.

Nr. 246. [27] 3—3

EDICT.

Ana Thomi din Herman, în protopresbiteratul al II-a al Braşovului, carele înainte cu doi ani părăsì cu nrcredinţă pre legiuitul ei bărbat Nicolau Pintoc tot de acolo, fără a se tai ubicaţiunea ei, secitează prin aceasta, că în termin de un an, dela prima, publicare în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial de prima instanţă, căci la din contră se va decide causa şi în absenţiaei.

Braşov în 15 Ianuarie, 1882

Scaunul protopresbiteral gr. or. al II. al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

25 szám. 1882 [32] 1—3

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirrè teszi, hogy a Hosszuaszói kir. járásbiróság 183 számu végzése által N.-Szebeni „Albina“ takarék és hitél intézet végrehajtató javára Szépmezei Pähl Mátyás és társa ellen 200 frt. tőke, ennek 1878 évi October hó 13 napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 49 frt. 15⅔ kr. perköltség követelés erejéig el rendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag le foglalt és 518 frt. 10 krra becsült és pediglen Rökerth Jánosnak: 4 jùh, 2 lószekér. 1 ökörszekér, 8 szekér széna, többféle házibutor, 1 pár lóhám, '2 cézetes cerefokad, 1 palinkafözőüst, 2 nagy cserefakád, Klóp Mátyásnak: 1 pár ökörtinó áros, Pähl Mátyásnak: 1 tehénból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 25 1882 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely szinén, vagyis alperesek lakásában leendő eszközlésére 1883 -i év Marczius hó 17 -ik napjának dél elöt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881 évi LX. t. cz. 107 § a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108 §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Hosszoszón 1882 -ik évi Marczius hó 5 napján.

Láng Robert, m. p.,
kir. birósági végrehajtó.

Nr; 928 1882 [33] 1—3

EDICT.

În urma cererei de comassare proprietarului Nagy Miklos din Dej **se ficsează ḑiua de pertractare pe 27 Aprilie 1882 la 9 oare ante am** la faţa locului în oraşul Dejului la causa oraşului spre acel scop, ca în sensul art. 36 din instrucţiunea înaltului ministeriu de justiţie sĕ se erueze prin ascultarea partidelor, că esistă condiţiunile de ordinarea comassărei generale a hotarului?

La această pertractare se citează toate partidele interesate, cari sûnt interesate prin titlul de proprietate, a se înfăţişa, cu aceea observare, că un esemplar al cererei se poate vedè aici la tribunal până la ḑiua de pertractare — şi că partidele cari nu se vor înfăţişa se vor considera ca învoinduse cu comassarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 25 Februarie 1882.

Josif Keul m. p. presid. **Szoboszlay** m. p. notar

Nr. 1064 civ. 1882. [24] 1—3

EDICT.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă că în causa de comassare generală în comuna Bobohalma terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit: pentru regularea representanţii, alegerea ingineriului şi pentru pregătirea preliminariului de spese s'a statorit pe **ḑiua de 13 Aprilie la 9 oare an. am.** la faţa locului.

La care sûnt citaţi toţi cei interesaţi cu acea observare, că neînfăţişarea lor nu va împiedeca ţinerea pertractării.

În numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 26 Februarie 1882.

(L. S.)

Nicolau Székely m. p.,
jude pertractătoriu

Nr. 258 1882 [35] 1—3

EDICT.

Subscrisul jude esms de tribunal reg. din Dej aduce la cunoscinţă că în causa de comasarea hotarului comunei Sân-Jude (Szent-Egyed) terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit pentru regularea represen tanţii, alegerea ingineriului, pregătirea preliminariului de spese s'a ficsat **pe 3 Iuniu 1882 la 10 oare an. am. în comun** San-Jude.

Deci provoc pe toţi proprietarii funduari a se înfăţişa la pertactare cu atât mai sigur cu cât neînfăţişarea lor nu va împiedeca cursul pertractării, nici va puté servì de motiv pentru vreun remediu procesual.

In numele tribunalului reg.

Dej 24 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m. p.
jude pertractător al tribun. reg.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 24—30

Redactor respunḑĕtor **Nicolau Cristea**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Marți 2/14 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 1 Martie.

Cartea stă deschisă înaintea publicului în privința pașilor făcuți din partea bisericei gr. orientale române în afacerea *scoalelor medie.*

Cine va aprețuì lucrul fără leac de părtinire, obiectiv, din actele procederei în afacerea aceasta, se va convinge, că partea leului este a archidiecesei, a consistoriului acesteia cu Archiepiscopul și Metropolitul în frunte.

Însĕ din partea aceasta *noi* nu vrem se scoatem capital de laudă pentru nimenea.

Sûnt considerante, pe cari nu le esplicăm mai de aproape și nu ni se șede nouĕ ale esplica; dar nici nu avem lipsă de așa ceva, pentrucă faptele vorbesc destul de lămurit. Ne mulțămim cu constatarea, că, încât privesce partea *morală*, a afacerei, ori cine ar fi fost urditorii și esecutorii ei, biserica gr. or. română *întreagă*, din Transilvania și Ungaria, a raportat o victorie strălucită. Ceealaltă parte, după împregiurările actuale, nu mai este în sfera puterii noastre, ci în a ministeriului și maiorității parlamentului Ungariei.

Considerantele la care făcurăm alusiune însĕ nu ne pot împedeca de a nu amintì unele păreri ale presei române preste tot, într'ucât aceea s'a pronunțat asupra representațiunei bisericei gr. or. române, în afacerea scoalelor medie. Abstrăgênd dela unele foițe cari, astădi sûnt în stare sĕ laude, ridicând pe cineva până la ceriu și mâne sĕ tragă pe acel cineva până în noroiu, avem sĕ spunem cu satisfacțiune, că foi serioase din România, discutând afacerea încă pe când avè numai estrasele din foile străine înaintea sa, s'au pronunțat favorabil representațiunei. Amintirea aceasta o facem numai pentruca și ai nostri, cari sûnt ori și cum interesați în causă, sĕ se convingă din vocile nepărtinitoare despre succesul moral atins mai sus.

După această scurtă revistă însĕ trebuie sĕ întoarcem privirea asupra părții celei și mai importante a afacerei, pentrucă are mai mult sĕ contribuie la soartea ulterioară a representațiunei. Cu toate că aceasta a fost cât se poate de modestă și de loială; cu toate că nici nu numĕră toate gravaminele din proiectul consistoriului archidiecesan: foi maghiare, cari stau aproape de guvernul unguresc, află că representațiunea cuprinde *esagerațiuni*, ba chiar și *înclinări ostile statului.*

Se înțelege că organele guvernului, cari fac astfeliu de judecată sûnt preocupate de zel iperbolic și așa câte cuvinte spun în direcțiunea aceasta spun și atâtea neadevĕruri. În spusele lor însĕ întâlnim acea importanță negativă, că dintrênsele transpiră, că în cercurile guvernului încă tot mai esistă părerea greșită, că popoarele Ungariei nu sûnt de alt ceva pe lume decât pentruca din ele sĕ se creeze Maghiari.

Guvernul, respective ministrul, audim, că a luat dela comisiunea parlamentară proiectul cu toate părerile, spre al studia de nou. Aceasta ni s'ar părè, că e un semn bun. Părerile guvernului însĕ care transpiră prin articulii foilor sale, ne aduc aminte, că proiectul se poate întoarce în casa deputaților într'o formă, nouă însĕ poate și mai asupritoare și cu vreo câteva frase frumoase pentru ochii străinătății, care nu cunoasce împregiurările noastre.

Cine va vrea sĕ se convingă și mai bine despre verosimilitatea suposițiunilor noastre, cetească și corespondența dela Caransebeș, ce o publicăm mai la vale și nu ne îndoim că va fi de acord cu noi.

Foile guvernamentale de care amintirăm, de pe acum caută a face cetitorilor lor plausibilă ideea, că naționalitățile și confesiunile nemaghiare sûnt un domeniu de esploatat în folosul maghiarisărei. Ear noaue ne spun apriat că la legile de mai nainte nu avem se ne provocăm, de oare ce acestea se abroagă prin cele posterioare. Cu alte cuvinte, foile guvernului ne fac ilusoriu terenul pe care ni'l dă legislațiunea statului, căci după dinsele, adecă după foile guvernamentale, legile aduse de parlament sûnt numai *usque ad bene placitum* majorității eventuale parlamentare; nu însĕ pentru a garanta drepturi sigure poporațiunilor locuitoare pe teritoriul coroanei ungaresci în sensul recerințelor și trebuințelor poporațiunilor.

Dacă în adevĕr parlamentul unguresc s'ar pune pe terenul indicat de iperzelul unor fanatici în șovinism, am ajunge foarte departe. Atunci într'o formă modernă ar fi sancționată puterea, care poate desconsidera ori ce drept. Cei ce propagă însĕ doctrine de aceste credem că nici n'au cugetat la consecuențele ulterioare ale învețăturilor lor.

Vor face bine Românii se și le noteze bine aceste doctrine și sĕ se convingă, cât de departe stăm de sfêrșitul luptei. Și dacă am raportat acum o victorie strălucită morală, sĕ ne cugetăm din bună vreme la raportarea altor victorii pe terenul legal constituțiunal cu resultate practice.

Ceea ce n'am făcut până acum, ori din care cause, sĕ facem de aici încolo. Pentrucă Românii, de ori care confesiune, pe lângă apărarea autonomiei bisericilor lor au se nu peardă din vedere că sûnt și cetățeni ai statului și ca atari au nu numai datorii dar și pretensiuni la beneficiele cu care ori ce stat este datoriu către cetățenii sĕi.

În partea resăriteană a Ungariei proprie și în Transilvania d. e. sûnt teritorii, întinse locuite aproape numai de Români. Sûnt însĕ în aceste teritorii afară de cele confesionale, institute cari sĕ se îngrigiaească de cultura acestor poporațiuni? Nici unul. Avem gimnasii de stat maghiare în mijlocul Românilor, avem preparandii de învețători și învĕțătoare maghiare în mijlocul Românilor, avem scoale reale mághiare de asemenea în mijlocul Românilor, susținute de stat cu banii nostri, cu asudoarea noastră.

Dacă oamenii guvernului sûnt așa de nemodești de vor se ne dispute și dreptul de a cruța pe stat cu spesele pentru creșterea tinerimei noastre, ar fi cu o slăbiciune mai mult când am mai privì indiferenți, cum se pregătesc aceeași oameni se făurească arme contra noastră chiar și din bunăvoința noastră.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Martie

În prima linie ziarele, într'o dispositiune veselă, se ocupă cu bravura trupelor în Crivoscia. Nu vĕd însĕ prin supunerea Crivosciei stinsă resculare și în Erțegovina, unde se poate întinde încă luni întregi. Momentul cel mai critic însĕ este acum Muntenegru, unde au fugit mulți Crivosciani și unde fug și Erțegovinii când numai au ce se face. Păsiva Austro-Ungaria mai energic față cu Muntenegru pentru al silì sĕ respecteze neutralitatea mai prompt ca până acum? Eată o întrebare de care se leagă a doua: că o atitudine mai severă față cu Muntenegru nu va provoca un conflict cu protectorul din Petersburg?

Mai multe ziare au anunțat, că o întrunire nouĕ a delegațiunilor este aproape. Scirea aceasta a făcut mare sensațiune la bursă. „W. Abendpost“ a păsit, a bună seamă spre a liniscì spiritele, cu un dementă foarte energic și hotărît contra acestei sciri. „P. Ll.“ care în Ungaria are același rol ca al ziarului de seară din Viena, în Cislaitania, zice, că o întru'nire a delegatiunilor nu e imposibilă.

Misiunea germână, trimisă la Constantinopole spre a duce Sultanului asigurările de prietinie ale împĕratului Wilhelm și ordinul sĕu cel mai înalt, a părăsit capitala turcească spre a se întoarce acasă. — „Pester Lloyd“ se declară bine informat asupra resultatelor dobândite de misiune.

El ne spune, că Sultanul și consiliarii sĕi au rĕmas atât de convinși de bunele intenții ale Germaniei, încât misiunea se întoarce acasă cu încredințarea, că pe viitoriu Poarta ve întreținea totdeauna cele mai strînsa

FOIȚA.

Metamorfozare de nume.

Cetitorii nostri nu se vor supĕra de aceasta nomenclatură nouă, căci în lumea de adi civilisațiunea întru atâta s'a desvoltat, încât sûnt și de acei oameni civilisați, cari sciu metamorfoza numele acelor indivizi, pe cari soartea i-a dăruit cu un nume jidanonemțesc, românesc sau slavic.

Astădi de voesci sĕ te areți „bun patriot,“ nu trebuie sĕ faci alta, decât sĕ-ți puni în coada numelui un *y* tradițional sau un *i* modern, și atunci fii sigur că ajungi în „raiu“ mai nainte de a murì.

Un *escu*, un *ean* sau un *ici* în coada numelui poate sĕ te împingă la o mulțime de nefericiri — fără de voie; ba câte odată poți sĕ ajungi și la „umbră“.

Și aceasta stare de lucruri nu e vre o curiositate pentru noi cari trăim în „țeara ursilor“.

De vei merge în Francia, Germania, Anglia, în America sau în ori ce colț de lume, te vei putè convinge că nici Stephenson nici Thomas Edison nu a fost în stare a inventa vre-o mașină pentru franțuzirea sau germanisarea numelor, — pre când „patrioții“ nostri, — Ungurii, au fost atât de geniali, încât, fără multă batere de cap, au înventat o reuniune pentru maghiarisarea numelor, care pentru taxa de 50 cr. te poate face un „bun patriot.“

Numai 50 cruceri și un nume patriotic — bună și eftină speculație.

*

Rubrica „magyarosodás,“ „magyarositás,“ „névváltoztatás“ și „Namensveränderung“ joacă o rolă principală în jurnalele ungaresci; de unde se poate ușor vedè că tendențele „patrioților“ nostri în această cestiune sûnt un mijloc de viață pentru ei.

Pentru „patrioții“ nostri ca sĕ poată cucerì lumea întreagă nu e de lipsă decât a face din Fischer, Klette, Karl, Gold, Zimmermann, Wolf, Petrovici, etc. câte un Halász. Keleti, Károlyi, Arany, Ács, Farkas, Petöffy etc. și atunci numai încape îndoială că acestia au fost din moși strămoșii lor Unguri — törzsgyökeres magyarok.

Mulțămită sorții noastre, că noi Românii abia avem ici colo câte un Croitoriu, fiu de Popă sau Roșu, cari s'au metamorfozat în Szabó, Papffy și Veress.

Ne place când vre o mamă face din numele de botez a fiului sĕu Niculae: Niculiță, Culiță, Liță, Culiciu, Culă, Lic, Lae, Lăiță, Luț etc. dar ne torturează mult datiua unor zeloși patrioți, cari ne strămută conumele, precum Popa: Papp, Cocoșan: Kakassányi, Silvășan: Silvásy, Cristurean: Keresztury, Barbu: Szakáll, Moldovan: Moldoványi, Buzdugan: Buzogányi, și altele fără numĕr.

*

— Domnule! — frumos nume unguresc ai și totuși nu vorbesci bine ungurește, zisei amploiatului Aranyos din X.

— Dar cum voiu sci? căci nu sûnt Ungur.....

— Ah! Dta nu esti Ungur? — Asta nu se poate.

— Sûnt Israelit, dar dl președinte n'a voit a mĕ protege colo sus pentru câscigarea acestui post, până ce nu mĕ lăpĕdai de numele meu Goldstein și mĕ făcui Aranyos.

Bun esemplu de speculație; — dar se mai vedem unul de altă categorie.

— Cum e numele tĕu cel adevĕrat, amice? — întreabă advocatul Y. pe președintele scaunului orfanal din Z.

— Bucuros îți voiu spune amice, replică președintele. Numele meu e Neica — curat românesc. Dar sĕ'ți spun istoria întreagă de ciungăririle metamorfosările numelui meu și atunci nu vei mai fi curios.

Când eram copil — continuă președintele — și studiam la scoala română din B. ciparistii îmi tăeară o literă din coada numelui și cârpiră în locui un a cu apostrof. din B. merșĕi în S. la scoala statului unde

legături cu imperiul german şi că Sultanul va asculta, în ori ce afacere politică însemnată, sfaturile principelui Bismarck, numai din causă că aceste sfaturi sûnt „desinteresate.“ — Un tractat de alianţă, ḑice „Pester Lloyd“, nu s'a făcut. — Noi credem că ce s'a făcut e mai mult decât o alianţă: e o subordonare a Turciei la voinţa Germaniei. — Iată cum un diplomat turcesc esplică învoirea Sultanului la o asttel de punere la cale:

Ţeara noastră n'are încă nici un trecut în concertul naţiunilor civilisate şi pentru aceasta mai are încă trebuinţă câtva timp de câte un sfat înţelept. Sfătuitorii nostrii nu trebue sĕ caute însĕ a se preface în epitropi, cari nu au în vedere decât esclusiv interesele lor. Aceasta a înţeles-o bine principele Bismarck. El a vĕḑut că aşa numiţii prietini ai nostri căutau sĕ ne impue planuri pe cari nu le putè primì nici o ţeară independentă, îngrigită de viitorul ei, şi el a înţeles şi avantagiul ce ar resulta pentru Germania din prietenia cordială a unui popor viteaz, care este totdeauna gata sĕ'şi verse sângele pentru sfintele sale drepturi. Astfel de prietinie nu *numai că oferă un câmp întins pentru desvoltarea comerciului şi industriei* germane dar e şi o garanţie mai mult pentru unitatea Germaniei şi pentru pacea europeană.“

Şi Turcii ḑic cu toate aceste, că prietenia principelului Bismark este desinteresată! — Dar nu vĕd ei, acea ce'şi schimbă nu este de cât *epitropul, esploatatorul.* Germania este substituită statelor apusene tot în rolul acestora.

„Pester Lloyd“ ne mai spune, că din misiunea germană la Constatinopole a resultat un mare folos şi pentru Austro-Ungaria — Sultanul s'a obligat sĕ înrîurească asupra musulmanilor din Bosnia şi Erţegovina, ca sĕ nu ia parte la insurecţiune. Ei au însărcinat inca pe Dervişpaşa, comandantul trupelor turcesci din Albania, sĕ pue un cordon de-a lungul fruntariilor bosnice spre a împedeca trecerea de Albanezi în partea insurgenţilor.

Ce ḑic oare Rusia şi Francia la aceste achisiţiuni ale Germaniei?

Rescoala.

Crivoscia este supusă, ne spun telegramele ḑiarelor budapestane şi vieneze.

Dela *Crkvice* în *Crivoscia* s'a telegrafat în 10 Martie n. la 2 oare după ameaḑi. (Telegrama s'a trimis prin curier până la *Risano*): Este o oară deja de când flamura neagră-galbină fâlfăe deasupra fortului *Dragali.* Resistenţa Crivoscianilor, după o luptă bravuroasă de trei ḑile este înfrântă cu totul. Ciopoarĕle bătute fug la Grahova şi pe Nenovopolie; numai în strimtoarea dela *Lugoglava*, unde minatori rusesci au aşeḑat un sistem de mine şi le au şi aprins, se mai luptă un batalion al regimentului 14 de inf. şi o baterie de munte cu rĕmăşiţele cele din urmă ale contrariului, dar asupra sfĕrşitului luptei nu mai încape îndoială, acum după ce celelalte coloane degagiate şi victorioase pe toate punctele aleargă într'ajutoriul batalionului. Bucuria trupelor de victorie este estraordinară. Ceea ce au prestat în 8 şi 9 Martie regimentul belovarean Nr. 16. cel litoral Nr. 22 şi cel caransebeşan (români) Nr. 43 în marşuri preste stânci de munte neospitale şi lipsite de cărări şi preste nemărginite gheţării şi zăpeḑi, aparţine în istoria resboaielor, celor mai admirabile marşuri forţate şi se pot pune alături cu trecerea din urmă a Ruşilor în timp de iarnă preste munţii Balcanilor. Batalioanele divisiunei *Kober*, cari au trecut preste uriaşa *Oriensca-Locva* prin zăpadă de un stângin si 16 oare neîntrerupt au mers şi s'au luptat, s'au acoperit cu glorie nemuritoare. Prestaţiunei celei escelente în marşuri a tuturor celor 7 coloane e a se atribuì perderile cele caracteristice prin numerul cel restrins, la o laltă cam 25 morţi şi răniţi. Insurgenţii se vĕḑură din toate părţile încungiuraţi s'au luaţi din coaste şi prin aceasta scoşi din posiţiunile lor fără de luptă îndelungată. Trupele au trecut preste toate culmile munţilor în front, se poate ḑice în linie desfăşurată de bătaie, fără privire la abisuri şi prăpăstii. Conceptul împracticabilităţii (sau neputinţii de a străbate un loc) pentru trupele aceste nu mai esistă. Numai preste *Orianca-Locva* precum şi preste creasta stâncei *Bela-Greda*, care era foarte rĕrĕ şi numai a rare ori călcată de picior omenesc, batalioanele au trebuit se treacă desşirate, om după om, balanţând, ca caprele, şi apoi a se coborì săniiş în aduncime de pe culmile gheţarilor acoperiţi cu zăpada. Până şi animalele de bagagiu au refusat serviciul în încordările aceste forţate. Unul dela reg. 16 a căḑut în prăpastie cu tunurile, cu bagagiul şi cu încărcătura, altul şi a frânt picioarele şi a trebuit sĕ'l împusce. S'a dovedit că este absolută neputinţă de a trece baterii şi coloana de proviant preste aceasta şi preste ghieţării, trupa însĕ a mers mai departe şi aşa a apărut pe neaşteptate şi suprinḑĕnd la punctele predomnitoare, unde resculaţii nu o au aşteptat nici decum. Împregiurarea aceasta singură a adus pe inimic din capul locului în confusiune. În Crivoscia lupta este acum terminată şi acum se mai tratează numai de mesurile prin care sĕ se asigure succesul. Până una alta observăm că Crivoscia trebue şĕ fie ocupată milităresce cu trupe multe. Ḑiua operaţiunile erau favorite de timpul cel mai frumos, cu atât mai mult aveau trupele sĕ sufere noaptea, de oare ce îndată după apusul soarelui începeau vênturile borale şi soldaţii n'aveau nici corturi, nici ţoale, ci numai ce purtau pe trupul lor; coloanelor de animale de bagagiu le era cu neputinţă a se mişca din loc pe liniile marşurilor descrise. Baronul Iovanoviciu se întoarce astăḑi cu statul major la Risano.

Din *Erţegovina* se telegrafează despre unele lupte neînsemnate din 8 Martie n. la Gorazda şi despre negocieri de supunere din partea insurgenţilor cu comanda din staţiunea Coniiţa.

Voci despre representaţiuni.

Cetim în „Timpul“:

Un proiect de lege depus în Camera Ungariei avea de ţintă a introduce in scoalele secundare ale confesiunilor — deci şi in acele ale biserici române — limba de propunere maghiară. Invederat că scopul acestei legi era de a maghiariza cu totul învĕţământul secundar şi de-a pune limba naţională a populaţiunilor (pe cea româna bunăoară) în linia a doua a unui obiect abia tratat în mod estraordinar şi cât se poate mai pe deasupra.

În afacerea acestui proiect privitor la scoalele secundare, I. P. SS. Miron Romanul Archiepiscop şi Metropolit al Românilor rĕsăriteni din Ardeal şi Ţeara-ungurească, a adresat Camerei ungare un memoriu, din care „Pesther-Loyd“ estrage următoarele:

(urmează o parte din tecst:)

Felicităm pe I. P. S. S. pentru acest ton demn şi energic faţă cu încercările pe cât de puerile, pe atât de neputincioase ale fraţilor Maghiari, de a cufunda într'o singură apă de botez elemente etnice, egale la numĕr şi cel puţin egale în cultură cu elementul maghiar însuşi. Ceea ce am avea de observat fraţilor maghiari este, că, dacă elementul lor etnic ar fi avut o putere înnăscută şi firească de asimilare, această maghiarisare atât de mult dorită, s'ar fi întêmplat fără nici o îndoială cu sute de ani înainte. Dacă, dela anul 1000 după Christos până în ḑiua de astăḑi, n'au putut s'o facă — în curs de nouĕ sute de ani aproape, cu toate sângeroasele încercări ale Regilor, de a topì într'o religie şi într'o limbă toate naţionalităţile — vor face-o astăḑi în chiar epoca naţionalităţilor, vor face-o astăḑi ameninţând cu pumnul cele trei mari grupuri etnice ale Europei, latini, germani şi slavi, a căror creaţiune este Europa însĕşi cu toată cultura şi civilisaţia ei? Ori cât de mari oameni ar fi Maghiarii — şi de sigur vom fi cei din urmă de-a nu recunoaşte calităţile acestui popor, în inima sa drept şi generos — faţă cu marea mişcare naţională a secolului nostru, ne e permis sĕ ne îndoim în mod absolut de succesul tendinţelor de maghiarizare şi — precum ori-ce acţiune trezesce reacţiunea — Maghiarii ni se pare că nu fac,în aceste momente de cumpĕnă pentru Europa, decât aşi crea pericole de prisos acolo unde ele nu existaseră şi-a ignora pericolele adevĕrate, cari vin cu totul din altă parte.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Caransebeş, 25 Februarie 1882. (Gimnasiul din Caransebeş.)

Decisul celor 72 (nu 80) comune din fostul comitat al Severinului, prin care se obligă a da din interesele fondurilor grăniţăresci 5% pentru înfinţarea şi susţinerea unui gimnasiu complet în Caransebeş, comunicat în corespondenţa din 25 Dec. a. tr. a fost luat la cunoscinţă din partea congregaţiunei comitatului Caraş-Severin.

Tocmai ne bucuram de procedura cea corectă a congregaţiunii, când eată că inspectorul scol. Francisc Suttag ne turbură această bucurie prin recursul îndreptat contra conclusului comitatens.

Protestul acesta ne-a dovedit din nou, că organele guvernului nostru pare că sûnt plătite anume de o mână nevĕḑută, că sĕ ne înstrăineze de poporul maghiar, cu care sûntem avisaţi de soarte a trăì ca fraţii.

După ce am înghiţit şi nodul acesta, mai mulţi bărbaţi îngrigiţi de soartea acelor grăniţeri, cari cu arma în mână în tot locul au fost gata sĕ-şi jertfească şi vieaţa pentru tron şi patrie, acelor grăniţeri, cari la glasul Majestăţii Sale şi-au lăsat părinţii, femeile şi copiii lor flămânḑi, procurându-şi însişi vestmintele trebuincioase în bătaie — de acì s'au format fondurile grăniţăresci — s'au într'unit într'o conferenţă şi au ales o deputaţiune, care sĕ întrevină atât la Ministrul preşedinte, cât şi la Ministrul instrucţiunii publice.

În 22 Februarie n. la 11 oare înainte de ameaḑi a fost primită deputaţiunea de Ministrul de instrucţiune Trefort iar după ameaḑi la 5 oare de ministrul preşedinte Tisza.

Ambilor Ministri li s'a înmanuat următoarea:

Representaţiune.)*

Înalte Ministeriu etc.!

Cu resoluţiunea majestatică din 18 Maiu 1873 s'a otărît înfiinţarea unui gimnasiu superior de stat în Caransebeş, avisându se ministrul de culte şi instrucţiune publică a aduce în deplinire această prea înaltă otărîre.

Starea nefavorabilă financiară însĕ a ţĕrii a împedecat crearea acestui gimnasiu de stat în Caransebeş, ne putêndu-se vota în dietă spesele pentru înfiiuţarea şi susţinerea lui.

Prin rescriptul majestatic susläudat şi prin intimatul ministerial ddto 27 Maiu 1873 Nr. 13676 este constatată lipsa unui gimnasiu superior în Caransebeş.

Nici că putea fi altcum. Căci sub durata graniţei statul s'a îngrigit pentru institute de învĕţământ pe teritorul destul de întins — 61 de mile □ cu 100,000 de locuitori — al fostului

*) Celelalte ḑiare române sûnt rugate a publica în coloanele lor această representaţiune.

---

d-nii profesori avură bunavoinţă a-mi srie numele: Nyejka, după filologia cea mai nouă a lui Toldy Mersei la scoala poligloţilor din D., unde fiecare d. profesor prefăcu din Neica cel original câte o anagramă tătărească. Acele fură compuse aşa: Neika, Nejka Nyeica, Nyeika, Nyeyka, Neyka, Nyeyca, Neyca, Nyejca etc.

— Ah! esclamă advocatul, şi tu ai suferit se facă ei asta?

— Protestele mele au fost numai oleu aruncat în foc. Dar încă şi mai mult. Câud petiţionai după un post în Banat, i-mi veni decretul adresat pe numele *Neicov*, de unde apoi mai pe toate actele oficioase figura acest nume câte odată schimbat în Nejkov şi Neykow. La un banchet rĕḑică un Sĕrb pocalul în sănĕtatea mea botezĕndumĕ Neicovici şi toţi strigară ca dintr'o gură; *jivio Neicovici.*

— Hahaha! — rîse cu hohot advocatul, te mai făcură încă şi Herţegovţ.

—Aşa a fost — continuă preşedintele. Neguţătoriul *Würstenschlager* la care soţia mea făcea destule mosterii pe credit, îmi trimise pe postă o epistolă cu conto, pe a cărei cuvertă era numele meu scris: Nejkoff. Nici un cuvênt nu am grăit până nu alergai la cuptoriu şi aruncai şi epistolă şi conto în foc, nu cumva sĕ vadă compatrioţii nostri acest nume şi sĕ mĕ denuncie de „panslavist.“

— Oh pĕcătosul de jidan! — adause advocatul plin de uimire, privind pe parchetul mesei, pe care preşedintele scrisese mai mult de o duzină de nume, cari toate făceau pe *Neica* cel românesc.

*

La ce va mai fi de lipsă societatea de maghiarizare? De altmintrelea poate sĕ fie şi aceasta de trebuinţă pentru cei ce privesc patriotismul în împlerea buzunarelor.

Ce ar face patrioţii nostri Unguri, când Francezii ar înfiinţa o societate pentru franţuzirea numelor şi ar face din Andrási: Andrieux, Munkacsy: Moncacheaux, Ujfalvi: Ouifoilvuis, Huszár: Chevalier şi din Éber: Eubert.

Sau dacă Nemţilor le ar succede a face din Csukássi: Dorscher, Keményi: Stärcker, Ujfalvi: Neudorfer, etc.

Ba încă mai mare curiositate ar putè face Românii, romanizând pe Molnár: Morariu, Lonyai: Lunescul, Berényi: Berian, Dessewffy: Degetariu, Tisza:*) Tibiscul.

Ori când Sêrbii ar schimba următoarele nume: Jánossy: Iovanovici, Mailáth:**) Miletici, Paulay: Pavlovici, Fekete: Ţrnogovţchi, Németh: Nemaţ.

Sûntem convinşi că „patrioţii“ nostri s'ar supĕra mult de o aşa propagandă.

P. S.

*) În Transilvania sûnt mulţi Români, ţerani, cari poartă numele de *Tisa*; deci acest nume n'are lipsă de romanizare, căci este deja românesc. Red.

**) Şi numele *Mailat* este foarte respândit printre Românii din Transilvania. Red.

regiment romano-banatic Nr. 13 întreţinênd pe spesele statului în Caransebeş o scoală medie militară bine organisată, carea a corespuns pe deplin relaţiunilor de atunci şi din carea au eşit o mulţime de bărbaţi harnici, cari au corespuns întru toate recerinţelor de atunci, atât ca militari faţă cu statul, cât şi ca administratori faţă cu regimentul; asemenea şi în celelalte ramuri avênd fiecarele ocasiune de a-şi câştiga în acest institut cunoscinţele necesari, care se pot câştiga într'o şcoală medie.

Dela desfiinţarea acestei scoale medie poporaţiunea de aici a fost lipsită de un mijloc cultural, şi aceasta lipsă a fost pentru poporaţiune cu atât mai apăsătoare, căci starea materială a poporaţiunii uu ia conces ca sĕ'şi poată trimite pruncii la alte institute medii, unde susţinerea pruncilor ar fi constat de 3—5 ori mai mult decât în Caransebeş.

Lipsa aceasta a unei scoale medie în Caransebeş o simţim şi până acum în mare măsură, căci inteligenţa în ţinutul nostru decresce rapid, aşa d. e. din causa aceasta nu putem avea contingentul necesariu cu pregătirea recerută de lege pentru statul învĕţătoresc şi preoţesc, suntem siliţi a ne recruta până şi notarii comunali de prin vecini; ear alţi deregători mai mari din sinul nostru nu avem.

Aceste consideraţiuni destul de triste pentru ţinutul nostru au făcut ca noi inşine sĕ ne îngrigim de crearea unui gimnasiu superior în Caransebeş, ca astfel scăderea, ce o are poporaţiunea din lipsa unei scoale medii sĕ înceteze.

Drept aceea partea cea mai mare a comunelor din fostul regiment romano-banatic Nr 13 au otărît prin representaţiunile lor legale ca din interesele fondului grăniţăresc de crescere şi de cultură şi a fondului general grăniţăresc de avere sĕ dea 5% respective 3% pentru înfiinţarea şi susţinerea unui gimnasiu superior în Caransabeş.

Comunele au subscernut aceste otărîri ale lor municipiului spre aprobare.

Eară municipiul în congregaţiunea generală ţinută in 16 Ianuarie a. c. şi ḑilele următoare pertractând această causă din consideraţiune:

1. că în înţelesul §-lui 6 al rescriptului maestatic din 9 Iunie 1872 înarticulat în legea ţĕrii prin art. de lege XXVII din 1873 fondul grăniţăresc de crescere şi de cultură, precum şi fondul general grănţăresc de avere se administrează de comune, care sûnt îndreptăţite în propriul cerc de activitate a dispune cu interesele acestor fonduri spre scopuri de crescere umanitare şi economice-naţionale;

2. că comunele în înţelesul legii memorate au avut deplin drept a dispune de interese spre înfiinţarea unui gimnasiu complet în Caransebeş;

3 că comitatul ca for de controlă faţă de comune, numai decisiuni în contrarietate cu legea le poate desaproba şi nimici: au luat decisiunile comunelor aduse în causa memorată spre sciinţă.

În contra acestei decisiuni a congregaţiunii generale representantele comitatens Francisc Suttag, carele e totdeodată şi inspector reg. de scoale a recurs la Escelenţa Sa dl Ministru de interne cerênd nulificarea decisiunilor aduse de comune şi luate la cunosciinţă din partea municipiului, din motiv că în comunele respective învĕţătorii dela scoalele poporale nu ar fi salarisaţi destul de bine.

Nu înţelegem această procedură a dlui inspector scolar carele tocmai după posiţia s'a, ar fi dator a face tot ce e posibil pentru înfiinţarea de institute culturale, dar nu ale împedeca înfiinţarea lor; căci este evident cumcă prin neaplacidarea decisiunilor comunale învĕţătorii poporali nu se salarisează mai bine, de oare ce salarisarea insuficientă a numiţilor învĕţători îşi are causa în aceea tristă împregiurare că în fostul comitat al Severinului nu s'a pus încă în lucrare § 82 al Regulamentului scolar din 1877.

Afară de aceasta în cele mai multe comune sûnt fonduri scolare speciale, menite pentru îmbunătăţirea salariilor învĕţătoresci, ale căror venite însĕ nu se folosesc conform meniţiunii lor.

În fine înfiinţarea de scoale medii din venitele numitelor fouduri nu este nimic nou, căci toate scoalele medii din fostul confiniu militar s'au înfiinţat din aceste fonduri.

Noi nu ne îndoim, că înaltul Ministeriu de interne va aproba decisiunile comunelor aduse pe basa legală sub formele legale şi că prin urmare va respinge recursul nemotivat al representantelui comitatens şi inspectorului scolar regesc Francisc Suttag.

Cu toate acestea noi cei subscrişi am venit în persoană, ca sĕ ve rugăm pe Escelenţa Voastră, ca luând în consideraţiune cele espuse sĕ ne dai mână de ajutor pentru ca sĕ ne împlinim lipsa atât de simţită pentru înfiinţarea unui gimnasiu superior în Caransebeş.

Ce se atinge de mijloacele ce ne stau nouĕ la dispositiune pentru acoperirea speselor împreunate cu înfiinţarea acestui gimnasiu avem onoare a ve aduce la cunoscintă urmtoarele:

Spesle aproximative ale gimnsiului sûnt:

Un director cu salariu anual de 1,200 fl.; pentru cuartir 200 fl., pauşale 200 fl., la olaltă	1,600 fl.
Şese profesori cu salariu anual de câte 1,000 . . .	6,000 fl.
Şese prefesori cu câte 800 fl.	4,800 fl.
Bani de cortele pentru 12 profesori câte 150 fl. .	1,800 fl.
Un pedel cu salariu şi cortel natural de	360 fl.
Pentru încălḑit, luminaţie etc.	600 fl
Pentru bibliotecă, museu	640 fl.
Suma .	15,800 fl.

Acoperirea aproximativă:

1. Din venitele fondului grăniţăresc de crescere şi de cultură, apoi din ale fondului general grăniţeresc de avere de circa 250,000 fl. a 5%	12,500 fl.
2. Din venitele fondului neîmpărţit al scoalei militare şi reale de circa 30,000 fl, a 5%	1,500 fl.
3. Dela comunitatea de avere	2,000 fl.
4. Diecesa gr. or. a Caransebeşului	1,500 fl.
5. Din fundaţiunea Haţegană de 500 fl. à 5% .	25 fl.
Suma .	17.525 fl.

Pe lângă aceasta comunele mai au şi edificiul recerut, corespunḑĕtor şi menit anume pentru o scoală medie aşa încât pentru înlocarea gimnasiului proiectat este pe deplin îngrigită.

Din acestea este evident, că avem şi mijloacele materiale pentru susţinerea unui gimnasiu complet cu 8 clase, care mijloace, la cas de lipsă, se pot mări.

Prin urmare rugarea noastră atât din punct de vedere legal, cât şi material, este pe deplin intemeiată.

După toate acestea subscrişii venim cu tot respectul a ne repeţi rugarea, ca Escelenţa Voastră sĕ binevoiţi a ne da puternicul sucurs moral, ca întreprinderea noastră salutară şi neapărat de lipsă pentru poporaţiunea din fostul regiment romano-banatic Nr. 13 sĕ o putem cât mai curênd realisa.

Caransebeş 18 Februarie 1882.

Traian Doda m. p. *Filaret Musta* m. p. *Ioan Bartolomeiu* m. p. *Iosif Seracin* m. p. *George Baiaşiu* m. p. *Const. Niagul* m. p.

La deputaţiunea aceasta s'au mai alăturat dnii deputaţi dietali Dr. Gal, Al. Roman şi G. Serb.

Deputaţiunea a fost primită la ambii ministri, cu deosebire însĕ la Ministrul preşedinte Tisza cât se poate de călduros.

Justa cerere a bravilor grăniceri cred că se va împlini şi dacă mai esistă o picătură de dreptate şi de resonament în statutul nostru cu 1 Septemvre a. c. vom deschide doritul gimnasiu.

Se auḑim de bine!

Academia română.

Raportul anual al secretarului general la deschiderea sesiunii din 1882.

I. În conformitate cu art. 12 din regulamentul nostru general, am onoare a presenta Domniei-voastre, raportul meu cu arĕtarea pre scurt a lucrărilor urmate în cursul anului încetat academic.

Mai nainte de toate Secretarul general 'şi împlinesce datoria tristă de a aminti D-voastre perderea unuia dintre cei mai muncitori bărbaţi de sciinţă, a colegului nostru D. Dr. *Vasiciu*. În numele Academiei, Delegaţiunea a comunicat familiei regretatului coleg, condoleanţele sale, şi îndată ce veţi fi dat neîndoioasă D-voastră aprobare, portretul lui va lua locul ce i se cuvine în galeria Academiei, alăturea cu ale neuitaţilor *Laurian* şi *Hodoş*, aşeḑate aci de curênd, cei mai recenţi premergetori lui Vasiciu în calea eternităţii. Cum nu vom voi sĕ revedem şi sĕ salutăm cu iubire şi recunoscinţă chipurile scumpe nouă ale acelora mai dinainte plecaţi din sinul României, pe acea cale fără întoarcere? Aşa salutat-a Academia, în trecutul an, pre neuitatul sĕu preşedinte I. Eliade *Rădulescu* la picioarele statuei ce i-a rădicat recunoscinţa ţerei. Dl. membru V. Maniu, la ocasiunea solemnei desvĕliri a acestei statue a dus umbrei marelui literator graiu dela inima vechilor sei colegi.

Ca şi dl. *Maniu* în Bucuresci, în Transilvania dl. G. *Bariţ* salută în numele Academiei, la desvelirea sea solemnă, chipul de marmoră al altui coleg neuitat, al lui Papiu *Ilarian*, aşeḑat pe colţul de pământ în care repaosă rĕmăşiţele lui mortale.

Fie Domnilor membrii ca sĕ putem ne întârḑiat saluta alăturea cu aceste meritate statue, colo, la întrarea noastră în această incintă, statuele tuturor acelora, cari au precedat pre toţi acesti bărbaţi, în opera mare a regenerării noastre naţionale!

II. Activitatea de peste an a Academiei se manifestă prin 40 şedinţe, ţinute cum se constată prin atâte procese-verbale ale lor.

Din aceste şedinţe mai multe, şi pe lûngă aceste şi trei estraordinare, fură necesitate de desbaterile, cari putem ḑice, că au interesat înteaga românime, asupra comunicaţiunii atât de importante a P. S. Episcop *Melchisedec* despre adevĕratul potret al lui Stefan cel Mare, după o miniatură, ce descoperì în Evangeliarul dela Homor din Bucovina.

Academia, la propunerea secţiunilor istorice şi literare, a aflat util a votă de urgenţă o misiune la Cernăuţi, trămiţênd pe Dl. *N. Densuşian* membrul seu corespondente, pentru a mijlocì comunicaţiunea pe puţin timp la Academiă a preţiosului Evangeliar dela Homor. Avem de a mulţămi P. S. Mitropolit al Bucovine pentru primirea rugăciunii Academiei. Ministerul Cultelor a pus de asemenea la dispositiunea noastră unele odoare mănăstiresci, şi mai ales abilul penel al meritosului artist român dl. *Bucevski*, carele a decopiat mai multe portrete murali şi inscripţiuni din Bucovina şi dela St. Nicolae din Iaşi, — portrete şi inscripţiuni cari ornează acum galeria noastră şi fură proprii a oferì preţioase elemente la interesantele desbateri cari se agitară în Academiă cu ocasiunea, atât a memoriului mai sus citat al P. S. Melchisedec, cât şi a unei alte comunicări, — relativă la aceeaşi materiă — a colegului nostru dl. *N. Ionescu*, despre portretele domnesci, ce dlui descoperì în Iaşi la St. Nicolae cel mare. Asemene elemente multiple aduse în desbatere, şi mai cu seamă epatrafirul din muzeu comunicat de dl. membru corespondente *Tocilescu* a înlesnit soluţiunea cea mai deplină cestiunii în desbatere. Este de dorit acum, ca Academia sĕ dispună de mijloace pentru a publica diversele Evangeliare Stefaniane şi reproducerea portretelor şi a operelor de artă, de natură a aretà lumii române că Stefan nu scia numai mânuì o spadă viteză în profitul ţĕrei sale, ci era şi un ilustru protector al artelor puse în serviţiul altarelor.

III. Venind la ordinea imprimatelor esecutate în acest an, amintesc d-voastre, că s'a împărţit tomul II. seria II, secţiunea II, *Discursuri şi memorie*, din Analele Academiei, iar tomul al III-lea (secţiunea I), va fi gata şi se va distribuì peste puţine ḑile. Asemenea din Analele Academiei, secţiunea observaţiunilor meteorologice pe anii 1879 şi 1880, s'au tipărit până acum observaţiunile făcute la Brăila şi acele din Iaşi. De îndată ce vor fi tipărite şi cele dela scaola de Agricultură din Bucuresci, se vor pune toate în usul publicului.

Tomul III secţiunea II (memorii) este sub presă. Din operile lui Demetrie Cantemir. „Istoria ieroglifică“ este tipărită sub îngrigirea dlui *Odobescu*. Ea nu s'a dat în publicitate din causă că înveţatul nostru coleg voesce se o însoţească de o precuvêntare esplicativă şi de un glosar.

Dnul Odobescu a tipărit asemenea „Pravila cea mică“ dela Gavora (1640). Nici aceasta nu a putut fi dată în usul publicului, nefiind terminat de dl Odobescu studiul limbistic ce crede indispensabile pentru frasele, cuvenitele şi observaţiunile slavone din tecst.

Manuscriptul lui *Udriste Năsturel* (viaţa sfinţilor părinţi Varlaam şi Ioasaf) a început a se tipărì cu tecst cirilic şi transcripţiune, dar nu putem spera că dl Odobescu care s'a însărcinat cu această lucrare, sĕ o poată duce la capĕt neîntârḑiat. Nu ne îndoim că dacă perdem prin întârḑiere, vom fi recompensaţi prin modul cum d. Odobescu va realisa esecuţiunea deplină a lucrării ce a primit se facă.

Tot numai precuvêutarea lipsesce la scrierea Principelui D. Cantemir „*Vita Constantini Cantemirii*“. Această operă este tipărită prin dl Odobescu şi va fi dată publicităţii de îndată ce D-lui va trimite prefaţa cu care doresce se o însoţească. D-voastră veţi avè însĕ a decide, dacă în decursul noului an academic nu ar fi bine sĕ se imprime această operă şi în traducţiune românească, cum s'a făcut şi cu „Descriptio Moldaviae“.

Comentariile şi glosariul „Psaltirei lui Coressi“ constituind tomul al II-lea al publicării, cu care este însărcinat colegul nostru D *Hasdeu*, sûnt, după arătarea D-sale în curs de publicare. D-lui vĕ va spune, la timp, pe când speră a ne putè da această operă.

Din *Documentele Hurmuzachi* s'au tipărit din tom. IV 79 coale și din fragmente 3 coale.

IV. La concursurile pentru cele mai bune cărți tipărite în decursul anului espirat, s'au presentat ₫ece autori cu scrieri din direcțiunea literară, și scientifică. Operele acestea s'au trimis în cercetarea comisiunilor respective. Asupra raporturilor acestor comisiuni vom avè, Domnilor, a decide despre premiile Lazăr și Năsturel Herescu, do 5,000 și de 4,000 lei.

Pentru premiul destinat unei disertațiuni asupra „*Țĕranului român*," *a* întrat în terminul legale, un manuscris, carele și acesta s'a dat în cercetare cemisiunii respective.

Asupra celorlalte materii pentru care Academia a deschis concursuri, nu s'au presentat nici un concurent. Vom avè deci, domnilor, a lua o nouĕ decisiune asupra următoarelor disertațiuni și traducțiuni:

1. Descrierea completă sub raportul fisic și economic a unui județ. (Premiul Năsturel, de 5000 lei).

2. Despre suficsul licuid (l. r.) și suficsul gutural (k. g.) în limba română.

3. Despre activitatea literară și pedagogică a lui Ioan Eliade Rădulescu în raport cu epoca anterioară, adecă cu finele secolului al XVIII, cu eruditii din Blaj și cu Văcărescii.

4. Traducțiunea din Amian Marcelin, destinată a se premia din fondul Zappa.

V. Academia va asculta în sesiunea aceasta discursul de recepțiune al D-lor S. Fl. *Marian*, *Negruzzi* și At. *Marienescu* D. Marian a și comunicat discursul sĕu asupra unei materii cu totul noue și plină de interes: „Chromatica Română". Cu respunsul a fost însărcinat D. Hasdeu. Se asteaptă acum si discursul de recepțiune din partea D-lor Negruzzi și Marienescu.

VI. Comisiunii pentru esplorarea Dobrogei sau pus la dispositiune spesele otărâte. Când timpul va permite D-lor membrii a o întreprinde vor realisa însĕrcinarea, ce au primit dela D-voastră, în interesul sciinței și a înavuțirii colecțiunilor noastre.

VII. Aceste colecțiuni sau mai înavuțit și de estimp. D-lu D. *Sturdza* cu neobosire înmulțesce prețiosa colocțiune numismatică română.

Biblioteca s'a adaos prin donațiuni și prin cumpĕrări în marginile creditorilor ce ați bine-voit a acorda prin buget. Prețioase cărți și manuscripte ni-au fost oferite, de D-nii Odobescu, Alecsandri, Adroian, Ministerul cultelor și instr. publice, Sturdza, Urechiă, etc. Numĕroase opere ni-au întrat di relațiunile sporite ale Academiei cu diverse societăți învĕțate, cu cari am schimbat publicațiunile noastre. Din aceste vom cita pre Academia de instrupțiuni și bele litere din Paris, acea de Lincei din Roma, acea din Stocholm, acea din Barcelona, acea de sciințe din Paris, din Copenhaga, Observătoarele din Petersburg Brusela, Viena, Fiume, Craiovia, München, Londra, Richemond, Buda-Pesta, etc.

Colecțiunea documentelor ia proporțiuni îmbăcurătoare. Din Veneția ne au sosit prețioase caete de copie, continuând, cu spese foarte reduse, lucrarea începută de colegul nostru D. N. *Creţulescu.*

Asemenea colecțiunea de documente s'a adaos prin mai multe donațiuni întrate, din cari doue documente oferite de M. S. Regele, despre relațiunile lui Stefan cel mare cu estremul Orient, și altele dela d-nul Sturdza Dela d-na Elisa Sturdza s'a primit un dar nu mai puțin prețios: Dosarul lucrărilor Comitetului unirii, din Moldova, care dosar a rĕmas dela fratele Doamnei Sturdza, reposatul regretat bun și învĕțat român, dl. Const, Hurmuzachi, membru influinte al mișcărei unioniste din 1856.

VIII. În urma acestei înmulțiri a colecțiunilor noastre era o necesitate neevitabilă adăogirea mobilelor de conservare. Graţia crediselor acordate de d-voastră această necesitate a fost pe cât posibil îndestulată prin cenfecționarea a patru dulapuri noauĕ. Această adăogire de mobiliar va face și mai simțită imposibilitatea Academiei de a mai remâne pe mult timp în localui ce ocupă astăḑi. Cestiunea constrncțiunii de local proopriu se impune Academiei, ca o condițiune sine qua non de viață și de desvoltare.

IX. Casierul-comptabil va presenta (conform alin. 3 de la art. 12) darea sa de samă anuală. Aci Secretariatul dvoastră general va consemna numai donațiunea făcută Academiei prin augustele mâni ale M. S. Regelui, de către d-nii fraţii Daniel. Acestia au donat 15000 lei în 30 de obligaținni de stat cu 6%, arĕtând dorința, că venitul acestui fond se serve le înavuțirea colecțiunilor privitoare la istoria patriiei: chrisoave, documente, cărți vechi, monete românesci, manuscrise, efc, Această donațiune a și fost primită de Delegațiunea Academiei cu învnirea statului român, în puterea condusului d-voastre di 23 Martie 1881.

Cu cât asemenea donațiuni se vor îmmulți, repĕtim cu atât mai urgentă va devenì pentru Academiă strămutarea sa în local propriu. Țara care a simțit necesitatea creațiunii acestui paladiu al limbei și istoriei sale, refusare-ar oare se înlesnească Academiei construcțiunea palatului seu? Eu nu cred după cele ce deja a făcut pentru aceasta înaltă instrucțiune națională, și cu această speranță în inimă, termin raportul meu dorind ca el sĕ fie cel mult penultimul, ce voi fi avut a face către d-voastvă. în acest local.

Secretarul general: *V. A. Ureche.*

Varietăți.

* (Urcarea vămilor.) Articlul de lege III din anul 1882 privitoriu la aruncările provisorie ce sûnt a se incassa cu unele vămi fiinanciale.

Spre asigurarea § 1. venitului ce resultă din cele mai de căpeteniă vămuri financiale stabilite în proiectul de lege, privitoriu la noua tarifă vamălâ austro-maghiară cu prima Martie 1882 se vor incassa la vămuirea importului de pe mărfurile din tarifa vamală întrată în vigoare în urma articlului de lege XXI ex 1878. înșirate sub 2. a și b, 4. b, 5. și 21. b. următoarele aruncuri:

de pe 100 chilogr. cafea brută 16 fl.
" " " cafea arsă 20 fl.
" " " stafide 6 fl.
" " " ciaiu 50 fl.
" " " vinuri de șampaniă 30 fl.

§. 2.

Încassarea acestor aruncuri de vamă (§ 1.) înceată după trei luni dela întrarea lor în vigoare, dacă nu cumva s'ar stabili mai nainte o nouĕ tarifă vamală pentru mărfurile supuse acelor aruncuri.

§. 3.

Cu ducerea în deplinire a acestei legi este însărcinat ministrul de finance și cel de agricultură, industriă și comerciu.

* (Miroslav Hubmayer.) Unul din șefii principali ai insurecțiunei Erțegovinene dela 1875 a fost d. Miroslav Hubmayer, — Slav austriac. D. Miroslav Hubmayer se găsesce actualmente în Bucuresci. — „Peter Lloyd primise, sûnt câteva ḑile, o telegramă în care se spunea că d. Hubmayer, sătul de viața de propogandist s'ar fi decis sĕ o rupă cu trecutul, se ceară ertarea autorităților austriace și sĕ se reîntoarcă acasă. Se adauge încă că dsa fusese și la librariul Veis spre ai cere interveniția în această afacere. — Miroslav Hubmayer desminte această scire printro scrisoare trimisă lui „P. Lloyd" în care ḑice.

„Onorabilă redacțiune! În Nr 59 a lui „Pester Lloyd" dela 28 Februarie am găsit sub rubrica „telegrame" o scire din Bucuresci care mĕ face se vĕ dau următoarea declarare, pe care vĕ rog se o publicați.

„Scirea că sûnt în Bucuresci, că sûnt tipograf și că am fost mai înainte în Laibach este adevĕrată. Neadeverat este însĕ că așì fi fost la tipograful de aici Veis spe ai cere intervenția în favoarea mea pe lângă trimisul austro-ungar Nu sûnt în posiția de a avea trebuință de o astfel de intervenție și afară de acea sûnt obcinuit sĕ merg totdeauna singur pe căile mele. — Conformi acestui principiu am refusat și o ofertă de acest fel ce mi se făcuse de o persoană ce stă în conecsiuni cu consulatul austro-ungar. Vorbele ce mi se atribuesc trebuie sĕ le declar de nesce scornituri reutăcioase. Mărturisesc cu sinceritate că n'am stimă pentru Rușii, cărora le lipsesce adevĕratul patriotism și sentimentul nobilitator al libertăței; același sentiment de dispreț îl am însĕ și pentru oamenii de aceeași categorie din toate cele lalte natiuni. — Se mai ḑice in telegrama menționată: că mași căi de ceea ce am făcut până acum — din nenorocire foarte putin, dar nu din vina mea — nu'mi poate părea rĕu din simplu motiv că n'a fost nimic rĕu nedrept și deoare ce, mobilul lucrărilor mele n'a fost nici odată egoismul."

* (Un indemnatic cavaler de industrie.) Acum trei luni se presentase la directorul construcțiilor din Paris un domn, cu o imbrăcăminte aleasă, care se da de austriac, spunè că a fost vicepreședinte al camerei Comerciale din Viena, redactor-șef al unui mare ziar vienez etc .... El făcù d-lui Alphand, directorul, complimentele cele mai măgulitoare pentru frumoasele și folositoarele intocmiri a le capitalei Franceze, adăugea însĕ, că numĕrul cel mare de.... guzgani întunecă întru câtva aceasta icoană strălucită. — Străinul spuse că vine din America sudică unde descoperise o iarbă, care poate aduce moartea tuturor guzganilor din lume. Dl. Alphand nu i-ar permite oare o încercare în cloacele Parisului? Directorul se învoì și când subalternii sĕi i anunțară că d. Limer — astfel se numia streinul — produce o adevĕrată pustiire în poporul guzganilor de pe lângă Morgue, i dădu un certificat că în adevĕr posedă numita iarbă. — Cu această hârtie străinul se duse la o firmă mare din strada Montholon și i propuse învoială, conform căreia pentru un avans de 50,000 fl. el i va da din buruiana sud-americană o cantitate atât de mare, în cât sĕ poată omorî cu ea pe toți guzganii din Europa. Firma primì propunerea și dând dlui Limer afară de cele 50,000 franci și alte sume considerabile, pe cari promise a le înapoia după sosirea corăbiei brasiliene. — Corabia însĕ nu mai sosì. Firma începù sĕ bănuiască, dar d. Limer dispăruse.

Mai nou.

În momentul când era se punem numerul acesta în presa primim dela *Caransebeș*, dela o prea stimabilă persoană, încunosciințarea că Magistratul cetății *Caransebeșului* a primit dela colonelul Kraft, comandatul regim. de inf. 43, telegrama următoare datată din *Risauo*, 11 Martie 4 oare 15 m. d. am:

„Fiii cercului de întregirea armatei, Caransebeș, cu ocasiunea ocupărei Crivosciei s'au adeverit că sûnt soldați model și grandioși în învingerea greutăților. Împărtĕșesc aceasta în urma împuternicirei ce am dela comanda divisiunei a 47 de trupe. Perderile puține până la disparență. Me rog pentru publicare mai departe. Noroc și fericire celor căror aparțin acesti soldați bravi!

Kraft m. p.,
colonel.

Delegațiunile se vor într'unì pela mijlocul lui Aprile. După foi semi-oficiale creditul care s'ar cere dela delegațiuni ar fi deocamdată *numai douesprădece milioane.*

Loterie.

Sâmbătă în 8 Martie n. 1882.

Viena: **31 37 66 82 6**
Timișoara: **85 18 84 20 27**

Bursa de Viena și Pesta

Din 11 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.—	118 30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.80	88.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.—	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.50	131.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.30	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.25	96.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	96.50	96.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.50	95.—
Obligațiuni urbariale transilvane	96.25	96.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ₫ecimei de vin	96.50	97.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.75	74.75
Datorie de stat în argint	75.45	75.75
Renta de aur austriacă	93.55	93.25
Sorți de stat dela 1860	128.05	128.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	819.—	820.—
Acțiuni de credit austr.	309.80	311.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	309.25	310.—
Sorți unguresci cu premii	116.50	117.—
Sorți de regularea Tisei	109.—	109.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.61
Na oleon	9.53½	9.52
100 marce nemțesci	58.85	58.75
London (pe polița de trei luni)	120.60	120.65

25 szám. 1882 [32] 1—3

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Hosszuaszói kir. járásbiróság 183 számu végzése által N.-Szebeni „Albina" takarék és hitélintézet végrehajtató javára Szépmezei Pähl Mátyás és társai ellen 200 frt. tőke, ennek 1878 évi October hó 13 napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 49 frt. 15⅔ kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 518 frt. 10 krra becsült és pediglen Rökerth Jánosnak: 4 júh, 2 lószekér. 1 ökörszekér, 8 szekér széna, többféle házibutor, 1 pár lóhám, '2 cézetes cserefakád, 1 palinkafőzőüst, 2 nagy cserefakád, Klöss Mátyásnak: 1 pár ökörtinó 2 éves, Pähl Mátyásnak: 1 tehénból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 25/1882 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely szinén, vagyis alperesek lakásában leendő eszközlésére 1882-ik év Márczius hó 17-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881 évi LX. t. cz. 107 § a értelmében a legtőbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108 § ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Hosszuaszón 1882-ik évi Marczius hó 5 napján.

Láng Robert, m. p.,
kir. birósági végrehajtó.

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Joi 4/16 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 3 Martie.

Daco-românii, acei Daco-români persiflaţi de atâtea ori în ḑiaristica „esclusiv“ „patriotică“, au adaus cu o cunună de lauri resboinici mai mult pentru patria comună a Austro-Ungariei. *Caransebeşenii* pot fi mândri că de astădată dintre Românii Austro-Ungariei *lor* li s'a venit e a r ă ş i a obţinè lauri pentru virtutea militară. Ḑicem *earăşi*, pentrucă nu este întâiaşi dată că acesti fii ai Bănatului s'au distins prin curagiu şi tenacitate pe câmpul de onoare. Ḑicem de *astădată*, căci care regiment român din armata austro ungurească, ori în ce condiţiuni ar fi fost regimentul, nu a avut ocasiune sĕ esceleze pe câmpul onorofic al luptelor sângeroase?

Dacă Românului nu i ar fi remas alte virtuţi dela străbunii sĕi, temuţi odinioară de toată lumea cunoscută, aceasta unică i a remas, că se scie jertfì pentru patrie chiar şi când aceasta nu ţine socoteală adevĕrată de jertfele lui, scie sĕ caute cu îndrăsneală în ochii morţii, înfăţişezese moartea cât de înfiorătoare Ori prin câte străformâri au trecut diversele regimente recrutate dintre Români, ei au remas unii şi aceiaşi. Comandanţii din vechime şi din timpurile noastre au recunoscut, fără deosebire, virtutea resboinică a Românului.

În câmpiile Italiei, Austriei, Germaniei şi Franciei în faţă cu *Bunăparte* cel bătrân; în câmpiile Italiei cu *Bunăparte* cel tinĕr şi cu Victor Emanuel; în resboiul civil din Ungaria; cu un cuvênt, ori unde au cerut lipsa şi necasul, Românii în regimente de linie, în regimente de graniţă şi chiar ca gloate au fost unii şi aceiaşi. Armele lor au fost totdeauna purtate de braţe cari n'au suferit nici chiar în desastre şi înfrângeri pata ruşinei. Bârsanul, Olteanul, Haţeganul, Hunidoreanul, Moţul, Lăpuşanul, Borgouanul, Someşanul, Câmpeanul, Bănăţanul, Crişanul, Bihoreanul şi Maramureşanul etc. toţi sûnt buni luptători şi credincioşi simţemêntului lor de credinţă, când e vorba de împĕrat, de tron şi de patrie.

„*Suirea* (pe munţii stancoşi) *s'a început dimineaţa în 8 Martie* — ḑice corespondentul unei foi vieneze —; *am vĕḑut regimentul de infanterie 43 (Alemann), suindu-se de la Morinie cu o precisiune, ca şi când ar fi un esercitiu pe locul de paradă, cu toate că munţii înclină aproape perpendiculari spre mare.*“

Aceasta este introducerea, şi fiind că şi în casul present s'a adeverit ḑicerea: „ḑiua bună se cunoasce de dimineaţa“ sfêrşitul întreprinderei uriaşe de a căuta şi învinge pe inimic prin şi preste munţi neumblaţi, l'am vĕḑut în cel mai frumos atestat, dat de colonelul *Kraft* soldaţilor, *fiilor* Caransebeşeni; pentrucă nu e puţin lucru când un comandant ḑice despre dênşii că sûnt *model* de soldaţi şi sûnt *grandioşi* în învingerea greutăţilor.

Eată dar cine sûnt *Daco-românii* cei cualificaţi de atâtea ori, pe nedrept, şi în modul cel mai nerušinat de periculoşi întregităţii statului. Eată cum sciu ei sĕ resplătească calumniile cari se aruncă de atâtea ori cu prisos asupràle.

Când scriem noi şirurile aceste, smulgênd o pagină din analele cele frumoase ale vîrtuţii militare române, ar crede cineva că este numai amorul propriu de a ne lăuda noi Românii pre noi înşine. Cât pentru laudă ea nu purcede dela noi. Sûnt numai vre o câte-va ḑile când cel mai mare beliduce actual austro-ungurese, unul dintre cei mai ilustri membrii ai casei domnitoare, într'un ordin de ḑi, au revĕrsat laude asupra regimentului de infanterie Nr. 50, odinioară al II regiment român de graniţă din Nausăudeni şi Borgouani, eară acum din Moţii munţilor apusani ai *Iancului*. Nu noi am lăudat mai întâiu pe „leii“ dela Solferino şi Custozza. Şi acum n'am făcut alta decât am pus înaintea cetitorilor ce ḑice corespondentul imparţial al unei foi vieneze şi colonelul Kraft, care de sigur nu poate fi în prepus că este un daco-românist. Că putem, ba sûntem în drept, a ne mândrì cu faptele fiilor, poporului nostru, oameni nepreocupaţi nu ne pot lua în nume de rĕu, de oare ce prin aceasta nu facem alta decât că manifestăm o bucurie justificată prin faptele şi virtutea fiilor poporului nostru, recunoscută de oamenii cei mai imparţiali, care sûnt fructul adevĕrat al dispositiunei firesci a poporului român.

În cele din urmă noi uu vrem prin şirurile aceste nici sĕ ne lăudăm nici se măgulim amorul nostru propriu.

Constatând adevĕruri neresturnabile şi constatate mai nainte de noi de oameni cari nu pot avè nimica comun cu amorul nostru propriu, ţinem că ar fi la locul sĕu sĕ derivăm din acele învĕţături folositoare în special pentru noi şi pentru causa comună a patriei cărei aparţinem.

Departe de noi de a ne amesteca în apreţiarea diplomatică s'au militară a luptelor din Crivoscia şi Erţegovina, departe de noi de a aprecia dacă bravura care nea dat prilegiu la scrierea acestui articul aduce şi foloase practice pentru monarchie: ne îndreptăm privirea asupra unui fenomen care ni se pare de tot enigmatic. Fenomenul acesta e, că poporul român care dă braţele cele mai viguroase şi inimile cele mai pline de credinţă pentru causa comună a monarchiei, este totodată poporul cel mai nebăgat în seamă, bă adese ori calumniat ca *ostil* aceleiaşi monarchii, pentru care a vĕrsat relativ cel mai mult sânge.

Cum sĕ ne esplicăm acest fenomen care în sine se presentează ca o contradicţiune?

A fost decând e lumea, şi va fi şi de aci încolo, că laurii câstigaţi pe câmpul de luptă remân fără efect pentru poporul din care au eşit luptătorii, dacă acestia n'au avut a casă diplomaţi îndemânatici, cari se scie esploata la timp victoriile purtătorilor de arme.

Polonii sûnt un popor viteaz recunoscut. Cu toată vitejia lor ei sûnt un popor dismembrat şi numai în monarchia noastră au ajuns, prin împregiurări neatĕrnătoare de ei, la oare care însemnătate. Neunirea, întrigile interne au zădărnicit vitejia lor.

Fiii poporului nostru încă fac minuni de vitejie pe cânpul de luptă, ori unde li se deschide acest câmp.

În timpurile cele de tot vitrege, la cari de bună seamă vom fi contribuit şi noi, e lucru firesc că sângele se împrăscia pentru noi în deşert ori şi pe care câmp de luptă. Eram condamnaţi atunci numai la o soarte mai modernă de gladiatori. Acum însĕ de când soartea ni s'a îndreptat cel puţin într,atâta, în cât avem şi oameni cu carte mai multă în mijlocul nostru, scim noi folosì mai bine sacrificiele noastre?

Când stăm şi meditĕm serios şi sincer, respunsul la aceasta întrebare ne bagă fiori în trup, mai îngrozitoare decât şi icoana cea mai îngrozitoare a resboiului celui mai înfricoşat.

Câte slăbiciuni, câte uneltiri, câte pasiuni şi alte de feliul acestora nu bătucesc pămêntul cel stropit cu sânge încât după toate jertfele poporului nostru abia resare ici şi colo câte o tufă şubredă şi neroditoare.

Este adeverat că la această înfăţişare posomorită contribue mult şi influenţa străină. Înse oare nu e datoria fie cărui Român cu carte, care ar trebuì se represente „diplomaţia“ neamului nostru, ca cu aceeaşi tărie şi virtute, cu care combate soldatul, fiul poporului, pe inimicul ce i se pune în cale, se combată slăbiciunile şi toate celelalte cum le mai chiamă?

Liberi de slăbiciuni, de pasiuni de clicării, ochii înteligenţii, şi prin aceasta ai poporului român, limpezi află de sigur momentele când şi cum se întrevină pentru interesele generale şi speciale ale poporului.

FOIŢA.

O foaie pedagogică nu avem!

Aşa e, — nu avem nici una, astădi — când în toată lumea civilisată aşa ceva nu poate lipsì din mâna nici unui educătoriu.

Vre o trei mii de scoale românesci cu un numĕr şi mai mare de învĕţători fără nici o foaie pedagogică de specialitate în limba română.

Aceasta tristă stare pentru învĕţătorii nostrii e deamnă de compătimit, mai ales acum când vedem că foile pedagogice dispar una după alta. Scim cu toţii causa acestor întêmplări, şi nu ne rĕmâne alta de făcut, decât a cugeta mai serios la înfiinţarea unui organ pedagogic de publicitate, care sĕ nu lipsească din mâna nici unui învĕţătoriu român; căci numai aşa vor putè fi învĕţătorii nostri în curent cu reformele cele mai nouĕ, cari se introduc în educaţiunea şi înstrucţiunea tinerimei neîntrerupt.

Mijlocul cel mai dintâiu, prin care un învĕţătoriu îşi poate înmulţì cunoscinţele sale pedagogice, este o foaie pedagogică de specialitate. O foaie pedagogică este chiemată a arĕta progresul făcut în educaţiune şi instrucţiune, punênd în ochii învĕţătorilor principiile cele mai nouĕ pedagogice şi nĕzuind a da educaţiunei şi instrucţiunei poporale direcţiunea cea mai bună. Caracterul educătoriu al fiesce cărei scoale depinde în partea cea mai mare dela învĕţătoriu, carele încă trebuie se primească instrucţiunile necesare dela organele pedapogice conducĕtoare, dacă voesce a fi în unitate cu acei cari urmează principiile de educaţiune adoptate în timpul de faţă. Un jurnal pedagogic este chemat în locul prim a face învĕţătorilor raporturi şi instrcţiuni despre toate mişcările de educaţiune, ca acestia se scie cu siguritate ce posiţie se ocupe faţă cu întroducerea unei noue reforme scolare. Ori ce întrebare pedagogică are loc de discusiune mai întâiu în foi pedagogice. Afară de aceste multe alte datorinţe mai au foile pedagogice.

Foi de aceasta specialitate ne lipsesc nouĕ Românilor de dincoace. De şi sĕ discută multe cause scolare în alte foi române, totuşi aceasta procedură nu e suficientă pentru întreg corpul învĕţătoresc român; ci dorinţa tuturor învĕţătorilor este a posede o foaie pedagogică de specialitate, din care se scie toţi cele de sciut.

Aparenţa unei foi pedagogice române ar trebuì sĕ se realiseze cât mai curênd. Mĕ tem însĕ că şi alta nouă foaie pedagogică va ajunge pe urma celor de până aci; deci avem lipsă ca se fim cu mult mai circumspecţi la înfiinţarea unei foi pedagogice.

O noauă foaie pedagogică română, dacă vrea sĕ-şi asigure existenţa, considerênd bine situaţiunea scoaleler şi învĕţătorilor români, ar avé sĕ observeze următoarele:

a) Fiindcă o parte mare a învĕţătorilor nu prea prenumĕră foi politicei, beletristice etc; aşa au lipsă de o foaie pedagogică, care se apară în toată septămâna conţinênd nu numai articuli pedagogici-didactice, ci şi întêmplările septămânei pe scurt şi la înţeles.

b) Foaia va urmărì pe terenul scolastic o politică naţională, departe fiind de ori ce amestec, care ar putè vătĕma interesul confesiunilor.

c) De oarece mulţi învĕţători nu se abonează mai mulţi decât la aceasta foaie, atunci foaia va deschide o rubrică, în care se vor publica şi articuli scientifici-literari de interes cultural.

d) Tot în acest organ sĕ vor pune la critică toate cărţile didactice de nou apărute, pentru ca învĕţătorii sĕ cunoască partea bună sau rea a acestora şi se scie cari au meritul de a se folosì.

e) Mai în fiecare numĕr se va publica o revistă despre jurnalele pedagogice din patrie şi străinătate.

Spaţiul unui articul nu ne permite a ne intinde mai departe asupra acestei părţi a temei noastre de astădi. Atingem şi partea aceasta numai pentruca se dăm materie de cugetat a celor chemaţi, ca sĕ se intereseze cu mai multă inimă şi tărie de afaceri, destinate a oprì odată risipa de capitalul cel mai scnmp fără de a aduce folosul firesc.

Când ar vedè compatrioţii nostri, că liberi de ori ce slăbiciune urmărim cu energie interesele noastre, folosind cu scumpătate toate momentele cari suntem în drept a le folosì, ar respecta mai mult sacrificiile noastre şi nu ne ar mai striga, înfundaţi de ris, mai în aceleşi mominte, când fii nostri sângerează si pentru dênşii, că suntem inimici ai statului şi ai ordinei.

Caransebeşenii pot fi linisciţi în consciinţa lor că ei în acelaşi timp se luptă şi pe terenul intelectual, când primesc scirea despre gloria fiiilor lor.

De ar afla atitudinea lor imitători statornici în toate părţile locuite de Români, nu este îndoială, că laurii fiilor lor vor înverdì spre a umbrì pe toţi de o potrivă, pe consângenii şi neconsângenii lor.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Martie

Dela casa deputaţilor *Ungariei* nu avem de inregistrat ceva mai important decât că s'a votat darea pe petroleu.

În 13 l. c. după ameadi spune o telegramă dela *Budapesta* că sub presidiul împeratului s'a ţinut un consiliu de ministrii în care s'a decis într'unirea delegaţiunilor după pasci. Suma care are a se cere dela delegaţiuni încă nu e statorită.

Crivoscia încă nu e cu *totul* supusă, după cum arată telegramele din urmă, şi în Erţegovina durează încă rescoala, şi cu toate aceste sûnt semne că ne aflăm la alt stadiu nou al lucrurilor. *Muntenegru*, se anunţă dela *Cattaro*, s'a hotărît se *mobiliseze*. Pretecstul mobilisărei este mulţimea de fugari din Crivoscia şi Erţegovina ce se grămădesc pe teritoriul muntenegrean. Unele diare sĕ tem de o cestiune a fugarilor din care s'ar putè nasce un conflict şi afacerea bosniacăerţegovină ar putè întra într'un stadiu internaţional.

Ristici, ministrul-president sêrbesc de mai nainte, s'a esprimat în faţa unui raportor la „Budapesti Hirlap“ că n u v a e r t a n i c i o d a t ă Austro-Ungariei că a împedecat anecsarea Bosniei şi Erţegovinei la Serbia.

Scobeleff este internat în V i l n a dice „Kr. Ztg“ din Berlin. „D Ztg“ din Viena însĕ reflectează că nu este nici un semn, care sĕ constate scirea aceasta sau că Rusia ar fi hotărîtă, cel puţin, *pro formă* a da satisfacţiune vecinilor sei vătămaţi: „Internatul“ de altă parte se află într'o dispositiune foarte bună. El sperează a se vedè cât mai curênd cu amicii sei pe câmpul de bătaie!

Situaţiunea internă a Rusiei.

Din Petersburg i se comunică diariului „Köln. Ztg.“ unele lucruri cari ne arată situaţiunea internă a marelui imperiu slav într'o lumină foarte posomorîtă.

Eată cum se esprimă corespondentul:

Ţarul, care voia sĕ ţină frênele strêns în mâni, şede în Gacina, închis între ziduri şi palisade, soldaţi şi sergenţi. Primul şi marele avênt pentru a organisa de nou statul suveran al Ruşilor s'a debelat, s'au pus toate în mişcare, pentru a face lucruri mari şi nu s'au făcut nimic, oamenii earăşi se află în rcidivă. O completă apatie cătră lucrurile statului domnesce în Gacina, unde se află împĕratul rusesc. Ţarul îşi apără viaţa, taie lemne, face eserciţii gimnastice cu Woronzoff, prinde noaptea pesci şi nu se interesează mai de loc de alte lucruri. Vorba e numai că cine are destulă influenţă pentru a ajunge la putere. Ignatiev nu e simpatic ţarului pentru caracterul sĕu şi acesta ar vrea bucuros sĕ se scape de dênsul, dar n'are pe cine sĕ punä în locul lui. Pobiedonoczew, Woronzoff, nu sûnt oameni pentru a guverna, ci numai prietini buni. Acsacoff, Katcoff însĕ, spriginiţi fiind de Pobiedonoczev, de princesa Obolenscki şi de alţii s'au aşedat bine în graţia ţarului şi susţin pe Ignatiev, cu toate că o numeroasă partidă din Petesrburg lucra în septămânile din urmă cu toate puterile pentru a resturna pe Ignatiev. Aceasta partidă din Petersburg se compune mai cu samă din vechii contrari ai slavistilor din Moscva şi „Germanii“ din Petersburg se află adi earăşi faţă în faţă cu Slavistii din Moscva. Dar Acsakoff i-au întrecut foarte pe contrari, stăruinţa lui de căpetenie e a promova consciinţa naţională în popor şi mijlocul pentru acest scop e agitarea contra tuturor străinilor, între cari socotesce şi pe nihilisti. Marea reformă internă vreau sĕ o pregătească prin consolidarea consciinţii străvechi slavo-ţarice a Rusiei. Deci se fac agitaţiuni contra Austriei, care togma ia la goană pe Slavii de sud contra Germaniei, care prin sute de mii de fii ai sei restringe vieaţa vechie rusească, ce se resfaţă în comerciu şi industrie, în ministerii şi la curte. Scobeleff e un partisan de tot nepolitic, dar pătimaş al acestor Slavi. Acsacoff, Ignatiev, Scobelef representă o potere foarte respectabilă şi se folosesc de aceasta, pentru a destepta poporul rusesc chiar şi cu periculul unui resboiu nenorocit ca sĕ realiseze visat al unui imperiu slav liber, adecă scutit de ori ce inriurinţă străină, autochton, neeuropeic dar deciţetor în Europa. Dînşii nu mai întreabă după urmările trecătoare ce le au asemenea întreprinderi. Tot una le este, ori au ori nu au, ori învinq sau vor fi învinşi, ori 'şi vor ruina finanţele şi economia ori ba, ori vor pierde provinciele dela fruntariale ţĕrei ori ba. Scopul lor e, a se smulge dintre oamenii europeni şi a se scăpa de noţiunile europene, chiar şi dacă ar perì toată cultura europeană a Rusiei. Această coaliţiune stă la spatele generalului Scobeleff, deci discursurile acestui general îşi au însemnătatea lor şi e puţină mângăiere pentru Europa dacă ea crede, că cuvintele generalului nu esprimă opiniunea gnvernului rusesc. Căci pentru a spune pe scurt: noi astădi nu avem un guvern, ci doue guverne rusesci. Dl Giers poate se afirme în organele sale, că ne putem încrede în simţemintele pacînice şi amicabile esprimate în manifestul ţarului din Aprilie 1881 şi la întrevederea dela Dantzig: în inima sa însĕ el va suspina pentru nestatornicia lucrurilor şi pentru puţina putere, ce i-a mai remas. Giers însemnează astădi ceva mai puţin decât contele Ignatiev şi poate mai puţin decât generalul Scobeleff. Discursurile lui Scobeleff sûnt îndreptate atât contra d-lui Giers şi a cancelariei sale, contra politicei esterne a Rusiei, cât şi contra Germaniei. Giers trebuie sĕ se apere şi contra lui Scobeleff şi nu poate garanta că politica Rusiei va urma fie şi numai o septămână cursul ce-l doresce el. Cele doue guverne se combat: ce dice s'au ce face guvernul oficial, se contestează s'au se influenţează de guvernul oficios. Şi guvernul oficios e mai tare fiind că are mai multă influenţă în Gacina. Dacă nu va succede a smulge pe ţarul din letargie, generalul Scobeleff poate că va triumfa. Fără îndoeală ţeara merge spre anarchie, aceasta începe a se observa deja în provincii prin descompunerea întregei organisaţiuni de stat. Se recer puteri uriaşe pentru a întimpina aceasta distragere. Avem un ţar cu caracter bun dar fără de asemenea puteri. O de ar vedè odată cei din Germania, că dela resărit se apropie o crisă cumplită! De ar părăsì vechia frasă, că un asemenea imperiu mare numai cu greu se clătină din temelii! El se clătină deja!

O revistă de diare.

„Volnoje Slovo“, diar liberal rus care apare odată pe sĕptĕmână în Geneva, a început o campanie foarte aspră şi violentă contra sforţărilor dlor Katkoff, Aksakoff şi consorţii, se încearcă în zadar sĕ readucă la vechiul moscovitism poporaţiunea rusească care a început sĕ fie deamnă de libertate. Politica comitelui Ignatieff ţintesce la înrădăcinarea despotismului oriental în Rusia, dar acesta nu este, după cum dice „Volnoje Slovo“ nici creştinesc, nici naţional rusesc. Ori ce progres în Rusia este pretins prin stabilirea egalităţii, a autonomiei comunelor, departamentelor şi provincielor şi a unei adunări generale de delegaţi din toate părţile imperiului. Diarele slavofile oficioase şi semi-oficioase se încearcă a înferbântà spiritele pentru Bosnia şi Erţegovina, numai şi numai spre a le distrage dela cestiunile interne. Dar popoarĕle din peninsula balcanică, dice citatul diar liberal, n'au nici o încredere în guvernul rus, care, atât în întru cât şi în afară urmează aceeaşi politică de năpăstuire, care a dat Bosnia pe mâna austriacilor, ear Bulgarilor le-a acordat întâiu o constituţiune spre a ajuta apoi pe principele de Battemberg ca sĕ le-o ea înapoi. Până când Rusia nu se va dovedì liberală în întru, poporaţiunea nu'i va spriginì politica ei din afară, de vreme ce scie că ea nu representă nici în întru nici în afară interesele ţĕrii.

Nici odată n'a judecat un diar rus mai bine politica rusească. Purtarea guvernului din Petersburg a fost în toţi timpii foarte interesată faţă cu popoarĕle cele mici, şi de aceea acum Statele din peninsula balcanică numai au nici o încredere în el.

— În presa germană şi rusă urmează mereu discuţiunea asupra posibilităţii şi probabilităţii unui resboiu între Rusia şi Germania. Diarul „Moskowskija Wjedomosti“ încheiă cu următoarele cuvinte un articol asupra acestui subiect:

„Nu avem trebuinţă a dorì rĕsboiul, dar nu se poate esclude pentru mai curênd sau mai târdiu o asemenea eventualitate. Nici mărturisirea unei asemenea posibilităţi, nici pregătirea cu încetul pentru un asemenea cas conduc de sine-şi la resboiu. Cu totul altfel însĕ se stabilesc relaţiunile când o parte impută celeilalte când aceasta vorbesce despre ceea ce face aceea parte: când în fine voesce a tăgăduì celeilalte dreptul de a dice şi de a face ca şi dênsa şi urmăresce cu gelosie mişcarea fie cărui soldat, observă ori ce piatră ce se aşedă pentru întărirea cetăţilor vecinului şi vede în această oare care provocare.

„Deutsche Heereszeitung,“ care apare în Berlin, se ocupă de aceeaşi cestiune. Mai întâiu arată într'un lung articol marile foloase ce atitudinea militară a Prusiei a adus în acest secol Rusiei, şi apoi adauge:

Dar nici semnele cele mai diferite, nici încordarea plină de pericole din 1879, nici nihilismul şi momentele desbinării Statului, nici crima din 1881 nu putea sĕ distrugă cu totul dragostea cu care o parte din oficierii nostri, cu o înderătnicie adervĕrat germană, ţineau la amicia rusească, dovedind această dragoste prin vorbe şi scrieri, prin interesul ce arĕtau armatei rusesci. Discursurile generalului Scobeleff au nimicit-o cu totul.

Se poate dice că şi discursurile generalului Scobeleff au înăsprit relaţiunile dintre Germania şi Rusia, dar nu este mai puţin adevĕrat că principele de Bismarck a dat cea dintâiu lovitură amiciei seculare din aceste douĕ State, prin sfărâmarea tratatului dela San Stefano.

— „Times“ primesce din Constantinopole o scire, cu data de 28

---

f) Statute, circulare, discursuri şi corespondenţe de interes particular nu se vor publica în cuprinsul lor întreg, ci numai în estras de câteva şire.

g) În rubrica v a r i e t ă ţ i se vor publica tot feliul de noutăţi de interes social-cultural.

h) Prenumeraţiunea sĕ se poată face pe lună, triluniu, jumĕtate de an şi pe anul întreg. Aceasta împărţeală de abonament e de dorit mai cu seamă pentru ca şi cei mai sĕraci încă sĕ se aboneze la foaie; apoi e sciut că acestia mai bucuros solvesc în mai multe rate un abonament mai mare, decât o dată sau de doauĕ ori un abonament mai mic.

i) Numerii sĕ apară regulat, aşa încât nici o întârdiere de o di sĕ nu se întêmple. E sciut că o întârdiere cât de mică face asupra abonenţilor o rea impresiune şi de acì se nasc urmări regretabile.

k) Căpeteniile scolare vor îngrijì ca foaia sĕ fie prenumĕrată de fiescecare învĕţătoriu; ear aceia cari vor fi prenumerat, vor fi siliţi pe cale oficioasă a 'şi face aceasta datorinţă.

Aceste ar fi punctele principali, după cari ar trebuì sĕ se redacteze o foaie pedagogică română, care la noi ar corespunde mai mult cu spiritul timpului present. Când bunăstarea scoalelor şi a învĕţătorilor va fi mai favorabilă, atunci se vor putè înfiinţa şi alte foi pedagogice periodice de cuprins mult mai serios.

Destul că lipsa unei foi pedagogice române o simt toţi învĕţătorii, şi pentru înfiinţarea aceleia ar fi de dorit, ca cei chiemaţi sĕ facă paşii necesari cât mai curând, căci amênarea acestei întreprinderi ar da motiv atât Neromânilor cât şi unor Români, a crede că interesul naţional al activităţii noastre scolare e în decădinţă.

Bucuria tuturor va fi mare când aceasta cestiune va fi obiect de discusiune şi din alte părţi, ca cu atât mai curênd şi mai bine sĕ se ajungă scopul.

S a a u d i m d e b i n e!*)

P. Stoica.

*) Nu putem avè nimic de dis contra dorinţei esprimate în articulul de mai sus. Unica observare însĕ sĕ ne fie permisă. Observarea că pentru susţinerea unei foi pedagogice se cere sĕ fie şi cine se scrie întrênsa. Diarele de care dispune publicul român, pe cât scim, nu refusă publicarea de articuli scintifici, prin urmare şi din specialitatea pedagogiei. Dar acele diare pot constata că un prea le îmbuldesc scrierile speciale scientifice, cu toate că coloanele lor stau deschise şi pentru feliul acesta de scriere. În fine cât privesce partea bănească, diarele noastre nu sunt aşa de scumpe încât o foaie specială pedagogică sĕ poată apărè pe lângă un preţ care sĕ se deosebească tare de preţul foilor esistente şi se ofere cetitorilor ei o uşurătate mare în privinţa aceasta. Practici se fim şi ne vom ajunge scopul şi fără formalităţi multe. Red.

Februarie, în care se ḑice că prin cercurile oficiale se aşteaptă organisarea unei rescoale în Macedonia şi că de aceea se fac pregătiri pentru sporirea forţelor turcesci în această provincie. Unul sau doi din agitatori se află în acest moment în Constantinopole şi declară numai că s'a format deja un guvern provisoriu, dar şi că ei sûnt membrii ai acelui guvern. Totuşi raporturile lor asupra mişcării trădează că ea nu poate sĕ aibă un caracter tocmai serios, de vreme ce emisarii vorbesc despre crearea unei Mocedonii independente sau cel puţin autonomă, o idee care este ridicolă, fiindcă Macedonia, printre poporaţiunea ei, nu numĕră mai puţin ca cinci naţionalităţi — Turci, Bulgari, Albanesi, Greci şl Kutzovlahi — dintre care fie care urmăresce o ţintă politică, care nu se împacă de loc cu aceea a celorlalte. Vrăjmăşia dintre Greci şi Bulgari este prea mare în Macedonia, pentruca vre o mişcare revoluţionară în aceea provincie sĕ ia necesarmente mai dinnainte caracterul unei mişcări panslaviste sau panelenice.

— Ḑiarele panslaviste nu încetează d'a se ocupa de discursurile pronunciate de generalul Scobeleff. Astfel „Nowoje Vremja“ scrie următoarele:

Ar face bine Austria sĕ pună un termin pentru ocupaţiune, căci şi ocupaţiunea Rusiei a fost tot temporală. Noi nu suntem lacheii nici ai Germaniei, nici ai Europei şi preferim a ne perde cu toţi de cât a devenì lacheii sau sclavii Germanilor.

„Petersburgija Wjedomosti“ găsesce de cuviinţă a scrie urmĕtoarele în aceaişi privinţă:

„Cu ce răbdare trebue sĕ ne inarmăm, ce curagiu trebue sĕ avem spre a ne mĕsura cu bubele vieţei noastre sociale, cu încercaţii nostri binefăcĕtori şi epitropi — Germanii . . . Nu putem dar de cât sĕ aderăm la cele ḑise de generalul Skobeleff, că nu putem scăpa de ei de cât prin forţa consciinţei naţionale şi cu sabia în mână. Interesele noastre politice, economice şi sociale sûnt cu totul coprinse de ţĕsătura germană de păianjen. Sferturi întregi de secoli făcură Germanii negoţ ca la ei a casă, ei semenară sus civilisaţiunea germană şi jos nihilismul.

În fine „Moskowski Telegraph“ ḑice că discursul generalului Scobeleff nu cuprinde nimic estraordinar, nimic blamabil. El a esprimat numai aceea ce simte şi ceea ce nu spun încă milioane.

Unde se va oprì această campanie, vom vedea în curênd. „Tel.“

Serbia Regat.

Eată discursul preşedintelui Scupcinei în şedinţa dela 22 Februarie 1882:

„Cetăţeni,! deputaţi! Insufleţit de sentimentele unei datorii înalte, vĕ adresez o cuvêntare, ce poate deştepta în Serbia numai bucurie şi aprobare. Convins de patriotismul dv., nu me îndoiesc de loc, că toţi vom fi însufleţiţi de acelaşi sentiment, când e vorba ca representaţiunea naţională sĕ facă un pas de o însemnătate istorică şi sĕ indeplinească un act spre mărirea şi înălţarea gloriei şi onoarei patriei. Atâţia secoli poporul nostru a luptat pentru ideea fundărei unui stat independent cu terenul cel nefavorabil, acolo, unde se întâlneşce Orientul cu Occidentul, încordându'şi toate puterile! După o cădere glorioasă, după încercări eroice dar zadarnice, această idee s'a manifestat din nou, când eroul dela Takova, intemeetorul libertăţei serbe, Milloş Obrenovici I. a desfăşurat stindardul pe ruinile Ziceei regale (mănăstirea de incoronare a regilor serbi) recucerite cu preţiosul sânge al fiilor patriei, când deasupra mormêntului lui Nemanea şi deasupra oaselor primului rege uns în Studeniţa (mănăstirea de înmormântare) baladele naţionale cântau numele domnitorului sêrb al Serbiei independente. Dela pacea din Adrianopol, unde Serbia fu recunoscută de un principat semi-independent, ea s'a silit necontenit, păstrându'şi, şi cultivându-şi, virtuţile rĕsboinice înăscute, sĕ 'şi câştige simpatiile Europei civilisate, Serbia şi-a arĕtat indestul iubirea pentru cultură, progres şi ordine; ea doreşte se devie un demn membru al marei familii europene. Are dorinţă sĕ îşi recâştige bunul poporului serb perdut în nenorocire şi sĕ 'şi manifeste dovada pe faţă despre aptitudinea sa pentru o vieaţă de stat.

În toate ramurile vieţei ḑe stat, în cult, instrucţie, justiţie, politică, pe teren ştiinţific militar şi economic, Serbia a arĕtat un viguros avênt, un progres incontestabil. Afară de tractatul intonţional, prin care s'a recunoscut indepedenţa şi autonomia Serbiei, convenţiunile încheeate direct de Serbia cu alte puteri, au înlăturat remăşiţele capitulaţiunilor streine, martori vorbitori ai vasalităţei noastre de odinioară, ai servitutei noastre. Dacă deci în principatul dabea semiindepedent deja acum 50 de ani s'a ivit idea fundărei unui stat serb, apoi Serbia indepedentă a presentului este o reinoire de fapt a Serbiei independente din trecutul ei vechiu istoric. Desvoltarea patriei, prin domnia patriotică înţeleaptă a casei noastre domnitoare Obrenovici şi urmată cu stăruinţă şi cu o ăbnegaţiune mărinimoasă a naţiunei devotate dinastiei, ne îndeamnă astăḑi iresistibil, sĕ'i dăm o expresiune vizibilă, conformă cu succesele de până acum ale istoriei noi şi demne de gloria celei vechi. Serbia indepedentă a secolilor trecuţi nu s'a numit principat, ci regat.

Datoria ta este, adunare naţională corpul legiuitor al principatului independent, sĕ ridici vocea, spre a concilia astfel vorba cu fapta, după cum cere pornirea impacientă a tuturor inimelor patriotice, după cum reclamă moştenirea străbunilor noştri, după cum prescrie strict nemuritoarea tradiţie naţională, impunêndu-ne ca o datorie. Datoria ta, adunare naţională, este sĕ ridici vocea, ca în nou născutul principat al Serbiei sĕ se reînoiască regatul, demnitatea regală. Convins, că toţi o veţi primi unanim, cu un entusiasm demn de Serbia, fac propunerea: „Ca adunarea naţională sĕ adreseze prinţului rugăciuuea, sĕ binevoiască, după dorinţa poporului, sĕ acepte demnitatea de rege, proclamând Serbia de regat.

Astăḑi când ne aflăm deja în punctul unde în mijlocul entusiasmului natiunei succesorul lui Obrenovici de Tacova reedifică tronul regal a lui Nemanea, noi esclamăm unanim: Trăească Maj. Sa primul rege al Serbiei noi, Milan I. M. Obrenovici! Trăească Maj. Sa regina serbă Natalia!

Trăiască Alteţa Sa regală principele de coroană Alexandru!“

Proclamaţia regală sună:

Iubitul meu popor! În urma decisiunei unanime a representaţilor tĕi, în urma decisinei, ce este espresiunea voinţei tale, a sufletului, a gândirilor, a dorinţelor tale, am fost astăḑi proclamat de rege. Cu ḑiua de aḑi primesc coroana ereditară regală, pe care miai oferito prin representanţii tĕi, avênd firma voinţă, sĕmi sacrific toată viaţa ţie, fericirei şi viitoriului tĕu, avênd voinţa firmă, ca sĕ te conduc pururea pe calea onoarei şi a dreptăţei, pe calea pe care tu cu înţelepciunea şi patriotismul teu, vei asigura şi întemea libertatea şi independenţa ta, pe calea pe care vei sta în faţa Europei pururea ca un factor al progresului, al ordinei şi păcei, căscigênduţi un nou esemplu de glorie. — Prin acest act cursul politicei este îndestul încoronat, politica creată într'o jumĕtate de secol în jurul steagului de Tacova al lui Obrenovici prin sacrificiile străbunilor tĕi şi prin ale tale însuşi, politica ce a condus scumpa noastră patrie la liberare aceea, ce s'a creat cu multă greutate, ce a desceptat în Europa cea mai mare simpatie şi ajutor puternic pentru patria noastră, prin care sûntem obligaţi la o recunoscinţă eternă, ce s'a creat prin silinţele tuturor generaţiilor Serbiei, aceasta şi-a primit astăḑi prin Adunarea naţională, espresinnea atât de mult dorită şi care nea fost dictată de trecutul nostru, de trecutul care e în conformitate cu presentul nostru şi care totdeauna va fi o garanţie si înviolabilă pentru viitorul nostru.

Iubitul meu popor! Încheind aḑi perioada principatului, sĕ ne aducem aminte mai întâiu de nemuritorul liberator şi erou de Takova, de prinţul Miloş Obrenovici I. sĕ ne înclinăm în faţa cununei de martir a cavalarescului şi neuitatului prinţ Mihail Obrenovici III. Sĕ dorim pace eternă tuturor sufletelor, cari au contribuit, ca regatul Serbiei, rĕsturnat mai mult prin desbinarea propriei, de cât prin puterea streină, sĕ reînvieze şi se între în rândul regatelor Europei prin resoluţiunĕa Scupcinei. Cu inceperea perioadei noi în istoria Serbiei, noi reinoìm ţie iubitul nostru popor, nobilele noastre sentimente pentru tine. Pentru abnegaţiunea şi iubirea ta de patrie, cari ne-au făcut drumul spre posiţia noastră de astăḑi. Doresc ca patriotismul sĕ se mărească în fie-care cu ḑiua de aḑi şi sĕ gasească ecou în sufletul seu. Doreosc, ca osteneala fie-cărui, care contribue pe căi diverse la binele şi progrsul ţĕrei, sĕ fie reîntărită şi încoronată cu noue suecese. Numele cel nou sĕ se consacre cu o desvoltare şi mai viguroasă a vîrtuţilor civice, a iubirei către legislaţiune, a progresului, libertăţei şi ordinei. — În ele şi numai în ele tânarul regat va afla apărarea, ce 'l va duce la un viitor mare. Acea forţă entusiastă ce a păstrat cinci-sute de ani aproape tradiţiunea despre demnitatea regală serbă, acea forţă a vorbit aḑi prin organul adunărei naţionale, astăḑi resună strigătele de veselie dela Timok până la Drina, dela Belgrad până la Vrenea. Şi în această bucurie te salută, iubitul meu popor primul tĕu rege al Serbiei celei noi.

Cel a tot puternic, a cărui provedinţă a apĕrat şi protejat până acum scumpa Noastră Serbie, sĕ priveasca cu înaltul sĕu ochiu asupra consciinţei noastre celei noi, binecuvêntând'o cu a tot puternica sa dreaptă.

Belgrad, 22 Februarie 1885.

Regele Serbiei Milan I.

Varietăţi.

* (Postal). Postul de magistru poştal în Galgeu (Galgó) comitatul Dobâca e de ocupat. Condiţiunile sûnt: încheerea contractului şi depunerea unei cauţiuni de 100 fl. în bani gata. Emolumentele: 200 fl leafă anuală, 40 fl. pausal de caucelarie şi 1200 fl. pauşal de espeditură. Terminul pentru petiţiunile concurenţilor: trei septămâni.

* (Postal) Dela 16 cur. se va introduce la staţiunea drumului de fer Caţa un oficiu postal, care se va pune în legătură cu trenurile de persoane Nro. 204 resp. 203 ce comunică între Cluj Braşov şi Braşov Cluj, prin postele mobile Nro. XXXI. — de cercul acestui oficiu postal se ţin comunele Caţa şi Paloş.

Dela ḑiua de mai sus se primesc şi se estradează la acest oficiu postal epistole şi pachete; cu recepe e postală se primesc pachete interne în valoare până la 200 fl. ear pachete esterne până lu 200 fl. (Germania, Luxenburg, Helgoland, Elveţia). Se primesc şi solvesc asignaţiuni postale până ia 200 fl. pentru Austro-Ungaria, Germania, Helgoland, Elveţia, Francia, Algeria, Italia, Ţerile de jos, Belgiu, statele unite ale Americei.

* (Postal) Dela 16 cur. se va introduce în comuna Muşna situată pe teritoriul comitatului Cetăţii de baltă un oficiu postal nou, care va sta în legătură cu posta dintre Mediaş-Făgăraş şi Făgăraş Mediaş, prin curieri postali.

De acest cerc postal se ţin comunele: Muşna. Niemiş, Morisdorf Martfăleu, Mardoş, Alma săsească şi Zalatna.

Se primesc şi se estradează la acest oficiu dela ḑiua de mai sus epistole şi pachete interne la 75 fl. (pentru Germania, Helgoland, Elveţia). Asignate postale se primesc până la 200 fl. pentru Austro-Ungaria, Germania, Helgoland, Francia, Algeria, Luxenburg, Italia Elveţia, Belgiu, Ţerile de jos şi statele unite ale americei de nord.

* (Necrolog.) Dela Verşeţ ni se comunică următoriul anunciu funebru:

„Subscrişii cu inimă înfrântă de durere încunosciinţează, că mult iubitul lor fiiu, frate, ginere şi cumnat

Ioan Becineaga.

advocat în Verşeţ,

după un morb greu au repausat în Domnul în 1/13 Martie a. c. dimineaţa la $7^1/_4$ oare în etate de 35 ani.

Remăşitele pămêntesci ale defunctului se vor aşieza spre eternul repaus în 2/14 Martie la 3 oare după ameaḑăḑi în cimiteriul gr. or. din Verşeţi.

Verşeţ 1/13 Martie 1882.

George Becineaga, Iconia Becineaga, părinţi, Alecsandru Becineaga, Petru Becineaga, Maria Becineaga, fraţi, Sofia Pascu soacră, Valeria Pascu cumnată.

Fie-i ţierina uşoară şi memoria eternă!

* (Necrolog) Sofia Popoviciu n. Paladiu în numele ei şi a fiilor sei Nicolau, preot gr. cath. în Folea (Banat) a soţiei acestuia Maria Dionisiu sub-notariu în Almaşu-mare a ficei Elisabeta, şi numeroselor rudenii, anuncia cu inima frântă de dorere, ca mult iubitul ei consoţ, respective tată şi socru *Petru Popoviciu* preot gr. cath. şi asesor la S. scaun consistoriale al Lugoşului, în Cib în 10 Martie st. n. 1882 au repausat în domnul de un greu morb de aprindere de plumâni în etate de 58 ani.

În repausatul familia şi a perdut raḑimul, biserica un devotat sacerdote, şi naţiunea un credincios fiu.

Fie-i ţerina uşoară şi memoria eternă!

* (Cea mai veche insripţiune latină.) În luna Aprile anul trecut, s'a descoperit întrun mormênt antic, situat în valea care desparte Quirinalul de Viminal, un vas care poartă o inscripţiune arhaică.

D. Michel Breal s'a însărcinat cu cetirea acectei inscripţiuni şi a presentat tecstul şi traducerea la Academia inscripţiunilor, observând că tecstul este cel mai vechi ce a remas dela Latini.

Eacă tecstul aşa cum este scris pe vas:

Joveis at deivos qoi medmitat nei ted endo eosmiu irco sied; ast ted nois io peto ites iai pacari vois. Dzenos med feked en manom einom, Dzenoi ne med malo statod.

Eacă acum traducerea în limba latină clasică:

Jupiter aut quicunque deus qui me recipiat, ne in tuas manus, peccatorum

causa iste veniat. at; tu velis hoc dono, his precibus pacari a nobis. Izenos me obtulit in bonam partem, Dzeno igitur ne veniam in malam partem!

Este vasul care vorbesce şi se roagă în numele lui Dzenos:

„O tu, Joie sau ori-care alt Deu căruia voi fi oferit, ca acela (repausatul) sĕ nu cadă în mânile tale din pricina păcatelor sale, însĕ lasă-te a fi înduplecat prin acest dar şi prin aceste rugăciuni ce ţi le adresăm. Dzenos m'a oferit pentru binele sĕu, sĕ nu fiu pentru rĕul lui!"

Data inscripţiunei trebuie ficsată în timpul lui Appius Claudius, pe la începutul secolului al cincilea înainte de era noastră.

* (Un duel ciudat) s'a petrecut în Oradea mare din causa unei vătămări de onoare. Secundanţii au stabilit şi duelanţii au primit duelul în modul următoriu: S'au aruncat într'un păhar două gloanţe, cine va scoate glonţul negru, trebue sĕ postească două septămâni cu pâne şi apă controlat de secundanţii contrariului. Duelantul care a tras glonţul negru, togma trăiesce după dieta dictată. Grea pedeapsă pentru un om deprins cu mâncare bună.

* (Escusat) unui orator dintre roşii estremi i se imputase o „defraudare" vechie, de care îşi uitaseră mai toţi contimpuranii. Adunarea agitândse foarte tare pentru aceasta calitate morală a oratoriului cere esplicaţiuni. „Cetăţenilor," respunse cu îngâmfare oratorul, „cetăţeanul, care togma me întrerupse în discursul meu, are dreptate pe deplin! Am fost condamnat odată pentru un asemenea delict la temniţă (Mare iritaţiune în adunare), dar cetăţenilor mei", continuă oratorul, fără a mai ţinè samă de contestările ascultătorilor, „un cuvênt va fi de ajuns pentru a mĕ justifica: Aceasta s'a întêmplat în timpul imperiului!" Efectul a fost: Aplause frenetice şi un entusiasm nemărginit. Oratorul fu purtat prin sală în triumf — în curênd va fi şi deputat.

* (Omor pentru 8 florini.) Un locuitor din comuna Cic. Sct. Simon întorcêndu-se acasă dela têrgul din S Martin fu omorît de nn tovarăş tot din acea comună. Ucigaşul îl însoţise pe drum, simţind că tovareşul seu are bani la sine, năvălì iute asupra lui, îl omoară şi-i ia cei 8 fl. cei mai remaseră dela têrg.

* Cetim într'o carte persană: Acela care nu are avere nu are credit. Acela care nu are copii nu are putere. Acela care nu are rude, nu are sprigin; însĕ acela care nu are nimic din toate aceste trăesce fără grige.

* (Omor.) Din Lugoş se scrie: Doi ţereni au asasinat o familie întreagă. Gendarmeria a arestat deja pe criminali.

* (Inaugurarea lucrărilor cheiului Turnu-Măgurele.) Cetim în „Românul" Ḑiua de 22 Februarie a fost o adevĕrată ḑi de serbătoare pentru oraşul Turnu Măgurele. Baterea primului par al cheului ce se construesce în acest port, transportase tot oraşul la Dunăre. La 2 oare după ameaḑi începù serbarea prin oficiarea unui serviciu divin de cătră preoţii din oraş. D. ministru al lucrărilor publice, colonel Dabija, care manifestase de a asista la inaugurarea lucrărilor acestui cheu, nu putè se vină şi însarcinà pe d. prefect Chiriţescu ca sĕ'l represente. După terminarea oficiului divin, se rostiră mai multe discursuri: unul din partea consiliului comunale, cetit de dl consiliar Dr. G. Economu; un altul din partea comitetului permanente al judeţului şi cel de al treilea din partea inginerului diriginte al lucrărilor d. G. Panait. Representantele guvernului, dl perfect Chiriţescu, respuuse la aceste discursuri, arĕtând că dacă se realiseză această lucrare de o importanţă vitală pentru portul Turnu-Măgurele meritul revine cetăţianilor cari prin încrederea ce i-au arĕtat necontenit, l'au încuragiat ca se stărue pentru realisarea acelei dorinţe. S'au făcut urări pentru Maiestăţile Lor Regele şi Regina pentru guvern şi pentru prefectul districtului. După terminarea discursurilor se servì şampanie şi după ridicarea întâiului toast, începu baterea parului în interiorul căruia se depuse actul de fondaţiune tipărit pe pergament. Musica oraşului cânta în tot cursul serbărei. Urările oratorilor respundeau aclamaţiunile asistenţelor de al căror sgomot resuna toată valea Dunării. Pela oarele 3½ serbarea se terminase, însĕ mulţimea remase încă până spre seară. La oara 7½, o deputaţiune a cetăţenilor venì la locuinţa dlui prefect, cu musica în frunte ca sĕ'l felicite. D. prefect le mulţămì, făcênd cele mai călduroase urări pentru prosperitatea portului şi a oraşului.

* Dela începutul lumei continuă lupta între bine şi rĕu şi nici până astăḑi nu s'a decis cearta. Pentru ce? Ceriul fără îndoială, are dreptate în partea sa dar iadul are cei mai mulţi advocaţi.

Loterie.

Mercuri în 8 Martie n. 1882.

Sibiiu: **24 30 64 3 90**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 14 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.50	118.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.25	88.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	132.3)	131.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.75	98.5)
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.25	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95 50	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	96 25	96.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	97.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.80	74.75
Datorie de stat în argint	75.60	75.75
Renta de aur austriacă	93.25	93.25
Sorţi de stat dela 1860	128.75	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	818.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	308.50	311.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	312.—	312.—
Sorţi unguresci cu premii	117.—	117.—
Sorţi de regularea Tisei	109.50	109.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.68	5.61
Na oleon	9.54	9.53
100 marce nemţesci	58.85	58.80
London (pe poliţa de trei luni)	120.70	120.65

Nr. 76.—1882. [36] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească din Dumbravă (Ligeth), se escrie pentru ocuparea definitivă a acestei staţiuni învĕţătoresci, concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

1. Salariul anual banesc în sumă de 100 fl. v. a. din repartiţiune.

2. Două jugere de pământ arător.

3. Cuartir liber. Acesta însĕ numai după ce se va finì edificarea scoalei, carea e în curgere. Până atunci însuşi învĕţătoriul 'şi va procura cuartirul.

Petenţii au a'şi îndrepta cererile, instruite conform statutului organic la subscrisul în Idicel, poşta ultimă: Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului ca inspector scol. distr.

Idicel, 22 Februarie 1882.

În conţelegere cu resp. comitet parochial.

Galaction Şagău m. p.,
protopresbiter:

Nr. 85. [31] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III, Hădăreu, protopresbiteratul Lupşei, se escrie al treilea concurs cu terminul până în 27 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300□° arătoriu şi fânaţ;

2. O grădină de cucuruz;

3. Foliosirea cimiteriului;

4. Dela fie care casă câte 10 litre de bucate;

5. Ca relut de cuartir 32 fl. v. a. până se vor găta casele parochiale, şi

6. Venitele stolari regulate prin sinodul parochial din 1880 dela 140 case. —

Doritorii de a ocupa această parochie au de aşi substerne petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului organic" şi al „Regulamentului" pentru parochii la acest oficiu.

Offenbaia în 20 Faur 1882 v.

Pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. protpresb.

Nr; 928 1882 [33] 2—3

EDICT.

În urma cererei de comassare proprietarului Nagy Miklos din Dej **se ficseză ḑiua de pertractare pe 27 Aprilie 1882 la 9 oare ante am** la faţa locului în oraşul Dejului la causa oraşului spre acel scop, ca în sensul art. 36 din instrucţiunea înaltului ministeriu de justiţie sĕ se erueze prin ascultarea partidelor, că esistă condiţiunile de ordinarea comassărei generale a hotarului?

La această pertractare se citează toate partidele interesate, cari sûnt interesate prin titlul de proprietate, a se înfăţişa, cu aceea observare, că un esemplar al cererei se poate vedè aici la tribunal până la ḑiua de pertractare — şi că partidele carì nu se vor înfăţişa se vor considera ca învoinduse cu comassarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 25 Februarie 1882.

Josif Keul m. p.
presid.

Szoboszlay m. p.
notar

Nr. 258 1882 [35] 2—3

EDICT.

Subscrisul jude esmis de tribunal reg. din Dej aduce la cunoscinţă că în causa de comasarea hotarului comunei Sân-Jude (Szent-Egyed) terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit pentru regularea representanţii, alegerea ingineriului, pregătirea preliminariului de spese s'a ficsat **pe 3 Iuniu 1882 la 10 oare an. am în comua Sân-Jude**.

Deci provoc pe toţi proprietarii funduari a se înfăţişa la pertactare cu atât mai sigur cu cât neînfăţişarea lor nu va împiedeca cursul pertractării, nici va puté servì de 'motiv pentru vreun remediu procesual.

In numele tribunalului reg.
Dej 24 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m. p.
jude pertractător al tribun. reg.

Nr. 1064 civ. 1882. [24] 2—3

EDICT.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă că în causa de comassare generală în comuna Bobohalma terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit: pentru regularea representanţii, alegerea ingineriului şi pentru pregătirea preliminariului de spese s'a statorit pe **ḑiua de 13 Aprilie la 9 oare an. am.** la faţa locului.

La care sûnt citaţi toţi cei interesaţi cu acea observare, că neînfăţişarea lor nu va împiedeca ţinerea pertractării.

În numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 26 Februarie 1882.

(L. S.)

Nicolau Székely m. p.,
jude pertractătoriu

Bilanţul anual

din 31 Decemvre 1881

al Institutului de credit şi de economii „Albina".

[36] 1—1

Active:

		fl. cr.
Cassa în numerariu		48,933.63
Monetă		15,623.89
Cambie de bancă		672,450.06
Cambie şi obligaţiuni dela reuniuni de credit		26,858.35
Împrumuturi pe hipotece		446,191.33
Credite ficse		46,905.53
Avansuri pe efecte publice		7,546.—
Realităţi	55,249.43	
după amortisare de	1,000.—	54,249.43
Realităţi vêndute		9,730.96
Efecte publice după specificaţiune		199,472.45
Efectele fondului de garanţiă ale scrisurilor fonciare după specificaţiune		208,303.30
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		2,069.—
Mobiliar	2,228.74	
după amortisare de	222.87	2,005.87
Diverse conturi debitoare		94,892.10
		1.835,231.90

Passive:

		fl. cr.
Capital social 3,000 acţiuni à fl. 100 anume: 1,000 acţiuni	100,000	
2,000 acţiuni ca fond de garanţiă al scrisurilor fonciare	200,000	300,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		27,304.26
Depuneri pentru fructificare		1.010,754.21
Scrisuri fonciari în circulaţiune	400,700	
Scrisuri fonciari eşite la sorţi	9,400	410,100.—
Fondul de garanţă al reuniunilor		18,700.74
Fondul de reservă al reuniunilor		144.26
Fondul de garanţă al împrumuturilor hipotecari		689.68
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		2,626.17
Dividende neridicate		1,979.—
Interese anticipate pro 1882		14,798.73
Diverse conduri creditoare		1,237.76
Profit curat		46,897.09
		1.835,231.90

Sibiiu, în 31 Decemvre 1881.

Iosif Sterca Şuluţ m. p., membru de direcţiune. **Gregoriu Mateiu** m. p., membru de direcţiune. **Visarion Roman** m p., director esecutiv. **Romul Petric** m. p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanţul present şi confrontându-l cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii ţinute în bună regulă, l'am găsit în consonanţă cu aceleş şi esact.

Sibiiu, în 14 Martie 1882.

Comitetul de revisiune.

Dr. Aurel Brote m. p. **Ioan Creţu** m. p. **Mihail Kabdebo** m. p.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Sâmbătă 6/18 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 47.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 5 Martie.

Este un semn de bun augur când vedem că faptele de valoare nu trec aşa nebăgate în samă pe dinaintea Românilor. Este un semn bun, care ne încredinţează că dorinţele noastre esprimate în numerul trecut încep sĕ se realiseze. Nu numai foile române, dar şi foile neromâne, netărbăcite de şovinismul la modă între „patrioţii" Ungariei şi Transilvaniei se deşteaptă, şi nu numai se deşteaptă, dară spun pe faţă că Românul austro-unguresc şi dacă nu consimte cu „patrioţii", este buni cetăţean şi dovedesce buna sa cetăţenie prin fapte eroice.

Spunem drept, că limbagiul acesta în ḑiare neromâne ne suprinde. Nu pentru aceea ne suprinde că cunosc şi neromânii patriotismul cel curat al Românilor, pentrucă noi scieam de mult că neromânii în inima lor nu se mai îndoiesc de virtuţile noastre cetăţenesci; dar ne suprinde că au ajuns sĕ nu'l mai ţină ascuns cu cinismul îndatinat, pentru specule politice şi pentru ca se aibă tot-de-una un pretecst la dispositiune, cu care sĕ-'şi justifice influenţa apăsătoare asupra noastră.

Va ḑice în sfârşit şi mulţimea „patriotică": *„mea culpa"* şi se va întoarce ca pecătosul petruns de o mai bună consciinţă? om vedè; se vor abate dela propagarea apăsărei şi calumniărei Românilor? earăşi vom vedè. Dacă o vor face, o vor face pentru binele lor, al nostru şi al patriei comune; nu o vor face... noue ne remâne inima liniscită de a ne fi făcut tot-deauna datoria şi ca consecenţă a acesteia, speranţa cea firmă că dreptatea, de şi mâi târḑiu, trebuie sĕ învingă. *„Cel ce rabdă până în sfârşit se va mântui,"* ḑice religiunea noastra şi ḑicerea aceasta sântă a început încet, încet ase împlinì pentru noi.

Spre a da publicului nostru şi dovada la cele ḑise mai sus, dăm loc aici următoarei corespondenţe:

Caransebeş, în 3 Martie 1882. *(Vîrtutea ostaşilor români. O telegramă. Foile străine. Observări:)* Dle Redactor! Lăţindu-se ca fulgerul din un unghiu al monarchiei până la celalalt vestea despre succesul armelor austriace la sugrumarea insurecţiunei Crivoscianilor, — a sosit şi la noi o telegramă, în carea sĕ constatează chiar de comandant bravura şi vîrtutea ostaşilor români. Vĕ este cunoscut că între cei angagiaţi a se lupta contra insurgenţilor a fost şi regim. 43 Allemann, care se compune din feciori bănăţeni toţi neaoşi români şi chiar despre acesti români tractează telegrama amintită carea a fost trimisă magistratului orăşenesc de aici, la autorisarea comandei militare.*)

Publicând telegrama aceasta foaia din Timişoara „Südung. Bote" în N-rul 41 din 14 Martie scrie următoarele: „Nu avem a adauge nici un cuvênt la această recunoscinţă. Numai acelui simţĕmênt am mai voì se dăm espresiune: că în acesti luptători bravi, cari cu baionetele şi gloanţele lor au ajutat a sparge murul panslavismului, ce voia se încungiure trupul patriei noastre, putem saluta pre amicii de o părere cu noi. Ei sûnt tot aceia, cari a casă în alt mod luptă cu noi pentru bunăstarea şi onoarea patriei; şi că ei lupta numai pentru aceasta idee, dovedesce curagiul lor eroic cu care şi au pus viaţa în joc pentru salutea patriei. Acestia sûnt tot acei oameni, cari aici în patrie sûnt denunciaţi ca inimici ai ei, pentru-că pretind ca amploiaţii se fie oameni onesti şi fiindcă cer ca legea se fie lege chiar şi dacă aceasta ar fi sĕ se aplice în Caraş-Severin.

„Întru adevĕr calumniele ce s'au aruncat în faţa fiilor cercului de întregire a Caransebeşului în privinţa politică, n'au putut fi respinse în un mod mai strălucit decât prin ţinuta lor la nimicirea insurecţiunei din Crivoscia. Oameni, cari se luptă în acest mod pentru interesele patriei ca Caraş-Severinenii ḑeu nu mai pot fi patrioţi rĕi, — şi cine va mai afirma aceasta: este un miserabil fie el cine va fi

„Strigăm deci din adâncul inimei: trăiască regimentul din Caransebeş! Atotputernicul D-ḑeu sĕ-l scutecscă, păzească şi curênd sĕ'l aducă acasă la caminul familiar, la neveste şi copii şi la [illegible] şi pînă nu binecuvêntare şi de aici încolo."

Aşa dară încă un act de recunoscinţă, un act despre credinţa şi vîrtutea ostaşului român pentru patrie şi tron; un act remarcabil şi despre aceea că românul se respingă calumniele, denunciările şi altele de natura acestora într'un mod demn numai de el. Şi acum sĕ-mi permit câteva observări! Cum se remunerează părinţii acelor fii românii din Caraş-Severin de părinţii patriei, pentru serviţiul ce l'au făcut ei la rondul lor şi'l prestează astăḑi fiii lor între împregiurări totdeauna mai grele? Se fie oare dreaptă mĕsură aceea că părinţii — ca drept resplată — în zelul lor de a'şi edifica un gimnasiu pe munca lor dreaptă şi câştigată cu cruntă sudoare se îndure astăḑi atâtea dificultăţi? Sĕ fie oare dreaptă procedura aceea ca dorul şi tendenţa românului bănăţan de a se lumina, de a învĕţa carte ca aşa încă şi mai mari serviţii se aducă patriei, -- sĕ fie timbrate de un rĕu patriotism? Cei ce au urechi de auḑit se audă! *u.*

*) A se vedè Nr. 25 „Mai nou". Red.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Martie

Dieta Croaţiei este deschisă de vreo câteva ḑile. În 2|14 Martie presidentul dietei Crestici raportând despre întrate a raportat şi depre primirea deputaţiunei, care a substernut Regelui adresa dietei. Atunci deputatul Starcevici întrerumpênd a strigat: „Este adevĕrat că adresa s'a substernut Regelui în traducţiune nemţească? Este dieta aceasta dietă nemţească? (Turburare) — Presidentul (sună clopoţelul) „La o întrebare ca aceasta nu voiu respunde". — Starcevici (vehement:) „Ai transpus Dta în adevĕr o adresă nemţească? Eu te ascult." Presidentul care necontenit sună clopoţelul, declară că va respunde la toate întrebările după cetirea întratelor. Sĕ cetesce apoi rescriptul regesc privitoriu la alegerea membrilor, patru la numĕr, în deputaţiunea regnicolară pentru afacerea fiumană. Rescriptul se dă unei comisiuni de cinci spre raportare. După aceste şi după unele observări ale altui deputat stanevician, Starcevici repetează întrebarea sa de mai nainte şi dacă este adeverat că deputaţiunea acestei, „aşa numite înalte case" a substernut Regelui o adresă tradusă nemţesce. Presidentul recearcă pe deputat a 'şi alege mai bine cuvintele şi a respecta demnitatea casei. — Starcevici (între sunetele clopoţelului şi larma deputaţilor, întors către presidentul ca sei) Dta ai fost la Budapesta şi la Viena, dar nu te ai întors mai cuminte de acasă. În aceasta înaltă casă se fac tălhării. (Aplause pe galeria studenţilor.) — Presidentul: „La ordine!" — Starcevici: Şi eu totuşi sciu că în casa aceasta s'a tratat o adresă nemţească. Dta ai auḑit cum a caracterisat Scobeleff naţiunea şi limba aceasta! — Presidentul Crestici respunde că adresa s'a făcut în limba croată şi aşa s'a nemţească s'a decis numai pentru cei din giurul monarchului spre informaţiune. De altmintrea scim cu toţii că în Viena nu se vorbesce croăţesce. — Starcevici (întrerăpênd strigă): Dar a scoate dări de per noi sciu! — Cu aceste se încheie incidentul şi se aleg comisiunile pentru înarticularea şi provincialisarea graniţei.

„Polit. corr." şi „P. Ll." afirmă că nu este adevĕrată scirea despre mobilisarea armatei muntenegrene.

Corespondentele din Viena al ḑiarului „Standard" ḑice:

Numai puţine persoane au avut cunoscinţă de marele pericol, în care s'a aflat pacea europeană, şi nu de atunci de când discursurile generalului Scobeleff au provocat o indignare generală în Germania şi Austro-Ungaria, ci cu mult mai înainte când nici nu era vorba despre aceste discursuri. Acest moment în adevĕr critic nu atinge întru nimic pe Germania şi cestiunea era numai pe Rusia şi Austro-Ungaria. Ea a fost aţîţată prin agitaţiunea panslavistă şi spriginul ce aceasta da insurecţiunii din Sud. Se întêmplă într'o ḑi că consulul general din Ragusa şi Cetinje, consiliarul de stat Ionin, fu încunosciinţat de mareşalul Iovanovici că el, feldmareşalul, are depline puteri de a aplica legile militare asupra ori-căruia fără escepţiune, care ar da ajutor insurecţiunii şi că puţin îi pasă de inconvenienţele diplomatice ce ar putè se resulte de acì, dacă niscare-va amici ai consulului general, cari vin în toate ḑilele pela el, ar fi arestaţi şi împuşcaţi poate. D. Ionin înţelese acest avis şi pleacă la Antivari unde se afla supt jurisdicţiunea muntenegreană.

Dar nu mult după aceasta el avu din nou ocasiunea sĕ afle că sau trebuiau sĕ renunţe la multe din cunoscinţele de mai înainte sau trebuia sĕ se ascepte la consecenţe pe care voì a le înlătura. Într'o ḑi soldaţii austriaci prinseră un trămis care ducea către capii insurgenţilor trei scrisori cu bani din Antivari. În urma unei esaminări a scrisorilor în cuartierul general, colonelul Thömmel, ambasadorele austriac din Cetinje, declară priucipelui Nikita, că, dacă el, principele nu are puterea de a pune capăt spriginului ce străinii cari trăiesc în Antivari dau insurgenţilor, atunci comandantele suprem al trupelor austriace va fi nevoit sĕ'l ajute, ca sĕ'şi îndeplinească îndatoririle lui internaţionale. De atunci încoace nu s'a mai auḑit nimic despre manoperile consulului general Ionin... Mai târḑiu sĕ iviră însĕ semne că agitaţiunea începe a se întări în Serbia şi fiindcă acolo nu era un Iovanovici, ea avea numai o mai mare însemnătate. Sûnt în posiţiune a vĕ asigura că atunci sĕ declară lămurit cercurilor din Peterburg că, dacă agitaţiunile din Serbia nu vor înceta, ele vor putea conduce la lucruri serioase. În acelaşi timp contractatori cunoscuţi de ai armatei alergau în toate părţile spre a stringe provisiuni pentru ori ce cas, ear între Viena, Berlin şi Roma urmară vii negocieri diplomatice. Se dădură negre vre o influinţă puternică, căci ferberea se potoli în curênd spre marea decepţiune a partitei militare influente din Viena, care crede că s'a perdut cea mai bună ocasiuue pentru resolvarea unei cestiuni, care tot va trebuì sĕ fie resolvată odată, o ocasiune, care nu va putè fi uşor regăsită, de vremĕ ce Rusia nu numai că este mai slabă de cum a fost vre-o dată dela resboiul din Crimea, dar încă este şi isolată, pe când Austro-Ungaria putea fi sigură că, şi dacă nu va avea pe Italia pe partea iei, dar nu o va avea în contră. —

Scobeleff poate că nu se mai arată (?) curând pe scenă. Rolul lui ca orator poate că s'a terminat. Cu toate aceste sĕ nu creada cineva că este în fundat unde-va la „umbră." El a luat parte la botezul fiicei celei mai din urmă a ţarului şi se ḑice că se va duce în Minsc spre a'şi lua comanda ce i s'a dat. În locul lui se arată însĕ acum Cernaieff, cunoscut de pe timpul resboiului serbo-turcesc. La dorinţa lui a avut o convorbire cu un corespondent al ḑiariului „Times" şi convorbirea aceasta a trimis'o (Cernaieff) apoi la „Novoie vremia." Corespondentul l'a întrebat: „Ce cugeţi dta despre rescoala din Erţegovina?" „Noi simpatisăm cu înrudiţii nostri, a respuns generalul, şi le poftim din inimă succes deplin, de o camdată însĕ nu avem de gând a ataca tratatul nouĕ neplăcut dela Berlin." — „Nici eu nu simpatisez cu Austria" adause corespondentul. — „Cred," a respus Cernaieff, „că în Europa nu poate nici un om simpatisa cu Austria, de oare ce rolul ei este terminat încă de când Turcia a încetat de a mai ameninţa Europa." Corespondentul a întrebat mai departe că n'ar fi bine ca Englitera sĕ'şi redice vocea în favorul resculaţilor. Cernaieff respunde la aceasta că în casul acesta şi Rusia s'ar alătura de sigur lângă protestul con-

tra. . . . . austriace.“ Așa vorbesee un general rusesc despre o putere „amică“. De altmintrea vorbele aceste sûnt marfă eftină pentru iubitorii de sensațiuni.

O visită la Ristici.

Un corespondent al ḑiarului „Budapesti Hirlap“ avênd la 13 Martie o întrevedere cu șeful partidei liberale al Serbiei, dl Ristici, dă în numitul organ următoriul resumat al ideilor desvoltate de cunoscutul bărbat de stat sêrbesc asupra situaținei:

Dl Ristici, șeful partidei liberale sêrbesci m'a deobligat prin afabilitatea, cu care m'a primit în locuința sa astădi la 13 Martie an. am. Discusiunea între noi a ținut o oară întreagă, dela 10 până la 11 oare și s'a estins asupra tuturor cestiunilor care pot fi de însemnătate politică în acest moment.

Despre proclamarea regatului dl Ristici s'a pronunciat în multe privințe cu totul altfeliu decât partisanii sei, cu cari am vorbit ieri. El nu dificultează împregiurarea, căci s'au grăbit cu proclamarea regatului, ci deasproabă întârḑiarea. Dacă era el ministru astă primăvară, îndată după proclamarea regatului român făcea acest pas. A fost pagubă, ḑise el, că s'a asceptat atâta vreme. Demnitatea Serbiei și rolul ce trebuie sẽ'l joace ea în orient au pretins deopotrivă ca ea sẽ fie ridicată fără întârḑiare la același rang cu România. El a înțeles necesitatea de a ridica rangul deja în timpul când era ministru, el a și pipăit la marile puteri și a întimpinat pretutindenea o primire favorabilă, — numai cabinetul din Viena s'a codit. „Împregiurările ce au întrevenit au zădărnicit atunci a pretendatului încăerea ră primit și acum ca ori ce Sêrb cu bucurie, pentrucă toți înțeleg necesitatea lui: părerile divergează una de alta numai cu privire la alegerea timpului.

Căci Rusia a întârḑiat cu recunoascerea regatului, această împregiurare nu e în ochii lui Ristici decât o simplă formalitate. Guvernul din Belgrad a însciințat pe legatul rusesc mai târḑiu decât pe representanții celorlalte puteri, de aceea nunțiul cabinetului din Petersburg nu a putut sosì în același timp cu al celorlalte puteri. Cercurile guvernamentale rusesci au primit fără îndoială ridicarea rangului în mod favorabil. Deja în anul trecut, când Milan fusese în Petersburg, Giers a adus în discusiune planul regatului pronunciânduse astfeliu asupra lui: „Dacă dvoastră voiți sẽ faceți din principat un regat, noi vom saluta acest fapt cu bucurie și nu ve vom pune piedeci.“

Asupra *panslavismului* dl Ristici s'a pronunciat astfel: „Panslavismul e un ideal literar, care poate că se va realisa numai într'un viitor mai depărtat. E un nonsens a voì unirea tuturor Slavilor față cu Europa. Despre panslavism în acest sens nu poate fi nici vorbă în Serbia.

Cu totul altfel stăm — ḑise Ristici — cu *simpatiile rusesci*. Ristici a mărturisit pe față, că Sêrbii sûnt siliți a adera la Rusia, *sûnt siliți* a ținè cu *Rusia*, pentrucă pot sẽ mulțemească *tot ce au* Rusiei. *Austro-Ungaria nu a dat până acum nici un semn, nici o dovadă despre bunăvoința* sa. Odată a fost în stare a face aceasta — cu ocasiunea resboiului rusesc-turcesc, dar și atunci nu a făcut, precând Rusia în acel resboiu a adus colosale jertfe în bani și sânge numai pentru a scăpa pe Serbia din ghiarêle Turciei. A venit congresul din Berlin; Austro-Ungaria numai cu un cuvênt putea se deoblige pe Serbia pentru totdeuna, trebuia numai sẽ propună în congres, *ca Serbia* sẽ *primească Bosnia și Erțegovina*. Aceasta ar fi fost în interesul Austro-Ungariei, pentru că aceste două țeri, care acum mistue poterea monarchiei, ar fi dat destul de lucru Serbiei pe vr'o 50—100 ani. În loc de a face aceasta, Austro-Ungaria a ocupat ea însași aceste țêri, dela cari *Serbia și Muntenegrul nu vor potè abḑice nici odată*.

Serbia trebuie sẽ se ocupe acum cu reforme interne, ca sẽ câștige puteri nouẽ. De aceea ea e cu totul neutrală față cu *rescoala din Dalmația*. Nu pentru că guvernul a oprit colectările, ci pentru că fie care simte instinctiv, că e lipsă de pace. *Dar mai curênd sau mai târḑiu va sosì timpul, când Bosnia și Erțegovina vor aluneca din mânile Austro-Ungariei pentru a se alipì la Serbia*. Desvoltarea firească a lucrurilor va aduce aceasta cu sine. Serbia e cu totul avisată la peninsula balcanică, airea ea n'are nici lucru, nici rol, — de aceea întinderea Serbiei în Balcani nu se poate oprì.

„Dacă voiți sẽ ne câștigați simpatiile, aderința — esclamă Ristici — aceasta o puteți face ușor: *dați-ne Bosnia și Erțegovina*, cu aceasta vom fi cuitați. Nici Austria, nici Ungaria nu va avè noroc pe țermurele dincoace de Dunăre și Sava. Istoria arată, că aceste întreprinderi din partea dvoastre n'au reușit nici odată și în viitor încă nu va fi altfel. Aceste păreri le mărturisesc nu numai eu și amicii mei politici, ci aceste dorințe le nutresc din adûncul inimei și *bărbații dela guvern*, cari acum la aparență lucră din toate puterile în interesul Austriei! Bosnia și Erțegovina vor fi în mânile dvoastre, *între noi nu se va putè consolida prietinia*. Dar cu toate acestea e fără temeiu presupunerea și e ridicul a crede, că în Serbia cineva voesce a se încăera cu Austria. Aceasta ar fi o mare greșală, pentru că noi scim, că dvoastră ne puteți sfêrma. Noi pricepem, că avem lipsă a trăì în bune relațiuni cu domniavoastră.“

Aci dl. Ristici trecênd deodată la *Sêrbii din Ungaria* continuă: „Nici nu pricep, cum s'a putut nasce acea credință falsă, că noi avem ură contra dvoastră și agităm pe Sêrbii de dincolo de Dunăre? Precum dvoastră nu aveți ce căuta dincoace de Dunăre, așa scim si noi bine, că ar fi a ne ruina, dacă am gravita spre țermurele de dincolo de Dunăre. Sêrbii din Bacĭca nu sûnt atât de funesti, cum cugetă mulți. Ei sûnt convinși cu toții, că nu se vor putè împreuna nici când cu Serbia, și anume pentru aceea, căci *noi nu avem trebuință de dînșii*.“ Dl. Ristici se părea că pune un deosebit pond pe aceasta împregiurare și s'a ocupat mai mult timp cu aceasta cestiune. A reflectat a doua oară, că Sêrbii din Ungaria nu doresc alta decât conservarea naționalității lor, de aceea ne recomândă sẽ tractăm mai cu cruțare pe Sêrbii nostri sẽ nu-i atingem pentru nisce lucruri, cum e de es. denumirea metropolitului-patriarch.

După acestea discusiunea noastră s'a apropiat de sfêrșit, d-nul Ristici și-a reasumat părerile sale asupra situațiunei în următoarele cuvinte: Situațiunea e așa: Dvoastră nisuiți ve a fi fericiți dincolo, noi ne vom nisuì a fi fericiți dincoace, nici unul sẽ nu poftească a se amesteca în sfera naturală de potere a celuilalt și rivalitatea fie permisă numai pe terenul economiei. Aceasta e cea mai nobilă concurență și de aceasta nu ne vom isola nici noi — din acest motiv am încheiat contracte comerciale cu dvoastrẽ, am construit drumuri de fer și realisăm juncțiunile ferate cu dumniavoastră. Eu nu am fost nici odată inamicul tractatului comercial dintre Austro-Ungaria și Serbia și ar fi o mare rătăcire a deduce din trăgănarea discusiunilor un simțemênt de dușmănie. Credeme — termină Ristici — toate câte le am ḑis, sûnt sincera mea convicțiune și m'așì bucura foarte, dacă așì putè convinge și pe compatrioții Dtale despre aceasta.“

Cu acestea întrevorbirea noastră s'a terminat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeș, în 14 Martie n. 1882.*) De ce te temi nu scapi. Îndelungatul regim interimal ilegal în 12 Martie a. c. a încetat, s'a sfêrșit deocamdată, însẽ foarte nearmonios și cu un resultat ce este în stare a turbura în seclul present pre un caracter de bărbat de onoare și demnitate.

Vice-comitele nisuind a fi drept și nevoind a lăsa și mai departe acest oraș fără căpetenie legală, d'abia a resbit sẽ dispună ocuparea postului de primariu aici devenit vacant prin abdicațiunea dlui advocat Dr. Stefan Păcurar.

Treaba acestei ocupări se desvoltă astfel, încât dispositiunea vicecomițială, cunoscută aici nu mai în 9 Martie a. c. a surprins și a pus în uimire pre toți fără osebire, și pre aceia cari mai sperau și cari nu mai sperau, că se va ocupa acest post pe timpul până în 1 Septemvre 1883.

Vice-comitele în 9 Martie a dispus că în 12 Martie adecă Dumineca la 9 ore representanța urbană va avè sẽ aleagă pe primariul, de oare ce dl Dr. Stefan Păcurariu a abḑis. De sine se înțelege, că partidele numai decât s'au apucat de conferințe și consultări.

Representanța urbană constă din 27 membri aleși de maioritatea alegătorilor, adecă de români; apoi din 4 virilisti români și 4 români funcționari, la olaltă 35. Apoi din 23 virilisti și funcționari sasi și din 3 virilisti jidani, la olaltă 26. Minoritatea cunoscênd solidaritatea românilor, dovedită de atâtea ori, a avut speranță numai în unele conexiuni catilinare, întreținute, cu nesce miserabile esistențe pătrunse numai de interese egoistice și materiale; esistențe ticăloase, cari pentru scumpul lor ego sûnt în stare ori când a sacrifica pre D-ḑeu ca Juda cel fără de lege.

Maioritatea a ținut târḑiu seara în 11 Martie consultarea sa, la care numai 3 membri n'au putut participa, la alegere însẽ au fost de față.

Propunerea pentru solidaritate necondiționată la votarea nominală a fost spriginită de 23 membri, ceea ce s'a enunciat și de conclus.

Membrul Danil David, docent la scoala rom. gr. or. de aici, a făcut contra propunere, ca mai întâiu sẽ se scie persoanele, adecă candidații, și numai după aceea sẽ se voteze asupra solidarității, motivând că el vrea sẽ scie persoana, dacă merită sau ba, ca sẽ fie pentru ea solidar.

Această propunere au spriginit-o numai șepte inși, între cari mai cu seamă Ioan Piso, funcționar comunal, Avram David, paroch gr. or. Danil Chirca, unchiul propunĕtoriului și Petru Tecău consângean cu Piso din șepte chiseliță, însẽ ambii îngrigitori de hotar, servitori pendenți în servițiu de Piso.

Venind apoi la designarea candidatului preponderanta maioritate din votanți cu graiul viu s'a declarat pentru senatorul Dr. Pompiliu Isac; eară o minoritate dispărutoare s'a pronunciat pentru căpitanul orășenesc Ioan Piso.

Conferența celor competenți și chiemați deci a hotărît că partida are sẽ voteze solidar pentru candidatul Dr. Isac.

La ḑiua alegerii din partida română au dat votul 33, (doi: Anghel și Deac au absentat). Din partida neromână au votat 18 sasi și doi jidani deci 20. Ear 6 au absentat.

Candidați au fost Dr. Isac prin 10 români. A. Leonhardt și Ioan Piso candidați separat tot prin unii și aceiași 10 sasi.

La 11 oare resultatul scrutiniului a fost: 27 voturi pentru Albert Leonhardt, 23 voturi pentru Dr. Isac, 2 voturi pentru Ioan Piso și 1 vot (nevalid) pentru Anton Csillanyi.

Vice-comitele publicând resultatul numai de cât a jurat pre cel ales și l'a întrodus în oficiu.

Așa s'a întêmplat și din toate aceste toată litera este adevĕr.

Pre cât de neasceptat a fost acest resultat pentru minoritate, cu atât mai surprinḑĕtor a fost pentru maioritate.

Dacă cineva cu nici un preț n'a voit sẽ fie solidar, nu avea sẽ ia parte nici la consultări. Însẽ dacă a luat parte ca om de omenie avea sẽ se supună și sẽ lucre în sensul conclusului.

Dar se vede, că unii, mai ales aceia, cari din încrederea partidei, a poporului lor au câscigat pânea și esistența lor toată, au aflat de mai bine, de mai corespunḑătoriu a-'și batjocurì partida, poporul; a preferì interesele private intereselor comune și ale jertfi aceste ambițiunii, vanității și nesațiului personale; pre scurt a se face nemulțămitori și vênḑĕtori sângelui propriu.

Ce merită astfel de Herostrați, va sci judeca fie-care om nestricat încă.

Contrarii asemenea cunosc caracterul învingerii lor, și nici nu fac nici sgomot nici paradă.

Actul alegerii în sine se va ataca prin recurs, de o parte pentru că sûnt motive esențiale, de altă parte pentru a dechiara că 4000 de Români nu sûnt învoiți și nu sûnt îndestuliți cu aceasta și cu o astfeliu de alegere.

În fine trebuie sẽ mărturisesc încă, că poporul întreg departe este de vreo desperare sau debelăsare; ci tocmai contrariul. Însẽ este astfel indignat și scârbit, în cât unanim și din tot sufletul *orbi et urbi* condamnă și afurisesce pre cei uitați de Dumneḑeu, pre cei cari i-au tradat în mod așa infam și clandestin.

Aceasta mișcare iritată a poporului sănĕtos încă de aici sẽ nu suprindă pre nime, dacă va cugeta, că cu câtă luptă, osteneală și jertfă i a succes între aceste împregiurări vitrege a-și elupta aici positiunea și starea ce i se cuvine după drept și lege, și vĕḑênduse acum tradat de cine nici n'a cutezat a crede. Nu-i scim încă pre vênḑători, i vom afla însẽ pentru ca sẽ'i dăm în judecata lumii, sẽ le punem ferul pe frunte, pentru ca și feara cea mai selbatecă sẽ'i încungiure, sẽ se ferească și de resuflarea lor pestilențială acum și totdea-

*) Publicăm corespondența așa după cum ni s'a trimis și regretăm și noi că Sebeșenii români n'au fost solidari. Însẽ din corespondență și cum ni se mai spune și din alte părți ni se pare că solidaritatea s'a făcut imposibilă prin pretensiunea unei părți, care a stăruit morțiș pe lângă propusul ce și l'a fost formulat prealabil și fără de al descoperì, a pretins pentru el solidaritatea. Nu jurăm că așa a fost, dar așa ni se pare. Dacă vom fi luminați asupra adevĕratei stări a lucrului mai bine — ne va părè bine. Dar de a fost așa, apoi în viitoriu sẽ scie frații din Sebeș că solidaritatea nu se poate decât prin *sinceritate* reciprocă. Red.

una; dar poftindu-le tot odată viaţă lungă pentruca stricăcioasele urmări ce s'ar nasce din mârşiavul lor fapt, sĕ'i mustre, sĕ'i roadă la consciinţă, dacă mai au, sĕ cunoască mărimea sacrilegiului, a atentatului comis asupra dulcei lor mame, pentru ca sĕ servească de esemplu timpurilor viitoare.

Sălciva 4 Februarie 1882. (Sinodul ppresbiteral al tractului Lupşii.) În sgomotul luptelor mari ce agitează lumea de astăḑi foile publice nu se ocupă mai de loc sau foarte puţin cu lucruri mai mĕrunte, cu toate că în sinul naţiunei şi bisericei noastre se întêmplă unele lucruri, care merită a eşi în publicitate, pentrucă sûnt de interes pentru o considerabilă parte a publicului nostru. Vreau sĕ amintesc sinoadele protopresbiterale, despre a căror activitate atât de puţine sciri străbat în public, în cât omul, care nu are alte isvoarĕ de informaţiune de cât ḑiaristica e ispitit a crede că aceste corporaţiuni representative ale bisericei noastre gr. or. nu desvoaltă nici o activitate mai intensivă. Şi totuşi multe şi momentoase lucruri sûnt încredinţate sinoadelor ppopesci. Comunicarea reciprocă a acestor lucruri în public ne ar face sĕ vedem, cum stăm cu biserica, această veche columnă a naţionalităţii noastre în trecut, cum stăm cu scoalele, acesti factori puternici pentru garantarea limbei şi naţionalităţii noastre în viitor. Prin aceasta am învĕţa unii dela altii şi am contribuì la prosperarea noastră generală.

Premiţênd aceste îmi iau voia a descrie decursul sinodului ppresbiteral al tractului Lupşii, ţinut la 2 şi 3 Faur în Ofenbaia.

În 2 Faur sinodul pp. după sevêrşirea serviţului Dumneḑeesc celebrat de adm. dl protopresbiteral Danciu cu asistenţa a doi preoţi şi după chiemarea sântului duch s'a deschis în edificiul scoalei de cătră presidiu cu o cuvêntare, prin care se arată însemnătatea activităţii sinodale. Între altele cuvêntul presidial a amintit cu veneraţiune meritele întemeetoriului constituţiunei noastre bisericesci, a neuitatului Metropolit Andreiu Şaguna, care cu rară abnegaţiune a jertfit o viaţă întreagă pentru a pune bisericei sale temelii solide pentru toate veacurile şi a-i garanta desvoltarea liberă prin instituţiuni bune şi salutare.

După constituire presidiul raportează sinodului despre noua arondare a ppresbiteratelor. Se ia spre plăcută sciinţă împărtăşirea, că tractul nostru nu s'a cassat prin arondare, ci din contră s'a mai sporit cu 5 comune. E un lucru firesc că arondarea comunelor nu se poate esecuta în pracsă, cum se doresce, de aceea me mărginesc a constata simplu afiliarea celor 5 comune, cu toate că după relaţiunile teritoriale s'au făcut unele obiectări în sinod cu privire la arondarea unor comune.

Raportul presidiului despre starea ppresbiteratului cuprinde cinci părţi. Partea I se ocupă cu starea bisericelor şi a altor edificii bisericesci. După acest raport în tract sûnt 26 biserici, fără de bisericile parochiilor anectate, 10 biserici sûnt zidite din material solid, ear' celelalte sûnt de lemn; case parochiale sûnt 10. În legătură cu acest punct membrul sin. Manciu, propune a se alege o comisiune, care sĕ se însărcineze a studia şi a raporta sinodului viitor despre modul, cum s'ar putè zidì resp. cumpera o casă protopresbiterală, fiind că tractul n'are asemenea edificiu. Propunerea s'a primit.*)

*) Propunerile de sine se înţelege s'au făcut după cetirea raportului, amintesc însă

Partea a doua a raportului se ocupă cu starea scoalelor. Toate comunele au scoale, afară de douĕ comune bisericesci afiliate la comuna politică, — scoli mixte sûnt trei. Dintre scoli 8 sûnt provĕḑute cu toate recuisitele de învĕţământ, 8 în parte, ear' restul mai slab provedut. Averea şi venitele scoalelor computându-se şi aruncurile se urcă la suma de 14,938 fl. Edificiile representă o valoare de 7,860 fl., pământurile 1,200 fl., fondurile scolare 2,390 fl., mobilele de scoală 908 fl., venitele fondurilor 170 fl., aruncurile 2,410 fl.

Numerul elevilor obligaţi a cerceta scoala pro 1880/1 au fost: dela 6—12 ani copii 507, copile 411, la olaltă 916; dela 13—15 ani copii 244, copile 196, la olaltă 440; în sumă totală dela 6—12 ani 1358, dintre cari în faptă au cercetat scoala 390 copii, 207 copile, laolaltă 597; dela 13—15 ani copii 124, copile 36, la olaltă 160, suma totală dela 6—15 ani=755. Faţă cu anul trecut se constată un crescĕmênt 113 elevi.

Causa acestei frecuenţe slabe sûnt de o parte părinţii, cari nefiind pe deplin luminaţi despre folosul instrucţiunei nu-şi trimit copiii la scoală, de altă parte posiţia topografică a unor comune, cari sûnt risipite printre văi şi dealuri, îngreunează cercetarea scoalei. Mai este şi o altă causă, dealtmintrea cunoscută pretotindenea, adecă lipsa de ajutoriu din partea organelor politice. În unele comune poartă vina chiar şi oficiele parochiale. Relativ la acest punct membrul Gidrai recomândă ppresbiterului ca pe venitor sĕ pedepsească pe preoţii negligenţi.

Progresul învĕţământului în genere a fost puţin mulţemitor, ceea ce se esplică prin împregiurarea, că din lipsa unor salare mai bune (acestea variază dela 60—250) nu avem învĕţători mai cualificaţi.*)

La acest punct al raportului deput. Sava interpelează presidiul, dacă are cunoscinţă că scoala din Lupşa e dată în chirie unui Evreu, care vinde acolo beuturi spirituoase şi dacă are, luato mesurile de lipsă pentru a sterge aceasta anomalie? Presidiul respunde, că comuna ce e drept a dat o parte a scoalei în chirie unui evreu, dar nu pentru a vinde întrânsa beuturi ci ca odae privată. Dealtmintrea preşidiul ca înspector de scoale a făcut cele de lipsă pentru a delătura această anomalie. Causa e pendentă la Consistoriu **)

A treia parte a raportului arată, că în tract sûnt 27 parochii, 24 matre şi 3 filii, cu o populaţiune de 13,107 suflete. Poporul s'a sporit în 1881 cu 620 suflete; 24 parochii au parochi, 3 sûnt vacante. Se specifică la acest punct şi casurile de nascere şi moarte.

La partea a patra a raportului, care se ocupă cu conducerea afacerilor oficioase parochiale, membrul Manciu propune, ca scaunul pp. sĕ procedă cu asprime contra preoţilor, cari nu-şi împlinesc datorinţele

Partea a 5. a raportului arată starea esibitelor şi resoluţiunilor.

După cetirea raportului referentul comisiunei esmise în anul trecut pentru a elabora un „Regulament despre fondul ppresbiteral," dl. Cioranu cetesce proiectul, asupra căruia se desvoaltă o viuă discusiune ce dovedesce interes

propunerea la acest loc pentrucă am aflat a fi corespunḑetor sĕ o aduc în nemijlocită legătură cu obiectul raportului.

*) Cu toate aceste trebue a se constata că în tractul Lupşii s'a făcut progrese şi pe acest teren mai ales decând se află la cârmă Adm. ppresbiteral actual. În mai multe comune sau făcut scoli corespunḑetoare, s'au înbunătăţit salariele. Chiar în anul acesta s'au esscris 4 concurse pentru învĕţător cu salarie dela 200—250 fl. C.

**) Comuna Lupşa a zidit o scoală cu un etagiu. În etagiu se ţine scoala, ear partea de desubt a scoalei sĕ dă cu chirie pentru a aduce ceva venit. C.

pentru prosperitatea publică. Fondul se va înfiinţa din următoarele venite: fiecare preot solvesce 1 fl. pe an, beneficiaţii subvenţiunei de stat 5%, învĕţătorii ½%, bisericile câte 2 fl. Din acest fond se vor remunera preoţii şi învĕţătorii meritaţi.

Cu acestea s'a închieiat şedinţa. Presidiul a dat un prânḑ comun, la care firesce n'au lipsit toastele obicinuite.

În şedinţa adoua s'a cetit şi aprobat raportul şi preliminariul bugetar al Epitropiei.

În legătură cu un conclus din anul trecut, prin care se hotărîse, ca din banii de pedepse sĕ se procure cărţi pentru bibliotecele scolastice, se îndrumează presidiul a constata la procsima adunare, întru cât acest conclus s'a esecutat.

În urmă terminându-se toate lucrările sinodale, Presidiul mulţemesce membrilor pentru interesul şi zelul ce l'au dovedit la pertractarea agendelor şi le doresce călătorie fericită.

Membrul Sava respunde cu cuvinte bine simţite Presidiului mulţĕmindu-i ferbinte pentru conducerea energică şi înţeleaptă a tractului, pentru silinţele ce le a pus spre a obţinè resultatele îmbucurătoare ce sĕ vĕḑ deja şi provoacă în fine pe toţi la o conlucrare armonică întru promovarea binelui bisericei şi şcoalei.

E.

Scrisori din Basarabia.

(Corespondenţă particulară a „TELEGRAFULUI".)

Chişineu, 20 Februarie.

Ḑiarul archireacţionar din sudul Rusiei „Novorosiisky Telegraf" a tipărit ḑilele din urmă o lungă, foarte lungă corespondenţă din Bucuresci, plină de înjurii şi calumnii. Ḑiarul dv. este cel mai batjocorit. A! se vede că nu tocmai după gustul rușilor sûnt articolele dv., fiindcă turbarea e mare şi înjuriile curg în abundanţă. Naturalminte, că nu vĕ voiu transmite toate cele tipărite în acest ḑiar; dacă corespondentul rus din Bucuresci, din calea Victoriei, ar fi adus nisce fapte, dacă el ar fi tradus şi citat nisce articole tipărite în ḑiarul dv., atunci da, s'ar fi putut releva şi polemica cu acest ḑiar, dar la insulte se rĕspunde numai prin insulte, sau nu se rĕspunde de loc. Cred că veţi lua această din urmă atitudine, fiind mai convenabilă, mai nobilă.

Fiind aşa trec la ceea ce ne interesează pe noi — basarabenii. În prima linie trebuie sĕ vorbesc despre o nouă societate care s'a constituit la noi şi care asceaptă acum numai autorisaţiunea şi spriginul material al guvernului pentru a începe activitatea sa, societatea aceasta şi-a luat numele de: *Societatea desvoltării viniculturei din Basarabia.* Iniţiatorul acestei societăţi este d. Doriso, care a tipărit deja câte-va broşuri în privinţa viniculturei şi în Ianuarie trecut a trămis *societăţei propăşirei industriei ruse* o dare de samă amenunţită în privinţa comerciului cu vin din Basarabia. În această dare de samă d. Doriso, după ce arată cu cifre starea de decadenţă a viniculturei basarabiene, după ce declară că cantitatea şi calitatea vinurilor noastre scade din an în an şi că chiar vinicultorii români de frunte ca, Alesandru Ralea-Arbore, ca Cotrutz, ca Ziloti etc sûnt în momentul de faţă într'o stare de a nu mai putè produce ceea ce a făcut renumele lor, sûnt acum ḑece ani; d. Doriso declară franc că sprijinul şi ajutorul eficacie din partea guvernului este singurul mijloc de a scăpa această ramură de avuţie a Basarabiei. Aḑi societatea propăşirei industriei ruse a rĕspuns societăţei noastre printr'o scrisoare adresată d-lui Doriso, preşedintele ei, rugându'l sĕ trămită cât de curînd la adresa societăţei un concept de programă şi un proiect de lege, capabile a redica şi apĕra vinicultura basarabiană. Imediat după primirea acestei scrisori, societatea noastră s'a şi întrunit şi în momentul de faţă lucrează cu mare activitate pentru a satisface cerinţelor societăţei ruse, care este singură capabilă a ne da o protecţiune în această privinţă.

Lucrul de căpetenie pentru vinicultorii nostri este crearea unei instituţiuni de credit, şi cererea culminantă care o facem, adresându-ne la guvernul rus constă în dobândirea unui sprigin puternic şi unui stabiliment de credit pentru a putè concura cu vinurile străine, care ne fac o concurenţă oribilă. Societatea noastră basarabiană a hotărît de a începe falsificarea, s'au mai bine ḑis, prefacerea vinului basarabian în vinuri în butelie, dândule diferite numiri şi clasificându-le în diferite calităţi, tocmai aşa cum aceasta se practică în străinătate. Ţinta şi tendenţa acestei concurenţe este a nimicì importaţiunea vinurilor străine, cel puţin în sudul Rusiei, înlocuindule cu vinurile noastre basarabiene şi cari se fac în Crimea.

Aşa dar sûntem pe cale a putè face ceva, pentru a scăpa din completa peire o ramură esenţială a avuţiei noastre naţionale. Rusia nu are vin de loc, consumaţiunea ei în această ramură este foarte restrînsă, rusul nu este obicinuit cu vin şi se mulţămesc cu rachiuri şi spirtoase, dar în sudul Rusiei aceste beuturi, fiind primejdioase sĕnătăţei poporului şi acesta din causa climatului, încetul cu încetul încep a se înlocuì cu vinurile noastre şi cela din Crimea, aşa că, rădicând producţiunea noastră, noi vom găsì de sigur un debuşeu foarte larg pentru produsele noastre, fără a fi supuşi la tacse de vamă.

Finind cu această cestiune sĕ trec la alta, tot ţinêndumĕ în regiunea cestiunilor economice. În anotimpul de iarnă care sĕ finesce, am suferit oribil de lupi. Nici-odată, chiar bĕtrânii nu 'şi amintesc despre o aşa mare mulţime de lupi care s'a ivit acum. Turmele noastre din Budjeac au suferit oribil, şi guvernul rus a luat în fine în vedere acest rĕu de care sufere ţara. Ordinul guvernului publicat aḑi dovedesce că se va face ceva pentru a ne scăpa de aceste fiare sĕlbatice, acest ordin ordonă ca sĕ se facă un vênat în regulă contra lupilor. Statistica parţială din ţinuturile Chişineu, Bender şi Hotin ne declară că în decursul anului 1881 s'au mâncat de cătră lupi 217 vite cornute, 63 cai, 6789 de oi şi 1422 de porci. Aceste cifre, de sigur aproximative, vĕ dau o idee despre flagelul care ne perde.

Un lucru însĕ. Am auḑit că oamenii ca Stojanowsky, colonelul Cesvinecoff şi dl. Vartic sûnt însĕrcinaţi cu organisarea vênatului; aceasta ne cam întristează. Acesti oameni nu sûnt tocmai bine-vĕḑuţi pe la noi, şi se ḑice că sumele pe cari *Zemstwo* le va vota pentru stêrpirea lupilor pot fi în mare pericol de a nu venì la destinaţia lor.

Basarab.

Varietăţi.

* (Alegeri) la *sinodul archidiecesan* în cercul cl. al *Sibiiului* s'a ales P. Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolae Popea; în cercul cl. al *Sălistei* P. ases. cons. Moise Lazar; în cercul *Vălcelelor* (Braşov) P. Protosincel şi ases. cons. Dr. Il. Puşcariu; în cercul cl al *Abrudului* P. Protosincel şi secret. cons. Nicanor Fratеş; în cercul cl. al *Sighişoarei* P. ases. cons. Zacharia Boiu; în cercul cl. al *Bistriţei* P. profesor de teol. Simeon Popescu; în cercul cl. al *Făgăraşului* P. Prot. Petru Popescu.

* Candidaţi la episcopii sêrbesci.) „Ung. Post“ anunţă că la congresul ce se va într'unì în Aprilie la Carloviţ se vor propune de episcopi fiitori ai Neoplantei şi Timişoarei, archidiaconul Radici şi archimandritul Petrovici.

*(Morţii şi răniţii iregimentului br. Alleman Nr. 43 din luptele dela 9, 10 şi 11 Mart. n. sûnt: mort:) infanteristul Şindiler; uşor răniţi: gefreiterul Dumitru Jurca şi infanteristul George Avramescu.

* (Matriculele purtate de bisereci nu sûnt bune.) Deputatul Körössy, dealtmintrea şi profesor de academie, a descoperit că statul şi nu biserica se poarte matriculele, pentrucă „*statul* trebuie se aibă evidenţă despre toţi câţi se nasc şi câţi *nu* se nasc.“ Este adevĕrat că biserica n'a înmatriculat pre cei cari *nu* se nasc nici odată.

* (Înţelepciune şi promitudine administrativă.) Pretura din Făgăraş provoacă la Nr. 1579—1882 din *13 Martie* a. c. pe notariul din Berivoii mari, sĕ ordine primariului din Sebeş, sĕ înfunde şanţurile unui drum în *13 Faur* a. c. şi sĕ raporteze până în *14 Faur* a. c. la *ameaḑi*, pe lângă pedeapsa de 25 fl. v. a. căci la din contră va eşì cel mult în *16 Faur* a. c. comisiune pe spesele primariului? Pagubă că n'a pus pretorul la disposişiunea notariului gendarmi sĕ prinḑă pe pribegitul de Faur, care în noaptea dela 28 a lunei trecute a pribegit fără pasaport în eternitate.

*(Sinncidere pentru o palmă.) Învĕţăcelul unui comerciant din Timişoara, un băiat de altmintrea brav şi de treabă, a căpĕtat în ḑilele trecute dela principalul seu o palmă pentru că comisese o greşală grea. Nenorocitul băiat superându-se foarte tare pentru aceasta disciplinare s'a împuşcat cu un revolver prin cap. După câte-va minute şi-a dat sufletul.

* (Un ucigaş surdo-mut.) Din Pecica se scrie: Înainte cu doi ani un ţeran bogat, cu numele Kuruczi a togmit servitor pe un flăcău cu numele Andreiu Fiutu. După vro-câteva ḑile sluga a dispărut şi cu dânsul deodată douĕḑeci de capete de porci în preţ de 400 fl. Hoţul şi complicele sĕu fură eruaţi şi cel dintâiu fu condamnat la temniţă de 2, ear cel din urmă la un an. După ce complicele lui Fiutu îşi luase pedeapsa şi se reîntoarse, el admona pe Kuruczi sĕ se păḑească, căci sluga sa de odinioară i-a jurat resbunare. În urma acestei admonări familia lui Kuruczi era tare îngrigiată decând Fiutu se reîntoarse din temniţă. Cu deosebire un fiu surdo-mut al lui Kuruczi sta formal la pândă pentru Fiutu. Surdo-mutul vĕḑu în septămâna trecută pe servitoriul de odinioară al tată-seu plimbânduse pe dinaintea maierului lor, trase cu puşca cu doue ţevii de doue ori asupra lui Fiutu fără al nimeri, după aceasta servitoriul ţintì cu un revolver cu 6 focuri asupra surdomutului. Acesta înse sare ca o mîţă asupra lui Fiutu, ismulge revolverul din mână şi-i trage patru gloanţe prin trup. Prima puşcătură a surdomutului străbatu fruntea contrariului şi-l ucise. După sevêrşirea faptei fiul surdomut venì acasă şi apoi plecà cu un car la locul, unde se întêmplase omorul; puse cadavrul pe car şi-l duse în drumul ţerei, unde fu aflat mai târḑiu. Recercările gendarmeriei au descoperit pe ucigaş, care şi acum cu toate că s'a introdus cercetarea contra lui, totuşi se află pe picior liber.

* (Academie de sciinţă turcească.) Se anunţă din Constantinopole, că ministrul de instrucţiune turcesc togma vrea sĕ convoace o corporaţiune de învĕţaţi şi scriitori, care se formeze simburele unei viitoare academii otomane de sciinţe. Numai sĕ nu fie prea târḑiu!

Bursa de Viena şi Pesta

Din 14 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.50	118.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.10	87.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.50	131.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.75	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	97.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.70	74.50
Datorie de stat în argint	75.60	75.40
Renta de aur austriacă	93.40	93.25
Sorţi de stat dela 1860	128.75	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	819.—	815.—
Acţiuni de credit austr.	305.25	305.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.—	307.50
Sorţi ungurești cu premii	115.50	116.—
Sorţi de regularea Tisei	109.25	108.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.63
Na oleon	9.53½	9.53
100 marce nemţesci	58.85	58.80
London (pe poliţa de trei luni)	120.65	120.75

Nr. 76.—1882. [36] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească din Dumbravă (Ligeth), se escrie pentru ocuparea definitivă a acestei staţiuni învĕţătoresci, concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

1. Salariul anual banesc în sumă de 100 fl. v. a. din repartiţiune.
2. Douĕ jugere de pămênt arător.
3. Cuartir liber. Acesta însĕ numai după ce se va finì edificarea scoalei, carea e în curgere. Până atunci însuşi învĕţătoriul 'şi va procura cuartirul.

Petenţii au a'şi îndrepta cererile, instruite conform statutului organic la subscrisul în Idicel, poşta ultimă: Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului ca inspector scol. distr.

Idicel, 22 Februarie 1882.

În conţelegere cu resp. comitet parochial.

Galaction Şagău m. p.,
protopresbiter:

Nr. 85. [31] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III, Hădăreu, protopresbiteratul Lupşei, se escrie al treilea concurs cu terminul până în 27 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300□° arătoriu şi fânaţ;
2. O grădină de cucuruz;
3. Foliosirea cimiteriului;
4. Dela fie care casă câte 10 litre de bucate;
5. Ca relut de cuartir 32 fl. v. a. până se vor găta casele parcchiale, şi
6. Venitele stolari regulate prin sinodul parochial din 1880 dela 140 case. —

Doritorii de a ocupa această parochie au de aşi substerne petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului organic“ şi al „Regulamentului“ pentru parochii la acest oficiu.

Offenbaia în 20 Faur 1882 v.

Pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. protpresb.

Nr. 258 1882 [35] 3—3

EDICT.

Subscrisul jude esmis de tribunal reg. din Dej aduce la cunoscinţă că în causa de comasarea hotarului comunei Sân-Jude (Szent-Egyed) terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit pentru regularea representanţii, alegerea ingineriului, pregătirea preliminariului de spese s'a ficsat **pe 3 Iuniu 1882 la 10 oare an. am în comua Sân-Jude.**

Deci provoc pe toţi proprietarii funduari a se înfăţişa la pertactare cu atât mai sigur cu cât neînfăţişarea lor nu va împiedeca cursul pertractării, nici va puté servì de 'motiv pentru vreun remediu procesual.

In numele tribunalului reg.

Dej 24 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m. p.
jude pertractător al tribun. reg.

Nr. 1064 civ. 1882. [24] 3—3

EDICT.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă că în causa de comassare generală în comuna Bobohalma terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare şi anumit: pentru regularea representanţii, alegerea ingineriului şi pentru pregătirea preliminariului de spese s'a statorit pe **ḑiua de 13 Aprilie la 9 oare an. am.** la faţa locului.

La care sûnt citaţi toţi cei interesaţi cu acea observare, că neînfăţişarea lor nu va împiedeca ţinerea pertractării.

În numele tribunalului reg. din Elisabetopole în 26 Februarie 1882.

(L. S.)

Nicolau Székely m. p.,
jude pertractătoriu

Nr; 928 1882 [33] 3—3

EDICT.

În urma cererei de comassare proprietarului Nagy Miklos din Dej **se ficseazĕ ḑiua de pertractare pe 27 Aprilie 1882 la 9 oare ante am** la faţa locului în oraşul Dejului la causa oraşului spre acel scop, ca în sensul art. 36 din instrucţiunea înaltului ministeriu de justiţie sĕ se erueze prin ascultarea partidelor, că esistă condiţiunile de ordinarea comassărei generale a hotarului?

La această pertractare se citează toate partidele interesate, cari sûnt interesate prin titlul de proprietate, a se înfăţişa, cu aceea observare, că un esemplar al cererei se poate vedè aici la tribunal până la ḑiua de pertractare — şi că partidele carì nu se vor înfăţişa se vor considera ca învoinduse cu comassarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 25 Februarie 1882.

Josif Keul m. p.
presid.

Szoboszlay m. p.
notar

Banca generală de asigurațiune mutuală „TRANSILVANIA“

A XIII-lea adunare generală ordinară

va avè loc **Duminecă în 2 Aprilie c. n.** la 3 oare după prânḑ în casa proprie a institutului *(strada Cisnădiei Nr. 5.)*

Obiecte de pertractare sûnt:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1881.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu în 9 Martie 1882.

[36] 1—2 **Consiliul administrativ.**

[14] **PENTRU POSESORI DE ŢIGLĂRII** 3—6

recomând maşinile mele de mână, cai şi vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămiḑi, ţigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

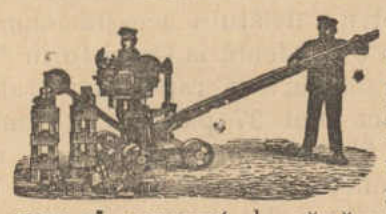

care faţă cu alte metode de fabricaţiune ofer avantagele cele mai însemnate şi cruţările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a prodoan **4000 de pietri frumoase** şi se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespeḑi** pentru **trotoare** şi **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var şi cement,** la **cărămiḑi de sgură** etc. precum şi la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer şi căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de maşine în **Ehrenfeld-Köln a/Rh.**

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 25—30

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Marți 9/21 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 8 Martie.

Când unui judecat la moarte în loc de a i se da cinci ḑile de viață până la esecuțiune, — oare ameliorează-se soartea, dacă i se mai dau și alte cinci ḑile, ca sĕ se facă ḑece ḑile?

Cetim că dl ministru Trefort, proiectul de lege pentru scoalele me die, luat dela comisiune sĕ'l mai „studieze,“ l'a întors comisiunei cu „ameliorațiuni.“ Între aceste cea mai considerabilă, este conform cărei candidaților nemaghiari de profesură li se lasă un timp de ḑece în loc de cinci ani, în care își pot face esamenele de cualificațiune și într'altă limbă, va se ḑică, nu în cea maghiară. Cu alte cuvinte prolungire de termin, dar nu lăsare sau restituire în drept.

Din aceasta se poate vedè cât de „pĕtrunși“ sûnt domnii cari ne guvernează de simțul constituționalismului și cât de îngrabă „satisfac“ ori cărei cereri ce se ivesce din partea cetățenilor, mai ales dacă cetățenii nu sûnt maghiari.

Cine au cetit cu luare aminte representațiunile românesci și săsesci, trebue sĕ se mire de grăbnicia dlui ministru cu care a „studiat“ și „îndreptat“ sau „ameliorat“ proiectul. A trăi cu cinci ani mai mult decât a voit la început ministrul se mai trăim, ca nemaghiari, tot e mare grație sub ceriul roșu-alb-verde.

De altmintrea ce ne mirăm noi de asemenea lucruri când ele sûnt atât de obicĭnuite? Ar fi trebuit se ne mirăm când s'ar fi întêmplat contrariul, adecă când dl. ministru ar fi ținut seamă de representațiunile confesiunilor nemaghiare și ar fi căutat un mod prin care sĕ le mulcomească definitiv.

Soartea proiectului, nu ne mai îndoim, este hotărîtă. Comisiunea, în care s'a și luat proiectul la desbatere conține prea puține elemente, care sûnt înclinate a considera pretensiunile depuse în diversele representațiuni. Dela comisiune va trece în casa deputaților și ce soarte îl așteaptă acolo earăși n'avem sĕ ne facem multe și mari ilusiuni, căci scim de ce majoritate credincioasă dispune guvernul.

Am fi ajuns dară, mai îngrabă de cum ne închipuiam, acolo unde în nrul 25 al nostru, la acest loc, presupuneam că vom ajunge și așa trebue sĕ ne cugetăm fără multă întârḑiare la lupte nouĕ cu care sûntem datori esistenței noastre.

Este trist, foarte trist, când în patria, carea ar fi datoare sĕ se îngrigească de toate înlesnirile, prin care fiii ei sĕ se poată desvolta intelectual, vine togmai guvernul cu proiecte provocătoare de neliniștiri și nedumeriri și în privința aceasta.

Înse dacă suntem așa de nenorociți, încât ni se face silă a ne lupta în modul acesta nefiresc pentru cultura întelectuală, se primim lupta, armele nile dă legislațiunea statului în mână și nu ni se poate pe dreptate face împutare de neloialitate, dacă ne vom folosi de ele.

Energie dar, în loc de desperare, și pentru a ne împlini cel puțin datoria. Calea care ne stă încă deschisă o scim cu toții.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Martie

Din ḑiarele ungaresci aflăm că are sĕ vină pe tapet o cestiune arḑĕtoare, cestiunea fiumană. În Budapesta se provoacă oamenii la lege, conform cărei cetatea marină și portul Fiumei aparține Ungariei, până când Croații pretind cetatea și ținutul ei nemijlocit pentru Croația. „Hon“ doresce deslegarea acestei cestiuni, nu crede însĕ în posibilitatea unei înțelegeri cu Croații.

Scirea despre mobilisarea Muntenegrenilor fu desmințită de oficioasele noastre. Ea reapare însĕ de nou în formă de corespondențe private dela Cattaro, în care se spune că la toată întêmplarea Muntenegru se îngrigesce de cuantități mari de victualii și că se pregătesce a trimite oameni înarmați la graniță pentru a întări cordoanele despre Crivoscia și Erțegovina. Se mai vorbia și de nisce reclame din partea Muntenegrului pentru niscari boambe cari au căḑut și crepat pe teritoriul muntenegrean.

Se susține că contele Hoyos, trimisul Austro-Ungariei din Bucuresci, va fi denumit șef de secțiune în ministeriul de esterne în locul contelui Wolkenstein, care este denumit ambasador la Petersburg.

Dar dacă din partea aceasta încă nu ar fi materie destulă pentru vreo temere de apropiate complicațiuni, altă scire a apărut, care poate da nascere unui conflict serios. Se ḑice că Turcia ar fi gata a cede Austro-Ungariei Bosnia și Erțegovina cu totul numai Austro-Ungaria sĕi stea apoi într'ajutoriu la ocuparea pasurilor din munții Balcanilor. Dacă Austro-Ungaria va consimți cu propunerea Porții și aceasta s'ar încerca a ocupa pasurile balcanice, Rusia ar privì mĕsura aceasta turcească de *casus belli* și resboiul ar fi înevitabil.

Dela Belgrad sĕ scrie că în ședința dela 5/17 Martie 51 deputați ai Scupștinei au declarat că părăsesc Scupștina resignând dela mandatul lor. După ce s'a depărtat cei 51 deputați, un daputat socialist a cerut disolverea scupștinei, fiindcă numai este capabilă de concluse. Vice-presidentul a propus sĕ fie împuternicit presidentul scupștinei a declara pe cei ce au părăsit sala lipsiți de mandat și a escrie alegeri noue pentru cercurile vacante. După aceasta alți șese deputați liberali au declarat că și ei renunță la mandat. Alegeri nouĕ au a se escrie dară pentrn 57 locuri vacante și scupștina până una altă are se între în vacanțe. — Causa acestei manopere este, că guvernul sêrbesc n'a respuns la întrebările puse încă Mercuri de opositiune, cum stau lucrurile cu afacerea financială Bontoux. Se presupune că în afacerea resignărei la mandate este amestecat Ristici exministrul president. Lumea caută cu neastêmper la campania cea nouă electorală, în care se va trata, mijlocit de esistența guvernului actual sêrbesc.

Presa germană este din ḑi în ḑi mai ostilă Rusiei.

În Francia a început de câteva ḑile un vêntuleț politic, care se pare a fi îndreptat in contra ministeriului păcei Freycinet. Gambettistii încep a descoperì scăderile acestui ministeriu, ceea ce însnmnează că pregătesc calea unui cabinet de acțiune.

Dela Caransebeș.

Cu posta de astăḑi am primit următoarele:

Gratulațiuni la bravura regimentului caransebeșian Nr. 43 și respunsul colonelului acestui regiment aproape esclusiv român.

Herrn Oberst Kraft. Risano.

„Freudeerfüllt stimme auch ich in „dem tausendfachen Rufe der Krassó-„Szörényer Bevölkerung: Ein herzliches „Hoch unserm brawen Hausregimente „und dem erprobten Commandanten und „Officieren desselben. Gottes Segen walte „auf seine künftigen Thaten und Un-„ternehmungen, dessen Allmacht be-„schirme und beschütze es. Auf ein „baldiges freudiges Wiedersehen. Po-„pasu, Caransebischer Bischof.“

Respunsul:

„Hochwürdigsten Bischof Popasu „Caransebesch. Crkvice 17 März 1882. „Im Feldlager bei Crkvice Han und „umliegenden mächtigen Bergen wurde „heute vom Offiziers-Corps und dem „gesammten Regimente ein dreimaliges „donnerndes Hoch dem hochverehrten „geistlichen Fürsten für die innige „Theilnahme an unsern Erlebnissen „ausgebracht mit dem Wunsche: der

---

FOIȚA.

Crima din Giurgiu.

Mercuri în 3 ale lunei acesteia s'a pertractat la curtea cu juați din Bucuresci una din cestiunile cele mai înfiorătoare. Întreaga opiniune publică din România se alarmase de casul ce avea se vină înaintea acestui for judecătoresc și toți așteptau cu nerăbdare sĕ vadă ce se va hotărî. Grozavă este sentența ce se pronunciă, dar crima pedepsită este revoltătoare chiar și pentru omul cel mai indiferent. Urmările unei cresceri neîngrigite și ale unei vieți desfrênate se ridică până la cel din urmă grad ce și'l poate cine-va închipuì. Eată cum espune „Dreptul“ faptul din cestiune la a cărui cetire ori ce pept simțitor trebue sĕ se cutremure.

În ḑiua dela 14 Septemvre trecut, între 5 și 6 oare după ameaḑi, Ioan Dimitrescu, aflându-se la Otelul de Europa din Giurgiu, unde 'și luă de obiceiu cafeaua, sĕ simte apucat deodată de nisce colice violente și de o necesitate iresistibilă de vĕrsatură. Galben la față, șovaind pe picioare, el sĕ scoală dela masa unde ședea și pornesce spre casă. Pe drum însĕ ameța-leala e atât de puternică încât e nevoit sĕ se raḑime de nesce uluci în stradă unde varsă de mai multe ori. Cu chin, cu vai ajunge în fine la locuința lui, și imediat se așeḑă în pat, căci șuferințele deveniseră cumplite. Toată noaptea nenorocitul grefier, ca sĕ'și alineze durerile, bea ceaiuri de leuștean, de cimbru și alte doctorii de casă, fără sĕ poată stinge setea grozavă ce'l consumă. Spre ḑiuă, vĕḑând că cârceii dela stomach sĕ înmulțesc simțind, că puterile 'l părăsesc cu desĕvêrșire, el trimite după doctorul Aldescu. Omul sciinței vine îndată, inspectează pe bolnav, declară, că nu e nici un pericul și prescrie chin în și câte-va calmante.

Rĕul, cu toate acestea făcea progrese visibili, căci nenorocitul funcționar începuse sĕ peărdă simțirea. Câți-va amici și cunoscuți, cari veniseră sĕ'l vadă, remaseră spăimêntați de schimbarea ce se operase într'ênsul într'un interval atât de scurt. Ei nu'l mai recunosceau.

Vĕḑând, că medicamentele doctorului Aldescu nu produc nici un efect și rĕul sĕ agravează din ce în ce mai mult, fratele bolnavului provoacă atunci un consult medical. Doctorii locului se adună, esaminează pe pacient declară cu gravitate, că boala este un colapsus general; prescriu câte-va escitante și promit a revenì.... Când se întorc, bietul bolnav „'și lĕpădase potcoavele,“ după cum sĕ esprime scepticismul popular....

Imediat sgomotul acestei morți grabnice sĕ respândesce în oraș și rumoarea publică începe sĕ acuse pe soția, a cărei conduită destrăbălată numai era un misteriu pentru nimeni. Scrisori anonime parvin Parquetului: cuvêntul de „otrăvire“ sboară din gură în gură; fratele mortului însuși declară ori cui voiesce sĕ'l asculte, că moartea nu e naturală și că asasinul este cumnatăsa chiar.

Procurorul local, desceptat de aceste sgomote, începe îndată investigațiunile, adună oamenii sciinței și procede la autopsia cadavrului. Analisa chemică constată atunci în intestinele mortului o enormă cantitate de acid arsenic. Îndoială ne mai putênd esista în privința felului morței, representantul legei își începe instrucțiunea, și eată resultatul cercetărilor sale:

În ḑiua de 14 Septemvre — serbătoarea Crucei — Dimitrescu ḑîsese soției sale sĕ gătească „de post“. Leanca servitoarea casei întrebată de magistrat, declară, că vĕḑuse pe cocoana-s'a întrând în pivniță cu un castron de fasole, din care apoi mâncase mortul.

Vĕḑând că stăpâna-s'a nu se atinge de bucate, Leanca o întrebase: Ce, d-ta nu mănânci? Am găsit un gândac în fasole, și îmi e scârbă, respunse acusata. Îndată după aceea îi reco-

„Allgütige beschütze und erhalte zum
„allgemeinen Wohle lange den hoch-
„würdigsten edlen Herrn.
Für das 43-ste Linien
Infanterie-Regiment.
Kraft Oberst.“

Rumânesce:

Domnului colonel Kraft. Risano.

Emoţionat de bucuriă me alătur şi eu la urările miilor de locuitori din comitatul Caraş-Severin: Un cordial „sĕ traiască“ bravului nostru regiment teritorial, comandantelui şi oficierilor probaţi ai aceluiaşi. Binecuvêntarea lui Dumneḑeu planeze asupra faptelor şi intreprinderilor viitoare ale regimentului, atotputernicia sa scutească-l şi proteagă-l. La revedere voioasă cât mai curênd. Popasu, episcopul Caransebeşului.

Respunsul:

Preasânţitului Episcop Popasu în Caransebeş. Crkvice 17 Martie 1882. In tabera castrensa la Crkvice Han şi între munţii cei grandioşi din pregiur a urat corpul oficierilor şi întregul regiment un „sĕ trăiască“ întreit resunătoriu prea venerabilului principe bisericesc pentru cordiala simpatiă la întâmplămintele noastre poftind: Preabunul Dumneḑeu se Vĕ proteagă şi susţină încă mulţi ani pentru binele comun.

În numele reg. de infanterie Nr. 43.

Kraft m. p.,
colonel.

Tractatul Germaniei cu Turcia.

Sub titlul acesta „Poporul“ din Bucuresci comunică unele lucruri, cari merită a lua notiţă de ele, în timpul probabilităţilor.

Eată ce ḑice „Poporul“:

„Capul misiunii germane, care a mers la Constantinopole, sub pretectstul că duce Sultanului ordinul prusian în schimbul înaltului ordin ce Sultanul i-a conferit Împĕratului Wilhelm; prineipele de Radziwil cu suita sa, a fost în Bucuresci de alaltăeri seara până aḑi dimineaţă, când a pornit cu trenul spre Vêrciorova, spre a se întoarce la Berlin.

Trecerea sa prin Bucuresci ni se asigură că a fost cu intenţiune. Înaltul misionar a avut însărcinare şi pe lângă regele Carol din partea stăpânului situaţiunii.

Sĕ susţine că prin mijlocul misiunilor dela Constantinopole, la Berlin şi dela Berlin la Constantinopole, s'a stabilit înţelegerea definitivă ce se proiectase numai prin ambasadorii ordinari ai Germaniei şi Turciei în prevederea complicaţiunilor viitoare.

Astfel Turcia întră în alianţă ofensivă şi defensivă cu Austro-Germania, în contra Rusiei, Franciei şi aliatelor lor. Noi şi cu Sêrbii sûntem destinaţi a servì drept sateliţi ai acestor trei puteri aliate.

Principele Radziwil a avut a comunica aici procedura hotărîtă definitiv la Constatinopole şi punctele principali din tractatul de alianţă care s'a schimbat între Germania şi Turcia.

Comunicarea s'a făcut în secret numai regelui Carol; dar obiectul ei aflat dela Constantinopol ne a fost împărtăsit şi nouă.

Deci, afle lectorii jurnalului „Poporul“ că conflictul nu se mai asteaptă a fi provocat de către Rusia da dreptul, sau prin uneltele ei; ci-l va provaca chiar Turcia, mergênd sĕ ocupe Balcanii după dreptul ce-i recunoasce tractatul din Berlin în oarecari casuri.

Ocuparea Balcanilor însemnează venirea în contact direct a Turcilor cu Ruşii, căci este sigur că trupele turcesci, uşor resboite şi numĕroase, au se măture guvernul actual Bulgar şi sĕ dispună chiar dinnou de această ţeară; şi apoi e şi mai sigur că, odată nimicită plăpânda fiică a victoriilor rusesci din 1878—1879, vor fi primite aceste trupe turcesci sĕ-şi dea mâna cu trupele Române spre a combate impreună pe Ruşi.

Turcia pe dealtă parte 'şi a luat misiunea de a încurăgia şi reaprinde din nou rescoala arabă contra Franciei, ocupând şi Tripolis.

Statul Român este chiemat a combate ca doritor de neutralitate.

Se va ḑice Ruşilor, când se vor pune în mişcare spre a merge prin Românja contra Turcilor resvrătitori:

„Noi nu voim decat linisce; vom sta dar neutri. Deci căutaţi-ve alt loc de trecere, de oare ce pe aici nu puteţi trece de cât preste noi.“

Şi fiindcă Ruşii n'au sĕ remână cu gura căscată la acest discurs, ci au sĕ caute a măturа şi ei locul dinainte-le, eată un pretext pentru Austria spre a alerga în adjutorul Românilor, sau mai bine a Neutralităţii. De acì are sĕ nască conflictul şi sĕ decidă armele.

Ni s'ar putea spune ce va folosì Statul acesta pus ast-fel în conflict cu o putere orthodoxă şi unit cu papistaşii, cari, drept arvună de simţimênte bine-voitoare pentru noi, caută sĕ ne iea ceea ce avem mai bun şi mai folositor comerciului nostru, Dunărea?

Noi credem că Românii, luând act de aceste desvĕluiri ce ne grăbim a le face la timp, vor lucra ast-fel ca sângele fraţilor noştri sĕ nu se mai verse şi de astă dată „pentru Regele Prusiei“ şi pentru tirana seculară a Românieі, Austro-Ungaria.“

„Poporul“ uită un lucru, că cuviosii nostri fraţi ortodocşi pe lângă toată ortodoxia lor au luat o Basarabie pentru că Românii leau ajutat a bate pe Turci în Bulgaria şi cea mare Basarabie o ţin pentrucă au luat-o. Dar ce ḑicem că o ţin! — o *rusifică*.

Din tomul III al memorielor lui Kossuth.

Quisquis patriam carosque
penates quaerit, ense petat.

I.

Atunci şi acum.

În ḑilele trecute a eşit de sub tipariu şi al treilea tom din memoriele lui Kossuth. Acest tom cuprinde cea din urmă fasă a activităţii emigraţiunei unguresci, epoca speranţelor şi amăgirilor. Kossuth ne istorisesce, cum planurile emigranţilor maghiari se nimicesc unul după altul. În London se intentează capului emigraţiunei, adecă lui Kossuth, proces pentru notele de bancă, acestea se confiscă, ear de altă parte constelaţiunea cea nouă politică zădărnicesce planul de resboiu combinat cu Italia şi cu principatele dela Dunăre, Serbia şi România. În Ungaria spiritele întră într'o fasă nouă prin diploma din Octomvre.

De astădată reproducem din partea ce se ocupă cu consecuenţele diplomei din Octomvre:

Pre când noi, ḑice Kossuth, pregătiam aici în străinătate ajutoriul, raḑimul şi mijloacele, pentru ca sĕ putem prinde armele cu perspectiva succesului în interesul patriei: Împĕratul Francisc Iosif emise acasă în patrie diploma din 20 Octomvre „pe basa sancţiunei pragmatice şi din plenitudinea potestăţii sale“, şi comandantul ţĕrei dl Benedek aduse aceasta la cunoscinţă cu declaraţiunea că „dorinţele ţĕrei sûnt împlinite, restaurarea constituţiunilor legale şi constituţionale ale ţĕrei sûnt ordinate.“

Într'o ţeară sûnt oameni de multe feliuri. Au putut fi şi au şi fost oameni de aceia, cari erau gata sĕ accepteze şi carta octroata din plenitudinea de potestate, cu toate că nu erau aşa mulţi la numĕr, ca aceia cari acum nu cutează sĕ facă nici o opositiune, deşi critică tot ce se voiesce la „prea înaltele“ locuri — nu cutează a se opune nici la cucerirea Bosniei — nu cutează a „insista“ la nimic, cu toate că au jurat, că nu se vor abate dela aceea ce s'a hotărît la preaînaltul loc, nu insistă nici la banca naţională! Aceasta se esplică prin împregiurarea, că aşa numita viaţă constituţională din Ungaria nu află nici o garanţie în instituţiuni; unica garanţie e voinţa personală, care cu o neţermurită putere dispune după voie şi plac de o armată smulsă pe deplin din legămintele civile şi numită „comună“, cu toate că nu e comună ci armată curat imperială (armata mea!!). Acela care are în mânile sale o astfel de putere, a cărei ascultare necondiţionată e asigurată prin construcţiunea sa, e stăpân nemărginit al situaţiunei. Ear formalitatea constituţională îşi are pentru mulţi „comoditatea“ sa; acestia se înfioară la ideea, că această comoditate li se poate turbura, dacă ei — ori voesc cei de sus ori ba — vor cere dela voinţa poporului un pond deciḑĕtor; deci ei conced. Ei seamănă cu acel serman dobitoc din fabulă, care dus fiind la banca de tăiere se mângăe ḑicêndusi: „Cel mai cu minte îngădue“. O astfel de stare constituţională negarantată e absolutismul cel mai comod, cum a scris îngeniosul Cormenin în epistola sa fictivă adresată în numele Regelui francez Ludovic XVIII cătră Regele din Spania. Ei nu cutează a refusa banii şi militarii pretinşi pentru „armata mea“. Şi cum se şi cuteze, când li se trântesce în urechi puternicul argument al „siguranţii statului“? Aceasta e de ajuns potestăţii, căci prin acest mijloc domnia politicei de cabinet în sfera tuturor funcţiunilor de stat mai înalte e asigurată; în talmeş-balmeşul afacerilor casnice li se permite a se desfăta la aşa numita autonomie. Şi pentru ce nu? *Praetor minima non curat*: sĕ se realiseze numai aceea ce este „o recerinţă a unităţii imperiale care e mai presus de ori ce lucru“ şi sĕ se realiseze aceea ce diploma din 20 Octomvre esprima în modul următor: „în urma concentrării potestăţilor de stat, devenită făptă în toate ţerile continentului european (adecă în Rusia, Francia, şi Prusia, dar nu şi în Anglia constituţională,) s'a aretat şi în patria noastră necesitatea (??) concentrării tuturor problemelor de stat! Aceasta concentrare a potestăţilor şi funcţiunilor înalte de stat într'adevĕr s'a realisat ca „pedeapsă pentru Ungaria şi ca esemplu de intimidare pentru alţii“ nu prin pactul dela 1867, ci prin vêndarea independenţii Ungariei. Deosebirea între pactul dualistic şi între diploma din Octomvre este numai aceea, că reversurile şi coadele fracului au primit altă croitură, dar „fracul“ a remas tot acelaşi.

Şi efectul permisei bucurii la talmeş-balmeşul afacerilor casnice asupra spiritului comun se aseamănă cu efectul opiului asupra omului: el este adormitător. În anul 1860 lucrul nu sta astfel. Atunci parola naţiunei deştepte era: „frângere, dar nu supunere;“ acum parola celor adormitaţi e: „Ne supunem la poruncă.“ Şi de acestia sûnt mulţi şi ei cu plecăciunile lor compun

---

mândă se arunce negreşit ce mai remăsese în farfurіă.

De altă parte, aceeaşi servitoare declară, că a doua ḑi chiar, între oarele 4—5 de dimineaţa, deşteptată din somn, ca se pună o oală la foc, ar fi vĕḑut pe deasupra apei, care nu începuse încă se clocotească, un fel de praf galben, asupra căruia atrasese atenţiunea lui George Dimitrescu, fratele stăpânului ei.

Diferite alte indice de felul acesta, unite cu afirmaţiunile categorice ale acestei femei şi ale lui Dimitrescu, deciseră pe parquet se ordone arestarea culpabilei.

Lucru straniu, relevat de instrucţiune şi care constitue o trăsură caracteristică de moravuri: abia nenorocitul grefier îşi dase sufletul şi nevasta recomândă servitoarei se deretece mai iute, fiind că au se pornească invitaţii“..

Dacă trecem la moralitatea acusatei, ea era deplorabilă. Toţi martorii ascultaţi sûnt unanimi a recunoasce că această femee era o adevĕrată Mesalină a Giurgiului.

Câţi aveau nădragi
Toţi îi erau dragi...

Însuşi medicul casei a afirmat că pe când Dimitrescu trăgea se moară, ea cocheta, glumiea şi ridea „Am fost suprins de aceasta atitudine“ a adaugat el. Actul de acusaţiune aruncă un vel de pudoare asupra nenumeratelor ei aventure amoroase.

Cea de a duoa crimă de care acusata va avea se respundă înaintea juraţilor este relativă la omorul fiicei sale chiar.

Îndată după moartea lui Dimitrescu, Giurgiuvenii au început se o acuse şi despre moartea copilei sale Elisa, în vêrstă de 7 ani, dispăruta în 1880, în aceleaşi anormale împregiurări ca tatal seu. Parquetul a procedat la eshumaţiunea cadavrului, pe care 'l a găsit intact, de şi era îngropat de mai bine de un an, — lucru straniu! — viermii erau morţi şi petrificaţi. Aici asemenea s'au găsit urme de arsenic.

Se pare aceasta copilă de o inteligenţă precoce, făcea deliciul tatălului ei. Afecţiunea lui fiind împărtăşită de fia s'a aceasta i relata regulat toate demersurile mamei sale. Ca sĕ se desbăreze de acest paznic mai încomod şi mai vigilant decât cerberul antic, instrucţiunea acusă pe mama culpabilă că ar' fi întrebuinţat aceleaşi mijloace ca în privinţa barbatului ei. Copila a fost apucată pe neasteptate de versături şi de dureri la stomach, cari în doue ḑile au băgat'o în pămênt. Medicii au declarat şi atunci unul că maladiă a fost o meningită, altul că copila a murit de scarlatină...

Relativ la aceasta moarte grabnică, Alecsandrina Dimitrescu a aruncat o acusaţiune teribilă: ea a susţiţinut, că bărbatul seu ar' fi atentat la pudoarea fiei sale, pe care a veḑut'o murind fără se verse vre-o lacrimă... Remuscarea consciinţiei l'ar fi adus apoi la mormênt.

O astfeliu de cestiune avênd sĕ se ea la desbatere era natural, că sala tribunalului sĕ fie indesuită cu feliu de feliu de oameni din toate clasele societăţii. D. Cir Econom ocupa scaunul presidial ear' dl. I. Dendrino, procuror general, ocupa fotoliul ministeriului public. Apĕrători sûnt d-nii G. Cantili, A. Vlădescu, C. Arion, Paladi şi Teodorean. Juriul se compune din 11 membri ordinari şi 2 suplenti. Acusata se întroduce. Ea are — după cum descrie „Bin. Publ.“ — o statură de mijloc; e slabă şi în înfăţişiarea ei se simte ceva pasionată şi decisă. Nasul lung şi întors foarte puţin în sus. Buzele groase potrivit şi rumene — voluptoase. Barbia scoasă înainte, făcênd cu buzai inferioară un semicerc de nedespreţuit în nuri unei femei. Nările puţin imflate, se ridică din când în când, ca un semn netăgăduit al unor mişcări interne. Ochi negri şi uḑi de lacrime — sincere poate. Peliţia feţei pişcată, dar rumenă. Apĕrătorii caută se amâne pertractarea, dar' nu isbutesc. Se cetesce punerea în acusare şi raportul de acusare. În timpul cetirei acusata păstrează o po-

din Ungaria rugul, pe care prima tempestate va arde vulturul austriac.

Gugulirile Mariei Tersiei au stricat naţionalităţii unguresci mai mult decât volniciile lui Josif II. Aşa i merge Ungurului şi cu constituţionalismul. Volniciile dela 1849—1860 l'au desceptat; constituţionalismul din 1867 l'au adormitat. Se va mai trezì oare?

De aci vine, că numĕrul acelora, cari erau aplecaţi a primì diploma din Octomvre era foarte mic, atât de mic încât Francisc Deak, care ales fiind deputat în Martie următoriu declarase în mod precis, că „independenţa ţerei nu trebuie jertfită cu nici un preţ, căci aceasta ar fi o sinucidere naţională“ şi în memorabila sa propunere dela 13 Martie luă ca punct de mânecare acel adevĕr necontestabil, că „autonomia şi independenţa legală a ţĕrei e condiţiunea fundamentală a esistenţii naţionale,“ încât Francisc Deak, ḑic, a cualificat diploma din Octomvre asupra acestei autonomii şi independenţe dând espresiune simţului public al naţiunei prin următoarele cuvinte de aur: „credem necesar a declara serbătoresce că noi (representanţii naţiunei ungare) nu putem jertfì autonomia constituţională şi independenţa legală garantată prin tractate fundamentale de stat, prin legi, diplome inaugurale şi jurĕminte de încoronare pentru nici o consideraţiune sau alte interese, şi noi ţinem la aceasta ca la o condiţiune fundamentală a esistenţii noastre naţionale:“ deci pe Deak nu l'a costat în anul 1865 decât un discurs improvisat pentru a vêntura mica partidă veche conservativă numită austro-ungară, care cocheta cu diploma din Octomvre.

Cine ar fi crezut, că diploma din Octomvre se va dovedì a fi un ou atât de miraculos, din care (e cunoscut, de ce paseri e încălḑit) incubaţiunea de opt ani a clocit dualismul din anul 1867.

Dar şi numele acesta e numai o ficţiune.

II Scopul concesiunilor din Octomvre.

Dar motivul nascerei diplomei din Octomvre se ţine cu totul de altă ordine de idei.

Împĕratul Austriei a emis diploma la 20 Octomvre şi la 21 a călătorit la Varşovia pentru a încerca restaurarea „sântei“ alianţe austro-pruso-rusesci şi a suprima spiritul revoluţionar.

Diploma din Octomvre a stat într'un necs causal cu călătoria la Varşovia.

Aceasta însemna resboiu revoluţiunei, înainte de toate resboiu Italiei reînviate!

---

siţiune umilită. Pare-că se gândesce adênc. După un scurt repaus se face interogatoriul acusatei şi al martorilor, apoi procurorul şi desfăşura acusaţiunea care este sdrobitoare. Dintre apĕrători vorbesc d-nii Vlădescu şi Cantili. După 15 oare de desbatere juriul se retrage.

Deliberaţiunile durează preste un ceas şi în urma lor juraţii atestează, că Alecsandrina Dimitrescu 'şi-a omorît atât soţul, cât şi copila. Curtea condamnă pe acusata la muncă silnică pe vieaţă; la 1350 lei cheltueli făcute cu procesul şi la 5,000 lei despăgubire soacrei sale. Grozavă sentenţă, dar' fapta şi mai grozavă! Condamnata leşină. I se dă odicolon; este condusa într'o odae deosebită şi publicul se retrage sub impresiune de tot dureroasă. Fie, ca se nu ni se mai dea ocasiune a raporta nici când cetitorilor sei lucruri aşa de înfiorătoare!

„G. Tr.“

Diploma era se fie o mreje pentru Ungaria ce fierbea, ca sĕ remână în linisce şi se nu dea mâna cu Italia, când aceasta ar fi atacată din partea Austriei, ear întrevederea dela Varşovia era calculată pe interveniţiune la casul când Ungaria nu s'ar prinde în mreje. La un asemenea cas Rusia avea sĕ ocupe Ungaria, Prussia Bohemia, Bavaria, care totdeauna s'a aretat accesibilă pentru sânta alianţă, Tirolul, ca Austria sĕ se poată arunca cu toată poterea sa asupra Italiei, care se afla în dureri de nascere, şi care avea în Neapolea mai mult un isvor de slăbiciune decât de potere. Ce e drept regele era închis în Gaeta, dar dînsul se ţinea tare acolo; nu era o problemă uşoară a lua Gaeta şi a şilì pe Regele din Neapole la o capitulaţiune, precând el vestea cu tărie, că nu permite o interveniţiune esternă în Italia, întrevenind însuşi „puţin“ prin acea că a trimis o flotă în apele gaetanice şi comandantul acestei flote admiralul Tinan comunică admiralului Persano în mod oficial, că Francia nu va permite nici odată ca Piemontul sĕ asediaze Gaeta şi din partea marină; zidurile Gaetei pot fi sfârmate de pe uscat dar o blocadă de pe apă nu e permisă. Prin aceasta idea unei blocade era eschisă. Aceasta politică a lui Napoleon pare a fi capriţioasă; se pare că el a luat sub scutul seu pe Regele Neapolei contra lui Victor Emanuel cam aşa cum făcuse acel grec din Ungaria, care strigă amicului seu: „üsd agyun, de ne nagyun“ (Creapă-i capul, numai nu tare)! Acest capriţiu se espilcă prin aceea, că Napoleon care nu era amicul unităţii italiane spera că, dacă se va trăgăna asediarea Gaetei şi Regele nu ar devenì „emigrant“, atunci se va potè plămădi ceva ce samĕnă a congres european, din care sĕ iese, nu o Italie unită, ci o Italie îmbucăţită în patru părţi. Aceasta idee s'a zădărnicit prin Anglia.

Cavour, care sperase că va putè dispune în primăvară de o armată de 250,000 soldaţi, nu avea decât 100—120,000 soldaţi şi dintre acestia 50,000 erau ocupaţi la Neapole.

Trebuie sĕ concedem că stând astfel lucrurile Cavour avea temeiu sĕ ascepte cu temere un atac ce amerinţa din partea Austriei, dacă cumva concesiunile octroate ar amăgì pe Unguri.

Şi nu se poate contesta, că în aceste concesiuni se cuprindeau detaliuri, care provocară în viaţa naţiunei ungare o schimbare cam asemenea cu aceea ce produc când deschide cineva uşa coliviei de fer înaintea leului prins; deschiḑĕtura firesce nu duce afară în libertate, ci într'o colivie mai largă, mai veselă dintr'o grădină, care e isolată de câmpul libertăţii prin ziduri înalte Deci nu e mirare, dacă se iviră în străinătate îndoeli, dacă sîrmanul şi chinuitul leu unguresc nu va fi totuşi aplecat a vedè în această grădină mai largă, mai veselă un paradis faţă cu ângusta colivie de fer?

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din comitatul Hunedoarei, 5 Martie. *(Revoluţie românească.)* De când din părţile resculate s'a umplut atmostera cu miros de prav de puşcă, o parte dintre Germanii şi Maghiarii de pe teritoriul comt. Hunedorei, de cei cu musca pe căciulă, nu mai încap în frac şi atilă de frica unei rescoale. Ei nu mai sciu ce fac, ba i-a cuprins un parocsism aproape desperat. Tot substratul conversaţiunilor lor îl formează astăḑi pe stradele şi în otelele coloniei dela Pischi: rescularea Românilor, cari, după opiniunea lor zăpăcită au sĕ fie ajutaţi de Ruşi (!!) Temerea aceasta febrilă, pe lângă toată asigurarea că: „unde vorbesc doi sau trei în numele meu“ — al ordinilor superioare, — a prins rădăcini atât de adânci, încât încercările de-ai convinge despre morbul lor nu mai au nici un efect. Spiritele iritate nu se mai pot cu nimic mulcomi, fiind că convicţiunea lor e: conspiraţiune! conspiraţiune! — În urmarea acestora nălucirea nebuncască a străbătut atât de departe, de numai ved înaintea ochilor decât: lance, Român şi ḑece Căsaci!

E curios a cunoasce isvorul din care deduc acesti estasiaţi temerea nefundată şi ridiculoasă. Românii când vor sĕ mai împrăscie — sĕ înţelege cu reservă, — o părticică din grămada cu năcazuri şi greutăţi sĕ mai demit, pe lângă toată primitivitatea lor, la unele glume sarcastice, mai aruncă, cu deosebire când în societate cu ei sĕ află câte un străin, cărui după esterior, superior lor, — i cunosc defectele şi temperamentul, câte o glumă. — Nu de mult vreo câţi-va oameni se întâlniră înaintea curţii unui faur şi ca se şi petreacă se puseră pe povesti. Între acestia din întâmplare se afla şi un maghiar. Un român glumeţ care scia cât de tare se poate întinde coarda iritabilului maghiar întreabă, voind totodată a da petrecerei un avênt mai mare, pre faur, Ioane! Când gaţi lăncile?*) Întrebarea aceasta îl electrisă pe Maghiar prin toate vinele. Nu trecu mult şi Maghiarul şi dispăru. Probabil că inconvenientul acesta a produs frică şi temere; dar oamenii de cultură şi civilisaţie, dacă voiesc a evita a se face ridiculi sĕ calculeze cu sânge mai rece şi mai cu flegmă. Ei, dar ce se veḑi? Divulgându-se gluma, cei alarmaţi de ea ţin morţiş că are sĕ erumpă ceva. — E ridiculos, când unei glume pronunciate aşa în vênt, de un om care nu ţine seamă de ce vorbesce, i se dă o importanţă atât de mare. Aceasta şi încă una din cârciumă a unui în *dulce jubilo* au început a fi ilustrate cu o mulţime de inveniţiuni, care de care mai cutezate, în urma cărora superiorii colonişti, oameni dealtmintrilea de bun sfat şi intiligenţi, era fără ca sĕ caute după adeveratul sorginte, pe acì sĕ recuire miliţie pentru asiguranţă. În astfel de împregiurări preotul local fu provocat a îndruma pre presumtivii resculători la ordine, şi o ordine mai bună, decum sĕ află la poporul liniscit din acestea părţi, numai are păreche.

Ca apendice la celea premerse mai indigit un cas, unic în feliul seu. Despre locuitorii din comuna Tompa, tot în comitatul Hunedorei, se susţine că ar fi primit dela Ruşi pusci (!!) Şi aceasta e de crezut, pentrucă procurarea acelora s'a putut fără dificultăţi mari esopera prin navigaţiunea de pe fluviul Streiu, care stă în legătură cu Rusia!!! — Aici fac sĕ urmeze cuvintele unui locuitoriu din numita comună, pe cari încă i-a suprins faima aceea nebună. „Stiu eu, ḑise locuitoriul, că de vor venì perchisitori mai întâiu caută în grămada cu pae şi apoi bine ar şi face, că tot aveam de gând sĕ o mut, dar aşa las, se o mute ei!

*) Glumele de feliul acesta, ori cât de nevinovate sûnt în sine, nu sûnt, mai cu samă în timpuri ca cele de faţă, nici decum la locul lor. Red.

Varietăţi.

* Maj. Sa Împĕrăteasa şi Regina Elisabeta a sosit din călĕtoria în Englitera Vineri în 5/17 Martie la Viena în cea mai deplină senătate. Maj. Sa împĕratul, principele de coroană Rudolf şi princesa de coroană Stefania au asteptat pe Maj. Sa împĕrăteasa şi regina la gară. Revederea a fost foarte cordială.

* Alegeri la sinodul archidiecesan (Continuare din Nr. 27). În cercul cl. al *Agnitei* s'a ales P. ases. cons. Nicolae Cristea; în cercul cl. al *Braşovului* P Prot. Iosif Barac; în cercul cl. al Albei Iulie P. Prot. Alesandru Turdăşan; în cercul cl, al *Orăştiei* P. Prot. Nicolae Popoviciu; în cercul cl. al *Iliei* P. Paroch Romul de Crainic; în cercul cl. al *Turdei* P. Titu V. Gheaja; în cercul cl. al *Zarandului* P. Adm. prot. George Părău; în cercul cl. al *Clujului* P. Prot. Vasile Roşescu; în cercul cl. al *Solnocului* P. Prot. Samuil Cupşa; în cercul cl. al *Haţegului* P. Prot. Ioan Raţ; în cercul cl. al *Sebeşului* P. Protop. Ioan Tipeiu; în cercul cl. al *Târnavei* P. Adm. prot. Daniil Tamaşi.

* (Statute aprobate.) Ministerinl reg. ung. de interne a aprobat sub Nr. 14,389 statutele reuniunei femeilor române din Abrud şi giur; asemenea sub Nr. 14,409 ale reuniunei pompierilor voluntari din Săliste.

* (Împĕratul Germaniei) *Wilhelm* alunecând Vineri la eşirea din Academie a capătat o contusiune la cot.

* (Regina României) este pe deplin restabilită — ḑice ultimul buletin — neavênd trebuinţă decât numai de repaus pentru cât-va timp. Publicaţiunea buletinilor a încetat dela 3/15 Martie.

* (Românul: bun soldat!) Era într'un oraş, cetim în „Gaz. Trans.“, din sudul Ungariei când la o masă ce s'a dat în onoarea Archiducelui-maresial Albrecht, care venise sĕ inspecteze trupele venì vorb'a de bravura ce au dovedit'-o trupele, române la Griviţa. Archiducele ḑise, că pe dînsul aceasta atitudine nu îl suprinde de loc, căci trebuia se admită că şi „Românii de dincolo vor fi tot aşa de buni soldaţi ca şi Românii nostri.“ La aceasta i-a respuns unul din mesenii români: — „Românii nostri datoresc multă recunoscinţă Înălţimei Voastre pentru frumosul testimoniu ce aţi binevoit a li-'lda.“ — „Românii nu 'mi datoresc mie nimic,“ replică Archiducele, „dar eu le datoresc lor multă recunoscinţă căci dacă nu erau Românii la Custozza nu sciu ḑeu cum s'ar fi decis sorţii resbelului...“

* (Convocare.) P. T. membrii Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei sûnt prin aceasta învitaţi a lua parte la adunarea generală estraordinară care se va ţinè la Braşov în 19 Martie a. c. la gimnasiul român. Obiectul de pertractat este întercalarea unor puncte noue în statute. Şedinţa adunărei se va începe precis la 9 oare a. m. când se va cetì şi apelul nominal. Din şedinţa comitetului central al reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei ţinută la Braşov în 5 Martie 1882.

St. Iosif, pres. — *I. Aron*, secr.

* (V. Alecsandri) se află în Bucuresci de câte-va ḑile, scrie „Pop.“ S'a vorbit mult despre intenţiunea s'a de a pleca pentru mai mult timp în străinătate. Pare însĕ că dl Alecsandri n'are scopul unei călĕtorii prea îndelungate. Iubitul bard dela Miricesci va face credem numai o escursiune, şi aceasta cu scopul de a merge la Montpellier, faimoasa localitate de unde i s'au trimis din mijlocul luminaţilor fii ai muselor de pretutindeni laurii talentului seu admirat de către toţi. D. Alecsendri profită de împregiurarea, că anul acesta este adunarea plenară a tuturor membrilor ce compun societatea literară din Montpellier, spre a face cunoscinţă, cu ilustrii sei colegi şi concurenţi. Pe la începutul lui Maiu, după stilul nou, bardul român va trebuì sĕ se afle la Montpellier.

* (Dela Oreştie) se scrie, că acolo au fost convocaţi de nou 600 de oameni de ai regimentului de infanterie Nr. 64, pentru ca se plece la câmpul rescoalei din Erţegovina, unde deja de mai nainte se află regimentul. Unul dintre reserviştii convocaţi s'a presentat la comanda de reservă cu un copil mic în braţe şi cu unul ce 'l ducea de mână. Comandantul întreabă pe reservist, ce are sĕ ḑică presentarea aceasta ciudată. La care întrebare reservistul a respuns: „Muierea mi a murit, rudenii căror se le încredinţez copiii n'am. Cemi remâne altă decât se iau copiii cu mine în campanie.“ S'a cercetat numai de cât şi aflânduse adevĕrată situaţiunea aşa cum o a espus reservistul, fu concediat la moment.

* (Legătură directă între Sibiu şi Braşov! De mult a fost asceptată legătura aceasta, care are se mântuie pe călĕtorii dela Sibiiu la Braşov şi *vice-versa*, de *purgatoriul nocturn* dela Copşa. Se ḑice că dela 15 Maiu n. a. c. între Sibiiu şi Copşa, afară de cele două trenuri de până acum, va mai comunica şi al treilea. Acest din urmă va pleca dela Sibiiu cam la oara 7 dimineaţa pentru ca călĕtorii (după asteptare de 1¼ oară) se poată călĕtorì la 10 oare cu trenul accelerat, care va venì dela Braşov spre Cluj, eară cu cel (accelerat) ce va venì dela Cluj spre Braşov. Mai departe dela Copşa va pleca la Sibiiu cam pela 7 oare seara un tren care va sta în legătură cu trenul accelerat ce vine dela Braşov cu direcţiunea spre Budapesta. Sosirea acestui tren la Sibiiu va sosì seara pela 8 s'au 9 oare.

* (Comunicaţiune postală cu România prin Turnul-roşu.) „S. d. Tageblatt“ de aici are sciri că guvernul reg. ung. a încuviinţat, ca comunicaţiunea de până acum de patru ori pe sĕptămână cu cariola sĕ se prefacă în comunicaţiune ḑilnică şi dacă s'ar învoì şi guvernul reg. român, a pune la dispoşiţuunea magistrilor postali subvenţiuni corespunḑĕtoare şi pentru transport de persoane. Din partea guvernului nostru reg. ung. s'au şi făcut paşii de lipsă în privinţa aceasta. Dl director al postelor Francisc Follert are mari merite la înlesnirile aceste de comunicaţiune şi îndustriaşii din Sibiiu îi sûnt mulţămitori şi recunoscători pentru activitatea sa estraordinară şi dovedită, în privinţa sus indicatei înlesniri de comunicaţiune.

* Corteşiri pentru ocuparea unei parochii.) Din protopresbiteratul Gio-agiului I ni se scrie, că după reposarea parochului din Boiu, de care au remas doue fetiţe, pe care un unchiu le a luat la sine ca se le dea crescere şi le pune sĕ i pāḑească porcii — s'au arătat vre-o câţiva candidaţi, cari se recomandă plătind vin şi vinars poporului. Aceiaşi ar fi depus şi cauţiuni de câte 70 fl. şi au promis că vor venì preoţi gata cât mai curĕnd; unui fruntaşiu ar fi dat doi porci cinste. Prin „daruri“ de feliul acesta poporul s'ar fi dedat cu candidaţii pe cari vor se'i aibă în numer cât de mare. Causa, fiind cele de mai sus adevĕrate, ar fi învederată. Corespondenţa mai înşiră şi alte întemplări, cari indigită fapte scandaloase în care sûnt amestecaţi şi cărciumari jidani. Aşa spune cor. că jidanul a luat unui candidat surtucul din spate, pentru ca sĕ 'şi asigure preţul vinarsului beut pe socoteala on. candidat. Altul a vĕndut o vacă, pentru ca se aibă bani de corteşit cu vinars. Neam ferit a numì persoanele compromise până vom avé date şi mai sigure. Atragem însĕ atenţiunea dlui ppresbiter concernent asupra acestor relatate, cari dacă vor fi numai în parte răḑimate pe adevĕr, sûnt scandaloase sĕ fie cu privighiare şi sĕ delă-ture asemenea necuviinţe, ear pe cei vinovaţi, dacă nu va fi făcut cumva până acum se i arate unde se cuvine.

* (Dece condamnaţi la morte.) Cetim în „Rappel“: În Rusia sau condamnat la moarte 8 bărbaţi şi 2 femei. Sa făcut apel la Victor Hugo. Este unul din apelurile la cari nici odată n'a lipsit a respunde autorul „Celei din urmă ḑile a unui condamnat.“ A scris imediat rêndurile următoare: Se petrec fapte foarte ciudate. Dospotismul şi nihilismul 'şi urmează lupta. Resboiu sfruntat al rĕului inpotriva rĕului, duelul întunecimilor. Din când încând o esplosie spinteca această obscuritate; apare o clipă de lumină, şi se face o ḑi ca noaptea. Este grozav. Civilisaţiunea trebuie se intervină. În ceasul de faţă, eată ce se vede: Un întunerec nemărginit, în mijlocul acestei umbre, ḑece creaturi omenesci, din cari doue femei, doue femei, sûnt însemnate pentru moarte. Şi alte ḑiece sûnt date ocnei rusesci, Siberiei. Pentru ce. Pentru ce aceasta spênzurătoare? Pentru ce aceasta întemniţare? Mai mulţi oameni sau adunat la un loc. S'au declarat tribunal înalt. Cine asistă la siedinţele sale? Nimeni. Public era. Nu. Cine da samă? Nimeni. Nu erau ḑiare. Dar cine vorbia. Nu se scie. Dar advocaţi. Dar ce codu se cita? Nici un codu. Pe ce lege se basa? Pe toate şi pe nici una. Şi ce a eşit de aci? Ḑece condamnaţi la moarte. Şi cei lalţi? Se 'şi ia sama guvernul rusesc. Este guvernul regulat; nu are sĕ se teamă de nimic din partea unui guvern regulat; nu are sĕ se teamă de nimic din partea unei armate, de nimic din partea unei puteri corecte, de nimic din partea unei forţe politice. Are sĕ se teamă de ori ce din partea ântâiului venit a unui trecător, a unei voci oare-care. Graţia! O voce oare-care, este nimeni, este nemărginitul anonim. Vocea aceasta va fi auḑită de toţi; ea va ḑice: Graţie! Eu strig graţie în umbră. Graţia de jos, este graţia de sus. Ceru împĕratului graţia pentru popor; ear de nu, cer lui D ḑeu graţia pentru împeratu.

Victor Hugo.

* (Inconvenientele beţiei.) Vĕduva Babois, respectabilă bĕtrână de şapte-ḑeci de ani, a reclamat parchetului din Paris că un oare-care Pochin, surprinḑênd'o noaptea pe o stradă singuratică, a voit sĕ'i fure portofelul din busunar. Pentru acest fapt, Pochin este dat în judecata tribunalului corecţional. Esplicaţiunile lui înaintea magistraţilor difer cu totul de a le bĕtrânei.

Închipuiţi-vĕ, domnule preşedinte, rĕspunde el la întrebarea cei face, că era noapte şi eu beusem un cinzec de prisos... Dumneaei (arată pe reclamată) mergea dinaintea mea şi mi se părea că are o talie cum multe tinere ḑeu! ar dorì se aibă...

Vĕduva Babois (încântată): Cât despre talia mea, slavă Domnului! sciu multe cucoane cari...

Preşedintele, întrerupêndu'o: Mĕ rog, lasăţi talia la o parte, şi spunemi cum s'au petrecut lucrurile.

Vĕduva Babois, supărată: Vream sĕ vĕ spui că dumnealui (aretând pe prevenit) nu'i ardea tocmai de talia mea, ci mai mult de portofelul din busunar.

Acuma ca se înţelegeţi lucrurile, trebue sĕ ve mărturisesc că teatrul este viaţa mea. Pe când trăia reposatul — Dumneḑeu sĕ'l erte! — nu'mi scăpa nici o piesă nevĕḑută. Ah! domnilor judecători, tot-dea-una îl plâng de mi se usucă ochii de lacrime, căci mai bine sĕ mor de cât sĕ nu mĕ mai duc la teatru...

Preşedintele: Ci lasă teatrul la o parte, şi povestesce ne întêmplarea.

Vĕduva Babois: Aşa dar, după ce sermanul bărbatu meu a închis ochii, am fost nevoită se mĕ duc singură la teatru, mai cu seamă când se da vre o piesă de rîs, căci aceasta mĕ parigorisesce...

Preşedintele: În fine te întorceai dela teatru?

Vĕduva Babois: Da, pe la unu după meḑul nopţii. De odată aud pe la spatele meu ḑicându-mi: „Domnişoară, poftesci un păhar de bere?“ Mĕ întorc repede şi 'i rĕspund: Veḑiţi de drum domnule!“ „Ah! ce talie frumoasă ai cocoană! adaugă el luându-mĕ în braţe şi căutând am scotoci bozunarele. Atunci încep se strig „Ajutor! Hoţii!“ Lumea se adună şi doi sergenţi pun mâna pe pun.. (oprindu-se) pe dumnealui.

Preşedintele către prevenit: Ei bine ce ai de ḑis în contra acestor fapte?

Pochin: Rog pe dumnieaei sĕ spue dacă nu eram cu chief...

Vĕduva Babois. Da eu de unde sciu?

Pochin, cu persuasiune: Ḑeu eram beat! Dela beţie, omul nu prea scie ce face... Vĕḑênd talia dumneaei prin întunerec, m'am gândit sĕ'i declar amor şi...

Preşedintele: Spune mai bine adevĕrat; ce tot unbli cu minciuni?

Pochin: Eu minciuni? Ferească Dumneḑeu! se vede că nu voiţi se mĕ credeţi, fiindcă cucoana e bătrână. Însĕ noaptea nu prea se bagă de seamă. Acum că mĕ uit la Dumneaei cu ochi limpeḑi, 'mi ḑic eu: Da bine, nătărăule, trebuia sĕ fii orb sĕ faci curte acestei momii.

Vĕduva Babois, furioasă: Ce nerușinat!

Pochin: Pardon, cocoană sĕ nu vĕ fie cu supărare dacă vorbesc astfel. Adevĕrul e că sunteţi foarte cum se cade; însĕ numai un Robinson în insula lui ar mai putè sĕ se gândească la dragoste cu dta...

Tribunalul îl condamnă la şese luni închisoare.

Pochin: Eacă aşa! Dracu m'a pus sĕ fac curte unei bĕtrâne?... Cu o tineră scăpam poate mai eftin....

„Dreptul“

* (Un archiepiscop şef de gardă.) În oraşul Scutari, din Albania, domnesce o stare de lucruri în adevĕr romantică. Câte-va sute de tâlhari şi de pungaşi se plimbă nesupĕraţi pe uliţi şi-'şi fac trebile tot atât de nesupĕraţi, — pentru simplul motiv, că cele câte-va mii de soldaţi turci şi cele câte-va ḑeci de poliţai nu vreau sĕ'şi facă datoria de oare ce nu li s'a plătit leafa rĕmasă în restanţă de treisprĕḑece luni de ḑile. Fiindcă archiepiscopul grec e cel mai bogat om al oraşului, atentatele hoţilor se îndreptează cu deosebire în contra lui. Sf. Sa a cerut de repeţite ori guvernatorului sĕ'l apere. Acesta însĕ i-a rĕspuns însĕ că n'are cu ce. Atunci archiepiscopul a alergat la un mijloc cu totul particular. Şi-a făcut din seminariştii sei o gardă i a înarmat cu pusci şi i pune sĕ stea în fie care noapte de pază împregiurul palatului sĕu. Din când în când Sf. Sa easă noaptea în persoană, cu un revolvĕr în mână, spre a se asigura dacă garnisoana sa împrovisată îşi face datoria.

Loterie.

Sâmbătă în 18 Martie n. 1882.

Buda: **90 57 28 89 6**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 18 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.70	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.—	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.25	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	132.—	131.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.75	97.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95 50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.80	74.75
Datorie de stat în argint	75.65	75.50
Renta de aur austriacă	93.30	93.50
Sorţi de stat dela 1860	128.75	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	820.—	815.—
Acţiuni de credit austr.	309.40	309.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.—	307.50
Sorţi ungaresci cu premii	116.25	116.—
Sorţi de regularea Tisei	109.75	109.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.63
Na oleon	9.54	9.53
100 marce nemţesci	58.80	58.75
London (pe poliţa de trei luni)	120.50	120.50

Nr. 76.—1882. [36] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească din Dumbravă (Ligeth), se escrie pentru ocuparea definitivă a acestei staţiuni învĕţătoresci, concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

1. Salariul anual banesc în sumă de 100 fl. v. a. din repartiţiune.
2. Douĕ jugere de pământ arător.
3. Cuartir liber. Acesta însĕ numai după ce se va finì edificarea scoalei, carea e în curgere. Până atunci însuşi învĕţătoriul 'şi va procura cuartirul.

Petenţii au a'şi îndrepta cererile, instruite conform statutului organic la subscrisul în Idicel, poşta ultimă: Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului ca inspector scol. distr.

Idicel, 22 Februarie 1882.

În conţelegere cu resp. comitet parochial.

Galaction Şagău m. p.,
protopresbiter.

Banca generală de asiguraţiune mutuală „TRANSILVANIA“

A XIII-lea adunare generală ordinară

va avè loc **Duminecă în 2 Aprilie c. n.** la 3 oare după prânḑ în casa proprie a institutului *(strada Cisnădiei Nr. 5.)*

Obiecte de pertractare sûnt:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1881.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu în 9 Martie 1882.

[36] 2—2 **Consiliul administrativ.**

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Joi 11/23 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Martie

În Panciova şi Timişoara încep Nemţii a se pronunţa contra „Schul-vereinului“ din Germania. Ce roduri vor coace aceste enunciaţiuni este greu a spune de pe acum..

Am arĕtat în numĕrul nostru de ieri, ḑice „Telegraful“ din Bucuresci reproducênd un articol după „P. Ll“ îngrigirile ce noua atitudine a Muntenegrului a început se descepte prin presa austro-maghiară. Adevĕrul este că mobilisarea armatei muntenegrene nu este togmai un fapt de care nu ar trebuì sĕ se ţină seamă, mai ales în momentul de faţă. De aceea şi presa austro-maghiară nu încetează de a se ocupa de acest fapt, şi astăḑi găsim în „Deutsche Zeitung“ nesce apreciări care ne dau o idee despre efectul ce el a produs prin presa din Viena şi pe care le reproducem aci, de şi „Corespondenţa politică“ desminte scirea din nou. Acest ḑiar scrie următoarele:

„O scire importantă ne vine din Cattaro. Ea ne spune că Muntenegru a hotărît sĕ'şi cheme sub drapel oamenii în stare de a purta arma. Această mĕsură este motivată prin faptul, că Muntenegrul voesce a trage un cordon puternic şi spre aceasta are trebuinţă de mulţi soldaţi. Totuşi trebuie se pară ciudat că cei din Cetinie, tocmai acum când rescoala din Crivoscia este învinsă, şi când rescoala din Erţegovina e aproape de a se stînge simt trebuinţă de a întărì cordonul dela fruntării, pe când mai nainte, când insurecţiunea era în toată puterea ei şi când o închidere a fruntariilor muntenegrene, 'i-ar fi pus cea mai mare pedecă, cordonul dela fruntării era un lucru peste putinţă. Noi nu credem negreşit că Muntenegrul mobiliseză în scopul de a recuceri Crivoscia. Dar chemarea în Muntenegru a tuturor oamenilor în stare de a purta arma ar fi în ori ce cas, chiar dacă ea n'ar avea de scop decât formarea unui cordon de fruntării, un eveniment căruia nu i se poate tăgădui un caracter serios mai ales dacă el e pus în legătură cu alte împregiurări din aceste din urmă ḑile. La acestea trebuie sĕ numĕrăm faptul, că toate localităţile atât din Crivoscia cât şi din Erţegovina care au fost ocupate de trupele noastre, au fost găsite golite de poporaţiune care fugise în Muntenegru. În curênd principatul va avea a da ospitalitate la mii de fugari pe teritoriul sĕu. Scopul ce sĕ urmăresce printr'aceasta este foarte lămurit.

„Se va crea o cestiune a fugarilor, asemenea cu aceea care esista în anul 1876 pe timpul rĕscoalei contra Turciei şi care a procurat unul din motivele care au împins pe puteri la intervenirea diplomatică din Constantinopole. Cu chipul acesta insurecţiunea erţegovineană va fi desbrăcată de carecterul ei intern austriac şi va fi ridicată la rangul unei încurcături internaţionale. Planul este limpede şi vĕdit. Dar situaţiunea este astăḑi cu totul alta de cât acum şese ani şi, de şi nu ne îndoim de bună voinţa a comitelui Ignatieff de a face din afacerea insurgenţilor erţegovineni o cestiune europeană, totuşi voinţei i lipsesce putinţa de a o realisa. Căci numai cu Muntenegru ca aliat, cei din Petersburg nu se vor încerca a începe o încăerare cu Austria şi Germania.“

La aceste reflectează citata foaie într'un mod care ne suprinde, scriind următoarele linii:

„Dar este oare „Deutsche Zeitung sigură de Germania? Aceasta este o cestiune asupra căreia esistă o mare îndoială, căci pe cât se ḑice, tratatul de alianţă prevede că Germania nu va venì în ajutorul Austriei sau vice versa, de cât numai atunci când una din aceste două puteri s'ar afla faţă în faţă cu două puteri mari. De aceea nu credem că Germania ar alerga în ajutorul Austriei când aceasta s'ar afla într'o încăerare numai cu Rusia ajutată de poporaţiunile slave din toate părţile.“

Lângă reflecsiunile foaiei bucurescene înregistrăm o voce panslavistă. Ḑiariul „Russ“, organul lui Acsacoff ocupându-se cu Austro-Uugaria într'un articul de fond, între alte scrie şi aceste:

„..... Austria la cea dintâiu privire apare un conglomerat de cele mai diverse neamuri. Ar fi însĕ fals dacă ar gândì cineva, că organisaţiunea guvernului ei este numai un mechanism politic, aşeḑat în viaţa diverselor popoară spre a le susţinè la olaltă şi care influenţează numai pe din afară viaţa lor organică; nu, organismul acesta mai are încă o însuşire istorică, care însĕ este o idee vie — catolicismul. Dintre neamurile slavice a le Austriei numai Polonii sûnt absorbiţi de catolicism şi prin acesta deosebiţi de familia cea mare slavică. La Cechi tradiţiunile hussitice sûnt în vie memorie până în ḑiua de astăḑi. În păturile inferioare ale poporului la Croaţi, Slovaci şi Sloveni se mai susţin tradiţiunile credinţei celei „vechi“ (ale ortodocsiei) şi la toţi acestia interesele naţionale sûnt mai pre sus de interesele religioase. Sêrbii din Bănat şi din confiniul militariu, care acum ca şi mai nainte sûnt separaţi (?) de ortodocsie; lângă acestia vin a fi aduşi nenorociţii Ruşi din Galiţia, încă de pe timpul dominaţiunei polone făcuţi cu puterea, dacă nu catolici, cel puţin uniţi; şi Ruşii din Ungaria băgaţi cu sila în ḑilele Mariei Teresie, în unaţie, care unaţie însĕ în popor n'a putut prinde rĕdăcini....“

Foaia rusească vede în nisuinţele de catolisare unica „misiune“ a Austriei şi află că aceasta este isvorul nesecat al mişcărilor şi agitaţiunilor internaţionale, care sûnt în stare a provoca conflicte sângeroase. În sfêrşit „Russ“ speră că Europa, mulţămita iniţiativei lui Gladstone, va întrevenì... Va sĕ ḑică după „Russ“ Austria este iepurele, care ameninţă pacea Europei. Aceaşi foaie scie spune că raporturile între Germania şi Rusia nu insuflă nici o temere de resboiu, pentrucă — şi pe împregiurarea aceasta pune accent deosebit — între aceste două state nu esistă momente de rivalitate, nici pe terenul geografic, nici pe cel etnografic, cu atât mai puţin pe cel politic.

„Nevoie Vremia“, foaia lui Ignatieff, într'un numĕr mai recent ḑice că deocamḑată un resboiu şi numai cu Austria nu e oportun.

Reproducem din „Poporul“ articulii următori cari pentru situaţiunea politică de astăḑi au un interes deosebit.

Nemţii şi Rusia.

E interesant a constata că, prin familie nerusesci singurele cari formează o bandă a parte, adecă care se isolează de societatea rusească proprie ḑisă, sûnt acele cari aparţin provincielor supuse Rusiei.

În această categorie, în cea dintâiu linie sûnt Nemţii din provinciele Balticei, cari sûnt cei mai numĕroşi şi mai influenţi. Odată, acesti locuitori ai Livoniei, Esthoniei, Curlandei nu se deosebia de feliu de Nemţii emigraţi din Germania. Pentru dênşii asemenea, regula cea mai absolută care domina era ca, dela a doua, şi prea adese chiar dela întâia generaţie devenea naţionali Ruşi. Ei nu se deosebia de ceilalţi ruşi decât prin îndoita particularitate, că une-ori vorbeau a casă nemţesce şi că adese-ori mergeau la biserica luterană. Ei erau mai numĕroşi decât alţi străini şi se găseau prin toate clasele societăţii; ei juca un oare care rol nu numai la curte, în minister şi armată, dar chiar în lumea sciiţifică sub titlul de doctori şi profesori, în comerciu şi în industrie; dar toate acestea trecură nevĕḑute pe câtă vreme ei rĕmăsese confundaţi cu Nemţii veniţi din Germania propriu ḑişi. Această stare de lucruri se modifică în ultimii timpi. Dela propaganda greacă religioasă din 1840, care determină pe o mare parte din populaţiunea Livoniei a abjura religiunea ţĕrei lor, şi că astfel după cum s'au vĕḑut de atunci, aceasta nu era decât preludiul unui nou atac dirigeat în contra caracterului nemţesc şi contra situaţiei istorice a provincielor Balticei, Livonienii, Esthonienii, Curlande din clasa înaltă care trăiau la Petersburg, se considera ca o grupă de populaţiune distinctă de Ruşi şi Nemţi rusesci.

Pe când Nemţii emigraţi din străinătate n'au nici un motiv de a adopta în privinţa Rusiei şi a instituţiunilor rusesci o atitudine de reservă bănuitoare şi de a lua loc în conflictele partidelor politice, Nemţii livonieni din reşedinţă, se consideră ca nisce representanţi ai unor interese particulare, pe cari le apĕră cu o pasiune şi cu interes crescênd. Cea mai mare parte de emigraţi din acele provincii cari se află în serviciul statului, fie în admnistraţie sau în armată, mai ales cei din noua generaţiune, voesc sĕ fie deosebiţi de aşa ḑişii Nemţi rusesci, cari adese sûnt ostili instituţiunilor Baltice, manifestând în privinţa junii Rusii democratice o ostilitate puţin ascunsă şi ţine de câte ori au ocasie, a revindeca caracterul istoric al patriei lor.

Dela începutul periodei decianale dela 1860—1870, un antagonism violent domnesce între Ruşi şi Nemţi, antagonism care nu contribue puţin a despera şi învenina lupta începută pentru revindecarea naţionalităţei provincielor Balticei. În aceste condiţiuni, nu rar sĕ se dea mâna şi se ajute sub ori ce formă. Se poate ḑice chiar că în cea mai mare parte a casurilor, toţi Nemţii fără distinţiune de origine şi din ce State sûnt, fac împreună causa comună. E adevĕrat că în acesti din urmă ani esistând deferinţe interioare în elementul german sau acusat puţin în comptul intereselor comune. Supuşii noului imperiu german au convicţiunea de a fi cetăţenii unui stat puternic, şi că nu se mai mulţămesc de rolul cari 'i condamnă a nu fi decât nesce buruieni ale pământului slav. . . . . .

Un Rus.

Următoriul pasagiu estras dintr'un volum publicat la Dentu de către dl Tissot, espune foarte clar atitudinea presei rusesci în privinţa Germanilor:

Presa rusească şi Nemţii.

În ajunul resboiului din 1870—1871 antipatia contra Nemţilor devine din ce în ce mai manifestă şi generală. Pentru a ne putè da compt, nu avem decât se aruncăm o ochire asupra celor mai influente jurnale din acea epocă, precum „Gazetta de Moscua“, proprietatea universităţii din Moscua, dirigeată de către Katkow: „Gazetta Rusească din Petersburg“, (proprietatea academiei imperiale de sciinţe,) dirigeată de dl Karche; „Vocea“ dirigeată de d. Kreiewski; „Gazetta Bursei“ dirigeată de dl Turbinkow şi „Lumea Rusă,“ dirigeată de funcţionarii nemulţămiţi cari numĕră printre ei pe generalul Fadeieff.

Cele câteva pagine ce vom consacra la manifestaţiunile acestor jurnale, nu vor fi cele mai puţin interesante din studiul nostru.

La începutul anului 1870, dl Katkow publică câteva articole în favorul regelui Hanovrei. D. de Schweinitz, ambasadorul nemţesc la Petersburg, întreba pe d. Katkow, dacă „Gazetta de Moscua“ n'ar putè se insereze în corpul jurnalului articole ce i s'ar trimite din Berlin, şi care ar conţine informaţiuni importante. D. Katkow refusa net. Mai mult, el publică o serie de orticole (15 şi 28 Decemvre 1869; 11 Ianuarie 1870) în cari el denuncia aceasta tentativă şi blamă această procedură de a falsifica opiniunea publică. Cea mai mare parte din jurnale aprobă conduita dlui Katkow. „Golos“ în numĕrul seu dela 22 Decemvre ḑice: „E o greşală „a considera Rusia ca o aliată a Pru„siei; cabinetul Ţarului e neutru; „noul ambasador frances, Generalul „Fleury, va ajunge chiar a o lipi de „Francia. E adevĕrat că Ţarul oferì „şefului Confederaţiunei Germaniei de „Nord ordinul Sf. George, dar acesta „e un fapt cu totul personal, cel mult „militar, acesta nu e un fapt politic“.

Pe atunci apăru o broşură: *Inpasul oriental.* În ea era desvoltată ideea că Rusia n'ar fi în stare se tranşeze cestiunea orientului decât prin ajutoriul Franciei. „Gazetta de Mosoova" salută această broşură, (18 şi 20 Februarie) ca preludiu al alianţei franco-rusească. „Gazetta Bursei" (16 şi 22 Februarie) se pronuncia în acelaş sens; ea ţicea că prima anecsiune ce îşi permite Prusia, ar rupe într'un mod definitiv alianţa Rusiei cu acest stat. „Golos spriginind cu energie opiniunile enunciate în broşura ce am menţionat şi acest jurnal adauge că Rusia singură ar putè protegea Germania de sud contra violenţelor prusiene.

La 5 Martie, acelaşi jurnal conjura pe Francia dea nu pune pe Rusia în numĕrul prietinilor detestabilei politice bismarkiene. „Gazeta Bursei" afirmă că amiciţia în curţile din Berlin şi Petersburg era o amiciţie tot atât de afectată ca şi ura Rusiei contra Austro-Ungariei ale cărei sentimente erau atât de antibismarciene.

Broşura generalului Fadeieff: „*Forţele militare ale Rusiei*" avu un mare resunet şi un imens succes de sigur din causa marei uri cu care vorbia contra Prusiei.

Ministrul de resboiu d. Miliutin, şi adversarul seu, şi principele Bariatowski, inspiratorul broşurei, nici o dată n'a făcut un secret din preferinţa lor pentru instituţiunile francese.

Pe timpul declaraţiunei de resboiu toate jurnalele arborară drapelul francES şi era fideli, fără a se ocupa de atitudinea guvernului lor. „Gazeta Bursei declară că o victorie a nemţilor deveniţi aroganţi, nu servia nici decum intereselor rusesci, „Gazeta de Moskowa deplânge (21 Iulie) isolarea Franciei; ea cere într'un mod categoric ca cabinetul rusesc sĕ evite chiar aparenţa unui sprijin dat Prusiei; şi se nu împedece de loc acţiunea Austro-Ungariei. După articolele prusofile ale lui *Times* acelaşi jurnal ţicea (21 Iulie) că „indentitatea intereselor germane şi engleze erau mai dinainte „stabilite, şi că Rusia se va lăsa a fi „dusă la sinucidere, puindu-se în partea Prusiei."

La 1 August, jurnalul d-lui Katkow, constată cu regret că Francia nu mai pune compt pe Austria. *Golos* „scrie în 2 August: „D. Bismarck se „căsnesce de geaba d'a imputa Fran„ciei, proiectele sale contra Belgiului; „nu e nici decum Francia, ci..... „*marelui ducat al Hessei, Nassau, Sles„vig-Holstein*" caută dea convota Bel„giul. Prusia face totul pentru a în„curca Rusia cu Francia şi pentru a „întărîta bănuelile Rusiei contra flotei „francese trămisă în marea Baltică. „Dar la Petersburg se vede îndestul „că rusofilismul prusian nu e de cât „un act de tartuferie. „Se poate pre„vedè, ţicea „Gazeta de Petersburg" „din 22 Iulie, că dacă Germania re„mâne „victorioasă," viitoriul res„boiu, cel cu Turcia, pentru libe„rarea fraţilor sei slavi, va vedea „pe învingătorii de aţi alăturea cu „inamicii Rusiei."

„Gazeta de Moskva" repetă fără încetare, că perfidul Albion era aliat într'un mod secret cn Prusia; că Rusia ar trebuì sĕ se păţească de cursa întinsă de Germania bine armată, Franciei care nu se gândea la nimic (31 August.) — Rusia care se găsea deja într'o depedenţă ruşinoasă faţă cu Germania; rusificarea Linoviei, Est honiei şi Curlandei a fost oprită de Bismarck (2 Septemvre.)

„Victoria armelor nemţesci, — „ţicea *Golos* în August, — va fi fu„nestă pentru Germania întreagă, căci „causa Prusiei e aceea *„junkertumului"* „al militarismului brutal. E adevĕrat, — „urmează acest jurnal — că dinastia „prusiană, mai ales bătrânul care se „află în capul ei, are simpatii şi me„rite mai multe de cât Napoleon III, „dar în viitorul resboiu, nu va fi nici „decum de regulat o cestiune între „duoĕ dinastii, ci va fi cestiunea d'o „luptă a duoe rase; rasa slavă şi rasa germană.

V. Tissot.

Din tomul III al memorielor lui Kossuth.

Quisquis patriam carosque penates quaerit, ense petat.

II.

Atunci şi acum.

(Încheere.)

Unspreţece ani au purtat în Ungaria un potop de căläi veniţi în ţeară din străinătate, sau nisce renegaţi mai rĕi decât aceştia chiverniseală nemţească: Ungurul dacă avea se facă o plânsoare, primea hotărîrea în limba nemţească, dacă avea un proces, i se trânteau legi nemţesci în cap; Ungaria a fost o provincie austriacă, administrată nemţesce, guvernată nemţesce, chinuită şi maltratată. Diploma din Octomvre, restitue limba ungară la toate diregătoriile administrative şi tribunalele în drepturile sale naturale.

În timp de unspreţece ani de amărăciune nu esistase în Ungaria nici o viaţă publică. Simţul naţional atât de viu la poporul maghiar nu se putea esprima decât în privirile crunte ale ochilor sau în şoptiri înverşunate în întunerecul chilielor închise cu grige. Ţeara era un mare cintirim, un loc de înmormêntare pentru cei morţi de vii, în a cărui tăcere mortuară se mişcau numai conspiratorii; cine nu conspira astepta scârşnind în tăcere din dinţi aurora reînvierei.

Acum vine diploma din Octomvre şi reactivează instituţiunile constituţionale ale ţĕrei; salele de discusiune ale paladiului vieţii naţionale, a instituţiunei comitatense se redeschiseră; cuvêntul liber se aude de nou în străvechile bastiuni ale libertăţii ungaresci, în locurile de plantaţiune ale patriotismului şi virtuţii cetăţenesci; Ungurul a început a se simţì ca cum se simte un om care iasă la aer liber dintr'o pivniţă plină de gazuri înăduşitoare: el resuflă şi sorbì aerul cu plumâni lărgite şi cu pept sufulcat, din greu.

Şi apoi i se mai promisese şi dieta. Diploma regală şi încoronarea se puseseră în perspectivă apropiată şi dl Benedek îşi luă ţiua bună dela „iubita sa patrie" din reşedinţa sa ca comandant al ţĕrei cu proclamaţiunea, că acum „constituţiunea ungurească e restaurată, dorinţele naţiunei sûnt împlinite."

Aceasta firesce era numai amăgire. Constituţiunea aceasta nu era constituţiunea ungurească; peatra fundamentală a acestei constituţiuni poartă inscripţiunea: Ungaria trebue sĕ fie un stat liber şi independent, care cu privire la întreaga sa sistemă de guvernare, subînţelegênd aici resboiul şi finanţele, trebue sĕ aibă consistenţa sa propriă, independentă, separată cu totul de imperiul austriac şi nesupusă la amestecul nici unui popor sau ţĕri străine; dar constituţiunea octroată de diploma din Octomvre încorporà Ungaria în monarchia unitară austriacă; ea concese Ungariei autonomie, dar numai în sfera afacerilor provinciale şi acì încă numai cu condiţiunea, ca Ungaria încât pentru toate afacerile de stat, începênd de sus dela încuviinţarea dărilor, a recruţilor, dela stabilirea modalităţii cu privire la obligămêntul militar până în jos la afacerile postale, de telegrafe şi drumuri de fer sĕ fie degradată într'o provincie a monarchiei austriace şi sĕ fie dependentă de senatul imperial şi de ministeriul cesaro-austriac. Cu un cuvênt: diploma din Octomvre nu a fost o apropiere de dreptul istoric, ci o înstrăinare dela acest drept, nu concesiune, ci un pumnal, sĕ o spunem cu cuvintele cele mai cruţătoare: a fost un blid de linte, pe care afurisita pretensiune a „unităţii imperiale" îl dede naţiunei cu cugetul reservat, că naţiunea, înfrântă fiind de secăturile unei domnii teroristice de 11 ani, se va areta destul de laşe ca sĕ-l pimească drept schimb pentru sânta moştenire a străvechilor sale drepturi.

Dar străinii neversaţi în dreptul de stat unguresc, ori cât de ageri erau ei dealtmintrenea, totuşi de zarea luminei din front nu puteau vedea întunerecul din fund; de aceea ei credeau lucru posibil, că în cumpĕna hotărîrei naţiunei ungaresci pondul celor date va precumpănì pe cele reţinute sau chiar furate.

În urma acestei îndoieli ivite Pulszky făcù la 25 Octomvre aretarea, că concesiunile ungaresci au făcut mare impresiune la guvernul din Turin. S'au înspăimântat. Şi impresiunea cea rea a mers atât de departe încât în momantul când Pulszky solicitase achitarea speselor pentru fabricaţiunea de note de bancă ungaresci ni se promise plătirea, dar plenipotenţiatul lui Cavour (Berzi) însoţì promisiunea cu observarea: „Noi poate că ne ostenim în zedar, căci Ungurii vor fi satisfăcuţi."

Cumcă Austria umbla cu gândul unui atac asupra Italiei, despre aceasta Cavour era de deplin convins. El era pe părerea că concesiunile făcute Ungariei sûnt o pregătire calculată cu isteţime pentru a realisa atacul intenţionat: o intenţiune aceasta, care servea de aşa şi propunerei relative la întrevederea din Varşovia. Mai erau însĕ şi alte sinptome ce indicau aceasta intenţiune. Un asemenea presemn era împregiurarea, că jurnalele ungaresci şi austriace pe la sfârşitul lui Septembre, va se ţică intr'un timp, când discusiunile despre întrevedere se continuau încă, vestiau apropierea unei recrutări în nisce proporţiuni cum nu s'a mai pomenit; se ţicea că se vor chiema cinci clate de etate şi într'adevĕr „Wiener Zeitung" publică în Octobre un decret ce provoacă autorităţile sĕ ia dispositiuni ca completarea armatei pro 1861 sĕ se poată esecuta încă în anul 1861. Alt simptom mai era, că trupele imperiale din Veneţia se înmulţiseră considerabil. Aceasta concentrare de trupe a dat ânsă şi la schimbarea de note diplomatice. Austria firesce contesta ori ce intenţiune de resboiu, unde numai isbutia cu tăgăduirea se desvinovăţia cu aceea că se restringe a înarma pentru toate casurile de apĕrare; firesce aceasta era numai o fabulă, pentru-că ea putea se scie prea bine, că Victor Emanuil ocupat fiind cu Neapolea, nu va atăca în anul 1860 Dealtmintrenea şi raporturile comitetelor revoluţiouare din Veneţia despre înmulţirea trupelor risipiau ori ce îndoială. Cavour se plânse lui Pulszky, că nu este în stare a'şi procura informaţiuni sigure despre adevĕrata forţă a trupelor austriace concentrate în Veneţia, pentrucă Veneţianii în faptă vedeau mai mulţi Austriaci de câţi se aflau acolo. Poate că într'adevĕr a fost aşa, cu necurmatele mişcări şi translocaţiuni ale trupelor o astfeliu de amăgire într'adevĕr nu era eschisă. Nu încăpea îndoială, că se duceau necurmat trupe în Veneţia care şi aşa era des ocupată La toate aceste simptoame s'au mai adaus şi denumirea m. Benedek, care în acel timp trecea de cel mai capabil beliduce austriac, ca „comandant de armată şi general comandant pentru regatul Lombardia-Veneţia, de asemenea şi pentru Carintia, Stiria, Tirol şi teritoriul litoral" — şi denumirea aceasta a urmat togma în 20 Octomvre, prin urmare în ţiua când se dedură Ungariei concesiunile. Concentrarea acestor comande în mâna unui beliduce şi cu deosebire în mâna lui Benedek şi coinciderea acestui eveniment cu întrevederea dela Varşovia şi cu concesiunile făcute Ungariei: toate acestea Cavour le considera de picătura care făcea sĕ se verse păharul plin deja. În convingerea aceasta el trimise comandantului flotei neapolitane, admiralului Persano, care mai târţiu avu o soarte atât de tragică, „următoarea telegramă:

Ţine flota gata de plecare spre marea adriatică şi dispune o recrutare forţată de matrozi în porturile neapolitane. Dacă legea neapolitană nu pedepsesce cu moarte deserţiunea în timp de rĕsboiu, publică o ordinaţiune în acest înţeles şi împuşcă pe ori ce desertor. Timpul de a se lua măsuri mari a sosit. Spune lui Garibaldi, că de vom fi atacaţi din partea Austriei, eu îl voiu provoca în numele Italiei, sĕ se îmbarce cu cele douĕ divisiuni, pentru a lua parte la luptă aici la Mincio. Trimite-mi la ori ce cas pe Türr, ca dênsul se poată influinţa asupra Ungurilor.

Cavour scrise şi Regelui, svătuindu-l se părăsească la moment provinciile de sud şi sĕ se pună în fruntea armatei.

În aceeaşi ţi (22 Octomvre) el adresà şi principelui Napoleon o scisoare, prin care-i comunică, că (Italienii) sûnt gata a resista cu energie unui atac din partea Austriei, numai cât dînşii nu sciu, din care parte se va face atacul. Ar fi avantagios pentru dînşii, dacă vor fi atacaţi din spre partea principatelor. De aceea recearcă pe principele a intrevenì la împĕratul (Napoleon) ca Francia sĕ dea Austriei sĕ priceapă că la casul unui atac asupra Piemontului Lombardia sĕ remână neatinsă.

Această situaţiune încordată în care invasiunea francesă se asteapta în tot minutul, a durat numai vro câteva ţile.

Jurnalele franceze inspirate vesteau ca un *factum*, că cabinetul din Viena a trimis pe baronul Hübner cu o misiune în formă de ultimat la principele Metternich în Paris, prin care principele se avisase a da de scire lui Napoleon că Austria e hotărîtă a paralisa planurile regelui Victor Emanuil ce ţinteau la unitatea italiană, prin o procedere ofensivă; i s'a mai impus principelui şi datorinţa a se informa esact, dacă în casul acesta intenţiunea lui Napoleon este ca se dea earăşi ajutoriu Piemontului şi dacă este aşa, ce ar trebuì sĕ facă Austria pentru a îndupleca pe Neapoleon sĕ se abată dela această intenţiune.

Cumcă aceste destăinuiri nu erau neîntemeiate, aceasta se adeveresce şi din o epistolă a contelui Cavour către generalul Lamarmora, datată din 20 Octomvre. În epistolă Cavour scrie:

„Am aflat dela Paris, că împĕratul primesce astăţi pe principele Metternich, care va presenta ultimatul austriac. Dacă lucrul e astfel, resboiul e sigur, pentrucă mi se pare imposibil lucru ca Francia sĕ se supună amerinţărilor austriace. La tot casul aceasta întrevorbire va decide, dacă me vor lăsa în pace sau va fi resboiu".

Descoperirile foilor inspirate din Paris mai cuprindeau şi aceea, că Austria va aştepta cu esecutarea atacului proiectat până ce se vor pronuncia ţarul şi guvernul prusesc din Varşovia asupra afacerilor din peninsula italiană. Cumcă ofensiva proiectată, ba decisă, trebuia suspendată pâna la sfârşitul întrevederei din Varşovia, e lucru firesc, pentrucă Împĕratul Francisc Iosif a plecat direct la Varşovia numai din motivul, ca „sĕ-şi asigure o nouă alianţă sântă" contra revoluţiunei.

Dar acest plan, în care cei din Viena se încredușeră atât de mult, se nimicì prin privirile posomorîte ale lui Napoleon și prin puternicul cuvênt al Angliei. *Rendez-vous-ul* din Varșovia nu numai că nu a realisat dorul Austriei, ci din contră aceasta a mai primit și avisul dela țarul tuturor Rușilor, că Austria va face bine, dacă va remânè pe pace.

De altă parte Cavour, care nu doria alta decât ca Împĕratul Franciei sĕ garanteze integritatea Lombardiei, primì la scrisoarea sa adresată principelui Napoleon respunsul, că Împĕratul a făcut mai mult, „Austria s'a ingagiat a nu atăca Piemontul."

Deci norul acesta de tempestate trecu. Cavour se simți deja în primele ḑile ale lui Noemvre asigurat că până în primăvară patria sa nu va fi atacată. Până atunci, credea dênsul, Gaeta va fi cucerită, regele din Neapole va devenì fugar din țeară și cu aceasta împreunarea Neapolei cu Italia de nord și de sud va fi faptă împlinită, care trebuie se mĕture cestiunea de pe tapetul cunctațiunilor diplomatice. Prin o astfel de regulare a afacerei Neapolea, care acum absorbia puterea trebuia se devină un isvor de putere. Cavour calcula, că Italia va fi în stare sĕ înmulțească până primăvară forța sa militară normală cu 60,000 soldați, cu care avea se înceapă resboiul pentru eliberarea Veneției; atunci Italia avea sĕ arunce Austriei mănușa în față, chiar și „dacă prin vecsațiuni ar duce lucrurile atât de departe încât însăși Austria se înceapă resboiul."

O scrisoare a representantului nostru din Paris de dto 4 Novembre cuprinde următoarele.

„Un mare serviţiu ni s'a făcut prin aceea că i s'au legat Austriei mânile ca până la primăvară se nu poată ataca. Austria nu poate decât se devină tot mai slabă; finanțele ei încurcate prin permanența armatei sale pe picior de rĕsboiu, trebuia sĕ devină și mai încurcate; trupele sale, care îi consumă cretarii din urmă, le va cuprinde demoralisarea; Italia însĕ se va întărì asemenea unui om tiner si viguros din ḑi în di și până la primăvară vom fi și noi gata. Aicî (în Paris) oamenii sûnt pregătiți pentru eventualitatea că în primăvară puterea împreunată a Italiei și Ungariei va sdrobí pe Austria." *Est coeca futuri mens hominum fati.* Mulți nori, de care noi nici nu am visat, s'au conglomerat pe orizonnul nostru până la aceea primăvară care era steaua speranțelor noastre. Nu se poate însĕ ḑice că până la începutul luì Novembre vederile representantului nostru din Paris (colonelul Nic. Kiss) nu erau îndreptățite.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Sebeș în 9 Martie v. 1882. Dle Redactor! În numerul 27 al „Telegrafului Roman" la corespondența din Sebeș privitoare la alegerea primariului, observați în notă, că după cum sûnteți de o parte încunosciințiați, solidaritatea s'a făcut imposibilă, fiindcă unii a stăruit morțis pre lângă un propus ce și la fost formulat prealabil, și de carele ceia-lalți nu au avut nice o cunoscință; Doriți însĕ în observare ca se fiți deplin luminați asupra adeverului. Deci ca nice Dvoastră, nice On. public cetitor se nu fie de o părere greșită, voiu cerca după părerea mea a ve face deplina lumină în acesta cestiune.

Îndată după abḑicerea primariului Dr. Păcurariu, Românii au început a se interesa, ca sĕ se facă alegere pentru primariat. Chiar și în representanța orășenaescă sa adus conclus, ca sĕ se roage locurile competinți a dispune alegerea primariului.

Odată cu aceasta cestiune a venit pre tapet cestiunea persoanei; cine se fie primariu? Unii ḑiceau Piso, alții și anume cei mai mulți ḑiceau Dr. Isac.

Dl. Piso însĕ dela un temp a început cu tot feliul de presiuni d. e. ca dacă nu se va alege el atunci mai bine trece cu oamenii lui și votează cu Sasii; Oamenii lui sûnt: Avram David paroch, Danil David învĕț. Danil Chirca provisor, și Petru Tecău.

Și alte multe de feliul acesta, că dacă nu va fi el primariu atunci se va întâmpla cutare și cutare lucru, adecă o mulțime de amenințări așa ḑicênd.

Cestiunea primariatului însĕ s'a fost mai uitat, presupunênduse, ca așa va remânea până la implinirea periodului de 6 ani în 1883 Aug. adecă substitiure illegală.

Pentru aceea Ordinul vice-comitelui de a se alege primariu în 12 Martie, comunicat numai cu 3 ḑile înainte în adevĕr a surprins și a frapat pre mulți.

Acum se începe în toată puterea cestiunea persoanei primariului, înțeleg între Români.

Oamenii lui Piso cu nici un preț nu concedeau că primariu poate fi altul afără de Piso. Aducêndui ca merite pracsa de 13 ani. — Cei lalți ḑiceau ori care din doi, numai Român sĕ fie. Și anume acela pentru care e opiniunea publică, pentru care e maioritatea. Opiniunea publică a fost tot deauna contra lui Piso. Și majoritatea pre lângă acestea, cum foarte bine a observat unul, nouĕ ne trebue un primariu, carele se nu ne ducă la blam, la rușine, și carele se scie representa interesele comunali, și nouĕ sĕ ne fie fală cu el și nu se depindă și de frunză. Nu voesc se întru mai departe în meritele unuia și a altuia, dacă va fi de lipsă însĕ, o voiu face-o la timpul seu.

O împregiurare a venit întraceia de a ajutat dlui Piso la realisarea scopului seu în detrimentul seu. Și anume: Omul seu Danil David a fost învĕțătoriu de limba română la gimnasiul săsesc, de unde avea salariu 200 fl. v. a. anual.

Sasii însĕ după cum am audit vorbinduse, fiindcă David nu făcea nice un sporiu, nice un esamen, a escris concurs pentru acest post ḑicênd: mai bine dăm acelea 200 fl., unui Sas decât unui Român. Concursul espira, dacă nu me înșel tocmai pre timpul alegerei de primariu. În dimineața alegerei de primariu vedui pre Dl. Piso umblând până în ḑiua prin cetate întrând pre la câte un Jidov, ori ce mai sciu eu.

Tot asemenea vedui și pre Dl. Danil David vorbind cu Preotul săsesc și cu alți Sasi.

De aici apoi unii oameni rei ḑic: Că fiind că D. David, deși s'a escris concurs pentru postul de limba română la gimnasiul săsesc, totuși e învĕțătoriu acolo și aḑi, trebue că ia părut reu de 200 fl. v. a. și i sa dat cel mai nimerit prilegiu, pentru ale mai putea căpăta câtva timp.

Cred On. Redacțiune, că din cele espuse până acì ve veți fi luminat de ajuns*) pentru a putè vedea cine a fost causa căderei Românilor.

Această cădere a Românilor și în unicul oraș românesc în Ungaria deși în mare majoritate 35 Români 26 străini, a adus Românilor sebeșiani nu numai un blam, ci și daune enorme, care nu aflu cu cale ale espune aici.

De aceia apoi nu e mirare dacă poporul auḑind, că Românii au căḑut și din causa cui, era pe acì se treacă marginile răbdărei. S'a aflat însĕ oameni cari îi-a mulcomit, și cari în loc de resplată s'a vĕḑut arătați și trași la judecată de către dl Piso ca dir. de Poliție.

Ba a mers așa de departe încât în a doua acusă criminală, dl Piso, a ḑis: pe subscrisul pe respunderea dlui numai decât sĕ-l aresteze, eară despre toate urmările ce vor fi se respundă dnii I. Tipeiu și Paraschiv.

Urmare la toate deocamdată nu e decât, dispreț total față cu oamenii aceia, ce au tradat interesele noastre. Și pot fi securi că din încrederea poporului nu vor mai dispune de interesele lui.

Eu unul doresc, ca acest cas se nu aibă urmările atât de rele cât le poate avea, căci atunci va fi foarte mare respunderea acelor ce l'au făcut.

Am ḑis adevĕrul.

Zevedeiu Mureșan.

*) Cam slăbuț; argumentele tocmai pe unde ar trebuì se fie mai tari contra Piso și David sunt șovăitoare și pretecstoase. Red.

Varietăți.

* (Alegeri la sinodul archidiecesan (continuare din Nr. 28*)*. În cercul cl. al *Hondolului* P. Protos. Nicanor Frateș*). În cercul mirenesc al *Sibiiului* s'au ales: Iacob Bologa consil., Ioan de Preda adv.; în cercul *Săliștei*: Ilie Măcelariu cons., Dr. Nicolae Olariu advocat; în cercul *Sebeșului*: Dr Nicolae Maier prof., Dr. D. P. Barcianu prof.; în cercul *Sighișoarei*: Constantin Stezar cap. în pens. și Zacharie Pușcariu funcționar, în cercul *Vălcelelor*: Ioan cav. de Pușcariu septemvir, Dr. N. Pop prof. gim; în cercul *Albei-Iulie*: Nicolae Gaetan adv., Rubin Patița adv.; în cercul *Agnitei*: Ioan Zaharia v.-notar jud., Livie Bran de Lemeni vice pretor; în cercul Brașovului: Diamandi Manole comerciant, Ioan Popea profesor gimnasial.

* O jertfă a iperzelului în maghiarisare. Directorul gimnasiului de stat din Fiume Dr. Zaffery este pus în disponibilitate, pentrucă la ocasiune s'a esprimat prea pe față și fără tact asupra nisuințelor sale de a maghiarisa cetatea Fiume. Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică, „ca se nu se amărască amiciția italiană-maghiară, la propunerea podestei (primariului) Ciotta", a dispus disponibilisarea numitului director.

* (Clădiri noue se vor ridica în interiorul Bucurescilor,) între cari: o stațiune mare în centrul cetății (lângă Cismigiu pe bulevardul cel nou); palatul justiției; palatul camerei și senatului. Academia, biblioteca și archivele; doue licee, ḑece scoli și columna Traiană.

* (Drumuri de fer noue în România.) Guvernul român a presentat Camerei deputaților feliurite proiecte de legi pentru construcțiinnea liniilor ferate următoare; Titu-Tergoviște, Râmnicul Vălcei-Peatra-Corabia cu o ramificațiune la Ocnele mari; Folticeni-Dolhasca; Peatra-Bacău; Bărlad-Vasluiu și Huși Docolina. Proiectele aceste au fost primite de cameră cu aplause prelungite. În curênd se va vota și o linie ferată Bucuresci Cernavodă. Linia aceasta e preste 250 chilometri de lungă și va lega Dobrogea de România cu un pod grandios preste Dunăre. — Senatul a votat proiectul de lege pentru rescumpărarea liniei ferate Cernavoda-Constanța cu prețul de 16,800,000 franci.

* Marți, în 1 Martie cu ocasiunea aniversării nascerei Regelui Italiei Umbert, la legațiunea italiană din Bucuresci, a avut loc un banchet oficial și seara a avut loc primirea.

*) Duplu. Red.

* (Despre inele.) Obiceiul inelelor se găsesce la cea mai depărtată anticitate, și e cu totul ne sciută cine le a înventat mai nainte de a face us de dênsele.

Sĕ pare însĕ că Egiptenii au fost cei cari le au purtat cei dintâiu; căci istoria lui Iosif în Egipt e primul loc unde se găsesce mențiune despre inele căci ḑice: „Faraonul își scoase inelul din mână și-l pusĕ în mâna lui Iosif" și e de notat că îl vedem fiind chiar de atunci simbolul puterei. Mult timp avea sĕ rămâe Grecilor necunoscut usul inelului, și aceasta o deduce Pliniu naturalistul din aceea că nu a vĕḑut nici odată făcêndu-se mențiune nici în Iliada nici în Odisea, cu toate că Omer obicĭnuesce a observa cu băgare de seamă și a numì în special fie care parte ce compunea podoaba atât a bărbaților cât și a femeilor.

Noi vedem inelul întrebuințat ca pecetiă pentru prima oară în istorie, la Sazatel care sigilă decretul de moarte contra lui Naboth cu inelul regelui. — Curțiu ne spune că Alexandru 'și sigilà scrisorile pentru Europa cu propriul sĕu inel, și pe acelea pentru Asia cu inelul lui Dariu.

Odată ce Romanii adoptară usul inelului, îl supuseră la oare cari legi ficse. — Numai acei senatori cari fuseseră ambasadori, și acei generali cărora li se decretase onoarea triumfului puteau purta un inel de aur în ḑilele de solemnitate, de fer în celelalte.

Mai târziu se acordă dreptul de a purta inel tuturor senatorilor și tuturor cavalerilor: cel de aur devine semnul distinctiv al ordinei cavalerilor, plebeienii 'l aveau de argint, ear sclavii de fier.

La început nu se purta decât un inel dar cu introducerea lucsului în în Roma, încep a se purta unul în fie care deget, ba chiar la fie care falangă.

Aveau inel de earnă, inel de vară; avură în fine pentru ori ce săptămână. — Lucrul fu întins la excesul cel mai mare de Eliogabal, care nu purta un inel mai mult de cât o dată, după cum nu purta mai mult de cât o dată nici chiar cioarecii.

Cât pentru chipul de a purta inele, el a fost foarte deosebit, și după diferitele națiuni, Evreii 'l purtau în dreapta, Romanii la mâna și în degetul care le plăcea mai mult și numai în timpurile cele din urmă se încep a se adauge pietre la inele, și a se purta esclusiv numai în mâna stângă până într'atât în cât s'ar fi părut ridicol a'l purta în mâna dreaptă. Grecii purtară tot deauna inelul în al patrulea deget de la mâna stângă, pentru motivul, ḑice Aulu Geliu, că în acest deget sĕ află un nerv care merge drept la inimă. Poate că pentru același motiv, și în ḑilele noastre, la căsătorii, se pune inelul nupțial în acelaș deget.

Usul acestui inel nupțial fu general la Ovrei și la Romani, și se pare că a trecut și la crestini chiar din primii secoli, de oare ce găsirăm mențiuni făcute chiar în Sertallian.

Învitare de prenumerațiune

la

„Scoala Practică".

Magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară.

De

Vasile Petri.

Apare la prima fie cărei luni în numere de câte 2 coale, și costă pe an 3 fl. plătiți înainte. Abonamentele sĕ fac la. Redacțiunea „Scoalei Practice" în Năsĕud (Nassód, Transilvania.)

Veḑênd, că astăḑi învĕțătorii a trei milioane de Români din Austro-Ungaria nu mai au nici un organ de specialitatea lor, apunênd una după alta amândoue foile pedagogice, cari

mai apăreau în timpul din urmă — „Scoala Română“ si „Foaia Scolastică“ dela Blaş — m'am hotărît, la insistările unor amici zeloşi de înflorirea scoalelor noastre, a reapuca de nou condeiul de redactor, spre a împlè după potinţă, acest gol, pe cât de ruşinos, pe atât de vătemător pentru învĕţătorimea română de dincoace de Carpaţi.

Luând hotărîrea aceasta, am căutat a 'mi da samă de neajunsurile scoalelor noastre şi de modul, cum ele ar putè fi întîmpinate mai cu succes, şi mam convins, că sub împregiurările actuale nu aşi putè face un mai bun serviţiu causei scolare, decât a scoate la lumină un ḑiar, care lăsând la o parte tractatele teoretice, pentru cari mulţi din învĕţătorii nostri au arătat până acum puţin interes, unii chiar şi puţină precepere, sĕ se ocupe singur numai cu partea practică a instrucţiunei, cu arta de a preda materiile de învĕţămênt după principii metodice,

Mi-am ḑis adecă, că deşi scoalele primare sûnt institute de crescere, totuşi mijlocul principal pentru atingerea acestui scop, preocupaţiunea ḑilnică a învĕţătorilor, este instrucţiunea. Numai instrucţiunea face, ca educaţiunea se fie mai mult decât o simplă deprindere, se fie o desvoltare, o crescere din lăuntru în afară.

Sufletul instrucţiunei însă este *metodul*. Instrucţiunea metodică sau raţională luminează mintea, încălḑesce inima, întăresce voia, înalţă fruntea scolariului; lipsită de metod, ea îngreună numai memoria, tâmpesce şi umilesce. Învĕţătoriul fără metod, nesciind de unde se apuce lucrul, se bate ca pescele pe uscat, fără se poată face ceva spor; în urmă desperează sau devine cu totul nepăsător de chiemarea sa ; scolarii sei orbecând, se disgustă şi dînşii, pierd credinţa în propriile lor puteri şi caută a părăsì scoala, unde pe ei nu-i aşteaptă decât trudă şi necaz. Din contră învĕţătorul măiestru în ale metodului numai se joacă cu instrucţiunea, procede sigur căci cunoasce bine calea progresului, nu face multă vorbă, fiind că tot cuvêntul e cumpănit şi la locul seu, şi chiar puţină învĕţătură se aibă, el scie din puţin so dee aproape tot cât are; discipulii sei învaţă cu drag, pentru că înţeleg învĕţătura, tocmai pentru aceea se desvoaltă şi înaintează veḑênd cu ochii; ei nu fug de scoală pentru că cunosc folos dela ea, şi se poate spera, că păşind în viaţă, vor ocupa cu demnitate şi inteleginţă posiţiunile, în cari vor întra.

Metodul este în stare a face minuni chiar. Au nu scim cu toţii, că discipline din cele mai grele, cum sûnt d. e. fisica, gramatica, frângerile decimale, proporţiunile etc., cari mai înainte se învĕţau numai în gimnasii, astăḑi se propun cu bun succes şi fără nici o greutate până şi în sccalele elementare. Acest succes este a se atribuì singur numai metodului basat pe psichologie. De aici dictul celebrului pedagog Diesterweg, că „puterea învĕţătorului este metodul seu.“ Metodul face pe învĕţător, şi învĕţătorul face scoala.

Şi cum stăm noi Românii în privinţa aceasta? O spun pe faţă, căci nu-mi plac amăgirile de sine: avem puţini învĕţători despre cari s'ar putè ḑice cu drept cuvênt, că sûnt măiestrii în ale metodului. Un numĕr considerabil de învĕţători actuali n'au făcut nici când vre-un curs de pedagogie, ear între cei eşiţi din preperandii mulţi sûnt chiemaţi, dar puţini aleşi. Lucrul de altmintrea se esplică de sine. Preparandiile noastre nu au lângă sine scoale de model, în cari elevii preparandiali sĕ se poată deprinde cu praxa scolară, şi unde esistă vre-o scoală de model, ea nu prea este model de scoală. Afară de aceasta profesorii preparandiali, nu se aleg tot-deauna şi pretutindinea cu privire la cualificaţiunea lor pedagogică, ci din alte consideraţiuni. Sûnt între ei şi de aceia cari în viaţa lor n'au vădut o scoală de model, prin urmare nici idee nu au despre ceea ce poate presta aşa o scoală; sûnt alţii cari nici când nu şi-au dat samă de organismul scoalelor primare, de întogmirea lor internăşi esternă.

Eacă cum se face, că avem mulţi dascăli, buni de a „dăscălì“, va se ḑică maltracta junimea, şi puţini învĕţători, cari se o lumineze, se o crească. Ne lipsesce în mare parte abilitatea metodică.

În priviuţa aceasta am crednt, că aşi putè aduce oare care folos scoaleleor noastre, şi în credinţa aceasta am înfiinţat.

„*Scoala Practică*“,

în care se vor publica:

1. Lecţiuni practice din toate obiectele de învĕţămênt, esecutate deplin sau numai schiţate.

2. Materii didactice înfăţişând numai resultatele instrucţiunei din scoală.

3. Sciri scolare de interes practic.

4. Informaţiuni pentru învĕţători la interpelaţiunile, ce ni se vor face de cătră lectori în cause scolare şi personale.

5. Recensiuni de scrieri pedagogice.

Lecţiunile vor ocupa cea mai mare parte din spaţul foii, şi spre a fi înţelese de cătră toţi, vor fi însoţite, unde va fi de lipsă, de observări didactice şi psichologice.

Pentru ca însĕ lecţiunile se corespundă, după cuprins şi formă, adevĕratelor trebuinţe ale scoalei, am compus un

Plan de lecţiuni

pentru scoalele elementare, întocmit pe 30 de sĕptĕmâni, în care se specifică pensurile din fie care obiect de învĕţămênt, pentru fie care sĕptĕmână de scoală. Acest plan de lecţiuni, care se poate considera ca un comentar la planurile de învĕţământ ţinute în termini generali, se va publica şi el succesiv în „Scoala Practică“, începênd îndată din numĕrul prim.

Astfel, alăturea cu partea formală, va fi considerată şi partea materială a instrucţiunei.

Vin deci a deschide prenumĕraţiune la „Scoala Practică“, în speranţă, că învĕţătorii nostri cu inimă cătră chiemarea lor, se vor grăbì a susţinè acest unic organ pedagogic, ce apare în Austro-Ungaria şi care este menit a le înlesnì atât de mult lucrul lor din scoală.

Apelez cu deosebire la vechii mei amici, discipuli şi cunoscuţi, se nu pregete a propaga în cercurile lor scirea despre noua mea întreprindere şi a lucra pentru reuşita ei.

Nu m'am asociat de astădată cu nime la lucru, pentrucă voiesc a fi mai liber în redactarea foii şi pentrucă ca profesor în pensiune, cred a putè publica câte douĕ coale pe lună chiar şi când aşi rĕmânè avisat singur numai la condeiul meu; cu toate aceste primesc cu plăcere ori ce concurs binevoitor, drept dovadă despre interesul învĕţătorilor pentru instrucţiunea publică.

Întâiul numĕr va apărè la 1 Aprilie vechiu; şi fiindcă sûnt hotărît, în urma esperienţelor de mai nainte, a nu tipărì decât un mic numĕr de esemplare de reservă, cu atât mai vîrtos, cu cât numerele sûnt de câte douĕ coale, de aceea rog pre cei ce doresc a se prenumĕra la „Scoala Practică,“ se binevoiască, în însuşi interesul lor, a trimite costul abonamentului cât mai îngrabă, şi mult până la Dumineca Floriilor; altcum nu le pot garanta numerele dela în ceput.

Terminând declar, că ori care sĕ fie numĕrul prenumĕranţilor, foaia va apărè cel puţin un an întreg, îmi place însĕ a crede, că ea se va susţinè şi mai departe, fiindcă atinge o lipsă din cele mai simţite la noi, — altmintrea zeu! am trebuì sĕ desperăm de învĕţătorii nostri. —

Salutare colegială şi sĕ ne vedem cât mai numĕroşi în „Scoala Practică.“

Năsĕud, 1/13 Mărţişor 1882.

Vasile Petri.

Loterie.

Mercuri în 22 Martie n. 1882.

Sibiiu: **74 58 3 57 78**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 21 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.70	118.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.25	88.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.75	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	133.—	132.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.—	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.50	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.50	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.75	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.90	75.—
Datorie de stat în argint	75.85	75.50
Renta de aur austriacă	93.10	93.50
Sorţi de stat dela 1860	129.50	128.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	810.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	315.40	315.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.—	307.50
Sorţi ungaresci cu premii	117.50	117.—
Sorţi de regularea Tisei	109.—	110.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.63
Na oleon	9.53	9.53
100 marce nemţesci	58.75	58.75
London (pe poliţa de trei luni)	120.45	120.50

ad. Nr. 65. [39] 1—3

CONCURS.

Venind în vacanţă 6 din stipendiile acordate la învĕţăcei de meserii în anul 1879 se scrie prin aceasta de nou concurs la şese stipendii de câte 25 fl. v. a. pe an, pentru tineri români, cari voesc a învĕţa una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria (lemnăria, bărdăşia) faurăria, măsăria (têmplăria), cismăria, palarieria, curelaria s'au şelaria.

Cererile au se fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care sĕ se vadă, că concurentul este de nascere Român şi că are cel puţin vêrsta de 14 ani.

2. Atestat scolastic, din care sĕ se poată vedè, că concurentul are cel puţin cunoscinţele ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria şi se cunoască şi o altă limbă folosită în ţeară, precum maghiară s'au germână.

3. Revers dela părinţi s'au tutori prin care acestia se deobligă, că vor lăsa pre fii lor se înveţe meseria, la care se aplică, până când vor eşì sodali cu atestat în regulă.

4. Un esemplar din Contractul ce părintele s'au tutorul concurentului va încheia cu măiestrul, la care învĕţăcelul întră la meseria ce şi-a ales.

Cererile astfel instruite sûnt a se înainta subsemnatului comitet până în 1 Maiu st. n. a. c.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la Sibiiu în 7 Martie n. 1882.

Iacob Bologa m/p., Dr. **D. P. Barcianu** m/p.,
secretar al II-lea

Scrisuri fonciare de 6%

ale Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu.

Fiindcă acest institut acoardă împrumuturile sale hipotecare în scrisuri fonciare numai până la cel mult o **terţialitate** a valoarei hipotecelor, acele scrisuri oferă o siguranţă **mai mare decât pupilară** şi sûnt prin urmare foarte acomodate pentru fructificare de capitale, sûnt notate la bursa din Budapesta şi aduc 6% interese. Cuponii de interese se plătesc fără de nici o subtragere la semestru în 1 Aprilie şi 1 Octomvre a fie cărui an la cassa institutului în Sibiiu şi la firmele numite mai jos. Scrisurile fonciare sĕ rescumpĕră în întreaga lor valoare nominală în cel mult 20 ani prin tragere la sorţi în tot anul în luna lui Septemvre. Se găsesc de vêndare în cursul ḑilei la cassa institutului în **Sibiiu,** la „Banca comercială pestană ungară“ în **Budapesta,** la Dl bancar P. I. Kabdebo în **Sibiiu** şi la Dl Ioan Duşoiu comerciante în **Braşov.**

Sibiiu, 20 Martie 1882.

[40] 1—3 Direcţiunea institutului „Albina“.

[41] 1

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditĕţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea!

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. O roloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 12 Martie.

Eri și astădi a cerculat o listă printre cetățenii de aici, cari sûnt totodată și membrii ai representanții comitatului. În frontespiciul listei se spunea într'un ton cam provocătoriu scopul listei. Se ḑicea că lista este un „conspect al acelor indivi ḑi, cari pe lûngă contra-cuietanță au plătit 1 fl. pentru un monument al „martirilor“ (Blutzeugen) din 1848 și al acelor (indivi ḑi), cari au refusat acceptarea“, de bună seamă a cuietanței.

Precum nu sciam noi din aceste ce am reprodus, nu vor sci nici cetitorii nostri, despre ce „martiri“ era vorba. *Martiri* din timpurile de tristă aducere aminte avem și noi, vre-o patru ḑeci de mii. Din cuietanțiile, redigiate în limba oficială a statului, se vĕ ḑu însĕ lămurit, că vorba este, nu de martirii nostri, ci de „martirii“ dela Arad, cari fură esecutați de tribunalul militar c. r. austriac de acolo, căci resvrĕtiseră contra tronului.

Pre noi, cari am fost tot-de-una și sûntem cu tronul, nu ne pot privì martirii rătăcirei, cu toate că regretăm ca oameni soartea cea tristă acelor rătăciți.

Dar față cu reminiscențele trecutului este cuviincios a fi omul cât se poate de obiectiv. Obiectivitatea ce ne impunem nu este o reciprocitate față cu cea a foilor maghiare, fiindcă aceste numai obiective nu sûnt când este vorba de amorul propriu al naționalității lor.

Au trecut preste tre ḑeci de ani dela timpurile de cari trebue se ne aducem aminte numai în parte cu bucurie și în o parte bunicică cu întristare. Cu bucurie că, ori și cum, timpurile acelea au dat nascere, unei cunoscințe mai lămurite a vieței naționalităților din monarchie; cu întristare, pentrucă acea cunoscință am trebuit se o plătim atât de scump cu sânge vĕrsat, cu sate și cetăți arse și cu finanțe ruinate. Șovinismul lui Kossuth și a aderenților lui, a asur ḑit vocea moderațiunei și a dreptății și a făcut, ca până și un Szechènyi, patriot glorificat mai târ ḑiu de Maghiari, să nu fie băgat în samă. Pentru a sătura vanitatea acelor ce credeau să facă din Ungaria o Maghiarie, a adus în fine și pe Ruși în țeară și resultatul, în cele din urmă, a fost un absolutism pentru toți.

Aceasta a fost sfârșitul acelei mișcări costătoare de vieți omenesci din amendouĕ părțile și ruinătoare pentru toți.

Ḑiarele maghiare, îmbătate de șovinism, acum după ce se vĕ ḑ Maghiarii puși în fruntea trebilor Ungariei, la ori ce ocasiune, când vorbesc despre anii din 1848 și 1849, înfățișează pre Români de spriginitori ai reacțiunei și de mercenari ai suprimerei libertății. Ele se fac așa uita de terorismul, care 'și puse în cap să nimicească toate naționalitățile, prin urmare, ele nu vor se scie că Românii atunci s'au luptat pentru tron și patrie și pentru conservarea naționalității lor în monarchiă, pe carea proclamarea din Aprilie 1849 o declarase sdrobită.

Uitarea foilor unguresci merge mai departe. Ele vor să facă *tabula rasa* cu toate câte s'au petrecut în monarchie până la dualism și chiar și la înființarea dualismului, revindecând starea actuală din monarchie numai mișcărilor din 1848 și 1849.

Pe basa aceasta, care este în contra ḑicere completă cu faptele apartinetoare deja istoriei, toile maghiare predică până și dĕrîmarea monumentelor ridicate în memoria celor că ḑuți ca luptători pentru suprimarea revoluțiunei. Pe basa aceasta ei ridică și vor se mai ridice monumente în diverse colțuri ale patriei pentru cei ce s'au distins contra armelor împĕrătesci s'au au fost victime în resboiul civil contra armelor împĕratesci.

La locul acesta, cu altă ocasiune, am arĕtat că *est modus în rebus* și pentru aceasta, însĕ pe alte base. Am arĕtat cum monarchii, care au purtat rĕsboaie îndelungate unele cu altele sciu să se într'unească chiar spre a glorifica memoria celor că ḑuți în lupte și am indigitat la Austria și Italia.

Ei, dar publicistica maghiară la atâta gentilomie nu e în stare să se înalțe. Uitând de diploma împĕrătească din octomvre 1860, care a delăturat absolutismul spre a deschide porțile constituționalismului în monarchia întreagă; uitând ce împregiurări au făcut posibil dualismul, tăbărește asupra naționalităților nemaghiare și predicând tot feliul de modalități cum se le maghiarisaze, vrea a se pune în posesiunea întreagă a timpurilor teroristice, cari au adus mare nenorocire preste patrie.

Și acum după toate aceste mai vin aceiași oameni, înspirați de șovinismul presei lor, cu pretensiunea se ridicăm monumente acelora, cari ni-au silit a lua în mână armele de apărare.

Nu vĕ ḑ oamenii politici ai Maghiarilor ce nori se scoală din diverse părți, amenințând patria noastră și a lor? Nu sciu ei că evinimente ca cele ce se prepară nu se delătură prin și cu aroganța care vatămă și respinge?

Unirea este puterea, însĕ unirea se face, dacă nu prin prevenire, cel puțin este posibilă pe lûngă o procedere mai conciliantă, care, durere, oamenilor politici maghiari le lipsesce cu totul.

Este un *imperativ* indispensabil de a face să se vindece ranele din trecut în interesul tuturor; ranele însĕ nu se vindecă nici cu esilarea limbei noastre din oficii, din scoalele de tot feliul și cu atât mai puțin prin desconsinderarea simțemintelor, cum d. e. dovedesce și procederea cu monumentele.

Regretăm că prin astfel de provocări sûntem constrinși a vorbì despre lucruri cari pot produce susceptibilități de și nejustificate. Însĕ acei ce pun la cale colecte în modul arătat, ar trebuì se cugete că și alții au tradițiuni, memorie, simțemênt și judecată.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Martie

Proiectui de lege privitoriu la scoalele medie a fost respins în comisiunea casei deputaților Ungariei cu 7 contra 5 voturi.

Despre întâlnirea monarchului nostru cu cel al Italiei eară au început a se scrie în mai multe ḑiare. După scirile aceste întâlnirea ar avè loc în Roma.

Ḑiarul „Neue freie Presse“ scrie: „Comitele Wolkenstein se află în present la Paris, spre a negoția cu guvernul francez asupra modalităților de esecutare a propunerei lui Barrère avênd de scop resolvarea cestiunei dunărene.

Propunerea n'a prevenit din inițiativa guvernului francez și de aceea promisiunile de până acì în privința ei nu puteau fi decât oficioase. Austro-Ungaria n'a admis această propunere decât cu condițiunea de a se stabilì mai întâiu modalitățile ei și după ce declarase Englitera că o primesce. Cestiunea de a scì este acum, dacă guvernul francez își apropriază această propunere a comisarului sĕu din comisiunea dunăreană, și are se o presinte oficial prin delegatul sĕu în sesiunea viitoare a comisiunei internaționale dela Dunăre. Se crede că Englitera sau Germania va pune în deliberare propunerea lui Barrère în urma amendamentelor ce i se vor face, dacă Francia nu va mai voì se osusție.“

Uu corespondent din Viena al ḑiarului Bohemia, care 'și ia informațiunile din cercuri diplomatice, discută situațiunea politică observând între altele și următoarele:

„La încrucișarea planurilor panslavistice s'a lucrat din partea Germaniei tot așa de concentric, după cum din partea panslaviștilor se lucrase centrifugal.

„Panslaviștii au lucrat în Belgrad, Bucuresci, Cetinie, Sofia și Constantinopole, și chiar negocierile rusesci cu vaticanul n'ar fi avut alt scop de cât concursul curiei de a câștiga pe Poloni în favoarea Rusiei. Germania din partei procedă concentric, semnalează toate cestiunile eventuale, precum mișcarea Ven ḑilor din Lausitz, ocuparea pasurilor din Balcani etc, spre a respinge tentativele care ar putea turbura pe Austria.“

În cercurile politice din Paris domină încertitudine mare asupra resultatului ce 'l vor da alegerile pentru comisiunea bugetară.

Cu toate acestea părerea generală este că bugetul nu va trece în forma sea actuală. Ministerul se silesce ca să despartă de buget cestiunea căilor ferate. În ori-ce cas lupta are să fie vehementă și dacă se va alege în comisiune o majoritate de adversari ai bugetului, soartea actualului minister este hotărâtă, chiar când n'ar avè loc de cât o singură desbatere asupra bugetului. Freycinet numai de nevoe se declară solidar cu ministrul de finanțe; căci el e de părere că ministru de finanțe ar putea că ḑea, fără ca se atragă după sine în această că ḑere întregul minister.

Lumea financiară ar considera că ḑerea lui Leon Say ca o agravare a situațiunei financiare.

Dela o vreme încoace, ḑiarele rusesci au încetat de a mai ataca pe Germania și se țin numai de Austria. „Gazeta de Petersburg“ (germană) se plânge pe toate tonurile și se sforțează a arĕta că nimeni nu va reuși a despărți pe Germania de Austria. Ea scrie între altele:

Presa noastră slavo-filo începe a-și modera tonul, spiritele înfierbântate se domolesc puțin câte puțin și dacă, din când în când, mai lasă să se audă câte un strigăt șovinist, apoi el este în totdeauna împresurat de asigurări de pace, pe care le putem privì ca spuse cu toată seriositatea. Atițătorii naționali n'au a otărî ei despre pace sau resboiu, și sciu foarte bine că strigătul lor n'are nici un efect, și că cu vremea el va devenì ridicol. Articoli de felul acelora pe cari îi publică ḑiarul Russ, organul dlui Aksakoff, spre a despărți pe Germania de Austria, trebue priviți numai ca manopere spre a'și ascunde retragerea. Asemenea articoli nu pot se mai neliniștească astădi. Avem pacea și o mențînem. De altmintreli este vrednică de cea mai mare mirare naivitatea politicilor din Petersburg. Cine nu este lămurit încă nici astădi, că Germania nu poate fi despărțită de Austria mai ales în toate cestiunile orientale, apoi acela trebuie se fi dormit în acesti din urmă ani. Ori-cine atinge astădi pe Austria, acela are a numĕra și pe Germania de protivnic. Poate că aceasta nu este un ce mai plăcut, dar este clar și neîndoios pentru oricine voiesce să vadă și dacă s'a ajuns meritul este în special al panslavistilor. A măguli dar pe Germania nu este de nici un folos pentru acela care sgărie în același timp pe Austria.

Din senatul imperial austriac.

În senatul imperial s'a discutat și votat o lege electorală, care reduce censul la 5 florin v. a. În decursul discusiunei partidele s'au combătut una pe alta într'un ton înverșunat, care e destul de caracteristic pentru starea, în care se află astădi cele doue partide mari ce și disputà domnia politică în Austria. Din discusiunea asupra legei electorale vom reproduce unele momente interesante din ședința dela 20 Martie, care a provocat nisce scene furtunoase.

După oratorul general al minorității ia cuvêntul pentru propunerea majorității contele Hohenwarth, care își îndreaptă săgețile oratorice cu deosebire asupra șefului partidei liberale Dr. Herbst. I-a succes dlui Herbst, ḑise Hohenwarth, a imprima desbaterei eară și un oare care caracter iritat și dênsul s'a produs cu o astfel de abundanță de afirmațiuni ironice și în parte neadevĕrate, (Foarte bine! în dreapta; contra ḑiceri în stânga), încât este aproape imposibil a le lăsa nerectificate. (Bravo! în dreapta.) Eu până acum nu am respuns nici măcar cu un cuvênt la necurmatele provocațiuni ce s'au aruncat asupra guvernului și majorități sale dela începutul sesiunei din partea opositiunei; deci să-mi fie permis, a areta odată și opositiunei oglinda activității sale proprii. (Bravo! în dreapta.) Poate că e mai bine de un an de când opositiunea a serbat a 60 aniversară a ilustrului seu șef, cu această ocasiune jubilarul partidei a stabilit următoarele cuvinte ale marelui părinte bisericesc ca programă pentru partida sa:

„*In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.*“ „Caritas“ — bunăvoinţă, cu aceasta aveau sĕ se intimpine colegii unii cu alţii, ei nu trebue sĕ suspecteze simţemintele, ci sĕ respecteze opiniunea liberă a fie căruia“. Ve mărturisesc că asupra mea aceste cuvinte eşite din gura unui astfeliu de om au făcut o puternică impresiune. Cine are onoare a cunoasce pe deputatul comunelor rurale din Teschen, pe dl Herbst, cum îl cunosc eu de un şir de ani, acela scie, că dênsul în cariera sa lungă şi abundantă în fapte a arĕtat ori ce, numai una nu, adecă bunăvoinţă faţă cu opiniunea altora! (Foarte bine! bravo! în dreapta.) Deci trebuia sĕ-mi ḑic: nu programa trecutului sĕu a fost aceea, la care s'a provocat dênsul cu această ocasiune atât de festivă pentru dênsul, ci programa viitoriului, pe care şeful partidei stânge o vestise pentru sine şi partida sa. (Bravo! în dreapta.) Eu însĕ am asceptat până acum înzadar realisarea acestei programe şi esperienţa unui an întreg mi-a dat mai mult convingerea că aceasta frumoasă programă nu a fost alt ceva decât o frasă frumoasă. (Bravo! în dreapta.) Cetiţi tot ce s'a vorbit în decursul acestui an în adunările alegătorilor, ale partidei şi în aşa numitele sesiuni de partidă; aduceţi-vĕ aminte de toate discursurile ce le am auḑit aici, şi abia veţi afla întrênsele altceva decât calumniări şi suspecţionări asupra guvernului şi majorităţii sale (Oho! din stânga, bravo! din dreapta.) Nu se mai combate opiniunea contrariului, nu motivele ce se produc, ci opoşiţiunea se aruncă cu toate puterile asupra persoanei contrariului, ori că acesta şede pe aceste bance sau în acele fotoliuri. (Bravo! din dreapta.) Da, dacă aceasta este bunăvoinţa ce ni s'a pus în perspectivă în acele programe frumoase, dacă astfel se respectează opiniunea contrariului, atunci eu nu mai înţeleg limba mea maternă germână. (Bravo! din dreapta) În Noemvre când se deschiseră uşile acestei sale, acea programă frumoasă era deja uitată şi stânga împreunată înscrisese pe stindardul seu altă programă: nu programa buneivoinţe, ci programa patimei, o programă, care nu e absolut deamnă de o partidă mare, căreia nu i lipsesce nici talentul nici rutina parlamentară pentru a da valoare opiniunei sale şi în minoritate (Contraḑiceri din stânga bravo! din dreapta), pentrucă acea programă împinge partida, poate contra convicţiunei sale mai bune (contraḑiceri în stânga) cu necesitate imperativă pe calea calumniărilor, suspecţionărilor şi trăgănarilor!“

Aceste cuvinte pronunciate de contele Hohenwarth au provocat o scenă furtunoasă. Precând partida dreaptă isbucnesce în aplause frenetice bătênd din pălmi, se aud din stânga din toate părţile strigări de indignaţiune. Dr Herbst iritat în gradul suprem se adresează presidentului cu cuvintele: Dle president! Ţine-se aceasta de obiect? Tomasciuc, Suesz şi alţii strigă: La ordine! Aceasta e un ce ne mai pomenit! Părăsim sala! Un numĕr de deputaţi părăsesce în faptă sala, Herbst şi partea cea mai mare remân în sală. Sgomotul ţine încă; presidentul sună clopoţelul de repeţite ori. Un deputat din dreapta strigă: „Dvoastră nu puteţi asculta adevevul!“

În urmă sgomotul se potolesce şi oratorul poate sĕ-şi continue discursul. Dinsul polimisează contra lui Herbst, care a espus cele întâmplate în comisiune într'un mod neadeverat schimonosindule cu intenţiune. Dacă cestiunea dreptului electoral al alegătorilor cu censul de 5 fl. nu a cuprins în raportul comisiunei decât o jumetate de pagină, aceasta s'a făcut pentru cuvêntul, că aceste propuneri nu au fost combătute din nici o parte. Propunerile relative la marii proprietari din Bohemia au fost însĕ atacate cu înverşunare şi din acest motiv referentul a dedicat acestor propuneri un spaţiu mai mare, deci consecuenţele ce le derivă Dr. Herbst de aci, nu sûnt decât nisce eftine suspecţionări. (Aplause în dreapta, contraḑiceri sgomotoase din stânga şi strigări: Aceasta e un lucru ne mai pomenit!) Tot atât de puţin motivate sûnt imputările, că majoritatea voiesce a decreta cu intenţiune o lege neclară, pentrucă ea nu a adus nici o resoluţiune despre computarea aruncurilor. Aceasta însĕ s'a făcut din motivul, căci legea de faţă se va aplica abia după trei ani la alegerile cele noue şi până atunci după asigurările ministrului de finanţe se va esecuta reforma dării de câştig şi de venit, va se ḑică un arunc nici că va mai esista. (Sĕ auḑim! din dreapta.) Togma din timpul, când domnul Herbst făcea în aceasta casă senin şi ploaie (ilaritate în dreapta) sûnt mai multe legi, care în interpretarea lor practică a dat prilegiu la mai multe si diverse îndoieli. (Aplause în dreapta.) Voiu amintì numai legea despre representanţa imperială şi §.-ul 12 din legea fundamentală de stat despre drepturile generale ale cetăţenilor statului, paragraf, pe care dl Herbst şi cu dânsul un lung şir de eminenţi juristi cu tot studiul lor de 15 ani încă tot nu-l înţeleg. (Ilaritate în dreapta.) Cine participă la asemenea legi în calitate de autor, ar trebuì sĕ cumpĕ ească bine, înainte de a face altora imputare, că legile redactate de dênşii sufere de neprecisiune. (Aplause vii în dreapta şi batere din pălmi).

Încât pentru propunerile minorităţii: noi credem, că momentul, în care am fost siliţi a impune şi claselor mai serace din popor de a contribuì şi dînsele la acoperirea trebuinţelor de stat, ni-a impus şi datorinţa de a le concede şi lor o înriurinţă asupra folosirei banilor statului şi din acest motiv noi cu consimţemêntul guvernului am propus estinderea dreptului electoral asupra tuturor, cari plătesc pe an o dare directă de 5 florini Ce a făcut acum onorabila opoşiţiune? A primì simplu propunerea aceasta e contra programei, a o respinge simplu, nu le e permis din alte motive, care nu e de lipsă a le desfăşura aici mai pre larg (ilaritate); a o trăgăna încă nu le era posibil. Deci ce mai era de făcut? Trebuia a se suspecta în motivele sale propunerile majorităţii ce nu se mai puteau delătura (Dr. Herbst întrerupe: Earăşi suspectarea! Strigări din dreapta: Linisce!), trebuia cualificate ca nesuficiente în consecuenţele lor şi dacă se putea trebuiau chiar întrecute. Aceste propuneri şi-au primit nenorocita espresiune în propunerile minorităţii. Dacă deputatul din Wiener Josefstadt sau vecinul seu din aceasta casă, deputatul cercului al V. al Vienei ar afla propunerile noastre nesuficiente şi ar face propuneri mai estinse, într'aceasta eu nu aşi vedè decât espresiunea unei convingeri ce o respectez. (Contraḑiceri vii în stânga. Deputatul Herbst esclamă: Ah, apoi am isprăvit de tot!) Dar dacă aceasta încercare emană dela nisce bărbaţi, cari au creat toate acele nedreptăţi de care vorbesce raportorul minorităţii, cari au coroborat de nou acele nedreptăţi în 1873, cari în tot timpul nu au dat nici o ascultare gravamenelor şi plânsorilor făcute; dacă aceasta încercare emană dela bărbaţii, cari abia în toamna penultimă au declarat alegĕtorilor lor, că partida nu cugetă de loc la modificarea regulamentului electoral, fiindcă nu poate comite o sinucidere, — atunci o astfel de încercare trebuie se proḑucă cu totul alt simţ, pentru care îmi lipsesce espresiunea parlamentară. (Aplause în dreapta). Ar fi un cap de operă din partea opoşiţiunei a face din cetatea Viena obiect de agraţiare pentru sine. Dacă e vorba de a repara nedreptatea ce s'a făcut acestei cetăţi, care e cetatea natală a mea şi a multor deputaţi din ambele părţi ale casei, cetate, unde mulţi şi-au ales din buna voie domiciliul lor, cetate, în care noi toţi privim capitala imperiului întreg (Aplause în dreapta), atunci nu avem lipsă de tiradele deputatului Suesz, cu atât mai puţin de maliţioasele cuvinte ale raportorului minorităţii. (Aplause în dreapta). Dar cu toate acestea propunerile făcute cu privire la locurile pretoriale sûnt foarte nenorocite, pentrucă nu au ca basă un principiu unitar, pentru că ele în loc ca se delăture defectele şi erorile, ageresc din nou contrastele. Dacă opoşiţiunea va vrea sĕ se apuce de nou de muncă şi se meargă împreună cu noi la revisiunea legei electorale şi dacă s'ar constata că s'a făcut nedreptate cetăţii Viena, noi vom fi cei dintâiu gata a repara aceasta nedreptate (Aplause în dreapta), cu atât mai vêrtos cu cât noi nu vom astepta ca se fim siliţi de minoritatea contrară la o asemenea remedură. (Aplause sgomotoase din dreapta)

(Va urma.)

Representaţiunea

capitolului metropolitan greco-catolic din Blaj adresată către dieta ungurească, contra proiectului de lege a reformei gimnasielor şi a scoalelor reale.

Înaltă şi prea stimată cameră a deputaţilor!

„Proiectul de lege relativ la instrucţiunea gimnasială şi cea din scoalele reale, care a fost depus spre desbatere pe masa prea stimatei camere a deputaţilor este foarte periculos şi pentru biserica catolică de ritul grecesc; de oare ce el după forma şi aparenţa esterioară se împarte în toate acele categorii şi grupări caracteristice, conform cărora au esistat în realitate până acuma acele iustitute de învĕţământ şi poate vor putè esista şi pe viitoriu, cel puţin considerate din punctul de vedere al înfiinţărei lor; totuşi dacă se va considera spiritul proiectului de lege, se pare că acela pentru viitoriu voiesce a da instrucţiunei o altă direcţiune decât cea de până acum şi conducerei aceleia o altă directivă, condus fiind de douĕ idei principale, care realisate sûnt în stare ca cu timpul pe terenul instrucţiunei scoalelor medie sĕ ridice ori-ce categorie şi deosebire şi a face acele institute de învĕţământ, chiar fiind confesionale şi de origine naţională diferită, uniforme şi relativ la instrucţiune numai cu o singură limbă.

„Una din ideile principale sĕ esprimă în tendenţa, prin care guvernul instrucţiunei sub titlul „supraveghierei statului“, ar putè prin organele sale lucra într'acolo, de a supune toate scoalele medie ale ţĕrei şi chiar acele ale corporaţiunilor confesionale, influenţei sale directe şi a le face dependente de aceea în mod definitiv.

„Cine cetesce proiectul de lege nepreocupat şi cu atenţiune pĕtrunḑĕtoare, poate sĕ se convingă prea uşor despre adevĕrul acestei aserţiuni; pentru că sau va lua în considerare acele principii ce se referesc la organisaţiunea scoalelor medie confesionale şi tractarea lor, ori va percurge acele dispoşiţiuni cari mărginesc planurile lor, de învĕţământ şi manualele lor; apoi poate sĕ vadă în mod clar, că acest proiect de lege desconsideră cu o mare uşurinţă acea independenţă a corporaţiunilor confesionale, care le compete acestora ca corporaţiuni independente faţă cu propriele lor biserici şi scoale, ce sûnt condiţiunile de esistenţă a lor ca corporaţinni confesionale în mod firesc şi care faţă ce biserica catolică dela înfiinţarea ei a fost recunoscută în decurs de secoli şi că autonomia lor a cărei chiemare este a conservà institutele de învĕţământ al confesiunilor ca propriele lor creaţiuni şi propriele lor instituţiuni, sub conducerea şi esclusiva lor dispoşiţiune, în mare parte este stirbită şi aproape făcută ilusorică.

„Aşa proiectul de lege din cestiune permite, ba chiar ordonă ca guvernul instrucţiunei prin propriele sale organe se poată esercita asupra tuturor manifestaţiunilor de vieaţă, de caracter public al scoalelor medie ce sûnt ale corporaţiunilor confesionale, o astfeliu de influenţă, ca activitatea instructivă a acestor instituţiuni sĕ fie arĕtată în fie care direcţiune şi aproape la fie care pas ministrului de culte şi instrucţiune; dară acesta se fie şi autorisat a conlucra chiar la actele cele mai triviale ale acestor scoale, prin proprii sĕi comisari şi directori de instrucţiune; ba chiar posibilitatea esistenţei mai departe sau desfiinţarea acestor scoli se face dependentă în mare parte dela judecata, dela părerea discreţionară, pentru a nu ḑice dela bunul plac al organelor de stat pentru instrucţiune.

„Toate acestea însĕ se află în contraḑicere cu declaraţiunile mai multor documente şi tractate internaţionale, precum şi cu cuprinsul tractatului dela Viena ddto 28 Iuniu 1866 prin care s'au statorit relaţiunile de atuncea ale Transilvaniei cu Austria şi cu Ungaria. Acest document ḑice în punctul 6 următoarele: „*Nec allaborabit Sua Meajstas in templorum, scholarum, parochiarum proventuumque et bonorum eorum ocupatione.*“

„Pentru ca însĕ aceasta schimbare care pentru instituţiunile de invеţământ ale corporaţiunilor confesionale poate se aibă urmări fatale, se poată fi considerate de inatacabile din punct de vedere legal, realisarea ei se încearcă sub scutul dreptului de supraveghiare a poterei statului; dară aceasta se intenţionează în aşia mesură, că ea cu drept cuvênt se poate numì mai bine tutelă de cât supraveghiare; şi pusă în pracsă pe o scară atât de intinsă, precum se propune, ar trada faţă cu corporaţiunile confesionale suspiţiunea unei mari neîncrederi.

„În timp ce în modul acesta proiectul de lege pe deoparte presupune despre corporaţiunile confesionale, că ele nu sûnt în stare a îngriji în mod corespunḑetoriu de scoale, de a ficsa cuprinsul şi mesura cunoscinţelor ce sûnt a se trage din partea ministrului de instrucţine; de altă parte mai presupune despre ele încă şi aceea, că ele nu sûnt în stare a înfiinţa institute de învĕţământ dotate cu puteri profesorale în de ajuns calificate şi speciale, dacă acele nu vor fi cultivate în preparandiile de profesori ce sûnt a se înfiinţa, conform dispoşiţiunilor proiectului de lege.

„Ce chiemare ar avea pentru confesiuni şi în ce mesură ar promova progresul lor în cultură înfiinţiarea şi organisarea corespunḑetoare a acelor preparandii profesorale, aceasta şi o poate ori-cine închipui, dacă va luà în considerare, că înfiinţarea şi întreţinerea unei asemenea instituţiuni ar consuma cel puţin o a treia parte din mijloacele de care dispun confesiunile din propria lor putere pentru intreţienearea institutelor lor de învеţământ şi din care unele pot seşi câstige acele mijloace numai pre lûngă mari restringeri.

„Dară mărginirea autonomiei confesiunilor îşi ajunge ea oare finea cu acestea dispoşiţiuni ale proiectului de lege? Încă nu! De oare ce şi în comisiunile ce sûnt a se înfiinţa pentru calificarea candidaţilor de profesură,

ce absolvează numita preparandiă confesională pentru profesori, ministrul de culte trimite câte doi membrii esaminători şi îndreptăţiţi la vot, afară de aceasta acele esamene ale candidaţilor de profesură nu se pot face de cât numai în presenţa şi conlucrarea a unui sau doi comisari esmişi din partea ministrului de culte, şi tot aşa succesul final al activităţii lor la esaminele de maturitate până atuncea sûnt dubioase, până ce nu vine critica esaminătoare şi sentinţa aprobătoare a organelor de instrucţiune ale statului.

„Acum se ne fie permis a întreba: este cu putinţă a nu se oprì în faţa unor asemenea apariţiuni? şi în faţa unei critice aşa de înjositoare a capabilităţei scientifice a institutelor de învĕţămênt ale confesiunilor şi a bisericilor respective, ce sûnt susţinĕtoarele lor! în faţa criticei asupra acelor biserici, care în decurs de secole au dat atâtea probe strălucite a capabilităţei lor pentru învĕţămênt şi al familisărei lor speciale, şi care precum mai înainte a cultivat aproape singure educaţiunea şi sciinţele, când statului nici prin minte nu-i trecè a scoate la lumină aceste comori ale omenimei, — aşa au dat instrucţiune şi educaţiune la partea cea mai mare a actualilor înţelepţi bărbaţi de stat şi zeloşi legiuitori! şi totuşi acelea în secolul present al desteptărei, a cărei parte bună în mare mĕsură este a se mulţămì lor, se nu fie în stare fără ajutoriul organelor de instrucţiune ale statului, a se ridica la nivelul culturei moderne raţionale? (Va urma.)

Scriitorii Nemţi şi Rusii.

„Această luptă cu condeiul se ur„mează încă şi aḑi cu înverşunare în„tre aceste două popoarĕ. „Gazeta „de Petersburg“ merge până a trata „pe femeile germane de . . . . . .“

„Noi acestia, nemţii, nu trebue „sĕ uităm un minut, ḑice d. Franz „von Löher, că nu sûntem mai iubiţi la „Petersburg decât la Copenhaga şi la „Paris.“

Care sûnt consecinţele de tras din această antipatie şi din această animositate crescênd între Rusia şi Germania?

Aici cedem locul din nou cuvêntului neamţului Franz von Löher, care a prevĕḑut această cestiune şi care, în opera sa de trei volume asupra destinelor Rusiei, publicată de curênd, a rĕspuns dând studielor sale conclusiunea următoare:

„Germania, devenită aliată intimă „a Austriei, e destul de tare şi pu„ternică pentru a ţinè în frêu pe Ru„sia şi a se opune politicei sale şi „proiectelor sale militare în occident.

„Pe câtă vreme cabinetul din „Viena şi din Berlin au fost despăr„ţite prin antagonismul lor şi se su„puneau unor interese diferite, Ru„sia a avut pasurile ei libere, ea a pu„tut lucra după placul ei, şi a spera „hegemonia universală. Voiagiul d. de „Bismarck la Viena în 1879 a schim„bat din fericire această situaţie; şi „strigătul de bucurie ce eşì atunci „din pieptul nemţilor, a probat că „de o grea peatră se simţeau ei scă„paţi.

„Reconciliarea Germaniei cu Aus„tria, era reconciliarea a doi fraţi — „cei doi copii ale aceeaşi mame din „care unul a remas se trăească în „casa părintească pe care a reclădit'o, „pe când cel-alt 'şi-a mărit domenul „în vecinătate.“

„Alianţa ce există între ei nu „seamănă cu aceea care unesce două „popoare străine, ci o înţelegere na„turală, o legătură între două rase „cari au aceeaşi origine, acelaşi sânge, „cari vorbesc aceeaşi limbă care „a adoptat aceeaşi civilisaţie. Din „Dunăre până în câmpiele ungare, nici „o diferenţă în ţară sau în popor.

„Pentru ce ultima campanie din „orient a fost de un aşa mic profit „pentru Rusia? Find-că Germania şi „Austria erau unite. Şi aceasta din „urmă putere a putut lua Bosnia; se „ea de sub nasul Rusiei o provincie „turcă, tot fiindcă Germania şi Aus„tria mergeau mână în mână.“

„Dupa ce isprăvesce mijloacele financiare şi militare ale Rusiei, d. Franz von Löher examină şansele ali„anţei cari mai remân acestei genante „vecine.

„Alianţa americană, ḑice el, a dis„părut ca o beşică. De altminterea un „resboiu al Rusiei contra Engliterii „ar fi după expresiunile dlui de Bis„marck, o luptă între un urs şi o ba„lenă.

„Din partea Franciei, orisontul „e mai roşiu. Îndată ce sentinela Rusă „ar eşi din gheretă şi va striga la „a r m e! 'şi închipuesc la Moskva că „francesii vor alerga îndată. Fără în„doială Francia nu poate perde o oca„sie de-a şi lua revansa, căci în urma „acelor care învinsese pe aceasta va „merge Rusia.

„E realitate — cine ar putea tă„gădui — ? rana arḑĕtoare de care „sufere ea e ataşată la coastele Fran„ciei care 'şi roade frêul, care se sbu„ciumă de dorinţa de a ne aplica pe„deapsa talionului.

„Rusii nu sper numai de a ob„ţiné cu oameni şi cu arme ci şi cu „bani. Lăsată la singurele ei mijloace, „Rusia nu ar putea suporta lupta şi „cheltuelile unui mare resboiu. Asupra „acestei cestiuni financiare, ar fi poate „greu de a se înţelege, şi aceasta cu „atât mai mult cu cât francezii nu „arată o mare grabă a se alia cu Ru„şii. Daca resboiul ar isbucnì între „Germania şi Francia, vom vedea Re„publica arătându se foarte arḑĕtoare „pentru ţarism; dar francezii nu sûnt „în ajunul de a se asvĕrlì într'o nouă „aventură, ei sûnt prea bogaţi, au „prea mare îndestulare, orăşeanul ca „şi ţĕranul n'au de loc poftă de a ex„pune averea şi dulcea lui linisce şan„selor şi hasardului unui resboiu. Şi „apoi în Francia toţi doresc a 'şi da „mai întâi sama de progresele făcute „în armată. Aşa un mic resboiu, fără „mare pericol va fi primit cu bucurie „de către poporul francez.

„Dar pe cât timp Germania şi „Austria vor rĕmânea unite şi vor vrea „pacea, nici un rĕsboiu nu e posibil „în Europa, cu toate că noul imperiu „German este încongiurat de inamici“.

Cu toate acestea posibilitatea unui conflict cu Rusia e aşa de bine acceptată de opinia publică a Germaniei, încât d. Franz v. Löher discută în sapiente şi lungi pagini, şi arată sanşele militare strategice ale celor doi beligeranţi:

„Rusii, ḑice el, cred că vor în„vinge îndată o armată de invasiă „germană, adoptând tactica care le-a „reuşit pe timpul lui Napoleon I. Vor „deşerta locurile, se vor retrage în „imensele lor câmpii unde trupele ina„mice nu vor găsi nici hrană nici „adăpost. Oare resboiul Crimei nu a „arătat că Rusia poate fi învinsă la „graniţa ei? Dela Posen la Varşovia şi „din Galiţia la Kiew, distanţa e aproape „egală. Are se fie destul Germaniei „de a ocupa Polonia şi Austria de a „lua „pămênturile negre“, pe „când flota aliată va întra în marea „Baltică şi marea Neagră, spre a tăia „Rusilor ori ce comunicaţii cu Europa, „şi a o separa de grănarele Ukraniei „şi ale Crimei cari procur productele „restului imperiului. Năvălitorii vor „căuta asemenea de a se face indată „stăpâni pe o linie de drum de fer; „la nevoie chiar, ei vor scì sĕ con„struească una; şi nu vor înainta în „mijlocul ţerei de cât când 'şi vor „fi asigurat aprovisionarea şi retra„gerea lor“.

Şi închipuindu-şi victoria armelor nemţesci, d. Franz Löher scrie:

„Sĕ se gândească cine va la că„derea acestui imperiu barbar şi co„losal! Îndată civilisaţia Europeană „va pĕtrunde în acele intinse câmpii „selbatice, colonisându le şi dându-le „culturei. Învingerea rusilor va fi so„luţiunea cestiunii slave; şi spre o evi„tare a ori ce ciocnire viitoare între „aceste două rase, vom fi obligaţi a „pune o stavilă între Rusia de o parte „şi Germania şi Austria de alta. Vom „restabilì regatul Poloniei la nord-est, „şi la sud-est vom forma un alt Stat „din provinciele mici ruse. Căderea „colosului moskovit va înăbuşì toate „veleităţile de emancipare slavilor din „Germania şi Austria, care vor primì „a fi guvernaţi într'un mod care, sa„tisfăcêndu-i pe ei, ne va satisface şi „pe noi înşine.“

Von Löher.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Gio-agiul inferior, în 5 Martie 1882. Dle Redactor! Sâmbătă în 27 Februarie st. v. dnul procuror dela tribunalul din Deva Simeon Horvath, venind în comuna Gio-agiu, comitatul Unedoarei; după ce au luat cu sine gendarmi, întreg personalul dela judecătoria din loc, — şi ca actul ce avea sĕ'l servească sĕ nu fie cumva lipsit de adevĕrata coloare ungurească, au luat şi un pandur, îmbrăcat în vestminte de pe timpul credincioşilor lui Kossuth.

Cu aceasta suită tărcată plecă dl procuror spre casa pacînicului şi onestului nostru preot Luca B o t e a n u se caute la dênsul, p u ş c i, p r o c l a m a ţ i i şi b a n i r u s e s c i. Bietul preot surprins, vĕḑênd că întră în curtea sa atâtea persoane înarmate şi neobicînuite de ai călca casa le au eşit în cale ca sĕi întimpine, dar acesti d-ni aplecaţi mai mult a terorisa nu l'au lăsat multe sĕ vorbească, ci l'au poftit dênşii în casă, unde l'au provocat sĕ dea de bună voie proclamaţiele ce se află la dênsul şi care i s'ar fi dat de oareşi cine — ? şi prelúngă toată asigurarea din partea bietului preot, că nu are şi n'a căpătat dela nime astfeliu de lucruri, — nu i s'au dat creḑĕmênt până ce cercetându-i casa şi toate hârtiele; spre mâchnirea însinuătorilor nerușinaţi însĕ n'au aflat nimica compromiţetoriu.

Spre caracterisarea delicateţei cu care s'au sĕvêrşit această cercetare de casă servească faptul, că o biată copilă abia de 5 ani, bolnavă de friguri, n'au lăsat-o sĕ între în casă, şi au fost silită desculţă a sta afară mai mult de o oară cât au durat cercetarea.

De acì, ca nu cumva sĕ rĕmână în această comună vre un Român cunoscătoriu de carte necompromitat înaintea poporului sau dus şi la edificiul scoalei în locuinţa învĕţătoriului care nefiind acasă, ci era dus la Orăştie, i-au desfăcut uşa, dar acì încă au aflat în loc de proclamaţii numai trenţe (obieli.)

Cu atâta numai ţara ungurească însĕ n'au fost în esistenţa ei asigurată — sau dus de acì şi la locuinţa judelui comunal Iosif B o t e a n u, unde asemenea n'au aflat ce doria dl procuror, sĕ poate că ar mai fi umblat cu „hainalul,“ cine scie pe la cine încă, dacă nu osteneau şi nu'i lovea foamea.

Trista situaţiune pentu Domnii jidano-magiari, sau magiaro-jidani, când au ajuns se 'şi asigure şi întărească domnia lor prin astfel de terorisări, insinuări false, şi prin încercarea de a compromite pe alte naţiuni, — când consciinţa lor i face se tremure şi sĕ se teamă de pedeapsa pecatelor de care se fac vinovaţi în toată ḑiua faţă de celelalte naţionalităţi din aceasta patriă comună.

Nu le este destul că Românul le dă bani, le dă sângele lui, mai voesc se'i mai ie şi ultimul tesaur ce'l mai are „numele cel bun“ voind al timbra înaintea lumei de rebel şi nepatriot — aceasta nu o vor putea face şi nu o vor ajunge nice odată. X.

Varietăţi.

* (A l e g e r i l a s i n o d u l a r c h i d i e c e s a n (continuare din Nr. 29.) În cercul *Tĕrnavei*: Anania T r â m b i ţ a ş ases. cons., Eugen B r o t e ases. cons.; în cercul *Făgăraşului*: Ioan D u v l e a adv., Nicolae C i p u perceptor comitatens; în cercul *Iliei*: Dr. Lazar P e t c o adv., Alexie O l a r i u advocat; în cercul *Gio-agiului*: D. C o m ş a prof., Sabin P i s o adv.; în cercul *Haţegului*: Parteniu C o s m a adv., George D ă n i l ă primariu; în cercul *Abrudului*: Simeon D e m i a n adv., Gerasim C a n d r e a adv.

* (E p i s c o p u l r o m a n o - c a t o l i c) din Alba-Iulia Michail F o g a r a s y a murit alaltaieri după ameaḑi la 2½ oare.

* (S ĕ r b a r e a ḑ i l e i n a s c e r e i.) Împĕratul Germaniei W i l h e l m a serbat în 22 Martie n. a o p t ḑ e c i ş i c i n c i a aniversare dela nascerea sa.

* (N e c r o l o g.) Dela O d o r h e i u primim următoriul anunciu funebru: C o r n e l i a S u r d u născută D e a c în numele seu şi al fiilor sei A l e s a n d r u, C o r n e l i a, E m i l i u şi L e t i ţ i a, apoi a părinţilor, şi surorilor sale, a cumnaţilor şi a numeroaselor rudenii, cu inimă înfrântă de durere face cunoscut cumcă iubitul seu consoarte *Alecsandru Surdu* jude regiu la tribunalul regescu din Székely-Udvarhely după un morb repentin de plumâni în etate de 45 ani, eară a fericitei sale căsătorii în al 10-lea an a adormit în domnul în 16 Martie st. n. a. c

În defunctul, jalnica s'a familia a perdut totul, naţiunea română pe unul dintre cei mai adicti fii la bine şi la reu, patria pe un patriot zelos, eară C o r p u l j u d e c ă t o r e s c pe un esemplariu în diligenţă, perseveranţă, iubire de dreptate, de incoruptibilitate, şi care în administrarea justiţiei la toţi deopotrivă şi afla cea mai mare fericire, spre cari ajunge conprobarea ca şi morbul ce i-a stins vieaţa la mijlocul etăţei şi la contras în funcţiune judecătorească ca jude investigătoriu.

Stima generală fără deosebire de naţionalitate 'l concomita până dincolo de mormênt.

Osemintele defunctului se vor astruca în 18 Martie a. c. la 4 oare d. a. în Cimeteriul local greco-catolic după ritul orientale.

Fiei ţerêna uşoară şi memoria binecuvântată!

* (F o c.) Despre o mare nenorocire prin foc primirăm Joi după încheerea nrului din aceea ḑi următoarea corespondenţă: Onorate Dle Redactor! Astăḑi la 22/10 Martie a. c. a erupt în comuna noastră un foc teribil pe la 1 oară după ameaḑi — cu repeḑiunea fulgerului, a prefăcut la moment peste 50 case şi şuri etc. în cenuşe, bucate şi vite, aşa încât oamenii aflători parte mare la câmp când ajunse acasă nu au mai aflat nimica. — Dauna e grozavă şi deocamdată nu se poate constata. Unii dintre cei arşi au fost cercetaţi de acest element al nenorocirei acum a 4 oară. Ajutoriu grabnic este o detorinţă creştinească. Noi vom face posibilul; rugăm însĕ pe On. Redacţiune se binevoiască a colecta în favorul celor nenorociţi, spre ale alina în parte durerile de perderea cea mare. Bravele comune

ecine inteligența din Săliște cu popor cu toții, pompierii din Cristian, Gălești, Orlățenii, Sibierenii, și Cacovenii au sărit în ajutoriu grabnic de au localisat focul. — Încă odată ajutoriu grabnic — căci nenorociții sunt oameni seraci parte mare. —

Săcel 22/10 Martie 1882.

Primăria comunală.

Din isvor privat aflăm detaiuri cari nu micșorează întru nimic nenorocirea comunei curat române. Sûnt 49 de familii cercate de nenorocire, dintre care 37 au perdut și case și clădiri economice cu ce au fost într'ênsele, eară 12 numai clădirile economice. Redacțiunea este gata de a primì oferte binevoitoare în favorul nenorociților pentru care vom deschide o listă care se va publica.

* (Duel.) În Cluj, spune „Ellenzék“ au duelat cu săbii un locotenent dela honvedi cu un locotenent din armata comună. Cest din urmă fu rănit greu la cap.

* (Lupi.) Dela Sălașul superior, în valea Hațegului ni se scrie: în 9 Martie v. Lupii umblă prin sate și acum cu toate că e primăvară. Astădi la 1 oară după ameadi par. Z. Muntean venind dela Mălăiești a întâlnit în drum un lup. Strigând pe M. după lup acesta a luat-o spre Sălașul superior, de unde o mulțime de oameni l'a alungat înapoi. Din întêmplare s'a întâlnit lupul cu George Gruiță din Păroși. Acesta s'a apărat cu pălăria, care lupul ia luat-o în gură și a dus-o mai mulți pași cu sine. Lupul întâlnind și trecênd printre oameni fără arme, a scăpat sănătos.

* (Meteorologic.) Dela Budapesta se telegrafează în 23 Martie n. că în jumătatea răsăriteană e de așteptat pe lângă temperatură scădută timp cu soare, schimbânduse cu timp noros și cu ploaie.

* (Jidovii nu mai pot fi farmacisti (apotecari) în Rusia.) „Herold“ anunță: În puterea unui esmis al ministeriului de interne din Petersburg, toți proprietarii de farmacii (apotece), Jidovi fiind, trebuie sĕ'și vêndă farmaciile la nejidovi, eară administratorii jidovi de farmacii trebue sĕ dea administrațiunea din mână numai decât.

* (O chartă ingenioasă.) Învĕțământul intuitiv este fără îndoială cel mai bun dintre toate, căci rareori uită cineva aceea ce a vĕdut bine.

Un institutor public dela Saint-Annne (Marsilia) a făcut o chartă a Franciei destul de curiosă, în o parte a curței scoalei. Pe o suprafață cam de 28 metri pătrați el a făcut această chartă. Pentruca acest mic lucru sĕ poată resista ploilor, ridicăturile au fost făcute din materii tari, bine bătute. Basinele principale sûnt încungiurate de câte o ridicătură representând munții. El a semănat iarbă pentru a ficsa pământul. Un teren mult mai jos formează oceanul Atlantic, Marea Mediterană etc.; astfel că dacă plouĕ sĕ vĕd marginele Franciei udate de mare. Pădurile Alpilor și Vosgilor, etc. ele sûnt representate prin ramuri mici verzi de cedru. Principalele sûnt indicate prin sirme. Orașele principale sûnt arĕtate prin drapele mici de diferite înălțimi după importanța orașelor. Eată un esemplu escelent de urmat.

* (Remediu contra arsurilor). — Se dice că cel mai bun mijloc în contra arsurilor ar consista în întreținerea morcovului ras și pus pe rană. Se pare că morcovul produce o ușurare imediată și o vindecare repede; cu toate acestea, dacă arsura este adâncă, este mai bine sĕ se consulte un medic.

* (Cum se fac ouĕle ca se rĕmâe tari sau moi.) — Ca sĕ putem ajunge singur la acest resultat ne servim de un termometru. Dacă punem un ou în apă încălțită la 60 R și așteptăm până când termometrul arată 70 R, atunci atât albușul cât și gălbenușul oului rĕmân moi. Dacă se lasă oul în apă până când termomentrul arată 73 R, atunci albușul se întărește, ear gălbenușul este încă moale. La 75 R, atât albușul cât si gălbenușul se învêrtoșază.

* (Mijloace în contra tăciunelui la ovĕs și la orz.) Raportul anual al societății centrale de agricultură din Silesia conține următoarele în privința tăciunelui: Față cu împregiurarea că tăciunele se ivesce uneori în orz și în ovĕs pe întinderi foarte mari, prof. Dr. Iulius Kuhn recomândă că sĕmênța de orz și de ovĕs sĕ se moaie într'o soluțiune de *acid sulfuric*, când se bănuiesce că sĕmênța este infectată de această boală. Sĕmênța se moaie în timp de 10 oare într'un amestec de 1 parte *acid sulfuric* ordinar și 15 părți de apă. Muiarea semênței în acest amestec n'are nici o influență vătĕmătoare asupra facultății germinative a orzului și ovĕsului însĕ distruge porii de tăciune, pe când muiarea sĕmênței în o disoluțiune de piatră vênătă (sulfat de cupru), după cum se practică pentru grâu fără a'l vătĕma, este vĕtĕmătoare pentru orz și ovĕs.

* (Cleiu de orez.) Acest cleiu este unul din acelea care poate avea aplicațiuni numĕroase într'un menagiu: preparațiunea sa este din cele mai ușoare și mai economice. Pentru a'l prepara nu avem lipsă de cât de făină de orez Când nu avem făină putem pisa s'au măcina puțin orez, îl cernem și din făina eșită facem cleiul. Peste făină turnăm apă rece până când se formează un fel de ciorbă limpede aproape fluidă și pe urmă se ferbe încet la foc până se prinde ca piftia. Cleiul astfel preparat, are o coloare albă frumoasă, ear' prin uscare devine transparent. Puterea cu care lipesce el, este atât de mare încât hărtiile lipite nu se pot desface fără sĕ se rupă.

* (Cum se înacresce varza.) Varsa acră este una din cele mai bune legume, și trebue sĕ ne mirăm că nu este mai mult rĕspândită. Între alte multe moduri de preparațiune, eată încă unul:

După ce s'a curățit verzele bine de foile de afară, sĕ se taie în fășii subțiri cu mașina sau cu un cuțit mare, pe urmă sĕ se îndese într'o tocitoare, fără nici un miros rĕu și bine spălată cu leșie și apă curată, strate aternative de sare și varză. Stratele de sare sĕ fie groase de un centimetru iar cele de varză de 10 centimetri. Operațiunea se incepe și se sfârșesce cu un strat de sare. Pentru stratele de varză se pun câteva boabe de coriandru, de enupere, cimbru și mărar.

După ce s'a umplut tocitoarea se pune deasupra verzei un disc rotund de scânduri deasupra căruia se așează petri (bolovani.) După câteva ḑile, se stabilește o fermentațiune foarte activă, în timpul căreia trebue scoase în fie care ḑi apa care se adună la suprafață. După ce a încetat fermentația se reînoesce stratul de sare de deasupra și pe urmă se astupă tocitoarea. Varza acră este un nutriment foarte sănĕtos și ar fi de dorit sĕ se respândească mai mult. Căpitanul Koch n'a atribuit la altceva, de cât verzei acre de care se aprovisionase, posibilitatea voiagiului circum-navigațiuni de trei ani, fără ca unul singur din oamenii sĕi sĕ se bolnăvească. În adevĕr, oamenii la țară nu și dau nici osteneală de a'și procura lucrurile de prima necesitate, și aceasta ar fi foarte ușor.

„E. Rur.“

Bursa de Viena și Pesta

Din 23 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.80	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.75	88.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.75	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	132.—	132.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.75	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	95.50	96.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.50	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	97.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.85	74.75
Datorie de stat în argint	75.75	75.75
Renta de aur austriacă	92.95	92.75
Sorți de stat dela 1860	129.75	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	820.—	820.—
Acțiuni de credit austr.	313.70	314.10
Acțiuni de bancă de credit ung.	309.—	309.50
Sorți unguresci cu premii	116.75	117.50
Sorți de regularea Tisei	109.30	109.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.63
Na oleon	9.53	9.54
100 marce nemțesci	58.70	58.75
London (pe poliță de trei luni)	120.30	120.45

ad. Nr. 65. [39] 2—3

CONCURS.

Venind în vacanță 6 din stipendiile acordate la învĕțăcei de meserii în anul 1879 se scrie prin aceasta de nou concurs la șese stipendii de câte 25 fl. v. a. pe an, pentru tineri români, cari voesc a învĕța una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria (lemnăria, bărdășia) faurăria, măsăria (têmplăria), cismăria, șalarieria, curelaria s'au șelaria.

Cererile au se fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care sĕ se vadă, că concurentul este de nascere Român și că are cel puțin vêrsta de 14 ani

2. Atestat scolastic, din care sĕ se poată vedè, că concurentul are cel puțin cunoscințele ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria și se cunoască și o altă limbă folosită în țeară, precum maghiară s'au germână.

3. Revers dela părinți s'au tutori prin care acestia se deobligă, că vor lăsa pre fii lor se învețe meseria, la care se aplică, până când vor eșì sodali cu atestat în regulă.

4. Un esemplar din Contractul ce părintele s'au tutorul concurentului va încheia cu măiestrul, la care învĕțăcelul întră la meseria ce și-a ales.

Cererile astfel instruite sûnt a se înainta subsemnatului comitet până în 1 Maiu st. n. a. c.

Din ședința comitetului „Asociațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la Sibiiu în 7 Martie n. 1882.

Iacob Bologa m/p., Dr. **D. P. Barcianu** m/p.,
secretar al II-lea

[41] 2

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de acesta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă latâ de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă latâ de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceastu lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. O roloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Zambach și Gavora,

în Budapesta strada Vațului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelnițe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăți și pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 26—30

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Marți 16/28 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 15 Martie.

Desbaterea bugetului în casa deputaților Ungariei este un caleidoscop, în care apar, așa ḑicênd, toate cestiunile interne și esterne, imediat și mediat legate de interesele Ungariei. Preste una din aceste noi am trecut din obiceiu la ordinea ḑilei, pentrucă, de și privesce și pe Românii din Ungaria și Transilvania, după împregiurările actuale, este pusă de așa încât nu ne dă mâna a ne ocupa cu succes cu dênsa. Aceasta este cestiunea armatei.

Vedem însĕ in presa opositională ungurească, că cu ocasiunea desbaterei bugetului puterei armate s'a făcut multă vorbă și se mai face încă. S'a făcut vorbă de „nenorocirea“ Maghiarilor, cari dau sânge și bani și ei tot n'au armată, pentrucă armata comună nu este a lor, ci a celor din Viena; că comanda acelei armate e într'o limbă străină de cea maghiară; că oficierii sûnt în cea mai mare parte străini și nu pricep, nu vorbesc ungurește; că honvedimea însași e subordinată în timp de resboiu ministeriului de resboiu din Viena și că oficierii honvedimei de naționalitate maghiară sûnt siliți a eși din trupa aceasta, ca se facă loc „străinilor“ ce vin din armata comună și că prin procedura aceasta honvedimea se înstrăinează de simțemintele patriotice etc. etc.

În fața atâtor gravamene, din care se vede că firul roșu al tuturor este **separarea completă** a armatei după paradigma dualistică personală și **maghiarizarea** ei, nu putem sĕ nu ne îndreptăm și noi atențiunea asupra acestui institut, la a cărei sporire dăm și noi bani și un contingent, care nu stă departe de cifra de o sută de mii, și care contingent, după cum am avut ocasiune a vedé de atâtea ori, nu poartă arme ca sĕ se fudulească cu ele. Îndreptarea atențiunei noastre este cu atât mai la loc cu cât din cuvintele ministrului president unguresc s'a putut audì în decursul desbaterei din cestiune, că numai **de-ocamdată** au se remână lucrurile așa cum sûnt, ceea ce nu esclude, că în viitoriu are se fie altmintrea.

Tendența de maghiarizare se vede dară pe toată linia și aceasta este ce trebuie în prima linie se ne neliniștească.

Din nisuințele ḑiaristilor, din enunciațiunile ministrilor la toate ocasiunile, se vede că vieței noastre naționale, șubredită așa cum este, încep a i se pune termini hotărîți și nehotărîți, va se ḑică, avem cuvênt de a fi nedumeriți.

Pentrucă tendența aceasta în consecuențele ei ulterioare merge și mai departe. Tendența aceasta alterează dreptul public chiar din temeliile lui de astădi într'o direcțiune, care este identică cu îndoelnicul necunoscut.

Românii, este lucru prea cunoscut, că au protestat când era ca monarchia sĕ se pună pe basele de astădi, cerênd ca se fie și ei mai întâiu ascultați într'un mod demn atât după numĕrul lor cât și după dreptul public în desvoltarea lui până la timpul când era ca transițiunea sĕ se facă. Protestul lor a fost nebăgat în seamă. Lucrurile s'au desvoltat de atunci încoace așa cum s'au desvoltat, — așa ḑicênd preste Români.

Și după starea lucrurilor în desvoltarea ei până astădi vedem pericul pentru naționalitatea, care locuesce compact șesurile dintre Tisa și munții apuseni, cari deosebesc Ungaria proprie de Transilvania și care locuesce aproape Transilvania întreagă. Periculul ar fi însĕ cu atât mai mare când, după tendența a o samă de Maghiari, Ungaria ar vrea sĕ se separeze cu totul de jumĕtatea apusană a monarchiei. Căci separarea abia s'ar putè fără derimarea monarchiei și atunci ce ar face Ungaria între o Germanie și între o Rusie, cari „iubesc“ Ungaria de o potrivă, fără de aliați pe tot rotogolul pământului.

Precum vedem și fără tendența de maghiarisare direcțiunea politică a politicilor Maghiari învoalvă pericul; cu aceasta însĕ periculul se înăspresce, pentru că și dacă nu near fi teamă că o mână de maghiari cu proiectele și întreprinderile lor nemature ne vor absorbì cu totul, temerea nu este neîntemeiată, că nisuința aceasta ne împedecă în cultură și de altă parte provoacă resimțĕminte, care cu greu se poate calcula unde se vor oprì.

Dar Maghiarii ne vor respunde, că n'avem de gând se mergem așa departe.

Ei bine, noi sĕ fim așa de buni și sĕ le credem, pe lângă toate semnele care contraḑic presupunerei noastre. Se credem că vor susținerea monarchiei așa cum este astădi. Atunci însĕ trebue se întrebăm pentru ce atâta larmă, că n'au armată?

Contingentul cel dau Maghiarii armatei comune nu e cu mult mai mare decât al Românilor. Se pretindă și acestia ceva extra? Românii sûnt de doue ori așa de îngreuiați ca Maghiarii; se înceapă și ei a se plânge, că na'u armată și că li și înstrăinează elementul din armată și chiar și din honvedime?

Nu cunoascem prăctica în cele a le resboiului și a le tacticei, însĕ și ca neesperți, când e vorba de comandă credem că într'o armată comună comanda trebue se fie uniformă. Mergem mai departe și ținem că puterea armată dintr'o monarchie trebue sĕ aibă întreagă comandă uniformă.

Abstracție făcênd dela limba administrațiunei, nu este pentru Românii cari ḑece ani de ḑile abia își însușesc terminii nemțesci de comandă o greutate, că în doi ani cât stau după ce es din armată în cadrele honvedimei, sĕ învețe alți termini de comandă, în limba maghiară?... ca se nu mai vorbim și de practibilitatea aceasta limbistică într'o campanie.

După vederile noastre și concesiunea care s'a făcut honvedimei prin legea armatei în privința limbei este un prisos de bunĕtate; de oare ce prisosul acesta nu mai atunci ar avè înțeles, când cei din regimentele numite „unguresci“ ar fi toți Maghiari; ceea ce în realitate nu sûnt.

Deci văierările maghiare asupra nedreptății ce li se face în privința armatei n'au loc, nu dintr'unul, ci din mai multe puncte de vedere.

Într'un punct am consimți cu dênșii, înse numai principial, căci formal diferim ca ceriul de pământ: în punctul că trupa sĕ aibă oficieri pe cât se poate de naționalitatea din care se compune. În privința aceasta ministeriul de resboiu ar trebuì sĕ deschidă de o potrivă tuturor naționalităților o cale cât de largă de a 'și cualifica tineri pentru cariera militară.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Martie

Tragicul proiectului ministerial privitoriu la scoalele medie are și partea sa comică. Foile maghiare și maghiaroane sûnt pline de indignațiune și dau espresiune indignațiunei lor în articuli lungi căci a fost respins proiectul în comisiune. Indignațiunea o credem sinceră la o parte a presei maghiare; ni se pare afectată la ceealaltă parte, la a cărei spate stă majoritatea cea gata a vota ori ce i propune guvernul. De esplicațiuni mai pe larg cerem a fi dispensați. Comicul însĕ nu culminează în împregiurarea aceasta, ci în alta. În împregiurarea când vedem în castrele „noastre“ foițe, cari n'au prea ḑis nimica până când proiectul era în putere, cum vin și țin cel puțin: isonul la prohodul proiectului. Leul e mort și acum au și iepurii se ḑică un cuvênt.

Marele Duce rusesc **Vladimir** dimpreună cu soția au sosit eri la Viena. Împĕratul au întêmpinat pe oaspeții rusesci la gară.

La ocasiunea aniversărei a 85-a a împĕratului Germaniei **Wilhelm**, țarul **Rusiei** a într'unit la un prânḑ festiv autorități militare și diplomatice și a purtat un toast pentru iubitul seu **amic** și **aliat**, pentru imp. **Wilhelm**. „Invalidul rusesc“ constată entusiasmul cu care oficierii armatei rusesci a primit toastul, ce testează **amiciția** între **Germania** și **Rusia**.

Împĕratul Wilhelm a mulțămit foarte cordial țarului pentru toast.

Ideia de a convoca un congres, pentru regularea afacerilor bosnico-erțegovinene, care a fost aruncată în public mai întâiu de „Times“ și apoi de „National Zeitung“ din Berlin și care a fost în urmă înmormêntată de acelea ḑiare, reapare acum într'o corespondență din Viena a ḑiarului ceh „**Politik**“ scris în limba germană. Englitera și Rusia, ḑice ḑiarul ceh, ar fi deja înțelese în această privință, ear Francia ar fi deja câștigată. Austria, din contră, combate ideea unui Congres și se sforțează mai mult a dobândì cele doue provincii dela Turcia pe calea unei cedări de bunăvoie. Prin cercurile politice din Viena — după cum ne spune „Neue freie Presse,“ — se împrăștiase ḑilele acestea chiar sgomotul că Congresului i-se va pune întrebarea, dacă avênd în vedere resultatele dobândite până acum de ocupațiune, n'ar fi bine sĕ i se pună un termin. „Fremden-Blatt,“ care se ocupă de relațiunea publicată de ḑiarul „Politik“, face următoarele observațiiuni „De și nu ne îndoim de bunele re„lațiuni dintre ḑiarul „Politic“ și „cercurile din Moscva, totuși nu „putem crede câtuși de puțin scrie„rile lui despre planurile angl-oruse. „Cât pentru intențiunile Austro„Ungariei, apoi nu putem de cât repeta „că cercurile noastre conducĕtoare „nu consideră actualul moment ca opor„tun de a ațița vre-o schimbare în posi„țiunea Bosniei și Erțegovinei“. Cât pentru scirea publicată de ḑiarul „Politik“, ḑice „Neue freie Presse“, apoi ea pare destinată numai a încurăgea pe insurgenții în continuarea mișcării lor. Cu toate acestea panslaviștii și amicii lor se înșeală când cred că vor putè dobândì ceva chiar când s'ar amesteca încă pe atâtea puteri și ar recunoasce trebuința unui Congres. Dacă Austria nu va adera la el, apoi Congresul nu se va într'uni, și este aproape sigur că nu se va putè dobândì nici o dată consimțemêntul Germaniei și al Austriei pentru așa ceva.

Presa rusă și-a mai domolit glasul cu Germania, dar în schimb, ea și l'a înăsprit față cu Austro-Ungaria. „Golos“ mai ales, s'a arĕtat foarte supĕrat mai ḑilele trecute că comitele Wolkestein, noul ambasador al Austro-Ungariei la Petersburg, mai înainte de a se duce la destinația sea a trecut prin Berlin. „Pester Lloyd“ se arată foarte înfuriat de această observațiune a ḑiarului „Golos“ și îi rĕspunde în următorii termeni cari nu pot fi numiți numai violenți:

Nerușinarea foilor rusesci în limbagiul lor față cu Austro-Ungaria este întrecută numai de prostia lor. Obicinuită cu vrășmășiile Turcilor și ale Tekinzilor, presa Ignatieff-Scobeleff nu este în stare cel puțin în formele esterioare, se fie în relațiuni cum trebuie cu protivnicii europeni. Espresiunile obicinuite de Tătari remân cu mult mai napoi decât brutalitatea simțemintelor. Unul din aceste ḑiare — și acesta este dintre cele mai moderate — formulează condițiuni pe care trebuie sĕ le îndeplinească Austro-Ungaria spre a fi menagiată de Rusia, ca cum ar fi vorba de una din satrapiile rusesci din peninsula balcanică, care nu pot se esiste decât din grația Rusiei. Astfel dar, cei din Petesburg par a crede în adevĕr că Austro-Ungaria se va lăsa sĕ fie influențată vreo dată în acțiunile ei prin atitudinea Rusiei. Ceea ce Austro-Ungaria face s'au amână, ea face s'au amână după cum îi dictează interesele ei, dar fără a ținè câtuși de puțin seamă de dispositiunile s'au dorințele Rusiei, și foile din Petersburg pot fi convinse că ministrul de esterne din Austro-Ungaria, care s'ar pune direct s'au indirect sub influența politicii rusesci, n'ar mai putè administra nici de aḑi până mâne departamentul sĕu, fiindcă ar fi aruncat îndată de acolo de opiniunea publică predomnitoare. Toate amenințările foilor rusesci sûnt cu totul lipsite de bun simț. Nimeni din Austro-Ungaria nu evaluează mai mult decât trebuie adevĕrata putere a monarchiei; dar nimeni din Austro-Ungaria nu este cuprins de teamă de Rusia. De altmintrea sûnt destul de evaluate

atât forțele militare cât și altele ale imensului imperiu slav și se scie că, făcênduse inimicul unei puteri europene, nu poate sĕ se vatăme decât pe sine. Cu toate aceste este mai mult ca sigur că nici un politic serios din monarchie nu doresce o ciocnire cu Rusia; cu atât mai mult nu, cu cât pentru moment nu esistă nici un motiv urgent; dar tot așa de sigur este însĕ că nici un politic serios din monarchie nu se teme întratât încât se permită Rusiei o agresiune în faptă.

Dacă: mai curênd s'au mai târdiu nu vom fi scutiți de neînțelegeri cu această putere, apoi de sigur că nu vom avè a ne teme tocmai de Rusia, astfel precum este astădi constituită. Astfel va trebuì ca cei din Petesburg sĕ se obicĭnuească de a trăi în înțelegere cu Austro-Ungaria, chiar când politica acesteia ar fi îndreptată nu tocmai după gustul Rușilor, mai cu seamă însĕ vor trebuì se înțeleagă, că nici ademenirile, nici amenințările Rusiei nu vor fi în stare se sgudue alianța Austro-Ungariei cu Germania, aceasta este lucrul constatat în mijlocul împregiurărilor schimbătoare, și cine va voì sĕ răfuiască cu una din cele douĕ puteri, va trebuì se o răfuiască cu amêndouĕ. De aceea este chiar absurd că organul contelui Ignatieff găsesce în faptul că comitele Wolkenstein s'a dus la Petesburg prin Berlin, preteste nouĕ spre a face representări Austro-Ungariei. Contele Wolkenstein n'are instrucțiuni de luat de la Berlin, direcțiunea pentru atitudinea sa resultă destul de lămurit din întreaga politică a monarchiei, care în comunitate cu Germania are neapărat una din posițiunile sale cele mai tari, și tocmai pentru aceasta că nu poate sĕ fie moderată după ori ce împregiurare ḑilnică.

Din senatul imperial austriac.

(Încheere.)

Presidentul Smolka declară că nu poate împlinì provocarea opositiunei de a chiema pe oratorul Hohenwarth la ordine. S'au auḑit ce e drept cuvinte înverșunate în decursul desbaterei agitate, se poate că oratorul nu a fost destul de precaut în alegerea cuvintelor, dar cu toate aceste dênsul nu s'a folosit de nici o espresie neparlamentară. (Bravo! din dreapta, nelinisce în stânga.)

Dr. Herbst ḑice că 'i este cu greu a păstra sânge rece, după atâtea suspectări eftine, dar partida constituțională se învață mereu cu asemenea imputări și poporul scie ce trebue sĕ cugete despre asemenea lucruri. Pe mine, ḑice oratorul, acele imputări mĕ lasă indiferent. Discursul dlui Hohenwarth, fiind gata de o vreme îndelungată, poate fi pronunciat și la altă ocasiune. Noi nu sûntem aici pentru a asculta fără veste discursuri vătĕmătoare pregătite din alte timpuri. Minorității i se îngreunează din ce în ce mai mult împlinirea datorinții, de a persevera până în sfârșit în această casă. Discursul contelui Hohenwarth n'are alt scop decât a da curs liber vechei uri și urgii contra unor persoane, pe cari nici capul nu le doare pentru asemenea lucruri. Deci eu nu aflu de lipsă a rĕspuude la discursul contelui.

În urmă Herbst rectifică unele inesactități de cifre ce le făcuse deput. Rieger.

Rieger observă: Dacă m'am înșelat în unele cifre, aceasta a fost o eroare fără voie. Despre aceea ce este o eroare cu intențiune, dl Herbst a primit astădi dela contele Hohenwarth o lecțiune. (Întrerumperi sgomotoase și sgomote; strigări din stânga: Oho! pfui! La ordine!)

Dr. Herbst: Încât pentru lecțiunea ce se pretinde că mi-a dat dl conte Hohenwarth, neputênd primì altă satisfacțiune, mĕ provoc la judecata dreaptă și imparțială a acelora cari au avut ocasiune a'și forma o părere despre cele ce s'au petrecut aici astădi. (Aplause frenetice și prelungite în stânga și pe galerii. Strigări din dreapta: Galeriele deșertate!)

Presidentul: admonează galeriele sĕ fie în liniște, căci repetându-se sgomotul, va fi silit a dispune sĕ se deșerteze.

Deputatul Siegl: Fiindcă ași e ḑiua suspecționărilor, îmi iau voia a face arĕtarea, că după sfârșitul discursului lui Hohenwarth s'au aplaudat în galerii.

Presidentul: Nu am auḑit, deci trebuia se mi se aducă la cunoscință.

Dep. Suesz: Mi permit a adresa presidiului întrebarea, dacă în această casă afară de presidentul mai are cineva drept a da lecțiuni deputaților?

Presidentul: Eu cred, că intențiunea cuvêntului nu a fost așa rea. (Contraḑiceri vii în stânga și ilaritate). A da lecțiuni e sinonim cu a învĕța pe cineva și apoi nu e vătămătoriu lucru a da cuiva învĕțătură. (Esclamări din stânga: Foarte obiectiv!)

După aceste a urmat la ordine votarea nominală. Înainte de a se cetì lista nominală presidiul a cetit o scrisoare a baronului Walterkirchen prin care acesta declară că 'și depune mandatul ca deputat la senatul imperial. (Mișcări generale.)

Motivul abḑicerei, cum se ḑice ar fi acela, că baronul nu află compatibil cu convingerea sa a vota contra trecerei la desbaterea specială asupra propunerilor majorității. Baronul a voit sĕ voteze contra împărțirei proprietății mari în doue, dar nu și contra estinderei dreptului electoral și asupra acelor contribuabili cari solvesc o dare directă de 5 florini.

Din aceleși motive deputații Wurmbrand, Zsok și Posch au insinuat eșirea lor din partida stângei împreunate.

În urmă reforma electorală s'a primit ca basă la desbaterea specială cu 178 contra 118 voturi.

Ni se trimite spre publicare următoriul

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

Precuvêntare

și motive la proiectul de regulament al consistoriului metropolitan.

Doisprĕḑece ani sûnt de când s'a întrodus statutul organic al bisericei române gr.-orientale, — și el încă nu a produs acele resultate, ce se aseptau pentru o bună administrare a trebilor bisericesci.

Pentru esecutarea principielor staverite în statutul organic în prima linie e chiămat consistoriul metropolitan, care ales încă dela a. 1870, și întregit din când în când la casurile speciale de vacanță funcționează — sau mai bine ḑicênd — ar trebuì sĕ funcționeze până în ḑiua de astădi, și totuși nu vedem dela dênsul mai nice o activitate.

Când se adună congresul național bisericesc nu află pregătirile de lipsă pentru aducerea hotărîrilor, ce se recer spre a se pune în lucrare statutul organic în toate direcțiunile lui, și spre a îndrepta defectele, ce se ivesc mai în toate părțile constitutive ale bisericei.

De abia se așterne când și când câte un proiect de regulamente și instrucțiuni pregătite de sinoadele eparchiale și adoptate în pripă mare pentru Congres. — Rapoartele anuale, și datele statistice de abia se împrovisează în preseara sau în decursul sesiunei congresuale, — și aceasta — ce rapoarte? ce date statistice? — De a scoate apoi din acestea — cu studiu și precugetare profundă conclusiunile pentru ameliorarea defectelor administrative, ce se reflectează în oglinda datelor adunate, — nici vorbă! —

Și dacă cu ocasiunea ținerei congresului la câte trei ani o dată vini în necesitate de a întreba: că unde e causa acestor scăderi? apoi ori esci suspicionat și reînproșcat, că vreai numai sĕ faci vrașbă în biserică, ori apoi — în cel mai bun cas — primesci rĕspunsuri ca acelea, care le am cetit cu toții și într'o corespondență lungă a unui organ jurnalistic din centrul țĕrei, — care avênd trecere în toată lumea esternă e destul de apt a ne tinde rufele la lumina publicității celei mari.

Din acestea aflăm, că trebile noastre bisericesci de aceea merg așa de rĕu, pentru că metropolitul n'are oameni harnici la dispositiune; — că cei ce sûnt, nu lucră; — că nu sciu lucra; — că nu sciu unguresce; — că archidiecesanii sûnt malcontenți, separatistici, vreau sĕ'și facă un archiereu vicariu cu scop de a mărginì activitatea archiepiscopului lor etc; — că diecesanii ceil'alți — unii vreau — alții nu vreau se împartă fondurile comune; — ci unii vreau, alții nu vreau se înmulțască eparchiele, sau nu primesc proiectele pentru arondare, și altele asemenea, ca se devină în fine la conclusiune, că statutul organic nu e bun, și că de aceea ministrul cultelor sĕ denumească un ortodocs român de amploiat în ministeriul sĕu, — eară metropolitul se aibă „mână libĕră“!

Fiind toate aceste insinuări destul de grave, și acum — mulțămită publicității cei mari, sau mai bine ḑicênd mulțămită corespondentului ei — destul de lățite, decât — după cum mai bine a'și fi preferit — sĕ le mai putem retăcè: — sĕ căutăm mai întâiu, încât sûnt ele adevĕrate, și încât se pot emenda; — pentrucă rĕul — dacă, esistă, — trebuie cu ori ce preț sanat.

Noi așa scim, că Metrepolitul cunoasce bine trebile administrative ale bisericei, și pentru esecutarea agendelor centrale bisericești scolare și fundaționale are pe lângă sine într'ajutoriu mai întâiu un consistoriu metropolitan stătătoriu din șese asesori bisericesci, șese scolari și șese epitropești, și pe câte toți atâți suplenți — toți aleși din sinul celor mai distinși și apți bărbați ai provinciei noastre metropolitane, cu cari se administrezi nu o provinție metropolitană, dar o întreagă biserică ecumenică. Afară de aceea el are o cancelarie metropolitană stătătoare din bărbați manipulanți aleși după dorința sea, ori denumiți deadreptul de dinsul după plac și trebuință. Din acestia cei mai mulți au o pracsă veche în concept și manipulațiune, ear' ceilalți sûnt inițiați și practisați în afacerile lor de însuși Metropolitul. Apoi cu toate că — după cum scim — până acuma limba oficială în cancelaria metropolitană e cea română, dacă totuși într'un an, vine vre un cas — doue, unde trebue sĕ se facă și rapoarte sau traduceri unguresci, sau note nemțesci, oficialii metropolitani cunosc pe lângă limba română perfect ori și cea maghiară, ori și cea germână, ori chiar și ambele acestea — așa ca pe lângă o impărțire corespundĕtoare a lucrului, imputarea că unul sau altul e mai puțin versat în limba maghiară sau cea germână — nu se poate lua de scusă pentru stagnarea administrațiunii, centrale bisericesci, mai cu samă dacă vedem, că și espedițiunile românesci zac adeseori câte doi — trei ani nemișcate.

Dacă oficialii bisericesci nu sciu lucra, ei sĕ se învețe a lucra. Dacă nu cunosc limba maghiară și e de lipsă ca se o învețe, se li sĕ dea ocasiune ca se o învĕțe, sĕ se trimită la institute maghiare, unde o pot învețа pre deplin. Dacă nu vor însĕ sĕ o învețe, nici se lucre, sĕ li se dea drumul, și sĕ se înlocuiască cu alții pre deplin apți. Ací i dăm Metropolitului „mână libĕră,“ — de sus până jos, — la metropoliă ca și la eparchiă.

Ce se atinge în special de archidiecesani, — de atâtea ori apostrofați — apoi — după cum i cunoascem noi, consistorialiștii fiind toți bărbați academici, bine versați în administrațiune, și bine (?R.) salarisați, ei 'și vor împlinì chiămarea lor consciențios, eară încât nu șar deplinì datorințele lor „mâna libĕră“ a archiepiscopului lor va scì se afle corectivele corespundĕtoare.

De altcum fiind aicì vorba de administrațiunea centrale metropolitană, ei nici nu pot fi trași în cestiunea afacerilor acestora, și cu atât mai puțin a se învinuì pentru convingerile lor mai puțin sau mai mult autonomistice sau centralistice.

Constituțiunea bisericei noastre, cel puțin în cestiunile singuratecelor părți constitutive a le ei mult — puțin admite și teren de natură autonomistică sau particulare, — dovadă despre aceasta — între alte multe — e și aceea, că diecesele celelalte se bucură și se folosesc de dreptul particular și esclusiv de așì alege pre archiereii sei, și pre vicarii estranei fără ingerința celorlalte diecese etc.

Deci — dacă și archidiecesanii, cari se bucurau odinioara de acest drept — pe când celelalte diecese nu-l aveau, acum când acestea l'au, eară ei nu'l mai au, nisuesc la revindicarea unei asemene îndreptățiri, cel puțin în forma modestă a unui vicariu archiereu, o fac aceasta din emulațiunea cea nobilă de a avea și ei, ce au celelalte eparchii sorori, — o fac din datorința cea sfântă de a fi și ei representați cu un archiereu în congres, în consistoriul metropolitan, și în sinodul archieresc, unde fie care eparchiă e representată mai întâiu prin metropolitul comun, ales de toți, apoi afară de acesta fie care diecesă e representată prin archiereul seu ales în particular, ear' archidiecesa nu are atare archiereu, prin urmare unde diecesele se bucură de un vot mai mult, ear' archidiecesa numai de eventualul vot al președintelui, care vot e și al dieceselor, ear' specialminte în sinodul archieresc votează numai episcopii diecesani, unde dacă acestia au decis unanim metropolitul încă nu mai poate vota, ci numai enuncie ce au hotărît diecesele fără archidiecesă.

Alt cum cestiunea, privitoare la dorința archidicesanilor de așì recăstiga dreptul perdut, fie în ori ce formă, stă la ordinea ḑilei în congres mai mult la inițiativa mitropolitului dată în scris și motivată mai cu samă din punctul de vedere al necesității, adecă cu aceea că el fiind prea tare cuprins cu trebile metropolitane are neapărat de lipsa, sĕ aibă pe lângă sine un vicariu archiereu pentru substituirile necesarie în afacerile archidiecesane.

Din aceasta se vede că cestiunea nu e separatistică, nici personale, ci o trebuință reală, care nu are de a face nimica cu cestiunea administrațiunei centrale metropolitane, sau dacă are ceva cu această apoi nu poate fi alta, decât ce a motivat metropolitul adecă înlesnirea ei.

N'a avut așa dară nimenea causă de a se împedeca de cestiunea archiereului vicariu, ca se escuse prin aceea scăderile administrațiunei centrale, cestiunea aceea e de sine stătătoare și dacă nu s'a putut resolvì, acum se va resolvì altădată, dacă nu prin noi — prin următorii nostri, când nimenea nu o va mai privì de personală, nici anticanonică, și nici în contra statutului organic, o

vor resolvì, că cestiunea e dreaptă, și dreptul apĕrat nu se prescrie nice odată; — pănă atunci vom fi în așteptare, și în răbdare — numai administrațiunea bisericească sĕ se îndrepteze, pentru că aici nu încape răbdare.

Tocmai așa de puțin, ca și cestiunea archidiecesană, importa la impedecarea administrațiunei centrale, și cestiunea despărțirei fondurilor comune ale diecesanilor. — Ori se impart ele acum ori mai târdiu, ori de feliu nu, n'au nice de a promova nici de a impedeca administrațiunea centrală.

Și această cestiune, ca și cestiunea îmulțirei eparchielor, și ca ori ce altă cestiune a bisericei a venit înaintea congresului numai pentru că e cestiune, și pentruca congresul de aceea se adună ca se deslege și se aplaneze atari cestiuni. Dacă nu s'a putut deslega pănă acum causa ear' nu e alta, decât ca și la celelalte adecă aceea, că consistoriul metropolitan încă n'a făcut pregătirile necesarie pentru de a se putè hotărì în congres.

De alt-fel ori cum și ori când se vor resolvì aceste cestiuni, dacă nu vom sana rĕul unde într'adevĕr esistă tot acolo vom fi cu administrațiunea centrală bisericească, unde sûntem astădi.

Acest rĕu nu se poate căuta nici în statutul organic.

Statutul organic e un act, ce cuprinde în sine numai principiile generale, după cari are a se administra biserica; și aceste principii se află la toată biserica constituțională — fie ea de ori ce confesiune. — Prin urmare ce e bun ori și unde, nu se poate ḑice că la noi e rĕu, — cu atât mai puțin se poate afirma, că biserica noastră nu s'ar putè administra după acest statut. Sterge acest statut organic, și'l înlocuesce cu „mână libĕră“ — sau cu alte cuvinte mai chiare — cu absolutismul clerical, dacă nu se va esecuta nici acesta cum se cade vom devenì cu administrațiunea bisericei și mai rĕu — după cum stăm astădi, pentrucă acum — cum sûntem — biserica — cel puțin mai poate striga și reclama în contra defectelor și abusurilor, și chiar și suprainspecțiunea statului se poate mai lămurit înforna despre starea lucrului dela representanța bisericei, decât dela informațiunile unui împiegat ministerial — fie și român — după chipul și asemenarea corespondentului dela „P. Ll.“

Ce e drept — avem mare lipsă, ca biserica noastră sĕ fie representată prin oficiali din sinul ei prin toate dicasteriele, și cu deosebire în ministeriul cultelor, dar cu toate acestea doară nu vom aștepta, că ce n'a făcut administrațiunea constituțională bisericească pănă acum, sĕ isprăvească un referinte ministerial!! — Dacă nu se va îndrepta rĕul prin însuși organele bisericesci, apoi rĕu de noi.

Din aceste toate sĕ vede lămurit, că toate acele căutări de noduri în papură, — după cum le cetim prin jurnale și le auḑim adeseori și în cercurile noastre, — nu pot avè valoarea, ca ele sĕ treacă de cause serioase și scuse pentru defectele, ce sĕ ivesc în administrațiunea bisericei noastre, — și cu atât mai puțin accentuarea malcontentismului, ce se imputa archidiecesanilor sau altora — din causa alegerilor de archierei, mai de ḑece ani absolete.

Noi așa cunoascem lucrul, că dacă archidiecesanii au avut alte păreri la acele alegeri, acelea a purces din convicțiuni momentane, ce au espirat cu enunciarea faptelor împlinite, și ei nu au mai avut alta de a face, decât ce au făcut și fac și acum, adecă datorință constituțională de a se grupa cu toată inima pe lîngă noii lor păstori sufletesci, a-i spriginì din toate puterile în noua lor chiemare, și a căuta de a li susținè vaza și autoritatea, ce se cere, ca sĕ representeze bine biserica, și sĕ o administreze cum se cade. — Toate acestea le au împlinit archidiecesanii cu deplină resignațiune, și încrederea aceea, ce merită întimpinarea reciprocei încrederi. — Ear dacă totuși s'ar mai afla vre un malcontent al acestor vechi dureri, ceea ce nu putem presupune, apoi cum vin archidiecesanii la aceea, că ei se poarte vina pentru faptele sau cugetele unuia sau altui particulariu? — și cum vine consistoriul metropolitan eșit într'o homogenitate absolută din maioritatatea congresului, ca chiemat se conducă administrarea bisericei, sĕ se vaete acum, că el e impotent față de un atare malcontentism?

Dacă totuși poate fi vorba de un malcontentism, apoi acesta nu poate fi altul, decât malcontentismul, care nu e acum al archidiecesanilor, dară și al diecesanilor adecă malcontentismul general, că trebile noastre bisericesci — nu merg bine!

În congresul trecut — fiind vorba de indreptarea rĕului s'a aflat numai un membru congresual, și acesta un membru foarte competinte, care a nimerit cuiul tocmai în cap, spunênd espres, că toate defectele în administrațiunea centrală provin de acolo, că consistoriul metropolitan nu esistă, decât numai pe hârtiă, adecă că el nu e organisat.

(Va urma.)

Representațiunea

capitolului metropolitan greco-catolic din Blaj adresată cătră dieta ungurească, contra proiectului de lege, a reformei gimnasielor și a scoalelor reale.

(Încheere.)

Dar ce e mai consternătoriu decât aceste, și unic în genul seu, este aceea, că în sensul acestui proiect de lege regimul instrucțiunei publice voiesce a se amesteca și în cadrul religiunei și moralei, ce sûnt a se propune în scoalele medie ale confesiunilor; regimul statului voiesce a se amesteca în afacerile învĕțămêntului religiunei și moralei într'un stat, al cărui principiu mărturisit pre față este „neconfesionalitatea!“ curioasa judecată! Afară de aceea și disciplina urgente în scoalele confesionale pare a se escepționa, ca și când conducătorii scoalelor confesionale, cari în partea cea mai mare sûnt capii bisericesci ai lor, nu ar fi capaci sau nu ar voì a împlinì cu mână sigură aceasta una dintre celea mai prețioase detorințe ale oficiului sĕu; de aceea se dispune, ca vindecarea radicală a „relelor morale“ *(erkölcsi bajok)* după cum se esprimă proiectul, sĕ se efectuească prin cercetare făcută de cătră organele scolastice ale statului, respective de cele esmise de ministrul instrncțiunei publice.

De cum va proiectul ar fi fost cu atențiune cuvenită la esperiența de toate ḑilele față de acelea, ce se întêmplă în privința aceasta și în scoalele fără confesiune, și ar fi tras paralela și ar fi făcut o mică comparațiune între resultatele acele, cari se rămuresc din partea institutelor confesionale și dintr'a celor fără confesiune, dispunerile referitoare la morală, mai că le-ar fi întocmit almintrelea sau chiar întors, și nu precum le vedem făcute în cadrul proiectului.

În adevĕr trebue [sĕ mărturisim că din partene nu putem afla nici o causă pentru presupuneri de acele, de cari proiectul de pre tapet scoate la lumină, poate și fără voie; și așa prin acele presupuneri mai mult sĕ crează numai pretest, ca sĕ se poată pune în lucrare stirbirea drepturilor esistente naturale, legale și istorice ale confesiunilor față de scoalele proprie, și restrîngerea esercițiului acestor drepturi.

A doua ideă fundamentală ce latitezĕ în proiectul presente țintesce într'acolo, ca și scoalele medie ale naționalităților locuitoare în țeară pe încetul și pe ne-simțite se primească limba statului de limba vehiculariă de instrucțiune, pentru ca așa cu timp și ele sĕ se transformeze în institute cu limba statului și se încete a fi institute de altă limbă sau de naționalitate diferită.

Ființa acestei idei fundamentale, se desvălesce prin toate acelea dispusețiuni legibili în proiect, cari de o parte regulează învĕțarea limbei de stat, mesura cunoascerei aceleia și ținerea esamenelor rigoroase, ce sûnt a se depune dintr'ênsa; ear' de altă parte tractează despre compunerea comisiunilor aparătoare la rigoroasele pentru cualificarea profesorilor și funcționarea acelora ordinare numai în limba statului. Dela observarea dispunerei acestei din urmă nu poate scutì alta decât un favor escepțional basat pe considerarea împregiurărilor, — carele însĕ nu se poate estinde mai încolo de 5 ani și, și acesta încă numai în tip de frăție.

Ce înțeles poate avè o atare dispunere? În puterea căreia candidații de profesură, cari se pregătesc pentru scoale medie, a căror limbă nu este limba statului se fie obligați a depune rigorosul de profesură eschisiv în limba statului încă și în casul când cursul de cualificare pentru profesură îl a terminat la un institut cualificatoriu propriu al naționalității și confesiunei sale?

Sensul dispusețiunei acestia cu atât mai puțin se poate pricepe, și rațiunea ei cu atât mai anevoie se poate petrunde cu cât necsul logic între dênsele e mai puțin. După modesta nostră cuprindere, înțelesul acestei dispuneri împreună cu acelorlalte amintite mai sus, singură numai a doua ideă fundamentale amintită mai sus e în stare de a ni'l deslușì.

Însĕ aceaste cu respect la Transilvania nu se pot împăca cu art. de lege 55 adus în dieta Transilvană dela 1790/1 și sanționat, carele cuprinde și următoarele: „*Benigne annuente Sua Majestate, communi statuum voto statutum est: ut liberum sit singularum quatuor religionum Ecclesiis ..... ubicumque .... sacra saedes turres atque scholas absque ullo impedimento extrui facere, prout vigore praesentis articuli singularum religionum status asicurantur, quod in moderno .... actu possessorum, ac in futurum exstruendorum templorum, collegiorum et gymnasiorum usu nunquam turbabuntur.*“ *)

Acum dacă ponderăm afacerea aceasta cu cumpăna dreptății aflăm ca proiectul de sub discusiune nunumai este în conflict cu articlul regnicolariu adus la 1868 în obiectul egalei îndreptățiri a naționalităților, eară cu destingere se impotrivesce cu §§ 14, 17 și 26 ai aceluia, dară afară de aceea pre calea esperienției de toate ḑilele ne putem convinge încă și despre alte douĕ lucruri, și anume:

Întâiu despre acel fenomen, că idea de naționalitate și convicțiunea născută din imbrățișarea conșciă a ei astădi este în Europa unul dintre cei mai puternici motori spirituali; ea pune în mișcare inimile, ațință spiritele și le ocupă foarte viu; și

a doua că a impedeca pre terenul culturei această idee și espresiunea convicțiunei născute din trînsa, sau a o restringe cât de puțin, ar fi în contra apriatei dispuneri a §-fului 17 din legea despre naționalități, care între altele ḑice: „Scopul cel mai înalt fiind și pentru stat a se îngrijì despre aceea ca cetățenii convețuitori ai patriei de ori ce naționalitate sĕ se poată cultiva în limba lor maternă întru toate pănă acolo unde se începe cultura academică mai înaltă.

Afară de aceea ori ce improtivire pre calea culturei naționale, e în stare de a amărì spiritele, ma și ale ațința; ear' apesarea faptică — unde se întempla — de comun produce și discordii nu de puțină însemnătate.

Și toate aceste precum e sciut, se întêmplă din causa aceea că fie cine prețuesce naționalitatea s'a, și o privesce de un tesaur prețios, fie care 'și iubesce națiunea ear' aceasta la noi la Români cu atât capetă pont mai mare, cu cât, că limba naționalității sau a poporului e și limba bisericei noastre; și de aceea ori cine e convins că încetarea limbei ar' trage după sine și apunerea bisericei noastre.

Deci la Români limba naționalității și în interesul bisericei se consideră de un tesaur de mare preț; și ca condițiune de vieață a bisericei recunoasce ori cine și necesitatea ca nunumai studiele bisericesci, ci și învĕțăturile cualificărei pregătitoare, carea se face în scoalele medie sĕ se propună în limba naționalității.

Dintr'a ceste sĕ vede, că pre când la alte popoarĕ și națiuni limba națională este de preț mare numai în interesul poporului și a națiunei ca atare; la noi ea este de moment foarte mare și în interesul bisericei.

Deci dacă popoarĕle și națiunile cele mai culte — precum în patria noastră dulce maghiarii — aduc tribut foarte mare naționalității a cărei spresiune de frunte e însĕ-și limba i sânțesc mai mult și sacrifică toate, și se afirmă, că toate aceste sûnt în ordine și la locul sĕu: poate-se imputa altora? dacă și dênsele, deși nu stau pe aceea treaptă de cultură 'și prețuesc și iubesc naționalitatea, și nu sûnt aplecate a se despărți de cătră ea; ci sûnt gata și însĕ'și limba, spresiunea ei a o urmări cu atențiune viuă totdeauna și pre tot locul, unde, și când e vorba de ea, a o îmbrățoșa, și la cas când s'ar desprețuì, s'au chiar s'ar pune în periclu, a o scutì pre calea sa cu toate mijloacele legale și a o apĕra.

Întru adevĕr se pare, că în ḑilele noastre pre terenul naționalităților numai așa se poate prevenì ori ce amărăciune a spiritelor, numai așa se poate liniscì atențiunea publică jaluză, numai așa se poate întări armonia binecuvêntatei conviețuiri pacifice, carea este cea mai ferbinte dorință a noastră a tuturor, armonia coherenței și al colucrării, dacă pre terenul acela dreptatea umblă mână în mână cu ecuitatea și justiția distributivă cu adevĕrata amoare a deaproapelui, după care dacă se dă fie cărui, ce este al sĕu, și nice unul nu e scurtat întru aceea ce i se cuvine și în puterea dreptului naturală; ângerul păcei sânte de sigur petrece între dênșii, și întărește concordia neconturbată, cărei nunumai 'i dă statoria neschimbată, dară și asigurează pentru toate timpurile.

Deci după cele ḑise fiind chiară împregiurarea, că proiectul din cestiune adoptează principii, și pune în prospect dispositiuni de acele, cari nu pot fi aduse în consonanță nici cu interesele bine înțelese ale instituțiunei, nici cu dreptatea și cuveninţa, nici cu justiția distributivă, consistoriul archidiecesan subscris cu onoare așterne aceea cerere cătră prea onorata Casă representativă regnicolară, ca sĕ binevoească a delătura proiectul din cestiune și a refusa pertractarea meri-

*) Cu învoirea grațioasă a Majestatei sale staturile cu vot comun deciseră: ca Ecclesielor fie cărei dintre cele 4 religiuni se le fie iertat a zidì fără nici o pedecă, ori unde biserici, turnuri și scoale, — precum în puterea articlului presinte staturile fie cărei religiuni se asecurează, că nici odată nu vor fi turburate în usul bisericilor, colegielor și gimnasielor, cari le posed acum și cari le vor ridica în viitoriu.

toare a lui. Între altele pe lângă o alutare patriotică rămânem.

Din ședința consistoriului archidiecesan gr. c. ținută la Blaj în 3 Februarie 1882.

Dr. *Ioan Vancea* m. p.,
archiepp. și metropolit.

Simeon Pop Mateiu m. p.,
protonotariu consistorial.

Varietăți.

* (Alegeri la sinodul archidiecesan. (Continuare din nr. 30) În cercul *Turdei*: Iosif Pușcariu adv. Artemie Fenești prof, gimn. în cercul *Orestiei-Devei* Dr Ioan Pop medic Daniil David înv. in cercul *Clujului* Vasilie Almășan adv., Petru Nemeș not. public; în cercul *Solnocului* Dr. Ioan Borcia, Ioan Cipu concip. financial.

* (Cu privire la listele despre cari amintirăm în primul nostru articul din n-rul 30 că au cerculat pela membrii representanței comitatului spre scopul contribuirei de 1 fl. pentru un monument al martirilor din 1848 din Arad, aflăm că un membru de frunte român al representanței comitatului a înapoit cuitanția despre 1 fl cu următoarea preanimerită observare: „Pietatea cătră victimele funestei revoluțiuni sĕ o cultivăm în inimile noastre. Istoria imparțială este de ajuns pentru o tristă revocare în memorie. În aceea își poate afla tot însul pre ai sei. Nu am poftă de a concurge la spesele prodigue ale monumentului intenționat. Vai cât de imbecil criteriu al simțemintelor patriotice este contribuirea ce se cere.*) Me rog a se retrimite la locul seu recunoscința oficială scrisă pe numele meu".

* (Lista pentru Săcelenii arși*) și raportul adunărei generale a „Albinei, precum și alte sûntem siliți a le amâna pe nrul de Joi

* (Alarmă de foc.) Duminică seara nemijlocit înainte de 10 oare se auțiră pe stradele Sibiului signale de trimbițe cari vestiau foc. Din norocire după vênturi orcanice de mai multe țile timpul era foarte liniscit. Focul așa dar care îsbucnise în suburbiul de jos dela Poarta Ognei, a fost în grabă suprimat.

*(Sub pretecstul că sûnt arși) sĕ arată pe stradele Sibiului poate și în alte părți mulți îndivizi mai cu samă Țigani, cari cer milă. Publicul dar cu de osebire organele polițiane ar trebuì se nu scape din vedere că sunt și indivizi de soiul acesta, cari fac abus de nenorocirirea adeveraților nenorociți și se i deosebească cerêndule documentele de legitimațiune.

* (Un ingineriu român prisonier la Unguri.) „Resboiul W. *) primesce dela o persoană demnă de toată credința, din T. Jiului, următoarea scire dată ca positivă:

La 7 ale curentei, d. Ionescu, înginerul-șef al județului Gorj, a plecat împreună cu conductorul liniei Bumbesci-Petroșani, cu capul de zidari, cu un picher și cu doi minari, pentru ca sĕ studieze această linie. — Ajungênd la graniță, a trebuit vrênd ne vrênd sĕ meargă pană în Petroșani ca sĕ doarmă. A doua țli au stat acolo spre a se odihnì, și pentru că la 9 ale curentei trebuia sĕ se întoarcă înapoi, ca sĕ nu fie superați de jandarmi s'au prezentat autorității locale ca s'o înșciințeze, cu toate că tot personalul ce însoția pe d. Ionescu este cunoscut de toți locuitorii Petroșanilor și chiar de autoritățile de acolo.

Domnul Solga-Biro cum se numesce în partea locului capul autorității administrative, un fel de subprefect, spuse întâiu d-lor Ionescu că poate fi sigur că niminea nu'l va supera; mai târțiu însĕ, adecă tot în țiua de 8 la oarele 7 seara, acel Solga-Biro însoțit de trei gendarmi bine armați, vine și i declară că are ordin dela prefectul din Deva sĕi sigileze ori-ce hârtie ce va găsì la dênsul și că nici d-sa (Ionescu) nici cei cari 'l însoțesc nu pot pleca, până la al doilea ordin!

Pe cât se vede, autoritățile de acolo cred că au a face cu vre un colonel de stat major, care a venit sĕ ridice vre un plan strategic.

Această impregiurare s'a telegrafiat prefectului din Gorj; dar nu se scie ce o fi făcut, căci d. Ionescu continuă a fi secuestrat la Petroșani împreună cu cei lalți.

Cu această ocasie, vĕ înșciințez că în acest moment Petroșanii este bântuit de o epidemie groasnică de vĕrsat negru care seceră pe fie care țli mulțime de oameni, fără ca guvernul nostru sĕ ia vr'o precauțiune pentru ca această epidemie sĕ nu fie introdusă și în țeară.

* (Mulțămită publică.) Subsemnații, venim cu profunda stimă, a esprime cea mai profundă mulțămită P. T. Doamne și Domni, cari au binevoit a contribuì în favorul blbliotecei gimnasiului român din Brad, și în favorul blbliotecei „subreuniunei" învețătorilor români din Zarand, cu ocasiunea balului român arangiat 30 Ianuarie st. v. 1882, și anume: Georgiu Părĕu adm. ppres cu 3 fl. Teodor Pop adv. 5 fl. Petru. Truția adv. 4 fl. Brady Lipoth subpr. 3. fl. Luca George 3 fl. S. Borlea adv. Emanuel Klein, Jul'a George, Pataky Iános, Simeon Piso, Porsch Iozsef, Pietsch Antal, Împĕratu George, Rosalia Kugel, Dirina Mihaiu, Brady Albert, Kovács Iulia, Secărian George, Irodenca Ladislau, Hargescheimer Lajos, Vilmos Sandor toți a familie câte 2 floreni. Karácsony Sandor, Zeyh Árpád, Vasiliu Tomuța, notariu a persoană câte 2 fl. v. a. I. Cuitian, I. Luca, Nic. Obedĕu, C. Costinu prof. Dercsénz Iozsef, Dna L. Pop, Feier Aron, Olariu Nicolae, a familiă câte 1 60 cr. Bogdan Candinu a familia 1 fl. 80 cr. Lazar Comșa par., Victor Pataky a fam. 1 fl. 50 cr. Simeon Bacilla paroch în Ormindea a fam. 1 fl. Zoe Mihelțan protoppesa, Estira Francu, St. Socaciu, I. Costea, Kristovits, M. Domokos, Ioan Stănilă paroch, S. Ardeu par. Dirina George, I. Rusu, G. Românu paroch, Ioan Câmpeanu, Nistor Fugata, L. Perianu N. Bedea, Szabo Dénes Dane Ilka, Konya Denes, Basiliu Demian, G. Ignaton, Irina Socaciu, Bogdan Teodor, Szöcs Lajos, Kádár, Lázár Laszlo, L. Zaharie par. T. Perianu, G. Bogdan, Păcurariu paroch, G. Danilă Golcea Lecreția, Nicolau Fugata notariu, I- Roman par. I. Irimie par. Simeon Groza par. Silviu Bolfa, Nicol. Hențiu not. Paul Stoica, Bela Caroly, Gall Marton, Botta Petru, Deutsch Ignatz, câte 1 fl. v. a. St. Haragusiu 50 cr. N· Mateiu 20 cr. I. Comșa 50 cr. Coposu 50 cr. Marcu Avram 50 cr. Bocan G. 50 cr. Ioan Parva 30 cr. N. Becsa 50. Adamovics 50. cr.

Prin dnul notariu Vasiliu Tomuța din Ribița sîb colectat dela următorii P. T. Domni:

Petru Vlad 1 fl. Dumitru Niță 20 cr., I. Olariu 20 cr., Nic. Comșa 20 cr., Ar. Comșa 20 cr., Adam Epure 20 cr., Nic. Dusian 40 cr., Nic Obedeu 30 cr., Ioan Los 1 fl., Cornelia Cosma 2 fl., T Huțu 20 cr.

Toți din comuna Ribița Urs Cirica 50 cr., Petru Dobarcan 10 cr., I. Indrei 10 cr., Nic Dreghiciu 20 cr., Petru Visa 10 cr., I. Isan 30 cr., G Lupu 10 cr., F. Filip 10 cr., P., Mihet 20 cr., V. David 10 cr., P. Lup 20 cr., G. Routa 20 cr., G. Dobarcan 50 rc., Laped. Dobêrcan 20 cr., N. David 10 cr., N. Faur 20 cr., Nic. Routa 10 cr., Vas. Routa 10 cr., P. Routa 30 cr., I. Simeon 40 cr., Aug. Dobârcan 20 cr., Petru Faur 30 cr., M. Dobârcan 20 cr., Toader David 30 cr., Pet. Dobârcan 20 cr., Pet. Iasan busnea 50 cr., I. Lup 30 cr., G. David 20 cr., L. David 30 cr., Teod. Zeri 1 fl., Nic. Mihet 30 cr., I. Dobârcan 10 cr., P. Visa 10 cr.,

Toți din comuna Iuncu. Const. Michaescu 20 cr., G. Dan 20 cr., Pet. Iazan 30 cr., Pascu Dan 20 cr., Sol. Trifa 20 cr., Sol Iancu 10 cr., I. Dan 10 cr., Niculae Iancr 20 cr., Ad. Clesiu 30 cr., N Clești 30 cr., A. Iezan 20 cr., Petru Iancu 10 cr., I. Trifa 20 cr., P. Dan 10 cr., N. Clești I. Iancu 10 cr., Nic. Tomușu 20 cr., Florea Popa 10., Nicolae Trifa 10 cr., Sim. Trifa 20 cr., I, Clești 10 cr., M. Miohaescu 10 cr.,

Toți din comuna Ribițiora.

Preste tot prin zelul laudabil a domnului Vasiliu Tomuța notariu, s'a colectat dela economii din comunele sus numite 18 fl. v. a.

Venitul întreg brutto a fost 137 fl. 60 cr.

Spesele au fost 42 fl. 75 cr.

Venitul netto 94 fl 85 cr.

Bradu în 18 Martie n. 1882.

Ioan Germanu, pres. subr. înveț. — *Anania S Hodoș*, secretariu.

Loterie.

Vineri în 24 Martie n. 1882.

Viena: **15 83 33 72 9**

Timișoara: **43 85 58 39 49**

Bursa de Viena și Pesta

Din 24 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.25	118.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88.30	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.75	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.75	133.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.75	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	96.—	96.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.50	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea țecimei de vin	96.50	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.80	74.75
Datorie de stat în argint	75.70	75.75
Renta de aur austriacă	92.75	92.75
Sorți de stat dela 1860	129.—	129·—
Acțiuni de bancă austro-ung.	819.—	820.—
Acțiuni de credit austr.	313 10	314 50
Acțiuni de bancă de credit ung.	308.75	309.50
Sorți unguresci cu premii	117.—	117.—
Sorți de regularea Tisei	108.90	109.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.63
Na oleon	9.53	9.53
100 marce nemțesci	58.70	58.70
London (pe polița de trei luni)	120.3)	120.50

ad. Nr. 65. [39] 3—3

CONCURS.

Venind în vacanță 6 din stipendiile acordate la învĕțăcei de meserii în anul 1879 se scrie prin aceasta de nou concurs la șese stipendii de câte 25 fl. v. a. pe an, pentru tineri români, cari voesc a învĕța una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria (lemnăria, bărdășia) faurăria, măsăria (têmplăria), cismăria, palarieria, curelaria s'au șelaria.

Cererile au se fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care sĕ se vadă, că concurentul este de nascere Român și că are cel puțin vêrsta de 14 ani

2. Atestat scolastic, din care sĕ se poată vedè, că concurentul are cel puțin cunoscințele ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria și se cunoască și o altă limbă folosită în țeară, precum maghiară s'au germână.

3. Revers dela părinți s'au tutori prin care aceștia se deobligă, că vor lăsa pre fii lor se învețe meseria, la care se aplică, până când vor eși sodali cu atestat în regulă.

4. Un esemplar din Contractul ce părintele s'au tutorul concurentului va încheia cu măiestrul, la care învĕțăcelul intră la meseria ce și-a ales.

Cererile astfel instruite sûnt a se înainta subsemnatului comitet până în 1 Maiu st. n. a. c.

Din ședința comitetului „Asociațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român", ținută la Sibiiu în 7 Martie n. 1882.

Iacob Bologa m/p., Dr. **D. P. Barcianu** m/p.,
secretar al II-lea

[41] 3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățli celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta țli, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. O roloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

*) Până atunci rugăm pe cei ce mai vor se participa cu oferte benevole să se însinn la Redacțiune.

*)Alusiune la cuvintele îngimfate din apel, unde sĕ face provocore la simțemintele patriotice (hazafiui érzelmekre.)

*) A început a ne venì earăși după o pausă îndelungată.

Redactor rĕspundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Joi 18/30 Martie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Martie

Delegaţiunile sûnt convocate pe 15 Aprile n. la Viena.

Desbaterea proiectului despre puterea armată în casa deputaţilor Ungariei este terminată şi votată şi chiemarea clasei a patra de etate.

„P. Ll.“ şi alte ţiare ungaresci sûnt foarte neplăcut cuprinse de o corespondenţă în „Allg. Ztg“ din Augsburg. Corespondenţa cade ca o bombă în mijlocul bucuriei pentru manifestaţiunile Nemţilor din Panciova, Timişoara şi alte părţi ale Ungariei. „Cine trăiesce aici, ţice „corespondenţa (din Ungaria, publi„cată în Allg. Ztg)“, aude şi cetesce, „ţi de ţi, erupţiunile urei contra Ger„maniei, călduroasa veneraţiune a „lui Gambetta, cochetarea cu toţi „matadorii panslavistilor, acum cu Ig„natieff, care într'un memorand ar „fi răpit de entusiasm pentru o Unga„rie independentă, acum cu Scobeleff „care s'ar fi esprimat către un in„terviev că, admiră „cavalereasca „naţiune maghiară“ cu Liwbibra„tici, Ristici şi cu alţii şi cine „consideră că partida independenţilor „cuprinde aproape toată viţa maghiară, „până când deputaţii majorităţii sûnt „aleşi cu sprigin guvernamental în cer„curi nemaghiare: *acela nu se poate „desbără de grigea că în momentul deci„ţător nu vom găsì pe Austro-Ungaria „pe partea Germaniei, sau o vom găsì „clătinându-se de influenţe contraţicë„toare şi neharnică de a participa cu „efect la cooperaţiune.*“

Cu tot nëcasul lui „P. Ll.“ şi colegilor sei, corespondenţa nimerésce cuiul în cap, că politicii maghiari n'au o atitudine hotărîtă în politica din afară cum e cea din lăuntru cu maghiarizarea naţionalităţilor. Ei creţênduse ca atari putere mare, spun neîncetat, „că noi vom“ face asta, că „noi vrem“ ceea în Europa, ca şi cum Europa ar atêrna numai dela dênşii. Prin aceasta ni se pare că toate naţiunile mari şi mici din Europa săturându-se de mândria cea stearpă de fapte folositoare în lăuntru şi de o atitudine hotărîtă în afară se înstrăinează nu numai de Maghiari ci şi de monarchia Austro-Ungară. Corespondenţa de mai sus ni se înfăţişează ca o perspectivă pentru o apropiată abţicere a alianţei germane, pe care s'a zidit toată politica orientală a monarchiei dela cel din urmă resboiu oriental încoace.

Până când între monarchii Germaniei şi Rusiei se schimbă telegramele cele mai cordiale; până când marele duce rusesc Vladimir este oaspele curţei din Viena şi petrecerea sa în Viena se aduce în combinaţiuni politice — vin din Rusia scirile cele mai serioase. „Post“ din Berlin observă la scirile despre nisuinţele ţarului rusesc de a întreţinè relaţiuni amicabile cu monarchiile vecine, că la curtea din Petersburg se petrec lucruri ca pe timpul lui Ludovic al XVI în Francia. Guvernul caută a întreţinè relaţiuni bune cu guvernele străine eară gironditii întrigau şi forţau resboiul. Şi „D. Ztg“ din Viena află că împregiurările din Petersburg seamănă cu cele dela curtea Burbonilor din Paris înainte de revoluţiunea cea mare.

Gazeta germână din Braşov „Kronstädter Zeitung“ şi „Gazeta Transilvaniei“

asupra representaţiunei bisericesci greco-orientale române din Ungaria şi Transilvania în causa proiectului de lege pentru scoalele medie.

„Kronstädter Zeitung“ din 8 Martie a. c. în revista sa politică ţice:

„Archiepiscopul-Metropolit din Sibiiu Miron Romanul a substernut dietei ungare un memorand, prin care în numele bisericei greco-ortodocse române din Ungaria şi Transilvania se pronunciă în modul cel mai resolut şi aspru contra tendenţelor de maghiarisare din proiectul de lege pentru scoalele medie. Construcţiunile finale ale memorandului sûnt:

„Cercurile deciţëtoare par la asternerea acestui proiect de lege a nu 'si fi tras seama cu acea impregiurare faptică, că în toate clasele naţionalităţilor compacte nemaghiare din patriă cunosciinţa naţionalităţii sale proprii atâta e de desvoltată încât acesta nu se mai poate sugruma, aplicese în contră-i ori ce sistem sau ori ce mësuri. Aceasta consciinţă se raţimă pe base morale, şi din aceste base 'şi ia putere şi pentru apărarea sa. Ori ce încercare dar carea tinde la suprimarea consciinţei de naţionalitate, poate se crească până la o greşală politică, carea pentru liniscea internă a cetăţenilor şi deopotrivă pentru interesele mai înalte ale statului poate se aibă urmări dăunoase.

„Gazeta Transilvaniei“ tot din Braşov şi tot cu datul 8 Martie reproduce părerea jurnalului maghiar oficios „Hon“ asupra representaţiunei din cestiune. Din reproducere estragem următoarele:

„Această representaţiune — scrie „Hon“ — abstrăgênd dela esageraţiunile ei şi dela îngrigirile nebasate ce le esprimă ici şi colo, este cu mult mai obiectivă şi mai moderată decât memorialele Sasilor şi a Archiepiscopatului greco-cat. dela Blaj, cari resping proiectul de lege în total, „en bloc.“ Memorialul Metropolitului Miron Romanul recunoasce dreptul de inspecţiune al statului şi e numai contra estinderei prea mare a acestui drept, precum o voesce proiectul de lege; representaţiunea se pronunţă în mod simpatic şi asupra limbei oficiale a statului....

După aceste „G. Tr.“ ţice:

Aceasta este părerea generală a lui „Hon“ despre representaţiunea Metropolitului Romanul. Noi suprimăm deocamdată durerea ce-o simţim pentru laudele ce il e face din causa că ar' fi recunoscut dreptul de amestec al guvernului unguresc în afacerile bisericei române gr. or. Asteptăm se vedem cum este formulată representaţiunea dela început până la sfêrşit. Deocamdată însë nu ne putem reţinè de a cita acì Art. I din dispoşiţiunile generale ale „Statutului organic“ al bisericei greco-orientale române din Ungaria şi Transilvania“ care sună aşa:

„I. Biserica gr. or. română din Ungaria şi „Transilvania, ca biserică autonomă, după dreptul ei canonic, garantat, „şi prin art. de lege al IX din anul 1868 — „pre lângă susţinerea în întregitate a drep„tului de suprema inspecţiune al Majestăţii Sale, îşi regulează, administrează „şi conduce independent afacerile sale „bisericesci, scolare şi fundaţionale în toate părţile şi factorii ei constitutivi, după forma „representativă...“

Cât pentru simpathia, ce ar' dovedi'o representaţiunea Metropolitului Romanul pentru limba oficială a statului, apoi paragraful penultim 175 al statutului organic ţice: „Limba oficială în toate trebile bisericesci, scolare şi fundaţionale, atât în întru, cât şi înafară ... este cea română.“

Astăţi aflarăm, că s'au trămis deja pe la fruntaşii din Metropoliă representaţiunea memorată, tipărită (negreşit pe spesele Metropoliei) în limba maghiară, fără ca se 'i se alăture măcar o traducere românească. Se fie oare aceasta o noauă dovadă de „simpathie pentru limb'a oficială a statului?“

Faţă de asemeni stranie porniri numai ştim ce se credem — ne stă mintea în loc!

În Nr. dela 12 Martie n. „G. Tr.“ începênd publicarea proiectului de representaţiune face următoarea întroducere:

Cetitorii nostri sciu că înainte cu câtva timp consistoriul archidiecesan gr. or. a ţinut şedinţă şi a hotărit a face o representaţiune la dietă contra proiectului dlui Trefort şi a provoca şi pe celelalte diecese se facă representaţiuni identice. Dela Arad şi Caransebeş însë s'a cerut a se face o representaţiune colectivă a întregei Metropolii. Urmarea naturală era ca së se convoace consistoriul metropolitan. Aceasta însë nu s'a făcut ci representaţiunea din cestiune a consistoriului archidiecesan s'a predat simplu Metropolitului ca se lucre Esc. Sa o representaţiune pentru toată Metropolia.

Urmarea acestei procederi, care numai constituţională nu se poate numì, este că Representaţiunea înaintată dietei de către Esc. Sa Metropolitul difere în unele puncte esenţiali de vederile consistoriului archidiecesan şi aceasta, precum ne a fost semnalatat'o organul oficios unguresc „Hon“ în detavoarea aperarei dreptului nestirbit de autonomiă bisericei. Din causa aceasta aflăm de bine a publica mai întâiu după „Telegr. Roman“ proiectul de representaţiune al consistoriului archidiecesan gr. or.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

Precuvêntare

şi motive la proiectul de regulament al consistoriului metropolitan.

(Urmare.)

Dar şi acest membru a retăcut causa cea esenţială, pentru ce consistoriul metropolitan esistă numai după nume, nu şi în faptă? — pentru ce nu s'a pus el în activitatea, la care e chiemat? şi cum de nu s'au aflat între cei 21 membri consistoriali măcar unul, care se insiste din toate puterile la aceea, că mai nainte de toate consistoriul së se constitue şi së se întocmească aşa, ca se corespundă gravei sale responsabilităţi. Cum de 21 membri consistoriali, tot bărbaţi distinşi şi cu bună reputaţiune insistă de 12 ani într'o pasivitate apatică faţă de imperativa necesitate, ca së se caute şi së se afle o instituire la consistoriul metropolitan mai practică, mai sprintenă şi mai corespunţëtoare scopului.

Ce folos dacă singuratecele roate a unui mechanism cât de imposant, compus din metalul cel mai renumit, zac disparate şi aruncate în toate laturile fără plan de combinaţiune, fără de a fi puse în lucrare, — fără focul, care së le dea aborul vieţii, — şi fără directivele spre scopul esistenţei sale? —

Ce e drept — consistoriul metropolitan a improvisat în sesiunea penultimă a congresului oare care regulament pentru afacerile sale interne — dar şi acesta — ce regulament?... La prima vedere congresul s'a convins despre aceea, ce în cei trei ani mai departe espiraţi s'a dovedit pre deplin, că un ce imperfect ca acela nu poate da vieaţă consistoriului, şi de aceea fu îndrumat se presenteze altul mai corespunţëtoriu atât în privinţa materiei cât şi a formei.

Această îndrumare făcêndu-se la propunerea mea, consistoriul m'a onorat cu provocarea, ca së'mi dau părerea: în ce chip aşi crede, că s'ar putè îndrepta lucrul? şi eu cu bucurie am prins ocasiunea de a elabora şi presenta proiectul de faţă.

Principiele ce le am desvoltat în acest proiect sûnt aceleaşi norme generali, ce regulează afacerile interne la ori ce organ central de executivă, fie acela civil, militar sau bisericesc — administrativ sau judecătoresc; — numai că eu le am acomodat trebuinţelor şi împregiurărilor noastre speciale. —

M'am convins adecă mai întâiu că aparatul consistoriului metropolitan încă nu e întocmit aşa, ca së poată forma un organ executiv, şi al doilea că până acum nu are o instrucţiune precisă, după care së se îndrepteze afacerile sale interne.

De aceea am împărţit proiectul în două părţi, adecă prima parte despre întocmirea internă a consistoriului metropolitan, şi a doua despre ordinea afacerilor sale, — la care apoi am adaus şi o a treia parte despre dispoşiţiunile transitorie.

I. Ce se ţine acum în special de prima parte, este constatat, că ori ce organ al executivei centrale trebue së fie de compoşiţiune dicasterială, — pe când consistoriul nostru metropolitan, în loc së se întocmească pe sine aşa, a luat o direcţiune parlamentară, s'a făcut pe sine un Congres în miniatură, o congregaţiune marcală antemarţială. Haid së mergem cu toţii la marcal, së înjurăm odată bine pe föişpanul — sau së strigăm: aşa e Măria ta!! — apoi së mergem buni şi rëi, mameluci sau răsvrătitori la masă la el, së mâncăm odată bine şi se bem în sănătatea lui — apoi nepustindu-l ear'— së ne ducem fie care la ale sale.!!

Şi întru adevĕr ce face şi Consistoriul nostru metropolitan? El se adună odată — cel mult de două ori pe an, dela apus şi dela rĕsărit, dela meadă-di şi dela meadă-noapte, din depărtări de sute de miluri, — ei! şi ce fac membrii adunaţi? mai întâiu se întreabă unul pe altul, că e ceva de lucru? — şi dacă prind o piesă două rĕtăcită — Dḑeu scie de unde, şi de când? sau dacă e de elaborat vre un proiect la ordinul congresului, ori de a esecuta vre un conclus al acestuia, — consistoriul esmite din sinul sĕu o comisiune, comisiunea o subcomisiune, subcomisiunea un referent, care stând apoi pe gâtul metropolitului vre o sĕptĕmână-două sub cuvênt, că-i trebue una, că i trebue alta, că trebue sĕ ceară date dela organele inferioare, — că până atunci nu poate lucra nimica, — şi în fine după mare trudă şi chinuri, se adună ceil'alţi membri, — cari au perdut într'aceea timpul şi diurnele prin oteluri, fără de nici un lucru, — la o şedinţă, unde se hotărĕsce în sfĕrşit, ca se hotărească altă dată, Dḑeu scie — când se vor mai aduna! —

Dacă totuşi pentru decor — au elaborat vre-o piesă-doue, şi le lasă acì, ducêndu-se toţi acasă ca făina orbului, — apoi tu Metropolitule veḑi ce vei face cu ele? —

Metropolitul vĕḑênd, că lucrările lăsate ori nu sûnt de treabă, ori nu le poate cetì, ori din altă causă nu le poate espeda, ne ajungêndu-i timpul ale face însuşi pe toate le lasă se zacă până se adună, ear' consistoriul, sau până când inevitabilul referent chiemat sau nechiemat vine din marea depărtare, ca sĕ'i spună, că ce păcatele a lucrat! sau mai bine ḑicêndu — ce a voit sĕ lucre!

Întreb eu acum: este asta o întocmire de esecutivă centrală a unei provincie metropolitane de un milion şi jumĕtate de credincioşi? Şi sûnt ostenelile, sûnt spesele de călĕtorie a unui aşa mare aparat cum e consistoriul metropolitan demne de un resultat aşa de puţin? sau că cu acelea s'ar putè face o întocmeală mai potrivită?

Respunsul ni'l dă primul capitlu al proiectului present. — In special:

1. Organul centrale esecutiv — dacă e ca sĕ corespundă chiemării sale — trebue se fie un organ stabil şi permanente în activitatea sa, care se lucre şi se privegheze ḑiua şi noaptea nu numai asupra trebilor sale centrale, dar şi asupra tuturor părţilor constitutive şi subordinate ale bisericei în toate direcţiunile, şi se servească acestora de model a unei activităţi neîntrerupte şi neobosite.

Aceasta se poate ajunge numai aşa, dacă fie-care secţiune principală a trebilor metropolitane, precum e cea bisericească, cea scolară şi cea epitropească va avè câte un referent stabil, cu locuinţa în Sibiiu şi salarisaţi cum se cuvine.

Acestia sĕ lucre în continuu, sĕ espedeze îndată toate curenţiele, şi se prepare toate referatele şi proiectele aşa, ca pre când se adună consistoriul metropolitan se le afle gata, ca se le poată delibera îndată, şi hotărì în merit.

2. Apoi ce lipsă are esecutiva, ca pentru fie-care causă, adese ori foarte bagatelă, sĕ se adune întreg aparatul consistorial?

Ce ar face curia judecătorească cu 60 de membrii, şi ministeriele cu atâţi consiliari, secretari şi concipisti, dacă pentru fie-care causă s'ar aduna se delibereze cu toţii? — Toate acestea se decid în senate sau secţiuni speciali în numele curiei respective a ministeriului — fără se ia parte la ele tot personalul.

Înseşi agendele aşa numite plenarie se decid în senate ḑise plenarie dar restrinse la un personal anumit.

Deci împărţirea lucrului după natura lui şi după o serie sistematică a personalului — cu circumscripţiunea cercului de activitate a fie-cărui factor, precum şi o substituţiune corespundĕtoare la casuri de împedecare a avut în vedere capitlul al doilea din proiectul nostru, ca mechanismul se nu se poată opăcì nici odată.

3. Consistoriul metropolitan ar remânè o masă crudă, dacă nu ar avè la dispositiunea sa şi organele aşa numite ajutătoare.

Când vedem, că Metropolitul însuşi trebuie se protocoleze, se rubriceze, se caligrafeze, se colaţioneze, sĕ cuverteze, se poarte jurnalele de percepţiune şi controlă, se contabiliteze, etc. etc. — apoi unde îi remâne timpul şi atenţiunea pentru priveghierea asupra întregei provincie metropolitane, şi se le vadă toate cu ochii de vultur, — apoi se dea parola de comandă pentru toate grupele trupei sale cele estinse?

Deci pentru întocmirea cea corespundĕtoare a organelor ajutătoare sĕ îngrigesce capitlul nostru al treilea.

4. Nu e destul ca se avem personal deplin la aparatul esecutivei noastre centrale, ci e de lipsă mai iminentă, ca fie-care oficial sĕ fie deplin cualificat în chiemarea sa, şi ca fie-care după cualificaţiune sĕ fie pus la locul seu.

Ce ar fi de fabrica aceea, unde faurul ar apuca se cioplească lemne, — lemnariul s'ar pune la zid, — zidariul se croiască haine etc.?

Şi într'adevĕr, dacă vedem în organismul nostru esecutiv — de esemplu — bărbaţi cari toată viaţa lor şi o a consacrat numai studielor bisericesci sau scolare, fără se fi venit vreodată în posiţiuni de a vinde sau cumpĕra măcar piper de un cruceriu, şi fără sĕ fi avut ocasiune de a vedè măcar la cel mai inferior precupeţi cum duce conto-curentele şi celelalte cărţi de contabilitate comerciale, sau oficiale, — se însărcinează cu referada şi conducerea trebilor economice sau aşa numite epitropale din întreaga provincie metropolitană sau din o întreagă diecesă eparchială, — pe când pe de altă parte bărbaţi, cari au administrat averi şi moşii intinse, au purtat jurnale de economie, au manipulat cu capitale, au făcut controla şi bilanţele economiei sale, — s'ar pune în fruntea trebilor scolastice — fără se fi avut avut ocasiune în viaţa lor, ca se ia la mână vre-o carte pedagogică, fără se fi fost vreodată profesor sau director la vre un institut de învĕţământ, sau măcar vre un dascăl sătesc. Pentru evitarea unor astfel de inconveniente ne este capitlul al patrulea al proiectului nostru.

5. Dar am pus acum bărbaţi destui la dispositiune, îi am ales după o cualificaţiune bine esaminată, îi am aşeḑat pe fie-care la locul seu, îi am dotat din resputerile noastre —, ce folos — dacă nu-'şi vor împlinì datorinţele lor? Ce folos, d. e. dacă un domn referente — marele consiliar metropolitan va umbla tot anul pe la sinoadele şi consistoriele diecesane şi nediecesane, pe la delegaţiuni, comisiuni şi subcomisiuni, pela academie, şi asociaţiuni, pela conferenţe naţionali, pela societăţi de speculaţii şi pela alte escursiuni numite şi nenumite — cu ḑiurne şi fără ḑiurne? — Ce folos, dacă alt domn referinte se va alege de deputat dietal — şi va petrece tot anul la otelul „Cornul de vênat“ în Budapesta? Ce folos, dacă un al treilea domn referent va întemeia un ḑiuariu propriu; sau se va angagia ca colaborator sau corespondent, — bunăoară ca corespondentele trebilor noastre la „P. L.“ — la toate jurnalele din lume, — sau se va însărcina cu administrarea la două trei protopopiate, — ca se nu le mai remână timp de aşi vedè de referata resortului seu? —

Deci nu motivăm mai departe capitlul al cincilea — ci mai amintim numai atâta, că legea disciplinară, ce e pusă în vedere la capitlul acesta, trebue sĕ fie cât mai draconică, şi încă o lege disciplinară pentru toţi.

6. Dar la instituirea de bărbaţi de specialitate, cu oficiu permanent şi cu sabia disciplinară a lui Damocles deasupra capului, — la localităţile şi recuisitele unui oficiu central bisericesc, bine organisat — după cum se pune acì în vedere — trebuesc şi mijloacele necesarie. — De unde sĕ le luăm? — — De unde?

Vi spun eu acì şi mai franc, decât a putut întra între cadrele codificate ale capitlului al 6-a.

Eată mai întâiu avem un buget anual pentru consistoriul metropolitan, care şi altcum se chieltuesce.

Congresul adunat la câte trei ani odată costă din causa nepregătirei lucrurilor cu 8—10 ḑile mai mult, fiind însĕ pregătite — duse după cum intenţionează acest proiect, se poate cruţa 2—3000 fl. pe an.

Cu acestea toate se poate acoperì dotarea referenţilor şi a cancelariei metropolitane — de nu îndată, dela început împĕrătesce — totuşi binişor.

Dacă mai departe am aduce la metropolie toate fondurile comune metropoliei — precum e fundaţiunea lui Gozsdu şi a lui Dona, fondul pentru episcopiele înfiinţânde; şi dacă voiţi ca sĕ nu se mai certe Aradanii cu Caransebeşenii — chiar şi fondurile comune ale acestora, a căror administraţiune a latere costă acum la 5—6000 fl. pe an, mai adauge apoi şi fondul general de pensiune, fondul matrimonial, — fondul general al metropoliei, şi fondul congresului etc., — apoi numai din o fracţiune percentuale s'ar putè susţinè oficiele de casă şi de contabilitate.

Sĕ ne mai aducem aminte, că la congresul din a. 1868 s'a fost proiectat o cassă centrală metropolitană de depuneri şi economii pentru toate părţile constitutive ale metropoliei noastre. Oamenii nostri — ce e drept — au prins ideea, — dar în loc sĕ o realiseze la metropolie, o a realisat'o alăturea cu metropolia, ridicând acolo viţelul de aur, care li împarte ḑividende. — Cu aceste ḑividende am fi putut ridica o metropolie mai pompoasă decât templul lui Solomon. — Dacă până acum nu am făcut, se o facem de acì înainte, sĕ realisăm ce am ḑis se facem la a. 1868.

Apoi fondul nostru metropolitan încă cresce din an în an; — creştinii nostri contribuesc bucuros, unde biserica are lipsă, şi unde vĕḑ necesităţi reali.

Vom începe cu moderaţiune şi vom progresa până la perfecţiune.

Voinţă tare şi energie firmă, muncă şi ordine, disciplină şi încredere multă, şi cu ajutoriul lui Dḑeu se pot face toate.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeş, în 25 Martie 1882. Dle Redactor! Regret că am întârḑiat a Vĕ pune sub ochi şi un „*audiatur et altera pars*“ ca cu atât mai bine sĕ puteţi petrunde în adevĕrul celor întêmplâte, dar nu mi-am adus aminte că tocmai dascălul Zevedeiu Mureşan din Ohaba, ginerele sorei dlui Dr. Păcurariu şi argatul supus al dlui Balomiri sĕ se grăbească a Vĕ lumina şi încă aşa de cumplit încât se nu sciţi încotro se daţi.

Deci ca On. public sĕ nu fie sedus, în interesul adevĕrului şi al dreptăţii mĕ vĕḑ necesitat a refera cu toată obectivitatea despre antecedenţiile şi decursul alegerei de primariu în Sebeş.

E vorba de trădare şi de neobservarea solidarităţii din partea unor Români; dar cine a atacat solidaritatea şi de astădată, cine şi cum s'a folosit de ea şi mai nainte spre scopurile sale proprii şi din a căror guri înfectabile — când interesele lor personale, ale vreunei rudenie s'au ale unora din stăpânii cei mari veniau la mijloc — resunau la urechile oamenilor de omenie ca o ironie amară şi profanare cuvintele „în numele Românilor din Sebeş etc.“ vor arĕta cele următoare:

Aici însĕ mi se îmbie necesitatea a face mai nainte de toate o revistă scurtă asupra deceniului trecut. —

Era în an. 1872 când Românii pe aici — din motive, cari pre atunci 'şi aveau înţelesul lor — se hotărîseră a alege deputat la Dieta din B-Pesta pre un om al guvernului şi la recomandarea unui ilustru (? R.) bărbat de ai nostrii ne unirăm în B. care după aceea devenì şi ministru. Trecuse acum ḑile la mijloc, cu toate eram gata şi venì ḑiua alegerei. Ce a visat preşedintele clubului nostru preste noaptea din urmă, s'au ce n'a visat? destul că o oară înaintea alegerei se convoacă în ruptul capului o conferenţă şi urmarea a fost că în locul lui B. am ales pre M. B. care după aceea se esprimase către un Sebeşan în Pesta: „dacă m'aţi ales v'am plătit, ce mai aveţi cu mine?“ — Plătit sau n'au plătit, cui şi cât, aceea n'a fost pentru nasul nostru — a celor mai tineri — ca sĕ scim.

Aceasta fu adecă consecuenţa „solidarităţei.“

Vine anul 1875. Noi din cercul electoral al cetăţei Sebeş hotărîsem bine, rĕu, cu unanimitate pasivitatea şi speram că întru asemenea vor face şi fraţii nostri din scaunul Sebeşului şi poate ne şi ascultau dacă un Domn dintre cei de frunte din Sebeş n'ar-fi eşit de dimineaţă pre „podul cel mare“ în calea alegătorilor din scaun şi nu i-ar fi cumpărat pe acestia cu ..... vorbe frumoase ca se aleagă pe K. B. ceea ce se şi întêmplă. Acest Domn cu câteva ḑile mai nainte primise cu entusiasm pasivitatea şi solidaritatea. —

Aceasta ear fu „solidaritate.“

Cu ocasiunea organisărei din 1877 noi Românii hotărîsem se punem în lista noastră de candidare între senatori şi un Sas şi anume pe Ferdinand Sander, om consciinţios, diligent şi — după cum se vorbea — mai puţin periculos Românilor. — În ḑiua organisărei resp. a alegerei funcţionarilor (mai era numai 5 minute până la transpunerea listei de candidare:), earăşi dl Balomiri ne adună în fuga mare ca se scoatem iute pre Sander din listă şi se punem pe dl Leonhardt Albert.

Domnul Piso fu cel din urmă care se apropià gâfâind, de locul conferenţei. Dl Balomiri cum îl vede pe fereastă i-esă pre stradă înainte şi ḑice: „se scii că în locul lui Sander am pus pe Leonhardt, şi dacă nu vĕ veţi învoì cu acesta, apoi eu (dênsul era propus pentru postul de primar) mĕ retrag cu totul, apoi faceţi ce sciţi,“ — Dl Piso i respunde: „ bun timp ai ales dle pentru apucătura D-Tale, pentrucă acum chiar cu H..... de ai venì înainte, noi ca se nu periclităm totul nu'ţi mai putem face opositiune.“

Va se ḑică aceasta încă fu „solidaritate“. —

Ar urma acum o alegere de deputat din 1878, dar despre aceasta de o cam dată tac şi rog şi pre dl. notariu public Drăgan sĕ tacă şi el sĕ nu se prea grăbească, că mai avem noi timp de publicare. —

În anul 1880 aveam să alegem doi deputaţi la congregaţiunea comitatensă în Sibiiu; Românii în conferinţă hotăriseră că unul din acesti deputati să fie dl. advocat Muntean; dar ce se întêmplă? Domnul Dregan (nepotul dlui Balomiri:) în calitatea sa de preşedinte la actul alegerei află cu cale a schimba mai multe şeduli de a le alegătorilor, dându-le acestora în mână altele de ale D sale, cari le avea gata. Urmarea fu că dl. advocat Muntean căḑu.

Adecă aceasta ear a fost „solidaritate“.

Aş mai avea de înşirat încă o mulţime de astfeliu de „solidarităţi“, dar ca se nu abusez de pacienţa on. public cetitoriu, le las pre de altă dată. —

Mai observând numai că după urmata pensiunare a dlui Balomiri, Domnul Piso a greşit foarte tare că — spre nefericirea dênsului si a noastră — s'a retras în favorul dlui Dr. Păcurar, poate însă că şi dênsul atât de puţin l'a cunoscut ca şi noi. —

Deci la obiect!

După ce dl Dr. Păcurar la finea lunei lui Septembre 1880 abḑice de primărie, apăru în 6 Octombre ear în Sebeş, rĕdica încă odată cu nedreptul dela cassa orăşană leafa de 100 fl. pre luna lui Octomvre înainte (care ar trebuì se o restitue comunei) substituì în locul seu pre dl Leonhard, apoi se mută cu totul la Sibiiu.

Abstrag dela aceea că şi substituirea primariului după drept şi lege i-sar fi competat dlui Piso ca director poliţian, ci constat numai că dênsului ca bărbat cu deplină cualificaţiune, ca oficiant de 15 ani în serviţiu, ca cel mai înaintat în rang şi vêrstă între toţi oficianţii politici de român de aici şi ca unui Român care încă 'şi are meritele sale şi anume cu mult mai numeroase şi mai însemnate decât a unui flăcău fantastic şi sumeţ, care nici nu vrea sĕ'şi facă treabă cu poporul, — i sar fi cuvenit cu tot dreptul postul de primariu; dar de o parte machinaţiunile dlui Balomiri şi a rudeniilor lui pentru ca nu cumva sei secе viţa de pe tronul primăriei din Sebeş, eăr de altă parte ura personală şi simţiul de resbunare alor doi domni inimici de moarte a familiei preotului Avram David, cu cari cest din urmă trăesce, şi pentru că trăesce Piso în relaţiuni amicabile, i-a făcut şi substituirea cu neputinţă. —

Domnul Balomiri cu mult timp înainte de alegerea primariului a chemat pre toţi membrii plugari din comunitate, câte unul şi mai mulţi la olaltă, la sine şi în tot feliul (: unii sûnt detoraşi :) s'a încercat ai persuada ca la alegerea de primariu se dea votul nepotului sĕu Pompiliu Isac, care cu ocasiunea organisărei din 1877, ca băiat de 23 ani venise aici prin înfluinţa unchiu-seu deodată în post de proto-notariu magistratual şi pre care vĕru-seu Dr. Păcurar în calitatea sa de primariu 'l înaintase — aşa ḑicênd — cu forţa la rang de senator. —

Sosind dl Vicecomite Senor aici în 8 Martie a. c. după ameaḑi — — după cum sciam mai nainte, numai pentru asentarea ce avea sĕ se întêmple în 9, 10 şi 11 Martie a. c. — a dispus în ḑiua următoare, că dominecă în 12 Martie a. c. la 8 oare dimineaţa, sĕ se concheme Comunitatea spre a'şi alege pre primariul. —

Nu pot afirma cu siguritate cu sau fără intenţiune tocmai acest timp s'a destinat pentru alegerea de primariu, pe când dl Piso era atât de ocupat cu asentarea, încât nu se putea mişca nicăirea, pre de altă parte însĕ argaţii dlui Balomiri umblau vênând după voturi pentru Isac. —

Sâmbătă în 11 Martie furăm avisaţi că în aceeaşi ḑi la 5 oare după ameaḑi se va ţinea o conferenţă în scoala gr. or. spre a se consulta cei îndreptăţiţi la alegerea de primariu în care persoană se 'şi întrunească voturile. —

Pre la 6 oare o începere a scoalei era îndesuită. O mulţime de cei nechemaţi, rudenii şi argaţi de ai lui Balomiri, se aşeḑaseră printre membrii comunităţii spre ai cosorî că „sĕ nu ţină cu Piso“. — După deschiderea conferinţei de protop. Tipeiu, şi după mai multă vorbire de solidaritate, dl Danil David observă că dênsul încă e pentru sus-ţinerea solidarităţei; ar dorì însĕ sĕ scie cine sûnt persoanele de candidat ca aşa se scie şi pentru cine se fie solidariu (avênd de cuget a venì apoi cu propunerea ca unul sĕ se retragă în favorul celuilalt, ca sĕ se evite toată diferenţa) dar nici că sa băgat în seamă observarea dlui David. Membrii plugari nu ḑiceau nimic ci ascultau numai cum se ceartă domnii. — Acum se face din partea partidei lui Isac propunerea ca sĕ se facă alegerea de probă şi anume „cu graiul“. — Un alt vorbitoriu din partida lui Piso acceptă această propunere însĕ cu schimbarea că alegerea de probă sĕ se facă secret cu şieduli iar nu „cu graiul“, pentrucă se vĕḑuse numai decât că unde merge intenţiunea lui Balomiri şi a marelui epitrop Paraschiv, şi adecă se vaḑă ei oare datoraşii şi cumpĕraţii lui Balomiri precum şi detoraşii bisericei aveavor cutezanţă a vota în faţa lor pentru Piso. —

Înzadar strigară din mai multe părţi că votarea „cu graiul“ nu e liberă, ci năduşitoare de convingere şi că nu voiesc se le controleze voturile lor nime, — căci lui Balomiri şi Paraschiv le succese prin forţă şi presiune aşi câştiga în conferenţă o majoritate mică pentru propunerea lor. Atunci chiar cumnatul lui Balomiri, dl protopop Ioan Deac, cel mai respectabil, onest, popular şi iubit bărbat în întreaga inteligenţă de aici, ridicându-se de pre scaun esclamă:

„Domnilor dacă D Vobstră astfeliu purcedeţi apoi eu nu vĕ stau „bun pentru resultatul de mâne.“ —

Se începu deci votarea „cu graiul“ Din 29 membrii — 11 inşi — între care protop. Deac, advocaţii Bojiţa şi Munteanu, casariul Cărpenişan, preotul David, învĕţătoriul David etc. — n'au voit se voteze de loc, iar dintre ceilalţi 18, au votat 14 pentru Isac şi 4 pentru Piso; va se ḑică din 29 inşi numai 14 au votat pentru Isac iar 15 nu. Mai luând că cel puţin 5 voturi numai de frica lui Balomiri şi a lui Paraschiv s'au dat lui Isacu, apoi lesne se poate convinge ori şi cine pe care parte a fost majoritatea.

După conferinţă ne duserăm mai mulţi la dl Piso a casă şi împărtăşindui decursul cel minunat al conferinţei lam întrebat că ce este acum de făcut faţă cu astfeliu de ticăloşie? Dînsul a rĕspuns că încât e pentru persoana sa, o astfeliu de solidaritate nu'l poate deobliga şi că dênsul nici nu va direge nici nu va strica cu votul sĕu. —

În ḑiua următoare se începù alegerea. Sasii cari aveau 22 voturi au candidat pre Leonhard şi pe Piso, iar o parte din Români pe Isacu. —

Scrutiniul a arătat următoriul resultat; Leonhard 27 voturi. Isacu 23 voturi, Piso 2 voturi şi Anton Csikany 1 vot. —

Ilustritatea Sa Domnul consiliariu Anghel şi dl protopop Deac cu nici un preţ n'au voit se dea votul lui Isac, ci a preferit a rămânè a casă; pretorul Savu, care n'a luat parte la conferinţă şi căruia încă i-venea lucrul rìdiculos că Isac sĕ se facă primariu, nu se scie cui a dat votul.

Se mai vorbesce că dl comerciante Creţioescu (nepot din frate alui Balomiri) a dat votul socrului seu Csikany. —

Luni în 13 Martie seara s'a adunăt o conferenţă secretă în scoală. La aceasta au luat parte greco-orientalii; Tipeiu, Paraschiv şi Lazar, apoi greco-catolicii: Balomiri, Dregan şi Isac şi romano-catolicul Barcsán Iános. Pre *minorum gentium* nu'l mai pomenesc.

În aceasta conferenţă s'a hotărît între altele că Comitetul parochial greco-oriental se fie încunosciinţat în scris despre vênḑĕtorii Românilor: Piso, A. David, D. David şi D. Chirca. În dumineca următoare convoacă dl Tipeiu comitetul parochial şi — uitânḑuşi de „statutul organic“, de chiemarea şi datorinţa sa, lucinḑui înaintea ochilor numai dorinţa de resbunare ca se pună sub picioare pre Piso şi familia David, aduc numita scriptă la cunoscinţa comitetului şi o supune pertractărei. Ce au produs apoi aceasta 'şi poate închipuì ori şi cine; atâta însĕ cu dorere contastez că i-a succes cuiva a arunca mĕrul de ceartă şi în biserică şi în scoala noastră, care a isbucnit în toate părţile. —

Dar într'aceea ce s'a întâmplat? Lictorii lui Sulla străbătură cu furie toate stradele locuite de Români, resvrĕteau şi iritau pre popor în contra „vênḑĕtorilor Românilor.“ Puseră placate de batjocură pre părеţi, ba dl Piso primì şi o epistolă nihilistă cu ameninţări de moarte. —

Creḑ dle Redactor că nu veţi mai fi la îndoeală despre persoana care la toate acestea singura poartă vina. —

De altmintrelea am promisiunea că după sântele pasci o peană mai decsteră decât a mea va descoperì lucruri foarte interesante, după cari apoi cred că publicul român 'şi va cunoasce şi mai bine oamenii.*)

Adunarea generală

a „Institutului de credit şi de economii Albina“ din Sibiiu dela 24 Martie 1882.

Adunarea generlă a „institutului de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu dela 24 Martie 1882.

Preşedintele societăţii Domnul Iacob Bologa deschide adunarea la 10 oare înainte de ameaḑi, constată presenţa a 28 acţionari, cari represintă 139 voturi, cum şi că sunt depuse cu totul pentru participare la aceasta adunare 439 acţiuni; denumesce în sensul §.25 din statute pe DD. George Foica şi Visarion Roman de notari, ear de scrutători pe DD. Paul Dunca şi Constantin Stezar, şi dechiară adunarea, în sensul §. 26 din statute, de constituită.

Conform publicaţiunei de convocare ddto 15 Februarie 1882, preşedintele pune la ordinea ḑilei raportul anual al Direcţiunei. Directorul esecutiv D. Visarion Roman dă cetire acelui raport în următorul cuprins:

Domnilor acţionari! Vĕ salutăm cu bucuriă produsă de acele momente ale ḑilei, care ridică importanţa adunărei presente preste a tuturor adunărilor noastre generale din trecut.

Douĕ mai cu samă sunt acele momente.

1. În aceasta lună încheiăm un ḑeceniu din vieaţa înstitutului nostru.

2. Bilanţul, ce vĕ presentăm astăḑi, represintă venitul cel mai mare dintre toate bilanţurile anilor trecuţi.

Ḑece ani nu sunt un period lung in viaţa unui înstitut, — găsim cu toate aceste necesar, a ne permite la această epocă câteva observări retrospective.

Începutul de lucrare la infinţarea înstitutului nostru datează încă din anul 1869. Resultatul mai de aproape al acelei lucrări a fost că în anul 1870 s'a înfiinţat un „Comitet pentru fondarea înstitutului de credit şi de economii „Albina“, compus din dni: Alecsandru Mocsonyi, Antoniu Mocsonyi, Timoteu Cipariu, David baron Urs de Mărgineni, Iacob Bologa, Ioan Hania şi Visarion Roman.

În luna Octomvre 1870 acest comitet a presentat ministeriului un proiect de statute pentru aprobare, care după multă stăruinţă a comitetului, a şi urmat cu preaînalta resoluţiune din 14 Iunie 1871, comunicată comitetului prin ordinaţiunea ministeriului ung. reg. de agricultură, industrie şi comerciu ddto 20 Iunie 1871 Nr. 6727. În luna Iuliu aceluiaşi an comitetul a publicat programul institutului şi apelul pentru subscripţiunea capitalului social de fl. 300,000, compus de 3000 acţiuni à fl. 100.

Fiindcă până la terminul ficsat pentru încheerea subscripţiunei, 10 Octomvre 1871, sĕ subscriseră numai 1836 acţiuni, comitetul a mai prelungit terminul de subscriere până la 30 Noemvre aceluiaşi an.

Ca sĕ asigure însĕ la tot casul reeşirea subscripţiunei până la aceea ḑi, comitetul în şedinţa sa din 15 Octomvre 1871 sub Nr. 33 a luat următoarea conclusiune:

Pentru casul, când nici până la 30 Noemvre a. c. nu s'ar subscrie toate 3000 acţiunile institutului nostru, membrii acestui comitet primesc obligământul, de a mai subscrie atunci fie carele încă atâtea acţiuni, câte au subscris până astăḑi, ear restul îl vor primì în părţi egale Domnii Antoniu şi Alesandru Mocsonyi, pentruca în acest mod cu espirarea terminului al doilea de subscriere, capitalul de acţiuni recerut în § 7 al statutelor institutului, sĕ fie la tot casul întreg subscris.“

Până la al doilea termin însĕ resultatul subscripţiunei publice a fost 3242 acţiuni, fără a se numĕra aici subscrierile urmate peste terminul de 30 Noemvre 1871, care nu s'au considerat. A trebuit deci, a face reducere de 242 subscrieri.

După ce din capitalul subscris acţionarii plătiseră prescrisele 30%, la 14 Martie 1872, s'a ţinut adunarea generală constituantă, carea a primit statutele de ale sale, a aprobat toate lucrurile comitetului din trecut, a constatat averea societăţii cu acea ḑi în suma de fl, 90,492, a dat comitetului absolutoriul şî a proces la constituire, alegêndu'şi primul consiliu de administraţiune. Deci cu ḑiua din 14 Martie 1872 „Institutul de credit şi de economii „Albina“ a ajuns la înfiinţare în formă şi în faptă.

Comitetul fundatorilor şi-a vĕḑut în acea ḑi realisată nobila intenţiune: de a fi înfiinţat la Românii din Austro-Ungaria prima instituţiune de credit.

Ne ţinem de datorie, a aminti şi la aceasta ocasiune, că Domnii Alecsandru şi Antoniu Mocsonyi au merite însemnate la înfiinţarea şi consolidarea acestui institut. Ei sûnt şi cei mai mari doi acţionari ai institutului.

La 10 Aprile 1872 institutul şi-a început activitatea cu următoarele operaţiuni: escompt de cambie, reuniuni de credit, depuneri spre fructificare, împrumuturi pe efecte şi afaceri de comisiune.

Vĕrsământul întregului capital de acţiuni s'a realisat în luna Februariu 1874.

Cu finea anului 1874 reuniunile de credit, din causa tristelor esperienţe făcute în doi ani, s'au desfiinţat cu totul.

În cursul anului 1874 şi a deschis şi ramul împrumuturilor hipotecare.

În anul 1875 institutul a acuirat prin cumpărare casa, în care ne aflăm.

In adunarea generală din 28 Martie 1876, statutele societăţi s'au luat la revisiune şi s'au modificat conform legii nouĕ comerciale şi esperienţelor de până atunci.

În anul 1877 s'a întrodus operaţiunea creditelor ficse cu siguranţă hipotecară.

Până în anul 1878 s'a amortisat întreg contul speselor cu fondarea institutului în sumă de fl. 12,050 40 cr.

În anul 1879 s'a început cu bun succes emisiunea de scrisori fonciare ale institutului.

În anul 1880 s'a înfiinţat fondul de pensiuni pentru funcţionarii institului.

Pentru scopuri de binefacere s'au distribuit până astăḑi cu totul fl. 5247 67 cr.

În general, putem afirma, că dacă în împregiuurările noastre a fost greu, a se înfiinţa la noi un institut ca „Albina“ aducerea lui la desvoltarea îmbucurătoare de

---

*) Trist! trist! de trei ori trist! când într'o municipalitate majoritatea română se zădărnicesce prin sine însăşi. Cei culpabili vor fi responsabili! Red.

astădi, a fost o problemă încă mult mai grea.

După un șir de ani de rea recoltă, în 1873, adecă în al doilea an dela înființarea institutului, a erupt crisa cea mare sciută, care a sguduit adûnc referințele economice ale monarchiei. Cătră aceste s'au adaus mari și numëroase alte greutăți provenite din natura referințelor noastre. Cu toate aceste institutul „Albina“ în 10 ani trecuți nici când n'a dat îndërăpt, ci a progresat și s'a desvoltat din an în an, încât putem ḑice, că este astădi întreprinderea cea mai reeșită la Românii din Austro-Ungaria.

Conspectul anecsat sub A. dă o fidelă icoană a progresului societății noastre în ḑeceniul trecut. Eată aici unele comparațiuni.

	În anul 1872		
Reviremental cassei . .	fl.	755,000.42	cr.
Depuneri spre fructificare	fl.	26,173.87	cr.
Escompt de cambie . .	„	48,206 12	„
Efecte publice	„	10,332.72	„
Imprumuturi hipotecare	„	—.—	„
Scrisuri fonciare . . .	„	—.—	„
Venitnl brut	„	18,951.62	„
Fondul de reservă . .	„	4.264.20	„
Suma activelor . . .	„	383,809.97	„
Dividenda acționarilor .	„	6.44%	„
	În anul 1881		
Reviremental cassei .	fl.	5.448,466.81	cr.
Depuneri spre fructificare	„	1.010,754.21	„
Escompt de cambie .	„	672,450.06	„
Efecte pnblice . . .	„	199,472,45	„
Imprumuturi htpotecare	„	446,191,33	„
Scrisuri fonciare . .	„	410,100—	„
Venitul brut . . .	„	133.437.05	„
Fondul de reservă .	„	27.304 26	„
Suma activelor . . .	„	1.835,231,90	„
Dividenda acționarilor	„	10%	„

Fructificarea mediă a capitalului de acțiuni în timpul celor 10 ani trecuți este de 8 $^{9}/_{10}$%.

Së revenim, după această mică escursiune. la afscerile ḑilei. (Va urma.)

Varietăți.

* (Br. *George Hurmuzachi*) una din columnele românismului din Bucovina, a încetat din vieață. Anunciul de doliu al familiei reposatului sună astfel: „Baronul George Hurmuzachi, deputat în senatul imperial din Viena președinte al societății pentru cultura și literatura română în Bucovina etc. după un morb îndelungat a adormit în Domnul în 1/13 Martie 1882 la 11 oare de noapte, în etate de 65 ani după ce mai înainte primì sântele taine. Serviṭiul funebral s'a serbat Joi în 4/16 Martie a. c. la 9 oare înainte de ameaḑi în biserica catedrală din Cernăuți; după carele a urmat petrecerea resturilor mortale la cimiterul gr. or. de aici, Aducem aceasta tristă întêmplare la cunoscința amicilor și cunoscuților. Cernăuți, din 2/14 Martie 1882. Stefania br. Hormuzachi noră dr. Iancu caval. Zotta ginere, Natalia br Hurmuzachi cumnată, Eufrosina br. Hurmuzachi soție, Eudoxie br. Hurmuzachi fiu, Nicolae br. Hurmuzachi frate, Eufrosina de Petrino, Elisa Sturdza surori, Petre de Petrino cumnat.“

* (Părăstas,) s'a celebrat din partea elevilor din institutul „Andreian“ la 13 a. l. curg., pentru fericitul tiner Ican Micu. cleric, gr. or. Ca preoți au funcționat dl. Zaharia Boiu, asesor consist. și dl Dimitriu Cunțan profes. sem. Simțëmintelor de condolință frățască, a dat jalnică espresiune unu dintre foșt lui conscolari, prin rostirea unui discurs panegiric asupra scurtei vieți a decedatului.

Onoratul corp profesoral dimpreună cu fostii lui colegi au fost adênc miscați și in lacrëmi de durere își esprimau condolința pentru perderea unui june în primăvara vieții sale.

Cn mare durere îl deplângem, căci era un june iubit de toți, și un june, dela care eram îndreptățiți se așteptăm multe bune .Fie în veci pomenirea binecuventată!

În numelele colegilor,
Vasile Bologa,
cl. a. III

* (Statute aprobate.) Ministrul reg. ung. de agricultură, industrie și comerciu a prevëḑut cu clausula aprobătoare sub Nr. 9905 a. c. statutele asociațiunei (române) cojocarilor, têmplarilor (mësarilor), faurilor, zidarilor, păpucarilor. cismarilor, pelarilor, pânzarilor, curelarilor și rotarilor din *Săliște*; eară sub Nr. 10720 a postovarilor (Sasi) din *Cisnădie*.

* (Festivitate.) Sâmbătă după ameaḑi la 3 oare s'a celebrat aici punerea petrei fundamentale a orfanotrofiului evangelic-luteran, împreunat cu o capelă ce se ridică pe „Soldiș“ în prejma parcului. Cu tot timpul noros și volburos din aceea după ameaḑi a asistat mult public la solemnitate. Parochul Müller, se ḑice că a rostit la ocasiunea aceasta un discurs frumos care la cererea multor membrii ai parochiei evangelice se va tipări separat.

* (Convocare) Domnii membrii ai comitetului reuniunei învëțătorilor rom gr. or. cu reședința în S. Sebeș, precum și membrii diferitelor comisiuni alese în adunarea generală a reuniunei ținută în A. Iulie pentru censurarea diferitelor obiecte de învëțămênt, sûnt prin acest convocați la ședință, ce së va ținè în 1 Aprilie st. v. a. c. în localul scoalei rom. din S. Sebeș, la 10 oare a. m.

S.-Sebeș în 16 Martie 1882:

Z. Murășan,
v.-pres. reuniunei.

* (Universitatea din Cernăuți.) Ḑilele acestea a apărut programa universității din Cernăuți pentru semestrul de vară (1 Martie — 1 August 1882); afară de cursurile dela facultatea teologică, care se predau mai toate în limba română, mai vedem însemnat și la facultatea filosofică următorul curs în limba română: „Istoria limbei și literaturei românesci până la anul 1821, de profesorul Ioan G. Sbiera. În semestrul de earnă 1881—82, universitatea a numërat preste tot 264 auditori, dintre cari 70 la teologie, 131 la drept, 59 la facultatea filosofică și 14 auditori la farmacie. După națională au fost Români 97, Germani 95, Ruteni 45, Polonezi 26, Cehi 1.

* (Roman nou.) Dela Bucuresci vine scirea că regina Elisabeta lucră la un roman care va purta titlul „O rugăciune“. Opul va apărè în același timp în limba germană și română.

* (Conchiemare.) Conform §-fului 30 din „Statute“ prin aceasta se conchiamă adunarea generală a Reuniunei învëțătorilor rom. cofes. gr. or. din diecesa Aradului, pe 1/13 Aprilie (Joi după ss. pasci) a. c. în Arad.

Obiectele:

1. Deschiderea
2. Rapoartele oficialilor
3. Revisiunea statutelor, adecă modificarea §§-lor 10. 14. 38. 39. s. a.
4. Cetirea disertațiunelor, ce se vor presenta.
5Defigerea locului pentru viitoarea adunare.
6. Propuneri și moțiuni diverse.

Adunarea generală se va deschide precisu la 10. oare, ear' comitetul se va intruni mai timpuriu la 8 oare dimineața.—

Siedințele se vor ține in sal'a cea mare a institutului pedagogico-teologic.

Arad în 9/21 Martie 1882.

Dr. *Georgiu Popa* m. p.,
președinte
Ioan Tuducescu m. p.,
secretariu.

Demetriu Roman m. p.,
secretariu.

* (Academia română) a ținut Sâmbătă ședință publică. D. Dimitrie Sturza a cetit o lucrare de Carmen Sylva, și d. Simion Fl. Marian discursul seu de recepțiune despre Chromatica poporului român, la care a rëspuns d. Hijdău.

* (Statua lui Stefan cel Mare.) „Curierul Balasah“ este positiv imformat că această statuă este aproape gata. Cel mult în Aprilie ea va fi adusă la Iași de însuși sculptorul d. Fremier. Statua este în bronz; soclul în grănit de Jură. Marimea ei este ca aceea a lui Henric IV din Paris. În total transportată în Iași și așeḑată statua va costa 139,000 fr. Ast-fel mai remâne în cassa comitetului o economie de 4000 fr. Sa numit o comisiune de cinci membri cu însărcinare de a alege locul unde va trebuì së se așeze statua. Putem încredința pe cititorii nostri că barba eroului, care au dat loc la desbateri furtunoase în sînul Academiei române, va fi respectată. Pentru ca së o raḑă și së modifice atitudinea marelui Voivod d. Fremier ceruse 48,000 de franci.

* (Secetă mare) domnesce în România. Agricultorii caută cu îngrigire la timpul viitoarelor recolte.

Loterie.

Vineri în 24 Martie n. 1882.

Brünn: **23 21 84 36 40**

Bursa de Viena și Pesta

Din 28 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.60	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	89.40	89.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	94.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	132.50	132.75
Obligațiuni ung. de rescumpërarea pămêntului	97.50	97.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	96.25	96.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.50	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	96.25	96.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.25	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.15	75.25
Datorie de stat în argint . . .	75.90	76.—
Renta de aur austriacă	93.10	93.—
Sorți de stat dela 1860 . .	129.50	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	819.—	819.—
Acțiuni de credit austr. . . .	320.25	320.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	315.50	315.50
Sorți unguresci cu premii . . .	117.20	117.25
Sorți de regularea Tisei . . .	109.50	109.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.62
Na oleon	9.53	9.53
100 marce nemțesci	58.70	58.65
London (pe poliță de trei luni) .	120.2	120 65

Nr. 43. [42] 1—3

CONCURS.

În urma înaltului rescript consistorial din 31 Decemvre 1881 nr 3832 B. se deschide a doua-oară concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. încomuna Bârsău tractul Gioagului I. cu termin până la 31 Martie 1882.

Emolumentele sûnt: casa parochială cu grădină de legnmi și folosința cimiteriului. Dela 117 familii câte una ierdelă de cucurus sfêrmat și stola usuată, care toate laolaltă computate fn bani dau un venit anual de 376 fl 60 cr v. a.

Suplicele concursuale înstruite conform statutului organic și regulamentului pentru parohii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol 17 Februarie, 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoș m. p.

Nr· 111. [30] 1—3

EDICT.

Eugeniu Temistocle născut în Odorheiu, fost locuitoriu în Brașov, a părăsit cu necredință mai de șese ani de ḑile pe legiuita sa soție Maria născută Ioan Belu locuitoare în Brașov, ca fugariu pentru defraudări, fără de a se scì locul unde se află și de mai trăesce, — este prin aceasta cu scirea și încuviințarea Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nr. 3069, 1881 citat, ca în termin de șese luni dela prima publicare a acestui edict, së se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertra:ta și decide procesul divorțial intentat asupra-i de soția lui.

Brașov, 20 Februarie 1882.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral I. al Brașovului.

Nr. 1414 civ. 1882 [33] 1—3

EDICT

În causa pendentă de comassare a orașului **Făgăraș** se statorește ca terminul pentru îndeplinirea prețiurei și classificărei și prealibil pentru alegerea esperților pe ḑiua **de 10 Maiu 1882 la 9 oare ar am.** fața locului la casa magistratului orășenesc din Făgăraș la care se citează prin aceasta toți proprietarii.

În numele tribunalului reg. din Brașov judele esmis.

Brașov în 8 Martie 1882.

Alexandru Onaciu m. p.,
jude reg. de tribunal.

Nr 774 civ. 1882. [44] 1—3

EDICT.

În causa comunei Tonácz peto segregarea pădurei și a păsunițului întrând în valoare sentența adusă în cestiunea de permisibilitate, terminul de petractare pentru începerea lucrărilor pregătitoare se statorește **pe 5 Maiu 1882 și ḑilele următoare,** la care se citează a se înfățișa cei interesați, căci la din contră vor avè a suferì urmările legale.

Dej în 18 Februarie 1882.

(L. S.)

Antonie Veszprimi m. p.,
judele petractator.

Zambach și Gavora,

în Budapesta strada Vațului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelnițe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăți și pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 27—30

Redactor rëspunḑëtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Sâmbătă 20 Martie (1 Aprile) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 4.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 19 Martie.

Nenorocirile prin foc se repeţesc de atâtea ori, ba une-ori pare că sûnt contagioase. Abia se publică unele, abia se deschide câte o colectă spre alinarea suferinţelor celor loviţi de soarte prin focul pustiitoriu, când alte suferinţe urmează mai bogate în nenorociri, încât desperează şi inima cea mai generoasă în faţa abisului ce se deschide ca un iad, în care bâjbăe victimele.

Este o neiertată şi neescusabilă negligenţă din partea multora, că nu'şi asigură clădirile la institute de asecurare. Este mai departe un pĕcat mare, că într'o ţeară, unde este prisos de material solid, şi locuinţe şi clădiri economice sûnt, mai cu samă la oamenii nostri, construite din material espus arderei până în faţa pământului. Auḑind şi cetind despre desele focuri şi despre pagubele cele mari ale unui popor în parte mare sĕrac, pârlit şi de alte nenorociri din trecut, sĕ nu simţim o mâhnire şi mai mare, când vedem că nu se gândesce mai dinainte şi la nenorociri de felul acesta şi nu le previne prin clădiri din material solid şi prin asigurare?

Însĕ cu sfaturi bune, după ce a fost cine-va pârlit de foc, puţin putem ajuta. Celor nenorociţi, dacă e ca sĕ nu fie osândiţi la traista de cerşitori, le trebuie, ca sĕ'şi poată începe din nou economia, mai mult decât sfaturi bune.

Ajutoriu le trebuie la astfeliu de oameni. În ḑilele noastre vedem că s'a făcut obiceiu, ca cei cruţaţi de nenorocire, prin colecte sĕ le sară, cu mult, puţinul ce se îndură, într'ajutoriu şi a'i smulge din posiţiunea ce le a creat un moment de nenorocire.

Cumpănind însĕ desele nenorociri şi combinându-le cu greutăţile vieţii din ḑilele noastre, ajutoriul ce se poate da nenorociţilor dela particulari aşa este de neînsemnat încât dispare ca o picătură de apă în văpaia ce a mistuit averile la ḑeci şi sute de familii.

Contribuabilii sûnt îngreuiaţi cu o sarcină sau cu unele sarcini mai mult şi cei cercaţi de soarte poate nici pentru un moment scutiţi de lipsele cele mai neaperate; ajutaţi, ca sĕ fie în stare aşi îndeplini datorinţele ca familisti şi cu cetăţeni ai statului — nici pe departe.

Cine sĕ le dea dară un ajutoriu mai eficace, un ajutoriu mai fecund, ca nenorociţii se vină earăşi în posiţiune de a fi aceea ce au fost înainte de nenorocire?

Eată o întrebare, al cărei respuns încă nu l'am vĕḑut deslegat nicăirea.

Statul modern se gândesce la tot feliul de contribuţiuni. Acuşi va fi şi aerul ce'l respirăm supus contribuţiunei după metrul cubic. Pentru ce? Pentru că trăim în stat şi pentru ca sĕ'l putem apăra de invasiuni esterne şi de disordine internă tot noi cu braţele noastre.

Dar întrebăm mai departe satisface statul faţă cu contribuabilii sei prin aceste din destul datorinţelor sale? Nu este chemarea lui ca şi la ocasiunea de nenorociri ca cele prin foc, prin apă sĕ vină cetăţenilor sei într'ajutoriu?

„Aceste sûnt particularităţi cu care statul nu se poate ocupa şi aşa, dacă particularii din mijloace particulare nu pot sĕ ajute, statul n'are de a se ocupa cu dênsele.“

Poate că formal, adecă după formele adoptate până acum în staturi, sĕ fie aşa. Dacă însĕ ne dăm silinţa a petrunde mai adûnc în esenţa datorinţelor reciproce dintre stat şi cetăţenii sei ni s'ar părè că şi nenorocirile prin elemente sûnt nisce disordini, cari cu cât sûnt mai în grabă reparate, cu atât mai curênd este restabilit şi statul în pretensiunile sale faţă cu cetăţenii sei.

Noi vedem că staturile au fonduri de dispositiune. Spre ce scop sûnt aceste fonduri? Ca se prevină prin mijlocul presei plătite unor periculi închipuiţi. Se formeze opiniunea publică în lăuntru şi în afară favorabil intenţiunilor guvernanţilor; pentru ca sĕ 'şi asigure linisce în lăuntru şi pace afară şi mai cu seamă ca sĕ se asigure pe sine în administraţiunea în fruntea cărei se află guvernanţii.

Ei bine, dacă se poate ḑice că este raţiune de ajutoriu disponibil unde raţiunea ḑice că sûnt alte mijloace pentru susţinerea liniştei: bunăstarea particularilors indepensabili pentru stat, sĕ nu fie deamnă de a fi considerată?

Când ar fi ca sĕ alegem între acei ce pentru stat cu facerea opiniunei publice de multe ori sûnt numai nesce sarcini nefolositoare, între acei ce sub cuvênt că promovează liniscea internă şi esternă, măgulesc şi linguşesc în folosul pungei lor de tot particulare şi de altă parte între acei ce ca cetăţeni totdeauna sûnt gata a jertfi şi a se jertfi: am preferi pe cei din urmă şi i am afla, dacă nu mai mult, dar cel puţin egal demni cu cei dintâiu de a se bucura de ajutoriu din fondurile de dispositiune ale statului.

În casuri de nenorociri cum sûnt cele causate prin foc, prin apă, etc. noi am crede că organele administrative ar fi în prima linie datoare sĕ recomande vistieriei statului pre astfeliu de nenorociţi ca sĕ le vină într'ajutoriu.

Ni s'ar putè objecta însĕ, că procedura aceasta ar favori negrigia particularilor şi acestia răḑimaţi pe ajutoriul statului, nu s'ar ferì din destul de nenorociri.

Statul are mijloace destule, prin care se deosebească pre cei ce merită compătimirea şi ajutoriul lui. Ba ar putè merge mai departe ar putè ca ajutoarele sĕ fie date ca un împrumut, care cu timpul earăşi sĕ se verse în vistieria statului.

Nu scim întru cât va afla resunet această modestă părere a noastră, dar avem convingerea, că ea nu este în detrimentul nimenui şi ne-ar părè bine când s'ar lua în considerăţiune de locurile competente, cu atât mai vêrtos, cu cât prin aceasta nu facem politică nici de partidă, nici de naţionalităţi, ci o politică care după convingerea noastră este cea mai patriotică.

Căci ce vrem noi? Vrem ca patria sĕ fie ferită de plaga cea mai rea, de plaga pauperismului şi a proletariatului.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Martie

De un timp încoace ḑiarele din capitala Ungariei aduc rapoarte despre şedinţe din dieta Croaţiei. La ocasiune am reprodus şi noi unul din aceste specimene. Spaţiul ângust al coloanelor noastre nu ne permite a fi în curent cu reproducţiunile. Putem însĕ asigura că discusiunea în dieta croată curge după acelaşi calapod şi opositiunea croată se folosesce de toate ocasiunile pentru a'şi vĕrsa focul necasului asupra Ungariei, care „apasă“ Croaţia,

Dela Viena vine scirea, că suma ce se va cere dela delegaţiunile într'unite la 15 Aprile n. în sesiune estraordinară nu va fi de cinciḑeci de milioane. La toată întêmplarea suma ce se va cere va trece preste ḑece milioane. O foaie vieneză observă sarcastic, că creditul ce se va cere, se va mişca între ḑece şi cinciḑeci de milioane; este dar şi pentru pesimisti şi pentru optimisti un câmp destul de larg, de temere şi speranţă.

Privitoriu la situaţiunea esternă scirile sûnt foarte rari şi sarbede. După foile cele de oare care importanţă din monarchie trăim în pacea cea mai adûncă. Rescoala din Dalmaţia şi Erţegovina este în doagele din urmă, după ḑiarele ce ne stau la dispositiune, cu toate că ici şi colo se mai arată câte o bandă de insurgenţi. Aşa în 27 l. c. st. n. la Horoviţ lângă Ciainiţa au fost vedetele res-

---

FOIŢA.

O călătorie pedestru, durmind.

E realitate, nu scornitură.

Un pic de *drumografie* împreunată cu o *visiografie* voiu enara acum.

Timpul, când s'a întêmplat aceasta nu'l voi spune, pentruca cei tineri sĕ nu ḑică, că această întêmplare e veche, ear cetitorii bĕtrâni se nu dică că e nouă.

Atâta însĕ voiu putè spune că s'a întêmplat vara pe la sfirşit şi toamna pe la început. Cuprins de patima drumomaniei, mĕ hotărîi a face o călătorie, nu de comoditate, ci de sport, şi încă *per pedes apostolorum*, sau mai bine ḑis pe picioarele mele proprii.

Călătoria voiam sĕ o fac dela Ormindea până la Mĕrul Lupului.

Bună distanţă.

Ormindea e în capetul Ungariei, Mĕrul Lupului e în capetul Românieşi amêndouĕ sûnt în lăuntrul Ardealului, în unul şi acelaşi comitat.

Plecai înainte de răsăritul soarelui şi ajunsei la Deva după rĕsăritul lui. Adecă am plecat de noapte.

În Deva întêlnii încă doi soţi pătimaşi de sportmanie. Cu acestia mĕ hotărîi a face o escursiune la pasul dela Vulcan.

Pregătirile de călătorie se făcură. Fie care îşi trase în picioare păpuci cu talpă groasă, îmbrăcarăm vestminte de călătorie, cari ḑiua se ne scutească de căldură ear noaptea de frig.

Bâta în mână şi la drum. Câte spese de călătorie am avut, nu e lipsă sĕ o spun, chiar de ar fi fost şi doi bani în trei pungi.

Programa de călătorie era scurtă, vom merge la dreapta şi vom întoarce la stânga.

Scopul călătoriei noastre nu era împreunat nici cu observări de mamelucologie, nici cu studii de cortesografie, ci simplu de a cunoasce de astădată o parte din teritoriul comitatului Hunedoarei de sub domnia lui Réthy *et consortes*. Studii ca cele dintâiu convin numai cavalerilor din Budapesta.

*

Hunedoara, Haţegul toate remaseră înderĕptul nostru şi nu peste mult ajunserăm dela văi şi dealuri în munţi. Dealul Babei fu trecut de noi uşor; căci peste acest munte calea trece prin pădure, unde umbra era aşa de deasă încât o puteai tăia cu cuţitul. Apa recoritoare din isvoarele de munte nu o aşi fi schimbat nici odată cu berea cea lăudată din restauraţiunile Sibiiului. Prin pădure vedeam ici colo câte o căsuţă şi câte o bisericuţă.

Ajunserăm la Vulcan. Merserăm şi la Mĕrul Lupului, apoi prin Petroşeni, cercetarăm Cetatea Boli şi întoarserăm spre Haţeg, nelăsând necercetat nimic ce era mai de însemnat prin comunele cari ne cădeau în cale. Notiţe încă făcurăm, pe cari dacă le ar fi făcut dl Tocilescu sau Odobescu, de sigur ar avè valoare pentru toţi.

Am ajuns la Haţeg şi o luarăm la stânga pe Streiu, după programă. Până ce visitarăm cetatea Orlei soarele era după deal şi noaptea deasupra noastră. Cuartir pe noapte nu era ca în palmă, căci ospĕtăriile jidane de pe Streiu nu sûnt pentru călĕtori, apoi nici în sate nu aveam cunoscuţi. Pe creştinul Ioan Cula din Măceu atunci încă nu-l cunosceam.

Prin urmare cu toate că eram osteniţi de lunga călĕtorie, totuşi trebuea sĕ ne continuăm calea până la Deva şi încă pedestru. Dar era lună ca ḑiua şi nouĕ nu mult ne păsa de astă cale, căci eram tineri şi o noapte fără somn o puteam suporta uşor.

*

Cum fu, cum nu, pe mine totuşi me ajunse somnul. Dar mergeam. Consoţii mei încă pâşiau pe lângă mine, însĕ cam strimbaţi de picioare şi cucuind de oboseală.

Dar mergeam.

pinse de 200 de insurgenți. Cu ocasiunea aceasta a remas mort 1 oficier, răniți doi soldați; insurgenții au avut morți 7 și răniți 15.

Din foile străine se vede că situațiunea tot nu e așa de limpede precum o descriu o seamă de foi din monarchie. „National Ztg.“ din Berlin deneagă petrecerei marelui-duce Vladimir în Viena ori ce misiune politică; de altă parte se așteaptă dela țarul Alecsandru o politică dilatorică, prin care panslavismului i s'ar lua puterea, prin urmare ar câștiga și șansele de pace.

Din provinciile baltice se signalisează prigoniri panslavistice în dreptate contra Nemților.

După „Polit. Corr.“ România că semn de amiciție către Serbia a ridicat rangul ministrului resident L. Catargiu la acel al unui legat (trimis). Desbaterea bugetului României se începe înainte de pasci.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan

elaborat de I. Cav. de Pușcariu, deputat congresual.

Precuvêntare

și motive la proiectul de regulament al consistoriului metropolitan.

(Urmare.)

II. A doua parte a proiectului nostru regulează în capitulele ulteriori: eshibițiunea, — pregătirea referatelor, — consultarea în ședințele consistoriale, espeditura și registratura metropolitană, — după normele usitate la toate dicasteriele centrali, acomodându-le numai deosebitelor noastre trebuințe și împregiurări, pentru delăturarea defectelor ivite până acum mai cu seamă la pregătirea, revisiunea și espedarea pieselor; — staverind tot deodată și corectivele de lipsă, ca se numai zacă actele cu lunile și cu anii întregi pela referenți, pe la presidiu sau în spediturâ, — și ca actele să nu se mai scoată din registratură prin ori ce referent voiageriu — fără să le mai dai de urmă.

Rogu-vĕ, ce ar face d. e. curia, unde dela fie care din cei 60 de referenți trec prin ședințe câte 500—1000 de procese pe an, dacă nu le ar lucra îndată ce sosesc, și nu le ar refera pe rênd la cea mai de aproape ședință? — Și ce ar face presidentul, care subscrie pe toată ziua câte 300—500 sentințe, dacă ar ținè actele la sine sub cuvênt ca se le mai cetească și el odată din fir în pĕr — după ce au trecut odată prin senat?

Într'adevĕr, o motivare mai departe a celor cuprinse în capitulele din partea a II-a a proiectului present, ar fi numai repețire de prisos.

III. Am adaus în partea a treia și ultima acele dispositiuni transitorie, ce le am crezut de lipsă la acest organism să se pună în lucrare numai succesiv, și amĕsurat de o parte lucrului, eară de altă parte mijloacelor, ce ne stau la dispositiune.

Adevĕrat, că până acum au întrat la consistoriul metropolitan numai puține eshibițiuni, pentru care aparatul, ce vrea acest proiect să-l pună în lucrare, s'ar părè pentru primul moment prea mare.

Dar dacă referenții respectivi vor desvolta o activitate nu numai în urma eshibitelor întrate ci și a concluselor și mandatelor congresuali; — dacă ei adunând toate datele statistice, și toate informațiunile despre cele ce se petrec și cum se petrec în toate părțile constitutive ale bisericei, dacă vor lua inițiativa pentru delăturarea defectelor și pentru îndreptarea lucrurilor, dacă vor lucra și dacă vor esmite instrucțiunile necesarie, nu numai se vor înmulți eshibitele și celelalte agende, dar vor și face, ca consistoriul nostru metropolitan să nu devină, după cum se văeta un ziariu al nostru — numai un biurou statistic, ci un sorgente adevĕrat pentru înaintarea și progresarea trebilor noastre bisericesci.

Mai înainte de a încheia, mĕ aflu îndemnat de a mai face și urmatoarele reflecsiuni:

Este adevĕrat, că eu am substernut proiectul acesta consistoriului metropolitan numai în preseara congresului trecut, și de aceea — mărturisesc, că și eu am căzut în pĕcatul modernisat la noi „prea târziu“! — De aceea el a fost și pentru consistoriu „prea târziu“!

De abia a putut unul — doi să arunce ochii cu grabă peste el —, cealaltă lume nu'l cunoasce. — Cu toate acestea s'a ridicat îndată glasuri în contra lui — tocmai din partea celor ce nice nu l'a vĕzut! —

Unii ziceau, că eu nu am fost însărcinat cu elaborarea unui proiect formal, ci numai cu darea unei opiniuni în forma de raport. — Acestora li respund, că eată acum li am făcut pe lângă proiect acì și raportul dorit.

Alții — cari încă nu'l cetise — se temeau, că proiectul cuprinde tendențe centralistice. Pe acestia i întreb eu: cum vin eu, — care eram de atâtea ori apostrofat de cap al autonomiștilor —, să trec acum la onoarea centralistică? — Se vede așa dară, că adevĕrul trebue căutat undeva mai la mijloc, — și rĕspund acì numai atâta, că dacă avem un organ central al metropoliei noastre, apoi trebue întocmit așa, ca se corespundă chiămării sale centrale, — pentru că așa — cum e el până acum — nu e nici centralistic nici autonomistic, ci e — cum a zis deputatul sus anumit — numai pe hârtie — ca racii din poveste.

Alții mai ocoși — sciu înainte, fără să'l fi cetit, că proiectul acesta cuprinde dispositiuni în contra statutului organic, sau cel puțin de acelea, cari nu se află în acel statut.

Mărturisesc, că dacă nu aveam statutul organic în stricta vedere, poate aflam o întocmire și mai simplificată a organului central al metropoliei noastre. Dar tocmai că am fost constrîns, să mĕ țin între marginile acestui statut organic, am dat în esecutarea principielor sale acea interpretare și direcțiune, care nu numai nu stă în nici o contrazicere cu spiritul lui, ci tocmai aceea, ce o a intenționat dela început, ca legea să devină vieață. — Ear dacă am adaus ceva, ce nu se cuprinde apriat în statutul organic, am pus'o tocmai pentru că acolo lipsesce, — și lipsesce pentru că a fost reservată pentru regulamentele și instituțiunile de esecutare, și tocmai aceasta intenționează proiectul de față. — Au nu cuprinde și regulamentul provisoriu al consistoriului metropolitan dispositiuni, ce nu sûnt scrise în statut?

În fine se vor afla unii cu musca pe căciulă, cari vor găsì, că unele dispositiuni nu convin cu interesele positiunei ce o are, — vor afla, că cutare paragraf e făcut numai pentru el, — că are intențiunea de a strimtorì largitudinea liberei mișcări de până acum etc. etc. — Rogu-i pe acestia se creadă și dacă nu cred cetească, că toate oficiele din lume, fie militare, civile sau bisericesci, fie mari și mici, au cele mai rigoroase reguli, și cea mai strictă disciplină, la care trebue să se supună mare și mic, principi, conți și cetățeni, ministri, generali și gregari, — și nimenui nu-i vine să zică, că cutare paragraf al regulamentelor lor e prea strict, sau e făcut numai pentru el. — Cel ce e mai înaintat, cel ce e mai diligent și harnic, i place regula și disciplina rigoroasă mai bine. Pentru ce să fim noi mai cruțați — acolo unde fie care particulariu e datoriu a se jertfì pentru totul.

Mai sûnt unii între noi și de aceia, cari dacă nu află punctul deasupra lui i — tocmai la locul sĕu — dacă află vre un cuvênt ori nu destul de bine ales, ori nu tocmai la locul seu sintactic, — dacă un paragraf ar fi trebuit rangiat ori mai nainte ori mai îndĕrept, — apoi tot proiectul nu plătesce o ceapă degerată, și în urma urmelor unii se mai uită și la aceea, că *non quid sed quis*? —

Eaca așa dară, nu pentrucă doară m'așì teme, că va umbla și proiectul meu ca proiectul pentru procedura matrimonială, care perdut fiind dacă nu se afla prin numerii „Telegr. Roman“ — poate nici astăzi nu am avè o atare procedură; — ci tocmai pentrucă nice eu nu mĕ țin de cel mai iscusit între frați, dau proiectul meu publicității, ca sĕ'l dejudece din toate punctele de vedere materiale și formale, în firma convingere, că ce nu a putut unul face perfect, — cu puterile unite ale tuturora mai lesne se va putè îndrepta.

Dacă așa îndreptându-se se va primì, ne vom bucura, și dacă va afla altul ceva și mai bun, voiu fi pre deplin îndemnisat.

De făcut însĕ trebue sĕ se facă, că așa, cum am fost până acum, n'a fost bine.

Dixi et salvavi animam meam. 1882.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Viena, 27 Martie n. 1882. D-nule Redactor! Nu v'am mai scris nimica de când cu arderea teatrului de pe Ring de aici Semn că de atunci încoace nu s'a mai întêmplat lucruri, cari ar interesa de aproape pe cetitorii „Telegrafului Român.“

Până acuma mai aveam materie, împărtășindu-vĕ una alta din viața noastră de pe aici, sau din pățeniile societății „România Junĕ“. Mai era în alți ani nobila ambițiune în junimea de aici, că la inițiativa societății „R. J.“ se aranja balul român, care cu drept cuvênt s'a numit principalul isvor de venit al „României June.“ Eu încă susțin, asemenea cu premergĕtorii nostri și diametrul opus cu oblânduitorii nostri actuali, că viața societății e legată de esistența și reușitul balului român de aici.

Consecuent zic deci: Balul român a căzut cu cinste, societatea încă nu mai are multe. Oare va cădea și ea cu cinste? Și nu vom putè da samă înaintea premergătorilor nostri, înaintea întemeitorilor ei, înaintea publicului român, care crede că pentru junimea română din Viena esistența unei societăți e încă de lipsă?

Cei chiemați își vor pune asemenea întrebări și tot ei vor rĕspunde în puterea oficiului și a detorinței lor.

De astădată vĕ voi face Dle redactor un necrolog. Nu al societății

---

Eu aveam mare dorință de a posede nisce ripi ca sĕ sbor deodată la Deva. Eram om, nu eram pasere și așa aripi nu aveam. Dar totusi fu bine, o mașină de sburat îmi fu la dispositie, care sĕmăna mult cu cea dela exposiția de astă vară din Sibiiu. Folosind această mașină mĕ și înălțai în sus. Ceriul era strălucit, luna veselă, stelele luminate și eu sburam prin atmosferă ca un vulture, rĕdicândumĕ din ce în ce mai sus, până când de odată mĕ și trezii între stele. Privii la ele și unele erau de tot luminoase, altele întunecate. Pe acestea din urmă le adunam și le aruncam preste capetele unor domni din Budapesta, și câte o dată — din greșală — loviam și pe unii din Bucurerci. Luna nu era departe, privii la ea și vĕzui și acolo câteva gongule mișcătoare, pe cari le lăsai în pace cugetând că vor fi nihilistii, pe cari Țarul cel alb i-a agrațiat la vreo întrevenire a bĕ trânului Victor Hugo. Sudori ferbinți curgeau pe fața mea, însĕ oboseala nu mĕ împedeca întru nimic și furia mea crescu, încât cu o groasnică lovitură frânsei coada unui comet, cu care ca cu o sabie străpungeam pe toți asupritorii poporului.

Eram tare înfocat.

Dar deodată aud: prrrr — și observai că un braț al mașinei mele s'a rupt. Eram în periclu. Ață sĕ-l leg nu aveam, cum făcură Sibienii cu cea dela exposiție. Brațul mașinei era frânt, și eu me aflam în doaga morții, când mĕ vĕzui căzênd cu iuțeala unei săgeți între pĕcătoșii pământului — fără voință. Nu am mai sciut de mine și ultimele cuvinte ce le am zis au fost: Adio lume!

*

În acest moment de perire simții doue brațe puternice, cari mĕ prinseră de mâni. Nimic alta nu poate se fie — cugetai, — decât că cutare demon din Tartar m'a îmbrățișat. Fiori de spaimă mĕ cuprinseră. Deschisei ochii se vĕd cine e acel demon puternic, care își va resbuna asupra mea pentru faptele mele între stele. Dar ce sĕ vezi? unul dintre camerații mei, mĕ ține în brațele sale, pecând celălalt ridea cu hohot.

— Ce e? întrebai.

— Cum mergi frate, îmi zise camerădul meu, nu vezi tu pe unde e calea bună; te ai împedecat de o peatră și ai fi sărutat pământul, dacă nu te sprigineam eu în brațe.

Privii mai bine în giurul meu și venindu-mi în fire mĕ convinsei că toate sunt pe cale bună, numai cât am durmit mergând pe cale, ear' călĕtoria mea la stele au fost numai un vis amăgitoriu.

După ce spusei și camerazilor mei călĕtoria mea aventurioasă la stele, întrebai pe acestia, dacă sub durata visului meu au observat ei ceva în pașii mei, la ce îmi rĕrpunseră, că lor încă li se închideau ochii și numai în momentul din urmă băgară de samă că eu cam pășesc „trei înainte, doi înapoi“.

Așa dară am durmit mergând pe drum, și durmind am călĕtorit mai mult de doue sate. (Noi atunci nu mĕsuram distanța călĕtoriei cu chilometrul, ci cu satele.)

*

Dar acum sĕ fac o tacmeală, și încă cu publicul cetitoriu. Presupun că se vor afla mulți care nu-mi vor crede povestea. Nu mĕ supĕr. Atât însĕ pretind cu tot dreptul, că cel puțin aceea se mi se creadă, că am durmit călĕtorind pe picioare, ear cu credemêntul visului fie cine îmi poate remânea încă datoriu.

Cu multe argumente nu-mi pot întărì pretensiunea. Sciu că Poplăcenii cari merg pe picioare numai până la Sibiiu, nu vor fi durmind pe cale, dar se poate că vre un Moț cu ciubere va fi pățit și aceasta.

Așa e; până e omul tinĕr multe i dau de cap. Călĕtorii pe jos și alte întreprinderi obositoare le suferiam cu plăcere odată, dar acum pot și eu cânta cu Șvabii din Bănat:

Schen is do Iogend,
Se kommt neht mehr, etc.

P. S.

„R J.“ Spre aceasta nu sum şi nu voesc sĕ fiu chiemat. Voiu face necrologul unui suflet românesc, care de mulţi ani trăise aici în Viena, şi nu spre ocara neamului seu. Acesta era măestrul George Rogojan din Baia mare, vĕrsătoriu şi auritoriu. Măestria ’şi o pricepea cu iscusinţa proprie românului. Cercetătorii esposiţiei naţionale de astă vară din Sibiiu ’şi vor mai aduce aminte de frumoasa cruce aurită, espusă de păr. Protopresbiter Sava Popoviciu, aurită de reposatul Rogojan. Asemenea de cele doue sfesnice şi cadre de fotografii espuse sub firma rĕposatului.

Entusiasmat de succesele esposiţiei române şi doritoriu de a se face şi mai folositoriu neamului seu, rĕposatul Rogojan şi a fost propus că în primăvara aceasta se va muta la Sibiiu, ca acolo, în centrul românilor neîndreptăţiţi, se propage măestria sa. Soartea însĕ a voit altfel.

Amenunte din viaţa lui Rogojan s’a născut în 1836 în Baia mare din părinţi români de religia gr. cat. În 1868 s’a căsătorit aici în Viena cu Maria Bachmaier din Austria inf. Spre caracterisarea lui va servì dacă voiu amintì că cununia s’a sevêrşit de către domnul Dr. Grigorie Silaşi, care pre atunci era subprefect la colegiul St. Barbara de aici. După el au re mas trei orfani. Trei orfani în grija bunului Dumneḑeu!

Pentru Rogojan erau 2 ḑile de adevĕrată bucurie în an. Şi acestea erau crăciunul şi paştile. Atunci mergea el la capela militară şi cânta românesce din dragul inimei sale.

Rogojan a murit la 4/16 Martie a. c. în boală de plumâni.

Ca meseriaş în Viena vorbia puţin românesce. În cele din urmă 48 de oare ale vieţei sale n’a mai putut scoate nime altă vorbă din gura lui decât numai vorbă românească. Vorbia singur românesce, şi vorbia necontenit. Cei din pregiurul lui credeau că el şi a perdut presenţa. Nu a fost însĕ aşa. În oarele din urmă a chemat la patul lui pe Par. Sava Popoviciu. Sĕ fii vĕḑut bucuria bietului Rogojan. Nu se mai sătura de a vorbì. Şi la admoniarea Păr. Sava, ca sĕ se cruţe căci e slab, şi prea multă vorbire i strică, a respuns: „Lasă părinte, căci şi aşa puţin mi-a fost dat sĕ vorbesc românesce.“

Pre mine acest moment din viaţa rĕposatului m’a frapat. L’am pus aici pe hârtie şi Vĕ rog dle Redactor sĕ-l recomandaţi şi din partea D-Voastre atenţiunei dlui ministru de culte unguresc.

Înmormêntarea s’a făcut de preotul gr. cat. rutean dela biserica St. Barbara din loc. Cu un mormênt mai mult, şi cu un suflet bun mai puţin. El a răbdat multe, căci şi el a fost român.

Cu o cale se Vĕ scriu şi unele din viaţa noastră. Trăim singuratici, fără a scì unul de altul. Aşa între noi aici; aşa cu fraţii nostrii univertari din Budapesta, Cluj, şi Cernăuţi. Unora mai idealisti le a fost trăsnit astăvară prin cap, se formeze o Reuniune a tuturor academiştilor din monarchie. Înaltul guvern nu ne a permis realisarea acestei idei. Se vede că guvernul ne-a înţeles mai bine decât noi inşine, sau nu ne-a cunoscut destul de bine. Junimea germână în toată Europa e organisată sistematic. Nu e mişcare în viaţa naţiunei, ca ea sĕ nu se manifesteze. Cum stăm însĕ noi, ce facem noi, chiar şi în criticele momente de faţă? Ce crescere cu scop căpătăm noi, cu ce cunoscinţă de noi inşine păşim în viaţă? Când vom eşi oare din perioada esperimentelor?

Olteanul.

De lângă Panciova, 14 Martie a. c. În 11 a. l. c. Reuniunea filială panciovană a învĕţătorilor sud-ungarici ţinu în Panciova o adunare sub presidiul învĕţătoriului din Franzfeld, I. Karner *(Aristides Epigon)*, unde, s’a discutat multe lucruri interesante. S’a luat la desbatere causa învĕţătorilor din graniţă, căror până acum nu li s’a asigurat nici o pensiune şi se decise ca această reuniune filială sĕ facă paşii necessari în astă privinţă la locurile competente. După o scurtă desbatere adunarea s’a pronunţat contra caselor de păstrare în scoală. Tot în aceasta adunare se aleasă o comisiune pentru revisiunea manualelor de învĕţământ a limbei ungaresci, eventualmente pentru compunerea unei cărţi de lectură ungaresci, pe basa căreia sĕ se propună limba ungurească în scoalele de ori-ce confesiune şi naţionalitate. Din fie-care naţionalitate s’a ales câte un membru în această comisiune; (dintre Români e I. Moldovan, învĕţător în Satul-Nou). Vom vedè ce ispravă va face reuniunea cu acea carte de lectură.

Între obiectele discusiunei despre cuincuenale, înscrierea copiilor la scoală, scoale de repetiţiune şi altele, e mai interesantă decisiunea adunării, prin care declară „Deutscher Schulvereinului“ din Germania, că rĕspunsul public ce s’a dat la vorbirea ţinută în 12 Februarie a. c. de ministrul Tisza în dieta ţerei, este numai o calumnie, deoarece Nemţii din Banat sunt şi vor remâné Nemţi ungureni cu simţeminte patriotice; căci nici scoalele nemţeşti nici cele românesci sau serbesci nu sunt apăsate; şi ori ce ajutor şi amestec străin îl resping cu sumeţie, căci nu au lipsă de aşa ceva.

Adunarea generală

a „Institutului de credit şi de economii Albina“ din Sibiiu dela 24 Martie 1882.

(Încheere.)

Resultatul final al gestiunei anului 1881 este, precum am amintit mai sus şi după cum probează următoarea detaliare, — foarte satisfăcător.

I. Depunerile.

Cu finea anului 1880 erau la institut 764 depuneri în sumă de 762,549 fl. 55 cr.

în decursul anului 1881 s’au mai făcut 431 depuneri în sumă de 748,634 fl. 62 cr.

Deci starea totală a depunerilor în 1881 a fost de 1195 depuneri în sumă de 1.511,184 fl. 17 cr.

din aceste s’au ridicat în decursul anului 236 depuneri în sumă de 500,429 fl. 96 cr.

remânênd starea lor cu 31 Decemvre 1881 de 959 depuneri în sumă de 1.010,754 fl. 21 cr.

cu fl. 248,204 66 cr. mai mare, ca în precedentele an 1880.

În aceste frumoase cifre se manifestă de ajuns încrederea crescêndă a publicului către institutul nostru.

II. Escomptul de cambie

Starea portfoiului cu finea anului 1880 era de 2392 cambie în valoare de 624,793 fl. 93 cr.

în cursul anului 1881 sa’u escomptat 4573 cambie în valoare de 1.374,944 fl. 09 cr.

Deci starea totală a porfoiului în 1881 a fost de 6965 cambie în valoare de 1,999,738 fl. 02 cr.

din aceste au eşit în decursul anului 4526 cambie în valoare de 1.327,287 fl. 96 cr.

remânênd starea portfoiului cu finea anului 1881 de 2439 cambie în valoarea de 672,450 fl. 06 cr.

sau cu fl. 47,656 13 cr. mai mare ca anul trecut.

Suma dubioaselor amortisate în bilanţ din portfoiul de schimburi este de fl. 4045 94 cr.

III. Creditul hipotecar.

Împrumuturile hipot. au stat la finea annlui 1880 din 260 obligaţiuni în sumă de 217,520 fl. 32 cr.

în decursul anului 1881 sau mai acordat. 212 împrumuturi în sumă de 240,691 fl.

prin urmare starea lor totală în 1881 a fost de 472 împrumuturi în sumă de 458,211 fl. 32 cr.

în decursul anului s’au achitat 16 împrumuturi în sumă de 12,019 fl. 99 cr.

remânênd cu 31. Decemvre 1881 456 împrumuturi în sumă de 446,191 fl. 33 cr. cu fl. 228,671 fl. 01 cr. mai mare ca anul trecut.

Constatăm cu bucurie, că scrisurile fonciare ale institutului nostru sûnt din ce în ce mai mult căutate.

IV. Creditele ficse.

au stat cu finea anului 1880 din 172 împrumuturi în sumă de 67,895 fl. 76 cr.

în decursul anului 1881 s’au mai acordat 15 împrumuturi în sumă 6,943, fl. — cr.

prin urmare starea lor totală în 1881 a fost de 187 împrumuturi în sumă de 74,838 fl. 76 cr.

în decursul anului sau restituit 24 împrumuturi în sumă de 27,933 fl. 23 cr.

remânênd cu 31 Decemvre 1881 163 împrumuturi în sumă de 46,905 fl. 53 cr.

faţă de anul precedent o reducere de 20,990 fl. 23 cr.

V. Reuniunile de credit.

se presintă în cifra de 26,858 fl. 35 cr. cu reducere în decursul anului de 3,268 fl. 97 cr. ear’ fondul de garanţie al acestor reuniuni împreună cu interesele lui e de 18,700 fl. 74 cr.

Reviramentul cassei de preste an a fost întrate 2.730,729 fl. 53 cr.

eşite 2.717,737 fl. 28 cr.

Total 5.448,466 fl. 81 cr.

cu 556,184 fl. 29 cr. mai mare ca anul trecut.

În toţi ramii de operaţiune s’au acordat de institut în cursul anului 1881—4827 împrumuturi în sumă de 1.632,688 fl. 09 cr.

După toate aceste bilanţul anului 1881 este urmatorul *(se cetesce.)*

Suma activelor institutului este deci cu 496,432 fl. 83 mai mare ca a anului premergător.

Subtragênd din venitul brut al anului de		fl. 133,437 05	
totalul eşirilor cu . .		fl. 86.539 96	
resultă un profit curat de			46,897 09 cr.
În sensul § 62 din statute propunem următoarea distribuire a acestui profit:			
5% dividendă după capitalul de acţiuni		fl.	15,000 —
din restul de . . .		fl.	31,897 09
15% ca dotaţiune a fondului de reservă . . .	fl. 4,784 56		
tantieme pentru consilierii de direcţiune, directorul esecutiv şi oficiali societăţii.	fl. 5,103 53		
3% pentru scopuri de binefacere	fl. 956 91	fl.	10,845 —
din restul de		fl.	21,052 09
propunem a se da supradividendă	fl. 15,000 —		
la fondul de pensiuni al funcţionarilor institutului	fl. 1,500 —		
pentru formarea unei reserve speciale pentru diferinţe de curs la efecte .	fl. 4,552 09	fl.	21,052,09

În sensul acestei împărţiri propunem ca dividenda anului 1881 sĕ se ficseze cu 10% adecă cu 10 fl. de una acţiune.

Deşi dividenda remâne tot ca în anul trecut, adaosele la reserve însĕ sûnt mai mari acum ca ori când altă dată.

Fondul de reservă al acţionarilor cu dotaţiunea de astăḑi a ajuns la cifra de 32,088 fl. 82 cr.

Prin tragere la sorţi în sensul § 36 din statute a eşit din consiliu Direcţiunei Dl. Iacob Bologa, al cărui loc vine a se întregì astăḑi prin alegere. Întregirea numai de unul se face, fiindcă anul trecut eşiseră trei din Direcţiune şi trebue a se restabili ordinea prescrisă în statute.

Asemene espiră astăḑi mandatul de trei ani al comitetului de revisiune. Veţi binevoi a face şi alegerea acestuia.

Se dă apoi cetire următoriului raport al comitetului de supraveghiare:

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând conform §§ 57 şi 58 din statute, contul profitului şi perderilor, precum şi bilanţul institutului de credit şi de economii „Albina“ pentru anul 1881 a aflat toate posiţiunile în deplină consonanţă cu registrele respective, purtate cu toată esactitatea.

Ne luăm dar voia, a Vĕ propune a aproba comptul anual pro 1881 şi a da direcţiunei absolutoriul.

În privinţa împărţirei profitului curat suntem de acord cu propunerea Direcţiunei de a se împărţi conform § 62 din statute (urmează proiectul de distribuire ca mai sus)

Tot cu această oacasiune ne luăm voia a Vĕ raporta că fondul de garanţie pentru emiterea scrisurilor fonciare, care se pretinde de articolul de lege XXXVI (§ 4.) din a 1876 e format după toate recerinţele legii şi este elocat în efecte publice.

Sibiiu în 14 Martie 1882.

Comitetul de revisiune al institutului de credit şi de economii „Albina.“

A. Brote m. p. **Michael Kabdebo** m. p. **Ioan Creţu** m. p.

Adunarea generală:

a) ia spre plăcută sciinţă raportul anual al Direcţiiunei;

b) aprobă compturile şi bilanţul anului 1881;

c) dă Direcţiunei institutului şi Comitetului de supraveghiare absolutoriul pe timpul anului 1881.

d) adoaptă propunerile Direcţiunei din raportul ei anual despre distribuirea profitului de fl. 46,897 fl. 09 cr. în sensul § 62 din statute şi ficsează dividenda anului 1881 cu 10% prin urmare cuponul al nouelea dela acţiunile institutului scăḑĕtor la 1 Iuliu 1882 se va rescumpĕra cu 10 fl.

Suma de 956 fl. 91 cr. resultă din bilanţ în sensul § 62 lit. *e)* din statute, pentru scopuri de binefacere, se distribue precum urmează:

1. Contribuire la coperirea speselor esposiţiunei din Sibiiu dela 27 August 1881. 200 fl.

2. Reuniunei învĕţătorilor români din Ungaria şi Banat 100 fl.

3. Reuniunei femeilor române din Sibiiu 50 fl.

4. Reuniunei femeilor române din Abrud 50 fl.

5. Reuniunei femeilor române din Selăgiu 50 fl.

6. Ambelor reuniuni a femeilor române din Făgăraş câte 25 fl. 50 fl.

7. Reuniunei sodalilor români din Cluj 50 fl.

8. Reuniunei „crucea roşie“ a femeilor din Ungaria 50 fl.

9. Reuniunei din Budapesta pentru îngrigirea bolnavilor şi îngroparea morţilor, numită a Baronului Baldácsy 50 fl.

10. Nenorociţilor prin foc din comuna Scorei fl. 30. —

11. Reuniunei pentru ajutorarea tinerimei dela academia de drepturi din Sibiu 25 fl.

12. Reuniunei pentru ajutorarea tinerimei dela gimnasiul de stat din Sibiiu 25 fl.

13 Soţietăţi pompierilor din Sibiiu 25 fl.

14 Reuniunei pentru înfrumuseţarea oraşului Sibiiu 25 fl. —

15. Spitalului Francisc Josefian din Sibiiu 50 fl. —

16. Ajutor soţiei nenorocitului servitor al institutului Iacob Popa 50 fl.

15 Veduvei nenorocite Ana Opriş din Sibiiu 25 fl.

18. Fondului Sĕracilor oraşului Sibiiu 51 fl. 91 cr.

Preţul marcelor de presenţă pentru anul 1882 se ficsează cu 4 florini.

In consiliul Direcţiunei sĕ realege D. Iacob Bologa, ear în comitetul de revisiune se aleg: DD August Senor vice-comite al comitatului Sibiiu, Antoniu Schiau fiscal al domenielor de stat, Dr. Aureliu Brote Director la bancă, Corneliu Tobias Protonotar al comitatului Sibiiu şi Michail Kabdebo bancar în Sibiu.

Cu aceasta adunare se încheie.

Varietăţi.

* (Alegeri la sinodul archidiecesan) (Continuare din Nr. 31.) În cercul *Bistriţei*: Dr. D. P. Barcian*) prof. Nicolau Petra-Petrescu funcţ. la inst. „Albina.“

* (Necrolog.) Dela Câmpeni primim următoriul anunţ trist: Maria Palade născută Corcheş în numele său şi al fiului seu Patriciu, apoi a părintelui său, fraţilor săi şi cumnaţilor, şi numëroaselor rudenii, cu inima înfrântă de durere face cunoscut, că iubitul său consoarte *Ioan Palade*, învĕţătoriu primariu la scoala gr. or. normală din Câmpeni, după un morb scurt de 3 ţile, a adormit în domnul în 14 Martie a. c. În defunctul jalnica sa familie a perdut totul, naţiunea română pe unul dintre cei mai resoluţi fii ai sĕi, patria pe un patriot zelos, eară corpul didactic pe un esemplariu de diligenţă, perseveranţă, iubire de progres — stima generală fără deosebire de naţionalitate 'l comită până dincolo de mormênt. Osemintele defunctului s'au astrucat în 28 Martie a. c. st. n. la 4 oare d. m. în cimiteriul local gr. or., pontificând părintele protopop din Abrud Ioan Gal, încungiurat de 6 preoţi, parte foşti colegi ai defunctului, cari au venit se conducă esamenele semestrale ce tocmai pe 16 Martie a. c. au fost a se ţinè, atât pentru ostenealã cât şi pentru cuvêntul funebru la mormênt i sûntem datori părintelui protopop cu recunoscinţă. Fie'i reposatului ţĕrêna uşoară şi memoria binecuvêntată! X.

* (Avis.**)) Piesele musicale în editura societăţi academice *„România jună“* din Viena: „Camelii“ vals de C. G. Porumbescu (1 fl. 2 fl. 20 cent) „Zina Dunării“ polca mazurca de acelaşi (50 cr.-1 fl. 10 cent) şi „Fleur roumaine“ polca franc. de Eduard Strauss (72 cr.), toate compuse pentru pian, se vor vinde de aici încolo cu scădemênt de 30% din preţurile indicate. Acei care doresc se aibă aceste piese, binevoiască a se adresa către comitetul societăţii VIII Lange Gasse 4.

* (Despre un foc teribil) ni se scrie dela Ţinţari (comună curat română) în ţeara Bârsei, care în 12/25 l. c. dela 2 până la 4 oare dăpă ameaţi a pustiit 60 până la 70 de case şi alte clădiri economice şi vre o opt capete de vite ce se aflau legate de iesle în grajduri. Bieţii oameni atinşi de nenorocirea focului au remas nap, în sensul cel mai riguros al cuvêntului, căci din nenorocire n'a fost nici unul asigurat, eară vêntul bătea cu atâta furie încât ori ce încercare de a ţermurì focul o lua în bătaie de joc. Paguba causată de foc se urcă la 20,000 fl. v. a.

* (Declaraţiune.) Ni se trimite spre publicare declaraţiunea luată într'o adunare numeroasă din Sebeş. Eată-o: „Faţa de alegerea primariului acestui oraş, sevêrşită în 12 Martie n. 1882 declarăm prin aceasta: Că s'a săvêrşit contra voinţei şi asceptărei noastre: Că resultatul de loc nu ne mulţămesce; Şi că acel resultat nou, nefavorabil s'a efeptuit prin desertarea unora în castrele contrari cari din încredererea noastra ocupă în representanţa oraşului loc şi oficiu.

Acesti desertori, cunoscuţi aţi tuturor nu mai pot representa voia noastră, nu mai posed încrederea noastră, şi ori ce mai lucră în viitor nu mai lucră în numele nostru; Aprobăm prin aceasta pre deplin şi provocarea adresată lor de a abdice din representanţa oraşului; Şi faţă de acei desertori ne esprimăm cea mai profundă părere de rĕu şi indignaţiune.

Din adunarea poporului ţinută în S. Sebeş în 14/26 Martie 1882.

I. Tipeiu. preşed. *Zevedeiu Murĕşan.* notariu.“

Afacerea ce privesce obiectul declaraţiunei de mai sus, credem că e destul de cunoscută publicului şi aşa am crede că pentru publibul cetitoriu este de ajuns cu cât scie, ca sĕ 'şi poată face judecata asupra decursului întreg al afacerei. Noi cu toate că regretăm mult desbinarea Românilor din Sebeş, nu împărtĕşim declararea de „desertori“ a celor ce au avut altă părere în privinţa candidatului la primărie. Astfeliu de proscripţiune miroasă a terorism. Şi dacă terorismul este urît când vine din partea străinilor, este şi mai urît, înfăţişezese în ori ce formă, când vine dela oamenii nostri.

* (Rectificare.) Ni se trimite spre publicare următoarele: În Nr 28 al „Tel. Rom.“ sub titlul „Corteşiri pentru ocuparea unei parochii“ au apărut o corespondenţă, a cărei corespondent afirmă cumcă cele 2 fetiţe ale reposatului paroch din Boiu ar păzì porcii unchiului lor, care le-au luat la sine spre a le da crescere. Fostul paroch în Boiu înainte de moartea sa cu aproape 2 ani, ca şi alţi mulţi locuitori de acolo, chiar asupra serbătorilor învierii Domnului din acel an, a fost nenorocit prin un foc de noaptea care i-a făcut toată averea sa în cenuşă, în urma acestui incendiu fiind lipsit atât de nutremênt pentru subsistenţa sa şi a familiei sale, cât şi de alte mijloace bănesci pentru procurarea materialului necesariu spre edificarea de nou a locuinţei şi edificielor sale au fost necesitat a împrumuta o sumă de bani cu interese dela un institut public, precum şi dela alţi privaţi, cari însĕ ne mai ajungênd ca se'i poată solvì au remas sarcina pe umerii unchiului fetiţelor, care au şi solvit deja partea cea mai mare a datoriilor, precum şi darea reg. după pământuri şi alte spese au mai avut, cari însĕ sûnt de prisos ale înşira. Făcênd dar aceasta unchiul fetiţelor le-au asigurat cel puţin viitoriul, scăpândule cel puţin moşioara părintească de esecutorii, de cari de sigur ar fi fost cercetată; ear încât pentru crescerea acelora nedispunênd unchiul lor de mijloace cari se recer pentru o crescere mai estinsă ear de altă parte sciind că acum e lumea materialismului, şi că cu creşcerea numai, fără alte mijloace materiali în fine tot erau avisate la economia pământului s'au mărginit ale da crescerea ce şi o însuşiseră dala părinţi adecă: în cetire, scriere, spre care scop le-au dat la scoala populară pe care o au cercetat şi o cercetează cea mai mică fetiţă şi acum, ale instrua în economia de casă şi câmp, după, şi cu care au sĕsi câscige pânea de toate ţilele, a sădì în ele simţul religios spre a fi oneste si cu frica lui D-ţeu şi în fine făcênd acestea toate după poterile intelectuale şi mijloacele sale modeste crede a fi făcut destul. Ear cumcă ar păzì fetiţele reposatului paroch din Boiu porcii unchiului lor, aceea respinq cu indignaţiune şi o dechiar de o calumnie batjocoritoare deamna de persoana celui ce o au fabricat. Încât pentru mulţii candidaţi ce s'ar fi ivit în respectiva parochie, despre cauţiunile depuse acolo, despre porcii daţi fruntaşiului, despre surtucul luat de jidan din spatele candidatului şi în fine despre vaca vêndută: neavênd nici o cunoscinţă şi neinteresândumĕ de asemenea ficţiuni, din partemi fie odichnite şi ertate în capul scornitoriului lor.

Unchiul fetiţelor.

* „Românul“ de eri publică în frunte: „Pentru incendiaţii din ţeară. D. Tit Maiorescu, în urma invaţiunei comitetului general al Presei va ţinè Duminecă, 21 Martie la oarele 2 p. m. o conferenţă în sala Ateneului în folosul incendiaţilor din ţeară. D. Maiorescu va vorbì despre Magnetismul animal. Preţul întrărei: Locul I, 10 lei; locul II, 5 lei. Biletele sĕ găsesc la magazinul dluì C. Gebaur şi la librăria Graeve.

* (Ploaie.) Dela Bucuresci s'a telegrafat la „P. Ll.“ în 29 Martie n: În România a ploat douesprăţece oare.

* (Zăpadă.) În părţile de sus ale Moldovei cetim că a nins atât de mult încât a fost întreruptă comunicaţiunea pe liniile ferate.

Posta din urmă.

Sub „Cestiunea Dunării“ cetim în Românul de eri:

În „Neue freie Presse“ găsim următoarea telegramă din Roma cu data de 27 Martie:

„Corespondintele d-v. află, în privinţa cestiunii dunărene, că propunerea Barrère a fost primită de Austria, Germania şi în cele din urmă şi de Italia, dar că este ne esactă scirea cum că comisiunea se va intrunì la 1 Aprile în Galaţi, de vreme ce Rusia, Englitera şi România nu s'au pronunţat încă asupra acestei cestiuni“.

Noi, ţice „Rom.“ pe cât scim, putem spune că România s'a pronunţat deja, măntinêndu-şi drepturile iei.

„N. fr. Presse“ spune că un renumit corespondent la mai multe foi engleze a avut o întâlnire cu Ignatieff. Acesta a declarat că tratatul din Berlin este *greşit*, prin urmare reu şi nu poate ţinè mult; la aceasta însĕ Europa este de vină şi nu Rusia. Austro-Ungaria a avut misiunea în Bosnia şi Erţegovina de a restaura pacea, ea însĕ a început resboiu şi a frânt tratatul berlinez; dar asta e treaba Europei de a o descurca cu Austro-Ungaria, nu a Rusiei. Ignatieff nu pricepe pentruce presa europeană împută Rusiei că a sedus pe Austria se între în Bosnia, ca sĕ'i mâne pe Slavi în braţe; nu Rusia, ci altul a făcut aceasta, ca se slăbească pe Austro Ungaria.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 30 Martie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.70	118.72
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.90	98.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	132.75	132.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	97.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.—	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.50	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	96 25	96.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.25	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.55	75.40
Datorie de stat în argint	76.20	76.10
Renta de aur austriacă	93.45	93.25
Sorţi de stat dela 1860	129.40	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	819.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	326.—	320.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	320.25	315.50
Sorţi ungaresci cu premii	118.—	118.—
Sorţi de regularea Tisei	109,50	109.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.61
Na oleon	9.52	9.58
100 marce nemţesci	58.60	88.6)
London (pe poliţa de trei luni)	120.—	120.20

Nr. 43. [42] 2—3

CONCURS.

În urma înaltului rescript consistorial din 31 Decemvre 1881 nr 3832 B. se deschide a doua-oară concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. încomuna Bârsău tractul Gioagului I. cu termin până la 31 Martie 1882.

Emolumentele sûnt: casa parochială cu grădină de legnmi şi folosinţa cimiteriului. Dela 117 familii câte una ţerdelă de cucurus sfêrmat şi stola usuată, care toate laolaltă computate în bani dau un venit anual de 376 fl 60 cr v. a.

Suplicele concursuale înstruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parohii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol 17 Februarie, 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoş m. p.

Nr. 363. [45] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **liferarea de 952 metrii cubici de lemne de ars** pentru Institutul reg. ung. pentru alienaţi în Sibiiu şi anume pentru timpul dela 1882 până la 1883 se escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 18 Martie a. c. Nr. 13,490 un nou concurs.

Oferte — scrise, provĕdute cu timbru de 50 cr. conţinênd 200 fl. v. a. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se înainta la subsemnata Direcţiune până în **22 Aprile anului curgĕtoriu la 11 ante amedi.** În ele trebuie sĕ fie descrisă lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea aceea: că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund acestei publicări, ori cari sosesc întârdiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu în 28 Martie 1882.

Direcţiunea institutului reg. ung. pentru alienaţi.

Nr· 111. [30] 2—3

EDICT.

Eugeniu Temistocle născut în Odorheiu, fost locuitoriu în Braşov, a părăsit cu necredinţă mai de şese ani de ţile pe legiuita sa soţie Maria născută Ioan Belu locuitoare în Braşov, ca fugariu pentru defraudări, fără de a se scì locul unde se află şi de mai trăesce, — este prin aceasta cu scirea şi încuviinţarea Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nr. 3069, 1881 citat, ca în termin de trei luni*) dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertra·ta şi decide procesul divorţial intentat asupra-i de soţia lui.

Braşov, 20 Februarie 1882.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral I. al Braşovului.

*) Din eroare s'a pus în Nr. trecut şese, ceea ce prin aceasta se îndreaptă.

Nr. 1414 civ. 1882 [33] 2—3

EDICT

În causa pendentă de comassare a oraşului **Făgăraş** se statoreşce ca terminul pentru îndeplinirea preţiurei şi classificărei şi prealibil pentru alegerea esperţilor pe ţiua **de 10 Maiu 1882 la 9 oare an. am.** faţa locului la casa magistratului orăşenesc din Făgăraş la care se citează prin aceasta toţi proprietarii.

În numele tribunalului reg. din Braşov judele esmis.

Braşov în 8 Martie 1882.

Alexandru Onaciu m. p.,
jude reg. de tribunal.

*) Duplu. Red.

**) Onoratele Rndacţiuni ale ţiarelor române sunt rugate a lua în mod binevoitor notiţă despre aceasta.

Redactor rĕspunţĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Marți 23 Martie (4 Aprile) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 41.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Martie

De mai multe ḑile întâlnim în ḑiarele budapestane și din provincie scirea despre o mică modificare a ministeriului unguresc. Se ḑice, că bar. Orczy, ministru *a latere* este designat pentru postul de ambasador în locul dlui Beust. În lipsa unui candidat, „Alföld“ spune, că ministrul president Tisza a dat cu privirea un ocol prin țeară după un candidat în locul br. Orczy și ar fi pus ochii pe familia Károlyi. După ce a primit mai multe corfe dela membrii acestei familie, glumețul ḑiariu spune, că ar fi auḑit de un Károlyi, care la o vênătoare cu împĕratul ar fi sciut face glume, cari au plăcut împĕratului. Motiv de ajuns de a se adresa cătră acest Károlyi, ca sĕ primească portfoiul din cestiune. Dar, în sfĕrșit și glumețul candidat a refusat. După atâtea vorbe vin oficioasele și spun și ele la rêndul lor, că din toate câte s'au scris despre modificarea ministeriului și despre chemarea lui Beust dela Paris, nu e nici un cuvênt adevĕrat. Ministeriul remâne cum a mai fost.

Ḑiare unguresci, guvernamentale și de a le opositiunei moderate sûnt foarte indignate de purtarea parlamentară din dieta Croației. După aceste Croații nu mai sûnt vrednici de nici o concesiune.

Acum ceva din străinătate, ce ne privesce. Lumea străină se vede că se ocupă cu afacerile noastre mai mult decât ne ocupăm noi înșine. Și până când noi nu scim nimica, cine și cum se ocupă cu afacerile noastre, conpatrioții nostri maghiari sûnt peste tot locul la îndemână pentru „corectarea“ opiniunei publice, care se face în străinătate despre noi. Pentru a avè o idee despre ce se poate întêmpla în străinătate despre noi și despre ce noi cei cari trăim ca „în sinul lui Mohamed,“ nu scim nimica, reproducem din o corespondență a „Telegrafului“ nin Bucuresci, datată din Neapolĕ în 25 Martie estrasul următoriu:

„Mulți domni ḑiariști din Occident tratează, spinoasa chestiune a Orientului; dintre acestia, însĕ onorabilul deputat Medoro Savini arată profunde cunoscințe despre starea lucrurilor din astă parte a Europei, lucru care de multe ori, provoacă supĕrări maghiare și respunsuri așa de.... de conforme cu adevĕrul!

„Mai ḑilele trecute apărù un articol de fond în ḑiarul „Roma,“ subscris de Savini, în care se descrie cu adeveratele colori starea popoarelor din imperiul Austriac. Se ḑicea, între altele, că Austria de aḑi este tot Austria veche care 'și mărește patrimoniul prin meritișuri că Românii, Slavii, Polonii, Sasii, ect., sûnt asupriți într'un mod barbar de către Unguri și Nemți.

După câte va ḑile dela aparițiunea acestui articol, acelaș ḑiar publică scrisoarea ungurului Leopold Ovary, cu reserva de a respunde în numĕrul viitor.

„Acest Ovary combate din puteri scrisele lui Savini, debitându-ne povesti care ar provoca rîsul în țeara noastră. Cu o nerușinare în adevĕr maghiară el ne spune:

„Este o Austro-Ungariă conglomerată de națiuni diverse, este adevĕrat; *ele însĕ se bucură de cea mai mare libertate constituțională, fără ca o rasă predominantă oare care sĕ se impună uneia sau alteia dintre națiuni. Nemții remân nemți, Boemii remân boemi, Românii remân români... etc.*“

Și mai departe, vorbind de nemulțumirile din Transilvania, continuă:

„ca fruct al politicei Austriace de usurpațiune, dl Savini descopere nemulțămirea ce, după dsa, ar fi adûnc provocată în Transilvania. Dar, pentru Dumneḑeu, ce are a face Austria aici?

Transilvania nu aparține Austriei, dar este o provincie ungurească, și eu ca ungur, simt datoria de a contraḑice formalmente aserțiunea dlui Savini în privința pretinsei nemulțumiri. *În Transilvania* sûnt trei naționalități: *Ungurii care formează rasa predominantă prin numĕr, inteligență și cens* (ce mare nerușinare); Românii, *în mare parte coloni*, care profesând religiunea greacă, *cu liberul ei cult se bucură de o quasi-autonomiă națională; et nunc venio ad fortissimum virum*: Nemții-sassoniii (sașii).

„Acesti Nemți-saxoni au sciut în decursul seculilor sĕ 'și păstreze independența lor, și nemulțămirea de care vorbesce d-lui Savini, provine de la aceea că, *Ungurii și Români nu voesc sĕ fie atât de imbecili a se germanisa și absorbi de către o mână de Sași, care tendență în van sĕ se impună în magistratură și în scoale.*

„Ungaria este, apoi, înainte de toate ungurească, și nu poate după gustul unor *coloni* sĕ se despoaie de acest caracter al sĕu, ori se permiță esistența unui stat în stat“.

„Ca se mai spun lectorilor d-voastră, continuă „Telegr,“ că toată scrisoarea lui Ovary este plină de minciunile cele mai grosolane, este inutil, când au dinaintea lor ḑisele care privesc pe Români.

Numai către occidentali ar putè se spună ungurul Ovary, că Românii se bucură de o mare libertate constituțională, că nemulțămirea din Transilvania este provocată de tendența Sasilor de a germanisa pe Unguri și Români, că Transilvănenii sûnt coloni veniți în acest pămênt țeara Romanismului.“

În fine cu toate că noi nu sûntem în Aprile, dar o seamă însemnată de oameni trăesce în luna aceasta, reproducem și una din glumele apriliane. Eatăo:

„În *Lega dela democrazia* se publică programa popoarelor iridente (Italia, România, Slavonia, Ungaria și Grecia) subscrisă de Garibaldi. Basa programei este disolvarea imperiului austriac și turc-european pentru ca sĕ se dea: Italiei țerile „Retiche și Giuliche;“ României, Banatul, Transilvania și Bucovina; la o nouĕ mare confederațiune, Ungaria, Boemia, Moravia, Stiria, Croația, Bosnia, Erțegovina, Serbia și Muntenegrul; Germaniei valea Salzei, al doilea basin al Inului și archiducatul Austriei; Greciei, Archipelaghul, ear restul sĕ se împartă tot între România și Grecia.“

Și țiganul a ḑis când a veḑut iepurele, că 'l va prinde și 'l va duce la nașu-seu și nașul i va da o purcea și aceea va făta șepte etc, etc. până se va face bogat... Dela *Lega della Democrazia* până la puterile mari europene e o distanță bunicică și aceste din urmă au cu totul alt metru și alte foarfeci, după care și cu care croiesc staturile Europei.

În Palermo au decurs festivități în amintirea *Vesperei siciliane*. Cu toate că festivitățile aceste aduc aminte de scuturarea jugului francez de sub dinastia Aujou, lucruri depărtate în evul meḑ, Sicilianii s'au purtat așa, ca sĕ nu dea prilegiu Francesilor la mâchniri. Consulul francez din Palermo a arborat flamura franceză și a luat însuși parte la festivități.

În Odessa fu împușcat pe un bulevant generalul Strenilkof, comandat de guvern sĕ privigheze procesele politice.

În locul lui Hoyos vine la Bucuresci bar. Meyer, fost în misiuni didlomatice la Whasington și Constantinopole.

Proiectul despre scoalele medie în comisiunea pentru instrucțiune.

Publicul scie deja că proiectul de lege despre scoalele medie care avea tendența învederată de a maghiarisa scoalele secundare nemaghiare, a căḑut în primul stadiu

FOIȚA.

† Br. George Hormuzachi.

În numerul trecut înregistrarăm scirea tristă despre încetarea din viață a unui mare fiiu al Bucovinei, a baronului George Hormuzachi.

Cu ocasiunea aceasta voim se remprospetăm memoria acestui bărbat, publicându-i nisce schițe biografice.

Cel ce se ocupă cu starea culturală și publico-politică a Românilor din Bucovina, acela va găsì în mica falangă a bărbaților cari au luptat și sacrificat pentru conservarea și înaintarea elementului românesc de acolo, numele Hormuzachi figurând pretotindene în toate mișcămintele de progres.

Familia Hormuzacheșcilor mai ales este acea familie, care prin membrii ei: Eudocsiu, George și Alesandru au condus pe Românii bucovineni în toate silințele lor spre propășire în causele politice, bisericesci, literarie și sociale. Aceasta familie nemuritoare inspirase și laureatului nostru poet Andrei Mureșan oda sublimă: „De n'a perit Românul“, care a devenit o mângăiere și o încuragiare națională pentru toți Românii.

Aceasta familie se trage după mamă din familia Movilescilor, din care au eșit odinioară nu numai domnitori vestiți în Moldova, ci și capi ai bisericei resăritene. Domnitorii Moldovei din familia Movilă au fost următorii: Jeremia Movilă 1595—1607; Simeon Movilă 1607—1609; Constantin Movilă 1609—1610; Gavril Movilă 1618—1619; Moise Movilă 1630—1631. Ear' cap bisericesc din aceasta familie domnitoare a fost renumitul Petru Movilă, archiepiscopul Chievului, carele a pus temelia la academiile teologice din Rusia și carele pela anul 1642 singur a mântuit biserica resăriteană ortodocsă de eresul calvinesc.

Depositară atâtor însușiri nobile, aceasta familie și-a împărțit fiii în tustrele provinciile române miaḑănopțiale, în Basarabia, Bucovina și Moldova, ca așa se deștepte pretotindine spiritul vieții naționale cel amorțit în fatalitățile timpurilor trecute. Așa, ea a fost care a avut curagiul sĕ dea în mai multe rênduri petițiuni la împĕratul, ca drepturile Bucovinei sĕ se păstreze întocmai după patentul Domnului Moldovei Grigorie Ghica, în cari drepturi s'a aflat ea, când a venit sub Austria, la anul 1775. Eudocsiu Hormuzachi, vornic mare, părintele familiei, a primit în casa sa cu brațe deschise pe toți Românii; în această familie se desbăteau pururea cele mai vitale interese ale națiunii române; toate inițiativele se făceau de acolo, căci acolo era isvorul. Drept resultat al acestora a fost despărțirea Bucovinei de Galiția și înființarea catedrei pentru limba și literatura română la gimnasiul superior din Cernăuți. Spre a da un avênt mai mare asigurării drepturilor politice, doi fii ai acestei familii: George și Alesandru fondară ḑiarul „Bucovina“, în limba română și cea germână, dar ḑiarul acesta nu peste mult încetà nu înceta însĕ nici o dată spiritul ager al acestei ilustre familii.

Br. George Hormuzachi s'a născut la 1818 în satul romantic Cernăuca. Studiile gimnasiale le facu în Cernăuți, studià cursul de drepturi la universitatea din Viena și întrà în serviciu de stat, din care după doi ani eșì, spre a se dedica cu totul causei naționale.

În absolutism George Hormuzachi se retrase pe un timp dela viață politică, ocupându-se co studii literare și conducând aspirările junilor prtrioți formați prin învĕțatul profesor Pumnul, a cărui chiemare la catedra limbei române, precum și înființarea acestei catedre la gimnasiul din Cernăuți, tot e lucrarea Hormuzacheșcilor.

Re'nviând viața constituțională, capitala Bucovinei, Cernăuți, și-aduse aminte de tribunul Bucovinei din 1848 și alese pe George Hurmuzachi în dieta țĕrii, precum și în consiliul comunal.

Înființându-se Societatea pentru literatura și cultura poporului român în Bucovina, fu ales președinte al acesteia, în care calitate funcționà cu zel până la moartea sa plânsă de tot Românul adevĕrat.

În etern amintirea lui!

„Familia.“ *I. H.*

al discusiunei, în comisiunea pentru instrucţiune a dietei. O sumă de factori însemnaţi au contribuit ca acest proiect periculos să se delăture deocamdată: protestele unanime şi energice date din partea confesiunilor din Ungaria, care toate s'au întrunit deastădată în stăruinţa de a cere delăturarea. Alt factor grav a fost aceea putere latentă, care a abătut în mai multe rênduri consecuenţele funeste ale şovinismului înferbêntat.

Proiectul nereuşind în comisiune a perdut din interesul actualităţii, dar cu toate aceste nu va fi un lucru de prisos a ne înfăţişa fasele ce le-a străbătut în comisiune şi de aceea vom da pe scurt momentele mai principale din desbaterea comisiunei de instrucţiune.

Desbaterea în comisiune s'a deschis prin cuvêntul ministrului de instrucţiune *Trefort*, care mânecând dela stăruinţele fostului ministru de instrucţiune bar. Eötvös se încearcă a dovedì comisiunei, că proiectul de lege nu voiesce a vătăma libertatea învĕţământului. Municipiele, confesiunile, corporaţiunile şi particularii, ḑice ministrul, au drept se susţină scoalele esistente şi se înfiinţeze scoale nouĕ, de aceea proiectul nu vorbesce de un monopol al instrucţiunei nici de omnipotenţa statului în afacerea scoalelor secundare, nu se află întrânsul nici o asuprire a unei limbi s'au naţionalităţi, libertatea însĕ trebuie atârnată de unele condiţiuni, care asigură interesele statului.

Deci de unde vin plânsorile şi gravaminele contra proiectului şi sûnt acestea întemeiate?

Toată urgia şi mânia este îndreptată contra § 71 care pretinde că candidaţii de profesură trebue sĕ depună esamenul în limba maghiară. Pentru cei ce sciu unguresce această împregiurare nu e un gravamen şi de aceea ministrul cere imputernicirea de a dispensa pe un şir de ani pe cei ce nu sciu unguresce de datorinţa de a depune esamenul în limba maghiară, prin urmare şi acest gravamen e lipsit de substrat.

Proectul s'a motivat prin aceea, că statul unguresc nu poate suferì astfel de scoale, ai căror profesori nu sciu unguresce, pentru că acestia după esperienţa de pănă acum sûnt inimici ideei de stat unguresc şi cresc numai duşmani pentru această idee. Fiind acest motiv adeverat, eu l'am întrodus în proiect.

În urmă ministrul se roagă de comisiune sĕ discuteze proiectul în mod serios, obiectiv, *sine ira et studio*.

G. *Szatmáry**) atinge mai întâiu partea proiectului ce privesce statul. Ideea directivă, ḑice, e aceea: Supremul organ este statul; dela esistenţa organismului statului atêrnă celelalte organisme, deci trebue sĕ i se dea statului toate mijloacele ca sĕ-şi poată apĕra interesele şi sĕ-şi poată realisa sublimele sale scopuri etc. Aceasta trebuie sĕ se facă cu deosebire pe terenul instrucţiunei. Pe scurt: Dreptul statului, de a conduce şi dispune de scoli, sau a le supraveghia şi controla, derivă de sine din instinctul statului de a se conserva. Perseveranţa, cu care confesiunile ţin la autonomia scoalelor lor, datează din timpul când între altele mai avea valoare şi devisa: „*Scola est atrium ecclesiae*“.

Confesiunile se provoacă la nisce legi, care le asigură autonomia scoalelor. Este însĕ un principiu statornic, că legea are valoare număi până ce nu e derogată sau ştearsă prin altă lege. Cine poate contesta legislaţiunei acest drept? Legislativa ungurească a sters instituţiuni cardinale din vechia constituţiune a Ungariei, de es. demnitatea palatinală, prerogativele nobilimei etc. Şi statul sĕ nu poată oare regula raportul seu cu scoalele confesionale? Toate sĕ supun la postulatele spiritului timpului numai scoala confesională sĕ remână un petrificat? Ideea statului unguresc se află în apunere, legile aduse dela 1868 în privinţa instrucţiunei par a fi tare influinţate de ideile naţionalităţilor, confesiunilor şi a judilor de tablă. Acesti trei factori au contribuìt până acum la căderea acestui proiect de lege şi aceasta stare e rușinătoare pentru Ungaria.

Ad. *Zay*: Proiectul e neacceptabil mai întâiu din motive special pedagogice, pentru că e un operat nematur şi nelămurit. Cestiunea raportului organic dintre gimnasiu şi scoala reală şi scoala mai înaltă nu e resolvită nici în ministeriul de instrucţiune. Dela 1869 ministeriul a elaborat patru proiecte de organisarea scoalelor secundare, unul mai variat şi mai fără basă decât celalalt şi astăḑi lucrul a ajuns acolo, că în deosebi cu privire la scoala reală domnesce cea mai mare confusiune; după multe esperimentări ministrul a cerut în proiectul din anul 1880 pentru scoala reală ca limba latină se fie obiect de instrucţiune ordinar; în proiectul din anul 1881 a sters cu totul limba latină pentru a o vêrì earăşi ca obiect estraordinar în proectul de faţă cu unele modificaţiuni. În această muncă de cârpaciu dl ministru a mai surprins lumea cu un nou obiect obligat pentru scoalele reale: cu economia natională. Anchete neterminate încă — arată că cercurile deciḑĕtoare nu sûnt lămurite încă nici asupra punctului, dacă scoala reală are sĕ dea o cualificaţiune în sine desĕvêrşită, poate chiar şi o cualificaţiune de specialitate, s'au dacă ea trebuie se dea numai pregătirea pentru scolile mai înalte realistice dacă numai scoala reală s'au şi gimnasiul are aceasta destinaţiune“?

Ministeriul e desavuat cu totul de către bărbaţii de specialitate şi cu privire la destinaţiunea şi cuprinsul esamenului de maturitate. De acì resultă, că condiţiunile prealabile pentru o deslegare corectă a cestiunei scoalelor secundare lipsesc deocamdată chiar în ministeriu, acesta ar face mai bine, dacă după o cumpănire matură ar întroduce mai întâiu o sistemă corectă de instrucţiune la institutele ce sunt subordinate conducerei sale şi statul sĕ nu maltrateze cu esprîmentele sale efemere institutele în parte foarte corect organisate ale confesiunilor, înainte de a se fi convins despre valoarea şi trebnicia inovaţiunilor sale.

Nu pot primì proiectul pentrucă el voiesce a stabilì şi un tutorat necompatibil cu cele mai cardinale legi ale ţĕrei asupra scolilor confesionale şi prin aceasta el vatămă autonomia confesională.

Statul modern al Ungariei s'a abătut dela tradiţiunile unui Szecheny, Deak şi de aceea şi ideile desfăşurate de antevorbitor încă sûnt un simtom de decadenţă.

Confesiunile Ungariei, aceste corporaţiuni de sine stătătoare, au dovedit totdeuna că sûnt capabile şi voiesc se promoveze cultura credincioşilor lor. Ele sûnt cele mai vechi, mai devotate şi mai consciinţioase conservatoare a scoalelor. Ar fi un mare pericol a încredinţa prosperitatea materială şi spirituală a ţĕrei unui singur factor, adecă statului, căci ce s'ar alege de ţeară, dacă potestatea de stat şi-ar uita de datorinţele sale şi dacă ar ajunge într'un stadiu de corupţiune?

Scoalele confesionale sûnt resultatul unei desvoltări de mai multe veacuri. Autonomia legală a confesiunilor din Transilvania e mai largă decât cea din Ungaria. Articulul 43 din 1868 dă confesiunilor transilvane dreptul „de a nu fi conturbate din partea statului în normarea şi regularea „colegielor şi gimnasielor,“ deşi dreptul de suprema inspecţiune s'ar restringe la supraveghierea fundaţiunilor pie. Dar cu toate acestea bisericile din Transilvania au progresat cu timpul şi în cercul lor de activitate ţin bucuros seamă de dorinţele guvernului când e vorba de adevĕratele interese ale instrucţiunei ear nu de esperimentări efemere. Contra unei ingerenţe volnice însĕ trebuie sĕ se apere cu scutul autonomiei lor întemeiate pe legi fundamentale. Şi toate bisericele din Transilvania au făcut aceasta în petiţiunile lor. Dar proiectul nu e acceptabil nici din punct de vedere al autonomiei unguren e, pentrucă el, cum se vede şi din memorandele luteranilor şi reformaţilor din Ungaria, cere pentru stat mai mult decât normarea materialului de instrucţiune şi decât suprema inspecţiune.

Dar şi din punct de vedere al păcei interne şi a liniscei cetăţenilor nemaghiari proiectul însuflă mari temeri, pentrucă vatemă egala îndreptăţire a naţionalităţilor garantată prin lege Cu deosebire dispoşiţiunile ce privesc limba esamenelor învĕţătorilor şi limba instrucţiunei se află în contraḑicere cu spiritul legei citate şi cu testul §. 17. Toate dispoşiţiunile proiectului în privinţa limbei au provocat o nelinisce ba o înverşunare atât de adâncă, încât e datorinţă patriotică, a delătura acest proiect: acest pericul pentru pacea internă şi pentru consolidarea statului — „*ad conciliandam perpetuam fraterni a moris et fiduciae harmoniam stabiliendam que per hoc publicam patriae tranquilitatem*“.

Din aceste motive Zay declară, că trebue sĕ respingă proiectul *în general*, şi propune: Comisiunea sĕ nu primească proiectul ca basă la desbaterea specială şi sĕ nu-l recomande casei spre discusiune.

(Va urma.)

*) Ar fi sĕ fie român! Red.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

Regulament

pentru afacerile consistoriului metropolitan al bisericei ort. române din Ungaria şi Transilvania.

Întroducere.

§. 1. Regulamentul acesta cuprinde directivele referitoare mai âtâiu la întocmirea internă a consistoriului metropolitan, apoi la ordinea, după care se îndeplinesc afacerile lui, şi în fine la dispoşiţiunile transitorie.

Partea I.

Despre întocmirea internă a consistoriului metropolitan. —

§. 2. Întocmirea internă a consistoriului metropolitan are privire: 1. la chiemarea şi constituirea consistoriului metropolitan; 2. la competenţa lui; — 3. la oficiele ajutătoare; — 4) la cualificaţiunea şi aplicarea personalului; — 5, la datorinţele şi drepturile persoanelor aplicate; — şi 6. la mijloacele de susţinere.

Capitlul I.

Chiămarea şi constituirea consistoriului metropolitan şi a singuratecelor senate.

§. 3. Consistoriul metropolitan — în vîrtutea statutului organic — e organul suprem administrativ şi judiciariu în toate afacerile competente — bisericesci, scolari şi fundaţionale pentru întreaga provincie metropolitană. — Conform acestor afaceri consistoriul metropolitan lucră în şedinţe plenarie sau mixte, şi în trei senate specilae, adecă: bisericesc, scolariu şi epitropesc, eară decisiunile sale atât cele din plen, cât şi cele din senatele speciali le emite sub numirea sa generală de „Consistoriul metropolitan.“

§. 4. Consistoriul metropolitan constă:

1. din metropolitul;
2. din episcopii sufragani;
3. din asesorii ori suplenţii acestora;

Prelângă acestia consistoriul metropolitan are şi un secretariu consistorial, şi oficiele ajutătoare cu oficialii şi servitorii de lipsă.

§. 5. Metropolitul şi episcopii întră în consistoriu îndată ce şi-au început funcţiunea lor ca atari; — eară asesorii, suplenţii, secretariul şi ceilalţi oficiali salarisaţi şi onorari sau titulari, precum şi servitorii întră în activitatea lor îndată ce — încunosciinţaţi fiind prin decret din partea presidiului despre alegerea şi respective întărirea sau denumirea lor, — au depus în şedinţa consistorială cea mai de aproape jurămêntul despre împlinirea acurată a chiămărei lor.

§. 6. Preşedintele natural al consistoriului metropolitan atât pentru şedinţele plenarie cât şi pentru senatele speciale de regulă este metropolitul; în vacanţă, absenţă sau împedecarea acestuia presidiul se suplinesce prin cel mai vechiu din episcopii presenţi, şi în lipsa acestora prin cel mai înaintat funcţionariu dintre asesorii clericali. În senatul scolariu şi epitropesc cerênd trebuinţa presidiul se poate concrede celui mai bĕtrân şi dintre asesorii mireni.

§. 7. Pentru suplinirea asesorilor consistoriali — la cas de lipsă — sûnt chiămaţi asesorii suplenţi — eară pentru suplinirea secretariului consistorial presidiul designeazĕ pre unul sau mai mulţi din personalul aplicat pe lângă oficiele ajutătoare, pe care i va afla mai apţi spre aceea.

§. 8. Activitatea consistoriului metropolitan ca organ executiv a provinciei metropolitane trebue sĕ fie continuă şi permanente. De oare ce însĕ şedinţele consistoriali se ţin numai în intervale periodice, spre susţinerea continuităţii şi a permanenţei oficiale în toate afacerile consistoriali, se va alege din sinul fie cărui senat special câte un referent cari dimpreună cu secretariul consistorial şi cu oficiele ajutătoare sub presidiul metropolitului vor forma oficiul stabil al provinciei metropolitane, care pe timpul când nu e adunat consistoriul metropolitan va funcţiona în numele acestuia în continuitate neîntreruptă amĕsurat cercului de activitate precisat şi concreḑut lui pe basa delegaţiunei.

§. 9. Şedinţele consistoriului metropolitan sûnt ori ordinarie ori estraordinarie.

§. 10. Şedinţele ordinarie atât plenarie cât şi a senatelor speciali sûnt periodice, şi membri designaţi la acelea se adună în numĕrul şi ordinea prescrisă şi la timpul ficsat fără învitare specială.

§. 11. Şedinţele ordinarie ale consistoriului plenariu sau micst se compun din metropolitul, din cei doi episcopi sufragani, din cei trei referenţi ai senatelor, şi din cei trei asesori mai bĕtrâni a diferitelor senate, apoi din secretariul consistorial ca notariu al şedinţei, se înţelege de sine că la cas de împedecare au se urmeze substituţiunile în ordinea prescrisă.

Acest senat plenariu se adună numai odată pe an şi anume la 25

Septemvre, când mai ântâiu hotărésce asupra tuturor cestiunilor principiale, organisătoare și administrative, — și dacă în anul urmatoriu e de a se convoca congresul face pregătirile necesarie pentru acela; — eară după ce finesce cu toate acestea se împarte în senate speciali, și cu ajutoriul celorlalți asesori și suplenți din loc constituindu se sub conducerea președinților de senat designați spre aceea prin presidiu din sinul consistoriului după ordinea ierarchică, pertractează și causele pendenți ale singuratecelor senate speciali.

În anul când se ține congres, ședința plenarie a consistoriului metropolitan remâne în permanență la dispositiunea congresului până la încheierea acestuia, după care face îndată dispositiunile necesarie pentru promta și neînpedecata esecutare a concluselor congresuali.

§. 12. Ședințele ordinarie ale singuratecelor senate se țin în toată luna odată și anume în toată Lunia ce urmează după 1-a — începênd dela 10 oare antemeridiane, și durează până se finesc toate afacerile puse la ordinea ḑilei. — Escepțiune dela această regulă face numai în următoarele casuri:

a) dacă Luni după 1-a e sĕrbătoare, ședințele se încep în ḑiua următoare;

b) în luna lui Ianuariu ședințele se încep după botezul domnului;

c) dacă ḑiua de luni după 1-a cade între Dumineca florilor și Dumineca slăbănogului, ședința ordinarie se amână până Luni după prima lunei următoare. Mai departe.

d) Aceste ședințe ordinarie lunare se compun din președintele, din cei trei referenți stabili și din alți trei asesori ori suplenți designați pe rênd spre a lua parte,

e) Senatul așa compus pertractează mai ântâiu cestiunile de natură mixtă, apoi cele scolastice și cele epitropesci, și în fine după eșirea asesorilor mireni și suplinirea lor prin asesori ori suplenți bisericesci din loc — toate cestiunile pendente ce se țin de senatul bisericesc.

§. 13. Ședințele ordinarie atât ale plenului cât și ale singuratecelor senate nu se convoacă anumit, ci consistoriul plenariu anual adunat la 25 Septemvre compune pentru întreg anul următoriu începênd dela 1-a Ianuarie până la finea lui Decemvre o listă de serie, în care se ficsează ḑiua ședințelor ordinarie și membri, cari au să ia parte la acelea pe rênd din sinul asesorilor și suplenților din loc și din afară, și această listă se publică în jurnalul oficios al bisericei și se comunică și separat cu fie care membru, ca se scie înainte pe ce ḑi e chiemat în decursul anului întreg, datoriu fiind a se înfățișa fără ulterioară convocare, sau în cas de împedecare a înocunosciința presidiul cel puțin cu 3 ḑile mai înainte de ședințe, ca se poată face dispositiunea pentru suplinire.

§. 14. La capacitatea de a putè aduce concluse valide a ședințelor ordinarie se recere, ca atât la senatele micste, cât și la cele speciali se fie de față cel puțin doi membri a respectivului senat, afară de președinte, care adnumĕră totdeauna la senatul, ce s'a constituit.

§. 15. Consistoriul plenariu se poate aduna și estraordinarmente în următoarele casuri:

a) la casul reposărei metropolitului.

b) la casul unui periclu iminente pentru întregitatea, autonomia și prosperitatea bisericei.

În ambele casuri consistoriul plenariu se convoacă prin presidiu sau substitutul natural al acestuia din inițiativa lui sau la casul al doilea și la cererea a 9 membri consistoriali.

La acest consistoriu plenariu estraordinariu se chiamă toți asesorii ordinari prin convocătoarie adresate fie căruia în scris cu 8 ḑile, sau pe cale telegrafică cu 3 ḑile mai înainte.

Îndată ce s'au adunat cel puțin 9 membri cu presidiul 10 consistoriul plenariu estraordinariu e capace de concluse, și se poate dechiara pe sine în permanență până la delăturarea, causei pentru care s'a adunat.

§. 16. Senatele speciali încă se pot convoca estraordinarmente, când vre o causă concretă recere resolvirea ei îndată fără a se putè amâna până la proxima ședință ordinară.

În casul acesta la inițiativa presidiului sau a referentelui respectiv, presidiul adună în trebi de natura micstă pre lângă cei trei referenți încă câte un asesor sau suplent din fie care senat, dintre cei ce se află în loc; — în trebi scolastice și epitropesci însĕ pe lângă cei trei referenți încă un asesor sau suplent din respectivul senat; — eară în trebi curat bisericesci pre lângă referentul bisericesc încă cinci asesori clericali din cei ce se află în loc sau în apropiere, — cu cari ținênd ședințe decide mai ântâiu asupra urgenții, eară dacă se primesce aceasta, asupra meritului, — la din contră neprimindu-se urgența, cestiunea meritale se releagă la proxima ședință ordinară.

§. 17. Toate celelalte afaceri, ce nu sûnt reservate pentru ședințele consistoriali, le provede referenții senatelor în toată ḑiua promt și curent sub revisiunea presidiului, — eară încât acelea sûnt de natură mixtă au să le pertracteze referenții în conferințele, ce le țin ei între sine în toată Sâmbăta la 10 oare antemeridiane; sau atingênd obiectul resortul numai a doi referenți, prin comunicarea actului între acestia.

În cas de absență sau altă împedecare mai îndelungată referenții să substitue unii pre alții amĕsurat îndrumărei presidiului, eară cel bisericesc se substitue numai prin un asesor clerical.

§. 18. Consistoriul metropolitan va avè localitățile sale proprie atât pentru ședințele consistoriali, cât și pentru referenții permanenți, apoi pentru cancelaria de manipulațiune și pentru oficiul de cassă și de contabilitate cu requisitele necesarie.

§. 19. Sigilul consistoriului metropolitan atât pentru presidiu, cât și pentru cancelaria metropolitană va purta următoarele embleme și circumscripțiuni (urmează descrierea).

II. Capitlu.

Despre competența și cercul de activitate a consistoriului metropolitan.

§. 20. Metropolitul e capul bisericei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, și oficiul lui ca atare se referesce ori la competința sa personală, ori la cea legată cu presidiul consistoriului metropolitan.

Pentru afacerile sale presidiali va purta cu ajutoriul unui secretariu presidiale o cancelarie presidială cu protocol, expeditură și registratură reservată.

Cu afacerile secretariului presidiale metropolitul poate încredința pe secretariul consistorial, sau după încrederea sa pre alt individ din sinul celor aplicați la cancelaria metropolitană.

§. 21. Competința personală a Metropolitului în cestiuni spirituale se regulează prin Regulamentul pentru afacerile sinodului archieresc, prin urmare el e datoriu.

a) a convoca și ținè sinodul archieresc în tot anul, cel puțin odată, a stabilì în acest sinod regulamentul acestor afaceri și ale esecuta;

b) a representa biserica metropolitană în afară cu demnitate și amesurat Can. și a statutului organic.

c) a priveghia asupra unității și întregității dogmatice și rituale, precum și asupra religiosității, moralității, a ordinei și păcei între credincioșii din întreaga provinciă metropolitană;

d) a visita din timp în timp episcopiele sufragane din punctul de vedere canonic și a lua mesurile necesarie pentru delăturarea abusurilor;

e) a ierta pe calea grației pe cei osindiți prin disciplina bisericească sau a li micșora pedepsele, — însĕ numai dacă aceasta nu stă în contrad̦icere cu acele sentințe ale judecătorielor de stat, prin care se suspendează temporan capacitatea de oficiu și de eserciarea drepturilor politice.

§. 22. De competința metropolitului în calitatea sa de președinte natural al consistoriului metropolitan se ține:

a) a convoca congresul național bisericesc ordinariu la timpul prescris, ear' cel estra-ordinariu la cas de necesitate, — a presidea acestuia, și ai esecuta conclusele amesurat statutului organic și a celorlalte hotărîri congresuale.

b) a convoca ședințele ordinare și estra-ordinare a Consistoriului metropolitan, și a priveghia ca cele ordinarie să se țină regulat; a preside și a conduce toate aceste ședințe, și pentru casul de împedecare a designa pe substitutul seu și pe presidenții senatelor speciali după ordinea ierarchică, — și a preveghia pentru esecutarea promtă a decisiunilor consistoriali;

c) a revida conclusele ședințelor și espedițiunile curente, și ale subscrie amesurat dispositiunilor din partea II a acestui regulament;

d) a întări pre asesorii bisericesci, și a emite decretele de alegere a tuturor asesorilor aleși de congres și a personalului ales de consistoriu;

e) a denumì personalul cancelariei metropolitane;

f) a lua jurământul oficios dela întregul personal aplicat la consistoriul metropolitan, — în ședința plenară sau mixtă;

g) a suspenda provisormente personalul subaltern în casurile disciplinare.

§. 23. Fie-care senat consistorial decide în afacerile competinței sale independente unul de altul sub titlu general de consistoriu metropolitan. Această independență se manifestează în aceea:

a) că fie-care senat are protocolul seu de esibite, de espeditură și registratură separate unul de altul;

b) că fie-care senat poartă procesul seu verbal sub titula s'a specială și separat de ale celorlalte;

c) că fie-care senat special trebue representat prin membrii sei speciali cel puțin în numerul prescris în §. 14;

d) că conclusele sale sûnt finali, și nu se pot altera decât pe calea nulității.

§. 24. De competința consistoriului plenariu extra-ordinariu se ține:

a) regularea remasului repausatului metropolit, încât acesta se referesce la întreaga provinciă metropolitană;

b) pregătirea pentru convocarea congresului electoral și predarea cancelariei metropolitane la noul metropolit;

c) luarea mesurilor necesarie la cas de periclu pentru intregitatea, autonomia și prosperitatea bisericei. —

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Din trei scaune, în Martie 1882. Arta șovinismului maghiar în schimonosirea adeverului.

Mult Onorate Dle Redactor! Arondarea protopresbiteratului Trei-scaunelor și ținerea sinodului ppresbiteral în opidiul S. Sztgyőrgy, ca centru designat, a desteptat o atențiune neobicĭnuită până acì la concetățenii nostrii maghiari, față de desvoltarea noastră bisericească, ba a dat chiar și materiă de scris jurnalului comitatens, atât în privința fiitorilor candidați pentru postul de ppresbiter cât și a obiectelor pertractate, cu deosebire în sinodul ordinar.

Sĕ vede că „marii nostrii patrioți" decând am început a forma și noi un corp mai compact în comitatul de asemenea arondat, sĕ ocupă cu mai mare înteres de noi și publică combinațiunile cele mai libere ca un ce complinit Ar trebuì sĕ ne îngămfăm noi de altcum în naivitatea noastră, pentru atențiunea ce ni se dă chiar de jurnalistica streină, odată pentrucă sinoadele noastre iau un caracter mai înteresant numai când se întâmplă oare care alegeri, pe de altă parte ḑiarul din cestiune voesce a sci lucruri despre care mai nici nu avem conoscință. Așa mai de unã-ḑile „Nemere" scrisese, că alegerea de protopresbiter între cele doue partide puternice a lui Coltofean și Moga, va avea loc în 4 Martie a. c. pecând din parte mai interesată s'a publicat *„urbi et orbi"* că intregirea definitivă sĕ va mai amâna încă 10 ani. O mare încuragiare pentru aceia, cari, în urma schimbărilor actuale, ar fi pomenit despre încetarea provisoriului!?

Dar sĕ revin la punctul de mânecare ca, nu cumva răpit și eu de cugetări sĕ me abat prea departe, fără a putea reduce proprietatea la substratul seu. Mai de curênd mia venit a mână Nr. 22 din 16 Martie al ḑiarului „Nemere" și comunicările redactorului ma pus oare cum în uimire, pentru schimonosirea adevĕrului în privința obiectelor pertractate în aud̦ul seu în ședința sinodului ppresb. din 2/14 l. c. S'au că dl redactor nu înțelege bine românesce, deși mai în toți numerii face revistă asupra ḑiarelor române, pe care le dăscălesce după calapodul seu, s'au că cu intențiune a schimbat înțelesul scurtei desbateri, ca se dovedească și cu aceasta ocasiune, prin noi inșine că numai sub egida guvernului ne ținem asigurate interesele național-confesionale. — *Tertium non datur.* În acel ḑiar se face amintire despre sinodul bine cercetat al preoților gr. or. în care preotul Coltofean a cetit raportul sĕu (?) lung, despre visitarea scoalelor. Raportul, ce-i drept, a fost destul de lung, ca operat al Păr. președinte adm. ppresb. care dacă ar corespunde întru toate realității, n'ar înfățișa tocmai rĕu sporul obținut în deosebitele scoale cu ocasiunea esamenelor ținênde „în spe".

Dar sĕ vedem ce ḑice mai departe „Nemere" despre sinodul ppresbiteral? „În legătură cu raportul" continuă citata foaie „a rădicat cuvênt vehement preotul din Elöpatak Moga, contra stărei celei lăncede în care se află scoalele confesionale gr. or. accentuând că copii români numai acolo capĕtă instrucțiune legală, unde, — ca și în Elöpatak — sĕ instruiază la olaltă cu copii maghiari și unde nemijlocita inspecțiune a statului, asigură și pe seama lor înteresele confesionale. E bine venită atare declarațiune în lumea „Gazetară" de astăḑi" (Iól esik az ily nyilatkozat a mai „Gazetás" világban.) Sĕ lăsăm acuma pe „Nemere„ încurcată cu „Gazeta Transilvaniei", căci aceasta se va sci răfui cu dênsa și să vedem cum cea dintâiu a sciut sĕ întoarcă cuvintele Par .Moga astfel, încât a putut scoate plămădeala de mai sus.

E drept că Par. Moga, a reflectat după cetirea raportului scolar, că Ven. Consistoriu ar face bine dacă ar îndrepta o mai mare atențiune asupra scoalelor din secuime, ajutându-le

şi materialicesce, spre a nu devenì comunale, dar din cuvintele sale nici decât n'a putut eşi frasele de mai sus, puţin linguşitoare pentru noi, a foaiei „Nemere“. Din contră, preotul Moga a adus la cunoscinţa sinodului urmarea nelegală dela scoala comunală din Budila, unde copii români gr. or., deşì representă o mare parte din suma scolarilor, nu învaţă a ceti şi scrie limba maternă, — şi a propus sĕ fie recercat dl inspector reg. de scoale, ca pe viitor sĕ dispună delăturarea acestor scăderi. Cine ar puputea acum deduce din aceste cuvinte că Par. Moga ar fi pledat pentru scoalele comunale, care singure ar da instrucţiunea cea mai corespundetoare, asigurând şi interesele confesionale pe sama copiilor nostrii, ce ar învĕţa la olaltă cu copii maghiari? Aci se poate vedè manevra şovinistilor nostri, carii, oricum neam văera asupra neajunsurilor, ce caută sĕ le întîmpinăm din partea lor, strigă în gura mare că noi inşine le reclamăm intervenţiunea şi scutul, căci nu mai aşa ne vedem asigurate interesele naţionale bisericesci. Că întru cât le succede astor fel de gazetari a convinge în aceasta privinţă pe conaţionalii lor, — căci cred că acestea nu sĕ scriu la adresa noastră las sĕ le servească resultatul obţinut spre bucuria şi mângăierea lor.

Dar să nu abusez de ospitalitatea On. Redacţiuni, comunicându lucruri particulare din patria noastră. Cred însă că şi din nesocotita Sĕcuime se pot înregistra din când-în când unele întêmplări, care scot la iveală şi esistenţa elementului românesc, ce are încă destulă putere de viaţă spre a merita o soarte mai bună. *Nemo.*

Varietăţi.

* **Bibliografic.** *„Beitrag zur Geschichte der Kirchen-Union der Romänen in Siebenbürgen unter Leopold I. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der philosophischen Doctorwürde an der Universität Leipzig von Johannes Crisian. Hermannstadt. Druck der Archidiöcesan-Druckerei 1882“* este o broşură de 71 pagine cu o prefaţă de autorul. Recomândăm publicului această mică operă, care cuprinde mult în puţinele sale pagini, despre evenimentul care a hotărît soartea Românilor din Ungaria şi Transilvania pentru un secul şi jumĕtate dacă nu mai mult. Autorul după ce arată cum unaţia s'a făcut pe sub ascuns între metropolitul Atanasie şi vre o câţi-va protopopi, şi între trei iesuiţi, şi i dovedesce particularitatea, mai arată că de cele *patru* puncte, afară de iesuiţi, n'a sciut nimenea nimica chiar nici la anul 1739, şi că particularii s'au unit numai într'*un* punct: primatul Papei, ca se „nu strice voia împĕratului.“

* (Proiectul a murit/ trăiască proiectul). Aflăm ca dl ministru Trefort îşi retrage proiectul privitoriu la scoalele medie din casa deputaţilor, ca sĕ vină cu el modificat în sesiunea următoare.

* (Scire plăcută.) Domnul Ioan Cornea, ingener de direcţiune la linia căilor ferate a societăţii Arad-Kőrősvölgy a obţinut la polytechnicul din Budapesta diploma de censură din speţialităţile: Matematica, geometria şi geodesia superioară, impreunată cu astronomia.

Gratulăm tinerelui nostru şi ne bucurăm din inimă de succesele secerate, cu atât mai tare căci precum sûntem informaţi este cel dintâiu tinĕr român, e are a obţinut la polytechnicul în B Pcsta diploma de această censură.

* (Au murit în Budapesta: *Iustin Popfiu*, paroch şi Prot. gr. or. de Letamare în diecesa Orăţii-mari, la 27 Martie, în anul al 41-lea al vieţii sale. Reposatul şi-a început cariera frumos, talentul sĕu eminent i promitea un viitor strălucit. Născut la 23 Nov. 1841 în comuna Dijer al comitatului Biharia după terminarea cursului gimnasial în Oradea-mare, făcù studiile teologice aici şi in Viena. Hirotonit în 1863; fu aplicat întâiu în cancelăria guvernului diecesan, apoi fu numit profesor de religiu nea gr. c. şi de limba şi literatura-română la gimnasiul de aici, mai târţiu şi vice-rector în seminariul de băeţi. Ca orator bisericesc îşi câştigă renume. Fondà şi o întreprindere de cuvêntări bisericesci, sub titlul „Amvonul“, care însĕ apărù numai un an. În anii de mai naînte ocupându-se şi cu poesia, şi au publicat lucrările pe acest teren în o culegere, adăugându şi un tratat relativ la istoria literaturei, sub titlu: „Poesie şi prosă“. La începutul anului 1880 se mută din Oradea-mare la Leta-mare, unde funcţionà ca paroch şi protopop până la moartea sa. La începutul anului trecut mai renviă „Amvonul“, dar de asta-datĕ întreprinderea trăì şi mai scurt timp. Încât scim el a lăsat după sine mai multe scrieri. Moartea i-a fost grabnică şi neaşteptată. Abolit numai trei ţile. Înmormêntarea se făcù în 29 Martie. pontificând Rds. D. canonic Dr. Augustin Lauran, asistat de 16 preoţi, şi fiind de faţă un public foarte numeros, Clerul diecesan i va ridica monument la mormênt. „Fam.“

Contribuirile pentru „Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“

Prin dl. colectante Basil Greavu din Mercurea, dela D-dni Ioan Droc administrator protopopesc 1 fl. Ioan Macelariu proprietar 2 fl. Demetriu Măcelariu propriet. 1 fl. Basil Greavu subjude reg. 1 fl. Dr. Albu medic 1 fl. George Pop comerciante 1 fl Ioan Măcelariu notariu 1 fl. Ioan Orestian primar 50 cr. Nicolae Toporcean, paroch 40 cr. Demetrie Orestean docente 20 cr. Ioan Kinda econom 20 cr. Nicolae Staneze econom 20 cr. Ioan Prodan econom 50 cr. Dumitru Sinfana econom 50 cr. Constantin Branga econom 50 cr. Nicolae Petia econom 50 cr. Ioan Radu econom 50 cr. Ioan Hendarean econom 50 cr. Nicolau Ciugurdean notariu 2 fl. Nicolau Hociota econom 50 cr. Samoilă Vasu colector 1 fl. Ioan Alămorean de Alămor paroch gr. or. 1 fl. Ioan Hulpuş 1 fl. Nicolae Zeberan jude 50 cr. Nicolae Hudiţan primariu 1 fl. Nicolae Aleman paroch 50 cr. Iacob Aleman econom 20 cr. N. Schian notariu 50 cr. Iacob Greavu propriet. 1 fl. N. Isac preot 40 Ioan Cărata colector 20 cr. Un Crestin 20 cr. Vasilie Hudiţan econom 30 cr. Ioan Greavu învĕţat; 40 cr. Vasile Rentea comerciante 40 cr. Ioan Muntean învĕţător 30 cr. Ioan Oprean econom 20 cr. Elia Pop notar 1 fl. Ioan Fulea primariu 1 fl. Ioan Muţu casariu 50 cr. Comşa Mitrea comers 50 cr. Moise Muţiu jurat 20 cr. George Reu preot 50 cr. Ios. Solomon 50. cr. Niculae Tanase econom 50 cr. Niculae Bergsizan econom 20 cr. Ilie Stănilă econom 20 cr. Simeon Muntean econom 30 cr. Niculae Micu econom 10 cr. Niculae Branea econom 30 cr. Ilie Senchea econom 20 cr. Precup Reu subprimar 20 cr. Dem. Nedela ecoeom 50 cr. Ioan Iridon econom 30 cr. Ioan Crăciun paroch 50 cr. Elena de Popp 2 fl. Maria de Popp 1 fl. G. Muntean. econom 50 cr. D. Muntean 1 fl. Ioan Streulea notar 1 fl. Ioan Bestiu prim. 50 cr. Ioan Moga paroch 50 cr. Ioan Florian paroch. 50 cr. George Beu notar 1 fl. Michaile Beju primar 50 cr. comuua Rod 1 fl. total 41 fl. 30. cr.

Prin dl Colectant D. Avram Tincu advocat în Orescie dela DD. D. Avram Tincu adv, 20 fl. Ioan Mihaiu proprietar în Orăscie 2 fl. doamna Anastasia de Orbonaş 2 fl. N. Popoviciu protopresb, 2 fl. d-şoara Sofia Muntean 2 fl. Maria Vinţan 2 fl. Irimie Boca 2. fl. Nicolae Trif 2 fl. D-na Maria Baciu 2 fl. Sofia Dorner 2 fl. — în total 38 fl.

Prin D. colectantă Iulia Ranta în Bistriţă dela D-nii Eufrosina Marginean 1 fl. Teresia Crăciun 1 fl. Iulia Ranta 2 fl. Ida Pavel 1 fl. Maria Beşan 1 fl. Iulia Szilasi 1 fl. Amalia Chimbulea 1 fl. Maria P. Bota 1 fl. Rosa Munster 50 cr. Mathilde Pop 1 fl. Maria de franc 1 fl. Teodosia Vararean 1 fl. Danilă Lica advocat 2 fl. Gabriele Man adv. 2 Anton Georgiu ases. orf. 1 fl. în total 17 fl. 50 cr.

Prin dl. Ioan Măcelariu notar în Apoldu înfer. dela D-dnii Nicolae Topercean paroch 2 fl. Ioan Orestean primar 2 fl. Ioan Măcelariu notar 2 fl. Ioan Canda arêndator 2 fl. Moise Beu 2. fl. Todor Dragomir 2 fl. Ioan Lazar 2 fl. în total 14 fl.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă în 1 Aprilie 1882.

Buda: 34 87 17 58 24

Bursa de Viena şi Pesta

Din 1 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	118.75	118.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	90.—	98.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	108.50	108.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	94.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	133.25	133.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.25	97.25
Obligaţiuni ung. cu clausuiă de sorţire	96.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	96 —	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	96.—	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	96.25	96.05
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.25	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.90	76.—
Datorie de stat în argint . . .	76.55	76.50
Renta de aur austriacă	93.20	93.75
Sorţi de stat dela 1860 . .	129.50	129·25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	823.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	329 —	329.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	323.75	324.50
Sorţi ungaresci cu premii . . .	117.75	118.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.80	110.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.60
Na oleon	9.49	9.5 ½
100 marce nemţesci	58.60	58.55
London (pe polita de trei luni) ·	119.80	118.70

Nr. 43. [42] 3—3

CONCURS.

În urma înaltului rescript consistorial din 31 Decemvre 1881 nr 3832 B. se deschide a *doua-oară* concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. în comuna Bârsău tractul Gioagului I. cu termin până la 31 Martie 1882.

Emolumentele sûnt: casa parochială cu grădină de legumi şi folosinţa cimiteriului. Dela 117 familii câte una ferdelă de cucuruz sfêrmat şi stola usuată, care toate laolaltă computate în bani dau un venit anual de 376 fl 60 cr v. a.

Suplicele concursuale înstruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol 17 Februarie, 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoş m. p.

Nr. 363. [45] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **liferarea de 952 metrii cubici de lemne de ars** pentru Institutul reg. ung. pentru alienaţi în Sibiiu şi anume pentru timpul dela 1882 până la 1883 se escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 18 Martie a. c. Nr. 13,490 un nou concurs.

Oferte — scrise, provĕdute cu timbru de 50 cr. conţinênd 200 fl. v. a. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se înainta la subsemnata Direcţiune până în **22 Aprile anului curgĕtoriu la 11 ante amedi.** În ele trebuie sĕ fie descrisă lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea aceea: că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund acestei publicări, ori cari sosesc întârţiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu în 28 Martie 1882.

Direcţiunea institutului reg. ung. pentru alienaţi.

Nr 111. [30] 3—3

EDICT.

Eugeniu Temistocle născut în Odorheiu, fost locuitoriu în Braşov, a părăsit cu necredinţă mai de şese ani de ţile pe legiuita sa soţie Maria născută Ioan Belu locuitoare în Braşov, ca fugariu pentru defraudări, fără de a se scì locul unde se află şi de mai trăesce, — este prin aceasta cu scirea şi încuviinţarea Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nr. 3069, 1881 citat, ca în termin de trei luni*) dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertra ta şi decide procesul divorţial intentat asupra-i de soţia lui.

Braşov, 20 Februarie 1882.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral I. al Braşovului.

*) Din eroare s'a pus în Nr. trecut şese, ceea ce prin aceasta se îndreaptă.

Nr. 1414 civ. 1882 [33] 3—3

EDICT

În causa pendentă de comassare a oraşului **Făgăraş** se statoresce ca terminul pentru îndeplinirea preţiurei şi classificărei şi prealibil pentru alegerea esperţilor pe ţiua **de 10 Maiu 1882 la 9 oare an. am.** faţa locului la casa magistratului orăşenesc din Făgăraş la care se citează prin aceasta toţi proprietarii.

În numele tribunalului reg. din Braşov judele esmis.

Braşov în 8 Martie 1882.

Alexandru Onaciu m. p.,
jude reg. de tribunal.

Nr 774 civ. 1882. [44] 2—3

EDICT.

În causa comunei Tonácz pcto segregarea pădurei şi a păsunităului întrând în valoare sentenţa adusă în cestiunea de permisibilitate, terminul de petractare pentru începerea lucrărilor pregătitoare se statoresce **pe 5 Maiu 1882 şi ţilele următoare,** la care se citează a se înfăţişa cei interesaţi, căci la din contră vor avè a suferì urmările legale.

Dej în 18 Februarie 1882.

(L. S.)

Antonie Veszprimi m. p.,
judele petractator.

Turnătoare de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea. precum şi pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanţă pe mai mulţi ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn ,fer turnat şi făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite cu înlesnire în ori-ce direcţiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite şi premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic şi mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punţi egalează pe unul de 400 punţi.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide şi frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage şi **toace** din metal, precum şi toate celelalte articole de alamă şi metal aparţinătoare de această categorie, cu preţurile cele mai moderate. Se construesc clopote şi pe lûngă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punţi în jos, precum şi stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid şi promopt se recomandă

Antonie Novotny.

[46] 1—6 Timişoara, Fabrică.

Redactor rĕspunzĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35. Sibiiu, Joi 25 Martie (6 Aprile) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1100. Pres.

MIRON,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericii ortodocse în Transilvania, și metropolit al românilor 'greco-orientali din Ungaria și Transilvania,

Iubitului cler și popor al archidiecesei Noastre transilvane; iubiților și onorabililor deputați aleși pentru sinodul archidiecesan: Dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin acestea dechiarăm de convocat sinodul ordinariu al archidiecesei Noastre transilvane la biserica catedrală din cetatea Sibiiu, pe **Dumineca Tomei,** adecă pe **4 Aprile vechiu** a. c. la 9 oare înainte de ameadi, în carea di după terminarea ritualelor bisericesci va urma deschiderea sinodului în localitățile seminariului archidiecesan, și numai decât se vor începe lucrările sinodali conform regulamentului afacerilor interne.

De altmintre împărtășim tuturor binecuvêntare archipăstorească!

Sibiiu, la 24 Martiu, anul Domnului 1882.

Mai sus numitul archiepiscop.

Miron Romanul m. p.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Martie

Fiindcă spațiul coloanelor nu ne permite a discuta astădi mai pe larg o cestiune de mare importanță ne mărginim a atrage atențiunea cetitorilor asupra unei petițiuni de mai la vale. **Petițiunea** adresată ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică din partea **Devenilor** are în vedere o catedră la scoala reală de stat din Deva Pretensiunea patenților este foarte justă și noi o am spriginit și cu altă ocasiune. Cugetând dela cea dintâiu ocasiune încoace mai mult asupra objectului cuprins în petițiune am ajuns la resultatul, că pretensiunea petenților e — prea modestă. În petițiune este vorba nnmai de o catedră de limba română, pe când după raportul numeric al poporațiunei din comitatul Hunedoarei, care este locuit mai numai de Români, și în puterea §. 17 din art. XLIV de lege din 1868, statul este obligat a *„purt a grije"*, ca Românii din acel ținut *„să se poată perfecționa în limba lor maternă . . . până acolo, unde se începe cultivarea mai înaltă academică."* Prin urmare, petenții, pe basa legei în vigoare, sûnt în drept a pretinde ca institutele de stat din Deva să se propună toate numai în limba română. Nu va plăcè aceasta nici dnului Rethi și poate nici dlui ministru Trefort. Dar când place ceva legei votate de dietă și sancționate de monarch, n'ar trebui să'și bată nimenea capul cu ce place particularilor, chiar și când particularii sûnt învestiți cu funcțiuni de stat. Am repetat și repetăm, că Românii trebuie se fie mai desghețați și mai energici când e vorba de pretensiuni juste și basate în lege și se nu să uite în gura unor obraznici, cari nesocotind legile, pe cari dic că le pun în lucrare, le fac ilusorii pentru scopuri fantastice. Dicala: *„Obrasnicul mâncă prasnicul"* se facem ca, odată pentru totdeauna, se ese din curs față cu dreptul ce ni'l dau legile statului.

Întâlnirea monarchului nostru cu al Italiei a început de nou a fi obiect de discuțiune în diare. Greutatea cea mai mare ce întimpină întâlnirea acum ar fi locul, unde să se întâlnească monarchii. În timpul mai din urmă era vorba de Roma. Acì însă face greutăți curia Papei. Fi-va numai greutatea aceasta sau mai sûnt și altele, e greu de a spune În diua de astădi sûnt o mulțime de sciri contradicetoare în privința constelațiunilor celor noue încât par a fi întradins emise în public, ca să'l facă confus să nu mai scie ce să aleagă dintr'ênsele.

Un resumat interesant din scirile cele mai din urmă despre constelațiuni și alianțe noue cu totul opuse programei „ligei dimocratice" italiane, dar și între sine, găsim într'o revistă a unei foi germane de aici. „O foaie sêrbească, ce e drept opositională — se dice în revistă — scie de o convențiune militară încheeată între Austro-Ungaria și Serbia. În puterea convențiunei acesteia Serbia ar primì dela Austro-Ungaria teritoriul dintre Bosna și Drina, pe când Austro-Ungaria, în schimb, ar avè dreptul de garnisoane în Belgrad și Nissa (Niș). Împĕratul și regele Francisc Iosif va fi comandantul suprem al armatei sêrbesci și va avè dreptul de a denumì oficieri sêrbesci dela divisionari în sus. „Memorial diplomatique" din Paris publică un proiect, după care ar avè să se întâlnească cei trei împĕrații, la care întâlnire însă vor avè se ia parte și suveranii Italiei, Romăniei și Serbiei. Altă foaie spune de alianțe fabricate de principele Bismarck contra Rusiei. Locul dintâiu în alianțele aceste îl iau: Germania și Austro-Ungaria, însă și Svedia și România fac pregătiri militare pentru scopul de a lua în posesiune câte o bucată din țerile rusesci. Lui Bismarck i ar plăcè se vadă Svedia întărindu-se, căci este putere protestantă, și protege bucuros România, care cugetă la reocuparea Basarabiei. Afară de aceste, la cas de resboiu, ar merge și Serbia și Turcia contra Rusiei. Turcia ar reocupa, la o astfeliu de ocasiune, teritoriile sale de mai nainte de lângă Marea-neagră. Perspectiva aceasta favorabilă a făcut pe Turcia așa de iubitoare de resboiu, încât în direcțiunea aceasta abia mai e în stare a 'și înfrêna zelul. *Summa summarum* principele Bismarck a pregătit cât se poate de bine toate pentru un resboiu agresiv contra Rusiei, numai nu poate câștiga și pe împĕratul Wilhelm pentru planul seu. În chipul acesta pacea prorocită neîntrerupt de diarele oficioase va fi până una alța susținută".

Dela Belgrad are „Allg. Ztg" din Augsburg o corespondență care merită atențiunea ori cărui om și care ilustrează raportul dintre Austro-Ungaria și Rusia. Autorul esprimă temerea, că ministeriul Pirocinaț nu se va mai putè ține mult în fruntea trebilor „Prilegiul cel mai neînsemnat — scrie corespondentul — poate resturna cabinetul actual și poatn nimicì și influența Austriei în Serbia. Dacă vrea Austria se aibă o influență durabilă trebue să se pună în legătură cu elementele naționale serbesci. Firesce, că atunci toată politica orientală trebue acomodată-astfeliu. Austria ar trebuì se 'și facă elementul sêrbesc din Bosnia și Erțegovina mai adict. Aceasta însă numai așa se poate ajunge, dacă se va părăsì de tratamentul cel ostil al Serbilor și dacă ar înceta de a protegia pe minoritatea disparentă a catolicilor față cu imposanta majoritate a greco-ortodocșilor. Până când Austria nu înaugurează în Bosnia și Erțegovina o politică mai amicabilă Serbismului, în zadar va umbla după influențe în Serbia, pentrucă fiecărui ministeriu serbesc i se va imputa tratamentul de astădi al Serbilor în Bosnia și Erțegovina".

Corespondetul din Brusella scrie la „St. James-Gazette": „Un bărbat de stat, care în puterea positiunei sale trebue să fie bine informat, a întărit scirea corespondentului dsale din Colonia, că statul major general al Germaniei lucră în ministeriul de resboiu diua și noaptea. Ordinul de mobilisarea armatei este gata și se poate espeda în tot momentul. Se vorbesce că din vistieria de resboiu dela Spandau s'au luat o sută de milioane mărci". Scirea aceasta din urmă dice „D. Ztg." abia se va putè susținè ca adevĕrată, dară abstragênd dela dênsa, nu încape nici o îndoială, că statul major general german desvoaltă în anul acesta o sirguință estraordinară. În Berlin cred oamenii în asigurările rusesci de pace și — se pregătesc.

Proiectul despre scoalele medie în comisiunea pentru instrucțiune.

(Urmare.)

Gavr. *Baross* cetescesce declarațiunea directorului de scoale Antoniu Berecz, care își esprimă dorința ferbinte de a vedè cât mai în grabă proiectul acceptat, pentru a combate afirmațiunea că proiectul nu e recomândat cu căldură de nici un bărbat de scoală.

Iac *Miehl*: Gratulez ministrului, căci voesce a delătura defectele din instrucțiunea secundară prin lege, dar pe mine ca catolic acest proiect nu me mulțemesce, pentrucă acesta nu cuprinde remarcarea precisă a caracterului scoalelor susținute din fondurile de studii și totuși ministrul s'a pronunțat în casa representanților cu privire la drepturile bisericei catolice. Ve rog deci a precisa apriat caracterul acestor scoale chiar și din considerațiune cătră conservarea dreptului suprem de patronat reg. apostolic și a liniscì prin aceasta confesiunea catolică. Aceasta nu va fi un prejudeț pentru cercetarea naturei fondurilor și fundațiunilor, pentrucă fondurile necontestabil catolice sûnt suficiente pentru susținerea acestor scoale. Ve rog mai departe pentru instituirea unei noue *commissio studiorum.* Dar și biserica catolică trebue să aibă o înriurință asupra scoalelor sale, încât pentru detaliuri me învoesc bucuros cu statul. Aștept numai o declarațiune din partea ministrului în această privință, căci eu atêrn adoptarea proiectului dela aceasta declarațiune.

G. *Baross* observă că prima dorință a oratorului se referesce la detaliuri, a doua însă se ține de o comisiune deosebită. Ambele dorințe nu se țin de discusiunea generală.

Ministrul *Trefort* observă, că atitudinea sa cu privire la fonduri e dictată de o resoluțiune adusă de casa representativă; încât pentru remarcarea caracterului catolic al acelor scoale ministrul nu are nimic de dis, dacă comisiunea va lua o asemenea hotarire.

Guido de *Baussnern*: Momentul principal atât din punct de vedere confesional cât și național pentru mine sûnt acei paragrafi din proiect, cari se referesc la cualificațiunea învețătorilor, și fiindcă ministrul de instrucțiune susține esența acelor paragrafi, eu trebue se resping proectul de scoalele secundare în tot cuprinsul seu.

Este adeverat, proiectul recunoasce în principiu dreptul confesiunilor de a'și cualifica învețători, dar esercitarea acestui drept este atêrnată de inființarea unor institute de cualificare pentru învețătorii dela scoalele secundare, prin urmare de o condițiune, care de o parte nu a esistat până acum, ear' de altă parte împlinirea acelei condițiuni este și o imposibilitate absolută nu numai pentru Sasii din Transilvania ci și pentru celelalte confesiuni, așa încât în pracsă proiectul în analisa din urmă nu e decât o desevêrșită confiscațiune *de facto* a dreptului de cualificarea învețătorilor ce la au confesiunile respective, va să dică e confiscarea acelui drept cardinal, cu care este împreunată esistența sau căderea autonomiei scolastice a confesiunilor. Aceasta e cel puțin pentru confesiunile din Transilvania o vătămare cu atât mai grea a drepturilor și legilor esistente, cu cât unul din punctele principale ale legei de uniune adecă § 14 din aceasta lege garantează apriat susținerea întactă a legilor religionare transilvane și în virtutea acestei legi suprema inspecțiune a statului e mărginită numai la administrarea fundațiunilor pie ale confesiunilor transilvane. La aceasta se mai adauge și dispositiunea din proectul de lege care stabilesce că limba pentru esamenele de cualificarea tuturor învĕțătorilor trebue să fie cea maghiară. Aceasta dispositiune este o evidentă nedreptate, fiind că silesce pe candidații de profesură Sasi a se cualifica numai la universitățile din patrie în limba maghiară și a remânè astfel depărtați de universitățile esterne

cu toate că proiectul permite apriat cualificarea învĕţătorilor la universităţi esterne; dealtă parte dispositiunea atinsă se află în contrad̨icere cu întreg spiritul legei de naţionalităţi.

Scopul acestei dispositiuni se poate deduce din §. 39 al proiectului de lege, care d̨ice, că limba scoalelor secundare de stat ce se vor înfiinţa de nou nu poate fi decât cea magiară; prin aceasta earăşi se sterge simplu unul dintre punctele principale a legei de naţionalităţi, care impune ministrului de instrucţiune datorinţa a se îngrigì în institutele de învĕţământ de stat ca cetăţenii statului de ori ce naţionalitate sĕ se p.oată cualifica în limba lor maternă până la punctul, unde începe cualificarea academică. Deci dispositiunea proiectului de lege, ce privesce limba esamenelor de cualificaţiune pentru învĕţători nu poate avè alt scop decât a face pe învĕţătorii dela scoalele secundare de limbă nemaghiară sĕ-şi însuşească limba maghiară astfeliu ca ei mai curênd sau mai târd̨iu se fie în stare a propune în scoalele secundare ori ce obiect în limba maghiară. Obţinêndu-se acest resultat nu va mai fi de lipsă decât o novelă cu doi paragrafi scurţi, pentru ca limba de intsructiune la toate scoalele secundare din partrie s9 fie cea maghiară.

Eu sûnt convins că aceasta tendenţă nu este intenţiunea ministrului de instrucţiune, este însĕ scopul curentului şovinistic care durere domnesce în ţeara noastră.

Ce influenţă puternică esercită acest curent asupra guvernului, aceasta se adeveresce prin faptul, că în proectul de lege penultim, în cel dela 19 Martie 1880, *lipsesc* toate dispositiunile, care me tac se resping proiectul *present* al ministrului în tot cuprinsul seu. A da mână de ajutoriu la aducerea unei legi, care în *faptă* e de o astfeliu de natură încât mai curênd sau mai târd̨iu sĕ poată fi întrebuinţată ca mijloc, *pentru a nimici cu desevêrşire scoalele secundare săsesci din Transilvania şi prin aceasta pe cele din urmă scoli secundare germane* — aceasta eu unul nu pot se o fac nici odată, nu pot se o fac fiind că sûnt *german şi fin neclintit la germanism*, nu pot sĕ o *fac însĕ nici ca patriot unguresc*, pentrucă sûnt convins, că *ori ce act, care se comite contra culturei germane în Ungaria, păgubesce interesele bine înţelese ale patriei şi statului unguresc.*

Aşa numita concesiune de 5 sau 10 ani ce se mai face învĕţătorilor, nu are nici o valoare positivă şi nu merită nici a fi discutată.

Din aceste şi alte consideraţiuni Baussnern respinge proiectul şi declară, că *nu va lua de loc parte activă la desbaterea specială.* Domnii din comisiune se proceadă cu înţelepciune, — dar eu, d̨ice Baussnern terminând, trebuie sĕ declar în numele meu şi al colegilor mei odată pentru totdeauna: *De nobis sine nobis!* (Va urma.)

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

Regulament

pentru afacerile consistoriului metropolitan al bisericei ort. române din Ungaria şi Transilvania.

(Urmare.)

§. 25. De competinţa consistoriului plenariu ordinariu (anuale) se ţine:

a) a lua mĕsurile necesarie pentru susţinerea drepturilor constituţionale a le întregei biserice;

b) a face pregătirile necesarie pentru convocarea congresului ordinariu pe anul următoriu, eventualminte pentru convocarea lui estraordinarmente;

c) a esecuta conclusele congresuale;

d) a priveghia asupra averei şi fondurile metropolitane sau comune mai multor diecese;

e) a statorì bugetul metropolitan şi a censura socotelile şi inventariele pentru congses;

f) a statorì toate acele rapoarte, date statistice, proiecte de statute şi regulamente, ce vin a se substerne congresului;

g) a emana instituţiunile pe basa concluselor congresuale;

h) a decide asupra tuturor causelor apelate dela consistoarele plenare ale dieceselor:

i) a decide asupra tuturor cestiunilor principiale privitoare la interpretarea şi aplicarea concluselor congresuale;

k) a decide asupra cestiunilor între diferitele senate ale consistoriului metropolitan;

l) a decide asupra cererilor de delegaţiunea altui consistoriu eparchial.

m) a emite comisiuni investigătoare asupra irregularităţilor dela consistoarele eparchiali;

n) a decide toate causele disciplinari ale personalului propriu subaltern, şi cele apelate dela consistoarele eparchiali;

o) a pertracta toate rescriptele şi ordinaţiunile autorităţilor mai înalte de stat, privitoare la drepturile bisericesci şi la suprainspecţiunea coroanei;

p) a înlocuì toate acele comisiuni congresuale ce nu şi-au isprăvit operatele sale până la închiderea congresului şi a finalisa agendele lor. Escepţiune se face dela aceasta numai în privinţa acelor comisiuni congresuale, ce se esmit pentru cercetarea irregularităţilor la consistoriul metropolitan;

q) a pertracta plânsorile de nulitate în contra decisiunilór senatelor consistoriale pentru neobservarea competinţei sau a încompatibilităţii;

r) a alege pre secretariul consistorial, pre fiscal consistorial, pe defensorul matrimonial, pre perceptorul şi controlorul dela cassa metropolitană.

§. 26. De competinţă senatului strîns bisericesc se ţine:

a) a dispune în ultima instanţă, a dejudeca toate cestiunile contraverse în trebile spirituale ale preoţimei şi credincioşilor înăintate pe calea apelaţiunei sau recursului;

b) a decide în ultima instanţă causele matrimoniale;

c) a esmite instrucţiunile necesarie pentru uniformitatea rituală, şi ceremonială, pentru cualificarea, înaintarea şi purtarea preoţilor, diaconilor şi cantorilor precum şi a catecheţilor; pentru întocmirea corespunḑetoare a bisericelor, a seminarielor, a cărţilor rituale şi catechetice; pentru conformarea în causele de trecere dela şi la altă confesiune; pentru purtarea matriculelor; şi alte asemenea, — toate acestea între marginele canoanelor bisericesci, a statutului organic şi a celorlalte regulamente congresuale; eară încât acestea ar lipsì — a face proiectele necesarie şi ale substerne congresului respective sinodului archieresc, — spre aprobare;

d) a aduna în tot anul datele statistice şi respective a pretinde întregirea lor dela consistoarele eparchiale în privinţa conscrierei credincioşilor din întreaga provincie metropolitană, — a crescerei şi decrescerei precum şi a trecerilor confesionale; a divorţielor, a concubinatelor şi a causelor lor; a percentualită ţilorde nascere, căsătorie şi mortalitate; — a numĕrului parochiilor matere şi filiale, a parochilor, capelanilor, diaconilor şi cantorilor, apoi a călugărilor, — şi a dotaţiunei lor; a numĕrului bisericelor şi caselor parochiale, a stărei şi lipsei acestora; — a averei mobile şi immobile a comunelor bisericesci; a repartiţiunilor anuali pentru susţinerea tuturor acestora; a fundaţiunilor şi a stipendiilor, — şi toate acestea ale substerne prin consistoriul plenariu la cunoscinţa congresului dimpreună cu rapoartele deslucitoare şi propunerile necesarie; — tot asemenea are acest senat:

e) a supraveghia asupra tuturor trebilor de credinţă, de taine, de predicaţiuni, de locurile sfinte, de îngropaţiuni, de cântări şi de alte ceremonii, — şi a esopera înlăturarea abusurilor, — şi a superstiţiunilor;

f) a revidè conclusele sinoadelor eparchiali în cestinnile bisericesci, şi a face propunerile necesarie pentru complanarea diferinţelor şi întroducerea uniformităţii în toate eparchiile.

§. 27. De competinţa senatului scolariu se ţine:

a) a decide în ultima instanţă toate causele apelate în trebile scolastice;

b) a emite instrucţiunile necesarie pentru înaintarea învĕţământului, pentru întocmirea uniformă şi susţinerea corespunḑetoare a scoalelor inferioare şi superioare, a institutelor pedagogice, a convictelor şi a altor asemenea întocmiri pentru crescerea credincioşilor; — pentru întocmirea şi procurarea cărţilor scolastice, şi a celorlalte recuisite de scoală; — pentru deoblegamentul scolariu, pentru cercetarea scoalelor, pentru esaminarea şi cualificarea scolarilor, şi alte asemenea afaceri, ce taie în sfera învĕţământului amĕsurat îndrumărilor congresuale;

c) a aduna în tot anul dela consistoarele eparchiale datele statistice despre numĕrul tinerilor deobligaţi la scoală, despre numĕrul frecuentanţilor şi absentanţilor; mai departe despre aceea, că câţi studiează pre la scolile confesionale şi câţi pre la altele? câţi se află pre la institutele mai înalte proprie ori străine? câţi teologi, filosofi, juristi, technici etc.? câţi stipendişti din mijloacele proprie ale bisericei, şi câţi din cele străine? câte scoli parochiale, normale, gimnasiale, comerciale se află în întreaga provincie metropolitană? Cum sûnt dotate? ce avere mobile şi imobile au? ce repartiţiuni pentru susţinerea acestora? ce progres ori regres percentual se manifestează la învĕţământ, şi din ce causă? — toate acestea are senatul scolariu ale aduna, şi ale orênduì în conspecte sistematice şi ale substerne congresului cu rapoartele anuale dimpreună cu proiectele necesarie pentru regularea tuturor acestor afaceri.

d) a revidè conclusele sinoadelor eparchiali şi a face propunerile necesare la congres pentru aducerea uniformităţii în toate acele trebi scolastice, unde se observează divergenţe în procederea diferitelor autorităţi eparchiale.

§. 28. De competinţa senatului epitropesc se ţine:

a) a administra averea proprie metropolitană, a supraveghia cassa metropolitană şi ai da asignaţiunile necesarie pentru percepte şi erogaţiuni, a pregătì bugetele, inventariele şi socotelile despre acestea.

b) a supraveghia asupra tuturor afacerilor de contabilitatea metropolitană, de trebile fiscale, technice şi economice ale metropoliei;

c) a decide în ultima instanţă toate cestiunile economice, ce au sosit pe calea apelaţiunei dela consistoarele eparchiali ca senate epitropesci:

d) a aduna dela consistoarele eparchiali toate datele statistice ale averilor şi fondurilor bisericesci scolare şi fundaţionale din întreaga provincie metropolitană, şi combinându-le în conspecte sumare ale substerne congresului dimpreună cu rapoartele şi proiectele sale.;

e) pe basa observaţiunilor sale a emite îndrumările de lipsă pentru regulata administrare a averilor şi fondurilor, pentru conforma pregătire a inventarelor, socotelilor şi bugetelor anuali, pentru precisa censurare şi controlă a acestora — pentru regulata încassare a venitelor, şi estradarea erogandelor; pentru asigurarea capitalelor, garantarea arêndelor şi a chiriilor dela realităţile bisericesci din întreaga provincie metropolitană;

f) a priveghia, ca edificiele bisericesci, precum sûnt bisericele, casele parochiale şi alte asemenea sĕ se zidescă după planuri solide, economice şi corespunḑĕtoare scopului.

§. 29. În cât afacerile, ce cad în competinţa vre unui senat special ar atinge şi resortul altui senat, afacerea are a se comunica — mai naainte de decidere — şi cu acesta, şi în cas de controversă între aceste senate, a se relega la senatul micst.

§. 30. De competenţa şedinţelor estraordinare (sĕptĕmânare) ale singuratecelor senate sĕ ţin toate acele afaceri urgente, ce sûnt specificate la competinţa fie cărui senat ordinariu (şi lunariu) şi nu se pot amâna până la într'unirea acestora.

§. 31. De agendele Referenţilor consistoriali se ţine:

a) concipiarea tuturor expediţiunilor de natură curentă, precum sûnt rapoartele, corespondenţele, requisiţiunile şi ordinaţiunile pregătitoare, ce nu sûnt reservate pentru şedinţele consistoriale;

b) pregătirea referatelor pentru şedinţele consistoriale, şi pledarea lor acolo;

c) censurarea şi verificarea proceselor verbali sau a protocoalelor şedinţelor consistoriale — purtate de notarii şedinţelor;

d) elaborarea expediţiunilor asupra concluselor consistoriale;

e) suprarevisiunea expediţiunilor purisate şi subscrierea lor ca referinte;

f) împlinirea comisiunilor emanate din presidiu sau din şedinţe;

g) iniţiarea şi elaborarea afacerilor enumerate în §. 104, 105 partea II.

§. 32. Datorinţa celorlalţi asesori şi suplenţi e a se presenta şi a asista la şedinţele consistoriali după seria şi timpul prefict, sau amesurat învitărilor estraordinarie, — apoi a consulta şi vota asupra referatelor pregătite de referenţi, — şi în cas de lipsă neapărată a substituì pe referenţii ordinari, şi a primì comisiunile, ce nu s'ar putè concrede referenţilor ordinari, — toate acestea amesurat ordinilor presidiale sau consistoriale.

§. 34. De agendele Secretariului consistorial se ţine:

a) a purta protocoalele sau procesele verbali în şedinţele consistoriale, — sau încât ar fi împedecat la aceasta a grigì din timp, ca presidiul se substitue notari pentru fie-care senat;

b) a refera acelea afaceri, ce i se concrede din însărcinare speciale atât în presidiu, cât şi în senate, — unde dacă e ales de asesor suplent are vot decisiv, altcum numai informativ;

c) a traduce toate acele representaţiuni, rapoarte, protocoale sau alte asemenea acte, ce vin a se substerne regimului de stat în limba maghiară, sau sûnt de a se comunica cu autorităţile militari, sau cele din afară în limba germană;

d) a duce direcţiunea cancelariei metropolitane.

(Va urma.)

A doua representaţiune.

a Românilor din Deva şi respective din comitatul Uniadorei adresată ministrului de culte şi iustruc. publ. în causa înfiinţărei catedrei de limba şi literatura română la scoalele reale din Deva.

Escelenţa Voastră, Domnule Ministru!

La 24 Octomvre 1881 mai mulţi inteligenţi Români din Deva şi giur, şi au fost luat voia a adresa o petiţiune către Escelenţia Voastră, ca la suprema inspecţiune scolare din ţeara întreagă, rogânduve se binevoiţi a dispune „sistemisarea catedrei de limba „şi literatura română la scoalele reale „din Deva, obligătoare cel puţin pen„tru Români cu oare îndestulitoare şi „cu un profesor odinariu salarisat şi „provedut cu toate emolumentele ne„cesarie, asemenea cu ceialalţi profe„sori ordinari dela aceasta scoală; şi „tot odată, pentru propunerea acestui „studiu a numì pe un astfeliu de in„divid, carele în limba şi literatura „română se aibă deplină cualificaţiune.“

Precând noi subscrietorii acelei petiţiuni subscrişi şi acilea aderam şi perseveram la aceea cerere a noastră, noi ceialalţi subscrişi la aceasta representare, aflând despre petiţiunea mai sus memorată, venim uniţi cu iniciatorii din prima petiţiune, a declara respectuos Escellenţiei Voastre, completa noastră aderinţă la paşii de mai sus făcuţi de fraţii nostrii conaţionali; şi aşa uniţi întru a cere ameliorarea starei actuale a cestiunei sulevate, unificându-ne causa în general şi în special, Ve rogăm cu devoţiune, ca se binevoiţi a privì şi a primì acesta înaintare cumulativă de întocma interesaţi, ca să se vadă, că spre ţinta ajungerei imbunănătăţirii stărei culturale, nu este nepăsătoriu pentru noi toţi, deslegarea acestei cestiuni în înţelesul cel mai larg al obligamentului instrucţiunei publice, în toate direcţiunile limitate de lege; deci cu toţii aflând resultatul petiţiunei mai sus memorate, depus în intimatul Escelenţiei Voastre, dela 27 Noemvrie 1881 Nr. 35.327, venit la cunoscinţa noastră prin comunicarea, ce a făcut-o Ilustritatea sa Domnul comite suprem al comitatului Hunedoarei: mărturisim că ni a făcut o penibilă impresiune, conţinând acela următoarele: „Ca ele„vilor de naţionalitate română dela „scoala reală din Deva, să se facă po„sibilă învetarea limbei şi literaturei „române, este deja dispus prin ordi„naţiunea predecesorului Escelenţiei „Voastre, emanată în anul 1871 Nr. „24752; şi cumcă causa, că prelege„rile din limba română dela anul [redacted]1876|7 încoace nu s'au continuat: „nu este nici guvernul nici directora„tul acelui institut, ci împregiurarea că „nu s'au însinuat nici un elev pentru „ascultarea acestui studiu estraordi„nariu; făcându-nise tot odată promi„siunea, că de loc ce se vor presenta „cel puţin 10 elevi, se va dispune ca „prelegerile de limba română impăr„ţite, ca şi mai nainte în doue cursuri „câte cu 2 oare pe septemână să se „reînceapă earăşi în modul de până „acum.“

Aceasta înaltă resolutiune însă, nu numai nu nea putut mulţămì, căci prin ea este respinsă cererea noastră, vedând câţ de vitreg suntem tractaţi, din contră, mai mult ne a umplut inimele de întristare şi decepţiune; ceea ce ne îndeamnă ca cu devoţiune se resuscităm cererea noastră amplificată în speranţă firmă, că Escelenţia Voastră la prima noastră petiţiune aţi primit informare greşită asupra faptului; deci acea informaţiune greşită voind noi a o rectifica şi emenda, credem că vom putea lămuri cestiunea astfel în cât Escelenţia Voastră veţi binevoì a retracta memorata dispositiune, a da ascultare presentei reclamaţiuni rectificătoare şi a ordona cfeptuirea petitului nostru mai sus citat.

Motivele pe cari basăm noaua noastră întîmpinare, sûnt cele următoare:

Înaltul ministeriu de cult şi instrucţiunea publică, negresit pătruns de interesul bine priceput al statului, şi convins fiind, că un stat poliglot precum este al nostru, numai atunci poate conta cu siguritate la o consolidare şi prosperare generală dacă naţionalităţile, din cari este el compus, în toate direcţiunile şi prin urmare şi în cea a instrucţiunei publice, vor fi egal îndreptătite, încă la anul 1869 a stabilit planul de învetământ pentru scoalele reale din toată ţeara; în acest plan obiectele ordinare de învetământ sûnt: *a*, Religiunea *b*, Limba maghiară *c*, Limba germană *d*, Una altă limba din patrie, după recerinţele provinciei respective *e*, Limba francesă etc.

Noi aşa credem, că sub „altă limbă din patrie“ indicată la punctul d.), considerând împregiurările şi cerinţele acestui comitat, în care dintre 258,584 locuitori peste 230,000 sûntem Români, nu se poate înţelege altă, decât cea română; causa însă, că pentru limba şi literatura română, încă cu ocasiunea înfiinţărei, acelui institut de învetământ, n'a fost sistemisată o catedră ordinară, şi că aceea n'a fost propusă ca studiu obligătoriu: după convicţiunea noastră nu se poate nici cerca nici afla, în lipsa de elevi, sau ascultători, — fiind şi în anul curent numai Români înscrişi preste 30 inşi; ci aceea cu mai mult cuvênt sar putea afla în nepăsarea organelor dispunătoare, cari omiţênd nepăsătoriu esecutarea memoratului plan de învetământ au lăsat ca studiul limbei române, se fie dela acele scoale cu desăvârşire eliminat, şi scos dintre studiele obligate.

Astfel ordinaţiunea citată a predecesorului Escelenţiei voastre, precum am dovedit, n'a putut arăta un resultat favorabil şi îndestulitoriu, în acest respect, şi cu atât mai puţin se poate ascepta vre un resultat în viitoriu, de oarece însu-şi corpul profesoral dela aceste scoale, în programa sa de pe anul scolastic 1878/9 se plânge în contra indiferentismului şi indolenţei dovedite de elevi în privinţa cercetărei studielor neobligate (pagina 17),

Escelenţia Voastră cu toate aceste, aţi binevoit a ne avisa la fatala ordinaţiune dela 4 Octomvre 1871. Nr. 24752, emanată numai după deschiderea numitului institut, şi în carea nu se dice nici mai mult nici mai pucin decât că: „propunerea limbei române“ „se concede, dar“ condiţionat, adecă eschisiv, numai „pentru acei elevi să fie obligătoare, ai căror părinţi sau tutori, cu ocasinnea înscrierei o vor pofti cu toată resoluţiunea“.

Va se dică: un studiu de atâta importanţă, precum este pentru noi limba maternă, a preponderantei maiorităţi din acest comitat, se lasă la buna chipsuire a părinţilor, tutorilor şi la discreţiunea elevilor chiar, cari în frageta lor etate de 10-17 ani, nu pot fi aşa de luminaţi şi desvoltaţi, încât ei înşii se-şi poată determina cariera viitoriului şi desemna cu resoluţiune studiele, de cari vor avè folos practic.

Ci, că noi, şi putem afirma cu toată positivitatea, tot restul inteligenţei române din acest comitat, — n'am reclamat încă dela început, în contra acelei ordinaţiuni, causa a fost, încrederea ce am avut în suprema inspecţiune scolară, socotind că înalt aceea-şi, convingându-se de nepracticabilitatea dispositiunilor făcute, pe lângă revocarea lor, din propriul seu indemn, sub sarcina datorinţei sale legale de a esecuta legea, şi a satisface justele pretensiuni ale tutuor de o potrivă: va sistemisa catedra de sub întrebare in un mod practic, adecă: ca studiu obligat, cu profesor deplin qualificat, ceea ce însă nu numai nu s'a făcut, ci din contră, tot prin regretabilele dispositiuni ale organelor de instrucţiune a ajuns în deplorabilul stadiu, în carele se află astădi.

Dar să ne fie permis a mărturisì şi mai franc.

Causa principală şi unică, că limba română astădi absolut nu se propune, şi că ea dela acel institut este de tot proscrisă, se ivesce în aceea batjocuritoare dispositiune, că propunerea acelui studiu a fost încredinţată astorfel de docenţi, cari în cunoscinţa limbei şi literaturei române erau inferiori elevilor chiar; şi cari în loc se fie atras pe tinerime la studiarea limbei române, mai mult a înstreinat'o.

Ceea ce este până la evidenţă dovedită cu faptul, că până când au fost aplicaţi institutori de naţionalitate română, cari însuşi iubeau limba, acel studiu era cercetat de toţi elevii români, şi de o mare parte din cei de altă naţionalitate; şi că numai de când au fost instituiţi docenţi necunoscători de limba română, au încetat elevii de a mai frecuenta acel studiu, nevoind a fi batjocuriti chiar în limba lor maternă, şi neputând învetа, dela cei ce înşi-şi nu sciau.

A aduce şi alt esemplu mai marcat credem a fi de prisos.

Dar abstracţiune făcând dela toate aceste, chiar şi în casul, dacă propunerea limbei române nu s'ar fi întrerupt nici pentru un moment; noi nici atunci n'am putè fi mulţămiţi cu dispositiunile făcute în acest respect; de oarece noi tot deauna am cerut şi cerem şi acum, că limba şi literatura română se fie sistemisată şi introdusă ca studiu obligătoriu, propus de un profesor ordinariu cum se cade; că-ci altfeliu nu se va putea corespunde dispositiunilor legei, cari ordoană ca toţi indivizii, să se perfecţioneze în limba lor maternă, (art. de lege XLIV din 1868 §. 17.) şi că guvernul este îndatorat a înfiinţa la scoalele medie (secundare) pentru fiecare naţionalitate catedră de limbă şi literatură. (§. 18.)

Mânecând din aceste premise, cu durere trebue se afirmăm, că suprema inspecţiune, era prea rău informată despre starea lucrului şi dispositiunilor legei, când a binevoit a emite vetămătoarele dispositiuni memorate.

Noi sûntem deplini convinşi, şi aceasta a noastră o convicţiune nu o veţi putè reproba nici Escelenţia Voastră, cumcă în casul, dacă suprema inspecţiune scolară ar fi aflat ori pe care cale, — chiar şi numai via brevi, — că în oare care institut de învetământ, mai cu samă, dacă acela ar fi fost înfiinţat prin contribuiri de ale poporului unguresc, — limba maghiară este batjocorită şi proscrisă, precum este cea română la scoalele reale din Deva, cari, precum am aretat în prima noastră petiţiune, au fost întemeiată şi susţinută în mare parte prin contribuiri şi ajutoare de ale românilor: numai decât ar fi fost luate cele mai aspre şi severe meritate măsuri, pentru delăturarea acelui inconvenient, şi respectivii causători ar fi devenit esemplificativ reprobaţi; aşa dară şi noi Românii din această ţeară, cari contribuim, cu bani şi sânge, la susţinerea şi apărarea statului asemenea cu celelalte naţionalităţi, ne simţim îndreptăţiţi a cere şi pretinde chiar, ca se ne bucurăm în acea proporţiune şi de beneficiele aceluia; că-ci numai astfeliu poate avè un înţeles real sublimul concept de: „egala îndreptăţire.“

Ecselenţă!

În petiţiunea noastră de mai nainte în adins ne-am reţinut de a aduce şi alte argumente mai convingătoare şi mai numeroase, în spriginirea causei de sub întrebare, credênd, a fi prea deajuns, dacă vom semnala pe scurt faptul, că limba română, dela scoalele reale din Deva, este cu deservirşire eliminată; şi nu putem presupune că Ecselenţia Voastră, convingându-se despre adevărul acestei afirmaţiuni a noastre veţi putea trece cu neatenţiune preste aceasta causă, de importanţă atât de vitală pentru noi şi pentru ţeară chiar.

Am credut suficient, să aducem la cunoscinţa supremei inspecţiuni un fapt carele stă în pregnantă contradicţiune cu dispositiunile luate de legea despre egala îndreptătire a naţionalităţilor; avênd deplină speranţă, că puterea esecutivă a statului, conform conceptului constituţional aflând faptul va lua fără amânare măsurile trebuincioase, pentru a se apleca legea cu esactitate; şi aceasta o sperăm cu atât mai vîrtos, fiind-că noi n'am făcut şi nici acum nu facem o pretensiune contrarie dispositiunilor legei şi cu atât mai puţin contrarie dreptului eternal naturei.

Şi să ne fie permis, Escelenţă, a ne declara cu toată francheţa, că noi absolutamente nu ne am aşteptat, nu ne am putut aştepta la un astfeliu de fatal răspuns, pentru limba noastră maternă, precum este întimatul Escelenţiei Voastre.

Că-ci limba pentru o naţiune este ceea ce este spiritul pentru un corp; o naţiune fără limbă, precum un corp fără spiritul vivificătoriu: sûnt cadavre; prin urmare noi sûntem indatoraţi, a ne iubì şi conserva limba cu toată căldura şi a nisuì la cultivarea ei; dar tot atunci sûntem în drept a pretinde cu toată resoluţiunea, că aceasta iubire şi nisuinţă, se ni-se respecte şi din partea puterei esecutive a statului, la acărui susţinere şi apărare, precum am atins, concurgem şi noi cu bani şi sânge în egală proporţiune cu celelalte naţionalităţi conlocuitoare.

Nu putem încheia aceasta representaţiune, fără ca să reînprospetăm împregiurarea, că noi în des memorata noastră petiţiune anterioară, ca se facilităm sistemisarea catedrei cestiunate, am fost cu considerare chiar şi la economisarea cu bugetul statutui, cerênd ca cu ocasiunea suplinirei catedrei de limba germană, carea pe acel têmp era în vacanţă, să se numească un astfel de individ bine cualificat, carele se fie în stare a propune cu succes atât studiul limbei germane, cât şi cel al limbei şi literaturei române.

Ceea ce însă asemenea a rămas fără efect şi resultat practic.

Drept aceea basaţi pe motivele mai sus indicate şi contând la simţul de dreptare al Ecselenţiei Vostre, de nou venim cu tot respectul a înaita următoarea rogare:

Ecselenţia Voastră să binevoiţi a ordona cu posibilă urgenţă sistemarea catedrei de limba şi literatura română la scoalele reale din Deva, ca studiu obligator pentru toţi elevii, cari frecuentează acele scoale, sau cel puţin pentru elevii români, astfel încât în decursul celor 8 ani, să se propună şi termine gramatica, stilistica poetica şi literatura limbei române, şi a numì un profesor român deplin cualificat; eară pentru a se putè satisface tuturor cerinţelor în acest respect, a dispune propunerea limbei române cel puţin în 18 oare pe septemână: anumit în 1-a şi a 2-a clasă câte 3 oare, eară în celelalte 6 clase câte 2 oare pe septemână. (Limba maghiară la acel institut se propune în 28 oare pe septemână). În firmă speranţă, că prea justa noastră cerere nu va fi şi de astădată refusată — asigurând pe

Ecselenţia Vostră despre respectul înalt, ce ve conservăm, sûntem.

Deva în 3 Martie 1882.

Ai Ecselenţiei Vostre
cu deplin respect:
(Urmează 333 de subscrieri)

Varietăţi.

* (Mulţămită publică.) Subscrisa Primariă 'şi implinesce una dintre cele mai frumoase detorinţe esprimênd pe această cale cea mai profundă mulţumire şi recunoscinţă atât in numele seu cât şi al familiilor nenorocite prin incendiul din 28 Faur, 1882, pentru grabnicul şi generosul ajutoriu primit şi distribuit acelora şi anume:

Dela Pre onoratul Domn Advocat, şi proprietatiu de fabrică în Sadu Victor Sill 20 fl.

Dela patriotul nostru Reverendisimul Domn Protopresbiter în armata c. r. din garnisona Vienei Sava Popoviciu 10 fl. preste tot 30 fl v. a.

Sadu în 3 Aprile 1882.

Primaria comunală

Ioan Roman, jude. *Constatin Popoviciu*, notariu.

* (Foc în Reciul din apropierea *Mercurei.*) Sâmbăta trecută focul ajutat de vênţ mare a mistuit la vreo 50 de clădiri economice cuvitele cele mici şi cu găini, gâsce, raţe etc. cu tot. — Nu e destulă miserie în ţeară, trebuie sĕ mai vină şi incendiurile sĕ pustiască şi se seărăcească.

* (Maghiarisarea mormintelor) nu este decisă, dar a propus'o un membru al unei comisiuni însĕrcinate cu elaborarea statutelor pentru regularea cimeteriului din Budapesta. Directorul cimeteriului a mai lăsat din preţ şi în ordonanţele sale, neautorisate de nimenea, a dispus că numai mormintele din frunte sĕ poarte inscripţiunĭ maghiare. Magistratul a îndrumat la ordine pe director. Începutul însе e destul de bun şi în direcţiunea aceasta.

* (Patroana nenorociţilor prin incendiu.) Cetim în „Resboiul“ M. S. Regina a bine-voit să adreseze d-lui C. A. Rosetti, preşidentul comitetului general a presei pentru ajutoriul incendiaţilor, o scrisoare prin care oferă generosul şi puternicul sĕu sprijin pentru succesul acestui opere de binefacere a presei.

Comitetul general a l presei s'a adunat a seara, în localul „Curierĭului financiar, după convocarea presidentului sĕu care avea sĕ i facă o comunicare importantă. D. C. A. Rosetti a făcut cunoscut că M. S. Regina a bine-voit sĕ ofere presei înaltul sĕu concurs şi a dat citire scrisorei ce Augusta noastră suverană i-a adresat. Comitetul a hotărît sĕ puie aceasta operă de bine-facere subt patronagiul M. S. Reginei şi a însărcinat pe preşidentul sĕu sĕ mulţumească Reginei pentru acest puternic ajutor.

Tot deo-dată comitetul a hotărît ca biletele de loterie sĕ fie colorate cafeniu, spre a nu se confunda de către oamenii simpli cu biletele ipotecare.

Întrunirea viitoare s'a fixat Joi, 25 curent, la 3 oare după ameaḑi.

* Cetim în „Resb.:“

† *Constantin Bosianu*, fost ministru preşedinte, vice preşedinte, al senatului României profesor şi decan al facultăţei de drept din Bucuresci, a încetat din viaţă, eri (în 21 Martie) dimineaţă, după o lûngă şi o dureroasă boală. Moartea acestui venerabil şi distins cetăţean este o dureroasă perdere pentru ţeară.

„Constantin Bosianu a fost un tip pentru România, — a ḑis primul-ministru în Cameră. Se nu uite Românii că el ca advocat şi-păstrat în totdeauna caracterul de magistrat (aplause) În toate împregiurările cele grele. a fost împăciuitor între partide, făcend cu aceasta cel mai mare bine naţiunei române“ (aplause prelungite.)

„C. Bosian a fost ḑice d. N. Ionescu — cel mai distins dintre profesorii facultăţei de drept (aplause) cel mai constant între liberali (aplause), cel mai sincer între democraţi“ (aplause)

Fericită să-i fie memoria! . . . Să dea Dumneḑeu sĕ fiĕ în ţeara aceasta mulţi români cari să'l imiteze.

Camera a hotărît sĕ asiste în corpore la înmormântarea ilustrului bărbat, şi a votat în unanimitate un credit de 4000 lei pentru chieltuelile îngropăciunei în socoteala statului.

Ceremonia funebră va avea loc mâne, 23 curent, oara 1 p. m. la biserica Sărindar, de unde cortegiul va pornì cimitirul Şerban-Vodă.

* (Regina Margherita şi eticheta curţei.) „Pungolo“ povestesce, că în ḑiua anului nou trecut, s'a dus ca de obiceiu, corpul diplomatic cu damele sale spre felicitare în Quirinal. De o parte steteau d-nii, de alta damele, pe când părechea regală mergea împregiur. De odată regina Margherita se opresce, face semn damei de onoare, marchisa Montereno, sĕ se apropie şi'i şoptesce ceva la ureche. Aceasta se întoarce apoi către ambasadorul german de lûngă dênsa, baronul Keudell şi'i şoptesce de asemenea ceva. Lumea era curioasă. Prin sală începu se vorbească lumea, că regele Umberto a declarat rĕsboiu împĕratului german prin gura plăcută a soţiei sale

Dar baronul Keudell zimbea vorbind cu dama de onoare, apoi alergă la soţia ambasadorului belgian şi luându o la o parte, 'i ḑice cu o voce ce cam tremură: „Doamnă, am o solie către d-v. Regina a observat, că şlepul rochiei d-v. n'are lungimea prescrisă de eticheta Curţei.“ Dama era aproape sĕ leşine. Dar ea venindu'şi în fire, declară solemn abasadorului, că încă în acea ḑi va convinge pe Regina, că con sciinţa sa este curată de ori-ce crimă contra etichetei Curţei. Îndată ce s'a împrăşciat lumea, dama ceru foarfeci, îşi tăe şlepul, care o costasă 10,000 franci şi o trimise damei de curte spre a se convinge de lungimea ei conformă etichetei.

Ast fel Europa a scăpat de urmările unui conflict italiano-belgian.

* (Premiul Năsturel.) „Gazete de Roum“ spune că Academia română a hotărit, cu 17 voturi contra 3, ca premiul *Năsturel* sĕ se dea d-lui R. P. Stefanelli din Cernăuţi pentru scrierea s'a în 3 volume, *Catichetic.*

* (Bugetele României) s'a votat mai toate. În şedinţa de eri Camera a aprobat mai fără nici o discuţiune bugetul ministrului de interne, al celui de externe şi al consiliului de ministri. La bugetul internelor, d. P. Ghica propusese desfinţarea tuturor suprefecţilor, dar Camera n'a primit.

Posta din urmă.

Dela Odessa s'a telegrafat că ucigaşii lui Strelnicoff sûnt prinşi, se chiamă: Cossogovski şi Stepanov, au fost judecaţi la moarte şi luni fură şi spênḑuraţi.

Colectă.

Pentru cei arşi în *Săcel* au întrat la Redacţiunea acestei foi dela:

Esc. Sa P. Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul 10 fl., P. Archireu şi vicariu archieppesc Nicolae Popea 3 fl., Dr. Nicolae Maier prof. 3 fl., Elie Măcelariu cons. guvern. 3 fl., P. Protos. Dr. Ilarie Puşcariu 1 fl., An. Trambiţas as. con. 1 fl., Dr. Ioan Moga medic 3 fl., Ioan Bechnitz ases. cons. 1 fl., Nicolae Cristea 1 fl., Zacharie Boiu ases. cons. 1 fl., Ioan Popescu prof. 1 fl., Partenie Cosma adv. 1 fl., Iosif Şuluţ jud. reg. 1 fl., V. Roman director 1 fl.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri în 5 Aprilie 1882.

Sibiiu: **69 55 66 45 31**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 4 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	188.70	118.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.25	90.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.75	108 50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	94.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	133.25	133.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	97.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.25	96.5
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96 50	96.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	96.25	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	96 25	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.—	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.90	75.75
Datorie de stat în argint	76 55	76 25
Renta de aur austriacă	98.—	93.25
Sorţi de stat dela 1860	129.25	129·50
Acţiuni de bancă austro-ung.	818.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	328.70	328.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	311.25	311.50
Sorţi unguresci cu premii	118 50	118.50
Sorţi de regularea Tisei	109.75	109.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5 62	5.60
Na oleon	9.42	9.49
100 marce nemţesci	58 60	58.55
London (pe polița de trei luni)	119.70	119.75

Nr. 42. [47] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de capelan lûngă neputinciosul paroch din comuna Rod-protopresbiteratul Mercurei, Ioan Florian, se deschide concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul anual pentru capelan este 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Mercurei.

Din şedinţa comitetului parochial a comunei Rod, ţinută la 27 anuariu 1882.

Ioan Droc m. p., adm. prot. ca preşed. **Ioan Genie** m. p., notariu.

Nr 774 civ. 1882. [44] 3—3

EDICT.

În causa comunei Tonácz peto segregarea pădurei şi a păsunĭtului întrând în valoare sentenţa adusă în cestiunea de permisibilitate, terminul de petractare pentru începerea lucrărilor pregătitoare se statorește **pe 5 Maiu 1882 şi ḑilele următoare,** la care se citează a se înfăţişa cei interesaţi, căci la din contră vor avè a suferì urmările legale.

Dej în 18 Februarie 1882.

(L. S.)

Antonie Veszprimi m. p., judele petractator.

Nr. 363. [45] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **liferarea de 952 metrii cubici de lemne de ars** pentru Institutul reg. ung. pentru alienaţi în Sibiiu şi anume pentru timpul dela 1882 până la 1883 se escrie în înţelesul înaltei ordinaţiuni ministeriale din 18 Martie a. c. Nr. 13,490 un nou concurs.

Oferte — scrise, provĕḑute cu timbru de 50 cr. conţinênd 200 fl. v. a. vadiu, şi sigilate — pentru aceasta liferare au a se înainta la subsemnata Direcţiune până în **22 Aprile anului curgĕtoriu la 11 ante ameḑi.** În ele trebuie sĕ fie descrisă lungimea şi grosimea lemnelor oferite, asemenea aceea: că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, şi pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund acestei publicări, ori cari sosesc întârḑiate nu se vor lua în considerare.

Sibiiu în 28 Martie 1882.

Direcţiunea institutului reg. ung. pentru alienaţi.

[14] **PENTRU POSESORI DE ŢIGLĂRII** 4—6

recomând maşinile mele de mână, cai şi vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămiḑi, ţigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

care faţă cu alte metode de fabricaţiune ofer avantagele cele mai însemnate şi cruţările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a prodŏn **4000 de pietri frumoase** şi se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespeḑi** pentru **trotoare** şi **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var şi cement,** la **cărămiḑi de sgură** etc. precum şi la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer şi căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de maşine în **Ehrenfeld-Köln a/Rh.**

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 28—30

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Sâmbătă 27 Martie (8 Aprile) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sântelor Sĕrbători ale Pascilor Nr. cel mai de aproape va apărè Joi 1 Aprile.

Sibiiu 26 Martie.

Oul roşu de pasci este pentru noi Românii din ţĕrile coroanei unguresci destul de întunecat, ca sĕ saméne cu unul n e g r u. Afară de consciinţa că neamul nostru îşi împlinesce conscienţios şi cu resignaţiune deplină datorinţa f a ţ ă c u s t a t u l nu mai avem nimic ce am putè presenta publicului nostru ca lucru îmbucurătoriu de pasci. Şi durere şi din datorinţa aceasta caută sĕ facem o mică s u b t r a c ţ i u n e. Anul trecut aveam cel puţin speranţa într'unirei alegĕtorilor nostri din Transilvania, Banat şi Ungaria. Astăḑi, fără se mai învinovăţim pe cineva, trebue se constatăm că sûntem lipsiţi şi de o astfeliu de speranţă. Fiii poporului aşa cum es din popor sûnt mai presus de aceia cari se numesc „inteligenţa poporului“ nostru. Aceia au făcut bravuri admirabile pe câmpul de luptă departe de vetrele părinţesci între stâncile C r i v o s c i e i, ceea ce ne-au înveselit. Acesti din urmă ne-au lăsat cu speranţa nerealisată. Nici dieta Ungariei, nici lumea, afară din cercul nostru mărginit, nu ne cunoasce păsurile noastre politice, după cum speram sĕ le cunoască.

O dată s'au treḑit şi inteligenţa poporului nostru în sfera bisericească cu ocasiunea proiectului privitoriu la scoalele medie. Avem ce e drept, cuvênt a ne bucura de aceasta. Dar bucuria ni se temperează mult când vedem că activitatea, care ar trebuì sĕ fie un lanţ nesfêrşit, în faţa atâtor fatalităţi ce ameninţă cu stingerea vieţei noastre naţionale, este aşa de rapsodică, încât apare numai ca nisce fragmente stoarse de neapărata necesitate.

Interesul de starea instrucţiunei afară de cercul autonomiei bisericesci, vedem că încă au aflat oameni cu simţ şi cu interes naţional şi patriotic tot odată. Dovada este petiţiunea Devenilor, respective a inteligenţei din comitatul Hunedoarei. Dar şi aici stăm în faţa unei activităţi isolate. Unde sûnt Românii din celelalte părţi transilvane şi ungurene, acoperite de mulţimea milioanelor de Români? care încă ar avè se reclame drepturi călcate în picoare, pentrucă nu numai cei din comitatul Hunedoarei sunt nedreptăţiţi.

Noi, cum am ḑis, dăm tot ce ne cere statul, dar statul nu ne dă mai nimic. Ci statul susţine academii naţionale maghiare, universităţi maghiare, teatruri naţionale maghiare, înfrumseţează capitala din care voiecce sĕ facă, după mĕsurile mai recente, o capitală curat maghiară, susţine gimnasii, scoale reale, preparandii etc. etc. tot naţionale maghiare în centrurile Românilor. Şi Românii tac la toate acestea; ba câte odată se mai vaieră în câte un articul, revistă şi câte o corespondenţă la câte o foaie, cari resună ca şi *glasul celui ce strigă în pustie* şi apoi — ear tăcere adâncă!

Pe terenul administraţiunei nu sûntem mai bine. Limba naţională, înţelegem a noastră română, este mai cu totul esilată. Am vrea şi ar fi interesant sĕ scim în câte comitate locuite de majorităţi românesci limba protocolară este cea română, conform legei de naţionalităţi?

Prea ne-am dedat la *pasivitate* şi aceasta nu este bine între împregiurările c e l e m a i f a v o r a b i l e, cu atât mai puţin este bine în împregiurările în care se caută în toate modurile de a ni se răpì viaţa naţională.

Neam mărginit şi ne mărginim la viaţa publică-politică, nu pentrucă cu celelalte ramuri ale vieţei unui popor am fi mulţămiţi de plin. Ne am mărginit numai ca se nu înmulţim prea tare durerile tocmai în momentele când ar fi se ne bucurăm. Destul va fi, credem, cu aceste, ca se avem idee despre situaţiunea noastră întreagă.

Dar dacă avem tabloul acest negru dinaintea noastră, am dorì se deducem odată din el aceea ce ne este folositoriu. Tocmai în ḑilele aceste am avut, ca crestini, cea mai bună ocasiune a vedè cum prin luptă şi suferinţe se ajunge la fericirea cea neperitoare. De suferinţe nu trebuie se ne mai îngrigim, căci le avem cu prisos. L u p t a ne lipsesce, ca se scăpăm de suferinţe.

Sĕ ne treḑim din letargia ce ne-a cuprins şi se ne gândim de lupta cu bărbăţie pentru a ocupa în rêndul concetăţenilor statului locul ce ni se cuvine. Se căutăm ca nu numai ca creştini, dar şi ca cetăţeni ai statului se putem ḑice odată: *„Aceasta este ḑiua care a făcut Domnul ca se ne bucurăm şi sĕ ne veselim întrînsa!*

Proiectul despre scoalele medie în comisiunea pentru instrucţiune.

(Încheere)

Ministrul *Trefort:* Protestez contra insinuaţiunei, că guvernul ar avè de scop cu paragraful ce privesce limba sĕ maghiariseze scoalele secundare nemaghiare ce mai esistă încă. De asemenea declar, că nici eu nici guvernul nu sûntem contrari culturei germane. Toată politica mea de până acum, cu deosebire însĕ faptul, că, în ciuda multor atacuri obicĭnuesc, a vorbì n e m ţ e s c e cu alegĕtorii cercului meu, dovedesce netemeinicia afirmaţiunei dlui Baussnern în această privinţă.

Baussnern (în cestiune personală): Constat că în cuvêntul meu am esprimat convicţiunea, că ministrul nu are intenţiunea a s t ă ḑ i a maghiarisa cu forţa cele 15 scoale secundare nemaghiare ce mai esistă încă, dar indigitând faptul că guvernul, durere, *nu* este în stare a resista actualului curent şovinistic am dat espresiune temerilor mele în aceasta privinţă cu privire la *viitoriu.*

P. *Hoffmann*: Sûnt îngrigiat de soartea acestui proiect; s'a accentuat în aceasta comisiune o sumă de motive şi interese, dar numai una voce s'a auḑit în interesul statului şi al culturei maghiare. Eu voesc asigurarea statului şi a p u t e r e i n a ţ i o n a l i t ă ţ i i m a g h i a r e. Proiectul de faţă nu face cât ar trebuì în direcţiunea aceasta. Pentruca legea, sub presiunea acestei lupte de interese, sĕ nu semnifice în loc de progres regres, va fi mai bine sĕ nu se facă. Deci aceasta parte a proiectului mai bine ar fi sĕ nu sĕ discuteze. Guvernul în sfera sa de activitate poate îndrepta multe în partea didactică, poate de es. sĕ sistemiseze esamene de primire pentru institutele mai înalte. Din aceste consideraţiuni nu primesc proiectul, ci recomând comisiunei sĕ raporteze casei în acest înţeles şi se propună ca ministrul sĕ încerce vindecarea defectelor şi abusurilor esistente pe calea ordinaţiunilor între marginile legilor. La o eventuală desbatere specială declar că voiu lua parte.

Sig. *Bubics*: Eu aflu legea necesară din punct de vedere al chiemării culturale ce o are statul ung. Catolicii nu cer nici putere nici prerogative, cer însĕ aceea ce s'a dat protestanţilor. Aceasta nu atinge dreptul de suprema inspecţiune. Fiind liniştit din partea ministrului de culte, acceptez proiectul de basă la desbaterea specială.

M. Dimitrievici (sêrb): Cercetând am aflat, că bisericele 'şi împlinesc datorinţa pe terenul instrucţiunei, care în ţeara noastră nu poate fi despărţită de biserică. Mi-ar fi plăcut, dacă ministrul ar fi încercat mai întâiu un compromis prealabil cu confesiunile, cum s'a făcut, şi anume cu succes, în timpul lui Eötvös. Nu mĕ pot învoì cu restricţiunile cele multe ce le propune proiectul. Se ignorează meritele istorice ale tuturor confesiunilor. Biserica sêrbească are numai un gimnasiu în Neoplanta şi acesta încă e ameninţat prin aceea, că guvernul a înfiinţat acolo un gimnasiu concurent cu caracter catolic maghiar, aşa că două gimnasii în acelaşi loc nu pot esista

FOIŢA.

Barba lui Stefan.*)

Cu sau fără bărbă? *that is the question.* Rare ori a putut pricinuì acest apendice masculin al unui om atât sgomot cât s'a iscat acum de curênd cu ocasia descoperirei portretului lui Stefan cel Mare la Cernăuţi, de către P. S. S. părintele Melchisedec. Publicul, ḑiarele sau ocupat cu grije de această cestiune şi discuţia a pătruns chiar în sînul Academiei, care nu a întârḑiat a se împărţi în două tabere: b a r b i ş t i şi a n t i - b a r b i ş t i. Cât va timp lupta a părut neotărîtă şi lumea începuse sĕ se teamă că vom avea doi Stefani, unul cu bărbă, altul fără barbă, ceea ce ar fi fost cam supărător.

Din fericire însĕ lucrurile s'au împăcat şi savantul corp s'a pronunţat în unanimitate pentru un Stefan fără barbă. A mai remas un singur academician recalcitrant care nu admite pe Stefan fără barbă de cât cu oare care reserve. Aceste reserve însĕ ne par a fi foarte slabe, dacă am fi se judecăm după otărîrea academicianului de aşi rade propria sea barbă, pe jumetate, ne mai lăsând de cât un mic barbişon, care de sigur va dispărea cu cele din urmă reserve.

Eată cum stă cestiunea după discuţiile care au urmat în Academie:

Până acum nu s'a aflat de cât un potret al lui Stefan cel Mare, acel de la biserica din Rădăuţi, descoperit şi vulgarisat de betrânul Asachi. Acest portret însĕ, în care Stefan este înfăţişat cu o figură care ne aduce aminte de acea a lui Crist, şi cu barbă de şi s'a respândit şi a prins rădecini în închipuirea poporului, nu a putut sĕ nu lase mari îndoeli oamenilor cu judecată, care cu greu puteau sĕ însoţească această figură de sânt cu ideea unui Stefan resboinic, ast-fel cum e descris în croinici:

„Era acest Stefan-Vodă om nu „mare la stat, mânios şi de grabă „versa sânge nevinovat; de multe ori „la ospeţe omora fără judeţ. Era în„treg la minte, nelenevos şi lucrul „sĕu scia sĕ l acopere; şi unde nu „cugetai acolo 'l aflai. La lucruri de „resboae meşter, unde era nevoe în„suşi se vârâ ca vĕḑêndu-l ai sĕi se „nu îndĕrĕpteze, şi pentru aceea rari „resboae de nu biruia. Aşişderea şi „undel biruiau alţii nu perdea nădejdea, „că sciinduse căḑut jos se rădica de „asupra biruitorilor.“

Un asemene caracter numai la figura aceluia nu ne ar face sĕ gândim, care a ḑis oamenilor: „Sĕ nu „staţi împotrivă celui reu, ci de te va „lovi cine-va peste faţa obrazului ceea „dreaptă, întoarcei lui şi pe ceealaltă.“

Acum s'a şi demonstrat că portretul descoperit de Asachi este de o dată cu mult mai posterioară lui Stefan; de sigur a fost făcut de vre un pictor, care necnnoscênd adevărata-i figură i-a împrumutat pe aceea cu care era mai deprins şi'i venia mai uşor bisericesce.

P. S. S părintele Melchisedec făcênd o călĕtorie la Cernăuţi, a dat de un Evangeliar ḑela Homor cu un portret al lui Stafan cel Mare cu totul deosebit de al lui Asachi; Domnul Moldovan este înfăţişat fără barbă, cu o faţă grăsulie de răzeş bogat. Ferecătura evangheliarului este din timpul lui Stefan-Vodă, dovadă inscripţiunea; înainte de sinaxar se află o pagină cu inscripţiune din care se vede că evangeliul a fost scris de ieromanahul Nicodim din Homor la 1473, dată care amintesce, ca şi inscripţiunea, o epocă însemnată din istoria marelui domn; numele de rege al Moldo-Vlahiei din inscripţiune demonstră că evangheliul este după ce Stefan a bătut pe Radu-Vodă şi a luat pe fica lui de Soţie. Evangeliul este ferecat cu vre-o 4 ani mai apoi după scriere, pe la 1477; la începutul Evangheliului sûnt două foi albe apoi urmează inscripţiunea ḑela George Stefan, arĕtând că Evangelia a fost răpită de Cazaci şi că venind el cu armată ḑela Racoţi, supt conducerea lui Kemeni Iános, acesta a reluat-o ḑela Cazaci impreună cu alte spolii, iar el, Kemeni Iános a reînapoiat o mănăstirei Homor la 1657. La pag.

*) Din „Românul.“ Am împrumutat acest articul cum l'am aflat în „R.“ pentru momentele istorico-scientifice. Red.

unul lângă altul. Proiectul ignorează și naționalitățile nemaghiare, cutoate că acestora ar trebuì se li se dea condițiunile de desvoltare — din punct de vedere al culturei. Din aceste motive nu primesc proiectul.

Ministrul *Trefort* observă că la proiectul pentru scoalele poporale s'a observat aceeași procedere ca și la proiectul de față. Postulatele ecuitabile ale naționalităților s'au satisfăcut.

V *Mico*: Judecând proiectul din punct de vedere al statului, regret că confesiunile vĕd în stat un dușman al lor. Ele se provoacă la legi vechi, acestea însĕ nu au regulat dreptul de suprema inspecțiune, deci acest drept trebuie regulat acum. Crearea unei legi pentru scoalele secundare e neapĕrat de lipsă din considerațiuni culturale, progresul însĕ atârnă numai dela garantarea perfectă a dreptului de supremă inspecțiune.

Recunosc și doresc sĕ fie respectate drepturile confesiunilor, nu voiesc însĕ ca printr'ênsele sĕ se paralizeze dreptul și influența statului. Interese grave cer conservarea și consolidarea acestui drept pentru stat. Ori ce lege nouă trebuie sĕ semnifice un progres și fiind că proiectul de față asigură drepturile statului cum se cade, fără de a vătăma confesiunile și naționalitățile, eu îl primesc ca basă la desbaterea specială.

Alb. *Kovacs* Resping proiectul, dacă ministrul nu mĕ va liniscì în privința autonomiei protestante, care e periclitată.

L. *Hegedüs* ḑice că institutele reformate au făcut națiunei maghiare mari servicii, dar ministrul le tractează astădì ca pe nisce locuri de cultivarea maghiarilor. În fine respinge proiectul.

In urmă proiectul de lege fu respins cu 7 contra 5 voturi și după multă vorbă fu însărcinat K o v a c s cu referata.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria și Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

III. Capitlu.

O f i c i e l e a j u t ă t o a r e a l e c o n s i s t o r i u l u i m e t r o p o l i t a n.

§. 34. De oficiele a j u t ă t o a r e ale consistoriului metropolitan se ține: Cancelaria de manipulațiune, — oficiul de cassă, — contabilitatea — fiscalul, — defensorul matrimonial, — medicul și technicul metropolitan.

§. 35. C a n c e l a r i a de manipulațiune stă sub direcțiunea secretariului metropolitan, căruia i substau: un eshibitor, un espeditor și un archivar, apoi unul sau mai mulți cancelişti și practicanți cu sau fără adjut, toți cu locuința în Sibiiu.

La cas de împedecare pre directorul 'l substitue cel mai înaintat între manipulanți, și substituțiunile acestora le regulează presidiul, eară pentru trebuințele momentane — directorul cancelariei.

§. 36. Localitățile și mobiliele, recuisitele și materialele cancelariali se procură amĕsurat bugetului prin directorul de cancelarie în conțelegere cu presidiul. Directorul poartă socoteala despre trebuințele cancelariale din anticipațiunile ce le asignează senatul epitropesc la cassa metropolitană pe lîngă dare de seamă. Formulariele și blancuetele de manipulațiune precum și sigilele și stampiliele necesarie le staveresce presidiul în conțelegere cu referenții și cu directorul de canclelarie, — prin instrucțiuni speciale.

§. 37. Oficiul de cassa metropolitană se provede prin un cassariu și un controlor ambii salarisați și stabili cu locuința în Sibiiu. Spre ajutoriu în oficiul de cassă, se dau — dacă e de lipsă — practicanți cu sau fără adjut. La cas de împedecare substituțiunile pentru cassariu și controlor le face presidiul dintre asesorii epitropesci.

Cassa metropolitană va fi aședată în local sigur în contra focului și a spargerei, — va fi provĕḑută cu două scrine de fer așa numită cassa wertheimiane, — una principală pentru păstrarea fondurilor, și alta manuală pentru sumele curente.

Dela aceste casse cheile de controlă se vor păstra una la cassariul — alta la controlorul, eară a treia cheie dela cassa principală se va păstra la un asesor epitropesc designat spre aceea.

Oficiul de casă stă imediat sub ordinele senatului epitropesc ca oficiu de asignațiune, și are de a esecuta percepțiunile și erogațiunile numai pe basa asignațiunilor periodice sau esmise din cas în cas, eară până la sosirea acestor asignațiuni ori ce percepțiune se manipulează ca deposit.

O instrucțiune specială pentru manipulațiunea de cassă, elaborată de senatul epitropesc în conțelegere cu cassariul și controlorul, și încuviințată de consistoriul metropolitan plenariu, va regala mai de aproape afacerile cassei metropolitane, și va staverì formularele și blancuetele necesarie.

§. 38. Pentru purtarea c o n t a b i l i t ă ț i i metropolitane se institue un esactorat, ce se conduce de un esactor stabil și salarisat cu locuința în Sibiiu. Acestui esactor i se va da într'ajutoriu după trebuință practicanți și succesive oficialii de lipsă.

Esactoratul stă sub imediata dispositiune a senatului epitropesc, eară substituțiunile la cas de împedecare a personalului esactoral se fac prin presidiu.

Datorința acestui esactorat e de a purta controla asupra fondurilor metopolitane, a fundațiunei lui Gozsdu și Dona, a fondurilor comune mai multor eparchii, a depositelor metropolitane, și a altor asemenea averi, ce stau sub îngrigirea metropolitană.

În regulă el contează ori ce percepțiune și erogațiune a cassei metropolitane și revede socotelile și jurnalele acestia din punctul de vedere al esactității.

El dă părerea în privința introducerei unei controle esactorale pre la toate eparchiile și comunele bisericesci, — și la recuisițiunea consistoriului dă opiniunea sa ca pricepătorii de lucru în causele apelate de natură contabilă.

O instrucțiune specială staverită de senatul epitropesc în conțelegere cu esactorul, și încuviințat de consistoriul plenariu va regula mai cu deamĕruntul afacerile contabilității metropolitane, și va staverì formularele și blancuetele de lipsă.

§. 39. Pentru apĕrarea drepturilor primite și pentru purtarea proceselor civile proprii ale metropoliei, apoi pentru darea de opiniuni juridice în causele apelate — dacă s'ar recere, — și în fine pentru acusările în causele disciplinare la forul metropolitan, e chiemat f i s c a l u l metropolitan. — Oficiul acestuia e onorariu și spesele lui se rebonifică pe basa spensarielor liquidate de senatul epitropesc.

O instrucțiune specială staverită de acest senat în conțelegere cu fiscalul și încuviințată de consistoriul plenariu va regula mai dintâiu afacerile fiscale.

§. 40. Pentru apĕrarea matrimoniului în causele apelate la consistoriul metropolitan sûnt chiemați defensorii matrimoniali metropolitani. Oficiul acestora e onorariu și pentru defensele lor primesc tacsele prescrise din fondul matrimonial.

O instrucțiune specială staverită de senatul bisericesc și încuviințată de consistoriul plenariu va regula afacerile defensorilor matrimoniali.

§. 41. Pentru darea de păreri medicale în causele pertractânde de consistoriul metropolitan se denumesce un medic metropolitan onorariu. Asemenea și pentru darea de opiniuni technice în causele pendente la metropolie, precum e în afacerile ce ating zidirile bisericesci, economia pămînturilor, a pădurilor și a altor asemenea proprietăți bisericesci, dacă se recere, este chiemat un technic metropolitan onorariu.

§. 42. Persoanele aplicate la oficiele ajutătoare ale metropoliei atât salarisate, cât și onorare sau titulare, pot fi aleș și de asesori suplenți, ca sĕ fie la îndemână pentru substituțiuni; nu pot însĕ vota asupra causelor, ce ating imediat opiniunile sau lucrările eșite din oficiul sĕu special. — (§...)

IV. Capitlu.

D e s p r e c u a l i f i c a ț i u n e a ș i a p l i c a r e a p e r s o n a l u l u i d e l a c o n s i s t o r i u l m e t r o p o l i t a n ș i d e l a o f i c i e l e a j u t ă t o a r e.

§. 43. Metropolitul și episcopii, cari se aleg după ordinea stabilită în statutul organic, întră în consistoriul metropolitan în vîrtutea positiunei lor îndată ce și-au început funcțiunea ca atari.

Un regulament special, ce se va staverì de sinodul archiereilor în conțelegere cu congresul național bisericesc va regula recerințele de cualificațiune pentru cei alegiveri la demnitatea de archiereu în sensul canoanelor și a trebuințelor moderne.

Tot acel regulament va regula și cualificațiunea și chiemarea persoanelor la gradele ierarchice de archimandriți, protosinceli ș. c. l.

§. 44. Asesorii consistoriali atât ordinari, cât și suplenți se aleg de congresul național bisericesc din sinul bărbaților distinși, din cler și mireni (st. org. 159:) și trebue sĕ fie binecualificați și meritați pe terenul chiemărei lor (st. or. 117).

În deosebi sĕ recere:

1. Că referenții bisericesci sĕ fie licențiați pe lîngă studiile teologice încă de o facultate superioară — filosofică sau juridică, — și că după o pracsă cel puțin de trei ani la vre un consistoriu, sĕ fie depus și esamenul practic despre administrațiunea bisericească.

2. Că referentul scolariu sĕ fie licențiat pe lângă studiile superioare pedagogice încă de o facultate filosofică sau juridică, — sĕ fie avut o pracsă cel puțin de trei ani ca profesor sau învĕțătoriu, și sĕ fi depus esamenul practic despre administrațiunea scolastică cu privire la biserica noastră.

3. Referentul epitropesc sĕ fie pe lîngă absolvarea studiilor juri-

---

4—7 Evangeliul lui Matei, pe contrapagină esistă o inscripțiune, aceea dela Petru Rareș, care a dat ocasiune d-lui Hasdeu sĕ ridice o objecțiune; În această inscripțiune, între altele, „se ḑice că: Și când sa întâmplat Pe„tru Voevod sĕ iasă din cetate s'a dus „în țeara Ungurcască în cetatea sa Ci„ceul și a aflat acest tetravangel acolo „și l'a luat la sine, și în mânele sale „și l'a ținut cu sine cât a vieţuit în „cetatea Ciceiului și când s'a dus în „țeara turcească iarăși l'a luat cu sine „și în Țarigrad și acolo fiind a ținut „sfânta Evangelie în mâuile sale...."

Pagina a opta este albă și pe contra pagină se află iluminațiunea evangelistului. Esistă în fruntea fie căreia din cele patru rînduri de evangelii câte trei ilustrațiuni analoge celei dela pagina a opta. Iluminațiuni se mai găsesc litere mari, frontispicii și unele ornamente atât în cursul operei cât și la sinaxar. Înainte de stâlpii evangeliilor este ilustrațiunea cea interesantă: Maica Domnului șeḑênd pe tron cu Crist în brațe, ea arată cu mâna jos unde se vede un Domn cu coroană și cu clamidă, oferind Maicei Domnului evangeliarul, la dreapta este lăsat un loc alb și arăbescurile din dreapta parte lipsesc ne fiind dată de cât coloarea cea roșie. D. Hasdeu a susținut că portretul acesta de domn este al lui Petru Rareș pe temeiul inscripțiunei în care se ḑice că Petru Rareș a ținut *în mânile sale* evangeliarul și fiind că în manuscriptele din evul mediu cel ce donează o carte unei biserici nu era zugravit la sfârșitul cărții ci în capul ei, apoi i se părea că esistă o deosebire în modul cum sûnt zugrăviți evangelistii și cum e zugrăvită figura Domnului, care e lucrată cu mai multă artă.

S'au mai descoperit în urmă încă vre-o câteva portrete ale lui Stefan cel-Mare, foarte asemănĕtoare acelui din evangeliarul dela Homor și earăși fără barbă. Portretul dela Sf. Nicolae din Iași poate se nu fie din timpul lui Stefan, dar aceasta nu împiedecă ca portretul se fie al seu, făcăt după vre-un prototip, bună-oară cel dela Homor, care a servit pentru toate cele-lalte. Sa mai găsit un portret al lui Stefan, asemenea celui dela Homor, pe un epitaf dela mănăstirea Putna și în sfârșit unul descoperit de domnul Tocilescu, pe un patrafir dela Dobrovăț.

Toate aceste portrete descoperite în urmă, neîntăresc ideea că portretul din evangheliar este a lui Stefan ear nu a lui Petru Rareș. Argumentul că nu tot acelaș artist a zugrăvit icoana lui Stefan și evangelistii, nu este in destul de resistent. Îmi închipuiesc, ḑice d. T. Maiorescu că pentru scrierea angheliarului s'a cerut un timp de câțiva ani, nu se poate dar că în acest timp murind primul iluminator, un altul sĕ'i continue opera? Și apoi obiectul principal al icoanei sĕ afle darea de Petru Rareș, a uni lucru care nu era al seu? Acest moment material al dărei putea el se împingă pe iluminatorul evangheliarului de a zugrăvì pe Petru Rareș restitutorul ear nu pe Stefan Vodă, primul donator? În această icoană, ne spune d. Chițu, eu vĕd o ofrandă ear nu o restituire. Pentru această restituire era de ajuns inscripțiunea dela Petru Rareș. Încă un argument dacă evangheliarul în starea în care-l vedem era redat mănăstirei de către Petru Rareș, urma ca în desemnul acestei cărți din mânile Domnitorului sĕ ne presente aspectul estern al acestui evangheliar, din contra, în icoană se vede o carte încă neferecată și altfel ornamentată, e probabil că este tocmai aspectul evangheliarului înainte de ferecare, căci aceasta ferecare s'a făcut patru ani mai târḑiu va se ḑica personagiul care dona cartea din icoană nu putea fi Petru Rareș, ci Stefan cel Mare.

Cel mai puternic argument al dlui Hăsdeu, anume că portretul lui Stefan, dacă e al sĕu trebuie se figureze la începutul cărții ear nu la fine, a găsit următoriul respuns din partea d-lui N. Ionescu: când a avut P. Rareș în mână evangeliarul, cele trei foi albe dela început erau libere pe ambele fețe și dacă P. Rareș el copilul lui Stefan, ar fi vrut sĕ'și pună în fruntea cărții portretul seu, acolo era locul cel mai bun și nu pe pagina verso din cele din urmă foi ale cărței. Mai conform cu sentimentele

dice — versat și în trebile de contabilitate, și după o pracsă cel puțin de trei ani sĕ fi depus esamenul practic despre administrațiunea economică a bisericei noastre.

4. La alegerea referenților se va lua respect la aceste recerințe, și încât nu le vor avè, li se va pune condițiune și termin pentru suplinirea acelora.

5. La alegerea celorlalți asesori onorari și suplenți se va lua în băgare de seamă, ca ei sĕ fie cât mai bine versați în resortul senatului pentru care sûnt chiemați, și anume cei bisericesci sĕ sĕ aleagă din cei mai vechi și mai înaintați în rangul ierarchic, — cei scolari din cei mai practisați pe terenul scolastic, — eară cei epitropesci din cei mai practici pe terenul economic.

Afară de aceea la alegerea asesorilor sĕ se ia în considerare, ca fie care eparchie sĕ fie representată, eară la alegerea suplenților, ca cea mai mare parte din ei se fie locuitori în Sibiiu sau cât mai aproape. La alegerea asesorilor și suplenților bisericesci precum și a referenților speciali se recere întărirea metropolitului.

§. 45. Secretariul consistorial se alege prin consistoriul plenariu din sinul acelor bărbați cualificați pentru posturile mai înalte bisericesci, cari pe lîngă absolvarea studielor teologice e licențiat încă de o facultate academică, juridică sau filosofică, — au cunoscința deplină a limbilor patriei, și după o praxă cel puțin de trei ani la vre un consistoriu atât în manipulațiune cât și în concept a depus esamenul practic din toate ramurile administrațiunei bisericesci.

§. 46. Cassariul și controlorul dela oficiul de cassă metropolitan se aleg prin consistoriul metropolitan din sinul acelor bărbați ortodocși români, cari după o praxă cel puțin de trei ani la vre un oficiu de cassă, a depus esamenul practic despre manipulațiunea de cassă în toate ramurile ei. — Tot asemenea se alege și exactorul dintre acei bărbați români ortodocși, cări avênd o praxă cel puțin de trei ani la vre un oficiu esactoral va depune esamenul practic despre contabilitatea în administrațiunea bisericească.

§. 47. Protocolistul, espeditorul și archivariul metropolitan se denumesc de metropolitul pe calea înaintărei graduate din sinul acelor tineri practicanți ai metropoliei, cari absoluți fiind din sciințele teologice și juridice sau filosofice au servit cel puțin trei ani la vre un consistoriu bisericesc, eară canceliștii și practicanții din sinul stipendistilor bisericesci absoluți din studiele teologice și juridice sau filosofice cu dreptul de înaintare în statul concretal, preferindu-se numai cei ce au obținut și diploma de doctor în vre o facultate.

§. 48. Fiscalulul se alege prin consistoriul metropolitan din sinul acelor advocați români ortodocși, cari au cancelaria advocațială bine întocmită în Sibiiu, ear' defensorii matrimoniali se aleg de senatul bisericesc din sinul bărbaților români ortodocși locuitori în Sibiiu, cari pe lîngă absolvarea sciințelor teologice și juridice au depus la vre un consistoriu esamenul practic pentru defensiunea matrimoniale.

Pentru substituțiuni în afară presidiul poate denumì fiscali și defensori matrimoniali metropolitani titulari și dintre bărbații locuitori afară de Sibiiu, dacă au recerințele prescrise.

§. 49. Medicii și technicii titulari metropolitani se denumesc de presidiu din bărbații, cari au cualificațiunea recerută, dacă se află în Sibiiu din acestia, ear' în cât nu se află acì, din apropiere.

§. 50. Pentru posturile salarisate dela consistoriul metropolitan și dela oficiele ajutătoare, dacă e de lipsă, se poate escrie și concurs cel puțin cu 30 dile înainte de alegere sau denumire.

(Va urma.)

Posta din urmă.

În Viena se arată simptome antisemitice, despre care unele foi dic că n'au nici o însemnetate, dar cu toate aceste le discută pe larg. În fruntea agitațiunei este cunoscutul germanofil Schönerer, cărui „P. Ll.“ i impută un cult esagerat față cu Bismarck.

Starea sănătății împĕratului Germaniei, spune „Presse“, cu toate buletinele contrare, însuflă îngrigire. Medicii recomandă cruțare și strămutare grabnică la Wiesbaden.

Un coresp. scriind la „Times“ despre încercările Rusiei de a se alia cu Francia, spune că Scobeleff a fost trimis la Paris se sondeze terenul însĕ cu toate aceste Ignatieff n'a fost hotărît la resboiu; pentrucă el scie că Germania, printr'un marș cutezat, în 48 de oare, poate tăia (Polonia congresuală de cătră Rusia și poate încuia toate garnizoanele rusesci din trênsa. Ignatieff a voit numai se sparie pe Germania ca sĕ se întoarcă la alianța triplă.

Varietăți.

* (Denumire.) Jeronim Uieț preot gr. or. în archidiecesă este denumit capelan militariu cl. 2. în rezerva; asemenea Alecsandru Viciu p. gr. cat. în arhidiecesă; Ioan Cupșa pr. gr. cat. în în diecesa Gherlei.

* (Eșire). Dr Ioan Negoe, la cerere, a eșit din complecsul armatei unde era medic superior în reservă.

* (Feriile) pe sfintele serbători ale învierii Domnului, pentru elevii din institutul „Andreian“ — afară de clericii an. al III — sau început Joi în 25 a lunei curente și vor ținè până la Dumineca Mironosițelor adecă până la 11 Aprilie a. c. v. inclusiv.

* (Scrisoarea Reginei române cătră președintele comitetului general al Presei din Bucuresci.) În legătură cu varietatea din Nr. trecut „Patroana etc.“ publicăm scrisoarea în adever interesantă. Eată-o:

Domnule Rosetti! Abia eșiți din greutățile ernei, și atunci când ni era permis sĕ așteptăm că cu întoarcerea primăverei, veselia și speranța vor înverdì în inimi ca pe frumoasele noastre, câmpii eată că noue nenorociri venirĕ sĕ bântue în mai multe locuri pe frații noștri. Focul, groaznicul element care primejduește vieața, mistuește într'o clipă avutul bogatului și în sudoare muncitul avut al sĕracului, focul ajutat de uscăciunea și seceta ultimelor luni, a făcut multe și nefericite victime în orașele și târgurile țĕrii. Nenorocirea este mare, dar trebue sĕ credem că, dacă Dumnezeu nu voește sĕ contenească nevoile și întêmplările grele cari vin asupra omului, dênsul nu voește asemenea sĕ contenească vreodată în sufletul nostru mila, compătimirea și devotamentul către semenii noștri, și pune însĕși nenorocirea, ca obărșia dulcelui și recoritorului isvor al caritătii. Dovadă este graba ce s'a pus și de astă dată spre a se da ajutor celor încercați de foc și atât în capitală cât și în provincii. Comitetele se formeaze mijloace, se caute apeluri, se facă spre a se aduce ușurare. Presa credincioasă misiunei ei de făclie a luminei și de îndemnătoare la fapte bune, s'a pus, că în totdeauna și acum, în capul mișcării. Nu mĕ îndoesc dar de succesul ce vor obține atâtea nobili silințe și cât pentru mine voiu fi fericită a pune tot concursul meu la dispositiunea inițiatorilor acestei opere de binefacere.

Primește, domnule Rosetti, încredințarea stimei ce 'ți păstrez.

Elisaveta.

* (*Am ajuns în corn de capră.*) În nrul 20 a foaiei noastre am publicat o corespendență scrisă cu cunoscință *clară* de causă și totodată și cu inima unui creștin scârbit de un *scandal* comis de un nesocotit, fie și jude măcar, asupra unui preot în *funcțiune* cu *epatrafirul*, semnul puterei de legare și deslegare, de grumadi și cu crucea lui Chs în mână. Fiindcă în corespondență dl *Szolga-birĕu* Ilarie Muciu, ca pretins protector al dlui jude bătătoriu de preoți încă și-a avut partea, s'a fi supărat. Dacă ar fi numai cu atâta, dar după ce cel cu pricina ne „festeleste“, cum ni se spune, într'o foaie, care cu toate că e spriginită și binecuvêntată de foaia diecesană a episcopiei Aradului, este murdară și scârnavă până la greață, ne trimite și o corespondență cu doveḑi *ilustrate*. Se nu rîdă nimenea. Ilustrațiunile sûnt la sfârșitul corespondenței în șireag, ca la comanda nevĕḑută a dlui Szolgăbirĕu. Deci eată aici cornul de capră și începem corespondența:

„În Nru 20 al „Telegrafului Român“ din anul curent a apărut o corespondență sau mai bine ḑis un pamflet monstruos, în care se atacă pretorul cercului Sălište dl Ilariu Muciu Ureche în un mod atât de brutal, încât subsemnații nu putem sĕ nu reflectăm față de aceea corespondență mincinoasă și tendențioasă, rugând pe on. Redacțiune se dea loc acestui rĕspuns în coloanele ḑiarului „Telegraful român.“

„.. Căci, ḑice un poet german, unde lipsesc conceptele se presentă la timp potrivit un cuvênt.“ Aici on. cetitori vor vedea că nici cuvinte potrivite nu se presentează. Ce deosebire între pretinsul „pamflet“ și rĕspuns.

Et nunc venio ad.....

„Nu ne mirăm de miserabilul (???) d. corespondent, carele convins de neadevĕrul asertelor sale nici nu a cutezat a'și subscrie faimosul nume, dar ne mirăm cum de domnul Redactor *Cristea*, pe carele noi îl cunoascem de un bărbat cu o judecată sănătoasă și cu o logică serioasă și care cunoasce pe dl pretor Muciu din fapte positive și din acte, — cum de dsa a putut da loc în coloanele ḑiarului oficios (?) al bisericei gr. or. unui astfeliu de pamflet eșit drept product miserabil din peana unui om răutăcios, fără pic de observare.“

Ei bine, observarea noastră ni-am făcut-o aḑi în fruntea acestei notițe.

„Noi nu sûntem dedați se lăsăm ca minciuna se triumfează, ear adevĕrul sĕ fie persecutat și energia folosită în favorul comunelor noastre sĕ fie privită ca răutate și din causa că aceasta, apoi și din causa că noi cunoascem mai bine pe dl pretor și de sigur sûntem mai competenți a ne pronunța asupra faptelor lui, decât un corespondent anonim și mincinos, etc. etc.“ în tonul acesta, vrênd sĕ arete că di Szolgăbirĕu este activ, energic, este și național, căci a fost la îngropăciunea Arch. și Metropol. Șaguna la care a arangiat un conduct, a fost la esposiție și la alte petreceri naționale și în sfârșit e un funcționariu harnic. După care vin subscrierile unor primari și notari din cercul dlui Muciu.

Despre activitatea etc. dlui Muciu în total n'a fost vorba în corespondența din Nr. 20, ci despre casul cu preotul batjocurit; *that is the question.* La aceasta trebuia și onorabilii subscriitori sĕ respundă în „vîrtuosul“ respuns ..... Căci astfel, credem că nu mai aveau lipsă de lungi esplicațiuni. — Era mai bine, credem, sĕ ni se spună că preotul Platoș n'a fost bătut și n'a fost dus, el și învĕțătoriul Radu, cu gendarmii la Sălište și atunci ne dam — legați.

* (Mitropolitul Primat din Bucuresci a invitat, ḑice „Gazette de Roum“., pe archimandritul Călinescu din Bucovina ca sĕ ia parte la sfințirea sf. mir, Joi, în septămâna patimilor.

* (Președintele camerei.) din Wasington d. Kaifer, nu mai permite deputaților să și restauratese forțele cu câte un pahar de vîn etc. în timpul ședințelor. O foae din Pittburg voind, se vede, a consola pe representanții poporului ḑice: „Nu vor muri ei de sete; acum își vor lua cu ei în buzunar sticla cu rachiu, poate în forma unui nerghelele. Țeava de gumi se poate ascunde lesne pe supt degete. Prefăcêndu se că 'și curăță dințiì cu scobitoarea, în realitate vor suge la *Wuppdichh*“ — Sĕ pare că cei din Pittburg sciu ce se petrece în capitol.

* (Oscire neadevĕrată, „Gazette de Roumanie“ anunță în numerul de aḑi că la Varna s'a ivit casuri de coleră printe pelerinii veniți dela Mecca dintre cari trei au și murit. Aflăm ḑice „Resboiul“, că aceasta scire nu este exactă, căci cei trei pelerini n'au murit de coleră, ci de oboseala drumulului.

* (Condamnați ruși călătorind pe vis col.) Orice călătorie mai lîngă este impreunată cu multe greutăți si chiar pericole, dar cine e silit sĕ călătorească prin orientul depărtat al Siberiei și în fine ajunge la ținta dorită acela se poate felicita; că a putut învinge atâtea neajunsuri și că a scăpat cu vieață. Suferințele și pericolele, la cari e espus cineva în pustiurile Siberiei sûnt multiple și teribile. De șosele nu poate fi vorba; urmele carelor le acopere adeseori zăpioase ale lui Stefan este punerea portretului sĕu propriu în urma celor 4 evangelisti, el care după bătaia dela Podu-Nalt, a ordonat ca nimeni sĕ nu'i atribuie dênsului victoria, ci lui Dumneḑeu.

Anti-barbistii au la urma urmelor argumentul cel mai puternic din toate, concordanța între portretele dela Homor, Iași, de pe aer și de pe patrafirul dela Dobrovăț.

Întru cât privesce portretul de pe aerul dela Putna, eacă ce ḑice pictorul bucovinean Epaminoda Bucevschi: „cusătură, de și primitivă, totuși din ea „se vede cum că eroul nostru nici când „n'a purtat barbă, ci a fost chiar și „la bêtrânețe cu barba rasă, fața i-a „fost plină și părul blond.“

Aceea ce coroborează autenticitatea acestui chip, este portretul mural dela Iași; trăsurile sûnt aceleași ca și din evangeliar, ochi deschiși, sprincenele urcate, nasul coroet și nările umflate, fața bucălată.

Eacĕ nisce trăsuri fisiognomice care ne par a fi în deplin acord cu cele spuse de Grigorie Ureche în: Domnii țĕrei Moldovei și viața lor.

Așa dar cestiunea sciintifică e de deplin lămurită. Până și cel mai aprig barbist din Academie, domnu Hasdĕu în urma probelor ce i s'au adus, a sfârșit a recunosce că portretul din tetravangel este în adevĕr al lui Stefan Cel Mare ear' nu al lui Petru Rareș.

Avem deci adevĕratul portret al lui Stevan Cel Mare, al celui mai mare Domn al Moldovei, însă fără barbă.

Mulți își vor fi închipuind că cestiunea aceasta a barbei este îndiferență. fiă că ne-am pronunța pentru portretul dela Rădăuți, fiă că am admite pe cel dela Homor. Vai! nu e astfel, cestiunea sciintifică e legată de o altă de aceeași însemnătate, care turbură mintea a o mulțime de crestini și care a dat nascere la discuțiuni tot atât de înfocate în sinul unei alte Adunări.

N. Xeno[illegible]

pada, în cât călĕtorul rătăceste perdut prin bărăganul de zăpadă şi dacă nu pere de foame sau ger, apoi cu greu scapă de lupii cei numeroşi.

Dacă cineva, care dispune de mijoace întâmpină atâtea greutăţi călĕtorind prin Siberia, cu atât mai mult sûnt de plâns cei condamnaţi de despotismul rusesc sĕ meargă în Siberia spre a muncì în minele de plumb. Nenorocitele victime ale tiraniei rusesci mânate de cnuta cazacului, deabia străbat înainte prin zăpada cea mare. Soldaţii cu inima impetrită, cărora sûnt încredinţaţi acei sermani, nu simt nici o milă cu cel care cade în drum, sdrobit de oboseală şi de ger.

Adeseori moartea e o mântuire pentru asemenea nefericiţi.

* (O americană). — Din Paris sĕ scrie: „Doamna Makay, soţia unui Krösus american, aruncă în dreapta şi în stânga comorile de argint din Nevada. Mai în ḑilele trecute a expus în salonul ei tabloul zugrăvit de Meissonier, ce costă 100,000 franci. Pentru viitoarea espoziţiune artistică, Bonnat va face portretul acestei americane. Spre acest scop doamna Makay va îmbrăca faimoasa rochie, dată cdinioară împĕrătesei Eugenia de oraşul Paris şi pe care Americana a cumpĕrat'o acum cu 100,000 franci. La dentelele acestei rochii de mătase albă s'a lucrat 14 ani de ḑile."

* (La confederazione latina). Con sede in campidoglio Abonamentul pe un an pentru Europa fr. (10) Direcţiunea şi Administraţiunea via del bufalo, 138, Roma.

Avis important „Confederaţiunea latină" care se pulica în Macerata de către dl Bruto Amante, decorat cu ordin de ofiţer al „Stelei României" de către M. S.Regele Carol, va relua acum publicaţiunea sa la Roma, într'un mod regulat şi mai frecuent, ceea ce nu s'a putut face în acel mic centru.

„Confederaţiunea lătină" are de a propaga uniunea federativă a naţiunilor latine (Italia, Francia, Spania, România, Belgiu, Portugalia) cu singurul scop de apărare şi pentru a putea contrabalanţa influenţele politice şi de asorbire ale panslavismului şi ale pangermanismului.

România care în confederaţiunea latină în timp de trei luni, a ocupat un loc principal, va ocupa acum un loc cât se poate mai important în coloanele noului ḑiaru, de oare-ce simţim datoria, de a strînge cât se poate mai mult legăturile intre România specialmente şi Italia, pentru comunitatea de origine, reciproca simpatie a popoarelor şi comunele aspiraţiuni de naţionalitate. Noi nu putem de cât a mulţămi Românilor de spriginul ce ne-a dat în trecut, şi sperăm că îl vom avea şi mai mare pe viitor, şi cu atât mai mult vom face tot posibilul ca ḑiarul nostru periodic, sĕ fie demn de sprijinul, publicaţiunei sale sĕptămânale (va apare în fie-care Duminecă) şi făcută din *Roma*, reşedinţa naturală a unei propagande care'şi propune echilibrul raselor, întemeiat numai pe o garanţă sigură de pace şi de desvoltare pacifică şi progresivă a popoarelor latine.

Director al ḑiarului va fi comandorul *Enrico Amante*, *Senator al regatului Italiei*, vechiu filolatin şi filoromân, care de mai mult de 40 ani propagă ideia unei confederaţiuni latine.

Ḑiarul va publica articoli politici şi articoli literari: va căuta nu numai unirea politică a popoarelor de aceeaşi rasă, dar încă şi unirea morală indicând lucrările mai importante în literatură şi în arte, cari se vor publica în ţĕrile latine. Pentru acest sfârşit ne vom procura corespondenţe din Păris, Bucurusci, Madrid, Lisbona, Bruxelles, etc. şi vom fi recunoscători de sprijinul pe care publiciştii de idei filo-române, vor binevoì a da ḑiarului nostru.

Vom fi recunoscători ḑiarelor române care vor avea bunăvoinţă a reproduce întocmai, în coloanele lor, presentul manifest, şi acelora cari vor bine-voì de a face scimbul cu ḑiarele lor.

„Confederaţiunea latină" se va publica la Roma, în fiecare Duminecă,

Primul numer, în mod escepţional va apare la 21 Aprilie viitor, *aniversrea nascerei Romei, leagănul naţionalităţei romane*, care împlinesce 2634 ani dela fundaţiunea ei.

Preţul abonamentului pe un an este de *lei ḑece* (10).

A se adresa cu scrisori, mandate postali sau cu ori-ce alte publicaţiuni la adresa următoare:

Direzione della Confederazione Latina
Via del Bufalo, Nr. 138.
Roma.

* **Pentru cei arşi din Săcel** au mai întrat 20 fl. Continuarea listei în numĕrul cel mai de aproape.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 6 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.65	118.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.50	90.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	108.75	108.57
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.—	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	133.25	133.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.75	96.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96 50	96.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	96.50	96.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	99—	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	75.90	75.90
Datorie de stat în argint	76.65	76 50
Renta de aur austriacă	95.30	93.25
Sorţi de stat dela 1860	129.25	129·50
Acţiuni de bancă austro-ung.	820.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	320.50	320.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	313.50	314.50
Sorţi ungaresci cu premii	118 60	118.50
Sorţi de regularea Tisei	109.60	109.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.60
Na oleon.	9.50	9.48
100 marce nemţesci	58.65	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.70	119.80

Nr. 126. [48] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de a III a clasă din Barcea mică protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu supra-edificatele cele mai necesarie la economia de câmp şi grădina de legume.

2. În naturale, dela 68 numeri de case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit şi stola usuată.

3. Porţiunea ccnonică preste 7 jugere pământ parte arător, parte fênaţ, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 260 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a-'şi adresa suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic" şi al „Regulamentului" congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat

Deva în 10 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteaal al Devei

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Nr. 49. [49] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Bastea cu filia Holdea ppresbiteratul Dobrei se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică 14 jugere 57□° parte arătoriu parte fênaţ.

2. În naturale dela 94 nrii de case, câte 2 mesuri de cucuruz nesfârmit şi stola usuată, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch au sĕ'şi adreseze suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic" şi a „Regulamentului" congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul până la terminul de mai sus.

Deva 10 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Nr. 39. [51] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parocliei vacante de clasa a III-a Bandul de Câmpie în ppresbiteratul Mureş-Oşorheiului se deschide concurs întru înţelesul laudatei ordinaţiuni consistoriale din 31 Decemvre 1881 Nr. 3800 până inclusive 30 Aprilie 1882 v.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu grădină în preţ de 35 fl.

2. Folosirea cimiteriului 30 fl.

3. 27 jugere de pământ clasa II, III şi IV 135 fl.

4. Dela 120 familii câte o merţă veche de bucate, din care ⅓ compete cantorelui 80 fl.

5. Câte o ḑi de lucru 48 fl.

6. Venitul competinte de crâcĭmărit şi al unei fundaţiuni 17 fl.

7. Venitele stolari 64 fl. —

Suma 409 fl.

Doritorii de a ocupa această parochiă au de a-'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „Statutului organic şi „Regulamentului" congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral al Mureş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

M.-Oşorheiu 22 Martiu 1882.

Parteniu Trombiţaş m. p,.
protopresb.

Nr. 80. [50] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III Nadaştia protopresbiteratul Geoagiului II-lea se escrie concurs pe basa ordinaţiunei Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 31 Decemvre 1881 Nr 3400.

Emolumentele sûnt.

1. Folosirea cimiteriului, care după foaia catastrală are o estindere de 1 juger 500□° cu un venit anual de 20 fl.

2. Venitele stolari preste tot computate 100 fl.

3. Dela 68 familii câte una ḑi de lucru amĕsurat stării parochienilor: cu carul cu plugul s'au cu palmele, cari dau un venit anual în sumă de 54 fl.

4. Dela 68 familii câte două mĕsuri de cucuruz nesfărmit cari dau un venit anual în sumă de 60 fl.

Suma totală 234 fl.

Doritori de a ocupa această parochie au de a 'şi aşterne petiţiunile instruite conform dispoziţiunilor statutului organic şi a regulamentului congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral până la 25 Aprilie a. c.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului II în Secărămb la 1 Martiu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial din Nadastia.

Sabin Piso
protopresb.

Nr. 42. [47] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de capelan lângă neputinciosul paroch din comuna Rod, protopresbiteratul Mercurei, Ioan Florian, se deschide concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul anual pentru capelan este 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Mercurei.

Din şedinţa comitetului parochial a comunei Rod, ţinută la 27 anuariu 1882.

Ioan Droc m. p., adm. prot. ca preşed. **Ioan Genie** m. p, notariu.

[52] 1—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit-sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. O roloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi 1|13 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

P. T. DD. cari vor a înnoi abonamentul pe un ¼ de an și acei ce vor se aboneze de nou sûnt rugați a grăbi, ca administrațiunea sĕ se poată orienta cu nrul ediției-unei. Condițiunile în fruntea foaei.

Un articul „La adresa sinoadelor eparchiale" din lipsa de spațiu și sosind ceva cam târdiu am fost siliți a'l amâna pe nrul procsim.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Martie

Eri avea sĕ sosească min. pres. Tisza la Viena ca sĕ ia parte la conferențele ministeriale comune, în care sĕ se statorească definitiv propunerile ce sûnt a se înainta delegațiunilor. Creditul ce se va cere, ḑic organele oficioase, va fi 25 până la 30 milioane. Delegațiunilor li se va presenta un memorand despre situațiunea din provinciile ocupate.

Dela Petersburg vine scirea oficială că Gorciacoff (de 84 de ani) s'a retras definitiv dela postul de cancelar și în locul lui fu denumit ca ministru al afacerilor esterne Giers. Denumirea aceasta, unele ḑiare, o consideră ca semn de pace. „P. Ll." care în un articlul prim de duminecă înfățișează situațiunea pacinică a Europei într'un mod foarte problematic, purcedênd dela tema că Austro-Ungaria trebue sĕ se ciocnească cu Rusia — ḑice că denumirea lui Giers este numai un provisoriu și Ignatieff n'are decât sĕ mai fie în așteptare. Pentru întărirea presupunerei sale „P. Ll." împărtăsesce scirea, că țarul a luat ca educator pentru clironomul seu pe cunoscutul panslavist Catcoff. La aceste adaugem, după „D. Ztg." din Viena, că țarul în același timp, în care a denumit pe Giers ministru de esterne, a dispus instituirea unui comitet, cărui i s'au încredințat lucrările de întărirea fruntariilor apusene. Între membrii acestui comitet se află și generalul Obruceff, care la 1879 a fost însărcinat cu misiunea de a arangia un plan de resboiu ruso-francez contra Germaniei și Austro Ungariei.

Încoronarea țarului s'a amânat, spune „V. Z.", din causa că s'a descoperit că nihiliștii și-au ales de vatra lucrărilor lor cetatea de încoronare Moscva. Țarul și familia lui este atât de consternat de descoperirile din urmă încât la pasci n'a primit pe nimenea la sine.

Contele Hoyos, fostul trimis austro-ungaresc la Bucuresci, a fost primit luni de regele Carol al Romăniei în audiență de ḑiua bună. Audiența a ținut o oară. Bălăceanu s'a întors în 7 Aprilie n. la postul seu la Viena.

Rescoala.

Luptele din provinciele revoltate au venit acum în stadiul de a fi definitiv decise. După nisce pregătiri serioase comandantul trupelor imperiale a făcut un atac combinat asupra insurgenților, care s'a terminat aproape cu totala nimicire a acestora. Acum când compania e mai terminată, vom da o schiță despre ultimele lupte decisive după un corespondent, care a fost martor ocular al operațiunilor din urmă:

Crivoscia, ḑice corespondentul, e curățită. Divisiunea Winterhalder, fiind spriginită din Erțegovina de divisiunea Kober sub comanda colonelului Hranilovici de Cvetlici străbătênd cu noroc în ḑilele dela 3—5 Aprile partea nordostică a Crivosciei, care era ocupată de insurgenți, a alungat pe insurgenți din toate unghiurile, a ocupat posițiuni noue în Pazua și în alte puncte, lărgind astfel sfera de putere a armelor imperiale până în apropiarea granițelor muntenegrene. Coloanele noastre, care foarte adese ori au întimpinat o resistență aprigă, au ocupat Pazua, Lizacul, Macia-Planina, Bielamora întreagă, dealurile din șesul dela Dragali și însuși acest șes în toată întinderea sa. Insurgenții respinși din Bielamora s'au încercat a resista în casele diverselor sate, mai cu samă în Dragali. Prin aceasta trupele fură silite a aprinde toate satele, pentru a împiedeca ori ce altă resistență din partea insurgenților. Neînsemnatele pierderi ale trupelor sûnt a se atribui conducerei de tot abile și eminentului plan al operațiunilor. Până acum (6 Aprile) nu avem de înregistrat nici un mort, ci numai 9 răniți — între cari unii sûnt greu răniți. Acești răniți sûnt dela bataliunea 24 de vênători (Boemia) și dela regimentul al 14. (Austria de sus); la celelalte trupe, de es. la regimentul din Caransebeș, rănirile au fost atât de ușoare, încât soldații după legarea ranelor au putut se revină la trupă. Perderile contrarilor nu s'au putut constata exact nici de astă dată, pentrucă insurgenții trăgeau dintr'o depărtare foarte mare și se retrăgeau la apropiarea trupelor noastre la 5-600 pași. S'au aflat totuși la 5 Aprile trei insurgenți morți. Insurgenții duceau pe răniții lor îndată cu sine. Cele mai crâncene și lungi lupte s'au întêmplat la eșirea defileului dela Lupoglava. Pe Vercianic și Percinagora în partea sudostică dela căldarea Dragalului, Crivoscianii ridicaseră nisce baterii puternice de piatră. Trupele străbătênd trei ḑile aceste părți s'au urcat pe nisce munți înalți și pustii, unde până acum nu au mai călcat picior de trupă și unde nu se află nici locuințe omenesci. Ele au trecut pela posturile cordonului muntenegrean, cari, fiindcă esteriorul lor abia se deosebesce de al Crivoscianilor, strigau soldaților nostri: „Cordo," ca se nu tragă asupra lor din eroare. Posturile aceste au făcut trupelor noastre când au trecut pe acolo onoruri militare. Ba în unele puncte posturile cordonului muntenegrean strigară trupelor noastre: *Zivili bratci!* Lupta cea mai viuă s'au întêmplat la 5 Aprile pe dealurile din înaltul șes Dragal. Cele două tunuri aședate pe Veliki-Zagvozdac, unde se afla și generalul Winterhalder, care cu o ḑi mai înainte dirigease operațiunile dela Macia Planina, împreună cu statul seu major, trăgeau cu efect asupra unei cete de insurgenți ce se încuibase dealungul înălțimilor deasupra lui Cerni Nugle. La ameaḑi întrevenì o pausă scurtă în urma unei aprige tempestăți. După ce fu străbătut întreg teritoriul nordic al Crivosciei unele despărțeminte de trupe remaseră la unele puncte ce trebuiau ocupate timp mai îndelungat, ear' grosul armatei fu comandat sĕ între s'au în Crcvice sau în Han și Cercovaț. Abia se depărtaseră trupele, și pe înălțimele ostice ale șesului Dragal și apoi și pe șes însuși se iviră earăși diverse grupe de Crivosciani. Ele de bună samă trecuseră, fără a putè fi controlate sau împiedecate, granița și după plecarea trupelor earăși se reîntoarseră. Preste tot și la toate punctele numĕrul insurgenților ce s'au opus trupelor nu e mai mare ca 400, dovadă, că cetele de ajutor ale lui Trifko Vulcalovici îndată după desastrele ultime au trecut în Erțegovina și că mulți Crivosciani se află acum în Muntenegru. Clădirea călilor, fortificațiunile și locuințele în Crivoscia fac progrese însemnate, cu toate că transportarea materialelor de clădire pe munți e împreunată cu mari spese și greutăți. Serpentinele spre Greben, fortificările dela Greben și Ledenice sûnt bune. Caraula în passul Bratlo e gata. În curênd se va construì un drum dela Castelnuovo până la Bratlo. Oficiul telegrafic de postă și de câmp funcționează. Până la mijlocul acestei luni se vor construi 10 barace de lemn la Crcvice pentru internarea trupelor, se va sparge și o speluncă naturală în stâncă, pentru a construì o cisternă cu un spațiu de 264,000 litre.

FOIȚA.

Înmormêntarea Baronului Georghiu Hurmuzachi

Fundator și President al „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina", ablegat la senatul imperial vienez, proprietar mare etc. etc. *)

(răpausat în Cernăuți în 1/13 Martie a. c. în etate de 65 ani).

În numĕrul precedent al „Aurorei române" din 1 Martie a. c. aduserăm la cunoscința prea stimaților nostri cetitori dureroasa și mult întristătoarea veste despre repausarea Baronului George Hurmuzachi, fundator și președinte al „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina." — Perdere națională nereparabilă, care nu se poate descrie, ci numai simți de către fie care român adevĕrat, și ales de către românii bucovineni, căci și nobila patriotica familie Hurmuzachi a fost pentru biserica și populațiunea noastră bucovineană „un al doilea adevĕrat ânger păzitoriu!" Și istoricul viitoriu al culturei și desvoltărei noastre naționale, ba mai mult a Bucovinei chiar, — va trebuì sĕ atribue acestei familii o însemnată parte din ea.

Baronul George Hurmuzachi pătimia deja de vre o doi ani încoace și puterile fisice îl părăsiau vĕḑênd, așa încât aceasta mare perdere se ascepta din ḑi în ḑi și nu surprinse pe nimenea. Îndată însĕ ce ajunse ea la cunoscința onoratului public, se și grăbiră amicii și cunoscuții stimători, precum și corporațiuni întregi a esprima condolența lor consângenilor întristați, ales mult stimabilei doamne baronese vĕduve, Eufrosina Hurmuzachi.

Comitetul „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina" condus de vice-președintele Societății, Preacuviosia Sa Părintele Archimandrit Miron M. Calinescu, depuse a doua ḑi pe racla neuitatului lor președinte o cunună frumoasă de laur verde, de care atârnau două panglice mari în colorile țĕrii și ale Societății literare, ce purtau inscripțiunea în aur: „Neuitatului și mult meritosului Fundator și Președinte" — „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina", și esprimă apoi mult stimabilei d-ne baronese și celorlalți consângeni condolența întregei „Societăți literare" vĕduvite prin repausarea baronului. Astfeliu făcură și alte persoane și corporațiuni, precum Societatea „Armonia", Societatea academică „Junimea" etc. etc. dovedind marile și multele simpatii, ce le avea repausatul Baron în sinul țerei și al societății noastre, pe când preuțimea noastră din Cernăuți se perândă făcênd rugăciuni lûngă Repausat; ear' prea onoratul corp profesoral al gimnasiului gr. or. din Suceava adresă „Comitetului Societății vĕduvite" următoarea telegramă de condolență: „Prea onorabila „Societate pentru cultura și literatura română în Bucovina" bine-voească a lua la cunoscință espresiunea simțemintelor de durere de care sûntem petrunși din causa perderei Bărbatului celebru și ne uitat al țĕrii și națiunii, Domnul Baron Gheorgiu Hurmuzachi." Corpul profesoral al gimnasiului din Suceava.

Asemenea în ḑiua înmormêntării, Joi în 16 Martie st n. se grăbiră toți Cernăuțenii a'i face Repăusatului ultimele onoruri, începênd dela Președintele Țerii Baronul Alesani, Domnul de Klimesch, primariul Capitalei, și alte autorități civile, militare și scolastice în frunte cu șefii lor, până la cel mai simplu cetățean, căruia nu'i remase necunoscută activitatea binefăcătoare a repausatului Baron și nobilu lui caracter.

Ales Prea Sânția Sa Părintele Archiepiscop și Metropolit Dr. Silvestru Morariu dempreună cu prea venerabilul sĕu cler a voit și a sciut a'i areta bunului patriot și creștin și mult meritatului anteluptătoriu al Autonomiei bisericei noastre Recunoscința, Stima și Iubirea aceasteia pornind cu procesiunea bisericească dela sânta Catedrală către locuința Repausatului, unde se afla publicul adunat, binecuvêntă acolo pre Repausat și 'l pornì apoi cu rugăciunile îndătinate către Biserica Catedrală dar' nu pe trăsura

*) „Aurora română".

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria și Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

V. Capitlu.

Despe datorințele și drepturile persoanelor oficiali aplicate la consistoriul metropolitan și la oficiele lui ajutătoare.

§. 51. Datorințele și drepturile persoanelor aplicate la consistoriul metropolitan și la oficiele lui ajutătoare se referesc ori în general la toți, ori numai la cei salarisați, ori apoi numai la cei onorari și titulari, — și încât acelea nu sûnt regulate în celelalte capitle ale acestui regulament, se subsumă la cele următoare:

§. 52. Fie care persoană aplicată la consistoriul metropolitan și la oficiele lui ajutătoare e datoare a depune jurământul oficios (st. org. 120), și a împlinì serviţiul sĕu oficial după prescrisele statutare și regulamentare cu rêvnă și diligență, conscienţios și fără părtinire; a se purta atât în oficiu cât și în viața socială așa, ca se dea esemplu viu despre acurateță în oficiu, și sĕ fie far luminător al moralităţii, religiosităţii și onestităţii.

§. 53. Oficialilor metropolitani este interdis a avè atari ocupaţiuni laterali, ce i împedecă dela serviţiul lor regulat, sau sûnt incompatibile cu posiţiunea lor oficială. — Nu li este iertat a purta agenţie sau corespondenţe despre afacerile oficiale ale consistoriului metropolitan. Nu le este iertat a lua daruri sau alte favoruri dela partide în afacerile oficiului lor.

§. 54. În deosebi referenţilor consistoriali și celorlalţi oficiali salarisaţi este oprit a fi totdeodată:

1. În alt oficiu salarisat bisericesc sau civil;

2. Nu pot fi deputat dietal sau a vre unui sinod eparchial, și nice membru a vre unui consistoriu eparchial, precum nice membru a vre unei delegaţiuni sau misiuni, ce cere absența lor mai îndelungată dela oficiu.

3. Nu pot fi proprietariu, redactor sau colaborator a vre unui jurnal periodic.

4. Nu pot fi totdeodată nice profesor, protopop actual sau paroch.

5. Nu pot purta nici o negutătorie, industrie sau altă asemenea ocupaţiune, ce'i împedecă dela împlinirea regulată a oficiului lor.

§. 55. Oficialii metropolitani sûnt datori a ţinè secretul oficial. În deosebi nu li iertat a'și descoperì părerea asupra aceea, că cum are a se resolvì causa înainte de a fi decisă, și nu e permis a descoperì sau critisa părerile și voturile, ce s'au dat la deliberarea obiectului, și la deciderea lui.

§. 56. Presidentelui, referenţilor, asesorilor sau suplenţilor, și notariului de ședință nu li iertat a participa la deliberarea și deciderea causelor în următoarele casuri:

1. În causele sale proprii, sau în celea, dela cari au sĕ aștepte vre o daună sau folos.

2. În causele soţiei sale, a pruncilor sau părinţilor, și a rudeniilor de sânge până la al șeaselea grad sau de cuscrie până la a patra spiță.

3. În causa părinţilor și copiilor adoptivi, precum și a celor ce stau sub tutoratul sau curatela lor.

4. În causele, în cari au păşit ca martor, plenipotenţiat, mijlocitor, sau ca pricepătoriu de lucru.

5. În acele cause apelate la a căror decidere în instanţele inferiori a luat parte.

§. 57. Presidiul va împărţì referatele între cei trei referenţi ordinari după specialitatea senatului, de care se ţin, eară directorul de cancelarie va împărţi agendele de manipulaţiune amesurat între personalul manipulant asemenea chiemărei lor speciali, — însĕ totuși așa ca fie care sĕ fie într'asemenea mĕsură ocupat.

Fie care oficial e datoriu a deplinì agendele lui asignate, — și nu e iertat a le recusa afară de casurile de incompatibilitate.

Asesorii onorari, suplenţii, și oficialii onorari și titulari sûnt datori a se înfăţișa la ședinţele prefixe, respective a'și da operatele cerute la timpul prescris.

§. 58. Referenţii ordinari, secretariul consistorial și oficialii salarisaţi de pre la oficiele ajutătoare sûnt datori în toate ḑilele de lucru a se înfăţișa și a lucra în cancelaria metropolitană respective în cancelariele oficielor ajutătoare dela 9 oare antemeridiane până la 1 oară după ameaḑi și dela 4 oare până la 6 oare postmeridiane, — eară Dumineca și în ḑilele de serbătoare, — dacă afacerile urgente nu pretind mai mult, exibitorul, perceptorul și controlorul se presentează la 11 oare antemeridiane numai pentru protocolarea pieselor, și depunerea banilor sosiţi pe poștă.

§. 59. Fie care referent și oficial salarisat e datoriu a purta preste tot anul un jurnal particulariu de funcţiune, în care se însemneze, ce a lucrat în fie care ḑi. Din aceste jurnale directorul de cancelarie va face o tabelă statistică, din care sĕ se vadă diligența fie căruia, lipsa de puteri ajutătoare, sau superfluitatea postului, — și aceste date consistoriul metropolitan le va substerne congresului cu propunerile corespunḑĕtoare.

§. 60. Fie care oficial consistorial are dreptul de a fi concediat din serviţiu pe șease sĕptĕmâni în fie care an. — Timpul concediului și'l alege fie care după trebuinţă, totuși cu aceea restringere, ca deodată sĕ nu fie mai mult ca jumĕtate din fie care specialitate concediaţi. Presidiul va da aceste concedii ţinêndule în evidenţă prin un jurnal special purtat de secretariu, și va grigì, ca ele sĕ decurgă dnpă ordinea însinuărilor, și se decurgă amĕsurat admisibilităţii oficiali.

Preste șease sĕptĕmâni se poate da concediu numai la casul neapĕratei trebuinţe documentate prin acte credibile. În casul acesta presidiul poate da concediu estraordinariu până la 14 ḑile, — eară pe mai mult numai consistoriul metropolitan.

Absenţiele peste șease luni, dacă provin din boală, condiţionează quiescența sau pensionarea, ear din alte cause sistarea salariului sau demisionarea timporană sau definitivă.

§. 61. Fie care oficial salarisat, care a servit câte cinci ani în vre un post la consistoriul metropolitan, fără sĕ fi înaintat în salariu, și fără sĕ fi fost în acei cinci ani dejudecat pe calea disciplinară la vre o pedeapsă prescrisă, are dreptul de a cere la fie care cinci ani mărirea plăţii cu Quinquenarie 10%, despre care judecă consistoriul metropolitan plenariu.

§. 62. Fie care oficial salarisat dela consistoriul metropolitan e datoriu a contribuì la fondul de pensiune cel puţin 1% din salariul sĕu, care se va detrage regulat de câte ori scoate plata, — are însĕ dreptul sĕ contribue și mai mult — dară nu preste 10%.

Din acest fond va participa el — la cas de neputinţă cu pensiune regulată pentru sine, — și la casul morţii sale va trage vĕduva și copiii lui provisiune, toate în proporţiunea anilor de serviţiu și a percentelor, ce a contribuit la fondul de pensiune.

Asesorii și suplenţii nesalarisaţi precum și ceilalţi oficiali onorari și titulari au asemenea dreptul a participa la beneficiele acestui fond, dacă se vor deobliga și vor împlinì regulat solvirea unui equivalent percentual.

Un regulament special va stabilì normele pentru crearea unui fond de pensiune general pentru întreaga metropolie.

§. 63. Nice un oficial dela consistoriul metropolitan, fie el aplicat prin alegere, sau denumire, nu se poate amova din postul sĕu, decât pe calea înaintărei, sau a cercetărei și sentinţei disciplinare.

§. 64. Sub cercetare disciplinară cade fie care oficial dela consistoriul metropolitan (înţelegênduse de sine că și cei dela oficiele ajutătoare și titulare) în următoarele casuri:

1. Pentru neîmplinirea serviţiului;

2. Pentru călcarea celorlalte datorințe oficioase;

3. Pentru purtarea imorală sau scandaloasă;

4. Pentru corupţiuni, mituire sau estorsiune;

5. Pentru casul dacă a fost dejudecat prin judeţele de stat la vre o pedeapsă împreunată cu perderea oficiului.

§. 65. Pedepsele disciplinarie sûnt:

a) admoniţiunea;

b) înfruntarea;

c) pedepsele în bani prin detragere din salariu;

d) suspenderea temporană dela oficiu și dela exerciarea drepturilor bisericesci;

e) dimisiunea totală din oficiu;

Un regulament special cu valoare pentru toate persoanele oficioase bisericesci din întreaga provincie metropolitană va regula mai de aproape toate casurile de disciplină, pedepsele, forurile de judecată, procedură, executarea sentinţelor aduse, și celelalte consecuenţe împreunate cu acelea:

Până atunci disciplina asupra persoanelor oficioase singulare dela consistoriul metropolitan și dela oficiele ajutătoare ale acestuia o eserciază în prima instanţă metropolitul, în a doua instanţă consistoriul metropolitan, și în a treia instanţă congresul național bisericesc prin un senat exmis ad hoc stătătoriu din 12 persoane sub presidiul unui episcop. — Disciplina asupra întregului consistoriu metropolitan, precum și asupra episcopilor și a metropolitului o exerciază în prima și ultima instanţă congresul național bisericesc prelûngă previa însciinţare despre conclusul de intentare, precum și prelûngă posterioara arĕtare despre resultat cătră Majestatea sa Regele prin ministeriul de culte r. unguresc.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sĕliste în ḑiua de Bunavestire. Dle Redactor! În unul din numerii trecuţi ai „Telegrafului Roman“ am cetit îmbucurătoarea scire, că în. ministeriu reg. ung. a întărit Statutele Reuniunei Sodalilor din Sĕliște. Astăḑi în ḑiua de Bunavestire am și avut fericirea de a asista la prima ședinţă constitutivă a acestor bravi meseriași — neaoși Români, cari întruniţi preste 30 la numĕr în o sală a scoalei au ţinut prima ședinţă.

Îţi sălta inima de bucurie, cum ḑice Sĕlișteanul, îţi era mai mare dragul a te uita la ei, cum în cea mai bună înţelegere sub presidiul vicepretorului din loc desbăteau asupra obiectelor, cari erau puse la ordinea ḑilei. După cetirea statutelor provĕḑute cu clausula necesară a urmat constituirea, care a decurs în mod solid ceea ce servesce spre lauda meseriașilor nostri. De conducĕtor al Reuniunei au ales pre Dl Dr. Ioane Borcia.

Numai cu vre-o câte-va ḑile înainte de Bunavestire s'a înfiinţat și o societate de Pompieri, care până de presinte se apropie de o sută, sperăm însĕ că vom ajunge și a doua sută sub conducerea dlui Ioane Macsim, jude reg. în Săliste. Toate acestea ne promit un viitoriu plin de activitate, care condusă de bună înţelegere va face ca Sălistea atât ca comună bisericească cât și politică sĕ înainteze cu pași gigantici.

Mulţi dintre acești tineri, cari fac parte din acestea societăţi, s'au ocupat încă de mult cu idei de asociare; multă osteneală însĕ i au costat până abia în ḑilele din urmă, i au îmbucurat Înalt. Ministeriu cu retrimiterea Statutelor întărite. Destul că Sfintele Pasci vor afla în Săliste două societăţi adecă: a Pompierilor și Sodalilor.

Deci nu avem decât sĕ dorim bravilor Sălisteni cât și societăţilor lor, viaţă îndelungată și curagiu spre asemenea întreprinderi demne de imitat. Prin aceste fapte mărețe au dovedit că sûnt pĕtrunși de cuvintele laureatului poet: „Unde'i unul nu'i putere, La nevoi și la durere; Unde's doi puterea cresce,“ pe cari de atâtea ori le-au cântat încă ca băeţi de scoală.

Priviţi fruntașilor Sălisteni drept present de Pasci frumoasele Voastre societăţi! De-e Dumneḑeu, ca precum Christos a înviat din morţi așa sĕ reînvie în fii Vostrii simţul strămoșesc, sacrificându-se pentru biserică și naţiune; căci numai în chipul acesta

---

funebrală, ci dus fiind de teologii universităţii noastre Francisco-Iosefine.

Aici pontifică Înalt Prea Sânţia Sa Părintele Archiepiscop și Metropolit, asistat fiind de Înalt Preacuvioșiile Lor Părinţii Archimandriţi: Arcadiu, Veniamin și Miron, precum și de mai mulţi consiliari consistoriali, profesori dela facultatea teologică și catecheţi-profesori dela scoalele mijlocie ale capitalei, dimpreună cu doi Archidiaconi, eară corul seminariul condus de alumnul Vasilovschi cântă excepţionalmente foarte bine.

Aici doria, doria din inimă Înalt Prea Sânţia Sa Părintele Archiepiscop și Metropolit sĕ'i ḑică Însu-și prea nobilului Seu Amic, Coleg și Compatriot ultimul remas bun! Dar simţemintele de sinceră stimă și adâncă Recunoscinţă nutrite tot-de-una pentru nobilul Repausat, dar durerea pentru perderea lui învinseră petrunḑêndul prea mult, și Înalt Prea-Sânţia Sa se vĕḑu silit contra dorinţei, contra programei stabilite al onora pre preacuvioșia Sa Părintele Archimandrit M. Calinesu cu ţinerea cuvântării din partea bisericească! Astfeliu devenì, că aceasta nu se ţinù, conform programei, în Catedrală, ci se amână până la mormênt unde'și și împlinì Preacuvioșia Sa Părintele Archimandrit Calinescu datoria în modu-i îndatinat, în mod excelent, arĕtând, însuflând și ilustrând cu îndatinata-i căldură și elocuenţă, meritele cele mari și multe ale prea nobilului Repausat; ca patriot, ca cetăţean, ca creștin și ca om în genere, cu deosebire pentru Bucovina! — Aretând nespusa perdere, ce am încercat prin repausarea neuitatului Baron George Hurmuzachi!

(Va urma.)

---

*(Minune călindarică). Unele ḑiare vieneze și Budapestane se miră de întâlnirea paștilor crestinesci și adaug că aceasta se întêmplă foarte rar. Eruḑiții în sciinţa călindarelor au perdut din vedere că întâlnirea nu e tocmai așa rară.

---

vom putè ḑice, că avem viaţă, — viitor*).

Sălciva în 26 Martie 1882. De când au întrat în vieaţă stat. org., alegerile de deputaţi sinodali au fost tot-deauna privite cu un viu interes şi de laici dar mai vêrtos de preoţi, şi am observat că la toate adunările electorali preoţimea sĕ aduna in numĕr considerabil, cu o mică escepţi une, aşa ḑicênd mai toată, şi decând am avut onoare a asista la alegerea de deput clerical în cercul Turḑii am fost pătruns de oare care bucurie vĕḑênd că preoţimea noastră pe lûngă toate neajunsurile ce le îndură totuşi nu-şi uită şi de datorinţele sale, — ca aceea ce este în prima linie chiemată a sădì în inimile poporului nostru dreptul şi datorinţa ce'i dă constituţionalismul bisericei noastre.

Acum însă la alegerea de deputat clerical ţinută la 4 Martie v. am observat că preoţimea acestui cerc electoral al Turḑii a arătat un indiferentism foarte bătătoriu la ochi, căci din 3 protopresbiterete abia au luat parte 31 preoţi (!) şi anume din fostul protopresbiterat al Secului 1, din protopresbiteratul Turḑii 11 (!?) ear din a Lupşii 19, în cât privesce fostul protopresbiterat al Secului nu mĕ mir, căci pre lûngă departarea cea mare, sûnt şi foarte puţini la numer (abia vre-o 6 preoţi.) Ce m'au pus mai mult în mirare au fost protopresbiteratul Turḑii, căci din acest cerc, deşi toate parochiile sûnt situate în jurul acestui oraş, totuşi au luat parte abia jumĕtate din preoţime, si şi acesta afară de protopresbiterul şi doară de unul încă, toţi s'au presentat fără reverenḑi (!??) ba nici în cabat lung ci în vestminte scurte ca ori ce sătean, de nici nu i'aşi fi cunoscut că sûnt preoţi, de nu'i vedeam că şi dânşii se presentează cu votul lor la masa presidială, — şi dacă dênşii la astfeliu de ocasiuni solemne se presintă în astfeliu de vestminte, ce costum vor purta în afaceri private 'şi poate închipuì ori cine. —

Escepţiune însă a făcut preoţimea din tractul Lupşii, căci aceasta afară doară de 2 toţi s'au presentat în reverenḑi şi după cum mi-a spus adm. protopresb, din întreg tractul numai 2 au absentat, ceea ce servesce spre onoarea conducătoriului şi a preoţimei tractuale, carea după cum se vede, e conscie de chemarea sa şi că n'a pregetat a veni din atăta departare spre aşi înplini oficiul cel ocupă — Acestea încât privesce preoţimea. — Ce privesce alegerea, aceasta a decurs fără mare sgomot căci, retragênduse P. protpop. Moldovan, de şi erau doauĕ partide în urmă însĕ după renunciarea par. adm. ppresbit. Danciu, — au întrunit unanimitatea voturilor par. T. V. Giaja din Gherla, — carele pentru primadată păşiesce pre arena bisericei noastre în calitatea aceasta, şi cunoscêndu-i voinţa şi însusirile nobile ,mi place a crede că tot deauna va fi la locul ce i sĕ cuvine lucrând impreună cu ceialalţi deputaţi, la ridicarea bisericei noastre. *E.*

Scrisori din Basarabia.

Corespondenţă particulară a „TELEGRAFULUI".

Chişineu, 8 Martie.

Societatea noastră se află în mare agitaţie, din causa scirei de sensaţiune că ḑilele acestea chiar va sosì generalul Gurco cu nesce oficieri din statul major pentru a studia Basarabia dela nord din punctul de vedere al strategiei militare. O mişcare de armată, care se va face în luna Aprilie, se pregătesce chiar de acum, aşa de esemplu, se vorbesce că divisia de infanterie numită Volnski se va muta din actuala ei reşidinţă în districtele Hotin, Bălţi şi Orhei, cu reşedinţa statului major la Hotin. Ce vrea sĕ ḑică această visită neasceptată a erolui dela Şipca?

O înţelegeţi fără ca se vĕ dau esplicaţiuni, aşi traduce şi v'aşi face cunoscut despre cele scrise în această privinţă de către presa rusească din Odesa, dar fiind-că cele scrise nu sûnt interesante şi puţin înţeligibile — nu o fac. Este mai mult de cât evident că presa a primit un avis categoric de a nu vorbì despre aceasta.

Agitaţiunea creată de sosirea generalului guvernor din Odesa nu este tocmai unica causă care preocupă societatea noastră — mişcarea israelită, care s'a început eri, surprinde pe toţi fiindcă se consideră ca un avertisment faţă cu viitorul apropiat. Ovreimea din sudul Rusiei se aşteaptă la un măcel adevĕrat; sûnt familii întregi cari îşi desfac averea lor totală pentru a putè emigra cât de curênd. Unii se duc în Austria, alţii pleacă spre America, ear' alţii sau în Palestina sau îşi iau lumea în cap, declarând că pentru dênşii *ubi bene, ibi patria.* A! mĕ cam tem de România, ca nu cum va sĕ se opreascâ tocmai acolo marea parte de această emigraţiune forţată. Partea femeiască, copii ovreesci sûnt vrednici de plâns, fiindcă tocmai pentru dênşii primejdia este mare. Ovreii din Rusia declar că sûnt siguri că o revoluţiune mare va isbucnì în imperiu şi că valurile poporului resculat înainte de toate se vor revărsa asupra lor. Ei nu cred de loc în forţele guvernului, declarând, că şi el îi va sacrifica, fiind bucuros încă de a scăpa cu atât. Această mişcare din sudul Rusiei a atins şi pe ovreimea din Basarabia.

— Dar voi de ce vĕ temeţi? Nu sûnteţi ca se ḑic aşa în Rusia, sûnteţi printre români? întrebam eu ḑilele acestea pe rabinul Blumenfeld de aici.

— Apoi veḑi mata, noi sûntem siguri că în fine şi moldovenii vor perde în cele din urmă răbdarea.

Eată dar părerea ovreilor, despre starea în care se află imperiul întreg.

Este evident că emigrarea evreilor din Basarabia, dacă însĕ ea va fi un ce serios, n'ar ocasiona o mare înlesnire. Pentru a vĕ da o idee despre situaţiunea socială a acestui element străin faţă cu poporul român din Basarabia, vĕ dau aci numai câteva cifre privitoare la districtul Chişinĕu. În momentul de faţă districtul nostru numĕră în sinul populaţiunii sale 81,475 ovrei. Şi cu ḑece ani în urmă n'a fost decât 35,624. Aşa că dela 1852 această poporaţiune a crescut cu 130% pe când poporaţiunea indigenă nu s'a urcat decât cu 25%. Este natural însĕ că crescerea poporaţiunii ovreesci se face prin mijlocul emigraţiunii. De unde ne vine ea? — Din sudul Rusiei şi din Austria prin Bucovina.

Din totalul de 81,475 ovrei 22% se ocup cu cârciumăritul, 23% cu micul comerciu, 13% cu meseriele şi 2% cu agricultura. Aşa dar avem 60% bine stabilite şi cunoscute, restul de 40% nu se scie cu ce se ocupă.

Adăogaţi dar aceste 40% la 22% + 23% şi veţi avè 85% la sută care nu produc nimic şi pentru cari trebuie se muncească ţĕrănimea noastră. Este prea mult, este teribil!...

V'am scris deja că oraşul Bălţi a fost aproape distrus, ancheta a stabilit actualmente, că acest incendiu a fost ocasionat prin nebăgarea de seamă a unei familii ovreesci, care pregătinduse de pasci, făcea la cosonaci ovreesci. Din causa unui foc s'a aprins hornul şi fiind un vênt tare elementul distrugător din casă în casă a distrus trei părţi din oraş. Casele cele mari ale dlui Calmatsky sûnt distruse cu desevêrşire. Vre o mie de familii au remas fără adăpost; administraţiunea locală s'a şi adresat către guvernator, cerêndui se intervie; dar ce va face dl guvernator? — Se va adresa către societate de sigur pentru a o ruga de a organisa ceva pentru cei în nenorocire, însĕ societatea lipsită de ori-ce iniţiativă, desobicĭnuită a se amesteca în ori-ce lucru nu va putè corespunde întru nimic în acest cas ca şi în altele.

Un ucas imperial a acordat poporaţiunei ruse din sudul Basarabiei, adecă din districtele Akerman, Sorochi Bender, Ismail şi Cahul, dreptul de a 'şi construi biserici şi de a chema pe credincioşi prin sunetul clopotelor. Această permisiune vĕ pare poate surprinḑĕtoare, dar veţi înţelege totul când vĕ voiu spune că poporaţiunea rusă din Basarabia aparţine sectei *Rascolnici* care până acum nu numai că n'avea drept a'şi construì biserici, dar ce este şi mai grav ei sunt persecutaţi întrun mod foarte crud de guvernul rus. Actualul imperat a hotărît sĕ înceteze cu acest sistem de a propaga ortodoxia şi a dat în fine supuşilor sei *rascolnici* din întregul imperiu, dreptul de a 'şi construi biserici şi a suna clopotele. Rascolnicii sûnţ în culmea fericirei, cei din Ismail au şi otărât sĕ construească imediat o biserică şi o clopotniţă. Se mai aude că acest ukas ar fi decis pe ruşii din Dobrogea ca sĕ se permute în Basarabia dar că guvernul rus a dat un ordin sever ambasadei sale din Bucuresci ca sĕ stimuleze din toate puterile asupra poporaţiunei ruse din Dobrogea ca sĕ nu părăsească această parte a României ci, din contră a sprijinì crescerea elementului slav din Dobrogea. *Basarab.*

Varietăţi.

* (Alegerile la sinodul archidiecesan.) (Încheere din Nr. 33) In cercul *Zarandului* sûnt aleşi: Petru Truţa adv. şi Petru Gligor esecutor.

* (Denumiri). Philippovici, general de artilerie din Viena, este denumit comandant în Praga şi gen. de artilerie Bauer din Sibiiu, comandant în Viena. L. M. C. bar. Appel, comandant în Timişoara, comandant în Sibiiu.

* (Serbarea pascilor.) Cu toată zăpada de pe coperişe, cernută sâmbătă noaptea spre Duminecă „Învierea" o am putut serba ca şi de altă dată afară de biserică. Pe la 4 oare dimineaţa, luna era earăşi în dreptul de a ilumina noaptea şi era acompaniată de vêrfurile raḑelor soarelui care încă era în apropiare. Peste ḑi vênt rece. Ceremoniele au decurs sub pontificarea prea s. P. Archiepiscop şi Metropolit după obiceiu. Corul „reuniunei de cântări" s'a distins în ḑiua dintâi; şi mai mult în ḑiua a doua de pasci.

R. Catolicii au serbat „Învierea" ca totdea-una, Sâmbătă seara cu pompa militară obicĭnuită. Ca companie de onoare a funcţionat una aleasă din Streliţenii de aici, comandată de dl căpitan Iacob Bacea. Comandantul şi compania a corespuns problemei sale prin o laudabilă precisiune. După defilare, mergênd compania spre casarmă, musica militară întonă marşul „Deşteaptăte române."

* (Postal). S'a deschis în 11 Aprile n. un oficiu nou postal la Loamnăş (Ladamos) pe linia Sibiiu Copşa-mică. De cercul staţiunei acesteia se ţin comunele: Loamnăşul Armenii, Alămorul şi Şoroştinul. — De asemenea s'a deschis o staţiune nouă postală în Mănăsturul unguresc, care comunică de trei ori pe septĕmână cu Huiedinul (Banfi-Hunyad). De cercul staţiunei acesteia se ţin comunele: Mănăsturul unguresc, Dretea, Vălcău, Giurcuţa, Finciu şi Călăţel.

* „Societatea de lectură" a tinerimei studioase dela institutul pedag. teolog din Arad va ţinè Şedinţă Publică în ḑiua de Dumineca Tomei (4/16 Aprilie 1882) în sala institutului pedagogico-teologic după programa următoare:

1. „*Cuvênt de deschidere*", rostit de conducătoriul societăţii prof. Teodor Ceontea.
2. „*Desteaptăte Române*", cuartet esecutat de corul vocal sub conducerea prof. de musică Hendel.
3. „*Oda statuei lui Mihaiu Viteazul*", poesie de V. Alecsandri, declamată de Ioan Hadan teol. curs. III,
4. „*Hora Severinului*", piesa esecutată de corul instrumental sub conducerea lui Virgiliu Papp teolog curs. II.
5. „*Misiunea preotului român*", disertaţiune de Ioan Hamsea teol. curs III.
6. „*Cântecul străinătăţii*", duet esecutat de Georgiu Draga teol. curs. II. şi Traian Pacu prep. curs. III.
7. „*Cum stăm?*" poesie de Iulian Grozescu declamată de Terenţiu Non teol. curs. I.
8. „*Elisabeta Doamna*" cuartet esecutat de corul vocal.
9. „*Doue pagini de aur din istoria poporului român*", disertaţiune de Ioan M. Evuţian teol. curs. III.
10. „*Ardeleana*" esecutată de corul instrumental.
11. „*Balcescu murind*" solo, esecutat de Ilia Baia teol. curs. III.
12. „*Sîla*", poesie de C. Boliac declamată de Ioan Moldovan teol. curs. II.
13. „*Soldatul român*", esecutat de corul instrumental.
14. „ *Cuvênt de inchidere*", rostit de conducătoriul societăţii.

Din încrederea societăţii:

Liviu Beldea, secretariu. *Ioan M. Evuţian,* vice-preşedinte.

NB. Ofertele marinimoase, în favorul bibliotecei societăţii, vor fi primite cu mulţămită, şi se vor cuita pe cale publică prin cassariul societăţii dnul Ioan Trailescu, teolog de cursul II.

* „Magyar Polgár," ne spune „Gazeta Tr." se plânge că Maghiarii s'ar bucură de progresul învĕţămêntului românesc şi l'ar înainta din toate puterile, dar Românii nu spriginesc guvernul în zelul acesta. Ei bine, facă guvernul scoale românesci elementare normale şi gimnasii de stat în Sibiiu, în Cluj, în Deva, Arad, Timişoara şi în alte centre potrivite şi se vadă, dacă Românii vor protesta în contra lor şi vor umbla se le zadarnicească?!

* (Maghiarisare.) În foaia de seară dela 3 Aprile n. „Pesti Napló" se publică următoriul comunicat: „În Muraköz progresează maghiarisarea foarte frumos. La Tüske-Szt-György în Muraköz copiii Croaţilor învaţă în scoală unguresce cu succes laudabil. În biserică cântă acestia cântece bisericesci maghiare. Parochul George Berek are mari merite pe terenul maghiarisărei." „P. Hirlap" scriea pela 22 Ianuarie n. despre Nemţii din Ungaria: „Cei mai mulţi locuesc din colo de Dunăre 541,681 la numĕr; însĕ Nemţii de dincolo de Dunăre fiindcă trăiesc printre Maghiari, mâne poimâne nu vor mai înţelege limba Germaniei; cu atât mai puţin vor ţinè ceva de scrierile cari ţintesc la *eliberarea* germanismului. Aceeaşi se poate ḑice de Nemţii cari locuiesc între Dunăre şi Tisa 361,942 de suflete. Ceilalţi 365,000, cari locuiesc între Dunăre, Tisa şi Murĕş, aflânduse în antagonism cu poporaţiunea sêrbească şi română, ţin cu mult mai tare la ideea de stat unguresc."

* (Din causa vĕrsatului) s'a sistat instrucţiunea în scoalele din Hunedoara, din comunele depe Streiu şi cele despre meaḑăḑi dela Deva.

* (Ulpia traiană începe a se desgropa.) Cetim că ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică a autorisat reuniunea istorică-archeologică din comitatul Hunedoarei (reuniunea e maghiară) se des-

---

*) Corespondenţa aceasta o am primit numai Sâmbătă diminesţa şi nu o am mai putut publica în nrul precedent pentru care se vede a fi fost destinată. Red.

groape amfiteatrul dela Grădiste (unde a fost Sarmizegetusa şi mai târdiu Ulpia traiană) şi templul lui Mitra, punênd la dispositiunea reuniunei 500 fl. Conducerea lucrărilor, care se vor începe în primăvara aceasta este încredinţaţă archeologului Dr. C. Torma. Cu lucrurile prealabile este încredinţat vice-preş. reuniunei Dr. Solyom-Fekete. — Prin asociaţiunea de idei ne vine aminte ca şi „Asociaţiunea noastră trannă“ are secţiune istorică.

* (Încendiile de păduri au fost în primăvara aceasta atât de numeroase de nici nu le mai scim de capet, Cel din urmă, în 6 şi 7 Aprile nou, a fost în munţi Huedinului lângă Criş

* (Victimă flacărilor) a căduţ un agricultor tinĕr din Sulighet cu ocasiunea unui incendiu. Tot atunci au ars şi mai multe vite.

* (Reuniune noauă) este în înfiinţare aici în Sibiiu. Scopul acestei reuniuni este întroducerea salutatului militar şi la civili, delăturând luarea pelăriei din cap. Ca motiv pentru înovaţiunea aceasta se aduce de „S. d. Tageblatt“, care raportează despre înfiinţarea reuniunei, reumatismele şi pleşugirile ce şi le atrag mulţi prin desele descoperiri a le capului. Un motiv şi mai ponderos însĕ este trăinicia mai mare a pĕlăriilor. Pĕlărierii vor protesta de sigur în contra înovaţiunei.

* (Trandafir de aur.) Se scrie din Roma: Ca de obiceiu, dumineca trecută Papa a sfinţit trandafirul de aur, ce în fie care an se trimite, drept dar de Paşti, unei principese catolice. Numele ei este încă un secret oficial al Vaticanului, dar se vorbeşte, că acest dar papal 'l va primì princesa de coroană a Austriei, Stefania.

* (O soacră în ladă) O foae din Timişoara narează următoarea istorioară: Un locuitoriu din suburbiul Fabrik care posedă o nevastă tinără, în urma diferitelor învrăjbiri ale soacrei sale a jurat că dacă o va mai găsi în casă, o va arunca pe scară în jos. Într'o ḑi se întêmplă, că omul venì acasă tocmai pe când soacra earăşi se află la taifas cu fica ei, fiind vorba de sigur tot de pielea lui. Nevasta temênduse de violenţa bărbatului, ascunse pe bĕtrâna într'o ladă, ce stetea în bucătărie. Apoi pleacă liniştită cu soţul într'o restauraţie, la un păhar de bere. Servitoarea care nu stia nimic de preţiosul conţinut al lăḑii puse pe ea o piuliţă mare şi plecà şi ea încuind uşa.

Bĕtrâna ne mai auḑind pe nimeni în casă, voì se easă din ladă, dar toate silinţele ei fură în zadar. Ea începù sĕ strige din toate puterile însĕ nimeni n'o auḑea până ce se intoarse servitoarea care auḑind atâtă sgomot în lada cea pururea tăcută, se sparie ast-el în cât se puse şi ea pe strigăte de ajutor! hoţi! şi alarmà pe toţi vecinii. Lumea alergà, deschise lada şi veḑênd pe bĕtrâna deabia respirând de mânie şi oboseală se puse pe rîs. Acum venì rândul soacrei sĕ se jure, că nu va mai călca în casa fiicei sale.

Contribuiri pentru Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Colectanţi prin D-dnii Agapia Droc soţiă de administrator protopopesc şi Iustina Greavu soţiă de subjude reg. în Mercurea dela D. D. Iustina Greavu 2 fl. Irina Măcelariu 20 fl. Eufrosina Măcelariu 2 fl. Agapia Droc 2 fl. Ioan Droc 2 fl. Victoria Albu 2 fl. Susana Pop 2 fl. Matilda Muntean 2 fl. Ana Muntean 2. fl. în total 36 fl.

„Prin Dl. Ioachim Muntean paroch gr. or. în Gurariului dela D. Ioachim Muntean 2 fl. d-na Maria Ioachim Muntean 2 fl. în total 4. fl.

„Prin dl. Hilariu Duvlea advocat în Făgaraş dela D. D Elisabeta P. Pop 20 fl. Luisa Gramoiu 2 fl. Zinca Roman 2 fl. Zinca Pandrea 2 fl. Elena Bunea 2 fl. Sara Turcu 2 fl. Iacob Popenciu 2 fl. Ilariu Duvlea 20 fl. în total 52 fl.

Prin d-na Ida Csato soţia de advocat în Blaj dela N. N. 10 T. C. 5 fl. N. N. 3 fl., I. Moldovan 5 fl. Antoniu Vestemean 3 fl. I. Antonelii 3 fl. I. Fekete Negruţiu 3. Elia Vlassa 3 fl. L. Leontean 1. fl. S. P. Mateiu 1. Maria Tipograf 2 fl. B. Turcu 2 fl. Ida Csato 2 fl. în total 43 fl.

„Prin dl Mateiu Voilean stu. jurist în Viena dela Sava Popovici 5 fl. Albini Septimi 1 fl. Braescu F. George 1 fl. Bratean Dtru 1 fl. Chircu Alecsandru 1 fl. Cupşa Aurel 1 fl. Dobreanu Gavriil 1 fl. Făgărăşan Dionisie 1. fl. Gribovici Eugen 1 fl. Ghergel B. Ilie 1 fl. Mera T. Iuliu 1 fl. Moldovan Silvestru 1 fl. N. N. Onciul Gregorie 1 fl., Panţu C. Ioan 1 fl., Paul S. Ioan 1 fl. Petrovici Stefan 1 fl. Pop Alecsandru 1 fl., Pop George 1 fl., Pop Alesandru 1 fl., Pop Simeon 1 fl., Popovici Emilian 1 fl., Pruncul Vetariu 1 fl., Roman Corneliu 1 fl., Sotir Vladimir 1 fl. Stefan Dumitru 1 fl., Voilean Mateiu 1 fl., Vulcan Chlril 1 fl., Zotta Eugen 2 fl., total 34 fl.,

Collectaţi prin dna Maria B. Biju proprietereasa din Caransebeş dela D.: D. N. N. 10 fl., Ecatarina Peţa 2 fl., Silvia Cimponeriu 2 fl., Mapia Biju 2 fl., Mariţa Biju 2 fl., Iulie Brancovits 2 fl., Eufrosina Catruse 2 fl., T. Brancovsci 2 fl. Alesandrina Adam 2 fl., Minodora Măn, drean 2 fl., Helena Popovici 2., Maria Ghidiu 2 fl., Helena Dimitrievici 1., maria Uscatu 1 fl., Maria Curescă 1., Mali Dascăl 1., Neonilă Belcota 1 fl., Călușerii din Caransebeş 1 fl., vatavul călușerilor 1 fl., Maria Roman 1 fl., Sidonie Balan 50 cr., Maria Băiaş 50 cr., Ana Vulcan 2 fl., Ana Ferenczi 1 fl., Iosefina Zsivan 1,, fl., Emilia Bartolomeiu 2 fl., Maria Brija 1 fl., Rosine Topal 1 fl., Ana Popoviciu 1 fl., Maria Buru 1 fl., Iuliana Toma 1 fl., Maria Palco 1 fl., Corneliu Stanciovici 2 fl., Berta Serafinesco 2 fl., Luise Tömes 1 fl., Elena Petrescu 1 fl., Maria Müller 2 fl.; Maria Balan 50 cr. M. B., Beju 2 fl., în total — 63 fl. 50 cr.

Prin dna Sofia Beleş din Totvaradia dala Sofia Beleş 2 fl., Sidonia Ardelean 2 fl. Iliana Dan 1 fl. Iohana Popoviciu 1 fl., în total: 6 fl., —

Dela dl Ioan Saleo locotenente în pensiune în Mercurea — 2 fl.,

Dela dna Mina Vlangali socia de perceptor vamal., 10 fl.,

Sibiiu 30 Martie 1882

Comitetul Reuniunei.

Loterie.

Sâmbătă în 8 Aprilie 1882.

Viena: **75 15 58 41 19**

Timişoara: **25 42 40 1 55**

Mercuri, 12 Aprilie n. 1882.

Brünn: **84 87 43 29 12**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 11 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.20	119.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.—	90.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	109.50	109.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	133.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.75	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.5)
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	96.75	96.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	96.25	95.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	96.75	96.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.45	76.75
Datorie de stat în argint . . .	77.10	77.75
Renta de aur austriacă	93.7)	93.75
Sorţi de stat dela 1860 . .	129.90	129.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	327.90	328.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	322.—	321.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	119.—	118.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	110,10	110.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.61
Na oleon	9.50	9.49
100 marce nemţesci	58.65	58.60
London (pe poliţa de trei luni) ·	119.95	119.80

Nr. 126. [48] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de a III-a clasă din Barcea mică protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu supra-edificatele cele mai necesarie la economia de câmp şi grădina de legume.

2. În naturale, dela 68 numeri de case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit şi stola usuată.

3. Porţiunea ccnonică preste 7 jugere pământ parte arător, parte fênaţ, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 260 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a-'şi adresa suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic“ şi al „Regulamentului“ congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat

Deva în 10 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteaal al Devei

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Nr. 49. [49] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Bastea cu filia Holdea ppresbiteratul Dobrei se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică 14 jugere 57□° parte arătoriu parte fênaţ.

2. În naturale dela 94 nrii de case, câte 2 mesuri de cucuruz nesfârmit şi stola usuată, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch au sĕ'şi adreseze suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic“ şi a „Regulamentului“ congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral al Mureş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Deva 10 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Nr. 39. [51] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Bandul de Câmpie în ppresbiteratul Mureş-Oşorheiului se deschide concurs întru înţelesul laudatei ordinaţiuni consistoriale din 31 Decemvre 1881 Nr. 3800 până inclusive 30 Aprilie 1882 v.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu grădină în preţ de 35 fl.

2. Folosirea cimiteriului 30 fl.

3. 27 jugere de pământ clasa II, III şi IV 135 fl.

4. Dela 120 familii câte o merţă veche de bucate, din care $^1/_3$ compete cantorelui 80 fl.

5. Câte o ḑi de lucru 48 fl.

6. Venitul competinte de crâcîmărit şi al unei fundaţiuni 17 fl.

7. Venitele stolari 64 fl. —

Suma 409 fl.

Doritorii de a ocupa această parochiă au de a-'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „Statutului organic şi „Regulamentului“ congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral al Mureş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

M.-Oşorheiu 22 Martiu 1882.

Parteniu Trombiţaş m. p.,
protopresb.

Nr. 42. [47] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de capelan lângă neputinciosul paroch din comuna Rod, protopresbiteratul Mercurei, Ioan Florian, se deschide concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul anual pentru capelan este 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Mercurei.

Din şedinţa comitetului parochial a comunei Rod, ţinută la 27 anuariu 1882.

Ioan Droc m. p., adm. prot. ca preşed. **Ioan Genie** m. p., notariu.

---

[52] 2—3

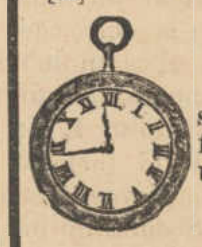

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintaiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de acesta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceastu lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă 3|15 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La adresa sinoadelor eparchiale.

Vieaţa constituţională a bisericei noastre pretinde mari sacrificii dela poporul credincios. Pracsa de 14 ani pe terenul constituţional bisericesc ni dă dovada că sinoadele eparchiale şi congresul naţional bisericesc constau sume enorme, căci ele nu sûnt în proporţiune nici cu starea materială a poporului român gr. or. nici cu venitele bisericei noastre. Este deci o lipsă neîncungiurabilă ca cei chiemaţi adecă deputaţii sinoadelor eparchiale şi deputaţii congresuali se caute şi se afle mijloacele cele mai apte spre încungiurarea, sau cel puţin spre micşorarea multelor spese împreunate cu funcţiunarea acestor înalte organe bisericesci, căci la din contră dacă nu se va ţinè cont de starea materială a poporului credincios şi nu se vor împuţina spesele numitelor corporaţiuni constituţionale este temere că spesele sinodale şi congresuale cari şi până astăţi ni arată o povară impunătoare vor trebuì sĕ se încasseze cu forţa pe cale esecuţională, ori că vor trebuì sĕ se atace capitalele peste tot neînsemnate — ale bisericelor noastre.

Nu putem presupune că s'ar' afla cineva dintre iubitorii vieţei ncastre constituţionale care cu inimă bună şi cu consciinţă liniscită ar recomanda încasarea speselor pe calea esecuţiunei, căci urmările procedurei esecuţionale ar fi numai spre dauna cea mai mare a bisericei noastre, aceasta ar fi „*medicina peior morbo*,“ căci prin ea uşor s'ar pune la întrebare chiar şi constituţiunea noastră bisericească.

Nu încape îndoială că cel mai simplu mod pentru de a scăpa de spesele cele multe ale sinodalităţii noastre ar fi stergerea diurnelor şi a speselor de călĕtorie întocmai ca în sinoadele bisericelor reformate, unde toţi deputaţii conventelor servesc gratuit bisericei. Dar acest sistem nu se poate aplica de ocamdată la noi din singurul motiv căci partea cea mai mare a înteligintei noastre din carea se recrutează deputaţii, în genere este seracă şi nu poate aduce sacrificiu material cu scăderea şi atacarea propielor interese, deci este de lipsă a se căuta alte mijloace spre uşurarea sarcinelor poporului credincios.

Spre ajungerea acestui scop, prin care uşor s'ar putè satisface dorinţelor opiniunei publice ni luăm voie a recomanda un mod practic şi acceptabil şi adecă *strămutarea regulamentului privitoriu la procedura de verificare a membrilor dificultaţi.*

Praxa de 14 ani ni-a dat doveḑi îndestulitoare, că verificarea deputaţilor dificultaţi absoarbe tot-deauna mult timp în şedinţele sinodale, ceea ce consta o sumă considerabilă. Verificările durează adeseori o septămână întreagă, şi dacă luăm de basa socotelei noastre numai 5 ḑile de desbatere publică şi presupunem, că la şedinţele sinodale iau parte numai 50 deputaţi: verificarea constă poporului pe fiecare ḑi 200 fl. pe 5 ḑile 1000 fi., prin urmare în trei diecese constă 3000 fl. Dacă mai adaugem acum şi verificarea în şedinţele congresului, la care iau parte cel puţin 75 deputaţi à 4 fl. se spesează: 1500 fl. Va sĕ ḑică; verificările alegerilor dificultate constau poporului nostru în fiecare ciclu de trei ani cel puţin 4500 fl., prin urmare: în patru cicluri ale vieţei noastre constituţionale bisericesci am perdut cu verificările circa 18,000 fl. adecă *optsprăḑece mii de florini* numai în capital, dar apoi interesele?

Toate aceste spese uşor se pot cruţa îndată ce se va accepta ideea noastră, ca adecă: deputaţii dificultaţi sĕ nu se mai verifice prin întregul sinod (congres) în siedinţa plennară ci verificarea definitivă sĕ se concreadă comisiunei verificătoare, fără ca cestiunea verificării se mai vină la desbatere în sinod (congres), — avênd această comisiune numai a relaţiona simplu sinodului că pre respectivul deputat dificultat l'a verificat, ori nu l'a verificat.

Prin o astfel de simplificare a procedurei de verificare negreşit s'ar cruţa mult timp, s'ar micşora spesele, sinoadele ar fi cruţate de desbaterile iritate personale, şi nici pe un moment n'ar fi împedecate în pertractarea causelor meritoare.

Temerile, că aceasta comisiune înzestrată cu potestatea sinodului (congres) va abusa cu încrederea şi cu potestatea primită, că va servì intereselor de partide, ori că va fi condusă de respecte personale, — prea uşor se pot delătura, şi spre acest scop ni se îmbie o garanţă atât de puternică, carea de multeori nu ni-o poate da nici chiar întreaga corporaţiune sinodală. Şi adecă:

a) sĕ se facă dispositia în regulament ca membrii comisiunei verificătoare sĕ se aleagă prin tragerea sorţilor dintre deputaţii legitimaţi susţinêndu-se în cas de lipsă proporţiunea fundamentală de una şi două terţialităţi între preoţi şi mireni. Membrii comisiunei verificătoare deci n'ar fi efluenţa unei sau altei partide, precum aceasta d. e. se întêmplă astăḑi, unde maioritatea ca partidă îşi asigură maioritatea sa şi în aceasta comisiune.

b) membrii comisiunei se jure pe consciinţa şi onorabilitatea lor în şedinţa plenară, publică, că în toate causele concrete de verificare vor judeca drept conform prescriselor statutului organic, şi instrucţiunilor emise pentru alegere, — că în dejudecarea causelor de verificare nu vor fi conduşi nici de ură nici de favorisare, nici de respecte personale ori interese de partidă.

c) deputaţii dificultaţi, precum şi alegătorii reclamanţi sĕ aibă drept a-'şi apĕra punctul de mânecare ori în persoană ori prin un deputat sinodal deja verificat şi provĕḑut cu plenipotenţă formală.

Această procedură se observă şi în parlamentul Ungariei, şi pracsa a dovedit, că aceasta procedură este cu mult mai bună decât cea de mai naînte, când despre deputaţii dificultaţi decidea întregul parlament.

Dar afară de aceasta ni se îmbie o altă şi negreşit mai bună procedură carea, se basează pe instituţiunea juriului.

Şi după acest sistem membrii comisiunei verificătoare ar fi a se alege prin tragerea sorţilor dintre deputaţii deja legitimaţi, dênşii asemenea ar jura înaintea întregului sinod şi în urmă aperări le reciproce încă ar fi admisibile, dar compunerea comisiunei carea este chiemată a dejudeca definitiv casul concret ar diferì de procedura parlamentului Ungariei şi adecă:

1. Comisiunea verificătoare ar fi sĕ se aleaga prin soarte în numĕr mai mare d. e. de 18 dintre cari 6 ar fi preoţi şi 12 mireni.

2. deputatul dificultat, precum şi cercul respectiv electoral are drept de a reiepta din cei 18 membri câte 2. preoţi şi câte 4 mireni prin urmare s'ar scoate din comisiunea de 18 membri 4 preoţi şi opt mireni cu totul deci 12 şi aşa ar remânè ca judecători în comisiunea verificătoare 6 membri (2 preoţi şi 4 mireni.)

3. ca însĕ numĕrul judecătorilor sĕ nu fie cu părechе şi sĕ se poată aduce judecata prin vot de maioritate: este de lipsă sĕ se aleagă un preşedinte definitiv prin întregul sinod, care se conducă pertractarea comisiunei verificătoare. Preşedinte poate fi altcum şi preşedintele natural al sinodului, ori se poate alege chiar de cei 6 membri ai comisiunei dintre membrii reieptaţi, ori din sinul lor propriu, dar în casul din urmă preşedintele n'ar avè drept de votare fiindcă fără dênsul mai sûnt 5 membri cari pot aduce sentenţa cu vot de maioritate.

4. în cas, dacă deputatul dificultat ori alegătorii reclamanţi, ori ambele părţi n'ar face întrebuinţare de dreptul lor de reieptare: atunci ex officio ar fi de a se scoate prin soarte

---

FOIŢA.

Înmormêntarea Baronului Georghiu Hurmuzachi

Fundator şi President al „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina“, ablegat la senatul imperial vienez, proprietar mare etc. etc. *)

(Încheere)

După aceste rostì Secretariul „Societăţii literare“, profesorul Ioan I. Bumbac următoarea cuvêntare:

„Fraţilor, surorilor, amicilor şi voi toţi ceialalţi prea onoraţi stimători presenţi ai repausatului!

Chiar în acest moment a'ţi auḑit laudele şi meritele cele mari şi multe ale prea nobilului repausat, — le a'ţi auḑit rostindu-le înşirându-le, şi ilustrându-le din partea maicei biserici prin rostul viu şi eloquent al unui apostol şi ministru al altariului, — a'ţi auḑit binecuvêntarea dată activităţii reprusatului nostru frate, — a'ţi vĕḑut cununa de laude cu care s'a încoronat ea!

Acum Fraţilor, vine se vorbească prin mine „Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina“, carea a perdut în repausatul pre nobilul sĕu fundatoriu şi preşedinte!

Dar după cele ḑise şi recunoscute de cătră maica biserică prin rostul viu şi eloquent al unui apostol şi ministru al altariului, — ce mi-a mai remas de ḑis? — Puţin! foarte puţin. Şi apoi chiar dacă ar mai fi şi remas puterea-şi *eu* oare să le descriu după adevĕrata lor valoare? O nu! Spre aceasta sûnt prea mic şi prea slab. Însă nici nu mai este de trebuinţă a mai descrie şi înşira meritele cele multe şi nepreţuite ale nobilului repausat, căci ele-'s cunoscute şi recunoscute de toţi, până chiar şi de însuşi Maiestatea Sa, prea bunul nostru împĕrat. Martur este întreaga Bucovină, care plânge! Martor însă-şi prea înalta împărăţie Habsburgică, care, remânênd credincioasă datinei Habsburgilor, — a sciut preţuì atât prea nobila descedenţă a Hurmuzăchenilor consângeni cu ilustri Movilesci cât şi vêrtuţile şi meritele lor cetăţenesci-patriotice din trecut şi present!

Ferice de acel, popor carele are astfel de fii ca fraţii Hurmuzachi, ce au fost o întreagă „pleiadă de luceferi“ pentru ţeara noastră, — şi ast-fel de Capi, — astfel de monarchi în fruntea sa, cum sûnt glorioşii Habsburgi!

În acest moment dar de despărţire, în acest moment, când prea nobilul repausat se retrage din activitate la locul de repaus, nu'mi mai remâne mie alta de ḑis, de cât se esprim cu ce ochi şi cu ce simţeminte privesce aceasta despărţire şi nespusă perdere adûnc întristata „Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina“ — cea mai iubită şi mai căutată fiiică a prea nobilului repausat! Îmi mai remâne numai se spun: de'l crede ea de acum înainte pre neuitatul sĕu fundator şi preşedinte „de mort s'au ba?!“

Şi adresându-me direct la tine prea nobile repausate, la tine părinte Gheorghie Hormuzachi; — Îţi declar: „Cumcă mult iubita ta fiică „Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina“ — nu crede, nu poate crede că ai murit! Tu te ai retras numai din activitate la locul de rĕpaus, obosit fiind de atâta osteneală, — resultat firesc al unei activităţi neadormite! Te-ai retras numai spre a te convinge, — de independenta activitate şi procedură a mult iubitei tale fice, — „încât te-a înţeles, te-a priceput ea şi până la ce maturitate a ajuns! Aceste sûnt de aḑi înainte privirile şi simţemintele ficei tale, — aceasta-i e de aḑi înainte credinţa „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina.“ Şi acum fraţilor, daţi-mi încă voiă sĕ vĕ arăt, cumcă aceasta este în adevĕr şi credinţa poporului nostru român — sĕ vĕ dovedesc, că părintele nostru Georghiu Hurmuzachi n'a murit şi nici nu va murì vre-o-dată!

Şi aceasta, fraţilor, nu'mi cade greu, pentru că poporul nostru român

*) „Aurora română“.

din comisiune: 4. preoți și 8 mireni, încât ca judecători sĕ rĕmână numai 2 preoți și 4 mireni, cărora li se dă un președinte de al șeptelea precum se ḑise mai sus, „ori că președintele ales dintre cei 6 n'ar avea drept de votare.

5. reieptarea și constituirea ar trebuì sĕ se efeptuească de nou în sinul comisiunei de 18 la fiecare cas de verificare.

Tot aceasta procedură s'ar putea observa și la congres, cu singura modificare, că avênd în aceasta comisiune sĕ fie representate trei diecese: numĕrul comisiunei alese prin tragerea sorților s'ar urca la 27. și adecă: 9. preoți (câte 3 din toată diecesa) și 18 mireni. Din ambele părți s'ar reiepta câte 3 preoți (la olaltă 6) și câte 6 mireni (la olaltă 12.) și ar remânè ca judecători în comisiune: 3 preoți și 6 mireni.

Dar în urmă noi credem, că precum în alte comisiuni, așa si în comisiunea verificătoare nu este chiar lipsă neîncungiurabilă de-a se observa cu toată scrupulositatea aceasta terțialitate între preoți și mireni.

Aceste idei, realisate și precisate în regulament credem că ar fi practice și salutare, prin ce negreșit mult s'ar micșora sarcinele poporului credincios și sinoadele noastre încă ar putè lucra cu mai mult succes ca până acuma. Ar fi însă de lipsă, ca îndată la început fie care sinod sĕ esmită o comisiune spre elaborarea procedurei de verificare și acceptânduse propunerea: alegerile dificultate s'ar putea dejudeca după noul sistem, și dacă nu: atunci 'și va aduce în viitor fructele sale cele bune.*)

Mich Besanu.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Aprile

De doue ḑile în diverse variațiuni ḑiarele ne aduc sciri de conferențele ministeriale comune pentru scopul de a statori definitiv proiectul creditului estraordinariu. După scirile acelor ḑiare negreșit se vor într'unì mâne delegațiunile. Mărimea sumei care o va cere guvernul central încă nu se scie positiv. Împregiurarea însе că se poartă grige de pe acum de spesele de pe anul întreg deschide calea la presupunerile cele mai potențate, cari probabil că de realitate nu vor fi tocmai departe.

„Budap. Corr." are deja sciri despre unele detaiuri, cari au premers conferențelor. Tot dintrênsa aflăm că conferențele se țin sub presidența împĕratului și că se pune în perspectivă altă sesiune de delegațiuni în Noemvre sau pe la mijlocul lui Octomvre, care fiind ordinară se va întrunì în Budapesta. Precum se vede ministrul de resboiu are încă în decursul anului se mai facă propuneri representanților monarchiei, propuneri, în urma căror sĕ se voteze milioane după milioane. Dacă toate aceste vor fi numai pentru Crivoscia și Erțegovina, apoi putem ḑice, că *scumpe* țeri are monarchia la meaḑă ḑi.

„Provinzial-Correspondenz" ḑiariu semioficial din Berlin face sensațiune cu un articlu despre graba cancelariului cu punerea în lucrare a reformelor. Principele Bismarck, ḑice o foaie vienesă, scie că amânarea de un an poate avè drept urmare amânarea definitivă a reformelor sale. Descoperirea aceasta misterioasă nu este tocmai plină de mângăiere, pentru că dintrînsa s'ar vedè, că anul 1883 nu va avè timp de lucruri reformătoare.

*) Aprețiăm intențiunea cea bună a dlui autor, însĕ esperiența ne-a învĕțat, că unde lipsesce bunavoință purceḑĕtoare din principiile eterne ale moralității, cele mai bune regulamente se fac ilusorii. Părerea noastră ar fi, că preste tot lucrările sinodale s'ar putè scurta, dacă membri corporațiunilor bisericesci, fără a sporì multă vorbă zadarnică, se vor ținè strins de așeḑămintele bisericei noastre. Am dorì însĕ ca acei ce vin la sinoade și la congrese sĕ le și cunoască.
Red.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria și Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

VI. Capitlu.

Despre recerințele și mijloacele pentru susținerea consistoriului metropolitan și a oficielor ajutătoare.

§. 66. Pentru susținerea și representarea cu demnitate a presidiului metropolitan se dă metropolitului pe lângă beneficiele ce le trage el ca archiepiscop încă un pauşal de ..... fl. pe an din cassa metropolitană în rate lunarie anticipative cu îndatorire de a suporta din aceasta și spesele cancelariei sale presidiale și plata secretariului seu presidial.

§. 67. Fie-care din acei trei referenți permanenți, adecă ai senatului bisericesc scolar și epitropesc primesce câte o retribuțiune fixă anuală în rate lunarie anticipative, și anume cel bisericesc 1800 fl., cel scolar 1600 fl., cel epitropesc 1400 fl., dinpreună cu un relut pentru cuartir de 10%, — și quinquenarie de 10%.

§. 68. Ceilalți asesori onorari și suplenți, fiscalul și defensorul matrimonial, când iau parte la ședințele consistoriale, dacă sûnt din loc primesc o taxă de presență à 2 fl. eară dacă sûnt chiemați din afară li se resplătesce espensariul de călĕtorie cu classa II pe calea ferată sau 50 cr. vectura pe mil și câte 4 fl. diurn pe ḑi.

Medicul și technicul primesc onorare pentru operatele lor amĕsurat liquidărei consistoriale.

§. 69. Secretariul consistorial tot deodată și în qualitate de director al cancelariei consistoriale primesce un salariu anual de 1200 fl., Exhibitorul 600 fl., Expeditorul 700 fl., Archivariul 800 fl., Controlorul cassei 900 fl., Cassariul și exactorul câte 1000 fl., un cancelist cu 500 fl., altul cu 400 fl., doi practicanți cu câte 300 fl. adjut și doi servitori de cancelarie cu câte 250 fl., la toți 10% din salariu ca adaus pentru cuartir, — precum și quinquenarie de 10%.

Toate acestea se plătesc în rate lunarie anticipative, eară taxele și diurnele de călĕtorie decursiv după liquidare.

§. 70. Pentru procurarea materialelor de cancelarie, ce sûnt supuse mistuirei, precum sûnt lemnele, lumina, papirul etc. se dă la mâna directorului de cancelarie o sumă pauşală, pe lûngă darea de socoteală, eară recuisitele inventariale se procură amĕsurat preliminarielor, și se plătesc toate din bugetul consistorial.

§. 71. Afară de spesele exactoratului, ce se acopere din o percentualitate proporționată a fondurilor, ce stau sub revisiunea lui, toate celelalte recerințe specificate în acest capitlu se plătesc din cassa metropolitană pe basa asignațiunilor senatului epitropesc și între marginile bugetului votat de congres.

§. 72. Toate recerințele pecuniare ale consistoriului metropolitan și a oficielor ajutătoare se acopere din fondul general metropolitan, sau din fondurile speciale menite pentru acea, pre cum va fi fondul consistorial, fondul matrimonial, fondul de pensiune etc. pe cât adecă vor fi acestea îndatorite a contribuì cu vre o percentualitate. Eară încât bugetul nu se va acoperì din acestea toate, restul se va arunca în sarcina eparchielor, cari le va vota prin sinoadele eparchielor în bugetul lor sub rubrica: Ajutoare pentru trebuințele metropolitane.

Partea a II-a.

Despre ordinea afacerilor la consistoriul metropolitan.

§. 73. Dispositiunile în privința ordinei și a modului de pertractare al afacerilor consistoriale se referesc la oficiul de exhibițiune, la referate, la ședințe, la expeditură și la archiv.

VII. Capitlu.

Oficiul de exhibițiune.

§. 74. Consistoriul metropolitan are pentru fie-care senat deosebite protocoale de exhibițiune, și anume pentru senatul bisericesc, altul pentru cel scolariu, altul pentru cel epitropesc și în fine unul pentru cel plenariu sau mixt.

§. 75. Protocolul exhibitelor se provede cu datul ḑilei, și cuprinde următoarele rubrici: numĕrul curent și numele referentelui (cu litera inițiale), partida sau oficiul dela care a incurs actul cu numĕrul și datul acestuia, — cuprinsul pe scurt al obiectului, numĕrul conex al ante actului, datul resolvirei, signatura registraturei.

§. 76, Protocolul are sĕ stea deschis în ḑilele de lucru dela 9 până la 12 oare înainte, și dela 3 până la 5 oare după ameaḑi; eară în dumineci și serbători numai înainte de ameaḑi dela 11 până la 12 oare.

§. 77. Ori și cine are dreptul de a preda cererile și arĕtările sale îndreptate în scris cătră consistoriul metropolitan de-adreptul la protocolul exhibitelor în oarele prescrise, și protocolistul e datoriu la cererea respectivului se dea o blanquetă de exhibițiune cu însemnarea numĕrului sub care s'a împrotocolat.

§. 78. Toate piesele îndreptate cătră consistoriul metropolitan, ce sosesc pe postă sau de-adreptul dela vre-un oficiu local sigilate le primesce directorul cancelariei sau substitutul sĕu pre lângă adeverire în jurnalul de predare.

Directorul sau substitutul sĕu le deschide înaintea protocolistului exhibitor, tăind cuverta fără vătĕmarea sigilului, și predă actele protocolistului spre exhibițiune în respectivul protocol, eară cuvertele le păstrează trei luni de ḑile într'un dulap întocmit spre aceea.

§. 79. Dacă vre-un atare act sosesce la adresa metropolitului și se ține de afacerile sale presidiale, îl predă secretariului sĕu presidial spre a'l induce în protocol presidial de exbițiune, — eară dacă se ține de competința consistoriului metropolitan, îl predă directorului cancelariei consistoriale spre exhibițiune în respectivul resort.

§. 80. În privința pieselor impovărate cu bani, cu papire de valoare sau alte asemenea obiecte de preț se observează următoarele:

a) De regulă ori ce bani, hârtii de valoare sau asemenea obiecte de

---

crede în nemurirea fie-cărui român la loc, — fie-cărui om de omenie, — și pentru aceasta nici nu ḑice despre un atare, c'a murit, ci numai că a repausat adecă s'a retras din activitate la locul de rĕpaus, iară secriul sau racla pentru repausat o numesce el sălaș, și groapa locaș! negândind nici măcar un singur moment, cumcă repausatul ar fi mort, ci considerându-l de viu și pregătindu'i sălaș și o locuință. — Adecă: în tocma cum crede și marele popor german, însĕ numai despre „un singur" bărbat al sĕu — despre împĕratul „Frideric Barbarossa".

Și oare de unde se viă aceasta credință a poporului nostru?

Din închipuirea ce-o are el despre Dumneḑeire, despre relațiunea sa cătră ea și despre sine însuși ca unul ce este zidit după chipul și asemănarea lui Dumneḑeu.

Eată ce ḑice el în una din rugăciunile sale: . . . „Dătătoriule de viață, vină și te sălășluiasce întru noi! . . . Va se ḑică el se socoate de un ce, în carele poate sĕ locuească chiar însuși Dumneḑeirea cea fără început și sfârșit, — se socoate și pre sine fără sfârșit absolut, eară încetarea din viață: e simplă și firească retragere la locul de repaus dupa activitate ostenitoare. Și în-adevĕr, de s'ar fi perdut toate doctrinele bisericesci despre nemurirea sufletului, de s'ar fi perdut întregul glosariu al limbei noastre, și de ar fi remas numai singur cuvêntul „repaus" în înțelesul de astă-ḑi, aplicat la fenomenul încetărei din viața aceasta, noi am trebuì din el singur se conchidem, cum că poporul român a creḑut în nemurirea sufletului, ba până și în cea a trupului!

Și tot din aceasta vedem, cumcă și ḑisele laureatului Rege al poesii române, — ale lui V. Alexaudri în minunatul sĕu poem epic, numit „Sentinela română", — videm cumcă respingerea cu indignațiune a ideii de moarte nu este numai o simplă exaltațiune poetică, ci că călărețul român a fost deplin îndreptățit a'i respunde vulturului îngrijat de soartea lui:

„Eu sĕ mor!
Eu! nici o dată!
Vi-o lume încruntată,
Viă valuri mari de foc, . .
Nici că m'or clintì din loc!
Tot ce'i verde s'a usca!
Riurile vor seca,
Și pustiul tot mereu
S'a lățì'npregiurul meu.
Dar eu vecînic în picioare
Pintre valuri arḑĕtoare,
Pintre oardele avare, . . .
M'oiu lupta lupta-voiu foarte
Făr' a fi atins de moarte,
Căci român sum în putere
Și românu'n veci nu pere!"

Așa crede poporul nostru român!

Și pe aceasta basată nici „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina" nu voesce sĕ creada, cumcă un Gheorghiu Hurmuzachi, fundatorul și părintele ei a murit, sau c'ar putea pentru ea se moară vre-o dată! Nu, el n'a murit, ci obosit de atâta activitate neadormită, s'a retras numai la locul de repaus, îndemnându-ne de acolo cu multele esemple ce ni lea lăsat drept îndreptariu în feliurite întreprinderi naționale, culturale și patriotice, și ascepând dela noi îngrigirea și iubirea fiicei sale: a „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina — cu aceiași sinceritate și abnegațiune cu carea a iubit-o și el atât pre ea cât și pre noi".

Dar poate fraților se fim îngrigiți de sufletul lui și de respunsul, ce'l va da acesta prea dreptului judecătoriu când îi va cere seamă despre activitatea desvoltată pe această lume?

Nu! Nici de aceasta se nu ne îngrigim! Căci laureatul Rege al poesiii române a stors ceriul prin divinațiune și acest secret. Nu vĕ îngrigiți, căci repausatul Gheorghiu Hurmuzachi va respunde cu cuget curat și liniscit, va respunde dimpreună cu neuitatul sĕu părinte, dimpreună cu frații sĕi: cu marele Constantin, cu prea eruditul Eudoxiu și cu divinul Alecu, — va respunde dimpreună cu întreaga ginte latină:

„Doamne în lume cât am stat
Pre tine te-am representat",

căci tu și numai tu esci isvorul adevĕrului, al dreptății, al bunului și al

preț, ce sûnt a sĕ trimite consistoriului metropolitan, trebue adresate pe postă sau predate de-adreptul la cassa metropolitană — făcêndu-se totdeodată arĕtare în scris și cătră consistoriu.

Cassa metropolitană le primesce pe lîngă adeverirea totdeodată a cassariului și controlorului, și le trece — dacă are previa asignațiune — în respectivul jurnal de percepțiune, eară dacă nu are asignațiune, le induce deocamdată în jurnalul de deposite, și după ce sosesce asignațiunea dela senatul epitropesc le scoate din deposit și le petrece în respectivul jurnal de percepțiune.

b) Dacă toate și atari bani, papire de valoare sau alte obiecte prețioase sosesc deadreptul la consistoriul metropolitan ca acluse la actele trimise pe postă sau dela vre un oficiu local sub cuvertă, directorul cancelariei lasă mai ântâiu a se însemna pe cuverta nedesigilată numĕrul protocolului de exbițiune, sub care are a întra, apoi așa o duce la cassa metropolitană, și deschidêndu-o acolo în presența cassariului și controlorului numĕră și predă acestora banii, hârtiile de valoare sau prețioasele, — acestea le induce în respectivul jurnal de percepțiune sau de deposit punênd totdeodată clausula de primire pe piesa, cu care a sosit. Pe aceasta așa clausulată o duce directorul cu sine dimpreună cu cuverta la protocolul de exhibițiune spre ulterioara afacere.

c) Dacă banii sau numitele obiecte de valoare au sosit la adresa mitropolitului, și acesta află, că nu se țin de competința sa presidială, le predă dimpreună cu actul și cu cuverta, sub care a fost, directorului spre a urma după prescriptele punctului precedent.

d) Partidele, ce au se dea bani sau alte obiecte de valoare pentru consistoriul metropolitan sau pentru fondurile, ce stau sub administrațiunea acestuia, le predă deadreptul la cassa metropolitană, de unde primesce certificarea de primire însemnată de cassariu și controlor, după cum aduce cu sine trebuința, ori pe actul ce are al preda la exhibițiune, ori pe o blancuetă, ce o păstrează la sine.

e) Cu finea fie cărei luni cassa metropolitană și exhibitorul face fie care din partea sa câte un conspect despre banii și obiectele de valoare, și le trimite la referentul epitropesc spre revisiune și controlare.

§. 81. Ori ce piesă incursă direct sau indirect la protocolul de exhibite se petrece în acesta în ordinea, după care a sosit. — După oara de încheiere nu se poate petrece în protocolul de exhibițiune nice o hârtie.

Piesele, ce sosesc după încheierea protocolului de exhibițiune se improtocolează în ḑiua următoare.

§. 82. La exhibițiune protocolistul mai ântâiu pune pe actul întrat clausula de presentare cu ḑiua luna și anul, apoi sub acestea numĕrul curent al exhibițiunei; după aceea cercetează și numĕră aclusele adnumĕrândule cu cerusă vênătă și însemnând pe actul principal numĕrul câte se află, eară aflând că lipsesce vre una, notează aceasta pe exhibit.

§. 83. Deodată cu protocolarea exhibitului acesta se trece și în Indicele alfabetic atât după numirea partidelor cât și a obiectului. Dacă objectul acesta a mai ocurs odată la consistoriu, se însemnează la locurile indicate numai numĕrul cel nou al exhibitului, eară dacă obiectul e nou, capĕtă și indicele alfabetic indicare nouă, și pe piesă se însemnează novum.

Dacă exhibitul are ante acte, le cere dela registratură, și'l instruează cu acestea, însemnând pe actul nou numerii ante actelor ridicate la acesta, și însemnează și în protocolul exhibitelor procsimul numĕr adnex.

§. 84. În privința hârtiilor supuse timbrului protocolistul exhibitor are sĕ urmeze după prescriptele legilor de timbru.

§. 85. După instruirea completă a actului protocolistul îl petrece în ternionul referentelui respectiv și'l trimite acestuia pe lângă adeverire de admanuare cu punerea datului de primire — și anume actele, ce se țin de senatul bisericesc se predau referentelui ordinariu bisericesc, cele ce se țin de senatul scolariu referentelui acestuia, cele epitropesci referentelui epitropesc, eară actele de natură mixtă sau de senatul plenariu, le așterne presidiului sau în cas de împedecare substitutului sĕu ad hoc, și în lipsa acestuia — secretariului consistorial, cari ori le împarte între cei trei referenți după natura prevalentă a cuprinsului, sau o asignează referentelui celui mai puțin ocupat, sau se lasă secretariului se o refereze el.

Asignarea aceasta a referentelui se induce atât în ternionul lui, cât și la protocolul de exhibițiune.

§. 86. Presidiului nu i este iertat a oprì la sine nice un act îndreptat cătră consistoriul metropolitan, ci e datoriu a'l preda respectivului referent în termin de 24 oare.

Dacă aceasta nu s'ar întêmpla protocolistul exhibitoriu are se însemneze aceasta în protocolul de exhibițiune și în conspectul exhibitelor, ce are sĕ'l presenteze la fie care ședință consistorială.

§. 87. După încheierea protocolului de exhibițiune protocolistul îl subscrie și'l presentează presidiului sau substitutului seu designat ad hoc spre revisiune și vidimare, — după aceea 'l duce eară în cancelarie la locul sĕu fără sĕ'l fi lăsat din mână.

§. 88. După resolvirea actului fie aceasta pe calea curentă sau prin ședință, protocolistul induce datul resolvirei pe basa blanquetelor, ce i sosesc despre numerii resolviți.

§. 89. Protocolistul de exhibițiune e datoriu a face în toată Sâmbăta după ameaḑi un conspect în două exemplare blanquetate despre numerii, ce se află neresolviți în fie care resort de referată, și un exemplariu îl substerne presidiului, eară altul proximei ședințe ce o ține respectivul senat.

§. 90. La finea anului coalele protocoalelor de exhibițiune se leagă și se păstrează la locurile destinate.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Dela Societatea Academică „Romania Junĕ" în Viena ni se trimite spre publicare următoarele:

Viena, 13 Aprile 1882. Domnule Redactor! În numĕrul 33 al „Telegrafului român" au apărut o corespondență d'aci cu datul 27 Martie st. n. semnată „Olteanul"

Începutul privesce societatea academică „România Junĕ" și balul român.

Societatea crede de datorința sa a da următoarea declarație, pe care vĕ rugăm Domnule Redactor, în interesul adevĕrului a o publica în cel mai de aproape numĕr al stimatului jurnal, ce'l redigeți.

Deși balul român în anul trecut au avut un strălucit succes moral, venitul material au fost mult prea mic, decât sĕ poate asigura viitoriul societăți cel puțin pentru un an. Spesele pentru un bal în „Musikvereinssale" sûnt prea mari pentru noi. — Aceasta a fost rațiunea pentru care a conclus pe comitetul arangietor, constituit din inițativa comitetului actual al societății, la ideia, de-a readuce balul în acest an în localul, unde ne obicĭnuisem a-l da mai nainte — în sala dela „Grand-Hotel". — Aci era garanță, că vom avea resultat moral și material. Împregiurările însă, că această sală în acest an nu a fost disponibilă pentru baluri, a făcut balul nostru, de astă-dată, și spĕrăm, că numai de astă dată, „imposibil" pe lângă toate „silințele", ce societatea și comitetul și le a dat. Căci e bine constatat, societatea era „decisă" a da bal, și comitetul încă dela începutul activității sale a fost convins de necesitatea lui și i-a dat o deosebită atenție. O altă sală, afară de cea dela Grand-Hôtel, unde s'ar fi putut arangia balul român fără a-i compromite numele câștigat în decurs de mai mulți ani, de present în Viena nu sĕ află. A fost deci mai mult, decât o „nobilă ambiție" — s'a lucrat sub impulsul ei. Dacă resultat n'am avut vina nu e a societății nici a comitetului, care s'a silit a urma premergătorilor și care a fost și e convins că esistența societății e condiționată încă în cea mai mare parte de balul român.

Adevĕr e că lipsa balului se simte, cu toate aceste însĕ „România-Junĕ" are putere de viață și va avea. Ea va esista până când onoratul public nu o va lipsì de generosul ei concurs, la care acum mai mult, decât ori-când sûntem avisați și la care apelăm. —

Aceste date am voit a le face cunoscute onoratului public, dechiarând totodată, că cu Dl „Olteanu" nu vom întra în nici o corespondență. —

Mulțămindu-vĕ pentru ospitalitatea ce și de astă-dată ne-ați dat, vĕ rogăm Domnule Redactor a primì încredințarea deosebitei noastre stime și considerațiuni, ce vĕ păstrăm.

În numele societății.

Emilian Popovici, vice pres. — *Eugeniu Zotta*, secretar.

Varietăți.

* (Necrolog.) *Simeon Balomirianu*, fost jude regesc al scaunului Sebeșului, fost deputat în dietele Transilvaniei și Ungariei, Membru fundator al Asociațiunei Transilvane pentru liter. rom. și cultura popor. rom. în al 74 lea an al vieței sale, în al 38-lea al fericitei căsătorii, după un morb mai îndelungat Marti în 11 Aprile 1882 st. n. la 6½ oare seara și a dat sufletul în mânile Creatorului.

Îmormêntarea se va face Joi în 13/1 Aprile 1882 la 3 oare după ameaḑă-ḑi. Osemintele se vor depune în cripta familiară din cimitiriul gr. cat. din Sebeș

Dat în Sebeș 12 Aprile 1882 st. n. Zinca Balomirianu, născută Isac socie. Mina măritată Pĕcurariu, Leontina măritată Ro'man, fiice, — Leontina Elena Păcurariu nepoată, Alecsandru Roman, profes. Deput. în Budapesta, Dr. Stefan Păcurariu adv. în Sibiiu, gineri, Ana Balomirianu, vĕd. Rain; Elisabeta Balomirianu, ved. Isac, surori. Dr. Aureliu Isac adv. în Cluj, Dr Pompiliu Isac senator mag-urb. în Sebeș, nepoți.

* (Mulțămită publică: Subscrisa primărie comunală 'și împlinesce una din cele mai frumoase detorințe esprimând prin aceasta cea mai profundă

Frumosului, și noi ca Români numai pre acesta l'am cultivat!" *)

Dar tu iubite părinte repausat, fundator și președinte al Societății noastre tu te vei mira poate, că nu auḑi în aceste momente cuvintele, rostul cel viu și eloquent al substitutului tĕu devotat causei noastre întocma ca și tine, și carele s'a bucurat prin toată petrecerea ta aici la noi de deplina ta încredere, iubire și stimă, — Te vei mira poate, că nu auḑi vocea lui Calinescu! Vei fi asceptând se auḑi versul lui Sbiera, și încă atâtor alți adepți ai causelor noastre naționale, cari au compus falanga condusă de tine cu atâta succes, cu care ai câștigat pentru patria noastră, pentru limba și legea noastră — pentru numele român un triumf atât de frumos, de v'ați făcut nemuritori; — te vei mira poate ,cum de vin sĕ'ți vorbesc eu cel mai tiner și mai debil dintre ei și me vei întreba: „Cum? ei m'au uitat, m'au părăsit pe mine și causa noastră atât de iute" — apoi află iubite Părinte, că ei petrunși de greutatea momentului, consciuți de marea lor detorie, ce o au față de iubita ta fiică, — de „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina," s'au înțepenit în postul părăsit de Tine, s'au prefăcut în stânci mute dar formidabile în giurul temeliei institutului național al patriei noastre, pentru ca se nu pată nici o scădere! — Nu iubite Părinte, nici ei, nici alții, nici nime dintre noi, cari purtăm numele de român și în care bate încă o inimă românească, nu te va uita, nu te va putea uita nici o dată!

Pausează deci în pace și linesce, ear' țerâna fieți ușoară!"

Cu aceasta se încheară ceremoniile la mormênt. Dar' și reîntoarcerea dela mormênt o sciu preface Înalt P. S. S. Părintele Archiepiscop și Metropolit în un act de deosebită Stimă și Recunoscință cătră prea nobilul Repăusat: „întorcându-se excepționalmente dimpreună cu toți ceia-lalți preoți pontificanți, „în ornate" până la sânta Catedrală, cu deosebire numai că nu mai mult pe jos, ca cătră mormênt, ci în trăsuri.

Români!

Ast-feliu înmormêntară Bucovinenii pre Baronul George Hurmuzachi!

Însĕ memoria lui și a celorlalți frați repăusați, tot așa de meritoși, ca și el, cum s'ar putè oare onora și perpetua mai potrivit de cătră „Românii bucovineni" de cătră „toți Românii" în genere?

Fără indoeală că prin imitarea nobilelor exemple, ce ni li au dat prin toată vieața lor, dar apoi, după modesta părere a subscrisei Redacțiuni și prin ceva mai concret, prin un „Monument demn de meritele lor și de Românimea recunoscătoare" prin o fundațiune întitulată.

„*Fundațiunea Hurmuzăchenilor.*"

Spre acest scop deschide Redacțiunea „Aurorei române" o listă de cotribuire, făcênd însĕ-și modestul început cu 10 fl. v. a. și adresând Românilor următoriul.

Apel

„Frați Români din patru ung hiuri!"
Eată timpul aḑi sosit,
Unde *Meritul, Virtutea*, ...
Pretind „*Dreptul cuvenit!*"
Grăbiți deci a aretare
Lumei și lui Dumneḑeu,
„*Cumcă le sciți și stimare,*
Faceți „Fapt" proiectul meu!
Redacțiunea „Aurorei Române.

---

*) Aici trebue sĕ facem cunoscut prea onoraților nostri cetitori, cumcă pasagiul ce urmează mai de parte, — cumcă încheearea cuvêntării acesteia nu s'a putut ține la mormênt în forma dată aici, adecă cum era plănuită de cătră orator, ci „mai scurtată și modificată" fiindu-că Preacuviosia Sa Părintele Archimandrit Miron M. Calinescu sĕ veḑu silit a vorbì, deși declarase în sinul Comitetului, cumcă nu va vorbi în nici un cas și deși nu însciințase de feliu pre orator despre schimbarea programei în cestiune. —

mulţumire şi recunoscinţă în numele nenorocitelor familii prin încendiul întêmplat la 22 Martie a. c. pentru grabnicul ajutoriu primit şi distribuit prin influinţa şi staruinţa Domnului Pretor cer. Ilariu Muciu precum şi a Domnilor Notari şi primari din acest cerc, şi anume:

I. Dela particulari din comuna Cacova 33 fl. v. a.

Dela particulari din Sălişte şi Orlat sau împărţit prin Domnul Pretor cerc. la faţa locului nenorociţilor 150 ferdele de cucuruz şi grâu precum şi haine, fasole, cartofi şi în bani gata 88 fl 34 cr. v. austr.

Săcel 10 Aprile 1882.

Bucur Respop, jude. *N. Platoş*, notariu.

* (Nenorocire) În Năsĕud a căđut un morar când voia sĕ abată apa dela roatele morei, în canal şi a ajuns sub roate. Pe sub roata primă s'a străcurat norocos, dar roata a doua s'a oprit pe dînsul şi sirmanul muria dacă nu alergau la moment nisce oameni ca sĕ-l scape. Nenorocitul, care e tată a 6 copii, e vătămat greu la braţul şi la piciorul stâng.

* (Circus Krembser.) Representaţiunile în circus se vor începe aici în Sibiiu astăđi.

* (Foc) În Ocna de lângă Sibiiu s'a escat Marţa trecută după am. între oarele 1 şi 2 din neprecauţiune un foc, care ajutorat fiind de un vênt aprig au prefăcut în cenuşe 25—28 case. Localisarea focului a fost imposibilă. Au ars şi trei capete de vite.

* (Foc.) În Cluj a ars la 10 Aprilie n. într'o strada (Kajanto) două case şi două şuri. Au perit şi unele capete de vite. În aceeaşi đi a ars şi în Kézdi-Vásárhely. — Incendiurile cum se vede sûnt la ordinea đilei.

Îndreptare. În corespondenţa din Săliscе publicată în nr. trecut din eroare se đice: „Reuniunea sodalilor"; nomenclatura cea adevĕrată a reuniunei din cestiune este: „Reuniunea meseriaşilor".

Colectă.

Pentru cei arşi în *Săcel* au întrat la Redacţiunea acestei foi dela:

(Continuare din Nr. 35.)

N. P. P. 50 cr., R. B. 50 cr., Dr. Ioan Pop 1 fl., Lud. Binder 1 fl., C. Bugarski 1 fl., Bas. Harşan 1 fl., I. Hania 1 fl, D. Cunţan 1 fl., Dr. Păcurar 2 fl., Atanasiu Bechnitz 1 fl., Moise Lazar 1 fl., I. de Preda 1 fl., Grigorie Mateiu 2 fl., I. Keil 1 fl., Dr. I. Borcia 2 fl., I. Bologa 2 fl., Dr. Răcuciu 1 fl., Eugen Brote 1 fl.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 13 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.35	119.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	31.25	91.30
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.50	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	133.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.15	98.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	96.75	96.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	96.25	95.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.—	96.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea đecimei de vin	96.50	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.25	76.35
Datorie de stat în argint	76.95	77.—
Renta de aur austriacă	94.—	93.75
Sorţi de stat dela 1860	129.80	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	820.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	330.40	330.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	322.—	324.50
Sorţi unguresci cu premii	117.75	118.75
Sorţi de regularea Tisei	110.50	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.61
Na oleon	9.50	9.50
100 marce nemţesci	58.70	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	120.10	119.90

Nr. 44. [52] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III.-a Murĕş-Cheţei, protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu terminul până în 23 Aprile a. c. v.

Emolumentele sûnt

Stola usuată a epitrafirului.

Porţiunea canonică 22 jugĕre, arători şi fânaţ.

Casa parochială lipsesce, preotului locuinţă i se va închiria până când comuna bis. va reedifica casa propriă.

Dela 50 familii câte una litră cucuruz cu grăunţ. Şi tot dela acele 50 familii câte o đi de lucru cu intertenţiunea preotului.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a şi substerne petiţiunile lor în sensul „Statutului Organic" instruite, la subscrisul până la terminul suprapus în aceiaşi đi se va sĕvârşi şi alegerea.

Agârbiciu, 19 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

[52] 3—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditĕţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăđi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta đi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA"

în Sibiiu.

Comptul încheiat al şecţiunei I-o pro 1881.

Venituri:	fl.	cr.
Fondul de premii din anul 1881	3,445.20	
Premii după detragerea stornilor	73,421.23	
Tacse „ „ „	5,753.07	
Provisiuni	3,529.01	
Viniturі diverse	370.87	
	86,519.38	

Eşiri:	fl.	cr.
Premii pentru reasigurare	54,211.24	
Salare, spese, timbre, tipărituri, spese de călătorie, dare etc.	12,749.39	
Amortisare din mobilii fl. 163.99 cr.		
Amortisare de spesele de întemeiare „ 828.28 „		
Amortisare din pretensiuni dubioase „ 186.56 „	1,179.83	
Interese după obligaţiunile fondului de întemeiare	3,467.50	
Reservă de premii	3,812.35	
Daune plătite fl. 64,802.82 cr. detragênd partea resigurată „ 54,406.72 „	10,396.10	
Reserva pentru daune pendente	202.80	
Profit pro 1881	501.17	
	86,519.38	

Comptul încheiat al secţiunei II-o pro 1881.

Venituri:	fl.	cr.
Fondul de premii din anul 1880	124,189.79	
Transportul premielor	7,317.99	
Premii după detragerea stornilor	77,592.53	
Tacse după detragerea stornilor	3,133.08	
Casuri de moarte insinuate ex 1880	3,200.—	
Tacse de administrare dela tontine, arvune precludate etc.	1,734.16	
Interese şi venite dela casa proprie etc.	6,657.21	
Câştig la effecte	3,481.75	
	227,306.51	

Eşiri:	fl.	cr.
Sume asigurate plătite fl. 30,808.90 cr.		
Reservă pentru casuri de moarte insinuate „ 2,650.— „		
Sume pentru zestre asigurate plătite „ 1,500.— „		
Plătiri pentru tontine contra asigurate „ 205.— „	35,163.90	
Premii de reasigurare	2,004.74	
Provisiune de acuisiţiune fl. 675.81 cr.		
Amortisare din provisiunea capitalisată „ 3,568.80 „	4,244.61	
Provisiune de incassare	2,253.66	
Salare, spese, timbre, tipărituri, dare, spese de călătorie etc.	27,732.58	
Poliţe rescumpĕrate	3,269.88	
Premii rebonificate	52,51	
Amortisare din mobilii fl. 164.— cr.		
Amortisare din spesele de întemeiare „ 1,128.28 „		
Amortisare de pretensiuni dubioase „ 373.14 „	1,665.42	
Onorare medicale	2,240.78	
Interese după obligaţiunile fondului de întemeiare	3,467.50	
Fondul de premii pro 1882 fl. 137,013.36 cr.		
Transport de premii pro 1882 „ 7,400.86 „	144,414.22	
Profit pro 1881	706.71	
	227,306.51	

Bilanţ în 31 Decembre 1881.

Active:	fl.	cr.
Obligaţiuni neđate	170,800.—	
fl. 28,000 renta în bancnote à fl. 77.35	fl. 22,276.80	
„ 21,000 prior. ale I drum de fer transilvan à fl. 92.—	fl. 19,320.—	
„ 5,000 acţii ale I drum de f. trans. à „ 169.75	„ 4,243.75	
„ 7,650 obligăţii rurale transilvane à „ 99.75	„ 7,630.88	
„ 6,900 losuri pentru regul. Dunării à „ 117.75	„ 8,124.75	
„ 3,000 acţii ale drumului de f. nordică „ 257.—	„ 7,710.—	
„ 6,000 înscrise dela instit. fonciar din Sibiiu à „ 101.—	„ 6,060.—	
„ 200 inscrise dela banca austro-ung. à „ 101.25	„ 202.50	
„ 3,000 losuri de stat 1860/1 à „ 132.35	„ 3,967.50	
„ 1,200 losuri de stat 1860/5 à „ 135.25	„ 1,623.—	
„ 900 priorităţi ale drumului de fer Lemberg-Cernăuţi I emis. à „ 94.—	„ 846.—	
„ 700 renta în argint à „ 78.35	„ 548.45	
„ 300 losuri de stat 1864 1/5 à „ 173.—	„ 519.—	
„ 300 losuri pentru regularea Tissei à „ 112.20	„ 336.60	
„ 200 obligaţiuni rustic. galiţiane à „ 103.50	„ 207.—	
„ 100 losuri de stat reg. mag. à „ 122.25	„ 122.25	83,738.48
Portofoiu de cambii		3,170.88
Împrumuturi pe effecte		8,678.85
Împrumuturi pe poliţe		32,242.42
Împrumuturi pe poliţe de tontine		3,515.—
Pretensiuni la agenturi		39,716.74
Anticipaţiuni la inspectori etc.		4,851.05
Debitori diversi		32,620.11
Mobilii, table firmale şi tăbliţe		9,629.49
Spesele de întemeiare		20,609.20
Provisiuni capitalisate		56,036.53
Realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5.		42,000.—
Cassa		1,420.12
		509,028.87

Passive:	fl.	cr.
Fondul de intemeiare fl. 300,000.— subtragêndu-se amortisarea „ 3,500.—	296,500.—	
Fondul de premii sect. I	3,812.35	
Fondul de premii sect. II fl. 137,013.36		
Transportul premielor sect. II „ 7,400.86	144,414.22	
Reservă pentru casuri de moarte insinuate	2,650.—	
„ „ daune de incendiu insinuate	202.80	
Fondul de reservă pentru tontine	42,271.99	
Interese neridicate	2,155.25	
Ipoteca pe realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5	11,000.—	
Fonduri de profit reservate din a. 1879 şi 1880	2,181.23	
Fondul de garanţe sect. I	694.95	
Fondul de garanţie sect. II	1,938.20	
Profit sect. I pro 1881	501.17	
Profit sect. II pro 1881	706.71	
	509,028.87	

Wilhelm Bruckner m. p. Dr. **A. Brote** m. p.

Conturile de sus şi bilanţul sau aflat în consonanţă cu registrele respective.

Sibiiu, în 20 Martie 1882.

[53] 1—1

Comitetul de reviune:

Josif Schuster m. p., consiliar de fin. în pensiune.
Georg Mike m. p., director la direcţiunea fin.
Dr. *Ioan Nemes* m. p., advocat.

Redactor rĕspunđĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Marți 6|18 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntare

de deschidere rostită de Escel. S. Preas. P. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul în cea dintâiu ședință a sinodului archidiecesan din 4/16 Aprilie a. c.

Prea stimaților domni, Iubiților frați, Iubiților fii sufletesci! În vieața noastră publică bisericească regulată prin statutul organic, intrăm astădi cu ajutoriul lui Dumnedeu în periodul al cincilea al sinoadelor archidiecesane.

Domniile Voastre sûnteți aceia, pre cari încrederea clerului și a poporului archidiecesan v'a ales, pentruca în noul period de trei ani să representați în sinoadele noastre archidiecesane voința clerului și a poporului în ce privesce interesele bisericesci scolari și fundaționali ale archidiecesei întregi.

Precât a fost tot deauna și este și acum recunoscută necesitatea de a se susținè cea mai bună armonie între cler și popor, între ierarchia canonică și între organele create prin statutul organic: pre atâta trebue se fie recunoscută și importanța chemărei Domniilor Voastre.

Gradul de cultură al inteligenței noastre clericale și mirenesci 'mi dă toată garanța despre aceea că domniile Voastre în chemarea importantă ce o aveți ca representanți ai clerului și poporului archidiecesan veți urma direcțiunea care convine aședămintelor canonice și intereselor speciale ale archidiecesei noastre.

Mĕ pun cu totul pe această garanță cu atât mai vêrtos: pentrucă vedem și simțim toți, că în situațiunea de astădi avem a folosì toată energia, dar și toate precauțiunile, pentru a ne conserva nealterate basele, pe cari e clădit întregul nostru organism bisericesc.

Spiritul cel adevĕrat al bisericei noastre ortodocse, simțul religios, caritatea creștinească, devotamentul pentru binele public, voia tare și resolută spre cele bune, — toate acestea nu trite și astădată ne vor conduce în calea salutară și ne vor ferì de ori ce alunecare, care ar' putè altera caracterul bisericesc al comunităților noastre.

În această credință vĕ salut Preastimaților Domni, Iubiților frați și fii sufletesci din toată inima, și cu aceasta dechiar deschisă sesiunea anuală a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curent 1882.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sinodul archidiecesan.

Ședința I (4 Aprile.)

După servițiul divin al Stei liturgii și a chemărei S. Spirit în bicerica gr. or. din cetate, sub pontificarea Escel. Sale P. Archiepp și Metropolit cu asistență numeroasă, la 11½ oare înainte de ameadi se deschide sinodul cu cuvêntarea publicată în fruntea foaiei.

Urmează constituirea biroului provizor, designând se notari: Tit. Gheaja, R. Crainic, Dr. N. Olariu, David, Petrescu și Liviu de Lemeni.

Declarându-se sinodul deschis deputații presentează credenționalele. In conformitate cu regulamentul afacerilor interne deputații presenți se împart în patru secțiuni egale cu scop de a revedè actele electorale și ale presenta sinodului pe lûngă declararea dacă deputații respectivi se pot considera de verificați.

Cu aceste ședința s'a încheat decidênduse cea următoare pe diua de mâne la 10 oare a. m.

Astădi după ameadi și mâne până la oara indicată vor lucra secțiunile.

Șed. II. 5 Aprilie.

Verificânduse protocolul ședinței precedente P. Archim. și Vicariul Nicolau Popea raportează că secțiunea verif. constituinduse l'a ales de president și pe Dr. Olariu de raportor, și că secțiunea terminându-și lucrarea e în stare a raporta.

Dr. Olariu ocupându-și locul și raportând sinodul declară de verificați: pe Romul de Crainic, George Părĕu, Nic. Frateș, Dr. L. Petco, D. Comșa, Petru Truța. P. Gligor. Rub. Patița, N. Gaetan.

Sabin Piso și Al. Olariu nepresentându-și credinționalele actele dênsilor se transpun comis. verificătoare ce se va alege după constituirea sinodului.

Pres. secțiunei II N. Gaetanu, raportor D. Comșa. Acesta raportând sinodul declară verificați pe Titu V. Gheaja, Sim. Popescu, Artemie Feneșan, Dr. I. Borcia. Fiind proteste contra alegerilor lui Dr. D. P. Barcian N. Petrescu, An. Trâmbițaș și Eugen Brote actele electorale ale acestora se îndreaptă la comisiunea verificătoare.

Pres. secțiunei III Dr. I. Borcia, raportor Titu V. Gheaja. Acest din urmă raportând sinod. declară verificați pe Dr. Il. Pușcariu, N. Cristea, Const. Stezar, Zach. Pușcariu, Dr. N. Pop, I. cav. de Pușcariu, D. Manole Ioan Zaharie, Liviu Bran de Lemeni. — Actele electorale ale deput. Zach. Boiu, Iosif Barac, I. Popea, N. Cip ne avênd acestia presentate credenționalele; de asemenea actul electoral al dlui Petru Popescu contra cărui este un protest se îndreaptă la comisiunea verificătoare.

Pres. secțiunei IV Dr. Il. Pușcariu, raportor Liviu de Lemeni. Acest din urmă raportând sinodul declară de verificați pe Nicolae Popea Archim. și vicariu archiepiscopesc, Moise Lazar, Iacob Bologa, I. de, Preda, D. David, Parteniu Cosma. — Actele electorale ale dep. Ioan. Rațiu, Dr. Ioan Pop, Ioan Dănilă ne fiind presentate credenționalele; de asemenea ale dep. Elie Măcelariu, Dr. N. Olariu, Dr. N. Maier, Dr. D. P. Barcian contra căror sûnt proteste se îndreaptă la comisiunea verificătoare.

Nefiind de ajuns numerul membrilor verificați pentru constituirea sinodului ședința se suspende și secțiunile se retrag spre a esamina actele electorale ale deputaților dela cari succesiv au întrat credenționalele.

După redeschiderea ședinței se verifică încă următoarii:

Ioan Rațiu, Iosif Barac, Z. Boiu, Sam. Cupșa, N. Lazar, G. Dănilă, Al. Olariu, Ios. Pușcariu, Ioan Popea, Petru Nemeș, în urma cărei verificări se arată că numĕrul deputaților verificați se urcă la 38 și că sinodul e capabil a se constituì. Urmează la ordinea ilei constituirea sinodului

Dep. Cosma cere suspenderea de nou a ședinței pentru combinarea celor alegendi în birou și în comisiunea verificătoare, fiind de părere că alte comisiuni de o camdată sĕ nu se aleagă cu atât mai vêrtos, că lucrările ce ar compete dejudecărei unei sau altei comisiuni, încă nu se pot împărți, neputêndu-se presenta ași în totalitatea lor.

Dep. Cristea e în contra precisărei objectului de discusiune înainte de timpul suspensiunei ședinței. Dacă se vor potè face combinațiuni și în privința alegêndelor comisiuni sinodali în timpul cât ședința va fi suspensă, sĕ se facă, căci se va face câștig de timp.

Fără a se aduce în cestiunea aceasta vre un conclus normativ se suspende ședința pe 5—6 minute și după redeschidere propune presidiul, conform conțelegerei, de membri ai biroului pe Domnii:

N. Frateș, R. Crainic, Dr. N. Olariu, D. David, G. Danilă dintre cari dn. Frateș sĕ fie Notariu general.

De membrii ai comisiunei verificătoare se propun domnii:

Protopr. I. Rațiu adm. protopr. Părĕu, Rubin Patița, Petru Nemeș și P. Truța.

La propunerea deputatului Dr. I. Borcea se notifică la protocol stergerea din șirul comisiunilor sinodale a comisiunei pentru propuneri, fiind că s'a vĕdut că obiectele acestei co-

FOIȚA.

Serbarea din grădina Cismegiu

În ilele de 29 și 30 Martie)*

Rêndueala grădinei

Rênduiala grădinei a fost încredințată unui comitet avênd de președinte pe d. C. Man.

La întrarea din spre Bulevard, găsim mai întâiu o panoramă, al cărei a câștig se împarte pe din două cu comitetul de ajutoare al incendiaților din Moldova.

Pe movila din stânga, este construit un elegant chioșc destinat a primì pe M. P. Regele și pe membrii comitetului. De-asupra chioșcului este instalat un soare electric, care comunică cu o mașină electrică, sistem Rumcorf, de o foarte mare forță.

Plecând înainte dela pavilionul regal, pe dreapta și pe stânga s'au construit 14 chioșcuri elegant decorate, în cari se vînd diferite articole. Bufetul este împărțit în două: tombola și restaurantul Hugues.

La cea-laltă estremitate a aleului și în fața pavilionului regal, este teatrul d-lui Ionescu; cafe chantant, circ în miniatură etc. Câștigul pe din două cu comitetul de caritate.

În mijlocul lacului pe basinul principal se înalță Insula fortunată frumos decorată cu brați și steaguri și pe de-asupra învĕlită cu pânză. În fața insulei este construită o terață învelită, reservată membrilor din comitet pentru a privì la întrecerile cu luntrile și la mișcările gimnastice de sărituri peste lac ale d-lui Velescu. De giur împregiurul lacului, sûnt construite estrade pentru același sfârșit. Întrarea 2 lei. Pe ici, pe colea sûnt construite scaune pe marginea lacului: intrarea 50 bani. În mijlocul lacului se înalță mai multe piramide de care sûnt acățate candele multicolore spre a servì la iluminațiune.

Chioșcurile.

Cel dântêiu chioșc la stânga are drept firmă „La pipa consolatoare“ și într'ânsul se vinde tutun.

Aci vênd doamnele Șiaicariu, Râmnicean etc.

Al doilea chioșc conține tot tutun și este ținut de d-na E. Lahovary

Al treilea chioșc și cel mai elegant, este al d-nei P. Grădișteanu avênd drept firmă: „La o floare între flori.“ Aci se vênd flori.

D-na Grădișteanu, asistată de dl. Grădișteanu și M. Văcărescu într'un constum de toată eleganța purtând o pălărie, care se pierde sub flori, vinde necurmat buchete a un franc, unul sticle cu parfum.

După chioșcul florilor, vine bufetul. Prima parte este reservată tombolei. Aci mai multe d-ne în constum național, între cari distingem pe d-nele. D. A. Laurian, Năcescu, Lamotescu, etc învêrtesc neîncetat niște roate pline cu bilete. Doamnele sûnt asistate de mai mulți juni magistrați precum d-ni Năcescu, Atanasovici etc.

În cealaltă parte este restaurantul Hugues.

Al patrulea chioșc este al princesei Bibescu. Firma chioșcului este: „Dică lumea ori cei place binele eu tot l-oiu face.“

În acest chioșc se vênd diferite articole de modă. D-na Bibescu stă naintea unei mese din fund, purtând o pălărie tocă cu pene, ear' în față fiica sea, frumoasă ca o închipuire, purtând o rochiă albastră de mătase și pe cap o pălărie de paie cu bordurile largi.

În fața acestui chioșc staționează necurmat o mulțime imensă, mai mult pentru a privì finețea chipului frumoasei negustorițe, de cât pentru a cumpăra ceva.

Am căscat și eu gura acolo, nu e vorbă.

O mulțime de tineri sûnt atașați la acest chioșc d-nii Tătăran, Calerghi, locot. Văcărescu, Bălean, Davila etc.

*) În România s'a întreprins pentru nenorociții prin incendiuri, afară de colecte și loterii de stat și petreceri în capitală. Articulul ce 'l împrumutăm dintr'o foaie bucureșteană ne înfățișează petrecerile din a două și a treia ți de pasci.

misiuni coincid în sfera obiectelor celorlalte comisiuni.

Preste propunerea dep. D. Manole: ca să se aleagă cel puțin una din comisiunile sinodali ca să se poată apuca încă ași de lucru și sinodul se nu vină în împasul a sta pe loc și a nu avè obiecte de pertractare se trece la ordinea ḑilei. După cum stau ași lucrurile ori care comisiune s'ar alege activitatea și ar putè-o începe numai mâne după ameași — deci se amână alegerea până pe ședința viitoare ca și acei deputați să se poată aduce în combinațiune cari ași încă nu sûnt verificați.

Se cere concediu și se dă:

DD. Ios. Puşcariu pe timp nedeterminat. I. cav. de Puşcariu pentru sesiunea de față; Dr. D. P. Barcian pe 5 ḑile; Alecsiu Olariu pe 3 ḑile ear' în privința dep. cler. N. Popoviciu, a cărui credențional nu e la actul de alegere, se pretinde însă a fi presentat cererea de concediu se releagă pe ședința viitoare. . . Cu acestea ședința se închide anunțându se cea procsimă pe Marți la 9 oare antem. La ordinea ḑilei va fi raportul comisiunei verificatoare și alegerea comisiunlor. —

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Aprile

Evenimentul mai nou în politica noastră internă e întrunirea delegațiunilor în Viena. Se cer credite nouĕ pentru provinciele resculate și delegațiunile s'au întrunit la 15 Aprilie n. pentru a le vota. Guvernul pretinde un credit de 23,733,000 flor. pe timpul până la Octomvrie an. c., va să ḑică nu se poate prevedè încă cât va fi suma totală ce trebue votată pentru acuisițiunea problematică a Bosniei și Erțegovinei. O mângâere totuși li se dă delegaților: provinciele ocupate se vor încorpora în imperiul austro-ungar,, anecsarea e dară numai o cestiune de timp, după cum se vede din cuvêntările presidiale de deschidere. Comisiunile delegațiunilor se ocupă acum cu discutarea meritorică a proiectelor de credit substernute de guvernul comun. —

În cestiunea Dunărei „Pol Cor.“ aduce scirea dela Paris, că cabinetul francez a însărcinat pe representantul Franciei în comisiunea dunăreană, pe dl Barrére, ca în cea mai deaproape sesiune estraordinară a acestei comisiuni se formuleze propunerea sa mijlocitoare cu privire la organisarea comisiunei micste, în mod oficial. Cabinetul francez crede că propunerea va fi spriginită de toate puterile europene.

Pressa europeană se ocupă și acum cu activitatea politică din trecut a principelui Gorciacoff. Cele mai deciḑĕtoare foi convin în părerea că politica panslavistă, al cărei representant energic fusese cancelariul demisionat, a suferit un desastru. De-i numirea lui Giers o o satisfacțiune rară pentru principele Bismarck.

Alte sciri mai importante nu sûnt de înregistrat din politica esternă.

Din archivul secret al guvernului rusesc.

Sub titlul acesta a apărut în Lipsca o scriere de tot interesantă. Acest op nu cuprinde decât *istoria unor hoții comise de funcționarii rusesci în decursul unui deceniu.* Autorul anonim a avut ocasiune a privì în rapoartele secrete ce le au făcut Împĕratului Alexandru II controlorii imperiali sau generali în deceniul din urmă.

Din aceasta scriere se vede că corupțiunea s'a înrădăcinat afund în societatea rusească și a cuprins togma pe acei factori, cari sûnt chiemați în prima linie a premerge mulțimei cu esemplu bun.

Vom cita unele date din capitlul întitulat „feliurimi“:

Impositele asupra beuturilor, ḑice un controlor imperial în raportul seu pro 1876, nu mai dau venitele de mai înainte. Mĕsurile pentru a restringe beția au micșorat venitele acestea, dar nu a micșorat numĕrul beutorilor. Restricțiunile asupra comerciului cu spirituoase au sporit vêndările într'ascuns și în deosebi înșelăciunile din partea producenților de spirtuoase. Din acest motiv dispositiunile guvernului ar trebuì îndreptate în viitor numai contra beției, dar nu și contra comerciului cu spirtuoase.

Raportul aduce și unele casuri concrete despre aceste înșelăciuni. În anul 1875 s'a vêndut în ferbătoarea Slobodki 49.139° de spirt, dar aceasta vêndare nu s'a introdus în cărți — funcționarii n'au observat (?) înșelăciunea grosolană. Cercetarea contra călcătoriului de lege s'a introdus numai din inițiativă controlei imperiale. Controlorul mai înșiră vr'ocâteva casuri, din care se vede, că funcționarii acciselor lucră pe sub ascuns mână în mână cu comercianții de spirtuose și că abusurile sûnt impertinente și ne mai pomenite.

Altă causă pentru scăderea venitelor statului rusesc sûnt enormele restanțe de dare, cari în anul 1876 s'au urcat în 42 guvernamente la o sumă mai mare de 29 și în anul 1877 la 30½ milioane. Nici renitența poporului, nici lipsa de zel la perceptori ci numai absoluta neputință a poporului de a mai plăti dările sûnt causele acestui scăḑĕmânt. Recoalte slabe, perirea vitelor, focuri și în unele părți nesuportabila sarcină a dărilor au provocat micșorarea venitelor. Mai cu samă îndatoririle ce le au luat țĕrenii asupra lor la desființarea iobăgiei sûnt sarcina cea mai grea.

Una dintre causele considarabilelor restanțe de dare în guvernamentele Siberiei este împregiurarea particulară și interesantă că acolo pre lîngă dările legale se mai încasează și nisce dări obscure, adecă nelegale pentru poliția locală și cercuală. Aceste dări se urcă în Siberia orientală la suma de 700,000 ruble pe an și au preferință față cu dările legale, încasându-se cu toată asprimea și fără amânare în suma deplină. Apoi vin dările legale. De aici provin apoi restanțele, căci poporul nu voiesce a plăti de doue ori, și poliția fiind satisfăcută cu dările „obscure“ numai are temeiu a procede cu rigoare — pentrucă țarul e departe.

Controlorul spune că țarul la cetirea acestor descoperiri mari s'a mâniat astfel încât cu mâna sa a scris pe marginea raportului: „E de lipsă să se ia mĕsuri ca aceste percepțiuni de dări ilegale să se steargă la moment“, dar poporul Sibiriei se teme mai tare de poliție decât de mânia țarului — și lucrurile remân cum au mai fost

Un scăḑĕmênt se constată și la venitele din băile statului, care se esploatează într'un mod de tot nefavorabil pentru cassa statului; deaceea se hotărîse încă de mult timp ca aceste băi să se dea în posesiunea privaților și Împĕratul adause la o margine a raportului, „doresc foarte“ ca acest plan să se esecute în anul 1873 sau în cel următor.

Ministrul domenielor de stat Waluiew comunicânduise acest plan declară că minele nu se pot vinde nici din motive curat economice; capitalistii Rusiei nu-și vor vĕrsa capitalele în întreprinderi serioase și împreunate cu spese mari, cum e esploatarea minelor, care prelîngă aceasta dau venite foarte târḑii. Controlorul imperial nu s'a lămurit din aceste motive cu toate că a avut mai multe esplicațiuni cu ministrul domenielor, căci în anul următor își dă părerea că cu toți scrupulii ministrului domenielor totuși va fi cu putință prelîngă „o n. stăruință firmă și statornică spre realisarea scopului designat de Majestatea sa“ a pune în lucrare planul de mai sus. „Eu sperez“, adauge Împĕratul tuturor Ruşilor cu gura de jumĕtate.

Această slăbiciune bate la ochi cu atât mai tare cu cât considerabilele scăderi de venite în despărțământul montan (în anul 1876 de es. venitele au fost 8.440,000 ruble, adecă cu 2,219.000 ruble mai puțin decât s'au preliminat) provin dela minele statului. Cu toate că preliminarele în despărțementul montan au de a se constata ca false, ele totuși sûnt apĕrate cu multă cerbicie în consiliul imperial. Motivele acestor erori sûnt o contabilitate destrăbălată. În minele dela Olonez controla imperială a descoperit pro anii 1875 și 1876 nici mai mult nici măi puțin decât 1500 erori diverse care representă o valoare de 315.000 ruble.

Se vorbesce că multe scăderi s'ar fi mai îndreptat de atunci încoace, dar vêndarea păgubitoarelor băi de stat stă locului; unde s'au vêndut ceva, cassa statului a suferit pagube mari; o aparență foarte obicinuită în Rusia — pentrucă funcționarii respectivi nu silesc pe cumpărători a împlini prompt condițiunile contractuale care și așa sûnt nefavoritoare statului. Astfel sau vêndut la o submisiune în anul 1875 cercul montan Boyoslovski consiliarului de stat Başmacoff cu 2 mil. și 50 mii, cu condițiunea ca se pletească ¹/₅. din această sumă în ḑiua când contractul va deveni perfect, ear' restul în 37 ani, ear' mobiliarul să'l primească după preliminariul de spese al ministrului preste domeniuri și se-l plătească în termin de 3 ani.

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria și Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

VIII. Capitlu.

Despre Referată.

§. 91. Fie care referent primesce actele oficioase pe lîngă un ternion ce se poartă în două exemplare, dintre cari unul se păstrează la protocolistul, celalalt la referentul.

Ternionul cuprinde numĕrul curent al său, numĕrul exhibitului, — obiectul pe scurt, ḑiua când s'a predat referentelui cu loc pentru subscrierea acestuia, ḑiua resolvirei în ședință sau afară de ședință.

Protocolistul induce piesa îndată cu exhibițiunea ei și în ternion, și instruită cum se cuvine o trimite referentelui, care adeverind primirea o induce și în exemplarul ternionului său în aceeași ordine, eară exemplarul cu care a sosit actul îl remite îndată la protocolul de exhibițiune.

Al cincelea chioșc este ținut de d-na Catargiu și poartă firma: „Bucuria copiilor, odihna părinților“; aci se vênd jucării.

Al șeselea chioșc este ținut de d-nele Rasty și Niculescu, avênd firma „Chiar și ce e rar trece la cântar.“

Al șeptelea chioșc este ținut de d-nele Gr. Alexandrescu, Moruzi, Scarlat, Ferekide etc. sub firma: „Articole franțuzești făcute în București.“

În al optulea chioșcu se vinde țuică și cornuri. Aci vinde d-na Darvary, etc.

Primul chioșc pe stânga are firma: „Oue roșii, cumpărați că nu se sparge.“ Aci după cum arată firma se vindea ouĕ roșii.

Al doilea chioșc este ținut de d-na și d-ra Crețean sub firma; „Portocale-Turtă dulce, cine ia nu se mai duce.“

Chioșcul al treilea este ținut de d-nele: Roseti și Simonidi. Firma chioșcului este: „Câmpul alb, oile negre, cine le vede nu le crede, cine le paște le cunoasce.“

D-na L. Rosetti are un constum de tot șicul. Pe cap purta un fel de bonetă albă, avênd în față înscripția: Voește și vei putea ear' în spate: Lumineazăte și vei fi. Pe foaia din față a rochiei era imprimată pagina întêia a Românului, ear' pe poalele rochiei, imprimate în caractere mari, titlurile tuturor ḑiarelor redactate de d-l. C. A Rosetti.

D-na S. Rosetti purta la gât o panglică albastră de mătasă pe care era imprimate numele tuturor ḑiarelor care au participat la serbare.

Al patrulea chioșc avea firma; *„Aci se vinde tinerețe și articole de frumusețe“* și era ținut de domnele D. Ionnescu, Lampert etc., asistate de d-nii C. Isvoran și D. Ionescu.

Al cincilea chioșc era ținut de d-nele G. Ionescu și Bucholtzer. În ambele aceste 2 din urmă chioșcuri se vinde articole de lux.

Al șaselea chioșc servea drept cîrciumă, unde vindeau 5 domnișoare în haine țĕrănesci. Lângă baracă cântă un tacăm de lăutări ear' o mulțime de tineri, cu câte o sticlă de țuică în mână trăgeu de mânecă pe toți trecĕtorii pentru a 'i face să contribue la alinarea suferinḑilor dela Fălciu, Lespezile etc. Ciocanul de țuică costă 50 bani.

O mulțime compactă staționa înaintea acestui chioșc și sticluțele de țuică se deșertau cu o iuțeală nespusă.

Al șeptelea chioșc din dreapta avea firma *Bektemis de Găești.* Aci vindeau d-nele Fălcoian, Beller, asistate de d-nii Fălcoian, Beller etc.

Toate chioșcurile au stat deshise în amêndouĕ ḑilele până la 7 oare seara.

Aspectul pe aleul principal era din cele mai frumoase, format prin varietatea costumelor, mulțimea care se înghesuia pe imensa cărare precum și sgomotul asurzitor, produs de cătră strigători de pe la chioșcuri, care îndemnau publicul să le facă alișveriș.

Pe lac.

Timpul fiind cam posomorit în ḑiua dântiu am sosit cam târḑiu astfel că d-lu Velescu s'a achitat de însărcinarea luată, că în tot-d'auna cu deplin succes, ecsecutând diferite sărituri, de pe un trapez pe altul.

Pe marginea lacului era o prăjină în vêrful căreia erau acățate mai multe obiecte: cel care ar fi putut să se urce era stăpânul lor. După mai multe încercări zadarnice ale unora din public, un pompieriu îmbrăcat civil, câștigă isbânda.

În ḑiua de 30 Martie, timpul fiind destul de frumos, de și cam rĕcoare întrecerele cu bărcile începură la 2 ore și jumĕtate.

Înainte de a se da semnalul unul din concurenți, d-l Kirilov, voind să sară din barcă' i scapă piciorul în apă. D-sa scăpă cu o bună udătură.

Mai puțin norocos fu însă d-lu Duca, directorul scoalei de poduri și șosele care se plimba cu luntrea pe lac. Deodată luntrea își perdu echilibrul și d-lu Duca cade în mijlocul lacului, ear' pălăria-cilindru îi sboară din cap. O parte din privitori doritori de asemenea accidente începură a ride și a striga; bravo! ear' naufra-

§. 92. Presidiul are dreptul și datorința a revide ori și când terniionele referenților, a inteți referarea actelor restante, a cere deslușiri despre causele, ce împedecă referarea.

Dacă presidiul observă, că vre un referent nu e destul de ocupat, asignează acestuia obiectele de natură mixtă, îl însărcinează cu coreferata objectelor mai însemnate, sau cu alte substituțiuni, unde să cere ajutoriu. Dar actul dat odată unui referent nu se mai poate lua dela el până la resolvire — afară de casurile încompatibilității, a împedecărei legale, sau pe calea disciplinară în cas de negligență.

§. 93. Referentul îndată după primirea actelor în referată, le examinează mai întâiu, dacă sûnt deplin instruite, și aflând de lipsă, cere anteactele respective din registratură cu blanquete întocmite spre aceea, ori le cere dela respectivul oficiu prin requisițiune curentă.

§. 94. Dacă actul e deplin instruit, referentele — cetindul cu deamăruntul, pregătesce referata pe coala blanquetată spre scopul acela; pe coloana stângă a acesteia induce extractul despre cuprinsul lucrului, eară pe coloana din dreapta pune opiniunea sa cu conceptul de expedițiune. Dacă referata stă din coale mai multe referentul le coase la olaltă și capetele firelor le sigilează cu sigilul său propriu.

§. 95. Dacă referentul observă că vre un act nu se ține de resortul, în care s'a împrotocolat, îl tractează ca o curență provědêndul cu clausula de transpunere îl trimite la protocolul de exhibițiune, unde capătă număr nou în respectivul resort, eară numărul cel vechiu se trece ca resolvit.

§. 96. Referentul e datoriu a lucra piesele împărțite lui în ordinea chronologică a numerilor de exhibițiune — dând preferință numai celor urgente.

§. 97. Între obiectele urgente se numără:

a) cele cu termine iminente;

b) cele ce se intețesc dela autoritățile esterne;

c) cele ce se întețesc dela consistoarele eparchiale cu motiv de periclitare a causei;

d) asignațiunile de cassă;

e) toate acele obiectě, a căror grabnică resolvire o pretind normativele speciale.

§. 98. Piesele elaborate le imparte referentul după natura lucrului în categoria curențielor, și a celor ce vin a se pertracta în ședințele consistoriale.

§. 99. Între curență se numără afacerile pure formale precum sûnt: Corespondențele pentru instruirea actelor, deslușirile ce decurg între consistoriu și oficiele externe, sau cu cele interne din provința noastră metropolitană; asignările ordinarie de cassă prevědute în buget, și toate acele resolviri transitorie și incidentale, ce nu preocupă decisiunea meritală reservată pentru ședințele consistoriale.

§. 100. Curențiele resolvite le induce referentul într'o blanquetă, ce cuprinde numerii resolviți, datul resolvirei, subsrierea referentului, și locul pentru subscrierea revisiunei presidiale, și dimpreună cu aceasta le substerne presidiului spre revisiune și aprobare.

§. 101. Dacă presidiul află vre una din aceste curenție că are trebuință de a se pertracta în ședință, o înapoează referentelui cu această clausulare și sterge numĕrul respectiv din blanquete, eară celelalte curenție aprobândule le trimite dimpreună cu blanqueta la directorul cancelariei. Acesta predă blanqueta de resolvire protocolistului spre a induce numĕrii resolviți în respectiva rubrică a protocolului de exhibițiune, eară actele le predă în expeditură.

102. Toate afacerile meritorie, ce sûnt reservate pentru ședințele consistoriali, după ce le a pregătit referentul pentru referată, le induce în blanqueta de însinuare pentru proxima ședință, pe care o predă presidiului cel puțin cu 24 oare înainte de convenirea acestei ședințe, eară referatele pregătite dimpreună cu actele respective le trimite sau le aduce referentele deadreptul în ședință.

§. 103. Referentul e datoriu a concipia proiectele de sentințe chiar și precis, într'un stil simplu și înțeligiver, — eară motivele basate pe canoanele bisericesci și pre legile și instituțiunile constituționale ale provinției noastre metropolitane.

Asemenea și proiectele de celelalte expedițiuni să fie întocmite așa, ca să se poată din cuvênt în cuvênt descrie în expeditură.

În fine referentul să facă clausulă de îndrumare pentru eypeditură, că câte expedițiuni și pentru cine să se facă; precum și ce acluse să se alăture la piesa expedândă, și ce acte să rĕmână pentru registratură.

§. 104. Referenții sûnt datori a lucra nu numai piesele, ce le vin lor dela protocolul de exhibițiune, ci după elaborarea acestora ei au să ia inițiativa spre a pregăti toate acele proiecte de statute, regulamente, instrucțiuni și ordinațiuni, ce sûnt enumĕrate la competința diferitelor senate consistoriale și sûnt de lipsă pentru executarea statutului organic și a celorlalte concluse congresuali în toate direcțiunile, pentru darea unei îndreptări corespundĕtoare a afacerilor bisericesci din întreaga provință metropolitană, pentru aducerea în conformitate și regularitate a administrațiunei bisericesci la toate părțile ei constitutive, și în toate resorturile competinții sale.

§. 105. În special referenții sûnt datori a face din timp în timp câte o revistă asupra tuturor hotărîrilor congresuali și constatând acele părți ale acestora ce nu sûnt de fel, sau nu pe deplin, sau rĕu executate, a face propunerile și proiectele pentru îndeplinire; — mai departe a revedè conclusele diferitelor sinoade eparchiali și comparândule una cu alta a face propunerile și proiectele pentru egalisarea sau suplinirea acelora, în fine dacă ori din ce incident observează că în vre o parte a provinției metropolitane se arată vre un regres, a aduce aceasta la cunoscința consistoriului metropolitan și a congresului național bisericesc cu propunerile și proiectele pregătite.

Despre toate aceste propuneri și proiecte eșite din inițiativa referentelui se face o comemorațiune oficioasă, ce capĕtă numĕr la protocolul de exhibițiune.

§. 106. Dacă vre un referent de senat la pregătirea referatei sale observă, că obiectul atinge și resortul altui senat, comunică actul cu opiniunea sa și celuialalt referent cu clausula requisitoare sĕ'și dea și el opiniunea sa.

Acesta ori însemnează pe act clausula de coinvoire, ori 'și face observarea contrarie motivată, și'i retrimite actul cu aceasta.

În cas de diferință obiectul să referează în senat mixt.

§. 107. Și presidiul are dreptul în cause mai importante a rênduì coreferenți, cărora referentul ordinariu, după ce a pregătit referata, li o împărtășesce dimpreună cu actele spre a'și face observațiunile sale, și a i le remite spre ulterioara afacere.

§. 108. Dacă objectul referatei să referesce la vre o asignațiune de cassă, opiniunea referentelui, înainte de a o duce în ședință sau de a o espeda afară de ședință, o comunică exactoratului spre contarea asignațiunei în înțelesul prescriptelor de contabilitate. Dacă exactorul dificultează asignațiunea, aceasta se pertractează în ședință, alt-cum pune clausula de învoire pe act și'l retrimite referentelui spre ulterioara afacere.

§. 109. Dacă referentul află de lipsă să asculte opiniunea pricepătorilor de lucru, precum e a fiscalului, a medicului sau a technicului metropolitan etc. comunică actul mai întâiu cu acestia spre a'și da părerea. Diferința între aceste opiniuni și între părerea referentelui vine a se decide în ședința consistorială.

§. 110. Precum referentul primesce actele numai prelûngă adeverire în jurnalul de inmanuare, așa și el e datoriu a da actele din mână numai prelûngă asemenea adeverire de predare.

§. 111. Referenții sûnt în prima linie respundĕtori pentru promta, continuă și neîntrerupta pertratare și resolvire a tuturor afacerilor metropolitane.

(Va urma.)

Ciangăii din Moldova.

„Gazeta de Băcău“ ne dă asupra ciangăilor din Moldova și a propagandei ungaresci ce să face între ei, nesce relațiuni — Iată-le:

Țiarele românesci de peste Carpați, conțin în coloanele lor mai multe observațiuni făcute asupra tedențelor ungaresci de a considera pe Ciangăii din România, ca supuși ai lor și ai cultiva în dorințele lor. Aceste tendențe, ne spun ziarele surori, sau rădicat în dieta Ungariei, căutând a să pune fonduri în acest scop.

Este prea adevĕrat, că județul Bacău mai mult decât jumĕtate e ocupat de sate cu Ciangăi. Ei sûnt foarte numeroși și au peste 12 parochii cu o vechie episcopie; asemenea și cea mai mare parte din județul Roman. Colonisarea acestora datează de secoli în Moldova; ei 'și au în multe locuri pămêntul și moșiile lor, sûnt răzași, după cum nește hrisoave aflate la Valea-Mare și Faraoni atestă că Ciangăilor de acolo li s'a dat pămênturi încă de pe timpul lui Stefan cel mare.

Până la 1866, Ungurii, cari fac astăzi atâta sgomot de consângenii lor emigrați, nici se gândeau la acesti Ciangăi; odată însĕ ce au eșit deasupra, ei încep a se gândi și aici. Pentru ce? pentru că soartea acestora ar fi mai proastă decât în Ungaria? Nu! Ci pentru interesele lor meschine.

A zis foarte bine „România Liberă“ prin peana unui sciitor al ei, vorbind de această cestiune, că nu doare inima pe deputații unguri de Săcuii lor din Moldova, nu este aceasta „motivul care 'i face de a se ocupa se ei.“ Scopul și durerea lor este mai adâncă.

Ei lucrează din toate puterile de a înlătura pe „preoții catolici italieni și a i înlocuì prin preoți unguri fanatici, ca se aibă misiunea de a face politică ungureas·ă.“ Noi care sûntem din localitate, care privim lucrurile de aproape afirmăm că tot adevĕrul conțin reflecsiunile citate. Afirmăm asemenea, că în realisarea acestor dorințe ungaresci de a tulbura pacea noastră și de a tulbura și pe Ciangăi, contribue foarte mult și guvernul țerei ce se succedează, prin nepăsarea și neatențiunea ce pune la desvoltarea propagandelor periculoase al trufașilor Unguri.

De la 1866 și până astădi, timp de 16 ani, cei din Ungaria au lucrat cu toate puterile de a îndepărta preoții italieni și astădi abea la 12 parochii mai găsesci 3 sau 4 preoți italieni. Preoții unguri, conform instrucțiunilor lor au înrădăcinat și înrădăcinează în această populațiune toate ideile contrarie Românilor, îi indeamnă chear la nesupunere contra instituțiunilor țerei. Școalele înființate în aceste sate, s'au perdut, nu esistă. Nici administrația, nîci revizorii școlari, nici nimenea din cei competenți, nu vor se întrebe pentru ce școalele române din aceste sate nu au școlari?

Primarii fiind aleși din ei, preoții îi sfătuesc a nu trimite copii la scoală căci lor le trebue carte ungurească. În Faraoani, la 1872, fiind un primar

---

giatul înnotă pe spate pentru a ajunge la mal.

În sfêrșit fu scos pe uscat.

La prima alergare au participat d-nii D. Butculescu, Tătăranu, Kirilov și Băleanu.

Bărcele plecau de lângă terața reservată comitetului, făcênd de două ori giurul lacului și cel care ar fi ieșit cel dîntâiu la punctul de unde plecase, trebuia să fi premiat.

După întâiul ocol d-lu Băleanu renunță la luptă, ear' domnul Tătăranu, remase mult în urmă.

Dl Kirilov sosì cel dintâiu, cu mult înaintea dlui D. Butculescu, și primi premiul din mâna princesei Bibescu.

La a doua întrecere au participat dl Butculescu, un marinar, un civil și trei elevi din scoala militară. De astădată ocolul lacului trebuea făcut numai odată.

Premiul l'a câștigat marinarul, urmat de aproape de către unul din elevii scoalei militare.

După aceste două întreceri dl Velescu esecută mai multe dificile sărutiri pe două trapezuri, în aplausele spectatorilor.

A treia întrecere, numită întrecerea ouĕlor pentrucă fie care concurent purta pe cap câte un enorm ou colorat, s'a sfârșit cu victoria dlui Stănciulescu.

Visita M. S. Regelui.

În amândouĕ dilele, la 29 și 30 M. S. Regele, însoțit de adjutantul Vlădoian, visită serbătoarea.

În ținua dintâiu M. S. se oprì la toate chioșcurile și cumpără dela fiecare câteceva, întreținêndu-se în mod binevoitoriu cu toate d-nele patronese.

Dl C. Manu, președintele rînduielei din Cismegiu, însoția pe M. S. Regele, dându esplicațiuni în privința tuturor detaliurilor.

La chioșcul princesei Bibescu, M. S. s'a oprit mai mult timp, convorbind cu dnele din întru.

A doua ți, 30 Martie M. S. Regele visită din nou grădina se opri înaintea mai multor chioșcuri pentru a convorbì cu dnele, convorbì earăși mai mult timp cu dnele Bibescu și după o jumĕtate de oară de ședere eși din grădină.

Câteva amănunte.

După unele apreciări, căci adevĕrul nu se poate încă ști, întrările se evaluiază între 30 și 35 mii franci; în ori ce cas trebuie se fie aproape aceasta, căci mulțimea, mai ales în ținua a doua era destul de mare.

Am audit că chioșcul: La pipa consalotoare ar fi produs 5000 de franci.

În sfârșitul ținei a doua, chioșcul cârciumă a rĕmas deschis mai târțiu de cât toate celelalte astfel că mai multe lucruri remase nevêndute au fost scoase la mezat.

O portocală s'a adjudecat și pus din nou în vêndare de 14 ori, fiind cumpărată de mai multe ori de către dnii Suțu, major Algiu, căpitan Perticaru, Halfon, Cerkez etc.

Tombola de asemenea a rĕmas deschisă până aproape de medul noptei și cumpĕrătorii veneau mereu.

Iluminațiunea a fost mai reușită ca altă dată și lacul mai ales avea un aspect minunat.

Focurile de artificii însĕ au fost mai slabe.

---

care îndemna pe părinţi a'şi da copii la scoală, a fost condamnat de pe amvon în biserică de către preot. Pe de altă parte cărţi unguresci se înpărt copiilor şi'i învăţa dascălii bisericilor. *Astăzi ducêndu-se cineva în nnele din aceste sate va găsi tineri de 18 şi 20 ani cari nu sciu un cuvênt românesce, femeile mai cu seamă în genere nu sciu.*

Merg şi mai departe aceşti preoţi vor se ungurească totul pănă chiar şi localităţile: aşa în satul Cleja, descoperindu-se un isvor de apă mireală, preotul i-a şi dat numele de Kossuth.

Aceea ce fac astă-zi pe faţă îngămfaţii maghiari dela Pesta, puind fonduri pentru scopurile lor în ţeară la noi, făceau pe sub ascuns de mult timp. Guvernele noastre nici se gândească la efectele unor aşa tendenţe.

Varietăţi.

* (Dela esposiţiunea română) din anul trecut. După informaţiune positivă aflăm că comitetul esposiţiunei este în stadiul de a distribui medaliele şi diplomele destinate pentru esponenţi. Medaliile sûnt de aur (una), de argint şi de bronz; diplomele sûnt de onoare, de recunoscinţă, de aducere aminte şi pe lângă medalii. Medalia poartă pe avers inscripţiunea: *„Esposiţiunei române Sibiiu 1881“* într'o cunună de lauri. Pe revers: figura Minervei stând, cu lance şi scut în dreapta; în mâna stângă ţine o coroană de lauri ear la piciorul stâng jos buha.

Ţiua distribuirei se va publica.

* (Mulţămită publică.) Reuniunea pompierilor voluntari din Săliste exprimă prin aceasta onor. bance de assicuraţiune „Transilvania“ din Sibiiu pentru darul de 40 fl. v. a. care l'a făcut în favoarea acestei reuniuni, deosebita şi viia sa mulţumită.

Săliste 1/13 Aprilie 1882

Maxim.
comand. pompierilor.

* (Necrolog.) George Cantor econom în numele său şi al fiilor şi ficei sale: George învěţ. Doroteiu, David, Nicodim, Ioan, Ana aduce mulţămită tuturor celor ce au binevoit a participa în 4 Aprile la petrecerea ultimă la cele eterne a soţiei rep. mamei lor *Viroana*, care după un morb abia de 5 ţile în 2/4 la ½12 oare a. m. şia dat sufletul fiind provedută cu s. taine, în mânile creatoriului.

Loterie.

Sâmbătă în 15 Aprilie 1882.

Buda: 71 84 32 68 39

Bursa de Viena şi Pesta

Din 15 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.75	119 35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.50	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.50	100.5
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.80	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.25	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.75	96.5
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.50	96.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	96.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	99.—	97.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.50	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.80	76 ⅞
Datorie de stat în argint	77.50	77.25
Renta de aur austriacă	94.40	94.—
Sorţi de stat dela 1860	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	822.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	339.20	336.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	328.25	328.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	118.75
Sorţi de regularea Tisei	110.75	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Na oleon	9.52	9.25
100 marce nemţesci	58.75	58.70
London (pe poliţa de trei luni)	120.10	120.10

Nr. 49. [49] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Bastea cu filia Holdea ppresbiteratul Dobrei se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică 14 jugere 57□° parte arătoriu parte fênaţ.

2. În naturale dela 94 nrii de case, câte 2 mesuri de cucuruz nesfârmit şi stola usuată, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch au sě'şi adreseze suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic“ şi a „Regulamentului“ congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul până la terminul de mai sus.

Deva 10 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Nr. 39. [51] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Bandul de Câmpie în ppresbiteratul Mureş-Oşorheiului se deschide concurs întru înţelesul laudatei ordinaţiuni consistoriale din 31 Decemvre 1881 Nr. 3800 până inclusive 30 Aprilie 1882 v.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu grădină în preţ de 35 fl.

2. Folosirea cimiteriului 30 fl.

3. 27 jugere de pământ clasa II, III şi IV 135 fl.

4. Dela 120 familii câte o merţă veche de bucate, din care ⅓ compete cantorelui 80 fl.

5. Câte o ţi de lucru 48 fl.

6. Venitul competinte de crâcimărit şi al unei fundaţiuni 17 fl.

7. Venitele stolari 64 fl. —

Suma 409 fl.

Doritorii de a ocupa această parochiă au de a-'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „Statutului organic şi „Regulamentului“ congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral al Mureş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

M.-Oşorheiu 22 Martiu 1882.

Parteniu Trombiţaş m. p.,
protopresb.

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

În sensul conclusului Adunării generale a acţionarilor institutului din 24 Martie a. c. al 9 cupon dela acţiunile institutului esigibil la 1 Iuliu 1882, se va rescumpěra cu începere dela numita ţi la cassa institutului în Sibiiu cu **ţece fl.** Acelaşi se rescumpěră şi până atunci ori-când prelângă subtragerea intereselor de 6% pentru timpul până la 1 Iuliu 1882.

Sibiiu, 1 Aprilie 1882. [58] 1—2

Direcţiunea institutului.

Depuneri de capitale pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu **5%** interese, ear sub condiţiune a se însciinţa ridicarea depunerei cu 6 luni mai nainte cu **6%** interese.

Interesele încep cu ţiua, care urmează după ţiua depunerei capitalului şi înceată cu ţiua premergětoare ţilei, în care se ridică depunerea cu acel adaos însě, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin 15 ţile.

La 1 Ianuariu şi la 1 Iuliu a fie-căruí an interesele neridicate se capitalisează şi se fructifică mai departe.

La dorinţa deponentului se pot stabili în ţiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciale de esolvire, care se înseamnă în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului sě resolv totdeauna în ţiua primirei.

Asemenea se pot efectuì prin postă anunciări şi ridicări de capitale.

Sibiiu în 15 Aprilie 1882. (57) 1—4

„Albina“ institut de credit şi de economii.

Szám. 634 tkvi 1882. [56] 1—1

Árverési hirdetmény.

A Szász-Sebesi kir. Járásbiroság mint tkvi hatoság részeröl közhirré tétetik, hogy Sz. piáni Savu Anna lui Simion végrehajtatonak odavalo Savu Nicula Simion végrehajtást szenvedett elleni 108 frt. o. é. töke; 15 f. krban megállapitott eddigi per és végrehajtási 7 frt. 60 krban jelen kérés költségek behajtására a Szász-piáni 152-ik számu tjben A + 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 12. 13. 14. rend 331. 332. 984. 1204/2. 1205. 1206. 1491. 1554. 1864. 1865/1. 2483. 2679. 3178. 3627/1 és 3699/1 hr. sz. a. meghatározott aránybani közös fekvőségekből végrehajtást szenvedett tulajdonául illetö biroilag 364 frt. 22 kra becsült 2/3—ad rész jutalékára a kért árverés az 1881 évi LV-ik t. cz. 147. §-hoz képest az emlitett tjkbeni feljegyzése mellett ezennel elrendeltetik. —

Az emlitett ingatlanokboli 2/3-ad része az 1882-évi Iunius hó 19-ik napján d. e. orakor egyetlen határidöben Szász-pianon a község házánal megtartandó nyilvános árverésen következö feltételek alatt eladatni fog u. m.

1-or kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul a kitüzött napon az eladándo fekvörész el fog adatni. —

2-or Arverezni kivánók a végrehajtato kivételével tartoznak az ingatlan becsárának 10% százalékát vagy is 36 frt. 42 kr. bánat pénzül kész pénzben vagy ovadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, valamint az árverési feltételeket és az árverés megkezdése elött aláirni. —

3-or vevö köteles a vételárt két egyenlö részletben és pedig az elsöt az árverés napjától számitandó 30. nap alatt és a másodikat 60. nap alatt, a 6% kamatokkal együtt a Gyulafehérvári tek. m. kir. adomint letéti pénztárnál lefizetni. — A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámitatni. —

Az árverési feltételek a rendes hivatalos orák alatt ezen kir. Járásbiroság mint tkvi hatoságnál megtekinthetök. —

A sz. sebesi kir. Járásbiroság tkvi hatosága 1882. Martzuis hó 22-ik.

(P. H.) **Gyirkonyi** s. k.
kir. járósbiró.

Sz. 635 tkvi 1882. [54] 1—1

Árverési-hirdetmény!

A szász sebesi kir. Járásbiroság mint tkvi hatoság részéröl közhirré tétetik hogy sz. sebesi ügyvéd Muntean János végrehajtatonak, deali Csoka Ioana l. Iuon végrehajtást szenvedö elleni 70 frt. o. é. töke s ennek 1875-évi October 30-tól November 11-ik járó 30% azon innen 6% kamatai, 17 frt 5. krban megállapitott; 7 frt 60 krban törvényesitett jelen árverési kérési és még ezutáni költségek behajtására alperesi Deali Csoka Ioana lui Iuonnak a deali 53-ik sz. tjkben A + 1—21 rend 95. 96, 1115. 1413. 1622. 1814. 1947. 2037. 2150. 2151. 2208. 2979*a*), 3057. 3109 3266*b*), 3305. 3404. 3406. 3484. 3639. 4086. 4138 és 4217 hr. sz. a. *biroilag 855 frt 33 kra* v. é. becsült ingatlanaira a kèrt arverés az 1881 evi LX t. cz. 147 §-a,hoz képest elrendeltetik és az emlitett tjkben feljegyeztetik. —

A fennti ingatlanok az 1882 évi Junius 16-ik d. e. 9, orakor mint egyedüli határidöben Dealon a községi házánál megtartandó nyilvános árverésen következö feltételek alatt eladatni fognak u. m.

1-ör kikiáltási ár a fennebbi fekvök becsára melyen alul is a kitüzött napon az eladando fekvök el fognak adatni. —

2-or Arverezni kivánók a végrehajtato kivételével tartoznak az ingatlan becsárának 10% kát vagy is 85 frt 53 kr. készpénzben vagy ovadékképes papirban — bánat pénzül a kiküldöt kezébe letenni és az árverési feltételeket az arverés megkezdése elött aláirni. —

3 or vevö köteles a vételárt két egyenlö részletben és pedig az elsö részletet az árverés napjától számitando 30 nap alatt a másodikat 60 nap alatt a 6% kamatokkal együtt a Gyulafehérvári tek. m. kir. Ado mint biroi letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpenz az utolsó részletbe fog beszámittatni. —

Az árverési feltételek többi pontjai a rendes hivatalos orák alatt ezen kir. Járásbiroság mint tkvi hatoságnál megtekinthetök.

A sz. sebesi kir. Járásbiroság tkvi hatosága 1882. Martzius 28-ik án.

(P. H.) **Gyirkonyi** s. k.
kir. járósbiró.

Sz. 632 tkvi 1882. [55] 1—1

Árverési-hirdetmény!

Alulirt kir. Járásbiroság mint tkvi hatoság részéröl közhirré tétetik, hogy szász sebesi lakos Weber Károly végrehajtatónak, ugyancsak sz. sebesi Popa Vasilie lui Simeon Csoka végrehajtást szenvedö elleni, 19 frt 50 kr o. é. töke ennek 1877-évi October hó 25-töl jaro 6% kamatai 17 frt 65 krban megállapitott eddigi, 7 frt 60 krban jelenlegi és a még felmerülhető, végrehajtási költségeknek béhajtására végrehajtást szenvedett sz: sebesi I-sö rész 397. sz. tjkben A + 1. 2. 4, 5. rend most már kizárolagos birtokára a kért árverés az emlitett tjkbeni feljegyzése mellett az 1881 evi LX t. cz. 147 § a értelmében elrendeltetik.

Az emlitett becsült ingatlan rész az 1882-évi Junius hó 16-án d. e. 9. orakor egyetlen határidöben a kebli hivatalnál megtartandó nyilvános árverésen következö megállapitott feltételek alatt eladatni fog u. m:

1-ör kikiáltási ár a fennebbi fekvök becsára melyen alul is a kitüzött napon az eladandó fekvő rész el fog adatni. —

2-or Arverezni kivánók a végrehajtato kivételével tartoznak az ingatlan becsárának 10% százalékát készpénzben vagy ovadék képes papirban a kiküldött kezéhez letenni, és az árverési feltételeket az árverés megkezdése elött alá irni. —

3-or. Vevő köteles a vételárt két egyenlö részletben és pedig az elsöt az árverés napjától számitandó 30 nap alatt a másadikat 60 nap alatt a 6% kal együtt a Gy.-fehérvári tek. m. kir. Ado mint biroi letéti pénztárnál lefizetni. A bánat pénz az utolsó részletbe fog beszámittatni. —

Az árverés feltételek több pontjai, a rendes hiv. orák alatt ezen kir. Járásbiroság mint tkvi hatoságnál megtekinthetök —

A Sz-Szebesi kir. Járásbiroság tkvi hatosága 1882 Martius 28 án.

(P. H.) **Gyirkonyi** s. k.
kir. jórásbiró.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 29—30

Redactor rěspundětor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Joi 8|20 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa III. (6 Aprile)

După cetirea şi autenticarea protocolului şedinţei premergătoare presidiul presentează credinţionalele deputaţilor cler: Ales. Tordoşan, Vas. Roşescu şi N. Popoviciu şi a dep. mir. V. Almăşan, I. Duvlea şi N. Cip, precum şi justificarea în scris despre lipsa credenţionalului dep. m. Sabin Piso; toate se transpun comisiunei verificătoare.

Presidiul presentează mai departe:

1. Raportul general al consistoriului archidiecesan plenar, care se transpune comisiunei organisătoare;

2. Un act dela Metropolie, în care se întregesce un punct din raportul general al consistoriului archid., şi care se dă tot comisiunei organisătoare.

3. Raportul consistoriului archid. ca senat strins bisericesc, care se deleagă comisiunei bisericesci.

4. Raportul consistoriului archid. ca senat scolar — se dă comisiunei scolare —;

5. Raportul cons. archid. ca senat epitropesc şi raţiociniul acestui senat — ambele se dau comisiunei financiare —;

6 Budgetul cassei archid., — se transpune comisiunei budgetare:

7 Un raport special al senatului epitropesc cu un plan în privinţa zidirei unui seminar şi a unei sale acomodate pentru diferitele şedinţe ale corporaţiunilor bis., care se transpune comisiunei organisăteare.

8 Rugarea înstruată de consistoriul archid. a comitetului bisericei cu chramul: „Schimbarea la faţă“, din cetate în Sibiiu pentru acordarea unui ajutor în bani de 400 fl, spre susţinerea unui chor — se dă comisiunei financiare.

9 Rugarea pentru concedii pe 5 ţile a deput. din cl. I. Gall şi a dep. m. Gerasim Candrea din cause oficioase şi familiari, ceea ce se acordă;

10 Rugarea pentru concediu a dep. m. I. Popea — se acordă; în legătură cu aceasta, dep. I. Popea arătând motivul absentărei sale cere dela sinod a se lua mĕsurile necesari ca direcţiunea scoalelor noastre din Braşov se nu facă greutăţi profesorilor gimn., cari ca deputaţi sinodali vor a'şi împlinì datorinţele în direcţiunea aceasta, cu atât mai vêrtos că motivul eforiei, adecă că prin depărtarea amintiţilor profesori ar suferì învĕţământul nu e basat. În ce privesce partea II-a a rugărei de faţă se transpune comisiunei organisătoare;

11. Petiţiunile mai multor comune bis. privitoare la arondarea protopresbiteratelor şi anume:

a) a com. bis. Ţênţari se fie arondată la Braşov;

b) Sona — la Făgăraş;

c) Hepria — la Alba-Iulia;

d) Batrîna — la Dobra;

e) Glâmboaca — la Avrig;

f) a representanţei tractului protopresbiteral al Avrigului, a se pune reşedinţa protopresbiterală a acestui tract în com. bis. Vistea inf.

g) a com. bis. Vistea sup. să se arondeze la Făgăraş;

h) Lasĕul rom. se vină la M. Oşorheiu;

i) Tecseşti la Alba-Iulia;

k) a representaţiunei protopresbiteratului Branului — spre a se întregì cât mai curênd acest protopresbiterat;

l) a com. bis. Alămor să se arondeze la protopresb. Sibiiu ori Mercurea;

m) a com. bis. Vistea inf. ca la cas ce nu s'ar pune acolo reşedinţa protopr. a Avrigului să se ordoneze la Făgăraş;

n) a com bis. Limba care se cere la Alba-Iulia;

o) Drăguş — se cere la Făgăraş;

p) Şaldorf — la Sibiiu; şi

q) Haşag — la Sibiiu.

Toate petiţiunile dela punctul 11 se predau comisiunei organisătoare

Se presentează:

1. Plânsoarea comitetului parochial din Orĕştie asupra consistoriului archidiecesan, care amână cercetarea disciplinară în contra învĕţătoriului din Orĕştie N. Herlea, se dă comisiunei scolare;

2. Rogarea mai multor poporeni din Ilia murĕşană pentru întregirea parochiei, se dă comisiunei bisericesci;

3. Rogarea pentru ajutoriu:

a) a preotului I. Giurca;

b) a preotului I. Ioanoviciu;

c) a sinodului protopresb. al Haţegului;

d) a comunei bisericesci M. Oarba;

e) a protopresbiterului P. Trombiţaş pentru regularea în rate treilunare a subvenţiunei sale;

f) a comunei bisericesci Mediaş;

g) a comunei bisericesci din Deva;

h) a parochului I. Gall;

i) a preotesei vĕduve I. Fodorean.

Petiţiunile dela *a)* până la *i)* se transpun comisiunei petiţionare.

La ordinea ţilei vine raportul comisiunei verificătoare. Raportor dep. Rubin Patiţa.

1. Actul de alegere din cercul II mir. al Sĕliscei fiind până la o arătare în formă de protest subscrisă de doi bărbaţi de încredere din com. bis. Topârcea aparţinătoare la acest cerc, că s'ar fi impus alegerea dep. Dr. N. Olariu şi Elie Măcellariu, în bună ordine se propune verificarea dep. Dr. N. Olariu şi Elie Măcelariu cu atât mai vertos că actul remâne nealterat chiar şi dacă se face abstragere dela protocolul comunei Topârcea. Se verifică.

2. La propunerea comisiunei se verifică actul de alegere din cercul III mir. cu deputatul Dr. N. Maier şi Dr. P. Barcian, cu toate că e dificultat. Protestul resp arĕtarea lui I. Piso, cand. de deputat sinodal, că o comună a concurat la alegerea numită fără a fi primit cerculariul cons. şi protocolul aclus la acel protocol ceea ce nu s'ar fi putut întêmpla nici de cum pe calea legei — nealterând abstragerea dela comuna indicată (Inuri) şi respective dela cele 104 voturi date din aceea comună — actul alegerei — nu se ia în considerare.

Cu privire la actul de alegere din cercul XIX cl. (al Făgăraşului) după desluširile date de comisariul cons. de scrutiniu şi acum deputat sinodal din numitul cerc se trece preste propunerea comisiunei de a esmite o comisiune din sinul sinodului, care se facă cercetare în privinţa decurgerei acelei alegeri şi se primesce şi verifică dep. ales, protopresbiterul Făgăraşului P. Popescu. Din discusiunea lûngă, ce s'a încins în acest punct starea lucrului se vede a fi următoarea:

Cercul XIX bis. ca şi cel actual politic de acolo a fost espus în trecut la anumite cercări de corupţiune prin bani, o procedură la care a împins pre unul sau pe altul dintre candidaţii la acest cerc ambiţiunea personală. O parte considerabilă — nemulţămită şi indignată de astfel de necuviinţă se decise a salva cel puţin în cele bisericesci onoarea acestui cerc şi rogà pre protopresbiterul P. Popescu, care abdisese anii trecuţi de onorifica sarcină de deputat, a primì fiind ales earăşi mandatul.

O parte mai mică din alegĕtori puşi, precum se pare, la cale, — ceru votare secretă, care dorinţă, fiind spriginită de o terţialitate a alegĕtorilor presenţi, comisariulu consist. ca conducĕtorul scrutiniului ar fi trebuit se o considere în sensul regulamentului pentru alegeri. În protestul alăturat la act se arată că comisariul nu ar fi considerat o atare cerere ci ar fi ordinat în mod absolutistic votare nominală.

Aceasta i-ar fi venit — ţice protestul — la socoteală comisariului respectiv, căci votarea nominală asigura şefului acelui tract mai uşor reuşirea de deputat — vĕţêndu se alegĕtorii necesitaţi de frică de bună voie, a îi da voturile dênsului voind a remânè prietinii cesarului.

Dep. P. Popescu recunoasce că s'ar fi esprimat dorinţa de votare secretă cerênd însĕ dênsul ca comisariu ca doritorii se purceadă conform legei dându-şi o atare dorinţă spriginită de o terţialitate a alegĕtorilor în scris; nu i s'a presentat însĕ nici un script şi aşa privind dorinţa auţită mai mult numai de o espresiune personală a dat curs liber votărei nominale. Altul e motivul nemulţămirei; protestătorii au stat în soldul unui dintre candidaţii de deputaţi şi e evident că ce i-a putut silì a cere votare secretă. Vorbitoriul crede a fi urmat calea legei şi lasă în apreciarea sinodului a pune sau nu pond pe ţisele protestului din cestiune.

Comisiunea verificătoare se crede în drept a propune cercetarea în causa acestei alegeri, căci prin procedura comisariului s'ar fi alterat libertatea dreptului de alegere a celor chiemaţi.

Dep. Dr. I. Borcia: O cercetare disciplinară în causa aceasta ar fi împreunată cu spese, un resultat moral însĕ nu ar obţinè. N'avem motive a trage la îndoeală imformaţiunile protopresbiterului P. Popescu nici chiar faţă de provocarea protestătorilor la anumiţi martori spre întărirea aserţiunei lor. Dacă cu toată dorinţa s'a trecut preste cererea introducerei votărei secrete s'a urmat numai amĕsurat cererei majorităţii absolute a alegătorilor, căci scrutiniul arată că a votat din 33 alegători 28.

Din motivul acesta propune verificarea dep. cl. P. Popescu şi abstragerea dela cercetarea pretinsă de comisiunea verificătoare.

Dep. Z. Boiu sprijinesce propunerea făcută de dep. Dr. I. Borcia. Dacă numerul doritorilor de a se introduce votare sccretă ar fi format o terţialitate a alegătorilor, a cărei vot trebue conform regulamentului respectată protestul alăturat nu ar fi subscris numai de doi preoţi ci toţi 12 despre cari protestul pretinde că ar fi dorit votarea secretă s'ar fi subscris. Chiar incidentul că în loc să se recruteze martorii, la cari se provoacă protestatorii din cei 12 preoţi s'a ales din publicul care a fost present la alegere arată că protestul nu e basat.

Dep P. Cosma e pentru propunerea comisiunei. Din act se vede a se fi întâmplat unele lucruri, cari te îndreptăţesc a presupune că alegerea n'a decurs în toată ordinea. Unul din bărbaţii de încredere abdice, alţii se retrag dela alegere: semn că protestul nu e neîndreptăţit.

Dep. Dr. Petco cere cercetare, căci însuşi Protopresbiterul P. Popescu ca comisariu e acusat şi ar fi şi în interesul aceluia a se face cercetare şi a se deslusì starea lucrului.

Deput. D. Manole e în contra propunerei comisiunei. Nu vede nici o prescurtare în dreptul alegătorilor prin pasul, care l'a urmat comisariul. Dacă alegătorii n'au avut curagiu se subscrie protestul, ba precum se vede dacă chiar şi pretinsa terţialitate a venit şi s'a folosit de dreptul de alegere chiar şi prin votarea secretă se vede apriat că motivul protestului nu e atâta pretinsa prescurtare în drept ci mai mult buzunariul, care — nesuccedênd asteptările puse în o votare secretă, a remas goale.

După încheerea desbaterei se puse la vot propunerile făcute şi se primì cu mare majoritate propunerea dep. Dr. I. Borcia — de a se verifica alesul dep. P. Popescu.

Comisiunea verif. propune şi sinodul verifică:

Actul de alegere din cercul IX cl. cu dep. Ales. Tordoşan, din cercul XII cl. Vas. Roşescu, din cercul XV cl. D. de Tamaş din cercul XII mir. V. Almăşan, din cercul XIX mir. Il. Duvlea.

La ordinea ţilei urmează alegerea comisiunilor sinodale. După redeschiderea şedinţei ridicate pe 5 minute se aleg la propunerea presidiului a Păr. Archim. şi Vicariu archieppesc Nicolau Popea*) de membri ai comisiunilor precum urmează:

a) În comisiunea financiară:

DD. Archim. N. Popea, Ales. Tordoşan, S. Cupşa, din cler, Dr. Petco, D. Manole, Z. Puşcariu, R. Patiţa şi Sabin Piso dintre mireni;

*) Escel. Sa P. Archiepiscopp se retrasese încă de mai nainte din şedinţa.

Rap.

b) În comisiunea scolară:

DD. Dr. I. Puşcariu, Z. Boiu, Vas. Roşescu din cler. Dr. N. Pop, Dr. D. P. Bărcian, E. Măcelariu, A. Feneşan şi P. Nemeş din mireni;

c) În comisiunea bisericească:

DD. Ios. Barac, Tit Gheaja, I. Gall din cler. N. Gaetan I Duvlea, G. Candrea, C. Stezar şi P. Truţa din mireni;

d) În comisiunea organisătoare:

DD. N. Cristea, Sim. Popescu, şi D. de Tamaş din cler, Iacob Bologa, Dr. N. Maier, P. Cosma, Dr. Borcia, Dem. Comşa şi I. de Preda din mireni;

e) În comisiunea petiţionară:

DD. Moise Lazar, Nicol. Lazar din cler, A. Olariu, E. Brote, Petra Petrescu şi Demian din mireni;

f) În comis. budgetară:

DD. Petru Popescu din cler, şi Ioan Zacharie şi Liviu Bran de Lemenyi.

Primindu-se propunerea împreunată cu prospectul a câştiga în timp a dep. Diamandi Manole, de a continua cu referada comisiunei verificătoare îndată ce retrăgându-se aceea şi-ar fini raportul, eară procsima şedinţă se o ţină sinodul poimâne Joi, ca astfel Mercuri se aibă timp a studia actele ce li s'a dat — se suspinde şedinţa pe câte-va minute. După redeschidere comisiunea verificătoare propune şi sinodul verifică pe aleşii dep. Petra-Petrescu, Dr. D. Barcianu din cercul Bistriţei; N. Popoviciu, Dr. I. Pop din Orăştie, S. Piso din Gioagiu, Ananie Trombiţaş şi Eugen Brote din Mureş-Oşorheiu.

Şedinţa procsimă se anunţă pe Joi la 9 oare a. m.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Aprile

Proiectele guvernului comun substernute delegaţiunei nu au eşit din stadiul discusiunei prealabile în comisiuni şi de acea nu avem de a înregistra vre-o enunciaţiune mai remarcabilă. În genere proiectul guvernului nu întimpină greutăţi mari nici în delegaţiunea ungurească, cu toate că delegaţii unguresci sûnt mai susceptibili cu deosebire în punctul provincielor ocupate. Ministrul de esterne contele Kálnoki a făcut unele declaraţiuni linistitoare în comisiunea de patru a delegaţiunei unguresci. Ministrul a ţis că atitudinea Serbiei şi Muntenegrului e foarte corectă, urme de agitaţiune rusească nu s'au arătat nicăriri. De asemenea nu s'au ivit nici alte agitaţiuni străine. Raporturile monarchiei cu celelalte puteri sûnt din cele mai bune şi e speranţă întemeiată că intimitatea va dura şi mai departe, dacă nu vor întrevenì incidente neprevĕţute. Scopul guvernului încât pentru raportul viitor al ţerilor ocupate e tot cel stabilit când cu ocupaţiunea, adecă a lega tot mai tare aceste ţeri de monarchie şi a convinge poporaţiunea că prosperarea sa materială şi morală atêrnă numai dela legătura lor cu Austria. — Se vede şi din aceste declaraţiuni că sûntem în stadiul de prepararea anecsiunei Bosniei si Erţegovinei!

Din Petersburg se respândesce scirea, că posiţiunea ministrului Ignatiev e subminată din mai multe părţi. Demisionarea lui Ignatiev trece înaintea mulţora de un fapt probabil, care va urma într'un timp apropiat. Se vorbesce că actualul ministru de interne se va duce ca ambasador la Paris — un lucru greu de creţut, pentru că aceasta nu ar însemna o retragere ci togma promovarea mai efectivă a intenţiunilor panslaviste.

Relaţiunile dintre Francia şi Italia se pare că vor sĕ vină într'un stadiu mai amicabil. Se vorbesce, că postul vacant de ambasador la Paris se va ocupa sau cu cav. Nigra sau cu Cairoli. Acest din urmă ar fi mai preferit în cercurile guvernului francez. În acelaşi timp se va întregì şi postul de consul italian în Tunis.

Negoţările dintre poarta otomană şi guvernul rusesc cu privire la desdaunarea de resboiu s'au întrerupt. Un arangiament între ambele puteri nu s'a putut realisa; prin aceasta relaţiunile dintre Rusia şi Turcia au ajuns într'o fasă nouă şi remarcabilă. Representantul Russiei Novicoff a plecat din Constantinopole. Lucrul are însemnatate politică, fără ca în momentul de faţă sĕ putem stabilì consecuenţele.

Din Alexandria se telegrafează, că trei năi engleze staţionează în marea roşie dinainte de Moca. E temere de o anecsiune. Cine cunoasce pe Englezi, va afla că temerile de anectare sûnt întemeiate. Englezii se pricep de minune în arta de a'şi anecta colonii.

Cabinetul de Petersburg a întrebat confidenţial pe guvernul sêrb, pentru cari motive membrii familiei regale şi ai ministeriului nau fost faţă la parastasul ţinut în biserica mitropolitană din Belgrad în memoria impĕratului Alecsandră II? Respunsul a fost, că cu arangarea acestei solemnităţi s'a fost plănuit o demonstraţie ostilă contra regelui şi a guvernului căci nici Curtea, nici cabinetul nau primit învitări şi celebrarerea serviciului divin s'a făcut de către fostul mitropolit Mihail. Prin cercurile bine informate din capitală sêrbă se crede în urmă acestora că d. Persiani, care pleacă la Petersburg spre a da lămuriri asupra cazului şi a'şi justifica conduita, nici nu se va mai întoarce la postul sĕu din Belgrad. —

Delegaţiunile.

Delegaţiunile austro-ungare sûnt întrunite în sesiune estraordinară. Li s'au presentat proiectele guvernului comun despre creditele ce se cer pentru Erţegovina şi Bosnia. Delegaţiunile, cari aţi nu mai sûnt alt ceva decât nisce maşini de votare, vor vota creditele cerute, pentrucă aşa cere întegritatea monarchiei. *Sic volo, sic jubeo*, şi delegaţiunele n'au ce face decât sĕ se supună necesităţii imperative.

Discursurile presidiale de deschidere, în deosebi discursul presidentului delegaţiunei austriace, a cav. Schmerling cuprinde o programă formală despre afacerile Bosniei. Dl. president a aretat în liniamente marcate direcţiunea ce trebue sĕ o urmărească politica austriacă în provinciele ocupate; cuvêntul presidentului e o cheie pentru politica viitoare a monarchiei cu privire la provinciele ocupate şi de acea îl vom comunica publicului.

Dl. Schmerling a ţis în cuvêntul seu de deschidere: Majestate Sa s'a îndurat a convoca delegaţiunea senatului imperial de nou în sesiune estraordinară; sûntem siguri că delegaţiunea va avè sĕ se ocupe cu încuviinţarea mijloacelor ce le cere rescoala din sudul monarchiei, rescoală, care ne a impus necesitatea de a ne îngrigì timp îndelungat de liniscea acestui teritoriu. Speranţa esprimată de mine în şedinţa din urmă a sesiunei estraordinare din Februare a. c. că va succede adecă guvernului a îndeplinì opera de pacificare în provinciele resculate s'a realisat în faptă; cu toate că ici colea mai inbucnesc unele flacări insurecţionale mici totuşi putem fi linisciţi, pentrucă în genere rescoala e terminată. Avem sĕ mulţemim aceasta circumspectei conduceri a comandanţilor nostri şi eminentei vitegii a fraţilor noştri austriaci, cari şi de astădată au avut ocasiune a 'şi afirma virtutea militară în modul cel mai strălucit. (Aplause vii.) Vitejie, devotament necondiţionat pentru chiemarea lor, abnegaţiune de sine în suportarea neobicinuitelor greutăţi, cari abia îşi află pareche în istoria rĕsboaielor, aceste sûnt vîrtuţile ce le au arĕtat bravele trupe. (Aplause vii.) Trupele detaşate spre sud au şi fost petrunse de spiritul cel mai nobil al cameraderiei de arme, de a corespunde misiunei ce li s'a încredinţat. Putem constata în deosebi că regimentul dalmatin Weber, cu toate că în sesiunea ultimă se esprimase dorinţa ca se fie dispensat de problema de a rădica armele contra „fraţilor," totuşi, după cum spun buletinele, a participat în acelaşi mod la acţiune, şi a dovedit, că nu cunoasce „fraţi" când e vorba de a combate trădători înalţi. (Strigări: foarte bine!)

Armata austriacă va proba că va fi totdeuna aşa. Cu credinţă cătră principele ţerei şi cu alipire cătră fla murile lor trupele austriace totdeuna, în victorie şi în ţile de nenorocire s'au distins cu onoare. Urmând pacificarea acestor teritorii prin sabie, guvernul are datorinţa a se îngrigì ca asemenea evenimente sĕ nu se mai repeteze; ca sĕ fim cruţaţi, a mai subtrage un mare numĕr de bărbati bravi dela chiemarea lor pentru a întărì armata. Guvernul imperial va fi recunoscut, că în aceste teritorii, la aceste seminţii se poate întrebuinţa numai seriositatea şi un oarecare grad de asprime şi că acele instituţiuni ce sûnt necesare în ţerile civilisate, acolo în multe privinţe încă nu sûnt la locul lor. Guvernul va mai scì că în aceste teritorie esistă unele dorinţe ce asteaptă a fi împlinite şi va fi chiemarea guvernului a lămurì cu deosebire raporturile între guvernul austriac şi turcesc în aceste teritorii.

Astfel, cred, că ne va succede a aduce cu timpul acele ţeri la o stare normală şi a incorpora acele teritorii în statul austriac. Ori ce silinţe de feliul acesta vor fi spriginite din partea delegaţiunei.

După aceste cuvinte presidentul declară şedinţa delegaţiunei deschisă şi învită pe guvern a'şi presenta proiectele.

Cuvêntul de deschidere al presidentului delegaţiunei unguresci, archpp. Haynald nu cuprinde alte momente mai însemnate decât frasele obicinuite la asemenea ocasiuni.

După deschiderea sesiunei a urmat presentarea şi discutarea proiectelor substernute de guvern.

Cestiunea Dunărei.

Foile austro-ungare în urma scirilor dela Paris prevĕd un triumf pentru Austro-Ungaria în cestiunea Dunării şi vorbesc într'un ton amerinţător faţă cu România. „Romanul" respunde la aceste amerinţări ale presei austro-unagare într'un limbagiu respicat şi lămurit, accentuând că România nu se va abate dela atitudinea ce a precisato deja cuvêntul de tron din toamna trecută.

După aceasta „Românul" continuând adresează pressei austro ungare următoarele cuvinte semnificative:

„În ce privesce amenințările, ce necurmat ne fac organele de publicitate ale Austro-Ungariei, noi respundem, acum ca totdeauna, că le citim cu mare părere de reu. Puternicii nostri vecini, caută sĕ se fi convins că dorinţa cea mai mare a Romanilor este de a fi în cele mai bune şi mai sincere relaţiuni cu toate naţionalităţile, mari şi mici. Ca Români voesc din inimă pacea, şi la cas de resbel dorescu şi voiesc se remână pe deplin neutri. Pentru ce dar ţiarele austro-ungare ne acusa necurmat de fapte cari sciu bine că nu sûnt ale noastre? Pentru ce necurmat ne amenință? Acusările cele nedrepte dovedesc totdeauna că cel mai tare, sciind bine că nedreapta este cererea lui, voiesce se sperie pe cel mai slab, pentru a'l silì sĕ se supue prin frica. N'ar fi oare în interesul acestui mare împeriu se înceteze cu nedreptelei acusări şi cu nedemnele de dênsul amenințări?

„Dacă marele imperiu nu voesce se distruga Statul român n'are trebuinţă nici s'acuze nici s'amenințe căci el scie bine că Statul acesta doresce şi este dator se dorească se fie cu dreptate şi iubire susţinut şi de Austro-Ungaria şi de Rusia şi de toate puterile mari şi mici. Dacă este otă rît sĕ'l distruga, şi dacă crede că trebue şi că poate se-l distruga nu este oare din toate puncturile de privire mai demn pentru un mare imperiu se proceadă pe faţă?

„Românii au dovedit, că sûnt leali, Românii au dovedit, că cu nici un preţu nu se vênd, şi că de nici o amenințare şi de nici o lovire nu se sparie. Cu istoria în mână dar' Românii au ţis şi ţic Austro Ungariei şi tuturor puterilor: Voiţi se ne ucideţi? Daţi în noi cu arma brutala, dar' leală, dar nu sperați că de frica ne vom ucide însine. Voiţi se ne cuceriţi? După părerea noastră voue înşi-ve ve faceţi reu; dar' în fine, procedeţi cum veţi voì; nu ne faceţi însĕ însultă gratuită — care revoltă şi pe cel mai nemernic de a spera, că ne vom lupta fie măcar ca furnica pentrucă ca onoare şi cu glorie se cădem. Şi nu astădi va mai putè crede cineva, că mai este vr'o naţiune care se nu scie că şedênd cu arma în mână 'şi asigură pentru mâne re'nvierea."

Acest ton categoric nu-i convine presei austro-ungare. „Neue fr. Presse" s'a şi grăbit a respunde „Românului". Ea ţice:

„Scirea, că negoţierile din Paris ale comitelui Wolkenstein cu d. Barrère au avut un resultat favorabil şi că guvernul francez în curênd va eşì în public oficial cu conoscuta propunere, ni se pare că li s'a urcat în cap Românilor. Cel puţin aceasta o putem ţice de redactorii „Românului" căci numita foaie se sbate ca un smintit. Ea publică un articol, pe care l'am înţelege, dacă s'ar fi format o coaliţie europeană spre a răpì României îndependenţa şi a'i împune vechea dependenţă de Poartă. Când patria se află într'o posiţie desperată, când poporului nu î mai rĕmâne alt-ceva de făcut, decât sau sĕ se supuiă cu ruşine jugului strein, sau sĕ moară cu arma în mână, atunci o foaie poate vorbì astfel cum o face „Românul." Când însă nu e vorba de alt ceva, decât de înstruirea unei comisiuni mixte pentru elaborarea şi supravegherea regulamentului pentru navigaţie pe Dunărea înferioară atunci un asemenea esces de patos este cel puţin foarte de prisos. Singur cuvêntul: comisiune exclude ori-ce element tragic şi „Românul", care face gălăgie când tocmai nu e timpul, ne aduce aminte de omul, care în casa sa sbeară şi strigă, amenințênd că se va impuşca, pentru că medicul i-a prescris sĕ înghiţă un hap amar.

„Foaia din Bucuresci asigură, că România nu va comite o sinucidere. Aşa dar primirea propunerei lui Barrère, prin care votul decisiv în cestiuni controversate se dă delegatului comisiunei dunărene europene, este pentru fantasia aprinsă a Românilor atât cât o sinucidere. Ciudat mod de a vedè. Nici chiar adoptarea ante-proiectului austriac n'ar fi atins independenţa politică şi demnitatea naţională a României, nici în Anglia chiar cererea Austriei de a avè preşedinţa şi votul preponderant în comisia mixtă

nu s'a găsit că ar fi nedreaptă sau că ar viola tînĕra independenţă a Românilor. Acum regretăm că Austria a lăsat în cestiunea dunăreană atât de mult din primitivele sale pretenţii, în cât mai că nu îi a rĕmas decât preşedinţa. Avantagiul, că Austria, pentru un timp oare-care, poate avè doi representanţi în comisia mixtă şi România 'l va câştiga mai târdiu şi apoi Dunărea înferioară, al cărei mal sudic este sêrbesc şi bulgar, nu aparţine numai României!

„Dacă am voì sĕ luăm în serios articolul „Românului," am trebuì se concidem din el, că Românii ar avè eroica intenţie, se opună la trebuinţă o resistenţă înarmată instituirei comisiunei mixte şi de oare ce este de prevĕdut că propunerea franceză va fi acceptată de toate puterile, ar trebuì sĕ mai deducem, că cei din Bucuresci vor rĕspunde declarând rĕsboiu Europei. Aceasta negreşit că ar fi o tentativă de sinucidere; dar sĕ nu ne fie grige, că guvernul român o va comite. „Românul" asigură, că Românii nu se vor lăsa sĕ fi vênduţi sau întimidaţi cu nici un preţ. Dar nu li se cere nici una, nici alta. Dela ei se asteaptă numai, că vor fi aşa de cu mînte, ca în fine sĕ înţeleagă, că nu numai ei singuri pot decide asupra condiţiilor de navigare pe un fluviu, care pentru ei, deşi au câştigat Dobrogea, este numai un rîu de graniţă.

„Dacă „Românul" se plânge contra acusărilor şi amenințările unor foi austriace faţă cu România, el întru atât are dreptate, că unele organe oficioase, mai ales ungare, 'şi-au vĕrsat focul cam prea energic pentru atitudinea guvernului din Bucuresci în cestiunea dunăreană. Dar o foaie care ea însaşi se perde într'o violenţă aşa de inutilă, n'ar trebuì tocmai sĕ se mire, că şi altora li se isprăvesce răbdarea. E destul de neplăcut, că cererile primitive ale Austriei, sprijinite de alte două mari puteri, au fost înlăturate prin resistenţa României şi că bunăvoinţa amicală a guvernului austriac, cu care a recunoscut erigerea la regat a României este aşa de reu rĕsplătită. Dacă se vĕd cuvinte aspre în organele austriace ele sûnt urmarea naturală a cerbicei, cu care România paralizează dorinţiele Austriei. Idea de a face, prin ameninţarea unei ocupări înarmate, pe România sĕ cedeze, nu s'a desbătut la noi nici odată serios. Cine-va nu se bate pentru o comisie şi guvernul austriac dă mai curênd cestiunei dunărene o importanţă prea mică decât prea mare. El negocează, 'şi scade pretenţiile, arată toată bunăvoinţa de a se înţelege cu toată lumea; cei din Bucuresci însă copiază pe Papa, persistând cu încăpăţinare asupra unui infalibil *non possumus* — până în momentul, când în faţa voinţii marilor puteri totuşi va ceda, pentru-că nu va putè face alt-fel.

„Noi sûntem departe de a ameninţa pe România, mai curênd fiind dispuşi a îndrepta amărăciunea contra politicei austriace, ce n'a sciut sĕ prevadă lucrurile mai bine. De sigur că pentru comitele Andrassy n'ar fi fost o osteneală supra umană sĕ câştige, la congresul din Berlin, o stilisare mai clară şi mai practică pentru art. 55 al tratatului de pace. Două rînduri ar fi fost de ajuns. Dacă în art. 55 ar sta expres, că navigarea pe Dunărea înferioară sĕ fie supraveghiată de o comisie mixtă, în care ar trebuì sĕ fie representate Austria şi statele riverane, atunci România n'ar avè nici un pretext de a face opoziţie contra comisiunei mixte. Comitele Andrassy ar fi obţinut fără mare dificultate întroducerea acestui adaus în textul tratatului de pace, însĕ el poate a crĕdut că cestiunea Dunărei nici nu merită o atenţiune specială. El 'şi-a concentrat toate puterile sĕ obţiă mandatul pentru ocuparea Bosniei. Aceasta după opinia sa era o politică mare. Cestiunea dunăreană a considerat'o de un ce prea subordinat, decât sĕ se ocupe cu amănuntele ei. A încheea o conventie comercială cu România, fără se întrebe pe Poarta atunci înse suzerană, i s'a părut o măestrie diplomatică, dar nu s'a gândit şĕ puie un zăvor resistenţei României contra apĕrărei intereselor austriace pe Dunâre. Articolul mai recent al „Românului" reamintesce earăşi foarte viu pĕcatele de omisiune ale politicei esterne a Austriei şi de aceea nu'l putem cetì cu aceeaşi ilaritate curată, pe care de sigur o va produce în alţii, cari nu sûnt interesaţi."

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria şi Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare.)

IX. Capitlu.

Depre şedinţele consistoriale.

§. 112. La ḑiua şi oara prefixă adunându-se preşedintele, referenţii şi ceilalţi asesori consistoriali dimpreună cu notariul şedinţei, preşedintele constată mai întâiu specialitatea şi capacitatea senatului spre a aduce concluse valide, — dechiară şedinţa de deschisă, şi priveghiând pentru demnitatea acesteia susţine liniştea, ordinea, şi cursul regulat al pertractărilor, consultărilor şi decisiunilor, apoi fiind toate afacerile puse la ordinea ḑilei încheiă şedinţa, ori întrerumpêndu-o la oara determinată anunţă continuarea ei la ḑiua şi oara anumită.

Dacă preşedintele natural sau substitutul sĕu din ori ce causă, ar fi împedecat se cuprindă presidiul şedinţei, aceasta nu poate împedeca cursul trebilor, ci asesorul cel mai înaintat, dacă nu referează el însuşi, ocupă locul presidentelui şi îngrigind pentru întregirea senatului cu suplenţii ce stau îndemână pentru atari eventualităţi, conduce şedinţa. Dacă însĕ sub durata şedinţei s'ar înfăţişa preşedintele ordinariu, acesta îşi ocupă locul presidial, eară suplentul devenit prin aceea supranumĕrariu — se depărtează.

§. 113. Mai înainte de toate la ordinea pertractării se pun conspectele protocolistului, a expeditorului şi a registratorului despre numerii restanţiali neresolviţi, neespediaţi sau neajunşi la registratură, şi constatându-se deslucirile justificătoare se trec pe scurt la protocolul şedinţei, eară în privinţa celor nejustificate se iau concluse pentru prima oară de ursoriu, pentru a doua oară de admonițiune cu termin preclusiv, eară pentru a treia oară de cercetare disciplinară; în casul acesta conclusul consistorial se comunică în extras protocolar cu fiscalul consistorial spre intentarea procesului disciplinariu.

§. 114. În al doilea rênd vin a se publica legile, statutele, regulamentele, ordinaţiunile, rescriptele sau alte asemenea acte menite numai pentru publicare, — constatându-se această publicare în protocolul şedinţei cu acel adaus, ca — cerênd aşa trebuinţă — acele sĕ se comunice şi cu ceilalţi asesori, eventualmente sĕ se tipărească în jurnalul oficios al metropoliei, sau sĕ se litografeze pentru toţi asesorii şi consistoarele eparchiale.

Dacă însĕ atari acte ar conţinè dispositiuni, cari recer o pertractare meritorie, şi şedinţa senatului adunat ar afla, că aceasta trece peste competinţa lui, releagă pertractarea lor la senatul plenariu.

§. 115. În al treilea rênd vin a se pertracta obiectele cele aşa numite urgente, cari nu se pot amâna la rêndul chronologic al obiectelor insinuate. În casul acesta şedinţa decide mai întâiu cestiunea urgenţei, apoi amĕsurat resultatului întră în pertractarea meritorie, sau o releagă la rêndul chronologic.

§. 116. În fine la ordinea pertractărilor vin objectele insinuate de referenţi după rêndul chronologic al numerilor de exhibiţiune.

§. 117. La consultarea obiectelor referentele cetesce mai întâiu extractul despre starea lucrului, apoi opiniunea sa.

La objectele simple se poate face referată şi oral, eară în cestiuni mai însemnate şi în causele procesuale sûnt a se cetì şi pasagele dătătoare de mĕsură ale alegaţiunilor, şi ale documentelor.

§. 118. Nu e iertat nici presidiului nici altui membru al şedinţei se întrerumpă pe referentul în pledarea sa până o finesce, nice de a preocupa cu opiniunea sa până înainte de a sosì rêndul la el.

§. 119. Dacă presidiul observă, că referentele se abate dela obiect, sau nu ţine ordinea necesară în predarea lui, are dreptul se aducă pertractarea în ordinea cuvenită, — asemenea face şi cu ceilalţi asesori la discuţiunea lor, dacă ceialalţi asesori nu au cuprins starea lucrului cum se cade, au dreptul a cere deslucirile necesarie eventualmente a cere cetirea în extens a respectivului act dătătoriu de mĕsură. —

§. 120. După încheierea referateï presidiul provoacă pe votanţii începênd dela cel mai bĕtrân în rang, sĕ'şi dea opiniunea şi votul sĕu asupra referatei. Dacă referata are şi un coreferente, acesta 'şi dă părerea sa îndată după referent.

§. 121. Preşedintele nu poate restringe libertatea de opiniune nice a face presiune asupra acesteia, — are însĕ dreptul de a grigì, ca consultarea se nu ia o dimensiune fără de scop, dar nice sĕ se precipiteze în dauna causei.

§. 122. Însĕ dacă causa e aşa de complicată încât votanţii pentru primul moment nu şi-au putut forma o opiniune precisă şi odihnitoare — presidiul înainte de enunţarea conclusului, reasumă încă odată starea lucrului, şi cere din nou părerea votanţilor.

§. 123. În causele matrimoniale şi disciplinarie, după referată şi mai nainte de a trece la consultare se ascultă — în cele dintâiu şi defensorul matrimonial, în ceste lalte fiscalul acusătoriu, şi în ambele casuri, dacă partidele au pre apĕrătorii sĕi de faţă, se ascultă şi observările acestora până la replicare şi duplicare, eară după eşirea acestora din şedinţă se trece la consultare şi votare, eară sentinţa se publică îndată înaintea partidelor chiemaţi spre aceea în sala de consultare.

§. 124. În causele unde se cere opiniunea pricepĕtorilor de lucru, aceasta de regulă se dă în scris, dacă însĕ şedinţa consistorială ar afla de lipsă se mai asculte pre atari pricepători de lucru şi oralmente — dacă ei se află în loc, o poate face în durata şedinţei, însĕ conclusul înaintea acestora nu se publică.

§. 125. Dacă şedinţa află că actul nu e complet pentru deciderea lui în merit poate hotărí întregirea şi amânarea decisiunei meritale până după întregire.

§. 126. Până nu se enunţă conclusul fie care votant are dreptul a'şi schimba sau a modifica opiniunea sa, eară după enunţarea conclusului numai e iertată nice o discusiune cu atâta mai puţin vre o critică asupra conclusului adus.

§. 127. Preşedintele de regulă nu votează, ci e datoriu a enunţa conclusul după opiniunea maiorităţii absolute a votanţilor, eară în casul dacă nu s'ar fi putut forma o maioritate absolută a voturilor, conclusul e de a se enuncia în sensul dispositiunilor următoare:

a) dacă voturile s'au împărţit în două părţi, asemenea, preşedintele enunciă conclusul după aceea părere, la care se alătură şi el;

b) dacă o părere a întrunit jumătate din voturi, eară cealaltă jumĕtate a voturilor e împărţită în mai multe opiniuni, preşedintele are dreptul a se alătura pe lângă opiniunea ce a întrunit jumĕtatea de voturi, — şi enuncie conclusul după această opiniune;

c) eară dacă preşedintele nu ar consimţì cu aceasta părere, sau dacă voturile ar fi împărţite între mai multe păreri aşa, încât fie care dintre aceste diverse păreri ar avè în contra sa mai mult decât jumĕtatea tuturor voturilor împărţite, atunci preşedintele împarte obiectul în mai multe cestiuni speciale şi puncte preconsultative formale şi meritale, şi aducêndule la vot mai întâiu pe cele formale sau mai îndepărtate, provocă pe votanţii, a căror opiniune mai departată a căḑut sĕ se alăture la una din cele ce urmează, şi continuând aşa până s'a întrunit cel puţin jumĕtate din voturi, enuciă conclusul după opiniunea ce a căpătat jumĕtate sau mai multe voturi.

d) dacă nici aşa nu s'ar întrunì o jumĕtate din voturi, atunci preşedintele mai trage doi votanţi dintre suplenţii disponibili şi în senatul aşa întărit, purcede în sensul celor prescrise mai sus până se poate aduce conclusul cu maioritatea recerută.

§. 128. Conclusele aduse în causele apelate matrimoniali şi disciplinari, îndată ce s'au enunciat şi publicat trec îndată în putere de lege, şi nu e permis a se mai reasuma sau a se împedeca esecuţiunea lor.

Eară în afacerile de natură publică administrativă sau organisătoare a bisericei, dacă presidiul crede, că prin conclusul adus se vatămă prescriptele canonice sau legile de stat, are dreptul a suspinde conclusul maiorităţii, şi a relega cestiunea la un senat înmulţit cu doi sau patru membrii în termin de 30 ḑile. — Dacă în acest termin preşedintele nu ar convoca senatul înmulţit şi nu ar resuma cestiunea acolo, conclusul adus de mai nainte întră în valoare, şi nu se mai poate reasuma, — remânênd responsabilitatea ulterioarei afaceri pe presidiu.

§. 129. Dacă se primesce propunerea referentelui cu vre-o modificare sau adaus acestea se coreg sau se adaugă de însuşi referentele îndată pe concept; — eară dacă s'a primit vre-o modificare esenţiale sau o contra propunere, la care referentele nu poate accede, aceasta se formulează de cătră contra propunătoriu în scris şi se trece atât la protocol, cât şi pe coala de referată prin notariul şedinţei pe lângă vidimarea propunătoriului şi a referentelui pe coala de referată. —

§. 130. Votările de regulă se fac oralminte, eară alegerile prin şedule secrete; — excepţionalmente, dacă maioritatea senatului află de lipsă, votările se pot face şi prin bile albe şi negre.

§. 131. Despre fie-care şedinţă notariul acestia poartă protocol sau proces verbal pe coalele blanquetate spre acel scop. Acestea cuprind sau se împlinesc în ele: însemnarea senatului, a ḑilei, a preşedintelui, a asesorilor votanţi şi a notariului şedinţei; după aceea se induce pe columna stîngă, referentul, numerul exhibitului, şi cuprinsul pe scurt al obiectului pus la ordinea ḑilei; eară pe columna din dreapta se induce propunerea refe-

rintelui și părerile votanților, și în fine decisiunea enunciată de președintele. — Dacă se primesce propunerea referentelui cu unanimitate, e destul a se amintì aceasta pe scurt în procesul verbal; — eară dacă sûnt contra propuneri, acestea se trec la protocolul procesului verbal așa, după cum le formulează contra propunătoriul și se amintesce care votant la care propunere s'a alăturat, și în fine care propunere s'a redicat la conclus?

§. 132. După încheierea ședinței și notariul îndată isprăvesce și încheie procesul verbal, și subscriindul în partea dreaptă îl predă referentelui dinpreună cu toate actele referate.

Referentul revidează actele, face expedițiunile amesurat concluselor, subscrie procesul verbal în partea stîngă, și-l trimite dimpreună cu actele la președintele care a condus ședința spre suprarevisiune.

Acesta supra revĕdêndule subscrie procesul verbal în mijloc sub subscrierile notariului și a referentelui, aprobează expedițiunile prin clausula de expediatur, și le predă toate directorelui cancelariei pentru expeditură. —

Prin aceasta se consideră și procesul verbal de verificat.

§. 133. Dacă între presidiu, referente și notariu se arată vre-o diferință în privința procesului verbal, presidiul chiamă la sine pre referinte, pre notariu, și dacă e de lipsă și pre votanții, cari se mai află în loc și caută a aplana diferința, alt cum verificarea protocolului se face după părerea maiorității acestor verificanți.

În tot casul procesul verbal și revisiunea actelor referate trebue finalisat atât din partea referentelui cât și a presedintelui ședinței în termin de 48 oare. —

§. 134. Procesele verbali la finea anului se leagă în volume după specialitatea senatelor, și se păstrează în registratură la locul destinat.

§. 135. Notariul ședinței pe lîngă procesul verbal face în duplu și o consemnațiune blanquetată despre numerii exhibitelor ce s'au resolvit în ședință, și un exemplariu îl trimite la protocolul exhibitelor spre a induce piesele resolvite în respectiva rubrică a protocolului de exhibițiune eară celalalt exemplariu se trimite dinpreună cu actele revĕdute la expeditură, spre a le trece în protocolul expedițiunei, și a le ținè în evidență până la predarea actelor la registratură.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Mulțămită publică.) Subsemnatul în numele comitetului parochial din comuna bisericească Vinerea vin cu permisiunea On. Redacțiuni a înregistra un nou dar în favorul bisericei noastre din loc, făcut din partea unui marinimos creștin. Stimabilul dn Ioan Mihu a înzestrat s. biserică cu douĕ prapore în preț de 150 fl. v. a. Și acest dar generos nu este singurul indemn, ce ne deobligă moralmente prea plăcut ai aduce în semn de recunoscință aceasta a noastră profundă mulțămită publică. Respectabilul dăruitor, 'decând se bucură comuna al avè în sinul ei a fost și este pururea dedicat binelui comun atât în sfera politică cât și bisericească, cu sfatul și cu fapta conduce naia comunei înțelepțesce spre înflorirea și prosperarea ei material și spiritualmente. Nu voim a călca principiul moral: „se nu scie stânga ce face drepta ta“ și a abusa de modestia donătoriului; căci face binele numai pentrucă e bine. Voim totuș a arĕta binefăcătoriului nostru că scim prețuì binefacerile și 'i sûntem recunoscători. Implorăm grația cerescului binefăcătoriu a ne susținè încă mult pe zelosul nostru conducător în mijlocul nostru spre binele comunei! — Comuna politică vede întrênsul pe cel mai brav cetățean, cea bisericească pe cel mai evlavios creștin. Acest model de bărbat interesat pentru comuna s'a aibă în fiecare comună imitători!!

Vinerea, în 2 Aprile 1882.

Daniil Pĕcurar m. p.,
paroch gr. or.

*(D. conte Hoyos.) mai nainte de a pleca din Bucuresci, a dăruit clubului austro-ungar portretul M. S. Împĕratului Austro-Ungariei lucrat de pictorul Angeli. Cu aceasta ocasiune comitetul coloniei austro-ungare a rugat pe d. conte Hoyos sĕ primească titlul de cel dîntâiu membru onorific al clubului.

* (Din Dobrogea:) „Poșta“ e informată că dl. I. Bănescu, inspectorul antichităților din Dobrogea, a trimis musĕului din Bucuresci mai multe pietre cu inscripțiuni, datând din timpurile cele mai antice, găsite prin împrejurimile Hirșovei. Cu această ocasiune dl inspector a făcut o mare achizițiune prin descoperirea unei mici statuete de bronz, representând pe Cupidon, care s'a conservat într'o stare foarte bună, afară de aripele care sûnt rupte și picioarele în jos de glesne. Aceasta statuetă va fi trimisă muzĕului din Bucuresci. Ea a fost descoperită în apropiere de comuna Topal, plasa Hârșova, de cătră un locuitor din acea comună.

* (Un diamant rar.) D. B. Wright din London a ajuns în posesia unui inel, care în timp de secoli a stat în tesaurul domnitorilor din Hindostan. Inelul conține un rar diamant, care e gravat și a cărui lucrare pare a fi durat mulți ani. Se ₫ice că gravura este lucrarea unui artist persian și represintă un monogram, care în litere îmbinate conține două vorbe arabe: „O Ali.“ Lucrarea pare a se fi esecutat pela 1200 înainte de Christos.

* (Icoanele sfinte și Evreii în Rusia.) „Golos“ spune că archiepiscopul din Chișineu (Basarabia), constatând că în cuprinsul eparchiei sale Evreii fac comerciul sfintelor icoane, a ridicat cestiunea de a sci, dacă un asemenea comerciu ar putè sĕ fie tolerat.

Camera de finanțe din Basarabia, consultată în această cestiune, a declarat că nici o lege nu opresce pe israeliți'a vinde icoane și cruci, înainte ca aceaste obiecte se primească binecuvêntarea sfințirei bisericesci. Cât privesce vinderea acelorași obiecte, deja sfințite, ea este inter₫isă nu numai Evreilor, dar chiar și crestinilor.

Consistoriul eparchial, din partea sa însă a esprimat opinia că comerciul articolelor ce sûnt obiectul veneraținnei creștinilor, produce o impresie penibilă asupra acestor din urmă, dacă acest comerciu e făcut de Evrei și în genere de necreștini.

Intemeeat pe aceasta declarație a consistorului, archiepiscopul de Kișineu a cerut a se inter₫ice comerciul icoanelor sfinte Evreilor și tuturor necreștinilor.

O cerere identică a fost adresată Sinodului din Petersburg și de metropolitul de Kiev.

Intervenirile ambilor prelați au fost supuse ministrilor, de interne și finanțe. Cel întâiu a declarat că comerciul obiectelor cultului creștin făcut de un neguțător ce nu aparține religiunei creștine trebue numai decât sĕ atingă pe un creștin ortodocx, și că inter₫icerea acestui comerciu e absolut necesară.

Ministru finanțelor a declarat că nu pune obstacole la inter₫icerea solicitată.

În urma acestor declarații procurorul general a sf. Sinod a cerut consiliului imperial sĕ facă o lege prin care se inter₫ice necreștinilor în general vinderea sfintelor icoane și a tuturor obiectelor cultului crestin.

* (Gambetta însurat.) „Figaro“ publică o hazlie notiță despre o căsătorie a d-lui Gambetta, pe care singur a născocit'o.

Marele republican ar fi luat de nevastă pe contesa Ritta Raviolini, ultimul vlastar al marei familii venețiane Dandolo.

La cununia religioasă, pe care dl Gambetta n'a primit o decât cu condiția, ca sĕ nu auₐă vre-odată ceva despre ea... — dl Paul Bert, au fost de față d-nii Depretis, Ugelino dela Gerardesca, contele Gabrielli San Malatto, Nicottera și Garibaldi. — Mireasa are 40 de ani.

E brunetă, trupoasă și vorbesce bine franțuzesce. Are o avere de 50 milioane și câte-va vii din celebrul Lacrima Cristi. Posedă și a treia parte din ₫iarele italienesci.

Fiind că e soră de lapte cu regele Humbert, acesta a trimis la cununie următoarea telegramă:

„*Sono felice di matrimonio che voi avete aparetarsi con signor Gambetta. No piu d'Alpe Francia e Italia sono sorelle.*

Umberto.

Loterie.

Mercuri în 19 Aprilie 1882.

Sibiiu: **22 64 89 70 38**

Bursa de Viena și Pesta

Din 18 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.80	119.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.60	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.25	—.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.50	99.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.50	96.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	98.—	96.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	96.25
Obligațiuni urbariale transilvane	98.—	97.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ₫ecimei de vin	97.—	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.80	76.⁷/₈
Datorie de stat în argint	77.65	77.25
Renta de aur austriacă	94.60	94.—
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	826.—	820.—
Acțiuni de credit austr.	345.25	350.25
Acțiuni de bancă de credit ung.	328.25	82).—
Sorți ungaresci cu premii	118.—	119.—
Sorți de regularea Tisei	110.75	111.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.61
Na oleon	9.51	9.51
100 marce nemțesci	58.70	58.65
London (pe polița de trei luni)	120.—	119.85

Nr. 44. [52] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III.-a Murĕș-Cheței, protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu terminul până în 23 Aprile a. c. v.

Emolumentele sûnt

Stola usuată a epitrafirului.

Porțiunea canonică 22 jugĕre, arători și fânaț.

Casa parochială lipsesce, preotului locuință i se va închiria până când comuna bis. va reedifica casa propriă.

Dela 50 familii câte una litră cucuruz cu grăunț. Și tot dela acele 50 familii câte o ₫i de lucru cu intertențiunea preotului.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a și substerne petițiunile lor în sensul „Statutului Organic“ instruite, la subscrisul până la terminul suprapus în aceiași ₫i se va sĕvârși și alegerea.

Agârbiciu, 19 Martie 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 80. [50] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III Nadaștia protopresbiteratul Geoagiului II-lea se escrie concurs pe basa ordinațiunei Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 31 Decemvre 1881 Nr 3400.

Emolumentele sûnt.

1. Folosirea cimiteriului, care după foaia catastrală are o estindere de 1 juger 500□° cu un venit anual de 20 fl.

2. Venitele stolari preste tot computate 100 fl.

3. Dela 68 familii câte una ₫i de lucru amĕsurat stării parochienilor: cu carul cu plugul s'au cu palmele, cari dau un venit anual în sumă de 54 fl.

4. Dela 68 familii câte douĕ mĕsuri de cucuruz nesfărmit cari dau un venit anual în sumă de 60 fl.

Suma totală 234 fl.

Doritori de a ocupa această parochie au de a 'și așterne petițiunile instruite conform dispositiunilor statutului organic și a regulamentului congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral până la 25 Aprilie a. c.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului II în Secărămb la 1 Martiu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial din Nadastia.

Sabin Piso
protopresb.

Nr. 126. [48] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de a III-a clasă din Barcea mică protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu terminul până la 30 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu supra-edificatele cele mai necesarie la economia de câmp și grădina de legume.

2. În naturale, dela 68 numeri de case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit și stola usuată.

3. Porțiunea canonică preste 7 jugere pământ parte arător, parte fênaț, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de aproape 260 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a-'și adresa suplicile de concurs instruite în sensul „Statutului organic“ și al „Regulamentului“ congresual dela 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Deva în 10 Martie 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteaal al Devei

Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu.

În sensul conclusului Adunării generale a acționarilor institutului din 24 Martie a. c. al 9 cupon dela acțiunile institutului esigibil la 1 Iuliu 1882, se va rescumpĕra cu începere dela numita ₫i la cassa institutului în Sibiiu cu **₫ece fl.** Același se rescumpĕră și până atunci ori-când prelângă subtragerea intereselor de 6% pentru timpul până la 1 Iuliu 1882.

Sibiiu, 1 Aprilie 1882. [58] 2—2

Direcțiunea institutului.

Redactor rĕspunₐĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul t ipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă 10|22 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru **abonamente și inserțiuni a se adresa la:**
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința IV. (7 Aprile)

Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se verifică.

Presidiul aduce la cunoscința sinodului, că fiind cam morbos e silit a încredința conducerea ședinței presente Par. Archimandrit și Vicariu archiepiscopesc, Nicolau Popea, care 'și ocupă locul presidial.

Sĕ presentează:

Credinționalele dep. I. Gall, N. Cipu și G. Candrea — se dau comisiunei verificătoare.

Cererea de concediu a deput. N. Cipu, I. Cipu și Dr. P. Barcian; celor doi din urmă li-se acordă concediul cerut, resolvirea cererei dep. N. Cipu se amână până ce va fi verificareat.

Raportul consistoriului archid. ca senat scolar privitor la învĕțămêntul din scoalele populare — se dă comisiunei scol.

Cererea Ministeriului de culte și instrucțiune publică ca consistoriul archid. se-și revoace dispositiunile făcute în causa înființărei fondului de pensiune pentru învĕțători; precum și hârtia aceluiași ministeriu, în care cere a se propune limba maghiară și ascultătorilor de teologie ca fiitorilor învĕțători — se dau tot comisiunei scolare:

Cartea intitulată: „Elemente de istoria naturală“ de Dr. D. P. Barcian, prof. seminarial — se predă com. scol.

Raportul presidiului a Escel. Sale Par. Arcliepiscop și Mitropolit referitoriu la fundațiunea Șaguniană — se predă comisiunei financiare;

Cererea comitetului par. din filia Hoghilag: de a fi încorporată și pe viitoriu protopresbiteratului Sighișoarei — comisiunei org.

Cererea preotului din Vurpĕr Stanca: a remânè și pe viitoriu la protopresb. Sebeșului, — se substerne comis. org.

Mai mulți parochiani din Sâniacob cer a fi încorporată această comună la protopresb. Têrnavei — comisiunei org.

Rugarea deput. R. Patița făcută în numele ereditor după reposatul protopresb. Patița a se asemna pe basa unui concl. sinodal din 1880 vĕduvei protopreotese, Sofia Patița, un ajutor de 200 fl. — se dă comis petiționare —

Cererea comunei par. Corunca pentru un ajutor — comis. petiționare —.

Rugarea paroch din Rachis, I. Andreiu, pentru un ajutoriu — comis. petiționare —;

Cererea comunei par. Galeș presentată de deput. Dr. N. Olariu, ca se i se dea un capelan, — comis. petiționare.

Înainte de a trece la ordinea ḑilei se cetesc propunerile înaintate presidiului de dep. Vas. Roșescu, N. Lazar și An. Trombitaș.

V. Roșescu, avênd în vedere trista stare materială a celor mai mulți preoți din archidiecesă și cu deosebire miseria, în care ajunge familia unui preot după moartea acestuia — precum și dispositiunile sinodali anterioare făcute în cestiunea înființărei unui fond de pensiune pentru preoți și remășițele acelora și dorind a reîmprospeta ideea aceasta sublimă urzită de spiritul creator a Marelui Andreiu, considerând mai departe că prelângă toată importanța acestei idei totuși nu e sigur de s'a făcut ceva pentru realisarea ei, considerând că realisarea acestei idei, barem și numai în parte, ar pune capet plângerilor îndreptățite, ce resună de la un unghiu al archidiecesei până la celalalt propune:

Sinodul se concludă:

I, *a)* că, deoarece din 1864 s'a reținut câte 10% din ajutoriul de stat pe sama înființărei unui fond de pensiune pentru preoții și protopresbiterii din Archidiecesă, sĕ se erueze și raporteze detaiat câtă sumă a încurs spre scopul amintit din anul 1864 până la 1881;

b) Suma aceasta unde s'a depus spre fruptificare.

II. Protopresbiterii și preoții sĕ contribue pentru ameliorarea fondului de pensiune, de aci înainte câte 10% din venitele lor anuali, ceea-ce va avè a se condiționa și în concursele, ce se escriu cu ocasiunea întregirei parochiilor, ear' fondul sĕ poarte numele: „Fondul de pensiune a preoților din archidiecesă;“

III. Din acest fond sĕ se întrebuințeze pentru pensionare ½ din interesele ce le aduce, ear' cealaltă ½ sĕ se adaugă la capital; după ce va ajunge capitalul la 100,000 se pot împărți spre scopul ce-'l are fondul și mai mult de ½ din interese ear' după ce va ajunge capitalul la 1 milion sĕ se întrebuințeze toate venitele spre scopul arĕtat.

IV. Consistoriul archid. se pregătească și astearnă la procsima sesiune sinodală spre ulterioară decisiune un regulament referitoriu la acest fond de pensiune.

Escel. S. constată că conținênd propunerea lucruri de diferită natură acelea sĕ se separeze, ear' propunerile făcute pe basa unei asemenea separări, sĕ se presenteze de nou sinodului, după cum e formulată aḑi propunerea te pune în împasul a nu sci cărei-a din comisiunile sinodali sĕ o predai — fiind în parte de natură financiară ear în alta de natură organisătoare.

Dep. Cosma în calitate de raportor a-l comisiunei organisătoare constată, că afacerea de care se ocupă propunerea deputatului V. Roșescu e provĕḑută în raportul gen. al consistoriului archid Comis. respectivă avênd a raporta la timpul sĕu între altele și despre starea lucrului cu înființarea fondului de pens. i va da ocasiune deputatului propunător a-și da opiniunile sale în cestiunea aceasta. Propunătorul ar face deci bine sĕ-și revoace propunerea până când se va pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei org.

Dep. Roșescu: Causa e atât de momentoasă încât nu vĕd motivată pretensiunea de a-mi retrage propunerea din causa lungimei aceleia; sĕ se dee deci uneia din comisiunile alese.

Dep. C. Stezar e de părere că, de oare ce în propunere se cere în linia primă rațiociniu despre o sumă încursă la consistoriu, va fi bine a se preda comisiunei financiare.

Dep. E. Brote: Sujetul propunerei e de natură financiară atât cu privire la rațiociniul ce se cere cât și cu modul propus de înființare și manipulare a fondului de pensiune. — Sĕ se dee deci propunerea ca de sine stătătoare comisiunei financiare.

Punêndu-se cestiunea la vot, majoritatea se alătură pe lângă propunerea de a se da propunerea făcută de dep. V. Roșescu comisiunei organizătoare spre studiare.

Propunerea deput. N. Lazar: Considerând starea miseră a preoților nostri, care nu stă în nici o proporțiune cu posiția lor onorifică.

Considerând că din causa punerei în lucrare a dispositiunilor luate de consistoriul archid. referitoriu la dotarea parochilor, remân multe parochii ani întregi neîntregite spre dauna credincioșilor nostri și în defavorul bisericei noastre; considerând mai departe că regularea dotațiunei într'un mod mai ecuitabil ca cel usitat până aḑum ar fi chiemat a ușura de o parte sarcina seracei preoților nostri ear' de altă parte ar evita causa nedumeririlor ce se nasc în urma dispositiilor ce se iau aḑi pentru îmbunătățirea stărei preoțior:

Consistoriul se elaboreze un plan de dotațiune a preoților în archidiecesă avênd a împărți parochiele în 4 categorii. — Se dă comisiunei bisericesci.

Dep. A. Trombițaș face trei propuneri, reservându-și motivarea acelora până la timpul, când vor fi puse la ordinea ḑilei. Propunerile sûnt următoarele:

a) din fondul seminarial Andreian sĕ se designeze suma de 1,200 fl. pe seama a 20 stipendii pentru tineri, cari vor a-și procura cunoscințele necesari pentru învĕțători în institutul nostru pedagogic Andreian, avênd a servì după absolvare ca învĕțători 10 ani în archidiecesă.

b) Considerând că învĕțători definitivi pot fi numai acei indivíḑi cari 'și-au făcut pe lângă absolvarea studiilor pedagogice și esamenul de cualificațiune și că e în deosebitul interes al învĕțămêntului de a avè pretutindeni învĕțători definitivi ba sûntem chiar recercați de organele administrative a ne nizui în direcțiunea aceasta. Considerând că în restanță cu esamenele de cualificațiune cei mai mulți învĕțători rĕmân din causă că n'au mijloacele necesare de a venì la timpul prescris spre depunerea esamenelor:

Consistoriul sĕ se însărcineze a provoca pre toți învĕțătorii, cari încă n'au făcut esamenul de cualificațiune al face nesmintit după espirarea anului scolastic curent și a se îngriji pentru spese de călătorie pentru toți învĕțătorii seraci, cari au o leafă mai mică de 200 fl. v. a.

c) Fiindcă în protopresbiteratele Solnocului II și a Geoagiului s'a admoniat din partea organelor administrative 27 de comune, în cari sau lipsesc cu totul scoalele sau se află în starea cea mai tristă — consistoriul sĕ se însarcineze a-și trage informațiuni despre starea lucrului și date statistice sigure în ceea ce privesce lipsa de scoale bune și aflând că serăcia nu le permite comunelor resp. a susținè învĕțători și scoală — consistoriul se pregătească un preliminar de spese corespunḑĕtor din fundațiunea Șaguniană și sĕ pună în stare corespunḑătoare scoalele din acele comune.

Toate 3 propunerile de sus se predau comisiunei scolare.

Dep. R Patița face următoarea interpelațiune:

Avutau și are consistoriul archidiecesan scire despre abusurile comise cu instituirea de învĕțători în comunele bis. Vidra de jos și Ponorel din protopresbiteratul Câmpenilor? Dacă a avut și are cunoscință despre acele făcutau cercetarea cuviincioasă? și dispusau pedepsirea celor vinovați?

După înformările date de deputatul interpelator starea lucrului e cam următoarea:

Devenind în vacanță staținnile învĕțătoresci din numitele comune și făcêndu-se dispositiunile prescrise pentru întregirea lor — vre o 9 inși au competat spre a fi aleși de învĕțători. Cu deosebire întrevenirei Protopresbiterului I. Gall e a se atribuì, dacă din competenții acestia s'au conferit posturile de învĕțători din cestiune pe lângă toate că sûnt relativ foarte bine dotate celor mai nevrednici indivíḑi. Aleșii trași fiind, în deosebite rênduri în cercetări disciplinare și chiar criminale, fiind pedepsiți de organele competente — poporul scie întêmplarea aceasta regretabilă și scandalisându-se se plânge în toate părțile despre procedura protopresbiterului și mai vêrtos fiind că prin preferirea indivíḑilor suspicioși s'a închis calea altor indivíḑi apți și învestiți cu cele mai frumoase cunoscințe pedagogice. Despre casul acesta se află urmă atât în jurnalele noastre cât și în actele organelor politice administrative, care din urmă nu înceată a reîmprospeta poporului cu toată ocasiunea pasul greșit ce s'a făcut la inițiativa protopopului cu conivența și conlucrarea parochienilor din comunele Vidra de jos și Ponorel.

Presidiul promite a respunde în procsima ședință la interpelațiunea dep. R. Patița.

Se pune la ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei verificătoare. Raportorul dep. R. Patița arată, că fiind actele alegerei deput. mir. I. Cipu din cercul Solnoc și a alegerei dep. mir. G. Candrea și Demian din cercul Abrud în bună ordine comisiunea propune verificarea lor — Se primesce —

Dep. Dr. Petco arată că i s'a încredințat fiind și dênsul membru al comisiunei verificătoare actul de alegere din cercul clerical al Abrudului spre referare și că în ședința procsimă va fi gata a venì cu referada și propunerea eventuală a comisiunei din care face parte — Se i-a spre sciință.

Urmează la ordinea ḑilei comisiunea organizătoare.

Raportorul, dep. P. Cosma.: În decursul ḑilei de eri (7 Aprilie) s'a într'unit comisiunea şi i-a succes a supera câteva dintre actele ce i s'au încredut spre studiare. O motivare ce ar avè doar' sĕ premeargă referadei şi-o reservă precând se va lua punct de punct la discusiune. Ca sĕ nu se peardă mult timp raportorul crede a face bine espunênd propunerile ce le a făcut comisiunea referitoriu la actele ce i-a fost posibil a le studia.

Cu privire la împărţirea ajutoriului de stat*) — o cestiune, care a format precum scie dênsul, mai în toate sesiunile sinodali de până acum object de discusiune, propunerea comisiunei merge într'acolo:

Consistoriul archidiecesan sĕ elaboreze până la sesiunea viitoare un statut detaiat, pe basa căruia va avè a se efectui pe viitoriu împărţirea. O observare strictă a normelor ce s'ar statorì în un astfel de statut ar delătura nedumeririle şi ar pune capet nemulţumirilor, ce se esprimă din toate părţile cu privire la modul de împărţire usuat până aḑi.

Consistoriul archidiecesan sĕ se însărcineze a dispune arondarea definitivă şi întregirea protopresbiteratelor vacante în prima linie însĕ întregirea protopresbiteratului Sălistei şi Sibiiului aretându-se în acestea doue protopresbiterate concredute din necesitate conducerei, unui asesor consistorial lipsa cea mai simţită de întregire.

Referitoriu la conclusul sinodal despre înfiinţarea unui fond de pensiune pentru preoţii din archidiecesă consistoriul archidiecesan va avè sĕ elaboreze un regulament. De şi comisiunea crede că compunerea unui astfel de regulament e împreunată cu greutăţi totuşi nu vede astfel de pedeci cari ar face pe viitor imposibilă elaborarea unui astfel de regulament. Sinodul se însărcineze pe consistoriul archidiecesan de nou ca până la sesiunea viitoare se astearnă sinodului un astfel de regulament.

Paşii făcuţi de consistoriul archidiecesan în causa gimnasiului nostru mare din Braşov sinodul îi ia spre plăcută sciinţă ear raportul consistoriului se alătură la protocolul sinodului.

Urmează desbaterea asupra propunerilor comisiunei.

Ad. 1. Referitoriu la împărţirea ajutoriului de stat:

Escel. Sa Păr. Archiepiscop şi Metropolit recomândă observarea modalităţei usuată până acum la distribuirea ajutoriului. Împregiurările şi buna chipsuială pretind aceasta. Nedumeririle şi nemulţămirile, cari se ivesc faţă cu modul de distribuire nu vor înceta nici când, chiar nici în casul când am fi puşi în plăcuta posiţiune de a vedè împărtăşiţi din acest ajutor pe toţi preoţii din archidiecesă, căci chiar şi atuncea ar pretinde unul şi altul a fi mai serac decât alţii şi a merita deci o sumă mai considerabilă din ajutor.

Dep. S. Demian spriginesce propunerea comisiunei. Un regulament, care ar face evidente principiile după cari se efectuiesce distribuirea e de neapărată lipsă — aceasta o pretind chiar împregiurările şi starea lucrurilor de aḑi. Sĕ se facă deci un regulament şi sĕ se astearnă la sesiunea viitoare sinodului spre apreciare şi ulterioară afacere.

*) Ajutorul de stat s'a împărţit până acum de consistoriul archidiecesan statorinduse în şedinţă plenară lista acelor preoţi cari se împărtăşiau din acest ajutoriu, făcênd abstragere dela aceea parte din ajutor, asupra cărei-a şi a reservat până în anul curent esclusive Ministeriul de culte dreptul de dispunere. Red.

Dep. N. Gaetan nu vede lipsa arḑêndă a unui regulament ca cel propus. Un elaborat ca cel propus ar fi chiemat a mai lărgì încă dreptul ce şi l'a reservat în cestiunea distribuirei de ajutoriu in ministeriu de culte, un drept, care precum se vede, e cel din prima linie în causa de sub întrebare, pe când dreptul ce voim a-l norma e un drept numai de a doua mână.

Deput. N. Cristea, deşi face parte din comisiune, recomândă susţinerea usului de până acum. Normele, ce s'ar aduce, fie ele cât de detaiate şi observându-se cât de strict, nu ar putè mulţămì pre deplin aşteptările tuturor. Aşteptările sûnt de multe feliuri şi sĕ nu ne mirăm — dacă consistoriul avênd motiv a împărtăşì pe un preot, alţii nu vĕd îndreptăţirea şi ponderositatea acestui motiv. Bine că serăcia e unul dintre normativele principale, pe a caror basă se efectuesce distribuirea — mai vine însĕ a se lua în considerare şi alţi factori: purtările, meritele unui sau a altui preot etc. — ceea ce consistoriul, ca cel ce 'şi cunoasce pe subalternii sei scie mai bine a o cumpănì. E în contra propunerei comisiunei.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Aprile

Nu s'au aşedat încă valurile agitaţiunei contra „Schulvereinului“ şi eată că reapare altă cestiune complicată pentru a pune de nou spiritele în ferbere: cestiunea fiumană. Nu e departe înapoia noastră timpul, când această cestiune deduse un impuls puternic la nisce demonstraţiuni sgomotoase între Maghiari şi Croaţi, cari îşi dispută cu multă înverşunare dreptul de proprietate asupra teritoriului fiuman. Acum cestiunea a trecut din strade în corpurile representative cari sûnt chiemate a da o soluţiune validă şi definitivă acestei cestiuni importante. Dieta Croaţiei a luat o atitudine categorică în cestiunea Fiumei; în urma unor discusiuni sgomotoase s'a încheiat un compromis între guvern şi opositiune, stabilindu-se ca dieta sĕ ceară încorporarea teritoriului fiuman în statul Croaţiei.

Această pretensiune categorică a făcut mult sânge rĕu în pressa din Budapesta, care e dedată a tracta cu dispreţiu ori ce manifestaţiune ce nu încape în planurile viitoarei domnii universale a Maghiarilor. Discusiunea în comisiunile regnicolare ce se vor întrunì în timpul cel mai apropiat va fi pre cât de vehementă pe atât de zedarnică în resultate.

Prin foi circulează o scire, care, dacă va fi adevĕrată, ne deschide trista perspectivă de a vedè earăşi scene sgomotoase în parlamentul Ungariei. Se vorbesce adecă că deputaţii sêrbi vor interpela pe guvern despre denumirea patriarchului Anghelici şi în acelaşi timp se va adresa şi guvernului croat o interpelaţiune în cestiunea denumirei patriarchului; cu aceasta ocasiune deputaţii sêrbi vor suleva în dieta Ungariei şi cestiunea scoalelor elementare şi secundare din punct de vedere al naţionalităţii şi în fine vor cere lărgirea legei de naţionalităţi. —

În Austria se mai pregătesce o reformă la legea electorală pentru senatul imperial. Reforma privesce alegerile din cetăţi, camerele comerci ale şi din comunele rurale. Iniţiatorul reformelor electorale, dep. Zeithammer, a ḑis într'o adunare cătră alegătorii sĕi între altele, că vor trebuì sĕ se facă atâtea legi electorale până ce se va obţinè dreptul complet.

Oare sĕ nu fie cu putinţă ca aceste legi salutare sĕ aibă o înrîurinţă şi asupra legilor electorale din Ungaria?

În „Politik“ din Praga se publică un articul, în care organul cechic pledează pentru o alianţă intimă între Cechi şi Maghiari. Poporul cechic, ḑice „Politik“, e o necesitate atât de gravă încât dacă acela nu ar esista ar trebuì creat.

Delegaţiunile continuă cu discutarea proectelor de credit. Comisiunea financiară a delegaţiunei austriace a primit deja proiectul guvernului şi a formulat raportul pentru şedinţa plenară.

În cestiunea Dunărei „Pol. Cor.“ aduce scirea că delegatul Franciei în cestiunea internaţională a Dunărei, dl Barrère, care petrece de vreo câteva ḑile în London pentru a negoţia cu lordul Granville asupra proectului de organisare pentru comisiunea micstă, a obţinut consimţemêntul guvernului englez la acest proiect. —

La bursa din Viena se respândise ieri faima că principele Bismarck şi-a dat demisiunea. Faima însĕ e lipsită de ori ce adevĕr.

Scirea despre demisionarea lui Ignatiev se vede că a fost mai mult o dorinţă din partea celor ce ar vrea bucuros se vadă pe Ignatiev înstrăinat dela activitatea sa politică. „Nord“ o foaie bine informată desminte scirea de demisiune.

Cestiunea Dunărei.

În numĕrul trecut am comunicat enunciaţiunile pecât de patriotice pe atât de lămurite ale organului guvernamental din Bucuresci „Românul“ în cestiunea Dunărei.. În acelaşi ton pregnant si categoric respunde şi organul conservativ „Timpul“ la aserţiunile lui „Pester Lloyd“:

„Austro-Ungaria nu are în apele Dunării de jos nici un drept, absolut nici unul, de cât doar acela pe care 'l are China şi Japonia şi ori ce altă putere de pe glob: dreptul liberei navigaţiuni. Interese va fi avênd, nu tăgăduim, dar drepturi nu are şi o dovadă că nu le are e că umblă după ele cu luminarea şi poate că va găsi din nou ceea ce caută: pricina şi cearta. Şi sperăm că nici nu le va avea, până când Austro-Ungaria se va sili din resputeri se rĕmâe strĕină poporului românesc, până ce acest popor nu va avè dincolo de munţi un teren public de desvoltare cum 'l au celelalte. Până ce d-nii Maghiari vor pretinde a 'l maghiarisa cu de a sila, ḑece milioane de guri şi ḑece milioane de inimi vor striga în contra Austro-Ungariei, căci politicesce putem fi despărţiţi, dar unitatea noastră de rassă şi de limbă e o realitate atât de mare şi de energică, încât nici ignoranţa, nici sila n'o pot tăgădui. Ei, se nu fi trăit Mateiu Basarabu, nici Teofan al Ardealului nici Varlaam al Moldovei, se nu fi fost suta a şeptesprăḑecea cu eroii şi cugetătorii ei, vĕ puteaţi bate joc de noi încă mult timp, dar astăḑi nu se mai poate. Aḑi limba este una dela Satmar până în cetatea-Alba de lângă Nistru dela Hotin până în graniţa militară, aḑi datina e una, rassa e una şi etnologic e unul şi acelaşi popor, care nu mai doarme somnul pământului şi al veacurilor.

„..... Încă din suta a treisprĕḑecea poporul românesc avea ţinuturile lui proprii, legea lui proprie — antiquam et aprobatam legem — principii proprii, autorităţile proprie elective, fără nici un amestec din partea coroanei unguresci. Era un neam de ostaşi, oameni de arme, un popor aliat Maghiarilor; nu supus lor, atât de puţin supus, încât notarul regelui Bela nu se sfiesce a'şi încuscrì pe cei întâi regi de rassa arpadiană cu fiicele Domnilor români, anteriori înfiinţării statelor dunărene. Notarul poate fi apocrif, poate fi dintr'un veac mai târḑiu, dar psichologic şi pentru respectul ce 'l are pentru poporul nostru e de sigur o probă, când lasă sĕ resară chiar dinastia cea mai veche maghiară din leagănul unei mume române. Dar s'au întins Românii, dar' au cuprins ţinuturi, în cari nu fuseseră, dar dintr'un mic neam de ostaşi au devenit un mare neam de agricultori? Afacerea lor. S'au întins prin dreptul cel mai sfânt din toate, prin dreptul muncii. Cu munca şi au reocupat pământul strămoşesc şi prin colţurile, unde întraseră străinii, cu munca 'l va şi ţinè. Dacă iobăgia a esistat, ea a fost un contract de muncă seculară şi această muncă seculară a cucerit Ardealul.

„Aţi condamnat părţi întregi ale poporului nostru la iobagia repetând asupraì blăstemul ce Dumneḑeu l'au rostit asupra lui Adam: În sudoarea frunţii tale îţi vei câstiga hrana de toate ḑilele. Dar rasa de stăpânitori fino-tartari a uitat că Dumneḑeu nu poate blăstemà, că blăstemul biblic a fost o binecuvêntare, căci în acea muncă era viitoriul poporului românesc, în aceea muncă numerului mare, sănetate extrictabila a sufletului şi a trupului lui. Prin muncă şi-a cucerit ţinuturile, prin muncă a ajuns a se cunoaste pe sine însuşi, prin muncă a ajuns acolo, încât 'i e ruşine şi silă de a devenì Maghiar.

„Dacă dar din realitatea, că existe negoţ austriac pe Dunărea de jos esistă pentrucă am îngăduit se existe, poate resulta ceva, din realitatea şi mai mare ca o jumetate a poporului românesc trăesce în statul Habsburgilor — pe cari Dumneḑeu se-i aibă în sfânta sa pază — resultă în mod legitim asteptarea ca se ne vedem respectată limbă, datina, individualitatea noastră etnică, bunurile consciinţei noastre. Pacea naţională caută sĕ precedeze pacea economică. Când poporul românesc va avè in monarchie drepturi egale cu cele ce le au Croaţii, Polonii, Cehii, Austro-Ungaria va înceta de a fi un stat străin pentru noi şi puţin ne va păsa, dacă productele Ardealului românesc ar' inunda pieţele noastre ori viceversa. Poporul românesc, politicesce despărţit sub doi monarchi, ar forma duoe zone deosebite de producţiune şi de schimb şi nu ne îndoim că Român cu Român s'ar înţelege şi că nici odată n'ar mai fi vorba de conflicte economice nici de aversiuni politice între monarchia habsburgică şi statul latin de lângă Dunăre...“

Proiect de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan al bis. gr. or. române din Ungaria şi Transilvania.

elaborat de I. Cav. de Puşcariu, deputat congresual.

(Urmare şi fine.)

X. Capitlu.

Despre espediţiune.

§. 136. Toate actele ce sosesc la expeditură, le primesce expeditorul pre lângă adeverire, şi le trece în protocolul seu de expediţiune.

Acest protocol cuprinde următoarele rubrici:

a) numĕrul curent al protocolului de expediţiune;

b) numĕrul de exhibiţiune al actului;

c) ḑiua întrărei la expeditură;

d) oficiul sau persoana cătră care e îndreptată expediţiunea;

e) ḑiua expedărei cu adeverirea primirei, sau indicarea jurnalului de postă sau a coalei de admanuare;

f) ḑiua predărei actului la registratură cu adeverirea registrantului archivariu.

§. 137. Pentru acurata îndeplinire a expediţiunilor îngrigesce expe-

ditorul sub priveghierea directorului de cancelariă.

Expeditorul îndată după primirea actului de expediţiune însemnează atât pe referată cât şi în protocolul expediturei ḑiua sosirei în expeditură apoi împarte conceptele spre purisare. — Cele însemnate ca urgente se purisează mai întâiu, apoi celelalte în ordinea chronologică. La purisarea actelor este îndatorit tot personalul de manipulaţiune, prin urmare dacă nu ajung spre aceea cancelistii şi practicanţii, trebue să purisezе şi protocolistul, expeditorul şi registratorul.

§. 138. Expediţiunile se scriu curat, frumos şi după formele prescrise; rapoartele pe o coală întreagă înfrântă în jumătate, din care pe cea dreaptă vine textul purisat, eară pe cea stângă rămasă albă se însemnează citatele, eară pe partea dreaptă din afară titulatura, rubrul şi numĕrul acluselor: — notele, requisiţiunile şi ordinele se scriu pe extens, — eară sentinţele se înfrâng în formă de decrete.

§. 139. După purisare expediţiunile se colaţionează cu conceptul original prin expeditorul cu ajutoriul mundantelui sau a altui oficial de manipulaţiune, — şi dacă se află în ordine spre dovadă se notează atât pe concept la locul destinat ḑiua şi numele mundantelui şi a colaţionantelui, cât şi pre actul purisat la un unghiu de desupt iniţialele numelor lor.

§. 140. Expediţiunile mundate şi colaţionate le duce la oarele prescrise mai întâi la referentele spre subscriere în partea dreaptă ceva mai jos, apoi la presidiu, care le subscrie în partea stângă ceva mai sus.

Referentul cu subscrierea sa garantează pentru identitatea conclusului şi a cuprinsului expediţiunei, eară subscrierea presidiului dă autenticitatea actului, şi nu e respunḑĕtor pentru conclusul adus sub alt preşedinte sau în contra opiniunei sale.

Sentinţele şi documentele consistoriali se provĕḑ şi cu sigilul oficios, eară la celelalte se sigilează numai cuverta pe împachetare.

Expediţiunile presidiale se subscriu numai de presidiu.

§. 141. Atât referentul cât şi presidiul sûnt datori a subscrie actele îndată ce li se presentează prin expeditor; a lăsa actele la referintele sau la preşedintele spre subscriere mai târḑie nu este iertat, — ci la cas de împedecare momentană le ia cu sine în expedit, şi le presentează din nou spre subscriere. Dacă nici atunci nu ar putè exopera subscrierea, se consideră atât preşedintele cât şi referintele ca împedecaţi pe timp mai îndelungat, şi expeditorul e datoriu a presenta actele spre subscriere la sustituţii lor designaţi spre acea prin consistoriul metrepolitan în şedinţa lui plenarie anuală; — în casul acesta subscrierea se face sub formula: la împedecarea preşedintelui sau a referentelui ordinariu.

§. 142. Dacă ori presidiul ori referentele ar avè vre o causă gravă pentru denegarea subscrierei, aceasta se însemnează pe concept, şi este de aplanat în cea mai de aproape şedinţă consistorială, unde se hotăresce asupra causei fără a se altera conclusul de mai nainte.

§. 143. După subscrierea actului — expeditorul aclude toate actele ce merg cu piesa subscrisă, şi dacă sûnt mai numĕroase se însemneză într'o blanquetă de rotul, în care se bag actele acluse, şi dimpreună cu aceasta se pachetează, se cuvertează şi să sigilează după cuviinţă, apoi pachetul să trece cu numĕrul sub care să expedează, în jurnalul de postă sau în coala de admanuare, şi să trimit la locul destinat însemnêndu-se toate acestea şi în protocolul expediturei.

Dacă e a se aclude vre un obiect de valoare depus la casa metropolitană, sau bani, ce nu s'ar putè expeda dela cassă prin asignaţiune postală, atunci se îndrumează cassa a expeda acel obiect la adresa indicată, eară dacă e neapĕrat de lipsă ca să se acludă la actul de expediat, expeditorul merge cu actul la cassa metropolitană, unde se pachetează în presenţa cassariului şi a controlorului pe lângă adeverire amĕsurat instrucţiunilor de cassă.

§. 144. Conceptele şi actele ce rĕmân la consistoriu expeditorul le predă la mâna registratorului pe lângă adeverire spre ulterioara afacere.

§. 145. La finea fie cărei săptĕmâni expeditorul face o consemnaţiune despre numerii restanţi, în două esemplare pe blanquete întocmite spre acea şi trimite unul la presidiu, eară celalalt exemplariu îl presintă la procsima şedinţă consistorială spre afacerea prevĕḑută în §.

XI. Capitlu.

Despre registratură şi archiv.

§. 146. Actele consistoriali, încât nu vin a se expeda, sûnt a se aşeḑa şi păstra în registratura consistoriului metropolitan.

§. 147. Registratura se împarte după protocoalele exhibitelor anume: *a)* în secţiunea bisericească, *b)* în cea scolară, *c)* în cea epitropească, şi *d)* în cea mixtă sau plenară. Actele ce se ţin de un obiect formează un rotul, şi rotul se adună în fascicli, şi se signează cu numeri romani şi arabi după ani.

§. 148. Protocolul de registratură a fie cărei secţiuni cuprinde următoarele rubrici:

a) numerii curenţi ai exhibiţiunei, *b)* ḑiua sosirei în registratură; *c)* rotulul şi fasciclul în care s'a aşeḑat actul *d)* numĕrul la care, şi ḑiua în care s'a scos actul din registratură.

§. 149. Îndată ce sosesce actul din expeditură la registratură se induce în protocolul registraturei, şi după ce aceasta să însemnează atât în protocol cât şi pe act, acesta se aşaḑă la locul sĕu. Eară când se scoate din registratură vre un act, se însemnează în protocolul registraturei în rubrica ultimă.

§. 150. Rotulii sûnt a se aduna în fascicli uşori de ridicat, pachetaţi între două table de hârtie groasă, cari se leagă cu sfoara sau se string cu catarame. Pe tabla primă a fasciclului se însemnează secţiunea, rotulul fasciclul şi anul cu litere iniţiali şi cu numerii romani şi arabici.

Normalele, ordinaţiunile şi legile primesc fascicli deosebiţi.

§. 151. Actele din registratură nu se pot da decât referenţilor ca ante acte spre instruirea referatei, — ear partidelor se pot da copii oficioase numai la cerere în scris, şi numai amĕsurat conclusului adus asupra acesteia.

§. 152. Şi referenţilor se estradau actele din registratură numai pe lângă blanquete subsrise de ei, cari se aşaḑă în locul actului până resosesce. Tot asemenea face şi presidiul când are lipsă de vre un act din registratură. Registratorul ţinêndule acestea în evidenţă are să ceară la timpul sĕu actele îndĕrĕpt, — fiind el rĕspunḑĕtoriu pentru tot actul.

§. 153. Registratorul duce şi un scontro de terminele, ce sûnt indicate pe act, şi e datoriu la expirarea terminului a face o comemoraţiune oficioasă la protocolul exhibitelor, unde primesce numĕr nou şi se trimite refentelui spre ulterioara afacere.

§. 154. Registratorul e datoriu la finea fie cărei săptĕmâni a face o consemnaţiune blanquetată în duplu, despre numerii exhibitelor mai vechi de 15 ḑile, cari n'au sosit la registratură, spre a se presenta presidiului şi proximei şedinţe consistoriale spre afacerea prevĕḑută în §....

§. 155. Registratorul poartă pe lângă registratură şi evidenţa requisitelor cancelariale într'un inventariu permanent, grigesce de biblioteca metropolitană ţinênd toate cărţile şi manuscrisele în continuu consemnate şi de toate celelalte obiecte, ce se ţin de archivul metropolitan.

Cu finea fie cărui an presentează conspectele acestora cu raport despre starea şi lipsele acelora.

Partea III.

XII. Capitlu.

Dispositiuni transitorie.

§. 156. Acest regulament se va introduce pe basa conclusului congresual din a. 1878 Nr. 184 şi a regulamentului provisoriu al consistoriului metropolitan §. 14, în acele părţi ale lui, cari nu stau în contraḑicere cu acel regulament provisoriu, îndată prin presidiu, ear' după revisiunea lui, în congresul naţional bisericesc va servì de normă stabilă, şi se va introduce succesiv şi în partea lui organisătoare amesurat trebuinţelor şi a mijloacelor bugetare.

§. 157. La introducerea noului organism al consistoriului metropolitan se va lua în vedere succesivă următoarele îndreptări:

a) referata senatului bisericesc se va putè deocamdată concrede unui asesor sau suplent consistorial bisericesc, care e tot deodată asesor salarisat la consistoriul archidiecesan, şi se poate, provisiormente dispensa cel puţin în parte de afacerile la consistoriul archidiecesan;

b) referata senatului scolariu se poate concrede provisormente secretariului consistorial metropolitan;

c) referata epitropească se poate concrede actuariului metropolitan;

d) referata consistoriului plenariu se poate concrede unuia din referenţii preamintiţi;

e) agendele protocolistului exhibitoriu se pot acumula cu agendele registraturei, şi cancelistul poate provedè şi trebile expediturei — toţi sub direcţiunea secretariului consistorial;

f) trebile de cassa metropolitană se pot concrede deocamdată cassariului şi controlorului archidiecesan, sau pe lîngă unul din acestia se poate aplica un asesor epitropesc de controlor cu o remuneraţiune modestă anuală;

g) exactorul metropolitan poate deocamdată se fie tot deodată şi exactor al fondurilor archidiecesane;

h) asemenea şi localităţile cancelariei metropolitane se vor căuta a se aşeḑa în edificiele archidiecesane, — şi recerinţele pecuniare precum şi salariele personalului se vor întocmì şi înbunătăţii numai amesurat puterilor bugetare.

§. 158. Pentru personalul deja aplicat la consistoriul metropolitan, dacă nu va avè qualificaţiunea recerută în acest regulament, se va pune un termin amesurat, până când să şi le câştige; — ear' pe viitoriu nu se va aplica nice un oficial metropolitan fără de a avè recerinţele prescrise.

§. 159. Formularielе şi blanquetele prescrise în acest regulament le întocmesce presidiul în conţelegere cu referenţii şi cu capii oficielor ajutătoare.

§. 160. Acest regulament se poate modifica şi intregì numai din cas în cas prin congresul naţional bisericesc.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Făgăraş, în 4 Aprilie 1882 s. v. Sinodalitate! Iată un ce pentru care s'a luptat binemeritaţii bărbaţi ai bisericei noastre cu atâtea nĕcasuri şi pedeci, până ce şi-au ajuns scopul. — Sinodalitatea şi autonomia bisericei e câştigată, se vedem dară cum se folosesc credincioşi nostri de aceste drepturi atât de scumpe pentru biserica noastră româna gr. or.

Voesc se vorbesc de nĕcasurile noastre, despre sinodul nostru protopresbiteral al Făgăraşului. — În urma circulariului venerabilului consistoriu archidiecesan, privitoriu la noua constituire a sinoadelor protopresbiterali, sau ţinut şi în acest protopresbiterat, putem ḑice orfan, s'a ţinut alegeri de membri la feliu de feliu de sinoade parochiale din acest protopresbiterat şi Marţi a 3 ḑi de pasci în 30 Marţie a. c. s. v. au fost conchiemaţi şi membrii noului Sinod ppresbiteral de dl. Protopresbiter Petru Popescu la 1-a şedinţă în localul scoalei noastre confesionale în Făgăraş spre verificarea membrilor şi constituire.

După obicinuita deschidere a sinogului dl. protopresbiter de cetire imparţelei cei noue a cercurilor electorale din acest protopretbiterat, şi pune la ordinea ḑilei verificaraa membrilor. —

Fiind şedinţa binişor cercetată cam de vro 25 indivi̯ḑi, asteptam cu plăcere, că acuma vom putea lucra cu resultat, sperând că vor fi toate lucrurile în ordine, de şi trecut ne dedase a nu conta mult la aşa ceva.

Speranţa curênd au dispărut, căci ce să veḑi... dl protopresbiter arată tot deodată şi aceea împregiurare, ca protocolul despre alegerea membrilor clericali de si a fost la d-nia sa totuşi lipsesce cu totul, nu e dênsul de vină, de oare ce nu scie ce s'a făcut cu el, căci de vreo câteva ḑile l'au căutat prin toate chârtiile — protocoalele şi unghiurile, însе în dar, căci nu se găsesce. —

Asemenea nu scie, că venita sau n'au venit din toate cercurile electorali protocoalele de alegere, căci n'a avut timp să le censureze. . . . se vede însĕ totuşi după pipăite că tare puţine a venit, şi cumcă care a venit, se nu cugete cineva că s'ar fi substernut după prescrise, adecă sub cuverte şi sighilate, ci aşa desbrăcate cum sûnt... Apoi despre scrutiniul prescris pentru cercurile electorali constătătoare din mai multe comune, nice vorbă să fie.

Stând lucrul astfel, s'a propus, şi sinodul a decis, ca să se amâne şedinţa de verificare şi constituire până ce domnul protopresbiter va satisface prescriselor circulariului suscitat; şi ne va putea substerne toate actele în ordine.

După care apoi membri măchniţi s'au înprăştiat care în cătrău, vĕḑind că şi-au perdut timpul, şi s'au spesat în zadar, fiind de vină numai aceia în a cărora mâni debile este pusă conducerea sêrmanului nostru protopresbiterat.

Astfeliu stăm noi! şi dorim cu toţi din înima că dacă nu cei chemaţi pe acest pământ, apoi providinţia divină să se îndure a ne venì în ajutor să nu mai stăm mult aşa.

Un membru care a fost present.)*

Varietăţi.

* (*Himen.*) Dl prof. la seminariul Andreian de aici, Dr. D. P. Barcianu şi D-şoara Silvia n. Olteanu din Craiova, şi-au celebrat Duminică în 4 Aprile a. c. cununiile dlor în Craiova.

* (Postal). S'a escris concurs pentru trei posturi de servitori la oficiul de poştă în cercul Sibiului. Cauţiunea 100 fl, leafa 300 fl. pe an, 60 fl. bani de cortel şi uniformă în natură. Terminul doue septămâni.

* (Postal). S'a deschis concurs pentru trei posturi de practicanţi ofi-

*) Fiind recercaţi a publica corespondenţa aceasta pe responsabilitatea dlui trimiţetoriu, în interesul public nu i'am denegat publicarea. Nu luăm însĕ şi responsabilitatea despre cuprinsul corespondenţei asupráne. Red.

ciali încercul Sibiului. Cauţiunea 300 fl., leafa anuală 600 fl. şi 100 bani de cortel, respective 300 fl. accesorii pe an.

* (Necrolog.) Subscrişii cu inima sfăşiată de durere aducem la cunoscinţa rudeniilor şi cunoscuţilor trecerea din viaţă a preascumpei soţii mamă, bunică şi soră

Maria Bobeş născ. **Imbăruş,**

carea în al 44-lea an al vieţii sale şi al 28-lea al fericitei sale căsătorii, după un morb scurt între chinuri grele 'şi au încheiat viaţa sa jelită de nemângăiata şi număroasa sa familiă, Sâmbătă, 3/15 Aprilie a. c. la 10 oare seara.

Remăşiţele pământesci ale reposatei în Domnul se vor aşeda spre vecînica odlchnă Marţi 6/18 Aprile a. c. la 3 oare d. m. în cimiteriul parochial gr. or. din Sibiiu suburbiul inferior.

Sibiiu, în 4/16 Aprile 1882.

Georgiu Bobes, soţ. Georgiu, Maria căsăt. Chidu, Elena căsăt. Ciorugă, Nicolau, Paraschiva, Alecsandru, Elisabeta, Octavian fii. Ioan, Eva căsăt. Vestemean fraţ. Iulian, Elisabeta, nepoţi. Georgiu Chidu, Moise Ciorugă, gineri. Maria Bobeş născ. Macelariu, noră. Nicolau Vestemian, Maria Imbăruş, născ. Bulea, Bucur Mateiu, Ana căsăt. Mafteiu, cumnaţi.

* (Un fapt trist). Resultatele recrutărei din anul acesta în părţile Clujului fac pe „Ellenzèck“ să esclame cu durere: „Noi degenerăm!“ Din cei 681 de feciori ai comitatului Cluj s'au asentat numai 79. Aceasta constată o degenerare înve derată.

* (Încendiu) Dela Alpret ni se scrie că în Vinerea patimilor noaptea s'a esact încendiu înfricoşat, care a prefăcut în scrum şi cenuşe clădirile de locuinţe şi economice a şepte familii, căror nu le au rămas nici vestmintele, afară de ce din întâmplare au fost pe dênşi. Între cei mai tare păgubiţi este şi parochul gr. or. Vasilie Gogu, în casa cărui au ars şi pânile de pasci şi eredii după reposatul paroch Petru Danciu. Acestora le au ars şi mai multe dobitoace. Posiţiunea celor atinşi de nenorocirea aceasta e cea mai tristă şi ar meritä ajutoriul creştinesc al deaproapelui.

* (Licitaţiune). În 24 cur. anainte de ameadi la 10 care se vor esarenda prin licitaţiune în cancelaria economatului orăşenesc ierburile din parcurile oraşului.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Primatul papal.

Abstracţiune facênd dela creştinism, nici un aşedământ n'a avut înriurinţe atât de puternice asupra popoarelor europene, ca aşedământul Primatului papal. Înriurinţa acestui aşedământ au simţit-o şi o simţesc şi astădi şi Românii, cu deosebire din Austro-Uugaria — fără deosebire de confesiune — poate în mai mare măsură decât multe alte popoare. Urmarea cea mai naturală este că trebue să fie de un interes deosebit pentru fie care Român, ca să cunoască fiinţa acestui magic aşedământ, carele, prin forţele sale tăinuite şi făţişe, de veacuri influenţează atât de puternic desvoltarea noastră naţională.

Este adevărat că asupra acestui aşedământ s'a scris mult, foarte mult. Cred însă a putè susţinè cu drept cuvênt că scriitorii, cari s'au ocupat cu materia din cestiune, aproape fără escepţiune au făcut nedreptate Primatului popal. Causa este, că, scriind din punct de mânecare confesional, au fost preocupaţi.

Scriitorii *greci* descriu şi combat primatul papal în mare parte mai mult din simţemêntul invidiei. Ei, în maioritatea lor precumpănitoare, descriu şi combat Primatul popal roman cu intenţiunea reservată de a'l substituì prin un Primat grecesc în Constantinopol. Planul grecesc ni'l dau pe faţă, afară de tendenţele vedite din ainte de Fotie, apoi renumita scriitoare Ana Comnena (Alexias. ed. Paris, I. 31 D.), Nilus Doxopatrius (în Stephan. Monach, Varia sacra, Lugd. 1694, I, 240. 245) ş. a. în timpul mai nou Zampelios în scrierea sa *Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος*, Atena 1853. — *Ruşii* nu stau în dărĕptul Grecilor. Ei combat îndreptăţirea Primatului papal din punct de vedere dogmatic dorindu-i grabnica cădere (Wladimir Guetêe, Papalitatea schismatică etc. Trad. de Iosif Eppul Dunărei de jos, Bucureşti 1881), spre a'l substituì prin cultul Ţarilor. Cât de departe a ajuns cultul ţarismului în ortodocsa Rusie se lămurește din următoarele:

Catechismul rusesc oficial (de Philaret, Paris 1851) despre datorinţele ortodocşilor către Împeratul Ruşilor învaţă între altele:

„Întrebarea 3: Dupa învĕţătura „Religiunei ce datorinţe au sudiţii „către autocratul tuturor Ruşilor? „Respuns: Adoraţiune, supunere, as„cultare, credinţă... în sfîrşit tot ce se „cuprinde în aceste două vorbe: ado„raţiune şi credinţă. Întreb. 4: Cum „trebue să adorăm pe Autocratul? „Respuns: Prin toate mijloacele de cari „omul se poate folosì: prin vorbe, prin „semne, lucrări şi întreprinderi, în „sfîrşit în internul inimei noastre. „Întreb. 17: Cari sûnt motivele supra„naturale? Respuns: Înainte de toate „acestea: Autocratul este emanaţiu„nea lui Dţeu; el este locoţii„torial şi ministrul lui Dţeu. „Nesupunerea faţă cu auctoritatea lui este o directă ne„supunere faţă cu voinţa dde„ească, din carea emanează toată „puterea.“ Şi, cumcă acest cult are în vedere partea religioasă-dogmatică ni o dovedesce atât cartea legilor „Svod,“ în care, Art. 42, Împeratul este declarat: „supremul apărătoriu şi susţinĕtoriu al dogmelor şi a întregei ordine din s. biserică“, cât şi prin următoriul fapt: În anul 1861 Episcopul din Voronedş se adresă Împĕratului Alecsandru II cu rugarea: să canoniseze de Sfînt pe Episcopul Tikhon din Voronedş, mort în 13 August 1783. Alecsandru II însărcină pe Metropolitul din Chiev cu cercetarea în causă. Acesta a constatat conservarea intactă a cadavrului şi 48 de minuni, ce s'ar fi sĕvîrşit la invocarea lui, apoi despre aceste a făcut raport la sinod. Sinodul dto 25 Maiu a înaintat Împĕratului rugarea de cuprinsul: „Maiestatea sa „*să declare de Sfînt pe repausatul Tikhon*, „fostul Episcop în Voronedş, „şi *remăşiţele pământesci să le declare de „moaşte sfinte;* să dispună ca aceste „moaşte să se transporteze în cate„drală, şi să se espună la un loc po„trivit pentru închinarea credincioşi„lor; să conceadă ca, până se va al„cătuì un ritual special pentru Sfîn„tul, să se poată folosì în rugăciune „ritualul menit pentru Episcopi, şi „pomenirea lui să se facă în 13 Au„gust; să determine o serbătoare pen„tru festiva transportare a Sfîntului, „şi să conceadă Sinodului ca să aducă „acest eveniment la cunoscinţa po„porului“. — *Reformaţii* şi *Protestanţii* nu se pot ridica preste certele dogmatice cu biserica apuseană, din sinul căreia au eşit, şi mânecând de acî descriu şi combat Primatul papal. În sfîrşit *Apusenii*, mândri de aşedământul ce'l au, şi, nevoind a cede nimic din terenul ocupat, nu este mirare că scriu pro domo.

În noianul scrierilor ce tractează acest obiect este preste putinţă a ne lămurì asupra a două întrebări esenţiale: 1. Care este provenienţa şi temelia Primatului papal? şi 2. Ce merite sau demerite are el pentru creştinism? Căci numai fiind în chiar cu aceste întrebări îl putem apreţia cu deplină dreptate, şi de aci ne putem întocmì conduita faţa cu nisuinţele şi aspiraţiunile lui.

Aceste întrebări, cari trebue să preocupe serios pe fie care Român cărturariu, scriitoriul acestor rênduri — ridicându-se peste preocupaţiunile confesionale — s'a încercat a le respunde în scrierea ce tocmai a eşit de sub presă: „*Desvoltarea Primatului papal şi influenţa lui asupra creştinătăţei*“ *)

În această scriere în partea I, supunêndu-se criticei teoriile despre provenienţa Primatului papal, şi dovedindu-se a fi falso, se arată care este adevărata provenienţă a acestui Primat. Apoi se espune desvoltarea naturală istorică a Primatului până pe vremea lui Fotie şi influenţa lui asupra creştinismului. În partea II se tractează despre desvoltarea Primatului papal dela desbinarea bisericelor până în dilele noastre şi influenţa lui asupra creştinismului.

Simeon Popescu,
profesor de teologie.

*) Scrierea se poate procura dela autor şi librăria tipografiei archidiecesane din Sibiiu cu preţul 1 fl. 25 cr. + portul postal 5 cr.

Bursa de Viena şi Pesta
Din 20 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.75	119.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.75	91.80
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	—.—	96.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.—	99.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	97.5
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.—	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.—	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	99.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.—	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.50	76.55
Datorie de stat în argint	77.25	77.35
Renta de aur austriacă	94.—	94.45
Sorţi de stat dela 1860	129.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	828.—
Acţiuni de credit austr.	343.—	344.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	339.—	341.—
Sorţi unguresci cu premii	118.—	117.5
Sorţi de regularea Tisei	111.—	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.52	9.52
100 marce nemţesci	58.70	58.75
London (pe poliţa de trei luni)	120.15	120.05

Nr. 44. [52] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III.-a Murĕş-Cheţei, protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu terminul până în 23 Aprile a. c. v.

Emolumentele sûnt

Stola usuată a epitrafirului.

Porţiunea canonică 22 jugĕre, arători şi fânaţ.

Casa parochială lipsesce, preotului locuinţă i se va închiria până când comuna bis. va reedifica casa propriă.

Dela 50 familii câte una litră cucuruz cu grăunţ. Şi tot dela acele 50 familii câte o di de lucru cu intertenţiunea preotului.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a şi substerne petiţiunile lor în sensul „Statutului Organic“ instruite, la subscrisul până la terminul suprapus în aceiaşi di se va sĕvârşì şi alegerea.

Agârbiciu, 19 Martie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 80. [50] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III Nadaştia protopresbiteratul Geoagiului II-lea se escrie concurs pe basa ordinaţiunei Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 31 Decemvre 1881 Nr 3400.

Emolumentele sûnt.

1. Folosirea cimiteriului, care după foaia catastrală are o estindere de 1 juger 500□° cu un venit anual de 20 fl.

2. Venitele stolari preste tot computate 100 fl.

3. Dela 68 familii câte una di de lucru amĕsurat stării parochienilor: cu carul cu plugul s'au cu palmele, cari dau un venit anual în sumă de 54 fl.

4. Dela 68 familii câte două mĕsuri de cucuruz nesfărmit cari dau un venit anual în sumă de 60 fl.

Suma totală 234 fl.

Doritori de a ocupa această parochie au de a 'şi aşterne petiţiunile instruite conform dispoşiţiunilor statutului organic şi a regulamentului congresual la subscrisul oficiu protopresbiteral până la 25 Aprilie a. c.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului II în Secărămb la 1 Martiu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial din Nadastia.

Sabin Piso
protopresb.

Al doilea termin de licitare

al părţilor din moşiile lui Carol Morscher este următoriul:

În **26 Aprile la Buja,** în **27 Aprile la Gelceu,** în **28 Aprile la Şoala** şi în **29 Aprile la Migindale.** — Vadiu este 5% din valoare taxate. [60] 1

Nr. 497.—1882 civ. (59) 1—3

EDICT

Pentru începerea lucrărilor pregătitoare în causa de segregarea păşunitului din Ernea săseacă terminul se ficsează pe diua de **1 Maiu 1882 la 10 oare an. am.** în comuna Ernea la casa judelui comunal; la care se citează toţi cei interesaţi.

Tribunalul reg. din Elisabetopole 13 Aprilie 1882.

(L. S.)

Géza Háptány m. p.,
jud. esmis de tribunal.

Nr. 257—1882. civ. [61] 1—3

EDICT.

Din partea judelui esmis de tribunalul r. din Dej se aduce la cunoscinţă publică, că în causa de commassarea hotarului comunei **Ghinghelag** terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanţii, stabilirea preliminariului de spese s'a ficsat pe diua de **26 Maiu 1882 la 9 oare an. am.** în comuna Ghinghelag.

Deci se provoacă prin aceasta toţi aceia, cari sûnt interesaţi aceasta causă de commassare sub titlul de proprietari ca se se înfăţişeze cu atât mai vêrtos la această pertractare, cu cât neînfăţişarea lor nici va putè se împedece pertractarea nici va servi drept motiv pentru un remediu legal.

Dej în 21 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m. p.,
jude reg. de trib. ca jude pertract.

Redactor rĕspunzĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Marți 13|25 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința IV. (8 Aprile)

(Urmare.)

Dep. Dr. N. Pop susține propunerea comisiunei. Nedumeririle și nemulțumirile, ce se aud ḑi de ḑi, deși poate aici în centrul archidiecesei nu, dar în provincie, dovedesc lipsa unei schimbări relative la modalitatea distribuirei ajutoriului de stat. Aducêndu-se un normativ, după care sĕ se urmeze la împărțire, se vor cionta nemulțămirile și consistoriul însuși va fi scos din perplesitățile, în cari îl aduce în tot anul cestiunea de față.

Dep. l. de Preda asemenea e pentru propunerea comisiunei. Un regulament detaiat, ce e drept, ar fi cu greu a se aduce, ba nici n'ar fi cu scop. Altfel stă lucrul, când e vorba de crearea unor normative. Acestea, ca completări pentru normativele cuprinse în înaltul rescript împĕrătesc, ar înlesnì observarea unei modalități, care ar mulțămì pre toți.

Dr. L. Petco nu poate spriginì propunerea comisiunei. Motivele aduse pentru propunerea aceasta pretind o schimbare a modalității usuate până acum. Un espedient ar fi poate ca afară de Sibiiu, nimenea altul sĕ nu fie împărtășit din ajutoriul de stat, fără numai aceia, cari vor fi recomandați de sinodul protopresbiteral concernent.

Neprimindu-se propunerea dep. E. Brote pentru încheierea discusiunei în punctul acesta, se continuă.

Dep. I. Bologa încă e pentru propunerea comisiunei. Actele așternute comisiunei arată învederat, că ajutoriul de stat nu s'a împărțit conform principiilor statorite în rescriptul imperial. Ca modalitatea, după care sĕ se sĕvêrșească împărțirea, sĕ fie conformă principiilor esprese în sus lăudatul rescript de o parte, ear de altă parte sĕ se împace toate nedumeririle din afară, recomândă facerea unui regulament.

Dep. Rațiu: Nu e pentru prima oară, că obiectul de față se află în sinodul nostru sub discusiune. Cu afacerea aceasta stă lucrul ca și cu multe alte afaceri, în privința cărora, privindu-le din depărtare, se aduc dispositiuni și concluse, dela cari creḑi cădepinde definitiva lor decidere s'au regulare, cari însĕ de fapt le lasă tot în acel stadiu, în care le am aflat înainte de a ne pronunța asupra lor. Nu mĕ mir de nemulțămirile ce se ridică față cu distribuirea ajutoriului, căci acelea zac în natura lucrului. Mĕ mir însĕ de aceia, cari cred, că normativele ori regulamentele ce s'ar aduce, ar fi în stare a pune capĕt nemulțămirilor. După esperiența ce am avut ocasiune a face în punctul acesta îmi permit a susținè, că ori ce regulament ce s'ar compune, fie acela cât de precis și detaiat, ar fi zadarnic și n'ar astupa gurile, cari esprimă nemulțumire, nu s'ar întêmpla aceasta, precum bine s'au accentuat din oarecare parte, nici chiar atuncea, când am fi puși în plăcuta positiune de a vedè împărtășiți pe toți preoții din archidecesă.

Un regulament cât de detaiat tot lasă, și trebue se lase mână liberă justelor vederi ale Ven. Consistoriu, căruia trebue sĕ se concreadă distribuirea. Vor fi oare, întreb acum, toți mulțămiți, dacă vederile acelea nu vor fi și nu vor putè fi întru toate în conformitate cu asteptările tuturor? Dar admitem că s'ar putè se constrîngem, despre ceea ce însĕ în interesul causei mĕ îndoesc, pre consistoriu a observa strict litera unui regulament eventual, oare fire-ar delăturate atuncea nemulțămirile? și oare avem cât de mică garanție că un regulament ne-ar scoate din impasul, în care ne aflăm? Eu mĕ îndoesc. Dar sĕ ḑicem că e mai consult a se împărtăși numai acei preoți, pre cari îi va recomanda comitetul sau sinodul protopresbiteral — oare ne-am ajuns scopul ce trebue sĕ'l urmărim? Nu! Căci atât membrii uneia cât și aceleilalte corporațiuni s'ar recomanda reciproc unul pe altul, — căci lipsă au toți de parale, și așa tot consistoriului-i-ar rĕmânea a se pronunța în cele din urmă în causă — împărtășind după buna chibsuială pre unii numai din cei recomandați; și apoi nu e oare evident că și nemulțămirilor s'a lăsat teren! Sĕ se observe deci modalitatea usitată.

Dep. T. Gheaja susține propunerea comisiunei din motivul că chiar și după abstragerea tuturor isvoarĕlor de nedumeriri, modalitatea de aḑi încă tot resultă ca causă principală a nedumeririlor și nemulțămirilor, ce se aud.

Dep. D. Manole: Cestiunea în forma cum s'a presentat și s'a pus sub discusiune a consumat timp mai mult decât trebuia. Întrebarea cui și prin cine sĕ se impartă ajutoriul e o cestiune secundară. Ar fi de dorit sĕ se pună cestiunea în princip la ordinea ḑilei, dĕnsul trăesce în firma convicțiune că Românii ortodocși, ca fii pururea credincioși Inaltului tron și ca patrioți loiali și gata a'și jertfi, oricând ar cere trebuința, sângele și averea pentru patrie și stat, merită cu privire la numerul și starea lor materială o considerațiune mai mare la împărtășiri de cum e ajutoriul de stat. Ar fi de dorit ca representațiunea projectată într'una din sesiunile sinodali trecute se nu se peardă din vedere.

Presidiul arată că deși până aḑi nu s'a putut face pași hotărâtori în causa aceasta din mai multe considerante — lucrul totuși nu s'a dat uitărei. La ocasiune binevenită nu va întârḑia a face și dispunecele de lipsă în privința projectărei, de care a făcut dep. D. Manole amintire. În aceea-ce privesce lucrul, așa cum se află el acum în desbatere, nu vede nici dĕnsul lipsa unui regulament.

Dep. P. Nemeș nu poate părtini propunerea comisiunei. Un regulament ar fi fără scop chiar și în casul când s'ar constata anumit lipsa vreunui pas în cestiunea aceasta. E de ajuns ca sinodul sĕ-și esprime față cu consistoriul în general dorința de a face acela tot posibilul spre delăturarea nedumeririlor și nemulțămirilor ce se ivesc.

Dep. Patița sprijinesce propunerea comisiunei. Când s'ar aduce normele, după cari sĕ se efectuească distribuirea s'ar evita nedumeririle, căci împărtășirea s'ar face cel puțin pe basa egală. Altfel o se vedem și de aci înainte cum unii din preoții din Archidiecesă se împărtășesc în continuu ear' alții, cari poate au lipsă mai mare, nici într'un an.

Punêndu-se cestiunea la vot, se primesce propunerea comisiunei, prin care se dă consistoriului însărcinarea a elabora și a așterne spre ulterioară afacere în sesiunea viitoare un proiect de regulament referitoriu la modalitatea de împărțire a ajutorului de stat.

Referitoriu la propunerea a doua a comisiunei organisătoare, care cere ca întregirea protopresbiteratelor sĕ se pună cât mai curênd în lucrare pe rênd, începênd în prima linie cu întregirea protopresbiteratelor Sibiiu și Sĕlişte, ca a unora, în cari se simte mai tare necesitatea unei mâni conducĕtoare, agere, presidiul cere, a nu lega mânile consistoriului cu pretensiunea de a începe întregirea cu protopresbiteratele Sibiiu și Sĕlişte. Causa s'a pus deja la ordinea ḑilei în consistoriu. S'ar potè ușor întêmpla sĕ se ivească afară de numitele ppresbiterate necesitate și mai arḑêndă de întregire. Legând pe consistoriu a începe anumit cu cele doue protopresbiterate, acela ar fi silit a jertfì interesul cel mai amenințat, voind a lucra conform conclusului sinodal.

Dr. Petco: Lipsa e asemenea de mare în toate protopresbiteratele neîntregite. E de părere a hotărî numai în princip punerea în lucrare a întregirei ppresbiteratelor, începă se aceea ori cu care se va începe. Dar ca totuși sĕ se evite o trăgănare prea îndelungată, sĕ se pună un termin, *ad quem*, și anume sĕ se ḑică ca până în anul viitoriu 1883 sĕ fie toate propresbiteratele vacante întregite.

Dep. Z. Boiu: Buba rĕului îi se pare a nu se fi nimerit de comisiune. S'ar comite o greșală, dacă s'ar primì propunerea comisiunei, în care se accentuează în deosebi necesitatea numai a acestor două protopresbiterate. Sûnt altele, în cari lipsa de întregire e mult mai simțită decât în cele accentuate în propunere, bună oară, Dejul, Ilia, Zlatnele, Branul și Dobra. Aici atât interesul nostru cât și trebuințele de toate ḑilele a celor ce aparțin la acestea ppresbiterate pretind întregirea fără amânare.

Dep. D Manole: Eu am dechiarat în toate ședințele că sum franc și îmi spun opiniunile mele fără reservele ce mi le ar putè impune considerațiuni personale. Când cere onoarea și interesul bisericei sĕ mi dau părerea mea în o cestiune, atuncea o fac se sciu că *nu* mulțemesce persoanele, cari sûnt în joc. Cu persoanele n'am nimic, lucrul, causa me interesează. Când era vorba despre incompatibilitatea postului de profesor cu postul de protopresbiter eu am fost care a pus alternativa actualului director și profesor seminarial I. Hannia și I. Popescu a se dechiara sau pentru una sau pentru alta. Ambii au preferit a remânè profesori și a abḑice de protopresbiterate. Și acum o ḑic. A fi asesor consistorial și administrator a două tracte protopresbiterale e necuviincios. Din motivul acesta cred că a accentuat comisiunea în propunerea sa, necesitatea întregirei în prima linie a protopresbiteratelor Sibiiu și Sĕliste, a căror conducere e încredințată unui asesor consistorial, care ca atare avênd lucru destul, nu-i permite nici timpul și de multe ori nici positiunea a satisface întru toate chiemărei sale în direcțiunea aceasta. Spriginesc propunerea comisiunei.

Dep. Patița părtinesce propunerea comisiunei cu aceea că pe lângă cele doue protopresbiterate, al Sibiiului și al Sĕlistei sĕ se ia în prima linie în considerare la întregire și protopresbiteratele: Câmpeni și Ilia, cari toate sĕ se aducă în ordine până la finea anului 1882.

Dep. Gligorie n'are nimic contră, ar cere numai a se lua tot în prima linie în considerare și întregirea protopresbiteratului *Zarandului.* Aceasta o pretinde interesul gimnasiului nostru din Brad.

Dep. Gaetan e de părere a se încredința afacerea aceasta consistoriului, care va avè a raporta în sesiunea viitoare despre cele dispuse.

Dep. P. Cosma ca raportorul comisiunei arată că motivul ce a îndemnat pre comisiune a face propunerea de sus a fost ca se numai aibă lumea ansă a vorbì că chiar în centru se întêmplă lucruri, că se i-au două protopresb. din mânile a doi oameni și amêndoue se pun în mâna unui om și nota bene a unui asesor consistorial.

Presidiul protestează, că s'ar fi făcut aceasta din speculă. Necesitate foarte mare a îndemnat pe consistoriu sĕ proceadă astfel. —

Se aud voci aprobătoare și neaprobătoare din dreapta și stânga — Vorbesc mai mulți deodată.

Dep. D. Manole (în cestiune personală): Înalt Presidiu și Mărit sinod! Vĕd că cu toate asigurările date din parte-mi totuși sûnt învinovățit, că mĕ ating de persoane. Jur cu mâna pe S. evangelie că n'am avut nici o intențiune personală. Aceea însă îmi va concede-o fie care, că nime, nici chiar Escelența sa nu poate presupune că ar fi infalibil.

Presidiul dechiară că nu a presupus infalibilitate — dar de oare-ce aduse cu sine necesitatea se purceadă astfel, n'a avut în cătrău.

Punêndu-se cestiunea la vot se primesce propunerea comisiunei.

Urmează a treia propunere a comisiunei organisătoare referitoare la înființarea unui fond de pensiune pentru preoții din archidiecesă proiectată prin un conclus adus în sesiunile sinodali trecute. Propunerea: Comisiunea recunoasce greutățile împreunate cu elaborarea unui regulament privitoriu la înființarea unui astfel de fond, cu toate acestea Consistoriul sĕ fie însărcinat a presenta în sesiunea viitoare un astfel de regulament.

La recomandarea presidiului sinodul primesce propunerea comisiunei.

A 4-a propunere a comisiunei organisătoare privesce representaţiunea Consistoriului către dieta Ungariei în causa proiectului de lege provitoriu la introducerea limbei maghiare în scoalele populare.

Comisiunea propune a se lua Representaţiunea făcută spre plăcută sciinţă, căci ea mulţămesce pre deplin asteptările. Are înse a adauge, că de oare-ce s'a cam întârdiat înaintarea representaţiunei, eară jurnalistica a făcut multă larmă, în urma carei-a vor fi încă mulţi şi adi de aceia cari n'au cunoscinţă despre paşii făcuţi şi şi dacă au cred cel puţin că acesti paşi s'ar fi făcut numai la indemnul jurnalisticei — representaţiunea să se acludă la protocol. Consistoriul se vede a fi făcut paşii necesari înainte de a se ventila cestiunea în jurnalistică şi interesul nostru pretinde, ca aceasta să se scie.

Dep. Dr. I. Puşcariu propune a se lua simplu spre sciinţă.

Dr. N. Pop sprijinesce propunerea comisiunei ca să nu se pară că organele noastre competente fac paşii de lipsă numai la provocarea altora.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiunei.

Urmează la ordinea dilei raportul aceleaşi comisiuni (org.) referitoriu la representaţiunea consistoriului archid. făcută faţă cu proiectul de lege în privinţa introducerei limbei maghiare în scoalele medii. Raportorul comisiunei a fost dep I. de Preda.

Consistoriul archidiecesan a făcut de timpuriu pregătirile de lipsă în afacerea aceasta. În urma hârtiei pres. dto 8 Febr. a. c. consistoriul a făcut pasul cel dintâiu făcênd cestiunea obiect de desbatere în consistoriul plenar. Într'aceea a întrat adresele dieceselor sufragane cu rugarea ca să se facă de aici din centrul Metropoliei în cestiunea aceasta paşii necesari pentru întreaga şi în numele întregei metropolii. Din considerarea acestei rugări s'a făcut representaţiunea cunoscută. În vederea acestora comisiunea propune: Sinodul se ia spre plăcuta sciinţă paşii facuţi în favorul şi spre salvarea causei bisericesci în numele românilor de religiunea ortodocsă orientală, se declare representaţiunea făcută de a sa, care să se aclude la protocol. — Se primesce.

Dep. D. Manole propune ca sinodul, cu ocasiunea aceasta, să-'şi arete mulţămirea sa faţă cu capul bisericei noastre prin un „să trăească“ — „Să trăească“.

Raportul aceleaşi comisiuni pe basa unui plan presentat de senatul epitropesc al consistoriului archidiecesan referitoriu la adaptarea seminariului Andreian şi ridicarea unei sale pentru şedinţele corporaţiunilor bisericesci. Raportor e dep. Comşa.

Încă în sinodul din anul 1880 s'a fost decis a se face cele de lipsă pentru lărgirea şi adaptarea seminariului nostru. Pe basa conclusului de atuncea senatul epitropesc a presentat cu ocasiunea aceasta un plan, conform căruia ar avè să se facă următoarele schimbări: să se reguleze dându-se o formă corespundêtoare — frontispiciul seminariului luându-se în combinare şi casa din dreapta seminariului, care asemenea e a archidiecesei. Cu ajutoriul acestei nouă adaptări să se supraedifice preste sala de care dispunem astădi încă un cat lărgindu-se cu noua acuisiţiune ca sala să cuprindă astfel jos vre o 600 persoane, eară în galeriile din catul întâi vre o 250 persoane. Atât în dreapta cât şi în stânga seminariului să se supraedifice încât să se aducă edificiul seminarial într'un cuadrat proporţionat. Noua adaptare ar costa vre o 55 până 56 de mii, cari însă s'ar putè prelimina fără a se ataca fondul seminariului de unde ar tribuì să se spese. S'ar face adecă un împrumut dela celelalte fonduri, care în restimp de 15 ani s'ar replătì comod prin amortisaţiune. Comisiunea află că cestiunea încă nu e coaptă de ajuns. Chiar şi în sinul ei s'au aflat mai multe păreri. Unii din membrii au primit propunerea senatului epitropesc cu aceea ca consistoriul să se şi apuce de lucru. Alţii susţin, că cestiunea seminariului e legată strîns de cestiunea bisericei catedrale şi a unei reşedinţe mai corespundêtoare, ca cea actuală, de aceea pretind ca să mai aşteptăm până vom afla aici în cetate un loc, care se întrunească toate edificiile numite.

Ear alţii pretind, că grădina archidiecesei din strada Scheviz, numită „gerliziană“ ar fi acomodată a se ridica în ea seminariul, ca cu timpul să vină acolo şi catedrala şi reşedinţă. În maioritatea sa comisiunea s'a decis pentru propunerea: planul înaintat sinodului să se dea consistoriului înapoi cu aceea ca până la sesiunea viitoare să-l completeze şi studieze de o parte, ear de altă parte să dispună în decursul anului lucrarea unui plan de edificare a Seminariului şi în grădina gerlitiană sau în ceea a archiepiscopiei din strada morii, unde ar avè apoi a se aduce la timpul său în legătură şi ridicarea bisericei catedrale şi a reşedinţei. Planurile aceste să le compareze şi să le aştearnă apoi pe lângă propuneri meritorice sinodului archidiecesan în sesiunea viitoare.

Dep. D. Manole. În principiu vede fie care necesitatea unei nouê adaptări. Comisiunea ne-a pus numai douê alternative, aceasta e greşit. Adaptarea seminariului actual în modul cum s'a propus e fără scop, căci nu corespunde aşteptărilor higienice. Locul pentru introducerea cuadratului projectat e prea îngust astfel că parterul va fi întunecos şi nesănêtos. Eară ca în grădina gerlitiană să se facă adaptarea e de o parte neconsult, de altă parte ar costa milioane, cari de le-am avè ne-ar pune în posiţiune a putè întocmì cele de lipsă şi aici în cetate. Ar fi a se studia mai bine lucrul şi a se face încercarea ca să nu se restrîngă locul de edificare şi adaptare numai la localul actual şi cel din nemijlocită apropiere, căci acela nu e de ajuns.

Dep. Cosma. Să nu preocupăm cestiunea. Lăsăm să se facă planul apoi se va vedè, dacă trebue milioane ori ba?

Dep. Dr. I. Borcea. Planul nu a fost pertractat în consistoriu. Deci să se dea consistoriului spre studiare, care va avè a face până la sesiunea viitoare şi un espensariu detaiat. Să se separeze cestiunea reşedinţei şi a bisericei catedrale de a seminariului şi se ţinem în vedere deocamdată numai cestiunea seminariului.

Dep. N. Cristea. Ven. Sinod nu va lua în nume de rêu, dacă atunci, când e vorba de o causă aşa momentuoasă, comisiunea organisătoare vine cu mai multe propuneri. Sûnt şi eu representantele uneia din propunerile ce s'au făcut. După ce am ascultat cu atenţiune lunga şi ponderoasa discusiune, am vêdut că adaptarea seminariului care de mai multe părţi s'a recunoscut că e foarte urgentă se leagă de obiecte, cari aparţin viitoriului, în deosebi de edificarea unei noue reşedinţe şi a bisericei catedrale. Faţă de lipsa ardêndă a unui seminariu în condiţiuni igienice nu e nici decât bine şi consult a lega cestiunile acestea una de alta. De se şi dice că seminariul se poate face deocamdată separat ear numai locul unde se face se fie astfel ales ca la timpul său să poată întra acolo şi eventuala reşedinţă şi biserică catedrală, totuşi decidênd lucrul acesta în forma aceasta am face un pas greşit. Acum ni se pare lucrul bun şi acceptabil, peste 20—30 ani, când adecă ar permite poate împregiurările să ne estindem şi asupra celor douê cestiuni din urmă, s'ar putè întêmpla ca acest loc să numai convină şi ca noi adi aşadară prin conclusul nostru să facem un lucru nepractic şi împreunat cu spese zadarnice. Lipsa de o adaptare a Seminariului, este încă lipsă foarte mare. Casa aceasta a seminariului o avem, putem dispune şi de cea din apropiere şi ca se nu facem un lucru nepractic, şi de a treia casă, care încă formează averea archidiecesei. Astfel am putè avè un edificiu corespundêtor igienei, am putè avè lumină destulă şi în curte un spaţiu, în care ar putè fi o fântână în mijloc, verdeaţă şi arbori cari se fie nu numai igienici dar şi pentru ochi ceva frumos. Dacă ar fi ca la timpul său să apară consult ridicarea şi combinarea unui astfel de edificiu în apropierea nemijlocită a bisericei catedrale şi a reşedinţei şi locul unde îl facem adi să ne ajungă a face aceasta, edificiul ce l-am face acum nu ne-ar remânè în pagubă. N'avem scoale normale, nici gimnasiu, decum o Universitate, aici în loc. Dee Dêeu să vedem ca edificiul, ce'l proiectăm adi la timpul său se fie localul unei universităţi române, provêdute cu toţi pionerii unei adevêrate culturi. Să nu ne uităm deci la 2—3 mii! Sûnt de părere: planul ce ni s'a propus să se dee consistoriului spre studiare, care completânduse să-l şi pună în lucrare.

Dep. P. Cosma cere încheerea desbaterei. Nu se primesce.

Dep. E. Brote espune genesa cestiunei de sub discusiune. Încă la anul 1874 s'a fost însărcinat consistoriul a face planul pentru ridicarea unei faţade la edificiul seminarial, care se poarte însigniile Marelui Andreiu Şaguna. Consistoriul a făcut la timpul seu planul, cu a cărui facere fu încredinţat, însă să făcú întraceea o nouă acuisiţiune de case în apropiere. Sinodul acum a dis: se schimbă cestiunea, să asteptăm cu îndeplinirea fatadei. Sinodul din 1879 a dat consistoriului o altă însărcinare. Acesta se facă un plan referitoriu la construirea unei sale mari de şedinţe. În sesiunea din 1880 i se dedù un ursoriu în privinţa aceasta. Luând acum în urma ursoriului consistoriul lucrul în mână, i se păru fără cale numai clădirea unei sale arêtându-se lipsa neîncungiurată de o adaptare în toată forma. Date statistice avênd puţine în cestiunea aceasta din urmă lucrul nu l'a putut studia cum se cuvine, înaintă deci de ocamdată numai un plan încă ne studiat cum s'ar fi cuvenit. Dacă se va încredinţa afacerea consistoriului până la sesiunea viitoare se va aşterne de sigur un plan şi propunerile corespundêtoare meritorice, pe basa cărora sinodul va putè luà un conclus hotărâtor.

Fără reşedinţă şi Catedrală putem fi încă, nu însă şi fără seminar. Facerea a 3 planuri după cum o pretinde comisiunea e fără scop şi împreunată cu spese zadarnice. Să se concreadă afacerea consistoriului care studiând lucrul în sesiunea viitoare se vină cu propuneri meritorice.

Dep. Damian sprijinesce propunerea dep. Brote. Asemene dep. D. Manole poftind ca la facerea planului să se i-a în combinare şi casa a 3 din apropiere.

Rap. Comşa vrea se arete că între propunerea comisiunei şi a dep. Brote nu ar fi deosebire. Şi comisiunea despărţesce cestiunea catedralei şi a reşedinţei de cestiunea seminariului.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea făcută de dep. E. Brote. Afacerea se concrede consistoriului. Acesta va căuta se amplifice planul acum numai schiţat, aducênd în combinare şi a 3-a casă din apropierea Seminariului, pe care apoi studiându-l îl va asterne, pe lângă propuneri meritorice, sinodului în sesiunea viitoare. Cu acestea se încheie şedinţa de Joi la ½3 oare. Şedinţa următoare se anunţă pe Vineri la 9 oare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Aprile

Comisiunea delegaţiunei ungaresci a redus creditul cerut de guvern la suma de 21,700,000. Prelângă această reducere comisiunea protestează contra introducerei unei administraţiuni militare în provinciele ocupate, enunciând, că nu se va afla nici odată vre-o delegaţiune ungurească, care se aprobeze un asemenea pas. Aceasta atitudine a comisiunei ungaresci va face necesară votarea comună a ambelor delegaţiuni.

Dieta Croaţiei a ales membrii în deputaţiunea regnicolară. Membrii aleşi representă principiul, că Fiumea şi cercul Fiumei împreună cu portul sûnt părţi integrante a regatului trei-unit.. Sûnt puţine prospecte pentru o difinitivă resolvare a cestiunei fiumane.

Insurecţiunea din Crivoscia nu s'a potolit încă. Ici colea tot se mai ivesc bande de Crivosciani, cari continuă lupta cu trupele noastre, însă fără succes.

În Rusia se plănuesc de nou atentate contra Împeratului. În Moscva s'a descoperit cu ocasiunea revisiunei Kremlului o mină de dinamit ascunsă într'un ambit zidit. Poliţia secretă din Berlin a avisat curtea imperială din Gacina să fie cu luarea aminte, căci din Geneva au sosit sciri grave despre planurile nihiliştilor. Unii vor să ucidă pe Împêratul prin otrăvirea rufelor, ear' alţii prin nisce acuri otrăvite. S'a vorbit şi de înăduşire prin vapor de cărbuni. — Împêratul e tare îngrigiat de viaţa sa — dar de întroducerea unei constituţiuni totuşi nu vrea să scie.

În Francia s'a încins o dispută aspră şi înverşunată între Gambetişti şi Antigambetişti. Gambetta se află în faţa unei coaliţiuni ascunse, în faptă toţi se tem de Gambetta.

Pronunciamentul Sasilor din Braşov.

Alegătorii sasi din Braşov întruninduse pentru a 'şi mărca atitudinea faţă cu „Schulvereinul“ din Germania a adus cu unanimitate resoluţiune, care în pasagiele sale mai remarcabile sună astfeliu:

„În statul unguresc se luptă pentru domnie din timpurile cele mai vechi doue principii de căpetenie: principiul lui Stefan cel Mare şi al rebelului Aba, spiritul statului şi dreptului european şi spiritul dominarei tiranice a unui neam asupra celor lalte neamuri. Aceste principii au purtat dusmănia din generaţiune în generaţiune ca noaptea şi ziua, ca Baldur şi Loki. — Şi timpul de faţă stă sub domnia lor, sufere prin lupta lor. În sgomotul şi luptele ce au dat statului unguresc o nouă formă, spiritul lui Aba triumfă prin Kossuth asupra celui ce susţinea tradiţiunile marelui Stefan, asupra lui Szechenyi, şi aceasta triumfare — fu căderea naţiunei maghiare; numai spiritul lui Stefan fu în stare se ridice eară şi şi să dea o nouă viaţă acestei naţiuni prin Deak. Barbaţii din 1861 şi 1865/8 simţiră aduncu acest lucru şi declarară serbătoresce: nu supremaţia unui neam asupra colorlalte neamuri, ci numai egala îndreptăţire naţională şi toleranţa poate fi temelia noului edificiu.

Acest spirit a fost sancţionat — deşi nu destul de clar şi în tot cuprinsul său — prin legile din 1868. El fu respectat câtă vreme domnì în Ungaria caracterul lui Deak; când cumpăna se plecă spre partea lui Aba, lui Kossuth, el fu scos din va-

oare, falsificat, luat în bataie de joc. Astăḑi s'a perdut earăși în Ungaria respectul pentru dreptul de esistență al cetățenilor nemaghiari. Din unitatea statului, în care pot încape toate naționalitățile în pace și în strînsă legătură prin mijlocul unei administrațiuni drepte binevoitoare și oneste voesc se facă o unitate de rassă în stat, care are singurul scop de a contopì sau a stêrpì pe toți locuitorii nemaghiari."

Nu maioritat eanațiunei maghiare, ḑice mai departe resoluțiunea, se luptă pentru acest principiu, caută se vêneze suflete „perdute" ci numai nesce elemente dubii, cari se silesc sĕ 'și câstige merite pentru patrie. Dar durere! nici factorii oficiali ai statutului nu au putut se resiste acestui curent, ci au adus atât față de scoală cât și față de celelalte instituțiuni fel de fel de dispoșiții, cari „nu sûnt nici decum pĕtrunse de spiritul lui Deak". Acest curent sdrobitor s'a îndreptat în prima linià asupra cetățenilor germani, cari au avut a suferì mult cu deosebire dela „marele" an 1870, dela reînvierea imperiului german din partea acelora, cari ḑiceau „Victoriile Franciei sûnt victoriile noastre."

Suferințele Nemților din Ungaria nu puteau se remână necunoscute imperiului, „care astăḑi este recunoscut de cel mai bun prietin, de prietenul neaperat de lipsă Austro-Ungariei." Se redicară voci în Germania pentru elementul, care lega Ungaria cu Europa, se înființa „reuniunea pentru spriginirea scoalelor germane" care este tot atât de puțin contrară dreptului gintilor ca și reuniunile: Gustav Adolf și St. Ladislau. Dar' aceste simpatii fură primite ca duşmane statului și aceia cari au susținut totdeauna vechia idee constitutiva de stat a marelui Stefan, cari au susținut totdeauna adeveratul principiu de esistență al Ungariei, fură considerați de pericoloși pentru statul unguresc. S'au aflat între Nemții de sub soroana stului Stefan și astfel de oameni, cari fără se înțeleagă de ce e vorba 'și au vêndut umbra ca și „Peter Schlemiehl" când au auḑit „că se tradează Ungaria și au declarat, că ei nu 'și ved periclitată naționalitatea la care nu țin de loc." Sasii din Țara Bârsei nu se țin de categoria aceasta. Ei pretind că legea de naționalitate sĕ se respecteze, ca o normă sântă și neatingibila a vieței de stat: declară, că în aceasta lege și în celelalte legi ale statului unguresc își basează dreptul de susținere și desvoltare a naționalității germane și 'l pretinde cu toată energia și că la încercările de maghiarisare, prin cari se calcă principiul istoric și legile positive ale statului, apoi principiele de drept și cuviință în administrațiune privesc cu îngreţoşare, ear' la victimele ei cu dispreț și compătimire; țin ca întrevenirea Schulverein-ului german, care se nisuesce a întinde ajutoare materiale scoalelor germane din Ungaria, este pe deplin compatibilă cu legile internaționale și ale patriei și saluta aceasta nisuință ca motivată prin regresul scoalelor germane în Ungaria și ca o manisfestațiune a spiritului fraternității, care merită numai recunoascere și mulțămire. În sfersit își esprimă speranța, că odată prin acest chaos al intoleranției naționale din Ungaria va străbate earăși soarele înțelepciunei de stat al prudenții și al lealității, care a fundat și a conservat până acuma Ungaria.

Demnitatea statului învĕțătoresc și cestiunea scoalelor din archidiecesă.

Dle Redactor! Chiemarea învĕțătoriului aduce cu sine ca se dea toată atențiunea cuvenită cestiunilor momentuoase ale presentului și viitoriului și apoi cu o energie cuvenită sĕ întrevină pentru interesele comilitonilor sei, fără privire la interesele proprii, căci numai așa vom obținè resultate frumoase pentru binele public.

Cu toate astea rare ori vedem pre frații colegi luând peana în mână și sărinduși în ajutoriul lor propriu. Ici colea câte o corespondență după cum i plenesce unuia sau altuia în cap, că ar fi mai bine se alegem alții sĕ denumim pre învățători atât e totul, ce a transpirat mai în urmă prin foile noastre cu referință la învĕțătorii nostrii.

Cestiunea cea mai vitală carea o părăsesce nu va se o atingă nimenea.

Nu sciu cărei împregiurări se atribuiu eu aceasta îndolență? Trecutul ce e drept a lasat urme afunde în educațiunea noastră și palpitele temerei nea îmbrăcat în haina celui slab și apăsat — de unde au urmat prea firesce o mulțime de prejudeții, superstiții prefaceri și ce mai sciu eu câte defecte, a căror delăturare grabnică se recere dela ori ce om și în prima linià dela învĕțători.

Învĕțătoriul nostru trebuie se fie franc și astfel descoperind lipsele nĕcasurile, neajunsurile lui și va ajuta el în prima linie și apoi va ajuta și D-ḑeu. A ascunde relele, care bântuie pre învĕțători înseamnă ale da nutremênt și ale lăsa se prindă rădăcini puternice pe cari mai târḑiu anevoie le va delătura.

Lumea de astăḑi pretinde dela învĕțători lucruri mari și cu drept căci influențează asupra scoalei, și prin ea asupra familiei, statului, bisericei!

Ce membrii va avea familia română ori cetățeni biserica și statul, dacă învĕțătoriul nu va corespunde însușirilor esterne și interne cerute dela el? Cele esterne privesc corpul și în genere purtarea socială a lui, cele interne îl privesc pe învĕțătoriu din punct de vedere intelectual și moral. O scoală al cărei conducătoriu nu va corespunde în parte acestor postulate prefer se o avem închisă, pentrucă sporiul făcut în ea va fi aproape egal zero. — O frecuență de 5—6 ani în lunile de earnă atâta e totul ce prestează un astfeliu de om, pentru de a fura lui Ḑeu timpul și comunei bisericesci ori politice banii, ca din 40—60 de elevi 2—3 sĕ cetească ceva unul se declameze, altul se cânte ceva la esamen, ca toamna după culesul cucuruzului; se începă ear de unde a lăsat la sĕmĕnat, pentru ca drepți se fim — în cele mai multe locuri așa se întêmplă. Este devină la starea aceasta învĕțătoriul?

Nu și de trei ori nu! Vina o poartă organele administrative, cari nu îngrigesc de îmbunĕtățirea salarelor învățătoresci și aplicarea de oameni harnici. Îmbunătățirea salarelor ne va crea un stat stabil învĕțătoresc, ear statul quo ne va duce starea scoalelor la era ante de 1848 și învĕțătorii vor fi și remânè învĕțători numai până nu vor avè un alt post mai rentabil, — și ocupațiunea lor va fi economiă de câmp, negoț arêndi și altele, cari numai spre înflorirea învĕțămêntului nu vor servi.

'Mi va reflecta cineva, cumcă de unde se salarisăm pre învĕțători?

Stante pede i voiu rĕspunde: Voiesce și vei putea". De unde salarisează comunele pe notari cu 400 fl. plus venitele, de unde pe preoți, cari încă nu am vĕḑut pe nimenea dintre inteligența sătească sĕ'și părăsască cariera din lipsă de resistență afară de învĕțători și încă durere, cei mai buni — aceia cari ar fi putut face serviții bune scoalei române, scriu ca notari ori cancelisti pela diferite dicasterii, pentrucă biserica și organele ei i-a abandonat cu totul. O au făcut ei aceasta de sătui? ori de soartea le era de invidiat? Poftiți esemple? Nu cred, că sciu, că mulți dintre onorații lectori ai „Tel. Rom." vor putea enumĕra destule esemplare abandonate și bătute de Ḑeu. Prosperarea înflorirea și bunăstarea scoalelor noastre și prin ele a poporului nostru atêrnă dela crearea unui stat stabil și permanent învĕțătoresc, cu salare sistemisate, cari sĕ se urce până la sumă de un minimum 600 fl. v. a. după 10 ani de serviț la scoalele capitale, eară la cele sătesci de 300 fl. v. a. un postulat dela a cărui împlinire sau neînplinire atêrnă autoriul scoalelor noastre. Învĕțătoriul are lipsă de lectură, de foi periodice, de conveniri sociale de escursiuni prin diferite ținuturi ba chiar și țĕri straine, spre a putea fi la înălțimea chiemărei sale. — Oare din valoare din 80—300 fl. ḑicem 400 fl. în cele mai bune casuri poate el sĕ satisfacă acestor postulate — și apoi mai vine la mijloc și temerea că i se va strimba odată nasul cutărui membru de influență și va fi pus ad-acta fără ca să'i sară cineva într'ajutoriu. Acestea grave momente vor aduce cu sine eșirea unuia după celalt din amarul stat al învĕțătorilor tractați ici colea de organe comunale întocmai ca și păzitorii de vite sau alți slujbași sătesci cu cuvinte: Eu te am ales, eu îți plătesc, eu am sĕ te dau jos. Poftim posiție solidă! —

Cum a fost și cum e astăḑi e reu și așa nu e iertat se mai fie de aceasta ar trebuì se ne îngrigim în prima linie. Învățătorii ambulanți și învățătorii cari servesc numerând ḑilele până espiră anul ca se poată concurge la o parochie nu fac nici un serviț scoalei române. Învățătoriul trebue se fie stabil, membru la diferite societăți în comună dar nu scris pe hârthie, cum sûnt membrii Reuniunilor noastre învățătoresci membrii activi, se premeargă cu esemplu la înființarea de biblioteci, Reuniuni de pompieri etc. etc. și dacă va fi serac lipsit și aproape proletariu numai cu ce pe dânsul nu va fi în stare sefacă nimic, vorba movent exempla trahunt la el vor fi litere moarte.

Asigurați pentru Ḑeu, esistință și viitoriul învățătorilor păn nu e târziu și cestiunea aceasta nu o lăsați pe mâna comitetelor parochiale, în cari durere figurează de multe ori oameni cari nau vĕḑut scoala, ear' cei cari au veḑuto nui doare de ea, ci o regulați prin un statut ori regulament, căci la din contră reul va cresce tot spre dauna noastră.

Regulamentul s'ar putè pune în lucrare cu prima Septemvre 1882 cel puțin la scoalele capit cari după întogmirea lor actuală unele sûnt mai rele ca cele săsesci, din desele schimbări ale învĕțătorilor, din experimentările cele multe, din grămădirea de material netrebnic și alte, cari cred, că ale amintì numai *per tangentem* ar afla pe mulți cu musca pe căciula lor proprie.

Recomând din inimă curată aceasta cestiune serioasă bărbaților nostrii de scoală spre a fi pusă la ordinea ḑilei în sesiunea presentă a sinodului nostru archidiecesan, în *eventum* pertractată cât mai curênd de Veneratul senat scolar. *)

Nicolau Ivan.

Varietăți.

* (Necrolog.) Iosefa Fogarașiu născută Nemeșiu ca socie, nuliu Fogarașiu și Verginia Olaru născută Fogarașiu, ca fii, Cristina Bogdan născută Fogarașiu, ca soră, Iosif Olariu, ca ginere și Ana Fogarașiu născută Ekert ca noră, în numele lor, și precum a nepoților de după fii: Iuliu și Ana Fogarașiu Eugeniu, Adrian, și Iuliu Olariu, de după frați Sidonia și Vergiliu Fogarașiu și George Bogdan precum și a numerosilor consângeni, aduc la cunoscință știrea tristă și dureroasă despre trecerea din viață la cele eterne a mult iubitului lor soț, tată, frate socru și unchiu *Petru Fogarașiu*, notariu cercual a Zamului, fost deputat la congresul național bisericesc, dela 1862 representante în congregațiunea comitatensă a cotului Hunedorii și membru al Asociațiunei Transilvane pentru literatura și cultura poporului român, întêmplată la 20/8 Apr. 1882 dim. la 3 oare, în al 53-lea an al etății și al 33-lea a fericitei căsătorii, după un morb îndelungat. Înmormântarea se va întâmpla Sâmbătă la 22/10 Aprilie 1882 la 3 oare după ameaḑi în Zam după ritul gr. or. Fiei țĕrâna ușoară!

* (Convocare.) În sensul §-lui 18 din Statute, se convoacă prin aceasta adunarea genarală a Reuniunei femeilor române din Abrud, Abrud sat și jur, pentru constituirea sa definitivă pe ḑiua de duminecă în 7 Maiu 1882 s. n. după ameaḑi la 3 oare, în locuința subscrisei, la care sûnt poftiți a se presenta onorabilele membre, și membrii ai reuniunei cât și alți binevoitori, și doritori a înaintărei culturei poporului român.

Abrud în 21 April 1882.

Anna Gall.
pres. provisora

* (Proces de presă.) Sâmbătă s'a pertractat înaintea juriului din Sibiiu procesul de presă intentat de procurorul de stat de aici contra lui I. Gött din Brașov, proprietar al jurnalului „Kronstädter Zeitung," pentru un articul publicat la 28 Ianuare an. cur. în acest jurnal sub titlul „drept și lege." Autorul articului s'a afirmat a fi însusi proprietariul jurnalului. Ca acusator a figurat la pertractare Tribus, ear ca apĕrător deputatul Brașovului Ad. Zay.

În urmă juriul a achitat pe acusat. —

* (Banchet de despărțire.) În onoarea Escelenției Sale, a generalului de artilerie bar Ferd. Bauer s'a ținut Sâmbătă în sala dela „Împĕratul Romanilor" un banchet la care au luat parte un numĕr însemnat de oficeri dela toate trupele staționate în Transilvania.

* (Restanțe de dare în comitatul Temișului.) Dările restante directe în acest comitat se urcă la considerabila sumă de 3.368.095 fl. 29 cr. Comisiunea administrativă a însărcinat pe pretori și pre primari ca se proceadă cu energie la încassarea dărilor fiindcă timpul luĭcrului a avut și po porului i s'a dat ocasiunea de a câstiga bani.

* (Vêndare de domenie de ale statului.) Un proect al ministeriului de finațe, distribuit în ḑilele trecute, cuprinde toate acele bunuri de stat și valoarea lor, cari sûnt designate a se vinde în decursul anului 1882. Venitul ce se asceaptă dela aceste vêndări e preliminat cu 10 milioane. Printre domeniurile de vêndare figurează mai multe complecsuri de pe teritoriul direcțiunei domeniale din Budapesta în valoare mai bine de 3 milioane pe teritoriul Timișoarei aproape 400 obiecte în preț de 6 milioane, pe teritoriul Seghedinului mai mult de 600 imobilie, în preț de 6 milioane; pe teritoriul Zomborului aproape 200 obiecte în preț de 13 milioane. Afară de acestea sûnt desiguate a se vinde 610 diferite licenție de cârciumărit și regalii cu clădirile aparținĕtoare în preț de aproape 10 milioane.

* (Un vênĕtor de musce.) Pentru esposițiunea de sport din Berlin se așteaptă din America un artist puşcaş care întrece pe d. Carver și pe d. Paine. Specialitatea sa este împuș-

---

*) Pentru Nr. trecut a sosit prea târḑiu. Red.

carea muscelor. El împuşcă dintr'un pistol, prea delicat construit, cu boabe de muştar după musce şi le nimeresce cu o siguranţă infalibilă atât când stau cât şi în sbor. D. Robinson, acesta e numele virtusului, a fost admirat în Cinţinati. Acolo a împuşcat de pe nasul unui domn bătrân, care dormea 27 musce la o distanţă de 13 paşi fără ca bătrênul sĕ se deştepte. La toate 27 muscele bobul de mustar le trecuse prin mijlocul capului!

* (Trăsnet.) în 19 curent. s'au descărcat asupra Clujului o tempestate grea; fulgerul a lovit în casa baronului Kemény şi între altele şi în cancelaria poliţiei, unde a nimicit apăratul telegrafic aşedat acolo pentru desingnalisarea focului. În casa economului G. Horvath fulgerul a lovit pe servitoarea Kati Kis, o fată în vêrstă de 14 ani, care a murit la moment. La braţul drept şi la piciorul stâng s'au vĕdut rane mici. Focul escat în casă fu stîns îndată.

* (Charles Darwin) celebrul scrutător al naturei a repausat la 20 Aprile n. în London în etate de 73 a.

* („Albina" Institut de credit şi de economii.) Situaţiunea sumară din 31 Martie 1882.

Active.	Suma fl. cr.		Schimbări din starea dela 31 Decemvre 1882.
Numerar . . .	46,050.—	—	2,883.63
Monetă . . .	5,927.42	—	9,696.47
Cambii . . .	655,914.01	—	16,536.05
Cambii şi obligaţiuni dela reuniunile de credit	26,471.88	—	386.47
Împrumuturi pe hipotece . . .	509,364.42	+	63,173.09
Creditele ficse .	51,157.59	+	4,252.06
Împrumuturi pe efecte	8,033.—	+	487.—
Efectele fondului de garanţă ale scrisurilor fonciare	196,189.10	—	12,114.20
Efectele fondului de pensiuni . .	4,352.90	+	2,283.90
Efecte proprii . .	136,014.85	—	41,534.40
Realităţi . . .	75,642.88	+	21,393.45
Realităţi vêndute .	9,458.96	—	272.—
Alte active . .	151,147.57	+	8,267.22
	1.875,724.58		
Passive:			
Capital social . 1,000 acţiuni 100,000 2,000 acţiuni ca fond de garanţă al scrisurilor fonciare 200,000	300,000.—	—	
Fondul general de reservă . .	32,088.82	+	4,784.56
Depuneri pentru fructificare . .	913,070.32	—	97,683.89
Scrisuri fonciare în circulaţiune 467,300.—		+	66,600.—
Scrisuri fonciare eşite la sorţi . 9,400,—	476,700.—		
Fondurile de garanţă ale reuniunilor . . .	16,090.95	—	65.10
Fondurile de reservă ale reuniunilor	144.26	—	—.—
Fondul de garanţă al creditelor hipotecare . . .	654.50	—	2.60
Fond. de pensiuni al founoţionarilor	4,376.56	+	1,750.93
Alte passive şi saldo	132,299.17	—	100,125.80
	1,875,724.58		

Sibiiu, 31 Martie 1882.

Direcţiunea.

* (Tutunul e vătămător.) La cererea guvernului academia franceză de medicină 'şi-a dat avisul seu motivat despre relele efecte ale tutunului asupra fumătorilor. Prefesorul Lagneau constată în acest avis, că tutunul conţine 2.29 până la 7.96 procente nicotină, una din cele mai tari otrăvuri. Aceasta nu poate fi decât numai vătămătoare sănetăţei. Efectul tutunului e îndoit; prin scuipatul înghiţit asupra organelor digestive şi prin fumul aspirat asupra plămânilor. Părţile constitutive ale fumului escită organele digestive şi fumătorii mari nu se privează bucuros de acest escitant. Dar din aceasta continuă iritare se desvoltă cu timpul o atonie a intestinelor ce se manifestă prin indisposiţiuni dispeptice flatulenţa etc. Prin organele respirătorie fumul de tutun produce turburării în nervii pectorali mai ales o formă de astmă cu bătae de inimă şi câte odată crampe în piept. Efectul vătămător al tutunnlui nu se mărginesce numai la aceste organe, ci cuprinde întreg sistemul nervos. Urmările sûnt diferite după predisposiţia îndividului: unora le tremură musculatura; alţii au convulsiuni epileptice sau chiar o paralisie generală şi apoi sufer şi facultăţile intelectuale, mai ales memoria. În genere fumătorii sûnt mai indolenţi şi distraşi. Toţi oculiştii sciu, că mai toţi cari fumează prea mult sufer de ochi. Conclusiunile avisului, adoptate de academie sună astfel: 1. că este în interesul sănĕtăţei publice sĕ se facă cunoscute relele urmări ale fumatului: 2. că aceste urmări rele sûnt constatate astădi în mod sciinţific printr'o mulţime de fapte şi deducţiuni.

Loterie.

Sâmbătă în 22 Aprilie 1882.

Viena: **36 68 17 28 11**
Timişoara: **87 85 32 45 38**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 22 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.75	119.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.50	91.30
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	134.—	95.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.—	99.20
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	98.—	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane.	98.25	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	99.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.—	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.30
Datorie de stat în argint . . .	77.25	77.25
Renta de aur austriacă	94.—	93.90
Sorţi de stat dela 1860 . .	130.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	822.—
Acţiuni de credit austr. . . .	339.—	336.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	825.—	822.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	117.25	117.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	110.75	110.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.63
Na oleon	9.52	9.52
100 marce nemţesci	58.70	58.75
London (pe poliţa de trei luni) ·	120.05	120.20

Nr. 135 [64] 1—3

EDICT.

Dimitrie Dimitrie Rusu din Purcereni comitatul Braşovului a părăsit cu necredinţă mai de şease ani de ţile pre legiuita sa soţie Susana nata Vlad Pitiş tot din Porcăreni, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăesce este prin aceasta cu scirea şi încuviinţat măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie anul curent Nr. 3086/1881 B. citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră şi în absenţa lui se va pertiacta, şi decide procesul divorţial intentat asupra'i de soţia lui.

Braşov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului I al Braşovului ca for matrimonial de I-ma instanţă.

Nr. 104. [63] 1—3

EDICT

Ioan George Moroie diu Mociul inferior comitatul Făgăraşului a părăsit cu necredinţă mai de trei ani de ţile pe legiuita lui soţie Ana nată Ioan Darie tot din Mociul inferior fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce este prin aceasta citat cu scirea şi încuviinţarea măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie a. c. Nr. 3811/1881 B. ca în termin de un an şi o ţi dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupra'i de soţia lui.

Braşov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de 1-ma instanţă.

Nr. 139 1882 [62] 1—3

EDICT.

Maria născută Tănase, de religiunea gr. or. din Poplaca, comitatul Sibiiului, carea cu necredinţă de trei ani au părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Coman Bârza, tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea ei, prin aceasta se provoacă ca în termin de un an şi o ţi dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnului scaun ppresbiteral ca formatrimonial de prima instanţă, cari la din contra şi înabsenţia ei se va decide procesul intentat contrai de cătră bărbatul ei.

Sibiiu 12 Ian. 1882

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului, ca for matrimonia de I. instanţă.

Nr. 497.—1882 civ. (59) 2—3

EDICT

Pentru începerea lucrărilor pregătitoare în causa de segregarea păşunitului din Ernea săseacă terminul se ficsează pe ţiua de **1 Maiu 1882 la 10 oare an. am.** în comuna Ernea la casa judelui comunal; la care se citează toţi cei interesaţi.

Tribunalul reg. din Elisabetopole 13 Aprilie 1882.

(L. S.)

Géza Háptány m. p.,
jud. esmis de tribunal.

Nr. 257—1882. civ. [61] 2—3

EDICT.

Din partea judelui esmis de tribunalul r. din Dej se aduce la cunoscinţă publică, că în causa de commassarea hotarului comunei **Ghinghelag** terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanţii, stabilirea preliminariului de spese s'a ficsat pe ţiua de **26 Maiu 1882 la 9 oare an. am.** în comuna Ghinghelag.

Deci se provoacă prin aceasta toţi aceia, cari sûnt interesaţi aceasta causă de commassare sub titlul de proprietari ca se se înfăţişeze cu atât mai vêrtos la această pertractare, cu cât neînfăţişarea lor nici va putè se împedece pertractarea nici va servi drept motiv pentru un remediu legal.

Dej în 21 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m. p.
jude reg. de trib. ca jude pertract

Pentru sesonul de vară.

Au sosit din **Viena** la subscriscrisele **pălării** din cele mai alese pentru **doamne** şi **copii;** ne rugăm pentru sucursul binevoitor al publicului. Comande din afară se efectuesc prompt.

Sibiiu 22 Aprilie 1882.

Sororile Wegmuth.
Strada Cisnădiei *Nr. 25.* Etagiul I.)
[63] 1—3

Al doilea termin de licitare

al părţilor din moşiile lui Carol Morscher este următoriul:

În **26 Aprile la Bia,** în **27 Aprile la Gelceu,** în **28 Aprile la Şoala** şi în **29 Aprile la Migindale.** — Vadiu este 5% din valoare taxate. [60] 2

Turnătoare de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum şi pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanţă pe mai mulţi ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn ,fer turnat şi făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite cu înlesnire în ori-ce direcţiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite şi premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic şi mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punţi egalează pe unul de 400 punţi.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide şi frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage şi **toace** din metal, precum şi toate celelalte articole de alamă şi metal aparţinătoare de această categorie, cu preţurile cele mai moderate. Se construesc clopote şi pe lûngă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punţi în jos, precum şi stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid şi promopt se recomandă

Antonie Novotny.
[49] 2—6 Timişoara, Fabrică.

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec.

Felon sau Odejdie, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, liti-

ere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie, etc.

Steaguri de societăţi şi pentru manufacturiste.

Comandele se esecutează prompt

Objectele care nu convin se schimbă. [157] 29—30

Redactor rĕspundĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Joi 15|27 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința V. (9 Aprile)

Se cetesce și verifică protocolul ședinței premergătoare.

Presidiul presentează sinodului raportul fiscalului consistorial despre procesele purtate, care se dă comisiunei financiare; apoi dă deslușiri la interpelațiunea dep. Patița privitoare la intregirea posturilor învățătoresci în comunele bisericesci Vidra de jos și Ponorel, în urma cărora dep. Patița fiind nemulțămit, își reservă dreptul a face la timpul seu propuneri meritorice.

Dep. T. Gheaja interpelează pe presidiu: cum vine de parochia Lancrăm vĕduvită acum de 4 ani de ḑile, încă nici aḑi, deși s'a efectuit alegerea de preot, nu e întregită? Și are de cuget a o întregì?

Propunerea dep. P. Nemeș privitoare la unele aditamente în regulamentul afacerilor interne ale consistoriului plenariu se transpune spre studiare comisiunei organisătoare.

Urmează la ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei, verificătoare. Raportorul comisiunei deput. Dr. Petcu în numele comisiunei propune verificarea dep. cler. I. Gall, ales în cercul Abrudului. — Se primesce.

Urmează raportul comisiunei organisătoare prin raportorul seu, dep. Simion Popescu.

Referitoriu la cererea profesorului din Brașov I. Popea, ales deputat sinodal, de a se dispune, ca Eforia scoalelor din Brașov să nu facă greutăți profesorilor dela aceste scoli, dacă vor fi aleși deputați sinodali, întru împlinirea datorințelor în direcțiunea aceasta, comisiunea propune a se îndrepta cel nedreptățit la forul competent.

Dintre profesorii gimnasiului nostru mare din Brașov trei au primit mandat de deputat sinodal, între acestia și prof. I. Popea.

Doi dintre mandatari au primit concediul cerut, la al treilea i s'a denegat, de acì cererea de sus.

Un concediu de 8 ḑile e îndreptățită a da direcțiunea, pe un timp mai lung de 8 ḑile Eforia; concediul de 3—4 săptămâni îl poate acorda numai consistoriul archidiecesan. În privința concediului profesorilor aleșii deputați sinodali are a decide eforia.

Într'una din sesiunile trecute denegând eforia concediul cerut de unul din profesorii aleși deputați sinodali și venind causa la consistoriul archidiecesan, acesta s'a vĕḑut îndemnat a decide, că la doi din profesorii aleși de deputați se poate da concediul cerut, căci aceștia pot fi supliniți și astfel învățământul nu pătimesce. Pe basa acestei decisiuni consist. venì în fața sesiunei presente eforia și decise a da concediul cerut numai la 2 din cei 3 mandatari.

În urma unei desbateri mai lungi se primì propunerea dep. Dr. N. Pop: ca să se îndrepte causa la consistoriul archidiecesan.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei bisericesci. Raportorul, dep. P. Truța, dă cetire raportului în general cu observarea că în sinul comisiunei s'au ivit doue păreri: una spriginită de majoritate, merge într'acolo, ca să se ia raportul în desbatere specială, și alta a minorității membrilor din comisiune, care află raportul consistoriului bis. manc și că nu merită a fi supus unei desbateri speciale.

Dep. P. Nemeș propune a se amâna referada asupra raportului consist. bisericesc.

Presidiul e în contra amânărei. Dacă sûnt mancitați în raport să se spună dea-dreptul. Se pune deci la ordinea ḑilei.

Din raportul consistorial se vede, că senatul strîns bisericesc a ținut în decursul anului 42 ședințe resolvind 1829 acte, parte în ședință, parte afară de ședință, parte pe cale presidială.

Datele de sus se iau spre sciință cu accea observare ca pe viitoriu să se specifice mai de aproape: câte din actele resolvate s'au decis pe o cale și câte pe ceealaltă cale.

Se vede mai departe din raportul numit, că multe din conspectele statistice recerute lipsesc, și nu sûnt acluse la raport — lipsesc chiar și acte la cari se provoacă raportul.

Dep. Trombițaș e de părere că partea aceasta a raportului comisiunei dimpreună cu propunerea acesteia să se lase afară și organele negligente să se tragă în cercetare disciplinară.

Dep. N. Olariu: Consistoriul să se îndrumeze a-și câștiga conspectele, cari lipsesc și astfel, completându-și raportul, să'l aștearnă încă odată

Dep. Duvlea: Îndată după ce s'a așternut raportul din cestiune comisiunei, aceasta s'a putut convinge de sûnt acluse toate actele referitoare la el ori ba? Au vĕḑut că nu sûnt acluse toate, avea datorință a și le procura înainte de a ne venì cu referada. Nu era lucru mare, dacă se ducea referintele comisiunei în cancelaria archid. și cerea să i se dea unul sau altul din actele, la cari se provoacă raportul. Procedura aceasta l'ar fi pus în stare a putè venì cu o propunere meritorie, și noi nu perdeam atât timp.

Dep. Gaetan: Așa e! Referintele era dator a căuta actele la cari se provoacă raportul.

Dep. Z. Boiu: Eroarea nu consistă atât în actele, la cari se provoacă raportul, cari însĕ din oare-care împregiurare nu s'au aclus la acela decât în lipsa de conspectele încă neasternute de unii din administratorii protopresbiterali.

La propunerea dep. D. Comșa, de a lăsa în suspens partea aceasta a referadei până se va întregì raportul cu adaugerea actelor, cari nu s'au aclus, se trece la alt punct al referadei comisiunei.

Cause matrimoniale s'au pertractat în anul espirat 134. Comisiunea propune a se îndruma pe viitoriu consistoriul să arete și numĕrul restanțelor atât al actelor întrate în anii trecuți, cât și a celor întrate în decursul anului decurs.

Dep. Dr. N. Olariu: E de dorit a sci cum stăm cu causele matrimoniale peste tot, de aceea să se îndrumeze consistoriul a așterne pe viitoriu un conspect detaiat în privința aceasta.

Dep. Comșa: De oare ce sûnt și cause de acele, cari deși resolvate, totuși rĕmân ne espedate — ar dorì ca astfel de acte resp. numĕrul lor să se însemne în eventualul conspect în rubrica „neespedate.“

Dr. Borcia: Să se constate mai ântâiu, că oare sûnt restanțe la consistoriu ori ba? în casul din urmă să se steargă punctul acesta din propunerea comisiunei.

Dep. Damian: Vina, că sûnt o sumă de restanțe, nu se poate imputa direct consistoriului ca for de II-a instanță. Multe din causele matrimoniale se vor trăgăna până ce ajung la consistoriu pe la forul de instanța I-a.

E deci neapĕrat de lipsă a însărcina și pe forul de I-a instanță să aștearnă în tot anul câte un conspect detaiat despre aceea: câte acte s'au resolvit în decursul anului, câte restanțe sûnt din anii trecuți și din cel încheiat, câte întrate sûnt în anul acesta și în ce stadiu se află acelea?

Presidul: Eu mi-am însemnat cele ḑise de domnul dep. Damian și chiar așì dorì să se întêmple așa cum doresce densul. Voiu dispune observarea celor dorite. De altcum propunerea comisiunei ar fi bine să se întregească cu aditamentul d. dep. Damian, aceasta ne-ar duce la scop.

Dep. Damian: Avem interes a sci stadiul în care se află causele noastre matrimoniale, și a avè o controlă în acelea; conspectul ne ar chiarifica și despre motivele și causele de despărțirea, ce se recuiră de una și de cealaltă parte. Se primesce propunerea comisiunei cu adausul dep. Damian.

Un alt punct al referadei arată, că drept tacse pentru causele matrimoniale a întrat 115 fl. cari s'au manipulat casei archidiecesane. Dela litiganți seraci sau nu s'a luat nici o tacsă sau s'a pretins numai jumătate din tacsa ordinară de 15 fl. Se ia spre sciință.

Se ia mai departe spre sciință, că titulo amende și alte canone a întrat la consistoriu suma de 165 fl.

Secțiunea teologică dela Institutul ped-teol. Andreian a fost frecuentată în decursul anului scol. 1880/81 de 67 elevi (în anul I. a fost 21, în al II 13 și în al III 33) parte gimnasiști absoluți, parte cu câte 6 clase gimnasiale, parte și cu pregătire mai puțină; cesti din urmă frecuentează cursul estraordinariu, înstituit în mod provisoriu pentru unele parochii serace din Archidiecesă, cari nu dispun de mijloacele recerute de a putè crea o dotațiune corespunḑĕtoare preotului lor. La punctul acesta comisiunea propune a se luà datele consistoriului spre sciință cu observarea, că pe viitoriu consistoriul să pregătească conform unui conclus sinodal din 1879 un raport detaiat în privința pregătirei ascultătorilor de studiile teologice.

Dep. Comșa: Să se însărcineze consistoriul a ținè în evidență atât numerul parochiilor vacante cât și a candidaților de preoți, ca astfel să se cam scie cât de mare se fie frecuența acestei secțiuni. Împrejurarea aceasta ne-ar scoate și din gălăgiile, cari se pregătesc consistoriului prin suma cea mare de competenți la una și aceeași parochie.

Presidiul: Nu strică o astfel de consemnare și ar fi consult a se face.

Dep. E. Brote: Sum în contra unei astfel de însărcinări. Să ne tragem bine sama și se studiăm mai bine pretensiunile ce le facem, ca se nu ne pomenim mai târḑiu că am decis ceva ce e provĕḑut în conclusele noastre anterioare ori că cele decise sûnt fără scop. Consistoriul trebue se scie după esamenele de cualificațiune cari s'au făcut, câți candidați de preoție sunt? Aceasta ni-o poate și numai comunica dar se'l însărcinăm cu pretensiuni ca cele ridicate de dep. Comșa nu ne duce la nici un scop.

Dep. Cosma: Reul, ce se arată ici colè cu ocasiunea întregirei parochiilor vacante, nu se va putè vindeca prin astfel de însărcinări. O constatare a numerului candidaților de preoție va fi si foarte cu greu de esoperat. Mulți din cei ce au absolvat teologia aḑi sûnt advocați, amploiați etc. Causa rĕului jace în împregiurarea că se primesc o mulțime de tineri cu puține pregătiri. Aceasta să se evite, și la concurs să se admită numai acei competenți, cari au cualificațiunea recerută.

Dep. N. Cristea: Nu sciu la moment, dacă s'au adus un conclus ori s'au vorbit numai, esistă însă pe cât sciu dispositiuni, ca toți clericii absoluți să se țină în evidență. Încât pentru tinerii cu puține pregătiri, cari se primesc în cursul estraordinar, earăși nu poate urma consistoriul altfel decât așa precum urmează. Sinodul a înființat cursul estraordinariu; consistoriul trebue se urmeze întocma și nu se poate abate dela conclusul sinodal în direcțiunea aceasta.

În comune, unde se „ivesc gălăgii“, consistoriul face destul, dacă escrie de două ori și de trei-ori concurs. Propunerea ce s'a făcut e deci de prisos. Dacă am sta se facem legi pentru toate amenuntele afacerilor noastre, n'am mai găta nici odată.

Dep. Patița: Nemulțumirile vin de acolo că se primesc din câte o comună 2—3 tineri la teologie. Să nu se primească nimenea fără recomandarea protopresbiterului concernent, care va fi responsabil pentru neajunsurile ce s'ar nasce din întêmplări ca cele aduse înainte.

Se primesce propunerea comisiunei cu amendamentul dep. Comșa.

La esamenul de cualificațiune s'a supus, parte la 25 Februarie, parte la 25 August, parte și la alte termine cu totul 38 candidați. Între altele a prestat și profesorul seminarial Simeon Popescu esamenul profesoral cu distincțiune. Se ia spre sciință. Tot asemenea se ia spre sciință și împregiurarea că treceri religioase, dela religiunea noastră la alta și viceversa, nu s'au întêmplat.

Peste propunerea dep. Comșa de a se însemna pe viitoriu și numĕrul acelora cari s'au respins la esamenele de cualificațiune, se trece la ordinea ḑilei.

Procese disciplinare au fost în curgere 10, dintre cari unele s'au decis altele se află încă sub pertractare. Se ia spre sciință cu aceea observare, ca consistoriul sĕ aibă pe viitoriu îndatorirea a substerne sinodului un conspect tabelar despre procesele disciplinare întrate, decise și pendente.

Din parochiile vacante a rĕmas ne'întregite 105, din causă că comunele respective nici la provocări repetițe n'au înbunătățit soartea preotului. Acestea sunt parochii sĕrace cu o dotațiune atât de mică, încât eventualul paroch ar putè subsiste acolo numai dacă ar avè și moșia sa proprie. Comisiunea propune:

Întregirea efectuită sĕ se ia spre sciință, ear relativ la cele 105 comune neîntregite consistoriul sĕ ia toate mĕsurile de lipsă pentru întregirea lor, avênd a raporta sinodului procsim despre cele dispuse.

Dep. E. Brote: Nu vĕd lipsa unei însărcinări, căci chiar raportul ne arată că consistoriul a dispus cele de lipsă.

Presidiul— A ḑice numai simplu se ia spre sciință nu e de ajuns, căci precum se vede e vorba despre un numĕr considerabil de comune, în cari pe basa dispositiunilor esistente nu s'a putut ajunge nici un resultat.

Dep. Cosma: Nu e de ajuns a ḑice numai „sĕ se ia toate mĕsurile necesari“ ci trebue spus anumit, ce mĕsuri sĕ se ia spre delăturarea reului. Parochiilor cari nu vor se înbunătățească starea preotului sĕ se detragă dreptul de alegere, trimițêndu-le un administrator provisoric. Vacante nu le poți lăsa, căci îți fac turburări și necasuri.

Dep. Vas. Roșescu: Ceea ce propune d. dep. Cosma ar fi în contra regulamentului. În înțelesul acestuia o comună bis. se poate afilia, dreptul de alegere însĕ nu i se poate detrage. Sĕ se încerce o îmbunătățire a sorții preoților în astfel de comune din fondurile noastre archidiecesane.

Dep. Dr. N. Pop: Nu mĕ învoiesc cu propunerea d. dep. Cosma, ca în unele comune din cause că s'au ivit certe și neînțelegeri, sĕ se pună administratori, căci prin astfel de mĕsuri am crea casuri de precedență și am lăsa ușă deschisă la abusuri și acolo unde aḑi nu sûnt.

Presidiul: Dacă s'ar face administratori chirotoniți, după ce ar urma întregirea definitivă s'ar putè întêmpla se remână pe stradă.

Dep. Crainic: Chiar în comune, unde preoții au proprietate, se fac cele mai multe abusuri. Multe abusuri s'ar curma ținênduse în evidență cualificațiunea preoților.

Se primesce propunerea comisiunei și cu aceasta se închee ședința a V. anunțânduse cea procsimă pe Sâmbătă în 10 Aprilie la 9 oare.

Publicăm din cele ce s'au petrecut de Duminecă încoace în sinodul archidiecesan, pentru importanța lor afară de șirul raportului trei acte despre care vom vorbì în rapoarte la rêndul seu: o interpelațiune, un rĕspuns și o propunere. Interpelațiunea a făcut-o Diamandi Manole în ședința de Duminecă, respunsul s'a dat în ḑiua următoare și propunerea s'a făcut Mercuri.

Interpelațiune.

1. Are Escelența Sa cunoscință că în Nrii. 294. 303. 332. și 346 ai ḑiarului „Pester Lloyd“ din 1881 au apărut un șir de corespondențe, datate din Sibiiu, în cari se țintesce a resturna constituțiunea bisericei noastre basate pe legi sancionate, și se provoacă guvernul: se ia aspră ingerență în aceasta biserică, sĕ nimicească autonomia ei și se o reḑucă la absolutismul ierarchic; — în cari corespondențe: se suspicionează biserica noastră și organele ei de *crimen laesae Majestatis* susținênd că: „de oare ce guvernul „nu inspecționează din destul biserica „prin comisari, organele ei, sub masca „autonomiei, pot urmări intre „rese inimice statului; de unde „urmează că corporațiunile ace„ste de sus până jos fac tot „mai multe escesuri, ear singu„raticele organe comit astfel de „abusuri în oficiu, încât ar fi pĕ„cat ale mai retăcè“ — în cari corespondențe se ḑice mai departe că: „afacerile bisericesci stagnează pen„tru necapacitatea și trândă„via funcționarilor, și că însuși „Archiepul și Metropolitul, în„trebat fiind ar fi mărturisit, că „rĕul provine de acolo că nici „un funcționar consistorial nu „are capacitatea recerută și „cunoscința limbei maghiare, „prescrisă de Statutul organic, „din care causă Archieppul și Me„tropolitul ar fi împedecat în lucră„rile sale“ — în cari corespondențe mai departe: organismul bisericei noastre se numesce „putred“ și „nesĕnătos“ și cu privire la proiectul elaborat de Aepp. și Metropolitul nostru înființarea celor două Episcopii, se susține că: „tocmai aceia, cari au dat lui Șaguna epitetul de „Marele Andreiu“ cu scop ca se facă pe următoriul lui cât mai „mic“, au fost contrarii cei mai aprigi ai proiectului, și aceștia, adecă Archidiecesanii cari sûnt conduși de spirit separatistic, cari țintesc a-și crea o stare escepțională neatêrnată de Archiepiscop și influența statului și a avè mână liberă în Archidiecesa Transilvană — au propus ridicarea Vicariului la rang de Archiereu, din causă că s'a ales de Archiepiscop Miron Romanul sub influența guvernului“;“ — în cari corespondențe în fine se afirmă că: „și ceilalți Episcopi din Arad și Caransebeș nu simt și nu lucrează decât în consonanță cu Archidiecesanii“ — și că „toți au tendențe egoistice, nutresc visuri efemere, fac intrigi etc. etc?“

2. Dacă Escelența Sa are cunoscință despre aceste atacuri asupra bisericei noastre și suspițonări a organelor și funcționarilor ei: ce pași a întreprins în calitatea Sa de cap al bisericei spre a se desmințì acele neadevĕruri?

3. Dacă astfel de pași nu s'au întreprins:

a) nu cumva consimte, Escelența Sa cu acele corespondențe?

b) și dacă consimte adevĕrat este că corporațiunile noastre bisericesci de sus până jos fac escesuri și că singuraticele organe comit abusuri în oficiu?

c) adevĕrat este, că nici un funcționar dela Consistoriul nostru nu are capacitatea recerută, și că aceasta fi mărturisito însuși Escelența Sa?

d) este convingerea Escelenției Sale că organismul bisericei noastre ar fi putred și nesĕnătos? și dacă „da“ pe ce se basează aceea convingere?

e) nu cumva se simte și Esc. Sa instigat a crede sau a presupune că: Archidiecesanii ar țintì a 'și crea o stare escepțională neatârnată de archiepiscop și de influința statului și că acestia impreună cu Episcopii sufragani, ar nutrì visuri efemere și dacă s'ar simți motivat la aceasta cari ar fi motivele Escelenției Sale?

11 Aprile 1882.

Diamandi Manole m. p.,
deputat sinodal.

Respuns

la interpelațiunea dlui deputat sinodal Diamandi Manole.

La pt. 1. — În general am cunoscință despre articolii ḑiarului „Pester Lloyd“ provocați de interpelante; în special însĕ nu cred că estrasul din acei articoli, cuprins în interpelațiune, ar fi întru toate esact, pentrucă eu nu'mi aduc aminte, sĕ se fi suspicionat biserica noastră în acei articoli de *crimen laesae Majestatis*, cum ḑice interpelantele, nici sĕ se fi afirmat, că cunoscința limbei maghiare pentru — funcționarii nostri consistoriali ar fi prescrisă în Statutul organic.

La pt. 2. — Din întreg cuprinsul articolilor din cestiune am aflat ridicându-se pe de asupra intențiunea autorului lor de a provoca ingerința regimului în afacerile noastre interne bisericesci, ceea ce pre mine m'a indignat foarte, sciind, că dacă și sûnt unele defecte în vieața organismului nostru bisericesc, acele se pot îndrepta în sinul bisericei, fără ori ce ingerință din afară, care ar deroga autonomiei noastre bisericesci. Am și fost resolut la dorința consistoriului archidiecesan a rectifica în același ḑiariu recensiunile din atinșii articoli; însĕ în privința stilisării nu m'am putut înțelege la timpul sĕu cu o anumită comisiune consistorială; ear mai apoi au întrevenit unele lucrări de mare importanță și urgență pentru archidiecesă, precum esecutarea arondărei protopresbiteratelor, reconstituirea corporațiunilor inferioare bisericesci pe un period nou, studiarea proiectului de lege pentru scoalele medii, și altele cari mi-a ocupat toată atențiunea și tot timpul, așa încât n'am mai putut revenì la atinșii articoli de ḑiare într'un timp, în care încă nu ar fi fost târḑiu ai rectifica.

La pt. 3. *a)* — Vederile mele în objectul articolilor din cestiune în liniamentele generali le-am comunicat la timpul sĕu comisiunei consistoriali și chiar din comunicarea lor a urmat, că în comisiunea consistorială nu aveam o basă de conțelegere asupra stilisării unui act de rectificare. Sûnt în provocații articoli unele aserțiuni, în a cărora analisare eu în interesul păcii și a consolidărei noastre bisericesci de astădată nu voesc sĕ întru, și tot din acest motiv încă nu aflu sosit timpul pentru a descoperì esperințele, ce le am despre întregul nostru organism bisericesc; a putut însĕ afla ori și cine din toate dechiarațiunile mele ocasionali și din tot tactul urmat de mine: că eu chiar cu multă abnegațiune m'am silit totdeauna, ca instituțiunile noastre bisericesci basate în statutul organic, sĕ se întrupeze în biserică, și sĕ producă resultate salutarii.

La pt. 3. *b)* — N'am esperiat, nici nu mi s'a făcut vre-o arătare sau măcar indigitare: că corporațiunile noastre bisericesci de sus până jos ar face escesuri și că singuraticele organe ar comite abusuri în oficiu. De ar fi fost numai astfel de insinuări obiectul articulilor din cestiune, rectificarea ar fi putut urma în curênd; dar într'o legătură cu alte aserțiuni din acei articoli a remas și această parte fără rectificare.

La pt. 3. *c)* — Nu voesc a mĕ pronunța asupra capacității funcționarilor nostri consistoriali mai ales în momentul când pertractăm aici în Sinod rapoartele anuali ale consistoriului archidiecesan, care ele înseși sûnt dovadă despre capacitatea funcționarilor consistoriali; observ însĕ: că în cestiunea aceasta, când va fi la timp mĕ voiu pronunța, nu pentru a da seamă nimĕnui despre acea ce eu nu am afirmat. Ori ce critică ar face cine-va instituțiunilor noastre bisericesci în modul cel mai eclatant se poate combate ea și se poate resturna prin fapte și resultate în viața noastră bisericească, dacă este putred sau din contră vigoros organismul bisericei noastre creat prin Statutul organic, se va vedè din resultate. Discordia dintre noi ar fi vermele cel mai periculos, care roade pomul vieții noastre bisericesci, — chiar la rădĕcină și l'ar face sĕ putrediască. Se ne ferim de discordiă!

Este cu totul treaba consciinței mele și a oficiului meu archipăstoresc: cum cunosc eu pre archidiecesanii mei, ce-mi convine și ce nu din direcțiunile ce le urmează ei. Când voiu avè motive și va fi la timp voiu face us de esperințele mele și cu această parte, dar numai la locul competent. Până atunci sĕ conlucrăm cu toții la acea: ca în sinul bisericei și între organele ei sĕ se conserve pacea, care este una din primele condițiuni ale prosperării!

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Propunere.

Din respunsul Escel. Sale se constată:

1. Că Escelența Sa are cunoscință despre articolii ḑiarului „Pest. Llyd“ provocați de mine în interpelațiunea mea din 11 ale curentei și că din întreg cuprinsul articulilor Escel. Sa a aflat ridicându-se pe deasupra intențiunea autorului lor de a provoca ingerința regimului în afacerile noastre bisericesci, ceea ce pe Escel Ta te-a indignat.

2 că Esc. Sa a fost și resolut la dorința consistoriului archidiecesan a rectifica recensiunile din atinșii articoli, înse parte diferințele de păreri între Esc. Ta și între o anumită comisiune consistorială, parte lipsa de timp a împedecat acea rectificare.

3. că deși Esc. Ta ai comunicat comisiunei consistoriale vederile Esc. Tale asupra unor aserțiuni din articulii provocați, totuși nu afli sosit timpul în interesul păcii și a consolidării noastre bisericesci pentru a descoperì esperințele ce le ai Esc. Ta despre întreg organismul nostru bisericesc; nici asupra capabilității funcționarilor consistoriali nu afli timpul sosit pentru a supune observările Esc. Tale apreciărei organelor competente; nici asupra stărei sănĕtății organismului bisericei, dacă este putred sau vigoros, Esc. Ta nu afli bine a Te pronunța în mod positiv, accentuând că discordia ar fi inimicul cel mai mare al organismului nostru bisericesc, în fine declari a nu avè motive nici a fi la timp a face us de esperințele despre direcțiunile ce urmează archidiecesanii, apostrofându-ne ca toți sĕ lucrăm la aceea ca în sinul bisericei și între organele ei sĕ se conserve pacea, care este una din primele condițiuni ale prosperărei.

Avênd în vedere, că sinodul archidiecesan trebue se nisuiască cu toate mijloacele legale la consolidarea bisericei noastre și la o regulată funcționare a organismului bisericesc;

Avênd în vedere că sinodul arch. numai atunci va fi pus în positiune a urmărì cu succes aceste scopuri, dacă va avè cunoscință despre toți factorii și despre toate împrejurările cari impedecă consolidarea bisericei și regulata funcționare a organismului bisericesc; avênd în vedere că Esc. Sa în respunsul din cestiune află de bine a nu comunica sinodului arch. nici vederile sale despre unele cestiuni bisericesci foarte însĕmnate, nici esperințele sale despre întreg organismul bisericei, nici observările sale despre capabilitatea funcționarilor consistoriali, nici părerile sale despre direcțiunea archidiecesană:

am onoarea a face următoriul proiect de conclus:

Chiar în interesul păcei și a consolidărei bisericesci, și ca sĕ dispară ori ce discordie din sinul bisericei — sinodul arch. își esprimă dorința ca:

Esc. Sa sĕ'şi descopere cu cea mai mare francheţă toate vederile, părerile, observările şi esperienţele Sale despre toate afacerile bisericei noastre şi cu deosebire despre cele din cestiune, căci sinodul numai astfel va fi pus în posiţiune a cunoasce şi a delătura eventualele pedeci ce s'ar opune regulatei funcţionări a organismului bisericesc, şi ar putè stêrpì din rădăcină rĕul, care ar putè periclita prosperarea bisericei noastre.

14 Aprilie 1882.

Diamandi Manole m. p.,

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Aprile

Delegaţiunea ungurească a primit în şedinţă plenară propunerea comisiunei de patru de a sterge din creditul cerut de guvern 2,700,000 fl. şi această hotărîre a delegaţiunei unguresci s'a comunicat delegaţiunei austriace prin un nunţiu. S'au ţinut mai multe şedinţe asupra acestor nunţiuri, fără de a se obţinè vre un resultat. Deci cestiunea creditului se va supune unei votări comune. Mai multe foi din Viena spun că în cele din urmă se va primì propunerea comisiunei din delegaţiunea ungurească, fiindcă mai mulţi delegaţi austriaci din partida liberală sûnt gata a sprijinì propunerea de a se sterge suma, de care e vorba.

Comisiunea europeană a Dunărei, după informaţiunile V. Covurluiului, 'şi va deschide sesiunea sa ordinară în ţiua de 10 Maiu stil nou, la Galaţi.

Prigonirile Jidovilor din Russia au luat nisce proporţiuni ne mai pomenite. Din sudul Russiei Jidovii au început sĕ emigreze în masse. În Berlin s'a întrunit o conferenţă de representanţi de ai „Alianţei Israelite", pentru a venì prigoniţilor într'ajutor. O icoană despre aceste goane ni se înfăţişează prin următoarele sciri din Cracovia:

„Israeliţii sosiţi aici din Kiew povestesc despre persecuţiile revoltătoare contra ovreilor în Rusia de sud. S'a întêmplat că şi leuze au fost tirite din paturi şi aruncate în uliţă; multe au murit dintrênsele. Cetele jefuitoare strigau: „moarte ovreilor!" şi mergênd din sat în sat indemnau la jaf susţiind că au primit voe din Petersburg. Autorităţile comunale nu fac nimic şi buletinele lor despre intervenirea energică a oştirei sûnt un neadevĕr, cele mai de multe ori. Se susţine, că comandanţii militari ar fi declarat că nu pot face nimic fără o imputernicire din Petersburg. Turburările continuă. — Direcţia liniilor ferate ruse de sud s'a silit a face sĕ se retragă ordinul pentru espulsiunea ovreilor din serviciu, dar fără folos; ovreii caută sĕ părăsească Kievul cel mult într'un an de ţile.

Din Berlin se anunţă tot în privinţa ovreilor: „Întrunirea anunţată a notabilităţilor locale pentru înlesnirea emigrărei ovreilor din Rusia s'a ţinut în ospelul comunal. Preşedintele, consilierul Lesse, a comunicat, că deja se află în Brody un membru al alianţei israelite pentru primirea şi ajutorarea fugarilor. Deputatul Bunsen a lăudat procederea comitetului şi a ţis: Nu putem protesta în public ca în Anglia, căci pururea ne am ruşina de anul 1881. Ruşii poate sunt mai rei, dar noi am început. Deputatul Lasker a declarat că maltratarea ovreilor ruşi trebue sĕ se fi iniţiat în mod oficios, căci tocmai în ţinuturile persecuţiilor locuitorii sûnt blânzi. Forkenbek a închis adunarea învitând pe toţi sĕ contribue. S'au subscris sume considerabile.

Viaţa ţarului se află în mare pericul: nihiliştii lucră ca sobolii într'ascuns pentru a îndupleca prin amerinţări şi violenţe pe Imperatul Rusiei sĕ dea constituţiune. Foile din Berlin se ocupă mereu cu descoperirea planurilor infernale ce le născocesc inventioşii nihilisti.

„Berliner Tagblatt" citează sgomotele de prin cercurile din Petersburg. În ţilele Paştilor Ţarul a găsit pe masa de lucru, în Gacina, o epistolă a comitetului nihilist, în care i se mulţămesce pentru graciarea celor nouĕ nihilişti, apoi desvoaltă adevĕratul motiv al epistolei: nexplicabila şi periculoasa întârţiere a Ţarului de a da libertăţile cerute. În epistolă se ţice: „Comitetul executiv află, că încoronarea, ce era fixată pentru August are sĕ fie amânată din causa nihilistilor. Însĕ comitetul care la urcarea pe tron a Ţarului a pus un termin până la introducerea reformelor, prelungesce terminul până la incoronarea din August. Până atunci Ţarul poate fi sigur contra oricărui atentat. Dacă înse încoronarea nu va aduce libertăţile cerute, atunci Ţarul e condamnat sĕ moară."

Aceasta e decisiunea comitetului, de esecutarea căreia nu'l poate scăpa nimic, continuă a spune epistola. Drept probă, că nu sûnt vorbe goale, s'au indicat lucruri din camerile de dormit şi de lucru, unde sûnt boambele explosive, neîncărcate, căci au sĕ arate acum numai puterea comitetului. Aceste lucruri s'au cercetat imediat şi se susţine că s'au găsit într'adevĕr între cărţi doue maşine infernale.

În Irlandia nu mai înceată omorurile agrarie. În ţilele trecute s'au aflat aruncat în drumul ţerei cadavrul unui esecutor, cu capul sdrobit de tot. Acest esecutor al lordului Leconfield înmanuase mai multor arendaşi mandate de esmisiune. Toţi cer mĕsuri energice contra crimelor agrare.

Situaţiunea în Egypte foarte posomorită; chedivul nu are nici o autoritate. Poarta otomană cere prin representanţii sei dela puterile europene destituirea chedivului şi înlocuirea lui cu un prinţ care sĕ fie în stare a restabilì ordinea şi autoritatea. — În Tripolis se pregătesce o cruciadă contra francezilor.

Declararea Sasilor din Sibiiu

votată cu unanimitate în adunarea electorală dela 16 Aprilie.

Provocaţi fiind prin atacurile asupra fidelităţii noastre către stat, ce se repet în foi şi în adunări publice tot mai des şi cu mare vehemenţă, şi sûnt echoul acelor neauţite atacuri, la care naţionalitatea săsească a fost espusă de curênd în dietă, alegătorii dietali germani dela Sibiiu fac front în contra lor, pentrucă la toate celelalte imputări, ce le face nesciinţa sau inimiciţa naţionalităţii lor, sĕ nu adaugă încă şi imputarea lasităţii.

Într'un stat monarchic fidelitatea către stat se manifestă, credem noi, în douĕ direcţiuni principale: în fidelitatea către domnitoriul legitim şi casa lui, şi în respectul către legi. Ungaria şi Transilvania au avut din vechime constituţiuni monarchice. Fidelitatea Sasilor către domnitoriul legitim şi casa lui este un capitul în istoria lor, la care pot privì cu mândrie. Respectul către lege este într'un stat monarchic totdeauna şi o espresiune a fidelităţii către Principe, fără a cărui voinţă nu se poate crea nici o lege. Acest respect însĕ, nu eschide nici convicţiunea, că o lege anumită este stricăcioasă binelui statului, nici nisuinţa leală de a o schimba şi în toate statele constituţionale se împart cetăţenii în douĕ mari tabere, dintre cari una este mai iute gata pentru schimbări decât cealaltă.

Naţiunea săsească în Transilvania avea mai mult a pierde, decât a câsciga din aceste schimbări în vieaţa statului, pentrucă totdeauna o parte a poporaţiunei a nesuit a face pe cealaltă de instrument al domnirei sale. Simţul naţional desvoltat de sute de ani pentru Sasi, cari la chiemarea regilor Unguri au venit şi au prefăcut prin munca lor o pustietate într'o ţeară cultivată, pe care a apĕrat-o pentru sine şi pentru coroană în contra multor inimici, era un lucru tocmai aşa de natural, ca şi la Secui, cari păzeau fruntăria rĕsăriteană a ţĕrei, precum o păzeau Sasii pe cea din sud şi nord. Spre a nu lăsa, ca deosebirea de rase se aducă stricăciune statului, dreptul de stat ardelean a fost întemeiat până la 1838 pe egala îndreptăţire a celor trei naţiuni privilegiate (nobilii Unguri, Secuii şi Sasii) la 1863 însĕ, ascultând cerinţele timpului, a cedat locul egalei îndreptăţiri a celor trei naţionalităţi principale ale ţĕrii: Maghiari Sasi şi Români.

Patru ani mai târţiu le a succes Maghiarilor în unire cu conaţionalii lor din Ungaria, favorisaţi de evenimentele anului 1866, de a dobêndì dela coroană aşa numitul pact dualist şi tot odată şi uniunea mai strînsă a Ardealului cu Ungaria. Resistenţa atât a Sasilor cât şi a Românilor în contra acestei uniuni aparţine istoriei; actele dietale dela Cluj şi dela Pesta conţin documentele asupra motivelor acestei resistenţe şi tot odată asigurările, cari s'au făcut din ambele părţi (Coroana şi Maghiari) naţionalităţilor nemaghiare şi în privinţa asigurării esistenţei lor naţionale în ţerile acum unite. Când regele a învitat şi pe Sasi prin rescriptul dela 25 Decemvre 1865, de a trimite representanţii lor la dieta de încoronare, nu făcù aceasta fără a reînprospeta acele asigurări şi discursul tronului dela 14 Decemvre 1865 a provocat corpurile legiuitoare ungare, a împlinì parola dată.

Nimenea nu poate se nege, că Articulii de lege XLIII şi XLIV din 1868 — acela tractând „despre regularea detailată a uniunei Ungariei cu Ardealul", acesta „despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor — avea se fie împlinirea acestor asigurări ce s'au dat naţionalităţilor nemaghiare ale Ungariei de către coroana şi staturile ţĕrei şi de către conducĕtorii cei mai de frunte ai Maghiarilor. Dar nici aceea nu o poate nega nimenea, că din toate dispositiunile acestor douĕ legi fundamentale de stat, cari au putut se servească Sasilor măcar în cât-va spre liniştire în privinţa propriei naţionalităţi, nu a remas de atunci vre-una care se nu fi fost sau resturnată prin legi aduse mai târţiu sau periclitată prin proiecte de lege.

Decând regele a jurat pe noua constituţiune a Ungariei, de care se ţine acum după dreptul public şi Ardealul şi în presenţa deputaţilor ei Sasii au stat în opositiune leală faţă de mai multe proiecte de lege dar n'au întreprins nici în întru, nici în afară nimic, ce ar putè se treacă de ostil statului sau constituţiei, s'au de o aţitare a statelor străine în contra propriului stat s'au a domnitoriului şi ce ar putè fi privit prin urmare ca o infidelitate.

Dacă guvernul sau corpurile legiuitoare ale patriei ar fi remas faţă de naţionalităţile nemaghiare fidele acelui spirit, ce'l esprimă actele dela 1867 şi 1868, spiritului lui Francisc Deak, care încă la 1872 şi-a precisat programa sa în dietă în cuvintele neuitate: „dacă voim se câscigăm naţionalităţile nemaghiare, nu trebue se voim a le maghiarisa, ci trebue se le facem plăcute giurstările din Ungaria": — atunci chiar şi aceea opositiune care nu zace în natura naţionalităţii săsesci, nu s'ar fi manifestat de loc sau mai puţin aspru, şi conaţionalii nostri din afară ar fi avut mai puţin causa, de a se îngrigì, că în Ungaria şi în Ardeal, în contra literei legilor fundamentale ce îi scuteau, Germanii prin administraţiunea şi societatea maghiară şi prin cererea necontenită a amendurora, ca maioritatea parlamentului se „coreagă" acele legi, au fost împinşi întro posiţiune care nu lea mai lăsat altă alegere, decât sau a se maghiarisa pe deplin până şi schimbânduşi numele de familie, venerat de ori ce om de onoare, sau a încărca asupra'şi nenumĕrate suspiţionări ale simţului lor patriotic, ceea ce nu poate se'i fie indiferent nimenui şi nu putea se împace pe nimenea cu starea actuală.

Esperinţiele acele n'au trebuit oare se destepte în conaţionali un sîmţ amar şi sĕ'i facă se întrebe, de ce se întêmplă aceste neajunse Germanilor atât în Austria cât şi în Ungaria tocmai într'un moment, când amiciţia austro-germană a luat în faţa lumei un caracter intim ca nici odată asigurând pacea Europei?

De ţece ani luptăm noi Sasii, în Ardeal cu perseverenţă, dar leal, numai şi numai pentru esecutarea legilor în spiritul în care au fost aduse contra acelora, cari le-au adus şi le-au crezut de lipsa pentru binele tuturor ceteţenilor patriei, pe când acuma nu sciu cum se le modifice mai curênd. Aceasta credinţă către lege ni se impută ca o inimiciţiă contra statului, ca şi când amiciţia către stat ar consta numai din schimbarea continuă a legilor după curentul momentan ce se manifestă în viaţa popoarelor şi a partidelor!

Abia a fost asigurat legea de uniune dela 1868 în § 10 şi 11 condiţiunile esistenţei politice şi pe viitor a naţionalităţii săsesci în Ardeal, când eată, că a şi venit legea comunală şi municipală şi cea ce se ţinea de amândoue (Art. de lege XII. şi XXXIII. din 1876) şi a cassat acea esistenţă politică până la cele din urmă remăşiţe miserabile. Aceea'şi lege de uniune §. 14, abia a fost îngrădit cu noue garanţii autonomia bisericelor ardelene când deja s'a început asaltul asupra lor, care 'şi serba primele victorii în art. de lege XXVIII. din 1876 asupra autorităţilor scoalelor poporale şi în art. de lege XVIII din 1879 asupra instrucţiunei limbei maghiare în scoalele poporale şi stăruesce de mulţi ani pe lângă fie-care ministeriu ca se serbeze noue victorii cu proiectul de lege pentru scoalele medie.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Caransebeş, 10 Aprile 1882. (Sinodul eparchial din Caransebeş) Aruncând o privire asupra sinodului diecesii Caransebeşului din anul acesta fiind drepţi în judecată trebue sĕ constatăm o presiune ne mai pomenită atât la alegeri, cât şi sub durata sinodului din partea unei prea cuvioase persoane aspirătoare poate la conducerea diecesii. Rĕul, care în anul trecut se părea a începe a se dalătura în anul acesta şi-a arătat de nou faţa şi cu consciinţă împăcată pot ţice în nisce vesminte şi mai posomorite. Minoritatea de odinioară ajunsă astăţi la putere nu mai are înaintea ochilor nici o consideraţiune. Tot ce nu se închină prea cuviosului nu e bun. Barbaţii cei mai harnici, cei mai devotaţi causelor noastre sûnt despreţuiţi, ba chiar luaţi în rîs.

Cei ce sciu sĕ se linguşească şi sĕ sărute tălpile cutărui prea cuvios, aibă ei vr'un merit nu aibă, aibă toate doagele sau n'aibă sûnt recomandaţi în tot locul, fără sĕ cugete recomandatorul, că recomandaţiunile lui şi până acuma numai blam şi per-

dere de mii de fiorini au adus diecesii noastre.

Barbaţi ca Alesandru Mocioni, T. Haţeg, C. Rădulescu Budinţian floarea sinodului nostru sûnt trecuţi cu vederea. Pentru ce? Pentrucă acestia nu fac închinăciuni prea cuviosului.

Urmările vor fi, că bărbaţii mai de frunte din diecesă se vor desgusta şi sub împrejurările actuale trebue să se desguste, fiecare îşi va căuta liniscea recerută, pentrucă numai poate suferì a fi rânjit din partea cutăruia, se vor retrage dela adunările noastre bisericesci şi astfel vom fi lipsiţi chiar de puterile acelea, de care avem cea mai mare lipsă.

De unica persoană mĕ doare inima pentrucă am început sĕ o iubesc de mic copil, o cunosc mai de aproape, 'i cunosc zelul cel fără păreche de a-şi vedè biserica şi naţiunea tare şi mare care sciu positiv, că nici când n'a îngerat alegerile şi care la toate acestea poate numai într'atâta poartă vina că se lasă prea mult a fi înformat şi condus de o persoană, acărei manieri de sigur în timpul cel mai scurt va aduce după sine perderea terenului câştigat.

Clubul, după cum sum foarte bine înformat e aproape a se disolva. Acestea mi-am ţinut de datorinţă ale aduce la cunoscinţa on. public în speranţă că prea cuviosul va medita mai serios asupra stării actuale şi asupra urmărilor şi se va lăsa de apucăturile acelea copilăresci care nu pot sĕ aducă nici un folos bisericii şi naţiunii noastre.

Cu altă ocasiune mai multe.

Unul care e în stare a-şi da şi vieaţa pentru dreptate.

Sadu în 12 Aprilie 1882 st. v. Domnule Redactor! Anul 1882 pare a fi anul incendielor. Abia apare câte un numĕr al preţuitului ţiuariu ce redigeţi, în care sĕ nu se facă publicului conoscut, că în cutare şi cutare loc a ars atâta şi atâta; ba eu presupun că nu despre toate incendiele se fac arătări în ţiuare. Nici nu uitaseră locuitorii din comuna noastră spaima ce i a cuprins incendiul din 16/28 Februariu a. c. după cum ve raportasem, şi iată că mĕ aflu earăşi în neplăcuta positiune a vĕ anuncia că în 4 spre 5 Aprilie în mediul nopţi furĕm de nou cercetaţi de acest oaspe înfricoşat. Şi de astădata ca şi în rêndul trecut focul a prefăcut sălaşele a trei locuitori in cenuşă, lăsându-i pre acestia în starea cea mai deamnă de compătimit.

Nu esagerez, Domnule Redactor, dacă ţic, că de astădată din causa vêntului vehement ce domnia chiar pre têmpul când s'a escat focul, întreagă comuna noastră ar fi devenit o ruină, dacă nu s'ar fi îndurat Atotpotentele D-ţeu, carele dirige toate, aşi face milă cu noi, dând vêntului altă direcţiune. — Se ţice însĕ: ajutăţi şi 'ţi va ajuta Dumneţeu! De acest adevĕr a fost pătrunşi locuitorii din comună, avênd în frunte pre nou infiinţată societate de pompieri, căci toţi membrii acestei societăţi adevĕrat umanitare până la unul, în frunte cu bravul lor conducător, notariul local, cu risicul averei lor proprie, au alergat la faţa locului şi prin rara şi esemplara lor energie au devenit stăpâni preste foc.

Încheiu Domnule Redactor cu dorinţami, ca venitoriul se mĕ pună în positiune a ţi raporta despre întêmplămente din comuna noastră, însĕ nu de natura celor de sus.

Ioan Popovici,
preot.

Academia Română.

(Sesiunea ordinară din Februarie şi Martie 1882.)

Sesiunea academie română a început în anul acesta la 23 Februarie şi s'a sfârşit în ţiua de 26 Martie — a ţinut prin urmare mai mult decât obicinuit, deşi au fost mai puţin bogată în lucrări comune decât alte sesiuni anterioare, în deosebi decât sesiunea din 1881, când Academia a statornicit cele de pe urmă regule în privinţa ortografiei române. Ţicem cele de pe urmă regule, fiindcă până astăţi ele au remas neschimbate, aşa nedesevêrşite precum sûnt. Academia a gândit că numai prin o învoială ce s'ar face întru deosebitele sisteme sar putè ajunge deocamdată la un resultat practic. Şi în adevĕr, atât din Transilvania cât şi din Bucovina mai multe corpuri de învĕţători şi mai mulţi particulari cu autoritate care odinioară urmau alte sisteme, au dat adhesiunea lor la regulele ortografice primite de Academie, numai pentru a ajunge la unitate. Toată lumea e cam obosită de cestiunea ortografiei şi însăşi Academia în sesiunea aceasta au amânat pentru alte timpuri o propunere de revisuire ce făcuse unul din membrii ei, D. Quintescu.

După statutele sale Academia ş'a reînoit biuroul în anul acesta: În locul dlui Ioan Ghica, representantul României la Londra, Academia a ales president pe d. Dimitrie Sturza, ear' vice-presidenţi a reales pe dnii T. Maiorescu şi P. Aurelian; al treilea vicepresident a fost numit Episcopul Melchisedec în locul dlui Dimitrie Sturza. Însemnata sarcină a secretariatului general este încredinţată, încă din anul 1881, dlui V. A Ureche ministru al cultelor şi instrucţiunei publice.

Unul din membrii activi din secţiunea sciinţifică d. Vasici, murind în cursul anului 1881, Academia a ales în locui pe d. Florian Porcius, învĕţat român din Transilvania, care s'a deosebit prin studiele sale sciinţifice mai ales prin o foarte bună scriere despre botanică, compusă în limba latină. S'a ales apoi membru onorar D. Torma, profesor la Universitatea din Pesta care se deosebeşte prin scrierile sale istorice şi lucrurar printre Unguri prin nepărtinirea sciinţifică cu care cercetează istoria Românilor. În sfêrşit sau ales mai mulţi membrii corespondenţii dintre scriitorii români cei mai cunoscuţi şi dintre autorii străini care au făcut studii asupra Românilor sau asupra ţĕrei noastre. Membrii corespondenţi nou numiţi sûnt d-nii Kanitz Ianca, Goldiş, A. Vizanti, precum şi cunoscuţii colaboratori ai revistei noastre d-nii N. Gane, I. Slavici şi A Lambrior.

Academia a împărţit de astădată două premii. Întâiul „pentru cea mai bună carte română apărută în cursul anului“ s'a dat părintelui Stefanelli profesor la Universitatea din Cernăuţi pentru Catechetica sa cuprinsă în trei mari volue în 8%. Este de însemnat că din toate cărţile cere s'au presentat, comisiunea premielor a ales o carte de teologie, vrênd de sigur sĕ încurageze această sciinţă cam neingrigită până astăţi la Români. Împrejurarea că premiatul este Român din Bucovina a făcut un foarte bun efect. Se vede că îngrijirea ce se areta dincoace de Molna la înfiinţarea Universităţii din Cernăuţi nu era pe deplin îndreptăţită, de vreme ce de pe acum a dat ocasiunea la câţiva Români sĕ se deosebească ca profesori şi ca scriitori. Al doilea premiu, mai de mult publicat de Academie pentru scrierea cea mai bună cu titlul „Ţeranul român“ s'a dat manuscriptului, discoperit în urmă a fi al d-lui Tocilescu, cunoscutul autor al scrierii „Dacia înainte de Români.“ Această scriere va fi tipărită pe socoteala Academiei şi în curênd meritele ei vor putè fi judecate şi de publicul cetitor.

Ţilele cele mai interesante ale unei sesiuni sûnt negreşit acele în care se cetesc în şedinţe publice — adese ori sub preşedinţa Regelui — disertaţii literare, istorie, sciintifice compuse de membrii Academiei căci ocupaţiunile de curată administraţie precum budget, luări de socoteli, revisuiri de bibliotecă, de documente, corespondenţă, primiri şi trimiteri de cărţi, alegeri de cărţi, alegeri de comisiuni, numiri de funcţionari, etc. etc. sûnt de un interes foarte secundar pentru public. În anul acesta s'au cetit următoarele scrieri.

1. Puiu, de Carmen Silva (Regina Elisabeta) trad. şi cetită de Sturza.

2. Despre scrierile lui Constantin Negruzi de Alecsandri.

3. Biografia lui Dionisie episcop de Buzeu de Melchisedek.

4. Cercetări asupra mineralelor din masivul cristalin dela Broşteni de Poni.

5. Memoria asupra monumentului lui Papiu Ilarian de Bariţ.

6. Chromatica poporului Român, discurs de primire de Marian.

7. Respuns la acest discurs de B. P. Hasdeu.

8. Despre geografia botanică şi despre vegetaţiunea Dobrogei de Brândză.

9. Despre mişcarea istorică şi literatura privitoare la Români, din ţară şi din streinătate de Maniu.

10. Consideraţiuni la studiul experimental al mişcării apei în canale şi la constituţiunea intimă a fluidelor de Haret.

11. Notiţă biografică a reposatului academic Andrei Mocioni de Babeş.

Dintre aceste câte-va au fost interesante şi au dat dovadă că se şi lucreadă ceva în Academie. Dar atâta nu ajunge. În urma ficsărei ortografiei, sarcina pe care Academia şi-a îndeplinit-o întru cât-va, datoria de căpetenie ei este de a fixa limba prin pulicarea unui dicţionar al limbei române. Aceasta îndatorire este ceva mai greu de îndeplinit. După stearpa şi zadarnica încercare făcută chiar la înfiinţarea societăţii, astăţi când societatea academică s'a schimbat în Academie, autoritate recunoscută a statului, această înălţare în rang o îndatoreşte la muncă mai mare şi ar trebuì pusă măcar temelia unei atât de însemnate lucrări. Cu toate aceste, după experinţa făcută, o mare sfială domnesce în Academie în astă privinţă o neîncredere care pare a dovedì că timpul unui dicţionar al Academiei n'a venit încă. „Conv. lit“

Varietăţi.

* (Serenadă.) Musica regimentului de infanterie Nr. 31 a făcut alaltă eri seara Escelenţiei Sale domnului comandant militar, general de cavalerie, baron Appel o serenadă.

* (Poştal.) S'a escris concurs pentru un magistru postal în Micăsasa, comitatul Târnavei mici cu terminul de trei septămâni. Emolumentele sûnt: 140 fl. leafă anuală, 40 fl. pauşal de cancelarie şi 400 fl. pauşal de espediţiune. Condiţiunile: Contract oficial şi o cauţiune de 100 fl., în bani gata.

* (Mulţămită publică.) Societatea pompierilor din Sĕlisce esprimă prin aceasta domnului Dr. medic. Petru Cioran din Braşov pentru darul de 15 fl. v. a. făcut societăţii susnumite cea mai vie a sa recunoscinţă.

Sĕlişte 12/24 Aprilie 1882.

Ioan Maxim m. p.
comandantul pompierilor.

* (Foc.) În Porcesti s'a escat la 21 Aprilie un foc, care ajutat de un vênt cu volbură a prefăcut in timp de 1½ oara 18 case şi 21 zidiri economice în cenuşe. Focul s'a localisat prin sucursul mai multor oameni, cari au alergat din Sebeşul inferior şi din Boiţa. Din acesta comună din urmă a alergat într'ajutor dl Stanciu Coca cu doue tulumbe şi cu mai mulţi oameni. Miseria e mare — asigurat nu a fost nimenea.

Loterie.

Mercuri în 26 Aprilie 1882.

Brünn: **69 45 23 81 48**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 25 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.75	119.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	91.20
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	—.—	95.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.—	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.—	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.—
Obligaţiuni urbariale trausilvane	98.25	98.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	99.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.—	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.25	76.55
Datorie de stat în argint	77.25	74.20
Renta de aur austriacă	94.—	93.90
Sorţi de stat dela 1860	130.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	823.—
Acţiuni de credit austr.	341.40	341.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	336.50	822.—
Sorţi unguresci cu premii	117.25	117.—
Sorţi de regularea Tisei	110.75	110.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.62
Na oleon	9.53	9.53½
100 marce nemţesci	58.70	58.75
London (pe polita de trei luni)	120.20	120.15

Nr. 497.—1882 civ. (59) 3—3

EDICT

Pentru începerea lucrărilor pregătitoare în causa de segregarea păşunitului din Ernea săseacă terminul se ficsează pe ţiua de **1 Maiu 1882 la 10 oare an. am.** în comuna Ernea la casa judelui comunal; la care se citează toţi cei interesaţi.

Tribunalul reg. din Elisabetopole 13 Aprilie 1882.

(L. S.)
Géza Háptány m. p.,
jud. esmis de tribunal.

Depuneri de capitale pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu **5%** interese, ear sub condiţiune a se însciinţa ridicarea depunerei cu 6 luni mai nainte cu **6%** interese.

Interesele încep cu ţiua, care urmează după ţiua depunerei capitalului şi înceată cu ţiua premergĕtoare ţilei, în care se ridică depunerea cu acel adaos însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin 15 ţile.

La 1 Ianuariu şi la 1 Iuliu a fie-căruí an interesele neridicate se capitaliseză şi se fructifică mai departe.

La dorinţa deponentului se pot stabilì în ţiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciale de esolvire, care se înseamnă în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmeadză upă aceste modalităţi speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului sĕ resolv totdeauna în ţiua primirei.

Asemenea se pot efectuì prin postă anunciări şi ridicări de capitale.

Sibiiu în 15 Aprilie 1882. (57) 2—4

„Albina“ institut de credit şi de economii.

Redactor rĕspunţĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44. Sibiiu, Sâmbătă 17|29 Aprile 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 16 Aprile.

Sinodul archidiecesan s'a terminat eri înainte de patru oare după ameadi (şedinţa declarată în permanenţă s'a început la 9 oare dimineaţa.) Deputaţii în mare parte au plecat a seară şi vor mai pleca şi astădi.

Dar nu aceasta este lucrul de căpetenie care va interesa pe cetitori. Lucrul de căpetenie este progresul care l'a făcut acest sinod din urmă.

Omul este odată aşa făcut, ca se nu fie îndestulit nici odată. Sûnt rari „filosofii“, cari se mulţămesc cu cât şi cu ce au. Încât am putut afla noi, vederile deputaţilor din sesiunea presentă, preste tot, sûnt împărţite. Unii sûnt mulţămiţi, alţii nemulţămiţi. Unii dic că sesiunea din anul acesta faţă cu sesiunile de mai nainte este un progres, căci în timp relativ scurt s'a lucrat mai mult ca de altă dată. Alţii eară dic, că multe din vorbirile lungi, la lucruri mai de puţină însemnătate unde puteau fi mai scurte, prin ce se cruţa sume de bani.

De astădată sûntem aplecaţi a da drept şi unora şi altora; însă dacă ar fi se ne decidem pe lûngă una dintre părerile atinse noi ne am alătura lûngă cei mulţămiţi. Pentrucă şi noi credem că sinodul de astădată a fost mai sprinten şi atât în şedinţe cât şi în secţiuni a lucrat cu mai mult interes şi mai cu sporiu decât în alte sesiuni. Semn că cu cât înaintăm cu timpul, membrii, chiar şi cei noi, de cari de astădată au fost în numer considerabil, curênd se orientează în aparatul cel dela natura sa greoiu al parlamentarismului.

Că până l'a prefecta perfecţiune mai este, asta nu va pune pe nimenea în mirare. Sûnt parlamente vechi, cu tradiţiuni şi practice seculare şi tot mai au scăderi, dar apoi un sinod în condiţiuni aşa de reduse cum este al nostru.

Răbdare şi zel către afacerile bisericesci şi va sosì şi timpul când agendele sinodale vor curge şi mai neted şi mai în grabă; înainte de toate însă încrederea împrumutată ne va apropia şi mai mult de ţinta spre care trebue se nisuească ori care membru al bisericei noastre. Dacă încrederea împrumutată ar lipsì cumva de o parte sau de alta, sau de amendoue, se vor găsì şi oameni, cari în imaginaţiunea lor vor lua lucruri închipuite de reale şi până se se lumineaze, totdeauna vor avè lipsă de timp mai îndelungat şi de probe mai multe, decât dacă prin încredere ar privì lucrurile cum sûnt.

Şi în privinţa aceasta noi avem bune speranţe în viitoriu.

Fiindcă, pe cât ne permit împregiurările noastre, raportăm pre larg despre toate câte s'au petrecut în sinod, în meritul lucrurilor nu întrăm, ca se nu prejudecăm apreciărei publicului cetitoriu. Un moment însă nu'l putem lăsa neamintit. Momentul acesta este al respunsului presidiului sinodal la interpelaţiunea deputatului Diamandi Manole. Este diplomatic respunsul, nu negăm, dar şi mai mult ne-a mulţămit deslusirile presidiale, care au însoţit respunsul, căci aceste au luat o greutate mare de pre pepturile unora, din acei căror le au fost cunoscute corespondenţele publicate în toamna trecută în „P. Ll“. Deslusirile au dat o desminţire categorică corespondenţelor, mai eclatantă decât sute de refrângeri ţiaristice.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa VI. (9 Aprile)

Se cetesce şi verifică protocolul şedinţei premergătoare. La ordinea ţilei urmează continuarea raportului comisiunei bisericesci prin raportorul acelei-a, dep. P. Truţa. Ceea-ce privesce arondarea protopresbiteratelor şi stadiul în care se află aceea dela anul 1881 încoace şi în deosebi întregirea posturilor de protopresbiteri comisiunea propune, se se i-a spre sciinţă ca unele ce s'au resolvat sub un alt numĕr al agendelor acestui sinod, unde fu vorba şi de ajutorul de stat.

La raportul consistoriului referitoriu la ajutoarele date din fundaţiunea Şaguniană fără a avè vre o cunoscinţă despre faptul acesta propune comisiunea: sinodul i-a cu părere de rĕu la cunoscinţă întêmplarea aceasta şi îndrumează pe consistoriu a'şi câsciga nesmintit cunoscinţele de lipsă despre starea fondurilor preste tot şi în special a fundaţiunei Şaguniane.

Dep. Comşa cere informaţiuni, cum se poate, ca consistoriul se poată raporta sinodului detaiat starea fundaţiunei Şaguniane.

Presidiul: Nu e normat că oare consistoriul ori comisiunea fundaţiunei acesteia are se raporteze despre starea aceleia. Ar fi neapĕrat de lipsă propunerea unui regulament, care se reguleze afacerea aceasta.

Dep. V. Roşescu. Din actul fundaţional sciu că îndată ce va ajunge capitalul fundaţiunei la suma de 100,000 împregiurarea aceasta trebue se se aducă la cunoscinţa clerului şi a poporului nostru credincios prin un deosebit cerculariu. Întreb acum, după ce sciu că capitalul a ajuns la suma numită şi după ce vĕd că e vorba de ajutoare date din fundaţiune, ceea ce înainte de a ajunge capitalul la suma indicată nu s'ar fi putut întêmpla, urmatus'au în înţelesul dispositiunilor testamentari! Adususau la cunoscinţa clerului şi a poporului?

Presidiul. Cestiunea va venì de nou pe tapet atunci când comisiunea financiară va presenta un act presidial, ce a incurs la comisiunea aceasta mai târţiu. Cred că va fi consult a ne reserva eventualele propuneri până pe atunci. Încât pentru întrebările domnului dep. Roşescu respund că comisiunea, ca una ce nu se poate pune în directă legătură cu clerul şi poporul nostru, nu s'a credut îndreptăţită a satisface ea din parteşi dispositiunilor testamentare, despre care vorbesce d. deputat, şi cari se află în adevĕr provĕţută în testament.

Dep. Eug. Brote: Aşa cum ni se presentă propunerea comisiunei, după deslusirile ce ni sau dat, nu o mai putem primì, aşi dorì se se ţică astfel: Stând punctul acesta în legătură cu un act ce s'a presentat mai târţiu comisiunei financiare, precum arată informările date de presidiu, se va pertracta şi decide la timpul sĕu. Se primesce.

Un alt punct din raportul consistorial care tractează în termini scurţi şi cestiunea vicariatului archiepiscopesc, ne spune numai simplu că cestiunea aceasta se află încă tot în stadiul vechiu. Comisiunea nepricepênd raportul în punctul acesta din causă că e de tot scurt stilisat, nu a putut întra în desbatere specială asupra lui.

Dep. Cosma: propune a se lua spre sciinţă.

Dep. N. Popea: Şi cestiunea aceasta e una dintre acele multe cestiuni însemnate, cari s'au ventilat de repeţite ori în sesiunile nocstre sinodali. Fiind-că mĕ privesce şi pe mine causa, n'am luat până astădi nici odată cuvêntul întru apĕrarea ei, ca se nu mi se facă imputare, că aşi vorbì *pro domo*, ba am ţinut chiar de necuviincios a o face.

Şi dacă nu aş vedè că o cestiune atât de momentoasă ca aceasta nu se tractează cu seriositatea recerută, şi că în modul acesta se vatămă vaţa şi interesul bisericei noastre, eu şi aţi aşi tăcea. Dar în meritul causei nici nu voiu se vorbesc, aceasta privesce pe biserică şi vaţa aceleia; aceea trebuie se se intereseze de lucrul acesta, căci pe ea o privesce de aproape. Observ numai şi aceasta, în interesul adevĕrului istoric, că causa aceasta nu s'a forţat deodată doară, nu domnilor, ci ea s'a sulevat atât în sinoadele noastre cât şi în congrese sub doi metropoliţi ai nostrii, sub Marele nostru Archiereu reposatul metropolit Andreiu bar. de Şaguna şi sub cel actual, Escelenţia Sa Miron Romanul. Cel dintâiu s'a dechiarat în proiectul de statutul organic în punctul acesta, cel de al II-lea într'o hârtie presidială şi într'una oficială către sinodul archidiecesan. Totul ce aşi putè ţice în causă se reduce la aceea că o causă aşa serioasă şi însemnată dacă este se se tracteze apoi se se tracteze conform momentuositâţii ei, altcum mai bine ar fi fost se nu se amintească despre ea nimic. Acestea le ţic din respectul adevĕrului istoric. Cestiunea se împarte în două părţi una e: vicariul Archiereu, şi alta e vicariul archiepiscopesc. În anul trecut nu sciu cum şi nici n'am potut pricepe, s'a adus în legătura vicariatul archiepiscopesc cu cestiunea vicariului Archiereu. (O voce: Susceptibilităţi..) s'a ţis că vicariatul nu e definitiv, că vicariul e dat Metropolitului ad personam, că e ca frunza pe apă... Nego et pernego că lucrul ar sta astfel şi la aceasta ne îndreptăţesce legea noastră fundamentală şi regulamentele. În special §. 118 din statul organic sună: „Episcopul respective Archiepiscopul diecesan ca preşedinte ordinariu al întregului consistoriu poate denumi dintre asesorii de tagmă preoţească un locţiitor (vicariu) al sĕu, care în cas de absenţa Episcopului, respective a Archiepiscopului se-l suplinească în ducerea presidiului, eară în cas de moarte se conducă împreună cu Consistoriul afacerile bisericesci în eparchie preste tot, până la alegerea noului episcop“.

Cei ce susţin, că Vicariul ar fi dat Metropolitului ad personam, se raţimă pe cuvintele: „până la alegerea noului episcop“ din acest paragraf. Asta e greşala domnilor, şi aceia sûnt în rĕtăcire, căci cuvintele de sus reflectează la un cas special şi nu la cestiunea vicariului ca atare. Moartea archiereului aduce cu sine o stare escepţională, în care toate afacerile Archiepiscopului resp. Episcopului, afară de cele archieresci, se concred conducerei vicariului. Perind după re'ntregire starea escepţională se reduc toate la starea lor cepţiode mai nainte astfel şi conducerea esnală a Vicariului în toate afacerile episcopesci resp. archiepiscopesci se reduce numai la anumite afaceri şi anume: a suplini pe Archiereu în cas de absenţă etc. E evident deci că cu încetarea stărei escepţionale nu înceată şi lipsa unui vicariu.

Dacă n'ar fi fost lipsă de vicariu, nici nu s'ar fi denumit.

Dacă vicariul ar fi dat persoanei episcopului atunci murind episcopul ar înceta şi funcţiunea vicariului şi n'ar fi fost lipsă se se ţică anume în §. citat „că poate denumì (Episcopul) din tagma preoţască un locţiitor (Vicariu) al seu. Ne fiind al persoanei, vicariul este al oficiului. Despre adevĕrul acesta ne asigurează legile positive. Consistoriul nostru are o istorie lungă şi mare care e indicată de ajuns şi în actele sinoadelor noastre în special în punctul 15 şi 16 actele sinodului din anul 1870. La punctele acestea presidiul aduce la cunoscinţa sinodului că a esperat în fine şi îi a succes a fi îndreptăţit se denumească, pe basa Stat. org. un vicariu şi 4 asesori ordinari. Înainte pretindea regimul ca pe cei patru asesori el sĕ'i întărească ear' pe vicariu tot el sĕ'l denumească. Şaguna odată cu capul nu s'a putut învoì cu pretensiunea aceasta şi s'au pus cu toate puterile a o nimicì; ba nu nu s'a învoit chiar nici la măgulitoarea concesiune ce i făcù regimul de atunci, învoindu-se ca până va trăì Şaguna se nu se amestece în denumirea vicariului.

Astfel prin lupte continue îi succese în fine a ajunge ca în sesiunea sinodului din 1870 la pt. 50 şi 77 se poată pune la ordinea ţilei alegerea senatului bisericesc şi a denumì apoi pe vicariu. În 1878 şi 1879 devenind doue din posturile de asesori din senatul bisericesc în vacanţă, se întregiră, conform l-gei, prin alegere. Vicariului denumit îi a dat Şaguna decret de locţiitor şi faţă de încompatibilitatea posturilor la provocat a se lepăda de toate celelalte posturi cărei provocări a şi urmat.

După cele ţise cred că starea lucrului nu se mai poate pune la îndoială şi că e timpul a fi chiarificaţi odată în afacerea aceasta.

Presidiul: Basă la cestiunea de faţă e propunerea comisiunei bisericesci. Însă mai de aproape la aceasta ia dat comisiunei prilegiu împregiurarea, că din raport nu se vede lămurit de e vorbă de vicariul archiereu sau de vicariul archiepiscopesc. Trebue

să ne chiarificăm ce e drept față cu aceste două cestiuni. Ce privesce cestiunea vicariului cu rang de archiereu, aceasta e încă pendentă nu însă delăturată dela ordinea ḑilei; firul acesteia n'a încetat a se continua. Cât pentru cealaltă nu m'am grăbit a o decide prin un act separat, căci n'am vĕḑut necesitate. Relațiunile între mine și vicariu a fost de așa încât n'am simțit nici o lipsă a dispune ceva separat în direcțiunea aceasta. Tot asemenea nu mi-a dat ansă nici corelațiunile dintre mine și vicariu la facerea unui pas deciḑĕtor în afacerea aceasta.

Părerile mele despre posițiunea vicariului sûnt pre deplin cunoscute cred Ven. sinod din dechiarările mele făcute în sinoadele și congresele noastre și nu vĕd lipsa a le mai espune aici. Nu sciu cine ar putè susține că Vicariul ar fi un object de delăturat. Să luăm deci la cunoscință punctul acesta din raport. Starea sănĕtății nu mĕ iartă să vorbesc mai multe în afacerea aceasta.

Dep. N. Popea: Cele ce le-am adus eu înainte sûnt numai deslușiri. Aceasta o repet încă odată. În meritul lucrului nu voiu și nam voit să întru.

Presididiul: Dorința ca vicariul să fie stabil e justă. Lipsă e să fie așa. Cestiunea e coaptă în convingerea mea.

Dep. N. Cristea: Propunerea comisiunei referitoare la punctul din întrebare nu o pot primì. Deși a venit consistoriul în privința aceasta cu un raport scurt, părerea mea e, că împregiurarea aceasta n'a împedecat pe comisiune a ne venì aici cu o propunere meritoare. Basă la aceasta afla destulă în ante acte. Acestea îi oferea material destul. Dacă am lua punctul acesta dela ordinea ḑilei până ce comisiunea ar studia causa din ante-acte, aceea ar putè venì încă sub decursul sesiunei presente cu o propunere precisă. Propun deci să se ia punctul acesta dela ordinea ḑilei ca comisiunea se aibă timp a studia ante actele și a ne venì la timpul seu cu o propunere meritorie.

Presidiul: N'așì avea nimic în contra propunerei făcută de domnul antevorbitor, aceea poate ar înlesnì deslegarea cestiunei acesteia. Însă voind a regula aici în sinod afacerea aceasta, am întra într'un lucru ce privesce la biserica întreagă. De astădată deci așì fi de părere să luăm afacerea spre sciință.

Dep. Duvlea. Mie mi se pare că dorința domnului dep. N. Cristea e prea mare când cere ca comisiunea se studieze ante actele privitoare la vicariat. Consistoriul avè să se prepare actele și să ne vină cu o propunere în privința aceasta. Trece preste stera de activitate a comisiunei dar nici nu e posibil a întra comisiunea în studiarea anteactelor unui cas, ce i se așterne de sinod.

Dep. Truța: Am se observ domnului dep. Cristea, că actul acesta a dat în comisiune ansă unei discusiuni mai lungi de o oară. Am sciut, că causa vicariului cu rang de archiereu e pendentă și dată Escelenției Sale ca se o facă obiect de pertractare în sinodul episcopesc. Scim și aceea, că în anul trecut s'a adus o decisiune în causa aceasta în senatul bisericesc. Această însă încă nu ni-a putut pune în posiție a venì cu o propunere meritorie în cestiune.

Dep. Cristea: Mi s'a reflectat (întrerumpere).

Dep. P. Nemeș (la regulament) Unul și același deput. nu poate vorbì mai de multe ori la un obiect, așì doriì să se observe aceasta.

Dep. N. Cristea: Ca propunĕtor mi-e permis a-mi apĕra propunerea.. Mi s'a reflectat, că comisiunea a studiat causa și după ante acte. Atuncea mĕ mir că comisiunea n'a venit cu altă propunere ci numai cu aceea: să se îndrumeze consistoriul a studia și prepara mai bine causa aceasta. Eu m'așì fi mulțumit să se fi ḑis din partea comisiunei; să se ia spre sciință. Ceea ce s'a ajuns în congresul de astă toamnă în causa aceasta, ar fi pus de altcum comisiunea în stare a venì cu o propunere ori și numai cu dorința: ca afacerea aceasta să se termine odată și ca referințele între vicariu și presidiul ordinariu să se chiarifice?

Presidiul: Să se ia spre sciință.

Dep. Cosma: Când am propus să se ia spre sciință punctul acesta din raport am avut în vedere să se delăture afacerea aceasta respective să se ocolească întrarea în meritul ei.

Dep. E. Brote: Par. Cristea și-a redus propunerea sa la o dorință, care s'ar putè îmbina foarte bine cu propunerea făcută de Domnul Cosma. În casul acesta ar trebuì se sune propunerea: se ea spre sciință cu aceea că atât una cât și cealaltă afacere să se finaliseze cât mai curênd.

Dep. Z. Boiu: După deslușirile date de presidiu cred că putem trece peste afacerea aceasta cu primirea propunerei făcute de domnul Cosma și a amedamentului d. dep. Cristea. Se primesce.

Urmează la ordinea ḑilei cestiunea cu comuna Secătură. La anul 1880 trecênd o parte din creștinii nostri diu comuna Sĕcătură la biserica gr. cat. la inițiativa și cu spriginul atât a organelor bisericei numite cât și a organelor politice administrative a trecut și realitățile bis. și a scoalei noastre de acolo în posesiunea acelei biserici. Oficiul protopresbiteral din tractul de care se ține comuna Sĕcătură a relatat de timpuriu consistoriului nostru despre starea lucrului în această comună, cerênd a i se da înviațiunile și spriginul de lipsă spre delăturarea periculului ce ne amenință acolo, arĕtênd, că o parte considerabilă din parochieni a rĕmas credincioși bisericei lor genuine.

Nici în urma repețitelor relatări și cereri însă n'a făcut consistoriul nici un pas în causa aceasta. De aici a urmat apoi, că partea trecută s'a adunat și declarat că consimte să treacă și realitățile ce le a posedat biserica noastră în comuna numită în proprietatea și posesiunea bisericei unite. Pe basa acestei dechiarări a urmat pe calea sa întabularea realităților bisericei noastre orientale pe numele bisericei unite. Fiscalul nostru a făcut pașii de lipsă pentru nimicirea întabulărei făcute însă în zadar. Ministru a dechiarat, că trecerea fiind legală ear' întabularea efeptuită pe basa unei dechiarațiuni făcute din partea comunei bis. Secătura, sentența adusă în privința întabulărei nu se poate altera. În urma acesteia fiscalul nostru a arĕtat consistoriului că acum nu remâne alta decât de o parte a începe proces ordinar în fruntea aceasta ear' de altă parte a cere dela ministru informațiune: cum interpretează acela §. 27 din an 1848 pe basa căruia sa poate intenta procesul ordinar.

La cererea fiscalului consistoriul încă nici până aḑi n'a decis nimic.

Causa însă mai are și o altă parte. Îndată la cea dintâiu relație a administratorului nostru protopopesc Vicariul archiepiscopesc a făcut o representațiune cătră ministru, a comunicat-o cu Escelența Sa și în conțelegere cu acesta a dispus să se traducă în limba maghiară ca apoi să se poată așterne la locul mai înalt. Traducerea făcută a luat'o Escelența Sa spre corectare și ulterioară afacere. De atuncea a remas lucrul ne urmărit. În fața acestora comisiunea se vede îndemnată a face propunerea; sinodul archidiecesan ia cu părere de rĕu la cunoscință starea lucrului cu Secătura, și îndrumează pe Consistoriu a dispune intentarea unui proces ordinariu, ca să se nimicească actul de întabulare...

Presidiul: Me simt îndemnat a da unele deslușiri în causa aceasta. E adevĕrat că s'a relatat din partea administratorelui protop. însă după ce am întrat mai afund în cestiune am vĕḑut că aceea e foarte mancă și e de lipsă înainte de a face representațiune cătră ministru a sci starea lucrului cea adeverată. Asta e causa întârḑierei cu representațiunea. Constat numai că din întârḑierea aceasta n'a urmat nici o scădere pentru biserica noastră din Secătura. Pașii de lipsă în privința nimicirei întabulărei se pot face și independent de representațiune.

Dep. Cosma: Tot în stadiul în care ni se presentă causa aḑi au fost aceea și în anul trecut. Trebuia să se înceapă proces ordinar și pe calea aceasta se poate face foarte mult. Anul trecut s'a dat îndrumarea aceasta Consistoriului — trebuia să se urmeze. Acum o facem de nou: să se înceapă proces ordinar.

Presidiul: Nu mi aduc aminte de o astfel de îndrumare, se poate să se fi enunțat în absența mea.

Dep. Patița: Cestiunea e că s'a vătĕmat de o parte dreptul bisericei ear de altă parte proprietatea bisericei. Avem deci două părți de urmărit.

Dep. E. Brote: (la regulament) După raportul comisiunei n'am avè substrat la o desbatere meritorie în causa de față. Să se însărcineze comisiunea a face o compunere specială a însărcinărilor date consistoriului, apoi așa preparat să vină earăși înaintea sinodului cu punctul acesta din raportul consistoriului bisericesc.

La deslușirile date de referintele comisiunei dep. E. Brote 'și retrage propunerea cerênd să se vorbească în special asupra punctelor din raport.

Dep. Demian: Să se ia la cunoscință dechiararea consistoriului: că va face cei va fi cu putință în cestiunea aceasta cu adausul că se însărcineze consistoriul pe fiscalul seu a intenta proces.

Dep. D. Manole: Cestiunea are două părți: de drept și partea morală. În partea primă nu se amestecă. La partea a doua observă că cu părere de rĕu trebue se recunoască că nu se poate convinge din acte cine poartă vina la starea în care se află causa de față: adm. protopopesc, seau organele mai înalte. Să se dea deci actul — nefiind complet comisuinei înapoi care în conțelegere cu Consistoriul se caute a afla starea lucrului cea adeverată și a-l asterne apoi earăși sinodului.

Dep. de Preda: În propunerea comisiunei ocură cuvintele, să ia cu părere de reu la cunoștință.

Dacă să întrebuințează cuvintele acestea s'ar putè presupune ușor că în causa de față nu s'a făcut nimic. Din deslușirile primite de înaltul presidiu vedem însă că totuși s'a făcut ceva, deci n'avem motiv a ḑice în general, că „să i-a cu părere de rĕu la cunoscință". Ḑic unii din domnii jurisconsulți: să se înceapă proces civil, eu mărturisesc că până nu cunosc împregiurările în detaiu, nu pot consimți cu părerea aceasta. — S'au făcut pași în causă? atuncea cuvintele de sus se pot lăsa afară, și să se îndrepte numai consistoriul a continua pașii începuți.

Dep. E. Brote: ține causă de foarte interesantă. Informațiunea ce o are dênsul nu e basată pe acte ci pe fapte. Lucrul pe cum se presentă nu e destul de specificat. Să se studieze lucrul din acte ca să se vadă apriat unde e vina, ca astfel de lucruri să se omită pe viitoriu. Să se însărcineze comisiunea a mai studia lucru și a venì apoi cu un raport mai detaiat.

Dep. Cosma. Tot ce sciu în causa aceasta, o sciu din informațiuni și nu din acte, să se primească deci propunerea făcută de ante vorbitoriul.

După-ce justifică raportorul comisiunei îndreptățirea cuvintelor „cu părere de rĕu se i-a la cunoscință" se pune la vot cestiune și se primesce propunerea dep. D. Manole, care cere deslușiri în cea-ce privesce vina din care a ajuns causa în stadiul, în care se află. (Va urma.)

Publicăm de nou aceste acte din causa regretabilă că în Nrul trecut, la punerea în pagini, s'a omis unele pasage și pe lûngă aceasta s'au mai străcurat și unele erori.

Interpelațiune.

1. Are Escelența Sa cunoscință că în Nrii. 294. 303. 332. și 346 ai ḑiarului „Pester Lloyd" din 1881 au apărut un șir de corespondențe, datate din Sibiiu, în cari se țintesce a resturna constituțiunea bisericei noastre basate pe legi sancionate, și se provoacă guvernul: se ia aspră ingerență în aceasta biserică, să nimicească autonomia ei și se o reḑucă la absolutismul ierarchic; — în cari corespondențe: se suspicionează biserica noastră și organele ei de *crimen laesae Majestatis* susținênd că: „de oare ce guvernul „nu inspecționează din destul biserica „prin comisari, organele ei, sub masca „autonomiei, pot ușor urmări „interese inimice statului; de „unde urmează că corporațiunile „aceste de sus până jos fac tot „mai multe escesuri, ear singu„raticele organe comit astfel de „abusuri în oficiu, încât ar fi pĕ„cat ale mai retăcè" — în cari corespondențe se ḑice mai departe că: „afacerile bisericesci stagnează pen„tru necapacitatea și trândă„via funcționarilor, și că însuși „Archieppul și Metropolitul, în„trebat fiind ar fi mărturisit, că „rĕul provine de acolo că nici „un funcționar consistorial nu „are capacitatea recerută și „cunoscința limbei maghiare, „prescrisă de Statutul organic, „din care causă Archieppul și Me„tropolitul ar fi împedecat în lucră„rile sale" — în cari corespondențe mai departe: organismul bisericei noastre se numesce „putred" și „nesĕnătos" și cu privire la proiectul elaborat de Aepp. și Metropolitul pentru înființarea celor două Episcopii, se susține că: „tocmai aceia, cari au dat lui Șaguna epitetul de „Marele Andreiu" cu scop ca se facă pe următoriul lui cât mai „mic", au fost contrarii cei mai aprigi ai proiectului, și aceștia, adecă Archidiecesanii, cari sûnt conduși de spirit separatistic, cari țintesc a-și crea o stare escepțională neatêrnată de Archiepiscop și influența statului și a avè mână liberă în Archidiecesa Transilvană — au propus ridicarea Vicariului la rang de Archiereu, din causă că s'a ales de Archiepiscop Miron Romanul sub influența guvernului";" — în cari corespondențe în fine se afirmă că: „și ceilalți doi Episcopi din Arad și Caransebeș nu simt și nu lucrează decât în consonanță cu Archidiecesanii" — și că „toți au tendențe egoistice, nutresc visuri efemere, fac intrigi etc. etc?"

2. Dacă Escelența Sa are cunoscință despre aceste atacuri asupra bisericei noastre și suspiționări a organelor și funcționarilor ei: ce pași a întreprins în calitatea Sa de cap al bisericei spre a se desminți acele neadevĕruri?

3. Dacă astfel de pași nu s'au întreprins:

a) nu cumva consimte, Escelența Sa cu acele corespondențe?

b) și dacă consimte adevĕrat este că corporațiunile noastre bisericesci de sus până jos fac escesuri și că singuraticele organe comit abusuri în oficiu?

c) adevĕrat este, că nici un funcționar dela Consistoriul nostru nu are capacitatea recerută, și că aceasta ar fi mărturisit-o însuși Escelența Sa?

d) este convingerea Escelenției Sale că organismul bisericei noastre ar fi putred și nesănătos? și dacă „da", pe ce se basează aceea convingere?

e) nu cumva se simte și Esc. Sa motivat a crede sau a presupune că: Archidiecesanii ar țintì a 'și crea o stare escepțională neatêrnată de archiepiscop și de influința statului, și că acestia impreună cu Episcopii sufragani, ar nutrì visuri efemere și dacă s'ar simți motivat la aceasta, cari ar fi motivele Escelenției Sale?

11 Aprile 1882.

Diamandi Manole m. p.,
deputat sinodal.

Respuns

la interpelațiunea dlui deputat sinodal Diamandi Manole.

La pt. 1. — În general am cunoscință despre articolii ḑiarului „Pester Lloyd" provocați de interpelantele; în special însĕ nu cred că estrasul din acei articoli, cuprins în interpelațiune, ar fi întru toate esact, pentrucă eu nu'mi aduc aminte, sĕ se fi suspicionat biserica noastră în acei articoli de *crimen laesae Majestatis*, cum ḑice interpelantele, nici sĕ se fi afirmat, că cunoscința limbei maghiare pentru funcționarii nostri consistoriali ar fi prescrisă în Statutul organic.

La pt. 2. — Din întreg cuprinsul articolilor din cestiune am aflat ridicându-se pe de asupra intențiunea autorului lor de a provoca ingerința regimului în afacerile noastre interne bisericesci, ceea ce pre mine m'a indignat foarte, sciind, că dacă și sûnt unele defecte în vieața organismului nostru bisericesc, acele se pot îndrepta în sinul bisericei, fără ori ce ingerință din afară, care ar deroga autonomiei noastre bisericesci. Am și fost resolut la dorința consistoriului archidiecesan a rectifica în același ḑiariu recensiunile din atinșii articoli; însĕ în privința stilisării nu m'am putut înțelege la timpul sĕu cu o anumită comisiune consistorială; ear mai apoi au întrevenit unele lucrări de mare importanță și urgență pentru archidiecesă, precum: esecutarea arondărei protopresbiteratelor, reconstituirea corporațiunilor inferioare bisericesci pe un period nou, studiarea proiectului de lege pentru scoalele medii, și altele, cari mi-a ocupat toată atențiunea și tot timpul așa, încât n'am mai putut revenì la atinșii articoli de ḑiare într'un timp, în care încă nu ar fi fost târḑiu ai rectifica.

La pt. 3. *a)* — Vederile mele în obiectul articolilor din cestiune în liniamentele generali le-am comunicat la timpul sĕu comisiunei consistoriali, și chiar din comunicarea lor a urmat, că în comisiunea consistorială nu aveam o basă de conțelegere asupra stilisării unui act de rectificare. Sûnt în provocații articoli unele aserțiuni, în a cărora analisare eu în interesul păcii și a consolidărei noastre bisericesci de astădată nu voesc sĕ întru, și tot din acest motiv încă nu aflu sosit timpul pentru a descoperì esperiențele, ce le am despre întregul nostru organism bisericesc; a putut însĕ afla ori și cine din toate dechiarațiunile mele ocasionali și din tot tactul urmat de mine: că eu chiar cu multă abnegațiune m'am silit totdeauna, ca instituțiunile noastre bisericesci basate în statutul organic, sĕ se întrupeze în biserică, și sĕ producă resultate sautarii.

La pt. 3. *b)* — N'am esperiat, nici nu mi s'a făcut vre-o arătare sau măcar indigitare: că corporațiunile noastre bisericesci de sus până jos ar face escesuri și că singuraticele organe ar comite abusuri în oficiu. De ar fi fost numai astfel de insinuări obiectul articulilor din cestiune, rectificarea ar fi putut urma în curênd; dar într'o legătură cu alte aserțiuni din acei articoli a remas și această parte fără rectificare.

La pt. 3. *c)* — Nu voesc a mĕ pronunța asupra capacității funcționarilor nostri consistoriali, mai ales în momentele, când pertractăm aici în Sinod rapoartele anuali ale consistoriului archidiecesan, care ele însești sûnt dovadă despre capacitatea funcționarilor consistoriali; observ însĕ: că în cestiunea aceasta, când va fi la timp mĕ voiu pronunța, nu pentru a da material la ḑiare, ci pentru a supune observările mele aprețiărei organelor competinte bisericesci; până atunci voiu continua a face cele posibili, că organismul nostru bisericesc sĕ se perfecționeze din ce în ce. La cuvintele ultime din acest punct observ: că n'am făcut actul de indiscrețiune de a face atare mărturise la locuri necompetente.

La pt. 3. *d)* — Nu mĕ simt detoriu a da seamă nimĕnui despre aceea ce eu nu am afirmat. Ori-ce critică ar face cine-va instituțiunilor noastre bisericesci, în modul cel mai eclatant se poate combate ea și se poate resturna prin fapte și resultate în viața noastră bisericească. Dacă este putred sau din contră vigoros organismul bisericei noastre creat prin Statutul organic, se va vedè din resultate. Discordia dintre noi ar fi vermele cel mai periculos, care ar roade pomul viețiì noastre bisericesci chiar la rădĕcină și l'ar face sĕ putredească. Sĕ ne ferim de discordiă!

La pt. 3. *e)* — Este cu totul treaba consciinței mele și a oficiului meu archipăstoresc: cum cunosc eu pre archidiecesanii mei, ce-mi convine și ce nu din direcțiunile ce le urmează ei. Când voiu avè motive și va fi la timp, voiu face us de esperințele mele și în această parte, dar numai la locul competent. Până atunci sĕ conlucrăm cu toții la aceea: ca în sinul bisericei și între organele ei sĕ se conserve pacea, care este una din primele condițiuni ale prosperării!

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Propunere.

Din respunsul Escel. Sale se constată:

1. Că Escelența Sa are cunoscință despre articolii ḑiarului „Pest. Llyd" provocați de mine în interpelațiunea mea din 11 ale curentei și că din întreg cuprinsul articulilor Escel. Sa a aflat ridicându-se pe deasupra intenționea autorului lor de a provoca ingerința regimului în afacerile noastre bisericesci, ceea ce pe Escel Ta te-a indignat.

2 că Esc. Sa a fost și resolut la dorința consistoriului archidiecesan a rectifica recensiunile din atinșii articoli, înse parte diferințele de păreri între Esc. Ta și între o anumită comisiune consistorială, parte lipsa de timp a împedecat acea rectificare.

3. că deși Esc. Ta ai comunicat comisiunei consistoriale vederile Esc. Tale asupra unor aserțiuni din articulii provocați, totuși nu afli sosit timpul în interesul păcii și a consolidării noastre bisericesci pentru a descoperì esperințele ce le ai Esc. Ta despre întreg organismul nostru bisericesc; nici asupra capabilității funcționarilor consistoriali nu afli timpul sosit pentru a supune observările Esc. Tale apreciărei organelor competente; nici asupra stărei sănĕtății organismului bisericei, dacă este putred sau vigoros, Esc. Ta nu afli bine a Te pronunța în mod positiv, accentuând că discordia ar fi inimicul cel mai mare al organismului nostru bisericesc, în fine declari a nu avè motive nici a fi la timp a face us de esperințele despre direcțiunile ce urmează archidiecesanii, apostrofându ne că toți sĕ lucrăm la aceea ca în sinul bisericei și între organele ei sĕ se conserve pacea, care este una din primele condițiuni ale prosperărei.

Avênd în vedere, că sinodul archidiecesan trebue se nisuiască cu toate mijloacele legale la consolidarea bisericei noastre și la o regulată funcționare a organismului bisericesc;

Avênd în vedere că sinodul arch. numai atunci va fi pus în posițiune a urmărì cu succes aceste scopuri, dacă va avè cunoscință despre toți factorii și despre toate împregiurările cari impedecă consolidarea bisericei și regulata funcționare a organismului bisericesc; avênd în vedere că Esc. Sa în respunsul din cestiune află de bine a nu comunica sinodului arch. nici vederile sale despre unele cestiuni bisericesci foarte însĕmnate, nici esperințele sale despre întreg organismul bisericei, nici observările sale despre capabilitatea funcționarilor consistoriali, nici părerile sale despre direcțiunea archidiecesanilor:

am onoarea a face următoriul proiect de conclus:

Chiar în interesul păcei și a consolidărei bisericesci, și ca sĕ dispară ori ce discordie din sinul bisericei — sinodul arch. își esprimă dorința ca: Esc. Sa sĕ'și descopere cu cea mai mare francheță toate vederile, părerile, observările și esperințele Sale despre toate afacerile bisericei noastre și cu deosebire despre cele din cestiune, căci sinodul numai astfel va fi pus în posițiune a cunoasce și a delătura eventualele pedeci ce s'ar opune regulatei funcționări a organismului bisericesc, și ar putè stêrpì din rădĕcină rĕul, care ar putè periclita prosperarea bisericei noastre.

14 Aprilie 1882.

Diamandi Manole m. p.

Declararea Sasilor din Sibiiu

votată cu unanimitate în adunarea electorală dela 16 Aprilie.

(Încheere.)

Legea de națională dela 1868 nu dă limbilor nemaghiare pe lângă limba statului egala îndreptățire ce o indică titula ei, dar' totuși le mai dă un loc și în comerciul oficial al autorităților. În praxă acest loc a fost redus la cercul familiei, al bisericei și al scoalelor ei: representarea înaintea judecătoriei și aperarea acusatului este admisă numai în limba statului, sentințele se aduc numai în această limbă; prescrierea dărilor, precum și toate publicațiunile judecătoresci se fac numai în limba statului; chiar și ordinea de ḑi a adunărilor comitatense în cercuri aproape cu desevârșire germane și românesci, nu se impărtășesce în altă limbă, — în contra legei.

Gravaminele la guvern și la dietă au adus cu sine numai o procedere și mai înăsprită a amploiaților zeloși în serviții. Altfeliu un corp representativ municipal sau comunal cărora legea le dă autonomiă, nu i s'ar fi impus de vice comite „alesul" unei minorități cu totul neînsemnate, nici dispuseținea garantată de lege (art. 12 1876) privitoare la o avere corporativâ nu s'ar fi esplicat prin pracsa guvernului așa, că asupra acestei averi sĕ nu mai dispună proprietariul legiuit ci esclusiv numai organele guvernului, cărora nu le compete decât „supraveghiarea." Și tocmai de aceea ne opunem și proiectului de lege din urmă privitoriu la scoalele medie, pentrucă earăși în contra cuprinsului clar al legei, tinde a alunga limba germână din toate gimnasiele germane nu din causa falsă respândită, că învețarea limbei statului ar' pretinde-o căci aceasta și noi o ținem de necesară și în fapt am întrodus'o în toate scoalele noastre mai înalte de mulți ani ca obiect obligat, și nu din causă că guvernul se capete dreptul de suprainspecțiune asupra scoalelor noastre, pe care noi nici odată nu i l'am contestat.

Este așa lucru de mirare aceasta opositiune, că se fie îndreptățiți ai stigmatisa de nemulțumitori pe Sasii din Transilvania, dacă față cu cele ce li se întêmplă nu tac, ci vorbesc și se plâng se roagă și admoniază pretutindenea, unde nici legea naturei, nici acea a statului, nu opresce în ḑiua de astădi pe asuprit de a vorbì. Ori că numai nouĕ se nu ne fie permis, ceea ce spiritul veacului nostru permite fiecărei naționalități ceea ce naționalitatea, care politicesce predomnesce în propria noastră patrie 'și a conces și 'și concede însĕși pretutindeni pe unde în statele vecine se află oare-cari membri ai propriului lor popor, susținêndu-și cu mare greu naționalitatea?

Și dacă acest simț nu se manifestă de cătră toți Germanii în Ungaria cu aceeași vioiciune, ca din partea noastră, este aceasta o minune? Conaționalii în Ungaria proprie au o altă istoriă decât Sasii în Ardeal; de când au emigrat în Ungaria ei n'au fost despărțiți s'au numai pe scurt timp au fost despărțiți de regat, și astfel s'au impărtășit în fapt și în mĕsură însemnată de toate bunătățile de care se poate bucura un popor într'un stat mare și puternic căruia îi aparține, și dacă drept mulțămită pentru acestea se cere dela ei, ca sĕ-și sacrifice naționalitatea în sensul strict al cuvêntului, atunci vaḑă ei cum se vor împăca cu aceasta pretensiune în inima și în consciința lor. Dacă însĕ li se face aceeași pretensiune și Sasilor, imediat după ce li s'a asecurat prin contracte și legi tocmai contrariul, și după ce abia au fost în posițiune, ca, după o despărțire de mai multe sute de ani, sĕ se dedea ear' cu nisce relațiuni politice de tot noue și grele; s'au dacă și acesta nu li se cere pe față, însĕ se întêmplă tot posibilul spre a face sĕ se implinească; dacă li se întêmplă toate acestea Sasilor, fiind tractați ca nisce străini tolerați în țeară, în aceea țeară, care a câștigat'o cu sudoarea lor și au aperat'o cu sângele și cu averea lor în contra multor inimici seculari, fără de a se gândì și mărturisì, măcar din dragul ecuității, că Ungaria în timp de preste 300 de ani n'a adus pentru aceasta țeară și pentru poporațiunea ei nemaghiară nici un fel de jertfă, și că cultura ei, încât esiste aḑi, este în toată privința o cultură propriă: — atunci am crede, că n'ar trebuì se fie privit de un lucru atât de condemnabil, dacă decișì fiind a ținè tare la naționalitatea noastră germană, ne purtăm numai cu o încredere foarte precaută față de ori ce proiect de lege nou, dedați a respecta legile deja esistente, ce le aflăm în condicele patriei, ca aduse pentru scutul naționalității noastre.

Și dacă în situațiunea aceasta impusă noue ne bucurăm, când întimpinăm și simpatiile conaționalilor afară de marginile acestui stat, ai căruia cetățeni sûntem și voim sĕ rĕmânem, asteptând ca sĕ pună un cuvênt bun pentru noi la aceia, în a cărora mână este puterea asupra noastră; atunci, deoare-ce espresiunea acestor simpatii nu trece marginile ce le stabilesce dreptul internațional, nu vedem nici în aceasta nimic, ce ar îndreptăți în fapt pe careva a ne condamna pe noi sau pe conaționalii nostrii, precum fac aceia, cari votează aḑi resoluțiuni în contra Schulvereinului german, cu provocare, la patriotismul lor unguresc, ce este mare parte încă foarte tinĕr.

Reasumăm cele ḑise în următoarea declaraţiune:

Protestăm în contra ori căreia suspiţionări a fidelităţii noastre către stat şi respingem cu indignare ori ce încercare de a ne presenta pe noi şi în genere pe Sasii din Transilvania ca inimici ai statului uuguresc. Fidelitatea noastră aparţine legilor statului şi domnitoriului sĕu legitim, ear' iubirea noastră patriei.

Dar noi, cari sûntem cetăţeni ai Ungariei şi voim se rĕmânem Germani, respingem cu aceea 'şi hotărîre şi acele nisuinţe, ce se ivesc acuma pretutindeni şi devin din ce în ce tot mai nedrepte şi mai nerusinate, voind a judeca consciinţa oamenilor, cari desconsiderând legi fundamentale în vigoare ale acestui stat, nu voiesc a vedé în aperarea propriei naţionalităţi, în cât nu este maghiară, şi în leala stăruire de a susţinè condiţiunile esistenţei acestei individualităţi şi a culturei sale în aceasta ţară, nu voesc, ḑicem se vaḑă alta, decât espresiunea inimiciţiei în contra statului unguresc sau în contra concetăţenilor de altă limbă şi prin o asemenea necunoascere şi caluminiare causează însişi patriei rane grele şi împiedecă şi ameninţă pacea şi liniscea dintre locuitorii ţerei de diferite limbi.

Noi dorim din inimă aceasta pace şi salutea pentru toţi, ce se poate afla numai într'însa. Pacea şi salutea ţĕrii însĕ nu se conturbă nici prin atitudinea deputaţilor nostri dietali în aceasta causă cărora le esprimăm cu bucurie la aceasta ocasiune aprobarea noastră recunoscĕtoare, nici prin intenţiunea Schulvereinului german în Berlin, esprimată în statutele sale, că pe Germanii din afară de imperiul german sĕ-i conserve Germanismului de oare ce el (Schulvereinul) astă conservare nicăiri nu o doresce altfel, decât numai în fidelitate către statul căruia aparţin; de aceea regretăm faptele, care au causat declaraţiunile sale, — dar espresiunea simpatiilor sale nu o putem primì decât numai cu mulţumire.

În ţeara noastră va fi buna înţelegere şi binecuvêntarea, dacă aceia, cărora li s'a dat pe mână puterea, se vor crede îndatoraţi, de a o şi întrebuinţa spre scutul acelor legi şi dispoşiţiuni legale, ce le-a creat numai de curênd înţelepciunea legislatorilor, pentrucă în ţeara unde după voinţa provedinţei trăesce mai mult decât o ginte, fie care gintă sĕ-şi conserve aceasta individualitate şi totuşi se poată iubì ţeara, ear în toţi se descepte şi se susţină nestins un simţ de comuniune şi consciinţa datoriei la comuna lucrare pentru bunăstarea comună.

Aceste idei susţin fie care stat, şi dovedit este, că ele au conservat în trecut şi statul unguresc. Noi, cari credem încă în viitorul lui şi în viitorul nostru întrînsul, nu perdem speranţa, că ele 'şi vor redobândì valoarea de mai înainte."

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Aprile

Delegaţiunea ungurească a învins la votarea comună a creditului pentru Bosnia. Urmarea votărei este demisionarea ministrului comun de finance Slavy. Ḑiarele opositionale maghiare declară votarea comună egală cu întrarea Ungariei în Reichsrath.

În dieta Croaţiei, Vas. Gyurgyevics interpelează în numele deputaţilor de naţionalitatea serbească în causa denumirei metropolitului (patriarch) Angyelilics.

După o telegramă dela Bucuresci guvernul de acì n'are încă nici o cunoscinţă oficială despre proiectul Barrère în cestiunea Dunărei. Toate scirile de până acum despre hotărirea guvernului în cestiunea aceasta sûnt numai scornituri. „Românul", publicând un articul din „P. Ll." privitoriu la această cestiune ḑice că ḑiarişţii din Budapesta îşi dau osteneala de a dovedì „cât de neîntemeiate sûnt temerile Românilor în cestiunea Dunărei?

Varietăţi.

Îndreptare. La pagina 174 Nr. present, coloana a doua, şirul 4 sûnt a se adauge cuvintele: „*La representaţiunea Esc. Sale archiepiscopului în afacerea aceasta, d. ministru a aprobat trecerile, respingênd cererea consistoriului de a se esmite comisiune micstă pentru constatarea illegalităţilor, cu cari s'au făcut acele treceri*"; ear' după cuvêntul: „atuncea": „*purtându-sę proces pentru averea bisericei din cestiune*"; apoi după cuvintele: „a rĕmas lucrul": „*ca la timpul seu sĕ fie mai departe*" (urmărit)".

* (Sinodul archidiecesan) s'a terminat Joi după ameḑi aproape de patru oare. Deputaţii au plecat Joi seara. Vineri seara, aşa încât numai cari au afaceri private au mai remas. Protocoalele şedinţelor din urmă s'au autenticat eri în presenţa mai multor deputaţi.

* (Mandate postale între România şi Austro-Ungaria). Dela 1 Maiu stilul nou, direcţiunea generală a postelor aduce la cunoscinţa publică, că se începe un serviţiu pentru schimbul mandatelor (assignaţiunilor), postale şi între România cu Austro-Ungaria. Acest serviţiu se face în aceleaşi condiţiuni ca şi pentru celelalte ţĕri, şi anume: suma trebue depusă la biuroul postal în aur; maximul sumei de trimis prin mandatele postale e de 500 lei. Ear' taxa ce se percepe e următoarea: pentru mandatele până la 50 lei, 50 bani; pentru mandatele mai mari de 50 lei se plătesce 25 bani, pentru fie care 25 lei sau fracţiune de 25 lei sĕ plătesce 15 bani. Se vor emite asemenea mandate postale internaţionale de birourile oraşelor de reşedinţă ale prefecturilor, plus Sinaia, Campina şi Sulina. Biurourile postale austro-ungare pot plătì şi emite mandate postale internaţionale din şi pentru România.

* (Fortună.) Aḑi noapte s'a descărcat pe Sibiiu o fortună cu fulgere şi tunete ca în puterea verei Tunetele, trei după olaltă, urmară în intervaluri mici. Dacă au făcut şi vre-o stricăciune nu se scie. Ploaia credem că a fost mănoasa.

* (Olteniĭ în Iaşi.) Cetim în „Curierul Balasan": Cu trenul de Mercuri, la oara 1 după ameaḑi, au sosit la Iaşi 35 Olteni, dintre cari duoi au venit chiar cu familiele lor. Conducătorul lor se numesce Marin Calin. Ni se spune, că acesti Olteni au venit din Bucuresci in urma îndemnului ce li s'a făcut de aici. Aflăm, că în curênd vor mai sosì vre o sută de familii. Scopul venirei acestor Olteni este de a lua din mâna străinilor comerciul cel mic. Ei au fost primiţi la clubul comercial. Cunoscênd rara activitate a acestor oameni, sûntem siguri, că nu vor fi lipsiţi de spriginul Românilor pentru ca se poată concura pe traficanţii străini.

* (Industria casnică în România), Comisiunea pentru susţinerea şi încugiurarea industriei casnice a hotărît, scrie „R. W." că imediat sĕ se proceadă la înfiinţarea unei scoli normale de ţesut, în condiţiuni de a produce învĕţători şi învĕţătoare pentru scolile de ţesut, ce se von înfiinţa în fie-care comună prin concursul comitetelor industriali. Comisiunea s'a pronunţiat asemenea asupra instrumentelor şi maşinelor trebuincioase pentru instalarea acestei scoli, făcend şi un divis pe suma de lei 70,000, pentru care d. ministru de lucrări publice va face sĕ se deschidă creditul necesar. Se scie, că 12 resboaie, aduse din Belgia funcţionează deja la Asilul Elena Doamna.

* (O streină misterioasă.) Acum câte-va ḑile a fost oprită la Orşova o damă tineră şi foarte elegantă, venind din România. Ea n'a avut sĕ presinte decât bilet de legitimare din anul trecut, în care se spunea că e servitoare. Născêndu-se bănueli, 'i s'a cercetat bagajul şi într'un cufer sau găsit giuvaericale de o valoare fabuloasă. Fiind întrebată de unde le are, ea a povestit un Roman întreg: că e din Ungaria: a fost în America de nord, în Brasilia, apoi în Anglia şi Franţa. În Paris a fost amanta unui duce, care i-a dat aceste obiecte. Streina e deţinută în arest, până se va primì un respuns din Paris, spre a se vedea cum stau lucrurile acestei femei.

* (O serbare originală.) Bogatul marchis de Bute, unul din cei mai mari proprietari funcţiari din Scoţia, a celebrat ḑilele din urmă ḑiua nascerei unicului sĕu fiu într'un mod foarte original. El a învitat la ceaiu, cafea şi ciocolată peste 20,000 de copii din toată plasa în care se află castelul familiei sale. Părinţii şi servitorii cari au asistat la această serbare numai ei singuri au consumat peste 10,000 kilog. de prăjituri. Masa, care era pusă pentru acest dejun la aer curat avea o lungime de 7 kilometri.

Biata societate, dintr'o parte pot esista marchisi cari sûnt capabili a cheltui asemenea sume de bani, pe când din alta miserie consumă poporaţiunea muncitoare a oraşului Londra.

* (Studenţii din America) fac câte o glumă boacană ca şi cei dela noi, dar Americanii pedepsesc altfel, după cum ne spune o foaie din New-York. Patru studenţi dela academia din Waronsta au credut şi ei că execută un ce prea de spirit, ridicând într'o noapte poarta dela casa unui cetăţean spre a'şi face foc cu ea. Lucrul se descoperì şi cei patru tovarăşi fură puşi în alternativă: sau sĕ fie espulşi din scoală, sau sĕ se supue unei pedepse ce va pronunţa asupra lor cetăţeanul păgubaş. Ei alesera această din urmă pedeapsă. Severul judecător 'i comandă sĕ tae patru stângini de lemne şi materialul sĕ'l care în casa unei vĕduve serace. Pe lângă aceasta ei au trebuit sĕ'şi facă această lucrare într'un loc deschis, pe când un tacăm de lăutari le cânta ariile cele mai frumoase americane, ear lumea grămădită împregiurul lor nu'i slăbia cu aplausele şi încurăgiările ei ironice.

Bursa de Viena şi Pesta
Din 27 Aprilie 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur	119.75	119 80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.25	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.56
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	—.—	95.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	99.—	99.20
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.5)
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.—	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.25	98.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	99.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	96.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.55
Datorie de stat în argint	77.25	77.45
Renta de aur austriacă	94.—	94.15
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.50	820.—
Acţiuni de credit austr.	825.—	343.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	342.80	117.—
Sorţi unguresci cu premii	339.—	330.—
Sorţi de regularea Tisei	117.25	110.40
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.62
Napoleon	9.53½	9.54
100 marce nemţesci	58.75	58.75
London (pe poliţa de trei luni)	120.10	120.15

Nr. 104. [63] 2—3

EDICT

Ioan George Moroie din Mociul inferior comitatul Făgăraşului a părăsit cu necredinţă de trei ani de ḑile pe legiuita lui soţie Ana nată Ioan Darie tot din Mociul inferior fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce este prin aceasta citat cu scirea şi încuviinţarea măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie a. c. Nr. 3811/1881 B. ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupra'i de soţia lui.

Braşov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de I-ma instanţă.

Nr. 139 1882 [62] 2—3

EDICT.

Maria născută Tănase, de religiunea greco orientală din Poplaca, comitatul Sibiiului, carea de trei ani au părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Coman Bârza, tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea ei, prin aceasta se provoacă ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnului scaun ppresbiteral ca formatrimonial de prima instanţă, cari la din contra şi înabsenţia ei se va decide procesul intentat contrai de către bărbatul ei.

Sibiiu 12 Ian. 1882

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului, ca for matrimonia de I. instanţă.

Nr. 135 [64] 2—3

EDICT.

Dimitrie Dimitrie Rusu din Purcereni comitatul Braşovului a părăsit cu necredinţă mai de şease ani de ḑile pre legiuita sa soţie Susana nata Vlad Pitiş tot din Porcăreni, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăesce este prin aceasta cu scirea şi încuviinţat măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie anul curent Nr. 3086/1881 B. citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta, şi decide procesul divorţial intentat asupra'i de soţia lui.

Braşov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului I al Braşovului ca for matrimonial de I-ma instanţă.

Nr. 257—1882. civ. [61] 3—3

EDICT.

Din partea judelui esmis de tribunalul r. din Dej se aduce la cunoscinţă publică, că în causa de commassarea hotarului comunei **Ghinghelag** terminul pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanţii, stabilirea preliminariului de spese s'a ficsat pe ḑiua de **26 Maiu 1882 la 9 oare an. am.** în comuna Ghinghelag.

Deci se provoacă prin aceasta toţi aceia, cari sûnt interesaţi aceasta causă de commassare sub titlul de proprietari ca se se înfăţişeze cu atât mai vêrtos la această pertractare, cu cât neînfăţişarea lor nici va putè se împedece pertractarea nici va servi drept motiv pentru un remediu legal.

Dej în 21 Ianuarie 1882.

Ladislau Hosszu m, p.
jude reg. de trib. ca jude pertract.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Marți 20 Aprile (2 Maiu) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VI. (10 Aprile)

Un alt punct al referadei privesce cestiunea de controversă dintre protopresbiterul fost și directorul seminarial I. Hania de o parte și parochul din Gurarîului I. Muntean dealtă parte. Dintre conclusele sinodului din anul trecut a rămas neesecutat cercetarea disciplinară în care erau a se lua numiții doi domni, cari ca fețe bis. în loc să-și caute dreptul în calea sa: a jurisdicțiunei bis. îl căutară prin proces de presă intentat foaiei „Tel. Rom.“, nu tocmai în folosul bisericei noastre.*) Comisiunea la punctul acesta propune și sinodul primesce: a se însărcina consistoriul de nou cu esecutarea conclusului sinodal din anul trecut.

Referitoriu la petițiunea mai multor parochieni din Ilia, în care cer a se întregì cât mai în grabă postul de paroch devenit de mult în vacanță, comisiunea propune: să se transpună petițiunea consistoriului cu însărcinarea a o resolvì întregind cât mai în grabă postul vacant.

Presidiul trage atențiunea sinodului asupra împregiurărei că parochia din cestiune e locul de reședință a fiitoriului protopresbiter al Iliei și că astfel nu se va putè întregì până nu se va întregì și postul de protopresbiter.

Dep. Dr. N. Pop: În înțelesul unui conclus al congresului, care dispune, că acele comune cari sûnt desemnate de centre ale protopresbiteratelor, să se întregească numai cu ocasiunea întregirei protopresbiteratelor respective face un aditament la propunerea comisiunei în sensul acesta.

Dep. C. Stezar: Lipsa de întregire în comuna Ilia e simțită, dispositiunile congresuale de altă parte încă trebue respectate — singurul espedient ar fi, ca îndată după întregirea protopresbiteratelor Sibiiului și Săliștei se urmeze întregirea protopresbiteratului Iliei. Se primesce propunerea comisiunei cu aditamentul făcut de dep. Dr. N. Pop.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare. Raportorul comisiunei Dr. N. Pop.

Raportul consistoriului archid. ca senat scolar, fiind tipărit și distribuit de timpuriu deputaților sinodali să privesce de cetit.

Raportul senatului scolar constă din 3 părți. Partea întâia tractează despre activitatea senatului, a doua despre învățământul public și starea institutelor de învățământ din archidiecesă și a treia despre împregiurările nefavorabile progresuli în învățământul popular. În totalitatea sa acest raport represintă o icoană clară despre agendele senatului scolar și se primesce de basă la desbaterea specială.

Față cu cele ḑise la punctul 5 al raportului scolar, că „organele noastre administrative subalterne în unele părți (mai ales însă în 4 protopresbiterate) să arată cu totul streine de către causa învățământului popular,“ comisiunea propune că să se introducă cercetarea disciplinară în contra organelor negligente.

Dep. P. Cosma cere, ca referintele scolar, fiind că e chiar de față, să spună: cari sûnt acele 4 protopresbiterate, în cari organele administrative nu-și îndeplinesc datorințele.

Dep. A. Trombițaș (Ref. scolar) regretă, că neavênd la îndemână actele referitoare, nu poate satisface dorinței domnului deputat Cosma; însistând însă cest din urmă pe lângă dorința sa, spriginită de mai mulți deputați, referintele spune că cele 4 protopresbiterate sûnt: 1.-a Paloșului, 2-a Secului, 3-a Turdei înferioare și a 4-a Solnocului II. Să primesce propunerea comisiunei.

La puntul 6 în care se arată că consistoriul a luat dispositiuni de a se înființa în toate cercurile archidiecesei „reuniuni de învățători“ comisiunea propune: Reuniunile să 'și țină ședințele la timpul și locul când și unde se vor defige și ședințele conferințelor învățătoresci; ear din banii dela titlul „ajutoare pentru scoală și învățători, provḑut în buget, din cari se fac ajutoare pentru astfel de învățători, cari se disting prin elaborate pe terenul pedagogic cu ocasiunea ședințelor conferinței și a reuniunei învățătoresci, să nu se împărtășească acei învățători, cari nu vor participa la ședințe.

Dep. A Trombițaș arată că partea a II-a prepunerei s'a observat și până acum de consistoriu.

Dep. Simeon Popescu e în contra propunerei comisiunei în ceea ce privesce într'unirea timpului și a locului ședințelor conferențelor, învățătoresci cu a ședințelor reuniunilor. Conferențele se țin de regulă în timpul feriilor. Reuniunile nu-și pot ținè totdeauna pe timpul acesta ședințele avênd aceste de multe ori scopul a se ținè prelegeri practice de model cu copiii din scoală, ceea-ce nu s'ar putè ajunge în ferii.

Dep. Dr. I. Puscariu. Motivul principal, care a condus pre comisiune a face propunerea de mai sus a fost dotațiunea insuficientă a învățătorilor nostri, care nu le permite acestor-a a participa aḑi la conferință mâne la ședințele Reuniunei. Conferințele sûnt provḑute în statutul org., au titlul de drept de esistență, nu însă-cel puțin până acum și reuniunile. Deci a aflat comisiunea de bine și oportun a combina pe cea dintâiu cu cea de a doua.

Presidiul observă, că fiind conferințele învățătoresci provḑute în statutul organic ele fac parte din organismul bisericei noastre și nu se pot conforma cu Reuniunile, cari nu-s provḑute în statut.

Dep. D. Comșa. În raportul comisiunei nu e destul de lămurită causa neparticipărei învățătorilor la conferențe. Nici a treia parte de învățători nu o vedem a fi cercetat conferențele. Bine că se ḑice că lipsa de bani reține pe învățători dela participare. În cerculariul convocător al consistoriului însă am vḑut că se promit celor ce ar cerceta conferențele diurne, și așa lipsa la părere n'ar fi causă suficientă. Cu toate aceste lucrul tot stă așa cum îl descrie raportul, vina însă este acolo, că protopresbiterii și presbiterii nostrii nu fac aproape nimic pentru înlesnirea învățătorilor în direcțiunea aceasta. Diurne se pun în perspectivă, de fapt însă nu se dau. Când s'ar face aceea ce cu drept cuvênt se promite atunci ar cerceta învățătorii atât conferențele cât și Reuniunile și n'ar fi lipsă ale combina.

Dep. Fenești an: Motivul combinărei reuniunilor cu conferențele este că: din punct de vedere al învățământului ar fi consult ca conferențele să se prefacă în Reuniuni. Prin combinarea aceasta să se pregătească calea din care s'ar vedè la timpul seu că e bine ca conferențele să fie prefăcute în reuniuni.

Dep. Dr. Pușcariu: Comisiunea n'a priceput nici decât ca să se delăture conferențele. În propunere nu se țintesce nici decum o fusiune sau identificare a conferențelor cu reuniunile.

Dep. Gheaja face propunerea: ca reuniunile să țină cont de întrunirile conferențelor.

După ce vorbesc mai mulți la cestiunea aceasta se pune la vot și se primesce propunerea dep. Gheaja.

Asemenea se primesce partea a doua a propunerei comisiunei.

Tot la punctul acesta mai are comisiunea o propunere: a nu se împărtăși acele organe ale noastre din ajutorul de stat, cari nu-și împlinesc datorințele cu conscienționsitate ba a se trage în cercetare disciplinară.

Cu ducerea îndeplinire a acestui conclus să se însărcineze consistoriul.

Dep. D. Manole: Se nu tot dăm însărcinări consistoriului. Ajunge dacă ne esprimăm dorința ca astfel de oameni să nu se împărtășească. Dreptul a trage în cercetare disciplinară pe cei ce nu-'și împlinesc datorința e asemenea al consistoriului.

Dep. Sim. Popescu: Să se accentueze anume că toți aceia cari nu-'și împlinesc datorințele se fie puși sub cercetare disciplinară. Numai o procedură energică ne poate asigura progresul.

Se primesce în fine propunerea dep. P. Cosma: se rămână punctul acesta cu totul afară din raport și să nu se facă nici o provisiune în privința aceasta, concreḑênd afacerea consistoriului.

La datele statistice din partea II a raportului scolar comisiunea propune că de oare ce încep și la noi a să separa din ce în ce scoalele de fetițe de cele de băeți să raporteze consitoriul pe viitoriu despre scoliie acestea separat. Se primesce.

La punctul 9 din partea a II-a referitoriu la datele despre catichisațiune comisiunea propune: consistoriul să se îngrijească, ca nu numai în scolele medii, ci și în cele primare să se provadă catichisarea.

Dep. A. Trombițaș. În raportul consistoriului nu s'a potut lua mai mult decât i s'a relatat acestuia.

Dep. Patița: E de dorit că catichisarea să se facă și în faptă; dar fără remunerare nici se va face nici va putea pretinde cine-va să se facă. Ar trebuì să ne îngrigim de remunerațiuni pentru catecheți. Lipsă de catecheți avem destulă, mai simțită în Aiud și în Blaj pe lângă scoalele din locurile acestea.

Dr. Petco: Terenul religios e unicul, care e chiemat a ne reserva eredităile strămoșesci. Să ne îngrigim de el, ca barem acolo unde toate puterile sûnt îndreptate în contra noastră biserica se poată întra la mijloc.

Dep. N. Popea: Esistă un conclus din anii trecuți, care prescrie a se împărtăși toți catecheții din ajutoriul de stat, ceea ce să și întêmplă.

În fine punêndu-se cestiunea la vot, să primesce propunerea comisiunei: consistoriul să insiste pe lângă aședarea de catecheți la toate scoalele primare unde sûnt și elevi de religiunea noastră, cu adausul dep. Patița: catecheții să fie după putință și remunerați.

Față de micimea salariilor învățătoresci o împregiurare care numai împedecă sucrescența în statul învățătoresc, ci tot odată apasă greu învățământul popular, comisiunea recomândă sinodului a dispune ca în comunele cu dotațiuni slabe învățătoresci să se solvească cele 5% după darea directă conform art. de lege 38 din anul 1868. Să primesce.

Comisiunea în general observă cu regret că consistoriul n'a satisfăcut dispositiunilor esistente visitând vre un asesor consistorial sau și referintele scolar scoalele noastre din Archidiecesă și propune a se însărcina consistoriul să o facă pe viitor.

D. A. Trombițaș. Ne fiind cuvêntul „regret“ basat și pre deplin motivat e de părere a se sterge.

Dep. Diamandi Manole: Să pare că unul din motivele, ce a condus pe consistoriu a nu face și în direcțiunea aceasta cele de lipsă e cruțarea cea prea mare a banilor de cari dispunem. Cruțarea e bună, nu e însă totdeauna folositoare. Noi trebue să ne nizuim a ne câștiga în prima linie un capital cultural; acesta ne garantează esistența. Să dăm deci spre scopuri culturale posibilul nostru, căci ni se va întoarce la timpul seu îndoit.

Dep. Patița. Am ḑis-o și cu altă ocasiune, că nu e de ajuns *un* referent, resp. inspector scolar pentru supraveghierea învățământului, de oarece unul nu poate ajunge preste tot locul de unde apoi urmează, că chiar acolo unde e necesitatea mai mare lipsesce intrevenirea inspectorului nostru la timp. Să se institue în 4 părți ale archidiecesei câte un subinspector de o cam dată ne remunerat și provḑut numai în casuri de intrevenire cu diurne și spese de călătorie.

Presidiul arată, că primindu-se propunerea dep. Patița s'ar crea un organism nou în biserica noastră neprovḑut în Statutul organic.

Dep. Dr. Pop. Visitarea se poate face și fără reflectarea tot numai la oameni din centru, din Sibiiu. Sûnt asesori consistoriali în afară; acestora încă se pot încredința visitațiunile, și astfel n'am avè lipsă a instituì subinspectori.

Punêndu-se cestiunea la vot să primesce propunerea comisiunei fără adausul „cu regret.“

*) Din informațiuni private noi scim că consistoriul din parteși a rênduit comisiune învestigatoare. R.

Din motivul că în multe părți ale archidiecesei se prefac scoalele noastre confesionale în scoale comunale să atragă atențiunea consistoriului asupră acelor părți; și fiindcă 7 scoale din protopresbiteratul Heghigului prefăcute în scoale comunale s'ar putè rescumpĕra cu o sumă de 500 fl. comisiunea propune a se vota suma aceasta pentru scoalele serace.

Dr. Petco: Sĕ recâștigăm un lucru cu bani nu mi s'ar părè chiar potrivit. Sciu din esperiență că din astfel de casuri s'a născut între consistoriul nostru și între organele statului conflicte, precum în comitatul Hunedioarei. Conflicte de aceste aduc mai multă stricăciune ca folos. N'aș fi de părere a se da îndemnitatea cerută consistoriului.

Dep. E. Brote: Sum contra propunerei comisiunei deși nu din motivul și vederile antevorbitoriului. Comisiunea cere 500 fl. pentru recâștigarea unor scoale periclitate. Consitoriului îi stau la dispositiune 2 mii de fl. votate de sinod și fiindcă nu arată că nu i-ar fi de ajuns suma aceasta, eu aș dice: consistoriul din banii ce-i are la dispositiune sĕ facă posibilul pentru recâștigarea scoalelor acelora.

Dep. Diam. Manole: Ar fi de prisos se mai votăm suma cerută de 500 fl., căci am votat la timpul sĕu suma ce am crezut că e de lipsă spre ajungerea scopurilor noastre. Și împregiurarea aceasta arată sgârcenia noastră. Consistoriul din suma ce a avut la dispositiune trebuia sĕ caute a delătura la timp pericolul, ce amenință scoalele noastre din Heghig. (Întrerumpere: Consistoriul n'a sciut de el) Rĕu destul! Apoi ce consistoriu e acela care nu scie ce se întêmplă în afară. Propun sĕ se i-a cu regret la cunoscință, că consistoriul n'a făcut posibilul spre delăturarea rĕului și din banii ce-i avè la dispositiune, și sĕ se însărcineze de nou a face cele de lipsă.

Dep. N. Cristea: A sĕ luà mĕsurile de lipsă ca scoalele noastre sĕ nu devină scoale comunale asta o aprob, nu pot aproba însĕ mĕsurile ce le pretinde propunerea comisiunei. Aș dorì ca punctul acesta din propunere sĕ se steargă.

Se primesce deci: din motiv că scoale confesionale se prefac în scoale comunale sĕ se atragă atențiunea consistoriului asupra scoalelor acelora.

Cu aceste se încheie ședința a VI anunțându-se cea următoare pe Duminecă în 11 Aprilie la 11 oare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Aprile

Demisiunea lui Szlavy a provocat o literatură întreagă, se înțelege diaristică. Cestiunea demisionărei acesteia dela început n'a fost privită de cestiune personală, ci cestiune de principiu și cu deosebire în Ungaria s'a alarmat presa tuturor partidelor ca de un eveniment care amenință sistemul politic de astădi.

De unde deduc foile ungaresci amenințarea sistemului? Din presupunerea aproape unanimă că în cercurile normative din Viena partida militară ar fi isbutit aș înșușì rolul prim și că partida aceasta vrea sĕ organiseze provinciile ocupate milităresce, creând în Bosnia și Erțegovina o nouă graniță militară, după chipul și asemenarea celei disolvate. Diarele ungaresci considerând noua graniță militară *in spe* de un punct archimedic, care eventual s'ar putè întrebuința în contra Ungariei în favorul unei *Gesammtmonarchie*, perhorescează din toate puterile ideea aceasta și pune în perspectivă opositiunea până la estrem a tuturor partidelor parlamentare din Ungaria.

Modul de procedere este încă care nu lasă ca partidele parlamentare ungaresci sĕ fie unite. Unele încuviințând retragerea sau demisionarea lui Szlavy, recomândă lui Tisza sĕ stea la postul sĕu și de pe terenul parlamentariu ce-l are se facă front tentațiunilor ce vor emana dela partida militară, chiar și când Ungaria nu ar fi spriginită de Cislaitania. Atitudinea aceasta o recomândă foile guvernamentale. Opositiunea încuviințează și ea retragerea sau demisionare lui Szlavy. Pretinde însĕ sĕ se retragă și Tisza și așa sĕ se încerce opositiunea ung. până la estrem.

În ce sĕ se cuprindă opositiunea? ne spune „P. Ll.“: întru a pretinde ca Austro-Ungaria sĕ evacueze provinciile ocupate.

„Narodni Listy“ din Praga scrie: Retragerea lui Szlavy este signalul conflictului cu Ungaria. Stăm înaintea unei gâcituri noue și nimenea nu scie ce va propune acest sfinx al situațiinei politice. Până acum totdeauna a fost așa, că fie care cestiune de feliul acesta a fost resolvită în favorul Ungariei. — Dacă resolvirea conflictului va fi și de astădată favorabilă Ungariei, nu poate sci nimenea. Causele care vorbesc contra, sûnt interesele comerciale politice ale Cislaitaniei și Germaniei. Aceste sûnt atât de importante încât a recede dela dênsele față cu Ungaria este imposibil. Și dacă totuși Ungaria ar cerca sĕ paraliseze direcțiunea politică austro germână în orient, s'ar apuca de o luptă foarte grea și fără de perspectivă de vre un resultat.

Caracteristic este că contele Desewffy, căpitanul districtual din Seraievo, fu tocmai acum ridicat din post și înlocuit de secretariul guvernial Cuculievici.

În același timp când planează cestiunea demisionărei lui Szlavy încărcată cu urmări cari aḑi nu se pot calcula, „Wiener Allg. Ztg.“ publică o declarațiune a lui Fischhof, unul dintre veteranii austriaci ai mișcărilor din 1848. Declarațiunea aceasta neputâudu-o publica astădi, *doar* o vom putè publica în alt numĕr. Ea are în timpul de față însemnătate deosebită, odată că din ea transpiră o voință serioasă de a face plăcută esistența națiunalităților în Austria și de alta, cè declarațiunea se publică într'un organ cum este „W. Allg. Ztg.“

Dieta Ungariei s'a redeschis în 29 Aprile n. pentruca se lucre până pela mijlocul lunei când se va închide sesiunea presentă.

Dela Bucuresci s'a telegrafat la „N. fr. Pr.“ ca în 15/27 Aprile trimisul francez a transpus ministrului român de esterne proiectul Barrère în cestiunea dunăreană. În cercurile politice se privesce proiectul ca neacceptabil pentru România. Indignațiunea generală este îndreptată acum mai mult în contra Franciei. În 17 l. c. avè sĕ se desbată proiectul într'un consiliu de ministri.

În 15/27 l. c. s'a deschis parlamentul Germaniei fără multe ceremonii. Dl Bŏttcher a cetit cuvêntul de tron, care este foarte conciliant și arată că coroana voiesce sĕ încungiure conflictul în cestiunea monopolului tabacului. Încât pentru pacea europeană cuvêntul de tron este foarte cu precauțiune, așa încât resultatul celor dise în cuvêntul de tron se poate resuma în cuvintele, că de nu se va turbura lumea din vre o parte, vom avè pace.

În Rusia țarul se pregătesce de încoronare. Sûnt învitați până acum principele de coroană al Germaniei, Regele Svediei, al Daniei, României, Greciei, Serbiei și alți principi. Într'aceea prigonirile Jidovilor sûnt mari și guvernul rusesc nu face nimica spre ai apăra, eară unde organele guvernului întrevin, sosesc totdeuna prea târdiu.

Cu toată iubirea netăgăduită dice „Alegătoriul“ de care regele Umberto se bucură înaintea poporului sĕu, — ideile republicane frĕmênta multe din provinciile Italiei și au prins pe alocurea rădăcină adêncă. Din provincia Romagna se scrie bunăoară diarului „Opinione:“

„Aproape în toate comunele provinciei noastre esistă secte sau societăți internaționale și republicane, în cari se inrolează băeți de câte 15—16 ani, se inspiră de principiele lor, se inficiază cu teorii revoluționare și distructoare și se transformă astfel în rĕi cetățeni.

„În mai multe orașe și localități esistă un așeḑêmânt, care poartă toate semnele unei instituții publice, îngăduită de guvern și căreia pe airea primăriile ei dau gratis localități, în cari sĕ 'și ție adunările. Aceasta e „Scoala Mazzini.“ În aceste scoale profesori cunoscuți predică despre drepturile cetățeanului,“ atacă cu violență instituținnile esistente, apun că monarchia a ajuns la punctul de a spune în mod pacĭnic și promit poporațiunii neștiutoare și uimite o nouă eră de libertate socială, triumful claselor desmoștenite, un viitor de pace și prosperitate, întocmai ca și când Italia s'ar găsi în rĕsboiu și sclăvie.

„La aceste conferențe asistă în totdeauna câte un representat al forței publice, care nu grăesce nici odată un cuvênt de desaprobare pentru aceste întreprinderi, astfel încât poporul a ajuns la convingerea, că guvernul este neputincios și că numai e în stare sĕ mențină respectul de el și respectul de legi.“

„Ba în Romagna au ajuns lucrurile deja atât de departe, încât nu se mai simt sigure nici organele forței publice. Ḑilele acestea au fost omorîți doi gendarmi, fără sĕ se poată da de urma omorîtorilor. Acest omor pare a fi numai un reînceput al crimelor ce se sevêrșiau câți-va ani înainte sistematic, contra suprefecților, judecătorilor etc.“ — Astfel, până și ḑiare din stânga cer guvernului sĕ ia mĕsuri energice spre a pune odată capĕt acestor escese și a reîntemeia autoritatea statului, colo unde doctrine perverse au isbutit sĕ o clătine într'un grad atât de primeḑios!

Cine n'a vĕḑut granițele resăritene ale Franciei dela 1870 nu le mai recunoasce astădi. Astfel s'a schimbat fața acelor încântătoare posiții ce se întind de a lungul riurilor Mosel și Meusa. Uriașele fortificații esecutate de corpul de geniu frances, le-a dat un caracter cu totul altul.

Pădurile și viile cari impenau colinele cele mai înalte, sûnt tăiate. În locul lor astădi nu se zăresc decât șanțuri retranșate și parapete. Punctele cele mai importante, pe lângă cari sûnt grupate toate cele alalte fortificări, sûnt orașele Toul și Verdun. — Orașul Toul cu cele șiase forturi a devenit fortăreața cea mai puternică a Franciei din spre Germania este un centru de arme care poate rivalisa cu Strasburg și Metz. El dominează toată valea Moselei și calea ce duce dela Paris la Strasburg.

Al doilea punct de căpetenie, Verdun, are șepte forturi puternice. Fortificațiunile a la Vauban cari îl impresuraseră până la 1870 și cari îl putuseră atunci atât de puțin apera, încât ulanii prusiani se putuseră arunca încă în prima noapte până lă porțile orașului și se bată la ele — sûnt distruse și înlocuite cu întăriri moderne. Fortul cel mai înalt dela Verdun se găsesce pe o colină înaltă de 347 metri. Tot aceasta dominează valea Meusei și drumurile de fer ce duc spre Metz.

Între Verdum și Toul, și afară de ele sûnt construite la distanțe potrivite alte forturi și toate sûnt legate între sine sau prin drumuri de fer sau prin șosele militare. Călĕtorind prin aceste ținuturi creḑi că te găsesci întrun lagăr întărit.

Uu resboiu ofensiv al Franciei în contra Germaniei nu se scie ce resultat ar putea avè. În defensivă ea este însĕ atât de fortificată, încât poate ascepta cu linisce și siguranță ori-ce atac al inimicului de peste Vosgi.

La cestiunea dunăreană.

Privitoriu la cestiunea aceasta „Romanul“ de Sâmbătă dă următoarea revistă de ḑiare:

„Agenția Havas“ ne-a comunicat mai în ḑilele trecute următoriul estras dintr'un articol al foii „Journal de St. Petersbourg“ în privința propunerii Barrière:

Această propunere însemnează negreșit un pas mai mult pe calea înțelegerii amicale, și putem sĕ ne felicităm că puterile au întrat pe această cale. Trebuie însĕ ca acum ea sĕ fie esaminată din punctul de vedere al drepturilor și intereselor Statelor țĕrmurene, care nu pot fi espuse sĕ sufere din causa înțelegerii europene, la care au făcut apel spre a protege.

După ce „Neue freie Presse“, reproduce aceste rênduri, adauge apoi următoarele:

Am spus deja că aceste cuvinte par a fi dictate de sforțarea Rusiei dea se arĕta earăși ca protectoare a Statelor țĕrmurene. De fapt, aflăm că Rusia ar fi făcênd mină de a se pune față cu proiectul Barrière, în punctul de vedere al României și se sprijine cererea acesteia, ca fie-care Stat țĕrmurean sĕ numească, pe întinderea lui, pe funcționarii însărcinați cu esecutarea regulamentelor. Trebue sĕ asceptăm însĕ spre a vedea dacă Rusia voesce a face acestă reservă chiar în respunsul pe care 'l va da la comunicarea propunerii Barrère; eventual se poate ascepta cu îngrigire dacă ea se va supuue maiorității din comisiunea dunăreană.

„Kreuzzeitung“, vorbind despre legătura ce se crede că ar fi esistând între atacurile violinți ale ḑiarelor române contra arangiamentului în cestiunea dunăreană și cuvintele cu multe înțelesuri scrise de „Journal de St. Petersburg“ asupra propunerii Barrère, ḑice că numai atunci se va putea spune cu otărîre dacă esistă sau nu o legătură, când se vor cunoasce intențiunile ambelor părți. „Totuși, adauge „Kreuzzeitung“, nu se poate tăgăduì că mulți, cari la numirea dlui Giers priveau relațiunile ca foarte pacinice, au început acum sĕ se arete din nou îngrigiați, poate și din causa că se asceptau la o mulțime de schimbări în persoane, schimbări care nu erau poate justificate.“

În fine o telegramă din Berlin, cu data de 25 Aprile și publicată de „Neue freie Presse“, anunță următoarele:

În privința cestiunii dunărene se vorbesce din isvor sigur, că Rusia a dorit la început sĕ fie representată în comisiunea Statelor țĕrmurene. Se crede însĕ că în cele din urmă ea tot nu se va despărți de Europa.

Tot în privința cestiunii dunărene se scrie următoarele din Berlin, cu data de 22 Aprile cătră „l' Independence belge“:

Acum poate sĕ-și dea cineva samă despre versiunile contradictorii, provocate în aceste ḑile din urmă de cestiunea dunării. „Jurnalul de St. Petersburg“ sosit astădi la Berlin, conține o notă oficioasă, îndreptată în special contra, Memorialului diplomatica din Paris, după care toate puterile ar fi aderat deja la propunerea francesă. Ḑiarul rus ḑice că această informațiune este prea grăbită față cu realitatea, căci guvernele n'au primit încă comunicarea oficială despre propunerea francesă, și n'a putut sĕ se pronunțe încă în această privință.

Scirile dintr'o bună sorginte pe cari am putut sĕ le culeg aici, nu fac sĕ se presente în adevĕr de cât numai o aderare în principiu a propunerei de care este vorba, ceea ce nu înlătură oare care schimbări ce sûnt a se discuta în urmă.

În ceea ce privesce comunicarea propunerii, se crede că ambasadorii puterilor de la Paris au încunosciinţat pe guvernele lor respective despre această propunere, într'un mod oficios şi confidenţial. Comunicarea oficială din partea guvernului frances se asceaptă în fiecare ḑi.

Sus ḑisa notă oficioasă rusă, transmisă de telegraf a dat nascere la sgomotul că Rusia ar voì se combată înfinţarea unei comisiuni riverane micste — a cărei supraveghere ar trebuì sĕ se eserciteze dela Porţile-de-fer până la Galaţi — pentru a înlocuì cu o comisiune riverană propriu ḑisă, în care se între şi Rusia ca una ce are interese la Dunărea-de-jos. Este îndoeală însĕ că d: de Giers se voiască a inaugura esecutarea programei sale pacifice printr'o asemenea opositiune, care ar putè se destepte aceeaşi mişcare în România.

Se poate crede că în comisiunea europeană, se va discuta şi adopta mai întâiu prelungirea propriului sĕu mandat care espiră anul viitor, apoi propunerea francesă privitoare la comisiunea riverană micstă. Am veḑut confirmânduse că într'unirea comisiunei europene este amânată până la 10 Maiu. Până atunci guvernele vor căuta, fără îndoeală sĕ se înţeleagă între ele şi cu România.

Amicii Românilor.

Sub titlul acesta aflăm în „Râmnicul“ următoarele:

În numĕrul ḑiarului „societăţi voluntarilor dela 1870 — 1871“ ce ne a sosit astăḑi Mercuri, găsim admisiunea, ca membri perpetuali a DD. Alex. A. Plagino, C. I. Ghika, Lăpuşneanu şi majorul A. Amasescu şi fiind că vorbim de această societate de ajutor mutual ce cuprinde în sinul ei — grupul României — o mulţime de Români distinşi din societate, avênd ca preşedinte de onoare pe concetăţeanul nostru d-nu C. C. Datculescu, credem că facem plăcere lectorilor nostri, reproducênd un articol, relativ la România, pe care 'l găsim în numerul de care am vorbit mai sus, atrăgênd atenţiunea asupra lui, fiind făcut de un amic al causei noastre...

Dl Farcy este foarte cunoscut pentru marele interes şi iubirea ce are pentru România. Simpatia ce arată pentru această ţeară a orientului, 'i-au câştigat stima şi recunoscinţa coloniei române, stabilită în Paris şi care e destul de numĕroasă; de aceea e foarte natural a vedea în sala din Bulevardul Capucinilor, un numĕr mare de străini aplaudând cu entusiasm discursurile pline de convicţiune şi de inimă, a conferenţiarului.

Un lucru pe care începênd, dl Camille Farcy îl deplânge, este îngratitudinea Francesului, care fiind în peregrinaţii în ţĕri străine, nu scie sĕ respundă la cordiala ospitalitate ce i se dă, nici nu vrea sĕ bage în seamă, toate probele de amicie ce i sĕ prodigă lui, şi patriei sale. Se poate da un esemplu de aceasta considerând aceea ce se face chiar şi către România. Eată un stat ḑice dl Farcy, a cărui aspiraţiune sûnt cu totul franceze; care a împrumutat Franciei constituţiuuele, obiceiurile, moravurile şi chiar modurile sale de administraţiune; eată o ţeară, care în fie care an, ne trimite copii sĕi şi ne încredinţeaza instrucţiunea, educaţiunea, şi formarea lor, eată o naţiune care în nici o circonstanţă. n'a perdut ocasiunea de a da probe de interesul cel mai viu: sĕ'şi amintească fie care ceea ce s'a petrecut în 1870, când era resboiul cu Prusia. Ei bine! cine se ocupă acì cu România, cine se arată către dênsa cu recunoscinţă, cine e simţitor la probele de simpatie ce dă? Şi cu toate acestea, este vr'un stat mai demn de a atrage privirile mai mult chiar de a escita admiraţiunea?

Sûnt cinciḑeci ani abia, putem sĕ luăm de martor pe mareşalul de Moltke, şi sĕ cităm relaţtunile ce ne dă din unul din voiajurile sale, România era o ţeară puţin civilisată, astăḑi este singura parte a orientului care posedă bine civilisaţiunea. Sĕ se compare cu dênsa Bulgaria şi Serbia! Bucurescii au stabilimente de primul ordin pe care Parisul cu drept, ar putè sĕ le invidieze şi care nu sûnt înferioare nici hotelurilor celor mai lucsoase, nici cafenelelor celor mai renumite. Stradele acestui oraş sûnt largi şi bine ţinute. Aerul poate circula liber, ceea ce se numesce civilisaţiunea modernă, în un cuvênt, curge în mare curent. Această civilisaţiune aşa de rapidă, aşa de minunată, cine a făcut o sĕ se nască cine i-a dat avêntul?

Dl Camille Farcy, a indicat-o foarte bine în frumoasa sa conferenţă: este suflarea de patriotism arḑĕtor, care animă acest popol generos.

Nici o naţiune nu posedă mai mult amorul de patrie, care sĕ găseşte în totul la dênsa. Poeţii sĕ'i escaltă, îl celebrează în verşurile cele mai frumoase, în care forţa şi energia 'l dispută sentimentului. Aceste aspiraţiuni către tot ce e frumos, către tot ce e nobil şi mare, au atras România către Francia, şi au escitat admiraţiunea pentru ţeara noastră.

Aceasta opiniune a d-lui de Farcy, este dreaptă şi adevĕrată. Am putut constata făptul înşine, e acum cât-va timp, în un voiaj ce am făcut atunci, în Austria şi Ungaria; o întîmplare fericită ne dădu ca companion de drum dela Viena până la Paris un tiner Român, acompaniat de nevasta sa, care venea acì spre a'şi termina studiele sale de drept ce le avea începute, şi pentru a 'şi căpăta titlul.

A spune, frumoasele sentimente ce fură exprimate de acel tiner în cele trei-ḑeci şi şase ore ce am petrecut împreună; a spune toate probele de ataşament pentru patria sa gândirile bine-voitoare ce ne ecsprima pentru Francia, ar fi cu totul imposibil. Eram emoţionaţi, ascultând acele cuvinte aşa de frumoase, atât de delicat şi cu pasiune exprimate, şi am conservat cel mai dulce şi plăcut suvenir.

Dl. Farcy a trecut iute în vedere instituţiunile Franciei, El, ne a arătat acest Stat împrumuţând legile sale Codului Napoleon, al nostru şi conservând redacţia sa primitivă, — în România s'a manţinut titlu de divorţ — regulând organisaţiunea actuală, — există acolo o armată teritorială, care servesce patria sa la patru septămâni una avênd o funcţionare administrativă, în totul conformă acelei ce noi am adoptat imiţîndune până şi în clasificaţiunea drumurilor şi căilor şi în serviciul seu de poduri şi şosele: în un cuvânt a întrodus în obiceiurile sale personale, toate moravurile francese.

Apoi, Dl. Farcy, a făcut sĕ reeasă injustiţia puterilor care au semnat în ceea ce priveşte România, tratatul dela Berlin, acel tratat în adever a schimbat cu totul rolurile, dând celor învinşi avantagiurile pe care învingătorii singuri, au dreptul de a le avea.

Ast-fel România, s'a vĕḑut deposedată de Basarabia, nu primind ca compensatie decât Dobrogea, pământul cel mai sterp, cel mai ingrat, şi cel mai barbar, a cărei populaţiune, în mare parte streini i scotocesc mii de griji şi necazuri. România a protestat contra acestei nedreptăţi? Ea a primit'o cu curagiu! s'a pus pe lucru, şi a întreprins de a civilisa acea localitate ce i s'a dat. Astăḑi, ea continuă cu activitate datoria ce a început, şi pe care o urmează fără întrerupere.

Dl. Farcy ne mai arată încă terminând, sub diferite chipuri, proprii a o face sĕ valoreze, această naţiune, pe care vrea s'o faca a fi stimată şi iubită de auḑitorii sei. Conferenţa sa este salutată cu aplause intusiaste, şi obţine cel mai legitim succes.

Varietăţi.

* (Statua redeşteptătorului Românismului.) George Lazar cetim în ḑiarele din România, s'a hotărît să se ridice. Guvernul a înscris în Buget jumĕtate banii trebuincioşi, cealaltă sumă se va aduna prin subscripţiuni.

* (Himen). Duminecă au celebrat în biserica de aici din cetate cununiile dle lor dl Pavel Faşie jude reg. ung. în comitatul Bihorului cu d-ra Catarina Roman din Mediesi. Celebrarea şi festivităţile ospĕţului au fost splendide.

* (Personalia.) Mercuri după ameaḑi d. baron de Mayer, trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar al impĕratului rege austro ungar, a fost primit de M. S. Regele în audienţă oficială.

D. Mayr a remis Regelui României scrisorile sale acreditive.

* (Mulţămită publică.) Ni se trimite spre publicare: Mult Stimatul Domn Michail Orbonaş advocatul fostilor coloni din comuna G. Hodac în procesul ce l'au portat în un şir lung de ani cu Erariul regesc din Gurghiu în causa segregărei de păşuni şi păduri după finirea acelui proces cu resultat favoritoriu pentru fostii coloni, Duminecă în 23 Aprilie a. c. venind în comună spre a se conţelege despre competenţele advocaţiali ce sûnt a i se solvì în causa amentită pre carea cu multe fatigii şi cu mare interes a apărat, — din competenţiele advocaţiali reduse la rogarea fostilor coloni la una sumă destul de modestă a avut generositatea de a dona în favoarea scoalelor române confesionale gr. or. şi gr. cat. din loc câte 100 fl. v. a. la olaltă adecă frumoasa sumă de 200 fl. v. a.

Pentru acest sacrificiu binevenit şi bineprimit pre altariul culturei naţionale, pentru aceasta nobilă faptă îndeplinită spre promovarea causei scolare confesionale, ce reclamă ajutoriul posibil dela toţi fii devotaţi ai naţiunei, subscrişii în numele comitetelor scolarie de ambe confesiunile precum şi în numele întregei comune G. Hodac ne tienem de prea plăcută datorinţă prin aceasta a esprima şi aduce generosului, binefăcătoriu cea mai cordială şi călduroasă mulţumită publică.

G. Hodac în 28 Aprile 1882.

Iosif Brancovean m. p.,
protop. on. şi adm. parochial.
Alecsandru Ternavean m. p.,
preot gr. cat. în Hodoc.

* (O crimă misterioasă pe Dunăre.) Ni se comunică din Bulgaria că în apropiere de Siştov, pe malul Dunărei, s'a descoperit, adus şi depus pe nisìpul malurilor de valurile rîului un cadavru, ale cărui picioare şi mâni sûnt legate cu frînghia. Cadavrul care de sigur a stat în apă vro 10 ḑile se află în stare de descompunere, hainele cu care este îmbrăcat se compune dintr'o redingotă ungurească, din pantaloni de postav albastru, vîrîţi în cisme mari ungaresci, în busunariul stâng al vestei s'a găsit un ciasornic de argint atîrnat de un lanţ veneţian de aur, în redingotă s'a mai găsit un portofoliu cu trei bancnote austro-ungare, una în valoare de 10 fl. şi alta in valoare de 5 fl. Cadavrul are înfăţişare de om tinĕr ca de vr'o 25 ani, pe têmpla stângă în apropiere de ochiu sĕ află o rană foarte superficală însĕ, după opinia doctorului local nu putea se ocasioneze moartea. Fringhiele însĕ cu care erau legate picioarele şi mânile cadavrului denotă cu evidenţă o crimă, care de sigur că nu se va putea descoperì fiind că cadavrul a călătorit mare cale şi cine scie de unde a sosit tocmai aproape de Şistov.

* (Esposiţiune.) În Roma se pregătesce pentru acest an o esposiţiune internaţională. Şi fiindcă vorbim de esposiţini vom semnala după „le Journal d'agriculture pratique“ de la 13 Aprilie că din Maiu până în Octomvre anul viitor, va avè locul la Amsterdam o esposiţiune de produsuri coloniale şi de toate obiectele de esportaţiune generală. Se va primì obiectele de artă, animalele, florile, fructele şi toate lucrurile de industrie din toată lumea.

* Ḑiarele din Bucuresci dau noutatea sosirei în România prin Iuniu, principele de Gales, mostenitoriul Engliterei.

* Conferinţa d-lui Titu Maiorescu în folosul incendiaţilor din România scoţênduse cheltuelile, a produs suma de 1272 lei.

* (Comisiunea pentru încuragiarea industriei casnice naţionale în România.) Se vor instala, scrie „Alegătorul“, pe la chinoviile de ambe sexe, în trei regiuni ale ţĕrei: România mare, Moldova şi România mică, câte şease stabilimente, ca şcoale normale industriale pentru desvoltarea si fabricarea ţesĕturilor, impletiturilor şi resuciturilor; ear' la asilul Elena un stabiliment complet în care sĕ se înveţe fabricarea tuturor acestora.

Pentru început, spre a se putea esercita un control mai serios şi mai bine calculat, se va face instalarea la monăstirile cele mai apropiate de Bucuresci, începênd de o cam dată cu industria ţesăturilor, împletiturilor, torsăturilor şi resuciturilor precum urmează:

1. La Ghighiu se va înfiinţa o fabrică pentru materiile de lănĕrie groasă pentcu populaţia rurală, abagerie, păturі plocate şi altele.

2. La Căldăruşani o fabrică pentru postavuri groase, care sĕ alimentre armata; gardele, chinoviile şi cele lalte corpuri civile.

3. La Cernica o fabrică de postavuri şi diferite materii supţiri de lână pentru îmbrăcămintea mai elegantă barbătească a tuturor claselor.

4. La Pasărea o fabrică de diferite materii subţiri de lănuri pentru îmbrăcămintea femeiască.

5. La Ţigănesci o fabrică de pânzărie groasă şi subţire de cânepă pentru îmbrăcămintea şi alimentarea tuturor necesariilor ori-căror corpuri militare, civile în parte, şi tuturor familiilor în genere.

6 La Cioroğărla o fabrică de mătăsuri pentru ţĕsături, torsături şi împletituri.

7. La Asilul Elena se va învĕţa fabricaţiunea tuturor materiilor conţinute în cele şase articole de mai sus.

Afară de acestea la unul din penitenciare, pe lângă fabricarea numai a pânzelor groase, se vor mai fabrica şi toate obiectele impletite, toarse şi resucite.

Acestea stabilimenta, servind ca modele, după dînsele se vor înfiinţa tot atâtea în Moldova, tot atâtea în România mică şi chiar Dobrogea, toate tot cu această destinaţiă.

Treptat, după localităţi, se vor înfiinţa stabilimente îndustriale şi pe la cele-lalte chinovii de ambe sexe ale ţĕrii pentru altă natură de îndustrii.

Mitropolitanele şi Episcopatele, constituite în societăţi de economie industrială, vor avea în reşedinţa lor pe lângă seminarie şi ateliare industriale, începênd dela materia primă şi mergênd până la cea mai perfectă stare de confecţiune a tuturor obiectelor ce se pot fabrica ori manufactura de materie primă avênd şi câte un atelier de pălării.

În aceleaşi condiţluni se vor desvolta şi scoalele normale de ambele secse.

Tinctureria (boiangeria) prefecționată trebuie și dênsa să joace unul din rolurile principale.

* În Francia pe când guvernul republican se întăresce pre când diferitele nuanțe de intransigenți se organisează, bonapartistii odinioară așa de puternici se retrag se desbină și stau neuniți. Astfel actualmente cetind jurnalele lor Le „Pays“, le „Petit caporal“ și le „Napoleon“ nu veți decât o ceartă, o îmvălmășală ce nu o mai pricepi. Unii voesc pe Victor împĕrat, altul pe tatăseu Jerome și nici unii nu se gândesc la vorbele lui Napoleon al III-lea cele avem în memoria și care sûnt acestea:

Mergênd (Regilor) în capul ideilor secolului vostru, aceste idei vĕ urmăresce și vĕ susțin.

Mergênd în urma lor ele vĕ tîrâsc.

Mergênd în potriva lor, ele vĕ rĕstoarnă.

Academia română.

Insciințare.

După decisiunile luate de Academia română, în sesiunile de până la anul 1882, concursele propuse de Academiă sûnt cele următoare:

I. *Premiul Năsturel-Herescu* de 4,000 lei Seria *B)*, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie — Aprilie 1883, unei cărți scrise în limba română cu conținut de ori-ce natură, care sa va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvre 1882.

II. *Premiul statului Heliade-Rădulescu* de 5,000 lei se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie, Aprile 1883, unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvre 1882.

NB. Concurenții la acestea premii vor binevoi a trimite la cancelaria Academiei române în Bucuresci — Palatul universității — operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp acì însemnate, în câte douĕ-spre-ḑece exemplare, până la 31 Decemvre 1882.

III. *Marele premiu Năsturel-Herescu* din Seria *B)*, în sumă 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie, Aprile 1885, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1881 până la 31 Decemvre 1884.

NB. În privința premiilor „*Năsturel Herescu*“ de sub Nr. I și III, se pun în cunosciința publicului următoarele dispositiuni din codicilele reposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu:

„*B. Premie pentru opere publicate.*

„În tot anul Societatea Acade„mică Română va avea a premia, din „veniturile fondului „Năsturel“ o carte „tipărită originală în limba română, „care se va socotì de către Societate „ca cea mai bună publicațiune apărută „în cursul anului.

„Aceste premie vor fi de doue „specie:

„1. În trei ani consecutivi, de a „rêndul, se va decerne câte un pre„miu de patru mii lei. No. 4000 L „n. *minimum*, la cea mai bună carte „apărută în cursul anului espirat;

„2. Iară în al patrulea an, se va „decerne câte un premiu fix de lei „12,000, carele se va numì *Marele „premiu Nuturel*, operei, care va fi ju„decată ca publicațiunea de căpetenie „ce va fi apărut în cursul celor patru „ani precedenți. Acest premiu nu se „va decerne unei lucrări, care va fi „obținut deja unul dintre premiele „anuale, de cât defalcând dintrânsul „valoarea premiului precedent.

„Operele care se vor recompensa „cu această a doua serie de premie, „vor tracta cu preferință despre ma„teriele următoare:

„*a.* Scrieri serioase de istoria și „sciințele accesorii ale istoriei, prefe„rindu-se cele atingătoare de istoria „țĕrilor române:

„*b.* Scrieri de Religiunea ortodoxă, „de Morală practică și de Filosofie;

„*c.* Scrieri de Scințe politice și de Economia socială;

„*d.* Tractate originali despre Sci„ințe esacte;

„*e.* Scrieri enciclopedice, precum Dicționare de istoriă și geografiie în „cari sĕ între și istoria și geografia „României; Dicționare generale sau „parțiale de sciințe esacte, de arți și „miserii de administrația și jurispru„dețĕ și alte asemeni lucrări utile și bine întocmite;

„*f.* Cărți didactice de o valoare „însemnată ca metod și ca cuprins;

„*g.* Dicționare limbistice în limba „românească, mai ales pentru limbele „antice și orientale, adecă limba la„tină, elenă, sanscriță, ebraică, arabă, turcă, slovana vechie, și altele:

„*h.* Publicațiuni și lucrări artis„tice de o valoare serioasă, adecă re„lative la arțile plastice, architectură „pictură, gravură și chiar opore mu„sicale serioase, pe cari acestea toate „Societatea Academică română le va „apreția atunci când 'și va întinde ac„tivitatea ei și asupra tuturor mate„rielor de Bele-Arți;

„*i.* Scrieri de pură literatură „română, în prosă și în versuri, precum poeme, drame și comedii seri„oase, — mai ales subiecte naționale „— și orice alte opere de inaltă lite„ratură. Acestora mai cu samă așĭ „dori sĕ se acorde *Marele*, „*Premiu „Năsturel*“, când vor fi judecate ca „având uu merit cu totul superior, spre „a se da ast-fel o încuragiare mai puter„ică desvoltării literaturei naționale.“

La acestea se mai adaug următoarele dispositiuni luate de Societatea Academică:

1. La concursurile acestor premii se pot presenta și opuri preînnoite în nouĕ edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în vieață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbi străine sûnt escluse dela concurs; se va face însĕ escepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci, vor constitui adevĕrate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anexarea de elucidări și de note sciințifice, cu totul proprie traducĕtorului, 'și vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale sau cu cele tipărite în inițiativa și cu spesele ei, nu pot întra la concurs pentru premiele Năsturel din seria B.

4. Premiele Năsturel dìn seria B, se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părții unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune însĕ ca această parte sĕ fie de valoarea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple făscioare, (minimum 40 pag. format în 8°, garmond.)

5. Premiarea unei părți a unui opt la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor putè fi admise la concursul cărților tipărite, ear' autorii lor, spre a primì premiele acordate, vor trebuì se justifice proprietatea lor.

IV. *Premiul Năsturel*, Seria A. de 5,000 de lei, se va acorda în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„*Istoria tipografiei la Români.*“

Întinderea lucrării va fi de 15—20 coale de tipar, în 8° ordinar cu litere *cicero*. Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi 31 Decemvre 1882.

V. *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertațiuni scrisă în limba română asupra următorului subiect:

Studiul asupra agriculturei, industriei și comerciului în România“.

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramure de producțiune și despre mijloacele de ale ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în seculii 17, 18 și 19 va precede acestui studiu. Studiul va fi făcut din punctul de vedere economic și technic. Manuscrisul trebuie se cuprindă materiă pentru cel puțin 300—400 pagine de tipar în 8° *garmond*. Terminul presentării manuscriselor la conrurs va fi până la 31 Decemvre 1882.

VI. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza* de 4,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următoriului subiect.

„*Istoria Românilor în Dacia Traiană dela Aurelian pără la fundarea principatelor Moldova și Țeara-Românească*“.

Întinderea operatului va fi de 20 coale de tipar în 4° mic sau 8° ordidinar, cu litere *cicero*. Terminul presentării manuscriselor va fi 31 Decemvre 1882.

Manuscrisele relative la premiele sub Nrii IV, V și VI se vor presenta anonime, purtând o devisă care va fi reprodusa pe un plic sigilat conținêd numele concurentelui.

Academia 'și reservă dreptul de a tipărì în publicațiunile sale disertațiunea ce se va premia.

VII. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru desvoltarea învĕțămêntului public*, în sumă de lei 1,500, se va decerne în sesiunea generală din primăveara anului 1883, celei mai bune cărți didactice în limba română din câte se vor fi tipărit cu începere dela 1 Iulie 1879 până la 31 Decemvre 1882. Această dată este și terminul estrem al depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs.

Loterie.

Sâmbătă 29 Aprilie n. 1882.

Budapesta: 27 48 47 19 43

Bursa de Viena și Pesta

Din 27 Aprilie 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.75	119.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.25	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	110.75	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	—.—	95.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	99.25	99.40
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.—	98.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	97.75	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	97.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	98.25	98.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.—	96.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.80
Datorie de stat în argint . . .	77.25	77.50
Renta de aur austriacă	94.—	96.25
Sorți de stat dela 1860 . .	130.50	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	825.—	826.—
Acțiuni de credit austr. . . .	825.—	347.90
Acțiuni de bancă de credit ung.	348.20	117.—
Sorți unguresci cu premii . . .	343.—	330.—
Sorți de regularea Tisei . . .	117.25	111.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.54	9.54
100 marce nemțesci	58.70	58.70
London (pe polița de trei luni) ·	120.10	120.50

Nr. 104 [63] 3—3

EDICT

Ioan George Moroie din Mociul inferior comitatul Făgărașului a părăsit cu necredință de trei ani de ḑile pe legiuita lui soție Ana nată Ioan Darie tot din Mociul inferior fără de a se sci locul unde se află și de mai trăiesce este prin aceasta citat cu scirea și încuviințarea măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie a. c. Nr. 3811/1881 B. ca în termin de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupra'i de soția lui.

Brașov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Branului, ca for matrimonial de I-ma instanță.

Nr. 139 1882 [62] 3—3

EDICT.

Maria născută Tănase, de religiunea greco orientală din Poplaca, comitatul Sibiiului, carea de trei ani au părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Coman Bârza, tot de acolo, fără a se scì ubicațiunea ei, prin aceasta se provoacă ca în termin de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfățișeze înaintea subsemnului scaun ppresbiteral ca formatrimonial de prima instanță, cari la din contra și înabsența ei se va decide procesul intentat contrai de către bărbatul ei.

Sibiiu 12 Ian. 1882

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului, ca for matrimonia de I. instanță.

Nr. 135 [64] 3—3

EDICT.

Dimitrie Dimitrie Rusu din Purcereni comitatul Brașovului a părăsit cu necredință mai de șease ani de ḑile pre legiuita sa soție Susana nata Vlad Pitiș tot din Porcăreni, fără de a se sci locul unde se află și de mai trăesce este prin aceasta cu scirea și încuviințat măritului consistoriu archidiecesan dto 11 Martie anul curent Nr. 3086/1881 B. citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră și în absența lui se va pertracta, și decide procesul divorțial intentat asupra'i de soția lui.

Brașov, 26 Martie 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului I al Brașovului ca for matrimonial de I-ma instanță.

Pentru sesonul de vară.

Au sosit din **Viena** la subscriscrisele **pălării** din cele mai alese pentru **doamne** și **copii**; ne rugăm pentru sucursul binevoitor al publicului. Comande din afară se efectuesc prompt.

Sibiiu 22 Aprilie 1882.

Sororile Wegmuth.

Strada Cisnădiei *Nr. 25.* Etagiul I.)

[63] 2—2

Redactor rĕspundĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Joi 22 Aprile (4 Maiu) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 47.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VII. (11 Aprile)

Se cetesce protocolul ședinței premergătoare și se verifică pe lûngă unele îndreptări propuse și acceptate în ceea ce privesce forma.

Înainte de a pâși la ordinea ḑilei să dă voie dep. Diamandi Manole a da cetire unei interpelațiuni adresate presidiului. Întroducerea, ce interpelantele a premis interpelațiunei sale e următoarea: Am dechiarat și cu această ocasiune că pe mine persoane nu mĕ preocupă și de aceea mĕ și ridic ori când a'și vedè atacată vaḑa și autonomia bisericei mele, sĕ sciu bine, că lucru în contra chiar celor mai de aproape prietini și rudenii. Motivul acesta mĕ îndreptățesce sĕ fac următoarea interpelațiune: (urmează cetirea interpelațiunei în cuprinsul cum o cunoascem din ḑiarul acesta Nr. 44.)

Presidiul: Așĭ fi în stare sĕ respund încă în ședința de aḑi la toate punctele din interpelațiunea d. dep. D. Manole, dar ca sĕ se poată lua la protocol respunsul ce-l voiu da îmi reserv dreptul a respunde în ședința procsimă.

Dep. Dr. N. Pop, face propunerea că până atunci până când se primesc la cursul clerical din Seminariul Andreian studenți cu VI. clase gimnasiale, o dispositiune provisorică, care în curênd va avè sau a se schimba sau a se declara de definitivă, sĕ se primească și studenții absolvenți de scoalele comerciale din Brașov. La scoalele numite sĕ primesc numai acei tineri, ce au percurs cu succes patru clase gimnasiale sau trei classe reale. Cursul acestor scoale e de trei ani. Crescerea ce o capetă tinerii în scoalele acestea ar pretinde aceeași considerare care sĕ dă absolventelui de a VII clasă gimnasială. Propunerea dep. Pop sĕ transpune comisiunei scolare.

Urmează o altă propunere a dep. I. Zacharie:

Din considerare că toate s'au scumpit în timpul din urmă, și că deputații estranei mai aduc pe lûngă alte și jertfa a chieltuì mult peste diurnul ce'l capătă, din considerare, că acesta atât e de mic încât nu corespunde cu vaḑa și demnitatea representanților bisericei noastre:

Sinodul sĕ concludă a se face în punctul duirnelor abatere dela §. 25 din regulamentul pentru afacerile interne, carele statoresce diurnele deputaților cu 3 fl. resp. a se modifica acest §. și pe basa acestei modificări a statorì diurnul pentru deputații din loc și de aici înainte cu 3 fl., ear pentru cei esterni cu 4 fl. v. a.

Propunĕtorul cere, a se privì propunerea sa de urgentă și a se pune numai decât la ordinea ḑilei, ceea-ce se și primesce.

O altă propunere a dep. R. Patița mai urmează înainte de a trece la ordinea ḑilei. Cu sesiunea presentă sĕ începe un period nou. Și de astădată au a se reconstituì, conform stat. org. cele două senate, cel scolar i cel epitropesc și a se alege un referent scolar salarisat. Fiindcă timpul e cam înaintat și pe mulți din deputații esterni i rechiamă acasă agendele ocupațiunilor lor ḑilnice sĕ se pună în ședința de mâne (luni, 12 Aprile) la ordinea ḑilei alegerile, ca sĕ se poată folosi de dreptul de alegere deputații toți. Lăsânduse alegerile pe ședința din urmă, vor fi alegătorii numai deputații sibieni.

Presidiul: Se nu precipităm cestiunea alegerilor, ca se nu preocupăm cestiunile, cari așteaptă a fi resolvite. Mai sûnt încă referade din comisiuni, cari trebue sĕ vină la ordinea ḑilei, până atunci se amânăm alegerile.

Sĕ nasce o discusiune la care iau parte mai toți deputații și în urma cărei-a propunerea dep. Patița se declară de urgentă și se decide a se pune în ședința de față la ordinea ḑilei.

Se pâșesce acum la ordinea ḑilei aducênd pe tapet propunerea făcută de dep. Zacharie în cestiunea diurnelor. Propunĕtorul mai adauge la motivarea propunerei sale numai, că nu o ar fi făcut, căci scie cum stăm în punctul banilor, dar împregiurarea a vedè pe deputații avisați tot la propriul buzunar l'a îndemnat a o face.

Dep. P. Cosma: Eu credeam că propunătoriul ar dorì ca deputaților Sibieni sĕ li se detragă diurnele ce le compete prin regulament și sĕ se dee esternilor; asta o mai înțelegeam, căci puteam cel puțin vorbì asupra unei propuneri stilisate în sensul acela. Asupra propunerei de față nu putem vorbì în merit, fiind cestiunea regulată în statutul organic, și nici nu se poate pune la ordinea ḑilei. Întâiu trebuie sĕ se modifice regulamentul, ceea ce s'ar putè face numai la cererea a două terțialități a deputaților și numai în sesiunea din urmă a periodului acesta de trei ani, de oare ce noi nu ne putem vota noue diurne, putem însĕ vota celor cari vor urma în periodul venitor. Fiind neadmisibilă propunerea sĕ se ia dela ordinea ḑilei.

Presidiul. Propunerea sĕ poate formula în sensul celor ḑise de d. deput. Cosma, și se poate presenta apoi de nou sinodului spre discutare.

Dr. Petco propune a sĕ da comisiunei budgetare. Sĕ primesce.

Se aduce la desbatere propunerea dep. R Patița referitoare la reconstruirea senatelor în conformitate cu prescrisele Statutului organic.

Propunĕtorul își motivează propunerea ḑicênd: Sĕ se facă acum alegerile, căci cătră finea sesiunei cei mai multi deputați aleargă pe la ale lor și nu pot concurge și ei cu votul lor la reconstruirea acelor corporațiuni, cărora le încredințăm esecutarea concluselor noastre. Alegerile sûnt de cea mai mare importanță, de aceea, lăsându-se totdeauna pe urmă, sĕ și dă ansă la plângeri unui-a și altui-a dintre deputați, cari necesitați cătră finea sesiunei a se îndepărta de Sibiiu, sĕ vĕd desbrăcați de ocasiunea de a'și da și ei consimțemêntul la alegere.

Dep. Diamandi Manole. În multe idei mĕ unesc cu dl dep. Patița, în punctul acesta însĕ nici decum. Dacă am primì noi propunerea dênsului ar însemna, că noi nu ne interesăm de nici un lucru așa de tare ca de alegeri. Eu cred că atât d. Patița cât și ceilalți dd. deputați nu vor decât a'și da cu cunoscință de causă votul la alegere. Aceasta o vom face numai după ce vom fi ascultat și desbătut rapoartele tuturor senatelor. Din motivul espus sum în contra propunerei dep. Patița, în ceea ce privesce ficsarea terminului de alegere a senatelor până când avem a desbate rapoarte consistoriale. Așĭ dorì însĕ și eu, că, îndată ce se vor termina rapoartele, sĕ se pună reconstruirea senatelor la ordinea ḑilei.

Dep. T. Gheaja. Și în sesiunea presentă s'a accentuat în diferite rênduri, că consistoriul archid. nu a satisfăcut așteptărilor sinodului într'un punct sau într'altul.

Cine poartă mai multă vină la împregiurarea aceasta decât însuși sinodul, căci acestui-a 'i compete alegerea, dela dênsul depinde a avè un consistoriu, care se satisfacă asteptările ori a nu avè. Sinodul nu a avut nici o dată ocasiune a pâși în punctul acesta așa după cum cere momentuositatea lui, căci, lăsânduse alegerea tot pe ḑilele din urmă, cei mai mulți deputați sĕ îndepărtau și se încredința afacerea aceasta mai numai deputaților Sibieni. Sûnt pentru propunerea d. dep. Patița.

Dep. D. Comșa. Sûnt în contra propunerei deputatului Patița chiar din incidentul îndepărtărei membrilor sinodali esterni. Pe mulți dintre acesti membrii îi ține în Sibiiu și astfel la sinod mai numai cestiunea alegerilor. Se sĕvêrșesce alegerea atunci lasă cei mai mulți deputați restul afacerilor sinodale sorței și pleacă. Și care e apoi soartea agendelor restante? Aceea, că se trece fuga peste ele, se aduc concluse nerealisabile, cari pentru a fi nimicite, răpesc mult din timpul cel scump și totodată măsurat al sesiunei viitoare.

Presidiul. Dacă am primì propunerea făcută de D. dep. Patița ni s'ar putè face imputarea că ne place a ne mărginì pe lângă cestiuni personale în agendele noastre

Încă în decursul discusiunei își revoacă dep. R. Patița propunerea, ce o făcuse.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei raportul comisiunei financiare. Raportor e dep. A. Trombitaș.

Raportul cosistoriului archidiecesan ca senat epitropesc pe anul 1880/81. De oarece raportul de față cuprinde toate momentele mai însemnate și necesare și e un esposeu chiar despre averea archidiecesană precum și despre agendele senatului epitropesc, comisiunea propune, fiind și tipărit și împărțit de timpuriu între deputați, a se primii de basă pentru desbaterea specială și a se aclude la protocolul sinodului.

Dep E. Brote e contra în ceea ce privisce acluderea raportului la protocol. Nu s'a aclus nici într'alți ani; afară de aceea e redigiat raportul de astădată întrun mod și estensiune neusitată până acum, cari cer a ne mai gândì în punctul acesta.

Dep. Cosma: Atâta e sigur, că raportul nu cuprinde lucruri cari nu le-am putè încredința publicității. N'ar sci deci cari ar putè fi reservele, din cari ar fi recomandabilă neacluderea raportului la protocol. Este pentru propunerea comisiunei.

Presidiul: Sûnt multe alte lucruri, cu cari nu ar trebuì sĕ eșim în publicitate. Raportul de față sigur nu e de felul acelora.

Sĕ nu decidem acum asupra acluderei sau neacluderei, ci se o amânăm până ce vom finì cu desbaterea specială, atunci vom fi mai îndreptățiți a ne pronunța în punctul acesta.

Dep. Diamandi Manole: Eu sum în contra propunerei comisiunei, nu doar din motivul, că raportul ar conținè lucruri cu cari n'am putè eșì în publicitate, ci fiindcă e fără scop acluderea.

Cuprinsul raportului e o compositiune de cifre și ca atare de un interes mai mult special.

Dep. C. Stezar. Rațiociniile din anii trecuți erau mai generale. Cel de față e minuțios și detaiat. Sûnt întrînsul o sumă de comparațiuni între gestiunile anului abia espirat și a anilor trecuți, este istoricul fondurilor precum și curgerea contabilității introduse în administrație. Sĕ nu ne pronunțăm acum asupra punctului din urmă din propunerea comisiunei, ci sĕ ni-o reservăm până la curmarea desbaterei speciale.

Se primesce: a se trece la desbaterea specială. Referitoriu la întroducerea în raport, în care se espune cursul afacerilor consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, numerul pieselor întrate cu 661 (cu 135 mai multe ca în anul anterior), a celor resolvite în ședințe cu 432, și pe cale presidială cu 175, a celor neresolvite cu 54, dintre cari cad aproape mai toate în resortul afacerilor esactorale, mai departe numĕrul ședințelor ținute preste an 26, comisiunea propune și sinodul primesce a se lua spre sciință.

La punctul 1., sub care, ca întâiul obiect special al raportului, sĕ substerne conform conclusului sinodal din 1881 Nr. prot. sin. 52, de nou rațiociniul din anul 1880, esaminat și aflat în toată ordinea și se cere îndemnisare pentru unele positii solvite preste budget, comisiunea propune și sinodul decide a se da îndemnisarea cerută.

Punctul 2, referitoriu la planul și preliminariul de spese pentru edificarea unei sale în edificiul seminarial, conform însărcinărei sinodale din 1881 Nr. prot. sin. 40, apoi la rațiociniul tipografiei archidiecesane pro 1879, 1880 și 1881, se ia spre sciință avênd fie care positie esibit separat.

Asemene sĕ ia spre sciință punctul 3. al ref. la istoricul fondurilor, care din causa greutăților cu care e împreunată o astfel de lucrare aḑi când datele de lipsă trebuie adunate din archivele statului și din alte parți încă nu s'a potut termina.

Cu privire la punctul 4 din raport, care tractează despre crearea unui fond spre suportarea speselor

sinodale şi congresuale, o afacere cu care fu însărcinat consistoriul prin conclusul sin. dela Nr. prot. sin. 36 ex. 1881, comisiunea propune a sĕ primì mesurile ce le recomândă consistoriul, şi a se pune în lucrare înfiinţarea fondului.

La mesurile recomandate adauge comisiunea că pentru de a se ajunge scopul urmărit mai iute şi mai uşor sĕ se continue colectele introduse pentru acoperirea speselor sinodale şi congresuale.

Dep. Roşescu e în contra punctului din propunerea comisiunei care se referesce la colecte.

Poporul e în stare şi se înspăimântă când îi vine cineva cu colecte. E uşor a prescrie colecte; e însĕ greu a le executa. Sĕ se sisteze colectele.

Dep. D. Manole. Nu înţeleg pe d antevorbitoriu, când din motivul adus e pentru a se sista colectele. Sûnt, ce e drept, protopresbiterate serace în care se introduc în zadar colecte, căci totuşi remân fără succes; din motivul acesta însĕ nu e consult a împedeca dela contribuiri pe oamenii din protopresbiteratele cu o stare materială mai favorabilă. Sĕ se susţină dispoziţiile referitoare la colecte. Cine vrea şi poate dă, cine nu, nu; silă nu facem!

Presidiul recomândă a se lua punct de punct din propunerea comisiunei la discusiune.

La ordine vine punctul 1 referitoriu la înfiinţarea fondului prin contribuirea de 3% din venitul brut de fie care fond.

Dep. N. Popea recomândă propunerea comisiunei Consistoriul n'a potut afla alt mijloc decât ca sub titlul de „tacse de administraţiune“ sĕ contribuie fie care fond la înfiinţarea fondului proiectat, căci cu colectele într'adevĕr numai putem eşi la cale.

Dep. Cosma încă e pentru propunere. Sûnt o mulţime de fonduri, cari se administrează, fără nici o remuneraţiune, de către organele bisericei noastre, de esemplu „fondul Andronic.“ Asupra tuturor depositelor şi fondurilor de sub administraţiunea archid. sĕ se estindă îndatorirea a contribuì la înfiinţarea fondului sinodal.

Presidiul: Sĕ află în administraţiunea archidiecesană şi fonduri de a le metropoliei. După cele ţise de d. dep. Cosma ar trebui se contribue şi acestea la înfiinţarea fondului projectat, la ceea-ce însă fără consimţământul celorlalte eparchii nu le putem deobliga.

Dep. N. Popea. Dacă vrea Metropolia sĕ i sĕ administreze fondurile la archidiecesă va trebuì sĕ se învoiască şi ea la dispoziţiunile ce le luăm, cu atât mai vêrtos că fondul înfiinţând o privesce deaproape şi pe ea, avênd a se acoperì din el şi spesele congresuale.

Ivindu-se păreri în privinţa unor schimbări, ce ar fi a se introduce în stilisarea propunerei cum se află ea în raport, sĕ constată, că consistoriul nu a facut o propunere, ci mai mult numai a recomandat unele mĕsuri ce ar fi sĕ se ia. Trecêndu se preste aceste şi preste alte objecţiuni secundare sĕ primesc pe rênd toate punctele din propunerea comisiunei afară de adausul făcut de comisiune în ceea ce privesce colectările, care se primesce numai în urma unei discusiuni mai lungi cu adausul că colectele benevole sĕ se continue şi de acì înainte.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Aprile

Începem revista noastră cu o scire regretabilă, care privesce pe o parte din Românii Transilvaniei mai de aproape. Cetim în ţiarele ungaresci despre o alegere supletorie de deputat în cercul Ludoşului murĕşan pentru dieta Ungariei. Resultatul alegerei, cetim tot acolo, este: un deputat guvernamental mai mult, în persoana dlui Emeric Micşa. Pănă acì ar fi cum ar fi Afacerea are însĕ şi altă latură. Într'o foaie maghiară din Cluj cetim că la alegerea aceasta au concurs Românii din acel cerc. Nu scim dacă este adevĕr ceea ce spune foaia maghiară, dar ori ce om cu simţ de demnitate şi independenţă cetăţenească în opiniunile sale trebue sĕ se mâhnească când vede că la o alegere, la care „banii, trapedele şi violenţa au ajutat reeşitul“; la care „comitatul, solgăbirăii, notarii de cerc, colectorii, juţii reg., învĕţătorii scoalelor poporale, pompierii din Ludoşul murĕşan şi un numĕr oare care de cai din stava candidatului — au fost puşi în mişcare“, — au participat Românii după cum ţice foaia („Ellenzék“) maghiară ca cei mai buni mameluci.

Accentuăm încă odată că până nu ne vor venì informaţiuni din părţile locului ţinem că foaia din Cluj, ca foaie de partidă, va fi esagerat lucrul. Cu toate aceste ne temem că poporul nostru este lăsat de inteligenţa sa în mâna sorţii, ca sĕ'l esploateze cine poate mai întêiu pune mâna pe dênsul. Ar fi trist când ar fi adevĕrat ceea ce ţice mai departe numita foaie, că poporul nu mai voiesce se asculte de inteligenţa română. Împregiurarea aceasta ar signalisa un pericul şi ne ar spune respicat că e timpul suprem de a eşì din starea amorţită în care ne aflăm.

Inteligenţa noastră, dacă astfeliu stau lucrurile, va avè o grea problemă de deslegat la fiitoarele alegeri, însĕ ca se o poată deslega într'un sens adevĕrat şi folositoriu şi Românilor şi ţerei, de pre acum trebuie sĕ se pună pe lucru. Sĕ fie activă în sensul cel mai larg, dar legal, al cuvêntului, ca sĕ merite nu numai atenţiunea, dar şi spriginul elementelor, cari sûnt în stare de a spriginì atât din lăuntru cât şi din afară de patrie. Nu e de ajuns ca se avem numai pretensiuni juste şi aspiraţiuni pacînice, ci se le scim prin activitatea noastră câştiga şi trecerea cuvenită acolo unde se cuvine.

Ideea militarisărei provincielor ocupate încă n'a încetat de a neliniscì cu deosebire în Ungaria. Oficioasele din Viena, cu tactica lor obicinuită, vĕţênd turburarea ce a produs scirea aceasta n'au întârţiat a desminţì, ţicênd că la militarisarea Bosniei şi Erţegovinei nici nu s'a cugetat nimenea. Vine însĕ „Vaterland“, care representă vederile cercurilor normative şi înalte din Viena şi desminte desminţirea oficioaselor ţicênd, că scopul ocupaţiunei încă nu este împlinit, din contră partea care privesce monarchia întreagă este cu totul paralisată. Împlinirea lui însĕ este indispensabilă, căci altmintrea opera întreagă şi dacă nu va fi supusă îndoielei — pentrucă până când Austria esistă aceasta e cu neputinţă — ar fi însĕ de un preţ îndoelnic pentru amêndoue părţile. După ce se provoacă la casul de precedenţă care a dat resultate bune, şi după ce presupune că punênd monarchia mână pe astfeliu de precedenţe, cum face bună oară Englitera, patria-mamă a constituţionalismului, soţii imperiali de dincolo de Laita (Ungaria) nu se vor supĕra, — „Vaterland“ continuă:

„Fără îndoială pentru monarchia noastră este cel mai analog cas de precedenţă militarisarea. Şi nu numai pentru monarchia noastră: din vechime Romanii esperţi în rĕsboaie şi următorii lor, Francii, pentru apĕrarea marginilor imperiului contra vecinilor jumĕtate selbateci au aflat mijlocul cel mai simplu şi cel mai eftin coloniile organisate milităresce.“ „Graniţa noastră militară nu numai că a corespuns foarte bine şi într'un mod notoric scopului general pentru care a fost instituită, ci până la disolverea ei era o icoană de o economie relativ înfloritoare şi de o ordine fericitoare; care deosebia foarte favorabil părţile despre meadă-noapte de sub administraţiunea civilă.

Mai departe „Vaterland“ ţice că dacă begii nu fură deposedaţi îndată la începutul ocupaţiunei, ca în Serbia şi Montenegru, trebuie se li se dea odată pentru totdeauna o reboníficare, cu care dacă vor voì, sĕ se poată duce în Asia spre a se aşeza acolo. Cât pentru ceilalţi, sûnt un element destul de potrivit pentru crearea unei graniţe militare şi întrucât nu ar fi, domeniile de stat şi ale moşeelor sûnt destul de întinse pentru a aşeda colonisti întrînsele, cari se supun condiţiunilor militarisărei. Acesti colonisti ar fi buni pentru de a ţinè în frêu pe indigeni. „Vaterland“ nu vrea se scie de loc de casul că Austria se mai părăsească oare când proviinciile ocupate. Pentru evitarea rescoalelor cronice crede că este neapărat de lipsă militarisarea provinciilor ocupate, ear' până la consolidarea militarisărei crede că acolo sĕ aibă Austria o trupă aleasă de soldaţi de specialitate, după modelul legiunei străine francese.

Dela Carloviţ s'a telegrafat la „Egyetértés,“ că guvernul nu permite într'unirea congresului bisericei serbesci. Causa? Se vede că nu o cunoasce nici corespondentul numitei foi.

Rescoala din Erţegovina şi Crivoscia încă nu este suprimată cu totul. În 29 Aprile n. pe şesul dela Dragali s'au luptat batalionul 2. din regimentul Nr. 43 (Caransebeş) şi batal. 1. din regimentul vênătorilor tiroleni, dela care din urmă un soldat fu rănit uşor. Buletine de aceste au mai apărut prin ţiare.

Biroul telegrafic a respândit eri scirea că prim ministrul din Bucuresci a demisionat în urma atitudinei senatului în cestiunea tocmelilor agricole. Scirea este a se primì cu reservă. „Românul“ de Marţi ţice cu privire la pretinsa crisă ministerială:

„Ministeriul perdut-a maioritatea în Senat?

Eacă întrebarea, eacă şi faptul.

La proiectul de lege pentru tocmelele agricole patru din cinci delegaţi ai secţiunilor au fost aleşi din minoritatea Senatului“.

„Auţirăm pe mulţi senatori ţicênd că cu precugetare au făcut ca comisiunea delegaţilor sĕ fie compusă de patru membrii ai minorităţei.

Au creţut că este bine, ne ţiseră ei, sĕ lăsăm maioritatea în comisiune celor cari combat acest proiect, pentru ca naţiunea se poată vedè şi mai lămurit ura ce au pretinşii conservatori pentru sătian şi prin urmare rĕul ce ei au făcut tot-dea-una proprietarilor puindu-i în antagonism cu dreptatea, făcêndui sĕ fie în fapt împedecătorii adevĕratei propăşiri a avuţiei publice.

Aceasta opiniune, aceasta tactică a membrilor maiorităţii Senatului este greşită după noi.

Ei afirmă că în şedinţele publice proiectul de lege venit dela Cameră va trece cu mare maioritate.“

Şi mai la vale:

„Totuşi ministeriul a fost şi este pus în faţa minorităţii, devenită maioritate în această comisiune. Ni se spune că d. prim-ministru este de această părere şi că ar fi dechiarat că îndată ce Senatul va vota proiectul de lege în cestiune îl va readuce la Cameră şi cu dênsul Îşi va depune demisiunea“.

„Cu toate acestea închee „Românul“ credem că d. prim-ministru se va mărginì în protestarea ce-a făcut. A arĕta greşalele ce s'a făcut, este datoria şefului unei partite; a merge însĕ mai departe este prea mult.

D. Ioan Bratianu nu stă la guvern de plăcere ci de datorie. Sĕ sfirşiască dar ceea-ce a început a face pentru desrobirea sătenilor;

sĕ supună Camerelor cestiunea Dunărei sĕ propue la timp reforma legii electorale, şi apoi sĕ ne referim cu toţii la naţiune că dînsa sĕ otărască în a ei suveranitate, ceea ce va găsi că este bine sĕ facă.“

Unirea latină.

Am vestit la ocasiune că în Bucuresci apare „Fraternitatea italoromână“. În ţilele din urmă aceasta s'a prefăcut în „Frăţia română-italiană“ În cele ce urmează dăm un specimen de articuli cum se scriu în acea foaie. Sûnt scrişi articulii de bărbaţi cu inimă şi deşi au un aer idealistic, asemănându-i cu realitatea prosaică, fiindcă îndemnul din care purced este civilisaţiunea, reproducem unul ca sĕ vadă şi cetitorii nostri ce se scrie în ţiaristica din afară de limitele ţĕrei noastre. Nu se vor realisa ideile propagate în foaia română italiană aţi sau mâne, nici în forma cum se propun; de aceasta vor îngrigì oamenii conduşi de interesele lor particulare. Ele sûnt însĕ un indemn de a cugeta despre modul cum cugetă oameni, cari nu aparţin modului nostru de a vedè lucrurile din lumea politică, adecă cum se presentă lucrurile în realitate.

Eată ce se ţice în articulul din foaia citată de sub titlul de mai sus:

„*Panslavism şi Pangermanism.*

Cine a ţis *Roma* a ţis *Amor!*

Cine arborează bandiera frăţiei popoarĕlor latine îndeamnă la reînvierea mărirei romane aureolată de civisaţiunea modernă, şi anunţă cultura civilisătoare tuturor popoarĕlor pământului. Pot sĕ se nĕcăjească ori cât vor potti raţionaliştii ori cărui popor din Europa; sterila lor svêrcolire va deschide mormêntul partidelor lor, pentru a scoate din ele naţiunile formate pe rudeniile marelor rasse şi a le lăsa libĕr drumul de a se constituì pe basele ce cer cataclismele istorice.

Trei rasse, sûnt astăţi ursite a'şi împărţì Europa; trei rasse, al căror unitarism s'au federalism dete nascere panlatinismului, pangermanismului şi panslavismului.

Prin furtunoase schimbări, despoţii învestiţi cu un ibrid caracter pontifical şi germanismului şi slavismul sĕ întăriră urieşe la Sadova şi la Plevna, la Sedan şi la Şipca..... Cu toate acestea nici din Sedan, nici din Şipca nu'şi ia sborul un teutonic sau mongolic spirit civilisător al istoriei.

Acolo palpită într'una singură inimile celto latine, acolo vorbesce numele munţilor în cealaltă ţeară, al cărei teritoriu e numai Balac.*)

Şi deşi dela Atlantica până la Nipru sună puternic încă tradiţiunea latină, fie în isroria politică sau în cea religioasă şi literară; cu toate acestea marele loc roman la care se unesc cele trei mari continente, nu numai de către Anglo-saxonism, dar şi de teutonism şi încă şi cu mai multă încăpăţinare de către slavism, e amenințat în esenţa sa de arcă sfântă a civilisaţiunei universale. Sĕ dea deci mâna popoarĕlor d'impregiur, dar acea mână care ajută expansiunea, nu acea care rĕstoarnă dreptul unei rasse de a se întărì farul cel mai luminător al progresului uman.

În fine, după cum în vieaţa popoarĕlor, ca şi în aceea a indivizilor,

*) Pentru cine nu cunoasce originea cuvêntului Balcan vine dela Balac şi aceste dela Bala, care în limbele ironice însemnează înalt. Daca locuitorii de dincoace şi de dincolo de munţi au fost o dată numiţi Valachi, ear' nu Balachi, greşala ar fi numai a corupţiunei grece care face din B un V.

esistența lor se întăresce în propagandă și ese afară la luptă, pentru dreptul instinctiv de conversațiune, marea rassă este și trebue să fie rassă tovarește de luptă a rassei latine, pentru îndeplinirea materială a Statelor Unite ale Europei slavă și rassa teutonică.

Și de ce ar trebuì se fie altfel? Noi voim ca Unirea latină să aibă misiunea de progres, de libertate de civilisațiune, pace. Voim ca Unirea să se opună la învadiunea celor alte rase mai mult cu armele respectului reciproc, cu armele inteligenței și inimei decât cu ale resboiului. Unirea latină voesce nu numai echilibriul raselor, dar și înfrățirea lor, cooperațiunea lor pentru a da bătrânei și ostenitei Europei liberul schimb al ideelor, progresul sciințelor aproape, pacea; pace care permite desvoltarea comerciului, a bunei stări și a tuturor darurilor prețioase ale civilisațiunei.

Deșerte ar fi însă sforțările apostolilor latinismului, dacă basele dreptului său istoric nu ar fi asigurate în mod sciințific de ori cine recunoasce mărirea apostolatului. — Latinismul nu trăesce numai în acele centre de eternă transformațiune fisiologică națională, cari în virtutea emigrațiunilor sûnt principalele dintre statele latine, dar trăesce încă sănětos și cu o puternică robustiune de membri în munți. Alpii, Apinenii, Balcanii, Carpații cu năpraznicele lor zăgazuri au resistat ciocanului barbarilor asupra civilisațiunei și au perpetuat ecoul unei măriri care a fost și pe care ne grăbim a o face să easă în splendoareai de mai nainte.

Scoborându-ne în glorioasa luptă în care nemuritorul Bolivar și scumpul și respectatul nostru Vegezzi-Ruscalla fură amenințați și de pericole și de dureri și de chinuri de martiri, se va întêmpla să găsim inimici acolo unde socoteam a găsì aliați, vom fi întristați de certe și poate de calumnii.

Aceasta însă nu ne va oprì în drumul nostru iubirea steagului nostru ne va susținè; vom cădè poate — depărtezese funesta prevestire, dar vom cădè ca Ferrucio, învocând pacea și gloria popoarelor latine,

Constantinopole.

B. Ferrari.

Banchetul Lordului-Major dela Mansion-House.

„Românul“ estrage din „Times,“ ḑiar din Londra, următorul articol:

„Seara trecută, lordul Mayor (aldermanul Ellis) și mayoressa, soția sa, urmând vechiul obiceiu au dat un banchet de gală în hala egypténă dela Mansion-House. Oaspeții, în număr de aproape 300 printre cari ministrul român și principe Ioan Ghica, însărcinatul de afaceri chinez (Fung Yee) lord și lady Thurlow este Lordul Mayor propunênd un toast în sănetatea miniștrilor și represintanților străini în această țeară, ḑise că dacă este un lucru cu care Anglia poate să se mândrească este plăcerea ce o simte de a ajuta pe națiunile tinere care se ridică, în progresele și în păsurile lor și, cu ocasiunea presenței ministrului român aici în astă seară, el propuse de a'l felicita din inima și a'l asigura despre simțimintele cele mai amicale ale poporului engles. România, care acum este o țeară mare, fertilă și prosperă, este guvernată mai în tocmai ca noi de către un rege și de către o adunare representativă; ea posedă câmpii întinse și un pământ din cele mai fertile, care produce cerealele cele mai minunate; afară de aceasta are minerale și alte bogății, care în timpul de față nu sûnt încă desvoltate pe deplin, dar' care, nu mai încape îndoială, vor fi în curênd de mare folos pentru progresnl material al acestei națiuni.

Ministrul român (principele Ghica), care a fost viu aplaudat și care s'a esprimat în limba francesă a ḑis adresânduse către lordul Mayor și către asistenți: — Permiteți-mi mai întâi de toate, să esprim sincerile mele mulțămiri Right Hon lordului Mayor pentru onorul ce a avut bunătatea sămi facă închinându-mi un toast. Sûnt fericit și mândru de a primì espresiunile simpatiei pe care magistratul suprem al acestei urbe a aretat-o către representantul României. Nu pentru prima oară țeara mea este obiectul simpatiei și a bunei voințe a Angliei. Românii 'și aduc aminte cu un sentiment de gratitudine că într'o epocă importantă a istoriei lor, când la congresul dela Paris Europa doria să dea o constituție României, lordul Clarendon, de ilustră memorie, representantul Marei Britanii, această țeară a libertăței, a fost acela care a propus de a consulta dorințele și nevoile poporului român. Mulțămită acestei libertăți, care a fost lăsată României pentru a se organisa ea însa'și, în acord cu trebuințele sale ea a fost în stare de a înainta repede pe calea progresului și a civilisației și de a obținea neatârnarea ei de o dată cu posițiunea pe care o ocupă astădi în Europa. În momentul de față, o altă cestiune însemnată și vitală pentru țeara mea, preocupă Europa — me refer la regulamente pentru navigarea Dunării. Românii sperează din nou în spriginul Angliei, care s'a pus în tot-deauna în fruntea tuturor mișcărilor ce au avut de obiect libertarea comercială, căci cea mai mare dorință a țerei mele este ca acel mare fluviu, care e cel mai avantagios mijloc de comunicare între Rĕsărit și Apus, să remână deschis, liber, pentru toate vasele fără nici o deosebire și ca obstacolele care mai există pe unele locuri să dispară cu totul. Dar mă opresc, de teamă de a nu vă răpì prea mult timp, și reînnoesc lordului Mayor espresiunea gratitudinei pentru măgulitoarea distincțiune cu care m'a onorat“.

Din România.

Ar fi ocupațiune inleresantă și tot odată instructivă când am putè urmări pas de pas în coloanele noastre activitatea ce o desăoaltă România, pe toate terenurile și în toate direcțiunile. Ar fi pentru noi cei din monarchia austro ungurească poate deprimătoriu când am vedè distanța cu care frații de peste Carpați, pre cari noi i am „redeșteptat“, au apucat înaintea noastră pe calea progresnlui; dar de altă parte ar fi și îndemnătoriu când am scì că ei afară de că se află în condițiuni mai bune, nu așteaptă nici mană din ceriu, nici porumbi fripți în gură ci muncesc și să svêrcolesc ca albinele în și împregiurul unei coșnițe.

Ceea ce ne atrage mai mult atențiunea este activitatea lor politică, care într'un pătrariu de secul, din doue principate, în faptă tributare Porții și sub protecțiunea rusească, au sciut să se înalțe la un regat respectat și stimat de Europa întreagă. Nici în privința aceasta nu-i putem urmări pas de pas în coloanele noastre. Dispunem de prea înguste coloane și de prea puține puteri spre sfârșitul acesta. De un timp încoace cetim multe și lungi tratate despre *electivitatea magistraților*. Poate că intențiunea acestei nisuințe să fie bună. Practică însă nu ni se pare nici decum și noi cari sûntem mai mult privitori ai desvoltărei de dincolo am regretat mult că desbaterile asupra acestei cestiuni au răpit timp puterilor, cari puteau fi cu alte afaceri folositoare patriei lor. Ca se scurtăm vorba în cestiunea electivității magistraților s'au început a se ținè și conferențe. Partida conservătoare și-a într'unit la 11 Aprile representanții din toate părțile și a discutat cestiunea împreunată și cu alte cestiuni mai mult sau mai puțin de aceeași natură cu cea a electivității magistraților.

Pentruca se nu scăpăm momentul acesteia bater, reproducem unul dintre discursurile din acea într'unire a dlui Titu Maiorescu așa cum îl aflăm în ḑiarul „Timpul“ de Marți (20 Aprile).

Întrunirea publică

dela 11 Aprilie 1882, ținută în sala „Herdan.“ Discursul d-lui Maiorescu.

Dl Maiorescu. D-lor! comitetul conservator liberal din Iași a rĕspuns la apelul ce 'l-a făcut comitetul din Bucuresci, și ne a delegat pe dl Teodor Rosetti și pe mine ca să'i representăm în adunarea de astă-seară. În această calitate sûnt dator să vorbesc, în numele comitenților mei, câteva cuvinte. Apelul care ni s'a adresat ni s'a adresat mai ales pentru două întrebări, pe care cu drept cuvênt, comitetul din Bucuresci le crede foarte însemnate și în privința cărora este momentul venit ca întreaga țeară legală, alegĕtori și aleși, să'și formeze opiniunea.

Cum sciți Dlor, este în desbaterea camerei propus un proiect pentru a se alege magistrați pentru corpuri politice și este un alt proiect propus, ca în privința alegerilor la consiliul județean să nu se mai păzească deosebirile colegielor prevĕḑute în constituție ci să se introducă așa numitul vot s'au sufragiu universal, adecă întreaga mulțime după cap să aleagă.

Dlor, aceste două proiecte de a se face alegerea chiar a magistraților prin corpuri politice, nu sûnt născocite acì la noi în țeară, ci sûnt imitate din alte țĕri; unul din Francia și altul din America republicană.

Eu am cetit în gazete ḑilele trecute o scire curioasă din Amerca. Trebuie se sciți mai âmtâiu, că Americanii 'și-au întemeeat puterea statului lor, mai ales prin aceea, că au primit din țĕrile lumei pe toți emigrații. Acolo au venit capete agere și brațe de lucru și au făcut un stat foarte puternic. Așa dar libera introducere a tuturor elementelor muncitoare în America era legea formărei acestei țĕri și dreptul de naturalisare era dat în mare grabă pentru toți străinii așeḑați în Statele-Unite. Cu toate acestea, când a început se între Chinezi în prea mare număr în America, veți fi cetit că luna trecută congresul din Washington s'a pus în mișcare și a votat o lege ca se oprească pentru câtă-va vreme cu desevêrșire întrarea Chinezilor în America.

De acolo trebuie să ne ḑicem noi că Americanii sûnt oameni foarte practici.

Pentru ei principiile generale, precum este și dreptul de liberă întrare și așezare în Statele Unite, sûnt foarte bune până când le sûnt de folos pentru statul lor. Dar când sûnt stricăcioase le aruncă la o parte și își votează legi pentru trebuințele reale ale țĕrii, fără a se mai întreba de principiile teoretice.

Așa și noi dlor, dacă imităm de la Americani electivitatea politică a magistraților să imităm mai bine și mai întâiu simțul lor practic.

Apoi, practic vorbind, domnilor, starea noastră nu se potrivesce cu legile ce se propune. Eată pentru ce, între altele: Noi am introdus de câtă-va vreme încoace o sumă de legi în mare parte bune, cu scop de a ne apropia de starea statelor mai înaintate din Europa, de a ne arĕta ca o ginte Latină cu chiemare de cultură în Orient. Această concepțiune însă, se înțelege, că n'a eșit din mintea poporului de jos spre în sus, căci țĕranul în trecut sub domnia Fanarioților era prea împilat pentru a ajunge la asemenea gânduri politice. Mișcarea aceasta s'a făcut de câți-va bărbați luminați ai țĕrii cărora toți trebue să le fim recunoscĕtori ori din care partidă politică ar fi. Însă greutatea situațiunei este acum aceasta: Legile cele nouĕ le am introdus, însă țĕranul nu este încă pregătit pentru a suporta toată șarcina bănească și sufletească, ce'i s'a adus prin aceste instituții nouĕ, și toate silințele noastre trebue să fie acum de a'l ridica, de a'l deștepta din somnul trecutului, așa încât să'l facem și mai bogat decât este și mai sănĕtos decât este, și mai luminat, prin scoală și biserică, decât este.

Val-vĕrtejul alegerilor politice însă nu este un mijloc nemerit pentru o asemenea desteptare. Căci alegerile încurcă pe țeran mai mult decât îl folosesc, ba 'l fac adeseori și corupt și prea șiret. Dacă ne am întreba spre pildă, dela 1857 până acum, de când datăm vremea cea nouă a noastră, cum stă țĕranul? vom găsì că în foarte puțin este imbunătățit. Căci d-lor pentru țĕran cestiunea practică este mai întâi aceasta: S'a sporit populațiunea întreagă a țĕrei românesci? al doilea: este țĕranul aḑi mai sănătos și mai bogat ca înainte? Are scoli și biserici mai bune la sat decât le avea atunci? Dacă după știința d-v. precum este și știința mea, veți trebui să respundeți, din nenorocire, la mai toate aceste întrebări, nu; dacă veți găsì că nu s'a sporit numĕrul țĕranilor români, — dacă s'a sporit ceva, s'a sporit din nenorocire mai ales în partea de dincolo de Milkov, elementul străin; dacă veți găsì că nu este biserica din sat, la 1882, mai bine frecuentată și întreținută decât era la 1857; dacă veți găsì că învĕțământul elementar între țĕrani nu este mai mare decât era înainte sub Eforia veche, și dacă veți găsì că și modul lui de a face agricultura și modul lui de a se hrănì, de a se îmbrăca, de a'și căuta sănĕtatea nu s'a îndreptat; atunci trebue să ḑiceți, împreună cu mine: nu pot lăsa țĕranului, pe care trebue încă să'l ridicăm ca să înțeleagă ce este biserica, ce este scoala, ce este hrana bună, nu pot lăsa lui care nu înțelege încă acestea; nu pot lăsa acestui element încă nepregătit să aibă mai multă acțiune politică decât are astădi. Dacă nu înțelege propria lui hrană, propria lui școală, și biserică, dacă nu înțelege destul de bine propria lui agricultură, cum să înțeleagă ceea ce trebue districtului și cum să aleagă membri consiliului de district? (aplause.)

'Mi aduc aminte că la 1875 când era d. g. Florescu ministru de resbel, cu ocasiunea recrutației, s'a făcut o ridicare statistică, ca să se vază câți din tineri ce vin la miliție știu să scrie și să citească și s'a găsit numai 6 la sută din tineri. Aceștia sûnt floarea satului, oameni de 20, 21, 23, 25 de ani. Dacă între bărbați de această vârsta să găsea numai 6 sută care ar fi procentul ce ne ar înfățișa dacă am lua pe toți bĕtrânii, femeile și copii? Am ajunge la 2 la sută. Când se găsește numai 2% care știu să citească și se scrie, ce administrație politică să faci în această țeară? Ce să'i spui omului acestuia, cu ce mijloc să'i spui, să'i făci circulări, să'i trimiți jurnale? Este cu neputință.

A da astăzi soartea țĕrii pe mână votului universal, însemnează a da pe ignoranții pe mâna sireților.

Câteva cuvinte acum despre electivitatea magistraturei, așa cum o propune maioritatea Comisiei Camerei adecă electivitatea politică.

Valahia și Moldova au fost din vechime țĕri monarchice, care au avut

un Principe în capul lor; nu au fost ţări republicane. N'au fost ţări republicane căci bine simţeam noi că, înglobaţi între puteri mari, între Rusia de o parte, Turcia şi Austria de alta, ne trebuia un cap, o mână de oameni conducători aleşi de el şi nu puteam lăsa starea ţărei la agitările lesne de influenţat ale mulţimei. Nu este esemplu în lume ca se poată trăi o republică mică alături de state mari, când acestea vor se o cutropească. De aceea a fost monarchie tot deauna în această ţeară.

Apoi, D lor, Monarchia nu merge cu magistratură aleasă în modul cum se propune. Şi eată de ce nu merge.

Dacă ai un monarch, trebuie sĕ aibă voie sĕ numească şi sĕ schimbe după convingerea lui. Corpurile Legiuitoare când fac o lege, o supun iscăliturei Regelui, Regele poate sĕ ḑică n'o iscălesc, şi atunci nu esistă legea; aceasta însemnează anarchie. Dar când este o vacanţă de membru de Tribunal, de un tribunal întreg, de o curte întreagă şi când alegătorii aleg te miri pe cine? poate pe un om de nimic, ce face Regele! Refusă? Dar ce face Tribunalul atunci?

Nu funcţionează? Asceaptă mechanismul complicat al alegerilor celor nouĕ? Şi până atunci procesele, testamentele, interesele minorilori rĕmân în părăsire? Nu se poate. În fapt, Regele este silit sĕ confirme ori ce alegere. Însĕ nu este putinţă ca sĕ ai monarchie cu votul legat al regelui şi silindu-l sĕ aprobe pe acela, pe care l'a ales mulţimea. Ceea ce nu sĕ vede în această formă este direct o pregătire republicană. Şi cum sciţi capul partidului care este aḑi la guvern, un om foarte dibaciu, inteliginte, cu multă energie şi dela a cărui energie şi talent putem sĕ învĕţăm ceva, dar pentru a le întrebuinţa mai bine; Domnul C. A. Rosetti a ḑis în Cameră, că d-sa este pentru republică, că primesce pe M. S Regele, fiind că nu'i împedecă ideile d-sale, dar că aşteaptă că copiii d-sale sĕ facă republica. Frumoasă republică ar mai fi şi aceasta! (aplause, ilaritate.)

Noi d-lor cari nu voim republică şi cari credem că copiii nostri vor întări monarchia ce a fost din vechime, de când se pomenesce această ţeară; noi, cari voim ca regele sĕ nu fie în această ţeară numai un instrument ocult pentru realisarea republicei (aplause), noi, cari credem că ar fi o primejdie pentru existenţa ţerei când ne-ar lipsì acest scut; noi trebuie, cred, sĕ ne declarăm energic şi prin toate mijloacele legale în contra ori căror incercări de a se resturna temelia existentă a statului noştru prin introducerea electivităţei magistraţilor şi prin votul universal la consiliile judeţene, ceeace ar fi introducerea piezişă a ideilor republicei.

Cred, d-lor, că în această cugetare ne vom uni mai mulţi, poate toţi cari sûntem aci presenţi, şi cred că o mulţime pe care am redat'o în acest înţeles şi pe care unul din membrii comitetului o va ceti, va găsi unanima d-voastră aprobare.

D-lor, sûntem siguri, şi d-v. toţi fiţi siguri, că ceea ce este bine şi salutar pentru ţeară trebue sĕ triumfe până în sfĕrşit. Prin urmare, sĕ păstrăm neclintit curagiul nostru şi s'avem răbdare căci numai astfel opo siţiunea va fi, de acum înainte, mai încoronată de succes de cum a fost păn'acum (aplause).

Varietăţi.

* Furnisor de curte.) D-nul Vasilie Petruţ, pantofariu din Sibiiu, aflăm că a primit *brevetul* de furnisor de curte al Regelui României.

* (Mulţămită publică) Subscrisa în numele „Reuniunei femeilor române“ pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe române în Abrud, prin aceasta am onoare a aduce onorabilului domn Alesandru Danciu proprietariu în B-Cerbu şi directore al societăţii minerarie „Concordia“, sincera şi călduroasă mulţămita publică, pentru viul interes, şi concursul binevoitoriu, faţă de tĕnĕra noastră reuniune, manifestat cu toată ocasiunea, şi între altele prin scriptul seu ddto 27 Decembre 1881, prin care ni-aduce la cunoscinţă, că dsa în 15 Faur 1870 ca fost casariu al comitetului de lectură, au primit 45 fl v. a. ce au resultat ca venit dintr'un concert ţinut în casina română din Abrud spre manipulare, şi d-sa elocând această sumă la mai mulţi indivíḑi, până la prima Octombre 1882 are reuniunea femeilor a primì frumoasa sumă de 200 fl. v. a. elocaţi în loc sigur, despre care sumă a şi depus la subscrisa una obligaţiune autentică.

Abrud în 30 Aprile 1882.

Ana Gall,
pres. interimală.

* (Muţămită publică.) Subscrisa primind în 19/4 a. c. dela mâna onorabilelui domn Alesandru Filip advocat în Abrud una sumă de 50 fl v. a. acordaţi pentru reuniunea noastră de cătră onorabilul Institut de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu prin aceasta mi ţin de o plăcuta datorinţă în numele reuniunei femeilor române pentru infiinţarea unei scoale de fetiţe română în Abrud a aduce mulţămita publică sincera şi călduroasa onorabilelui institut „Albina“ pentru generoasa patrocinare oftându-i şi prevenitoriu progresul dorit.

Abrud în 30 April 1882.

Ana Gall
pres. interimală.

* (Denumire) În locul rĕposatului episcop rom. cat. Fogarasy fu denumit archiereul titular Dr. Lŏnhart. În 28 Aprile st, n. întorcânduse denumitul dela Viena, unde a fost pentru depunerea jurămêtului, fu primit în Alba-Iulia, locul residentei, cu mare pompă.

* (Din causa vĕrsatului epidemic) în comitatul Hunedoarei sau închis de nou mai multe scoale elementare.

* (De ale târgului). Nue vorbă, unde se adună mulţime de oameni ca la târg nu se poate ca sĕ nu se întêmple şi lucruri regretabile. Mai ales într'un timp când târguitul din lipsa de bani ocupă prea puţini oameni. Lucrurile regretabile însĕ ar fi ca poliţia sĕ le împedece sau cel puţin, dacă se întêmplă ici colo câte ceva, sĕ nu provoace tocmai dînsa scandalul. Eri dimineaţă în târgul dela casarma mare, căruţa unui ţeran sas trece preste o română. Caii porniseră ceva mai iute, dar nu sĕ spăriară, căci după catastrofă caii au mers în pas şi stăpânul căruţei a remas nejignit de poliţie; poate că n'a fost, ca în de obşte oameni de ai poliţiei pe unde e mulţime de oameniì. Aseară un Sălistean, ni se spune că umbla se ia un bilet de întrare în circ. Ce se va fi întêmplat, ce nu, destul că poliţia în loc de a potrivi ca culpabilul, dacă a fost culpabil, sĕ fie transportat fără sgomot la locul destinat, a făcut din arestare un adevĕrat scandal, la care s'a adunat o lume de oameni. Aceste sûnt doue casuri dintr'o ḑi .... Nu scim lipsesce poliţiei noastre energia ori capabilitatea, la toată întêmplarea ceva ii lipsesce şi ar fi timpul se părăsească odată Şlendrianul cel vechiu.

* (Condamnat). „Hunyad“ ne spune că neguţătoriul A. Antoni din Orĕstie este condamnat la o pedeapsă de 70 fl. pentrucă s'a espectorat necuviincios asupra coroanei unguresci. Procurorul de stat şi condamnatul au însinuat apelaţiune.

* *„Desvoltarea Primatului papal şi înfluenţa lui asupra creştinătăţii. Cercetări istorice“* este opul cel mai nou şi interesant al dlui Simeon Popescu, profesor de teologie în Sibiiu. Tema tratată pe 10 coale octav mare de autor este un studiu profund răḑimat pe s. scriptură pe scrierile ss. PP., pe documente şi opuri istorice de renume. Din aceste puţine momente atinse credem că şi publicul cetitoriu va fi de acord cu noi când ḑicem, că o recomandaţiune specială e de prisos. Pretul 1 fl. 25 cr.

* *(„Scoala practică“)* anunciată şi de noi a apărut deja în 1/13 Aprilie a. c. douĕ coale în format octav mic, foarte potrivit de a se lega carte la sfĕrşitul anului. Tipariul este foarte frumos, cum ne-am obicinuit de un timp încoace al vedè la toate tipăriturile câte apar în tipografia noastră archidiecesană. Afară de învitarea la prenumĕraţiune, cunoscută, Nr. 1 cuprinde: *Plan de lecţiuni pentru scoalele elementare românesci* de *V. Petri; Grădina scoalei. Lecţiuni practice din învĕţământul intuitiv; Limba română în scoalele elementare, tratată din bucăţi de cetire; Raport despre visitarea unei scoale în Mărţişor a. c. Anunciu; Bibliografie; Posta redacţiunei.* — Toate materiile sûnt tratate cu cunoscinţă clară de lucru şi într'o limbă adevĕrat românească. Recomândăm deci întreprinderea în interesul instrucţiunei.

„Profetul Jô'èl“ tradus şi esplicat după tecstul masoretic de Emilian Wojuki Dr. in teologie şi prefect la Seminariul clerical ort. or. din Cernăuţi. Tip. în Viena în tipografia statului, editura autorului. Recomandând această carte teologilor şi acelor ce se ocupă cu studiul biblic, observăm că cunoscinţa limbilor orientale vechi va trebuì de aci înainte sĕ nu mai fie o *terra incognita* pentru cei ce se interesează serios de cunoscinţa testamentului vechiu. Dovada o avem dinaintea ochilor şi în cartea ce ne stă înainte, care recurge la limbile originale a le s. scripturi

---

Loterie.

Mercuri 4 Maiu n. 1882.

Sibiiu: 18 64 80 66 77

Bursa de Viena şi Pesta

Din 2 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119 85	119 65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.50	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.50	95.80
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.25	99.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	98.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	97.25	98.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.25	98.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	99.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.—	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.65	76.50
Datorie de stat în argint	77.55	77.25
Renta de aur austriacă	94.40	94.—
Sorţi de stat dela 1860	131.—	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acţiuni de credit austr.	825.—	343.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	343.25	117.25
Sorţi unguresci cu premii	339.75	330.—
Sorţi de regularea Tisei	117.20	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Na oleon	9.54	9.54
100 marce nemţesci	58.75	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	120.10	120.—

Nr. 72. [66] 1—3

CONCURS.

În urma rescriptului consistorial din 5 Noemvre 1881 Nr. 3178 B. pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Porcurea de classa a III-a tractul Gioagiului I. se deschide concurs cu termin până la 20 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

Dela 87 familii câte una ferdelă de cucuruz sfirmat, câte o ḑi de clacă şi stola usuată, care la olaltă computate în bani dau un venit anual de 168 fl. 30 cr. v. a.

Suplicele concursuale instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 3 Aprilie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresb.

Depuneri de capitale pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu **5%** interese, ear sub condiţiune a se însciinţa ridicarea depunerei cu 6 luni mai nainte cu **5½%** interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei capitalului şi înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei, în care se ridică depunerea cu acel adaos însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin 15 ḑile.

La 1 Ianuariu şi la 1 Iuliu a fie-căruí an interesele neridicate se capitalisează şi se fructifică mai departe.

La dorinţa deponentului se pot stabilì în ḑiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciale de esolvire, care se înseamnă în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului sĕ resolv totdeauna în ḑiua primirei.

Asemenea se pot efectuì prin postă anunciări şi ridicări de capitale.

Sibiiu în 15 Aprilie 1882. (57) 2—4

„Albina“ institut de credit şi de economii.

---

[14] **PENTRU POSESORI DE ŢIGLĂRII** 5—6

recomând maşinile mele de mână, cai şi vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămiḑi, ţigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

care faţă cu alte metode de fabricaţiune ofer avantagele cele mai însemnate şi cruţările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a prodoon **4000 de pietri frumoase** şi se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespeḑi** pentru **trotoare** şi **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var şi cement,** la **cărămiḑi de sgură** etc. precum şi la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer şi căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de maşine în **Ehrenfeld-Köln a/Rh.**

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Sâmbătă 24 Aprile (6 Maiu) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 4.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VII. (11 Aprile)

(Urmare.)

La punctul 5 din raportul senatului epitropesc sĕ tractează despre resultatul conscrierei familielor din archidiecesă spre scopul regulărei încassarei tacsei sidocsiale prin organele statului pentru a nu se mai arĕta deficite la stat pre cari a trebuit și trebue sĕ le rebonifice archidiecesa.

Luând de basă numerul familielor de 158,016, deși aceasta numĕrare nu are toate atribuțiunile esactității, computându-se de familie a 5 cr., dacă s'ar încassa regulat tacsa sidocsială prin organele statului, ar resulta o sumă de 7900 fl, 80 cr., prin urmare un dificit anual până la 8000 fl. numai de 99 fl. 20., ceea-ce nu ar fi simțibil pentru archidiecesă și dacă trebue sĕ-l rebonifice statului. Deci consistoriul archid. deocamdată s'a mărginit a face representațiune cătră înaltul ministeriu, rogându-l a dispune la organele sale încassarea mai regulată a tacsei sidocsiale, pentru a scutì biserica noastră pe viitoriu de refundarea unor sume, ce taie în ḑeci mii de floreni.

Față de cele ḑise la punctul acesta al raportului, comisiunea propune: Sĕ se însărcineze consistoriul cu punerea în lucrare a unei noue și mai corecte conscripțiuni, ca sĕ se poată regula o dată definitiv cestiunea sidocsială.

Dep. D. Manole. Cestiunea de față e una dintre cele mai importante și taie afund în vieața noastră națională bisericească. Spre scopul deslegărei cestiunei s'a dispus anumit conscripțiunea familielor române gr. ort. Resultatul s'a aretat în repețite rênduri precar și îndoelnic. Aș dorì se fim clarificați din partea consistoriului, cum de conscrierea e atât de mancă? La cas când vina la astfel de mancități o poartă Protopresbiterii nostri consistoriul făcè bine sĕ i a mĕsurile de lipsă față cu organele acestea introducênd chiar și cercetarea disciplinară. Îmi permit a face la locul acesta următoarea propunere concretă: Consistoriul sĕ aviseze pre Protopresbiteri și Presbiteri, că, dacă nu-și vor împlinì datorința în direcțiunea aceasta, se vor da sub cercetare disciplinară.

Dep. V. Roșescu. Aș dorì sĕ am în cestiunea tacselor sidocsiale unele deslușiri. Esistă faptic doue moduri de încassare a tacselor sidocsiale? ori sĕ încasează numai prin organele statului? Eu am dat în unele locuri de o încassare efeptuită separat de încassarea făcută prin organele statului, și am constatat, că modul acesta de încassare e rĕu și dă ansă la turburări în popor.

Presidiul. Precât scim noi, încassarea tacselor sidocsiale o fac preste tot locul perceptoratele ordinare ale statului deodată cu încassarea celeilalte dări. Casuri ca cele amintite de d. dep. Roșescu nu ne sûnt cunoscute. Când ni se vor aduce la cunoscință astfel de casuri nu vom întârḑia a lua mĕsurile de lipsă spre delăturarea lor.

Dep. Dr. N. Pop. Eu sûnt în contra propunerei comisiunei. De două ori s'a împus consistoriului însărcinări de felul celei de acum fără a obținè resultatul dorit. Tot asemenea se va întêmpla și de astădată.

În presara întregirei protopresbiteratelor, organele cărora s'a încredințat administrarea provisorică a vacantelor protopresbiterate 'și împlinesc precum am vĕḑut și din alte evenimente datorințele numai pe jumĕtate. Acei-a, cari au înaintat cu altă ocasiune rapoarte false în direcțiunea aceasta nu o se facă mai bine nici în casul unei noue însărcinări. Sûnt de părere: sĕ se amâne esecutarea unei noue conscrieri până ce se va termina întregirea protopresbiteratelor. Atuncea vom fi îndreptățiți a pretinde esactitatea recerută în culegerea datelor de lipsă.

Dep. Z. Boiu: Consimt că datele statistice trebuie se fie cât se poate mai esacte. Nu consimt însĕ cu propunerea comisiunei, de a se însărcina spre scopul acesta consistoriul de nou cu esecutarea unei conscrieri. Modalitatea aceasta ar putè alarma și ar putè introduce în sinul poporului nostru temeri, că noua conscriere are scopul de a-i mărì dările și așa destul de apăsătoare. Nu încape nici o îndoială că o astfel de întêmplare ar fi în detrimentul nostru. Deci se nu se facă prea mare publicitate cu lucrul acesta. Sĕ se relege causa la consistoriu, acesta o va esecuta la timpul oportun.

Dep. P. Nemeș: Sciu din pracsă cum purcede regimul în astfel de casuri. Dacă vom fi noi în stare a-i dovedì, că, efeptuinduse regulat încassarea, trebuie se încurgă 8000 fl., suma recerută de tacse sidocsiale, regimul pe viitoriu nu va mai refunda archidiecesa. Sĕ se rectifice deci conscripțiunea ca se ne câscigăm o basă, pe care se ne punem, voind a evita refundările.

Presidiul: Consistoriul a satisfăcut și va satisface și pe viitoriu datorinței sale în direcțiunea aceasta. Încât nu s'a putut erua o conscriere cu toate atribuțiunile esactității nu poartă consistoriul vina, ci organele de jos. Aproape a se întregì ppresbiteratele și cu esecutarea conclusului referitoriu la arondarea acelora, multe organe, nesigure de posițiunea lor, parte și din supĕrare, că după arondare s'au descărcat de sarcina ce li s'a fost dat, n'au satisfăcut, precum s'a întêmplat și în alte afaceri, datorinței lor. Aceasta se va curma prin întregirea ce se va efeptuì cât mai curênd.

Dep. T. Gheaja: Voiu se dau unele deslușiri. Administratorii protopresbiterali trecuți cu vederea după arondarea ppresbiteratelor și-a terminat activitatea ca atari de odată cu efeptuirea arondărei — astfel dela începutul anului curent. Raportarea în causa conscrierei efeptuite dela anul nou încoace nu mai căde în datorința administratorilor remași afară după arondare. Nu sĕ pote ḑice așa dară din supĕrare n'ar fi relatat esact administratorii protopopesci, căci aceia cari poate ar fi avut causă a se supĕra, n'au avut nici dreptul dar nici datorința a raporta în afacerea aceasta.

Dep. Dr. Pușcariu: Ceea ce a fost mai esențial și principal s'a îndeplinit de consistoriu facênd o representațiune în causa aceasta la înaltul regim. Sĕ luăm de o cam dată spre sciință cele ce s'au făcut. Resultatul representațiunei va indica pașii ce vor fi a se întreprinde pe viitoriu în afacerea aceasta. Vĕḑêndu-se lipsa de o nouĕ conscriere atunci consistoriul o va esecuta fără amênare.

Punêndu-se cestiunea la vot, punctul 5 din raportul consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc se ia spre sciință.

La punctul 6 al raportului consistorial se astern: inventariul general al fondurilor archidiecesane cu 31 Decemvre 1881, provĕḑut cu inventariile speciale; rațiociniul general al fondurilor archidiecesane pentru periodul din 1 Ianuarie 1881 până 31 Decemvre 1881, provĕḑut cu contul perderilor și a profitului ale deosebitelor fonduri și inventariul depositelor cu 31 Decemvre 1881.

Conform inventariului general averea archidiecesei, compusă din deosebitele ei fonduri, a ajuns cu finea anului 1881 la suma de 1,322,135 fl. 75 cr. fiind crescămêntul efectiv, care se capitalisează cu finea anului 1881, suma de 53,472 fl. 29½ cr. La acest crescămênt se mai adauge suma de 4,161 fl. 11 cr. transpusă de Escelența Sa Înalt Prea Sânțitul archiepiscop și metropolit Miron Romanul sub numirea de fondul Rudolfin. Suma cheltuelilor în anul 1881 este 38,654 fl. 77½ cr.

Trecêndu-se cu cheltuelile preste budgetul votat pe anul 1881 se cere îndemnisare pentru posițiunile trecute.

FOIȚA.

Scrisoare din „Ceea-lume.“

Comunicată de P. S.

Paradis în 1 Aprilie 1882.

Domnilor pămênteni! Sĕ nu vĕ pună în mirare scrisoarea mea de aici. De multă vreme m'am despărțit de viața lumelnică și am pășit la cea vremelnică, dar o duc bine și aici. Sûnt internat în Hotel „Trilopeți,“ etagiul I, Nr. 999 și trăiesc cu colegii mei în armonia cea mai mare. Dar numĕrul celor cari ajung aici e foarte mic, și precum în Ungaria nu poate ajunge omul la blidul cu plăcinte fără protecție, așa și aici numai cu protecție pot sĕ se bucure de viața din „Ceea-lume.“ Pe mine m'au protegiat cei ce au sosit înaintea mea aici, fiind foarte mult spriginit pentru faptele mele pe pământ. Călĕtoria până aici e lunga și împreunată cu multe greutăți, căci antepostur ile dela graniță din „Ceea-lume“ nu primesc dela nimenea nici un bacșis, ci numai cu pasporturi legitime poate cineva trece, dar și în atare cas, are omul lipsă de câte o carte de călĕtorie din care sĕ studieze toate potecile, ca nu cumva se rĕtăcească și se apuce în mânile demonilor din Tartar. Până am fost pe pământ am studiat toate cărțile de această speciali-tate, începênd cu Stanley și finind cu Reisehandbuch für Siebenbürgen de Bielz; — însĕ vĕ mărturisesc cu toată sinceritatea, că acestea nu mi-au folosit nimica, ci toată scăparea mea a fost în Epistolia căḑută din ceriu pe care am studiat-o din doscă în doscă. Așa dară cea mai bună carte de călĕtorie — Reisehandbuch — pentru „Ceea-lume“ cu Tartar cu tot — e Epistolia. Din aceasta poate tot omul sĕ cunoască locurile cele rele, de cari apoi sĕ se ferească.

Dar sĕ vĕ spun cum judecăm noi aici pre cei pământeni.

Noi iubim pe toți pământenii fără deosebire de naționalitate și confesiune, dar faptele lor nu le putem aproba totdeuna, căci vedem că toate naționalitățile de pre pământ sĕ luptă pentru viață și viitoriu, fără se scie dacă calea pe care apucă nu e totdeauna adeverată. Ungurii sûnt foarte activi pentru existența lor, dar politica lor e rătăcită și dacă vor mai lucra mult așa, atunci ei insiși și-au tăiat creanga de sub picioare.

Românii — cei din România lucră mai înțelepțesce, cei din Austro-Ungaria sûnt prea desbinați și prea somnuroși. Eu încă am fost Român ardelean pe pământ (în „Ceea-lume“ nu e vorbă de naționalitate) și aici încă mĕ interesez mai mult de viața acelora. Cu durere trebue sĕ privesc la Români, cum le lipsesce lor concordia și energia; cum sûnt ei de indiferenți față de apăsările unor oameni capriționi, și numai atunci îi vĕd însuflați de ideea resistenței, când îi arde la degete. De multe ori am observat că Românii austro-ungureni au început câte o activitate națională fără a o fi continuat și finit bine. Acesti Români lucră câte o dată în unire pe deoparte, ear pe de altă latură sĕ luptă unul cu altul, și aceasta o fac ei mai vêrtos pentru că aproape fie care își consideră interesele sale personale mai presus de cele comune.

Congrese, sinoade, conferențe politice și alte societăți pentru înaintarea culturală a poporului au lucrat mult dar au isprăvit cam puțin. Însĕ nu trebue sĕ desperați, căci odată sĕ vor trezi și Românii din letargia lor politico națională și vor triumfa ... Steaua Românilor a resărit și nu preste mult veți vedea-o strălucind. Voia lor sĕ va împlinì numai sĕ pășiască cu o energie mai mare contra tuturor relelor.

Multe v'aș mai spune vouĕ Românilor, dar sciu că voi nu aveți libertate a sci toate, prin urmare mai bine voiu tăcè.

Când va mai sosì aici vre un „mort viu“ de a lui Edgar Poe, atunci vĕ voiu mai trimite câte o scrisoare ca și aceasta.

Vĕ făc cunoscut vouĕ pământenilor că numai în ḑilele trecute am vĕḑut aci pe Longfellow și l'am auḑit de multe ori strigând: *excelsior*. Aceasta sĕ fie și devisa voastră. Cu

A. Papiu Ilarian încă am conve-

Comisiunea propune: a se lua punctul acesta din raportul consistorial spre sciință și a se da îndemnisarea cerută.

Dep. R. Patița: Între posițiunile pentru care se cere îndemnisare se află una sub numirea: Remunerațiunea fiscalului cu 391 fl. 66 cr. Eu sciu că fiscalul consistorial 'și are salariul seu votat în budget, nu pricep cum vine se i se dè o remunerațiune neprovĕdută în budget, cel puțin nu vĕd motivată o astfel de remunerațiune (Voci: aici nu e vorbă de fiscalul consistorial ci de fiscalul fundațiunei Șaguniane.)

Dep. Patița: Ei bine! Fundațiunea Șaguniană a întrat în viață numai în anul trecut, până atuncea nu s'a lucrat nimic, deci nici nu poate pretinde fiscalul aceleia vre o remunerațiune. Basată în testamentul fundatorelui nu e. Sûnt în contra îndemnisărei în punctul acesta.

Presidiul: Actul presidial așternut de curênd comisiunei financiare în cestiunea aceasta va rectifica trecerea peste budget în punctul acesta. Cererea de îndemnisare pentru posițiunea aceasta sĕ rĕmână în suspens până când va venì pe tapet actul presidial.

Se primesce propunerea comisiunei cu aceea că enunțarea sinodului în privința posițiunei dela titlul: Remunerațiunea fiscalului cu 391 fl. 66 cr. sĕ se amâne până ce va venì la ordinea ḑilei actul de curênd așternut comisiunei financiare.

Punctul 7 al raportului unde se ḑice, că esaminându-se prin o comisiune edificiile, grădinile, biblioteca archidiecesană, fundul instruct etc. sau aflat toate în bună ordine, și că în special încât privesce biblioteca archiepiscopiei s'au luat mesuri de Escelența Sa Înalt Presânțitul archiepiscop și metropolit. ca ea sĕ fie așeḑată la un loc corespunḑĕtor și ordinată în mod sistematic, acest punct se ia spre sciință.

Asemenea se ia spre sciință punctul 8 din raportul referitoriu la afacerile esactorali. Sĕ vede din cele ḑise la acest loc, că revisiunea inventariilor cu 31 Decemvre 1880 și a budgetelor pe 1881 este terminată. Cu totul s'a supus unei revisiuni riguroase 796 inventare și tot atâtea budgete. 147 comune n'au trimis inventariile și budgetele: Pedecile la punerea în lucrare a regulamentului pentru administarea și controla averilor bisericesci din archidiecesă a fost, ḑice raportul, mari și multe, însĕ avem temeiu a presupune, că în curênd se va întroduce cel puțin în partea cea mai mare a archidiecesei o administrațiune și controlă și mai regulată a averei bisericesci.

Terminêndu-se refarada comisiunei financiare cu acceptarea: a se da absolutoriul cerut despre raciociniul averei archidiecesane pe anul 1881, și fiind timpul tare înaintat (3¼ d. a.) ședința se închee anunțându-se cea procsima pe luni 12 Aprile la 9 oare a. m.

---

nit și mi-a spus că de ar fi între pământeni ar putè descoperi încă multe mii de dcumente istorice. Dar acum e târḑiu. Laurian ar fi în stare — când ar fi pe pământ — sĕ scrie istoria critică a literaturei române și altele cu cea mai mare ușurință.

Dar moartea, — moartea crudelă l'au despărțit pentru tot deauna de pământeni.

Din viața noastră de aici multe așì putè sĕ vĕ comunic, însĕ „mortul viu“ căruia îi dau această scrisoare pentru ai mijloci comunicarea se grăbesce a ajunge ear între pământeni.

Sciu că mulți dintre voi vor venì aici însĕ cei ce voiesc a ajunge în acest loc, nu trebuie se cetească opurile lui Büchner, a lui Darwin și a altora de feliul acesta. Pentru aderenții acelora nu e destinat acest loc.

Dar eacă .... curierul meu se grăbesce .... încheiu scrisoarea!

Teofil Filantropul.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Aprile

Demisionarea ministrului comun de finance Szlavy încă și acum mai are resunetele ei puternice. „Ellenŏr“ foaia ce stă mai aproape de ministru-president Tisza regretă retragerea lui Szlavy din doue cause. Odată pentru-că de acì înainte se va simțì lipsa unei prea stimate individualități ungaresci în cercurile deciḑĕtoare ale monarchiei. De altă parte pentrucă anevoie se va găsì o persoană, care se poată ocupa acest post, cum l'a ocupat Slavy, care avè darul de a se orienta în situațiunile cele mai complicate. „Ellenör“ este de părere că crisa provocată de demisionarea lui Slavy va fi de o durată mai lungă, căci toate combinațiunile de până acì sûnt numai combinațiuni și alt ceva nimic. Numai după ce Maj. Sa va fi venit la Budapesta (ceea ce s'a și făcut) și va fi petrecut mai multe ḑile acì, se va putè sci ceva positiv despre următoriul demisionatului ministru. Este de dorit ca postul ministrului comun de finance se'l ocupe un bărbat de stat ungaresc. Dacă nu s'ar afla însĕ nici unul, ceea ce după „Ell.“ ar fi foarte regretabil, următoriul lui Slavy se bage bine de seamă la toate misările ce le va face și din motivul pentrucă ar avè se conducă afacerile provinciilor ocupate în urma lui Szlavy.

Cuvintele cele din urmă ale citatei foi cuprind o amenințare ascunsă. Este întrebarea dacă în Viena se va lua notiță serioasă de dênsa. Dacă se va adeverì scirea ḑiariului „N. fr. Presse“ că contele Coronini are se fie următoriul lui Szlavy, s'ar părea că în Viena nu se mai prea ține socoteală de amenințările lui „Ellenör.“

În presupunerea aceasta neîntăresc cuvintele cu care „N. fr. Pr.“ comentează scirea sa, scriind că nu ia responsabilitatea autenticității scirei, pentrucă în Ungaria astfel de denumire ar atinge foarte neplăcut și ar fi foarte potrivită a provoca neîncredere în planurile guvernului în ceea ce privesce Bosnia. Nu numai pentru că Coronini nu este Ungur și pentru că prin denumirea lui s'ar face spărtură în tradițiunea că în guvernul comun cel puțin un membru trebuie se fie Ungur, ci și pentrucă Coronini în anii trecuți s'a espectorat în mai multe rênduri cu totul contra formei dualistice a imperiului.

Un corespondent din Viena a telegrafat Mercuri la „P. Ll.“ că candidatura contelui Coronini e a se lua serios din momentul când între bărbații de stat ai Ungariei nu se va afla un candidat potrivit pentru postul de ministru comun de finance.

„P. Naplo“ află că în timpul cel mai de aproape se va presenta clubului liberal al dietei o declarațiune, conform cărei toate datele în cunoscuta afacere *Rohonczy - Hieronymi* se vor areta că au fost neîntemeiate.

Telegramele ce au sosit eri dela Agram ne spun în stilul lor laconic că dieta a votat înarticularea legei privitoare la încorporarea graniței militare. Cetim însĕ în diverse ḑiare, că desbaterea încorporărei a produs floricele retorice, cari în dieta Ungariei și prestè tot în Ungaria nu vor fi bine primite. D. Starcsevics, cetim că ar fi ḑis între alte în decursul desbaterei din cestiune: „În numele lui Dḑeu și al Fiiului sĕu a Mântuitoriului protestez ca granița sĕ nu se dea pe mâna revoluționarilor dela 1848.“ Aplausele care au urmat acestei floricele retorice ne dau norma despre dragostea reciprocă dintre Croația și Ungaria. Dl min. pres. Tisza promisese la timpul sĕu că va scì pedepsì pe „resvretitori.“ Vom vede ce fapte vor urma acum cuvintelor.

După ce se anunțase în ḑilele trecute că toate puterile aderează la proiectul Barrère, între care și Rusia, vine „Polit. Corr.“ și ḑice că cabinetul din Petersburg nici n'a aderat nici l'a proiect, nici nu l-a refusat, ci fiindui cu totuln nou îl va supune unui studiu serios. Cu toate aceste în cercurile politice franceze nu se îndoiesc oamenii că și representantul Rusiei va primì instrucțiuni pentru aderarea la proiect.

Dela Bucuresci sĕ scrie la „P. Ll.“ o corespondență datată din 28 Aprile. După corespondența aceasta, ceea ce înainte cu o lună nu era de creḑut, s'a întêmplat. Cogălniceanu, cel mai înverșunat contrariu al min. pres. Brătianu în cestiunea dunăreană — s'a împăcat cu acest din urmă. Corespondentul află deslegarea acestei gâcituri în împregiurarea că Cogălniceanu întreține relațiuni bune cu guvernul rusesc și în împregiurarea că C. A. Rosetti caută a face posibilă mergerea opositiunei mână în mână cu partida guvernului contra pretensiunilor austro-ungare în cestiunea dunăreană. Coresp. e de credință că în Petersburg sûnt aplecați a da ascultare pretensiunilor României, părăsite de Francia și Englitera, și că România își întemeează speranțele sale pe un articul al ḑiariului „Journal de St. Peterbourg“ care arată bunăvoință cătră interesele staturilor țermurene. În fine coresp. atrage atențiunea guvernului din Viena asupra suprinderilor ce i s'ar pregăti în comisiunea dunăreană.

Cestiunea dunăreană.

Propunerea Barrère.

Art. 1. Esecutarea regulamentului de față este pusă sub autoritatea unei comisiuni numită comisiunea mixtă a Dunării, în care Austro-Ungaria, Bulgaria, România și Serbia vor fi fie care representate de un delegat. Președința acestei comisiuni va aparținè delegatului Austro-Ungariei.

Un membru al comisiunei europene a Dunării, desemnat pentru o periodă de 6 luni, după ordinea alfabetică a puterilor, va lua parte la lucrările comisiunii mixte și se va bucura, în timpul acestei participări, de toate drepturile ce au membrii permanenți. — Când ordinul alfabetic va fi desemnat pe delegatul uneia din puterile representate în cele două comisiuni, putea astfel desemnată va fi representată în comisiunea mixtă de doi delegați, dintre care fie-care va dispune de un vot.

Pentru ca membrul comisiunii europene, desemnat de ordinea alfabetică, sĕ fiă în stare de a lua parte la deliberările comisiunei mixte, aceasta îi va trimite programa lucrărilor seale cu o lună înaintea deschiderii fie-cărei sesiuni.

Comisiunea europeana când va crede folositor, va putea cere Comisiuni micste, prin miḑlocirea delegatului sĕu sciințele de care ar avea nevoie în privința acelor din otăririle Comisiunii micste care ar privi libertatea navigării.

Art. 2, Puterile Comisiunii micste vor avea o durată egală cu ale Comisiunei europene a Dunării, și această Comisiune micstă va primi, de va fi nevoie, modificările ce ar fi de trebuințe a se întroduce în constituirea și în puterile ei, supt reserva co-esistenței celor două Comisiuni.

Art. 3 Comisiunea micstă va ține în fiă-care an două sesiuni ordinare care vor fi ficsate ast-fel în cât sĕ se înlăture într'unirea odată a comisiunii micste și a comisiunei europeane.

Otăririle vor fi luate cu majoritate de voturi.

Ea singură își va redacta regulamentul înterior pentru ordinea lucrărilor sele precum și instrucțiunile speciale către agenții sĕi, în vederea aplicării regulamentului de față, afară de punctele pentru acăror soluțiune regulamentul de față a statuat singur. Comisiunea, în prima sea sesiune, va procede la numirea agenților desemnați la artcolul 5 subt numerii 1, 2 și 4.

Totuși, regulamentul înterior și instrucțiunile cu un caracter generale și regulamentar, precum sûnt acelea despre care se vorbesce în art. 9 al Actului public dela 2 Noemvre 1865 privitor la navigațiunea dela gurile Dunării, vor fi comunicate mai întâi comisiunii europeane, și nu vor fi aplicate decât după ce aceasta comisiune le va fi găsit conforme cu principiele care au servit de basă regulamentului de față.

Art. 4. Chieltuelile de administrațiune vor fi în sarcina Statelor representate în comisiunea micstă. Ele vor contribui la cheltuieli în proporțiunea următoare: Austro-Ungaria și România pentru patru ḑecimi și Bulgaria și Sêrbia fiă-care pentru o ḑecime.

La a doua într'unire ordinară, comisiunea micstă își va stabilì bugetul pentru anul viitor.

Contribuțiunile Statelor se vor face din nainte pentru fiă-care semestru. Amendele percepute pentru contraveniri la regulamentul de față se vor vĕrsa în casa comisiunei micste pentru a fi întrebuințate la necesitățile serviciulni.

Art. 5. Agenții aci arĕtați vor funcționa, fie-care în resortul care i va fi desemnat, supt ordinile comisiunii micste, adecă:

1. Un inspector;
2. Supt-inspectori:
3. Căpitani de porturi atât întru cât acțiunea lor se va esercita pe calea fluvială;
4. Un secretar și agenți subalterni.

Art. 6 Agenți desemnați în articolul precedent vor fi luați dintre persoanele competente; ei vor fi numiți și retribuiți după cum urmează:

Inspectorul va fi numit și retribuit de comisiunea micstă, precum asemenea și secretarul și agenții subalterni.

Supt-inspectorii vor fi asemenea numiți și retribuiți de comisiunea micstă; ei vor fi aleși de dânsa din trei candidați care i vor fi presentați de fie care din Statele riverane pentru secțiunile fluviale respective.

Căpitani de porturi vor fi numiți și retribuiți de Statele riverane respective, cari vor face cunoscut comisiunii micste despre numirea acestor agenți sau înlocuirea lor.

Art. 7. Inspectorul este chemat a veghia pe cale administrativă la stricta observare a dispositiunilor regulamentulni de față și a pune uniformitate în aplicarea lui.

În această privire, el este considerat superiorul direct al supt-inspectorilor și căpitanilor de port.

Art. 8. Dunărea, între Porțile de fer și Galați, va fi împărțită în patru secțiuni de inspecțiune, dintre cari:

Cea dântêiu se va întinde dela Porțile de fer până la gura Timocului (aproape cinci chilometri.)

A doua, dela gura Timocului până la Nicopoli inclusiv (aproape 240 chilometri.)

A treia dela Nicopoli la Silistra inclusiv (213 chilometri.)

Și a patra, dela Silistra la Galați esclusiv (224 chilometri.)

Secțiunile vor fi supraveghiate:

Întâia, de un supt inspector numit după propunerea Serbiei — A treia, de un supt înspector numit după propunerea Bulgariei.

A doua și a patra, fie-care de către un supt inspector numiți după propunerea României.

Reședința fie căruia din acesti agenți va fi ficsată în urmă de comisiunea micstă.

Art. 9 Statele riverane vor da comisiunii micste și agenților sĕi concursul de care ea ar putea sĕ aibă trebuință pentru împlinirea misiunei sale.

Art. 10. Porturile sau schelele situate în percursul fie-cărei secțiuni fluviale și pentru care statele țĕrmurene vor fi instituit căpitani de port în conformitate cu dispositiunile regulamentului de față, nu vor fi cuprinse în resortul supt-inspectorelui secțiunii. Porturile sau schelele vor fi puse supt supraveghiarea căpitanilor de port, care vor depinde dea dreptul de inspector

şi vor fi ţinuţi de a urma instrucţiunile sale pentru tot ce va privì acţiunea lor pe calea fluvială

Se înţelege prin numirea de port, în sensul regulamentului de faţă, ori-ce parte a rîului cuprinsă între două linii drepte, perpendiculare pe ţĕrm, şi care vor pleca dela limitele din sus şi din jos ale diferiteor porturi şi se vor prelungí până la Talveg.

Dacă ţĕrmul opus aparţine aceluiaşi Stat, portul cuprinde şi partea rîului situată dincolo de Talveg. Între cele două linii prelungite până la ţisul ţĕrm afară de casul când ar esista pe acest ţĕrm în aceleaşi ape, un port sau schelă care să aibă un căpitan de port.

Bastimentele în navigaţiune şi care străbat apele unui port fără să se oprească, nu sûnt supuse la jurisdicţiunea căpitanilor de port inspectorele şi subinspectorii singuri sûnt competenţi în privinţa acestor bastimente.

Art. 11. Atribuţiunile speciale ale poliţiei judiciare a rîului vor fi esercitate de supt inspectori şi de căpitanii de porturi de fie-care în domeniul seu de supraveghiare, şi apelurile se vor supune comisiuni micste, care va judeca în ultima instanţă.

Art. 12 Comisiunea micstă ’şi va avea reşedinţa la Giurgiu.

Cestiunea Dunărei şi demisiunea lui d. Brătian în „Timpul.“

Merită o cestiune care agită Europa de ani încoace a o cunoasce din toate părţile încât ne stă în putinţă. Am reprodus de atâtea ori păreri din presa budapestană, vieneză şi bucurescheană. De presa bucurescheană ne vom folosì şi de astădată în cestiunea dunăreană, împrumutând un articul cătrănit din „Timpul“, care combină cestiunea dunăreană într’un mod cu mult mai înpungătoriu decum sûntem obicinuiţi dela numitul ţiar — cu demisiunea lui Brătianu.

Eată ce ţice articulul:

„De alaltă eri s’a rĕspândit sgomotul că d. Ioan Brătianu ar fi dat demisiunea sa şi a cabinetului. Dacă i-ar fi abătut a face una ca aceasta ca din senin, precum ’i abate uneori, lucrul n’ar avea însemnătate specială. Vr’o cearţă cu majoritatea, observaţii supĕrăcioase asupra relei purtări a partidului, puţin sânge rĕu şi după aceea ear’ tovărăşie, ar fi seria de fenomene pe cari am aştepta să se desfăşure dinainte-ne, pentru ase încheia cu reîmpăcarea deplină în sinul marei tagme patriotice.

Dar lucrul are un cusur.

În adevĕr încă dela 12 ale lunei curente ministrul de externe a fost prevenit din partea ambasadei austriace, că proiectul Barrère, privitor la regularea cestiunii Dunării, s’a şi espediat din Paris ambasadei franceze din Bucureşti şi că aceasta e însărcinată de a comunica proiectul, numai decât după sosirei, guvernului român.

Proiectul Barrère se află aşa dar deja în mânile guvernului şi sub ochii parlamentului nostru, în mijlocul căror nu va întârţia a produce o intensivă piroteală.

În ce consistă acest proiect în forma sa cea din urmă?

El cuprinde în 12 paragrafi dispoziţiile generale pentru supravegheiarea navigaţiunii din cari estragem următoarele amănunte:

Art. 1 al proiectului stipulează că, pentru supraveghiarea navigaţiunii între punctele mai sus arĕtate, se institue o Comisiune micstă (nepreveţută în Tratatul dela Berlin, ba chiar contrară dispoziţiunilor lui,) în care Comisie delegatul Austriei va avea presidiul permanent, ear’ celelalte trei state ţĕrmurene (Serbia, Bulgaria şi România) vor fi representate fie-care prin câte un delegat.

Art. 2 prevede că, pentru a se evita paritatea eventuală de voturi, Comisiunea europeană va trimite în fie care sesiune, adecă din şase în şase luni, un delegat al ei în comisiunea mixtă. Trimiterea acestui delegat se va face în ordine alfabetică, deci în chipul următor: *Allemâgne, Autriche, France, Grande Betragne, Italie, Roumanie, Russie, Turquie.* Propunerea Angliei de a acorda delegatului comisiunei europene dreptul de apel, nu s’au trecut în propunerea franceză; representantul comisiunei dunărene rĕmâne însĕ liber de a cere instrucţiuni dela Galaţi.

Art. 3 stipulează că delegatul al cincilea, fiind trimis în comisiunea mixtă din mijlocul celei europene, cea dintâiu nu poate esista fără cea din urmă, deci se ţadmite o conecsitate oare care între amândouĕ comisiunile.

Celelalte paragrafe ale proiectului tractează despre esecutarea amănuntelor technice şi a regulamentului de navigaţiune, şi au fost copiate, cu mici modificări, din anteproiectul austriac. Cestiunea duratei comisiunei mixte nu e prevĕţută în proiect, dar fiindcă în comisiunea dela Galaţi, sûnt representate opt puteri şi fiindcă fie care din ele are a’şi trimite delegatul pe rênd pe câte o sesiune, adecă pe câte şase luni, durata e ficsată prin chiar această rotaţiune pe patru ani cel puţin. Guvernul francez însĕ, precum şi câte-va alte cabinete, doresc ca fie care din puteri să vină măcar de două ori la rênd, încât mandatul comisiunei mixte ar avea atunci o durată de opt ani.

Această perândare — *le roulement des puissances*, ţice proiectul — se va regula încolo de cătră chiar comisiunea europeană.

În ori ce cas însĕ în anul întâiu Germania şi Austria *Allemagne et Autriche* sûnt chemate a-şi trimite representanţii în Comisia mixtă. ceeace constitue un mare avantaj pentru Austria, de vreme ce în anul întâi se numesc toţi funcţionarii şi se vor face oarecare modificări regulamentului. Aşa dar în anul întâiu, Germania şi Austria avênd doue voturi în comisia mixtă, ’şi vor putea impune influenţa.

Proiectul a fost comunicat d-ja tuturor puterilor, dar nici una din ele n’a respuns pân’acuma, încât e probabil ca Comisia din Galaţi să nu poată începe în luna aceasta deja activitatea ei.

Propunerea pe care o reproducem mai la vale*) *in extenso*, a fost comunicată de doue ori până acum şi în într’uniri la cari au luat parte senatorii şi deputaţii. Ea e însoţită de o somaţiune oare-cum de a respunde numai decât în termin de ţece ţile. Faţă cu ea d. Brătianu repetă jocul sĕu vechiu şi, în loc de a fi president de consiliu, d-sa să gerează în president de republică. Care e opinia d-voastră, ’i întreabă pe toţi pe rênd, ca şi când adunările ar sci pe ce ne putem sprijini, ca şi când ele ar fi în curentul tratărilor diplomatice, ca şi când în fine adunările ar fi respunţĕtoare de atitudinea şovăitoare a d-lui Brătianu sau a d-lui Boerescu în cestiunea aceasta.

Care e opinia d-tale d-le ministru president? caută să întrebe ţeara întreagă, care e soluţiunea a cărei responsabilitate o iei d-ta? Nu descoperi parlament şi ţeara întreagă înaintea săgeţilor străinătăţii, ci ia odată respunderea unei propuneri positive, căci nu o manieră, ci şase şi mai multe sûnt pentru a garanta cu toată invederarea libertatea Dunării, fără preponderanţă Austriacă. Această evasivitate, această sfială de-a lua asupraţi responsibilitatea unei propuneri, această manieră de a te ascunde după spatele Parlamentului, când cestiunea e pendentă, şi a venì apoi c’un *fait accompli*, pe care el să fie silit a’l inregistra, dovedeşte că vei fi avênd o soluţiune preconcepută, pe care-o vei realisa, în ciuda formalităţii goale a consultării parlamentului. Pentru realisarea soluţiunii preconcepute dispui de culisele retragerii aparente. Aparente ţicem, pentrucă demisia ar însemna că vrei să aduci în locuiţ’i pe cine’ţi place şi ’ţi convine d-tale pentru a realisa soluţiunea ce o ai în *petto*.

*) La noi s’a pus mai sus. R.

Eată dar care e însemnătatea actuală a sgomotului respândit. Nu putem crede în seriositatea retragerii d-lui Bratianu. Aceste demisiuni şi remisiuni nu sûnt decât mijloace de presiune asupra partidului pentru a obţine dela el ori-ce ar voi. Ne am deprins atât de mult cu falsele eşiri ale cancelariului nostru, încât în calculul politic această mărime a equaţiunii nu ne mai este necunoscută. Ceea-ce se poate dar întêmpla e ca d. Brătianu să se retragă în adevĕr, ci numai spre a se întoarce cu una din persoanele cari, pentru gloria de a fi ministrii fac bucuros ori ce deviaţie dela consequenţă, fie în ce-i priveste pe ei fie în ce priveşte ţeara. Astfel bunăoara prinţul Dumitru Ghica, presidentul tip, president în toate şi pretutindenea s’a ales senator cu majoritatea dovedită conservătoare din colegiul I de Ilfov, a trecut în partea guvernului şi s’a lăsat ales president al Senatului roşu, fără umbră de scrupul măcar dacă această schimbare la faţă se şi aprobă de alegătorii sei conservători. Tot d-sa credem că nu ar avea asemenea nici un scrupul de a da spriginul seu şi a dlui Boerescu pentru a înlesni d lui Brătianu posiţia sa la darea concesiilor mai sus citate cătră Austria.

Adevĕrat că aceste concesii: comisiunea micstă neprevĕţută în tratatul dela Berlin, ba chiar contrarie lui, presidenţa permanentă etc., se vor face unei puteri a cărei ţintă constantă pare a fi călcarea în picioare a poporului românesc. Dar ce stie şi ce înţelege principele în chestie de asemenea lucruri ce înţelege de luptele acelor pe cari în naiva sa ignoranţă îi confunda odinioară într’o apă cu creştinii toţi, cu bulgarii bună oara ori cu alţii, şi cu toate acestea o singură neomenie de dincolo ar fi de ajuns a atinge spiritul cel mai liniscit al unui popor care are demnitate şi consciinţă de sine însuşi. Astfel d. e. în colţul de nord-vest al Transilvaniei ministrul unguresc a făcut mai multor ţinuturi românesci ceea ce n’ar fi îndrăsnit a face nici un trib de negri, de sigur nu unei comunităţi israelite măcar, le-a numit cu dea sila şi fără se întrebe pe nimenea, un episcop, care vrea se introducă liturghia latină în biserică şi limba ungurească pe amvon. Acest episcop al Gherlei, deşi atârnă în mod ierarchic de metropolitul Albei-Iulii, în trei ani de când e numit, n’a îndrăsnit măcar a da ochii cu şeful sĕu bisericesc ci persistă a remânea agentul ocult şi introdus pe furiş al unui ministru de culte de altă lege şi de altă limbă. Ei bine, o asemenea neomenie nu se întêmplă nici unei confesii afară de Români. Nici Evreilor nu li se comandează rabinii, nici unor triburi selbatice nu li se comandează în afaceri de religie şi de consciinţă un agent al guvernului unguresc care să-i dreseze, numai Românilor li se contestă până şi libertatea consciinţei. Şi aceasta este puterea europeană, pentru care, dela Români tocmai se cer concesii pe Dunăre.

Dar ce-i doare capul pe cei din Bucuresci de asemenea lucruri? D. Brătianu îşi va face seria sa de false eşiri pentru a înlesnì facerea de concesii cătră o putere, care până acum nici nu încearcă a respecta individualitatea naţională şi consciinţa religioasă a unei jumĕtăţi a poporului românesc, ba nici nu vrea măcar să respecteze drepturi câştigate şi sancţionate de suveranul acelor ţĕri. Avem de a face dincolo cu o lipsă de o pudoare publică, cu călcarea unor drepturi atât de positive, atât de mult esercitate şi atât de întemeiate, încât nici un despot măcar nu le-ar putea ignora în chipul în care o face guvernamentul inept şi mărginit al Maghiarilor. Şi oare de toate acestea să nu se ţină seamă la noi, când e vorba, nu de a recunoasce drepturi Austro-Ungariei pe Dunăre, de vreme ce n’are nici unul, dar încă de a i se acorda favoruri şi preponderanţă în apele noastre şi pe ţĕrmurii noştri, bine înţeles în detrimentul suveranităţii statului român? Dar destul ne despreţuesce dincolo, destul tratează peste picior o jumĕtate a poporului nostru în ţeara lui proprie şi strămoşească — să ne mai pue piciorul în piept şi dincoace, să aibă satisfacţiunea de a trata întreg poporul românesc în chipul în care a fost călcat palidul Stătescu?

Eată ce găsim de cuviinţă a-i observa d-lui Brăteanu în evoluţiunea ce o încearcă cătră concesii. Teamă nee că nu face decât a căuta ocasie ca să dea o flangrantă desminţire aureolei de mare naţionalist, pe care crede a o avea.“

Statutele

pompierilor voluntari din Sălişte.

§. 1. Scopul pompierilor voluntari e de a oferì ajutoriu regulat la pericul de foc.

§. 2. La casuri de incendiu pompierii sûnt subordinaţi poliţiei locali, adecă antistelui sau locţiitoriului seu, în ceea ce privesce însĕ afacerile lor technice sûnt pe deplin independenţi.

§. 3. Pompierii se impart în membrii ordinari şi estraordinari, relativ la cei din urmă dau deslusire dispoziţiile §-lui 28.

§. 4. Membrii ordinari se supun unei organisaţiuni formali şi unei uniforme simple de a purta o capină de serviţiu şi o panclică de braţ la esercitii şi casuri de incendiu.

§. 5. Pompierii se împart între sine:
a) în bârcători (suitori).
b) tulumbaşi
c) cărători de apă
d) signalisători şi
e) păzitori.

§. 6. Ca condiţie spre a putea fi primit între pompieri să recere:
1. caracter nepătat
2. vârstă de 17 ani şi
3. hărnicie trupească

§. 7. Voind oare cine să între în societatea pompierilor se va însinua la preşedintele sau vătaful societăţii, respective la subvătaful. Primirea între pompieri urmează în şedinţa publică a comitetului şi cel ce se primesce face promisie sĕrbătorească, că va păzì cu scumpătate îndatoririle prescrise de statute.

Despre primire sau neprimire decide în prima linie comitetul şi acesta nu este datoriu de a’şi desvălì motivele, dacă a recusat pe cineva (§. 18).

Întrarea în societate se face pe un an de ţile dela ţiua întrării; înainte de espirarea anului poate eşì din reuniune cel ce a întrat numai dacă îşi schimbă locul locuinţei, dacă devine bolnav şi neputincios, sau dacă se face vinovat de vre o faptă penibilă, carea îl face necapabil de a fi membrul acestei reuniuni.

§. 8. Fie carele, care întră de nou primesce un bilet de primire apoi statutele şi regulamentul de serviţiu gratis.

Capina şi panclica de braţ o capĕtă dela comună numai aceia, cari n’au de loc mijloace, spre a şi le procura.

§. 9. Membrii reuniunii pompierilor voluntari au dreptul şi datorinţa de a scăpa oameni şi proprietate din foc şi de a îngrigì de afacerea stinsului.

§. 10. Fiesce-care membru al pompierilor se deobligă în genere a împlinì cu scumpĕtate datorinţele luate asupră’şi şi în deosebi a păzì punctuos instrucţia de serviţiu.

§. 11. Cel-ce se face vinovat de călcarea îndatoririlor luate asupră’şi se va trage

la aspră răspundere conform regulamentului de serviţiu.

§. 12. Pompierii, cari se vor dosî în servîţiu sau se vor vădî de neascultători, sau se vor purta neonest se vor elimina din reuniunea pompierilor.

§. 13. Spre a putea acoperì chieltuelile împreunate cu scopul reuniunei se formează o cassă a[illegible]ei.

§. 14. Venitele acestei casse se formează:

a) din daruri benevole dela deregătorii,

b) dela alte reuniuni de pompieri,

c) din contribuţiunile membrilor estraordinari şi

d) din daruri dela asecuranţe de foc.

§. 15. Pompierii stau sub conducerea unui comitet compus:

a) dintr'un preşedinte sau vătaf,

b) dintr'un subpreşedinte sau subvătaf,

c) dintr'un cassieriu,

d) dintr'un controlor, carele va purta totodată şi afacerile notariatului,

e) dintr'un inspector al căreturilor pompierilor,

f) din 6 vătafi şi tot atâţa subvătafi de pâlcuri (despărţăminte).

§. 16. Chargele dela *a, e,* se aleg de toţi pompierii, în adunare generală, vătafii de pâlcuri sau roate de despărţămintele respective ale pompierilor. Toate aceste alegeri se fac la anul şi în adunarea generală a reuniunei.

§. 17. Toate afacerile reuniunei le conduce comitetul şi toate chieltuelile reuniunei se fac cu aprobarea lui.

La casuri de lipsă neîncungiurabilă va fi vătaful resp. subvătaful autorisat de a face erogaţiuni până la suma de 50 fl., e datoriu însă de a face cunoscut astfeliu de erogaţiuni comitetului şi de a cere ratificarea lor.

§. 18. Comitetul supraveghiază păzirea cu acurateţă a statutelor şi împlinirea lor, — ţine şedinţele de regulă în mod public şi e capace de conclus numai dacă vor fi cel puţin 5 membrii de faţă.

Protocolul şedinţelor se va verifica la începutul fie cărei şedinţe şi se va subscrie de preşedintele şi de notariul, drept semn de verificare. Contra concluselor comitetului le stă în drept celor ce se vor simţî agravaţi de a reclama la adunarea generală.

§. 19. Preşedintele sau vătaful resp. vice-preşedintele conduce şedinţele comitetului cât şi ale adunării generale a reuniunei, asignează plătirile, subscrie asignaţiile şi represintă preste tot reuniunea în afară. Dênsul conduce şi agendele technice ale reuniunei şi dênsului îi sûnt subordinate în serviţiu toate chargele.

§. 20. Notariul are datorinţa de a conduce protocolul şedinţelor comitetului sau ale adunărilor generale a reuniunei şi peste tot de a îngrigì de lucrările în scris ale reuniunei.

§. 21. Cassariul e datoriu de a induce în registru regulat de comptabilitate toate venitele şi erogatele şi de a face comitetului la fie care pătrar de an la 1 Ianuariu, 1 Aprile, 1 Iuliu şi 1 Octombre raport despre starea cassei şi în fine a'şi da socoteala regulată înaintea adunărei generale în tot anul în luna lui Ianuariu.

§. 22. Controlorul controlează pe cassieriu în toată manipulaţia cassei, cercetează de se duc registrele cassei în regulă sau nu şi raportează despre defectele manipulaţiei la comitet.

§. 23. Inspectorul recuisitelor pompierilor are îndatorirea de a lua în primire toate recuisitele pompierilor uniformale şi hainele, a face raport despre starea şi însuşirea lor la comitet şi a ţinea inventariul reuniunei în evidenţă regulată.

Numai dênsul e autorisat de a împărţi la timpul cuvenit recuisitele reuniunei.

De starea în rênduială bună a maşinilor de stins va îngrigì inspectorul recuisitelor ajutat de vătafii de pâlcuri şi de tulumbaşi.

Acestia vor îngrigì ca maşinele să se cureţă totdeauna după incendiu cum se cuvine, ear maţele să se spele curat şi să se usce.

§. 24. Conducerea altor afaceri o primesc asupră'şi vătafii de pâlcuri şi despre aceasta hotăresce comitetul.

§. 25. În tot anul se va ţinea în luna lui Ianuariu o adunare generală în carea îşi va da comitetul socoteală despre starea şi prestaţiunile reuniunei pompierilor din anul trecut.

În adunarea generală se pot face propuneri pentru schimbarea statutelor şi a regulamentului de serviţiu, aceste propuneri se subştern comitetului şi acesta le vestesce membrilor reuniunei cu 8 ţile mai înainte de ţinerea adunării generale.

Acestea propuneri se vor lua în desbatere numai atunci, dacă vor fi însinuate în scris cu 8 ţile mai înainte de terminul şedinţei adunării generali la comitet şi vor fi apreciate, cel puţin de $^1/_4$ parte din membrii ordinari.

§. 26. Conchiemarea adunărei generale se face de comitet şi dênsul va conchiema totdeauna o astfeliu de adunare, dacă aceasta o va pretinde a $^1/_4$ parte din membrii ordinari, la cas de a nu se presenta a $^1/_3$ parte dintre acesti membri atunci vor decide cei presenţi.

Adunarea generală e capace de conclus îndată ce e de faţă a $^1/_4$-a parte dintre membrii ordinari.

La începutul şedinţei se verifică mai întâiu protocolul şedinţei ultime şi se subscrie drept semn de verificare de o comisiune verificătoare esmisă ad hoc de adunarea generală.

§. 27. În lunile de earnă cel puţin va ţinea comitetul din 5 în 5 săptămâni adunări generale, în cari se va desbate despre desbateri de ale reuniunei şi se vor ţinea prelegeri relative la destoinicia (desteritatea) în stînsul de foc. Pe lângă acestea se pot face la astfeliu de adunări şi întregiri de alegeri.

§. 28. Membrii estraordinari se primesc de comitet si plătesc la cassa reuniuni în tot anul 2 fl. ca tacsă.

§. 29. Despre disolvarea reuniunei decid $^2/_3$ părţi din membrii adunării generale, conchiemate anume spre acest scop. Toate conclusele referitoare ln schimbarea statutelor, la disolvarea reuniunei şi la dispoşiţiile asupra averii ei, să se substearnă înainte de executarea lor Înaltului Ministeriu regesc de interne.

Banii, cari se vor afla în cassă precum şi recuisitele de stins şi scăpat se vor preda la disolvarea reuniunei oficiului comunal, ca representant al comunei Săliste spre conservarea lor pentru acel cas, când ar reînvia reuniunea, sau spre a refuì cu preţul lor datoriile închieate de reuniune.

§. 30. La cas când s'ar abate reuniunea dela scopurile şi procederile desemnate în aceste statute, respective ar trece preste cercul afacerilor sale, atunci guvernului regesc îi va sta în drept întru cât s'ar periclita continuarea afacerilor ei îi va sta în drept de a o suspenda la moment, pe temeiul resultatului eşit din cercetarea introdusă în mod prescris, sau de a o îndatora şi indruma în eventum la observarea punctuoasă a statutelor pe lângă amenînţarea cu disolvarea ei.

Săliste 12 Ianuariu 1882.

Ioan Maxim m. p., preşedinte ad interim. — *Nicolau Ivan* m. p., secretariu.

Varietăţi.

* Maiestatea Sa împ. şi regele a plecat dela Viena Joi dimineaţa la 5 oare şi 55 minute cu tren separat la Budapesta. — În una din serile cele mai de aproape se va da o serată în castelul regal.

* (Denumire.) Ministrul reg. ung. de justiţie a denumit pe concipistul bar. Sig. Szent-kereszty jun. secretariu presidial la tabla reg. din M Vasárhely.

* (Scire personală.) Cetim în „G. Tr.“: Ni se scrie că P. S. S. păr. episcop al Aradului Ioan Meţianu a sosit Luni la Zernesci, unde va petrece vre-o două septămâni.

* (Învitare.) Reuniunea română de cântări va arangia Joi în 11 Maiu n. o escursiune în Dumbrava Sibiiului, cu care ocasiune chorul va esecuta mai multe piese muzicale. — Toţi O. membri activi şi ajutători, precum şi alţi binevoitori ai reuniunei sûnt învitaţi a participa.

Întâlnirea se va face în pavilonul din Dumbravă la 3. oare d. a. Producţiunea musicală va avè loc la 4 oare; după ea urmează joc.

Sibiiu în 5 Mai n. 1882.

Comitetul.

* (Banca şi zarafia) lui Michail Gianli din Braşova însinuat în 2 Maiu n. concurs; pasivele se ţice că ar fi circa 60,000 fl.

* (Valoarea probabilă a sorţilor turcesci.) În anul 1870 guvernul turc a esmis 1.980,000 sorţi de câte 400 franci şi pentru acest împrumut, ce era să se stingă în 104 ani cu 3 procente, se fixase o anuitate de 28 milioane franci.

Au trecut acum 12 ani dela emiterea sorţilor; în acest timp s'au tras 27,000 sorţi, deci la finitul lui 1881 mai erau încă 1.953,000 şi acestea au să se stingă în cei 92 ani viitori.

La procente cu greu se mai poate gândì cine-va; guvernul turc e de abia în stare să plătească câştigurile sorţilor şi posesorii au să se mulţămească cu atâta. Astfel de ex. guvernul turc are să resumpere 2,650 sorţi în 1882 cu 4.540,000 fr. — 2,850 sorţi în 1883 cu 4.620,000 fr. — 2,850 sorţi în 1884 cu 4 620.000 fr. — 2,950 sorţi în 1885 cu 4.660,000 fr. —3000 sorţi în 1886 cu 4.700,000 fr. ect.

Dacă socotim cu modul acesta sumele ce are să plătească guvernul otoman în cei 92 anii şi calculând valoarea actuală a tutulor plătilor, luând de basă numai 5 procente pe an, apoi valoarea medie a unei sorţi turcesci este de 63.39 fr. Dacă Turcia plătesce pentru sorţi numai 60, 70, sau 80 procente, atunci aceste sorţi mai valorează 38, 03, 44, 37 sau, 50, 71 franci.

* (Porci suterani). — Nu de mult în oraşul Bingen din Germania au fost puşi doi lucrători să direagă un canal suteran. Deodată deteră preste doi porci graşi în canal. Veninduşi în fire din mirarea ce'i cuprinsese la început, lucrătorii se puseră pe goană şi alergară după porcii, cari fugeau prin canal înainte. Venind în ajutor alţi câţi-va oameni porcii fură goniţi afară din canal pe malul Rinului, unde în curênd se grămădì multă lume, întrebându-se cum vor fi ajuns animalele sub pământ. În fine se lămurì lucrul. Înainte cu vreo 6 luni periseră doi porci dintr'o vilă apropiată. Se vede că au fost căzut în canal, unde s'au hrănit cu lepădăturile de acolo şi cu cloţanii, pe cari iau stins cu totul.

Din nenorocire această vênătoare avu un trist epilog. Proprietariul vilei nu voì să recunoască porcii de ai sei si astfel fură vênduţi măcelarilor. Banii obţinuţi fură daţi cassei săracilor. Porcii însă nu fură căutaţi de medici şi deci nu se observà, că erau plini de trichină. Multe persoane se bolnăviră greu; unele sûnt în pericol de moarte. Graţie numai silinţelor energice ala medicilor conscienţioşi, până acum nu s'a întêmplat încă nici un cas de moarte. Carnea ce s'a mai găsit nevêndută, a fost secuestrată de poliţie.

* (Taxa unui medic.) — O foaie din Paris conţine următoarea anecdotă asupra unui medic cunoscut, întemeetorul unei noi secte între discipulii lui Esculap, ale cărui vizite sunt pe cât de curioase, pe atât de scumpe: Într'o ţi doctorul primesce vizita unui lord englez foarte avut, care venise anume din Anglia ca să'l consulte. Medicul îl ficsează, îl pipăe pe ici colea şi în fine îi pune un flacon sub nas ţicênd: „Miroasă!“ Lordul mirosă. — „Aşa, acum eşti vindecat“ — Englezul ramâne foarte mirat, totuşi întreabă liniscit: Ce sûnt dator? — O mie de franci. Pacientul scoate un bilet de o mie franci, 'l pune sub nasul doctorului ţicând: Miroasă! — Aşa acum eşti plătit, şi lordul pleacă cu multă demnitate.

* („Te sărut de o mie de ori“ n'a remas de astădată numai o vorbă goală, după cum povestesce o foaie germână: „Nu de mult se făcu în Kelkheim o prinsoare curioasă, ce era se aibă un sfêrşit reu. Întro societate de bărbaţi şi femei venì vorba despre sărutări. Un domn întreabă câte sărutări s'ar putea da într'un timp oare care. După ce se deteră diferite păreri în privinţa aceasta, un tiner ţise că în timp de ţece oare va schimba ţece mii de sărutări cu logodnica sa şi propuse o premiare de 500 franci. El puse condiţia, că după fie care jumătate oară se guste ceva. Prinsoarea se făcu şi îndată se începu dulcea muncă, ce se părea aşa de uşoară. În oara primă se schimbară 2000 sărutări, în a doua 1000, în a treia 750, apoi puterile îi părăsiră. Tênărul căpătă cârcei în buze şi leşină; logodnica sa îşi perdu şi ea conscinţa, se bolnăvì din acea seară şi de abia s'a putut face mai bine după câteva ţile Şi mirele a suferit mai mult timp, şi cununia lor s'a amênat cu un an întreg.“

Bursa de Viena şi Pesta

Din 4 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119 65	119.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91 40	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.80	95.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	99.25	95.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.50	98.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98 50	98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.25	97.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.—	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	96.75	97.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.60	76.50
Datorie de stat în argint	77.50	77.25
Renta de aur austriacă	94.65	94.25
Sorţi de stat dela 1860	131.25	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acţiuni de credit austr.	342.60	337.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	339.—	344.25
Sorţi ungaresci cu premii	117.25	117.25
Sorţi de regularea Tisei	111.10	111.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Na oleon	9.53	9.53
100 marce nemţesci	58.65	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	120.—	120.—

„ALBINA“ Institut de credit şi de economii.

Publicaţiune

în sensul articlului de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. *Suma scrisurilor fonciari* puse în circulaţiune face cu ţiua de 30 Aprile 1882 . . . . . fl. 471,200.—

2. *Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecari* cari servesc de coperirea acestor scrisuri fonciari sûnt de . . . . . fl. 477,306.60

3. *Valoarea hipotecelor* luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari e de . . . fl. 2,099,457.44

4. În sensul §. 97 din statute *fondul special* pentru asigurarea scrisurilor fonciari e de fl. 216,519.82, acesta e indus în cont separat şi este în escompt de schimburi şi în effecte publice.

Sibiiu, 1 Maiu 1882.

[67] 1—1 **Direcţiunea.**

Redactor răspundĕtor **Nicolau Cristea.** — Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Marți 27 Aprile (9 Maiu) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VIII. (12 Aprile)

La ordinea ḑilei e respunsul Escelenției Sale a Preasânțitului archiepiscop și metropolit, Miron Romanul, ca presidiul natural al afacerilor noastre bisericesci, la interpelațiunea făcută de dep. Diamandi Manole.

Atât interpelațiunea cât și respunsul sûnt publicate în întreg cuprinsul lor în Nr. 44 al acestui diariu,, de aceea trecem preste punctul acesta cu atragerea atențiunei on. public cetitoriu asupra numĕrului numit al Tel. Rom.

După cetirea respunsului din partea presidiului cere cuvêntul dep. Diamandi Manole, care, deși cam indispus, fiind la ordinea ḑilei o cestiune suscitată de dânsul, totuși nu lipsì dela ședință.

Dep. Diamandi Manole: Cu o parte a respunsului me dechiar mulțămit, cu cele mai multe însĕ nu. Îmi reserv dreptul a face propunere la timpul sĕu în afacerea aceasta.

Presidiul: ar fi bine ca atât respunsul, ce l'am dat la interpelațiune, cât și dechiarațiunile d. dep. Diamandi Manole să se ia spre sciința.

Se primesce.

Dep. D Comșa avênd în vedere, că după dispositiunile luate de sinod au a se întregì protopresbiteratele vacante, a căror numĕr e destul de considerabil, și din considerațiune că cualificațiunea ce ar trebuì sĕ se ceară dela competenții eventuali nu e prescrisă și precisată așa încât ușor s'ar putè nasce îndoeli și încurcături la alegeri propune: a se aduce un normativ referitoriu la cualificațiunea concurenților la protopresbiterate; propunerea sĕ predă comisiunei organisătoare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei financiare. Punctul întâi tractează despre hârtia presidială întrată mai târḑiu la comisiune drept raport al comisiunei administrative a fundațiunei „*Șaguniană*“. Hârtia numită dă deslușiri privitoare la procedura adminisrărei, și la împărțirea ajutoarelor pe la bisericele serace din archidiecesă. Ea conține și o dare de samă despre unele dispositiuni noue cu privire la mĕsurile ce vor avè a sĕ lua pe viitoriu la împărțirea ajutoarelor, la salarisarea membrilor din comisiunea administeativă cu ocasiunea tinerei ședințelor, avênd a se da membrilor Sibieni câte 3 fl. ear celor esterni câte 5 fl. pe ḑi, remunerațiunea speselor de călĕtorie inclusive.

La acestea comisiunea propune primirea raportului presidial de basă a desbaterei speciale cu aceea observare, că pe viitoriu sĕ vină comisiunea administrativă cu raportul seu pe calea sa normală adecă prin consistoriu.

Dep. E Brote. Raportul privitoriu la agendele comisiunei administrative a fundațiunei Șaguniane precum vedem, e făcut din presidiu. Cari vor fi motivele, din cari s'au urmat astfel? Nu sciu! Sum și eu de părere că de astădată sĕ trecem preste modul de purcedere, după care a urmat comisiunea administrativă și sĕ primim spre desbatere specială, îndrumând pe comisiunea administrativă, ca pe viitoriu sĕ și înainteze raportul seu sinodului pe calea prescrisă.

Presidiul. În dispositiunile testamentari nu se află normat, ca comisiunea sĕ vină cu raportul seu înaintea sinodului, preste tot în privința raportărei nu sĕ ḑice nimic. Eu încă am făcut aceea ce am făcut mai mult la îndemnul propriu din simț și considerațiune cătră lucru. De altcum precum se va hotărì în viitoriu așa se va urma din partea comisiunei.

Dep. N. Frateș. Deoare-ce în testament nu e normat în ce fel și pe ce cale sĕ raporteze comisiunea administrativă despre agendele sale punctul din referada comisiunei financiare, în care se cere ca comisiunea administrativă se urmeze pe viitoriu la înaintarea raportului calea normală, se remână afară.

Dep. T. Gheaja sprijinesce propunerea dep. N. Frateș.

Dep Zech. Boiu. Astădi pentru prima dată sĕ pune la ordinea ḑilei raportul despre agendele administrărei unei fundațiuni nobile. Ajungând fundațiunea Șagunaiană suma menită, ea s'a pus în lucrare și pe multe biserici vedem deja bucurându-se de binefacerile ei. E un moment de mare solemnitate acesta, în care pentru primadată începem a primì în samă raportul: întru cât o nobilă instituțiune, ca aceasta, s'a ajuns într'un restimp anumit scopul urmărit. Însemnătatea momentului acestui-a atâta e de mare încât ar pretinde se nu trecem la locul acesta numai cu darea și luarea de seamă, ci se dăm de nou espresiune profundei noastre recunoscințe ce o pastrăm și nutrim neuitatului fundator.

Presidiul. În inima fie cărui archidiecesan sĕ nutrésce simțul de recunoscință față de bunul meu antecesor de pie memorie. Și noi ca cea mai înaltă corporațiune din archidiecesă în care a păstorit fundatorul sĕ-i ḑicem și cu ocasiunea aceasta: sĕ-i fie memoria neuitată și Dḑeu sĕ-l odichnească. Se primesce.

Punctul din raportul presidial referitoriu la începerea activității și a constituirei comisiunei administrative sĕ i-a spre sciință.

La cererea comisiunei administrative de a se prelimina în budgetul fundațiunei Șaguniane o posițiune nouĕ de 200 fl. pentru spese de cancelarie și diurne, comisiunea financiară propune: a nu se lua în considerare această cerere. Fundațiunea Șaguniană e pusă numai de curênd în lucrare ear budgetul e votat deja din anii trecuți. A espirat un timp încă cu mult prea scurt decât ca sĕ se fi potut adeverì necesitatea preliminărei cerute.

Presidiul recomândă cererea comisiunei administrative. Ce e just și cuviincios nu se poate respinge. Nu se poate pretinde dela membrii esterni a se ostenì, de câte ori e lipsă, încoace la Sibiiu în treaba aceasta, fără nici o remunerare nici chiar a speselor de călĕtorie.

Dep. Cosma sprijinesce cererea comisiunei administrative și face contrapropunere la propunerea comis. financiare.

Dep. Z. Boiu: Deslușiri s'au dat destul din cari resultă necesitatea votărei sumei cerute de comisiunea administrativă. O altă împregiurare am numai se ating! Se ḑice, că comisiunea s'ar fi întrunit numai în anul acesta; aceasta nu e corect. Ea s'a întrunit încă din anul 1873/4 începênd. Față de membrii esterni, cari n'au pregetat a se presenta cu toată ocasiunea, când au fost chiemați, datorim cu recunoscință, și apoi e oare atât de mare sumulița de 200 fl. încât se ne gândim mult până o votăm, atuncea când ne împlinim prin votare totodată și o datorință față de membrii esterni.

Dep. E. Brote: Comisiunea administrativă sĕ ocupă cu elaborarea unui regulament al afacerilor sale interne. Se amênăm cestiunea votărei sumei cerute până se va termina acel regulament?

Patița: Încă nici nu scim bine ce lucră comisiunea administrativă. Atâta am vĕḑut că nici conclusele sinodului nu le observă și nu le împlinesce; din contra a făcut lucruri improbate de sinod. Eu aș trage-o la respundere cum de a făcut spese peste suma preliminată de budget.

Dep. N. Popea. Și eu ḑic, că suma cerută de comisiunea administrativă nu e mare. Nu e mare și însemnată însĕ pentru membrii din comisiune. Altfel stă lucrul privindul din altă parte. Din venit se împărtășesc bisericile și scoalele noastre sĕrace. Față de acestea, cari ar fi prescurtate cu suma cerută în ajutorul ce l'ar primì, față de acestea e mare și însemnată suma de 200 fl. și apoi oare nu s'ar detrage aceste 200 fl. din ajutoarele votate bisericelor și scoalelor serace? Mai toți membrii esterni ai comisiunei se află în stare bună materială, spesele cancelariei abia se urcă la câți-va fiorini, mai vine încă împregiurarea că chiar fondatorele îi roagă că la început se nu aștepte nici o remunerațiune. Din aceste considerări sûnt în contra cererei comisiunei administrative până ce se va elabora regulamentul pentru afacerile interne ale comisiunei.

La propunerea dep. N. Gaetan se primesce încheerea desbaterei. Urmează vorbirile dep. încă însinuați la cuvênt.

Dep. Dr. Pop. Cele mai multe lucruri la noi se trăgănează din causă că pretindem deciderea lor fără se ne îngrijim și de remunerarea acelora, cari au a decide. O am face însĕ dacă s'ar potè peste tot locul. Fiind că în toate afacerile noastre nu putem instituì oameni pe lângă remunerațiuni apoi se dăm recompensări cel puțin acolo unde putem sĕ o facem. De natura din urmă e și casul de față. Se nu facem esces în economie, căci poate mai mult ne stricăm decât dobândim disgustând pe oameni. Eu sûnt pentru votarea sumei cerute de comisiunea administrativă.

Referentele comisiunei financiare susține propunerea comisiunei din care face parte. Lipsă mai intețitoare de ajutorare au scoalele noastre serace. Membrii esterni nu sûnt nici unul avisați la remunerațiunea ce se cere. Scoalele ne căpătând ajutor pot fi: periclitate....

Presidiul recomandă încă odată a se precumpănì bine lucrul, ca se nu se disguste membrii din comisiune.

Punêndu-se la vot se primesce contrapropunerea dep. Cosma, votându-se comisiunei administrative pentru scopul numit suma de 200 fl.

La cererea comisiunei administrative a fundațiunei Șaguniane: a se încuviința o sumă drept remunerațiune fiscalului numitei fundațiuni, comisiunea financiară propune: a nu se vota suma cerută.

Dep. P. Cosma cere a se vota prin sinod suma cerută cu atâta mai vêrtos, că în testamentul fundatorelui s'a făcut provisiune în punctul acesta.

Dep. Dr. Petcu E adevĕrat, că în testament e provĕḑut ca în cas de lipsă sĕ se dea remunerațiune fiscalului instituit pe lângă comisiunea administrativă. Până aḑi încă nu s'a ivit casul de lipsă, căci comisiunea și-a început activitatea sa numai bine de curênd. Și apoi ce are a se înțelege sub casul de lipsă provĕḑut în testament. Eu cred că interpretarea punctului acestui-a nu e grea. Da! atuncea sĕ se dea remunerațiune fiscalului, ḑice cu alte cuvinte testamentul, când va fi sĕvârșit acesta lucruri prin cari s'a înaintat interesul fundațiunei. Până acum nu s'a întêmplat și nici nu au avut lipsă a se întêmpla astfel de lucruri. Resultă de sine, că cererea comisiunei adminstrative nu corespunde cu spiritul testamentului și că, ca atare, nu se poate încuviința. Sûnt pentru propunerea comisiunei financiare.

Dep. Gaetan. Trebue sĕ votăm suma cerută pentru remunerarea fiscalului. Ce mai faceți atâta vorbă! Propun încheerea desbaterei.

Dep. R. Patița. Fiscalul nu și-a împlinit chiemarea sa, motiv destul sĕ nu i se voteze remunerațiune. Sûnt pentru propunerea comisiunei financiare.

Presidiul. Fiscalul și-a împlinit datorințele sale. Imputare în direcțiunea aceasta nu i se poate face. Ori-ce i-au încredințat comisiunea administrativă au dus în îndeplinire. Motivul adus de d. antevorbitoriu nu poate fi deciḑĕtoriu.

Dep. Demian: Testamentul provede remunerațiunea fiscalului. Sinodul e chemat în prima linie a esecuta dispositiunile provĕḑute în testament, de aceea nici nu poate face alta decât se voteze remunerațiunea cerută.

La propunerea dep. T. Gheaja se primesce încheerea desbaterei, fiind însinuat la cuvênt încă numai dep. Dr. N. Pop.

Dep Dr. Pop: Fiscalul e în drept a pretinde se fie remunerat. Basa pe care se pune el e basă legală. Testamentul îl îndreptățesce a fi remunerat Sûnt pentru încuviințarea sumei cerute.

Punêndu-se cestiunea la vot, se primesce propunerea d. dep. P. Cosma: sĕ se voteze din partea sinodului suma cerută spre scopul remunerărei fiscalului.

Referitoriu la punctul acela din raportul presidial, care tractează despre suma împărţită scoalelor serace din archidiecesă comisiunea financiară recomândă: Comisiunea administrativă se însercinează a'şi cere pe viitoriu în punctul acesta informaţiuni dela consistoriul archidiecesan, ca senat scolar. Acesta scie mai bine, cari scoale din archidiecesă au mai mare lipsă de ajutor. Şi scopul nostru e se ajutăm pe cele mai lipsite.

Dep. Z. Boiu: Punctul acesta al referadei să se ea simplu spre sciinţă. Comisiunea administrativă nici până acum n'a urmat altfel. Ea nu decide decât asupra acelor posiţiuni cari i se substerne de Ven. Consistoriu.

Dep. V. Roşescu cere deluşire cum de comunei Topliţa i s'a dat 2000 fl. altor comune poate mai rău situate cu mult mai puţin?; şi se dechiară mulţămit spuindu-se, că suma de 2000 fl. o a dat comunei numite Escelenţia Sa Înalt Preasânţitul archiepiscop şi metropolit.

Dep. I. de Preda recomandă a se modifica propunerea comisinei financiare înlocuind covintele „să însărcinează“ cu „să învită“.

Dep. N. Popea. Nu e nici decât de prisos propunerea comisiunei financiare. Ba e chiar de lipsă a se face astfel de dispositiune ca se nu se mai întêmple ce s'a întêmplat ca două comune se fie împărtăşite de odată cu două ajutoare, cu unul dela consistoriu şi cu altul din partea comisiunei administrative.

Se pune întrebarea la vot şi se primesce propunerea comisiunei financiare.

Punctul în care se arată că comisiunea administrativă a ficsat diurne pentru membrii săi şi pe anul viitoriu şi să cere a să prelimina în budget se primesce, trecându-se preste propunerea dep. Dr. *Petcu*: de a se da diurne numai membrilor esterni nu însă şi celor cu locuinţa în Sibiiu.

După ce s'a desbătut astfel raportul punct de punct se primesce propunerea dep. P. Cosma: a se aclude la protocolul sinodului şi raportul acesta, fiind cel dintâi act despre fundaţiunea Şagunaiană după punerea ei în lucrare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul consistoriului despre raţiociniile tipografiei archidiecesane pe anul 1879.

Comisiunea financiară propune a se lua raportul comisiunei administrative a tipografiei în care se află şi raţiociniul pe anul 1881, de basă la desbatere specială; ear' cu privire la raţiociniul de pe anul 1879 prohibitat în anul trecut din lipsa unor formalităţi, cari astăḑi sûnt în ordine, a se da comisiunei administrative a tipografiei absolutoriul.

Se primesce propunerea comisiunei.

Referitoriu la inventariul despre starea averei tipografiei la finea anului 1881 comisiunea propune: să se însărcineze consistoriul a îndruma pe comisiunea adiministrativă să aştearnă pe viitoriu conform regulamentului separat un budget al tipografiei şi altul al fondului tipografiei.

Dep. Z. Boiu cere deslusire cu privire la împregiurarea, că ajutoriul menit pentru vĕduvele — preotese sĕrace nu s'a împărţit în anul trecut.

Presidiul arată că nu s'a făcut încă, dar nu e târḑiu şi se va face cât mai curênd. Dep. Z. Boiu să dechiară nemulţămit.

Dep. Cosma. Aş dorì să sciu ce venit are fondul tipografiei peste tot? deslusirile cari mi sau dat în punctul acesta nu mau putut chiarifica. Raportul încă ne lasă la îndoeală în privinţa aceasta.

Dep Dr. Petcu. Mărturisesc că objectul în adevĕr nu e destul de lămurit. Propun deci ridicarea acelui-a dela ordinea ḑilei spre a se pune după prânḑ pe tapet.

Dep. Dr. Pop consimte cu luarea objectului dela ordinea ḑilei dar nu şi cu aceea, ca să se ţină şi după prânḑ şedinţă. E de ajuns dacă şedem acì dela 9 până la 2 oare; după prânḑ sûntem obosiţi.

Dep. Dr. I. Puscariu. Mĕ mir de domnii deputaţi cari susţin, că ar fi încurcat objectul de sub discusiune. În înţelesul testamentului se împarte nu numai o parte din venitul tipografiei ci şi din venitul fondului tipografic. Considerarea acestei împregiurări face să dispară îndoelile. Un alt isvor de încurcături sûnt cărţile vechi primite în inventariu despre cari însĕ în realitate nu se află basă spre a potè constata aḑi la cât s'a suit atunci spesele tipărirei lor; despre acestea comisiunea administrativă nici nu poate respunde. Aici zace greşala ce dă ansă la încurcături care de aici înainte nu va mai obvenì de oare ce s'a început a se petrece lucrurile tipografiei în ordinea cea mai esactă. Sĕ se lase deci toată afacerea la buna chibzueală a comisiunei administrative, şi avem motiv a crede, că încurcări nu o să mai ocure.

D. E. Brote De mult e tot în decurgere acest lucru; s'a tot dat spre comptare dar tot aşa s'a reprimit. Cât pentru anii, despre cari nu avem date şi urme sigure n'avem de cât se consimţim cu cele ḑise de d. dep. Dr. I. Puşcariu cu atât mai vêrtos că dela anul 1879 sûnt toate în ordine şi fiindcă din raport să poate convinge ori şi cine pe deplin despre starea lucrului, aflu de bine se nu se iee acela dela ordinea ḑilei.

Se primesce propunerea comisiunei a se face un budget separat al tipografiei şi altul al fondului.

Separarea tipografiei de localul de vêndare să ea spre plăcută sciinţa, şi se decide a se aclude şi acest raport la protocol.

La hârtia comitetului parochial din cetatea Sibiiului instruată de consistoriul archidiecesan, în care se cere încuviinţarea unui ajutor de 400 fl. pentru susţinerea unui chor la biserica de acolo, care de ocamdată face şi serviţiile bisericei catedrale, comisiunea propnne: încuviinţare provisorică. Se primesce.

La ordinea ḑilei urmează raportul comisiunei scolare.

Referitoriu la propunerea făcută de dep. A. Trombiţaş: a se vota din fondul seminarial suma de 1200 fl., din care să se înfiinţeze stipendii pentru pedagogi, comisiunea propune a nu se încuviinţa. Se primesce propunerea ccmisiunei.

La o altă propunere a dep. A. Trombiţaş: că să se însărcineze consistoriul a provoca pre toţi învĕţătorii cari nu au depus încă esamenul de cualificaţiune, să-l depună până la oare care termin cu risicul de a fi amovaţi din post, ertând în cas de lipsă tacsele pentru esamen, ba acoperind candidaţilor chiar şi spesele de călătorie, propune comisiunea: Consistoriul să provoace pe toţi câţi sûnt în restanţă cu esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc a corespunde legei. Ertarea de tacse şi eventualele diurne formează o cestiune ce se ţine de afacerile consistoriului. Se primesce.

Urmează o a treia propunere a dep. A. Trombiţaş: să se însărcineze consistoriul a se îngrigì despre cele 27 scoale din archidiecesă, cari sûnt amenințate, şi a le pune în stare bună. Comisiunea propune: Fiind şi aceasta o afacere ce se ţine de competenţa consistoriului archid. şi fiind vorba în alt loc despre ea: să se considere de resolvită prin unul din conclusele sinodului actual, prin care se recomândă scoalele amenințate deosebitei atenţiuni a consistoriului. Se primesce.

La cererea comitetului parochial din Orăştie: de a se îndruma consistoriul să decidă cât mai îngrabă procesul disciplinar intentat în contra învĕţătoriului de acolo Herlea, comisiunea propune: a se însărcina consistoriul se decidă procesul amintit până la finea anului curgĕtor scol.

Dep. Dr. med. Pop: Starea lucrului e de natura aceea, încât o trăgănare a procesului împedecă cursul regulat al învĕţământului. E neîncungiurat de lipsă a se decide până la finea anului scol. curg.

Dep. A. Olariu*) aprobă momentuositatea lucrului. Se primesce propunerea comisiunei.

Fiind timpul înaintat (¾3 oare d. a.) şedinţa se redică anunţându se cea procsimă pe Marţi în 13 Aprilie la 9 oare a. m.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Aprile

În privinţa denumirei ministrului comun de finance încă n'a urmat nimic definitiv.

Mijlocul lui Maiu se apropie. Recrutarea în Bosnia şi Erţegovina are să se înceapă. Dar lucru ciudat că în ţinuturile pricinaşe, unde rescoala se credea cu totul suprimată şi pacea cu totul restaurată, se ivesc semne foarte pipăite de rescoală nouă, aşa încât ceea ce se ivesce seamănă mult cu o continuare a celor petrecute. Toată deosebirea stă într'aceea, că rescoala a isbucnit în una din acele părţi ale Bocchei, unde în decursul rescoalei din urmă a fost linisce. Telegrame trimise la foi vieneze anunţă că locuitorii din Pobori în districtul Budua au cerut sistarea recrutarei şi ducerea gendarmilor dela dênşii şi după ce cererea lor a remas nesatisfăcută, s'au concentrat în munţi s'au luptat cu trupele cari fură trimise în urma lor şi apoi au trecut în Muntenegru.

„N. fr. Pr.“ spune în privinţa aceasta: Luni în 1 Maiu au venit cam la vre o 50 de ţerani din Poborii superiori la Poborii inferiori, cu scop de a masacra postul de gendarmi de 6 oameni şi în chipul acesta a începe revoluţiunea în Budua. Ţeranii din Poborii inferiori s'au împrotivit şi au declarat că vor întrebuinţa forţă îndată ce se va face cel mai mic atac.

Făcênduse declaraţiunea cu toată seriositatea şi vĕḑênd insurecţioniştii nesuccesul întreprinderii lor s'au retras în munţii dela Poborii superiori. Venind lucrul la cunoscinţa autorităţilor, locţiitoriul a dispus ca din Castelnuovo să meargă sub comanda maiorului Calivodă compania a doua şi a patra dela bat. 3 de vênători. Pe un vas cu tunuri, „Grille“, trupele au ajuns la Cattaro. După repaus de două oare au plecat trupele. Ajungênd la fortul Trimta trupa a apucat la stânga, au mers dealungul fruntăriei muntenegrene pe înălţimile dela Poborii superiori. După o cale de 6 oare cu foarte mari greutăţi au ajuns la Colozun, care este spre meaḑă-noapte dela Pobori. Majorul Calivoda a comandat compania a doua, căpitanul Tresser, să suie pe înăţimile Colozunului. Pe la 9 oare seara compania a ajuns, a fost primită din apropiarea cea mai apropiată cu salve de pusci. După o luptă scurtă inimicul s'a retras. Acţiunea s'a sfêrşit pela meḑul nopţii. Restul nopţii trupele l'au petrecut pe înălţimile ocupate. În revĕrsatul ḑilei un despărţământ de 42 gendarmi conduşi de căpitanul Pancovici dela Budua la Pobori a ţinut pe inimic la spate şi l'a respins. Marţi a sosit în Risano o jumĕtate de baterie, Mercuri a plecat o coloană cu provisiuni însoţită de compania a treia dela 1 bat. al regimentului Aleman, cu escortă sub capitanul Babici, care a ajuns dela Goli şi veli Vrh la Cattaro de-alungul drumlui principal spre Pobori. Lupta a ţinut Mercuri toată ḑiua. Insurgenţii ne mai putênd continua lupta au trecut preste fruntării, unde au fost desarmaţi de cordonul muntenegrean. Acţiunea au costat vre o câţiva morţi şi răniţi dintre Poboreni.

O foaie vieneză este de părerea că nu e cu putinţă ca să nu fie amestecată în rescoala aceasta înfluinţă străină. Semioficialei „Prager Abendblatt“ i se scrie din Castelnuovo: Cu ocasiunea ciocnirilor din urmă s'a observat că între resculaţi sûnt şi Italieni şi Germani, sau că sûnt indivi̯i cari vorbesc una sau altă din limbile acestor naţiuni. În mai multe rênduri s'au auḑit clar şi limpede cum insurgenţii în posiţiunile lor strigau unii la alţii italienesce sau nemţesce şi conversând între dînşii în una sau alta din limbile aceste. Mai e de însemnat că dela isbucnirea rescoalei încoace în Bocca şi cu deosebire în Castelnuovo cerculează monete străine în cuantităţi mari. Presupunerea dar nu este neintemeiată că insurecţiunnea e spriginită din afară.

La curtea rusească domnesce şi acum frica de nihilism. Aceasta face ca ţarul şi acum se fie considerat de prinsul din Gacina. „St. James Gazette“ din London are o corespondenţă dela Petersburg, conform cărei aici s'ar fi făcut abatere dela încoronarea publică a ţarului. Vorba este că încoronarea se se facă în tăcere in mănăstirea Lavra. Aceeaşi foaie spune că relaţiunile dintre ţarul rusesc şi împĕratul Germaniei sûnt mai bune; cancelariul Germaniei însĕ şi bărbaţii de stat ai Germaniei câută cu neîncredere asupra evenimentelor pe cât timp Ignatieff stă în fruntea afacerilor.

În casa de jos a Engliterei Gladstone a surprins lumea cu un discurs, prin care a desfăşurat pe larg [illegible] pe guveru se şi schimbe politica faţă cu Irii, să elibereze pe Parnell capul ligei irice din închisoare şi se procedă la pacificarea locuitorilor nelinisciţi. Târḑiu dura Irii tot au perspectiva de a scăpa din starea lor cea abnormă.

Mişcarea irlandesă ḑice „Aleg.“ se poate considera ca întrată în o nouă fasă: în fasa împăcărei.

D. Gladstone, încredinţat că cu rĕul nu va putea decât agrava situaţia irlandesă şi înfluenţat afară de aceasta de elementele radicale ale cabînetului seu, precum Chamberlain şi Bright, a pus în libertate pe toţi ligiştii arestaţi, după ce le va fi dobândit, fără îndoeală, asigurarea, că vor contribuì la calmarea poporului. Unele ḑiare îşi arată îndoeala, dacă d. Parnell şi cei lalţi şefi eliberaţi vor avea atâta putere asupra Irlandesilor. Îndoeala aceasta nu e până acum cu nimic motivată.

Concesiunile făcute de d. Gladstone Irlandiei, au provocat de alt-fel o crisă vie în cabinet. Elementele mai conservătoare dintrênsul sûnt hotărîte să dimisioneze. D. Forster, primul secretar al Irlandei, le-a premers deja cu esemplul. Cabinetul se va completa atunci de oameni de ideile lui Chamberlain şi Bright şi va fi de aci înainte în realitate cabinet liberal.

*) În rapoartele anterioare s'au schimbat uneori. A. cu Dr. N. Olariu. R.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Satul nou, 24 Aprilie 1882. *(La cestiunea alegerilor de învĕţători).* Era pe acì se dau uitării observările dlui S. Popescu din Nr. 11 al „T. R.“ prin cari să silesce a combate aserţiunile mele din Nr. 8 al „T. R.“, însĕ nu pot trece cu vederea argumentele dsale.

D-sa mĕ învinovăţesce că „am alarmat lumea cu neadevĕruri faţă cu poporul românesc, ca întreg înnegrindul în aşa termini precum n'a cutezat

sĕ'l înnegrească nici un vrăşmaş." Apoi tot în ton provocătoriu mĕ „înnegreşce" înaintea lumei că eu „spre a putè face nisce conclusiuni primejdioase" îmi descarc tot „pessimismul asupra bietului popor român, pe care l'am dechiarat de necult şi corupt, vorbind despre alegerile de învĕţători în materie şi formă şi despre moralul poporului românesc în totală necunoscinţă de lucru "

Sĕ vede că dl Simeon Popescu cunoasce situaţiunea scoalelor numai după „acte" consistoriale, ear după realitate foarte puţin, căci atunci nu ar ḑice că poporul nu poate abusa de drepturile sale la alegerile de învĕţători, fiindcă după Statutul Organic numai învĕţători cualificaţi sĕ pot alege.

În faptă vedem un numĕr considerabil de învĕţători necualificaţi, sau dacă sûnt şi cualificaţi atunci numai pe hârtie ori mai mult în altă specialitate. Asupra acestora putem sĕ ne esprimăm „verdictul" înaintea tuturor, căci acestia nu pot sĕ corespundă nici odată chiemării lor învĕţătoresci, cărora şi nu numai că le lipsesc cunoscinţele necesare unui învĕţătoriu, dar nici nu sĕ silesc a şi le câştiga pe acelea, servind astfel numai spre compromiterea celor ce i-au aplicat. Numĕrul învĕţătorilor cari pot sĕ dovedească deplină cualificaţiune, este prea mic. Apoi de multe ori vedem învĕţători buni în staţiuni slabe şi învĕţători slabi în staţiuni bune. Aceasta nu e dreptate.

Poporul cel necult amăgit de particulari la alegerile de învĕţători, îşi dă votul pentru astfel de indivi̯di, pe cari poporul nepricepĕtoriu l'a cualificat după gâtlej, ori după glas şi pungă, dar de cualificaţiunea adevĕrată atunci nu e vorbă. Înteresele unor particulari triumfează asupra intereselor generali a unei naţionalităţi întregi.

Protecţiunile şi corteşirile dejoşitoare au loc în cele mai multe locuri. Aceste sûnt fapte despre cari nimenea nu poate avé vre-o îndoială. Poporul serac şi necult — sedus de cei culţi — face totul numai se poată fi uşurat de contribuţiunea scolară, socotind că numai acela va fi învĕţătoriu destul de „învĕţat", care scie se strige mai tare în biserică şi nu cere multă plată, ear de învĕţătoriu „învĕţat" care sĕ fie bine plătit nu e de lipsă, căci din copii lor nu se vor face popi, apoi cine vrea sĕ-şi facă copilul popă, sĕ'l trimită la oraş. Aşa cugetă poporul necult şi atunci alegerea de multe ori sĕ decide în favorul vre-unui individ, care a învĕţat carte până la glesne.

Poporul necult poate abusa de drepturile sale, fără sĕ scie că prin aceasta sĕ întârḑie fericirea noastră naţională.

Întrebăm dar că în atari împregiurări cine sĕ aleagă pe învĕţători? Dacă îi va alege poporul, nu e bine; dacă îi va denumì consistoriul — încă nu e bine. În casul prim poporul poate abusa de dreptul seu, în casul al doilea consistoriul ar răpì dreptul poporului. Una din aceste căli însĕ trebue sĕ urmăm, căci alta nu esistă — *non datur tertium.* Considerând bine situaţiunea Românilor în Ungaria din toate punctele de vedere, ajungem la acel resultat că fiind învĕţătorii români denumiţi deadreptul dela consistoriu, poporul de rênd nu va putè abusa de dreptul seu, ear învĕţătorii nu vor mai fi prigoniţi de unii oameni, cari după ce au ales pe învĕţătoriu pentru scoală, aşteaptă dela acesta sĕ le fie şi slugă plecată ca un pĕcurariu plătit.

De multe ori am avut ocasiune a mĕ convinge, că învĕţătoriului vrea sĕ-i poruncească şi cel mai de pre urmă din sat ḑicênd: eu 'l-am ales, eu'l plătesc şi aceea trebue sĕ facă ce eu vreau." La multe neplăceri e expus învĕţătoriul nu numai din partea celor neculţi, ci şi din partea unor capriţioşi cu capul mare, cari propun şi dispun după plac. Aceste încă nu sûnt casuri singuratece.

Pe popor nu'l putem trage la respundere dacă şi-a ales învĕţători slabi, ci auctorităţile scolare şi în casul acesta încă e responsabil consistoriul. Când consistoriul ar denumì pe învĕţători, atunci acesta ia asupra-şi toată responsabilitatea înaintea întregei naţiuni şi de oarece în consistoriu nu sĕ pot face abusuri, atât învĕţătorii, cât şi poporul vor fi îndestuliţi şi naţiunea întreagă va păşi mai curênd pe calea cea dreaptă. Soartea viitoriului nostru naţional depinde în mare parte dela scoală şi învĕţători, deci pentru acestia trebue mai mult sĕ ne luptăm.

În principiu nu sûnt contrariu dreptului poporului de a alege pe învĕţători însĕ n'a sosit încă timpul de a da acestuia acest drept, căci partea necultă a poporului nu poate resiste amăgirilor unor oameni interesaţi de aceasta causă şi vedem ca la alegerile de învĕţători clasa de jos a poporului decide — spre dauna întregei naţiuni.

Până ce va sci întreg poporul sĕ se folosească de acest drept, trebue sĕ mai curgă încă multă apă pe Dunăre.

Dl. Simeon Popescu vrea se apere Statutul Organic contra celor scrise de mine în Nr. 8 al „Tel. Rom." Şi a făcut datorinţa. Întenţiunea mea n'a fost a ataca Statutul Organic, care încă e op omenesc şi se mai poate întregì, cu atât mai vêrtos căci şi paragrafii lui nu sĕ prea esecutează.

Cât privesce numirea de popor necult atât acì cât şi articolul menţionat, înţeleg clasa aceea a poporului, care e lipsită de cultura recerută aşa numita prostime; prin urmare nici Dl S. Popescu, nici altul nu mĕ poate învinuì cu aceea, că eu înţeleg aici poporul întreg, căci nici Românii nu stau mai departe de civilisaţiunea europeană ca alte popoară din Occident.

De vre-un corespondent făimos a unei foi jidane nu ne vom teme, nici guvernul unguresc nu poate sĕ ne răpească drepturile noastre constituţionali bisericesci, — drepturi pe cari le am câscigat cu sângele poporului nostru şi pe cari trebuie sĕ le apĕrăm şi de acum înainte cu o energie şi mai mare. Nu ni e frică. *Wer sich von Funken fürchtet, der gibt keinen Schmied ab* — ḑice Neamţul.

Scoală şi ear' scoală este pentru Români calea mântuirii şi dacă vom îngrigì ca scoalele noastre se fie bine organisate fără amestecul Ungurimei, atunci nu ne putem teme că acestia ne vor pune sub călcâiu.

De starea învĕţătorilor poporali trebuie sĕ ne îngrigim cu toată seriositatea şi sĕ-i scoatem din ghiarele poporului necult, pe care îl amăgesc duşmanii nostri şi alte lipitori setoase de domnire, sau altcum ḑis, se răpim dreptul de alegerea învĕţătorilor dela aceia care nu'l sciu folosì în interesul binelui public.

Pot ḑice că de un şir îndelungat de ani studiez scăderile poporului de diferite naţionalităţi din ţeară, şi între altele am ajuns la convincţiune, că în împregiurările de faţă denumirea învĕţătorilor din partea autorităţilor superioare scolare are cele mai multe avantage pe lângă o alegere din partea poporului.

Afirm acestea după deplină „cunoscinţă de lucru" şi nu cred a fi cineva îndreptăţit a ḑice că vorbesc neadevĕr".

P. Stoica.

Varietăţi.

* (Camera advocaţilor din Alba-Iulia) publică ca Ioachim Fulea advocat strămutânduşi domiciliul dela Deva la Sebeş, este sters din lista acestei camere, de asemenea este sters din lista acestei camere adv. George Raţ care s'a strămutat dela Aiud la Turda.

* (Maial.) Scolarii dela scoalele ev. lut. de aici au avut eri maial în Dumbrava Sibiiului.

* (Necrolog.) Clericul absolut *Michail Parhon* din Cetatea de baltă, carele dela începutul anului scol. 1881/2 a funcţionat cu mult zel şi diligenţă ca învĕţătoriu la scoala capitală gr. or. din Rĕşinari, după un morb greu, abia în al 27-lea an al vieţii, a trecut la cele eterne în 26 Aprilie v. a. c. la 7 oare a. m. Ceea ce, în numele nemângăiaţilor părinţi şi soră ai reposatului, se aduce la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor lui. Rĕmăşiţele pământesci se vor depune Mercuri în 28 l. c. la 2 oare d. a. în cimiteriul bisericei din Rĕşinari. Fie-i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

Rĕşinari în 26 Aprile 1882.

Corpul învĕţătoresc.

* (Ucidere.) Ni sĕ scrie din Braşov că: învĕţăcelul rotar, Teleki Gábor, făcu cunoscut căpitanului cetăţii, că pe drumul cătră Zizini lângă riu a dat de un cadavru bărbătesc. Cătră seară organele poliţienesci veniră la faţa locului şi de oare ce comisiunea judiciară nu se putea întrunì în aceeaşi ḑi, cadavrul rĕmase până a doua ḑi în îngrigirea poliţiştilor. A doua ḑi, după ce din pasportul milităresc care se afla la dênsul s'a aflat că ucisul e din Măieruş, husar în reservă şi că se numesce Böite István, fu adus în spitalul civil de acì. A treia ḑi organele poliţiei prinseră pe ucigătorul Imre Samu din Odorheiu, îl presentară la căpitanul cetăţii şi de acì la tribunalul regesc. Sĕ istorisesce, că motivul care l'a îndemnat sĕ facă o astfel de faptă, a fost rĕsbunarea, că adecă el, ar fi găsit pe ucisul noaptea târḑiu la nevasta sa în casă. Ucisul, sĕ ḑice, că după ce a căpătat o lovitură cu securea în cap, ar fi sărit pre fereastră, şi că fugind pe drumul cătră Zizini a căḑut jertfă adêncei răni care o căpătase.

* (Studenţi panslavisti relegaţi.) În foaia oficială s'a publicat următoriul circular dat în partea ministeriului de instrucţiune: „Pe basa sentinţelor aduse de direcţiunile colegiilor evangelice din Pojon şi Eperies: din causă că au participat la o reuniune secretă cu tendenţe panslaviste s'au eleminat definitiv din toate institutele de învĕţământ din patrie următorii scolari din Gimnasiul Evangelic din Pojon: Petru Marcovitchi VII gimn; Teodor Cutac VII g; Stefan Dacsner VI g; Sigismund Paulini-Toth VI g; şi Desideriu Boditchi VI g; mai departe din cursul de preparandie evangelică din Eperies următorii învĕţăcei: Mateiu Cundrath; Daniil Migra şi Aurel Sţtic din c. III; Daniil Boditchi, Ioan Filipta, şi Iuliu Tsorna din c. II în fine August Marşal, ascultător de drept în a. I; cu acel adaus, că dacă vre-unuia dintre ei iar succede sĕ capete vre o diplomă sau alt testimoniu de învĕţători dela vreun institut esterne, aceea diplomă s'au testimoniu sĕ se considere în ţeara noastră de nevalabilă."

* (Un conte bosniac) Se scrie din Seraievo la „Presse" că Mahomet Beg Capetanovici, unul dintre cei mai vĕḑuţi Begi şi proprietari de pământ bosniaci, care era tot odată şi consilier la guvernul din Seraievo, a înaintat Maj. Sale o rugare foarte interesantă. El adecă cere dela împĕratul ca sĕ-i sancţioneze originea sa de nobil bosniac erţegovinean pe basa documentelor celor vechi care le păstrează încă; sĕ-i dea diploma de nobil austriac sau unguresc sub titula de „Conte de Vitinschi". Familia lui Capetanovici care de origine era din Erţ govina însĕ are proprietăţi întinse în Bosnia, a jucat un rol însemnat în istoria acestei ţĕri înainte de venirea Turcilor. Dupăcum ni sĕ spune această rugare a Begului Mahomet Capetanovici, care şi din punct de vedere politic merită atenţiune, a făcut pe Majestatea sĕ se intereseze de cestiune.

* Un jidan ca mulţi alţii). Jidanul se arfimă tot d'a-una ca Jidan şi în nenorociri. Cu ocasiunea procesului pentru Ring-theater, care sĕ urmează actualmente la Viena, e ascultat între alţii ca martor şi zaraful Bernhard Kohn Jidan. După ce'şi espune întêmplarea sa,cu ocasiunea încendiului, Jid. spune că cere 10,000 fl despăgubire, fiindcă s'a sgâriat la o mână şi nu se putu vindeca 2 sĕptămâni. După trei vorbe o coboară la 5000 şi acum se naşce între dênsul şi preşedinte următoriul interesant dialog:

Preş. Ḑiceţi că vaţi sgâriat la mână, cu ocasiuea eşirei din teatru?

Jid. Da mam fost *rănit.*

Preş. Cât va costat doctorul, care va tratat?

Jid. Nimic.

Preş. Şi tratamentul?

Jid. Tot nimic.

Preş. Şi cât aţi perdut nepotênd lucra?

Jid. Eu am, domnule preşedinte un venit anual de 3000 fl.

Preş. Atunci sĕ calculăm cât sĕ poate mai pe sus, şi sĕ ḑicem că câştigi pe ḑi câte 10 fl. Aceasta face pe doue septămâni 140 de fi. Pentru ce ceri dar restul sumei până la 5000?

Jid. Întâiu pentru fricĕ, domnule preşedinte, a doua pentru spaimĕ şi a treia mi-am perdut şi pălăria (Ilaritate şi murmure).

Preş. Aşa dară cereţi 5000 de fl. despăgubire pentru spaimă şi frică?

Jid. Mi sau sforticat hainele, mai ales jacheta.

Presidentul întreabă pe acusaţi, dacă au sĕ obiecteze ceva contra acestei sume; acusaţii respund, că cred de prisos sĕ mai ḑică ceva.

* (Din praxa unui medic). Medicul: „Acum îţi prescriu o medicină din care ai sĕ iai în fie care oară câte o lingură de masă plină; totodată însĕ îţi atrag atenţiunea sĕ fi cât se poate mai cu mare acurateţă şi exactitate în împlinirea ordinului meu." Dacă stă lucrul astfel te rog, domnule Doctor sĕ-mi prescrii totodată şi un orologiu şi o lingură de masă."

* (O socoteală). — Judele local: „Pentru scandalul, care l-ai făcut pe uliţă, ai Dta se plăteşti 1 fl. pentru sticlele, care le-ai spart 15 cr., că ai insultat pe poliţistii 3 fl. — cu totul, cu totul ai sĕ plătesti în sumă rotundă 4 fl. 15 cr. — Studentul pune 5 fl. pe masă. — Judele local: De aci mai capeţi 85 cr. ... O doamne (după ce se caută prin buzunare) şi n'am nici chiar 85 cr. — Ştii ceva? Mai lipeşte-i vr'o câteva palme haiducului de lângă dta, şi atunci face tocmai 5 fl. — apoi poţi sĕ mergi sănĕtos."

* (O crimă oribilă în Constanţa.) Cetim în „Vocea Covurluiului" dela 21 curent, următoarele:

„În privinţa crimei din Constanţa .... ni se scrie din acel oraş următoarele amĕnunte cu data de 17 curent:

„Farmacistul Groper avea în serviciul sĕu un Arab. Eri dimineaţă arabul fu socotit după cererea sa, însă până când 'şi va găsì un alt stăpân, remase tot la dl Groper, care tot eri plecă cu trenul dela 3½ la Medjidia pentru afacerile sale.

„Aḑi dimineaţă fratele dlui Groper, care rĕmăsese acăsă, vĕḑênd că oarele sûnt 9 şi că cumnată sa ca

nici-o-dată nu se sculase încă, întră încetişor în odaia ei, se apropiă de dênsa, îi ascultă respiraţiunea şi rădicând plapoma, vĕdu un cadavru scăldat în sânge. Era moartă.

„Se constată apoi că victima fusese ucisă prin strangulaţiune şi străpunsă cu cuţitul. Se bănuì ca autor acestei crime servitoriul arab care dispăruse. Poliţia se puse în urmărirea lui, pe care îl găsì după o căutare de 3 oare într'un vapor engles, care de 2 ḑile încarcă popuşoi în port.

„Arabul comiţênd crima, merse dimineaţa la port, şi punându-se într'o barcă cu 11 lucrători, se duse şi el la vapor ca lucrător, însĕ îndată ce sĕ sui se făcu nevĕḑut, fără al observa cineva.

„Pela oarele 12 poliţia 'l găsì la vapor ascuns întrun hambar cu păpuşoi. Scoţindul de acolo, se vĕḑu stropit de sânge; i se făcu perchisiţiune şi se găsì la el 40 napoleoni, un ciasornic de aur,un medalion şi posa victimei sale, pe care el o luase poate în scop de a o arĕta coreligionarilor sĕi ca semn de bravură şi isteţime.

Academia română.

În ḑilele aceste am primît dela Academia română procesele verbale. Sûnt multe lucruri foarte interesante întrênsele şi de aceea, deşì acum mai târḑiu, le reproducem, pentrucă sûnt astfel că nu'şi perd valoarea nici odată.

Proces-verbal Nr. 45.

Sedinţa estra-ordinară, ţinută în ḑiua de 24 Ianuarie, 1882.

Membrii presenţi: Hasdĕu B. P., Chintescu N., Ionescu N., Sturdza D. A., Urechiă V. A., Fălcoianu St., Felix I., Stetănescu Gr.

Sub-preşedinţa dlui Sturdza.

Şedinţa sĕ deschide la 3 oare.

D. secretar general Urechiă presintă Academiei pe D. Bucewschy; artist-pictor, care a binevoit a aduce Academiei copiele de portrete de Domni, făcute în Bucovina şi Iaşi, şi proprii de a servì Academiei la desbaterile sale asupra portretului lui Stefan cel Mare.

D. Bucewschy, la învitarea Academiei, binevoesce a da următoarele informaţiuni:

Portretele lui Stefan-Vodă, dela Voroneţ, dela St. Ilie, dela Parhauţi şi dela Suceava, sûnt toate fără barbă. D. Bucewschy presintă portretele copiate la Voroneţ. Unul singur are puţină barbă, deşi abia însemnată. Că este tot al lui Stefan probează inscripţiunile bisericei. D. Bucewschy arată Academiei portretele copiate la St. Nicolae din Iaşi. Aceste portrete dlui le crede făcute sub Duca Vodă, pe când cel dela Voroneţ este cel mai vechiu portret al lui Stefan-Voda. Portretul dela St. Dumitru are inscripţie dela Petru Rareş. La Voroneţ esistă un pridvor adaus de metropolitul Grigorie. Acì în pridvor esistă portretul acestui vechiu metropolit şi D. Bucewschy a adus o copie foarte frumoasă care o depune la esaminarea Academiei. D. Bucewschy a adus şi o copie după portretul lui Petru Rareş, din Homor. Deci tesa dlui Hasdĕu că pe evanghieliarul dela Homor nu este portretul lui Stefăn-Vodă, ci a lui Petru Rareş nu se mai poate susţinè, neseménênd portretul din evangeliar cu cel adevĕrat al lui Petru Rareş din biserica dela Homor.

D. V. A. Urechiă din portretele de la S. Nicolae din Iaşi, sĕ vede că acela pe care onor. D. N. Ionescu, 'l luase drept portretul lui Stefan-Vodă, este a lui Bogdan, şi că cel spânatec dela dreapta lui Bogdan este Stefan-Vodă. Numele de Stefan însĕ a dispărut din causă că s'a făcut o uşă care pe planul vechiu al bisericei nu era.

D. Tocilescu supune Academiei patrafirul aflat în muséu şi adus acì acum 5 ani dela Dobrevĕţ. Asemenea depune la privirea Academiei şi un epitaf dela aceeaşi monastire. A dat de ei cu ocasiunea fotografarei unor odăjdii pentru D. Lecomte architectul restaurator al curţei de Argeş. Pe patrafir este portretul cusut al lui Stefan-Vodă şi al Doamnei Maria. Acesta seamĕnă mult cu cel din evangelierul dela Homor. Este fără barbă, blond cu faţa bucălată. Portretele murale rĕmân în critica Academiei pe al doilea plan: ele au putut fi restaurate şi deci schimbate; nu aşa cu cele cusute pe odajdii din chiar timpul lui Ştefan-Vodă. Cerceteze-se modul cum sûnt brodate toate odăjdiile acestea şi fie cine se va convinge de sincronisticitatea lor şi de valoarea lor ca documente istorice.

D. Urechiă. Mereu s'a obiectat aducêndu-se înainte portretul lui Ştefan cel Mare dela Rădăuţi. D Hăsdeu a argumentat cu el. D. Bucewschy nu poate a ne da informaţiuni despre acest portret, după care D. Hasdeu a şi dăruit o copie museului nostru?

D. Bucewschi însuşi a făcut copia D-lui Hasdeu, însărcinat de D. Hurmuzachi din Cernăuţi. Pe atunci eram foarte tiner. Mai apoi am mers la Rĕdăuţi earăşi şi voind sĕ mĕ încredinţez dacă portretul dis al lui Stefan era o pictură veche, am aflat că a fost zugrăvit de un biet zugrav care şi aḑi trăesce doară la Seret. Aceasta am verificat: ştergênd o parte din pictura nouă am aflat că o fi fost odineoară un portret al lui Stĕfan-Vodă acolo. Dar numai rĕmasese din el decât o bucată de frunte şi coroana Zugravul dela Seret l'a închipuit cum a creḑut! (ilaritate.)

D. B. P. Hasdeu reamintesce cursul desbaterilor dela originea lor şi după ce face status causae arată că acum cestiunea a făcut un pas decisiv. D-lui se felicită că a facut oposiţiunea tesei susţinută de Academie pe temeiul evan. gelierului dela Homor. Eată acum avem numeroase documente nuoi ceea ce probează adevĕrul acelei definiţiuni alui Carmen Sylva că „o critică bravă este o biciuire care te face sĕ te arunciînainte...“ Dintre toate aceste documente patrafirul dela Dobrovĕţ este cel mai isbitor. Cu el lumina se face aḑi aproape deplin. D. Haşdeu amintesce cele ḑise în şedinţa dela 28 Noemvre D-lu cerea sĕ se aducă aerul dela Putna; acesta nu s'a putut avea, dar avem ceva şi mai de valoare în patrafir. Las la o parte reproducerile d-lui Bucewschy; patrafirul n'are din nenorocire dată, dar mai multe împregiurări concurg sĕ probeze că el este dela Stefan-cel Mare: I, Dobrovĕţul e ţzidit de Stefan-cel-Mare; II eată tot de acolo un epitaf cu data sigură de 1496, şi carele se vede făcut de aceleaşi măini cari au făcut patrafirul: III dacă nu este Stefan-cel-Mare care Ştefan poate fi? Se fie Stefăniţă-Vodă fiul lui Bogdan? Şi acesta avu o Marie de nevastă şi cum patrafirul n'are dată, s'ar putea bănui că este dela el. Însĕ cronicarii spun că Stefăniţă seamănă întru toate cu Stefan-Vodă unchiul sĕu. Deci chiar de ar fi sĕ ḑicem că pe patrafir este portretul lui Stefăniţă Vodă tot am avea un portret indirect, cel mai apropiat al lui Stefan-Vodă; IV, apoi Stefăniţă se urcă pe tron la 18 ani (Acta Tomiciana) şi domnesce până la 27. Era deci om foarte tiner. Apoi pe patrafir numai avem un om numai de această vêrstă deci nu este chipul unui bĕtrân. Deci urmează că pe patrafir este portretul lui Stefan-cel-Mare. Comparându-l cu cel din evangelier 'l aflam identic. Deci şi acolo e portretul lui Stefan-cel-Mare.

D. Hasdĕu mai arată că remân însĕ neînlăturate mai multe din argumentele aduse de d-lui despre evangelierul dela Homor. D-lui tot crede că portretul e mai în urmă făcut de cât cele-alte ilustraţiuni. Colorile sûnt diferite. Apoi nu i s'a rĕspuns de ce portretul este la finea cărţei şi neterminat la oparte. D. Hasdĕu conchide că portretul din evangelier este, da, al lui Stefan-cel-Mare dar este esecutat mai târḑiu, după dăruirea evengeliarului de vre un călugăr. D. Hasdeu terminĕ ḑicênd: „după cum până aci portretul lui Stefan-cel-Mare era portretul cu barbă, de asemenea de acì înainte, cel fără barbă remâne portretul lui până la probă plausibilă contrarie. Mĕ unesc pe deplin deci cu părerea că Stefan-cel-Mare este representat în evangeliarul dela Homor în concordanţă cu patrafirul dela Dobrovĕţ.

D. N. Ionescu Onorile şedinţei sûnt ale D-lui Hasdĕu căci, cu imparţialitate, a a recunoscut faţă cu probele aduse temeinicia convincţiunei noastre. D. Bucewschy acum sĕ fie rugat a ridica şi cele mai mici bănueli ale D-lui Hasdĕu relative la miniatura din evangelier. Spune-ne D. Bucewchy de este întemeiată arătarea D-lui Hasdĕu despre diferinţa de colori în miniatura lui Ştefan Vodă şi ale apostolilor.

(Va urma.)

Posta din urmă.

La partea din urmă a revistei politice din nrul present suplinim: Telegrame din Dublin cu data 7 Maiu n. spun că în 6 Maiu n. seara nou numitul secretariu de stat pentru Irlanda, br. **Cavendish** şi subsecretariul de stat **Burke** au fost împuşcaţi în parcul „Phoenix“. Ucigătorii nu sûnt arestaţi. — Alte telegrame spun că numiţii funcţionari s'au aflat scăldaţi în sânge şi răniţi de pumnale. Motivul uciderei e politic. — Se crede în probabilitatea retragerei lui Gladstone.

— Publicarea amnestiei în Erţegovina a făcut impresiune bună însĕ nu asupra tuturor părţilor resculate. Luptele mai nouĕ dovedesc aceasta.

— Guvernul României încungiură ori ce declaraţiune hotărîtă în privinţa proiectului Barrère, pretecstând că mai sûnt după părerea României unele puncte ale proiectului de îndreptat.

— Din Bulgaria signalisează ḑiarele agitaţiuni rusesci şi pun de nou în perspectivă eventualitatea unei revoluţiuni bulgare. (În absenţa principelui. Principele e la Petersburg).

Loterie.

Sâmbătă 6 Maiu n. 1882.

Viena:	**45**	**49**	**52**	**84**	**28**
Timişoara:	**49**	**35**	**9**	**39**	**24**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 6 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119 80	119.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91 30	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.75	95 50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98 50	98 75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.75	98.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	97.75	98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.75	97.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.75	97.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.75	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.65	76.50
Datorie de stat în argint	77.50	77.25
Renta de aur austriacă	94.60	94.25
Sorţi de stat dela 1860	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	342.60	337.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	339.25	339.25
Sorţi ungaresci cu premii	117.25	117.25
Sorţi de regularea Tisei	111.25	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Na oleon	9.54	9.53
100 marce nemţesci	58.70	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	119.75	119 90

Nr. 72. [66] 2—3

CONCURS.

În urma rescriptului consistorial din 5 Noemvre 1881 Nr. 3178 B. pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Porcurea de classa a III-a tractul Gioagiului I. se deschide concurs cu termin până la 20 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

Dela 87 familii câte una ferdelă de cucuruz sfirmat, câte o ḑi de clacă şi stola usuată, care la olaltă compun tate în bani dau un venit anual de 168 fl. 30 cr. v. a.

Suplicele concursuale instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 3 Aprilie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresb.

Publicaţiune!

Subscrisa promite aceluia care va descoperì tribunalului pre **făptuitoriul** omorului lui **Mariţiu Knöpfler** din *Mândra* ai plăti în bani gata ca premiu numai decât **200 fl. (două sute** de florini) valuta austriacă.

Vĕduva Fanni Knöpfler
[71] 1—3 **născ. Fleissig.**

Nr. 2139 civ. 1882. [68] 1—3

Publicaţiune.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă, că în causa comasărei hotarului comunei **Beşinĕu** *(Buzás - Besenyö)*, pentru **începerea lucrărilor pregătitoare** şi cu deosebire pentru regularea representanţei, alegerea ingineriului şi preliminarea speselor, am ficsat ḑiua de **6 Iunie 1882 la 9 oare înainte de ameaḑi** în faţa locului.

La ce trag atenţiunea celor interesaţi cu adausul că absenţa dênşilor **nu** va împedeca procederea.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole 1 Maiu 1882.

(L. S.) **Székely Miklos** m. p.,
jude esmis.

Nr. 1426 civ. 1882. [69] 1—3

Publicaţiune.

Pentru pertractarea petiţiunei înaintate în privinţa **regulărei** pădurilor comunale nedivisibile de pe hotarul **Dejului** se ficsează **ḑiua de 30 Iunie 1882 la 9 oare a. m.** în despărţământul urbarial al acestui tribunal, unde sûnt învitaţi a se înfăţişa toţi cei interesaţi de obiect cu adausul, că până la ḑiua ficsată petiţiunea se poate vedè în registratura tribunalului şi că pentru acei cari nu se vor înfăţişa se va denumì un juriscurator şi astfel va avè loc pertractarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 5 Aprilie 1882.

Nr. 1909 civ. 1882 [70] 1—3

Publicaţiune.

Tribunalul subscris aduce la cunoscinţă publică, că cerênd contele **Arpad Bethlen** din *Fachnea* **comasarea** hotarului comunal al **Lasleului săsesc** şi **Lasleului românesc** se ficsează ḑiua de pertractare pe **13 Iunie 1882 la 9 oare diminiaţa** în comuna **Lasleul săsesc,** casa comunală, la care pertractare cei interesaţi se învită pe lângă observarea, că cei absenţi se consideră ca învoiţi cu comasarea. Pertractarea o conduce *Székely Miklos* judele esmis.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 1 Maiu 1882.

(L. S.)

Nagy m p., preşed. **Dr. Jszekutz** m. p., notariu.

Vĕduva Anton Drexler,

recomandă şi mai departe p. t. public depositul de mobile şi tapiserie din strada Cisnădiei Nr. 7, cunoscut sub firma

„Anton Drexler“

care încredinţată şi de acì încolo conducerei dnului **Nicolae Marcu**, tapesier, va conţinè şi în viitoriu cel mai bogat asortiment de tot feliul de mobile pe lângă preţurile cele mai ettine, şi va efectuì promt şi ettin toate lucrurile de tapiserie. [72] 1—3

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49. Sibiiu, Joi 29 Aprile (11 Maiu) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **strălnătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa (IX) 13 Aprile)

Se cetesce şi se verifică protocolul şedinţei premergătoare.

Dep. D. Comşa interpelează pe presidiu: Cum vine de se chirotonesc preoţi şi diaconi fără să aibă parochii, în cari să fie aleşi?

Presidiul: Chirotonind fără a reflecta că respectivii au parochii ori n'au, me folosesc de dreptul ce-l are Archiereul. De alt cum pentru trebuinţele archidiecesei am fost necesitat să chirotonesc preoţi şi diaconi.

Dep. P. Cosma: Considerând că d. secretariu al fundaţiunei Şaguniane a renunţat la competinţele sale până la 315 fl. fac propunerea: să-i se esprime recunoscinţa pentru actul acesta generos.

Presidiul: Comisiunea a luat act de faptul acesta în protocolul seu ca de un act de generositate.

În urmarea acestei deslușiri dep. P. Cosma îşi revoacă propunerea.

Dep. P. Cosma ca raportor: Comis. organisătoare i s'a asternut spre studiare propunerea dep. V. Roşescu referitoare la înfiinţarea fondului de pensiune pentru preoţii şi protopresbiterii din archidiecesă. Propunerea constă din mai multe părţi. Una din părţile acestea şi anume punctul I din propunere, în care se cere deslușire: că ce s'a făcut cu cele 10%, cari s'au detras până la anul 1875 pe seama unui fond de pensiune ce ar fi a se înfiinţa, şi că unde se administrează aceia e de natură financiară şi ar fi bine să se dea comisiunei financiare. Referitoriu la celelalte puncte (II, III, IV, V, VI,) comisiunea organisătoare e gata a'şi face propunerile sale.

În punctele II — VI. ale propunerei e espusă modalitatea, după care crede propunătorul că ar trebui să se urmeze la înfiinţarea unui fond de pensiune pentru preoţi, fiindcă întrebarea aceasta s'a resolvat prin un alt conclus al sinodului actual, în care se însărcinează consistoriul archidiecesan cu elaborarea unui regulament în privinţa înfiinţărei unui fond de pensiune, comisiunea propune a se transpune partea aceasta a propunerei dep. V. Roşescu consistoriului spre ulterioară afacere. Se primesce propunerea comisiunei relativ la punctele II—VI ale comisiunei financiare.

Urmează la ordinea ţilei referada comisiunei scolare. Referentul comisiunei. dep. Dr. N. Pop. Comisiunea scolară are onoare a se presenta cu o recensiune asupra unui regulament pentru scoalele noastre primare populare din archidiecesă. E de cea mai mare însemnătate cestiunea aceasta, care a avut şi ea soartea sa. Încă din anul 1870 aflăm urme referitoare la luarea de dispoziţiuni spre elaborarea unui regulament. În anul 1880 s'a presentat sinodului un project de regulament care project se află apt a se lua de basă la desbaterea specială Din motive nu apte a fi luate în considerare se luă însă dela ordinea ţilei projectul presentat. Se promulgase tocmai legea pentru introducerea limbei maghiare în scoalele populare, care dispoziţiune nu se luase în projectul presentat în considerare. Projectul ce ni se presintă aţi e emendat şi prelucrat, ţinênd cont de toate dispoziţiunile de stat referitoare la scoalele populare, şi se poate lua de basă la desbaterea specială. spre a arăta însemnătatea unui astfel de regulament ne mărginim la un singur cas. Reuniunea învăţătorilor din Braşov, care numără în sinul său pre cei mai harnici învăţători din archidiecesă a făcut de repetiţe ori mare plânsoare simţind lipsa unui regulament. Dacă partea aceasta a învăţătorilor nostri reclamă spre orientarea sa necesitatea unui regulament cu cât mai mult o vor reclama-o celelalte părţi. Să vedem acum întru cât corespunde acest regulament necesităţei ce se reclamă! Cercetând şi studiind comisiunea projectul, ce i s'a aşternut, a aflat că, în partea formală el ţine cont de toate dispoziţiunile ce privesc scoalele populare; şi că în partea didactică ţine samă de toate objectele de învăţământ în mod corespundător; asemenea consideră toate casurile eventuale, care ar reclama introducerea cercetărei disciplinare. Aptitudinea acestui project să constată şi din considerarea punctului, care a adus până acum pe învăţătorii nostri în multe şi mari perplesităţi. Referinţele organelor noastre bisericesci cu organele streine, de stat, sûnt aici bine precisate. Aceesta şi era o necesitate absolută. Din motivele înşirate comisiunea se simte îndreptăţită a recomanda proiectul presentat ca basă pentru desbaterea specială.

Pentru înlesnirea desbaterei premit, că multe schimbări nu s'au făcut şi şi cele făcute sunt formale.

Schimbări esenţiale a făcut comisiunea numai două.

Dep. N. Popea: Voiu a da o mică deslușire! Mulţi dintre domnii deputaţi se vor fi împedecat crezând că projectul presentat nu ese din consistoriu, de oare-ce nu poartă subscrierea presidentului. În şedinţa consistorială s'a pertractat însă cestiunea şi numai din greşala au rămas o subscriere afară.

Dep. A. Trombiţas: Greşala s'a întêmplat la tipărire. Eu am avut a face corectura, şi fiindcă acum sub decursul acestei sesiuni se tipări partea din urmă, din nebăgare de samă, fiind cuprins şi cu alte afaceri sinodale, am trecut la corectură cu vederea lipsa subscrierei presidiului.

Dep. Dr. D. P. Barcianu: Eu cred că o cestiune ca aceasta formală e mică şi ca atare nedeamnă de opoziţiune, deci nici nu voiu să usez de ea în privinţa aceasta cu toate că chiar pe mine me privesce foarte de aproape.

Eu am fost autorul projectului de regulament, care s'a luat dela ordinea ţilei. Motivul, care mă îndeamnă a vorbi în cestiunea aceasta e altul. Acum un an mi se ţisese, că projectul făcut de mine a trebuit să se iee dela ordinea ţilei fiindcă cuprinde multe lucruri contrare dispoziţiunilor congresuale. Comparând projectul de faţă cu cel luat dela ordinea ţilei, din motiv destul de ponderos, afli, că e tot cel vechiu, cel luat dela ordinea ţilei cu unele schimbări de termini si de construcţiuni. În esenţă nu s'a făcut nici o schimbare, afară că să ţine cont şi de dispoziţiunea legei referitoare la întroducerea limbei maghiare în scoalele populare, care lege însă se promulgase după ce s'a fost aşternut proiectul cel vechiu consistoriului.

Ar mai fi încă o mică schimbare în ceea-ce privesce învăţământul intuitiv. În projectul cel vechiu se privesce învăţământul intuitiv ca un object de învăţământ de sine stătător. Părerile pedagogilor au fost şi în parte sûnt şi aţi încă împărţite în punctul acesta. Mai multă popularitate a câştigat de un timp în coace vederea aceea, ca învăţamêntul intuitiv să fie numai un principiu, conform căruia a să se îndeplinească învăţământul în scoalele primare. *) În sensul acestor vederi m'am fost apucat şi eu [illegible]

Deosebirea între proiectul cel vechiu şi cel nou e aşa dară numai formală, în esenţă nu s'a schimbat nimica în cel nou. Dacă proiectul

*) Ca object de învăţământ separat se tractează învăţământul intuitiv în clasa I. cu începătorii.. Cunoscinţele, ce le aduc copii din casa părintească sûnt puţine şi în cele mai multe casuri nesigure, nechiare şi necorecte. Chiarificarea cunoscinţelor aduse în scoală şi înmulţirea acelor-a se face prin esercitiile intuitive. Materialul pentru esercitiile acestea se i-a din împregiurimea copiilor. Dela clasa I-a în sus învăţământul intuitiv înceată a mai fi object de învăţământ şi e numai principiu conform căruia au a se propune toate obiectele de învăţământ. Object separat în adevăratul înţeles al cuvêntului nu formează învăţământul intuitiv nici în clasa I; şi aşa e numai basă pentru iniţiarea copiilor în scriere şi cetire.

FOIŢA.

Charles Darwin.

Charles Robert Darwin, s'a născut în 12 Fevruarie 1809 în Shrewsbury. Tatăl său, un medic, se ocupase puţin cu sciinţele naturale. Bunul său însă, Erasmus Darwin, genialul medic şi poet, a fost unul dintre corifei pe terenul atât de modificat de nepotul său.

Charles Darwin primì prima sa educaţie în Shrewsbury, unde visità scoala 7 ani, până la 1825. În etate de 16 ani se inscrise la universitatea din Edinburg şi doi ani în urmă merse la Cambridge, unde studià Botanica şi Geologia. În 1831 luà acì primul grad academic.

Viaţa în colegii şi universitate îi displăcu lui Darwin, după propria-i mărturisire, dar cu atât mai mult iubea sportul şi vênătoarea, umblând şi scrutând natura.

La anul 1831 în 27 Decemvre, plecà el cu căpitanul Fitzroy, într'o espediţie scientifică, în care îşi desvoltà toate poterile şi facultăţile lui de ager cercetătoriu. El visità insulele promontoriului verde, America sudică, insulele falcandice, archipelul Galapagos, Otaheiti, Australia, Noazelanda, Vandiemen, Mauricius, St. Helena, Azorele etc. Pretutindeni îşi făcu observaţiuni, făcea escursiuni în interiorul acelor ţări şi insule lăţinduşi orizontul seu spiritual în toate direcţiunile.

În anul 1833, Darwin se afla în America sudică. Acì, în apropiere de Montevideo, descoperì el scheletul unui Armadil fosil, observà marea asemănare cu armadilii mici ce trăesc încă şi acum în America sudică. Îndată se născu întrênsul cugetul că aceea asemănare frapantă trebue esplicată prin o legătură de înrudire resp. moscenire. Esistă deci o continuitate de producţiune între speciele existente şi cele ce au dispărut de mult; diferitele schimbări însă au fost causa care face că fauna existenţă aţi diferă în anumite puncte ale organisaţiei de restrăbunii ei. Tot aceasta există şi în privinţa plantelor de odinioară şi celor de acum. Această idee fundamentală o concepù Darwin în 1833. Eată cum se esprimă el însuşi într'o scrisoare către un amic despre data nascerei teoriei sale: „Scumpul meu Domn! Când eram pe bordul corăbiei şi făceam marea mea călătorie, credeam în durabilitatea specielor, dar pe cât 'mi aduc aminte, chiar de a atunci aveam nisce îndoeli. După reîntoarcerea mea în anul 1836 'mi-am pregătit notiţele spre publicaţiă şi cu această ocasiune am băgat de samă câte fapte tind la originea comună (common descent.) În urma acestei observaţiuni am întrodus într'o carte de notiţe tot ce se referea la această cestiune. Cred însă că a mai durat doi până la trei ani până ce m'am convins pe deplin, că speciele sûnt schimbăcioase.“

Acestea sûnt propriele vorbe ale lui Darwin. Cititorul se poate convinge din acestea că teoria selecţiunei nu este numai-o idee fugitivă, care s'a ivit într'o bună dimineaţă în capul tinĕrului naturalist ci că aci e vorba de resultatul unei cugetări îndelungate.

După întoarcere în London Darwin 'şi regulà colecţiunea abundantă şi 'şi redigià notiţele sale. După trei ani plecà la unchiul său Iosiah Wedgwood şi se cununà în 1839 cu verişoara sa Ema Wedgwood. Din această căsătorie resultară 5 băeţi şi 2 fete.

Dela anul 1842, Darwin trăi în retragere completă la moşia sa Dowa în comitatul Kent. De aci eşiră grandioasele opuri, cari duseră numele autorului pe tot globul terestru. Cel mai important şi mai cetit op al lui Darwin este fără îndoială cel apărut în 1859 pentru prima oară, despre originea specielor. Acest op în 1872 s'a tipărit englezesce în a şeşea ediţie, aşa că acum sûnt răspândite în Marea Britanie vre o 50,000 exemplare. Afară de câte-va tratate mici, răs-

vechiu a fost în contrațicere cu unele dispositiuni congresuale și astfel neapt a forma basă la desbaterea specială, atuncea și acest proiect nou, care consună cu cel vechiu, până la unele schimbări în formă ar trebuì luat dela ordinea ților. Cu toate acestea eu încă sûnt pentru primirea lui de basă la desbaterea specială. M'am simțit dator cu cele țise ca sĕ-mi salvez conscința de autor al projectului celui vechiu, și sĕ se scie starea lucrului ca sĕ nu fie în rĕtăcire opiniunea publică. Îmi reserv dreptul de a propune la locul seu, după ce se va primì proiectul presentat de basă la desbaterea specială, unele modificări.

Presidiul: Proiectul cel vechiu nu s'a luat dela ordinea ților din motivul, ca sĕ se facă opositiune autorului lui. Îmi aduc bine aminte ce s'a fost țis atunci, când s'a luat proiectul cel vechiu dela ordinea ților: fiind că în regulamentul ce ni s'a presentat nu se ține cont de toate dispositiunile statului referitoare la scoalele primare sĕ se reașteарnă consistoriului spre rectificare. Atâta s'a țis atunci și nu fără cuvênt, căci dispositiunea referitoare la introducerea limbei maghiare în scoalele populare nu era considerată.

Se află și în proiectul de față un loc, cu care nu pot fi de acord, e împărțirea elevilor *nu* după clase ci după anii de scoală.

Dep. N. Popea: Vor mai fi încă și alte puncte în regulamentul presentat, cu cari nu vor putè consimțì toți domnii deputați. Împregiurarea aceasta nu poate fi motiv de ajuns pentru ridicarea lui dela ordinea ților.

Dep. Trombițaș: Chiar și în dispositiunile aduse de stat încă se întrebuințează numirile folosite în proiectul de față. Numirea „classă“ însemnează despărțĕmênt sau și curs anual.

Dep. Sim. Popescu: Și în anul trecut s'a fost țis ca sĕ se primească proiectul presentat de basă la desbaterea specială. În decursul discusiunei însĕ s'a ridicat dela ordinea ților. Proiectul de față e identic cu cel din anul trecut, primindu'l deci de basă la desbaterea specială n'am purcede în conformitate cu conclusul sinodal din anul trecut.

Dr. N. Pop: Voiu se respund la cuvintele Înaltului presidiu. Împărțirea e ca și în cel dintâiu plan de învĕțĕmênt. S'au introdus numiri, în celalalt, ceea ce însĕ nu alterează înțelesul acestuia de loc.

Presidiul: Una așì dorì se sciu: Sûnt provĕdute clasele paralele?

Dep. A. Trombițaș: Este o dispositiune, în care se face provisiune în privința aceasta. Acolo unde trece numerul elevilor preste numerul prescris în lege, este a se institui o clasă nouă. (Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Aprile

Contele Kálnoky fiind chemat, a venit in 7 Maiu n. la Budapesta pentru ca sĕ'și descopere împĕratului și regelui părerea în privința denumirei ministrului comun de finance. Precum se vede negoțiările merg într'acolo ca portfoiul acesta sĕ se încredințeze lui Ludovic Tisza, fratelui ministrului president Col. Tisza. În privința aceasta s'a telegrafat dela Seghedin țiarului „Egyetértés“ următoarele:

„Din isvor demn de credință aflu că Lud. Tisza, comisariul regesc plecânduse înaintea pretensiunilor situațiunei este gata a primì postul de ministru comun de finance. Provisoriu portfoiul acesta se va încrede lui Bela Orczy până când adecă Lud. Tisza va fi aproape de sfârșitul reconstrucțiunei Seghedinului. În urma acestora Lud. Tisza s'a dus la Budapesta spre a fi primit în audiență la regele.

Dela Viena anunță țiarele o crisă ministerială. Se scrie că contele Coronini are sĕ fie următoriul lui Taaffe. De o camdată ni se pare că avem de a face numai cu sciri de alarmă.

Regele Serbiei, care călĕtoresce prin regatul sĕu avea sĕ se întâlnească cu representantul austro-ung. generalul David în cetatea mărginașe Usița. Cetățenii de acolo însĕ au ridicat o poartă triumfală cu inscripțiunile: „Bosnia și Erțegovina trebuie se fie ale noastre“ de altă parte „Aceasta e calea Ta către Bosnia.“ Aflând regele despre aceste s'a întors din drum și la rugarea ce i adresă o deputațiune a merge la Usița se țice că a respuns: „De altă dată după ce voți fi îndeplinit.“

Cestiunea dunăreană pare că are se între într'un stadiu nou. „Rom“ propune în locul proiectului Barrère o propunere a bar. Haymerle din ședința a doua a congresului din Berlin, conform cărei Dunărea sĕ se considere de fluviu european. Poate că în sensul acesta va fi propunerea României signalisată prin telegraf și care o va presenta representantul român comisiunei dunărene.

Uciderea din Dublin este foarte regretată din toate părțile chiar și de conducĕtorii Irilor.

Atentatul din Dublin.

Capitala Irlandiei a fost la 6 Maiu spectacolul unei crime înfricoșate; noul secretariu de stat pentru Irlandia, lordul Cavendish și adlatul seu Bourke fură uciși într'un mod cumplit. Judecând din depeșele sosite până acum asupra acestui omor, între atentatori și între victimele lor s'a încins o luptă formală, care s'a sfârșit cu moartea nenorociților funcționari de stat. Ei s'au apĕrat cu curagiul desperărei, dar înzadar. Cum se vede, crima s'a plănuit și esecutat cu mare cutezare Atentatoii au avut, după esemplul nihiliștilor rusesci, la dispositiune complici și după sevêrșirea crimei cumplite ei, probabil ajutați de complicii lor, părăsiră neconturbați parcurile dinaintea residenții viceregelui, unde se aflară mai târțiu cadavrele mutilate ale ambilor secretari de stat. Evenimentul sângeros e lămurit prin consecuențele sale însĕși. Irlandezii au asteptat ca în locul lui Forster, care se retrăsese mai deună ți, sĕ fie chiemat un amic pronunciat al lor, bună oară Chamberlain, și denumirea lordului Cavendish i-a lovit cu un duș rece. Cavendish e fratele lui Hartington și Gladstone l'a ales de succesorul lui Forster pentru a da oareși cum vighilor moderați o garanție că nu se va întinde prea departe cu concesiunile față cu Irii. Acum acest garant a plătit cu viața sa ministeriul seu de trei țile și cestiunea Irlandei amerință a lua o față de tot tragică tocma în momentul deciĕtor când Gladstone voia sĕ'și deschidă acțiunea pentru împăcare.

Această faptă va fi o grea lovitură nu pentru Englezi ci pentru Iri însiși, căci speranțele acestora se vĕd nimicite pe timp îndelungat. Gladstone incepuse prin a da corifeilor ligei închiși libertatea necondițională și el avea planul se pună în lucrare pre cât se va putè propunerile de împăcare ale lui Parnell, Dillon și O'Kelly. Guvernul era gata a face concesiuni radicale. Restanțele de arêndă era se li se ierte arendașilor în cea mai mare parte; numai a treia parte trebuia sĕ mai plătească debitorii, pre când statul voia se ia o terțialitate asupra sa și proprietarii aveau se resigneze la terțialitatea ultimă. Toate acestea erau numai nesce mĕsuri pregătitoare, la care avea sĕ se adaugă o rescumpĕrare sistematică a pământului în stil mare. Suma de bani ce se recere pentru aceste reforme agrare plănuite variază între 150 și 200 milioane punți sterling și Gladstone nu s'ar fi spăimêntat a impune poporului englez aceste jertfe materiale atât de grele. Nu se poate constata apriat, dacă prim-ministrul Angliei ar fi și esecutat aceste planuri cutezate ale sale, e însĕ probabil, pentrucă Gladstone a dat adeseori doveți despre magica influență ce scie se esercițeze asupra partidei sale și despre energia sa pătimașe cu care merge pe calea ce i se pare adevĕrată.

Acum însĕ toate planurile sale sûnt nimicite. Nu numai partida toristilor, ci și fracțiunea întreagă a vighilor moderați — în frunte cu lordul Hartington, fratele ucisului Cavendish — va declara că față cu crudimele sângeroase din Dublin politica de concesiuni va trebuì sĕ-i apară poporului englez ca o lașitate fără pareche. Parlamentul va cere forță de fer contra rebeliunei latente din Irlandia și telegraful signalisează deja faima, că noul vice-rege din Irlandia, Carl of Spencer, care avea sĕ deschidă calea împăcărei cu renitentul popor, și-a dat demisiunea în mânile cabinetului. Țilele cele mai deaproape vor areta, dacă Gladstone mai dispune încă de majoritatea parlamentului, dacă legislatorii Angliei nu au venit cumva preste noapte la convicțiunea, că acum un guvern toristic ar fi la locul seu, pentru a resista cu asprime stărilor caotice din Irlandia. Un lucru e dovedit, că Gladstone nu e în stare a ține în frêu pe Parneliții ce și ia ales pentru a împăca diferitele secte de conjuratori. Conducătorii moderați ai ligei irlandeze se pare că au perdut partea cea mai mare a influenții lor asupra poporului, elementele estreme au smuls frênele la sine și Parnell nu mai e „regele neîncoronat al Irlandiei,“ cum a țis cu ironie amară Forster în ședința de Joi a parlamentului.

Situațiunea întreagă învoalvă pentru Gladstone necesitatea tristă de a abdice de toate planurile sale de reforme și sau sĕ se retragă sau sĕ pună Irlandia întreagă sub dreptul marțial. Gladstone a avut intenționi foarte nobile pentru binele Irlandiei, dar acelea au suferit prin crimele din urmă un naufragiu desevêrșit.

O voce liberală din Cislaitania.

Pre când la noi în Ungaria centralismul maghiar trage ultimele consecuențe ale domniei de rassă, în Austria se sporesce din ce în ce mai tare numĕrul acelor bărbați, cari au firma convicțiune că statul austro-ungar ca stat poliglot nu poate avè o esistență solidă de cât pe basa egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor ce compun acest stat. Nu ne îndoim, că această convicțiune ce resultă din adevĕrata cunoascere a condițiunilor vieții de stat va prinde rădecini și în Uugaria. Maghiarii vor trebuì sĕ priceapă odată că idea unui stat pur maghiar e o chimeră.

Dar sĕ nu ne abatem dela obiect, e vorba de o enunciațiune remarcabilă, ce o cetirăm în țilele trecute într'o foaie din Viena, de enunciațiunea cunoscutului bărbat liberal Dr. Fischhof, care nu s'a sfiit nici odată a spune respicat și lămurit părerile sale. Tonul acestei enunciațiuni e cu totul altul de cum sûntem obicinuiți a-'l audì țì de țì din gura falsilor patrioți din tabera Herbst et consortes. După cum se vede, în Austria germanii cei nepreocupați încep a se cugeta serios la viitoriul statului și e o adevĕrată bucurie pentru națiunile din Austria, când idea de înfrățire începe a prinde rădăcini și la Germani, cari nu se pot ușor desface de unele predilecțiuni naționale esagerate.

Eată cum stabilesce Dr. Fischhof atitudinea adevĕrată a Germanilor din Austria față cu celelalte naționalități, într'o epistolă adresată la „W all. Z.:“

„Dle Redactor! Dela conciliantul articul de Crăciun ce-l publicase Etienne puțin timp înainte de a trece din viață, nu s'a mai ivit o asemenea manifestațiune în jurnalele partidei liberale, a căror dispositie e consecuent intransigentă. Cu atât mai vesel m'a surprins tonul conciliant și cuprinsul articulului de fond din numĕrul dela 19 Aprilie al foaei Dtale. Este oare aceasta enunciațiune numai espresiunea modului dtale de a vedè? Ai vorbit Dta numai în numele sau în sensul partidei Dtale sau cel puțin al unui fragment din această partidă? Eu nu sciu. O dogenire spre împăcare se află ce e drept în situațiunea partidei constituționale, și așa dorința de a audì cel puțin în cercurile publicistice ale partidei și alte glasuri de împăcare, poate că nu e un *pium desiderium*; patriotică e fără îndoială aceasta dorință. *Idea de pactare numai astfeliu va avè șanse de succes, dacă va fi cultivată în sinul partidei liberale. Mâna unui ministru, fie ea cât de abilă, nu va putè realisa împăcarea între partidele ce se află în ceartă, câtă vreme va lipsì conditio sine qua non, aplecarea spre împăcare la partida, care nu are sĕ pretindă ci se facă concesiuni.* Din cuvêntul de adio al baronului de Walterskirchen resuflă conciliabilitate. Remânè va nobilul și genialul representant al Stiriei isolat? Timp mai îndelungat nu! Evenimentele parlamentare din timpul mai nou ce e drept nu sûnt de natură a descuragia partida constituțională, pentrucă însemnătatea Germanilor nu se poate sterge prin voturi, ele sûnt însĕ cu totul de natură a-i face treți. Și pre cât de regretabilă ar fi descuragiarea pre atât de îmbucurătoare ar fi trețirea, *pentrucă patima nu conduce ci seduce; și ea ne a și sedus la unele lucruri care nu au adus Germanilor austriaci nici renume nici folos.*

Am vorbit despre evenimentele ultime din parlament, dar nu numai lucrurile ce s'au petrecut de un timp încoace în monarchie ci și cele întêmplate în afară de monarchie ne dogenesc a esamina serios situațiunea și tot ce pretinde ea. Espectorațiunile unui aprig general rusesc, ce respândiseră o nelinisce preste Europa întreagă, earăși ne-au înfățișat ochilor nostri în mod viu pericolul, cu care panslavismul ne amenință necontenit, au trebuit se ne împună din ce în ce mai mult convicțiunea, că moscovitul, pururea destept și pururea pânditor, își întemeează toate speranțele sale pe desbinările noastre naționale, își zidesce toate planurile sale pe încurcătu-

---

pândite prin foi literare, Charles Darwin, în decursul celor din urmă 10 ani, a publicat următoarele opuri mari: „Despre originea naturală a omului“ (1872); „Despre espresia emoțiunei la om, și la animale“ (1872); „Plantele ce mănâncă insecte“ (1875); „Încrucișarea și fecundațiunea plantelor“ (1876); „Despre formarea pământului vegetativ prin activitatea vermilor“ (1881).

Considerând că Darvin din a. 1840 era bolnăvicios, că multe țile nu putea lucra din causa slăbiciunei corpului, productivitatea spirituală, după cum a desvoltat'o el, trebue se o numim miraculoasă. Ar fi miraculoasă și pentru un om robust. Agerimea sa spirituală a mers mână în mână cu bunătatea inimei și cu modestia sa.

Acest bărbat celebru, acest naturalist mare a părăsit această viață atât de obositoare și atât de scumpă lui, în 7 Aprilie anul curent. Onoare amintirei lui!

rile noastre interne. Mulţi publicisti şi oratori parlamentari afirmă ce e drept că Austria va putè se paraliseze stăruinţele panslavismului numai astfel, dacă va imprima vieţii sale de stat un caracter esclusiv german. Este oare corectă această afirmaţiune? Aceea spre ce nesuiesce panslavismul e domnia sau cel puţin protectoratul. Slavilor orientali asupra tuturor Slavilor din apus şi dela meadă di, prin urmare şi asupra celor douĕdeci de milioane de Slavi ai monarchiei noastre. Şi aceea ce ni s'a recomandat ca mijloc paliativ este, sĕ preferim interesele naţionale ale Germanilor austriaci din punct de vedere al statului, sĕ se respecteze esclusiv sau cel puţin în mod precumpĕnitor opiniunea publică a Germanilor din Austria, va se ţică nisuinţele naţionale şi simţemintele seminţiilor noastre slave sĕ nu se ia în consideraţiune sau de loc sau numai într'un mod neînsemnat, opiniunea lor publică se nu influenţeze asupra politicei noastre interne şi esterne. Nu însamnă aceasta, a face prin desconsiderare pe Slavii nostri malcontenţi şi a'i duce într'o ispită cu totul periculoasă, când Rusia ca protectorul naţionalităţilor ca eliberatorul lor va începe vreodată dintr'o situaţiune umilitoare un resboiu asupra noastră? Ni se respunde că ar fi tradare de sine când Germanul şi-ar jertfi rolul de conducător, problema sa culturală şi misiunea civilisătoare a limbei sale în imperiul dela Dunăre.

Dar nu de jertfirea misiunei e vorba, ci de o *alegere nouă a mijloacelor*, cu care se împlinesce misiunea, de o alegere corespundetoare ideilor actuale. *Germanul din Austria poate sĕ 'şi împlinească chiemarea sau prin forţă sau prin viclenie sau prin o prevenire prudentă şi binevoitoare.* Pentru a aplica forţa i lipsesce prevalenţa numerică în afară şi acum şi în sinul parlamentului. Viclenia e o armă pe care Germanul nu o scie învĕrti; Slavul îl întrece cu viclenia. Deci nu e decât bunăvoinţa care condusă fiind de prudenţă e în stare a'i restabili şi asigura în mod durabil influenţa. *Germanisarea e neesecutabilă pentru ideile de naţionalitate care predomină timpul nostru, mai departe pentru articulul 19 din constituţiune şi* pentru sumuţările întregei lumi slave propagate de diplomaţia rusească într'ascuns ear de demagogia rusească pe faţă. *A concede pretensiunilor naţionale numai pe jumătate*, e ca ori ce *lucru neperfect un ceva ce insuflă temeri mai mult decât un refus complet.* Apetitul nu trebue aţiţat, dacă nu voesci a l satisface. Deci e consult *a da prin o lege asupra limbei* tot ce e compatibil cu esigenţele neaperate ale statului şi a precisa esact tot ce se promite în articulul 19 al constituţiunei noastre, pentrucă ţermurirea precisă servesce spre asigurarea ori şi cărei posesiuni şi a ori şi cărui drept şi în Austria nu e de asigurat nici un drept astfel cum este acela care trebue se pună capĕt celor mai periculoase certe, certelor pentru limbă.

Ni se pune întrebarea, cum sĕ-şi împlinească limba germană misiunea sa culturală între asemenea împregiurări? *Sĕ înfluinţeze în mod civilisatoric, nu prin delăturarea sau schimonosirea celorlalte idiome, ci promovând desvoltarea sa.* Precum limbile culturei moderne s'au ridicat cu ajutoriul limbelor clasice, aşa şi idiomele slave sĕ se ridice cu ajutoriul limbei germane. Limba noastră maternă, împunêndu-se naţionalităţilor prin legislaţiune şi administraţiune, va devenì, cum ne învaţă esperienţa, păharul, din care contrarii naţionali vor da di de di beuturi din cele mai otrăvite; presentându-le-o însĕ în mod amicabil, ea va fi păharul, al cărui cuprins va recorì şi însufleţi pe aceste naţionalităţi şi va consolida şi pe Germani. Limba franceză a ajuns la însemnătate universală, fără de a apĕsa şi împedeca în desvoltare alte idiome, şi limba naţiunei cugetătorilor sĕ nu fie în stare a fi prin sine însaşi pentru popoarĕle Austriace aceea ce limba franceză e pentru oamenii culţi ai tuturor naţiunilor civilisate? Sĕ aibă ea oare lipsă de presiuni urgisite, ea, care nu prin înrîurinţă volnică din partea statului, ci prin neînvinsa forţă a împregiurărilor dispune de un puternic teritoriu în legislaţiune şi administraţiune ca de un domeniu al sĕu, ea, care e urgisită chiar din partea şovinistilor naţionali numai ca limba de instrucţiune în scoală dar nu ca obiect de învĕţământ, ea, care e singură în stare în patria noastră cea mare a mijlocì comunicaţiunea spirituală, socială şi economică între cetăţenii statului de diverse limbi şi conecsul oficial între autorităţile imperiului şi provincielor? Înverşunatul Scobeleff a aruncat Germanilor imputarea ce învoalvă un omagiu că ei, cu toate că sûnt puţini la numĕr, au prevalenţă în puternica şi mândra Rusie naţională; şi noi cei din Austria sĕ fim descuragiaţi? *Eu accentuez că însufleţirea celorlalte limbi din patrie ne întăresce şi pe noi Germanii, pentrucă cu cât se desvoaltă mai veselă specia propria naţională, cu cât mai bogată va fi proprietatea limbistică a Slavilor nostri cu atât mai sigur ei vor resista la amăgirile dlor Acsakoff şi Katcoff*, al căror scop final e încorporarea tuturor conaţionalilor în trupul moscovit. Da, esistă numai un stat în Europa, care poate sĕ se opună acestei nesuinţe şi sĕ abată pericolele, cu care amerinţă Europa, şi acest stat e Austria. Ea le va abate însĕ numai aşa dacă va opune nesănătosului şi umflatului panslavism particularismul slav, care convine seminţielor singuratice şi prelûngă o conducere înţeleaptă nu vatemă pe nimenea în Europa. Eu am dovedit deja prin scrierea mea despre problemele monarchiei noastre că nu înrudirea mai depărtată, nu unitatea de rassă, ci unitatea naţională e un ciment pentru stat, pentru că rassa este numai ultima linie de retragere pentru un popor greu strâmtorat, pentru un popor sĕrăcit şi degenerat naţionalicesce. Posesiunile cele mari politice şi limbistice ale singuratecelor popoară germane şi romanice strivesc cu totul ideea pangermanismului şi panromanismului. Cumcă poate se fie şi numai vorbă de panslavism, aceasta dovedesce serăcia limbistică şi politică a seminţiilor slave, cu toate că ele jertfesc foarte puţin, când vor se aducă drept sacrificiu pentru unitatea de rassă proprietatea lor limbistică şi politică. A delătura aceasta lipsă, a îmbogăţì pe Slavii nostri în privinţa limbistică şi politică, înseamnă a prinde panslavismul de rădecină; pentrucă numai cel lipsit de posesiune se face fugar; ear posesorul e un bărbat cu domiciliu.

„Prin urmare", ne vor ţice cei ce ne batjocoresc, „Neamţul trebue se lase la o parte cu totul scutirea naţionalităţii sale proprii din pură dragoste către celelalte popoare, cu care vieţuesce împreună.

Fără îndoială e datorinţa lui a grigì de scutinţa şi radimul naţionalităţii sale proprie. Dar Germanul aflat a el oare scutinţa sa acolo unde a căutat-o? E probat oare radimul în a cărui soliditate a pus aşa mare încredere? Cumcă paragrafii regulamentelor electorale sûnt nisce columne foarte putrede, aceasta a esperiat-o în deajuns; dar câtă vreme Germanul se va basa pe punctul de greutate al destoinicei sale, el va avea o basă solidă şi sigură, şi nu are lipsă de asemenea radim, presupunênd, că la destoinicia sa se va mai adauge facultatea de acomodare, care, avênd în vedere ţinta sa cea mare, se conformează cu postulatele împregiurărilor, şi acea prudenţă, fără care nici o acţiune politică gravă nu se poate esecuta cu succes. Germanul nu are lipsă decât de egala îndreptăţire legală. Dacă se va fi îngrigit de aceasta, valoarea superioară i este asigurată. El n'are lipsă de piedestal, de preferinţă, căci printre cei de o categorie cel superior e şi cel mai respectat. Deci tot ce trebue sĕ facă Germanul e: sĕ împedece ca maioritatea brutală la oare care punct sau în oare care moment sĕ nu-i amerinţe posiţiunea egală. *De aceea eu am pledat totdeauna pentru o lege asupra limbei, care sĕ pună scutul minorităţii naţionale în mânile ei înseşi* . . Eu cred că votul curiat ce l'am recomandat pentru resolvirea cestiunilor de limbă e cel mai eficace mijloc de scutire pentru toţi, pentru Slavi şi Germani, când se vor afla în minoritate; pentrucă o asemenea dispositiune a făcut posibilă odinioară când cu încurcăturile bisericesci conveţuirea celor desbinaţi prin cearta confesională. Asemenea consciinţii religioase trebuie scutită în statul de naţionalităţi consciinţa naţională de o vătămare prin resoluţiuni de ale majorităţilor, mai ales în timpul nostru când individul nostru naţional continuă lupta începută în veacul trecut de individul personal. Precum s'a luptat individul personal contra prerogativelor staturilor şi ordinilor, aşa se luptă individul naţional contra prerogativelor naţionale, şi sĕ ne ferim în lupta de adi ca şi în cea de odinioară a validita sângele albastru ca titlu de drept pentru preferire; pentrucă mai înverşunătoare decât însaşi nedreptatea e insulta şi batjocura.

Germanul se nu se pună mai pe sus de alţii, ci sĕ se pună în fruntea lor şi se-i premeargă. Dacă nesce bărbaţi ca Herbst, Suesz, Plener, Sturm etc. se punea la începutul activităţii lor parlamentare înaintea partisanilor lor în parlament cu cuvintele: „Noi sûntem cei mai ageri, cei mai elocuenţi, cei mai esperţi, cei şi mai sirguitori între Dvoastre, deci trebuie se vĕ fim conducĕtori!" — prin aceste cuvinte ei într'adevĕr nu provocau subordinare ci numai nedumerirea partidei. Ca oameni înţelepţi însĕ dênsii n'au vorbit aşa. Ei s'au pus la lucru, s'au arĕtat a fi cei mai ageri, mai elocuenţi, mai esperţi, mai sêrguitori şi conducerea li s'a dat de sine. De ar imita Germanii austriaci esemplul ce l'au dat politicii lor eminenţi în sinul partidei şi resultatul va fi acelaşi.

Am potè privì ca o întêmplare norocoasă împregiurarea, că în timpul cel mai apropiat vor venì în parlament cestiuni, la a căror discutare şi resolvire partidele nu se vor grupa după naţionalitate ci după principiu si după interese. Bărbaţi cari puţin înainte de aceasta aruncau cele mai ascuţite săgeţi unii asupra altora, vor lupta acì umĕr la umĕr. Se poate că ambele părţi vor folosì apropierea momentană pentru a afla puncte de atingere şi împreunare durabile. A fi intransigent ar însemna a lua o culpă grea asupra sa, dacă o transacţiune norocoasă nu ar avè un succes mai mic decât delăturarea certei pentru limbă, împreunarea liberalilor tuturor naţionalităţilor noastre, gruparea partidelor pe basa unor programe politice şi economice şi prin aceasta însufleţirea constituţionalismului, însănătoşarea vieţii noastre publice secate şi cualificarea monarchiei pentru împlinirea misiunei ce ia desemnato situaţiunea şi istoria, misiune, a cărei înaltă însemnătate nu o ignorează nici una dintre naţionalităţile noastre.

Epistola mea care fu mai lungă decât s'ar fi cuvenit e gata. Ţi-am scris numai privat, aceasta o fac însĕ nu pentrucă că cele ce le cuprinde epistola ar avè sĕ se sfiească de publicitate, ci pentrucă în vêrsta înaintată şi în starea solitară în care mĕ aflu mai că mi-a trecut voia de a eşì la publicitate.

Primesce, dle Redactor, espresiunea deosebitei consideraţiuni ce-ţi păstrez.

Dr. *Fischhoff.*

Varietăţi.

* *(Reuniunea sodalilor români din Sibiiu)* se va într'unì Duminecă seara în 2/14 Maiu în grădina „Flora" la o petrecere socială cu cântări şi declamaţiuni şi în urmă şi cu joc. La această petrecere *comitetul* reuniunei învită pre toţi membrii, spriginitorii şi binevoitorii reuniunei, pe calea aceasta, fără de a mai face invitări deosebite.

* (Schimbări în cursul trenurilor.) — Dela 15 a le curentei st. n. vor circula 3 trenuri între Sibiiu şi Copşa:

Între Copşa şi Sibiiu: *a)* Trenul mixt Nr. 1812: va pleca dela Copşa dimineaţa la 3 oare şi 19 minute — va sosì la Sibiiu la 5 oare şi 47 minute dimineaţa. — *b)* Trenul de persoane Nr. 1802: va pleca dela Copşa la 11 oare şi 10 minute după ameadi, va sosì la Sibiiu la 1 oară şi 41 minute după ameadi *c)* Trenul de persoane Nr. 1804: va pleca, dela Copşa la 6 oare şi 41 minute seara şi va sosì la Sibiiu seara la 8 oare şi 48 minute.

Între Sibiiu şi Copşa: *a)* Trenul de persoane Nr. 1803: va pleca dela Sibiiu dimineaţa la 7 oare şi 36 minute — va ajunge la Copşa la 9 oare şi 28 minute înainte de ameadi. *b)* Trenul de persoane Nr. 1801 va pleca dela Sibiiu la 3 oare şi 58 minute va ajunge la Copşa la 5 oare şi 50 minute după ameadi. *c)* Trenul mixt Nr. 1811: va pleca dela Sibiiu la 10 oare seara — şi va ajunge la Copşa la 12 oare şi 14 minute din noapte.

* (Foc.) Ni se asigură că Luni seara a ars in Amnaş.

* **(Provocare.)** Subscrişii în numele societăţii „Petru Maior" a junimei române din Budapesta, conform decisiunei societăţii noastre, provocăm pre toţi acei p. t. dni, cari datoresc societăţei „Petru Maior" atât cu tacse de membri restanţiale, cât şi cu alte sume, se binevoiască a-'şi satisface datorinţei D-lor cel mult până în 4 Iunie st. n. a. c. pentrucă în casul contrariu societatea este decisă a lua alte mesuri pentru încassarea pretensiunilor sale.

Totodată cu această ocasiune rugăm pe acei p. t. dni, cari au cunoscinţă despre Societatea junilor din *Kecskemét* ca se aibă bunĕtate a ne înforma, că oare mai esistă respectiva societate, sau ba; şi dacă nu, atunci unde se află averea ei, fiind că conform unui act care-l avem la mână, societatea „Petru Maior" e aleasă de erede, în casul desfiinţărei acelei societăţi.

După acestea asecurându-Vĕ on. Dle Redactor, despre stima şi recunoscinţa ce Ve-o păstrăm, sûntem cu deosebită stimă.

În numele societăţii „Petru Maior"

Georgiu Ilea, secret., ca vpr. subst. *Demetriu Horvát*, cassariul soc.

* *(Noua bibliotecă română.)* Jurnal beletristic-literar. Apare în 1 şi 15 a fie cărei luni în cuart mare cu învelitoare ilustrată, Un nr. 30 cr. Abonament pe an 7 fl. şi 3 fl 60 pe semestru. Editura şi redacţiunea dlui Teochar Alexi în Braşov. Cuprinsul Nr. 1: *Ciocoii*, (roman istoric;) *Iacob Negruzzi*, (schiţă biografică); *Amor* (poesie). *Noţiuni de estetică*; *Sgârcitul*, comedie în 5 acte de Molière, tradusă de Virgiliu Popescu; *Influenţa mamei şi a educătoriului de profesiune în educaţiunea copilului*, studiu social pedagogic de I. Dariu; *Varietăţi.* Noua biblioteca promite şi ilustraţiuni. O recomândăm pulicului cetitoriu.

* („*Biblioteca literară*".) Patru Novele de *Carmen Sylva*, *Alarcon*, *Bret-Harte* şi din *chinesesce*, traduse în

limba română de *Titu Maiorescu* 1882 Editura librăriei *Samitca* Craiova, preţul 1 leu, cu o scurtă prefaţă de Titu Maiorescu — are scopul de a respândì lectura sănătoasă şi a pune stavilă romanurilor, care corup gustul de cetire.

* (Timpul.) După călduri tropice avem de eri după ameaḑi ploaie rece.

* (Foc în Craiova.) Din o telegramă a ḑiuariului „D. Ztg.“ aflăm că în 8 Maiu n. un foc înfricoşat a ars mai toată Craiova.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 45.

Sedinţa estra-ordinară, ţinută în ḑiua de 24 Ianuarie, 1882.

(Urmare.)

D. Bucewschy crede aceste ilustraţiuni din acelaşi timp, dar daca evangelierul ar fi de faţă lar mai examina.

D. Ionescu. Locul rĕmas deşert în miniatura este tot atât de mare ca cel ocupat de portret. Era poate lăsat pentru o nouă figură.

D. Hasdeu. Positiv.

D. N. Ionescu. Şi marginea este neterminată. Tocmai Ştefan cel Mare dela 1468—1473 este vĕduv (evangelierul are inscripţiunea că s'a făcut la 1473.) La 14 Septemvre 1482, aduce pe Maria de Magop de soţie. La 1473 ia captivă pe soţia lui Radu, pe Domniţa Maria. În vara anului 1475, ḑice Urechiă, Ştefan a întrat cu alaiu la Suceava. Nu putem admite că era destinat acest loc liber din miniatură pentru alt portret de cât al Doamnei. Se vede că pictorul neputênd pune pe Maria de Magop repudiată, a lăsat locul liber. Pe patrafir figurează însĕ Maria, deci patrafirul este după 1473.

D. Urechiă. Oare nu putea sĕ fie lăsat locul liber pentru o inscripţiune, cum vedem în icoana lui Ognados dux Valachial?

D. Ionescu susţine că a trebuit sĕ fi fost lăsat pentru portret.

D. Stefănescu. Evangeliarul era o carte grea şi Stefan de avea s'o ţie singur nu era se fie zugrăvit ţinênd-o de un capăt ceea ce era imposibil. Se vede că de celalalt colţ era sĕ o ţină Doamna după ce era se fie zugrăvită în locul remas liber.

D. Sturdza recapitulează mersul desbaterilor. Portretul dela Rădăuţi este înlăturat cu desĕvêrşire din desbatere. Acel portret era o lucrare modernă, se vede dela început, după pictură. Aceasta am ḑis încă când am presentat Academiei memoriul meu despre portretele domnesci, adecă pe când noi nu ne ocupam de adevĕratul portret al lui Stefan cel mare.

Al 2-lea portret, cel dela Iaşi, este dela Duca-Vodă, ne a probat aceasta D. Bucewschy.

D. Bucewschy. Şi litopisiţele probează aceasta.

D. Sturdza. Al 3-lea constatăm asemĕnarea portretului din evangeliarul cu acel după patrafir şi aerul dela Putna după copia dlui Bucewschy. În toate Stefan are figura bucălată şi numai cu mustaţă.

Al 4 lea. Portretul dela Voroneţ nu mi se pare a fi a lui Stefan cel mare. Poate sĕ fi fost a lui Stefăniţă-Vodă.

Mai avem un portret a lui Petru Rareş care după felul picturei mi se pare din acelaşi timp cu portretul metropotitului Grigore dela Voroneţ, deci foarte vechiu; deci pănă la proba contrarie, adevĕratul portret a lui Petru Rareş. Eată cum o descoperire aduce pe alta. Ce urmează de acì? Că trebue ca investigaţiunile sĕ fie multiple. D. Sturdza roagă dar pe D. Urechiă, ca ministru, se aducă în cercetarea Academiei încă câte-va documente: tetravangelul dela Slatine cu douĕ sau trei cărţi de rugăciuni ilustrate aflate tot acolo şi douĕ aere cari au inscripţii şi date încă necetite de nimeni.

D. Sturdza adaugă că D. Bucewschy pleacă aḑi la Viena şi deci nu se poate face nimica, dar D. Bucewschy sĕ ne revină curênd sĕ ne dea sfat cui sĕ dăm pentru decopiarea esactă evangeliarul dela Homor şi cu cine sĕ pregătim imprimarea opului. D. Sturdza n'a mers însuşi la fotograf că nu se pricepe sĕ'i esplice treaba ce are a face. D. Bucewschy ar face lucrul direct şi fără fotografie. D. Sturdza cere ca pentru tipărirea aceasta şi a tuturor tetravangeliilor noastre sĕ nu se dea guvernul înderĕpt, sĕ acorde Academiei 50,000 lei. Tot ce s'a făcut pănă aḑi este numai pe cale indirectă. Sĕ ceară D. Urechiă fără sfială 100,000 lei dela colegii sĕi, că este un escedent de 7·000,000. Sĕ ridicăm lui Stefan cel mare pe lângă monumentul dela Iaşi, un alt monument, reproducênd toată opera artistică a timpului seu. Cunoascem pe Stefan cel mare ca rĕsboinic; sĕ'l arĕtăm şi Domn protector al artei. Când vom avè bani, vom putè face investigaţiuni pe la monastiri. D. Bucewschy a găsit aerul dela Putna în o bască: aşa va fi şi la noi. Bani, fără 100,000 nu putem face nimic.

D. Sturdza cere ca cu ocasiunea mergerei la Viena a d-lui Bucewschy, sĕ fie însărcinat: I a pregătì copia esactă pentru tipărire după evangeliarul dela Homor şi după celalalt evangeliar tot dela Stefan cel mare, dela muscul din Viena.

D. V. A. Urechiă venind la cestiunea portretulni arată că, după dlui este mare asemĕnare intre portretul lui Stefan cel mare dela St. Nicolae din Iaşi, şi cel după patrafir. D. Urechiă crede că, înainte de zugrăvirea Sântului Nicolae din Iaşi de către Duca-Vodă, cetitorul bisericei. Acel portret a putut fi restaurat în timpul când cronicele ne spun că Duca-Vodă a pus sĕ se zugrăvească biserica până la ferestre. Ne arată aceasta cele 2 feluri de inscripţiuni, unele mai vechi în limba slavă şi altele mai nouĕ în limba greacă? E pĕcat că încă nu s'a descifrat inscripţiunea greacă căci ea poate ne-ar da dorita esplicaţiune.

D. N. Ionescu. Descoperirea dela St. Nicolae ne pune în faţa mai multor probleme generale în cercetările istorice: 1, când fură făcute problemele murale ale lui Stefan fără barbă şi când cele cu barbă? Când portretul care seamĕnă unui Christ a înlocuit pe acel de maniera primă? Socot că pentru a rĕspunde la problemă ar trebuì sĕ întindem cercetările noastre la bisericele restaurate de Petru Rareş: sûnt 7 ori 8 pe cari ḑic cronicele, Rareş pe unele le a isprăvit şi pe altele numai le-a restanrat. S'ar cădè sĕ începem cu monastirea domnească a lui Petru Rareş, cu Probata.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

Din 9 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119 95	119.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	88 95	88.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	143.25	143.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	91 25	91.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	110.75	110.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.75	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.25	98.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98 —	98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.—	97.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.75	97.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	96.75	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.65	76.50
Datorie de stat în argint	77.50	77.25
Renta de aur austriacă	94.60	94.25
Sorţi de stat dela 1860	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	342 60	337.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	339.25	339.25
Sorţi unguresci cu premii	117.25	117.25
Sorţi de regularea Tisei	111.25	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Na oleon	9.53½	9.53
100 marce nemţesci	58.65	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	119.95	119.95

Nr. 72. [66] 3—3

CONCURS.

În urma rescriptului consistorial din 5 Noemvre 1881 Nr. 3178 B. pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Porcurea de classa a III-a tractul Giogiului I. se deschide concurs cu termin pănă la 20 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

Dela 87 familii câte una ferdelă de cucuruz sfirmat, câte o ḑi de clacă şi stola usuată, care la olaltă computate în bani dau un venit anual de 168 fl. 30 cr. v. a.

Suplicele concursuale instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa pănă la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 3 Aprilie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresb.

Publicaţiune!

Subscrisa promite aceluia care va descoperì tribunalului pre **făptuitoriul** omorului lui **Mauriţiu Knöpfler** din *Mândra* ai plăti în bani gata ca premiu numai decât **200 fl. (douĕ sute** de florini) valuta austriacă.

Vĕduva Fanni Knöpfler
[71] 2—3 **născ. Fleissig.**

Nr. 2139 civ. 1882. [68] 2—3

Publicaţiune.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă, că în causa comasărei hotarului comunei **Beşinĕu** *(Buzás - Besenyö)*, pentru **începerea lucrărilor pregătitoare** şi cu deosebire pentru regularea representanţei, alegerea inginerului şi preliminarea speselor, am fiesat ḑiua de **6 Iunie 1882 la 9 oare înainte de ameaḑi** în faţa locului.

La ce trag atenţiunea celor interesaţi cu adausul că absenţa dênşilor **nu** va împedeca procederea.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole 1 Maiu 1882.

(L. S.) **Székely Miklos** m. p.,
jude esmis.

Nr. 1426 civ. 1882. [69] 2—3

Publicaţiune.

Pentru pertractarea petiţiunei înaintate în privinţa **regulărei** pădurilor comunale nedivisibile de pe hotarul **Dejului** se fiseză **ḑiua de 30 Iunie 1882 la 9 oare a. m.** în despărţământul urbarial al acestui tribunal, unde sûnt învitaţi a se înfăţişa toţi cei interesaţi de obiect cu adausul, că până la ḑiua fiesată petiţiunea se poate vedè în registratura tribunalului şi că pentru acei cari nu se vor înfăţişa se va denumì un juriscurator şi astfel va avè loc pertractarea.

Din şedinţa tribunalului reg. din Dej ţinută în 5 Aprilie 1882.

[73] 1—3

Demn de atenţiune!

Epilepsie. Cei ce sufere de cârcei (sgărciuri) şi de nervi, toţi câţi se interesază de boalele aceste **şi caută ajutoriu sigur**, sĕ'şi procure cu încredere broşura dlui **Dr. Boas.** Se procură gratis şi franco prin

Dr. Boas,
Paris, Avenue Klébler, 10.
Champs-Elysées.

Lui Béla Parlaghi mai nainte firma Brachfeld et Wellisch München, acum, Paris Avenue Wagram, 29, i am **subtras şi oprit** espedarea broşurilor mele.

Vĕduva Anton Drexler,

recomandă şi mai departe p. t. public depositul de mobile şi tapiserie din strada Cisnădiei Nr. 7, cunoscut sub firma

„Anton Drexler“

care încredinţată şi de acì încolo conducerei dnului **Nicolae Marcu**, tapesier, va conţinè şi în viitoriu cel mai bogat asortiment de tot feliul de mobile pe lângă preţurile cele mai ettine, şi va efectuì promt şi ettin toate lucrurile de tapiserie. [72] 2—3

Nr. 1909 civ. 1882 [70] 2—3

Publicaţiune.

Tribunalul subscris aduce la cunoscinţă publică, că cerênd contele **Arpad Bethlen** din *Lachnea* **comasarea** hotarului comunal al **Lasleului săsesc** şi **Lasleului românesc** se ficsează ḑiua de pertractare pe **13 Iunie 1882 la 9 oare diminneaţa** în comuna **Lasleul săsesc,** casa comunală, la care pertractare cei interesaţi se învită pe lângă observarea, că cei absenţi se consideră ca învoiţi cu comasarea. Pertractarea o conduce *Székely Miklos* judele esmis.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 1 Maiu 1882.

(L. S.)

Nagy m. p., **Dr. Jszekutz** m. p.,
preşed. notariu.

[74] 1—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, ne lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea!

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Sâmbătă 1/13 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rîndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa (IX) 13 Aprile)

(Urmare.)

Dep. D. Manole. Regulamentul, ce voim al aduce, e mai mult o dispoşiţiune provisorică, şi ca atare va avè a se modifica pe basa esperinţelor ce se vor câştiga după ce va fi pus în lucrare. Propun a se primì projectul presentat atât în general cât şi în special.

Dep. Dr. N. Pop. Pentru orienorientare ar fi doară bine se espun modificările propuse de comisiune căci acestea privesc regulamentul în general. După discutarea asupra modificărilor propuse, se poate enunţa sinodul de e aplecat sau nu a primì projectul presentat spre desbatere specială.

Modificări esenţiale propune comisiunea numai singur doaue.

În ceeace privesce titlul projectului presentat: „Normativ scolariu pentru archidiecesa română orientală-ortodocsă a Transilvaniei“ să se schimbe cu: „Regulament pentru scoalele poporale din archidiecesa română greco, orientală a Transilvaniei“.

Dep. A. Trombiţaş. în elaboratul vechiu a fost „Proiect de regulament“ ceea-ce în cel nou s'a întocmit cu „Normativ“ şi nu fără motiv. Noi nu sûntem destul de scrupuloşi în nomenclatura de care ne folosim în trebuinţele noastre. Cuvêntul „Normativ“ îndigitează, precum se şi cuvine că operatul acesta e întregirea unor lipse constatate într'un alt regulament ajuns la valoare de lege. Deci operatul de faţă nu poate purta tot aceea numire care o are basa pe care s'a făcut. Din motivul acesta şi din considerarea de a nu se confunda operatul de faţă cu regulamentul adus de congres s'a înlocuit numirea: „Project de Regulament“ cu „Project de Normativ“.

Cuvêntul „scolariu“ vĕd şi eu că nu corespunde, şi, în ceea-ce privesce schimbarea lui me conformez propunerei comisiunei.

Presidiul: Numirea „Normativ“ e mai acomodată. Noi nu facem un regulament de sine, ci dăm mai mult o instrucţiune s'au manuducere organelor noastre: cum au a esecuta un regulament general. Să se dică deci: „Normativ pentru scoalele poporale din archidiecesa română greco-orientală a Transilvaniei“.

Dep. N. Popea: Eu sûnt absolut pentru numirea: „ortodocsă română“ şi aceasta pentru natura scientifică a lucrului şi fiind-că şi statutul organic încă poartă numirea aceasta. Biserica din România s'a folosit şi se folosesce tot de numirea aceasta, noi firesce ne-am abătut dela ea, scim însĕ cu toţii causa, de ce? Statutul organic a rehabilitat earăşi numirea genuină: Statutul organic al bisericei ortodocse române din Transilvania..“ (întrerupere.. propunerea comisiunei e formulată în terminii folosiţi şi în statutul organic.) Aceasta nu se poate, Domnilor, Ve rog se consultaţi statutul organic în tecstul original, în ediţiunea cea vechie, şi veţi vedè că am drept.

Dep. Dr. Pop: Comisiunea a avut în vedere numirea din statutul organic în ediţiunea cea nouĕ.

Se primesce ca proiectul presentat se poarte titula: „Normativ pentru scoalele din archidiecesa ortodocsă-română a Transilvaniei“.

A doua schimbare ar fi a se induce la pag. 10 §. 67 a proiectului, modificându se pasagiul: „Pentru un concediu de 3 ţile ajunge a se face o simplă arĕtare la comitet sau la director; pentru concedii până la 14 ţile se cere conclus formal al comitetului parochial, care va dispune şi pentru suplinirea celui concediat s'au prin colegii sĕi, s'au pe altă cale“ în pasagiul: „Pentru casuri de urgenţă poate da directorul local concedii de 5 ţile“.

Se primesce modificarea propusă.

O altă modificare propune comisiunea la pag. 24 a proiectului. Din §. 94 dela locul citat să se susţină numai cele 3 şiruri dela început: „Toate scoalele confesionale din archidiecesă stau sub jurisdicţiunea şi inspecţi- [illegible] diecesan, respective a sinodului archidiecesan. Restul din §. numit cuprinde un material heterogen căci tractează despre agendele senatului scolariu şi în special a referentului scolar, ceea-ce se ţine de afacerile interne ale consistoriului, şi de aceea se remână afară. Se primesce.

Dep. P. Nemeş: După ce am primit modificările ce ni lea propus comisiunea în ceea ce privesce projectul în general ar trebuì acum se intrăm în desbatere specială. Eu aşi fi de altă părere. Am percurs şi eu tot proiectul. Încât sûnt competent a reflecta asupra lui mărturisesc că l'am aflat cu dispositiunile tuturor legilor atât a statutului cât şi cu regulamentul nostru congresual în genere în cea mai esactă conformitate, şi de un project, care numai va putè îmbunătăţì starea noastră scolară. Şi ca se scurtăm desbaterile de o parte, ear de altă parte avênd în vedere că toate lacunele nu le vom putè evita de am fi cât de scrupuloşi în desbatere, fiindcă nu e pus încă în pracsă şi nu putem sci toate părţile ce ar fi de a se modifica: aşi fi de părere se primim projectul pelângă modificările propuse de comisiune en bloc.

Dep. Dr. Petcu: Sĕ'l primim aşa pe cum e acì pe anul 1882—1883 avênd atuncea a se face eventualele modificări, cari se vor arĕta necesare.

Dep Dr. Pop: Consistoriul archidiecesan e împuternicit a face schimbări arĕtându-se necesitate. §. 121 din projectul present provede eventualitatea aceasta: „Planul de învĕţământ se poate schimba reclamând trebuinţa din când în când prin consistoriul archidiecesan, avênd a aduce aceste schimbări spre ulterioară aprobare înaintea sinodului.“

Dep. Dr. Barcianu: Pentru de a putè face toate schimbările de lipsă va trebuì sĕ fie pus proiectul de faţă vre o 5—10 ani în lucrare. Numai atuncea se vor arĕta lacunele ce vor fi de a se delătura. Dacă totuşi îmi permit a propune şi eu unele modificări o fac mai mult din punct de vedere a pedagogiei moderne §. 86, în care e vorba de salariile învĕţătoresci să se modifice în §. resp. din regulamentul cel vechiu; ear cele dise în §§. premergĕtori despre învĕţători să se dică şi despre învĕţătorese. În capitlul: „Autorităţile scolare“ să se adaugă la punctul 1. În comitet se pot admite şi unul sau doi învĕţători ou vot consultativ. Aceasta ar fi chiemată a susţinè armonia între organele administrative. La §. 90 să se ficseze ca oarele de instrucţiune pe săptĕmână pentru fie care învĕţător să fie 30. Şi în fine să se adauge la p. 28 unde e vorba de „esercitiile intuitive“ că acestea nu formează un object separat.

Dep. Z. Boiu (la regulament.) Noi vorbim, precum vĕd, şi în desbatere specială, fără a se fi decis ca se intrăm în o astfel de desbatere. Sûnt de părere să percurgem §. de §. de a rêndul, ca să poată venì fie care cu modificările, ce le află de lipsă.

[illegible] sentat pe lângă modificările propuse de comisiune pe un an, atuncea se vor putè face modificări.

Dep. Sim. Popescu. A primì un regulament ca acesta pe un an numai n'are părechie în lume, şi se putè întêmpla numai la noi. Ne costă poate o oară şi l'am percurs întreg, dând fie cărui-a ocasiune a'şi face reflecsiunile sale. Să nu ne legăm mânile prin o enunciare pripită ci se observăm modalitatea propusă de d. dep. Z. Boiu.

Punêndu-se cestiunea la vot: se primesca Normativul presentat en bloc pe lângă modificările propuse de comisiunea scolară.

Presidiul. În privinţa stilistică ar fi a se face unele modificări. „Un“ şi „O“ (ein şi eine din limba germână) cari vĕd că ocură atât de des să se lase afară unde sûnt superflue.

Cartea întitulată: „Elemente din istoria naturală“ de Dr. D. P. Barcian înaintată sinodulului spre aprobare să recomândă din partea comisiunei atât după forma cât şi după cuprinsul ei spre a fi întrodusă ca manual în toate scoalele poporale din archidiecesă. Să primesce propunerea comisiunei cu aceea, că cartea aşternută sinodului spre aprobare se admite în scoalele poporale.

Urmează propunerea făcută de dep. Dr. Pop. a se primì în cursul clerical din seminariul Andreian şi tinerii cari au absolvat scoalele comerciale din Braşov.

Scoalele comerciale oferă între alte o cultură generală aşa încât absolvenţii se pot pune pe aceeaşi treaptă cu gimnasiastii din clasa a VII. în ceea-ce privesce pregătirea. Pe basa dispositiunilor aduse de sinod se pot primì la cursul clarical şi tineri cari au absolvat numai 6 clase gimnasiale, deci ar fi numai conform cu acestea dispositiuni primirea absoluţilor de 3 clase comerciale. Din motivul acesta recomândă comisiunea propunerea dep. Dr Pop.

Dep. T. Gheaja. Canoanele prescriu ca cei ce vor se fie preoţi să aibă chemarea spre preoţie. Tinerii cari cercetează scoalele comerciale să dedau mai mult cu lucruri de speculă, căci aceasta e chemarea acestor scoale. În scoalele comerciale nu să propun limbile clasice. Dela tinerii cari vin la teologie se cere a sci limba latină şi cea greacă, căci în acestea sûnt scrise cele mai multe isvoară a le sciinţei teologice. Sum în contra propunerei comisiunei.

Dep. Dr. Puşcariu. D. Antevorbitoriu merge fără îndoeală prea departe, când însinue la nesce tineri pe bancele scoalei simţul de specula. N'ar strica de alt cum dacă şi oamenii nostrii ar fi ceva mai versaţi în specula căci aceasta le-ar asigura o stare materială mai mulţămitoare dela care depinde pe cum scim, în mare parte şi înaintarea sciinţei. Fiind că propunerea comisiunei nu stă în contradicere nici cu unul din regulamentele noastre în materia aceasta sûnt pentru primirea ei.

Dep. N. Gaetan: Propunerea comisiunei nu o vĕd din destul motiscoalele comerciale ar fi în general cam tot ceea-ce se câştigă în gimnasii. Prin primirea acestei propuneri am straforma dispositiunile regulamentului, cari ţintesc ca cu timpul să se primească la teologie numai acei tineri cari au absolvat gimnasiul şi au făcut esamenul de maturitate. Prin provisiunea propusă de comisiune am face în privinţa aceasta un pas înapoi şi nu înainte.

Dep. Z. Boiu: În regulamentul seminarial se provede că pot fi primiţi la teologie şi tineri cari absolvează clasele reale, n'aşi pricepe de ce se nu se primească acum şi tineri cari absolvează scoalele comerciale cu atât mai vêrtos că în scoalele comerciale se primesc numai acei tineri, cari au absolvat 4 clase gimnasiale. Necunoascerea limbilor clasice e o mancitate comună şi absolvenţilor de clasele reale. Ceea ce privesce vocaţiunea tinerilor e admis că un tinĕr de 15—16 ani nu-şi poate judeca vocaţiunea sa şi aşa mulţi cercetează scoalele comerciale fără de a avè chemarea spre cariera pentru care se pregătesce. Sûnt pentru propunerea comisiunei.

Dep. P. Cosma: Sûnt contra propunerei comisiunei, căci sûnt convins că numai acei tineri vor venì de la scoalele comerciale la teologie, cari sûnt mai slabi şi că atari n'au şi nu pot avè speranţă a face carieră pe terenul acela. Dacă am face provisiunea propusă de comisiune am crea un loc de mântuinţă pentru cei slabi ceea ce n'ar redica vaţa preoţiei noastre.

Punêndu-se cestiunea la vot se primesce propunerea comisiunei.

Urmează la ordinea ţilei raportul comisiunei bisericesci, cu privire la însărcinarea primită de a cerceta cu de amĕnuntul actele privitoare la comuna Secătură.

După cât se poate judeca starea lucruiui din acte resultă că în prima linie poartă vina la trecerile efectuite preotul din Secătură. Vina la cele ce s'a întêmplat sub decursul timpului zace în negligența consistoriului care n'a făcut la timp pașii necesari față de protopresbiterul, care încă sĕ vede a fi interesat în causă. La însărcinarea primită din partea sinodului consistoriul n'a satisfăcut precum s'ar fi cuvenit. Sĕ se ia deci spre sciință neplăcută starea lucrului cu Secătura și sĕ se însărcineze de nou consistoriul.

a) sĕ cerceteze: câte familii a mai rĕmas în religiunea strămoșească?;

b) după ce se va constata, că sûnt încă familii greco-orientale sĕ se facă pașii necesari cu privire la recâștigarea realităților perdute;

c) pentru retranscrierea realităților sĕ se intenteze fără amânare proces de proprietate;

d) în contra preotului Buzura și a preotului concernent sĕ se introducă cercetare disciplinară. (Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Aprile

Crisa în ministeriul comun de finance se tragănă mai mult decât se aștepta. După ce s'a scris de candidatura lui Coronini și Lud. Tisza cu intercisiunea provisorului lui Orczy opiniunea publică a revenit asupra lui Szlavy. S'a susținut de unele diare că acesta este aplecat a'și retrage demisiunea, dacă se vor accepta vederile lui după care în viitoriu sĕ se administreze provinciile ocupate. „P. Ll.“ crede că în cercurile normative își vor da toată silința se induplece pe Szlavy la reprimirea postului sĕu; nu crede însĕ că îl vor putè indupleca, de oare ce nu este vorba de niscari dispositiuni personale, ci de principiu, pe care ar fi bine ca toți să le cunoasce.

„Wehr Ztg“ din Viena mai în dilele din urmă pleda într'un articul în sensul articulului diarului „Vaterland“, amintit și de noi, pentru militarisarea provinciilor ocupate.

O telegramă dela Budapesta, publicată în „D. Ztg.“ de eri spune că Szlavy a declarat în modul cel mai hotărît toate scirile despre remânerea sa în postul de ministru comun de finance de sciri neadevĕrate, adăugênd că în dilele cele mai de aproape va fi în posițiune de a transpune conducerea ministeriului comun de finance următoriului seu.

Într'aceea rescoala din provinciile ocupate urmează mai departe. Buletinele oficiale, ce e drept, spun numai de cete mici de insurgenți cel mult de câte 100 de oameni. Cete mai mari se grămădesc numai spre meadă-noapte de *Zelena Gora* între *Tientista* și *Trescovaț-Planina*. Buletinele adaug că s'au luat mĕsuri. De o suprimare definitivă însĕ se pare că încă e departe de a putè fi vorba.

Cestiunea dunăreană devine tot mai interesantă. În senatul României a respuns ministrul de esterne Stătescu la interpelațiunea senatorului Grădișteanu, cari sûnt vederile guvernului în privința projectului Barrère. Țeara scie că guvernul consideră poliția fluvială încopciată de dreptul de suveranitate teritorială. Principiul acesta este confirmat prin mesagiul regal dela 15 Noemvre și guvernul a pus toate silințele ca puterile sĕ recunoască României dreptul esclusiv de a esecuta regulamentele navigațiunei pe teritoriul român, remânênd Europei dreptul de supraveghiare. Ceea ce privesce proiectul lui Barrère, ministrul recunoasce, că este un progres față cu *avant-projectul* austro-unguresc acela însĕ nu învoalvă nici o deosebire în privința competenței comisiunei celei noue, pe care și projectul lui Barrère voiesce sĕ o institue. Projectul acesta e așa dară în punctul acesta în contrațicere cu principiul *esențial* al programei guvernului român, de unde urmează, că guvernul român în redacțiunea de acum nu poate accepta projectul. Guvernul crede însĕ că dacă comisiunea dunăreană va modifica projectul Barrère astfel ca sĕ se respecteze suveranitatea staturilor țermurene, îl va putè accepta de basă pentru o înțelegere comună. Fără astfeliu de modificări esențiale România nu 'l poate primì.

Grădișteanu e de convingerea că dacă guvernul va lua de basă la apărarea intereselor române projectul lui Barrère, se va pune pe un teren, unde țeara nu i va putè urma. El doresce ca projectul sĕ se delature și comisiunea dunăreană din Galați se revină asupra cestiunei din articulul LV al tratatului din Berlin, basat pe propunerea bar. Haymerle.

La cererea capului opositiunei L. Catargiu, ca mai întâiu senatul se cunoască fasele diplomatice prin care au trecut cestiunea, senatul trece în ședință secretă.

„P. Ll.“ dela 10 Maiu n. este foarte agitat din causa cestiunei dunărene și varsă foc asupra României, „rivala monarchiei noastre“ care împedecă „misiunea culturală a Austro-Ungariei“. Foaia oficioasă ungurească închee cu amenințarea „că calea misiunei orientale a Austro-Ungariei duce peste București“. „Fadaieful“ austro-ungar însĕ ni se pare că nu e superat atât pe renitența „vătafului de dorobanți (Dorobantzen-Häuptling, dice „luminata“ foaie) din Bucuresci“, ci se vede că miroasă ce-va dela Viena ce nu'i place, dar n'are curagiul a o spune pe față. Pentrucă mereu face imputări celor dela Viena că prea se-o ară bună la eventualități, cari mai curênd sau mai târdiu vor trebuì se urmeze. Aceasta nui place lui „P. Ll.“ nici decum. Causa, cum am dis se teresce a o spune. Nici noi nu o scim. Dar vedem în „Timpul“ din Bucuresci într'un articul de fond discutânduse o modalitate care ar putè împăca pe cei din România, adecă, dacă s'ar modifica situațiunea politică a Românilor din Transilvania și Ungaria, în cuadrul statului cum este. „Timpul“ dice ca celor dela Viena le-ar zimbì perspectivă, dar se opun cei din Ungaria. Nu cumva aceasta e buba ce doare pe „P. Ll.„?

Comisiunea dunăreană și-a început în 10 Maiu n. activitatea. Mai întêiu comisiunea se ocupă cu afaceri curente. Projectul lui Barrère, se dice că e reservat pentru mai târdiu. Este remarcabil că diarele din Viena susțin că „din partea românească“ se respândesce scirea, că una dintre puterile cele mari are de gând a propune privitoriu la proiectul lui Barrère și la comisiunea mixtă amânarea și adecă astfeliu, ca acela sĕ se pună la ordinea dilei numai după ce se va decide, dacă comisiunea dunăreană are sĕ esiste și mai departe. Diarele vieneze presupun că Rusia ar fi puterea care voiesce sĕ se arate binevoitoare partidei naționale din România. Poate că într'o privință au dreptate diarele vieneze, de oare ce o telegramă de eri spune că „Journal de St. Petersburg“ susține că projectul Barrère schimbă arangiamentele internaționale și puterile trebuie se discute asupra acestei înpregiurări.

Egiptul este în stare revoluționară. Ministeriul, cu ocolirea Chedivului și în contra legii, au convocat camera notabililor sub cuvênt de a regula unele cestiuni în cari difer, chidivul și ministeriul; în faptă însĕ ca se destitue pe chediv în favorul ministrului Arabi. Sultanul din Constantinopole, ca suzeran, a luat partea chedivului și a promis a se pune în înțelegere cu puterile europene.

Din dieta Croației.

„Mai bine mai târdiu decât nici odată“. Din floricelele retorice ale parlamentarismului din Agram începuserăm odată a reproduce unele. Alte afaceri ne a făcut se întrerupem reproducțiunea aceasta. Se continuăm astădi pentru ca se nu remână publicului nostru necunoscute mărgăritarele înfricoșate, cari ne pot servì de esemple respingĕtoare.

Baronul Ozsegovics s'a folosit în ședința dela 4 Maiu n. a dietei croate de espresiunile, că în timpul mai nou a devenit modă a înfățișa pe Maghiari ca pe o adevĕrată „spaima copiilor“, de care însĕ numai copiii politici se vor înfricoșa. Atâta a fost de ajuns ca dep. David Starcsevics sĕ strige: „Ce spaima copiilor? Lotri sûnt ei!“ Ozsegovics protestează în contra astor feliu de espresiuni. — Presid. Krestics (sună cu clopoțelul): „Am se propun a se da deputatului Starcsevics o înfruntare“. — Starcsevics: „Primesc cu mulțămită, dela voi aceasta este onoare“. (Sgomot mare și iritațiune.) Starcsevics: „Noi apărăm aici dreptul față cu lotrii maghiari și este rușine pentru voi și pentru națiune, dacă vreți sĕ ne mărginiți într'aceasta!“ — Presid. sună neîntrerupt cu clopoțelul, Starcsevics însĕ strigă mai tare decât sunetul clopoțelului și mai tare decât sgomotul care crescea mereu în casa dietei precum și mai tare ca strigătele amenințătoare din dreapta. El lovesce cu pumnul în bancă și în sfêrșit sbiară: „Am drept se șed aici, voi însĕ sûnteți vênduți! Este rușine [illegible] poate resufla“. — Ozsegovics (sbierând și el): „Ne împlinim o datorință patriotică și nu ne temem, sûntem curagioși, aceasta am dovedit-o“. — Starcsevics (tot mai turburat): „Nici eu nu me tem. Tatăl meu s'a luptat în bătălie și eu se me întimidez de cuvinte! (Gesticulând): Sûnteți lotri, hoți!

Presidentul sună neîncetat cu clopoțelul și amenință pe Starcsevics cu alte mĕsuri. Acesta respunde strigênd: „Se vină, gendarmii vostri, eu îi astept“. — Deputații părăsesc locurile, majoritatea se grupează în giurul guvernului. Cătră acestia se întoarce acum Starcsevics amenințând cu pumnii: „Și cu deosebire dta, d-le Zsivkovics, este rușine că șezi aici. Dta capeți 50 fl. pe di, pentrucă vinzi averea și națiunea; dta nu ești vrednic nici măcar un florin!“ — Kusevics: „Aceasta este insolență, care nu poate fi suferită“. — Josipovics (întors spre Starcsevics): „Dar dta ești aici în dietă și nu într'o cărcimă țerănească!“ — Kamenar (îmbărbătând pe Starcsevics): „Tragei o palmă sĕ'i sboare capul.. !“

Învălmășeala numai are margini, presidentul părăsesce fotoliul și întrerupe ședința pe 5 minute. Starcsevics cu mânile în șolduri scoate limba de un cot întors spre președinte. În fine, se face linisce, casa 'și reîncepe desbaterea asupra legei de înarticularea încorporărei graniței, care în cele din urmă se și primesce. (Deja cunoscută votarea).

Cestiunea Dunăreană.

„Românul“ de Marți reproduce după „l' Indépendance belge“ dela 3 Maiu următoarea corespondență:

Bucuresci, 29 Aprilie.

Cestiunea Dunărei preocupă earăși în cel mai mare grad opiniunea publică în România, este cu totul de actualitate, căci se așteaptă a fi discutată în viitoarea sesiune a comisiunei europene care 'și ține ședințele la Galați. Cu toate numĕroasele cărți și articole de diare cari au fost publicate asupra acestui litigiu, opiniunea publică europeană este încă departe de a'și putea da o socoteală esactă despre adevĕrata stare a cestiunei și despre însemnătatea ei. Incidentele diferite cari s'au ivit în Europa în urma tratatului de Berlin au absorbit atențiunea astfel încât s'a uitat s'au s'a lăsat în al doilea rênd cestiunea Dunărei. Numai astădi, în momentul de a ajunge la o soluțiune începe a se aprecia însemnătatea intereselor angagiate în această afacere.

Astădi lumea începe a înțelege că principiul chiar al libertații Dunărei urmat de lupte sângeroase, este repus în cestiune sub forma anodină a unui regulament de navigațiune.

Este clar că comisiunea micstă, creată de ante-projectul austriac în afară de tractatele esistente, are de scop de a pune Dunărea sub dominațiunea mai absolută a unei singure puteri.

Prin instituirea acestei comisiuni Austria ajunge scopul ce urmăresce de mult timp cu o stăruință fără seamăn, acela de a-și stabili dominațiunea sa pe tot cursul rîului. De aceea ante-proiectul austriac a întâlnit obstacole, și eacă doi ani de când se discută cestiunea fără se ajungă la vreo înțelegere.

O mulțime de propuneri s'au produs în cursul desbaterilor, dar fără sĕ s'aducă vre o soluțiune. Propunerea actuală la ordinea dilei este, după cum sciți, datorită inițiativei delegatului frances, d. Barrère, și se crede că va servì de basă discusiunei ce va avea loc în sinul comisiunei europene din luna lui Maiu. Presupuneam aici că ori ce soluțiune, propusă de Francia, ar tinde se apĕre principiul libertății Dunării sub controlul european; căci istoria contimporană ne arată pe Francia apĕrând cu vigilență interesele comerciului occidental în Oriente. Unul din principalele resultate ale bătăliei dela Crimea și ale tratatului dela Paris, care i-a pus capĕt, a fost a se consfinți libertatea Dunării și de a pune navigațiunea acestui mare rîu sub controlul colectiv al Europei. Tratatul de Berlin n'a făcut decât se reînoească consacrațiunea acestui principiu, dar l'a limitat la Dunărea de jos, scăpând Dunărea austriacă, din sus de Porțile-de-fer, de controlul european. Era un punt câștigat pentru imperiul dualist. Dar aspirațiunile sale erau mai vaste, și starea Europei favorisa espansiunea lor. Ocasiunea de ași întinde dominațiunea peste cursul înferior al Dunărei, care curge între România și Bulgaria, era foarte favorabilă pentruca politica austriacă sĕ negligeze de a profita de ea. Ceea ce și făcu prin ante proiectul de regulamentare și prin instituirea comisiunei micste, compusă din mici State riverane sub președința Austriei. Astfel o nouă persoană morală sĕ crea în afară de influința celorlalte puteri europeane. Austria devenea arbitrul Dunărei de jos, stabilind odată pentru tot-dea-una și printr'un act internațional influința sa preponderantă pe Dunărea bulgaro-română.

Nu s'a băgat de samă îndată. Europa era ocupată aiurea, și comisiunea mixtă a fost admisă ca basă de discusiune, afară însĕ de a regula competența, jurisdicțiunea, modul de funcționare, compositiunea, raporturile sale cu comisiunea europeană și alte amĕnunte mai puțin însemnate asupra cărora înțelegerea nu putu sĕ se stabilească.

Pentru a regula toate aceste cestiuni intervine propunerea Barrère. Ea admite instituțiunea comisiunei mixte, dar stabilesce coesistența ei cu comisiunea europeană prescriind ca în

fie care an un delegat al acestei din urmă comisiuni sĕ fie alipit la comisiunea mixtă; acest delegat sĕ fie desemnat prin ordine alfabetică. Această soluţiune presintă trei neajunsuri mari. Mai întâiu ea sancţionează esistenţa unei comisiuni neprevĕdute de tratate şi ne avênd nici o raţiune de a fi, confecţionarea regulamentelor şi supraveghiarea fiind date de tratatul de Berlin comisiunei europene. Cât despre esecuţiune, aceasta aparţine de drept riveranilor ca făcênd parte integrantă din drepturile lor suverane şi teritoriale.

Al doilea neajuns al propunerei Barrère este că dă Austriei şi Germaniei, aliata sa, dreptul de a fi îndoit representată în sinul comisiunei mixte în timpul celor dintâiu doi ani ai esistenţei sale, de oare ce ordinea alfabetică favorisează pe aceste două puteri.

Dar, doi ani de preponderanţă absolutăîn comisiunea mixtă, ar fi de prisos Austriei ca sĕ regulamenteze Dunărea bulgaro-română după propriele sale vederi şi interese.

Al treilea neajuns, este că propunerea Barrère fiind admisă, Bulgaria şi Serbia nu ar putè nici o dată se beneficieze de dreptul dea fi îndoit representate în comisiunea mixtă, de şi sûnt riverane. Căci, nefiind admise în comisiunea europeană, aceste State nu vor putea sĕ alipească un delegat la comisiunea mixtă, şi le va fi prin urmare cu neputinţă de a-şi apăra interesele.

Propunerea Barrère nu ar contribuì aşa dar a apăra interesele occidentale şi libertatea riului. Ar face projectul austriac mai primitor în aparenţă, pentru că l'ar face sĕ emaneze dela o putere occidentală pe care o presupui cu grija de a apăra libertatea Dunărei.

Este după cum a ţis o foaie română, o propunere cu totul austriacă supt o etichetă francesă. Aceasta odată stabilit, se va înţelege uşor resistenţa ce România opune la ori-ce derogaţiune a tratatelor cari garantează libertatea Dunărei. Dela presentarea anteproiectului, delegatul român l'a combătut cu înverşunare; a citat tecstul articolului 55 al tratatului de Berlin şi plecând de acolo, s'a opus la comisiunea mixtă ca derogând dela spiritul şi dela litera ţisului tratat. Ceea ce reese din protocoalele comisiunei europene.

Atitudinea României nu ar putea aşa dar sĕ fie îndoioasă în această cestiune. Pentru dênsa este o cestiune de esistenţă. Posiţiunea sea geografică 'i împune o politică de ordine şi de pace. Politica sea nu va fi nici o dată agresivă şi chiar atunci când va fi silită de a merge în contra vederilor unor puternici vecini, o va face cu moderaţiune punêndu-se pe terenul dreptului şi probând că nu resistă de cât pentrucă drepturile şi interesele sale vitale o constrîng sĕ resiste. Ea voiesce sĕ remâie stăpână pe dênsa. Ce ar ţice Olanda sau Belgiul dacă Germania ar voì sĕ stabilească predominanţa sea absolută asupra cursului inferior al Rinului şi al Escautului şi dacă ar cere sĕ stabilească o comisiune riverană supt preşedinţa sea la Rotterdam sau la Anvers.

Situaţiunea este aceeaşi la Dunărea de jos, din puntul de vedere internaţional, şi este mult mai gravă din puntul de vedere comercial şi politic, căci Dunărea de jos face parte din marea problemă orientală.

Varietăţi.

* (Sciri personală.) Escelenţa Sa, noul comandant militar din Transilvania, Generalul de artilerie: Ioan baron de Appel, însoţit de şeful statului major Colonelul Leopold Gustav şi de şeful artileriei Colonelul Carol Ficher a întrat Sâmbătă seara în Braşov cu scop de a inspecţiona trupele. Afară de acestia s'au dus în Braşov: divisionarul trupelor de infanterie L. M. C. David Gyurits de vitez-Socolgrada şi colonelul comandant al regimentului 8. campestru de cavalerie Francisc David de Rhonfeld. În 7 Maiu n a inspecţionat Escelenţa Sa pasul *Branului* şi al *Timişului*. În 8 Maiu n. inspecţionă regimentul 2 de infanterie, după care urmează regimentul 2 de husari şi divisiunea de artilerie.

* (Comitetul administrativ al comitatului Sibiiului) Din raportul din luna lui Aprile, în şedînţa dela 8 Maiu n. pe care l'a presentat D. vice-comite al comitetului administrativ a comitatului Sibiiului, estragem urmatoarele:

Din luna lui Martie au mai rĕmas în restanţă pentru Aprilie 49 de eshibite; în Aprile au incurs 1241. dintre cari 1288 sau resolvat; restanţa pentru luna lui Maiu sĕ urcă la 102 de eshibite. Trangresiuni au incurs 18 şi s'au şi resolvat. Cărţi de vênat sau dat în luna lui Aprile 4.

În locul medicului cercual Dr. Stefan Hannenheim fu denumit din partea Comitului suprem cercul Talmaciului; Dr. Iuliu Bieltz. Licitaţiunile privitoare la 63 de objecte technice pe drumurile comitatului au avut un resultat mulţămitor.

Contingentul recruţilor s'a completat din cei mai tineri asentaţi — cu escepţiunea cercurilor Poiana şi Sălişte. Numĕrul absenţilor dela asentare din fericire a scăḑut foarte tare.

În urma clasificaţiunii de cai ce a avut loc în Aprile s'au aflat într'o comună un cal mucos, 28 de cai râioşi şi un cal, despre care se presupunea că era mucos; cel dintâi murì, ceilalţi fură predaţi spre mai departe curare veterinarilor.

Starea sanitară a vitelor cornute a fost eminentă.

Focuri sau întêmplat în 1 Aprile în Reci, în 4 în Corneţĕl, în 21 în Porceşti; dauna totală sĕ urcă la 25,343 fl. Din causa secetii au ars şi multe păduri.

Repararea daunei causate prin foc e în curent.

Liniştea publică fu conturbată numai în Rĕşinari, din causa prevaricaţiunei unei pĕduri sequestrate, fără de a avè alte urmări serioase şi scirea respandită de unele foi locale că gendarmii ar fi fost escortaţi de popor la Reşinari, sĕ basează pe informaţiune neesacte. Gendarmii n'au fost escortaţi la Reşinari ci de bună voia lor s'au dus la faţa locului cu scop de a face arĕtare primăriei despre prevaricaţiunea din cestiune.

* (Postal.) Oficiul postal din Sighişoara, care dela 1 Mai n. a. c. s'a prefăcut într'un oficiu aerarial, fu împuternicit a primì şi solvì pentru obicinuitele asignaţiuni postale până la suma de 1000 fl., şi pentru asignaţiunile postale telegrafice până la suma de 500 floreni, mai departe pentru mijlocirea de asignaţiuni postale până la 500 fl. stând în comunicaţiune cu oficiile postale, împuternicite cu sume mai mari pentru mijlocirea de asignaţiuni postale. Dela posta (principală) din Budapesta şi Viena primesce oficiul postal din Sighişoara asignaţiuni până la suma de 500 fl.

* *(Reuniunea sodalilor români)* îşi va ţinè petrecerea anunţată Joi în sala grădinei „Flora.“ Începutul la 7 oare seara. Aceasta pentru orientarea p. t. dd. cari vor binevoì participa.

* (În favorul reservistilor) din ţeară, cari au participat la luptele din Bosnia se dă astăḑi în teatrul de aici o producţiune a comediei „Jour fix.“

* *(Bibliografia)* 1. Metodica specială a studiului religiunii în şcoalele poporale, de Simion Popescu, profesor de teologie în Sibiiu, 1882 pag. 74 preţul 40 cr.

Nu putem recomanda indestul tuturor preoţilor şi învĕţătorilor aceasta cărticică. Şi în această noua lucrare, ca şi în Catechismul d-lui Simion Popescu, publicat în anul trecut pĕ lângă o profundă cunoscinţa a materiei ce tratează, găsim şi o admirabilă claritate şi corectitudine atât în espresiune cât şi în espunerea ideilor. Autorul posede într'aceasta o perfectă maestrie.

Scopul ce-şi propune dl Simeon Popescu în această carte, este de a arĕta modul cum trebue sĕ se predea în scoală cu succes studiul religiunii, şi astfel dar atinge o cestiune de cea mai mare importanţă căci este timp în adevĕr sĕ ne ocupăm de această cestiune cu toată seriositatea; este timp sĕ ne deschidem ochii şi sĕ vedem, unde vom ajunge cu modul cum se predă astăḑi prin scoli religiunea. Dacă în programele noastre sau redus şi tot se reduc oarele de studiul religiunii, causa principală este, fără îndoială, că acest studiu, predat cum se predă, n'a produs şi nu produce nici un folos; şi cât de însemnate foloase poate şi trebue se producă!

„Din câte obiecte de învĕţământ câte se propun în scoalele noastre“, observă autorul cu drept cuvênt, „nici unul nu are o însemnătate aşa de înaltă şi o influentă asa de hotăritoare asupra întregei vieţi ca *Studiul Religiunei*. Dar nici unul din obiectele de învĕţământ nu este aşa de negles, precum obiectul din cestiune. Aproape în toate celelalte obiecte ne am acomodat mai mult sau mai puţin sciinţei Pedagogiei. In ce privesce însĕ religiunea, prelângă toate sforţările pedagogilor practici, stăm pe treapta cea mai primitivă“.

Dacă voim ca învĕţământul religiunii sĕ producă foloasele ce sûntem în drept a ascepta dela el; dacă voim ca studiul religiunii sĕ nu se scoată, mâne poimâne, cu totul din programele scoalelor noastre, este neapărată trebuinţa a părăsì cât mai curênd calea de până acum, şi se dăm acestui studiu o direcţiune, care sĕ satisfacă cerinţele pedagogice. Cum am putea face aceasta, ni o arată sus-citata carte, care în 24 paragrafe tratează toate cestiunile relative aci, şi anume: (urmează cuprinsul cărţei).

„Ortodoxul“

* *(Partida maghiară în Braşov.)* În privinţa acestui fenomen în cetatea Braşovului scrie „H. Ztg. de aici că în adunarea numĕroasă din Maiu n. a luat mai multe decisiuni referitoare la constituire. În comitetul esecutiv sau ales: preşedinte: Advocatul Ludovic Harmath, vice-preşedinte inspectorul scolar Francisc Koos, notari advocatul Dr. Ignaţ Weis şi forestierul superior Iuliu Nagy. De basă pentru activitatea partidei s'a pus ideea de stat; deci membrii ai partidei pot fi nu numai Ungurii, născuţi unguri, ci şi Sasi şi Români, cari sûnt recunoscuţi de buni cetăţeni ungureşti. Comitetul esecutiv fu avisat sĕ compună statutele şi se însemneze modalităţile prin care sĕ se întărească ideea de stat şi sĕ se promoveze interesele materiale şi spirituale ale Maghiarilor din Braşov. (Oare naivitate este aceasta? Red.) În fine sĕ declară de necesitate imperativă crearea unui ţiariu unguresc în Braşov.

* (Alegere supletorie în Dobriţin.) În ţece Maiu s'a ales deputat la dietă în cercul I electoral al Dobriţinului Col. Thaly (stânga estremă) cu 399 de voturi contra cand. guv. Simonffi cu 190 voturi.

* *(La lotria şi omorul din Mărişel.)* „Ung. Post“ anunţa în 10 Maiu n. că procesul criminal în afacerea dela Mărişel s'a terminat la instanţa primă (la tribunalul din Cluj) judecându-se Ioan Dobra Harhulat la închisoare de treisprăḑece ani ear ceilalţi părtaşi treptat la pedepse mai uşoare. Procurorul a apelat.

* *„Autonomia catolică în Ungaria“* „Hon“ spune că în curênd va apărè o broşură sub titlul de mai sus inspirată de cei mai remarcabili prelaţi rom. cat.

* (Turbare presupusă.) Un câne despre care sĕ presupune că a fost turbat, a muscat la gara de aici pe mai mulţi alţi câni.

* **(N'a ars Craiova.)** Rectificăm după ţiarele ce ne-au sosit în urmă dela Bucuresci, că deşi a fost incendiu mare, dar graţie conducĕtoriului pompierilor şi energiei acestora, focul a fost localisat la două case din strada Lipscani, ale lui Vrabiescu.

* (Spre ştiinţă.) Pe linia călei ferate române dintre Turnul Severin şi Verciorova s'a surpat un munte. Trenul care mergia dela Bucureşti spre Viena s'a întârḑiat foarte tare; pasagerii trebuiră sĕ se dea jos din el. Mărfurile a trebuit sĕ se transpoarte, dela un tren la altul. De periclitat nu s'a periclitat nimenea.

* (Circulaţiunea la Sulina.) Vasele întrate la Sulina pe Dunăre din Mare, dela 1—15 ale presentei sûnt: 62 deşerte, 19 cu diverse mărfuri, 3 cu var, 6 cu sare, 2 cu peatră, 1 cu cărămidă, 1 cu ciment, 2 cu unt de lemn, 1 cu cărbuni, 1 cu orez şi 4 cu lemne de foc. Cele eşite pentru mare sûnt: 18 cu porumb, 9 cu diverse cereale, 8 cu cherestea, 6 cu orz, 2 cu sĕcară, 5 cu grâu şi 1 cu rapiţă. Din causă că apa este mică vaporul de postă a mesagerilor maritime, numit *Arethuse*, n'a putut a'şi urma percursul sĕu până la Galaţi, ci a rĕmas aici încă din seara de 12 a. c. urmând a face încărcămintele aici. Timpul este prea frumos.

* (Urmările bĕuturilor alcoolice. — Găsim într'o lângă statistică publicată de Societatea de cumpătare din Liverpool amănunte foarte curioase despre victimile beţiei în diferitele State civilisate.

În Englitera, escesul bĕuturilor omoară în fie care an, în termin de mijloc 50,000 persoane dintre cari 12,000 femei.

Vine apoi Germania. Acì, victimile beţiei sûnt de 40,000 indivizi pe an.

În Rusia, numĕrul acestor victime este fie 10,000; în Belgiu, 4,000; în Francia, 1,500.

Naţiunea însĕ unde abusul bĕuturilor alcoolice este mai mare, este America. După statistica doctorului Everest, în Statele Unite, în timp de opt ani, au murit trei sute mii persoane din causa beţiei.

* (Costumul femeilor.) Un meeting al damelor eglese în saloanele lui ladi Haberton, la Londra, s'a ocupat acum în urmă de modificările ce sûnt a se întroduce în costumul secsului frumos.

Maioritatea s'a pronunţat pentru pantaloni astfel după cum se poartă femeile turce.

Ar fi curios de a vedea circulând în stradele Londrei, englese îmbrăcate cu pantaloni, cu galoşi şi umbrele de ploae.

* Un călător, pe care o furtună îl îngheţase de frig, ajunse la un mic hotel dela ţeară, care era aşa de plin de oameni, încât el nu potea a se apropia de foc. Otelier, strigă el, sĕ ducă calului meu, şi cât se poate de iute, un coş de stridii. Calului d-voastră! întrebă cu mirare otelierul; şi credeţi că mânâncă el stridii!

Faceţi aceea ce poruncesc, rĕspunse călĕtorul. La aceste cuvinte, toţi cei de faţă, plini de curiositate

să duc la grajd, ca să veadă minunea ear' călătorul nostru, se așeadă lângă foc și se încălzesce. Domnule, ḑise otelierul, întorcêndu-se cu lumea după el, aș fi pariat pe capul meu, că calul nu le mânâncă....

Atunci, respunse căletorul, trebue să le mănânc eu.

* Un spaniol, care avea multe nume, ca toti de națiunea sea, și de echipagiu o mârțoagă de cal, întră către medul-nopții într'un sat unde nu era decât un mic otel, în care dorind a petrece noaptea, se apropie și bătu în poartă.

Otelierul se sculă și întrebă, cine este? „Este, răspunse Spaniolul, Don Sanche-Alphonse-Ramire-Juan-Pedro Carlos-Francisque-Dominpue de Rocsas de Stuniga de los Fuentes.“

Otelierul, care n'avea decât un pat la dispositie, să duse să se culce ḑicând; „că n'are paturi pentru atâta lume“ și nu voi să'i deschidă poarta.

* (Mort de rachiu). — Cetim în „Imparțialul“ din Galați: Un fapt regretabil s'a întêmplat sâmbăta 17 curent în strada Bunei-Vestiri. Un om muncitor fiind puțin turmentat de beuturi spirtoase și gasindu-se în urmă cu 2 prieteni ai săi, aceștia îndată ce'l văd, 'i propun de a se prinde rămășag, dacă poate să mai bea înca o jumătate oca rachiu. Nenorocitul se înduplecă la aceasta, camarații săi și porunciră cărcimarului spre a'i da, însă în loc de rachiu să'i dea spirt. Omul bând aproape o litră nu a mai putut bea restul și lăsând pe camerații sei se duse acasă, și în câteva ceasuri au și fost mort, cu toate ajutorurile medicale ce i se dete. Nu scim, dacă a avut loc vre o constatare din partea autorităților, dar noi am dorî ca contra unor asemenea cărcimari să se ia stricte măsuri și chiar pedeapsă.

Îndreptare. În Nr. ultim pag. 190 șirul 12 de dinjos a se ceti: Dep. Z. Boiu se dechiară *mulțemit* (în loc de nemulțemit).

În Nr. trecut (49), pg. 184 coloana I-a cuprinsul vorbirei dep. Simeon Popescu e a se rectifica în următoarele: „La sinodul 1880 când pentru prima dată s'a presentat acest proiect sub numele de „Regulament,“ a fost desbătut în general și s'a primit de basă la desbaterea specială. Desbaterea specială însă din causa scurtimei timpului s'a luat dela ordinea ḑilei. Conclusul acesta s'a repetit în anul trecut. Acum proiectul din cestiune se presentează sub o nouă titulă „Normativ“. Dacă dară acest Normativ este identic cu Regulamentul menționat, apoi nu înțeleg pentru ce îl mai desbatem în general, fiind deja primit. Propun deci ca să nu mai discutăm în general, ci remânênd consecuenți să trecem numai decât la desbaterea specială.“

Academia română.

Proces-verbal Nr. 45.

Sedința estra-ordinară, ținută în ḑiua de 24 Ianuarie, 1882.

(Urmare.)

La St. Nicolae mai există și alte portrete, precum al Domniței Nastasia, a lui Duca-Vodă și Antonie Roset carele a zugrăvit biserica. Se scie că dela Duca-Vodă și până la Antonin Roset biserica St Nicolae a stat închisă din causă că un muezin a fost cântat din clopotniță. Duca care o restaurase mai întâiu și-a pus portretul lui și ale familiei la dreapta, adecă că 'și dă titlul de ctitor. Numai după ce portrete anterioare se vor fi zugrăvit la stânga portretele Stefaniane? Luatu-s'a Duca-Vodă după tradițiune? Nu sciu. La 1804 Veniamin pune pe un băiat din casă să zugrăvească deosebit pe pânză portretul lui Stefan Vodă. Această pânză esistă la Metropolia din Iași. Se vede dar că pe atunci nu esista încă ca făcut. Ce se mai vede încă? Ca pe la începutul secolului XIX, nu era alt tip tradițional a lui Stefan-Vodă, decât cel cu pĕr blond, fața bucalată și ras la barbă, dela St. Nicolae. Apoi se face cafasul. Fiind că aceasta avea să astupe portretele, se apucă la 1830 să scoată pe pânză, deosebit, chipurile Stefaniane și ale familiei Duca. Acum vine încurcătura: pe pânza dela 1830 numai se reproduce chipul lui cum era și 'l aflarăm pe muri ci ca la Putna și pe pânză avem și pe Maria. Construirea cafasului și în biserica adaosă de Antonie Roset, a dat nascere și aici la o altă pânză cu familia lui Antonie Roset. Asemenea protrete murale sûnt importante, pentru ele au trebuit Domnii să fie posat, căci St. Nicolae era biserică catedrală și aveau înlesniri de a posa fiind biserica în capitală. Acum portretele Stefaniane sunt ele contimporane cu Stefan ori în adevĕr posterioare? Când vom fi esaminat toate portretele murale din bisericele restaurate de Petru Rareș, de sigur vom da de răspuns bun. Nu este permisă însă ipotesa, până la proba contrarie; că dacă portretele Stefaniane dela St. Nicolae sûnt posterioare Domniei lui, ele au putut fi închipuite după evangeliere și după brodării după vestminte.

Altă observare, cel dintâiu portret la stânga, la St. Nicolae, e a lui Stefan. Numele lui nu este că a fost stricat pentru a se face ușa, a rĕmas numai „Velichie Samoderget.“ Ce atitudine va fi avut mâna lui Stefan? Bogdan ține biserica, când noi scim că Stefan a făcut-o. De ce Bogdan ctitor? Avea oare și Stefan în mână biserica? În ori ce cas, ori după care model va fi fost făcut portretul mural a lui Stefan-Vodă dela St. Nicolae a cel model tradițional ne face prețioasă și autentică icoană lui Stefan din Iași, și putem considera acest portret ca din cele mai bune. D. Ionescu, analisează, apoi, mai de aproape asĕmănările dintre aceste și acele din evangelier și după patrafir și dela Voroneț. Cestiunea barbei se reduce la aceasta că, la bĕtrânețe zugravii puneau lui Stefan ceva fulgi de barbă, dar atât numai ca să vadă că era spân.

D. Hasdĕu crede și dlui că zugravii au alterat primul tip fără barbă și că treptat Stefan a devenit cu barbă, sub penelul necredincios al acelor zugravi În pictură s'a procedat ca în archeologie, în eraldică, unde din 2 coarne și un cap do bou, cu timpul ajunseră la adevĕrate eroglife, la semne cari prin ele singure nu 'ți-ar spune nimic. Copiatorii au redus sau încărcat portretul, și din copiatori în copiatori Stefan dela Putna nu a mai fost adevĕratul Stefan.

Oara fiind înaintată ședința să ridică la 4 oare p. m.

P. președinte, D. Sturdza.

Secretar general, V. A Urechiă.

Proces-verbal Nr. 46.

Ședința ordinară din 29 Ianuarie 1882.

Membrii presenți, Ionescu N., Maniu V., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Felix I., Stefănescu Gr.

Sub președința dlui Sturdza.

Ședința se deschide la oara 1 jumătate.

Se dă cetire procesului-verbal dela 9 Octomvre, remas neutentificat și se aprobă.

Reale instituto Lombardo din Milano, arată că a primit volumul II, secția II, a memorielor Academiei.

Se înregistrează pentru bibliotecă brosura: *Bulletin de la Commission polaire internationale 1-ère livraison.* St. Petersbourg, 1882.

Bureau central météorologique de France anunță că a primit Analele Academiei pe 1880.

D. Ioan Petrica, advocat în Turda, tramite Academiei un memoriu cu titlu „Analisa cuvintelor, critica și reformele ortografiei.“ Se decide a se comunica secțiunei literare.

D. Urechiă, donează pentru biblioteca Academiei, opul „La fonte, le fer, l'acier a l'exposition universelle de Paris de 1878, par M-r Victor Bouchy, Bruxelles 1879.“

D. Gr. Stefănescu comunică Academiei depunerea discursului de recepțiune al dlui Marian, despre Cromatica poporului roman. Academia decide că, D. Hasdĕu va răspunde dlui Marian în procsima sesiune.

Ne mai fiind nimic la ordinea ḑilei se ridica ședința la oarele 3 p. m.

P. președinte, D. Sturdza.

Secretar general, V. A. Urechiă.

(Va urma.)

Bursa de Viena și Pesta

Din 11 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.85	119.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.40	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.75	90.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.50	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.—	98.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	98.—	97.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	98 25	98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.75	96 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.65	76.50
Datorie de stat în argint	77.50	77.50
Renta de aur austriacă	94.55	94.50
Sorți de stat dela 1860	131.25	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	827.—	820.—
Acțiuni de credit austr.	343 75	343.70
Acțiuni de bancă de credit ung.	339.50	339.—
Sorți unguresci cu premii	117.50	117.25
Sorți de regularea Tisei	111.—	111.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.52½	9.52
100 marce nemțesci	58.65	58.60
London (pe polița de trei luni)	120.—	120.—

Depuneri de capitale pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu **5%** interese, ear sub condițiune a se însciința ridicarea depunerei cu 6 luni mai nainte cu **5½%** interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei capitalului și înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei, în care se ridică depunerea cu acel adaos însă, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puțin 15 ḑile.

La 1 Ianuariu și la 1 Iuliu a fie-cărui an interesele neridicate se capitalisează și se fructifică mai departe.

La dorința deponentului se pot stabilì în ḑiua depunerei capitalului și condițiuni speciale de esolvire, care se înseamnă în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalități speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului să resolv totdeauna în ḑiua primirei.

Asemenea se pot efectuì prin postă anunciări și ridicări de capitale.

Sibiiu în 15 Aprilie 1882. (57) 3—4

„Albina“ institut de credit și de economii.

Nr. 1426 civ. 1882. [69] 3—3

Publicațiune.

Pentru pertractarea petițiunei înaintate în privința **regulărei** pădurilor comunale nedivisibile de pe hotarul **Dejului** se ficsează **ḑiua de 30 Iunie 1882 la 9 oare a. m.** în despărțământul urbarial al acestui tribunal, unde sûnt învitați a se înfățișa toți cei interesați de obiect cu adausul, că până la ḑiua ficsată petițiunea se poate vedè în registratura tribunalului și că pentru acei cari nu se vor înfățișa se va denumì un juriscurator și astfel va avè loc pertractarea.

Din ședința tribunalului reg. din Dej ținută în 5 Aprilie 1882.

[73] 2—3

Demn de atențiune!

Epilepsie. Cei ce sufere de cârcei (sgărciuri) și de nervi, toți câți se interesează de boalele aceste **și caută ajutoriu sigur**, să'și procure cu încredere broșura dlui **Dr. Boas.** Se procură gratis și franco prin

Dr. Boas,

Paris, Avenue Klébler, 10.

Champs-Elysées.

Lui Béla Parlaghi mai nainte firma Brachfeld et Wellisch München, acum, Paris Avenue Wagram, 29, i am **subtras și oprit** espedarea broșurilor mele.

Nr. 1909 civ. 1882 [70] 3—3

Publicațiune.

Tribunalul subscris aduce la cunoscință publică, că cerênd contele **Arpad Bethlen** din *Iachnea* **comasarea** hotarului comunal al **Lasleului săsesc** și **Lasleului românesc** se ficsează ḑiua de pertractare pe **13 Iunie 1882 la 9 oare diminеața** în comuna **Lasleul săsesc,** casa comunală, la care pertractare cei interesați se învită pe lângă observarea, că cei absenți se consideră ca învoiți cu comasarea. Pertractarea o conduce *Székely Miklos* judele esmis.

Din ședința tribunalului reg. din Elisabetopole ținută în 1 Maiu 1882.

(L. S.)

Nagy m. p., președ. **Dr. Jszekutz** m. p., notariu.

[74] 2—3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit-să nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor răspundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Marți 4/16 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

Sibiiu 3 Maiu.

Este frumos și folositoriu chiar a arunca privirile noastre asupra trecutului. Pe acesta se basează presentul și pe el sĕ clădesce mai departe viitoriul. Cine scie cetì cu luare aminte în trecut va învĕța când este bine ca oamenii ori cărei acțiuni mai însemnate sĕ fie mai contemplativi, când activi și când se dea frêu entusiasmului. Este o carte mare și prețioasă trecutul, dar cum am ḑis, trebue sĕ scie cineva cetì cu luare aminte întrênsa.

De obiceiu privirele noastre în ḑiua aceasta se întorc numai până la evenimentul cel mare național din 1848, când în electrisațiunea în care se sbuciuma aproape Europa întreagă sĕ o rupă cu trecutul, spre același scop se într'unire pe câmpul libertății ḑecile de mii de Români.

Este memorabil și mare acest eveniment. El este pentru noi peatra fundamentală pe care s'a început reconstrucțiunea edificiului național, hârbuit și risipit chiar de secolii ce'i premerseră, ḑicem noi, în realitate însĕ și de lângeḑimea noastră.

Dacă însĕ la construcțiunea unei națiuni este aplicabilă ḑicerea veche: *Tantae molis erat*.... Cu atât mai vêrtos este aplicabilă la reconstrucțiune și cu deosebire unde este de a se ținè cont de factorii și de împregiurările cele mai varie.

Românii din Transilvania și din Ungaria nu sûnt o națională cu totul isolată. Ei locuiesc într'un stat, în care sûnt și alte naționalități cu tradițiunile și aspirațiunile lor. Ei trebuie dar, când lucră la reconstrucțiunea națională sale, se nu peardă din vedere pe acestì confactori cu toate împregiurările legate și atêrnate de acestia.

În timpul cel relativ scurt de treiḑeci și patru de ani vedem pe Români entusiasmați, contemplativi, calculatori buni, dar și rei, cu împregiurările care îi încungiurau și împresurau. În variațiunea aceasta sufletească a poporului nostru vedem născânduse și resultate variate. Cu deosebire din calculii cei greșiți, după noi, ḑela 1865 încoace vedem drept resultat o situațiune pentru noi, care ne a redus mai la nimica.

Este dureroasă această recunoscință, dar recunoscința, fie și dureroasă, credem că este mai salutară decât încăpăținarea într'o pornire, care se sfêrșesce cu amorțire totală.

O încercare frumoasă se făcuse în anul trecut de a eși Românii din Transilvania și Ungaria din situațiunea cea precariă în care se află. A trecut anul și resultatul acestei încercări încă nu ne-a dat nimica r e a l. Este calculul rece contemplativ, care a urmat nemijlocit după entusiasmul cel destul de stêmpĕrat și moderat al celor doue trei ḑile din Aprilie — Maiu și anul trecut?

Publicul nostru cetitoriu cam scie din unele indigitări făcute în coloanele aceste asupra sorții ce a avut memorandul cu care conferența însărcinase pe comitetul seu, ceea ce ar vedì, că comitetul ca atare n'a fost de tot contemplativ.

Comitetul însĕ mai bine își va scì chemarea și datorințele sale și de aceea nu aflăm lucru urgent de ai face vre-o recensiune.

Cu totul *altceva* trebue se ne preocupe în momentele când stăm se facem revista unui period trecut, pentru ca se căutăm siguri în viitoriu. Și acest *altceva* ne privesce pe toți Românii ḑela Carpați păn la Tisza.

Monarchia austro-ungurească se află la respântiile erculane. Ea stă înaintea unui pas deciḑĕtoriu, care se va decide mâne poimâne în B o s n i a și E r ț e g o v i n a. Aceste doue provincii ocupate sûnt astăḑi limba cumpenei. În care parte se va înclina limba aceasta va și decide, dacă sistemul actual politic este durabil, sau suntem în ajunul unei schimbări politice de cari monarchia noastră a fost atât de bogată ḑela 1848 încoace.

Ori cum va fi, noi nu punem atâta pondul pe împregiurarea că în care parte va înclina limba cumpenei. Pentru noi e aceeași datorință și dacă va dura sistemul actual și dacă ar fi sĕ se schimbe. Pentrucă în amêndoue casurile presupunem că a sosit timpul ca naționalitățile se nu mai fie desconsiderate după cum au fost desconsiderate bună oară în Ungaria de vre-o doisprăḑece ani încoace.

Hic Rhodus, hic salta ni se strigă acum și noue Românilor din Transilvania și Ungaria. Este dar datorința noastră sĕ ne reculegem spre a fi demni de antecesorii noștrii cari au sciut alege timpul pentru entusiasm, pentru calcul cu sânge rece, în toate casurile au sciut pune la o parte declamațiunile sunătoare și goale, și a întra cu energie pentru interesele lor în acțiune.

Sĕ alegem în grabă, și în chipul acesta vom onora mai corespunḑĕtoriu pe antecesorii nostri, ne vom onora pe noi și vom pregătì națiunei și patriei totodată un viitoriu mai fericit decât a fost trecutul.

Sinodul archidiecesan.

Ședința (IX) 13 Aprile)

(Urmare.)

P r e s i d i u l: Objectul acesta (causa cu comuna Sĕcătura) a fost tractat din partea consistoriului după cursul regulat al afacerilor noastre. În urma referadei s'au luat mĕsurile necesari spre a se face representarea la ministeriu, ceea-ce s'a și efectuit. Conceptul ḑela representare către ministru, conservat în archiv, dovedesce cele ḑise.

După cursul lucrurilor noastre lucrul s'a petrecut în următoriul modḑ: mi s'a presentat un project de representare în limba română. După îndatinarea noastră trebuia sĕ se facă o traducere în limba maghiară a representărei ce mi s'a presentat, de aceea am și dispus traducerea aceleia. După ce s'a efectuit traducerea mi s'a înaintat representarea de nou, când? nu-mi mai aduc aminte, și eu m'am pus a esamina, după obiceiul meu toate actele pe basa cărora s'a făcut representarea, ce mi s'a așternut. Făcênd la studiarea actelor îndreptările ce mi s'a părut de lipsă, am ajuns cu revisiunea representărei până la un loc, care mi s'a părut că nu convine cu cele cuprinse în acte, și încă înainte de a termina cu studiarea am pus projectul la o parte și am lucrat o representațiune nouĕ, pe carea o am și expedat. De aici a venit de s'a presentat actul așa târḑiu. Constat însĕ, că în restimpul acesta nu s'a întêmplat nimic, căruia s'ar putè atribuì causa rĕului; deci n'ar sta nici basa, pe carea s'a pus comisiunea susținênd, că vina la cele ce s'a întêmplat sub decursul timpului în defavorul bisericei noastre din S ĕ c ă t u r a ar zăcea în negligența consistoriului.

Dep. N. P o p e a: Voiu sĕ dau și eu unele deslușiri în causa aceasta! Eu încă cunosc causa bine și voiu a constata înainte de toate, că administratorele protopresbiteral nu poartă nici o vină la cele ce s'au întêmplat în defavorul bisericei noastre, de oarece a relațional la timp despre periculul ce amenința comuna noastră bisericească.

Acum doi ani în preseara sesiunei sinodale ni s'a signalisat prin administratorul protopresbiteral starea lucrului cu S ĕ c ă t u r a. Scindcă toți asesorii consistoriali sunt ocupați cu rapoartele, ce erau sĕ se aștearnă sinodului, am luat eu însumi la mână causa aceasta vĕḑend că e tare urgentă, o am studiat și am făcut un concept de representare către ministeriu. Gata cu aceasta am comunicat causa cu Escelența Sa presentând conceptul de representare, care apoi s'a dat spre traducere în limba maghiară. Ce a urmat mai departe e deja cunoscut.

FOIȚA.

Serbările din Cismegiu.

(23, 24 și 25 Aprilie.)

Luptând cu valurile mizeriei și ale foametei, în cari i-a prăvălit fără milă incendiul, strigătile disperate ale nenorociților din Neamțu, Fălciu, și alte părți ale Moldovii, au găsit rĕsunete în inimile generoase ale Bucurescenilor. Mai întâiu presa apoi un comitet general de caritate sub presidența prințului Bibescu și acum în urmă un alt comitet preșeḑut de d-na Rosetti, avênd tot concursul presii, au intogmit loterii și serbări spre a da ajutor fraților noștrii prigoniți de soartă.

Se scie în ce chip cele dântâiu două nĕzuințe și-au ajuns țĕlul; sĕ vorbim acum de cea din urmă.

Cu toată conspirația Soarelui, care și-a reversat asupra atmosferii Bucurescenilor cele mai năbușitoare raze de cari poate dispune în luna Aprile și a S-tului George, care a stat doarobanț la spatele unei însemnate părți din chiriașii Capitalei, Vineri Sâmbătă și Duminecă (23 24 și 25 Aprile,) Caritatea a într'unit totuși destule inimi generoase la petrecerile organizate în grădina Cișmegiului.

Și era frumos Cișmegiul în acele trei ḑile.

Vasta grădină era toată presărată de locașuri de petrecere. Chioscuri de verdeță, împodobite cu flori mișcătoare; magazine cu jucării, alee algeriene, roate cu noroc, teatre, circ, carucele, muzicanți, lăutări, cimpoieri, drum de fer, baloane tot ce poate mira și înveselì mica generație (căci serbarea era pentru copii) îți isbeau vederile la fie ce aruncătură de ochi și te făcea sĕ admiri opera și stăruința aranjatorilor.

Dar sĕ ne concentrăm privirile și sĕ ne uităm dearêndul.

În fruntea aleii principale e chioscul regal frumos împodobit cu verdeață și covoare; în fața lui, la dreapta și la stânga două spețe de piramide cari seara se transformau în două mari sentinele de foc. — De o parte și de alta aleea, impodobită cu algeriene, are vre-o 30 de chioscuri, gingașe colibe de ramuri verḑi de brad în cari cu deosebire sexul frnmos îndeplinesce rolul de negustorese. Vesele ca păsărelele aurorii de primăvară și îmbătătoare ca parfumatele floricele ale acestui sburdalnic acestui anotimp, ele atrag printr'un suris fermecător și c'o vorbă dulce pe cei ce 'și daseântâlnire la aceasta serbare a binefacerii.

Cel mai apropiat de chioscul regal e chioscul florilor, piața primăverii al d-nei Nica Grădișteanu totdeauna gingașă și primăvĕroasă, ca și florile cu al căror farmec aduna balsamul celor nenorociți. Mai la vale, puțu ca parfumuri, al cărui mechanism e îndeplinit cu o deosebită grație de d-ra Felicia Băicoianu, asistată de d-nii Orășianu și Cosma telegrafiști, cari au desfășurat tot zelul cerut de împrejurări. Caută sĕ menționăm că un concurs prețios s'a dat sĕrbătorii de d. Robescu și funcționarii postali.

În dreapta și stânga se țineau lanț: Magasinul societății. „Tinerimea română,“ pe a cărui firmă citești: poftiți, boeri și cocoane, încheță și bomboane;

Prăvălia cu surprize, administrată de d-na Budiștean, cu două țĕrăncuțe din asilul „Elena Doamna.“

O prăvălioară cu loterie, a cărei tăbliță se pretindea a fi fermecată pentru a produce cu ori-ce preț câștig; tăbliță era stăpânită de dd. Năcescu și Mincov.

Lângă movilă, erau roatele norocului învĕrtite și aprovisionate cu fel de fel de jucării și bomboane de o lume de gingășii: d-șoarele Năcescu, Durma, Locusteanu, d-na Butculescu cu surorile și d-na căp. Brătianu. Alături o întinsă prăvălie a d-rei Davila și d-nei Racoviță, cu o sucursală în care d-șoarele Racoviță, printr'o rară îndemânare, făceau mult câștig cu vênzarea floricelelor... de porumb. În același rênd, un mare măgăzin de lespeḑi, de rumeoare, mândruliță și doruri, sub conducerea d-nelor Damé și Polizu. Lângă acest măgăzin, o cofetărie condusă de d. Dobriceanu, cere

Că s'a întârdiat lucrul espedându-se representarea numai în 17 Septembre, deşi se signalizase periculul înainte cu şese luni, la ăceasta consistoriul nu poartă nici cea mai mică vină. Negligenţa, ce se împută consistoriului o resping; din contră, din conceptul meu se vede că tocmai mam interesat de causă.

Dep. P. Truţa. Am vĕḑut mai multe referade în causa aceasta de domnii: Dr. Puşcariu şi Dr. I. Borcia.

Dep. Dr. I. Borcia. E adeverat că am referat şi eu în calitate de fiscal consistorial în causa aceasta. Referada mea privesce numai partea averei periclitate a bisericei noastre din Sĕcătură şi de aceea aşi dorì sĕ nu se amestece cu cestiunea trecerilor, care pe mine nu m'a putut privì de loc. In ceea ce privesce partea averei eu am cerut, în urma procesului decis la tabla regească, dela Ven. Consistoriu: sĕ se întrebe, În. ministeriu cum interpretează § 27. din anul 1848 la care ne-am potè noi provoca, de oare ce §. e manc şi se poate interpreta în diferite moduri. În urma cererei mele n'am primit nici un respuns, deci nu am potut face nimic.

Dep. R. Patiţa: Din toate câte am auḑit se dovedesce chiar numai atâta că în causa aceasta însemnată nu s'a făcut aceea, ce trebuia sĕ se facă. Bine! Escelenţia Sa ḑice că sa petrecut toate în ordine. Eu nu aşi fi neaplecat a o crede, din acte însĕ nu e evident, că s'ar fi petrecut astfel, neaflându-se nici o urmă că causa ar fi trecut prin consistoriu. Nu s'a făcut nici barem evidenţa că mai remasau vre un suflet gr. or. în comuna Sĕcătură ori ba? Admitem, că o învestigare în toată forma nu s'a potut face atuncea când s'a signalisat pericolul, din causă că se grămădise afacerile sinodali, informaţiuni cel puţin se puteau trage pe calea administrativă despre aceea: câţi au mai remas în comuna periclitată în religiunea strĕbună? Nu s'a făcut nici aceasta! Se dovedesce deci negligenţa consistoriului a cărui îndatorire era a o face. Dacă nu vom fi scrupuloşi în cause de acestea, ci le vom lăsa sĕ meargă tot aşa, avem sĕ perdem pe rênd totul.

Dep. Eug. Brote: Atunci când am spriginit propunerea, ca sĕ ni se mai presenteze încă odată causa după ce se va fi studiat din ante-acte, mi-am desfăşurat motivele, cari m'a îndemnat sĕ sprijinesc propunerea. Eu aşceptam un esposè mai clar de cum e acela pe care ni l'a făcut acum comisiunea luând în considerare numai actele mai momentuoase. Cu toate acestea eu sûnt pre deplin lămurit în cestiunea aceasta, deslușindu-mĕ însumi din acte. Cu una nu sûnt în chiar: cine poartă vina la cele ce s'au întêmplat? Punctul acesta îl ţin de important; deslegarea lui ne-ar pune în posiţie a vedè cum stăm cu corporaţiunile noastre administrative.

În 19 Aprilie face cunoscut, precum se vede din acte, admininistratorul ppresbiteral, că atâţa parochieni din Secătură au trecut dimpreună cu parochul de acolo la uniţi. Arătarea încurge la consistoriu fiind urmată de altele tot în cestiunea aceasta. Consistoriul cu toate acestea până în 17. Septembre nu dispune nimic în causă, şi şi atuncea nu consistoriul propriu. Representaţiunea cu datul de sus este din presidiu, şi nu poartă signatura că ar fi trecut prin şedinţă dar nici nu sciu, când ar fi decis consistoriul ceva în meritul acestei cause.

Acum ori considerăm ori nu de însemnată causa un lucru resultă chiar: starea cea tristă în administraţiunea noastră. Sĕ considerăm numai starea şi nedumerirea administratorului protopresbiteral care aşterne vre-o 9 relaţii într'o causă urgentă ca cea din Secătură, fără ca consistoriul se facă cât de cât în meritul ei. Cu deslușirile primite în privinţa celor ce s'ar fi făcut nu pot fi mulţămit. Ear împrejurarea, că un referinte s'ar fi însărcinat cu referarea causei şi că referada aceea ar fi trecut prin anumite fase, nu e constatată prin acte. Eu din partemi n'aş areta consistoriului calea carea ar avè se o urmeze în viitoriu în causa aceasta. Va scì afla acela calea de urmat. Aşi voì numai sĕ se constate, că consistoriul n'a ingerat în causa aceasta cum trebuia se o facă. (Întrerumpere: Dep. Gaetan: Negligința consistoriului e evidentă.) Dep. Brote continue: Punctul din propunerea comisiunei: sĕ se i-a spre neplăcută sciinţă starea lucrului cu Secătura, ne îngerând consistoriul din destul în causă, îl susţin, ear' punctele celelalte le resping.

Presidiul: Ca sĕ se poată afla aceea ce doreşce d. dep. Brote ar trebuì o cercetare judecătorească formală, căci la moment nu s'ar putè constata.

Dep. D. Manole: După cât cunosc afacerea din acte trebue sĕ constat şi eu, că administratorul protopresbiteral nu poartă nici o vină, căci dela acela a încurs vre-o 9 ori 10 aretări. (Presidiul: toate defectuoase.) Eu nu me ocup cu aceea că sûnt defectuoase ori nu, atuncea când un lucru e evident, când scim că sĕ fac treceri religioase resp. se pregătesc astfel de treceri. La scirea aceasta singură era datorinţa centrului sĕ trimită de aici din centru ajutoriu administratorului, ceea ce nu s'a făcut. Esistă ce e drept conceptul unei telegrame adresate de către Escelenţa Sa subprefectului, care însĕ nu s'a espedat, şi conceptul unei representaţiuni, care nu s'a aşternut la ministeriu fiind mancă. Atâta e tot ce vedem că s'a făcut în causa aceasta. În şedinţă consistorială nu s'a pertractat causa. Acì sûnt de faţă toate organele noastre, sĕ ne spună de e aşa ori ba, din acte cel puţin nu se vede a fi trecut causa prin consistoriu. Dacă nu s'a ţinut deci şedinţă consistorială în causă, atunci nici n'au putut merge lucrurile în rênduială ceea ce însĕ mai puţin se poate împuta administratorelui protopresbiteral, care aştepta după inviaţiune dela consistoriu. Din 19 Aprilie, de când s'a semnalat prin administratorul periculul, până în 17 Septemvre, adecă în restimp de 6 luni de ḑile, nu s'a lucrat nimic în causă, ci s'a dat oamenilor inimici timp spre aşi potè duce îndeplinire planurile lor. În 17 Septemvre s'a espedat o representaţiune către ministru şi, şi aceea din presidiu. Fiindcă s'a întârḑiat atâta lucrul, rĕul nu s'a putut oprì, resultă deci o negligenţă fără a se potè scì cine poartă vina. Sûnt şi eu de părere se trecem preste cele ce le propune comisiunea şi sĕ ne oprim la aceea, că consistoriul n'a lucrat cum s'ar fi cerut. Susţin propunerea dep. Brote.

Presidiul: Representaţiunea, ce e drept, s'a espedat târḑiu. Am ḑis însĕ că aceasta n'a causat reul. Vĕd că tot reul, ce a resultat din cestiunea trecerilor sĕ aduce în legătură cu întârḑiarea espedărei representaţiunei. Aşi dorì sĕ se spună cari sûnt daunele cari ar fi resultat din întârḑierea aceasta?

Eu din parte-mi susţin că din împrejurarea întârḑierei n'a urmat daune pentru biserica noastră. Dar nici întârḑierea nu s'a făcut fără causă. Toate actele, câte ni sau trimis dela administrătoarele au fost rĕu instruate, pe basa acelora nu s'a potut face o representaţiune cuviincioasă.

Dep. Duvlea: N'aş vrea sĕ treacă lucruri adevĕrate de neadevĕrate! M'aş roga sĕ nu se opună de e adeverat că preotul din Secătură, a căpatat din ajutoriul de 50 fl. numai 30 fl. dela administratorul protopresbiteral? Dacă e adevĕrat făcutusau cercetare în privinţa aceasta? Ori cum ar sta lucrul administratorul încă se vede a fi interesat în causă.

În comuna Sĕcătură a fost vre o 60 familii de ale noastre, 48 fam. au trecut la uniţi, pentru cei remaşi făcutusau oare ceva? Nu! Deci şi Metropolitul Vancea a fost sedus cu ajutoriul negligenţei noastre a face ce a făcut.

În partea politică a cestiunei încă s'au făcut illegalităţi, luând pretorele dechiaraţiune în privinţa transcrierei averei numai dela 6 inşi. Nici în punctul acesta nu s'a făcut nici un pas. Se vede că consistoriul nu e fără vină.

Dep. Geaja: Afirmarea, că administratorul n'ar fi de vină la ceea ce s'a întêmplat, nu e corectă. Într'un tract aşa mic cum e acesta trebuia sĕ scie de timpuriu administratorul ce se petrece acolo. Trecerile au trebuit sĕ se petreacă mai de mult de cum a relatat el, căci atuncea se efectuiseră. Cel dintâiu sgomot el nu l'a semnalat poate şi că ce era interesat în cestiune. Aceasta sĕ vede din cele ḑise de d. dep. Duvlea cât şi din împregiurarea, că deşi a primit dela cantorul din Sĕcătură 20 fl., totuşi nu l'a introdus în post. La timpul când s'a putut în încurcările aceste representaţiunea s'a făcut, deci consistoriul şi presidiul a urmat aceea ce a aflat cu cale.

Dep. P. Cosma: Noi ear' vorbim la formă şi nu în esenţă. Vină nu are precum se vede nime, căci toţi se escusă. Mie mi se pare că nici unul nu-i fără vină, nici Presidiul, nici consistoriul şi nici administratorul ppresbiteral nnmai cu deosebirea, că acesta din urmă poartă o deosebită vină în causa aceasta. Consistoriul trebuia înainte de toate se ia mesuri în contra administratorelui când a venit plânsori în contra lui, şi după aceea se satisfacă cererei juris-consultului în privinţa averei periclitate. Se dispună consistoriul cele de lipsă.

Dr. Petcu: A afla cine e de vină puţin ne ajută. Se vede că nu Presidiul poartă vina, ci administratorul, care pe lângă aceea că a arĕtat starea lucrului trebuia sĕ-şi facă cele de lipsă şi fără inviaţiuni anumite. Toată vina o aflu în jos la oficiul protopresbiteral. Mai mare pond aş pune pe aceea ce se poate încă face. De potut se poate face încă mult spre recâştigarea averei perdute căci pe calea administrativă, nu sûnt terminele peremtorice. Sĕ se transpună toată causa consistoriului sĕ o reasumeze şi pe calea sa se câştige paguba. Esprimarea părerei de reu se remână afară.

Dep. Gaetan: Consistoriul şi-a negles oficiul sĕu. Pe administratorul nu'l ţin de vină, consistoriul trebuia se îngereze avênd cunoscinţă despre starea lucrului, n'a făcut nimic, deci eată negligenţa. Trebue deci sĕ atragem atenţiunea consistoriului asupra împregiurărei acesteia, ca sĕ nu se mai întêmple şi pe viitoriu astfel de lucruri. Sûnt de părere însĕ sĕ se înceapă şi

---

fabrică mereu bomboane şi le vinde supunênd „căs franţuzeşti.“

Peste drum, trei chioscuri cu tombolă, unul lângă altul. Unul era împodobit cu d-rele Bibescu şi Popovici, al doilea cu d-na Candiano şi d-ra Alexandrina Panteli, al treilea cu d-rele Băicoianu şi Lapati. Obiectele de câştigat erau în dosul acestor chioscuri într'o aripă a restaurantului grădinii.

Aproape de tombole, magazinul cu turtă dulce supraveghiat de d-na Săicar şi dra Farchi. La spatele acestei prăvălii, teatrul Guignol, teatru de păpuş. În rênd cu ea, chioscul apii gasoase şi bună şi dulce şi rece, unde serviciul era făcut cu o îndemnare plină de graţii de d-rele Porumbaru şi Constantinescu şi d-na Bucholzer. Mai încolo un magazin cu ghiulele fermecate, sub direcţia d-nei Cucu, asistată de mai multe domnişoare. Farmecul acestor ghiulele consta în a doborì nesce păpuşi, aşezate în fundul magazinului. Păpuşa căḑută se muta în posunarul fermecătorului.

Venea apoi chioscul presii, împodobit cu verdeaţă, scoarţe naţionale şi jurnale. De o parte şi alta un teasc în care se tipăria „Foaia Copiilor“. sub privegherea dlui Göbl. În fundul tipografiei era un portret mare al lui Guttenberg, în momentul născocirii literii mobile. În partea cealaltă se vindeau jurnale: „Presa întrunită“ la care au coloborat mai toţi ḑiaristii Capitalei, „Foaia copiilor“, „Romanul“ „România Liberă“, „Gazette de Roumanie“; o poesie a M. S. Reginii, şi cărţi... — Negustoresele de gazete erau d-nele Laurian, Michăilescu, Grandea şi d-ra Panaitescu. Costumele de fantasie ale gasetăreselor şi vioclunea ce domnia în magazin atrăgea cu deosebire pe visitatori. Poesia Reginii şi „Presa întrunită“ s'au căutat mai mult.

În cantina micilor dorobanţi, veselele d-şoare Davila, secondate de me lancolice figuri di asilul „Elena Doamna“ vênd pe întrecute ţuică şi lapte de migdale.

Vis-a-vis e staţiunea trăsurilor cu capre şi cu bidivii.

În fundul aleii e teatrul clădire remase de comitetul general de caritate. Actorii sûnt copii cei mai mulţi din pensionatul dlui Urechiă; spectatorii, oameni de toate vêrstele şi de toate secsurile; representaţiile românesci şi franţuzesci, şi se repetau de 6 ori pe ḑi.

*

La începutul aleii din dreapta, între lac şi marginea grădinei, alee mult mai umbroasă decât aleea algeriană, e un pavilon de verdeaţă, care seamănă foarte mult cu o ciupearcă. Acì e tutungeria gentilei d-ne Săvescu şi d-rei Arion.

Mai înainte spre stânga, pe un mititel deal se ridică falnic o prăvălie întinsă cu tot soiul de păpuşi, ale căror ţipete de cea mai bogată nuanţă atrag copii şi asurzesc părinţii. Acesta e chioscul dn-elor Rosetti şi Petrescu, ajutate de dd. Săvescu, Bibescu, şi Anghelescu.

Lângă chioscul d-nelor Rosetti e gara Fălciu, un local de verdeaţă, de o imitaţiă minutată, tot-deauna plin de călĕtori. Trenul, condus de o maşină a cărei forţă motoare, în loc de aburi, e un mititel... măgar, se compune din vre-o 15 vagoane al caror plafond e ceriul şi a căror lungime şi lăţime e de un metru şi jumĕtate şi de 70 centimetre; şinele sûnt separate între ele printr'o distanţă de vre o 40 centimetre. Până la gara Neamţu, care e aproape de movila din mijlocul grădinei, uriaşul tren trece prin câmpii, păduri şi peste apă. La podul împrovizat, pe care călĕtorii drumului de fer trec lacul, sûnt sentinele din corpul micilor dorobanţi, cari au indatorirea de-a prevenì şi împiedeca accidentele. Şi în genere, serviciul do pază al întregei grădini a fost încredinţat acestor ostaşi în miniatură; ei şi-au împlinit datoria cu sfinţenie şi, mulţămită lor, în toate trei ḑilele de sĕrbători, nu am avut a înregistra nici un accident regretabil. Atrăgătoarea d-nă Stolojan îndeplinea funcţiunea de „directoare regală“ a acestei linii ferate. Din când în când d-sa mergea în inspecţie dela gara Neamţu la gara Fălciu sau viceversa si atunci, în mijlocul fragedelor

proces civil spre a se câştiga cele perdute, şi dacă se va documenta, că s'au făcut proselitism să se ia la respundere şi aceea, cari l'a făcut. Sûnt pentru propunerea comisiunei. Să primesce încheerea desbaterei.

Presidiul: Să redică învinuiri generale, cari privesc cu deosebire consistoriul şi în parte şi pe presidiul. Dacă e vorba să se constateze o negligenţă apoi trebuie să se pună la cale o cercetare pe calea sa cum se cade. La o astfel de cercetare nu poate lipsì un enunciamênt din partea consistoriului. Aşa dară fie ca acum să se provoace Consistoriul se facă un atare enunciamênt, s'au să se însărcineze ca până în sesiunea viitoare să rectifice starea lucrului cu privire la trecut. Sinodul va da apoi posibilele indigitări consistoriului: ce are se facă în viitoriu în causa aceasta.

Dep. N. Popea: Se aduc gravamine mari, ca consistoriul ar fi negles causa aceasta. Ajungênd lucrul la atâta doresc şi eu să se constateze unde zace vina. Din raportul comisiunei, fiind neesact, nu se poate constata aceasta. Consitoriul nu se simte vinovat. Ven. Sinod se dispună ca să se lămurească treaba căci după mine nici umbră de vină nu cade asupra consistoriului.

Presidiul: Trebuie se mai observ că nu pot admite nici o învinuire de negligenţă asupra consistoriului.

Punêndu-se cestiunea la vot se primesce propunerea dep Dr. Petcu: a se transpune causa consistoriului fără esprimarea părerei de rău, spre a o reasuma, şi pe toată calea a recâştiga cele perdute.

Consistoriul asterne în mod suplinitor prin referentele său, Z. Boiu, datele statistice despre familiile din archidiecesa.

Comisiunea propune: a se reda nefiind complete consistoriului cu aceea îndrumare ca pe viitoriu se fie mai scrupulos întru procurarea de date.

Dep. Dr. Puşcariu: După ce s'a trecut în general peste acest lucru nu aflu la loc observarea comisiunei, ca consistoriul se fie mai scrupulos în procurarea de date. Se nu se facă observarea aceasta la general ci numai la punctul acela la care se referesce asternerea în mod suplinitor.

Dep. Brote: Propun să se ia asternerea simplu spre sciinţă.

Dep. Cosma: Să se redè consistoriului spre completare şi spre a lua măsurile necesare disciplinare contra acelor-a, cari nu şi-au împlinit datorinţa în direcţiunea aceasta.

Se primesce propunerea deput. Cosma.

Propunerea dep. N. Lazar în privinţa dotării preoţilor se predă consistoiului spre studiare.

Cu acestea fiind timpul înaintat să închee şedinţa.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Maiu.

Dela Budapesta ne aduce „Budapesti Hirlap“ scirea interesantă, care numitul ţiariu afirmă a o fi primit din isvor demn de credinţă, din cercuri cari sûnt aproape de curte.

Contele Iuliu Andrasay fiind primit în septămâna trecută de regele în audienţă specială, a mulţămit pentru telegrama de felicitare ce Maj. Sa i adresase cu ocasiunea serbătoarei familiare (căsătoriei ficei sale) de bucurie din ţilele din urmă. Cu ocasiunea aceasta Maj. Sa ar fi ţis contelui:

„Poate că timpul nu mai e departe în care eară voiu reflecta la serviţiile dtale active.“

La aceasta a respuns contele Andrassy că dînsul este tot-de-una la dispoşiţiune — înse numai atunci poate calcula la succesul serviţiilor sale, dacă anumite împregiurări se vor schimba esenţial. Aici a accentuat contele cu deosebire politica urmată în Bosnia şi între partidele austriace.

Regele replică aşa: „Asupra modalităţii părerile potsă divergeze, dar ceea ce privesce îngrigirea de împăcarea naţionalităţilor, la aceasta **nu aderez numai eu, ci va adera şi fiiul meu.**“

Parte sub presidiul *Maj. Sale*, parte sub al ministrului de esterne Kálnoky se continuă conferenţele ministeriale la care iau parte afară de ministri comuni, ministrii presidenţi din Viena şi Budapesta şi ministrul de honveţi. Objectul discusiunei e postul ministrului comun de finance şi referinţele din Bosnia. Objectul acesta e de mare importanţă, pentrucă dela decidera lui atêrnă forma de stat a monarchiei.

Într'aceea rescoala atât în Crivoscia cât şi în Erţegovina, continuă cu aceeaşi stăruinţă ca şi mai nainte.

Rescoala, dealtmintrea nesângeroasă, din Egipt, spune „N. fr. Pr.“ va silì pe Englitera şi Francia se întrevină cu putere armată. Ce atitudine vor observa celelalte puteri europene faţă cu Egiptul nu se scie. Unele ţiare presupun, că scânteia din Egipt va aprinde un resboiu general.

„Timpul“ şi cestiunea Dunării.

În Nr. dela 29 Aprilie, „Timpul“ publică în locul prim un articul care mâneca dela tesa: „Nu numai motive politice ne comandă o precauţiune deosebită în cestiunea Dunărei ci şi cause economice şi naţionale“. După ce tractează punctul de vedere economic şi arată că România are dreptul de a-şi regula politica economică cum o crede de cuviinţă, face transiţiunea următoare la punctul de vedere naţional:

„A concede o posiţie preponderantă pe marea arteră de import a Dunării tocmai puterii, care e în stare a paraliza toată activitatea noastră în această direcţie, ar fi cea mai gravă eroare ce am putea-o comite pentru viitoriul nostru. Libertatea de navigaţiune pentru toate puterile neutralisează cel puţin până la un grad oare-care preponderanţa uneia singure dintre ele, şi acest echilibru ne dă libertate de a lua măsurile ce le vom crede de cuviinţă, pentru a da viaţă propriei noastre activităţi industriale.

„Acest punct de vedere al absolutei necesităţi de a da desvoltare tuturor facultăţilor poporului nostru propriu, ţinênd piept concurenţei străine, fie prin resboiu de tarife, fie prin alte restricţiuni, s'ar putè modifica, precum am ţis-o, numai prin o impregiurare care nu atêrnă dela noi prin schimbarea situaţiei politice a poporului românesc din Ardeal şi Ţeara-ungurească.

„Ceea ce ar fi de dorit dar e, ca raporturile între România şi Ardeal să fie cele din trecut. În adevĕr trebuinţele economice ale poporului nostru sûnt unele şi aceleaşi pretutindenea; acelaşi port la Sătmar, ca şi în Moldova. De acì se esplică de ce în toate oraşele din România esistă câte o anume stradă de Braşoveni de oameni ce debitau marfă ardelenească pentru ţeranul român. Articole produse de Români de dincolo, vêndute de negustori români ţĕranilor nostri făcuse din aceste ţĕri două zone deosebite de producţiune ale unui şi aceluiaşi popor. Dacă Ardealul ar avea astăţi numai atâta autonomie, încât să 'şi poată pune în legături constante producţiunea lui industrială cu cea agricolă dela noi; dacă ţĕranul de dincolo ar fi pus în posiţia de a schimba industria sa de casă pe grâul estui de dincoace, situaţia ar deveni cu totul alta.

„Când raporturile noastre economice ar fi regulate după consideraţia ce am avea-o pentru munca celeilalte jumĕtăţi a poporului românesc.“ Austria ar înceta a fi o putere străină pentru noi, căci am perde teama că despre apus ne-ar amenința un pericol naţional. Veleităţi de cucerire nu esistă nici dintr'o parte, nici dintr'alta. Dar ceea ce e legitim în tendenţa noastră e de a vedea emancipându-se pe terenul intelectual ca şi pe cel economic, întreg poporul românesc şi ori cât e despărţit prin politică, istorie şi configuraţia brazdei ce o locuesce, se aibă libertatea de a se desvolta în direcţia ce i-a prescris-o Dumneţeu, dându-i aceeaşi limbă, aceleaşi datine, acelaşi port, aceleaşi trebuinţe fisice si morale cu un cuvênt.

„Poate că spiritelor conducĕtoare din Viena le-ar zimbì o asemenea perspectivă. A ne cucerì prin propria noastra naţionalitate, prin propriul nostru principiu de esistenţă, a face din ţeranul Dunării tributarul ţĕranului din Carpaţi, a stinge veleităţile politice prin satisfacerea instinctului adûnc de desvoltare sădit în poporul nostru, ar fi o idee demnă de omul de stat al unei monarchii poliglote.

„Dar din nenorocire, oricătă simpatie ar avea pentru o asemenea idee sferele domnitoare din Viena, ea devine neputincioasă faţă cu purtarea consequent fanatică a guvernului maghiar. Singurele două popoare cari sûnt puse de a curmezişul oceanului slav au atâta tact politic încât se urĕsc de moarte şi nu uresce Românul pe Maghiar, ca Maghiarul pe Român. Deşì casurile în care un Român s'ar fi maghiarisat sau un Maghiar s'ar fi romanisat, sûnt estrem de rare, totuşi ânii din Budapesta persistă a crede că ceea ce n'au putut face dela Stefan cel Sfânt încoace, vor putea face acum când spiritul naţional e deştept, acum când rassa lor proprie constitue abia a treia parte din populaţia regatului. În loc de a cerceta cu scumpĕtate natura etnologică a patriei lor şi a se convinge că Ungaria e un stat poliglot, deci trebue tratat ca atare, trebue ca desvoltarea statului să consìste în desvoltarea paralelă a tuturor elementelor sale aliate prin istorie, Maghiarii persistă a impune la ţece milioane de oameni de alte limbi, altă origine, şi altă lege, preţiosul lor idiom tartaric. Cine cunoasce în mod cât de elementar ce va să ţică limba, cine scie că ea acopere pe deplin spiritul şi că desvoltarea limbei e chiar desvoltarea inteligenţei, ear această din urmă e laboratorul întregei activităţi musculare şi cerebrale, acela va înţelege că a silì pe un popor să înveţe altă limbă, înseamnă a'l têmpì, a'l face intelectual inept. Arareori se va găsì un stat care să urmărească cu mai multă stăruinţă politica degenerescenţii, decât statul maghiar.

„Această ideocraţie care supune vertebrele şi craniile vii a milioane de oameni sub şurubul unor neroţii, scornite de căpeţinile . . . . . a unei rase mongolice, caută se înceteze, pentru că o înţelegere temeinică şi pe deapururea cu monarchia vecină să fie cu putinţă. O asemenea înţelegere ar avea însĕ după noi o influenţă determinantă asupra intregei situaţii din Orient şi numai Maghiarii cu impotenta lor sete de absorbire i opun o pedecă constantă. Ei ar bea marea şi totuşi stemachul lor e atât de slab, încât nu sufere nici câteva picături, ci le varsă îndărăpt sub forma pocită de pretinşi maghiari ce vorbesc nemtesce şi pentru cari patria e stomachul.

„Această ideocraţie, această domnie a unor abstracţiuni fără realitate, ar trebuì să facă loc unor vederi mai sănĕtoase, întemeiate pe împărţirea reală şi aievea a populaţiunii după naţionalităţi, din cari fie-care are, în marginile unităţii statului, dreptul de a-şi determina singur viaţa ei intelectuală. O asemenea schimbare de vederi ar însemna şi pentru Români emaniciparea de sub predominaţiunea unei rase radical străine de ei. Monarchia vecină ar înceta a fi faţă cu noi un element de absorbire şi în locul antagonismului de interese politice şi economice, ar începe epoca armoniei acestora.

Varietăţi.

* *(Reuniunea sodalilor români)* din Sibiiu a serbat Duminecă seara petrecerea anunţată. Sala Grădinei „Flora“ a fost prea mică ca se încapă pe toţi membrii şi oaspeţii. Cântările şi declamaţiunile au reeşit foarte bine şi au fost aplaudate. Detaiuri cu altă ocasiune.

* *(Jour fix)* s'a jucat sâmbătă seara spre mulţămirea generală a publicului. Cu părere de reu anunciăm că din causa unui cas de moarte representaţiunea aceleaşi piese ce era se aibă loc Mercuri în 5/17 în favorul reuniunei de infrumseţarea cetăţii s'a abţis.

* (Maghiarisare de nume.) Mai fie care numĕr al foaei oficiale unguresci „Budapesti Közlöny“ ne dă de scire despre mai puţine s'au mai multe nume maghiarisate. Numĕrul

---

ţiinţe radioase de bucuria încântătoriului voiaj, avea aspectul Afroditei în carul ei de flori.

În faţa garei Fălciu, se atindea o lungă berărie, numită a doamnelor, în care d-na Lecă şi d rele Nenovici, ajutate de d. Zane, îţi recoreau sufletul cu bere „subţire“ de Oppler, scuturând cu multă artă busunarul celor ce veneau să se recorească.

Mai în jos, în umbroase stufişuri, un şir de cărcĭume, cari de cari mai vaste, unde se bea vin la oală, se mâncă cârnaţi şi brânză naţională, în veselele acorduri ale cobzelor ţigănesci În cele-lalte părţi mărginaşe ale grădinii sunt corturi de ale micilor curcani, cantaragii, vĕrtejuri etc.

În mijlocul grădinii, pe vêrful movilii, e misteriosul culcuş al vrăjitoarei din Memfis, care prorocesce viitorul, şi o staţiune telefonică, care se leagă cu alta la poalele movilii.

Aproape de movilă e circul copiilor, unde micii dorobanţi au făcut eserciţii gimnastice, au cântat închor, au declamat poesii, au ţinut discursuri.

Seara iluminaţii splendide, focuri de artificii foarte variate şi un soare electric care lumina *a giorno* aleea algeriană.

Comitetul aranjator al acestor serbări compus din dd. Davila, Butculescu, Minovici, Dim. I. Ghica Gr, Eliad, Scheletti, Săvescu, Criţăşi Montureanu au dreptuul la cele mai mari laude pentru devotamentul şi zelul cu care sau pus în serviciul acestui act de binefacere.

Tot aşa şi doamnele şi domnişoarele cari şi-au sacrificat odihna şi sau expus cu multă bunăvoinţă la neajunsurile unor zile tropicale numai pentru a respunde apelului de a oferi preţiosul lor concurs acestei întreprinderi caritabile.

Recunoscinţa nenorociţilor scăpaţi din ghiarele cele mai crude mizerii, e însĕ cel mai frumos elogiu, cel mai scump dar ce se poate da în schimbul sacrificiilor lor.

O vor avea.

Hormes.

„Alegătorul.“

106 din 9 Mai n. a. c. scrie despre 22 de nume maghiarisate, dintre cari 17 sûnt germane şi 5 slavoane.

* (Încendiul din Craiova) La 26 Aprilie, pe la oara 1 ½, isbucnì focul despre strada Cogălniceanului, la cuhnia dela casele d-lui Vrăbiescu, ce sûnt lipite de casele d-lui Alec Aman. Focul a provenit pe cât se scie-dela cuhnia d-lui Cristea Ionovici, care locuia în acele case, unde servitoarele spălase rufe, făcênd focul în curte. Alături, unde făcuseră focul era grămădite mai multe lăḑi de marfă pline cu paie; unde sărind câteva scântee au luat foc paele şi lăḑile, în cât a fost imposibil ale stinge. Focul fiind astfeliu alimentat s'a împărţit ca sĕ ḑicem aşa, în douĕ părţi: una a comunicat la măgăsinul d-lor Pencioiu şi Stănescu care este tot proprietatea d-lui Vrăbiescu, şi care dă în strada Lipscanilor; şi alta a încendiat tot casele dlui Vrăbiescu, de lûngă d. Aman. Ambele case incendiate sûnt ale d-lui Vrăbiescu.

Incendiul era îngrozitor; vêntul sufla puternic şi lua scântei şi cu bucăţi de tăciuni, pe care le arunca, după întêmplare pe strade şi casele vecine. Fumul era aşa de gros ca toată lumea era cu ochii roşii, mai cu osebire, că şi praful ce'l rădică vêntul se amesteca cu fumul. Aşi putea sĕ afirm că toate casele din pregiur erau pline de un fum care înăbuşa pe om. Pompierii au sosit cam târḑiu. Ei n'aveau apă dar odată puşi la lucru, dênşii au manevrat admirabil de bine. Căpitanul lor Mavrodin a dat probe că este un distins pompier. Nimeni nu cred că 'i ar putea contesta acest merit. Îndată a sosit după pompieri toată armata ca şi garda orăşenească. Toţi s'au purtat admirabil de bine; şi fără acesti bravi osteni, Craiova ar fi fost prefăcută într'o flacără fiind că vêntul alimenta puternic focul. Un soldat curcan a căḑut după casă în stradă pe pavagiu, şi i s'a frânt un picior. Până acum n'a murit. Un alt soldat şi-a pârlit faţa şi au mai fost şi alte mici accidente. Prefectul, poliţaiul, Primăria, toţi erau pe picioare, dar nu puteau face nimic fiindcă şi dacă făceau ceva totul 'l făceau armata şi garda. Oare care certuri între funcţionarii civili şi armată s'au întâmplat şi acesta după cum ḑice francesul petru prune.

S'a întâmplat şi trânteli pe care bravii noştri osteni, ar fi putut sĕ le evite în asemenea momente de calamitate publică, ca se nu'i taxeze poporul că au manieri soldatesque. În fine toate acestea nu se bagă în samă în raport cu bravura lor.

Pericolul care ameninţa Craiova era iminent şi dibăcia pompierilor şi militarilor a covêrşit pot ḑice puterile lor, fiind că au isbutit sĕ concentrese pe ambele strade focul, localisându-l. Cea ce a fost de mirat este casa d-lui Aman, care fiind lipită de aceea unde luase întâiu focul, a scăpat cu desevârşire. Bietul om cât era de desolat! Dacă ardea şi acea casă, pe lûngă multele şi precioasele lucruri de artă ce ar fi perdut oraşul nostru (fiind-că d. Aman are multe tablouri de valoare) focul s'ar fi comunicat peste tot oraşul şi têrgul ar fi ars pe douĕ părţi. Numai puţin merită a fi lăudată procedarea cu care s'a localisat focul în strada Lipscani, căci dacă trecea peste calcanul hotelului Aman, nu s'ar fi putut oprì de cât peste piaţa Elca, pela Madona Dudu.

S'a telegrafat la Severin şi Slatina de au sosit pompele şi ele au sosit iute; dar nu era apă. În toate părţile nu se auḑia strigând decât apă! apă! şi vaetele plânsetele comercianţilor, sdrobia inimile cele mai crude. Mărfurile se aruncau din prăvălii în desordine; şi bieţii locuitori din etagiul de sus, din direcţia focului, după strada Lipscanilor 'şi aruncau bagagele lor pe ferestre. Garda naţională pusese sentinele în giur şi nu s'a furat nimic. Aceşti fii ai oraşului nu s'au lăsat a fi mai pre jos de soldaţi. din „Bin. publ.“

Posta din urmă.

Bucuresci, 15 Maiu. Ministrul de esterne Stătescu a declarat în cameră, că România nu recunoasce Europei dreptul de a pune în lucrare regulamente de navigaţiune şi de poliţie fluvială în apele române.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 47.

Şedinţa ordinară din 5 Februarie 1882.

(Urmare.)

Membrii presenţi, Hasdĕu B. P, Maiorescu T-, Quintescu N., Sion G., Maniu V.. Melchisedec P. S. S. Episcop, Papadopolu-Calimac Al., Sturdza D. A., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Fălcoianu St., Felx I., Stefănescu Gr.

Sub preşedinţa dlui Sturdza.

Şedinţa se deschide la oara 1.

D. Cecheti, directorul archivelor Statului din Veneţia, trimite copii după documentele de acolo dela 1563—1634.

Se trimite la secţiunea respectivă.

P. S. Părintele Melchisedec depune „Biografia P. S. S. Dionisie, Episcopul de Buzĕu.“

D-na Cati Pişca, trimite pentru biblioteca Academiei, broşura „Din basmele de aur ale tesaurului popoarĕlor germane. Craiova 1882. Traducţiune de d-na Pişca.“

D. Gr. Stefănescu face Academiei anexata comunicaţiune despre congresul geologic internaţional.

D. Secretar comunică o epistolă anonimă tratând despre o pretinsă invenţiune a cârmei balonului.

Se comunică secţiunei respective.

D. Secretar general arată că D. doctor Fĕtu, prin o epistolă, din eroare nesubscrisă, reclamă contra unei aserţiuni că dlui ar fi retusat dlui N. Ionescu de a admite autenticitatea portretului din evangeliarul dela Homor. D. Fĕtu, în adevĕr, după arĕtarea dlui N. Ionescu, n'a avut ocasiune sĕ se rostească despre acest fapt, şi numai din o confusiune de nume, din un lapsus linguae a fost numit în locul altei persoane. Academia deci, aprobă îndreptarea la tipărirea definitivelor procese-verbale.

D. B. P. Hasdĕu, dă lectură părţei I a memoriului dsale, despre manuscriptul evangeliarului român, din British-Museum dela 1574.

D. V. A. Urechiă citesce o parte din darea sa de seamă, despre cronica ineditä şi anonimă cu titlul „Istoria jefuitorilor ţĕrei românesci.“

Şedinţa publică se ridică la oarele 4 post-meridiane.

P. preşedinte, D. Sturdza.

Secretar general, V. A. Urechiă.

Proces-verbal Nr. I.

Sedinţa ordinară, din sesiunea generală a anului 1882, ţinută în ḑiua de 23 Februarie, 1882.

Membrii presenţi: Alecsandri V., Caragiani I., Chiţu G., Hasdĕu B. P., Maiorescu T., Negruzzi I., Chintescu N., Sion G., Babeş V., Bariţiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Fălcoianu St., Felix I., Stefănescu Gr.

Sub preşedinţa dlui T. Maiorescu.

Şedinţa sĕ deschide la 1½ jumĕtate.

D. vice-preşedinte Maiorescu deschide şedinţa esprimând în numele Academiei regretul că D. I. Ghica, preşedintele, nu a putut sĕ se afle la postul sĕu, reţinut în Londra de afacerile înaltei sale demnităţi. D. Maiorescu speră că peste câte-va ḑile precum anunţă gazetele, onor. D. I. Ghica se va fi reîntors între noi.

D. Secretar general V. A. Urechiă dă cetire raportului sĕu despre lucrările Academiei în cursul anului încetat academic în cuprindere:

1. În conformitate cu art. 12 din regulamentul nostru general, am onoare a presenta D-voastră, raportul meu cu arĕtarea pe scurt a lucrărilor urmate în cursul anului încetat academic.

Mai nainte de toate secretariul general îşi împlinesce datoria tristă de a amintì D-voastră perderea unuia dintre cei mai muncitori bărbaţi de sciinţă, a colegului nostru D. Dr. Vasiciu. În numele Academiei, delegaţiunea a comunicat familiei regretatului coleg, condoleanţele sale, şi îndată ce veţi fi dat neîndoioasa D-voastră aprobare, portretul lui va lua locul ce i se cuvine în galeria Academiei, alăturea cu ale neuitaţilor Laurian şi Hodoş, aşeḑate aici de curênd, cei mai recenţi premergători lui Vasiciu în calea eternităţei. Cum nu vom voì sĕ revedem şi se salutăm cu iubire şi recunoscinţă chipurile scumpe nouĕ ale acelora mai dinainte plecaţi din sinul României, pe aceea cale fără întoarcere? Aşa salutat-a Academia, în trecutul an, pre neuitatul sĕu preşedinte I. Eliade Rădulescu, la picioarele statuei ce 'i-a ridicat recunoscinţa ţĕrei. D. membru V. Maniu la ocasiunea solemnei desvĕliri a acestei statue a adus umbrei marelui literator, graiu dela inima vechilor colegi.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă 13 Maiu n. 1882.

Budapesta: 60 33 72 59 52

Bursa de Viena şi Pesta

Din 13 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119 90	119.60
Renta de aur ung. de 4%	98.31	88.25
Renta ung. de hârtie		
Împrumutul drumurilor de fer ung.	87.—	8725.
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	134.10	134.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.40	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	111.25	95.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	95.75	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.25	98.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.—	97.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.—	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.75	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.75	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	99.—	96.75
Sorţi unguresci cu premii	119.75	119.⅝
Sorţi de regularea Tisei	—.—	111.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.65	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.55	77.50
Renta de aur austriacă	94.40	94.15
Sorţi de stat dela 1860	131.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	341.25	340.—
Acţiuni de credit austr.	345.70	340.95
London (pe poliţa de trei luni)	119.90	120.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.62
Napoleon	9.52½	9.52
100 marce nemţesci	58.60	58.60

Nr. 47. [75] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de preot de a III-a clasă în comuna Dăncu-mic, cu aceasta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sûnt următoare:

1. Casă parochială cu şură şi grădină;

2. 13 jugĕre pământ şi 365 □ stângini pământ arătoriu şi fênaţ;

3. Dela 140 case, câte una ferḑelă vechie de 16 cupe cucuruz cu cocian din care 30 ferḑele sûnt ale cantorului;

4. Una ḑi de lucru s'au 40 cr. dela toată casa;

5. Venitele stolari îndatinate.

Toate aceste aduc un venit anual de circiter 422 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch, au sĕ 'şi aştearnă suplicile sale instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului provisoriu congresual din 1878 pentru parochii, — la oficiul protopresbiteral al Orĕştiei, în mai sus scrisul termin.

Orĕştiă, 4 Aprilie, 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 2139 civ. 1882. [68] 3—3

Publicaţiune.

Prin aceasta aduc la cunoscinţă, că în causa comasărei hotarului comunei **Beşinĕu** *(Buzás - Besenyö)*, pentru **începerea lucrărilor pregătitoare** şi cu deosebire pentru regularea representanţei, alegerea ingineriului şi preliminarea speselor, am ficsat ḑiua de **6 Iunie 1882 la 9 oare înainte de ameaḑi** în faţa locului.

La ce trag atenţiunea celor interesaţi cu adausul că absenţa dênşilor **nu** va împedeca procederea.

In numele tribunalului reg. din Elisabetopole 1 Maiu 1882.

(L. S.) **Székely Miklos** m. p.,
jude esmis.

Sz. 36. eln. 1882. [77] 1—3

Palyázati hirdetmény.

Vizakna rendezett tanácsu város képviselö testületének 1882-ik év május hava 11-én tartott rendkivüli közgyülésé 58. számu határozata alapján, Vizakna város tanácsánál, halálozás következtében üresedésbe jött 1-sö tanácsnoki, évi 600 frtal javadalmazott állomásra — mely az árvaszéki és katona ügyi elöadoi teendökkel van egybe kötve, — ezennel pályázat hirdettetik; felhivatnak pályázni kivánok, hogy a magyar német és román nyelvbeli ismereteiket, és az 1877-ik évi XX. t. cz. 180 §. sában megszabott kellékeket beigazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat folyó 1882-ik évi május hava 25-ik napjáig bézárolag alulirt polgármesteri hivatalhoz nyujtsák bé.

A jelzett határ idön tul beérkezendö folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A választás - viszavonhatatlanul - folyó 1882-ik év Május hó 27-én fog megejtetni.

Vizaknán 1882 május hó 12-én.

Szöcs József m. p.,
polgármester.

Subscrisul a deschis

Cancelarie advocaţială
în S. Sebeş,

ce prin aceasta se aduce la cunoscinţa onoratului public.

Ioachim Fulea,
advocat.

[76] 1—3

Publicaţiune!

Subscrisa promite aceluia care va descoperì tribunalului pre **făptuitoriul** omorului lui **Mauriţiu Knöpfler** din *Mândra* ai plăti în bani gata ca premiu numai decât **200 fl. (douĕ sute** de florini) valuta austriacă.

Vĕduva Fanni Knöpfler
născ. Fleissig.

[71] 3—3

Turnătoare de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum şi pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanţă pe mai mulţi ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn ,fer turnat şi făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite cu înlesnire în ori-ce direcţiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite şi premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic şi mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punţi egalează pe unul de 400 punţi.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide şi frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage şi **toace** din metal, precum şi toate celelalte articole de alamă şi metal aparţinătoare de această categorie, cu preţurile cele mai moderate. Se construesc clopote şi pe lûngă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punţi în jos, precum şi stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid şi promopt se recomandă

Antonie Novotny.
Timişoara, Fabrică.

[46] 3—6

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi ipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Joi 6/18 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința (X) 15 Aprile)

Ne fiind terminat protocolul ședinței premergĕtoare sĕ trece peste verificarea acelui-a la ordinea ḑilei.

Dep. D. Manole: Înainte de a face propunerea cu care m'am însinuat me simt îndemnat a clarifica aserțiunile mele din interpelațiunea ce o am adresat Escelenței Sale. Eu am constatat acolo că în corespondențele din „P. Lloyd“ sĕ ḑice că însuși Archiepiscopul și Metropolitul, întrebat fiind ar fi mărturisit, că rĕul provine de acolo că nici un funcționar consistorial nu are capacitatea recerută și cunoscința limbei maghiare prescrisă de Statutul organic, din care causă Archiepiscopul și Metropolitul ar fi împedecat în lucrările sale. Escelența Sa în respunsul seu ḑice că nu-și aduce aminte că sar fi afirmat în corespondențele din „P. Lloyd“, că cunoscința limbei maghiare pentru funcționarii nostri consistoriali ar fi prescrisă în statutul organic, și că i se pare a nu fi estrasul din acei articoli întru toate esact. În interpelațiune nici nu s'a afirmat aceea de ce nu-și aduce aminte Escelența Sa. Statutul organic prescrie că funcționarii sĕ fie apți spre ducerea îndeplinire a agendelor împreunate cu postul ce-l ocupă și se aibă capacitatea recerută. După împărtășirile lui „P. L.“ Escelența Sa însuși ar fi constatat că funcționarilor le lipsesce capacitatea recerută — și că nu posed cunoscința limbei maghiare. Toate acestea sûnt cuprinse în „P. Lloyd“ și me aflu în posiție a le potè cetì. Deci nu se poate ḑice că estrasul din articolii din „P. L.“ ar fi ne esact. Repet și cu ocasiunea aceasta, că pe mine nu m'a condus lucruri personali atunci, când am făcut interpelațiunea. Binele comun al bisericei mele singur pretinde sĕ fim în clar de are Escelența Sa cunoscință despre articolii aceia care îl vatĕmă. Singur acest motiv m'a îndemnat sĕ fac interpelațiunea. După-ce am audit respunsul Escelenției sale în cestiunea aceasta me vĕd îndemnat a face următoarea propunere: (veḑi „Telegraful Român“ Nr. 44)

Afară de aceasta mai am și o altă propunere. Din considerare că, asesorii consistoriali, fiind rĕu salarisați, sûnt necesitați a mai purta și alte oficii; considerând că din incompatibilitatea postului de asesor consistorial cu alte posturi, ce s'ar potè enunța numai pe basa urcărei salariului asesorilor consistoriali, s'ar deschide posturi la cari am potè aplica tinerii nostri cu deosebire pe cari ni i crescem noi cu stipendii proprie, cari astăḑi sûnt siliți a părăsì archidiecesa și a se aplica pe aiurea propun: Consistoriul archidiecesan sĕ se însărcineze a elabora până la sesiunea viitoare un proiect în causa urcărei salariului asesorilor consistoriali.

Propunerea din urmă sĕ transpune la propunerea dep. P. Cosma comisiunei organisătoare, ear cea dintâiu se pune la ordinea ḑilei.

Presidiul: Ași roga pe Ven. Sinod sĕ nu spriginească propunerea aceasta a d. dep. D. Manole. Spre a se potè face descoperirile dorite de d. propunĕtor s'ar recere un timp mai îndelungat, ba și o cercetare specială și cu de-amĕnuntul și o strictă tragere de seamă.

După cum au început a merge lucrurile și a decurge afacerile noastre administrative, sûntem îndreptățiți a crede, că n'avem și nici nu vom avea lipsă de cercetări și de tragere de seamă. Rog deci pe Ven. Sinod sĕ se îndestulească de astădată cu rĕspunsul ce l'am dat la interpelațiunea d. dep. D. Manole, altcum mi-e teamă sĕ nu se zădărnicească încercarea de pace ce s'a întreprins.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Maiu.

Casa deputaților dietei ungaresci desbate acum a treia ḑi afacerea bosniacă, desbătută deja în delegațiuni. Stânga estremă a întrat în arena luptei cu cestiunea de competență. Ea neagă delegațiunilor dreptul de a'și însuși prerogativele legislativei și pretinde a avè dreptul de a controla și esamina hotărîrile delegațiunilor. Stânga estremă deneagă chiar și dreptul de esistență al ministrului comun de finance. Interesant a fost discursul lui Polit în afacerea bosniacă. „P. Ll“ încă o recunoasce aceasta. Acest ḑiar nu poate însĕ a nu'și ascunde amărăciunea asupra deputatului sĕrbesc, apostrofându'l cu unele ironii palide. De altă parte i admiră versatilitatea cu care scie păși în luptă. De astădată Polit nu se mărginesce la motivul slavic, ci pune interesele ungare în față cu cele austriace și combătênd pe ceste din urmă susține că se interesează de cele dintâiu și în chipul acesta de pe terenul unguresc conbate maghiarismul, în casul de față politica maghiară orientală.

Ḑiarele din Bucuresci ne aduc cu posta de aḑi resumate despre cele ce s'a petrecut Luni și Marți în camera deputaților în cestiunea Dunărei. În nrul viitoriu vom împărtăși și noi cetitorilor detaiuri, cari vor lumina foarte mult cestiunea. Pentru astăḑi adaugem numai un supliment la enunciațiunea ministrului Stătescu comunicată în nr. precedent. Stătescu, ḑice că are informațiuni, că la Viena sûnt hotărîți, dacă nu vor isbutì cu projectul Barrère, a revenì la propunerea lui Haymerle.

În Egipt situațiunea e încă tot nedecisă. Khedivul nu voiesce sĕ resigneze în favorul fiiului seu celui mai tinĕr și preste tot nu voiesce sĕ scie de camera notabililor convocată fără scirea lui.*)

*) Telegrama sosită aḑi spune că diferențele egiptene s'au delăturat.

Scrisori din Rusia.

Corespondență particulară a „TELEGRAFULUI“. *)

St Petersburg, 23 Aprilie.

Testamentul condamnaților la moarte. — Țarul și încoronarea. — Amenințarea lui Bogdanowici. — Tortura. — Ignatieff și domnia sa. — Gheșefturile sale personale. — Scandal. — Ovreii și Ignatieff. — Sgomotul despre o conspirațiune în armată.

Pe masa mea de lucru am printre materialul adunat pentru această corespondență și testamentele condamnaților la moarte din ultimul proces politic. Acestea două documente sûnt tipărite de cătră redacția ḑiarului clandestin al revoluționarilor. Unul din ele este iscălit de tinĕrul Baranicoff și altul de cătră Isaieff. Sub iscălituri cetesc data $^{15}/_{11}$ și cuvintele *patru păreți ai temniței*. Cred de cuviință a vĕ traduce o parte din acestea documente pentru a vĕ da posibilitatea sĕ judecați de ce material sûnt făcute sufletele luptătorilor Ruși pentru mântuirea patriei lor. Eată testamentul lui Baranicoff în întregul sĕu:

Amici! Încă un singur pas și voiu fi în mormêntul meu; capacul cosciugului se va închide, și *finis comediae*. Cu credință nestrămutată că am luptat pentru o causă sfîntă, cu convicțiunea neclintită și cu consciința curată mĕ scobor în mormênt. Sciu că mi-am împlinit datoria mea. Dar voi, amici! Voi cari remâneți, cuirasați-vĕ cu curagiul și cu energia care vĕ trebuiesce; momentul este critic, folosiți-vĕ de acest moment. Nu uitați că puterea guvernului se radimă pe o minoritate care-l va părăsì imediat ce va vedea că totul este pierdut. Majoritatea societății ruse este contra sa, ea uresce actualul guvern... O sciți aceasta cum, o scie însuși guvernul. Încă o singură sforțare — și inimicul va fi la picioarele noastre. Atunci vor venì toți sĕ vĕ glorifice și sĕ vĕ binecuvinteze. Nu uitați când veți biruì, că noi, tovarășii voștrii, am murit pentru mântuirea poporului muncitor.

*) Din Bucuresci.

FOIȚA.

O epistolă a unui îmblânḑitor de animale.

Paris, 20 Aprilie 1882.

Pentru moment îmblânḑitorii de animale sûnt aici la modă. În circul de iarnă se produse o domnișoară Nuna Hawa, o francesă cu tot numele ei insular, o persoană minunată, cu membrele sănătoase, cu ochii verḑui înfocați și cu un pĕr mare castaniu; în fața barierei du Trône, într'un loc plin de barace, se arată publicului frații Pezon cu 33 de lei; în Folies Bergères se poate vedea o îmblânḑitoare păreche conjugală; în circul Fernando domesticesce un domn Cardono, un englez care a avut, nenorocirea acum patruspredece ḑile sĕ fie atacat și muscat în pulpă de cătră un animal al sĕu. Astfel cine-va are destulă ocasiune sĕ se delecteze privind pericolele semenilor sĕi. Această modă de domesticirea animalelor face pe un colaborator a lui „Figaro“ sĕ scoată din sertar o veche epistolă, ce a primit'o la 1869 dela Henri Martin, rĕposat în urmă, care, după cum susține același colaborator, a fost cel dintâiu, care a început sĕ facă producțiuni în colivia leului. Nu sûnt în posiție sĕ mĕ conving întru cât e justă această aserțiune, dar în tot casul e interesant a afla, că Henri Martin, despre care Charles Nodier a ḑis odinioară: „În fruntea unei armate el ar fi devenit poate un Bonaparte; întêmplarea a făcut dintr'un om de geniu un posesor de menagerie,“ că acest Henri Martin și-a petrecut toamna vieței sale în retragere pacinică aproape de Rotterdam, într'o căsuță curățică, încungiurată de flori și colivii de paseri, pe care, când era vreme frumoasă, o părăsia spre a se duce sĕ prindă pesce cu undița.

Epistola în traducere fidelă sună astfel:

...Overșie, 7 Septemvrie 1869.

....Tocmai acum primesc o gazetă, din care vĕd că a murit Luca. De treiḑeci de ani, de când mi-am părăsit leii, ori de câte ori s'a întêmplat o nenorocire unuia, care se produce cu animale, totdeauna s'a scris ceva despre mine și amicii mei m'au învitat sĕ le povestesc vieața mea. Ea e într'adevĕr bogată în întêmplări memorabile.

. . . . . .

Am lucrat cincisprĕḑece ani ca șef de grajd*) am dresat cai, cari trecură prin mâni multe, fără sĕ'i fi putut îmblânḑì cineva: 'i-am dresat sĕ vie la chiemarea mea și sĕ'mi poarte traista și pușca. Le ordonam sĕ se posteze în dosul meu, împușcam un iepure sau o găinușă și ei îndată alergau în galop și'mi aducea vênatul împușcat. Apoi am cumpĕrat o parte dintr'o menagerie și am lucrat opt luni spre a dresa pe un tigru regal. O hienă 'mi aducea mănușile. Nimeni nu m'a vĕḑut vre o dată cu biciușca în mână. Când ordonam tigrului, leului sau hienei mele sĕ'mi sară pe umĕr, eu încrucișam brațele: ei atunci într'o clipă erau cu labele anterioare pe umĕrul meu; apoi le ordonam sĕ'și ia labele și sĕ se culce. Domesticitorii de aḑi cumpĕră din grădina noastră zoologică (Herni Martin a fost director onorar al grădinei zoologice din Rotterdam) sau dintr'o altă grădină mai multe animale diferite, lei, leoaice, hiene, ursi, etc. Ei le pun într'una și aceeași colivie. Animalele spĕriate vĕḑêndu-se într'un loc cu un leu, caută sĕ se vîre într'un colț. Atunci vine îmblânḑitorul cu o biciușcă și un revolvĕr; el dă în dreapta dă în stânga și la comanda: stați! ele sĕ opresc. Dar animalele nu sûnt dresate, cum erau ale mele și când unul din animale se revoltează, atunci vedeți resultatul nefericit, cum s'a întêmplat cu finitul tragic a lui Luca.

D-Ta o sĕ'mi rĕspunḑi: „Dar Martine, și D-Ta erai sĕ fi mâncat! Însĕ acì e o mare deosebire.

Tocmai terminasem cu representațiunile mele ale leilor din Mysore din teatrul Drury-Lane în Londra. Directorul teatrului, Lorme din

*) Henri Martin fugise în etate de ḑece ani din casa parintească și întrasă într'un circ, Tatăl sĕu era amic cu Masseana și în vrea sĕ'l dea în biuroul de întendență.

Nu uitați aceasta când veți veni la putere. Triumfați dar, și nu uitați că noi am murit pentru mântuirea poporului muncitor.

Baranicoff.

Analisați acest limbagiu și vĕ veți convinge că ilusiunile partidei revoluționare nu numai că nu s'au micșorat sub greutatea sacrificielor făcute, sub influința teroarei salutare, cum o declar criminaliștii care au înălțat preste toată țeara eșafoduri și a spênțurat peste 63 tineri, floarea și inteligența societății ruse, ci din contră a sporit încrederea în triumful inevitabil al revoluționarilor, cari cred că se apropie în fine momentul când „inimicul va fi la picioarele lor".

Țarul, se aude, cetesce cel dintâiu, prosa nihiliștilor; imediat ce apare vre-o foaie volantă, vre-un numĕr al teribilului ziariu „Narodnaja Wolia", generalul Zuroff în persoană sosesce la palat și înmână țarului un numĕr sau un esemplar eșit din atelierul clandestin. Se zice că împĕratul numai scie ce se inventeze pentru a mai amâna ziua încoronărei, toate mĕsurile, toată rigoarea unei stări de asediu, care se vor desfășura la Moscva pentru a garanta pacea pe timpul cât vor dura sĕrbătorile încoronărei îi par insuficiente. Terenul pe care se află construit Cremlul, antica citadela a țarilor din Moscva, este riguros scrutat de ingineri. Sondarea solului a descoperit o mină sub parapetul Sud-Vest al citadelei, dar săparea pământului a dovedit că mina presupusă nu este decât o subterană pâna acum necunoscută și care, după modul cum sunt ziditi părețiii subteranei, aparține secolului XVI. Profesorii de istorie chiemați a se pronunța, au declarat că această zidăriă trebuie sĕ fi fost construită sub țarul Boris Godunoff. Sgomotul despre descoperirea aceasta a impresionat așa de tare pe țar, că el, cum se aude, crede primejdios a se stabilì în palatul Creml pe tot timpul cât va dura încoronarea.

— Cred, ar fi esclamat țarul, cred că profesorii nu greșesc și că în adevĕr această subterană a fost construită sub țarul Boris, însĕ cine îmi poate asigura că nu esistă alte subterane tot așa de antice, ca și aceasta descoperită, însĕ care vor servì nihiliștilor pentru proiectele lor infernale.

Membrul proiectului esecutiv, d. Bogdanowici, arestat cum v'am scris în rêndul trecut și care se presupune a fi omul, care se numia altădată Cobezeff fiind crud torturat în fortăreața Petro-Pavlovska, se zice că ar fi declarat, că nimic nu va scăpa pe țar de soartea la care se află condamnat.

— Partidul nostru a ḑis ultimul seu cuvênt, noi cerem dela dela țarul convocarea imediată a unei conventiuni, compusă din adevĕrații representanți ai popoarelor ce locuesc imperiul rus. Alegerile trebuie sĕ se facă sub scutul deplinei libertăți a presei, cuvêntului și într'unirilor publice. Această convențiune va elabora o constituțiune cu care se va înzestra imperiul. Eată aceasta este ultimul cuvênt, a ḑis d. Bogdanowici călăilor sei. Rugați pe țarul sĕ cedeze, și imediat partidul revoluționar va depune armele cu care se luptă acum. Omorurile politice vor înceta imediat, fiindcă, credețimĕ, aceste omoruri ne sûnt mult mai repulsive decât guvernului, care s'a obcĭnuit cu ele. In cas însĕ dacă țarul nu va consimți a ceda cerinței noastre . . . a! domnilor, lupta fratricidă va dura și prin forța lucrurilor va suna în fine oara supremă când sângele, nu ca acum, dar cu șiroae va scălda această nenorocită țeară.

Se aude că bietul Bogdanowici se află espus în momentul de față la o tortură inventată de un profesor ilustru din Petersburg. O mașină electrică legată de arestant nu'i dă nici un moment de repaus, la prima încercare a sa de a adormì un curent tare de electricitate îl sguduie și 'l desteaptă. Cu acest mijloc justiția (ce ironie) crede posibil a sdrobì energia revoluționarului și a'l aduce la o stare de decadență morală, când el se va hotărî în fine a vorbì. Se mai vorbesce că corpul bietului arestant este acoperit cu rane, făcut de vergi, knut și biciu, cu care îl tortură procurorii militari însărcinați cu ancheta.

Dar se lăsăm tablourile înfiorătoare ale temniței unde zac ferecați luptătorii pentru libertate, și sĕ ne îndreptăm spre palaturi, unde trăiesc actualii cârmuitori. Eată de esemplu palatul actualului vizir rusesc — comitele Ignatieff. Pentru a vĕ caracterisa sistemul cu care acest om de stat își apără posițiunea sa foarte nestabilă, vĕ voiu nara un episod foarte recent.

Ați audit de sigur, despre demisiunea domnului Eugène Lamansky, președintele băncei de stat și a monetăriei împeriului rusesc. Eugène Lamansky domnesce în visteria statului aproape de treiḑeci de ani, acest financiar abil s'a dovedit a fi un hoț mare, care 'și-a făcut o avere colosală domnind peste toată avuția monetăriei ruse. Comitele Ignatieff, care este inamicul neîmpăcat al dlui Lamansky, cercetă activitatea acestui din urmă, și, prin ăjutorul dlui Nabocoff, descoperì că faimosul furt comis în detrimentul Societății de credit mutual din Petersburg, s'a comis prin conivența și cu protecțiunea dlui E. Lamansky. Aflând aceasta, comitele Ignatieff plecà la Gacina și denunțà totul Țarului.

— Cum voiți Măjestate, ca justiția sĕ-și urmeze calea sa regulată, ca societatea sĕ se liniștească, dăcă etc. etc..

Țarul, turburat indignat, înspăimântat, ordonà imediat înlăturarea d-lui Lamansky și darea sa în judecată. Procurorul, aflând că averea totală a fostului președinte se urcă la două milioane ruble (de sigur că vre o ḑece sûnt inscrise pe numele soției sale), a întrebat pe d. Lamansky cum a făcut această avere?... La această întrebare, cam nedelicată, inculpatul rĕspunse:

— Se vede, d-lor, că nu sûnteți financiariști de oarea ce 'mi-ați pus o cestiune ca aceasta. Sciți bine că sub președinția mea s'a făcut cutare cantitate de împrumuturi și s'a pus în circulație următorul numĕr de milioane în bilete de bancă, apoi fiind-că după lege mi se cuvine următorul procent, trebuia se am acum o avere de 10 ori mai mare de cât aceea ce o am în momentul de față. Însĕ fiind-că ați avut nedelicatețа a ridica vĕlul sub care a fost ascunse aceste afaceri foarte delicate, ve voi nara causa care nu'mi a permis sĕ am mai mare avere de cât cea descoperită de anchetă.

Ori ce împrumut aduce un bacșiș oamenilor cari stau la cârma financelor, acest bacșiș mi se cuvinia și mie, însĕ tot-dea-una am fost nedreptățit fiind-că bacșișul 'l luau alții ear nu eu. Așa de esemplu, pentru împrumutul oriental comitele Ignatieff a primit în persoană toate procentele și pentru primirea curtagiului s'a și iscălit pe acel timp la Constantinopole; eu n'am primit de cât chitanțele, care se află printre hârtiele mele și pe care vi le voi înmânua.

Închipuiți-vĕ acum tablou când comitele Ignatieff aflase despre depositiunea d-lui Lamansky. Imediat earăși fuga la Gacino și alt cântec.

— Majestate, cred imposibil a urmări afacerea lui Lamansky, divulgarea acestei afaceri compromite guvernulu, este mult mai oportun de a lăsa totul, cel puțin pentru un moment oarecare, în suspensiune.

Țarul convertit și de astă dată, tot așa de iute ca și întâiu, consimți, și actualmente se aude că afacerea, cu anchetă cu tot, s'a pus la dosar fără a lăsa vre-o umbră în dosarele juridice.

Atitudinea ministrului de interne față cu turburările israelite este și mai caracteristică. Dl. Ignatieff primì și primesce cu mare curtenie deputațiunile Evreilor. În convorbirile care au avut loc între ministrul și delegați, omul nostru de stat se plângea contra presei, care escită ura, contra nihiliștilor cari atîță poporul contra Evreilor, contra societătei ruse și declară sus și tare, că în ceea ce 'l privesce pe dênsul apoi el în toată viața sa a fost omul cel mai simpatic pentru rasa ovreească și că „fiind la Constantinopole a supus operațiunei, ordonată de Moise pe toți copii sei, privind'o ca foarte igienică.

Sûnt sigur că rîdeți! Însĕ vĕ asigur că țin aceasta narațiune dintr'o sorginte foarte competentă... Imediat însĕ ce delegațiunile ovreiesci plecară încântați de primirea călduroasă ce le făcù omul de stat d-l Ignatieff trecu în cabinetul sĕu și espedă ordinul guvernatorilor (prefecți) sĕ vegheze asupra aplicărei riguroase a vechei legi, care opresce pe israeliți sĕ se stabilească în cutare și cutare regiune a imperiului sĕ se ocupe cu cutare și cutare meserie, comerciu industrie... Evreii nu înțelegeau înainte de toate nimic din această manieră de a guverna, și trimiseră ear' delagațiuni la ministru care le primì și mai simpatic se ḑice că chiar președintele delegațiunei din Odesa, dl. Grumberg, a fost onorat cu o învitație la ciai, care i făcù dl. Ignatieff. La aceasta a doua primire ministrul jură că nu scie nimic din toate cele întêmplate priu provincie, că abusurile sûnt făcute de către prefecți și că prin urmare el îi va reprimanda etc. Evreii plecară ear' cu inimile ușurate, și dl. Ignatieff se ținea cu mânile de inimă, rîḑênd cu hohot. În fine acum toți s'au priceput și au înțeles că comitele Ignatieff glumesce și petrece.

Lungă însĕ va mai fi petrecerea?! Acì stă cestiunea. Sûnt indicii cari ne denot că mergem cu pași gigantici spre revoluțiune. Panica cuprinde societatea avută, care pleacă în streinătate, toți vĕd că cataclismul este inevitabil și se șoptesce chiar că o conspirațiune s'ar fi descoperit în armată care se pregătesce a crea un nou 14 Decemvre. Z.

Varietăți.

* (Postal.) Următoarele posturi postale fiind vacante sĕ pot ocupa, pe lângă încheerea unui contract de serviții și depunerea unei cauțiuni în bani gata de 100 fl. *a)* Postul de magistru postal din Feneș (comitatul Clujului) dotat cu un salar anual de 150 fl. și cu 40 fl. pausale de cance-

---

Boulogne venì la mine la Calais și mĕ rugă sĕ dau patru representațiuni. El vrea sĕ îndoească prețurile locurilor și sĕ'mi dea jumĕtate din venit. Mai multe persoane 'l însoțeau. M'au rugat atâta, încât în fine am primit. La a treia representație am ḑis către madam Martin, sĕ nu se sperie dacă mi se va întêmpla o mică nenorocire: „Ascultă, mi se pare că mâine va merge greu cu leul meu Cobourg. El mĕ privesce cam ciudat". Ea 'mi ḑise: „Atunci fă un anunț și schimbă ḑiua representației; nu e mare lucru." Eu rĕspunsei: „Ba nu, că dacă fac așa ceva odată, atunci voiu căta se fac de câte ori animalele vor avea toane." Într'adevĕr, a doua ḑi Leul de Myssore, în scena unde mĕ ataca Indienii, când chiemai în ajutor pe leul și leoaica mea, leul nu atacă pe dușmanii mei, ci de deodată se tupilă, înfigêndu'și ghiarele în parchet. Ochii i se fac de tot înflăcărați.

Eram îmbrăcat ca indian; aveam un pumnal la brîu, dar cum am spus nici odată o biciușcă. Comand leoaicei printr'un semn sĕ se ducă; ea ascultă, însĕ leul (fiind în furii) face o săritură spre mine sĕ mĕ apuce de piept. Eu îi dau un pumn peste bot, frângêndumi închieetura mânei și două degete. Fac semn lui Cobourg sĕ se ducă, el se scutură, 'și ia avênt a două oara și sare drept asupra mea. Voiu sĕi dau iarăși o lovitură și deabea acum observ, că mâna 'mi era frântă... Eu — ca sĕ nu'mi sară în față — ca un fulger 'i ofer pulpa superioară. El 'și înfige dinții, me ridică în sus și mĕ ține în aer ca pisica un șoarece. Eu 'i dau cu mâna dreaptă un al doilea pumn, carnea din pulpă se rupe și animalul me lasĕ sĕ cad.

Mĕ ridic; mĕ uit împregiur ca o furie, căci prevedeam bine, că 'mi-a venit ceasul din urmă. Nu me puteam pune în apărare pentru a treia oară. Imi ḑiceam: dacă voiu striga toată lumea va fugì; cea mai mare nenorocire se poate întêmpla și eu nu scap de moartea ce mĕ așteaptă.

Așa dar fac gesturi ca un desperat; întorc spatele leului, ca sĕ mĕ poată apuca fără sĕ'mi sfîșie obrazul și se mĕ poată ucide în ceafă, ca lucrul sĕ se termine odată.

Dar două secunde trec, două secunde, ce mise păreau o eternitate. Mĕ întorc: leul era ca schimbat. El se uită la public, se uită la mine, îi fac semn sĕ se ducă, el pleacă ca și cum nu s'ar fi întêmplat nimic.

Această întreagă scenă n'a ținut mai mult ca trei minute și de abia acum simții un fel de plăcere ca și cum m'aș fi renăscut deodată. Luai șalul ce purtam, 'mi înfășurai mâna, făcui câțiva pași spre rampă, mĕ inclinai și ḑisei: „Domnilor și Doamnelor! Am pățit o mică nenorocire cum ați vĕḑut, dar sper că mâne s'au poimâne voiu da a patra și ultima representațiune anunțată.

Am stat patruspreḑece septĕmâni în pat, apoi am dat într'adevĕr a patra representație a mea cu același leu după cum promisesem. Veniseră așa mulți streini se mĕ vaḑă, că în Boulogne nu se mai găsea nici o locuință. Cobourg lucra ca de ordinar. El a mai lucrat patru ani fără toane.

Dar fiindcă madam Martin se tot temea că mi se poate întêmpla vre o nenorocire am dat colecția cumnatului meu, care a vênduto la Amsterdam, unde a format începutul admirabilei grădini zoologice de acolo, ce este fără îndoeală una din cele mai frumoase din Europa.

Leul Cobourg mĕ mușcase în timpul împărecherei; atunci toate aceste animale sûnt furioase. Din aceea sară mĕ înarmam că totdeauna. Dacă s'ar mai fi revoltat vre un animal, lași fi ucis.

Autoritățile din Nateș miau cerut permisiunea, sĕ'mi facă bustul, ca se serve drept vis-a-vis bustului lui Cambronne; ambele le-a esecutat Suc. Pe când se lucra la ele, profesorii mi-au studiat craniul după sistemul lui Gall. Ei au observat că era desvoltată precauțiunea, bună-voința și plăcerea de luptă. De asemenea și sângele rece. Acesta într'adevĕr nu mi'a lipsit nici odată.

A propos, onorate domnule, s'a ḑis totdeauna, că am dat representațiile la Porte Saint Martin. E o eroare. A fost în Thatre Național al domnului Franconi.

Primiți, vĕ rog salutările mele.

Henri Martin,
director onorar al grădinei zoologice din Rotterdam."

larie — *b)* Postul de magistru postal din Sân-Lăsleŭl Turdei (comitatul Turdei) dotat cu un salar anual de 120 fl. 40 cr. pauşale de cancelarie şi 200 fl. pauşale de transport.

Concurenţii au să se presinte în decurs de 3 săptămâni la direcţiunea postală reg. ungurească din loc.

* (Necrolog.) *Dumitru Russu* c. r. major la gendarmerie în pensiune, posesor al crucei militare pentru merite cu decoraţiunea de rĕsboiu, a medaliei de rĕsboiu, a medaliei de argint pentru vîrtute militară classa I şi al insignielor pentru servicii ca oficier, a reposat în 3/15 Maiu în etatea de 59 ani. Înmormêntarea se face în 5/17 Maiu, la 3 oare după ameaḑi în cimiteriul c. r. militariu.

* **Bibliografie.** „*Biserica ortodoxă română.* Aprilie cuprinde: Misteriul botezului; Separaţiunea definitivă între biserica orientală şi occidentală în timpul patriarchului Cerularie; Oficiele ecclesiastice; Representaţiunea înaintea casei representanţilor Ungariei de Escel. Sa Archieppul şi Metropolitul Miron Romanul în numele bisericei gr. or. române din Transilvania şi Ungaria; Representaţiunea capitolului metropolitan greco-catolic din Blaj etc., Învĕţămêntul secundar în Transilvania; S. Thasci Caecili Cypriani *de dominica oratione;* Sumarel din şedinţa St. Sinod.

— „*Barba lui Ştefan cel mare.*“ Comedie într'un act de G. Baronzi. Craiova. Editura librăriei Samitca 1882. 50 bani.

— *Regule de Bon-Ton.* (Estragere din deosebite isvoare) de Corneliu Pecurariu, Blaj. Tipografia seminariului gr. cat.

— „*Noua bibliotecă română*“, Colecţiune de Novele şi Romanuri, broşura 12. Braşov. Editura şi tipariul tipografiei Alexi. 1882.

* (*„Scoala Practică“*) Nr. 2 pro Maiu conţine: Plan de lecţiuni pentru scoalele elementare românesci, întogmit pe 30 de septĕmâni. — Grădina scoalei, lecţiuni practice din învĕţămêntul intuitiv; lecţiunea a 2-a: lucrurile din grădină. — Limba română în scoalele elementare, tractată din bucăţi de cetire. — Prima adiţiune cu cifre, lecţiune schiţată pentru primul an de scoale în Mărtişor a. c. — Bibliografie — Erate — Posta redacţiunei. — Prenumeraţiuni se mai primesc, pentru cei lipsiţi cu favorul de a respunde costul abonamentului în 3 rate a 1 fl. dar anticipando.

* (Convocare.) Membrii reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din munţii apuseni, se învita prin aceasta a se întruni la adunarea generală ordinarie a Reuniunei, care se va ţinè în Abrud, la 17 şi 18 Maiu a. c. st. vechiu.

Abrud, în 30 Aprilie 1882

Ioan Gall, preşedinte. *Solomon Corvin*, notariu.

* (Antisemitic.) Dela Német Hidas în comitatul Baranya se scrie la „Függetlenség“ că în comuna numită s'a întêmplat în 10 l. c. n. turburări. Locuitorii cei cu stare de altădată, deducênd serăcia lor dela Jidovii cari sau aşeḑat mai târḑiu acolo, au dat năvală strigând: „Afară cu Jidovii!“ şi „moarte Jidovilor!“ asupra caselor acestora şi una au demolat-o cu totul. Sosind oameni de ai poliţiei şi miliţie au pus stăvilă turburărilor.

* (Sinucidere.) Vasile Biholy c. r. locotenent sup. de artilerie în Cluj s'a împuşcat cu un revolvĕr în pept. Ceva mai înainte şi-a petrecut în locul de tragere la semn cu cameraḑii săi în dispositiunea cea mai bună. Causa sinuciderei este necunoscută.

* (Foc în Poiana porcului.) D. Elie Gherman paroch gr. or. din amintita comună ne scrie următoarele: Duminecă 25 Aprile st. v. pela 12 oare noaptea s'a încins un foc înfricoşat în comuna noastră; casa acoperită cu paie a învĕţătorului gr. or. Nicolau China a ars până în temelie cu tot ce era într'ênsa; afară de aceasta au ars recuisitele, cărţile scoalei şi două grajduri cu găini, gâşte etc. Bietul învĕţător cu familia sa a scăpat numai cu vestmintele ce erau pe dînsul. Focul se încinse şi la alţi 2 vecini cărora asemenea le mistuì focul tot ce au avut remânênd acum fără nici un mijloc de substinţă. Dauna e foarte mare.

* (Foc mare.) În Berlin a isbugnit un foc înfricoşat la 7 oare sara în ḑiua de 12 Maiu n. Măreţul palat al esposiţiunei ighienice în decurs 5 6 oare fu ruinat total. Sburau scântei peste scântei, tăciuni aprinşi în depărtare nespusă. Întreg Berlinul era alarmat; toţi erau cuprinşi de groază şi nu ştiau ce e de făcut în un cas atât de înspăimêntător. Pompierii şi soldaţii alergau în toate părţile, cei de întêiu se stingă focul, ear cești din urmă să liniştească mulţimea, care se afla în mare turburare. Din obiectele unguresci espuse au ars cele trimise din partea ministeriului de instrucţiune, din partea ministeriului de comerciu, din partea institutelor de alienaţi, din Budapesta şi Sibiiu şi altele din partea multor persoane private. Dauna se urcă peste milioane; noroc numai că o parte din ea e asigurată la 10 societăţi de asigurare.

* (Steagul lui Tudor Vladimirescu.) Se ḑice că d. maior Cacaleţean din Craiova ar fi posedând steagul cu care Tudor Vladimirescu a început revoluţia la anul 1821, şi că l'ar fi oferit guvernului.

„Românul“ află că guvernul a numit o comisiune, în care se află d. Hajdeu şi un delegat al ministerului de resbel, ca să esamineze steagul şi să se pronunţe asupra autenticităţei lui.

* (Bere de pământ.) Foile americane din Franclin, un oraş în regiunea petroleului din statele unite, spun o istorie curioasă. Pe malul unui pêriu se află un deal, în care s'a găsit petroleu. Mai ales firma Rial şi fiul a descoperit acolo escelente puţuri cu petroleu şi a făcut bani frumoşi, până ce într'o ḑi păru că a secat totul. Firma dete ordin să se sape mai adûnc. Aşa se făcu şi în fine deteră ear' de petroleu. Se observă însă un lucru. Lichidul n'avea tocmai coloarea şi mirosul petroleului şi nici nu se aprindea. Un băiat cuteză să gusto şi se vede că i-a plăcut căci ḑicênd: „Ea să mai vedem“ tot beu mai departe, până ce nu'l deteră la o parte camaraḑii săi, temêndu-se se nu'şi facă reu; dar şi ei erau curioşi, şi deci se puseră să guste şi băura fără să se mai oprească, în cât după un ceas toţi erau beţi pe jos. Vestea se duse în lume, că s'a întîmplat un ce extraordinar la puţul lui Rial. Toţi locuitorii de prin pregiur alergară şi gustară miraculosul petroleu, până ce se ameţiră şi ei căḑênd unul după altul la pământ. În fine sosì d. Rial cu şeful atelierelor şi rĕmase înmărmurit vĕḑênd atâta lume întinsă pe jos ca moartă. Amploiatul gustă lichidul şi declară că are un gust bun ca de bere. D. Rial trimise să chieme pe d. Grossman berarul, ca se vadă ce este. Berarul venì, gustă şi înţelese. „Pentru Dumneḑeu,“ exclamă dînsul, aceasta e berea mea; aţi sfredelit până în pivniţa mea!“ Într'adevĕr berarul avea dreptate. Cercetându-se în pivniţă, se află, că butea cea colosală de 2000 mii vedre (duple) se golise mai de tot.

Băutorii acestui curios petroleu şi-au venit în fire şi acum mai toţi doresc, să li se întêmple cât mai adeseori asemenea nenorociri.

* (*Iustiţia mulţimii în lumea animalelor.*) Medicul general Dr. Orestein din Atena istorisesce următoarea interesantă întêmplare: „În unghiul nordostic al sinului de mare malienic, se află portul Lamia. Când întrai în acest loc plăcut, destinat de ami fi garnisoană m'a trapat mulţimea de cuiburi de cocostîrci (barze), cari priveau împreună cu cloncaniări locuitorii de pe coperişele caselor şi de pe biserici din cedrii şi platani asupra mea. Într'o ḑi observai, pe când îmi beam cafeaua cete peste cete de cocostîrci cloncăneau într'una foarte tare sburând în toate direcţiunile prin aer. Din când în când se adunau la un loc de unde după o pausă aproape de 5 minute earăşi se despărţiau, spre a continua din nou aerianele lor călĕtorii. Aceste lucruri bătătoare la ochi escitară într'un mod extraordinar curiositatea mea. Eu comunicai mirarea mea vecinului meu dela masă şi aflai spre uimirea mea că nu poate fi vorba de altceva decât de un cas de adulteriu (necredinţa în căsătorie între cocostîrci.) „Bagă de seamă“ mi se ḑise „cestiunea se va termina fără îndoială cu moartea culpabilei muierușci, care stă colo sus în cuib singură isolată.“ De oare ce eu cunosceam căsătoria monogamică a cocostîrcilor a rîndunelelor etc. tot asemenea cunosceam şi istorisirile, pe care le auḑisem despre serioasa conservare a credinţei între cocostîrci (credinţă, care nu află creḑĕmênt la nimenea) urmării acum priveliştea cu mult interes. Vecinul meu dela masă spusese adevĕrul. După un cloncănit nou ceva mai lung şi peste măsură de tare, să adunără toţi cocostîrcii lângă cuibul de sus, şi muierușca vinovată o vĕḑui căḑênd ciupită, sdrobită şi de tot sângerată înaintea ochilor mei pe stradă, şi murì între convulsiuni. Aceasta fu tragicul act final al dramei însemnate ornitologice. Cetele să separară de nou în părechi singuratice şi într'un moment să făcù linisce completă sub bolta albastră a cerului. După părerea tuturor privitorilor, era lucru evident, că într'unirile cetelor cari au premers esecuţiunii au fost tot atâtea şedinţe ale unei curţi judecătoresci, în care s'a decis pedeapsa vinovatei muierușci. Cât am petrecut eu în Lamia am avut de trei ori ocasiune, a fi martor ocular al acestor îngrigiri de justiţie a cocostîrcilor cari totdeauna s'au finit cu tragicul act descris mai sus.“

* (Aniversarea nascerii lui Mahomet la Cairo (Egipt.) Serbătorile în care turcii celebrează în fie-care an, nascerea profetului, durează ḑece ḑile şi ḑece nopţi. Printre ceremoniile religioase, care au loc la această epocă, este una foarte curioasă, şi pe care eată cum o narează călĕtorul Englez M. Lane.

„Şeicul (bĕtrânul) dervişilor (călugărilor) Saadi'yeh, care este Khatibul (predicatorul) moscheii Hasaney'n terminându'şi rugăciunile de seară, se duse călare dela moscheie până la locuinţa lui El-Bekri superiorul tutulor ordinilor dervişilor din Egipt.

Acest bĕtrân are un esterior distins, o fisionomie plăcută şi barbă căruntă. Abia eşì el din casă, şi o mulţime de dervişi se grăbiră de a'l urma şi se aşeḑară în urma calului său.

La oare care distanţă de casa lui El-Bekri, procesiunea se oprì. Dervişii şi alţi credincioşi în numĕr de peste 100 se culcară cu faţa la vale, pe pământ, lipiţi unii lângă alţii, cu picoarele întinse şi mânile încrucişate sub frunţile lor.

Toţi murmurau cuvêntul, Allah!

Alţi dervişi cu picioarele goale, începură a alerga pe spatele confraţilor lor, bătênd tobele şi strigând: Allah!

Şeicul ordona atunci, să înainteze şi calul său, care, cât va timp, nu voì să se sue pe spinarea celor dântêi dervişi culcaţi. Dar, în fine, forţat, începu a călca preste acest drum viu, fără a se speria, ridicând picioarele foarte sus.

Un strigăt teribil eşi din peptul spectatorilor: Allah, Alah.

Fie-care din cei culcaţi pe pământ, era lovit de 2 ori, o-dată cu piciorul din nainte, şi a doua oară cu piciorul din napoi. Nici unul nu areta, nici cea mai mică durere. Turcii consideră această ceremonià ca miraculoasă, şi cred că nu se sevêrşesce fără accident decât în virtutea poterii supranaturale, acordată ca privilegiu, Şeicului dervişilor Saadi'yeh. Ei mai cred, că aceia preste care trece Şeicul călare, recitează în mintea lor, o rugaciune misterioasă, care 'i preservă de durere.

Acelaş căletor a vĕḑut repeţindu-se această ceremonie la aniversarea înălţărei Profetului la cer.

De astă-dată, numĕrul dervişilor, culcaţi pe pământ trecea preste 100. Alţi dervişi, alergară desculţi preste corpurile lor, cu tobe şi cu steaguri.

Şeicul înaintă, călare pe un cal vênĕt. El era îmbrăcat cu o haină albastră deschisa, pe cap cu un turban în forma acelora, pe care numai savanţii le poartă.

El călări, încet pe spatele dervişilor, îngânând o rugăciune. Doi oameni cu încălţămintele în mână, conduceau calul. De o dată calul se ridică în două picioare, şi lovi mai multe capete. Nici unul dintre acei nenorociţi dervişi, nu'şi aretă durerea sea. Cu cât calul înainta, cu atât în

---

Ceea ce Martin nu spune acì — adauge corespondentul — este modul cum a înblânḑit pe primul tigru şi pe prima hienă.

Cât privesce pe tigru, ia îndreptat mai întâiu atenţiunea în partea, prin care era se între la el; apoi — înarmat cu un pumnal — năvălea fără veste în colivie. Aci se oprì şi fixă pe tigru, care nu se mişca. Cinci minute tigrul remase imobil, cu ochii îndreptaţi drept la dînsul. Atunci Martin simţì un fior uşor; îndată ce ar fi tremurat era perdut. Deci eşì iute afară. După patruspreḑece ḑile ear deschise uşa. Tigru păru surprins Omul se oprì şi stete de astădată treiḑeci de minute. La a treia visită rĕmase trei carturi de oară. A patra oară tigrul, după ce începuse să tremure, se culcă înaintea acestui pigmeu care 'l brava.

Mai greu a fost cu hiena. Martin avea braţul şi piciorul înfăşurate cu sfori când a întrat; capul şi'l învĕlise în douĕspreḑece batiste. Astfel s'a dus drept la ea şi ea întins braţul anterior. Hiena şi-a înfipt dinţii în braţ. Pe când ea muşca înblânḑitoriul o privea în ochi. Sângele ţisnea din braţ, omul nu se mişca şi animalul îl lăsă. A doua ḑi ia întins piciorul; ea pĕtrunsă sforile cu dinţii, ear ochii cei negrii ai lui Martin îşi aruncau fulgerile în ochii cenuşii ai hienei. Animalul obosì, se pitulă şi mirosì picioarele stăpânului.

— Ei ḑise înblânḑitorul, acum nu e mai mult ca un câne!

Şi apoi trecu la leu.

„Figaro“ mai povestesce multe alte istorii curioase dar noi să ne mulţămim cu o întrebare: Scie cetitorul cât costă un leu? Ba; aşa dar un leu costă între 8000 şi 8500 fr; se cumpĕră la Van Aken în Hollanda care cresce feară selbatice de tot soiul în menageria s'a, şi face negoţ cu ele pretutindeni. Puii de leu sug la căţele, ca se li se mai potolească sângele. Negreşit că nu se poate reuşi pe deplin, ca înfocatul lor sânge de smeu să se prefacă în lapte dulce, căci d. e. şi leul, care a atacat pe Martin, avusese doică o căţea.

„Resboiul (W).“

urma lui, oamenii se sculau iute și se amestecau rîdênd în mulțimea, care urma pe Șeicul.

Călătorul nostru afirmă, că, mai toți acești prosternați înaintea Șeicului, 'și impuneau veselia, cu toate ranele ce căpătau, uni la cap alți pre spate sau cu toate durerile ce suferiau, din care causă uni remâneau leșinați.

Meteorologic.

Budapesta, 3/15 Maiu. Peste tot se așteaptă timp noros și cu ploaiă abundantă, pe alocurea tempestate. Linia Carpaților este amenințată cu brumă dacă noaptea va fi senin. —

4/16 Maiu. La meadă noapte e de așteptat timp schimbăcios, la meadă ți mai cu seamă timp turbure cu numëroase ploi locale și urcarea temperaturei.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 47.

Ședința ordinară din 5 Februarie 1882.

(Urmare.)

Ca și D. Maniu în Bucuresci, în Transilvania D. G. Bariți salută în numele Academiei, la desvelirea sa solemnă, chipul de marmoră al altui coleg neuitat, al lui Papiu Ilarian, aședat pe colțul de pământ în care repausă rëmășițile lui mortale.

Fie, D-lor membrii, ca să putem neintârdiat saluta alăturea cu aceste meritate statue, statuele tuturor acelora cari au precedat pe toți acești barbați, în opera mare a regenerării noastre naționale!

II. Activitatea de peste an a Academiei se manifestă prin 40 ședințe, ținute, cum se constată prin atâtea procese-verbale ale lor.

Din aceste ședințe mai multe, și pe lângă aceste și trei estraordinare, fură necesitate de desbaterile, cari putem ține că au interesat întreaga românime, asupra comunicațiunei atât de importante a P. S. Episcop Melchisedec despre adevëratul portret al lui Ștefan-cel-Mare, după o miniatură ce descoperì în Evangeliarul dela Homor din Bucovina.

Academia, la propunerea secțiunilor istorice și literare, a aflat util a vota de urgëntă o misiune la Cernăuți, trămițênd pe D. Densușianu, membrul sëu corespundent, pentru a mijloci comunicațiunea pe puțin timp a prețiosului Evangeliar dela Homor. Am de a mulțumi P. S. Mitropolit al Bucovinei pentru primirea rugăciunei noastre. Ministrul cultelor a pus de asemenea la dispositiunea noastră unele odoare mănăstiresci, și mai ales abilul penel al meritosului artist român D. Bucefski, carele a decopiat mai multe portrete murali și înscripțiuni din Bucovina și dela St. Nicolae din Iași, portrete și înscripțiuni cari ornează acum galeria noastră și fură proprii a oferì prețioase elemente la înteresantele desbateri cari se agitară in Academie cu ocasiunea, atât a memoriului mai sus citat al P. S. Melchisedec, cât și a unei alte comunicări, relative la aceeași materie, al colegului nostru D. N. Ionescu, despre portrele domnesci, ce D-lui descoperì în Iași la St. Nicolae celmare. Asemenea elemente multiple aduse în desbatere, și mai cu seamă epatrafirul dela monăstirea Dobroveț conservat la muzeu și comunicat de D. membru corespondente Tocilescu, a înlesnit soluțiunea cea mai deplină cestiune în desbatere. Este de dorit acum, ca Academia sa dispună de mijlocele pentru a publica diversele Evangeliare stefaniane și reproducerea portretelor și a operelor de artă, de natura a arëta lumii române că Ștefan nu scia numai mânuì o spadă viteză în profitul țërei sale, ci era și un ilustru protector al artelor puse în servițiul altarelor.

III. Venind la ordinea imprimatelor esecutate în acest an, amintesc D-v. că sa impărțit tomul doi, seria II, sectia II. Discursuri și memorie, din Analele Academiei, iăr tomul al III-lea (secțiunea I), va fi gata și se va distribuì peste puține țile. Asemenea din analele Academiei, secțiunea observațiunilor meteorologice pe anii 1879 și 1880, sau tipărit până acum observațiunile făcute la Braila și acele din Iași. De îndată ce vor fi tipărite și cele dela scoala de agricultura din Bucuresci, se vor pune toate în usul publicului.

Tomul III, secțiunea II (memorii) este sub presă. Din operile lui Demetrie Cantemir, „Istoria Ieroglifică“ este tipărită sub îngrijigerea D-lui Odobescu. Ea nu s'a dat în publicitate din causă că învețatul nostru coleg voesce s'o însoțească de o precuvêntare esplicativă și de un glosar. D. Odobescu a tipărìt de asemenea „Pravila cea mică“ de la Govora (1640) Nici aceasta nu a putut fi dată în usul publicului, nefiind terminat de D. Odobescu studiul limbistic, ce crede îndispensabil pentru frasele, cuvintele observațiunile slavone din text.

Manuscriptul lui „Udistre Năsturel, (viață sfinților părinți Varlaam și Ioasaf) a început a së tipărì cu text cirilic și transcripțiune, dar nu putem spera că D. Odobescu, care s'a însărcinat cu această lucrare, së o poată duce la capët neîntârdiat. Nu ne îndoim că dacă perdem prin întârdiere, vom fi recompensați prin modul cum D. Odobescu va realisa esecuțiunea deplină a lucrărei ce a primit së facă.

Tot numai precuvêntarea lipsesce la scrierea principelui d. Cantemir „Vita Constantini Cantemirii“. Aceasta operă este tipărită prin d. Odobescu și va fi dată publicității de îndată ce d-luì va trimite prefața cu care doresce s'o însoțească. D-voastră veți avea însă a decide, dacă în decursul noului an academic nu ar fi bine së se imprime aceasta operă și în tradițiune românească, cum s'a făcut și cu „Descriptio Moldaviae.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri 17 Maiu n. 1882.

Sibiiu: **33 7 15 89 73**

Bursa de Viena și Pesta

Din 16 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.90	119.80
Renta de aur ung. de 4%	89.20	88.25
Renta ung. de hârtie		
Împrumutul drumurilor de fer ung.	87.—	87.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	134 25	134.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.20	91.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	111.—	111.—
Obligațiuni ung. de rescumpërarea pământului	95.75	95.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.—	98.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	97.75	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	98.—	97.75
Obligațiuni urbariale transilvane	97.75	97.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.—	97.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.—	96.75
Sorți ungaresci cu premii	119.50	119.—
Sorți de regularea Tisei	110.50	110.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.70	76.60
Datorie de stat austr. în argint	77.45	77.50
Renta de aur austriacă	94.45	94.40
Sorți de stat dela 1860	130.75	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	830.—	825.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	340.25	340.75
Acțiuni de credit austr.	345.25	346.50
London (pe polița de trei luni)	119.90	119.80
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.62
Napoleon	9.51½	9.52
100 marce nemțesci	58.60	58.55

Nr. 47. [75] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei vacante de preot de a III-a clasă în comuna Dăncu-mic, cu aceasta se escrie concurs cu termin de 30 țile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sûnt următoare:

1. Casă parochială cu șură și grădină;
2. 13 jugëre pământ și 365 □ stângini pământ arătoriu și fênaț;
3. Dela 140 case, câte una ferdelă vechie de 16 cupe cucuruz cu cocian din care 30 ferdele sûnt ale cantorului;
4. Una ți de lucru s'au 40 cr. dela toată casa;
5. Venitele stolari îndatinate.

Toate aceste aduc un venit anual de circiter 422 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch, au së 'și aștearnă suplicile sale instruite în sensul statutului organic și a regulamentului provisoriu congresual din 1878 pentru parochii,— la oficiul protopresbiteral al Orëștiei, în mai sus scrisul termin.

Orëștiă, 4 Aprilie, 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 120 1882. [78] 1—3

EDICT.

Bucur Hanciu de religiunea gr. orientală din Săliște, comitatul Sibiiului, carele de mai mulți ani au părăsit cu necredință pre legiuita s'a soțiă Paraschiva născ. Oprea Herța, tot de acolo, fără a se scì ubicațiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni, dela prima publicare a acestui edict së se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de I-a instanță, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupră-i de sotia sa.

Sibiiu, 4 Maiu 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sălișteì, ca for matrimonial de I-a instanță.

Depuneri de capitale pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu 5% interese, ear sub condițiune a se însciința ridicarea depunerei cu 6 luni mai nainte cu 5½% interese.

Interesele încep cu țiua, care urmează după țiua depunerei capitalului și înceată cu țiua premergëtoare țilei, în care se ridică depunerea cu acel adaos însë, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puțin 15 țile.

La 1 Ianuariu și la 1 Iuliu a fie-cărui an interesele neridicate se capitalisează și se fructifică mai departe.

La dorința deponentului se pot stabilì în țiua depunerei capitalului și condițiuni speciale de esolvire, care se înseamnă în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalități speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului së resolv totdeauna în țiua primirei.

Asemenea se pot efectuì prin postă anunciări și ridicări de capitale.

Sibiiu în 15 Aprilie 1882. (57) 4—4

„Albina“ institut de credit și de economii.

Sz. 36. eln. 1882. [77] 2—3

Palyázati hirdetmény.

Vizakna rendezett tanácsu város képviselő testületének 1882-ik év május hava 11-én tartott rendkivüli közgyülesé 58. számu határozata alapján, Vizakna város tanácsánál, halálozás következtében üresedésbe jött 1-sö tanácsnoki, évi 600 frtal javadalmazott állomásra — mely az árvaszéki és katona ügyi előadoi teendökkel van egybe kötve, — ezennel pályázat hirdettetik; felhivatnak pályázni kivánok, hogy a magyar német és román nyelvbeli ismereteiket, és az 1877-ik évi XX. t. cz. 180 §. sában megszabott kellékeket beigazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat folyó 1882-ik évi május hava 25-ik napjáig bézárolag alulirt polgármesteri hivatalhoz nyujtsák bé.

A jelzett határ idön tul beérkezendö folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A választás-viszavonhatatlanul-folyó 1882-ik év Május hó 27-én fog megejtetni.

Vizaknán 1882 május hó 12-én.

Szöcs József m. p.,
polgármester.

Vëduva Anton Drexler,

recomandă și mai departe p. t. public depositul de mobile și tapiserie din strada Cisnădiei Nr. 7, cunoscut sub firma

„Anton Drexler“

care încredințată și de acì încolo conducerei dnului **Nicolae Marcu**, tapesier, va conținè și în viitoriu cel mai bogat asortiment de tot feliul de mobile pe lângă prețurile cele mai eftine, și va efectuì promt și eftin toate lucrurile de tapiserie. [72] 3—3

Subscrisul a deschis

Cancelarie advocațială

în S. Sebeș,

ce prin aceasta se aduce la cunoscința onoratului public.

Ioachim Fulea,
advocat.

[76] 2—3

[73] 3—3

Demn de atențiune!

Epilepsie. Cei ce sufere de cârcei (sgărciuri) și de nervi, toți câți se interesează de boalele aceste **și caută ajutoriu sigur**, së'și procure cu încredere broșura dlui **Dr. Boas.** Se procură gratis și franco prin

Dr. Boas,
Paris, Avenue Klébler, 10.
Champs-Elysées.

Lui Béla Parlaghi mai nainte firma Brachfeld et Wellisch München, acum, Paris Avenue Wagram, 29, i am **subtras și oprit** espedarea broșurilor mele.

[74] 3—3

Numai odată

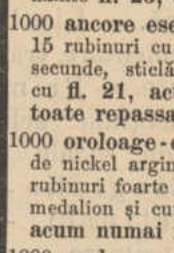

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățiì celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arëtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capëtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta țì, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoitsë nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are së adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rëspundëtor **Nicolau Cristea.** Editura și ipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Sâmbătă 8/20 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa (X) 15 Aprile)

Dep. N. Gaetan sĕ dechiară contra propunerei făcute de dep. D. Manole. Pe funcţionarii nostri consistoriali i-a aflat de buni şi apţi Marele Andreiu; cum putem acum pretinde dela Escelenţia Sa sĕ-şi esprime judecata asupra lor?

Dep. Dr. Petcu. Atât în respunsul seu cât şi cu altĕ ocasiuni am auḑit pe Escelenţia Sa accentuând pacea bisericei pe care o ţintesce. Tot aceasta sĕ accentuează şi în projectul de regulament a d. dep. D. Manole Respunsul Escelenţiei Sale sĕ trece la protocol şi aceasta ne dă garanţă despre conservarea păcei. Sĕ ne mulţămim cu atât şi sĕ nu împedecăm bunele intenţiuni referitoare la pace căci pe calea păcei ajungem măi departe. Se trecem deci preste propunerea de faţă.

Dep. P. Cosma. Constituţiunea bisericei noastre atât este de frumoasă încât în adevĕr o pot invidia aceia, cari nu o posed. E frumoasă însĕ numai sciindu-o aprecia, la dincontră nu. Noi, asemenea copiilor, cari nu sciu umbla, fiind restrînşi de pe alte terene, ne-am apucat de constituţiunea bisericei noastre, ne-am grămădit cu toţii pe terenul ei, unicul pe care ne putem mişca liber. Acestei împregiurări se pot ascrie multele diferinţe ce se nasc în detrimentul bisericei noastre. Noi în loc se combatem şi se respingem suspinurile din jurnale dovedind maliţiositatea acestora prin un curs normal al lucrărilor noastre venim cu astfel de lucruri, ca sĕ n'avem alta de lucru decât sĕ dăm în constituţiunea noastră. Motivul aparenţei acestei-a e, precum am ḑis, de o parte împregiurarea, că suntem restrînşi de pe alte terene, ear de altă parte şi slăbiciunea noastră, a corporaţiunei celei mai înalte, a sinodului. Acestui din urmă e vina, dacă organismul bisericei noastre e putred, căci nu cumpănesce lucrurile. Lucrurile mici le considerăm de mari şi ne lăsăm în privinţa lor în desbateri şi discusiuni lungi, dăm fără reservă şi cumpet în dreapta şi în stânga, dar tot numai în noi, spălându-ne rufele în faţa lumei. Eu nu cunosc rele, nici întenţiuni rele în administraţiunea noastră, cel puţin nu ni se arată a fi.

Ar fi frumos oare dela noi se scormonim noi înşine bănueli în privinţa administraţiunei noastre? Se venim noi înşine se stăruim doară, doară s'a afla ceva rĕu de care sĕ ne apucăm şi sĕ'-l desgolim? Şi ce se ţintesce altceva acum decât ca cu tot preţul sĕ se dea la iveală vre un rĕu pe care apoi se'l sbiciuim! Şi cine perde prin aceasta? Toţ noi, căci dovedim, că nu sûntem demni de o institusiune aşa de frumoasă pe cum o avem. Li sĕ impută articolilor din „P. Lloyd“ că pretind îngerenţa regimului în afacerile bisericei noastre. Până atunci, până când noi înşine ne vom suspiţiona unii pe alţii şi vom da fără reservă în dreapta şi stânga ne va lovì mai tare pre noi înşine o imputare de acelea de care se face articolilor din „Pester Lloyd.“ Până ne vom sci folosì cu demnitate de drepturile cari ne compet n'avem sĕ ne temem de o îngerenţă din afară. Eu mĕ tem însĕ că, dacă vom purcede aşa precum se face încercarea, cu toată neîngerenţa constituţiunea noanoastră ar devenì înfricoşată încât alţii cari o ar cunoasce, chiar oferindulise nu o ar primii. Am ḑis că noi aici în sinod sûntem de vină la tot rĕul ce ar esista. Noi sûntem chemaţi a delătura neajunsurile, înainte trebuie însĕ se le cunoascem. Ne-am lămurì numai atunci dacă ne-am duce la isvor şi am căuta noi înşine cari sûnt acele neajunsuri. În interesul păcei m'aşi învoì sĕ se aleagă o anchetă din sinod care sĕ cerceteze starea lucrului în administraţiunea noastră. Mi-e frică numai că nu s'a putè dovedi nimic şi ne vom spăla rufele în faţa lumei. Sûnt de părere se fim mulţămiţi cu respunsul ce ni s'a dat din partea presidiului şi se trecem preste propunerea d. dep. D. Manole.

Dep. E. Brote: Din cele ce am auḑit ḑicêndu-se spre delăturarea propunerei făcute de dep. D. Manole se vede că propunerea aceasta n'a fost pre deplin inţeleasă. Propunerea e făcută chiar pe basa respunsului presidial. Chiar din respunsul acesta se vede, că ar mai fi multe de ḑis şi propunerea nu pretinde alta decât ca aceea, ce e ḑis, sĕ se spună. În propunere sĕ ḑice, că sinodul e gata a primì ori-ce descoperiri, ce ar avè a face presidiul. Unde şi când se facă presidiul descoperirile acestea propunerea nu o spune, ci o lasă la bună chibzuelă a presidiului. Propunerea nu poate avè deci nici o băuneală; ea nu e alt ceva decât un act de prevenire faţă cu presidiul. În ea se ḑice, că sinodul e gata a ajuta pre presidiu în delăturarea eventualelor pedeci ce s'ar opune regulatei funcţionări a organismului nostru bisericesc. Dacă Escelenţia Sa află, că în sinod nu e nici locul nici timpul potrivit pentru eventualele descoperiri, de acolo încă nu urmează că ar trebuì sĕ trecem preste propunere, ca preste un ce nerealisabil, căci ea nu restringe cestiunea la timp şi loc anumit. Se susţinem propunerea lăsând la voia Escelenţiei Sale calea ce va voì se o ia întru deslegarea ei.

Dep. Leméný: Propunerea ar fi atuncea basată când ar fi formulată în sensul celor ḑise de d. dep. E. Brote. În modul, cum e formulata nu-o putem primì. Atâta poate face sinodul, că dechiară a-i venì Escelenţiei Sale în ajutoriu îndată ce acesta îl va chiema.

Dep. Dr. D. P. Barcianu: Desbatem o cestiune din sesiunile trecute. Aceasta o sciu membrii cei mai vechi sinodali. Dacă a venit cestiunea aceasta unde e, aceasta nu se poate imputa nici de cum unor-a din membrii sinodali, îndată ce vom recugeta cele petrecute.

Membri cei vechi îşi vor aduce aminte, că s'au mai ridicat învinuiri asupra consistoriului, că acesta a stăruit sĕ se constate basa acestor învinuiri, cu toate acestea vorbele au remas vorbe. Vorbele acestea însĕ au dat nascere la nedumeriri, şi de unde a venit acele vorbe şi prin urmare şi nedumeririle ce s'au născut faţă de funcţionarii nostri? chiar dela Înaltul Presidiu. Acum se nasce dorinţa se ni se spună şi se aflăm vina şi reul pe care apoi sĕ-l delăturăm nu în vrajbă şi în ceartă ci în buna armonie; de aceea sûntem noi doară adunaţi aici ca se ferim organismul bisericei noastre de ori ce rĕu ce s'ar putè încuiba în el, făcênd aceasta în liniste şi cu îndemnul de a vedè decurgênd toate lucrurile noastre în ordinea cuvenită. Dacă ne înferbêntăm cu toţii atunci în loc se îndreptăm rĕul îl mărim. Nu e bine se presupunem unul la altul intenţiuni rele ci se credem fiecăruia că purcede din motivul curăţeniei şi a sinceritătei şi se avem încredere unul într'altul altcum nu ne vom înţelege în veac şi lucrurile încă nu vor merge bine. Ca se nu ne spălăm rufele, după cum ḑice d. dep. Cosma o conced şi eu căci e urît. De ălte ori d. Cosma n'a vĕḑut lucrurile aşa rosa ca aḑi, îmi pare bine că cel puţin vede şi D-sa că lucrurile n'a mers tocmai aşa rĕu precum o susţinea de alte ori. Noi n'avem în vedere altceva decât vindecarea rĕului, aceasta o pretinde şi propunerea dep. D. Manole. Ea nu ţintesce nici decât stricarea, ci consolidarea păcei pe basa descoperirei şi a vindecărei rĕului ce doară ar esista. Propunerea nu cere sĕ se facă descoperirea aici şi acum numai decât, ci numai sĕ se facă odată pur şi limpede. Aflând că lucrul stă precum s'ar părè din învinuiri atunci sĕ ne punem în armonie şi în linisce sĕ'l vindecăm. Spriginesc propunerea dep. D Manole.

Presidiul: Sĕ'mi spună d. antevorbitoriu şi sĕ'mi ajute memoria când aşi fi ridicat eu învinuiri asupra funcţionarilor?

Dep. Dr. Bărcianu, Datul nu'l voiu putè spune cu securitate. În sesiunea trecută a ḑis Escelenia Sa, că ar fi unii membri în consistoriu, cari nu'şi împlinesc datorinţele precum se cuvine.

Presidiul: Eu nu am ḑis aceasta. S'ar fi putut lua în sensul acesta doară unele declaraţiuni de ale mele, ce le-am făcut la diferite ocasiuni. Ca sĕ me fi esprimat însĕ în modul indicat, nu'mi aduc aminte.

Propunerea pentru încheerea desbaterei nu se primesce.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Maiu.

Casa deputaţilor Ungariei atrage atenţiunea generală asupra ei prin discursurile ce urmează unul după altul în cestiunea bosniacă (creditul de pacificaţiune.) Guvernul unguresc prin prim-ministrul seu se apară de undele cele mari ale opositiunei, dar cu toate aceste loviturile din stânga estremă şi din partea naţionalilor sûnt grele încât abia se pot para. Eötvös a însinuat vot separat.

Unic în feliul seu a fost discursul lui A. Németh, care acusă pe guvern că părtinesce abusurile pentru ca se'şi susţină majoritatea. Németh împrospetează, fără de a ajunge la objectul din desbatere, nisce concesiuni şi alte afaceri administrative, din trecutul mai recent care se vede că n'au alt scop decât îngreuiarea posiţiunei guvernului, acum când în casa deputaţilor se desbate una din cele mai delicate cestiuni polititice pentru Ungaria.

În şedinţa de alaltăeri, ne spune o telegramă, a motivat Szilágyi proiectul seu de resoluţiune, ca dieta sĕ denege votarea creditului de pacificare şi a provocat guvernul sĕ desfacă prin înfluenţa sa ocupaţiunea din Bosnia şi Erţegovina. Cu alte cuvinte, se lucre într'acolo, ca monarchia sĕ'şi retragă trupele din provinciele aceste.

Renumitul deputat dietal de naţionalitate sêrb, Dr. Polit, într'o hârtiă adresată redacţiunei lui „Pesti Napló“ se pronunciă mai de curênd în cestiunea de naţionalitate astfel:

„Eu cestiunea de naţionalitate nici odată nu o am considerat ca o cestiune de stat, ci curat numai ca o cestiune administrativă. Bacîca şi Banatul nu au de a face nimic cu cestiunea orientală, pentru că acolo elementul sêrbesc e sporadic, şi pentru aceea el nu poate avè pretensiune la rolul care cu tot dreptul şi'l vindecă elementul sêrbesc în provinciile turcesci. În Dalmaţia, în confiniul militar şi în Sirmiu, unde elementul sêrbesc este compact, se poate constata o cestiune nu într'atâta sêrbească, cât croată, carea va fi de a se deslega între croaţi şi maghiari. Cât pentru cestiunea de naţionalitate în Ungaria, eu susţin, că politica de naţionalitate a lui Coloman Tisza e o nefericire mare, pentrucă înţelepciuneă unui bărbat de stat nu stă într'aceea, ca sĕ îndestuleze justele lor pretensiuni între cadrele întregităţii Ungariei şi ale supremaţiei îndreptăţite a rasei (? Red.) maghiare. Sûnt convins, că de ar mai esista partida vechiă a lui Deák, politica de „sdrobire“ faţă cu naţionalităţile nici când nu s'ar fi putut inaugura. Ce privesce în urmă rapoartele noastre către Sêrbia, sûnt convins: că dacă între noi şi între poporul Sêrbiei nu ar sta la mijloc ca un zid despărţitoriu ocupaţiunea, atunci între rasa maghiară şi cea sêrbeasca s'ar putè încheia cea mai bună pretinie, carea eu o ţin foarte de dorit cu privire la corelaţiunile orientale ale patriei noastre.“

Cestiunea Dunărei nu e mai puţin interesantă în desfăşurarea ei mai ales în corpurile legislative române. Începem aḑi cu publicarea interpelaţiunei lui Vernescu şi vom continua cu rĕspunsul guvernului. Până vom termina cu aceste avem sĕ încunoscinţăm publicul cetitor, că „Telegraful“ de Joi anunţă, pe lângă reserve, că comisiunea dunăreană a respins projectul lui Barrère. Dacă s'ar adeverì scirea aceasta, ceea ce e anevoie de creḑut, n'ar avè nici o însemnătate telegrama, care spune după „Polit. Corr.“, că Rusia ar fi împuternicit pe delegatul seu se între în desbaterea proiectului.

Discursul

deputatului Mich. Polit ţinut în dieta Ungariei la 15 Maiu n.

Dacă este adevĕrat aceea ce se ḑice că evenimentele cele mari îşi proiectează umbrele, apoi putem afirma că întreagă afacerea Bosniei nu e decât precursorul acelei crise mari, ce va urma în momentul când se va decide definitiv cestiunea cea mare a Orientului. Crisa orientală înaintează cu paşi uriaşi. În faţă cu evenimentele orientale ce s'au desvoltat deja şi se vor mai desvolta încă, Ungaria are lipsă de toate puterile sale, pentru a se apĕra de o încurcare în acele complicaţiuni.

Când crisa orientală va sguduì raportul reciproc dintre marile puteri europene, Ungaria prin legătura ce ne leagă de Austria va simţì în prima linie aceea sguduire, dacă cum-va nu vom fi mai precauţi. În faţa acestor pericule, în faţa acestei afaceri bosniace fie care Maghiar, fie care fiu credincios al patriei sale poate se pună cu drept cuvênt întrebarea, dacă sensul legăturei ce ne leagă de Austria, adecă sensul pactului public atât de mult lăudat este oare acela, ca Ungaria sĕ promoveze ambiţiunea de cucerire a Austriei fără de a lua în considerare interesele Ungariei?

Sĕ nu ne facem ilusiuni! Noi ne aflăm de 6 luni în resboiu şi încă tot nu scim cum stăm cu afacerea insurecţiunei. Scirile sûnt foarte întunecate. Noi nu putem judeca insurecţiunea decât după aparatul ce funcţionează în Bosnia. E lucru ciudat, că o putere mare a fost silită sĕ punĕ în mişcare întreg aparatul seu pentru ca sĕ înfrângă o insurecţiune relativ foarte neînsemnată. Nu numai că s'au mobilisat 70,000 soldaţi ci a trebuit sĕ întrevină şi flota. Mai ḑi de ḑi putem auḑì că earăşi s'a tras din corăbii asupra insurgenţilor. Eu nu mĕ îndoiesc că în cele din urmă i va succede marei puteri a înfrânge insurecţiunea, dar unde este garanţia că această insurecţiune nu va isbucnì de nou?

După cât cunosc eu împregiurările şi relaţiunile de acolo, acel popor mai curênd va suferì sĕ peară, sĕ fie stêrpit decât sĕ se supună Austriei.

Al. Csanady (întrerupênd): Bine face! (Mare ilaritate în dreapta.)

Polit (continuând): Dacă politica bosniacă ne a făcut şi ne face sĕ aducem atâtea jertfe: atunci putem întreba: care este adevĕratul scop al acestei politice de ocupaţiune? Aceasta întrebare s'a pus adese ori, dar nu ni s'a dat nici când un respuns adevĕrat. (Aşa e! din stânga estremă.)

Eu întreb din nou: este ocupaţiunea o dispositiune preventivă sau întroducerea unei acţiuni mari? S'a ḑis în delegaţiuni oareşi când, că noi cucerim Bosnia şi Erţegovina pentruca sĕ apĕrăm Croaţia şi Dalmaţia. Dar, dlor, dacă va trebuì sĕ cucerim ţeri străine de atâtè ori de câte ori trebue sĕ ne aperăm ţeara, atunci pentruca sĕ asigurăm Bosnia şi Erţegovina, ar trebuì sĕ ocupăm Albania şi Macedonia. Mult mĕ mir cum a putut sĕ afirme asemenea lucru un bărbat de stat serios, d-voastră cari aţi fost în delegaţiune sciţi cine este acela?

Dar aceasta nu e decât o dovadă, cât de uşoratică a fost politica ce ne a dus în Bosnia şi în Erţegovina. (Adevĕrat! Aşa e! din ambele stângi.)

Dacă această ocupaţiune şi întreaga politică bosniacă este întroducerea unei acţiuni mari, atunci pronunţaţi acel cuvênt mare ce joacă pe buzele noastre a tuturor: aceasta este întroducerea la resboiul cu Rusia. Fiind lucrul astfel eu ḑic: dacă monarchia are încredere în sine pentru a se mĕsura cu Rusia şi dacă Ungaria aprobă această politică, sĕ nu mai perdem timpul, sĕ nu mai risipim banii şi sângele nostru, ci sĕ clarificăm situaţiunea, sĕ pornim contra Rusiei. Cumcă resboiul cu Rusia totuşi e un lucru cam greu, în privinţa aceasta me provoc la un martor classic, la însuşi dnul ministru president. D sa a ḑis la o ocasiune în delegaţiuni, că nu-i va părè rĕu viaţa întreagă, căci a ferit Ungaria de a fi încurcată în rĕsboiul din 1877. (Strigări: Aici a ḑis aceasta!) Conced că a ḑis'o aici. Consimt cu dl ministru president şi-mi aduc bine aminte, că în anul 1877, când se discuta aici cestiunea orientală, eu poate prima şi ultima dată mi-am esprimat încrederea către d-sa, pentrucă nu s'a lasat sĕ fie răpit de curentul şovinistic de atunci.

Dacă lucrul este aşa, dacă un resboiu cu Rusia a fost un lucru serios atunci când Turcul ţinea cu eroism pe Rus legat la Balcani, când Turcia a înfrânt singură deosebitele insurecţiuni în Bosnia şi Erţegovina, când Turcia fiind în putere putea fi aliatul nostru, când în fruntea guvernului din Anglia se afla lordul Beakonsfield, care a urmărit o politică amicabilă faţă cu monarchia nostră, — dacă atunci, ḑic, resboiul cu Rusia a fost un lucru periculos: oare acum fiva acela mai puţin periculos? Acum când Turcia e îmbrâncită, ba aşa ḑicênd nimicită, când din Rumelia şi Bulgaria s'a format un stat nou, când ne aflăm în faţă cu douĕ regate creştinesci noue, când la cârma guvernului din Anglia se află Gladstone, care a strigat „Hand off", oare acum sĕ fie mai puţin periculos acel resboiu de cât atunci? Am auḑit ḑicêndu-se că astăḑi situaţiunea ne e mai favorabilă, căci avem un aliat puternic în Germania. În cât pentru aceasta alianţă, s'ar putè face multe observări, pentru că mie mi se pare că aceasta alianţă, acest raport, nu e oareşi cum un raport între doi factori egali, ci din ce în ce se desvoaltă încât pentru Austria într'un raport de vasalitate. Ce feliu de consecuenţe poate se aibă aceasta, nu ve voiu spune în acest moment. Este oare această alianţă, acest raport asfeliu, încât sĕ nu poată fi sguduit? Ve rog sĕ ve reamintiţi în ce strinsă amiciţie s'a aflat acest imperiu cu Rusia, că a fost un timp când în Berlin se ḑicea, că interesele Germaniei şi Rusiei la Dunărea de sus şi de jos sûnt identice. Aceasta s'a întêmplat într'un timp când contele Andrassy peregrinase la Petersburg şi Moscva. Eu cred că dacă Rusia ar perde scumpa amiciţie a Germaniei, ea s'ar potè consola, pentrucă îndata ce ar perde-o ar căstiga alianţa Franciei, un resboiu cu Russia însĕ ar avè nisce consecuenţe neprecalculabile. Aceasta nu e o întrebare a noastră, ci este întrebarea păcei europene. Şi oare noi sĕ fim chiemaţi a provoca, un resboiu pentru un „Bischen Erţegovina"? Şi este oare în interesul Ungariei ca sĕ se încurce într'un resboiu mare pentru Bosnia şi Erţegovina?

Ungaria şi seminţia maghiară s'a opus dintru început totdeuna la aceasta nenorocită procedere şi cu drept cuvênt, pentrucă e ceva teribil ca noi se jertfim milioane pentru această întreprindere când avem lipsă de tot cruceriul şi guvernul nu scie sĕ ne spună: cu ce scop? Unde ne vom oprì pe acest povernis? Eu cred că Ungaria în prima linie va potè sĕ-şi validiteze justele sale interese în orient într'alt mod ear nu prin ocupaţiune. Dacă înţeleg bine adevĕrată politică ungurească, aceasta nu poate fi decât următoarea: a ţinè pe Russia în depărtare de penînsula balcanică, a-i paralisa influenţa acolo sau cel puţin a-i opune un contrapond. Acesta a fost scopul politicei noastre. Politica austriacă e tocma contrariul, ea a comis tot ce poate paralisa acest scop. Dacă voim a urma aceasta politică corectă, am trebuì sĕ urmăm togma esemplul Russiei: am trebuì sĕ ne câştigăm amiciţia acelor popoarĕ. (Aprobări din stânga estremă.)

Nu ḑic ca monarchia noastră sĕ urmeze o politică curat slavă, dar sĕ nu fie însĕ duşmanul acelor popoarĕ, sĕ nu le extermineze prin sabie şi foc. (Aşa e! din stânga estremă) Monarchia noastră a îngrămădit dela tractatul din Berlin încoace erori peste erori. În congresul dela Berlin după curentul de atunci a dominat ideea principală, că monarchia va fi în stare sĕ împiedece cu mijloace morale influenţa Russiei în peninsula Balcanilor. Dar am vĕḑut că congresul din Berlin nu a fost în stare sĕ împedece organisarea Bulgariei, a Rumeliei orientale şi Bulgarii fură daţi aşa dicênd influenţii rusesci.

Încât pentru Sêrbi — şi aici observ că în peninsula întreagă a Balcanilor nu sûnt decât douĕ trupine slave: cea bulgară şi cea sêrbească — încât pentru Sêrbi, ḑic, a predominat ideea, că acestia vor fi spre ajutoriu Austriei ca se contrabalanţeze cu mijloace morale influenţa rusească. Dar ce a făcut Austria? Îndată ce a ocupat provinciele a luat o atitudine ostilă faţă cu tot ce e sêrbesc. A căutat un raḑim la catolici, a măgulit pe mohamedani, ear pe Sêrbi i-a persecutat într'un mod formal.

În Bosnia însĕ propriamente nici nu este altă naţionalitate decât cea sêrbească, numai cât aceasta e despărţită în trei confesiuni. Sêrbii mohamedani se numesc cu mândrie Turci, cu toate că nu sciu nici măcar un cuvênt turcesc. Ei vorbesc sêrbesce aşa de curat cum vorbesc bunăoară Sêrbii din Bacĭca în Ungaria. Bosniacii catolici sûnt în minoritate. Sêrbii bosniaci se află în majoritate absolută faţă cu catolicii şi mohamedanii. Acesti catolici sûnt urgisiţi de ceilalţi. Şi pe aceasta împregiurare şi-a întemeiat Austria întreaga sa politică orientală. Cât de departe a mers această prigonire contra elementului sêrbesc, aceasta nu ne o putem nici închipuì şi când ni-o povestesce cineva nu-i credem. Voiu aduce numai un esemplu. Pe timpul domniei turcesci se afla pe scoalele confesiunei sêrbesci inscripţiunea: „scoală sêrbească." Administraţiunea austriacă a ţinut acest lucru foarte suspect, precând Turcul nu a aflat nici o suspecţiune într'ênsul. Şi ce face ea acum?

S'au dus cu oare care pompă şi cu asistenţa organelor politice în fie care comună şi au îndepĕrtat aceste inscripţiuni, înlocuindule însĕ cu inscripţiunea: „scoală de confesiunea gr. orientală," pentrucă înaintea administraţiunei din Bosnia şi Erţegovina cuvêntul „sêrb" înseamnă atât cât „felonie", tradare de Maiestate. Prigonirea Sêrbilor se trage ca un fir roşu preste întreagă administraţiune a Bosniei. Dar ar fi prea mult a arĕta toate nebuniele comise de aceasta administraţiune. Este însĕ o cestiune, care neputênd fi deslegată din partea Austriei a făcut imposibil scopul mărturisit al mandatului din Berlin de a crea acolo o stare regulată şi civilisată. Aceasta e cestiunea agrară.

Îndată după ocupaţiune mi s'a dat ocasiune se vorbesc aici despre cestiunea aceasta şi se o caracterisez în tot cuprinsul sĕu. Ca unul ce cunosc aceste rĕlaţiuni am trebuit sĕ me mir când fostul ministru de finanţe Iosif Slavy, ḑisese în delegaţiuni, că cestiunea agrară nu poate fi causa insurecţiunei, pentrucă asemenea relaţiuni de arêndă esistă şi în Dalmaţia, şi în Bosnia, în Ungaria şi în alte locuri. Este însĕ o deosebire. În Bosnia aceste relaţiuni s'au întemeiat prin usurpaţiune. Ne ar duce prea departe a arĕta detaiurile, voiesc numai se ating aceasta cestiune cu douĕ trei cuvinte, se o ilustrez cu un esemplu scos din raporturile agrarie ale Ungariei. Se presupunem că nobilimea maghiară, proprietarii cei mari, au avut mult pământ urbarial, dar pământ alodial foarte puţin sau chiar nimic. Prin resboaie nobilimea a sărăcit.

A asuprì pe iobagi, a altera acest raport nu era iertat; deci ei au silit pe iobagii vecini cu forţă armată, prin contracte fictive, ca pre lângă un oare care *combinatorium* sĕ între în raportul de arêndaşi şi atunci ar fi sosit timpul ca erariul sĕ despăgubească pe adevĕratul proprietariu şi ei silesc pe aceşti iobagi de odată la un raport de arêndaşi. Firesce un asemenea lucru în Ungaria nu ne putem închipuì dar în Bosnia şi Erţegovina *de facto* aşa s'a întêmplat, pentrucă un proprietar a fost turc, celalalt a venit acolo şi a silit pe iobagi sĕ facă contract, i-a dat semênţa, i a zidit casa şi ce e de căpetenie, l'a aperat contra aşa numitului fucara, un fel de nobil care după conceptele din Ungaria seamână cu aceea ce noi numim nobil opincariu.

Aceasta e originea cestiunei agrarie. Amintesc aceste momente numai pentrucă nu este adevĕrat că acest raport de arêndă e de natură de drept curat privat, ci pentrucă acela e obiectul dreptului public, prin urmare ar fi foarte cu drept ca în aceste ţeri sĕ se esecute desdaunarea pământului.

Dar dacă noi nu avem bani spre acest scop, se fim: sinceri, sĕ o spunem, sĕ nu ḑicem că acel raport e îndreptăţit şi că nu trebue esecutată desdaunarea pământului, ci se spunem, că nu avem bani. Şi dacă numai aceasta ar fi causa, că adecă nu sûntem în stare a esecuta desdaunarea pământului din Bosnia şi Erţegovina, şi aceasta ar fi de ajuns ca sĕ părăsim acele provincie, pentrucă nu vom voì doară se ţinem aceste ţeri pentru totdeauna în stare de asediu, şi pe câtă vreme cestiunea agrară nu se va resolvì, insurecţiunea nu va înceta, togma cum a fost şi sub Turci.

(Va urma.)

Cestiunea Dunărei în camera României.

Şedinţa Camerei dela 1 Maiu.

Interpelaţiunea lui Vernescu.

G. Vernescu. Dlor deputaţi sĕ nu aşteptaţi dela mine ca sĕ fac un discurs cu ocasiunea acestei interpelări; frasele nu trebuie sĕ aibă loc într'o cestiune aşa de importantă ca aceasta. Şi apoi dlor deputaţi, cestiunea a fost discutată de d-v., este cunoscută de d-v. Aştăḑi este o simplă fasă a cestiunei pe care avem sĕ o discutăm.

O propunere nouă făcută de către una din puteri este adresată guvernului nostru şi guvernul nostru voesce sĕ scie care este sentimentul ţĕrei în această cestiune.

Dlor, cred că guvernul adresându-se la noi în această împregiurare, îndeplinesce mai mult o formalitate, fiindcă de mult cunoasce care este sentimentul ţĕrei în această cestiune, şi chiar dacă ţeara nu s'ar fi manifestat într'un mod positiv, guvernul scie că este datoriu sĕ apere interesele ţĕrei; şi interesele cele mai sfinte în joc sûnt astăḑi. Avem înaintea noastră propunerea Barrère. Nu pot sĕ'mi ascund sentimentul unei vii întristări când sciu că această propunere vine dela o putere, dela un popor care iubesce poporul român, care a pus mâna la consolidarea naţiunei române. Nu pot dar sĕ mĕ opresc de a esprima părerea mea de rĕu asupra originei acestei propuneri. Cu toate acestea, dlor, acel popor care ne face astădi prin diplomatul sĕu o propunere pe care o cred atingĕtoare drepturilor noastre suverane, sĕ fie bine convins, că dacă propunerea nu va fi primită de noi, aceasta nu constitue din partea României o ostilitate. Nu, nici odată România nu va fi ostilă naţiunei generoase, ţĕrei nobile, Franciei (aplause prelungite). Dar atunci când este vorba de apĕrarea drepturilor noastre, sĕ ne fie permis sĕ facem şi noi ca şi dênsa. Ea a dat şi

dă pe toată ḑiua esemplul cum trebuie o ţeară sĕ'şi apere drepturile ei, ea ne a arĕtat că ori când, în contra ori cui, cu ori ce preţ, drepturile unei ţĕri trebuie sĕ fie apĕrate (aplause). Vom urma dar pe această cale şi vom face şi noi ca dênsa (aplause prelungite.)

Dlor deputaţi, ce este această propunere? Şi nu voiu întra în detalie, ci mĕ voiu ocupa numai de principiul pe care ea 'l consacră.

Această propunere consacră un principiu, ea ne spune într'un mod positiv şi lămurit, că aplicaţiunea regulamentelor de navigaţiune, de poliţie fluvială, de supraveghiare, se va face de o comisiune mixtă. Eată principiul nefast ce conţine această propunere; principiu care era conţinut şi în anteproiectul austriac. În contra acestui principiu mĕ ridic. Aplicaţiunea regulamentelor de navigaţiune, regulamentelor de poliţie fluvială nu se cuvine unei comisiuni mixte, nu se cuvine şi nu este dată străinilor; această aplicaţiune este a ţĕrei, este un drept suveran al ţĕrei şi ţeara nu poate sĕ abḑică de el. Eată pentru ce combat încă dela început această propunere, şi ori cari ar fi condiţiunile ei este, peste putinţă sĕ adoptăm propunerea, fiindcă este basată pe un principiu care esclude dreptul nostru suveran.

Dlor, această propunere se face în vîrtutea unui tratat, în vîrtutea tratatului dela Berlin.

Este oare esact că prin tratatul dela Berlin ni s'a răpit nouĕ dreptul de a aplica regulamentele pe pământul nostru, în apele noastre? dacă aceasta ar fi aşa, eu nu m'aşi opune la această propunere, dar din norocire pentru noi, tratatul din Berlin n'a mers până acolo; el ne-a luat un drept, dreptul pe care 'l avem ţĕrile riverane de a face singure regulamentele de navigaţiune, de poliţie şi de supraveghiere, şi nu mĕ încerc sĕ revin asupra acestui punct, căci nici nu este putinţă sĕ revin. Dar din norocire pentru noi tratatul de Berlin s'a oprit acì, şi nimeni nu are dreptul, în vîrtutea tratatului de Berlin, sĕ ne ceară mai mult decât ceea ce ne a luat tratatul de Berlin mai cu seamă când este vorba de suveranitate teritorială a ţĕrei, căci nu este mai puţin în joc acì decât acea suveranitate teritorială.

Dlor, sciu că cunoasceţi tratatul dela Berlin, l-aţi cetit de multe ori; dar nu este de prisos, cred, atunci când această cestiune sĕ tratează din nou, sĕ se mai cetească acest tratat pentru ca sĕ se împrospăteze în memoria D-voastră conţinutul sĕu.

Art. 55 se ocupă de acest punct; el ḑice:

„Regulamentele de navigaţiune, de poliţie fluvială şi de supraveghiere dela Porţile de Fer până la Galaţi vor fi elaborate de comisiunea europeană asistată de delegaţii statelor riverane şi puse în armonie cu acelea cari au fost făcute sau se vor fi hotărît pentru percursul din jos de Galaţi.“

Aşa dar vedeţi, dlor, că prin acest articol al tratatului dela Berlin nu ni se ia altceva decât această facere a regulamentelor de navigaţiune, de poliţie fluvială şi supraveghiere.

Cum dar comisiunea europeană, care era însărcinată se facă aceste regulamente conform cu tratatul, ne vorbesce astăḑi de o comisiune mixtă compusă de riverani în parte şi întrând întrênsa şi o putere care nu este riverană în acest percurs: Austria şi un delegat din comisiunea europeană. Atribuţiunea ei, a comisiunei europene, era ca se facă regulamentele, ear nu sĕ execute regulamentele pe pământul şi în apele noastre. În vîrtutea cărui articol din acest tratat comisiunea europeană dispune ca sĕ se formeze o comisiune pentru esecutarea regulamentelor? Este ceva de asemenea natură în tratatul dela Berlin? Am cetit şi rescetit acest tratat şi n'am găsit nimic nicăiri de asemenea natură.

Vedeţi, dlor, care este pretenţiunea. Pretenţiunea este însemnată. Tratatul de Berlin, este adevĕrat, ne a luat dreptul de a face regulamente.

Comisiunea europeană astăḑi lucrând, în vîrtutea acestui tratat, era chiemată a face regulamente cari are sĕ se aplice pe pământul nostru. Că aceste regulamente urmând a fi făcute de acea comisiune, nimeni nu se mai îndoesce că prin aceasta ni se răpesce un drept al nostru; dar cel puţin aceasta s'a esplicat prin aceea că fiind în joc interesul Europei pentru libertatea navigaţiunei pe Dunăre, s'a putut combina un sistem încă dela început, astfel încât regulamentele acestea sĕ fie făcute de toţi cei interesaţi şi sĕ aibă o unitate şi o uniformitate aşa, cum se garanteze libertatea navigaţiunei, care au putut sĕ creadă unii că s'ar putea întêmpla sĕ fie pusă în joc de cătră riverani, fiindcă, deşi riveranii au interes şi ei la libertatea navigaţiunei pe Dunăre, dar ar putea sĕ fie interese ale riveranilor în contradicţiune cu libertate absolută a navigaţiunei şi astfel înţelegem că puterile într'unite la acel congres sĕ se fi ocupat din acest punct de vedere de acei ce ar trebuì sĕ aibă dreptul de a face aceste regulamente. Ceea ce s'a şi făcut. Dar sĕ vină astăḑi comisiunea europeană cu proiecte în cari s'ar stipula că ni se ia şi esecutarea acestor regulamente, drept curat al ţĕrilor riverane, drept suveran al ţĕrilor riverane. Aceasta este peste putinţă; este peste putinţă cel puţin, ca sĕ o primim noi. (Aplause.)

Ni s'a luat cu tratatul dela Berlin ceva. Am tăcut, fiindcă nu puteam vorbì atunci. Nu credem că ni se va lua altceva prin o nouĕ conferenţă sau prin un alt tratat, şi întrebarea ar fi atunci dacă noi am consimţì, căci de astădată nu se va trata fără noi, pentru noi; vom trata noi cu ceilalţi şi cred că în cestiuni de asemenea natură vom scì sĕ ne apĕrăm drepturile noastre şi nimeni nu va putè benevolmente se scrie pe o hârtie răpirea drepturilor suverane ale ţĕrei noastre. (Aplause.)

Din acest punct de vedere, dlor, vedeţi că încă dela început ecartez ori ce observaţiune, ori ce discuţie în privinţa unei cestiuni asupra căreia nu se mai poate revenì. Dar în ceea ce privesce cestiunea care ne preocupă acum, eu ḑic guvernului, a cărui opiniune doresc sĕ o cunosc, 'i ḑic că nu primesc propunerea Barrère, fiindcă în principiul acestei propuneri sûnt călcate drepturile noastre suverane, fiindcă această propunere nu este conformă cu tratatul dela Berlin, fiindcă comisiunea europeană nu poate să facă altceva, în vîrtutea tratatului dela Berlin, decât regulamente de navigaţiune, de poliţie fluvială, de supraveghiere şi nimic mai mult decât atât.

Nu primesc dar această propunere, şi declaraţiune aceasta nu este un *non possumus* acel *non possumus* ne discutat; acel *non possumus* care vine dela o putere supra-naturală. Acest *non possumus* nu este numai al nostru, ci este şi al tratatului din Berlin, şi resultă din discuţiunea acelui tratat, din discuţiunea asupra drepturilor persoanelor cari sûnt însărcinate sĕ facă regulamentele de navigaţiune. Discut dreptul acesta şi spun comisiunei europene cu fruntea în sus că ea nu este însărcinată de tratatul dela Berlin decât sĕ facă regulamentul, nu sĕ facă comisiune mixtă care sĕ aplice pe pământul nostru acel regulament (aplause.)

Am cetit protocoalele comisiunei europene şi am vĕḑut ce s'a ḑis de delegatul nostru în acea comisiune. Nu cred dar că cineva sĕ fi avut curagiul — vorbesc de persoanele oficiale, de persoanele din guvern, — ca sĕ fi concedat ceva din drepturile noastre străinilor pe o altă cale; fiindcă am vĕḑut din acele protocoale că delegatul guvernului nostru n'a concedat aceasta; am vĕḑut că el, când a fost vorba de comisiunea mixtă pentru esecutarea regulamentului unde se întroducea şi un element străin, adecă delegatul Austriei, l'am vĕḑut nu numai că n'a primit această opiniune, dar n'a primit nici sĕ discute o asemenea propunere (aplause.)

Prin urmare, înţelegeţi foarte bine că eu nu pot sĕ'mi închipuesc că purtânduse astfel delegatul guvernului în comisiunea europeană, guvernul a putut, într'un mod regulat, sĕ lucreze altfel cu puterile străine şi în modul cum sĕ ne poată angaja întru ceva; nu cred aceasta, ar fi peste putinţă sĕ creadă cineva un astfeliu de lucru. Şi mai mult de cât atâta, nu cred că ar fi primit această procedură nici puterile străine în parte cu guvernul nostru, aceasta procedere de duplicitate, ca la urechiă sĕ vorbească într'un fel şi delegatul nostru în comisiune sĕ vorbească într'alt fel. Nu cred că puterile europene sĕ primească a se juca un asemenea rol pe care nu'l voiu califica.

D. ministru justiţiei. Făţarnic.

D. G. Vernescu. Făţarnic, ḑice d. ministru.

Aşa dar, cred că cestiunea elaborărei şi aplicărei regulamentului de navigaţiune pe Dunăre astfel cum se propune de d. Barrère, această cestiune este întreagă şi neatinsă. Dar sĕ nu credeţi dv. că merg mai departe; s'au făcut demersuri în privinţa comisiunei mixte sub altă fasă, şi mĕ rădic şi în contra acelor concesiuni, dacă concesiuni s'au putut sé fie făcute; dar în privinţa cestiunei de principiu, că aplicarea regulamentului sĕ se facă de o comisiune mixtă pe pământul nostru, cred că această cestiune este neatinsă şi nu cred că guvernul va primì ceea ce i se cere astăḑi. Chiar dacă aşi face presupunerea inadmisibilă că dv. într'un moment de slăbiciune, aţi ḑice astăḑi guvernului nostru: supunete, dă aceste drepturi străinilor, cred că guvernul ar avea destulă minte şi destul patriotism ca sĕ nu facă aceasta (aplause.)

D-lor am auḑit discutânduse propunerea Barrére, şi pare că unii dintre noi, dacă nu mĕ înşel în discuţiunea publică care a avut loc la Senat, chiar unii din miniştri ar fi avut părerea că poate sĕ între în discuţiune primind ca punct de plecare propunerea Barrére. Ei! aceasta este o părere nefericită! Şi ea ne ar duce unde nu voim noi şi nici nu scim unde am ajunge. În adevĕr, când am primì această propunere ca punct de plecare, am primì principiul, şi care este principiul? Comisiunea mixtă cu Austria pentru esecutarea regulamentului; nimic mai mult, nimic mai puţin. Eată ce am primì de o cam dată când am pleca dela această propunere Barrére. Ori dacă acesta este punctul principal pe care noi nu voim sĕ'l primim cu nici un preţ, afară numai dacă vom voì sĕ renunţăm la drepturile suverane ale acestei ţĕri, ce discuţiune mai poate avea loc cu noi asupra acestei propuneri?

Am auḑit ḑicêndu-se, că dacă puterile ar primì amendamente în această propunere, care amendamente sĕ fie de natură a ne da şi nouĕ în aplicarea regulamentului ceea ce ni se cuvine, propunerea ar putea sĕ fie admisibilă. Vĕ spun drept, d-lor că nu cam înţeleg acest cuvênt. Ce fel? Într'un proiect unde aplicaţiunea regulamentului ni se ia cu desevârşire de strĕini, aţi voì sĕ introduceţi amendamente cari sĕ ne dea şi nouĕ partea ce ni se cuvine în privinţa aplicaţiunei? Apoi nouĕ ni se cuvine tot. Ce puteţi sĕ daţi d-voastră în privinţa aplicărei regulamentelor pe pământul nostru? Aveţi oare dreptul sĕ faceţi aceasta faţă cu tratatul dela Berlin? Nu. Tratatul dela Berlin este ací şi mai înainte de tratatul dela Berlin este dreptul nostru pe care nu ni l'a atins nimeni. Apoi cum voiţi d-voastră sĕ întraţi în discuţiune asupra aplicărei regulamentului? În privinţa acestei aplicări poate fi cine-va care ar avea dreptul se ne facă parte şi nouĕ şi altei părţi? Aceasta nu este admisibil, aceasta este ceva ermafrodit principiul este rĕu şi de aceia nu putem primì această propunere.

Dlor, s'a mai ḑis că propunerea aceasta ar avea oare cari avantagie, şi aceasta s'a ḑis avênduse în vedere ante proiectul austriac; ar avea avantagiul în privinţa comisiunei europene chiar, căci această comisiune are puterile sale limitate până la 1883, şi dacă s'ar primì propunerea Barrére ar lega comisiunea mixstă cu comisiunea europeană; ear' dacă nu s'ar primì, s'ar putea întâmpla ca Puterile, învoindu-se pentru prelungirea comisiunei europene, gurele Dunărei dela Galaţi în jos vor rĕmânea în mânile unei puteri care numai bine-voitoare n'ar fi pentru navigaţiunea Dunărei şi atunci periclităm şi noi interesele noastre pe Dunăre.

Argumentul acesta nu mi se pare convingĕtor. Dacă s'a instituit o comisiune europeană la Dunăre, aceasta nu s'a făcut ca sĕ se garanteze interesele noastre pe Dunăre ci tocmai ca sĕ se garanteze interesele navigaţiunei pentru întreaga Europă, şi nu pentru că am primì noi propunerea Barrére în privinţa comisiunei mixte sau pentru că n'am primì o acele interese ale Europei s'ar sdruncina şi Europa ar renunţa de acum înainte la libertatea navigaţiunei pe Dunăre. Nici de cum. Şi dacă veţi observa bine ce face propunerea Barrére, veţi vedea că pentru comisiunea europeană se iau mai multe garanţii spre asigurarea Europei în privinţa liberei navigaţiuni pe Dunăre.

Aşa dar, interesele cele mari la gurele Dunării ale celor-lalte puteri sûnt întemeiate ca şi ale noastre şi poate mai presus decât ale noastre, pe libertatea navigaţiunei, şi prin urmare nu poate fi nici un pericol în această privinţă.

S'a mai ḑis că în propunerea Barrére nu mai esistă votul preponderant. Esistă însĕ ceva mai periculos decât această, există în loc de un vot preponderant în cas de paritate, există posibilitatea ca o putere care n'ar trebuì sĕ fie în comisiunea mixtă sĕ aibă de mai multe ori douĕ voturi; şi nu numai că de mai multe ori ar avea douĕ voturi, dar, după cum e combinată propunerea Barrère, Austria care după ante proiectul avea un vot, şi acela preponderant numai în cas de paritate, ar avea acum dela început douĕ voturi. Şi în adevĕr, în propunerea Barrère se ḑice în mod positiv că se va lua un delegat din comisiunea europeană după ordinea alfabetică a puterilor. După ordinea alfabetică va venì mai întâiu Allemania. Dar poate 'mi veţi ḑice că Allemania nu este Austro-Ungaria şi că prin urmare, aceasta nu va se ḑică nici vot preponderant, nici al doilea vot. Sciu şi eu că Allemania este deosebită de Austro-Ungaria şi ca teritoriu şi politiceste; dar mai sciu un lucru că cetind toate protocoalele încheiate cu ocasiunea tratărei cestiunei Dunărei, am vĕḑut pe Allemania dispusă a lua mai mult decât ceea ce cerea Austro-Ungaria în privinţa înfluenţei ei pe Dunăre.

Nu voiu se cetescu anume toate articolele cari se găsesc în protocoale; dar cine nu este convins de aceasta n'are de cât sĕ 'mi spue că nu este exact ceea ce ḑic eu şi i voiu cetì articolele în care Allemania merge cu pretenţiunile mai departe decât Austro-Ungaria.

Aşa dar după propunerea Barrère, Austro-Ungaria va avea în epoca dântâiu a comisiunei mixte douĕ voturi. Ce se va întêmpla însĕ în epoca de a duoa? După ordinea alfabetică a puterilor, va venì atunci delegatul Austriei.

Aşa dar eată că şi în a doua periodă Austria va avea în comisiunea mixtă douĕ voturi. Dar acì poate mi se va respunde că are sĕ vie Francia şi România, etc. Aceasta însĕ va fi târḑiu, şi până atunci eată ce se va întêmpla: după această propunere Barrére, toate numirile funcţionarilor, toate regulamentele au sĕ fie făcute în epoca dintâiu şi în cea de a doaua; într'un cuvênt toate dispoziţiunile au sĕ fie luate în aceste douĕ epoce dântêiu, încât când vor venì delegaţii celor alte puteri se vor găsì în faţă cu nisce fapte împlinite.

Aşa dar d-lor, înţelegeţi foarte bine, propunerea Barrère nu are nici un avantagiu, ci din contră, este mai rea de cât anteproiectul Austriac, şi atacă în mod şi mai violent tratatul dela Berlin.

Dreptul nostru ni s'ar lua prin această propunere nu numai pentru present, dar ni s'ar lua pentru tot deauna, şi această comisiune mixtă ar avea sĕ dureze până atunci până când va venì un cataclism european care sĕ sfărame acest tratat. (Aplause.)

Aşa dar, d-lor, am dreptate sĕ ḑic că propunerea Barrère este mai rea de cât anteproiectnl Austriac. Ea mai are şi un alt reu: în ante-proiectul Austriac era dreptul de apel şi prin propunerea Barrère s'a şters acest drept.

Vedeţi dar d-lor, că noi nu ne putem rătăcì până acolo, în cât sĕ ne apropriăm propunerea Barrère pentru că ar avea ceva mai bun, mai avantagios pentru noi, decât a avut ante-proiectul austriac; ea este mult mai vătămătoare dreptului nostru suveran, şi de aceea trebue sĕ respingem această propunere care conţine nisce principii atât de pernicioase intereselor noastre economice, politice, naţionale etc. Eată pentru ce trebue s'o respingem. (Aplause) (Va urma.)

Varietăți.

* (Comunicațiune însemnată.) Cu începutul ordinei nouĕ de circulare pe liniile ferate ale statului, s'au introdus și unele schimbări, cari au intrat în vigoare dela 15 Maiu n.

Începênd din amintita ḑi sĕ vênd mai cu seamă bilete pentru dus și întors (tour și retour), cari vor avea valoare 10 ḑile: dela Sibiiu la

	II Classă.	III Classă.
Budapesta . .	34.40	24.60
Brașov . . .	11.70	8.40
Cluj	13.—	9.40
M. Vásárheiu .	9.90	7.10
Oradea-mare .	21 60	15.40
Sighișoara . .	5.—	3.60

De deosebită însemnătate sûnt biletele, cari se vor da Dumineca și sĕrbătoarea, în valoare de 1 singură ḑi, celor ce vor pleca de acì la Ocna: prețul va fi pentru Classa II. 80 cr. Classa III. 50 cr. Cu un astfel de bilet poate cineva sĕ plece cu trenul de dimineața, ca cu cel de seara sĕ se poată eară întoarce la Sibiiu.

Biletele de dus și întors (tour și retour) privesc toate trenurile, cari transportează persoane, afară de trenurile accelerate.

De asemenea se vor pune la dispoșițiune bilete de dus și întors, pentru cei ce vreau sĕ meargă la băi, și adecă pentru următoarele stațiuni cu următoarele prețuri:

	II Classă.	III Classă.
Vălcele (Feldioara)	11.10	7.90
Bazna (Mediaș) .	3.10	2.20
Tușnad (Brașov) .	12.20	8.70
Coritnița (Rozsahegy)	49.—	33.60
Lucsivna . . .	45.50	31.20
Szliács	39.60	27.90
Parad	33.80	23.80

Aceste bilete pentru băi au valoare din 15 Maiu n. până în 15 Octomvre n. și trebuesce la reîntorcere sĕ fie provedute din partea respectivei direcțiuni a băilor cu sigilul direcțiunei băilor și cu subscrierea Direcțiunei.

Pentru copii sub 2 ani sĕ cere un bilet întreg; un copil sub 10 ani merge pe classa II cu un bilet de baie de classa III; Copiilor cari merg pe classa III nu li sĕ micșorează prețul călĕtoriei. Un om crescut și un copil sub 10 ani plătesc în classa III la olaltă un bilet pentru a II classă.

Copii până la 3 ani merg gratis.

Pachete până la 25 chilograme tot asemenea merg gratis.

* (Himen). Dl. *Iosif Popescu* inginer de mine în România și Dra *Maria Nasta* au celebrat în 6/18 Maiu a. c. cununiile dlor aici în Sibiiu.

* (Camera advocaților din Sibiiu) publică primirea advocatului Ioachim Fulea, domiciliat în Sebes, în lista ei.

* (Mulțămită publică.) Pentru numerosa partecipare la conductul scumpului nostru decedat „Dimitre Russ major în pensiune," esprimăm tuturor mulțămită cordială.

Sibiiu 16 Maiu 1882.

Trista familie.

„*Jour fix*" Piesă aceasta care a fost aplaudată în rêndul trecut, se va representa aḑi de seară in favorul „Reuniunei pentru înfrumseța rea cetății" Nobilul motiv credem că va îndemna publicul la concursul cel mai numeros.

* (Sfințirea unei biserici) Ni sĕ scrie din Bicfaleu despre sfințirea bisericei de acolo următoarele: „Comuna Bicfalĕu ca filie la Lisnău, aparține protopresbiteratului II al Brașovului. Toată comuna constă numai din 30 familii românești și 3 — 400 familii ungurești. Până în ḑilele de față bieții nostri Români n'au avut nici școală, nici biserică, și totuși și au conservat în mijlocul unei alte națiuni streine confesiunea și naționalitatea! Ear bucuria lor, cu ocasiunea sfințirei bisericei pe care au ridicat-o cu multe jertfe e nespusă.

Sfințirea bisericei sa făcut în modul următor: După serviținl divin, P. Protopresbitu Ioan Petric ține o cuvêntare, în care espune însemnătatea bisericei, datoriile creștinului față cu biserica și școala; apoi însoțit de 6 cântăreți conduși de D. Colceriu, sĕ duse sub un umbrariu verde, unde se dete un prânz public, la care luară parte mai mulți, fără deosebire de națională. Interesante sûnt toastele, cari sĕ ridicară la acest prând. Amintind acì toastul cel dintâiu al D. protopresbiter I. Petric, în onoarea Escelenției sale Miron Romanul; apoi toastul Judelui comunal în sănĕtatea D. proto presbiter Petric, toastul D. Protopresbiter pentru Titori, în care aduce mulțămită confraților Maghiari din comuna noastră, care în semn de iubire cătră Românii nostrii au donat 200 fl. pentru biserică și 100 fl. pentru clopote; apoi au mai toastat d. paroch Olariu din Lisnău, lăudând concordia și blăstămând individul, care și deneagă națională și cofesiunea sa; D. Olariu își închee toastul mulțămind confraților maghiari pentru iubirea lor, dovedită prin faptă! Între acestea d. protopop I. Petric se depărtează, lăsând un dulce suvenir nesters în inimile Românilor din Bicfaleu!

După aceea au urmat jocuri chiar în curtea bisericei, între altele nu pot sĕ nu amintesc și meritul preotesei din Lisnău care singură a mulțămit la prând pe toți oaspeții fără deosebire."

În chipul acesta s'a sfințit biserica noastră din Bicfalĕu, biserică care are sĕ fie scutul și fortoreața Românilor nostri din amintita comună!

* (Foc.) În 8 Maiu n. a ars în Sighișoara șura unui Român în dosul casarmei husarilor, cu grajd cu tot până la pământ.

În 9 Maiu n. în câte-va oare au ars în Lovnic (Cohalm) 68 de gazde, dintre cari la 21 de gazde au ars casele cu tot ce era într'ênsele și șurile cu bucate. Dauna se ḑice că au fost foarte mare.

* (Duele în perspectivă.) Deputatul croat D. Starcsevics se ḑice — după cum scrie foia „Drau" — că a fost provocat la duel de mai mulți membrii tineri ai dietei ungaresci, din causa recentelor atacuri contra națiunei ungaresci.

* (Românii din Egipt.) „Românul" primesce dela d. L. Lucaci farmacist din Alexandria (Egipt), o scrisoare îndreptată în numele Românilor stabiliți în Egipt.

După această scrisoare, populația română, locuind în Alecsandria numai s'ar ridica la mai mult de 90 familii. Această numeroasă populație, neavênd nici un representat al României, se află supt protecțiunea diverselor consulate streine; cea mai mare parte însĕ stă supt legea musulmană a guvernului egiptean. Această stare de lucruri nu poate dura. Guvernul român ar trebui sĕ înființeze numai de cât un consulat în Egipt, sau cel puțin sĕ numească un consul onorific, care ar grupa supt singur scut atâtea familii românesci.

* (Un servitor credincios glumeț.) În sâmbăta trecută predete un privat din Cluj servitorului sĕu o bancnotă de 100 fl., ca se o schimbe. Servitoriul însĕ nu se mai întoarse acasă. Dar într'aceea vine un espres la privatul nostru și i inmanuează o epistolă de următorul cuprins: „Află bunul nostru stăpân, că eu nu pot trăi fără Ilișca mea; din acest motiv țin cu plăcere la mine suta de florini, ca sĕ-mi incerc norocul; șirurile acestea le puteți considera ca document, despre datoria cu care me sûnt dator; eu voiu solvì vre-odată banii cu interese cu tot dacă d-voastră nu mĕ veți părî la tribunal. De altmintrelea mĕ poți căuta în țeara canarilor. Concetățeanul Dvoastră V."

Loc deschis*)

Epistolă deschisă.

Onoratei Doamne Anna Gall, presidentă a fondului pentru scoala de fetițe în Abrud la (Abrudsat).

În Nr. 46 a „Telegrafului Roman" Domniata ai publicat mulțămită publică domnului Alesandru Danciu din Bucium-Cerbu, pentrucă ar fi administrat capitalul adunat dela o petrecere a casinei române din Abrud în folosul scoalei de fetițe de acolo. Domniata afirmi că numitul domn ar fi fost casariu societății de lectură în anul 1870, și cumcă Domnialui ar fi păstrat aceea sumă, ce acum representă un capital de 200 fl., ba ce este încă și mai mult cutezi a afirma, că numitul a adus aceasta la cunoscința on. Dtale.

Aceasta mulțămită publică cuprinde în sine nesce neadevĕruri prea orzene decât se nu fie descoperit adevĕrata starea lucrului și mai cu samă pentru aceea, ca on. public se poată vedea că la cât se pot demite oamenii în schimonosiri.

Așa dar vin on. doamnă a dechiara, cumcă Alesandru Danciu n'a fost nici odată cassariul societății de lectură din Abrud, ci în anul 1870 am fost eu. Eu am adunat acei bani și i-am elocat cu convoirea comitetului la mâna lui Alesandru Danciu, care de bună voiă a promis 25% interese pre an și mi-a manuat una obligațiune despre acest împrumut. Încă în anul trecut am trimis prin d. Nicolau Lobontiu din Abrud la mâna onor. Domnieitale acea obligațiune, și Domniata cu datul din 6 iuliu 1881 mi-ai trimis adeverință despre primirea acestei obligațiuni a d. Al. Danciu, și care adeverință și aḑi se află la mâna mea.

Cine merită mulțămită după părerea greșită, ce o ai? d. Al. Danciu, care 'și depurează datoria sa, s'au acei bărbați cari cu ḑeci de ani se nisueau a da îndemn publicului din Abrud la idea de a înființa o scoală de fetițe, care nici aḑi nu esistă? Au trecut 11 ani și cu toate că fondul de scoală s'a înființat, d. Al. Danciu n'a grăbit a-'și depura datoria sa la acel fond până ce nu-i s'a presentat obligațiunea, ba a retăcut aceasta, prin urmare îi disput dreptul de a putea primì pentru aceea sumă mulțămita dată de Domniata cu atâta emfasă..

Te fac atentă on. doamnă că pre calea minciunei numai stricări poți aduce fondului scoalei, și nici decum nu convine cu posițiunea onorifică ce o cuprinḑi a te folosi de atari apucături prin ḑiuaristica națională îmbrăcânduți favoriții cu meritele altora.

Este un lucru vătămătoriu și aceea că Domniata de un an de ḑile ai retăcut primirea obligațiunei și în câte cuitări făcute în ḑiaristica națională până acum, nicăiri nu făcuși amintire despre acest capital, eară acum la provocarea mea făcută prin parochul din Bucium-Cerb Ioan Todescu. Domniata în forma aceasta schimonosită ai cuitat primirea acelei obligațiuni.

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacțiunea nu ia responsabilitatea. R.

Pre lûngă care sûnt cu cuviincioasa aprețiare al Dtale.

Alba-Iulia 3/15 Maiu 1882.

Rubin Patitia
advocat.

Bursa de Viena și Pesta
Din 16 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	119.90	119.60
Renta de aur ung. de 4% . .	89.25	88.25
Renta ung. de hârtie	87.—	87.10
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134 30	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.30	134.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	111.—	91.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.75	111.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	98.—	95.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.75	98.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	98.—	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	97.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	97.50	98.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.75	97.—
Sorți unguresci cu premii . . .	119.25	119.—
Sorți de regularea Tisei . . .	110.10	110.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.60	76.60
Datorie de stat austr. în argint .	77.40	77.50
Renta de aur austriacă	94.40	94.40
Sorți de stat dela 1860 . .	130.75	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	828.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	330.—	339.—
Acțiuni de credit austr. . . .	344 50	344 10
London (pe poliță de trei luni) .	119.90	119.80
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.51	9.51
100 marce nemțesci	58.60	58.55

Nr. 47. [75] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei vacante de preot de a III-a clasă în comuna Dăncu-mic, cu aceasta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele sûnt următoare:

1. Casă parochială cu șură și grădină;
2. 13 jugĕre pământ și 365 □ stângini pământ arătoriu și fênaț;
3. Dela 140 case, câte una ferdelă vechie de 16 cupe cucuruz cu cocian din care 30 ferdele sûnt ale cantorului;
4. Una ḑi de lucru s'au 40 cr. dela toată casa;
5. Venitele stolari îndatinate.

Toate aceste aduc un venit anual de circiter 422 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch, au sĕ 'și aștearnă suplicile sale instruite în sensul statutului organic și a regulamentului provisoriu congresual din 1878 pentru parochii, — la oficiul protopresbiteral al Orĕștiei, în mai sus scrisul termin.

Orĕștiă, 4 Aprilie, 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 139 1882. [79] 1—1

Anunciu.

Maria Lungu din comuna Câlnic protopresbiteratul S. Sebeșului, prin sentența preaveneratului consistoriu archidiecesan din 1 Aprilie 1882 Nr. 469 B. s'au despărțit de cătră pribegitul ei bărbat Nicolae Gonciu tot de acì; ceea ce în sensul §. 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale se aduce la cunoscință publică.

Sebeș în 30 Aprilie 1882.

Oficiul protopres. gr. res.

Subscrisul a deschis

Cancelarie advocațială
în S. Sebeș,

ce prin aceasta se aduce la cunoscința onoratului public.

Ioachim Fulea,
advocat.

[76] 3—3

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și ipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Marți 11/23 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

(Urmare.)

Ședința X (15 Aprile.)

Dep. Dr. N. Pop: Înalt presidiu! Mărit Sinod! Motivele, cari au îndemnat pe d. dep. D. Manole a face interpelațiunea cunoscută, sûnt ceva mai îndepărtate de vederile acestui sinod. Corespondența din „Pester Ll.“ presupune lucruri întêmplate aici în centru, despre care sinodul de față n'are cunosciință și cari au desceptat mari nedumeriri în părțile afară de Sibiiu. De aceea s'a asceptat cu drept cuvênt că s'au să se desavueze articolii compromițători din „Pester Lloyd“ s'au să se justifice starea lucrurilor. Nimic nu s'a făcut în privința aceasta. Atențiunea membrilor din afară a devenit din ce în ce tot mai încordată și s'a născut în toți dorința a sci cum stă lucrul. D. dep. D. Manole a dat prin interpelațiunea s'a numai espresiune unei dorințe generale nutrite și de alți mulți creștini de ai nostri din toate părțile. Valoarea propunerei de sub discusiune o vom putè-o dejudeca numai privinduo de un efluc natural al dorinței indicate.

La interpelațiune a urmat respunsul Escelenției Sale. Acesta, precum sciu e făcut cu multe reserve, cari sûnt de natură în loc să delăture, încă se înmulțească nedumeririle ce s'au ivit. Din motiv, că cestiunea a ajuns prin respunsul Escelenției Sale într'un stadiu nou și că nedumeririle cresc, aflu cu cale și în interesul bisericei noastre să desfășurăm cestiunea după meritul ei și după cum pretinde onoarea și demnitatea noastră. Propunerea de față nu țintesce alta decât o deslegare a cestiunei deamnă de noi. Propunerea aceasta nu s'a desvoltat de ajuns, de aceea nici nu o putem lua dela ordinea dilei; trebuie să-i dăm o cale legală, ca să i se vadă intențiunea cea bună. Modalitatea, că Escelența Sa să ne facă descoperirile ce le-ar avè aici în sinod nu-mi convine; de făcut să le facă Escelența sa, nu însă aici în sinod. În privința modalității mi-așî permite a mă pronunța așa: din sinul sinodului să se delege câți-va membrii cari se meargă la Escelența Sa și într'un cerc mai strîns, să aplaneze lucrul; Pe lângă acest amendament sûnt pentru propunerea d. dep. D. Manole. Nemulțămirea a luat dimensiuni mari din care causă noi cei din provincie sûntem datori a stărui pentru lămurirea lucrului.

Dep. Dr. I. Borcia: Voiu fi foarte scurt. Inainte de toate îmi permit a me declara pentru propunerea d. dep. D, Manole. Este greșită părerea, care susține, că corporațiunea cea mai înaltă din archidiecesă, ar fi de vină la cele ce se întêmplă. Părerea aceasta e formulată în sensul corespondenței din „Pester Lloyd“; din ea transpiră sensul corespondinței. Nu noi, ci acei denuncianți, ori-cine ar fi, acei-a au vrut se aducă în fața lumei rufe mânjite, de și nu sunt. Acei-a au voit să nimicească pacea și bunaînțelegere din biserica noastră. În înpregiurarea aceasta zace vina și nu în libertatea bisericei noastre garantată prin constituțiune. Față de acestea s'a făcut cu drept interpelațiunea cunoscută. Dacă respunsul Escelenției Sale era positiv și dacă nu ne-ar fi lăsat prin acela în nedumerire și mai mare, așî înțelege să trecem la ordinea dilei preste propunerea aceasta. Așa însă are propunerea de față sens și intențiunea cea mai bună. Nu sum nici pentru aceea: ca Escelența Sa se ne faca acum numai decât descoperirile ce le-ar avè de făcut. În privința modalității fac amendementul: Escelența Sa să facă descoperirile, ce le-ar avè de făcut, până pe sesiunea viitoare.

Presidiul: Din cele ce s'au dat cu privire la respunsul ce l'am dat la interpelațiunea d. dep. D. Manole s'ar părè a transpira presupunerea, că eu așî fi avut cunoscință despre articolii publicați, încă înainte de publicarea lor. Să poate că respunsul meu, așa precum e stilisat, să îndreptățească la astfel de presupuneri. Spre delăturarea ori-cărui fel de banueli și îndoeli în privința aceasta declar solemnel, că n'am avut nici o cunoscință de articolii din „Pester Lloyd“, că n'am sciut nimic de ei înainte de a apărè și că disaprob cele dise în acei articoli. (Voci: Să trăiască!)

Dep. P. Cosma: Cele ce le-au dis d. dep. Borcia în motivarea părerei sale să referesc fără îndoială la aceea ce am dis eu în cestiunea ce ne preocupă. Eu nu am susținut că constituțiunea noastră, ci noi, cari ne folosim de ea sûntem de vină la cele ce să întêmplă.

Propunerea pentru încheerea desbaterei se primesce avênd drept de vorbit numai acei membrii, cari s'au insinuat înainte de primirea acestei propuneri.

Dep. T. Gheaja: În principiu nui sûnt în contra propunerei d. dep. D. Manole, nu aștept însă dela ea resultatul dorit. Causa nedumeririlor esistente o aflu eu în împregiurarea că referințele între presidiu și membrii consistoriului nu sûnt regulate. S'a așternut, precum sciu, un suplement la regulamentul pentru afacerile interne. Eu pun pe acest suplement mare pond, căci cred, că prin acela toate afacerile vor lua altă cale mai mulțămitoare. Precum am așteptat până acum să așteptăm și de acî înainte încă puțin, până se va pune în lucrare regulamentul completat. Sprijinesc propunerea pe lângă amendamentul făcut de d. dep. Dr. I. Borcia.

Dep. A. Trombițaș: În merit s'a discutat cestiunea pro și contra încât puține ar mai fi de dis. Un singur moment ar mai fi dară de adaus și acesta e împregiurarea, care me face se iau și eu cuvêntul în cestiunea aceasta. Nu convine, ce e drept, a se aduce aici în sinod vorbe de pe strade. Altfel stă însă lucrul cu vorbele esprimate în cercul membrilor sinodali. Atât dignitatea și vada bisericei noastre, cât și a unui-a sau altui-a dintre membrii consistoriali pretinde, ca vorbe esprimate în cercurile normative să se aducă înaintea sinodului. În cercuri sinodale am audit esprimându-se, ca articolii din „Pester Lloyd“ ar fi emanat de aici din centru. Aceasta e o învinuire mare asupra consistoriului, ca centru. Spre lămurirea acestei aserțiuni și pentru ca se dăm ocasiune acelor membrii a-se potè dovedì nevinovăția sprijinesc comisiunea propusă de d. dep. Dr. N. Pop.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Maiu.

Desbaterea asupra creditului de pacificațiune în casa deputaților Ungariei nu s'a terminat. În ședința de Vineri min. pres. Tisza a descoperit scopul final al ocupațiunei. Din apocalipsa ministrului s'ar vedè că ocupațiunea este identică cu anecsiunea provinciilor Bosnia și Erțegovina.

Foaia oficială din Seraievo publică statutul despre organisațiunea trupei bosniaco-erțegovine. Asentarea se începe în 24 Maiu n.

Cestiunea dunăreană este strămutată acum din camerile României în sinul comisiunei europene dela Galați. „Polit. Cor.“ anunță că delegatul României, într'una din ședințele din urmă ale comisiunei europene, a propus că vasele staturilor, cari nu sûnt ripene, și cari nu sûnt vase de mare să fie supuse autorităților staturilor ripene și că documentele naționale, care li se da mai nainte de consulii respectivi să nu mai aibă valoare. Propunerea aceasta, dice „Polit. Cor.“ este contradisă cu deosebire de puterile apusene.

Scirile diarelor vieneze că Cogălniceanu ar avè se între în cabinetul Pomâniei le declară acum aceleși diare ca netemeinice. Sesiunea parlamentară în România este prelungită până la sfêrșitul lunei lui Maiu.

Diua aniversară a încoronărei regelui României se va serba în Bucuresci și în țeară bisericesce și milităresce. Regele a venit anume spre scopul acesta dela Sinaia la Bucuresci.

Principele Bulgariei se află în Petersburg. Mai multe diare respândiră faima că va abdice și va face loc pe tronul Bulgariei unui principe Danez. O telegramă datată din Petersburg din 20 Maiu înfățișează situațiunea lui Alecsandru de Battenberg pe tronul Bulgariei cu totul altfeliu. Hitrovo, Criloff și alți ruși în funcțiuni rusesci sau bulgare pe teritoriul Bulgariei sûnt în stadiul de a le părăsì. Principele se întoarce la postul seu prin Viena.

Încoronarea țarului Alexandru III, care se dice că va fi în 5 Septemvre, s'a amânat de nou.

Discursul

deputatului Mich. Polit ținut în dieta Ungariei la 15 Maiu n.

(Încheere.)

Dar și dintr'alt punct de vedere situațiunea noastră în Bosnia și Erțegovina e un ce teribil. Jucăm un rol teribil față cu Europa, față cu acele popoare și față cu noi inșine. Europa ne-a însărcinat să creăm acolo o stare regulată și civilisată, noi însă esterminăm cu sabie și foc acele provincie și esecutăm mandatul european prin sânge și ruine.

E teribilă aceasta situațiune, pentrucă putem dice că în timpul cel scurt de când ținem ocupate acele provincie, noi culegem mai multă ură decât a cules Turcul în cinci veacuri. (Ilaritate în stânga estremă.) În Bosnia și Erțegovina nu e astădi un stat mai urgisit decât Austro-Ungaria, da, cea mai urgisită monarchie în întreagă peninsula balcanică e monarchia noastră. Și ce e mai trist este, că această ură se ațiță contra Ungariei, contra rassei maghiare. (Așa e! din stânga estremă.) Vă întreb, este în interesul Ungariei, al seminției maghiare, ca să se ațițe ura contră ei? Eu am fost și sûnt și astădi de opiniunea, că Ungaria, sêminția maghiară, are un interes eminent la autonomia, independența, libertatea acelor popoare. (Așa e! așa e! din stânga estremă).

S'a dis aici adeseori, că noi nu sûntem dușmani acelor popoare, ba dorim libertatea, independența lor, însă sub o condițiune: ca ele să nu fie uneltele Rusiei. (Așa e! din dreapta.) Și în legătură cu aceasta însuși dl ministru president a riscat la o ocasiune frasa, că dênsul nu e dușmanul Slavilor, ci al panslavilor. (Așa e! din dreapta.)

Vă rog de iertare, să ne lămurim asupra acestui lucru și să nu ne jucăm cu cuvintele. (Să audim!) Aceia cari iau Slavilor orientali în nume de reu simpatiile lor rusesci se află în contrast cu sine însiși, se miscă într'un circul vițios. Vă rog se cumpeniți bine, pe câtă vreme Slavii orientali sûnt asupriți nu se gândesce nimenea se facă ceva pentru libertatea lor, mai puțin se gândesce Ungaria. Se dice, că e foarte bine așa. Dar îndată ce aceste popoare se rescoală și se luptă pentru libertatea lor, se aude devisa că la spatele lor stă Rusul, că ele nu se luptă pentru libertate. Dacă lucrul stă astfel, apoi Slavii orientali, ca se nu mai poată fi acusați de simpatii rusesci, ar fi siliți se rêmână în sclăvie. Cine se află în stare strîmtorată, nu întreabă, de unde-i vine ajutoriul, ci-l folosesce. Și dacă Slavii se luptă pentru libertatea lor și dacă Rusul le îmbie ajutoriul seu, ei sûnt îndreptățiți a se folosì de ajutoriul rusesc. Vă voiu spune un esemplu. Dacă Rusii făceau în anul 1849 un *volte face* contra Austriacilor și-i atacau împreună cu Maghiarii, ar fi refusat oare Maghiarii ajutoriul? Eu cred că Ludovic Kossuth l'ar fi primit cu bucurie. (Mișcare.)

Deci se fim justi față cu acele popoare și se nu dicem, că de câte ori se rescoală pentru libertatea lor, totdeauna au la spatele lor pe Rușî, ci să dicem, că popoarele aceste se luptă pentru libertatea lor. În cele din urmă însă eu dic, că nouă ne poate fi indiferent, ce simpatii au aceste popoare. Pentru noi lucrul principal este ca aceste popoare să formeze prin libertatea și independența lor un oare care zid despărțitor între noi și Rusi. S'ar putè dice că acest zid e foarte slab și aceste popoare nu sûnt decât avantgarda Rusiei. Eu vă

întreb, dlor, ce voiți să faceți cu peninsula Balcanilor? Voiți a crea de nou Turcia? Aceasta e o imposibilitate, Turcia nu va mai reînvia, nu mai e capabilă, și dacă ar și fi capabilă, Europa tot astfel ca și Russia n'ar mai permite reînvierea ei.

Deci este altă combinațiune? Și cine poate sĕ'și închipuiască alta decât crearea de state mici slave neutrale. Aceasta e politica cea corectă. Altă politică nu esistă.

Se ḑice că înfluența Rusiei asupra acestor state ar fi foarte mare. Aceasta s'a ḑis și atunci când Sêrbia și România erau state vasale. Pe atunci diplomația ḑicea că a promova îndependența acestor state însamnă a potența înfluența Rusiei și ve rog sĕ vĕ reamintiți ce greutate mare era a capacita diplomația ca Turcia sĕ-și scoață sentinelele din cetățile sêrbesci. Astăḑi într'o noapte, am poate ḑice într'un somn, Europa întreagă a recunoscut regatul serbesc. Și aceasta e un semn al timpului. Dar nu s'a constatat, că înfluența Rusiei s'ar fi potențat prin aceea că aceste state s'au făcut îndependente, ba din contră, pe câtă vreme aceste state aparținea Turciei, Rusia totdeauna avea un pretest pentru a se amesteca în afacerile lor interne, astăḑi înfluența Rusiei în aceste state e cu mult mai mică. Aceasta e faptă.

Eu cuget că într'aceasta culminează cestiunea Bosniei întreagă. Dacă vom ținè aceste țeri ocupate sau le vom anecta, — în casul din urmă firesce avem lipsă de învoirea Europei, — noi vom ținè cestiunea orientală totdeuna deschisă și vom da ocasiune Rusiei sĕ ne escamoteze între nisce împregiurări, cari nu vor fi favorabile ci poate togma periculoase pentru noi. (Așa e! din stânga.)

De vom face însĕ aceste provincie independente, silindune a le da libertatea, atunci va cădè pretestul de ingerență pentru Russia. (Așa e! din stânga.)

Pentru Europa este indiferentă întrebarea, dacă aceste provincie sĕ fie autonome sau independente sau sĕ se încorporeze la Serbia sau la Muntenegru, — pentru noi însĕ aceasta atârnă dela natura raportutui, în care ne aflăm cu Serbia și cu Muntenegrul, dacă raporturile sûnt buno, apoi și pentru noi va fi un lucru indiferent, ori se încorporează Bosnia la Sêrbia și Erțegovina la Muntenegru pentru că ar fi o rușine a enuncia, că o monarchia compusă din 36 milioane locuitori are sĕ se teamă de înființarea unor state noue în orient cu 3—4 milioane de locuitori.

Ne aflăm cu afacerea întreagă a Bosniei într'o înfundătură și trebue sĕ ne îngrigim cum sĕ scăpăm dintrênsa.

Și cu toată posițiunea noastră în orient, care am putè ḑice că e compromisă prin ocuparea Bosniei și Erțegovinei, totuși se mai află bărbați de stat cari ḑic, că posițiunea noastră în orient s'a mai îndreptat. (Ilaritate în stânga.) Indică cu multă bucurie la Serbia ḑicênd că acolo monarchia noastră are influență. Sĕ-mi permiteți d-lor a ve declara că aceasta e o ilusiune și o rătăcire. Ca sĕ poată fi vorba de înfluența noastră în Serbia, monarchia ar trebuì sĕ'și caute un raḑim la vre o partidă sêrbească, care are rădăcini în țeară și în popor; monarchia noastră însĕ'și caută raḑimul seu la un cabinet, care nu are rădĕcini nici în țeară nici în popor, cabinet, pe care cea dintâiu suflare îl poate spulbera, precum se va și întêmpla.

Dar se ḑice, că acest cabinet are majoritate. (Ilaritate viuă și strigări din stânga: Togma ca și la noi!) Și Ristici a avut majoritate până în momentul din urmă. Ori și care guvern cunoasce mijloacele, prin care își poate crea o majoritate. (Strigări din stânga estremă: Togma așa ca și la noi!) Dar nu e esact nici aceea, că cabinetul actual ar avè majoritatea în Scupcină, pentrucă după constituțiunea sêrbească o terțialitate a representanții o denumesce principele, ear numĕrul opositiunei esite este mai mare decât al acelor deputați aleși, cari sûnt în Scupcină, deci nu se poate ḑice că cabinetul sêrbesc dispune de o majoritate ca și ori care guvern.

După cele espuse se poate judeca ce fel de influență avem noi în Serbia și între asemenea împregiurări e lucru firesc, că redicarea Serbiei la regat, care am protegiat'o noi, nu are nici o gravitate, pentrucă în Serbia se scie foarte bine, cum s'a făcut toată istoria, în Serbia regatul fu proclamat cu astfel de iuțală în cât nu s'a asceptat nici festivitatea cea mare națională, Floriile, ci s'a proclamat mai înainte numai ca se fie un regat sêrbesc. Și ce a fost causa? În Serbia a întrevenit o crisă mare, nu numai în guvern, ci ea a pĕtruns și mai departe. Trebuia a se paralisa nenorocita afacere cu Bontoux și în a doua linie a se abate atențiunea poporului sêrbesc dela rescoala din Erțegovina; pentru aceasta s'a proclamat regatul; în Belgrad însĕ era mai bine vĕḑut un principe cu Bosnia decât un rege fără Bosnia. (Ilaritate.) — Dar aceasta afacere bosniacă nu numai ne a compromis raporturile esterne, ci are și o înriurință mare asupra afacerilor noastre interne. E un ce teribil, a arunca milioane preste milioane pe fereastră, când nouĕ ne trebuie tot cruceriul, fără ca se scim scopul final. (Așa e! din stânga estremă.) Și în delegațiuni s'a aflat un Ungur energic, care a întrebat pe ministrul de esterne: care e în faptă scopul final al politicei bosniace? La aceasta contele Kalnoky ministrul de esterne a respuns, *ibis redibis non morieris in bello;* a ḑis, că poporațiunea de acolo are atragere și simpatie către monarchia noastră, dar ministrul n'a avut curagiu se mărturisească că voesce anecsiunea.

Nici a putut se aibă asemenea curagiu, pentrucă e un secret public că cabinetul austriac s'a adresat mai de multe ori către marile puteri cu întrebarea, ce ar ḑice acestea când s'ar anecta Bosnia și Erțegovina? și totdeauna a primit un respuns negativ. Deci dacă noi am anecta volnicesce Bosnia și Erțegovina ce ar urma de acì? Sûnt firm convins că acest fapt volnic ar împreuna pe marile puteri europene contra noastră și într'o bună dimineață ne am treḑì cu un ultimat, ce ne ar impune evacuarea provincielor. Da, opiniunea publică a Europei e deja contra noastră. În Europa trece de scandal faptul, că noi în loc de a întroduce acolo o stare regulată și civilisată conform mandatului ce l'am luat, esterminăm poporațiunea prin sabie și foc. Este acesta un scandal public în Europa și nu ne ar mai trebuì decât se anectăm acele provincie. Consecuența ar fi că toate puterile europene s'ar întoarce contra noastră.

Noi ocupăm în Bosnia, Erțegovina și în Balcani posiția ce ocupase Turcul. Ne închipuim că contrabalanțăm înfluența rusească precând noi am ajuns bine și frumos la rolul Turcului adecă sĕ provocăm Europa contra noastră. — Guvernul ca sĕ împretinească în câtva națiunea cu nenorocita afacere a Bosniei joacă rolul de esclusiv representant al magiarismului, păsesce când și când cu cunoscutai energie contra naționalităților, cu devisa că naționalitățile trebue „sdrobite.“ (Contraḑiceri din dreapta) Ve rog de ertare, avênd puterea statului în mână e foarte ușor a fi energic contra naționalităților, dar guvernul binevoească a fi energic în Viena. (Așa e! așa e! din stânga estremă.) Poftească a fi acolo interpretul opiniunei publice a Ungariei, se spună acolo, că Ungariei nu-i trebue Bosnia (Așa e! din stânga estremă) sĕ spună că Ungaria nu voesce a'și ațița asupra capului pe acele popoare și a le suprime libertatea. (Așa e! din stânga estemă.) Numai din politica urmată de guvern se poate esplica un fapt, care altfel ar fi neesplicabil, un fapt care nu s'a mai întêmplat în istoria Ungariei. Multe guverne a avut Ungaria: cancelaria aulică, locotenența, provisoriul, dar aceea ce a născocit guvernul actual față cu o confesiune nu s'a mai întêmplat și aceasta e denumirea patriarchului. (Strigări din dreapta: Ha, ha, a sărit epurele din tufiș.) Lucrul e cu mult mai grav decât sĕ poată fi espus aici numai așa în treacĕt, va venì însĕ un alt deputat, care cu altă ocasiune va desfășura aceasta temă, eu nu voiu ḑice decât că toată istoria e un scandal fără păreche și ce e mai reu, guvernul compromite în rescriptul adresat congresului Coroana însași, pentru că ce altă e decât o compromitere a Coroanei, când Coroana ḑice: denumesc pe patriarch, pentrucă alegerea nu a fost unanimă. E lucru cunoscut, că au mai fost patriarchi aleși cu majoritate de voturi, a fost și unul, care nu s'a întărit, cu toate că a fost ales cu unanimitate. Deci a ḑice asemenea lucru în rescriptul reg. a juca o comedie cu o confesiune, aceasta procedere nu o pot cualifica altfeliu decât de un adevĕrat scandal.

Dacă ar mai esista în Ungaria adevĕrata frațietate, atunci nu Sêrbii, ci Maghiarii, Protestanții ar trebuì sĕ reclameze și sĕ întrebe, dacă este permis a denumì simplu pe capul bisericei în contra autonomiei garantate de lege, pentru că dacă se poate aici un asemenea lucru, apoi și superintendentul se poate denumì simplu (Strigări: Oho! acesta e cu totul alt raport!) Al. Csanady (întrerupênd): Are dreptate! (O voce din dreapta: Nu-i invidiez gustul!)

Mich. Polit (continuând): Dar toate aceste le ating numai în treacĕt, lucru principal e, că guvernul seduce opiniunea publică într'un moment când voiesce a masca aceea ce nu poate justifica înaintea opiniunei publice. — Altă faptă de eroism a guvernului e aceea ce a comis nu de mult față cu oare cari studenți șlovaci în Pojon și Eperjeș (Strigări din dreapta: La obiect!) Acolo nu sûnt prelegeri slovace, deci ce s'a întêmplat? S'au întrunit vr'o câti-va tineri slovaci și au ținut prelegeri în limba slovacă. Asta a fost un ce teribil. Direcțiunea i-a îndepărtat din liceu și dela academie (Aprobări generale).

Apoi a venit ministrul de instrucțiune publică, a cerut actele și supralicitând a ḑis, nu e de ajuns, că tinerii aceia nu pot sĕ mai cerceteze scoala în Pojon și Eperjeș, ci el i-a oprit dela toate institutele de învĕțământ unguresci (Aprobări generale și îndelungate.) Dar ministrul a mai adaus și acea că nu pot fi aplicați nicăiri în Ungaria. (Aprobări generale.) —

Deci. on. Casă, dacă aceasta e atât de corect, apoi d-lui Coloman Tisza îi este permis a face toate, nu trebue decât se fie energic. (Sgomot mare. Mișcări.) — Voiu a trece îndata la alt ceva, unde energia guvernului nu a avut succes, ba pote acea ce a făcut îl face sĕ bănuească. (Strigări din dreapta: Ho! ho!) Aceasta e energia față cu Sasii. (Ilaritate mare și îndelungată.) Ve rog nu luareti lucrul așa ușor, căci e foarte serios (Ilaritate.) — Când am cetit rĕspunsul ce l'a dat Schulvereinul ministrului president și am vĕḑut subscrierile îndată am ḑis, e gata cu simpațiile către Maghiari în Germania (Mare ilaritate) și Germanul nu va mai simpatisa cu Maghiarii. (Strigări: Oare?) — Când ne văerăm noi, Sêrbii, Românii sau Slovacii, aceasta nu s'a observat de nimenea (Mare ilaritate) aceasta văerare n'a lăsat urme în Europa (Strigări din dreapta: Dar în Rusia?) Dar când au început a se văera acesti Sasi (Mare ilaritate) întreaga Germanie a venit în emoțiune (Strigări din dreapta: La obiect!) Nu gândireți că aceasta e un lucru trecĕtor pentrucă într'adevĕr în Germania, s'a sfêrșit și cea mai mică simpatie către Ungaria și către seminția maghiară. (Strigări: La object!) Înzadar s'au inscenat meetingurile cele multe contra Schulvereinului, pentrucă aceste nu află credĕmênt în Germania. (Mare sgomot.) Ele trec acolo de o absurditate (mare sgomot), căci ce alta ar fi aceea, că Germanii se adună pentru a ḑice: noi ce e drept sûntem Germani, dar nu voim sĕ fim Germani. (Strigări: La obiect! Nu de aceasta e vorba!) E cu totul alt lucru a arĕta aderența către patrie, alt lucru a spune, că sûntem buni patrioți, cu toate că ținem la naționalitatea noastră, cu toate cà nu sûntem de părerea că maghiarismul este semnul esclusiv al patriotismului. (Strigări: Poftesce a dovedì!)

Amintesc aceste numai în treacĕt pentru a arĕta, în ce mod procede guvenul pentru a împrietinì opiniunea publică cu afacerea bosniacă. El se arată energic față cu naționalitățile (Aprobării vii), dar îndată ce merge în sus la Viena e gata cu vitezia (Așa e! așa e! din stânga estremă). Acolo nu cutează a spune, că Ungaria e în contra ocupațiunei, că majoritatea e meșteșugită, că maioritatea nu voesce ocupațiunea. (Mare sgomot în dreapta. Așa e! din stânga estremă). Și dacă e ceva ce dovedesce că pactul dela 1867 nu are nici o valoare, apoi aceasta e causa cu Bosnia. (Așa e! din stânga estremă.)

Eu nu aflu mare deosebire, între politica de odinioară și între cea de acum. Odinioară Hofkriegsrath-ul (consiliul aulic de resboiu) poruncea ca regimentele unguresci sĕ plece în Italia, sĕ și verse sângele, sĕ sugrume libertatea, dar acolo n'a fost îngagiat nici un interes unguresc. Acum s'a întêmplat o mică schimbare, i se poruncesce d-lui ministru president, ca sĕ substearnă un asemenea proiect de lege și se-l esecute în Ungaria și regimentele unguresci sĕ meargă în Erțegovina sĕ sugrume acolo libertatea. Deosebirea e numai aceea, că pe atunci trebuia a se suprime libertatea pe țermurul drept al Adriei, dar acum trebue a se nimicì libertatea sêrbească pe țermurul stâng al Adriei; dar precum atunci nu a succes a nimicì libertatea italiană, așa nu va succede aḑi a nimicì libertatea sêrbească. (Strigări din dreapta: cea bosniacă!) În Bosnia nu esistă altă națiune decât cea sêrbească (Risete din drepta.) Aceasta e faptă, dacă nu sciți, n'am ce face!

Trăim nisce ḑile critice, cestiunea orientală înaintează cu pași gigantici și oare cum ne va afla crisa cea mare? Voim oare a respândì o ură nestinsă în orientul întreg? voim a suprime libertatea acelor popoare, voim se fim unealtă pentru planurile de cucerire ale Austriei? Eu cred că acest rol nu e glorios, cuget că e un interes eminent maghiar a scăpa cât mai curênd din aceasta situațiune. Dacă Ungaria are un interes la ocupațiunea Bosniei, guvernul se ni-o spună. Dacă guvernul ḑice că ocupațiunea e întroducerea la resboiul cel mare cu Rusia — e bine se purtăm acest resboiu mare cu Rusia. Eu însĕ cred că resboiul cu Rusia e încât pentru Maghiari o armă cu două tăișuri, pentrucă Ungaria va sta rĕu ori va învinge ori va fi învins Rusul, și poate va sta mai rĕu dacă Rusul va fi învins. Aceasta se pare paradox, dar e un lucru lămurit. Căci de ne vom alia cu Germania — este adecă eschisă împregiurarea că ne vom lupta sin-

guri cu Rusia — dacă vom triumfa alăturea cu Germania asupra Rusiei ar fi o mare ilusiune a cugeta că organisaţiunea actuală a Ungariei ar remânè aşa cum e, ar fi o ilusiune a crede că Germania cea mare şi unită ar părăsì planurile, cu cari Austria germană în curs de veacuri a încurcat pe Maghiari. Deci este o armă cu două tăişuri aceasta şi se nu dorim ca se întrevină aceasta eventualitate. Încât pentru noi Slavii, în cele din urmă, dacă vor şi fi invinşi Slavii, Germanul tot nu va putè absoarbe 80 milioane de Slavi, dar cumcă Maghiarul va putè se esiste faţă cu Germania cea mare, aceasta e mare deosebire. Încât pentru noi Slavii din Ungaria se poate ca în urma unei aşa mari eventualităţi sĕ ajungem la o stare mai bună sau şi la una mai rea. Noi însĕ nu avem dor de o asĕmenea străformare, pentrucă noi ne aducem bine aminte, că strămoşii nostri au fost fericiţi în aceasta patrie. Ne reamintim, cât de fericiţi eram până când domnia de rassă nu a fost ridicată la principiu de stat.

Eu cred că aceasta politică de rasă maghiară nu e fericită. Maghiarul nu are în această lume largă nici fraţi, nici rudenii, nici amici. Deci pentru ce se nu stăruească a câstiga amiciţia acestor popoare, acestor naţionalităţi, cari au trăit cu noi împreună o mie de ani ḑile bune şi rele, cari şi-au jertfit pentru patria aceasta viaţa şi sângele? (Întrerumperi din stânga estremă: În anul 1848!)

Aceasta este adevĕrata politică pentru Ungaria, nu însĕ aceea, ca sĕ se raḑime pe popoarele Austriei. Aici am trebuì se creăm un stat central şi prin aceasta am fi scutiţi contra ori şi cărui pericol. Cum am ḑis, afacerea bosniacă ne a dus într'o înfundătură. E o nenorocire acersta pentru Sêrbi, dar e nenorocire şi pentru Ungaria. (Adevĕrat! aşa e! din stânga estremă.) Ungaria n'are lipsă de Bosnia şi Erţegovina pentrucă Ungaria nu voiesce a cucerì şi sugruma popoarĕ, (Aşa e! Adevĕrat e! din stânga estremă.) şi dacă Austria voesce aceasta, ea nu poate pretinde dela Ungaria, ca aceasta sĕ-i spriginească planurile ei de cucerire.

Astfel am trebuì sĕ ne afirmăm politica noastră orientală, sĕ ne silim a ne câştiga prietinia acelor popoarĕ, sĕ aruncăm în cumpĕnă auctoritatea noastră, ca sĕ le câştigăm libertatea. (Aprobări în stânga estremă.)

Eu voiu cuprinde adevĕrata politică ungurească în două cuvinte: Amiciţie cu popoarĕle orientale; ecuitabilitate, dreptate către naţionalităţile de aici. (Aprobări în ambele stângi). Aceasta e adevĕrata politică ungurească şi fiind că proiectul de faţă greşesce în ambele direcţiuni contra interesului Ungariei: eu nu'l pot primì nici din punct de vedere sêrbesc nici din punct de vedere curat maghiar. (Aprobări în ambele stângi.)

Cestiunea Dunărei în camera României.

Şedinţa Camerei dela 1 Maiu.

Interpelaţiunea lui Vernescu.

(Încheere.)

Dlor, aşi fi putut sĕ mĕ mărginesc asupra acestor consideraţiuni fără a mai adauge un cuvênt, căci el ar fi de ajuns ca sĕ arate dlor ministrii că nu ar putea sĕ ne impute că opoziţiunea nu'şi face datoria în cestiuni mari naţionale de a venì sĕ spună ceea ce cugetă, deşi noi am fi fost în drept sĕ cerem ca mai întâiu guvernul sĕ ne fi arĕtat cugetările sale, ca unul ce este în poziţiune de a cunoasce mai bine cestiunea şi fasele prin care ea a trecut. Dar fiindcă trebuie totdeauna Corpurile legiuitoare sĕ se pronunţe într'o cestiune aşa de însemnată, ca ele sĕ fie cu desăvêrşire luminate, ca guvernul şi ţeara sĕ aibă acelaşi cuget, sĕ aibă aceeaşi linie de conduită, căci este aceeaşi luptă pentru apĕrarea unui drept şi mai cu seamă a drepturilor noastre suverane (aplause), voiu sĕ fie o comunitate de idei, voiu sĕ fie aceeaşi acţiune, căci, fiind aceeaşi acţiune, guvernul va fi mai puternic decât isolat, ori cât de patriot, ori cât de luminat ar fi acel guvern. Aşa doresc se sĕ urmeze în cestiuni naţionale. (Aplause.)

Sûnt multe lucruri cari ne despart, şi unele crează un abis între noi. Dar nu este timpul sĕ licuidâm acum această socoteală cu ocasiunea acestei mari cestiuni. (Aplause.)

O voce. Aşa fac Românii totdeauna.

D. G. Vernescu. Dlor, nu acusaţi pe nimeni, fiindcă am ascultat două ḑile în senat, şi n'am vĕḑut pe nimeni ca sĕ se dea înapoi dela apĕrarea intereselor ţĕrei. Neînţelegeri, esitaţiuni au venit din partea tuturor, şi din partea guvernului. Nici guvernul nu a spus ce voiesce în cestiuneaaceasta.

D. G. Cantilli. Nu a fost aşa.

D. Ministru de justiţie. A remas istoriă.

D. G. Vernescu. D-v. aprobaţi cuvintele mele că într'o cestiune naţională trebuie ca toţi sĕ luptăm împreună, şi astăḑi, chiar când aşi fi greşit cu toate că eu nu spun decât ceea ce am vĕḑut şi ceea ce am auḑit, dar chiar când a'şi fi greşit în afirmaţiunea mea, d-v. ţineţi sĕ constat că este o deosebire între noi? Apoi nu am vĕḑut aceasta şi protestez că aşi fi ḑis eu că ar fi fost oa-meni cari nu ar fi voit sĕ apere drepturile ţĕrei în Senat.

D. Al. Lahovari. Guvernul n'a apĕrat drepturile ţĕrei. Aceasta o voiu demonstra eu.

D. G. Vernescu. Drepturile ţĕrei s'au apĕrat până acum şi de guvern şi de ţeară (aplause.)

Astăḑi, însĕ, când se votează această cestiune, noi sûntem datori sĕ spunem guvernului cum trebuie sĕ apere aceste interese, sĕ i o spunem într'un mod categoric şi clar, încât sĕ nu fie loc la echivoc, şi dacă guvernul va aluneca pe o altă cale, va sci încă dela început că Adunarea 'l va desaproba (aplause.)

Eată tot ce voiesc sĕ ḑic eu.

Dlor, sĕ nu se ḑică că în tratatul dela Berlin s'au făcut oare cari reserve. Eu am auḑit cu părere de rĕu dela un om oficial că prin tratatul dela Berlin s'au făcut reserve, şi anume prin art. 55.

S'a ḑis că s'ar fi reservat prin art. 55 dreptul comisiunei europene de a face supraveghere pe Dunăre. Şi dlor, trebue sĕ mărturisesc că acest limbagiu l'a ţinut şi delegatul nostru. In comisiunea dunăreană delegatul nostru a făcut o deosebire între aplicaţiunea regulamentelor şi între supraveghere, căci delegatul nostru a ḑis: veţi putea supraveghia; nu puteţi însĕ sĕ formaţi comisiunea mixtă pentru aplicarea regulamentelor.

Eată ce a ḑis delegatul nostru şi eată ce ḑice şi guvernul. Şi acì, dlor, mĕ înscriu şi în contra delegatului şi mai puţin în contra delegatului decât în contra guvernului. El nu a întrat în detalie, nu a spus cum are sĕ facă supravegherea, n'a caracterisat'o şi înţelegeti prea bine că, el vorbind într'un mod vag de supraveghiere, nu a compromis nimic. Aşi fi dorit ca tot ace laşi lucru sĕ se fi făcut şi de către guvern; mi se pare însĕ că guvernul n'a urmat tocmai aceea cale.

Dlor, ce se dă prin tratatul de Berlin comisiunei europene? Se dă facerea regulamentelor de navigaţiune, de poliţie fluvială şi de supraveghiere, şi am auḑit ḑicêndu-se că prin aceasta chiar se dă comisiunei europene facerea regulamentelor de supraveghiere, i se confiază supraveghierea.

Această argumentaţiune, nu numai că nu e justă, dar e şi nenorocită, căci pe acest teren s'ar putea merge până la capĕt şi s'ar putea ḑice: dacă s'a confiat comisiunei europene facerea regulamentelor, i s'a confiat şi esecutarea lor, şi aplicarea lor pe Dunăre, ceea ce nu este esact, atât pentru cuvêntul că nu resultă din terminii espreşi ai tratatului dela Berlin, aceştea fiind lucruri cari trebuiau anume ḑise, dacă în adevĕr ni se răpia acest drept; cât şi pentru alt cuvênt, pentru că ne vine în ajutoriu protocoalele ca sĕ ne dovedească că aceasta nu s'a ḑis de nimeni la congres. În adevĕr, dlor, ce ḑice la conferinţe cel mai interesat în cestiune? El propune în privinţa supraveghierei ca comisiunea europeană sĕ delege un comisar care sĕ facă supraveghe ea. Va sĕ ḑică a fost departe de a crede că supraveghierea ar fi putut fi dată unei comisiuni mixte, şi aceasta nu resultă câtuşi de puţin din tratat. Ce înseamnă însĕ delegaţiunea pe care o găsim în tratat? Înseamnă într'un mod positiv că atunci nu era vorba de o putere constituită, de o comisiune care sĕ aplice regulamentele pe Dunăre şi se facă supraveghierea, şi se vedea din cuvintele plenipotenţiarului austriac că drepturile noastre de aplicare a regulamentelor rĕmân intacte şi că comisiunea europeană avè sĕ numească un simplu delegat *pour veiller*. Eată tot ce se propunea atunci. Şi ce va se ḑică se veghieze pentru aplicarea regulamentelor? Credeţi că aceasta va sĕ ḑică că aceea comisiune se va pune în raport cu inspectorii, sub-inspectorii, ori căpitanii nostri de porturi şi sĕ le spună cum se aplice regulamentele? Nu. Aceasta însemnează un lucru, ca de departe acel delegat sĕ se uite cum se aplică regulamentele, în tocmai după cum se veghiază ca sĕ se aplice cu scrupulositate tratatele încheate între două puteri de către consulii sau ministrii plenipotenţiari. În loc de aceasta, Austria pusese sĕ se numească din sinul comisiunei europene o comisiune care sĕ veghieze, ca sĕ se pună în raport direct cu agenţii nostri inferiori. Şi înţelegeţi ce va sĕ ḑică aceasta. Când noi am avea se numim pe inspectori, sub-inspectori, ori căpitani de porturi în aceste condiţiuni, nu noi vom face aplicarea regulamentelor, căci aceşti agenţi ai nostri se vor pune în contact direct cu aceea autoritate, lăsându-se la o parte guvernul. Aceea autoritate se'şi facă observaţiunile sale către agenţii nostri pentru esecutare, ea se dea direcţiunea, ea se vadă dacă este bine sau nu, ea se propună destituirea acestor agenţi.

Înţelegeţi foarte bine, dlor, că o astfel de supraveghiere ar echivala cu aplicarea regulamentelor de alţii pe pământul nostru. Aşa dar nu putea sĕ conceadă d. ministru acest drept de supraveghiere printr'o autoritate constituită a aplicărei regulamentelor în ţeara noastră, căci aceea supraveghiere s'ar confunda cu aplicarea regulamentelor chiar, şi de geaba vĕ siliţi se nu primiţi comisiunea, căci în mod tacit regulamentele vor fi aplicate tot de străini, când aceea autoritate constituită se va pune în raport direct cu agenţii nostri inferiori. Şi cu modul acesta vor viola drepturile de suveranitate ale acestei ţĕri.

Dacă guvernul a făcut aceste concesiuni, mi se pare că a greşit. Cred însĕ că guvernul în raporturile sale oficiale cu streinii n'a mers până acolo şi că a vorbit tot ca delegatul nostru din comisiunea europeană, numai de veghiere şi dela aceea veghiere eu nu mĕ dau în laturi, voesc veghierea tuturor, dar se veghieze astfel cum se veghează când se face un tratat între puteri suverane, căci şi noi sûntem o putere suverană şi prin urmare se nu ni se atingă dreptul nostru cu aceea supraveghiere, sĕ nu se institue o autoritate care se ordone agenţilor noştri, (aplause.)

Eată, d-lor, ceea ce nu primim noi şi nu cred că guvernul se fi concedat, căci dacă a concedat, atunci lupta este în formă numai, căci în fond este perdută.

Dar ni se va ḑice: de ce această luptă? Înţelegeţi foarte bine că acei cari sûnt interesaţi, acei cari voesc sĕ aibă preponderenţă absolută asupra Dunărei sĕ nu dorească se aibă nici măcar şicane şi de aceea comisiunea, dacă s'ar crea, fie numită numai pentru supraveghere, este de natură a aduce necontenit conflicte nu numai dela aceea comisiune cu noi, dar chiar şi între toate puterile cari sûnt interesate pentru libertatea navigaţiunei pe Dunăre (aplause.)

Aceste sûnt părerile ce am eu în cestiunea de faţă şi terminând ḑic, că aşi dorì ca şi guvernul, acum cel puţin la sfârşit sĕ ne spună cari sûnt şi părerile sale. Guvernul trebue sĕ le spună, pentru ca sĕ fie liniscit şi despre opoziţiune şi despre majoritate că'l va seconda în luptă pentru respectarea drepturilor ţĕrei. Dar trebue reciprocitate; trebue sĕ vorbească şi guvernul şi sĕ liniştească şi pe opoziţiune, căci dela majoritate are încrederea. Spună dacă este unit cu ţeara în această cestiune, căci aceasta nu e o cestiune din cele ce sĕ tratează pe ascuns şi care dacă se va trata în ḑiua mare se compromite; acì este vorba de respectul drepturilor ţĕrei, şi mi se pare că ţeara aceasta nu va voì se conceadă nimic din drepturile ei. De aceea ḑic că nu este permis guvernului sĕ tacă, sĕ nu ne spună tot şi absolut fără nici o reservă.

Ni s'a mai ḑis că poate sĕ fie şi primeḑie în această cestiune, am fost amenin-ţaţi că se poate că puterile comisiunei europene sĕ se întindă dela Galaţi înainte încă până la Porţile de fer; cu alte cuvinte, că dacă noi am persista a apĕra în totul drepturile noastre fără a face concesiuni, avem sĕ vedem într'un moment dat că, dela gurile Dunărei până la Porţile de fer, principiul suveranităţei pentru România este desfiinţat; căci dv. sciţi că dela Galaţi şi până la gurile Dunărei nu mai este vorba de suveranitatea României; comisiunea europeană lucrează ca suverană.

O ameninţare mai gravă de cât aceasta nu se poate face; dar lucru aşa grav noi scim că nu se poate face cu uşurinţa cu care se ḑice; şi de aceea, pentru că nu voim sĕ sacrificăm drepturile ţĕrei, ar fi în drept puterile sĕ ne ḑică: deşi noi nu am prevĕḑut în tratat aceasta, dar vĕ luăm şi acele drepturi.

Însĕ cum au sĕ ne ia acele drepturi? În comisiunea europeană? D. Barrère şi cei l'alţi ar putea sĕ ne ia acele drepturi? Acestea sûnt glume, şi asemenea glume, nu se pot face cu ţeara. Ori-cât de mici am fi, tot am putea sĕ ne mişcăm şi noi, sĕ protestăm sĕ ne apărăm şi sĕ ne luptăm în contra acelor cari ar voì sĕ ne răpească drepturile noastre (aplause.) Nu este cu putinţă sĕ nu afirmaţi aceasta de cât atunci când aţi crede că această ţară este moartă moralmente. Eu cred că ea se va mişca si nu va lăsa sĕ i se calce nici un drept pe această cale, cu toate că sûnt sigur că nu se va găsi nimeni aşa de nedrept ca se ni le calce.

D-lor, aşi înţelege ca Europa, neavênd încredere la început, sĕ ne ia dreptul de a face regulamentele, cum a şi făcut! aşi mai înţelege chiar ca Europa, veḑênd interesele ei compromise pe Dunăre, sĕ nu se uite la drepturile noastre suverane şi se ne ia şi dreptul care îl avem dela Galaţi până la Porţile de fer. În ce cas însĕ? Atunci când noi n'am aplica cu bună credinţă şi fidelitate regulamentele cari sûnt făcute de comisiunea europeană. Când ne ar fi pus la încercare şi noi am fi compromis aplicarea regulamentelor cu rea credinţă, înţeleg ca interesele europene se primeze drepturile noastre chiar suverane şi sĕ ne despoae Europa de aceste drepturi. Dar încă dela început Europa sĕ ḑică că vrea sĕ ne răpească toate drepturile; aceasta nu se poate.

D-lor deputaţi, termin ḑicênd un singur lucru, ca comisiunea mixtă de care se vorbesce necontenit, nu are nici o raţiune de a fi. Comisiune mixtă pentru ce? Pentru aplicarea regulamentelor? Dar în privinţa aplicărei regulamentelor, tratatul de Berlin ne ḑicênd nimic — şi aceasta este spusă chiar de agentul Austriei, în o altă ocasiune, tratatul neprevĕḑênd nimic, puteţi face altceva de cât cea ce se face în general în casuri de asemenea natură? Care este dreptul ţĕrilor riverane în privinţa aplicărei regulamentelor? Ca fie care ţeară riverană se aplice regulamentele pe teritoriul ei. Acest drept cum se poate schimba? Prin o dispoziţiune internaţională. Luatu-s'a o asemene dispoziţiune? Nu s'a luat; prin urmare avem dreptul intact de a aplica regulamentul pe pământul şi în apele noastre.

Înţeleg d-lor, sĕ se facă regulamentele de către riverani între ei, fiind că trebue o uniformitate, trebule aceleaşi principii; dar când este vorba a aplica nisce regulamente uniforme, nu înţeleg cum m'aşi duce eu sĕ ḑic vecinului meu: vino tu de le aplică la mine şi eu voiu venì sĕ le aplic la tine! Ba încă şi mai mult, sĕ chiem şi un străin care sĕ aplice acele regulamente.

D-lor, comisiunea mixtă este afară din tratatul dela Berlin, afară din drepturile suverane ale fie cărei ţĕri, prin urmare de unde am lua-o? S'a ḑis că este vorba de interesul uneia din părţi, s'a ḑis că Austria mai cu samă are interes în navigaţiunea acestui rîu, fiind că face comerciu întins pe Dunăre. Apoi, d-lor sub cuvêntul acesta ar putea sĕ dispară toate drepturile ţĕrilor riverane asupra unui rîu, care ar percurge mai multe state, fiind că ar putea sĕ vie alte puteri precum, Francia, Anglia etc. şi pentru cuvêntul de desvoltare a intereselor sale comerciale, sĕ răpească drepturile suverane ale riveranilor. Aceste puteri pot sĕ ḑică: Avem interes sĕ plutim pe Dunăre, prin urmare putem sĕ ne facem stăpâni pe ea. Dar acest drept nu este recunoscut de dreptul internaţional, nu este prevĕḑut în tratatul de Berlin şi nu înţeleg cum mai poate sĕ fie vorba de o comisiune mixtă chiar în privinţa riveranilor.

Am terminat, d-lor, ce aveam sĕ ḑic în această cestiune. Remâne ca dv. în înţelepciunea dv, pentru că au fost şi pot sĕ fie multe învoeli, justificate până la un punct, sĕ binevoiţi ca prin o propunere s'au prin o ordine de ḑi sĕ arĕtaţi care este chipul dv. de a vedea în această cestiune, în câtmâne, poimâne, sĕ nu se învoace echivocitaţi asupra cuvintelor cari s'au ḑis; sĕ se scie direcţiunea pe care a dat'o Camera guvernului şi sĕ se scie ce cugetă aceasta ţeară pentrucă nu este bine că guvernul sĕ fie lăsat singur în faţă cu streinii într'o cestiune aşa de importantă (aplause prelungite.)

Varietăţi.

* Escelenţa Sa Preas. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, după cum sûntem înformaţi, pleacă aḑi la 10 oare de seară la Cosna, în vecinătatea Bucovinei, spre a sânţi biserica de acolo.

* (Afaceri bisericesci). Eri s'a într'unit consistoriul archidiecesan în plen. Membrii, ni se spune, realeşi şi aleşi în senatele scolastic şi epitropesc au depus jurămêntul. Constituinduse apoi consistoriul în plen a proces la agendele puse la ordinea ḑilei dintre care amintim pe cea privitoare la întregirea posturilor vacante de protopresbiteri. De astădată vor venì la rênd pptele Sibiului, Săliştei, Iliei şi al Dejului.

* (Sciri personale) Comandantul militar din Transilvania Generalul de cavalerie baron Appel a sosit în 18 Maiu n. la Cluj cu scop de a inspecţiona garnizoana de acolo.

* La cele ce leam scris în foia noastră din 8/20 Maiu v. titlul „comunicaţiune înlesnită“ mai adaugem următoarele:

Din 15 Maiu n. sĕ vor da la toate staţiunile mai însemnate a căilor ferate din statul nostru: la calea ferată din Ţeara de jos, la cea dintâi cale ferată din Transilvania, la calea ferată din Caşovia — Oderberg şi cea dintâi cale ferată din Nordostul Ungariei bilete pentru dus şi întors (tour şi retour) încât stau respectivele staţiuni în comunicaţiune una cu alta. Ce ocol are sĕ făcă călătorul depinde dela voia dênsului, şi biletele sĕ vor acomoda foarte scăḑute şi condiţiunile îndecursul călătoriei foarte favorabile. Cu aceste bilete dedus şi întors e îndreptăţit posesorul a călători cu ori care din acelea trenuri, care au cele 3 clase corespunḑĕtoare (I, II, şi III Clasă). Valoarea lor durează 40 ḑile, în care timp călĕtoria se poate continua după plăcere fără întrerupere. Pentru copii nu sĕ micşorează preţurile, şi povara liberă e interḑisă. Totuşi e permis călătoriului a duce cu sine în cupeu atâta povară, câtă încomodează pe companionii sĕi de drum. Biletul de dus şi întors sĕ dă numai pentru *o călĕtorie* în faptă, (dus şi întors sĕ înţelege) peste 300 chilometri, totuşi poate cine va sĕ călătorească şi mai mult sau pe unde au mai umblat sau pe căi laterale pe unde trebue sĕ se ia şi acea posibilitate în considerare că de dus şi întors biletul sĕ se poată folosì şi la întorcere (retour). Aici expunem 2 ture:

1. Sibiiu, Copşa, Cluş, Oradia-mare P. Ládáni, Debreţin, Nyieregyhaza, Szerencs, Mişcolţ, Hatvan, Budapesta Szolnok Csaba, Arad, Alba-Iulia, Teiuş Copşa Sibiiu.

II Clasă 37 fl. 80 cr; III classă 19 fl. 10 cr;

2. Sibiiu, Copşa, Teiuş, Alba-Iulia Pişchi, Petroşeni, Pişchi, Arad, Csaba Oradia-mare, Cluşi, Copşa, Sibiiu.

II Clasă 27 fl. 30 cr; III classă 19 fl. 10 cr;

Din aceste ecsemple sĕ poate vedea câtde eftine sunt biletele de dus şi întors. În modul acesta ni sĕ dă ocasiune a călători cu spese neînsămnate prin ţinuturile cele mai frumoase ale Ungariei şi a cunoaşte ângusta noastră patrie. În ce privesce locul, pe unde vrea să călătorească cineva aceasta se poate aduce la cunoştinţa cassariului pentru persoane cu câteva ḑile mai nainte.

În fine sĕ face cunoscut, că acum cu trenul de dimineaţă sĕ vênd bilete de classa I şi II pentru staţiunile românesci şi adecă:

	I. Classă.	II. Classă.
Bucuresci	51 fr 30 cr.	36 fr. 70 cm
Galaţi . .	74 „ 20 „	53 „ 90 „
Ploeşti . .	44 „ 10 „	31 „ 30 „
Câmpina .	38 „ 90 „	27 „ 40 „
Brăila . .	68 „ 45 „	49 „ 55 „
Buzĕu . .	54 „ 05 „	38 „ 75 „
Sinaia . .	34 „ 75 „	24 „ 25 „

* (Maial,) se va arangia în favorul societăţii de lectură „Julia“ de „Junimea Română“ dela universitatea Francisc Iosif I. din Cluj la 25 Maiu st. n. 1882 în grădina „Stadler“. Începutul la 5 oare p. m.

Comitetul arangiator:

Iuliu Herbay, preşedinte. *Laurentiu Pop*, secretariu

Demetriu Ciuta, cassariu.

Alesandru Pop, sen., Nestor Varareanu, Alesandru Pop iun., Octaviu A. Cotuţ, August A. Nicoară, Pompeiu German, Constantin Pop, Pompiliu Pipoş, Emiliu Pop, Romul Presia, Gavrile Onişor, Vasiliu Dumbravă.

Preţul întrărei: 1 fl. de persoană, 2 fl. 50 cr. de familie de 3 membrii, ear' pentru ceilalţi de fie-care câte 50 cr.

* (Zăpadă) În 17 Maiu n. a nins în Orşova. Şi la noi sûnt munţii până jos acoperiţi cu zăpadă.

Dela Mediaş se scrie că a plouat amestecat cu ninsoare.

În 7 Maiu, ni se scrie, că a nins şi la Braşov.

Dela Simon, comuna colectivă Bran (în 8 Maiu 1882) ni se scrie: Joi noaptea spre Vineri în 6 spre 7 l. c. şi Vineri în 7 Maiu, a căḑut o zăpadă peste o urmă de mare, care a rupt pomii, sălciile şi alţi arbori nimicind chiar şi legumile. Vineri noaptea spre Sâmbătă, în 7 spre 8 l. c. între tunete şi fulgere a ploat toată noaptea. Nu scim ce se va alege în urma acesteia oamenii sûnt îngrigiaţi.

Îndreptare. În revista politică din nrul trecut în pasagiul tradus din „Pesti Naplò“ s'au strecurat nisce erori foarte regretabile şi cari strică tot înţelesul. Aşa îndată la început este a se cetì: *Eu cestiunea de naţionalitate nici odată nu o am considerat ca o cestiune de stat,* **sau de drept de stat,** ci etc.

În acelaşi pasagiu şirul 18 la sfĕrşit au remas după cuvêntul „ca“ cuvintele: **„el se ameninţe pe naţionalităţi cu „sdrobire“, ci“** etc.

Loterie.

Mercuri 20 Maiu n. 1882.

Viena:	**38**	**41**	**20**	**69**	**36**
Timişoara:	**41**	**90**	**35**	**37**	**84**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 20 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.70	119.60
Renta de aur ung. de 4%	89.15	80.15
Renta ung. de hârtie	87.—	86.90
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.50	134.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	111.—	91.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.80	111.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.75	95.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	98.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.—	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.60	97.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.75	97.—
Sorţi unguresci cu premii	118.50	118.75
Sorţi de regularea Tisei	109.50	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.60	76.60
Datorie de stat austr. în argint	77.50	77.50
Renta de aur austriacă	94.40	94.40
Sorţi de stat dela 1860	131.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	338.75	338.75
Acţiuni de credit austr.	343.90	343.90
London (pe polija de trei luni)	119.90	119.95
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.62
Na oleon	9.51	9.51
100 marce nemţesci	58.60	58.60

Nr. 103. [83] 1—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei consistoriale dto 31 Decemvre 1881 Nr. 3963 referitoare la ocuparea postului de capelan în comuna de clasa III Bulbuc şi filia Curpeni se escrie a doua oară concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

Jumătate din venitele parochiali cari computate în bani dau suma de 180 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne petiţiunile lor instruite în înţelesul dispoşiţiunilor statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului II până la terminul mai sus însemnat.

Secărâmb 29 Aprilie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Sabin Piso m. p,
protopresbiter.

Nr. 85. [82] 1—3

EDICT.

Ioan Ţifrea de religiunea gr. or. din Slimnic, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredinţă pre legitima lui soţiă Ana născ. Enciu, tot de acolo, se citează prin aceasta, ca în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţişeze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de prima instanţă, căci la din contră şi în absenţa dênsului se va decide procesul intentat contra-i de cătră soţia sa.

Sibiiu, 29 Aprile 1882.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Nr. 120 1882. [78] 2—3

EDICT.

Bucur Hanciu de religiunea gr. orientală din Săliste, comitatul Sibiiului, carele de mai mulţi ani au părăsit cu necredinţă pre legiuita s'a soţiă Paraschiva născ. Oprea Herţa, tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni, dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de prima instanţă, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră-i de sotia sa.

Sibiiu, 4 Maiu 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliştei, ca for matrimonial de I-a instanţă.

Sz. 4778 tkv. 1882. [80] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Martin Dumitru végrehajtatónak özvegy Ruszu Dumitruné szül. Anna l. Ion Mártin végrehajtást szenvedö ellen 105 frt: $2^2/_3$ kr. iránti végrehajtási ügyében az özvegy Russu Dumitruné szül. Popa Anna nevére felvett a szelistyei I. rész 990. tjkvben A. + 1—9. r. 2455. 3688. 4504. 5670/2. 5996/1 8361. 9028. 10335. 11673. hr. sz. és a szelistyei II. resz 231. tjkvben A. + 2 r. 938 hrsz. ingatlanokra, valamint az özv. Russu Dumitruné szül. Popa Anna, Bersanu Maria és Niamtiu Maria nevére felvett a szelistyei 2035 tjkvben A. + l. r. 9125. hrsz egész ingatlanra, melyeknek össz becsértéke 601 frt. 50 krt tesz az 1882. évi Iulius hó 29. napján d. r. 9 orakor a szelistyei irodában megtartandó nyilvános árverésen következö feltételek alatt eladatni fognak u. m.:

1. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul is az árverésre kitüzött egyenként kikiáltandó birtokok el fognak adatni.

2. Árverezni kivánók a végrehájtató kivételével tartoznak az ingatlan becsárának 10% készpénzben vagy ovadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

3. Vevö köteles a vételárt két egyenlö részletben, és pedig: az elsöt az árveréstöl számitandó 15 nap alatt, a másodikot ugyanazon naptól számitandó 30 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt a helybeli kir. adó mint birói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4. Az árverés jogeröre emelkedésekor vevö a megvett ingatlan birtokába lép, ennélfogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez idötöl öt illetik, de a tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevö javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevöt terhelik.

5. A mennyiben vevö az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a meg vett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, az 1881-evi 60 t. cz. 185. §. értelmében vevö veszélyére és költségére bánatpénzének elvesztése mellett ujabb árverés alá bocsáttatni, és az elöbbi becsáron alul és eladatni fog.

A nagyszebeni kir. törvenyszék mint telekkönyvi hatóság 1882. majus hó 5 tartott üléséböl.

Ormay, elnök. **Mihály,** jegyzö.

Sz. 36. eln. 1882. [77] 3—3

Palyázati hirdetmény.

Vizakna rendezett tanácsu város képviselö testületének 1882-ik év május hava 11-én tartott rendkivüli közgyülésé 58 számu határozata alapján, Vizakna város tanácsánál, halálozás következtében üresedésbe jött 1-sö tanácsnoki, évi 600 frtal javadalmázott állomásra — mely az árvaszéki és katona ügyi elöadói teendökkel van egybe kötve, — ezennel pályázat hirdettetik; felhivatnak pályázni kivánok, hogy a magyar német és román nyelvbeli ismereteiket, és az 1877-ik évi XX. t. cz. 180 §. sában megszabott kellékeket beigazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat folyó 1882-ik évi május hava 25-ik napjáig bézárolag alulirt polgármesteri hivatalhoz nyujtsák bé.

A jelzett határ idön tul beérkezendö folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A választás - viszavonhatatlanul - folyó 1882-ik év Május hó 27-én fog megejtetni Vizaknán 1882 május hó 12-én.

Szöcs József m. p.,
polgármester.

PROAŞTE DE FOC
şi
requisite de stins
de ale firmei **Friedr. Seltenhofer & Sohn** în **Oedenburg,** se recomândă pe lângă condiţiunile şi preţurile cele mai favorabile prin representanţa sa în Transilvania. Se află la
Andreas Rieger,
fabrică şi deposit de maşine şi requisite agricole, prăvălie de ferării,
Sibiiu.

Redactor răspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi iparîul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Joi 13/25 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din Ungaria.

I.

În timpul de faţă grasează contradicţiunile şi suprinderile politice. În împregiurări de acestea la oameni preocupaţi de şovinism raţiunea sănĕtoasă nu prea are trecere. Din contră omul care se ţine de o programă politică, întemeiată pe ceea ce este real şi folositoriu obştei, vine în posiţiunea de a se lupta în deşert. Ceea ce combate aḑi trebuie se combată şi mâne, de oarece acei ce, stăpâniţi de pasiuni şovinistice, s'au pus pe terenul contradicţiunilor şi al suprinderilor, nu se sfiesc a ḑice aḑi că albul e negru şi mâne că negrul e alb şi aşa mai departe.

În articuli de ḑiare, în discursuri parlamentare, în broşuri şi în alte scrieri politice cetim lucruri, cari descriu situaţiunea popoarelor nemaghiare din Ungaria aşa de frumos, încât, ţi s'ar părè că toată lumea din afară sĕ rêvnească la posiţiunea acestor popoare „fericite.“ „Îndreptăţite egal“ se bucură toate de acele'şi favoruri precum au se poarte şi acele'şi greutăţi. Parlament, ierarchia funcţionarilor de jos până sus, bunetăţile statului de tot feliul pentru întreprinderi publice şi private, garanţii pentru instituţiunile publice şi private... toate stau deschise şi la dispositiunea tuturor.

Nu este aceasta o stare fericită a naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria? Ce vor ele mai mult? Şi apoi când e vorba şi de Români, nu se afla şi ei între aceste naţionalităţi „fericite“ ?

Aşa ne cântă la ori ce ocasiune în urechi droaia de ḑiare cu limbă maghiară şi nemţească, plătite, şi ne plătite ce s'a pus la dispositiunea guvernului unguresc şi naţionalităţii unguresci, carea prin o coincidenţă limbistică este identică cu „naţiunea maghiară“ (magyar nemzet.)

Albă ca ḑiua bună, verde ca speranţa în bine şi roşie ca floarea parfumului este dar situaţiunea şi posiţiunea naţionalităţilor, prin urmare şi a Românilor, privite prin prismele colorate ale droaiei pomenite de ḑiare. Naţionalii din Ungaria, fie Români, fie Croato-Sêrbi, fie Nemţi, fie în sfêrşit ce vor fi, pot ajunge barbaţi mari de stat, ei pot propune reforme în parlament, se pot înălţa pe treptele ierarchice civile şi judecătoresci până la ministrii. Numai regi şi imperaţi nu se pot face. Li se înfiinţează universităţi, gimnasii şi alte scoale de tot feliul; li se ridică teatruri din averea publică; li se subvenţionează institute de cultură; li se garantează autonomii pentru administraţiuni proprie de biserici, scoale şi fonduri.

Dacă ar fi aşa!

Însĕ — acest fatal „însĕ“ — cât e de mic la vedere restoarnă şi nimiceşte toate ilusiunile câte le-ar avè. Pentrucă d. e. parlamentul nu esistă, fie cineva patriot cât de mare şi bun, pentru acel ce nu scie vorbì perfect limba maghiară; căci este lege că numai limba maghiară esclusiv este limbă parlamentară în Ungaria*) În funcţiuni înalte şi inferioare în faptă numai puţini se pot străcura, şi acestia mai cu samă dacă au abḑis de simţeminte naţionale, sau ceea ce e şi mai binevĕḑut, dacă se reneagă cu totul. Un naţional, prin urmare şi un Român, care voiesce se poată dispune de puterile sale sufletesci, în cât i permite ocupaţiunea oficială, şi pentru poporul seu, este depărtat din oficiu sub un cuvênt sau altul, sau în casul cel mai favorabil, pus sub priveghiarea denunciatorilor şi pânditorilor după „ultraisti“, „resvrĕtitori“, „panslavisti“, „dacoromanisti“ şi alte „istri“, căci în privinţa aceasta lexiconul „patriotic“ este bogat în termini. Românul dar, care vrea sĕ se dedice şi naţionalităţii sale în ceea ce este legal şi patriotic tot odată, trebuie sĕ 'şi caute o carieră afară de ierarchia funcţionarilor. Va se ḑică nu ministru sau altă funcţiune înaltă; un president de tribunal, un vice comite nu poate un român, care ţine la naţionalitatea sa, ajunge, afară dacă era cea „fericită“ la găsit în funcţiune şi n'a putut fi prin nici o mesteşugire escamotat din funcţiune. Ceea ce se întêmplă cu Românii se înţelege că se întêmplă şi cu alţii şi viceversa. Universităţi?!? Ni s'a creat una maghiară în Cluj, alta este în Budapesta şi are sĕ se mai creeze una în Pojon sau în Seghedin, sĕ înţelege tot maghiară. Şi dacă îndrăsnim, bună oară noi Românii, sĕ ne deschidem gura, vorbind de universitate românească, sûntem luaţi în ris. De cine? De acei ce se laudă în lume că aici în Ungaria fie cine se poate desvolta liber şi fără de nici o pedecă. Gimnasii? Scoale reale? comerciale? cu limba naţională întemeiate de stat nici pomenire! Trebue sĕ fim buni bucuroşi ca guvernul sĕ ne lase în pace în scoalele care ni le ridicăm noi şi se nu nile şabloneze ca cele susţinute de stat pentru juni maghiari şi pentru cari vor sĕ fie maghiari. Sĕ ne pară bine sĕ nu ni se ia şi ceea ce ţinem cu munca şi sudoarea noastră privată estraordinară, pentru ca sĕ se îndrepte în contra desvoltărei culturei noastre naţionale. Spre ce sfêrşit au se servească scoalele inferioare este invederat. Sûntem aduşi ca se lucrăm cu puterile noastre, pe care statul este departe de ale sprigini, la maghiarisarea generaţiunilor viitoare, pentru că cei cari strigă în lume cât de mare e binele şi libertatea în Ungaria, sûnt de părere că Ungaria numai atunci va fi mare şi tare când va fi locuită numai de Maghiari puri. Teatruri subvenţionăm cu toţii din punga statului, cu sume colosale pentru Maghiari, căci afară de teatre maghiare în Ungaria nu scim sĕ se bucure vre-o instituţiune de feliul acesta a vre unei din naţionalităţile celelalte de subvenţiuni dela stat. Reuniunilor noastre cu scop de cultură li se interḑice dreptul de esposiţiune în loc de a fi spriginite din averea comună a statului. În fine în biserică se dă autonomie pentru ca pe calea ordinaţiunilor şi a legilor nebisericesci sĕ fie reduse; ear prin presa ni se cântă că biserica este sau poate fi vatră de ostilităţi faţa cu statul şi cu ideea de stat, pentru că funcţionarii bisericesci „nu sciu ungurește.“ O subvenţiune oare care dă statul şi bisericilor naţionale, ca ecuivalent (?) pentru serviţiile care bisericile le aduc statului, dar şi aceasta se împută la numeroase ocasiuni, aruncânduse în special noue, că statul spriginesce cu bani u n g u r e s c i machinaţiuni în contra sea (!!!)

Este palidă coloratura aceasta, dar şi dintr'însa se pot vedè contradicţiunile dela noi din ţeară.

Se înţelege că la rêndul nostru când vedem aceste contraḑiceri nu putem tăcè. Înse ce ne privesce pe noi Românii terminii în cari ne espectorăm sûnt âng eresci pe lângă ai oposiţiunei maghiare când aceasta vorbesce contra guvernului unguresc, pe lângă ai foilor ungaresci când scriu despre naţionalităţi, despre armata comună etc.

Cu toate aceste se reped ḑiarele amintite la cea mai blândă reflectare asupra noastră şi ne ḑic că sûntem „ultraisti“, „nemulţămitori“ şi ne îndreaptă se luăm esemple din Germania, din Francia, din Italia şi din alte staturi naţionale. Ca şi când noi la poruncă ar trebuì se primim ce ne spun ḑiarele „infalibile“, în tonul lor de instructori, tot de bani buni şi n'am avè nici dreptul ce ni l'a dat Dḑeu ca sĕ reflectăm.

Nu este aceasta s u p r i n ḑ ĕ t o r i u ca se nu ḑicem indignătoriu pentru ori ce om cu mintea la loc? Ne dau învĕţături frumoase de moderaţiune, nouă căror ni s'a luat sub pretecste pompoase totul atunci când se ḑicea că ni s'au dat toate, atunci când la stăruinţa şoviniştilor sûntem aduşi în posiţiunea ca din partea unei naţionalităţi sĕ ni se pună secuestru pe toate aspiraţiunile ce privesc statul. În adevĕr trebuie sĕ ḑicem că este metod în astfeliu de absurditate, care analisată nu este altceva decât că în Ungaria numai o naţionalitate se cuvine se trăiască. Căci aşa ni se pare că raţionează acei cari ḑic că sûntem ultraişti: „Voi puteţi trăi aici cu noi, „puteţi fi ca noi: abḑiceţi de un pu„ţin lucru, de limba şi de naturelul „vostru. Oameni sûntem şi noi Ma„ghiarii şi dacă vĕ faceţi şi voi Ma„ghiari tot oameni remâneţi. Dar noi „nici nu mergem cu pretensiunile aşa „departe. Nu cerem ca la moment se „ve faceţi t o ţ i Maghiari. Sûntem în„dulgenţi. Până una altă până când „se va vota vre-o lege nouă în pri„vinţa limbei, acasă puteţi vorbì cu „muerile şi cu copiii vostri limba „voastră; ba chiar şi în biserică ve „este permis a ḑice „Tatăl nostru“, „şi dacă mai sciţi şi *alte* rugăciuni, „în limba voastră“.

Dar am ḑis că şi noi reflectăm şi că avem însuşirea aceasta nu sûntem noi de vină, căci Dḑeu ne-a dat-o şi nouă, se vede fără respect la naţionalitatea noastră.

Poate că din punct de vedere maghiar însuşirea de a reflecta şi noi este o scădere. Poate că conductorii opiniunei publice cu patentă cred că în Ungaria va fi de ajuns dacă reflectează numai o naţionalitate şi cei ce se „pocăiesc“ şi întră în sinul ei. Reflectarea la celelalte naţionalităţi, deşi încă neoprită prin vre o lege anumită, vor fi creḑênd acei pionieri ai şovinismului, nu este numai de prisos dar şi periculoasă pentru întregitatea statului, doar chiar pentru i d e e a de stat.

În adevĕr teribili politici. Ei se vede că misiunea conducerei politice vor se o aibă în mijlocul unor fiinţe cari nu reflectează şi li e teamă că o singură reflectare nepatentată le va resturna până şi i d e e a de stat.

Deci se nu ne mirăm de alte suprinderi neasteptate, de călcarea bisericilor române, şi a locuinţelor preoţilor români în diverse părţi ale ţĕrei căutênd după arme, proclamări şi ruble(!!!), în mijlocul păcei celei mai adânci.

Ei bine, noi am combătut de ani şi combatem abusurditătile aceste dar în deşert. Căci mai eri alaltăeri unele foi magbiare ear' ne fac ultraisti şi ne însinuă tendenţe ostile atât întregităţii statului cât şi ideei de stat unguresc.

În faţa tuturor acestora, precum alte naţionalităţi aşa nici noi Românii, nu ne putem pune în ceartă cu Dḑeu de dragul politicilor maghiari pentru că ne-a dat şi nouĕ însuşirea de a reflecta. Şi reflectând, ear nu sûntem noi de vină dacă ajungem la conclusiunea, că noi nu numai că am putè, dar avem şi d r e p t de a trăì în stat ca Români chiar şi cu risicul de a nu plăcea aceasta politicilor maghiari.

Şi dreptul acesta este basat pe raportul numeric, pe istorie şi pe lege în fine pe datorinţa noastră de a contribuì la desvoltarea morală-intelectuală şi materială a patriei.

*) În C i s l a i t a n i a sûnt admise toate limbile recunoscute de stat.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa X (15 Aprile.)

(Urmare.)

Dep. N. G a e t a n: Ansă la propunerea de sub discusiune au dat articolii publicaţi în „Pester Lloyd“. Înaltul presidiu a mărturisit cum că are cunoscinţă despre acei articoli adaugênd că întrebarea aceasta a venit şi înaintea consistoriului fără a se putè înţelege însĕ în păreri despre cele ce ar fi de întreprins în contra acelor-a. Respunsul dat de Escelenţa Sa pe mine m'a mulţămit pe deplin. Dacă s'a simţit vre un membru din consistoriu vătĕmat s'au chiar atacat prin acei articoli trebuia se scrie în contra lor, vaḑa consistoriului plenar nu e atacată deci bine s'a făcut că nu s'a reflectat la cele ḑise în acei articoli. Escelenţa Sa a avut tot dreptul a nu respunde la enunciaţiunile din „Pester Ll.“ şi a nu lăsa pe consistoriu se respundă. Dacă ne spun vorbe de pe uliţă şi din „Calic“ că presidiul e de vină la cele ce se întêmplă acestea nu sûnt dătătoare de mĕsură. Susţin propunerea: pentru trecerea preste propunerea aceasta la ordinea ḑilei.

Dr. P e t c u: Mărit sinod! Eu cred a fi toţi de aceea convingere că d. dep. D. M a n o l e atât cu interpelaţiunea cât şi cu propunerea s'a de faţă a voit numai se linistească sufletele din afară. Aceasta o dorim şi noi cu toţii, căci toţi consimţim sĕ vedem odată o ordine mulţămitoare în biserica noastră. După deslușirile ce le am primit nu ne rĕmâne alta de fă-

cut decât se ne mulţămim cu respunsul dat de Escelenţa Sa, care încă nu esprimă alta decât dorinţa întru susţinerea şi înaintarea păcei şi a ordinei. S'a făcut deja prea multă vorbă în acest punct, dacă am mai face şi cercetări şi s'ar face şi una s'au altă descoperire am ajunge la aceea ce a ţis dl Cosma, că neam spăla rufele înaintea lumei. Am afla că suspicionările sûnt în adevĕr îndreptăţite ar fi trist şi reu, am afla din contră că suspicionările nu sûnt îndreptăţite eară ar fi rĕu, căci ni s'ar putè face câte şi mai câte imputări. Esmiterea propusă ar însemna, că noi primim de adevĕrate nedumeririle esistente. Convingerea mea este, că propunerea, fiind trecută la protocol, s'a ajuns scopul de aceea se trecem preste ea.

Presidiul: Va fi cunoscut membrilor sinodali mai vechi, că eu totdeauna m'am conformat dorinţelor sinodului. Mărturisesc, că în casul acesta, când s'ar primì propunerea d. dep. D. Manole, n'aşi putè satisface propunerei sinodului, şi aceasta din unele consideraţiuni mai înalte şi chiar din interesul bisericei noastre. M'aşi ruga de măritul sinod sĕ nu mĕ aducă în posiţia neplăcută a nu mĕ putè conforma decisiunilor sinodale. În aceea ce am ţis la diferite ocasiuni n'am ţis nici de cum lucruri mari şi nici nu am voit sĕ dau ansă la presupuneri, că aşi avè doară sĕ spun lucruri mari.

Sĕ se caute o altă modalitate spre delăturarea acestei situaţiuni; cea projectată nu ne va duce la scop.

Dep. D. Manole: Am auţit esprimându-se, că cestiunea ce ne preocupă ar fi gingaşă şi delicată. Aceasta o ţic şi eu şi de aceea constat, că multe din cele ţise în acest object sûnt potrivite a îngreuna cestiunea. Dacă aşi mesteca şi eu cestiunea aceasta cu cestiuni mai mici, aşi cădè şi eu în greşala: de ai reduce însemnătatea şi a o face nerealisabilă. Toţi câţi au făcut aditamente la propunerea mea, au dovedit, că nu au priceput cât e de delicată şi gingaşă, ba chiar fină cestiunea de sub discusiune. Propunerea mea e foarte simplă: sinodul îşi esprimă dorinţa, ca Escelenţa Sa cu francheţa unui tată sĕ ne chiarifice starea lucrurilor. Eu n'am indicat timpul, când, şi locul, unde, sĕ o facă aceasta Escelenţa Sa; nici n'am ţis că ce ar avè sĕ ne respundă Dacă voim a suleva cestiunea, carea nu se basează nici decât pe şoapte, sĕ o sulevăm bine, într'un mod demn de însemnĕtatea ei. Cestiunea ventilată şi discutată în „Pester Lloyd“ nu e personală. În „Pester Lloyd“ sûnt atacate instituţiunile şi loialitatea bisericei mele, de aceea nici nu mĕ poate interesa în casul acesta persoana care a scris aceea corespondenţă ci aceea ce s'a scris. Bine a ţis cine a ţis, că pela Braşov şi în alte părţi s'au născut multe şi mari nedumeriri din incidentul acelei corespondenţe, nici nu se putè altcum de oare ce articolii din foaia numită sûnt o denunciaţiune de sus până jos. Nedumeririle esistente şi îngrigirile în cari m'au pus acele pentru biserica mea mi-au dat ansă la interpelaţiunea ce am făcut. Dacă era respunsul Escelenţiei Sale, dat la interpelatiunea mea, positiv şi fără reserve, atuncea puteam trece preste propunerea aceasta. Din respunsul ce ni s'a dat se vede însĕ, că Escelenţa Sa are dureri pe inimă pe cari nu ni le poate spune. Respectăm reservele Escelenţiei Sale, credem însĕ că ar fi bine ca şi Escelenţa Sa sĕ ne respecteze dorinţele noastre. Escelenţa Sa în credinţa a avè inimici aici şi în afară se poartă cu reserve faţă de dorinţa noastră ca nu cumva se dea ansă la conspirarea acestor inimici cu inimicii nostrii seculari. Conced că inimici de acestia pot se esiste nu conced însĕ că ar fi astfel de inimici aici la noi în archidiecesă. Convins de adevĕrul acesta am făcut propunerea de faţă care ne va pune în posiţiune a ne grupa pe lângă capul nostru bisericesc şi a forma o falangă neinvingibilă faţă cu inimicii, spre a ne apera atât capul bisericei noastre cât şi pe biserica însaşi. Acestea mi-au fost motivele din cari, nemulţămit cu respunsul plin de reserve şi fin al Escelenţei Sale, am purces la propunerea dela ordinea ţilei. Poate că Escelenţa Sa din consideraţiunea, de a nu se lăsa în personalităţi, tace! Aceasta nu e bine, căci eu cred că dacă simt în corpul meu un rĕu mic şi sciu că prin delăturarea lui încungiur un rĕu mai mare, atuncea îl taiu fără multă reservă. Asemenea ar trebuì se urmeze în casul de faţă şi Escelenţa Sa, şi noi am fi scăpaţi pentru totdeauna de rele mari, delăturând un rĕu mic. Când s'ar primì propunerea mea fără aditamentele propuse, Escelenţa Sa între altele ar face şi un act de o însemnătate deciţĕtoare. Am spus, ce am avut la inimă. Chiar că ce stimez pe capul bisericei mele, am considerat cestiunea de delicată şi o am tractat într'un mod atât de delicat. Recomând propunerea mea spre primire.

Dep. Dr. N. Pop, Dr. I. Borcia şi Dr. Petcu îşi retrag aditamentele propuse după deslusirile date de dep. D. Manole; singur deput. N. Gaetan rĕmâne pe lângă vederile sale.

Punêndu-se cestiunea la vot se primesce propunerea dep. D. Manole; dep. N. Gaetan a remas singur pe lângă propunerea sa: a sĕ trece simplu la ordinea ţilei preste propunerea dep. D. Manole.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Maiu.

În casa deputaţilor Ungariei curge neîntrerupt desbaterea asupra creditului de pacificaţiune. După informaţiunile ce ni le-au adus foile sosite cu posta de astăţi partida independenţei avè se decidă într'o conferenţă dacă este a se lăsa curs liber desbaterilor sau a se cionta desbaterea recedênd cei înscrişi din opositiune la cuvênt. Nu scim încă resultatul conferenţei prin urmare nici dacă desbaterile meritorii se vor termina înainte de serbători.

Ministeriul comun de finance este încă vacant. „P. Ll.“ află că în Viena se vorbesce serios şi esclusiv numai de candidatura lui Kállay.

Crisa ministerială din colo de Laita ar fi dispărut înainte de a se ivì pe orizontul, de unde sĕ o poată vedè şi cei neiniciaţi în diferenţele partidelor parlamentare cislaitane. Contele Taaffe, ne spune „D. Ztg.“ a făcut pace cu clericalii şi aşa afacerile senatului imperial se vor desfăşura neconturbate mai departe.

Dela Roma se scrie că raportul între Italia şi Austro Germania este foarte bun. Italia merge cu puterile aceste mână în mână atât în cestiunea egipteană cât şi în cea dunăreană.

Din scirile mai nouĕ dela Petersburg se vede că încoronarea ţarului, dacă se va face în anul acesta, se va face în tăcere şi poatecă nu în Moscva ci în altă parte. Poliţia se ţice că nu se încumete a garanta că nihiliştii nu vor înscena vre-o catastrofă când încoronarea ar fi publică.

Toate ţiarele bucurescene de Marţi salută ţiua dela 10 Maiu ca ţiua aniversarea dela încoronarea regelui Carol.

Comisiunea dunăreană din Galaţi, se ţicea în ţilele acestea, că afară de delegatul României va accepta comisiunea micstă în forma propusă de Barrère. Astăţi cetim că Anglia voiesce se facă un amendament, conform cărui Austro-Ungaria şi România, ca membrii permanenţi din comisiunea micstă se nu funcţioneze tot odată şi ca delegaţi în comisiunea dunăreană (europeană).

„Pester Lloyd“ de Duminecă publică următoarea corespondenţă a deputatului Dr. Michail Polit adresată redacţiunei acelui ţiar:

Onorată Redacţiune!

De câte ori cetesc în foile din capitală corespondenţe despre relaţiunile Sêrbilor din sudul Ungariei, totdeauna trebue sĕ regret că publicul unguresc este foarte rĕu înformat prin aceste corespondenţe. Trebue sĕ admit, că sau înşişi corespondenţii sûnt rĕu informaţi sau cred că trebue sĕ se acomodeze unui anumit curs pe spesele adevĕrului. Chiar şi corespondenţa de aţi din Carloviţ, care apăru în preţuita D-Voastră foaie, încă nu e scutită de astfel de greşeli. Voiu abstrage dela ceea ce sĕ ţică despre mine, ca procuror al fondului naţional sêrbesc; eu am desmintit încă odată în preţuita D-voastră foaie fabula despre venitul meu de 10,000 fl. şi pot asigura pe ori şi cine, că eu nu mi-aşi face mare scrupul, dacă chiar mâne ar ocupa un altul postul meu, căci venitul anual de 1000 fl. adecă una mie de floreni, nu stă în nici o proporţiune cu lucrul cel mult, ce îl are cineva ca procuror al fondului naţional sêrbesc. Lucru principal este, că corespondentul instituţiunei comitetului congresului pune cuţitul în coastă. Dar, această instituţiune este basată pe statutul sancţionat al congresului din 14 Maiu n. 1875; acest statut congresual 'şi are rĕdăcina mai departe în art. de lege IX; 1868. Totodată sĕ înţelege de sine din acest articul de lege, ca şi din statutul congresual, conservarea dreptului de suprema priveghiare a guvernului ungurese în toată sfera sa. Comitetul congresului de 6 ani încoace de când esistă a dovedit o astfel de conşcienţiositate încât guvernul ungurese putea sĕ fie pe deplin mulţămit, şi eu sûnt convins, că dacă comitetului congresului i s'ar fi putut imputa cea mai neînsemnată greşelă guvernul unguresc la moment lar fi disolvat. Dacă D. corespundent al Dvoastre sfătuesce pe guvern se delăture comitetul congresual Sêrbii n'ar fi fost de loc suprinşi de acest sfat.

Îndată după denumirea patriarchului Anghelici am fost eu de părere sĕ se disoalve ele înseşi, atât comitetul congresului cât şi toate autorităţile bisericesci autonoame şi sĕ lase guvernul se facă şi dreaga după pofta inimei în biserica noastră. Dacă legea nu ne a putut scutì ca sĕ ni se denumiască capul bisericesc cum va scutì legea instituţiunile celelalte ale bisericei noastre autonoame? Deci ar fi numai consecuent ca patriarchului octroat sĕi urmeze îndată o constituţiune bisericească octroată. După denumirea făcută contra legilor a patriarchului nu ne mai poate suprinde pe noi Sêrbii nimic. Nu ne ar causa nimici o surprindere nici chiar casul, când ne ar denumì cineva nouĕ acatolicilor pe Cardinalul Haynald sau pe episcopul Strossmayer de patriarch.

Pe lângă modesta rugare de a publica aceste şiruri ale mele în preţuita dvoastră foaie, remân cu toată stima.

Budapesta 20 Mai 1882.

Dr. Michael Polit,
dep. dietal.

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile din Cameră dela 1 Maiu.

D. ministru de esterne. Dlor înţeleg toate îngrigirile d-v. şi înainte de toate sûnt dator se aduc omagiul mulţămirilor mele dlui Verneacu că a tratat cestiunea într'un mod cu totul obiectiv şi n'a căutat sĕ facă dintr'ênsa o armă de partid (foarte bine.)

Dlor, doriţi sĕ sciţi în noua fasă în care a întrat cestiunea Dunărei, care sûnt vederile guvernului, care are sĕ fie atitudinea sa, ce linie de conduită îşi propune sĕ urmeze. Dorinţa este legitimă. Voiu cauta, dar, a rĕspunde întrebărei d-v. într'un mod clar şi categoric, tot aşa precum'a făcut şi onor. d. interpelator, espuind vederile sale.

Dlor, nu v'aţi îndoit nici odată şi un singur minut, cred, că, în această cestiune de care sûnt legate interesele noastre naţionale cele mai însemnate, guvernul n'a avut un singur minut cugetul de a se despărţi de simţemêntul şi vederile naţiunei întregi (aplause.)

Dacă ar fi putut esista vre o îndoială în privinţa aceasta, apoi ea a trebuit sĕ dispară în urma actelor ce s'a comunicat.

Toate instrucţiunile ce am dat agenţilor nostri, toate notele, toate actele emanate din cancelaria ministeriului de esterne prin care s'a tras representanţilor nostri în străinătate linia de conduită ce aveau sĕ urmeze, prin care li s'a indicat limbagiul ce aveau sĕ ţină în această cestiune, sûnt aici pentru ca sĕ mărturisească că noi ne-am ţinut strict de programul ţĕrei, şi că am apĕrat, în marginile lui, drepturile ţĕrei.

D-v. toţi, sau cel puţin aceia din d-v. cari erau presenţi la şedinţa secretă a Senatului, le-au auţit, au cunoscinţă de dênsele, şi puteţi judeca în cunoscinţă de causă dacă guvernul şi-a făcut datoria în aceastâ cestiune, dacă el s'a depărtat cu o singură iotă măcar dela programa naţională şi dela linia de conduită pe care d-v. înşi-vĕ, pe care Corpurile legiuitoare, i-au tras'o în această cestiune (aplause)

Dlor, aţi putut vedea că terenul pe care guvernul încă dela început s'a pus în apĕrarea intereselor şi drepturilor ţĕrei, în această cestiune era de a face o distincţiune esenţială fundamentală, între aceea ce privesce la esecutarea chiar a regulamentelor, la facerea poliţiei fluviale administrative în apele noastre şi într'aceea ce privesce la supraveghiere.

Cât pentru partea legislativă chiar a operei, aceasta nu era şi nici nu putea fi în discusiune, fiindcă în privinţa aceasta esistă o dispositiune formală şi categorică a tratatului dela Berlin prin care se spunea cine era însărcinat sĕ facă regulamentele. Aceasta era comisia europeană.

Dlor, în ce s'atinge de primul punct de esecutare, adecă a regulamentelor, nu am pregetat a susţinè în toate ocasiunile şi cu toate argumentele pe cari ni le inspiră cunoscinţele şi patriotismul nostru, că după alcătuirile internaţionale esistente, acest drept nu se poate tăgădui României şi nu se putea da altora (aplause.)

Cum am avut onoare s'o ţic şi de unĕ-ţi în Sena, de aceste drepturi România s'a bucurat totdeauna. Ea le-a avut fără contestare şi înainte de tratatul dela Paris şi dela Berlin, înainte de a deveni Stat independent şi de a întra în concertul Statelor europene. Cum ar putea dar sĕ fie altfel astăţi când suveranitatea sa s'a întregit, şi aceasta, graţie sacrificiilor şi silinţelor continue a atâtor generaţiuni, astăţi când coroana regală încinge capul României? (aplause.)

Pentru aceasta ar trebuì sĕ fie o dispositiune formală şi categorică a tratatului dela Berlin; şi precum a observat'o şi d. Vernescu, asemenea dispositiune nu esistă nici în tratatul dela Berlin, nici în cel dela Paris din 1856.

Şi sĕ nu ni se ţică că după art. 55 regulamentele de elaborat pentru partea aceasta a fluviului trebuind sĕ fie în armonie cu cele ce sûnt în vigoare la vale de Galaţi, prin aceasta s'ar înţelege că şi organele ce s'ar crea pentru esecutarea acelor regulamente sĕ fie asemenea cu comisia europeană şi înarmate cu aceleaşi puteri. Dacă acest argument ar fi bun, singura conclusiune ce s'ar putea trage dintr'ênsul ar fi că comisiunea europeană însa-şi ar trebuì sĕ esercite acele puteri, în sus ca şi în jos de Galaţi; şi nimeni nu sciu sĕ fie pretins până astăţi că o asemenea conclusiune ar fi conformă tratatului dela Berlin. Este evident că atuci când congresul a ţis că regulamentele între Galaţi şi Porţile de Fer sĕ fie cât mai în armonie cu cele din jos de Galaţi, el n'a avut în vedere decât regulile privitoare l. navigaţiune, regulile de observat din partea bastimentelor cari fac

comerciu pe Dunăre și diferite sancțiuni sau penalități în cas de controversiuni.

Aceste reguli, conținute în partea A și B a proiectului de regulament, au și fost elaborate în sensul indicat de art. 55 și primite în cea mai mare parte de toți delegații în comisiunea europeană.

Cât pentru organele chiar, cât pentru aparatul administrativ care avea să pue în aplicare acele regule de navigațiune, dacă ar fi fost în intenționea congresului să creeze o autoritate analogă ca ceea ce există dela Galați în jos și cu aceleași puteri, este evident, dlor, că congresul ar fi spus-o într'un mod formal, căci asemenea lucruri, încă odată, nu se subînțeleg, nu se pot induce prin analogie; ci trebuia să resulte dintr'un tecst positiv, formal, al tratatului.

De altă parte, dlor, esercițiul acestui drept care este inerent suveranității teritoriale a Statelor țărmurene, lăsând în mânile României, departe de a fi incompatibilă cu principiul libertății celei mai absolute a navigațiunei și cu interesele comerciului pe Dunăre, ar fi din contră o garanție mai mult. Interesul României esercitând acest drept, este să'l întrebuințeze spre cel mai mare folos al comerciului și al navigațiunei pentru ocrotirea și îndreptățirea egală a tuturor pavilioanelor.

Din toate aceste puncte de vedere dlor, noi, împreună cu d v., de câte ori am fost chiemați să spunem cuvêntul nostru în această cestiune am revendicat menținerea acestui drept sacru în mânile noastre, ca făcênd parte din suveranitatea noastră teritorială. In privința aceasta, dar nu poate se fie deosebire de vederi între unii și între alții (aprobări.)

Dlor, ni s'a dis: dar cum primiți dela Galați în jos se funcționeze o instituțiune fluvială care este nu numai o autoritate de supraveghiere, dar și o autoritate administrativă însărcinată cu poliția navigațiunei și cu aplicarea regulamentelor, ba încă și alte atribuțiuni escepționale.

Dlor, este o deosebire mare între una și alta: gurele Dunărei s'au dat României de Europa, și i s'au dat în aceste condițiuni. Ea le a primit astfel cum sûnt, adecă puse sub scutul unei instituțiuni europene, și folosele ce România trage din esistența și mantinerea acestei instituțiuni, sub raportul politic și economic, sûnt atât de mari încât nu pot să stea în balanță cu micile stîrbituri ce se aduce la esercițiul deplin al suveranității noastre teritoriale (aplause.) Și apoi aceste drepturi la gurele Dunărei să esercitează de Europa întreagă și în numele unui interes european, ear nu de o singură putere și în numele intereselor unui singur Stat. Deosebirea dar este mare (aplause.)

Dlor, s'a emis ideea, și sciu că această idee are partisani distinși chiar în sinul Parlamentului, că soluțiunea cea mai nimerită ar fi încă de a se întinde puterea și jurisdicțiunea comisiunei europene dela Galați până la Porțile de Fer (mișcări.)

Dlor, nu pot întra în esaminarea avantagielor și inconvenientelor ce această soluțiune ar putea presenta din punctul de vedere al intereselor noastre generale; ceea ce este însă sigur, este că din punctul de vedere al esercițiului suveranității noastre teritoriale, soluțiunea n'ar corespunde la dorințele unanime esprimate de Corpurile legiuitoare în diferite ocasiuni (aprobări.)

Însă ceea ce mă autorisa a nu întra în esaminarea acestei combinațiuni este că nu ne aparține nouă să propunem modificări, și modificări așa de importante, în această materie la tratatul dela Berlin. Alții pot s'o facă. Noi însă în toată această campanie care am întreprins-o pentru a apăra ceea ce credem că este al nostru, ne am pus totdeauna pe terenul drepturilor noastre întemeiate pe dreptul public european.

A cere asemenea modificărei ar fi, dar se ne contradicem, și nu ne convine nouă să părăsim acest teren, și se înlesnim astfel înșine calea acelora cari ar voi să reformeze sau să modifice în acest punct tratatul din Berlin într'un sens favorabil lor și care nouă poate nu ne ar convenì.

Așa dar, d-lor, în privința dreptului de a face poliția fluvială noi în apele noastre, am fost dela început neclintiți, în al revendica pentru noi și am declarat că în privința aceasta nu putem face nici o concesiune. (Aplause.)

În ceea-ce s'atinge de supraveghiere în principiu, mi se pare earăși că sûntem de acord cu toții. N'am audit să se fi ridicat, fie în Senat, fie în Cameră, de nicăiri o voce care să nu recunoască Europei dreptul de supraveghiere asupra modului cum Statele țărmurene ar aplica regulamentele elaborate de comisiunea Europeană.

N'ați primit d-v. toți, cu cele mai vii aplause, acel pasagiu din mesagiul Regal, prin care formulânduse, în mod precis programul d-voastră în cestia Dunărei se dicea:

„Primim regulamentele cele mai severe pentru a garanta libertatea tuturor pavilioanelor; primim supraveghierea cea mai riguroasă în privința aplicării acestor regulamente; dar cerem tot o dată ca în apele române ele să fie aplicate de autoritățile române.“

Și n'ați consacrat prin voturile dv. unanime acest program rĕspundênd la discursul Tronului?

În principiu dar nu poate fi deosebire de vederi nici în privința aceasta între d-voastră și noi.

Însuși on. d. interpelante, prin cuvintele ce a rostit adinoari, recunoscea că, după tratatul dela Berlin, Europa a înțeles să și reserve ei supraveghierea, ear nu numai sarcina de a elabora regulamentele de navigația pe această parte a fluviului...

D. G. Vernescu. N'am dis cceasta

D. Eug. Stătescu, ministru de esterne. Sciu bine că atunci când se discuta rĕspunsul la discursul tronului...

D. G. Vernescu. Nici nu eram aici atunci.

D. Eug. Stătescu, ministru de esterne. Atunci cu ocasiunea vre-unei interpelări sciu că ați combătut ideea aceasta însĕ astădi mi s'a părut că ați revenit și ați admis în principiu supraveghierea din partea Europei.

D. G. Vernescu. Nu m'ați înțeles bine ce am dis.

D. Eug. Stătescu, ministru de esterne. Așa am înțeles că recunoașceți Europei un drept de supraveghiere...

O voce. De veghiere.

D. Eug. Stătescu, ministru, de esterne. Dlor, eu nu sûnt în stare să înțeleg asemenea suptilități, nici nu pot vedea ce deosebire găsiți d-v. între dreptul de veghiere și dreptul de supraveghiere.

Ori care ar fi însĕ în privința aceasta opiniunea personală a d-lui Vernescu, sûnt dator să constat că marea maioritate a Corpurilor legiutoare a primit această idee și-a consfințit-o prin voturile sale, admițênd punctul de vedere al guvernului în privința înțelesului art. 55 din tratatul dela Berlin în ce se atinge de supraveghiere.

Noi, dlor, precum aveam onoarea s'o dic începênd, n'am făcut de cât a urma pe această cale; și până când nu cutare sau cutare representant individuale, ori cât de mare ar fi de altfel autoritatea și individualitatea sea, până când dic în această cestiune nu vor venì Corpurile legiuitoare însĕși ca să ne tragă o altă linie de conduită și se ne indice o altă cale, până atunci eu unul nu mĕ cred autorisat să schimb această liniă de conduită și să es din acel program. Când dvoastră lați schimba voiu vedea ear', dacă vĕ pot urma s'au nu.

Însĕ, dlor, dacă în principiu ideea de supraveghiere este admisă de noi toți, este cestiunea a se sci în ce mod are să se esercziteze această supraveghiere și acì începe partea delicată a cestiunei, căci este mod și dea esercita supraveghierea, și modalitatea acestei supraveghieri a dat loc la divergințele cele mai mari în sinul chiar al comisiunei europene.

Suntem ținuți să ne esplicăm ași și în privința aceasta, căci și dacă nu ne ați fi pus d-voastră în întârdiere prin interpelarea aceasta, ne a pus în întârdiere Europa prin comunicarea oficială a propunerii francese.

Dlor, în privința aceasta punctul de vedere ce am susținut atât în comisiunea europeană, prin delegatul nostru cât și dea tunci încoace prin toate depeșele și instrucțiunile date ministrilor noștri în străinătate, este că după sensul adevĕrat al tratatului dela Berlin, și după spiritul care a presidat la redacția art. 55 în sinul congresului, această supraveghiere nu trebue și nu poate să se esercziteze altfel decât prin organul unui comisar generale, numit de comisiunea europeană.

Ne-am întemeiat, dacă nu pe testul precis și positiv al tratatului, dar pe protocoalele și pe lucrările ce au avut loc în sinul congresului. Acest punct reese din propunerea ce a fost admisă în congres de însuși representantul austro-ungar, și pe care o cunoasceți. Dacă aceea propunere n'a fost înserată în tratat nu este fiind-că congresul ar fi respins-o fiindcă conținea o dispositie de detaliu de care congresul nu era chiemat să se ocupe. Eată de ce a fost trămisă la comitetul de redacțiune de unde a lăsat apoi actualul art. 55 al tratatului.

D-lor, am fi fost fericiți dacă puterile ar fi înțeles tot așa lucrurile cum le înțelegem noi! Astădi n'ar esista o cestie a Dunării! Comisia ar fi elaborat regulamentele (partea A și B.) Ele s'ar fi comunicat Statelor țărmurene cu învitare de a le pune în esecutare și s'ar fi numit un comisar generale din partea comisiei europene cu însărcinarea să supraveghieze și se inspecteze în ce mod Statele riverane să achită de datoria lor. La cas de abatere s'ar fi cerut îndreptare pe calea diplomatică. Lucru ar fi fost simplu și practic tot de o dată, dar din nenorocire Puterile, care au și ele cuvêntul lor, în această cestiune, care sûnt și ele un factor, și un factor puternic în această cestiune, n'au împărtășit modul nostru de a vedea în această privință. Ele au primit ideea unei noue comisiuni, au primit'o toate în unanimitate afară de Statul român, și o comisiune nu numai de riverani, ci o comisiune micstă și cu puteri administrative analoage cu acelea ce le esercită comisia europeană dela Galați în jos.

Espresiunea de comisiune mixtă a căpătat astfel un sens technic propriu prin care se înțelege nu numai o autoritate compusă de riverani și de neriverani, dar încă și o autoritate învestită cu atribuțiuni administrative și polițienesci în materie de navigațiune fluvială, o autoritate cu dreptul de a face poliția pe această parte a fluviului și a aplica însĕși regulamentele.

Dlor. în ceea ce privesce caracterul și natura acestei autorități, în ceea ce privesce puterile și atribuțiunile ei, noi am declarat într'un mod categoric și contînu că nu primim (aplause.) Și d-lor am lipsì nu numai programei noastre, ci am consimți la alienarea drepturilor noastre incontestabile dacă am primì o asemenea comisiune și aceasta noi nu o putem! (Aplause.)

În privința aceasta punctul nostru de vedere nu s'a schimbat și nu se va schimba.

(Va urma.)

Varietăți.

* Ministrul honvedilor după cum scrie „Ung. Post“, va presenta un proiect de lege referitor *la ajutorarea vĕduvelor și orfanilor rĕmase de soldații cari sau au căzut în rĕsboiu sau au devenit neapți pentru lucru.* În ce privesce spriginirea familiilor soldaților mobilisați este deja provĕzut în articlul de lege IX, 1881 și prin urmare e lucru cu cale, ca se fie spriginiți și aceia a căror unic susținĕtor din întêmplare sau a murit pe câmpul de resboiu sau a devenit cu totul neapt pentru lucru. Spesele astor fel de ajutorări se vor acoperì din fondul taxelor pentru liberarea de serviciul militar. Proiectul de lege va fi de ocamdetă provisoriu și pentru un timp determinat până când se va completa pe deplin legea organică, luând în considerare orice ocasiune și toate soiurile de dispositiuni de altfel de natură. Acest proiect de lege este în lucrare și probabil, că va fi presentat casei deputaților în sesiunea din toamna viitoare.

* *(S'a deschis)* alaltăeri drumul de fer din tunelele cele noue prin muntele St. Gotthard, care leagă Germania și Elveția de o parte cu Italia de altă parte, pe lângă entusiaste festivități. Lungimea liniei drumului de fer între Luzern și Milano e de 15,000 metri și trece prin 62 tuneluri, preste 32 poduri, 10 viaducte și 24 pasage. Vagoanele sûnt luminate cu lumină electrică.

* (Himen). Dl Gerasim Carpenișianu, notariu al comunei Balomir a celebrat cununia cu Domnișoara Maria Mina Almașian în biserica gr. cat. din Roșia-montană.

* (Societatea limbilor romanice) dela Montpelier a premiat și anul acesta pe un poet român, d. Naum, pentru nisce poesii traduse cu un talent deosebit în românesce din dialectul provențal. Obiectul oferit ca premiu este: „Peană de aur împodobită cu briliante.“

* (Scandalul în teatrul din Belgrad). În privința unui scandal întêmplat mai dilele trecute în Belgrad se scrie următoarele: „Primirea piesei *Rabagas* în repertoriul teatrului național de aici, a făcut pe socialiști, ca in ajunul representației să prezinte un protest întendenței teatrului, adăugênd că dacă se va înscena acea piesă, ei vor face o demostrație. Venì seara când era să se joce piesa. Teatrul era plin și regina era asemenea de față. Pe la 9 oare se făcu un sgomot în parter; unii strigară: „Afară cu gendarmii și cu poliția,“ și încăerarea se începu. Tot odată se grămădì multă lume și în față teatrului, unde strigătele și șuerăturile devenirĕ asurditoare. Poliția călare nu putu ține piept mult timp cu mulțimea, care în cele din urmă puse mâna pe pietrile, destinate ridicărei monumentului pentru prințul Mihail. Pietrile sburau în toate părțile și câte-va persoane, greu lovite, cădură la pământ. Atunci poliția făcu uz de arme. Strigând: „Nu cunoascem decât pe Dumnedeu și pe regele!“ Gendarmii începură a da în dreapta și în stânga! un mort și cincispredece răniți rĕmasără pe loc. Au urmat apoi numeroase arestări. Între cei arestați se află și redactorul foaei umoristice „Cosa“, care e considerat de adevĕratul înstigător al scandalului.“

* (Descoperirea ființei tuberculosei.) Se scrie dela Berlin: că de doue septĕmâni să află oamenii care se ocupă cu sciințele naturale și cu deosebire cei ce să ocupă cu medicina într'o agitațiune extraordinară, agitațiune care se poate observa numai cu ocasiunea unor evenimente mari scientifice. Agitațiunea aceasta datează de când cu o prelegere, pe care a ținut-o în 24 Martie n. cunoscutul și meritatul scrutĕtor pe terenul organismelor microscopice, renumitul Dr. *Robert Koch*, consiliar în corpul sanitar imperial, în societatea fisiologică din Berlin. În această prelegere a constatat amintitul Doctor, că ființa tuberculosei are forma unor Bacterii (bacteriile sûnt nesce animale infusorice, cari numai cu ajutorul microscopului celui mai ager se pot vedea.) Eată în câteva cuvinte esența acestei desporiri:

Că Tuberculosa este un morb infectător a devenit de un timp în coace un adevĕr esperiat de mulți scrutători, un adevĕr necontestabil. Dr. Koch a dat prin o procedură chemică genială, de urma acestor ființe parasite. Bacteriile de curênd descoperite au forma unor beținașe. Ele sûnt foarte fine și un pătrar sau jumĕtate așa de lungi ca diametrul unui globuleț de sânge; cele mai mari pot să ajungă și la lungimea unui diametru întreg. — În toate locurile, unde procesul tuberculosei e proaspet și să află în-

tr'un progres repede, bacteriile sûnt numeroase aședate ca în nește grupe mici îndesate una într'alta, adeseori ca nește pachietuțe, cari se află în interiorul unor celule. Pe lângă acestea mai ocură nenumĕrate baccile (cari ca și bacteriile sûnt nește animale infusorice) singuratice, cu deosebire la marginea unor vetre mai mari brânzoase.

Dacă tuberculosa a trecut peste punctul de culminațiune baccilele devin mai rare, ba cu încetul dispar cu totul. Dar aceasta sĕ întêmplă foarte rar și poate numai acolo, unde procesul tuberculosei a ajuns în stare liniștită. Numerul animalelor de esperiența au fost 172 de purcei de India; 32 de iepuri de căsă și 5 pisici. Împregiurarea, că de-și Baccilele tubercule sau ivit și sĕ ivesc foarte regulat, totuși nu sau aflat (încă păn'acum), Koch esplică că din causa micimei lor extraordinare. (Baccilele sûnt atât de mici, încât fără de a da ansă la anumite reacțiuni în colori, ele scapă din vederea celui mai atent cercetător.) Totuși spre a documenta, că (ceea ce însĕ nici într'un mod nu s'a documentat) acestea sûnt tot odată causa morbului, au fost de lipsă ca baccilele sĕ fie isolate din corp. Astfel ținute mai mult timp și apoi transpunêndule de nou în corpul animalelor sĕ se producă tot acelaș morb al Tuberculosei, care se poate produce prin vaccinațiune cu materie de tuberculă formată pe calea naturală. Din nenumeratele încercări de vaccinare ale lui Koch cu aceste baccile amintim aci numai unele. Mai întâiu din 6 purcei de India vaccinà el cu baccile la pântece 4, 2 i au lăsat nevaccinați spre controlă. La cei dintâiu (vaccinați) se prefăcură după 14 ḑile locurile vaccinate într'o ulcerie? (Geschwir). Glandulele inquinate se umflară, animalele slăbiră. După 32 de ḑile muri cel d'itâiu animal ceilalți fură ucisi. Toate animalele vaccinate erau cuprinse într'un grad foarte mare de tuberculosă, care sĕ lățise peste splină, peste ficat și peste plumâni, cele nevaccinate n'aveau nici o urmă de tuberculosă. Iepurii de casă, tot asemenea tractați, muriră deja după 18 ḑile, o pisică sdravênă după 19 ḑile. Nici o Tuberculosă spontaneă nici o înfecțiune accindentală nu produce într'un timp atât de scurt o esplosiune așa de mare de tubercule. Toate aceste fapte concrete îl făcură pe Koch sĕ esprime, că aflatele baccile, nu numai că însoțesc ba chiar causează procesul tuberculosei și că în ele avem sĕ căutăm propriul venin al tuberculelor. Dar, de unde sĕ-și aibă începutul aceste parasite? E probabil ca ele sĕ fie de comun înspirate când respirăm aerul, amestecate printre mici cantități de praf; In aer vin ele prin vomare, prin scuipatul celui hecticos, materia în care Koch tocmai a aflat aceste baccile. De oare ce și baccilele uscate după câte va sĕptemâni încă își păstrează fructificabilitatea trebue sĕ admitem sputul ftisic uscat pe pămênt, pe haine etc. își conservă mai mult timp virulența sa. E evident, că această descoperire trebue sĕ aibă mare înfluință în diagnosă și în tractarea înfricoșatelor morburi. Prin această descoperire s'a produs întâiașdată un document puternic despre natură parasitică a unui morb înfectător omenesc, și chiar acelui mai înfricoșat. În viitor nu vom mai avea de lucru cu un ce nedeterminat, ci cu un parasit pipăibil. Koch vede în creșterea cu încetul, ca și în repaus, acest parasit prosperă, numai în corpul animalic — un mijloc favorabil pentru stârpirea tuberculosei. Înainte de toate ar trebuì nimicite isvoarele înfectătoare, adecă ar trĕbuì îngrigit mai mult ca până acum de desinfecțiunea secrețiunei ftisicilor.

* (O scrînteală parlamentară). O foaie englesă povestesce; „Au fost timpuri, când corpurile noastre legiuitoare dedeau ciudate probe de ușurință și de puțină seriositate. Astfel a trecut odată prin parlamentul britan un bil, în care sĕ prescria, ca suma pedepsei pentru un delict oare care sĕ se numere jumĕtate reginei (adecă fiscului) și jumĕtate denunțătorului celui vinovat. Negreșit că acì s'a avut în vedere ca pedeapsă o amendă banească. Însă determinarea pedepsei s'a lăsat unui comitet, care a ficsat drept pedeapsă bastonada publică, fără ca sĕ se fi făcută vre-o modificare în bill. Când venì în desbatere primul cas de acest fel și judecătorul era sĕ pronunțe sentința, fu apucat de o adevĕrată spaimă când află, că după lege trebue sĕ se numere reginei Victoria o jumĕtate din bastonada publică. Aparatorul acusatului, care descoperise deja eroarea de lege, ceru cu staruință dela judecător sĕ pronunțe sentința. Urmarea a fost că acusatul a scăpat și judecătorul observă în glumă: Mai nimerit era sĕ se înpartă bastonada la membrii ambelor parlamente cari într'un act așa important au comis o negligență atât de mare.

Bibliografic.

Simeon Popescu: Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice. Sibiiu, 1882. Tipografia archidiecesană.

În scurtul timp dela 1880 încoace e acesta al 5-lea op, care are de autor pe d. profesor de teologie, Simeon Popescu. Așa ḑicênd în fuga mare s'au urmat una pe alta: *Genesa Evangeliilor, 1880; Catechismul, 1880; Πνεῦμα în Nicaeno-Constantinopolitanum 1880* și, după un scurt repaus abia de un an, *Metodica specială a studiului Religiunei* în scoalele porale *1882*.

Toate au fost apreciate într'un mod demn de meritul lor afară de: *Πνεῦμα*, opul cel mai însemnat al d. Popescu scris cu multă cunoscință de causă. Acestuia alăturea se poate pune și opul ce a părăsit de curênd presa. Cestiunea, cu care se ocupă, e una dintre cele mai însemnate de pe terenul istoriei bisericesci; deslegarea ei a frămêntat capetele celor mai distinși istorici nu numai a unui veac.

Până bine de curênd (1865) vedem tractată cestiunea aceasta numai din anumite puncte de vedere, după cum înclinau scriitorii spre rĕsărit ori spre apus. La 1865 aflăm tractând materia aceasta cel dintâiu op*) scris pe lîngă cunoscință de causă și fără reserve și considerări particularistice.

În opșorul, care ne ocupă mai de aproape, ni se espun, pe basa datelor esistente, fasele prin cari a trecut cestiunea primatului papal în desvoltarea ei, premițênd cercetarea asupra provenienței acestei cestiuni.

Nu e o instituțiune dumneḑeiască primatul papal, după cum afirmă papiștii, pentrucă Petru, ne cum se fi fost Primatele Apostolilor și Episcop pe scaunul papal, dar nici n'a vĕḑut Roma. Activitatea, ce i se ascrie lui Petru, e în faptă a lui Pavel. Isvoarĕle, pe cari se basează aceia, cari pretind, că Petru ar fi întemeitoriul primatului, sûnt nesce fantastice imitațiuni a faptelor apostolesci, așa numitele *Clementine*, eșite din sinul sectei ebionitice, care se puse sub firma apostolului Petru spre a putè zădărnicì cu succes resultatul ostenelelor lui Pavel.

Nu e de a se căuta însĕ nici în pofta de domnire a papilor proveniența primatului, după cum susțin orientalii în scrierile lor polemice, cari combat primatul roman numai pentru aceea, că Papa din Roma nu e Patriarch în Constantinopole. Mai mult temeiu s'ar părè că are în privința provenienței primatului teoria, care susține, că posiția geoprafică — politică a Romei ar fi adevĕrata causă a primatului, căci precând în orient sûnt patru patriarchi, în occident este numai unul, cărui-a i se lasă mână liberă în tot occidentul. Posiția, ce s'a creat prin mutarea reședinței la Bizanț pentru Roma, n'a dat nascere ideei primatului ci i-a dat numai nutrement.

Isvorul primatului papal e a se căuta în societatea religioasă din Roma. Primatul nu este productul egoismului unui Episcop, ci al însuși poporului roman, ca o urmare naturală a vederilor și tendențelor lui, și se află în germene deja pe la finea secului prim.

Întregul curs de desvoltare a primatului până în secului al IX-lea își are isvorul numai în starea psichică a poporului roman și grec, căreia îi vin în ajutoriu mutarea reședinței imperiale în Bizanț și rîvna Cesarilor grecesci de a face teologie și dogme. Stadiul al II-lea de desvoltare a primatului începe cu încercare de a validita în formă și faptă primatul pentru orient. Urmarea acestei încercări a fost desbinarea bisericei, la care a contribuit foarte mult și frigurile corupțiunei dela curtea bizantină.

La scisiunea bisericei apusene Papa n'a mai lucrat ca representant al poporului roman, ci al clerului roman. Caracterul desvoltărei primatului în stadiu acesta e curat politic, dogma e nnmai o mască. Desvoltarea însași se basează, precum în stadiul I. pe Clementine, așa acum pe falsificatul „Donatio Constantini“ și „Pseudoisidoriana“. Ideea ce se urmăresce este: domnirea absolută eclesiastică și lumească, care se desvoaltă în doue direcțiuni: În partea bisericească sună: „Papa este biserica întrupată, adevĕrul absolut întrupat, Ḑeul pămêntesc în care calitate ori ce susține dînsul este mai presus de critica omenească: el este infalibil.“ În direcținnea lumească se susținem: Papa este singurul stăpânitoriu al lumei. El încredințează însĕ domnirea lumească — până când află consult — Regilor și împĕraților.

În direcțiunea eclesiastică și-a ajuns desvoltarea primatului papal culmea la 1870. Papa s'a declarat ex cathedra de infalibil. Dar tocmai de odată cu acest câștig 'și perdù Papismul statul papal și cu el întreagă basa aspirațiunilor sale la domnirea lumească.

Influința papismului asupra creștinătăței a fost binefăcatoare câtă vreme Episcopii din Roma și-au identificat interesele cu ale poporului roman, și câtă vreme au fost espresiunea vie a acestui popor, căci în timpul acesta au escelat prin virtuți si activitate. Câtă vreme Episcopii n'au fost espresiunea poporului roman și și-au căutat numai de interesele particulare, ei s'au distins prin demoralisațiune, prin intrigi și prin crearea de nenorociri pentru creștinătate, din cari și-au căpătat între alte popoare și românii partea lor.

Opul e scris cu multă grijă și într'o limbă frumoasă și ușoară. Autorul își dă silința și îi sucede a fi precis, corect dar și plăcut și plin de demnitate. Conclusiunile sûnt clare și preste tot logice, deși ici colea se pare a-'l părăsì ochiul istoricului scrutător, care nu te lasă se faci cale lungă, când se cere a într'a d'a dreptul în medias res. Cartea mai are și acel prestigiu, că fie care secțiune se termină cu un scurt dar precis reasumat al resultatelor obținute.

De o parte împărțialitatea, cu care e tractată o cestiune atât de delicată, ear de alta împrejurarea, că cartea de față e unica în limba română care dă deslușiri chiare atât în cestiune însași cât și în literatura acelei-a, îndreptățesce a o recomanda cu toată căldura publicului nostru cetitoriu. Și cu această ocasiune a dovedit tipografia archidiecesană îndreptățirea de a poté fi recomandată p. t. d. autori români. *C.*

*) Pichler A. Geschichte der kirchlichen Trennung zwischen dem Orient und Occident. München 1865. 2 Tom.

Loterie.

Mercuri 24 Maiu n. 1882.

Brünn: 47 52 86 82 40

Bursa de Viena și Pesta

Din 23 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	119.85	119.60
Renta de aur ung. de 4% . .	89.20	89.15
Renta ung. de hârtie	86.90	86 90
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134 25	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.50	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.80	95.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.—	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97 50	97.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	97.75	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	97.50
Obligațiuni urbariale trausilvane .	97.70	97.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	—.—	97.—
Sorți unguresci cu premii . . .	118.25	118.75
Sorți de regularea Tisei . . .	109.60	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.70
Datorie de stat austr. în argint .	77.05	77.50
Renta de aur austriacă	94.2	94.40
Sorți de stat dela 1860 . .	130.75	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	826.—	828.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	338.50	339.—
Acțiuni de credit austr. . . .	334.10	344 50
London (pe polița de trei luni) .	119.90	119.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.63
Na oleon	9.50	9.51
100 marce nemțesci	58.55	58.60

Nr. 103. [83] 2—3

CONCURS.

Conform ordinațiunei consistoriale dto 31 Decemvre 1881 Nr. 3963 referitoare la ocuparea postului de capelan în comuna de clasa III Bulbuc și filia Curpeni se escrie a doua oară concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

Jumătate din venitele parochiali cari computate în bani dau suma de 180 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne petițiunile lor instruite în înțelesul dispositiunilor statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului II până la terminul mai sus însemnat.

Secărâmb 29 Aprilie 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Sabin Piso m. p.,
protopresbiter.

Nr. 11. . [85] 1—3

EDICT.

Stefan Dumitru Dicu, de religiunea gr. orient. din Săcel, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Maria n. Dumitru Dic tot de acolo fără a se sci ubicațiunea lui prin aceasta sĕ citează a sĕ presenta în restêmp de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict înaintea subscrisului for matrimonial în persoană sau prin un plenipotențat, căci la din contră se va decide procesul urḑit de socie sa încontrai și în absența lui.

Sibiiu 12 Ianuariu 1882.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliștei, ca for matrimonial de I instanță.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Sâmbătă 15/27 Maiu 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători Nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 20 Maiu (1 Iunie).

Nr. 1792.

Circulariu

către toate oficiele protopresbiterale, ca inspectorate tractuale de scoale.

Din conspectele statistice pe anul 1881 sĕ arată că pe lângă toate ordinaţiunile emanate din partea acestui consistoriu de un şir de ani încoace în cestiunea depunerei examenelor de cualificaţiune învĕţătoresci, numĕrul învĕţătorilor fără de acel esamen e cu mult mai mare, decât, cum ar corespunde legilor din vigoare şi ar pretinde interesele învĕţământului public popular. Împregiurarea aceasta a devenit chiar periculoasă pentru însaşi esistenţa scoalelor noastre populari prin aceea, că înaltul regim al ţĕrei s'a aflat îndemnat a enuncia: că de aici încolo acele scoale populari confesionale, la cari funcţionează învĕţători fără esamen de cualificaţiune sĕ se privească şi trateze din partea organelor politice ca scoale necorespundetoare articulului de lege XXXVIII din anul 1868.

În urma acestor şi în sensul conclusui sinodului archidiecesan din şedinţa dela 12 Aprile a. c. sĕ ordină precum urmează:

1. Toţi învĕţătorii fără atestat de cualificaţiune aplicaţi la scoalele noastre populari dela 5 Decemvre st. n. 1868 până la finea anului scolastic 1881, au a depune cu finea anului curinte scolastic esamenul de cualificaţiune învĕţĕtoresc în seminariul Andreian din Sibiiu.

2. Acei învĕţători, cari nu vor corespunde acestei datorinţe, nici vor putea legitima neîmplinirea aceleia prin cause foarte grave documentate cu acte oficiali, se vor privì ca repăşiţi dela postul ce'l ocupă.

3. Pentru ca comunele bisericesci la a căror scoale funcţionează de present învĕţători fără esamen de cualificaţiune învĕţătoresc, sĕ aibă timp de ajuns pentru escrierea de concurs şi alegerea de învĕţători pe anul viitor scolastic, se defige pentru acest cas special un termin estraordinar pe ţilele dela 9/21 până la 13/25 Iuniu a. c.

4. Învĕţătorii, cari vor documenta sĕrăcia lor, vor fi dispensaţi dela solvirea tacsei esaminale; ear' acelora, cari din causa absolutei serăcii nu sunt în stare a suporta spesele de călĕtorie depunênd cu succes bun esamenul, consistoriul le va încuviinţa după putinţă ajutoare din mijlocele archidiecesane.

5. Cererile pentru admitere la depunerea esamenului sûnt a se aşterne consistoriului *până la 30 Maiu* st. v. şi au sĕ fie instruite pe lângă cele prescrise în regulamentul sinodal dela 1873 cu un certificat dela oficiul concernînte parochial, în care sĕ se arate: *a)* suma salariului anual al învĕţătoriului; *b)* numĕrul membrilor familiei (a pruncilor) aceluia; *c)* cea mai deaproape staţiune a călei ferate, dela care respectivul învĕţătoriu poate pleca spre Sibiiu.

Spre esecutarea acestei ordinaţiuni tit. DTa vei intima în termin de trei ţile dela primire câte un esemplariu din acest circulariu învĕţătorilor tractuali consemnaţi în conspectul alăturat sub ⁄. şi vei reaşterne încoace în alt termin de 3 ţile certificatele de primire, ce sĕ află în formă de cupon la capetul circulariului.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ţiuntă la 11 Maiu, 1882.

Pentru Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit:

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Românii din Ungaria.

II.

Înainte de a trata cu numeri, premitem, că dintre staturile care sûnt puteri mari şi la care se provoacă cu predilecţiune foile maghiare când scriu despre raporturile interne dintre naţionalităţile Ungariei, ne vom servì de puterea care tratatului nostru este mai puţin favorabilă, de Anglia, sau mai exact, de regatul unit al Britaniei-Mari (Anglia, Scoţia şi Irlanda sa Hibernia). Din atitudinea foilor maghiare, atât în rubricile politice cât şi în partea beletristică, se vede că le place mult a asemena Ungaria cu Britania-Mare. Şi acì rasa de căpetenie e cea engleză, ca şi în Ungaria cea maghiară. Precum în Britania-Mare limba engleză este normativă aşa dar şi în Ungaria trebue sĕ fie cea maghiară esclusivă.

Facem abstracţiune dela desvoltarea istorică a regatului unit al Britaniei-Mari şi dela împregiurările celelalte ale acestei desvoltări, care, afară de rasele domnitoare, n'au nimic în ce sĕ se asamene şi luăm numai raportul numeric. În Britania-Mare sûnt 21,830,528 Englezi, 3,925,000 Scoţi şi 6,087,067 Irlandezi.

Raportul numeric este dară 21 faţă cu 9 dacă socotim pe Scoţii cari sûnt engleziţi de osebi, sau 24 faţă cu 6 dacă adaugem pe Scoţi la Englezi; sau vre-o 24 milioane rasă domnitoare şi 6 milioane de Irlandezi, cari se luptă încă pentru a câştiga posiţiunea egală cu ceilalţi locuitori ai regatului unit.

De Francia, Italia şi chiar de Germania nu poate fi aici vorba, de oarece raporturile numerice ale Francesilor în Francia etc. sûnt atât de copleşitoare faţă cu elementele care nu aparţin rasei domnitoare din acele staturi, încât aceste din urmă dispar tocmai ca cele 20 de mii de Ciangăi între 5 milioane ale Românieì.

După această escursiune scurtă ne întoarcem la noi în — Ungaria.

Las' că la noi în Ungaria Maghiarii nu sûnt promovatorii unui comerciu colosal sau a unei industrii gigantice cu care sĕ stăpânească piaţele mai de pe întreagă faţa pământului; nu au desteritatea de a întemeia, colonii mari în continente îndepărtate; nu au nici o literatură aşa bogată şi o limbă respândită mai mult decât ori care alta din câte se vorbesc pe faţa pământului, dar pe lângă toate aceste Maghiarii mai sûnt foarte inferiori faţă cu numĕrul celorlalte naţionalităţi.

La sfĕrşitul anului 1880 poporaţiunea Ungariei dimpreună cu Croaţia era 15,695,206 locuitori.

Faţa cu tendenţa de maghiarisare este cu anevoie a spune apriat câţi dintre aceşti locuitori sûnt de cutare sau cutare naţionalitate. Tendenţa maghiarisătoare a contribuit mult la încurcarea raportului numeric între naţionalităţi. Organele însărcinate cu conscripţiunea din urmă (1880) au creḑut că fac un serviţiu patriotic dacă vor întogmì lucrurile astfeliu ca rubrica *Maghiarilor* sĕ fie cât se poate de favorabilă. Au ciugulit dela toate naţionalităţile, mai mult, mai puţin, în favorul numeric al Maghiarilor, afară de ce s'a putut acuira pe calea maghiarisărei numelor.

Cu toate aceste raportul numeric în ţerile coroanei unguresci după date oficiale ar fi: Maghiari 5,874,500, Români 2,696,000, Croato-Sêrbi 2,496,000, Nemţi 2,068,500, Slovaci 1,848,200 şi Ruteni 460,000.

Rasa domnitoare este dar, cu toate numerările oficiale, mai numai pe jumetate faţă cu ceealaltă poporaţiune. Sûnt deci numai majorităţi şi minorităţi relative în Ungaria şi secul egalei îndreptăţiri, credem că nu admite pentru nici o majoritate relativă privilegiul de a absorbì minorităţile relative pe cale oficială.

Dacă naţionalităţile stăruesc pe lângă dreptul lor de esistenţă n'ar trebuì se pună pe nimenea în mirare, dar nici se supere pe nimenea. Firea statului Ungariei este de mai multe naţionalităţi şi dacă este aşa, pentru ce nu ar putè trăì toate împreună pre cum trăiesc în Elveţia Nemţii, Francesii şi Italianii împreună; precum trăiesc în Belgiu Francesii şi Flandrii împreună?

Încât ne privesce pe noi Românii, apoi ar trebuì se scie conlocuitorii

---

FOIŢA.

†

Vasile Conta.

În ţiua de 21 Aprile 1882 a murit în Bucuresci Vasile Conta, unul din cei mai activi colaboratori ai „Conv. lit.“ El s'a născut în satul Ghindăoanii din judeţul Neamţul, în 15 Noemvre 1845, a murit prin urmare cu mult înaintea vremii: în vêrsta abia de 37 ani. Viaţa lui Conta a fost îndestul de liniscită. Studiele liceale începute în Iaşi şi, din deosebite împregiurări, lung timp întrerupte le sevêrşì tot în Iaşi. Deosebindu-se foarte mult în clasele superioare ale liceului, o societate privată *(Fĕtu-Pogor)* ce se instituise anume pentru a trimite pe socoteala sa tineri cu talent în străinătate, dădu o bursă şi lui Conta spre a învĕţa comerciul în Belgiu. Dar în curênd el perdu ori ce plăcere pentru aceste studii practice şi se puse sĕ înveţe jurisprudenţa. Paralel însĕ cu această sciinţă, ceea ce avea pentru Conta mai multă atracţie erau nouele teorii filosofice ale lui Darwin şi Spencer, de care se ocupa cu deosebită plăcere. Întorcêndu-se în ţeară în anul 1873, cu titlul de doctor în drept, el devenì profesor de drept civil la universitatea din Iaşi, după un strălucit concurs. De atunci el se ocupa cu jurisprudenţa şi cu filosofia şi de sigur mai mult încă cu această din urmă sciinţă, decât cu cea dintâiu, căci scrierile sale juridice au remas toate în stare de proiect, pe când cele filosofice, căpătând o formă definitivă, au fost publicate. V. Conta este autorul *Teoriei fatalismului* („Conv. lit.“ 1877/78 şi 1878/79) al *Teoriei Ondulaţiunii Universale* („C. Lit.“ 1876/77 şi 1877/78) şi al *încercărilor de Matafisică Materialistă*, („C. Lit. 1879/80). Pe această din urmă scriere însĕ nu a sevêrşit-o. Operele lui Vasile Conta sûnt toate interesante. Adept al teoriilor moderne, el se ţinè de filosofia positivistă şi toate scrierile sale, în care se găsesc şi idei fundamentale originale, sûnt ramure ale trunchiului positivist, în giurul căruia se grupează astăḑi aşa de mulţi discipuli. Stilul lui Conta este limpede, logic, curgĕtor. Nici o singură frasă de declamaţiune nu se va găsì în cărţile sale. Limba s'a este curată şi, pe cât se poate într'o materie atât de grea, lipsită de neologisme. Cu toate acestea el a fost mai mult aprecţuit în străinătate decât în patrie. Despre teoria fatalismului, tradusă de el însuşi în limba franceză şi publicată la Paris, s'au scris numeroase dări de samă în publicaţiunile periodice pentru filosofie din Francia, Belgiu şi Germania şi chiar acei care-l criticau cu mai multă asprime, îl priveau ca pe un autor original ce merită luarea aminte a lumei culte. — Anul 1879, în care trebuia sĕ se revisuiască articulul din Constituţiunea română relativ la drepturile străinilor şi Evreilor, împinse şi pe Conta în mişcarea politică. Energic protivnic al dării drepturilor la Evrei, el fu ales deputat de oraşul Iaşi şi, abia întrat în adunare, subscrise, împreună cu alţi câţi-va representanţi propunerea dlui N. Blaremberg de a nu se revisuì constituţiunea. Apoi se deosebì prin discursurile ce pronunţă la tribună în cestiunea Evreilor. După ce se sfêrşì această însemnată cestiune, Conta trecu în partidul guvernamental, devenì în curênd ministru al instrucţiunei publice şi presentă un proiect de lege care schimba cu totul basele învĕţământului public în România. Însĕ acest proiect, displăcênd representaţiunii naţionale, Conta se retrase din guvern şi fu numit judecătoriu la curtea de casaţie şi justiţie.

Pe când era ministru multele sale ocupaţiuni, nesfîrşitele sbuciumări şi mai ales intrigile care se grămădesc tot-deauna în giurul puterii, aprinseră mai tare boala de piept de care suferea încă din vremea studielor şi anul cel din urmă al lui Conta nu a fost decât o lungă suferinţă. El petrecù o parte din iarnă în Italia, dar se întoarse în primăvara acestui an aşa de slab, încât preste câteva sĕptămâni încetă din viaţă.

maghiari că noi sûntem în Ungaria a doua naţionalitate după cea maghiară şi aşa dacă ţinem la dreptul de esistenţă, o facem cu acelaşi drept cu care ţin şi ei la a lor. Pentru aceea însĕ că vrem se remânem ceea ce sûntem, adecă Români, nu ne-au întrecut şi nu ne vor întrece nici odată în patriotism. Ear dacă vre odată am fost în contra lor, nu a fost causa patriotismul cel reu al nostru, ci temerea de periclitarea esistenţei noastre prin rêvna cea mare a lor de a ne desnaţionalisa.

După noi, acei Maghiari, cari lucră cu atâta zel pentru desnaţionalisarea naţionalităţilor, sûnt rĕi politici. Ei ignorează nu numai raportul numeric care este în defavorul politicei de desnaţionalisare, dar perd din vedere şi alte împregiurări, care stau în legătură strînsă cu acel raport. Ei bine, în staturile în care fragmente mai mici îşi perd naţionalitatea, procesul acesta nu se face pe cale oficială, ci se face de sine. Minorităţile de $^1/_3$ % şi $^1/_5$ % caută ele singure asimilarea cu naţionalitatea domnitoare, sau de şi nu o caută, vine ea de sine cu timpul. De altă parte, rasa domtoare în raporturi ca cele atinse sûnt în stare a mistui fragmentele asimilate. Dar ca o naţionalitate de 5 milioane se asimileze 9 milioane, şi mai ales în împregiurările etnografice şi geografice în care se află naţionalităţile Ungariei, este preste putinţă.

Ar trebui ca Ungaria, cel puţin 150 de ani, sĕ se închidă cu ziduri chinezesci, prin care sĕ nu poată străbate nici o fiinţă din afară şi chiar şi atunci ar fi o operaţiune cutezată încercarea unei asimilări în dimensiuni aşa de disproporţionate.

Din fericire pentru naţionalităţi şi nefericire pentru ideea nefericită a maghiarisărei, Ungaria nu este nici absolut independentă, de oare ce prin pactul dela 1867 soartea ei este legată de partea cealaltă a monarchiei, care a luat un nume provisoriu *Cislaitania*. Acolo raportul numeric între naţionalităţile diverse măi în aceleşi proporţiuni, este cam acelaşi ca şi în „Translaitania“ noastră. Dar acolo, şi pe aceasta trebue sĕ punem accentul, naţionalităţile sûnt mai mult considerate, cu toate că elementul nemţesc are mai multe şi mai mari titluri de asimilarea altor naţionalităţi. Nemţii sûnt o rasă dintre cele covêrşitoare în Europa, au o cultură superioară chiar şi culturei june unguresci, au o literatură mare, colosală am pute dice, şi în Cislaitania are, pe lîngă toate aceste, şi majoritatea relativă. Nemţii însĕ nu fac ceea ce face naţionalitatea maghiară.

Împregiurarea aceasta ar trebuì sĕ şi o noteze bine politicii maghiari şi se ia învĕţătură din trînsa.

Nemţii nu sûnt avisaţi la simpatia naţionalităţilor conlocuitoare precum sûnt Maghiarii. Pe ei îi învită imperiul cel puternic al Germaniei, care când şi-ar deschide braţele ca sĕ'i primească, ar fi în stare fără mari opintiri a mistuì cele 5—6 milioane de Cechi şi Sloveni, cari le-ar sta în cale. Şi vre o 50 milioane de Nemţi n'ar avea tocmai mari greutăţi de a cutropì vre o 5—6 milioane de Slavi.

Din contră Maghiarii sûnt avisaţi la simpatia naţionalităţilor ce i încungiură. 5, se ḑicem 6 milioane de Maghiari, ar trebuì se umble ca cu un ou roşu cu naţionalităţile cei încungioară. Ar trebuì sĕ nu vorbească ca din pod cu naţionalităţile, mai sumeţi decât Englezii cu Irii lor. Se vede că ei nu cunosc nici geografia patriei lor, nici raporturile etnografice din trînsa. Înainte de toate, ce am mai atins, Ungaria nu e cu totul independentă, mai departe nu e nici isolată ca Britania - Mare de mări. În mijlocul câmpului, pe şesuri întinse şi deschise, sûnt la olaltă abia 4 milioane. Dar şi massa aceasta compactă este împestriţată de un milion de Jidovi, Nemţi şi Slavi. În partea apusană sûnt încungiuraţi de Nemţi, cari petrund până în inimă ţerei şi în legătura în care se află cu Nemţii Stiriani şi Austriaci se raḑimă de colosul nemţesc. În partea nordică sûnt încungiuraţi de Nemţi, de Slovaci şi de Ruteni şi în partea de meaḑă ḑi de Jugo-slavi cari sûnt înveciinaţi cu Jugo-slavii peninsulei balcanice. In sfêrşit la resărit sûnt încungiuraţi de Români. Acestia sunt o masă mare între Tisa şi Carpaţi, care cu toate că e împestriţaţi de Maghiari, Sasi şi Jidovi au favorurile că ţin poarta resăriteană a statului în mânile lor, că fortăreaţă naturală din resărit, Transilvania, este locuită în mare majoritate de dênşi şi sûnt aşa ḑicênd în nemijlocita legătură cu milioanele de Români dintre Dunăre, Marea-neagră şi Dnistru.

Momentele aceste geografice şi etnografice sûnt de o importanţă considerabilă politică. Ele demandă politicilor Maghiari, ca prin dragoste se ţină naţionalităţile legate de statul unguresc. Ele pretind ca lucrurile în statul unguresc se fie astfeliu întocmite în cât fie care sĕ'şi găsească mulţămirea şi posibilitatea desvoltărei aici şi nu în altă parte. În deosebi Românilor ar trebuì sĕ le fie cât de prevenitori, pentruca în viitoriu împreună cu acestia sĕ se poată lupta în contra undelor panslavice şi pengermane, care, mai curênd s'au mai târḑiu, vor căuta sĕ se ciocnească pe contul lor şi al nostru.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa X (15 Aprile.)

(Urmare.)

Dep. Comşa: (la regulament.) Mi-se pare, că propunerea primită n'ar avè sens, dacă nu s'ar primì la protocol şi considerările din cari s'a făcut propunerea aceea. Sĕ se ia la protocol propunerea dimpreună cu considerările din cari s'a făcut. Se primesce.

La ordinea ḑilei se pune referada comisiunei organisătoare.

Cu privire la intregirea parochiei vacante din Lancrăm, în care după ce s'a efeptuit actul de alegere cei nemulţămiţi cu alegerea au luat recurs la consistoriul metropolitan, comisiunea propune: Consistoriul archidiecesan sĕ însărcinează cu ducerea în deplinire a întregirei începute, fiindcă causa aceasta e pur administrativă, astfel neapelabilă. Recursul se nu se ia deocamdată în considerare până nu va aduce congresul normative în privinţa apelaţiunilor.

Dep. Cosma: Fiindcă numai congresului îi compete interpretarea statutului organic şi prin urmare şi deciderea de e apelabilă ori nu causa de sub discusiune se trecem la ordinea ḑilei lăsându-se causa la organele competente.

Dep. Gheaja: Nici până acum nu s'au luat în considerare astfel de recursuri, se nu se ia nici cel de faţă ne fiind un normativ special în privinţa aceasta. Sĕ se ducă îndeplinire întregirea parochiei din Lancrăm.

Dep. Dr. Borcia primesce propunerea comisiunei. Atrage atenţiunea sinodului asupra unui conclus congresual, în care se ḑice: că în casuri de acestea sĕ se observe usul de până acum. Sĕ se predè deci actul din partea Archiepiscopului Consistoriului spre hotărire competentă.

Dep. Cosma: Lucrul acesta a venit în sinod în urma unei interpelaţiuni făcute de dep. T. Geaja, astfel nu pe calea sa. Sinodul nu poate întra deci în meritul acestei cause; îşi susţine propunerea.

Se primesce la votare propunerea comisiunei.

Dep. Cosma, I. Bologa şi E. Macelariu însinuă vot separat.

Urmează la ordinea ḑilei referada comisiunei scolare.

O hârtie ministerială cere a se introduce limba maghiară şi în cursul clerical dela seminariul nostru Andreian. Vederile consistoriului nostru în acest punct sûnt: întroducerea limbei maghiare e de o parte superfluă de oare ce cei mai mulţi elevi sciu limba aceasta, făcêndu-şi studiile la gimnasii unguresci, de altă parte e imposibilă ne avênd timpul fisic ce se recere spre a fi propusă.

Sĕ primesc vederile consistoriului pe lîngă adausul făcut de d, dep. N. Popea: de a se purcede în punctul acesta în uniformitate cu eparchiile surori.

În ceea ce privesce cestiunea înfiinţărei unui fond de pensiune pentru învĕţători proiectată şi pusă în lucrare de consistoriul nostru, însă alterată prin o hârtie ministerială, în urma cărei-a ministeriul de culte a pus in lucrare înfiinţarea de astfel de fonduri şi pentru învĕţătorii din scoalele poporale confesionale, comisiunea propune: Sĕ se sisteze dispositiunile în punctul acesta deocamdată, până se va vedè ce conclus va aduce congresul în cestiunea aceasta. Se primesce propunerea comisiunei.

Comisiunea organisătoare prin raportorul seu, dep. Dr. I. Borcia presentează un suplement la regulamentul pentrru afacerile interne (v. prot. sinod. din 1878 lit. f, p. 127,) elaborat de dep. P. Nemeş. Din considerăţiuni că fiind toate afacerile archidiecesei concentrate în persoana archiepiscopului ca presidiu acesta are atâta de lucru, încât ar fi numai o uşurare pentru dênsul dacă s'ar defige şi norma precis raportul între presidiul natural şi vicariu. Prin aceea că în anumite casuri, fiind împedecat presidiul, ar convoca şi conduce vicariul şedinţele consistoriului plenar s'ar uşura de o parte sarcina presidiului de altă parte s'ar evita împregiurări prin cari sufer agendele bisericei noastre.

Presidiul: Alterarea drepturilor unui archiereu nu e admisibilă după canoane. În suplementul presentat se arată nisuinţa unei alterări. Dar e şi superfluă o normare în privinţa aceasta; pe altă cale are se urmeze cât de curênd o regulare a afacerilor.

Dep. Borcia: Comisiunea nu voesce nici de cum a altera drepturile archiepiscopului, ea are de scop numai regularea, respective accelerarea afacerilor consistoriale.

Dep. Cosma; Nu consimte în fond cu propunerea comisiunei.

Dep. Cosma În faptă nu e diferinţă între usul de până acum şi între propunerea făcută, fiind provĕḑut, că la cas când e împedecat archiereul îl substitue vicariul. Consistoriul nu a arĕtat necesitatea unei schimbări în felul acesta, propunerea e făcută de un membru estern fără sĕ fi obvenit vre-un cas de necesitate. Nefiind deci necesitatea a se aduce dispositiuni de felul acesta sĕ se treacă preste propuneraa aceasta cu atât mai vêrtos, căci ea învoalvă în sine o îngerinţă în oficiul archiereului.

Dep. Dr. Puşcariu: Fiecare doresce regulerea raportului între Archiepiscop şi vicariu. E drept că sunt multe afacerile archiepiscopului, dar archiepiscopul scie numai pe cari le poate îndeplinì şi pe cari nu şi tot dênsul e numai în stare se ḑică: acestea nu le pot efeptuì, sĕ le efeptuească deci vicariul. Spriginesc propunerea d. dep. Cosma.

Dep. P. Nemeş. A putut apărè, ce e drept, cam curios unora, cum eu din Braşov vin a face un regulament în privinţa aceasta. Nu e însă de mirare! Fie-cărui-a este ertat sĕ se întereseze de afacerile noastre bisericesci. Eu interesându-me, am ajuns la unele convingeri, cari m'au necesitat la facerea unor paşi. Dacă am făcut deci suplementul presentat, l'am făcut numai din interesul binelui comun nu însă cu scop: de a detrage din dreptul archiepiscopului. Mĕ bucur auḑind, că pregătirea unui regulament referitoriu la regularea relaţiilor dintre Archiepiscop şi Vicariu, e aproape terminată. Apreţiez şi declaraţiile Escelenţiei sale. Cu toate acestea nu aflu nici un motiv, care m'ar potè îndemna sĕ me abat dela principiile depuse în suplementul presentat.

Dep. D. Comşa: Motivele din cari a purces d. dep. Cosma sunt în contra unei declaraţiuni a Escelenţiei Sale, luată la protocolul din anul trecut. Sĕ se declare Escelenţia Sa: dacă sau regulat afacerile noastre conform promisiunei Sale date în anul trecut. Dacă se va constata din declararea sa şi a d. Vicariu, că s'au urmat în tocmai declaraţiunei enunţiate de Înaltul Presidiu în sesiunea sinodală din anul trecut, atunci sum şi eu pentru luarea objectului acestui-a dela ordinea ḑilei, altcum nu.

Presidiul: E un lucru greu regularea referinţelor noastre. Pracsa şi esperienţa sûnt normative în privinţa aceasta. Din motivele acestea nu s'a putut încă duce în deplinire şi termina regularea dorită.

Dep. N. Popea dă deslușiri despre starea lucrului referitoriu la stadiul, în care se află afacerea aceasta. Încredinţarea cu administrarea afacerilor i-a urmat, ce e drept, nu însĕ în toată forma prin un decret, pre-

---

În anul 1873, când se înturnase în ţară el devenì un membru foarte activ al societăţii literare „Junimea“ din Iaşi, pentru care avusese o simpatie ascunsă încă din vremea când era şcolar la liceul naţional. De pe atunci el trimisese câteva încercări poetice subsemnate cu iniţialele sale şi va fi interesant pentru pubic de a şci că autorul unei poesioare, publicată în anul I al revistei noastre este acelaş Conta care mulţi ani mai târḑiu trebuea sĕ îmbogăţească coloanele Covorbirilor Literare cu teoriile sale filosofice. Poesioara (vol. I. p, 315) este intitulată: Viaţa şi este de sigur caracteristică pentru viitorul autor al Matesificei Materialiste.

Vieaţa.

Simţim timpul cum se scurge
Cum torentu-i pe pământ
Tot restoarnă şi distruge.
Timpul curge
Viaţa fuge,
Şi cu această suspinare
Ne têreşte la mormînt:
O! Nimic! Cât eşti de mare!

Vasile Conta avea o inimă bună şi o faţă plăcută şi blândă care câştiga deîndată simpatia. El era totdeauna vesel şi bine dispus. Nouri nu se grămădeau pe fruntea sa şi rare ori s'ar fi întêmplat ca sĕ refuse o petrecere la care cunoscuţi de ai sĕi îl imbiau. De aceea prietinii sei erau numĕroşi, şi dacă împregiurările nu l'ar fi înpins în mişcarea politică, el poate că nici ar fi avut vre un duşman pe lume; scrierile sale ar fi fost mai numĕroase şi natura sa s'ar fi împrotivit mai mult la boala de pept de care suferia. Amicii sei din Societatea literară „Junimea“ şi în special scriitorul acestor rênduri vor gândì totdeauna cu plăcere la discuţiunile interesante ce se făceau în Societate, când Conta îşi cetea manuscrisele sale şi la oarele plăcute petrecute împreună ani îndelungaţi. Ei vor a vea pururea în memorie chipul blând al simpaticului lor prieten a cărui inimă era aşa de bună, a cărui inteligenţă era aşa de vie şi care a fost ridicat aşa de timpuriu din mijlocul lor.

„Conv. lit.“ *Iacob Negruzzi.*

cum ar fi dorit. Prin urmare nici nu a putut lua responsabilitatea asupră-şi.

Dep. Demian propune: Sinodul, luând spre cunoscinţă declaraţiile date de Înaltul Presidiu, trece preste acest suplement la ordinea ḑilei.

Dep. Dr. Pop e de părere, că luându-se la protocol declaraţiunea presidiului să ise recomânde acestuia spre observare la regularea referinţelor suplementul presentat.

Dep. R Patiţa recomândă o reformă radicală a necsului referinţelor ordinari faţă cu presidiul.

Dep. A. Olariu spriginesce propunerea dep. Dr. Puşcariu şi a dep. Cosma: de a se trece la ordinea ḑilei.

Dep. D. Manole: Şi aceasta e o cestiune delicată. Nime nu va putè face imputare d. dep. P. Nemeş, că nu ar fi făcut suplementul numai din îndemnul: de a vedea odată regulate afacerile noastre. Nu a fost sinod, care să nu fi recunoscut necesitatea a se face ceva şi care se nu fi constatat, că nu merg toate rotiţele aşa precum ar trebuì se meargă. Chiar şi în sesiunea de faţă ne-a venit înainte acte mance; nu scim încătrău să ne întoarcem spre a putè afla deslușirile de lipsă. Toate mancităţile să impută Consistoriului, şi aici fiind subînţeles presidiul, toate se descarcă asupra presidiului. Toate organele sûnt responsabile, în sfera lor şi supuse sinodului. Escelenţa Sa a venit deci pe nedreptul a crede, că s'ar intenţiona a lovì în susceptibilitatea Escelenţei Sale. Îmi ţin de datorinţă al roga pe Escelenţa Sa, ca precum noi ţinem cont de drepturile sale aşa şi dênsul să ţină cont de drepturile noastre. Să reguleze Escelenţa Sa lucrurile astfel ca să nu ne mai dea atâta de lucru cestiunea aceasta. Spre acest scop propun următoarele: Avênd în vedere declaraţiunea Escelenţei Sale din anul trecut, şi auḑind că Escelenţa Sa s'a apucat de lucru în direcţiunea regulării dorite, să se ia dela ordinea ḑilei suplementul presentat.

Dep. Dr. I. Borcia susţine că nici unul din motivele aduse nu îndreptăţesce pre sinod a lua propunerea dep. P. Nemeş dela ordinea ḑilei. Că propunerea ar fi făcută spre a prescurta drepturile presidiului ordinariu e numai o închipuire. De altă parte chiar presidiul a recunoscut necesitatea unei regulări. Spriginesce propunerea dep. P. Nemeş.

Punêndu-se cestiunea la vot, se primesce propunerea deput. D. Manole.

Cu acestea să închee şedinţa a 10-a anunţându-se cea procsimă pe după ameaḑi la 5 oare.

Şedinţa XI (15 Aprile d. a.)

După verificarea protocolului şedinţei din ḑiua premergătoare se pune la ordinea ḑilei referada comisiunei bisericesci.

În una din şedinţele premergătoare s'a fost predat comisiunei acesteia spre studiare o propunere a deputatului D. Comşa pentru statorirea unor norme referitoare la cualificaţiunea, ce va avè a se cere dela candidaţii la posturile de protopresbiteri devenite în vacanţă. Comisiunea bisericească presentează în legătură cu propunerea aceasta un regulativ referitoriu la întregirea protopresbiteratelor. În urma unei desbateri speciale, care singură fu objectul acestei şedinţe, să primì regulativul presentat: avênd a se observa normele statorite la întregirea protopresbiteratelor efectuindă. *)

---

*) Din lipsa de spaţiu sûntem necesitaţi a amâna publicarea regulativului. R.

Şedinţa XII (16 Aprile.)

La ordinea ḑilei să pune restaurarea senatelor, scolariu şi epitropesc, pe perioada următoare de 3 ani.

În senatul scolariu se aleg dnii: Protopresbiterul Gall, Protopr. Papiu şi prof. sem. S Popescu din cler; dintre mireni: Dr. N. Maier, Dr. N. Pop, Stef. Iosif, I. Bechniţ, E. Macelariu şi A. Trombiţaş.

Dr. D. P. Barcianu propune: să se facă o stabilitate în privinţa postului de referinte scolar prin sistemisarea unui post de secretariu permanent pe lângă senatul scolariu. Îndreptăţirea la un astfel de pas e provĕḑută şi în statutul oganic şi e recomandată şi de însemnătatea agendelor împreunate cu postul de referinte. Eparchiile surori încă au făcut provisiune în direcţiunea aceasta.

Presidiul: Fiindcă s'a primit, înainte de a purcede la alegerea senatului scolar, a se observa o ordine oare care în privinţa alegerilor şi s'a statorit că după ce să va fi întregit acest senat, să se aleagă din sinul lui după usul de până acum referintele, propunerea de faţă nu se poate lua în considerare.

Dep. E. Brote: Propunerea tractează numai despre o modalitate până acum ne usitată la noi şi ca atare are îndreptăţire a fi pusă la ordinea ḑilei.

Să trece peste propunere, alegêndu-se de referinte scolar fostul referinte A. Trombiţaş.

În senatul epitropesc se aleg: din cler: Protopr. I. Barac, păr. Henteş şi prof. sem. D. Cunţan; dintre mireni: C. Stezar, E. Brote, Dr. I. Nemeş, I. de Preda Dr. N. Olariu şi maj. Stanislau.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare asupra reclamărilor comunelor mărginaşe, care se cer a fi strămutate dela un protopresbiterat la altul.

După ce raportorul Nic. Cristea a espus categoriile în care comisiunea a împărţit comunele bis. reclamante, sinodul a decis a se aduna toate reclamările de feliul acesta şi a se decide asupra lor în sesiunea viitoare.

La ordinea ḑilei urmează raportul comisiunei budgetare.

Propunerea deput. Zacharie, acum a comisiunei budgetare, pentru urcarea diurnelor membrilor sinodali esterni la 5 fl. pe ḑi nu se primesce.

Facerea budgetului casei să concrede biroului ear' autenticarea protocoalelor sinodale neverificate unei comisiuni constătătoare din membrii sinodali din loc, cari vor avè a se întrunì în 17 Aprilie d. a. la 4 oare în reşedinţa archiepiscopească.

Presidiul: Am ajuns la încheerea agendelor sinodale. Constat cu plăcere, ca Dvoastră a-ţi desvoltat deosebită înteresare faţă de afacerile noastre bisericesci şi a-ţi dovedit, un tact, care face onoare acestui sinod.

Şi până la revedere. Vĕ mulţămesc de zelul arĕtat şi cu aceasta dechiar sesiunea sinodală de faţă de încheeată.

Dep. D. Manole: Cred că me fac interpretele sinodului când mulţămesc Escelenţiei Sale pentru tactul cu care a condus aceasta sesiune şi când îl asigur, că întreg sinodul e condus numai de onoarea şi demnitatea bisericei. Să trăească Escelenţia Sa!

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Maiu.

Desbaterile în casa deputaţilor Ungariei asupra creditului de pacificaţiune scot la iveală lucruri înteresante. Şi noi Românii ne-am avut partea. Să nu creadă cine-va că dintre deputaţii români, cari s'au străcurat în representanţa ţerei, vre-unul ar fi luat cuvêntul pentru a lumina cestiunea din vre un punct de vedere inrudit cu vederile politice ale Românilor. Nu, aceasta încă n'am cetit că s'ar fi întêmplăt, dar poate că mai poate să se întêmple.

Partea ce ni s'a venit şi nouĕ din aceste desbateri este de o natură indirectă, ca Pilat în credeu. Dep. Ivanka a creat din nou imperiul daco-român, nu deadreptul şi numai pentru „trebuinţele“ Românilor, ci pentru Sasi şi adecă, pentru ca Sasii, concedêndule Românii cantoanele lor, se poată primì rolul Nemţilor din Rusia, duşi de dinastia Holstein- Gottorp, pentru organisarea absolutismului nemţesc asupra Moscoviţilor.

Respunḑênd dep. Sibiiului Dr. Wolff lui Ivanka, esprimă temerea, că politica guvernului actual poate să dea nascere împĕrăţiei daco-române, care va înghiţì Transilvania, pre Sasi şi considerabilă parte din rasa maghiară. „Sasii, ḑice oratorul, nu se pot maghiarisa, dar ori şi care încercare de ai slăbì va avè resultatul că vor fi mai curênd romanisaţi. De patruspredece ani politica aceasta slăbesce neîncetat pe Sasii cari de secoli au fost sentinelele pasurilor suduci ai Transilvaniei *ad retinendam coronam* (contraḑiceri sgomotoase în partea stângă) şi le au apărat, ca şi bravii Secui fruntăriele ostice.

Altă istorie. Dep. Onody istorisesce că la 1 Aprile în anul acesta la Tisza-Eszlar în sinagoga Jidovilor ortodocşi de acolo, hahamul a junghiat o creştină de 14 ani ca se'i întrebuinţeze sângele la coacerea azimelor... şi că afacerea ar fi acum la tribunalul din Nyiregyháza. În ḑiua următoare dep. Istoczy a interpelat pe ministrul president în afacerea aceasta. Ce nici cu gândul n'am gândit, auḑim din parlamentul Ungariei. Atât ministrul de interne cât şi ministrul de justiţie au promis că vor lua măsuri ca, dacă faptul se va fi întêmplat, culpabilii să nu scape de pedeapsă meritată.

Contele Beust, ambasadorul austro-ung. la Paris, e pensionat. Următoriul său este contele Wimpffen.

Rescoala din Erţegovina şi Crivoscia încă tot nu s'a potolit de tot. Din când în când câte o bandă de resculaţi de câte 25, 50, şi 100 de oameni neliniscesce trupele noastre.

Dela Seraievo se telegrafează că recrutarea a decurs acolo în ordine esemplară.

Camera României a votat Mercuri cu 60 contra 5 voturi legea prin care se împuternicesce guvernul la licuidarea societăţii drumurilor de fer şi la strămutarea residenţei aceleia la Bucuresci.

Comisiunea dunăreană dela Galaţi a dat de pedeci. Barrère nu şi-a presentat proiectul până la 23 l. c. Causele, se ḑice, că sûnt formale. Este de însemnat că presa franceză a început a fi mai cu atenţiune faţă cu afacerea cuprinsă în proiect de cum era mai nainte.

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile din Cameră dela 1 Maiu.

(Urmare.)

În ce se atinge însĕ de compunerea comisiunei şi de elementele ei constitutive noi ne-am întrebat ce ar trebuì să facem dacă Europa, pentru consideraţiuni de dreptate şi de o ordine superioară, pentru a ajunge să steargă odată şi această cestiune din catalogul cestiunilor, încă pendenţi şi neresolvate ale tratatului dela Berlin, dacă Europa, ḑic, ar primì punctul nostru de vedere şi ar consimţì să reducă comisiunea la rolul şi la atribuţiunile unei simple autorităţi de supraveghiere, ar trebuì să persistăm şi atunci în refusul nostru, şi să ḑicem: *non possumus*?

D. G. Vernescu. Cum să fie?

D. ministru de esterne. Eu pun cestiunea, şi vĕ rog să mi se respundă într'un mod categoric pentru ca să scim şi noi ce avem să facem, căci încă odată s'a scurtat funia la stejar şi trebuie să luăm o hotărîre.

Dlor, înţelegeţi d-voastră bine că atunci, când noua comisiune de instituit între Galaţi şi Porţile fer, ar fi desbrăcată de toate acele puteri şi prerogative cari fac dintrênsa o autoritate esecutivă şi care constituesc o stirbitură la drepturile noastre teritoriale....

D. Al. Lahovari. Nu ar mai avea ce să facă atunci!

D. ministru de esterne. Mĕ iertaţi; vĕ grăbiţi când ḑiceţi că n'ar mai avea ce se facă. Voiu respunde eu la aceasta. Pentru acum întreb: când s'ar desbrăca comisia de aceste puteri escepţionale, cestiunea compunerei ei, a elementelor ei constitutive şi a modului funcţionărei ei, n'ar perde ea mult din importanţa ei pentru noi? Dacă prin ipotesă poliţia fluvială şi esecutarea regulamentelor, le-am ezercita noi prin agenţi numiţi de noi, n'am putea fi mult mai puţin îngrigiaţi în ce să atinge de compunerea comisiei?

De sigur că chiar redusă la rolul de supraveghiere tot nu înţelegem ca comisia să aibă alt caracter decât acela al unei delegaţiuni a comisiei europene, dar în casul acesta ce interes ar mai avea pentru noi modul alcătuirii acestei comisiuni, şi ce incoveniente ar mai presenta presenţa în sinul acelei comisiuni a elementelor neriverane.

În ideea noastră însĕ elementele neriverane nu pot şi nu trebue să participe altfel la lucrările comisiunii, decât cu titlu de delegaţiune din partea comisiunii europene, ear nu jure proprio, în puterea vre unui care le-ar fi propriu, precum era în comisia micstă.

Ei bine, în aceste condiţiuni, ce inconveniente ar mai presenta instituirea unei nouĕ comisiuni dacă tocmai Puterile ar stărui să mai creeze o nouĕ comisiune şi ar primì punctul nostru de vedere?

D. M. Cogălniceanu. Primiţi comisiunea permanentă?

D. ministru de esterne. Cestiunea de permanenţă, sau că nu este cu totul secundară, şi nu vĕd ce importanţă ataşaţi la acest cuvênt. Singurul lucru la care înţeleg să ţineţi este ca Statele neriverane să fie representate altfel în comisiune, decât ca delegaţiune din partea Europei, si sub acest raport proiectul dlui Barrère mi se pare inacceptabil, căci admite pe Austro-Ungaria în comisiune şi prin delegaţiune (când i va venì rêndul alfabetic) şi în puterea unui drept propriu, ceea ce i constitue o posiţie privilegiată şi i procură de fapt duplu vot.

În ideea noastră Austria participă la comisiune, dar în acelaşi mod şi sub acelaşi titlu ca şi toate celelalte State din comisia europeană.

Dlor, am auḑit esprimându-se ideea că comisiunea de supraveghiere să fie compusă de membrii delegaţi din sinul comisiunei europene, ear riveranii să nu fie representaţi, căci cum au să se supraveghieze riveranii pe ei înşişi? Nu sciu dacă această combinaţiune ar fi o garanţie mai mult pentru înteresele cari nouă ne ţin la inimă. Dar eu cred că dacă e vorba de a se înfiinţa o comisiune de supraveghiere modul cel mai practic spre a satisface toate înteresele, ar fi, că pe lângă delegaţii Statelor riverane, să se alăture şi doi delegaţi din sinul comisiunei europene pe ordinea alfabetică sau altfel, şi comisiunei astfel constituite ar putea să i se dea dreptul de a numì inspectorul, de a propune lucrările de făcut în interesul desvoltării navigaţiunii şi ameliorării navigabilităţii rîului, şi a o cunoasce ca instanţă de apel de toate litigiurile isvorând din contravenirea la regulament.

Astfel comisiunea ar veghia la stricta observaţiune a regulamentelor, a da instrucţiunile cuvenite diferiţilor agenţi ai poliţii fluviale, ar strînge toate elementele şi şciinţele necesare, pentru a o pune în posiţie să cunoască trebuinţele şi nevoile navigaţiunii şi să propue măsurile cuvenite pentru a le da satisfacţiune. În fine, în privinţa aceasta n'am avea nimic de inventat; n'am avea decât să luăm din regulamentele în vigoare pe alte fluviuri convenţionale, atribuţiile ce au comisiile de asemenea natură.

În aceste condiţii comisiunea încă ar fi o instituţiune care pote să aducă mari ser-

viţii intereselor navigaţiunii pe această parte a fluviului; şi nu înţeleg cum d. Lahovari a putut să afirme că desbrăcată de puterile escepţionale din ante-proiect, comisiunea de supraveghiere n'ar mai avea nimic de făcut.

D-lor, după ce m'am esplicat în ce mod credem că se poată organisa supraveghierea, dacă nu s'ar admite ideea ca să se esercite printr'un simplu comisar numit de comisiunea europeană, viu direct la întrebarea ce ne adresa onor. d. Vernescu, în privinţa liniei de conduită ce ne propunem să păstrăm în noua fasa a cestiunii.

D-sa ne întreabă: ce vom face cu propunerea francesă? Vom respinge-o pur şi simplu, vom accepta-o cum este, sau vom primi-o ca bază de negociări, mărginindune a propune numai amendamente la dênsa? Cât pentru d. Vernescu, singura linie de conduită, care ar fi conformă cu drepturile şi interesele ţării, ar fi respingerea propunerii pur şi simplu, şi refusul de a sta la vorbă sau a intra în desbaterea ei.

Voci. Aşa, foarte bine.

D. ministru de esterne. Este lesne de a ţice foarte bine, însă cestiunea se tratează de doi ani şi mai bine, şi necontenit în timpul acesta ni s'a adresat imputări, că ne ţinem numai pe terenul negaţiunilor şi de idei generale, de formule generale, dar că nu venim cu nici o propunere practică, că n'arătăm prin formule practice ce fel înţelegem să facem a funcţiona dreptul de supraveghiere. Să ne dea voe aceia cari ţiceau adinerea: „prea bine," să le pun această simplă întrebare: cred ei că este bine că mai este posibil astăţi când sûntem puşi în mod oficial en demeure de a ne rosti şi a spune ce voim, aţi când cestiunea vine pentru a patra oară înaintea comisiunii europene, este oare dibaciu şi bine, ca să ne presentăm earăşi cu negaţiuni şi cu principii generale, fără să propunem ceva positiv în locul articolilor din proiect, care nu ne plac şi nu le primim?

Nu ne am espune cu această procedere a ni se ţice că ideile noastre sûnt aşa de puţin aplicabile, încât nu le putem traduce în dispoziţii de regulament, sau că nu scim bine ce voim?

Onor. d Vernescu însă se teme că îndată ce vom primi a face amendamente la propunerea francesă, cu aceasta vom compromite tot, căci atunci avem să ajungem pe nesimţite tot la comisia mixtă, vom avè sub o altă formă tot comisiunea mixtă.

Dlor, să ne înţelegem bine. De comisiune mixtă nu mai poate fi vorba, îndată ce prin modificările ce s'ar introduce în părţile esenţiale ale proiectului, atributele şi puterile comisiunei micste vor fi înlăturate şi va veni altceva în loc.

Eu, precum am ţis'o şi altă dată, nu ţin atât la eticheta lucrului, cât la lucru chiar, şi dacă eticheta aceasta a devenit odioara şi este o speriătoare atât de mare încât ar fi destul s'o aplice cineva asupra unui lucru chiar bun, pentru ca acel lucru să devie neacceptabil. Ei bine, putem să modificăm eticheta; şi în loc de comisie micstă s'o numim comisie de supraveghiere.

Onor. d. Vernescu, în partea finală a discursului seu, a arătat care sûnt cuvintele pentru care d-sa cere să se respingă pur şi simplu propunerea Franciei. Astfel, ţicea că prin compunerea ei se asigură earăşi o situaţiune preponderantă şi privilegiată unuia din Statele ce compun comisiunea europeană; ne-a uretat că această comisiune, după modelul din ante-proiect, este armată cu toate puterile şi prerogativele, cari cu drept cuvênt pe noi ne îngrigesc. Pentru că, în fine, prevede casul că comisiunea s'ar putea modifica în urmă în compunerea, constituţiunea, şi puterile ei, prin decisiuni ulterioare ce s'ar lua cu simplă maioritate.

Eată, d-lor, atâtea dispoziţiuni rele, care îngrijesc şi care nu garantează drepturile noastre nu rĕspund la asceptările noastre. Sûnt de acord cu d. Vernescu; dar ce imposibilitate vedeţi d-voastră ca aceste dispoziţiuni să se modifice şi să se înlocuească prin altele pe cale de amendamente? Totul se reduce la o cestiune de metodă şi de procedură. În fond ajungem la acelaşi resultat.

Încă o dată, nu înţeleg ce este această teamă de a ajunge la îmbunĕtăţirea acestei propuneri pe cale de amendamente şi ce vĕ face a crede că îndată ce s'ar propune amendamente, prin această chiar s'ar primì propunerea, cum este cu toate dispoziţiele rele şi vătămătoare ce ea conţine? Recunosc şi eu, d-lor, că mai toate dispoziţiunile din această propunere sûnt în contradicere cu basele programului nostru. Cred însĕ că ele se pot foarte bine modifica şi ameliora, numai amendamentele noastre să se primească. Ţic dar încă o dată, că nu este la mijloc de cât o cestiune de metodă şi de procedură, care ne desparte şi nimic mai mult. În fond sûntem de acord.

Singura deosebire este, că d-voastră ţiceţi: respingerea pură şi simplă, fără să veniţi cu alte propuneri sau dispoziţiuni în loc, pe când eu cred, că trebue să ne presintăm c'un contra-proiect în care să înlăturăm toate dispoziţiunile rele şi vătămătoare; dar să organisăm, supra-veghierea şi esecutarea pe basele noastre, dar prin dispoziţiuni practice.

Într'un mod sau în altul, resultatul este tot acelaşi; însĕ ceea-ce mi se pare că neapărat trebuie să facem, este de a pune un lucru positiv în locul altuia, şi de a arĕta că ideile noastre asupra materiei sûnt susceptibile dea se traduce în formule practice, căci altfel am da o probă de neputinţă şi am da dreptul acelora, care ne impută că ne ţinem numai de generalităţi, să ne condamne mai dinainte.

D-lor, cum am avut onoare s'o ţic la început, noi până acum încă n'am dat instrucţiuni definitive delegatului nostru în privinţa acestui proiect. Luni însĕ sûnt informat că cestiunea vine la ordinea ţilei şi până atunci trebuie să dăm acele instrucţiuni.

Prin urmare, mai mult de cât ori când simţim trebuinţa ca d-voastră să ve rostiţi, dacă înţelegeţi să ne mai ţinem pe terenul pe care până astăţi am stat şi pe care am apĕrat drepturile ţĕrei, sau dacă voiţi să schimbaţi şi să părăsiţi acel teren.

Când ne veţi spune aceasta, vom vedea şi noi ce este de făcut. Dacă nu ne va convenì, dacă vom crede în interesul ţĕrei să adoptăm noul mod de vederi al Corpurilor legeiuitoare, atunci nu vĕ vom urma pe acel drum şi ne vom face datoria lăsând locul altora.

Ceea ce voi adauge terminând, este că lucru, grăbesce şi că trebuie să luăm o decisiune c'un minut mai curênd.

Tot odată sûnt dator să declar în Cameră, cum am avut onoare s'o fac şi în Senat, că toate puterile semnatare ale tratatului dela Berlin au aderat deja, fără reserve şi fără restricţiuni, la propunerea francesă. Mai adaug totdeodată că decisiunea noastră este cu dĕsevêrşire liberă şi că nu sûntem de loc angagiaţi în cestiune.

Că cestiunea pentru noi este cu desĕvêrşire întreagă şi sûntem liberi să ne rostim cum vom voì. Însĕ înainte d'a ne rostì într'un fel sau într'alt fel înainte de a lua o linià de conduită, trebuie să ne gândim matur, căci, âncă odată, dela linia de conduită ce ne vom trage, dela decisiunea la care ne vom oprì, poate să depindă în mare parte reuşita sau compromiterea chiar a cestiunei şi respunderea va fi a noastră.

Varietăţi.

* Majestatea Sa s'au îndurat prea graţios a denumì pe comitele suprem al Comitatului Braşovului, Juliu Szentivanyi, de president al senatului dela tabla reg. judecătorească din Murĕş-Oşorheiu.

* Din M. Oşorheiu ni se comunică că Escelenţa Sa dl metropolit Miron Romanul sosind acolo în 12/24 Maiu la 7 ½ oare dimineaţa a fost întimpinat sĕrbătoresce la gară din partea preoţimei noastre tractuali, a inteligenţei române şi a capilor municipiului orăşenesc. Vorbiri de bineventare au rostit din partea preoţimei de Ioan Ioanovici, paroch în Corunca, din partea municipiului orăşenesc primariul oraşului Samuil Kovacs, ear din partea inteligenţei române protopresbiterul gr. cat. Vasiliu Hossu. Escelenţa Sa a mulţămit tuturor în cuvinte călduroase. Plecà apoi cu suita sa în oraş, unde luà un dejun la dl asesor de tabla regiă Servian P. Barcianu. Pela 10 oare Escelenţa Sa 'şi continuà călĕtoria sa cătră S.-Reghin.

* (Postal.) Sûnt vacante două posturi de magistru postal cari se pot ocupa pe lângă încheierea unui contract şi depunerea unei cauţiuni în bani gata de 100 fl., în următoarele comune din Comitatul Szolnok-Doboca:

a) Unguraş, *b)* Cuciulata, *c)* Spelmeţĕu, *d)* Măghiăruşul Şieului.

Posturile de magistru postal în Unguraş, Cuciulata şi Spelmeţĕu sûnt dotate cu 120 fl. salar anual, 40 fl. pauşale de cancelarie şi 300 pauşale de transport; postul din Măghiăruşul Şieului e dotat cu 140 fl. salar anual şi 40 pauşale de cancelarie.

Concurenţii au a să presenta în decurs de 3 săptĕmâni la direcţiunea postală reg. ungurească din Sibiiu.

Posta din urmă.

Din o telegramă dela Ragusa la „N. fr. Pr." s'ar vedè ca în Crivoscia rescoala ar fi terminată. În 20, 21 spre 22 au trecut cete mari de insurgenţi pe teritoriu muntenegrean, unde după oare care opoziţie au fost desarmate şi apoi internate.

În *comisiunea instrucţiunei* dela dieta Ungariei a presentat raportorul Kovács un proiect de raport asupra proiectului privitoriu la scoalele secundare în care propune delăturarea proiectului de lege. La stăruinţa ministrului Tréfort nu s'a primit propunerea lui Kovács. Proiectul va venì la toamnă înaintea dietei.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 25 Maiu n. 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6% . .	119.75	119.60
Renta de aur ung. de 4% . .	88.85	88.85
Renta ung. de hârtie	86.50	86.55
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.40	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.75	95.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.20	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	97.75	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	98.—	98.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ţecimei de vin	—.—	97.—
Sorţi ungaresci cu premii . . .	117.75	118.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.40	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.30	76.40
Datorie de stat austr. în argint .	77.05	77.—
Renta de aur austriacă	94.10	94.40
Sorţi de stat dela 1860 . .	130.80	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	335.50	335.50
Acţiuni de credit austr. . . .	341.60	341.30
London (pe poliţa de trei luni) .	11 985	119.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.53
Napoleon	9.50½	9.51
100 marce nemţesci	58.60	58.60

Nr. 85. [82] 2—3

EDICT.

Ioan Ţifrea de religiunea gr. or. din Slimnic, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredinţă pre legitima lui soţiă Ana născ. Enciu, tot de acolo, se citează prin aceasta, ca în termin de şese luni dela prima publicare a acestui edict să se înfăţişeze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de prima instanţă, căci la din contră şi în absenţa dênsului se va decide procesul intentat contra-i de cătră soţia sa.

Sibiiu, 29 Aprile 1882.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Nr. 120 1882. [78] 3—3

EDICT.

Bucur Hanciu de religiunea gr. orientală din Săliţte, comitatul Sibiiului, carele de mai mulţi ani au părăsit cu necredinţă pre legiuita s'a soţiă Paraschiva născ. Oprea Herţa, tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni, dela prima publicare a acestui edict să se presenteze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de I-a instanţă, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră-i de sotia sa.

Sibiiu, 4 Maiu 1882.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliţtei, ca for matrimonial de I a instanţă.

[86] 1—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăţi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea!

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ţi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit-să nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunţĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Sâmbătă 20 Maiu (1 Iunie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea creditului de pacificare în dieta Ungariei.

Fiindcă ângustimea coloanelor nu ne permite a reproduce pe larg desbaterea întreagă, care dealtmintrea este prea interesantă ca sĕ fie trecută cu vederea, venim acum, deşi mai târdiu, şi dăm un estras din trînsa.

Începutul îl face raportul comisiunei. Raportorul maiorităţii Ludovic Lang recomandă în şed. dela 15 Maiu nou proiectul presentat spre primire, şi susţine, că delegaţiunea a fost competentă a vota spesele făcute pentru fortificări, poduri şi repararea stradelor. În ce privesce spesele de resboiu, n'a fost delegaţiunea competentă, ci dieta.

Carl Eötvös, raportorul minorităţii, care presentase vot separat, susţine că delegaţiunea n'a fost competentă, şi că a călcat legea, şi ca atare e culpabilă. El combate aserţiunile lui Lang prin argumentul că ori ce cruceriu spesat, trebue sĕ scie statul pentru ce'l spesează, şi că d. Lang n'a documentat nimic din aceea ce a susţinut. În ce privesce ocuparea mai departe a Bosniei îşi esprimă temerea, că aceasta va costa încă mult pe statul nostru.

După mai multe vorbiri contra competenţei delegaţiunei şi anexării Bosniei, ia cuvêntul Michail Polit, (a cărui cuvêntare am reprodus-o în Nrii 53 şi 54.)

La cuvêntarea acestuia Ministrul preşedinte Tisza cearcă se demonstreze, că cele ḑise de Polit sûnt presupuneri nebasate. El din partea sa nu recunoasce corectitatea progrosticonului lui Polit şi adauge, că unele elemente nu sûnt mulţămite cu politica Ungariei, dar nu numai de acum dela cucerirea Bosniei, ci de când s'a restaurat constituirea Ungariei.

În ce privesce ocuparea Bosniei Tisza e de părere că această ţeară dimpreună cu Erţegovina au aruncat totdeauna scântei; şi că trebue focul sĕ se stingă acum cu desevêrşire.

Ca se nu se întêmple şi cu Ungaria, ca cu Turcia, după cum spunea D. Polit, Ungaria trebue sĕ rĕmână în credinţa vitalităţii sale, pentrucă sĕminţia maghiară numai în ideea statului maghiar poate sĕ'şi afle garanţa.

În şedinţa din 16 Maiu n. rostì deputatul Albert Nemeth o cuvêntare interesantă, în care combate anecsarea Bosniei din motivul că ea stoarce finanţele şi în chipul acesta periclitează esistenţa patriei. „Rescoala din Bosnia nu e încă sugrumată; ea sĕ întăresce sub cenuşe, până ce la ocasiune bună va isbucnì într'un foc mistuitor. Ce a ḑis referentul Lang, continuă D. Nemeth, nu a fost documentat nici pe departe.

În ce privesce politica de pacificare ea nu ne va duce la scop. Guvernul trebuia sĕ presenteze cestiunea monarchului. Preşedintele Tisza aceasta n'a făcut-o. Toate, pentrucă nu sĕ poate observa nici un pas luat de D. Tisza în această afacere, se întêmplă pe dos. La noi drepturile unui deputat sûnt călcate în picioare din causă că avem în fruntea noastră pe un om superb, poftitor de onoare şi îndrăsneţ, care jertfeşte interesul public pentru interesul privat. Un om, care pentru susţinerea partidei sale întrebuinţează mijloace cu totului tot neiertate. Şi ca se vĕ convingeţi despre acest estraordinar parlamentarism ca se demonstrez cele ḑise voiu aduce unele casuri concrete.

Apoi aduce 4 casuri înainte, prin care vrea sa constate mijloacele de care s'a folosit guvernul pentru susţinerea partidei sale şi face următoarea propunere: 1. Sĕ esmită o comisiune, care sĕ cerceteze lucrul cu deamenuntul 2. În comisiune sĕ fie câte 2 deputaţi din fie care partidă 3. Deputatul invinovăţit sĕ dea informaţiuni detailate asupra cestiunei.

M. Preşedinte Tizsa, sĕ scuză, combătând casuri din cele pomenite de D. Nemeth şi afirmând, că două din cele 4 nu cad în resortul sĕu ci a ministrului de finanţe.

Acesta din parte-şi nu află nici o necorectitate în purcederea sa de până acum..

În şedinţa din 17 Maiu.

Deputatul Emeric Naray se pronunţă pentru votul separat al minorităţii; ear' Alesandru Dárday ţine de necesară ocupaţiunea Bosniei şi Erţegovinei, nu este însĕ nici pe departe mulţămit cu administrarea de până acum a acestor provincii, din care causă apelează la ministrul preşedinte Tisza, care va lucra pentru ameliorarea administraţiunei.

După deputatul Dárday luà cuvêntul Desideriu Szilágyi, care în o cuvêntare lungă şi foarte interesantă espuse în mod sistematic părerile sale asupra cestiunilor, în privinţa cărora decurgea desbaterea: Înainte de toate se pronunţă D. Szilágyi contra competinţei delegaţiunei de a vota sume de bani pentru acoperirea diferitelor spese.

După convingerea sa delegaţiunea a trecut preste competenţa sa aşa încât conclusul ei nu mai poate susta într'un stat ca Austro-Ungaria.

Camera era datoare a îngrijì de acoperirea speselor făcute cu ocuparea Bosniei şi Erţegovinei, şi tot camera e chiemată acum a pune margini delegaţiunei în lucrările sale prin aceea, că va denega acoperirea speselor.

De cum-va se primesce proiectul delegaţiunei, se calcă în picioare articulul de lege 12 din 1867, prin care se constată pe deplin, că votarea speselor pentru ridicarea de casarme şi fortificaţiune compete delegaţiunii numai atunci, când acestea se vor face în monarchie; Bosnia însĕ e o ţeară esternă, şi prin urmare ridicarea de casarme şi alte zidiri publice nu compete de loc delegaţiunei. Din cele espuse — continuă dl Szilágy — se vede că delegaţiunea a călcat legea, şi dacă guvernul tot mai susţine contrarul atunci avem la mână un document, că, ḑeu, e imposibil a crea legi într'un stat, unde însuşi guvernul nu le ia în considerare. Această procedură periclitează instituţiunile noastre constituţionale; şi, dacă se observă aşa ceva datoria ori cărui adevĕrat deputat este a stârpì periculul din rădăcină.

După acesta trece D. Szilágyi la politica ocupaţiunei, pe care încă o combate afirmând parte că prin o astfel de politică sĕ sgudue dualismul, parte sĕ slăbesc finanţele.

Caracterul şi posiţiunea populaţiunei din ţĕrile ocupate — ḑice D. Szilágyi e de o astfel de natură încât mijloacele, care le am întrebuinţat păn acum, nici odată nu ne va duce la scop. Nu pentrucă ele nu vor sugruma revoluţiunea, ci din contră o vor învăpăia. După părerea sa cel mai bun mijloc de a ocupa şi a ţinè ocupate provinciile Bosnia şi Erţegovina, ar consta în: a ridica institute de creştere, scoli şi altele, tot atâtea mijloace, prin care s'ar putea schimba mai mult sau mai puţin natura poporaţiunei provinciilor respective. Numai atunci, mai poate încăpè vorbă despre ocupaţiune! Durere însă — Ungaria n'are destui bani spre a ridica astfel de institute a casă în interesul sĕu, unde încă nu sûnt de prisos. Şi apoi — continuă D. Szilágyi, — ce logică ar fi aceea, că ne avênd Ungaria destui bani pentru sine, se dea pentru alte provincii, a căror ocupaţiune şi aşa — după cum s'a putut vedè păn' acum e numai un ideal.

În urma celor premise, deputatul Szilágyi face următoarele 2 propuneri:

1. Bine voiască camera a decide, că proiectul de lege referitor la acoperirea speselor extraordinare a resboiului din 1882, din care o mare parte din suma cuprinsă s'a votat prin delegaţiune pentru ridicarea de edificii publice în ţerile ocupate, după art. de lege 6, 1880 cade în resortul legislativelor din ambele state ale monarchiei în general camera nu-l primeşte. 2. În ce priveşte politica, care până acum a stat sub responsabilitatea şi influenţa guvernului unguresc, camera sĕ pronunţă, că de oare ce această politică contribue la nimicirea dualimilismului, de oare ce stoarce puterea materială a Ungariei şi ameninţă cu zădarnicire regularea finanţelor: guvernul e avisat ca cât mai curênd sĕ afle o cale pe care s'ar putea subtrage din politica ocupaţiunei.

În şedinţa din 19 Maiu deput. Mauriciu Jokai, după ce arată în câte va cuvinte începutul începuturilor resboiului din 1882 combate aserţiunile D. deputat Szilagyi, sĕ pronunţa pentru primirea sumei votate din partea delegaţiunei, esprimându-şi tot odată şi dorinţa, ca guvernul sĕ afle o idee prin care ar putea eşì statul din pericul!

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Maiu.

Ocuparea postului de ministru comun de finanţe este încă o cestiune pendentă. O foaie vienează afirmând că pe Szlavy la constrîns sĕ dimisioneze „partida militară“, care precumpănesce în toate întrebările ce privesc afacerile provincielor ocupate, îşi pune întrebarea, că va fi în stare, Kallay ca sĕ păşească în contra acelei partide. Cu respunsul la această întrebare foaia vieneză remâne datoare, însĕ şi întrebarea singură este destul de semnificativă.

Rusia lucră la şanţuri în Polonia, Germania îşi fortifică porturile din marea ostică. Deosebit se întăresce cetatea Kiel din Schleswig-Holstein. Întrarea cea ângustă a sinului Kiel este fortificată cu patru forturi. Din partea de către uscat cetatea se transformează în o fortereaţă de dimensiuni mari. Un drum de fer strategic se va clădì dela Rostock până la Stralsund de o lungime de 44 chilometri. Odată aceste toate făcute, litorarul ostic este încins cu o linie de drum de fer şi tunurile cele grele, care au operat într'una din ḑile la Memel, ḑice „Post“ din Berlin, vor tuna într'una din ḑilele mai de aproape, dacă va fi de lipsă, dinaintea Wismarului.

„*Mesagerul istoric*“ rusesc publică în fasciclul sĕu din Aprile sub titlul „Resboiul nostru viitoriu“ o epistolă militară-politică a căpitanului de cavalerie Krestowsky în suita regimentului de ulani varşoviani de gardă. Krestowsky ḑice că Rusia, afară de Muntenegru, nu are alţi aliaţi. El nu ţine compt nici de Francia, carea s'ar putè eventual mulţămì cu Luxemburgul, nici de Slavii din armatele inimice. Acestia s'ar bate cu Rusii ca şi în Erţegovina. Rusîa se poate rădima numai pe puterea poporului sĕu şi pe teritoriul ei sterp şi pe procedura ei probată, nimicind tot în urma armatelor în retragere.

După aceste spunênd că bancherii din afară încă ar avea se sufere mult din causa retragerei în chipul acesta, mai adauge, că Rusia ar organisa guerile mici în dosul armatelor de invasiune. În sfêrşit recomandă Germaniei sĕ se alieze cu „Rusia cea vie“, pentrucă va fi mai priincios pentru dênsa decât dacă se va alia cu puteri de pe patul morţii.

Alegerile suplinitoare în Serbia au dat 45 deputaţi opositionali şi numai 5 pentru guvern. „N. fr. Pr.“ susţine că crisa în cabinet este neîncungiurată.

Crisa egipteană care se credea delăturată eară este acută.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Reghinul-săsesc, 26 Maiu 1882.

(Călĕtoria Escel. Sale archieppului şi metropolitului nostru.)

Scirea despre trecerea Escelenţei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul prin Reghinul săsesc în călĕtoria ce o face la Cosna pentru sânţirea bisericei de acolo, ne a pus şi pre noi într'o mişcare nouĕ preaplăcută. Au trecut mult timp de când aceste regiuni n'au fost călcate din partea Archiereilor nostri ortodocsi-orientali, şi oamenii din părţile aceste, câţi numai au putut auḑì despre această călĕtorie, au alergat ca se

întimpine pre Înaltul prelat bisericesc cu bucurie estraordinară.

Precum sciți, pre la noi neguțătoria de plute dă mult lucru oamenilor, și aceea tocmai în dilele trecerei Escelenției Sale curgea mai cu tărie, pentrucă Dțeu ne rourasă cu o ploaie bună, ce favorisează transferarea plutelor, de unde toți bărbații — ba încă și femeile de suflet se afla sburând cu plutele pe apă cătră Lipova, — așa cât era teamă, că abia se va afla cineva, care se primească pe Înaltul călătoriu, — primindu-se și așa ací scirea despre această călătorie, numai cu o di mai înainte. Primirea Escelenției Sale în Reghinul săsesc — pre lûngă tot timpul plutăritului și a celui dc câmp, a fost spre mulțămirea generală. Nu numai civii cei de credința noastră ortodocsă au luat parte la sĕrbătoarea de întimpinare, ci și ev. luteranii (sasii) gr. cat. și catolici prin bărbații lor mai distinși, preoți și laici.

Protopresbiterul G. Șagău au trimis pe unul dintre preoții sĕi — Ioan Branea — tocmai la gară în Oșorheiu cu caleasa trasă de 4 cai negrii, anume pentru Escelența Sa; ear în Gerneseg pre protopresbiterul onorariu Iosif Brancovan și advocatul Michail Orbonaș — spre a'l întimpina În comuna învecinată a Reghinului — Petelea — l'au întimpinat călăreții. — Imediat lûngă Reghin au fost bineventarea sĕrbătorească — principală a Escelenției Sale. Ací preoțimea ortodocsă-orientală cu mulțimea poporului întimpină pe Escelența Sa cu un însuflețit discurs de bineventare, rostit de Protopresbiterul tractual Galation Șagău, la care Escelența Sa respundênd cu cuvinte călduroase, îndeamnă pe toți a trăi în frățietate și armonie și a lucra fie care la postul seu pentru binele obstesc. Protopresbiterul gr. cat. M. Crișan, însoțit de preoțimea sa tractuală încă nu au lipsit a bineventa pre Înaltul Prelat, tot ací.

După acestea s'a pornit întreg cortegiul — prin poarta triumfală cu inscripția „Trăiască Păstoriul care doresce a'și cerceta turma sa“ — până în otelul orașului Reghin. Ací — premergênd visitele făcute Escelenției Sale din partea autorităților: Magistratul, în frunte cu Primariul orașului (Bürgermeister) Gölner — Judecătoria cu Bar. Conradsheim, — Presbiteriul luteran cu decanul Kinn, cel catolic cu Protopresbiterul Finta, gr. cat. cu Prot. M. Crișan, ortodocs-oriental cu Prot. G. Șagău, și inteligența rom. cu adv. M. Orbonaș — sau dat un banchet (prând) la care au luat parte 40—50 notabilități. — Toastele încă n'au lipsit și de o parte și de alta. Întrarea Escel. Sale în Reghin au fost ca un triumf. În diua următoare dimineața la 7 oare, Escelența Sa a plecat cătră Bistrița.

Din fosta graniță militară. Onorată Redacțiune! În nrul 8 a prețuitului diuariu, ce redactați, au apărut un articlu de fond, subscris de P Stoica referitoriu la alegerile de învĕțători, care pre scurt va se dică: poporul fiind necult, abusează de dreptul sĕu, adecă la alegeri își vinde și sufletul pe un ciocan de rachiu; de aceea ar fi consult, sĕ i se detragă dreptul de alegere, și apoi consistoriul deadreptul sĕ denumească pre învĕțători.

La acest articlu au binevoit eruditul profesor S. Popescu a-i respunde tot în coloanele diuarului dvoastră nrul 11, și cugetam a se fi terminat aceasta cestiune. Dar eată dl S. vine de nou cu o corespondență în nrul 48 susținênd și mai departe cele dise de dsa, și totodată afirmând că dl S. Popescu cunoasce situațiunea scoalelor numai „după acte, ear în realitate foarte puțin“.

Nu voiu se mĕ fac apĕrătoriul dlui P. carele la timpul sĕu, cred că se va sci justifica înaintea dlui S. și a publicului cetitoriu, voiu numai a face cunoscut on. cetitori și opiniunea mea, cu privire la alegerile de învĕțători, carele ca unul ce sûnt tot într'un cerc de activitate cu dl S. poate că nu voiu cunoasce situațiunea scoalelor nu „numai după acte“ ca dl P. din Sibiiu ci și după realitate.

Așa dară se încep. Dl S. crede că cu denumirea învĕțătorilor din partea consistoriului se vor delătura neplăcerile, cărora e espus învĕțătoriul din partea celor neculți și a unor capriționi cu capul mare. Eu însĕ cred contrariul, adecă prin o astfel de procedere, nu numai că s'ar delătura neplăcerile ci mai vêrtos se vor înmulți, de oare ce denumind d. e. consistoriul atare învĕțători în vre o stațiune vacantă, „poporul necult“ poate sĕ nu'l primească de fel, sub pretest, că „noi îl plătim, noi dară trebuie sĕ'l și alegem“. Și nici poate fi altfel. Cine mĕ poate pe mine silì ca eu se primesc și se plătesc sluga, (? Red.) carea 'mi va recomandu-o alții și nu pre carea o sciu și o voesc eu; căci preste punga mea eu sûnt stăpân.

Dl S. dice: că „poporul necult“ la alegeri abusează de dreptul sĕu, dându-și votul celor cu gâtlegi respective celora cari sciu mai tare striga prin biserică, ear cei cualificați sûnt desconsiderați. — Va se dică dl S. timbrează pre cei cu gâtlegi de necualificați. Dacă e așa, atunci spre a avè tot învĕțători cualificați, nu ne trebuie alta decât sĕ trimitem fiii nostri în preparandiile de stat, fiindcă acolo nu vor perde timpul întru perfecționarea gâtlegiului, fără numai întru deplina cualificațiune.

Dar erte dl S. că — doară — și dintre cei cu gâtlegi vor fi — poate — vre unii cualificați corespondênd chiemării lor, de oare ce este sciut, că și dintre cei cu gâtlegi nu poate competa macar cine, fără numai tinĕrii eșiți din preparandiile cenfesionale, cari încă vor avè vr'un pic de cualificațiune, ear a pretinde ca toți se fie asemenea cualificați încă nu se poate. Așa dar' se lăsăm dreptul de alegere „poporului necult“ numai se nu i dăm ocasiune a alege pre cei cu gâtlegi și necualificați, va se dică se păzim cu stricteță §§-ii statut. org. de oare ce, după cum am mai dis, abusurile n'ar înceta ci și mai tare ar cresce.

Aceasta o deduc de acolo; că după cum și dl S. bine va sci, fiind scoalele noastre din fost. gran. milit. comunale, inspectorii preferează a întărì — în posturile vacante — tinĕri eșiți din preparandiile de stat, după cum d. e. s'au întêmplat în comunele Petruvosila, Usdin, Satul nou ș. a., cari tineri nesciind „striga prin biserici“ firesce nu sûnt bine vĕzuți în ochii poporului necult“, căci el nu poate cuprinde cu mintea sa a fi dascăl și a nu sci cânta.

Dar se vedem mai departe oare denumiții cualificați învĕțători, putè vor în adevĕr face progres între „poporul necult,“ după cum crede dl S.? N'așĭ crede, de oare ce „poporul necult considerându-i ca pre nisce străini, împuși apoi cătră aceste încă și fără gâtlegi, nu va înceta a cârtì asupra lor, până când mai pe urmă, vor fi siliți a se duce de unde au venit, căci a trăì tot în ură cu „poporul necult“ încă nu se poate, fie cineva cât de cualificat, și așa consistoriul nu se va ținè de alta decât numai de denumirea învĕțătorilor.

În fine dl S. se vaieră, că protecțiunile și corteșirile dejositoare au loc în cele mai multe locuri. Dar spună dl S. la ce fel de alegeri, începênd dela cel mai înalt funcționar de stat până la cel mai de jos păstoriu din sat nu se întrebuințează în diua de adi amintitele protecțiuni și corteșiri? Alegerea dep. dietali ni e încă în viă memorie, va sci s'au doară va fi audit și dl S. cum promiteau și unii și alții „poporului necult“ câte toate verdi uscate.

De aceea fie asigurat dl S. că și aceste vor înceta când dnii dela putere nu le vor mai practica, fiindcă de un timp încoace „poporul necult“ au început în mai multe privințe a imita pe dnii cei mari.

o. c u.

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile în camera României, 1 Maiu.

Discursul
lui M. Cogălniceanu

Dlor deputați, oara resoluțiunilor virile, oara hotărîrilor bărbătesci a sosit....

Voci: Bravo!

D. M. Cogălniceanu. La această tribună s'a proclamat unirea principatelor la această tribună s'a făcut o România, la această tribună s'a proclamat independența țĕrei, la această tribună România a încungiurat capul suveranului ei cu coroana Regală (aplause.) Astădi se atinge de a sci dacă toate acele voturi însemnează ceva, dacă ele sûnt adevĕruri, daca avem consciință de ce am făcut, de ce suntem; că adecă o națiune de sine stătătoare, un stat liber și independent, un Regat ca toate Regatele europene, adecă în drept de a cere și de a face ca și la noi sĕ se respecte ceea ce se respectă aiurea, adecă suveranitatea noastră plină și întreagă (aplause preglungite.)

D-lor, 'mi-a fost dat sĕ iau și eu parte la genesa acestei cestiuni spinoase ce se numesce cestiunea Dunărei. Opiniunea mea am rostit'o destul de tare; opiniunea mea este hotărîtă despre ceea ce am facut bine și ceeace am făcut rĕu în această cestiune. Astă-di însĕ nu vine ací omul fost ministru în cabinetul d-lui Brătianu, nici fostul ministru representante al țĕrei la Paris, ci vine dinaintea d-voastră simplul deputat Cogălniceanu, simplul român, sĕ vorbească împreună cu alți români, cu d-voastră (aplause.)

Așa dar vĕ declar că nu viu ací nici ca sĕ cer ministeriului se 'mi presinte documentele diplomatice în aceasta cestiune și numai atunci sĕ 'mi rostesc opiniunea; nici nu viu sĕ dau vot de blam ministerului cu încercare ca sĕ'l restorn, dar nici nu viu sĕ'i dau vot de încredere, cum s'a fost propus în cealaltă cameră! Viu numai, ca împreună cu ministrii, ca împreună cu d-voastră, sĕ ne scăpăm țeara (aplause.)

Am avut onoare, în ședințele din urmă, sĕ vĕ spun că cestiunea Dunărei, întocmai ca și dogma noastră religioasă, este o unitate și o trinitate; tot-odată unitatea împărțită în trei hypostasuri, adecă spargerea Porților de Fer, actul adițional regulând condițiunile funcționărei comisiunei Europene, pe care l'am și votat și cestiunea cea mare ce este astădi la ordinea dilei și care este însĕși cestiunea Dunărei, adecă regulamentarea navigațiunei Dunărei dintre Porțile de fer și Galați.

Porțile de fer mai curênd sau mai târdiu au sĕ se spargă.

Comisiunea europeană trăesce și doresc sĕ trăiască încă mulți ani; la gurile Dunărei, ea represintă un interes european și ca astfel doresc ca România sĕ continue a fi alipită de acest înteres european, pentru ca sĕ ne sprigine până când vom devenì așa de tari și puternici, în cât se putem trăì prin noi înșine, astfel în cât sĕ nu avem trebuință nici chiar de tutela Europei.

Ați vĕdut că în cestiunea Porților de Fer nu v'am propus nici o resoluțiune. În privința actului adițional din început l'am votat și 'mi am permis a ve îndemna de al vota, cu toate că acest act lovesce în drepturile noastre suverane, dar nu voiam sĕ ni se împute că și în privința atributelor cam usurpătoare ale emisiunei europene, noi ne puneam în stare de rebeliune în contra Europei.

De aceea, cu resignațiune, am acceptat inspectorii streini în apele noastre am acceptat căpitani de porturi streini la Sulina, am acceptat perceperi de taxe prin casieri și controlori străini, atâtea jicniri ale suveranității noastre, însĕ le-am primit nevoind în contra noastră sĕ dăm arme în mâna protivnicilor nostri! Însĕ până aici, în al treilea ipostas al cestiunei Durărei, în pretențiunea de a ni se răpì Dunărea, și aceasta în tot percursul seu, nu mai putem da nimic. Aici ni se lovește într'un mod direct drepturile noastre de suveranitate, aici trebue sĕ ne opunem, aici trebue se protestăm înaintea Europei că nu mai putem da. Trebue ca Europa sĕ se convingă că acolo ori unde am putut da am dat; ear acolo unde nu putem da, avem curagiul, avem datoria sĕ resistăm.

Dlor, soartea celor mici este tot deauna obiectul poftelor celor mari, fie ca individualitate fie ca colectivitate.

Ce este astă-di această cestiune ce ni se impune? La întâia sa vedere s'ar părea fără însemnătate. În fapt însĕ ea amenință însĕși esistența noastră ca stat și ca națiune. La întâia vedere, ni se areta că comisiunea mixtă n'ar avea alt scop de cât în deafară de poliția de a regula afacerile de navigațiune pe o parte a Dunărei, care este traversată de nisce state tinere neexperimentate care nu înțeleg importanța cea mare a comerciului european pe acest fluviu, și care prin urmare merită de al avea în singura sa stăpânire.

În fapt însĕ nu este așa; în fapt această cestiune este însuși lupta cea mare care nu datează de astădi, este lupta între două puteri care sûnt vecine cu noi. Este rivalitatea, este lupta de influență între Austria și Rusia asupra peninsulei balcanice. Acesta este adevĕrul, aceasta este genesa cestiunei Dunărei care purcede încă dela tratatul din Paris.

Și care este datoria noastră? Datoria noastră este ca sĕ oprim cel puțin în otarele noastre această încĕerare, această luptă de preponderanță între aceste două puteri, căci numai paralisând acest antagonism noi avem rațiune de a fi și putem fi!

Acesta a fost scopul și al acelora cari s'au nevoit sĕ ne facă un stat, sĕ ne dea o rațiune de a fi. Când la congresul dela Paris, și în următoarele alcătuiri europene s'au proiectat și sĕvêrșit înființarea României independente, marea cugetare a fost ca sĕ trăim prin însuși noi, ca se mențînem pacea la porțile Orientului, în deafară de ori ce influență esclusivă; căci nu uitați, în diua când vom voi noi sĕ ne aruncăm fie în brațele Austriei, fie ale Rusiei, noi atunci nu vom mai avea rațiune de a fi, și vom pătì ce și alte state și regate au pătit!

Dlor, când ați refusat sĕ dați de bună voe Basarbia, ați făcut acest refus numai și numai pentru că acel petec de pământ era din partea noastră și ne era prin urmare scumpă? și ne era dureros sĕ o dăm? Eu cred că era ceva și mai mult; am refusat pentru că acel petec de pământ representa garanția liberei navigațiuni a Dunărei și înlătura influența preponderantă a Rusiei asupra marelui nostru fluviu.

Puterile, prin tratatul dela Paris în anul 1856 ne-au dat aceea mică bucățică de pământ, nu ca o reparațiune a strâmbătății din 1812, când ni s'a luat Basarabia: nu ni s'a dat pentru ochii noștri cei frumoși, ci pentru ca sĕ se garanteze mai bine libertatea navigațiunei pe Dunăre, sĕ se pună subt scutul întregei Europe.

Așa, vĕ aduceți aminte că la întâele preliminare pentru precurmarea rĕsboiului Crimeei Austria propunea ca sĕ ni se dea jumĕtate din Basarabia, începênd dela Hotin și până la Marea-Neagră.

Rusia întêmpină dicênd Europei: voiți sĕ ne luați Basarabia ca cestiune de drept? Înțeleg atunci sĕ ne-o luați toată, cum a fost mai înainte ca parte a Moldovei! Poate că n'ar fi fost drept se i-o luăm, dar atunci nici altul n'a trebuit sĕ'i ia înainte de noi o altă parte. Dar vĕd că nu puneți înainte cestiunea de drept. Cereți numai se vĕ dăm o parte de pământ ca o garanție pentru libertatea Dunărei. Primim, dar atunci se vĕ dau numai aceea bucată de pământ care este alipit dealungul gurelor Dunărei. În

acest simţ, dar, Europa a tras noua linie, luând din Basarabia rusească şi alipind de România o fâşie de pământ, începênd dela Cotul Mărei şi mergênd până la Alibei!

Tot în asemenea idee, aceea de a zădărnici influenţa Rusiei, de a se evita o ciocnire la Dunăre între ambele state, s'a hotărît înfiinţarea comisiunei europene dunărene; proclamându-se neutralitatea Mărei-Negre mărginindu-se Rusia de a avea o flotă de resboiu în Marea-Neagră, s'a voit a se lipsì de sistemul de neutralitate a Mărei-Negre, şi însuşi gurile Dunărei, care se privea ca făcênd parte din navigaţiunea maritimă a mărei, ca făcênd parte din însuşi Marea-Neagră!

În vederea acestui mare scop s'a creat comisiunea europeană, primită de Austria numai şi numai pentrucă contribuia a paralisa influenţa preponderentă a Rusiei atât în Marea-Neagră, cât şi la Dunăre!

Dlor, eu sûnt departe de a arunca cel mai mic blam oamenilor de stat austriaci, cari au întins pretensiunile lor de discuţiune asupra Dunărei noastre.

Fie care cetăţean al unei ţări, fie care bărbat public al unui stat, este dator înainte de toate a lucra pentru binele patriei sale pentru mărirea şi sporirea înflorirei ţărei sale. Ministrii austro-ungari se silesc a activa propăşirea politică şi economică a Austriei a'i îndoì puterile şi influenţa. Pentru aceea ei merită recunoscinţa concetăţenilor lor, şi însuşi, noi românii nu putem sĕ le voim rĕu pentrucă 'şi fac datoria de buni austriaci când ei se silesc a întinde dominaţiunea chiar în detrimentul nostru!

D. G. Sefandache: Nu se admiră o nedreptate.

D. M. Cogălniceanu: Rog pe dnul Sefandache sĕ bine voiască a nu mĕ întrerupe. Au şi noi când am putea n'am face ca Austria! Vĕ rog nu mĕ întrerupeţi nu sûntem aicea se tratăm teoria drepturilor popoarĕlor! Dacă voiţi a mĕ combate dvoastră om de talent, puteţi a vorbì la rêndul d-voastră.

Ei bine, ceea ce fac marii bărbaţi de stat ai Austriei, sûntem datori şi noi mici bărbaţii de stat român a face pentru patria noastră, încă noi trebuie sĕ punem mai mult zel decât ministrii ai marei Austrie întocmai cu moşneanul, micul proprietar 'şi apĕră cu mai multă energie palmacul sĕu de pământ, decât 'şi apĕră marele proprietar o parte din întinsa sa proprietate.

Dlor, Austria dela început a arătat motivele politice cari au îndemnat-o se facă concesiunea de a primi înfiinţarea comisiunei europene la gurele Dunărei!

Aceste motive era că prin această comisiune escepţională din regimul creat fluviilor mari, Europa înlătura preponderanţa esclusivă a Rusiei dela gurile Dunărei, ca o consecinţă a neutralităţei Mărei-Negre. Con simţ şi eu, statul cel mai important dintre statele danubiene, ḑicea guvernul austriac, ca se ne lĕpădăm în favoarea Europei de o parte din drepturile ce aparţin statelor riverane, spre a ajunge la paralisarea hegemoniei Rusiei, asupra Mărei-Negre!

Am aci sub ochi o notă foarte importantă a comitelui Beust ministru de afaceri streine al Austriei, adresată cătră comitele Appony, ambasadorul austriac la Londra, din 19 Ian. 1871, atunci când se trata despre propunerea principelui Gorciacoff, de a se anula mărginirea impusă Rusiei prin tractatul dela Paris, de a nu avea flotă de resboiu în Marea-Neagră, însĕ tot deodată şi despre prelungirea comisiunei europene dela gurile Dunărei? Această notă desvolta pe larg esitaţiunile Austriei de a se menţine şi asupra Dunărei un control european. Eată partea cea mai importantă a notei:

Cependant, pour faire ressortir la nécessité que, si une fois la question dela mer Noire est mise en avant par la Russie, il faudra également traiter des questions de la navigations dans leur ensemble il y a un point de vue plus élévé à placor en tête de toute la discusion, et nous ne devons pas craindre de l'aborder.

Déjà las des preliminaires de la paix de 1856 le gouvernement imperial et royal afin de contribuier pour sa part à atteindre le bût éminent d'un contrôle européen sur le forces navales de la Russie dans la mer Noire a consenti non sans quelque repugnance á subir pour son compte ce même contrôle européen sur le Danube.

Le gouvernement impérial et royal a fait le sacrifice que ce fleuve — malgré l'inegalité maequante des conditions phisiques, commerciales et politiqpes des pays qui forment ses rives — fût non seulement rangè au nombre des riviéres conventionelles soumises á un régime uniforme et commun â tous les riverains — mais aussi placé en quelque sorte sous la surveillance de Puissances non-riveraines.

Or, si la dignité d'une grande Puissance est invoqué pour faire cesser, en faveur de la Rusie, le contrôle européen sur la mer Noire, il n'est que juste que le même contrôle vienne à cesser également pour l' Autriche-Hongrie et pour ses co-riveraines sur le Danube etc. etc.

Cum vedeţi, dlor la ori ce ocasiune guvernul austriac voia sĕ se scuture de con trolul pe care Europa şi-l'a pĕstrat asupra Dunărei şi în contra sa s'a făcut tratatul dela Londra, care prelungea esistenţa comisiunei europene până la anul 1883, şi ear' după tratatul dela Berlin şi mai nainte prin acelaşi tratat dela Londra, Austria avu grigia de a se face a se prevedea că stă numai în puterea statelor riverane ale Dunărei de a se înţelege asupra condiţiunilor întrunirei comisiunei riverane statornicită prin art. 17 al tratatului de Paris.

Ce era aceea comisiune riverană, după tratatul de Paris? Era o comisiune compusă de toate statele riverane ale Dunărei, carea avea dreptul sĕ facă un regulament privitor la navigatiunea, poliţia etc. a Dunărei însĕ acel regulament trebuia sĕ păstreze principiul libertăţei navigaţiunei Dunărei pe tot percursul ei, şi spre a se putè pune în lucrare, el trebuia sĕ fie aprobat de puterile europene. Eată ceea ce făcea pe Austria sĕ ḑică prin nota comitelui Beust, că Dunărea se pusese sub controlul Europei, aceasta cu desplăcerea Austriei.

Cum sciţi la 1857, abia se subscrisese tratatul de Paris; şi fără încă ca principatele române sĕ fie organisate, sĕ şi înfiinţă comisiunea riverană la Viena. Această comisiune a elaborat actul dela 1858, adecă regulamentul de navigaţiune pentru întreaga Dunăre, pe care Europa întreagă, întrunita în conferenţa dela Paris spre a se rostì asupra organisaţiunei principatelor l'a respins, ca contrariu principiilor de libertate a navigaţiunei proclamate prin tratatul de Paris l'a respins cu deosebire pentru douĕ puncte: întâiu l'a respins pentrucă am ḑis, actul de la Viena nu cuprindea libertatea de navigaţiune în tot percursul ei, pentru toate paviloanele ci caută se favoriseze pe riverani sub nume de *grand cabotage* şi *petit cabotage*; al doilea pentrucă că acel act ḑicea, că comisiunea riverană avea dreptul fără aprobarea Europei sĕ'şi prefacă regulamentele acelea încuviinţate de Europa.

La conferenţele din Paris, Anglia şi Francia au combătut mai întâiu acest act tocmai pentru aceste douĕ metehne şi însuşi Austria a fost nevoită a recunoasce că actul de navigaţiune încheiat la Viena şi purcedăt dela conferenţa dela Viena, avè aceste douĕ pĕcate. Faptul positiv este că acest act înainte de a se aplica căḑu în Dunăre, unde stătu înnecat douĕḑeci şi doi de ani, pĕnă ce în 1880 reapăru deasupra Dunărei la Galaţi, sub numele de ante-proiect. Acest ante-proiect conţine însĕ anume acedouĕ pĕcate orginale pe cari le-a avut şi actul din 1858. El nu consacră principiul libertăţei de navigaţiune pentru toate paviloanele şi emite earăşi principiul fals cum că regulamentele făcute de comisiunea europeană ar putè mai târḑiu sĕ se prefacă de cătră o simplă comisiunea mixtă, fără aprobarea acestei comisiune eurăpene. — Acestea ca *prolegomenon*.

Acum venim la cercetarea stărei legale, care astăḑi este în vigoare pentru Dunăre în tot percursul ei. Această stare legală este aceea ficsată de tratatul dela Londra, din 13 Martie 1871. El n'a primit prin tratatul dela Berlin decât parţiale modificări. Cea mai importantă este aceea privitoare la spargerea Porţilor de Fer. Precum v'am arătat în cursul interpelaţiunei mele privitoare la Porţile de Fer, art. 6 din tratatul dela Londra încredinţa spargerea stâncelor puterilor riverane adecă Austriei şi Turciei. Tratatul de Berlin o încredinţează numai Austrei.

Art. 4 al acestui tratat prelungesce durata comisiunei europene până la 1883, Aprilie 24, ear prin art. 5 se ḑicea că puterile riverane se vor înţelege împreună pentru fixarea condiţiunilor rechemarea în viaţă a comisiunei riverane. Tratatul din Berlin ţine o tăcere absolută asupra acestei cestiuni; însĕ adauge regulamentele de navigaţiune pentru întinderea Dunărei de la Galaţi la Porţile de Fer, se vor elabora de cătră comisiunea europeană. De acì resultă că starea de lucruri creată de tratatul din Londra a primit prin tratatul dela Berlin 2 modificări: âutâiu, Porţile-de-Fer, cum am ḑis, s'au dat în îndatorirea Austriei ca sĕ le spargă şi al doilea, comisiunea riverană s'a înlăturat într'un mod tacit şi tutela Europei s'a întins până la Porţile-de-Fer.

Cum aţi vĕḑut, dlor Austria totdeauna a căutat ca se devie şi se rĕmână singură stăpână pe Dunăre, ori când i s'a părut momentul oportun a cautat sĕ se sustragă controlului Europei şi a scăpa de comisiunea europeană. Însĕ în conferenţa dela Paris, din 1858 a fost declarat cumcă actul de navigaţiune respins de Europa totuşi se aplicase în susul Dunărei în Bavaria şi Vurtemburg.

La congresul dela Berlin, unde mai mult de cât ori când reapăru rivalitatea şi lupta de preponderanţă în Orient între Austria şi Rusia, guvernul Austriac nu scapă ocasiunea spre a se emancipa de controlul Europei cel puţin pentru o parte a Dunărei adecă Dunărea austro-ungară.

Rusia biruitoare pe cămpurile de rĕsboiu, biruitoare chiar prin tratatul dela San-Stefano, prin combaterea ce Europa făcea acestui tratat, se înfăţişă ca biruită la masa-verde a congresului dela Berliu.

Plenipotenţiarii ruşi îndatoraţi ca cu ori-ce preţ sĕ ţină la retrocedarea Basarabiei, pe care însuşi unii din diplomaţi ruşi o califică ca o simplă cestiune de amor propriu, ca o tocadă a unei auguste persoane, se vĕḑură nevoiţi a o plătì cu concesiuni de o importanţă mult mai mare. Când ei formulară mai înainte cererea despre înapoiarea Basarabiei, li s'a observat din partea Angliei şi Austriei că dacă s'ar înapoia Rusiei Basarabia, s'ar slăbì garanţiile create de congresul din Paris pentru libertatea navigaţiunei pe Dunăre, şi prinţul Gorciacoff respunse: Basarabia pentru Romădia este cestiune de pământ pentru Europa ea nu poate fi de cât o cestiune de apă. Ei bine pentru aceasta din urmă cestiune, adecă pentru asigurarea liberei navigaţiuni a Dunărei, Rusia este gata a da Europei toate garanţiile cari le va voì şi va cere. Aceste garanţii se formulară în sfârşit de Europa în modul următor. Prelungirea în princip a duratei comisiunei europene şi sporirea atribuţiunilor ei, uniformitatea regulamentelor întinse dela Sulina până la Porţile-de-Fer aceasta numai pentru că Porţile de fer nu erau încă stricate şi erau în apropiere de hotarele Austriei; spargerea Porţilor de fer fu încredinţată Austriei. Cum vedeţi spre realisarea în parte a programului seu relativ la Dunăre, Austria 'şi găsì momentul oportun; căci Rusia nu se ocupa atunci de cât ca se grăbească cât mai curênd încheierea congresului dela Berlin. Activitatea sa era sĕ ia Basarabia, Batumul, sĕ se recunoască formarea statului Bulgariei. Austria ast-fel fără luptă căpăta Bosnia şi Erţegovina, înjumĕtăţi sporirile de teritoriu ce tratatul dela San-Stefano dase Muntenegrului şi Serbiei, puse în cercul înfluenţei sale esclusive. În cât pentru Dunăre, Rusia dase chiar în mânele Austriei condeiul ca sĕ reguleze cum va voi cestiunea. Ast-fel plenipontenţiarii Austriei sustraseră mai întâiu toată Dunărea austro ungară dela supraveghierea Europei, statornicită prin congresul dela Paris. În adevĕr în jos de Porţile de Fer, supravegherea în teorie a Europei se menţine. Prin aceasta Europa creḑu că cel puţin dealungul Dunărei române se vor înlătura ciocnirile de preponderanţă între Austria şi Rusia; eată ce sa regulat prin tratatul dela Berlin.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (În adunarea generală) a comitatului Sibiiului, care e verosimil că se va ţinè în 13 Iunie n. 1882, aflăm că au sĕ se ocupe vacantele posturi de pretori pentru cercurile Sibiiu şi Nocrich eventual unele posturi de adjuncţi de pretori, apoi postul de medic pentru cercul preturei Cisnădiă cu locuinţa în Tălmaciu. Concurenţii la vre unul din aceste posturi au sĕ'şi substearnă la timp, suplicile instruate Dlui preşedinte al comitetului de candidaţiune.

* (Necrolog). Dela Deva am primit următoriul anunţ de jale: Subscrişii cu inima înfrântă de durere anuncie prin aceasta tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor prea tristă scire despre trecerea la cele eterne a prea iubitei lor fiice, sora şi nepoata *Eugenia Horváth*, repausată în Domnul sâmbătă la 27 ale curentei la 7 oare dimineaţă în etate de 18 ani. Rĕmăşiţele pământene ale prea iubitei defuncte se vor astruca după ritul gr. or. Luni în 29. l. c. la 4 oare d. a. în cimiteriul gr. or. din loc.

Deva, în 27 Maiu n. 1882.

Simion Horváth procuror de stat r. u. Eufemia Horvát, născuta Lobonţiu, ca părinţi. Camil, Aureliu şi Constanţia ca fraţi şi respective soră. Dr. Demetriu Racuci, advocat şi Josefina Racuciu, născută Lobonţiu, ca unchiu şi mătuşă. Nicolau Lobonţiu, oficial judecătoresc şi Iona Lobonţiu, născută contesa Kun, ca unchi şi mătuşe. Stefan Lobonţiu, ca vĕr.

* Maialul elevilor scoalei capitale române din Orĕscie, care s'a fost anunţat pe ḑiua de 3/15 Maiu, din causa timpului nefavoritor de o parte ear' de alta, dându-se elevilor ferii pe Rusalii, — sĕ amână pe 23 st. v. (I-a Duminecă după Rusalii), la cea ce se atrage atenţiunea Onor. public din loc şi giur.

* Mulţămită publică. Subscrişii pătrunşi de generositatea coloniilor călei ferate Pişchii, esprimă în numele comit. parocb. pentru dăruirea unui clopot de 75 chilo şi a unei toace pe sama bisericei gr. or. din Biscarea, călduroasa lor mulţămită şi recunoscinţă.

Biscarea la 15 Maiu 1882.

Alecsandru Muntean, notariu. *N. Şinca*, preşed.

* (Casul dela Tisa-Eszlar.) „P. Ll." şi alte ḑiare asupra căror Evreii au influenţă, la doue, trei ḑile după ce Onody şi Istoczy amintiră în casa deputaţilor de dênsul, ḑiceau că fata care se pretindea că a fost junghiată de hahamul evreesc, se află sănătoasă ca servitoare într'un sat vecin. Fata, ḑiceau foile amintite, a fugit de frică pentrucă perduse banii, cari i dedese mamă sa sĕ tĕrguiască cu ei în Ujfalu. „Ellenzék" ce ne a sosit astăḑi ḑice într'o telegramă a s'a: „Fiiul cel de 16 ani al hahamului mărturisesce că făptuitorii au tăiat gătul fetei şi sângele l'au prins într'un vas. Până acum sûnt arestaţi ḑece inşi. La Tisza-Dobo s'a găsit un cadavru de fată fără cap. — În Eger fu arestat hahamul". „P. Ll." de Marţi constată că instrucţiunea asupra acestui fapt s'a început deja în ḑiua în care s'a denunciat (în 13 l. c. n.); că în decursul inchisiţiunei s'au descoperit bănueli agrăvătoare. Pe lângă toate cercările fata nu s'a putut afla. La tribunal s'a denunciat aflarea cadavrului fetei pretinse omorîte.

* (Cronica judiciară.) Pisica cu nouĕ coḑi. Un oare care Georg Webber se află înaintea Curţei cu ju-

raţi, acusat fiind ca jefuitor. Într'o noapte lovise în cap pe un trecător şi culcându'l la pământ, i-a furat diferite objecte preţioase.

Jaful se pedepsea mai înainte cu moartea, ear astăḑi numai cu închisoare pe mai mulţi ani. S'a observat însĕ, că această pedeapsă n'are efectele dorite; din contră, în timpul din urmă tâlhăriile s'au înmulţit considerabil (ca la noi) şi de aceea legea permite o pedeapsă suplimentară, care deşi este trecĕtoare în efectele ei, ca ori ce punitiune corporală, totuşi inspiră cea mai mare groază tâlharilor, pe când închisoarea 'i lasă aproape indiferenţi.

Pedepsirea cu aşa numita pisică cu nouĕ coḑi *(cat-o'-nine-tails)* este într'adevĕr una dintre cele mai teribile; ea sfîşie spetele nenorocitului şi deja la prima lovitură delicuentul se bate în dureri nespuse. Următoarele lovituri aplicate de spetele'i sângeroase 'l fac sĕ'şi schimbe plânsul şi ţipetele într'un adevĕrat urlet de turbare. Din ce în ce puterile 'l părăsesc şi în locul sfîşiitoarelor strigăte de iertare, ce străbat tăcerea fioroasă a închisorei, vine un gemet nearticulat, pecursorul nesimţirei totale ce cuprinde în curênd pe nefericitul individ.

Şi în casul de faţă s'a întrebuinţat acest mijloc de pedeapsă. Sentenţa s'a dat pentru cinci ani închisoare şi 20 lovituri cu pisica cu nouĕ coḑi. Auḑind aceasta condamnatul îngălbenì şi începu se tremure ca varga. „O mylord", ḑise el cătră judecător, „graţie! graţie! Voiu sta bucuros cinci ani închis, dar scutiţi-mĕ de pisică..."

— Judecătorul: Jaful d-tale a fost prea insolent.

— Acuzatul: O mylord, mĕ voiu îndrepta, iertare, numai nu pisica, grozava pisică!

— Judecătorul: Sentinţa s'a pronunţat; luaţi pe condamnatul!

— Acusatul (ţiindu se de bancă): Mylord, închideţi-mĕ cât voiţi, dar numai acum, numai de astă-dată lăsaţi pisica; aveţi milă!

— Judecătorul: Nu meriţi milă destul. — Într'acestea aproḑii au pus mâna pe condamnatul, care se smuncea şi dedea din mâni şi din picioare ca un desperat, şi'l tîrăsc pe trepte în jos până în chilia sa. Frica de pisică i dedese puteri de uriaşi şi încă mult timp s'au mai auḑit resunând din coridorul suteran strigătile lui: „O mylord, iertare scutiţi-mĕ de pisică numai de astădată!"

Nu mai cercetăm aici, dacă pedepsele în genere şi teribila pisică în special pot da resultate binefăcĕtoare şi demne de fiinţă omenească!

* (Avertismente anonime). Acum o sĕptĕmână un domn cu un esterior distins dete o epistolă la ambasada germână din Petersburg pentru ambasadorul. La deschiderea acesteia se găsì o epistolă lungă, adresată principelui Bismarck şi care conţinea prea importante revelaţiuni în privinţa încoronărei din Mocsva. Epistola provine dela un German din Moscva şi ḑice că trebuie sĕ se ferească cineva de nihiliştii grămăḑiţi în Moscva, cari au luat mĕsuri întinse contra vieţei Ţarului şi a persoanelor din jurul lui cu ocasia încoronărei. Autorul dă amenunte precise asupra complotului, accentuând că, între nihilişti sûnt o mulţime de funţionari superiori şi militari despre cari nici prin gând nu îi trece Curţei că aparţin partidei nihiliste. Foaia germână, care publică avisul de mai sus observă, că e greu de hotărit, dacă şi întru cât pot fi adeverate aserţiunile adevĕratului scriitor.

* (Mulţămită publică.) Societatea literară „Petru Maior" a junimei române B-pestane 'şi ţine de datorinţă a-şi esprima profunda sa mulţămire pentru marinimoasele contribuiri ale acelor P. O. Domni, cari s'au îndurat a-i întinde ajutoriu material şi în anul presinte, precum urmează:

Lista dlui colect. V. Olteanu din Blaj: C. Papţalvi, I. Fekete, I. Antonelli, M. Moldovanu câte 3 fl., Dr. I. Raţ 2 fl., I. Germanu 1 fl., B. Raţ 2 fl., şi Nestor 50 cr., G. Vlassa B. Olteanu câte 1 fl. Suma 18 fl. 50 cr.

Lista dlui colect. M. Kökényesdy din Bárcafalva: M. Kökényesdy, Au. Ivascu, M. Jurla câte 1 fl., I. Marchişu 50 cr., S. Papp 1 fl., E. Kökényesdy 50 cr. Suma 5 fl.

Lista dlui colect. Ieroteu Beleş, protosincel şi vicariu din Oradia-Mare: Ieroteu Beleş 3 fl. Suma 3 fl.

Lista dlui colect. V. Mandrean din Caransebeş: Ilust. Sa I Popasu, Epp 6 fl., T. Doda 5 fl., F. Musta 2 fl., F. Adam 1 fl., N. Mândrean 1 fl. Suma 15. fl.

Lista dlui colect. I. Budinţianu din Bocea m.: I. Budinţianu 3 fl., D. Antonescu 2 fl., 50 cr., I. Marcu 1 fl., Z. Botoş 1 fl., I. Petricu 1 fl., A Costean 1 fl., V. Diaconovicii 1 fl., M. Panajot 1 fl., Suma 11 fl. 50 cr.

Lista dlui colect. D. Roman din Sĕlisce: Ana Roman 2 fl., Suma 2 fl.

Lista dlui colect. P. Miulescu din Biserica albă: F. Bauer. I. Roşu, P. Miulescu câte 1 fl. Suma 3 fl.

Lista Colect. dnei Luisa Sida din Sîria: L. Sida 2 fl., C Aiudanu 2 fl., A Mera, Hofbauer câte 1 fl., D. Gabor 2 fl., S. Ioanoviciu 50cr., I. Szántó 20 cr., Suma 8 fl. 70. cr.

Lista dlui colect. M. Andreica din Topánfalva: I. Poruţ, G. Decianu, P. Ioanette câte 1 fl., G. Candrea 2 fl., I. Todea, G. Morariu câte 50 cr. Suma 6 fl.

Lista dlui colect. Dr. I. Nechita din Zilah: Dr I. Nechita 5 fl., Dr. I. Maniu, V. Pop 1 fl. Suma 7 fl.

Lista dlui colect. Dr. M. Calefariu din Sĕlisce: Dr. M. Calefariu 1 fl. 10 cr., Bucur I. Duma D. Florian P. Comşa câte 50 cr., Acilinescu 40 cr., Suma 3 fl. 50 cr.

Lista dlui colect. V. Bogdan din N. Sz. Miklos: V. Bogdan 10 fl. Suma 10 fl.

Lista dlui colect. V. Alecsandrescu din Varadia: C. Traică 40 cr., Boran, I. Alesandrescu, G. Ţiunea, I. Buzianu, P. Niocu P. Viant, S. Mihailoviciu câte 1 fl., M. Veisberger, Csakay Pál, Kelyenmo, N. Miocu, Korb A. V. Branca. C. Farca V. Alecsandrescu câte 50 cr., P. Fabrian 20 cr., P. Sumanca 40 cr., Suma 13 fl., 50 cr.,

Lista dlui colect. Dr. G. Popoviciu din Kétegyháza: I. Boczkó, Dr. G. Popoviciu, P. Chirilescu câte 1 fl., Minca Chirilescu, I. Ardelean, M. Ardelean câte 50 cr., G. Gross S. Iorianu câte 25 cr. Suma 6 fl.

Lista dlui colect. F. Leuca din Halmagiu: Ars. Tireus 25 cr., S. Ciorogariu 10 cr., I. Feier, P. Micluţa M. Popoviciu, N. Buduganu, L. Juga, F. Leuca câte 20 cr. Suma 1 fl. 55 cr.

Lista dlui colect· A. Erdössy din Ráksa: A. Erdössy 5 fl., I. Szerbáti V. Csora, I. Dunca C. Gogia, A. Hubanu, M. Rednicu I. Popu, G. Csorbay câte 1 fl., A. Brebanu 40 cr., S. Erdössy 30 cr., S. Anderco 40 cr., I. Funcsek 50 cr. ,Suma 14 fl. 60 cr.

Lista dlui colect. D. Negreanu din Beiuş: D. Fekete, Stefanica. V. Ignaţ D. Negreanu câte 1 fl. Suma 4 fl.

Lista dlui colect. E. Trăila din Oraviţa: I. Tămăşel, Dr. A. Maniu câte 3 fl., P. Cimponeriu, A. Popescu, A. Philipoviciu, B. Munteanu, I. Lepa, Novacu, Mangiuca câte 1 fl. Trăilă 2 fl. Suma 15 fl.

Lista dlui colect. I. Pap din Ilba: I. Pap 5 fl. Suma 5 fl..

Listu dlui colect. G. Serb din N. Pel: G. Serb, G.Petroviciu câte 3 fl. V. Avrămuţiu 2 fl., Moca, Gergariu, Crăciunescu, Ardelean câte 1 fl., Raţ 2 fl. Suma 14 fl.

Lista dlui colect. I. Duvlea din Făgăraş: A. Meţianu d-şoara Popescu, dna Roman I. Cepeşu câte 1 fl, I. Duvlea 5 fl., Suma 9 fl.,

Lista dlui colect. V. Borgovan din Gherla Mgnf. Sa. I. Anderco, Prepositu 2 fl. 50 cr., I. Pap 50 cr., Pordea 25 cr., Anton 50 cr., Amicul Familiei 50 cr., Hondorescu 50 cr., Pop 25 cr., Borgovan 50 cr., Suma 5 fl. 50 cr.,

Lista dlui colect. Dr. I. Puşcariu din Sibiiu: Il. Sa N. Popea 5 fl., Dr. I. Puşcariu 3 fl., Frateş, Dr. Moga, Leben Ulain câte 2 fl., Petrescu, Dr. Nemeşu, Dr. Brote câte 1 fl. Suma 19 fl.

Lista dlui colect. Mihuţu din Beiuş: Roman 3 fl., Boiţu, Fasse, Mihuţ câte 1 fl. Suma 6 fl.

Lista dlui colect. S. Popoviciu din Karczag: S Popoviciu 5 fl., Suma 5 fl.

S Poruţu din Timişoara: Barbu, Andreaviciu, Nediciu, Pascu, Ciobanu câte 1 fl., Ursub cu 10 cr., Argane 50 cr., S. 5 fl., 60 cr.,

În fine ne esprimăm cea mai călduroasă mulţămire Il. Sale dlui I. cav. de Puşcariu pentru osteneala, cu care a adunat la sine obolul destinat Soc. noastre.

B-pesta 25 Maiu st. n. 1882.

În numele soc.

Georgiu Alea, sec. ca vpr. subst. — *Demetriu Horváth*, cassariul sec.

Loterie.

Mercuri 30 Maiu n. 1882.

Sibiiu: 17 60 63 3 5

Bursa de Viena şi Pesta

Din 30 Maiu n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.45	119.50
Renta de aur ung. de 4%	88.50	88.35
Renta ung. de hârtie	86.35	86.35
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.25	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	111.—	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.30	95.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.90	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.25	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	97.75	98.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.—	97.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	99.—	98.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	—.—	97.—
Sorţi ungaresci cu premii	118.—	117.50
Sorţi de regularea Tisei	109.—	108.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.40	76.40
Datorie de stat austr. în argint	77.10	77.—
Renta de aur austriacă	94.10	94.—
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	820.—	824.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	331.50	335.50
Acţiuni de credit austr.	336.06	336.20
London (pe polita de trei luni)	11 985	119.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.64
Na oleon	9.50½	9.50
100 marce nemţesci	58.50	58.55

Nr. 103. [83] 3—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei consistoriale dto 31 Decemvre 1881 Nr. 3963 referitoare la ocuparea postului de capelan în comuna de clasa III Bulbuc şi filia Curpeni se escrie a doua oară concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom."

Emolumentele sûnt:

Jumătate din venitele parochiali cari computate în bani dau suma de 180 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne petiţiunile lor instruite în înţelesul dispositiunilor statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului II până la terminul mai sus însemnat.

Secărâmb 29 Aprilie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Sabin Piso m. p,
protopresbiter.

Nr. 3. [81] 2—3

EDICT.

Andreiu Sĕceleanu din Zabala în Treiscaunc, care dela 1877 a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţie Paraschiva lui Ioan Varză tot de acolo şi nu i se scie ubicaţiunea, prin aceasta se citează înaintea subsemnatului for matrimonial a se înfăţişa în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale căci la din contră, procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform canoanelor S. noastre biserici

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al. Treiscaunelor.

Breţice în 29 Aprilie 1882.

Spiridon Dimian,
adm. prot.

[86] 2—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceastu lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** — Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă 22 Maiu (3 Iunie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din Ungaria.

III.

Mult trebue că și-au bătut capul șoviniștii cari voiesc se escludă naționalitățile nemaghiare din Ungaria dela dreptul de a esiste. Cu datele statistice au vĕdut dela 1869 că nu vor scoate-o la cale, căci pe lângă toate mesteșugirile trebuia se vadă, că o preponderanță numerică a naționalității maghiare în mesură covêrșitoare e preste putință.

Au căutat deci scăparea la alt mijloc care li se părea a fi mai priincios. Și-au gândit, se vede, sĕ pună pe naționalitățile mai însemnate pe un teren dependent dela grația naționalității domnitoare. Spre sfêrșitul acesta Românii au trebuit sĕ fie scoși din continuitatea locuirei lor pe teritoriul cel ocupă și sĕ i readucă prin secului al 13 și 14 ca servitori, ca păstori nomadi, ca parasiți pe lângă singurii autochtoni maghiari, dându-le numai drept de esistență problematică și atêrnătoare de bunăvoința domnilor situațiunei. Într'aceasta au crezut și cred șovinistii, că au aflat titlul de ai trata cum se vor îndura domniile lor, și cui nu'i place — meargă, cum dicea dl Tisza mai anii trecuți, la Bucuresci.

Spre a da ipotesei de ducere și întoarcere a Românilor un lustru de temeinicie, scriitoriul Hunfalvy *) a luat în opul seu „Etnografia Ungariei“ asupră-și sarcina a „dovedi“ cu „istoria în mână“, că de Români, pe timpul când s'au așezat Maghiarii în părțile locuite de dênșii, nici pomenire n'au fost.

O nedumerire îl cuprinde însĕ pe autorul ipotesei împrumutate dela un antecesor al seu, Roesler, când vede că se cam încurcă cu ipotesa adoptată. Căci când este silit se spună că Românii asupriți în secului al 15-lea în libertățile lor date de „regii sânți“ ai Ungariei, cearcă se ese din încurcătură cu o esclamațiune, din care transpiră necasul omului încurcat, dicênd: „Partea aceasta a istoriei este încă acoperită de *întunerece* multe!“

Percurgênd cine-va numai fugitiv opul dlui Hunvalvy pe care are a se întemeia o teorie de drept public, după cum îl poftesc o seamă de Maghiari, trebue se constate că în acel op în toate părțile sale sûnt depuse multe *întunerece*, ca nisce adevĕrate fotografiii ale întunerecilor de care autorul a fost umbrit când l'a scris.

De aceea noi nu ne-am îndoit și nu ne putem îndoi în credința că mai numai în sentența citată a dlui Hunfalvy este tot adevĕrul cât se poate afla în cartea sa.

Și e lucru firesc ca așa sĕ fie.

Când luna se pune între soare și pĕmênt și oprind lumina soarelui pune pĕmêntul în umbra ei, lumea dice că soarele e întunecat. Soarele însĕ, este sciut, că și atunci tot soare remâne. Când nisuința dlui Hunfalvy de a plăcea șovinismului naționalității sale adoptate și pentru prețul acestei plăceri dă o ipotesă plăcută, ca temeiu la o teorie și mai plăcuta pentru un drept public în defavorul unei sau altei naționalități sau a tuturor naționalităților nemaghiare, dicem, nisuința aceasta se pune între adevĕrul istoric și între dênsul, atunci are drept sĕ esclame că istoria e întunecată, cu toate că adevĕrul istoric tot atât este de puțin întunecat ca și soarele când luna se pune între soare și pĕmênt.

Roesler a păsit cu ipotesa istorică reprodusă de Hunfalvy pentru că a avut un scop, care nici Hunfalvy nici aplaudatorii lui sau nu 'l înțeleg, sau nu vor se'l înțeleagă. Roesler de bună seamă va fi cugetat se surpe continuitatea unei poporațiuni de preste 10 milioane la gurile Dunărei, ca se încurageze pe Maghiari la lupta de sterpire a Românilor. El va fi cugetat că Maghiarii și Românii se vor măcina în lupta aceasta unii pe alții și acei cari vor remânè în urma vigurosităței lor din această luptă de măcinare sĕ n'aibă dreptul de autochtonie. Consecențele merg departe și ele își premit murmurul ca tunetul din depărtare. Șovinistii maghiari n'au nici ochi nici simțire pentru așa ceva. Ei îmbătați de succese efemere, s'au pus ca prin renegații lor de astădi se lucre la ruinarea de mâne a statului lor. Ei nu vĕd că un stat poliglot între doue colosuri de rase ar asigura și esistența lor pe veacuri înainte, pe când un stat absorbitoriu de naționalități, trebue se provoace resensul și lupta distrugătoare, care togmai pentru ei este în prima linie periculoasă.

„Etnografia Ungariei“ susține că Maghiarii au găsit ținuturile Tisei și Transilvaniei fără stapân și de aceea mai mult le au ocupat de cât le au cucerit. Că Rutenii si ceilalți Slavi afară de Moravi și Sloveni, in părțile apusene a le Ungariei și Românii au venit mai târdiu în părțile ocupate de Maghiari.

Aici este dar puterea ipotesei maghiare și de aici au se urmeze și întunerecele care nedumeresc pe susținetoriul ipotesei.

Întru cât voim se desbatem toate amenuntele unui op de 378 de pagine, octav mare, tipărit mĕrunt (garmond). Punem însĕ numai decât întrebarea: pe ce se basează ipotesa aceasta? Respuns: Pe nesciința sau tăcerea unui istoric „născut în purpur“ (Constantin porfirogenita). Acesta nu pomenesce de altă putere cu care sĕ se fie luptat Maghiarii, de unde dl Hunvaly deduce că în părțile resăritene, dacă nu se face pomenire de nimenea cu cine sĕ se fie luptat Maghiarii la aședarea lor in Ungaria și Transilvania de astădi, nici nau esistat nimenea.

Ținuturile dela Tisa în coace au fost dară pustietăți și cu toate aceste Maghiarii s'au îmbulzit preste bieții Moravi și Sloveni în părțile panonice și au așteptat cu locurile „pustii“ pe Români, Ruteni, Sêrbi, Sași, și așa mai departe, ca sĕ le dea lor. După astfeliu de afirmațiuni s'ar vedè că Maghiarii au plecat dela Tangat sau Irtiș din Siberia cu gândul generos se țină, și încă locul cel mai bun din țările ce aveau se le ocupe de ambe părțile Dunărei de mijloc, pentru Români cari pe atunci încă nu se hoteriseră se plece din țeara urezului, stafidelor si olivelor spre a se aședa în pădurile Carpaților și pe șesurile din giurul acestora.

Se vede că pe atuci nu era dl Tisza în fruntea puterei, ear de altă parte ca dl Tisza n'are puterea celor de atunci, căci de sigur Românii ar fi dincolo de Bosfor și de Dardanele, dacă nu tocmai în țeara făgăduinții, în Palestina.

Este ciudat lucru cum cronicarii cei mai vechi ai Maghiarilor sciu se istoriească despre Români organisați în principate sau ducate încă la venirea Maghiarilor în părțile aceste, pe când după „istoricii“ moderni nici picior de Român n'a fost. Este de mirat cum istorici ca Gibbon și Momsen au putut rătăci și lăsa pe Români sĕ locuească dela Traian în coace până în dilele noastre. Dar și mai mis'au „străcurat“ pe „istoricii“ „păstori“ „cari simțite“ după sute de ani dela aședarea Maghiarilor „când nici pomenire nu mai era de Romanii cei vechi“, au avut de bună seamă miros așa de ager încât au ocupat togmai același teritoriu pe care îl avuseră Romanii; că acesti venetici nu au fost absorbiți de naționalitatea care se stabilise deja acì cu seculi înainte, ci ei, „veneticii,“ într'un timp relativ foarte scurt, abia de o sută de ani, după cum admite și dl Hunfalvy, ba și mai curênd, au absorbit și Cumani și Biseni și Slavi, până și pe „Maghiarii din comitatul Hunedoarei“, ba desvoaltă atâta putere încât pela începutul sutei a 14 (1303) se găsesce în Maramureș un *duce* anume Nicolae fiiul *comitelui* Ugocei și Mara-

*) Hundsdörfer.

FOIȚA.

Congresul literar internațional din Roma.

Ședința de Inaugurare.

Luni la 10 Mai, precum am anunțat deja, a avut loc ședința de inaugurare, la capitoliu, a congresului literar internațional.

Fotoliul presidențial era ocupat de comandorul Paolo Ferrari. La dreapta celebrului autor dramatic se afla ducele Leopold Torlonia, sindicul interimar al Romei și la stânga sa, dl. Louis Ulbach, presidentul comitetului esecutiv al Asociațiunei pentru sesiunea 1881—82.

D. Ferrari a ținut discursul de deschidere prin care ură bună sosire congresiștilor; acest discurs a fost foarte viu aplaudat. Același suces avu scurta alocuțiune a ducelui Torlonia, care a avut nemerita idee de a trimite o simpatică depeșă poetului Victor Hugo, presidentul de onoare al Asociațiuniiliterareinternaționale.

Representanții diferitelor națiuni (Anglia, Germania, Ispania, România,, Polonia, America de sud etc.) au ținut de asemenea câte un discurs.

Cel mai mare succes în această primă ședință a congresului l'a avut discursul dlui Louis Ulbach.

Acest nume este cunoscut Românilor de aceea credem nemerit a publica în extenso acest discurs.

D. Louis Ulbach cu o voce mișcată, dar foarte clară și distinctă, s'a esprimat în modul următor:

Domnilor și Doamnelor! Mulțămesc ilustrului nostru president, d. Comandor Ferrari, pentru primirea personală ce a făcut Asociațiunei literare internaționalĕ și pentru ospitalitatea grandioasă ce ne oferă, în numele Romei și a Italiei.

Scriitorului eminent, autorului dramatic aduc omagiul cordial al scriitorilor tuturor naționalităților, mândrii de a fi primiți la Capitoliu de un confrate care merită a fi încoronat.

Mulțămesc încă într'ênsul delegatului guvernului italian, care s'a grăbit a favorisa opera noastră, a face posibilă și lesnicioasă această întâlnire a tuturor literaturilor în eterna Capitală a spiritelor.

Unul din membrii cei mai venerați de comitetul nostru de onoare, unul din bărbații care, prin sciința și caracterul lor, onorează atât pe Roma cât și pe Italia, d. Senator Comitele Mamiani are drept la partea cea mai mare din recunoscința noastră. Obligațiunile imperioase ale unei vieți consacrate binelui public ne privează de presența sa. Dar, înlocuindul dl. Ferrari ni'l reamintesce și s'ar ofensa de l'am uita.

Mulțămesc în fine municipalității romane a cărei simplă bună voință ar fi fost deja o mărinimiă, municipalității care nu avea de cât sĕ ne primească în mijlocul atâtor capi de opere, și care adaoge la tesaurele artei, istoriei, naturei, tesaurul unei simpatii pe care am venit sĕ o găsim.

Da, domnilor, alegând Roma, pentru a ținea al cincilea al nostru congres, după Paris, Londra, Lisabona Viena, scopul nostru a fost de a face sĕ debordeze de mai sus aceste efusiuni intelectuale care pregătesc altele.

Devoțiunile artistice, marile aspirațiuni literare care pe ori ce călĕtor îl satisfac, întrând în Roma, sunt unul din pretextele și nu unica ambitiune a călĕtoriei noastre.

Nu venim se salutăm, în acest marimimos museu, acea veneraținne transmisă din secol în secol, aceea pietate filială relevată dela primele manifestări ale gândirei și care ne este comună tuturor.

Venim se salutăm mai cu samă în Roma noua vieață care fermentă pe aceste ruini animate, libertatea care pĕtrunde toate domeniurile spiritului.

Ne am dis că un popor care 'și reîntineresce destinele sale are bine faceri de aurorĕ, ale cărei tote întreprinderile generoase trebue se profite.

Eată pentru ce am venit atât de departe; eată pentru ce îndrăsnesc sĕ vorbesc.

În adevĕr, ruinele voastre celebre, dacă nu ași vedea de cât pe dînsele,

mureșului, și țeara e plină de capitani de districte mai mici, poporul rustic se aventase la o stare aproape independentă, plătind unele dări neînsemnate.

Comparând astfel faptele cum le înfățișează dl Hunfalvy și cei ce i țin isonul, adecă șoviniștii de o parte și cu faptele cum le arată documentele istorice de altă parte, nu putem ajunge decât la bizara conclusiune că Maghiarii, îndată ce s'au așeḑat în Ungaria au scris diplome pentru Românii pe cari i așteptau se vină și lucrul cel dintâiu când au sosit a fost că Românii au și primit, care posturi de duci, care de comiți, care de căpitani de districte, Knezi etc. etc.

Dacă se face istorie trecênd preste fapte și preste resultatele faptelor, se înțelege că trebue sĕ se întunece nu istoria cea adevĕrată, ci cea făcută pentru scopuri de partidă.

Departe de noi de a ignora diligența în studiul dlui Hunfalvy spre a glorifica naționalitatea maghiară. Din contră, noi credem că dacă dl Hunfalvy ar fi vrut, ar fi putut scrie un op care se facă sensațiune în literatura Europei. Când cine-va însĕ se condamnă *d'a capo* de a produce întunerece istorice, este lucru firesc că trebue sĕ sucească, se dreagă, sĕ ignoreze chiar lucrurile care i stau în calea țintei sale și atunci opul devine o făcătură mai slabă de cât un cântec de adormit copii.

Pe noi Românii însĕ nu ne va îmbăta nimenea cu apă rece.

Când sûntem siliți a ne da samă de antecedențele noastre, înainte de toate ne vine a trage la îndoială fabula cea atât de cu predilecțiune esploatată de „amicii“ nostri despre evacuarea sau părăsirea Daciei sub împĕratul Aurelian.

Repețim încă odată că nu putem ca într'un articul sĕ facem recensiuni istorice, însĕ vĕḑênd cât pond se pune scientific, ci politic, vom pune unele date cari nu pot fi trase la îndoială și de care, cei ce fac politică cu istoria, se feresc sau le „întunecă“. Aceasta o facem ca batĕr cu atâta se întimpinăm neadevĕrurile ce au devenit contagioase.

Dacia, se ḑice de mulți, că au părăsit-o Romanii la 272 trecênd, cu căței și purcel, Dunărea. Anumit pentru ce, nu se spune, fără se ḑică în genere: că Dacia nu se mai putea ținè din causa invasiunilor gotice. Cetim însĕ că în același timp isbucnise o revoluțiune în Asia. Aurelian dar au luat legiuni din Dacia și a plecat cu ele în protiva Partilor. Dacă pe atunci Goții erau atât de periculoși, Aurelian nu putè lua trupe din Dacia, ci ar fi apărat-o până ar fi învins sau ar fi fost învins. Se vede însĕ că în timpul acela nu era mare pericul din partea aceea. După rĕu-obiceiul trupelor romane, Aurelian n'a ajuns nici se treacă în Asia, pentrucă fu ucis „*ἐν τῷ καινῷ φρουρίῳ*“ (Syncellus, Zonara). Ce s'a făcut cu legiunile nu se spune, însĕ la 276 Marcu Claudiu Tacit le ia eară din Dacia ca sĕ le ducă contra Scytilor în Asia (Katona în Synopsi chronicarum). La 279 împĕratul Probu (după Zosimus) așijderea în Dacia, se află în fața Getilor și Bastarnilor care ocupase o parte din Dacia nordostică. Marcu Aurel Caru bate dincolo de Dnistru la 282 pe Sarmați. Constantin cel Mare bate (332) pe Goți pe teritoriu sarmatic (Paulus Diaconus). Împĕratul Valente a trecut Dunărea (Aminianus Marcelinu) ca se pedepsească pe Goții cari nelinisceau pe Romanii din stânga Dunărei. Influența romană înceată cu totul numai cu moartea împĕratului Mauriciu la începutul sutei a 7. Ce dară sĕi fie înduplecat pe toți Romanii se fugă din Dacia cu aproape patru seculi înainte?

Istoricii de specula caută se impună mulțimei cu nume pompoase de popoare barbare, cu regi și trebi, pe când barbarii erau nisce călători cruḑi în masse și căutau de o parte sĕ scape de a cei ce împingeau dela spate și de alta parte sĕ trăiască ușor dela alții. Cuvêntul „hoți“ în limba română a remas dela „Goți“, căror le plăcea de minune a pune mâna pe ce le vedè ochii. Thierry, istoric și membru al academiei francese, spune că barbarilor le convenia a nu alunga pe locuitorii țerilor pe unde treceau. Lucru natural. Oameni căror nu le plăcea se lucre, ci se trăiască din prăḑi, le convenia se aibă pe cine se prădeze. Și cumcă cu vêlfa lor nu era tocmai așa mare lucru, se vede că barbarii puneau mai puțin preț pe ei de cât pun roman in Gallia (Aëtius) a întrunit pe toate „maiestățile“ barbare ale Goților apuseni, Francilor și Saxonilor sub conducerea sa spre a combate banda cea mai înfricoșată de pe timpurile acele, pe a altei „maiestăți,“ a lui Attila.

Așa dar într'un timp când prădătorii se împingeau unii pe alții ca se ajungă la bogătiile împerătiei romane, de ce se fie fugit Romanii din Dacia? Barbarii și așa se preumblau pe unde puteau numai străbate și prin peninsula balcanica, prin Italia, Galia și Spania. Ear mai nainte, până puterea legiunilor tot mai era in stare sĕ i apere, la ce se fie trecut toată poporațiunea Daciei in Mezia? Aceasta e așa de absurd, pentrucă Mezia avea locuitorii sei și era și cu mult mai mică de cât Dacia și pe lângă toate aceste tot așa de nescutită de invansiuni. A pretinde așa dară dela cine-va sĕ creadă invențiuni istorice cum le inventează tendențioșii politici este a pretinde sĕ credem și în povestea despre Secuiu, că adecă ar fi pretins dela un zugrav ca pe o scândurița cât palma sĕ'i zugrăvească pe Christos în mărime firească.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Maiu.

Noi am fost până acum mai mult contemplatori ai mișcărilor nemțesci și ungurești pentru și în contra „Schulvereinului“, cu toate că în mișcările aceste este multă materie instructivă. Mișcările aceste încă nu s'au așeḑat și acum cetim despre o mișcare nouă provocată de „Moravska Orlice“ din Brün, care, se ḑice, că ar fi foaia ministrului cislaitan Dr. Prazak. Foaia cechică din Moravia începe acțiunea propunênd Slovacilor din nordul Ungariei a primì limba scrisă a Cechilor. Prin aceasta naționalitatea cechică ar cresce la respectabila cifră de 7 milione. Spre esecutarea acestui plan citata foie propune a se trimite profesori și studenți cechici în Ungaria de nord, cari sĕ propage ideea de a se alătura Slovacii la naționalinatea Cechilor. Nu scim încă ce resunet va avè apelul din „Moravska Orlice. Caracteristică este la toată întêmplarea și încercarea așa cum se presentează acum.

„N. fr. Pr.“ în Nrul seu dela 16/28 Maiu a. c. alarmase lumea cu, nici mai mult nici mai puțin, un *manifest* al *României irredente*, care s'ar fi adresat cătră toate subcomitetele din România, Transilvania, Banat și Bucovina și care este îndreptat contra regelui Carol și contra Austro-Ungariei. Manifestul pe care nu'l poate reproduce, ḑice „N. fr. Pr.“, s'a tipărit într'o tipografie secretă în Bucuresci. Pe noi nu ne-a suprins denunciațiunea aseasta, pentrucă tendența ei este imprimată mai în tot cuvêntul scirei foaei vieneze. Ḑiare serioase s'au n'au luat notiță de loc de pretinsul manifest sau numai au înregistrat scirea. Sûnt însĕ ḑiare maghiare care cred că este bine a face capital din trînsa. Ḑiarele din Bucuresci, fără deosebire de partidă, cualifică scirea de o scornitură bădărană a reu-voitorilor Românilor și „Românul“ adauge, că dacă ar esista un astfel de manifest nu poate fi făcut de cât afară din România și de streini. „Rom.“ mai întreabă pe „N. fr. Pr.“ se spună cine e subscris în manifest?

Cestiunea dunăreană pare că are se între stadiul trăgănărei. „Aflăm, dice „Vocea Covurluiului“ din Galați, că propunerea Barrère neîntr'unind unanimitatea delegaților puterilor, comisiunea europeană pare a se arăta neputincioasă de a continua mai departe lucrarea sa și se ḑice că ar fi decisă a lăsa ca cestiunea se fie tratată între toate guvernele respective.“

Desbaterea creditului de pacificare în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ministrul președinte Tisza într'o cuvêntare lungă combate pe dl Szilágyi, care — după cum am arătat mai sus — prin argumente puternice combătu și competența delegațiunei și politica ocupațiunei.

În ce privesce competența delegațiunei ministrul președinte Tisza o află de legală, și din contră nebazat contrarul.

Ce procedură ar fi aceea — întreabă dl Tisza — din partea guvernului, ca sĕ prescrie miliției ce fortificațiuni sĕ facă, s'au ce direcțiuni sĕ ia ca sĕ ajungă la scop?

Ce procedură ar fi aceea, care va împedeca miliția de a ridica fortificațiunile necesare în rĕsboiu prin detragerea banilor pentru acoperirea speselor?

Dacă prin urmare delegațiunea a votat o sumă anumită de bani, aceasta a făcut-o nu afară de, ci în cadrul chiemării sale, pentru ca sĕ nu jignească miliția în progresele sale. Prin urmare — ḑice dl Tisza — că delegațiunea este competentă a vota sume de bani pentru acoperirea unor astfel de spese, nu mai încape nici o îndoială.

Încât e pentru politica ocupațiunei — continuă dl Tisza, — nu avem decât sĕ luăm lucrul, sĕ'l cercetăm dela început cu deamĕruntul.

Eată ce ḑice conclusul contractului dela Berlin: „*Les provinces de Bosnie et d'Herzegovine seront occupées et administrées par l'Autriche Hongrie.*“

Conclusul privesce dară și partea ocupațiunei și a administrațiunei. Dar sĕ vedem acum ce înțelege francesul sub cuvêntul, *occupation* s'au *occupé*. (În stânga: *occupation* e cuvênt latinesc. — Sgomot.) Dacă academia francesă primesce în lexiconul ei și declară cuvintele „*occupation*“ și „*occupée*“ de cuvinte francese ne va fi permis și noue, până ce dl dep. va lumina academia francesă, ale considera de cuvinte franceze. (Ilaritate în dreapta.)

'mi ar impune tăcerea. Ce aș putea spune, care sĕ nu se fi spus de o sută de ori? Ce omagiu s'a încercat a aduce care sĕ nu fie mai pre sus de mărturisirile tuturilor geniilor printre toate popoarele?

Acest vis, această dorință a Romei care este ca și condițiunea chiar a unei inițiări intelectuale superioară, cine n'a avut-o? Cine nu s'a simțit vesel când a realisat-o?

Ași tăcea, precum cine-va tace în mijlocul unei mari fericiri, a unui mare estas. Dar surisul oamenilor întimidează mai puțin de cât privirea statuelor.

Voi spune într'un mod simplu și cordial bărbaților din timpul meu, in numele unei asociațiuni de oameni, cari cugetă ca și ei asupra necesității progresului, asupra drepturilor consciinței, asupra datorielor libertății:

Voiți sĕ ne ajutați spre a distruge ultimele bariere între inteligințe?

Nu, vom vorbì cu o voce tare despre fraternitatea popoarelor; vom lucra pentru aceasta, înlesnind solidaritatea umană în fața problemelor comune umanității moderne.

Voiți ca sĕ cetim reciproc cu mai multă înlesnire în cărțile noastre naționale, pentru ca sĕ cetim mai bine în inimile noastre.

Voiți d-voastră, scriitori, ḑiariști, filosofi sĕ faceți împreună cu noi ca sĕ vindecăm nobila profesiune a literilor de acea improbitate a contrafacerei, a mutilărei, a jafului literar? Voiți sĕ colaborți la un fel de museu ambulant ce am dorì sĕ'l formăm cu scrierile, portretele, suvenirile marilor scriitori din toate țĕrile și din toate timpurile? Nu cugetați oare, ca și noi, că este bine de a se familiarisa cu toate gloriele, pentru a adaoge neîncetat la vieața meschină, și de a comunica mai ușor cu geniul a 'și întări cine-va rațiunea?

Voiți sĕ iubiți mai mult patria d-voastră făcêndu-i o parte mai mare în această federațiune ideală, care nu derîmă nici o graniță, dar care pune mai multă încredere de fie care parte?

Eată opera noastră, domnilor. Ea este mare, pentrucă este umană; dar este simplă pentrucă nu cere de cât bună voință.

Cei mici găsesc într'însa locul silințelor lor sub strălucirea celor mai mari. De aceea am îndrăsnit sĕ venim la Roma ca sĕ afirmăm aceasta, noi, simplii ucenici ai literaturei contimporane, la teatru, în romanțuri, în presă, în istorie, fără sĕ fim înfricoșați de toate aceste umbre formidabile cari se ridică acì în mijlocul ecoului cuvintelor noastre: fără a fi descuragiați prin emoțiunea noastră.

Tocmai acestei emoțiuni noi cerem succesul.

Marele spectacole au puterea marilor cugetări și le înlocuesc în imaginațiunile ordinare.

Roma, capitala lumei, este locul cel mai august, și în acelaș timp cel mai favorabil, pentru o operă internațională. Inălțimele cari întrec pênă în acest punct toate cele-lalte sunt nisce altaruri neutre în care fie care aduce și vine sĕ 'și aprindă lumina sa.

Acì geniul universal temperează toate vanitățile, împacă toate rivalitățile, desteaptă toate îngnorințele cause a tuturor urelor, și, ducênd spre o atmosferă radioasă spiritele de rase, de opiniuni, de diferite obiceiuri, trebuie sĕ le confunde, egalisându-le într'un entusiasm comun, pentru tot ce este frumos, pentru tot ce este mare, pentru justiție, pentru adevĕr, pentru libertate.

Eată cuvintele cari au făcut sĕ se aleagă Roma de congresul dela Viena ca sediu al congresului din 1882.

Nu întreprindem o altă propagandă decât aceea a unei libere ospitalități pentru operile literare: n'avem o altă curiositate după aceea a minunilor d-voastră decât aceea a amiciții d-voastră. Venim din toate țĕrile, nu vom îngriji însĕ pe nici una. Avem aci delegați ilustrii ai diferitelor guverne. Numĕrăm printre membrii Comitetului nostru de onoare bărbați de stat ai tuturor sistemelor liberale, suverani chiar de deosebite nuanțe constituționale, republicani ai tuturor temperaturilor, soldați ai tuturor drapelelor; dar oameni de aceeași bună voință.

Nu ne vom ocupa acì, precum am făcut și în alte părți, decât de cesti-

În privința aceasta mai consult va fi, dacă vom căuta în Dicționarul academiei franceze care se poate că nu pricepe bine franțozesce, (Ilaritate în dreapta.) Și eată ce are a se înțelege sub *occupation*: „*occupation signifie l'action, de s'emparer, de se rendre maître demeurer maître d'un pays, d'une place, d'en prendre possession militairement*, sau cu alte cuvinte: Ocupațiune însemnează a ocupa milităresce o țeară, a te face stăpân preste ea și a remânè stăpân. (Sensațiune). În ce privesce ocupațiunea după art. de lege XII. 1867 cade cestiunea în resortul delegațiunei; ear' în ce privesce administrațiunea e normată cestiunea prin articulul de lege VI. 1880.

După acestea ministrul președinte declară de falsă interpretarea art. de lege XII din 1867 a d. Szilágyi ear' argumentațiunea acestuia o asamenă cu un pompos edificiu fără fundament. În fine termină cu cuvintele: că dênsul are în vedere binele statului că apără legea, nu în contra reacțiunilor, care are sĕ urmeze numai târdiu, ci contra agitațiunilor, a căror tendență este a scoate legea din vigoare.

(Va urma.)

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile în camera României, 1 Maiu.

Discursul

lui M. Cogălniceanu.

(Urmare.)

Vom vedea mai târdiu cum s'a căutat a se înlătura planurile asigurătoare ale Europei, spre a se substitui preponderanța Austriei în locul preponderanței cădute a Rusiei, și chiar în locul înfluenței salutare a Europei! D. Vernescu v'a desvoltat cu multă agerime de spirit consecințele ce cabinetul din Viena a voit a trage din prescripțiunile tratatului dela Berlin. Faptul positiv este că la congresul dela Berlin, Austria a avut, de mĕ pot exprima așa, la *haute main* în afacerile Dunărei. După cererea sa s'au înlăturat statele riverane danubiene din josul Porților de Fer, dela ori-ce participare la afacerile Dunărei de sus adecă a Dunărei austro-ungare. În adevĕr ea consimți ca comisiunea europeană sĕ elaboreze regulamentele de poliție și de navigațiune fluvială pentru întinderea Dunărei dela Galați până la Porțile de Fer; însĕ cu cugetarea de a dobândì pentru Austria supravegherea executărei acestor regulamente, de nu și executarea. Acesta este fondul propunerei baronului Haymerle ca v e g h i e r e a aplicărei acestor regulamente sĕ fie dată unui c o m i s a r d e l e g a t al comisiunei europene. Acest comisar-delegat avea a se preface într'un i n s p e c t o r g e n e r a l al n a v i g a ț i u n e i Dunărei; astfel supt nume de i n s p e c t o r g e n e r a l se înfățișă mai întâiu ideea coprinsă în ante-proiect de a se da Austriei președința comisiunei mixte cu vot preponderant.

Veți găsì urme despre aceste idei ce pentru întâia dată apăreau la lumina ḑilei, îchiar în protocolul congresului dela Berlin, și mai ales în corespondența, în parte cunoscută, între guvernele dela Pesta și dela Viena, pentru crearea inspectoratului general al navigațiunei Dunărei-de-jos, prefăcută apoi în comisiunea mixtă. Dar nu voesc a vĕ răpì timpul dându-vĕ toate amenunțimile acestei afaceri. Însĕ va ajunge a vĕ spune că numai la propunerea de a se încredința unui comisar-delegat supraveghierea aplicărei regulamentelor de navigațiune a Dunărei până la Porțile-de-Fer plenipotențiarii Austriei găsiră o împotrivire din partea Rusiei, și apoi din partea congresului întreg. Plenipotențiarii ruși ḑiceau: noi cerem Basarabia, nu cerem Dunărea; primim a da toate garanțiile pentru liberarea libertății Dunărei, dar nu consimțim că cu această ocasiune acolo unde Rusia 'și retrage preponderanța sĕ vină sĕ se substitue o altă înfluență esclusivă. Congresul dar a respins propunerea ca supraveghiarea sĕ fie încredințată unui delegat, presupunênd, că acel delegat s'ar cere sĕ fie al Austriei, și a păstrat această supraveghiere însĕși Europei prin comisiunea europeană! D-lor, au trecut mulți ani dela încheierea tratatului de Berlin, și comisiunea europeană 'și și reîncepuse folositoarele lucrări fără a se mai vorbì nimic și în anul întâiu și în anul al doilea despra a c e a s u p r a v e g h i a r e. De odată cu ocasiunea elaborărei regulamentelor, de odată apare a n t e p r o i e c t u l în care nu se mai înfățișază ideea s u p r a v e g h i e r e i ci aceea a însĕși e x e c u t ă r e i regulamentelor încredințate unui corp special, unei autorități de sine stătătoare, neprevĕḑută de nici un tratat, adecă c o m i s i u n e a m i x t ă făcênd parte din ea Austria ca stat riveran, Austria ca președinte perpetun, Austria cu voce preponderantă. Ea sĕ luăm acum în cercetare acest anteproect, el este însuși actul făcut la Viena și respins de Europa la conferența de Paris la 1858, de cât că în locul comisiunei riverane compusă de toate statele pe care dela obîrșie le udă Dunărea, comisiunea menținută prin tratatul dela Londra și pe care numai prin tăcere doară o înlătură tratatul dela Berlin, în locul ḑic a comisiunei riverane se substitue comisiunea mixtă.

Astfel ante-proectul coprindea aceleași pĕcate pe care le avea și actul încheiat la Viena în 1858.

De aceea cum s'a înfățișat ante-proiectul în sinul comisiunei europene, aceasta 'l-a și respins, întâiu fiindcă delegații Bulgariei și Sêrbiei nu luaseră parte la elaborarea sa, cum o prescrie tratatul dela Berlin. Și aici este de notat că se făcuse propunerea ca sub-comisiunea însărcinată de a elabora anteproiectul se fie compusă de delegați de state neriverane. Că astfel s'a ales delegații Italiei, Germaniei și Austriei, notați bine al Austriei. Mai târdiu însĕ delegatul Austriei neriverane nu numai că a transformat pe Austria în stat riveran, dar încă î-a făcut partea leului acordându-și și președința perpetuă și vot preponderant! Comisiunea europeană a respins ante-proiectul, mai întâiu, cum v'am spus, căci n'au participat delegații Bulgariei și Serbiei la elaborarea sa. L-a lrespins ca contrariu tratatelor dela Paris și Berlin, fiindcă nu consfințea principiul libertății navigațiunei Dunărei pentru toate pavilioanele nici până la Porțile de Fer. 'L-a mai respins asemenea fiindcă prescrie că regulamentul făcut de comisiunea europeană putè se fie prefăcut de comisiunea mixtă, fără a mai fi trebuință de aprobațiunea comisiunei europene.

D-lor, eu cred cum că diplomația austriacă când a înscris în ante-proiect aceste principii eretice și care fusese odată respinse de Europa încă în anul 1858, ea le-a pus numai și numai ca mai târdiu sĕ fie pusă în posițiune de a le sacrifica ca concesiuni făcute Europei, și apoi ca contra-cesiune a dobânoì o contra-cesiune mult mai importantă, adecă înființarea fatalei comisiuni mixte. În adevĕr, dlor, am acì sub ochii mei, depeșa dată de către guvernul Austro-Ungar dlui președinte al consiliului, Brătianu, în ḑiua de 12 August 1880. Este foarte important. Sĕ vĕ dau cetire măcar în scurt, despre această cuprindere:

„Les objections principales soulevées par les délegués de France et de Grande Bretagne contre le travail du comitè d'ètude portaient principalment sur trois points:

1. L'absence de dispositions consacrant la liberté du fleuve entre les Portes de Fer et Galatz.

2. L'organisation de la comission mixte sous la presidence de l'Austriche-Hongrie.

3. L'article 124 qui reconnait à la comission le droit de modifier le réglement independamment de la comission européenne...

Nous sommes d'àbord prêts à tenir compte du désir exprimé par plusieurs puissances d'insérer dans le réglement la clause de la liberté de la navigation sur la partie du fleuve dont il s'agit et à constater formellement ce postulat de la navigation générale que d'ailleurs nous ètions de tout temps loin de vouloir altérer.

Si autrofois nous nous sommes prononcées contre l'insertion d'une pareille clause dans l'avant projet, c'est que nous croyions que sa place eut été plutôt dans un acte formel que dans un simple règlement.

Nous croyons donc que cette clause pourrait, conformèment au sens de l'art. 15 du traité de Paris de 1866, être redigée comme suit:

La navigation, sur tout le parcours du Danube entre les Portes de fer et Galatz sera entiérement libre et ne pourra sous le ràpport du commerce être enterdite á aucun pavillon.

Nous voulons également déférer au voeu exprimé par la plupart des delégués relativement à l'art. 124 de l'avant-projet, et conformèment au principe qui est généralement admis par la jurisprudence, que l'autorité dont émane une loi soit aussi appelée á adopter l'amendement proposé par les délégués de France et de Grande-Bretagne et au sens duquel les modifications du prèsent règlement donnent lieu avec le concurs de la commission européenne.

Cum vedeți, d-lor, prin această notă Austria recunoasce singură că comisiunea europeană nu avea chemarea, decât sĕ facă un singur regulament, că ea nu putea chiar sĕ pună în acest regulament un principiu care deja era înscris într'un tratat formal. Dar tot de odată ea recunoasce că aceeași comisiune europeană avea dreptul sĕ creeze o autoritate politică cu atribuțiuni largi administrative, judiciare, technice, dând Dunărea unei preponderanțe esclusive, ceeace de trei ori Europa respinsese; căci tot aceasta este comisiunea micstă. Spre a dobândì această mare concesiune cabinetul se pare a face concesiuni. care cum vedeți, d-lor, sûnt foarte mici, sau chiar de loc nu sûnt concesiuni pentru că singură Austria recunoasce că concesiunea era numai de formă, fiindcă principiul libertății de navigațiunea Dunărei era deja scris în tratatul de Paris. A doua concesiune era foarte naturală s'o facă, fiindcă este sciut în dreptul public că numai autoritatea care face legea, are dreptul de a o interpreta și de a o modifica. Ei bine, aceste două umbre de concesiuni le califică de i m p o r t a n t e.

Și par rapport à ces deux questions *importantes*, urmează nota austriacă, nous pouvons aujourd'hui nous declarer prets à nous ranger aux dèsirs formulés par plusieurs puissances, il est cependant un point dont le maintien nous est un véritable dévoir. C'est la question de *composition et de la présidence dela comission mixte!*

Acì, d-lor ministri, d-lor deputați, acì este buba, aci este nodul gordian, acì este t o a t ă c e s t i u n e a. Voim sau nu voim sĕ avem c o m i s i u n e a m i c s t ă!

Acì Austria ne declară că nu transigează. Prin urmare de geaba ni se mai vorbesce că se poate amenda ori ante-proiectul ori propunerea Barrère care în capul sĕu o menține; și aceasta se crează prin simplu regulament al comisiunei europene ce, mai repet, nu poate avea calitatea de cât a aplica Dunărei din sus de Galați, regulamentele ce le a făcut pentru Dunărea din jos de acest oraș. Și ce însemnează această comisiune micstă: este modificarea mai multor tratate, este darea Dunărei româno-bulgare în mânile unei dominațiuni esclusive, ceea-ce n'a voit'o nici tratatul și conferința dela Paris, nici tratatul dela Londra, nici chiar acel dela Berlin; este înlocuirea pe Dunăre a preponderanței rusesci care numai ecsistă prin preponderanța esclusivă și privilegiată a Austriei. În fine, această comisiune micstă, ori cum 'i se va ḑice, este răpirea Dunărei din mâna statelor riverane, România și Bulgaria.

D lor deputați, este trebuință sĕ ne punem a analiza în deamănunt compunerea acestei comisiuni micste? Ni se cere ca ea sĕ fie compusă de delegați a trei state riverane, ear Austria, stat neriveran sĕ i fie președinte perpetu, și cu voce preponderantă. D-lor d-v. sciți că în sistemul parlamentar dacă este o luptă mare, care adesea hotărește putem cita cestiunea președinței, chiar în corpurile legislative. În regimele cesariane, bună oară, după sistemul lui Napoleon președintele se numia de puterea ecsecutivă, și aceasta avea o înfluență foarte mare. Țeara s'a recreat în parte contra statutului lui 2 Maiu pentru că numirea președinței corpurilor legiuitoare era dată puterei ecsecutive. Nu viu acì sĕ pledez în favoarea împregiurărilor ecstra-ordinare ce au motivat actul dela 2 Maiu. Mĕ mărginesc a cita și a recunoasce că aceasta era de natură a ridica regimului parlamentar unul din atributele sale cele mai importante.

Așa dar sĕ venim la timpul actual al unui regim cu totul parlamentar și ḑic: dacă onor. nostru președinte l'am proclama președinte pe viață, aceasta s'ar putea numì numai o președinție de deferență, de onoare fără importanță politică. Prin însuși aceasta nu 'i-am conferì drepturi și puteri întinse? Apoi prin însuși aceasta, președintele n'ar avea dreptul ca sĕ ne chieme când ar voì, ca sĕ ridice ședința când ar voì, și mai mult sau mai puțin n'ar avea înfluența nu numai asupra ordinei ḑilei dar chiar asupra hotărîrei afacerilor? (ilaritate.)

Președinția comisiunei micste dată în mâna Austriei nu este dar o președinție dată de deferență, fiindcă este imperiu și celelalte staturi sûnt numai regaturi și principaturi! Șapoi pentru ce această deferență? Apoi, în comisia europeană unde este representată Europa întreagă, președința trece a tour de rôle la toți delegații astfel, 'mi se pare, anul viitor ea va fi presidată de colonelul Pencovici, care represintă o țeara ce se declară de necapabilă de a face poliție pe Dunăre!

D. C h i ț u m i n i s t r u d e j u s t i ț i e. A presidat anul trecut.

D. M. C o g ă l n i c e a n. Cu atât mai bine, va sĕ ḑică atestați că însăși comisiunea europeană poate fi presidată de că e delegatul României.

Și prin urmare, colonelul Pencovici, fără a lipsì respectul datorit unui mare imperiu ar putea presida în comisiunea micstă, dacă ar fi se esiste. Dar cel puțin cu consimțimêntul nostru ea nu va avea viață! Încă un esemplu. Avem comisiunea fluvială a Prutului din care fac parte Ausria Rusia și România. Această convențiune este încheiată când România era încă vasală. Ei bine, președința acestei comisiuni s'a dat delegatului țĕrei vasale! Apoi, d-lor, pentru ce în această comisie micstă s'ar privì ca desonoare dacă și România a tour de role 'i-ar avea președința. Vedeți dar, că Austria primesce a face concesiuni pe carele califică de importante, dar ține la președinție, pentru că președința nu însemnează numai o simplă cestiune de etichetă dar represintă drepturi și preponderanță! D-lor, lăsând la o parte președința, sĕ vedem dacă tratatul de Berlin dă Serbiei alt drept decât ca delegatul ei sĕ ea parte la facerea regulamentului privitor la navigațiunea dintre Porțile de Fer și Galați. Serbia este un stat danubian important. Este scăldată de Dunăre, însĕ Dunărea ei este dincolo de Porțile de Fer! Totuși ea are drept sĕ fie chiemată ca se 'și ḑică cuvêntul în privința navigațiunei dunărene! Și odată sparte Porțile de Fer negreșit că va dispare și regimul îndoit sau mai bine ḑi-

---

uni care ne unesc, lăsând în afară cestinile carì ne separă.

Voiți d-voastră aceasta confraternitate, domnilor?

Ne ați arĕtat deja prin primirea d-v. că ne va fi ușor spre a neînțelege.

Veți fi liberi când vom pleca, ca sĕ ne lăsați, sĕ ducem cu noi puțin din amiciția d-voastră, dar, de aḑi chiar simțim în gratudinea noastră, că vĕ vom lăsa multă din a noastră.

În ceeace priveste asociațiunea literară internațională care va face acì cea mai strălucită a ei stațiune, ea va duce cu dênsa o lumină care nu se va mai stinge.

O ideiă care triumfă în Capitoliu rĕmâne istoria d-voastră, și numai poate sĕ moară.

Asceptând ca cuvêntul nostru de adio sĕ fie o mulțămire pentru succesul ce vi'l vom datora vĕ mulțămesc încă odata pentru dulcea și mărimoasa primire care ne preḑice acest succes.

Acest discurs a fost foarte viu aplaudat Marea sală a Capitoliului, pusă la dispositia congresiștilor de municipalitatea din Roma conținea o asistență foarte mare.

când întreit care este făcut Dunărei va trebui să dispară, și astfel și Dunărea să aibă unul și același regim, precum 'l are Rinul și alte fluvii convențiale. Însă până atunci Serbia nu este stat danubian în josul Porților de Fer; nu are nici întindere mare de țărmuri, nici interese!

Cum dar se poate primi Serbia într'o comisiune mixtă, însărcinată cu administrarea, cu poliția, cu hotărîrea chiar în conflicte, în cestiunile Dunărei din jos de Porțile de Fer. Și putem noi să primim aceasta? După tecstul propunerei Barrère ce ni s'a presentat, Serbia ar avea 5 kilometri în jos de Porțile de Fer; România și Bulgaria au 1400 de kilometri! Lăsând acum președința Austriei, cu sau fără voce prepoderantă, de o parte, întreb putem noi să primim ca să ne găsim față în față, Bulgaria și România având 1400 de kilometrii de întindere pe Dunăre, se ne găsim dic, față în față cu două puteri din care una nu are un palmac de țărmuri dunăreane și alta având numai 5 chilometri (aplause). Vă fac întrebarea: fie care din d-v. în viața d-v privată, în interesele d-v. particulare, ați primi ca să fiți majorisați sau cel puțin să vă puneți în tovărășie doi cu doi, din care doi să pue la mijloc 10 mii de galbini ear' ceilalți doi unul să nu puie un galbin și altul numai cinci galbini? (ilaritate).

Vedeți dar prin însuși aceste anomalii că comisiunea mixtă nu are condițiuni de a putè fi, de a putè functiona! Și aceasta a dovedit'o Serbia. Sêrbii sûnt o națiune foarte pozitivă, ea s'a folosit de împregiurări, ea 'și-a făcut toate interesele ei, ea a încheeat cu Austria un act de navigațiune, pentru apele ei; foarte avantagios pentru dênsa! Austria 'i-a făcut mari concesiuni cari nu sciu dacă ni le ar da în urmă. când ar fi să tratăm dela unul la altul.

Dar ca contra-cesiune Serbia 'și-a unit votul cu acel al Austriei în atacerea Dunărei bulgaro-române, Pentru ce, 'și-au dis ministrii sêrbi, se nu ne punem în ceartă cu Austria pentru puținele chilometre de Dunăre, ce avem în josul Porților de Fer, noi care avem de regulat cu Austria atâtea interese cu mult mai importante; astfel se fim bine încredințați, că Serbia în casul de față va vota cu Austria în contra noastră, în contra fraților săi de dureri și de suferinți seculare și poate și de interese viitoare! Eu nu critic de loc purtarea nici unui stat independent, fie care stat are politica sa, trasă după interesele sale. Bine a făcut Sêrbia de 'și-a căutat de interesele ei, fără a se ocupa de interesele noastre; uitând simpatiile noastre seculare pentru dânsa. Dar și noi acum avem dreptul se dicem ce caută Sêrbia în Dunărea noastră bulgaro-română? Cum? Noi să primim ca Sêrbia alături cu Austria să ne majorisese în apele noastre?

Ei, dlor, socotesc că simțemêntul d-voastră și de patriotism și de dreptate se revoltă la aceatsă întrebare și aceasta este încă un motiv puternic, ca se nu primim comisiunea mixtă. Totuși eu cred că curênd s'au târdiu, poporul sêrb va vedè că nu este drept, că nu este bine chiar pentru dênsul, că pentru interese speciale, trecătoare, să se plece a se face instrumentul împilărei al fratilor săi de religiune, fraților săi de suferinți în trecut, și poate și fraților săi de același viitor (aplause prelungite.)

Cum vedeți Sêrbia nu are rațiune de a lua parte la comisiunea mixtă. Mai rêmâne dar Bulgaria și România. Apoi ce comisiune mixtă se mai poate face! Aflându-ne doi, noi, România cu Bulgaria, ne vom regula afacerile noastre prin frățeasca înțelegere. Fie care vom remânè stăpânì liberi pe țermuri, pe apele noastre. și unde va fi de a se lua dispositiuni în comun, le vom regula prin tratate fie și sub privegherea comisiunei europene, dar nu în sinul comisiunei mixte! D. ministru de esterne a ținut un lung cuvênt, — sûnt multe din aceste cuvinte la cari nu mă unesc, — dar a dis un cuvênt drept, că nici o putere europeană nu se poate plânge că România a oprimat libertatea navigațiunei Dunărei; din contra, dacă i se poate imputa ceva este că a înlesnit chiar licența pe Dunăre, și încă aceea licență a fost numai în interesul Austriei. Dacă a făcut concesiuni, le-a făcut numai Austriei. Domnii noștri vasali, nesiliți de nimeni, au dat cei d'intâiu drepturi, privilegiuri, înlesniri, chiar proprietăți companiei austriace de navigațiune pe Dunăre. Prin aceasta s'a desvoltat navigațiunea austriacă în apele noastre, și astădi ca recunoscință ni se dice: fiindcă vapoarele mele percurg apele voastre, fiindcă marina mea prosperă pe țermurile voastre, fiindcă comerciul meu s'a întins în țêara voastră, apoi reclam că acolo unde am interese să am și drepturi, acum voesc să dominez pe aceea apă unde comerciul meu s'a întins, mulțămită vouă (aplause).

Eată pentru ce, d-lor, din început și dela o margine a țêrei până la cealaltă, s'a ridicat un glas de impotrivire energic și constant în contra comisiunei mixte, ca contrarie tratatelor dela Paris și Berlin, ca prin însăși forța lucrului neputêndu-se instituì, și în fine ca contrarie drepturilor și intereselor nooastre.

Dlor, eu nu voiu se viu înaintea d-voastră nici cu act de acusare, nici voesc măcar se critic faptele guvernului în această cestiune, dar fiindcă d. ministru de esterne, onor. d. Stătessu, a voit să se ferească de a identifica politica guvernului dela ziua sosirei d sale la minister cu politica sa anterioară, dicênd: de când am venit cu programa dela 1880, dela Noemvre am avut vederile cutare și cutare; eu nu pot admite acest mod de vedere al d-sale. D-sa scie bine că încât durează aceeași firmă ministerială nu se poate despărți un ministru isolat de politica generală a guvernului din care face parte, însă d sa scie apoi foarte bine că în cestiunile internaționale guvernele sûnt solidare. Nu este tot așa și cu țeara. Întru cât o națiune aprobă actele guvernului său, ea nu este solidară cu ele. Guvernele pot se facă greșeli, și acestea sûnt îndatoritoare pentru același guvern cât el stă la putere! Dar țeara care nu aprobă, țeara nu este angegiată în aceste greșeli. Poate un om se cadă în greșală, dar greșala aceea nu cade în sarcina statului până când el nu o ratifică! De aceea, să fim cu luare aminte, astădi sûntem chiemați să ratificăm sau să nu ratificăm ceea ce s'a făcut! (aplause).

D-lor, încă odată declar, nu înțeleg, să fac acusațiuni, nici chiar bănuieli, dar totuși trebue să vă aret pentru ce d. ministru de esterne în explicările cari ni le-a dat a fost cam ingaimat, pentru că permiteți să me servesc de o espresiune cam populară: ne da când una caldă când una rece! Aceasta proviue cred că d-sa nu se poate de tot degagia de actele predecesorului său! Mă voi esplica, d-lor, v'am dis că țeara nu este angagiată decât când ratifică actele guvernului său. Avem esemplu că deunĕ di în camera Olandei, o țeară mai bogată, mai prosperă, mai civilizată decât România, dar de o întindere și importanță politică mai mică decât România, că această Cameră, dic, a respins un tratat formal încheiat între Francia și guvernul Olandei. Miniștrii și-au dat demisiunea, dar Olanda a rămas liberă de indatoririle luate de ei (aplause).

(Va urma.)

Varietăți.

* Escelența Sa Preasânțitul P. Archiepp. și Metropolit Miron Romanul a sosit aici din călătoria anunciată de noi eri cu trenul de dimineață. Sperăm a face cunoscut publicului cetitoriu și partea încă necunoscută din călătoria, despre care așteptăm raporturi.

* (Postal). Oficiu postal s'a deschis în 1 Iunie a. c. la Basna și va remânè deschis pentru sesiunea băilor până la sfârșitul lui August. Împreunat cu aceasta este un curs de postă între Basna și Mediaș. Cursul va fi următoriul: Pleacă dela Basna după ameadi la 4 oare, sosesce la Mediaș după ameadi la 5 oare. Pleacă dela Mediaș dimineața la 6 oare 30 minute; sosesce la Basna la 7 oare 30 minute dimineața.

Errata. În numĕrul trecut s'a pus din eroare deasupra titlului diarului *Sâmbătă* în loc de „Joi".

Bursa de Viena și Pesta

Din 1 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.70	119.50
Renta de aur ung. de 4%	88.25	88.15
Renta ung. de hârtie	86.15	86.15
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.30	96.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.—	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.—	97.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	97.50	98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.—	97.—
Obligațiuni urbariale transilvane	98.25	98.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.50	96.75
Sorți unguresci cu premii	117.50	117.50
Sorți de regularea Tisei	108.50	108.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.30	76.20
Datorie de stat austr. în argint	77.05	77.—
Renta de aur austriacă	94.30	94.—
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	822.—	822.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	324.—	324.—
Acțiuni de credit austr.	330.08	330.20
London (pe poliță de trei luni)	119.75	119.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.64
Na oleon	9.50½	9.54
100 marce nemțesci	58.55	58.50

Nr. 142 1882. [87] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bătrânul neputincios paroch Nicolau Rădoiu în parochia de clasa a III-a din Vulcan, protopresbiteratul Branului, conform ordinațiunei consistoriale dto 22 Aprile a. c. Nr. 321 B, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus numitul post de capelan sunt jumĕtate din toate venitele parochiali în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenții au ași trimite subsrisului suplicele lor instruate în sensul statului organic și conform dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor și a regulamentului congresual pentru parochii.

Brașov, 11 Mai, 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iosif Barac, m. p.,
prot.ca adm. protopresb. al Branului.

Nr. 11. [85] 2—3

EDICT.

Stefan Dumitru Dicu, de religiunea gr. orient. din Săcel, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Maria n. Dumitru Dic tot de acolo fără a se sci ubicațiunea lui prin aceasta să citează a să presenta în restêmp de un an și o di dela prima publicare a acestui edict înaintea subscrisului for matrimonial în persoană sau prin un plenipotențat, căci la din contră se va decide procesul urdit de socie sa încontrai și în absența lui.

Sibiiu 12 Ianuariu 1882.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliștei, ca for matrimonial de I instanță.

Nr. 85. [82] 3—3

EDICT.

Ioan Țifrea de religiunea gr. or. din Slimnic, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredință pre legitima lui soție Ana născ. Enciu, tot de acolo, se citează prin aceasta, ca în termin de șese luni dela prima publicare a acestui edict să se înfățișeze la subsemnatul scaun protopresbiteral ca for matrimonial de prima instanță, căci la din contră și în absența dênsului se va decide procesul intentat contra-i de cătră soția sa.

Sibiiu, 29 Aprile 1882.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de prima instanță.

PROAȘTE DE FOC
și
requisite de stins

de ale firmei **Friedr. Seltenhofer & Sohn** în **Oedenburg**, se recomândă pe lângă condițiunile și prețurile cele mai favorabile prin representanța sa în Transilvania. Se află la

Andreas Rieger,
fabrică și deposit de mașine și requisite agricole, prăvălie de ferării.
[84] 2—3 Sibiiu.

Turnătoare de clopote și de metal
a lui
Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum și pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanță pe mai mulți ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn, fer turnat și făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite cu înlesnire în ori-ce direcțiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

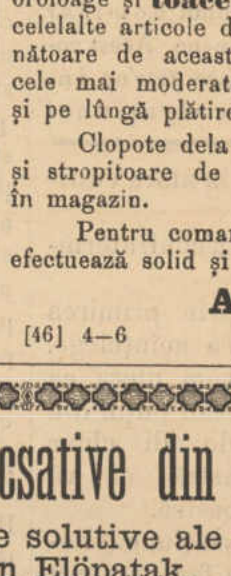

Cu deosebire recomand

clopotele găurite și premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic și mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage și **toace** din metal, precum și toate celelalte articole de alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid și promopt se recomandă

Antonie Novotny.
[46] 4—6 Timișoara, Fabrică.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 1—12

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Marți 25 Maiu (6 Iunie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea creditului de pacificare în dieta Ungariei.

(Urmare.)

În ședința din 20 Maiu n. deputatul Emeric Ivanca sĕ pronunță pentru primirea proiectului delegațiunei, mai vêrtos din motiv, că toate cestiunile sulevate în proiect sûnt de natură militară, și ca atari cad în compentența delegațiunei. Ivanka în discursul sĕu atinge și coarda Dacoromâniei.

După ce dep. Halasz vorbì contra primirii proiectului, ear Csiky pentru primire, rorstì d. conte Albert Apponyi o cuvêntare în care combate aserțiunile din ședința trecută a d. ministru președinte Tisza.

Mai întâiu apără în câte-va cuvinte argumentele d. Szilágyi adăugênd, că acesta când a vorbit, a fost în deplină chiaritate cu starea actuală politică. După aceea, precum mai 'naainte d. ministru președinte Tisza, sĕ folosise în esplicarea competenței delegațiunei de dicționarul academic francez, astfel acum d. Apponyi își ia refugiul la dicționarul academic unguresc. Eată ce ḑice dênsul: Eu am căutat legea privitoare la înarticularea contractului dela Berlin și aflai acolo cuvêntul ocupațiune tradus în ungurește cu cuvêntul „megszállás.“ Curios de a afla, ce sĕ înțelege în limba ungurească sub acest cuvênt, am resfoit dicționarul academic unguresc, din care m'am convins că „megszállás“ are mai multe însemnări cari însĕ nici una nu consună cu sensul cuvêntului ocupațiune din dicționarul academic francez. Cuvêntul „*megszállás*“ însemnează remânerea în vre un loc, spre a te susține acolo pentru un timp scurt, interval mic. Dară „scurt“ nu se nimerește cu sistetmul de ocupațiune al d. Ministru președinte. Mai departe asemenea posesiunea unui loc, spre a așeḑa o fortăreață, o cetate. Însemnarea aceasta sĕ nimerește mai bine în cestiunea noastră. Mai are și însemnătatea de a colonisa; în fine mai însemnează și aceea că omul e stăpânit de un spirit rĕu sau bun. După cum vedem — continuă D. Apponyi — dicționarul academic francez și cel unguresc sûnt în contradicțiune, opuse și dacă vom recunoasce excursul filologic al D. Ministru președinte atunci ajungem la conclusiunea, că delegațiunea după dicționarul academic francez e competentă în acordarea speselor din cestiune după cel unguresc însă nu (ilaritate în stânga.)

Basa raționamentului D. Ministru Pres., ḑice Apponyi, este, că noi am primit din Berlin 2 mandate diferite din care emanează 2 serii de conclusiuni.

După acestea espune dep. Apponyi conclusul congresului dela Berlin, adaugênd că sub acela n'are sĕ se înțeleagă nici de cum altceva, decât numai însărcinarea ce s'a dat Austro Ungariei cu escluderea suveranității.

După ce combate prin argumente destul de puternice aserțiunile pentru primirea proiectului recomândă propunerea dep. Szilagyi.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Maiu.

Creditul de pacificațiune a trecut și prin casa magnaților. Cumcă casa magnaților l'a aceptat numai poate fi nici o îndoeală. Mai momentos din toată desbaterea în corporațiunea aceasta, a fost registrul învinuirilor adresate de contele Desewffy funcționarilor din Bosnia. Dl. ministru president a pus în perspectivă purificarea materialului de funcționari în Bosnia.

Unele ḑiare împrăsciara scirea că guvernul central va trage un cordon la granițele rusesci în Galiția din causa trecerei în masse a Evreilor alungați din Rusia. O telegramă de eri deminte scirea în ceea ce privesce cordonul; afirmă însĕ ca regulamentele privitoare la trecerea preste graniță se vor observa mai riguros ca în trecut.

Cestiunea dunăreană este dar într'adevĕr amânată. După „Românul“ propunerea Barrère este primită în principiu de toți delegații, afară de cel român. Delegatul român a spriginit în decursul desbaterei dreptul fie-cărui stat „riveran“ de așì denumì funcționarii în porturi și a cerut ca pe inspectorul care va avè sĕ privegheze esecutarea regulamentelor de navigațiune, sĕ'l denumească comisiunea europeană din Galați. Cestiunea se va desbate de acì încolo între puteri pe cale diplomatică. Delegatul Bulgagariei a făcut amendamente la proiectul Barrère cam de aceeași natură ca a le delegatului român. Sesiunea comisiunei este încheiată.

Scupstina sêrbească avè sĕ se deschidă astăḑi. Mai multe ḑiare sûnt de părere că cabinetul actual nu va demisiona.

Cestiunea egipteană se asigură că va ajunge înaintea unei conferențe a puterilor europene.

Dela Paris se telegrafează că conferența este deja primită.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“

Gurariului, 1 Maiu *). (La demnitatea statului învĕțătoresc și cestiunea scoalelor din archidiecesă.) Dle redactor! Sub titlul de sus s'a publicat în „Telegraful Roman“ Nr. 42 din est an o corespondență. Autorul ei, dl Nicolau Ivan, diacon și învĕțătoriu la scoalele poporale superioare (capitale) din Săliște, accentuează cu mult accent lipsa unui regulament sau statut, prin care statul învĕțătoresc ar fi sĕ câștige stabilitate, respectul cuvenit și o salarisare corespunḑĕtoare chiemărei sale.

E laudabil zelul cu care d-sa pledează în favorul învĕțământului poporal și îndeosebi a corporațiunei, din carea însuși face parte.

Când ni ar sta la dispositie putința și mijloacele recerute, am comite un pĕcat neertat, nevrênd ale aplica acelea pentru promovarea intereselor de cultură ale poporului și bisericei noastre.

Dar între împregiurările critice, în care ne aflăm, imputarea din amintita corespondință 'mi revoacă în minte anecdota poporală despre bărbatul carele, nebăgând în samă e scusa muierei sale cu lipsa ce domnia în casa lor, pretindea dela ea lucruri îndoit mai mari ca la început.

Este în deobște cunoscută lipsa de care sufere și greutățile publice, sub care geme poporul nostru dela o margine a patriei până la ceealaltă; e sciut că bisericile în cea mai mare parte sûnt atât de serace, în cât abea 'și pot acoperì lipsele cele mai urgente; e constatat pe deplin că comunele politece, cu deosebire unde sûnt compuse din doue sau mai multe confesiuni, fie din neputință, fie din rea voință, nu se prea imbulḑesc a ne sărì întrajutoriu pentru de a ne înlesnì deslegarea problemei: promovarea culturei intelectuale și morale în poporul nostru.

Organele bisericesci, căror pe cât de des, pe atât de cu nedrept li se face imputare de negligență, dispun numai de putere morală, Brachiul autorităților politice parte li se deneagă, parte se aplică dea dreptul în contra noastră. Așì putea servì cu esemple.

De regulamente, statute și decrete nu ducem tocmai lipsă, avem destule.

În timpul relativ scurt dela introducerea erei constituționale în viața noastră bisericească, atât legislațiunea, cât si organele administrative bisericesci și-au întins activitatea lor aproape în toate direcțiunile posibile. Obiect de solucitudine a fost și scoala.

Stabilitatea statului învĕțătoresc este enunciată prin lege — veḑi §. 71 organisarea învĕțământului în congresul din 1870!

*) Întârḑiată din lipsă de spațiu.
Red.

FOIȚA.

„Ai caduti.“

În „Alegătoriul“ aflăm o corespondență din Italia care ne interesează și pre noi. Ea se ocupă cu deosebire cu monumentul celor căḑuți în 20 Maiu 1859 între care avem și noi pre ai nostri.

Eată ce ḑice acea corespondență:

Milano 17|23 Maiu 1882.

Un bun prieten, de loc dela Voghera, îmi facù onoarea a mĕ poftì să merg cu el spre a vedea orășĕlul sĕu, și spre a asista la o sĕrbătoare de o deosebită însĕmnătate pentru acele locuri. — La 20 Maiu 1859 se începuse strălucita campanie a francesilor, în alianță cu puținele trupe ce italienii aveau pe atunci, în contra Austriei, campanie care s'a terminat cu victoria dela Solferino. Această campanie se deschisese la ḑiua numită printr'o luptă aproape de orășelul Voghera. Prin positia sa naturală acel loc se pare destinat a servì de câmp al luptelor, și istoria le arată abundante din depărtata vechime. Marea vale a Padului, șesul lombard (pianura lombarda), se sfîrșesce acolo, și cele dintâi rămurele ale Apeninului sûnt o serie de frumoase coline, cari domină departe șesul monoton și atât de minunat cultivat de industrioasele și neobositele mâni ale poporației. Pe una din aceste coline, cale de un ceas dela Voghera, se află sătulețul *Montebello*, așeḑat într'o minunată positie. Această localitate înainte cu 23 ani și 5 ḑile era ocupată de trupele austriace, cari trebuiau respinse printr'un asalt de francesi, căci infanteria italiană nu era de față.

Casă cu casă trebuì a fi luată cu asalt pe rênd; când aceasta s'a îndeplinit, Austriacii, cari voiau a ceda positia, sau retras la împrejmuirea de zid a cimiterului, așeḑat pe o extremitate a colinei, singurul punct ce le mai rĕmăsese, care perḑêndul după o sângeroasă luptă au fost siliți sĕ se retragă, câți mai puteau, spre a primì mai târḑiu ceea-ce făcuse pe mulți din ai lor sĕ rĕmâie pe loc. Morții acelei lupte au fost îngropați în mai multe părți; în anii trecuți însĕ s'a ridicat ideea, acum realisată de a se aduna toate oasele căḑuților în acea ḑi, și a se îngropa împreună acolo unde s'a terminat bătaia, ridicânduse spre cnoarea și pomenirea lor un monument.

La inaugarea acestui monument mĕ chema colegul și amicul din Voghera, a cărui învitare am primit'o cu mulțămire, atât pentru ocasia ce mi se presenta de a vedea o frumoasă parte a Italiei, cât și pentru a asista la această sĕrbătoare, care promitea a fi strălucită.

Monumentul ossariu este un fel de mic templu de peatră albă, fără multe ornamente, dar solid și destul de frumos; deasupra lui o statuă, de o valoare artistică — ce e drept — foarte problematică, reprezintă victoria întinḑênd o ramură de laur. Inscripțiunea din față:

AI CADUTI
IL XX MAGGIO MCCCLIX

în puține vorbe arată destinația monumentului. Sub această inscripție se vĕḑ în rênd cuvintele: *Austria, Italia, Francia*, representând patriele căḑuților.

Monumentul s'a ridicat cu banii adunați din subscrierile cetățenilor, din acele locuri mai cu samă cari aveau directe suveniri de luptele rememorate printrênsul. A costat aproape 25,000 franci.

Înaugurarea a fost făcută cu splendoare și nu numai orășenii, dar sătenii din toată împregiurimea au luat parte cu miile.

Regele era representat prin admiralul principe Tomaso duce di Genova. Ministerele, Senatul, Camera, toate 'și trimiseseră representanții lor, lângă cari se adaugaseră cei din partea locului, comunali județieni, societăți, institute de cultură etc. Pe lângă cari se vedeau un representant militar al Franciei și unul al Austriei, trimeși de

De asemenea e statorit şi salariul în §. 76 din acel regulament întărit din nou prin congresul naţional bisericesc din an. 1878, conform căruia un învĕţător dela o scoală poporală superioară ar avea se capete salariu de cel puţin 550 fl. Aşa dar aproape atâta, cât pretinde şi dl. corespondent.

Ce mai lipsesce dară? Nimic alta, decât aplicarea în pracsă. La aceasta sûnt chemate conform constituţiunei, comitetele parochiale ca organe subalterne esecutive.

Pentruce nu o fac? Unele din motive, le am amintit deja mai sus.

Crede dl corespondent că introducênd un fel de absolutism centralistic ar merge treaba mai bine? Mĕ îndoiesc.

E mai uşor a face legi, decât a le esecuta.

Poporul nostru dă cât poate, şi dă bucuros atunci, când este convins, că i se resplătesce. Dar poporul a cam căḑut în desperaţiune. Prin o sufulcare, prin un entusiasm general, nu neg, am putè câstiga oare care îmbunătăţire în favorul scoalei şi a învĕţătorilor.

Cine sĕ'l descepte, sĕ'l însufleţească?

După modesta mea părere, aşi crede a fi datori: preotul şi învĕţătoriul, şi unde permit împregiurările, sĕ se alăture notariul, primariul şi alţi bărbaţi luminaţi şi cu influenţă, cu un cuvênt inteligenţa din comună; căci ea e destinată a se pune în fruntea curentului spre tot ce e bun, nobil şi folositor.

De aici urmează că chiar şi acolo, unde inteligenţa sătească trăiesce în perfectă harmonie — dar casuri negative din nefericire încă sûnt — o parte din problemă totuşi zace pe umerii învĕţătoriului. El prin destoinicia sa, prin cultura sa spirituală şi mai ales morală, cu deosebire însă prin un bun tact şi modestie se captive inimile, se entusiasmeze spiritele în popor, cucerind astfel respectul şi încrederea pentru sine şi pentru corporaţiunea, cărei aparţine.

Dacă e adevĕrată axioma, că învĕţătoriul face sau strică scoala, nu mai puţin adevĕr cuprinde şi tesa: învĕţătoriul harnic creează, învĕţătoriul debil nimicesce salariul.

Dl corespondent face amintire despre notari şi preoţi, care s'ar împărtăşi de salarii bune din alodiile comunale.

În cât i privesce pe cei dintâi e adevĕrată aserţiunea; dar scim şi aceea câte obligăminte li se impun din partea statului care dispune şi de putere esecutivă.

Nu me pot înse din destul mira, cum pot fi aduşi în aceeaşi categorie şi preoţii, la cari suntem obicĭnuiţi se aplicăm proverbul „unde-i bine, nu-i de mine, unde-i reu, acolo's eu."

Pe cât sciu în tot ţinutul Sibiiului, poate şi în ţeara întreagă, abia vor fi vr'o 3—4 comune românesci de relig. ortodocsă orientală, ai căror preoţi sĕ se împărtăşască cu salarii din alodiul comunal; dar şi acolo din causa că celelalte venite stolare, represintă o sumă mică până la dispărenţă.

Totuşi se atacă şi aceste mici ajutoare.

Ating acest punct înadins numai „persummos apices" fiind convins, că însuşi amicul meu, dl Nic. Ivan, poate constata acest trist, dar necontestabil adevĕr.

Preotului însĕ nu i este permis sĕ se subtragă dela datorinţele ce i le impune societatea, statul, biserica, şi chiar scoala. La toate intreprinderile naţionale, formarea de reuniuni, înfiinţarea de societăţi filantropice şi de cultură, primul apel se face de comun la adresa proţimei, sub cuvênt, că ea conduce poporul. Nesuccesele de asemenea încă se impută per *fas et nefas* preoţimei, atribuindui lipsă de hărnicie, zel şi devotament.

S'a afirmat indirect, că statul preoţesc în respectul material tot e proveḑut relativ mai bine, decât cel învĕţătoresc. Dl. corespondent prin această însinuaţiune pare a reflecta la citatul poetic „*solamen miseris socios habebere malorum.*"

Dar deşi în total privit statul preoţesc, nu este tocma de invidiat în cele materiale, totuşi ar fi, paremi-se, rĕu, când el n'ar constituì obiect de rêvnire chiar pentru nime.

Legea — stat. org. §. 13 şi regulamentul congres. scol. din 1878 §. 83 şi 85 — pretinde dela preot sĕ fie apt şi pentru chemarea învĕţătorească şi ca director local, se inspecţioneze scoala şi pe învĕţători. De unde urmează că statul învĕţătoresc nu este coordinat ci subordinat statului preoţesc.

Sĕ privim şi la instituţiunile compatrioţilor nostri Sasi. Oare parochiile lor nu formează pre lûngă rang şi un fel de avansament pentru profesorii dela gimnasii chiar? Cât de înapoi stau învĕţătorii cu prebendele lor faţă de dotaţiunile cele mari ale preoţilor, şi totuşi nu i trece nici unuia dintre învĕţători prin cap sĕ se pună în comparaţie sau se combată posiţia celor din urmă!

Harmonia edifică, invidia distruge. Sĕ ne deprindem a judeca lucrurile cu sânge rece şi cu cumpĕt.

După escursiunea, la care mĕ răpì mai mult idealul unui viitoriu mai fericit pentru preoţi şi învĕţători, decât sobrietatea presentelui posomorît, încheiu, esprimênd dorinţa, că lucrând cu puteri unite şi stăruind solidar pentru asigurarea subsistenţei ambelor corporaţiuni, se ajungem a ocupa şi unii şi alţii posiţiunea meritată conform cu ostenelele ce aducem cu toţii la promovarea binelui obştesc.

Ioachim Muntean.

Năsĕud, 2 Iunie st. n. (Escelenţa Sa Păr. Archiepp. şi Metropolit Miron în fostul district a Năsĕudului). Dle redactor! Încă din timpurile vechi ale creştinătăţii a fost obiceiu că toate zidirile noue se fie consacrate din partea preotului mai nainte de a fi locuite. Într'un mod special s'a aplicat acest obiceiu la acele zidiri, despre cari ḑicem, că sûnt lăcuinţa lui Dḑeu, la biserici. Sânţirea bisericei, ca acelei mai de frunte zidiri, s'a reservat celui mai înalt demnitariu bisericesc, ar hiereului.

În ḑilele mai de aproape am avut fericirea a fi martor la indeplinirea unui atare act. S'a îndeplinit acesta în comuna bisericească gr. or. Cosna din tractul ppresbiterale a Bistriţei; şi s'a îndeplinit prin Escelenţa Sa Păr. Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul.

Originea comunităţii Cosna, carea este situată în creerii Carpaţilor nordostici, nu se poate erua cu certitudine. Între riurile Teşna şi Cosna din timpuri vechi s'a aşeḑat o colonie căpătând diplome din partea principilor moldoveni. Aceasta colonie, trăind în libertate, şi după natura locului ocupându-se cu economia vitelor, sa îmmulţit, încât astăḑi numĕră preste 80 familii cu preste 400 suflete. Nu este de mult de când această comunitate s'a organisat politicesce, şi mai puţin de când este organisată bisericesce. Politicesce pe cât a stat districtul Năsĕudului a aparţinut acestui, şi fiindcă din proprietăţile lor contribuesc o parte însemnată în fondurile grăniţăresci, astăḑi au drept grăniţăresc. După desfiinţarea districtului, a remas în comitatul Bistriţa Năsĕud, la cercul administrativ Rodna.

Organisaţiunea bisericească s'a început cu scoala, susţinênd singură un învĕţător, ear' în cele pure bisericesi administrată fiind de cătră parochul comunităţii învecinate Candreni, pe teritoriul Bucovinei. Aceasta a ţinut până la 1874 când în 15 Octomvre, pentru parochia Cosna a fost chirotonit preot clericul absolut Gregoriu Marica. Acest tinĕr care promitea mult pentru naţiă şi biserică, cu talentul seu a organisat definitiv această parochie. Dar cea de frunte nisuinţă a s'a a fost ca în această comunitate se ridice lui Dumneḑeu casă. Făcênd început acestei lucrări, a continuat-o şi până în 1879 a adus-o aproape de sfârşit, remânênd a sa lucra singur frontariul şi pictura din lăuntru. Însĕ o împregiurare tristă, mai dureroasă însĕ pentru veduva remasă cu trei orfani, curmându-i vieaţa, la subtras dela bucuria de a vedè lucrul început şi sfârşit. Acel lucru cu concursul poporul credincios la continuat şi dus la îndeplinire următoriul seu, parochul Sever Orban.

În anul acesta finită această zidire, după modelul bisericilor bucovinene în forma crucei, Escelenţa Sa Prea sânţitul Archiepp, şi Metropolit Miron, a fost rugat ca se îndeplinească sânţirea. Escelenţa Sa a dat ascultare acestei rugări şi ḑiua Sânţirei a fost hotărîtă pre ḑiua de Rosalii. Pentru îndeplinirea acestui act, Escelenţa Sa însoţit de Păr. protosinceli Dr. Il. Puşcariu şi Nican. Frateş, apoi de diaconii Sim. Popescu şi Ioan Rĕou şi de doi clerici, a plecat dela reşedinţă Marţi în 11/23 Maiu. La Murĕş-Vasarhely a fost întimpinat de preoţimea tractului Murĕş, ear la Reghin de protopresbiterul Galat. Şagău. De venirea Escelenţei Sale înţelegênd inteligenţa română din Bistriţa şi giur, au făcut pregătiri ca primirea Escelenţei Sale sĕ fie pre cât se poate de splendidă. La 13/25 Maiu la marginea tractului ppresbiteral, Escelenţa Sa a fost primit de păr. administr. ppresbiteral I. Buzdug, ear la Sereţel, de una deputaţiune din Bistriţa în frunte cu judele dela tribunal Ioan Mărginean. În Bistriţa, unde Escelenţa Sa era asceptat de o mulţime de inteligenţă română fără deosebire de confesiune, a fost primit de cătră protopopul gr. catol. al Bistriţei Alesandru Szilasi, la 12 ½ oare. Acì după ce Escelenţa Sa a primit deputaţiunile diferitelor corporaţiuni, a primit şi o deputaţiune dela Năsĕud, carea a făcut Escelenţei Sale învitaţiunea ca la reîntoarcere sĕ binevoească a onora cu Înalta presenţă şi valea Someşului şi speciale Năsĕudul. După banchetul dat în onoarea Escelenţei Sale din partea inteligenţei române, la 6 oare calea s'a continuat spre Borgău. Când Escelenţa Sa a pus peciorul pe pământul grăniţeresc a fost salutat de parochul din Borgo-Prund, Teod. Vraşmaş, în fruntea inteligenţii de pe valea Borgăului. După ce noaptea fu petrecută în casa părintelui Administr. ppresbiterale, Vineri la 14/26 s'a continuat calea. Pe valea Borgăului Escelenţa Sa a fost primit foarte pompos din partea preoţimei şi poporului, — a visitat bisericele şi a luat informaţiuni asupra stărei învĕţământului. O deosebită primire, cu poartă triumfală pre care sta scris „Mulţi ani stăpâne" i s'a făcut în Borgo-Prund. Acì ascepta mulţime îndesuită de popor şi între salve de treascuri, Escelenţa Sa a fost salutat în un ton sonor de parochul locului. A visitat biserica, scoala normală şi casa parochială. După ce a primit întimpinările preoţilor şi poporului greco-catolic din Borgo-Tiha şi Borgo-Murĕşieni pe pasul Borgăului şi preste Carpaţi s'a continuat calea, şi percurgênd o parte a teritoriului bucovinean, la 6 ¼ oare seara, între trasul clopotelor, condus de un banderiu de călăreţ, Escelenţa Sa a fost primit de poporul parochiei Cosna, condus de parochul local Sever Orban.

Actul sânţirei bisericei după ritualul oriental s'a început Sâmbătă după ameaḑi cu preveghere, s'a continuat Duminecă şi s'a sfĕrşit la 1 ½ oară. La sânţire Escelenţa Sa a fost asistat afară de par. protosinceli încă de 4 preoţi din archidiecesă şi de 2 din Bucovina, — (Dorna şi Dorna Candreni). Cântările au fost esecutate de profesorul şi catichetul gimnasial G. Pletos din Năsĕud, care învitat anume din Bistriţa, a făcut parte din suita Escelenţiei Sale. Biserica este ridicată din lemn, după numĕrul sufletelor, este spaciosă, este bine arangiată, fruntariul este întru toate întogmit după tipic, şi pictura foarte bine esecutată. La acest act s'au adunat o mare mulţime de privitori din toate părţile: din Bucovina, Moldova, din Ardeal (Ilva mare, Rodna, Şanţiu, Sângiorgi, Chintelnic etc). În onoarea Escelenţiei Sale s'a dat din partea populaţiunei din Cosna un banchet în casele parochiale.

În aceeaşi ḑi la 4 ½ oare s'a început calea şi continuat până la Borgo-Prund unde Escelenţa Sa earăşi a fost primit în un mod strălucit. A primit cuartir în căsile parochului T. Vraşmaş, — opidul a fost seara iluminat.

A doua ḑi de Rusalii, cu o asistenţă numeroasa Escelenţia Sa a sevĕrşit sânta liturgia în spacioasa şi pompoasa biserică din B. Prund. Atât acì cât şi în Cosna s'au îndeplinit mai multe hirotoniri şi hirotesiri. Aşa în Cosna a primit diaconatul clericul Vas. Balan şi a fost hirotesit duchovnic

---

la ambasadele de la Roma, lûngă cari sûnt ataşaţi militari. O împregiurare m'a făcut sĕ-mi reamintesc nestatornicia lucrurilor acestei lumi, cum ar ḑice un vechiu al nostru cronicar: era adecă simpatia cu care era vĕḑut austriacul şi receala arătată francezului atât la înaugurarea Ossarului, cât şi seara la banchetul militar din Voghera. Era curios a vedea austriacul vorbind cu căldură de focul sacru ce ḑicea el că a condus oştirile Italiei în luptele pentru a ei îndependenţă şi unitate, foc care — ḑice el — şi acum arde în pepturile lor. De altă parte Francezul, ḑicênd puţine vorbe reci, lăsate sĕ treacă din bună cuviinţă. Ce schimbare de acum 23 ani! Omenimea, se pare, este totdeauna cel puţin 3 din 4 părţi dominată de interesul presentului.

Au luat parte la serbătoare o mulţime de *Reduci delle patrie bataglie* cari au vĕḑut cu ochii lor, fiind înşişi partaşi la luptele alăturea cu Francesii.

Nici unul însĕ nu a arĕtat cel mai mic semn de aducere aminte: cine era inimicul patriei şi cine pentru ea muria, ca aliat şi încă mai mult! A cui este vina pentru această schimbare, eu nu voiu cerceta; faptul însĕ vĕḑêndu-se este de natură a ne pune pe gânduri asupra curioasei volubilităţi a simpatiei popoarĕlor.

M'am întors dela Voghera plin de mulţămire pentru cele ce am vĕḑut şi pentru cordiala ospitalitate cu care acesti buni Italieni septentrionali sciu sĕ primească pe cei ce-i visitează. — Pe drum mĕ gêndiam că poate ca român am asistat la o serbătoare, făcută poate şi pentru vr'unul din acei mulţi români ardeleni, cari fiind soldaţi austriaci, şi-au lăsat oasele pe aici în resboiul din 1859. Poate vor fi de aceea şi la Montebello!

---

* (Cadavru de copil) s'a găsit a doua ḑi de Rusalii pe hotarul Caşvei în cercul Gurghiului, rupt şi spintecat de paseri carnivore. Cadavrul se ḑice că după semne trebuie că a fost espus de septămâni mai naiute.

---

parochul Sever Orban. În Borgo Prund a primit diaconatul clericul Leon Buzduga fost hirotesit protodiacon Simeon Popescu și duchovnici: capelanul Sim. Monda și preotul Pavel Beșa. Escelența Sa a adresat o pastorale către poporul adunat și îndesuit în spacioasa biserică, a cărei obiect au fost cultivarea virtuților teologice, a credinții, nădejdei și dragostei crestinesci, cari formează tema vieței noastre crestine.

După prânḑul strălucit în casele par. Vrășmaș, care s'a aflat întru tote la înălțimea chiamărei sale, și la care a luat parte preste 40 inteligenți din valea Borgăului, calea a fost continuată spre Bistrița, de și programa era deja făcută, ca preste Sângeorgiu să se atingă valea Someșului, unde pregătirile de primire erau făcute, Marți a treia ḑi de Rusalii după ce Escelența Sa a visitat bisericile din Blașfaleu super. și inferior, a binevoit a onora cu presența Sa și Năsăudul.

La 2 oare Escelența după ce la marginea cercului a fost întimpinat de pretorele cercului Nic. Rus sub poarta triumfală la marginea opidului a fost primit de poporul Năsăudean condus de primariul Iacob Pradan; de acì printre spalierul de studinți dela toate institutele, condus la cuartirul desemnat în edificiul vicarial. Acì a fost primit de directorul gimnasial Ioan Ciocan cu o cuvêntare, în carea făcênduse istoricul grăniţerismului, s'a aretat și pus în vedere cumcă acest popor scie onora, prețuì și venera pre prelații sei și cumcă, conservând simțeminte nestricate românesci, abstrăgênd dela ori ce deosebiri confesionale, are pietate către dênșii. Și acì Escelența Sa a binevoit a primì diferitele corporațiuni. La 4 oare la banchetul arangiat în onoarea Escelenției sale după o programă specială au luat parte mai mult de 60 inteligenți din loc. S'au ridicat toaste pentru Majestatea sea, din Partea Escelenției Sale; pentru Escelența Sa de dl. Ioachim Mureșan; pentru Năsăudeni, apoi pentru Episcopatul gr. cat. earași de către Escelenției Sa, pentru suita Escelenței Sale de Directorul Ciocan, ear' pentru conlucrarea în armonia și buna înțelegere a prelaților românesci în interesul bisericei, a scoalei și națiunei, din partea dlui Dr. C. Moisil.

După prând, Escelența Sa a binevoit a visita așeḑemintele de cultura dela Gimnasiu (cabinetul natural, sala de desemn etc.) a mai visitat și biserica care acum se zidesce. — La cina dată din partea dlui prof. Dr. C. Moisil, pre lângă Escelența Sa și membrii suitei au fost întrunite numai somitățile. — A doua ḑi Mercuri, Escelența Sa, însoțit până în Ciusa de un numer de inteligenți din Năseud, pre calea către Deesiu, a părăsit Naseudul. La despărțire precum și preste tot în simpaticele convorbiri, Escelența Sa a dat espresiune unei depline satisfacțiuni. — Și nici că se potea almintrenea, deoare ce primirea făcută a purces singur și numai din respectul și pietatea, pre carea poporul românesc din valea Someșului o are către prelații românesci. Aceeași primire era în pregătire pre întreaga valea Someșului în sus dela Naseud, popolațiunea regreta mult că nu a avut fericirea a da Escelenței Sale onorul cuvenit. *Pletos.*

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile în camera României, 1 Maiu.

Discursul

lui M. Cogălniceanu.

(Urmare.)

Eu nu sûnt de părere să ḑicem ministeriului, cum s'a ḑis în Camera de sus, duceți-vă, depărtați-vă și se vină alții măcar cât va ține cestiunea Dunărei, fiindcă ați făcut greșeli. Eu din contră voiesc să rămână ministeriul actual până când va sfîrși cestiunea Dunărei, ca una ce de el este începută.

O voce. Și după.

D. M. Cogălniceanu. Dacă vor face bine vor rămânea și după; dar dacă nu vor face bine, să scie că țeara nu va ratifica actele lor. Și de aceea, eu de astăḑi vă previu, că țeara nu va ratifica nici un act privitor la Dunăre care ar surpa drepturile ei suverane, chiar această majoritate care o aveți în Cameră, am firma convicțiune că nu va fi cu d-v. (aplause.)

Dlor, când a venit pentru a doua oară cestiunea înființărei comisiunei mixte în sinul comisiunei europene, sûnt dator se vă spun cum că comisarul nostru din început a refusat să audă măcar de această comisiune mixtă.

Dar tot odată avea grije să ḑică: nu angagiez opiniunea guvernului meu, aceasta este opiniunea mea personală!...

D. președinte al consiliului. Mă ertați toți comisarii ḑiceau: sub reserva aprobărei guvernului lor. Dar nu în această cestiune.

D. M. Cogălniceanu. Sûnt de acord cu d-voastră, comisarii păstrau fiecare libertatea de acțiune a guvernului lor, însă nu este de tăgăduit că să scia foarte bine că opiniunea comisarului era în fond și a guvernului său; dar tot odată 'i lasă și libertate de a'și schimba opiniunea.

Era în Martie primit de a se privì comisiunea mixtă ca o emanațiune a comisiunei europene, unele puteri reclamă dreptul de apel la comisiunea europeană, în contra hotărîrilor comisiunei mixte. Însă guvernul austriac ținênd firm la comisiunea mixtă cum o proiectase, socotind că momentul era oportun pentru a obținè și mai mult; nu a primit nici acest chip de vedere al delegatului Angliei mi se pare, întimpinând că nu recunoasce pe comisiunea mixtă ca o delegațiune sau o emanațiune a comisiunei europene, ci ca acea comisiune riverană prevḑută prin tratatul dela Paris, prin congresul dela Viena din 1815, cu singura deosebire ca Austria voia bine comisiunea riverană în josul Porților de fer, unde deși nu are țêrmuri dar pretinde a lua loc, dar nu primea a se înființa această comisiune și pentru Dunărea Austro-Ungară, astfel încât ca guvernul Austriac să'și poată ḑice cuvêntul său în apele noastre, dar nu și noi Românii în apele sale.

Datimi voe, dlor să vă cetesc un pasagiu din nota circulară a Austriei din 9 Februarie 1881:

„La creation de la commission mixte, n'est du restes pas une idée nouvelle emanée du comité d'étude. Il pouvait et devait s'en tenir aux dispositions analogues du congrés de Vienne et du traité de Paris qui avaient indiqué l'établissement de paréilles comission comme le méilleur moyen de sauvegarder des intérêts communs etc.

Și nota conchide că comisiunea mixtă nu poate să fie o emanațiune a comisiunei europene, că ar trebuì să aibă voința sa proprie, independența sa de acțiune.

Vedeți, dle ministru, că aceste cuvinte ne arată cât de puțină basă are pentru a fi primită și propunerea Barrère, ce d-v. voiți să ne faceți să o primim și în care mă tem că v'ați încurcat! căci cetită bine propunerea Barrère, esclude dreptul de apel la comisiunea europeană, și astfel comisiunea mixtă tot rêmâne ca corp de sine stătător. În loc să ḑiceți din început că nu puteți primì o comisiune ori care 'i ar fi ființa, ca neprevḑută de tractate, d-v. primind propunerea ca punct de tractate, ați întrat într'un dedal din care ḑic nu sciu cum veți eșì! căci faptul positiv este că Austria prin nota sa dela 9 Februarie 1881 se opunea la dreptul de apel și nu recunoscea pe comisiunea mixtă ca o emanațiune a comisiunei europene, ba nici nu primia propunerea rusască ca durata comisiunei mixte să fie cât durata comisiunei europene! De atunci cabinetul din Viena a mai făcut ceva concesiuni, dar fondul cestiunei cum îl califică prin nota sa din 12/24 August 1880, adecă comisiunea mixtă și președința, 'l menține până astăḑi, și acest fond 'l găsim și în propunerea Barrère.

Vedeți dar, că această comisiune mixtă nu se cere, cum ḑice Românul, pentru florile cucului, că prin urmare această comisiune mixtă este fondul cestiunei, ear nu numai o cestiune de formă, este însuși cestiunea toată, plină și întreagă.

Ei bine, onor. D. ministru de esterne, nu cel de acum dar cel de mai nainte, v'a cetit, mi se pare în Senat, corespondența care a ținut în privința ante-proiectului și a comisiunei mixte. În această corespondență, d-sa v'a dat cunoscință de o notă ce guvernul în ḑiua de 26 Februarie (10 Martie) 1881, adresă representanților României în străinătate și prin care le ḑicea să'mi permită d. Stătescu a găsì acì o analogie în nota dlui Boerescu și între asigurarea d-sale de curênd, că toate puterile au primit o comisiune mixtă, tot precum ne ḑice acum onor. d. ministru de esterne, că toate puterile au primit propunerea Barrère. Să-mi permită, d-sa a cam esita de a crede aceasta.

Eată ce ḑice d. Boerescu în ḑiua de 26 Februarie (10 Martie):

„Toate puterile s'au și rostit în favoarea creațiunei comisiunei mixte și a întrărei Austriei în această comisiune. Și apoi nota se închee ḑicênd: Astfel fiind, noi am rêmânea isolați dacă am stărui în opiniunea emisă în sinul comisiunei europene de către delegatul nostru. Sûntem dar în plecare a adera la rêndul nostru, la formarea comisiunei mixte și a reîntra așa în acord cu celelalte state.

Dar făcênd această concesiune, ne propunem ca scop esclusiv, de a face indispensabilă esistența comisiunei europene, și de a asigura prin colaborațiunea sa la afacerile navigațiunei, garanția cea mai reală a libertății acestei navigațiuni. Sub aceste condițiuni concesiunile noastre ar fi mai mult de formă, și presența sa în colaborațiunea comisiunei europene, ar face imposibilă ori ce influență absorbantă a unei singure puteri. Aceasta este în definitiv motivul resistenței noastre actuale.....

Dacă modificațiuni în acest sens ar fi introduse în conclusiunile ultimei circulări a cabinetului din Viena, adesiunea noastră la regulamentul de navigațiune, de poliție fluvială și de supraveghiere ar putea fi privită ca dobândită.

Binevoiți acum a observa că guvernul austriac prin nota sa din 12/24 August 1880 declară că el făcea toate concesiunile, dar că avea de datorie de a ține cu unghiile la formarea și la președința comisiunei mixte, ca constituind însuși fondul cestiunei. Ear' d. ministru de esterne al României ḑicea că primirea comisiunei mixte este numai o cestiune de formă.

În adevĕr, după d-sa era o cestiune de formă însă în drept forma de mai multe ori, și în casul de față neapĕrat, înghite fondul.

Dlor, acì e toată greutatea și toată nenorocirea situațiunei ministerului nostru, dacă nu vom avea curagiul printr'o resoluțiune virilă, bărbătească să scăpăm de dênsa și pe guvern și pe țeară. Discuțiunea între guvernul român și între cel austriac, era cum ați vĕḑut în privința dreptului de apel cerut de guvernul nostru și de vot preponderant cerut de cabinetul din Viena.

Onor. d. ministru de esterne ne mai spune cumcă trebue să ne afirmăm; nu putem venì cu negațiuni continue, trebue să spunem ceea-ce voim. Aceasta d. ministru ne-o spune se vede tocmai spre a ne arĕta că mai acum doi ani, noi am uitat de a ne afirma.

În adevĕr dle ministru, d-voastră aveți în prețioasa colecțiune a actelor noastre diplomatice, dovada cea mai bună, că Europa necontenit ne ḑicea: nu vă țineți numai în negațiuni; afirmați-vă, spuneți într'un mod positiv ce voiți! Ba erau puteri cari mai ḑiceau: recunoascem că România este statul care are întinderea cea mai mare pe Dunăre, că prin urmare interesele României sûnt cele mai în joc, spuneți-ne dar ce voiți, și după aretările voastre, după propunerile voastre, vă promitem că Europa va nota cestiunea.

Ei bine noi în urma tuturor acestor îndemnuri, unele mai binevoitoare decât altele, noi nu am respuns nimic, ne am mărginit de a ḑice: nu primim să eșim din tratate.

D. E. Stătescu ministru de esterne. În principii generale ne-am pronunțat.

D. M. Cogălniceanu. Dar onorabile dle ministru și iubitul meu amic, pentru ce v'ați ținut în principii generale, și ați așteptat ca să vă vie d. Barrère și se ve ea apa dela moară?

Dar d-voastră care deși venit mai târḑiu totuși representați politica ministerului care de 6 ani este în capul țĕrei, de ce nu ați făcut acum doi ani ceea ce trebuia să faceți; de ce necontenit ați sondat terenul, de ce nu ați spus limpede și curat: eată ceea ce nu voim, eată ceea ce voim.

D voastră eri, o recunosc, ați făcut la Senat, ceea ce trebuia să faceți de mult; ați ḑis: nu primim, ca în apele noastre să funcționeze împiegați străini, în apele și în porturile noastre nu primim ca alții se facă poliția și administrația, să judece și se pronunțe hotărîri; nu primim ca în Dunărea noastră esecutarea regulamentelor să se facă de alții și sentințele să se dea în numele comisiunei sau ori cărei alte autorități străine!

Cerem ca toți funcționarii care fac poliția pe Dunăre să fie numiți de noi; cerem ca acesti amploeați să fie plătiți de noi cerem ca administrația și poliția fluvială să fie făcută de noi; cerem ca conflictele să le hotărîm noi; cerem ca sentințele să se pronunțe de tribunalele noastre și în numele Regelui nostru (aplause.)

D. ministru de esterne. Unde vedeți deosebirea?

D. M. Cogălnicean. Dar d-voastră, iubite fost coleg, ḑiceți: ce să fac cu propunerea Barrère? Și adaugeți; nu putem respinge așa ușor! Vrem să cerem modificări. O am acì propunerea Barrère.

Și mai întâiu să vedem geneza acestei păreri, al cărei autor este un tiner foarte înteligent și de mare viitor: D. Barrère negreșit întâiu a căutat să apere interesele țĕrei sale ca francez, și bine face, dar ca tot francezul eu cred că și d. Barrère are simpatii pentru români, să vedem dacă el este atât de vinovat făcênd această propunere cel puțin în ideea sa primordială.

Guvernul nostru, este ținut să lupte mai ales spre a se înlătura vocea preponderantă a Austriei din sînul comisiunei mixte, pe care în principiu o primise. Vorba oamenilor noștri de stat era îndreptată în special asupra acestui cas. Noi nu voim ca Austria să majoriseze. Austria, ḑiceam, 'și va avea neapĕrat alăturea cu dênsa pe delegatul Sêrbiei, și dacă ar avea și votul preponderant, prin însĕși aceasta și România și Bulgaria sûnt majoritate: doi contra trei? Ei bine, atunci în mijlocul acestor preocupațiuni venì tinerul diplomat francez și ḑise: Cred a vĕ putea împăca eu printr'o propunere care are să vă placă la toți, și Austriei și d-voastră. Nouĕ ne-a ḑis: în locul vocei preponderante a Austriei propun să se substitue un delegat luat din sinul comisiunei europene, acesta, ear' nu și delegatul austriac va face majoritatea. Negreșit că această idee nouă, trebuia să placă celor cari în comisiunea mixtă să îngrigiau numai de vocea preponderantă. Austria ḑicea ce ne pasă, de delegatul comisiunei europene. În sesiunea dintâiu va fi delegatul Allemaniei, și în a doua sesiune veți pune pe propriul nostru delegat; și în aceste douĕ sesiuni veți putea cu ușurință a vĕ arangia toate trebile.

Nu cred eu că guvernul român a aprobat această ideeă ferească Dumneḑeu. Dar sûnt mulți cărora li se pare că această combinațiune este mai bună decât vocea preponderantă. Diplomatul francez era cu atât în drept de a crede că propunerea sa ar putea împăca pe guvernul român, vĕḑênd că trecuse doi ani, fără ca nimeni să nu fi ḑis un cuvênt în contra comisiunei mixte, afară de obiecțiunea între vocea preponderantă. Eată, 'și-a putut ḑice d. Barrère, că cu acest mod am scăpat România de vocea preponderantă a Austriei.

Astfel apoi d. Barrère a înfățișat propunerea sa guvernului francez și a înfățișat'o ca un mijloc de împăcăciune. Nu cred a face o indiscrețiune dar 'mi aduc aminte din suvenirile mele diplomatice, că cabine-

tul din Viena de mult stăruia pe lângă guvernul francez ca el să întervie prin influența sa legitimă pe lângă guvernul din Bucuresci ca să facă se primească propunerile austriace.

Guvernul francez totdeauna 'i riposta: înțelegeți-ve mai întâiu cu Anglia, și după aceea voiu vedea dacă pot să mă însărcinez cu rolul de mediator.

Eu și astădi dlor, cred că Francia soldatul lui Dumnedeu, nu va pune subscrierea sa la un act care ar fi osândirea României (aplause.)

Aceasta este credința mea, când dar a primit propunerea Barrère și că aceasta i se înfățișa ca un mijloc de împăciuire a României, ministrul francez a putut foarte bine dice să încercăm, și atunci s'a asternut detaliile.

(Va urma.)

Jidanii în Polonia rusească.

E îngrigitoare, scrie „Aleg.“ pentru starea actuală a energiei și caracterului polon, impasibilitatea cu care Polonii privesc sporul înfricoșat al Jidanilor în tergurile și satele lor. — Prin Rusia sudică se găsesc, în raport, cu mult mai puțin Jidani decât în Polonia rusească; cu toate acestea turburările antisemite de pe la Kiev, Balta, etc. nu s'a reprodus nici măcar în miniatură prin Varșovia, Radom, Lublin etc.

Jidanii nu pot, fără îndoială, în destul aprecia această impasibilitate a poporului polones, și dic că polonul este o rassă nobilă și civilisată și de aceea nu imitează pe Rușii. — Acest mod de a vedea le priesce și de aceea le convine. Cât de colo se vede însă, că e greșit și ipocrit. Bietul țeran polon, și pe o treaptă cu el mândrul, dar deșertul proprietar, s'au înămolit până la gât în sfera de interese și de înrîurire a Jidanilor și de vreme ce decadența materială trage după sine și pe cea morală, — poporul, care s'a vědut de atâtea ori, luând cu unavênt generos armele în contra asupritorului politic, nu simte astădi cea mai mică energie, când e vorba ge a'și asvêrli de pe cap cutropitorul economic.

Steaua Poloniei e cu desevêrșire întunecată și nu atât de aripele vulturului muscălesc, cât de pânsa paiangenului israelit. — Soartea ei mustră popoarele cari se găsesc amenințate de aceeași primejdie și le admonează să ea măsuri de apărare din bună vreme, dacă nu vor să se vadă odată reduse la neputință de a mai scăpa.

Eată cifrele ce să găsesc în statistica mai nouă a Rusiei, asupra Jidanilor din Polonia rusească s'au așa disul guvernament al Varșoviei:

Districtul Varșoviei (*fără capitală*)		78,000	Jidani,
„	Petricau	85,000	„
„	Caliș	66,000	„
„	Chilce	52,000	„
„	Radom	72,000	„
„	Lublin	95,000	„
„	Sedlice	78,000	„
„	Ploțc	49,000	„
„	Lomșa	72,000	„
„	Suvalchi	88,000	„

Suma totală 870,000 Jidani, cu cei din Varșovia (oraș) și cei scăpați de recensemênt, de sigur peste un milion.

După credința noastră, aceasta este pedeca reală, care opresce regenerarea Poloniei. Cât de puternică și de despotică este Rusia, — Polonii dacă ar muncì astădi pe sama lor, dacă marea lor proprietate nu s'ar găsì în busunarele usurarilor jidani, dacă în fine ar dispune de o clasă de mijloc națională, — și ar păstra și față cu Rusia acea posițiune autonomă și chiar domnitoare în sfera ei pe care o au totdeauna popoarele active și bogate, fie cât de mici, în fața celor mai puternice popoare cuceritoare. — Dovadă sûnt Nemții de pe lângă Marea Ostică, cari, de și fac abia a patra parte din numĕrul Polonilor, se găsesc însĕ în o stare cu desevêrșire alta decât cei din urmă.

Varietăți.

* Principele de coroană Rudolf și princesa de coroană Stefania vor lua parte la festivitățile botezului nepotului principelui de coroană al Germaniei.

* Escel. Sa dl comandant militar Bar. Appel a sosit Sâmbătă dela Viena.

* Regele Italiei va fi naș la botezul nepotului principelui de coroană și strănepotului împĕratului Germaniei prin representanța ducelui de Aosta.

* Garibaldi a murit Vineri seara la 6½ oare în Caprera.

Moartea acestui rar putem dice unicului bărbat în feliul seu a pus în mișcare toată diaristica mare europeană. În deosebi însĕ Italianii, consângenii sĕi, dela rege până jos la opincă, toți participă cu multă durere la durerea familiei care perdu un membru așa scump al ei, pentrucă și națiunea italiană a perdut pe cel mai devotat fiiu al ei. Garibaldi însĕ nu e perdut pentru Italiani. Ei și cu dênșii toată omenimea îl va avè de model în iubirea de patrie.

* Cursuri de limba maghiară. au rênduit ministru de culte și instrucțiune publică, pentru învĕțători nemaghiari, cari nu sciu s'au sciu puțin ungurește. Cursurile vor fi de 6 septămâni și se vor ținè în *Cluj* și în *Cristurul-secuesc.* Participanții vor primì și de astădată diurne dela stat de câte 70 cr.

* (Maghiarizare.) „Presburger Zeitung“ spune că în 31 Maiu n. a avut loc o adunare generală de învĕțători în Pojon, în care învĕțătorul Ardenyi a rostit un discurs, în care a propus înființarea unei reuniuni generale cu scopul de a respândì limba maghiară în țeară.

* (Cronică judiciară.) Tribunalul din Budapesta a judecat pe deputații dietali Rohonczy și Varady pentru delictul duelului la arest public de 14 dile.

Loterie.

Mercuri 30 Maiu n. 1882.

Viena:	**34**	**69**	**64**	**72**	**49**
Timișoara:	**73**	**77**	**16**	**74**	**57**

Bursa de Viena și Pesta

Din 3 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	119 80	119.60
Renta de aur ung. de 4% . .	88.—	88.—
Renta ung. de hârtie	86.05	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.90	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	110.75	111.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	96.20	96.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.75	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.25	97.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	97.50	97.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.—	97.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	98.25	98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	96.50	96.75
Sorți unguresci cu premii . . .	117.—	117.50
Sorți de regularea Tisei . . .	109.75	109.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.30	76.20
Datorie de stat austr. în argint .	77.05	77.—
Renta de aur austriacă	94.30	94.20
Sorți de stat dela 1860 . .	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	822.—	822.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	316.75	316.75
Acțiuni de credit austr. . . .	324.75	324.50
London (pe polița de trei luni) .	119.75	119.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.64
Na oleon	9.52½	9.51
100 marce nemțesci	58.55	58.50

CONCURS. [89] 1—3

Comitetul Asociațiunei pentru sprijinirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași din Brașov publică următorìul concurs: Devenind vacante două ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕțăcei români cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, mașinist, argăsitor pălărieri, cordoner, clopotar, compactor, croitor, și brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Iulie 1882 provedute:

1. Cu estras de botez din care să se vadă că este român și că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de scoală din care să se vadă că a percurs 4 clase normale și pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinți sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul să învețe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Brașov pentru vre una din meseriile de mai sus din care să se vadă, că copilul se află la meserie de cel puțin o lună de dile.

Comitetul asociațiunei pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români meseriași.

Brașov 18/30 Maiu 1882

B. Baiulescu m. p., preș. **I. Bozoceanu** m. p., not.

Nr. 142 1882. [87] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bătrânul neputincios paroch Nicolau Rădoiu în parochia de clasa a III-a din Vulcan, protopresbiteratul Branului, conform ordinațiunei consistoriale dto 22 Aprile a. c. Nr. 321 B, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus numitul post de capelan sunt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenții au ași trimite subsrisului suplicele lor instruate în sensul statutului organic și conform dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor și a regulamentului congresual pentru parochii.

Brașov, 11 Mai, 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iosif Barac m. p.,
prot. ca adm. protopresb. al Branului.

Nr. 3. [81] 3—3

EDICT.

Andreiu Sĕceleanu din Zăbala în Treiscaune, care dela 1877 a părăsit cu necredință pe legiuita sa soție Paraschiva lui Ioan Varză tot de acolo și nu i se scie ubicațiunea, prin aceasta se citează înaintea subsemnatului for matrimonial a se înfățișa în termin de un an și o di dela datul de față, spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale căci la din contră, procesul intentat contra lui se va pertracta și decide și în absența lui, conform canoanelor S. noastre biserici.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al. Treiscaunelor.

Brețice în 29 Aprilie 1882.

Spiridon Dimian,
adm. prot.

[86] 3—3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, de lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

[14] 6—6

PENTRU POSESORI DE ȚIGLĂRII

recomând mașinile mele de mână, cai și vapor pentru a fabrica cu ele eftin tot feliul de **cărămidi, țigle, scocuri** etc. cu deosebire

teascurile de mână continuu lucrătoare,

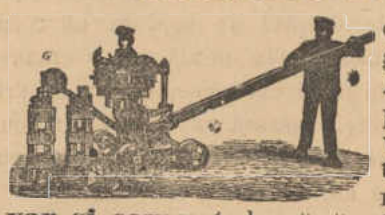

care față cu alte metode de fabricațiune ofer avantagele cele mai însemnate și cruțările cele mai mari. Aceste au lipsă a fi servite de doi oameni spre a prodeon **4000 de pietri frumoase** și se potrivesc deosebit la **tescuirea de lespedi** pentru **trotoare** și **coridoare,** la **tescuirea de pietri nealterabile în foc** de **pietri din năsip din var și cement,** la **cărămidi de sgură** etc. precum și la retescuirea pietrilor de jumĕtate uscate în aer și căror li se deduse formă.

Prospecte gratis.

Ludovic Jäger, fabricant de mașine în **Ehrenfeld-Köln a/Rh.**

Redactor rĕspundĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Joi 27 Maiu (8 Iunie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din Ungaria.

III.

(Urmare.)

Că Romanii în părţile unde năvăliau barbarii nu au avut viaţă tignită, nu încape îndoială. Resboaiele de atunci erau împreunate cu cruḑimi mai brutale ca în timpul nostru. La năvălirea cea dintâiu locuitorii împĕrăţiei, mai cu samă din cetăţi, se retrăgeau în locuri cari le ofereau siguranţa. Archivele şi cassele publice negreşit că se vor fi luat mĕsuri ca se nu cadă pradă în mânile barbarilor. Aşa ceva se întêmplă chiar şi în ḑilele noastre, când resboaie se poartă între armatele staturilor moderne. Cu deosebire în timpul Hunilor, fuga sau retragerea era foarte obicĭnuită, pentrucă Hunii când încungiurau timp mai îndelungat o cetate şi pe urmă o luau, omorau ce le venia înainte, ardeau şi risipiau cetăţile încât unele dispăreau cu totul de pe faţa pământului şi pentru totdeauna, altele pe timp îndelungat.

Retragerea sau fuga locuitorilor înse nu era identică cu părăsirea generală a provinciilor. Barbarii cum am ḑis erau trecători, împĕrăţiile lor efemere. Politicii romani de atunci încă nu renunţau aşa lesne la pretensiunile lor asupra provincielor împĕrăţiei. Lipsesc dară momentele, care se fie înduplecat pe oamenii dedaţi la stabilitate aşi lua pe barbari de model şi a se pornì la călĕtorii în lumea largă.

De altă parte mai este a se cumpănì, că nici în împĕrăţie soartea poporului nu era strălucită. Împĕrăţia era în decădere şi poporul, va se ḑică munca şi sudoarea lui, era esploatată de puternicii, cari îşi sciură concentra averi mari în mânile lor. Deci poporul se bucura numai de numele libertăţii în împĕrăţie şi nu perdea mult, mai numai că schimba stăpânii. Esploataţi mai nainte de Romani, acum trebuiau se dea din câstigul după asudoarea lor străinilor. Hyeronim, Priscu şi Salviani toţi trei Romani, constată că Romanii sub barbari se aflau după împregiurări a orea mai bine ca în împĕrăţia romană şi că Romanii nici nu prea aveau mare dorinţă de a fi reîncorporaţi în împĕrăţie. Trimisul împĕrătesc din Roma nouă (Constantinopole) Priscu la curtea lui Attila spune, că a dat de un Roman care se află foarte bine între Huni şi ajunsese în mare vază. Acelaşi Priscu mai spune că la curtea lui Attila, Romani se aflau în posiţiuni însemnate şi că şi la mesele lui se auḑia vorbinduse limba romană.

Ne am întinde prea departe când am înşira toate momentele câte sĕ pot înşira încă pentru a arăta că Romanii nu au părăsit Dacia cu uşurinţa cu care i strămută unii scriitori preste Dunăre.

Dl Hunfalvy cred, nu dela sine, ci tot după Roesler, a găsit un moment foarte ponderos contra continuităţii Romanilor în biserica acestora, pentrucă, ḑice „până în suta a 14 nu amintesce nimenea de biserica românească“.

Ne pare rĕu că trebue se ne ţermurim cât se poate şi în ceea ce privesce punctul acesta. Se pare că dl Hunfalvy în privinţa aceasta îşi închipuesce din capul locului o Ungarie convertită pur şi simplu la biserica apusană (romano-catolică.) Desconsideră mai departe antagonismul bisericei apusene contra bisericei ortodocse resăritene şi din premisele aceste face conclusiuni.

Creştinismul au srăbătut treptat în împĕrăţia romană. Abia în secului al 4 îl vedem ajuns a fi recunoscut de stat. Barbarii cei dintâiu cari au năvălit în împĕrăţia romană, Goţii, sûnt însĕ creştini. Crestinismul lor îşi are originea din contactul cu împĕrăţia romană înainte de a se fi arĕtat în Dacia, până când se aflau pe malurile nordice ale mărei negre. Ulfila, de origine din Cappadocia, căḑut în prinsoare cu părinţii sĕi la Goţi pe la anul 258, a fost cel mai de frunte apostol al Goţilor. La început ortodox, mai apoi arian, a introdus arianismul între Goţi. Un contimporan al sĕu Maximin episcop în părţile dunărene (în Dacia?) este cel dintâiu autor al biografiei lui Ulfila. Semn dară că crestinismul a esistat în Dacia pe atunci. Phylostorgiu atestă mai departe ca Ulfila s'a chirotonit în împĕrăţia romană. Istoria bisericei creştine din timpurile acele ne spune apriat că arianismul s'a respândit în orient foarte tare. Când s'a sterpit arianismul orientul a remas ortodox.

Religiunea care a trebuit se fie mai respândită în părţile aceste a fost la venirea Maghiarilor cea ortodocsă rĕsăriteană. Scirile cele mai vechi atestă aceasta. Însuşi regele Stefan a întemeeat o monastire ortodocsă (Vesprim) în Ungaria. Împregiurarea că regele Stefan a primit şi introdus ritul latin nu are altă importanţă, decât introducerea unei novaţiuni pe lângă a cărei respândire la indemnul papilor au stăruit aşa de mult şi următorii regi ai Ungariei.

Românii aşa dar cari erau crestini după cum atesta şi Iung, provocânduse la, „vita S. Sabae şi Nicetae“ încă din secului al 3 lea, au trebuit sĕ fie ortodocsi, de oare ce numai cel dintâiu rege ung. au început cu introducerea apusanismului în Ungaria. Dar dl Hunfalvy însuşi nu poate trage la îndoeală biserica otodocsă organisată cu episcopi în 1234, pe care papa Grigorie IX îi numesce „pseudoepiscopi.“ Şi dacă la 1234 biserica ortodocsă era organisată în eppii, aceste nu s'au putut preste noapte şi la o poporaţiune care atunci, după dl Hunfalvy şi profesorul seu Roesler, era pe drum aşa ḑicênd cătră ţinuturile aceste.

Locul unde au residat acesti eppi puţin împoartă. Destul este dacă au esistat. Ear dacă papa poruncesce regelui Bela ca se silească pe Români a se face papisti, de bună seamă au trebuit se fie în Ungaria, unde putè se aibă regele vre-o influinţă asupra lor.

Mai departe nu ne putem întinde căci nu putem face istorie. Este de ajuns înse şi atâta pentru a risipì nedumeririle acelora ce şi în privinţa aceasta vor se ne dispute continuitatea.

Dl Hunfalvy, ca şi formulariul sĕu Roesler, deduce întreruperea esistenţei Romanilor în părţile Daciei şi din împregiurarea, că nu s'au păstrat numiri vechi, pe cum s'au întêmplat în alte părţi. Iung în cartea sa „Römer und Romanen“ arată necunoscinţa sau nesinceritatea istorică a lui Roesler, prin urmare şi a lui Hunfalvy. Iung spune, că o sumă de rîuri au păstrat numirile de cetăţi romane până în ḑiua de astăḑi, care dovedesc, că continuitatea poporaţiunei romane n'a fost întreruptă nici odată. Aşa amintesce de valea Ampoiului, care a păstrat numirea *Ampelum*; Berzava un riu lateral al Timişului, care a păstrat numirea staţiunei *Bersovia*, Cerna al coloniei *Zerna*; „*Samus*“ se chema în timpul Romanilor ţinutul Someşului. Iung mai înşiră şi alte numiri de riuri şi de munţi care aparţin limbei romane şi române.

Încât pentru numirile cetăţilor distruse de barbarii, cari au urmat unii după alţii în intervaluri relativ scurte, în timp de nouĕ seculi, acele nu s'au păstrat după cum se află în itinerarii. La mintea sănătoasă a omului este că între viforuri cari durează nouĕ seculi e greu de a înnoì cetăţi distruse şi preste tot de a zidì cetăţi. Cu toate acestea întrebarea aceasta e cu mult mai grea, decât se poăta fi deslegată prin o simplă negaţiune sau prin afirmaţiunea, că numirile sûnt toate de origine slavonă şi maghiară. Numirile moderne al cetăţilor din părţile fostei Dacie ar merita a fi supuse unui studiu mai profund de cum s'a făcut până acum, dar din partea bărbaţilor nostri. După numirile cetăţilor şi satelor cum sûnt astăḑi şi se vede că cu deosebire cele maghiare sûnt fabricate în mare parte, în ţinuturi locuite de Români, din numirile românesci, unele ca se nu le mai poţi cunoasce

FOIŢA.

Generalul Garibaldi.*)

Giuseppe Garibaldi s'a născut la 4 Iulie 1807 în Nizza. Ca fiu al unui marinar, el a întrat de timpuriu în marina Sardiniei, arătând deja pe atunci presenţă de spirit şi prudenţă, o compătimire vie pentru cei mizeri şi persecutaţi, lealitate şi o inimă bărbătească, nobilă şi pe lângă acestea un fel de plăcere pentru aventuri. De pe la 1831 iniţiat fiind în planurile lui Mazzini şi ale altor patrioţi, pentru liberarea şi unirea Italiei, s'a entusiasmat pentru mişcarea cea nouă. Astfel a luat parte şi la complotul din 1834, ce a avut un finit rĕu prin espediţia lui Mazzini şi deci a trebuit sĕ fugă; la 5 Februarie 1834 a scăpat în Francia. Fiind condamnat la moarte în patrie, duse mai mulţi ani o viaţă nestatornică, a fost un timp oare care în serviţiul beiului de Tunis, apoi la 1846 în serviţiul republicei din America de sud Rio Grande do Sul şi Montevideo, unde cu nave (adunate de dênsul) s'a făcut temut Brasilianilor ca comandant, trecênd printr'o scoală minunată pentru chipul de a purta resboiul, ceea ce a arĕtat mai târḑiu pe uscat în Italia ca şef al vênătorilor

În America s'a căsătorit cu o speniolă Anita, pe care a aflat'o de asemenea înfocată pentru causa sfântă a popoarelor, dar nu sentimentală ci activă în luptă pe Marea deschisă. Deşì numit general la 1846 de cătră bogatul oraş Montevideo, el refusă acest rang, trăind cu familia sa (Anita îi născuse un fiiu, Menotti) din mica se leafă de soldat, dând chiar şi din aceasta o parte spre a uşora unora nenorocirile rĕsboiului. La isbucnirea mişcărei în Italia prin urcarea pe tron a lui Pius IX, 1847, Garibaldi îşi oferì serviciele nunciului papal din Rio de Ianeiro, dar nu primì respuns din Roma. La 1848 Aprile se înbarcă cu 54 camerad̨i de arme şi după un ecsil de 14 ani venì earăşi în patrie, tocmai când se terminase prima pe-rioadă fericită a resboiului Italiei de sus. El voì se între în serviciul regelui Carol Albert, dar fu respins şi însărcinat prea târḑiu cu formarea unui corp de voluntari de cătră comitetul de apărare din Milan; după espirarea armistiţiului încheeat între Carol Albert şi Radetzky, el a combătut cu bravură în mai multe locuri cu cei 1500 oameni ai sĕi pe Austriacii superiori la numer, dar în fine a fost silit a se retrage, din faţa vrăşmaşului mai numĕros, pe teritoriul elveţian. Această perseveranţă temerară în mijlocul descuragiărei generale i-a procurat la Italieni o estraordinară popularitate, Sicilienii îl chemară sĕ apere insula contra lui Ferdinand II din Neapole. Dar Garibaldi remase în Toscana, adună acì cete noue şi năvălì în statul papal, însĕ generalul Zucchi îl silì se depuie armele. Fiind că papalitatea îşi probă în curênd incapacitatea de a întra pe o cale liberală, Garibaldi întră în serviciul guvernului provisoriu din Roma, stabilindu-şi cartierul general la Macerata apoi la Rieti. Cu o severitate de fer el ţinu disciplina în cetele sale; soţia sa funcţiona ca căpitan şi la retragerea din Roma a dat strălucite probe de curagiu. Fiind ales în parlamentul roman, Garibaldi făcu în prima şedinţă, la 5 Febr. 1849 propunerea pentru proclamarea republicei, dar apoi se întoarse la legiunea sa.

Toate succesele, câstigate de Romani în timpul asediului Romei de cătră francezi, se datoriau lui Garibaldi; deşì n'a aprobat planul de resboiu al triumvirilor, totuşi în timpul cel mai periculos a dat esemplu de supunere absolută şi a manifestat o rară întrepiditate şi abilitate, sciind a se folosì de împregiurări. La prima înaintare a francezilor 'i-a bătut şi prin apărarea Porţei San Pancrazio a silit pe mareşalul Oudinot sĕ împresoare formal oraşul. Tot aşa s'a distins la atacurile reuşite asupra Neapolitanilor la Palestrina şi Velletri. Când francezii luară oraşul, Garibaldi cu cei 1550 oameni ce 'i mai remăseseră trecu pe teritoriul Neapolei, spre a provoca o rescoală acolo. Soţia sa avè servicii de adjutant. Trupele austriace

*) „Resboiul“

originea şi ca sĕ se înfăţişeze originale maghiare. Pe împregiurarea aceasta se vede că dl Hunfalvy pune mare pond şi spune de multe ori cu mândrie, că cutare loc în limba maghiară se numesce aşa şi uită, sau ce e mai probabil, nu scie dacă acel cutare loc nu are şi numire românească.

Dar ce au se ḑică lucruri care încă nu sunt din destul studiate faţă cu împregiurări cari dovedesc că în 1164 Românii se aflau în vecinătatea Galiţiei? Aşa dară înainte de terminul ce li'l pune Roesler, şi după el Hunfalvy, ca sĕ se poată „străcură“ preste Dunăre în fosta Dacie.

Împregiurarea dar că sub Aurelian nu s'au dus Romanii din Dacia cu căţel cu purcel preste Dunăre; împregiurarea că până pela începutul secolului al 7. nunumai se găsesc Romani pe teritoriul Daciei, dară şi legăturile politice cu Roma veche sau nouă se întrerup, dar nu se sfârşesc; că în suta a douasprăḑecea Romanii se găsesc vecini cu Galiţia, va sĕ ḑică în nordul estrem al Daciei, ceea ce n'ar fi cu putinţă, dacă ar fi început a trece Dunărea spre a se aşeḑa numai în suta a treisprăḑecea; împregiurarea ca numirile parte sunt păstrate în limba română şi încât s'ar părè dubioase, nu sunt studiate de ajuns; ne întăresce în continuitatea locuirei Romanilor desvoltaţi(prin asimilarea barbarilor, cari se aşeḑară statornic pe lûngă dênşii) în Români. De unde urmează că cronicarii cei vechi ai Maghiarilor, ori cât sûnt de „poetici“ şi din causa aceasta despreţuiţi de „erudiţii“ moderni, înfăţişează venirea Maghiarilor în părţile noastre mai aproape de adevĕr de cât cismarii politici, cari întind biata pele a istoriei pe calapoadele lor politice după fasoane „pragmatice“, fără pic de considerare la adevĕrul istoric.

Maghiarii dar când au venit au găsit pe Români unde sûnt şi astăḑi, în organisme politice şi bisericesci. La presupunerea aceasta ne îndreptăţesce, afară de cele mai sus ḑise, pe lûngă simburele desbrăcat de poesia cronicelor maghiare, şi ceea ce trebuie se admită şi dl Hunfalvy despre „*libertates sanctorum regum*“, acordate Românilor şi mai târḑiu reclamate de aceştia.

Relativ, Maghiarii au fost un popor mai mic ca celelalte popoare barbare. De trei ori scos de pe teritoririele în care s'a aflat, era acum a patra patrie ce şi o căutau. Dl. Hunfalvy dice ca părţile locuite astăḑi de Români în Ungaria proprie şi Transilvania, au fost mai mult ocupate decât cucerite. Cronicariul anonim ne spune de ciocniri cu Românii şi apoi de împăcări şi încumetriri. Din amêndouĕ fesa pe mica insulă Caprera, cumpărată de dênsul, unde s'a pus în parte pe agricultură.

De oare ce politica piemontează condusă de Cavour lucra tot mai energic pentru unitatea Italiei libere sub conducerea Sardiniei, Garibaldi intră la 1856 în comitetul naţional italian, a cărui ţintă era unirea Italiei întregi, sub sceptrul casei Savoya. Alianţa Piemontului cu Franţa contra Austriei o recunoscu şi Garibaldi ca cerută de împregiurări; Cavour din parte-i înlătură antipatia lui Napoleon III contra lui Garibaldi şi a voluntarilor sei şi pe respunderea sa puse pe Garibaldi să'şi organizeze în Piemont cetele de pe teritoriul austriac şi din Italia medie. Ca general sardinian Garibaldi trecu peste Ticino cu vênătorii Alpilor la 23 Maiu 1859; el repurtă ore cari succese asupra generalului austriac Urban, însă oştirea principală fiind departe înapoi, el ajunse în strimtoare, din care fu scăpat numai prin sosirea grosului armatei. La Magenta împedecă pe Urban de a venì în dosul aripei stângi franceze. În bătălia dela Solferino Garibaldi stetea la poalele munţilor Tirolului sud vestic.

El împărtăşì mănia naţională contra terminărei subite a rĕsboiului şi deci primì bucuros învitarea din Toscana sĕ organiseze divisia toscană, ce stetea în Romagna cu intenţia de a aduce insurecţia în statul papal şi în Neapole, a proclama şi acì pe Victor Emanuel de rege al Italiei şi apoi fără spriginul francez sĕ meargă a cucerì Veneţia. Dar împregiurările politice nu permiseră guvernului piemontez sĕ 'i dea permisiunea la o asemenea procedere şi deci îi puse stavile prin generalul Fanti, numit comandant suprem în Romagna. Garibaldi, pus în disponibilitate ca general piemontez, se retrase în Caprera. O a doua căsătorie, încheiată de dînsul la 1860 cu o frumoasă milaneză contesa Raimondi, pe care o cunoscuse în timpul campaniei dela lacul Comer, a desfăcut'o încă în ḑiua nunţei, căci el recunoscu, că 'şi-a fost dat mâna unei nedemne.

Fiind ales în parlamentul din Turin, Garibaldi protestă în zadar contra cedărei Savoiei şi Nizzei către Franţa şi apoi îşi dete dimisia ca general sardin şi deputat. În curênd se puse în fruntea espediţiei, care plecând din Genua, cu toate obstacolele aşeḑate în cale de guvernul piemontez, se duse în ajutorul insurecţiei din Sicilia. La 11 Maiu 1860, de şi vasele neapolitane îl pêndeau, desbarcă la Marsala şi deja la 14 Mai dispunea de un corp de 4000 oameni.

În aceeaşi ḑi primì prin decret dictatura asupra Siciliei în numele lui Victor Emaneil. După ce respinse, din cinci posiţii bine apărate, pe generalul Landi, care cu 3509 oameni trupe regale stetea la Calatafimi, purtă un timp oare-care rĕsboiul mic şi la 26 Maiu pleacă spre Palermo. Cu toată puterea superioară ce apăra oraşul, el făcù atacul la 27 Maiu şi deja pe la amoaḑi mai mult de jumĕtatea oraşului se afla în mânile sale. La 30 Maiu, generalul neapolitan Lanza îi cerù un armistiţiu, după care apoi la 6 Iunie urmă capitularea trupelor regale. Garibaldi numì un minister şi publică o serie de decrete. Pentru re-

liurile de supoziţiuni se vede, că organismele românesci erau atunci viguroase şi Maghiarii cu puterea n'au putut sĕ se facă stăpâni preste ele. De aceea norocul cu sabia l'au căutat Maghiarii mai mult spre apus decât spre resărit. Bătaia ce li au dat'o Nemţii pe câmpia Lechului i a îmblânḑit şi s'au lăsat de cuceriri şi prădări şi s'au gândit la o viaţă pacinică.

Odată puşi pe calea aceasta au început a se organisa ei între sine şi a primì şi organisaţiunile aflate deja.

La mijlocul acesta se vede că s'au vĕḑut regii lor prevĕḑĕtori şi pentru ca se poată mai curênd înfrêna pasiunile cele desfrênate ale elementului aplecat spre o viaţă resboinică şi prădătoare. Astfeliu se poate esplica şi sentenţa celui dintâiu rege: *Regnum unius linguae imbecille et fragile est.*

Din cele ce vor urma vom avè ocasiune se vedem, cum instituţiunile aflate de Maghiari au fost recunoscute şi cum numai treptat s'au delăturat, după ce puterea maghiară au prins rădăcini în fosta Panonie şi cum numai în timpurile mai dincoace au nivelat acele instituţiuni şi pe urmă au trecut şi la nivelarea naţionalităţilor.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Maiu.

Beniamin Kallay este denumit ministru comun de finanţe. Crisa aceasta dară ar fi dusă de pe lume. După unele ḑiare vieneze denumirea aceasta ar însemna învingerea influenţei unguresci şi anecsarea provinciilor ocupate.

„D. Ztg“ aduce într'un articul cu denumirea aceasta clătinarea ministeriului Pirocianaţ din Serbia.

Croaţii fac în Fiume lucruri cari seamănă cu cele de deunăḑi din dieta croată. „Ung. Post“ spune că poporul agitat a navălit asupra casei unui cetăţean Malle, au spart ferestile şi s'au apucat se spargă şi poarta. Malle au dat mai multe focuri de revolver asupra mulţimei. Vecinii şi gendarmii ce erau acolo au auḑit strigând „omorîţi pe Maghiarul,“ dar n'au dat ajutoriu atacatului şi aşa acesta a trebuit sĕ se apere cu revolverul. Este de temut că provocaţiuni de aceste se vor mai repeta.

Desbaterea creditului de pacificare în dieta Ungariei.

(Urmare.)

În şedinţa din 22 Maiu n. D. Dr. Carol Wolff rostì o cuvêntare lungă şi interesantă. Eată în resumat cuprinsul acesteia: „Domnilor, ḑice D. Wolff, D. dep. Ivanka a întrebat pe Sasi, de le convine Daco-România pe care a descris-o dênsul cu atâta foc sau ba? Eu voiu fi aşa de liber, şi voiu cerca sĕ respund la întrebare (S'auḑim!).

Domnilor! Noi (sasii) nu suntem nepăsători faţă cu soartea Ungariei (O voce din stânga estremă: Ne putem închipuì!) şi ne interesăm de soartea patriei noastre. Eu din parte-mi mĕ tem, că politica şi administraţiunea internă de acum a Ungariei nu împedecă realisarea concepţiunilor teritoriale a D. Ivanka (Proteste în stânga estremă). Şi nu mĕ pot scutì de acea îngrigire, că tocmai politica aceasta lucră în direcţiunea de a se forma Daco-România, care va înghiţì Transilvania, pe Sasi şi o parte însemnată din rasa maghiară. De 14 ani încoace Sasii, cari au fost, ca şi bravii Sĕcui pe marginele rĕsăritene, totdeauna sentinelă în pasurile de meaḑăḑì ale Transilvaniei ad retinendam coronam (Proteste sgomotoase în stânga estremă) slăbesc. Ei nu pot fi maghiarisaţi (O voce în stânga estremă: vedem!) dar ori ce slăbire a lor, ori ce încercare de ai maghiarisa va avè resultatul, că se vor romanisa mai curênd, întocmai precum este în Ungaria superioară resultatul — slovacisarea. În timpurile acestea critice (O voce în stânga: Unde sûnt?) rasa maghiară stă acum ca Ercule între doue căi: ori joacă *va banque* — *aut Caesar aut nihil* — care se termină cu nimic; ori îşi asigură domnia peste celelalte naţionalităţi pe basa fraţietăţii şi equităţii.

E lucru foarte natural — continuă D. Wolff, că cestiunea Bosniei sĕ ne facă, sĕ ne întoarcem privirea şi asupra relaţiunilor noastre interne. Ba ne face sĕ ne punem întrebarea: nu cumva ocupaţiunea produce turburare şi nesiguranţă în afacerile noastre interne? Oare nu s'a învoit d. ministru preşedinte cu anexarea Bosniei din acel motiv, ca se nu se mărească Serbia prin anecsarea Bosniei. Nu e lucru consecuent din partea d. preşedinte, care în luna de miere a ministeriului sĕu, anunţase contopirea naţionalităţilor, mai târḑiu sĕ decreteze ocupaţiunea, ca astfel sĕ se striviască capul marelui şerpe slavic, care sĕ zacă în Seraievo? Politica, care faţă cu naţionalităţile din partrie păşesce agresiv, în loc de a fi împăciuitoare, urmează ca şi dincolo de graniţa ţĕrei, sĕ păşească agresiv (Proteste). Şi — continuă d. Wolff, eu am curagiul sĕ afirm că erorile comise în Bosnia nu s'ar fi putut întêmpla, dacă s'ar fi încheiat, şi s'ar fi şi ţinut o pace onorifică între naţionalităţile Ungariei. Aceasta nu s'a întêmplat şi urmarea a fost — Bosnia. Dară de aceasta putea şi poate fi vorba numai atunci, când bărbaţii de stat maghiari vor realisa îndreptăţirea de o protivă a naţionalităţilor — care acum stă numai pe hârtie şi nici acolo complet şi în fine când vor renunţa definitiv dela maghiarisare.

În ce privesce posiţiunea ţĕrilor ocupate d. Wolff e de părere, că Bosnia sau sĕ se predea Serbiei, reservêndu-se Austriei interesele de comerciu, sau sĕ se anexeze amêndouĕ provinciile ocupate în conţelegere cu poarta şi sub scutul confederaţiunei germane. Şi precum a făcut mai nainte Maria Teresia şi Iosif II, aşa şi acum va fi necesitată casa domnitoare, ca sĕ'şi asigureze domnia preste provinciile ocupate, prin colonisarea Bosniei şi Erţegovinei cu colonişti germani. (Strigări: se emigreze Sasii la Bosnia). Însĕ — continuă D. Wolff — pentru colonisare nu e de ajuns numai consimţemêntul guvernului german, ci şi amiciţia poporului german, care însĕ nici odată nu se va câştiga prin maghiarisare. Apoi combate maghiarisarea, ca pe un mijloc care în loc se promoveze binele statului, căşunează inimiciţii între diferite naţionalităţi, cari diferinţe periclitează esistenţa statului.

„Cestiunea de ocupaţiune a Bosniei — continuă D. Wolff, stă în strinsă legătură cu alte 2 cestiuni: cestiunea orientului şi cestiunea naţionalităţilor. Cestiunea orientului nu poate fi deslegată până ce în monarchia noastră nu e deslegată cestiunea naţionalităţilor în sensul dreptăţii. Şi aceasta nu se va întêmpla de sigur cât timp maghiarisarea se identifică, cu ideea de stat. Mai consult ar fi, ca monarchia noastră se încerce a civilisa ţĕrile ocupate Bosnia şi Erţegovina, prin aceea că va face concesiunile necesare locuitorilor ei: va ridica vaḑa bisericei gr. or., va îmbunătăţi starea membrilor acesteia; va regula pe semibarbarul popor prin disciplină militară, va aduce acolo colonisti care sĕ îmbunătăţească starea agricolă a Bosniei şi Erţegovinei, va încetăţenì industriaşi şi va întemeia cetăţi. În acest înţeles — termină d. Wolff, — primesc şi eu proiectul de lege.

După dênsul ia cuvêntul Geza Polony, care resumează pe scurt vorbirea d. Wolff, la care mai adauge, că sistemul present de administrare a făcut posibil ca soldatesca sĕ se îngâmfeze, ca sĕ se amestece în cele mai sfinte drepturi ale naţiunei aşa numitele cercuri, cari stau afară de constituţiune; naţiunea întreagă scie

---

l'au urmărit însĕ, silindul sĕ 'şi licenţieze în San Marino mai pe toţi oamenii. Intenţia sa de a se duce în Veneţia a fost dejucată la Punta Maestra; o flotilă austriacă i s'a pus în cale, luându-i mai toate luntrile. El scăpă cu soţia sa şi travestit ca pescar ajunse pe teritoriul 'piemontez dar fără Anita sa, carea murise la Ravenna în aventuroasa fugă, de urmările unei nasceri. Din ordinul guvernului Sardiniei fiind arestat la Chiavari şi adus la Genua, avu se aleagă acì între închisoare şi emigrare. El se decise pentru aceasta din urmă, însĕ Tunisia 'i era închise prin influenţa franceză şi apărĕtoriul Romei nu putè călca în Spania; astfel remase ascuns în Tanger, până ce un consul amerì can 'i oferì trecerea în statele unite, pe când amicii îngrijau de copii sĕi. În New-York a lucrat la început într'o fabrică de săpun şi lumînări, apoi a a primit un post de căpitan de vapor şi ca atare a percus Oceanul pacific până la Kanton. La 1854 s'a întors în Sardinia şi după un an de liniscită viaţă în Nizza s'a stabilit cu familia

că în fruntea acestei legi se află Archiducele Albrecht, care e periculos pentru constituțiunea și națiunea noastră. (Aprobare în stânga estremă. Strigări în dreapta: la ordine! la ordine!)

Președintele atrage atențiunea d. antevorbitor, că până acum în dietă n'a fost us a se pronunța cineva într'un astfel de mod despre membrii casei regesci. (Aprobare în dreapta; strigări în stânga estremă: aceasta are valoare numai pentru regele).

Polony roagă dieta, că să se îngrigiască de siguranța constituțiunei Această țintă va fi numai atunci ajunsă, când se va lăsa de Bosnia și vor regula finanțele. Să pronunță pentru votul separat a lui Eötvös.

Ferdinand Eber primește proiectul comisiunei. E Szalay combate politica de până acum a casei habsburgice, aducând citate din un autor german, din o scriere a lui Iokai, ceea ce face pe Președintele să-l amenințe de mai multe ori, ba la urmă era să-i detragă cuvêntul.

Szalay însă se esprimă că el nu polemisează cu ministru președinte Tisza și dupăce prin un alt citat întărește ce a ḑis mai sus, se declară pentru votul separat (Aprobare în stânga estremă.)

Alecsandru Hegedüs să pronunță pentru primirea proiectului; ear'

Emeric Vester primește propunerea D. Szilágyi.

Ca discursul acestui deputat să termină ședința din 22 Maiu.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“

Brașov, 9/21 Maiu 1882.*) „În vremea vechie ceriul era limpede ... soarele strălucia ca un flăcău tinêr Câmpiile frumoase, împregiurate de munți verḑi, se întindeau mai mult decât poate prinde ochiul,... păduri tinere umbriau dealurile. Turmele să auḑiau mugind de departe... și armăsarii nechezau jucându-se prin răriști. Pe o pajiște verde Libertatea, copilă bălăioară cu cosițe lungi și aurite, se juca cu un arc distins. Ferice de oamenii din câmpie, ferice de cei dela munte!“

Așa ne spune Bălcescu în cântarea României. Da, așa era în vremea vechie.

Și astăḑi? Nici ceriul nu e limpede,.. soarele și-a ascuns raḑele. Și le-a ascuns de mila noastră. Câmpiile și astăḑi sûnt frumoase, munții verḑi, și păduri tinere umbresc dealurile. Turmele de oi mugesc pe pământul Dobrogei, și armăsarii vor fi nechezênd prin rărișt ile liberei României. Libertatea, amărîta de Libertate zace lănțuită din grația stăpânirei și a providențialilor, cari în numele nației dispun de soarta ei. Vai de oamenii dela munte, vai de cei din câmpie.

Tristă ne e situația, și amarul inimei noastre n'are margini. Și ni e mare amarul, căci adênc este somnul, în care ne-am adêncit sub frumoasele cuvinte de „Passivitate“ și „Neactivitate.“

Un ḑeu, nu sciu de care categorie, destul că un ḑeu a venit și a bucinat: „Pasivitate nație română.“ Și noi toți am primit passivitatea pe toate terenele.

Singuri Brașovenii au spart solidaritatea. Și toți au strigat în gura mare: Brașovul a tradat națiunea.

Brașovenii însă și-au urmat calea, Urmarea a fost că Brașovenii au lucrat, și o eclatantă probă a binecuvêntatei lor activități a fost și convenirea colegială a reuniunei române de gimnastică și de cântări din 8/20 Maiu a. c.

Programa a fost următoarea:

1. „În codru“ chor de dame și bărbați, de Mendelssohn.
2. „Bucurii nevinovate“, chor de bărbați, de Spohn.
3. „Souvenir de Haydn“ de Leonand, fantasie pentru violină cu acompaniament de piano.
4. „Hora Sinaiei“ de Ventura, chor de dame și bărbați de C. G. Porumbescu.
5. Arie pentru sopran din „Romeo și Julia“, de Bellini.
6. Chorul Nr. 1 din „Anotimpurile“ de Haydn.
7. „Proba de cântări“, chor de bărbați cu bas-soli de Kuntze.

Esecutarea a fost foarte reușită. Un chor de dame și bărbați ca cel din Brașov înzadar vei căuta în Ardeal.

Trec preste Nr 3. căci despre el voiu vorbì la urmă. Și aceasta o fac din etichetă cătră coconițe și cocoane.

Frumos a fost esecutat Nr. 1 „În codru“. Nu sciu ce se admiri mai mult talentul dela natură, s'au măestria de a întrebuința talentul ei. Asemenea Nr. 2 „Bucurii nevinovate chor de bărați, sub măeastra conducere domnului prof. Pant. Dima.

„Hora Sinaiei“ se recomândă de sine însași. Efectul nu se poate esprima în cuvinte. La aplausele publicului, a trebuit se se repete. E vorba de Horă, și încă de Hora Sinaiei. Multe au contribuit ca efectul să fie așa de mare chorul românesc cântă mai frumos Hora, căci ea ese din inimă. Și publicului 'și manifestă bucuria mai cu entusiasm, căci Hora atinge mai plăcut inima românului. Așa-mi esplic eu entusiasmul produs de Hora sinaiei.

Domnișoara Roman este cunoscută publicului român din obiectivele aprețiări ale Gazetei Transilvaniei, făcute cu ocasiunea representărei operettei Craiu nou, în care Domniasa a representat pe Anica. Vocea Domnișoarei Roman e foarte simpatică. O mlădiează după plac, încât îndată observi, că ângerașul, care cu simpaticu-i glas 'ți răpesce simțirile, este tot odată și măestru în aplicarea talentelor sale.

Cele ḑise la Nr. 1 2. sunt a se aplica și la Anotimpurile de sub Nr. 6 al programei.

Proba de cântări a fost minunată. Directorul chorului instruează diferitele voci cu mare diligință și nu trebue se mai spunem că tot odata și cu multe ostenele. Când ar cugeta omul că e gata cu studiarea nu trebue se uite nuanțele, dela cari atârnă mult efectul dorit. Așa se întêmplă și în proba de cântări. Directorul spune chorului cu politeță că piano fu prea plin și foarte necioplit. Chorul se supĕră și nu voesce se mai cânte. Atunci directorul le face imputarea, că așa i resplătesce chorul îngrijirea lui cea multă? La chore apoi tenor II cu mult foc începe: chir Director, chir Director noi n'am gândit așa; și cu mare esactitate esecută chorul întreagă piesa, pentru care bunăvoință și Directorul le spune: Ve ert. Ert bucuros!

Dar domnii mei era prea mult a se juca cu mine așa.

Domnul Dima cu rolul Domnului „Chir Director“ ca conducător al chorului de bărbați a cântat bas solo. Chorul a fost minunat și unde vine tenor II, cu Chir Director, a produs un efect nespus de mare. E de prisos se mai adaog că și Nr. 7 a mai trebuit repetat.

Mi a venit rêndul se vorbesc ceva despre Nr. 3, al programei. Domnul Dr. Baiulescu a fost acompaniat de conducătoriul chorului. Fui fericit se mai afirm încă, că arcul Domnului Baiulescu e fermecat. Afară de Nr. 3 din programă, la repețitele aplause a le publicului, Domnul Baiulescu a mai esecutat unele piese naționale între cari primo-loco fu „Bălcescu murind.“ Efectul a fost mare. Și a trebuit se fie, căci el a fost numai via espresie a simțemintelor produse prin vioara Domnului Baiulescu.

După esecutarea programei a urmat dansul, în sensul programei. Începutul s'a făcut cu „Hora Sinaiei.“

Ca copil mic am crescut la sate. Și ca copil dela sate m'am bucurat de toate avantagele și desvantagele vieții dela sate. Între multe altele, multe mi s'au spus despre fetele de împĕrat, ce le fură smeii, și despre ḑinele ce înșală pe neespertul păstoraș. Prin urmare în privința ḑinelor aveam și eu ca mulți alții o imaginație destul de nețermurită.

Convenirea colegială din Brașov m'a făcut se vĕd pe ḑinele din poveste — în realitate — dansând Hora în sala Hotelului Nr. 1. Și cine va crede că poporul nostru cu respect la ḑinele lui e prea indulgent, meargă în Brașov și acolo va vedea; și dacă se va reîntoarce fără de a fi atins de săgeata lui Amor, atunci nu i vom atribuì cuvintele:

„De acum sapa și lopata.“

Sûnt rari ḑilele de veselie ale românului. Însă el când se veselesce, se veselesce din inimă. Petrecerea din Brașov încă au fost animată.

Am auḑit dela mulți ḑicându-se, că Brașovul e cu lipiciu. Cine a ajuns odată în Brașov, cu greu va scăpa fără vre un suvenir. Eu era se nu mai scap. Darear Dumneḑeu să se lipească de toți binefăcotoarea activitate a Brașovenilor, și atunci se va limpeḑì și ceriul, soarele nu-'și va mai ascunde raḑele. Toate vor fi ca în vremea vechie. Libertatea, copilă bălăioară cu cosițe lungi și aurite se va juca cu arcul ei distins și . . . . . „va fi ferice de oamenii din câmpie, ferice de cei dela munte.“

Drumariul.

*) Întârḑiată din lipsă de spațiu.
Red.

---

organizarea militară și administrativă a insulei. Apoi, de și prin aceasta ajunse în o posiție fățișă cu Cavour și guvernul piemontez, își păstră dictatura ba chiar dete afară din Sicilia pe împuternicitul lui Cavour; La Farina, la 7 Iulie. La 21 Iulie capitulă cetatea Milasso; La 28 urmă încheerea unui armistițiu între comandantul din Messina și Garibaldi. La 5 August Garibaldi se pregătì să treacă în continent; la 6 publică o proclamație către locuitori; la 9 trimise dincolo 330 voluntari, la 19 desbarcă și el cu 5000 oameni, de și flota neapolitană crucesce în sinul dela Reggio, lua îndată acest oraș, întră deja la 7 Septemvre in Neapole și cu 25,000 voluntari încep la 20 atacul asupra liniei Volturno, ocupată de trupele regale, și de și cu greutate și după o luptă crâncenă, își manținu poziția pe toată linia și la 8 Octomvrie împresură Capua.

(Va urma.)

Cestiunea Dunărei.

Desbaterile în camera României, 1 Maiu.

Discursul

lui M. Cogălniceanu.

(Urmare și fine.)

Austria, dlor, cum v'am spus și altă dată, ține foarte mult la înființarea comisiunei mixte, fie ea primită cu ori ce modificări, căci această comisiune mixtă nu însemnează nimic mai just, decât asigurarea pentru dênsa pe Dunăre a unei posițiuni escepționale și privilegiate pe care o urmărea dela 1858, și care pururea Europa 'i-a refusat'o până acum: această comisiune mixtă este însăși întinderea preponderanței austro-ungare până la marea neagră; spre a ajunge la aceasta, ați vĕḑut că Austria nu s'a mulțămit a avea la Paris pe contele Beust, diplomatul cel mai încercat și care, în afacerea intereselor încredințate lui, atât era de activ, încât nu permitea consilierilor săi de legațiune să meargă la minister, ci se ducea singur, el așa de bĕtrên și de trei patru ori pe săptĕmână ca un june de 20 ani, urca cele trei caturi, cari conduc la biurourile ministerului de esterne francez, și a trămis la Paris și pe contele Wolkenstein, care fusese ales de contele Kalnoki ca ambasador pentru Petersburg, și pe care în loc să'l trămită la postul său, l'a trimis la Paris ca să trateze cestiunea. Din acestea numai vedeți câtă importanță pune Austria, încât pe ambasadorul numit la curtea cea mai importantă pentru Austro-Ungaria, a preferit a'l trimite mai întâiu la Paris unde a ședut luni întregi.

În adevĕr, contele Wolkenstein a isbutit așa de mult în misiunea sa de ministru, încât vĕ pot asigura că dacă aș fi pus în alternativa dureroasă de a alege între propunerea Barrère și între ante-proiectul austriac cu restricțiunile făcute de fostul ministru de esterne, eu aș primì de preferînță comisiunea mixtă; pentrucă dacă mi s'ar propune o moarte dată de mulțimea de cuțite, și alta care se mĕ omoare îndată, vĕ mărturisesc curat, că aș primì pe cea din urmă (ilarit te.)

În adevĕr, dlor, comisiunea mixtă cu dreptul de apel este numai o primă instanță și sciți că mulți perd în prima instanță, dar pot câștiga la a doua; dacă însă nu am a doua instanță, și perd la prima, am perdut totul. Aceasta este propunerea Barrère, căci ea esclude, nimicesce în fapt dreptul de apel.

Acum vin la propunerea Barrère, în amănuntele ei.

Dlor, d. ministru de esterne ne ḑice să primim propunerea Barrère însă cu modificări, dar totuși eu nu cred că se vor primì de Europa modificările propuse de noi.

D. ministru de esterne. Reproduceți inesact.

D. M. Cogălniceanu. Propunerea Barrère ḑice așa:

„Comisiunea 'și va redacta regulamentele interioare..... pentru ordinea lucrărilor sale, precum și instrucțiunile speciale către agenții săi, în vederea aplicărei regulamentelor etc.“

Comisiunea în prima sa sesiune va proceda la numirea agenților, desemnați în art. 5, adecă inspector, sub-inspector, etc. Dar să mergem mai nainte.

Totuși regulamentul interior și restricțiunile cu un caracter general și regulamentar precum sûnt acele despre care se vorbesce în art. 9 al actului public dela 9 Noemvre 1865, privitor la navigațiunea dela gurile Dunărei, vor fi mai întâiu comunicate comisiunei europene și nu vor fi aplicate decât, după ce această comisiune se va fi găsit conforme cu principiile cari au servit de bază regulamentelor de față.“

Când cetii dintâiu acest articol, 'mi ḑiceam: într'un chip indirect tot ne este dat drept de apel. Dar ea să vedem art. 9 din actul din 2 Noemvre 1865 la care ne trimite propunerea Barrère.

Ei bine, acest articol esențial nu tratează decât despre numirea funcționarilor comisiunei europene, inspectorul navigațiunei, căpitanul dela portul Sulina, care acum după actul adițional, votat mai alaltăieri, au să se numească de comisiunea europeană.

Așa dar, numai cestiunile cari țin de acest articol sûnt supuse apelului la comisiunea europeană.

Așa dar, dreptul de apel este numai cu numele, numai o ilusiune, afară dacă bună oară vre-o dată comisiunea mixtă, în lipsa delegatului austriac, ar face numirea inspectorului, neplăcută acestui delegat.

Dlor deputați, d. Vernescu a făcut o analisă mai specială, articol cu articol a propunerei Barrère, dar a uitat un lucru. Această propunere ḑice: inspectorul va fi numit de comisiunea mixtă, sub-inspectorii vor fi propuși pe o listă de 3 nume de fie care stat riveran, pentru întinderea sa, și comisiunea mixtă va alege dintre acești trei. Ei bine, ce păcat original mai conservă acești sub inspectori?

Afară de acel că numele lor ar figura pe o listă propusă de guvernul sêrb, ori bulgar, ori român, ḑic: ce pĕcat original au ei, pentru ca odată numiţi sĕ nu le păstreze măcar atributele ce le revin după toate organisaţiunile administrative din lume. În adevĕr, în ordinea ierarchică administrativă, noi scim că prefectul de prefect, primarul de subprefect. Ei bine, după propunerea Barrère, căpitanii de porturi nu atĕrnă de sub-inspectori, pentrucă sub-inspectorii au avut nenorocirea sĕ figureze pe o listă propusă de puterile riverane, căpitanii de porturi atârnă de inspectori.....

D. ministru de esterne. Nu se poate modifica?

D. M. Cogălniceanu. D. ministru face întreruperea că această mare, mare prescripţiune se poate modifica!... Daţi-'mi voe, sûnt şase oare şi voesc sĕ las şi pe alţii sĕ vorbească, prin urmare, nu pot să pun discuţiunea pe un teren atât de slab. Mĕ ridic mai sus! Defiez pe d. ministru de esterne să'mi dovedească dacă în propunerea Barrère esistă un singur articol, începênd dela 1 şi până la 13, care sĕ poată fi primit de d-sa, sau dacă toate aceste articole modificându se cum trebue, mai poate rĕmâne ceva din propunerea Barrère! Ah! este art. 12 care ḑice că comisiunea mixtă 'şi va avea reşedinţa la Giurgiu. Acest articol, acest singur articol cred că'l vor primì giurgiuvenii (ilaritate). Sfătuesc pe onorabilul meu amic d. Iepurescu, deputat la Giurgiu, sĕ'l primească acesta (ilaritate.)

D. Iepurescu. Primesc.

D. M. Cogălniceanu. Primesci ca deputat de Giurgiu, dar nu ca deputat al României.

D. Iepurescu. Da. Dar ca deputat al României nu.

D. M. Cogalniceanu Apoi d-lor, când toate aceste articole de sus până jos au sĕ fie modificate, va mai rĕmânè vr'un articol la ordinea ḑilei? Cum vedeţi, d-lui însuşi, d. ministru de esterne, cred că a înţeles slăbiciunea tezei d-sale, şi dar sĕ venim cu un contra-proiect.

D. ministru de esterne. Care?

D. Cogalniceanu. Nu este nimeni între noi, cari cunoscênd drepturile şi glasurile ţĕrei, nu este om care, făcênd politică sĕ nu'l poate face, chiar espune. Eată, d-le ministru, să vi'l espun şi eu: Regulamentele de poliţie, de navigaţiune, de supraveghiere se fac de comisiunea europeană, unde figurează delegaţii statelor riverane, prin urmare şi al nostru.

D. ministru de esterne. Cer cuvêntul.

D. M. Cogălniceanu. Numai cereţi cuvêntul până ce voiu presenta contra-proectului meu. Urmez: regulamentele seaplică de guvenul românşi de autorităţile sale, sentinţele se dau de autorităţile române şi se esecută în numele Regelui, asemenea amploiaţii se numesc de guvernul nostru; eată în scurt acest contra proiect. Mai adaug că avem şi vasele noastre pentru facerea poliţiei, cum le-am avut şi mai înainte! În adevĕr, înainte am avut numai caice, acum avem şi vase de rĕsboiu! Aşa dar, nici aici n'avem nevoe de marină străină, cum aţi ḑis dv. chiar, dle ministru, ca şi înainte, în timpul domnitorilor vasali poliţia pe Dunăre se făcea de noi atunci mai slab; acum vom face o într'un chip mai energic. O dată aceasta hotărît, tot noi ne vom ocupa şi de lucrările trebuitoare pe Dunăre pentru a asigura şi înlesnì mai bine navigaţiunea. În adevĕr, Austria are acum dreptul sĕ strice Porţile de Fer; dacă Austria nu le va strica, noi ne vom înţelege cu Serbia, buna noastră vecină, şi cred că ne va fi bună vecină în aceasta, şi cred că vom putea convinge pe Europa la noua conferinţă, că cel puţin, în mai scurt timp de cât Austria, vom putea sparge stâncele danubiene aflate între ţĕrmurile noastre.

D. ministru de lucrări publice ne spunea alaltăeri că nu poate sĕ deschidă, fără înţelegere cu Bulgaria, canalul dela Giurgiu pentrucă ameninţă Rusciucul sĕ remâie fără apă; ei bine, ne vom înţelege cu Bulgaria acolo unde ambele ţĕrmuri ale Dunărei nu vor fi ale noastre: dela Silistra încolo, amândouĕ ţĕrmurile fiind ale noastre nu vom avea a ne înţelege decât cu noi. Vin acum a vorbì în privinţa supravegherei. Am vĕḑut că congresul dela Berlin nu a voit sĕ primească propunerea baronului Haymerle, ca supravegherea aplicărei regulamentelor sĕ fie încredinţată unui singur delegat, ci 'şi a păstrat ca singură acest drept de supraveghere. Ce ḑice tratatul dela Berlin? Ḑice: că regulamentele până la Porţile de Fer se vor pune în armonie cu acelea cari sûnt dela Galaţi la Marea-Neagră. Ei bine, supravegherea şi în sus de Galaţi se va face cum se face în josul Galaţului? Comisiunea europeană va numì în fiecare an comitele compuse de doi, trei delegaţi şi când va constata abateri, va trata cu noi în mod diplomatic pentru înlăturarea lor (întreruperi.)

Dar nu vĕ place aceasta? Eată pentru ce: pentrucă dv. nu voiţi ca sĕ vĕ puneţi în contraḑicere, nu ḑic cu angajamentele luate, dar cu adesiunile slabe, dar în realitate date, precum a afirmat şi fostul preşedinte al consiliului, d. Dimitrie Brăteanu, ḑicênd, cumcă notele date de d. Boerescu au putut sĕ facă pe puteri sĕ creaḑă, că sûnt oare-care angajamente luate, că sûnt adesiuni date la înfiinţarea comisiunei mixte şi dv. acum nu voiţi sĕ o rupeţi de odată! Ei bine, luaţi samă că astăḑi aveţi putinţă de a vĕ retrage cuvintele, căci noi vĕ deslegăm (aplause.)

Noi, representaţiunea naţională, nu voim, nu primim comisiunea mixtă supt ori-ce formă d ta ai voì s'o botezi! Astfel, ne ai face a crede că în post nu vrei sĕ mânânci rata căci este carne, dar că mânânci lişita, care cum ḑic preoţii catolici, este pesce (mare ilaritate.) Ei bine, naţiunea nu primesce nici rate, nici lişiţe.

Aşi putea vorbì mai multe despre propunerea Barrère, dar cred că v'am arătat destul canavaoa contra-propunerei ce aţi putea presenta. Onor, d. Stătescu este om de sciinţă, este inteligent. D-sa a studiat cestiunea şi va înţelege dar uşor din puţinele mele cuvinte, că d-sa cu înteligenţa d-sale poate sĕ înfăţişeze un contra proiect plin, întreg, ţinênd sama de interesele Europei şi de drepturile noastre suverane, asupra ţĕrmurilor şi apelor noastre. Dar ni se va putea poate opune: dar ce se face cu aceea scrisoare, care fostul ministru a declarat în Senat că a fost un punct de plecare al tratativelor în care se afla la Viena? Ce se face? Proverbul român ḑice; Vodă *va* şi Hâncu *ba*! Ţeara este Hâncu, şi Hâncu nu primesce (aplause prelungite.)

Dlor, voiu sfârşi cum am început. Când în ḑiua de 10 Maiu, acum un an, în mod solemn s'a purtat pe stradele Bucurescilor Coroana României, acea Coroană pe care Regele a fost chemat ca sĕ se rostească, cum ea sĕ fie, şi că el a ḑis sĕ fie făcută din oţelul tunurilor luate la Plevna, şi Regele şi ţeara au înţeles, că în privinţa drepturilor ţerei noastre, Coroana adecă suveranitatea ţĕrei sĕ fie apărată cu o politică de oţel, ear nu de cositor (aplause frenetice.)

Sûnt pericole, au fost pericole pentru ţeara noastră, a fost cestiunea Basarabiei; n'aţi consultat pericolele, când dv. aţi refuzat a o da de bunăvoe. Refusând, am perdut poate pentru un timp amiciţia unei mari puteri.

Acì poate voiu fi calificat de rusofil de cătră jurnalele austriace, cum de mai mult şi sûnt calificat, când voiu ḑice că Rusia dela Petru-cel-Mare 'şi are pagini frumoase scrise în istoria noastră, şi că dênsa a făcut în multe rênduri mari şi sângeroase sacrificii pentru emanciparea noastră. Noi pentru aceasta purtăm recunoşcinţă, dar aceasta nu ne a oprit şi nu a trebuit sĕ ne opreascâ când a fost vorba de a ni se lua o parte din pământul nostru, de a ne face datoria, şi de a nu'l da de bună voe (aplause.)

Apoi dacă am refuzat sĕ cedăm naţiunei aceleia, care cu sângele ei şi al nostru adesea am covêrşit apa, care, cum ḑicea d. Lahovari, curge pe Dunăre, cum se poate crede că acum noi putem de bună-voe da chiar Dunărea? Sĕ refusăm dar. Şi tocmai refusând, vom arĕta lumei că regatul român nu poate primì sĕ devie instrumentul nici al preponderanţei rusesci, nici al preponderanţei austriace (aplause.)

La gurile Dunărei nu putem sĕ primim decât preponderanţa europeană, pentrucă numai aşa această preponderanţă va putea fi şi preponderanţă română, şi Dunărea fiind europeană, va putea remânè şi românească (aplause.)

Dlor, sfârşesc, adăogând un singur cuvênt. Cei ce merg la biserică şi ascultă sânta liturghie, aud pe preot rădicând glasul şi ḑicând: sus sĕ avem inima. Cu inima sus dar sĕ tratăm această cestiune (aplause entusiaste şi îndelung repeţite!)

Varietăţi.

* (Reuniunea sodalilor români) din Cluj va arangia Maial în favorul fondului sĕu în 31 Maiu (12 Iunie) în grădina la *„Capul Turcului“* (Török-fö).

* (Vĕrsat). În comuna Şibot grassează între copii dela 1 Maiu a. c. epidemia de vĕrsat. Până acum au murit 35 copii şi sûnt încă o mulţime de copii bolnavi. Ḑi de ḑi se bolnăvesc copii şi cei mai mulţi mor. Nu se poate prevedè încetarea acestui morb epidemic. În comunele vecine nu s'au ivit nici măcar un cas de epidemie.

* (*Lotĕrie de espositiune în Triest.*) 1000 nimeritori - Florini 213,500 Nimeritoriul principal 50,000 fl. O soarte costă 50 cruceri. Pentru primirea traficului de sorţi se poate cine-va îndrepta numai decât la *despărtĕmêntul de Loterie* al esposiţiunei triestine Piazza Grande Nr. 2 în Triest.

Loterie.

Mercuri 7 Iunie n. 1882.

Brünn: **56 57 16 40 26**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 6 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.75	119.60
Renta de aur ung. de 4%	88.30	88.52
Renta ung. de hârtie	86.25	86.40
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	119.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	96.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.75	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.50	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	97.50	97.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.50	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	97.50	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.50	96.75
Sorţi unguresci cu premii	118.—	118.—
Sorţi de regularea Tisei	109.40	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.45
Datorie de stat austr. în argint	77.20	77.45
Renta de aur austriacă	94.40	94.20
Sorţi de stat dela 1860	130.20	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	823.—	822.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	318.75	317.—
Acţiuni de credit austr.	328.75	325.3,
London (pe poliţa de trei luni)	119.85	120.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.67	5.65
Na oleon	9.52½	9.52
100 marce nemţesci	58.55	58.55

CONCURS. [89] 2—3

Comitetul Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi din Braşov publică următoriul concurs: Devenind vacante două ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕţăcei români cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, maşinist, argăsitor pălărieri, cordoner, clopotar, compactor, croitor, şi brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Iulie 1882 provedute:

1. Cu estras de botez din care sĕ se vadă că este român şi că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de scoală din care sĕ se vadă că a percurs 4 clase normale şi pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinţi sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul sĕ înveţe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Braşov pentru vre una din meseriile de mai sus din care sĕ se vadă, că copilul se află la meserie de cel puţin o lună de ḑile.

Comitetul asociaţiunei pentru sprijinirea învăţăceilor şi sodalilor români meseriaşi.

Braşov 18/30 Maiu 1882

B. Baiulescu m. p., preş. **I. Bozoceanu** m. p., not.

Nr. 11. [85] 3—3

EDICT.

Stefan Dumitru Dicu, de religiunea gr. orient. din Săcel, comitatul Sibiiului, carele de trei ani au părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Maria n. Dumitru Dic tot de acolo fără a se sci ubicaţiunea lui prin aceasta sĕ citează a sĕ presenta în restêmp de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict înaintea subscrisului for matrimonial în persoană sau prin un plenipotenţat, căci la din contră se va decide procesul urḑit de socie sa încontrai şi în absenţa lui.

Sibiiu 12 Ianuariu 1882.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliştei, ca for matrimonial de I instanţă.

Nr. 2568 civ. 1882. [90] 1—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisavetopole aduce la cunoscinţă publică, că asupra admisibilităţii comasărei generale a hotarului **Ernea săsească** s'a pus termin de pertractare ḑiua dela **16 August 1882 la 9 oare înainte de ameaḑi** în **locuinţa judelui** comunal din **Ernea săsească;** pe când sûnt avisaţi toţi posesorii cu adausul, că părţile cari nu se înfăţişează, se consideră ca învoite cu comasarea — şi că esemplariul cel dintâiu de petiţiune se poate vedè la acest tribunal regesc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 30 Maiu 1882.

(L. S.)

Henter m. p., notar. **Nagy** m. p., presid.

Lotĕrie de espositiune în Triest.

1000 nimeritori în preţ de 213,550 de florini.

Nimeritorul principal în aur sau florini bani gata **50,000 fl. v. a.**

Nimeritorul al doilea in aur sau florini bani gata, **20,000 fl. v. a.**

Mai departe nimeritori diversi de câte **10,000,** apoi de câte **5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50** şi **25 florini.**

Fie care soarte costă numai 50 cruceri.

Sorţi se capătă în toate schimbătoriile, traficele c. r. de tabac, colecţiuni de loterii din monarchia austro-ung. şi la ***despărţământul de loterie*** de esposiţiune triestină (Piazza Grande Nr. 2) în **Triest** la care au a se adresa toate persoanele care vor a se ocupa cu traficul de sorţi. [91] 1—3

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Sâmbătă 29 Maiu (10 Iunie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea creditului de pacificare în dieta Ungariei.

(Încheere.)

În ședința din 25 Maiu n. Ministrul de justiție Dr. Pauler accentuează, că începênd dela ultimul deceniu al secului trecut interesul ecuilibrului european a făcut necesară susținerea Turciei. Dar resboiul oriental a adus lucrul acolo, încât Turcia să nu mai poată susta ca mai nainte; și această împregiurare — ține D. Dr. Pauler — impune puterilor europene peste tot, și în special monarchiei noastre datorința, să îngrigească: ca configurațiunile ce se fac în peninsula balcanică, să fie de o astfel de natură, încât pe de o parte populațiunea de acolo să aibă mulțămire, pe de altă parte să nu se pericliteze interesele vitale ale Europei și mai vêrtos ale monarchiei. Un astfel de mijloc, prin care să nu se pericliteze interesele monarchiei și a Europei întregi, este mandatul dela Berlin, cu care a fost însărcinată Austro-Ungaria. Aceasta la rêndul său a căutat se împlinească mandatul, a început ocupațiunea. Spesele, care s'au votat — susține d. ministru de justiție, — cad în competența delegațiunei și prin urmare dênsul să pronunță pentru primirea proiectului. (Aplause în dreapta).

Geza Onody — din stânga ecstremă — interpretează conclusul referitor la ocupațiune al congresului din Berlin astfel: mandatul de ocupațiune nu e pentru eternitate ci numai pentru un timp scurt, și eschide și anexiunea.

„Prusia și Rusia ne a dat acest mandat nouĕ, ca să slăbească puterea monarchiei noastre. În acest sens au lucrat acele elemente cari acum alungă pe Evrei ca să i gramădiască în Austro-Ungaria. Acești Evrei vor comite acì de aceleși fapte, pentru cari au fost alungați din Rusia; și spre întărirea aserțiunei mele voiu aduce un cas concret care s'a întêmplat în comuna în care locuesc eu și care trebue să revolteze toată lumea creștină. După usul religios — eu nu cunosc talmudul.....

Președintele atrage atențiunea D. deputat să nu să abată dela obiect; căci Talmudul despre care vorbeste dênsul nu stă în nici o legătură cu Bosnia.

(Aprobare în dreapta, protest în stânga estremă).

Onody: Nu după diferența cuvintelor are se judece cineva că vorbesc eu la obiect, sau ba, ci după nexul intern, care să află între evenimentul pe care vreau să-l descriu și între cestiunea Bosniei.

Președintele: să documenteze D. deputat legătura ce esistă între amintitele cestiuni....

Albert Nemeth: în modul acesta nu e posibilă nici o desbatere (larmă.)

Onody. Eu cred că destul de evidentă a fost legătură, când am ție că Rusia atât în mandatul ocupațiunei cât și în acțiuni antisemitice intenționează dauna noastră. Acțiunea tinde într'acolo, ca se inundeze Ungaria cu Evrei, ca acì apoi corupțiunea să ia dimensiuni și mai mari, ca până acum.

După aceste premise D. dep. Onody descrie evenimentul cu omorirea unei fete creștine de hahamul evreesc descriere, pe care am atins-o noi deja în mai mulți numeri premergători, apoi trecênd la cestiunea ocupațiunei să pronunță pentru votul separat.

Alexandru Körösi — partida guvernamentală — după o lungă polemică contra oposiționalilor luând în considerare genesa ocupațiunei recunoasce necesitatea ei. D-sa nu consimte cu anexiunea; să declară însĕ pentru primirea proiectului.

Nicolau Bartha descriind perículele ocupațiunei, combate proiectul și primesce votul separat. (Aprobări și strigăte de „éljen“ în stânga estremă).

A. Berzeviczy și Z. Mamusich să declară pentru proiect; ear I. Vidlicskay pentru votul separat.

În ședința din 24 Maiu n. Ernst Mezey constată, că politica cea vechie a Austriei de a sugruma Ungaria prin germanisare, a făcut loc acum sistemului slavic, care e destinat a nimici Ungaria. Aceasta însĕ nu trebue să se predea însĕși în mâna slavilor. Tocmai aceasta politică este în interesul considerațiunei dunărene combătute de d. Ivanca.

Ungaria — ține Hegedüs — nu e privitorul ci eroul dramei, și de oare ce până acum în actele de până acì a fost înșelată și despoiată ar fi o nebunie să astepte plină de încredere finitul actului al cincilea. Spriginesee votul separat. (Aplause în stânga estremă.)

Geza Lükö, Ernst Mukics și August Kerekes primesc votul separat a lui Eötvös.

Ludovic Mocsary, după ce combate proiectul spriginit de ministrul presedinte cu ajutorul dicționarului academic francez, și de ministrul de justiție în ședința trecută, îl respinge; dar tot odată polemisează contra politicei dela curte, cunoscută sub numele de: „politica casei mele“. „Bărbații — ține dênsul — cari șed pe banca guvernului întrețin țeara în ce privesce resultatul politicei bosniace cu minciuni“. (Aplause în stânga estremă, larmă în dreapta.)

Președintele condamnă modul de esprimare al vorbitorului.

Csanády (întrerumpênd.)

Așa, așa, să nu ne purtați tocma cu minciuni!

Președintele: Dl Csanady n'are cuvênt.

Mocsáryi — continuând — regretă politica casei domnitoare, purtarea ministrului de esterne, a ministrului președinte, combate ocupațiunea, care a adus și aduce atâtea desavantage monarchiei și se pronunță pentru propunerea lui Németh și votul separat a lui Eötvös. (Aprobare în stânga estremă).

August Pulszky apĕră propunerea lui Szilágyi și polemisează contra intrepretațiunei, pe care o dase ministrul președinte articulului de lege VI. 1880 cu privire la acoperirea administrațiunei bosniace.

Cei din urmă doi vorbitori: Szabó și Rady se pronunță pentru votul separat.

Acum urmează interpelațiunile: Victor Istoczy cu privire la omorîrea fetei creștine din partea hahamului evreesc (casul descris de d. dep. Onody) după ce cetesce o epistolă adresată lui, care descrie pe larg evenimentul, mai adauge, că mama ucisei a alergat mai întâiu la pretorul cercului Dada-superioară din comitatul Szabolciului, care însĕ o trimise la tribunalul din Nyiregyháza. Acesta o trimise ear înapoi la pretorul și numai după ce s'au desbătut între tribunal și pretor vre o câteva septĕmâni cestiunea de competență, s'a introdus cercetarea.

Pe basa celor espuse face D. dep. Istoczy următoarea interpelare:

1. Are cunoscință d. președinte, că pretorul cercului Dada-superioară din comitatul Szabolciului, căruia mama fetei creștine îi denunțase casul, în loc de a face cercetare în causă, trimite pe mama la tribunalul din Nyiregyhaza; că acest tribunal a trimis'o ear înapoi la pretorul, și că pretorul și tribunalul făcênd din causă întrebare cu totul nemotivată de competență, numai după câteva sĕptĕmâni a ordinat cercetare?

2. Au de gând domnii ministrii să tragă la respundere pe culpabilele organe cari nu-și au împlinit datoria?

3 Au de gând mai departe se cerceteze lucrul cu deamenuntul și să pedepsiască pe Evreii s'au pe Evreul vinovat?

La această interpelare Ministrul președinte după ce îndreaptă unele încorectități din espresiunile interpe-

---

FOIȚA.

Generalul Garibaldi.*)

(Urmare și fine.)

Însĕ pe când Garibaldi prin purtarea sa arbitrară pe de o parte apu case a se pune tot mai mult în opositie față cu guvernul lui Victor Emanuel, pe altă parte nu se putea lipsì de concursul acestuia dacă voia să învingă pe deplin. Astfel se vĕdu silit, când oștirea Sardiniei întră dela nord în teritoriul neapolitan, să lase acestora continuarea operațiunilor. După ce la 30 Octomvre a salutat în Sessa pe Victor Emanuel ca pe regele Italiei și a întrat la 7 Noemvre alături cu dênsul în Neapole, depuse în mânile regelui puterile esercitate de dênsul până acì, și la 9 Noemvre se îmbarcă pentru Caprera. El refuzase ori-ce recompensă, ori-ce distincțiune; chiar și puținii bani de cari avea trebuință spre a trece în mica sa proprietate, a fost silit să'i ia cu împrumutare,

În Octomvre 1861 Garibaldi se ivì fără veste în parlamentul din Turin spre a face reproșuri amare pentru disolvarea corpului de voluntari format de dênsul, pentru chipul cum a fost tratat acel corp și a propune o înarmare generală a poporului. Dar desbaterile vii escate de acì s'au încheiat prin abilitatea lui Cavour cu o ordine de zi evazivă, după care Garibaldi se întoarce imediat la Caprera. Însĕ el necontenit 'și urmărì idealul: Liberarea Romei și erigerea ei la capitala Italiei și el fu încuragiat în planurile sale prin ministerul Ratazzi, care, de și în politica sa cu totul dependent de Francia, căuta totuși să câștige, în parte'i și partida de acțiune, în fruntea căriea se afla Garibaldi și de aceea primì în armată voluntarii lui Garibaldi, cari fuseseră dați la o parte. Astfel Garibaldi se ivì de odată în Palermo în Iunie 1862, întărîtând pretutindeni ura locuitorilor contra lui Napoleon și a Papei și chiemându'i să plece la Roma. Deși guvernul se declară categoric contra lui, totuși el adună în curênd 3000 voluntari și după ce la 18 August a luat Catania, desbarcă la 25 în Kalabria. Însĕ acum guvernul, silit de ordinele lui Napoleon, trimise contra lui pe generalul Cialdini și la 28 August se întêmplă lupta între Garibaldi și corpul de armată comandat de colonelul Pallavicino la Aspromonte, unde Garibaldi însuși fu grav rănit. Oamenii lui Garibaldi, care se predaseră, fură earăși liberați; el fu adus pe un vapor la La Spezzia și de acì în fortul Vorignano pe insula Palmeria. Un decret regal din 5 Oct. dete o amnistie lui Garibaldi și camarazilor sĕi, esceptând pe desertorii din armată.

Rana lui Garibaldi, reclamă o operație foarte grea, căci glonțul întrase până la os și se vindecă foarte încet. De abia la 20 Decem. se întoarse în Caprera. Acì trăi în pace până la 1864 când făcu o vizită în Anglia, unde amicii sĕi i-au pregătit grandioase ovațiuni. Garibaldi a tras la ducele de Sutherland, fu serbătorit de toată aristocrația și primit chiar de principele de Wales, care i-a rĕspuns visita și a primit dela cetatea Londrei dreptul de cetățean. De-și promisese că va vizita și alte orașe, totuși el plecă așa repede la 22 Aprile, încât opinia publică, cu toată declarația lui Gladstone în camera comunelor, rĕmase convinsă, ca plecarea subită a lui Garibaldi a fost provocată de guvernul englez.

De acì earăși rĕmase liniscit mai mult timp, cu toate că partida lui Mazzini tot mai căuta să'l câștige pentru planurile sale. La isbucnirea rĕsboiului din 1866 Garibaldi se puse la dispositia lui Victor Emanuel și la 6 Maiu fu numit comandant suprem peste 20 batalioane voluntari. La 11 Iunie el venì în Genova și se duse îndată la Como, unde însĕ 'și găsì oamenii foarte defectuos echipați și organisați. De aceea nici nu făcu fapte mari. El făcu o mișcare contra corpului austriac din sudul Tirolului dar la 3 Iulie fu bătut la lacul Garda și silit să se retragă. Înșelat în așteptările

*) „Resboiul“

lantului rĕspunde: că până acum n'au avut cunoscinţă despre lucru, dar împreună cu ceilalţi ministrii va lua mĕsurile necesare pentru cercetarea lucrului.

Ministrul de justiţie respunde în acelaşi sens şi casa deputaţilor ia respunsul D. Tisza spre sciinţă.

Daniil Irányi face umătoarea interpelaţiune.

Din considerare, că în timpul mai recent s'au respândit multe veşti, cari pun în îngrigire pe concetăţenii Evrei, deşi cred, că aceste îngrigiri după lege şi după raţiunea omenească vor fi considerate de nebasate, totuşi nu aflu de prisos, a întreba pe d. Preşedinte: Nu află şi dênsul că e consult, ca concetăţenii nostri amintiţi mai sus, sĕ trăiască în cea mai bună linişte şi siguranţă?

Ministrul preşedinte Tisza declară, că el consideră persecutarea Evreilor ca o pată pe fruntea Europei şi că din când în când lucră spre nimicirea ei. Totuşi e greu, a lua mĕsuri, când agitaţiunile es din parlament, a cărui scop ar trebuì sĕ fie apărarea constituţiunei.

Şedinţa se încheiă.

În şedinţa din 25 Maiu n. ia cuvêntul d. dep. Ludovic Urvary, care combinând vorbirile din şedinţele trecute se pronunţă pentru propunerea lui Szilágyi, în consonanţă cu propunerea stângei estreme de oare-ce amêndouĕ declară, că cea dintâiu şi principală lucrare a noastră este, deşertarea Bosniei. (Aplause în stânga estremă.)

Coloman Törs din considerare că ocupaţiunea Bosniei stoarce finanţele ţĕrei, şi e împreunată cu multe greutăţi, primesce votul separat. (Aprobare în stânga estremă.

Szvetozar Miletici se pronunţă pentru proiect.

Emeric Hodossy primesce propunerea lui Szilágyi.

Otto Herman, Adam Lazar Dionys Pazmandy primesc votul separat.

A. Csanády declară, că el e silit sĕ vorbească în urma neadevĕrurilor rostite din partea referentului. Preşedintele Pechy a observat, că deputaţii sĕ nu se ofenseze riciproc, la ce Csanády strigă că nu se poate pretinde, ca sĕ ascundă adevĕrul!" Eu n'aşi fi vorbit, — dice d. Csanády, dacă nu m'ar fi îndemnat vorbirile referentului, care ne-a provocat sĕ spriginim pe Coloman Tisza şi politica omoritoare de popoarĕ, sugătoare de sânge a acestora. (O voce: ceva nou) Eu mĕ ţin de principiile mele, care tind într'acolo, ca sĕ demascez pe ministru preşedinte Tisza şi sĕ'l presentez în toată goliciunea lui (O voce în stênga estremă: N'ar fi cu cuviinţă; ilaritate.) Continuând Csanády declară că o furtună ar trebuì se sufle coroana împĕrĕtească a Austriei de pe capul regelui Unguresc, la care cuvinte Pechy preşedintele îi reflectă; „D dep. s'a esprimat de mai multe ori aşa, ceea ce a silit pe preşedintele sĕ i facă observări. Acum fac şi eu observare, nu doară pentrucă cuvintele dênsului ar fi periculoase, ci pentru că sună cam ciudat. — Csanády sprijinesce votul separat.

După o scurtă vorbire a ministrului preşedinte Tisza, acesta declară desbaterea generală de terminată şi curênd după această urmă încheerea sesiunei. (Resultatul e cunoscut).

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Maiu.

Tot mai multă lumină se face. Kallay se dice că a primit pe lângă condiţiuni postul de ministru comun al financelor anstro-ungare. Cea dintâiu condiţiune, ne spune „D. Ztg", este aproape de împlinirea ei. Autorităţile militare au sĕ fie depărtate din administraţiunea Bosniei. În locul generalilor Dahlen şi Iovanovics, cari până acum au esecutat şi n'au esecutat dispositiunile ministrului comun de finance, are sĕ vină un guvernator civil ales şi propus de dl Kallay. Designat pentru postul acesta responsabil este contele Khevenhüller-Metsch. El cunoasce de aproape referenţele Slavilor de meadĕdi; a representat monarchia austr.-ung. în Bulgaria şi în present ocupă postul de consul general în Belgrad. Dl Slavy a încercat de repetite ori mai nainte, se suplinească pe militarii înalţi în provinciile ocupate cu un cap civil al administraţiunei, dar n'a isbutit şi multe evenimente pe carĕ nu le-a putut împedeca s'au sevêrşit pe la spatele sale şi preste capul sĕu. Dl Kallay vrea se pună pedecă radicală procederei acesteia. Dênsul pleacă în persoană la Budapesta şi după aceea va întreprinde o călĕtorie în Bosnia pentru a cunoasce în faţa locului starea în care se află ţeara. Cercurile competente aşteaptă dela dl Kallay multe în cea ce privesce organisaţiunea Bosniei, de oare ce de ani este un aderent din convingere al ocupaţiunei. — Precum se vede influenţa ungurească a învins şi de astădată în cercurile normatitive influenţa militară.

După scirile din ambe capitalele, mâne are sĕ se termine sesiunea dietei prin un rescript regesc. Delegaţiunile se vor întruni în jumĕtatea a doua a lunei lui Octomvre la B pesta.

În casa deputaţilor Ungariei s'a votat un proiect de lege pentru înfiinţarea a 120 stipendii pentru juni ung. la institutele comune, în care se cresc fiitorii oficieri.

„Austriaca" este o scriere care a apărut în ḑilele aceste. Scrierea se ocupă cu situaţiunea presentă a monarchiei în sens unitar, pe lângă o legătură strinsă cu Germania.

Invasiunea evreească din Rusia pune pe gânduri pe politicii unguresci cu toată simpatia purtată la vedere pentru Evrei. Ministrul Tisza a promis într'o conferenţă, că este gata a lua mĕsuri, ca invasiunea sĕ nu jignească liniscea ţĕrei.

Ḑiarele germane sûnt cu mare atenţiune faţă cu mĕsurile rusesci, privitoare la întărirea fruntăriilor rusesci de cătră Germania. Ele inregistrează toţi paşii guvernului rusesc în privinţa aceasta, cu toate că Rusia cât poate lucră într'ascuns.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român"

Valea-Borgăului, Maiu 1882.

(Momente din călĕtoria Escelenţei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul în partea nordică a Transilvaniei.)

Din vechime poporul român a avut pietate şi cinstire deosebită cătră păstorii sĕi sufletesci. Afară de bunul simţ religios al poporului român — îmi vine a crede, că în împregiurările noastre sociale şi politice a contribuit foarte mult la aceasta şi posiţiunea archiereilor români ca capi naturali ai naţiunei. Cine va voì sĕ scrie istoria Românilor din Austro-Ungaria se va convinge, că archiereii români mai mult sau mai puţin au jucat rolul unor principi naţionali. De aici încrederea cea mare a poporului român în capii sĕi bisericesci. De aici cinstirea cea mare a poporului român cătră archiereii sĕi! şi fericit acel archiereu, care aceasta ereditate strămoşească o a păstrat curată şi nevătămată şi aşa o predă următorilor sĕi; şi mângăiere pentru popor până ce scie, că în împregiurări grele, ca şi cele de faţă, are totuşi pe cineva, care sĕ se îngrigească şi se cugete şi la el şi sĕ'l apere contra multor înjurii ce le întimpină.

La câtă însufleţire şi entusiasm se poate poporul nostru ridica, când primesce pre archiereul sĕu — am avut o ocasiune a vedè în călĕtoria Escelenţei Sale Preasânţitului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul în părţile noastre şi adecă prin Reghin, Bistriţa şi Borgău până la comuna Coşna, în partea nordică a Transilvaniei spre Bucovina, unde a sânţit o biserică nouă. Poporul din satele pe unde a călĕtorit Escelenţa Sa, încă la anumite depărtări a primit pre Escelenţa Sa cu bucuriă mare în haine de sĕrbătoare, cu banderii de călĕreţi, steaguri şi alte semne de bucurie. În comune sub trasul clopotelor, sunetul treascurilor, preoţimea în haine bisericesci presenta înaltului prelat evangelia spre sărutare, eară poporul cu sutele şi cu miile bărbaţi, femei, bĕtrâni, tineri, copii, copile aruncau cununi şi buchete de flori până ce acopereau trăsura în care călĕtoria. Unde numai era posibil Escelenţa Sa a întrat în biserici, şi aici, eară într'alte locuri în mij locul uliţii au adresat poporului cuvinte călduroase de mângăiere şi înbărbătare pentru înaintarea causelor bisericesci şi scolare, eară poporul cu lacrămi de bucurie în ochi asculta la cuvintele păstoriului lor sufletesc, aprofundaţi în privirea lui, şi când observau, că scurte sûnt momentele petrecerei lui în mijlocul lor, cu un dor sufletesc sĕ grămădeau la sărutarea mânei — spre a putè pomenì despre acest mare eveniment până ce vor trăì, şi a povestì şi la copii lor.

În Murĕş Oşorheiu, Reghin şi Bistriţa, a fost întêmpinat Escelenţa Sa de preoţimea tuturor confesiunilor, de jurisdicţiunile politice şi judecătoresci, de primarii oraşelor, cari în tot locul s'au presentat spre a face onorurile Escelenţei Sale, şi a'l bineventa. În Reghin precum şi în Bistriţa s'au ţinut prând comun în onoarea Escelenţei Sale, la care au luat parte fruntaşii tuturor naţionalităţilor şi confesiunilor, şi unde s'au ridicat toaste pentru Escelenţa Sa şi onoraţiori. În deosebi nu pot trece cu tăcerea toastul adus în sânĕtatea Escelenţei Sale Domnului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul din partea veteranului şi venerabilului decan Kinn din Reghin, unde acest bărbat ca unul ce cunoasce istoria desvoltărei bisericei noastre în timpul recent, a făcut cu mult simţ şi o amintire plină de laude pentru fericitul în Domnul archiepiscop şi metropolit Andreiu bar. de Şaguna ca pentru bărbatul cel mai eminent român pentru tron, patriă, biserică şi naţiune.

Cetatea Reghinul săsesc are pentru călĕtor o deosebită putere atrăgĕtoare, atât pentru amabilitatea cetăţenilor fără destingere de naţionalitate şi confesiune, cât şi pentru situaţiunea

---

sale 'şi luà adio la 15 August dela voluntari printr'o proclamaţie şi se întoarse în Caprera.

Perioada de strălucire a lui Garibaldi trecuse; ceea ce a mai făcut de atunci a contribuit puţin la gloria sa, arĕtând numai că îi lipsia înţelegerea şi prudenţa politică precum şi independenţa de judecată. Deşi guvernului lui Victor Emanoel îi erau legate mâniIe prin convenţia din Septemvre în privinţa unei acţiuni contra Romei totuşi Garibaldi a încercat de capul sĕu sĕ pună mâna pa această cetate. Fiindcă planul sĕu n'a putut rĕmânea ascuns, guvernul puse sĕ'l aresteze la 23 Septemvre 1867 în Asinalungo, de unde fu dus la Caprera.

Într'acestea amicii lui Garibaldi şi mai ales fiul sĕu Menotti cotinuară opera începută, până ce el însuşi isbutì sĕ scape din Caprera, în mod temerar pe o barcă mică, prin mijlocul vapoarĕlor italiene şi se desbarce în statul papal. Garibaldi câştigă acì oare-cari succese mai ales prin victoria sa dela Monte Rotundo. Dar la 30 Octomvre desbarcară douĕ brigade franceze sub generalul Failly la Civitta Vechia şi fiindcă Garibaldi nu depuse armele, deşì guvernul îl somă de repetate ori sĕ facă aceasta şi deşì trupele sale erau compuse numai din tineri, el fu atacat la Mentana de forţele papale şi franceze şi bătut cu totul. Perderea Garibaldianilor fu de 1000 morţi şi răniţi şi 1400 prinsonieri Puşca frnceză Chassepot făcuse minuni. Garibaldi reuşì sĕ scape la început; dar la Figlini căḑu în mânile trupelor lui Victor Emanuel, fu desarmat şi dus în fortul Varignano la Spezzia; la 1867 primise sĕ se întoarcă în Caprera, unde guvernul puse sĕ'l supravegheze bine, mai ales că în Martie 1868 se vorbia earăşi că ar avea de gând sĕ mai plece odată contra Romei. În Octomvre 1868 el 'şi depuse mandatul de deputat italian.

Proclamarea republicei franceze în Septemvre 1870 îi aprinse fanatismul republican aşa tare, încât, însoţit fiind de fii sĕi Menotti şi Ricciotti, se duse la Gambetta în Tours, dela cari primì în Octomvre comanda peste voluntarii din teatrul de rĕsboiu din sud-ost. El începu acì un rĕsboiu de guerrilla, dar nu făcu treburi mari. Francezii nu'l vedeau bucuros, pentrucă fiind duşman neîmpăcat al Papei viola fără consideraţie sentimentele catolice ale poporului dela ţeară. El a avut cartierul general mai întâiu la Dôle, apoi în Dijon, şi în fine la Autun; un atac, n'a isbutit. Şi în operaţiile lui Bourbaki contra corpului generalului Werder, n'a făcut cât se aştepta dela dênsul: el fu amăgit de demonstraţiile brigadei Kettler din faţa lui şi nu caută se împedece marşul lui Manteuffel. Când apoi după frângerea lui Bourbaki, generalul Han Weyhern venì contra lui cu trupe mai numeroase, el plecă din Dijon la 1 Februare 1871. În urma acestui eşec Garibaldi fu foarte rĕu tratat de francezi. El fusese ales în adunarea naţională din Bordeaux, dar ducânduse acolo, fu grămădit cu atâtea insulte, încât 'şi depuse îndată mandatul şi se întoarse la Caprera. Numai la 1875 venì în parlamentul italian. Dotaţiunea votată lui de parlament o refusă la început cu privire la finanţele Italiei, dar o primì mai târḑiu.

Garibaldi a fost de statură mij locie, robust, cu un cap mare, cu trăsurile feţei pline de espresiune şi energie; barba, ce fusese roşcată, încărunţise. El purta de ordinar cunoscuta blusă şi o pălărie neagră, rotundă. În toată viaţa sa, s'a arĕtat ca un om care e capabil se aducă toate sacrificiele pentru o idee odată concepută. Un entusiasm fantastic pentru causa naţională, energie în esecutarea planurilor sale, prevedere şi abilitate în mişcările militare, curagiu personal, abnegaţiune şi onestitate, au fost virtuţile ce'l distingeau în mod strălucit. Dar îi lipsea apreciarea liniscită a împregiurărilor reale, nu observa ce reclamă situaţia politică, nu avea privire mai adûncă politică, cum s'a dovedit şi la 1870. Între cele mai violente pasiuni ale sale a fost ura contra papalităţei şi a bisericei papale, cărora le atribuie, nu fără cuvênt nenorocirea patriei sale.

Punctul sĕu culminant l'a ajuns Garibaldi la 1860. De atunci n'a mai avut succesele asceptate de el şi de alţii, şi apoi din ce în ce a devenit mai incapabil pentru o acţiune ener-

romantică a orașului, care deși numeră numai vre'o 5000 locuitori totuși are aproape toate comoditățile și frumsețile unui oraș mare. Acestei împregiurări se atribue, că Escelența Sa și altcum obosit de drum, a rămas preste noapte aici, folosind timpul liber a cerceta locurile mai de însemnătate precum gimnasiul real, apoi promenada cea frumoasă, pe lângă care curge Murĕșul pe acel timp plin de plute, ce veniau din munți și fac multă vioiciune și bună-stare pentru oraș.

A doua ḑi Joi în 13 Maiu pornind Escelența Sa spre Bistrița a fost întimpinat, bineventat și însoțit de inteligența română de acolo, care sub conducerea domnului jude Mărginean venise în cale, ajunse pela 1½ oară d. a. dimpreună cu ai sei ce'l însoțiau din Sibiiu. Aici fu de nou bineventat și onorat de toate notabilitățile orășenesci, cu cari în sala dela otelul „Sahling“ luă prânḑ comun, la care se purtară mai multe toaste în sănĕtatea Escelenței Sale. Între alte deputațiuni se presentă aici și una dela Năsĕud, pentru a bineventa pre înaltul oaspe și a'l poftì tot odată, că la această ocasiune sĕ cerceteze și opidul Năsĕud, care în timpul din urmă a devenit prin gimnasiul de bun nume, un focolariu al culturei naționale. Escelența Sa înformându-se, că dela Bistrița până la Năsĕud e cale numai de douĕ oare, promise a satisface dorinței generale la întoarcerea sa. — Din Bistrița însoțit Escelența Sa de mai multe trăsuri ajunse la 7½ oare seara în Borgău Joseni, unde după visitarea bisericii luând cuartir la administratorul ppresbiteral Ioan Buzdug fu bineventat de preoțimea, diregătoriile civile, corpul învĕțătoresc etc. A doua ḑi (14 Maiu) Vineri însoțit de protosincelul Dr. Ilarion Puşcariu, protosincelul Nicanor Frateș, administratorul protopresbiteral amintit mai sus, profesorul Simeon Popescu și diaconul Ioan Reou și alți preoți și clerici, porni la comuna Coșna, unde avea se îndeplinească actul sânțirei bisericii nouĕ. — Comuna Coșna este cea din urmă comună în archidiecesă pe partea nordică a Transilvaniei. Ea zace isolată de celelalte comune într'o depărtare de 6—7 oare cale cu trăsura dela Borgău. Drumul trece prin păduri frumoase de brad și se ridică în „Măgura Calului“ la o înălțime de 5000′. Drumul, ce trece până la Coșna în o parte și pe teritoriul Bucovinei este bun, și călĕtoriul iubitor de natură este recompensat pentru strapaţe prin frumseța locului. Până în comuna Coșna trece călĕtoriul prin comuna Poiana Stampii aparținĕtoare Bucovinei. Când se apropiară trăsurile de Coșna, pe o cale ce acum mergea în jos — un banderiu de călĕreți se arătară și însoțiră pre doritul oaspe între jocul falnic al cailor de munte bine hrăniți. Ajungênd în valea Coșna, unde în dreapta se întinde comuna Candreni aparținĕtoare Bucovinei, eară în stânga comuna Coșna, zărirăm biserica nouă din Coșna cu turnurile ei (3) acoperite cu tinichea, pre cari soarele își aruncă razele sale, spre a o arĕta în toată frumseța ei. Acì zelosul paroch Sever Orban cu poporul întimpină pre Escelența Sa, și'l petrecură între strigări de bucurie până la cuartirul pregătit în casa parochială.

Comuna Coșna numĕră la 80 familii. Locuitorimea se ocupă cu economia de vite cornute și se susține în stare bună din productele sale, provĕḑênd întreg ținutul Bistriței cu unt și lapte. Oamenii sûnt vêrtoși, nu mari, dară bine legați cu pepturile desvoltate, precum îi desvoltă aerul cel dulce de brad. Locuințele lor sûnt depărtate una de alta, încât teritoriul comunei se estinde pe mai multe miluri. — Îmbrăcămintea lor seamănă preste tot cu acelorlalți economi de vite români de pe la poalele Carpaților, — deși coșnenii se află în stare mai primitivă. Nici nu este mirare, dacă cugetăm că acesti oameni au fost isolați cu desevêrșire și puțin îngrigiți cu cele spirituale. E de însemnat adecă, că aici începutul parochiei și al scoalei se datează numai înainte cu ḑece ani; cu toate acestea sûnt oameni religioși și jertfitori pentru biserică, ceea ce s'a vĕḑut mai ales de acolo, că numai de vr'o 8 ani căpĕtând paroch în mijlocul lor, ei au și zidit una dintre cele mai frumoase biserici. Biserica e zidită în stil bizantin, în formă de cruce, din lemn, precum este datina în Bucovina a se zidì bisericile. — Sub conducerea bună a parochului se poate spera, că comuna va avè în scurt timp și o scoală corespunḑĕtoare în care privință până astăḑi stau mai rĕu — poate fi și din causa locuințelor împrăștiate.

În Sâmbăta Rusaliilor la timpul obicĭnuit s'a început serviţiul sânțirei bisericii și adecă după pregătirea și întocmirea sântelor moaște în biserica veche, Preasânțitul metropolit condus în procesiune la bis rica nouă, aici se începu serviţiul cu vecernia, litia, utrenia și priveghiere, eară a doua ḑi condus Preasânțitul metropolit tot în procesiune la biserică, se ținu sânțirea bisericii după tipic, și liturghiă, la care în asistență numeroasă a participat și doi preoți din Bucovina, și adecă unul din Candreni și celalalt din Vatra-Dornei. La liturghiă Escelența Sa hirotesì pre parochul din loc de duchovnic, eară pe clericul Vasiliu Balan din Blașfalĕul de sus îl hirotonì de diacon. Mulțime nespusă de popor nu numai din Coșna, dară și din comunele vecine bucovinene a venit acì la biserică. Biserica relativ destul de mare nu cuprindea nici a ¼ parte din poporul adunat. Pe locul ceva cam înclinat, unde e așeḑată biserica, erau mii de oameni cu căruțe și cai de călĕrit ca la un têrg mare de țeară. Nu e mirare dară, că serviţiul divin început la 8 oare dimineața se finì numai pela 2 oare după ameaḑi, căci numai stropirea poporului cu apă sânțită, făcută de Preasânțitul Părinte Metropolit în particular la fie care durat preste 1½ oară. După biserică a urmat prânḑ comun la casa parochului, care măcar că ne aflam în vîrful muntelui, totuși ar fi făcut onoare și unui prânḑ în cetate. Meritul, că Escelența Sa și cu suita sa a fost deplin mulțămit și aici cu ale mâncării, — se cuvine în prima linie doamnei Uşieriu, care n'a pregetat a venì din depărtare cu onoratul ei bărbat, pentru a face comoditățile posibile înaltului oaspe. De față a fost și pretorul cercului, dnul Isipp, care și a ținut de datorință a însoți în cercul seu pe Escelența Sa. — Poporul adunat parte în case private, parte la mese comune tinse pe pajistea verde între braḑi frumoși s'a așeḑat la mâncare. Aici e la modă ca fiecare bărbat și femee se poarte o traistă cu sine, care e bine făcută de pănură în colori și de regulă prinsă în cruce de umer cu o curea cu ținte argintii, pe cari ei le și lucră De aceste trăisti nu se deslipesc ei nici în timpul jocului ce se încinse la locul larg între bărbați și femei; în aceste trăisti poartă ei merindea. Jocurile sûnt cam cele obicĭnuite pe la oierii nostri din părțile Brașovului și Sibiiului. Bărbații toți poartă pălării pe cap, cameși lungi, cisme lungi, cei mai mulți opinci cu nojițe, cioareci largi, peptare lungi și desfăcute; eară femeile iie (cămeși) cusute cu arnici și mătase pe pept și pe umeri, pe cap sûnt îmbrobodite cu stergare, eară dela mijloc în jos au înfășurătoare (fote, ca în ținutul Branului și la Câmpul-Lung în România) prinse la mijloc cu brăcele și brâne mai lătișoare, toate făcute de ele. Mergênd în casa unui locuitoriu în Cosna, am aflat aceeași întocmire, care este în deobște la economii nostri de vite. Femeia ține cu deosebire mult la aceea, ca se aibă cât mai multe cămeși pentru sine și bărbatul ei, — lucrate cu multă îngrijire cu arnici și mătase. La o singură femeie mai de f unte am vĕḑut până la 30 cămeși femeesci atêrnate de culme (pe o prăjină, rudă) și tot atâtea stergare și stergărele. M'am convins, că femeile sciu sĕ-'și prețuiască bine munca lor, căci voind ami cumpĕra de suvenire un stergărel întrebai pe femeia, „cât face?“ femeia respunse, că „trei lei“. Eu am scos preț de 3 lei spre ai plătì și ami da stergărelul. — „Nu Domnule“! — ḑise femeia, vĕḑênd că eu sûnt om galant — „numai cusutul face trei lei, trebuie se mai dai și pentru pânză un leu“ „Ei bine, ai aici dară patru lei.“ Vĕḑênd femeea, că eu nu fac têrgul, cum se face têrgul adecă se mai dai și se mai lași — ca omul care capĕtă apetitul mâncând, ḑise „dară Domnule leii la noi sûnt floreni, așa dară 4 floreni sĕ'mi dai pe stergărel“. Atunci observând isteţimea femeii, care căuta mod a nu'și stirbì seria stergărelelor de pe prăginä, — i am lăsat stergărelul. —

Poporul dela natura lui, ca tot poporul român, și aici este bun și curat; comuna are păduri frumoase, deși a ⅓ parte o a donat pentru gimnasiul din Năsĕud în preț până la 30 mii florini. Un ce îngrijitoriu rĕmâne însĕ totuși și pentru această comună, cangrena generală, ce bântue în deobște comunele rurale din Bucovina — Jidanii, cari și-au țesut firele de paiangin și aici și cari prea ușor vor trage la ruină pe acești locuitori buni, însĕ lipsiți până astăḑi de lumina scoalei. Și de presinte se află acì 3—4 familii, dintre cari unul sĕ fie proprietarul cel mai mare de pământ. Mai înfiorătoriu lucru am vĕḑut însĕ în comuna vecină Vatra Dornei, unde lângă biserica noastră au format Jidanii un piaț cu case cu un etagiu. În Caudreni și Vatra Dornei sûnt bune scoale și buni învĕțători, dară sistemul de Germani tare se observă și aici.

Sûnt deja 4 oare d. a.; e timpul a ne întoarce la Borgo-Prund, pentru a pregătì pe a doua ḑi de Rusalii și acestui popor o ḑi de bucurie, o adevĕrată sĕrbătoare! Patru trăsuri se pun în mișcare din Cosna spre Borgău între entusiasticile urări ale mulțimei și salvele de treascuri; — și Escelența Sa încă în aceea ḑi seara la 9 oare se află în Borgo-Prund, unde luă cuartir la inteligentul paroch Teodor Vrăşmaş.

Escelența Sa, deși obosit preste mĕsură de strapaţele unui drum îndelungat și ale înaltului seu oficiu, totuși a doua ḑi de Rusalii a celebrat în biserica cea mare și frumoasă din Borgo-Prund, și după serviţiul divin ținu către popor un cuvênt archieresc plin de învĕțături folositoare. Ce bucurie și însufleţire poate produce în popor aparițiunea iubitului lui archiereu, s'a putut vedè și aici, unde toată poporațiunea din 7—8 comune din Valea Borgăului era adunată. Ori cât de mare este biserica din Borgo-Prund și ori cât de îndesată era de popor, totuși încă și afară de bisericä, cari nu mai încăpeau, erau încă de 3—4 ori așa de mulți. Solemnitatea se ridică și prin hirotesirea de duchovnici a preoților Simion Monda și Pavel Beşa și a profesorului seminarial Simeon Popescu de protodiacon și în fine prin hirotosirea clericului Leon Buzdug de diacon. Poporul adunat și după terminarea serviţului divin sevêrșit cu mare pompă — nu s'a depărtat până la plecarea Escelenței Sale, și cu miile încungiurau cuartirul Preasânțitului Metropolit. Parochul Vrăşmaş a întrunit la prânḑul seu în giurul Escelenței Sale pe fruntașii și inteligența din Borgău fără distingere de naționalitate și confesiune.

Poporul român în Valea Borgăului este dotat dela natură cu frumseța naturală, bărbații și femeile sûnt robusti și viguroși; în aerul și mișcarea lor, în port și curățenia vestmintelor și în iubirea de regulă se vĕḑ urmele crescerii militare, precum și semnele culturei prin scoale bune.

Din Borgo-Prund Escelența Sa, Preasânțitul Metropolit încă în aceeași ḑi însoțit de inteligența din loc cu mai multe trăsuri și banderiul voinicilor călăreți, porni între „vivatele“ mulțimei spre Bistrița, de unde avè așì continua călătoria spre Dej. În depărtare de Bistrița ca de 1¼ oară cercetă comunele Blașfalĕul de sus și de jos, locuite de un popor bun și evlavios, unde aflarăm că parochienii din Blasfaleul de sus în curênd își vor ridica o biserică frumoasă pe locul, unde mai înainte era biserica luteranilor, ce s'au stins în comuna aceea.

În inima poporului din Valea Borgăului va remânea nestearsă plăcuta împresiune, ce o a făcut înaltul prelat al bisericei ortodocse române, și tot sufletul oftează din inimă, ca Dumneḑeu sĕ poarte cu sănĕtate pe Escelența Sa în călĕtoria sa, — spre a putè mângâia pre credincioșii bisericii sale în toate părțile archiediecesei.

Unul dela noi.

---

gică din causa suferințelor fizice. În anii 1868—1870 Garibaldi s'a ocupat cu scrierea de romanuri. Tendența acestor romanuri *(Clelia ovvero il governo del Monaco; Cantoni il volontario)*, — este îndreptată foarte aspru contra Romei și a bisericei catolice.

Pe când se afla ca deputat în Roma, Garibaldi s'a ocupat un timp oare-care cu planuri în privința unei grandioase corecțiuni a Tiberului, cari însĕ din causa scumpetei și a nesigurului succes n'au fost primite de oameni speciali; el se întoarse apoi în Maiu 1876 în insula sa Capera, de unde numai din când în când adresa câte o epistolă în stil lapidar către amicii sĕi, spre a 'și manifesta neschimbatele sale sentimente republicane. Fiii sĕi Menotti și Ricciotti sûnt de asemenea politici și membrii ai partidei radicale, dar posed puține din vîrtuțile părintesci mai ales prodigalitatea lor a silit pe Garibaldi se primească dotația națională de 100,000 lei. Bordone fostul seu șef de stat major, a scris de asemenea o biografie a lui Garibaldi.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 47.

Ședința ordinară din 5 Fdbruariu 1882.

(Urmare din nrul 52.)

Comentariile și glosariu „Psaltirei lui Coressi“ constituind tomul al II-lea al publicărei, cu care este însărcinat colegul nostru d. Hasdeu sûnt, după arĕtarea D-sale, în curs de publicare. D lui vĕ va spune, la timp pe când spera a ne putea da această operă.

Din Documentele Hurmuzachi s'au tipărit din tom. IV 79 coale, și din Fragmente 3 coale.

IV. La concursurile pentru cele mai bune cărți tipărite în decursul anului espirat, s'au presentat ḑece autori cu scrier din direcțiunea literară și scientifică. Operele aceste s'au trămis în cercetarea comisiunilor respective. Asupra raportorilor acestor comisiuni vom avea, D-lor, a decide despre premiele Lazar și Nasturel-Herescu, de 5000 și de 4000 lei.

Pentru premiul destinat unei disertaţiuni asupra „Ţĕranului Român“. a întrat în terminul legal, un manuscris carele şi aceasta s'a dat în cercetarea comisiunei respective.

Asupra celorlalte materii pentru care Academia a deschis concursuri, nu s'au presentat nici un concurent. Vom avea deci, dlor, a lua nouĕ decisiune asupra următoarelor disertaţiuni şi traducţiuni:

1. Descrierea completă sub raportul fisic şi economic a unui judeţ.
(Premiul Năsturel, de 5000 lei.)

2. Despre sufixul licuid (l. r.) şi sufixul gutural (k. g.) în limba română.

3. Despre activitatea literară şi pedagogică a lui Ioan Eliade Rădulescu în raport cu epoca anterioară, adecă cu finele secolului al XVIII, cu erudiţii din Blaj şi cu Văcărescii.

4. Traducţiunea din Amian Marcelin destinată a se premia din fondul Zappa.

V. Academia va asculta, credem în sesiunea aceasta discursul de recepţiune al dlor S. Fl. Marian, Negruzzi şi At. Marienescu. D. Marian a şi comunicat discursul sĕu asupra unei materii cu totul nouĕ şi plină de interes: „Chromatica Română.“ Cu respunsul a tost însărcinat d. Hasdĕu. Se aşteaptă acum şi discursul de recepţiune din partea dlor Negruzzi şi Marienescu.

VI. Comisiunii pentru esplorarea Dobrogei s'a pus la dispoziţiune spesele otărîte, când timpul va permite dlor membrii a o întreprinde, vor realisa însărcinarea ce au primit de d-v., în interesul sciinţei şi a înavuţirii colecţiunilor noastre.

VII. Aceste colecţiuni s'au mai sporit şi de estimp. D. D. Sturza cu neobosire înmulţesce preţioasa colecţiune numismatică română.

Biblioteca s'a adaos prin donaţiuni şi prin cumpĕrări în marginele creditelor ce aţi binevoit a acorda prin budget. Preţioase cărţi şi manuscripte ne a fost oferite, de d-nii Odobescu, Alexandri, Adrian, ministerul cultelor şi instrucţiunei publice, Sturza, Urechiă, etc. Numĕrosse opere ne-a întrat din relaţiunile sporite ale Academiei cu diverse societăţi învĕţate, cu cari am schimbat publicaţiunile noastre. Din acestea vom cita pre Academia de inscripţiuni şi bele-litere din Paris, aceea de 'Lincei din Roma, aceea din Stocholm, aceea din Barcelona, aceea de sciinţe din Paris, din Copenhaga, observatorele din Petersburg, Brusela, Viena, Fiume, Cracovia, München, Londra, Richemond, Budapesta, etc.

Colecţiunea documentelor ia proporţiuni îmbucurătoare. Din Veneţia ne a sosit preţioase caete de copie, continuând, cu spese foarte reduse, lucrarea începută de colegul nostru D. N. Creţulescu·

Asemenea colecţiunea de documente s'a adaos prin mai multe donaţiuni întrate din cari nouĕ documente oferite de M. S. Regele, despre relaţiunile lui Stefan cel mare cu estremul orient, şi altele dela D. D. Sturza. Dela d-na Elisa Sturza s'a primit un dar numai puţin preţios: dosarul lucrărilor comitetului unirii, din Moldova, care dosar a rĕmas dela fratele d-nei Sturza, reposatul regretat bun şi învĕţat român, D. Const. Hurmuzachi, membru influente al mişcărei unioniste din 1856.

VIII. În urma acestei înmulţiri a colecţiunilor noastre era o necesitate neevitabilă adăogirea mobilelor de conservare. Graţie creditelor acordate de d-voastră această necesitate a fost pe cât posibil îndestulată prin confecţionarea a patru dulapuri nouĕ. Aceasta adaogire de mobiliar va face şi mai simţită imposibilitatea Academiei de a mai remânè mult timp în localul ce ocupă astădi. Cestiunea construcţiunii de local propriu se impune Academiei, ca o condiţiune sine qua non de vieaţă şi de desvoltare.

IX. Casieriul-comptabil va presenta (conform alin. 3, dela art. 12) darea sa de seamă anuală. Acì secretariatul d voastră general va consemna numai donaţiunea făcută Academiei prin augustele mâni ale M. S. Regelui, de cătră d-nii fraţi Daniel. Aceştia au donat 15,000 lei în 30 obligaţiuni de stat cu 6 la sută, arătênd dorinţa, că venitul ăcestui fond se serve la înavuţirea colecţiunilor privitoare la istoria patriei: chrisoave documente, cărţi vechi, monete românesci manuscrise etc. Aceasta donaţiune a şi fost primită de delegaţiunea Academiei cu învoirea Statului român, în puterea conclusului d-voastră din 23 Martie 1881.

Cu cât asemenea donaţiuni se vor înmulţì, repeţim, cu atât mai mare urgenţă va devenì pentru Academiă, strămutarea sa în local propriu. Ţeara care a simţit necesitate creaţiunii acestui paladiu al limbei şi istoriei sale, refusat se-ar oare să înlesnească Academiei construcţiunea palatului sĕu? Eu nu cred după cele ce deja a făcut pentru aceasta înaltă instituţiune naţională, şi cu această speranţă în inimă, termin rapcrtul mĕu dorind că el să fie cel mult penultimul ce voi fi avut a face cătră d voastră, în acest local.

Secretar general, V. A. Urechia.

Sĕ trămit la bibliotecă fasciculele din „*Atti de la R. Accademia dei Lincei*“ seria III volumul VI, fasciculele 5 şi 6.

Se cetesce adresa d-lui Dr. Fetu, anunţând că nu poate de estimp lua parte la desbaterile Academiei.

Sĕ citesce adresa d-lui I. Sbiera, cu aceiaşi arătare ca mai sus.

Se ia act de ambele declaraţiuni.

Cu plăcere ia cunoscinţă Academia de o altă epistolĕ a d-lui Con. Tim. Cipar, anunţând că se va nevoì a venì la Bucuresci, spre a lua parte la secţiunea generală a Academiei.

Sa ia act de recepisă de primirea Analelor secţia II. form. II. secţia II. de cătră K. K. *Centralanstalt für mineralogie und Erdmagnetismus*, din Viena.

D. preşedinte Maiorescu amintesce Academiei că, după cuprinsul art 27 din regulament, este a se alege o comisiune cu misiune de a esamina şi opina asupra lucrurilor făcute de delegaţiune în decursul anului.

Se procede la votarea a 3 membri pentru aceasta comisiune şi întrun sc:

D. G. Barițiu . . 17 votruri
„ N. Ionescu . . 16 „
„ Dr. Felix . . . . 15 „

Se procede apoi la alegerea comisiunei compturilor şi a budgetului şi d. preşedinte proclamă pe:

D. V. Babeşiu . . . 18 voturi
„ Gr. Ştefanescu 17 „
„ Chintescu. . . . . 16 „

D. preşedinte îndeamnă comisiunile pentru concursurile la premiele Lazar şi Năsturel sĕ se întrunească spre a'şi distribuì lucrarea.

D. Chintescu întreabă de va venì d. Poni care este membru în comisiune.

D. Stefănescu, chiar de nu va sosì îndată, i se poate da se cerceteze cartea „Petroleul“ care între în specialitatea s'a;

D. Urechiă arată dificultatea cu care se vor putea aduna la şedinţă, la oara 1 p. m., acei din membrii cari se află şi deputaţi sau senatori, Dlor cer ca şedinţele sĕ se ţină ori seara la 8 ori dimineaţa la 9 oare.

După ore care discu iune, la care i-au parte D-nii V. Alecsandri, Ştefănescu, Hasdău, Negruzzi, Sion, se primesce propunerea Dlui Negruzzi, ca şedinţele publice, sĕ se ţie tot la oara regulamentară de 1 p. m., ear' cele închise aşa:

Luni la 8 oare sara
Marţi la 9 oare dimineaţa.
Mercuri la 8 oare sara,
Joi la 1 oară p. m., şi
Sâmbătă la 8 oare seara

D. preşedinte dă în cunoscinţa Academiei programa lucrărilor în cuprindere:

1. Raportul anual al secretarului general despre activitatea Academiei şi a secţiunilor în decursul anului încetat, (art. 17 statute şi art. 12 regulament.)

2 Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor făcute de delegaţiune în decursul anului, a comisiunii pentru cercetarea compturilor din anul încetat — şi a comisiunii pentru combinarea budgetului pe 1882—1883. (Art. 27 regulament).

3. Alegerea unui membru în secţiunea sciinţifică în locul devenit vacant prin decedarea academicului P. Vasiciu. (Art. 22 statute.)

4. Recepţiunea solemnă a noilor membru: Al. Marinescu, Iacob Negruzzi şi Simion Florian Marian. (Art. 7 lit. g şi art. 25 statute.)

5. Raportul dlui Barițiu despre desvelirea monumentului funerar al lui Papiu, Ilarian (Proces-verbal din 30 Octomvre 1881 Nr. 28.)

6. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea cărţilor întrate la concurs pentru premiul Lazar de 5000 lei, şi Nasturel Herăscu de 4000 lei.

7. Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea manuscrisului Ţeranul român, presentat la concurs pentru premiul Năsturel de 5000 lei.

8. Decisiunea pentru publicarea documentelor istorice într'o ediţiune specială. (Proces-verbal din 12 Iunie 1881, Nr. 8.)

9. Decisiunea asupra traducţiunilor din Tit Liviu, făcută de Dnii N. Barbu şi Cotov. (Procesul-verbal din 1 Maiu 1881.)

10 Raportul comisiunii însărcinate cu cercetarea lucrărilor delegaţiunii în decursul anului 1881—1882 (Art. 27 din regulament.)

11. Raport asupra stării financiare a Academiei (art. 7 lit *l*, statute.)

12. Determinarea subiectelor de pus la concurs pe anii viitori, (art. 7 lit. *a*, statute.)

13. Alegerea comisiunilor pentru cercetarea operatelor ce vor întra la concurs în anul viitor (Art. 7 lit. *e*, statute.)

14. Raportul comisiunii bibliotecei.

15. Alegerea delegaţiunii. (Art. 7 lit. *i*, şi art. 15 statute.)

16. Înterpretarea art. 35 din regulamentul Academiei. (Procesul-verbal din 19 Iunie 1881.)

17. Propuneri diverse din partea secţiunilor literare, istorice şi sciinţifice.

18. Eormarea budgetului pe anul 1882—1883 (art. 7 lit. *m* şi art. 40 statute.)

19. Raportul secretarului general asupra lucrărilor secţiunei generale (art. 12 regulament.)

Şedinţa se ridică spre a se lucra în comisiuni la oarele 3 p. m.

Secretar general, V. *A. Urechiă.*

(Va urma.)

CONCURS. [89] 3—3

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi din Braşov publică următoriul concurs: Devenind vacante douĕ ajutoare de câte 50 fl. v. a. pe an, din cele destinate pentru învĕţăcei români cari se vor apleca la una din meseriile: de postovar, maşinist, argăsitor pălărieri, cordoner, clopotar, compactor, croitor, şi brutar, se publică concurs.

Suplicele pentru aceste ajutoare sûnt a se adresa la subscrisul comitet până la 30 Iulie 1882 provedute:

1. Cu estras de botez din care sĕ se vadă că este român şi că posede etatea de 14 ani;

2. Atestat de scoală din care sĕ se vadă că a percurs 4 clase normale şi pricepe încâtva limba maghiară sau cea germână.

3. Revers dela părinţi sau dela Tutorii copilului, că vor a lăsa copilul sĕ înveţe meseria pentru care a concurs.

4. Un esemplar din contractul încheat cu vre un Măestru din Braşov pentru vre una din meseriile de mai sus din care sĕ se vadă, că copilul se află la meserie de cel puţin o lună de ţile.

Comitetul asociaţiunei pentru sprijinirea învăţăceilor şi sodalilor români meseriaşi.

Braşov 18/30 Maiu 1882

B. Baiulescu m. p., preş. **I. Bozoceanu** m p., not.

Nr. 142 1882. [87] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bătrânul neputincios paroch Nicolau Rădoiu în parochia de clasa a III-a din Vulcan, protopresbiteratul Branului, conform ordinaţiunei consistoriale dto 22 Aprile a. c. Nr. 321 B, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ţile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus numitul post de capelan sunt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenţii au aşi trimite subsrisului suplicele lor instruate în sensul statutului organic şi conform dispoziţiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului congresual pentru parochii.

Braşov, 11 Mai, 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iosif Barac m. p.,
prot. ca adm. protopresb. al Branului.

Nr. 2568 civ. 1882. [90] 2—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisavetopole aduce la cunoscinţă publică, că asupra admisibilităţii comasărei generale a hotarului **Ernea săsească** s'a pus termin de pertractare ţiua dela **16 August 1882 la 9 oare înainte de ameadi** în **locuinţa judelui** comunal din **Ernea săsească;** pe când sûnt avisaţi toţi posesorii cu adausul, că părţile cari nu se înfăţişează, se consideră ca învoite cu comasarea — şi că esemplariul cel dintâiu de petiţiune se poate vedè la acest tribunal regesc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 30 Maiu 1882.

(L. S.)

Henter m. p., notar. **Nagy** m. p., presid.

PROAŞTE DE FOC
şi
requisite de stins

de ale firmei **Friedr. Seltenhofer & Sohn** în **Oedenburg,** se recomândă pe lângă condiţiunile şi preţurile cele mai favorabile prin representanţa sa în Transilvania. Se află la

Andreas Rieger,
fabrică şi deposit de maşine şi requisite agricole, prăvălie de ferării.
[84] 3—3 Sibiiu.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak
conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 2—12

Redactor rĕspunzĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Marți 1/13 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Maiu.

Cadrul unei foi de talia foilor noastre este prea ângust ca se putem urmări tot ce se petrece astădi în lume. Poate că nu numai ângustimea cadrului foaiei este de vină că nu putem fi *a jour* cu toate. Destul că în ceea ce privesce afacerile politice interne abia sau terminat desbatarea creditului de pacificare, și a urmat altă desbatere „interesantă“. Emigrarea Evreilor în masse din Rusia a provocat un fel de „cestiune evreească“ în casa deputaților Ungariei.

Pe cât ne permit condițiunile în care ne aflăm, vom reproduce și noi unele din desbaterea aceasta, pentru ca se vedem ca într'o oglindă referințele în care se afla statul și societatea din statul nostru.

Incidentul evreesc l'au provocat în prima linie emigrarea în masse a evreilor din Rusia; în a doua linie petițiunea comitatului Satmarelui, spriginită și de alte comitate.

Petițiunea dovedesce că în Ungaria sûnt temeri de sporirea populațiunei evreesci. În parlamentul unguresc au dat espresiune cu deosebire dep. Onody, Istoczy și Em. Szalay acestor temeri. Între Istoczy și Wahrman, Evreu de origine, a venit treaba din causa acestei desbateri la un conflict, care în sala de lectură a dietei s'a desvoltat în scandal. Deputații numiți s'au certat între sine și dacă nu întreveniau alți deputați se și băteau. Cel puțin mâna au ridicat-o unul asupra altuia, așa spun foile din Budapesta și pe urmă mai adaug și posibilitatea unui duel între acești doi deputați. Înverșunarea există așa dară și bine ar fi dacă nu s'a transplanta din cercurile parlamentare jos în popor.

Scirile ce ne aduc diarele de joi încoace par a fi încontra părerei esprimate în numerul nostru trecut despre influența maghiară în cestiunea Bosniei și Ertegovinei. Oficioasele din Viena înfățișează situațiunea ministrului Kallay cam egală cu a antecesorului său Szlavy. Propunerile lui Kallay, dice „Fr. Bltt.“ nu sûnt diametral opuse celor ale d-lui Szlavy. Nici administrațiunea civilă nu va fi marcat despărțită de cea militară. Guvernatorului militar i se va da un *adlatus* civil. Cel dintâiu înse va da „mână de ajutor“ celui din urmă. Cu alte cuvinte lucrurile vor remâne cam cum au fost și mai nainte.

Un semn caracteristic al timpului, și poate de urmări foarte mari, este evenimentul ce s'a petrecut în dilele aceste în Breslau. Dep. senatului imperial Schönerer, cunoscut pentru simpatiile sale către imperiul german, a rostit un discurs asupra „reformei economice austro-germane. Ideea fundamentală a discursului este „reuniunea vamală austro-germană.“ Ideea aceasta nu e nouă. Între alții, ne aducem minte că și un compatriot de ai nostri, Bausnern s'a ocupat cu dênsa Resultatul punerei în lucrare a acestei idei ar fi, ca producțiunea și consumțiunea statelor Austro-Ungariei și Germaniei, se numai fie sub o legislațiune separată ci se stea, ca un întreg, față cu producțiunea și consumțiunea altor state, sub o legislațiune comună. O singură linie de vamă, de o întindere imposantă, se încingă aceste doue monarchii. Dacă înțelegem bine înse, tendența discursului și a comentatorilor lui, linia are se încingă mai mult decât teritoriul celor doue monarchii. Ea are se încingă și peninsula balcanică.

Bismarck, se dice, că la ocasiune a numit ideea aceasta „ideal“ „Idealul“ se vede că s'a apropiat de stadiul realisărei. O foaie vieneză întreabă, că care se va afla în Germania și în Austro Ungaria vre-un German cu mintea sanătoasă, care se aibă lipsă de a fi clarificat asupra detaiurilor foloaselor „idealului“ din cestiune?

Guvernul României, cetim în unele diare române din Bucuresci, ar fii pregătit un contra-proiect Barrère în cestiune dunăreană. Alte diare presupun că cestiunea aceasta este și remâne dependentă de esistența comisiunei europene dunărene și se va regula într'o conferență europeană.

Cestiunea egipteană stăruesc și puterile Germaniei, Austro-Ungariei, Italiei și Rusiei pe lângă Turcia ca se o supună unei conferențe europene.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

În ședința din 7 Iunie n. veni la ordinea dilei raportul comisiunei petiționare. Venind la desbatere: petițiunea comitatului Satmarelui (la care au aderat și următoarele comitate: (Heves, Raab, Somogy, Hajdu, Torontál și cetatea Szatmárnemeti) privitoare la emigrarea Evreilor ruși, a fost unica care a trebuit se se desbată mai pe larg. Fiind cestiunea aceasta de interes, o reproducem și noi pe scurt.

Cuvêntul cel dintâiu îl avù raportorul Comisiunei petiționare: Dr. Albert Berzeviczy Acesta în cuvêntarea sa arată cuprinsul petițiunei comitatului Satmarelui. Petițiunea cere, dice D. raportor: 1) Modificațiunea articulului de lege L: 1879 în vigoarea căruia dreptul de cetățean se se câștige afară de condițiunile stabilite prin legi, pe lângă plătirea unei taxe. 2. se se ia mesuri, ca acela care vrea se se așede în statul nostru se aibă înainte de toate o subsistență asigurată. Comisiunea petiționară nu ține realisabilă nici una din cerințele aceste: cea dintâiu n'are nici un scop și e de prisos pentrucă din țeară nu se pot indepărta elementele, care lucră în interesul nostru politic și social; e de prisos, pentrucă art. de lege L. 1879 e destul de precis în privința cestiunei; a doua cerință e destul de lămurită în § 8 art. de lege L: 1879 și în § 5 a art. de lege L: 1876.

Dacă e vorba — continuă dl raportor — ca se se schimbe vre un articul de lege, atunci aceasta nu o putem face numai în urma unui cas singuratic, care încă nici nu s'a întêmplat, — precum este casul cu emigrarea Evreilor ruși.

De aceea comisiunea petiționară crede, că cestiunea se se transpună cu totul pe terenul administrațiunei.

Că în privința deslegărei acestei cestiuni guvernul nu e togma destul de precis și clarificat, se esplică din motivul: întâiu nu se scie că imigrarea va fi în massă; al doilea, pentrucă comisiunea și-a pus încrederea în guvern, că dacă imigrarea se va întêmpla, acesta va lua mesurile cele mai necesare și nimerite.

Comisiunea mai departe a trebuit se ia în considerare și impregiurarea, că respectivii alungați sûnt nisce nenorociți, și prin urmare față cu ei trebuie se fim umani; căci ar fi nedemn de un stat cult și liber, se respingă pe alungați într'un stat de unde ei caută se scape.

În fine, observă raportorul, tot pericului, toată causa prin care de un timp încoace se neliniscesce opiniunea publică, se măresce tendențios, și nu este rectificată prin faptele constatate până acum.

Pe basa celor premise recomândă D. Berzeviczy casei următoarea propunere:

De oare ce articulul de lege V: 1876 oferă destulă garanță, ca emigranții se nu devină molestoși pentru com ne și de oare ce cestiunea dacă dreptul de descălecare are a se regula mai de aproape și dacă e a se aprecia separat de casul de față sau de o eventuală imigrare, casa ține că dispositiuni anume legislatorice sûnt de prisos. Cu toate aceste guvernului i se atrage atențiunea asupra mesurilor eventual de lipsă: polițiale si sanitare administrative (aprobare în dreapta).

După raportor luă cuvêntul D. dep. Otto Herman (stânga estremă.) Dinsul combătênd aserțiunile, motivele D. Berzeviczy face următoarea propunere în numele partidei opositionale:

1. De oare-ce legile țerii și statutele comunale referitoare la dreptul de cetățan și la descălecare privesc numai casuri normale de mișcări de popoare, așa dară astfel de casuri cari nu nimicesc într'o mesură mai mare cadrul societății, nu periclitează desvolatarea regulată a acestora, dar din contră eventuala invasiune a maselor mari alungate din imperiul rusesc în patria noastră, scutură și periclitează cercul societății atât în privința socială, precum și națională-economică și sanitară, invasiunea maselor alungate din Rusia și fragmentele acestora trebuie necondiționat impecate.

2. Camera deputaților atrage atențiunea guvernului, ca acesta se folosască înfluința sa asupra afacerilor esterne, ca afacerea maselor alungate din Rusia se fie regulată conform principiilor de drept internațional și anume în direcțiunea, ca pe de o parte atât repatriarea, cât și migrarea mai departe și eventual colonisațiunea se se facă în sarcina acelei țeri din care au fost massele silite se emigreze; pe de altă parte înse, ca raportul de vecinătate al stateler europene se fie asigurat contra unor astfel de turburări.

Spre acest scop se caute guvernul dimpreună cu celelalte state europene a ajunge la o solidaritate.

3. Casa deputaților atrage atențiunea guvernului, că, întru cât se va constata necesitatea unor mesuri legislatorice, se le presenteze casei.

(Urmează subscrierile acelor ce au spriginit propunerea.)

(Va urma.)

Cestiunea egipteană.

Cetim în „Romanul“:

Din toate cestiunile care mișcă lumea politică din Apus, nici una nu este mai interesantă pentru noi decât cestiunea egipteană, căci, după vorba unui ministru englez „Egiptul decât-va timp a devenit punctul cel mai delicat de resolvat al cestiunei Orientelui.

Ne credem dar datori a vorbì aici despre Egipt, reamintind cetitorilor nostri cele petrecute și arătându-le tot de odată și cele cari se poate că se vor petrece.

Ei n'au uitat evenimentele din anul trecut. Două mii oficieri licenciați și neavênd cu ce trăi reclamau dela Khediv o îmbunătățire a soartei lor. Deși înțelegerea lor cu oficierii din armata activă era vădită, nu se făcu dreptate legitimei lor cereri și la 11 Septemvre st. n. isbucnì aceea rescoală a colonelilor care se termină prin schimbarea ministerului și convocarea Camerei Notabililor. Șerif-pașa devenì președinte al consiliului de ministrii cu Mahmud-Barudi ca ministru de resboiu. După cât-va timp, sufletul rescoalei, Arabibei înlocuì la ministerul de resboiu pe Mahmud-Barudi care luă președința consiliului.

În această ocasiune se putu constata lipsa absolută de vederi comune și de otărire în cele trei puteri interesate: Turcia, Englitera și Francia.

Interesele acestor trei puteri este vădit.

Turcia nu poate renunța la suzeranitatea ce esercită asupra Egiptului fără a perde prestigiul său în ochii Musulmanilor.

Pentru Englitera, Egiptul este de un interes politic capital, căci canalul de Suez este drumul direct prin care ea este în comunicare cu Imperiul Indiilor.

Pentru Francia, afară de cestiunea financiară, interesul ce-'l are în Egipt nu poate fi tăgăduit, precum dice, cu drept cuvênt, „La République fraçaise“ dela 1 lunie: Egiptul este, din punctul de vedere geografic, centrul lumii musulmane, podul care unesce pe Turcii din Europa s'au din Asia, și pe Arabii din Arabia și Maurii din Africa. Se cadă earăși Egiptul în mânile Sultanalui, și valul panislamismului al cărui representante pasionat este Abdul-Hamid, se va întinde îndată asupra Africei întregi. Pustiul întră în fierbere și năvălesce asupra Tunisiei și Algeriei.

Dacă la această luptă de interese rivale între popoarêle cari stau în cele mai cordiale relațiuni, între popoare aliate, mai adăugăm temerea ce esistă de a se vedea Austria devenind o putere mediterană, vom avea secretul șovăirilor ce le constatăm în poli-

tica Puterilor față cu cestiunea egipteană.

Puterile interesate și firesce și celelalte se mulțămiră mai ântâiu cu declarațiunile lui Șerif-pașa și apoi ale cabinetului Mahmud-Barudi și se păru că toată lumea este convinsă că de aci înainte lucrurile vor merge de minune în Egipt.

Lucrurile au mers cum au mers până în Maiu 1882, când afacerea pretinsei conspirări a oficierilor Cerchezi veni să provoace crisa acută de astăzi.

Consiliul de rĕsboiu condemnase la esil în sudul Sudanului pe patruzeci din oficierii acusați, printre cari fostul ministru de rĕsboiu Osman-Refki și Ratib-pașa, cari au urmat pe fostul Khediv la Neapole. Sentența declară că Smail-pașa este instigatorul complotului și porunci guvernului să suprime lista civilă ce-i este alocată prin buget.

Consulul Engliterei d. Mallet, îndemnă pe Khediv să nu sancționeze un act care l'ar desconsidera cu totul. Consulul Franciei, d. Sieskiewicz, din contra, îl îndemna a sancționa sentența și a grația îndată pe toți acusații, reservându-se de a face apel la Europa în casul când ministrii ar refusa de a recunoasce dreptul de grațiare ce-'l are Khedivul.

Tewfic-pașa refusă de a sancționa sentența consiliului de rĕsboiu.

Ministrii refusară atunci de a recunoasce autoritatea Khedivului, și fără al consulta, convocară Adunarea Notabililor pentru ai propune detronarea lui Tewfik.

În același timp, o oare-care ositațiune se manifesta în minister; trei ministrii își deteră demisiunea.

Consulul Franciei propuse președenția cabinetului unuia dintre ei, lui Mustafa-Fehmi pașa, care nu primì ḑicênd că 'și ar e pune vieața. Atunci se duseră consulii francez și englez la Arabi-pașa și-'i declarară că îl fac rĕspunḑĕtor de siguranța persoanelor și de manținerea ordinei.

Tot de odată consulii însciințară pe Khediv că Francia și Englitera trimit vase cuirasate la Alexandria, îndemnându-l, pentru a câștiga timp, să'și păstreze cabinetul. Tewfic-pașa ar fi dorit se sfîrșească numai decât cu Arabi, dar consulii stăruiră, arĕtându-i că ministrul de rĕsboiu ține în mânile lui toată puterea și armata. Sultan-pașa președintele Camerei Notabililor, arată asemenea Khedivului că nu se poate înlătura Arabi-pașa.

Tewfik se supuse și primì pe ministrii sĕi care se umiliră înaintea lui.

La Londra și la Paris cestiunea egipteană îngrigia de o protivă pe ministrii Reginei și pe cei ai Republicei franceze. Cele douĕ cabinete aveau un singur scop: a împedeca o intervenire armată a Turciei și a face să prevaleze acest principiu: adecă recunoascerea suzeranității Sultanului asupra Egiptului cu condițiunea însĕ că această suzeranitate să nu fie decât nominativă. În același timp, Englitera și Francia voiau, ca celelalte puteri se recunoască posițiunea lor privilegiată în Egipt.

La 11/23 Maiu, d. de Freycinet declară la tribună că Francia voiesce să manțină independența Egiptului.

Și pentru a se manținè această independență să otărî trămiterea unei escadre franco-engleză la Alexandria.

Poarta nu putea vedea cu ochi senini această manifestare, și, sprigenită poate de o altă putere, propuse de a trimite comisari estraordinari la Cairo, adăugênd că ei îi revine dreptul de a intervenì milităresce în afacerile Egiptului.

Îndată se schimbă limbagiul cabinetelor dela Londra și dela Paris, care se otărîră a consulta pe celelalte cabinete, de vreme ce Arabi-pașa reluă o atitudine amenințătoare

Ce a eșit până acum din negociările urmate între diferitele cabinete ale Europei?

Întrunirea unei conferențe a ambasadorilor la Constantinopole, ḑise d. Freycinet într'un discurs al sĕu în Cameră.

Ce va face această conferență, dacă se va întrunì? cum să se susține?

Nu ni se pare prea greu de a respunde la această întrebare.

Francia și Englitera, care au a se lupta cu mari greutăți, cea dintâiu în Tunisia, cea de a doua în Irlanda, vor propune de a însărcina pe Turcia, să întervină în Egipt.

Italia și Austria vor primì bucuros această soluțiune care va lăsa cestiunea întreagă.

Nici Rusia, nici Germania nu se vor împrotivì, și Sultanul va devenì gendarmul acestei Europe care nu mai are vai! nici principiu, nici echilibru.

„Europa nu mai este" a ḑis d. de Beust, și această vorbă a distinsului bărbat de Stat austriac, se va justifica și de astă dată la Constantinopole și vom vedea conferența născênd un nou copil mort.

Dacă am fi ca Belgiul, ca Olanda; ca Suedia, afară din sfera activă a evenimentelor ce sguduie Orientele Europei, ne-am putea desinteresa și noi de discuțiunile ce se vor face în acel areopag ce-'l va președe comitele de Calice.

Dar, din nenorocire, tot ce intereseeză Orientele, ne interesează și pe noi: și teamă ne este că și de astă dată să nu fim ca la Berlin, victima tormelilor și concesiunilor timpurale ale diplomației europene.

Cestiunea canalului de Suez și interesele maritime ale Engliterei, vor aduce în discusiune cestiunea Dunărei și a intereselor comerciale ale Austriei, și concesiunile ce se vor facă asemenea celeilalte.

Este conform cu morala oficiale a secolului, ca cei mici se plătească greșelile celor mari!

Cu toate acestea, nu trebuie să ne descuragiăm, și să slăbim în încrederea ce avem în dreptul nostru.

Nedreptățile sûnt trecĕtoare și toate actele diplomației moderne poartă în ele un germen de moarte. Tratatele să clădesc pe nĕsip. Acela din 1856 a fost spulberat de vijelia dela 1870 și dela 1877. Suflă din nou vêntul și opera diplomaților într'uniți la Berlin se va prăvălì la rêndul ei.

Nedreptățiți, călcați în picioare, vom apela dela Europa desorganisată care ne lovesce, la Europa reconstituită.

Dar să revenim la cestiunea Egiptului. A crede că „omul bolnav" despre care vorbia imperatorele Nicolae, va isbutì a împăciui pentru mai mult timp această țeară este un avis în realisarea căruia nimeni nu crede.

„Omul bolnav" a fost adus de către ilustrii sĕi medici într'astfel de slăbiciune, încât abia se mai ține pe picioare; și însărcinarea ce i se va da nu este dar decât un nou mijloc de amânare a soluțiunei definitive, care nu mulțămesce pe nimeni, nu resolvă cestiunea și nu face decât să pregătească și mai grele complicări pentru viitor.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român"

Gherla, 3 Iunie n. *(Întimpinarea Escelenței Sale Dlui Metropolit Miron Romanul la gara din Gherla)* a fost una dintre cele mai cordiale și reverențiali. Deși abia cu douĕ oare înainte de sosirea trenului de către Dej află publicul din Gherla de trecerea pre acì a Escelenței Sale, totuși un numĕr frumos de notabilități din toate naționalitățile și confesiunile grăbiră a întimpina pe Archipăstoriul prea sânțit. Între alții vĕḑurăm acì pe Primariul orașului cu întreg magistratul, pe directorul gimnasiului armeno catolic cu întreg corpul profesoral, profesorii dela Preparandia diecesană și oficialii cancelariei episcopesci și alți preoți greco-catolici. — Judecătoria cercuală, Perceptoratul, Oficiul postal și telegrafic. Întreg personalul redacțiunei „Amicul Familiei" și a Împrimăriei române „Aurora", — Oficerii pensionați și Cetățienii din toate clasele. — La gară l'au întimpinat cu o cuvêntare binesimțită domnul presbiter gr. or. T. Vesp. Gheaja dând espresiune bucuriei noastre a tuturor pentru onoarea ce ne-au făcut cu presența P. S. Sale în cercul nostru și dorinței, de-al vedè cât mai curênd între noi pre timp mai îndelungat. — P. S. Sa respunḑênd allocutorelui ni-au pus în prospect că ne va cerceta cât mai curênd și atunci va petrece la noi barem o ḑi. — După aceea grațioasa și gentila domnișoara Ana C. Pop îi presentă o coroană foarte frumoasă cu aceste cuvinte. Primiți Escelență aceasta coroană ca semnul distinsei iubire și profundei veneratiune ce vĕ păstrează Românimea ortodoxă din Gherla. Dela coroană atârna o cordea mare de mătasă vênătă pe care se afla împrimat în litere roșii aurii la un capet: Prea sânției sale Metropolitului Miron — 1882 Iunie 1. — la alt capĕt: Românii ortodoxi din Gherla, ... Ana C. Pop.

La depărtarea trenului din gară publicul de față erupse în frenetice strigăte de „se trăiască!" și „Éljén"

Munții-Apuseni, 26 Maiu 1882. (De la Adunarea generală a Reuniunei învĕțătorilor dela scoalele gr. or. din „Munții-Apuseni").

Dați-mi voie Dle Redactor, ca înainte de a da un scurt raport despre Adunarea gener. din acest an a Reuniunei învĕțătorilor din „Munții-Apuseni" — se descriu cugetările, ce s'au născut în mine la Adunarea recentă, despre soartea ce au Reuniunile noastre învĕțătoresci:

Învĕțătorii nostri, cea mai mare parte, par a fi pe deplin convinși despre folosul imens al Reuniunilor, căci am băgat de seamă, că pe ḑi ce merge se interesează tot mai mult de ele. Cred că peste puțină vreme vom ajunge de fie care învĕțător se va simți tare fericit a lua parte la adunările Reuniunilor. Atâta stă, că tot cam unii și aceeași învĕțători au obiceiu a lipsì dela adunările generale și anume cei care nu le-au cercetat de loc, pe când ceice a fost odată rar mai lipsesc; de unde mĕ cred îndreptățit a deduce, că Reuniunile au un frumos venitor. Numai odată dacă vor mai avè prilegiu a băga de seamă câte cunoscințe frumoase își poate câștiga și într'o privință și într'alta, cel ce cercetează adunările generale, — am nădejde că nu vor mai lipsì fără de cause grave. Nu sûnt în stare toate regulamentele a înbunătățì într'un mod atât de simțitor nĕcazurile vieței învĕțătoresci, precum o pot face aceasta chiar învĕțătorii prin adunările ambulante ale reuniunilor lor. În chipul acesta numai, se poate câștiga poporul de rênd pentru scoală; se poate lămurì, că e deosebire între învĕțător și învĕțător, — și dorind fiecare a avè un învĕțător harnic, vor mai îmbunătățì și salariul învĕțătoresc. Eată de ce eu astept mai mult dela reuniunile, decât dela conferențele învĕțătoresci:

Sûntem datori a esprima cu un deosebit prospect numele acelor barbați ai biserici noastre, cari au contribuit la formarea de reuniuni învĕțĕtoresci în metropolia noastră.

Câte-va cuvinte despre adunarea generală din acest an, ținută la Abrud a doua și treia ḑi de Rusalii. Adunarea a fost bine cercetată din partea învĕțătorilor, și, și dintre preoții am avut mulțămirea de a vedè pe doi inși, — dnii D. Adamovici din Abrud și Ioan Todescu din Bucium-Cerbul — participând la ședințele reuniunei, cari domni s'au și înscris ca membrii ai reuniunei. A fost o greșală, că s'au ales chiar sfintele serbători ale Rusaliilor pentru ținerea adunărei generale, când preoții sûnt ocupați cu cele bisericesci; în venitor am nădejde că această pedecă nu va mai venì înainte. Afară de cele administrative a mai fost vorba în adunanarea generală despre: „Folosul studiului sciințelor naturale, și modul lor de propunere în scoala populară" de învĕțătoriul Grigorie Sima. Disertația, atât partea introductivă cât și cea despre metodul după care au a se propune sciințele naturale în scoala populară, ca se poată ajunge învĕțătoriul cu scolarii la un resultat practic — a fost la înălțimea principielor pedagogiei moderne; de aceea adunarea generală l'a și felicitat pe autor, și a hotărît a să păstra — disertația — în archivul reuniunei. Același a ținut o prelegere practică din Catechism. Pensul a fost „Simvolul Credinței." — Esplicarea vorbei „Simvol," a orginei Simvolului credinței a causelor ce a îndemnat pe sfinții Părinți să-l alcătuească, a fost foarte lămurită. O singură voce s'a ridicat pentru învĕțarea din buche în buche și prin urmare și în contra esplicărei studiului religiunei.

Bine și a desvoltat tema sa din gramaitică — „Substantivul" — învĕțătoriul Ion Motora, arĕtând totodată cum are a se purcede la predarea acestui object de învĕtământ, dacă e vorba a trage folos din el. Manual de gramatică nu se dă în mâna copilului decât în anul din urmă, pentru a sistemisa cunoscințele câștigate pe basa cărței de cetire. — „Tractarea globului pământesc în anul al V-lea de școală" a fost nimerită și la locul sĕu. Felicitez pe învețătorinl Nicolae Corches pentru alegerea nimerită. —

În „tracțarea limbei maghiare în scoalele populare" de Teodor Pașca aflu un defect; dînsul pune prea mare pond pe cetirea ungurească, care din propunerea d-sale ar fi scopul dar nu mijloc de a învĕța „limba statului". În ce privesce celelalte punete ale „Tractarei" sum de acord cu autoriul. — Învețătoriul Solomon Coniu în „Computul în scoala populară" a reușit a espune în mod sistematic, pe scurt și la înțeles — principiile, ce are a le urma învĕțătorul la predarea estui object de învețĕmênt. — Sau ridicat voci pentru spriginirea „Scoalei practice"; sau hotărât a nu să mai da banii la membrii Reuniunei ci a se fruptifica la „Albina" — singura cale, ce ne poate scăpa de încurcături; — s'a ales Bucium Poeni de locul adunărei venitoare, ce va fi în ḑiua de Constantin și Elena și următoarea. — Banchetul, la care au luat parte membrii Reuniunei, dl președinte Ion Gall, din preoți Todescu cu soția și Adamovici și încă vr'o câti-va oaspeți, a ținut până târḑiu. Cântece însuflețitoare, toasturi variate, au fost la ordinea ḑilei. Ne-am depărtat la caminurile noastre, cu cele mai dulci suveniri și cu dorul fierbinte de a ne întâlnì cât mai adesea, căci numai așa putem să avem încredere de fier în noi, dacă vom fi uniți în cugete, uniți în simțuri. Unirea e forță.

Ar. n.

Varietăți.

* (Adunarea generală ordinară a comitatului Sibiiului) este convocată pe ḑiua de 20

Iunie n. în sala „Împĕratul Romanilor“. Şedinţa, în care vor fi la desbatere 93 de cestiuni, se începe la 9 oare a. m.

* *(Încunoscinţare şi învitare.)* Subscrisul ca preşedinte al comitetului local de esposiţiune, primind dela comitetul central al esposiţiunei române din Sibiiu ţinută în anul trecut onorifica însărcinare a distribuì diplomele şi medailele de merit şi recunoscinţă pentru doamnele şi domnii esponenţi din: Sibiiu, Apoldul-superior, Apoldul-inferior, Cornĕţel, Cacova, Galeş, Gurariului, Hamba, Noul-român, Ogna, Poiana, Poplaca, Porcesci, Reşinari, Sadu, Sălişte, Şura-mare, Tălmăcel, Topârcea, Turnişor şi Vestem, — am onoare a învita inteligenţa română din Sibiiu şi giur şi în special pre doamnele şi domnii esponenţi pe ḑiua de Duminecă în 6/18 Iuniu a. c. la 6 oare după ameaḑi în localul reuniunii de lectură (casina) române din Sibiiu pentru a asista la predarea, respective primirea solemnelă a diplomelor şi medailelor.

După încheierea lucrărilor va urma petrecere.

Sibiiu, 12 Iuniu (31 Maiu 1882).

Dr. *Ilarion Puşcariu*,
protosincel, ca preşedinte al comitetului local de esposiţiune.

* *(Învitare).* Ştudenţii jurişti dela academia regie-ungurească din Sibiiu, arangează mâne în ḑiua de 14 Iunie o petrecere, respective un junial în Dumbravă. Comitetul arangiator îşi ia voia a învita la această petrecere pe întreg P. T. public care a participat la balurile juriştilor în anii trecuţi.

Danţarea se va începe după ameaḑi la 2 oare.

Sibiiu, 13 Iunie, 1882.

Comitetul arangiatoriu.

* (Postal). Oficiul postal dela Zizini să redeschide pentru durata sesonului băilor în 15 Iunie n. Din această ḑi începênd până la finea lui August va circula între Zizini şi Braşov pe fie care ḑi o trăsură pentru transport de persoane, pachete şi epistole.

Ordinea de călĕtorie între Zizini şi Braşov dus şi întors este următoarea:

Plecarea: din Zizini la 6 oare 50 minute dimineaţa, — sosirea: în Braşov la 8 oare 20 minute dimineaţa.

Plecarea: din Braşov la 4 oare 30 minute după ameaḑi — sosirea în Zizini la 6 oare după prânḑ.

* (Mulţămită publică.) Nu e de mult de când mult stimatul şi de toţi locuitorii acestei comune, iubitul nostru posesor al fabricei din Sadu dnul Victor Sill, advocat în Sibiiu, au dăruit pentru cei nenorociţi prin foc 20 fl. când tot acest domn inspirat totdeauna de idei umanitari şi dragostea cătră deaproapele seu, au dăruit în ḑilele trecute şi pentru nou înfiinţata reuniune a pompierilor voluntari din Sadu, frumoasa sumă de 50 fl. v. a.

Pentru aceasta nobilă faptă subscrisul în numele reuniunei pompierilor voluntari din Sadu esprimă generosului dăruitor cea mai ferbinte mulţămire.

Sadu în 5, Iunie 1882.

Constantin Popoviciu
not. com. ca preş. al reuniunei pompierilor voluntari din loc.

* (Epizootie) boală de vite se ḑice că a isbucnit în România. Deci este interḑis importul de vite cornute şi de producte crude din aceste pe la vămile: Turnu-Roşu, Bran, Vulcan şi Oşova.

* (Tempestate.) Vineri seara cam pe la 7 oare s'a descărcat asupra cetăţii noastre o tempestate, care au ţinut mai multe oare. Cetatea noastră a scăpat cu o ploaie torenţială şi vre-o câte-va salve de tunete. Puterea tempestăţii însĕ s'a concentrat asupra comunei Sadu din vecinătate. De acolo se spune că torenţii de ploaie atât au fost de mari, încât au spălat unele clădiri; ear' fulgerile au omorît mai mulţi boi ai unui măcelar de aicì.

* (Colonisare) În clubul scriitorilor şi artiştilor din Buda pesta s'a discutat: cum să se coloniseze Maghiarii din Bucovina în Ungaria de meaḑădi. Raportorul Szabadkay presidentul comisiunei de colonisaţiune, din Panciova, a raportat, că repatriarea Csango-Maghiarilor, respective colonisarea acestora pe teritoriile erariale ale fostei graniţe militare este pusă în perspectivă pe anul viitor. Coloniştii vor avea să plătească pentru un jug de pământ bun în decurs de 10 ani, 20 fl, amortisaţiune şi 3 fl. pentru secarea bălţilor şi rovinilor, pe fie care an. Întrebarea e: că venivor Csango Maghiarii din Bucovina?

* (Defraudaţiune.) La perceptoratul din Cluj s'a descoperit o defraudaţiune mare în sumă de 29,000 fl. Defraudantul Wimmer recunoasce a fi defraudat numai 7000 fl.

*(Procesul căilor ferate române.) O telegramă din Lipsca anunţă, că înalta curte a imperiului german, judecând în ultimă instanţă, a confirmat sentenţele date în procesul drumurilor de fer române, aprobând cererea direcţiunei regale privitoare la strămutarea scaunului societăţei dela Berlin la Bucuresci.

* (Un Panteon,) ḑice „Gaz. de Roumanie,“ este vorba de a se ridica pe una din pieţele capitalei României. Într'ênsul se vor depune toate trofeele naţionale, cari se păstrează acum parte la Muzeu, parte la Arsenal.

* (Monumentul dela Călugăreni.) D. Gr. Tocilescu, directorul ministerului cultelor român, este însărcinat să facă un raport în privinţa restaurărei monumentului comemorativ al bătăliei dela Călugăreni.

* (Doi sori.) „Postillonul săsesc“ din Löbau descrie un fenomen interesant al naturei, care avu loc în 25 Maiu n. în Lusaţia superioară. Să ḑică că între 3—5 oare (după orologiul de Berlin) înainte de răsărirea soarelui adevĕrat să ridică într'un nouraş în partea Nordostică un soare colosal în coloarea ferului roşu ferbinte, de 6 ori aşa de mare ca discul soarelui adevĕrat. Când partea de jos de către orizont începu să se ridice, în partea de sus a soarelui arătat se produseră nişte flacări, cari cu cât să ridica mai sus să plecau mai spre stânga până ce după 10 minute soarele sĕmâna unui încendiu colosal a cărui flacări erau mânate de vênt spre Nord. Timp mai îndelungat să putea observa încă în aurora diminetii prin o coloare întunecată locul soarelui, în care după aceea să amestecară colorile curcubeului.

*(Sofocle chemat pe scenă). Foile americane ne spun că în teatrul din Hartford (Conneticut) s'a representat „Antigone“ a lui Sofocle. Un legislator al acestui stat era în *par terre* şi se vede că a fost încântat de tragedia representată. „Poetul pe scenă!“ strigă el din toate puterile, voind să-'l aplaudeze. În zadar se nevoiau vecinii lui să'l liniscească. El stăruia ca poetul se apară pe scenă. Entusiasmul legislatorului modern s'a calmat numai după ce i s'a spus că Sofocle nu locuiesce în Hartford şi că „mai deunedile“ (406 înainte de Ch.) a murit în Atena.

* (A nimerit-o). Telegrama meteorologică de Vineri din Budapesta prorocesce timpul spunênd, că va fi timp cu soare, care se va schimba cu timp noros şi turbure, recoros şi ploios şi pe ici şi pe colea şi cu tempestăţi. Va se ḑică, afară de ninsoare, acum vara, celelalte toate sûnt cu putinţă. E înţelept prorocul.

* (Bismarck scie ce să facă.) În cartea de curênd apăruta: „Prusia în dieta germană“ se povestesce despre Bismarck următoarea istorioară caracteristică: „Principele Bismarck în Frankfurt, ca membru al federaţiunei a fost tot-deauna chiriaş. După ce se mutase într'o casă pe şoseaoa Bockenhaim, ceru dela proprietar, ca din foişorul, în care d. de Bismarck şedea la masă vara, să tragă o sîrmă cu clopoţel până în bucătărie. Proprietarul refuză, iar chiriaşul declară: „Bine atunci sciu ce se fac.“ — Şi ce se întîmplă? A doua ḑi, la pauze neregulate, se auḑiră împuşcături de pistol; cu chipul acesta d. de Bismarck, după ce termina cu un fel de bucate sau o sticlă era golită, se punea în relaţie cu personalul bucătăriei. Nu e cunoscut daca proprietarul casei, în urma acestei *ultima ratio*, a făcut comunicaţia cerută între foişor şi bucătărie, însĕ poliţia a declarat, că nu dispune de asprimea legei contra unui sgomot turburător de linişte publică, când provine dela un ambasador al înaltelor puteri.“

* (Cea mai eftină călĕtorie împregurul pământului) — Cetim în Figaro: „Cine vrea să călătorească eftin în America, să se facă ovreu şi să se ducă în Rusia. De acolo îndată va fi gonit şi ajunge la Lemberg, unde agentul îngrijesce de o imediată şi gratuită călătorie la America. Apoi cui nu'i va plăcea în America, acela se metamorfosează acolo într'un chinez şi pe socoteala unei societăţi filantropice ajunge în China, unde n'are decât să spue că e Rus, spre a fi earăşi gonit în Rusia. De acolo gonit fiind din nou ca evreu în Austria, va fi terminat cea mai frumoasă călĕtorie în jurul pământului fără nici o cheltuială.

Loc deschis*)

Răspuns,

la epistola deschisă a dlui advocat Rubin Patiţa în Alba-Iulia.

În Nr. 53 al „Telegr. Rom.“, Domnia Ta ai avut pruritul de a-mi adresa o epistolă deschisă, prin carea te încerci a trage la îndoială mulţămita, ce am esprimat o dlui Alecsandru Danciu în Nr. 46 al Telegrafului Roman“, arătându-te jalus, şi disputând amintitului Domn dreptul de a putè primì o atare mulţămită; apoi pretinḑênd ca şi Domnia ta te-ai fi nĕsuit a da indemn publicului din Abrud la idea de a înfiinţa o atare scoală de fetiţe, şi după ce Dta ai fi adunat şi aceea sumă de 45 fl. te încerci cu multă emfasă a da şi subscrisei unele îndrumări.

Pentruca on. public să se poată informa despre adevĕrata stare a lucrului îmi eau voie a respunde în următoarele: Idea de a se infiinţa o scoală de fetiţe română în Abrud s'a ventilat încă pe la anul 1865 şi 1866, când s'a format în Abrud un subcomitet al Reuniunei femeilor române din Braşov, ceea ce probează scripta dto 7 Martie 1866 Nr. 12 prin care Reuniunea femeilor române din Braşov dechiară „că au primit cu viuă plăcere însciinţarea despre zeloasa îngrigire a sub-comitetului din Abrud pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe“.

Prin urmare nu Dta ai fost, care te ai nĕsuit a da indemn publicului din Abrud la această ideă; ci acelea femei şi acei bărbaţi aleşi, cari şi pe atunci avênd familii s'au interesat, ba au avut chiar lipsă de o atare scoală, şi Dta pe timpul acela nici, că erai prin Abrud.

Începutul s'a facut şi fără îndemnul şi concursul Dtale, şi dacă pe cât-va timp a stagnat lucrul, causa a fost, că şi pe atunci s'au aflat oameni de calibrul Dniei Tale, cari prin împutări nemeritate m'au disgustat aşa încât, m'am retras, aşteptând se vĕḑ, ce vor lucra alţii, cari se ţineau mai mari în cap.

În fine însĕ am veḑut, că unii oameni sûnt buni numai ca se semene neghină în grâu curat şi se caute nodu în papură ca dta dle advocat, şi când e vorba de un interes comun, apoi e mai bun cel propriu.

De aceea mam hotărît din nou a me pune în conţelegere cu damele noastre române din Abrudu şi giur şi în 14/26. Decemvre 1880 adunându-ne, am decis a ne constituì într'o Reuniune provisoriă până la aprobarea statutelor dela locul mai înalt, şi astăḑi laudă lui Dumneḑeu, că avem şi statutele aprobate, ba şi un fond de 1500 fl. v. a. fără obligaţiunea dlui advocat.

Acum încât privesce suma de 45 fl., cari pretinḑi ai fi colectat dta, eu 'mi aduc foarte bine aminte de acel concert dat din partea societăţei de lectură române din Abrud, la care ca cassariu a funcţionat domnul Alesandru Danciu şi banii se înţelege că iam contribuit noi cei presenţi la concert şi prin urmare nu iai adunat dta, după cum 'ţi place a afirma, ci pre timpul acela fiind doară notariul ori archivariul societătii de lectură din Abrud ai deplinit pur şi simplu conclusul comitetului societătii de lectură, când ai predat banii dlui Alesandru Danciu spre manipulare şi fructificare: obligaţiunea de 45 fl. ce am avut'o a mâna de asemenea constată aceast'a.

Oare acum, care am schimonosit adeverului?

Dta ḑici, că de un an de ḑile am retăcut primirea obligaţiunei şi n'am făcut amintire deapre acest capital în ḑiaristica naţională, ear' acum la provocarea făcută prin d. paroch Todescu am cuitat în formă schimonosită.

Află acum dle că la 5—6 ḑile după constituirea noastră în Reuniune am avut onoare de dl. A. Danciu, carele mi-a spus că dnia S'a în 15 Faur 1870 a primit dela Comitetul Societaţei de lectură, dar nu dela dl. Patiţa, ce afirmă şi obligaţiunea, una sumă de 45 fi. ce a resultat că venit curat dintr'un concert dat pre timpul acela, că dnia sa această sumă au elocat'o în loc sigur spre fructificare şi au înmulţit'o până la suma de 200 fl. v. a. şi că îndată ce Statutele Reuniunei vor fi aprobate, amintita sumă se va pune la dispositiunea Reuniunei.

Acum dar reuniunea avea deja cunoscinţă despre acei bani, dar cam la 7 luni, după constituirea noastră provisorie se trimise de către lăudatul domn advocat prin d. Nicolau Lobonţ şi obligaţiunea despre suma de 45 fl. cari fuseră prima dată elocaţi la dl Alesandru Danciu, despre care v'am şi cuitat dle advocat, ce cred că nu veţi nega; dar aceasta era acum superfluă, după ce acel capital era elocat la on. d. adm. protop. Ioan Danciu din Offenbaia şi nu la Alesandru Danciu din Bucium-Cerb, după cum afirmaţi dle advocat.

Am amânat cuitarea în publicitate, nu pentrucă se ai dta ocasiune de a mĕ provoca la aceea, ci pentrucă după aprobarea statutelor — care a şi urmat în Martie a. c. să mi se înmanue mai întâiu obligaţiunea amintită cu 200 fl., ceea ce s'au şi întêmplat, că dl Ales. Danciu îndată mi-a inmanuat şi obligaţiunea dlui I. Danciu despre suma de 200 fl şi eu numai atunci am venit apoi ai esprima mulţămita, ce te face atât de jalus dle!

Eu nu port vina dacă iubitul meu afin, patriotul şi intimul amic al dtale d. parochul Ioan Todescu, carele a fost în casa cumnatului seu martor ocularin la compunerea obligaţiunei părintelui I. Danciu despre cele 200 fl. şi totuşi nu te-a informat din destul, şi astfel susţii că d. A. Danciu 'şi depurează numai datoria, eară eu cuitez acei 45 fl. în formă schimonosită.

Permite-mi dle advocat să te întreb şi eu la rêndul mĕu: Care din doi meritaţi lauda şi recunoscinţa Reuniunei? dnia ta, care susţii că ai fost cassar al societăţei de lectură din Abrud şi ca atare acea obligaţiune nu o ai predat comitetului acelei societăţi, a că-

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacţiunea nu ia responsabilitatea.
Red.

rui proprietate era, nici atunci, când ai eșit din sinul aceleia, ci o ai ținut-o la dta de 10 ani de ḑile? sau dl Al. Danciu, carele luând asupră'și spre manipulare și fructificare sumuliţa de 45 fl., au manipulat'o astfel, încât reuniunea noastră are se primească astădi o sumă de 200 fl. v. a.

Eu din parte-mi nu disput nimenui dreptul de a se lăuda în publicitate, nice dtale dreptul de a primi mulţămita cuiva, ba te asigurez, că mai ales după ce prin epistola deschisă ai avut gentileţă de a'mi arĕta cât esci de jalus după laude, m'aşi bucura dacă m'ai pune în plăcuta posiţiune de a-ţi esprima şi dtale în publicitate şi mulţămita Reuniunei pentru vre un merit mai demn de laudă, decât epistola deschisă! până atunci însĕ rĕmân alţii şi cu laudele şi cu caşul.

Susţii, că e ceva vătămătoriu, că am retăcut primirea obligaţiunei de 45 fl., dar vei putè nega dle şi aceea, că ţi-am cuitat primirea ei?

Ci ca măgulitoare mai pot fi imputările dtale „de favoriţi, de minciuni“ aruncate în faţa unei femei, care în toată vieaţa ei n'a făcut nice un rĕu nimenui; ci din zelul pentru binele de obşte, şi-a mai adaus numai încă o însărcinare.

Dta crezi, că cu frase goale de acestea vei ajuta causei naţionale? eu sûnt cu totul de altă convingere; modestia însĕ nu-mi permite ca sĕ mĕ apuc şi eu a te dăscălì, arĕtânduţi cum ar trebuì sĕ te porţi, după „posiţiunea onorifică ce o cuprinḑi.“ Şi dacă mi-am permis acest rĕspuns, aceasta nu o am făcut din rĕsbunare, ci singur de a-mi apăra onoarea înaintea onoratului public cetitoriu, atacată cu atâta vehemenţă de cătră dta, supunêndu-mĕ cu toată liniscea verdictului onoratului public cetitoriu.

Ana Gall,
presidenta reuniunei.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 2.

Şedinţa din sesiunea generală a annlui 1882 ţinută în ḑiua de 24 Februariu anul 1882.

(Urmare.)

Membrii presenţi: Alexandru V., Caragiani I., Hasdĕu B. P., Maiorescu T., Negruzi I., Chintescu N., Sion G., Babeş V., Bariţiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopul Calimachi Al., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brânză D., Fălcoianu St., Felix I., Stefănescu Gr.

Sub preşedinţa dlui T. Maiorescu.

Şedinţa se deschide la 8 şi jumĕtate oare seara.

D. secretar general dă cetire procesului-verbal ai şedinţei anterioare, care se aprobă.

Se ia cunoscinţă de o adresă a dlui Marian, carele deşi anunţase venirea sa spre a'şi ţinea discursul de întrare deja comunicat Academiei, acum este împedecat de a împlini dorinţa sa atât de plăcută Academiei.

Se cetesce adresa ministerului de culte şi instrucţiune publică. Nr. 1,228, şi se decide a se trimite în opinarea secţiunei istorice.

Se ia act de încunoscinţarea dela Glavnoi fizicescoi observatrii din St. Petersburg că trimite Academiei Analele sale pe 1880. La primirea cărţei se va da conservatorului bibliotecei după regulă.

D. V. A. Urechiă arată Academiei că stăruind pe lângă D. Dimitriu, ginerile reposatului de bună memorie G. Săulescu, a obţinut, spre publicare, la minister, toate scrierile acelui neuitat şi neobosit lucrător în ogorul culturei naţionale. D. Urechiă, ca ministru, roagă Academia se ia act de aducerea în sinul ei a scrierilor lui Săulescu — după anexatul inventar general — şi pe lângă d-nii Tocilescu şi Sion, cari deja au primit însărcinarea a clasifica şi alege scrierile de tipărit, sĕ binevoească a însărcina cu această alegere pe câte un membru din cele două secţiuni istorice şi literare. Pentrucă scrierile cele mai multe, sûnt la un loc legate şi nu s'ar putea desface spre a se împărţi pe la secţiunile respective, de aceea va trebuì sĕ fie studiate, cercetate şi alese de aceea comisiune mixtă.

D. Hasdĕu propune numirea unei comisiuni de trei, doi din comisiunea literară şi unul din cea istorică.

Se primesce propunerea.

Se depune la bibliotecă primul numĕr din jurnalul „l'Astronomie“ de Camille Flamarion.

D. preşedinte Maiorescu amintesce Academiei că P. S. S. Melchisedec a depus manuscriptul sĕu cu biografia episcopului de Buzĕu, repausatul Dionisie, şi întreabă ce este a se face cu această lucrare?

D. Sion amintesce că fostul secretar general d. Odobescu luase dispositiunea sĕ se adune biografiele tuturor membrilor Academiei. Dlui crede că ar trebuì sĕ se publice această biografie în anale, dar nu se opune ca mai întâiu sĕ se cetească în secţiunea respectivă ba şi în şedinţă generală.

Se decide a se tipărì în secţiune şi apoi în şedinţa plenară de Vineri, 26 Februare.

D. Stef. Fălcoianu. O telegramă dela gara Vârciorova 'i-a comunicat că un şef de biurou dela Staatsbahn a sosit, trimis sĕ fotografeze porţile de fer, căci apele Dunărei sûnt foarte scăḑute, ca rare ori, şi presintă un spectacol foarte interesant. Se vĕḑ şi pilastrii podului lui Traian. D. Fălcoianu crede că ar fi util ca Academia sĕ trimită şi ea un membru sau doi cari sĕ studieze şi se pună a se fotografa pilastrii podului şi cataractele.

D. Urechiă amintesce că asemenea scădere de apă a mai permis, sûnt acum câţi-va ani, la 1858, studiul resturilor podului lui Apolodor. Guvernul austriac a însărcinat atunci pe d. Aschbach carele a şi publicat o foarte frumoasă monografie asupra acestui pod. Totuşi, dacă apele Dunărei sûnt earăşi scăḑute, recunosc utilitatea propunerei dlui St. Fălcoianu.

D. Chiţu se teme că apele Dunărei au mai recrescut, căci jurnalele au publicat un avis al societăţei de navigaţiune, anunţând această sporire a apelor. Dlui crede încă că studiele lui Aschbach din 1858 sûnt suficiente în ori ce cas.

D. Fălcoianu este încredinţat că anunciul societăţei de navigaţiune, nu corespunde realităţei, totuşi va aduce sciri positive mâne despre starea apelor Dunărei. Alaltăeri a vĕḑut Dunărea la Giurgiu oameni bĕtrâni de 70 şi 80 ani, nu'şi amintesc s'o fi vĕḑut mai scăḑută. Această scădere a apelor la cataracte, a atras asupra acelui punct atenţiunea până şi a societăţei Staatsbahn. D-lui va mijlocì la ministerul lucrărilor publice sĕ se pună la dispositiunea Academiei un vagon cu care d-nii membri sĕ poată admira înşii acest spectacol estraordinar.

D. Chiţu 'i s'a spus de oameni dela localitate că Dunărea tot nu este scăḑută ca între sântămariele dela 1858.

D. Alexandri nu'l interesează sĕ scie că la 1858 apele Dunărei erau mai scăḑute ca în 1882, dar dacă aḑi sĕ vĕḑ pilastrii podului sĕ nu sĕ peardă ocasiunea de a se avea o fotografie după ei; ea va fi mai preţioasă ca desemnul lui Aschbach făcut cu mâna liberă. De ce sĕ nu vedem prin noi înşine aceste ruine minunate?

(D. Aurelian ia preşedinţa în locul d-lui T. Maiorescu).

D. Maiorescu nu înţelege bine opositiunea aparentĕ cel puţin a d-lui Chiţu la propunerea d-lui Fălcoian. Aschbach a făcut la 1858 lucrarea lui cunoscută şi d. Maiorescu crede util ca de câte ori sĕ poate, asemenea lucrări sĕ fie din nou controlate. Aceste ocasiuni sûnt rare la 20, 30 de ani. Sĕ profităm de scăderea Dunărei pentru a confirma oare cum cu nouĕle noastre lucrări asupra podului, lucrările anterioare străine. Şi'apoi oare dela 1858 până aḑi nu sĕ va fi modificat starea pilastrilor? Ar fi deci interesant sĕ se arată de Academia acele modificări a stărei dela 1858. D. Maiorescu propune sĕ se trămită D. Densuşian, cere sĕ facă studii comperative cu Aschbach în mână şi sĕ noteze toate diferinţele între starea actuală şi acea descrisă la 1858.

D. Ştefănescu este de părere şi d-lui sĕ facă constatarea de Academie a acestor diferinţe de situaţiuni. D-lui propune urgenţa căci apele pot cresce până mâne. D-lui cere sĕ se însărcineze un membru sau D Tocilescu ca sĕ nu sĕ descomplecteze Academia — si aceasta sĕ aibă ajutător architect şi 1 fotograf. —

D. Babeş a trecut alaltăeri pe la Vârciorova şi n'a băgat de seamă despre scăderea cea mare a Dunărei. Apele au putut cresce, căci e de ajuns spre aceasta o noapte. D. Babeş recunoasce că dacă în adevĕr pilastrii sĕ vĕḑ afară de cei din mijloc cari au dispărut cu insula pe care erau puşi, apoi ar fi utilă controlarea ce se propune a stărei actuale în comparare cu 1858.

D. Fălcoian propune sĕ meargă din partea academiei sĕ visiteze şi sĕ studieze pilastrii D. Gr. Ştefănescu.

D. Urechiă va cere prin telegramă îndată la prefect sciinţă despre starea apelor şi dacă sĕ vĕḑ pilastrii. Până mâne vom avea rĕspunsul şi vom scì ce sĕ facem.

D. Hasdĕu ca şi D. Chiţu crede că lucrarea lui Aschbach îndeplinesce bine trebuinţa. Aschbach a studiat ruinele podului la 1858 cu Dione Casiu în mână. Ân ce s'a putut modifica situaţiunea dela 1858 şi conclusiunile lui Aschabach sub roḑĕtorul dinte al valurilor? D. Hasdĕu preferă în genere desemnul architectonic la fotografii. Este însĕ D. Hasdĕu pentru o visită colectivă a membrilor la Severin unde se pot studia şi alte monumente şi mulţămesc dlui Falcoian de promisiunea de a pune la dispositiunea Academiei un vagon pe calea ferată.

D. Alecsandri nu voesce numai escursiune, ci studii. Altmintrelea nu am avea decât se cerem dela Staatsbahn o copie după fotografia ce'i va fi făcut împiegatul ce ea a trimis la Vârciorova. Un spectacol, o ocasiune ce nu se repetă decât la 30, 40 ani nu ar trebuì lăsată se treacă fără profit sciinţei române.

D. Gr. Ştefănescu nu voesce ca tot străinii şi numai străinii sĕ studieze ţeara noastră. Academia trebue sĕ'şi facă datoria.

Se primesce propunerea dlui Urechiă de a se aştepta până mâne rĕspunsul prefectului despre situaţiunea apelor Dunărei.

D. Fălcoianu promite a pune inginerul căilor ferate din Severin, la dispositiunea comisiunei ce va trămite Academia acolo.

Se decide că D. G. Bariţiu sĕ citească raportul D-sale despre monumentul lui Papiu Ilarian în şedinţa de Vineri, 26 Februarie.

D. Sion, la punctul 3 din programa lucrărilor, care sĕ fie învitată secţiunea de sciinţe a propune candidatul sĕu în locul repausatului doctor Vasici.

Se va învita secţiunea.

D. Urechiă propune ca sĕ se cetească de un membru discursul d-lui Marian în lipsa d-sale, căci lucrul acesta e admis şi în alte corporaţiuni învĕţate, când din împregiurări autorul nu poate cetì însuşi lucrarea sa.

D. Alecsandri este de aceiaşi părere şi consideră pe D. Marian „ca între noi“ de oare-ce a fost împedecat de a venì sĕ nu fim lipsiţi de concursul sĕu înscris.

Se admite propunerea a se cetì în şedinţă plenară discursul de recepţiune a dlui Marian.

La punctul 9 din programa lucrărilor, d-nii Urechiă, Sion şi Chintescu arătând cât sûnt de necorespunḑĕtoare traducerile din Tit Liviu, se decide ca ele se fie din nou cercetate de cătră secţiunea respectivă, care de le va afla în adevĕr mai jos decât primele probe premiate, sĕ fie respinse definitiv.

D. Chiţu întrebă unde stă afacerea revisuirei dicţionarului? Lumea asceptă această lucrare.

D. Sion ca membru în comisiune amintesce că a fost din început în contra procedărei comisiunei de a subordina revisiunea dicţionarului la prealabilă reimpresiune a autorilor vechi după care apoi era sĕ se facă Glosare.

D Urechiă a fost în prima comisiune de revisiune cu d-nii Odobescu, Bariţiu etc. Atunci se luase o dispositiune mai bună, se însărcinaseră membrii a culege vorbele din autorii vechi: Coressi, Dositeiu etc., şi cari sĕ servească, apoi, la confecţionarea dicţionarului real al limbei vorbite române, ear' nu a limbei viitorului. Comisiunea de a doua oară numita a întârḑiat lucrarea subordinându-le la prealabila tipărire a autorilor vechi. Acum, câţi-va din aceşti autori sûnt tipăriţi şi de şi ne daţi publicului căci le lipsesc prefeţele etc., pot se fie utilisaţi de comisiune. Dl Urechie crede că este util a se provoca comisiunea lexicografică sĕ'ş activeze lucrarea.

Se admite propunerea.

Şedinţa se rădică la oarele 11.

P. preşedinte, P. S. Aurelian.

Secretar general, *V. A. Urechiă.*

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă în 10 Iunie n.

Budapesta: 85 44 56 89 31

Bursa de Viena şi Pesta

Din 10 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.95	119.60
Renta de aur ung. de 4%	88.50	88.52
Renta ung. de hârtie	86.50	86.35
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.25	134.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	90.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	95.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.75	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.50	98.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.—	98.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.50	98.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	96.50	96.55
Sorţi unguresci cu premii	118.50	118.—
Sorţi de regularea Tisei	110.—	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.55	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.20	77.20
Renta de aur austriacă	94.45	94.—
Sorţi de stat dela 1860	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	823.—	822.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	321.50	318.50
Acţiuni de credit austr.	327.90	327.—
London (pe poliţa de trei luni)	120.05	119.95
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.66
Na oleon	9.54	9.54
100 marce nemţesci	58.55	58.60

Nr. 6309 1881 civ. [91] 1—3

Publicaţiune.

Cu privinţă la lucrările pregătitoare în causa *comasărei* generale a hotarului comunei **Fântâna** (Puszta Hidegkut) şi anumit cu privire la *constituirea representanţei, statorirea preliminariului de spese* şi la *presentarea inginerilor*, s'a ficsat ḑiua de pertratare în faţa locului **Fântâna (Puszta Hidegkut) 17 Iulie 1882** şi cele următoare, spre care sfârşit cei interesaţi prin aceasta sûnt avisaţi a se presenta.

Dej, 23 Decemvre 1881.

Hosszu Laszlo,
jude esmis.

Nr. 2568 civ. 1882. [90] 3—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisavetopole aduce la cunoscinţă publică, că asupra admisibilităţii comasărei generale a hotarului **Ernea săsească** s'a pus termin de pertractare ḑiua dela **16 August 1882 la 9 oare înainte de ameaḑi** în **locuinţa judelui** comunal din **Ernea săsească;** pe când sûnt avisaţi toţi posesorii cu adausul, că părţile cari nu se înfăţişează, se consideră ca învoite cu comasarea — şi că esemplariul cel dintâiu de petiţiune se poate vedè la acest tribunal regesc.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută în 30 Maiu 1882.

(L. S.)

Henter m. p., notar. **Nagy** m. p., presid.

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Joi 3/15 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2095, Scol.

Circulariu

către toate oficiele protopresbiterale, ca inspectorate districtuale de scoale, şi către toţi învĕţătorii confesionali greco-orientali din archidiecesă.

Înaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, a ordinat ţinerea de cursuri supletorie spre învĕţarea limbei meghiare şi pentru feriile anului curinte scolastic, şi anume pentru Transilvania la preparandiile de stat din *Cluj* şi *Cristurul sĕcuiesc* (Székely-Keresztur). Acest curs va dura 6 sĕptĕmâni şi se va începe în Cluj la 28 Iunie *(10 Iulie)* în Cristurul secuiesc la la *21 Iuniu (13 Iulie)*. Învĕţătorii, cari vor fi admişi la cercetarea acestui curs, vor primì din cassa statului diurne de câte 70 cr. şi sûnt îndreptăţiţi a pretinde si esopera dela comunele, în cari servesc, rebonificare justă a speselor de călĕtorie.

Aducêndu-se aceasta la cunoscinţa tuturor, pe care i privesce, se înseamnă spre orientarea învĕţătorilor nostri următoarele:

1. În sensul §. lului 3. al articlului de lege XVIII. din 1879. sûnt obligaţi a învĕţa limba maghiară, — prin urmare se vor admite la ascultarea cursului supletoriu numai acei învĕţători dela scoalele populare nemaghiare, cari au întrat în funcţiunea lor dela anul 1872. încoace.

2. Dintre aceştia se vor admite la ascultarea cursului numai aceia, cari nu sciu nimic, sau numai prea puţin unguresce. Nu se vor admite de loc aceia, cari au ascultat deja acel curs în ultimii trei ani, şi cari au depus esamenul de cualificaţiune din limba maghiară la vre o preparandie de stat.

3. Cererile pentru admitere la ascultarea cursului sûnt a se asterne cel mult până la 13/25 Iuniu inspectorului regiu de scoale al acelui comitat, în care locuiesce suplicantele; au de a conţinè numele comunei şi caracterul (confessional) al scoalei, la căre servesce, şi designarea preparandiei de stat, la care suplicantele voesce a asculta cursul. Inspectorii regii de scoale sûnt avisaţi a resolvì atari cereri până la 25 Iuniu (7 Iulie) ear cei neadmişi din partea concernintelui inspector, nu vor fi primiţi la ascultarea cursului, nici vor putea pretinde rebonificarea speselor de călĕtorie.

4. Imediat după finirea cursului supletoriu va începe esamenul de cualificaţiune din limba maghiară la ambele numite preparandii, ear învĕţătorii vor lucra în interesul lor propriu dacă se vor supune cât de numĕroşi acelui esamen, mai ales aceea, cari au ascultat cursul în anii precedenţi, 1880 şi 1881, căci la din contră vor avea a se presenta cu altă ocasiune şi pe spesele lor proprii la depunerea acelui esamen.

5. În fine se comunică la recercarea specială a inspectoratului regiu de scoale al comitatului Odorheiu, că acei învĕţători, cari vor frecuenta cursul în Cristurul secuesc, vor primì din partea municipalităţii oraşului cuartire gratuite, însĕ fără de pat şi de vestminte de pat.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 1 Iunie, 1882.

Nicolau Popea. m. p.
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Sibiiu 2 Iunie.

Pacea dela Sân Stefano şi mai târdiu tratatul de Berlin s'au ocupat cu o parte nu mică, dar nici tocmai mare, a Europei. Linisce mare aştepta ori şi cine pentru Europa întreagă după pace, după tratat.

Dar pare că amêndouĕ au fost numai sĕmênţa altor evenimente, care scie Dĕeu cum se vor deslega.

Numai nouĕ câte sarcini şi îngrigiri ne-au procurat! Douĕ insurecţiuni au trebuit monarchia noastră se suprime dela tratat încoace cu bani scumpi şi cu sânge şi mai scump, afară de banii şi de munca ce se investează acolo pe cale pacînică. Apoi cheltuiala cu desbaterile cele vehemente în amêndouĕ parlamentele din causa Bosniei şi Erţegovinei; chieltuiala cu delegaţiunile întrunite estraordinariu pentru votarea altor chieltueli.

Aruncându-ne privirile preste limitele monarchiei întempină cestiunea dunăreană, care încă privesce mai deaproape monarchia austro-ungară; întempină Basarabia reîncorporată Rusiei, un şir de nemulţămiri a poporaţiunilor din peninsula balcanică şi altele pe care nu le mai înşirăm, dar cari toate mai mult s'au mai puţin ard ca cărbunii cei vii în spuză.

Şi dacă ar fi numai acestea! Dar pe lângă acestea câte alte cestiuni nu bântue şi monarchia noastră şi Europa, ba şi alte ţinuturi afară de Europa, care s'au escat pe lânga celelalte.

Desbaterea creditului de pacificare şi al afacerei emigranţilor Evrei din Rusia, ne au împrospetat viu în memorie cestiunea naţionalităţilor din Ungaria cu toate dorinţele şi durerile ei. În Galiţia un proces celebru ne atestă durerile de care sufere aceea parte a Cislaitaniei temêndose de agitaţiuni panslavistice. Disputele cele lungi şi varii dintre Cechii, Slovenii şi Germanii din aceeaşi Cislaitanie, încă ne aduc aminte câte lucruri neisprăvite sûnt şi acolo. În fine undele „Schulvereinului“, care vin valuri până în Translaitania noastră şi mişcarea pentru o reuniune vamală de dimensiuni mări, ne dau de scire că evenimente însemnate ne asceaptă, cari direct şi indirect privesc pe toate sau în parte numai pe poarele din monarchia austro-ungară.

Şi dacă mai gândim că Germania îşi întăresce posiţiunile mărginaşe, Rusia de asemenea, Italia, Francia şi ne mai uităm şi la nemulţămirile Irlandesilor, cari isbucnesc din timp în timp la cestiunea egipteană, nu putem suprima îngrigirea, că toate aceste vor trebuì sĕ se sfêrşească ear prin vre un congres şi de altă parte scim din esperinţă că aceste areopaguri sĕ întrunesc în deobste după resboaie mari şi crunte.

Când lumea în timp de „pace“ este aşa de agitată şi toţi de toate părţile se cugetă cum sĕ se îngrigiască de soartea lor, pentruca se'şi asigure viitoriul, noi Românii din Austro-Ungaria suntem cuprinşi de a aduncă linisce. Pe noi pare că, nu cele îndepărtate, dară nici cele apropiate, nu ne privesc de loc.

Maghiari, Croaţi, Sêrbi, Nemţi, Cechi, Sloveni etc. toţi îi vedi că dau câte un semn de viaţă. Mai mult mai puţin fie care îşi cearcă valorarea vocei sale în interesul esistenţei sale. Numai noi pare că habar n'avem de tot sgomotul care ne asurdesce.

Am avut anul trecut o conferenţă şi acum trăim admirându-ne laurii ce iam câştigat atunci.

Maghiarizărei i s'a dat şi în dilele aceste în casa deputaţilor Ungariei o espresiune atât de pronunţată, în cât nu se poate mai pronunţată. Denumirile de comiţi suprem în ţeara Bârsei şi în ţeara Oltului sûnt comentarele cele mai proaspete despre aceea, cât sûntem de respectaţi între naţionalităţile Ungariei. Şi noi continuăm a privì toate cu liniscea unui musulman.

E mare virtute liniscea, însĕ nu este totdeauna la locul ei. Noi nu vrem se turburăm pe nimenea, dar de soartea noastră tot ar trebuì se ne interesăm şi se ne apărăm interesele noastre între marginile legilor.

O mână de Sasi scriu şi eară scriu şi îşi ridică vocea în parlament în audul lumei, tot aşa face o mână de Sêrbi în interesul lor. La noi pare că au înghetat negreala în toate călămarele. De vorbit în parlamente pare că ne-am desvĕţat cu totul. Nimica nu vedem făcêndu-se în sinul nostru afară dacă ici colo are câte cine-va câte o

---

FOIŢA.

Înmormêntarea generalului Garibaldi. *)

Corespondentul din Maddalena al ţiarului vienez „Neue Freie Presse“, telegrafează următoarele cu data 27 Maiu: „Principele Thomas, representanţii regelui, ai parlamentului, ai guvernului şi ai comunelor sosesc la 2½ oare p. m. La 10 oare s'a deschis visitatorilor camera în care zace mortul. Cadavrul e aşedat pe un pat împodobit cu flori ca şi camera şi este învĕlit în vestmintele'i tradiţionale. Vor ţine discursuri un senator, Farini, Zanardelli, Cripsi şi un representant al lucrătorilor.

Maddalena, 26 Maiu.

După o călĕtorie liniscită am sosit aici la 8 oare dimineaţa. Nava a adus soldaţi şi a apucat drumul la nord-vest de Civitavecchia, pe lângă farul Punta Tavolara, prin canalul delle Biscie între Caprera, Santo-Stefano şi Sardinia până în portul Camicia în faţa satului Maddalena, comună principală în insula cu acelaşi nume. Ţermilor e în tipărit caracterul de pustietate şi ori cine se întreabă, cum rĕposatul a putut trăì acì 30 ani. Un marinar ne-a condus cu barca în portul dela Caprera. Calea de acì până la dealul pe care stă casa lui Garibaldi, merge peste o coastă fără arbori. De departe se vede o moară de vênt şi mici odăi de ţeară; câte-va oi şi vaci pasc; la dreapta şi stânga se întind ogoare cu orz, ce s'a cosit din causa arşiţelor. Întrăm în raza casei printre nesce uluce de lemn; la dreapta se află o mică baracă, primul bordeiu locuit de Garibaldi la 1850 cu Teresita; acum e aproape sĕ se surpe. Casa de locuit este mică şi fără podoabe. Pe coperiş fâlfăe un drapel alb-roşu verde cu crucea Savoyei. Stefano Canzio mĕ primesce şi'mi presintă pe Sparaglino şi Fruscianti, doi mai rĕmaşi în viaţă din cei o mie dela Marsala, Fruscianti e un uncheş de 70 ani; Sparaglino are o faţă curat de leu şi a primit un glonţ la Marsala Amêndoi au fost cei mai fideli amici ai generalului şi au împărtăşit cu el exilul în Caprera dela 1850 încoaci. Vĕd pe Manlio trecênd fuga, un frumos băiat blond, dar sĕlbatic şi nu scie nici sĕ scrie nici se cetească. Achille Fazzari îmi spune, că Manlio nu scie ce e nefericirea.

Casa e pustie; stăpâna casei fiind bolnavă, n'am stat mult; dar şi acì am vĕdut o nouă probă de sărăcia si stoicismul lui Garibaldi. Nici urmă de comoditate; mobilele sûnt de lemn; la perete sûnt mici dulapuri cu cărţi engleze şi italiene, nici o perdea, fotoliu sau covor. Se ţinea tocmai consiliu de familie. Crispi, Fazzari şi Canzio pretindeau ca sĕ se înbalzameze cadavrul şi sĕ se ducă la Roma; soţia vrea sĕ esecute testamentul; dar după ce esecutorul testamentar Prandina vorbì şi el contra, se decise, ca sĕ se cedeze dorinţelor natiunei, sĕ înmormênteze corpul aici numai provisoriu şi mai târdiu sĕ'l ducă la Roma.

Într'acestea se face un nou mormênt sub un frasin în grădină, unde sûnt înmormêntaţi copii. La uşa camerei mortuare stau sentinelă matrozi cu un oficier şi nu poate fi vĕdut încă. Deputaţiile se aşteaptă sĕ sosească mâne. Ceremonia va fi foarte sĕrbătorească. Eri au visitat casa cetăţenii din Palermo, au fărîmat un scaun-fotoliu şi fie care a luat o bucată drept suvenir. Locuitorii din Maddalena au făcut eri o demonstraţie înarmată, protestând contra transferărei cadavrului la Roma. Înmormêntarea se va face mâne după ameadi.

Maddalena, 27 Maiu, 4 oare dimineaţa. — Pe bordul navelor de rĕsboiu soldaţii dau tocmai semnele de deşteptare. Plouă şi marea rĕscolită de vênt la San Bonifacio aruncă corăbiile încolo şi încoaci. Prin ceaţa dimineţei de abia se zăriau conturile Caprerei. Ţiua de doliu se anunţa foarte sinistră. La groapă au dat preste granit şi cu acest material s'a ridicat o construcţie înaltă pentru cuptorul de cremaţiune. Inbalzamarea cadavrului lui Garibaldi a fost.

*) „Resboiul.“

ceartă de plapomă şi — ce scriu ţiarele noastre.

Cu atâta însĕ nu e de ajuns pentru o naţionalitate cum e a noastră.

Se lăpedăm dar pasivitatea care a degenerat în indiferentism, căci altcum ne vom treţi — prea târţiu de a mai putè face ceva şi dacă ne-ar venì pofta se mai facem.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iunie.

Dieta Ungariei a întrat de Sâmbătă în ferii ea se va întrunì în 5 Octomvre. Cestiunile interne în o parte considerabilă vor odihnì până atunci.

Înaintea tribunalului din Lemberg se desfăşură dela 12 Iunie încoace un proces celebru, în care Dobrzansky şi 10 consoţii ai sei sûnt învinuiţi de înalta trădare în formă de agitaţiuni panslavistice între Rutenii Galiţiei.

Camerile României s'au închis în 31 Maiu. C. A. Rozetti, ne spune biroul telegrafic, a declarat majorităţii că demisionează irrevocabil ca deputat din causă că camera a negles mai multe din proiectele sale.

În Serbia s'au ales de nou deputaţii opoziţionali, cari fură esclusi din scupştina. Se ţice că guvernul va declara alegerile de ilegale şi va chema ţece candidaţi guvernamentali, pentru cari s'au dat voturi în un numĕr mai considerabil. Cu acestia scupştina va fi capabilă de concluse.

Contele Ignatieff este înlocuit cu contele Tolstoi, un conservator panslavist. Bucuria ţiarelor austro-ungare este mare, pentrucă atribuie evenimentul acesta atitudinei diplomatice austro germane. În realitate poate că Rusia are trebuinţă de el la vre-un post de ambasador.

Bismarck a raportat luni o victorie morală în parlamentul german, în cestiunea monopolului tabacului. Cancelariul a lăsat la o parte monopolul şi au apărat numai principiele sale privitoare la contribuţiuni, tratându-le din punct de vedere mai înalt politic.

În Francia ministrul de justiţie Humbert a demisionat, votând camera legea despre alegerea judecătorilor...

În Alessandria (Egipt) au avut în 11 Iunie n. loc turburări sângeroase. 40 europeni şi 5 arabi au rĕmas morţi, 80 europeni şi 28 arabi răniţi. Consulul englezesc, grecesc şi vice consulul italian sûnt între cei răniţi; soţia consulului general austro-unguresc a fost atacată şi insultată. Iritaţiunea e mare.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ministrul preşedinte Tisza: În cestiunea de faţă voiu sĕ me esprim numai în puţine cuvinte. Înainte de toate declar că primesc propunerea comisiunei petiţionare, care corespunde pe deplin situaţiunei. O primesc pentrucă raportorul are dreptate, când ţice, că legile de incolat garantează deplin siguranţă comunelor contra unei invasiuni în masse aşa de mari ca se nu le poată susţinè.

Esistând garanţa aceasta şi de oarece este încă timp destul de a purcede legislatoric când s'ar ivì casurile de care se teme dl. deputat; nu aflu de lipsă, dar nici corect de a lua mesuri, mai cu seamă, pentrucă, ori cât se silesce dl. deputat a clarifica cestiunea, nu o poate desbrăca de aparenţa, că aici sûnt în adevĕr antipatii confesonale si de rase. (Proteste în stânga estremă.) Cumcă este aşa ne spune însuşi discursul dlui deputat, care ori cu câtă desteritate parlamentară a tratat lucrul, ceea ce bucuros recunosc — n'a putut încungiura de a se folosì de o espresiune agitatorică — n'am ce face, aşa trebue sĕ ţic — cel puţin în contra unei părţi a Israeliţilor ce locuesc în ţeară. (Proteste şi larmă în stânga estremă. Strigări: Corteşii! Larmă în dreapta.)

Nu sciu on. casă într'u cât aşi fi ţis ceva cu ce aşi putè vătăma pre cineva (Strigări în stânga estremă: Cum nu? Aceasta este agitaţiune!) Am accentuat că discursul dlui deputat a fost pe cât se poate de cruţătoriu; însĕ numai ca se arăt natura situaţiunei, observ, că pe lângă toată grija a fost necesitat a atinge lucruri, care sûnt de natură de a provoca într'o parte a locuitorilor israeliţi efectul agitatoric (Larmă în stânga estremă.) Şi dacă dd. deputaţi ar fi fost aşa de buni şi m'ar fi ascultat în linisce aşi fi esplicat ceea ce am ţis; pentrucă nu sciu dacă este cineva în stare a afirma, că n'ar fi o lucrare agitatorică când se ţice, că sărăcirea cea mare ă unei părţi a ţerei este provocată de însuşirile firesci ale Israeliţilor ortodocsi. (Strigări în stânga estrĕmă: N'a ţis aceasta!)

O. Casă! Oamenii cuprind în multe feliuri; însĕ cumcă o espectoraţiune de natura aceasta nu are efect agitatoric, pe dreptate nu va recunoasce nimenea. (Larmă în stânga estremă.)

Ceea ce privesce propunerea dlui deputat, eu ţin, că partea aceea dintrînsa, care vorbesce de mesuri legislatorice la moment, nu e nici de lipsă şi în momentul de faţă nici corectă; pentrucă nu esistă casul estraordinariu la care se provoacă, dar nu e nici aşa aproape ca în ruptul capului sĕ se ia mĕsuri legislatorice. Dar după ce comunele au dreptul între împregiurări anumite a nu permite nici cetăţenilor ung. a descăleca, fie care comună poate încungiura ivirea subita a periculului acestuia în sfera sa de activitate. (Larmă. O voce din stânga estremă: Da cu furca! Mişcare în dreapta.)

Unul dintre domni din acea parte pare a iubì furca foarte tare (Risete în dreapta.) Însĕ eu provocându-me la acea lege, în a cărei esecutare guvernul e datoriu a spriginì pe acei cari sûnt împedecaţi de a o esecuta, nu va afirma nimenea ca eu aşi fi indicat la un mijloc atât de estraordinar (Aşa e! în dreapta.)

Dacă însĕ punctul cel dintâiu al propunerei dlui deputat în care se ţice: „deci se se împedece necondiţionat invasiunea masselor alungate şi fragmentele lor în Ungaria“ este a se lua pe cuvênt, întreb de trebue invasiunea necondiţionat împedecată, dacă legea care împuternicesce comunele nu e de ajuns, dacă convingerea că nu vin nu îndestulesce, dacă aceia tot vor se vinĕ — admit, dar nu cred — cu ce i vom ţinè la distanţă, doar cu discursuri? (Aplause în dreapta. O voce în stânga estremă: Cu mitralese!) Şi propunerea dlui deputat ne îndreaptă la respingerea cu forţă, căci altcum de cât cu armele respingerea „necondiţionată“ nu e cu putinţă. (Aprobări în dreapta. Proteste în stânga estremă. Strigări: Cordon!)

On. casă! Mulţămesc pentru cuvêntul cordon. În propunere am regretat foarte când am vĕţut că lipsesce. Ce însemnează cordonul? Atât, că noi pe aceia, cari sûnt alungaţi, într'un mod condamnat de toţi, cu foc şi sabie din patria lor, noi sĕ i respingem cu patul puscei şi cu vêrful baionetelor. Aceasta va se ţică cordon, dacă ve provocaţi la el. (Aprobări în dreapta. Proteste în stânga). Şi mai are o însemnĕtate. Cea dintâiu însemnează umanism, a doua păstrare. Poate că domnii deputaţi tot sciu că cordonul care, ca se prevenim, ar trebuì sĕ'l construim de acum şi se aşteptăm cu dênsul de vine periculul sau nu, nu se poate fără cheltuială; în puţine luni ar costa milioane. (Asa e! în dreapta).

Aşa dară o ţeară din umanism pur se dispună astfel contra unui pericul ce nu esistă, ca noi pe oamenii alungaţi sei respingem cu patul puscei şi spre scopul acesta sĕ tragem cordon. (Proteste în stânga estremă. S'auţim!)

Propunerea dlui deputat mai are o parte. (S'auţim!), unde se ţice că guvernul se intrebuinţeze influinţa sa asupra afacerilor esterne, ca se înceteze emigrarea Israeliţilor din Rusia şi se dispună astfeliu ca aceia s'au sĕ se poată întoarce, s'au se fie transportaţi mai departe pe cheltuiala Rusiei.

On. Casă! Guvernele europene gândesc că n'au avut lipsă de provocarea dlui deputat ca se facă în causa aceasta aceea şi atât cât pot face staturile vecine, fără de a se atinge de principiul neamestecului în afacerile interne ale altuia.

Dar dl deputat a mai ţis că şi principiul acesta are marginile sale. (S'auţim! Mişcare în stânga estremă). El ţice că dacă dispoziţiunile interne unei clase, periclitează pe statul vecin trebue sĕ se facă abatere dela principiul de neamestec.

Nu voiu se desbat cu dl deputat asupra dreptului internaţional, întreb însĕ că dacă Austro-Ungaria mânecând dela principiul acesta va ţice Rusilor: „Pretind ca lucrul acesta sĕ se termine odată. Ori duci pe oamenii acestia, cari se află aici pe spesele tale acasă, ori îi transportezi la America“, eară Rusia din intêmplare nu s'ar arĕtă dispusă se corespunde pretensiunei, ce ar urma de acì? De o parte că noi lăsăm pe aceia sĕ se prăpădească, de altă parte ar trebuì se admitem înregistrarea unei politice ruşinătoare fără de nici un resultat s'au apoi că declarăm Rusiei resboiul — *tertium non datur*. (Aprobări în dreapta). Pentrucă dacă un stat face pretensiuni de aceste trebue se fie hotărît pentru resboiu, că altfel paşii sei nu pot avè decât urmări ruşinoase. (Strigări în stânga estremă: În cele din urmă treaba tot acolo are se ajungă! Sgomot.)

Recunosc bucuros dlor deputaţi că dvoastră atât ca singuratici cât şi la olaltă sûnteţi mai puternici de cât diplomaţia europeană, dar cu vorbe frumoase tot nu se poate face nimica. (Ilaritate în dreapta. Mişcare în stânga estremă.)

Însĕ eu am promis a nu lungì vorba (S'auţim!) şi a me ţermurì la cele neaperat de lipsă. De aceea nici nu mai continuu în partea aceasta a cestiunei (S'auţim!)

Înainte de toate voiu se constatez, că afară de singurateci, de o emigrare în masse în Ungaria nu poate fi vorba. Nu sciu se fi venit nici singurateci. Nu pot însĕ afirma contrariul. În însăşi Galiţia după informaţiunile cele mai autentice nu s'au aşeţat într'alte locuri decât în cele amintite cu 3—4 ţile mai nainte.

Apăratul acest uriaş aţi ar fi prematur, chiar şi când ar fi potrivit şi dacă domnii deputaţi ar poftì mesusurile preventive.

Folosindume de terminul „preventiv“ declar tot odată, că, cu toate că nu sûnt contrariul mĕsurilor preventive în toate împregiurările, cred că nu este bine, ca guvernul sĕ fie încuragiat şi îndemnat la astfel de lucru nici din partea dlui deputat, nici din a ori şi cui. Lipsa mĕsurilor preventive se poate ivi adeseori. Guvernul însĕ tot deauna se recurgă la ele pe responsabilitatea sa, dar nu pe basa unei plenipotenţe parlamentare (Aprobări vii în dreapta.)

Întorcêndume la firul discursului meu repetez, că emigrarea de care a fost vorba nu esistă; repetez că dacă aceea s'ar şi ivì nu se poate ivì cu ea şi pericolul descălecărei. Repetez, dacă ar urma s'ar putea ivì numai împregiurarea, care domnii deputaţi — pe cum se vede-o dorosc, adecă cei urmăriţi cu foc şi sabie sĕ fie alungaţi cu forţa în pericul, sau ,cum s'a întêmplat în alte casuri, ar trebuì sĕ se facă vre-o îngrigire pe calea internărei.

Însĕ onor. casă eu nu cred în ivirea acestui pericol; pentrucă nu cunosc pe nimenea — şi aici nu fac escepţiune cu poporaţiunea israelită a patriei noastre — care sĕ dorească imigrarea aceasta; care n'ar dorì apărarea intereselor sanitare, poliţiale şi economice ale statului, însĕ pe lângă observarea postulatelor umanismului. (Aprobări vii.)

Fiţi convinşi că trebuind sĕ respingem cu toată resoluţiunea ceea ce este în contradicţiune cu firma mea convingere şi cu toate tradiţiunile Ungariei şi a le legislaţiunei unguresci, adecă nenorociţii sĕ fie alungaţi cu sânge rece şi fără milă în pericol (Aprobări); de altă parte în sfera mea de activitate, voiu lucra după toată putinţa într'acolo, ca, întêmplându-se ca emigraţiunea sĕ nu mai aibă stêrşit, intervenţiunea .... (Strigări în stânga estremă: Aceasta ar provoca resboiul! S'auţim! S'auţim!) dar nu aşa, cum au înţeles domnii deputaţi (Larmă în stânga estemă. S'auţim! S'auţim!) intervenţiunea sĕ se facă chiar pe calea mijlocirei statului, ceea ce atât pentru noi cât şi pentru cei alungaţi, este mai bine, adecă de a face cu putinţă se meargă într'o patrie, unde se afle mai mult bine, un loc libĕr, loc pentru activitate.

---

grea, dăr a reuşit. Faţa raposatului are un aspect blând, ca în somn. Cadavrul s'a aşeţat pe pat, îmbrăcat în puncho cel roşu şi căciula de catifea, cum purta toată viaţa. Camera e împodobită cu diferite flori. Pe părete drept se află portretul preşedintelui republicei argentine, la stânga portretul lui Manzoni, apoi o mulţime de poze ale lui Manzio, pe care Garibaldi l'a iubit prea mult şi care îi seamănă foarte tare. De asupra uşei sûnt portretele membrilor familiei, la mijloc a lui Menotti şi Teresita. Pe o masă mare stă un album cu fotografiele celor 1097, cari au făcut prima expediţie la Marsala; între ei se află şi Crispi. Lângă pat se afla un scaun cu perini şi alte două rulante, ce au rĕmas cruţate cu ocasiunea devastărei de alaltăeri.

Medicii au constatat asupra cadavrului şepte răni de gloanţe şi ca cel mai dureros rĕu anhilosa s'au înţepenirea gâtului. Înmormêntarea s'a fixsat pentru 3 oare după ameaţi. Însĕ marea e încă în mişcare şi comisiunea n'a sosit încă.

La groapă vor vorbì preşedinţii Camerei şi Senatului, Zanardelli şi Grispi. Ordinea convoiului este: o companie cu musică şi stindard; apoi vine cosciugul, încungiurat de cei în viaţă din cei o mie; urmeaţă apoi principele Toma de Genova, membrii senatului şi camerei, ministrii, representanţii armatei şi marinei, primarul din Maddelena, primarii altor oraşe, representanţii civili, delegaţii presei, ai societăţilor, etc. Marea devine tot mai furtunoasă; se întinde ceaţa şi cu ea întunerecul.

---

* (Ars pe rug.) În privinţa Vaticanului „Figaro“ ţice: „Eminenţă, duşmanul de moarte Garibaldi a murit. — Te deum laudamus!“

— „Din nefericire, cea mai mare dorinţă a noastră s'a împlinit numai după moartea lui.“

— Care dorinţă, Eminenţă?

— Ca acest păgân sĕ fie ars pe rug!

Aceasta e ce, dacă ar fi lipsa, aflu cu cale eventual a mijlocì prin intervenţiunea statului....

După unele repeţiri a celor repeţite cum adecă doresc unii deputaţi a i mâna pe bieţii emigranţi cu patul puscei înapoi etc. se mai declară odată dl Tisza pentru propunerea comisiunei. (Aplause vii în dreapta. Larmă. Voci în dreapta: Se votăm.)

Petru Dobransky nu voesce se supună terosismului cărui sûnt espuşi deputaţii îndată ce apare o cestiune naţională, socială sau economică.

Geza Onody vorbesce despre reinţa Evreilor şi de atrocităţile lor.

Pres. Nu are nimic contra principielor oratorului, i atrage atenţiunea, se nu citeze ca lucruri întêmplate carì nu s'au putut întempla nici odată.

Onody cu toate acestea conti nuă discursul sĕu citând din Talmud şi din trecutul Evreilor.

P. Somsich ţice că după espectoraţiunile preopinantelui ar crede cineva că la ordinea ţilei este Talmudul, şi nu petiţiunea din Satmare. Din cărţi vechi şi din secolul al XIV a presentat lucruri înfiorătoare. Din documentele archivelor voiu dovedì eu existenţa strigoaielor. Nu suride aţi cu un suris de compătimire, toţi câţi fac repriviri asupra acelor timpuri. Opinantele la început nu era mulţămit nici cu propunerea comisiunei; după clarificările dlui min. preşedinte însĕ o primesce.

Min pr. Tisza: Deputatul Onody pare că sufere de dorul de a vorbì cu duhurile. El citează un duh rĕu, selbatec şi rud din evul mediul, care sperăm că nu se va încetăţenì între noi. El presenteaza lucruri nedovedite. Aceasta e agitaţiunea care mai mult trebue stigmatizată. Dacă espectoraţiuni ca cele de astăţi sub mantaua imunităţii se respândesc în sinul mulţimei şi într'aceasta vor produce urmări rele, responsabilitatea pentru sângele ce se va vĕrsa, vor purta-o aceia dela cari emanează espectoraţiunile.

(Va urma.)

G. Garibaldi şi Camera Română.

Într'un articol în privinţa lui Garibaldi „l'Italie“ scrie următoarele:

„Poate că nu se va scrie nici odată istoria adevĕrată şi nepărtinitoare a Italiei dela 1848 până la 1870. Istoria adevĕrată, ca şi istoria nepărtinitoare, este un myth. Cu toate acestea, este o istorie de natura aceasta care singură ar putea sĕ preciseze rolul esact jucat de Garibaldi în lume şi puterea estraordinară ce el a pus în serviciul combinărilor politice.

„Istoria Italiei la epoca espediţiunii dela Aspromonte, dacă vre odată ar fi bine cunoscută, ar dovedì ca Garibaldi era într'un mod fatal condemnat a servì combinările politice, nu însĕ a le şi dirige.

„O aducere aminte în această privinţă.

„Napoleon III n'a putut nici odată, fiind pe tron, se schimbe pe bĕtrânul luptător. Născut conspirator, trebuia sĕ rĕmână conspirator în toată vieaţa sa.

„Arestat la Villafranca prin intervenirea Prusiei care-l împedecă de a pătrunde în Veneţia, nu renunţă la proiectul sĕu de a da această provinciă Italiei şi imaginà un plan vast care trebuia sĕ facă a reuşì acest scop şi a triumfa ideile cari îi erau scumpe.

„Sĕ scie cari sûnt aceste idei. Toată politica sa a fost basată pe principiul naţionalităţilor, care în 1859, se lega un scop de mult urmărit: Slăbirea Austriei.

„Napoleon voia şi asigura Italiei posesiunea Veneţiei, şi marea rescular care se pregătise în Ungaria, Grecia la Dunăre, în Polonia, ar fi coincidat cu rescularea Veneţiei.

„Ce ar fi reuşit din această vastă conspiraţiune care se întindea în Austria, Turcia, Rusia şi Prussia? Poate reconstituirea Poloniei şi a Greciei, poate o conflagraţie generală, poate nenorociri foarte mari, poate chiar pacea, basată pe principiul naţionalităţilor şi asigurată pentru mult timp. Nu se scie. Este sigur însĕ că Engliterei, care vĕduse formându se această mare conspiraţiune, îi fu teamă şi otărì sĕ împedece esplosiunea prin toate mijloacele.

„Debarcarea lui Garibaldi la coastele Greciei era sĕ fie scânteia ca sĕ puuă foc prafului de puşcă.

„Trebuia prin urmare a împedeca pe generale de a merge în Grecia. Prin ce mijloace diplomaţia englesă reuşì sĕ deştepte patriotismul lui Garibaldi, făcêndul sĕ se gândească şi sĕ se ocupe de Roma? Nu scim; aceea ce scim însĕ este că Garibaldi iritat, credênd că voesce sĕ-'l esploteze în beneficiul papei şi că ţine sĕ se scape de dênsul, merse la Aspromonte unde se lăsă sĕ fie reţinut.

„Câte evenimente, câte consecinţe ar fi putut sĕ se producă sau sĕ se întâmple dacă Garibaldi n'ar fi fost mai mult un patriot de cât un bărbat politic, şi dacă patriotismul sĕu nu s'ar fi mişcat în această împregiurare!

„Este însĕ adevĕrat că dacă ar fi avut mai puţin avênt patriotic, şi ar fi fost un bărbat mai mult politic, nici odată n'ar fi sĕvârşit nesce acte atât de mari. Nu un bărbat politic, obicinuit sĕ cântărească şi ceea ce este pentru şi ceea ce este contra, s'ar fi aruncat vre-o-dată în aventurile de necredut din cari a eşit cucerirea celor două Sicilii.

„Politicii n'au nici această cutezare, nici această reuşită.“

Consiliul municipale al Romei a publicat următorul manifest, a căruia redactare fu încredinţată dlui Seismit Doda:

Cetăţeni! O durere imensă lovì pe neasceptate Roma şi întreaga naţiune.

Generalul Giuseppe Garibaldi a murit!

Dela Capitoliu, unde resuna încă nobila sa voce, unde se întâlnesc atâtea amintiri glorioase despre neobosita sa vieaţă, bandiera tricoloră cernită anunţă Italiei această mare nenorocire!

Municipalitatea voastră, interpret al simţemintelor tuturor cetăţenilor, a trimis — cu inima adûnc emoţionată — salutarea recunoscinţei naţionale, espresiunea unanimei dureri veneratei memorii a eroului care umplu cu gloria sa toată lumea civilisată.

Roma, care-l vĕdu înfruntând cu curagiu în murii sĕi pericolele bătăilor pentru a apăra onoarea şi independenţa naţiunei, Roma plânge astăţi cu amărăciune dispariţiunea lui.

Romani, numele lui Garibaldi va fi sacru în amintirea tuturor celor ce iubesc patria şi libertatea cât va fi lumea, precum şi admiraţiunea pentru vitejia, desinteresarea şi cele mai nobile vîrtuţi ale omului şi ale cetăţeanului.

Consiliul comunale se întrunì apoi spre a discuta cestiunea aceasta. Onorurile ce trebuie a se face veneratei memorii a ilustrului reposat Giuseppe Garibaldi.

El otărî urmâtoarele:

1. A trimite la Caprera o comisiune compusă dintr'un ajutor şi doi consiliari;

2 a aşeza două petre comemorative în sala de consiliu a palatului senatoriale privitoare la onorurile decretate de municipiul Romei generalului Garibaldi şi respunsul acestuia.

3. Venind la Roma corpul reposatului, primarul în unire cu consiliul se va duce sĕ l primească la marginea provinciei.

4. Un monument la Janicul pentru care se va deschide o subscriere publică şi consiliul va contribuì cu 80,000 lei.

5. A aşeda la Pincio bustul generalului Garibaldi.

6. A suspenda pentru opt ţile şedinţele consiliului.

7. A pune în doliu pentru două luni sala consiliului şi bandierele.

8. A pune două petre în casa din strada Coppelle Nr. 55 şi în vila Casalini, afară de Poarta Pia, unde locuì generalul.

9. Amânarea serbărilor Constituţiunii pentru 18 curent, cum s'a aprobat de Cameră.

Camera Română auţind de moartea generalului Garibaldi, a adresat următoarea telegramă de condolenţă dlui Farini preşedintele camerei Italiane:

„Garibaldi este atât al Italiei cât şi al popoarelor cari au luptat pentru reconstruirea lor naţională.

„Pentru aceea biroul Adunărei Naţionale, conform votului dat astăţi, esprimă simţemintele sale de condolenţă familiei campionului unităţii italiane şi constantului apărător al libertăţei.“

Dl Farini a respuns:

„La prima şedinţă voiu cetì telegrama dvoastră Camerei deputaţilor. Până atunci vĕ mulţămesc de sentimentele voastre frăţesci pentru durerea ce va causat moartea marelui cetăţean; ele respund la solidaritatea celor două popoare de origine comună şi care au luptat pentru reconstruirea naţionalităţei şi a libertăţei.

Varietăţi.

* (Botezul) fiitoriului al patrulea împĕrat al Germaniei s'a sevêrşit Duminecă în 11 Iunie n. Numele primite din botez sûnt: *Frederic Vilhelm, Victor August Ernst.* La festivităţile botezului au luat parte afară de rudenii şi de autorităţile mai înalte ale Germano-Prusiei principele de coroană Rudolf, ducele de Aosta (Italia), Marele duce Serghie (Rusia), regele Saxoniei.

* *(Încunoscinţare şi invitare.)* Subscrisul ca preşedinte al comitetului local de espoşiţiune, primind dela comitetul central al espoşiţiunei române din Sibiiu ţinută în anul trecut onorifica însărcinare a distribuì diplomele şi medailele de merit şi recunoscinţă pentru doamnele şi domnii esponenţi din: Sibiiu, Apoldul-superior Apoldul-inferior, Cornĕţel, Cacova, Galeş, Gurariului, Hamba, Noul-român, Ogna, Poiana, Poplaca, Porcesci, Reşinari, Sadu, Sălişte Şuramare, Tălmăcel, Topârcea, Turnişor şi Vestem, — am onoare a învita inteligenţa româna din Sibiiu şi giur şi în speeial pre doamnele şi domnii esponenţi pe de Duminecă în 6/18 Iuniu a. a. la 6 oare după ameaţi în localul reuniunii de lectură (casina) române din Sibiiu pentru a asista la predarea, respective primirea solemnelă a diplomelor şi medailelor.

După încheierea lucrărilor va urma petrecere.

Sibiiu, 12 Iuniu (31 Maiu 1882).

Dr. *Ilarion Puşcariu,*
protosincel, ca preşedinte al comitetului local de espoşiţiune.

* (Comisiunea de superarbitrare) îşi începe activitatea sa în 21 Iunie n. în Dej; în 23 va fi în Bistriţă; în 26 şi 27 în Cluj; în 30 în Turda; în 3 Iulie n. M. Oşorheiu; în 4 în Aiud; în 6 în Elisabetopole; în 8 în Odorheiu, în 11 în Braşov în 12 în S. Szt. György (San-Giorz); în 15 în Făgăraş; în 17 în Sibiiu; în 19 în Deva şi în 21 Iulie n. în Baia de Criş. Comisiunea o compun: 1 colonel, 1 medic din statul major, un locot. super. un pres. civil, 1 loc. colonel dela honveţi şi un medic super. din statul major al honveţimei.

* (Postal.) În interesul oaspeţilor dela băile din *Ogna,* începênd dela 16 l. c. n. până la sfêrşitul lui August, trenul care pleacă de aici la 3 oare 58 de minute după ameaţi, se va folosì şi pentru transport de epistole şi pachete.

* Comiţi supremi sûnt denumiţi, pentru Comitatul Braşovului contele Andreiu Bethlen şi pentru comitatul Făgăraşului Mich. Horváth.

* (Raportul) despre anul scol. present al scoalei industriale din loc arată că la sfêrşitul anului au fost 239 de scolari dintre cari: după naţionalitate: 180 Nemţi (Sasi), 25 Români şi 34 Maghiari; după confesiune: 127 luterani, 19 reformaţi, 66 rom.-catolici, 17 greco-orientali 8 greco-catolici, 2 israeliţi.

* Casul Tisza-Eszlar. Min. reg. ung. a publicat un cerculariu îndreptat cătră toate jurisdicţiunile, prin care după ce se pune în perspectivă 5000 fl. aceluia care va descoperì pe Ester Solymossi vie s'au moartă s'au scie ceva de acea fată, provoacă pe fie cine se aducă la cunoscinţa cea ce scie în obiectul acesta jurisdicţiunei celei mai de aproape sau deadreptul ministrului de interne.

* (Societatea academică „România Junâ“ din Viena) va ţinea Sâmbătă în 17 Iunie st. n. a. c. o şedinţă literară festivă în onoarea societăţii literare „Junimea“ din Iaşi. — Societatea Junimea şi-a câştigat pentru literatura română un şir lung de merite însemnate. Ea a combătut calea greşită pe care apucasĕ literatura noastră, şi dându-ne opere de valoare însĕmnată, opere, ce nici străinii occidentului cult nu sĕ sfiesc a le pune alăturea cu lucrurile scriitorilor europeni ne-a arătat direcţiă naturală, ce trebuie sĕ ia literatura românească. Acum când organul Junimii, preţioasele „Convorbiri literare“ au împlinit 15 ani dela întemeiarea lor, când membrii Junimii, după o muncă de atâţia ani îşi vĕd rodurile frumoase şi bogate societatea „România Junâ“ sĕ vede îndemnată a aranja în onoarea binemeritatei Junimi o şedinţă literară festivă cu următoarea

Programă:

1. „*Cuvênt de deschidere,*“ rostit de preşedintele societăţii C. Popasu.

2. „*Literatura română*“ înaintĕ de anii 860. T. Maiorescu şi dorecţia noauă critică în literatura română, studiu de S. Halitia.

3. „*Înşirăte Mărgărite,*“ Legendă de Alecsandri, declamată de S. Pop.

4. „*Ţi-aduci aminte,*“ poesiă de C., musică de Flechtenmacher; cântată cu acompaniament de piano de D. Brătianu.

5. „*Scriitorii dela Junimea*“, caracteristică de I. T. Mera.

6. „*Partea primă din scrisoarea* III.“ de M. Eminescu, decl. de N. Popovici.

7. „*Cetire din Critecele lui Maiorescu*“ de I. C. Panţu.

8. „*T. Maiorescu şi poesia română,*“ studiu de S. S. Albini.

9. *a) Hora Griviţii,* poesiă de Alecsandri, musică de G. Ventura.

b) Rĕndunica, poesiă de Bolintineanu, musică de Cavadia cântată cu acomp. pe piano de N. Popovici.

Viena în 8 Iunie 1882.

Pentru comitet:

C. Popasu, preşedinte. *I. T. Mera,* secretar.

* **Bancnotele cele vechi de câte 5 fl** numai până la **sfêrşitul lui Iunie n.** se mai primesc în comerciu. De acì încolo au sĕ se schimbe numai la cassele principale.

* „Kol. Közlöny“ vorbind despre defraudaţiunea dela perceptoratul de

acolo susţine că numai 10,000 fl. s'au defraudat.

* **(Duel)** între Istoczy şi Wahrmann. „P. Ll.“ de luni pe aproape trei coloane povestesce despre „evenimentul“ acesta. Urmăriţi de politie duelanţii abia la Ercsi şi-au putut pune curagiul la probă. Duelul cu pistoale au avut un sfârşit sănătos. Gloanţele, presupunênd că au fost, au fost cu minte şi n'au vătămat pe nimenea. „Budapesti Hirlap,“ luând notiţă despre afacerea aceasta ţice: Este caracteristic că în Ungaria duelul se petrece în public ca un joc public.... aşa ţicênd cu concesiunea poliţiei. Şi cu toate aceste e oprit prin lege. — Cum se mai aibă în Ungaria cineva respect de lege? Parlamentul votează o lege, care cualifică duelul de o crimă specială îndreptată contra vieţei omenesci şi i mesură şi pedeapsa. Legea se sancţioneaza. Autorităţile sûnt însărcinate cu esecutarea ei. Şi ce se întêmplă? Duelul e de toate ţilele, e mai frecuent decât ori când. — Mai mult. Legislatorii se provoacă unii pe alţii în parlament... secundanţii sûnt deputaţi....

Nu este aceasta comedie netoată? Nu ocolesc legea autorii şi esecutorii ei... casa deputaţilor e sălbătăcită; să nu se pretindă dar ca societatea să fie mai bună.“

* (O tesă de doctorat.) De cât-va timp, scrie „Rom. Lib.“, numele unora din învĕţaţii nostri au trecut preste graniţă. Acest lucru nu ne pune în mirare, când este vorba de producţiuni literare privitoare mai cu seamă limba şi istoria noastră, obiecte, în cari străinii vor avè în totdeauna câte ceva de învĕţat dela noi, de oarece noi sûntem acì mai direct interesaţi şi mai mult de cât ori cari alţi în posesiunea materialului acestor studii. În sciinţa pură, independentă de interese locale, rar întâlnim câte un nume românesc, care să se fi impus atenţiunei străinilor. Un început fericit şi o escepţiune la udabilă ne crează şi dl Constantin Gogu, prin publicarea tesei sale de Doctor în matematică, dela facultatea din Paris. Obiectul disertaţiei dnului Gogu este calcularea unei inegalităţi in mişcarea lunii, datorite influenţei planetei Marte. În acest studiu, tinĕrul nostru Doctor avu ocasiunea de a semnala câte-va neajunsuri ale unui studiu analog făcut de d. E. Neison, membru al societăţii regale astronomice din Londra. Luând cunoscinţă de lucrare dlui Gogu, D. Neison caută a se justifica de imputările ce i făcea recensentul seu şi publică un respuns *în Monthly Notices of the Royal Astronomical Society; vol. XLII. Nr. 5.*

Nu vom intra în esaminarea acestei cestiuni, care interesează numai pe specialişti. Faptul ce ţinem a releva este, că învĕţatul angles, justificându-se, se servesce de cuvintele cele mai măgulitoare pentru opera rivalului seu. „Am primit“ ţice d-sa, de curênd, din partea dlui C. Gogu, o investigaţiune îngrigită; pe cât se întind cercetările dlui Gogu, resultatele sale par esacte ....; această învestigaţie serioasă, care reflecta un credit aşa de mare asupra autorului ei“. Când asemenea espresiuni se adresează cuiva chiar de adversarul seu, ele dovedescu rectitudinea caracterului celui ce le scrie şi realitatea meritului celui ce a sciut să şi le câştige. — Lucrarea dlui Gogu s'a publicat şi în Memoriele Observatorului din Paris, ceea ce este o probă plausibilă de însemnătatea studiului seu. Directorul observatoriului numesce adecă lucrarea dlui Gogu, care e numit acum profesor la universitatea din Bucuresci, o „lucrare importantă“.

* (Biblia lui Luther.) Comitetul numit în anul 1863, la Eisenach pentru a revisuì traducţiunea bibliei lui Luther, a ţinut la Halle şedinţa sa din urmă. Din 30 revisori aleşi, sûnt acum 19 ani, astăţi n'au mai remas decât 14 murind 16 din ei după începerea lucrărilor. Nici o schimbare nu era admisă în traducţiunea lui Luther decât numai cu consimţemântul a două treimi din numĕrul membrilor comitetului. Acum trebue împrimat tecstul astfel cum a fost revisiuit, pentru a putè fi supus facultăţii de teologie şi criticei oamenilor învĕţaţi. După ce observaţiunile lor vor fi primite şi esaminate, ceea ce va reclama poate un timp de 2—3 ani, noua versiune a bibliei lui Luther, cu totul corigată, va fi publicată şi recomandată tuturor bisericelor protestante din Germania.

* (Imigraţiunea în America). N'a ajuns nici odată numĕrul pe care l'a atins anul acesta. Numĕstreinilor cari desbarcă ţilnic în New York este, în termin mediu, 17,000 pe septămână. Absorbiţiunea acestor nouĕ elemente este un fenomen unic în istoriă.

Luna lui Maiu, care este de regulă cea mai fecundă în privinţa sosirei străinilor, cotinuă cu aducerea lor şi comisari de emigraţiune calculând, încărcările vaselor asceptate, evaluează la 80,000 numĕrul emigraţilor cari vor desbarca dela 30 Aprile până la 1 Iunie. Se observă asemenea, că nivelul claselor emigrante se rădică şi ele în mod simţibil. Aproape toţi acei cari au desbarcat în sĕptĕmâna din urmă la New-York aveau bani s'au trate şi esercitau o profesiune oare care.

Imaginaţiunea Italianilor s'a sporit în mod considerabil! Se prevede că dacă această mişcare progresivă se va mănţinea, rasa italiană în scurt timp va întrece pe cea celtică.

Această imensă afluenţată neîntreruptă la Castle-Garden complică sarcina comisiunei de emigrare, căre are datorii foarte delicate. Banii îi lipsesc. În urma refusului companiei de vapoare de a plăti capitaţiunea tradiţională pentru pasagerii aduşi de ea la New-York, este absolutamente necesar ca se fie prevĕţută fără întârţiare cu lucrurile necesare acestei instituţiuni, adecă cu bani de cheltueală pentru cei debarcaţi la Castle-Garden şi cei din stabilimentele depositului Wards-Island.

La 10 Maiu, comitetul pentru drumuri şi mijloace a deschis un credit de 20 milioane dolari sub putere de lege.

Una din dispositiunile acestei legi e de a nu permite vapoarelor, ce refusă capitaţiunea tradiţională, a desbarca pasagerii lor la Castle-Garden.

O altă lege este pendentă înaintea congresului din Washington, ordonând ca guvernul federal se perceapă dela vapoare o taxă de 50 centesmi pentru fie care emigrant ce desbarcă în ori ce port al Statelor-Unite pentru a putè face cu chipul acesta faţă trebuinţelor celor emigraţi.

* (O descoperire interesantă). Cu ocasiunea mergerei dlui Fundescu la Roma, scrie „Telegraf.“, între celelalte descoperiri din forul Traian, care se află acum la capitoliu, d. Obedenar a avut bunătatea a 'i atrage atenţiunea asupra a trei statue, cari representă Dacia. Prima statuă înfăţişiază pe Dacia liberă, în costum de femeiă dacă, cu căciulă ţisă frigiană cu paloşul în mână. A doua statuă înfăţişiază pe Dacia învinsă, sclavă, fără căciulă, cu mânile legate, fără armă. A treia statuă înfăţişiază pe Dacia liberă, devenită romană, cu arma şi curiasă, cu coif roman, cu vestmênt roman pus preste o parte din vesmintele dace.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română.

Proces-verbal Nr. 3.

Şedinţa din sesiunea generală a annlui 1882 ţinută în ţiua de 24 Februariu anul 1882.

(Urmare.)

Membrii presenţi: Alecsandri V., Caragiani I., Chiţu G., Hăsdeu B. P., Maiorescu T., Negruzi I., Chintescu N., Sion G, Babeşiu V., Bariţiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchesidec P. S. S. Episcop, Papadopol Calimachi Al., Urechia V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Fălcoian St., Felix I., Stefanescu Gr.

Sub-preşedinţia D-lui P. S. Aurelian.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se cetesce procesul-verbal al şedinţei ulterioare şi se aprobă.

D. Hasdeu ţice că de oare-ce d. Marian nu va putea veni să'si cetească discursulde recepţiune, d-lui nu va aveacui să respundă.

D. Alecsandri manţine votul dat eri. Dacă d. Marian ar fi împedecat. ca acum, fără voia d-sale, ţece ani, ţine'l vor tot depărtat de noi? D. Marian trupesce poate fi absent dintre noi, sufleţeşte e aci. Propunea d-lui Hasdĕu nu respunde la sentimentele cari au dictat votul nostru de eri.

D. preşedinte Aurelian Nu putem revenì asupra votului. D Hasdĕu poate să se retragă dela însărcinarea ce are, dar votul nostru de eri rĕmâne în putere.

D. Maniu şi eri era de părerea care o emite astăţi D. Hasdĕu, dar s'a raliat la a d-lui Alecsandri considerând punctul de purcedere al propunărei d-lui Alecsandri şi Urechia. D. Maniu crede că se poate împăca votul de aseară cu părerea [d-lui Hasdĕu cetindu-se frumoasa lucrare a d-lui Marian nu ca un discurs de recepţiune, ci ca un memoriu. La anul d. Marian va face alt discurs de recepţiune.

D. Maiorescu se unesce cu această părere. Este precedentul d-lui Ion Ghica care a lucrat ca membru al Academiei mult timp înainte de a'şi face discursul de recepţiune.

D. Sion, în urma refusului d-lui Hasdĕu, e şi d-lui de părere că nu se poate cetì discursul d-lui Marian.

D. Babeşiu rĕmâne pe lûngă votul de eri.

Casul escepţional, să poate să fie o ficţiune, însă ficţiunile le întâlnim peste totă activitatea spiritului uman. D. Hasdĕu are motiv subjectiv grav de a refusa să respundă recipiendarului, dar aceasta nu ne împedică să ascultăm discursul d-lui Marian. Va respunde altcineva, respunsul va fi adresat nu cetitorului cì autorului dela Suceava.

D. Alecsandri arată că asemenea esemple s'au presentat şi în Francia, unde un membru bĕtrân şi bolnav dela Academie a fost înlocuit la cetirea discursului de recepţiune de secretarul general. D. Alecsandri nu vede nici un inconvenient în realisarea votului de eri, ci tocmai un mijloc de a arĕta sentimentele Academiei în privinţa motivelor absentărei d-lui Marian dela şedinţele sale.

D. Urechia e de aceeaşi părere.

D. N. Ionescu, găsesce că cestiunea a fost resolvată în şedinţa de eri. D-lui apelească la d. Hasdĕu să nu se lapede deînsarcinarea ce a primit dela Academie. Dificultatea care o arată d. Hasdĕu că nu scie cu cui să înlature de oare ce poate foarte bine a se adresese cuvêntarea sa la o treia persoană, d. Ionescu primesce să cetească d-lui discursul d-lui Marian.

Se pune la vot propunerea d-lui Maniu de a se ceti discursul d lui Marian ca simplu memoriu, şi se respinge.

Se trimite la bibliotecă bruşura? material pentru partea IV din memoriul d lui Iosif Sterea Siuluţiu de Carpenisiu 1881.

Se respinge cererea d-lui Ion Popescu ca să i se dăruiască unele fascicule din dicţionar şi glosar (cerarea Nr. 1,444) nefiind motivată suficient.

Academia trece în secţiuni la orele 3 p. m.

p. Preşedinte, *P. S. Aurelian.*

Secretar general, V. A. Urechia.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri 14 Iunie n. 1882.

Sibiiu: 32 37 89 48 23

Bursa de Viena şi Pesta

Din 10 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.95	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.35	88.40
Renta ung. de hârtie	86.40	86.30
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.—	90.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	97.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.25	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.25	98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.—	98.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.25	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	96.75	97.—
Sorţi unguresci cu premii	119.—	118.75
Sorţi de regularea Tisei	119 80	110.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.60	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.35	77.—
Renta de aur austriacă	94.55	94.—
Sorţi de stat dela 1860	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	824.—	822.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	318.—	319.25
Acţinni de credit austr.	324.75	326.75
London (pe polija de trei luni)	120.05	119.95
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.65
Na oleon	9.56½	9.54
100 marce nemţesci	58.70	58.60

Nr. 6309 1881 civ. [92] 2—3

Publicaţiune.

Cu privinţă la lucrările pregătitoare în causa *comasărei* generale a hotarului comunei **Fântâna** (Puszta Hidegkut) şi anumit cu privire la *constituirea representanţei, statorirea preliminariului de spese* şi la *presentarea inginerilor*, s'a ficsat ţiua de pertratare în faţa locului **Fântâna (Puszta Hidegkut) 17 Iulie 1882** şi cele următoare, spre care sfârşit cei interesaţi prin aceasta sûnt avisaţi a se presenta.

Dej, 23 Decemvre 1881.

Hosszu Laszlo,
jude esmis.

---

[93] 1—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcel de negustătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Lotĕrie de espositiune în Triest.

1000 nimeritori în preţ de 213,550 de florini.

Nimeritorul principal în aur sau florini bani gata **50,000 fl. v. a.**

Nimeritorul al doilea in aur sau florini bani gata, **20,000 fl. v. a.**

Mai departe nimeritori diversi de câte **10,000,** apoi de câte **5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50** şi **25 florini.**

Fie care soarte costă numai 50 cruceri.

Sorţi se capătă în toate schimbătoriile, traficele c. r. de tabac, colecţiuni de loterii din monarchia austro-ung. şi la *despărţământul de loterie* de espositiune triestină (Piazza Grande Nr. 2) în **Triest** la care au a se adresa toate persoanele care vor a se ocupa cu traficul de sorţi. [91] 2—3

Redactor respunţĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64. Sibiiu, Sâmbătă 5/17 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 4 Iunie.

În numĕrul premergĕtoriu ne-am plâns asupra indiferetismului Românilor în cele politice.

Nedrepţi n'am fost, dar poate unilaterali. Unilateritatea însĕ încă este un defect. Este mai mic ca nedreptatea, dar tot defect. Este vîrtute a'şi recunoasce omul defectele. Nu pentru aspiraţiunea cea nobilă, la vîrtute, recunoascem unilaterialitatea în aprecierea noastră, ci pentrucă aşa este.

Este adevĕr când susţinem că Românii nostri sûnt prea nepăsători, de soartea lor ; dar am scăpat din vedere o împregiurare de importanţă şi care întregesce foarte favorabil situaţiunea noastră cea de neînvidiat. Am scăpat din vedere că Românii nostri şi dacă aḑi sûnt cum sûnt, altfeliu sûnt judecaţi de compatrioţii nostrii maghiari.

Acestia ne insinuă lucruri mari şi pe cuvêntul acestor lucruri mari iau şi mĕsuri sĕvere în contra Românilor.

Aceasta este o mângăere, deşi s'ar părè cam bizară mângăere, pentru Români.

Ei bine, Romanii stau pe loc. De un an de ḑile şi mai bine nu s'a făcut din partea Românilor nici ceea ce trebuia sĕ se facă, nici ceea ce fac alte naţionalităţi asuprite în patrie. Dar compatrioţii nostri maghiari ne însinuă neîncetat daco-romanism; va se ḑică nisuinţa de a ne unì toţi Românii din fosta Dacie. Nisuinţa aceasta nu esistă; însĕ în parlament, în presă, compatrioţii maghiari stăruesc pentru dênsa. Mai mult, ḑiare acreditate ne spun cu bucurie îngâmfată, că guvernnl ia mesuri contra acestei nisuinţe şi laudă atitudinea guvernului pentru aceasta.

Ce putem deduce de acì? Ori că compatrioţii cred în posibilitatea realisărei astorfel de lucruri, ori că nu cred, dar se folosesc de apucături de aceste pentruca sĕ se justifice înaintea opiniunei publice, când ne apasă, ne neîndreptăţesc.

În amêndouĕ casurile ei recunosc vitalitatea în Români, care dacă nu o respectează, cel puţin se tem de ea şi în acelaşi timp ei dau şi atestatul despre nedreptatea ce ni o fac şi se cugetă la resbunarea nedreptăţii.

Ca se vadă cetitorii nostri că nu scriem numai după închipuiri neintemeiate ne provocăm la fenomenele cele mai recente în această privinţă: la cele vorbite în casa deputaţilor Ungariei dsspre Dacoromania şi la cele ce a scris între alte „Pesti Napló în aceeaşi materie.

„P. N.“ în nrul de Mercuri, 14 Iunie n. Nr. 162, tratând denumirea comiţilor supremi din urmă pentru Braşov şi Făgăraş (şi comittul Vasvár) scrie:

„....Contele Andreiu Bethlen, comitele cel nou al Braşovului, este un magnat înţelept, june care e în stare a se mĕsura cu Sasii, un aristocrat maghiar cult, poleit, şi ambiţios, care scie şi ceva carte şi e şi ceva orator. Fiind soţia sa de origine română, el e chemat a câştiga încrederea Românilor din Braşov, şi aşa sperăm că dênsul nu va jertfì interesele Maghiarilor din Braşov şi a le Ciangăilor din Săcele amiciţiei false a Sasilor. El are o posiţiune grea, naturelul seu diplomatic însĕ la destinat pentru primirea asuprăşi a unei astfel de probleme: de a recâstiga Braşovul pentru credinţa cătră patrie şi a face din Braşov o fortăreaţa puternică confiniară pentru Ungaria...“

În puţine cuvinte vedem de o ḑi parte măgulirea cu soţia de origine română, de alta însĕ temerea cărei se dă espresiu.e în sfatul: *divide et impera* şi peste aceste însinuarea că nemaghiarii din comitatul Braşovului trebue „recâştigaţi“ pentru patrie. Dar aceasta calea valea.

Coloarea adevĕrată se dă pe faţă în cele ce urmează în „P. N.“ când scrie:

„Denumirea lui M. Horváth noului comite al Făgăraşului însemnează o separare a acestor douĕ comitate; până acum avură comitatele Făgăraşului şi Braşovului acelaşi comite. Şi aceasta este o mĕsură înţeleaptă, pentrucă grandioasa românisare a Făgăraşului e a se deduce din împregiurarea, că partea aceasta a ţĕrei unită cu Braşovul în respectul justiţiei, a fost foarte neglesă. Michail Horváth, protonotariul şi vice-comitele Treiscaunelor, este un talent ardelean probat în administraţiune, bărbat mai mult bĕtrân, el se va afla curênd în împregiurările Făgăraşului. De la fostul honved şi Secuiul patriot putem aştepta cu siguranţă, că va fi un vighitoriu al ideei de stat unguresc şi un pânditoriu al lăţirei daco-romanismului.

„Tisza a fost aşa dară norocos în alegerea perscanelor ....“

Înainte de toate mulţămim, în special lui „P. N.“, pentru complimente. Şi cum sĕ nu mulţămim când pe lûngă toată liniscea noastră a Românilor, compatrioţii nostri se vĕd necesitaţi a tinde la mijlocul însinuărei şi punerei sub pază pentru ca se ne sileascâ la tăcere şi mai departe.

Credem însĕ că aceasta este cu un stimul mai mult de a nu lăsa ca fariseismul se remână învingĕtoriu şi sub cuvênt că sûntem periculoşi pentru stat sĕ ne înfăşure în toate lanţurile maghiarisătoare până sĕ ne ese sufletul românesc. Vitalitatea şi vigurositatea ce e înherentă Românului din firea lui şi compatrioţii, de şi inrect, ni o atestă, sĕ o şi manifestăm.

Dacă domnii situaţiunei se cred în drept de a ne înnegrì pentru a ne putè priva şi de dreptul cel din urmă ca Români, noi sĕ le arătăm în toate modurile permise de lege, că ei inventează „nisuinţe“ cu scop ca sĕ ne denege dreptul de esistenţă. Vor stărui a nu ne băga în seamă, atunci se recurgem la mijloacele la care au recurs şi ei când se credeau apăsaţi — se arătăm lumei situaţiunea noastră prin scrieri şi sĕ'i spunem că noi vrem se fim patrioţi buni, dar în loc de a fi îmbrăţişaţi cum se cuvine, sûntem respinşi şi înnegriţi, ba puşi chiar sub privighiare nemeritată.

Prin aceasta nu am constata numai vigurositatea care ni o recunosc şi care noi nu avem decât se o manifestăm, ci am scoate pe domnii situaţiunei din rătăcirea în care se afundă tot mai tare şi am contribuì la redarea patriei în braţele adevĕratului patriotism.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iunie.

La începutul septĕmânei s'au început in sinul ministeriului unguresc desbaterea unui numĕr mare de proiecte, care se vor presenta dietei în sesiunea din toamnă, între aceste audim că va fi şi proiectul privitoriu la scoalele medie.

Atitudinea Croaţiei neoficiali s'a manifestat, după cum scrie „Ung-Post,“ în ḑilele aceste într'un mod care ilustrează foarte ciudat raportul dintre Croaţia şi Ungaria. Junimea dela universitatea din Agram a arangiat un *comers* cu ocasiunea onomasticei cunoscutului deputat Antonie Starcevics. Pe la medul nopţii vre-o 50 de studenţi cântau prin stradele cetăţii cu sgomot mare, „*Udri, Udri in der Stadt, magyaronu strik za vrat.*“ În piaţa Ielacici au fost provocaţi de poliţie se fie linisciţi. În loc de a da ascultare au început o bătaie cu poliţia. Urmarea a fost: mai mulţi răniţi de amêndouĕ părţile. Unii sûnt greu răniţi.

Cabinetul Pirocianaţi din Serbia, după desbatere lungă sub presìdiul regelui — a demisionat, Regele n'a primit demisiunea. Cu toate aceste în remânerea cabinetului cred foarte puţini, ba se ḑice, că puterea partidei guvernamentale în Serbia e foarte sguduită încât nici alt cabinet din elemente guvernamentale nu va avè vieaţă

FOIŢA.

Temperamentelele.

(Conferenţă populară ţinută la Ateneu de domnul Tit Maiorescu. *)

D. T. Maiorescu a eles temperamentele ca subiect pentru prelecţiunea d-sale.

Cu aceeaşi claritate cu care d-sa espuse data trecută teoria lui Darwin, ne a arĕtat deosebirea temperamentelor facute de cei vechi, şi îndreptările aduse la această clasificare prin sciinţa modernă. Publicul a ascultat cu cel mai viu interes, şi n'a perdut un singur cuvênt din această prelecţiune aşa de atrăgĕtoare, atât prin subiectul ei, cât şi prin farmecul limbii.

*

D. T. Maiorescu a început prin a ne esplica înţelesul cuvêntului temperament. Temperare în latinesce are douĕ înţelesuri deosebite: a stêmpăra şi a amesteca. Acest din urmă înţeles se aplică la temperamente.

Medicii vechi grecesci, şi mai ales Galenus, (din secolul II p. Chr., care se născuse în Grecia, dar care trăise multă vreme la Roma) au împărţit temperamentele în patru clase, după amestecarea elementelor ce se află în trupul omenesc şi mai ales după preponderanţa ce unul din elemente are asupra celorlalte. Sângele se compune din trei părţi: liquidul intermedial aşa numit plasma; globulele mai mici dar mai numĕroase roşii, şi globulele mai mari, mai puţin numĕroase albe limfatice. Oamenii la cari predomnesc globulele roşii de sânge, au fost clasificaţi printre cei cu temperament sanguinic, ear acei cu globule albe, mai numĕroase nu absolut mai numĕroase, dar relativ comparêndu-se cu alţi indivíḑi cu globule albe mai puţine, au fost numiţi cu temperament flegmatic. Preponderanţa fierii galbene a produs numirea de choleric şi preponderanţa fierii negre numele de melancolic.

Această clasificare e bună spre a deosebì diferitele tipuri de temperamente, dar basa fisiologică nu este esactă. Sângele şi fierea nu produc temperamentele, trebuie sĕ le căutăm o altă împărţire fisiologică. Şi mai nainte de toate trebue sĕ ne ferim de a confunda temperamentele cu veselia sau tristeţa, cari alcătuesc dispoziţia primitivă a unui individ; poate cineva sĕ fie trist, fără a avea un temperament melancolic, şi vice versa un om cu aşa numitul temperament melancolic poate sĕ fie de obiceiu vesel.

Temperamentele atârnă dela relaţia între acţiunea şi reacţiunea mai mare sau mai mică a nervilor sensibili şi motori.

Nervii sûnt ca nisce fire conducătoare ce duc impresiunile din afară la o celulă centrală; dela această celulă pornesce un alt fir; care duce impresiunea dela celula centrală în afară. Nervii ce duc sensaţiunea din afară, cătră celula centrală se numesc centripetali. Transmiterea se numesce acţiune reflecsă, când este făcută fără intenţie gândită.

Temperamentul sanguinic are o sensibilitate foarte desvoltată a împresiei nervilor centripetali, fie că aceasta sensibilitate e pricinuită printr'o acţiune chemică, mecanică sau altcum. Dar îndată ce împresiunea este primită, celulele centrale o transmit fără resistenţă de gândire în afară.

Temperametul choleric are o mare impresionabilitate nervoasă din afară spre celula centrală, dar impresiunea primită nu este îndată transmisă prin acţiune reflecsă, ci este înmagazinată î tr'un fel de arc de reflecsiune: acolo este cântărită, îndreptată şi pe urmă dată în afară, sau păstrată fără a fi de loc manifestată. Dacă 'şi apropie cineva degetul de ochiul meu, nervii optici 'mi transmit impresiunea la celula centrală şi acţiunea reflecsă poate consta în închiderea involuntară a pleopelor. Dar dacă mi-am propus sĕ nu închid pleopele, atunci opresc impresiunea în arcul de reflecsiune, împedec mişcarea involuntară a nervilor motori pentru închiderea pleopelor, şi dacă totuşi se înehid mai târḑiu, se închid cu voinţă, fac o faptă pornită propriu dela mine şi nu o acţiune reflecsă. Aşa dar acţiunea numită reflecsă este în opositie cu acţiunea prin reflecsiune. Oa-

*) „Timpul.“

Ziarele austro-maghiare, cetim în „T.“ se arată foarte mulțămite cu retragerea comitelui Ignatieff dela ministerul de esterne. Mărturisim că nu înțelegem nici de cum această bucurie a lor, de vreme ce sciut este că nu ministrii conduc politica internă și esternă a imperiului Țarilor, ci însuși Țarul. Afară de acestea se mai scie că nu comitele Ignatieff a putut se mai înăspreasscă relațiunile ce esistă astădi între Rusia și Austria, ci singurul fapt că aceste două puteri urmează o politică diametral opusă, care va conduce mai curênd s'au mai târdiu la o încăerare. De aceea nu înțelegem nici de cum pe „Pester Lloyd“. când în numĕrul seu dela 12 Iunie, vorbind despre demisiunea comitelui Ignatieff, scrie următoarele:

„Din Petersburg sosesce scirea că Ignatieff — în fine! — a fost depărtat. Acest demers, care onorează pe Țar, va fi primit negreșit în toată Europa cu o aprobare unanimă. Se pare că Țarul nu voesce se mai cutreere căile unei politici aventurioase pe care comitele Ignatieff umbla atât de bucuros. Acest din urmă reușise în fine se nu mai aibă nici un credit la vre un partid, nici chiar la acela al panslavistilor, astfel că depărtarea sa nu poate se fie considerată ca o înfrângere a acestui partid.

„În ori ce cas faptul este înveselitor, de vreme ce ne dă o garanție, care nu trebue nici de cum depreciată, despre simțementele mai pacînice ale acelor cercuri rusesci, care iau parte foarte însemnată într'o schimbare de minister, și pentru moment numai de acestea trebue sĕ țină seamă Europa.“

Astfel dar însuși „Pester Lloyd“ nu vede în căderea comitelui Ignatieff decât căderea unei persoane, ear nu a partidului panslavist, vrăjmașul neîmpăcat al Austro-Ungariei. Este dar zadarnică bucuria sa, și sûntem siguri că retragerea comitelui Ignatieff nu va aduce nici o îndreptare în relațiunile dintre Rusia și Austria.

Dela Berlin se scrie la „Breslauer Ztg,“ că un batalion din garda rusească care păzia pe nihiliști în fortăreața „Petru-Pavel“ mijlocia corespondența între nihiliștii prinși și între cei din afară. Aflând Țarul de aceasta (Sâmbăta trecută) a dat ordin ca numai de cât sĕ spânzure 30 de gardiști, ceea ce s'a și întêmplat. Între acestia a fost și oficierul de pază. Ceilalți-vre-o 600-vor merge în Siberia.

Ambasadorul rusesc Oubril din Viena este chemat în consiliul imperial, din care causă și-a notificat în Viena părăsirea postului.

În Egipt merg lucrurile spre o catastrofă mai mare ca cea din Alexandria. Chedivul nu mai are nici o autoritate. Arabi-pașa, ministrul de rĕsboiu, e totul în Cairo și în tot Egiptul.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

D. dep. Istoczy zice, că profeția sa că cestiunea israelită se va pune în mișcare deodată cu evenimentele rusesci, a devenit într'un timp scurt de trei luni adevĕr. Poporul rusesc și polon a crezut, că acum a sosit timpul sĕ se elibereze de catenele Jidovilor. Rușii și Polonii au întrebuințat acele mijloace pe care le întrebuințează stăpânul casei, când o curață de parasiți. Cine privesce cu ochi de fariseu și se provoacă apoi la principiile secolului XIX, pentru acela este rĕspunsul: *c' est la guerre!* Rusia s'a decis sĕ trimită pe Jidovi pe capul apusului tolerant și uman.

Ce soiu de oameni sûnt acești Jidovi rusesci o scim bine. Ei au venit la noi prin pasul dela Bereczk. Precum rĕmaseră la Muncaci cei dintâi, cari au ocupat această țeară, așa și acestia, cari ocupă de curênd această țeară (ilaritate.) Comitatele spriginesc petițiunea Satmarelui, pe când cetățile, în fruntea cărora stă Budapesta, lucră ca și cum ar aștepta pe Jidovi cu ardoare. În cetăți au Jidovii preponderanța, acolo și presa e în mâna lor, acì e causa că nu se aude nici un vaiet asupra Jidovilor. În academie se ținu o prelegere despre maghiarisarea Budapestei; interesantă ar fi și întrebarea: în ce raport se jidovesce Budapesta? Dacă vom avea date despre aceasta, vom putè esplica și atitudinea capitalei în cestiunea aceasta. Comitatele sûnt apărătorii geniului națiunei și noi trebue sĕ le apĕrăm în mânia tuturor atacurilor din partea Jidovilor jurnaliști.

Problema noastră este deslegarea cestiunei Evreilor; nu e vorbă de agitațiunile jidovesci din evul mediu.

În Evul mediu sta poporul față în față cu singuratici, astădi avem de a face cu o instituțiune. Antisemitismul a statorit adeverata preposițiune: Judaismul este o Cartagine internă care trebue nimicită. Judaismul vrea sĕ se susțină sub scutul toleranței, ca confesiune. Între multele apucături jidovesci aceasta e cea mai rafinată. Jidovii sunt o rasă, care posede o deosebită naționalitate, a cărei scop este suprimarea sau nimicirea popoarelor europene, astădi cu alte mijloace ca mai nainte — cu polițe-prima și cu acții.

Președintele; D. deputat sĕ 'și aducă aminte, că în acea-tă țeară, sûnt 500,000 oameni cari sĕ țin de această ginte.

Istoczy: 625,000 (Ilaritate mare.)

Președintele: Cu atât mai rĕu, (Aprobare) cu atât mai mult are loc ceea ce zic eu (S'audim!) și dacă cuvintele d. deputat provoacă în unul sau în mai multe locuri fapte, atunci binevoiască a crede că urmările acestui discurs vor fi foarte triste. (Așa e!)

Istoczy. Dacă strĕbunii nostrii ar fi dat credĕmênt ciarlataniei, că Turcii și Tătarii au a fi considerați numai de nisce asociațiuni religioase, i am avè încă și astădi pe capetele noastre. Vorbitorul e convins, că națiunea ungurească va scutura jugul jidovesc, întocma precum a scuturat ea odată jugul Turcilor și al Tătarilor.

Jidovii formează dară o putere politică internațională, a cărui for suprem este „Alliance israëlite“ din Paris, care își are filialele sale și prin Ungaria. „Alliance israelite“ este o putere, care e repsesentată în concertul puterilor europene prin delegații sei și fără de care astădi în Europa nu se poate purta nici un rĕsboiu căci ea dispune de *nervus rerum.*

Jidovii vreau sĕ formeze un stat fără margini geografice. Așa ceva nu poate suferì Europa. Sau trebue sĕ se lase Jidovii de această ambițiune, sau ei vor fi încetul cu încetul alungați din toate statele. Ce se va întêmpla atunci? Sau vor fi alungați Jidovii din țeară în țeară, sau vor trebuì sĕ se nisuească a se staționa în Palestina.

Ceasta din urmă și așa o visează Jidovii: ei însĕ fac dependentă realizarea acestui vis de o eventualitate foarte problematică, dela venirea Mesiei. Ei bine, acest Mesia a venit sub forma spiritului timpului (Ilaritate). În curênd își vor fi jucat Evreiì în Europa rolurile lor. Urmeze ei dară glasului acestui Mesia și emigreze în Palestina, căci și așa vor fi în curênd constrînși, sĕ meargă acolo.

Și America sĕ armează deja contra invasiunei și cum e vorba: „America pentru Americani“ trebue sĕ fie și „Europa pentru Creștini.“ Precum sûnt numĕrate zilele islamului în Europa, tot așa și Jidovii nu sĕ vor mai ținea mult.

Nu le rĕmâne dară, după cum am zis, alta de ales Jidovilor, decât sĕ emigreze spre Palestina. În faptă se învoesc deja unii Jidovi ruși și români, sĕ facă aceasta. Deja și-au format în diferite țĕri reuniuni pentru colonisațiunea Palestinei. Însĕ, acì sĕ ivesce întrebarea câstigărei unui teritoriu mare. Într'aceea jidovii, cu Rothschild în frunte au bani destui, și în Constantinopole oamenii au lipsa de bani. Ear dacă Turcia, pe lângă toată lipsa ei de bani, n'ar fi aplecată a cede Palestina, Europa ar trebuì se întrevină în afacerea aceasta.

De ce nu ia diplomația în fine cestiunea jidovească în mânile ei? În Ungaria e speranță că după evenimentele întêmplate acum mai de curênd vom înțelege ce va se zică cestiunea Evreilor. Împedecarea cursului Jidovilor spre resărit nu e o deslegare radicală a cestiunei.

Vorbitorul ar permite trecerea Jidovilor rusesci prin Ungaria, numai pe lângă mĕsuri polițiane și sanitare corespundetoare. El nu face nici o propunere separată. Așteaptă, până ne va cresce rĕul preste crescet; de o camdată va lua posițiunea unui critic; e dedat sĕ astepte cu pacință. El până acum n'a asteptat în zadar și speră că așteptarea sa va fi și în viitor încoronată de succes.

Propunerea comisiunei petiționare care nu e nici pesce nici carne, nu o primesce. Comisiunea petiționară nu s'a aventat nici până la propunerea de a se administra petițiunile guvenului. Nici propunerea lui Hermann încă nu o poate primì, de oare ce el vrea sĕ împedece trecerea Iudeilor spre Orient; aceasta nu e deslegare definitivă, ci numai un fel de paratrăsnet pentru Iudeii ungurești. Vorbitorul privesce cu satisfacțiune la impregiurarea, că antisemitismul și a câștigat teren în casă și termină cu esprimarea speranței, că tot așa se va întêmpla și în viitor.

(Va urma.)

Presa germană și Garibaldi.

Ziarele germane fac biografia lui Garibaldi cu multă emoțiune.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ dice: că moartea vechiului campion al libertății e un mare doliu.

„Die Post“ zice:

Caldul patriotism, energia lui Garibaldi îl făcură unul din oamenii cei mai mari din istoria contimporană italiană. El e unul din fundatorii statului italian,

„Die Tribune“ scrie:

Acum Italia îngenunche la mormêntul marelui ei fiu. Sĕmênța libertății și a civilisațiunii aruncată de Garibaldi nu va fi perdută. Italia a născut necontenit oameni mari de stat și mari căpitani, dar nici unul nu avu atâta puritate de caracter, atâta noblețĕ în inimă ca el.

„Tageblatt“ zice: că ura în contra lui Garibaldi, care combătu pe Germania în 1870 a perit de mult timp. El, în idealismul sĕu, vĕdu numai nefericirea Franciei și nu luptă în

---

meni de temperament sanguinic, prin marea impresionabilitate din partea impregiurimei schimbătoare, sûnt chemați a se schimba într'una, a nu trăì decât sub impresiunile momentului; ei sûnt dar oamenii presentului; Cholericii din contră nu se supun impresiunilor de cât după ce le au mistuit cu reflecsiune; ei le prefac în acțiuni pornite din propria lor inițiativă, combinează impresiunile primite spre a le întrebuința la vreme. Oamenii cu temperament choleric sûnt dar ai viitorului.

Temperamentul melancolic, pentru care este mai bine sĕ adoptăm numirea sentimental, are o impresionabilitate mică, dar acțiunea proprie în arcul reflecsiunii este mare. Oamenii cu temperament melancolic nu primesc impresiuni esterioare, trăesc în el înșii, sûnt dar mai statornici în acțiunile lor, ei se pot numì oamenii trecutului.

Acei cu temperament flegmatic au puțină impresionabilitate și puțină acțiune, ei trec în viață fără a lucra puternic din ei și fără a primì vre o puternică impresiune din afară. Ei nu sûnt nici ai presentului, nici ai trecutului, nici ai viitorului în deosebi.

Temperamentele se pot recunoasce poate și prin unele mișcări involuntare, precum este rîsul de esemplu. Rîsul sanguinicului este de obicei argintiu, vesel, scurt și schimbăcios. Rîsul cholericului este adûnc și adese cu hohot. Al sentimentalului este în ochi, este mai multă strălucire decât rîs. Flegmaticul nu rîde, abia zimbesce.

Sanguinicul este ușor, cholericul puternic, sentimentalul adûnc, flegmaticul indiferent.

Sanguinicul e *presto*, cholericul *allegro*, melancholicul *andante*, flegmaticul *adagio lente.*

*

Se căutăm a ilustra cele patru temperamente și prin câte-va esemple istorice, luate din un autor străin, cu toate că personalitățile presentului sûnt greu de cunoscut; cu cât mai greu trebuie se fie spre a avè cineva o esactă idee de temperamentele din trecut.

Fabulistul *Lafontaine* pare a fi fost de *temperament sanguinic.* El trecea iute dela o gândire la alta și era foarte distras și scria poesiile sale sub impresia momentului. Perrette care pleacă cu laptele sĕ'l vêndă în târg, pe drum se gândesce la toate foloasele ce poate sĕ'i aducă vêndarea acestui lapte, și când a ajuns la bogăție începe a juca și 'și varsă laptele, — este portretul a însuși autorului Lafontaine.

Choleric era Napoleon I. El este într'o perpetuă agitare internă și apoi esternă; faptele se ficsează în capul sĕu, și din present trage urmări pentru viitor; în Egipt se gândesce la Francia, în Francia la Rusia și în Rusia la India. Chiar pe când se afla la S. Elena în exil, se ocupa mai ales de faptele altora, de Iuliu Cesar, pe care îl compara cu sine.

Chateaubriand este sentimental (melancolic); presentul nu'i suride; trecutul e domeniul lui. Francia era sbuciumată de revoluția cea mare din 1789, el trăesce în pădurile seculare ale Americei și se gândesce la Atala și la René; reîntors în Francia cântă introducerea creștinismului în Gallia și se duce apoi la Ierusalim: el cercetează portul Cartaginei celei vechi; în Englitera îl interesează „Paradisul perdut“ al lui Milton; adorează toată viața lui pe M-me Récamier. Statornic, dar platonic, și scrie în memoarurile sale: *je m'ennuie.*

Adevĕratul flegmatic este Ludovic XVI. Revoluția franceză cea mare sbuciumă omenirea, dar el nu vede și nu simte mult din ea. În jurnalul sĕu scrie mai ales în ce zi a fost la vênătoare și mai pe toate foile stă: nimic mai important. Nu prin viața sa a fost însemnat, ci mai mult prin moartea sa pe eșafod.

Dacă voim sĕ luăm esemple de temperamente din mijlocul nostru le vom găsì mai ușor.

Aici oratorul schițează repede câte-va tipuri sociale.

Damele din societate sburând dela o petrecere la alta din temperament saguinic; oamenii de acțiune, vecînic

contra poporului germanic ci în favoarea libertăţei poporului.

„Germania“, ḑiar al partidei clericale ḑice:

Voim sĕ'i dăm dreptate. Fu viteaz, generos, patriot, gata la sacrificiu. D ḑeu sĕ-l erte.

„Vossische Zeitung“ esclamă:

În faţă adûncului doliu pupular, trebue sĕ uităm că l'am avut inimic. În Italia, ori ce palatori ce colibă e în doliu; poporul italian a arĕtat pentru dênsul iubire şi veneraţiune nemărginită.

Când sosì la Roma scirea despre moartea lui Garibaldi cel dintâiu stindard care fu cernit fu cel ce fâlfăie pe palatul regal.

Chiar M. S. Regele Umberto dedeuse ordine pentru aceasta.

Despre Garibaldi.

Arderea corpului.

Eată tecstul scrisorii autografe a lui, Garibaldi care conţine dispoziţiunile sale pentru îmormêntare. Scrisoarea e adresată doctorului Prandina.

Caprera, 27 Septemvre 1877.

Prea scumpul meu Prandina,

Aţi avut gentileţa de a vĕ însărcina cu arderea cadavrului meu; vĕ sûnt recunoscător.

Pe strada care dela această casă conduce spre nord la marină, la distanţă de 300 paşi la stânga e o adâncătură de pământ, mărginită cu un zid.

În acea parte se va forma un rug de lemn de doi metri, cu lemn de frasin, lentisco, mirt, şi alte lemne aromatice. Pe rug se va pune un pat de fer şi pe acesta cosciugul descoperit cu corpul meu îmbrăcat cu cămaşa roşie.

Un pumn de cenuşă se va păstra într'o urnă oare care, şi aceasta va trebuì sĕ fie pusă în mica cavată unde se păstrează cenuşa copiilor mei Rosa şi Anita.

Al vostru pentru totdeauna.
G. Garibaldi.

Fisicul lui Garibaldi.

Este bine a se cunoasce şi fisicul care cuprindea calităţile pe care le a posedat Garibaldi.

De aceea reproducem următoarea scrisoare publicată în ḑiarele streine la 1861 de către d-rul Timoteo Riboli:

Garibaldi, scrie d-rul Riboli, e de o statură de 1 metru şi 64 centimetri, i am mĕsurat toate proporţiunile: lărgimea umerilor, lungimea braţelor şi picioarelor, periferia corpului, într'un cuvênt, e un om cu proporţiuni juste, foarte şi de un temperament nervoso-sanguinic. Însemnat e volumul capului, fenomenul de capetenie e înălţimea craniului mĕsurată dela urechiă până la creştetul capului care e de douĕḑeci centimetri. Această proeminenţă particulară şi a întregei părţi superioare a capului denotă la prima aruncare de ochi şi fără o esaminare anterioară, o organisare escepţională; desvoltarea capului, în partea lui superioară, sediul simţĕmintelor, arată preponderanţa tuturor facultăţilor nobile asupra instinctelor. În puţine cuvinte, capul lui Garibaldi înfăţişează un fenomen din cele mai rare, se poate chiar ḑice, fără precedinţă. Armonia perfectă a tuturor organelor şi resultanta matematică a totalităţii lor înfăţişează mai ales: abnegarea înaite de toate şi ori când, prudenţa şi sângele rece, austeritatea naturală a obiceiurilor, meditaţiunea aproape necontenită, elocenţa gravă şi esacta, lealitatea dominantă.“

Presa franceză şi Garibaldi.

Ḑiarul francez „Les Débats“ primesce din împregiurimile Romei o corespondenţă în care nu se vorbesce, decât numai despre Garibaldi, a cărui moarte a îmbrăcat în doliu nu numai întreaga Italia ci pe toate popoarĕle iubitoare de libertate

Corespondentul ḑiarului francez după ce citează hotărîrile corpurilor legiuitoare italiane faţă cu Garibaldi, între care, în prima linie, pune pe aceea, ca tribuna parlamentului italian sĕ fie îmbrăcată în doliu în timp de douĕ luni, scrie următoarele:

„Asemenea onoruri n'au fost nici odată făcute alt cui-va şi sûnt proba imensei popularităţi de care se bucura în vieaţă Garibaldi. Sĕ înţelege de sine, că mai multe discursuri au fost pronunţate, atât în Senat cât şi în Cameră, toate neapărat în forma de oraţiuni funebre.

„Cuvêntul situaţiunei a fost pronunţat de d. Crispi.

„Italia încearcă o mare perdere, „a ḑis dênsul, căci numai Garibaldi, „chiar aproape sĕ moară, ar fi avut „puterea sĕ ridice întregul popor italian.“

„V'am vorbit în rêndul trecut despre un episod din viaţa lui Garibaldi, ale cărui amĕnunte sûnt foarte puţin cunoscute de generaţiunea actuală. Se scie, că doi ani după cucerirea celor douĕ Sicilii, Garibaldi fu rănit la Aspromonte de trupele regale şi condus ca prinsonier la Spezzia. Cu toate acestea Garibaldi n'a fost nici odată un rebel în propriul înţeles al cuvêntului. În 1859 promise credinţă lui Victor Emanuel şi s'a ţinut de cuvênt.

„Dela moartea regelui, a manifestat câte odată preferinţe republicane, fără a face însĕ nimic ca ele sĕ prevaleze. Credea numai că are dreptul se impună guvernului politica sa. Ideea lui fixă era Roma capitală. La aceasta era condus pentru mai multe motive: sentimentul naţional, aducerea aminte a unui mare trecut şi fanatismul religios, sau ireligios, ceea ce este mai acelaşi lucru, cu toate că aserţiunea poate se pară paradoxală.

„Dela 1860 el voise sĕ se îndrepteze spre Roma ocupată atunci de Francesi. D. Cavur reuşì al împedeca dela aceasta, depărtând de lûngă dênsul pe toţi locotenenţii sĕi. Generalul furios, se retrase la Caprera, în urma unei şedinţe a parlamentului, şi o scenă violentă care fu, se ḑice, causa morţii marelui ministru.

„În 1862, d. Ratazzi era la putere. Gândirea principală a Italiei era atunci de a devenì stăpână pe Veneţia. Era o cestiune de vieaţă sau de moarte, pentru că Austria nu recunoscuse noul regat şi din sinul cadrilaterului sĕu fortereţe ameninţau ecsistenţa lui.

„D Rattazzi, în înţelegere cu Napoleon III, 'şi închipuì sĕ creeze un centru revoluţionar în Bosnia şi Erţegovina, unde, după cum s'a vĕḑut apoi, elemente nu lipseau. De acolo trebuia sĕ se dea mâna Ungariei, atunci nemulţămită, şi Austria, băgată între douĕ focuri trebuia sĕ capituleze.

„Garibaldi trebuia sĕ fie principalul esecutor al acestui plan. Primì arme şi bani, şi organisă în Sicilia o mică armată, a cărei destinaţiune era misterioasă.

„Nu cred că sĕ se găsească vre o urmă din aceste agitaţiuni, cel puţin sigure, în cărţile verḑi, albastre sau albe pe cari le publică guvernele.

„Reuşita acestui plan era foarte probabilă. El fusese pregătit de mult şi cu multă îngrijire.

„Anglia însciinţată luă mĕsuri pentru a face sĕ nu isbutească această campanie.

„Agenţii englesi făcură pe Garibaldi sĕ creadă că împĕratul pe care nu'l iubea 'şi închipuise acest plan pentru a se scăpa de dênsul. Ei atinseră pasiunea sa favorită, Roma capitală, şi'l otărîră sĕ meargă contra Francesilor. Această încercare ar fi fost de sigur ruina regatului Italiei pe care împĕratul, silit de opinia publică, trebuia sĕ'l distrugă cu propriele sale mâni, cu mânile acelea cari 'l creaseră.

„Dar consideraţiunile de această natură nu aveau nici cea mai mică influenţă asupra spiritului lui Garibaldi care, în urma miraculoaselor sale succese, se credea în stare a rĕsturna Europa. D. Rattazi înţelese pericolul. Trimise agenţi în Sicilia fără sĕ obţină nimic. Unul din ei, d. Lafarina, îmi ḑise la întoarcere, vorbind de Garibaldi: „Acest om este un selbatec, este imposibil de a raţiona cineva cu dênsul.“

„D. Rattazzi, la cea din urmă estremitate şi sub iminenţa pericolului, trimise contra lui Garibaldi pe generalul Cialdini, cu trupe, avênd ordinul ca sĕ eviteze ori-ce ciocnire dacă va fi posibil, dar a oprì mersul generalului spre Roma.

„O ciocnire însĕ avu loc şi Garibaldi fu rănit şi făcut prisonier. Trebue ca cineva se fi trăit în Italia pe timpul acela, pentru a înţelege cât eroism a trebuit d-lui Ratazzi pentru a lua o otărîre care trebuia sĕ 'l coste de sigur popularitatea sa şi poate chiar şi viaţa.

„Presidentul Consiliului găsì un concurs leal şi curagios la mai mulţi din colegii sĕi, mai cu samă la d. Depretis. Au fost şi slăbiciuni despre care este de prisos sĕ mai vorbesc. Se poate asigura că la Aspromonte d. Ratazzi a scăpat monarchia italiană.

„El a fost reu rĕsplătit. Dreapta din care făceau parte cei mai mari amici ai monarchiei profită de ocasiune pentru a'l rĕsturna şi a 'l înlocuì. Manopera ei a putut fi abilă, nu însĕ cavalerească.

„Dispreţul în care a căḑut acest partid este expiarea unei greşeli cea mai mare poate pe care a comis o şi singura care nu i se reproşează. Garibaldi, al cărui suflet era mare şi generos, recunoscu mai târḑiu că se înşelase şi nu păstră nici o rancună asupra acelora cari avură curagiul sĕ'l oprească la timp.

„Cunosc amĕnunte foarte curioase asupra campaniei din 1866 şi asupra relaţiunilor dintre Italia, Franc'a şi Rusia la acea epocă; dar momentul nu este oportun ca sĕ vorbesc de ele.“

Din o scrisoare din Rusia.

(Corespondenţa particulară a „Telegrafului.)

Petersburg, 23 Maiu.

Pregătirile pentru încoronare. — O nouă mină descoperită. — Spaima din Moscva. Demisiunea lui Dolgorucoff. — Manifestaţiunile nobilimei. — Misterile palatului. — Principesa Iuriewskaia, ex-Ţarina.

Ne pregătim pentru încoronare cum alţii se pregătesc pentru rĕsboiu. Sûnt sigur chiar că Gazi Osman paşa nu credea ca lupta de sub zidurile Plevnei sĕ fi fost aşa de decisivă pentru rĕsboiul româno-ruso-turc, cum credem noi şi guvernul rusesc de decisiv pentru Ţar faptul încoronărei sale.

Ne pregătim nu pentru a serbătorì o mare serbătoare naţională, ci pentru a trece Rubiconul; ne pregătim pentru a înfrunta un inimic care, a jurat se ne dea o bătălie sângeroasă. Astfel fiind, avant-garda miilor de oaspeţi învitaţi la încoronare, avantgarda curtenilor lucsoşi şi a familiei imperiale, trimisă la Moscva, sûnt batalioane de sapieri, care sondează în momentul de faţă solul anticei capitale. Ca resultat al acestor scrutări, a fost descoperită în ḑilele din urmă o mină infernală, cu desăvêrşire pregătită, şi care a fost construită sub solul arid al stradelor Iliinskaia şi Pocrowca. Această mină denotă o lucrare făcuta cu un zel estra-ordinar şi finită foarte de curênd, asemenea ea arată că oamenii cari o facuseră sûnt specialişti consumaţi în acest fel de lucrări. Descoperirea acestei mine a terorisat capitala întreagă, s'a constatat că elementele inflamabile, cu cari a fost încărcată mina, ar fi aruncat în aer nu numai *plosciati Iliinskaia* (piaţa Iliinska), ci şi o parte din Pocrowca, sdruncinând şi zidurile Kremlului până la porţile Mântuitoriului (Spaskie Voroto). Generalul Dolgorukoff, guvernatorul capitalei, şi-a dat demisiunea, declarând că nu voesce a fi în capul administraţiunei locale în momentul când nu poate rĕspunde de siguranţă,

Îngrigirea şi agitaţiunea societăţii, cresce mereu; nobilimea de prin provincii, amenințată de valurile revoluţiunei care se apropie, instinctiv simte că oara fatală se apropie; un şir de telegrame, publicate în „Pravitelstwenii Wiestnik“, desemnează cu colorile cele mai vii această agitaţiune. Guvernul, publicând telegramele nobilimei, şi-a perdut de sigur capul, de oare-ce ale primì este una, şi ale publica este alta. Vĕ dau acì una s'au douĕ din aceste depeşi, pentru a vĕ putè convinge de cele sus ḑise. Aşa de esemplu, în capul listei publicate găsesc telegrama nobilimei guvernamentului Vologda, redactată în următorul mod:

„Adunarea estraordinară a socie-„tăţei locale de nobili m'a însărcinat „pe mine, şeful lor, sĕ vĕ transmit, „Escelenţă, espresiunea devotamentu-„lui nostru supus, pe care vĕ rugăm „a'l depune la picioarele M. S. Hosu-

---

întreprindĕtori, din temperament choleric; cei retraşi din lume, sgărciţii intelectuali, din melancolism; cei nepăsători dela ţeară din flegmă.

Prin esces sanguinicii devin flusturaţi, cholericii violenţi, melancoliciì cu idei fixe şi flegmaticii adormiţi.

*

Un folos nemĕsurat de mare s'ar putea trage din asemenea studii asupra omului. Dar cine se ocupă de aproapele sĕu, pe cine interesează ceea ce se petrece în sufletul altuia?

Avem numai vreme se ne ocupăm de noi înşine, sûntem aşa plini de noi, încât nu ne rĕmâne loc pentru ceilalţi!

Şi apoi ne mirăm de ce nu cunoascem pe cei cu cari avem aface! Vecĭnic se aud cuvintele: „La asta nu maş fi aşteptat!“ „Cine ar fi creḑut?“ etc. Asemenea esclamări sûnt un mare testimoniu de paupertate. Avem datoria de-a ne ocupa mai cu dinadinsul de cunoaşterea de-aproapelui, sciind bine, că acesta ne este de cel mai mare folos ca judecători şi ca învĕţători, în politică şi în comerciu, la prieteşug şi la căsătorie, cu un cuvênt în întreaga viaţă socială.

Mai ales la copii trebue studiate temperamentele, spre a putea îndeplinì prin educaţiune lipsurile aduse din naştere. La un copil sanguinic trebue întărit arcul reflecsiunii, el trebue păzit de prea multe impresiuni schimbătoare şi din contră supus la o lucrare statornică. Copilul choleric trebue înfrânat, căci acţiunile lui proprii sûnt prea violente. Cel melancolic sau sentimental trebue distras, trebue sĕ fie scos din vieaţa prea interioară şi sĕ fie supus la impresiunile feliurite ale lumei din afară. Flegmaticul asemenea are trebuinţă de desvoltarea impresionabilităţii şi de întărirea acţiunii.

Ast-fel educaţiunea trebue sĕ caute pe cât poate a emancipa omul intelectual dela jugul fizic al predisposiţiei inăscute, întrucât este excesivă, şi sĕ ajute pe copil a devenì dintr'un temperament fatal un caracter voit.

Ignota.

„darului, cerêndu'i voie de a ne per„mite a apăra persoana sa în ḑi„lele încoronărei.“

Eată şi alta, care vine din partea nobilimei române din Basarabia:

„Mareşalii şi delelegaţii nobilimei „din Basarabia vĕ roagă cu cel mai „profund respect, Escelenţă, de a bine „voì sĕ depuneţi la picioarele M. S. „Hosudarului dorinţa supremă a no„bilimei de a apăra cu sacrificiul vi„ţei lor scumpa persoană a Ţarului „în ḑiua încoronărei.“

Nu vĕ mai traduc altele, fiind-că toate sûnt de acelaşi soiu; toţi depun la picioarele ţarului rugăciunea de a fi chiemaţi împregiurul tronului, care se pare a fi în momentul de faţă ameninţat de un pericol neînlăturabil. Semnificaţiunea acestor depeşi este bătătoare la ochi, vedeţi bine că d. Ignatieff pe numele căruia, ca ministru de interne, au sosit toate aceste depeşe, n'avu cel puţin bunul simţ de a nu le trămite la tipariu, de oare-ce ele arată că primejdia e mare, şi că vieaţa ţarului nu poate fi garantată cu nimic.

Arestările care se fac ḑilnic nu micşorează, se vede, forţele revoluţionare ale Rusiei, ci din contră stimulează energia fanatică a celor cari stau încă la cârma secretă a ţĕrei, de oare ce dacă esistă un guvern regulat, învestit prin tradiţiunile istorice şi recunoscut de toţi în Rusia, apoi tot aşa de adevĕrat este şi aceea că dela un timp încoace domnesce peste acest imperiu şi un alt guvern secret, care are o influinţă dacă nu egală cu cel regulat, cel puţin foarte temeinică asupra vieţei atât interne cât şi esterne a imperiului. Un fapt foarte recent ne dovedesce că partidul revoluţionar, nu numai că are în momentul de faţă la dispositiunea sea nisce tipografii secrete, ci încă sĕ ocupă cu editura unor broşuri, cari numai au altă valoare decât istorică. Aşa de esemplu ḑilele din urmă am avut norocul sĕ'mi procur o mică broşură, tipărită clandestin şi care poartă titlul de: „exîmpĕrăteasa, principesa Juriewskaia.“ Broşura în cestiune fiind o relevaţiune foarte interesantă a vieţei intime, ce s'a dejucat în ultimii ani ai domniei trecute în palatul de earnă, cred de oareşi care înteres a vĕ comunica resumatul acestei broşure, cu atât mai mult, că voiagiul principesei Caterina Juriewskaia peste graniţă, care s'a făcut eri, se esplică acì într'un mod foarte riginal. S'a respândit sgomotul că acest voiagiu este ordonat din Peterhoff, unde în momentul de faţă sĕ află toată curtea, prin insistenţa comitelui Ignatieff, care a denunţat ţarului, cum că principesa Juriewskaia ar fi plănuit proclamarea fiului sĕu de ţar legitim al Rusiei, acest copil este un băiat de 10 ani. Motivul e prea grcsolan, însĕ faptul esta adevĕrat, că principesa a plecat brusc şi fără a se pregătì în străinĕtate, unde se crede că va trăì un timp foarte lung.....

Varietăţi.

* (În adunarea generală a comitatului Sibiiului) care se va ţinè în 8/20 Iunie au a se desbate 93 de objecte. Hârtia prin care membri representanţi sûnt învitaţi pune în perspectivă că vor mai fi şi alte care vor mai întra până la deschiderea adunărei. Catalogul cel lung de objecte care după firea lucrului cuprinde numai indice este tipărit numai în limba maghiară. Din sutele de representanţi primesc învitarea şi catalogul objectelor fără a scì ce primesc în mână şi fără a scì pentru ce vin la adunare. Nu s'ar putè? n'ar fi mai conform principiului constituţional dacă representanţilor li s'ar înmanua învitarea şi numirea objectelor de desbatere în limba respectivilor representanţi? S'au dacă aceasta nu se poate şi constituţionalismul nu permite, n'ar fi cu scop ca sĕ se introducă şi pentru representanţii comitatului cursuri supletoare de limba maghiară?

* (Comite nou pentru Sibiiu.) S'a respândit faima despre retragerea dlui comite actual al comitatului Sibiiului şi se vorbesce de înlocuirea lui cu contele Haller. Luăm sub reservă notiţă de faima aceasta.

* (Judecata lui Garibaldi.) „Magdb. Ztg.“ spune că deputatul Lipke cu ocasiunea festivităţilor palermitane s'a abătut şi pe la Garibaldi. Aceasta zăcea bolnav. Întrebând Garialdi pe deputat despre opiniunea germană i a respuns fără reservă„ că participând cu voluntarii sĕi la campania din 1870 popularitatea lui a suferit foarte mult. Garibaldi replică că s'a înşelat în republica francesă; cu mare greutate s'a ridicat puţin în asternut şi a ḑis: „Bagă de seamă, eu nu pot vorbì mult: *la Germania ha fatto un gran servicio all' umanità abassando questo popolo*; *questa e oggi la mia opinione.* (Germania a făcut un serviciu mare umanităţii apăsând acest popor; aceasta e aḑi opiniunea mea.)

* (Un bil de căsetorie respins.) În casa lorḑilor din Londra s'a respins proectul de lege privitoriu la căsătoria cu sora muerei moarte cu 132 contra 128 voturi. principele de Wales (clironomul) si doi fraţi ai sĕi au votat cu minoritatea.

* (Foc.) În Mănărău, comitatul Hunedoarei, au pustiit focul averea a 200 de economi. O fată şi mai multe vite cornute încă au fost victimile flacărilor.

* (Spre sciinţă.) Ni se scrie din Săcĕrâmb, că un student, care se ocupă cu măcelăritul şi gozăritul învĕţând trei vorbe unguresci a ajuns mare domn asupritor într'un orăşel în comitatul Hunedoarei.

* (Ruptură de nor la Verşeţ.) În 11 Iunie n. s'a rupt un nor asupra Verşeţului. Paguba ce a făcut apa în urma acestei întêmplări este foarte mare. Până acum s'au scos de sub ruinele unui pod care s'a derîmat sub greutatea oamenilor ce căutau scăpare pe dênsul 19 cadavre. E de temut că sub ruinile podului vor mai fi cadavre. Apa a derimat 23 de case, a noroit grădini şi holde. Iritaţiunea e mare.

* (Grindina) a făcut mari pagube în hotarele mai multor comune ale comitatnlui Timişului şi Torontalului.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română.

(Urmare.)

Proces-verbal Nr. 4.

Sedinţa publică din sesiunea generală a anului 1882, ţinută în ḑiua de 26 Februarie anul 1882.

Membri presenţi: Alexandri V., Caragiani I., Hasdĕu B. P., Maiorescu T., Negruzi I. Chintescu N. Sion Gr. Babeş V. Bariţiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Papadopol Calimachi Al., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brânza D., Fălcoian St., Felix I., Stefănescu Gr.

Sub preşedinţia D-lui Aurelian.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce procesul-verbal al şedinţei Nr. 3, şi se aprobă.

D. Urechiă anunţă că prefectul dela Severin prin telegrama de eri seara arată că apele Dunărei recrescênd au acoperit din nou pilastrii podului Traian.

Academia ia act de acest şi amână trimiterea comisiunei care sĕ studieze acel pod.

Se recomândă delegaţiunei cererea societăţei de teologi din Blaj, dela 8 Martie 1882, ca ea sĕ o satisfacă conform conclusului dat în cestiune.

Asemenea cererea scoalei primare de băeţi din Drăgăşani, cu adresa Nr. 104 din 1 Octomvre.

P. S. S. Melchisedec are cuvêntul şi cetesce biografia P. S. Dionisie, episcop de Buzĕu.

Academia a ascultat cu încordată atenţiune şi aplause această lucrare însemnată.

Se suspendă şedinţa pe 5 minute.

La redeschiderea şedinţei D. Aurelian cere ca interesantul memoriu al P. S. S. Melchisedec sĕ se publice în anale.

D. Alexandri. În biografia episcopului Dionisie Ramono am fost foarte uimit de o frasă, că la mormêntul lui nu se află nici o peatră comemorativă, aşa că peste puţin nu se va mai scì nici locul unde zac osemintele acestui meritos barbat. Dlui propune a se ruga ministerul cultelor sĕ ridice acolo o peatră comemorativă, până i se va înălţa un monument pentru care, cum e informat, s'a şi constituit un comitet în Buzĕu.

P. S. S. Melhisedec şi D. Maniu se asociază la această propunere.

D. G. Bariţiu cetesce raportul sĕu despre înaugurarea monumentului lui Papiu Ilarian în Sibiiu. Se ascultă cu atenţiune şi aplause şi se va publica în Analele Academiei.

Se înregistrează ca donaţiune 2 broşuri dela P. S. S. Melhisedec: Memoriul pentru cântările bisericesci în România.

Oara fiind înaintată se ridică şedinţa la 4 şi jumĕtate oare p. m.

Vice-preşedinte, *D. Sturdza.*

Secretar general, V. A. Urechia.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

Din 15 Iunie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119 85	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.30	88.30
Renta ung. de hârtie	86.20	86.30
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134 50	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.90	91.–
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.5
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	96.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	98.25	98.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	98.–	98.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	98.25	98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	96.50	97.—
Sorţi unguresci cu premii	118.50	118.—
Sorţi de regularea Tisei	109 80	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.60	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.25	77.—
Renta de aur austriacă	94.50	94.—
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	825 —	822.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	316.25	316.50
Acţiuni de credit austr.	323.80	323.50
London (pe poliţa de trei luni)	120.30	120.10
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.65
Napoleon	9.59½	9.57
100 marce nemţesci	58 80	58.60

Nr. 1695. [94] 1—3

CONCURS.

Postul de notariu comunale în comuna mare Tălmăcel devenind prin resignaţiune vacant, pentru împlinirea acestui post prin alegere se escrie concurs.

Emolumentele anuali sûnt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural.
3. Patru orgii metrici de lemne de foc.
4. Pentru lucrări private după tarifă.

Cei ce doresc a competa pentru acest post au se aştearnă cererile lor instruate cu documentele prescrise în lege cel mult până în 30 Iuniu 1882 st. nou.

Se observează cumcă în înţelesul §. 74, alinea 3 A. de L. XVIII. din anul 1871 numai acei competenţi se pot privì de caudidaţi, cari vor documenta cumcă au depus esamenul notariale în comitatul Sibiiului.

Cunoscinţa limbei statului şi a limbei române este a doua condiţiune.

Tălmaciu în 14 Iunie 1882.

Pretorele cercului Cisnădiei.

Nr. 1271 1882. civ. [95] 1—3

EDICT.

În causa comasaţii hotarului Schellenberk, fac cunoscut, cumcă spre regularea represen- taţiunii, spre alegerea representanţilor, mai departe spre alegerea unul inginier şi spre cetirea projectului despre spesele care se vor ivì, se pune terminul pe 10-lea Iulie 1882 la 9 oare ante m. în Schellenberk.

La aceia învit părţile interesante şi cu edictul acesta.

Sibiiu în 6 lea Iunie 1882.

Dela tribunalul regesc.

Vásárhelyi m. p.,
jude la trib. reg. ca procedent.

Nr. 6309 1881 civ. [92] 3—3

Publicaţiune.

Cu privinţă la lucrările pregătitoare în causa *comasărei* generale a hotarului comunei **Fântâna** (Puszta Hidegkut) şi anumit cu privire la *constituirea representanţei, statorirea preliminariului de spese* şi la *presentarea inginerilor*, s'a ficsat ḑiua de pertratare în faţa locului **Fântâna (Puszta Hidegkut) 17 Iulie 1882** şi cele următoare, spre care sfêrşit cei interesaţi prin aceasta sûnt avisaţi a se presenta.

Dej, 23 Decemvre 1881.

Hosszu Laszlo,
jude esmis.

[93] 2—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcel de negutătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 3—12

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. **Sibiiu, Marți 8/20 Iunie 1882.** *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Iunie.

„Budapester Correspodenz“ află că în locul lui Kállay, cap al secțiunei ministeriului de esterne s'a denumit deputatul dietei unguresci Lad. Szőgyenyi.

Studenții din Agram au continuat turburările. S'au arestat mai mulți dintre dînșii.

Dela Belgrad (Serbia) se anunță că guvernul a luat mĕsuri foarte energice pentru întêmpinarea unor demonstrațiuni din partea realeșilor deputați radicali, a căror realegeri s'au declarat de ilegale. În ḑilele aceste se scriea că în unele districte despre Bosnia s'au arătat și semne revoluționare contra regelui Milan.

Cestiunea egipteană ocupă locul cel dintâiu în lumea politică. Temerea de o masacrare nouă face ca europenii se caute din buna vreme a se depărta din Egipt. Biserici, monastiri creștine, bance și prăvălii europene se închid si remân închise. Puterile europene stăruesc pe lângă conferență în cestiunea egipteană. Poarta otomană se cam îndoia a'și da consimțemêntul la o conferență, considerând afacerea de afacere internă a ei. În cele din urmă însĕ se vede a se fi înduplecat a consimți cu conferența. O telegramă mai nouă spune ca Poarta este învoită, și puterile europene încă, ca locul de într'unire al conferenței se fie Constantinopolea.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Wahrman: Onorată casă! (S'auḑim!.) Eu cred că onorata casă nu îmi va lua în nume de rĕu, dacă eu, abătându mĕ dela usul parlamentar nici nu voiu reflecta la aserțiunile ante-vorbitoriului meu. Un bărbat, care vorbesce în această dietă de *ultima ratio*, care nu se mulțămesce cu aceea că numai ici colea sĕ prăpădesce câte o grămadă de Iudei, ci așteaptă mai mult decât atât; care dechiară solemn: „*c' est la guerre*“ — acesta e rĕsboiul, care va da ansă la un alt rĕsboiu nemărginit: el poate ca deputat sĕ țină astfel de cuvêntări în dietă sub scutul imunității, însĕ n'are nici un drept sĕ aștepte, ca eu sĕ întru cu el în vre-o discusiune. (Aprobare.)

Eu, onorată casă preste tot n'am avut intențiune, sĕ vorbesc în cestiunea pusă acum pe tapet; dela desvoltarea desbaterii a depins sĕ vorbesc s'au ba.

După demnele cuvêntări, cari s'au rostit alaltăeri în dieta noastră, după espresiunile pline de efect ale ministrului președinte, după enunciațiunile on. președinte al casei, după frumoasele cuvinte a colegului meu Somsich n'ar mai fi fost de lipsă sĕ vorbesc.

Însĕ eu mĕ simt necesitat numai din causa aceea, căci dl ministru președinte în cuvêntarea sa de alaltaeri, când a ḑis, că nimenea din țeară nu doresce invasiunea Evreilor rușI, — și după cum crede dênsul chiar și evreii ungaresci nu o doresc, — a aruncat o privire asupra mea, posibil pentrucă m'am rătăcit în această direcțiune și de aceea mĕ simt dator se vorbesc. (S'auḑim!) nu doară că așI avè un mandat dela Jidovii ungaresci s'au așI fi îndreptățit, se vorbesce în numele jidovimii ungaresci — n'au nici un drept.

Căci jidovimea ungurească n'are astfel de organ; jidovimea ungurească și jidovimea peste tot în toată lumea nu are o astfel de organisațiune (protest în stânga), care sĕ'l poată îndreptăți pe ori cine, sĕ pâșească în numele ei. (Mișcare în stânga estremă.) Eu voiu da espresiune numai părerii mele individuale; posibil că consimt cu părerile amicilor mei în această privință. Eu voiu vorbì asupra cestiunei foarte obiectiv și nepreocupat; tendența mea s'a ușurat prin împregiurarea, că vorbirea de alaltăeri a d. Onody, a produs în casă neplăcere generală (Aprobare). Voiu vorbì strîns la obiect. (Se auḑim!)

Ce s'a întêmplat în Rusia? Barbarismul și vandalismul poporului rusesc, mână în mână cu pofta de avere și corupțiunea birocrației de acolo, (Așa e!) care n'a aflat la Judei destulă mulțamire, și la care se mai adauge și procedura necalificabilă a guvernului de acolo, au espus pe Jidovii de acolo la mari perderi de averi, pustiiri prin foc și sabie, la amenințări de a 'și perde viața, așa încât o mare parte din ei au fugit, se scape barem cu vieață. Numĕrul fugiților se urcă după isvoarele statistice cari ne stau la dispositiune aproape la 25,000—30,000. (O voce în stânga estremă — destul de mare!) Aceștia se ḑice că ar fi trecut pela cetatea galițiană Brody peste granță.

(Va urma.)

Bismarck în parlament.

În ședința dela 12 ale curintei a Reichstagului german, principele de Bismarck, luând parte la desbaterea asupra monopolului, ținu un discurs de 2 și jum. oare, în care ḑise între altele:

Monopolul n'a fost propus ca o instituțiune favorabilă în sine; sûntem siguri că și la noi monopolul este un rĕu, dar el a fost propus spre a procura mijloacele pentru dările directe, după cum am espus deja aceasta în Landtagul prusian. Astfel sûntem puși între ciocan și nicovală, de vreme-ce Reichstagul nu voesce se aprobe aceea ce nu scie cum se va aplica, ear Landtagul nu voesce se aplice aceea ce nu este încă aprobat. Spre a pune un capĕt la toata acestea, v'am propus cel mai bun mijloc; dacă 'l respingeți, atunci va trebuì sĕ puneți mâna pe un alt mijloc mai puțin bun. De aceea nu voim sĕ lăsăm ca rĕspunderea sĕ cadă asupra noastră; ea va cădea asupra majorității. Trebue însĕ ca mai nainte de toate sĕ se respundă la cestiunea necesității, și de aceea trebue sĕ vĕ espun încă odată motivele proiectului. Primul este darea numită capitație, care, afară de Prusia, nu mai esistă de cât în Rusia și Turcia; dar și Rusia voesce s'o desființeze, ear în Turcia nu mai esistă decât pentru poporațiunile apăsate. Această dare, neputênd fi repărțită în mod echitabil, este barbară și apăsa tocmai asupra claselor mai sĕrace, care s'au și otărît se emigreze în numer foarte mare. Înțeleg ca opositiunea, care are un interes ca nemulțămirea sĕ continue, sĕ n'a jute guvernul de a înlătura aceasta nemulțămire. Față cu ușurința alegĕtorilor și cu libertatea cea mare a presei nu este cu greu dea mănținea această nemulțămire, mai ales că germanii simt trebuința de a batjocurì guvernul meu. Ei ḑic: Trebue sĕ sfărâmăm voința cancelarului. Este o tristă satisfacțiune aceea de a sfârâma voința cancelariului, când această voință este dreaptă! Unui rege, care 'și ea în serios sânta sea misiune, trebue în nisce asemene împregiurări sĕ se întrebe, dacă după ce fratele sĕu a refusat coroana imperială la 1848, a avut cuvênt s'o primească.

Dacă nu voiți a recunoasce că este de trebuință a se face aceea ce Maiestatea Sa regele voesce a face pentru supușii sĕi, apoi eu mĕ îndo-

La viitoarele alegeri, prima întrebare va fi: Trebue se mai esiste darea pe clase și împovĕrarea comunelor? Dacă viitorul Landtag va fi de această părere, apoi navem trebuință sĕ ne plângem. Dar el trebue se dea un respuns positiv, căci altfel se va apela mereu la popor, până ce va da un asemene respuns. Am propus monopolul, fiindcă 'l credem nemerit și avem mai âintâiu trebuință de acest refus, spre a arăta că noi nu ne spăriăm de un refus. Puțin îmi pasă de popularitate. Cer libertatea de a lucra independente de ceea ce înăcresc pe alegători și de influențele fracțiunilor locale. Nu este departe vremea când monopolul va devenì poporal.

Cuvêntul de socialism nu mĕ sparie; și emanciparea țĕranilor de Stein și Hardenberg a fost socialistă. Trebue se aruncăm asupra Statului și câteva picături de uleu socialist. Cât, nu sciu, dar ar fi o negligență de a nu introduce astăḑi o reformă. Sĕ nu credeți că prin respingerea monopolului veți înlătura cestiunea tutunului și a reformei. Respingerea va produce o dureroasă impresiune asupra împĕratului, dar eu nu voiu înceta de a căuta mijloace spre a ușura suferințele concetățenilor mei. Mĕ vĕd în fața unui cerc de fracțiuni, care nu voiesc de loc a susține guvernul, sau îi promit a'l susținè cu oare cari condițiuni. Am putea se avem spriginul oare căror fracțiuni, dacă ne-am pune la serviciul lor. Nu voiu putea se vorbesc adese ori cu dv., dar nu mĕ voiu coborî dela tribună fără a vĕ striga: Fiți uniți, lăsați ca ideea națională se înfrângă pe cea de fracțiune, care se află cuprinsă acum de un întunerec. (Aplause prelungite în dreapta).

După principele de Bismarck, vorbì Bamberger, care consideră discursul cancelarului ca o retragere, de vreme ce și poporul declară acum că nu împărtășesce idealul cancelarului. Oratorul nu este un protivnic fanatic al monopolului, dar mai nainte de toate trebue respectată voința poporului. Cancelariul merge atât de departe, încât, tot ceea-ce voesce, ḑice că este pentru binele imperiului, și tot ceea-ce voesc alții este contra imperiului. Oratorul încheiă esprimând speranța că principele de Bismarck, renunțând la monopol, va reda națiunei liniscea.

A doua ḑi, în ședința dela 13 Iunie, luă cuvêntul Richter, care combătu proiectul ḑicênd între altele:

Cancelariul a ținut eri același discurs ca și în anul 1879 când susținea noul tarif vamal și când Reichstagul îi aprobă cele 130 milioane de noue contribuțiuni. Principele de Bismarck a ținut eri un discurs electoral în vederea nouelor alegeri pentru dietă, dar alegĕtorii vor cere dela el sĕ'și țină mai âintâiu făgăduelile date mai nainte. Îndeplinirea acestor făgăduieli progresiștii au cerut'o necontenit, pe când conservatorii au combătut'o. De aceea sper că principele de Bismarck va susținè în viitoarele alegeri pe progresiști contra conservatorilor. (Ilaritate.) Cancelariul atacă pe nedrept dieta; aceasupra proiectului de lege pentru monopol, ci, de și îi-a fost târḑiu presentat, l'a desbătut și l'a respins. Este ciudat ca eu se apăr această dietă conservatoare, unde partida progresistă este atât de mică ca nici odată și unde d. Minnigerode strigă liberalilor: „Minoritatea se tacă!“ Faptul că principele de Bismarck nu poate sĕ guverne cu o dietă atât de conservatoare, dovedesce că el numai poate guverna cu un parlament. În loc de a disolva Reichstagul, care este singurul vinovat, cancelariul amenință cu disolvarea dietei. Poporul se va lumina, prin chipul cum acest minisru vorbesce despre representațiunea națională, asupra gravului conflict dintre Reichstag și cancelariu. Cancelarul îndeamnă Reichstagul la unire; măcar dacă ar fi fost el tot deauna atât de unit ca față cu monopolul. Continua amenințare cu disolvarea, fără a se gândì la resultatul alegerilor, nu mai este departe de lovitura de stat, de îngenunchiarea națiunii (aplause în stânga), limbagiul de eri al cancelarului a fost ținut în tonul macsimei: „Forța primează dreptul.“ Nu fracțiunea, ci însuși poporul formează cercul care respinge această politică, al cărei mieḑ este numai o împovărare a celor ne avuți în favoarea celor avuți. Sûntem acì spre a apăra aceea ce a mai remas din libertate și drept. Când cancelariul susține astfel ca eri dinastiile față cu poporul, apoi aceasta este absolutismul. Acesta este fostul Bismarck din 1847! Dinastiile esistă toate prin popor, ear nu fără popor (aplause în stânga); în 1813 poporul a fost acela care a eliberat Germania. și când la 1848, Frideric Wilhelm refusă coroana imperială, numai bărbați din popor fură aceea cari ținură deșteaptă ideea de națiunalitate. Ne aflăm aici nu pentru interese personale, ci pentru patrie și rege, căci actualul rege a declarat în 1847 că s'a dus vremea monopolului. Respingênd

monopolul, care este urît de întregul popor, Reichstagul îndeplinesce un fapt național! (aplause frenetice în stâga).

Pentru monopol vorbiră apoi ministrul de finance d. Scholz și d. de Minnigerode (conservator), cărora le respunse d. Windhorst. Acesta dise că ideea cancelarului este importantă, dar că nu poate sĕ o primească, fiind că dă o prea mare lovitură vieței economice. Cestiunea tutunului trebue sĕ dispară, dacă nu voim ca viața politică a Germaniei se sufere pentru vecinicie. De aceea oratoarele roagă cu stăruință pe guvern sĕ respecte votul Reichstagului și se renunțe pentru totdeaune la monopol.

Vorbiră apoi d-nii Kardoroff (partidă imperiale) contra monopolului și d. Magdzinski (polon), care declară că Polonii de și sûnt pentru monopol, dar se abțin dela vot.

În ședința dela 14 Iunie a Reichstagului german au urmat desbaterile asupra monopolului tutunurilor. Principele de Bismarck, respunḑênd discursului domnului Richter, dise între altele:

D. Richter, după cum îmi impută mie, repetă de asemenea necontenit același discurs, deosebirea este însĕ că d-sa repetă lucruri false, ear nu adevĕrate. Nu este adevĕrat că am dat făgăduieli; am rugat numai pe Reichstag sĕ vie în ajutorul sĕracilor. Reichstagul mi-a respins cererile, și de aceea sĕ nu mi se facă nici o imputare. Protestez contra afirmațiunei că guvernul este ignorant și rĕu voitor. Discursul d-lui Richter ar fi rĕmas fără rĕspuns, dacă nu l'așĭ fi cetit din întêmplare la dejun. La observațiunile d-lui Richter în privința construirei de căsărmi, voiu respunde acestea: În fond, plângerea este îndreptată contra budgetului armatei; nici nouĕ nu ne place de a avea o mare armată, dar fiind că vecinii nostri tĕrus au ĕi ia aceasta — întreținem o armată mai mare că a noastră, apoi ei ne silesc la înarmări serioase. Amêndouĕ, aceste puteri au direcțiunea lor polară îndreptată spre noi, centrul Europei. Altă dată slăbiciunea noastră înlesnì coaliținea dela Carmitz a Austriei, Franciei și Rusiei contra noastră. Dacă dela 1871 încoace am împedecat o coaliținne foarte mare contra noastră, apoi n'așĭ fi putut face aceasta fără organisarea noastră militară și fără resgândirile Rusiei de a se alia cu noi. Față cu puținul simț patriotic al națiunei germane, nici o putere străină nu renunță la speranța de a lua dela noi elemente germane și de a șile asimila precum și-a asimilat Francia Alsacia. Deci, de armată nu vĕ atingeți! Până acì mergeți, mai departe nu! D. Richter dicea că eu nu mai pot guverna cu un parlament. Nu cumva este întraltă parte altfel? Poate oare prea onoratul meu coleg Gladstone sĕ guverneze mai bine cu parlamentul, de când, la cele douĕ partide, conservatoare și liberale, s'au mai adaos radicalii și catolicii irlandesi? Despre Francia nu voesc sĕ dic nimic, spre a nu destepta vr'o susceptibilitate. Dar am a vĕ da un alt esemplu: Membrii partidei Herbst din Austria au ruinat cu totul putința de a guverna cu Germanii, fiindcă ei, ca ori și ce partidă de guvern, au îngrigit mai mult desvoltarea partidei lor. Astfel partida Herbst din Cislaitania, prin pretensiunile ei peste mĕsură de mari, a silit dinastia sĕ se adreseze la alte elemente; o dinastie, care, fără a da preferență vre uneia din naționalități, totuși trebue se conteze mai mult pe elementul german, ca basă a sea. Puneți-vĕ înainte esemplul Austriei, unde în totdeauna căpetenia de astădi se încearcă a se ruga de căpetenia de mâne.

Partida progresistă se laudă că a susținut mai înainte ca mine suspendarea dării pentru scoale. Aceasta se potrivesce tocmai ca și pretensiunea că ea a întemeiat imperiul. Dv. ați vorbit, eu am lucrat. Conflictul s'a escat fiindcă Landtagul s'a opus misiunii Prusiei și a națiunei germane; nimenui decât mie 'mia venit ideea de a da în mâna regelui o armată tare și a realisa astfel ideea de naționalitate; nici chiar regele nu voea aceasta la început, fiindcă îi păream prea reacționar. Dv. ați combătut însĕ și ați critisat armata germană. Când devenii ministru, fui critisat că sûnt oficiar prusian îmbrăcat civil. Dar nu cumva dnii Bamberger și Richter au mai mult drept ca mine de a vorbì în numele națiunei? D. Bamberger și eu am întrat amêndoi în politică la anul 1847; dar dsa a trăit multă vreme în Paris și, dacă iar fi fost cu putință se aparțină la amêndouĕ țĕrile, dsa ar fi poate *un supus micst.* Comparați aceea ce d. Bamberger a scris și eu am făcut, și va trebuì se spuneți care din noi doi are mai multă dreptate de a vorbì în numele națiunei, eu s'au d. Bamberger. Dacă națiunea n'ar fi pentru mine, apoi de mult m'ar fi luat furtuna. Protivnicii mei mĕ laudă necontenit. D. Richter dice că eu țin limbagiul absolutismului; aceasta nu se potrivesce; dar când găsesc că absolutismul și patriotismul sûnt tot una, când trebue sĕ optez între patrie și o majoritate, apoi nu mai stau la îndoială. Vĕ lăudați că ați ținut deșteaptă ideeă de naționalitate. Ați lăsat-o sĕ învingă, ca și paserea în colivie; eu mi-am pus însĕ în joc toată esistența spre a dobândì consimțemêntul regelui Prusiei pentru politica națională. În zadar am căutat conlucrătorii. Dacă așĭ fi căḑut s'au dacă rĕsboiul n'ar fi reușit, ce așĭ fi devenit? Când d. Richter se presentă față cu mine ca rival pentru meritul de a fi unit națiunea germană, apoi trebue sĕ'i dic pur și simplu: Te înșeli!

După principele de Bismarck, vorbiră contra monopolului dnii Bamberger, Richter și Hasenclever. În urma acestor discursuri, Reichstagul respinse monopolul cu 276 voturi contra 43.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“

Sibiiu, 19/7 Iuniu 1882. Eri sĕ îndeplinì aici în localul reuniunei române de lectură din Sibiiu un act, care atât pentru însemnătatea lui preste tot, cât și pentru modul cel frumos al esecutării lui merită a fi cunoscut și din partea publicului mai îndepărtat. Este vorba de împărțirea diplomelor și a medailelor cu cari sau distins domnii esponenți din partea reuniunei române din Sibiiu, ținute în anul trecut. Împărțirea aceasta a fost calculată și dorită a-se face mai curênd, însĕ cine cugeta la inmensele lucrări, ce sûnt împreunate cu o atare esposițiune nu se va mira, că comitetul central de esposițiune, abea de curênd a potut termina lucrările sale. În Sibiiu și giur, unde pe lângă o industriă de casă bine desvoltată mai avem astădi un numĕr considerabil de meseriași și industriași români profesioniști; numĕrul celor distinși s'a urcat la considerabila cifră de 230. Se înțelege de sine, că împărțirea cu solemnitate a distincțiunilor privea mai de aproape pe sodalii români. Era ceva impunător a vedea pe acestia eri la 6 oare sara pornind în rêndul cel mai frumos din localul reuniunei lor și venind la locul destinat pentru împărțirea diplomelor și medalielor de distincțiune. Numĕrul lor însemnat de 45 inși mai ales tineri descepți și curați au făcut la trecerea lor prin piață deosebită sensațiune la public.

La 6 oare domnul protosincel Dr. Ilarion Puşcariu, ca președinte al comitetului local de esposițiune, în fața unui public ales din toate clasele societății române din Sibiiu și comunele vecine, printr'un cuvênt călduros și plin de avênt, ce urmează mai jos a întrodus împărțirea distincțiunilor ce a urmat prin presentarea diplomelor și medalielor pentru cei presenți între salvele musicei și urările numerosului public. Dacă e adever, că omul sĕ bucură și și de bucuria altora, apoi eri mai ales au trebuit, cei-ce au vĕḑut sĕ se bucure de bucuria tinerei și bravei cete de sodali români din Sibiiu în momentul, când 'și primiau obiectul distingerei lor. Avem însĕ mai mult decât o causă psihologică de a ne bucura la această ocasiune. Cel-ce scie că în Sibiiu cu 30 ani mai înainte nu sĕ scia de meseriași români și dacă era vre unul-doi, ei se perdeau printre străini, trebue sĕ se bucure mai ales căci astădi numerul lor a ajuns a fi considerabil și într'uniți într'o reuniune propriă sûnt conscii de misiunea lor culturală. Medaliele de argint și bronz, ce s'au împărțit au o formă tare frumoasă, purtând pe o parte chipul Minervei, ear' pe altă parte înscripțiunea: „Esposițiunea română din Sibiiu 1881;“ de asemenea și diplomele sûnt foarte frumos adjustate.

După împărțirea premielor d: asesor Zach. Boiu ca un echo la cuvêntul de întroducere al președintelui, ca din partea publicului în câte-va cuvinte a mulțămit asociațiunei Transilvane pentru fericita idee de esposițiune și apoi în special dlor Parteniu Cosma, președintelui comitetului de esposițiune și Eugen Brote secretarului aceluiași comitet, pentru resolvirea atât de bine a grelei probleme, ce și-au luat asupră-le. Apoi a urmat cina comună la care a participat preste 100 persoane. Acì sau portat mai multe toaste pentru președinții comitetului central și local de esposițiune, pentru sodalii români din Sibiiu, pentru președintele reuniunei acelora, di asesor consistorial Nicolae Cristea, pentru femeea română, care a contribuit foarte mult la ridicarea însemnătății esposițiunei, etc.

Petrecerea a fost foarte animată și sĕ terminat cu joc care a durat până târḑiu în noapte.

Încheiăm raportul nostru cu o modestă reflecsiune. Esposițiunea din Sibiiu, ținută în anul trecut se părea multora în împregiurările de față o întreprindere riscată și foarte greu a se pune la cale; și în adevĕr dacă cugetăm că între altele și din aceea parte de unde s'ar fi asceptat o spriginire și îmbărbătare un ce care ar fi cuadrat de tot bine cu adevĕratul patriotism, s'au făcut din contră unele greutăți îngrigirile și temerile de mai sus nu apar de tot neîntemeiate. Dacă am vĕḑut însĕ, cât de bine a succes această întreprindere națională, trebue se venim la aceea convingere, că în poporul român e vieață și putere și acest popor e accesibil în grad însemnat pentru ideea culturală și pentru tot ce este bun, frumos și folositoriu, numai dacă are și o conducere bună, sinceră și înțeleaptă.

Eată și cuvêntul dlui protosincel Dr. Il. Puşcariu:

Prea onorat și distins public român! Dându se mie ca președinte al comitetului local de esposițiune, plăcută însărcinare din partea comitetului central de esposițiune a distribuì medailele și diplomele de merit și recunoscință în cercul Sibiiului, nu pot face aceasta fără a adresa câteva cuvinte la acest moment solemn. — Nu am intenționea a face o espunere despre însemnătatea, ce o au în deobște esposițiunile în vieața popoarelor civilisate de astădi — mai ales pentru înaintarea industriei și a comerciului; dic însĕ că esposițiunea română din Sibiiu a fost cel mai riguros esamen pe care națiunalitatea română din Transilvania și Ungaria l'a depus înaintea lumii civilisate, înaintea Europei.

Constat și eu cu plăcere Doamnelor și Domnilor împreună cu toți, cari au cercetat și vĕḑut esposițiunea română din Sibiiu, că esamenul depus de poporul român în forma esposițiunii, a fost unul dintre cele mai strălucite. Și oare al cui este meritul, că poporul român s'a presentat cu atâta demnitate în fața lumii? Al D-Voastră Doamnelor și Domnilor, cari împreună cu alți frați și surori iubitori de națiunea lor, a'ți concurs la strălucita reușită a esposițiunii române. — Și oare națiunea română sĕ nu Ve dea un semn de recunoscință pentru ostenelele și jertfele Dvstre? Ba da Doamnelor și Domnilor pentrucă Dvoastre îl meritați acel semn de recunoscință. Este mic semnul acesta de mulțămită și recunoscință, însĕ el devine mare și însemnat când veți cugeta, că el vi se dă din partea unei națiuni, din partea întregului popor român. Elinul cel cult socotea de cea mai mare fericire a sa, când putè aduce dela jocurile olimpice o cunună mică de laur pe fruntea sa. — Ve rog dară, ca și Dvoastră Doamnelor și Domnilor cu bunăvoință sĕ primiți laurul modern, ce vi se dă astădi din partea poporului român în forma unei medaile s'au diplome și sĕ'l păstrați ca pe cel mai scump tesaur de distincțiune și suvenire, — și dea ceriul, ca poporul român, națiunalitatea română prin fiii ei cei buni sĕ se presente și pe viitoriu înaintea lumii civilisate ca o mireasă împodobită în haine strălucite, care fie! amin.

Nu putem în acest moment solemn sĕ trecem cu tăcerea pe acei fii credincioși ai poporului nostru, cari însutit și înmiit mai mult au ostenit pentru strălucita reușire a esposițiunei române. Aceștia sûnt domnii membrii ai comitetului central de esposițiune, cari cu mari jertfe și labore au sciut se învingă toate greutățile împreunate cu aceasta esposițiune și se represinte cu demnitate un popor întreg față de lumea, ce privea cu interes asupra noastră. Ei după lucrări continue, de aproape un an de ḑile, după finirea cu onoare a lucrărilor, cu modestie s'au retras. Poporul român scie și cunoasce numele lor și istoria culturală a poporului român va însera o pagină de recunoscință către acesti fii credincioși ai sei. Trăească comitetul de esposițiune! Trăească poporul român!

Regulamentul pompierilor voluntari din Săliște.

A. Generalia.

Serviținl

§. 1. Pompierii fac serviții
1. la incendiu,
2. la exerciții,
3. la raport.
4. la toate celelalte casuri, în cari sĕ presentează în calitatea de pompieri.

Organisarea.

§. 2. Căpeteniile sûnt șargele.

Șargele sûnt:

1. Căpitanul. Dênsul dispune în servițiu de putere discreționară, comandează pompierii la esercții, la rapoarte și la stîns și supraveghiază, ca sĕ se esecuteze punctuos regulamentul de servițiu.

2. Vice-căpitanul. E provĕḑut în absența căpitanului sau la ordinile acestuia cu aceleași atribute de potestate, ca și căpitanul.

3. Șefii de stîns: Au datorința de a îngrigì, ca sĕ se esecuteze ordinile căpitanului relative la împărțirea potrivită a lucrului între rote fără zăbavă și îngrigesc de esecutarea punctuoasă a lucrărilor.

4. Vice-șefii de stîns; au aceleași dorințe în absența șefilor, ca șefii.

5. Inspectorul requisitelor. Acesta are îndatorirea, de a ține recuisitele pompierilor în cea mai bună rênduială; grigesce ca osiile dela tulumbe sĕ fie unse de ajuns macele uscate și aședate la locurile lor, uni-

formele curățite și camara unde sĕ țin aerisată și bine măturată.

6. Vice-inspectorul are aceleași îndatoriri ca și inspectorul.

7. Vătafii de roate: dispun nemijlocit de comanda asupra unei roate: dispun nemijlocit de comandă nsupra unei roate și esecutează dimpreună cu aceasta ordinile primite dela șefii de stîns.

Șargele Nr. 1—6 sĕ aleg de toți pompierii cu maioritate absolută de voturi, cele de sub 7 însĕ de diferitele roate.

Drept semn de distincție vor purta șargele la braț pantlice în câmp roșu, și și adecă: căpitanul și vice-căpitanul cu trei, șefii de stîns cu două și vătafii de roate cu una fășioară galbină.

Pe lîngă acestea mai poartă șargele și o altă deosebită distincție pe coif și capină.

§. 3. Pompierii se împart după serviții:

a) în bârcători (suitori).
b) în tulumbași,
c) în sacagii (cărători de apă.)
d) în sentinele, și
e) în signaliști.

a) bârcătorii sûnt datori, de a cerceta din toate părțile objectul de stîns de a se urca și întra la el, a purta țevea tulumbei, a scăpa avere și oameni din foc, a rupe și tăia tot ce servesce focului spre hrană și a delătura toate pedecile cari opresc pe pompieri a ajunge la foc; toate acestea însĕ cu chipsuială rece și considerare la cruțat.

b) tulumbașii îngrigesc de înșirofarea macelor și de serviținl la tulumbe.

Din ei sĕ formează roate pentru scări; aceste roate prestează serviții la ridicarea și aședarea scărilor, la aședare și înșirofarea macelor și dau bârcătorilor ajutoriul trebuincios.

În insușirea aceasta își primesc ordinile dela șeful de stins.

c) sacagii procură apa de lipsă la stins.

d) sentinelele țin ordinea și îngrigesc de objectele scoase și scăpate din foc la incendiu.

e) signaliștii dau semnele trebuincioase despre nascerea focului, cu clopotele dela biserici, cu toba și cu trimbițile și alarmează și chiamă pe pompieri la stins, la eserciții și raport.

Signaliștii stau sub vătaful și sub-vătaful lor și-'și primesc ordinile prin vătaful lor dela căpitanul pompierilor.

§. 4. Cel ce voesce a figura ca bârcător trebue sĕ cunoască mai întâiu eserciținl la tulumbă cu desĕvêrșire, sĕ'și fie câștigat oareși care desteritate gimnastică și e dator a face esamenul de bârcător înaintea capîtanului și a șefilor de stîns.

§. 5. Împărțirea pompierilor în despărțĕminte și roate sĕ face de comitetul pompierilor.

§. 6. Uniforma de serviținu consistă în equiparea deplină, adecă din coif, (capină) blusă, ear la bârcători: din șerpar, bardă și fune.

La ce casuri și ocasiuni se vor presenta pompierii în uniformă completă, va ordona căpitanul.

§. 7. Îndată după primirea unui individ în corpul pompierilor, va depune acesta în fața adunării generale jurămêntul următor:

„Eu N. N. promit și jur sĕrbătoresce „în fața adunării generale a reuniunei pom„pierilor voluntari din Săliște, pe omenia mea, „onoarea mea, consciința mea și dumnedeul „meu, că voiu împlini datorințele impuse mie „de statutele acestei reuniuni și de regulamen„tul de serviținu al ei, cu scumpătate și cu „consciință, astfel sĕ'mi ajute dumnedeu!“

La luarea jurămêntului se va observa acel îndreptar, că notariul reuniunei jură întâiu pe președintele sau căpitanul, apoi acesta jură pe notariul, ear notariul în fața președintelui seau căpitanului, a șefilor de stîns etc. pe cei ce vor sĕ jure.

Fără jurămênt nu se poate primi nimenea în corpul pompierilor din Sĕliște.

Datorințele pompierilor.

§. 8. Datorintele cele mai însemnate ale fie cărui pompier sûnt: ascultarea necondiționată față de șefii sĕi înfățișare nezăbovită și punctuoasă în serviținu, trezvie, curagiu, voință hotărîtă, înțelepciune, purtare cuviincioasă și înțelegere bună pe lîngă aceasta afabilitate și prevenire în toate atingerile cu publicul.

§. 9. Fără permisia și ordinul șefilor sĕi, nu'i e iertat nici un pompier de a'și părăsì postul.

§. 10. La raport și eserciținu sĕ comandează pompierii de căpitan prin signale de tobă și de trimbiți.

§. 11. Cel ce e împedecat de vre o boală seau de vre un drum dela datorințele chiemării sale de pompier, trebue sĕ'și ceară la cas, dacă absența din loc durează cel puțin 6 luni ear neputința o lună, sĕ'și ceară concediu dela căpitanul.

§. 12. Fie care schimbare în ubicațiune trebue arĕtată căpitanului.

§. 13. În toate afacerile de serviținu, pompierii sĕ vor adresa la șefii lor cei mai de aproape.

§. 14. Fumatul și alte gustări de recreațiune nu le sûnt permise pompierilor în serviț fără încuviințarea espresă a căpitanului.

§. 15. Cel ce va călca normele acestui regulament se va pedepsì de căpitan sau de comitetul pompierilor, mai întâiu cu o înfruntare, s'au amĕsurat gravității delictului chiar și cu espulsiunea dintre pompieri.

Dacă absentează vre-un pompier din serviț, fără sĕ se poată escusa în mod temeinic, — sau se presentează prea târdiu, se trage la respundere de capitanul, carele va arĕta pe un astfel de pompier — la cas de repețire, — comitetului pompierilor!

Împrotivirea față de șefi se pedepsesce numai decât cu espulsiunea din reuniune.

B. Regule la incendiu.

Îndată ce s'a dat signalul, că arde undeva, sau că chiamă căpitanul la raport și serviținu pe pompieri, în același moment aleargă fie-carele care e pompier și sĕ adună la camera requisitelor de stins dimpreună cu toți ceialalți. Această cameră se află la edificiul comunal (la cancelaria comunală.)

De aici își iau pompierii acareturile de stins și pleacă nezăbovit la locul unde arde.

§. 17. Alergarea la locul de stîns urmează cât se poate de repede, însĕ în ordine bună, fără a se călca unul pe altul. Pașii de alergat sĕ fac în fuga gimnasticală.

§. 18. Îndată ce vor fi ajuns pompierii la locul, unde arde, sĕ înșiră cu toții în despărțămintele, la cari aparțin și se apucă de lucru, la care se comandează singur numai de căpitanul, afară de casul pericolului în întârdiare, când apoi pune mâna fie-care conform datorinței sale.

Ordinile celor nechemați sĕ recusă în mod hotărît, dar afabil.

Fie care ordin valorează până atunci, până când se deroagă de alt ordin nou, afară de casul, când sĕ află cel comandat în pericol de vieață, unde are datorința de a'și scăpa vieața și de a îngrigì, ca și ceealalți, cari îl urmează sĕ se mântue.

Strigătele și lărmuirea sûnt strict oprite.

§. 19, Proprietatea amenințată de foc, precum și objectele de stîns și scăpat trebue sĕ se cruțe întru cât va fi numai posibil. Scoatere urmează numai din casele și clădirile, cari ard, sau din acele părți ale clădirei, cari sûnt în faptă amenințate de foc.

Scoaterea de prin casele neamenințate trebue întredisă și împedecată chiar și cu forța.

Objectele scăpate sĕ așează și duc la un loc anumit, sĕ dau în seama sentinelelor, cari au datorința, de a le păzì și așì da seamă de ele.

§. 20. Îndată ce a ajuns pompierii la locul unde arde, sĕ însinuă și adecă: șefii de stins la căpitanul, vătafii de roate la șefli de stins, ear ceealalți pompieri la vătafii lor de roate.

Nu'i e iertat nici unuia dintre pompieri, nici la locul, unde arde nici la reîntoarcerea la cameră pompierilor, ca sĕ se depărteze din șirul și roata sau postul, unde a ordonat aceasta, fără permisia căpitanului.

§. 21. În fie-care sĕptĕmână sĕ cercetează recuisitele pompierilor, de sûnt în stare bună, sau nu? și asta se face în fața căpitanului, a șefilor de stîns și a vătafilor de roate. Asemenea sĕ curățĕ chiar și înainte de a pornì la stîns, toate tulumbele și macele; ear inspectorul va îngrigì, ca dintre requisitéle și lucrurile de stîns sĕ nu se uite nici unul nici sĕ se peardă sub respunderea sa personală.

§. 22. Îndată ce au resosit pompierii la camera lor, vor face șefii de stîns și vătafiii de roate despre pompierii, cari au absentat dela foc, sau s'a înfățișat prea târdiu nezăbovit raport fidel, cuprinzênd întrênsul și alte lucruri de însemnătate obvenite la foc, precum: dosiri îndĕrĕtnicii și neascultări & cet. & cet.

§. 23. Și la camera pompierilor și și pe cale cătră locul unde arde și aici, comandează șargea supremă, carea e presentă.

§. 24. Alarmul de foc sĕ signalisează cu clopotele dela tustrelele biserici, prin tobaș și 4 trimbițași.

Acestia vor alarma ulițile și vecinătățile la comanda acelei șarge, carea are mai dintâiu cunoscință despre pericolul de foc.

Signalisarea pompierilor la raport și eserciții urmează numai la comanda căpitanului resp. a vice-căpitanului.

§. 25. Pompierii voluntari din Sĕliște vor da ajutor și altor comune învecinate periclitate de foc; prestarea acestui ajutor se va face însĕ numai atunci, dacă învecinata comună nu va fi mai departe de comuna Săliște, ca de 12 chilometri.

În acest cas, alarmul sĕ face numai la comanda căpitanului resp. a vice-căpitanului și pompierii se vor comanda grabnic și direct de a se transporta cu o tulumbă și requisitele necesare în direcțiunea, din carea sĕ ivesc semnele de foc.

§. 26. Până la alte dispositii sĕ va provedea serviținl de sentinelă de noapte la camera pompierilor, de un păzitor harnic denumit de deregătoria comunală.

C. Eserciținile.

§. 27. Aparțin de datorința primă a căpitanului resp. vice-căpitanului a disciplina pe pompieri cum sĕ cuvine prin dese eserciții.

Eserciținile le conduce, sau dênsul în persoană, sau însărcinează cu aceasta pe vice-căpitanul, pe șefii de stîns sau pe vătafli de roate.

§. 28. Membrii, cari sĕ însinuă din nou, se supun unui eserciținu.

§. 29. Cu deosebire sĕ cere dela vătafii de roate, ca se cunoască pe deplin regulamentul de eserciținu și sĕ fie capaci de comandă. Spre acest sfîrșit se eserciteză vătafii de roate tot la câte 14 dile între sine afară de eserciținl cu despărțĕmintele lor; ear vătafiii noi de roate vor primì șargea numai atunci, dacă vor fi probat printr'un esamen dat înaintea căpitanului și a șefului respectiv de stîns, că posed cunoscințele susindigitate și sûnt capaci de comandă.

§. 30. Fie-care comandant al unui eserciținu e dator a înregistra eserciținl în protocolul de eserciținu și a nota în deosebi, cari despărțĕminte, roate și feciori au fost comandați la escrciținu, cari s'au presentat prea târdiu și cari au fost neajunsurile la eserciținu.

D. Raportul.

§. 31. De câte ori află comandantul cu cale, citează pe pompieri prin signalele obicinuite la raport. La acest raport se vor presenta toți pompierii în adjustare completă.

Cu ocasia raportului sĕ face visitațiă de se află adjustările în stare bună sau nu? Căpitanul își face cu ocasia aceasta observările sale și le induce în registrul sĕu, ear membrii primiți de curênd depun jurămêntul.

§. 32. La camera pompierilor se va înălța o flamură roșie cu literile P. V. cusute în mijlocul ei și înaintea acestei camere sĕ așează un lămpaș cu geamuri de sticlă roșie.

Când vor avea pompierii și un turn apt pentru darea de signale și pentru pază, se va pune în acest turn câte o flamură mare, una pentru ziuă roșie, și alta pentru noapte, albă cu un lămpaș roșu.

Săliște 6 Maiu 1882.

Maxim m. p.,
comand. pompierilor

Varietăți.

* (Convocare.) În conformitate cu §. 21 din statutele asociațiunei transilvane și în conformitate cu conclusul adunărei generale dela Sibiiu din 1881 de dto, 29 August p. prot. XXI adunarea generală pentru anul curent se convoca prin aceasta în orașiul Deej pe ziua de 27 August st. n. 1882.

Aducênd aceasta la conoscință publică, învită pe toți P. T. membrii ai asociațiunei a lua parte, în numer cât mai mare la ședințele acestei adunări.

Dela presidiul comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sibiiu în 18 Iunie n. 1882.

Iacob Bologa.
ca pres.

* (Esamenele de stat) la academia r. de aici s'au început în 4/16 Iuniu a. c. Începutul l'a făcut tĕnĕrul Nicolau Comșa, jurist în anul III. E primul cas acesta dela înființarea academiei din loc ca esamenul de stat sĕ se facă în prima și după încheerea prelegerilor. Gratulăm junelui nostru Comșa, dorindui succesul cel mai strălucit pe cariera juridică.

* (Proces de pressă înaintea juriului din Sibiiu.) Publicul român din Sibiiu a fost curprins cu un proces de pressă. Un june român din Zernești, Comșa, a intentat proces de presă redactorului „Observatoriului“ din loc, pentru un articul intitulat: „Un cas de bigamie“ publicat încă în anul 1881. De oarece însă terminul incusei pentru redactorul s'a prescris, actorul și-a susținut dreptul față de locuitoriul din Tohanul vechiu Nicolae Pop, care a dat informațiunile, pe basa cărora s'a făcut articlul intitulat mai sus.

Apĕrătoriu al actorului a funcționat cunoscutul apĕrătoriu în procese de presă, advocatul Arz v. Straussenburg. Pe acusatul l'a apĕrat profesorul dela facultatea juridică de aici, de asemenea cunoscut, Fölkel.

Verdictul juriului a fost: cu 9 contra 3 voturi, a declarat pe incusatul Nicolae Pop de nevinovat.

Pertractarea a durat dela 8 până la 4 oare p. m. Fiind casul acesta foarte interesant și instructiv, asupra amĕnuntelor vom revenì în numĕrul viitoriu.

* (Invitațiune.) Prin aceasta se învită toți p. t. Domnii membri ai sub despărțĕmêntului IV Nocrich a Reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din ținutul Sibiiului a lua parte la adunarea generală ordinară din anul curgătoriu ce se va ținea în 27 Iunie a. c. în opidul Agnita.

Obiectele de pertractat în ședința acestei adunări sûnt cele cuprinse în următoarea

Programă:

1. Raportul biroului despre activitatea sea în decursul anului trecut.
2. Raportul cassariului subdespărțĕmêntului.
3. Raportul bibliotecariului.
4. Constituirea din nou a despărțĕmêntului pe basa Regulamentului afacerilor interne ale despărțămintelor Reuniunei
5. Propuneri eventual interpelări din partea membrilor.
6. Cetirea de operate și disertațiuni ce se vor înainua din partea membrilor.

Vĕrd în 17 Maiu 1882.

Nicolau Moldovan, președinte. — *G. Drăgușan*, secretariu.

* (Convocare.) Adunarea generală a despărțĕmântului VIII. (Alba Iulia:) al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă prin aceasta în comuna Cetea pe ziua de Nascerea Sânt. Ioan Botez. — 24-a Iuniu (6-a Iuliu) — 1882. —

Din ședința subcomitetului VIII. al „Asociațiunei tranne. etc. ținută în Alba-Iulia 11-a Aprile 1882 st. n.

Nicolau Cado m. p. actuar subst. *Ioan Pipoș* m. p. director.

* (Mulțămită publică și dare de seamă.) Subscrisul prelângă stimă și recunoscință ce o datoresc stimaților domni și doamne cari au binevoit a ne onora cu presența dlor la maialul elevilor scoalei capit. rom. din Orăscie, ținut în 23 Maiu st. v. 'mi țin de datorință ale aduce profunda mea mulțămiță, atât pentru aceasta onoare, cât și pentru sucursul ce a binevoit al presta prin contribuirea marinimoaselor oferte în bani, precum urmează:

Baciu dna 1 fl.; Boldea 2 fl; Blasiu 1 fl.; Boca 1 fl.; Brașovean sen. 1 fl.; Brașovean jun. 50 cr. Corvin 1 fl.; Cristea 1 fl., Dőrner 1 fl., Erdély 2 fl., Iacob 1 fl., Lazaroiu 50 cr., Lupu 2 fl., Marian 1 fl., Mihaiu 1 fl., Mihăiescu 1 fl., Marcsék 50 cr., Nedelco 2 fl., Orbonaș 1 fl., Popoviciu 1 fl., S. Pop 1 fl., Il. Pop 1 fl., Puian 50 cr., Radu 1 fl., Ruja 5 fl., Tăbăcariu 50 cr., Tincu 2 fl., Trif 50 cr., Vințan 1 fl., Zigrisch 1 fl., Șușara 1 fl.

Prin dl Albani s'au colectat 4 fl 22 cr. Suma 41 fl 22 cr. Spese: musica 32 fl., întocmirea locului de joc 3 fl., spese neprevădute 1 fl. Suma speselor 36 fl. — cari subtragânduse din venite resultă întrecământ 5 fl 22 cr. care se va administra în favorul scoalei capitale rom. din Orăscie, fiind destinat pentru acest scop.

Orăscie în 2 Iunie 1882.

Ioan Langa,
colectant.

* În 1 Iunie Regina României a visitat atelierile de țesut dela Cotroceni.

Comisiunea pentru desvoltarea industriei naționale (d-nii P. S. Aurelian, C. Porumbaru, Macsențiu, etc.) au arătat M. Sale rěsboaiele cari au fost confecționate după modelurile silesiane. și belgiane.

Două-deci de resboaie sûnt în activitate.

O parte din ele sûnt conduse de femei din Transilvania, cari au fost aduse ca învățătoare.

M. S. Regina a rěmas foarte satisfăcută audind că numeroase fete și femei sermane din Bucuresci au învățat în scurt timp nouěle metode de țesut și au ajuns să câștige 1 leu 50 bani pe di, — și că, în ce privesce producțiunea pândii, s'a predat până acum aproape 2000 metri ministerului de resboiu și că mai există 3000 metre fabricate.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia română.

(Urmare.)

Proces-vevbal N. 5.

Ședința ordinară din sesiunea generală a anului 1882, ținută în diua 27 Februare anul 1882.

Membri presenți: Alecsandri V., Caragiani I., Chițu G., Hasdĕu B. P., Maiorescu T. Negruzi I., Chintescu N., Sion G., Babeș V., Barițiu G., Maniu V., Melchesidec P. S. S Episcop, Urechia. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Fălcoian St., Felix I. Poni P., Stefănescu Gr.

Sub președința d-lui Aurelian.

Ședința se deschide la 8 oare și jumĕtate seara.

Nefiind numĕrul cerut de regulament pentru a să ține ședință, membrii Academiei lucrează în secțiuni și comisiuni.

Președinte, P. S. Aurelian.

Secretar general, V. A. Urechiă

Proces-verbal Nr. 6.

Ședința din sesiunea generală a annlui 1882 ținută în diua de I Martie anul 1882.

Membrii presenți: Alecsandri I., Caragiani I., Chițu G., Hăsdeu B. P., Maiorescu T., Negruzi I., Chintescu N., Sion G., Babeșiu V., Barițiu G., Ionescu N., Maniu V. Melchesidec P. S. S. Episcop, Papadopol Calimachi Al. Sturdza D. A., Urechiă V., A., Aurelian P. S, Bacaloglu Em., Brândză D. Fălcoian St., Poni P., Stefanescu Gr.

Sub președința d-lui Sturdza.

Ședința se deschide la 8 oare și jumĕtate seara.

Se cetesce procesul-verbal al ședinței din urmă și se aprobă.

Sa cetesce raportul comisiunei cercetătoare operelor rĕpausatul Săulescu.

D. Alecsandri arată că aceste scrieri sûnt foarte multe și scrise în mare parte cu caracțere vechi greu de cetit. Ca să se facă cercetarea lor va trebui o comisiune de mai mulți bărbați și să lucreze în timp mai îndelungat. Oare au aceste opere o valoare e atât de mare ca să merite aceasta lucrare? În ori-ce cas Academia să dea comisiunei timp mai îndelungat de studiat.

D. Sion n'a fost de fața la decisiunea luată de comisiune. D-lui e convins că aceste scrieri trebuesc cercetate. A cunoscut de aproape autorul, care de și n'a fost un geniu mare, era însă un lucrător ager, laborios și din cei întâiu învățați cari au studiat în Grecia. D. Sion cere ca să nu se facă comisiunea prea numeroasă, că mai greu se va facă atunci lucrarea și din contră o comisiunea mai mică va lucra mai repede.

D. N. Ionescu a cunoscut pe Săulescu s'a bucurat de intimitatea lui G. Săulescu, 'i-a arĕtat mai multe lucrări și cărți vechi. N'am vědut, dice d. Ionescu, lada ce ni s'a depus, cu manuscriptele lui, dar, după mulțimea lor, věd că cercetarea acestora n'ar fi prea mult să se dea la o întreagă secțiune, ca să poată întra în arcanele scrieri acestui bărbat. D. N. Ionescu face etopea lui Săulescu, 'l arată apoi bun vorbitor, plin de atracțiune, cald, dar ca scriitor cade în patos. D. N. Ionescu propune ca să se aleagă scrierile lui Săulescu și glosarele lui despre Dositeiu, Coresi etc., să se încredințeze membrilor Academiei însărcinați cu editarea operelor acelor scriitori. Acești colegi ai nostri vor consulta cu profit poate lucrarea lui Săulescu. Celelalte manuscripte secretariatul general să le împarte pe secțiuni.

D. Aurelian ia președința.

D. Sturdza manuscriptele lui Săulescu au trecut prin mânile d-sale. Și d-lui a cunoscut pe Săulescu. Era un om remarcabil pentru timpul său. Era un învățător zelos care împingea și pe alții la cercetarea istoriei și limbei naționale. D. Sturdza face rereserve asupra profundițiunei învețăturei lui Săluescu: această învățătură ar fi insuficientă adi. Așa de exemplu în anticități el este acela care o monetă dela Ion Zamisca a luat, o de o medalie dela *Municipium Iassiorum*, ceea ce nu era permis. Negrešit că pe atunci era mai greu de a studia: lipseau biblioteci, colecțiuni etc. Acum 10 ani d. Sturdza a voit să cumpere dela Sculescu psaltirea lui Coresi, dar cu nici un preț n'a voit să o cedeze.

„După ce a murit am umblat ear' să pun mâna pe această carte; am cumpărat în adevěr multe cărți vechi și preciosul manuscript al psaltirei Dositeiu, acum proprietate a Academiei. N'am putut să le cumpěr pe toate fiindcă mi se cerea mult.“ D. Sturdza le-a studiat pe toate. D. Sturdza s'a convins că în neregula în care se află d. e. glosarul lui Dositeiu, lucrarea lui Sĕulescu, nu poate ajuta mult pe membrul Academiei însărcinat cu editarea lui Dositeiu. D. Sturdza face critica punctului de plecare al scolei de care se ține Săulescu: patriotismul, românismul exagerat, care 'l-a împins a pune în gura poporului, spre a proba latinitatea noastră, — vorbe care poporul român, nu le-a cunoscut. În interesul urmăritei idei, Săulesc este din aceea epocă în care să fabricară lucruri, documente ci fragmentul lui Huru. D. Sturdza se asociază, terminând, cu propunerea Dlui N. Ionescu, pe care 'l roagă să nu ia în nume de rĕu cele ce a dis despre Huru, pe care 'l crede pesterior lui Stefan, judecându'l după scrisoare și din atâtea alte puncte de vedere.

D. N. Ionescu ridică cuvêntul ca să rectifice cele dise de D. Sturdza dlui amintesce că împreună cu domnii Cogălnicean, Laurian, au fost chemați să'îș dea părerea asupra autenticităței manuscriptului, care l'a fost propus de cumperare C. Sion hatmanului Lățescu. Trebue să declar că Săulescu a cunoscut mai târdiu ca noi manuscriptul pe care apoi la studiat cu zel și pasiune. Țineam să cruț memoria lui Săulescu de bănuială de a fi fabricat această scriere.

D. Neguzzi întreabă unde să păstrează manuscriptul lui Huru?

D. N. Ionescu la biblioteca din Iași. D. Hasdău care a fost bibliotecar la Iași o fi sciind. D. Lățescu a fost îndemnat de noi să cumpere manuscriptul care nu ni s'a părut a fi fals. G. Asaki l'a publicat și s'a decis ca Asaki să dea originalul la biblioteca Academiei. 'Mi aduc aminte cum era: un trataj de format mic, hârtie turcească, cu un aer de vetustate..... Sciu că s'a dis că acest aer să poată da ferbênd în zamă de fasole. Dar scrisoarea manuscriptului este din timpul lui Cantemir foarte acurat scrisă. D. Ionescu a căutat originulul la Academia din Iași, dar n'a dat de urma lui. Și d. N. Ionescu a fost sub-bibliotecar sub d. Teodor Codrescu, dar apoi a fost d. Hasdĕu.

(Va urma.

Loterie.

Sâmbătă 17 Iunie n. 1882.

Viena:	43	47	5	53	33
Timișoara:	71	4	3	40	37

Bursa de Viena și Pesta

Din 17 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.95	119.25
Renta de aur ung. de 4%	88.35	88.40
Renta ung. de hârtie	86.35	86.45
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.50	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.80	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.6
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	96.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.75	97.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	98.—	98.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.75	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	98.25	98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	96.50	97.—
Sorți ungaresci cu premii	118 90	118.25
Sorți de regularea Tisei	109.90	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.70	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.40	77.—
Renta de aur austriacă	94.50	94.—
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	830.—	828.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	317.75	318.50
Acțiuni de credit austr.	324.50	325.20
London (pe polița de trei luni)	120.15	120.15
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.64
Napoleon	9.55	9.57
100 marce nemțesci	58.65	58.70

Nr. 1695. [94] 2—3

CONCURS.

Postul de notariu comunale în comuna mare Tălmăcel devenind prin resignațiune vacant, pentru împlinirea acestui post prin alegere se escrie concurs.

Emolumentele anuali sûnt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural.
3. Patru orgii metrici de lemne de foc.
4. Pentru lucrări private după tarifă.

Cei ce doresc a competa pentru acest post au se aștearnă cererile lor instruate cu documentele prescrise în lege cel mult până în 30 Iuniu 1882 st. nou.

Se observează cumcă în înțelesul §. 74, alinea 3 A. de L. XVIII. din anul 1871 numai acei competenți se pot privi de caudidați, cari vor documenta cumcă au depus esamenul notariale în comitatul Sibiiului.

Cunoscința limbei statului și a limbei române este a doua condițiune.

Tălmaciu în 14 Iunie 1882.

Pretorele cercului Cisnădiei.

Nr. 1271—1882. civ. [95] 2—3

EDICT.

În causa comasații hotarului Schellenberk, fac cunoscut, cumcă spre regularea represen- tațiunii, spre alegerea representanților, mai departe spre alegerea unul inginier și spre cetirea projectului despre spesele care se vor ivi, se pune terminul pe 10-lea Iulie 1882 la 9 oare ante m. în Schellenberk.

La aceia învit părțile interesante și cu edictul acesta.

Sibiiu în 6-lea Iunie 1882.

Dela tribunalul regesc.

Vásárhelyi m. p.,
jude la trib. reg. ca procedent.

[93] 3—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puțin patru clase elementare,* ca

învățăcel de negustătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

[95] 1—3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățîi celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capětă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceastu lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit-să nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor rěspundětor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Joi 10/22 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din Ungaria.

IV.

Desvoltarea dreptului public și a dreptului preste tot din seculii 3—11 în ținuturile noastre de astădi se poate urmări foarte puțin sau nici de cum. Urmele sûnt foarte rari și nesigure. Și nici că se poate altfeliu.

Barbarii cari năvăliau, nu își băteau capetele cu codificări de legi ci mai mult cum să-și asigure esistența de pe spinarea poporațiunei ce o afla cultivând pământ, vite și industrie. Într'aceasta se uniau cu toții.

În formă însă se deosebiau.

Unii erau adevărați lotri. Luau ce găsiau și omoriau ce le eșia înainte. Pentrucă principiul lor era a merge apoi mai departe, la alte poporațiuni, pe care așijderea să le prădeze.

Alții mai cu minte se presentau ca „oaspeți,“ sau ca „scutitori“ și se introduceau cu puterea în averea locuitorilor. Conform legei de încuartirare a împărăției romane, locuitorii trebuiau să le dea a treia parte din posesiunea lor. Aceasta era o procedere „domoală“ și numai în cas de opositiune era pedepsită „*exstinctis habitatoribus*“ (stingênd locuitorii.)

Barbarii dar, pe cum se vede, aduceau puțini §§ cu sine. Politica sau diplomația lor era foarte simplă: voiau să trăiască fără să lucre. Și așa, afară că se priveau de stâpâni ai posesiunii, în afacerile publice interne ale poporațiunilor nu se amestecau, precum aceste nu se amestecau în „disciplina“ lor de oarde.

Iung în „*Roemer und Romanen*“ dice în privința aceasta:

„Poporul de rând a remas cel „puțin în starea în care s'a aflat mai „nainte: coloni sau arători ai posesо„rilor noi, cum odinioară erau ai ve„chilor posesori. Germanii n'au stins „poporațiunea țerei ocupate pe teri„toriu roman. Așa de numeroase nu „erau neamurile siguratice ale barba„rilor, ca să se poată lipsì de puterile „lucrătoare care esistau...“

Din cele ce dice Iung mai departe se vede, că poporațiunea romană și-a păstrat sub Goți, ca și sub Huni, oare care independență.*)

Și Diefenbach**) spune, ca și alți scriitori, că nici ceilalți barbari cari au urmat nu s'au aședat cu statornicie în ținutul Daciei, ci au trecut ca nisce unde răpitoare, omoritoare și sterpitoare de cultură.

Slavii abia au fost aceia, cari au fost mai statornici și cari se vede că au avut înriurință și asupră limbei și asupra vieții publice a Românilor.

Elementul român însă pe lângă toate câte au avut se sufere până la venirea Slavilor tot a fost așa de puternic încât i-a absorbit, precum au absorbit și alte fragmente de neamuri venite mai târdiu.

Procesul de asimilare a fost așa de înaintat încât Slavii cari au remas pe teritoriul locuit de Români, la venirea Maghiarilor, mai erau numai sporadici și pe clina asimilărei. Astădi dacă n'ar fi alte urme remase de dênșii în numiri de comune și familii***) s'ar părea că nici picior de Slav n'a călcat pe timpurile acele în ținuturile locuite de Români.

Românii așa dară imprimênd Slavilor naționalitatea lor au imprimat și instituțiunilor care s'au format în timpul până la venirea Maghiarilor, ori de unde se vor fi desvoltat, naționalitatea lor.

Când au sosit Maghiarii în Panonia, cel puțin în Transilvania de astădi, au trebuit să esiste organisme politice acum românesci. Dicem, c e l p u ț i n, cu toate că după cum se va vedè, organismele acestea au trebüit se fie mai întinse, pentru că le aflăm atât în nordostul și ostul Ungariei proprie de ași cât, și în sudostul acesteia, în Banat.

Urmează deci a pune întrebarea: cum și în ce raport de drept public au putut fi Românii cu Maghiarii la începutul conviețuirei lor?

Notariul anonim al regelui Bela spune în adevĕr multe minuni despre contactul Maghiarilor cu Românii așa însе, ca să nu sufere nici gloria armelor maghiare și se nu se supere nici Românii. Înainte de toate Anonimul purcede din doue puncte de vedere. Fiind episcop latin, făcu în cronica lui diplomație potrivită timpului de atunci. El a vrut, se vede, să atragă prin istoria sau cronica sa pe Maghiarii înderĕtnici către biserica creștină latină; de altă parte ca să le facă cât mai plăcută biserica latină au împenat istoria cu cuceriri miraculoase sevêrșite de Maghiari. Spre sfârșitul acesta episcopul fanatic, după spiritul timpului de atunci, mamei lui Almus, de și păgână, a trebuit să i se arate în vis vedenii ddeesci; darul ddeesc a trebuit se meargă înaintea Maghiarilor ca și înaintea lui Moise. Și bătăliile Maghiarilor păgâni n'au fost mai puțin norocoase decum au fost a le Evreilor din testamentul vechiu. A uitat Anonimul se spună că, soarele a stat în loc ca să privească cu plăcere la vitejiile Maghiarilor.

Simburele istoriilor miraculoase ale Anonimului conține cu toate aceste un ce important și pentru noi: ne descopere popoarele cu care s'au întâlnit Maghiarii Aceste sûnt Slavii și a p o i Românii.

Itinerariul Maghiarilor grămădit cu miraculositați e în consonanță — în cele esențiale — cu alți cronicari și cu alți istorici, chiar și cu Etnografia dlui Hunfalvy. Pentrucă vedem din toate că Maghiarii când au venit în ținuturile în care se află astădi, au ocolit „pustietățile“ (dlui Hunfalvy,) adecă părțile locuite de Români și s'au întâlnit cu Slavii cari locuiau spre apus dela ținuturile Românilor. Aceasta o adeverește și numirea cu care au numit Maghiarii pe Români, numindui ca și Slavii „Vlahi“. Deosebirea între Anonimul notariu și între Hunfalvy este numai, că cel dintâiu amintesce de Români, cel din urmă nu vrea se scie că au esistat pe timpurile acele Români în fosta Dacie.

Jung ne spune că Maghiarii s'au aședat în secolul al 9 în Panonia și trăiau acolo ca „nobilime“ între supușii Slavi, ocupânduse cu resboaie (nu de țesut), vênat și pescuit. „Încă în secolul al 12 locuiau Maghiarii în corturi și uriau viața în cetăți.“

Din toate cele de până acì, între Maghiari și Români, nu vedem încă nici un raport afară de cel de vecini.

Timpul dar când au venit Românii întâiași-dată în contact cu Maghiarii trebuie încă eruat. Atât fabulele cele vechi cât și cele noue, nu ne dau în privința aceasta deslușiri apriate.

Cumcă nici Maghiarii nu au adus cu sine, nici biblioteci cu legi codificate, nici archive, se poate vedè și din cele citate. Mulțimea terminilor primiți pentru numirea aședămintelor ierarchice administrative și juridice din evul mediu, indigită că au împrumutat multe dela Slavi, înainte de a introduce sistema feudală, împrumutată mai târdiu dela vecinii din apus, dela Germani.

Precum dară n'au putut aduce Maghiarii instituțiuni pentru Slavi așa n'au adus nici pentru Români.

Când așa dară în secolul al 11 Maghiarii au venit în contact cu Românii — căci atunci ni se părè a fi avut loc cel dintâiu contact statornic — și acestia 'și avură instituțiunile lor desvoltate, care la început se vede a fi remas neatinse.

La presupunerea aceasta ne mai îndreptățesce următoriul pasagiu din Pici*):

„Cine cunoasce numai pe deasupra măcar istoria Ungariei va fi su-

*) Iung dice: „...behielten dieselben ihre Selbständigkeit v o l l k o m m e n bei (pag. 183 și 184.)

**) Völkerkunde Osteuropas.

***) Numele slave de familii sûnt însă și mai dincoace, din influințe esterne.

*) „Abstammung der Romänen.“

FOIȚA.

Dela Sibiiu la Săliște.

Când călĕtoresce cineva dela un loc la altul, bunăoară dela Sibiiu la Ocna, și voesce să scie și alții despre călĕtoria lui se pune și 'și pune impresiile pe hârtie, cu nădejde că se va afla vre un jurnal, carele să-și umple coloanele cu impresii. Și ca se atragă atenția publicului cetitoriu, fiecare să nisuiesce a-și publica impresiile în Foileton. Și ca să nu treacă cuiva impresiile din vedere, tipăresce cu litere groase: de colo, până colo; adecă: Dela Sibiiu la Ocna, sau dela Ocna la Sibiiu. Dela Brașov la Zizin, ori vice-versa, și așa mai departe.

Ca să nu mi se dică că n'așì fi și eu cineva, și că n'așì fi călĕtorit dela un loc la altul, bunăoară dela Sibiiu la Săliște; ca să nu creadă lumea că vreau să mĕ ascund de fața ei, — deși poate așì avea motive binecuvêntate, eată că mărturisesc tot ce sciu.

Sciu că am călĕtorit dela Sibiiu la Săliște, sciu că m'au impresionat multe, și poate asupra multora voi fi făcut și eu impresiune. Sciu că voesc să-mi public și eu impresiunile și am nădejde că vre un jurnal se va impresiona prin publicarea impresiunilor mele în Foileton.

Vineri seara în 21 Maiu vechiu, mare jale era în grădina de model a institutului pedagogic-teologic din Sibiiu. Scena era sfâșietoare. Și cum să nu fie, căci era vorba de despărțire. Teologii și pedagogii din Sibiiu se despărțiau de iubitele inimei lor, pe cari nu pregetă ale menagia în fiecare di, se despărțiau de buruienile din grădina seminarială. Ca unii ce plivesc cu predilecție printre pomișori, sălată, ceapă, morcovi, fasole, mazere linte, numai printre flori nu, ținênduse acestea de resortul pedagogilor, căci ei ascultă botanica, — le era greu să se lipsească de îndeletnicirea lor dilnică. Cu chin cu vai au trecut și preste această durere. Ce-au simțit însă în inima lor, numai dênșii vor sci.

Sâmbătă la 11 oare și-au mai cercetat odată pre ursitele lor și la 2 oare după prând au plecat spre Săliște.

Durerea lor atât m'a impresionat de tare, încât abia la 5 oare m'am putut trezì din adûnca-mi impresiune. Ca om mai înaintat în vêrstă mi am tocmit o trăsură. Și ca se dovedesc că iubesc adevĕrul, spun și ceea ce ar trebuì se retac, presupunêndu-o de cunoscută, — spun că trăsura avea numai un cal, calul un ochiu, celalalt și l'a fost perdut în lupta dela Solferino. Pentru trăsură plătiam 3 fl. și 10 cr. bacșiși. Această sumă se împărția între 5 inși afară de visitiu, căruia era destinat bacșișul.

Am plecat. Însă cum? Locul de unde era se plecăm se numesce „podul minciunilor“, mai multe scaune avênd. Acolo era mulțime de oameni ca cei din evangelie, așteptând — însă nu turburarea apei. Consoții mei așteptau se sosesc și eu, așteptau cu nerăbdare, căci după cum spus i, eu eram cel cu impresia. În cele din urmă ne-am arĕduit pe drum. Strada morii, strada păgânilor și așa mai departe. Visitiul nostru om practic, ca se câscige din timp nu ocolosce preste pod, ci voesce să ne treacă prin riul Cibin. Când sûntem în mijlocul rîului Ducipalului nostru îi trăsnesce prin cap să ne scalde. Nu mergeam nici înainte, nici înderĕpt. Și așa ne fiind nici un Moise între noi, a trebuit se trecem rîul cu urme udate. Aici am făcut cunoscință cu năravul calului nostru. El adecă numai așa era înduplecat se ne tragă până la Săliște, dacă mergea cineva înaintea lui, s'au dacă avea pe cine se urmeze. Cu alte cuvinte înclina și el spre pasivitate, căci stăpânul său era român pasivist din Sibiiu.

Abia eșiți din rîu, ne urcăm în trăsură și spre norocirea noastră tocmai ne ajunseră o clae de țigani cu 2 cară de purdei. Deosebirea între noi și ei nu era tocmai mare. Din câți eram nu vorbea unul un cuvênt unguresc, ca și noi. Aveau între ei un artist, care cu arcul său 'ți atingea inima. Și noi aveam artistul nostru, despre care voiu vorbì mai târdiu. Nici ei, nici noi

prins că în anul 1000, când S. Stefan a primit dela papa Silvestru coroana regală, încoronatul rege nu avea în posesiune decât numai o mică parte din regatul de mai târdiu al Ungariei: principatul Panoniei de odinioară și țeara despre meadă di dela lacul Balaton; ținutul Banatului Timișian, Transilvania întreagă și după „Chronica Hungarorum“, Slovacia întreagă, nu aparțineau regatului nou; ba și când mai târdiu ținutul Banatului timișian și Transilvania au fost cucerite (?) de S. Stefan, n'au întrat în nemijlocita posesiune a regelui...“

Ca să putem judeca împregiurările îngropate nu numai în depărtarea secolilor, dar și în diversele interese a acelor ce s'au ocupat până acum cu situațiunea din timpurile contactului celui dintâiu al Maghiarilor cu Românii, trebuie să avem idei clare despre factorii acelor timpuri.

Maghiarii popor barbar, iubitoriu de războaie și de escursiuni de pradă, au încăput între Slavii cu oare care ordine socială, însă nu destul de tari ca să le resiste la cea dintâiu năvală. La resărit Românii asijderea cu ordinea lor socială, evitați de Maghiari, de silă sau de voie bună nu se poate scì. La apus împărăția romană-germană care era încă în tacere și la meadă-di împărăția romana-resăriteană în cădere, și alte fragmente de popoare.

Mai puțin la număr decât Goții s'au Hunii, după vre-o câte-va încercări nenorocoase cu armele, conducătorii lor, cumpănind bine împregiurările, s'au hotărît pentru statornicie și civilisațiune. Spre sfârșitul acesta au trebuit să împrumute instituțiuni pentru sine de o parte, de alta au trebuit să între în relațiuni de alianță sau federațiune cu popoarăle între care și pe lungă care viețuiau. Aceasta cu atât mai vêrtos cu cât masa poporului maghiar neprevădătoare și care nu cunoscea raporturile în care se afla, stăruia pe lângă viața selbatică, cu care era deprinsă din patria originală de unde venise.

Nisuința conducătorilor de a căuta radim în popoarele cu care se aflau acum Maghiarii în contact, transpiră chiar din cronicele miraculoase ale Maghiarilor, cari încuscresc d. e. Maghiarii cu Românii *.) Nisuința însă se vede mai învederat din cuvintele ce se pun celui dintâiu rege maghiar în gură, care caută ași radima dominațiunea pe diversitatea limbilor.“

Slavii mai ântâiu, și după ei Românii în ducatele lor (Maramureș, Banat, Transilvania, Făgăraș) au trebuit dară să fie elementele cele dintâiu pe care s'au rădimat întemeitorii statului unguresc. Ei, ca federați, respective instituțiunile lor, au fost care au dat nascere ordinei de drept și consolidărei regatului unguresc.

Raportul între Maghiari și Români se presentează așa dară îndată după contactul statornic ca un raport federalistic.

Introducerea fendalismului, precum se pretinde, de regele Stefan I, pe Români, la început nu i a jignit. Românii au remas în dreptul lor național în ceea ce privesce posesiunea, serviținl cu armele, administrațiunea și justiția. Decretele regilor și comițielor au început numai în decursul secului 13 a fi normative în prima linie pentru nobilime. Nu numai Românii s'au bucurat în Ungaria de dreptu rile lor proprii avute ci și oaspeții si colonistii veniți mai târdiu se administrau și judecau prin ei înșiși, adecă prin instituțiunile ce și le aducem cu sine, d. e. Sasii și Zepusenii.

Cum am dis înse, în secului amintit (1222) întâlnim cea dintâiu schimbare a raporturilor de până aci. Nobilimea temătoare de potestatea regilor a stors dela regele Andreiu II așa numita *bulla aureă*

Bulla aureă a dat nascere unei direcțiuni noue în restringerea drepturilor naționale și în centralisarea regatului.

Poate că direcțiunea aceasta nouă a îndemnat pe Radu Negru din Făgăraș și mai târdiu pe Dragoș din Maramureș a și căuta patrii noue în ținuturi românesci la meadă di și la resărit dela Carpați, ținuturi cari mai nainte erau bântuite de barbari.

(Va urma.)

*) Fiica lui Menumorut se mărită după fiiul lui Arpad, dice An. not.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Iunie.

Szögyenyi este numit numai al doilea cap de secțiune în ministeriul de esterne; cel dintâiu cap este contele Hoyos, fostul trimis în Bucuresci.

Conferența în cestiunea egpteană era să se întrunească în 22 Iunie n. la Constantinopole. Objêctul cel dintâiu ce avè conferența a desbate era să fie regularea intervențiunei. O telegramă cu datul din 20 Innie n. dela Constantinopole anucie că conferența este paralisată. Ministrul de esterne al Porții, spune telegrama, a aflat, ca resultatele misiunei lui Derviș pașa, trimis de Sultanul să împace spiritele în Cairo, arată că conferența nu este oportună. Respunsul acesta dat la soli citarea puterilor pe lângă Poarta otomană de a se învoì și dînsa la ținerea conferinței, se considerà de o respingere categorică a conferenței.

Creștinii într'aceea părăsesc Egiptul, lăsânduși averile acolo. Vineri au fost toate moșeele din Cairo iluminate din causa serbătoarei „înalțărei (lui Mahomet) la ceriu“. Europenilor le a înterdis poliția a eși din locuințe în noaptea aceea, pentrucă era de temut că la medul nopții mahomedanii vor prăda casele creștinilor. Arabi pașa, și directorul poliției au privighiat toată noaptea și cavaleria au patrulat pe strade cu săbiile trase. Guvernatorul a dispus ca *imamii*, preoții, se vestească în mosee, că la cea mai mică revoltă cetatea va fi bombardată. La 11 oare noaptea s'au audit 7 salve de tun. Frica era mare. Însă au fost numai salve de amenințare.

Contingentul recrutărei în Rusia este normat pentru anul acesta cu 212,000 feciori.

Dela Bucuresci să scrie la diarele din Viena că prin demisiunea lui C. A. Rosetti din cameră și din clubul liberalilor este provocată o crisă de partidă. Se mai scrie, că crisei acestia va urma și una de cabinet. Mai departe se scrie despre eventualitatea venirei lui Dimitrie Brătean la minisieriu, ca la spatele lui să se reconstruească partida liberală. Se vorbesce și de întrarea lui Cogălniceanu în cabinet. Cogălniceanu însă au refusat de o camdată, fiindcă merge la băi și în Septemvre are a regula unele afaceri în Paris.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Wahrmann: (continuând) Întrebarea e acum, de ținem noi în general invasiunea în massa a unei rase streine în Ungaria de periculoasă. Eu pun întrebaren așa (Voci în stânga estemă: Și noi o punem așa!), nu că țin de folositoare și nimerită invasiunea jidovilor rusi, ci preste tot ori ce invasiune în masă a elementelor strêine. (Aprobare. Voci în stânga estremă: Și noi punem întrebarea așa!) Dacă astfel e admisibilă întrebarea, remâne, după cum cred eu ori ce antipatie și simpatie la o parte (Aprobare) și așa noi ajungem numai la o judecată dreptă nu însă la prejudeț. (Aprobare vie.)

Și eu țin că e consult a pune întrebarea astfel și din acea causă că și petițiunea comitatului Satmarelui dice ceea ce s'a vorbit și în alte părți, că sânt unele ținuturi unde poporațiunea nu e prea deasă și prin urmare invasiunea ar fi de dorit. Eu din parte'mi dic cu precisiune, că nu țin invasiunea de corespundătoare și folositoare. (Aprobare). Eu nu țin invasiunea în masă de corespundătoare scopului și folositoare. Aparența în masa a ori cărui element strein, eu o repetez, fie Evrei rusi, fie Nichilisti rusi, democrați, socialistici Germani, Fenianirici, Sêrbi, Valachi s'au Sasi, (Aprobare vie) și chiar din causa că în presenta posițiune a Ungariei o asemenea invasiune nu s'ar putè tolera fără de a espune pericululuy scopurile statului. (Aprobare.) Căci problema Ungariei este înainte de toate ca statul unguresc să devină mai întâiu și mai întâiu un stat complet unguresc. (Aprobare. O voce în stânga estremă: Și Evreii pot să năzuiască într'acolo).

Și spre a devenì un stat complet unguresc, nu e de ajuns, ca într'ênsul elementul unguresc să fie mai forte decât ori ce element singuratic; eu nu mă tem de statistică — cum s'a esprimat alaltăeri un domu deputat — ci e necesar, ca elementul unguresc să fie mai forte decât toate celelalte elemente ale țerii la olaltă; căci numai lățirea prea mare a maghiarismului superioritatea elementului maghiar peste toate celelalte elemente dau statului ungures: dreptul de esistență, *la raison d'être* și îi asigură esistența lui. (Aprobare.) După cum scim, s'au făcut pe acel teren în deceniul din urmă progrese mari, diferite. (Aprobare). Dar aceasta nu e de ajuns; nu a ajuns încă lucrul până acolo, ca să se asimileze toate națiunile străine. Posibil că nedestoinicia legilor noastre sau indiferentismul societății noastre sau alte împregiurări să fie causa. (Aprobare.) Noi trebue să ne năzuim resolut într'acolo, ca asimilațiunea să progreseze și să evităm tot, ce ar împedeca această asimilațiune. (Aprobare.)

De oare ce însă invasiunea în masă a ori cărui element nou în țeară o ar împedeca, de sigur eu nu sânt de părere, ca să o spriginim (Aprobare.)

Spre a nu fi rău înțeles trebue să me esprim, că nu sânt șovinist și că vorbind contra invasiunei în masă, eu nu iau în considerare invasiunea de singuratici, pentru că n'am nici o frică, că singuraticii, cari imigrează în țeară cu avere, cu capabilitate de lucru, cu capital spiritual și vreau să se staționeze aci pentru promovarea diferitelor scopuri și să-'și caute o patrie nouă, o pot face și eu nu doresc, să le închidem drumul. Ca invasiunea să fie făcută în masă e oprit prin relațiunile economice ale Ungariei (Aprobare). În vreme ce eu dară invasiunea în masă nu o doresc,

---

n'aveam locuințe stabile, și deosebirea era că pe când lor nici prin cap nu le trecea să-'și caute locuințe, noi căutam în ruptul capului și nu aflam Caii se i fi mestecat, nul mai cunosceai pre al nostru. Cât pentru coloare puteai trage sorți, căci ori care din noi susținea proba.

Acestia erau înainte mergătorii nostri, și noi eram următorii lor. Am eșit din țigănie urmând pe țigani și ne apropiarăm cu pași repedi de Turnișor.

Eram 5 inși, cu visitiul 6. Și toți eram adûnciți în cugete. Și să ne întrebe cineva ce era obiectul meditațiilor noastre, nu cred că și-ar putè da vreunul sama. Eu 'mi desfătam privirea în admirarea frumseților naturei. Treceam printre nisce holde frumoase, mari ca trestia, și dese de la 5 pași nu te mai observa nime. Adierea vêntului le mișca încetinel, și ele fugeau — după cum dice poporul, fugeau și tot acolo remâneau, începânduși fuga din nou întocmai ca și gândurile omului. În câteva minute am fost în Turnișor. Aici am vădut ceva. Și ca se dovedesc că am vădut, voi spune ce am vădut.

Pe 4 rotițe micuțe era aședat un coșuleț și în el ședeau 2 copilași buclii, pe cari i trăgea tatăl lor. Mamăsa-i urma cu sapele pe umăr și cu corfa în mână. Mult am admirat istețimea omului. Pela noi oamenii nu sânt așa de practici. Eu sânt din Ardeal. Înfățișarea țărancei pe la noi e classică, însă nepractică. Pe brațul stâng e legat băiatul cu un stergariu la peptul mamei. E poetic că băiatul, care 9 luni a zăcut sub inimă, alte 19 luni să zacă pe inimă, și e și natural poate să fie așa. Astfel legat băiatul, pe umărul drept 'și pune țăranca desagii în care are pânea, și în mâna dreptă corfa, cu fiertura pentru soțul său. E bărbătească înfățișarea aceasta a țărancei române, însă e nepractică. Mi-ar părea bine, dacă toți țăranii ar imita pe Turnișoreanul, cel puțin o încercare am face. Insist prelângă părerea mea, de oarece ea nu lovesce în principiul nostru de passivitate.

Din Turnișor am ajuns în Cristian. Am bătut mai de multe ori drumul Săliștei și de câteori mă-am apropiat de Turnișor totdeauna m'a cuprins o falnică mândrie carea curênd s'a prefăcut în tristeță. Mi se părea că pe întinsul șes al Orlatului și acum văd oastea lui Mihaiu viteazul. Mă uitam la culmea, care cu fală privesce preste Cristian și Orlat, la piscurile Carpaților, me uitam la ea, și culmea 'mi dicea că și ea visează de dorul urmașilor lui Mihaiu viteazu. M'am gândit: ce-am fost și ce suntem. Ce sûntem și ce-am putea fi.

Poate ași mai fi cugetat ceva, ca se mai pot spune ceva, dacă nu ne-ar fi părăsit înainte mergătorii nostri. Ei adecă au luat drumul spre Orlat, și noi trebuia se mergem la Săliște. Și precum am spus, calul nostru era cu năray. Trebuia se meargă cineva înaintea lui, ca el să aibă după cine să meargă. Năray avea calul, năray aveam și noi. Al lui îl scim. Al nostru era ca se ședem în trăsură. Și el cu năray, și noi cu năray. Și noi după proverbul neamțului: Der Kluge gibt nach, ca se dovedim ca noi suntem cei cuminte, ne-am supus. Și astfel noi înainte, și calul după noi, am ajuns în Săliște.

Românul e fiul libertății. Aceasta o scim cu toții și ni s'a spus mai de multe ori și din partea bărbaților nostri politici. Libertatea nu sufere restricțiuni pe nici un teren. Eu încă sum fiiul libertății și libertatea nu mi o va țărmurì nici o putere pe lume. Dovadă minunată a sistemei, ce am urmat și voi urma în descrierea impresiunilor mele. Și tocmai această nesistemă e principala dovadă că și eu sunt român.

Va urma acum în puterea libertății mele, cea ce ar fi trebuit se fie începutul acestor impressii.

La institutul pedagogic-teologic din Sibiiu s'a format sub conducerea domnului George Dima un cor, care esecută cu frumsețe cântările liturgice compuse pe patru voci de însuși domnul Dima. În 22 Maiu vechiu d-nul Dima împreună cu corul d-niei Sale a făcut escursie la Săliște, la care s'au alăturat mai mulți juristi din Sibiiu.

(Va urma.

îmi permit a mĕ esprima liber, fără de a mĕ espune acusei, că nu aşi participa foarte la nenorocirea celor de o credinţă cu mine; una nu eschide pe cealaltă, cu atât mai puţin, că după părerea mea invasiunea în masă nu poate fi dorinţă Evreilor din propriul lor interes.

Dară eu n'aşi ţinea invasiunea corectă nici din interesul judaismului unguresc, căci ori şi ce s'ar ḑice despre relaţiunile economice ale Ungariei, aici câstigul nu e tocmai aşa înlesnit. Relaţiunile noastre economice nu sûnt de natură ca aceia, cari vin acì fără avere, cari nu cunosc relaţiunile de acì, nu cunosc limba noastră, ori cât de sârguincioşi vor fi ei sĕ se poată susţine uşor. (O voce în stânga: Göbel nu i de părerea aceasta.)

În această privinţă nu e nici o deosebire între Jidovi şi Creştini. Noi vedem cât de mulţi Jidovi din comitatele din Ungaria de sus emigrează împreună cu mulţi creştini la America pentru că ei aici trebuie sĕ se lupte cu lipsa şi miseria şi de altă parte trebuie sĕ-'şi caute basa esistenţei lor. Deci eu nu ţin invasiunea în masă nici în interesul jidovilor unguresci.

Legislativa a esprimat emanciparea politică în mod hotărît şi astfel şi a împlinit datorinţa cătră omenime. Însĕ emanciparea socială nu se poate decreta. Aceasta depinde dela împregiurarea că Jidovii în Ungaria sĕ se absoarbă de tot în Maghiarism şi se lucre în spiritul lui alături cu ceilalţi cetăţeni ai acestei patrii (Aprobare). La aceasta se lucră de ani încoace şi cine a observat nepreocupat tendenţele de natura aceasta ale Jidovilor din anii din urmă se poate esprima cu cea mai mare recunoscinţă. (O voce în stânga estremă: Ei se germanisează).

Aceasta nu este adevĕrat. Într'o prelegere ţinută acum de curênd în Academie s'a dovedit că în capitală tocmai Jidovii sûnt acel element care se maghiarisează în mesura cea mai mare (Aprobare), ei sûnt care lucră pe terenul sciinţei unguresci, al artei, presei şi literaturei peste tot cu cel mai strălucit succes. Aşa dară ceea ce am ḑis eu este adeverat. (Aprobare.) Problema amintită de mine nu e aşa uşoară căci în ţinutul de sus al ţĕrei sûnt mulţi Jidovi cari nu numai nu sĕ maghiarisează — pentrucă e o suposiţiune foarte rătăcită a d. dep. cari cred că acei Jidovi din Ungaria de sus aşa numiţi ortodocşi nu se maghiarisează cum a susţinut D. dep. Hermann. Din contră cine cunoaste ţinuturile superioare, cine cunoasce comitatul Bihorului, Szabolciului (Proteste în stânga estremă: strigăte Şaros, Maramurĕs). D. deputat Hermann a ḑis că ortodocşii nu sĕ maghiarisează: dacă el vorbesce de ortodocşi trebue se pomenesc astfel de comitate unde ortodocşi sûnt mulţi la numer.

Dacă D. Hermann ar fi ḑis că ortodocşii comitatului Şaroş nu sĕ maghiarisează atunci aşi fi rĕspuns de aşi fi putut, de nu aş fi tăcut; însĕ el a vorbit în general despre ortodocşi la ceea ce eu ḑic că în comitatele Bihorului şi Szatmarelui unde sûnt aşa de mulţi ortodocsi acestia sûnt astfel de Maghiari încât abia 'i cunosci că sûnt Jidovi (Aplause.)

De aceea dară trebue sĕ apărăm pe ortodoşi şi din alt punct de vedere. Căci în timpul mai recent s'a născocit nizuinţa, a împărţi jidovimea în două părţi. Mulţi ḑic Neolagii sûnt modesti, oameni destepţi şi patrioţi buni, numai ortodoşii nu sûnt. Eu pot respunde la aceasta, că acesti membrii ai onoratei case, cari au fost membrii şi înainte cu 12 ani, ştiu mai bine că eu li am atras atenţiunea asupra pericolelor cari sĕ nasc, dacă guvernul şi legislativa ar spriginì năsuinţele ortodocşilor, progresul acestora în cultură şi scoală şi apucăturile îngrigitorilor lor.

Eu am amintit atunci de relele acele, am remas însĕ în minoritate şi tocmai onoraţii membrii ai acestei partide (arătând în stânga) înălţau atunci vocea pentru ortodocşi sub titlul că ei susţin libertatea religiunei. (Strigăte în stânga estremă: Jókai). Atunci sĕ produse o rătăcire care mai durează încă şi astăḑi. Între ortodocşi şi neologi eu nu conosc nici o diferenţă confesională şi religioasa. Este numai o diferenţă în cultură şi între acea ţinere morţişe la singuraticele ceremonii precum e o astfel de diferenţă între catolicii ortodocşi şi catolicii indiferenţi. (Proteste şi nelinişte în stânga estremă. Sĕ auḑim!)

Onorată casă! Eu putui aduce toate acestea pe tapet, de oare-ce m'am putut provoca la aceea împregiurare că eu am vorbit despre aceste lucruri cu ḑece ani înainte; nu se poate ḑice de aceea, că eu judec preocupat în cestiune, căci mie mi-au oferit ortodocşii în 1869 în capitală un şarivari tocmai în acel timp, când ei au arangiat un conduct de facle în onoarea unui alt membru. (Strigate din stânga estremă: Jokai; din dreapta: Zsedényi).

Totuşi am ţinut de necesar sĕ desvălesc cestiunea, pentrucă sĕ prea fac multe provocări la Talmud. Acelor doi vorbitori, cari sûnt singurii contravorbitori ai acestei direcţiuni, le place, sĕ se provoace la opul unui aşa numit învĕţat german (Victor Istoczy strigă: El este profesor la universitatea din Praga. — Ilaritate!)

Mauriciu Wahrman: .... unui profesor de universitate din Praga şi aşa numit învĕţat (Ilaritate). În escelentul sĕu op „der Talmud-Jude“ se cuprinde tot, ce s'a ḑis contra Talmudului, şi contra acelor Jidovi, cari se ţin de el.

Ce preţ trebue sĕ punem pe scrierile unui aşa numit învĕţat şi profesor din Praga dacă sĕ poate provoca cineva la scrierile a 10, 20, 100 de scriitori cu dreptul, de a face diferite deducţiuni, voiu documenta mai mult cu aceea că voiu cetì onoratei case — poate că va interesa pe on. casă — unele din scrierile acelui profesor.

În cartea s'a „Antichrist“, care a apărut în anul 1875, acest profesor (Victor Istoczy: Învĕţat. Ilaritate!)

Mauriciu Wahrman: Conced, că e învĕţat, el a scris despre protestantism următoarele: „Unde îşi pune protestantismul piciorul, iarba se uscă, goliciunea spirituală, selbătăcirea moravurilor, nemângâere grozavă a inimilor sûnt fructele lui; un protestant care trăesce după receptele lui Luther e un monstru. Vandalisnul şi Protestantismul sûnt noţiuni identice. (Mişcare îndelungată. Strigăte: Binevoiţi a traduce în unguresce! Nu e de lipsă!)

Eu nu traduc, Dvoastră aţi priceput şi fără de traducere, şi poate s'ar afla cine-va sĕ ḑică că am tradus fals. (Larmă în stânga estremă.) La pagina 79 a acestei cărţi (sûnt aşa de liber şi mĕ provoc la pagină, pentru ca aceia pe cari poate i interesează, sĕ caute şi sĕ poată controla corectitatea citatelor mele) se ḑice următoarele: E vorba de America: „Cetitorii, cari mai pot cugeta cât de puţin, de vreau sĕ se convingă, întru cât acei oameni, cari se numiau reformatori au fost morali şi au propagat învĕţături suportabile, să binevoiască a rĕsfoì istoria reformaţiunei a D. de Döllinger. Protestanţii iubitori de onestitate, de cari în ţeara noastră nu sûnt tocma puţini, se vor întoarce cu dispreţ dela aşa numitele lor biserici de până acum: când vor esperia, ce ticăloşi au fost aceia, cari au dat nascere protestantismului (Mişcare).“

Mĕ rog de ertare dacă citând am întrebuinţat rĕu libertatea mea de vorbire. Însĕ după observarea făcută de curênd din partea D. Preşedinte; nu voiu mai cita nimic mai mult din opul unui bărbat, la care s'a provocat cineva acì când sĕ vorbeşte de cestiunea jidovească.

Onorată casă! Între astfel de împregiurări eu din parte'mi pot afla linistire numai în declaraţiunea comisiunei petiţionare şi pot ḑice că această întrebare nu poate avea drept consecuenţă necesitatea unor mĕsuri legislative. Mai întâiu şi mai întâiu din causa că, după cum am ḑis, nu e de dorit şi, după cum a espus lucrul onor. raportor al comisiunei, legile de incolat dau destulă garanţie comunei şi a locuitorilor.

Dar şi pentru aceea nu e necesitate de mĕsuri legislatorice pentrucă — trebue se repetez că am avut onoarea sĕ suţin într'alt loc, — pentrucă Jidovii ruşi până acum nau venit încă şi nu s'au staţionat încă acì, pentrucă nici ei nìci alţii n'au intenţiunea de a face aceasta, că prin urmare întrebarea n'are nici cea mai mică actualitate. Eu m'am provocat în conferenţa partidei liberale — foile au luat act despre aceasta şi pot vorbì şi acì — m'am provocat că până acum Jidovii ruşi nu au apărut în ţeară imigrând în mase. E posibil că singuratici şi familii singuratice au venit dar în masă n'au venit (O voce din stânga estremă. În „*Felvidéki Lapok* s'a ḑis aşa!) Voiu rĕspunde şi la aceasta.

Bine au scris cei dela „*Felvidéki lapok*“ că jidovii ar fi venit; şi atunci nu redactam eu, ci un D. deputat colegă al meu, a carui frate ocupă în acea cetate un oficiu foarte vĕḑut administrativ. Ca rĕspuns pot ḑice, că totul este o poesie şi că acolo nu e nici măcar un Jidov rus. (Aprobare în dreapta.) Mĕ mir că se pune aşa mare preţ pe presă şi pe vestile imprăştiate de diferitele foi (Ilaritate.)

Repetez aceea ce a ḑis D. Ministru preşedinte, că acì peste tot nu se află nici un jidov rus; n'au venit acì, nu vrea nimenea se vină. Îmi voiu lua libertatea se ilustrez aceasta. (S'auḑim). Dacă fugarii ruşi faţă cu cari am simţeminte călduroase, pe cari eu nu aşi voi sĕ-'i espun unei morţi sigure chiar dacă ar remânè cu totul isolaţi, cum era la timpul sĕu, după revoluţiunea poloneză emigranţii poloni, cum erau fugiţii unguri după lupta de libertate a Ungariei (mare larmă şi proteste energice în stânga estremă), de nu va îngrigi nimenea de ei, atunci s'ar putè întêmpla foarte uşor — căci un fugit merge acolo unde poate se vină şi acì.

Dar tocma pentru Jidovii ruşi sĕ manifestează în toată Europa cea mai mare simpatie şi însufleţire. (Proteste în stânga estremă.) Astăḑi am cetit un apel în urma căruia s'a format un comitet în Paris — şi nu sub influenţa *Aliancei israélite* — (Protest în stânga estremă), un comitet în fruntea căruia este Victor Hugo, a cărui membrii sûnt dintre cei mai străluciţi, cei mai renumiţi bărbaţi europeni în sciinţe, arte şi viaţa politică: Gambetta şi alte 10—15 celebrităţi.

Emeric *Szalay*: Acela încă a fost jidov! (ilaritate mare).

Mauriciu *Wahrman*! Repetez, că se observă cea mai mare simpatie nu numai în cercul celor de confesiunea lor cu toate ca conced — şi on. casa va afla ca este lucru firesc — că în mĕsură potenţată şi în cercul confesionalilor lor. În chipul acesta s'au adunat sume mari pentru îngrigirea şi susţinerea acestor sĕrmani fugiţi. În această direcţiune s'a pus în lucrare o organisaţiune; s'au făcut comitete cari sau însărcinat cu îngrirea şi susţinerea acestor nenorociţi. Astfel de comitete s'au format în America, în London, Paris, Berlin şi Viena. Toate acestea nu au alt scop, decât sĕ espedeze pe acesti nenorociţi, spre America, spre Canada.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Sibiiu, Iunie (Proces de Presă). Asupra procesului de presă pertractat la 3/15 Iunie a. c. înaintea curţilor cu juraţi din Sibiiu am atras atenţia publicului în nrul precedent al acestei foi. Dăm acum unele amĕnunte, despre cari credem că sûnt de interes general.

Junele Ioan Comşa din Zernesci, a petrecut mai mulţi ani în România ca comerciant. În Bucuresci a făcut cunoscinţă cu o fetiţă frumuşică din Cohalm, care a crescut în un institut în Bucuresci. Ca toţi tinerii uşurei, şi Comşa se duce pre fată prin promisiuni că o va lua de soţie. În anul 1880 vine Comşa la Zernesci şi-şi deschide o prăvălie în casele comunale. Creḑênd că i-a venit vremea sĕ se în soare începe a-şi căuta o soţie cu stare. Dorinţa inimei i se implinesce, căci în 8 Noemvre 1880 se căsătoresce cu o fetiţă din o familie onestă din Tohanul vechiu. Cununia o a sĕvêrşit P. Traian Meţian din Zernesci şi încă după cum se opune, fără observarea formalităţilor recerute.

În 6 Decemvre 1880 se presentează în Zernesci fetiţa din Cohalm cu 2 prunci, un băiat de mână şi o bĕiată la pept, şi pretinde a fi fidanţata lui Comşa, cu care a avut şi prunci. Întentează proces lui Comşa şi de oare-ce n'a avut documente suficiente, prin care sĕ-şi motiveze aserţiunile, judecătoria din Zernesci o a îndreptat la un advocat. Propria ei mărturisire.

Bĕtrânul preot gr. cat. din Tohanul vechiu Pandrea a făcut arĕtare la vicariatul din Făgăraş, că la căsĕtoria lui Comşa din Zernesci nu s'au observat formalităţile recerute, nefăcêndu se vestirile în biserica mireseì. Totodată însĕ ca echou al marei indignaţiuni produse în Zernesci şi giur prin înşelarea unei fete şi lăsarea ei pe strade cu 2 prunci în puterea ernei, P. Pandrea împreună cu locuitoriul din Tohan Nicolau Pop au trimis o corespondenţă la redacţia „Observatoriului“ din Sibiu. În acea corespondenţă s'a espus cele espuse de noi aici în mod genuin. Pe basa acestei corespondenţe redactorul „Observatoriului“, Domnul George Rariţ a făcut o nouĕ corespondenţă, intitulată „Un cas de bigamie.“

Prin această corespondenţă ţinĕrul Comşa s'a simţit vătămat în onoarea sa, şi intentă mai întâiu proces domnului Bariţiu pentru calumniare. De oare-ce însĕ au fost trecut 3 luni dela publicare până la intentarea procesului, Domnul Bariţiu a scăpat prin prescrierea dreptului, rĕmâind P. Pandrea şi Nicolau Pop, ca unii ce au dat prilegiu la facerea acestei corespondenţe prin informaţiunile lor. Şi de oare ce P. Pandrea pentru adûnci bĕtrâneţe nu s'a putut presenta, pertractarea s'a făcut numai cu Nicolau Pop. Pertractarea o a condus presidentul tribunalului Ormay, votanţi erau juḑii Zweier şi Herepei. Pe actor la representat adv. Arz v. Straussenburg, pe inctul protesorul dela facultatea de drepturi din loc Dr. Fölkl.

Actorul prin producerea de documente dela stăpânii sĕi voise sĕ-şi documenteze purtarea, ca ne voind a mai cunoasce pe nefericita fată din Cohalm, şi presentânduse ca model de virtute creştinească. Acusatul încă nu i-a rĕmas datoriu, căci s'a presentat şi fidanţata dlui Comşa cu băiatul de mână „ca corpus delicti,“ şi cu deosebire a făcut sensaţiune mărturisirea P. Traian Meţian, asemenea chiemat ca martor din partea acusatului. Conform mărturisirei P. Meţian după sosirea fetei la Zerneşti, Comşa chiemat inaintea oficiului parochial, a recunoscut pe băiat de al sĕu şi au făcut un

compromis. El adecă a luat băiatul la sine, băiata a remas la nefericita femeie, pentru care Comșa plătea oareș-care intertenție. Prin acestea și prin fassiunile fostei sale țiitoare actorul Comșa s'a desarmat cu desĕvêrșire.

Lucrul era acuma clar. Diferența între incusă și apărare era că acusatorul identifica informațiile inctului cu corespondența din „Observatoriul". Defensorul acusatului proba contrariul, deoarece acusatul nici nu scia ce va se țică bigamie, și numai din articlul Domnului Barițiu a învĕțat el înțelesul cuvêntului bigamie. Dovadă era lûnga epistolă a domnului Barițiu, în care se esplica inctului înțelesul cuvêntului bigamie. La 3 după ameadi s'au statorit întrebările, cari în essență sûnt: 1. este incusatul în adevĕr autorul articlului. 2. Este țis în articlu că actorele a comis bigamie, 3. a comis acusatul vina calumniărei prin pressă.

După deliberare de 1 oară presidentul juriului profesorul Palzer anunță verdictul: La întrebarea 1-a 10 voturi nu, 2 voturi da. La a 2-a unanim da. La a 3-a Nouă voturi nu, 3 da.

În urma acestui verdict inctul se declară de nevinovat, actorele se condamnă la portarea speselor processuale. Apĕrătoriul actorului a însiunat nulitate.

Varietăți.

* (Adunarea generală comitatensă) s'a ținut sub pres. d. vice comite Marți și Mercuri.

* (Părăstasul anual.) pentru odichna sufletului, în Domnul aicia repausat Dr. Lazar Petroviciu, fost profesor la institutul teologic pedagogic român gr. or. în Arad, se va celebra Dumineca viitoare la 13/25 Iunie a. c. în biserica din suburbiul Iosefin în carele îndătinate, după sĕvêrșirea sântei liturghii.

* (Casul dela Tisza-Eszlár.) Investigația constată că cadavrul aflat nu este; vestmintele de pe cadavru însĕ sûnt ale fetei dispărute.

Neumann încă constată că mama nici Luni nici Marți nu o a recunoscut.

Terminându-se secționarea, 4 medici constată, că respectiva a murit în aprindere de plumâni. Cadavrul este al unei mueri bĕtrâne.

Cadavrul a fost espus în curtea bisericei jidovesci din Eszlár. Poporul iritat a alungat din curte pe jidanii.

Probabil că cadavrul este furat din spital. Sĕ asteaptă din nou arestări.

Loterie.

Sâmbătă 17 Iunie n. 1882.

Brün: 39 29 61 12 5

Bursa de Viena și Pesta

Din 19 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.90	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.30	88.40
Renta ung. de hârtie	86.45	86.50
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.75	90.80
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	96.—	95.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.25	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.75	97.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	98.—	98.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	98.—
Obligațiuni urbariale transilvane	98.25	98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.50	97.—
Sorți ungaresci cu premii	118.75	118.75
Sorți de regularea Tisei	109.75	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.70	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.45	77.—
Renta de aur austriacă	94.40	94.—
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	830.—	828.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	316.—	316.50
Acțiuni de credit austr.	323.20	324.—
London (pe polița de trei luni)	120.25	120.15
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.63
Napoleon	9.56	9.55
100 marce nemțesci	58.65	58.60

Nr. 95. [97] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia gr. or. de classa III G. Hodac sĕ escrie concurs cu termin de 30 țile dela prima publicare în „Telegr. Rom."

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea canonică, 3 jugere fênați și 2 jugere loc arător, cari aduc un venit anual de 100 fl.
2. Dela 160 familii câte o ferdelă cucuruz sfărmit à 1 fl. — 160 fl.
3. Dela 250 familii câte o ți de clacă à 40 cr. v. a. — 100 fl.

Alte venituri dela înmormêntări, cununii, botezuri etc. — 140 fl. Suma 500 fl. val. austr.

Supraedificatele parochiali lipsesc cu totul.

Petenții au de a'și îndrepta suplicele, instruate în sensul §-lui 13 și analog cu §. 121 pt. 8 al statutului org. la subscrisul posta ultimă Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului.

Idicel, 3 Iuniu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial

Galation Șagău m. p.,
protopresbiter.

Nr. 98. [96] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lûngă neputinciosul paroch Eftimiu Sighiarteu din Cicei-Poiană protopresbiteratul Deejului, în urma rescriptului consistorial din 17 Decemvre 1881 Nr. 3598 B. se escrie concurs cu terminul până la 30 Iunie an. cur.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt:

a) Locuința liberă în una odaie a casei parochiale și folosința unui grajd de 4 vite.

b) Jumĕtate din grădina parochială și din pămênturile estravilane ținătoare de porțiunea canonică în mărime 5 jugăre □ arătură, fênați și pășune, cari dau un venit anual de 40 fl. v. a.

c) Jumĕtate birul preoțesc cucuruz sfărâmat 40 ferdele à 1 fl. — 40 fl. valut. aust.

d) Jumĕtate din țilele de lucru 40 à 20 cr. — 8 fl.

e) Jumĕtate din venitul stolar calculat după sumă mijlocie de cinci ani încoace 60 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune de capelan sûnt avisați a 'și așterne până la terminul sus indicat suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic și al regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiul în C. Giurgesci p. ult. Reteag (Retteg.)

Ciceu Poiană la 25 Maiu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 112. [98] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din vacanta parochie sub clasa III Burul, protopresbiteratul Lupșei, sĕ escrie concurs cu terminul de 30 țile dela prima publicare în „Telegraful Roman."

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea cononică: un agru 1126 □° o grădina de cucuruz de 1 jug. 1433 □° un fênați de 300 □° și folosirea cimiteriului.
2. 46 Ferdele vechi (16 copuri) cucuruz sfârmit.
3. 70 țile de lucru.
4. lemnele de foc trebuincioase și
5. venite stolari.

Doritorii de a competa la această parochiă au a'și subșterne petițiunile lor instruate în sensul statului organic și al Regulamentului pentru parochii la subsemnatul oficiu până la la terminul defipt.

Offenbaia în 3 Iunie 1882.

Oficiul protepresbiteral gr. or. al Lupșei.

pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu,
administr. protopresb.

Nr. 1695. [94] 3—3

CONCURS.

Postul de notariu comunale în comuna mare Tălmăcel devenind prin resignațiune vacant, pentru împlinirea acestui post prin alegere se escrie concurs.

Emolumentele anuali sûnt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural.
3. Patru orgii metrici de lemne de foc.
4. Pentru lucrări private după tarifă.

Cei ce doresc a competa pentru acest post au se aștearnă cererile lor instruate cu documentele prescrise în lege cel mult până în 30 Iuniu 1882 st. nou.

Se observează cumcă în înțelesul §. 74, alinea 3 A. de L. XVIII. din anul 1871 numai acei competenți se pot privì de caudidați, cari vor documenta cumcă au depus esamenul notariale în comitatul Sibiiului.

Cunoscința limbei statului și a limbei române este a doua condițiune.

Tălmaciu în 14 Iunie 1882.

Pretorele cercului Cisnădiei.

Nr. 1271—1882. civ. [95] 3—3

EDICT.

În causa comasații hotarului Schellenberk, fac cunoscut, cumcă spre regularea represen- tațiunii, spre alegerea representanților, mai departe spre alegerea unui inginier și spre cetirea projectului despre spesele care se vor ivì, se pune terminul pe 10-lea Iulie 1882 la 9 oare ante m. în Schellenberk.

La aceia învit părțile interesante și cu edictul acesta.

Sibiiu în 6 lea Iunie 1882.

Dela tribunalul regesc.

Vásárhelyi m. p.,
jude la trib. reg. ca procedent.

Turnătoare de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum și pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanță pe mai mulți ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn ,fer turnat și făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite ce înlesnire în ori-ce direcțiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite și premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic și mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage și **toace** din metal, precum și toate celelalte articole de alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construesc clopote și pe lûngă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid și promopt se recomandă

Antonie Novotny.

[46] 5—6 Timișoara, Fabrică.

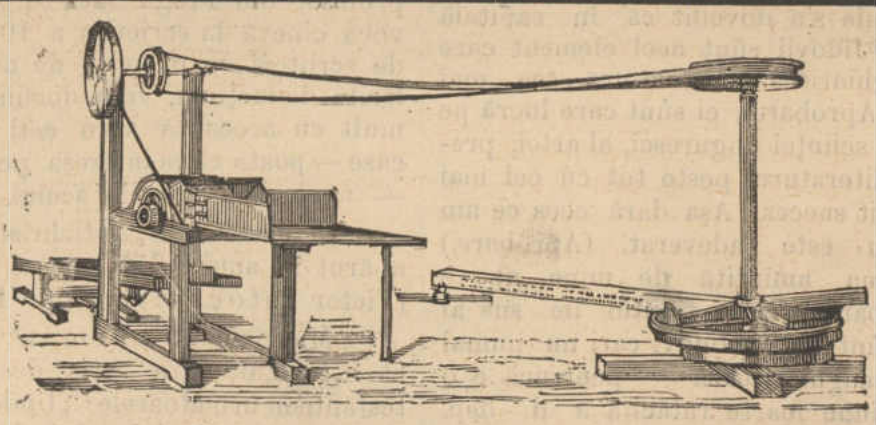

Avis pentru posesorii de pămênt și agricultori!

Mașine de îmblătit cu vapor, mașine de **imblătit de mână** și **de cai, ciure (Trieure) de sortat și vênturat, mașine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcțiunea cea mai nouă) precum și tot feliul de alte mașini și alte părți întregitoare** recomandă pe lûngă alte prețuri de concurință **Ferăria lui**

Andreiu Török,

în Piața-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piața casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiș Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile și lucrările de construcțiune cât se poate de eftin.

Lotĕrie de espositiune în Triest.

1000 nimeritori în preț de 213,550 de florini.

Nimeritorul principal în aur sau florini bani gata **50,000 fl. v. a.**
Nimeritorul al doilea in aur sau florini bani gata, **20,000 fl. v. a.**

Mai departe nimeritori diversi de câte **10,000,** apoi de câte **5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50** și **25 florini.**

Fie care soarte costă numai 50 cruceri.

Sorți se capătă în toate schimbătoriile, traficele c. r. de tabac, colecțiuni de loterii din monarchia austro-ung. și la *despărțământul de loterie* de espositiune triestină (Piazza Grande Nr. 2) în **Triest** la care au a se adresa toate persoanele care vor a se ocupa cu traficul de sorți.

[91] 3—3

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Sâmbătă 12/24 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Iunie.

Precum se vede anecsiunea provinciilor ocupate numai e departe. În privința aceasta oficioasele spun că ministrul comun de finance Kallay fiind în Budapesta au conferat cu barbații de stat unguresci despre posibilitatea unui buget al Bosniei și Erțegovinei ce va fi presentat corpurilor representative competente.

Diarele englese publică o telegramă din Viena care menține vestea, cumcă s'ar fi îngagiat negociări de baronul Calice ambasadorul Austro-Ungariei la Constantinopole, relative la anecsiunea definitivă a Bosniei și Erțegovinei la Austria Ca o probă sigură despre autenticitatea acestei sciri se consideră tăcerea păstrată de Sultanul, dela operațiunile recrutării efectuite de Austriă în provinciele ocupate și formula jurământului impus trupelor recrutate în care nu e cestiunea de suveranitatea, nici chiar nominală, a Sultanului. Primirea planului de organisare a administrațiunii provincielor întocmit de dl. de Kallay, este un nou argument în favoarea acelor ce cred in anecsiunea viitoare. Dl. de Kallay se va duce peste câteva septămâni în în Bosnia, spre a judeca singur despre natura reformelor ce trebuesc operate în această țeară. Dl. Kallay vorbesce bine serbesce, fapt care i va înlesnì se purceadă la o anchetă pe lângă regnicoli. Reformele organice cuprind un proiect de organisare comunală, un proiect de organisare a districtelor, și în fine, un proiect de procedură civilă. Ḍiarele austriace asigura, că guvernatorul civil va fi numai adjunctul comandantului cap, care va remânea în capul guvernamentului. Un decret special va regula raporturile celor două puteri: civilă și militară.

„Pesti Napló“ spune că d. Trefort a adresat tuturor inspectorilor regi de scoale o energică ordonanță asupra instrucțiunei limbei maghiare. El provoacă pe inspectori ca se esecute cu strictețâ ordonanțele premergătoare și se vegheze ca până la 30 Iuniu 1883 se numai poată fi nimenea învățătoriu s'au învățătoare dacă nu scie vorbì și scrie ungurește. În deosebi ordonă ministrul ca toți câți au studiat la o preparandie străină și au devenit învățători dela 1868 încoace se fie datori a depune la un institut pedagogic unguresc un esamen suplementar din istoriă, geografiia și constituția ungurească și se ceară a li se recunoasce diploma de valabilă pentru Ungaria. Aceste esamene se pot ținea ori și când peste an, ajunge intervențiunea inspectorului de scoale și a directorului și profesorilor institutului respectiv. — Grele vremuri, ḍice „Gazeta Trans.“, au mai ajuns sĕrmanii dascăli!

Declarațiunile lui Mancini, că Francia e cu totul isolată în Europa, dau prilegiu foilor franceze se atace cu furiă politica de acțiune a lui Gambetta. „Liberté“ felicită pe Francia, că prin căderea lui Gambetta a scăpat de o catastrofă inevitabilă. „France“ cere o mare desbatere ca țeara sĕ scie cine a înduşmănit politica franceză cu Turcia spre a devenì cetățan de onoare al Atenei (Gambetta), cine ne a condus în Tunisia, ne-a învrăjbit cu Italia și ne a atras umilirea de aḍi. Politica națională a Franciei ar fi fost sĕ se fi lăsat politica înaltă pe seama monarchilor, mărginindu-se Francia în a'și apĕra teritoriul în Europa și Algeria: dar Gambetta a vrut sĕ o tîrĕească într'o luptă, în cari ear sĕ aibă contra sa patru puteri. — Gambettiștii tac; „République Française“ vrea sĕ aștepte textul vorbirei lui Mancini și apoi anunță o descompunere a ministerului. Argumentul principal al tuturor foilor de aici este, că în dosul Turciei stă atot puternicul cancelar german.

În camera Franciei a declarat (în 22 Iunie n) Freycinet: conferența se întrunesce astăḍi și unicul object de desbatere va fi protocolul de desinteres care îl vor subscrie puterile în cestiunea egipteană; Francia nu s'a lipsit de independența sa și la cas când deslegarea cestiunei ar fi în contraḍicere cu demnitatea francesă, Francia eară va câștiga libertatea de acțiune; este însĕ convins că înțelegerea între puteri va remânè statornică până în sfârșit.

Dela Petersburg se telegrafează că în 17 spre 18 Iunie nou eară s'au descoperit un cuib de nihiliști și mai multe persoane fură arestate.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Nici unui comitet nu i-a trecut prin minte, ca acesti fugiți sĕ se aşeḍe acì în Europa, fie în Ungaria, fie în Austria s'au în altă țeară. Rolurile s'au împărțit între diferitele comitate astfel, încât comitetul vienez îngrijesce de îngrigirea și îmbrăcămintea acelor nenorociți și aceea cari voesc sĕ întrebuințeze rĕu darurile sĕ fie respinși, sĕ fie trimiși înapoi în Rusia. Comitetul berlinez îngrigesce, ca aceia cari voesc se meargă spre Hamburg și Bremen, se aibă spese de căletorie și acolo viitor, ca se poată trăì; comitetul din Paris și Londra îngrigesce, ca îmbarcarea și transportul celorlalți în America se meargă în mod sigur.

Comitetul american în fine sĕ îngrigesce, ca acei nenorociți, cari se duc acolo se scie, unde sĕ se staționeze, unde se afle o patrie nouă.

Între astfel de împregiurări nu are nimenea sĕ se teamă, că întrebarea e actuală și eu cred, că fie care om nepreocupat va observa aceasta (Aprobare în dreapta.)

Și între astfel de împregiurări aflu eu, după cum am ḍis, linisce perfectă în propunerea comisiunei petiționare, și eu nu pot primì propunerea onor. D. dep. Hermann; nu doară că eu nu aflu în această în mare mĕsură espresiunea simpatiei și a preocupațiunei, dar pentrucă eu după cum am ḍis am voit se evit ori ce aparență că aşi dorì desvoltarea unei cestiuni evreesci; mai departe însĕ, pentrucă eu n'am putut primì o espresiune aşa de pronunțată ca necondiționat în ori ce împregiurări, nimenea se nu poată venì aici.

Ca om, nu pot primì, pentrucă stă în contraḍicere cu cele mai sfinte datorințe ale omenimei, a respinge în ori ce împregiurări pe streini dela granițele noastre; nu pot primì aceaFOIȚA.

Dela Sibiiu la Săliște.

(Urmare.)

Nu putem din destul lăuda bunăvoința domnului Dima, arĕtată și pe calea aceasta. Dsa a voit sĕ procure teologilor prin această escursie o prea plăcută distracție, și Sălișteniilor le-a dat ocasie ca cel puțin odată în vieață sĕ audă cântări bisericesc, cari nu sûnt date tuturor a le auḍì.

Pe când am ajuns eu cu consoții mei în Săliște, chorul domnului Dima 'și rĕcorea setea cu bere în Restaurația Cruțului din Săliște. Eram vre-o 40 de oameni numai din Sibiiu, afară de Sălișteni, Găleșeni, Ocneri, Acileni, Văleni și alți oaspeți de prin pregiur.

Pre la 9 oare s'a dus fie-care la ale sale. Eu și încă 3 lângă mine eram încuartirați la un vechiu colegă al meu din teologie. După ce ne-am înălțat cugetele și gândirile spre ceriu, cu rugăciunea pe buze am adormit cugetând la ḍiua judecății.

Ca băiat tinĕr am fost crescut în trica lui Dumneḍeu. În etate de 5 ani nici odată nu mĕ culcam fără de a recita Psalmii de seară și rugăciunile spre somn, 'mi însemnam patul cu semnul sfintei cruci, și adormind cu rugăciunea: „Sĕ învie Dumneḍeu“ continuam în vis pre cealaltă: „Stăpâne Doamne Dumneḍeul nostru, au doară nu-mi va fi acest pat groapa“. Dimineața mĕ trezeam cu rugăciunile: „Sculându-ne din somn,“ treceam la Psalm 19 și 20, apoi la cei 6 dela utrenie, ḍiceam doamne miluescene de 40 de ori și terminam cu Psalm 50. Aceasta era epoca de aur în vieața mea. Astăḍi numai sûnt cel de odinioară. Cu aceasta n'aşi voì sĕ probez teoria că omul prin educație sĕ strică. Sûnt însĕ momente când mĕ cuprinde innocenta pruncie, și atunci saiu preste 25 de ani, preste tristele esperiențe a unui pătrariu de secul și mĕ fac eară prunc, ca sĕ mĕ pot ruga. Aşa am făcut și în Săliște. Și am fost ferice, căci am fost innocentul băiat dinainte cu un pătrariu de secul.

Dimineața m'a trezit toaca dela biserica cea vechie din Săliște. Am mers la biserică. Utrenia a durat până cătră 9 oare. Canonul singur a ținut preste o oară. Aceasta o sciu toți cantorii vechi. Despre cei mai proaspeți nu cutez sĕ o afirm, căci ei n'au avut ocasie sĕ cetească canonul. Destul că canonul din 23 Maiu — 1 după Rusale avea ca toate canoanele 9 pesne, fie-care peasnă 4 canoane(?) fie-care canon câte 6 stichiri. Laolaltă câte făceau fie-care matematic o poate computa. Și de oare-ce se cetea rar — cu abatere dela usul din Săliște — abia se puteau cetì 3 stichiri într'o minută.

La 9 oare s'a început liturgia. Ca preot a funcționat P. Borcia și ca diacon P. diacon Alecsandru Borcia. Despre P. paroch și diacon nu voi ḍice nimic, căci dênșii ca persoane sânțite sûnt scoși de sub judecata omenească. Voi vorbì însĕ despre chorul domnului Dima.

Aici încă mi 'voiu urma sistema mea.

Cântările bisericesci în biserica noastră din Transilvania până acum erau foarte negrigite. Nu mĕ voi estinde preste epoca fericitului Moga. În timp de 6 săptĕmâni, atâta ținea cursul preoțesc pe atunci, tare puțin puteau învĕța oamenii din cele ale bisericei. Cântările se transplântau prin tradiție dela tată la fiiu. Nu e mirare deci că s'au schimonosit încât nici chiar un specialist nu le mai poate cunoasce. Aşa în ce privesce melodia aşa în ce privesce accentuarea. Unica escepție cu privire la accentuare o fac mărginenii.

În timpul mai nou oamenii au pus mai multă grijă și pentru cântările bisericesci. Și istoricul cântărilor bisericesci la timpul sĕu va scì aduce tributul de recunoscință P. Cunțan. Un istoric consciențios va pune în paralelă epoca înainte de părintele Cunțan cu epoca domniei Sale și va face conclusii cari vor eternisa numele P. Cunțan.

sta ca Ungur, pentrucă este după cum a ḑis D. Ministru preşedinte, în contraḑicere cu toate tradiţiunile naţiunei ungaresci (aprobare) şi nu o pot primì ca Jidov, pentrucă nu se poate pretinde, ca eu eventual se espun pe confesionalii mei morţii sigure.

Că în această privinţă m'am esprimat cu deplina nepreocupaţiune, poate vedè onor. casă şi din aceea, că eu însumi nu pot primì a doua parte din propunerea lui Hermann, care ḑice că guvernul sĕ fie avisat a lua mĕsurile necesare, ca astfel de lucruri se nu sĕ mai întêmple în Rusia şi ca spesele noastre în această cestiune sĕ fie purtate de guvernul rusesc. De aşi judeca întrebarea din punct de vedere confesional, ar trebuì sĕ primesc această parte din propunere, pentrucă vorbesce în favorul Jidovilor.

Cu toate acestea nu o primesc, pentrucă nu cred că guvernul se poată fi avisat, a lua mĕsuri, cari eventual ar avè urmări neplăcute pentru ţeară. Şi eu doresc ca diplomaţia europeană, statele europene sĕ se ocupe cu această întrebare, şi dacă oficiului estern austro-ungaresc în conţelegere cu alte puteri i-ar succede se facă paşi încoronaţi de succes în această privinţă, atunci eu aşi fi cel dintâiu care aşi saluta aceasta cu bucurie. (Aprobare în dreapta).

M'aşi învoì bucuros şi cu aceea că iniţiativa aceasta se purceadă d. e. dela guvernul austro-ungaresc; dar a da o directivă fără ca sĕ cunoascem chiar relaţiunile, fără a putè prevedè urmările, cari vor venì pe nedrept asupra ţĕrei, eu nu sûnt în stare.

Căci n'aşi vrea sĕ vĕd, că asupra ţerei s'a atras acel eşec moral, care şi l'au atras Anglia şi Francia din causă că n'au purces în cestiunea egipteană în înţelegere cu celelalte state. (Aprobare în dreapta).

Onorată Casă! Eu nu mĕ tem, că se va nasce în această ţeară o cestine jidovească, cum unii singuratici fac haz din aceasta indigitând la viitor. Eu mĕ încred în înţelepciunea acestei case, eu me încred energiei guvernului şi nezuinţei acelora, de a lucra totdeauna la ori ce ocasiune într'acolo, ca sĕ aducă interesele ţĕrei cu cele ale umanităţii în consonanţă.

Eu mĕ încred judecăţii şi simţului de dreptate al poporului ungaresc (aprobare), care nu sĕ lasă uşor a fi sedus, cu toate că singuratici indivizi nezuesc, sĕ pregătească terenul pentru aşa ceva prin ori ce fel de apucături (Aprobare în dreapta). După toate acestea încreḑêndu-me în onorata casă o rog sĕ primească propunerea comisiunei. (Aplause vii în dreapta; Larmă. Preşedintele sună clopoţelul.)

Mâna misterioasă.

Ḑiarul frances, „Figaro“, ḑiar respândit dară prin înclinarea sea spre sensaţiune în multe părţi privit cu oare care ne încredere, a scris un articul despre mâna misterioasă care dirige politica Europei în ḑilele noastre.

Reproducem acest articul ca sĕ aibă şi cetitorii nostri idee despre caracterisarea timpului de faţă, depusă întrînsul:

„În Orientul acesta atât pe deplin deenigme şi în care se concentrează în minutul acesta curiositatea lumii, se pare că o mână misterioasă, legênd în voie firele politicei, joacă pe degete pe republicanii nostri, şi resturnându-le combinările lor şubrede, prepară cu siguranţă nesce evenimente ce ameninţă viitorul ţĕrei noastre.

Această mână misterioasă nu este dificil a o gâcì: o recunoascem după stringerile ei dure, de cari am suferit îndestul. Dar ce oare se ocupă ea a mai urzì? Ce planuri secrete a desemnat ea pe cartă? Ce operă neasceptată maşinează ea după culisele diplomaţiei? Spre ce soluţiuni, negăsite încă, împinge ea lumea cea vechie?

Eată ce ar trebuì sĕ se presimtă şi ceea ce aşi vrea sĕ'mi iau sarcina a aduce la iveală, cu suvenirile unei istorii proaspete şi cu indiscreţiunile politicilor celor sciutori şi cu vederi limpeḑi.

Las de o parte toate incidentele de cari tribuna şi presa au resunat de douĕ sĕptĕmâni, ca sĕ întru drept în inima problemei şi se arăt îndată scopul măreţ şi redutabil către care merge fără grige cancelariul de fer. Căci el conduce totul în umbră şi este, la Cairo şi la Constantinopole, precum este la Berlin, „*Deus ex machina*“ al dramei în mişcare, către care sûnt întoarse toate privirile.

* * *

D. de Maistre a ḑis'o că Turcii sûnt „tăbărîţi“ numai în Europa, ear părintele Lacordaire, într'un avênt de elocuenţă, în care este permis a se găsì o visiune de geniu, a dat strigătul, că până a nu se sfêrşì seculul, se va cânta un *Te Deum* de mulţămire în Sânta-Sofia, redată solemn Catolicismului.

Se pare că d. de Bismarck care este şi el instrument al unei voinţe superioare, şi-a tras programa a realisa această duplă cugetare, căci planul sĕu începe a se desemna în trăsuri atât de netede, încât numai lasă pe nime a sta la îndoială.

El proiectează de faţă împlinirea unei din cele mai mari opere ale istoriei, gonind pe Turci din Europa şi împingênd Islamismul în Africa şi în Asia. Atâta numai că el urmăresce acest resultat colosal, nu prin forţă şi contra urmaşilor profetului, dar cu complicitatea lor şi făcêndui se îmbrăţişeze scopurile sale a căror îndoită urmare caută se fie întărirea şi întinderea Califatului în Africa în detrimentul Franciei şi sevirşirea cum şi consolidarea imperiului Germaniei în mijlocul Europei.

Precisez: cugetarea dnului de Bismarck, acceptată la Constantinopole, este a strămuta scaunul imperiului otoman la Cairo, pe un pământ curat musulman, în faţa Meccei şi a acelei regiuni sacrate a Hegrei, care păstrează, cu mormêntul profetului, vatra arḑêndă a mahometismului.

Negreşit, nici de bună voiă, nici cu entusiasm n'a putut consimţì Sultanul la acest exod: dar încetul cu încetul a ajuns acì prin esamenul reflectat al situaţiunei sale politice.

Într'adevĕr în oara aceasta, vechiul şi puternicul imperiu al Osmanilor este aproape distrus în Europa. Dunărea şi fertilele provincii ce le are el tributare sûnt perdute cu desĕvêrşire. România şi Serbia prefăcute în regaturi independente, nu vor mai încăpea nici odată sub jug. Bulgaria supusă la administraţiune deosebită, e ca şi scăpată şi nu va trece mult până sĕ se emancipe şi dênsa. Croaţia turcească, Bosnia, Erţegovina, ocupate milităresce de către Austria, şi cucerite definitiv, sûnt de acì înainte gerate de către un guvernator civil care depinde numai de împĕratul rege. Englitera a luat Ciprul, ear Epirul este fatalmente destinat Greciei, până ce Austria va duce până la Salonic drumul de fer, care sub drapelul ei va fi capetul liniei comerciale a orientului întreg.

Ce mai remâne? Câteva pĕtece de teritorii, pentru cari se ceartă vecinii cei nu numai puternici dar lacomi, şi a căror posesiune fragilă şi umilită, ar sfîrşi curênd cu nimicirea prestigiului pe acum foarte slăbit al Padişahului în ochii unor popoare cari respectă numai forţa victorioasă.

Din momentul ce s'a perdut totul despre Balcani fără speranţă de întoarcere, Abdul Hamid a înţeles interesul ce ar putea avea de a profita de concursul Germaniei spre a se scutì de o cădere inevitabile în Europa şi spre aşi ridica creditul la Credincioşi, transferându-şi Califatul, în condiţiuni largi şi reintinerite, acelei Africe în care Islamul îşi are principalele lui radĕcini şi asupra Asiei, unde va reaprinde credinţa a milioane de oameni.

Căci, nu trebue sĕ se uite că Sultanul este înainte de toate un cap religios un pontifice suprem, care îşi trage din acest caracter particular forţa principală a sceptrului sĕu. Sub raportul acesta, Abdul Hamid este pe deplin animat de spiritul de proselitism al vechilor Sultani. Avênd în acelaşi ţimp inteligenţă vioaie, observaţie fină şi firmitatea ţeapănă a moşu-seu Mahmud, el s'a făcut organisatorul descepţării credinţei în popoarele musulmane şi creatorul acelei lige panislamice, ale cărei ramure le a întins din Turkestan până la Maroko, şi unde, sub numiri diverse, ea exercită o influenţă suverană.

La aceste sentimente şi consideraţiuni a apelat d. de Bismarck, aretând Califului viitorul strălucit ce s'ar deschide dinainte-i pe pământul african, unde musulmanii de ori ce neam, grupaţi în giurul drapelului seu, s'ar rădica neîntârḑiat contra dominaţiunii străine şi ar lua Franciei Tunisul şi Algeria — N'ar trebuì oare sĕ'l seducă nisce astfel de perspective mai mult de cât o existenţă precară şi înjosită pe ţermii neospitalieri ai Bosforului?

D. de Bismarck a visat atât de just că, fără a pĕtrunde până în fund toate, calculele sale, mai multe organe republicane de a le noastre au dat strigătul de alarmă. De cum a fost vorba de intervenirea turcească în Egipt, „le Temps“ a ḑis'o cu nelinişcire:

„Ceea ce ne importă pe noi, este că Sultanul sĕ treacă în Africa cât s'ar putea mai puţin suveran şi mai scăḑut. Prestigiul de care ar voì el sĕ se incungiure este o forţă dirigiată în contra-ne. Ceea ce vor cei din Constantinopole, scopul cel urmăresc acì cu ardoare, cu friguri, este restabilirea domniei otomane pe coasta africană..... Ce mai resculare contra domniei franceze dela Gabes până Tlemce!“

Ear organul d-lui Gambetta din partei striga cât i lua gura: „Intimplese cum va sĕ caḑă earăşi Egiptul în mânele Sultanului, că valul panislamismului, al cărui representant pasionat este Abdul Hamid se va întinde îndată preste toată Africa. Desertul începe sĕ clocotească şi sĕ se precipite asupra Tunisului şi Algeriei... Ce de trupe vor mai trebuì mobilisate!... În ḑiua aceea, condamnaţi la o iremediabile decădere, avem sĕ ne întrebăm de nu cumva trebuì se evacuăm Constantina şi Oranul spre a ne concentra la Alger!“

Pictura este posomorîtă, dar cine ar cuteza oare se ḑică că este esagerată şi că dominaţiunea noastră, strinsă între Tripolis şi Maroco, şi cum am ḑice apucată între duoă focuri, nu va risca cele maì teribile întêmplări?

Esecutarea cântărilor liturghice ale Domnului Dima a fost escelentă. Şi sub conducerea domnului Dima nici că putea fi altfel.

Mult mĕ mir că între atâţi cunoscĕtori de musică din Sibiiu nu s'a aflat unul care se apreţieze în vre-o direcţie compositia domnului Dima. Şi aceasta cu atât mai vêrtos căci avem cas de precedenţă, unde preoţimea noastră din centru a dat doveḑi de conservatism înainte de aceasta numai cu 3 ani.

Era timpul suprem sĕ ne cugetăm şi asupra cântărilor bisericesci. Biserica română din Transilvania va sci apreţuì talentele şi probata bunăvoinţă a domnului Dima, căci constatat este că: cântările fac podoaba sluşbei dumneḑeesci.

Mult m'a împresionat pompa cu care s'a sĕvârşit liturghia în Săliste. Împresia cea mai mare o a făcut însĕ evlavia Săliştenilor, ca un reflecs a impresiei lor produsă prin esecutarea cântărilor liturgice.

Am eşit din biserică cu convingerea că Dumneḑeu va asculta ,rugăciunea preotului si va sfinţì pre cântăreţi, căci ei au adeverit în faptă că iubesc podoaba casei lui Dumneḑeu,

Era la 11 oare înainte de ameaḑi. Şi era o căldură grozavă, încât se fi pus oul în ţerină, în câteva oare eşa puiu cu pene din el. Spre a ne recori puţintel am mers în casina română din Săliste la un păhărel de mângăere călugărească. Mângăerea în genere e bună şi e şi spornică. Dovadă mulţimea de jidani din ţara Oltului, cea din Săliste a fost dela Stareţ, fără blagoslovenie prin ea. Şi poate închipuì ori şi cine cum a fost ea. Eu unul care după chemarea mea mângăiu şi mi place a fi mângăiat, am îndrăsnit a me impărtăşi de 2 ori cu mângăere.

Tot am auḑit că în Săliste este un călugăr, care şi-a făcut în vêrful muntelui o chiliuţă, cu o bisericuţă, unde se roagă necontenit. Am mai auḑit că acest călugĕr e bun la Dḑeu, cucernic şi evlavios, şi că scie face şi minuni. Mi s'a mai spus că la rugăciunile lui s'a deschis stânca, — ca odinioară la toiagul lui Moise, — şi au isvorit apă făcĕtoare de minuni, Oamenii cari cercetează pe acest Sihastru beau apă din fântâna făcĕtoare de minuni, şi din ce beau tot mai mult ar bea. Se ḑice că se duc pe la fântână şi unii lipsiţi de evlavie, şi şi acestia sûnt nesăturaţi în pofta de a bea. Şi aşa din ḑicerea „b e a F o l t e o“, a remas numele fântânei „F o l t e a“, s'au după nomenclatura neînteligenţilor din Săliste — adecă a evlavioşilor — „S f î n t a F o l t e a“.

Doios de a vedea tot ce e vrednic de a fi vĕḑut, m'am alăturat lângă cei neevlavioşi împreună cu un evlavios, şi am purces spre S. Foltea. Drumul serpentin la fie-care întorsĕtură 'ţi deschidea o nouĕ privelisce printre văile din munţi. După primblare de o oară am ajuns la fericitele locaşuri ale Sihastrului. Am tocat, am tras clopoţelul şi împreună cu evlaviosul — un diacon din Săliste — bălţat şi el ca mine — am întrat în bisericuţă de ne-am închinat la sfintele icoane.

Am spus mai sus că sûnt om liberal. Crescut în era constituţionalismului în biserică, am fost dedat a cugeta, a vorbì şi a lucra liber. Cu toate acestea sûnt ortodocs din cap până în picioare. Acestea ca dovadă că n'am studiat nici în Arad nici în Caransebeş. Şi ca om liberal apreţuesc mult silinţele acelora, cari voesc se ne lumineze. Şi tot din plenitudinea libertăţii mele condamn pe canoniştii moderni, cari basaţi pe unul şi acelaşi canon anatemisează cărţi lucrate cu multă profunditate şi fac reclame pentru pascuiluri. Şi tot ca om liberal în cestiunile de conscinţă dau libertate absolută fie-căruia; căci: „c r e d i n ţ a t a t e v a m â n t u ì“ a ḑis oare-cine. Dacă ceilalţi creştini nu s'au închinat pe la icoane, ei vor da samă de faptele lor. Eu cu evlaviosul m'am închinat. Dacă o vom fi făcut din făţărnicie, noi vom da samă înaintea lui Dumneḑeu.

Din bisericuţă am mers la S-Foltea şi am beut apă. Se ḑice că prejudiţiul despre un lucru, influinţează mult asupra judecăţii, ce-'ţi faci despre acel lucru. Am beut apă, şi o am aflat de bună. (Va urma.)

* * *

Ori-care fie acest viitoriu, sĕ urmăm mersul în present al d-lui de Bismarck. Este caracteristic şi se poate constata pas cu pas.

Mai întâiu face pe Poarta sĕ respingă proiectul de conferenţă la care avea aerul că aderă şi el, apoi după o visită a însărcinatului de afaceri germane, Derviş-paşa se trămise la Cairo „în numele drepturilor suverane ale Sultanului“ şi afirmând pretensiunea s'a de a regula singur, afară de ori-ce amestec străin, dificultăţile interne ale Egiptului.

Luând astfel repede puterile occidentale şi mănţinêndu-şi cu sgomot suveranitatea după ce a înlăturat conferenţa, Sultanul se rădică în ochii Orientului şi redobêndesce întrînsul de-o dată tot prestigiul perdut prin înfluenţa noastră.

De altă parte, cum îşi esecută misiunea chiar Derviş-Paşa? Abia sosit la Cairo, primul sĕu act este sĕ primească pe consulul german, înaintea ori-cărui alt agent diplomatic, apoi dă ordine în numele Sultanului; el primesce şeicii şi jurămintele lor de fidelitate către Sultanul; decorează ulemale din ordinul Sultanului; pretutindeni, în trecerea sa, oficierii, soldaţii, poporul strigă: Trăiască Sultanul! Fie bine-cuvêntat Kaliful! Nu e vorbă decât de Sultanul; — seamănă o adevĕrată reluare a Egiptului şi ca o revanşă a lui 1840!

A! ce departe sûntem de timpul când Ibraim, învingĕtor al lui Nezib, punea imperiul otoman la picioarele Paşei Egiptului!

Însĕşi evenimentele ce însângeră în oara aceasta Alexandria şi Cairo servă planurile secrete ale Turciei, oferindui o ocasiune de a licenţia armata îndigenă spre a o reorganisa cu elemente turcesci şi de a pune mâna pe administraţiunea întreagă egipteană.

Cât pentru Kedivul el nu apare nicăiri în aceste grave incidente. Nu se mai ocupă cu dînsul ca cum nici n'ar esista, s'au că îşi amintesc numai persoana sa spre a o înfăţişa musulmanilor ca trecută la crestinism şi spre a pune pe felaki sĕ semneze pretutindeni petiţiuni reclamând depunerea lui. De protegiatul nostru nu se mai ţine socoteală: este o umbră care va perì la prima iviro a ţilei, prea face loc realităţii celei noue: Sultanul!

„Times“ o şi prevede. — Tewfik, ţice el cu resemnare, ca om privat poate avè calităţi numeroase, însĕ identificându-se cu intervenţia străină, el a vătămat simţemêntul naţional, care va sĕ insiste pentru abţicerea s'au revocarea lui“.

Se poate dar ţice că Kediv nu mai este, şi nici că Abbas, băiatul seu, ori Halim, unchiul seu, n'au vre-o şansă durabilă de a i succede.

Şi apoi „Times“ adauge verde: „Totul va depinde dela avisurile primite din Berlin“. (Va urma.)

Varietăţi.

* (Programa esamenelor publice la seminariul „Andreian“ din Sibiiu, ce se vor ţinè din 14—30 Iunie 1882.)

Luni în 14 Iunie înainte de ameaţi începutul la 8 oare: Enciclopedia teologii curs. I. Metodul relig., pedag. III.

Marţi în 15 Iunie înainte de ameaţi: Esegesa şi Ermeneutica, teologii I.

Joi în 17 Iunie înainte de ameaţi: Isagogia, teologii curs. I. Mărturisirea ortodoxă pedag. curs. II. — După ameaţi: Patristica toelog. curs. II.

Vineri în 18 Iunie înainte de ameaţi: Dreptul canonic teolog. curs. III. Limba şi literatura română. teolog curs. II — După ameaţi: Limba română pedagogii curs. I. II. şi III.

Sâmbătă în 19 Iunie înainte de ameaţi: Morala teolog. curs. II. Omiletica teolog. curs. III. — După ameaţi: Istoria naturală pedag. curs. I. şi II.

Luni în 21 Iunie înainte de ameaţi: Logica şi psichologia teolog. I. — După ameaţi: Fisica pedag. curs. III. Computul pedag. curs. I şi II.

Marţi în 22 Iunie înainte de ameaţi: Pedagogia gener. teolog. curs. III. pedag. curs. III. Geografia ped. curs. I. II şi III. — După ameaţi: Istoria universală ped. curs. I. II. şi III.

Mercuri în 23 Iunie înainte de ameaţi: Limba magiară ped. curs. I. II. şi III. — După ameaţi: Pomăritul teolog. II. ped. II.

Vineri 25 Iunie înainte de am., Dogmatica-Polemica teolog. curs. II. Istoria bisericească pedag. curs. I. — După ameaţi: Legumăritul teolog. curs. I. pedag. curs. I.

Sâmbătă în 26 Iunie înainte de ameaţi: Didactica şi Metodica teolog. curs. II. pedag. curs. II. Plantologia teol. curs. III, şi ped. curs. III. — După ameaţi: Istoria bisericească teolog. curs. I

Luni în 28 Iunie înainte de ameaţi: Pastorala, Liturgica şi Catechetca teolog. III curs. Comptabilitatea teologii curs. III. ped. curs. III. — După ameaţi: Musica vocală toţi elevii.

Mercuri Încheierea anului, estradarea testimonielor.

Din conferenţia profesorală, Sibiiu 29 Mai 1882.

Direcţiunea.

* (Învĕţătorii confesionali) grec-orientali din archidiecesă, cari n'au esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc, a fost provocaţi a se supune esamenului. Pe terminul estra ordinar dela 9 Iunie a. c. s'au presentat la 150 de învĕţători aici în Sibiiu. Temele scripturistice le-au făcut Mercuri, de atunci decurge esamenele orale. Comisia esaminătoare e tot cea veche ordinară: P. archimandrit Popea president, comisari dnii profesori Ioan Popescu, Simeon Popescu, şi Dr. D. P. Barcianu.

* (Teatru) Luni în 26 Iunie n. sĕ va da în teatrul cetăţii din loc o representaţiune intitulată „Der kleine Herzog“ operetă în beneficiul cunoscutei cântăreţe D-şoara: *Pĕdure.*

* (Foc.) Joi noaptea spre Vineri între 1 şi 2 oare s'a escat foc în suburbiul Poarta Turnului partea către Turnişor. Timpul era foarte lin, şi acestei împregiurări are a se atribuì nelăţirea focului până la sosirea pompierilor A ars o şură şi o casă. Se vede că focul a fost pus de rĕuvoitori. Economul (tot odată postovariu) a cărui edificiu a ars înainte cu câteva ţile a aflat la sine în şură sdrenţe pêrlite fără a presupune ceva rĕu. În noaptea de Joi n'a fost acasă şi „bunul seu prieten“ şi a împlinit pofta. Multă rĕutate poate zăcea în inima unui om.

* (Ciocnire de trenuri.) În 21 Iunie n. se respândise scirea că la Apaţa, aproape de Braşov, s'ar fi întêmplat o ciocnire de trenuri în urma cărei s'au sdrobit vre-o şepte care (vagoane) şi vre-o cincisprăţece persoane ar fi rănite greu. Direcţiunea drumurilor de fer ale statului din Budapesta publică în privinţa ciocnirei următoriul comunicat:

„La staţiunea Apaţa s'a ciocnit în 20 l. c. trenul mestecat Nr. 288 cu trenul de poveri ce urma celui dintâiu. În urma acestei ciocniri şease pasageri au suferit contusiuni uşoare, personalul care conducea trenul a remas nevătămat, două care de poveri au fost vătămate mai tare, două care de persoane şi două de poveri mai puţin. Trenul mestecat Nr. 288, după ce linia a devenit earăşi liberă şi după o întârţiere de 80 minute, şi-a continuat calea mai departe.“

* (Mulţămită publică: Dl Constantin de Steriu, banchier din Braşov cu ocasiunea serbărei hramului bisericei noastre a împĕraţilor Constantin şi Elena a avut buna voinţă a dona bisericei noastre din Stupini 100 (una sută) florini v. a. cu observarea ca: aceasta sumă sĕ se dea spre fructificare şi din interesele anuale ce va produce suma menţionată, sĕ se acopere spesele ce se vor ivì în fiecare an la sĕvârşirea parastasului hramului numit.

Binevoiască mult stimatul domn donator a primì din partea subscrisului comitet parochial mulţămita noastră cea mai cordială pentru generositatea şi marinimia probată şi cu alte ocasiuni.

Dea Dţeu ca esemplul numitului domn donator sĕ stimuleze pre mulţi întru ajutorarea bisericei şi scoalei noastre, şi ca esemplul generosului domn sĕ'l imiteze mulţi fii ai bisericei noastre pentru prosperarea ei.

Stupini în 6/18 Iunie 1882.

Comitetul parochial.

Ioan Maximilian,
paroch şi preşedinte.

* (Staţiune de telegraf) s'a deschis pe timpul sesonului la băile din Tuşnad.

* (Maghiarisare oficială în Satmár.) Sĕ scrie lui „Pester Lloyd“ că (în Szatmár) în ţilele acestea s'a format o societate numită „Societatea Szecheny“, al cărei scop este de a câştiga cât mai mulţi aderenţi ideei de stat unguresri printre populaţiunea, care nu vorbesce unguresce, şi de a face propagandă pentru limba ungurească. La constituirea adunărei a participat toată inteligenţa din comitat, care a urmat sub presidiul comitelui suprem Francisc Domahidy. La propunerea preotului reformat Ludovic Tabajdy s'a ales de president de onoare al societăţii episc. Lavrenţiu Schlauch între aclamaţiuni entusiastice şi o deputaţie l'a adus în şedinţă. Escelenţa Sa a ţinut apoi o vorbire înflăcărată, în care a desvoltat ideea, că societatea nu voesce se conturbe pe nime în religiunea şi limba sa, ci numai se câştige ideea de stat unguresc şi limbei unguresci amici şi că ea voesce se realiseze devisa marelui Szechenyi: „*post nubila* (!!!) *Phoebus*“ Dr. Schlauch a subscris ca contribuire din parteşi 1000 fl. De funcţionari s'au ales: president: comitele suprem francisc Domahidy, vicepresident: vice comitele Alecsandru Ujfalussy, primariul Carol Böszörményi, contele Iosif Degenfeld şi contele Alecsandru Teleky.

După cum se vede domnii de sus sau pus pe maghiarisare cu toate puterile. Scirea din „Pester Lloyd“ poartă timbrul oficialităţii. Asemenea biroul constituit, în care vedem ca agenţi înmediaţi pe oblâduitorii comitatului.

Ungurii de mult sufere de boala maghiarsărei. Se vede că boala a devenit cronică şi că a trecut în ipocondrie. Medicina va urma, numai de n'ar fi prea târţiu.

* (Afacerea cu fata de creştin,) despre care se ţice că jidovii o ar fi ucis şi-i-ar fi luat sângele, începe a fi tot mai serioasă. Împărtăşim publicului nostru scirile cele mai proăspete.

Budapesta.

Opiniunea publică este foarte agitată. Chiar ăcuma se ţine în castelul lui Wesselenyi la arendatorele Lichtmann o petrecere, unde sûnt adunaţi mai mulţi jidovi din pregiur. Se vorbesce că cadavrul dela Dada lau prins nisce jidovi românesci (?) plutitori şi aceştia l'au estradat justiţiei.

Sâmbăta mare.

Poliţia nu isbutesce a delătura placatele compuse în limba toţască (slovacă) spre persecutarea evreilor. Pre mai mulţi jidovi iau amenińţat prin epistole anonime cu moarte, dacă până în 25 a lunei curgătoare nu vor părăsì oraşul. Comitele suprem şi vicecomitele au sosit la faţa locului. Agitaţia e mare.

Sĕ crede că cadavrul a fost aruncat în apă de oameni interesaţi în causă spre a seduce pre investigatori. Aceasta însĕ în loc de a seduce, mai mult a deschis ochii celor investiţi cu investigaţia. Procurorul de stat şi judele investigaţional sûnt încă în Eszlár. Cadavrul s'au îngropat.

Nyiregyháza 23 Iunie n.

„Pesti Naplo“ a luat din vênt scirea că în causa dela Eszlár tinerul (fiiul hahamului? Red. T. R.) şi-ar retrage fasiunea agrăvătoare. Nălucă fără temeiu este şi afirmaţiunea că s'ar fi sistat inchisiţiunea. *Aflarea vesmintelor Esterei Solymosi a mărit prepusul asupra arestaţilor şi mai mult şi a dat urme noue inchisiţiei spre eruarea dreptăţii. Se crede că va sucede a da şi de urma vinovaţilor încă nearestaţi, cari în interesul arestaţilor au îmbrăcat cadavru străin cu vestmintele Esterei Solymosi.*

Posta din urmă.

Dela Constantinopole se telegrafează, că ministeriul turcesc nu voiesce a decide asupra înlocuirei lui Tewfic cu Halimm până când cestiunea conferenţei e pendentă. — Într'o notă către puteri Poarta protestează contra conferenţei, care periclitează Egiptul.

— Dela London se telegrafează, că guvernul englez nu vrea se recunoască ministeriul cel nou egiptean. — Comisiunea însărcinată cu investigarea rescoalei şi a amânat şedinţele ţece ţile sub cuvênt că investigaţiunea întărită (!) poporul. — Se ţice că Englezii vor ocupa forturile Mess şi Sabari de lângă Alexandria.

PARTEA SCIENŢIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română.

Proces-verbal N. 5.

(Urmare şi fine.)

D. Hasdĕu. Pe la 1871.

D. N. Ionescu manuscriptul a fost depus între 1855--1856. O fi unde-va rătăcit, de va fi bine căutat se va afla. D. Caragiani ne va spune ce scie, ca bibliotecar actual D. N. Ionescu revine a susţinè autenticitatea acestui document. Dlui. a vorbit despre el cu repausatul Laurian, care scia latinesce bine şi l'a întrebat de ar presupune în stare pe cine-va cât de sciutor de latinesce, capabil sĕ facă o lucrare atât de consecintă în totalitatea ei ca scrierea lui Huru. D. Laurian a convenit că nu era posibil. D. N. Ionescu crede că după cum nu sĕ poate ţice că nu este autentică de esemplu balada „Movila lui Purcel“ de şi nu o avem scrisă cu scrisoare din timpul facerei ei, tot asemenea cu fragmentul lui Huru, faptele sûnt necontestabile de şi icoana scrisoarei nu este a timpului, a putut fi o copie ulterioară. În ori-ce cas cestiunea autenticităţei acestei scrieri merită se atragă atenţiunea desbaterilor Academiei.

D. Hasdĕu arată că pe când a fost bibliotecar la Iaşi n'a aflat acel manuscript pe care dorea însĕşi să'l vadă caci d. l'a contestat. Nici bibliotecarul ce au fost maî naîntea d-lui D. Botez nu a aflat în bibliotecă asemenea manuscript. D. Hasdĕu susţine că este apocrif şi că atât unele idei cât şi icoana scrisorei sûnt o imitaţiune după Cantemir, imitaţiune în care s'a copiat până şi unele greşale din Cantemir de esemplu derivarea numelui de Fălciu dela Taifeli.

D. Caragiani arată că primind biblioteca pe seamă a trebuit sĕ o vadă toată şi n'a aflat manuscriptul lui Huru.

D. Papadopolu-Calimachi în 1856 s'a tipărit la G. Asaki broşura fragmentului în cestiune, cu facsimilele care seamănă cu acel din Cantemir. Hatmanul Lăţescu a însarcinat pe G. Asaki sĕ'i tipărească 1,000 esemplare din această scriere, aceste esemplare în parte s'au şi impărţit pe lângă „Gazeta Moldovei“ ce redacta Asaki. Vodă Ghica a rânduit o comisiune sĕ cerceteze acest fragment. Eu am fost ca

secretar acestei comisiuni compusă din Cogălniceanu, Laurian, Asaki, Săulescu, C. Negruzzi, Alecu Donici etc. Comisiunea a făcut un raport detaliat redactat în mare parte de repausatul Hurmuzachi, și toți afară de Săulescu care nici a luat parte asiduă la comisiune au convenit că documentul e apocrif. Un argument despre aceasta era și pecetea pusă în tuș ori cerneală. D. Cogălnicean rămăsese însărcinat cu ultima redactare a raportului și dlui ne ar putè spune ce a devenit documentul? D. Papadopul conservă decretul de numire în comisiune a repausatului Donici.

Se admite de academie propunerea dlui N. Ionescu de a se trimite manuscriptele la secțiuniuni și la membrii editori de cărți vechi.

D. Maior Papazoglu propune Academiei sè'i vândè un mic portret pe pândă, ce'l dice a repausatului Ienăchiță Văcărescu.

Academia trimite portretul și propunerea în cercetarea și opinarea secțiunilor de litere și istorică.

D. Poni cere sè se comunice secțiunei de sciinți spre cetire memoriul sèu cu titlu: „Cercetări asupra mineralelor din masivul cristalin dela Brosceni".

Se va comunica secțiunei.

D. Maniu arată că conform unui conclus de acum doi ani în urmă, dat la propunerea d-lui Odobescu, d-lui a pregătit și de estimp ca acum doi ani, un raport despre mișcarea literară din țeară și dela vecini despre limba și istoria Românilor. Asemenea raport a mai făcut în 1880. Acum s'a ocupat de marea mișcare literară după Români, mai ales la maghiar. D. Maniu doresce sè se fixese ziua de cetire a acestui raport.

D. Urechiă cere ca acel raport sè fie cetit mai întâiu la secțiunea respectivă

D. Maniu s'a adresat cu cerere de cetire la secțiune dar președintele ei d. G. Barițiu fiind ocupat cu alte lucrări nu a audit și nu a dat curs cererei d-sale.

D. Stefănescu recunoasce fie cărui membru dreptul de a presenta memorii, dar e de părere că propunerea d-lui Odobescu la care sè refere d. Maniu n'a fost și cel puțin nu s'a comunicat nimenui ca sè devină maiobligător raportul secretarilor de secțiune.

D. Sion susține același lucru.

D. Ghițu nu prea scie ce *portèe* avè propunerea d-lui Odobescu, că n'a asistat la toate ședințele, dar bunul simț dice că ori d-nii secretari de secțiuni ori d. secretar general e bine sè facă raport despre mișcarea literară dar nu de cea strèină ci de cea română. De ce raport numai de mișcarea literară maghiară și nu și de alte popoare? D. Chițu cere ca d. Maniu sè'și presinte lucrarea s'a la secțiune. Această va aprecia de este sè fie cetită și în planul Academiei. Sè vină lectura acestui raport la Academie, după regulament, prin filiera hotărîtă.

D. Barițiu arată că nu scie manuscriptul d-lui Maniu sè i se fi comunicat în regulă. D. Maniu 'mi-a vorbit de lucrarea s'a dar 'mi-a fost dis că mai are a lucra despre vre o 7 cărți până sè o termine. D. Barițiu sè ține de regulament, d lui pune în desbatere hârtiele ce 'i vin dela birou.

D. Maniu esplică că dacă a amintit de propunerea dlui Odobescu n'a fost ca se oblige pe dnii Hasdèu ori Stefănescu a sè supune ei ca unui conclus formal, eși din deliberările planului. D. Maniu crede că dlui Barițiu i-o fi scăpat din vedere manuscriptul sèu în ședința de secțiune de eri seară dar ca dlui la fost depus pe biroul secțiunei.

Se închide incidentul ca D. Maniu sè'și presinte lucrarea la secțiune.

Se primesce la birou propunerea a șepte membrii cerênd schimbarea datei reuniunei Academiei în sesiune generală.

Se va pune la ordinea ziilei când Academia va fi mai în numèr.

Se depun douè propuneri de numire de membrii corespondenți și onorari.

Se pune la ordinea ziilei pe mâne.

D. Sturdza donează o condică unică dela Mitropolie din Iași, din timpul lui N. Mavrocordat, cuprinzênd copii de..... cărți Domnesci de mari înteres.

Dlui mai dăruesce mai multe alte orginale și cărți și o carte cu copii de documente ale unei proprietăți particulare, dela 1824. Pe multe pagine este subscrierea lui Andronachi Donici.

Se mai primesce, cu mulțèmiri repețite, dela D. Sturdza și un manuscript filosofico-istoric din 1725.

D. Sion. Este traducerea lui Erotoclit.

D. Sturdza, mai depune pentru bibliotecă 3 broșuri din foaea „Din Moldova" a dlui Hasdèu.

D. Ghițu, mulțămind dlui Sturdza pentru zelul cu care înavuțesce colecțiunile și biblioteca Academiei, așteaptă, dela dlui și o dare de seamă de conținutul condicei ce a donat, dela Mavrocordat.

D. Sturdza promite această lucrare.

Se ridică ședința la oarele 11 ½ seara

p. Președinte *D. Sturdza.*

Secretar general, V. A. Urechiă.

Proces-verbal Nr. 6.

Ședința din sesiunea generală a annlui 1882 ținută în ziua de 2 Martie anul 1882.

Membrii presenți: Alexandri V. Caragiani I., Chiță. G. Hajdeu B. P., Maiorescu T., Negruzzi I., Roman Al., Sion G., Babeș V., Bariț G., Ionescu N., Marian, S., Fl., Melchisedec P. S. S., Episcop, Urechiă V., A. Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Falcoian St., Felics I., Poni P., Stefănescu Gr.

Sub președinția dlui Maiorescu.

Ședința se deschide la 9 oare dimineața.

Se citesce procesul verbal al ședinței ultime și se aprobă.

D. Urechiă donează Academiei cărțile arătate în catalogul anexat.

D. Chintescu anunță că este indispus și nu poate veni la ședință.

Se pune în discuțiune propunerea pentru alegerea dlui Lambrior ca membru corespondent.

Se pune la vot și este ales cu 16 bile albe, contra a 5 negre.

Academia trece în secțiuni.

p. Președinte, *D. Sturdza.*

Secretar general, V. A. Urechiă.

Bursa de Viena și Pesta

Din 19 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119 90	119.60
Renta de aur ung. de 4%	87.—	87.85
Renta ung. de hârtie	85.50	85 85
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134 —	134.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	89.90	90.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95 50	95.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.50	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.10	97.75
Obligațiuni urbariale temeșiane		98.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50 97.—	97.75
Obligațiuni urbariale transilvane		98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98 — 99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.75	97.25
Sorți ungaresci cu premii	117 25	118.25
Sorți de regularea Tisei	109.3	109.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.25	76.25
Datorie de stat austr. în argint	76.90	77.—
Renta de aur austriacă	94.40	94.—
Sorți de stat dela 1860	129.50	129.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	822.—	825.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	30 .—	303.50
Acțiuni de credit austr.	306 25	306.60
London (pe poliță de trei luni)	120.20	120.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.63
Napoleon	9.56½	9.55
100 marce nemțesci	58.75	58.70

Nr. 32. [100] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia materă de clasa a III-a, Valea-Uzei cu filiile Valea-Inzelului și Olteni, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Sana, prin aceasta în urma ordinațiunei consistoriale dto 28 Februarie 1881, Nrul 4092, B. — sè escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman."

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt jumètate din toate venitele stolari regulate la 16 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa acest post sè'și aștearnă petițiunile lor, instruite conform statutului organic și regulamentului provisoriu pentru regularea parochiilor la subscrisul oficiu protopresbiteral al tractului subscris, până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iuliei.

Alba-Iulia 3 Iuniu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoșan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 98. [96] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Eftimiu Sighiarteu din Cicei-Poiană protopresbiteratul Deejului, în urma rescriptulni consistorial din 17 Decemvre 1881 Nr. 3598 B. se escrie concurs cu terminul până la 30 Iunie an. cur.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt:

a) Locuința liberă în una odaie a casei parochiale și folosința unui grajd de 4 vite.

b) Jumètate din grădina parochială și din pământurile estravilane ținătoare de porțiunea canonică în mărime 5 jugăre □ arătură, fênaț și pășune, cari dau un venit anual de 40 fl. v. a.

c) Jumètate birul preoțesc cucuruz sfărâmat 40 ferdele à 1 fl. — 40 fl. valut. aust.

d) Jumètate din zilele de lucru 40 à 20 cr. — 8 fl.

e) Jumètate din venitul stolar calculat după sumă mijlocie de cinci ani încoace 60 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune de capelan sûnt avisați a 'și așterne până la terminul sus indicat suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic și al regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiul în C. Giurgesci p. ult. Reteag (Retteg.)

Cicеu Poiană la 25 Maiu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 112. [98] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din vacanta parochie sub clasa III Burul, protopresbiteratul Lupșei, sè escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman."

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea cononică: un agru 1126 □° o grădina de cucuruz de 1 jug. 1433 □° un fênaț de 300 □° și folosirea cimiteriului.
2. 46 Ferdele vechi (16 copuri) cucuruz sfârmit.
3. 70 zile de lucru.
4. lemnele de foc trebuincioase și
5. venite stolari.

Doritorii de a competa la această parochiă au a'și subșterne petițiunile lor instruate în sensul statului organic și al Regulamentului pentru parochii la subsemnatul oficiu până la la terminul defipt.

Offenbaia în 3 Iunie 1882.

Oficiul protepresbiteral gr. or. al Lupșei.

pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu,
administr. protopresb

[95] 2-3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arătător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capètă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta zi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit-sè nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sè adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nèsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 4—12

Redactor rèspunzètor **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Joi 15/27 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu preţul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iunie 1882, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 14 Iunie.

(O-l) Şi era mare jalea bisericei române ortodocse din Ungaria. Pe faţă fie-cărui brăzduiau şiroaiele de lacrămi, durerea innecase peptul fiilor credincioşi, şi tăcerea adêncă vorbia mai elocuent decât panegiricele cele mai nimerite. Da, jelia biserica noastră.

Sûnt nouĕ ani de atunci. De nouĕ ani jelim, şi jelea o vom duce cu noi în mormênt. Căci el a venit la noi, a trăit între noi, lucrând pentru binele nostru. Toată vieaţa lui a fost activitate ne întreruptă, activitate binecuvêntată pentru biserică şi naţiune.

Ne a lăsat o biserică constituţională. Singurul nostru adăpost, singurul teren, pe care până astăḑi ne putem mişca liberi, singurul teren, pe care mai dăm semne de vieaţă.

Sûntem o naţiune străveche în patria noastră străbună. Ca naţiune avem dreptul de a esista şi ca naţiune voim sĕ trăim. Frunḑărim cu nesaţiu cartea istoriei noastre politice şi bisericesci. Trecem prin veacuri până unde ne conduce firul datelor positive, şi pretotindinea întimpinăm prigonirea neamului nostru. În fiecare veac întêmpinăm cuvêntul, sub care am fost asupriţi. Era o vreme, când nu mai eram consideraţi de oameni. Aşa era spiritul timpului. Era vremea sclavismului. Ori cine ne putea lua vieaţa, şi noue nu ne era ertat nici sĕ fugim de asupritorii nostri, căci eram legaţi de glia pământului unde ne-am născut. Am trecut prin toate şi preste toate şi astăḑi trăim, ca se fim obiectul asupririlor sub pretecstele de astăḑi.

Şi sub asemenea împregiurări numai o singură mângăere ne a mai remas, mângăerea că am putut suferì şi că mai putem încă suferì. Tristă mângăere, însĕ totuşi mângăere.

A venit anul Mântuirei, şi cu anul mântuirei un nou archiereu în fruntea asupritei biserici ortodocse din Transilvania.

Se ḑice că ţimpurile fac pe oamenii cei mari; şi e mare adevĕr, că sûnt mari oamenii cari se sciu folosì de împregiurări. Se poaate că pe *Şaguna* timpurile l'au făcut, ceea ce a fost, şi e posibil şi aceea, că el însuşi s'a făcut mare prin esploatarea împregiurărilor favoritoare scopului urmărit de el. La probabilităţile acestea nu vom reflecta. Ajunge se constatăm resultatele activităţii sale neobosite.

Idealul metropolitului *Şaguna* era înălţarea bisericei ortodocse române. A fost, sûnt încă, şi poate vor mai fi mulţi, cari vor judeca prea aspru pe *Şaguna* pentru „iperortodocsismul“ sĕu. şi aceasta o vor face toţi, câţi nu voesc se petrundă în spiritul bisericei ortodocse. Cumcă acesta a fost idealul fericitului *Şaguna,* se poate documenta pas de pas din toate lucrurile lui. Şi el a lucrat cu plan bine rumegat, a lucrat cu mare precauţiune şi lungă perseverenţă.

Până astăḑi scim puţine despre *Şaguna,* căci nu am voit se scim mai multe. Torentul de astăḑi ne consumă, întunerecul în care orbecăm, nu ne lasă se vedem mai departe, şi la mulţi nu le place a vedea lucrurile în claritatea lor. Şi ce ne strică mai mult este neîncrederea reciprocă între noi. Cu dor dorim însĕ sĕ se facă lumină, şi lumină a început a se face.

Ne place sĕ credem că am pătruns în idealul fericitului *Şaguna.* Ne place se credem, şi e bine sĕ credem aşa, căci aceasta credinţă ne poate mântuì. Una însĕ nu o putem perde din vedere, nu ne este ertat sĕ o perdem din vedere, şi aceasta este tactul, cu care a lucrat *Şaguna,* neobosita lui activitate, şi agerimea cu carea s'a sciut folosì de împregiurările date.

Românii numai în biserica ortodocsă au viitoriu. Şi vor remânea neînţelegibili toţi, câţi vor susţinea că în ḑiua de astăḑi în un stat liberal vei putea guberna un popor atât de abil, ca şi românii dogmatîndui normative bisericesci cu uşile încuiate.

Suntem biserică constituţională. Constituţia ni o a câstigat fericitul *Şaguna.* Trăim în sinodalitate de 14 ani şi credem că lucrăm în spiritul lui *Şaguna.* Vom trăì încă, căci viitoriu ne e deschis, şi preste ḑeci de ani poate ne vom întârì tot mai tare în credinţa de astăḑi.

Vieaţa lui *Şaguna* a fost activitate neîntreruptă. Activitate care din umilinţa vechie ne-a ridicat la vaḑa de aḑi.

E frumos ca astăḑi când din principiu suntem neactivi sĕ ne reîmprospetăm starea noastră din trecut ca biserică şi naţiune, sĕ constatăm starea noastră în biserică astăḑi şi sĕ arĕtăm junimei modele de vieaţă, modele de activitate. Cu ace stea am fost datori umbrei marelu păstoriu la a 9 aniversare a mutăre sale dela noi.

Revista politică.

Sibiiu, 14 în Iunie.

Abia se potolise alarma dată în casa deputaţilor Ungariei cu ocasiunea desbaterei asupra petiţiunei Satmarenilor şi o parte a Ungariei se află în faţa unei scîntei, care e în stare a provoca mult mai mare sgomot, ca se nu ḑicem mai mult, decât a provocat discursurile lui Onody şi Istoczy. Causa s'au afacerea dela Tisza Eszlar a silit deja organe ca „Hon“, „Ellenör“, „P. Ll“ şi alte ḑiare din capitală, a trata cestiunea evreească din Ungaria în articuli de fond, cu scop de a liniscì spiritele şi de a îmbuna inimele şi de a da guvernului indigitări cum se păşească ca se prevină agitaţiunile. Sûnt pacînice ideile acelor ḑiare, însĕ nu este semn bun, când se ved silite a linisci, a îmbuna. Căci tocmai acesta e dovadă, că este cineva neliniscit şi sûnt oameni cari trebue îmbunaţi. Afacerea dela Tisza Eszlar, desbătută destul de serioasă. Noroc mare pentru ţeară ar fi, dacă ar remânè afacerea ţermurită în limitele unei închisiţiuni de tribunal şi eventual a le pedepsirei aspre a culpabililor, cari au dat prilegiul sĕ se nască o afacere cum e cea dela Tisza-Eszlar. Dorim aceasta în interesul liniscei generale însĕ nu în sensul cel servil al unor foi maghiare, nici în cel emfatic a lui „P. Ll.“

În Bosnia şi Erţegovina asigură nu numai oficioasele, ci şi alte ḑiare considerabile din capitalele monarchiei, că lucrurile merg, afară de vre o câteva „bande de lotri,“ toate bine. Cu atâta mai rĕu sĕ desvoaltă lucrurile în Serbia învecinată. „N. fr. Pr.“ descrie situaţiunea de acolo

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Sălişte.

(Încheiere.)

Se ḑice că isvorul dela S. Foltea seacă pe ḑi ce merge în măsura cu care cresce numĕrul neevlavioşilor în Sălişte. Ar fi trist dacă ar seca isvorul dela S. Foltea. Şi sălиştenii vor binemerita dela patrie şi naţiune dacă se vor îngrigì ca se nu easă din evlavioşi.

La S. Foltea se fac în tot anul ceremonii religioase. Ca cărţi rituale se folosesc de cele din tipografia lui Clozius. Aşa acaftistul, octoicul şi mai departe. Aşi spune mai multe despre aceste ceremonii, căci eu ca vechiu slujitor al bisericei sûnt de pe vremea când învĕţau oamenii tipicul. Pe atunci nu cunosceam semnul întrebării. Noi pe atunci eram cunoscuţi cu cărţile bisericesci. Aşa d. e. carteа rituală intitulată: „Penticostarion“, ce cuprinde întru sine slujba ce i se cuvine etc. Sibiiu, 1841. În aceasta la pag. 298 e scris: „Canonul“, apoi vine: „Peasna I.“ „canonul“ învierei“; alt „canon“ al crucei şi al învierei; alt „canon al preasfintei de dumneḑeu născătoarei; alt „canon“ al tuturor sfinţilor. Peasna a II asemenea şi aşa toate nouĕ. *) Aşi spune mai multe despre ceremoniile dela S. Foltea, însĕ mĕ tem că voi face supĕrare celui din Sibiiu, care e jalus de ale sale.

Multe locuri frumoase am vĕḑut în vieaţa mea, căci eu sûnt din ţeara locurilor frumoase, din Ardeal. Vĕḑut'am valea Murĕşului până sus spre Topliţa. vĕḑut'am a Tîrnavelor, vĕḑut'am ţeara Oltului, ţeara Bârsei, ţinutul Braşovului, şi Braşovul însuşi, care vecînic va rĕmânea idealul frumseţelor naturei în ochii mei, vĕḑut'am părţile ungurene, pitoreştile văi din ţinutul Crişului şi sprintenele fetiţe, cari ca vioaie căprioare abăteau caprele de pre stânci spre curatele lor cătune, am vĕḑut locuri frumoase, şi între cele mai frumoase este a se numĕra şi panorama, ce se vede dela S. Foltea spre Mercurea, S. Sebeş Alba-Iulia.

Multe locuri frumoase avem noi în Ardeal, şi multe reminiscenţe istorice ne leagă aducerea aminte de ele. Şi sûnt frumoase aceste locuri, căci ochii nostri cei sufletesci vĕḑ şi măreţele fapte sĕvêrşite de strămbunii nostri. Bălcescu, sĕrmanul Bălcescu, el nu putea trece prelûngă aceste frumoase locuri, fără a'şi revoca în memorie gloriosul nostru trecut. Însĕ *non sunt omnibus omnia data.*

Cam pela 1 oară am ajuns în Sălişte eară. Ce-am vĕḑut nu sciu, căci adevĕrul vorbind minţile nu-mi erau acasă. Din S. Foltea am vĕḑut Alba-Iulia şi mi am adus aminte de triumfala întrare a lui Michaiu Viteazul în Alba Iulia. Mi am închipuit că sĕ se scoale un al doilea Mihaiu nu şi ar potea compune un ministeriu dintre românii din Transilvania, căci astăḑi nici chiar Braşovenii n'ar mai îndrăsnì se spargă solidaritatea naţională primită sub jurĕmênt pro gloria neactivităţii.

În Sălişte s'a dat în ḑiua aceia prânḑ comun. Comun întru atâta încât la una şi aceiaşi masă au mêncat evlavioşi şi neevlavioşi. Se fi fost şi eu la prânḑ aşi scì ce s'a petrecut şi n'aş tăcea nici sub pedeapsă de moarte. Eu am prânḑit la un amic.

E mare fericire a te nasce pe lume, a ḑis oarecine-va. Şi e şi mai mare când poţi trăì între oameni înţelepţi. Ca om sum născut şi eu pe lume. Şi de când am eşit din satul meu, tot cu oameni înţelepţi am trăit. Bagsama de acolo vine şi procopseala mea. În Sălişte încă m'a lăpedat soartea între doi filosofi. Şi ca se fiu just voi spune că la masă şedeam 6 inşi. Un filosof cu două părechi de ochilari şi unul cu ochi neînarmaţi. Între philosophi şedea un jurist, concip. de adv. apoi un învĕţătoriu, apoi un cleric din Sibiiu, o femeie şi eu. Sum sigur că doamnele nu cetesc foiţa Telegrafului Roman, pentru aceia nici că am observat politeţa. Dacă cumva s'ar rĕtăcì Telegraful Roman şi prin mâ-

*) Nu este canon cu canoane ci sûnt canoane paralele cu pesne şi tropare. Red.

într'o corespondenţă din Belgrad precum urmează:

„Situaţiunea politică a devenit cu totul nesuferită. Lovitura de stat ne ameninţă deja de mai multe săptămâni, adecă de mai multe luni, fără ca aceia cari o plănuiesc se aibă şi curagiul de a o esecuta, astfel că trebue se ne temem pe tot minutul că desgustul poporului le va apuca înainte şi va isbucnì printr'un act de violenţă. Pentru un moment guvernă clubul aşa numitului partid progresist. El a fost acela care a propus faimosul decret de escludere şi care fără a ţinea seamă că Scupştină, nu este în stare a lua o hotărîre, sĕ instală în sala parlamentului şi se declară ca scupştină, guvern şi rege esecutară hotărîrea cu bună voinţă şi credură că prin aceasta au aruncat nesip în ochii alegătorilor.

„Radicalii respunseră la acest dispreţ cu ameninţarea de a nu plătì contribuţiunile. Această temă este pe aici, mai mult decât pe ori unde, atât de populară, în cât chiar grosul actualului partid guvernamental, o va susţinè cu entusiasm. Întristarea produsă în popor, de hotărârea clubului, se reproduce în alegători cu o mare furie. Maşina guvernamentală dovedì că n'are nici o putere. Amenuntele sûnt tot atât de semnificative ca şi resultatul sdrobitor, la care nu se aşteptau nici chiar opositiunile. În ajunul ultimei ḑile de alegeri trebuia sĕ se facă şi o alegere de primariu în Grozka, locul de residenţă al ministrului de interne. Candidatul opositiunĕi fu ales cu majoritate sdrobitoare contra fratelui ministrului. Comandantul districtului refusă de a confirma această alegere. Atunci o deputaţiune în mase compusă din patru sute alegĕtori, pornì spre Belgrad pentru a reclama la ministru. Dar ea fu ajunsă pe drum de geandarmi călări cari anunţară confirmarea alegerei, după ceea ce deputaţiunea se întoarse înapoi.

„Chiemarea candidaţilor din minoritate cu mandat politienesc nu putea naturalmente sĕ fie decât unt de lemn în foc. Unul din acești chiemaţi cari se afla din întèmplare în Belgrad, declară ministrului, că nu poate rĕspunde la acest apel, căci ar risca sĕ'şi peardă toate bunurile şi averea sa. Mai mulţi deputaţi din partidul guvernamental au primit de fapt scrisori amenin-ţătoare de prin localităţile unde au fost aleşi, prin care sûnt somaţi, sau sĕ se unească cu opositiunea, sau sĕ demisioneaze, căci în cas contrariu li se va da foc la tot ce au. Fie care ḑi ce vine, poate sĕ aducă o nouă suprindere".

„D. Ztg." într un articul „Oesterreich in Belgrad" discută „scirea deşartă" despre ocupaţiunea Sĕrbiei cu trupe austriace, dacă tronul lui Milan ar fi amenințat de opositiune. Numita foaie desaprobă atitudinea ilegală a guvernamentalilor din Sĕrbia şi ḑice Austro-Ungariei sĕ nu se razime pe astfel de factori neleali.

Dela Varşovia se scrie că acolo au sosit dela Petersburg mai mulţi oficieri din corpul de ingineri. Scopul venirei lor e fortificarea cetăţii după o sistemă grandioasă cu şanţuri, care vor costa mai multe milioane de ruble. În Pinsk se clădesc magazine mari militare şi fortăreaţa Bobrisk este aleasă de deposit principal pentru arme. Generalul Scobeleff este în Minsk şi a luat comanda corpului dislocat în Minsk, Pinsk şi ţinut.

Conferenţa s'a constituit în Constantinopole fără de repretul porţii.

Cestiunea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ludovic Hentaller. Dacă e vorba ca noi sĕ primim sau sĕ nu primim pe Jidovii ruşi, atunci trebue sĕ respundem cu resoluţiune că nu. Nu motive religioase îl fac sĕ rĕspundă astfeliu la întrebare, ci fiindcă e convins că cu principiile liberalismului şi umanismului nu se unesc, ca sĕ lăsăm noi sĕ vină Jidovii ruşi, pe cât timp compatrioţii nostri proprii din causa miseriei emigrează în mase în America (aprobare în stânga estremă), şi mulţi dintre ai nostri merg în România alţii spre Apus. După Rusia cei mai mulţi Jidovi sûnt în Austro-Ungaria; ce se va alege de naţia ungurească, dacă Jidovii rusesci vor înunda ţeară? Polonia are sĕ mulţămească căderea sa nu numai desbinării parlamentului patriei şi magnaţilor poloni, ci şi politicei viclene, cu care guvernul rusesc a întrodus astfel de colonişti nesuportabili şi neîmpăciuitori în Polonia (Aprobare în stânga estremă). America, pe care noi o învidiăm pentru instituţiunile ei liberale şi umane, în momentul, când a aflat că invasiunea Chinezilor pentru ea e periculoasă, n'a mai amânat lucrul ci a interḑis Chinezilor întrarea.

Sĕ comparăm pe Jidovii ruşi cu chinezii, şi vom afla, că cei din urmă sûnt pacînici cu zel către cultură şi activi, pe când cei dintâiu sûnt oameni cu cari nu poţi trăì, inimici ai progresului, necapabili de un lucru productiv. Jidovul rus nu produce şi nu consumă aşa mult ca se aibă vre o însemnătate în economia poporală. Chinezii se ocupă cu predilecţiune cu contrabanda; Jidovii rusesci pe lângă aceasta se mai fac gazde de hoţi şi sûnt usurari; nu vor sĕ se asimileze cu poporaţiunea. Din aceste motive susţine d. dep. Hentaller că invasiunea Jidovilor trebue respinsă şi el ḑice că ar protesta contra unei invasiuni de ar fi chiar creştini şi mohamedani, în interesul progresului şi civilisaţiunei. Primesce propunerea lui Otto Hermann (Aplause vii în stânga essremă.)

Alexandru Országh în cuvêntarea amintesce câte-va cuvinte despre „Cagal," alui Onody. — D. dep. Onody — ḑice dênsul — susţine că esistă un „Cagal" puternic jidovesc, care lucră într'acolo ca puterea sa şi influenţa în favorul jidovilor sĕ se simtă pe toată suprafaţa pământului.

Dacă această puternică legătură într'adevĕr esistă, atunci nu poţi sĕţi esplici cum s'a putut întêmpla ca în Rusia Jidovii se fie alungaţi cu miile şi maltrataţi brutal. Országh combate aserţiunea lui Onody cu privire la „Cagal" şi mai pe urmă sĕ daclară pentru propunerea comisiunei petiţionare.

Emeric Szalay în cuvêntarea sa atinge şi pe Jidovii din Austro-Ungaria susţinênd că acestia nu-şi împlinesce datoria faţă de patrie, ci sûnt în Ungaria numai respânditorii Germanismului, ei spriginesc tot ce-i Germân. Trece apoi la combaterea propunerei comisiunei petiţionare susţinênd că referentul n'are nici date statistice sigure şi se pronunţă pentru primirea propunerei lui Otto Hermann. (Aplause în stânga estremă.)

Petru Buszbach. aruncând o privire scurtă asupra cuvêntărilor ţinute până acum, cearcă sĕ combată unele argumente contra invasiunei şi recomâdă la finea cuvêntărei sale propunerea comisiunei. (Aplause în dreapta).

Daniil Irány sĕ pronunţă pentru propunerea comisiunei.

Ludovic Csernatony tot asêmenea.

Blasiu Orbán şi Ludovic Mocsany pentru propunerea lui Hermann.

Preşedintele Pehy declară desbaterea de încheeată.

Ministrul preşedinte Tisza polemisând cu Mocsary, ḑise:

Eu am năzuit totdeauna ca se am curagiul sĕ-'mi esprim părerea mea şi convingerea mea corect fără a diplomatisa. (Aprobare în dreapta şi această datorinţă mi-am împlinit'o când — mulţi erau muţi — a fost însotită de pericul. (Larmă în stânga estremă; strigăte: Când?) Dar, mi-am împlinit datorinţa o împlinesc acum şi o voiu împlinì chiar şi dacă va fi însoţită de pericol. (Aprobare în dreapta). Dnii deputaţi aibă ori ce convicţiune vor avè, eu le am ascultat convingerile lor repeţite, în espresiuni — mĕ voiu folosì de un termin mai blând — nu arareori pentru mine nu tocmai măgulitoare.

Eu respectez libertatea convingerii şi am respectat-o şi la astfel de ocasiuni; însĕ de oare ce chiar şi astăḑi, fără ca sĕ fi fost de lipsă s'a tîrît în cadrul desbaterei activitatea mea politică peste tot, capul meu plecat şi mai scie Ḑeu ce, îmi esprim convingerea mea şi pretind ca această convingere sĕ fie respectată, că de va venì un timp în care lipsa de capete plecate sĕ fie însoţită de pericol, cei cu capetele plecate nu se vor afla pe partea aceasta a casei. (Aprobare şi strigăte de éljen în dreapta. Mişcare şi protest în stânga estremă). Eu nu vorbesc din aer, ci mĕ provoc la esperienţele din periodul dela 1846—1850.

Hoitsy. Atunci şedeai Dta a casă!

Ministru preşedinte Tisza: Nu şedeam a casă, mĕ aflam în tabĕră, înaintea inimicului, după aceea am servit în ministeriu.

Németh, Da în biroul lui Sigismund Papp. —

Ministru preşedinte Tisza: Nu în biroul lui Sigismund Papp ci în acela al bĕtrânului Carol Szasz, căci acesta era şeful meu. Dar mĕ aflam înaintea inimicului.

Hoitsy: Şi în bătălie?

Ministrul preşedinte Tisza: Veḑi bine, chiar şi în bătălie; după aceea în birou, însĕ nu în anul 1848 când era comod, ci în 1849. Eu am fost în Dobriczin. Nu de mult s'a imputat că am conspirat — adevĕrat, dar am făcut şi mai mult atunci, când Ungaria n'avea constitutuţiune credeam că ori ce mijloc este justificat pentru recâştigarea ei. (Proteste în stânga estremă; Aşa e! în dreapta). Dl deputat clătina din cap dar este adevĕr istoric. Eu am încetat de a mai urma aşa îndată ce ţeara ajunse în condiţiuni pe care eu nu le-am probat întru toate, însĕ cu toate aceste constituţiunea fu din partea regelui încoronat restaurată: am încetat a mai lucra astfel după ce m'am convins că iritarea contra sistemei nu se face numai în parte, ci în general contra întregei constituţiuni. (O voce în stânga estremă: Nu se ţine de obiect.) Eu conced că nu sĕ ţine de de obiect, dar după atâtea atacuri am voit se spun şi eu aceasta odată şi [illegible] (Aprobare în dreapta.)

În fine recomândă casei sĕ respingă propunerea lui Hermann, căci aceasta îi leagă guvernului mânile şi se primească propunerea comisiunei.

Referentul comisiunei accentuà încă odată propunerea comisiunei, pe când Otto Hermann contra-proiectul.

Resultatul votărei e cunoscut.

Mâna misterioasă.

(Încheere.)

Berlinul într'adevĕr regulează în mod absolut politica din Constantinopole: cel ce inspiră toate resoluţiunile Divanului este însĕrcinatul de afaceri al Germaniei.

Nimic n'a remas, nici însaşi armata turcească, care sĕ nu se acomodeze la disciplina germană prin oficierii detaşaţi cu scopul acesta de marele stat-major prusian şi sosiţi la Constantinopole cu misiunea a reorganisa forţele otomane. Oficierii acestia primesc lefuri de Paşe: colonelul lor este ataşat chiar pe lângă persoana Sultanului, care 'l încarcă de toate semnele de favoare, şi în semn de recunoscinţă pentru serviciele ce i se dă, Padişahul trămite principelui Imperial al Germaniei ḑece cai mărețì, cu alte daruri pentru curtea din Berlin.

Este o intimitate completă şi care, dacă ar mai fi sĕ nască Conferenţa abortată, s'ar traduce în modul cel mai semnificativ prin alegerea chiar şi a locului unde ar fi ca sĕ se ţină.

Într'adevĕr aceasta nu mai are perspectivă de a se întrunì la Constantinopole, ci la Berlin, sub presidenţa şi sub mâna omului care conduce după placul seu tot acest vast întreg.

***

În mijlocul tuturor acestora, va întreba cineva ce se face Englitera, care obicînuit îşi apără interesele cu înverşunare, şi a cărei politică positivă o resuma ast-fel unul din cei din

---

nile vre unei dame, o rog se nu uite că sistema mea e întru toate românească. Despre mine nu voiu ḑice nimic. Ajunge că nu eram filosof.

Nu sciu S. Foltea, panorama cea fermecătoare, osteneala primblărei, gustul bucatelor, bunăvoinţa amicului meu, ori filosofia filosofilor mi a treḑit pofta de mâncare. Nu sciu, nu o pot sci. Una sciu că mai cu apetit n'am mâncat în vieaţa mea, — firesce încât mĕ ajută memoria.

Pe la 3 oare am eşit în târgul Săliştei. Înţeleg piaţa din Săliște. N'am auḑit încă vorbinduse despre târg, fără a se scì că în târg sau întêmplat şi furături. Aşa s'a întêmplat şi în Săliște.

Cât sûnt de frumoase Săliştenele, nu o voi spune, o a spus în toamna anului 1881 „Familia" din Pesta. Şi „Familia" e competentă în spunerea lucrurilor frumoase. Competentă e, bunăvoinţa o are şi după proverbul latin: *Et voluisse satis.* Aşa în trecut aşa în present, despre viitoriu mai scie Dumneḑeu cum va fi.

S'a încins jocul la 3 oare şi sa sfârşit seara la 9. Unei mai uşori au ţinut şi până la 11 oare.

N'am jucat în vieaţa mea, şi nici voi juca. Ignoti nulla cupido. Nu pot scrie despre joc nimica, căci nu mĕ pricep la ale jocului. Atâta sciu, că până au jucat colegii mei împreună cu Săliştenii şi Săliştenele, eu mam jucat cu băeţii de scoală, dând doveḑi că şi eu am fost băiat atunci, ca şi acum, numai cât atunci eram băiat fără barbă astăḑi înse sum băiat, ca toţi băeţii de sama mea, cu barbă şi musteţe.

Dimineaţa la 4 oare am plecat spre Sibiiu. La Săcel sub deal am ajuns pre coriştii Domnului Dima, şi aici mi s'a spus că Săliştenele au furat inimile coriştilor. De atunci ei umblă mâchniţi la prelegeri, şi se sporesc buruenile în grădina de model.

Aseară mĕ aflam pe sub arini. Nu departe de mine şedeau doi coriști, dintre cari unul cănta lin însĕ tare mângâios Mi-am făcut urechea sulă şi am auḑit următoarele strofe, pe cari cu toate că sûnt vechi nu le voiu uita în viaţa mea.

Cine n'are dor pe vale,
Nu sci luna când rĕsare,
Şi noaptea cât e de mare.

Cine n'are dor pe luncă,
Nu sci luna când se culcă,
Şi noaptea cât e de lungă.

Sĕrmanul. Era unul dintre cei fără inimă viind din Săliște. Eu dau coriştilor un sfat. Toţi câţi au venit fără inimă se meargă şi sĕ bee apă din S. Foltea, şi dacă nu se vor tămăduì sĕ fiu osêndit în foiţa „Telegrafului Roman."

Olteanul.

---

* (*Bismarck şi poet*). Se scrie dela Berlin: „Contele Moltke înainte cu câte va ḑile a înscris în albumul unei princese: „Schein vergeht, Wahrheit besteht!" (Aparenţa trece, Adeverul remâne) Principele a scris de desubt:

„Ich glaube dass in jener Welt
Die Wahrheit stets den Sieg behält,
Doch mit der Lüge dieses Lebens
Kämpft unser Marschall selbst vergebens!

(În ceea lume, ce m'aşi îndoì a crede?
Adevĕrul că neînvins pe tronu'i şede,
Pe aceasta lume însĕ cu minciuna
Şi Moltke mareş. în sec v'a lupta totdeauna.)

urma astfel unul din cei din urmă oameni de Stat ai ei într'un amabil cinism:

Sĕ tot pretinḑi
Sĕ tot iei
Şi nici-odată sĕ nu dai inapoi.

Ce se face Englitera? Liniscească-se acela, ea pe sine nu se uită: ş'apoi planurile d-lui de Bismarck nu se ciocnesc nici de gelosiele ei nici de interesele ei.

Pentru dînsa cestiunea Orientulu nu mai este la Constantinopole; este la Suez şi din minutul ce ea va avea garanţii în ceea ce privesce Canalul, puţin îi pasă despre rest.

Ea n'a voit nici-odată sĕ ia Egiptul după cum se crede în vulg. Pentru ce ar face-o şi de ce s'ar încurca cu dînsul? — Neapoleon III oferì lordului Palmerston într'o ḑi Egiptul, în compensaţiunea Marocului pe care avea el pofta al anexa la Francia. Palmerston refusă ḑicênd: „Nu cum-va un Engles care ar resida la Londra şi ar poseda un castel în Scoţia, ar avea trebuinţă sĕ cumpere hanurile de pe drum şi sĕ le esploateze pe seama sa? Îi este destul sĕ fie ele libere şi se fie sigur că va găsì într'ensele în trecere o bună costiţă cu un pat bun. Aşa şi cu Egiptul; el este calea Indielor şi-i e destul Engliterei sĕ fie liberă această cale, cu adăposturi sigure pentru vasele şi comerciul sĕu, fără a şi pune pe braţe administraţiunea generală şi toate afacerile interioare ale ţĕrei."

Aşa este bunul simţ şi Marea Britanie remâne fidelă acestui principiu mărginindu-sĕ actualmente a-şi asigura usul liber de canalul Suez. Cu Malta cu Ciprul, cu Aden şi Perim, ea comandă atât întrareă cât şi eşirea Canalului, despre a le garanta mai bine ceea ce o numesce neutralisarea, ea reclamă în chiar momentul acesta cedarea unei fortereţe ripene cu marea Rosie şi situată în Egiptul de jos, fortereţe care într'alt fel o va lua ea dele sine, de nu se vor grăbì îndestul a i o concede. — „Beati possidentes!" Este o maximă pe care ea o practică şi acum, ear' odată îndestulată de partea aceasta, ce-i pasă că va trona la Cairo numele Kedivului, ori al Sultanului!

Ea este chiar favorabilă intervenirei turcesci şi ar vedè cu simpatie instalându-se pe laturele Nilului o putere capabilă de a-'i protege interesele neliniscind pe acelea ale vecinului de pe coasta Algeriei.

Oare d. Gladstone, pe timpul când bătrênul Beaconsfield era ministrul preferit al Reginei, nu reclama cu un fel de turbare isgonirea Turcilor de pe continentul european? Ei bine, principele de Bismarck este pe cale de a satisface şi poate că, pănă se nu moară, îşi va vedea dorinţa împlinită!

***

Bine înţeles, că nu din platonism lucrează cancelariul ci 'şi dă bine cu socoteală că Germania îşi va avea bacşişul.

Planul de mult meditat pe care 'l urmăresce el, împinge pe fie care ḑi câte puţin pe Austria spre Orient, şi în schimbul celor din urmă despoieri ale Turciei şi al strălucitoarei capitale ce 'i reservă pe Bosfor, îi va cere împreună cu portul Triest ce ar deschide Germaniei Mediterana, cele opt milioane de Germani lipite încă de fortuna ei.

Atunci imperiul va fi foarte aproape de sevêrşirea sa, de oare ce va îngloba sub acelaşi sceptru toate elementele germanice şi se va afia la Nord şi la Sud, aşeḑat pe cele douĕ mări pe cari se desfăşura şi se concentră civilisaţiunea europeană.

***

Este oare vis aceasta?

La Londra a apărut o carte curioasă, care nu s'a tradus încă, şi care produce mare sensaţiune în lumea filosofică şi religioasă de peste Mânecă. Cartea aceasta întitulată: *Viitorul Islam* face un tablou foarte instructiv al celor şeseḑeci s'au optḑeci de secte cari 'şi împărţesc între ele acum mahometismul, şi după ce espune lucrarea ce se operă într'ênsele şi evoluţiunea caracteristică care apropie pe cele mai importante din aceste grupe de ale civilisaţiunei occidentale, arată că Islamul este în ajunul unei transformări profunde, unei adevĕrate reforme, care va fi pentru dînsul. — într'un alt sens, — în sensul real al progresului şi al perfecţionărei, ceea ce reforma din al şesespreḑecelea secul a avut pretensiunea se fie pentru Catolicism.

Sultanul actual s'ar face apostolul acestor idei de reformă, şi, răzimat pe Germania, ar face dintr'ênsele basa reînoirei imperiului sĕu.

Nu sûnt oare acestea, de nu o revelaţiune curioasă, cel puţin nisce licuriri foarte instructive proiectate asupra viitorului?

***

Despre noi, vai! în mijlocul acestor transformări ale statelor şi ale popoarelor, al mărirei unora şi al reîntinerirei altora, nu primim, graţie politicei republicane, decât umiliri şi palme!

Sub ministerul Gambetta mergeam direct la resboiu isbindune în frunte de cărămiḑile cele mai hotărîte ale dlui Bismark, Omul aventurelor isbea cu escluderea absolută întervenirea turcească şi chiar acţiunea combinată a puterilor. Se certase în fine cu aliatul seu relativ Englitera, astfel că se află singur dinaintea Germaniei, Turciei şi puterilor amintind printr'această situaţiune critică celebra isolare din 1840!

Era timpul sĕ cadă la 26 Ianuariu acest mare politic, fără care cădere am fi fost asvîrliţi nebunesce în cele mai formidabile intêmplări.

Cu d. de Freycinet este alt lucru: este înjosirea fără nume, anularea fără margini a Franciei, — a acelei Francie, care acum trei ḑeci de ani vorbia cu siguritate sĕ'şi anecseze Balearele, care acum două ḑeci ani visa sĕ 'şi prelungească fruntăria până la Geneva încorporându-şi Sardinia, şi în care ura de acum, fără armată fără mugistratură, fără credinţe, fără guvern în prada descompunerei sociale şi anarchiei celei mai spăimîntătoare, a ajuns sĕ bea în tăcere lacrimele mâniei şi ale ruşinei!

Cine ne va rădica oare din aceste umiliri neauḑite? şi sĕ nu fie oare şi la noi vre-o mână misterioasă în care se ne putem pune speranţa?

Generalul Foy ḑicea într'o ḑi la tribună: „Când spada Franciei este la pămênt, se găsesce tot-dea-una o mână ca sĕ-o ea de jos."

Unde va fi oare astă mână voinică şi patriotică? O chiămăm, o asceptăm...

Ph. de Grandlieu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român"

Caransebeş, 9 Iunie 1882. *(Înmormêntarea parochului Adam Musta).* Sĕ împlinesce o sĕptĕmână de când am petrecut la odichna cea vecînică pre parochul nostru din comuna Glâmboaca, pe părintele Adam Musta. În al 69-lea an al etăţii şi în al 42-lea an al păstorirei şi al servitului la altariul Dlui, — şi-a dat blândul şi nobilul sĕu suflet în mânile creatorului!

Mulţi vor fi creḑênd că nu este nimic de înregistrat despre preotul Adam Musta. Dacă nu putem sĕ'i vestim sciinţă mare, dacă nu putem sĕ-i spunem merite şi vîrtuţi pre câmpul literaturei, — putem cu toate acestea sĕ aflăm la fericitul preot un caracter adevĕrat preoţesc, o inimă bună şi nobilă. Aceste însuşiri demne de dînsul l'au făcut sĕ fie cinstit, respectat şi iubit de toţi: de mic şi mare. de tiner şi bĕtrân, de români şi de străini.

Ca tată de familie are însĕ un merit, pre carele puţini din preoţii nostri şil vor poatè câştiga. Deşi serac şi lipsiţi de mijloce materiale, — totuşi a sciut sĕ crească o familie numĕroasă astfel, încât a dat clerului 3 preoţi vrednici şi harnici, între cari sĕ află şi Preacuvioşia Sa părintele protosincel şi profesor de teologie la institutul teologic din Caransebeş; a dat poporului din fiii sĕi şi alţi doi industriaşi. Toţi ca unul dovedesc buna crescere, ce a primit-o în familie.

Din fiicele lui a dat poporului cinci mame adevĕrate, cari toate ocupă în societatea românească o posesiune deamnă de ele.

Neobositul zel în împlinirea datorinţei preoţesci i a causat moarte demnului paroch Adam Musta. El era bĕtrân dar era viguros şi energic ca un june! cu o sĕptĕmână înainte de a murì a eşit cu lithie la cel mai îndepărtat ungiu a ţarînei, între munţi — cale cam de trei oare — a rĕcit în urma unei oboseli mari, a căpătat aprindere de plumâni, din carea a şi murit. Cu drept cuvênt a ḑis Părintele refer. bis. Filip Adam în cuvêntarea funebrală că: „rîvna casei Dlui l'a pus în mormêntul rece."

La celebrarea rugăciunilor de înmormêntare au luat parte vre-o 15 preoţi în frunte cu părintele protopresbiter N. Andreevici. Cântările au fost esecutate de chorul elevilor din institutul teologic şi pedagogic din loc. Între publicul cel numĕros, care a alergat ca se dea defunctului tributul cel din urmă, se vedeau dd. profesori dela amêndouĕ institutele noastre de învĕţământ: dd. referenţi dela senatul bisericesc, scolar şi epitropesc, mai mulţi cetăţeni şi doamne din Caransebeş şi giur.

Nu pot sĕ nu amintesc şi aceea că lacrămile şi suspinele vĕduvei preopesc spuneau privitorilor, că nu este durere ca durerea ei. Fii şi ficele în giurul coşciugului plângeau, amar şi voiau cu ori ce preţ sĕ scoată din braţele morţii pre bunul lor părinte, dar îndeşert, căci sentinţă este dictată: „cu moarte veţi murì"!!

Sĕ i fie ţĕrîna uşoară şi memoria binevêntată!

Unul ce a fost de faţă.

Varietăţi.

* (Parastas.) Mercuri în 16 Iunie a. c. în ḑiua aniversărei a 9-a dela repausarea neuitatului Archiepiscop şi Metropolit, a Marelui **Andreiu** Baron de **Şaguna**, dimineaţa la 10 oare, se va celebra parastas solemn în biserica gr. or. din cetatea Sibiiului.

* (Denumire.) Ioan Fodor, preot gr. or din archidiecesa gr. or. transilvană este denumit capelan militariu clasa II în reservă.

* (Programa) esamenilor publice, la gimnasiul român gr. or. din Brad, cu finea anului scolastic 1881/82.

Joi în 24 Iunie a. m. dela 10—1 clasa a III normală din toate studiile. — După ameaḑi dela 2—6 clasa IV norm. din toate studiile şi clasa a III-a şi a IV-a gimnastica (prof. esam. Petru Rimbaş şi Ioan German).

Vineri în 25 Iunie a. m. dela 8—9 clasa a IV gimnas. Religia (prof. esam. George Părău), dela 9—10 Matematica (prof. esam. Constantin Costin), dela 10—11 Maghiara (prof. esam. Vasilie Dămian), dela 11—12 Latina (prof. esam. George Părău). — După ameaḑi clasa a III-a gimnasială dela 2—3 Româna (prof esam. Stefan Albu), dela 3—4 Latina prof. esam. Const. Costin), dela 4—5 Istoria universală (prof esam. Vasilie Dămian), dela 5—6 Matematica (prof. esam. Const. Costin), dela 6—7 clasa a III-a şi a IV-a Gimnastica (prof. esam. Petru Rimbaş).

Sâmbătă în 26 Iunie a. m. dela 8—9 clasa a II gimnas. Latina (prof. esam. George Părău), dela 9—10 Istoria patriei (prof. esam. Vasilie Dămian), dela 10—11 Româna şi dela 11—12 Botanica (prof. esam. Stefan Albu). — După ameaḑi clasa I a gimnas. dela 2—3 Geografia şi Istoria naturală prof. esam. (Stef. Albu), dela 3—4 Maghiara (prof. esam. Vas. Dămian), dela 4—5 Germâna (prof. esam. George Părău), dela 5—6 Latina (prof. esam. Const. Costin), dela 6—7 Gimnastica (prof. esam. Petru Rimbaş).

Duminecă în 27 Iunie a. m. După finirea serviţului divin cu docsologie, solemnă încheiere a anului scolastic împreunată cu cânt şi declamări, în fine împărţirea premiilor şi a testimoniilor.

Din şedinţa corpului profesoral ţinută la 5 Iunie 1882.

Direcţiunea gimnasială.

* (Convocare.) Membrii despărţemêntului XXI. al Asoc. trne pentru literatura şi cultura poporului român, sûnt învitaţi cu toată stima, sĕ binevoească a se înfăţişa la adunarea generală estraordinaria a despărţemêntului, ce se va ţinea la 6 Iuliu st. n. a. c. a. m. 10 oare în localitatea scoalei române din Sighişoara, cu care ocasiune se vor distribuì şi „diplomele de recunoscinţiă, şi de aducere aminte" sosite aici dela comitetul central al esposiţiunei române, ţinute în Sibiiu la 1881, pentru esponenţii distinşi din acest ţinut.

Sighişoara 22 Iuniu 1882.

Pentru Comitet:

August Horsia,
direct. desp.

* (Convocare). Adunarea generală a subdespărţămêntului VII din Abrud, conform conclusului adunărei generale din anul trecut, şi conchiamă pe 6 Iuliu st. n. a. c. în comuna Abrud, la carea avem oncare a învita pe toţi membii acestui despărţămênt şi pe ţoţi cei ce se intereseaḑă de cultura peporului.

În numele comitetului cercual.

Abrud, 22 Iuniu 1882.

A. Filip, dir. — *I. Têrnovean,* secretariu.

* (Festivitate secularĕ) de 400 ani a serbat în Viena Sâmbătă, serbând amintirea de întroducerea tipariului cu o esposiţiune de tipărituri şi cu tot feliul de producte ale artei tipografice

* (În afacerea dela Tisza-Eszlár) se sporesc scirile pe ḑi ce merge şi devin tot mai suprinḑĕtoare. Dela Budapesta s'a telegrafat la „D. Ztg." din Viena, că în urma unor momente agrăvătoare este arestat vicerabinul Rosenberg din T. Eszlár care e în prepus de a fi procurat cadavrul prins din Tisza. Sub escortă mare fu transferat la Nyiregyháza. Fiiul Hahamului Scharf stăruesce pe lângă fasiunea sa că a vĕḑut prin cheia uşii cum un haham au junghiat pe Ester Solymosi. Se ḑice ca adevĕratul cadavru al fetei s'a aflat fără cap. Închisiţiunea se conţinuă cu multă perseveranţă. — Din unele ḑiare budapestane se vede că poporaţiunea este foarte iritată asupra Jidovilor şi că din Tisza Eszlar s'ar fi depărtat până Joi vre-o 10 familii jidovesci.

* "(Graba strică treabă)". Şi telegraful electric trebue sĕ'şi aibă moderanţa şi se nu împrăştie toate cu iuţimea fulgerului. Un cas de moderanţă ni se relatează, s'a întêmplat alaltaeri în chipul următoriu: Un domn

X. telegrafează alaltaeri la 2 oare 40 minute dela *Riul-Vadului* altui d. Y la Sibiiu. Telegrama sosesce în Sibiiu la 3 oare după ameadi în aceeași di. Dl X sosesce la 6 oare seara în Sibiiu, se întâlnesce cu Y și 'l întreabă, pe cest din urmă, dacă a primit telegrama. Dl Y nu scie nimica. A doua di adecă eri dimineața pela 9 oare enigma se desleagă. Adresatul primesce telegrama. „Ei dle Y, dice dl X, dacă sciam 'ți aduceam depeșa în persoană și nu mĕ mai chieltuiam cu telegraful.

* (Bal scurt sfârșit cu bătaie.) Cetim în „P. Lloyd“ de Vineri: Direcțiunea băiei „împĕratulu“ a arangiat eri în onoarea oaspeților bal, cărui o scenă naplăcută i a causat un sfârșit precipitat Cum spune „Ellenör“, un oaspe, la începutul cuadrilului al treilea, sa obrăznicicit într'atâta încât înaintea publicului adunat a sărutat pe jucătoarea sa. Atentatul acesta a întăritat pe bărbatul acelei doamne, și trebue se concedem, cu oare care cuvênt, încât a tras o palmă cavalerului june și ceva cam plângăcios. Scena ce a urmat se poate anevoie descrie. Jucătoriul bătut s'a repedit asupra contrariului seu și s'a început o bătaie în care s'a încăierat tot publicul și în cele din urmă și doamnele. Aceste din urmă într'atâta, încât voiau se scoată pe ai lor din tumultul bătăliei, unde se luptau cu înjurături, cu pumni cu scaune și țevi de pipă. Lupta a încetat numai după ce o patrulăde poliție s'a pus între ostirile inimice și le-a provocat se depună armele. Bătaia s'a terminat cu aceasta, dar de bal se înțelege că după scene așa de furtunoase n'a mai putut fi vorba.

Loterie.

Sâmbătă 24 Iunie n. 1882.

Budapesta: 15 80 53 79 33

Bursa de Viena și Pesta

Din 24 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.90	119 60
Renta de aur ung. de 4%	87.90	87.60
Renta ung. de hârtie	86.—	85.75
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134 25	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.30	90.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95 50	95.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.50	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.25	97.25
Obligațiuni urbariale temeșiane		97.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50 97.—	96.75
Obligațiuni urbariale transilvane		98.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98 25 99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	96.75	97.25
Sorți unguresci cu premii	118.—	117.50
Sorți de regularea Tisei	109.40	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.15	77.—
Renta de aur austriacă	94.80	94.50
Sorți de stat dela 1860	130.—	129.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	824.—	820.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	308.—	307.—
Acțiuni de credit austr.	315.—	312.70
London (pe poliță de trei luni)	120.10	120.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.63
Napoleon	9.50	9.55
100 marce nemțesci	58.75	58.70

Nr. 142. [103] 1—3

CONCURS.

pentru stipendie din fundațiunea lui Gozsdu:

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din „fudațiunea lui Gozsdu“ de 500 fl. la cas de graduațiune, un stipendiu de 400; eventualminte de 300, 200, sau de 100 fl. cu observare, că sĕ dă preferința Concurenților pentru silvicultura.

Concurenții, au a-și adresa petițiunile, instruate cu testimoniile scolastice, cartea de botez, și atestat de paupertate până la 10 August stilul nou 1882 cătră Cancelaria fundațiunei lui Gozsdu Budapesta Királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisați și stipendiații fundațunei lui Gozsdu, de a și substerne până la 10 Aug. stil. nou 1882 documentele despre resultatul studielor în a. scol. 188½ la representanța fundațiunei lui Gozsdu Bpesta Királyutcza 13 — pentrucă la dincontra, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iuniu 1882.

Comitetul adm. al representanței fundațiunei lui Gozsdu.

Nr. 95. [97] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia gr. or. de classa III G. Hodac sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea canonică, 3 jugere fênaț și 2 jugere loc arător, cari aduc un venit anual de 100 fl.

2. Dela 160 familii câte o ferdelă cucuruz sfărmit à 1 fl. — 160 fl.

3. Dela 250 familii câte o di de clacă à 40 cr. v. a. — 100 fl.

Alte venituri dela înmormêntări, cununii, botezuri etc. — 140 fl. Suma 500 fl. val. austr.

Supraedificatele parochiali lipsesc cu totul.

Petenții au de a'și îndrepta suplicele, instruate în sensul §-lui 13 și analog cu §. 121 pt. 8 al statutului org. la subscrisul posta ultimă Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului.

Idicel, 3 Iuniu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Galation Șagău m. p.,
protopresbiter.

Nr. 98. [96] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Eftimiu Sighiarteu din Cicei-Poiană protopresbiteratul Deejului, în urma rescriptulni consistorial din 17 Decemvre 1881 Nr. 3598 B. se escrie concurs cu terminul până la 30 Iunie an. cur.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt:

a) Locuința liberă în una odaie a casei parochiale și folosința unui grajd de 4 vite.

b) Jumĕtate din grădina parochială și din pământurile estravilane ținătoare de porțiunea canonică în mărime 5 jugăre □ arătură, fênaț și pășune, cari dau un venit anual de 40 fl. v. a.

c) Jumĕtate birul preoțesc cucuruz sfărâmat 40 ferdele à 1 fl. — 40 fl. valut. aust.

d) Jumĕtate din dilele de lucru 40 à 20 cr. — 8 fl.

e) Jumĕtate din venitul stolar calculat după sumă mijlocie de cinci ani încoace 60 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune de capelan sûnt avisați a 'și așterne până la terminul sus indicat suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic și al regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiul în C. Giurgesci p. ult. Reteag (Retteg.)

Ciceu-Poiană la 25 Maiu 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 112. [98] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din vacanta parochie sub clasa III Burul, protopresbiteratul Lupșei, sĕ escrie concurs cu terminul de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea cononică: un agru 1126 □° o grădina de cucuruz de 1 jug. 1433 □° un fênaț de 300 □° și folosirea cimiteriului.

2. 46 Ferdele vechi (16 copuri) cucuruz sfârmit.

3. 70 dile de lucru.

4. lemnele de foc trebuincioase și

5. venite stolari.

Doritorii de a competa la această parochiă au a'și substerne petițiunile lor instruate în sensul statului organic și al Regulamentului pentru parochii la subsemnatul oficiu până la la terminul defipt.

Offenbaia în 3 Iunie 1882.

Oficiul protepresbiteral gr. or. al Lupșei.

pentru comitetul parochial.

Ioan Danciu,
administr. protopresb

Nr. 2674-1882. civ. [101] 1—3

Publicațiune!

Asupra cererei contelui Eugen *Lazar* proprietar în *Cerghidul-mare*, în afacerea admiterei comasărei generale a hotarului Cerghidului-mere, sĕ determină ca di de desbatere **diua de 25 Iulie n. 1882, 10 oare înainte de ameadi** în **cancelaria comunei Cerghidului-mare,** — despre ce proprietarii de acolo sĕ avisează a se înfățișa în persoană, sau representați de advocați plenipotențiați pe lângă acea observare, că absenții în înțelesul articulului de lege XLV din 1881 §. 9 se consideră ca învoiți cu comasarea.

Din ședința tribunalului reg. ținută în 3 Iunie 1882 în Elisabetopole.

Nagy m. p., pres. **Henter** m. p., notariu.

Nr. 2923—1882. civ. [102] 1—3

Publicațiune!

În afacerea comasărei generale a hotarului *Micăsasei*, sĕ determină pentru începerea rugărilor pregătitoare, precum și pentru regularea representanței, alegerea ingineriului și preliminariul speselor diua dela **3 August a. c. dimineața la 9 oare și dilele următoare** în cancelaria comunală a comunei Micăsasa, despre ce pe calea public țiunei avisez pre proprietarii interesați cu aceea observare, că absentarea unuia sau altuia nu va împedeca cursul pertratărei.

În numele tribunalului ein Elisabetopole 16 Iunie 1982.

Kelemen m. p.,
jude esmis.

[95] 3—3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintaiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățiicelei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

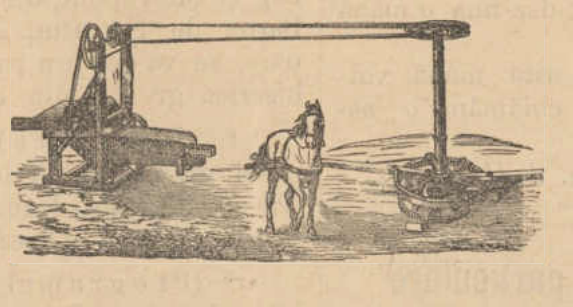

Avis pentru posesorii de pământ și agricultori!

Mașine de îmblătit cu vapor, mașine de **imblătit de mână** și **de cai, ciure (Trieure) de sortat și vênturat, mașine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcțiunea cea mai nouă) precum și tot feliul de alte mașini și alte părți întregitoare** recomandă pe lângă alte prețuri de concurință **Ferăria lui**

Andreiu Török,
în Piața-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piața casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiș Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile și lucrările de construcțiune cât se poate de eftin. [99] 2

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Joi 17/29 Iunie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu preţul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfîrşesce cu ultima Iunie 1882, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 16 Iunie.

(O-l.) Dacă voesce Dumneḑeu să bată pe cine-va, îi ia mintea. Aşa ḑice poporul român. Şi noi dăm credemênt ḑicerei poporale, căci pe poporul nostru esperienţa de toate ḑilele l'a învĕţat a vorbì adevĕrul.

Nici odată ḑicerea aceasta n'a fost mai la loc ca şi astăḑi în aşa numita eră constituţională maghiară. A bătut Dumneḑeu pe conducĕtorii nostri, şi dovadă că i-a bătut sûnt faptele lor dovedite faţă de naţionalităţile din patrie.

Multă răbdare se recere ca omul în ḑiua de astăḑi sĕ'şi păstreze sângele rece. Pe lûngă toată bunăvoinţa îl părăsesce pe om moderaţia. Şi nu e mirare, căci vai ce greu e aici la noi traiul, Doamne amărît mai e sufletul nostru, încât ni se pare că e pĕcat a mai înneca în pept amarul.

Sûntem eschişi sistematicesce dela toate beneficiele statului. Şi aceasta pentru cuvêntul că sûntem Români. Contribuim la toate sarcinile statului, cu avere, cu sânge, şi dovadă ne e istoria, contribuim cu simţĕmintele dinastice cele mai înflăcărate. Şi ca recompensă ce căpĕtăm? Sub firma de român sûntem preteraţi pretotindenea, suspiţionaţi ca cei mai mari făcĕtori de rele, şi în timpul din urmă ni se ia şi unicul tesaur, ce ne-a mai rĕmas, dulcea limbă strămoşască.

Cunoascem pretecstele, sub cari ni se atacă ḑi de ḑi acest tesaur, ce ne-a mai rĕmas, cunoascem mestequgirile, cu cari ne vênează, şi nu vom înceta de a ne apĕra, căci ni se răpesce, ce avem mai scump, şi dacă l vom perde şi acesta, atunci încetăm de a mai fi, ceea ce sûntem.

Ungurii sufer de mult de boala maghiarisărei. Dovada ne sûnt toate faptele lor dela introducerea dualismului. Pofta de a maghiariza a devenit la ei boală, şi încă boală cronică, ale cărei simptoame se arată ḑilnic în procedura lor. Ca un specimen de simptom vĕdit al boalei de maghiarizare, vom reproduce astăḑi pre cel mai recent, care încă merită a fi considerat.

În comitatul Satmare (Szatmár) s'a format în ḑilele acestea o reuniune cu programa de a câştiga cât mai mulţi aderenţi ideii de stat unguresci printre populaţia, care nu vorbesce ungurescе, şi de a face propagandă pentru limba ungurească. Această reuniune sa format sub auspiciele organelor administrative ale comitatului. Presidentul ei este comitele suprem, vicepresident vicecomitele, şi aşa mai departe după rang. Ca president de onoare s'a proclamat unanim episcopul patriotic Dr. Schlauch, carele după cum ne spune cu emfasă „Pester Lloyd“ şi-a început activitatea prin cuvêntare înflăcărată şi prin contribuire din parteşi cu 1000 fl., spre scopul reuniunei.

Întreagă mişcarea poartă timbrul oficialităţii. Au arondat întreagă ţeara după drag placul lor, numai şi numai sĕ ne maghiariseze. Ne eschid sistematice de pretotindinea ne sĕrăcesc sistematice, numai şi numai sĕ ne maghiariseze. Ne suspiţionează şi ne denunţă nedemn numai şi numai ca sĕ ne maghiariseze. Au întrodus în scoalele noastre limba maghiară, cu scop vĕdit ca sĕ ne maghiariseze; fac proiecte pentru scoalele medie, numai ca sĕ ne maghiariseze mai cu sporiu. Nu ne primesc pregătirile scientifice dela occidentul luminat, căci şovinismul vrea maghiarisarea. Acuma au început cu formarea de reuniuni spre a ne maghiarisa.

Mai trebue se maghiariseze aerul şi apa, apoi pot bate din pinteni.

N'am fi luat notiţă despre reuniuea de maghiarisare din Satmare dacă nu ni s'ar fi părut procederea prea bălţată. Stăm înaintea alternativei: reuniunea de sub întrebare sau e permisă de legile statului sau nu. De nu e permisă nu va avea viaţă. Dacă e permisă posibil că va trăi. Şi în casul din urmă trebue sĕ mergem cu logica mai departe. Sûntem cetăţenii unui stat constituţional. Sûntem cu toţii egali înaintea legei. Suntem datori a ne conserva naţionalitatea în sensul legilor din vigoare, aceasta ne învaţă între altele şi reuniunea Szechenyi din Satmare. Facem apel la toţi românii, dela mic până la mare, dela bătrân până la tinĕr. Români din patru unghiuri, acum ori nici odată! Constituţivĕ în reuniuni spre a vĕ conserva dulcea limbă strămoşească. Şi cu deosebire voi braşovenilor, faceţi tot posibilul în direcţia aceasta. Îmitaţi pre Maghiari din Satmare şi Românii secuiţi din părţile ostice ale Transilvaniei vĕ vor binecuvênta. La lucru fraţi români urmaţi pe Maghiarii din Satmare în toate părţile cu deosebire în Treiscaune, în Ciuc, la Cluj şi chiar în Satmare şi în uitata Marmaţie pentru ca sá păstram tesaurul cel scump adus şi păstrat de părinţii şi străbuni nostrii în Dacia lui Traian.

Românii din Ungaria.

IV.

(Urmare.)

Din isvoarele ce ne stau la dispoşiţiune sĕ vede că urmările *bullei de aur* nu se simt dintr'odată ci succesive.

În Maramurĕş şi în comitatul mărginaş al Ugocei la începutul secului al 14 (1303) găsim stări, cari dovedesce că Românii în timpurile acele sea flau încă în condiţiuni favorabile. Un duce în fruntea lor, administraţiune proprie în toate ramurile. Inşişi ţeranii fără sarcini impovărătoare. Atunci găsim pe ducele Nicolae, care într'un document din acele timpuri este numit *„nobilis vir et honestus... Vaivoda.“*

Şi după emigrarea lui Dragoş, pe la anii 1363—1392, sûnt urme de voivoḑi români în Maramurĕş. Satele îşi aveau knezii (primarii) lor, sătenii plăteau *quinquagesima* şi unele daturi neînsemnate castelanilor regali. Judecăţile urmau între dênşii după drepturile lor naţionale. Într'un document din anul 1378 aflăm că regina Elisabeta în afaceri de competenţă ḑice între alte:.... *quare fidelitati vestrae... mandamus quatenus praedictos knezios et olahos nostros in nullis causis judicare sitis ausi.... si quidem autem actiones contra ipsos habetis.... in presentia.... officialis eorundem olachorum prosequi debeatis... jure observato aliud non facturi.*

În condiţiuni de asemenea se găsesce Banatul, întărite de regii de mai dincoace până în jumĕtatea a doua a secului al 15. Regele Ladislau într'un document din an. 1457 ḑice între alte după ce motivează pentruce întăresce instituţiunile *(in*

FOIŢA.

Şedinţa „României June.“

Viena, 20 Iunie 1882.

Ḑiua de 17 Iunie a. c. a fost pentru Românii din Viena şi mai cu seamă pentru societatea „România Junĕ“ o ḑi de mare însĕmnătate şi amintirea ei un şir lung de ani nu o va putea nimicì. În aceea ḑi a ţinut „România Junĕ“ o şedinţă literară festivă în onoarea societăţii „Junimea“ din Iaşi şi a însĕmnat prin aceasta în analele ei o pagină cu litere de aur.

Membrii societăţii în numĕr complet, mai mulţi oaspeţi, între cari şi cunoscutul filo-român dl profesor de universitate Dr. I. U. Iarnik, erau adunaţi în seara ḑilei amintite în restauraţia Höllrigl, I. Babenbergerstrasse Nr. 5, şi pe feţele tuturora se oglinda bucuria şi mulţumirea, ce le cuprinseşĕ sufletul la această solemnă ocasie.

La oarele 8 presidentul societăţii, dl Popasu deschide şedinţa prin un cuvênt, în care arată cum societatea „Junimea“ a întrodus în literatura noastră critica, cum ea combătând direcţia literară, greşită ne-a aretat pe cea adevĕrată. Şi ca „România Junĕ ca societate literară, îşi împlinesce prin fapta de aḑi o datorie a sa faţă de „Junimea“, care prin o luptă grea de 15 ani, a isbutit a face progrese atât de mari. D-sa încheie cu aceste cuvinte: „Salutăm pe membrii „Junimei,“ salutăm pe conducĕtori, căci salutându-i pe ei, salutăm progresul nostru!“

Mai nainte de a trece la ordinea ḑilei, sĕ dă cetire unei clasice epistole, ce dl I. Negruzzi a adresat societăţii ca rĕspuns la scrisoarea acesteia, carei face cunoscut ţinerea şedinţei. Apoi se cetesc următoarele telegrame, ce a primit societatea în acea seară:

Iaşi.

Societatea „Junimea“ trimite salutările sale „României June“ şi-i urează traiu lung şi prosperitate.

Subsĕmnaţii: Negruzzi, Pogor, Gane, Culian, Naum, Vărgolici, Pompiliu, Lambrior, Creangă, Misir.

Braşov.

Salutăm pe cei adunaţi în onoarea „Junimii“ din Iaşi. Mai curênd sau mai târḑiu lumina trebue sĕ easă învingătoare. Trăiască Convorbirile!

Subsĕmnaţii: Bilţia, Voina, Porumbescu, Socaci, Chelari, Budiu, Bărsean, Băiulescu.

Un ura lung şi nesfîrşit a urmat acestei cetiri şi o bucurie îndoită a cuprins inimile celor de faţă aflând, că cu „România Junĕ“ dimpreună mulţi alţii sĕrbează această ḑi însemnată.

Punctul 2 din programă a fost studiul dlui S. Haliţă: „Literatura română înainte de anul 1860. Maiorescu şi direcţia nouă critică în literatura română.“ Dl Haliţă a înfăţişat starea literaturii române pe vremea lui Lazar, Rădulescu; a vorbit despre acea epocă, când apăreau scrieri ca „Lexiconul dela Buda“ şi „Tentamen criticum;“ când fie-care român, ce scia descifra trei slove, scrisă la un loc, sĕ credea literat şi cernea coli întregi de hârtie albă cu fantasmagoriile spiritului sĕu mic. Prin aceste scrieri fără cea mai mică valoare s'a têmpit gustul publicului cetitor şi acei scriitori, mai puţin decât mediocrităţi, şi-au câştigat vază înaintea lumii românesci. A trebuit, sĕ vină un spirit puternic, care cu arma părjolitoare a criticii într'o mână şi cu făclia culturii într'alta, sĕ oprească curentul în nĕprasnicul sĕu sbor. Dl T. Maiorescu, capul „Junimii“, a fost acela care a trata masca culturii de pe feţele lor şi ne-a arătat faţa virginală a sciinţii şi civilisaţiunei adevĕrate.

Dl Simion Pop a declamat cu mult succes drăgălaşa legendă a dlui Alecsandri „Înşirate mărgărite.“ Glasul sĕu trăgănat ne reamintesce totdeauna pe câte un moşneag dela ţeară, care spune cu atâta dulceaţă povestile, ce par a nu seca din mintea lui. Şi frumseţile acestei legende a fost.

custodia et tutione vadorum Danubii):..... omnia et singula eorundem Valachorum et Keneziorum privilegia super quibuscunque eorumqe libertatibus, Praerogativis et Juribus confecta.....

Deosebirea între Maramureș și Banat este, dacă poate fi vorba de deosebire, că aici nu este un Duce în fruntea țĕrei ci un Ban (domn) care, un timp era tot odată și Domn țĕrei Românesci și Făgărașului și Amlașului. Și Banul, ca și Ducele, representa teritoriul supus jurisdicțiunei sale și lângă el congregațiunea generale a „districtelor valachice". Mai era și deosebirea că în secolul acesta vedem că privitoriu la districtele acestea decretează regele Ladislau, „ca și antecesorii sei:" *nullo unquam tempore alicui exstraneo posessiones et villas donare..... Et quod huiusmodi 8 Districtus ab invicem non separabimus, nec aliquam ex eis donabimus sed S. Regni coronae ..... vinctos tenebimus.*

Ceea ce va sĕ ḑică ca ținutul are a se conserva ne atins și ne înstrăinat.

În Transilvania cetim între alte la Kemény un document din 1363, care se începe: *Nos Petrus Vice-Vajuoda Transylvanus .... judicium et justitiam facere debemus,* care de o parte ne înfățișează guvernarea separată a Transilvaniei sub ducii și vice-ducii proprii și de altă parte în care se vede că într'o afacere de proces, ... *coram nobis et regni nobilibus de comitatu Hunyad ac universis Keneziis et senioribus olachalibus Districtus Haczak comparendi assignassemus.....*

Cumcă și mai încolo în Transilvania, va sĕ ḑică, afară de comitatul Hunedoarei au etistat stări ca cele descrise pentru Români testează și scriitori bizantini când descriu resboiul regelui Sigismund cu sultanul Baiazet (1391). Acei scriitori spun că *Dacii* sau *Blaccii*, pe cari ii numesce *hominum generi* **non ignobili**, se guvernează *proprio jure propriisque legibus;* mai departe: *Jussi proficisci in militiam, regi parente, tributum ferentes, quando cumque iis imperabit, solummodo petentes, ut sibi proprio jure, suisque legibus, rempublicam administrare liceat.*

Făgărașul (terra Fugros) este mai puțin atins de influența bullei de aur. Dreptul de proprietate românească 'l atribue un document din 1231 timpurilor dominațiunei „bulgăresci." În privința ținutului acestuia documentele se contrad̦ic. După unele documente s'ar părea că *terra* Fugros se ținea până în secului al 15 de România (Muntenia, Valachia) după altele că domnitori transalpini aveau stăpânire feudală asupra lui. A descurca lucrul în privința aparținerei țĕrei Făgărașului în seculii amintiți este treaba istoriei. Scrierile istorice de până acum fiind scrise mai cu seamă de autori neromâni, ne lasă în dumerire. Scopul nostru nefiind de a face istorie atingem, numai împregiurarea aceasta și punem înaintea cetitorilor unele citate. Istoricul Fejér d. e. ne spune de un document dela 1369 care se începe așa: *Ladislaus, Dei et regis Hungariae gratia Wayuoda Transalpinus et Banus de Zeverino nec non dux de Fogaras...;* la același se afla alt document care se începe: *Vladislaus Vajuoda Transalpinus Banus de Zeverino, et dux novae plantationis terrae Fugaras;* tot la același din an. 1390: *Mircius Dei gratia* Vajuoda Transalpinus, Fogaras et Olmas dux *Severini, Comes terrarum Dobrodicii despotus et Tristi dominus.*

Din toate cele de până acì și din alte multe, cari nu se pot cita aici, se vede, că Românii și după contactul mai de aproape cu Maghiarii și după începerea direcțiunei celei noue, au păstrat mult timp posițiune independentă, ba, ceea ce este mai interesant, au avut și legături cu Românii dela Dunăre.

Regii Ungariei, mai cu sama însĕ cei din seculii 13 și 14, treptat au primit pe Români în nobilimea ungurească. Pe lângă toate reservele regilor cu anumite teritorii, pe cum am vĕḑut la Banat; prin primirea aceasta, casta nobililor sau sporit și s'a întărit. Întărirea acestei caste a mărginit treptat drepturile naționale ale Românilor. Regii însiși, precum am vĕḑut din documentul citat din timpul reginei Elisabeta, trebuia din când în când se întrevină ca se împedece amestecul nobilimei în drepturile nenobililor.

Altă împregiurare funestă pentru drepturile naționale ale Românilor a fost propaganda romano-catolicismului; ceea ce convenia mult și regilor. Primirea în sinul nobilimei era împreunată cu propaganda aceasta. Fie care Român, dacă devenia nobil se înstrăina și de religiunea connaționalilor sei. Din documente de pe timpul regelui Ladislaus se vede rigorositatea cu care se procedea contra nobililor cari *„contempta Religione fidei Christiane, secte csismatice Wolachorum .... adhesisse dicuntur.* Paralel cu rigoarea aceasta merge restringerea în drepturi a kenezilor români. Deja regele Ludovic (1366) dispune că numai Kenezii, cari sûnt confirmați prin litere regale pot fi considerați de asemenea cu nobilii; ceilalți sĕ se considere de *homines comunes sau Olahos.*

Negreșit, că la desvoltarea aceasta vor fi contribuit și împregiurări esterne. Progresul ce'l făceau cele doue principate dincolo de Carpați și ne succederea lui Carol Robert și a următorilor lui de a le subjuga a accelerat procesul îndreptat contra drepturilor naționale române.

Secului al 15 ne înfățișează încoronarea direcțiunei din cestiune. Nobilimea destul de puternică ca sĕ pășiescă cu pretensiuni tot mai mari și mai împovărătoare față cu poporul, căuta factori cu care se se alieze spre a putè mantinè putera ei.

Spre sfĕrșitul acesta Românii câți mai păstrase drepturi pentru servițiile lor cum a fost d. e. cei din castrul Saligo (Sălișce) cu apertinențiile sale, și ai castrului Talmaciului cu apertinențiile sale au fost administrativ încorporați la pretoriul Sibiiului; Branenii la al Brașovului; Rodnenii la al Bistriței. Ținuturile aceste nu au fost aservite nimenui și în puterea decretelor regale (Sigismuud 1428; Ladislau 1453; Mathia 1464, 1467 și 1464) se bucurau de aceleși drepturi ca pretoriele la care fură încorporați; însĕ numai erau în deplina independență administrativă ca mai nainte.

La anul 1437 care face epocă în istoria Românilor, în special din Transilvania, se găsesc în fața nobilimei aliată cu Sasii și cu Secuii, cesti din urmă colonisați, precum afirmă dl Hunfalvy, de regii din casa arpadiană la marginea rĕsăriteană a Transilvaniei.

Desvoltarea aceasta a lucrurilor era periculoasă nu numai pentru Români, ci și pentru regatul Ungariei. Desvoltarea aceasta și a și resbunat la 1526, sdrobind regatul și dărăburindul în mai multe părți. Regii sub influența nobilimei puternice, spriginită, cum am ḑis, și de împregiurări, confirmau pretensiunile acesteia și nu mai erau acum în stare se pună pedeci pornirei arătate. Greutățile de pe umerii poporațiunei apăsate acum iau dimensiuni intinse. De altă parte au devenit insuportabile. Ciocnirea nu putè se lipsească.

Pretensiunile esagerate ale episcopului catolic transilvan (Lepeș pretindea decima restantă pe ḑece ani) și și nisuința de a lega de glie o parte a poporului scos succesiv din dreptul de proprietate, au provocat rescoala din 1437, la care s'au alăturat și nedreptățiții cari făceau parte din naționalitatea maghiară. Rescoala s'a sfĕrșit în favorul populațiunei apăsate. Nobilimea, Secuii și Sasii, aliații aceleia, a trebuit în Octomve 1437 se pășească la o învoială, care avè a se presenta regelui (Sigismund) sĕ o sancționeze. Regele însĕ a murit în Decemvre a aceluiași au.

Nobilimea și aliații ei cu toată învoiala, murind acum și regele, au înnoit alianța cu Secuii și Sasii și lupta s'a inceput de nou. Sfĕrșinduse lupta reînnoită în defavoru poporațiunei apăsate, aceasta a remas într'o stare precară. De acì încoace nu mai întâlnim documente cari se ḑică că la 1291.... *quod cum universis nobilibus, Saxonibus, Syculis et Olachis în partibus transilvanis.... pro reformatione status eorundem congregaționem cum eisdem fecissemus.*

Cu toate aceste până în secului al 17 găsim pe Românii din Transilvania avênd kenezii lor și constituțiunea lor rurală. Numai de după moartea lui Mihaiu datează legile care declară pe Români privați de drepturi și-i iobăgesc în toată forma. Dar nici aceste nu se estind asupra tuturor Românilor, pentrucă boerii din părțile Făgărașului, cari își primiră boeronatul încă dela Domnii transalpini, nobilii țerani din alte părți ale Transilvaniei, nu cad în categoria aceasta.

Din toate dar, chiar și din părțile cele mai triste ale istoriei Românilor resultă că Românii din Ungaria și Transilvania au avut pămêntul lor, s'au ca proprietate ereditară s'au ca posesiune în puterea dreptului avitic consvetudiunal (după obiceiul vechiu) și că și acei cari au perdut acest drept l'au perdut în urma desvoltărei succesive a împregiurărilor interne, nu însĕ prin puterea cucerirei cu sabia.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Iunie.

Foaia oficială din Viena publică un ordin împĕrătesc contrasignat de toți ministrii cislaitani prin care tribunalele escepționale vor funcționa în Dalmația și mai departe șease luni de ḑile. Alt ordin ministerial dispune că mĕsura aceasta se estinde și asupra districtelor Cattaro, Ragusa și Metcovici.

Sultanul din Constantinopole a suprins lumea diplomatică cu doue decorațiuni. „Rebelul" Arabi pașa din Egipt e decorat cu ordinul Medjidie clasa I în brilante și Khedivul Egiptului distins cu un suvenir în diamanturi. Distincțiunea Khedivului nu face însĕ sensațiune așa mare în lumea diplomatică cum face decorațiunea „Rebelului". Toată lumea se întreabă ce atitudine vor lua puturile apusene, de oare ce demonstrațiunea sultanului este îndreptată în contra lor. Între foile cele mai proaspete din Viena se află representată părerea, că și aici ar fi în joc mâna nevedută a lui Bismarck, care lucră ca sĕ desbine pe Francia de cătră Englitera. „Post din Berlin întinde deja mâna ministrului president frances. Acest oracul a lui Bismarck, după ce toarnă leșiă aspră capului lui Gambetta, cărui i se

---

îndoite prin nimerita predare a dlui Pop.

Dl. Bratian a cântat foarte bine romanța lui Flechtenmacher „Ți-a duci aminte" acompaniat de pian, și la dorința generală d-sa a trĕbuit sĕ repeteze acest cântec melodios. Dl Brătian posede o frumoasă voce de tenor I. și am avut de mai multe ori ocasia a'l audì cântând in ședințele „României June"

Punctul 5 a fost caracteristica dlui I. T. Mera „Scriitorii dela Junimea." Dl. Mera a caracterisat mai întâi întreaga direcțiă literară a Junimii, care tinde a forma înainte de toate o limbă curată și limpede, ce se-o înțeleagă întreaga ciasă a Românilor, pentru care e scrisă; apoi a crea opere de valoare și a produce ceva original. A tractat despre scrierile istorice a lui Xenopol, despre studiile limbistice ale lui Cihac, Burla Lambrior, Tictin s. a. toate scrise cu o adâncă eruḑiție și de bun augur pentru aceste științe, atât de însĕmnate pentru noi. A amintit scrierile filosofice ale lui Maiorescu și ale regretatului V. Conta, care atunci, când promitea cele mai frumoase progrese în ramul sĕu, puțin cultivat la noi, moartea ni la răpit pentru vecie. A amintit mai departe pe Culian și Melic, ear' dintre jurisprudenți pe Maiorescu, Philipescu, Carp, Tasu etc. Dar mai mult s'a oprit dl. Mera la scrierile beletristice, publicate de membrii Iunimii. A caracterisat poesiile drăgălașe ale lui I, Negruzzi, care, ḑice dsa, sûnt niște scumpe mărgăritare, ce prin naturalitatea și drăgălașa lor, simplicitate ating foarte plăcut inima cătră care sûnt adresate; a tractat despre pesimismul lui Eminescu în frumoasele sale Poesii, despre A. Naum Olănescu, Pompiliu ș. a. A făcut apoi caracteristica novelelor lui Slavici, Negruzzi și Gane, cei mai însemnați noveliști români. „Acești scriitori și au scos sujetele crierilor lor din clasa neprefăcută a poporului și au împlinit astfel o însemnată cerință a novelei pe lângă aceasta novelele lor posed însușirile, ce le pretinde spiritul și tendența, tractând strările sufletești și ideile unui popor întreg care stări vor fi aceleași cât timp va trăì poporul respectiv." Apoi a vorbit despre povestile dlui Creangă pe care 'l numesce „părintele" povestilor românești. — „Toate aceste scrieri sûnt de o valoare până acum necunoscută la noi".

Dl. N. Popovici a declamat partea primă din scrisoarea III alui Eminescu, ca un adevĕrat artist.

Dl. I. C. Pantu a cetit pasagiul din criticele lui Maiorescu întitulat: „În contra direcției de astăḑi în cultura română (1868.)

Punctul 8 a fost studiul dlui S. S. Albini: „T. Maiorescu și poesia română." Dl. Albini a descris mai naînte epoca de tristă aducere aminte, când faimosul „Scrieți băeți" a binemeritatului Eliad, întimpina un mare resunet pe terenul poesiei și când cuvintele dlui Alecsandri „Românul e născut poet" devenise un trist adevĕr. Atunci toți băeții, cari 'și băteau capul încă cu silabizarea lui az, buche, scrieau, și ear scrieau poesii și le dedicau la cocoane și oameni cu stare; și toți bărbații crescuți la trup sĕ îndeletniceau pe lângă ḑilnicele lor lucruri și cu mestesugul ușurel a poesiei. Ear junii, cărora le răsăria mustața și începea a le bate inima după dragoste își cântau suferințele în versuri fără înțeles, pline de nimicuri. Dl. autor tractează despre critica lui Maiorescu, apoi despre regulele poetice, ce ni le a dat dsa, și încheiă cu aceste cuvinte: „Astăḑi, în al doilea deceniu dela păsirea dlui Maiorescu în lupta literară cu satisfacțiune vedem cum poesiile bune pe ḑi ce merge sĕ înmulțesc, ear' cele rele tot mai mult dispar din literatură; vedem cum tot mai mult străbate în publicul nostru gustul și conscienta adevĕratelor frumseți poetice și trebue sĕ recunoascem, că mare parte din aceste frumoase resultate cad în meritul dlui Maiorescu, un merit acesta, care i va remânea pentru toți vecii, cât va mai fi literatură română!"

Dl. N. Popovici a cântat Rondunica și Hora Griviții așa cum numai un artist ca d-sa scie sĕ cânte. Dl Popovici face studii la conservatorul de aici și dispune de o melodioasă și puternică voce de bariton, ce te pĕtrunde până în adêncul sufletului și de multe ori înveselesce partea socială a ședințeler „României June" prin doinele și horele sale.

împută a fi autorul situațiunei ḑice, că Freycinet, dacă pricepe situațiunea, încă tot mai poate eși cu câștigul principal din afacerea egipteană.

De altmintrea leșia nu vine asupra capului lui Gambetta numai dela „Post.“ Cartea galbină a guvernului frances publicânduse acum de curênd a provocat un vifor în presa francesă asupra lui Gambetta. Ḑiare ca „Debats“, „Siécle“, „Pays“ toarnă toate batjocurile asupra lui, numind politica din timpul ministeriului sĕu idiotă, oarbă și declarându-l de om mort.

Cabinetul din Petersburg a denumit de ambasador la Viena pe principele Lobanoff, fost ambasador în Constantinopole înainte de isbucnirea resboiului din 1877.

În finele lui Iunie, s'a telegrafat dela Berlin, se va întruni la Paris sau la Londra o conferență spre a lua o otărire asupra regulamentului prelucrat de comisiunea dunăreană europeană. Regulamentul, care conține 108 articoli, sĕ scie că n'a fost semnat de România. În titlul regulamentului nu se ține însĕ nici de cum seamă de opositiunea României; din contră, s'a trecut la ordinea ḑilei asupra resistenței acestui stat țĕrmurean și s'a ales formula: cu aderarea delegaților, ear nu cu consimțĕmêntul. Dacă România nu va apuca o cale mai bună, atunci conferența se va ținè fără România și regulamentul va dobândì sancționarea Europei.

Telegrama aceasta o comentează „Telegraful“ din Bucuresci în chipul următoriu:

Am publicat mai sus o depeșă pe care nu o putem numì decât glumeață. Ea ne spune că la finele lui Iuniu se va întrunì la Londra sau la Paris o conferență care va sancționa regulamentul prelucrat de comisiunea europeană dunăreană și pe care guvernulu nostru a refusat de a'l semna. Dacă Romania nu va adera până atunci la acest regulament, apoi conferența se va ținè și fără ea. Dacă aceasta invențiune este numai o gogoriță la adresa României, apoi ea este proastă și nu poate prinde câtuși de puțin măcar. Și, de fapt, ce ne spune depeșa? că conferența se va ținè și fără România, dacă aceasta nu va voì sĕ semneze până atunci regulamentul. Prin urmare aceiasi soluțiune în ambele casuri, adecă sancționareă regulamentului. Deosebirea este numai că în unul din casuri el nu va avè semnătura noastră, și asteptăm se vedem cum va putea Europa sĕ'l esecute pe teritoriul nostru. Nu mai vorbim de tratatul dela Berlin, pe care depeșa ḑiarului vienez pare a'l uita cu totul și de care voia sĕ'și aducă aminte, mai ḑilele trecute cu atâta dor și foc ḑiarul „die Presse“, când era vorba despre ridicarea Bulgariei la rangul de regat. Deci, spre a revenì la depeșa de mai sus, noi n'avem nici un avantagiu dacă am semna regulamentul, și prin urmare vom stărui în punctul de vedere adoptat până acum, cu toată gogoriță născocită de ḑiarul vienes. În numĕrul de mâne vom publica regulamentul elaborat de comisiunea dunăreană,

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

Afacerea aceasta a devenit și în stadiul cercetărilor o afacere celebră. În ḑiarele mari urmăresc toate fasele ei până în cele mai mici detaiuri. Noi aceasta nu o putem face. Însĕ ca se ținem publicul în curent despre dênsa, vom reproduce unele mai remarcabile din ḑiarele mari din Budapesta. Eată ce scrie „Budapesti Hirlap“:

— Eszther Solymosi dispăru în 1 Aprile a. c. fără ca sĕ'i scie cineva de urmă, totuși nu i-a venit nimenui din acel ținut în minte sĕ aducă dispariținea ei în legătură cu o crimă sau cu Jidovii. Cel dintâiu prepus nu se născu din cuvintele cari scăpară din gura fiiului hahamului înaintea găscari lor din Eszlár; de oarece încă de pe atunci aveau prepus asupra străinilor, întruniți la haham, cuvintele copilului numai au întărit prepusul. Ideea, că doară Jidovii poartă vina la misterioasa dispariținne a Eszterei, se născu mai întâiu în mama ei și prilegiu la aceasta a dat chiar hahamul din Eszlar. Era pela începutul lui Maiu. Sĕrmana bĕtrână mergea atunci ḑi de ḑi dela un for la altul ca se afle ceva scire despre fata ei, pe care pretorul pusese se o caute în tot comitatul. Într'o ḑi, când Solymosi plângênd se întoarcea acasă dela pretorul, întâlnì în cale pe hahamul Scharf. Acesta vorbì cu dênsa, o întrebă, și a repetit de mai multe ori „sĕ nu se mâhnească căci fiica ei se va întoarce că n'a înghițit-o pământul“; După aceea sĕ apropie cu încredere hahamul de dênsa, ca sei atragă atențiunea la ceva „Poporul, ḑice hahamul, care nu scie multe și e superstițios, fabulează că Jidovii au lipsă pentru coacerea paschei lor de sânge creștinesc; aceasta ar fi o mare nebunie totuși e posibil ca nebuniile aceste sĕ se repetească.“ Hahamul atrase atențiunea femeii, sĕ nu dea credĕmênt unor astfel de fleacuri. Solymoși mulțămì Hahamului pentru interesarea sa, dar ideea nu-i putea eși din cap. Ea împărtăși părerea ei mai multor din sat întrebând, ce sĕ scie face? Astfel sĕ lățì prepusul și după, ce băiatul hahamului fu întrebat de gâscari pe luncă mai cu deadinsul, a repetit ceea ce i scăpasă odată din gură. Vestea a ajuns la urechile autorității. Aceasta s'a simțit datoare a asculta pe băiat „pe sub mână“

Când sĕ făcură primele arestări Scharf și femeia lui negară toate; câteva ḑile neagă și copilul lor, de 16 ani, păstrând cerbicie nepomenită; numai frățiorul acestuia repetì cu mare linisce sufleteasca și cu mare resoluțiune cuvintele rostite de el în luncă: „Tata omorît pe fetița acea de ungur „adăogênd „că lucrul s'a întêmplat în Sâmbăta pascilor după serviținl divin de după ameaḑi.“ (După cum e cunoscut, Eszter atunci s'a vĕḑut mai pe urmă în împregiurimea sinagogii). In zadar insistă judecata pe lângă copilul cel mai mare; el rĕmase la toate întrebările pe lângă aceea că nu scie nimic.

Președintele tribunalului presupuse, că copilul numai de frica cercetării neagă și ordonà de aceea sĕ tracteze cât sĕ poate de bine, sĕ se observe în fie care moment al vieții sale sufletesci și sĕ-l îndemne sĕ spue adevĕrul. În urma acestui ordin copilul nu fu închis în arestul tribunalului, ci fu dus în locuința privată a unui scriitor dela trib. care'l tractă foarte uman, care vorbea cu el când în glume, când serios și se năzuì, sĕ câștige încrederea băiatului. 'I și succese și se convinse că copilul are spirit vioiu, o pricepere ușoară și simț; numai în ce privesce crima fatală remase nemișcat, repetînd necontenit mai în acelaș ton, că el nu știe nimic. După fie care convorbire băiatul era serios, contemplativ și se putea observa că spiritul sĕu se ocupă cu soartea părinților sĕi. Așa au trecut mai multe ḑile. În fine, într'o noapte strigă copilul care era foarte neliniscit, strigă de odată din pat, pe îngrigitoriul seu și i istorisì suspinând, că un mare secret apasă sufletul sĕu; mai mult nu mai poate suferì, din care care causă roagă pe judele instructor sĕ binevoiască sĕ vină la dênsul ca sĕ-i facă o dreaptă descoperire. Scriitoriul făcu aceasta cunoscut judecătorului, care îndată se sculă și se grăbì către băiat, ca se ia la protocol mărturisirea lui.

Copilul spune următorele: În Sâmbăta pascilor, după serviținl divin ritual, după prânḑ la 1 oară se duseră credincioșii pe acasă și în sinagogă remaseră afară de Scharf, numai vre o câți-va jidovi din Eszlar, mai mulți kahami străini și un cerșitor jidov galițian. Tatăl sĕu îl trimise pe el și pe fratele sĕu mai mic din templu. Ei însĕ au remas în curte și au vĕḑut cum Scharf chemă pe mica Ester Solymosi în sinagogă și cum după aceea îndată se închisă ușa. El era curios, sĕ scie, ce se întêmplă în lăuntru, și uitându-se pe gaura cheii, vĕḑu destul de bine, că un haham strĕin și cerșitorul galițian puseră fetița legată deja pe bancă lângă masa de rugăciune apoi merse un alt haham strein la fetiță și îi tăiă gâtul cu un cuțit.

Sângele ce împroșca îl prinseră ceilalți într'un vas, și ca sĕ se scurgă mai iute, ridicară trupul fetiței cu rana sângerândă deasupra vasului. Atâta despre esența mărturisirei. Multe ce s'ar mai putea spune despre cercetările făcute le retac și astăḑi, aceea pot însĕ se mai amintesc, că pe basa mărturisirei băiatului, tribunalul închise numai decât persoanele arĕtate; numai un haham strein, pe care copilul nu l'a numit și cerșitorul galițian au dispărut, fără se li se dea de urmă. Interesant este, că copilul acum ține strîns la mărturisirea sa tocmai pe cum nega de statornic mai nainte. Cei închiși neagă și acum cu resoluțiune, cu toate că nu'și pot da seamă de *Alibi* și în rĕspunsurile lor la întrebări singuratice sûnt o mulțime de contraḑiceri, pe când copilul vorbesce corect, și sĕ simte moralmente ușurat. El citeste bucuros și scriitorul 'l provede cu cărți. Acum ceteste istoria lui Ioan Hunyady. Iudĕcătorul convine adeseori cu el, de repetite ori a încercat sĕ'l aducă în confusiune, săl facă sĕ se abată dela fasiunea s'a pentru că era posibil, ca copilul numai în fantasia sa înferbêntată sĕ fi vĕḑut istoria îngrozitoare. Fu cercetat și de medic și peste noapte observat, de nu e lunatic sau nu sufere de idiosincrasie? Copilul însĕ se dovedì, că e sănătos, somnul sĕu e linistit, vorbirea și rĕspunsurile sale documentează facultățile sale intelectuale.

Dr. Székely, locțiitoriul de procuror superior a conversat mai mult cu copilul și acesta i-a atras atențiunea asupra depunerei sale agravătoare și asupra consecențelor. „Eu am spus adevĕrul“ i-a fost respunsul. — După aceea îl întreabă Dr. Székely, de prescrie cumva vre una dintre cărțile sfinte ale religiunei jidovesci sau vre o tradițiune ca sângele creștinesc sĕ se folosească spre scopuri rituale. Copilul repetì, că el cunoasce principiile religiunei sale destul de bine. El a studiat mult sf. scriptură, dar o asfel de pretensiune nu e cuprinsă în Sf. scriptură — ḑice el — numai într'un loc își aduce aminte că e prescris, că jidovii la pasci sĕ ungă țițînele dela ușì cu sânge de oaie, ca îngerul se cunoască casa jidovului și pe cel dintâiu născut sĕ nu'l prăpădească; de altmintrelea vĕrsarea de sânge e strict oprită, și jidovul pios nu trebuie se guste din carnea unui animal dacă este sângeroasă.

Dr. Székely îl întreabă după aceea ce crede el din ce motiv au sĕvârșit părinții lui și jidovii o faptă atât de infiorătoare. Copilul sĕ cugetă un moment și repetì: nu mi pot închipuì.... streinii au sevârșit-o.

În urma acestor mărturisiri datoria judecății au fost, sĕ proceadă la oculată în sinagogă și împregiurimea ei. Abstrag dela încercările fără resultat și amintesc numai de aceea ce, chiar dacă n'ar fi probă au dat tribunalului unele indicii despre crimă. Aceasta s'a aflat în sinagogă.

S'a cercetat adecă fiecare pată în Sinagogă, nu cumva sĕ poate constata vre o urmă de pată de sânge în locul arătat de copil? Sinagoga nu e padimentată și pe pămênt comisiunea nu a aflat nici o urmă de sânge; cu toate aceste a bătut la ochii organelor judecătoresci, că aproape de masa de rugăciune în locul arătat de copil pământul era de coloare mai deschisă și mai puțin bătucit ca într'alte părți și e probabil că acì pământul din causa petelor de sânge a fost săpat și dus, și înlocuit prin alt pământ sau cel puțin amestecat cu altul.

În decursul ședinții societatea a espedat următoarele doue telegrame:

Dlui T. Maiorescu, Bucuresci.

Literatura cine decât tu ne puteai da. Adevĕrul a învins. Semnul adevĕrului tu l'ai înplântat. „România Junĕ“, întrunită în ședință festivă în onoarea „Junimii“ îți doresce mulții ani de suces pentru progresul nostru literar.

Dlui Iacob Negruzzi, Iași.

„România Junĕ“ serbând victoria luminii, ca ați făcut în literatura noastră, Vĕ urează mulți ani și vĕ roagă, sĕ spuneți acelei valoroase „Junimi“, astăḑi bătrâne prin fapte, că junimea română din patru părți o admiră și o urmează.

La telegrama societății dl Maioroscu a respuns prin următoărea depeșă:

Gura Târgoviște.

Foarte mișcat de salutarea dv. vĕ rog primiți și esprimați colegilor recunoscința mea. Puțin poate face un critic. Mult trebue sĕ facă o întreagă generație de tineri inteligenți. Am început noi în grele împregiurări, literatura română așteaptă sĕ urmați cu mai mare resultat. Trăiască „România Junĕ!“

Subsĕmnat: Maiorescu.

Dlui president soc. „România Junĕ“.

După închiderea ședintii s'a început partea socială, care a durat până dimineața.

Astfel s'a petrecut această ședință a „României June“ care cât voiu trăì nu o voiu uita. Căci o bucurie și o mulțămire a timbrat sara de 17 Iunie, cum sĕ observă numai în momentele cele mai solemne și de cea mai mare însĕmnătate. Și leganat în fericirea, ce-mi cuprinsese toată ființa, ḑiceam în gêndul meu dimpreună cu Cichindeal: „Mintea, mărită nație românească, mintea! când te vei lumina cu învețătura; cu luminatele fapte bune te vei unì: mai aleasă națiă pe pământ nu va fi înaintea ta.“

Un oaspe.

Varietăți.

* (Parastas solemn) s'a celebrat eri după cum anunțaserăm în nrul trecut, în memoria neuitatului Archiepiscop și Metropolit a Marelui **Andreiu** Bar. de **Șaguna.** La parastas a pontificat Escel. Sa Preasânțitul Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul* cu asistență numeroasă. Asesorii consistoriului archidiecesan, Profesorii institutului Andreian și elevii institutului, precum și alți onoratiori și public au asistat și au contribuit la solemnitatea jalnică. Chorul elevilor institutului, condus de P. prof. Cuntan prin cântările funebre cu deosebire prin imnul de încheere „Românime mult cercată“ a dat espresiune adevĕrată pielor simțeminte ale credincioșilor jelitori.

* (Grindină.) În săptămâna trecută desele ploi şi tempestăţi au făcut multe daune, în comitatul Cluj, comunele: Totelec, Petridul-mare şi Tamaşa au fost cercate de grindină grozavă încât toate trei comunele s'a lipsit total de bucatele spicoase, nerămânând locuitorilor, cu puţină escepţiune Români toţi, din ostenelele lor nici barem de semânţă pentru viitor.

* (Scandal public jidovesc.) Dela Alba-Iulia ni se scrie în 20 Iunie următoarele:

Aseară se bătură ca orbii corifeii jidovimei din loc în promenada oraşului în faţa unui public numëros. Bătaia lua dimensiuni mari mestecându-se acolo tot neamul jidovesc, care în deobşte umple promenada cu o emfasă înăscută. S'a întêmplat şi răniri grele causate cu bastoane. Causa a fost că după ce mai mulţi ani Baruchescii folosise vama piaţei de acì, în anul acesta a luat vama Deutsch Lazar. Mare ură din aceasta causă căci vama era un bun venit şi apoi incorectităţile de mult la modă. Arendaşul cel nou a continuat incorectităţile, şi le-au sporit, încât aci piaţa Albei-Iuliei este părăsită de oamenii din giur din causa multelor vecsaţiuni la încasarea vamei, mësurate cam vêrfuită de către arendator. Fostul vameş a constatat mai multe prevaricaţiuni, însë fiindcă la poliţia urbană n'avea speranţa de remediu a început prin oameni a face publicului cunoscut tarifa. Pentru aceasta apoi acusă la poliţiă pentru conturbare de linisce publică şi alte născocituri, şi pertractarea aceasta apoi în aceea ţi se finì cu scandalul de sus.

Comicul încă n'a lipsit din dramă. Până ce nu se începuse bătaia acesti baronaşi în *spe* „conversau“ în limba statului; îndată însë ce se începu bătaia îşi luă loc limba s'au mai bine jargonul nemţesc-jidovesc, în care puteai se auţi cele mai clasice vaiete ale femeilor şi fetelor combatanţilor, şi înjuraturi de ale bărbaţilor. Mai departare unii jidovi stând şi nepricepênd ce a pricinuit bătaia — vorbeau de goane muscălesci — cari ş'ar fi luat începutul şi aici.

Un preumblătoriu.

* Cetim în „Românul“ de eri: M. S. Regele a primit eri în audienţă pe d. Dr. Mitrea, român de origină, şi care actualminte se află căpitan în oastea olandeză.

Cu această ocasiune putem adăoga că d. Dr. Mitrea a dăruit muzëului nostru o frumoasă colecţiune de reptile din insulele Sumatra, Java, Borneo.

* (Turbare vindecată.) Ţilele trecute am reprodus din Ţeara de sus faptul că o copilă a fost muşcată de un câne turbat şi a fost încredinţată îngrigirilor şi căutării dlui Dr. Radu.

Acelaşi ţiar ne aduce următoarele amënunte, afirmând tot de odată că copila a fost vindecată.

Victima era o copilă de vr'o 4 ani, căreia, lăsânduise rana în aceeaşi stare 36 oare, abia după ce înoculaţia se efectuase deja fu adusă în cura dlui dr. Radu, medicul curant al dlui C. Şuţu. Cu toată agitaţia febrilă de care copila era cuprinsă, d. medic nu perdu speranţa dea o scăpa. După o cură înteligintę şi conscinţioasă de 14 ţile, copila fu pe deplin scăpată. Eată însuşi tratamentul, care consistă: în administraţiunea de dose însemnate de chloral hydrat şi înjecţiuni reiterate de pylocarpină.

Cetitorii nostri îşi aduc aminte că d. Dr. Denis Dumond a comunicat Academiei de medicină francese vindecarea unui cas de turbare mai tot cu acest mijloc.

Ţeara de sus spune că şi d. Dr. Radu ar fi comunicat Academiei de medicină din Paris şi celei din Viena succesul dobândit în tratarea turbării.

Errata. În numërul trecut s'a pus din eroare deasupra titlului ţiarului *Joi* în loc de „Marţi.“

Loterie.

Mercuri în 28 Iunie n.

Sibiiu: **32 52 35 59 75**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 27 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.80	119.60
Renta de aur ung. de 4%	87.70	87.80
Renta ung. de hârtie	85.95	85.90
Imprumutul drumurilor de fer ung.	134.50	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.60	90.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.75	95.50
Obligaţiuni ung. de rescumpërarea pământului	98.—	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	97.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane		97.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50 97.—	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane		98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.25 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	96.90	97.25
Sorţi ungaresci cu premii	118.—	118.—
Sorţi de regularea Tisei	119.60	109.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.50	76.40
Datorie de stat austr. în argint	77.25	77.25
Renta de aur austriacă	95.—	94.25
Sorţi de stat dela 1860	130.20	129.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	305.—	305.50
Acţiuni de credit austr.	310.50	310.75
London (pe poliţa de trei luni)	120.30	119.95
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.64
Napoleon	9.55½	9.54
100 marce nemţesci	58.80	58.60

Încunosciinţare.

Subscrisul comitet va premia dintre învëţătorii scoalelor poporale din despărţământul Sibiiului al asociaţiunii Transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, pe cei ce vor arăta:

a) cea mai bună lecţiune practică din scoala poporală dată în scris din ori-ce obiect de învëţământ cu 2 # adecă doi galbini;

b) că au promovat mai mult meseriile la poporul român pe calea învëţământului cu 20 fl.

c) că au cultivat şi promovat vre unul din următoarele ramuri economice şi adecă: stupăritul, pomăritul s'au legumăritul în scoală şi popor, — pentru fie-care specie a 10 fl. — 30 fl.

Învëţătoriul de pe teritoriul acestui despărţărţământ, cari vor reflecta la aceste premii — së învită a'şi îndrepta concursul lor la adresa subscrisului până la finea lunei Septemvre st. n. a. c.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţământului III al asociaţiunii Transilvane, ţinută la 8/20 Maiu 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[104] 1—3 dir. desp. III.

Apel către autorii români.

Adunarea generală a despărţëmêntului III al asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român în şedinţa sa din 1/13 Noemvre 1881 ţinută în comuna Cacova a aflat de bine a lua un conclus referitoriu la înfiinţarea de biblioteci în comunele rurale aparţinëtoare acestui despărţëmênt. După-ce conclusul acesta a aflat consimţëmêntul şi aprobarea On. Comitet central al asociaţiunii transilvane şi după-ce comitetul despărţëmêntului, ce a luat iniţiativa, a statorit modalităţile de esecutare a acestui conclus, în înţelesul acelor modalităţi ne luăm voia a ruga pe p. t. autori români së binevoiască a da mână de ajutoriu numitului comitet întru ajungerea scopului ce-l urmăresce, donând câteva esemplare din opurile ce le-au edat pentru înfiinţândele biblioteci sau şi numai înlesnindu-i procurarea acelora cu preţ scădut.

Ofertele binevoitoare au a se trimite la adresa subscrisului.

Sibiiu, 3/15 Iunie 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[105] 1—3 dir. desp. III.

Nr. 142. [103] 2—3

CONCURS.

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gozsdu:

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din „fudaţiunea lui Gozsdu“ de 500 fl. la cas de graduaţiune, un stipendiu de 400; eventualminte de 300, 200, sau de 100 fl. cu observare, că së dă preferinţa Concurenţilor pentru silvicultura.

Concurenţii, au a-şi adresa petiţiunile, instruate cu testimoniile scolastice, cartea de botez, şi atestat de paupertate până la 10 August stilul nou 1882 către Cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu Budapesta Királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţunei lui Gozsdu, de a şi substerne până la 10 Aug. stil. nou 1882 documentele despre resultatul studielor în a. scol. 188½ la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu Bpesta Királyutcza 13 — pentrucă la dincontra, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iuniu 1882.

Comitetul adm. al representanţei fundaţiunei lui Gozsdu.

Nr. 32. [100] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia materă de clasa a III-a, Valea-Uzei cu filiile Valea-Inzelului şi Olteni, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Sana, prin aceasta în urma ordinaţiunei consistoriale dto 28 Februarie 1881, Nru 4092, B. — së escrie concurs cu terminul de 30 ţile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt jumëtate din toate venitele stolari regulate la 16 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa acest post së'şi aştearnă petiţiunile lor, instruite conform statutului organic şi regulamentului provisoriu pentru regularea parochiilor la subscrisul oficiu protopresbiteral al tractului subscris, până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iuliei.

Alba-Iulia 3 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 95. [97] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia gr. or. de classa III G. Hodac së escrie concurs cu termin de 30 ţile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică, 3 jugere fênaţ şi 2 jugere loc arător, cari aduc un venit anual de 100 fl.

2. Dela 160 familii câte o ferdelă cucuruz sfărmit à 1 fl. — 160 fl.

3. Dela 250 familii câte o ţi de clacă à 40 cr. v. a. — 100 fl.

Alte venituri dela înmormêntări, cununii, botezuri etc. — 140 fl. Suma 500 fl. val. austr.

Supraedificatele parochiali lipsesc cu totul.

Petenţii au de a'şi îndrepta suplicele, instruate în sensul §-lui 13 şi analog cu §. 121 pt. 8 al statutului org. la subscrisul posta ultimă Reghinul săsesc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractul Reghinului.

Idicel, 3 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Galation Şagău m. p.,
protopresbiter.

Nr. 2674 - 1882. civ. [101] 2—3

Publicaţiune!

Asupra cererei contelui Eugen *Lazar* proprietar în *Cerghidul-mare*, în afacerea admiterei comasărei generale a hotarului Cerghidului-mere, së determină ca ţi de desbatere **ţiua de 25 Iulie n. 1882, 10 oare înainte de ameadi** în **cancelaria comunei Cerghidului-mare,** — despre ce proprietarii de acolo së avisează a se înfăţişa în persoană, sau representaţi de advocaţi plenipotenţiaţi pe lângă aceea observare, că absenţii în înţelesul articulului de lege XLV din 1881 §. 9 se consideră ca învoiţi cu comasarea.

Din şedinţa tribunalului reg. ţinută în 3 Iunie 1882 în Elisabetopole.

Nagy m. p., pres. **Henter** m. p., notariu.

Nr. 2923—1882. civ. [102] 2—3

Publicaţiune!

În afacerea comasărei generale a hotarului *Micăsasei*, së determină pentru începerea rugărilor pregătitoare, precum şi pentru regularea representanţei, alegerea ingineriului şi preliminariul speselor ţiua dela **3 August a. c. dimineaţa la 9 oare şi ţilele următoare** în cancelaria comunală a comunei Micăsasa, despre ce pe calea public ţiunei avisez pre proprietarii interesaţi cu aceea observare, că absentarea unuia sau altuia nu va împedeca cursul pertratărei.

În numele tribunalului ein Elisabetopole 16 Iunie 1882.

Kelemen m. p.,
jude esmis.

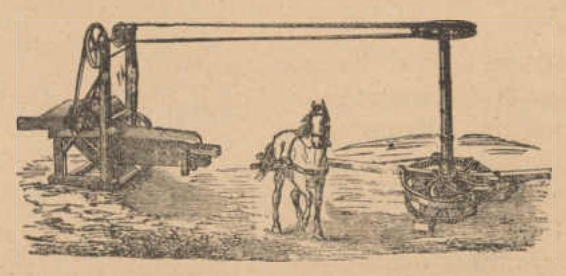

Avis pentru posesorii de pământ şi agricultori!

Maşine de îmblătit cu vapor, maşine de **îmblătit de mână** şi **de cai, ciure (Trieure) de sortat şi vênturat, maşine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcţiunea cea mai nouă) precum şi tot feliul de alte maşini şi alte părţi întregitoare** recomandă pe lângă alte preţuri de concurinţă **Ferăria lui**

Andreiu Török,
în Piaţa-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piaţa casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiş Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile şi lucrările de construcţiune cât se poate de eftin. [99] 3

Redactor rëspunţëtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Sâmbătă 19 Iunie (1 Iulie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl.. 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 18 Iunie.

Guvernul unguresc publică din când în când câte un raport despre starea instrucțiunei. Cu sfîrșitul anului scolastic 1879/80 ministeriul ung. de instrucțiune publică încă s'a gândit la publicarea unui astfeliu de raport. În anul acesta a și apărut un raport compus, cum se ₫ice, după isvoare oficiale.

Raportul, ca toate actele guvernului ung., se străduesce și cu ocasiunea aceasta a arăta lumii însușirile cele frumoase a le caracterului național unguresc; peste părțile slabe trece cu vederea sau le slăbesce după putință.

În lumina străduinței acesteia, nu e vorbă, naționalitățile apar numai ca sĕ se facă evidentă înferioritatea lor.

Prin străduința aceasta în doue direcțiuni, cari însĕ nu sûnt decât o unitate, și caracterul raportului din cestiune este marcat de ajuns. Va se ₫ică, scim ce vrea guvernul cu dênsul.

De astădată însĕ nu ne preocupă străduința cea prea cunoscută a guvernului. Despre dênsa am vorbit și vom avè ocasiune se mai vorbim din destul.

În operatul guvernului se publică între alte t a b e l e despre numĕrul scoalelor tuturor naționalităților din Ungaria, după ani, și anumit din anii 1878, 1879 și 1880. Resultatul ce-l vĕdesc tabelele este care ne preocupă, care ne nedumerește.

Ținem cont de ceea ce am ₫is îndată la începutul acestor șire: de străduința de a infrumseța cualitățile naționalității maghiare, dar cu toate aceste, când vedem că numĕrul scoalelor noastre naționale scade, și dacă nu vom crede raportului pe cuvênt, trebue cel puțin sĕ ne punem întrebarea, că oare așa se fie?

Tot razimul nostru este în instrucțiune și în biserică. Aici ne mai putem scutì naționalitatea. Prin urmare, când au₫im din ori ce parte o veste slabă despre instrucțiunea noastră, numai decât trebue se ne interesăm, de este vestea adevĕrată, trebue se cautăm ca dacă cumva este adevĕrată, ce este causa? și aflându-o, trebue se îndreptăm ceea ce este de îndreptat și încă tără pic de amênare.

În raportul ministerial vedem la rubrica care ne privesce, că scoale cu limba română ca limbă de propunere au fost în:

1878	1879	1880
2852	2848	2756

Cu alte cuvinte, în trei ani de ₫ile numĕrul scoalelor românesci au scă₫ut cu 96 de scoale. În trei ani un scă₫ĕmênt aproape de o sută de scoale, este un regres înspăimêntătoriu. Căci, dacă la fie-care trei ani vom perde câte o sută de scoale, lesne putem face calculul când s'au la câți ani nu vom mai dispune de nici o scoală.

O altă împregiurare: făcêndu-se o comparațiune între numĕrul copiilor umblători la scoală în an. 1870 și 1880 vedem în raport, că nrul copiilor umblători la scoală este aproape îndoit. În 1870 se afla conscriși 126.163; în 1880 însĕ 204.953 români.

Când scade nrul scoalelor eară al scolarilor cresce, este semn că mulți, foarte mulți copii români, umblă la scoale în care limba de instrucțiune este alta și nu cea română. Cetim într'o foaie vieneză care supune recensiunei operatul ministerial, că causa creșcerei numĕrului copiilor umblători la scoală de naționalitatea noastră și cea serbească este încorporarea graniței militare la Ungaria. Dacă ar fi așa, atunci ar fi trebuit sĕ se sporească și nrul scoalelor române. Nedumerirea care ni o însuflă datele citate mai sus, așa dar, nu se delătură, din contra, cresce când cetim mai departe în operatul min. în ce dimensiuni înundează limba maghiară, ca limbă de instrucțiune scoalele naționalităților. Deja până acum 394 scoale române s'ar afla pe calea desnaționalisărei. Prin urmare și datoria noastră este a ne interesa de causă și a ispitì cum stăm cu scoalele noastre confesionale-naționale.

Încât privesce partea greco-orientală am avè date sigure și în metropolia gr. or. română cam scim cum stăm. Nu scim însĕ cam stăm cu scoalele în partea gr. catolică.

La ori ce întêmplare organele scolastice din amêndoue metropoliile au îndatorirea de a priveghia, ca Românii, nici prin maghiarisarea scoalelor, nici prin lipsa totală de scoale, sĕ nu fie lipsiți de înstructiune națională.

Atrăgênd atențiunea asupra acestei împregiurări serioase și ponderoase pentru Românii din Ungaria, am ruga pe organele respective, ca dênsele, mai inițiate fiind în afacerile scolastice, se dea publicului informațiuni despre raportul proporțiunei scoalelor noastre față cu raportul publicat în opul ministerial.

Sibiiu 18 Iunie.

(O-l.) Sûntem la încheerea anului scolastic. Peste câte-va ₫ile tinera generațiune se va bucura de beneficiile ferielor și noi bĕtrânii vom putè constata progresul s'au regresul unui an.

E puțin un an în vieața unei națiuni, dar e mult în vieața unui individ. Și e datorința noastră ca se ne tragem seama cum economisăm cu timpul, și mai ales cum economisează cu timpul tinĕra generațiune.

Am au₫it pe tineri de pe la universități plângêndu-se că dênșii cresc fără nici o direcție în cele naționale. Inteligența noastră, după ₫isa lor, e separatistică, jalusă de ale sale, și că tinerii când voesc sĕ convină cu cei inteligenti, sûnt s'au primiți foarte rece, sau respinși, și în puținele casuri când sûnt primiți, trebue sĕ simță umilirea binișor. Ni se spune că la inteligența noastră sub m a g n i f i c e nu poți coborì, ci de acì în sus trebue sĕ urci scara i n e n ț e, e n t i s s i m e, i s s i m e etc, încât bietul om nu e sigur nici odată că va nimerì dorita adresă. Se spune că câți-va domni de ai nostri din B-Pesta, poate și pe aiurea, spre onorul lor fie ₫is, fac escepție dela soiul celor de sus.

Se mai susține că inteligența noastră e pedantă, că mulți se consideră de infalibili sau providențiali, și așa mai departe. Se ₫ic multe, s'ar potea scrie despre multe și ar trebuì se fie discutate multe; de astădată ne mărginim însă la tema noastră de astă₫i la încheerea anului.

Scim din esperiența ₫ilnică câte mijloace se folosesc de către domnii situațiunei spre distrugerea n o a s t r ă națională. Scim că oameni bolnavi ca șoviniștii maghiari nu se sfiesc a se folosì chiar de mijloace estreme în realisarea bolnavului lor ideal. Scim din esperiența noastră proprie de pe timpul când pe fie-care ₫i au ₫iam drăgălașele de epitete: v a d o l á h, m e d v e o l á h, K u t y a o l á h, m e d v e b o c s și câte alte delicatesse scim încă de pre atunci că doue mijloace se folosiau spre a ne înstrăina dela iubirea adevĕrului și acele erau: f a l s i f i c a r e a i s t o r i e i și p r i g o n i r e a e l e m e n t u l u i r o m â n e s c în m o d s i s t e m a t i c.

Eu în înțelesul genuin de astă₫i al cuvêntului patriot, sûnt patriot patentat, căci eu cel puțin sciu de 2 ori mai bine ungurește decât domnul Trefort. Și în vremea mea eram băiat diligent. Am învĕțat istoria Ungariei și a Transilvaniei, și n'am au₫it nici odată sĕ se facă amintire despre Români, cu singura escepție a lui Mihai viteazul: O l á h k a l a n d o r r a b l ó h o r d á i, și de t o l v a j H o r a é s K l o s k a.

Cât pentru prigonirea elementului românesc, am avut ocasiune se o accentuăm în coloanele acestui ₫iar. În lumea civilisată astfel de fapte s'ar considera de c r i m e față de o m e n i m e și de s c i i n ță, la noi se consideră de d e o s e b i t e m e r i t e în p r o m o v a r e a p a t r i o t i s m u l u i.

Avem sute și mii de necazuri. Se poate esplica deci neinteresarea pentru soartea junimei studioase. Sĕ nu perdem însĕ din vedere, că viitoriul atêrnă dela junimea de astă₫i. Cum ne vom cresce junimea, așa se va manifesta ea la rêndul sĕu. Sûntem la finea anului scolastic, se ne tragem seama cum stăm cu junimea studioasă.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iunie.

Din Sofia sĕ scrie că principele Alesandru din Bulgaria va primì în Rusciuc în decursul verei o visită din partea regelui M i l a n din Sêrbia unde într'aceea sĕ va găta și edificarea casei, care dispusese principele sĕ se zideascĕ. Tot în decursul acestei veri va face p r i n c i p e l e o v i s i t ă regelui C a r o l din România la S i n a i a. La toamnă va petrece principele mai mult în Șumla, unde se vor întrunì mai multe trupe cu scop ca sĕ facă eserciții. În 1|13 Iulie principele va pleca către Varna. — Nou denumitul ministru de interne și cel dĕ rĕsboiu Generalii C a u l b a r s și S o b o l e f f, sûnt așteptați pe mâne în Sofia. Îndată după sosirea lor sĕ va continua reconstruirea cabinetului. — Oficiul consiliarului de stat H i t r o v o îl va ocupa G r e b e l, de present consul general rusesc în Filipopole. Corespondentelui rusesc Dr. S c h i c h m a n o f f i s'a interdis petrecerea în Sofia. — Jurnalul „Bratstvo“ fu suspendat din causa publicării de provocări revoluționare, cari cuprindeau esclusiv atacuri contra principelui și corpului oficerilor, și batjocoreau religiunea.

Guvernatorul din R u m e l i a r ĕ s ă r i t e a n ă, principele V o g o r i d e s n'a mai primit încă concediul cerut dela Sultanul pentru Europa. El s'a esprimat foarte amărît în fața unei persoane oficiale de ale Porții și s'a plâns că loialitatea sa față cu sultanul nu află nici o aprețiare mai bună. El a probat loialele sale sentimente cu aceea că a r e s p i n s comisari bulgari, cari l'au invitat sĕ facă c a u s ă c o m u n ă cu B u l g a r i a si că a împedecat b a n d e l e c a r i e r a u sĕ î n t r e în M a c e d o n i a. Mai adause că soția sa e bolnavă și că numai în Viena, Paris și Vichy voiesce sĕ facă cură. Recunoasce însĕ că mai puțin interesele sanitare, decât m o t i v e l e p o l i t i c e sûnt, cari îl face sĕ insiste pe lângă cererea sa. El privesce amorul sĕu propriu ca angajat în această causă și indigitează periculele, cari îl amenință în cas când ar d e m i s i o n a. O faimă spune, că afacerea se va complana printr'un compromis. Sultanul adecă va da guvernatorului general concediul de plecare, cest din urmă nu va face nici o întrebuințare de el, din motiv că sesonul este prea înaintat. Prin aceasta perspectiva nu devine mai senină de oare ce Vogorides nu e mulțămit cu posițiunea sa. El compară venitul sĕu de 100,000 franci cu venitul cu mult mai mare al principelui Bulgaria, de și este mâhnit atât de secăturile care le sufere dela comitetul permanent al adunării provinciale ostrumelice cât și de neîntreruptele frecări cu sultanul.

A n g l i a sĕ î n a r m e a z ă într'un mod bătător la ochi. Sĕ mobilisează flote mari de transport sĕ pregătesc torpede, regimente indice s'au pus pe picior de rĕsboiu — cu un cuvênt, sĕ fac toate, spre a da dovedi porții și puterilor, că imperiul britanic nu

va primì nici o resolvare nefavorabilă a cestiunei egiptene.

Dela Paris sĕ scrie că Lordul Lyons a proiectat o „acţiune decisivă“ a puterilor apusene, şi cu această ocasiune a primit acelaşi refus pe care îl dase Lordul Granville cu câte-va luni mai nainte lui Gambetta. Ţinuta Franciei devine tot mai reservată — poate că în urma unor asigurări liniscitoare, care le-a primit Freycinet dela principele Bismarck, — pe când bărbaţii de stat ai Angliei dovedesc prin nervositatea lor, că ei privesc situaţiunea ca periculoasă şi află că mijloacele tari sûnt la timp spre a respinge lovitura ce ameninţă puterea Britaniei.

În Scandinavia e o mişcare curioasă. Se scrie din Copenhaga: „Faimele aduse acì din Norvegia descriu posiţiunea de acolo foarte critică. Cuvêntarea recentă de tron a regelui e considerată ca o amenităre a constituţiunei. Afară de Christiania mişcarea ia dimensiuni tot mai mari tinḑênd la proclamarea unei republice şi la ruperea pactului cu Şvedia.

Corespondentul ḑiarului „Politik“ din Petersburg vorbesce despre o întrevorbire, pe care a avut-o cu Ignatieff. Generalul vorbì de intrigile ţesute contra lui. „Abia fu-i denumit de ministru şi se începură lucrările spre resturnarea mea. Pressa europeană, resp. cea rusască se esprimă despre mine într'un mod adeseori foarte amărît; toate dispositiunile mele fură primite cu neîncredere. Ca ministru nu poate cineva se şi espună tot-deauna motivele faptelor sale — şi din causa aceasta e espus adeseori la judecăţi unilaterale. Causele retragerii mele au fost în multe chipuri judecate fals şi drept. Eu nu mĕ pot oprì la acestea, de oare ce nu vreau sĕ ridic vĕlul, care în interesul statului nu trebue ridicat. Şi în ce privesce cestiunea jidovească, critica nu a ţinut cont nici odată de adevĕratele relaţiuni şi de adevĕratele mele intenţiuni. Mi s'a ḑis că sûnt antisemit, deşi eu am întrodus comisiunile amestecate în guvernamente, ca Jidovii şi creştinii în comun sĕ se consulte asupra mĕsurilor ce le vor lua.

Jidovii înşişi au făcut propuneri imposibile aşa d. e. că lor sĕ li se detragă tuturor dreptul de cărcimărit, dreptul de a câştiga imobilii (?). Proiectul meu înaintat la împĕratul n'a mers aşa de departe, cum a mers propunerea Jidovilor; propunerea mea s'a luat de bază numai la legea esistentă; eară în viitor numai aceia se esercite dreptul de cărcimărit, cari au imobilii. Toate atacurile asupra persoanei mele mĕ lasă foarte indiferent. Eu am convicţiunea, că am voit binele. Unele relaţiuni ale imperiului, întrigi ale celor ambiţioşi şi reacţiunea m'a împedecat. —

Două proiecte.

Punem alături proiectul guvernului din Bucuresci în cestiunea Dunărei cu cel elaborat de comisiunea europeană.

La cele din nrul trecut mai adaugem, că cu toată cestiunea egipteană un feliu de luptă suterană ḑiaristică tot curge între Viena şi Bucuresci. Cei din Viena, se arată cel puţin, ca şi când ar fi siguri de isbândă.

Eată proectul guv. român:

Art 1. Esecutarea regulamentului de faţă e pusă sub priveghiarea unei autorităţi fluviale numită comisiune de supraveghiare, în care comisiunea europeană a Dunărei va fi representată prin doi delegaţi, ear' statele riverane, şi anume Bulgaria, România, şi Serbia, fie care prin un delegat.

Cei doi membrii ai comisunei europene, cari vor avè se ia parte la lucrările comisiunei de supraveghiare, vor fi designaţi în ordinea alfabetică a puterilor pentru un period de 6 luni şi se vor bucura de aceleaşi drepturi, ca şi ceilalţi membrii ai numitei comisiuni.

Când ordinea alfabetică va ajunge la România, se va trece la statul ce urmează imediat pentru ca ea se nu dispună de două voturi în sinul comisiunei de supraveghiare.

Preşedinţa în fie care sesiune, va aparţinè unuia din delegaţii comisiunei europene ales cu maioritate de voturi.

Pentru ca membrii comisiunei europene, designaţi prin procedura alfabetică, sĕ fie în stare sĕ participe la deliberările comisiunei de supraveghiare şi sĕ primească instrucţiile necesare dela comisiunea europeană, cea dintâiu va înainta acestei din urmă programul lucrărilor sale, cu o lună înainte de deschiderea fie cărei sesiuni.

Comisiunea europeană, găsind de cuviinţă, va putè cere, prin mijlocirea delegaţilor sĕi, comisiunei de supraveghiare, lămuririle, de cari va avea trebuinţă, privitor la acelea din decisiunile comisiunei de supraveghiare, cari ar atinge libertatea navigaţiunei.

Art. 2. Puterile comisiunei de supraveghiare vor avea o durată egală cu cele ale comisiunei europene dunărene.

Art. 3. Misiunea comisiunei de supravehgiare este de a veghia asupra strictei observări a regulamentelor şi de a propune mĕsurile necesare pentru îmbunătăţirea navigabilităţii fluviului şi desvoltarea navigaţiunei.

În acest scop ea numesce pe inspector, îi da instrucţiuni şi îi primesce raporturile; ea culege elementele de natură a aduce lumină asupra manierei, în care sûnt esecutate regulamentele; ea redigează dări de seamă periodice asupra mişcărei şi stării navigaţiunei; ea dă prin mijlocirea delegatului respectivului stat riveran, instrucţii tuturor agenţilor poliţiei fluviale, întru cât acţiunea lor se esercită pe calea fluviului; în fine ea judecă în apel toate litigiile ce i se vor presenta de părţile interesate conform presentelui regulament.

Comisiunea de supraveghiare va ţinea în fie care an două sesiuni ordinare, care vor fi ficsate în chipul de a se evita reunirea simultană a ambelor comisiuni.

Otărîrile vor fi luate cu maioritate de voturi, fără ca comisiunea europeană se poate impune vre odată prin decisiunile sale unui stat riveran obligaţiuni s'au sarcini noue, la cari se nu 'şi fi dat de mai înainte consimţemêntul.

Ea va ficsa singură regulamentul interior pentru ordinea lucrărilor sale, precum şi instrucţiile speciale pentru agenţii sĕi, privitoriu la esercitiul supraveghierei, afară de punctele, asupra cărora regulamentul actual va fi statuat el însuşi.

Comisiunea va procede în prima sa şedinţă la numirea agenţilor designaţi prin art. 5 sub Nr. 1 şi 4.

Regulamentul interior, precum şi instrucţiile de un caracter general şi regulamentar, de cari e vorba în art. 9 al actului public dela 2 Noemvre 1865 cu privire la navigaţiunea pe gurile Dunărei, vor fi comunicate prealabil comisiunei europene şi nu vor fi aplicate, decât după ce aceasta le va găsì conforme cu principiile, cari au servit de basă presentelui regulament.

Art. 4. Cheltuelile administraţiei le vor purta esclusiv statele riverane. — Ele vor fi împărţite în chipul următoriu:

4 şeptimi pentru România.
2 „ „ Bulgaria.
1 din 7 părţi pentru Serbia.

În a doua sesiune ordinară, comisiunea de supraveghiere va ficsa bugetul ei pentru anul următoriu.

Contribuţiile statelor riverane se vor face înainte pentru fie-care semestru. Amendele luate pentru contravenţiuni faţă cu presentul regulament vor fi versate în profitul trebuinţelor de serviţiu şi vor micşora, cu cât fac, partea de contribuţie a statelor riverane pentru cheltuelile de administraţiune.

Art. 5. Agentii următori vor funcţiona, fie-care în resortul ce i se va însemna, anume:

1. Inspector.
2. Sub-inspectori.
3. Capitani de port.
4. Un secretar şi agenti subalterni.

Art. 6 Agentii însemnaţi în articolul precedinte vor fi aleşi dintre persoanele competente; ei vor fi numiţi şi retribuiţi precum urmează:

Inspectorele va fi numit şi retribuit de cătră comissiunea de supraveghiare, de asemenea secretariul şi agenţii subalterni, şi vor funcţiona direct sub ordinele ei.

Sub-inspectorii şi căpitanii de porturi vor fi numiţi şi retribuiţi de Statele riverane respective, cari vor avisa comisiunea de supraveghiare despre numirea sau înlocuirea acestor agenţi.

Art. 7. Inspectorul este chiemat a veghia la stricta observare a dispositiunilor presentelui regulament şi de al aplica în întregul seu.

Art. 8 Dunărea se va împărţì, pe ţermul stâng în 4 secţiuni.

Prima se va întinde dela Porţile de fer înclusiv, până la Bechet.

A doua, dela Bechet inclusiv până la Zimnicea.

A treia dela Zimnicea până la Calaraşi-Silistra.

A patra, cuprinḑênd amêndoi ţiermii, dela Călăraşi Silistra înclusiv, până la Galaţi.

Pe ţermul drept Dunărea va fi împărţită în 3 secţiuni:

Prima se va întinde dela Porţile de fer până la gura Timocului.

A doua dela Timoc inclusiv până la Nicopolì

A treia, dela Nicopoli până la Silistra.

Fie-care secţiune se va întinde până la Thalweg.

Poliţia fluvială se va face în fiecare secţiune de cătră sub-inspectorii şi căpitanii de porturi, numiţi de Statul respectiv. Pentru secţiunea a patra, va fi un singur sub inspectore pentru ambii ţermi, numit de România. Acesti agenţi vor avè sĕ se conformeze, în împlinirea sarcinei lor, dispositiilor presentelui regulament şi instrucţiilor ce le va da comisiunea prin mijlocirea delegatului acelui Stat, la care aparţin.

Reşidenţa fie-căruia din acesţi agenţi se va ficsa mai târḑiu de cătră Statele respective, în înţelegere cu comisiunea de supraveghiere.

Art. 9. Statele riverane vor da comisiunei de supraveghiere concursul de care va putè avea trebuinţă în împlinirea sarcinei sale.

Art. 10. Porturile şi schelele situate în percursul fie-cărei secţiuni fluviale şi pentru care statele riverane vor fi instituit căpitani de porturi conform dispositiilor presentelui regulament nu vor fi cuprinse în resortul sub-inspectorului de secţiune. Cu toate acestea, căpitanul portului celui mai apropiat va putè ţinea în cas de trebuinţă, locul sub-inspectorului, dacă aparţin amêndoi al aceleaşi acţiuni fluviale.

Porturile s'au schelele vor fi duse sub-jurisdicţiunea căpitanilor de port, cari vor atârna direct, ca şi sub-inspectorii, de statul, care 'i va fi numit. Ei vor urma nu mai puţin instructiunile inspectorului, pentru tot ce va privì acţiunea lor asupra călei fluviale.

Sub denumirea de port se înţelege, în sensul presentelui regulament, toată partea fluviului cuprinsă între două linii drepte, plecând de alungul ţĕrmurilor dela marginea din sus şi din jos a ḑiselor porturi sau schele şi prelungindu-se până în Thalweg.

Dacă ţĕrmul opus aparţine aceluiaşi stat, portul cuprinde de asemenea partea fluviului situată de cealaltă parte de Thalweg, între două linii prelungite până la numitul ţĕrm, fără îndoială în cas, când nu esistă în aceleaşi ape un port sau o schelă investită cu un căpitan de port.

Vasele traversând în cursul navigaţiunei apele unui port, sûnt supuse, chiar fără de a se oprì, jurisdicţiunei căpitanilor de port.

Art. 11. Atribuţiunile speciale ale poliţiei judiciare fluviale, vor fi esercitate de cătră sub-inspectorii şi căpitanii de port, de fie-care în domeniul resortului sĕu. Acesti agenţi vor constata în prima instanţă contravenţiunile faţă cu presentul reglement şi vor aplica amendele prevĕḑute prin ḑisul regulament. Sentenţele lor se vor da în numele Suveranului ţĕrei care 'i va numì.

Apeluri contra acestor sentenţe se vor face, după placul părţilor interesate, s'au înaintea comisiunei de supraveghiare, s'au înaintea curţii de apel din resortul, în care se găsesce secţiunea, al cărei sub inspector a judecat în prima instanţă. Pe ţermul stâng, prima secţiune cade în jurisdicţiunea curţii din Craiova; a doua secţiune şi a treia în jurisdicţiunea curţii din Focşani s'au a tribunalului de Galaţi.

Art. 12. Comisiunea de spraveghiere va avè scaunul ei în Giurgiu.

Eată, după cum am promis în numĕrul nostru de alaltă-eri, câţi-va articoli din noul regulament prelucrat de comisiunea dunăreană şi pe care România a refusat de a'l semna. Noi nu dăm acì decât numai acei articoli, cari privesc dîrect pe România:

Regulamentul pentru navigaţiunea pe Dunăre.

Articolii 1 şi 2 manţin, în conformitate cu articolul 16 din tratatul de Paris, privitor la libertatea navigaţiunei pe Dunăre, astfel navigaţiunea nu poate fi supusă la nici un fel de dări. Totuşi statele ţermurene au dreptul sĕ perceapă dela vasele care ating ţermul lor acele dări, cari sûnt pentru întreţinerea stabilimentelor portului şi a altor instituţiuni trebuincioase comerciului şi navigaţiunii.

Art. 3 stabilesce cu toate acestea espresaminte că aceste dări nu trebue sĕ devină un isvor pentru veniturile financiare ale statelor ţermurene respective; ci, din contră, suma ce va resulta din aceste dări, sĕ nu treacă peste cifra trebuincioasă pentru acoperirea dobânḑilor şi amortisarea capitalului întrebuinţat pentru construirea stabilimentelor de port în cestiune. Odată mortisarea făcută, apoi suma resultând din dări nu trebue sĕ treacă peste cifra trebuincioasă pentru întreţinerea stabilimentelor de port.

Art. 4. Podurile care vor fi construite peste Dunăre sĕ fie făcute as fel, încât sĕ nu fie împedecată prin ele. Planurile pentru podurile ce se vor construì din nou, trebue ca, mai nainte de construirea lor, sĕ fie comunicate comisiunei dunărene.

Art. 5. Morile stătătoare de pe ţermii rîuluî precum şi morile plutitoare, stabilimentele de pescărie şi maşinele pentru aducerea de apă, trebue sĕ fie astfel construite, încât navigaţiunea sĕ nu sufere nici o împedecare. Ele trebue sĕ fie aşezate în acele părţi ale rîului care nu sûnt întrebuinţate de navigaţiune; de asemenea va trebuì sĕ se evite tot ce ar putea sĕ împedece libera scurgere a apei şi ar putea sĕ provoace schimbări vătămătoare în albia rîului.

Art. 6. Liniile vamale trebue sĕ urmeze direcţiunea ţermului rîului, fără a încrucişa vre odată rîul. De acì urmează că toate vasele, întru cât merg sau ancorează în mijlocul rîului, fără a se încerca sĕ se pună în relaţiuni cu ţermul, nu pot sĕ fie supărate de autorităţile ţermurene. Această stipulaţiune este valabilă chiar atunci când ambii ţĕrm aparţin aceluiaşi Stat.

Art. 7 Trecerea este cu totul liberă pentru marfurile tuturor naţiunilor, ori care ar fi proveninţa şi destinaţiunea lor. Când vasele trec pe aceea parte a riului unde ambii ţĕrm aparţin unuia şi aceluiaşi Stat, apoi ele n'au de îndeplinit alte formalităţi, decât punerea sigiliului vamal sau supraveghierea lor de cătră un funcţionar vamal care sĕ urcă în vas. Funcţionarul vamal pe timpul aflării sale pe vas, are dreptul la hrana, încâlḑirea şi lumina de care se bucură şi echipagiul, dar nu trebue sĕ ceară nici o plată. La reîntoarcere, vasul trebue sĕ aducă gratis pe acest funcţionar.

Art. 97. Esecutarea regulamentului de faţă va fi încredinţată unei comisiuni care poartă titlul de „Comisiunea micstă.“ În aceasta vor fi represintate Austro-Ungaria Bulgaria, Serbia şi România, fie-care prin câte un delegat. Preşedinţa o are Austro-Ungaria. Un membru al comisiunii dunărene europene va lua tot-deauna parte, pentru o periodă de şese luni, la lucrările Comisiunii micste şi, în acest timp, el va dispune de toate drepturile de care se bucură şi ceilalţi membrii ai Comisiunii micste. La trimiterea acestui delegat al comisiunei dunărene europene se va observa ordinea alfabetică a puterilor. În casul când o putere este representată în amêndouĕ comisiunile şi atunci ea, fiindcă astfel aduce ordinea alfabetică, dispune de doi delegaţi în comisiunea dunăreană, apoi fie care din aceşti delegaţi va dispune de câte un vot. Astfel dar puterea în cestiune dispune în acest cas de douĕ voturi în comisiunea micstă.

Art. 98. — Mandatul comisiunii micste va avè esact aceiaşi durată ca şi mandatul comisiunii dunărene europeană şi schimbările la care ar fi supusă, la cas de trebuinţă, comisiunea mixtă, sûnt legate în totdeauna de reservă ca amêndoauĕ comisiunile: Comisiunea europeană şi comisiunea micstă, sĕ esiste împreună.

Art. 99 — Comisiunea micstă va ţinè în fie care an douĕ sesiuni regulate şi la alegerea terminului va trebuì sĕ se aibă în vedere, ca nu cumva lucrările comisiunii micste sĕ încrucişeze lucrările comisiunii dunărene. Comisiunea micstă este independentă în desbaterile ei, dar totuşi otărîrile de o însemnătate generală vor fi comunicate comisiunii dunărene europene mai nainte dea devenì definitive.

Artic. 100. — Cheltuelile comisiunei micste vor fi suportate de Statele ţĕrmurene, şi adecă Austro-Ungaria şi România vor contribuì fie care cu câte patru ḑecimi, ear Bulgaria şi Serbia fiecare cu câte o ḑecime. Amenḑile pentru abaterile dela regulamentul de faţă vor fi versate în cassa comisiunei micste.

Art. 101 — Comisiunea mixtă are următorii funcţionari sub ordinile ei: un inspector, un numer de sub inspectori şi căpitani de port, un secretar şi agenţi subalterni.

Art. 102. — Acesti funcţionari, afară de căpitanii de porturi, vor fi numiţi de comisiune mixtă; totuşi la numirea sub-inspectorilor în privinţa secţiunilor de pe riu, statele ţermurene au dreptul de a 'şi alege dintre trei inşi presintaţi. Căpitanii de porturi vor fi numiţi de Statele ţermurene.

Art. 104. — Dunărea dintre Porţile de Fer şi Galaţi va fi împărţită în patru secţiuni; adecă întâia secţiune se întinde dela Porţile de Fer până la gura Timocului, aproape 100 kilometri; a doua dela gura Timocului până la Nicopole, aproape 240 kilometri; a treia dela Nicopole până la Silistra 213 kilometri şi a patra dela Silistra până la Galaţi 224 kilometri.

Art. 107. — Funcţiunile juridice dela poliţia fluvială vor fi îndeplinite de subinspectori şi căpitani de porturi, şi este permis a apela dela acestă instanţă inferioară la comisiunea micstă, care va judeca ca instanţă supremă.

Art. 108. — Comisiunea micstă îşi va avea reşedinţa în Giurgiu.

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

Comunicăm după „Egyetértés“ scirile despre prinderea oamenilor, cari au adus cadavrul, despre care se lăţise faima că e al Estirei Solymosi.

Szolnok.

Spre a prinde pre oamenii, cari au scos cadavrul din apă la Tisza-Dada, a fost trimis gendarmul din comitatul Hajdu, Albert Farkas. El a sosit în 28 l. c. în Szolnok, aducênd cu sine şi pre păzitoriul de hotar *(jitariu)* George Olàh. De oarece plutaşii n'au fost sosit încă, s'au aşeḑat patrule la ţermure. Gendarmul Farkas s'a dus cu sub-căpitanul Coloman Hasitz spre Tisza în sus spre a prinde pre respectivii. David Herscka şi Smilovitz Jankel *jidani*, apoi Ioan Selever, Vazil Paczkó, Szavinetz Petru, Szilkó Michail, Kecsko George şi Drimus George mai toţi **rusnieci** din Marmaţia au fost deţinuţi la comunele Tisza-beő, Ketelek, şi Nagykőrü şi de acolo transportaţi la Szolnok noaptea sub conducerea lui Farkaş şi Hasitz. Aici sûnt încuiaţi separat. Jidanii au nesce tipuri caracteristice. Procurorul de stat din Karczag Dionisie Poynár peste noapte a sosit aici.

În părţile de meaḑăḑi ale comitatului Zemplin agitaţia contra jidanilor e foarte mare. La recercarea comitelui suprem s'au trimis acolo mai multe trupe.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Lipova, 13/25 Iunie. „Festivitate în Lipova“. Aḑi s'a ţinut în localitatea scoalei rom. gr. or. festivitatea pentru împărţirea premiilor şi a diplomelor, cari bravii măiestrii români din Lipova le-au câştigat cu manufacturele lor la esposiţiunea română ce s'a ţinut în anul trecut la Sibiiu.

Această serbare a fost conchiemată de preşedintele sub-comitetului, care au fost încredinţat cu adunarea şi trimiterea obiectelor espuse. Publicul care au participat au fost preste 80 de persoane din toate clasele societăţilor din Lipova.

Serbarea s'a început la 4 oare d. m. conform programei staverite de sub comitet. R. d. protopop tractual Ioan Ţeran, ca preşedinte prin o cuvêntare bine aleasă salută — biruinţa şi onoarea ce au sciut sĕ-şi câştige mâestri români cu objectele espuse de dênşii. Îndemnându-i şi mai departe la munca şi sîrguinţa de fer; tot deodată aduce la cunoscinţă, că la numita esposiţiune română au luat parte ca esponenţi 5556 de inşi, ce între împregiurările critice cu care a avut de a se lupta arangiatorii esposiţiunei — este un adevĕrat triumf moral pentru noi românii de dincoace de Carpaţi.

Învĕţăceii scoalelor au întonat în chor „Braţul teu plin de putere“ după care conform programei au urmat mai multe declamări de a scolarilor şi a scolăriţelor, dintre cari s'a distins cu deosebire un scolariu din popor cu „Moşu Martin“ publicul l-a aplaudat cu entusiasm. Opinca ne a făcut şi de astădată onoare înaintea străinilor cari au fost de faţă

Chorul sus atins au întonat „Cântul gintei Latine,“ urmând numai decât distribuirea premielor şi a diplomelor; pe feţele esponenţilor participanţi se vedea o adevărată bucurie şi mângăiere, ear publicul ia aplaudat cu nenumerate „se trăiască.“

Chorul a întonat „Între Dunărea cea lată.“ După finea cântului învĕţătoriul Ioan Tuducescu au ţinut cuvêntul seu, mulţămind tuturor cari sau interesat şi au conlucrat, ca măiestrii din Lipova se participe la esposiţiune, ear' deschilinit esponenţilor le aduce cea mai cordială mulţămită.

Venerabilul preşedinte ţine după aceasta cuvêntul sĕu de încheere, — ear chorul întonează „Se mergem fraţi la scoală“. —

Serbarea aceasta a făcut o impresiune bună în publicul care a participat, de ar da bunul Dumneḑeu, ca astfel de serbări se fie cât mai dese în Lipova, şi atunci am putè ḑice cu mândrie „Lipova cea vestită“.

Din partea mea aduc cea mai călduroasă mulţămită Venerabilului şi căruntului protopop ca preşedintelui, şi membrilor din subcomitet, cari au arangiat aceasta mândră serbare de încuragiare.

Vecinul.

Nr. 1849 Scol.

Încunoscinţare.

În feriile de vară ale anului curente se va ţinea în Buda-pesta curs supletoric de gimnastică pentru învĕţătorii dela scoalele populare, care va dura 6 sĕptĕmâni şi la care vor fi primiţi 60 de învĕţători. Cei primiţi se vor împărtăşì de un ajutoriu de câte 80 fl din partea înaltului erariu al statului. Petiţiunile pentru primire sûnt a se aşterne inspectorilor regii de scoale ai comitatelor concernente, — ceea ce se aduce la cunosciinţa învĕţătorilor nostrii confesionali din archidiecesă.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută la 16 Iunie 1882.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Varietăţi.

* (Parastas) solemn pentru nemuritoriul Archiepp. şi Metropolit *Andreiu* baron de *Şaguna*. În 16 Iunie s'a făcut în Rĕşinari solemnităţile rituale obicĭnuite pentru odichna sufletului rĕposatului archiepiscop şi metropolit Şaguna. La liturghie au funcţionat ambii parochi locali P. Cioran şi P. Goga. Copiii din scoală au esecutat cântările liturghice şi cele funebrale în duet sub conducerea învĕţătoriului de acolo Simeon Sĕcărea diacon. Asemenea şi la parastas.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a fost rapresentată prin o delegaţie de 8 tineri, cari au depus pe mormêntul marelui păstoriu o frumoasă cunună de flori.

Sĕ lăţise faima că pe 16 Iunie vor venì mai mulţi teologi la Rĕşinariu, şi că chorul bisericei din cetate din Sibiiu, va cânta sub decursul liturghiei. Sĕ lăţise faima şi faimă a rĕmas.

Din Rĕşinari a luat parte la aceste solemnităţi toată inteligenţa.

Respectând cineva memoria oamenilor mari se respectă pe sine însuşi. Sĕ dàm doveḑi junimei că nu numai cu cuvêntul, ci şi în faptă respectăm memoria Marelui Andreiu.

* (Postal.) În *Tiuza* (Solnoc-Dobâca) este de ocupat postul de magistru postal pe lûngă depunerea unei cauţiuni de 100 fl. în bani gata, dotat cu salariu de 150 fl. pauşal de 40 fl. pentru cancelari şi 276 fl. pentru transport. Petiţiunile instruite au a se înainta la direcţiunea postelor din Sibiiu în termin de trei sĕptămâni dela 24 Iunie n.

* (Filială de oficiu postal) întră în viaţă la gara din Sibiiu la 1 Iulie n. Espediţiuni se vor primì la filială în oarĕle obicĭnuite oficiale. Epistole primesce oficiul până în momentele înainte de plecarea trenurilor.

* (Mulţămită şi cuitare publică). Folosul şi scopul scoalei îl înţelegem mai cu toţii. Dar acum se vedem cum sĕ le aducem în stare ca ele se poată satisface destinaţiunei lor? Cred, se întreprindem tot, ca sĕ le acuirăm o stare bună materială: sĕ dăm mulţămita şi stima cuvenită dăruitorilor, îndemn şi prilegi şi altora ca se dăruiască. De această idee fiind pătrunşi şi învĕţătorii scoalelor române din Făgăraş au arangiat un maial, numai şi numai ca se adaugă cât de puţin la vistieria scoalelor numită pentrucă din puţin câte puţin se face şi multul. Petrecerea a fost foarte frumoasă însĕ venitul mai mic. Totuşi, luând în considerare şi greutăţile publicului, prin aceasta se aduce mulţămită marinimoşilor contribuenţi cari sûnt: Ilust. sa inspectorul reg de scoale Schreiber Fr. 1 fl., Herman apotecar 1 fl., Migea E. 50 cr., Berco A. 1 fl., Veis M. 50 cr., Berco C. 60 cr., Silagy I. 1. fl., Nic. Cip 1 fl., Const. Pop 1 fl., Gunesiu 50 cr., Ioan Roman advocat 3 fl., Mat. Bârsan 50 cr., V. Berian 50 cr., Oct. Berian 50 cr., E. Muntean 50 cr., N. Cosgarea 1 fl., Dr. St. Pop 1 fl., Gabalini căp. în pens. 1 fl., B. Ţintar 1 fl, G. Beclerean 50 cr., E. Balan 50 cr., Hălmăgean 60 cr., G. Aiser 1 fl., G. Boer 2 fl., N. Becea 1 fl., Belean pret. 1 fl., A. Negrea 1 fl., I. Penciu 50 cr., A Muntean 50 cr., I. Turcu 1 fl., Efr. Pandrea 1 fl., H. Ciora 1 fl., C. Aiser 50 cr., N. Vişa 1 fl., C. Hobian 1 fl., F. Rösler 50 cr., Pongraţ 1 fl., D. Moldovan 1 fl., G. Ciocănelea 20 cr. Gr. Negrea 1 fl. Ios. Ciora 1 fl. A. Covoran 50 cr., G. Clocotian 50 cr. I. Stoian 50 cr., D. Chişerean 1 fl., Iac. Popeneciu 1 fl., I. Ciora 1 fl., G. Boer 1 fl., D. Pandrea 1. fl., N. Recean 1 fl., P. Popescu, Protopresbiter 2 fl., Al. Micu vicariu 1 fl., P. Marhao 1 fl., G. Grama 1 fl. Suma 49 fl 40 cr. Spese 42 fl 40 cr. Substragênd spesele remâne venit curat 7 fl. v. a. Puţin dar mai bun ca nimica.

Făgăraş 10 Iunie 1882.

Învĕţătorii.

* (Prenumeraţiune) la următoarele opşoare frumos lucrate: 1. „*Lira Sionului*“ s'au versuri la fie-„care serbare, preste anul întreg; po-„esii religioase, manual pentru cântă-„reţi şi cetitori; 2. „*Colindele lui Tra-„ian*“ poesii istorice, s'au întêmplările „Românilor, dela 105 până la 274; 3. „*Doinele ţiganului*“ poesii comice, pentru cetitori de tot soiul, deschide dl A. Boca ca proprietariu, docente şi primariu (?) bisericei din Velcheriu. Toata trei opsioarele vor cuprinde cam 8 coale tipariu 8°; prenumeraţiunea la toate trei costă numai 1 fl. v. a. cu porto cu tot, prin asemnaţiuni postale (posta utalvàny); Prenumeranţii sĕ binevoească a trimite numele conumele, locuinţa şi posta ultimă la subscrisul per Maroş Ludoş, Mezö Zah, în Velkér cel mult până la 1 Septemvre când se vor pune opşoarele sub tipar; jumĕtate din venitul curat e destinat pentru edificând a Biserică din Velcher. De altmintrea de present la mine se află de vêndare; Opul „*Lacrămi funebrali*“ „*Panorama lumei trecătoare.* S'au versuri (iertăciuni) şi declamări funebrali, la înmormêntarea oamenilor, de toată starea, şi rangul. 10 coale tipariu 8°, cu preţul 80 cr. v. a. cu porto cu tot.

Aron Boca,
proprietariu, docente şi primariul bisericei în Velcheriu.

* *(Jurnal filo-român în Viena).* Jurnalul hebdomedar „*Der Osten*“ înfiinţat de cunoscutul publicist din Bucovina dl *H. Bresnitz*, carele cincisprĕḑece ani a apărat cu curagiu şi perseveranţă interesele române în Viena în limba germână, a încetat a mai apărè, după ce dl *H. Bresnitz* a devenit proprietar al jurnalului vienez „*Morgen-Post*“, carele apare în toate

ḑilele. „*Morgen-Post*“ este cel mai vechiu între jurnalele vieneze, ce apar în toate ḑilele căci deja numĕră al 32 an al esistenţei sale. Jurnalul „*Morgen-Post*“ va representa, întocma ca şi „*Der Osten*“ interesele române cu toată energia, şi drept aceea recomandam Jurnalul „*Morgen-Post*“ cu toată căldura atenţiunii publicului român. „*Morgen-Post* apare în toate ḑilele, chiar şi în dumineci şi serbători, eară preţul abonamentului pe lună este numai 1 fl. 50 cr. Pentru scrisori şi spediţiuni de bani ajunge adresa: *Jurnal „Morgen-Post* în *Viena*, Kolingasse 17.

* (Mulţămimu'ţi Doamne că noi nu sûntem ca vameşi..) În „P. N.“ dl Francisc Pulszky a scris, că în Ungaria lipsesce terenul de lipsă pentru prigoniri jidovesci. Feliu de acesta de teren se găsesce numai la Ruşii barbari şi la iscusiţii de Nemţi. Maghiari nu stau pe acelaşi nivel cu Ruşii. Ei se pot pune cu suflet liniscit alături cu naţiunile civilisate. Ei bine terenul cu toate aceste nu lipsesce: Dela Pojon se scrie în 27 Iunie n.

Eri la 12 oare la vadul dela Tökes fu atacat Herman Steiner, israelit din Szeredahely, care provede ḑi de ḑi Eperieşul (comitatul Posonului) cu pâne, de Ignatz Szöllö locuitor din Eperieş şi unul dintre ţeranii mai de frunte din acea comună. Cu ocasiunea aceea Michail Stökler servitorul israelitului a perdut un ochiu: israelitul Fischer Kohn a fost rănit uşor la grumazi cu cuţitul; o fată, care călĕtoria cu israelitul fu bătută. Szöllö a mai tăiat şi hamurile de pe cai, Steiner a scăpat sărind în Dunăre. Szöllö striga: Încă aḑi trebue se omor pe toţi Jidovii, câţi vor trece pe aici.

În Nyregyhaza fu atacată casa comerciantului israelit Hirsenstein Din norocire acesta s'a purtat astfel că n'a întăritat mulţimea. Poate că aceasta a fost causa, de atacul s'a ţĕrmurit pe lângă vătămări neînsemnate ale locuinţei comerciantulu.

În ţinuturile de meaḑă-ḑi ale comitatului Zemplin, spune „Ung. Post“, că la recercarea comitelui suprem s'a trimis un despărţĕmênt considerabil de trupe, fiindcă spiritele acolo, se susţin, a fi foarte agitate.

Meteorologic.

Dela Budapesta se telegrafează: Preste tot timp cu soare schimbânduse noureli cu ploi locale, a uneoarea şi cu tempestate (vreme tare.)

* **(Bibliografic.)** „Convorbiri literare“ Nr. 3. Cuprinsul:

Năravuri orientale. — I. Nevruz, de Ascanio. — *Don Carlos* tragedie de Schiller trad. metrică de Iacob Negruzzi, actul — *Darvin şi sciinţa contimpurană*, studiu de C. Leonardescu. — *Infernul*, Cântul II. trad. în vers. din Dante de N. Gane. — *Uite popa . . . nu e popa*, glumă într'un act de D. R. Rosetti. — *Lûng' un mormênt*; — *Codru'n zare*; — *S'a dus iarna*; poesii de M. Pompiliu. — *Corespondenţă.*

„*Noua bibliotecă*“ Nr. 3. Cuprinsul; *Ciocoii*, roman istoric de Teochar Alexi (continuare). — *Sava* II. *Brancovici.* — *Iubire.* — *Noţiuni de estetică* (continuare). — *Sgârcitul*, comedie în 5 acte de Moliere, tradusă de Virgiliu Popescu (Fine). *Educaţiune şi instrucţiunea copiilor nostrii în familiă şi în scoală*, studiu social-pedagogic de I. Dariu *Lângă un părău*, poesie de V. B. Muntenescu. — *Varietăţi.* — *Litere şi arte.*

„*Noua bibliotecă*“ Nr. 4. Cuprinsul: *Ciocoii*, roman istoric de Teochar Alexi (continuare) *Sava II Brancovici* (fine) de Aureliu Todor. — *Rada* (poesie) — *Noţiuni de estetică* (continuare) — *Foi din memoriul sĕrmanului vicar parochial dela Viltsbire.* — *Educaţiunea şi instrucţiunea copiilor nostri în familiă şi scoală* studiu social-pedagogic de I. Dariu. — *De-aşi fi mândro . . .*, cântec popular com. de C. Băilĕ. — *În cimiteriu* poesie de T. V. Păcăţan. — *Varietăţi.* — *Gâcitură numerică.*

„*Scoala practică*“ Nr 3 . Cuprinsul: *plan de lecţiuni pentru scoale elementare românesci* întocmit pe treiḑeci de sĕptĕmâni de Vasile Petri (urmare). — *Limba română în scoalele elementare, tractată din bucăţi de cetire* (urmare şi fine) de Vasile Mândrean. — *Ortografia Academiei Române* (reproducere din analele academiei române). — *Un învĕţătoriu incendiat cere ajutoriu dela colegii sĕi.* — *Bibliografie.*

„*Aurora română*“ Nr. 6. Cuprinsul: *Florile „dalbe“ sau Florile „Dalbei“?* cercetare istorico-literară de Ioan I. Bumbac — *Visul coconului Enachii*, humorescă de Vasile Tărâebrîu *Literatură*: poesii de V. Bumbac Scarlat e Mosc, N. Lazu T. V. Păcăţian Gheorghiu Stefanelli, — Cronica lunară — Gâcituri de sah — Cătră p. t. abonenţi

Florile, tractat de horticultură de C. C. Datculescu apărută în Rîmnic sărat.

„*Amicul familiei*“ cu ilustraţiuni Nr. 6, 7 şi 8; apare în Graz.

„*Die Erdbeben*“ und deren Beobachtung; herausgegeben von der *Erdbeben-comision* der ungarischen geologischen Gesellschaft în Budapesta.

A nagyszebeni állami főgymnasium Értesitvénye az 1881/82 *tanévben*; szerkezti — Vereş Ignác, gymnasiumi igazgató. — NagySzeben.

Familia Nr. 24. Cuprinsul: „*Elmira*“ roman original (urmare) de Emilia Lungu. — *Fericirea e mută*, poesie de Iosif Vulcan; — *dietetica diverselor organe a corpului nostru*, de Dr. Ioan Moga; — *descântece din Bucovina*, de S. Fl. Marian; — *Producţiunea artificială a diamantului chilon şi lacul dela Genf*; — *un respuns bărbaţilor*; — *Modă*; — *Echo*; — *literatură şi arte*; — *gâcitură*; — *cutia publicului*; — *Posta redacţiunei.*

Bursa de Viena şi Pesta

Din 27 Iunie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.90	119.60
Renta de aur ung. de 4%	87.80	87.7.
Renta ung. de hârtie	86.05	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134 50	134.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.60	90.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.75	95.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	98 20	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	97.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane		97.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane		98.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98 75	99.— —.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.90	97.50
Sorţi unguresci cu premii	117.75	118.—
Sorţi de regularea Tisei	109.50	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.70	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.40	77.25
Renta de aur austriacă	95.—	94.75
Sorţi de stat dela 1860	130.20	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	305.50	305.—
Acţiuni de credit austr.	311.20	311.—
London (pe poliţa de trei luni)	120.35	120.15
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.64
Napoleon	9.57 1/2	9.55
100 marce nemţesci	58.85	58.75

Încunosciinţare.

Subscrisul comitet va premia dintre învĕţătorii scoalelor poporale din despărţământul Sibiiului al asociaţiunii Transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, pe cei ce vor arăta:

a) cea mai bună lecţiune practică din scoala poporală dată în scris din ori-ce obiect de învĕţământ cu 2 # adecă doi galbini;

b) că au promovat mai mult meseriile la poporul român pe calea învĕţământului cu 20 fl.

c) că au cultivat şi promovat vre-unul din următoarele ramuri economice şi adecă: stupăritul, pomăritul s'au legumăritul în scoală şi popor, — pentru fie-care specie a 10 fl. — 30 fl.

Învĕţătoriul de pe teritoriul acestui despărţĕmênt, cari vor reflecta la aceste premii — sĕ învită a'şi îndrepta concursul lor la adresa subscrisului până la finea lunei Septemvre st. n. a. c.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţământului III al asociaţiunii Transilvane, ţinută la 8/20 Maiu 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[104] 2—3 dir. desp. III.

Apel cătră autorii români.

Adunarea generală a despărţĕmêntului III al asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român în şedinţa sa din 1/13 Noemvre 1881 ţinută în comuna Cacova a aflat de bine a lua un conclus referitoriu la înfiinţarea de biblioteci în comunele rurale aparţinĕtoare acestui despărţĕmênt. După-ce conclusul acesta a aflat consimţĕmêntul şi aprobarea On. Comitet central al asociaţiunii transilvane şi după-ce comitetul despărţĕmêntului, ce a luat iniţiativa, a statorit modalităţile de esecutare a acestui conclus, în înţelesul acelor modalităţi ne luăm voia a ruga pe p. t. autori români sĕ binevoiască a da mână de ajutoriu numitului comitet întru ajungerea scopului ce-l urmăresce, donând câteva esemplare din opurile ce le-au edat pentru înfiinţândele biblioteci sau şi numai înlesnindu i procurarea acelora cu preţ scăḑut.

Ofertele binevoitoare au a se trimite la adresa subscrisului.

Sibiiu, 3/15 Iunie 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[105] 2—3 dir. desp. III.

Nr. 32. [100] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia materă de clasa a III-a, Valea-Uzei cu filiile Valea-Inzelului şi Olteni, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Sana, prin aceasta în urma ordinaţiunei consistoriale dto 28 Februarie 1881, Nru 4092, B. — sĕ escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt jumĕtate din toate venitele stolari regulate la 16 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi aştearnă petiţiunile lor, instruite conform statutului organic şi regulamentului provisoriu pentru regularea parochiilor la subscrisul oficiu protopresbiteral al tractului subscris, până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iuliei.

Alba-Iulia 3 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 142. [103] 2—3

CONCURS.

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gozsdu:

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din „fundaţiunea lui Gozsdu“ de 500 fl. la cas de graduaţiune, un stipendiu de 400; eventualminte de 300, 200, sau de 100 fl. cu observare, că sĕ dă preferinţa Concurenţilor pentru silvicultura.

Concurenţii, au a-şi adresa petiţiunile, instruate cu testimoniile scolastice, cartea de botez, şi atestat de paupertate până la 10 August stilul nou 1882 cătră Cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu Budapesta Királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţunei lui Gozsdu, de a-şi substerne până la 10 Aug. stil. nou 1882 documentele despre resultatul studielor în a. scol. 188 1/2 la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu Bpesta Királyutcza 13 — pentrucă la dincontra, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iuniu 1882.

Comitetul adm. al representanţei fundaţiunei lui Gozsdu.

Nr. 2674—1882. civ. [101] 3—3

Publicaţiune!

Asupra cererei contelui Eugen *Lazar* proprietar în *Cerghidul-mare*, în afacerea admiterei comasărei generale a hotarului Cerghidului-mere, sĕ determină ca ḑi de desbatere **ḑiua de 25 Iulie n. 1882, 10 oare înainte de ameaḑi** în **cancelaria comunei Cerghidului-mare,** — despre ce proprietarii de acolo sĕ avisează a se înfăţişa în persoană, sau representaţi de advocaţi plenipotenţiaţi pe lûngă acea observare, că absenţii în înţelesul articulului de lege XLV din 1881 §. 9 se consideră ca învoiţi cu comasarea.

Din şedinţa tribunalului reg. ţinută în 3 Iunie 1882 în Elisabetopole.

Nagy m. p., pres. **Henter** m. p., notariu.

Nr. 2923—1882. civ. [102] 3—3

Publicaţiune!

În afacerea comasărei generale a hotarului *Micăsasei*, sĕ determină pentru începerea rugărilor pregătitoare, precum şi pentru regularea representanţei, alegerea ingineriului şi preliminariul speselor ḑiua dela **3 August a. c. dimineaţa la 9 oare şi ḑilele următoare** în cancelaria comunală a comunei Micăsasa, despre ce pe calea public ţiunei avisez pre proprietarii interesaţi cu aceea observare, că absentarea unuia sau altuia nu va împedeca cursul pertratărei.

În numele tribunalului ein Elisabetopole 16 Iunie 1982.

Kelemen m. p.,
jude esmis.

[106] **De vêndare** 1

se află la un vice-colonel aici în Sibiiu:

O capă deschis roşcată de 11 ani 165 cm. nălţime şi

o **capă** sur întunecoasă de 12 ani 158 cm. nălţime din argelia Rădăuţi.

Ambii cai deplin fără smintă, foarte âmblaci şi în toată privinţa la serviţe de terrain şi trupe dibaci.

— Informaţiuni mai de aproape se dau la *Administraţiunea „Telegr. Roman“.*

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 5—12

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Marți 22 Iunie (4 Iulie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de **două ori** 12 cr., — de **trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 21 Iunie.

„Europa ḑice „Românul“ de mult nu s'a găsit în așa mare încurcătură.“

Ḑiarul bucurescean ia puterile dea rêndul și în cuvinte scurte precisează situația încurcată a fie cărei puteri astfeliu:

Englitera, abia eșită din crâncenile resboaie din Zuzuland și din India, este cu totul absorbită de primejdioasa stare a Irlandei.

Italia, aliata firească a Franciei și contrarie Austriei, merge strîns legată de imperiul Habsburgilor, și în toate ocasiunile se pune contra Franciei.

Austria, ranită de moarte în 1866, trunchiată, desechilibrată de către Germania care o împinge mereu spre Sud și nu asteaptă de cât momentul favorabil pentru a-și încorpora provinciile ei germane, Austria nu gravitează de cât în orbita cam întunecoasă a principelui de Bismarck.

Francia, care n'a sfîrsit cu cestiunea tunisiană, regretă că a început această espedițiune, de și poate că era silită s'o înceapă.

Rusia este într'una din cele mai periculoase lupte între trecut și viitor și fremêntările sûnt cu atât mai mari, cu cât guvernul ei nu are încă un drapel. Drapelele lui Nicolae și Alesandru II sûnt închise în museu, și acela a lui Alesandru III este încă necunoscut.

Spania în neputința de așì regăsì liniștea, nu isbutesce a fi privită ca o putere a cărei alianță se poată servì cuiva.

Singură Germania, deși foarte frământată în întru de pasiuni și de interese politice, sociale și religioase, este astădi domnitoare în Europa și mâna ei încurcând și descurcând, se simte pretutindeni.

După caracteristica aceasta scurtă, într'o descriere mai pe larg a situațiunei conferenței puterilor, numitul ḑiariu, pune în perspectivă posibilitatea unei încăerări, a cărei preambul este conferența.

Prin o asociațiune de idei dictată de logica faptelor, amintim la acest loc de o broșură întitulată: *„Scopurile dlui de Bismarck în orient“* asupra cărei „Timpul“ a scris într'un articul o dare de seamă, din punctul sĕu de vedere, condamnând soluțiunea cestiunei orientului, care în urma urmelor n'ar fi alta, decât o pregătire a germanisărei orientului european.

Și unele și altele sûnt momente, care trebue se dea de gândit fie-cărui popor din părțile sudostului Europei, prin urmare și nouĕ, care, mai mult sau puțin, aparținem sferei despre care e vorba și care e destinată a servì de proces de amalgamisare în favorul elementului celui mai puternic din ḑilele noastre.

Mirarea noastră deci este cu atât mai mare când vedem ḑiarele maghiare — de cele maghiaroane-nemțesci jidovesci nu ne mirăm — că nu reflectează de loc la situațiunea aceasta serioasă, ci țin una la ideea lor ficsă de maghiarisare.

Ori ce mișcare în direcțiunea aceasta, fie la Brașov, fie la Făgăraș, fie în Satmare ori în altă parte a Ungariei este salutată și spriginită de ḑiaristica maghiara ca mare lucru. Pare că dela direcțiunea aceasta, pusă în lucrare, atêrnă fericirea omenimei întregi.

Este lucru firesc, că dacă cineva se familiarisează cu o astfel de idee ficsă sĕ fie nesimțitoriu pentru tot ce se întêmplă în lume. Și cine sĕ se mire, dacă pentru spriginirea unei astfeliu de idei ficse se caută cu ori ce preț argumente, care se potrivesc ear dacă argumente de aceste, pe lângă toată sbuciumarea nu se găsesc, cine se va mai mira când vede, cum acele fără scrupul se fabrică?

Este o stare de boală sufletească aceasta, și boala odată incuibată în crerii cuiva, nu se poate depărta nici prin recorelile cele mai drastice.

Unei astfel de boale sufletesci, trebue sĕ atribuim scirea mai recentă a ḑiaristicei maghiare despre proclamațiuni panromanistice (!?!) tipărite, după cum se pretinde, în Bucuresci, proclamațiuni cari și-au luat drumul către Ungaria.

Am mai ḑis-o și o repețim, că în simptomele aceste, pe lângă ideea ficsă, noi vedem și consciință rea. Plăsmuitorii sciu câtă nedreptate se face poporului român prin mĕsurile lor de tot feliul și sĕ tem că în cele din urmă îl vor revolta ca sĕ-și resbune.

Ca se prevină consecențele aceste firesci ale procederei lor, cred că va fi la loc sĕ scornească lucruri, cari sĕ le dea pretecstul de învinuiri și de apăsări și mai grele.

Românii le pricep și înțeleg foarte bine toate aceste, dar tac și rĕu fac, căci prin tăcerea lor plăsmuitorii se încurageză la plăsmuiri nouĕ. Românii tac, ba sûnt și de aceia, cari cu toate inventiunile spre strivirea lor, aleargă cu pălăria în mână după milă domnească. În inima mulțimei însĕ se plămădesce nemulțămirea pe care noi n'am dorì se o vedem dospită. Am dorì se o vedem paralisată prin fapte prevenitoare, care sĕ dovedească și Românului că patriotismul seu e resplătit cu recunoscință, nu însĕ cu asuprire.

Promisiunile cele frumoase dela 1860 încoace, ilusiunile perdute deja din anul 1865, și în fine realitatea desamăgirilor, ce se țin lanț una de alta, cu o unică escepțiune, dela 1867 încoace, fac pe agitatorii esterni cu totul de prisos între Români. La toate aceste maghiarisarea oficială și oficioasă le pune capacul. Mai trebuie dar și alți agitatori?

„Sapienților“ maghiari li se pare însĕ că cu cât au făcut nu e de ajuns, și de aceea inventează.

Înventările lor sûnt condamnabile, pentrucă sûnt cu totul nepatriotice. Ei zugrăvesc diavoli pe părețì, cari și dacă ar fi undeva zugrăviți, ar trebuì se i spoiască cu lucruri, cari se îndulcească Românilor esistența în patria comună.

Ei bine, ei nu vĕd pădurea de arbori. Ei nu vĕd periculul unde este, cu toate că îl ciripesc paserile de pe toate gardurile. Cu mâhnire o ḑicem: ei seamănă vênt, căci vor sĕ culeagă furtună.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Iunie.

De mult s'a vorbit de o reorganisațiune a armatei austro-ungaresci. Mai multe consilii de ministri s'au ținut spre scopul acesta. În consiliul de Vineri s'a votat reorganisarea. Cele 80 de regimente de infanterie se vor sporì la nrul de 102. Fie-care regiment va avè patru batalioane. Unul din batalioane (al patrulea) va avè un stat efectiv mai mare. Destinațiunea

FOIȚA.

O minune de copilă. *)

O foaie suediană povestesce următoarea istorioară nostimă: „A fost odată un principe tinĕr, care era sĕ se însoare cu o princesă urîtă și bĕtrână, ceea-ce lui nu-i venia la socoteală. „Voiu sĕ am o nevastă cum se cade,“ ḑise prìncipele, bătând din picior, „o nevastă frumoasă, cu ochii luminoși și o inimă simțitoare.“ Și principele era încăpăținat. El nu se lăsà, încât mamă-sa trebuì sĕ-l lase sĕ plece a'și căuta o mireasă. „Dar numai cu o condiție,“ ḑise ea pe pragul ușei. „Până în ajunul crăciunului sĕ-ți găsesci mireasa, care trebue sĕ fie o minune de fată.“ Principele puse sĕ se adune numai domnișoare din țeară. Domnișoarele venirĕ cu fudulele lor mame.

— Ce sciți? le întrebà principele, puindu-și monoclul.

— Scim sĕ cântăm la piano douĕsprĕḑece oare pe rênd.

— De când sciți sĕ cântați așa de bine?

— De când erau numai de trei ani, strigară mamele.

— Ce mai sciți?

— Mai scim sĕ cântăm din gură multe arii de opere.

— Toate aceste le sciți de când erați mici de trei ani? Altceva nu sciți?

— Ba mai scim pe din afară toate romanțurile franțuzesci și cunoascem numele tuturor ministrilor. Voiți sĕ ne ascultați? Ministru președinte este..

— Nu, nu, stați! strigă principele. Asta 'i grozav! Tot regimentul la dreapta 'n pregiur! Marș! Și obosit căḑu în brațele camerierului sĕu. A doua ḑi principele o pățì tot așa. Domnișoarele, ce i se presentară, erau și mai nesdravene decât celelalte, curate minuni. Erau între ele, cari visau grecesce și altele, cari ḑiceau la mămăligă omlet fără ouĕ. Destul că principele nu scia ce sĕ facă și începea sĕ se familiariseze cu ideea de a se cununa cu princesa cea urîtă. Vĕḑuse deja mai toate fetele din țeară și crăciunul era la ușă. Înainte de serbători principele mergea trist pe stradele întunecoase spre palat. „Ce mai dar de crăciun o sĕ fie pentru mine princesa cea bĕtrână,“ ḑise principele suspinând. De aș putè-o spânḑura de pomul crăciunului!“ Deodată se oprì înaintea unei case mici. Transparentele nu erau lăsate, în cât se putea vedè prin fereastră. Era camera curățică a farmacistului Curței; bĕtrânul farmacist stetea la pomul sĕu de crăciun și privea cu întristare la portretul rĕposatei sale soții. Fiica sa stetea și ea cu capul rezemată pe umerul lui. O lacrimă se vedea tremurând în ochiul ei cel albastru. Principele simțì că îi bate inima. Își aduse aminte de vesela sa copilărie, când îi era permis sĕ se joace cu mici fete drăgălașe, pe cari le săruta copilăresce și fără jenă. Înainte de a observa camerierul sĕu, principele deschise ușa și se află în fața plăcutei fete, care plecă ochii surprinsă.

— Lizișoară, ḑise el, te rog sĕ'mi rĕspunḑi la cinci întrebări. Fericirea mea depinde de ele. De când cânți la piano?

— Nu cânt de loc.

— Cât timp ai învĕțat sĕ cânți din gură?

— Nu sciu sĕ cânt din gură.

— Câte romanuri franceze ai cetit? mai întreabă principele veselindu-se.

— Unul singur.

— Cum îi chiamă pe ministrii?

— Ḑĕu nu sciu.

— Cum îi ḑici tu la mămăligă? întrebà principele triumfător și o apucă de mână.

Mămăliga e mămăligă, respunse fata riḑênd.

Așa dar tu esti minunea minunilor și deci vei fi mireasa mea, exclamă prințul fericit, o îmbrățișă și începu se joace cu ea împregiurul pomului, apoi apucă pe bĕtrânul, învîrtindul și pe el. De acì plecară mână în mână la curte. Cocoana regina s'a spĕriat grozav la început de alegerea principelui, dar după ce acesta îi povestì, că mititica nu scie nimic de toate bazaconiile altor domnișoare ba nici chiar ce însemnează omlet fără ouĕ, bĕtrâna se îndoioșă, sărută pe fata pe frunte și ḑise: Fiule, eată mireasa ta, căci e o adevĕrată minune de copilă!“

*) După „Resb.“

acestor batalioane va fi o garnisoană în Bosnia sau în cetățile mai mari. La eventualitatea unei revolte d. e. în părțile de meadă ți nu va mai fi lipsă de chemarea reservelor sub arme, pentrucă, batalioanele acestea vor fi tot deauna gata și se vor concentra într'un feliu de „armată pentru Bosnia". Reorganisațiunea aceasta pretinde o sporire a statului efectiv de pace cu 28,641 oameni, ceea-ce va avè drept consecență și sporirea bugetului. Reorganisațiunea invoalvă și modificarea legei armatei și de aceea va fi de lipsă a fi discutată și în parlamente.

Englitera nu glumesce. Arsenalul din Woolwich a primit ordin de a completa în 24 de oare un tren de asediu de 30 tunuri calibru greu și 42 tunuri calibru mai ușor. — „Reuter office" anunță că s'au luat mĕsuri ca la cas de lipsă 10,000 de trupe, o parte engleze și două părți indice, să plece spre Egipt.

Se vorbesce și de o intervențiune (în Egipt) din partea Franciei, Englitерei și Italiei, eventual și din partea Greciei.

Cestiunea egipteană.

Cestiunea egipteană preocupă astădi toată lumea, căci ea poate se aibă un efect și asupra păcii Europei. S'a publicat în unele țiare resumate din „Cartea galbenă" francesă și „Cartea albastră" englesă asupra acestei cestiuni, vom reproduce și noi unele spre a pune pe cetitorii nostrii în posițiune de a cunoasce cestiunea în fond. „Cartea galbenă" începe cu data de 15 Noemvre și se termină cu 11 Martie cuprințênd 103 depeșe. Întâia parte este consacrată toată negoțiărilor dlui Gambetta cu Englitera. A doua parte care tractează despre acțiunea dlui Freycinet, caracterisează atitudinea puterilor față cu politica anglo-francesă. Politica egipteană a dlui Gambetta este judecată de principele de Bismarck în următoarea depesă:

Berlin 16 Februarie.

Însuși principele de Bismark începù a vorbì despre cestiunea egipteană singurul subiect — după cum țice chiar dsa — care trebue să ocupe actualmente diplomația. Resumând istoria septĕmânei trecute, țice că ar fi fost foarte îngrijat când vĕțù pe Francia și Englitera luând inițiativa unui demers, care ar fi putut să le conducă la o acțiune isolată în Egiptu, de vreme ce d-sa personal este convins că, o acțiune întreprinsă în nisce asemenea condițiuni, trebuia să provoace neînțelegere între ambele puteri, și un conflict, sau numai amenițarea unui conflict între Francia și Englitera, poate se dea nascere la o turburare îngrozitoare a prosperității întregului univers. Când 'i amintì cuvintele comunicărilor ce am făcut dlui Busch și care esclud ori ce idee de acțiune isolată, principele arată o mare satisfacțiune. Observai că Francia și Englitera cred că încă n'a venit momentul pentru ele de ași pune în mod practic înainte eventualitatea de mĕsuri coercitive, dar că dovedirea unui acord de idei comune poate se împedice mai bine ca ori-și ce, nisce complicațiuni viitoare și să le ridice ori-ce speranță acelora cari speculează neînțelegerile puterilor. Fără a ținè multă samă de observațiunea mea, cancelariul german țise, că, după părerea sa, cel mai bun mijloc pentru înlăturarea greutăților egiptene, este de a însărcina pe Turcia cu potolirea lor.

Courcel.

De asemenea comitele Duchâtel anunță că principele Reuss este de părere, că cei din Viena și Berlin preferă intervenirea trupelor turcesci. Tot comitele Duchâtel mai relatează că comitele Kalnoky constată cu plăcere că Francia și Englitera, după ce se par că voescu să lucreze singure, să arată acum dispuse să între pe terenul concertului european, ceea ce ministrul consideră ca cel mai bun chip de a regula greutățile egiptene, și ca cea mai sigură garanță pentru menținerea păcii europene. Aceleași vederi le are și împĕratul Austriei, ceea ce se vede din următoarea depeșă.

Viena, 15 Februarie.

Cuvintele, pe care împĕratul mi le-a adresat eri la balul dela comitele Kalnoky, 'mi permit a constata că comunicarea Escelenței Voastre în privința Egiptului a făcut o bună impresiune în Viena. Majestatea Sa vede cu plăcere, că s'a restabilit acum între puteri, basele unei înțelegeri și esprimă spreranța, că nu se va mai nasce vr'o nouă neînțelegere, care ar putè să conducă la complicațiuni în Egipt. *Duchâtel.*

De fapt comitele Kalnoky adresă comitelui Beust, cu data de 24 Februarie, o depeșă în care se țice:

„Deși actuala sitațiune a Egiptului nu pretinde imediata desbatere asupra mĕsurilor ce trebuesc luate mai târțiu, totuși voim o schimbare de vederi pentru acest cas. Esprimați guvernului frances satisfacțiunea noastră și asigurații, că vom primì cu bucurie toate declarațiunile în această privință".

D. Mancini telegrafează însărcinatului cu afacerile italiane din Paris, cu data de 27 Februare, următoarele:

„Francia și Englitera voesc să se înțeleagă cu Berlinul, Roma, Petersburgul și Viena asupra Egiptului. Guvernul italian ia cu mulțămire act de declarațiunea care constată competința concertului european în privința Egiptului."

Rusia arĕta în această afacere cel mai mic interes. Însărcinatul cu afacerile francese din Petersburg telegrafează guvernului sĕu următoarele cu data de 15 Februarie.

„D. de Giers va supune propunerea d-voastră împĕratului și-'mi va comunica apreciările sale. Dar chiar d-sa îmi comunică apreciările sale. D-sa chiar îmi comunică că punctul de vedere pe care îl adoptă acum Francia și Englitera corespunde cu vederile Măiestății Sale".

Protocoalele comisiunei Dunărene.

„N. fr. Presse" face un resumat după protocoalele comisiunei europeane dunărene în sesiunea ei de primăvară (cea din urmă). S'au ținut 8 ședințe, dintre cari patru au fost consacrate deslegărei afacerilor curente, ear celelalte patru, la cari au luat parte și delegații statelor țermurene (Bulgaria și Serbia), s'au întrebuințat la elaborarea regulamentelor de navigație între Porțile de fer și Galați.

Comisiunea, completată prin delegații statelor țermurene, căutase deja anul trecut să împlinească dispositiile art. 55 din tractatul din Berlin. Drept basă de discuție avea atunci avant-proiectul, care era împărțit în trei secțiuni: *a)* regimul general de navigațiune, *b)* poliția fluvială și *c)* esecutarea și supraveghierea regulamentelor de navigațiune. Acest proiect nu fuse adoptat anul trecut din causă că Rusia, Bulgaria și România se împotriviseră cu hotărîre stipulațiilor de sub litera *c)*.

În sesiunea din acest an, secțiunile *a)* și *b)* ale avant-proiectului au fost supuse dar unor nouĕ desbateri. „N. fr. Presse" acusă pe delegatul român Pencovici, că a pus la iveală, cu ocasia acestor discuții, prea multă susceptibilitate și protestele au ploat din partea d-sale. Cu toate acestea stipulațiile ambelor secțiuni au fost adoptate cu puține modificări. D. Pencovici a isbutit bunăoară ca dispositia în sensul căreia construirea de poduri pasagere peste Dunăre să atârne numai de comisiune, să fie înlăturată ca una ce isbia în dreptul suveranității teritoriale a statelor riverane, și să fie înlocuită cu o alta, după care: comisiunei au a se presenta numai planurile podurilor, ear învoirea trebue să se ceară respectivelor state riverane. D. Pencovici s'au arĕtat de o potrivă gelos și in alte puncte de păstrarea drepturilor române; a fost combătut însĕ cu mare violență, pe lângă delegatul austriac, de cel german și francez. În desbaterea asupra poliției fluviale, d. Pencovici s'a declarat, de astădată spriginit și de delegatul bulgar, în contra formărei unui corp comun de piloți care se atârne de inspectorat, reservând acest drept statelor riverane, — cum spune însĕ „N. fr. Presse" în zadar!

„De cel mai mare interes au fost — urmează tecstul țiarului vienez — ședințele dela 27 Maiu și 2 Iunie (Protocolul XXIII și XXIV), în cari s'a discutat proiectul Barrére. Delegatul francez a presentat proiectul guvernului sĕu și îl însoți cu o motivare detaiată. D. Barrère, după ce a schițat istoricul desbaterilor asupra comisiunei mixte, după ce a relevat necesitatea unei esistențe simultane a comisiunei statelor riverane și a comisiei mixte, făcu mențiune de propunerile Germaniei și Angliei prin cari avè să se înlăture oposiția României contra votului hotărîtor austriac. D. Barrère a esprimat de sigur dorința intimă a celor mai mulți din delegați, când a țis, că comisiunea după doi ani de o activitate neroditoare trebue să ajungă în sfĕrșit la o înțelegere.

„Motivând mai departe, detaiat, dispositiile proiectului sĕu una câte una, d. Barrère a accentuat în deosebi, că Austria, deși nu este stat riveran, are cu toate acestea drept să fie representată în comisiune, în vîrtutea însemnătății ce au interesele sale comerciale la Dunărea de jos. Un drept analog au cu toate acestea și celelalte puteri, pe care ele îl vor esecuta, mai bine, prin delegarea unui membru al comisiunei europene dunărene în comisia mixtă. Această delegare ar înlătura anomalia votului ponderator, ar face cu putință o majoritate și ar crea în sfĕrșit armonia dorită între regulamentele de navigațiune pentru partea Dunărei de din jos și din sus de Galați.

„În vederea acestui scop, urmă delegatul frances, proiectul mai cuprinde încă și alte dispositii, cari să strîngă cât mai mult legăturile dintre ambele comisiuni, asigurându-se în același timp esecutarea dreaptă și nepărtinitoare a regulamentelor elaborate de comisiunea europeană. Astfel comisiunea europeană își va putea dobândì cunoscințe despre toate hotărîrile comisiunei mixte, cari nu corespunde principielor provĕțute de aceste regulamente ce garnatează libertatea navigațiunei. Instrucțiunile generale cari se vor putea hotărî, potrivit lor, de comisiunea mixtă, despre cari e vorba în art 9 al actului public dela 1865, nu vor fi puse însĕ în esecuțiune până ce nu vor fi găsite de comisiunea europeană, conforme cu principiile cari au servit de basă regulamentelor pe fluviu în sus. De vreme ce aceste instrucțiuni au un caracter general și regulamentar, ceea ce le face un act de legislațiune, nu este decât just ca comisiunea europeană să le cunoască. Tot astfel va sta lucrul și cu regulamentul interior al comisiunei mixte, care trebue se fie esaminat și încuviințat de comisiunea europeană.

„Am reprodus — continuă „N. fr. Presse" — aceste pasage ale discursului lui Barrère după textul protocolului, de vreme ce ele sûnt caracteristice pentru tendențele ce urmăresce Francia și poate și Anglia și Rusia, în privirea supravegherei activității comisiunei mixte de cătră comisiunea europeană. Nu ne mirăm decât cum de representatul austriac bar. Haan n'a găsit se dea nici un respuns acestei ciudate interpretări a relațiunei ce are se domnească, după concepțiunea acestor puteri, între comisiunea europeană și cea mixtă, care are să se creeze.

„Propunerile dlui Barrère, urmează țiarul vienez, cari de alt-fel, cum asigurase tocmai dênsul categoric, nu ar avè ridicate la rangul de hotărîri, decât caracterul unei prelucrări fără nici un prejudeț pentru înțelegerile ulterioare ale puterilor în privirea prelungirei și modificărei puterilor comisiunei europene, nu au fost combătute serios decât de representantul României.

„Colonelul Pencovici s'a referit la Actul final al congresului de Viena, la tractele dela Paris (1856), Londra (1871) și Berlin (1878,) spre a dovedì că regulamentele trebuesc elaborate de comisiunea europeană, dar că nu pot fi esecutate de cât de statele țermurene sub controlul Europei. Ba, el a citat în favoarea chipului sĕu de a vedè, că comisiunea nu are dreptul de a hotărî cine să esercite supravegherea esecuției regulamentelor, chiar o ptotestare a baronului Heymerle în contra intenției congresului din Berlin, de a lăsa comisiunei europene hotărîrea a anumite cestiuni privitoare la Dunăre. La sfîrșit colonelul Pencovici a propus, să se încredințeze supraveghierea esecuției regulamentelor, comisiunei europene, care ve avè să deprindă această supraveghiere printr'un inspector general numit de dênsa și care va avè să fie tot odată locul de apel în cas de neînțelegeri.

„Toți delegații au declarat însĕ, că instrucțiilĕ lor nu le permit de cât de a încuviința propunerile Franciei. Delegatul turcesc, Constantin Efendi Karatheodory legă consimțimentnl guvernulni otoman de reservele, pe cari Poarta le-a făcut, ca suverană, față cu procedura observată la numirea delegatului bulgar, în vreme ce delegatul bulgar a protestat, că, pe câtă vreme Bulgaria încă nu va avè un loc și un scaun în comisiunea europeană, să nu poată fi trimiși din comisia europeană în cea mixtă delegații acelor state, cari sûnt și afară de această representanți în comisiunea mixtă. D. Șișmarev (delegatul bulgar) a mai propus apoi ca să nu se numească numai patru sub-inspectori, cum prevede proiectul Barrère, ci opt, spre a se face ast-fel cu putință, că fie-care agent de aceștia să supravegheze numai țermul unui stat si nu în același timp zonele țermurene a doue state. Aspirațiunea, numai pe jumĕtate mascată, a representantelui bulgar, de a dobândì pentru guvernul sĕu o participare permamentă la comisiunea europeană, pricinuì de partea representantelui Porței o agitație nervoasă, pe care colegii sĕi n'au putut'o de cât cu mare nevoie calma. El calificà dorința d-lui Șișmarev de o atingere a tratatelor și numai după ce au declararat toți representanții, că comisiunea europeană nu este în drept a adopta vre o propunere care sĕi modifice alcătuirea, numai atunci s'a liniscit. Costantin Effendi, și a repetat însĕ încă odată protestul sĕu în ședința ținută la 2 Iunie.

„După ce cățu primul amendament (?) al colonelului Pencovici, el propuse o nouă modificare a proiectului Barrère, care avea de scop escluderea Austriei din comisiunea statelor țĕrmurene și trimiterea întrînsa

a doi delegaţi din comisiunea europeană. Este foarte caracteristic, că pe când representanţii tuturor statelor sau rostit în contra acestei propuneri noue, delegatul rus a găsit de cuviinţă sĕ declare, că amandamentele presintate sûnt atât de însemnate, în cât trebue se le astearnă guvernului sĕu. D. Romanenko a făcut de altfeliu în privirea adoptărei întregului elaborat al dlui Barrère întru atâta o reservă, întru cât a daclarat, că acele cestiuni, cari condiţionează coesistenţa ambelor comisiuni, trebue sĕ le lase hotărirei guvernului sĕu. În sfârşit în şedinţa dela 27 Maiu s'a hotărît redactarea unui protocol final, care sĕ cuprindă întreg elaboratul, ca anecsă şi afară de aceasta toate amendamentele delegaţilor români şi bulgari. Colonelul Pencovici a refusat iscălirea unui astfel de proiect final şi d. Romanenko s'a grăbit sĕ'l urmeze declarând încă odată, că în cursul desbaterilor s'au presentat, din partea delegaţilor Bulgariei şi Romăniei, amendamente atât de importante în cât trebue sĕ le comunice guvernului seu, că în acelaşi timp trebue sĕ declare, că propunerile guvernului frances nu au dobândit unanimitatea de voturi.

„Aceasta declarare găsesce o ilustrare particulară în contra proiectul, care s'a dat de curênd publicităţei în „Românul“ din Bucuresci. Acest proiect este o prelucrare a proiectului Barrère în sens românesc.“

După ce sciţează pe scurt cunoscutele dispoşiţii de căpetenie ale acestui proiect, „N. Pr.“ Presse termină astfel:

„Faţă cu duşmănia cunoscută ce domnesce între guvernele din Bucureşci şi Sofia (?!) se poate lua aproape ca sigur, că contopirea amandamentelor ambelor părţi întrun proiect s'a esecutat sub egida rusească şi că aceste două guverne nu sûnt decât eclereurii în lupta sub-terestră, ce urmează politica rusească în contra influenţei austriace la dunărea de jos. Cetirea protocoalelor invederează de altfel faptul, că şi ultima sesiune a comisiunei europene, mai că n'a activat în mod esenţial sarcina de a elabora un regulament pentru navigaţiunea pe Dunărea de jos. Pe lângă impotrivirea Romăniei, care a şi refusat iscălitura trebue înlăturată şi resistenţa secretă a Bulgariei. Fără îndoeală ar fi o bagatelă de-a isprăvì numai cu acesti doi inimici spre a realisa nesce condiţiuni mai regulate la Dunărea de jos, când nu am avea a face de cât cu ei şi dacă ei n'ar fi neşte marionete în mâna unui mai puternic. România şi Bulgaria nu fac de cât nazurile; Rusia aruncă piatra.“

Manifestul radicalilor sêrbi.

„Samouprava“, organul radicalilor sêrbi publică manifestul deputaţilor radicali, excluşi din scupştină, adresat către alegĕtorii lor.

„Către alegĕtorii nostri;

Prea scumpi cetăţeni.

La 31 Maiu ne aţi ales din nou, dându-ne încrederea voastră spre a vĕ representa în Scupştină. Sub-semnaţii am venit la Belgrad şi am pus la dispoşiţiunea preşedintelui împuternicirile noastre de odată cu ale colegilor nostri, cari nu veniseră la Belgrad. Însĕ ceilalţi deputataţi rĕmaşi în Scupştină n'au primit împuternicirile noastre, nerecunoscêndu-ne pe noi, deputaţii vostri. În locul nostru au primit pe aceia deputaţi cari în alegerile din urmă au obţinut câte-va voturi, dar posed procure dela comitetul electoral.

O asemenea stare de lucruri n'a avut Sĕrbia până acum în activitatea sa parlametară, în viaţa sa constituţională; până acum nu s'a întimplat ca acei sĕ nu fie primiţi în Scupştină, cari se presinte cu maioritate de voturi împuterniciţi de alegĕtorii lor sĕ'i represente în Scupştină. După deplina noastră convingere aceasta e contra adevĕratei interpretări a constituţiei, este o violare a legei electorale, este o violare a dispoşiţiilor precise din regulamentul Scupştinei.

Cele dintâiu alegeri generale libere vor proba în destul, dacă aceasta convingere a noastră este justă sau nu. Sûntem şi remânem convinşi, că acţiunea noastră e conformă constituţiei legală şi că e deplin recunoscută de popor, că corespunde interpretărei generale a constituţiei şi adevăratei înţelegeri a legei. Cu toate acestea deputaţii, cari nu şi-au depus mandatele, nu ne-au admis în Scupştină, nu ne au recunoscut ca deputaţi, şi de aceea din nou ne întorcem în mijlocul vostru.

Sûntem convinşi, că nu vĕ poate convenì, onoraţi alegĕtori, o asemenea procedere a celor-lalţ depataţi şi a guvernului, vouă, cari ne-aţi ales de două ori aproape unanim şi negreşit nu va convenì nici poporului întreg. Dacă însă poporul va aproba lucrările unei Scupştine compuse ilegal sau va incuviinţa procederea voastră şi a noastră, aceasta sperăm că ne vor arăta viitoarele alegeri generale libere pentru Scupştină.

Actualele împregiurări interioare ale ţĕrei noastre şi raporturile ei esterioare avêndule în vedere, noi credem, că guvernul se va unì cu noi cel puţin în părerea, că avem trebuinţă de pace şi mulţămire şi că prin urmare nu va împinge lucrurile sĕ arunce ţeara în complicaţiuni mai mari, prin mĕsuri estraordinare şi legi escepţionale, întărîtând şi mai mult agitaţia şi neliniştea din popor. Alegerea de două ori făcută a probat îndestul, că poporul înţelege şi cunoasce bine împregiurările ţĕrei. Convingerea noastră e că ţeara poate fi dusă numai prin alegerile libere generale mai sigur şi mai uşor pe calea adevĕrată a păcei stabile la nisce condiţii regulate şi la o desvoltare progresistă; nici o dată însĕ mĕsurile estraordinare nu pot avea un succes bun. Întorcêndune în mijlocul vostru, vĕ mulţămim, scumpi concetăţeni şi cu această ocasiune pentru încrederea dată nouă, prin care ne-aţi distins şi încuragiat mai adeseori. Ne bucurăm, că poporul nostru şi de astă dată şi a manifestat înţelegerea şi maturitatea sa politică, într'un mod cum se întêmplă în asemeni ocasiuni numai la popoare cu o înaltă cultură şi înaintate în civilisaţie. Această unanimă încredere, ce ne aţi dat'o de două ori în timpul din urmă, este pentru noi o garanţie, că Sĕrbia poartă în sine forţele şi toate condiţiile de vieaţă şi le întrunesce astfel dupa cum le reclamă continuitatea desvoltărei noastre progresiste.

Belgrad, 6 (18) Iunie 1882.

Nicola P. Pasici; Dim. Katici, Basa Milosevici, Milosav Sepanovici; M. B. Giurici; Taka Cikici; M. Smileanici; Belisar Kundovici, M. Petrovici, Aţa Stanoevici, Sima Nestrovici; P. P. Radivoevici.

Scrisori din Basarabia.

(Corespondenţa particulară a „Telegrafului.“

Recolta anului curent va fi mijlociă vinurile nu s'au făcut, viile sûnt foarte compromise de gerul ce l'am avut în primăvară. Semănăturile de earnă sûnt mai bune decât cele de primăveară. Porumbul sufere mult de lipsa de ploi, care lipsesc în nordul Basarabiei.

Eată-vĕ în câteva cuvinte starea noastră economică.

Ţilele din urmă am fost fericiţi de a primì visita guvernatorului general d. Gurco, care a visitat casarmele, temniţa şi seminariul. „Popa soldatul şi călăul“ — eată instituţiunile naţionale care interesează pe un abil administrator rus. Sĕ ţice că generalul Gurco a rĕmas mulţămit, cu atât mai mult că starea în care a găsit lucrurile se află la apogeul lor: seminariul nostru s'a rusificat, seminariştii învaţă în fine a vorbì puţin rusesce, temniţa geme de lume şi camerile solidare sûnt pline de tineri, cari aparţin categoriei condamnaţilor şi inculpaţilor în afacerile politice; în ceea ce privesce armata, apoi ea îşi petrece vieaţa în manevre şi in studiarea Basarabiei, care cum se crede va fi punctul de plecare al viitoarelor operaţiuni militare. De acì generalul Gurco a plecat la Bălti, de unde luând calea de alungul Prutului va visita Novosiliţa, Camrad, Hotin, Asacki şi Brodi, unde luând calea ferată va pleca spre Odesa.

Ce vrea sĕ ţică activitatea ne mai pomenită a eroului dela Şipca?! Nu se scie, dar este evident că miroase cam a praf de puşcă.

Am ţis că guvernatorul general a visitat temniţa şi a vorbit cu nisce condamnaţi politici, cari se află la noi inchişi. Cu această ocasiune se ve dau acì un document foarte ironic şi care ne-a făcut pe noi, amăriţi de tot soiul de neajunsuri, sĕ ridem puţin. Este petiţia unui biet polones, ai cărui părinţi trăiră în nenorocita Basarabiă. Această petiţiune, al cărei text se află tipărit de către ţiarul clandestin al nihilistilor, a fost trămis de către tênerul Vasile Sidorotsky, exilat de cinci ani în Siberia, înaltului Senat din Petersburg. Sunt sigur că vĕţi rîde cum am rîs şi noi, cetind petiţiunea exilatului, plină de un umor şi raţionamente muşcătoare.

Înalt Senat al Imperiului rus! La 28 Martie 1881, am primit ordinul poliţienesc al oraşului Curgan, ca sĕ depun jurământul de fidelitate noului împĕrat care s'a urcat pe tronul imperiului. Acest ordin mi se pare contrar manifestului imperial, cu data de 1 Martie 1881, în care Împĕratul Hosudar ţice că şi ţeranii ruşi vor depune jurământul de fidelitate, pe basa consideraţiunei, că fiind emancipaţi, au devenit şi ei „locuitori liberi, asupra căror sĕ respândesc toate drepturile dăruite lucuitorilor liberi ai imperiului.“ Considerând cu tot respectul datorat cuvintele M. S., eu cred că toate deducţiunile logice, care rees din cele ţise de M. S., sûnt obligători pentru ori şi care din locuitorii imperiului. Deducţiunea directă din cele ţise este, că, dacă ţeranii n'ar fi fost emancipaţi, adecă n'ar fi devenit locuitori liberi, apoi n'ar fi avut datoria de a pune jurământul de fidelitate. Aşa fiind, logica ţice că manifestul Împĕratului chiamă la jurământ, numai şi numai pe liberii locuitori ai imperiului.

Dar cine sûnt eu? Sûnt eu oare locuitor liber?

Tatăl meu a fost un nobil din Basarabia, mama mea a fost soţia sa legitimă.

Pe basa legilor imperiului eu sûnt prin urmare moscenitorul direct al lor, adecă am dreptul la toate privilegiele de care se bucură nobilii din Rusia, şi prin urmare şi la drepturile locuitorilor liberi. Drepturile cele mai de căpetenie ale locuitorilor liberi fiind: libertatea sa individuală, libertatea şi siguranţa familiei sale şi dreptul la proprietatea sa, — cred că nu mĕ pot considera din această categorie, de oare-ce nu sûnt libĕr, familia 'mi este distrusă şi proprietăţile mele confiscate. Nu pot sĕ es din regiunea oraşului Curgan, care se află depărtat de domiciliul meu la o distanţă numai de 6000 kilometri, n'au dreptul de a scrie familiei mele, fără ca scrisorile sĕ nu fie înainte de toate controlate şi recetite de administraţiunea locală; aşa dar se pare că e sigur, că nu sûnt nici din categoria nobililor, nici din aceea a locuitorilor liberi.

Esilarea mea în Siberia mĕ face a crede, că poate sûnt unul dintre condamnaţii pentru o crimă oare-care?! Recurg la codicele ruse şi viu a descoperì că în adevĕr posiţiunea mea actuală are o asĕmănare mare cu aceea a unui om, care şi-a perdut drepturile de om libĕr prin comiterea unei crime oare-care. Dar atunci, când am fost judecat? pentru care crimă sûnt esilat? — şi ce pedeapsă, adecă cât timp de esil am sĕ îndur?*) Aşa fiind deduc cu o logică foarte simplă, rece şi nepărtinitoare, că: nu sûnt nici un locuitor libĕr, nici un om ale cări drepturi îi sûnt ridicate, pentru o crimă comisă. — Cine sûnt dar? sûnt mi se pare atunci un străin!

Da, de sigur că sunt un străin! căci dacă Rusia nu mĕ consideră de locuitorul ei libĕr, şi nu me pot clasa nici printre aretanţii sĕi, prin urmare nu sunt alt-ceva decât un străin! Dar dacă sunt în adevĕr un venetic, apoi nu sunt libĕr! Dacă aşi fi fost un străin libĕr, puteam sĕ părăsesc acest oraş din Siberia şi sĕ mĕ întorc spre căminul meu conjugal, în ţeara mea, unde de sigur că nu mi s'a tăgăduì drepturile mele de cetăţean. Aşa fiind cred a fi un prisonier, făcut în timpul rĕsboiului. Dar unde e ţeara mea? în ce resboiu am fost făcut prisonier şi pentru ce n'am fost înapoiat pe timpul când s'a încheiat pacea? Pentru a'mi deslusì această cestiune, n'am de loc nici o basă. Şi tocmai pentru aceasta 'mi permit a recurge la onor. înaltul Senat al imperiului.

Dacă înaltul Senat va crede că sûnt un străin, făcut prisonier şi uitat din greşeală, seu dacă ţeara mea s'a cucerit şi face parte integrantă a imperiului rus, apoi în ambele casuri rog înaltul Senat a face tot posibilul ca sĕ fiu împământenit şi de aci înainte sĕ reîntru în categoria liberilor locuitori ai imperiului rus, bucurêndu-mĕ de toate drepturile dăruite acestei clase de fiinţe cari trăesc în imperiu.

Atunci, căpătênd şi eu oare-cari drepturi de a trăì, mĕ voiu crede dator a jura fidelitate împĕratului Alecsandru III pe care 'l voiu considera de suveranul meu.

Vasile Sidorotsky,
1882, după nascerea lui Christos.

Această petiţie este un document pe care mĕ cred dator a vi-l comunica fiindcă, el va da încă o idee despre regimul oribil sub care trăim. Şi mĕ mir cum nenorociţii ca Sidorotsky mai pot rîde, mai pot glumì.

Oraşul Curgan sĕ află tocmai în fundul Siberiei, bietul Sidorotsky trăesce acolo, fiind încungiurat de soldaţi şi gendarmi. Climatul asupra localităţei a deteriorat sĕnătatea tinerului şi biată familia sa este în desperare. Toate plângerile sale, toate petiţiunile ce a făcut biata d-nă Sidorotsky, mumă a trei copii, n'au putut sto arce cel puţin o singură lacrimă din ochii călăilor

Basarab.

*) Sidorotsky ca şi mii alţi de nenorociţi sûnt victimele prerogativelor guvernatorilor, cari după un ukas împĕrătesc au drept de a esila în Siberia pe ori şi cine pe simplă cale administrativa. Aşa că el n'a fost nici odată judecat.

Nota corespondentului.

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

„Budapesti hirlap“ primì din Nyiregyháza scirea, că cerşitoriul galiţian, care după spusa copilului luase parte foarte activă la uciderea Estirei şi de atunci dispăruse, fără ca sĕ i se scie de urmă, fu prins, legat Marţi dimineaţa de panduri cot la cot şi dus încă în noaptea aceea în Nyiregyháza.

Lui „Pesti hirlap“ se telegrafează: Judele instructor caută în Eszlar după cadavrul Estirei Solymosi; cum se spune acum a nimerit calea, totuşi nu se scie încă nimic sigur despre resultatul cercetărilor.“

Lui „Pesti Napló“ i se tegrafează din Nyiregyháza: „Tribunalul se află în Dada — Comitele chemă pe redactorul foaiei „Szabolcsmegyei Közlöny“ la sine şi îl provocă, se nu aţiţe spiritele în direcţiune antisemitică. Admonă totodată şi pe castelanul comitatului, sĕ se ferească de espresiuni atăcătoare pentru jidovi“.

Varietăţi.

* (Parastas.) Duminecă s'a celebrat parastas solemn în biserica gr. or. din Ogna (din sus) pentru fericirea reposatului archiepp. şi Metropolit Marele *Andreiu* Bar. de *Şaguna.*

* (Ordinea esamenelor) la scoalele centrale române ort.-orientale din Braşov, la finea anului scolastic 1881/82. Esamenele de promoţiune încep în 7 Iunie şi durează până în 18 Iunie incl. st. v.

Esamenele publice.

a) La gimnasiu, la scoala comercială şi reală.

Marţi în 22 Iunie st. v. 8—9 oare clasa I. gimnasială: Religiunea şi Latina. 9—10 oare clasa I. reală: Geometria şi Româna. 10—11 oare clasa II. gimnasială: Istoria şi Latina. 11—12 oare loate clasele: Cântări. 3—4 oare

clasa II. reală: Geografia și Istoria naturală. 4—5 oare toate clasele: Gimnastica.

Mercuri în 23 Iunie st. v. 8—9 oare clasa III. gimnasială: Elina și Matematica. 9—10 oare clasa III. reală: Istoria și Francesa. 10—11 oare clasa IV. gimnasială: Latina și Maghiara. 11—12 oare clasa IV reală: Fisica și Chemia. 3—4 oare clasa V. Istoria și Istoria nat. 4—5 oare clasa VI. gimnasială: Latina și Matematica.

Joi în 24 Iunie st. v. 10—11 oare clasa V. de fete din toate studiile.

Vineri în 25 Iunie st. v. 8—9 oare clasa VII. gimnasială: Elina și Româna. 9—10 oare clasa I. comercială: Principii com. Franceza. 10—11 oare clasa II. comercială: Dreptul cambial. — 11—11½ oare clasa II. comerciale Chemia. —

b) Esamenele de maturitate.

1. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din clasa VIII. gimn. va fi Sâmbătă în 26 Iunie st. v. înainte și după ameadi.

2. Esamenul oral de maturitate cu scolarii de clasa III. comerc. va fi Vineri în 18/30 Iunie înainte și după ameadi.

c) Marți în 29 Iunie st. v.

După serviţiul divin împreunat cu rugăciune de mulţămită în biserica S. Nicolae din Scheiu se va încheia anul scolar 1881/82 cu cetirea clasificaţiunilor și cu împărţirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La aceste esamene publice precum și la festivitatea de încheere are onoare Direcţiunea a învita pe părinţii scolarilor, precum și pe toţi amicii și binevoitorii scoalelor noastre.

Braşov, în 11 Iunie 1882.

Direcţiunea scoalelor medii române gr. or.

* (Transferare.) Dl. G. Tăbăcariu, cancelist la tabla reg. din Oşorheiu, fu transferat la tribunalul reg. de acolo în aceeași cualitate.

* (Necrolog.) *Ioan Moldovan*, învĕţătoriu în Satul-Nou de Bănat după un morb îndelungat de plumâni *(phtysis)* în 27/15 Iunie a. c. a trecut la viaţa eternă, în etate de 25 ani, lăsând după sine o soţie vĕduvă plină de întristare și un prunc de 8 ḑile. Osĕmintele defunctului s'au îmormêntat în 28/16 Iunie cu mare pompă în cimiteriul gr. or. din Satul-Nou, celebrând 5 preoţi și asistând un public numeros și distins, între cari învĕţătorii din giur. Cuvêntul funebral fu rostit de dnii preoţi Aron Bartolomeiu, adm. prot., Iosif Popoviciu și Trifon Militariu. Repausatul a fost învĕţătoriu model în ţinutul acesta, și prin moartea sa, atât corpul învĕţătoresc, cât și amicii și cunoscuţii sei au perdut pe cel mai sincer amic al lor. Sĕ-i fie ţĕrina uşoară și memoria neuitată!

* (Necrolog.) Doctorul în medicină *Frideric Wächter*, fiul dnului comite suprem al comitatului Sibiiului și comite al naţiunei săsesci, medic superior c. r. în reservă, asistent în spitalul Rochus din Budapesta a repausat în 27 Iunie a. c. după grele suferinţe, în floarea vieţii sale, în Braşov spre cea mai profundă durere a neconsolaţilor și mult iubiţilor sĕi părinţi, frate, rudenii, amici și cunoscuţi. Remăşiţele pământesci s'au aşeḑat în 29 Iunie a. c. după ameadi la 4 oare spre eternă odichnă în cintirimul ev. lut. în cripta familiară.

* (Făgăraşul nu poate remânè înapoi.) Din capitala ţĕrei Făgăraşului s'a telegrafat și scris la „Pest. Ll." și la alte ḑiare ung. că și acì s'a înfiinţat „o partidă patriotică" a cărei tendenţă este a promova în cetate și la ţeară pe terenul politic și social, „unitatea politică și naţională" și pe basa aceasta desvoltarea „spiritului patriotic." În telegramă se mai spune că în societatea aceasta figurează și onoraţiori români.

* (Ger la munte). Cetim în în „Armonia din Tîrgoviște: Cătră Pietroşiţa ḑilele acestea a ploat mestecat cu zăpadă. Oile fiind deja tunse cea mai mare parte au murit de frig. Chiar vitele mari cornute au suferit mult din causa acestei lapoviţe.

* (Bursele în România). Cetim în „C. Financiar": Bursele, în fine vor deschide porţile lor publicului la 1 Septemvre viitor, în condiţiunile legei votate și decretate anul trecut. Aceasta ar fi până acum otărîrea guvernului și trebue se o primim de bună în consideraţiune că cea mai mare parte din speculaţiunea și din lumea de finance, profitând de stagiunea moartă a verei, va părăsì Bucurescii și nu se va întoarce decât pela acea epocă, când reîncep de ordinar și afacerile. Trebue se observăm acì că, în urma avisului camerei de comerciu din Bucuresci pentru alegerea agenţilor de schimb, un numĕr considerabil de cereri s'au grămădit pe biroul ei, din care cea mai mare parte făcute de persoane care nu cunosc piaţa și operaţiunile ei decât din fundul trăsurii. Faţă cu această împregiurare de altfel foarte desgustătoare, cerem cu stăruinţă ca atât d. Dabija cât și camera de comerciu sĕ fie foarte scrupuloși în numirea agenţilor de schimb și se nu încredinţeze aceste funcţiuni decât la persoane bine cunoscute în piaţă prin capacitatea lor și meritând toată încrederea ei. Este asemenea de observat, că pe când la Bucuresci camera de comerciu e în plină mișcare pentru organisarea bursei, numirea și constituirea agenţilor de schimb la Braila, Galaţi și Iași, camerile de comerciu nu dau nici un semn de viaţă, și cu toate aceste, se scie că Bursele vor începe a funcţiona în aceeași ḑi, și în celelalte trei pieţe ce indicarăm mai sus. Se sperăm însĕ că dl Dabija care are marea fericire de a vedea decretându-se și puinduse în aplicare sub ministeriul seu această mare lege organică a comerciului român, una din reformele economice pentru care luptă, luând în de aproape consideraţiune, aceste observaţiuni și, înţelegênd importanţa lor, se va grăbì a da impulsiunea și în acele pieţe, și în cas de estremă necesitate, va numì un comisar anume însărcinat cu organisarea și constituirea Burselor după modelurile pregătite în Bucuresci, astfel, că până la 1 Septemvre totul se fie gata de punere în mișcare cu succesul la care sûntem în drept a ne ascepta.

* (Vinuri cari miroasă a doagă.) Vinurile pot căpăta un miros neplăcut din causa muceḑelei ce se face pe doagele buţilor când sûnt goale. Se poate face se treacă acest gust rĕu prin următoarele mijloace: 1. Schimbând vinul într'un alt vas curat și fără nici un cusur. 2. Sĕ se pună apoi în vin ca 1 oca unt-de-lemn de cel mai bun pentru 20 vedre vin. Unturile esenţiale cari se află în vin și îi dă mirosul reu se amestecă cu untul de lemn pus; untul de lemn uşor plutesce și se poate foarte lesne strânge. Dacă gustul cel rĕu n'a trecut de tot, se repetă din nou amestecarea cu o altă litră de unt de lemn; untul de lemn nu se strică, se poate întrebuinţa pentru uns, ars, ori altceva. Când vinul și-a venit cu totul în fire, trebue tras ear într'alt butoiu curat și afumat cu pucioasă. Alt mijloc. Pentru a face se treacă mirosul se poate întrebuinţa asemenea și cărbuni de lemn pisaţi foarte merunt. Pentru aceasta trebue luat jaratec dela un cuptoriu de pâne, bine curăţit de cenușă, și se se piseze cât se poate de bine, apoi se pune o oca de praf la 20 vedre de vin, se amestecă bine, se lasă sĕ se limpeḑească, apoi se trage în alt butoi curat și afumat cu pucioasă. Este imposibil a se determina cantitatea cărbunilor necesari, fiindcă gradul de stricăciune e deosebit. Trebue dar a se încerca mai întâiu cu o oca de vin, spre a se vedea, cât trebue pentru aceasta cantitate și atunci se poate calcula pentru vinul ce este de operat. — „M. Agricol."

Loterie.

Sâmbătă 1 Iulie n. 1882.

Viena:	**18**	**25**	**40**	**89**	**86**
Timișoara:	**30**	**35**	**74**	**65**	**45**

Bursa de Viena și Pesta

Din 1 Iulie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119.35	119.20
Renta de aur ung. de 4%	87.35	87.5
Renta ung. de hârtie	86.25	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134 25	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	90.80	90.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.25	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.50	95.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	98 20	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	97.—
Obligaţiuni urbariale temeșiane		97.25
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	97.50 97.—	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane		99.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99 25 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.—	97.75
Sorţi unguresci cu premii	117 50	117.50
Sorţi de regularea Tisei	109 25	109.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.80	76.75
Datorie de stat austr. în argint	77.45	77 25
Renta de aur austriacă	95.45	95.—
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	827.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	305 50	305.50
Acţiuni de credit austr.	311 75	311.—
London (pe polița de trei luni)	120.30	120.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.30
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.65
Napoleon	9.56	9.54
100 marce nemţesci	58 80	58.60

Nr. 102. [108] 1—3

CONCURS.

Pe basa înaltului rescript consistorial din 13 August 1881, Nr. 2406 B. se deschide concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. în comuna Chiscădaga tractul Gioagiului I, cu termin de 30 ḑile dela publicarea primă a acestui concurs în „Telegraful Român."

Emolumenle sûnt:

Porţiune canonică 5 jugere fênaţ și arătură. Dela 70 familii câte 30 litre cucuruz sfărmat și stola regulată, care toate la olaltă computate în bani, dau un venit anual de 300 fl. val. austr.

Prelângă aceste emolumente creștinii se mai obligă a lucra parochului lor tot lucrul de câmp ce se rerecere la porţiunea canonică.

Suplicele concursuale, instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoș m. p,
protopr.

Nr. 113. [107] 1—3

CONCURS.

Pentru comuna parochială gr. or. de clasa III. din Zlasti, în protopresbiteratul Haţegului, în urma resoluţiunei Prea veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Aprilie 1878, Nr. 840, — se deschide din nou concurs, până la 26 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Cuartir natural;

b) folosirea porţiunei canonice 6 jugere: pământ arătoriu, fênaţ și viă;

c) Birul preoţesc dela 90 fumuri câte 1 fl. v. a. în bani;

d) Tacsele stolari statorite în sinodul parochial ţinut la 23, Aprilie a. c.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit preste 300 fl. v. a.

Doritorii de a competa la aceasta parochie, au a-și asterne suplicele lor la subscrisul, instruite în sensul prescriselor din „Statutul Organic" și a regulamentului congresual din 1878 pentru parochii.

Haţeg 25 Maiu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 142. [103] 3—3

CONCURS.

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gozsdu:

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din „fundaţiunea lui Gozsdu" de 500 fl. la cas de graduaţiune, un stipendiu de 400; eventualminte de 300, 200, sau de 100 fl. cu observare, că sĕ dă preferinţa Concurenţilor pentru silvicultura.

Concurenţii, au a-și adresa petiţiunile, instruate cu testimoniile scolastice, cartea de botez, și atestat de paupertate până la 10 August stilul nou 1882 cătră Cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu Budapesta Királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi și stipendiaţii fundaţunei lui Gozsdu, de a-și substerne până la 10 Aug. stil. nou 1882 documentele despre resultatul studielor în a. scol. 188½ la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu Bpesta Királyutcza 13 — pentrucă la dincontra, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iuniu 1882.

Comitetul adm. al representanţei fundaţiunei lui Gozsdu.

Avis pentru posesorii de pământ și agricultori!

Maşine de îmblătit cu vapor, maşine de **îmblătit de mână** și **de cai, ciure (Trieure) de sortat și vênturat, maşine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcţiunea cea mai nouă) precum și tot feliul de alte maşini și alte părţi întregitoare** recomandă pe lângă alte preţuri de concurinţă **Ferăria lui**

Andreiu Török,
în Piaţa-mare, în Sibiiu.

Esposiţiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piaţa casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiș Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile și lucrările de construcţiune cât se poate de eftin. [99] 4

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Joi 24 Iunie (6 Iulie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 23 Iunie.

Listele electorale provisorii sûnt puse în comitatul Sibiiului la dispositiunea fie-cărui îndreptățit în centrul comitatului și în cancelariile comunelor rurale.*) Ceea ce se face aici cu listele electorale trebue că se face în toate comitatele. Este dar datoria fie-cărui, care se scie că are drept de a fi înscris în listele din cestiune, sĕ se intereseze în timpul limitat pentru reclamațiune dacă este înscris sau ba, ca sĕ nu remână lipsit de dreptul electoral.

Interesarea aceasta este de mare importanță, de oare-ce în anul viitor se vor face alegerile în municipii, și de oare-ce dreptul electoral îl vor esercita numai acei alegători, cari vor figura în listele, ce se vor statorì în anul acesta.

Poporul în timpul când întețesc mai mult toate lucrurile câmpului poate lesne scăpa din vedere terminii ficsați de autorități. Inteligența română însĕ, bisericească și lumeăscă, sperăm că va aduce sacrificiul național și patriotic totodată ca se aducă aminte poporului, ba sĕ stăruiască chiar ca nici un îndreptățit se nu remână afară dintre alegĕtori. Și mai bine ar fi când în toate cercurile electorale locuite de români s'ar face după liste conscrieri de alegătorii români și le-ar da publicității, ca sĕ scim cu toții de ce puteri dispunem în toate părțile și la alegerile viitoare apoi sĕ scim ce avem de făcut.

Față de cele ce prescriu legile în vigoare în privința aceasta s'ar părè că nici n'ar mai fi de lipsă se perdem timpul cu lucruri cari se înțeleg de sine. Trecutul, mai vêrtos esperiența chiar și din trecutul mai recent însĕ ne învață că în privința aceasta îndemnările organelor presei noastre nu sûnt de loc de prisos. La noi, la Români, se pare a fi jucat nepăsarea de drepturile noastre, dacă nu cel dintâiu, dar totuși un rol remarcabil. Nepăsarea românească dar dacă nu a contribuit singură. a sporit numĕrul asupririlor din partea compatrioților nostri

Ceea ce a fost, dorim cu toții se nu mai fie. Mai mult, dorim cu toții ca și presentul se fie mai bun și se pregătească un viitoriu și mai bun următorilor nostri. Puțintică osteneală și treptat vom învinge adi una, mâne altă pedecă și încet încet ne vom apropia de împlinirea dorințelor și aspirațiunilor noastre.

Objecțiunea, care s'ar face din vre-o parte, că organele guvernului dispun cum le place si cum le convine de liste și înscriu numai pe cine vor, poate fi în anumite casuri, care nu le scăpăm nici noi din vedere, adevĕrată. Dar unde s'ar întêmpla și de aceste, oamenii sĕ se folosească de remediile ce le dă legea de o parte, de alta însĕ se nu întârdie de loc a alerga la organele noastre de publicitate și a da pe față eventualele nedreptățiri, vină ele ori și din care parte.

Aceasta din urmă o recomandăm cu tot adinsul. Românii nostri trebue sĕ se dedè a numai înghițì toate asupririle câte cad asupra capetelor lor. Noi, și aceasta este cestiune de viață, trebue, dacă nu putem ajunge alt scop, sĕ avem înregistrate toate nedreptățile câte ni se fac, pentruca la timpul seu sĕ putem pune înaintea lumei toate faptele asupritoare și sĕ arătăm cu fapte positive cum suntem tratați de acei ce vor sĕ 'și însușească si-e-și toate beneficiile publice, lăsând în spinarea noastră numai sarcinile, la care adaug apoi și bătaia de joc.

Ceea ce am subliniat nu e invențiune. Scim că străini, Francezi, Englezi etc. vin și cercetează Ungaria și unii și Transilvania. Străinii însĕ se întâlnesc în deobsce cu compatrioții noștri Unguri, Nemți etc. Ce spun ei străinilor despre Români?

Două ziare din Bucuresci, „Ostașul“ și „Alegătoriul“, ne arată că într'o revistă franceză este scris că „Românii sûnt lucrători cu ziua“ și alte de feliul acesta.

Francezul de sigur că din esperiența proprie n'a putut scrie așa ceva despre Români, el a trebuit se audă așa ceva dela compatrioții, căror noi neam obicĭnuit ale lăsa beneficiile, ca noi cu asudoarea noastră sĕ lucrăm nu numai cu ziua dar și cu noaptea pentru dênșii.

Sĕ fim dar scrupuloși cu drepturile noastre, prin urmare și cu dreptul electoral. Sĕ cercăm toate modurile legale ca sĕ dovedim lumii că nu sûntem aceea ce ne însinuă „voitorii nostri de bine“ că sûntem.

Sĕ priveghiăm cu toții dar, fie care la postul sĕu, că *zilele grele sûnt.*

*) A se vedè la varietăți.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Iunie.

Reforma în armată încă nu e cunoscută, fără din ceea ce au putut scăpa prin broascele ușilor dela sala în care au fost într'uniți ministrii în consiliu. În cestiunea reformei numai foile oficiale vor aduce lumină. Cu toate aceste ziarele au discutat și discută reforma, fie care din punctul lor de vedere. Oposițiunea maghiară, se înțelege de sine, că și până acum au găsit prilegiu de ajuns de critică. „Pesti Napló“, ziarul oposițiunei moderate, între alte dureri mai sufere și de aceea că armata încă trebue dualisată. Opiniunea publică a Ungariei (va se zică a Maghiarilor) cere aceasta.

Din Bosnia se scrie la „Polit. Corr.“ că recrutarea s'a făcut fără nici o împrotivire în toate părțile.

Dl Mancini respunzênd la o întrebare asupra afacerilor din Egipt, declară că Italia doresce menținerea tratatelor internaționale și garanții serioase pentru ca Egiptul sĕ se bucure pe viitor de o situație normală, escludênd ori ce intervențiune a Europei în administrațiunea interioară a acestei țeri. „Trebuie a împedeca, ziise dl Mancini, ca Turcia se reducă Egiptul în condițiunile celorlalte provincii ale imperiului otoman, distrugênd reformele ce s'au făcut acolo. Trebuie asemenea a împedeca intervenirea militară și predominarea esclusivă a ori cărei puteri ar fi.“

Dl. Macini refusă discuțiunile asupra delicatei cestiuni a canalului de Suez, declară numai că Canalul, din punctul de vedere comercial, e de un interes comun tuturor națiunilor și Italia, ca intermediară a comerciului Europei cu orientul, e mai cu samă interesată de esistența lui. Cât despre cestiunea neutralității lui, nu trebue sĕ fie confundată cu principiele libertății navigațiunei. El adaoge că interesele Engliterei în canalul de Suez nu vor fi

FOIȚA.

Scriitorii dela „Junimea.“ *)

(Caracteristică.)

Nu este greșală mai mare, și nu este neam mai nenorocit decât acela, care apucă pe o cale de înaintare străină firei sale înăscute. Și aceasta precum în vieața politică și socială, așa și în literatură, unde mai cu seamă e sĕ se manifesteze puterea de vieață a unui neam. O literatură adevĕrată, sănătoasă și cu vieață, trebue sĕ se baseze pe firea și geniul poporului întocmai precum dênsa trebue sĕ fie oglinda fidelă a firii și însușirilor sufletesci; la din contră literatura e o învălmășală de idei, rupte din present și trecut din apropiare și depărtare dar strĕine locului și păturii, pentru care e creată. Din nenorocire, tinera literatură română la începutul învierii sale a fost lovită de această soarte amară și tristă; însĕ earăși din norocire aceasta epocă de grea cercare a fost scurtă, căci ca prin minune sĕ ridică o pleiadă mândră de bărbați de aceia, cari sûnt meniți de natură a regenera un neam și ideile lui, a rupe cu trecutul și a sădì în sufletul poporului lor un viitor măreț și glorios.

Mulțămită activității binecuvêntate a acelor bărbați, am făcut în literatură un început, ce promite mult, am apucat calea adevĕrată și am atras atenția străinilor culți din Europa apuseană asupra noastră și lucrărilor noastre. Partea cea mai însĕmnată din acei binemeritați bărbați sûnt scriitorii dela „Junimea“, pe cari voiu sĕ-i caracterisez la această solemnă ocasie.

Societatea „Junimea“, ca o societate bine organisată, ce și-a pus de țintă propagarea unor idei, are scriitori din mai toate specialitățile; și caracteristica ei generală e a forma înainte de toate o limbă curată și limpede, ce sĕ o înțeleagă întreaga clasă a Românilor, pentru care e scrisă; apoi a crea opere de valoare și a produce ceva original. Aceasta însușire, fără care nici un op nu poate avè însĕmnătate adevĕrată, se trage ca un fir roșu prin toate scrierile, ce le aflăm în cei 15 ani ai „Convorbirilor.“

În chipul acesta revista „Junimii“ a ajuns a fi prima foaie românească cu conținutul beletristic și scientific; și aceasta calitate a lor a îndemnat pe un însĕmnat scriitor italian a numì pe I. Negruzzi *„il celebro redattore di Convorbiri literare.“*

Trecênd la partea sciintifică a scrierilor, ce membrii „Junimii“ au publicat, voiu lăsa la o parte pe celebrul cap al acestei scoli, pe T. Maiorescu fiind dsa obiect de pertractare a mai multor teme din programa de adi.

Dintre ramurile sciinții, scriitorii „Junimii“ cultivă mai cu seamă istoria și limbistica; o urmare foarte naturală a unui început, scientific. Căci cele dintâiu priviri ale unui popor, ce apucă pe calea progresului, sûnt îndreptate totdeauna asupra originii și trecutului sĕu și asupra limbii, ce vorbesce. Astfel aflăm între istorici pe Xenopol, care deși nu a ajuns încă a fi cel mai mare istoric român, ocupă loc fruntaș între cei dintâi scriitori de acest gen. În scrierile dsale aflăm o cercetare critică pătrunzĕtoare, fără care studiul istoriei ar fi un fel de povestire, ce nu s'ar putè asĕmĕna în frumsețe cu basmele, și aflăm o limbă potrivită sujetului, ce-l tratează. Înzestrat cu aceste frumoase daruri sufletesci, dl Xenopol poate sĕ devină un mare istoric al neamului nostru.

Pe terenul limbistic aflăm în „Junimea“ scriitori ca Cihac, Burla, Lambrior, Tictiu, Vărgolici ș. a., toți bărbați, cari s'au convins, că mai nainte de a putè face cercetări asupra vreunei limbi, trebue sĕ-i cunoască până în suflet firea ei. Studiile acestor filologi sûnt toate scrise cu o adûncă erudiție și sûnt de bun augur pentru soartea acestei sciințe atât de însĕmnate pentru noi; și dicționarul de etimologie daco-română a dlui Cihac, deși nu a isbutit a fi lipsit de greșeli, are un merit nemărginit prin ficsarea

*) Operat, cetit în ședința festivă, ce „România Junĕ“ din Viena a ținut în onoarea societății literare „Junimea“ din Iași, în 17 Iunie a. c.

vătămate, ci din contră vor fi întărite prin garanția colectivă a Europei către puterile, Turcia și egiptul.

Dl Mancini, terminând, dice că Italia în Conferința dela Constartinopole, ca și în celelalte ocasiuni, nu se va inspira de considerațiuni egoiste dar de interesele generali ale Europei, și că nu va renuncia nici o dată la misiunea ei, aceea de a fi un element de ordine și de pace și a rămânè inseparabilă de concertul european.

Mersul ce iau evenimentele din Egipt și mai cu seamă emigrarea Europenilor preocupă într'un mod vădit pe Poartă. Preocuparea ei e încă mărită prin misterul ce se păzesce în privința lucrărilor conferenței; astfel că mai mulți ministri regretă că Poarta s'a abținut de a lua parte la dênsa. De acì resultă că se vorbesce de schimbări ministeriale; se dice, între altele, că Achif-pașa va devenì primministru și Edhem-pașa ministru al afacerilor străine.

Sciri din Syria arată că trei batalioane echipate complet, au sosit la Beyrout venind din Damasc.

Ministerul de resboiu a ordonat a se instala un lagăr la Caza, pe extrema limită dela Sud a Syriei, nu departe de frontiera egiptiană.

În ședința de noapte dela 1 spre 2 Iulie n. Camera comunelor a adoptat în sfârșit toate articolele noului bil pentru represiunea crimelor agrare în Irlanda. Ședința a durat 32 oare consecutiv; mai multe incidente s'au produs în cursul discuțiunei și a provocat espulsiunea mai multor deputați irlandesi.

Se cetesce în „Vakit“ organ semioficial al guvernului turcesc: „Cu toate regretele unanime esprimate de către ambasadorii Porței în privința abținerei de a lua parte la Conferința; cu toate asicurările formale că Conferința nu va aduce nici un prejudiciu drepturilor nici intereselor Turciei, Poarta nn va sta un minut la îndoială a face ceea ce interesele sale 'i va comanda.“

Zulficar pașa, omul de încredere al Kedivului, e numit guvernor al Aexandriei.

Primul ministru Ragheb pașa a luat măsurile necesare pentru a asigura subsistența a 30,000 indivizi, lucrători sau oameni de serviciu, cari se găsesc actualmente fără mijloace de esistență, în urma închiderei tuturor atelierilor și plecărei aproape a tuturor europenilor.

Scuptșina serbească și-a terminat lucrările alaltă eri.

Reforme în armată.

Viena, 30 Iunie.

Oștirea pentru Bosnia — aceasta e forma cea mai nouă, care a acceptat-o cestiunea bosniacă cea încurcată. Adevărat, și cu organisațiunea de astădi a armatei austro-ungaresci revoluția dela Sud fu învinsă; dară s'a și vădut îndată, că instituțiunile aceste sûnt bune la un rĕsboiu mare, dară foarte nepractice la învingerea unei insurecțiuni locale. În Austria sûnt în o vreme de pace numai vr'o 250,000 de soldați din armata comună sub arme și numai prin adunarea de reserviști se poate suì puterea resboinică a oștirei la 800,000 de combatanți. Cadrele oștirei în vreme de pace sûnt foarte slabe; ele ajung numai, de a ținea simburele oștirei în practică continuă; dar cu batalioanele aceste mici, de dile de pace, operațiune militară anevoe se poate esecuta, și așa la începutul revoluției numai decât era de lipsă, sĕ se pue în mișcare întregul aparat de convocare a reserviștilor la regimentele respective. Firesce cu toate acestea batalioanele, deși slabe, ar fi fost de ajuns, dară ca sĕ se trimită 76,000 ostași la Bosnia, cari aveau a fi un timp acolo nu s'a putut trimite a treia parte a tuturor cadrelor armatei în unghiul cel mai de către Sud al monarchiei și în chipul acesta a desarma statul în toată forma. Și așa mii de reserviști căsătoriți s'au luat din mijlocul familiei, și până când d o u ĕ s u t e d e m i i de ostași, din cei trei ani ai etății îndatorate de a servì rĕmaseră în garnisoanele lor, mulți bărbați de etate mai înaintată, cari acasă aveau femee și copii, vărsa sângele lor în Erțegovina.

Astădi, acum, sub președința împĕratului avu loc consiliul comun de ministri care se ocupa cu propositiunile cumpănite și pregătite de mult spre a întêmpina acest rĕu. Proiectele ministrului de rĕsboiu sûnt aprobate; ministri președinți ca și ministri de finanțe din amêndouĕ statele monarchiei le-au dat aprobațiunea lor. Precum se aude o parte a oștirei comune — dar esclusiv infanteria — se va reorganiza în modul acela ca se nu fie de lipsă chemarea reserviștilor pentru operațiuni în Bosnia. Regimentele aceste sûnt destinate de a servì în Bosnia și o parte se vor staționa acolo, sau în cas de a fi de lipsă, numai decât sĕ se poată trimite către Sud. Avênd cadre relativ mai mari aceste vor fi în stare de a opera numai decât, fără a fi silite a ascepta sosirea reservelor lor. Într'acest chip sûnt mai curênd gata de atac, și statul nu e silit a aduna reservele, când undeva în Sud s'ar începe o rescoală. Se întrebuințează așa dară același mijloc la care Francesii au luat refugiul, fiindcă și ei au de gând se creeze armată algeriană deosebită. Pentrucă nici ei nu pot lua la fie care revoltă în Africa meșteșugari și plugari pacinici din mijlocul Franciei dela lucrul lor, spre a completa cadrele armatei lor comorante în Africa. Anglia, precum se scie, din causa aceasta până în ziua de astădi n'a schimbat armata ei, luată cu plată cu o armata compusă de oameni îndatorați de a apăra țeara; Anglia are lipsă de oștire mai mică, însĕ a căreia regimente în tot minutul se pot trimite dela Canada la India ori din capul Africei de Sud la Egipet. Dar la aceasta ajung cele 13,000 de ostași cu plată, pre cari 'i ține Anglia în vreme de pace.

Dară din nenorocire aceasta reorganisațiune a armatei noastre, precum nu poate fi altmintrea, va costa mulți bani. Aceasta ne am putut-o gândì deja în ziua cea dintâiu, în care s'a cunoscut necesitatea reformei acesteia. Astădi ambii ministri de finanțe au aprobat desăvârșit reorganisațiunea aceasta și prin aprobare au luat asuprăși datoria de a representa pretensiunea mai mare a ministrului de resboiu înaintea parlamentelor. Consiliul de miniștri de astădi a hotărît în privința scopului pomenit sĕ se pue deja în viitorul budget de resboiu posturile corespundetoare.

Sacrificii mari deja s'au făcut pentru învingerea și ocuparea Bosniei. Budgetele Austriei și ale Ungariei încărcate cu deficituri cer economia cea mai mare, și acum statul oștirei eară-și se va mărì. Noi nu ne ferim de reflectările asupra necesității, cari astădată sunt normative, dară tot odată cerem, sĕ se considere și starea economică a populațiunei și sĕ se ia în socoteală și cam trista stare economică a statului. Că precum pretinde necesitatea politică, a ținè armata gata de bătaie, așa și cere, a ferì budgetul de dărăpănare. A fost state, care prin mancități și defecte în constituția militară au dat de calamități mari; dară pericolele amenințânde din partea aceasta nici decum nu sunt mai mari decât cele, care vin din slăbiciunea financiară a unui stat. Ear Austria mai de multe ori de cât o dată a fost în situația — pomenim numai espedițiunile principelui Eugen — în care secarea mijloacelor finanțiare făcea ilusorie succesele armatei.

Cestiunea Dunărei.

Cetim în „Românul“ de Marți:

Publicarăm într'unul din numerile trecute, sub titlul *Protocoalele comisiunei dunărene*, o dare de seamă analitică după ziarul „Neue freie Presse“ a lucrărilor acestei comisiuni.

După cum se poate vedè din această dare de seamă, nu s'a otărît încă nimic definitiv în privința propunerei Barrère.

Atitudinea delegatului nostru în cele 8 ședințe, ținute dela 10 Maiu până la 2 Iunie, atitudine pe care citata foaie vieneză o numesce o „îndărătnicie ne mai pomenită“, nu mai lasă nimenui adi cea mai mică îndoială despre modul cum au fost spriginite interesele noastre în tot cursul acestor desbateri.

Punêndu-se din nou în discusiune cele douĕ părți ale cestiunei, privitoare la regimul general la navigațiune și de poliție fluvială, delegatul nostru a urmat aceea-și linie de conduită ca și în sesiunea trecută, cerênd respectarea drepturilor și a suveranității noastre teritoriale.

Desbaterile cele mai însemnate au fost acelea privitoare la esecutarea și supravegherea regulamentelor, despre cari se ocupă proiectul Barrère și care formează partea a treia a cestiunei.

In cursul acestor desbateri s'au propus mai multe amendamente din partea delegatului nostru, care stărui a susținè drepturile statelor țermurene.

Alături cu delegatul român, care nu voi se subscrie protocolul final, se află și delegatul Rusiei, care declară, „că în cursul desbaterilor au fost presentate nisce amendamente din partea delegaților României și Bulgariei, pe cari trebuie se le supuie guvernului sĕu,“ declarând în același timp „că propunerile guvernului frances n'au întrunit unanimitatea voturilor“.

Faptul acesta are cea mai mare însĕmnătate pentru noi, prin aceea chiar că una din puterile europene și mai interesată la Dunăre, pare dispusă a nu împărtăși vederile celorlalte puteri.

Este de observat modul în care s'a rostit delegatul Franciei, motivând dispositiunile proiectului sĕu.

D. Barrère a dis „că deși Austria nu este un Stat țermurean, totuși, în puterea însĕmnătății sale comerciale la Dunărea de jos, are dreptul de a fi representată în comisiune.“

Interesele celorlalte state trec în al doilea ordin, după d. Barrère.

„Un asemenea drept — a adăugat dsa — au negreșit și celelalte state; și ele îl vor esercita mai bine prin delegarea unui membru al comisiunei europene în comisiunea mixtă.“

Eacă în adevĕr un mod de a privì cestiunea, care nu rĕspunde câtuși de puțin nici principiului care a servit de basă tratatelor încheiate, nici drepturilor statelor țermurene., nici chiar intereselor puterilor europene.

---

unei etimologii, în cea mai mare parte corecte, a tuturor cuvintelor românesci.

Aproape paralel cu aceste doue ramuri de sciință a mers și filosofia. Aici trebue, sĕ amintim în prima linie scrierile dlui Maiorescu; toate un model de înaltă erudiție, în care o cercetare ageră, făcută de un spirit și mai ager, pĕtrunde în adâncimile cestiunilor abstracte și le desleagă cu o ușurință, ce pune în uimire pe cetitor. Numai ajutat de aceste puteri sufletesci atât de mari i a fost cu putință dlui Maiorescu sĕ restoarne clădirile trufașe, ce le ridicaseră fără piedecă măestrii de demult ai literaturii noastre; și numai așa a putut d-sa sĕ'și câștige prietini atunci, când toți i erau vrășmași.

Un al doilea scriitor însemnat pe terenul filosofiei este regretatul V. Conta, care june încă a isbutit ași atrage asupra sa atenția capacităților din Francia și Belgiu și a fi recunoscut de către ei ca autor original și autoritate în metafisică. „Teoria fatalismului“, principala sa lucrare, tradusă în franțuzesce de dênsul, a avut cea mai călduroasă primire la sora noastră de sânge. Dar când acest talentat autor promitea progresele cele mai frumoase în ramul seu puțin cultivat la noi, moartea ni l'a răpit pentru vecie.

Sciințele naturale, matematicile și fisica încă își au vrednici representanți în persoanele dlor Culian și Melic. Ear' paralel cu desvoltarea statului român vedem ivindu-se în „Junimea“ jurisprudenți și diplomați ca Maiorescu, Carp, Filipescu, Tatu ș. a.

Făcênd această scurtă ochire asupra terenului de sciințe, vom trece la cea mai însĕmnată și puternică parte a „Junimii“ la literatura frumoasă. Este o urmare foarte naturală, 'ca un popor se cultive la începutul desvoltării sale literatura beletristică, care se nasce deodată cu omul. Ea este înfățișarea stării sufletești în diferitele întêmplări ale vieții și pentru aceea poartă timbrul, ce lau avut simțemintele și ideile unui neam în diferite epoce ale esistinței sale. Pentru o pĕtrundere mai adâncă a sciințelor se cere o desvoltare psichologică însĕmnată și o sumă de esperiențe, ce nu se pot câștiga decât în decursul unei vieții sociale si politice de mai multe zeci de ani sau chiar veacuri. Această împregiurare ne lămurește foarte bine asupra stării literaturii noastre de adi și ne face sĕ vedem, că aceasta stare este firească și naturală, ear' nici decât o disproporție în înaintarea ramurilor ei, ce ar putea se ne amărească.

Poesia cu toate ramurile ei își află vrednici representanți în „Junimea.“ Nu me voi oprì la marele bard al latinității și cel mai mare poet român, la iubitul nostru Alecsandri, fiind dsa și toate scrierile sale cunoscute fie-cărui suflet, ce se numesce românesc.

Poesia lyrică o cultivă cu mult succes dnii: I. Negruzzi, Eminescu, Olănescu, A. Naum, Pompiliu, Pogor ș. a.

Poesiile lyrice ale dlui I. Negruzzi sûnt niște scumpe mărgăritare, care prin drăgălașa lor simplicitate naturală ating foarte plăcut inima, către care sûnt adresate. În poesiile dsale nu aflăm acel simțĕmênt puternic, cu care sûnt scrise poesiile lui Bolintineanu și Alecsandrescu și cu atât mai puțin e dat întrênsele loc pesimismului lui Eminescu. Inima în care s'au născut aceste poesii, este o inimă curată neprefăcută, ce nu cunoasce încă sumedenia de măestrii fățarnice, ce mișcă partea cea mai mare a lumii de adi. Pentru aceea, ni se pare, că dl. Negruzzi are pentru scrierea idylelor toate puterile recerute în mĕsură cum nu le aflăm la alt poet românesc Și ca dovadă despre aceasta este încântătoarea idylă: „Miron și Florica,“ un luceafer luminos pe ceriul literaturii noastre. Este cu atâta naturalitate și cu atâta măestrie scrisă aceasta idylă, încât cetind-o mintea ne rătăcesce pe verdile câmpuri dela țeară și sufletul ni se transpune în mijlocul acelui popor romantic, care vorbește o limbă dulce și posede o bogată comoară sufletească. Ear' efectul, cel produc simplele ședene de durere, sau veselie este tot atât de puternic și măestos ca acela, cel produc artificioasele încurcături ale tragediei și dramei. Pentru aceea

Dar oare numai Austria are şi trebue sĕ aibă o mare însĕmnătate comercială la Dunărea de jos?

Cum, Francia, Englitera nu cred ele că trebue sĕ se intereseze tot atât ca şi Austria de această mare arteră de comunicaţiune, care leagă Occidentele cu Orientele Europei?

Şi chiar dacă Austria are interese comerciale la Dunăre, cine ar putea sĕ susţină că drepturile statelor ţermurene trebue sĕ fie sacrificate în numele acestor interese?

Nici un cuvênt nu poate sĕ fie care sĕ creeze Austriei o posiţiune escepţională la Dunăre, din momentul în care cestiunea înfăţişează un caracter de un interes general european şi când Dunărea este declarată în toate tratatele de fluviu internaţional.

Cu atât mai mult un asemenea cuvênt nu poate sĕ esiste, cu cât Statele cele mai apropiate Statele ţĕrmurene cari sûnt cele mai direct interesate la garantarea poliţiei şi a liberei navigaţiuni a acestui fluviu, n'ar putea sĕ nu fie jignite în esercitarea drepturilor suveranităţii lor teritoriale printr'o asemenea posiţiune escepţională creată uneia din puteri.

Pentru Statele cele mici, păzirea trataselor este singura garanţie; dacă România se vede necontenit nevoită sĕ facă apel la spiritul de echitate şi de dreptate al puterilor semnatare tratatului din Berlin, aceasta o face îndemnată de spiritul de conservare; ea nu voesce sĕ s'abată dela prescripţiunile unui tratat, cari sûnt o garanţie pentru dênsa.

Purtarea sa prin urmare este pe deplin justificată, şi ori cât de grea 'i-ar fi posiţiunea faţă cu pretensiunile ce se ridică în contră-i, ea nu perde şi nu trebuie sĕ peardă încrederea în dreptatea causei sale.

Astfel cum stă aci cestiunea Dunării, în urma declaraţiunilor delegatului Rusiei, ne face sĕ sperăm că tĕrâmul desbaterilor va lua o modificare oare-care în viitor şi că puterile vor recunoasce până în cele din urmă că apărând interesele noastre la Dunĕre, le apărâm chiar şi pe ale lor.

Dacă am dobândit îndependinţa de care ne bucurăm astăzi şi la căre face alusiune oficioasă „Neue freie Presse", apoi sĕ ne permită această foaie a 'i aduce aminte că tocmai această independinţă, pe care am câştigat'o prin sângele nostru, ne impune datoria sĕ lucrăm ast-fel în cât sĕ fim demni de dânsa şi de încrederea pe care Europa a pus'o în noi.

De ce n'am fi oare tot atât de geloşi de păstrarea drepturilor şi a suveranităţii noastre teritoriale pe cât este însaşi Austria de asigurarea intereselor sale comerciale la Dunăre?

Lăsăm judecăţii înţelepte a puterilor europene sĕ otărască dacă stăruind în apărarea drepturilor noastre nu trebuie sĕ avem sprijinul lor şi să ne bucurăm şi în viitor de încrederea ce ele au pus în noi.

Un Meeting în Londra.

Londra 29 Iuniu n. Astăzi s'a ţinut un meeting mare de cătrĕ conservatori. Oratorii principali au fost Bouverie, Salisbury, Northcote şi Stanhope. Fie-care frază în contra guvernului a fost aplaudată cu frenezie.

Primul orator, Bouverie, a numit o ruşine, că Anglia cu flota ei priveşce, cum se masacrează englezii; sub Palmerston nu s'ar fi întêmplat aceasta. Conferinţa în Constantinopol contra voinţei Sultanului e absurdă. Nu e mirare deci, că Sultanul nu consimte ca Gladstone sĕ 'l însulte astfel. Guvernul actual n'are oare nici muşchi, ca un molusc şi trebue înlăturat. (Aplause fortunoase).

Richard Temple, fost guvernator în India, declară, că popoarele Indiei, ce sûnt ţinute în frîu numai prin puterea Angliei, când vor auzi, că Anglia cere depărtarea lui Arabi-paşa şi totuşi Arabi se află şi aci în Egipt, atunci în curênd se vor ivi tulburări în India, ca şi în Alexandria. Nu trebue sĕ 'şi facă cineva iluziuni. India nu iubesce pe Anglia, se teme numai de sabia ei: când aceasta nu va mai părea periculoasă, Anglia va perde India.

Salisbury declară că consimte la strigătul de a se înlătura guvernul, dar acum este ceva mai important de făcut şi anume a deştepta poporul englez, căci viitorul mare şi întreg al Angliei este în pericol. Conferinţa e de prisos, căci puterile nu pot resolva fără Turcia cestiuni generale europene şi oare poporul Angliei va permite, ca interesele engleze sĕ depindă de vre-o conferinţă? Guvernul actual, sau mai corect partida de pace cu ori ce preţ, a adus Anglia în situaţia de aci. Orientul ar despreţuì pe Anglìa, dacă nu şi-ar îndeplinì promisiunile. Tewfik trebue mănţinut, iar aventurierul militar Arabi caută sĕ fie dat la o parte.

Toţi oratorii au accentuat asupra frazei, că Anglia trebuie sĕ'şi ţie cuvêntul, căci la din contră îşi perde rangul între naţiuni: poporul englez trebue sĕ silească pe guvern a face aceasta, iar dacă nu se va face, atunci conservatorii vor primì asupră le această misiune. S'a adoptat unanim o resoluţiune în acest sens: Guvernul englez nu poate consimţì la nici o soluţiune a cestiunei egiptene, ce ar fi încompatibilă cu promisiunile date ale Angliei, cu politica tradiţională şi cu interesele Marei Britanii. Apoi meetingul doresce, ca sĕ se arete cu tot din adinsul guvernului marea împortanţă, de a se lua mĕsuri pentru apĕrarea vieţei şi averei supuşilor englezi din Egipt.

Varietăţi.

*(*Afaceri electorale*) Vice-comiţiatul comitatului Sibiiului publică că se pot vedè şi se pot lua copii de pe listele provisorii a le alegătorilor din cele patru cercuri electorale în biroul vice-comitelui şi de pe ale comunelor singuratice în cancelariele comunale. Vederea se poate face dela 8—12 oare şi copiarea dela 2—6 oare în restimpul dela 5 Iulie n. (adecă de eri) până la 25 Iulie n.

În restimpul dela 5 până la 15 Iulie n. au loc reclamaţiunile şi în cel dela 16 până la 25 Iulie au loc observările la reclamaţiuni.

* (Ministrul ung. de agricultură a decretat încetarea mĕsurilor riguroase, stabilite de curênd pe frontiera României spre a se opune la importarea în Ungaria a vitelor, sub cuvênt de epizootie în districtul Dolju; s'a recunoscut că câte-va casuri de boală care motivase această oprire n'avea nici de cum caracterul pestei-bovine orientale.

* (Dăruiri.) De mult avem o corespondenţă dela Poiana (de lûngă Mercurea) asupra cărei numai acum putem revenì cu toate că de mult trebuia sĕ fie cuprinsul ei cunoscut publicului. Fiind corespondenţa mai lungă estragem dintrênsa următoarele:

.... Cu permisiunea Onoratei Redacţiuni, voiu deschide aici un pomelnic de buni creştini din parochia noastră cu un şir de jertfe, aduse pe altariul bisericei noastre în timpul mai recent, care merită toată consideraţiunea:

Prilegiul la aceasta mi l'a dat-o fapta creştinului Nicolae Oprian, care în urma unor sfaturi la 3 Maiu a. c. a chemat preoţimea locală la casa sa şi i a predat 200 fl. v. a. în bani gata. Suma aceasta a întrat în fondul bisericei şi venitul ei în una jumĕtate va fi al bisericei, cealaltă jumĕtate a preoţimei pentru celebrarea unui sărindariu în tot anul şi pentru toate timpurile cât va esista biserica ortodocsă în Poiana. Despre donaţiune în înţelesul acesta s'a luat act fundaţional în protocolul bisericei.

Aceeaşi faptă, cu aceleaşi modalităţi şi cu aceleaşi sume de câte 200 fl. o făcuseră ceva mai înainte locuitorii de aici: Ioan Radu, Const. Vonica, Nicolae Bajia şi Nicolae Dănilă, care din urmă şi mai înainte dăruise sume considerabile, între alte pentru scoala nouĕ 50 fl. pentru tîmpla bis. 50 fl. etc., şi care anual face prinoase la biserică de minimum 100 fl. Un alt creştin Coman Marcu, fiind avut şi fără copii, au dăruit bisericei unele moşii, cari prefăcêndu-se în bani au adus aproape 800 fl. v. a. Astfel donaţiunile aceste vor fi înmulţit averea bisericei noastre cu preste 2000 v. a.

Dar scopul acestor şire, dice corespondenţa, nu a fost atât numĕrarea nobilelor fapte, ci mai vêrtos dorinţa, de a da poporului nostru câte-va esemple şi preoţimei impulsul, spre a face încercări în direcţiunea aceasta; arĕtând, în ce chip au fost cu putinţă a produce în popor zelul din care au curs jertfele acestea — şi nu mĕ îndoesc, că voind preoţimea noastră a sĕmăna, cu siguritate va şi sĕcera, căci modul şi sarcina este uşoară.

* (Codu Teresian) Întreprindĕtoarea tipografia curţei şi librăria universităţei din Viena alui Manz are întenţiunea de a tipărì în toamna viitoare *Codul Theresian* cu prelucrările lui cari se află într'un singur esemplar manuscris. Întreprinderea aceasta care promite foloase mari sciinţei merită încuragiarea şi spriginul cel mai viu. Prospecte esacte se pot căpăta gratis dela tipografia întreprinĕtoare ca şi dela toate librăriile din ţeară şi din străinătate.

* (Grindină.) În 1 Iulie n. căđù asupra Sighişoarei între 3 şi 4 oare după ameađi grindină, care ţinu 10 minute şi causă mari stricăciuni. Peatra a fost cât nuca de mare. Ciuciul încă a fost rĕu pustiit de grindină.

* Din notiţele ce le aflăm în foile nemţesci din loc estrase din programa gimnasiului şi a scoalelor ev. de aici de pe an. 1881/2 se vede că în Gimnasiu au fost români 73 în scoala reală 17, în scoala civilă 61, cu totul la scoalele săsesci în Sibiiu au fost 151 români.

* (Broşuri antisemitice.) Cu privire la o faimă din Csákova despre nesce broşuri antisemitice respândite pe acolo, scrie „Ungarische Post" următoarele: „Raportul oficial despre această afacere, pe care l'a înaintat vice-comitele comitatului Timişoarei la ministrul de interne, este pe scurt următorul: „Escelenţa Voastră! Conform anunţărei din 22 Iunie de sub nr. 2017 şi alăturată în original din partea pretorului cercuale a Ciacovei, acesta aflând că precupeaţa Catarina Popovici a vêndut broşuri, cari stêrnesc ura de rassă contra jidovilor, a luat dispositiunile necesare pentru împedecarea lăţirei acelor broşuri şi îndată a şi raportat despre acest cas. Cu privire la acest raport al preturei v'am însciinţat şi eu prin telegramă că am dispus sĕ se facă o cercetare minuţioasă în casa Catarinei Popovici, sĕ se confisce toate

---

cu cât cetim mai mult pe „Miron şi Florica," cu atât mai mult dorim a o cetì, şi totdeauna când am isprăvit, ne simţim inima uşurată şi sufletul recorit.

Spiritul lui Eminescu este cu totul contrar poesiilor, despre care vorbirăm. Dsa cuprins în momentul scrierii de o puternică sguduire sufletească, nimiceşce fără cruţare tot, ce nu-i pare potrivit, într'un glas, ce nu permite contrađicere; şi acest glas puternic şil ţine până la încheerea scrierii sale sau într'alte rênduri obosit de emoţia puternică, se domoleşce şi încheie cu puţine cuvinte grele, care prin contrastul simţemintelor capătă o putere cu atât mai mare. Astfel poesiile dsale conţin to[illegible]e un pesimism estrem, ce ne pune sângele în fierbere şi mai totdeauna ne câştigă pe partea lor. În poesiile dsale aflăm totdeauna cugetări adânci, isvorite dintr'un suflet plin de amărăciune şi îmbrăcate in haina neagră a pesimismului, pentru a căror pricepere se pretinde însĕ un grad oare care de cultură. Din aceasta pricină Eminescu este poetul clasei mai înteligente a Românilor. Eminescu este afară de aceea şi poet didactic, în genul epistolelor poetice, unde instrucţia se combină cu caracterul liric al poesiei; despre ce putem sĕ ne convingem din reuşitele sale scrisori poetice.

(Va urma.)

Tunelul submarin dintre Anglia şi Francia.

În timpul din urmă atenţiunea publică se vede din nou atrasă cu mare interes de mersul unei întreprinderi din cele mai îndrăsneţe şi mai grandioase ale presentului, adecă a construirei aşa numitului tunel-canal, nu numai pentrucă prin această întreprindere se ilustrează în modul cel mai strălucit arta inginerească din ultimele decenii, ci mai ales pentru că se satisface unei cerinţe reale a comunicaţiunei şi circulaţiei de aci. Deja din timpurile vechi s'a recunoscut şi apreciat eminenta importanţă a acelei părţi a Oceanului Atlantic, ce desparte coastele nordice ale Franciei de coastele sudice ale Angliei. Pentru prima dată a trecut pe acì Cesar în espediţiunea sa spre Britania. Cuceritorul roman şi a luat drumul dela Cap Gris-Nez, în departamentul de aci Pas-de-Calais, unde fiind punctul cel mai apropiat de coastele engleze, s'au început actualmente lucrările pentru construirea tunelului-canal.

În decursul ultimului deceniu primì o formă din ce în ce mai concretă idea, de a unì direct printr'o linie ferată pe Anglia cu Francia, cele douĕ mai mari state industriale din Europa. Mai ales în Francia s'au fost produs numĕroase proiecte relativ la acest scop. După ce la 1875 deja adunarea naţională franceză a adoptat proiectul de lege pentru o linie ferată submarină, la 1876 comisiunea internaţională declară esecutabil proiectul unui tunel submarin pe linia Calais-Dover. Astăzi lucrările înaintează atât din partea franceză, cât şi din părtea engleză, şi se speră că în cinci ani se vor termina. În urma cercetărilor geologice se crede, că lucrările de perforaţiune nu vor fi tocmai grele, căci până acum s'a dat numai de cretă în fundul mărei.

În partea franceză începutul tunelului este între Calais şi satul Sangatte, în partea engleză între Dover şi Folkstone, o linie a cărei lungime totală este de 37 kilometre. Pentru tunel s'a stabilit ca necesară o adûncime de 100 metri, încât se aibă o tărie suficientă spre a putè suporta presiunea masei de apă.

Cu toate aceste este de prevĕđut, că în proporţie cu înaintarea lucrărilor vor cresce dificultăţile technice şi deci şi cele financiare. O dificultate mare, atât în timpul construcţiei, cât şi al esploatărei, va fi o suficientă ventilare într'un tunel aşa de lung; cercurile technice susţin că întrebuinţarea aerului conprimat va înlătura această greutate. Cu privire la circularea trenurilor se calculează, că tot tunelul se va percurge într'o oară, în cât aşeđânduse douĕ linii, vor putè trece pe đi în fie care direcţie 24 de trenuri.

„Resboiul."

broşurile îndreptate contra Jidovilor, ori unde se vor afla, şi se mi se trimită mie. Avênd onoare, sĕ aduc la cunoscinţa Escelenţei Voastre acest cas, vĕ anunţ tot odată cu umilinţă că, după ce s'au strîns broşurile amintite pe lângă o scrupuloasă căutare prin casă — după cum se vede şi din alăturatul raport al preturei — s'a pus capĕt ori cărei lăţiri mai departe a broşurilor. Esemplarele adunate resp. confişcate îmi permit, Escelenţa voastră ale substerne pe lûngă espresiunea speranţei că mişcări antisemitice nu vor mai avè loc nici în pretura Csákovei, nici în celelalte părţi ale comitatului, de oare ce opiniunea publică a poporaţiunei în această privinţă e deplin liniscită şi din causa proprielor referenţe ale comitatului nostru lipsesce terenul pentru lăţirea astorfeliu de perversităţi aţitate în altă parte. De altmintrelea şi organele poliţienesci sûnt instruite conform înaltui ordin datat din 12 Iunie n. sub nr. pres. 2107, ca ori ce mişcare eventuală în această direcţiune se o suprime pe calea legii şi eu nu mĕ îndoesc, că prin astfel de dispositiune vom ajunge la scopul dorit. Timişoara 26 Iunie n. 1882. Atanasiu [Rácz consiliar regesc, subcomite.“ — După acest raport al vice-comitelui a urmat următoarea telegramă a preturei cercuale: „Vice-comitelui comitatului Timişoarei Ath. Ratz! Cu privire la raportul meu de ieri de sub Nr. 2017 aduc la cunoscinţă că Catarina Popovici a primit broşurile antisemitice din Zsombor dela autorul lor S. Stanojevici. Esemplarele nevêndute, fiind întârdiate pentru posta de ieri, mi leau predat mie şi le voiu înainta cu posta de adi. În ce privesce investigaţinnea mĕ rog de o anumită dispositiune, de oare ce nu pot lua asupra-mi responsabilitatea despre cele ce eventual sĕ vor putea nasce din aceasta. Muntean, pretor“ Respunsul telegrafic al vice-comitelui este: „Pretorului Muntean din Csakova. La Catarina Popovici are sĕ se facă învestigaţiune în casă. Toate tipăriturile antisemitice cari sûnt de vêndare fie ori şi unde au sĕ se confisce şi înduse într'o listă sĕ se espedeze aici. Timişoara 23 Iunie n. 1882. Rácz, vice-comite

* (Cuverte antisemitice.) După cum ne spune „Postai Közlöny“ în dilele din urmă s'au făcut abus cu cuverte de epistole pentru scopuri de agitaţiuni lipsite de consciinţă, de oarece la oficiile postale din capitală au sosit epistole provedute cu vignete antisemitice. În înţelesul regulamentelor postale epistolele de feliul acesta însĕ, fiindcă adresele conţineau adausuri vătămetoare şi agitatoare, s'au înmanuat adresaţilor sub cuvertă.

* (Povestea lui Pausz încă nu s'a sfârşit.) Bunul dela Balunca română a lui Pausz, al fostului vicecomite în comitatul Severinului, care e încă în cercetare (lungă cercetare!) pentru defraudări, se va licita în 10 Iulie. Paguba făcută erariului şi fondurilor comitatului, abia se va acoperì din preţul bunului, de oarece este încărcat cu alte datorii mainainte întabulate aproape pe întreg preţul bunului ce are sĕ se liciteze.

Posta din urmă.

„Függetlenség“ scrie că fasiunea acelui ce a îmbrăcat cadavrul pseudo-Esterei Solymosi cu hainele Esterei precum şi alte fasiuni constatară crima dela Eszlar. Asociaţii criminali au descoperit mormêntul Esterei. Judele instructor a deschis mormêntul, dar n'a aflat decât urmele cadavrului, cadavrul însĕ nu.

„Alegătoriul“ din Bucuresci signalisează convocarea camerilor române în luna lui Septemvre spre a fi dizolvate.

Loterie.

Mercuri 5 Iulie n. 1882.

Brünn: **71 84 52 25 39**

Bursa de Viena şi Pesta

Din 4 Iulie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	119.90	119.50
Renta de aur ung. de 4% . .	88.30	88.35
Renta ung. de hârtie	86.95	86.90
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.10	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	110.50	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.75	95.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	98.40	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .		97.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	97.50	99.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99.20	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	99.—	97.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	97.25	117.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	117.75	109.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	109.75	77.—
Datorie de stat austr. în argint .	76.95	77.50
Renta de aur austriacă	77 70	95.25
Sorţi de stat dela 1860 . .	95.90	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	130.60	813.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	820.—	315.—
Acţiuni de credit austr. . . .	318.50	319.70
London (pe poliţa de trei luni) .	320 75	120.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	120.25	99.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.67	5.65
Napoleon	9.55½	9.54
100 marce nemţesci	58.80	58.60

Nr. 115. [110] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Vima mare ppresbiteratul Deejului prin moartea fostului preot Petru Micu, pentru ocuparea acesteia se deschide concurs cu terminul de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu această staţiune de paroch sûnt următoarele:

1. Folosirea cemiteriului.
2. Dela 120 de familii bir anual a 1 fl.
3. Dela tot atâtea familii câte două dile de lucru cu palma.
4. Venitele epatrafirului.

Doritorii de a concura la această staţiune de paroch sûnt avisaţi, suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii a le asterne la subscrisul Oficiu în Cs. Giurgesti p. u. Reteag până la terminul sus indicat.

Cs. Giurgesti în 17 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adstr. ppresbiteral.

Nr. 28. [109] 1—3

CONCURS.

După ce şi în urma ordinăciunei consistoriali din 19 Septemvre 1881 Nr. 2494 B. nu s'a putut face alegere de paroch la Doboli inferiori, aşa se escrie din nou al 3-lea concurs pentru ocuparea vacantei parochii Doboli inferiori cu filia Ilyefalu de clasa III cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt.

1. Dela 56 familii câte o claie de grâu.
2. Dela 28 familii din materă, şi 11 familii din filiă, câte o ferdelă cucuruz sfărmit şi una de oves.
3. Dela 28 familii mestecate din materă şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filiă câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.
4. Stola îndatinată şi anumit cea statorită în sinodul parochial ţinut în 16/28 Iulie 1880.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului Organic“ şi al regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari sĕ cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

ad. Nr. 180. 1882 [111] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. orientală Stenea de clasa III sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 de dile dela publicarea primă în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela fie care familie câte doue dile de lucru;
2. Dela fiecare familie una ferdelă (mesură veche) cucuruz sfârmit.
3. Folosirea cimiteriului.
4. Venitele stolari.
5. Lemne de foc câte are lipsă din pădurea comunală.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi asterne petiţiunile lor instruite în sensul prescriselor Stat. Org. la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Stenea în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 102. [108] 2—3

CONCURS.

Pe basa înaltului rescript consistorial din 13 August 1881, Nr. 2406 B. se deschide concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. în comuna Chiscădaga tractul Gioagiului I, cu termin de 30 dile dela publicarea primă a acestui concurs în „Telegraful Român.“

Emolumenle sûnt:

Porţiune canonică 5 jugere fênaţ şi arătură. Dela 70 familii câte 30 litre cucuruz sfărmat şi stola regulată, care toate la olaltă computate în bani, dau un venit anual de 300 fl. val. austr.

Prelûngă aceste emolumente creştinii se mai obligă a lucra parochului lor tot lucrul de câmp ce se rerecere la porţiunea canonică.

Suplicele concursuale, instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Piposş m. p.,
protopr.

Apel către autorii români.

Adunarea generală a despărţemêntului III al asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român în şedinţa sa din 1/13 Noemvre 1881 ţinută în comuna Cacova a aflat de bine a lua un conclus referitoriu la înfiinţarea de biblioteci în comunele rurale aparţinĕtoare acestui despărţemênt. După-ce conclusul acesta a aflat consimţemêntul şi aprobarea On. Comitet central al asociaţiunii transilvane şi după-ce comitetul despărţemêntului, ce a luat iniţiativa, a statorit modalităţile de esecutare a acestui conclus, în înţelesul acelor modalităţi ne luăm voia a ruga pe p. t. autori români sĕ binevoiască a da mână de ajutoriu numitului comitet întru ajungerea scopului ce-l urmăresce, donând câteva esemplare din opurile ce le-au edat pentru înfiinţândele biblioteci sau şi numai înlesnindu-i procurarea acelora cu preţ scădut.

Ofertele binevoitoare au a se trimite la adresa subscrisului.

Sibiiu, 3/15 Iunie 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[105] 3—3 dir. desp. III.

Încunosciinţare.

Subscrisul comitet va premia dintre învĕţătorii scoalelor poporale din despărţământul Sibiiului al asociaţiunii Transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, pe cei ce vor arăta:

a) cea mai bună lecţiune practică din scoala poporală dată în scris din ori-ce obiect de învĕţământ cu 2 # adecă doi galbini;

b) că au promovat mai mult meseriile la poporul român pe calea învĕţământului cu 20 fl.

c) că au cultivat şi promovat vre unul din următoarele ramuri economice şi adecă: stupăritul pomăritul, s'au legumăritul în scoală şi popor, — pentru fie-care specie a 10 fl. — 30 fl.

Învĕţătoriul de pe teritoriul acestui despărţemênt, cari vor reflecta la aceste premii — sĕ învită a'şi îndrepta concursul lor la adresa subscrisului până la finea lunei Septemvre st. n. a. c.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţământului III al asociaţiunii Transilvane, ţinută la 8/20 Maiu 1882.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
[104] 3—3 dir. desp. III.

[106] **De vêndare** 2

se află la un vice-colonel aici în Sibiiu:

O capă deschis roşcată de 11 ani 165 cm. nălţime şi

o **capă** sur întunecoasă de 12 ani 158 cm. nălţime din argelia Rădăuţi.

Ambii cai deplin fără smintă, foarte âmblaci şi în toată privinţa la serviţe de terrain şi trupe dibaci.

— Informaţiuni mai de aproape se dau la *Administraţiunea „Telegr. Roman“*.

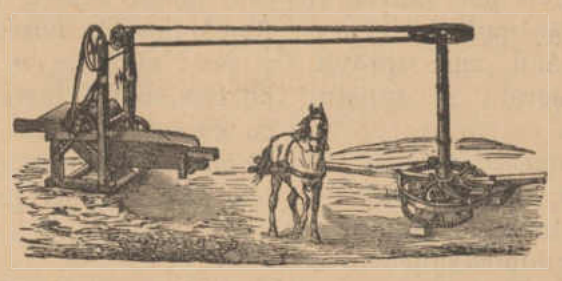

Avis pentru posesorii de pământ şi agricultori!

Maşine de îmblătit cu vapor, maşine de **imblătit de mână** şi **de cai, ciure (Trieure) de sortat şi vênturat, maşine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcţiunea cea mai nouă) precum şi tot feliul de alte maşini şi alte părţi întregitoare** recomandă pe lûngă alte preţuri de concurinţă **Ferăria lui**

Andreiu Török,

în Piaţa-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piaţa casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiş Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile şi lucrările de construcţiune cât se poate de eftin. [99] 5

Redactor rĕspunzĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Sâmbătă 26 Iunie (8 Iulie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

O programă de gimnasiu.

(O-l) Sûntem o națiune compactă în patria noastră. Sûntem legați de sinul acestei patrii ca copilul de sinul maicei sale. Aici ne-am născut, aici voim se trăim, însĕ în letargia de până acuma nu mai vrem se trăim. În letargia de până acum nu mai vrem, nu putem se trăim, căci ea ne duce cu pași repedi spre perire. A striga numai cu plumâni umflați: „ni se face nedreptate“, a vota tot din trei în trei ani pasivitate, și a nu mai face nimic; toate aceste, aida de, au putut avè trecere până astădi, de astădi încolo însĕ nu mai pot avè valoare, dacă nu voim se nĕ omorîm noi inșine. Sûntem sătui de vorbe goale, fapte ne trebuie, fapte căci vorbele goale ne duc la perire.

Trebuie sĕ ne scuturăm din adûncul somn de astădi, trebue sĕ ne punem la lucru, dacă sûntem sinceri, și ne voim binele. Mai bine și în ceasul al 11, decât nici odată, căci altcum sûntem perduți.

Se privim puțin împregiurul nostru. Sûntem amenințați din toate părțile, aceasta nu o va nega nici un român. Și noi ce facem? Ce facem pentru asigurarea stărei noastre ca națiune, ce facem cu crescerea tinerimei?

În Nr. 70 al acestei foi, am dis că sûntem la încheerea anului scolastic și că e datoria noastră se ne tragem sama cum stăm cu junimea noastră. Am mai dis că junimea noastră e foarte neglesă; nime în lume nu se interesează de soartea ei, nime nu'și bate capul cum cresce ea, ce direcție națională urmează ea, ce este de încuragiat, ce de stêrpit din junime, cu un cuvênt din tinerii de astădi pot forma străinii chinezi, iapanezi, zuluși, angliuși ce vor voì, inteligența se pare că nici habar n'are. Am dis că e timpul suprem ca la finea anului scolastic sĕ ne tragem sama cum stăm cu junimea studioasă.

Avem înaintea noastră programa gimnasiului de stat din Sibiiu de pe anul scol. 1881/2 compusă de domnul Veress Ignác directorul gimnasiului. Din ea putem învĕța multe căci ne spune ce s'a făcut în decursul unui an aici în Sibiiu.

După această programă la gimnasiul de stat din Sibiiu în decursul anului scol. 1881/2 au studiat 289 de elevi, toți fără naționalitate. De bună samă au fost importați spre acest scop toți din lună. Și aceasta o am și crede dacă n'ar sta în programă punctul 4 din posiția VIII „Datele statistice.“

Etatea lor variază între 10 și 20 de ani.

După locul nașterii 107 sûnt din comitatul Sibiiului, 41 din al Albei inf. 23 din al Făgărașului 17 din al Huniadoarei, 15 din al Clujului, 13 al Solnoc-Dobocei, sub 10 din celelalte comitate.

Ne oprim deocamdată aici ca se ne luminăm. Dintre cei 289. de elevi fără naționalitate pre cei gr. or. si gr. cat. în suma rotundă de 120 i primim în sinul națiunei române. Ce vor face sașii cu cei de confesiunea aug nu scim. Am avea așa dară 120 de români la gimnasiul de stat de aici. Mi-am permis a face pe cei gr. or. și gr. cat. români, sedus fiind la aceasta și de locul nașterei acestor elevi fără naționalitate. Și pentru ce mĕ provoc numai la locul nașterei lor, mĕ voi esplica mai târdiu.

Din datele statistice mĕ voiu ocupa mai pe larg cu punctul 5: progresul elevilor.

Din notele distins. bine, îndestulitoriu și neîndestulitoriu voi face doue grupe: din distins și bine voi forma grupa celor buni și din îndestulitoriu și neîndestulitoriu pe cea a celor debili. Cred că nu esagerez în formarea grupelor.

După acestea urmează raportul cu datele sale

	Buni	Debili
Limba maghiară .	89	166
Limba latină . .	76	178
Limba grecă, . .	29	46
Limba germână . .	86	46
Mathematica . . .	118	138
Istoria	36	73
Geografia	72	106
Istoria naturală . .	60	74
Fisica	34	25
Limba română . .	40	67

Am reprodus cifrele fără nici un comentariu. Trec immediat la classificarea elevilor după rêndul alfabetic. Și de oare-ce din elevii fără națională pre cei gr. or. și gr. cat. i am luat de români, pre toți ceialalți i voi numì neromâni. După acestea urmează această tabelă compusă tot pe basa raportului din cestiune, și dacă voiu fi greșit mult m'ar deobliga cineva prin rectificarea din oficiu a cifrelor.

Clasa	Suma elevilor Rom.	Suma elevilor nerom.	Promovați Rom.	Promovați nerom.	Repetează esamenul Rom.	Repetează esamenul nerom.	Repetează clasa Rom.	Repetează clasa nerom.	Au părăsit institutul Rom.	Au părăsit institutul nerom.	Fără esamen Rom.	Fără esamen nerom.	Murit Rom.	Murit nerom.	Suma
VIII.	5	4	4	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	9
VII.	5	12	1	11	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	17
VI.	11	15	9	9	1	—	3	2	—	1	—	1	—	—	26
V.	17	16	5	7	5	2	4	5	3	2	—	—	—	—	33
IV.	15	26	9	13	2	3	—	3	2	6	1	1	1	—	41
III.	16	20	7	18	5	—	3	1	1	1	—	—	—	—	36
II.	22	33	14	12	4	3	4	4	—	5	—	—	—	—	55
I.	29	43	9	26	2	3	14	10	3	6	—	—	—	—	72
Suma .	120	169	58	109	22	11	28	26	10	21	2	2	1	—	289

Compararea acestor două tabele e foarte instructivă, și nu avem destule cuvinte spre a o recomanda inteligenței noastre.

În împregiurări normale ar fi dureros pentru noi această persecutare a elementului românesc la gimnasiul de stat din Sibiiu. În decursul acestui an sau încuiat ușile gimnasiului pentru 62 de elevi români din 120. Preste jumĕtate. În împregiurări normale ar fi dureros asta pentru noi,

FOIȚA.

Scriitorii dela „Junimea.“ *)

(Caracteristică.)
(Încheere.)

Între estremele, despre care vorbirăm, ține mijlocul Al. Naum și merge cu atâta siguranță și dibăcie pe această aurită cale, încât atingêndu-ne pe de o parte inima putem ușor cugeta asupra ideilor, ce le îmbracă în haina poesiei. Un alt poet talentat este dl Pompiliu, a cărui poesii sûnt inspirate de geniul poesiei poporale și scrise într'o limbă frumoasă, potrivită cu acest caracter al lor.

Eată domnilor câțiva poeți de talent, cari dimpreună cu Alecsandri și cu puțini alții sûnt astădi representanții Musei române. Poesiile lui Negruzzi și Eminescu, traduse în nemțesce, au fost cât se poate de bine primite, ear Al. Naum a fost în acest an premiat de cătră literații latini din Montpellier.

Sfârșind aici scurta cercetare asupra poesiei voiu trece la literatura beletristică în prosă.

Abia de un scurt șir de ani au început și la noi a sĕ ivì scrieri din frumosul ram al novelisticei și din norocire novelistica română a început îndată la ivirea ei a merge pe calea adevĕrată; astfel a fost cu putință ca în scurtă vreme „Junimea“ sĕ arete lumiii culte novele de adevĕrată valoare. Slavici, Negruzzi și Gane, cei mai însemnați noveliști români au scos sujetele scrierilor lor din clasa neprefăcută a poporului și au împlinit astfel o însĕmnată cerință a novelei. Pe lângă aceasta, novelele lor posed toate însușirile, ce le pretinde spiritul novelei tractând stările sufletesci și ideile unui popor întreg care stări vor fi aceleși cât va trăì poporul respectiv. Pentru aceea novelișții nostri nu au altă intenție cu scrierile lor, decât a vorbì inimii în limba ei comună omenirii. A urmărì în novelă un scop deosebit de acesta este o abatere dela firea și caracterul poetic al acestui ram literar; și Turgenjev, care în toate operele sale țintesce la îndreptarea unei societăți, face abatere dela aceasta calitate novelistică; pentru aceea mulți nici nu voiesc sĕ dea scrierilor lui Turgenjev caracterul de novele. Aceasta împregiurare nu detrage însĕ nimic din meritul genialului rus, din pricină, că ele posed în mare mĕsură celelalte însușiri ale novelei și Turgenjev rĕmâne totuși unul dintre cei mai mari scriitori ai timpului de față; arĕtând cât de puțin se lasă frumosul țermurit între marginile, ce i le pune spiritul omenesc. Poate că mai târdiu, după ce novelistica română va fi câștigat o putere de vieață mai mare, se va depărta și ea din când în când dela hotarĕle terenului, pe care are sĕ se misce.

Novelele dlui I. Slavici se ocupă fără deosebire cu vieața poporului românesc și ne o înfățișează cu fidelitate vrednică de admirat. Caracterele, ce joacă rol în novelele dsale, apar ca nesce persoane vii, în a căror vine curge sângele și a căror inimă pulsează; și tipurile, ce le-am vĕdut vreodată în poporul nostru le reaflăm ca într'un vis limpede în novelele dlui Slavici. Caractere ca Nenea Mihu din „Gura Satului“, care om cu stare și fruntaș în satul sĕu ține la cinstea sa și a casei sale mai presus de toate, dar este învins în sfîrșit de iubirea părintească; sau ca înțeleptul Popa Tanda, care face din prăpădenia de sat cum sûnt Sărăcenii sat cinstit și cu dare de mână; caracter ca fățarnicul și stricatul, dar lașul Lică sămădăul și birtașul dela „Moară cu noroc“ Ghiță cel slab de fire ș. a. m. ar face cinste ori cărui novelist european. Aceste caractere rĕmân consequente dela început până la sfîrșitul întâmplării și toate faptele lor sûnt o urmare naturală a însușirilor lor individuale, strămutate mai mult sau mai puțin în diferitele împregiurări ale vieții. Nu rĕmâne o mișcare de însĕmnătate psichologică neobservată de spiritul ager al auto-

*) Operat, cetit în ședința festivă, ce „România Junĕ“ din Viena a ținut în onoarea societății literare „Junimea“ din Iași, în 17 Iunie a. c.

astădi însĕ prin acest fapt ni s'au făcut serviţii. Şi ce fel de serviţii?

Scim că gimnasiul de stat de aici este fabrică de maghiari. Una la mână. Scim că elevii eşiţi din acest institut sciu foarte puţin din vieaţa noastră naţională. Cei mai mulţi nici n'au audit de istoria neamului nostru. Ce ispravă se face în studii, ne arată tabela primă. Douĕ şi poate trei la mână. Căci şovinismului unguresc nu-i trebue oameni luminaţi, ci „patrioţi" moderni: Cam cu capul sec; numai unguresce sĕ scie. E lucru constatat mai departe cât de greu pot ţinea ecuilibrul studenţii eşiţi din gimnasiile unguresci, după ce ajung în occidentul luminat. Acesta e maghiarism în fond.

Şi acum se revenim la maghiarismul în formă.

Pe fiecare om cu minte 'l umflă risul când vede caricaturile, ce a făcut programa din numele românesci a le elevilor. Dovadă că noi trăim departe de Europa civilisată, şi topografia pentru noi e numai satiră.

Sĕ vedem câteva mustre de nume românesci după chipul şi asĕmănarea programei:

Kloncza (Clonţa), Fogarasi (Făgărăşan), Rácz (Raţ), Harsányi (Harşian), Sztenesse (Stăneasă), Kerpenesi (Cărpenişan), Munty (Muntiu), Muntyán (Munteanu), Nyisztor (Nistor), Deán (Daian), Makavè (Macaveiu), şi dacă e dorinţa cetitorilor, pe Nr. viitoriu reproducem întreaga programă.

Întrebăm serios pe scriitoriul programei ce a cugetat când a compus programa? Se ţine domnia Sa de om serios, sau voesce se apară înaintea publicului român, de cea ce se arată? Crede că e în drept a dispune asupra numelor de familie românesci după drag placul d-sale.

Şi cum vine că numele de familie nemţesci sûnt respectate cu sfinţenie, aşa: Wieder, Henzel; Stöhr, Riedl, Schissel, Fischer etc. fără a le scrie Siszszel, Stör, Henczel etc. şi numai ale noastre sûnt supuse îndrăsnelei Dsale? De unde atâta îndrăsneală ca sĕ nu dic mai mult? Nu ajunge că mai în tot anul l'am reflectat la acest loc? Voesce se facem şi mai mult? Dacă vrea sĕ se recomânde la locurile mai înalte, aleagă mijloace mai eficace.

Ca programa se fie în formă şi mai cu forfoi se nu mai înducă în ea nume ca Vulcan, Florian, Moldovan, Dragoş Stan, Bogdan etc. ci se le schimbe toate cu nume neaoş unguresci căci cele românesci şi maghiarisate tot se vĕdesc.

Se tragem conclusii. Ni s'au înstreinat dela scoalele unguresci din Sibiiu în decursul unui an mai mult de jumetate din numĕrul elevilor, care se urcă la cifra de 120. Ne-am scăpat deci 62 de oameni, iam salvat şi aşa, şi aşa — după cum dice românul. Iam salvat duplu. Şi acest serviciu ni l'a făcut gimnasiul de stat de aici. Ne-au maghiarisat cu volnicie numele elevilor după calapodul arĕtat mai sus. Ne-au deschis ochii, ca se vedem. Aducem tributul nostru de recunoscinţă şi pentru acest serviciu. Căci în adevĕr servicii sûnt aceste. Ele ne fac meritata imputare: cum de voi românii nu aţi înfiinţat, şi nici prin cap nu vĕ trece, se înfiinţaţi aici în Sibiiu scoale românesci.

Este enigmă în adevĕr că nu s'a înfiinţat în Sibiiu scoale românesci. Este enigmă pentru că aici în Sibiiu ar fi fost cu ce şi prin ce. Avem în Sibiiu multe de toate. Aici ne e metropolia, reşedinţa metropolitului ortodocs român, tot odată archiepiscop al Transilvaniei, institutul pedagogic-teologic ortodocs român, aici e reşedinţa comitetului central al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român. Avem tot aici Banca „Transilvania". Institutul de credit şi de economii „Albina" avem consiliari de toate branchele, oameni încărunţiţi pe catedră, avem oameni cari din trei în trei ani se bat cu pumnul în pept ca mentorii neamului nostru, şi cu toate acestea scoală ca în palmă. E enigmă aceasta pe care puţini o vor pricepe.

Şi doamne ce nu ar face aici un gimnasiu român! Vedem Braşovul, persiflatul de Braşov, ce scoale bune are, model de institute. Ce capital distribue el din aceste institute în tot anul şi cu ce percente distribue el aceste capitale. Sibiiul cu institut, Braşovul cu institut. Al Sibiiului pentru naţie, al Braşovului pentru naţie. Ambele institute capitalisează. Efectele lor sûnt cunoscute.

Veniet tempus. Veniva timpul. Şi cele ascunse se vor vĕdì. Istoria şi va da verdictul şi asupra Sibiiului şi inteligenţei lui. Chiemarea ţiariului „Telegraful Român" ar fi de a indica mijloacele, prin care s'ar putè paralisa rĕul, şi de a resfrânge batjocurile, cu cari se umilesce numele românilor. Se ne punem la lucru, se părăsim indiferentismul, ce ne sugrumă ca un *boa constructor*, sĕ grigim de instrucţiunea junimei noastre.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iunie.

Ţiarele oficioase de dincoace şi de dincolo de Laita se silesc a mulcomì alarma provocată de faimele şi articulii privitoare şi privitori la reforma militară. „Ellenör" deslusesce pe larg, tot aşa şi „Fremden-Blatt" că reforma din cestiune nu e decât o suplinire la organisaţiunea militară de până acì. „Ung. Post" asigură că reforma nu privesce legislaţiunea afară de buget, şi aşa ceea ce s'a ţis despre reservele suplinitoare, că adecă vor fi chiemate la serviţ pe trei ani consecutivi în timp de pace, se pare a fi neesact. În casul când reservele suplinitoare ar avè sĕ fie supuse serviţiului amintit în adevĕr că s'ar modifica toată constituţiunea armatei şi aceasta negreşit că fără de întrevenirea parlamentelor nu se poate.

Ţiarele maghiare asigură din toate puterile, că în Ungaria spiritele nu sûnt agitate contra Jidovilor, şi că nu se simt mişcări antisemitice. Broşurile confiscate la Panciova, scirile ce se străcură din părţile dela Nyiregyháza şi în fine cele din Papa dovedesc, că dacă organele nu vor fi destul de precaute, va avè şi Ungaria nĕcasul sĕu cu Jidovii. În Bohemia, la Kuttenberg spune „N. L." încă s'au simţit simptoame antisemitice. Căpitanul cercului de acolo a proclamat un feliu de stare de asediu şi miliţia e consignată.

Crisa egipteană a fost eri aşa de acută încât era pe acì ca sĕ vorbească *ultima ratio*, adecă tunurile. Telegrame din London dela 6 Iulie n. spun că admiralul Seymour a trimis lui Arabi paşa un ultimat foarte categoric, că dacă nu sistează lucrările de înarmare a forturilor alecsandrine, bombardează Alecsandria. Pregătirile Engliterei de resboiu sûnt aproape terminate. În câteva ţile 40,000 oameni sûnt gata de plecat.

Din Paris se telegrafează că şi guvernul francez ia lucrul de tot serios faţă cu Egiptul. În arsenalele marinei franceze este activitate nespus de mare. Francia trimite pe douĕ ţeci de corăbii 30,000 combatanţi.

Sultanul din Constantinopole spun mai multe telegrame căpe cale telegrafică a pus ministrului Raghib paşa la inimă consecenţele înarmărilor forturilor, şi îl face pe ministru şi pe Chediv responsabil de aceste consecuenţe. Se poate că şi Poarta în momentele din urmă a ajuns la convingeri mai pacînice, căci se vorbesce că va pune capĕt resistenţei şi va lua parte la conferenţă.

Unde e Europa?

Modul, în care de mai multe luni un cap de miliţiă egipteană 'şi bate joc de interesele ordinei şi civilisaţiunei representate de Europa, este o insultă foarte mare pentru partea de lume, în care locuim noi, şi tot omul trobue sĕ întrebe: ce e, de concertul puterilor celor mari din Europa care cu răbdare nespusă se uită la provocaţiunile, cari un musulman fanatic de calitatea a unui Arabi-paşa cutează a-i adresa. Unde e astădi Europa, unde e Europa aceea, care odată cu mână puternică în Siria şi în Crimea precum şi în umbra piramidelor a apucat barbaria asiatică de frĕu şi a procurat autoritate legilor culturei moderne. Unde e astădi Europa aceea pentru a cărei succes un Napoleon, un Palmerson, un Metternich a vorbit şi când a fost de lipsă, a luat şi sabia în mână.

Armatele noastre de acum foarte tare se deosebesc de armatele de mai înainte. Organisarea puterei înărmate fără seamă s'a amplificat şi s'a perfecţionat. Poporul întreg poartă arme şi Europa întreagă sub împregiurările de acum nu e alta decât o singură tabĕră mare. Bugetele de rĕsboiu în toate statele Europei înghit sume enorme de bani. Poporul de abia poate duce poverile ce i se încearcă şi totuşi le duce cu răbdare şi fără cârtire. Şi modul de a purta resboiu şi precisiunea armelor a luat o desvoltare precum numai înaintea a cătorva decenie nime n'ar fi creţut-o posibilă. Puscile noastre mână aşa de departe şi aşa de acurat, de puindule în comparaţie cu puscile de mai înainte, aceste ne par numai niscari jucării de copii. Materialul artileristic ne arată înaintări tehnice, de care mai înainte de abia îşi făcea cineva o idee. Asemenea a înaintat foarte mult în desvoltarea forteiei marina mine şi torpede ca şi cu corăbii cuirasate, ce par că sûnt nisce cetăţi plutinde pe apă. Prin consecenţă, aşa dara ar fi sĕ credem, că Europa, care dispune astădi preste atâtea mijloace de forţă va fi având şi autoritate mai mare şi într'acea proporţiune cu autoritate şi energie mai mare va folosì intereselor ordinei şi civilisaţiunei. Dară evenemintele mai din urmă ne arată într'un mod foarte trist şi umiliţor că nu e aşa şi că Europa are ostaşi mai mulţi, arme mai bune şi material mai mult de resboiu dară n'are destoinicia cuviincioasă de a întrebuinţa mijloacele aceste de forţă spre păzirea intereselor culturei moderne. Ne lipsesc oamenii cari în numele intereselor Europei sĕ cuteze a se pune în potriva barbariei orientului, şi oamenii cei mari a statelor de astădi n'ajung nici chiar mediocrităţilor epocei trecute nici până la glesne. Principelui Bismarck, sîmeţului cancelar al imperiului german i place când se numesce cancelar de fer, şi poate că el însuşi crede, că e cancelar de fer. Nu se poate tăgăduì nici de cum că Germania acum are puterea şi influenţa

---

rului şi nu scapă din vederea sa nici un lucru cât de mic, ce contribue la completarea şi înfrumseţarea tabloului, la care lucrează. Astfel, dacă ne e permis a face o asemĕnare plastică, tablourile ce înfăţişează scenele din aceste novele sûnt formate din petricele de diferite colori, ce în forma mosaicului sûnt grupate în cea mai artificioasă şi naturală ordine pentru a forma un întreg, din care nu lipsesce nimic şi în care nu se află nimic de prisos. În sfĕrşit novelele dlui Slavici sûnt scrise într'o limbă curată frumoasă şi potrivită sujetului, cel tratează; şi de multe ori întêmplările sûnt descrise cu un umor original şi drăgălaş, acoperite cu bruma uşoară a bătăii de joc şi a comicului, după cum ţice dl Eminescu. Ocupându-se dl Slavici cu vieaţa poporului românesc şi înfăţişând'o dsa cu atâta fidelitate, novelele sale mai au şi meritul de a da ocasie străinilor, cari nu prea cunosc încă bine neamul românesc, se pĕtrundă în adâncimea spiritului poporal şi sĕ cunoască bogata comoară, ce zace întrĕnsul.

Un al doilea novelist din „Junimea" este redactorul „Convorbirilor", dl I. Negruzzi. În prosă puterea acestui scriitor stă în măestria descripţiei şi înfăţişării tipurilor, ce jeacă rol în scrierile dsale. Negruzzi nu voesce se pĕtrundă în sufletul persoanelor aşa adûnc cum o face Slavici şi nu-şi încurcă eroii operelor sale în vêrtegiul nestatornic al vieţii, ci înfăţişează pe indivi̯dii respectivi în diferitele stări sufletesci mai remarcante aşa cum ia creat mâna volnică şi măestră a naturii. Am putè deci asemĕna foarte potrivit pe dl Negruzzi în privinţa direcţiei cu pictorul Wereschagin, a cărui opere am avut fericirea ale vedè în earna acestui an şi care de asemenea se mulţămesce a se înfăţişa lucrurile vrednice de admirat ale naturii. Este însĕ o greutate foarte mare în sevêrşirea acestor lucrări; de multe ori mai mare decât aceea, în care joacă rol fantasia proprie. Pentru că îndată ce descripţia şi înfăţişarea nu e completă, desenul nu mai corespunde obiectului respectiv şi cetitorul numai poate reafla în acele tablouri lucrurile, ce lea veţut vre odată în natură. Cât de dibaciu şi neajuns este dl Negruzzi în aceasta lucrare, o vedem din „Copiile de pe natură" ale sale, unde ne înfăţişează tipuri nu numai din popor, ci şi din societatea mai înaltă a Românilor.

Un alt membru al „Junimii" şi însemnat novelist român este dl Nicu Gane. Acest autor asemenea scoate sujetele sale din vieaţa naţională atât din ţilele noastre, cât şi din vremile de demult frumoase şi patriarchale ale neamului românesc. În toate scrierile dsale se dă pe faţă iubirea de patrie şi naţionalitate în cel mai înalt grad şi de aici ne putem esplica cum de credinţele poporului nostru joacă rol atât de mare în novelele sale avênd de multe ori o putere deosebită, ce dă novelei o înfăţişare fantastică. Dl Gane nu îşi pune de scop a ne înfăţişa întreaga vieaţă sufletească a Românului cu diferitele ei nuanţe fine, ci se mărginesce a ne arĕta una s'au alta însuşire însemnată şi mai generală. Ca despăgubire pentru aceasta dsa ne dă descripţii de persoane, locuri şi vremuri de credinţe şi obiceiuri de o fidelitate admirabilă.. Şi toate aceste sûnt scrise într'o limbă românească limpede şi curată, dulce la grai şi plăcută la auţ; potrivită sujetelor şi spiritului naţional al novelelor, limbă ca aceea cum rar mai găsim în întreaga noastră literatură. În chipul acesta novelele dlui Gane nu pot avè pentru un străin acel farmec, ce 'l au pentru un român, care simte cu dênsele dimpreună; şi dl Gane este şi va remânè în prima linie scriitor naţonal.

După ce am făcut aceasta caracteristică a celor trei novelişti din „Junimea" nu cred de prisos a arĕta câteva din părerile străinilor asupra novelelor în ceştie, traduse mai cu samă în nemţesce.

„Blätter für literarische Unterhaltung" Nr. 40 din 1880 ţice într'altele despre „Rumänische Skizzen" în care se cuprind mai cu samă scrieri de ale lui Slavici, Negruzzi şi Gane: „Cartea întreagă stă cu mult de asupra literaturii române obicinuite şi novelele ţĕrănesci ale lui I. Negruzzi şi

cea mai mare în Europa, și că conducerea Europei i s'ar încredința, când ar fi în stare de a o accepta, și când ar avè un om de stat, care n'ar fi numai un mare înaintator de tradițiunile familiei Hohenzollern, dară ar fi și harnic de a fi un procurator al intereselor culturei europene, plin de idei bune și de energie. În ḑilele lui Napoleon, Palmerston și Meternich mai era o Europă, care, când undeva în lume se vătăma interesele culturei europene numai decât își cu energie se opunea barbariei. Epoca lui Bismarck, care e epigonul acestor oameni se caraterisează într'un mod foarte trist cu aceea, că numai este o Europă, că interesele culturei europene, care sûnt meḑiul legăturei comune a tuturor popoarelor din continentul nostru, numai au nici un procurator, nici nn esecutor, și sûnt espuse fără pază și fără cruțare tuturor atentatelor barbariei. Cu întristare foarte mare vĕd popoarele starea aceasta, care înseamnă un pas înapoi și care mult timp nu se poate suferì. Conducerea în Europa se poate cuvenì numai acelora cari socotesc interesele culturei europene de steaua lor conducĕtoare.

Dacă popoarele jertfesc așa mult pentru sporirea mijloacelor de putere, au și dreptul de a cere, sĕ se întrebuințeḑe mijloacele aceste într'un mod potrivit spre păzirea intereselor Europei. Cultura europeană — față cu celelalte părți ale lumei — are a împlinì o misiure mare. Misiunea aceasta o vedem astăzi în Egipet desprețuită, luată în bătaie de joc și călcată în picioare. E timpul sĕ se ridice Europa la o acțiune hotărâtoare, și popoarăle ei sĕ numai fie silite a întreba cu rușine: *Unde e Europa?*

(„M. Post“)

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

Investigațiunea se continuă. În Dada s'au arestat de nou mai mulți indivi̯i. Plutașii arestați nu fasionează nimica.

Varietăți.

* (Alteța Sa imperială,) Principele de coroană Rudolf, aflăm din „P. Ll.“ avea eri sĕ se întoarcă din tabera de lângă Praga, la Praga, de unde în 13 Iulie n. va pleca în Transilvania. Aici va petrece la vênĕtoare opt ḑile. Nu se scie încă dacă vine sau nu vine și A. S. princesa de coroană.

* Ministrul de justiție reg. ung. a încredințat agendele medicale la arestanții dela judecătoria singulară din Năsăud medicului cercual Dr. Emil Filipou.

* Bar. Mayr trimisul austro-ung. la Bucuresci a plecat cu concediu în Austro-Ungaria.

* (Principele Victor Napoleon.) Fiul „Principelui roșu“ petrece de present în Budapesta. Luni a sosit sub numele comte de Moncalliére însoțit de șeful curții sale D. P. Conte, cu vaporul în Budapesta și a debarcat la „Grand Hotel Hungaria.“ Tinĕrul principe, în care bonapartiștii privesc pe pretendentul cel mai îndreptățit la tronul împĕrătesc francez, studiază în Heidelberg, nu ascultă însĕ la universitate, ci profesorii îi dau lecțiuni în locuința lui. Principele trece de un tinĕr serios cu caracter resolut. Și această călĕtorie a sa intenționează înmulțirea esperiențelor sale. În Budapesta se ḑice că va petrece câte-va ḑile.

* (Mareșalul Mac-Mahon în Ungaria.) După spusa diferitelor ḑiare franceze dela 30 Iunie n., Mareșalul Mac-Mahon va pleca cât de curênd spre Ungaria.

* (A treia universitate.) Cu privire la resoluțiunea ministrului de instrucțiune referitoare la cestiunea universității a treia de care a fost vorba deja în ḑiare, scrie „Bud. Korr“ pe baza informațiunilor date din parte competentă următoarele:

Ministrul de culte și instrucțiune avênd în vedere înființarea unei a treia universități a cercetat mai întâiu cetatea Pojon încă din anul 1880, însocit de oameni de specialitate și a raportat apoi Majestății sale. Mai târḑiu, când sĕ respândì vestea despre agitațiunea pentru ridicarea unei a treia universități în Szegedin apoi în Cașovia ministrul însoțit de oameni de specialitate a cercetat în anul 1881 Szegedinul, ear acum de curênd Cașovia. În toate trei locurile s'au luat în considerare localitățile oferite și documentele respectivelor cetăți etc. Ministrul are de scop, sĕ aștearnă cu privire la a treia universitate încă în decursul toamnei Majestății sale și dietei un proect și pentru compunerea unui astfel de proiect a cerut atât dela Szegedin cât și dela Cașovia presentarea datelor necesare

* (Consulul român din Budapesta) Alecsandru Farra, care a petrecut timp mai îndelungat în afaceri oficiale la Constantinopole se așteaptă în septămâna aceasta sĕ'și ocupe postul.

* (Strămutări de diplomați români.) Mavrogeni trimisul României la Roma se strămută la Constantinopole. Teriachiu este denumit trimis la Roma și Manescu în locul lui Mitilineanu la Brusela.

* („Națiunea“) ḑiariu nou politic cu o înfățișare care face cea mai bună impresiune dintre toate ḑiarele române de peste Carpați, a pășit înaintea publicului, cu cel dintâiu numĕr al sĕu Joi în 17 Iunie. Ḑiariu în format mare, are rubrici constante bine îngrigite. „Națiunea“ după cât se poate vedè din programa sa scurtă este ḑiariu liberal și evită polemiile superăcioase, pentrucă ḑice că respectă convicțiunile celor de alte partide. Inainte de toate însĕ ḑiarul vrea se respândească lumină. Ḑiarul costă 60 lei pe an, 30 lei pe jumĕtate de an și 15 pe cuartal.

N'am luat notiță îndată, pentru că vream se urmărim mai mulți numeri ca se nu judecăm după impresiunea cea dintâiu. Urmărirea aceasta, caută se o mărturisim, ne a fost în cele din urmă cu neputință. Causa nu o putem sci, dar este faptă că afară de doi numeri dintâiu, nouă ḑiarul ne vine neregulat sau mai bine ḑis regulat al doilea nr. Așa după nrul 2 am primit nrul 4 și apoi nr. 6.

* (Esercițiile artileriei în tragerea la semn) se încep în 1 August n. și vor urma până în 26 August n. dela 6 oare dimineața până la 12 oare la ameaḑi. În ḑilele acestea este interḑis celor nechemați a călca pe teritoriul esercițiilor 400 urme dinapoia tunurilor cu care se trage la semn, căci altcum se pot întêmpla nenorociri. Pasanții pedestri, călări sau cu carĕle între Poplaca și Sibiiu sûnt avisați a umbla sau pe lûngă Dumbravă sau peste Cristian și cei dela Gura-riului pe lûngă canalul vechiu. — Mai departe se atrage atențiunea acelor ce ar găsì proiectile se nu le arunce în colo și încoace sau sĕ le sfredelească. Cu deosebire bombele (proiectilele găunoase) trebue ridicate cu îngrigire totdeauna întoarse cu festila sau cu ochiul bombei în sus. O persoană se nu ridice mai mult de un proiectil de odată. Proiectilele găsite sĕ se ducă sau la depositul filial de artilerie sau la oficierul staționat pe teritoriul esercițiilor. Aducătoriul de proiectile sau de bucăți de metal din proiectile primesce un onorariu corespunḑĕtoriu.

* (Învitare.) Adunarea generală anuală a despărțĕmêntului I, al Brașovului și Trei-scaunelor, conform conclusului adunărei generale din anul trecut, se conchiamă prin aceasta pe 11/23 Iulie a. c. în orașul Bretcu din Trei-scaune (Háromszék) la care avem onoare a învita pe toți membrii acestui despărțĕmênt, și pe cei ce se interesează de cultura poporului român.

Brașov în 20 Iunie st. v. 1882.

În numele comitetului cercual

Ioan Petric m. p., director. *Ios. Maxim* m. p., secretariu.

* (Comuna greco-orientală din Buda-pesta) a oferit archimandritului actual din Cairo postul de archimandrit în Budapesta. Archimandritul a respuns într'un mod dubios, în urma turburărilor din Egipt însĕ a declarat că el își va da dimisiunea în Cairo și va primì postul oferit din Budapesta. Archimandritul din cestiune este scriitor și vorbesce toate limbile mai însemnate europene.

* Sĕcuimea din Treiscaune (Háromszék) este în agitațiune din causă că un țeran din Maișa, în absența muierei și nororei sale a ars vestmintele și pânḑeria acestora, eară după ce nenorocitele au sosit a casă au fost de turbatul om măcelărite cu o secure bine ascuțită. Feara-om a fugit, nu se scie unde.

* (Atentat.) Ḑiarului „Függetlenség“ i se telegrafează din Czegled că asupra lui L. Szalay presid. partidei independenților s'au tras trei focuri și i s'a aplicat și o lovitură în cap (cu ce?). Glonțul a întrat în braț și fu îndată depărtat. Rana nu e periculoasă.

* (Lupi în puterea verii.) Ministrul de interne a conces mai multor comune din comitatul Ciucului, cari cerură pe cale telegrafică concesiune de a vêna lupi și urși. În luna asta s'au dat aproape o dusină întreagă de astfel de concesiuni.

* (Agitațiuni contra Jidovilor. Dela Papa se telegrafează în 6 Iulie n. că acolo agitațiunile în contra Jidovilor au luat atitudine serioasă. În noaptea trecută, se ḑice în telegramă, agitatorii au spart ferestile la peste o sută de case jidovesci. Pentru susținerea ordinei s'a recuirat miliție din Raab.

* (Cu privire la eventuala mișcare contra Jidovilor), care s'a simțit acum de curênd în Tokaj și în împregiurimea acestuia, are „Hon“ dela o persoană, care ocupă o posiție socială estra-ordinară următoarele:

„Nesce învĕțăcei de cismar au scris noaptea verșuri de batjocură pe părețì; Fiind eruiți se ḑice că s'au căit amar de impertinența lor. Despre o altă „mișcare“ nici urma; Poporul e liniscit, și fiind ocupat cu secerișul nu are timp se mai gândească la astfel de lucruri.

* (Tipografia antisemitică). „M. Hir“ scrie următoarele: „După cum ni s'a făcut cunoscut din Agria archiepiscopul de acolo Dr. Iosif Samassa a aflat, că scrierile antisemitice ce sûnt împrăștiate prin țeară, es în mare parte din tipografia liceală archiepiscopiască de acolo. Escelența Sa a interḑis directorului tipografiei de a mai tipărì astfel de scrieri.

* (O serbare de reconciliare). Sentimentele dușmane dintre Francesii și Italianii aflători în Tunisia precum se telegrafează de acolo, acum sûnt delăturate. Într'a 2 a lunei acesteia a avut loc în Tunisia o serbare întru pomenirea lui Garibaldi. Autoritățile civile și militare ale Francesilor precum și mulți ofițeri din garnisoană au luat parte la serbarea aceasta. Musica Zuavilor s'a dat la dispositiunea comitetului italian. Destournelles avea la stânga pe consulii Angliei și Germaniei, până când generalul Forgemol la dreapta lui avea pe consulul italian. S'au purtat mai multe toaste potrivite ocasiunei chiar simpatice pentru Francia. Musica Zuavilor cântă imnul italian național, Italienii respunseră cu Marseillesa. În același momen⁺, resună„

Slavici se pot pune alăturea cu ale lui Auerbach.“

„Völkerkunde Osteuropas“ vol. II. pag. 187 ḑice „Cele doue novele sătene de Slavici („Crucea din sat“ și „Popa Tanda“) stau pe aceași treaptă cu cele mai bune novele germane de felul lor. Istoria lui Gane (Șanta) este mișcătoare...“

„Ueber Land“ und Meer“, nr. 3 din 1879—80 ḑice: „Înainte de toate ne presentă dl Negruzzi și Slavici în schițele lor de caracter opere de o adevĕrată perfecțiune. Schița despre „Popa Gavril“, îndreptarea lui Popa Tanda, descrierea celor două bĕtrâne din „Cucoana Nastasica“, care încearcă înzĕdar a păzì o copilă tinĕră și frumoasă, ajung în ceea ce privesce finețа desemnului pe Turgenjev.“

În sfârșit voi tracta despre o însemnată parte a literaturii noastre poporale, pentru care „Junimea“ și-a câștigat merite foarte mari. Este vorba despre basmele și poveștile poporului nostru.

În aceste povești sĕ înfățișează întreaga vieață sufletească, puterea și individualitatea poporului românesc din vremile cele mai vechi și până în ḑiua de aḑi. Credințele, datinele, obiceiurile, tradițiunile sale scumpe, precum și ideile, ce-l predominau în diferite epoce sûnt contopite aici în forme, ce numai fantasia poporului românesc poate sĕ le creeze și a căror frumsețe stă mai presus de toate productele de acest fel ale altor seminții.

Și cu drept cuvênt a ḑis-o domnul Maiorescu, că fără sĕ cunoască cineva poveștile poporale nu poate sĕ devină adevĕrat literat. Îmi place dar sĕ mĕ închin înaintea dlui Creangă, înaintea părintelui poveștilor române, tot atât de mult cum mĕ închin înaintea iubitului nostru Alecsandri pentru meritele, ce le are pe terenul poesiei poporale. Dl Creangă este acela, care a adunat din gura poporului acest tesaur neprețuit de povești și le-a scris așa cum a scrie numai dsa scie. De câte ori cetim sau auḑim acestea povesti în limba sa verde, dulce și limpede, totdeauna ne reamintim cu duioșie frumoasele seri de earnă din copilărie, când șeḑênd în jurul moșului Toma ascultam cu încordată luare aminte vorbele sale trăgănate. Și de câte ori le cetim, ne pare că auḑim acel glas trăgănat și rătăcim cu mintea prin lumea voioasă plină de feți-frumoși cu pĕr de aur, de ḑine frumoase ca soarele, de nime vĕḑute, și nu știu alții cum sûnt, dar eu totdeauna me simt fericit în tovărășia geniului nevĕḑut al neamului meu mult iubit!

Sûnt prea înguste marginile acestei teme pentru ca sĕ pot caracterisa poveștile d-lui Creangă, căci făcênd aceasta, aș caracterisa toate poveștile noastre dimpreună cu spiritul lor, care este tot-odată spiritul scrierilor dlui Creangă. Frumoase merite și-au câștigat în aceasta direcție și d-nii Slavici, Pompiliu și Gane.

Iată, domnilor, ce e societatea „Junimea“, în a cărei onoare sûntem adunați astăḑi aici și iată cum sciu membrii ei purta condeiul spre onoarea lor și a neamului românesc! Cred a nu putea încheia mai potrivit aceasta scurtă caracteristică, decât urând viață îndelungată societății „Junimea“ și membrilor ei! *I. T. Mera.*

ca un singur glas, strigările: „Se trăească Francia. Serbarea aceasta se socotesce ca reconciliaţiune definitivă între Francesi şi Italieni şi pretutindenea se poate vedè mulţămire generală.

* (Rusia tot nu e aşa esclusivistă în privinţa limbei.) O telegramă dela Petersburg dela 4 Iulie n. spune că ţarul a sancţionat introducerea limbei rusesci ca limbă administrativă în afaceri de recrutaţiune şi în provinciile baltice. Escepţiune făcênduse cu ţinuturile, unde introducerea mĕsurilor acestora este absolut cu neputinţă.

* (Justificiarea lui Guiteau). „Ilustr. Wr. Extrabl“ reproduce următoarea depeşă din Washington; 30 Iunie: Astăḑi după ameaḑi la 12½ oare sĕ esecută Carol Guiteau ucigaşul preşedintelui uniunei, James Garfield. Guiteau, pentru a cărui iertare s'a făcut în ḑilele din urmă din diferite părţi încercări zadarnice, remase până în momentul din urmă foarte resolut. Către 12 oare prânḑi încă odată bine şi sĕ pregătì pentru cel din urmă mers. Cu ceva înainte de 12½ fu scos din prinsoare şi dus la eşafot. Ajuns aci cetì cu voce firmă şi patetică o rugăciune de moarte făcută de el însuşi. In aceasta descrie pe preşedintele Arthur de un laş şi ingrat. Apoi cântă mai multe versuri proprii şi după ce a terminat dete însuşi semnul ca sĕ lase securea în jos. Câteva secunde după aceea Guiteau care prin fapta sa nebună puse în doliu mare o ţeară întreagă, încetă din viaţă. Din autopsia medicală s'a vĕḑut, că creerii lui Guiteau au fost desvoltaţi şi în regulă.

* (Cea dintâiu moară de vapor în România), intitulează „P. Ll.“ de Mercuri una dintre notiţele sale de sub rubrica „Sciri dela bursă şi comerciale“. Apoi continuă: „O depeşă dela Bucuresci anunţă că în România are a se introduce acum şi industria morilor de vapor cu acel scop pronunciat, de a emancipa şi a face independentă industria producţiunei de cereale de industria morilor ungaresci. Societatea constructorilor din Bucuresci zidesce în Bucuresci o moară mare de vapor şi promite a vinde suta de chilograme de făină cu 10 franci mai eftin ca în Budapesta.

* (Starea semĕnăturilor.) *Gioagiu* (com. Hun.) 2 Iulie n. semănăturile de toamnă şi de primăvară promit seceriş bun, grânele cu deosebire sûnt frumoase; secerişul, dacă timpul va fi frumos se începe preste opt ḑile; cucuruzul se îndreaptă. Fênul şi luţerna nu sûnt bune, măzărichea s'a îndreptat; în vii acum sapă a doua oară. *Iara* (Turda) 2 Iulie n. Semănăturile de toamnă promit seceriş bun cele de primăvară de mijloc. Cucuruzul se sapă a doua oară. Fênaţele au dat fên puţin. *Csik-Szereda* (Ciuc) 2 Iulie n. Grânele şi secările sûnt rari, au însĕ spice bogate; se aşteaptă seceriş indestulitoriu. Orzul şi ovĕsul de mijloc; plantele cultivate cu sapa se desvoaltă frumos. *Tăşnad* (Selagiu) 2 Iulie n. Grânele promit seceriş bun; primăverile sûnt de mijloc; cucuruzul se desvoaltă încet; napii sûnt frumoşi; fênul cuantitativ puţin, cualitativ bun; strugurii au lăpădat floarea şi sunt frumoşi. *Caransebeş* 1 Iulie n. Grânele, fiind anotimpul favorabil, s'au recules vĕḑênd cu ochii aşa încât se poate ḑice că sûnt bune; secările de mijloc; orzul şi ovĕsul, cu toate că pe alocurea au fost slabe, promit seceriş bun. Cucuruzul şi cartofii (mere de pământ, pere de pământ, picioci, crumpene, grumpiri etc.) promit cules bun. Fênaţele sûnt de mijloc. Poamele tomnatece promit cules bun. *Turda* 1 Iulie n. Timpul din urmă favorabil a înaintat preste aşteptare semănăturile din ţinut aşa încât cele de toamnă promit seceriş de mijloc cele de primăvară seceriş bun. Cucuruzul preste tot e slab şi viile au rĕmas tare înapoi. *Aiud* (com. Albei) 1 Iulie n. Semănăturile de toamnă preste tot frumoase şi cu toate că pe alocurea este tăciune, promit seceriş bun. Săpatul al doilea al cucuruzului este în curs; viile promit cules bogat; fên puţin.

Bursa de Viena şi Pesta

Din 6 Iulie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.20	119.80
Renta de aur ung. de 4%	89.—	88.85
Renta ung. de hârtie	87.30	87.35
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.30	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.50	110.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.80	95.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98 25	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane		97.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50 97.75	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane		99.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	99 — 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	97.25	97.50
Sorţi ungaresci cu premii	118.50	117.50
Sorţi de regularea Tisei	100.50	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.20	77.—
Datorie de stat austr. în argint	77 85	77.50
Renta de aur austriacă	95.90	95.75
Sorţi de stat dela 1860	131.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	823.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	308.50	318.—
Acţiuni de credit austr.	320.75	322.50
London (pe poliţa de trei luni)	122.50	120.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.67	5.65
Napoleon	9.57	9.55
100 marce nemţesci	58.85	58.70

Nr. 28. [109] 2—3

CONCURS.

După ce şi în urma ordinăciunei consistoriali din 19 Septemvre 1881 Nr. 2494 B. nu s'a putut face alegere de paroch la Doboli inferiori, aşa se escrie din nou al 3-lea concurs pentru ocuparea vacantei parochii Doboli inferiori cu filia Ilyefalu de clasa III cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt.

1. Dela 56 familii câte o claie de grâu.

2. Dela 28 familii din materă, şi 11 familii din filiă, câte o ferdelă cucuruz sfărmit şi una de oves.

3. Dela 28 familii mestecate din materă şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filiă câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.

4. Stola îndatinată şi anumit cea statorită în sinodul parochial ţinut în 16/28 Iulie 1880.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului Organic“ şi al regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari sĕ cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 113. [107] 2—3

CONCURS.

Pentru comuna parochială gr. or. de clasa III. din Zlasti, în protopresbiteratul Haţegului, în urma resoluţiunei Prea veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Aprilie 1878, Nr. 840, — se deschide din nou concurs, până la 26 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Cuartir natural;

b) folosirea porţiunei canonice 6 jugere: pământ arătoriu, fênaţ şi viă;

c) Birul preoţesc dela 90 fumuri câte 1 fl. v. a. în bani;

d) Tacsele stolari statorite în sinodul parochial ţinut la 23, Aprilie a. c.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit preste 300 fl. v. a.

Doritorii de a competa la aceasta parochie, au a-şi asterne suplicele lor la subscrisul, instruite în sensul prescriselor din „Statutul Organic“ şi a regulamentului congresual din 1878 pentru parochii.

Haţeg 25 Maiu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

ad. Nr. 180. 1882 [111] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. orientală Stenea de clasa III sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 de ḑile dela publicarea primă în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela fie care familie câte doue ḑile de lucru;

2. Dela fiecare familie una ferdelă (mesură veche) cucuruz sfârmit.

3. Folosirea cimiteriului.

4. Venitele stolari.

5. Lemne de foc câte are lipsă din pădurea comunală.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi asterne petiţiunile lor instruite în sensul prescriselor Stat. Org. la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Stenea în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 102. [108] 3—3

CONCURS.

Pe basa înaltului rescript consistorial din 13 August 1881, Nr. 2406 B. se deschide concurs pentru întregirea postului de paroch gr. or. în comuna Chiscădaga tractul Gioagiului I, cu termin de 30 ḑile dela publicarea primă a acestui concurs în „Telegraful Român.“

Emolumente sûnt:

Porţiune canonică 5 jugere fênaţ şi arătură. Dela 70 familii câte 30 litre cucuruz sfărmat şi stola regulată, care toate la olaltă computate în bani, dau un venit anual de 300 fl. val. austr.

Prelângă aceste emolumente creştinii se mai obligă a lucra parochului lor tot lucrul de câmp ce se rerecere la porţiunea canonică.

Suplicele concursuale, instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii, sûnt a se adresa până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral în Hondol.

Hondol, 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoş m. p,
protopr.

[112] 1—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 6—12

Redactor rĕspunḑĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Marți 29 Iunie (11 Iulie) 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru ĕe-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu 28 Iunie.

După ḑiarele unguresci România este tocmai în ḑilele aceste ospătĕreasa scriitorilor și artistilor unguresci, cari au întreprins o călĕtorie până la Turnu-Severinului. Din ḑiarele unguresci aflăm că guvernul românesc, luând scire de evenimentul acesta, a hotărît a trimite o deputațiune la fruntarie, pentruca se primească pe visitatori cât se poate mai splendid. Academia română avè sĕ se într'unească din causa aceasta în ședință estra-ordinară, ca se aleagă comisiunea, care va fi însărcinată a felicita societatea de scriitori și artisti maghiari. Ministrul de culte și instrucțiune Ureche și de justiție Chițu au aflat de bine a se pune în corespondență imediată cu Ludovic Vándory, și a i descoperì: cât se simte România de fericită și de onorată că poate saluta în sinul ei pe representanții erudiților și artiștilor unguri și că doresc (nu rîdeți!) sĕ se apropie și politicesce cât mai amicabil și mai sincer, de oare ce interesele sûnt identice. Ministrul Ureche avea se meargă Sâmbătă la Sinaia se raporteze despre sosirea oaspeților maghiari pe teritoriul românesc. Mai adaug: că este o dorință comună ca oaspeții cu ocasiunea aceasta se visiteze și Bucurescii.

Este foarte frumos când cineva în viața de toate ḑilele omenesce cum se cuvine pe oaspeții ce'i vin la casă. Și în viața, care nu e de toate ḑilele, aprobăm urbanitatea, căci ea dovedesce nobile simțeminte la acei ce o manifestează. Noi am fi cei dintâiu cari am sălta de bucurie când am vedè că cei de un sânge cu noi, având casa lor proprie, omenesc pe compatrioții nostri cât se poate de bine.

Însĕ când căutăm mai de aproape la anumite împregiurări nu tocmai de mult trecute și altele cari durează încă, mai departe când vedem ce persoane sûnt acei oaspeți, pe cine representează, ne înghiață negreala în condeiu, vĕḑênd stăruința care trece departe preste marginile unei primiri bune și cu care guvern, academie și mai scie Dḑeu cine se adoperează a întimpina la fruntării, a învita în capitală etc. pe nesce oameni privați fie oameni de sciință măcar și ai festiva în tot feliul.

Ne aducem aminte de rĕceala cu care ministrul nostru president a întimpinat pe regele României, neînvrednicindul în Budapesta nici măcar de o visită, până nu s'a dus suveranul Românilor la ministrul president Tisza.

Poate că unii vor fi înterpretat atunci incidentul acesta de lipsă de simț de curtenire. Nu vom judeca ce a fost; constatăm însĕ faptul și'l punem alături cu mișcare, pe care ni o trâmbiță ḑiarele maghiare, ca un ce caracteristic, aducênd aminte, cui va fi de lipsă, că Maghiarul nu este rece cătră cel ce îl prețuesce.

Dar ni se va ḑice că românii respund recelei cu prevenire. Aprețuim, o repețim, prevenirea și scim bine că este un act de urbanitate. Sûnt însĕ margini cari dacă trece cineva preste ele in prevenire, aceasta nu mai are loc în rubrica prevenirei și urbanității.

Ei bine, cine sûnt acei ce au pus toată România în ferbere și conturbă și liniscea regelui român dela Sinaia. Este respectabilul prelat catolic apusean Hadynald, care ca orator și ca om de sciință este stimat fără deosebire de națională și confesiune. Însĕ dênsul e și om politic. Ca atare la 1861 și mai târḑiu a fost totdeauna pe partea aceea, care a fost contrară Românilor din Ungaria și Transilvania. De ceilalți, cum e Jokay, Pulszki și Max Falk, afară de aceea că și ei urmăresc aceeași politică care neagă dreptul național al Românilor, mai scim că în ḑiarele, la care sûnt redactori și colaboratori epitetele de batjocură ale Românilor nu sûnt rarități. Ei „aruncă cu un scadron de husari toată armata română în Dunăre și cu un muc de țigară derangează un front“ etc.

Dacă acestia sûnt representanți ai sciinței apoi în mĕsură mai mare sûnt representanți ai politicei maghiare, care pe cei din România i batjocoresc ear pe noi vrea se ne maghiariseze. Românii din România trebuia se țină compt de aceasta și dacă în cât ne privesce nu așteptăm alt sprigin dela dênșii, precum nici nu așteptăm, cel puțin sĕ nu ne arate demonstrativ, că ei nici cât permite inima unui creștin nu țin seamă de împregiurările lor și ale fraților lor de un sânge, de și în alt stat politic. Nu numai pe alții, ci și pe sine trebuie sĕ se respecteze, cine vrea ca se fie respectat.

Că prin primirea estraordinară ce se face visitatorilor din cestiune în România sĕ va ameliora soartea noastră ear nu asteptăm și nici se își închipuească Românii de dincolo că vor isbutì se facă așa ceva. În privința aceasta naturelul unguresc e cu mult mai cerbicos decât sĕ se demită pentru prânḑuri și vorbe frumoase la concesiuni.

S'a amintit de identitatea intereselor. Nu odată și nu de aḑi sau de eri am accentuat identatea de interese între Adria și Marea neagră. Însĕ toate vorbele Românilor în privința aceasta au mers în vênt. Faptele ne fac se desperăm în sinceritatea acestor cuvinte dacă s'ar întêmpla sĕ le mai auḑim vreodată din partea politicilor maghiari. Dacă ar sta în puterea politicilor de soiul acesta ei ne ar maghiarisa, ca prin noi sĕ se maghiariseze toată românimea până în Marea-neagră.

Ei, dar poate că cei de din colo vor fi mai norocoși întru a convertì la o politică mai favorabilă și pentru noi Românii din Ungaria și Transilvania. Se dea Dḑeu, că neam bucura. La astfeliu de sucese înse se cere altfeliu de porneală!

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Iunie.

Cu toate că reforma în armată nici astăḑi nu sĕ scie positiv cum are sĕ fie totuși este discutată în ḑiare și din punct de vedere militar și politic. Din punct de vedere militar „Wehrzeitung“ într'o recensiune foarte serioasă o aseamana ca staționarea ordinei de batalie *(ordre de bataille)* din ḑiua de astăḑi. Din punct de veder politic „D. Ztg.“ din Viena susține că reforma aceasta este concesiunea cea mai mare și cea mai hotărîtoare din toate concesiunile câte s'au făcut până acum Maghiarilor. Ceea ce nu s'a putut ajunge prin pactul dela 1867 s'a ajuns acum, pentrucă prin crearea divisiunilor teritoriale unguresci s'a pus temeiul unei armate proprie unguresci. Interesant este că „D. Ztg.“ ḑice: Începutul pentru organisarea unei armate de sine unguresci s'a făcut. Din punct de vedere german n'avem sĕ objectăm nimica în contra acestui progres al independenței unguresci.“

FOIȚA.

Regina României și Dora D'istria. *)

Reproducem următorul articul din „La missione della Donna.“ El a eșit din peana d-nei Ida Melisurgo Vegezzi-Ruscala, fiica consulului român dela Torino (Italia.)

România care de abia de cât-va timp a scuturat jugul străin, după ce a lăsat atâța fii ai sĕi pe câmpiile Bulgariei luptând vitejesce în contra Turcilor, după ce a atras admirațiunea Europei întregi prin luptele din pregiurul Plevnei; acum, încetând rĕsboiul, rĕmânênd libĕră și independentă și proclamându-se regat, caută gloria în câmpii industriei și comerciului și în luptele roditoare ale sciinței. Se observă o repede înaintare a artelor frumoase; literatura mai cu seamă înfloresce și se află într'un period de mare desvoltare. Aceasta pentru că Regina României, care e o învețată cultivătoare a artelor și literaturei, protege pe literați și Ea însăși 'și-a luat sarcina de a face cunoscută literatura română în afară. Ascunsă de altmintrelea sub modestul pseudonim de Carmen Sylva, a publicat un volum din poesiile celor mai de căpetenie scriitori români pe cari Ea 'i-a tradus cu eleganță în nemțesce, volum care a fost primit foarte bine de teribilii critici din Lipsca și Berlin. Ținta Reginei e fără îndoială măreață și nobilă, cu totul deamnă de Ea care iubesce atât de mult a doua sa țeară.

Pe drept cuvênt Românii se laudă cu Regina lor, care e înzestrată cu un mare geniu, de o energie nu comună și în sfîrșit cu un ales fel de a simțì și de a cugeta. Afară de aceste calități, toți 'și aduc aminte de ceea ce făcu Ea în timpul rĕsboiului dela 1877—78, în care se arătă pe atât de mare patriotă, pe cât de bună și caritabilă. E destul sĕ amintim că se afla acolo, unde răniții cereau îngrigire, în spitaluri, în ambulanțe și chiar pe câmpul de bătae. Înființă cu cheltueala Sa mai multe spitale provisorii și ajuta pe apĕrătorii țĕrei cu o iubire de mamă. Entusiasmul pe care îl deșteptă această nobilă și generoasă purtare a Sa fu atât de mare încât poporul, nemulțămindu-se de a i arĕta simțemintele sale cu urări continue, o numì Muma răniților, titlu care conține cea mai frumoasă laudă ce se poate face Reginei.

Elisabeta României e de o activitate minunată. Ea se ocupă de literatură, de pictură și de musică, și cu toate aceste nu uită pe copiii săraci protegiați de Dênsa și nici chiar plictisitorul ceremonial de curte. Și ca și cum acestea n'ar fi de ajuns, Ea face studiile cele mai serioase asupra eticei sociale și asupra economiei politice, ba a și avut satisfacțiunea de a obținè la guvern ca administrațiunile publice, cum bunăoară armata, spitalurile și celelalte sĕ'și procure numai pânze țĕsute de țĕrance. Astfel a isbutit sĕ scoată din miserie clasele sĕrace ale țĕranilor și ale lucrătorilor, căutând în ori ce mod sĕ aline durerile pe cari le îndură părțile mai puțin civilisate ale României.

Dar, lăsând la o parte că e regină și judecându-o fără pasiune ca literată, nu putem face mai puțin decât sĕ lăudăm sincer pe Elisabeta României, fie pentru întinsa și adânca învețătură care se vede în poesiile sale, fie pentru dulceața și simplitatea stilului și pentru delicatețа cugetărilor, cât și pentru originalitatea și singularitatea ideilor, cari mai mult se ridică în cea mai de curênd publicațiune a unei poeme filosofice Iehova sau vechia legendă i Ovreiului rătăcitor, unde își arată toată puterea geniului Sĕu pentru că această nouĕ lucrare e în geniul lui Faust al nemuritorului Gothe. Acum dênsa are de gând sĕ tipărească „Liniscea mea,“ care va vedè lumina la Berlin.

Cu alte cuvinte Regina României e o femee de un geniu escepțional, care va face epocă în istoria literaturei românesci și a celei germâne.

Nu mai puțin ilustră decât Ea mai e și o altă femee, princesa Elena

*) Națiunea.

Generalul Scobeleff, care alarmase lumea cu vorbirile sale, a murit lovit de apoplecsie (gută) în Moscva.

Telegrame dela 8 Iulie n. spun că „România liberă“ din Bucuresci anunță venirea lui Cogălniceanu la ministeriu spre a ocupa postul de ministru de esterne.

Masacrul din Alesandria.

Raportul oficial despre masacrul din Alesandria este făcut de un funcționar superior egiptean către șeful său. Funcționarul a fost martor al acestor scene infiorătoare. Raportorul se esprima astfel:

După cum vĕ este cunoscut, comisiunea de anchetă pentru vamă în urma ordinului Dvoastre, se întrunise în 11 Iunie pe la 3 oare după ameaḑi în sala ministeriului, când deodată fu avisată că pe stradă s'a început o păruială, care devine tot mai amenințătoare. Escelența voastră ne ați părăsit ḑicêndu-ne sĕ ne continuăm lucrările; de oare ce credeați, că cel mult în o oară vĕ veți reîntoarce.

După ce membrul comisiunei Rogers Bey ocupă locul presidențial, noi ne puserăm la lucru fără sĕ ne mai gândim la aceea păruială.

Pela 4½ oare venì Agade Effendi, secretarul arabic, care se dusese sĕ aducă din biroul său un document, de care aveam trebuință. Fața lui era foarte turburată. ne istorisì că afară pe stradă oamenii se bat de moarte se și împușcă unii pe alții.

Yussuf Bey Pertem, un membru al comisiunei, propuse sĕ suspendăm lucrările noastre și sĕ mergem se restabilim ordinea și liniscea: alți membrii și perdură cu totul cumpătul și nu sciau ce se facă sĕ aștepte pe Escelența voastră s'au sĕ se ducă fiecare la familia sa, care poate că era în periḉol? În sfêrșit pe la 5 oare am ridicat ședința și ne am dus cu toții pe stradă.

Gardiștii polițienesci (Mustach fezim) sedeau în liniscc, povestind și fumând la poarta palatului ministerial; pe strade însĕ se desfășura înaintea ochilor noștrii o privelisce straniă.

O mulțime de oameni îmbrăcați europenesce, o mulțime de posesori de prăvălii și alții alergau spre casă. Mulțimea se vedea că este numai spĕriată, dar nu înfuriată.

Pe drum auzirăm cuvêntându-se că creștinii trebuesc omoriți; alții ḑiceau, că Grecii au ocupat piața Mehmed Ali și au oprit pe musulmani, ca sĕ meargă acolo.

Cu cât străbăteam mai nainte, cu atât mulțimea era mai deasă.

Când am ajuns la poliția centrală, această mulțime avea cu totul altă înfățișare. Se vedea că este compusă din clasa cea mai de jos a populațiunei. Era o adunătură de strențeroși. cu capul gol și cu părul în disordine, cari se înarmaseră cu ciomege pari ș. a. Un răcnet sĕlbatic și blasteme îngrozitoare eșiău din pepturile lor.

Printro intêmplare estraordinară eu și Rogers Bey Seligman am rĕmas la olaltă; ceilalți colegi s'au despărțit de noi.

Ne am vărît prin mijlocul maselor și cu mare greutate am străbătut până la colțul prefecturei polițienesci.

În timpul acesta sosesce o trăsură cu doi răniți. Ei erau așezați unul peste altul în fundul trăsurei: de asupra era un European și de desubt un arab. În trăsură se aflau încă patru agenți polițienesci și un al cincilea ședea lângă visitiu.

Trăsura era urmată de o mare mulțime de sdrențeroși, care nu mai încetau cu injurăturile și blestemurile. Din unele altele am înțeles că răniții — cari se pot privì ca urzitorii întregei mișcări — erau un servitor arab și un maltes.

Mulțimea striga; „Dḑeu cu Sultanul, moarte necredincioșilor!“ Numai decât după această trăsură venì alta care cercă sĕ ia drumul spre biroul vamal. În acaasta se afla un European care purta pe cap o pălărie de paie.

Abia se sucì puțin trăsura și deodată fu împresurată de mulțimea, carĕ dedù năvală de toate părțile. Fie care lovì cu ciomagul pe nenorocitul european, pe care l'am vezut odată că se ridică pune mâni.e la cap și curênd după aceea cade prăvălinduse. Mai mult nu l'am mai vĕḑut, căci mulțimea ne a impins fără voia noastră cu ea înainte.

Doi soldați dela marină ațițară și mai mult pe ucigași căutând a provoca un masacru sistematic. Unora le ḑicea sĕ meargă și prin alte locuri și pe alții i indemna sĕ se suie pe capra dela trăsură, de unde pot so lovească mai bine. Gardiștii dela prefectură se adunară împregiurul cadavrului strigând, că toți creștinii trebuesc omoriți.

Noi ne duserăm pe drum înainte.

În dreptul caselor de schimb întâlnirăm o trăsură, în care se afla amiralul Beuchamp-Seymour și ajutantul seu. Ei erau în drum spre țermul mărei; din causa mulțimei însĕ nu putură sĕ străbată mai departe. Visitiul întoarse trăsura și stătu pe loc. D. Mario Vernoni explică celor din trăsură, că încercarea lor de a ajunge la bordul corăbiei este zadarnică și că se expun numai pericolului, de așĭ perde vieața. Noi — Rogers Bey și eu — ne apropiarăm și confirmarăm cele ḑise de Bernoni. In timpul acesta Vernoni avisează un sergent al orașului, pe care îl cunoscea și îl roagă sĕ se suie pe capră și se conducă trăsura amiralului la arsenal. Sergentul se suie pe capră, visitiul întoarce trăsura și pornesc.

La oare-care distanță întâlnim o altă trăsură. În ea se află un european rănit și plin de sânge de sus până jos, care se apăra de loviturile crunte ale Fellahilor sdrențoși.

Puțin mai nainte, dăm peste consulul general al Greciei, d. Rangabe, care se ducea spre poliție. Voiam se mĕ apropriu de trăsură și sĕ'l rog sĕ se întoarcă. Tocmai când pornisem spre dânsul, trei sau patru greci trec pe dinaintea noastră și aleargă în fuga mare pe o stradă, care scoate la port. După ei urmau vr'o treiḑeci s'au patruḑeci de Fellahi, înarmați cu ciomege, care în fuga lor mĕ aruncară și pe mine la pĕmênt. Când m'am sculat, trăsura consulului grecesc era deja încongiurată de o mulțime de oameni.

De acì pornirăm mai departe spre piața Mahmed-Ali, fără se ne prea grăbim și fără sĕ ne mai uităm îndĕrăptul nostru. Adevĕrul este, că n'am mai vĕḑut nimic deosebit, ne-a surprins însĕ purtarea gardelor polițienesci dela Caracol, care se afla alături cu cafeneaua de l'Europe. Ele erau atât de liniscite și fără grije, ca și când nu s'ar fi întêmplat nimic. Stau, ședeau, povesteau, fumau și nici nu voeau se scie de cele ce se petreceau. Puscile erau la locul lor și nimenea nu se gândea la ele. Cu deosebire m'a frapat sentinela, vĕḑênd'o într'o stare de tot somnuroasă; căsca când am trecut pe acolo.

Când am sosit în piață, am voit se trecem în partea cealaltă, când de odată ne strigă cineva pe nume. Era Haider-pașa, care se afla în casele dlui Maroque. Ne poftì sĕ ne apropiăm de dênsul și ne întrebă, că ce mai ocste nou. De oare-ce nu ne înțelese ne învită se mergem sus la dênsul. Abia ajunserăm în cameră și vedem venind un pluton de garde polițienesci (Mustahfezim) din strada franceză. „Vine miliția ḑisei lui Haider-pașa“, acum se va pune odată capet acestor turburări“. Cum esprimai aceste cuvinte, observ că în dreptul gardiștilor polițienesci vine o mulțime de Fellahi sdrănțoși înarmați cu ciomege înjurând și amenințând. Acum 'mi aduseĭ aminte de cele ce le-am auḑit la prefectura poliției, adecă că piața este ocupată de greci. De sigur acesti miserabili n'au avut curagiul se vină singuri, de aceea s'au alăturat lângă gendarmi și cu ajutorul acestora au ocupat piața.

Îndată plotonul a ajuns în mijlocul pieței, vulgul, ce îl însoția, s'a împrăsciat peste toată piața. Erau cel puțin 5—600 de persoane, care se desfăcură în cete de câte 50—100 inși și se postară în piață. O ceată se îndreaptă spre pavilonul musicei; musicanții (din arsenal) trebuiră se o ia la fugă. După aceea tot această ceată se duse la kiosk, unde se vindeau beuturi și prăjituri. În câte-va minute strică și sparse tot ce se afla, jefuiră ce putură și după aceea dărâmară și kioscul.

În timpul acesta alte cete se luau după europenii lipsiți de ori-ce arme. Eu însumi am vĕḑut de pe fereastră cum au măcelărit patru europeni.

O ceată alerga după un european, care spĕriat începu se fugă. De oare-ce Fellahii nu îl puteau ajunge aruncară cu lemne după el, până când acesta căḑu și după aceea îl omorîră cu ciomegele. Une-ori, dacă o ceată persecuta pe un european și alta îi făcuse sfêrșitul altui european, cea de a doua sărea în ajutorul celei dintâiu îi închidea drumul celui urmărit și ambele cete apoi îl masacrau.

Dacă victima era moartă s'au se părea că este moartă se posta un gardist lângă corpul fără viață. Această mĕsură se lua ca se nu vină cineva se dea ajutor acestei victime, s'au în casul când nenorocitul n'ar fi fost încă mort, sĕ i se dea ultima lovitură de moarte.

Unul din cei patru europeni fu resturnat la scara hotelului de 'lEurope. Asasinii creḑură că este mort. După câte-va minute însĕ, victima se tîrî vre-o doi pași; cum îl observară miserabili se puseră și îl tocară cu ciomegele în cap, până când își dădu sfârșitul, că mai mult nu l'am mai vĕḑut mișcânduse. Sentinela, fără se încerce a da cel mai mic ajutor, se plimbă în sus și în jos cu pușca la umĕr și fără sĕ se turbure cât de puțin.

Un alt rănit căḑut la colțul stradei dintre casa Cicinia și casa dlui Marque fu sugrumat de gardistul Ghafir, care nu se mulțămì numai cu atâta ci îi mai sfărîmă capul cu o piatră.

Ceilalți doi europeni muriră în câte-va minute în urma grelelor lovituri, ce curgeau ca ploia. Cu toate strigătele de durere ale victimelor și urletul selbatec al tâlharilor totuși se putea distinge și sgomotul ce îl pricinueau loviturile ciomegelor pe corpurile nenorociților și se auzea întocmai ca un foc de pluton, a cărui sunet este slăbit de îndepărtare.

Copii mici de 10—12 ani, loveau fără remușcare corpurile moarte și le batjocureau în modul cel mai oribil spre bucuria celor mai mari. Acesti copii duceau și vestile dela ceată la ceată și pentru răniți se îngrigeau sĕ'și primească ultimele lovituri. Dacă se spărgea vre-o magasiă de mărfuri, ei le prădau.

Pe la oarele 5¾ trecu pe sub ferestrele noastre și Suleyman-Bey, colonelul unui regiment din Aleppo, fiul lui Damond-pașa. El era în trăsură însoțit de un oficer de ai sĕi. După ei venea o altă trăsură, în care se aflau duoi oficeri. Toți trecură fără sĕ fie cât de puțin mișcați de acest măcel de oameni. Ba povesteau și fumau, ca și când ar fi eșit în plimbare. Am fost foarte suprinși de această purtare.

Pe la 6 oare sosì și colonelul gendarmilor însoțit de gardiști, inspectă piața, adună pe toți sergenții orașului, câți 'i-a găsit pe acolo și 'i conduce în strada surorilor (Ibrahimieh). În chipul acesta în piață n'a mai rĕmas nici un soldat polițienesc, deși unii dintre ei își făcură datoria intervenind în favorul victimei contra persecutorilor.

Pe la oarele 5 mulțimea care ocupase piața și care nu își găsea de-

---

Ghica, *Dora d'Istria* sub care nume e în deobște cunoscută și care de mulți e creḑută dalmată sau albanesă; dar din contră, ea e o româncă, fiind născută în Bucuresci dintr'o familie a vechei nobilimi românesci. *Dora d'Istria* e o femee superioară, prin profunditatea geniului, multora din bărbații de sciință. Ea cunoasce mai multe limbi; franțuzască, englezască, nemțească, italienească, grecească modernă și cea veche, albaneză și sanscrită; membră a Academiei de litere și sciințe din Athena și a altor multe societăți scientifice și literare, face studii foarte erudite asupra cântecelor poporale albanese și românesci, asupra a grele cestiuni de etică socială, și publică trei studii adûnci asupra condițiunei femeii: *Les femmes en Asie*, *Les femmes en Occident* și *Les femmes en Orient;* publică două studii asupra lui Marco Polo și Giovanni del Piano Carpino și două altele, despre Rămäyana și Mahâbhârata; tipări apoi un mare numĕr de articole, opuscule, scrisori și memorii, pe cari ḑiarele și revistele tuturor națiunilor se grăbesc ale reproduce.

Afară de acestea, *Dora d'Istria* e foarte învĕțată în archeologie. Dânsa e, cu alte cuvinte, o adevĕrată femee de șciință, nu 'i lipsesce un spirit fin de observațiune, judecată dreaptă, voință de fer și farmec în scriere, toate calitățile cari se întrunesc pentru a face dintr'însa femee mai mult singulară de cât rară.

Românii pot fi mândrì cu aceste două femei, destinse literate, cari amêndouĕ cu puterea geniului lor măresc renumele României. Ei nu pot uita de Regina Elisaveta, pentru că Dênsa, de și germână, iubesce din inimă țeara Sa de adopțiune și nici nu vor putè sĕ nu'și aducă aminte de *Dora d'Istria* care, de și cosmopolită, e concetățeana lor, și meritele ei peregrine onorează țeara în care s'a născut.

Noi putem asigura că aceste două individualități așa de mari, aceste două nume atât de strălucite, sûnt și vor rămâne tot deauna săpate alături cu al lui Bolintineanu, V. Alexandri I. Eliade Rădulescu, A. Hurmuzachi, Aug. Treb. Laurian și alții, în mintea ori cărui Român și în a acelora cari, profesează cultul artelor frumoase și al literilor.

Elisaveta a României și *Dora de Istria* sûnt acum nume faimoase în lumea întreagă, și noi Italienii nu putem de cât sĕ ne bucurăm din inimă de aceste două mari figuri de femee, cari ilustrează cel mai frumos period al renascerei fraților noștrii Români.

---

* (Congresul studenților români din România liberă) se va ține în anul acesta în Băcău, sub presedința dnului **Schaabner**, *român de origine străină.* Și noi *străinii de origine română* de aici dorind doriam ḑiua, în care la Băcău vom îmbrățișa pe frații nostri. Acuma însĕ ne temem tare că noi, străinii de origine română o vom pățio cu românii de orgine străină, ca și în toamna trecută streinii de origine română cu românii de origine română.

Un student român.

stulă ocupaţiune în măcelărirea europenilor, se apucă se prădeze prăvăliile, a căror uşi le sfărâmară cu uşurinţa.

Poliţia călare şi pedestră, care se afla în piaţă şi de astă-dată a fost tot atât de puţin activă spre a împedeca furturile, cât fusese mai nainte pe timpul măcelului.

Pe la oarele 6 se făcu linisce în piaţă. Noi câte — şi trei: Haider paşa, Rogers Bey şi eu ne suirăm într'o trăsură şi pornirăm. Pe Rogers Bey lam lăsat la colţul stradei, în care locuia, şi noi am pornit mai departe spre canalul Mahmedich. Pe drum vedurăm în strada Tewfik o mulţime de oameni ducându-se cu izbânda jafului: unii tărau după ei mese încărcate cu mătăsării şi alte obiecte de lucs; alţii îşi duseră în cămeşile lor lungi obiectele furate.

Vădurăm şi un poliţaiu cum a pus mâna în gât la doi hoţi, care ţinea încă în mâni obiectele furate. La poarta oraşului soldaţii poliţiei opriră pe jefuitori şi 'i curăţiră de prădile lor.

Afară înaintea porţei aşteptau o mulţime de oameni; se vedea că sûnt îngrijaţi şi înspăimântaţi. A trebuit se li se interdică europenilor şi arabilor de a merge pe această cale în oraş.

Mai încolo spre câmp domnea linisce completă.

Când am ajuns la Tita-Bey Hekekvan, la ţărmul capului, tot se părea atât de pacînic, în cât îţi venea a crede, că în oraş nu s'a întêmplat nimic deosebit.

Carële cu apă udau stradele şi oamenii îşi vedeau de afacerile lor ca de obiceiu.

Acestea le-am vădut domnule... în 11 Iunie.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din comitatul Huniadoarei.

„Să te ferească Dumnedeu de domn de român“. E lăţită dicerea aceasta la poporul nostru. Dicem numai lăţită, ca se nu fim siliţi a dice generală. Şi ea ca toate dicerile poporului român e basată pe triste esperienţe.

De un timp încoace nu cam audiam plângerea poporului manifestată. Funcţionarii de român — rari ca corbul cel alb, — mai au şi inimă. Aşa se pare a fi pe alte locuri, singur comitatul nostru, bătut şi de Dumnedeu şi de sfinţi, se plânge neîncetat, căci atâţia oameni slabi la caracter, rar se vor mai găsi în statul nostru, care între noi fie dis, mulţi funcţionari depravaţi a produs. Şi noi ca oameni de pe sate, gogomani, cum ne-a lăsat Dumnedeu —, nu ne prea putem esplica, de unde vine, că tot prin comitate locuite de români se produc astfel de oameni. Poate că înaltei stăpâniri înadins i se recomândă ai alege. Noi vom lăsa la o parte posibilităţile şi vom enara fapte împlinite, căci e bine ca faptele oamenilor să fie vădite.

Notariul cercual al Certejului de jos Sirbina, născut român, şi mare patriot modern, nu scie cum să se mai recomânde puternicei oblăduiri. Scim cu toţii ce frică cuprinse pe unguri şi tot cuprinsul lor de emisarii ruşi, ce i producea bolnăvicioasa fantasie a maghiarilor prin comitatele locuite de români. Aşa vestea cu armele din bisericile românesci din Braşov şi Dobra. Domnul Sirbina, ca om cu simţeminte patriotice n'a voit să rămână mai inferior semenilor sei. Se apucă şi face arătare la procurorul de stat din Deva, că cutare preot ortodocs român, să-i dicem G. O. din S. umblă din sat în sat, adună poporul în gloate, proclamă răscoală în contra statului, 'l îndeamnă să prindă armele, să nu mai contribue la sarcinele statului, că — vedi Doamne — vine muscalul — drăguţul de muscal — şi finis Hungariae.

Nu voi descrie pre lung acest proces interesant, la care au fost părtaşi preste 26 de oameni.

Resultatul e, că acusa s'a dovedit de falsă, contra notariului şi a consoţilor lui s'a dispus cercetare criminală pentru falsificare de acte publice. S'a dovedit adecă că între actele acestui proces multe erau falsificate de domnul notariu, care ca om modern, a mai tras şi vre-o câţiva oameni în belea.

Nu va fi de prisos să amintesc că acusatul preot a intentat contra acestui notariu proces pentru calumniare. Vom vedea ce va urma.

Acestea servească ca respuns şi la varietatea diarului „Hunyad“ din 25 Marte a. c. Nr. 12 privitoare la acest obiect.

Pe omul păcătos îl mustră consciinţa, şi nui dă pace, nici linisce. Şi păcatele sûnt de mai multe feliuri. Domnul notariu credea că omul numai prin denunţări poate devenì mare. Avea păcatul acesta, şi ce să 'i faci păcatului, dacă e păcat. Nu se putè linisci, ceea ce e lucru natural.

Aşa sûnt şi patrioţii moderni. În toată primăvara visează de răsculări românesci, şi de pusci muscănesci. Feştesc — cum sar dice, — pe dracul pe părete. Şi aceasta încă e foarte natural. Fantasia bolnăvicioasă multe produce, şi consciinţa rea de multe e capabilă.

Noi înregistrăm faptele, şi constatăm că Dumnezeu nu bate pe om cu ciomagul, sau după cuvêntal dilei — cu „ *V.*

Cetim oare cum surprinşi în „G. Trans.“

Dela Sibiiu primim spre publicare următoarea circulară:

Nr. 3. 1882. Comit. elect. perm.

Preastimate Domnule! Prin conclusul conferenţei generali electorali dela 12—24 Maiu 1881 membrii partidei naţionale române s'au ingagiat la conlucrare loială şi zeloasă spre desvoltarea unei amăsurate activităţi întru valoarea programei statorite în toate inferioarele sfere ale vieţei publice. Pentru posibilitatea atarei activităţi se recere însă ca alegătorii nostri să poată esercita dreptul de alegere, ce le compete în sensul legilor. Faţă de aceste s'a constatat, că alegătorii români de multe ori devin şterşi din listele electorali sub preteste nebasate în legi; ear pe de altă parte se inscriu în acele liste indivizi, cărora nu le compete dreptul electoral.

Apropiindu-se timpul, în care sûnt a se rectifică listele pentru viitoarele alegeri în representanţele municipalităţilor. Vă atragem atenţiunea asupra acestei impregiurări vă recercăm a vă înforna esact despre starea acestor liste din ţinutul dvoastre, şi a reclama la timpul său în contra stergerilor şi respective înscrierilor nebasate în legile din vigoare.

Spre orientare se înseamnă, că în sensul §-lui 44 al art. de lege XXXIII din annl 1874 ori care alegătoriu, care e înscris în lista electorală a vre-unei comune dintr'un cerc electoral, are dreptul absolut a reclama în contra de ori ce şi ori câte înscrieri s'au stergeri nelegale din întregul cerc electoral. Plenipotenţiare nu se prescrie în lege, prin urmare nu se poate pretinde.

Sibiiu în 18/26 Iunie 1882.

Comitetul electoral permanent al partidei naţionale române.

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

Să scrie diarului „Függetlenség“ dela Nyregyháza, că starea obiectivă şi subiectivă a procesului este hotărîtă. Din mărturisirile celor prinşi s'a constatat, că ei a omorît pe Solymosi Eszter în sinagogă, şi aceasta spre scopuri rituale. Complicii au arătat şi locul, unde s'a îngropat trupul Estirei. Tribunalul cercetând n'a aflat acolo trupul fetei, a descoperit însă urmele unui trup de curênd înmormêntat, care să vede că a fost furat de acolo. Mai multe cercetări şi săpături au rămas fără resultat. Mai lipsesce numai *Corpus delicti.* Plutaşii jidovi au spus, că cine le-a dat lor trupul dela Dada îmbrăcat în vestmintele Estirei Solymosi. Aceasta s'a adus la cunoscinţa ministrului de justiţie. Jidanii din Nyregyháza, cu toate că lucrul se ţinea strict în secret, înţelegând despre acestea, după abdicerea lui Neumann, şi au tocmit de apărători pe advocaţii Eötvös şi Funtak.

Varietăţi.

* (Parastas.) Conform ordinului oficiului protopresbiteral dedto. 29 Maiu a. c. v. Nr. 163; s'a celebrat în toate bisericele tractului protopresbiteral gr. or. „Sighişoara“, în dumineca din 20 Iunie a. c. v. părăstas solemn pentru fericita odihnă a repausatului Archiepp. şi Metropolit Marele Andreiu Baron de Şaguna.

* Dr. Absolon Todea este trecut în lista camerei advocaţilor din Alba-Iulia ca advocat în Câmpeni.

* (Postal). Direcţiunea reg. postală publică concurs cu termin de trei săptămâni dela 3 Iulie n. pentru staţiunea de magistru postal în Mănăstur (Kolozs-Monostor) care pe lângă depunerea unei cauţiuni de 100 fl bani gata este provădută cu următoarele emolumente: 150 fl salariu şi 40 pausal de cancelarie.

* (Trenuri de plăcere la Ogna.) De Sâmbătă în 8 Iulie n. s'au început comunicaţiunea trenurilor de plăcere între Sibiiu şi Ogna în fie-care Mercuri şi Sâmbătă. Trenul de plăcere pleacă dela Sibiiu la 3 oare după ameadi şi se întoarce la 9 oare 46 minute seara.

* (Foc.) Sâmbătă seara pe la 7 oare s'a escat foc în pivniţa băcanului Fuchs de aici în care era depositul de petroleu pentru vinderea în detaiu. Zidindu-se în grabă uşa şi ferestile pivniţei focul fu înăduşit. Un învăţăcel care era în pivniţă s'a ales cu răni considerabile.

* (Încercare de sinucidere) Un elev din clasele superioare dela gimn. ev. de aici vedêndusi calculii rei în atestatul de pe anul scolastic încheeat, a beut opium. Întrevenind în grabă ajutoriul medical, candidatul de sinucidere a fost mântuit.

* (Esamen). În 4 Iuliu st. n se ţinură esamenele la scola de fetiţe de stat din Beiuş, — elevele scoalei, fiind ţinutul românesc, sûnt mai mare parte române; pentrucă cele două confesiuni române lipsind zelul şi conţelegerea nu sûnt în stare a suţinè măcar o institutoare română ci 'şi lasă fiicele în mânile altora, — fiind dar învăţăcelele mare parte române a debuit să se aplice şi o educătoreasă română, şi aceasta sa aplicat în persoana Domnişoarei Aurelia Roşescu amabila fică a Reveredis. Domn Protopresbiter grec-orient. din Cluj.

Instrucţiunea şi educaţiunea cu tot dreptul a dobindit cu memorata Dră precum sa dovedit la esamenile amintite, manifestându şi Dsa în modul cel mai eclatant capacitatea pedagogico-psychologică, adecă se vedea că au cunoscut însuşirile spirituali şi familiari diverse a elevelor, şi conform acestora s'a scoborît in inima lor şi cu afabilitatea, modestia şi prudenţia sa întru atâta, în cât le au atras la dênsa şi în puţin timp de 6 luni a făcut progres escelent, copile de 6—8 ani cetind scriind românesce, unguresce, copile şi maghiare încă multe luându-şi şi limba română, măcar că e studiu numai estraordinariu. Îndeşert sa făcut încercare la înalt. Min. de a fi ordinariu şi acì cred că voia părinţilor esprim, când esprim mulţămita publică Drei pentru bunăvoinţa că a propus gratis limba română; sperăm că Dsa în interesul educaţiunei poporale şi în special al provinţiei noastre va persiste şi pe anul venitoriu scol. cu zel nou a vărsa în mlădiţiele vieţei germinele sciinţei şi culturei. *Un ospe.*

* (Banchet). Dela Braşov se scrie la „P. Ll.“ că în onoarea comitelui celui nou s'a arangiat la „Nr. 1“ un banchet de 300 persoane. Între toastele purtate s'a purtat din partea P. prot. I. Petric unul pentru comitat, din partea dlui Lengeru (românesce) pentru dieta Ungariei şi din partea dlui Sorescu pentru familia Bethlen.

* (Dela Făgăraş) să scrie la „Gazeta Transilvaniei“ că la banchetul de instalare al noului comite suprem s'au încins dispute pentrucă inspectorul de scoale Shreiber a purtat toastul său în limba nemţească şi a observat că ce frumos ar fi fost dacă pe poarta de trimf la ocasiunea primirei noului comite inscripţiunea ar fi fost în toate trei limbile ţinutului. Alt toast din partea unui advocat român care făcea alusiune la fasciculul de nuele, care nu se poate rupe până când sûnt toate la olaltă, a ofensat pe un „patriot“ încât a reflectat că toastantul să nu vorbească de nuele, pentrucă acele prefăcute „în chingi de opincă“ s'ar putea aplica pe spinarea lui. Comitele vedênd desbaterile aceste „urbane“, s'a sculat dela masă şi a declarat că e indispus şi obosit.

* (Diarele din România ne vin de un timp încoace neregulat şi a une-orea, adecă unii numeri nu ne vin de loc. Irregularitatea merge în unele casuri aşa de departe, încât nu mai scim să ne orientăm cu schimbul. Afară de „Alegătoriul“, „Timpul“, „Telegraphul“, „Resboiul“ (W) „Frăţia Italo-română“ cari şi dacă vin câte-odată numai după două dile, vin cel puţin număr de număr neştirbite, celelalte se deosebesc numai prin aceea că nu întrerup cu lunile sosirea lor la noi ca bună oară „Posta“ din Galaţi „Adevărul“ din Focşani şi celelalte din Pitesci, Craiova şi de pe unde mai apar în provincie. Diarele ce apar în limba francesă în Bucuresci sûnt cel puţin consecuente în lipsirea lor cu totul. Rugăm deci pe on. Redacţiuni căror le trimitem foaia noastră în schimb se aibă bunătatea a dispune ca să ne vină diarele Dlor regulat, căci altcum, cu părere de reu dar siliţi de modestele mijloace de care dispunem, vom fi siliţi a întrerupe şi din partene espedarea foaiei.

* (Hoch der Kaiser). Sub acest titlu cetim în diarul „Ellenzék“ din 8 Iulie, următoarele: Scoala reală militară din Cassovia şi-a serbat încheerea anului în 29 Iunie. Serbarea s'a început la 8 oare dimineaţa cu oficiul dumnedeesc după ritul catolic. Elevii au ocupat localitatea destinată spre acest scop cu carte de rugăciune în mână. În dosul lor stau generalii şi alţi oficeri. Mai erau de faţă unele celebrităţi civile şi mai multe dame. După oficiul divin oaspeţii au esaminat lucrările scripturistice ale elevilor, pe cele geografice, geometrice, şi desemnele libere. Erau lucrări în limba germână, maghiară, bohemă şi francesă, foarte slăbuţe şi

ilustrau în modul cel mai miserabil, că în Caşovia scoala reală militară nu pune nici un pond pe limba maghiară. În timpul acesta oaspeţii sau intrunit în sala cea mare. Aici s'a cetit în faţa publicului classificaţiunea elevilor, s'au împărţit premiele, după care apoi directorul institutului a rostit o cuvêntare bine simţită, şi a închieiat cu urări de fericire pentru supremul belliduce împăratul. E de însemnat că pe *regele apostolic unguresc* nu la amintit cu nici un cuvênt, pre cum se vede la *scoala reală militară din Caşovia nici că sciu despre esistenţa lui.*

La esamenele orale am auţit declamânduse în limba germână maghiară bohemăşi francesă. Cu un cuvênt esamenele ne au făcut impresia că în acest institut se dă mai mult teren limbei boheme decât celei unguresci şi că cu intenţie se pune în câtuşi spiritul unguresc, ca astfel şi noi sĕ ne supunem limbei mărşavilor de bohemi (csehpimaszok)

* Pe tabla cea neagră a universităţii din Agram e lipită o ordinaţiune gubernială în puterea căreia studenţilor până la alte dispositii, nu le este ertat a convenì afară de zidurile cetătii Agram. Libertate şi earăşi libertate la anul Domnului 1882!

* (Un usurariu înşelat). „P. Ll.“ spune că în 7 Iulie n. s'a arestat în Cluj o doamnă Vestemian fiind acusată de împrumutătoriul de bani Paschel. Cest din urmă primia dela d. V. sĕ i aducă oameni, cari aveau lipsă de bani. Acestora le împrumuta din prisosul seu sume pe lângă camete mari. Doamna amicabilă înse aducea şi polite acceptate de „nume bune“ şi Paschel da banii. După oare care timp Paschel se pomenesce că „numele cele bune“ erau ficţiuni şi că iau făcut o pagubă de 16,000 fl. Din causa aceasta au pârît pe „colaboratoreasa“ sa la tribunal.

Loterie.

Sâmbătă 8 Iulie n. 1882.

Budapesta: 7 46 65 20 61

Bursa de Viena şi Pesta

Din 8 Iulie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	120.—	120.—
Renta de aur ung. de 4% . .	89.25	89.25
Renta ung. de hârtie	87.40	87.35
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.50	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	110.50	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.80	95.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	98 40	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	98.—	97.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .		97.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50 97.75	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .		99.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98 25 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.25	97 50
Sorţi unguresci cu premii . . .	119 50	119.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	111.30	111 25
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.25	77.25
Datorie de stat austr. în argint .	78 05	77.75
Renta de aur austriacă	95.55	95.75
Sorţi de stat dela 1860 . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	823.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	325 25	324.50
Acţiuni de credit austr. . . .	327.80	327.70
London (pe polita de trei luni) .	120.50	120.30
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.67	5.66
Napoleon	9.58	9.56
100 marce nemţesci	58.00	58.75

Nr. 115. [110] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Vima mare ppresbiteratul Dejului prin moartea fostului preot Petru Micu, pentru ocuparea acesteia se deschide concurs cu terminul de 30 ţile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu această staţiune de paroch sûnt următoarele:

1. Folosirea cemiteriului.

2. Dela 120 de familii bir anual a 1 fl.

3. Dela tot atâtea familii câte două ţile de lucru cu palma.

4. Venitele epatrafirului.

Doritorii de a concura la această staţiune de paroch sûnt avisaţi, suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii a le asterne la subscrisul Oficiu în Cs. Giurgesti p. u. Reteag până la terminul sus indicat.

Cs. Giurgesti în 17 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adstr. ppresbiteral.

Nr. 113. [107] 3—3

CONCURS.

Pentru comuna parochială gr. or. de clasa III. din Zlasti, în protopresbiteratul Haţegului, în urma resoluţiunei Prea veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Aprilie 1878, Nr. 840, — se deschide din nou concurs, până la 26 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Cuartir natural;

b) folosirea porţiunei canonice 6 jugere: pământ arătoriu, fênaţ şi viă;

c) Birul preoţesc dela 90 fumuri câte 1 fl. v. a. în bani;

d) Tacsele stolari statorite în sinodul parochial ţinut la 23, Aprilie a. c.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit preste 300 fl. v. a.

Doritorii de a competa la aceasta parochie, au a-şi asterne suplicele lor la subscrisul, instruite în sensul prescriselor din „Statutul Organic“ şi a regulamentului congresual din 1878 pentru parochii.

Haţeg 25 Maiu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 28. [109] 3—3

CONCURS.

După ce şi în urma ordinăciunei consistoriali din 19 Septemvre 1881 Nr. 2494 B. nu s'a putut face alegere de paroch la Doboli inferiori, aşa se escrie din nou al 3-lea concurs pentru ocuparea vacantei parochii Doboli inferiori cu filia Ilyefalu de clasa III cu termin de 30 ţile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt.

1. Dela 56 familii câte o claie de grâu.

2. Dela 28 familii din materă, şi 11 familii din filiă, câte o ferdelă cucuruz sfărmit şi una de oves.

3. Dela 28 familii mestecate din materă şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filiă câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.

4. Stola îndatinată şi anumit cea statorită în sinodul parochial ţinut în 16/28 Iulie 1880.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului Organic“ şi al regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari sĕ cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

ad. Nr. 180. 1882 [111] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. orientală Stenea de clasa III sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 de ţile dela publicarea primă în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela fie care familie câte doue ţile de lucru;

2. Dela fiecare familie una ferdelă (mesură veche) cucuruz sfârmit.

3. Folosirea cimiteriului.

4. Venitele stolari.

5. Lemne de foc câte are lipsă din pădurea comunală.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi asterne petiţiunile lor instruite în sensul prescriselor Stat. Org. la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Stenea în 17 Iunie 1882.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Turnătoare de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea precum şi pentru construirea a mai multor clou pote în acord harmonic, oferind garanţă pe mai mulţi ani. Montate cu chivere (coroane) de lemn ,fer turnat şi făurit; astfeliu construite, că după ce sûnt usate pe o parte se poată fi învêrtite ce înlesnire în ori-ce direcţiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

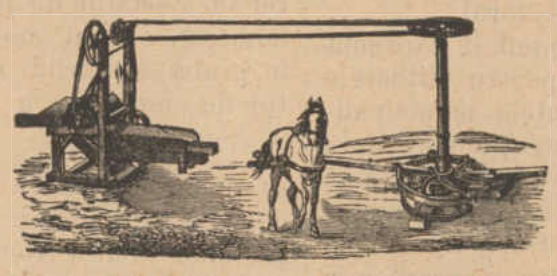

Avis pentru posesorii de pământ şi agricultori!

Maşine de îmblătit cu vapor, maşine de **îmblătit de mână** şi **de cai, ciure (Trieure) de sortat şi vênturat, maşine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcţiunea cea mai nouă) precum şi tot feliul de alte maşini şi alte părţi întregitoare** recomandă pe lângă alte preţuri de concurinţă **Ferăria lui**

Andreiu Török,

în Piaţa-mare, în Sibiiu.

Esposiţiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piaţa casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiş Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile şi lucrările de construcţiune cât se poate de eftin. [99] 6

Cu deosebire recomand

clopotele găurite şi premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic şi mai adûnc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 punţi egalează pe unul de 400 punţi.

Recomand mai departe scaune din fer făurit pentru clopote solide şi frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage şi **toace** din metal, precum şi toate celelalte articole de alamă şi metal aparţinătoare de această categorie, cu preţurile cele mai moderate. Se construesc clopote şi pe lûngă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punţi în jos, precum şi stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid şi promopt se recomandă

Antonie Novotny.

[46] 6—6 Timişoara, Fabrică.

[112] 2—3

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a soliditătii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la tourtă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 şi astădi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta zi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoitsĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage

a

Fabricei de oroloage Fromm.

Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor răspunzĕtor **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Joi 1/13 Iulie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Cerem scoale în Sibiiu.

(O-l.) Un organism numai atunci poate funcționa regulat, când organele singuratice 'și împlinesc și ele funcțiunile lor. E lucru natural deci ca singuraticele organe sĕ fie sănătoase, spre a-și putea ținea locul în organism. Nefuncționarea unuia împedecă regulata funcționare a întregului, și cu vremea poate aduce nimicirea lui.

Dacă vom lua organismul statului nostru ca sănătos ori nesănătos — nu vom cerca de astădată, — vom constata neperfecta funcționare a lui. Și aceasta în toate direcțiile vieței publice, fie ea justiție, fie administrație, fie instrucție, comunicație, sau mai scie Dumnedeu ce. E trist de a o constata aceasta, însĕ e fapt, și nu stă în puterea noastră îndreptarea lucrului spre bine.

Singuratecele organe nu pot funcționa, și ca urmare e tênjirea întregului. Și funcționarea nu va fi regulată cât timp va domni sistemul de adi, cât timp se vor delătura oamenii cu capacitate și se vor înlocuì prin mediocrități, cât timp naționalitățile vor fi tractate ca până acuma în Ungaria.

La Unguri e sistem ca se eschidă pe naționalități, și în specie pe români, dela toate oficiele statului. Și acei rari amploiați, cari din cine scie ce considerații sûnt lăsați încă în oficiul lor, doamne multe ne-ar mai sci spune despre delicatessa, cu care sûnt tractați. Delăturarea românilor dela posturi mai înalte e lucru de toate dilele, și denumirea lor în vre un post, e raritate, lucru care, dacă se întêmplă din 10 în 10 ani, sĕ ne pară bine. Și aceasta se observă în toate ramurile organismului statului.

În timpul din urmă credeam că oamenii vor mai fi prins la minte. Se vede însĕ că ne-am înșelat.

Și poate spre binele nostru. E mai bine poate pentru noi, că ne arată pumnul, decât ar fi, când ne-ar mulcomi cu promisii — ca și după 1848, sau când la anumite ocasiuni ne-ar trage printre buze sfoară unsă cu miere.

Pentru 2 comitate aproape curat românesci s'au denumit de curênd prefecți noi. Se nu se creadă însĕ că denumiții sûnt români, sau că cel puțin cel dela comitatul Făgărașului e român. Doamne feresce. Ei sûnt oameni, pentru cari aristocraticul „Pesti Napló“ a felicitat pe dl Tisza. Sûnt magnați, ai căror protopărinți au adus asupritoarele legi „Compilatae și Aprobatae“, sûnt magnați, cari la nimic nu țin mai mult, ca și la tradițiunile familiei lor, și cărora la prândul de instalare li s'a revocat în memorie rolul nuelelor, pe timpul când trăeau protopărinții lor. Sûnt prefecți, cărora li s'a pus în perspectivă la ce ar putea servì și în diua de astădi nuelele.

Noi românii, ca oameni blânzi cum sûntem, tăcem, suferim, și câte unii mai înregistrăm faptele împlinite, de cari dacă nu noi, cel puțin nepoții nostrii, se vor putea folosì.

E minunat sistemul ungurilor față cu noi. Ne-a închis toate căile. Singură biserica ne-a mai rĕmas intactă, și scoala binișor atacată. Însĕ și așa cum e, ne servesce foarte mult. Biserica și scoala e singurul teren, pe care ne mai putem mișca. Biserica și scoala la noi ortodocșii, scoala, numai scoala la frații uniți cu papismul. Și aici e rațiunea pentru ce strigăm în continuu: grijiți de crescerea tinerimei!

N'ar fi poate fără interes a arĕta ce crescere primesce junimea noastră, cu câtă dragoste cătră biserică și preotime ese tinerimea din scoala noastră chiar, abstracție făcênd dela institutele streine, n'ar fi fără interes, însĕ o las la aprețiarea celor competenți.

E dureros când privim în giurul nostru și vedem cum stăm. Ne doare maștera tractare din partea părinților patriei, ne doare neinteresarea bisericei de crescerea religioasă a fiilor sei, mai tare ne doare însĕ indiferentismul față de instrucția junimei de adi.

Se vede că bărbații nostrii politici judecă alttel. Ei cred că națiа se va folosì prin institute, și încă de credit și economii. Noi cerem scoale în Sibiiu, și ei înființează ori și ce, numai scoale nu.

Sûntem eschiși sistematicesce dela toate beneficiele statului, și noi nici de cea ce ne-a mai rĕmes nu ne îngrijim, sûntem passiviști și în îngrijirea față de scoale.

Se ne familiarisăm puțin cu idea, că junimea nu e bine sĕ mai crească în negrija de până acuma, se nu uităm că pe umerii ei zace viitorul, sĕ nu uităm că junimea va fi, cum o vom cresce noi. Sĕ nu le uităm acestea, sĕ nu le uităm, căci ni s'a spus, ce rol pot juca încă nuelele în statul unguresc.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Iunie.

Cu toată căldura africană evenimente mari au început a se desfășura în țeara Faraonilor, în Egipt încât afacerile noastre de a casă se perd ca și cum n'ar esista. Acele ce se petrec în Egipt le punem la alt loc, mai la vale.

Aici vom pune de astădată una din acele imagini estraordinare cum ni le înfățișează împregiurările dualistice ale monarchiei noastre.

Pe când la noi guvernul își dă toată silința sĕ centraliseze și sufletele din toată suflarea omenească într'un suflet maghiar, dincolo de Laita guvernul se luptă cu centraliștii de toată mâna în favorul unui federalism, care se „împace“ toate naționalitățile de acolo. Și lupta din Cislaitania e nu numai serioasă, dar înverșunată chiar. Guvernul nu cruță adunări, nu discursuri în adunări, confiscă diare fără mult scrupul îndată ce simte că sûnt cuprinse de un spirit opus nisuințelor sale. Contrarii însĕ sûnt neobosiți în invențiunile lor. Inventează modalități noue cum sĕ se adune și cum sĕ-și manifesteze dorința lor. Într'o adunare nouĕ de curênd în Zwittan, deputatul Sturma ținut un discurs, care culmineză în dilema: „Față cu adversarii nostri nu ne rĕmâne altă alegere decât supunere sau vrăjmășie“. Această dilemă. dice o foaie vienezĕ, este un rĕspuns la „capitulațiunea înaintea federalismului“ cu care ne îmbie contrarii.

Brăteanu spune o telepramă dela Bucuresci va pleca în Germania cu scop de a se întâlnì cu Bismarck.

„Fremdenblatt“ vorbind de silințele unor diare românesci pentru a crea Austriei adversari printre puterile europene cu scopul de a aduce o soluțiune în cestiunea Dunărei favorabilă României, esprimă regretele sale că asemenea ilusiuni mai esistă încă la români, căci aceste ilusiuni sûnt de natură a îngreuna raporturile amicale dorite de Austria, care în cestiunea Dunărei nu represintă interesele sale particulare, ci interesele Europei.

Diarul oficios dice apoi: „Violațiunile drepturilor de suveranitate a României esistă numai în imaginațiunea diariștilor români, proiectul Barrère fiind primit de toate puterile cari sûnt departe de a admite o astfel de violațiune și cari n'au nici un interes a atinge suveranitatea României. Atacurile dilnice ale diarelor românesci contra Austriei sûnt mai prejudiciabile României decât Austriei; dealtmintrea de nu vor ajunge a provoca printre puteri desacordul atât de dorit de aceste diare. Interesele României, din contră vor câștiga dacă va înceta la Bucuresci a se opune contra concertului European.“

Cetim în „Telegraful“:

Rĕu a apucat o regele Milan; dar nici confratele și vecinul sĕu principele Alexandru de Batemberg nu se lasă mai pe jos. Amêndoi rivalisează în despotism și în invențiuni antiliberale.

Guvernul regelui dela Belgrad, după ce a inventat mijlocul de a face deputați dintre cetățeani cari n'au avut nici a suta parte din numĕrul voturilor esprimate la alegere, i s'a părut că inventiunea nu e destul de ingenioasă, și a zămislit în căpățina sa ideea de a se amenda toți deputații cari ar avè dorința s'au trebuința de a se retrage dela Scupștină!

Cu glavă sûnt ministrii regali, dar nici ministrii princiari nu au bostani pe umerii lor,

Au făcut lovitura de Stat, dar blĕstămații de liberali nu'i lasă se doarmă linisciți. Gazetele lor vorbesc poporului de libertate, de moralitate și de onestitate, și poporul de, e cam prosticel, le poate crede foarte lesne, se poate rĕtăcì și doamne feresce de ce se poate întêmpla.

Gazetele dar sĕ se suprime.

Mesagerul guvernului rus publică asupra ultimelor arestări de nihiliști următoriul comunicat:

„Cercetările făcute, în urma condamnărilor pronunțate de Senat și a esecutării criminalilor, spre a descoperì și alți nihiliști, au condus, afară de arestările făcute în Odesa și Kiew, și la arestarea câtor-va persoane din Petersburg și Moscva care, din procesele de mai nainte, sûnt considerate ca nisce însemnați criminali de Stat. În urma supraveghierii, la care au fost supuse mai târdiu unele persoane, care fură bănuite că aparțin unei societăți secrete, autoritatea competente se convinse că un grup de membrii din această societate se află în Petersburg și se ocupă cu pregătiri pentru crime noue. După ce fură descoperite toate persoanele care aparțineau acestui grup, precum și culcușul în care se făceau aceste pregătiri apoi fură arestate 18 persoane dintre care șepte aveau paspoarte false și erau de mai nainte cunoscute poliției. ca agitatori din societatea criminală. Cercetându-se culcușul, se găsì o mașină pentru facerea de dinamită și de bombe esplosibile. O corespondență începută după aceasta cu poliția detectivă din Moscva, avu de resultat arestarea câtor-va persoane de acolo. După ce se făcură aceste arestări, trei persoane care erau cu paspoarte false în Moscva reușiră a fugì de acolo. În locuința acestora se găsiră aparate tipografice, destinate negrești pentru tipărirea de scrieri secrete.“

La acestea diarul „Golos“ rĕspunde cu următoarele observațiuni:

Astfel dar partida revoluționară n'a dispărut încă, ba nici nu s'a mai astêmpărat măcar, ci se arată din ce în ce mai activă și ea mĕsuri spre a putea lucra și mai bine. Și toate acestea cu toate sforțările cele mari ale poliției și cu toate asicurările date în aceste din urmă timpuri intemeindu-se pe isvoare oficiale, că poliția, în lupta ei, 'și a ajuns la țintă. Ni se dă asicurarea că hydra rebeliunii este călcată în picioare că n'avem a ne teme de ea, că este aproape timpul în care vom putè începe sĕ ducem din nou o viață liniscită. Un succes neîndoios repurtat de poliție în lupta sa contra rebeliunii, vedem în faptul că noul atentat ce se plănuise a fost descoperit la vreme. Poliția a corespuns cu adevĕrata ei însemnătate: ea a reușit sĕ preîntâmpine o crimă îngroztioare.

„Dar bucuria ce simțim cu toții, se domolesce prin convingerea că încă

ne aflăm pe craterul vre unui vulcan, din care va isbucnì fără veste o esplosiune înspăimântătoare. O asemenea esplosiune a fost negreşit preîntêmpinată. Dar cine poate sci oare că ea a fost cea din urmă? Liniscea, de care are o aşa de mare trebuinţă această Rusie atât de sdruncinată poate fi restabilită numai când guvernul va descepta o deplină încredere şi siguranţă în societate, că este foarte otărît sĕ scape societatea din această stare de ferbere şi de turburări.“

Cele comunicate de *Mesagerul rus* sûnt date prin sita oficială şi aşa nu se spune cine sûnt cei compromişi! Se ḑice în comunicatele altor ḑiare că un mare duce, Ignatiev şi chiar şi Scobeleff, ar fi între cei compromişi. Despre cest din urmă „Gaulois“ susţine că s'a otrăvit, ca se încungiure ruşinea ce avea se paţă în urma descoperirilor ce s'au făcut. — Încoronarea ţarului se ḑice că se va face în tăcere. Cerculează faima, că împĕratul rusesc îşi espedează averea mobilă în străinătate.

Crisa egipteană.

Dela masacrul din Alexandria încoace, despre care am reprodus un raport în numĕrul trecut s'a într'unit conferenţă la Constantinopole. Conferenţa se compune din ambasadorii puterilor europene pe lângă poarta otomană. Despre sporiul conferenţei am amintit cu alte ocasiuni. Resumăm acum că Turcia n'a voit se participe la conferenţă, n'a voit se întrevină cu putere armată pentru restabilirea ordinei în Egipt. Din contră, după cum scim a distins cu ordinul cel mai înalt pe capul revoluţionarilor. Guvernul Engliterei prevĕḑênd că din conferenţă n'are se resulte nimica, că nu va întrevenì cu putere armată pentru restabilirea ordinei în Egipt s'a pus pe lucru, a armat corăbii mari şi mici a mobilisat trupe şi s'a pregătit pentru eventualitatea cea mai serioasă.

Atunci admiralul Seymour, care sta dinaintea Alexandriei, a pretins ca Egiptenii sĕ sisteze înarmarea forturilor căci altcum le bombardează. Egiptenii promiteau dar nu împlineau promisiunea; în 9 Iulie cu ocasiunea unei recunoasceri de pe mare, Englezii au constatat că Egiptenii armează mai de parte forturile dela întrarea în port cu tunuri de calibru greu. Deci admiralul englez a pregătit o proclamaţiune în care învinovăţesce pe egipteni respective pe autorităţile egiptene că îşi calcă cuvêntul şi au cerut ca în termin de douesprăḑece oare se i pună la dispositiune forturile căci altcum le bombardează. Vĕḑênd Englezii că amenințările nu folosesc nimica şi că Egiptenii continuă la întărirea tuturor posiţiunilor cari apără Alecsandria au păşit la încercările cele din urmă de a evita conflictul. În zadar. O telegramă dela 9 Iulie n. 11 oare noaptea spune că consulul general interimal englez Cartwright a trimis consuliior generali ai celorlalte puteri o notă de cuprinsul următoriu:

„Am onoarea a Te încunoscinţa, că e foarte de dorit a provoca pe sudiţii statului Dtale sĕ părăsească Alesandria în douedeci şi patru de oare dela primirea acestei note şi sĕ se îmbarce pe una din corăbiile din port“.

Telegrama ḑice mai departe, că toţi consulii şi funcţionarii consulatelor s'au îmbarcat pe corăbiile din port.

Încă o somaţiune şi cea din urmă a fost în 10 Iulie n. în care s'a pretins de nou dela Egipteni punerea forturilor la dispositiunea trupelor engleze, căci altcum în făcutul ḑilei din 11 Iulie n. se va începe bombardarea.

Telegrama din 11 Iulie n. vine şi spune că **bombardarea** s'a **început** la 7 oare dimineaţa.

În momentul când scriam cele de mai sus ne sosesc ḑiarele în care cetim:

Dela London se telegrafează (11 Iulie n.) După un raport dela Alexandria năile „Sultan“ şi „Superb“ au început aḑi dimineaţă bombardarea. Bateriile din forturile portului au rĕspuns numai decât. Proiectilele la început n'au ajuns năile. Mai târḑiu a luat parte la bombardare o escadră întreagă. La 7¼ oare focul de artilerie era general. După un foc de tunuri de douĕḑeci de minute două forturi au tăcut. Năile n'au suferit nimica.

London 11 Iulie n. Lui „Standard“ se telegrafează de pe bordul cuirasatei „Invincible“ la 7¾ oare: Năile cuirasate „Alexandra“, „Sultan“, „Superb“ au început bombardarea. Bateriile au rĕspuns numai decât. Proiectilele la început n'au ajuns până la năi. După aceea au luat parte la bombardare şi restul flotei. După două minute două forturi au amuţit. Fortul „Pharos“ pare a fi suferit mult. Năile sûnt intacte.

London 11 Iulie n. „Bureau Reuter“ anunţă din Alexandria: Toate forturile de către mare au fost constrinse se tacă. Marinarii (englezi) au desbarcat şi au bătut tunurile (egiptene) cu cuie. În fortul Mex soldaţii egipteni s'au bătut bine, 40 soldaţi englezi sûnt răniţi. Palatul Raseltin e ruină. Năile cuirasate „Monarch“ şi „Penelope“ bombardează forturile în lăuntrul portului.

*

Sûnt interesante motivele resboiului început aşa cum ni le presentează „Naţiunea“.

Eată ce ḑice acest ḑiariu:

Nici o putere din Europa nu este mai interesată decât Anglia în cestiunea egipteană. După părerea fostului ministru de finanţe egiptean, Sir Rivers Wilson, canalul de Suez este nu numai calea cea mai sigură şi mai comodă a comerciului englez, ci şi condiţia *sine qua non* a imperiului sĕu colonial din Asia. Anglia domnesce peste India numai cu 60,000 de oameni, nu pentru că acest numĕr este îndestulător pentru mănţinerea autorităţii sale, ci pentrucă prestigiul sĕu în faţa indigenilor este neatins, pentrucă poporul indian crede în energia, în curagiul şi puterea imperiului britanic. Fără aceste elemente, India nu poate fi ţinută în frêu numai cu 60,000 de oameni. Dacă vor afla în India, precum de sigur se va afla, că Englezii au fost maltrataţi şi insultaţi, fără ca sĕ se poată satisface, atunci autoritatea şi prestigiul lor în faţa Indienilor s'a dus. Şi dacă Arabi paşa a devenit astăḑi idolul populaţiei egiptene, causa este că toată lumea îl crede tare. Fellahul nu ascultă decât de cel puternic. Indianul este de acelaşi fel.

Aceste consideraţii ne esplică ce poate perde Englitera dacă s'ar arĕta slabă în împregiurările de faţă, Astfel d. Gladstone este nevoit a se întoarce nu numai la politica rĕsboinică a Lordului Beaconsfield, ci încă la toate mĕsurile rĕsboinice militare luate de predecesorul sĕu, mĕsuri cari au ridicat cele acrebe critice din partea opositiei liberale. Ordine s'au dat ca trupele de geniu din Chatam, Aldershot, Portsmouth şi Plymouth sĕ fie gata pentru ori ce eventualitate. Cel dintâiu corp de ocupaţiune a Egiptului va consta din 25,000 oameni împărţiţi în trei divisiuni, din cari 10,000 se vor aduce din India, ear 15,000 din Englitera. Generalul Wolseley va fi comandant, ear Sir Evelyn Wood şeful statului major. Toţi englezii, cari mai rĕmăseseră în Alecsandria, au primit ordin sĕ se îmbarce cât mai în grabă.

După cum anunţă „The Times“, Francia, în cestiunea Egiptului, va merge alături cu Anglia. Dar telegraful ne semnalează urmele unei gelosii care începe a transpira în cercurile din Londra.

Francia, din partea ei, nu se lasă mai pe jos cu inarmările. După informaţiunile ziarului „Clairon“, ajunse la noi prin „Neue freie Presse„, Gambeta ar fi ḑis în comìsiunea militară că, pentru-ca sĕ se mĕsure cu Prussia, nu este destul ca Francia sĕ poseadă o armată de o forţă egală, ci trebue se fie cu mult superioară rivalei sale, „Am fost bătuţi, adause oratorul; pentru aceea trebue sĕ ne dăm silinţe mai mari. Francia chielţuesce un miliard pentru întreţinerea marinei şi armatei sale Trebue sĕ persistăm pe această cale, pentru ca se putem apĕra existenţa noastră naţională. Spiritul de cucerire este astăḑi mai puternic de cât în seclul al XV. În acest moment el este îndreptat contra noastră. Acum este pentru Francia cestiunea de a fi sau de a nu fi. Sper că democraţia nu va fi pentru vecie osîndită la această jertfă, dar de o camdată e vorba de vieaţă sau de moarte. Comisiunea a primit serviciul militar obligator pentru toţi cetăţenii. afară de fii cei mai mari cari întreţin familia. Învĕţătorii şi preoţii încă nu sûnt scutiţi.

Aceste mesuri se iau pentru un viitor mai mult sau mai puţin depărtat. De o cam dată sau luat, în vederea unei complicaţiuni a cestiunei egiptene toate mĕsurile pe cari un guvern prevĕḑător trebue sĕ le ia, pentru ca sĕ fie sigur în ori ce cas. După cum s'a exprimat d. Freycinet în şedinţa dela 6 Iulie st. n., „guvernul este dator sĕ fie tare, pentru ca vocea lui sĕ fie ascultată. Un popor este respectat, când este tare, şi fiindcă noi voim se facem ceea ce dictează dreptul şi datoriile noastre ca sĕ fim gata pentru ori ce eventualitate.“

De altmintrelea cestiunea Egiptului pare a avea pentru Francia o importanţă cu mult mai mare de cum se crede în genere. Un articol elocinte din „Journal des Desbats, datorit penei dlui Gabriel Charmes, susţine că Francia fiind o mare putere musulmană şi singura putere Arabă din Europa, după Turcia, are cel mai mare interes, de a'şi mănţinea prestigiul seu faţă cu supuşii sei musulmani, căci ori ce umilire a ei în Egipt are un resunet puternic în posesiunile sale din Tunis şi Algeria. „Criza egipteană adaugă foaia franceză, nu este o simplă crisă politică care ar amenința cel mai mult canalul de Suez, ci începutul unei mari agitaţiuni religioase care se va întinde, de nu va fi comprimată, prin Cyrenaica şi Tripolitana, până în Tunisia şi Algeria.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 7 Iulie 1882. „D. Ztg.“ într'un articul de fond scrie:

Într'un sens anumit soartea poporului rutean e foarte interesantă. Puţin mai mult de o vîrstă de om a trecut de când la porunca prefecţilor împĕrătesci ţĕranii ruteni apucară armele şi înnecară insurecţia încercată de nobilii poloni în sângele lor. Gubernatorul împĕrătesc din Galiţia, contele Rudolf Stadion dispunea după placul sĕu în Reichstagul vienez din anul 1848, de voturile deputaţilor ruteni; când se ridică el, numai decât se sculau şi fidelii lui în picioare, şi când şedea el şi Rutenii nu se mişcau din locurile lor. Încă în anul 1861 deputaţii ruteni la dieta galiţiană după sosirea lor la Lemberg se presentară gubernatorului şi îl rugară în genunchi, ca pe representantul împĕratului, a asigura pe acesta de neînfrânta lor credinţă.

Într'adins trecem preste cele ce s'au întêmplat în acei douĕḑeci de ani după 1861. Pas de pas domnia Galiţiei s'a dat în mânile Polonilor. Lucrul acesta e firesc, fiindcă elementul polon prin inteligenţa lui, prin sentimentele lui naţionale şi tradiţiunile lui, parte glorioase este îndreptăţit la superioritate naturală în Galiţia. Dară tot odată, şi aceasta a fost o nedreptate mare, valoarea limbei rutene a fost combătută cu o cerbicie, cărei nu i a putut pune capĕt nici hotărîrile tribunalului imperial. Ceea ce 'şi permite nobilimea polonă domnitoare la alegeri trece peste toate marginele permisului. Desbaterile senatului imperial în privinţa alegerei deputaţilor Puzyna şi Feodorowicz descoperiră un şir de violenţe evidente în contra partisanilor candidaţilor ruteni

Şi astăḑi! Procesul Rutenilor din Lemberg arată, ce a rodit din politica observată de către Ruteni. Sentenţa în procesul acesta încă nu s'a publicat şi de aceea noi ne impunem reserva cea mai mare în privinţa vinovăţiei s'au nevinovăţiei acusaţilor. Juraţii, între cari se află mai tot Poloni, deşi contrastează în privinţa naţionalităţei, datori sûnt a face acusaţilor o judecată nepreocupată, şi noi de sigur nu îi vom influenţa funcţiunea lor judecătorească. Dară sfîrşitul procesului absolut nare nimic de a face cu consecinţele politice, care resultă din interogatoriul acusaţilor de până acum. S'au că acusaţii întradevĕr au comis crima de înaltă trădare şi atunci contrastul între purtarea de mai înainte a conducătorilor partidei rutene fidele statului şi faptele lor criminale în anii din urmă e una din faptele cele mai instructive şi deplorabile a istoriei Austriei; sau că acusa e îndreptată contra nevinovaţilor, cari fără motiv au fost deţinuţi cu lunile în arest preventiv, în care cas sîrguinţa de a înfăţişa persoane distinse ca trădători este o procedere de tot potrivită de a pune pe gânduri. Între timpul, în care deputaţii naţiunei rutene asigurau în genunchi fidelitatatea lor către împĕratul, între procesul pentru crimă de înaltă trădare comisă de conducătorii partidei rutene de acum puţin a trecut preste douĕḑeci de ani — şi acestia douĕḑeci de ani au fost de ajuns de a face o schimbare aşa adûncă.

Cine vrea binele Austriei, trebue sĕ dorească ca cetăţenii ruteni acusaţi de crima de înaltă trădare sĕ se poată purifica. Căci, cum poate plăcea unui Austriac sincer, sĕ se adeverească că consilieri de curte, profesori, redactori, preoţi şi plugari pe teritoriu austriac se fie dovediţi că au conspirat cu un stat străin? Nime nu poate dorì sĕ se condamne cineva, dacă nu sûnt alte agravări decât raportul curios al căpitanului plăşei Stanislaului: „Acusatul Nyczaj agitează cu atâta dibăcie, de nu se poate prinde nici decum.“ Sau Nyczaj e foarte dibaciu, ori domnul căpitan al plaşei Stanislaului nu e isteţ destul ca se poată demasca pe trădătorul acel dibaciu al statului.

Din nenorocire în decursul procesului s'a manifestat din partea guvernului unguresc în contra funcţionarilor guvernului de mai înainte o animositate, care procesului dă un colorit caracteristic. Întrarea Ruşilor în Ungaria în anul 1848 şi după părerea noastră e o faptă deplorabilă. Dară înaintea unui tribunal austriac fapta, că învinovăţitul consiliar de curte Dobrzanski atunci în calitate de funcţionar era însărcinat cu provisionarea armatei rusesci, nu e causă de a 'l vinovăţi, că stă în conecsie necuvincioasă cu Rusia. O parte de insurgenţii ungaresci din anul 1848 e acum în serviciu şi în posturi mari; dară de aceea, pentrucă Dobrzanski nu s'a luptat împreună cu insurgenţii, în anul 1882 nu poate fi culpabil de înaltă trădare. Ar fi o bătaie de joc de ideea statului austriac dacă părerea tribunalelor ungaresci în privinţa legiţimităţei revoluţiunei din anul 1848 s'ar presenta ca corectă unui consiliu de juraţi austriaci. Dacă în nota poliţiei

unguresci consiliarul Dobrzanski sĕ învinovățesce că deja în anul 1865, pe timpul ministeriului sistărei a fost însărcinat din oficiu de a pădì interesele Slavilor din Ungaria, și aceasta e o învinovățire, care — cel puțin sub ministeriul Taaffe — nu se poate ridica în contra nici unui bărbat politic.

Acusații toți tăgăduesc, de a fi vinovați crimei de înaltă trădare; recunosc însĕ cu toții că cătră Rusia au simpatiile cele mai mari. Interesele monarchiei austriace și cele ale monarchiei rusesci mai în toate punturile sûnt contradictorie, și de aceea e un lucru foarte fatal că națiunea rutenă, care era o dată foarte devotă și fidelă statului a schimbat simpatiile ei cu totul. Acusații dic, că părerile, care le a dovedit Dr. Rieger când cu călătoria cea celebră la Moscowa, sûnt și părerile lor.. Câte greșeli a căutat sĕ se facă până Rutenii au ajuns unde Dl. Rieger deja în anul 1867 a fost ajuns! Și curios! Tocma acum unde națiunile au de gând a se împăca a fost de lipsă un proces de înaltă trădare. E ceva adevĕr în dicerea unui deputat austriac că în anii din urmă multe s'a făcut spre a împăca popoarele Austriei d e s u n i n d u l e!

„Prusia în consiliul federal".

Chiar acum a apărut în Lipsca al doilea volum: „Prusia în consiliul federal". Acest nou volum conține mulțime de documente asupra cestiunei orientale, astfel precum sĕ presintă pe timpul resboiului Crimei. Este de un interes oare-care următoriul document, în care principele de Bismarck, la 25 Iulie 1853, își esprimă părerea sa asupra atitudinei ce ar trebuì sĕ ia Austria într'un conflict cu Rusia. Principele de Bismarck dicea între altele:

Sforțările ultramontanilor merg acum mână în mână cu acele ale cabinetului vienez. Cea mai mare și mai grea piatră de încercare pentru amêndoi este posițiunea Prusiei în Germania. Noi nu putem deci, escludênd toate celelalte motive ce esistă în cestiunea orientală, se aderăm la o mărire a Austriei decât numai cu condițiunea ca și noi sĕ ne mărim în aceiași proporțiune. Dacă Austria, va începe un resboiu cu Rusia, apoi cu greu va putè sĕ se opună pentru multă vreme și cu succes acelor planuri ce puterile de vest ar avè pentru restabilirea Poloniei. Aceste planuri n'au fost nici odată respinse până acum cu seriositate nici în Paris, nici în Londra, și ele vor fi puse mai curênd s'au mai târdiu ca singurul mijloc în stare de a micșora puterea rusască. Interesul Austriei contra restabilirei Poloniei nu este atât de mare ca al Prusiei și Rusiei, și ea n'ar avè prin urmare trebuință, în urma unei rupturi cu Rusia, sĕ se despartă de puterile de vest. Cred chiar că, la cas de trebuință, Austria ar alege țĕrile dunărene dacă ar fi nevoită sĕ opteze între Galiția și acestea. Acestea sûnt mai accesibile de limba și guvernul german decât sûnt provinciile polone. Poporațiunea este neofensivă, sûnt capabile de o mai bogată desvoltare și se potrivesc, atât din punctul de vedere geografic cât și comercial, mai bine cu Austria, decât Galiția care se află în afară de Carpați. Afară de acestea, restabilirea Poloniei presintă avantage sistemei austriace:

1. Prusia va fi slăbită și ținută în șah;

2. Pericolul panslavismului încetează, când esistă două State slave puternice de religiuni și de naționalități diferite;

3. Europa dobândesce un Stat important de confesiune catolică;

4. Polonia, restabilită cu ajutorul Austriei, va fi pentru moment un aliat mai sigur al Austriei.

5. Restabilirea Poloniei procură poate Austriei singura garanție durabilă contra unei preponderanțe din partea Rusiei îndată ce afacerea italiană ar provoca o ceartă între Ausria și Francia sau în casul când cea dântêi din aceste puteri s'ar afla în vr'o încurcătură.

În casul cel mai rĕu, cabinetul vienes s'ar mulțămì cu propunerea dea împărți din nou Polonia, fără a renunța la Țĕrile dunărene. Nu merg atât de departe în cât sĕ afirm că Austria ar conlucra de bunăvoie la o restabilire a Poloniei, dar dacă puterile de Vest vor stărui cu tot dinadinsul, apoi ea va adera, cu condițiunea însĕ ca se i se dea Țerile dunărene ca recompensă.

„Nouvelle Revue" și „Timpul."

„La Neuvelle Revue", în numĕrul sĕu dela 1 Iulie, publică sub titlul: *Scrisori relative la politica exterioară*, nesce apreciări pline de interes și de actualitate asupra evenimentelor mai importante ce se petrec în Europa. Autorul acestor scrisori pare a fi rupt cu tradițiunile rutinare și restrînse ale diaristicei franceze, care continuă încă a crede după observațiunea caustică a dlui Iohn Lemoinne, că lumea se întinde până la marginile fortificațiunilor Parisului. De aceea socotim folositor a pune sub ochii cetitorilor nostri următoarele rênduri, cari termină articolul anunțat:

În momentele de față Europa este frămêntată de un neastămpăr adûnc. O lume întreagă, o civilisațiune care 'și-a avut mărirea ei, se preschimbă; popoarĕle aspiră astădi la o constituire a statelor europene care sĕ nu mai fie basată pe forța brutală. Deși curenții firesci cari le împing unele spre altele sûnt încă împedecate în drumul larg de combinațiunile diplomației și de predomnirea armatelor ofensive, nu trebue totuși sĕ fim îngrigiți peste mĕsură de victoria trecătoare, a sectatorilor conchistei. În ciuda protocoalelor oficiale, întrevedem soluțiuni la cari nu se asceaptă negreșit biurocrații și agenții dlui de Bismarck. Pe când omul de stat german continuă, cu o încăpăținare sterilă, se represinte și se afirme eresiile 'i îmbĕtrânite, ideea națională prinde rĕdăcini pretutindeni. Dacă mișcarea va dura, popoarĕle mici vor devenì mai tari decât potentații aparenți ai continentului nostru. Eată ce ne face sĕ dorim din suflet împăcarea desă vêrșită a poporului italian cu poporul francez, precum și triumful partidului național în Egipt. Eată de ce earăși regretăm din toate puterile nedreptatea comisă, cu concursul Franciei, cătră viteaza și nobila națiune română.

Sûntem fericiți dice „Timpul" vedênd în fine că spiritele luminate ale Franciei au început sĕ recunoască greșalele mari și repețite pe cari această putere le a comis succesiv față cu Italia, cu ocasiunea conferinței tunisiene, fața cu Egiptul nevoind sĕ recunoască caracterul național al revoluțiunii sale și amenințându-l cu demontrația navală, față cu România mai ales în cestiunea libertății navigațiunii pe Dunăre. După cum am observat într'un articol precedent, se pare că un geniu nefast a împins necontenit pe politicii și diplomații ei sĕ caute ai instrăina simpatiile și afecțiunile cele mai bine stabilite. Ingratitudinea Francesilor în privința noastră a causat o surprindere durerosă și adâncă în toată țara căci nimeni nu se putea aștepta ca lovitura de grație sĕ ne vie într'o cestiune națională așa de însemnată ca libertatea navigațiunei pe marele fluviu, tocmai dela aceia pe cari ne învĕțaserăm ai iubì și ai respecta. Și a trebuit toată încrederea dragostei și toată tăria caracterului național spre a resista acestei nesocotite lovituri.

Astădi un reveriment pare a se fi produs în opiniunea publică, dacă judecăm după cele petrecute de curênd. Francia isolată de celelalte puteri prin tactica dibace a principelui de Bismarck și prin propriile ei imprudențe, caută se recâștige terenul perdut. Ridicarea ședinței de cătră cameră la vestea morții generalului Garibaldi și manifestațiunile publice ce au avut loc cu această ocasiune dovedesc în deajuns cât de simțitor este pentru Francezi faptul că neutralitatea de odinioară a Italiei s'a transformat acum într'o alianță ofensivă și defensivă cu Germania. De altă parte în ceea ce privesce mișcarea națională din Valea Nilului publicul începe a înțelege, de și prea târdiu din nenorocire, că era mai bine mai folositor și mai demn de o națiune mare și puternică ca Francia sĕ încurajeze aspirațiunile spre libertate ale poporului egiptean și sĕ'i câștige astfel simpatiile decât se recurgă la o spărietoare copilărească și ridiculă ca demonstrația navală, destinată sĕ nu aibă sancțiune încă dela început.

În ceea ce ne privesce pe noi, asceptăm cu oare care reservă viitorul, deși nu ne vine se credem că orbirea în care a căḑut guvernul dlui de Freycinet în primul moment va mai continua și de acì înainte față cu o națiune amică. Cestiunea libertății Dunării fiind de interes european, fie care putere, și Francia în Special, va înțelege pericului, ce ar putea resulta din stabilirea egemoniei Austriei asupra bĕtrânului fluviu.

Ceea ce nuse poate deci tăgădui astădi în mod serios este ideea naționalităților care a început se prinză consistență și sĕ se impună meditațiunii oamenilor politici. O forță ascunsă însĕ iresistibilă împinge fragmentele desfăcute ale aceluiași trunchiu sĕ se adune și sĕ sĕ sudeze împreună. Orb e acela care nu vede lucrarea latentă de concesiune la care asistăm Pangermanismnl a încetat a fi astădi o concepțiune abstractă a câtor-va visători, spre a întra în domeniul realității. Am vorbit, aci chiar de tendința neclintită a prințului de Bismarck către realisarea acestui ideal și de mijloacele întrebuințate de dênsul spre a desagrega elementele germane ale monarchiei dualiste, în dauna celorlalte mici naționalități ale peninsulei balcanice.

Dacă pangermanismul a luat o formă concretă, panslavismul n'a rĕmas mai pe jos. Pretutindeni scriitorii și publiciștii ruși preconisează ideea unui imperiu care ar cuprinde în sine toate elementele slavice. Resboiul din 1876 n'a avut alt scop. Căderea generalului Ignatieff dela putere va avea de consecință negreșit abandonarea momentană a acestui ideal. Nu se știe însĕ dacă fostu ministrru nu va fi rechiemat mâne la guvern, mai forte și mai popular ca oricând.

Decă aceste două idei au eșit astădi la lumina mare, o alta numai puțin puternică 'și-a făcut aparițiunea. Panislamismul a început sĕ îngrijască lumea politică, și mișcarea din Egipt, pe care diarele franceze o dau ca o simplă revoltă de felahi ignoranți și fanatici, s'a recunoscut că 'și are sorgintea într'un sentiment național. Arabi nu este de cât instrumentul conscient și devotat al lumii musulmane care 'și reculege puterile pentru o luptă colosală cu elementul creștin ce o gonește din urmă. Distincțiunile și onorurile, cu cari l'a gratificat sultanul ca o desfigere aruncată Europei, probează că el are o misiune de împlinit.

În mijlocul acestei redeșteptări puternice a sentimentului de rasă, numai latinitatea pare încă a sta în amorțire.

Afacerea dela Tisza-Eszlar.

După „Egyetértés":

Tiszalök.

Sub datul de 8 Iulie ni se scrie: Se așteaptă cât mai în grabă un comunicat oficios despre resultatul investigațiunei, de oare ce judele investigațional Iosif Bary alaltăeri a trimis o lungă telegramă ministrului de justiție. Eri dimineață a plecat comisia de investigațiune la Eszlár. S'a dus cu ea și un gendarm, un pandur și David Herschko jidanul sub grija servitoriului dela temniță, mai departe plutașul slovac, dela care au emanat primele mărturisiri. Judii investigatori au rĕmas în Eszlár cu cei doi prisoneri, i vor duce însĕ din Eszlár la Nyiregyháza, și comisia se va întoarce cât mai curênd la Tiszalök. Comisia de investigațiune a căutat în Eszlàr mormêntul E s t i r e i S o l y m o s i și după cum se afirmă l'a și aflat, însĕ mormântul era gol. Comisia de investigațiune sosind eri pe nesciute în Tokaj, a prins un jidan, negustătoriu care joacă o î n s e m n a t ă r o l ă în acest proces. Prinderea lui a făcut în Tokaj mare sensație, întêmplându-se Vineri seara.

N y i r e g y h á z a. 9 Iulie.

Asară a venit aici comisia de investigațiune. Investigațiunea preventivă va mai ține 4—5 dile, și investigațiunea specială după părerea procurorului va ține o lună de dile. Pertractarea finală se va ținè pe la mijlocul lui August. Carol Eötvös călătoresce pre vre o 4 dile la Budapesta, astădi a avut lungi conferințe cu procurorul și cu judele investigătoriu.

K i r á l y t e l e k 9 Iulie.

P l u t a ș u l s l o v a c, a s c u l t a t p e n t r u p r i m a d a t ă î n 6 a l u n e i c u r g. a m ă r t u r i s i t î n t r e a l t e l e, c ă t r u p u l a f l a t l a D a d a i s ' a d a t d ê n s u l u i î n p a r t e a d e s u s a c o m i t a t u l u i S z a b o l c s, n u s c i e î n s ĕ î n c a r e c o m u n ă s ' a î n t ê m p l a t a c e a s t a. *Asemenea scie că trupul Estirei Solymosi în presența lui s'a dat Jidovilor plutași.*

El a dat ajutoriu ca cu vestmintele Esterei Solymosi se îmbrace trupul afiat și sĕ'l lege de plută. P l a t a l u i p e n t r u a c e s t e s e r v i ț e e r a d e p u s ă l a j i d a n u l d i n T o k a j, p e c a r e l ' a p r i n s e r i.

N y r e g y h á z a, 1 Iulie.

Între plutașii prinși de gendarmul Albert Farkas în Szolnok și giur — după — cum se scie au fost și doi jidovi D a v i d H e r s c h k o și un așa numit I g n a t i e. După ascultarea preventivă cest din urmă fu lăsat pe picior liber. Din mărturisirile plutașilor prinși se constată însĕ că acest jidov încă e compromis. Acuma se curentează în toate părțile.

N y i r e g y h á z a 9 Iulie.

Din cercetare s'a c o n s t a t a t că j i d a n u l p l u t a ș D a v i d H e r s c h k o *a luat la sine vestmintele Estirei Solymoși Pe Herschko l'au adus astădi aici cu părul tuns în haine de rob.*

„Egyetértés a primit in 11 Iul. n. dela Nyireryháza telegrama următoare:

Plutașul David H e r ș c o israelit a fasionat că v e s t m i n t e l e E s t e r e i S o l y m o ș i l e a căpătat dela o j i d a n ă d i n E s z l a r, p e c a r e n u o c u n o a s c e.

Judele instructor, după cum se scie s'a dus dela T i s z a - L ö k la E s z l á r, luând cu sine și pe H e r ș c o. Acì la confrontat cu toate jidanele din Eszlár. Pe una, care încâtva a mărturisit că cunoasce pe H e r ș c o a deținut-o. Des-

coperindu-se mai în urmă că patru jidane, care se aflau în Tisza-Eszlár pe timpul când s'au transpus vestmintele, acum lipsesc, s'a dat ordin a le urmări și a le prinde.

Varietăți.

* (Necrolog.) Eri ni s'a înmanuat următoriul și tristul anunț funebru:

Maria Lebu născ. **Cioran,**

a încetat din viață astădi în 10 l. c. după luugi suferințe, împărtășită fiind cu S. S. Taine în etate de 35 ani. Înmormêntarea va avea loc în 13 l. c. st. n. la 10 oare înainte de ameadi, în cimiteriul bisericei gr. or. din Cacova.

Adânc întristatul soț face aceasta cunoscut tuturor amicilor și cunoscuților reposatei, în numele mamei, fraților, surorilor și celorlalte rudenii.

Cacova, 10 Iulie st. n. 1882.

Alecsandru Lebu.

* (Postal). Direcțiunea postelor un. din Sibiiu deschide concurs la stațiunea de magistru postal în Olafalu, pe lângă cauțiunea de 100 fl. bani gata, provădută cu emolûmentele următoare: 200 fl. salariu, 40 fl, pausal de căncelărie și bani de mânat și de biciu precum și 350 fl. pausal de prejunetură. Terminul de trei septămâni pentru concurenți se începe dela 10 Iulie n.

* Două locuri de servitori la postă sûnt vacante. Direcțiunea scrie concurs pentru completarea lor cu termin de 6 săptămâni. Salariu 300 fl. cauțiune din partea suplicanților 100 fl. Suplicele sûnt a se adresa la direcțiunea postală în Sibiiu.

* (Regină și academică.) Ziarele din Bucuresci ne aduc scirea că academia română de sciințe a hotărît a primì pe scriitoarea *Carmen Sylva* (regina Elisabeta) între membrii sei și a decora sala ședințelor cu imaginea ei. Primirea festivă în academie va avè loc într'una din zilele acestei luni. La primire va asista regele cu statul său civil și militar și corpul diplomatic. Regina Elisabeta lucră la discursul de recepțiune, care 'l va rostì cu ocasiunea festviității în limba română.

* (Încheerea sărbătorească) a anului scol. în instit. andreian s'a făcut eri. Dintre clericii anului al III unuia i s'a reținut testimoniul sub pretecst că a înstrăinat obiecte din seminariu. Directorul institutului a și numit pe hoțul — espressia Dsale.

Ne-am mirat mult de netactul dlui Hannia. A zice unui om cuvinte atât de grave la solemna încheere a anului scolastic în fața profesorilor a elevilor și publicului dovedesce mare netact. Și când judecăm cu sânge rece, și scim că dl director le-a făcut aceste fără a avea împuternicirea mai marilor săi, fără a fi făcut cel puțin arătare consistoriului despre acest fapt afirmat de Dsa, ne prinde mirarea și ne întrebăm, cum poate fi un asemenea om și profesor de morală. Un om cu consciința la loc și ca laic nu observă o asemenea purtare. Chiar cu sentința în mână, judecătoriul și laic se folosesce de alt limbagiu.

Unul dintre cei indignați.

* (Tempestate). Luni noaptea spre Marți, după o căldură africană de trei zile, s'a descărcat o tempestate tăribilă asupra ținutului Sibiiului, cum arare se mai întêmplă pe la noi. Începutul a fost între 11 și 12 oare și după o întrerupere de vre-o 15—30 minute, a ținut până după 2 oare de cătră ziuă. Era un fulgerat ne întrerupt și o duruitură de tunete fără capet. În intervale scurte se mai audia câte o tunătură care făcea se tremure ferestrile. In apropiare a tunat în casa din strada Morei, odinioară „Hotel zur Stadt Wien", fără se facă vre-o pagubă însemnată. In Cristian înse fulgerul a aprins o șură, dela care s'au aprins, fiind vênt teribil, alte mai multe vre-o 9, care au ars cu ce au fost în ele. Oameni și vite nu s'au periclitat.

* (Bandă de hoți). Alaltăieri a sosit aici o bandă de hoți de trei bărbați și trei femei. În ziua în care a sosit banda s'a apucat de lucru. Unul dintre acei trei bărbați s'a furișat într'o casă și mulțămită nasului său celui bun s'a dus la un secretariu cu prețioase, l'au deschis și a curățit în grabă prețioasele dintr'însul așezândule în buzunarele sale. Conturbat în lucrarea sa de o domnișoară din casă s'a presentat ca surdo-mut, dându i o hârtiuță scrisă, începênd domnișoara se o cetească fu apucată de gât, sugrumată și trântită la pământ. „Surdomutul" crezênd domnișoara moartă a dispărut cu prada în buzunare. Mai târziu fu eruat, dar era aproape să scape, pentrucă „surdomutul" vorbia și auzia, era îmbrăcăt cu alte haine și barba cu care fu vêzut mai naînte era în buzunariul paltonului. Acest cavale de industrie este jidov și susține a'l chema Adolf Fürst, numele cel adevărat însă se pare a fi Gutmann din Neustadt. Dintr'o casă în piața mare sa furat un orologiu de aur de dame cu emalin vênăt și cu emalin deschis în formă de lira pe coperiș. Furtul acesta să presupune a'l fi comis o fată jună aparținătoare bandei. Fata este o brunetă îmbrăcată în negru cu o cârpă neagră de mătase pe cap. Aceasta a întrat în mai multe case cerșind pentru părinții ei bătrâni milă ca să se poată duce într'o baie. Și fata aceasta este pusă la umbră.

Posta din urmă.

Din Alexandria se telegrafează: „Malza", „Elkanat" și forturile de lângă palatul Kedivului fură aruncate în aer.

În 11 Iulie la 11 oare noaptea Egiptenii au sistat focul. Englezii după aceasta s'au apropiat de port și un despărțêmênt de marinari au desbarcat în port.

Egiptenii s'au luptat bărbătesce, au suferit însă perderi foarte însemnate. Dintre Englezi au rămas 5 morți și 27 răniți.

În 11 Iulie după ameadi s'au început bombardarea fortului care domineză cetatea. Bombardarea au fost foarte vehementă.

Alexandria întreagă este în flacări. În decursul bombardamentului „Alexandra" fregată chirasată fu gărită de proiectile.

În Paris a consternat împrejurarea că admiratul Seymur a încuiat cu desăvêrșire canalul Suez.

Poarta protestează contra continuărei bombardamentului.

Puterile însă nu.

Guvernatorul Alexandriei a declarat pe Kedivul de prisoner.

Panica a cuprins toate cursele europene.

„P. Ll." într'o telegramă originală dela Bucuresci declară scirea „R. L.", că Cogălniceanu va fi denumit ministru de esterne, luată din vênt.

Loterie.

Mercuri 12 Iulie n. 1882.

Sibiiu: **72 35 89 43 18**

Bursa de Viena și Pesta

Din 11 Iulie n. 1882.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	119 90	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.85	88.85
Renta ung. de hârtie	87.—	86.85
Împrumutul drumurilor de fer ung.	135 20	134.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.50	91.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.50	95.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	98 25	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.—	97.—
Obligațiuni urbariale temeșiane		97.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50	
Obligațiuni urbariale transilvane	97.75	97.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98 —	98.25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	99.—	—.—
Sorți ungaresci cu premii	97.25	97.50
Sorți de regularea Tisei	119 75	119.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	111.10	110.75
Datorie de stat austr. în argint	77.10	77.25
Renta de aur austriacă	77 90	77.75
Sorți de stat dela 1860	95.15	95.75
Acțiuni de bancă austro-ung.	131.25	131.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	826 —	823.—
Acțiuni de credit austr.	321 25	321.—
London (pe polița de trei luni)	324.—	324.8
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	120.70	120.40
Argint	—.—	99.50
Galbin	5.69	—.—
Napoleon	9.58½	5.67
100 marce nemțesci	58.95	9.57
		58.85

Nr. 2071—1882 civ. [113] 1—3

Publicațiune.

Din partea subscrisului ca jude esmis al tribunalului ung. din Dej se aduce la cunoscința publică, că în obiectul segregărei locurilor din comuna *Vale* (Tóthfalu) spre rênduirea representanților, alegerea inginerului și preliminariul de spese, am pus zi de pertractare pe **4 Septemvre 1882 la 9 oare dimineața** în comuna *Vale*.

Provoc deci pre toți cei interesați în această comasare cu titlu de proprietari să se presenteze la pertractare, cu atât mai vêrtos; deoarece nepresentarea lor nu va impedecă cursul lucrărilor, și nu va servi de pretecst ca remediu de drept.

In numele tribunalului.

Dej, 11 Maiu 1882.

Hoszu László m. p.
jude esmis.

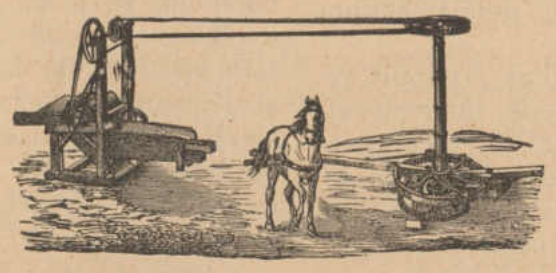

Avis pentru posesorii de pământ și agricultori!

Mașine de îmblătit cu vapor, mașine de **imblătit de mână** și **de cai, ciure (Trieure) de sortat și vênturat, mașine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcțiunea cea mai nouă) precum și tot feliul de alte mașini și alte părți întregitoare** recomandă pe lângă alte prețuri de concurință **Ferăria lui**

Andreiu Török,

în Piața-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piața casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiș Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile și lucrările de construcțiune cât se poate de eftin. [99] 7

Paguba imensă, care a avut-o fabrica cea mare de mobile de fer din Londra a lui **Godderigde Brothers and Comp.** la falimentul cel de pe urmă a bancei din Glasgow, a consternat-o, într'atâta încât s'a hotărît a încuia fabrica și a vinde toate mobilele de fer cari se află în cantități mari și au fost premiate la toate esposițiunile mai cu seamă cu medalii de aur, cu a patra parte a prețului lor de fabrică. Eu ofer așa dară cele 4000 paturi de fer pentru oameni mari, minunat de frumoase,

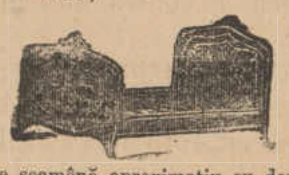

(Paturile seamênă aproximativ cu desemnul.)
date mie de sus numita casă în comisiune (toate într'adevêr lucrate frumos și o decorațiune neajunsă pentru fie-care locuință) cu preț fabulos de eftin, bucata numai cu 8 fl. (prețul de mai înainte fl. 32.50. — Efectuez prompt și pe lângă anticipațiune și comande singuratice, până când va ajunge provisiunea, — cu esemplare escelente și fără de defecte.

F. Boganyi
Deposit de mașine
VIENA, Landstrasse, Krieglerstrasse.

Paturile de fer au a fi preferate celor de lemn mai cu seamă pentru vară și toamnă, de oarece ele scutesc de parasiți și de necurățenie, sûnt cu mult mai trainice și se pot lesne desface și compune

[112] 3—3

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintaiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a soliditățîi celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arătător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 12.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 40 și astădi se capătă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 20.** Afară de aceastu lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifeal

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabi cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta zi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit-să nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are să adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor răspundător **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. **Sibiiu, Sâmbătă 3/15 Iulie 1882.** *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articuiii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu preţul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfîrşesce cu ultima Iunie 1882, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iunie.

„W. Allg. Ztg.“ din Viena află că ministrul comun de finanţe de Kallay va întreprinde călĕtoria proiectată de mai nainte în Bosnia şi Erţegovina, spre a studia cu temeiu referinţele de acolo în faţa locului. De Kallay va fi însoţit de un secretariu din ministeriul comun de finanţe şi de cinci funcţionari de consulate. Călĕtoria va ţinea doue luni de ḑile.

Dela Turin se telegrafează că „Gazetta del Popolo“ anunţă, că pe regele Umbert la determinat seriositatea situaţiunei actuale politice a se întâlnì cu împĕratul Wilhelm, eventual şi cu împĕratul şi regele Francisc Iosif la Gastein.

Toată lumea politică este preocupată de evenimentele dela Alexandria. Puterile care n'au participat la agresiune s'au uimit de resoluţiunea Engliterei şi aşteaptă sĕ vadă ce va face aceasta acum. Se va mulţămì cu destrugerea Alexandriei sau va merge pe cărarea pornită mai departe.

În Viena ca şi în Berlin, ne spun ḑiarele ce au sosit astăḑi, bombardarea Alexandriei este privită mai cu sânge rece. Dacă Englitera nu va merge mai departe nici Austro Uugaria nici Germania n'au se facă objecţiuni.

Francezii însĕ nu îşi pot ascunde nĕcasul asupra acţiunei admiralului Seymour. Ei se pun pe partea lui Arabi paşa acum pe faţă. Guvernul englezesc însĕ s'a grăbit a face declaraţiuni liniscitoare în privinţa canalului Suez şi aşa se speră că diferenţa între puterile apusene se va putea aplana în curênd.

Crisa egipteană.

De pe bordul năiei „Chiltern“ din portul Alexandriei s'a telegrafat în 12 Iulie n. la 10 oare 40 minute: „Inflexible“ şi „Temeraire“ au deschis aḑi dimineaţă focul asupra fortului „Moncrieff“, care peste noapte au fost reparat.

Tot de acolo s'a telegrafat în aceeaşi ḑi la 1 oară că în Alexandria s'a arborat flamura parlamentară. Un vapor cu asemenea flamură s'a apropiat de flota engleză.

La 9 oare seara: Înainte de apusul soarelui cinci năi englezesci s'au postat din afară de portul cel nou şi sĕ vede că în dimineaţa următoare se vor bombarda forturile ce dominează cetatea, dacă se va continua bombardarea. — Flamura albă fâlfăe deasupra cetăţii. Focul ia dimensiuni mari în Alexandria. Se asigură că cetatea e ca moartă şi că ea e dată spre pradă Arabilor din clasa de rênd şi Beduinilor.

Altă telegramă a oficiului „Reuter“ spune că „Inflexible“ şi „Temeraire“ au deschis focul asupra forturilor de dincolo de far, dară 'l au sistat, după ce Egiptenii au arborat flamura parlamentară. Avisul „Bittern“ fu îndată trimis se afle causa. Comandantul Avisului a signalisat, că comandantul Alexandriei Tulba paşa vrea sĕ se înţeleagă cu Seymour. Comandantul avisului „Bittern“ a pretins cas condiţiune prealabilă predarea forturilor cari dominează întrarea în port. Îndată după aceasta s'a arborat a doua flamură albă şi avisul „Helicon“ fu trimis sĕ aducă sciri.

Comandantul de pe „Bittern“ a aflat că Chedivul se află sănătos cu Derviş paşa în palatul Ramleh. În partea despre consulatul englez se observa foc mare.

În 13 Iulie n. dimineaţa se vedeau flamuri albe pe forturile „Raseltin“, pe far, pe divan şi ministeriul de rĕsboiu. Focul a făcut în noaptea trecută mari stricăciuni.

„Naţiunea“ reflectează asupra bombardamentului astfel:

Tunul, cu glasul lui de buhă, a început se vorbească în Aexandria. Englezii, temênduse de sterilitatea conferenţei şi înţelegênd valoarea faptelor îndeplinite, în politica de astăḑi, s'au grăbit a întra în acţiune. Pretecstul nu era greu de găsit.

Din telegramele trecute, cetitorii noştri sciu, că amiralul Seymour mai energic de cât comandantul flotei franceze, a cerut mai întâiu încetarea oricărei lucrări de întărire a Alexandriei, sub ameninţarea bombardării. Egiptenii, respunḑênd prin oprirea lucrărilor, conflictul părea înlăturat, spre satisfactiunea celor ce dorea ca diferentul sĕ se reguleze într'un mod pacînic, dar spre nemulţămirea Englezilor, cari voiau sĕ între în acţiune mai înainte de ce conferinţa sĕ'şi fi dat ultimul cuvênt pentru ca la oara critică ei sĕ nu poată fi dejucaţi.

Atunci amiralul Seymour, sub cuvênt că lucrările de apărare se urmează pe ascuns, a trimis un ultimat Kedivului, prin care 'i cerea ca, în 24 de oare, sĕi dea în primire forturile Alecsandriei, declarându-i că la cas contrariu va începe bombardarea. Pe de altă parte, Kedivul era învitat sĕ se refugieze pe un vas de rĕsboiu pentru a legitima prin deserţiunea sa acţiunea străinilor. Tewfic-paşa însĕ, refusând acest rol ruşinos, a telegrafat Sultanului, care printr'o notă către Puteri a protestat în contra violării ce se aduce drepturilor sale suverane, prin ameninţările amiralului englez.

Terminul de 24 oare trecând, fără ca forturile sĕ se predea, tunurile Englezilor au început eri dimineaţa acţiunea lor distrugĕtoare. Un schimb de projectile, nefavorabile Egiptenilor a urmat cât-va timp. Până seara Englezii au putut debarca şi întra în posesiunea unuia din forturi, anume Mex.

În tot acest timp, flota franceză s'a făcut nevĕḑută, spre a lăsa toată responsabilitatea faptului Engliterei şi a evita ori ce complicaţiune, care ar fi putut se o atragă într'o acţiune, pe care unele ḑiare franceze o consideră prematură.

Un manifest al Rutenilor galiţiani.

Rutenii din Galiţia se află într'o situaţiune nu tocmai plăcută. Acusaţi că sûnt panslavişti şi că înclină spre biserica ortodocsă, pe care Polonii o numesc (chismatică, au aflat de bine a se justifica că nu sûnt nici panslavişti în sens politic dar cu atât mai puţin „schismatici.“ Nu se poate scì dacă metropolitul gr. cat. Sembratowicz, cărui încă i se atribue amestec în afacerile „schismatice“ va fi mântuit prin manifest înaintea curiei papale, unde se susţine că este chiemat *ad audiendum verbum*. Destul că Rutenii au făcut un pas prin care îşi descopere simţemintele şi prin care vor se desvaliditeze atacurile ce li se fac.

Eată unele locuri mai marcante din manifest:

Către Rutenii din Galiţia, credincioşi bisericei şi naţiunei lor.

Compatrioţi! Ce s'a întêmplat între noi întristează pre fie care Rutean sincer foarte tare. Sub sceptrul cel blând al împĕratului Francisc Iosif I, în statul austriac, fie care naţionalitate poate trăì şi înainta. Dar, în loc de a întrebuinţa libertatea aceasta într'un mod onest şi cuminte aceia, cari se presentă ca conducĕtori între Ruteni, seamănă vrajba între noi creḑênd, că scopul lor cel mai mare este, de a sustinè disarmonie permanentă în ţeară. Ei, representanţii nechemaţi ai naţiunei rutene, nici când au fost aleşi deputaţi în consiliul statului, nici acasă nu fac nimic pentru ţeara noastră ruteană. Sub pretecst de a ţinè ritul curat, ei începură a introduce în bisericele noastre înnovaţiuni, şi încetişor păşind pe calea aceasta tot mai înainte ajunseră se rĕspândească între noi cu cuvêntul şi înscris trădarea bisericei noastre sfinte, rutene-catolice.

Compatrioţi! Ţeara Rutenilor sĕ rĕmână ruteană, sĕ nu se facă moscovită; biserica noastră şi ritul nostru sĕ rĕmână neschimbate precum au fost şi sûnt. Sĕ iubim ţeara noastră ruteană, fără a urî pre cine-va. Nu în vrajbă, dară în muncă dreaptă căutăm norocirea noastră comună pentru noi şi fraţii nostri, cu cari trăim într'o ţeară şi cu cari sute de ani am împărţit noroc şi desastru. Lachu (Polonul) şi Ruteanul, fiesce care pentru sine, dară în pace şi cu iubire creştinească sĕ muncească spre binele lor şi a generaţiunilor viitoare!

Sĕ ţinem tare şi sinceri sfânta lege catolică de rîtul rutean, sĕ respectăm şi sĕ socotim libertatea constituţională, pe care Majestatea Sa împĕratul Francisc Iosif I, a dat o tuturor naţionalităţilor, şi sĕ nu abusăm de ea într'un mod trădător spre folosul şi binele unei agitaţiuni străine. Sĕ se retragă acum aceia, cari ne disunesc şi scornesc trădare şi vrajbă între noi. Acum ridicăm noi glasul nostru, noi Rutenii, cari sûntem credincioşi ţĕrei noastre rutene, credincioşi împĕratului, credincioşi bisericei noastre. Sĕ ne ridicăm inimoşi şi se arĕtăm lumei, că mai trăesc în ţeara Rutenilor Ruteni, cari nu vreau se fie nici servitori partidei centralistilor constituţionali nici servitori Moscoviţilor. Într'aceasta convingere ridicăm glasul nostru cătră tine naţiune ruteană, şi cătră preoţimea onorabilă. Sĕ sperăm că cuvêntul nostru, viiind din inimă, va găsì un echou puternic în inimele tuturor Rutenilor sinceri spre norocirea ţĕrei Rutenilor. Sĕ ne scăpăm de tractarea epitropicească din partea inimicilor ţĕrei rutene, şi acelora cari până acum s'au proclamat ca deosebiţi procurori, protectori şi apărători a dênsei. Cu noi e naţiunea, cu noi e partea aceea a preoţimei rutene, care a rĕmas credincioasă datorinţelor ei, cu noi e autoritatea statului şi a bisericei, cu noi e dreptul adevĕrul şi puterea,

(Manifestul e subsemnat de 52 preoţi mireni şi de ordini, funcţionari de stat, profesori şi învĕţători, un deputat al dietei ţĕrei, mulţi primari, şi de 158 de plugari, toţi din Lemberg şi de prin pregiur.)

Raport general.

Societatea este cel mai mare bine al omenimei, „ḑice Bossuc.! Condusă de această idee salutară şi tinerimea institutului „Andreian“ din Sibiiu a înfiinţat de mult o societate numită de un timp încoace societatea de lectură „Andreiu Şaguna“

Ea poartă, după cum sĕ vede numele acelui mare archipăstoriu, care toată viaţa sa i-a jertfit-o pentru binele şi prosperarea tinerimei, speranţa naţiunei noastre. Ca sĕ fie deamnă de marele nume care-'l poartă, ca sĕ corespundă chiemârei sale, ea n'a perdut nici odată din vedere împregiurarea că din fapte sĕ poate judeca omul şi în consecinţă buna orgenisare, vitalitatea şi activitatea unei societăţi, ci s'a silit totdeauua sĕ arate onoratului public care sĕ interesează de tinerime, că ea după putere a satisfăcut problemei sale.

Din acest punct de vedere mânecând are onorul a venì şi la finea acestui an scolastic cu următorul raport general.

Societatea noastră de lectură s'a constituit în 27 Septembre 1881 sub presidiul dlui profesor seminarial Dr. Nicolau Maier.

În decursul anului ea a ţinut 1 şedinţă de constituire, 19 şedinţe ordinare, 2 estra-ordinare şi 1 publică în presara ḑilei de 30 Novembre în memoria onomasticei fericitului Archiepiscop şi Metropolit Andreiu.

Oficianţii societăţii au fost:

Conducător preşedinte dl profesor seminarial Simion Popescu.

Vicepreşedintele societăţii şi preşedintele comitetului George Oprea cleric an. III.

Notarii: Vasilie Domşa cl. an. III şi Ioan Baciu cl. an. II. Bibliotecar: Dumitru Tătar cl. an, II.

Vice bibliotecar: Ilie Georgescu pedagog an. III.

Casar Simion Popescu cl. an. I.

Controlor: Sebastian Olariu cl. an III., Redactorul foaei „Musa“ Vasilie Bologa cl, an. III.

Membrii în comitet: Nicolae Neamţu, Eliseiu Moga cl. an. III., Teodor Herman, Ioan Pinciu cl. an. II., Vasilie Saftu, Petru Şpan cl. an. I., Gheorge Ghiţă ped. an. III. şi Romul Pop ped. an. I. Dintre acestia Vasile Saftu referintele comitetului.

Societatea a avut în decursul acestui an 86 de membrii.

Biblioteca la începutul anului cur. a constat din 1094 opuri în 1529 volume; în decursul acestui an s'a înmulţit cu 18 opuri în 18 volume, dintre cari 5 procurate pe banii societăţii, ear 13 donate de amicii progresului, prin urmare biblioteca societăţii noastre în present constă din 1114 opuri în 154 de volume adecă unu mie una sută treisprăḑece opuri cu una mie cinci sute patruḑeci şi 7 de volume.

Jurnale în acest an am avut preste tot 19.

1. „Aurora română“, 2. „Biserica ortodocsă“, 3. „Biserica şi scoala“, 4. „Familia“, 5. Foaia scolastică“ 6. „Şeḑătoarea“, 7. „Transilvania“, 8. „Revista scientifică“, 9. „Scoala practică“, 10. „Convorbiri literare“, 11. „Noua bibliotecă“, 12. „Amicul familiei“, 13. „Telegraful Român“, 14. „Observatoriul“, 15. „Gazeta Transilvaniei“, 16. „Tageblatt“, 17. Egyetértés“, 18. „Luminătoriul“, 19. Tribuna liberă“.

Dintre acestea „Convorbirile literare“ şi „Scoala practică“ s'au procurat pe banii societăţii preţul întreg ear' „Tageblatt“ preţul jumătate.

Celelalte ne-au venit gratuit şi cu această ocasiune ne esprimăm profunda noastră mulţămită publică către diferitele redacţiuni.

Biblioteca sf. Părinţi s'a mai înmulţit în anul acesta cu 5 fascicule şi s'a arangiat într'o bibliotecă separată spre mai bună administrare.

P. T. Domnii, cari au binevoit a dona cărţi pentru biblioteca societăţii noastre sûnt următorii:

Ioan Popescu, prof. sem. Sibiiu; Simion Popescu, prof. sem. Sibiiu; Dr. Crişan, Petra Petrescu, amploiat; Nicolau Todoran, învĕţătoriu Lissa: Emanuil Beşa, cleric Sibiiu. Simion Popescu, cleric Sibiiu; Ioan Pop, cleric estra-ordinariu şi Alesandru Patachi, pedagog Sibiiu.

Academia română încă a binevoit a dona în anul acesta, 2 opuri foarte însemnate.

Faţă de toate acestea donaţiuni încă ne esprimăm mulţămita noastră publică.

Cassa societăţii cu finea acestui an scolastic constă din 231 fl. 25 cr. Din aceştia 317 fl. 2 cr. sûnt depuşi spre fructificare la institutul de credit şi de economii „Albina“ ear' 14 fl. 23 cr. disponibili la comitetul prov.

Foaia lunară a societăţii „Musa“ încă a eşit regulat şi cuprinde teme de diferit cuprins.

Comitetul în decursul anului a ţinut 32 de şedinţe, în cari s'au adus 104 concluse.

Pelângă afacerile administrative comitetul a desvoltat activitate şi în direcţiune literară, căci toate operatele întrate în foaia „Musa“ au fost critisate în şedinţele comitetului, şi aceasta am potea ḑice a fost ocupaţiunea principală a lui.

Sibiiu 1 Iulie 1882 st. v.

George Oprea, v-preşed. *Vasilie Saftu*, ref.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sebeş, în 14 Iulie 1882. La începutul acestei luni scoala română centrală de aici a ţinut esamenele publice.

Astăḑi s'au încheiat esamenele la gimnasiul inferior săsesc de aici.

Unele date statistice foarte interesante, le voi comunica cu altă ocasiune.

Acum voiu să înregistrez numai suprinḑĕtoriul fenomen că până acum la esamenul gimnasticei copii cântau cântarea Ardealului şi puneau flamura săsească; în acest an însĕ aceasta s'a întrelăsat de tot pentru a putea simula cu atât mai bine nu sciu ce însuşiri guvernamentale.

Însĕ între ziduri, la deschiderea esamenului directorul totuşi nu s'a sfiit a isbì în români, maghiari şi a da temeiu lui „Deutsche Schulverein.“

Fiele de bine, însĕ sĕ nu uite, că cu pielea de miel tot nu înşală. Pĕrul se lapĕḑă, dară năravul rĕmâne.

Ca de batjocură apoi în est an, după atâţia ani, s'a admis în fuga mare o jumĕtate de oară esamen şi pentru limba română.

Nici cu un fir nu putem ḑice mai mult nici despre limba maghiară, deşì aceea o propune primarul oraşului în persoană.

— Terminul reclamaţiunilor contra conscripţiei alegĕtorilor aici espiră mâne.

Datele mai de aproape le voiu comunica cu alt prilegiu.

Elaboratul întreg al delegaţiunii conscrietoare este fals şi greşit, şi se va şi ataca.

În privinţa aceasta lupta între români şi sasi este mare şi intensivă.

Saşii au mare uşurare pe lângă altele şi prin aceea, că conducĕtorii lor stau în neîntrerupt contact şi înţeles cu directorul poliţiei Ioan Piso care le face toate plăcerile (?) ba de dragul lor comite şi lucruri cari s'au şi arĕtat vice-comiţiatului;

În fine întreb pre directorul despărţământului nostru al asociaţiunii, pre d. Ioan Piso, ce cuget are cu acest despărţământ, de numai acesta tace, pre când celelalte mişcă.

Mult mĕ mir de aceasta nemişcare, considerând că unii membrii vreau se propună remunerarea directorului şi împreunarea de unele venituri mai mĕrunte cu acest post, până acuma numai de onoare.

Memento.

Din Bucovina.

Cernăuţi, 19 Iunie 1882.

Serbări naţionale rutene şi polone date în Cernăuţi, despre cari jurnalul german „Tribüne“ din 27 Iunie s. n., ḑice următoarele:

Mai ḑilele trecute s'au arangiat aici (în Cernăuţi) doue serbări, cari erau anunciate ca serbări naţionale şi cari au durat câte trei ḑile.

Una din aceste serbări naţionale după cum era anunţată în „Gazeta Cernăuţului“ s'a arangiat de către profesorul de limba ruteană dela universitatea de aici, Ilnas Onyopiewicz, preotul uniat din archidiecesa gr. cat., a Siovului, cu ajutorul unor învĕţători de aceeaşi confesiune şi naţionalitate, scoposind crearea unui fond pentru înfiinţarea unui gimnasiu inferior rutean în târguşorul „Kozman“; una dintre aceste a fost ruteană şi a constat în representaţii teatrale, prin diletanţi ruteni şi într'o petrecere veselă în grădina publică de aici.

A doua serbare însĕ, arangiată de societate polonă, Czytelna-polska, în folosul societăţii pentru ajutorarea familiilor polone sirmane, cari locuesc aicea a fost o serbare polonă şi forţată, care de asemenea a constat într'o petrecere în grădina târgului cu musică, tombolă, focuri de artificii; apoi din o representaţie diletantă polonă în teatrul oraşului şi în a treia seară în o producţie bine succesă cu telefonul.

În privinţa scopurilor acestor doue serbări cu anevoe s'ar putea atribuì caracterul de serbări naţionale pentru că familiile polone aici în ţeară nici nu sûnt aşa de numĕroase, nici aşa de compacte, ca sĕ se poată privì ca un popor, — Ear ce se atinge de cei de originea galiţiană (confes. uniată) trebue sĕ ḑicem numai scopul petrecerii şi întregilor procedări e mult mai misterios şi mai interesant de cum s'ar crede şi nici nu se poate lesne înţelege necesitatea unui gimnasiu rutean în „Kozman“ care loc e depărtat de oraşul Sniatin unde esistă deja un gimnasiu real, abia 10 kilometre ear de Cernăuţi numai 14 kilometre.

Anunţările acestor două sĕrbări aşa numite naţionale, diferirĕ foarte mult, atât în privinţa arangiamentului, cât şi în privinţa efectului: căci pe când Polonii, cari sciu sĕ şi câştige prin modestie şi fineţe simpatia tuturor claselor de oameni, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, n'au pus în programa lor nimica prin care ar fi putut vătĕma simţemêntul naţiunii române, atât la serbarea cea din grădină cât şi la cea din teatru, de unde se poate esplica uşor, de ce a luat parte la sĕrbarea lor un public aşa de numĕros şi distins, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, — rutenii au ales din repertorul lor dramatologic cunoscut pentru această representaţie festivă o astfel de piesă din care este destul de evidentă tendenţa lor (fiind aceasta o persiflare a limbei române) de a vătĕma simţemêntul naţional al românilor, cari au trebuit sĕ privească aceasta ca o provocare din partea rutenilor.

Nui deci mirare, dacă unii academici de naţionalitatea română, cari erau în teatru şi arătau nemulţămirea şi descuviinţarea bătând din picioare si mârîind şi în urmă ridicându-se de pe locurile lor se depărtară din teatru.

Ce făcură însĕ arangiatorii acestei representaţii provocătoare? În loc se vadă netactica şi neghiobia lor chiamă poliţia şi o provoacă sĕ aresteze de pe stradă mai mulţi studenţi academici cari părăsiră teatrul. Arestaţii fură eliberaţi la moment: noi însĕ trebuie sĕ ne mirăm şi se esprimăm condolenţa noastră asupra întregei întêmplări, că organele competente de inspecţiune au putut se conceadă o representaţie ca aceasta, de oare ce tendenţa vătămătoare era negreşit îndreptată către naţionalitatea şi limba română.

Cât de departe a ajuns impertinenţa şi nerusinarea acestor propagandişti galiţiani ai rutenismului în Bucovina se poate vedè dintr'un articol din foaea „Dilo“ cu data de 31 Mai a. c. din Liovu. După ce s'a expus în acesta cuprinsul piesei jucate în teatru spre a arĕta, cumcă piesa aceasta n'ar fi în stare sĕ lovească simţĕmêntul naţional al românilor bucovineni, ceea ce nu a succes însă apologentului rutean, pentru că chiar cuprinsul dă dovadă că piesa a fost îndreptată la persiflarea limbei şi naţionalităţii române; după ce se abḑice mai departe vitalitatea poporului român de ţeară, se atribue şi se întonează sus şi tare domnirea în ţeară chiar a idiomului rutean; se face mai departe strigare deosebită clerului gr. or. pre cari îl privesc aceşti propagandişti de impotrivitor al rutenismului şi confesiunei uniate i ameninţă viitorul întonându-i cunoscuta frasă „memento.“

Apoi merge propagandistul fanatic până acolo şi ḑice că Bucovina ar fi o ţeară rusească (ruskaja zemlja) şi cumcă chiar fondul religionar gr. or. a cărui provenienţă după cum e cunoscut ḑice el nu e nimica mai puţin de cât rutean sau rusesc (spolno i ruskim fondom religiynom.)

Cunoscătorul stării adevĕrate a lucrurilor în Bucovina va sta suriḑênd compătimitor la astfel de espectoraţiuni ca reversări ale unui spirit bolnăvicios: caracterisând însĕ acestea în de ajuns şi apetitul stomacului rusesc de o ţerişoară frumoasă ca Bucovina, lucrul ar avea şi o parte mai serioasă, dacă nu s'ar scì, cum că ilustrele personalităţi, cari poartă cuvêntul cel mare în ţeară în numele rutenismului, şi cari cearcă sĕ arunce mrejele lor naţionale şi confesionale, asupra întregei ţĕri, puţin ce trec peste o duzină, şi că întreaga representanţă onorabilă constă în frunte cu un profesor estraordinar de limba ruteană la universitatea de aici, constă din vre o 6 adiuncţi judeţeni, un practicant la direcţia de finanţe, din vre o câţi-va profesori de gimnasiu şi alţi învĕţători şi câţi-va preoţi uniaţi.

Tot aceste personalităţi compun basa societăţii rutene (Ruskaja Beseda) cât şi a societăţii politice rutene (Ruskaja Rada) în Cernăuţi şi trebue constatat că din aceste două posiţii, se desvoaltă o activitate prin care se fac servicii însemnate uniunei confesionale şi rutenismului întreg prin înfiinţarea de cabinete de lectură (Gromadzki Cetalnia) şi prin broşuri rutene de cuprinsuri feliurite chiar prin acele comune, unde sciu sĕ cetească abia două sau trei persoane. Faţă cu aceasta rĕmâne cu totul neesplicabil, de unde iau unii astfel de apostolasi mijloacele materiale spre acoperirea speselor în călĕtoriile lor agitătoare şi a altor arangiamente, de oare ce, după cât este cunoscut membrii acelor două societăţi, cari tot odată cu societatea academiei ruteane „Sojuz“ sûnt adăpostiţi în unul şi acelaşi local nici nu's aşa de numĕroşi nici aşa de avuţi, ca sĕ poată face spesări considerabile pentru ajungerea la scopurile ce urmăresc.

Populaţiunea autochtonă a Bucovinei este iubitoare de pace şi fidelă casei domnitoare. Ea nu posedă încă aceea maturitate şi rafinare a spiritului şi esperienţei în lucruri politice, ca se afle în cuvintele salvatorilor moderni simburul adevĕrat şi sĕ judece de se află ori de nu se află în ele un venin morta!; şi este foarte de regretat că o populaţiune aşa de bună apare trădată influenţei perniţioase a agitatorilor rutenismului.

Comuna gr. cat. din Galiţia, „Hnilţczki“, e deja a patra care a intervenit la instanţa păstorească spre a fi primită în comunitatea bisericei drept credincioase. — Consistorul gr. or. a luat tot-deauna o posiţie respingătoare, pentru că el evită din veci amestecarea sa în afacerile provinţei învecinate. — În ce fel de lumină apare deci în faţa unei astfel de purtare locală, (?) purtarea netrebică a Galiţienilor, cari căutând şi aflând în Bucovina, mijloacele de traiu, unii ca învĕţători. alţii ca împiegaţi în loc sĕ-şi împlinească datorinţele ce i privesc, sĕ aibă recunoscinţă către ţeara ce ia înbrăţişat, „poartă o politică rusască,“

ca învĕţători migrători propagând prin comune le îndeamnă şi le îmbărbătează pre acestea a înfiinţa cabinete de lectură, mergênd adesea aşa de departe în propaganda lor în cât o păţesc, precum a păţito mai deunădi un adiunct din Sadagura în comuna Parancea, căci a fost alungat de primarul comunei peste hotar ca un tulburător al linişcei publice.

Pentru preot e biserica, pentru învĕţători scoala şi pentru impiegat cancelaria locul unde fiecare din ei trebuie sĕ'şi împlinească datorinţele pentru învĕţarea şi luminarea poporului în privinţa religiunii morale, socială, civilă şi juridică. Însĕ a aduna poporul a purta în asemene adunări cuvêntul cel mare despre lucruri politice, a descepta aspiraţiuni naţionale şi a strica concordia între naţiuni, cum se întêmplă aceasta din partea învĕţătorilor şi impegaţilor, ca propagatorii rutenismului în Bucovina, nu s'ar mai putè întêmpla în alt loc, unde prescrisele disciplinari pentru organele proprii se mănţin din partea instanţelor respective.

Varietăţi.

* (Principele şi princesa de coroană, susţine „K. K.“ contra tuturor deminţirilor, tot vor cerceta Transilvania în veara aceasta, pe la 30 l. c. Inalţii oaspeţi vor descăleca în castelul Kendefescilor din S-tă Măria Orlei.

* (Postal) Direcţiunea reg. ung. a postelor deschide concurs cu termin de trei săptămâni pentru ocuparea postului de magistru postal in Iernot (Radnoth, Comit. Têrnavei mare) pe lângă cauţiune de 100 fl. bani gata, împreunat cu emolumentele: 200 fl. salariu anual, 40 fl. pauşal de cancelărie şi 400 fl. pauşal de transport.

* (S'a pensionat,) la cererea proprie, dl căpitan al regimentului de inf. 31 George Petchescu, ca invalid pentru serviţiu la trupă, dar aplicabil la serviţii locale şi prenotat pentru institutele de provisiuni şi magazine în cas de mobilisare (domiciliul în Sibiiu.

* (Congresul bis. al Serbilor) nu se convoacă din causa speselor şi din causă că comitetul congresual nu este gata cu proiectele care avea sĕ le pregătească.

* (S'a luat spre plăcută sciinţă) în şedinţa comunităţii Sibiiului dedicaţiunea unei obligaţiuni urbariale în preţ nominal de 120 fl. fondului sĕracilor spre aducere aminte de Antonie Bechnitz, fost neguţătoriu român în Sibiiu.

* (Reuniune pentru respândirea limbei maghiare.) „Arader Ztg.„ scrie că în 9 Iunie n. adunarea generală a reuniunei n'a putut ţinè şedinţa estra — ordinară anunţată, fiindcă s'au înfăţişat prea puţini membri. Şedinţa s'a amânat pe 29 Iulie n.

* (Legate.) Luca P. Calaceanu din Timişoara a făcut ne spune „Luminat.“ următoariele legate pentru institute publice de binefacere: 1 Pentru spitalul oraşului 100 fl. 2. Pentru societ. pompierilor din Fabric 50 fl. 3. Pentru societ. pompierilor din Iosefin 50 fl. 4. Pentru parcul din Timişoara 50 fl. 5 Pentru parcul din Iosefin 50 fl. 6. Pentru Scoala gr. or. rom. din Mehala 400 fl. 7 Pentru scoala gr. or. rom. din Maere 20 fl. 9 „Alumneului„ din Timişoara o acţiune dela „Transilvania.“ Toţi aceşti legatari sûnt provocaţi prin decisiunea trib. reg. din Timişoara edat sub Nr. 7018/1881 ca sĕ se ivească la tribunal până în 15 ţile spre apĕrarea şi validitarea intereselor lor.

* (Bancnotele cele vechi de cinci florini) se schimbă la perceptoratul reg, ung. din Sibiiu până la sfêrşitul lui Decemvre n.

* (Urşii s'au sporit) aşa de tare în comitatul Hunedoarei în pădurile muntene ale comunelor Câmpul lui Niagu, Braţi, Uricani şi Hingrelie (?) încât, după cum spune „K. K.“ dela începutul păşunei au prăpădit 8 vaci 8 boi, 60 de oi, 1 cal, 5 porci şi 1 viţel. Comisiunea administrativă a cerut dela ministeriu concesiune pentru o vênătoare oficială.

* (S'a rupt un nor) Luni noaptea spre Marţi asupra comunei Livezeni, în valea Haţegului, care a decimat vite şi a înnecat şi doi oameni; un copil de 8 ani şi un feciorăşiu de 17 ani. Ei căutară scutinţă sub o stâncă. Apa însè i a spălat de acolo jos în rîu şi i au îngropat în noroiu. Sêrmanii fură găsiţi a doua ţi îmbrăţişaţi în noroiul rîului ce esundase.

* (Publicaţiune.) Se aduce la cunoscinţa tuturor proprietarilor de cazane şi maşini de vapor regula, după care încălţirea cazanelor de vapor aflătoare în acest comitat şi folosirea maşinelor de vapor se poate face numai prin oameni esaminaţi şi cari au depus esamenul prescris pentru maşinişti.

Ca oficiele se poată avea evidenţa maşiniştilor esaminaţi aplicaţi la încălţirea cazanelor şi la maşinele de vapor, şi ca ei în sensul ordinaţiunei ministeriale din acest an Nr. 13,470. sĕ poată face din timp în timp conspectele fără împedecare, proprietarii de cazane şi maşini de vapor sûnt poftiţi a arĕta numele persoanelor esaminate, aplicate la dênşii, locul naşterei etatea scopul întrebuinţărei, asemenea se arete că individul respectiv, când, unde şi în ce cualitate a depus esamenul şi că are testimoniu despre acest esamen; toate aceste date sĕ se trimită cel mult până în 15 Iulie a. c. la oficiul edil regesc.

Pentru viitoriu ori ce schimbare în personagiu se va face cunoscută oficiului edil regesc, cu care ocasiune se vor face cunoscute şi datele provocate mai sus despre fie care individ. Totodată se aduce la cunoscinţă, că la cazanele de vapor, cari — ca şi în fabricele de spirt — sûnt în acţiune ţiua noaptea, spre a se putea face înlocuirea trebuincioasă, trebue se fie aplicaţi doi indivi̇ţi esaminaţi.

În fine proprietarii de cazane de vapor se fac atenţi, că cel ce va aplica indivi̇ţi neesaminaţi, sau nu va curăţi casanul, se va pedepsi aspru şi i se va denega dreptul de a mai putè folosi cazane de vapor până când nu va corespunde pe deplin normativelor în această privinţă.

Din şedinţa comitetului administrativ a comitatului Sibiiului ţinută la 14 Iuniu, 1882.

* (Starea semenăturilor.) Maros-Vásárhely, 7 Iulie. n. Starea semĕnăturilor de primăvară şi de toamnă escelentă, precum în ţinutul nostru n'a fost de mulţi ani, grâu, mai cu samă, sĕ va face foarte mult şi bun; porumbul (cucuruz) s'a îndreptat binişor şi e speranţă de un resultat bun; măzărichele în abundanţă.

* (Dl Gr. Tocilescu) a făcut interesante descoperiri la câte va mănăstîri din Bucovina. Dsa asistă în Homor la deschiderea mormêntului ctitorilor mănăstirei şi constată, ţice „Românul“, că mormêntul fusese violat, de oare-ce s'a găsit înăuntru o monetă austriacă dela 1858, oasele era rĕspândite şi nu se afla nici un obiect de oare-care valoare. Dl Tocilescu, după ce a cules şi copiat toate inscripţiunile de pe petrele mormêntale, de pe clopote şi din manuscripte le dela Homor, a trecut la mănăstirea Voroneţ. Acì a aflat portretul spinatic al lui Stefan cel mare, portretele Doamnei sale Maria şi a unei fiice, cum şi portretul celebrului Daniil Sihastrul. Tot acì se află şi mormêntul acestui Daniil cunoscut din tradiţiune. Dela Vorneţ, dl Tocilescu a trecut la mănăstirea Moldoviţa. Acì se află portretul lui Pentru Rareş, al soţiei sale Ileana şi al fiilor sĕi Stefan şi Iliaş, cum şi mai multe odoare scumpe. În întreg, dl Tocilescu a cules peste optţeci inscripţiuni de pe morminte, de pe părеţi, cruci, strane, clopote şi manuscripte, pe cari le va comunica Academiei române în şedinţa viitoare

* (Premii pentru poduri şi tunelul dela Dunăre.) S'a deschis ministrului român de lucrări publice un credit estraordinar de lei 150,000, pentru a se da premii celor mai bune proiecte ce s'ar depune, şi anume: lei 100,000 pentru construcţiunea podurilor de peste Dunăre şi Borcea, cari se lege căile ferate Bucuresci-Dunăre cu Cernavoda Constanţa, şi lei 50,000 pentru proiectul unuì tunel sub Dunăre, care sĕ lege cele douĕ maluri ale acestui riu între Fetesci şi Cernavoda.

* (Statua independenţiei.) Cetim în „Liberalul“ din Iaşi: D. Tronescu, fost elev al Scoalei de Arte frumoase din oraşul nostru şi acum aflătoriu la Roma de mulţi ani, ca bursier al statului, a trimis ţilele aceste Primăriei de Iaşi trei mari fotografii representând din faţă, spate şi profil o prea frumoasa statuă. Aceste reproduceri sûnt luate de pe opera cea mai nouă a talentatului sculptor înfăţişând Independenţa română. Faţa este blândă şi impunătoare, braţiul drept cu un contur rotund şi frumos ridicat, ţine o coroană de lauri, pe când cel stâng se raţimă pe un scut pe suprafaţa căruia se vĕd sepate armele ţĕrei. Un bust frumos transpare de sub Zeaua lipita de corp, şi care dispare sub drapelul ce acopere figura dela cingătoare în jos. Concepţiunea figurei este simplă, naturală, escludênd ori ce tendenţă de atitudine manierată s'au teatrală, ceea ce dă statuei un caracter de mărеţiă neafectat. Cu un cuvênt este o operă concepută cu un profund sentiment artistic, şi care ne lasă a vedè în dl Tronescu un sculptor de un talent superior. care va face onoare României.

* (O carte englesă despre români.) Nu de mult a apărut la Londra o carte intitulată: „România. Trecut şi presinte“ (Roumania past and present) de James Samuelson. Opera aceasta are 289 pagini, cu o cartă geografică şi una istorică a României, mai multe facsimile şi fotolitografii. Între aceste din urmă sûnt importante mănăstirea Curţii de Argeşiu şi cu deosebire aceea care represintă pe regina României în costum naţional, cu furca în brĕu, sucind firul din caer. Opera e impărţită în doue părţi principale, la care se adauge la fine şi un apendice.

* (Teatrul naţional român.) „Naţiunea“ tratează cestiunea teatrului naţional. O cestiune nespus de arţĕtoare! Teatrul naţional, care a contribuit atât de mult la regenerarea noastă politică şi pentru care s'au adus şi se aduc atâtea sacrificii, nu corespunde nici trebuinţelor, nici mersului general al culturei noastre. Causa e legea cea viţioasă, pe care sĕ basează şi care trebuie schimbată: O practică de trei ani a dovedit, că legea este viţioasă şi plină de lipsuri. Despre viţiurile şi lacunele acestei legi ne vom ocupa cu o altă ocasiune; dar este de netăgăduit, că dênsa trebuie modificată cât mai curênd şi într'un mod radical. Modificarea acestei legi stă în lêgătură cu alegerea noului director de teatru. Aceasta alegere trebuie sĕ se facă fără întârţiere căci după douĕ luni se începe stagiunea. Ales trebue se fie apoi un om competent: „El trebue pe lângă competenţă sĕ se bucure de cea mai deplină independenţă faţă cu fluctuaţiunile şi agitaţiunile politice trebue apoi se fie un om, care se fi probat prin cultură şi producerile lui literare şi artistice că poate dirige instituţiunea nu numai din punctul de vedere al administraţiunei financiare, dar din acela al direcţiunei artistice. Şi cu atât va fi mai bine ales, cu cât va fi în stare se sacrifice mai mult timp şi mai multă osteneală pentru a face se prospere instituţiunea. Teatrul nostru naţional trebue se devie o scoală pentru artiştii, cari vor practica pe urmă în provincie. Spre a ajunge acest scop, scena lui trebue făcută accesibilă pentru talente noue şi nu dată în puterea unui pricipiu absurd de inamovibilitate teatrală, numai unui mic numĕr de privilegiaţi. Trebuie sĕ se deschidă emulaţiunei terenul cel mai întins.

* (Planul Plevnei.) D. căpitan românesc Săgărceanu a lucrat în relief, în ghips, planul Plevnei cu împregiurimile sale, precum şi cu posiţiunile ocupate de bateriile române, ruse şi turcesci. „Românul“ află, că alaltăeri s'au espedat douĕ asemenea planuri la Constantinopole, din cari unul e destinat lui Gazi-Osman paşa.

* (Sĕptĕmâna financiară.) Telegramele, ce ne-au fost trimise de pe la marile burse strĕine în cursul primelor ţile ale septămânei, ne anunţau toate o accentuare a slăbiciunei în cele mai solide valori nelinişteа, lipsa de încredere în resultatele ce va da conferenţa ambasadorilor dela Constantinopol, părea a pune din ce în ce o mai puternică barieră speculaţiunei întrepide. Sub împresiunea armărilor ce se fac la Londra şi în arsenalele celor mai multe puteri, în faţa atitudinei hotărite a celor din Egipt, Rentele franceze, engleze, otomane, etc. slăbeau dintr'un moment în altul, cotele cădeau cu câte 20 şi 30 centime dela o ţi la alta. Dela Rente, slăbiciunea o vĕţurăm comunicânduse marilor valori internaţionale şi apoi tuturor valorilor cotate în burse. Pe la jumĕtatea sĕptămânei, se produse un nou fapt pe care mulţi îl considerară ca un puternic motiv de accentuare a slăbirei cursurilor. Telegrame trimise din Alexandria anunţară în adevĕr, că Amiralul Seymour ar fi somat pe guvernator de a lua mĕsuri pentru încetarea pregătirilor ce se fac în forturi. Faptul dacă s'ar fi adeverit era evident, de o mare gravitate; el ar fi avut rele consecinţe pentru speculaţiune, cum ar fi adus poate conflaraţiunea, pe care puterile se tot silesc a-o conjura. Cu toate acestea lumea de finance privì lucrul cu sânge rece. Renta franceză se urcă cu 25 centime. Asemenea sau urcat puţin şi consolidatele engleze şi valorile turcesci.

De pe piţele Vienei şi Berlinului ni se anunţă de asemenea situaţiunea în câtva ameliorată. Scirea sosită dar din Alesandria nu merită importanţa ce i-au atribuit unii în primele momente. Piţele noastre române au fost puţin înfluinţate de norii negri, ce păreau a se ridica deodată pe orisontul politic; bunele cursuri sosite din străinătate au împedecat noue scăderi importante în valori. Trebuie însĕ se constatăm că cursurile sûnt slabe ca şi septămâna trecută, ba încă unele au restrins chiar mai mult cercul speculaţiunei. Afacerile au fost mărginite şi mai toţi speculatorii sau gândit numai la lichidarea angajamentelor ce au contractat pentru finele lunei. Mai nimeni nu cugeta de noauĕ operaţiuni cu termin, stagiunea moartă avênd deja deschise porţile sale.

„Curier. Fin.“

* *(Mihail Skobeleff)* Se scrie din Petersburg în 8 l. c. n.

Când aici la Petersburg eri prin o foaie separată a gazetei „Nowoje Wremja“ la 3 oare după ameadi s'a publicat moartea lui Scobeleff, vestea a făcut o sensaţiune foarte mare în toate clasele populaţiunei. Eri seara în biserica statului major general s'a făcut o slujbă solenă pentru sufletul reposatului la care slujbă erau de faţă ministrul de resboiu şi toţi generalii mari. Înmormêntarea are să se facă la Spasskoje, dar ţiua nu e ficsată încă. Surorile răpausatului, princesa Boloszelsky-Szeremetieff şi princesa Leuchtenberg, au plecat eri seara la Moscova. Familia Scobeleff îşi trage originea dela oameni săraci cu o mică curte; moşul repausatului era comandant de cetate în Petersburg şi a servit dela gradul cel mai inferior de soldat. Tênĕrul Scobeleff (născut 14 Septemvre 1843) a avut la început un instructor german, care se ţice că a fost foarte aspru cu dênsul şi de multe ori l'a pedepsit, şi după ce într'o ţi tinerul Scobeleff însuşi a dat instructorului său o palmă, băeatul de doispredece ani fu trimis de părinţii lui la Paris în pensionatul Girardet unde şi-a terminat educaţiunea. Scobeleff a avut cătră Girardet, care mai târţiu a venit după el la Petersburg, simpatie mare care ia păstrat-o până la moarte. Mai târţiu a studiat la universitatea din Petersburg, dară după închiderea universităţei din causa revoltei din anul 1861, nu 'ia fost cu putinţă de a continua studiile sale. De aceea a întrat în garda cavalerilor ca iuncher şi în timpul revoltei Polonilor a dovedit pretutindenea o vitegie foarte mare. După aceasta a finit în „academia lui Nicolae“ cursul statului major general, dară numai mai târziu s'a adnumerat statului major general, când la esecutarea unei propoşiţiuni de probă, trecând o parte de cavalerie Niemenul cu calul a înnotat peste rîu şi numai decât a înotat eară îndĕrĕpt. Apoi dela anul 1862 încoaci a făcut Scobeleff, fiind general, fapte mari în Turkestan, Khiwa, Khokand, în Balkan, şi Geog-Tepe.

* (O deputaţiune de ţĕrani la Tolstoi.) Ţiarul „die Presse“ publică următoriul comunicat care caracterisează foarte marcat situaţiunea în Rusia. Este vorba de primirea unei deputaţiuni de ţerani la ministrul de interne, contele Tolstoi.

„Guvernatorul dela Nowgorodul mare anunţă contelui o deputaţiune de ţerani, cari vreau să se roage de porunca ca să poată lua ţeranii tot pământul, care 'l posed boerii (proprietarii.) Ministrul primesce deputaţiunea şi se începe conversaţiunea următoare:

Ministru: Proprietarii voştri acum două ţeci de ani v'au cinstit a patra parte a pământului lor.

Ţerani: „Aşa e, tătuţule, dară aceea nu ne ajunge, acum vrem se ne luăm şi cele lalte trei părţi.“

Ministru: „Cu ce drept?“

Ţerani: Dacă pământul tot o să fie a ţĕranilor, czarul a poruncit lucrul acesta.“

Ministru: „Şi ce ar rĕmânea proprietarilor cari au căpătat pământul dela părinţii lor sau l'au cumpărat cu bani gata“? Ţeranii se uită unul cătră altul şi se scarpină, cam perplecşi în cap.

Ministru: Cum să poruncească marele şi dreptul ţar, să se răpească proprietarilor pământul lor?“

Ţeranii: prin semne şi cuvinte esprimau mirarea lor, că ţarul să nu fie dat porunca aceasta.

Ministru: Arĕtaţi-mi mânile voastre! Voi aveţi mâni bune şi tari purtative la lucru, nu beţi, nu duceţi banii voştri la cărcimă şi destul aveţi ca să puteţi trăi.“

Contele Tolstoi a chemat apoi pre oficerul gendarm şi a poruncit: Daţi porunca, domnule să se comită oamenii aceştia numai de cât la gară şi sub escortă să se trimită acasă. Celelalte să vor găsi.“

Ţeranii: nu puteau înţelege, cum li s'a putut întêmpla una ca asta, vĕţêndu-se în modul acesta respinşi chiar de ministru.

* (Un bĕtrân de 82 de ani) din Roma Francesco Constantini s'a aruncat în Tibru şi s'a înnecat. Causa acestei întreprinderi tragice a lăsat-o scrisă bietul bĕtrân. Auţiţi şi miraţivĕ: — la fost trădat amoreza!

Posta din urmă.

Astăţi Sâmbătă în Viena se întrunesce consiliu de ministri, la care va participa şi monarchul, care aţi Sâmbătă dimineaţa va sosi dela Ischl la Viena. Spre acest sfêrşit va călĕtori şi ministrul president Tisza la Viena. Objectul desbaterilor în consiliu va fi reforma în armată, şi proiectele cari privesc bugetul comun şi cari sûnt a se presenta delegaţiunilor.

Dela London se telegrafează (în 14 Iulie n.) lucruri sensaţionale şi neaşteptate.

Arborarea flamurei albe pe forturile alexandrine au fost numai amăgire, cu scop ca trupele egiptene să câştige timp pentru retragere. Trupele cari se retrăgeau au aprins cetatea întreagă şi au masacrat înfricoşat pe europenii remaşi.

Criminalii eliberaţi au comis crudelităţi. Europenii câţi au mai fost remas sûnt toţi macelăriţi. Cetatea întreagă o macelărie şi o ruină.

Şease sute de marinari au desbarcat, înse nu îndrăsnesc a întra în forturi, fiindule teamă că vor fi subminate.

Dela ministeriul turcesc se aşteaptă că va trimite 30,000 trupe în Egipt. Chedivul este pe o naie în loc sigur

Dela London se telegrafează ocuparea Egiptului de Englezi fără amânare.

Armata egipteană este în completă retragere spre internul ţerei şi se ţice că e demoralisată cu totul. De soartea Chedivului nu se scie încă cu toată sigurătatea, care este. (O tel. spune că e la Englezi.)

Seymour au dispus se vină trupe de uscat dela Cipru pentru a opera în internul ţĕrei.

Bursa de Viena şi Pesta
Din 13 Iulie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6% . .	119.90	119.75
Renta de aur ung. de 4% . .	88.60	88.85
Renta ung. de hârtie	86.05	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	135.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	91.30	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	95.90	95.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.75	97.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .		97.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	97.50 97.75	97.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .		88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	98.25 99.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	97.25	97.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	119.—	119.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	110.90	110.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.—	77.—
Datorie de stat austr. în argint .	77.90	78.—
Renta de aur austriacă	94.85	95.—
Sorţi de stat dela 1860 . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	823.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	318.25	320.—
Acţiuni de credit austr. . . .	319.75	322.20
London (pe poliţa de trei luni)	120.75	120.65
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	99.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.69	5.67
Napoleon	9.58	9.57
100 marce nemţesci	58.95	58.90

Nr. 76. [115] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Dumbrava, protopresbiteratul Sz.-Reghinului, se escrie concurs cu termin de 30 ţile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 100 fl. v. a.
2. În naturalii: folosirea a două jugĕre pământ arătoriu în valoare de 20 fl.

Cuartir natural în edificiul scolar, eventual relut de cuartir.

La alegere se vor admite numai indivizi cu atestat de cualificaţiune învĕţătoresc. Cererile instruite conform statutului organic şi a regulamentului congresual din 1878 sûnt a se adresa la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Szasz-Reghinului Idicel, posta ultimă Sz.-Regen.

Idicel, 30 Iunie 1882.

În conţelegere cu comitelul parochial.

Galaction Şagău m. p.,
protopresbiter.

Nr. 115. [110] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Vima mare ppresbiteratul Dejului prin moartea fostului preot Petru Micu, pentru ocuparea acesteia se deschide concurs cu terminul de 30 ţile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu această staţiune de paroch sûnt următoarele:

1. Folosirea cemiteriului.
2. Dela 120 de familii bir anual a 1 fl.
3. Dela tot atâtea familii câte două ţile de lucru cu palma.
4. Venitele epatrafirului.

Doritorii de a concura la această staţiune de paroch sûnt avisaţi, suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii a le asterne la subscrisul Oficiu în Cs. Giurgesti p. u. Reteag până la terminul sus indicat.

Cs. Giurgesti în 17 Iuniu 1882.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adstr. ppresbiteral.

Nr. 174 [118] 1—3

EDICT.

Maria născută Nicolae Cornei din Colun; soţia legitimă a lui Ioan Zacharia Constantin din Stupinile-Braşovului, care de şease ani de ţile pribegesce in lume, fără ubicaţiune cunoscută şi fără a se sci deacă mai trăesce, este prin aceasta cu scirea şi încuviinţarea Măritului consistoriu archidiecesan dto 22 Martie a. cur. Nr. 833. B. citată, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră-i de bărbatul ei.

Braşov, 1 Iulie, 1882.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Braşovului I. ca for matrimonial de prima instanţă.

Nr. 3501—1882 civ. [114] 1—3

Publicaţiune!

Spre a putè face lucrările de transacţiune în obiectul segregărei de pădure în *Christoţel* (Kiskrisztolcz) şi spre incercarea esecutărei pe cale pacînică se decide ţi de pertractare **10 August 1882** şi următoarele la faţa locului în comuna *Christoţel*, la care sûnt citate părţile interesate sub pedeapsa urmărilor de drept.

Dej 9 Iulie, 1882

Veszprémi Antal m. p.,
jude esmis.

Nr. 2071—1882 civ. [113] 2—3

Publicaţiune.

Din partea subscrisului ca jude esmis al tribunalului ung. din Dej se aduce la cunoscinţa publică, că în obiectul segregărei locurilor din comuna *Vale* (Tóthfalu) spre rênduirea representanţilor, alegerea inginerului şi preliminariul de spese, am pus ţi de pertractare pe **4 Septemvre 1882 la 9 oare dimineaţa** în comuna *Vale*.

Provoc deci pre toţi cei interesaţi în această comasare cu titlu de proprietari să se presenteze la pertractare, cu atât mai vêrtos; deoarece nepresentarea lor nu va impedecă cursul lucrărilor, şi nu va servi de pretecst ca remediu de drept.

In numele tribunalului.

Dej, 11 Maiu 1882.

Hoszu László m. p.,
jude esmis.

Coase

pentru cositul cerealelor (bucatelor)

cu care un om poate così 1½ jug. pe ţi

fl. v. a. 2.50 dărabul

are onoare a recomanda P. D. domni economi.

Andreiu Rieger.

Fabrică şi deposit de maşine agricole, aparate şi prăvălie de ferărie.

Sibiiu. [116] 1—3

Se primesce

ca învĕţăcel în negoţul de marfă colonială (băcanie) un tinĕr **român** cu **2** sau **3 clase reale.** Condiţiunile se pot afla la subscrisul în **Braşov.**

[117] 1—2 **Ioan Duşoiu.**

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la versare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [88] 7—12

Redactor rĕspunţĕtor **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Marți 6/18 Iulie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul următoriu, respective pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1882, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Escursia literaților Unguri și România.

Diarele maghiare s'au indignat de articulul nostru privitoriu la escursiunea literaților și artiștilor maghiari în România imputându-le „necuviință“ Și noue ne pare rĕu că am trebuit se procedem cum am proces. Trecutul și presentul politic al Maghiarilor față cu Românii impune o socoteală curată. Noi n'am făcut nimic mai mult. Pună însĕ dumnealor mâna pe cuget și mărturisească dacă în posițiunea noastră ar fi tot așa de blânzi în termini cum am fost noi?

„Kol. Közl.“ în același nr. în care își esprimă indignațiunea pentru „necuviința“ noastră, publică un articul beletristic prin care caracterisează cum sciu „román atyafii“ înșela pe creditorii lor în Brusela

Dar n'avem sĕ tratăm despre indignațiunea dlor și „necuviința“ noastră acum.

Acum avem se punem simplu înaintea cetitorilor nostri un articul al diariului aristocratic „P. Napló“, plin de „dragoste“ cătră Românii din România și denunțătoriu încât ne privesce pe noi pe cei din Transilvania și încă în modul cel mai neconsciențios. Pe noi cari stăm din susul riului ne învinovĕțesce că noi turburăm apa.

Avênd așa dară în vedere de astă dată numai „dragostea“ lui „Pesti naplo“ *mit Licht und Schatten*, cum ar dice Germânul, nu reflectăm de loc la situațiunea care „drăgostoșii“ Românilor din România ni-au creat-o nouă Românilor din Transilvania și Ungaria.

Nu comentăm nici articolul ce reproducem, căci se comentează însuși. Deci eată-'l:

„Literații și artistii națiunei maghiare duc din Ungaria o salutare României. Ei au voit se pășească granița cu modestie, ca simplii călĕtori, cărora nimenea nu le-a dat plenipotență; guvernul român însĕ și academia au voit se privească lucrul în alt chip și au esploatat ocasiunea dată, spre a lega pe cale socială amiciție între doue națiuni. Însuși ministrul Stourdza a scris lui Pulszky epistolă esprimându-și părerea de rĕu că guvernul, el, Brătianu și Odobescu nu se pot presenta în persoană spre a primi pe oaspeții maghiari, de oarece escursia se face chiar în puterea verei, când au dênșii ferii. Guvernul român a trimis pe consulul seu din Budapesta la conducĕtoriul turiștilor, ca se întrebe câți oaspeți vor fi, și consulul s'a esprimat foarte măgulitoriu despre Ungaria, dicênd cumcă Românii sciu foarte bine, că ei cu Ungurii au interese comune și neamici comuni, și că ei doriau de mult se vină în atingere inmediată cu Ungurii și se delăture ori ce neînțelegere, însĕ ei ca națiune mai mică și mai tinĕră au așteptat se facem noi pasul prim, ca nu cumva încercarea lor sĕ se esplice în alt sens.

„Atâta prevenire și atâta bunăvoință din partea României merită recunoscință și mulțumită. În adevĕr a fost greșală din partea noastră că nu am căutat mai de mult încă sĕ venim cu românii in legături sociale și nu ne-am inrudit cu familiile lor, căci aceste sûnt garanțiile de interese politice comune și ale bunei vecinătăți. Pentru ce sĕ nu putem trăì cu Românii cum am trăit sute de ani cu Polonii? N'au avut și ei connaționali în patria noastră?

„Neințelegerea, vrășmășia reciprocă o au produs conducĕtorii românilor ardeleni, (!) cari chiar și acum atîtă invidia între aceste 2 națiuni, înjură (?) pe unguri și ne amenință cu împărțirea (!?!) patriei, afirmând că toată nĕsuința României merge într'acolo ca se rumpă Transilvania și încă câte-va comitate și spre acest sfârșit s'a aliat cu Rusia. (O... simplicitas!)

„Însĕ românii din România cunosc bine, foarte bine pe muscani, încă și decât noi mai bine. Au suferit ei destule dela neciopliții soldați muscălesci, au simțit îngâmfarea aristocrației și politicilor ruși, le au cunoscut intențiunile lor și obiceiurile lor de gubernare le vĕd în Bulgaria și Basarabia; ei — Românii — ca oameni liberali, ca națiune constituțională și ca **latini** mai puțin vor avea poftă de a păși în alianță cu rusul, care alianță în curênd ar duce la servire. Și pentru aceea oamenii politici români cei serioși, radimul independenței lor 'l caută în Ungaria și noi trebue se căutăm în România scutul Ungariei.

„Românii o sciu foarte bine și aceea, că alta e Austria, alta Ungaria și altceva Austro-Ungaria, și că noi nu sûntem domni absoluți ai resoluțiunilor noastre; și încrederea lor în Austria nu e așa de mare precum le sûnt simpatiile față cu ungurii. Ei voesc se trăească cu noi în bună pretinie, și față cu Austria sûnt reservați și precauți. Ocupațiunea din 1854, cea din Bosnia, industria și comerciul austriac și monopolul societății austriace de navigațiune, aceste fac pe români jaluzi. Insĕ față cu noi 'și arată simpatiile, ne arată că au înțeles identitatea intereselor a acestor două națiuni și că sûntem avisați unii la alții. Aceasta e politică naturală, cealaltă însĕ, care sub masca naționalismului ațîtă aspirațiuni vrășmășesei, după cum esperiența dovedesce, servesce sau intereselor austriace, sau celor rusesci, cu intențiune, sau fără intențiune.

„Și fiindcă lucrurile astfel sûnt cuprinse și în Bucuresci și în Budapesta, nu ne mai stă nimica în cale; sĕ ne înțelegem unii pe alții și sĕ ne dăm mâna.

„Dacă societății literaților și artiștilor unguri i-ar fi trăsnit prin minte, că escursiei ei de distracție i se va da din grația Românie i (România szivességéből) însĕmnătate, ea de sigur își împărția agendele astfel ca sĕ se poată presenta în Bucuresci. Pentru aceasta însĕ acum nu e nici timp nici ocasiune, mai târdiu alții doară doară, tot așa de chemați de a representa națiunea maghiară, vor afla mod de a o face.

„Deocamdată ne bucurăm că e spartă ghiața. Literații maghiari și artiștii au destulă ocasiune în Turnu-Severin și în Mehadia, care e tare cercetată de boeri români, sĕ esprime simpatiile națiunei ungaresci față de națiunea română. Și cuvintele lor de îmbrățișare vor produce îmbrățișarea inimilor, și vor resuna în ambele țĕri, ba chiar în întreagă Austria, căci slavă domnului, călĕtorii nu pentru aceea sûnt publiciști, ca sĕ nu vorbească, sĕ nu scrie și sĕ nu telegrafeze.

„Și astfel această escursie socială a îmbrăcat un caracter politic. Și e probabil că aceasta nu numai în România, ci și pe airea, la Dunărea de

FOIȚA.

Un Italian cercetător a Africei.

Curagiosul cercetătoriu al Africei, căpitanul Cechi, pe care la fost trimis societatea geografică italiană în Africa centrală, după osteneli și suferințe nespuse s'a întors de acolo și într'o ședință a societății numite a făcut o descripție verbală asupra călĕtoriei din care reproducem următoarele:

Căpitanul Cechi plecà din regatul Șoa însoțit de prietinul sĕu, ingenierul Chiarini și de Marquisul Antinori; caravana toată consta din 23 catări, 4 asini (măgari), 7 mânători, trei servitori înarmați cu pusci și revolvere, nevasta unui servitoriu si trei copii. Regele Menelik din Șoa a dat călĕtorilor foarte multe promisiuni oferindu-se ale da o escortă până la granița țerei lui. Dară promisiunile aceste toate rĕmaseră neîndeplinite și călĕtorii erau siliți a'și căuta singuri și neapărați drumul în imperiul regelui vecin Masciascia, o rudă a regelui Menelik. După ce a fost trecut călĕtorii granița trimiseră regelui Masciascia daruri numĕroase rugânduse de ajutorul și spriginul sĕu. Regele primea toate, câte se da, dară nu vru sĕ dea călătorilor nici un ajutor, așa încât caravana la început se afla în mari calamități. Se hotărì a trimite pre marquisul Antinori eară îndărăpt la Șoa, ca sĕ vestească acolo neamicabilitatea cu care fură tratați călĕtorii, și se stea gata de a putè da ajutor în cas de necesitate. În 3 Iulie 1878 Cechi și Chiarini plecară dela capitala regelui Masciascia, dară nau trecut mult timp și ei se aflară între rase de răpitori cu care de multe ori trebuia sĕ se lupte fiind că escorta, în loc sĕ remână în defensivă adeseori în contra poruncei date ataca. Drumul călĕtorilor se afla în direcțiunea spre riul Hroas și taia un district binecuvêntat cu o vegetațiune minunată.

După ce a fost făcut călĕtorii o cale de treispredece dile ajunseră la teritoriul stăpânit de Iman Baxa, un Mahomedan. Imanul răpì mai toate, câte avea călĕtorii și stăruia sĕ ajute la o espediție în protiva unui neam creștinesc, vecin Ambii Italiani refusară într'un mod așa de energic îndeplinirea cererei acesteia, încât imanul a a trimis un curier la regele Menelic întrebându-l ce dice sĕ facă cu „cei doi albi.“ Prin o întîmplare norocoasă nedând regele Menelik un rĕspuns hotărîtor, imanul le a dat drumul. Dară cât au eșit din districtul, care stă sub inspecțiunea directă a imanului earăși cădură în mâni de răpitori. Afară de aceea escorta se îndărătnicia de ai comita mai departe, și toate rugămintele lui Cechi și Chiarini ar fi fost zadarnice dacă un cap de Botori nu le ar fi făgăduit protecția sea.

În 13 Octomvre 1878 dimineața, începură a continua călĕtoria; calea îi ducea prin șesuri mari, brĕzdate de rîuri mari, așijderea prin păduri și ciritiș, (tufiș), prin cari cu sĕcurea era siliți a'și face cale. Pre urmă caravana a sosit la o apă mare, care s'a crędut de a fi apa Ghebec, dară mai târdiu s'a adeverit a fi apa Walga, pre care până acum geografii nu o cunosc. Trecerea apei acesteia durà două oare și la trecerea aceasta s'a perdut mult calabalic, luat de valuri. După ce au ajuns țermurile celalalt înnalt, începu a trage un curent de aer rece, de care nici decum nu se putea ferì destul și în urma căruia toți călĕtorii căpătară friguri climatice. Vre-o câți-va din servitori muriră. Cadavrele lor rĕmaseră neîngropate, pentrucă indigenii se opuneau cu energie îngropăciunei.

După ce durase boala mai mult de o lună de dile între călĕtori, un servitor dela regele Linniu a venit la ei învitându-i la curtea regelui. Călĕtorii ascultară și plini de nădejde bună se duseră, dară, în loc de a fi tratați într'un mod plăcut, fură insultați și închiși până regina dela Ghera, prin intervenția misionarului catolic, Leon des Avanchers, s'a intrepus pentru ei și i-a scăpat. Călĕtorii acum se duseră la Cialla, capitala Gherei, sperând, că după atâtea calamități tot

jos, între și afară de marginile imperiului. Ungurii au însușirea și norocul că ușor sĕ sciu face plăcuți; dorim ca aceasta sĕ se întêmple în abundanță literaților și artiștilor maghiari pe unde vor umbla.

Crisa egipteană.

Telegramele din 14 și 15 Iulie *un isono* spun că Alexandria e în flacări încă și că la stins nu se gândesce nimenea; telegramele spun mai departe că flamura albă s'a arborat numai ca sub scutul ei sĕ se poată retrage cu trupele câte i a rĕmas nedecimate de tunurile englezesci. Aceleși spun că în decursul bombardărei esplodând un magazin de praf de pușcă s'a prăpădit un batalion întreg de egipteani. Partea cea mai mare din europeni a fost părăsit Alexandria înainte de bombardare. Aceasta la stăruința consulilor, cari numai ascundeau periculul ce avea sĕ urmeze îndată ce era a se începe bombardarea. Cu toate aceste s'au aflat și europeni de aceia cari vor fi crezut că lucrurile nu se vor desvolta până întratâta încât se fie măcelăriți ca nesce ființe stricăcioase. S'a întêmplat altfeliu. Sub scutul flamurei albe Arabi pașa au dat drumul tuturor făcătorilor de rele de prin temnițe. Înarmați acestia și alții de seama lor s'au pornit la goană după europeni și preste tot după creștini. Pofta de rĕsbunare și de pradă întrunind și partea „cea bună" a arabilor cu descarcerații, la cari s'au adaus și soldați cu oficeri cu tot nu mai avè considerare către nimenea. Omoria egiptenii pe europeni și pe creștinii africani apoi prădau averea rĕmasă de acestia și pe urmă aprindeau ce nu puteau duce cu dînșii, În banca otomană vre-o câteva sute de europeni au căutat scăpare și s'au baricadat acolo. Ei fură atacați. S'au luptat, dară după timp de o oară sfîrșindulise muniținea au căzut jertfă selbătăciei arabe. Fie care telegramă aduce sciri noue despre cruzimile a căror urme sûnt cadavrele mutilate și ruinile arse. Toate aceste s'au întêmplat sub scutul flamurei albe.

Corespondenții foilor engleze cu revolverul în mână au fost cei dintâiu cari după bombardare au cutreerat stradele parte în flacări, parte fumegânde. Lor le-au urmat matrozii. În *via del Paradiso* matrozii s'au întâlnit cu Arabii. Acì s'au ivit din ascunsurile lor mulți europeni și levantini, căutând scăpare la Englezi. Dela aceia aflară cesti din urmă detaiuri despre măcelurile comise de indigeni asupra străinilor. Englezii căutau se ducă în siguranță pe cei aflați. Fantasia cea mai vie este neputincioasă a zugrăvì scenele petrecute în stradele și piațele cetății nenorocite.

Corespondentul ziarului parisian „Clairon" care a rĕmas în Alexandria a telegrafat în 11 Iulie înainte de ameadi: Astădi la 3 oare dimineața eram în picioare. Voiam se urmăresc din apropiare operațiunile care aveau sĕ se înceapă la 4 oare. Calul meu mĕ duse către peninsula „Ras-el-tin", unde în capul peninsulei se află fortul de acelaș nume, palatul Chedivului haremul, Lospitalul, vre-o câte-va casarme și cu totul de către mare fortul farului. Forturile „Farul" „Mex", și bateriile „Marabout" la întrarea în port erau gata de luptă. Soldații egipteni și oficerii lor mi se par hotăriți a'și vinde scump. viața. Ei se miră că Englezii n'au deschis focul la oara pusă. „Englezii sĕ tem de tunurile noastre" zise un colonel, cu care mĕ întâlnisem pe stradă și care era însoțit de vre o câți-va oficieri. Eu începusem a crede că ași nu va fi nimica și am călĕrit prin strada Ras-el-Tin către piața Mehemed Ali.

Indigeni mulți, funcționari și soldați se preumblau în piața consulilor vorbind și gesticulând cu multă vivacitate. De odată: Bum! — nici o îndoială că bombardamentul se începe. Într'o clipită în piață numai era suflet de om. „Uarda!" îmi strigă un tinĕr ce fugia în fuga mare." Corespondentul descrie mai departe confusiunea ce se făcuse și că mai în urmă vede și soldații fugind în disordine spre palatul guvernatorului. Corespondentul a trebuit se fugă cu torentul de oameni și numai după ce a ajuns la palatul guvernatorului a putut afla că două forturi sûnt deja ruinate. Pe stradă mișcare vie de călĕreți și estafete. Resistența se face âncă, dar focul egiptenilor e tot mai slab, pe când de pe năi bubuitul tunurilor e tot mai vehement.

La 11 oare coresp. a încredințat telegrama unui zapciu ca se o espedeze.

Pe la 8 oare 30 minute în 13 Iulie seara telegrafează cu Chedivul și Derviș amenințați că moarte de trupele lui Arabi s'au furișat din palatul Ramlet și au scăpat pe năile engleze.

Pe la 9 oare 20 minute seara spune coresp. „Daily Tel." că piața consulilor era toată în flacări și că în același timp au desbarcat matrozii și soldați marinari în mai multe puncte. Soldații s'au retras. Arabii și multime multă de tot feliul s'au opus marinarilor și matrozilor. Oficierul care comanda a dispus de sa adus o mitralesă de pe naia „Monarch" cu care a curățit stradele de mulțime Coresp. înșiră o mulțime de detaiuri cum au eșit creștinii din ascunsurile lor și cum a venit Chedivul și Derviș pașa de au scăpat pe un vapor, plutind la năile englezesci.

Arabi pașă s'a retras cale de o oară înapoia Alexandriei în tabără înpregiurul cărei trage șanțuri.

Cetatea este acum în lipsa de trupe de desbarcare, ocupată de matrozi și marinari englezi, americani, și germani.

Conferența puterilor mari învită de nou pe poarta a întrevenì în Egipt și a restabili ordinea.

*

„Națiunea" continuă cu reflesiunile ei asupra evenimentelor din Egipt în modul următoriu:

Dacă drama ce se joacă de atât timp în Valea Nilului a trebuit sĕ între așa de repede în fasa ei cea sângeroasă, dacă Englitera a fost nevoită sĕ previe hotărîrea de intervențiune a conferenții, vina nu este decât a Turciei, care se lasă a fi dusă de nas de politica dlui de Bismarck. Negreșit, Englitera n'ar fi recurs la acestă mĕsură estremă, dacă Poarta ar fi luat cel puțin parte la lucrările conferenții și dacă s'ar fi arĕtat înclinată a esecuta mandatul de intervențiune cu care o însărcina unanimitatea membrilor acesteia. Până acum nu se vede îndestul de lămurit cum are sĕ sfîrșească poarta și ce complicațiuni are sĕ aducă în relațiunile statelor procederea guvernului englez. Sigur este că sultanul, în contra avisului celor mai mulți din ministrii sĕi, s'a hotărît sĕ facă politică mare pe socoteala sa, ce e drept, însĕ îndemnat de glasul adimenitor al dlui de Bismarck, care trebue sĕ-i fi pus înainte cele mai frumoase perspective.

Dacă întoarcem însĕ moneda pe partea cealaltă, nu putem sĕ nu recunoascem, că în stadiul unde ajunseseră lucrurile, sultanul era fatalmente nevoit sĕ apuce drumul ce a apucat. Adresa conferenței era o somațiune în termini delicați, dar în fine o somațiune; căci pe de o parte, în cas de refus, conferența își reserva dreptul de a avisa la mĕsuri nouĕ, pe de altă, armările, în loc de a înceta, continuau cu mai multă ardoare. Sultanul se afla între ciocan și nicovală: intervenind cu forța în Egipt, se espunea a vedea revoltându-se în protiva sa Egiptul și Siria, căci Arabipașa spusese verde lămurit că va combate cu aceeași energie pe sultan ca și pe Englezi. Neținênd nici o seamă de învitarea conferenței, trebuia neapĕrat sĕ se aștepte la ceea ce s'a întêmplat.

Pe când Poarta stăruia în politica de nehotărîre, Chedivul și Arabipașa continuau pe ascuns, cu toate asigurările contrarii, pregătirile de resistență în contra Englezilor. Dar amiralul Seymour luase și el din parte-i toate precauțiunile de a supraveghia buna credință a perfidului arab. De pe năile engleze el ilumina cu lumină electrică țĕrmul egiptean și observa neîncetat toate mișcările vrăjmașului. Și când se încredință că Arabi continuă înarmarea portului cu tunuri de calibru mare, atunci își făcu datoria.

Fără a judeca interesul ce presintă pentru Europa demersul energic și viril al cabinetului din St. James, ori cine înțelege că Anglia nu putea face alt-fel. Imperiul ei, mai mult de cât al ori cărui alt Stat, se reazimă pe ideea înaltă ce supușii au despre puterea ei; mai mult de cât ori care națiune, națiunea englesă trăesce prin prestigiul ei. Supușii ei musulmani din India așteaptă numai un semn de slăbiciune din partei pentru ca sĕ caute a scutura un jug ce îi apasă de atâta timp. Ori ce scădere în prestigiul ei este în stare sĕ .i aducă pierderi necalculabile. Chiar esitațiunea ei de câteva zile în cestiunea Egiptului fusese luată în India ca o lipsă de energie și agitațiunea începusə deja sĕ se manifeste pe aici și colea între populațiunea musulmană din această țară. La acesată mișcare a contribuit mult și Turcia, care se leagănă încă in ilusia că o simplă proclamațiune a Kalifului este în stare sĕ facă sĕ dispară într'o singură zi urmele autorității Englese din sufletul indianului: în acest scop se trimit poporațiunii musulmane din împeriul Britanic baloate întregi de ziare turcesci. Anglia înțelese la ce pericole o espune o politică șovăitoare, și, ca sĕ nu 'și piardă prestigiul în fața superiorilor sĕi, arĕtă că nimeni nu poate sĕ o insulte fără pedeapsă și că, în asemenea casuri ea nu primesce inspirațiuni de cât dela interesele și onoarea sa.

Bombardarea Alexandriei este un fapt de o mare gravitate. Dar însemnătatea sa devine mai gravă prin consecințele politice ce poate trage după sine. Cea dintâiu boambă eșită din cuirasatele britanice contra capitalei comerciale a egiptului, este o boambă de moarte pentru Conferință și pentru frumoasele planuri de pacificare ce mulți naivi mai nutreau. Cu aceasta se pune din nou pe tapet o parte din cestiunea orientului, și nimenea nu poate spune unde și când se va stinge conflagrațiunea. Chiar puteri cari păreau streine de cestiunea Egiptului, cum de ex. Ispania urmăresce cu cea mai viuă atențiune evenimentele din orient, și guvernul acestei țeri prelungește sesiunea Cortesilor într'un timp nedefinit numai și numai ca sĕ-'și poată trage mai ușor linia de purtare, când lucrul va veni la adecă.

---

vor fi odată cu noroc. Domnitoarea dela Ghera, Ghenne-fa, îi primì cu bunăvoință însĕ nu fi mulțămită cu presentele, care Cechi și Chiarini erau în stare se i facă. Ea vrea arme de foc pușci și oglinți, de care călătorii aveau lipsa cea mai mare. De aceea regina nu numai n'a vrut a le da vr'un ajutor, dară i-a și tratat ca sclavi și i-a silit de a lucra cu trupul.

După ce ambii nefericiți se convinseră, că prinsoarea lor, sub împregiurările de atunci, va dura mult timp fiindcă credea, că cele două epistole, care le-au fost scris prietinilor lor, anevoie vor fi ajuns la adresa lor, hotărîră, de a se despărți.

Cechii era sĕ rĕmâe în mâna chinuitoarei sale, eară Chirianii era sĕ se ducă la Șoa înderĕpt, ca se aducă ajutor. Regina dintâiu n'a vrut sĕ conceadă plecarea lui Chiarini, dar mai urmă tot l'a îngăduit a se duce pentru presentele mari, cari i s'au fost făgăduit. Chiarini plecà în mască de colportator arabesc, dară de abia că a ajuns în regatul Linniu, și'l și apucarĕ și'l băgară la închisoare. Într'aceasta Cechii era espus unei tratațiuni foarte aspre, și nici faptul, că a scăpat pre regina de o boală, nu-i putea aduce vre-o ușurință. Cechi era silit a comita pre fiiul domnei la escursiunile lui, și totodată a lucra ca un sclav. Escursiunile pomenite îl punea în stare, de a cunoasce țeara și vegetațiunea ei cea minunată. Ei treceau șesuri mari, pre care se aflau plante de cafea sălbatică ca și păduri de bambus și de plante urcătoare.

După multă vreme audi Cechi, că soțul sĕu e pus la închisoare; de aceea el se rugà de regina de a se întrepune pentru eliberarea lui. Ghenne-fa ascultà rugămintea lui și pretenii iar se vĕdură. Starea lor însĕ nu era mai bună decât mai înainte, din contra, mai rea fiindcă regina era convinsă că Europenii amêndoi sûnt dependenți de ea și cu totul dați în mila ei. Ea cu atât mai multă energie sta pe aceea, Chiarini sĕ'i facă oglinți și Cechi arme de pușcat, deși amêndoi ei spuseră că au lipsă de toate neavênd nici materialul care le trebuie, nici uneltele necesare. Regina stăruia pe lângă cererea ei și cerca a silì prin foame pe nenorociți de a o asculta. Pe urmă a isbutit Chiarini, de a face cu o bucățică de tinichea, puțintel argint viu dintr'un instrument de sciință și o bucată mică de glaje un fel de oglindă, de care domnitoarea se bucurà foarte mult.

Cu toate acestea tratarea lor din partea reginei nu se făcea mai bună Regina și-a băgat în cap, că Cechi și Chiarini au niscai misterii, de care și misionarul Léon des Avanchers trebuie se scie. De aceea într'a 23 Iulie 1879 regina a dat poruncă, sĕ se cheme misionarul numit la dênsa și'l ospătà cu o cească de ceaiu, după a cărui beutură căpĕtà dureri foarte mari și vre o câteva zile mai târziu murì.

Cechi îl influență de a lăsa toate scrisorile și notațiunile sale societății geografice italiane. După câteva luni începu și Chiarini a fi bolnăvicios. El de o vreme a fost ocupat cu facerea altei oglinți, când l'a apucat o colică care l'a dat în pat. Cechi îl grigea ziua și noaptea și făcea câte puteà pentru pretenul seu, care însă tot mai mult slăbea. Într'a 5 Oct. ceru un duchovnic. Momentul acesta era foarte trist și luarea de ziua bună din partea lui Chirini. Cechi înmormêntà pe pretenul seu și pe mormêntul lui puse o cruce cu inscripțiunea: „Aici odichnesce inginerul Giovanni Chiarini (Alla-Saitan), un martir al sciinței."

Cechi acum și mai mult se silea de a căpăta libertatea, și regina prin moartea lui Chiarini miloasă îi a dat libertatea și o escortă până la pămêntul domnitoarei vecine. Dar princesa aceasta n'a vrut sĕ'l lase prin țeara ei și așa a fost silit a se întoarce eară la regina dela Ghera, care porunci al maltrata ziua și noaptea până va spune misteriile sale. Într'o zi trimise regina după el zicându-i: că acum se poate duce, dacă vrea sĕ se ducă, dară nici odată sĕ nu se mai întoarcă în țeara ei.

Într'a 7 Decembr. porni Cechi dela Cialla spre regatul Gomma. La granită însĕ fu alungat și așa după o lună de zile eară era silit a se în-

Două ḑile de bombardare a forturilor Alexandriei au fost de ajuns sĕ arate Porţii şi lui Arabi paşa că nu este bine sĕ se joace cine-va cu focul, când nu e ste indestul de apĕrat în potriva lui. Impetuosul Dictator al Egiptului îşi închipuia că un aer îndrăsneţ şi oare care aroganţă în vorbe vor băga groaza în mândrii fii ai mărilor şi i vor face sĕ stea cu mânile în sin dinaintea meterezurilor sale. Spre a spĕria şi mai tare pe Englezi, Sultanul lăsa sĕ se împrăscie sgomotul că va aduce la ministeriu pe Server paşa, vrăşmaşul declarat al acestora, şi că flota turcească va porni în grabă spre Alexandria, ca se susţie împotrivirea pretinsului erou Egiptean. Cu d. Bismarck la un braţ şi cu Arabi la celalalt, Abdul-Hamid îşi ridea de străduinţele conferenţei, credênd că această atitudine teatrală va impune cabinetului din St. James. Dar proiectilele asvêrlite cu precisiune de cuirasatele amiralului Seymour îl convinseră iute că vorbele late şi argu-ţiile diplomatice nu au nici o valoare, dacă la spatele lor nu stau căte-va sute de mii de soldaţi gata a justifica retorica pompoasă a capilor lor. Şi sĕ nu creaḑă cine-va că voim sĕ susţinem maxima: forţa primează dreptul. Nu. Lupta Englezilor în faţa Alexandriei este lupta pentru cultură a Europei luminate în contra unei populaţii înfuriate de un ministru nesocotit, este lupta civilisaţiunei în contra barbariei, lupta unui popor care scie şi poate sĕ'şi apere interesele şi onoarea sa în contra unor hoarde selbatice. Telegramele de aḑi dimineaţă ne dovedesc că Arabi paşa şi partizanii sei nu merită nici o simpatie. Opiniunea publică se întoarce astăḑi cu totul în contra lor.

*

Lumina tunurilor engleze, în loc de a deschide capul nesocotitului Dictator din valea Nilului, l'a esarcebat într'atâta încât l'a făcut se recurgă la acte de selbăticie cari compromit cu desĕvêrşire causa sa. De altmintrelea nu trebue sĕ ne mirăm de ceea ce se petrece în acest moment la gura Nilului; măcelul din luna trecută punea destul de bine în evidenţă caracterul brutal şi polita de sânge a ministrului egiptean. Sângele este un suc de o natură particulară, a ḑis Göthe. Emanaţiunile calde ale acestui suc eşite din cadavrele căḑute în Iunie trecut au creat o atmosferă otrăvitoare, care a stricat ecuilibrul mintal al populaţiunei. În faţa Egiptenilor Arabi-paşa este culpabil nu de o crimă politică, ci de o nebunie, şi rĕspunderea grozăviilor ce se petrec astăḑi pe braţul de Apus al Nilulului cade nu asupra lui Gladstone şi Seymour, ci asupra descreeratului Arab.

Ori cari ar fi complicaţiunile ce se vor ivì în politica Europei, este mai mult decât probabil că Englezii vor eşi în cele din urmă biruitori. Stăpâni odată pe ţeara Faraonenilor, cu greu s'ar găsì cineva care sĕ'i arunce afară dintr'însa. Pe basa faptelor împlinite s'ar convoca un nou areopag European, ca cel dela Berlin în conflictul Ruso-Turc, şi Turcia s'ar alege şi de astădată cu o pagubă considerabilă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, în 1/13 Iuliu 1882. *(Congresul bis. în Bucovina; desbaterea statutului; limba)* Încă astă toamnă sau făcut alegerile pentru congresul bisericesc în Bucovina care se compune din 24 mireni şi 24 preoţi, şi se presupunea că congresul se va conchiama în Ianuarie a. c. Conchiemarea s'a făcut însĕ abia acum cu scrisoarea preşedintelui ţerei a baronului Alesani, dto. Cernăuţi. 2 Iuliu 1882 N. 530 cu terminul de într'unire în 14/26 a curentei.

Astă adunare e constituantă şi nu sĕ va desbate intr'insa, după verificarea alegerilor, decât statutul congresului, carele sĕ compune din 30 §§. şi regulamentul de alegere; sesiunea ei nu va durà decât 14 ḑile.

Ce ne interesează mai mult e, se vedem dacă deputaţii vor fi deplin conscіuţi şi conscіencioşi a întrebuinţa în desbateri limba bisericei şi a nu amesteca într'însele limbă străină. Aceasta o ḑicem de aceea, pentrucă câţiva deputaţi ne sûnt cunoscuţi de oameni foarte capacitaţi şi cu inimă, dară puţin zeloşi în învĕţarea şi aplicarea limbei naţionale.

Această îndatorire cade cu preferinţă asupra deputaţilor, cari se ḑic şi sûnt priviţi de conducĕtori ai naţiunii. A fi bună oară român şi a nu sci vorbì românesce, a fi conducĕtor român şi a nu sci scrie românesce, e în tot casul un lucru rar, chiar neauḑit. Întrebuinţarea limbei bisericesci în congres o asteptăm chiar dela comisariul împerătesc, carele trebue sĕ întrepreteze voinţa şi graţia împerătească şi sĕ o facă precepută chiar deputatului ţĕran.

Din părţile Zlatnei în 1 Iulie 1882. Domnule Redactor! Ca unul care arareori, însĕ tot am mai multe afaceri comerciali, me învêrtesc şi prin alte locuri, şi în cea mai mare parte cunosc giurstările cele vitrege, cari din toate părţile apasă pre bietul popor, de nu are şi numai poate plăti atâtea căte se cer legal şi ilegal dela el.

Între alte mai multe, la care poate voi revenì de altă dată 'mi iau niţel tîmp spre a arăta ce abus se comite în opidul montan Zlatna cu ocasiunea têrgului de septemână şi de ţeară, la cari adese ori am fost martor ocular de sau plătit sub titlul de vamă esarêndatorilor Iosif Lucaciu şi Nicolae Olariu. —

Dela o păreche de boi câte	60—80 cr. v. a.
Dela un cal	30—40 cr. v. a.
Dela o vacă	30—40 cr. v. a.
Dela un viţel sub 2 ani .	20—25 cr. v. a.
Dela o oaiă	4—5 cr. v. a.
Dela un miel	2—3 cr. v. a.
Dela un rîmător	4—5 cr. v. a.
Dela o Siatră mai mică .	40—50 cr. v. a.
Dela un car încărcat . .	20—39 cr. v. a.

După ce dar cumpĕrătorii şi vênḑĕtorii sûnt siliţi a plăti şi de 10 ori mai mult tacsele de sus, a început a lamenta, şi a arĕta acest abus erariului esarêndător, carele a dat o listă autentică după care tarifă au a plăti respectivii arêndătorilor tacsele têrgului, şi care listă în traducere după original sună din cuvênt în cuvênt precum urmează:

1. Dela o Şatră mai mare .	28 cr. v. a.
2. Dela o Şatră de mijloc .	21 cr. v. a.
3. Dela o Şatră mai mică .	7 cr. v. a.
4. Dela o Şatră cu negoţ mai mare	14 cr. v. a.
5. Dela o Şatră cu negoţ de mijloc	10½ cr. v. a.
6. Dela o Şatră cu negoţ mai mic	7 cr. v. a.
7. Dela o Şatră cu rosolis . .	4½ cr. v. a.
8. Dela o Ş. cu alte beuturi spirit.	4½ cr. v. a.
9. Dela un păpucariu . . .	4½ cr. v. a.
10. Dela un croitor	4½ cr. v. a.
11. Dela un tălpariu	4½ cr. v. a.
12. Dela un neguţătoriu de talpă	4½ cr. v. a.
13. Dela un măiestru căldărariu	4½ cr. v. a.
14. Dela un glăjeriu	4½ cr. v. a.
15. Dela un neguţător de bumbac	4½ cr. v. a.
16. Dela un neguţ. de verdeţuri	4½ cr. v. a.
17. Dela tot cărĕuşul cu 2 cai	2½ cr. v. a.
18. Dela un taur, bou, vacă şi cal	4½ cr. v. a,
19. Dela vite şi cai mai tineri	2½ cr. v. a.
20. Dela un cal încăr. cu buc. sau s.	1½ cr. v. a.
21. Dela un porc îngrăşat .	2½ cr. v. a.
22. Dela un porc mai slab .	1— cr. v. a.
23. Dela o oaiă, berbece sau capră	2½ cr. v. a.
24. Dela tot capetul de miel sau ied	1— cr. v. a.
25. Dela o pov. ce se aduce cu unt	1— cr. v. a.
26 Dela un neguţ. cu cumbac	1— cr. v. a.
27 Dela o pov. de un cal, mere etc.	2½ cr. v. a.

Deci dar tragem atenţiunea spc. Oficiu comitatens, Judecătorii, fiscalaturi etc. etc. ca sĕ binevoiască a întrevenì contra acestor abusuri, şi a trage pre respectivii la dare de seamă, de oare ce pre cum mai îndetaiu s'ar putè vedea din protocolele têrgurilor de pe anii 1881-1882 pe calea arĕtată câte sute de florini s'au putut înşela dela respectivii vênḑĕtori; şi a întrevenì mai departe ca se înceteze aceaşa abusuri — căci câte asemenea acestora nu se fac, şi bietul popor nu are nice o cunoscinţă despre acelea, numai se dee şi plătească cine ce cere până i mai esă sufletul şi dacă cineva se încearcă a arăta adevĕrul, acela se face vinovat de crimă.

Drept aceeia Onorată Redacţiune in interesul publicului şi, ca pe viitor să se ferească acei interesaţi de astfel de înşelăciuni se binevoeşti a da loc acestei corespondinţe în .... „Tel. Roman“ pentru acomodarea şi orientarea respectivilor.

Un patriot adevĕrat.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

Asupra mărturisirei lui Schwarz — Haham (preotul) jidan, care a omorît fata — pe basa căreia s'a constatat caracterul religios al crimei, ḑiarul „Függetlenség“ scrie următoarele detaiuri: La început nega hahamul toate. Prelûngă toate contraḑicerile sale remânea mortiş la afirmaţiunea, că el nu are nimica de a face cu Solymosi Eszter, că nu scie despre ea nimica. Înzadar s'a încercat judele instructor Bary sĕ'l înduplece de a nu mai nega; înzadar îl făcea atent la contraḑicerile sale proprii, şi la contraḑicerile dintre fasiunile dênsului şi ale celorlalte mărturii cu privire la loc, timp şi împregiurări. Mai âutâiu a fost consternat când înculpatul, care a îngropat cadavrul Esterei, a afirmat că el a primit cadavrul dela dênsul.

Când l'au înfăţişat cu cest din urmă, a îngălbinit şi a început a tremura. Complicele i-a spus în faţă, că el trebue se fie omorît fata, de oarece *el i-a dat lui cadavrul copilei*; tot el l'a adus şi pe dênsul în prepus. În faţa acestor mărturisiri sdrobitoare a amuţit ucigaşul şi ai început a tremura tot trupul, a arătat o adêncă consternare. „Acuma tot nu vei mai nega că nu eşti dta ucigaşul“ ḑise judele investigaţional cătră baham. Acest om a mărturisit asupra d-tale. Mai negi încă? Şi el n'a mai negat. Această episodă a dat altă direcţie cercetărei criminale. Frica ca se nu se considere de complice în crimă, a îndemnat pe omul, care a ascuns trupul fetei, se facă aceste descoperiri detaiate, şi tot aceasta a condus şi pe plutaşii în mărturisirile lor. De aici în colo tot mai mult s'au descurcat iţele, grelele mărturisiri veniau una după alta, până când în sfârşit a fost cu putinţă, a se constata, că omorul s'a făcut în sinanagogă şi spre scopuri rituale.

Oficiosul „Hon“ în un lung comunicat espune detaiurile cunos-

---

toarce pe calea aceea pre care s'a fost dus. De nou aşaḑară era silit a se da în mâna reginei tare supĕrate rugându-o se aibă milă cu el. Regina concese sĕ locuească eară în casa în care a fost locuit mai înainte împreună cu Chiarini. Pentru ca se fie mai bine grijite, cu luare aminte într'o ḑi Cechi toate hârtiile proprie, ca şi anotaţiunile prietenului sĕu şi a le misionarului omorît le a îngropat subt un pom.

După mai multă vreme într'o ḑi a eşit vestea, că vin soldaţi de cătră Ghera ca sĕ scape pre „omul alb.“ După ce a eşit vestea aceasta Cechi iară fu chiemat la regina, care cerea, sĕ i descopere toate secretele sale, şi după ce a declarat Cechi, că nare nici un secret şi de aceea nici nu poate descoperi ceva dase poruncă a 'l arunca în Hogeb, o apă mare curgătoare plină de crocodili. Intr'a 5 Februarie Cechi fu scos cu puterea de oamenii, care era sĕ împlinească porunca reginei, acestia bătându-l cu pumnii şi călcându-l cu picioarele lau mânat în apă când au sosit un servitoriu dela regina cu porunca, de a mai duce odată pe Cechi dinaintea ei. Regina repetă cererile ei proaste şi amenінţatul făgăduì spre a mai câţiga timp ai face din vărgi de hârtie zugrăvită un covor. Regina cu bucurie acceptă propunerea aceasta şi dete ordin sĕ se ducă Cechi iarăşi în locuinţa lui.

Acum însĕ ajutorul nu era departe. Una din epistolele prinsului a fost ajuns la Şoa şi s'a fost cetit de marquisul Antinori notabilităţilor ţĕrei, fiind tocmai adunate. Fără întârḑiere începură a se pregătì de scăparea lui Cechi, şi pe urmă a isbutit contele Gustavo Bianchi de a înduplecа pe regele dela Gorgiam pentru eliberarea lui Cechi. Caracteristică este epistola pe care regele acesta după făgăduinţa lui dată, a adresat-o regelui dela Linniu. Ea sună:

„Cum îţi umblă? Miemi umblă bine şi armata mea încă e într'o stare mulţămită. Eu ştiu, că au trecut doi albi prin ţeara ta. Unu a murit; celalalt trăesce prins în Ghera. De morţi se nu vorbim aşa a vrut Dumneḑeu. Dacă vrei se'mi trimiţi pe acel viu, noi vom fi preteni. Ce cresce în ţeara mea dar nu cresce în ţeara ta 'ţi voi trimite; tu 'mi vei trimite ce cresce în ţeara ta, dar nu cresce în ţeara mea. Dar dacă nu vrei se'mi trimiţi pe albul, de care am vorbit eu voiu veni şi mi'l voi lua cu puterea cu soldaţi voi opri drumul la têrgurile tale şi mai mult nu vom fi preteni“.

Epistola aceasta a dat o un neguţător arab, în mânile Domnitorului Linniu şi resultatul ei numai decât sĕ putu vedea. Cechi fiind chiemat se duce înaintea reginei, care îi comunica, că a venit oameni trimişi, de al căuta. Într'altă ḑi fu chiemat înaintea unui consiliu (ca de stat), unde preşedea regina şi unde i s'a dat poruncă sĕ dea adeverinţă scrisă cum că se află bine şi nu voesce sĕ părăsească ţeara.

Dară recercările în privinţa lui Cechi adresate cătră regina erau din ḑi în ḑi tot mai urgente, domnitoarea era amenінţată cu învasiune. Deci, pre urmă Italianului nenorocit ia dat voie de a se duce. Înse vro câteva ḑile tot la mai ţinut dându-i în vremea aceasta multe presenturi. În momentul cel mai de pre urmă la îmbiat a lua una dintre fetele ei. Pre urmă, după un adio înduioşitor dela regina Ghenne-fa căpitanul Cechi, însoţit de o escortă de ostaşi porni cătră casă ducêndu-se pe malul Nilului înjos, care de ploile cele periodice aşa era de mare, de a'l trece, deocamdată nu era cu putinţă.

Într'o ḑi vĕḑu Cechi pre malul cela-lalt o caravană, care mai târḑiu o recunoscu că era caravana contelui Bianchi. Aceasta salută pre prietenul cu sunete de trimbiţe şi descărcări de puscì. Deocamdată ambii amici era siliţi a rĕmânè deosebiţi, până scăderea apei permise trecerea şi împreunaţi putură pleca a casă prin regiuni mai cultivate.

In finea referatului său arată căpitanul Cechi necesitatea de a mai trimite încă o espediţiune mai bine insestrată şi mai bine protegeată în ţinuturile cercetate de dînsul ca se nu fie perdute resultatele espediţiunei cei dintâi. Din „P. Ll.“

cute până acum, și învinovățesce pe Jidovi, cari prin purtarea lor au devenit suspecți și parte mare s'au făcut complici, așa că d. e. abia se mai află jidov în Tisza-Eszlar, pe care se nu fi fost judecătoria silită al trage în cercetare. Dice că fără îndoială mulți au sciut despre această crimă, și că numai sberatul jidovilor a dat acestui cas așa de mare însemnătate: Critica ținută fără tactică a lui Heumann, care prin învinovățirile făcute lui Istoczy și Onody, că ei au ascuns cadavrul Esterei Solymosi, a voit se înlăture atențiunea dela Jidan. El („Hon") deși nu crede în un omor ritual, recunoasce că totuși din cele cunoscute până acuma esistă omor.

Varietăți.

* I. S. imper. Principele de coroană Rudolf, cetim într'o telegramă din Bucuresci a diarului „D. Ztg", cu ocasiuneaa petrecerei Sale în Transilvania, însoțit de min. pres. Tisza, va face o visită la Sinaia.

* (Chirotonire de episcop.) După cum se scrie — dice „Ellenzék" din Cluj — Marți s'a sĕvârșit chirotonirea episcopului gr. or. de Baciu Basilie Petroviciu de metropolitul Angelici și episcopul de Buda Arsenie Stoicovici. Catedrala din Carlovitz era îndesată de public distins. Neoplanta și împregiurimea era bine representată la această sĕrbătoare. Mai întâi s'a cetit rescriptul regesc de întărire, în limba ungurească și apoi în cea sérbească. Terminându-se aceasta episcopul denumit făcu trei închinăciuni înaintea altariului, apoi sculându-se i-a dat episcopul Stoicovici în mână un sfeșnic cu multe ramuri, în care ardeau lumini de ceară, și el s'a plecat cu sfeșnicul de trei ori înaintea poporului. Acum a pus metropolitul pre capul noului episcop evangelia pe care o au atins cu mâna câți numai au încăput; i-au pus apoi mitra pe cap și i-au dat cârja în mână. Astfel ornat cu vestmintele archieresci, s'a apropiat de altariul domnu lui, la care patriarchul metropolitul a slugit liturghia cu noul episcop având numĕroasă asistență. Corul teologilor cânta lin și mângăios. După sĕvârșirea liturghiei patriarchul s'a suit pe amvon și a salutat pe noul episcop cu cuvinte pline de balsam, sĕ'și perfecționeze turma în credință și moralitate, și sĕ *creeze* patriei cetățeni, cari vor fi fideli regelui și patriei. Cuvêntarea patriarchului a făcut bun efect. După cuvêntare episcopul a binecuvêntat poporul și corul a cântat. Apoi patriarchul și episcopul din Buda s'au dus în reședința archiepiscopală petrecuți de mulțime. Sunau clopotele și dau cu tunurile. În urmă și noul episcop a părăsit biserica catedrală cu întreagă suita sa, apoi a primit visite. Primirea deputațiilor propriu dise se va face Duminecă în 16 Iulie a. c. in Neoplanta în reședința episcopului. Serbarea s'a încheiat cu masa dată de patriarch, cu 40 de cuverte, fiind invitați episcopul Timisoarei Brancovici, abatele Bende imre, deputatul Stefan Popovici, consiliar de Neoplanta și alte multe notabilități civile, bisericesci și militare. Primul toast l'a ridicat noul episcop pentru Majestatea Sa și întreaga familie regală. Patriarchul Angelici a toastat pentru ministrii Tisza și Trefort și pentru noul episcop ect. Instalarea episcopului din Timișoara Brancovici s'a întêmplat in 4 a lunei curgĕtoare.

* (Sinucideri) Dela Pianul de jos ni se scrie: Marți în 2/14 a. c. s'a sinucis cu pistolul în locuința proprie tinĕrul Nicolae Danciu din Vințul de jos. Aceasta sinucidere a urmat numai din desperare căci tinĕrul a fost sedus ași părăsi religia și a păsit la căsĕtorie cu una persoană sirmană magyară mai târdiu vĕdu că toată averea la care conta dênsul a fi a lui proprietate — întru adevĕr nu este a lui, ci este proprietate testată prin act public în favoarea scoalei române gr. catolice din Vinț despre a cărui drept s'a si făcut pașii de lipsă pentru a se introduce în acea proprietate care se va și constata prin documentele valide. Am fost present la îmormêntarea aceluia care s'a celebrat de parochul reformat la acărui religiune a fost trecut. Pertractarea asupra averei rĕmase va urma în sensul dispositiunei ultime a fostului proprietariu Ioan Danciu ca singurul adeverat dispunătoriu legal.

Mercuri în 30/6 1882 sau sinucis Iosef feciorul lui I. Georg Haldenvang din Pianul de jos cel mai avut proprietariu în comuna aceasta. Voind a pâși la căsĕtorie cu una fecioră de aci iau stat maica lui în contra cu tot prețul fără vre un motiv. Desperatul ficior în etate de 22 ani trecuți, luânduși *adio* dela părinți și alți cunoscuți spunea în public că caută modul cu care s'ar sinucide mai lesne. Ajungând lângă otarul Pianului la drumul ferat dimineața în 30 Iunie între oarele 4—5, păzindusĕ sĕ nu'l vadă nime puse capul pe șina drumului ferat, care trecând despărți capul de corp, apoi tot în 30 Iunie se concese a aduce Corpul lui în Pian peste 2 hotară unde se înmormêntă în 1 Iulie după ameadi.

* („Veniți la Constanța"!) Așa este titlul unui articul în „Farul Constanței" pe care i'l reproducem precum urmează:

După cum vorbirĕm în numĕrul precedent, stabilimentele de băi de mare din acest oraș flind terminate de mult, au început a funcțiuna de vro câteva dile.

Localul băilor pentru Doamne, mai cu seamă, construite din nou este în condițiuni, care nu mai lasă nimic de dorit, și drumul în zic-zacuri (serpentine Red. „T. R.") care duce la ele construit tot din nou cu multe sacrificii, face preumblarea cea mai plăcută. Orașiul care se întreține într'o curățenie ce place cu deosebire trecĕtorului numeră deja câțiva visitatori și sperăm că în curênd va fi frecuentat de un numĕros public, care afirmăm și de astă dată va găsì toată mulțumirea.

Alaltaeri s'a inaugurat Bulevardul „Elisabeta Regina." El este prelungit într'un fel de stradă ca cea a inelului („Ringstrasse") dela Viena, mic însă, precum am dis și altă dată, cu plantațiuni nouĕ pe ambele laturi și splendid iluminat „a giorno" ear' pe tot percursul lui sûnt aședate bănci moderne din fabrica d-lui Lemaitre din Bucuresci.

Douĕ musici militare esecută cele mai plăcute arii distrând pe public până la orele 12 din noapte.

Dar pentru ca distracțiunile și petrecerile sĕ fie mai variate și plăcute s'au arangiat baluri și serate dansante, care vor avea loc in fie care seară în salonul cel mare „Cursaal" depe bulevard, și din când in când petreceri venițiane cu bărci pe Mare.

Toate acestea cum și confortabilul care nu va lipsì în nici o privință visitatorilor Constanței, ne autorisă se facem invitațiunea de mai sus rugând pe amatori se vină la Constanța pentru băile de Mare, căci ea astadi concură cu ori care altă stațiune din Europa.

Afirmăm aceasta cu atât mai mult cu cât persoane distinse care au visitat orașiul nostru, remênând pe deplin mulțămite au promis a reveni in curênd pentru băi de mare căci Constanța, atât prin posițiunea ei încântătoare cât și prin clima cea foarte sănătosă a întrat in rêndul celor mai principale stațiuni balneare din Europa.

Eată dar pentru ce dicem "Veniți la Constanța"

Loterie.

Sâmbătă 15 Iulie n. 1882.

Viena: **57 33 40 9 16**
Timișoara: **64 7 51 24 87**

Bursa de Viena și Pesta

Din 15 Iulie n. 1882.

	Viena	*B pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.05	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.65	88.80
Renta ung. de hârtie	86.85	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.75	134.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.20	91.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.75	110.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	95.80	95.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.25	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	97.75	97.50
Obligațiuni urbariale temeșiane		97.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	97.50 97.75	97.—
Obligațiuni urbariale transilvane		98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.50 99.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.25	97.75
Sorți unguresci cu premii	119 —	118.75
Sorți de regularea Tisei	110.50	110.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.05	77.—
Datorie de stat austr. în argint	77.90	78 —
Renta de aur austriacă	95.—	95.—
Sorți de stat dela 1860	131.30	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	825 —	823.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	320.25	320.50
Acțiuni de credit austr.	321.50	321.80
London (pe polița de trei luni)	120.75	120.60
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	99.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.68	5.67
Napoleon	9.58½	9.57
100 marce nemțesci	58.95	58.90

Nr. 76. [115] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din Dumbrava, protopresbiteratul Sz.-Reghinului, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 100 fl. v. a.
2. În naturalii: folosirea a douĕ jugĕre pământ arătoriu în valoare de 20 fl.

Cuartir natural în edificiul scolar, eventual relut de cuartir.

La alegere se vor admite numai indivizi cu atestat de cualificațiune învĕțătoresc. Cererile instruite conform statutului organic și a regulamentului congresual din 1878 sûnt a se adresa la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Szasz-Reghinului Idicel, posta ultimă Sz.-Regen.

Idicel, 30 Iunie 1882.

În conțelegere cu comitelul parochial.

Galaction Șagău m. p.,
protopresbiter.

Coase

pentru cositul cerealelor (bucatelor)

cu care un om poate così 1½ jug. pe di **fl. v. a. 2.50** dărabul

are onoare a recomanda P. D. domni economi.

Andreiu Rieger.

Fabrică și deposit de mașine agricole, aparate și prăvălie de ferărie.

Sibiiu. [116] 2—3

Nr. 3501—1882 civ. [114] 1—3

Publicațiune!

Spre a putè face lucrările de transacțiune în obiectul segregărei de pădure în *Christoțel* (Kiskrisztolcz) și spre incercarea esecutărei pe cale pacînică se decide di de pertractare **10 August 1882** și următoarele la fața locului în comuna *Christoțel*, la care sûnt citate părțile înteresate sub pedeapsa urmărilor de drept.

Dej 9 Iulie, 1882

Veszprémi Antal m. p.,
jude esmis.

Sz. 6660 tkvi 1882. [118] 1—1

Árverési-hirdetmény!

Alulirt kir. telekkönyvi hatóság részéről közhirrététetik, hogy az Albina hitelintézet végrehajtatonak **Stefán Popi Simion** végrehajtást szenvedö ellen **68 fl.** iránti végrehajtási ügyében utobbinak az illenbáli 31. sz. tjkvben A. + 1—5. 8—24 n. 77. 78. 464. 487. 638. 649. 2077. **3763.** 3847. 3894. 3895. 4601. 4602. 5262. 5754. 5770. 5861. 6261. 6837. 7042. 8240. 8924. 9072. 9580. 9853. hr. sz. és **403 frt.** becsült ingatlanai **az 1882 évi September hó 11, napján d. e. 9 órakor** az illenbáki irodában megtartandó nyilvános árverésen következö feltételek alatt eladatni fognak u. m.:

1. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul is az árverésre kitüzöt birtokak elfognak adatni.

2. Arverezni kivánók a végrehajtato kivételével tartoznak az ingatlan becsárának 10% készpénzben vagy ovadék képes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

3. Vevö köteles a vételárt három egyenlö részletben, és pedig az árveréstöl számitandó 15, 30 és 45 nap alatt minden egyes vételári részlet után, az árverés napjától szamitandó 6% kamatokkal együtt, a helybeli kir. adó mint birói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánat pénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4. Az árverés jogerőre emelkdésekor vevö a megvett ingatlan birtokába lép, mintél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei az idötöl öt illetik, de a tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetésc után fog vevö javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevöt terhelik.

5. A mennyiben vevö az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a meg vett ingatlan az érdekelt felek bár melyikének kérelmére az 1881-évi 60. t. ez. 185. § a értelmében vevö veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett ujabb árverés alá bocsáttatni, és az elöbbi becsáron alul is eladatni fog.

A nagyszebeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1882. junius hó 23. tartott üléséböl.

Jánosi Sándor, h. elnök. **Mihály,** jegyző

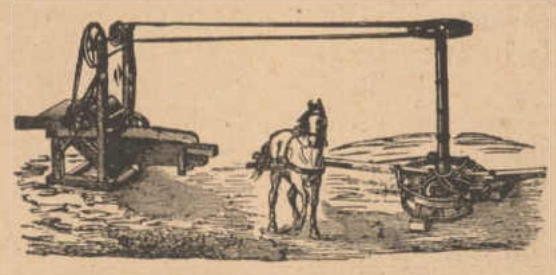

Avis pentru posesorii de pământ și agricultori!

Mașine de îmblătit cu vapor, mașine de **imblătit de mână** și **de cai, ciure (Trieure) de sortat și vênturat, mașine de ales, pluguri schimbătoare de Hohenheim (construcțiunea cea mai nouă) precum și tot feliul de alte mașini și alte părți întregitoare** recomandă pe lângă alte prețuri de concurință **Ferăria lui**

Andreiu Török,

în Piața-mare, în Sibiiu.

Espositiune permanentă de acestea se află în casa proprie, **Poarta Cisnădiei** (Piața casarmei) vis-a-vis de casa vămei.

Fabrica se află în casa lui **Pavel Giebner pe Soldiș Nr. 38—40,** unde se fac toate reparaturile și lucrările de construcțiune cât se poate de eftin. [99] 8

Redactor respundĕtor **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Joi 8/20 Iulie 1882. *Anul XXX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 7 Iulie.

Sguduitura aerului pricinuită de tunurile englezesci dinaintea Alecsandriei, oare ne va da pace nouĕ celor ce sûntem departe de locul de luptă? Eată o intrebare ce trebuie sĕ o punem și noi în positiunea cea modestă, în distanța cea mare de diplomație, care conduce destinele politice în mare ca și în mic.

Când vorbim de sguduitură nu înțelegem pe cea a aerului fisic. Sûntem prea departe ca sĕ o simțim fisicesce; politicesce însĕ nici un stat nu e prea departe, mai cu seamă în Europa.

Atitudinea șovăitoare a presei oficioase din monarchia austro-ungurească ne face sĕ presupunem că între evenimentele dela gurile Nilului și între diplomația austro-ungurească trebue sĕ esiste vre un necs politic. Odată pentru bombardare, după aceea contra bombardărei și earăși vice-versa, dovedesce că oficioasele simt o clătinare sub picioare și cearcă a se orienta.

Interesele monarchiei noastre, dic oficioasele, nu sûnt angagiate, nu sûnt nici a le Germaniei precum sûnt ale altor puteri în Egipt. Cu toate aceste neliniscea se simte și la noi ca și în Germania. Aceasta este lucru într'atâta firesc întru cât politica esternă a monarchiei noastre este strîns legată de a Germaniei. Diplomația noastră merge de un șir de ani mână în mână cu a Germaniei în cestiunile mari și mici esterne.

Germania însĕ, aceasta nu se mai poate ascunde măcar că și ea neagă, are interese-pofte în peninsula balcanică și interesele acestea trebue Germania se le apere când va fi sosit timpul și prin mijlocirea monarchiei noastre.

Astădi Germania lucră nevĕdută pentru pregătirea terenului: în Constantinopole prin diplomații sei și prin misiunile sale. Sultanul trebue sĕ aducă lucrul acolo, ca puterile apusene sĕ aibă de lucru în Africa și mai târdiu poate și în Asia cu o mișcare mare a islamismului.

Avênd Germănia odată asigurate spatele despre apus, va găsi prilegiu și mod ca sĕ se întoarcă cu toată puterea spre rĕsărit.

În Petersburg, se vede că au miros bun, și cu tot nihilismul și cu toate presemnele unei mișcări mai intensive în lăuntrul Rusiei, aceasta nu perde din vedere intențiunile principelui Bismark, privitoare la peninsula balcanică.

Nu de flori de mĕr generalul Gurko se preumblă prin guvernamentele din sudvestul Rusiei și inspecționează trupele, depositele, magazinele și spitalurile; nu numai pentruca șĕ'și facă de lucru guvernul rus, fortifică Varșovia și celelalte puncte despre Germania; nu din întêmplare încredințase comanda corpului de armată din Minsk, în fața Galiției, teribilului general Scobeleff rĕposat de curênd.

Când dar va veni timpul indicat mai sus, dacă nu se va putè provoca o confusiune internă în Rusia, dar și dacă se va provoca, ciocnirea între Germania și Austro-Ungaria de o parte, și între Rusia de alta parte este inevitabilă. Și fiindcă principele Bismarck are milă da oasele muschetarilor sĕi, monarch'a noastră, și mai că am dice, că și monarchia vecină, România, vor avè un rol însemnat la prefacerea definitivă a cartei peninsulei balcanice.

La presupunerea aceasta din urmă — vorbim de presupuneri, de oare ce noi nu suntem inițiați în secretele diplomației, — ne îndeamnă visitele cele multe pe la Sinaia și Bucuresci din trecutul mai recent, din present și din viitoriul cel mai de aproape.

Acum, dacă nu ne înșelăm în presupunerile noastre, preludiul dela Alexandria a început a mișca undele politice. Eară când preludiul va trece în fasa ludiului, adecă a dramei însĕ-și, undele vor devenì valuri și valurile aceste vor mișca cumplit și naia monarchiei noastre.

Deci ni se obtrude a doua întrebare: Este naia monarchiei noastre destul de încleștată și destul de ferecată ca se înfrunte viforul valurilor când se vor umfla de evenimentele cari au se reguleze suprafața politică a peninsulei balcanice?

Naia monarchiei noastre are doue despărțeminte: unul translaitan și altul cislaitan. Amêndoue au, deși nu în formă, dar în faptă sub despărțăminte. Aceste sûnt naționalitățile. Toate la olaltă, în timpuri critice trebue sĕ fie așa de bine legate încât nici cea mai mică crepătură sĕ nu aibă vasul monarchiei.

Cârmacii noștri trebue sĕ îngrigiască de întregitatea vasului cu toată conscienționsitatea. Întregitatea aceasta este indispensabilă. Numai prin ea se poate încungiura pericului.

Îndreptându-ne privirea asupra Translaitaniei vedem pe cârmacii noștri, pe guvernanți, opintinduse, la timpul cel mai nepotrivit, cu lucruri cari în în loc se închee, mai curênd dogesc vasul. Se opintesc din toate puterile pentru a măgulì șovinismului celor scurți de vedere dintre Maghiari a nimicì naționalitățile nemaghiare și prin opintirea aceasta a turna în corpul statului licuidul disoluțiunei. Vorbele late de prin foile subvenționate de cârmaci, când amenințând cu „sfĕrmare“, când prin un pretecst prefăcut că în asimilarea naționalităților zace puterea magică a conservărei statului, sûnt pentru necunoscători mijloace orbitoare. Periculul însĕ cu mijloace de aceste nu se delătură. Dincolo în Cislaitania pare că cărmacii sĕ silesc a aduna toate elementele și ale strînge la-olaltă. Guvernul lui Taaffe se încearcă a împăca diferențele dintre naționalitățile Cislaitaniei și ale unì într'o legătură cât se poate mai strînsă. Ba sub conducerea lui Fischhof și a baronului Walterskirchen, (cest din urmă putem dice că este om al curții din Viena), în Cislaitania s'a încercat în dumineca trecută constituirea unei partide a poporului nemțesc. Principiile de care sûnt conduși inițiatorii acestei partide corespund împregiurărilor monarchiei noastre. Fischhof ca și Walterskirchen nu vor ca patriotismul cetățenilor sĕ vie în colisiune cu naționalitatea. Principiul acesta, despre care avem încă sĕ vorbim, este cel mai corespunzĕtoriu pentru monarchia întreagă. Principiul acesta aplicat în amândouĕ jumĕtățile monarchiei ar fi cimentul cel mai salutar, ciment care ar pune monarchia în positiune de a resista valurilor celor mai înfuriate.

Însĕ pe când la noi de sus, adecă dela guvern, se lucră în contra cimentărei, în Cislaitania o partidă nemțească este care paralisează activitatea cimentatoare a guvernului.

Cu ocasiunea constituirei încercate a partidei poporului nemțesc s'a aflat un „constituțional“ austriac (verfassungstreu) care a spus, că pentru unitatea tuturor Nemților 'și dă și avere și sânge.

Sûnt foarte semnificative astfeliu de cuvinte în gura acelor ce de mai mulți ani pun toate pedecile împăcărei naționalităților din Cislaitania și ar fi trist pentru monarchie când asemenea idei ar afla undeva sprigin, fie de vre-un guvern, fie de vrè o partidă în monarchie. Astfel de idei spriginite ar fi identic cu promovarea disoluțiunei în timpul când este mai de lipsă ca popoarele monarchiei sĕ stea umĕr la umĕr spre ai asigura viitoriul.

Ar fi o norocire pentru tot și pentru părți dacă sguduitura dela gurile Nilului s'ar aședa și ar lăsa în pace Europa în momentele aceste critice. Ar fi și mai bine însĕ când popoarele monarchiei ar avè înaintea ochilor promovarea bunei stări a părților și a întregului și s'ar lăsa unii de ambițiunea de a transforma statul de naționalități în stat național și alții de a'l încorpora pe al lor la marele imperiu al Germaniei. Pentru ce ar fi bine am spus.

FOIȚA.

Schițe orientale.*)

Tewfic Arabi-Ismail.

Unei părți din presă 'i place a depinge pe Tewfic-pașa cu trăsurile unui stăpân blând, credincios cuvêntului sĕu, amic al celor douĕ puteri occidentale.

Nimic nu este mai puțin esact.

Vice-regele este un adevĕrat oriental, fanatic și mincinos, urând pe creștini tot atât cât și poporul sĕu îi uresce.

Tewfic are contrariul tatălui sĕu Ismail, care 'și-a făcut educațiunea în Francia și care a păstrat gusturile europene, care a fost un musulman indiferent, bind vin și foarte puțin genat de ordonanțele profetului. — Tewfic n'a părăsit nici odată orientul și a păstrat coloarea. Observă cu rigoare toate prescripțiunile coranului, și ce este mai grav, este că ar fi în înțelegere cu Sultanul pentru a favorisa desvoltarea nouĕi politici cu care capul credĕtorilor pare că se unesce de când s'a încredințat că cerințele puterilor îl despoaie puțin câte puțin de toate posesiunile sale din Europa.

Nu mai este îndoială, în adevĕr, că la Constantinopole se crede a se recâștiga prin kalif, ceea ce împĕratul turc a perdut. Sĕ visează reconstituirea imperiului arab, panislamismul, al cărui cuvênt de ordine a străbătut prin toate provinciele musulmane, după cum Francia a putut sĕ constate în defavoarea sa în Tunisia și până în Algeria.

Ei bine, după spusa acelora cari au vĕdut lucrurile de aproape, Tewfic ar fi omul ce îi trebue Sultanului pentruca sĕ servească în Egipt noua sa politică.

Această dispositiune a spiritului Chedivului în afacerile actuale aduce o situațiune din cele mai curioase, cum nu se întâlnesce decât în Oriente.

Atunci când s'a stabilit prin faptele cele mai caracteristice că Arabi era inimicul cel mai înversunat și cel mai de temut al puterei lui Tewfic, pentrucă s'a temut un moment, ca sĕ nu detroneze sau chiar sĕ nu asasineze pe vice-rege, sĕ găsesce că în fond Tewfic și Arabi urmăresc același scop.

Amêndoi în adevĕr, sûnt fanatici, avênd ura creștinului și visând panislamismul.

Sĕ fie ei în secret înțeleși? Și drama care se joacă la curtea Cairului sĕ fie o comedie? Nu putem merge până la această ipotesă.

Dar aceste douĕ fapte remân: Tewfic și Arabi aparțin amêndoi partidei Sultanului.

* * *

De unde provine starea însemnată a lui Arabi?

Din mișcarea dela 1878.

În această epocă, Ismail, pentru a se scăpa de ministrul Nubar, care 'l gena, atițâ în armată o primă mișcare, în care Arabi arĕtà mai multă energie și resoluțiune decât tovarășii sĕi de arme. Aceasta 'i dobândì o oareși care celebritate și în ziua în care influenți încă destul de obscure, colonelii preparară revoluțiunea lor, Arabi, cel mai cunoscut din bandă, sĕ găsì într'un mod firesc capul „partidei naționale.“

Nu era atunci decât un musulman puțin mai inteligente decât ceilalți sau mai bine dotat poate de acel miros pe care toți orientalii 'l aduc în întrigile lor; dar sĕ pare că succesul la esaltat și că la această oară, sĕ simte și sĕ crede în comunicare directă cu Profetul.

Este firesc ca, în presența succeselor lui Arabi, sĕ se întrebe cineva dacă are la spatele lui o „partită națională“?

În aceasta țeară în care elementele unei partide naționale, cei mici,

*) „Românul.“

Românii din monarchia întreagă ar trebuì ca între marginile legilor sĕ'şi întrunească puterile şi se lucre cu ele în direcţiunea aceasta, în care încape destul de bine şi asigurarea naţionalităţii lor.

Crisa egipteană.

Dela London se telegrafează (în 16 luiie n.) că linia telegrafică între Tantah care e resculat şi Cairo e întreruptă. La Tantah se adună Beduini. Garnisoana din Cairo a batjocorit şi a rupt decretul Chedivului prin care se ordona disoalverea armatei. Aceasta a trimis o deputaţiune la Arabi paşa rugându-l sĕ ocupe Cairo. Poporaţiunea a protestat contra acestei procederi volnice a garnisonei. Între armată şi cctăţenì a venit treaba la încăerare sângeroasă, care se continuă. Cu ocasiunea aceasta se prădară mai multe prăvălii şi cafenele italiane, ear europenii cari erau în aceste au fost măcelăriţi. Consulul german şi cel italian au alergat la directorul poliţiei, acesta însĕ a declarat că nu poate întreprinde nimic contra trupelor. Amêndoi consulii şi cu naţionalii pe cari iau adunat în grabă au părăsit cetatea, ducênduse parte la Suez, parte la Ismaila.

Din 18 Iul. n. se telegrafează că Englezii se aşeadă în Alexandria ca într'o ţeară cucerită, au organisat poliţie care a şi început a funcţiona dispun de funcţionarii găsiţi acolo, până şi de Chedivul. Pe acei ce se găsesc punênd foc s'au predând, fie bărbaţi fie mueri, îi împuşcă. Se calculează la 4000 de oameni masacraţi. Cetatea a început a se împopula. Năile engleze caută se afle posiţiunea lui Arabi-paşa.

*

Daily Telegraph" primesce dela corespondentul sĕu următoarele informaţiuni: Alexandria, 9 oare, 20 min. seara. Continuîndu mi recunoascerea, am ajuns în portul cel nou şi am debarcat aproape de băi. Am găsit piaţa consulatelor cu totul în flacări. Otelul, ce ocupă un colţ al pieţei, era ars de tot. Consulatul francez ardea peste tot, da de mirare este, că strada în dosul consulatului nu era stricată nicăiri. De aci ne-am dus iarăşi cu luntrea la Pharos. Aci vĕdurăm pe mulţi matrozi englezi debărcând. Toate luntrile diferitelor corăbii erau în mişcare spre a aduce pe oameni la ţĕrm; dar trupele nu debarcau în ordine, căci se auḑise că oraşul era evacuat de trupele egiptene. Aproape de palat am găsit pe mulţi soldaţi englezi cu luntrii. Matrozii erau înarmaţi cu pusci şi bine dispuşi. Ei căutau pe vrăjmaş tot gludmind; dar acesta după ce a comis atâtea nenorociri, s'a retras sub scutul amăgitoarei flamure parlamentare. Merserăm mai departe şi zărirăm un vapor cu matrozi şi soldaţi aşteptând sĕ primească pe Chedivul, care se retrăsese în Ramleh. Ofiţerul ne ḑise sĕ nu înaintăm singuri dar noi ne duserăm până la vamă. D'abea furăm câte-va minute aci, când sosì o parte din soldaţii şi matrozii lui *Invicibile*. Ei se grupară la capul stradei ce duce în oraş şi pe când plecarăm cu toţii înainte' vĕḑurăm arabi împuşcând din case asupra trupelor şi alţi arabi jefuiau prin case. Aci se încinse o luptă. Uciserăm pe câti-va din aceşti mişei. Dar mulţimea începu sĕ se grămădească şi ofiţerul se retrase spre a aduce ajutor. Se aduse la ţĕrmi o mitraleză de pe Monarch şi cu această armă înaintarăm din nou; după o scurtă luptă, în care fură ucişi 5 arabi, strada fu curăţită de ei. Dar mai departe înainte se zărea şi se auḑea o mulţime ce urla ca fiarăle şi ofiţerul, avênd oameni puţini, află de cuviinţă sĕ nu între în centrul oraşului.

În acestea eşiră înaintea noastră o mulţime de creştini, care dela bombardare au stat ascunşi; erau şi câte-va doamne franceze în stare de plâns. Ni se spune, că eri arabii s'au purtat grozav. Au ucis pe toţi crestinii, ce au găsit. Europenii scăpaţi de prin pivniţi ne povestiră, că sgomotul bombardărei a fost teribil, dar şi mai îngrozitoare au fost ţipetele arabilor răniţi, cari alergau pe strade plini de sânge, sberând şi cerând resbunare. De odată venì un fugar fruntaş, un beiu egiptean, succesorul acelui prefect de poliţie, care la 30 Maiu a suferit sĕ se ucidă Europenii. Ei cer dela ofiţerul nostru o pompă spre a stinge focul colosal din apropiere. El spune că nu mai e apă în oraş şi întreabă dacă englezii au de gând sĕ pue earăşi în lucrare maşinele de apă cari încetaseră. Noi 'l trimiserăm la biuroul căpitanilor de port, unde erau adunaţi mulţi marinari şi soldaţi. Apoi veni în fuga mare o ceată cu totul sĕlbătăcită. Erau servitorii Chedivului, cari anunţară, că şi Chedivul vine cu trăsura pe strada Ramlet, însoţit de Derviş-paşa. Ei ne strigară, că alteţa sa caută scăpare pe bordul vaselor engleze. Intre ei era şi Martino-beiu, secretariul privat al Chedivului. Când veni el şi începu sĕ vorbească cu noi vĕḑuiu ridicânduse praf, şi auḑii zuruitul trăsurei. El anunţă apoi că a sosit Chedivul cu Derviş-prsa. Alteţa ¡sa fù îmbarcat imediat pe vaporul cel mic şi dus în port unde, graţie Domnului ajunse în fine în singuranţă acest brav credincios prinţ.

Progresele Rusiei la Dunărea de jos.

Cetim în „Timpul":

Corespondentul din Bucuresci al „Gazetei generale" din Augsburg, printr'un articol intitulat „Progresele Rusiei la Dunărea de jos", se face organul acelor amĕnunte curioase, cari ar fi circulând asupra scisiunilor din partidul roşu. Reproducem aceea corespondenţă, deşì ni se pare a cuprinde multe apreciaţii eronate, pentru cuvêntul că scriitorul în cestiune s'a dovedit în curs de mulţi ani statornic amic al partidului şi guvernului roşu. Deci ori-cât de numĕroase ar fi, îngredienţele erorii în descrierea sa întru cât privesce încordarea dintre vechii amici politici, Rosetti şi Brătianu, ea poate sĕ ne fi dând câte-va deslușiri esacte.

Eată aceea corespondenţă:

Vĕḑênd maniera naivă cu care ḑiarul „Russ", redijat de Aksakoff, incearcă a tăgăduì ori ce complicitate morală a guvernnlui din San-Petersburg cu agitaţiunile de înnaltă trădare, propagate între Rutenii din Galiţia şi descoperite cu ocasiunea procesului din Liov, e îndoit de interesant a urmări căile ascunse, cu care s'a silit Rusia sĕ combată, nu fără succes, influenţa austriacă la Dunărea de jos. Fiind-că în Petersburg esistă convingerea, că după esperienţele asupra gratitudinei rusesci, pe cari le-a făcut România imediat după rĕsboiul oriental, ea va trata cu o justă neîncredere ori ce propunere directă de amicie, s'a creḑut că influenţa pierdută în urma anecsiunei Basarabiei şi a cestiunei Arab-Tabia, s'ar putè recâştiga pe cale indirectă. Acest sistem era în adevĕr mai circumstanţial şi mai migălos dar, cunoscêndu-se stăruinţa şi răbdarea diplomaţiei rusesci, metodul promitea un succes ce părea sigur, din causă că atitudinea Austro-Ungariei în cestiunea dunăreană şi multicolorile împregiurări de partid din România presintă puncte de razim pentru a submina relaţiunile dintre România şi Austro-Ungaria. Înainte de toate era important de a scoate dln cabinetul Brătianu pe acel membru carele, ca conducĕtoriu al politicei esterioare, avuse ocasiune de a încerca mai mult desinteresarea Rusiei faţă cu tênĕrul stat dela Dunărea de jos. Se scie că ministrul Boerescu era suspectat ca partizan mascat, ba chiar mituit al politicei orientcle vieneze. Cea mai nejustificată imputare ce se putea face. Din contră Boerescu, care compusese memorandul tipărit în Paris asupra ante-proiectului, întâia şi cea mai însemnată scriere polemică în contra pretensinnilor austriace, consideră influenţa Austro-Ungariei ca rĕul cel mai mic dintre douĕ rele. Ba, părerea aceasta a sa concorda atât de mult cu vederile primului ministru Brătianu, încât scirile aduse de ḑiarele din Viena, că înlăturarea ulterioară a lui Boerescu avea de causă divergenţa de opinii în politica esterioară caută sĕ le numim scornite din nimic. Ceea ce a adus căderea lui Boerescu n'a fost nimic alt de cât isteţia cu care Rusia a sciut sĕ esploateze în favorul sĕu şi al influenţei sale neîncrederea României pricinuită prin atitudinea Austriei, arĕtându-se pe neaşteptate concesivă în cestiunea despăgubirilor de rĕsboiu.

Brătianu n'a dispărut împreună cu Boerescu, pentru mai mult timp de pe arena puterei, dar aceasta are a o mulţămì întâiu inepţiei frăţine-sĕu, chiemat ca urmaş la preşedinţa consiliului şi mai cu seamă marei sale popularităţi. El nu datoresce Rusiei rĕmânerea sa la putere şi în genere cată sĕ blamăm uşurinţa cu care Viena îl acusă pe Brătianu că ar fi avênd dispoziţii rusofile, numai şi numai pentrucă n'a putut ocrotì pe colegul sĕu mai puţin popular, Boerescu în contra înfiuenţei crescênde a Rusiei.

Alt-ceva însĕ nu s'a relevat până acum după cât sciu; chipul în care Rusia, în timp atât de scurt, a câştigat o atingere atât de intimă cu partidele politice din România, încât acestea, cu toate protestele lor în contra retrocesiunii Basarabiei, au ajuns totuşi a face servicii de salahor politicei rusesci. Cei iniţiaţi însĕ cunosc faptul învederat că principele Obolensky, comisar în cestiunea despăgubirilor de rĕsboiu ruso române, avea pe lângă însărcinarea sa oficială şi aceea a unui comisar politic şi a esercitat această din urmă profesie cu un succes destul de mare, pentrucă cercetările sale oficiale, în privirea mărimii despăgubirilor de rĕsboiu, la pus în contact cu cei mai înfiuenţi dintre marii proprietari. Mai cu seamă în Moldova, rĕmăşiţele fostei fracţiuni, din care făcea parte şi pensionarul statului rusesc, Cogălnicean (?!) s'au folosit de ori ce putea servì ca armă în contra regimului valachian a lui Brătian. Făcênd în mai multe rênduri drumul dintre Bucureşti şi S. Petersburg. lui Obolensky 'i a trebuit un an şi jumĕtate pentru afacerea, de sigur nu grea a despăgubirilor şi în acelaş timp a aplanat calea pe care Brătian sĕ fie silit prin marii proprietari din partidul sĕu propriu, ca sau sĕşi părăsească poziţia sau sĕ între în apele rusofililor din Moldova (?) Aceasta sar fi întêmplat deja cu ocasia revizuirei reformei agrare, dacă, în această cestiune, Brătianu nar fi avut sprijinul amicului sĕu polilic, Rosetti, părintelui proiectului

---

fellahi, îngenunche de secole, fără sĕ murmure supt opresiunea clasei înalte şi a vice-regelui, supt nemulţămiri numĕroase, mai ales de când s'au făcut concesiuni de pământ într'o aşa de largă mĕsură Europenilor de Chedivul Ismail. Sûnt încă supĕrări pentru marele tratamente efectate membrilor controlului anglo frances: 150,000 lei pentru cei doi directori şi alocaţiuni de 75,000 lei fucţionarilor lor. Funcţiunile identice ocupate de Europeni şi de indigeni, acelea de cap de biurou, de esemplu, aduc celor dintêiu întreitul resplăţilor acordate celor de al doilea, etc.

Aceste abusuri erau nu numai tolerate, dar chiar favorisate de Ismail, doritor dea face urât pe cât cu putinţă era supuşilor sei controlul şi pe care nu'l suferea de cât cu un estrem desgust.

Cu aceste nemulţămiri sĕ unesce la Fellah. ura de rasă a musulmanului în contra creştinului aşa de nenorocit nutrită de întrigile englese în aceşti din urmă timpi, după cum am ḑis'o.

Că Arabi încearcă sĕ întreţină aceste gelosii şi ure, este afară din îndoeală, dar sĕ găsesc oare acolo elementele a ceea ce se poate chiema o partidă naţională, care şi propune un scop definit şi imediat şi mai ales care sĕ poseadă un ideal de emancipare şi de progres? Nimic nu 'ne autorisă a o crede. În acest fapt, numai o parte este serioasă, pe care Europa trebuie sĕ o observe: dispoziţiunea fanatică a juca un rol într'o resculare generală a islamismului, dacă visul Sultanului Abdul-Hamid, ar fi avut un început de realisare

Unul din factorii cei mai însemnaţi ai situaţiunei este persoana chiar a fostului vice rege, figură originală, o adunare de defecte mari şi de calităţi reale, în general rĕu cunoscute.

Kedivul Ismail, am ḑiso, a fost crescut în Europa; 'şi-a asimilat moravurile ţĕrei noastre s'a despoiat de fanatismul oriental, de obiceiurile şi de formele musulmane: n'a păstrat de cât ceea-ce 'i trebuia pentru a domnì asupra poporului seu.

Haremul sĕu (şi sĕ scie că haremul este, înainte de toate, la Orientali un semn de avere şi de lucs şi de care tradiţiunile nu permit unui Suveran se se lase) haremul sĕu nu se compunea de cât de un mic numĕr de femei, trei în general, şi gusturile vice regelui nu erau către această parte. El avea moravuri uşoare şi îşi urma dorinţele sale pretutindeni pe unde îl târau. Astfel a observat într'o ḑi o sclavă, care devenì muma Chedivului actual, Tewfik.

Ismail era de o dărnicie fără seamă şi prin urmare, târât sĕ caute toate mijloacele dea se îmbogăţi. Astfel a constatat Controlul, vice-regele pusese mâna pe toate proprietăţile pe care n'avea nici un drept de a le posede şi pe cari consimţì, în urmă, sĕ le dea napoi.

Plătise Sultanul sume enorme pentru a obţine firmanul care dedea un nou şir de succesiune în familia sa, succesiunea directă. Întreì pentru aceasta tributul ce plătea Porţei şi îi dete pe deasupra mai mult de o sută milioane.

Dênsul era încungiurat de aventurieri; în scurt, lăsase se pĕtrundă în financiele Egipetului o disordine ne mai pomenită, căreia era cu totnl incapabile de ai pune capĕt.

Eacă viciurile lui Ismail; sĕ vedem acum şi calităţile sale.

Dênsul era foarte inteligente, laborios; se găsea la lucru dela şese oare dimineaţa;

Spirit deschis, dênsul proiectase sĕ dea instituţiuni liberale poporului sĕu; dar problema era pentru dênsul plină de dificultăţi diferite; căci încerca se introducă aceste instituţiuni fără se atingă regimul despotic al guvernamentului seu, şi aceasta petrucă era convins că starea de dobitocie a supuşilor nu putea merge cu un alt regim.

Cele douĕ instituţiuni cu cari şi-a început reformele, arată o vedere si-